

118588566.

Questiões Marsilij super quattuor libros sentẽtiarum.

In marsiliũ Tetrastichon

Quã superat phębus radiantia sidera celi
Ut cedunt magno flumina parua mari
Tantũ Marsilius sophię pręcellit honore
Heidelbergensis lux ꝛ origo scolę

In marsilium Distichon.

Inspice Marsilium quid scripserit: en ego vates
Sum tibi: quod fructu non vacat iste liber

Ad lectorem

Marsilius de Inghen: traiecteñ. dioces summ⁹ tū phs: tū theologus p̄m⁹
et fidelissim⁹ heidelbergeñ. gymnasij plātator: inter reliquas suas lucubratōes q̄s in phi/
losophicis sacrisq; litteris plurimas edidit. In quattuor etiā sententiarum libros nobilis/
simas q̄stiones pscripsit: in quib⁹ constat nō solū antiquissimos ecclie doctores eū imitatū
esse: sed etiā modernos: scz diuum Thomā: Bonauenturā: Egidiū: Scotum: Thomā
de Argentina et ceteros eū non neglexisse: sed sedulo lectitasse. In his pfecto questionibus
absq; inculcatione et intricata inuolutaq; et tortuosa obscuritate: plane: distincte: formali/
terq; videbitur pcessisse: adeo vt ad intelligendos etiā sese pores quos nominauimus nō
parum p̄stiturus sit adiumēti: Quante vbertatis: quante claritudinis: quante magnificē/
tie scripta hec Marsilij dijudicāda sint liquido cōprobari potest: ex ornatissimis copiosis/
simisq; orationib⁹. quas olim grauissimus et sapiētissimus sacrarum litterarū pfessor Pallas
spangel dū vicecancellariū Heidelbergeñ. vniuersitatis gereret: in laudem et gloriā nostri
Marsilij fecerat: dum in disciplinis liberalib⁹ licentiā ex officio impertiret. Assimilabat q̄p/
pe Marsilium Sole summo planete: themate hoc vsus. Ortus est sol: nec quicq̄ laudis
qd̄ maximo vel pho vel theologo tribui pōt tū omisit qd̄ nō crederet Marsilio vere (absq;
assentatione) esse ascribendū. q̄ pcipue aliorum scripta fecūdissimis resolutissimisq; suis expla/
natiōib⁹ Marsilius nedū equare: sed et (sicut sol astra) excellere videret. Adde q̄ nō geli/
de scripsit: sed deuote et affectuose: vt pure q̄ inflammatū habuit affectū. Mundiciam q̄z
et puritatē inter scribendū seruauit: vt in materia de Christi conceptione clare videbis: humi/
lem etiā et sincerum eū fuisse i religiosos ordinū p̄res plane cognosces. Qualis aūt i vita et mo/
ribus fuerit Marsili⁹: docet oratio funebris in eius exequijs habita: in qua hec verba in/
terseruntur. Noster laude dignus ac venerabilis Marsili⁹: bonā vitā celeriter inchoauit:
inchoatā fideliter cōtinuauit: cōtinuatā feliciter consummauit. In operib⁹ misericordie indi/
gentib⁹ parat⁹: Regulariter non cenauit: Sextis ferijs: et magnis festiuitatū vigilijs i pa/
ne et aqua ieiunauit: cilicio carnē castigans: In egritudine finali nunq̄ impatiētie v̄bum
emisit: ac voluntatē suā plene diuine subiecit: et cū bona ratiōe semp inuocato dei nomine:
decessit. Vix hora et dimidia ante finē suū sacrā eucharistiā ex toto corde desiderauit. Ama/
te ergo et colite diuū Marsiliū o vos phie et theologie studiosi sectatores: legite eius opera
exactissima. vos in primis. Heidelbergeñ. qm̄ dux pater origo columen et auctor vester fu/
it: ipse quidē laborauit et vos in labores suos introistis. Legitote et vos parisiēses Marsili/
um: qm̄ nobilissime achademie vestre dulcis alumnus fuit. Legitote et vos agrippini: q2 i
vrbe vestra canonic⁹ et thesaurari⁹ fuit. Legitote vos vienenses quia vestri Buridani ma/
ximi phi cōtemporane⁹ et amicus fuit. Legitote vos omnes germani: quia germanus fuit
Legitote vos deniq; religiosi patres: q2 religionū singularis cultor fuit et amator; vt fructū
ex hac lectiōe omēs cōsequamini sempiternū. Vale in christo candide lector.

¶In laudē Marsilij poema Theodorici gresemūdi. LL. doctoꝛ
Germanos quondā vicijs ⁊ fraude carētes
Laudauit summo philosophia Joui
Cur grecis inquit leuiboꝛ: leuibusqꝫ latinis
Exponoꝛ: de me tanta ne cura tibi?
Jupiter assensit: diuū ⁊ nostratib⁹ oris
Marsilium celsa misit ab arce poli
Ille (vt pinguis ager foꝛtē cū fenoꝛe reddit)
Impiger acceptas multiplicauit opes
At postqꝫ mandata Jouis sophieqꝫ peregit
Ruperunt tetrice stamina pulla dee
Reddita pars terre: pars celo: parsqꝫ remāsit
Fama ꝑ eternos non moritura dies
Inclyta te iactas hoc: heidelberga parente
Se theuto iactet: si quis amat patriam
Quid quereris princeps philosophia? ꝑ illū
Germanos possis dicere iure tuos
¶In magū Marsiliū tetrasticon Jacobi wymphelingij
Quē pius obtineat princeps rheni palatin⁹
Summū thesaurū censeo Marsilium
Sicut ⁊ Albertus magnus dux magne Geozgi
Est tibi laus ingens perpetuūqꝫ decus
¶In venerandū Marsilium Jacobi dracontij: premonſt.
Laudant cecropij tradentē iura Solonē
Miratur bachū Nysa superba suum
Thebani cadmū: cōmendat roma Quirinū
Auctoꝛēqꝫ colunt pergama vasta suum
Qui fuit alma tue vah Zoile causa palestre
Audes Marsilium dilacerare tuū?
Desine scylla rapax nomen soꝛbere magistri
Crede mihi hoc viciū pagina nulla docet
¶In oꝛnatissimū Marsiliū Frācisci Argētini ad heidelbergā.
Heidelberga caue des impia fata magistro
Qualia in Anneū dona Neronis erant
¶In ineluibilē Marsilij gloꝛiam Cratonis vdenheymij
Optima Marsilij via doctrine est facilisqꝫ
Hanc lege qui gestis palladia arce coli
Floꝛeat inqꝫ dies totū celebranda ꝑ oꝛbem
Inuide si doleas desine litus aras
Reb⁹ es addictus tibi ferent termin⁹ ⁊ vox
Sis igitur murus perpetuoqꝫ sile
Terminus imperio Jouis olim cedere nolēs
Ecce tibi cedent quum Joue maioꝛ eris?
¶In illuminatissimū Marsiliū Cristmāni mauri Tetrasticō
Marsilio laudem soluat studiosa iuuentus
Sintqꝫ patres docti Marsilij memoꝛes
Nāqꝫ sua cunctis opera ꝓdesse studebat
Gymnasiū instituēs dogmate lege libꝛis
¶In amātissimū Marsiliū Jodoci dortelli wormaciē.
Emule quid trepidas ceco me carcere clausum
Jam tandē in lucē pergere Marsilium
Quid mea moꝛdaci detrectas dogmata verbo
Quesitoꝛ veri nulli inimicus erit

Nocturna me verte manū me verte diurna: ⁊
Impia si qua vides: hęc lacerare potes
¶ In circūspectissimū Marsiliū Johis gallinarij heidelbergē.
Marsilius pręcepta olim bene philosophoꝝ
Studoris instituens parisius viguit
Illius ergo patris qua nostra achademia floret
Carpere doctrinam desine pica loquax
Pro noxa caueas mortem deus inferat vltor
Ne furor ⁊ dirus cogat inire necem
Ceu crudelis homo quondā (hinc tria lustra voluta)
Se stygias laqueo p̄cipitauit aquas
Qui te Marsilium lacerare tuosqꝫ sequaces
Doctrinamqꝫ tuam semꝑ in vsu habuit
¶ In vigilantissimū Marsiliū Henrici Ecky adolescētis
Quid tu Marsilium subinde carpis
Tanqꝫ audax facinus sit arduūqꝫ
Barbam vellere mortuo leoni
Non impune feres: leo tametsi
Occidit: catuli tamen supersunt
Qui patrem bene vindicare norunt
¶ In virtuosissimū Marsilium Conradi coquinarij
Iam torquent gemini mortalia pectora morbi
Exanguis liuor: fors sine lege potens
Hęc dat diuitias: famā: laudēqꝫ decusqꝫ
At solet in summo fallere sepe loco
Ille hominū misera vexat pręcordia pena
Sed magis auctorē concoquit ille suum
Cuncta licet turbent ⁊ splendida queqꝫ fatigent
Una tamen virtus intemerata manet
Nunc te Marsili: nūc ⁊ tua dogmata culpent
Florebunt laudis sic monumenta tuę
¶ In hūanissimū Marsiliū Petri bolādi laudēburgēn. mgrī.
Qui nunc doctrina gaudetis marsiliana
Marsilij functi manibꝰ este pij
Sol mundū radijs illuminat: artibꝰ ille
Heidelbergenses qui instituebat erat
Marsilio heidelberg: Buridano docta vienna est
Quos pariter gymnas parisiana dedit
Doctrinis quorum docilis germania pollet
Grates ⁊ meritas reddere curat eis
Quāuis multi ipsas sępe extirpare laborent
Nil tamen aduersa p̄ualuere via
¶ In Zelosum Marsilium Henricus follanius
Marsilio quisquis meritos subducit honores
Ridiculum doctis se facit ille viris
Siue qđ argutam cytharā non curat asellus
Siue quod ardenti carpitur inuidia
¶ Laudabil' Marsilij inflexio ꝑ sex casꝰ Johis de Arūdineto.
Dicite: Marsiliꝰ patrio letatur olimpo
Dicite: Marsilij nomen in orbe viget
Dicite: Marsilio pęan iuuenesqꝫ senesqꝫ
Dicite: Marsilium laus super astra decet
Dicite: Marsili felix age viue triumpha
Dicite: Marsilio pellitur error ingens

Repertoriū alphabeticū in questiones libroꝝ quattuor sentētiarum Marsilij Inghen clarissimi doctoris inclyti studij Heldelbergēsis institutoris primi prudētissimi: doctissimi patris nō modo multū venerādi: verūetiā omnibꝫ veritatis amatoribꝫ: ⁊ p̄cipue filijs suis eiusdē studij Heidelbergēsis alumnis gratis virtuosisqꝫ saluari volētibus plurimū imitandi. Incipit feliciter.

Absolutionis sacramētalis forma. queratꝰ libro quarto. q̄stione. x. ar. j. notabili. ij. in argumēto. Sed et alia plixior forma. eodē li. q. xij. arti. ij. pte eius scda in ↄclusione

Absolutionis eiusdē subiungēda additio saluberrima. In eadē pte in fine in correlario.

Absolutionē peccatoꝝ posse fieri pōt dupliciter itelligi. In eodē arti. pte eiꝰ q̄rta. no. ij. ⁊ sequētibꝫ ferme p totū Ubi post tertiā ↄclusionē ⁊ argumētoꝝ eiꝰ solutiōes docemur q̄s habeat absoluere pegrinos. vagos. exteros. aduenas. studētes. seruitores ⁊ papā. Sed pte q̄nta eiusdē articuli. quis habeat absoluere singulos excōmunicatos vel maiori vel minore excōmunicatiōe ligatos. p septē notabilia ⁊ duas ↄclusiōes Si q̄s in sua ↄtritiōe absolutus sit a dño deo. quō adhuc absoluēdus sit etiā a sacerdote. ea. q. xij. arti. ij. pte eiꝰ. ij. dubio p̄mo

Abilitates aie. quere inferiꝰ habilitates cum aspirationis nota.

Accidētia in ↄsecratiōe panis ⁊ vini remanēt sine subiecto. Et non solū sine subiecto p̄mo: sꝫ etiā sine subiecto simpliciter. li. iiij. q. ix. arti. ij. ↄclusione. ij.

Actus dr cōpletꝰ aut incōpletꝰ: etiā permanēter diuersimode. Et quō ↄueniat deo lib. j. q. xxij. arti. iij.

Actus reddit meritoriꝰ ex tribꝫ. s. ex grā. ex volūtate. ⁊ ex dei acceptatiōe. li. ij. q. xvij arti. iij. no. j. ⁊. ij. Quoꝝ triū p̄ncipalis est dei acceptatio. eo. arti. ↄclu. j. ⁊ duobꝫ correlarijs. Et hmōi actꝰ meritoriꝰ vt meritorius est: p̄ncipaliꝰ dependet a grā. Sed vt entitas est: p̄ncipaliꝰ a voluntate q̄ꝫ a grā dependet. Ibidē ↄclu. iij. Et sic illoꝝ trium eiusdē actꝰ meritorij ordo dinoscit. vt primum sit grā. Scdm volūtas. Et tertiū sit diuina acceptatio. Ibidē corre. j.

Actus hois exterior ⁊ morꝰ membroꝝ sunt liberi: libertate oppositiōis. li. ij. q. xxij. arti. ij. cōclu. iij. Et tñ hmōi actus exterior q̄nqꝫ nō libere imperatꝰ: est demeritoriꝰ. Ibidem ↄclu. iiij. ⁊. v. ⁊ cetera hmōi: videto in ↄclusione. vj. ⁊ vij.

Actus aie extēse oēs ptes sunt essentialiter specialissime similes. li. ij. q. xj. arti. v.

Actus humani dicunt boni vel mali ex circūstātijs. li. ij. q. xiiij. arti. ij. pte eius. iij. notabili. iij.

Actus volūtatis fit sepe absqꝫ p̄uio iudicio rōnis practice. li. ij. q. xvj. arti. v. ↄclu. j.

Adorationū species tres. s. latria. dulia. ⁊ hyperdulia. li. iij. q. viij. p totū. Unū ⁊ si humanitas xp̄i cōsideret vt adorāda cū supposito diuino cui vnita est: adoranda ē latria. Ibidē arti. ij. ↄclu. ij. Sic ⁊ corpꝰ xp̄i. ↄclu. iiij. Itē ⁊ membra eiꝰ vera. dubio. iiij ↄclu. j. Si vero quis se verterit ad adorādā christi humanitatē fm se ↄsideratā immediate: nō ad psonā verbi dirigēdo orōnem latria adorādo eam peccaret. Ibidē arti. ij conclusione. iij.

Adā ante pctm patiebat passione pfectiua. li. ij. q. xij. arti. iij. ↄclu. j. Etiā passione resolutionis corpis. ↄcliōe. ij. nō autem passione dolorosa. ↄclu. iij.

Affectus interior charitatis est triplex. similit ⁊ affectꝰ eiꝰ exterior est triplex. lib. iij. q. xv. arti. iij. pte eiꝰ q̄rta. dubio. iij.

Affectus ad aliquē aliū est duplex. s. cōcupiscentie ⁊ cōplacētie. Ibidē du. v. no. iij

Amicicie q̄nqꝫ ↄditiones. li. iij. q. xv. arti. iij. pte eius p̄ma. dubio. iiij. no. ij. ⁊. iij.

Amicicie dilectio. Ibidē. duplex repenit notabili. iiij.

Amor naturalis in filios: cognatos ⁊ domesticos: supra extraneos: ornatus tamen recta rōne est bonꝰ simpliciter. li. iij. q. xv. arti. iij. pte eiꝰ q̄rta. ↄclu. iij. Etiā q̄nqꝫ aliquē primoꝝ supra aliū seu supra ceteros diligere licet nobis. immo ⁊ q̄nqꝫ debemus ibidē ↄclu. iiij. Quē aūt ipoꝝ maiori affectu aut effectu: amare debeamꝰ. Uide ↄsequēter in dubio. iij. Et si plus parētibꝫ q̄ꝫ filijs debeamus. videto in dubio. iiij. ⁊ clariꝰ ī du. v.

Amor essentialis in deitate est cōmunis essentie ⁊ tribꝫ psonis. li. j. q. xiiij. arti. iij.

Amor notionalis ē cōis prī ⁊ filio ibidē

Amor psonalis est pprīꝰ spūisctō. ibidē.

Tabula

acceperat. ꝯclu. v. Ergo ꝓbabiliter dici pōt ꝑ conclu. vj. ꝙ primū in hoc peccauerit ꝙ ī sua ꝓpria ꝑfectione delectatus dominiū supra ceteras creaturas suę naturali ꝑfectiōi quā in se viderat: ob eandē ꝑfectionē ascribi: dignū existimauerat. ⁊ nō ex gratia dei: Unde ⁊ sic eligēdo se auerterat a deo. Et ex eadē electione merito dicit voluisse assimilari altissimo. ⁊ ꝓ̄sidentiā ⁊ beatitudinē ⁊ cetera huiusmodi voluisse cōsequenter habere ex suis naturalibꝫ: ⁊ non ꝑ grām. Et verisimile est: ꝙ nunq̄ʒ voluerit esse deꝰ formaliter: vel etiā ꝑ equiparantiā deo assimilari ꝯclusi. vij. Etiā verisimile est si ꝑstitisset: ꝙ ea quę appetiuerat: accepisset ex gratia. cōclusione octaua

Angeli delicias corꝑales nō curāt. eodē li. ij. q. v. arti. ij. notabili scđo

Angeli mali habent in se tria mala: superbiā: ⁊ inuidiā de alioꝝ salute: ⁊ odiū dei. Ibidē no. iij. ⁊ ꝯclusione ꝓ̄ma

Angeli post casum: sunt in malo obstinati. eadem. q. v. arti. iij. conclusi. ij. Qui quemadmodū de lege dei ordinata nequeunt redire ad gratiaʒ: sic ⁊ nunq̄ʒ redibunt q̄ʒuis de lege absoluta redire possent. conclusione tertia

Angeli non possunt illabi corpori per inhesionē corporis. libro. ij. q. vj. arti. j. cōclusione ꝓ̄ma. licet hoc possint per coexistentiā Ibidē cōclu. ij. Non aūt illabi animę. conclusione tertia

Angelorū vno loquente non oportet ceteroꝝ quēq̄ʒ eundē loquentē intelligere. eadem. q. arti. ij. suppositiōe ꝓ̄ma

Angeli ad angelū locutio est: non ꝑ exterioris vocis formationē: sed ꝑ interioreʒ suę intensionis significationē. suppositione secunda

Angelis inest virtus talis qua locutiones suas mentales possunt alicui alioruʒ manifestare: ceteris omnibꝫ ꝓ̄sentibus occultando. Ibidem

Angeli ergo cognoscūt quorū quilibet in essentia sua est incorporeus. Nō autē proprie sentiūt: nec phantasmata inspiciēdo intelligunt. Ergo non proportionabiliter vt nos angeli ipsi intelligunt. eodē libro. ij. q. vij. arti. ꝓ̄mo

Angelꝰ nō oīa ꝑ essentiā suā formaliter cognoscit Ibidē arti. ij. ꝯclu. ꝓ̄ma. Nec seipm̄ formaliter cognoscit ꝑ suā essentiam Ibidē cōclu. ij. Immo nihil formaliter per suā essentiā cognoscit. Ibidē in correlario. Omnia itaq̄ʒ quę angelꝰ intelligit: intellectione superaddita intelligit. conclu. iij. Nō tamē intellectiōe seu spēcie ꝓducta ꝑ aliquas res intelligibiles corporeas ad extra. cōclusione quarta. Sed ꝑ species concreatas. cōclusione q̄nta. Ergo verisimile est: deū ꝓduxisse angelū: cū plena cognitione rerū congrua eius naturę. cōclu. vj. Et ꝑ huiusmodi sapientiā angelo concreatā: licet habuerit dei ⁊ omniū ꝓducibiliū generalē cognitionē. nō tamen singularē ⁊ determinatā omniū cognitionē. cōclu. vij. Itaq̄ʒ verisimile est ꝙ quilibet angelorū cognouerit deū per speciē ꝯcreatā. etiā singulas res totales corporeas actu ꝓductas. ⁊ singula etiā supposita incorporea. Ac singuli suos habitus: actu vel habitu ⁊ distincte atq̄ʒ singulariter. cōclu. viij. Quottidie ꝑterea nouas accipiunt cognitiōes de rebꝫ singularibꝫ. conclu. ix. Quia lumen quoddaʒ est in eis q̄đ sequit̄ naturā intellectꝰ ipsoꝝ ꝟm cursuʒ ordinatū. conclu. x. Quod lumē maius est ī angelis ꝑfectioribꝫ. ⁊ in minus ꝑfectis nimis. conclusione. xj. Et illud lumē neq̄ʒ fuit neq̄ʒ est idē cū originali iusticia. ꝯclu. xij.

Angeli se mutare possunt in instāti de loco in locū. eadē. q. vij. arti. iij. conclu. ꝓ̄ma. Etiā quādoq̄ʒ in assumpto corꝑe successiue. conclu. ij. Etiā aliās in natura propria conclu. iij. Tāta autē velocitate vt vult q̄ʒ q̄ʒ mouetur. cōclu. iiij. Absq̄ʒ ꝟo assumpto corpore nō cōmensurat̄ spacio. cōclu. q̄nta. Probabile est ꝙ quādoq̄ʒ ad magna: ⁊ de qualibet hierarchia possint angeli mitti. eodē arti. iij. ꝑte eius scđa

Angelorū nulli: etiā de supręma hierarchia repugnat illuminatio: purgatio: vl' ꝑfectio passiua. eadeʒ. q. vij. articulo. iiij. cōclusione prima

Angeli superiores nati sunt purgare inferiores. Ibidē ꝯclu. scđa

Appropriatū diuinę ꝑsonę. li. j. q. xxj. articulo primo

Appetitus tā sensitiuꝰ q̄ʒ intellectiuus: dicunt̄ ⁊ sunt appetitus animales. libro. ij. q. xvj. arti. v. suppositione prima. Et q̄lis coꝝ inq̄ʒtum est appetitus: sic est eceꝰ. Ibidem suppositione scđa

Appetitus potest moueri duplici repręsentatione. vna scʒ propositionali. alia incomplexa seu nō propositionali Ibidē suppositione. iij.

b Onitas vniuersi cōsistit in suaꝝ partiū ad inuicem debita ꝓportione suo ordine etiā debito: ꝛ respectu finis. lib. j. q. j. arti. ij. no. iij.

Tabula

Tabula

dupliciter. Ibidē no. q̄rto

Cognitio sensus exterioris est incomple xa. eadē. q. xvj. arti. j. no. iiij. suppositiōe p̄/ma. Potest tamē mouere appetitū sensiti/uum. Ibidē suppositione scḋa

Cognitio intellectiua potest mouere vo luntatē. suppositōe. iij. ꝛ ꝯclu. j. ꝛ. ij.

Cognitio sensitiua ꝛ corporeę disposit/ones q̄bꝫ in nobis nascit actualis ꝯcupiscē tia ꝛc. sunt eius causę. eadē. q. xvj. arti. iij. conclu. iij. Cetera de cognitione quęre in lit tera N. Noticia

Conseruatio diuina est causa esse ipsius creaturę sufficiens: q̄ꝫdiu voluerit domin⁹ deus. libro scḋo. q. xxiiij. arti. p̄mo. ꝯclu. ij. Ergo ꝛ annihilatio creaturę modo priua/tiuo si eam deus non conseruaret: est a deo Ibidē conclusione. iij. Hęc tamen proprie non conceditꝰ: scꝫ creatura est ex nihilo. con clusione quarta

Consecrationis panis ꝛ vini formas vi de in littera F. Quot aūt ꝛ quātus panuꝫ cumulus sit ꝯsecrādus seu ꝯsecrabilis. lib. q̄rto. q. ix. arti. iiij. dubio tertio

Contingēs est: quod neqꝫ est necessariū nec impossibile. libro scḋo. q. xxx. arti. scḋo ꝯclu. ij. ꝛ. iij.

Continuū quō sit diuisibile i sꝑ diuisi/bilia. li. j. q. xliij. arti. iij. ꝯclu. ix.

Cōtritio ꝑ peccatis quęrat in littera P Penitentia. Q. aūt post mortale peccatū quis teneat habere contritionē. lib. iiij q. xij arti. p̄mo pte ei⁹ q̄rta. dubio scḋo incidēti Et si nō statim sic contritionē habeat: p̄ser/tim admonitus: de nouo mortaliter peccat Ibidem dubio tertio. In contrito tria con currunt. eadem. q. xij. in solutione cōfirma tionis secūdę rationis principalis: contra suppositum

Conuersio panis in altari in corpus do mini: ꝛ vini in sanguinē: quomodo accipi/enda sit a nobis. li. iiij. q. viij. ꝑ totū in q̄t/tuor articulis exponit. ꝛ p̄sertim p̄mo arti. ꝑ septē cōclusiones ꝛ ꝑ duo dubia adiūcta

Conuersionis illi⁹ terminus ꝓprius q̄s sit: videto articulo scḋo ꝑ octo cōclusiones Si huiusmodi cōuersio in cena dn̄i nouis sima fuerit in corp⁹ domini passibile. eadē q. viij. arti. iij. pte ei⁹ p̄ma ꝑ duas ꝯclusiōes Si in triduo mortis facta fuisset ꝯsecratō Utrū fuisset in corp⁹ christi exanime. parte scḋa. ꝯclusione vnica. Et post resurrectōem in corpus impassibile. pte. iij. ꝯclusi. vnica

Sed in quarta parte alia dubia inuenies multiplicia resoluta

Conuersione facta ꝑ ꝯsecrationē accidē tia remanēt sine subiecto. ꝛ non solū sine sb iecto primo sed sine subiecto simpliciter. li bro q̄rto. q. ix. arti. ij. ꝯclu. ij.

Cor vel ei proportionabile i animali p̄/us viuit q̄ꝫ cetera mēbra. libro scḋo. q. xj. ar ti. iiij. ꝯclusione scḋa

Corpus seu caro xp̄i vnita verbo ꝑmā/serat. libro. iij. q. xiij. articło. j. ꝯclusi. ij. ꝛ. iij. De quo cętera videto supra: in dictione Christus

Creatura ꝑ quālibet fieri meliorē quō sit possibile. li. j. q. xliij. arti. p̄mo

Creator creaturę cōparari pōt dupliciꝰ. li. iij. q. ij. arti. j. nota. j. ꝫm id qḋ in vnione hypostatica seu incarnatōne ꝯbi duo sunt ꝯsideranda. eodē notabili p̄mo

Creatiua potentia nō est creaturę com/municabilis. li. iiij. q. j. arti. iij. parte ei⁹ p̄/ma. ꝯclu. ij. ꝛ. iiij.

Creatura sumit dupliciter. q̄nqꝫ genera liter ꝛ quādoqꝫ specialiter. li. iiij. q. p̄ma ar/ti. iij. pte ei⁹ scḋa. no. j. Quō autē creatura creatori cōgere possit. Ibidē no. ij. ꝛ. iij. cō clusionibus quattuor

Crux christi vt signū christi adorādi: q̄/si mediū dirigens mentē adorātis in xp̄m adorandū: est adoranda veneranda ne la/tria. lib. iij. q. viij. arti. scḋo. dubio p̄mo. cō clu. p̄ma ꝛ q̄rta. Sed ea crux in qua pepen dit Christus: considerata ꝫm se non est la/tria adoranda: sed more venerabiliū ꝛ sū/marum reliquiarū venerāda. Ibidem con clu. ij. eiusdē primi dubij. Alię autē cruces de quacunqꝫ materia non nisi vt signa: sūt venerandę latria. conclu. p̄ma ꝛ tertia. pri/mi dubij Simile est de imagine xp̄i Ibidē dubio secūdo.

d **Amnati glo/**riam beatoꝝ in genere vident nō in specie. li. iiij. post. q. xiij. i dubio finali. arti. ij. conclu. j. Et nō nisi vsqꝫ ad finale iudicium. ꝯclu. ij Nō aūt cognitione matutina. conclu. iij. sed vespertina. Ibidē in correlario. Quam ponit esse infusam cognitionē. ꝯclu. q̄rta

condu.iij. Nihilominꝰ puer in eodē statu veniēs ad vsum rōnis facile illas sciētias alias etiā acq̄siuisset. cōclu.iiij. Et om̄s fuissent tēperate cōplexionis ad ↄclu.v. Omnes etiā q̄ fuissent eiusdē sexus: equalit̄ fuissent apti ad acquirēdas cognitiōes ⁊ sciētias. ↄclu. sexta. Artes tn̄ mechanice ⁊ sciētie practice formaliter nō fuissent. ↄclu.vij Sꝫ sciētie speculatiue tūc fuissent. ↄclusiōe viij. Circa alias tn̄ res q̄ꝫ circa theologiam valde parua aut fortassis nulla fuisset mētis occupatio. ↄclu.ix. Etiā possibile ⁊ verisile est: ꝙ non om̄es fuissent equales in sacra theologia. ↄclu.x.

Filius dei assumpsit simul carnē ⁊ aīam lib.iij.q.sexta.arti.iij.dubio.ij.no.ij. Et sic assumpsit humanitatē. non aūt ꝓprie hominē. Ibidē cō. ꝑma ⁊ scđa

Filius in diuinis quō sit equalis patri ac pater filio. libro ꝑmo.q.xxij.arti.j. ⁊ articulo.iij.dubio.ij.

Finis vnꝰ obiectiuus est oīm agentium dependentiū .s. deꝰ quē ꝑncipalissime in sua actiōe intēdūt. li.ij.q.xxij.arti.j.ↄclu. ꝑma Quē agētia nobiliora nobiliori mō intendunt. ↄclu.ij. ⁊.iij. ⁊.iiij. Et licet oīm bonarū voluntatū sit idē finis vltimꝰ ⁊ formalr̄ quē intēdunt vel possidēt ī specie specialissima. singulaꝝ tn̄ est aliꝰ ⁊ aliꝰ finis ī numero. Ibidē arti.j.pte.ij.ↄclu.j. Sic etiā de fine subiectiuo: vt patet ↄclu.ij. Nō tn̄ nisi vnꝰ est finis obiectiuꝰ. ↄclu.iij.

Firmamentū diuidit aquas ab aq̄s. capiēdo aquas ꝑ corpꝰ diaphano. li.ij.q.x. arti.j.no.vij.ptis tertie in cōclusione

Fomes in nob̄ duo mala opat̄. lib.iij.q. iiij.arti.j.pte eiꝰ.ij.no.iij. Quē nō habuit ꝟgo beata. Ibidē no.ij. in corrolario ⁊ in cōclusione quarta

Forma est pfectior q̄ꝫ materia. lib.j.q.j. arti.ij.dubio.ij.

Formā alicuiꝰ esse aliq̄d intelligitur dupliciter. li.iij.q.xiiij.ar.j.pte eius tertia. dubio.ij.notabili ꝑmo

Forma nō dr̄ esse ex materia: quasi materia sit ps ipsiꝰ forme. li.ij.q.xj.ar.j.cō.j.

Forma aliter fit ex materia: aliter et cōpositū. Ibidē. Nō quasi ex opposito fit forma ex materia. eodē arti.j.ↄclu.ij. Neqꝫ q̄si aliqđ esse reale ꝑhabuerit ī materia. conclu.iij. Nec ideo q2 fit in materia ⁊ cōmunes habet opatiōes cū ipa materia. cōclu. iiij. Sꝫ om̄is forma educta materialis dr̄ ideo esse ex materia: q2 de ipsiꝰ materie potentia ꝑsu ꝑponēte virtutē agētis ꝑducitur aut mediate aut immediate. Ibidē ↄclu. v. Sic om̄is aīa bruti est ex materia. cō.vj

Que forma dicat̄ materialis. eadeꝫ.q. xj.ar.ij.notabili.j.

Forme substātiales elemētoꝝ nō manēt in mixto. Ibidē arti.iij.ↄclu.j. Licet ꝟtualiter maneāt seu potētialit̄. ↄclu.ij.

Forma corporeitatis ī hoīe distincta ab anima intellectiua nō est. li.iij. q. xiij. ar.j. dubio.ij.ↄclu.ij. ⁊.iij. Nec forma rei cōpositę seu rei naturalis est tota eius quidditas eadē.q.xiij.arti.ij.ↄclu.ij. ⁊.iij.

Forma ↄsecrationis corporis dn̄i. lib.iiij. q.vj.arti.j. post expeditionē de eius materia cū dubijs. si euāgeliste illā ponāt. si christꝰ ea vsus sit. si sit superflua vel diminuta ⁊c̄. Ibidē Et in pte scđa eiusdē arti.j. de forma ↄsecratiōis sanguis. Itē si q̄s hmōi formā diceret sine alijs in canone positis: vtꝝ consecraret. li.iiij.q.ix.arti.iiij.dubio.ij.

Forma absolutiōis simplicis sacerdotis. li.iiij.q.x.arti.j.no.ij. in argumēto bene explicatur. ⁊ eadeꝫ forma plirioꝝ explicat̄.q. xij.arti.ij.pte eius scđa in ↄclu.

Formale in peccato est electio deformās mentē contra legē dei. li.ij.q.xv.arti.j.parte iij.notabili.ij.

Fornicationis differētie quedā enumerant̄. li.iiij.q.xij.arti.j.pte eiꝰ ꝑma. ꝑ certis circūstantijs peccatoꝝ ↄfitendis

Frui debemus solo deo. libro ꝑmo.q.iiij. arti.j. ⁊ secūdo

Fructus digne sumptiōis eucharistie. li. iiij.q.vj.arti.iiij.no.iiij. ⁊.v.

Fructus digne sumptiōis quottidiane. q.ix.arti.iij.videto

Futura oīa scit deꝰ. li.j.q.xxx.arti.j.

Futuri aliq̄ effectus sunt ↄtingēter futuri. eodem li.j.q.c.xxx.arti.ij.ↄclu.j.

g Audiū beato

rum tractatur libro.iiij.q.xiij. arti.iij.ꝑ totū. Qđ post resurrectionem mortuoꝝ fiet maius extensiue. eodem arti.iij conclu.ij. Etiā intensiue. conclu.iij. Et etiā gaudiū essentiale suo modo conclusione.iiij.

Generatio in primo statu innocētię fuisset necessaria: non tamē pro cōseruatione speciei: sed ꝑ multiplicatiōe indiuiduorū ad laudē dei. li. ij. q. xiij. arti. j. ꝯclu. j. Et in eodem statu nunq̄ nisi ꝓpter prolem vir vxori se miscuisset. Ibidē cōclu. ij. Nec vnq̄ in sua ꝯiunctione priuati prole fuissent. ꝯclusione. iij. Et sic nō minus q̄ nunc fuiss; q̄ñ q̄ tempe cōgruo ꝯiunctio mariti cum vxore sua: ꝛ decisio seminis. conclu. iiij. Nam ꝛ post lapsum ꝟgo clauso corpe seu illeso potest concipe: nō aūt parere. Ibidē dubio. ij conclu. j. Probabile autē est q̄ in eodē statu innocētię virgines corpis incorruptiōe ꝑmanētes factę matres genuissent. cōclu. scḋa ꝛ ei⁹ correlario. Et sic ꝑmansissent corpore virgines incorruptę. licet nō alias mēte ꝛ corpore. conclu. iiij. nisi cum peccato. cōclusione q̄rta. Et in actu nuptiali fuisset delectatio intellectualis. Ibidem dubio. iij. conclu. j. Etiā sensualis. conclu. ij. Et maior q̄ nunc. cōclusione tertia. Illa tamē delectatio sensus non deordinasset intellectū nec ipm vt nunc impediuisset ab operibus cōtemplatiuis. cōclusione quarta. Non ḡ ex cōformitate destitutę naturę delectati fuissent. cōclusione q̄nta. Nec in actu coniugali illius status fuisset libidinis ardor. cōclusione sexta. Et in eodem innocētię statu omēs genuissent vsq̄ ad cōsummationem sanctorū. Ibidē dubio q̄rto. notabili ꝑmo Non tamē eadē mulier pluriū viroꝝ vxor fuisset. Nec idem vir pluriū mulierū maritus. Ibidē notabili secundo. Tot ergo natę fuissent mulieres quot viri. Ibidē in cōclusione. In generatione autē animalis q̄ concurrant. libro tertio. q. q̄nta. arti. secundo. notabili. j. ꝛ. ij.

Gloriā animę post iudiciū vniuersale fieri maiorē intelligitur dupliciter. lib. iiij. q. xiij. arti. iij. no. j.

Gradus diuersarū perfectionū quē ponendi sint. libro ꝑmo. q. ꝑma. arti. ij. parte eius quinta

Gratiam gratūfacientē non habuerat ꝑmus homo a ꝑncipio suę ꝓductiōis. li. ij q. xvj. arti. vj. conclu. ꝑma. Nec ante casū fuit ei addita huiusmodi gratia. Ibidem conclusione scḋa

Gratia duplex est: creata ꝛ increata. et gr̄a creata multiplex. eodē li. ij. q. xvij. arti. ꝑmo ꝑ q̄nq̄ notabilia ꝟm ordinē. Et li. iij. q. x. arti. j. declarat̄ quō tales gr̄ę plures sint in christo: ꝑ q̄tuor dubia ꝛ ꝑcipue in q̄rto dubio. Quō aūt hmōi gr̄a sit finita vel infinita: vide ibidē ꝯsequēter eodē arti. ꝑmo. pte ei⁹ scḋa in ꝯclusionib;. Quō ꝟo possit augeri. Ibidē pte. iij.

Gratia gratū faciēs est ꝟtus. li. ij. q. xvij arti. j. ꝯclu. j. Et in re est idem cū charitate conclu. ij. Cetera de gratia ponunt̄ in lr̄is C. ꝛ D. in his dictionib; Charitas ꝛ Christus ꝛ Dilectio

Habilitates aīe

quędā sunt ei naturales tāq̄ instrumētales inexistentes a natiuitate. li. ij. q. xxj. arti. iij. post notabile scḋm ī ꝯclusione ad dubiū. ꝛ in sequētib; ꝑ totum tā de bene natis q̄ de male natis. ꝑ singulas ꝯclusiones seu ꝓbationes

Habitus varie equiuocat̄. li. iij. q. xliij. arti. j. no. j. ꝛ. ij. Un⁹ aūt habituū est prior altero dupliciter. Ibidē dubio. iij. no. iiij. ꝛ ꝯclusionib; sequentib;

Hyperdulia. li. iij. q. viij. arti. j. nota. j.

Hypostases in diuinis quid sit. lib. j. q. xxix. arti. ij.

Hierarchię tres. li. ij. q. vij. ar. iiij. no. j. ꝛ. ij

Homo viator morit̄ etiā q̄cunq̄ ꝟm legem dei ordinatā. li. ij. q. xij. arti. ij. cōclu. j. Quāuis ꝑ potentiā dei absolutā: vel etiā esu ligni vitę si haberet̄ posset a morte pseruari. Ibidē ꝯclu. ij.

Homo prędicat̄ vniuoce de christo ꝛ ceteris hominib;: ꝑsertim dum fuerit nomē suppositi habentis humanitatē: cōnotatiuum totalitatis ꝛ suppositatiōis. seu respectū carentię partialitatis cōnotans. lib. iij q. vj. arti. iij. dubio. vj.

Homo est factus deus. si sit propositio vera. vide eadem. q. vj. et eodē articulo. iij. dubio nono

Homo moriens non manet hō. lib. iij. q. xiij. arti. ij. ꝯclusi. iij Ad h̄ ḡ q̄ xp̄s fuerit homo, ñ sufficiebat q̄ habuerit sibi vnitā aīam humanā ꝛ corp⁹: nisi etiā aīa eadem ꝛ corpus constitueret vnū. Ibidē ꝯclu. iiij. Ergo christ⁹ i triduo mortꝭ nō fuit homo. ꝯclu. v. Tot⁹ tñ christ⁹ descēdit ad inferos. Ibidē in solutione argumēti ꝓducti cōtra ꝯclusionē q̄ntā in dubio incidere

Littera in di-

k ctionibꝫ romanis regularit locum nō habet nisi in duabꝫ dictionibꝫ his grecis scʒ kalende ⁊ kyri eleison. de quibꝫ in p̄senti non inueni habeti memoriā.

Latria quid sit

Liberior est hō ex pte aīe suę inq̄tū ipsa est volūtas q̄ȝ inq̄tū ipa est intellect⁹. Ibidem pte tertia.ꝯclu.j.⁊.ij.⁊.ix.⁊.x. Sed expressius pte q̄rta ī sex ꝯclusionib⁹ ibideȝ ex ordine positis

Liber cū ꝑ se ponat̃ videt̃ sonare ad bonū Sȝ libertas ꝑsertim cū addito q̄nq̄ȝ ad malū sonat.li.ij.q.xxij.arti.ij.pte pma.no.pmo. Ex cui⁹ dominio tm̄ q̄ in hoīe sunt: ipe hō liber dici valeat aut nō.ibidē no.iij.⁊.iiij.⁊.v.⁊ in correlario rn̄siuo

Locus naturalis q̄s sit.li.ij.q.ij.arti.ij.no.j. Si idē corp⁹ possit simul ⁊ semel esse in diuersis locis.li.iiij.q.vij.

Locus terrę planę sub eq̄noctiali iuxta cōem cursum naturę nō est habitabil̃.li.ij.q.xij.arti.j.dubio incidēte ꝯclu.j.

Loc⁹ aliq̄s possibilis est sup terrā: vt paradisus in q̄ homo posset sp viuere. Ibidē ꝯclu.scđa. Nec aliq̄s ali⁹ hmōi locus apparet.ꝯclu.iij.

Loq̄ turpia aut scurrilia aut studiose talib⁹ intēdere: q̄ȝ dānosum sit ⁊ damnabile. libro scđo.q.xvj.arti.v.post ꝯclōnē scđam correlarijs.x.⁊.xj.

Lumē naturale aut supnaturale intellectus creati describit̃.li.j.q.xxxij.arti.ij. Et li.ij.q.j.arti.ij pte ei⁹ q̄rta in speciali

Lumē q̄dā est in angelis q̄d seq̄t̃ naturā sui intellect⁹ sm̄ cursum ordinatū.lib.ij.q.vij.arti.ij.ꝯclu.x.q̄d in angelis pfectiorib⁹ est pfecti⁹ seu mai⁹.⁊ in angelis min⁹ pfectis min⁹ est.ꝯclu.xj. Et hmōi lumē nō est idē cū originali iusticia.ꝯclu.xij.

Lumē glīę requirit̃ ad videndū deū.li.iij.q.x.arti.ij.pte ei⁹ pma post ꝯclusionē ī dubio incidēte ꝑ sex ꝯclusiones

Lumē fidei tāq̄ȝ clari⁹ multa ſca nobis ostēdit: q̄ lumē naturale tāq̄ȝ min⁹ clarꝫ nō valet ostēdere.li.iiij.q.vij.arti.j.post ꝯclusionē ⁊ eius argumēta in solutione argumēti primi

Lux pmo creata erat corpalis.li.ij.q.ix arti.pmo pte ei⁹ pma.ꝯclu.j. Nō est autē incōueniens q̄ in sensu anagogico vel spūali per lucē intelligatur creatura spiritualis conclu.ij. Eadē corpalis lux mouebat̃ motu circulari: parte secunda eiusdem articuli primi

Lucem fieri prima die: congruū fuit.ibidem parte tertia eiusdē articuli pmi. Nec eiusdem speciei cū luce horum inferiorum Ibidē in eadē parte tertia. Et illa eadē lux nunc est lux solis.pte q̄rta in conclusione

m **Aiorē charita**

tem posse infundi aīe xpī. lib.j.q.xliij.arti.j.ꝯclu.q̄rta

Mala de⁹ nequit facere. li.j.q.xxxviij.arti.q̄rto ꝯclu.pma

Mala nō hn̄t ideā in deo. Ibidē ꝯclu.ij.nihilomin⁹ de⁹ ea nouit.ꝯclu.iij.⁊.iiij.

Malū penę q̄d sit: aut q̄d malū culpę. li.pmo.q.xlv.arti.ij. Et quō vtrūq̄ȝ illoruȝ sit aut nō sit a deo. Ibidē

Malū culpe pmittere fuit deo ꝯgruum li.j.q.xlvj arti.j. Sȝ illō tale ꝑcipe nō pōt eade.q.xlvj.arti.ij. Quid a nobis separet malū culpę.li.iij.q.xij.arti.ij.no.j.⁊.ij.⁊.iij.⁊.iiij.⁊.v.⁊.vj.

Maria v̄go immunis semp erat a peccato originali.li.ij.q.xx.arti.iij.ꝯclu.q̄rta. Et li.tertio.q.iiij.arti.j.pte ei⁹ pma ꝯclu.j. Etiā ab omi pctō actuali.ꝯclu.ij.

Maria est ſca mr̄ christi hoīs nō min⁹ q̄ȝ quęcūq̄ȝ alia mr̄ naturalis filij sui quem genuit.li.iij.q.v.arti.ij ꝯclusionib⁹ quinq̄ȝ ex ordine positis declarat̃. Et arti.iij.ad dubiū tertiu ꝯclu.vnica. Qn̄ āun̄ h̄ ex condigno btā v̄go nō meruit.ibidē arti.iij.dubio.j.ꝯclu.j.⁊.ij. Hec⁹ tn̄ est ī m diuinā acceptationē.ꝯclu.iij. Sili ⁊ de ꝯgruo.conclu.q̄rta. Est et ſca mr̄ dei: ⁊ dei ſca genitrix. ad dubiū q̄rtū in ꝯclusione

Materia est pfectior q̄litatib⁹.li.pmo.q j.arti.ij.post ꝯclu.xv.dubio pmo

Materię nomē et ponit̃ q̄d significet: et quę.li.ij q.viij.arti.pmo no.pmo

Materia nō est actus inherētię. li.ij.q.viij.arti.j.ꝯclu.j. Est tn̄ act⁹ existētię.ꝯclu.ij.ad dubiū incidēs ibidē

Materiā de⁹ saluare pōt aut tātā facere q̄ ipa repleret ꝯcauū orbis lunę.omēs formas q̄ nunc ī eo cōprehendo.eadē.q.viij.arti.ij.pte scđa.ꝯclu.j. Etiā nullū seq̄t̃ inconueniēs.si de⁹ oīm generabiliū materiā pure informē pduxisset in pmo instāti pductōis cū celo empyreo ⁊ anglica natura.ꝯclu.ij.

Materiā p̄cessisse formas: imaginabile est tripli.no.ij. Et q̄ tpe p̄cesserit est pbabile. Ibidē ꝯclu.j. Etiā pbabile est productam esse formatā formis elemētorꝫ.ꝯcl.ij.

Noīa hmōi triplicia.nō.eodē li.iij q.vj arti.ij.dubio.v.post tertiā cōclusionē i notabilibus

Noticia dei infinite simplex oēm noticiam claudit.li.pmo.q.j.arti.pmo.pte eiꝰ tertia.ꝛ pmisso.ij.

Noticia describit.eo.li.j.q.ij.arti.pmo

Noticia diuidit.ibidē arti.j.ꝛ.ij.Utrū verbū noscat aliq̄ q̄ aīa xpi nesciat.li.x.q.x.ar.ij.pte eiꝰ tertia ꝑ totū.Cetera de noticia q̄re supra in lr̄a C.in dictione Cognitio

Notio i diuinis q̄d sit ꝛ q̄ ordine se habeat ad ꝓprietatē.li.j.q.xxix.arti.j.Et si sit terminꝰ scōe intētiōis.Ibidē du iiij.ꝛ.v.

Nūc est motꝰ celi.nūc est dies lunę.ꝛ cōsimiles ꝓpositiōes quō sint ꝯcedendę aut negādę.li.iiij.q.ix.arti.ij post solutiōem pme rōnis facte post cōclusionē scdaꝫ ꝯ suppositionē tertiā in dubio incidēte

Numerꝰ q̄d sit:ꝛ an reperiat in deo.li.j.q.xxvij.arti.ij.

Obiectū imedi

atū alicuiꝰ assensus est ꝓpositio li.j.q.j.arti.iij.suppositōe tertia.

Obiecta fidei q̄ sint:q: varia sunt.li.iij q.xiij.arti.ij.pte eiꝰ pma cōclōibꝫ q̄tuor.Etiā pte eiꝰ scda cōclusionibꝫ tribꝫ

Obiectū penitētię.libro q̄rto.q.x.ar.pmo pte eiꝰ scda an̄ ꝯclusionē sextā

Obstinatio q̄d sit.libro scdo.q.v.arti.scdo.notabili pmo

Obstinationis causa.Ibidē in dubio i uestigatur

Obstinatoꝝ nullꝰ pōt de lege dei ordiata redire in grām.Ibidē ꝯclusione pma

Omnia i diuis sunt vnū.libro pmo.q.pma arti.pmo pte eiꝰ.iij.ꝛ pmisso.iiij.

Opa puerorū q̄n excusent aut non excusent a pctō.li.scdo.q.xv.arti.scdo

Opa nr̄a eē meritoria vitę eternę itelligit dupl'r.li.scdo.q.xviij.arti.q̄rto no.ij.et.iij.ꝛ tribꝫ ꝯclusionibꝫ determinat

Ordo ꝓcessionū.s.ꝓcessiōis eternę et ꝓcessiōis spūal' spūs sancti.libro pmo.q.xvij arti.scdo post ꝯclusionē

Ordo est in charitate.li.iij.q.xv.arti.iij pte eiꝰ scda ꝛ tertia ꝛ q̄rta ꝑ totū:pcipue in ꝯclusionibꝫ.Etiā in dubio scdo q̄rte partꝫ eiusdē.Etiā dubio eius tertio

Ordinis sacramētū est necessariū ecclię catholicę.pmo mō necessitatꝭ.li.q̄rto.q.j.arti.scdo post ꝯclusionē q̄ntā in dubio incidēte ꝯclu.iiij.Sacrm̄ aūt ꝯfirmatiōis nō nisi scdo mō necessitatꝭ.ꝯclusiōe q̄nta eiusdem dubij incidētis

Ordo sacerdotalis nō est omissibilis.libro q̄rto.q.vj.arti.j.pte eiꝰ tertia post ꝯclusiones ꝛ argumēta soluēda no.j.

Originalis iusticia q̄ sit.li.ij.q.xiij.ar.iij suppositōe scda.In q̄ si pmi parētes non peccassent:oēs coꝝ pueri nati fuissent.eadē q.arti.q̄rto.ꝯclu.j.Et in oībꝫ fuisset ipa equalis.ꝯclu.ij.Nō tn̄ ꝑ parētū infusionē illā habuissent.ꝯclu.iij.nec ipa erat grā gratū faciēs.ꝯclu.iiij.nec coꝝ pueri tūc i ea cōfirmati fuissent a pncipio natiuitatꝭ.ꝯclu.v.

Originale pctm̄ est culpa.li.ij.q.xix.arti.j.ꝯclu.j.ij.ꝛ tertia

Originalis iusticia si Adę nō fuissꝫ cōproducta cū alijs bonis gratuitꝭ suis naturalibꝫ additis:ipe fuisset absq3 scia:absq3 virtute:passibilis corruptiue in aīa ꝛ mortalis in corpe.eadē.q.xix.arti.scda.ꝯclu.iij.

Originale pctm̄ quō intrauerit mūdū.Ibidē posteriꝰ ꝯclu.iiij.ꝛ correlario pmo

Originale peccatū nō est aliq̄ q̄litas positiua nec aliq̄s actꝰ positiuꝰ in aīa:patꝫ articulo tertio pte eiꝰ scda.ꝛ ibidē ꝯsequēter ad dubiū scdm ꝯclu.j.Nec est aliq̄ corpis dispositio.ꝯclu.ij.Nec est illa ꝯcupiscibilitas seu pnitas carnis aīatę vel ipsiꝰ appetitus sensitiui.ꝯclusi.iij.Nec formaliter est positio alicuiꝰ qualitatis debitę nō inesse.conclu.q̄rta cū solutionibꝫ duoꝝ cōtrariorum bene fundatis

Originale pctm̄ formaliter est non nisi puatio iusticię originalis:tria bona includētis in hoīe.cui q̄dē hmōi iusticia originalis tenet seu deberet inesse.ꝯclu.vj.cū solutionibꝫ triū obiectionū:ꝛ dubijs tribꝫ ibidē incidentibꝫ.Licet aūt pctm̄ originale formaliter sit puatio hmōi triū bonoꝝ in ipsa originali iusticia inclusoꝝ.Materialiter tn̄ est ipsa ꝯcupiscibilitas seu ad malū pronitas carnis animatę.ꝯclu.vij.Et illa eadē pnitas est q̄dā naturalis ipotētia nata vel q̄nq3 aucta ex ipsoꝝ parentū libidinosa cōiunctiōe.post ꝯclu.vij.i pmo dubio icidente.Nō aūt oportet illā naturalē impotētiā aliquā qualitatē positiuā in aīa generare Ibidē ad dubiū scdm incidēs

Uñ ⁊ in ꝑmis parentibꝰ fuit triplex electio mala. ꝯclu. ij. Inter q̃s nõ põt rõnabiliter poni ꝑma electio cibi vetiti. ꝯclu. iij. Nec electio sciẽ videt fuisse ꝑma. cõ. iiij. Sꝫ electio ꝓpe exaltatõis fuerat ꝑma rad. ⁊ pctĩ ꝑmoꝝ pentũ. cõ. v. Et ipi peccauerãt appetẽdo assimilationẽ dei. Ibidẽ pte. ij. ꝯcl. ꝑma nõ tñ p eq̃parantiã. ꝯclu. ij. Nec volendo silitudinẽ dei ꝯcreatã. ꝯclu. iij. Nec volẽdo similitudinẽ dei p imitationẽ ad sciam eis inditã post ꝓductionẽ. ꝯclu. iiij.

Peccauerũt aũt appetẽdo deitatis silitudinẽ p imitationẽ: in sciendo ea q̃ eos scire nõ fuerat ꝯgruũ ipis. Uel volẽdo hr̃e potentiã a seipsis: discernẽdi bona ⁊ mala cõtra dei ꝓhibitionẽ. eodẽ li. ij. q. xv. eodẽ arti. ꝑmo pte eiꝰ. ij. ꝯclu. v. ⁊ vltima

Peccati grauitas põt ꝯsiderari triplicit̃ eodẽ arti. pte eiꝰ tertia. notabili ꝑmo et tribus cõclusionibus

Peccati formalitas enunciat. Ibidem no. ij. ante ꝯclusiones

Peccatũ ꝑmũ parentũ ꝑmoꝝ nõ ex eorum ignorãtia fuit: q̃uis peccando ignorauerint. eadẽ. q. xv. arti. ij. pte eiꝰ. ij. ꝯclu. j.

Peccata subsequẽtia illud ꝑmũ: scꝫ ꝑmaꝫ mẽtis eleuationẽ cõmissa sunt p nesciẽtiaꝫ ignorãtiã crassam: errorẽ: ⁊ infidelitatẽ. ibidem ꝯclusione secũda

Peccatũ ꝑmoꝝ parentũ nõ excusabile est p ignorãtiã. eodẽ arti ij. pte eiꝰ tertia. cõclusionibꝰ ꝑma ⁊ scđa. Pctm̃ mortale qđcũqꝫ si nõ statim p pniam diluatur: trahit ⁊ inclinat statim ad alteꝝ. eodem li. scđo. q. xviij. arti. scđo. ꝯclu. v. cũ solutionibꝰ rõnũ in ꝯtrariũ p tres ꝯclusiones sequẽtes: atqꝫ rñsiones multũ solidas ⁊ claras

Peccatũ originale est culpa. li. scđo. q. xix. arti. ꝑmo. ꝯclu. tertia

Peccati pena est duplex. alia contracta alia inflicta. eadẽ. q. xix. arti. v. post ꝯclusionem secundã

Peccatũ est duplex: scꝫ originale ⁊ actuale. eodẽ li. ij. q. xxj. arti. j. no. j.

Peccatũ actuale radicaliter vel formaliter ꝓcedit ex defectu volũtatis. Ibidẽ no. scđo. In eo aũt duo sunt ꝯsiderãda. s. eius materiale ⁊ eiꝰ formale. Ibidẽ no. q̃rto

Peccati definitio descriptiua data a beato Augustino est bona: scꝫ est dictũ vel factum vel concupitũ contra legẽ dei. Ibidẽ in conclusione

Peccati omissionis causa est sepe actꝰ positiuus. eadẽ. q. xxj. arti. ij. conclu. prima Qui tamen actus nulli est omissionis peccatũ. ꝯclusione scđa

Peccatũ cõmissionis qđcũqꝫ ꝯsistit i aliquo actu. ꝯclusione tertia

Peccatũ omissionis nõ necessario cõsistit in aliquo actu. ꝯclu. q̃rta. Nõ om̃e peccatũ actuale est actꝰ elicitꝰ. nec actum elicitum ꝑsupponens. ꝯclusione q̇nta

Peccatoꝝ aliqđ est in spm̃ sctm̃. eodem li. ij. q. xxiij. arti. j. pte ꝑma. De quoꝝ multitudine vide ibidẽ pte scđa. no. j. ⁊ ij. ⁊ iiij ⁊ in ꝯclusionibꝰ tribꝰ. Quid sit pctm̃ i spiritum sanctũ. Ibidẽ pte. iij. no. j. Sꝫ vtrũ sit irremissibile. eadẽ. q. xxiij. arti. ij. notabilibus tribꝰ ⁊ conclusionibꝰ quattuor. Et q̃ tale peccatoꝝ sit grauissimũ ⁊ quõ. eadẽ. q. xxiij. arti. iij p q̇nqꝫ notabilia. et p quattuor ꝯclusiones valde notabiles cũ solutionibus ꝯtrarioꝝ fundatissimis

Peccãdi potentiã esse a deo quõ sit itelligendũ. eodẽ li ij. q. xxiiij. arti j. ꝯclu. v.

Peccãdi potẽtiã posse auferri: quõ sit intelligendũ duplr̃. li. iij. q. q̃rta. arti. ꝑmo. pte eiꝰ tertia. no. j. ⁊ ꝯclu. j. ⁊ ij.

Peccati causam quõ excidere ꝯtingat. li. iij. q. xj. arti. ij. dubio. j. ⁊ ij. Si mortale peccatũ q̇s ꝯtrahat participãdo cũ excõmunicato. li. q̃rto. q. xij. arti. ij. pte eiꝰ q̇nta in dubio incidẽte p totũ. Si nullũ ꝓfuissꝫ peccatũ: nulli mali hoies nati fuissent. lib. iij. q. j. arti. q̃rto. notabili ꝑmisso secundo. Sed tamẽ saluãdi post lapsum beatiores facti sunt accidentaliter q̃ꝫ si immaculati ꝑstitissent absqꝫ peccato. Ibidẽ ꝯclu. j. ij. iij. ⁊ iiij. Et clariꝰ hoc patet d̃ toto regno celesti eodẽ arti. q̃rto in pte eius scđa

Peccare nõ potuit christꝰ. li. iij. q. ix. arti. iij. ꝯclu. j. ij. iij. ⁊ iiij.

Pena non ꝓcessit pctm̃. li. ij. q. xvj. ar. v suppositione q̇nta

Penarũ culpe multiplicatas. li. iiij. q. j. articulo scđo. no. ꝑmo

Pena peccati est duplex sꝫ pꝫa tacta: peccati pena ⁊ passio

Penitẽtia q̇d sit. li. iiij. q. x. arti. j. no iij. Et clarius post tertiã ꝯclusionẽ in dubio ꝑme ptis eiusdẽ articuli ꝑmi

Penitẽtie seu penitẽdi ordo. Ibidẽ no. ꝑmo ꝑmisso. Qđ sit materiale huiꝰ sacramenti ⁊ qđ formale eiꝰ. i eodẽ no. ꝑmo

Penitẽtia notãda: quõ sit ꝟtus: aut nõ sit ꝟtus. Ibidẽ tribꝰ cõclusionibꝰ explicat.

Qualitatū multarum

Unio rerum diuersarum fit multipliciter. Ibidem dubio tertio. no. pmo

Unio hypostatica diuine nature cū humana q̄ sit aut q̄ nō. ibidē in sex ɔclōnibꝫ

Unio diuine nature cum humana post vnionē pmā scȝ triū psonarum i vna essentia: quō sit aut nō sit maxima. li. iij. q. iij. arti. ij pte ei⁹ q̄rta. ɔclu. j. ⁊ ij. Que tn̄ nō imediate ad naturā sȝ ad psonā ꝙbi est termīata. eodē li. iij. q. ij arti j ɔclu. q̄rta Nō minus tn̄ pater vel spūsſctūs potuit assumere naturā humanā in vnitatē suppositi. eadē. q scd̄a. arti ij. ɔclu. pma ⁊ scd̄a. Et arti. iij. cōclusione ꝯsali ad dubiū pmū. Sȝ magis ɔgruū fuit ⁊ de potētia dei ordinata magis decuit: ꝙ fili⁹ naturā humanā assumeret q̄ȝ pater vel spūsſctūs. eadē. q. ij arti. ij. ɔcl. iij De quibꝫ ponit alia tria aut q̄ttuor dubia curiosa. arti. iij cū alqs incidentibꝫ dubijs satis magistraliter ⁊ ingeniose determinando. Que q̄ȝuis fidelibꝫ curiosa sint: nō tn̄ (vt inq̄t) inutilia sunt ɔtra infideles. Etiaȝ magis decuit assumere naturā humanā q̄ȝ aliā quācūqȝ. li. iij. q. ij. arti. j. ɔclu. quarta Et de potētia sua absoluta possibile fuit assumere creaturā rōnalē nesciāqȝ esse eandē sue assumptiōis. eadē. q. iij. arti. scd̄o. post eius quartā ptē finitā. ɔclu. j. Etiā ɔclu. j. Etiā sine gratia gratūfaciēte. ɔclusi scd̄a. ⁊ sic nihilomin⁹ liberā ad peccandū. ɔclu. iij. ⁊ quarta. Q̄ð si etiā hmōi natura taliter assumpta peccaret: non ppterea persona assumens veniret dicenda peccator vel peccatrix. cōclusione q̄nta

Unio passiua diuine nature cū humana: nō est diuia natura neqȝ est in ea. li. eodem. q. iij. arti scd̄o pte ei⁹ pma. ɔclu. pma Nec est simul in humana ⁊ humana natura. cōclu. scd̄a. Sȝ ecōtrario vnio passiua humane nature cū diuina: est aut natura humana vel in ea. ɔclu. tertia

Unio actiua earundē potest rationabiliter dici diuina natura in psona filij: seu filius dei. Ibidē cōclusione q̄rta. Nā ⁊ huiusmodi vnio passiua humane nature cū verbo nō aliquod accidens est. eodē arti. p te eius scd̄a. ɔclu. j. Sed est substātia. conclu. scd̄a. Non tamē distincta cōtra humanitatē vnitatā. ɔclu. iij. Est em̄ ipamet humanitas vnita verbo: aut eius anima. conclusione q̄rta. Quia p prius eius aīme cōuenit q̄ȝ carni. conclu. v. Et sic licet inter carnem assumptā ⁊ personā assumentē anima sit aliquo modo vnio media. tn̄ inter hūanitatem assumptā ⁊ psonā assumentēȝ: nihil mediat. ɔclu. vj.

Unio ⁊ assumptio diuersarū naturarū: differūt sicut supius ⁊ inferi⁹: seu vt magis cōmune ⁊ minus cōmune. li. eodē tertio. q. eadem tertia. arti. scd̄o. pte ei⁹ tertia. cōclu. pma ɔ tertia ⁊ q̄rta

Unio tamen ⁊ assumptio verbi sūt idē actus: licet diuersimode importatus. conclusione secunda

Unio sumpta p actu quo fiebat assumptio: scȝ p vnitione in instante incarnationis fuit vna ⁊ eadē ipsius anime et carnis cum deitate. eodē libro tertio. q. xiij. arti. primo. post cōclusionē tertiā in dubio inserto conclu. j. Similiter est ibi vnica vnio actiua. cōclu. ij. ⁊ iij. Fuerat ⁊ ꝑterea ibi vnica vnio passiua. conclu. q̄rta. Licet equiualēter fuerint ibi due vniones passiue. conclusione q̄nta. Etiā due vniones in potentia conclu. vj. Unde sicut semp ante mortem ⁊ post resurrectionē anima ⁊ caro vnita passione passiua: fuerint diuinitati vnita: sic i triduo absqȝ tēpe medio duabꝫ vnionibꝫ passiuis nō vnū tūc facientibꝫ manserūt ei vnita. conclu. vij.

Unio anime humane cuiuscūqȝ cū suo corpore: erit illa eadē in nouissima resurrectione que prius fuerat in eius natiuitate. libro quarto. q. xliij. arti. secūdo in solutiōe sexte rationis

Uniuersum meli⁹ fieri q̄ȝ modo sit: quō sit possibile. li. j. q xliij. arti. ij. Et li. ij. q. j. cōclu. j. ⁊ iij.

Uniūsum entiū depēdentiū totū: est regnū creatū. li. ij. q. j. arti. j. ⁊ ij. pte ei⁹ q̄rta. cōclu. j. correlario tertio

Uolūtate deus pater generat filiū. li. j. q. x. arti. tertio

Uoluntarie dicit̄ vario modo. Ibidem notabili pmo

Uolūtariū dr̄ tripl'r. s. formalit̄ ⁊ āncedēter. li. ij. q. xv. arti. ij. dubio. ij. Quō āt opa p ignorātiā facta sint volūtaria. Ibidem i tribꝫ cōclusionibꝫ. Et quō ignorātia excuset a pctō: vel nō excuset. eodē li. ij q. xv. arti. ij. dubio. iij. in tribꝫ cōclusionibꝫ

Uolūtas dicit̄ libera dupliciter. li. pmo q. x. arti. iij. no. ij. ⁊ q xliij. arti. ij. no. ij.

Uolūtas libera est i deo: libertate vtraqȝ scȝ cōplacētie ⁊ oppositiōis: q̄ est oim rerū aliarum a se causa. li. j. q. xliij. arti. pmo

Tabula

Finit Repertoriū alphabeticū in q̄stiones libroꝝ quattuor sententiaꝝ Marsilij Inghen doctoꝝ clarissimi

Tabula generalis
oim questionũ in h ope pcto

Questiones primi
sententiarum

Questiōes secūdi

sententiarum

Questiones tertii

sententiarum

Questiōes quarti sententiarum.

Finit tabula generalis totius operis

Clarissimi viri dñi

Marsilij inguen super libros sententiarum edita in studio Heidelbergensi incipiunt feliciter: ordine optimo quasi mathematicali certissimo.

¶ In noie tuo Jesu christe. ꝛc. primis itaq; duobꝫ videlꝫ diuini noīs inuocatiōe et breui sacre sciē cōmēdatiōe de dei miscōdia expeditis: venio ad tertiū scꝫ ad q̄stionis siue dubij ꝑpositiōem: collocutōis gratia cū alijs pātribꝫ ꝛ magistris meis. ꝛ iuxta thema cōmendatōis p̄assumptū ēt tale dubiū.

Trum

ex diūsitate idearū existentiū in regno icreato sumat diuersitas pfectionū productoꝝ entiū in regno creato. Et vt intelligibilior sit sermo: p regnū increatū deū intelligo. regnū creatū vniuersitatē rerū dependentiū voco. vt sit sensus. An diuersitas pfectionū rerū dependētiū accipiat penes diuersitatē ideaꝝ in deo existentiū. ¶ Ista q̄stio duo supponit: ꝛ vnū q̄rit. Primo em̄ supponit diuersas ideas in deo esse. Scd̄o rebus depēdentibꝫ varias pfectōes in esse. Et tertio querit: an iuxta ideaꝝ diuersitatē sumenda sit pfectionū mltiplicitas.

Arguit primo. # Contra primū sup

positū arguit sic. Nulle sūt idee in deo. igit primū suppositū falsum ꝓbat añs: p̄mo p beatū Dyon. libro suo de di. no. c. vij. dicentē q deus nō ɔgnoscit res fm ideā. Qd̄ etiā ptꝫ rōne. q2 om̄ia p suā essentiā cognoscit. igit nulla indiget idea. Cōseq̄ntia nota est. ꝛ añs ptꝫ. q2 om̄ia nuda sunt et aperta oculis ei⁹. Ad Hebre. iiij hi aūt oculi non sunt nisi diuīa essentia. cū cognitio dei sit deus. vt etiā in lumine naturali ɔcludit phs xij. meth. ¶ Cōfirmat sic. q2 vl' idea esset tm̄

Confirmatur. vna. ꝛ tūc nihil aliud diceret q̄ꝫ qd̄ dicit diuina essentia. Nec tūc vere diceret Aug. q idee sūt p̄ncipales forme: vel rōnes reꝝ. in li. lxxxiij. questi. q. vij. Nec vid̄r quō p vnā ideā diuersitas entiū numeret ꝛ in esse pduceret. vel essent multe. ꝛ sic in deo esset multitudo alia q̄ꝫ psonaꝝ ꝛ essentie ꝛ cōicatōnis eius ad intra. qd̄ communiter aures piarum mentiū offendere solet. Et ptꝫ ɔña. q2 in eo essent multe idee reꝝ: quaꝝ alia esset hoīs: et alia angeli. hec aūt est alia multitudo q̄ꝫ psonaꝝ vel cōicatōis essentie ad tres psonas ¶ Sꝫ pro supposito est illud btī Aug. li. lxxxiij. que. q. vij. dicētis. Idee sunt p̄ncipales q̄dā forme: vl' rōes reꝝ stabiles atq; immutabiles. ꝛ ppter hoc etiā eterne sūt ꝛ semper eodē mō se habētes: q̄ diuina intelligētia ɔtinent. ꝛ cū ipe neq; oriant neq; intereāt fm eas tñ formari d̄r: oē q oriri ꝛ interire pt. Subdit, om̄ia rōne sunt cōdita. nec eadē rōne homo q̄ equ⁹. h̄ em̄ absurdū est existiare. Singula igit ꝓprijs creata sūt rōnibus. Has aūt rōnes vbi esse arbitrādū est: nisi i ipa mente creatoris. non em̄ extra se quicq; positū intuebat: vt fm id ɔstrueret qd̄ construebat. hoc opinari sacrilegū ē. Subdit q nō solū sunt idee: sed etiā ipe vere sunt. q2 eterne sunt: ꝛ incōmutabiles manēt.

Contra secundum Arguit secundo.

suppositū arguit sic. Nō sūt varie pfectiōes in rebꝫ depēdētibꝫ. igit scd̄m suppositū falsum. Bona est ɔña. ꝛ añs ꝓbat. Primo. q2 nulla substātia depēdens videt esse magis pfecta q̄ꝫ alia. cū sua pfectio sit sua essentia. que nō suscipit magis neq; min⁹. igit nulla perfectio saltē sbalis habet magis vel min⁹ respectu alteri⁹. ḡ oēs erūt pares. qd̄ fuit ꝓbandū. ¶ Cōfirmat. q2 si equ⁹ est perfectior Confir. musca. vel hō q̄ꝫ asin⁹: q̄rit vtꝝ finite. ꝛ si sic aliq̄tiens mltiplicata pfectio musce attigeret pfectōem equi. qd̄ null⁹ diceret. ꝛ pꝫ cōseq̄ntia. q2 omne finitū cōpatū alteri finito aliq̄tiens replicatū alterū excedit. vt pꝫ in nūeris ꝛ magnitudibꝫ. pōderibꝫ ꝛ ɔturib⁹. ꝛ trahit a pho p̄mo phisicoꝝ. Vel infinite: ꝛ quō mēs humana ɔcipiet q inter duo omni mō finita sit infinita distantia. ¶ Itē infinite excedere pfectōem equi pfectōem musce: arguit equū infinite pfectōnis. q2 quālibet datā pfectōem inferioris ɔtinet. ¶ Iterꝫ nō pl⁹ excederet pfectōem musce q̄ꝫ pfectionē canis. qd̄ falsū supponit esse. ꝛ patꝫ ɔña. q2 ꝛ hanc ꝛ illā infinite vid̄r excedere. fꝫ adversariū. mō vnū infinitoꝝ nō videt maius alio p̄mo de celo ꝛ mundo. ¶ Scd̄o arguit arguit 2 sic. Oēs pfectōes reꝝ dependentiū equalit distāt a nō ḡdu pfectiōis. igit oēs sūt equal' perfectōis. ɔña videt tenere. q2 linee equales

sunt q̄ ab eodē puncto ad equalē distantiā
protrahunt͛. assumptū pz. qz oēs infinite
distāt. qz si in ifinitū etiā q̄tūlibet pma per
fectio diuidat͛: nūq̄z attingeret nō gdū per/
fectōis. cū nō posset attingere nisi ea ex qui
bus integrat͛. nō grad⁹ aūt pfectōis nihil ē
arguit͛. 3 eius. ¶ Tertio arguit͛ sic. Oēs res depēdē/
tes equalr̄ distant a gradu pfectōis sūmo.
ergo oēs sūt pares. ɔ̄ña tenet. qz eq̄les res i
lōgitudine sūt q̄ equaliter distāt a longitu
dine sūma. sz q̄ sit talis. ꝛ eque intēse calidi/
tatis sunt q̄ eque distāt a gradu sūmo cali
ditat͛. igit͛. añs pbat͛. qz oēs infinite distāt
a pfectiōe pma. mō nō vid͛ q̄ vnū infini/
Confir. toꝝ sit maius alio. ¶ Et cōfirmat͛ sic. Pria
perfectio est oīm pfectionū depēdētiū equal'
mēsura. Igit͛ oēs pfectōes depēdētes sūt eq̄/
les. ɔ̄ña tenet p cōem animi ɔceptōem. qz
eq̄lia sunt: quoꝝ mēsura total' est eq̄lis. an/
tecedēs pz. qz oīs pfectio dependens equalr̄
eminēter mēsurat: pfectiōe pma q̄ oīa cō/
didit in pōdere, nūero, et mēsura. Sap. xj.
arguit͛ 4 ¶ Quarto sic. Oīa aīalia irrōnalia sūt eq
perfecta. igit͛ omia depēdētia. pbat͛ ɔ̄ña. q̄a
aīalia bruta diuersas spēs habēt ꝛ diuersa
opa in q̄ fm naturā possunt: singula in sua
ñ min⁹ q̄z cetera. Si igit͛ nō obstāte diuīsa po
tētia repta in eis oīa fuerit eque pfecta. q̄
re nō eo mō de ceteris diceret͛. añs pbat͛. q̄a
omib3 cōueniūt eq̄les denoīatiōes: dicētes
perfectōem simplr̄. vtz hē. esse. viuere. cog
pro scdo scere. ¶ Sz ɔ̄rium. q̄ res depēdētes inequa
supposi/ les pfectiōis sunt: dic textus saluatoꝛ͛ Luc.
to xij. dicēs discipl'is. Nolite timere: passeribus
multis pl'es estis vos. Glo. maiori pfectio
ne corā deo estimari. Et de pmo angelo Eze
chiel'. xxviij. Tu initiū viaꝝ dei. Et phs. 7.
meth. ix. x. ꝛ. xij. ꝛ in pl'ibus aliis locis.

ɔ̄ q̄sitū

Contra quesitum

arguit͛ sic. Penes ea q̄ ignota sūt nō est su/
menda diuersa pfectio reꝝ. Sz idee ignote
sunt. igit͛. pz maior. qz innata est nob̄ via:
ex notioribus nob̄. non aūt ex ignotis. ꝛc. vt
habet͛ pmo phisi. minor pz. qz idee ponunt͛
in deo. ꝛ talia sūt nob̄ fere incognita. Iuxta
illd̄. ij. meth. Sic se hz ocul⁹ nycticoracis
ad lumē solis: sic aīe nr̄e oculus qui est itel/
lectus ad ea q̄ sūt manifestissima nature.
scdo sic. ¶ Scdo sic. Oēs idee sūt eq̄les. igit͛ penes
eas neq̄ sumi diuersa pfectio reꝝ. ɔ̄ña bo/
na. qz ex equalibus nō cognoscit͛ diuśitas p/
fectionis. sz magis idētitas. Añs apparet
quia oēs sunt in deo. g̃ q̄libet eaꝝ est diuina
essentia. g̃ oēs sunt idem ꝛ equales. ¶ Con/ Confir.
firmat͛. qz q̄libet idea cuiuslibet entis depen
dētis effectiua etiā materie pme vel alicui⁹
minoris necessario est infinita. g̃ oēs sūt eq̄
les. Pz ɔ̄ña. qz infinita nō vident͛ esse ine
qualia. Et añs pz. qz idea pductiua mate
rie vel alteri⁹ entis minoris est creatiua. crea
tio aūt necessario psupponit ꝟtutē infinitā
¶ Sz in ɔ̄rium est auctas btī Aug. prius al
legata p pmo supposito: dicēs q̄ idee sūt pn
cipales q̄dam forme vl' rōnes reꝝ stabiles
Ex q̄ arguit͛ sic. Penes pncipales formas
reꝝ sumēda est diuersitas suaꝝ pfectionū.
sed idee sūt pncipales forme reꝝ. igit͛. Nō/
ta est maior. qz forma pncipal' dat esse spe/
cificū ꝛ pfectōem ipi rei. ꝛ minor patet i al/
legata auctoritate.

In hac questione

iuxta tria tacta in arguēdo tres erūt princi
pales articl'i. In quibus q̄ñq̄z corpe arguam
cū venerādis magistris meis ꝛ pñbus magi
stro Helmanno zwūnenbergher baccala/
rio formato hui⁹ alme vniūsitatis ꝛ deca/
no nuhusen. ꝛ dño Johāne de domo sancti
Guilelmi baccalario actu legenti. In prio
videbit͛ de eo qd̄ in q̄stione pmo supponit͛.
In scdo de eo qd̄ in sequēti supposito tangit͛.
Et tertio de eo qd̄ querit͛. ¶ Quo ad pmū Trium
tria facere ppono. Primo diuersas opinio articulo
nes siue modos doctoꝝ nostroꝝ tāgere. Se rū pmus
cūdo ɔ̄ vnū eoꝝ arguere. Tertio pbabilit͛
qd̄ videt͛ dicendū eligere. Quo ad primuz
primo premitto q̄ idea dicit͛ ab ideos grece
qd̄ est forma latine. Vñ btūs Aug. in loco
preallegato. idea est pncipal' forma. cōno/
tat tñ q̄ sit forma repñtatiua exēplaris vel
imitabil' ab alia re ad extra. Et sic q̄rere vtz
diuerse idee sint in deo: est q̄rere vtruz in eo
sint diuśe forme repñtatiue: exēplares: siue
imitabiles pductiue suoꝝ signatoꝝ ad extra
¶ Scdo est notādū q̄ mod⁹ loq̄ndi ideat͛ secundo
siue de ideis: videt͛ sumpt⁹ a Platone. sicut notādū.
colligit͛ ex dictis btī Dyo. li. suo de di. no. et
per btm̄ Aug. v. ꝛ. vj. de ciui. dei. vbi velle et
innuere vid͛ q̄ fm Platonē: idea est omiū
q̄ naturalr̄ sunt exēplar eternū. De q̄bus phus
vij. meth. aliq̄s modos eradi demōstratie
seclusit: enūeratos p Auicēnā. Quoꝝ pmū
fuit vlitas abstracta in essendo. ꝛ q̄ illa di
ceret͛ idea cōis oīm singlariū. Sicut q̄s cre/
deret q̄ p abstractōez a singlaribus relinq̄ret͛

humanitas cōis omībꝫ hoībꝫ ī eēndo. Ex
quo sequit̄ scōm.s.cōitas ī p̄dicādo puta ꝙ
illa cōis hūanitas p̄dicat̄ de oībꝫ singl'aribꝫ
Ex q̄ sequit̄ tertiū: eternitas hui⁹ cōis hūa
nitatis abstracte. Quia non gn̄at̄ neqꝫ cor
rumpit̄ gn̄atiōe ꝛ corruptōne singl'ariū. Ex
quo q̄rtū.s.q̄dditas singl'ariū. eo ꝙ de omi/
bus p̄dicat̄ ꝛ sp̄ manet. sic q̄dditates ſꝫ q̄s
est scia de rebꝫ debēt esse ſm sic opināteꝫ ge/
ne. Et ex h̄ sequit̄ q̄ntū qd̄ ē causalitas.s.ꝙ
iste sint p̄ductiue singl'ariū ꝑticipātiū ip̄as
q: sūt q̄dditates eoꝝ ꝛ eterna. Et sextum ꝙ
hō in q̄ꝝtū hō nō esset aliqd̄ singl'are. ſꝫ vni
uersale abstractū a singl'aribꝫ seclusis. cer/
tū est eīm aduertēti ꝙ hec de ideis vel vl'ib⁹
in eēndo in rebꝫ nihil sūt. Ubi eīm esset hec
cōis hūanitas: imo q̄ꝝtūcūqꝫ oēs circūstan
tias indiuiduales ꝑ intellectū a socrate se/
paras: adhuc hūanitas socratis est singl'a/
ris: ꝛ nulli⁹ alteri⁹ eēntialr̄ nisi socratis. licꝫ
cuilibet alteri hūanitati sit simillima. sic es/
set grad⁹ caliditatis alteri g̃dui caliditatꝭ.
Ex q̄ ph̄s tales ideas rōnabilit̄ iprobauit
vt p̄mo posterioꝝ tractatu de ignorātijs hu
iusmōi fictiōes deridēdo dicit. Gaudeāt
gn̄a ꝛ sp̄ēs i. tales res abstracte. q̄ rōne cōis
p̄dicatōis dicunt̄ gn̄a ꝛ sp̄ēs. qm mōstra sūt
si sūt. Sꝫ sic nec Plato h̄ voluit. vt manife/
3 ste h̄ dic btūs Aug. v. de ciui. dei. ¶ Tertio
est notādū ꝙ Plato tria deo attribuit que
etiā btūs Aug. de eo ꝯcedit. ꝛ mlti maioꝝ
nostroꝝ imo fere oēs. Primū qd̄ est princi/
piū vnū indiuisibile: a q̄ singla alia sūt. sic et
vnitate oīa fluūt nūeri. Scdm̄ qd̄ est pri/
cipiū vl'e exempli p̄mo peccatiue. q: ab eo sūt
singl'a alia. ꝛ hec vniūsalitas est ante rē q̄ñ
oīs res etiā anqꝫ fiat aliq̄ mō est cū eo: sicꝫ
sūa cā substātie: cā eminēter ꝯtinente. Nec
mirū q̄si dicat Plato deū creare. q̄a p̄mo
de celo ꝛ mūdo ꝑ te. iiij c. phūs expsse dicit ꝙ
Plato solꝰ mūdū ꝛ tꝑs generat. Et beatus
Aug. in li. ꝯfess. dicit se in libris q̄ Plato/
ni attribuūt̄ inuenisse p̄mā ꝑte euāgelij Jo
hānis vsqꝫ ad illā ꝑtē fuit hō missus a deo.
et sic ḡ voluit ꝙ oīa ꝑ verbū facta sūt. q̄ cre/
atione ꝯcedit. Scdo mō ē p̄ncipale vl'e cū
re p̄ducta nō q̄ p̄dicet̄ de re p̄ducta: ſꝫ de tri
bus suppositis diuinis. a quoꝝ q̄libet est res.
cū opa trinitat̄ sint ad extra indiuisa. vt i
cōmendatōe dictū sūt. Tertio mō ē p̄nci/
piū vl'e ꝑ īmitatōem. q: q̄libet res singularis
ꝑsonas imitat̄ ꝑ rōem in eē. q̄ eē diuinū non
hꝫ ab alio. filiꝰ ꝑ intēdere. q: singl'a se post

deū intēdūt. Et filiꝰ ē v̄bū: itellectio vel in
tentio p̄ris. Et sp̄ūsctm̄ ꝑ amare vl' appete
re. q: post deū se amāt ꝛ appetūt. vt ꝯueniēt
elicit̄ ex p̄mo phisi. Et sp̄ūsctūs ē amor pa
tris ꝛ filij. Et sic est vnū esse simplicissimuꝫ
p̄r filiꝰ ꝛ sp̄ūsctūs. sic ꝛ in q̄libet re ꝑ īmita/
tionē penit⁹ idē sūt: esse intēdere naturale: ꝛ
appetere. Tertium ꝙ de⁹ est p̄ncipiū omia
cōtinēs in se. vn̄ oīa ꝯtinet vt cā efficiēs. q̄a
per eū sūt oīa. Scdo omia ꝯtinet vt cā for
mal' nō informāns: ſꝫ coexistēs oībꝫ. Unde q̄
dā mō singloꝝ posuit deū esse formā. cū for
ma sit q̄ dat esse rei ꝛ ꝯseruat rē in esse. et sic
est de⁹ q̄ ad oīa. Immo ꝛ est finis oīm. cum
moueat sic intelligibile ꝛ appetibile. ex. xij.
meth. Et sic de⁹ est illd̄ in q̄ oīa sūt: vt in fi
ne. ¶ His p̄missis Plato ideis ſm mentē Ideam̄
btī Dyo. has ꝯditōes vidꝛ attribuisse. Pri ꝯditōes
mā. ꝙ sūt hypostatice. i. ꝑsistētes siue per se xij.
stātes. q: nulli inherēt. Scdam. ꝙ sūt sepa 1
te. q: sūt in mēte dei an̄ rē p̄cedētes: post rē 2
remanētes. ꝛ q̄ñ res ē nō ꝯmiscent̄ ei. ¶ Ter 3
tiā. ꝙ sūt differētie. q: diuisa rep̄ntāt. ꝛ earū
diuisa rep̄ntatōe ad ex mund⁹ in ꝑtibꝫ suis
diuersificat⁹ ꝛ. ¶ Quartā. ꝙ sūt terminatie 4
depēdētie oīm reꝝ. q: oīa depēdētia referunt̄
ad eas tāqꝫ ad suos terminos. Tūc eīm ē ali
quid ꝑfectū in suo esse cū fuit tale q̄le ip̄m
sua idea rep̄ntat esse debere. ¶ Quītā ꝙ es/ 5
sent vl'es. nō itelligat̄ in eēndo vl' p̄dicādo.
ſꝫ causando. q: singl'a a sua idea p̄ducunt̄.
imo vt dicet: eēntia idee de⁹ est q̄ in causā/
do vl'issim⁹ est. ¶ Sextā. esse tota nō parti 6
alia. q: ex q̄ sūt in deo: sūt tota. Nihil eīm dei
impfectū ē ſꝫ totū est ꝛ merito tota vocant̄.
q: ab eis ē tota ꝑfectio ꝑticipata: siue sit in
diuidual' siue sp̄ecifica. siue gn̄al'. Ip̄e vo nō
ab alio: ſꝫ q̄ ad se de⁹ sūt: a q̄ oīa alia sunt.
¶ Septima. itellectuales esse. i. itellect⁹ a/ 7
lioꝝ illūināntes ꝛ nō itelligibiles. i. nō illūi/
nate vel illuminabiles ¶ Octauā ꝙ sūt su 8
perstātes ꝛ superexcelse. i. omīmode imutabi/
les. q: in deo. ¶ Nonā. ꝙ sūt p̄ncipales. q̄a 9
q̄libet duplex pt hēre ee formale q̄d est de/
pēdēs. ꝛ fināle siue p̄ncipale. q: illd̄ est a q̄
d p̄dēt. ¶ Decimā. ꝙ oībꝫ rebꝫ depēdētib⁹ 10
dāt nūerꝫ: in q̄ꝝtū sūt eaꝝ efficiētes mēsurāꝫ: i
q̄ꝝtū sūt formales eaꝝ. nō ꝙ Plato volue/
rit ꝙ eēnt he forme īformātes. ſꝫ ꝙ iuxta ea
rū rep̄ntatōem de⁹ rebꝫ daret formā ꝛ men
surā. Itē ꝙ dāt modū i q̄ꝝtū sūt finales cau
se. dāt eīm singlis modū tēdēdi in finē. Sic
eīm ꝛ ꝑ se eo mō res depēdēs nāl'r i deū ten

dit quō idea fm quā pducta est sibi sdidit
11 ¶ Undecimā. q sūt re ɔditrices sic princi/
pia effectiua. Uñ btūs Aug⁹. li. lxxxiij. q.
Rōne alia ɔdit⁹ est hō: ꝛ alia equ⁹. non q
velit q alia sit in se: ꝫ in repntatōe in ordie
ad obiectū qḋ pnoscit ꝛ ad extra pducitur.
12 ¶ Et vltimā siue duodecimā. q sunt notio
nes exēplares. qꝛ res pducte ī ordie ad ea/
rū repñtationem pducunt. Hec ꝛ his silia
fm btm̄ Dyo. li. pdicto supra sūt ex imagi/
natōe Platonis. Et btūs Aug. v. ꝛ. vj. de
ciui. dei. vidꝫ se eisdē dictis satꝫ ɔformare.
De qbꝫ sufficiat p occasionali motiuo ide
notā. 4. arū. ¶ Quarto ē notādū q sctūs Thomas
ex auctatibꝫ Aug. dic: pma pte sum. su. q.
xv. arti. ij. q eēntia dina vniuscuiusqꝫ pdu
cibilis a deo inqꝫtū est imitabil' tali determi
nato mō p effectū pductū: est idea tal' effe/
ctus. motiuū ei⁹ est: qꝛ idea dic exēplar. exē
2 plar aūt dic imitabilitatē. ¶ Scda opinio
qsi ɔsilis est henrici d gandauo qlibeto. ix
que. ij. q idea est eēntia dina: inqꝫtū ē ɔgni/
tio q ɔgscit creaturā: inqꝫtū est imitabil' ab
3 ea. ¶ Tertia. opio est etiā simil'r q idea
est eēntia dina in recto: cōnotens aliqd ex/
tra ipm in obliq. s. effectū pducibile imita/
4 tiuū eēntie dine. ¶ Quarta opio est qrūdā
valētiū. s. ipi⁹ Occam. dis. xxxv. pmi li. q. v
silr ꝛ ipi⁹ Scoti. ꝛc. dicētiū q idea ē creata co/
gnita in deo. q ab oibꝫ pcedētibꝫ differt. nā
cū ille dicāt q sit dina eēntia. hec dic q sit
creature pducibiles p eēntiā dinā: inqꝫtuꝫ
sunt cognite in deo. forte mouent ex hoc q
idea est relucētia creaturarūꝫ in deo. ꝛ hmōi
relucētia nō vidꝫ esse nisi ipe creature ɔgni
quid sit idea te in ipo. ¶ Pro declaratōe hui⁹ opionis de
scribūt idea sic. Est aliqḋ cognitū a princi/
pio effectiuo itellectuali ad qḋ ipm aspici/
ens pt aliqd in esse reali pducere. Probāt
pma pticulā p auctate bti Aug. li. 83. q. q.
46. dicētꝫ. Has aūt ratōes vbi esse arbi/
trādū: nisi in ipa mēte creatoris. nō em̄ extra se
quicqꝫ positū intuebat vt fm illud ɔstitueret
qḋ ɔstituit. Et qꝛ in mēte creatoꝛ sequit se
cūda. ꝛ tertia sequit. ex q non intuet extra se
Contra ¶ Ex ista descriptōe infert dict⁹ mgr q hec
descriptio nō conueniat dine eēntie. pbat p/
mo. qꝛ plres sūt idee. ad qḋ adducit beatuꝫ
Aug. loco q sup dicētē. q alia rōne ɔdit⁹ ē
hō: ꝛ alia rōne ɔdit⁹ ē equ⁹. Et sumit rōem
pro idea. Nō eēntia dei nō ē plres essentie
Confir. ¶ Cōfirmat. vl' idee sūt in mēte dina subie
ctiue. aut tm̄ obiectiue. Si scdm. sic idee
sūt creature cognite. Nō pmū. qꝛ dina eēn
tia nō ē plra sbiectiue: sic idee sūt plres. ¶ Se scdo sic
cūdo sic. qꝛ si dina eēntia ē plres idee. vl' idea
dic pse diuinā essentiā. ꝛ sit sic. tūc essentia
diuina sic est plres idee: ita esset plres eēntie
vl' idea est eēntia ꝛ aliqd aliḋ. tūc dina eēn
tia nō ē idea. qꝛ nō est ipa cū alio. ¶ Cōfir/ Confir.
mat. qꝛ idee sūt in mēte dina tm̄ mō obiecti
ue. ꝫ dina essentia est etiā ibi sbiectiue. igit
essentia nō ē idea vl' idee. pꝫ maior. qꝛ si es/
sent idee in mēte dina etiā sbiectiue: cū sint
plres: ibi essent plra sbiectiue. pꝫ minor de se
qꝛ mēs dina est ipamet eēntia. ¶ Ex q ɔnt Coro.
ille doctor infert plres ppositōes. Prima q
idee nō sūt in deo realr ꝛ sbiectiue. ꝫ tm̄ sūt
in ipo cognitiue. sic qdā cognita ab ipo. qa
ipe idee sūt sic ipemet res pducibiles a deo.
Scda oim reꝝ a deo pducibiliū sūt distī/
cte idee. pꝫ. qꝛ talia sūt distincta cognita a
pncipio effectiue itelligibili. ꝛc. Plra aūt in
fert q dimitto breuitatꝫ cā. ¶ Tertio instat Contra
sibi. qꝛ cū idee sint eterne. vtꝫ p auctoritatē
bti Aug pus allegatā: nece vidꝫ q sint pn
cipalr in deo. ¶ Scdo. qꝛ exꝫ creature sint 2
idee: idē esset idea ꝛ ideatū. exēplar ꝛ exem/
platū. ¶ Tertio. qꝛ idee oriunt ꝛ interirit cū 3
rebꝫ creatis. ɔtra Augū. in loco pallegato.
¶ Ad pmū istoꝝ dic. q aliqd pt dici eternuꝫ Ad 1
duplr. Pro pe illō qḋ vere est actualr ꝛ pro
prie exñs eternalr. ꝛ h mō dic q idee nō sūt
eterne. Alio mō eternū dr qḋ ē eternaliter ꝛ
imutabiliter cognitū vl' itellectū. Et h mo/
do dic btm̄ Aug. voluisse ideas eē eternas
id ē. eternalr esse cognitas. Et ɔnter dicit q
creature etiā h mō sūt eterne. nō in se: sed in
esse cognito. qꝛ sūt eternalr itellecte a deo. et
q Aug. dicēs q pe sūt. itelligit q vere intel
ligunt. ꝛ q sūt forme pncipales. qꝛ res pdu
cibiles pus natura fuerūt idee. i. a deo intel
lecte qꝫ erāt extra deū actualr existētes. Uñ con/
clusiue dic q res pducēda inqꝫtū ē a deo pre
ɔgnita. est idea sui. pcognoscat em̄ rē ꝛ aspi
ciēs eā vt pcognitā ad ext pducit ipam. Et
ob h p ideā rōnabilr dr opari. qꝛ distinctissi
me rē pnouit: qꝛ ad ext pducit. ¶ Ex q pꝫ so Ad 2
lutio scdi. qꝛ ɔcedit q illō pt esse exēplar vl'
idea sui. ¶ Ad tertiū ɔcedit q idee oriūtur Ad 3
et intereūt ꝛ q nō alr habuit idea esse ab e/
terno qꝫ lapis heri pduct⁹ in tpe: ab eterno
fuit idea. qꝛ ab eterno fuit cognitus a deo.
Sed fm modū loqndi sanctoꝝ ɔceditur
q idee sint ab eterno. sicut dictū est qꝛ sūt e/
ternalr intellecte a deo. nō tm̄ dicūt q lapis

fuerit ab eterno. qr lapis nõ iportat diuinaz
pcognitõem sic idea. Btũs aũt Aug. dicẽs
q nõ oriunt neq3 occidũt, itelligit q nõ inci
piũt de nouo itelligi. neq3 desinũt intelligi a
deo. Hec z plã alia dicit ↄdicẽdo btõ tho
me. z magistro Henrico de Gandauo. Et
trahit btm Augusti. glosis satis dubijs ad
Cõclõ I. suã mentẽ. h de pma pte hui9 articli. ¶ Sz
cõtra hãc opionẽ volo pbare hãc ↄclõnem
q creatura pducta vel pducibil' pprie non
est idea. pbat sic. h est idea qd est formal' rõ
cogscẽdi rẽ vl' exẽplar pducẽdi. vt sonãt oẽs
auctates bti Dyo. d di. no. qs ponit de ide
is. z bti Aug. v. de ci. dei. z. vj. Et in li. lxx
iij. q. q. de ideis. Sz res pducta vel pduci
bilis nõ est ppe formal' rõ rẽ pducibilẽ vel p
ductã cogscẽdi vel etiã pducẽdi: put notũ
pbat 2 ẽ. igit. ¶ Scdo. si ãnchrist9 pducibil' ẽ idea
sue pducibilitatis. tũc iste termin9 idea erit
termin9 ampliatiu9, ↄñs supponit falsũ. et
pz ↄña. qr antichrist9 nihil ẽ vt suppono. z
tñ ẽm sic loqntes optet ↄcedere q antichri
stus sit idea. optet itaq3 q illa affirmatiua
verificet p aliquã ampliatiõez. Puta q sit
pcognitio a deo vel aliq hmõi mõ. z habet
Confir. ppositũ. ¶ Cõfirmat. qr vl' idea ẽm quã an
tichrist9 ẽ pducibil: est vel nõ ẽ. si est cũ anti
christ9 nõ sit: seqt q idea nõ ẽ creata q debet
pduci. Si dr q nõ ẽ. g rõ vl' ars formal' vel
exẽplaris ẽm quã d9 pducit antichristum
nõ est. z tñ hãc habebit de9 cũ antichristũ
produxerit. g aliqd nouum adueniet deo.
pbat 3 ¶ Tertio sic. Essẽtia diuina pse z pprie ẽ idea
oĩm pducibiliũ. igit nõ ipe res ad extra. cõ
seqntia tenet. qr absit q idea saltẽ eq primo
dicat de ẽentia pducẽte z de re pducta. añs
pbat. qr ipa est pncipal' forma z rõ ẽm quã
oĩa pducta facta sũt: z ẽm quã pducenda
pbat añs pducent. sic dicet post. ¶ Scdo pbat ante
cedẽs p diffinitiõez idee quã ↄcedit. qr eẽn
tia ẽ aliqd cognitũ a pncipio effectiuo itel
ligibili ad qd ipm aspiciẽs pt aliqd in eẽ re
ali pducere. igit ẽ idea p suã diffinitiõez. cõ
seqntia tenet p eũ. z añs pbat. qr q essentia
lit sit cognitũ a pncipio effectiuo itelligibi
li. pz. qr est cognitũ a deo: q ẽ tale pncipiũ.
Sz q de9 ad ipaz eẽntiã aspiciẽs pt aliqd
i esse reali pducere. qr ad imaginẽ suã aspi
ciẽs pduxit hoiem. Gen. j. Itẽ singla alia
qr sũt vestigia eẽntie diue. vt mgr determinat
in scdo. Itẽ p vbũ. s. intẽtiõez sue eẽntie pro
duxit. Joh. j. z q'to. qm hmõi cõcedit hec
opinio. qr dic q lapidẽ pducit talẽ qlẽ eũz

pcognouit. g p pcognitõez quã habuit ab
eterno de lapide. Sz mãifestũ est q hec eter
na cognitio lapidis in deo est dei essentia
vt etiã in lumine naturali deducibile ẽ: z fi
de est manifestũ. qr de9 ẽ sũme simplex. et ex
ↄsequenti qlibet cognitio eterna dei: est ds.
¶ Quarto arguit. vl' idea pductõis lapidis 4 pbat
dati diceret lapis: inqztũ ipe lapis est qd p cõclõ
ductũ. vl' inqztũ ẽ aliqd pcognitũ pducibi
le. Non pmuz. quia sic de9 pncipalr respe
xisset rẽ q est lapis ad ipi9 pductõnem. z sic
producẽdũ lapidẽ vel rẽ pncipali respexis
set ad ex. ↄ btm Aug. in loco pallegato. Si
inqztũ pcognitũ. g pductõis sue ipe nõ erat
idea. sz ei9 pcognitio. Hec de scda pte h9 ar
ticuli. ¶ Uenio ad tertiã ptẽ h9 articli. p q tertia pars
pmitto. q de9 est ens optimũ. pz. xij. meth articli I.
ca. v. Et Rich. de scto victo. j. de trini. c. xxij.
dicentẽ. Cõtingere vĩdr qsi qdã necessitate
q cũcti tã bñ eruditi qz min9 eruditi solent
hrẽ familiare z qsi p regla tenere. Deo videz
quicqd optimũ iudicãt incũctanter attribue
re. z in li. xxiiij. phoz ppõne. iiij. sic dicit. de
us dr q nihil meli9 excogitari pt. Ex q sup
positõe ↄñter ↄcedẽdũ est. q oẽ pdicatũ di
cẽs pfectiõem simplr deo est attribuẽdũ: cũ
his aduerbijs infinite. imẽse. icõphensibi
liter. Quãuis em ex puris naturalib9 con
cludi nõ possit. vt cõiter dr. deũ esse infini
ti vigoris siue potẽtie pductiue vl' motiue.
Nihilomin9 qr oĩ finito cogitato ipm du
plicatũ cogitari pt. sz de9 est q mai9 cogitari
nõ pt. necessario infiniti vigoris est. vñ cõ
cedẽde sũt iste. de9 est infinite z imẽse potẽ
tie pductiue. Silr infinite et imẽse potẽtie
motiue. z sic de3 in alijs. ¶ Hoc premisso se ppõ I.
quunt ppositões facilem. Pria. vigor dei ẽ
infinite simpler pz. qr est simplex z non in
digere ↄpositiõe: est pfectõis simpli. g p pce
dens ↄuenit deo: cũ h adiecto. infinite. Itẽ
si vigor dei ↄpositõe indigeret: iã maior vi
gor excogitari posset. puta vigor tãt9 q nulla
cõpositõe indigeret. ¶ Scda. oĩs vtus pro ppõ 2
ductiua supemĩnẽter vigori diuino ẽ iclusa.
qr dato q aliq nõ iã maior vigor excogita
ri posset. puta vigor q oẽm vtutẽ pductiuã
includeret. z ↄñter ↄcedẽdũ ẽ: ex h q de9 se
solo pt facere qcqd cũ aliq vl' plib9 potẽtijs
pductiuis pt pducere. seqt qr oĩm alioz po
tentiã pductiuã includit. ¶ Tertio seqt. q ppõ 3
qtuis vigor diuin9 in se simplicissim9 sit. vt
dictũ ẽ. tñ respectu pducibiliũ infinite mul
tiplex dici pt ppter infinita q põt pducere

vt sequit ex ꝑmissis. Quarto sequit ꝙ si mo
dus loq̃ndi illi⁹ doctoris admitteret: de⁹ e
minēter infinite cause agētes existeret: respe
ctu ꝓducibiliū ad extra. Pꝫ ex ꝓcedēti. nā
infinitoꝝ efficientiū vices seipo supplere pt.
Scđo ꝑmitti. ¶ Scđo ꝑmitto. ꝙ recte sic dcm est de vigo
re: ita dcm est de diuino cogscere. Vn̄ cōce
dendū ē ꝙ ds ē imense noticie siue ifinite. ꝙ
noticia dei ē infinite simplex: q̄ oēm noticiā
emināt includit. vt se sola distictissime oīa
cogscibilia nouit. Recte sic hec dicta sūt de
Dubiū. vigore: ꝛ sili pnt declarari. ¶ Sꝫ dicet aliq̄s
quō noticia simplicissima possꝫ esse oīū cog
scibiliū: tā ꝯplexoꝝ q̄ꝫ incōplexoꝝ distictis
sime repn̄tatiua. Cū ad diuisitatē repn̄tato
rū distincte ꝯgnitoꝝ seq̄ videat distictio co
gnitionū. teste ph̄o ꝑmo posterioꝝ dicēte
Distīcte sciē sūt q̄ sūt distictoꝝ generꝝ scibili
um: nō sb se inuicē. nec sb eodē tertio cōi cō
Solō tentoꝝ. Idē hꝫ. iiij. meth. ¶ Rn̄det. ꝙ quē
admodū distictaꝝ cognitionū ꝯplexarū
de colore faciei socratis. de figura. de q̄te. de
situ eiusdē: de q̄bꝫ multe possent esse ꝯgnitio
nes cōplexe. vna ē cognitio intuitiua ī mē
te vel oculo vidētis socratē: simplex vel icō
plexa. eo ꝙ illa oīa sūt ꝓꝑtates vni⁹ faciei
socratis. ꝛ ip̄a est pfectior q̄ꝫ oēs noticie cō
plexe seo:sū. De illis ꝓꝑtatibꝫ faciei socra
tis habite vel acq̄site sic ꝓporcionabilit no
ticia intuitiua diue essentie q̄ ip̄a sapazvi
det: eminēter includit oēs noticias ꝯplexas
et incōplexas: ꝓducibiles d oībꝫ rebꝫ q̄s de
us pōt ꝓducere. cū oīa illa ꝓducibilia sint
eminēter in eēntia diuina cōphensa: tāq̄ꝫ ī ꝓ
ductiua sui cā sufficiēte. Et q̄ꝫ noticia q̄ eēn
tiā diuinā plene ꝯphēdit: ea ꝛ oīa ꝑ eā pro
Rn̄. ad ꝯria. ducibilia distinctissime nouit. ¶ Auctoritā
tes ph̄i q̄ allegant in ꝯriū loquūt d noticia
acq̄sita ab ip̄is rebꝫ: q̄ est rebꝫ posterior. ꝛ n̄
de noticia intuitiua. infinita. diua. q̄ ē cau
Corre. sa rerꝫ ꝛ eisdē rebꝫ prior. ¶ Ex h̄ scđo dicto in
fero correlarie. ꝙ diua noticia q̄ꝫuis sit in se
simplicissima: in existere est tn̄ infinite mul
tiplex: q̄ ad effect⁹ ꝓducibiles repn̄tare. pꝫ
qꝛ q̄uis sic de⁹ simplicissima sit: tn̄ oīum ꝓ
ducibilium distictissima repn̄tatio existit.
Scđo ꝙ illa noticia ē diue eēntie cōprehē
siua. pꝫ. qꝛ tāta est noticia q̄nta est eēntia
Imo eadē ꝛ hec ꝛ illa. ¶ Per moduz curiosi
Corre. tatis infero pt: ꝙ noticia diua aliq̄ mō dat
intelligere q̄li mō nulla vtus creata vl cre
abil pt ꝯscere. Pꝫ ex dictis. qꝛ dat intelli

gere cōphensiue diuinā eēntiā quā nlla vir
tus creabil cōphensiue cogscere pt. vt sup
ponit ad pn̄s. Scđo ꝙ aliq̄ mō dat intelli
gere q̄li mō nō pt sbsistere. pꝫ de mō quem
facit ꝯtingēter in aīa viatoris vl ꝯphensō
ris. qꝛ tal ꝯtingēter ꝑ eā intelligit ꝛ talr ip̄a
nō sbsistit. Etiā finite ꝑ eā itelligit. ꝛ ip̄a fi
nite nō sbsistit. ¶ Tertio ꝑmitto ꝙ idee di 3 ꝑmitto
ci pn̄t forme ꝯgnoscēdi ideatoꝝ. vt si dice
rem⁹ in deo esse formas ꝯgnoscēdi rerꝫ ꝓdu
cibiliū ad extra. ¶ Scđo mō dici pn̄t exē 2
plaria ad q̄ aspiciēs artifex ꝓducere pōt in
rebꝫ sile ideatū. ¶ Et tertio mō idee dici pos 3
sunt volūtates. vel electōes artificis sile ip
sius idee ad extra ꝓducētis. verbi gr̄a. cog
scit artifex domū quā vult ꝓducer. ꝛ hec co
gnitio posset dici idea. Itē silr domū ꝑ exē
plari mēte gerit. ad quā aspiciēs vt ad exē
plar domū extra ꝓducat vel ꝓducere potest
Itē etiā q̄nq̄ꝫ domū silem ad extra domo cō
cepte in aīa ꝓducere laborat. ¶ Quarto ꝑ 4 ꝑmit.
mitto ꝙ in diuinis oīa sūt vnū: in q̄bꝫ nō ob
uiat relatōis oppositio. Hec est venerabil
Anselmi li. suo de ꝓcessu spūsctī. c. iij q̄d eē
pꝫ rōne. qꝛ h̄ est de necessitate diuine simpli
citatis. vt ꝑus tactū ē. ¶ Quito ꝑmitto plu 5 ꝑmit.
res ideas esse in deo: sumi pt dupl. vno mō
formalr ꝛ intrinsece. alio mō obiectiualiter
et extrīsece. Formalr aūt ꝛ intrinsece voco:
plā q̄ nō sūt idē inť se. s. quoꝝ vnū est aliud
vel alia res in eēntia sua q̄ reliquū. vt in in
tellectu h̄ūano. formalr ꝛ intrinsece alia est
idea parietis. ꝛ alia dom⁹. vel alia capucij.
et alia vestis. Extrinsece aūt ꝛ obiectiualit
plura dico: q̄d licet in se sit penit⁹ idē: tamē
in plā ꝛ penit⁹ distīcta est obiecta ad extra
¶ His ꝑmissis sit p:ia ꝯclō. hec. nulle idee Cōclō I
sūt in deo distīcte. intrīsece. ꝛ realr siue for arti. scđi
malr. Hec ꝯclō videt esse catholica. quia ī
deo nō ponit aliq̄ plalitas: nisi triū ꝑsona
rū. q̄ sumit ex diuisitate relatōis siue relatio
nū. ꝛ vna formalr. q̄ est cōicabilitatis essen
tie ꝛ nō ꝑsone. De q̄bꝫ infra plen⁹ appebit
dn̄o disponēte. Aliā aūt plalitatē ibidē po
nere cū h̄ rōni naturali dissentiat. q̄ deū oīo
no ꝓbat esse simplicē. Nec auctoritas fidei
ad h̄ cogat. Nec aliq̄ rō cōcludat: vidn̄ magis
plaꝝ aurium offensiuū. Nec breuit aliā in
diuinis plalitatē ponere ꝑsumo. Vn̄ beat⁹
Anselm⁹ in li. de ꝓcessiōe spūsctī. c. iij. In
diuinis oīa sūt idē vbi nō obuiat relatōis
oppositio. q̄lis nō est inť ideas ꝓducibiliū

Quia ille nō opponunt ad inuicē relatiue.
Et Dama. Oia in diuinis idē sūt: pter īge
2.pbal cōclo neratōem: gñatōz ꝛ pcessionē. ¶ Scōo sic.
Deū oia posse nullā ponit in eo distinctiōz
extrinseca. igit nō oia nosse. Pz ꝯña. qꝛ nō
magis nosse dicit relatōem vl' entitatē addi/
tā q̄z posse. Et añs ptz. qꝛ q̄zuis oipotentiā
ascripserit Aristoteles deo. tñ cū illa sibi a/
scribit oimodā simplicitatē. Itē cū sit p̄ma
potētia nō est mirū si cū sūma simplicitate
Tertio stet oia posse. ¶ Itē tertio vt argutuz fuit. si
oia posse deū aliquā realē plalitatē poneret
in deo: iā maioris pfectōis posset imagina
ri de⁹. vicz. si illa plalitate carēs oia possz. qꝛ
vtiqz plalitas intrinseca p̄ter relatōem triū
psonaꝝ magis indigētiā q̄z simplicissimaz
Confir. sufficiētiā vīdꝛ importare. ¶ Et ꝯfirmat. qꝛ
diūsitas effectuū pducibiliū ī causis secū/
dis agētibꝫ nullā ponit diūsitatē reꝝ. igit a
minore nec ponet in p̄mis. ꝯña nota ē pho
et cuilibet catholico. ꝛ añs ptz. qꝛ nō ē pro/
pter h̄ diūsitas in luce sol'. si hodie pducit
vnū lumē: ꝛ heri pduxit aliud. nec in calidi
tate si pducat suā spēm spūalē q̄ immutatus
est sensus. ꝛ si pducat realē caliditatē sensi/
4 bilē sibi silem. ¶ Itē q̄rto. Si ideę ī dō sint
res distīcte. vel sūt res distīcte absolute: qd̄
null⁹ diceret. q' in deo .s. sint plēs res absolu
te. vel sūt res respectiue distīcte. ꝛ sic oporte/
ret in deo ponere tot res respectiuas q̄t fue/
Confir. rint creature creabiles. qd̄ absurdū ē. ¶ Cō
firmat. qꝛ vel hmōi mltę res ponerent in eo
vt eis cognosceret res pducibiles. ꝛ h̄ ē absur/
dū. Quia digni⁹ est sic cognoscere intellectuz
diuinū q̄z itelligere p res distīctas superad/
ditas. vt hr̄. xij. meth. Vel ea vt exēplaria ī
tuens pducibilia pduceret. ꝛ h̄ itez non. qꝛ
ex q̄ res p essentiā suā simplicissimā pfecti/
sime nouit oēm numeꝝ. oē pōdus. ꝛ oēz mē
surā reꝝ pducibiliū eadē essentia nouit. er/
go sm̄ illā noticiā agere volēs: certo mō. nu
mero. ꝛ pōdere. ꝛ mensura qd̄ pducere vult
sufficit sine alio exēplari īspecto. ¶ Itē quīto
Si in essentia dīna hmōi ideę distīcte exi/
sterēt repn̄tatiue ex natura dīne eēntie: tūc
oēs bti eq̄ mlta viderēt in eēntia dīna. Fal
sitas ꝯn̄tis pz. qꝛ btūs Dyo. dicit q̄ supiores
purgāt ꝛ illumināt inferiores. ꝛ sic vidēt q̄
inferiores nō vidēt. ꝛ ptz ꝯña. qꝛ q̄cquid in
aliq̄ natura ex ei⁹ intrinseca pprietate est cō/
tentū h̄ videt ab eo q̄ clare videt reꝝ natu/
rā. ꝛ vidēs clare diuinā essentiā. necnon vi/
det in ea psonaꝝ distinctōem. eo q̄ illa ē in

trinseca diuinę essentię nō depēdens ex cō/
positōe rōnis. ¶ Correlariū. in eēntia dīna Correla
penit⁹ intrīsece mālr idē est: oēs ideę pdu/ rium
cibiliū. ptz. qꝛ oēs ideę ī eēntia dīna sūt pe/
nitus ꝛ oimode dīna eēntia. vñ ipa eēntia
est idea hoium. est idea angeloꝝ. ē idea ver
mis. ꝛ ois entitatis pducte vl' pducibilis.
¶ Scōa ꝯclo. In deo sut infinite ideę extrī/ Cōclo 2.
sece ꝛ obiectiualr. ptz. qꝛ tot q̄e sūt res pdu/
cibiles. igit. ꝯña tenet. qꝛ tā catholicus q̄z
phs in lumine naturali ꝯcedit infinita esse
pducibilia. añs ptz. qꝛ vt dictū est in secun
do p̄missoꝝ. vnica ꝛ simplicissima noticia
dīna est oim pducibiliū distinctiu̅. repn̄ta
tiuū. ꝛ oim coꝝ distinctissimū exēplar. Ad
qd̄ aspiciēs oīs auctor ꝛ actor sm̄ q̄dū quē
repn̄tat essentia: rē ad ex pducere pt. Hęc ē
de mēte btī Aug. auctāte pallegata. ꝛ in eo
dē li. q. xlvj. dicit sic. Has relatiōes .i. ideas
reꝝ vbi esse arbitrādū est. nisi in mēte crea/
toris. Nō eñ ei sequicqꝫ positū intuebat:
vt sm̄ id ꝯstitueret qd̄ ꝯstituebat. Et in cō
men sup p̄mo. c. de di. no. dr̄. In mēte dīna
p̄existūt ab ęterno ęterne rōnes oim creādo
rū. in quibꝫ realr oia viuūt. ꝛ ex quaꝝ fulgo
ribꝫ oēs cognitōes illustrant. Et in. lxvj. di
cit sic. Hęc exēpla reꝝ oim de⁹ īra se hꝫ: nu
meros vniuſoꝝ q̄ agēda sūt: ꝛ mod⁹ mente
cōplexus plen⁹ his figuris q̄s Plato ide/
as vocat: imortales. imutabiles. infactibi/
les sūt. sic creature sūt mortales. mutabiles
et factibiles. Hęc aūt ꝛ his silia cū ad diū/
sitatē reꝝ in eēntia referri nequūt: pla ꝛ mul
ta esse dicunt obiectiualr ꝛ extrīsece: respctu
hoꝝ q̄ ab eēntia fieri pn̄t. Et qꝛ hęc mate/
ria spectat ad dis. xxxv. ꝛ. xxxvj. vbi plus de
noticia dīna est vidēdum: dño ꝯcedēte. Et
disputatōis grā nō replico ꝯ dicta: siue cō/
clusiōes positas: expectās instātias magroꝝ
meoꝝ p̄dictoꝝ. Hęc de p̄mo articulo.

Quantū ad secun Scōs art.
dū articulū: videndū ē. An res depēdentes
differāt int se ī sua eēntiali pfectōe. In q̄ p̄/
mo p̄mittā pbabiles suppositōes. Secun
do q̄ sunt reꝝ pfectōes. Tertio q̄ pfectiones
sint inęq̄les. Quarto diuisas de h̄ ꝯsiderati
ones. Et q̄nto penes q̄d attēdēde sūt reꝝ p
fectōes. Sexto varias de his ꝯpationes.
Quo ad p̄mū p̄mo p̄mitto q̄ hęc mālia est
opinata varie int diuisos: vt nō possim de/
mōstrare mathematice: ꝯclōnes de ista ma
teria ponēdas. sꝫ iux posse conabor vt plura

deāt pbabilioribꝰ rōnibꝰ q̄z eaꝝ ɔdictorie
psuaderi possint. ꝛ h̄ in materia methaphi
sicali debet sufficere. Nā certitudo mathe/
matica nō est vbilibet expetēda. vt hr̄ secū/
do meth. Et in q̄libet materia veꝝ sufficiē/
ter inq̄rit ꝛ tradit̄ sił̄m s̄biectā materiā mā̄i
suppositio pma festet. vt hr̄ in plogo pmi ethic. ¶ Hoc pre/
missio sit pma suppositio hec. Nulliꝰ rei de
pēdētis est perfectio simplr. ptz. qꝛ s̄m phm
v. meth. ca. de pfecto. pfectōnis simplr cō/
ditōis sūt vt sibi nulla pfectio deficiat. Et
pmo celi dic cōmē. ꝙ pfecto neq̄t fieri addi
2 tio. ¶ Scd̄a. ꝙ nihil ipm in pfectōne exce/
dat. hec aūt in rebꝰ depēdētibꝰ nō inueniūt
Nec pma sola. cū indigeāt ɔtinue ɔseruā/
ri. Et iō q̄uis angelo nō addat̄ noua perfe
ctio in rēsure vł in sua spē saltē eēntial. tn̄ oī
angelice pfectōi deficit pfectio q̄ ad esse suū
q̄ possit remanere nulli alteri innixū vt con
seruāti. Nā ɔtinue oē depēdens totā suā per
fectōem ab alio recipit sic ɔtinue ab alio cō
seruāte in esse suo s̄bsistit. Scd̄o etiā necse
cūda ɔditio. qꝛ oēm depēdentē pfectōem p/
Corre. fectio independēs excedit. put notū ē. ¶ Cor
relariū ꝙ oīa pfectio depēdēs est pfectio ī ge
nere. ptz. qꝛ nō est pfectio simpli. vt hō ē p/
fectus in gn̄e hoīm. angelꝰ in gn̄e angeloꝝ
Dr aūt pfectū in gn̄e: cui in illo gn̄e nequit
fieri additio pfectōis. ꝛ q̄ in eodē gn̄e nō ē
aliq̄ pfectio maior. vel etiā ꝙ in plibꝰ illiꝰ
gn̄is est pfectiꝰ. ꝛ h̄ est respectiue sumēdo p/
q̄d sit perfectio fectū. ¶ Sꝫ merito q̄risquid pp̄e sit in re p
fectio. Ad qd̄ dr ꝙ pfectio vno mō ꝛ de vi
termini sonat sicut ɔpleta factio. ꝛ sic i deo
nulla est pfectio. cū in eiꝰ eēntia nō sit com
pleta factio. Sꝫ sic in rebꝰ depēdētibꝰ natu
re pmanētis ɔplete iam pductis dr esse per
fectio. qꝛ eaꝝ est ɔpleta pductio. sic. iq. phi
sicoꝝ dr. ꝙ totū ꝛ pfectū idē sūt. qꝛ qd̄ cōple
te factū est: iā totū est. ꝛ ecōtra in rebꝰ pdu/
ctis. Res aūt successiue q̄n sūt in sua succes
sione: nūq̄ sūt pfecte sic. qꝛ nō ɔplete facte.
sic. iq. phisi. hr̄. ꝙ motꝰ est actꝰ impfectꝰ. q̄a
q̄n est nō est ɔplete factꝰ. sꝫ h̄ mō nō sumit
perfectio rei in pposito. Alio mō dr perfe/
ctio rei: id qd̄ sibi cōuenit. q̄ ad eiꝰ bene esse
qd̄ aūt ei disconuenit ipfectio dr. vt igni ca
liditas ē pfectio accidētal. qꝛ ea bn̄ est. Si
aūt frigiditas introduceret igni: eiꝰ esset imp
fectio. qꝛ ei discōuenit. Et hec acceptio dca
est ad similitudinē pme. qꝛ q̄n res ɔpleta ē in
pmanētibꝰ tūc bn̄ ē. ꝛ iō oē qd̄ ei ɔuenit q̄
2. suppō ad bn̄ eē dr eē pfectio in ea. ¶ Ex q̄ seq̄t scd̄a
suppositio. viꝫ ꝙ duplex ē pfectio rei essen
tial. q̄. s. res bn̄ ē in sua eēntia. ꝛ accidētalis
q̄. s. res bn̄ est pfectōe supaddita sue eēntie.
Ego aūt breuitatis cā pfectōes accidenta
les in p̄nti secludo: ꝛ de eēntiali loq̄ princi/
palr intēdo. qꝛ facilior ē de accidētali sermo
cognita pfectōe eēntiali. ¶ Tertio supposi 3. suppō
tio: quorūlibet duoꝝ absolutoꝝ pma cā po
test vnū ɔseruare sine alio. ptz. qꝛ ex q̄ disti
cta sūt ꝛ diuisa absoluta: nullā ɔdictōem im
plicat: vnū manere reliq̄ destructo. ¶ Qui/ Cōclo. 1
bus pmissis sit pma ɔclo hec q̄ ad scd̄am p arti. scd̄i
tē huiꝰ articli. Oīs rei depēdētis eēntial perfe
ctio ī eodē ɔsistit ī q̄ ɔsistit eiꝰ esse. pbat sic.
qꝛ vł ē sic sic dic ɔclo. ꝛ hr̄et ppositū. vł n̄ ē sic.
seq̄t ꝙ eē rei posse pmāere: sua eēntiali pfcōe
sublata. p ꝫ ɔn̄a: qꝛ q̄rūlibꝫ duoꝝ distātiū ab
solutoꝝ pma cā pt vnā ɔseruare reliquo de
structo. g si nō idē sit eēntial pfectio rei ꝛ eiꝰ
esse. cū sint res absolute potit pma cā vnū
conseruare sine alio. falsitas ɔn̄tis ptz. qꝛ im
plicat ɔdictōem ꝙ aliqd remaneret ꝛ nul/
la bonitate hr̄et. Et ex ɔn̄ti etiā iplicat ꝙ a
liqd hēat eē ꝛ nō hēat aliquā eēntialē perfe
ctōem. Si eēn res ē: bona est. qꝛ vidit deus
cūcta q̄ fecerat ꝛ erāt valde bona. Gen. pri/
mo. Oē eēn qd̄ factū ē aliq̄ similitudo prie cāe
est vel vestigiū eiꝰ. Et iō oportet ꝙ tm̄ habeat
de bonitate ꝛ de pfectōe q̄ntū hꝫ de entitate.
¶ Correlariū. Cuilibet rei sua pfectio essen Corre. 1.
tial ꝛ intrinseca esse suū ē. pꝫ p ɔclonē. ¶ Se/ 2.
cūdū correlariū. Oīs res depēdēs hꝫ suā p
fectōem eēntialē ab alio. ptz. qꝛ hꝫ eā a suis
causis a q̄bꝰ habꝫ esse. cū idē sit pfectio et
esse. ¶ Tertiū corre. Oīs ɔpositi ex materia 3
et forma pfectio eēntial intrinseca ē materia
sua ꝛ forma pꝫ. qꝛ illa sūt eiꝰ eē. ¶ Quartū 4
cōpositū ex materia ꝛ forma gn̄abiliū perfe
ctōes in pte sūt eēntiali eēntialr siles. ptz qꝛ
materie pme eoꝝ sūt siles: q̄ est ps hꝰ perfe
ctōis. vt dic correlariū pcedēs. ¶ Scd̄a cō Cōclo 2.
clusio accidētal pfectio rei ē in oī eo in q̄ vl/
tra suū esse hꝫ bn̄ esse. ptz ex suppositōne se
cūda. ¶ Tertia ɔclo q̄ ad tertiā ptē articuli Cōclo 3.
ꝙ oīm reꝝ depēdentiū differētiū spē sunt di
uerse pfectōnes eēntiales spē. Ista rn̄det ad
suppositū. ꝛ seq̄t ex ɔclone pria. Nā ex q̄ in
q̄libet depēdēte idē ē esse rei ꝛ sua pfectio intri/
seca. vt dic ɔclo pma ꝛ pmū corre. vbi enim
fuerit diuisitas specifica eēntiaꝝ: ibi etiā ē di
uisitas specifica eēntialiū pfectonū. ꝛ ad hāc
cōclonē faciūt auctātes adducere p pte affir
matiua scd̄i suppositi. ꝛ ē ɔclo btī Augu. li.

de fide ad Petrū.pte.i.c.x.dicēs. Res crea
te inf se nō eql'r sūt.s3 vnaq̄q3 res ita perma/
net sic a deo vt eēt accepit.qḋ declarās i cor/
poribꝫ dic. Ipa corpa nō eql'r sūt i celestibꝫ
et terrestribꝫ:n solū qntitate mol: verūetia3
disili splēdēt claritate. Et postea i mlt' h̄ de
duc.nec ē qsi dubiū.angelū eēm esse maioꝝ
pfectōis ēētial' q3 hoiem:null⁹ sane mētis
Cōclō 4 dubitat.nec equū asino z ita i dif. ¶ Quar
ta ɔclō q̄ ad q̄rtā ptē articli. Oīs nata sup/
posital' q pure spūal' ē:pfectior ē ēētial'r na/
tura q̄ corpe indiget. appet.q2 vt vult pħs
ij.de cę.z mū.ceteꝝ pibꝫ pfecti⁹ ē qḋ in equa
les vl' pfectōes opatōes cū mioribꝫ pt. S3
ita ē de suppositis spūalibꝫ:respectu suppo/
sitoꝝ q̄ corpibꝫ indigēt. Maior p3.q2 cum
potetie z dignitates coꝝ notificent p actus
vt hi.ix.meth.z.ij.de aīa.z arbor suo fructu
vt3 Mat.7.vbi i eq̄lē z pfectiorē actū pōt
potētia.vl' in nobiliorē fructū arbor p mino/
ra:ibi ē maior pfectio.z mior p3.q2 natura
pure spūal' supppositis corpibꝫ nō idiget:in
Corre.i. opibꝫ suis q̄bꝫ indiget nata corpal'. ¶ Cor/
relariū. Oīs nata āgelica ēētial'r pfectior ē
nata hūana.p3.q2 hō ē corpe⁹ z corpe eget
vt ps̄.dic hoiem minutū paulomi⁹ ab an/
2 gel. ¶ Scdm corre. Totū gen⁹ maloꝝ spū/
um e ēētial'r pfecti⁹ toto gn̄e hoi3.q̄ ad na
turā hūanā. P3 ex p̄cedēte.s3 heu ad pnu3
fructū illi generi hec pfectio cedit.q2 quāto
maiore pfectiōe cecidit:tāto maiori ingra/
titudine peccāsmaiori culpa supplicio gui
ori se inuoluit. Et q̄nto hō in naturalibꝫ de/
bilior fuerit z min⁹ pfect⁹:tāto si in vasis fi/
ctilibꝫ finalē dei dilectōem charitatē obti/
nuerit ex ei⁹ gra.tāto maiori gl'a ex eiusde3
gra dign⁹ ē. ¶ Quita ɔclō. Hoīs spūs cete
Cōclō 5 ris depēdētibꝫ ab hoie corpeis ē dignior et
pfectior. Hec ɔclō de gn̄abilibꝫ ē māifesta.
q2 illa sūt gn̄a hoim.vt3 Gen.j.z.ij.phi.z
iiij.vbi dr.q nos sum⁹ finis oi3.mō sp dete
ri⁹ ē gra melioꝝ.vij.pol'. S3 de celestibꝫ cor/
poribꝫ.puta sole vl' toto celo dubiū videt.
q2 esto q gra gn̄abiliū z corruptibiliū sit ip
sū celū scdaria intētōe.tn̄ p̄maria intētōne
nō ē gra gn̄abiliū.vt hi.ij.celi. Quis ei di/
ceret terrā vl' aquā esse finē gra cui⁹ celū pn
cipalr esset:cimo gn̄abilia videntur eē p̄ma
ria itētōe:ppf ign̄abilia q̄bꝫ nitunt assiillari
sm q pnt. vt determīat pħo ij.de gn̄atōe. ca.
penl'. Et tn̄ pbat ɔclō de eisdē. q2 q̄nto per/
fectio scda debita spēi pfectiori idepēdenti ē
sublior tāto pfectio ēētial' cui debet:credēd a ē
pfectior.q2 vt dēm ē act⁹ debiti potētijs no/
tificāt pfectōes. modo perfectio scda debita
hoi sublior ē pfectōi indepēdēti q3 sol' aut ali/
cui⁹ pfectōis celi.seclusis ɔtutibꝫ suis moti
uis.igit' zc. mior patz.q2 cū pfectio p̄ma sit
plena sui itellectiua cōphēsio z infinita di/
lectio.vt nō solū ex sacra scptura deduci pt
s3 etiā ex natalibꝫ hi.xij.meth.c.v. z hn̄t ex
dictis i p̄cedēti articlo.p3.cū hoi debeat s3
suā spēm dei cognitio.z sup oīa dilectio. q̄a
hec sūt p̄cepta hoim:rā ex lege nate pfecte
q3 dina. Et ad h̄ sol vl' celū nllō mō pt atti
gere:cū nō ɔgscūt.p3.q pfectio scda hoīs ē
sublior pfectioni p̄me q3 pfectio solis vel celi.
¶ Corre. grauit hō degenerat si susceptū in/ Corre.
tellectū z volūtatē pncipal'r terrenis inuol
uat.z inq̄sitōem cognitōis z dilectōis di p̄
termittat.p3.q2 ad pfectōem scdam ad q̄3
pduct⁹ ē:omittit.z iumētis isipiētibꝫ se pa
ie reddit. ¶ Sexta ɔclō.quis inf generabi 6
lia viua q̄ viuis ēētial'r sint pfectiora.tn̄ n
vr q̄n celū sol z stelle mltis viuis sint digni
ora.pria ps p3.q2 ex q̄ viua actōes nobilio
rē z pfectiorē hn̄t q3 nō viua.etiā pfectiora
sūt eis. Assūptū p3.q2 nō viua gn̄abilia n
videt sm se sola posse alti⁹ q3 in actiōes q̄li/
tatū p̄maꝝ z scdaꝝ in existētiā ipis.z in sui
silis gn̄atōes.z h in paucis.z in hec omnia
pnt viua.z in ampli⁹ q2 pnt vltra h̄ nutri
metū secernere qḋ aptū ē accipe.z ineptum
reijcere:q nō viua nequnt ¶ Forte dicet q
nō oīa viua pnt in silis gn̄atōes. Itē q mlt/ obiectio
ta viua nobiles hn̄t opatōes.vt auꝝ ɔfort
tatione cordis zc. ¶ Ad.j.dr q singla gn̄a/ Ad 1
bilia viua nutriēdo se gn̄ant sibi silia:cu3 ge
nerat sm pte.q̄ ē eiusdē spēi cū toto. ¶ Ad 2 Ad 2
q oēs tales opatōes n hn̄t n viua s3 se.sed
solū iqn̄tū passa sūt a viuis.vn̄ hmōi opera
tiōes pl⁹ nate viuoꝝ q3 ipis videt ascribēde
Nō eīn pip cōmixtū aq̄ eā reddit calida3.
s3 tn̄ calefac viuū. Vn̄ Galie.d talibꝫ dicit
Nata oi3 hoꝝ opatrix est:medicus minister.
¶ Scda ps ɔclō.pbat.q2 viua vita vegeta 2 ps cō.
tia tn̄ oē3 ɔtutē quā hn̄t videt rcipe a sole z
celo.igr talia sr oīa mi⁹ pfecta sole vel celo.
¶ Si opponas ɔ.q2 dās vr pfecti⁹ eē q3 re Obiectō
cipiēs.z añs dece3 pħs.ij.d gn̄a.q2 sol acce/
dēdo hmōi vegetatia gn̄at.z recedēdo cor
rūpit. Forte dicet q in hac collatione vite
sol vel celum solum sit minister ipsius dei.
et ideo ratio non concludit.patet ɔn̄a. q̄a
etiam de lumine solis vel caliditate simi/
lis posset esse ratio.quia cause sūt viuētiū.

deāt pbabilioribꝰ rōnibꝰ q̄z eaꝝ ɔdictorie
psuaderi possint. ꝛ h̄ in materia methaphi
sicali debet sufficere. Nā certitudo mathe/
matica nō est vbilibet expetēda. vt hr̄ secū/
do meth. Et in q̄libet materia veꝝ sufficiē/
ter inq̄rit ꝛ tradit si ſm sbiectā materiā māi
suppositio p̄ma festet. vt hr̄ in plogo p̄mi ethic. ¶ Hoc pre/
missō sit p̄ma suppositio hec. Nulliꝰ rei de
pēdētis est perfectio simplr. ptz. q2 ſm phm
v. meth. ca. de pfecto. pfectōnis simplr cō/
ditōis sūt vt sibi nulla pfectio deficiat. Et
p̄mo celi dic̄ cōmē. q pfecto neq̄t fieri addi
2 tio. ¶ Scđa. q nihil ip̄m in pfectōne exce/
dat. hec aūt in rebꝰ depēdētibꝰ nō inueniūt
Nec p̄ma sola. cū indigeāt ɔtinue ɔseruā/
ri. Et iō q̄uis angelo nō addat noua perfe
ctio intēsiue vl' in sua spē saltē eēntial. tn̄ oi
angelice pfectōi deficit pfectio q̄ ad esse suū
q̄ possit remanere nulli alteri innixū vt con
seruāti. Nā ɔtinue oē depēdens totā suā per
fectōem ab alio recipit sic ɔtinue ab alio cō
seruāte in esse suo sbsistit. Scđo etiā nec se
cūda ɔditio. q2 oē īn depēdentē pfectōem p/
Corre. fectio indepēdēs excedit. put notū ē. ¶ Cor
relariū q oīs pfectio depēdēs est pfectio ī ge
nere. ptz. q2 nō est pfectio simplr. vt hō ē p/
fectus in gn̄e hoīm. angelꝰ in gn̄e angeloꝝ
Di aūt pfectū in gn̄e. cui in illo gn̄e nequit
fieri additio pfectōis. ꝛ q̄ in eodez gn̄e nō ē
aliq̄ pfectio maior. vel etiaz q in plibꝰ illiꝰ
gn̄is est pfectꝰ. ꝛ h̄ est respectiue sumēdo p/
q̄d sit per fectio fectū. ¶ Sz merito q̄risq̄uid p̄p̄e sit in re p
fectio. Ad qđ dr̄ q pfectio vno mō ꝛ de vi
termini sonat sicut ɔpleta factio. ꝛ sic ī deo
nulla est pfectio. cū in eiꝰ eēntia nō sit com
pleta factio. Sz sic in rebꝰ depēdētibꝰ natu
re pmanētis ɔplete iam pductis dr̄ esse per
fectio. q2 eaꝝ est ɔpleta pductio. sic. iij. phi
sicoꝝ dr̄. q totū ꝛ pfectū idē sūt. q2 qđ cōple
te factū est: iā totū est. ꝛ ecōtra in rebꝰ pdu/
ctis. Res aūt successiue q̄n̄ sūt in sua succes
sione: nūq̄ sūt pfecte sic. q2 nō ɔplete facte.
sic. iij. phisi. hr̄. q motꝰ est actꝰ impfectꝰ. q̄a
q̄n̄ est nō est ɔplete factꝰ. sz h̄ mō nō sumit
perfectio rei in pposito. Alio mō dr̄ perfe/
ctio rei: id qđ sibi cōuenit. q̄ ad eiꝰ bene esse
qđ aūt ei disconuenit ipfectio dr̄. vt igni ca
liditas ē pfectio accidētal. q2 ea bn̄ est. Si
aūt frigiditas introduceret igni: eiꝰ esset imp
fectio. q2 ei disconuenit. Et hec acceptio dca
est ad silitudinē p̄me. q2 q̄n res ɔpleta ē in
pmanētibꝰ tūc bn̄ ē. ꝛ iđo oē qđ ei ɔuenit q̄
ad bn̄ eē dr̄ eē pfectio in ea. ¶ Ex q̄ seq̄t scđa
2. suppō suppositio. vicz q duplex ē pfectio rei essen
tial. q. s. res bn̄ ē in sua eēntia. ꝛ accidētalis
q̄. s. res bn̄ est pfectōe supaddita sue eēntie.
Ego aūt breuitatis cā pfectōes accidenta
les in p̄nti secludo: ꝛ de eēntiali loq̄ princi/
palr intēdo. q2 facilior ē de accidētali sermo
cognita pfectōe eēntiali. ¶ Tertio supposi 3. suppō
tio: quoꝝlibet duoꝝ absolutoꝝ p̄ma cā po
test vnū ɔseruare sine alio. ptz. q2 ex q̄ disti
cta sūt ꝛ diuisa absoluta: nullā ɔdictōez im
plicat: vnū manere reliq̄ destructo. ¶ Qui/ Cōclo. 1
bus p̄missis sit p̄ma ɔclo hec q̄ ad scđam p arti. scđi
tē huiꝰ articli. Oīs rei depēdētis eēntial perfe
ctio ī eodē ɔsistit ī q̄ ɔsistit eiꝰ esse. pbat sic.
q2 vl' ē sic sic dic̄ ɔclo. ꝛ hēt ppositū. l' n̄ ē sic.
seq̄t q eē rei posse pmāere: sua eēntiali pfcōe
sublata pz ɔn̄a: q2 q̄ꝝlibꝫ duoꝝ distātiū ab
solutoꝝ p̄ma cā pt vnū ɔseruare: reliquo de
structo. q̄ si nō idē sit eēntial pfectio rei ꝛ eiꝰ
esse. cū sint res absolute poterit p̄ma cā vnū
conseruare sine alio. falsitas ɔn̄tis ptz. q2 im
plicat ɔdictōem: q aliq̄d remaneret ꝛ nul/
lā bonitatē hēret. Et ex ɔn̄ti etiā iplicat q a
liq̄d hēat eē ꝛ nō hēat aliquā eēntialē perfe
ctōem. Si eni res ē: bona est. q2 vidit deus
cūcta q̄ fecerat ꝛ erāt valde bona. Gen. pri/
mo. Oē eni qđ factū ē aliq̄ silitudo p̄me cāe
est vel vestigiū eiꝰ. Et iō optet q tm̄ habeat
de bonitate ꝛ de pfectōe q̄ntū hꝫ de entitate.
¶ Correlariū. Cuilibet rei sua pfectio essen Corre. 1.
tial' ꝛ intrinseca esse suū ē. pz p ɔclōnē. ¶ Se/ 2.
cūdū correlariū. Oīs res depēdēs hꝫ suā p
fectōem eēntialē ab alio. ptz. q2 hꝫ eā a suis
causis a q̄bꝰ habꝫ esse. cū idez sit pfectio ꝛ
esse. ¶ Tertiū corre. Oīs ɔpositi ex materia 3
ꝛ forma pfectio eēntial intrinseca ē materia
sua ꝛ forma pz. q2 illa sūt eiꝰ eē. ¶ Quartū 4
cōpositū ex materia ꝛ forma gn̄abiliū perfe
ctōes in pte sūt eēntiali eēntialr silēs ptz q2
materie p̄me eoꝝ sūt silēs: q̄ est pa hꝰ perfe
ctōis. vt dic correlariū pcedēs. ¶ Scđa cō Cōclo 2.
clusio accidētal pfectio rei ē in oī eo in q̄ vl/
tra suū esse hꝫ bn̄ esse. ptz ex suppositōne se
cūda. ¶ Tertia ɔclo q̄ ad tertiā ptē articuli Cōclo 3.
q oīm reꝝ depēdentiū differētiū spē sunt di
uerse pfectōnes eēntiales spē. Ista mdet ad
suppositū. ꝛ seq̄t ex ɔclōne p̄ia. Nā ex q̄ in
q̄libet depēdēte idē ē esse rei ꝛ sua pfectio intri/
seca. vt dic ɔclo p̄ma ꝛ p̄mū corre. vbi enim
fuerit diuersitas specifica eēntiaꝝ: ibi etiā ē di
uersitas specifica eēntialiū pfectōnū. ꝛ ad hāc
cōclōnē faciūt auctates adducte p pte affir
matiua scđi suppositi. ꝛ ē ɔclo bti Augu. li.

videamus quis sit finis sensus in bruto.
pz.qꝛ sua ꝯseruatio. Jdō eñ datꝰ ē eis sen
sus: vt tactu ꝯueniēs a disconueniēti discer
nāt.ꝛ gustu ꝛ aliis sensibꝫ ad nutrimētū di
stans se dirigāt. sic hꝫ tertio de aīa in fine.
Nō hic finis est in salutē ꝑticularis indiui
dui. vel ad vltimū in salutē spēi. que nō sūt
sic ḡnabilia bona ꝛ toti mōdo corpeo necessa
qr̃to sic ria: sic dicti fines solis ꝛ celi. ¶ Quarto sic.
Sol siue celū magis recedit a pura poten
tia q̃ʒ musca vl' aliqd̄ irrōnale. igit̄ ꝛc. ꝯña ē
nota p eos q̄ sūt de ꝯña opiōne. qꝛ purā po
tentiā ponūt infimuʒ in entibꝫ. Et ex rōne
qꝛ q̃nto extensū in sez q̄libet sui: magis acce
dit ad purā potētiam: tāto magis recedit a
puro actu. ꝫ tāto minꝰ est pfectū. Añs ē no
tū. qꝛ oē irrōnale ex pura potētia eēntialiter
cōponit̄. qꝛ ex materia. celū nō. sʒ est actꝰ si
ne materia. ꝑm ꝯmēta. ꝑmo ꝛ scđo celi. Et si
materiā hēt. vt q̄daʒ volūt. de q̄ fortassis
in scđo poterit esse ꝑmo. tñ hec ꝛ si essentialr̄
esset pura potētia: tñ ꝓpter pfectōeʒ forme
celi nullā aliā formā q̄rit. ꝛ sic ꝓpt̄ magnaʒ
perfectōem forme celi nō sic subiicit̄ transmu
tatōi. vt in ḡnabilibꝫ. nec sequit̄ mutatiōes
potētie pure. Nec ē instātia de hoīe. q̄a hō
in aliq̄ sui q̄ ad esse ꝛ q̄ ad ꝑncipaliores ope
ratōes hʒ q̄ sit pfectior celo. s. itelligere ꝛ di
ligere deū nō īnitit̄ pure potētie. ꝑm catholi
cā ṽitatē. cū in talia posset aīa: etiā a corpe
sepata. vt supponit̄. ¶ Quinto sic. ꝓpositis
quīto sic duabꝫ sbiis illa vʒ pfectior q̄ maiorē hʒ cō
ueniētiā cū ꝑmo ēte. s. deo. sʒ celū respctu irrō
naliū est hmōi. igit̄ ꝛc. maior est manifesta
qꝛ h̄ magis accedit ad pfectiōem simplr̄. et
minor pʒ q̄ ad agere. qꝛ cū ꝑmū ens sit cau
sa simplr̄ oim. celū siue sol est cā oim ḡnabi
liū. Jtē q̄ ad eē. cū ꝑmū sit oim. mō simplex
celū siue sol ē sic simplex q̄ nō sit ꝯpositū ex
partibꝫ eēntialibꝫ diuisaꝝ rōnū. ꝑm opiōnē
ꝓbabiliorē. secꝰ de irrōnalibꝫ. Jtē q̄ ad pati
cū ꝑmuʒ sit īpassibile. celū ꝓpe solū passibi
le ē passiōe pfectiua. s. motu circulatōis ꝛ il
luminatōis. i. celi. secꝰ de irrōnabilibꝫ.

Pro quinta parte

Primo ꝑmitto huiꝰ articli ꝑmitto q̄ q̄dā imaginant̄ perfe
ctiōes reꝝ essentiales ꝑnes lineā rectā ima
ginatā ꝓcedere a nō gradu pfectōis ad per
fectōem simplr̄ dictā. s. diuinā. ita q̄ illō qd̄
altiꝰ collocat̄ in hac linea eēntialr̄ pfectiꝰ sit
fundātes se sup textu phi. viii. meth. dicen
tis. q̄ spēs reꝝ sunt sic numeri. mō in nūeris
maior nūerus ē q̄ plꝰ ab vnitate ꝓtensus ē
Et isti sūt in duplici differētia. ¶ Quidā di 1. modꝰ
cunt q̄ hoc sit pfectiꝰ quod plus recedit in
hac linea a nō gradu. Ceteris nō placet h̄:
qui dicūt q̄ h̄ pfectiꝰ est in eadē qd̄ magis
accedit ad gradū sūmū. ¶ Alii dicūt q̄ re 2. modꝰ.
bus ꝑ̄cedētibꝫ h̄ simplr̄ est pfectiꝰ cui cōue
niūt plā ꝑdicata sūpta ab eētia rei: pfecti
onē simplr̄ exꝑmētia. vl' ꝓpinquiꝰ mō loq̄n
di suo. cui cōueniūt plēs denoīatōes perfe
ctōis simplr̄. Vocant̄ aūt denoīatōes perfe
ctōis simplr̄ q̄ cuicūqꝫ cōueīret nullā īperfe
ctōem īportaret. ꝛ est sūpta ab essentia rei.
verbi grā. itelligere sequit̄ eētiā hoīs. ꝛ cui
cūqꝫ ꝯuenit: nullā imꝑfectōem in eo dicit.
Nā ꝛ deo ꝯuēit in q̄ īꝑfectio nō cadit. simi
liter sūt. cogīscere. viuere. ꝛ esse. vñ esse ꝑmā
viuere scđam. cogīscere tertiā. ꝛ intelligere et
diligere quartā. ponūt denoīatōes pfectio
nis simplr̄. sequunt̄ eñ eētias reꝝ q̄bꝫ con
ueniūt. ꝛ nulla imꝑfectōem dicūt. plēs aūt
hmōi denoīatōnes nō recolo me ab eis au
disse. Secꝰ est de noībꝫ spēꝝ. esse nanqꝫ ho
minē nō dicit pfectōem simplr̄. qꝛ īꝑfectiōʒ
importat. s. indigētiā respectu alteriꝰ. ꝛ ita ī
aliis. Et forte breuiꝰ dici pōt q̄ denoīatio
perfectōis simplr̄ est denoīatio sequēs essen
tiā diuinā. q̄ est pfectio simplr̄. Et tales sunt
q̃tuor: de q̄bꝫ sermo factꝰ est. volūt itaqꝫ q̄
ꝑnes has dr̄ntes sūt reꝝ pfectōes: ꝛ princi
palr̄ attēdende. Hoc eñ pfectiꝰ est cui plu
res dictaꝝ denoīationū ꝯueniūt. imꝑfectiꝰ
cui pauciores. Oīe eñ viuū ꝑm eos oīni
nō viuo ē pfectiꝰ. ꝛ oē ꝯgn̄scēs ei nō ꝯgn̄scente
et oē itelligēs ei nō itelligēti. ¶ Tertiꝰ mo
dꝰ ē euāgelii. ꝛ etiā Aristote. q̄ pfectōes po 3. modꝰ
tētiaꝝ simul ꝛ ꝯgn̄scunt̄ ꝑ ipos actꝰ sequētes
ipas spēs reꝝ. sic q̄ hoc meliꝰ est ꝛ pfectius:
qd̄ ꝑm suā spēm in ꝑfectiorē potest actum.
Qd̄ sit euāgelii patet per illum textū. vna
queqꝫ arbor ex fructu suo cognoscit̄. Qd̄ sit
Aristotelis. patʒ nono methaphisice. Po
tentie noscuntur ꝑ actꝰ. Jdem dicit secūdo
de anima. ¶ Secundo ꝑmitto. q̄ in re i
telligente idem est intelligere pro intellecti secundo
uo acceptum et esse. Nam eē rei est ipa res ꝑmittit̄
ita intelligere. id est intellectiuum eiusdeʒ
rei est eadem res. Jstud consueuit probari
in primo phisicorum. vbi probaui. ꝛ septi
mo methaphisice etiam ibi probaui. Et si
q̄s forte hūc modū loq̄ndi admittere ñ vellʒ
tñ suppono q̄ī re itelligēte idē sit q̄ ē intri
sece. et quo intelligit. patet qꝛ vtrumqꝫ est

sua cēntia: ꝛ formalr su⁹ itellect⁹. Similr in
re viuēte idē est q̄ est: ꝛ q̄ viuit. Et in re intel
ligēte idē est q̄ est ꝛ q̄ cogſcit. Ponere ei for/
mas ſbordiatas ſbales in boue: ſm ſbordi
natōem p̄dicatoꝝ q̄ddit atiuoꝝ ē ſupſluū ꝛ
et ſine neceſſitate. Et iō ſuppono ad p̄ns h̄
Cōclo. 1. nō eſſe ponēdū. ¶ Quib⁹ p̄miſſis q̄ ad quin
q̄ ē octa/ tā ptē hui⁹ articli ſit p̄ma ɔclo. q̄ eſt octaua
ua hui⁹ ipi⁹. Iſta pl'a p̄dicatā pfectōem ſimplr di/
ſcōi ar. cētia dicūť de muſca. aſino. imo ꝛ de planta
q̄z de ſole vl' de cęlo. Pꝫ. q̄ꝛ nullū īuenim⁹
p̄dicatū dicēs pfectōem ſimplr dictū de cę/
lo q̄z eſſe: circūſcripta itelligētia. Q̄ð de irro/
nalib⁹ oīb⁹ dr̄: ꝛ cū h̄ viuere. ꝛ cogſcere. Et ð
plāta p̄ter eſſe dr̄ viuere. ex pħo. ij. de aīma
obiectio ¶ Forte dices eſſe cām vlēm gn̄abiliū dici
2 de cęlo. ꝛ nō de muſca. ¶ Scd̄o. q̄ꝛ intelli/
gere dr̄ de cęlo: pp̄ter itelligētiā approp̄atā
Ad 1 ¶ Ad p̄mā dr̄. ꝙ eſſe cām vlēm gn̄abilium
dic actū extrīſecū. nō pfectōem intrīſecā. ſe/
quiť ſimplr ſic denoiatōes pfectōis ſimpli/
Ad 2 cit. ¶ Ad ſcd̄am. ꝙ nō ē ad ppoſitū. q̄ꝛ con
cluſio loquiť de pfectōe eēntiali rei. q̄ ſequi
tur eētiā itrinſece. Nō de ea quā h̄ꝫ p de/
noiatōꝫ ſibi inherēte vl' approp̄ata. Secū
do dr̄ ꝙ etiā ꝑp̄e corp⁹ ſolare nō viuit nec
cogſcit pl⁹ q̄z aer quē aſſumeret ſpūs. i quo
opa ſua exerceret. q̄ꝛ itelligētia mouēs cęlū
vel ſolē cū nullo coꝝ ɔponiť. nec fac̄ vnū. ꝑ
Cōclo. 2 ut notū ē. ¶ Scd̄a ɔclo ꝛ i ordine nona. ꝙ
hec ɔn̄a nō ē bōa: huic cōueniūt pl'a p̄dica/
ta pfectōem ſimplr dicētia: ſiue pl'es denoi
natōes pfectōis ſimplr q̄z illi. igiť ipm̄ eſt p
fecti⁹ illo. Pꝫ q̄ꝛ iuxta ɔclōm p̄mā pl'es
tales dicūť de muſca vl' plāta q̄z de cęlo vel
de ſole. Et tn̄ p p̄dictā ɔclōeꝫ aliā. ſ. ſeptiā ꝛ
cęlū vel ſol q̄lib; irronali ē pfecti⁹. ꝛ p ſextā
obiectio q̄lib; vegetatiuo. ¶ Forte dices. fugiendo
nes poſſi ꝙ plāte nō ꝑp̄e viuūt. puerilˀ ē euaſio. q̄ꝛ ſi i/
biles ſic telligis q̄d ſit viuere: vegetare eſt viuere. vl
et ſoluūť uere em̄ eſt viuētib⁹ eē. ij. de aīa. Itē ɔdicis
in h̄ pħo. ij. de aīa. q̄ in h̄ nō ɔdicit ſidei. ꝙ
vegetantia viuūt. nūq̄d pl⁹ ei credēdū ē q̄z
ſcd̄o ſic tibi: ¶ Scd̄o ſic. ę̄qlia p̄dicata denoiatio/
pbaľ cō. nis pfectōis ſimplr nō inferūt pfectōes eq̄/
les. ḡ nec pl'es alicui cōuenire: infert in illo
eſſe pfectōeꝫ maiorē. pbaľ ɔn̄a. p reglāꝫ to/
picā. ſic ę̄qle ad ę̄qle: ita magis ad magis.
vt ſic ę̄qliť alba ſūt cāno ę̄qlē hn̄t albedineꝫ:
eo mō q̄ ę̄qlis. ita magis albū ꝫ cāno ha/
pbaľ 3 bet magis albedinē eo mō q̄ albi⁹. ¶ Tertio
q̄ꝛ dato ꝙ inť entiā ę̄qlis pfectōis: ſic inter
corp⁹ ſolare ꝛ terrā quib⁹ palē ɔueniūt ę̄q/
les denoiatōes pfectōis ſimplr. ꝛ tn̄ ſunt i/
ę̄qualˀ pfectōis. de⁹ pducit vnū cui pl'es de
noiatōes pfectionis ſimplr cōueniūt. puta
q̄ð eſt ꝛ viuit. pfecti⁹ terra q̄ min⁹ pfecta eſt
et impfecti⁹ ſole q̄ eſt magis pfc̄a⁹. ꝛ tamē
ei viuere nō ɔpetit. Pꝫ. ꝙ illi pducto ɔue
nirēt plā p̄dicata pfectōis ſimplr q̄z ſoli. Et
tn̄ ſol pfectior ē p caſū. ꝛ ꝙ deus h̄ poſſit. pꝫ
q̄ꝛ h̄ fieri nullā ɔdictōem implicat. q̄ꝛ ſicut
in infinitū p̄t variari pfectio in eſſe. ita pōt
in viuere etiā ſb nobiliori eſſe: q̄ð nō viuit.
An̄s pꝫ. q̄ꝛ q̄tuor elemēta ę̄qles denoiatio
nes pfectōis ſimplr habēt: tn̄ ignis eſt perfe
ctior t'ra vt ex ꝑp̄etatib⁹ ſuis appet. ¶ Cōfir Confir/
maľ ſic q̄ꝛ repiunť duo q̄b⁹ palē ę̄deꝫ de matur.
noiatōes pfectōis ſimplr ɔueniūt. ꝛ tn̄ vnū
eſt in duplo pfectōis. igiť an̄s aſſumptū ſu
it verū. ɔn̄a nota eſt. ꝛ maior pꝫ: de ſūma
caliditate ꝛ media latitudine. q̄ꝝ denomi/
natōes eędē ſūt. Et cū ſit idē pfectio eēntia
lis rei q̄ð ſuū eſſe p ɔclōeꝫ p̄mā. pꝫ ꝙ ſum/
ma eſt in duplo pfectior media latitudine
ſic p̄ciſe duplex h̄ꝫ eſſe. Et tercio. q̄ꝛ eędē p̄/
ciſe denoiatōes dicunť de eq̄ ꝛ de ꝟme. pu
ta muſca vl' conſili. tn̄ infinite excedit equ⁹
muſcā. vt poſtea diceť. ¶ Decima ɔclo que cōclo 10.
hui⁹ ptis eſt tertia. Nō ſufficiēter diſtiguū
tur pfectōes reꝝ penes denoiatōes pfectio
nis ſimplr eis cōuenientes. pꝫ ex ɔcluſione
p̄cedēte. q̄ꝛ n̄ ſequiť. ſi pl'a pdicata talia rei
cōueniāt q̄z alteri date rei ꝙ ſit pfectior. Et
ex pbatōne nō ſequiť: ſi ę̄qlia talia p̄dicata
ɔueniāt ꝙ res ſint eq̄les. igiť ɔclō va. ¶ Se ſcd̄o ſic.
cūdo ſic. q̄ꝛ multe res differūt maīfeſtiſſime
in pfectōe. vt ſol ꝛ ſtellę. ꝛ tn̄ nō pl'a hmōi
p̄dicata inuenies vni illoꝝ ɔpetere. igiť ꝛc̄.
¶ Cōfirmaľ. q̄ꝛ cū hmōi p̄dicata nō videā Confir.
tur pl'a q̄z q̄tuor p̄dicta in p̄mo p̄miſſoꝝ: pe
nes ea nō p̄nt ſumi niſi q̄tuor differētie per
fectionū. ſꝫ certū eſt ꝙ talia nō ſufficiūt. igiť
maior pꝫ. q̄ꝛ nō alia iuenim⁹: q̄z eſſe. viuere
cogſcere. ꝛ itelligere. ꝛ mior pꝫ. q̄ꝛ mlt'o pl'es
ſūt dr̄ntię reꝝ in pfectōib⁹ q̄z q̄druplices.
cū ſint tot dr̄ntię q̄t fuerint ſpēs eſſentiales
reꝝ. vt dcm̄ eſt in corelarijſ p̄me ɔcluſiōis.
¶ Tertio ſic. Eſſe nō ē ę̄q pfectū in oīb⁹ ɔpē tertio ſic
tētib⁹: etiā nullū aliō p̄dicatū pfectōis ſim
plr hn̄tib⁹. igiť ɔclō va. ɔn̄a tenet. q̄ꝛ ſi ſuffi
cienť penes illas denoiatōes diſtinguerent:
tunc opteret ꝙ in omnib⁹ in quibus eſt eſſe
ꝛ nō aliud p̄dicatū ꝙ oīa talia ɔcluderem⁹
ę̄qlis pfectōis. q̄ꝛ nō eſſet via hmōi diſtin/
guēdi in pfectōe. ꝛ ex ɔn̄ti in oīb⁹ ɔpētentib⁹

bus esse deberet esse ęq̄lis pfectōis. Añs pa
tet ex dictis. q: nobili⁹ esse ē cęli q̄ꝫ terre. solꝭ
Obiectio q̄ꝫ alteri⁹ stelle. ¶ Forte dicet̄ ꝙ pfectōes di/
stinguent̄ in rebꝫ: inęq̄les d̄noīatōes pfecti
onis simplr̄ habētibꝫ penes hmōi denoīati
ones. In alijs aūt ęq̄les habētibꝫ hmōi de
noīatōes distinguet̄ pfectōes aliq̄ alio mō
Solo vt fortassis penes act⁹. ¶ Dr̄: ꝙ salua reūen
tia doctoꝝ sic dicentiū. Mirū vidr̄ ꝙ plu/
litas istoꝝ arguet pfecti⁹. ⁊ ęq̄litas eoꝝ nō
2 arguit ęq̄ pfectū. ¶ Et 2m̄ ē etiā añ pbatū
ꝙ vbi ē plalitas maior taliū nō oportet rē po
3 ni pfectiorē. ¶ Et tertio. q: sic Rich. 2cedit
2clōnē. ꝙ nō est sufficiēs mod⁹ distiguendi
4 perfectōes reꝝ. q: nō in oībꝫ hꝫ locuꝫ. ¶ Et
quarto. Si mod⁹ distiguēdi pfectōes reꝝ
ęq̄les denoīatōes pfectōis simplr̄ hn̄tium
vniūsalr̄ sit sufficiēs: q̄re nō poti⁹ accipit̄ il/
lud qđ vbiqꝫ locū hꝫ q̄ꝫ id qđ in solū quat/
tuor gn̄ibꝫ. Cōtrariū isti⁹ pcessus vult ma
gister Johēs de ripa. alī de mercia: in lectu
ra sua sup snīas. Et sequit̄ eū venerād⁹ pr̄ ⁊
mgr̄: magister Hugulin⁹ quōdā gn̄al̄ fra/
trū ordīs scī Augustini. Et si aliq̄s exīste/
ret de domo scī Augustini ꝗ collocutōis g̅/
tia viā eoꝝ vellet tenere ⁊ rōnes istas solue
re: libēter eas ei cōicarē. ⁊ oībꝫ eis me humi
Cōclo 11 lr̄ cōmēdo. ¶ Undecīa 2clo q̄ h⁹ q̄nte ptis
est 2clo q̄rta. Essentiales pfectōes reꝝ non
ppe distinguūt̄ nec 2ṗlcunt̄. saltē de vi ser
monis p veꝝ accessū seu verā approxima/
tionē ad gradū sūmū siue ad pfectōem sim
plr̄ appet. q: māifestū ē ꝙ oēs pfectōes de/
pēdētes infinite distāt a gradu sūmo. ꝗ p/
prie vna eaꝝ nō pl⁹ accedit q̄ꝫ alia. tenet cō
seq̄ntia. q: infinitaꝝ distātiaꝝ nō vidr̄ vna
maior q̄ꝫ alia. ⁊ añs suppōit̄ ad pn̄s. q: q̄n
tūcūqꝫ p̄m⁹ angel⁹ pfect⁹ sit in essentialibꝫ
tn̄ infinite distat a sūmo. Pōt tn̄ dici perfe
ctiōes reꝝ distigui p accessū grad⁹ sūmi: nō
ppe: sꝫ p opeꝝ spēs seq̄ntiū nobilitatem
vt illō dicam⁹ magis accedere sūmū qđ in
nobiliorē pt̄ effectū. Et hęc est mea sequen
Cōclo 12 tiū istū modū loq̄ndi ¶ Duodecima 2clo
Nec ppe de vi fmōis sumit̄ siue attēdit̄ di/
stinctio pfectōis reꝝ penes a non gradu re
cessum. Pꝫ de vi fmōis. null⁹ ē recessus a
nō ḡdu. cū ois recess⁹ sit a termio positiuo. Cō
firmat̄. q: de vi fmōis oēs res depēdētes vel
in nullo distāt a nō ḡdu. eo ꝙ a nihilo nō est
distātia. vl̄ ęq̄lr̄ distat mō imaginario. q̄a i
finitū. Etiā mala pria i pfectōe distat su
per nō ḡdū. cū sit pfectior accidētibꝫ. q̄ in i/
finitū diminuūt̄ in pfectōe ⁊ nūq̄ꝫ attingūt
nō ḡdū pfectōis. Possit tn̄ dici ꝙ res ma/
gis a nō ḡdu recedit siue distat: q̄ pfectius
eē sortita ē qđ 2ṗsistit ex mō sue existentię vl̄
opatōis. Et sic fortassis volunt hi q̄ hunc
modū ponere conati sūt. Correlarie seq̄ vi/
det̄ ꝙ isti duo mōi attēdēdi pfectōes reruꝫ
sūt pbabiliores q̄ꝫ ꝙ sumat̄ penes denoīati/
ones pfectōis simplr̄. pꝫ. q: hi ad bonū in/
tellectū de oībꝫ pn̄t saluari. Ille aūt saluari
vt sufficiēs de oībꝫ nullo mō pt̄. vt dēm ē in
pbatōe 2clonū none ⁊ decię. ¶ Tredecia cō Cōclo 13
clusio h⁹ ptis seq̄t̄ ex his duabꝫ. ꝙ nō ē ppe
accipiēda distictio pfectōis reꝝ penes lineā
a nō ḡdu pfectōis īchoatā ⁊ in deo t'miatā.
pꝫ. q: ppe pfectōes reꝝ ī tali linea de vi ser/
mōis nō accipiūt̄ penes accessū ad ḡdū sū/
mū. vt dic 2clo sexta. nec penes recessū a nō
gradu. vt dic 2clo. xij. Scđo. q: i linea ta/
li: linea t'miata ad pūctū altiorē sb se inclu
dit oēs lineas t'miatas ad quēlibꝫ punctū
īferiorē. Sicut ī nūeris q̄libet t'miat̄ ad vni/
tatē a p̄ma vnitate distātiorē oēs spēs nūe/
roꝝ ī se 2tinet: t'miatas ad vnitates īferio/
res. Nō hꝫ i spēb3 pfectionū n̄ vr̄ quō spēs
lapidis vl̄ arboꝛ ī se 2tineat sūme calidita/
tis ⁊ sūme frigiditat̄ spēs: q̄ 2ncluē. vl̄ etiā
in sbijs quō spēs eq̄ ī se 2tineat spēm muli.
Et tertio. q: supposito p̄mo pncipio passi/
uo vr̄ ꝙ poti⁹ sint duo instra actiua duę ex
eadē gn̄abiliū surgāt lineę ad mi⁹. vna ī q̄
instrm̄ ē frigidū: reꝝ frigidaꝝ linea. sic terre
aq̄ ⁊ mixtoꝝ frigidoꝝ. puta lapidū ⁊ mine
raliū. Et alia ī q̄ calidū instrm̄ ē gn̄atōis: vt
linea calidoꝝ. vl̄ forte ꝙ tot ex eo surgūt li/
neę q̄t fuerit spēs ordīnē gn̄atōis ad inuiceꝫ
nō hn̄tes. sic vna q̄ pcedit ex eo ex q̄ aliqđ
cl'etoꝝ qđcūq̄ꝫ fuit illō. ⁊ sic erūt q̄ttuor li/
neę ad q̄ttuor el'eta gn̄abilia. ⁊ p⁹ea ex his
q̄ttuor tot lineę q̄t mixtoꝝ spēs fuerint ordi
nē gn̄atiōis ad inicē desparatā hn̄tiū. et vna
vadit ꝓsus hoīeꝫ a q̄ttuor elemētꝭ p nutrimē
ta. p sanguinē. ⁊ p semē vsqꝫ ad mariā scđaꝫ
hoīs. ⁊ sic alia ad equū p q̄ttuor elemēta et
nutrimēta eq̄. sanguinē eq̄nū. ⁊ semē eq̄ vsqꝫ
ad eē equū. Et ita in singlis alijs. Et h mo
d⁹ vr̄ naturalior q̄ꝫ ponere solū vnā lineā. vt ꝫ
lineā q̄ ī ead linea sūt ordinē gn̄atōis ad i/
uicē hr̄e videt̄. Multa āt hoꝝ recte inordia
ta sūt. vt elemēta inter se species animaliu ꝫ
perfectoꝝ iter se. spēs plātaꝝ desparaꝝ iter se
et ita in alijs. Similr̄ imaginato deo videt̄ ꝙ
ex eo emanēt tot lineę ī corpeoꝝ q̄t fuerint

incorpea ppetua a pte p⁹. Et tot corpeorū
q̄t corpa etiā ppetua fuerit a pte p⁹. q2 vt in
scdo pbabit. etiā in lūine natali ↄcedēdū ē
q̄ oē ppetuū de⁹ imediate p se ipm ↄseruet:
q̄ ad eē. q̄uis q̄ ad pfectiones accidētales
possit vnū mediāte alio pficere. vt mariaz
per agētia ⁊ p formā. āgelos iferiores p su/
periores. de q̄bꝫ nō pl⁹ ad p̄ns. q̄ isto pmis/
sa sūt: vt videat q̄ tal' imagiatio vni⁹ linee
a nō ḡdu ad ḡdū sūmū nō mltū ē pbabil'.
obiectio sꝫ magis mltaꝝ lineaꝝ. ¶ Sed forte dicet
Si oīm ppetuoꝝ ds sit imediatū ↄseruās
vt sit: sicut tot linee q̄t ppetua. tūc oīa ppetua
erūt eque pfecta. ⁊ pꝫ ↄn̄a. q2 oīa a p'io eq̄
immediate depēdētia sūt. ↄn̄a ē manifesta.
2 ¶ Scdo. q2 sic oīa ppetua int' se essent inor
dinata. pbatio ↄn̄e. q2 nullū coꝝ hēt ordi
nē ad aliō. sꝫ oīa eq̄ imediate a p'io depēde
rēt. Falsitas ↄn̄tis itez ē nota. nihil eniꝫ in
Sol'o regno oipotētis dei ē inordinatū. ¶ Ad hoc
dr̄ q̄ magis de eis dicet dei grā i materia p/
prijs scdi libri: vl' etiā fortassis in pmo: i ca
materia: vtz de⁹ sit vbiq3. Sꝫ q̄tu ad p̄ns
pma ↄn̄a negat' q2 lꝫ in depēdētia materia
p'ia ⁊ pm⁹ angel⁹ nō hēant ordinē porita/
tis ⁊ posteritat' respectu pmi. tn̄ hn̄t ordinē
diūsu dignitat' ⁊ aliaꝝ opationū siue pfe/
ctatu. Exeplū. apō duce seneschall⁹ ⁊ supmus
camerari⁹ nō hn̄t ordinē q̄ ad sua ministeria sb
duce. q2 ambo imediate i eis istituti sunt a
volūtate duc'. sꝫ vn⁹ q̄ ad camerā. ⁊ aliꝰ q̄
ad exercitū. nihilomi⁹ in ppzietate. officio.
Ad 2 vl' ope dignior ē seneschall' camerario. ¶ P.
idē n̄det ad scdm: negādo ↄn̄aꝫ. ⁊ ad pba/
tionē dr̄ q̄ lꝫ nullū coꝝ ab alio depēdeat vl'
ordinē hēat q̄ ad eē. ordinē tn̄ hꝫ respectu al
teri⁹: i dignitate vl' pfectōe. q2 cū vno coꝝ
vt p'io āgelo ds se hꝫ illūinādo. cū prima
materia eā ad ḡnatōez pparando. Est aūt pri/
mū mlto nobili⁹ q̄ scdm. ⁊ ita ē ordo forsi/
tā i singul' ppetuis lꝫ tāta sit coꝝ diūsitas ⁊
ordis nobilitas: ⁊ ordiatissima multiplici/
Contra tas q̄ nob sit icōphēsibil' ⁊ iexplicabil'. ¶ Deci
14. arti/ maq̄rta ↄcl'o. valde pbabile vr̄ q̄ sumēda
culi 2 sit ⁊ accipiēda tāq̄ a posteriori pfectio diū
sa reꝝ penes diūsitatē opationū debitaruꝫ
ipis sm suā spēm eēntialē. appꝫ. q2 penes il
lud rōnab' ill' ↄcludit vnū eē pfectius alio. a
posteriori. penes qō nob notū sit vnū eē pfe
cti⁹ alio. sꝫ h̄ ē opatio rei debita sue spēi. igit'
⁊c. maior ē manifesta. q2 q̄ ad nos penes h̄. di
cim⁹: alteꝝ alto pfecti⁹ penes qō nob not⁹ sit
vn⁹ sup alteꝝ excess⁹. Et mior pꝫ. q2 poten

tie nob ignote sūt. vt dclarat phs. ix. meth.
nisi iq̄tū ipaꝝ opa videm⁹ ⁊ act⁹. Notant
dr̄ opatōes debitas spēbꝫ suis eēntialibus
q2 esto q̄ hō ex malicia facerꝫ plā mala q̄ be
stia: ppt' h̄ nō dꝫ eēntialr' dici ipfectior be/
stia. q2 illa mala fac nō vt sm spēm ei debi/
ta. sꝫ magis vt auītēs se a pfectōe sua specifi
ca. ⁊ ita i alijs. ¶ Correlariū seq̄ vr̄. q̄ magi' Correl.
plan⁹ ē mod⁹ Aristo: distiguēdi pfectōnes nium
reꝝ saltē a posteriori. s. p opa ⁊ act⁹. pꝫ p cō/
clusiōez. q2 miores patit' istātias. Et ille est
mod⁹ posit⁹ i. ix. meth. ¶ Deciaq̄nta cōcl'o ↄtra. 15
vr̄ q̄ a porī sumat' distictio pfectionū reruꝫ
depēdētiū eēntialr' i p se sbsistētibꝫ: siue sub
stātijs suppositalibꝫ penes pl⁹ recedere a pu
ra potētia. ⁊ magis pticipare de actu. vt. s.
illō dicat' mi⁹ pfectū qō magis accedit ad
purā potētiā. illō v'o pfecti⁹ qō magi' ab ea
recedit ⁊ pl⁹ attigit actū. ¶ Pro c⁹ declara suppōit'
tōe supponit' q̄ pura potētia i sbijs ē mīme
pfectōis. q2 mīme de actu p'io q̄ purissim⁹
est nescit pticipare. Scdo pꝫ q̄ pfectio sim
plr̄ dicta. s. diūa ē pur⁹ act⁹ ab oī passiōe a
liē⁹ simplr̄. hꝫ. xij. meth. c. iiij. ⁊. v. Vn̄ Ma
lach. iij. Ego eni dn̄s ⁊ nō mutor. Et Jac.
j. Apō deū nō ē trāsmutatio: nec q̄ vicissitu
dis obūbratio. ¶ Tūc ex ill' pt. pbari cōcl'o. Proba/
q2 q̄nto sba magi' elōgat' a mīma sbaꝝ pfe/ tio ↄcl'o.
ctōe: ⁊ q̄nto magi' accedit ad maxiaꝫ sbarū
pfectōez: tāto vr̄ eē pfectior et dignior. Sꝫ
q̄nto pl⁹ recedit a pura potētia: ⁊ magi' pti/
cipat de actu: tāto magi' recedit a minima
pfectōe sbaꝝ ⁊ suo mō magi' accedit ad ma
ximā eaꝝ pfectōez. igit' ⁊c. maior pꝫ ex t'mi/
nis. ⁊ mior pꝫ p suppositōes. q2 mā'ia siue
pura potētia ē mīma pfectio sbal'. ⁊ ḡ ab ea
magi' recedere ē ab ipfecto ire. Itē ds est pu
r⁹ act⁹ q̄ ē sūma pfectio. ḡ ad actū mag' ire:
magi' ē ad pfectōez venire. ⁊ forte q̄ h̄ ē mo/
d⁹ quē volūt modi ipbari q̄ ad vocē. licꝫ q̄
ad intētōez dcm sit q̄ possint saluari in. xj.
et. xij. ↄcl'onibꝫ. ¶ Correlariū. mīme pfectiō Primū
nis p⁹ pmam materiam in sbas per se sbsi/ correla.
stentes est terra. quia post primam materi
am maxime passiua. ¶ Scdm correlariuꝫ 2
Electa minus pfecta sunt q̄ mixta. q2 vt
materia pma ad ea sic ipa q̄dāmō se habēt
ad mixta. q2 sūt coꝝ materia. ¶ Tertiū cor/ 3
relariū. Inter ḡnabilia pfectissimū ē homo
q2 ad nullū ḡnabile sup se vt materia ordi
nat'. ¶ Et q̄rtū correlariū. Intermedia iter 4
hoiem ⁊ materiā ac elemēta se hn̄t medio
mō. Quanto eni ad plā ḡnabilia sup se or

dināntᷓ tāto magis materialia sūt: ⁊ ceteris
paribꝰ minus pfecta. Quāto aūt ad pau/
ciora ordinata sūt: tāto magis pticipāt de
actu ⁊ videntᷓ nobiliora. Et q̄ vellet ita pos
set ascēdere ad cęlū ⁊ orbes cęlestes. ⁊ ꝯnter
ad intelligētias. qꝛ inferiores q̄ illuminantᷓ
a supioribꝰ magis pticipāt ꝯditōes mate/
rię. ⁊ ita minꝰ pfecte sūt. Supiores illumi
nātes magis pticipāt ꝯditōem actus. ⁊ sic
sunt merito pfectiores. Dimitto deductio/
nes cā breuitatis. Hec de q̄nta pte huiꝰ ar/
ticuli. ¶ Venio ad ꝯpatiōes p modū du/
biorꝫ. Et est pma dubitatio. an materia sit
perfectioris entitatis q̄ꝫ formę q̄lificatiuę.
qꝛ nō est q̄stio q̄n q̄lificatiuę formę aliq̄ pos/
sint esse altero pfectiores: saltē q̄ ad bene eē
vt charitas aīę hoīs q̄ꝫ corpꝰ. Jdō intelli
go dubiū ꝯpando ppriū esse vniꝰ ad ppri/
um esse alteriꝰ. ¶ Pro quo pmitto pmo q̄
accidētis natura quo ad totū ambitū eius
est inherere ⁊ inniti sbiecto. ⁊ p ꝯn̄s nō exi/
stere p se suppositaliᷓ. nec cū alio cōponere
hmōi suppositū. Accidēs em̄ cū suo sbiecto
nō ꝯponit. Forte dicetᷓ q̄ accidens p se sub
sistit. vt in sacro altaris. Dicitᷓ q̄ h̄ est p mi/
raculū. eiꝰ tn̄ tendētia est ad sbiectū s̄m to/
tā eius naturā. Si em̄ vt dicūt scti aīę san
ctorꝫ ⁊ brōrꝫ tendētiā h̄nt ad sua corpā. q̄n
to magis formę accidētales: quarꝫ natura
est afficere sua sbiecta. Naturalᷓ em̄ tendē/
tia a reꝫ nūq̄ꝫ tolliᷓ. ⁊ ideo q̄ꝫq̄ꝫ deus formā
accidētalē sine sbiecto pōt ꝯseruare. tamē
qꝛ naturā suā seruat: semp tendētiā natura
lē retinet ad afficere sbiectū. ¶ Scdo pmit
to. q̄ q̄uis materia non existit sine forma:
tn̄ dr sba ⁊ ens p se existens. eo q̄ cū forma
cōponit ꝯpositū: qd̄ est suppositaliᷓ existēs.
et ex eiꝰ existētia suppositali omes eiꝰ par/
tes essentiales etiā q̄ꝫtificate p se sbe dicuntᷓ
et p se exn̄tes in toto. istud ē phi. 7. metha.
¶ Tertio pmitto q̄ qd̄libet qd̄ natū ē per se
existere digniꝰ ē s̄m naturā ente qd̄ solū est
natū afficere vl' disponere rē p se exn̄tē. Ptꝫ
qꝛ magis vid̄r ꝯuenire cū pmo actu q̄ sū/
mę p se existit. qꝛ nulli innitiᷓ independēs ei
est. ¶ Ex q̄ ꝯn̄sio ad dubiū est. q̄ eēntia ma/
terię pmę s̄m se oī essentia accidētis est pfe/
ctior ptꝫ ex tertio pmissorꝫ qꝛ p se existit in
cōposito. accidēs aūt nūq̄ꝫ. lꝫ sp s̄m suā na
turā natū est afficere ⁊ alteri inniti vt sbiecto
cū q̄ nō ꝯponit. ⁊ iō illi inherēdo nō p se exi
stit. Hęc ꝯn̄sio supponiᷓ a pho. 7. meth. di
cente sba est por accidēte natura. expōīe cō

Vtrum materia sit perfectior qualitatibꝰ.

Premittit pmo.

Scdo

Tertio.

Coclo

mētatorꝫ. sba. i. materia est por natura. i. per
fectō e accidēte. ¶ Forte dicetᷓ q̄ accidens
agit. materia nō. sꝫ patiatᷓ. mō esse agēs vi/
detᷓ esse p̄stantiꝰ passo. iij. de aīa. ¶. Rn̄. ꝯce/
dendo añs: q̄ accidēs agit vt instrumētuꝫ
et negādo ꝯn̄am. nisi adderetᷓ q̄ accidens
haberet ita nobilē modū eēndi sic illud qd̄
solū patiᷓ. Tota em̄ linea p se stantiū. eo q̄
nulli innituntᷓ vt sbiecto affectiue in quali
bet sua pte pfectior ē tota linea afficientiuꝫ
et q̄libet eiꝰ pte. eo q̄ illa alteri sbiecto inni
tuntᷓ affectiue: q̄ ad suū esse p̄supponunt.
Auctas phi ex. iij. de aīa itelligiᷓ q̄ sp ceterᷓ
paribꝰ maiorē pfectōem dicᷓ ratio agētis: i/
q̄ꝫtū tale q̄ꝫ rō patiētis inq̄ꝫtū patiēs est. nō
tn̄ opꝫ ex hoc q̄ qd̄libet agēs q̄libet patiē
te vel sba patiēte sit pfectiꝰ. ¶ Scda dubi
tatio. An in ꝯposito forma sit pfectior ma/
teria. cum materia sit ppetua: ⁊ forma i mil/
tis sit corruptibiᷓ. Rn̄. p phm. vij. meth. q̄
sic. qꝛ forma est actꝰ ⁊ actiua. materia pote/
tia ⁊ passiua. Itē forma est finis quē inten
dit agēs. Itē ē maior silitudo pmi qd̄ ē pu/
rus actꝰ. Itē dat esse specificū ⁊ esse h̄ aliq̄d
pncipaliꝰ q̄ꝫ materia. Ad rōem in ꝯriū dr
q̄ nō opꝫ ꝯn̄am valere. qꝛ lōgitudo tēpis
pfectōem nō secū portat maiorē essentialē
q̄ꝫ si solū duraret p vnū diē. vt phs dicit i
pmo ethic. ¶ Tertia dubitatio. An ꝯposi/
tū si pfectiꝰ sua matia ⁊ forma. q̄ n̄. qꝛ ē sua
matia ⁊ forma. ģ nō ē eis pfectiꝰ. ꝯn̄a tenet
qꝛ idē nō ē pfectiꝰ seipso. añs ptꝫ. qꝛ totū est
suę ptes: vt supponiᷓ ad pn̄s. ⁊. ij. de. anima
ca. j. phs dicᷓ q̄ non opꝫ q̄rere eām q̄re ex
corpe ⁊ aīa fiat vnū. Ac si diceret q̄ ipa na
tura sūt vnū corpus aīatū. ģ eod̄ mō forma
et matia sūt ꝯpositū. ¶ Scdo sic. forma est
pfectior ꝯposito. igiᷓ ⁊c. pbatᷓ añs. qꝛ forma
ē simplicior. ⁊ ex ꝯn̄ti prio actui. s. deo silior.
et ex ꝯn̄ti pfectior. ¶ Confirmaᷓ. qꝛ forma
plꝰ recedit a matia q̄ꝫ cōpositū. ģ ē pfectior
cōposito. ꝯn̄a vꝫ tenere p ꝯclōem. xv. pꝰpo
sitā. ⁊ añs ptꝫ. qꝛ matia ē ps ꝯpositi ⁊ nō est
ps formę. ¶ Sꝫ i ꝯriū vꝫ. qꝛ miruꝫ eēt q̄ꝺ
ps eēt pfectior suo toto. scꝫ. q̄ cōpositū nō ē
pfectiꝰ sua forma ⁊ sua matia siᷓ acceptis.
vt arguit pria rō. Scdo dr q̄ ꝯpositū sua
forma ē pfectiꝰ. pbatᷓ prio. qꝛ ꝯpositū omēꝫ
pfectōeꝫ formę suę icludit: ⁊ cū h̄ aliā. ģ ē ea
pfectiꝰ vl' magꝰ pfectū. ꝯn̄a tenet p cōeꝫ aīi
cōceptōeꝫ. ⁊ añs ptꝫ. qꝛ ē totū ad formam ⁊
forma eius pars. Itē ꝯpositū icludit eēn/
tialē pfectōeꝫ materię quā n̄ icludit forma

Obiectio

Rn̄.

An forma sit pfectior q̄ꝫ materia

An cōpositio sit perfectior vtroq̄ꝫ

scdo sic.

Confir.

In ꝯriū

2 ¶ Scdo pbat idem sic. qꝛ compositū habz
esse suppositale ꝛ nō innixū alteri vt passo.
forma nō. mō certū est ꝙ tale esse ē simpli/
citer sīlius pmo. qꝛ esse forme innixū alteri
vt subiecto. ¶ Tertio ꝯpositū in suis opibꝰ
3 nō indiget tot extraneis ꝗt indiget forma.
et opatiões sunt ꝑ que pfecte ꝗ ꝯpositū est
pfectiꝰ. ꝯña tenet. qꝛ sm pͥm. ij celi. cete
ris paribꝰ hoc est pfectiꝰ qđ paucioꝛibꝰ idi
get. añs pz. qꝛ forma īdiget ī suis opibꝰ ma
teria: que sue essentie est extrinseca cū nequ/
at agere opatões suas sine ea. Cōpositū at
licz materia sua indigeat: tñ sibi nō est ex/
trīseca. cū sit pars eiꝰ. ¶ Quarto. ꝗa forma
4 semp innit alteri: vt tactū est. ꝯpositum nō
¶ Quarta dubitatio in ꝗnto essentialr cō
posito est pfectiꝰ sua forma. Rñ. ꝙ pcise ī tā/
to ꝗnta fuerit pfectio sue materie. qꝛ pase
tantū hz pfectōem vltra formā. ¶ Correla
Correlarium tiū. minimꝰ est excessus pfectōis ꝯpositi su
per suā formā ꝗ in sbīs repiri pōt. patz. qꝛ
nō excedit eā: nisi excessu pure potētie. ꝛ in
sbstātijs nullꝰ excessus pt esse minoꝛ. qꝛ nul
la sba pt esse minꝰ pfecta ꝗz sba que est pu
ra potētia: ꝛ nihil actꝰ includit. Et h̄ de tex
to huiꝰ articuli scdi. ꝛ ex ꝯñti de toto secun
do articlo pbabilr dicta: que ido plixe scri/
psi vt venerādis magistris meis pbere ma
teriā me informādi subtilibꝰ informationi/
bus seu imaginatūibꝰ suis: ꝛ monitis in cō/
trarijs faciēdis.

Articulus 3 **Nodo ad tertiuz**
articulū. videndū est de ꝗsito. vicz. Utrū ex
diuersitate ideaꝝ existentiū in deo īmmēda
sit diuersitas pfectionū reꝝ dependētium.
Et de isto suppositis dictis in pmo articu
lo me breuiter volo expedire p ppositiões
quaꝝ scz pma est. Ois diuersitas pfectio/
Cōclo. 1. nū reū depēdentiu causalr effectiue ꝛ fina
liter est ex diuersitate ideaꝝ in deo obiecti
ualr existentiū. ptz ꝙ sit a deo. qꝛ oia p ip/
sum facta sūt. Joh̄. pmo. Sz ꝙ vt est idee
ptz. qꝛ intelligēdo res ꝛ volēdo p suā essen
tiā bndictā eas in esse pduxit: talr qualr
eas nouit et esse voluit. ꝗ put est idee sine
forma rerū obiectiualiter est. ꝯña tenet ex
dictis in pmo articulo. ꝛ alias habet ex au
ctoritate btī Aug. in pmo articlo allegata
ex li. lxxxiij. que. q. xlvj. Et in pñ dr. qꝛ. ꝙ oia
quecūqz voluit fecit. Nō aūt voluit nisi qꝛ
et pus intellexit. ꝛ qꝛ oia fecit p verbū sibi
coeternū. qđ est vt intellectꝰ patris. Itez in
lumine naturali hoc vidr dicere phs. xij.
meth. ꝙ oia facit p intellectū ꝛ voluntatez
igitur sic producit res sicut intelligit. ꝛ sicut
eas vult pduci. sic em̄ dictū est: ꝙ sua scien
tia est causa reꝝ. sup in articulo pmo. Sz
ꝙ finalr ee sint ab eo pz. qꝛ ipe est oim pnci
piū et finis. vt scribit Apoc. vlti. ¶ Secū Cōclo. 2
da ꝯclusio est. Oim reꝝ dependētiū diuer
sitas pfectionū clariꝰ lucet in diuina essen/
tia ꝗz in ipis clare visis. ptz. qꝛ infinite cla
riꝰ ꝛ distincte repñtatiū exēplar oim est di/
uina essentia. ꝛ sic nō sūt res clare vise in se
ipis. ꝗ ꝯclusio vera. ꝯña nota. ꝛ añs patz
ex dictis in suppositōibꝰ pmi articuli. ꝗa
h̄ ē pfectōis simplr. ꝗ īfinite deo ꝯuēit. mi
noꝛ ptz. qꝛ sic res finita est in se ꝛ in quali/
bet sua parte: ita solū finite se repñtat ꝗtū/
cunqz clare visa. ¶ Tertia ꝯclusio. Beati ꝗ Cōclo 3.
bus deus vult repñtare distinctas pfecti/
ones reꝝ depēdentiū cognoscūt eaꝝ disti/
ctas pfectōes. a pori ex ideis obiectiualibꝰ
diuine essentie. ptz per pcedentē. qꝛ in ea vi
dent clare eaꝝ distinctas pfectōes. vt dic
cōclusio pcedēs. ꝛ illa ꝯgnitio est a pori: cū
sit per propriā ꝛ distinctissimā causā. No/
tanter dicit. quibꝰ deus vult repñtare. qꝛ
licet diuina essentia oium reꝝ sit naturale
signū respectu suppͥꝰ. tñ alijs etiā btis est
speculū liberū repñtās ea que vult. nō em̄
oēs btī videt oia: quoꝝ essentia est si/
gnū. ¶ Quarta ꝯclusio. licet intellectꝰ via/ Cōclo. 4
toris de lege cōi ab initio certitudinaliter
sciat res esse inequalis pfectōis ex eaꝝ effecti/
bus: ꝛ nō p ideas. tñ pōt eis certitudinalr
assentire a prioꝛi p diuersas ideas obiectia
les in mēte diuina. Pma pars ptz. quia co/
gnitio scientifica pma viatoris est ab effecti
bus ad causas. vtz pmo phisi. qꝛ incipit a
sensu. ꝛ ptz. qꝛ ideas esse sumit ab effectibꝰ
et actibꝰ. vt dictū est in articulo pmo. Se/
cūda ps etiā ptz. qꝛ viatoꝛ de lege cōi neqt
deuenire in haꝝ ideaꝝ cognitiōem: nisi ex
diuersitate sensibiliū ꝛ actuū. ꝛ ideo ab ini/
tio nō noscit pfectā diuersitatē per ideas.
Patz etiā tertia ps. ꝗa ex diuersitate effe/
ctuū pductoꝝ pōt deuenire ad cognitōez
hmōi: huius scz diuerse sūt idee obiectiua
les in mēte diuina. et illa habita assentire
firmiter huic. qꝛ diuerse sūt idee obiectiua
liter in mēte diuina: sm quas res sūt pdu/
cte. ideo res pducte sūt inequalis pfectōis: p
ut notū est deducēti. Ex hoc seq videt con
clusio ꝗnta. ¶ Quinta ꝯclusio. ꝙ licet res Cōclo 5

depẽdentes intrĩsece seipis sint diuẽsa℞ perfe-
ctionũ ⁊ causal'r a suis cau.tñ cognoscit e.ã
esse diuẽse pfectõis simul ⁊ cogscit a posterio
ri ex suis effectibꝫ.⁊ a priori ex diuẽsitate idea
rũ existẽtiũ in mẽte diuina obiectiualr. Pria
ps q res depẽdẽtes intrinsece seipis sint diuẽ
sa℞ pfectionũ.ptꝫ.qꝛ intrĩsece seipis sũt di-
uersa℞ essentia℞ etiã spẽ diuersa℞.igr ⁊ di-
uersa℞ pfectionũ essentialiũ. ꝯña tenet p pri-
mã ꝯclõnẽ articuli pcedẽtis.qꝛ pfectio seqꝛ
essentiã.siue esse. Añs notũ ẽ.qꝛ qdlibet in-
trinsece seipo est h' qd est. ¶ Scḋa ps.q cau-
saliter tales sint a suis causis. ptꝫ.qꝛ causali-
tates diuersa℞ essentia℞ sũt a suis causis.ergo
et diuersa℞ pfectionũ essentialiũ recte ex ea-
dẽ ꝯclõne pma. Tertia ps q a posteriori si-
mul ꝯgscit eas eẽ diuẽse pfectõis ex suis effe-
ctibꝰ.ptꝫ ex pma pte ꝯclõnis pcedẽtis ⁊ eius
pbatõne. Et q̃rta ps:q hmõi a priori possit
cogsci ex diuẽsitate idea℞ existẽtiũ in mente
Corre. diuina.ptꝫ ex vltia ꝯclõnis eiusdẽ. ¶ Cor-
relariũ.q ps affirmatiua in pma pte q̃stio-
onis ẽ vera.ptꝫ ex ꝯclõnis pcedẽtis vltia p-
Ad .1. te. Hoc de tertio articulo ¶ Uenio itaqꝫ ad
rõnes. Ad pmam:negeꝛ q nulle sint idee.⁊
ad btm̃ Dyo.dr q vult q deꝰ nõ cogscit res
per ideã.i. p aliquã siĩtudinẽ sumptã ab ex-
tra.sꝫ necesse est vt sua eẽntia obiectiualr sit
infinite idee.⁊ ad rõem ꝯceditr añs.⁊ negeꝛ
ꝯña.qꝛ ipe eẽntialr est infinite idee:mõ ex-
presso in pmo articulo.sꝫ verũ ẽ q nõ eget ide-
is supadditis sicut angeli vl' hoies. Ad cõfir-
matõem ptꝫ qd dcm̃ ẽ p duas ꝯclõnes pri-
mi articuli.qꝛ oẽs idee sũt eẽm vna intrinse-
Ad rõez p sup. ce ⁊ realr.lꝫ sint infinite obiectiualr. ¶ Ad
rõem p supposito dr:q btũs Dyo.vult con-
clusiõẽ scḋa℞ pmi ar.q idee sint forme pl'es
et distincte obiectiualr ⁊ pncipales.qꝛ sũt es-
sentia diuina intrĩsece.inq̃tũ ẽ sibi signũ co-
gnitõis.⁊ exẽplar pductõis pducibiliũ ad
extra.⁊ q nõ eadẽ rõne ꝯditꝰ est hõ q̃ equꝰ:
obiectiualr.lꝫ intrĩsece ⁊ realr oĩa eadẽ rõne
Ad .1. ꝯtrarium. pducta sit.s.imẽsa rõe supmi ꝯditoris. ¶ Ad
pmã rõem arguẽtiũ ꝯ suppositũ.negeꝛ q nõ
sint ineq̃les pfectõẽs re℞ depẽdentiũ.et ad
pbatõem di.q lꝫ pfectio sibe depẽdẽtis non
suscipiat magis neqꝫ minꝰ:ideo vna neq̃at
cõpatõe ppe dicta alteri ꝯpari:q̃ est p ꝫ cer-
tã ⁊ determinatã rõem excessus.sic caliditas
intẽsior caliditati remissiori. Potest tñ perfe-
ctio vniꝰ ꝯpari pfectiõi alteriꝰ.ꝯpatõe im-
prope dicta.s.penes indeterminatã rõem ex-
cessus.scit eẽm q pfectior res est aq̃ q̃ pura
potentia.⁊ hõ q̃ asinꝰ.⁊ q magis hꝫ hõ p-
fectõis q̃ asinus.lꝫ nõ possit ppe determina-
ri excessus.qꝛ q̃libet ha℞ pfectionũ i sua spẽ
videtr esse indiuisibil'. Ad ꝯfirmatõem dicat
q spẽs supior est infinite pfectior spẽ inferio
ri.qꝛ nulla determiata pportõe eã excedit.sꝫ
indeterminata q̃ infinita vocatr ꝯpati e ad
inferiorẽ. ¶ Et cũ q̃ratr.quõ mẽs hũana cõ- Quõ inter
cipiat inr duo finita esse infinitã distantiã. duo finita sit
Di q h' facile est:sic capiẽdo infinitũ.q̃a in distãtia
geometria demõstratr q q̃uis angulꝰ rectꝰ infinita.
et angulꝰ ꝯtingẽtie sũt ambo finiti.tñ angu-
lus rectus infinite excedit angulũ ꝯtingen-
tie.qꝛ nulla pportõe finita data vel dabili
determinata. Ad scḋam pbatõem negeꝛ
infinite excedere equũ vel muscã arguit e-
quũ infinite esse pfectõis. Et ad pbatiõem
dicatr.q pfectio eq̃ ppe nõ ꝯtineat pfectiõẽ
asini vel musce.nec finities nec infinities.
sꝫ pportiõe indeterminata.⁊ sic infinite per-
fectõem eius excedit.qꝛ nulla determinata
pportõe finita.qm̃ sũt diuerse spẽ ⁊ non p-
prie ad inuicẽ ꝯpabiliũ. Et h' nõ infert equũ
esse infinite pfectõis sic etiã angulũ rectũ i-
finite excedere angulũ ꝯtingẽtie:nõ arguit
angulũ rectũ esse infinitũ. Ad tertiã pbati-
one dicatr.q plꝰ excedit pfectio eq̃ pfectiõẽ
musce q̃ canis.⁊ q in talibꝫ infinitas.i.inde-
terminatio bñ vnũ est maius alio.scḋm q in-
equalr distãt res in pfectõe. Qd aũt dr vnũ
infinito℞ nõ esse maiꝰ alio:intelligitr de infi-
nitis eiusdẽ rõnis.vel de infinitis pprie di-
ctis.mõ nullũ tale infinitũ ẽ.lꝫ eẽm infinite
id ẽ indeterminate excedit.tñ oĩa q̃ sumun-
tur sũt finita. Aliter possit dici ⁊ forte eẽt sim-
plicibꝫ intelligibiliꝰ.q eq̃ pfectio pfectõem
canis finite excedit.qꝛ sua eẽntia eã excedit
q̃ est finita. ⁊ qñ dr q tũc pfectio canis pos-
set ad tãtũ mltiplicari q attingeret pfectõẽ
eq̃.negeꝛ ꝯña.⁊ ad pbatõem cũ dr:q omne
finitũ.⁊c.dicatr q h' intelligitr in finitis eius-
dẽ rõnis.nõ est aũt verũ in rebꝫ diuẽsa℞ rati-
onũ.qꝛ etiã si frigiditas in infinitũ intẽde-
retr:nõ attingeret pfectõem spẽi caliditatis.
Et sic saluaretr q oĩs spẽs finita spẽm inferio
rẽ solũ finite excederet.qꝛ solũ excedit exces-
su finito q̃ est ipe met.⁊ hꝰ solutõis ⁊ pcedẽ-
tis est idẽ sensus.q̃uis sint diuẽsa vba. Nõ
eẽm est repugnãtia q spẽs supior inferiorẽ ex-
cedat excessu:nullo termino ascẽdẽte ab ip-
sa spẽ inferiori:tãqꝫ termio a q̃ p res eiusdẽ rõ-
nis terminato.⁊ nõ q sic excedat eã excessu
finito q̃ est alteriꝰ rõnis. ¶ Ad scḋam.deui Ad .2.

sermonis negādū esset añs.qꝛ a nō gdu per
fectōis.cū nihil sit nō grad⁹ nihil distat.vt
dictū est in ꝯcl'one.xij.q̄.articuli.ꝛ ad men/
tē loq̄ntiū negeꝰ añs silr.Et ad pbatōez.qꝛ
qōlibet infinite distat pt dici sicañ dictuȝ
est.veꝝ est ꝙ indetermiate distat. ꝛ negari
ꝯña.ḡ eq̄lr vt ꝑus dictum est. Uel pōt di
ci ꝙ nō infinite distat a nō gradu. vocādo
nō gradū purā potētiā.ꝛ negeꝰ ꝯña cū dr.si
q̄libet parua pfectio in infinitū diuideret:
nō attingeret nō gradū.ḡ eq̄liter distāt. sic
nō sequiꝰ.qōlibet ꝯtinuū si in infinitū diui
dereꝰ:nō attingeret nō ꝯtinuū.ḡ eq̄liter di/
stant a nō ꝯtinuo.seu ḡ eq̄liter excedūt nō
cōtinuū.Diuisio em̄ in infinitū ad imagīa
tōem cōis est paruis ꝛ magnis. nō tñ ex h
Ad 3 eq̄lia sūt.¶ Ad tertiā. Ad intentiōem illo
rū nō loq̄ntiū negeꝰ ꝙ oēs pfectōes eq̄liter di
stent a gradu sūmo. Cōcediꝰ tñ ꝙ qōliber i
infinitū distat q̄ ad se ꝯsiderādo ipm .tam̄
pl⁹ distat pura potētia q̄ȝ act⁹.ꝛ pl⁹ act⁹ mi
n⁹ nobil' q̄ȝ magis nobilis.iuxta dicta in.xj
cō clusione.ꝛ in.xv.De pbatōe est añ dictu
nō ꝙ vnū coꝝ realr pl⁹ accedat. sȝ qꝛ in op⁹
nobili⁹ q̄ȝ aliud pcedere pt.vt in eadē con/
clusiōe dictū ē.Ad ꝯfirmatōez diciꝰ.ꝙ si in
telligiꝰ ꝑmā pfectōȝ oīm esse eq̄liter mēsurā
sic ꝙ oīa mēsuret tāq̄ȝ eq̄lia. vl' ꝙ in se oīa re
pn̄tet vt eq̄lia.ꝯña est bona.ꝛ añs falsuȝ.lȝ
em̄ oīa ꝯdiderit in nūero.pōdere.ꝛ mēsura.
nō oīa tñ in eadē ꝯdidit mēsura sȝ aliqua l
maiori q̄ȝ alia. Alio mō pōt itelligi ꝙ singu
la depēdētia ſm seipa eq̄lr nouit.tūc añs ē
veꝝ.qꝛ infinite pfecte sua eēntia singla no/
uit.sȝ ꝯña nō est bona qꝛ nō nouit ea vt in/
terse eq̄lia.sȝ magis vt ineq̄lia.ꝛ sic eorum
mēsura nō est eq̄lis. Nā eēntia dīna singu
loꝝ depēdentiū mēsura dr.inq̄ȝtū ea pfecte
nouit.ꝛ pfecte gradū pfectōis quē hȝ repn̄
tat.Sȝ certū ē ꝙ vnū repn̄tat vt pfecti⁹.et
aliud vt min⁹ pfectū.ꝛ sic lȝ in se sit de⁹ idē
tñ vt mēsura depēdētiū obiectiue est infini/
ta diuisa mēsura ſm diuersitatē obiectoꝝ
Ad 4 ¶ Ad q̄rtā negeꝰ añs.ꝙ oīa aīalia irrōna
lia sint eq̄ pfecta.Et pȝ ex ꝯcl'one.ix.ꝙ ꝯse/
q̄ntia nō valeat.s.eis cōueniūt eque ml/
te denoīatōes pfectōis simplr.igiꝰ sūt eq̄ per
Ad pri/ fectōis. Auctoritas ad ꝯtriuȝ p suppositio ē
mā roēȝ ꝑ tertia ꝯclusiōe scđi articuli.¶ Ad rōes fa
ꝯ q̄stū. ctas ꝯ q̄stū.ad ꝑmā qꝛ lȝ idee sint ignoꝛe re
spectu depēdentiū q̄ ad esse.ꝛ pbanꝰ ex effecti
bus ꝛ qꝛ rebꝰ in deo ꝯsistere. tñ sut notiores

depēdētibꝰ q̄ ad causam ppter quaȝ sunt.
¶ Ad scđam.qꝛ lȝ oēs idee sint intrinsece es
sentia dīna.vt dic ꝯcl'o ꝑma articuli ꝑmi.
tñ ineq̄les sūt obiectiualr.ꝛ in repn̄tādo si/
ue causando.qꝛ sic ita diuerse sūt sic sua ob
iecta. Ad ꝯfirmatōem rñdeꝰ p idē.ꝙ licet i
trinsece sint infinite.qꝛ q̄libet eaꝝ est de⁹. tñ
vt idee sūt ꝛ obiectiualr sūt finite.qꝛ finito
rū repn̄tatiue pductiue.ꝛ exēplares. ꝛ iđo
vt sic negeꝰ ꝙ sint infinite. Ad pbatōez q̄a
etiā minimi entis idea est creatiua. h cōce/
diꝰ.ꝛ ḡ ē ifinita q̄ ad faciētē.qꝛ creaꝰ ē ifinitū
sȝ est q̄ ad factū vel obiectiualr finitū.ꝛ ſm
hoc dr idea.ꝛ iđo vt sic nō est infinita. Ad
rōnem p q̄sito dr ꝙ est p q̄rta ꝯcl'one tertij
articuli ꝛ eius correlario.Et sic p dictis h d
hac questione.

Circa pro/

logū ꝑmo q̄riꝰ. Utꝝ the
c ologia sit scīa vna de deo
tanq̄ȝ de sbiecto.¶ Et ar/
guiꝰ primo ꝙ theologia Arguiꝰ
nō sit scīa. Quia scīa debet esse ex ꝑncipijs
per se notis.vt hꝫ ꝑmo posterioꝝ. Nō the
ologia est ex creditis.igiꝰ. Pȝ minor p bea
tū Aug.sup Johem. Per fide venitꝰ ad co/
gnitōem.ꝛ nō ecōtrario. ¶ Scđo sic. omis
scīa ex solo ꝛ puro lumine naturali pt habe arguiꝰ 2
ri.sȝ theologia nō pōt ex solo et puro lumie
naturali hꝛi.igiꝰ nō est scīa. Maior pȝ.q̄a
ad noticiā scientificā ꝯcl'onis vel ꝯcl'onuȝ de
mōstrataꝝ nō pl⁹ reqriꝰ nisi noticia ꝑncipi
orū inferentiū.ꝛ bonitas illatōnis.mō hec
oīa habēꝰ ꝛ nota sūt in puro lumine natalī
Minor pȝ.qꝛ q̄ mgr̄ deducit in ꝑmo.vt de
um esse trinū ꝛ vnū:nō pn̄t hꝛi sine lumine
fidei.qđ altius ē q̄ȝ lumē naturale.¶ Sȝ p
supposito vidr text⁹ Sapie.x. vbi dr. De
dit illi scīam sctōꝝ.p quā nō videꝰ aliđ in/
telligi q̄ȝ sacra theologia.ꝛ btūs Aug.xiiij.
de trini.dic.ꝙ ē scīa de his rebꝰ q̄ ad salutē
ptinēt.Et sbdit.huic scīe attribuēdū est so/
lū id q̄ fides saluberrima gigniꝰ.nutriꝰ.de/
fendiꝰ.ꝛ roborat.¶ Scđo arguiꝰ ꝯ scđȝ sup ꝯ 2.sup.
positū.s.ꝙ sacra theologia etiā si eēt scīa:ꝙ
nō eēt vna.qꝛ oīs scīa vna debet eē vni⁹ ge
neris sbil' theologia nō vidr esse vni⁹ ge
neris sbil' igiꝰ.maioꝛ ē phi.iiij.metħ.et ꝑ/
mo posterioꝝ.ꝛ minoꝛ pȝ.qꝛ theologia ē de
rebꝰ.vtȝ in ꝑmis tribꝰ libꝛis mgr̄i sniaꝝ. Itē
est de signis.qꝛ de sacris. vtȝ in.iiij.li.q̄ sut

signa.mō nō videt q vna scia sit rez et sig/
nū.q in lumine naturali signoz scie sūt tri
males.ā rez sūt practice vel speculatiue. et
speculatiue tres.s.phisica.methaphisica.ā
mathematica.vt h.vj.meth.quō ḡ om.ū
arguit. 2 hoz esset vna scia:q esset theologia.¶Se/
cūdo sic Ois scia vna est simplex habitus
sz sacra theologia nō est simplex habitus.
igit nō est vna scia. Maior est Auicenen
sis.j.posterioz. q scia ē habitus ɔclonis.ā
minor ptz.q cū sacra theologia psuppōat
totā biblia cui correspōdent valde mlti habi/
tus:nō videt quō ipa tota possit dici vnus
habit⁹.Sz in ɔtrariū arguit sic. Ois scia est
vna scia sacra theologia est scia.igit. Ma/
ior ptz.iiij.meth.ā pmo elencoz.idē est hō
et vnus hō.ā creat⁹ ā vnus creat⁹. minor
ptz et ppositōe pus allegata. Et Sapie.x.
di. Promittit sciam dei hēre. videt igit q
ɔ q̄sitū3 sacra theologia vocet in biblia scia.¶Sed
cōtra q̄situ arguit sic. De⁹ nō est hui⁹ scien
tie sbiectū.igit ꝛc.ɔña nota est ā añs pbat.
pmo.q tūc hec scia esset ps methaphisice.
qd null⁹ dic.āptz ɔña. q cū methaphisi/
ca ɔsideret de singul' entibꝰ ā pmis caus ab
solute:ā inq̄tū entia sūt. ā eadē scia cōside/
rāa de gñe ā de spē sic q d singul' spēb⁹ entiū
cōsiderāt absolute:eiur partes methaphisi/
ce:g cū hec res de⁹ sit res absoluta ā spēs sb
stātie:si sit sbiectū theologie:erit theologia
2 pars methaphisice. Scdo sic.de⁹ ē sbiectū
theologie btōz.g nō nre.ɔña tenet.q eoz
theologia ā nra nō sūt siles.ā iō nō sunt de
eodē sbiecto.añs ptz.q illa ɔsiderat essen/
arguit 3 tiā dei absolute.¶ Tertio sic.sbiectū scie dr
de oibꝰ in scia ɔsideratis mō de⁹ non dicit
de oibꝰ in sacra scptura ɔsideratis.igit.ma
ior ptz.q debet esse termin⁹ cōissimus. sic
q ex ei⁹ vnitate tota scia dicat vna.sz mior
ptz.q hic ɔsiderat de creaturis .moribꝰ ho
in opp°. minū.ā sacris.quoz nullū est de⁹ ¶ Sz in
oppositū est.q ipm est sbiectū a q hec scie/
tia pncipalr denoiat.sz ipa denoiat princi/
palr a deo.igit.maior ptz.q scia sumit no/
mē:vnitatē:ā distinctōem a suo sbiecto .et
minor ptz.q theologia dr a theos qd ē de
2 us.ā logos smo.q̄si smo de deo.¶ Secun
do.q nisi sic hec nō esset sciaz pncipalissi/
ma.falsitas ptz illa Prouerbioz.ix. Misit
ancillas suas vt vocarēt ad arcē. ā ptz ɔña
q scia cui⁹ deus esset sbiectū:esset pncipa/
lior ea.eo q scie secant quēadmodū et res
de quibꝰ sūt.

Hec questio ē pro/

emial'.ā iō breuit me de coibꝰ aliqbꝰ expedi
endo:de q̄nq3 sm ordinē est vidēdū. Pmo
mod⁹ gnatōnis noticiaz in nob.ā diuisio
cōis noticie. Scdo vt remoueat ignorātia
negatōnis:videbit qd sit theologia.ā quō
distinguit ab habitibꝰ assensiuis alioz stu
dioz. Tertio de pmo supposito an theolo
gia sit scia.quarto d scdo si sit scia:an sit vna
Quito an de⁹ sit sbiectū3 in ea.¶ Quo ad arti. 1
pmū videt q noticia pōt sic describi. No
ticia ē apphensio rei a potētia ɔgsitiua.vl'
sic.est act⁹ vel habit⁹ q potētia ɔgscitiua a/
ctu vel habitu formalr ɔgscit. Istud est qd
nois:qd supponit p pūti. Di notant:actus
vel habit⁹,q nō solū actu apphendēs:sed
etiā dormiens scire seu noscere dr.¶Et diui Noticia
dit pma diuisiōe in noticiā q est cā rez ā a diuidit
nullo causata.q est noticia diuina.vt d ea
dictū est in prima qōne ā in noticiā causa/
tā a rebꝰ.vel a re in cogscēdo dependētibꝰ
¶ Scda diuisio noticiaz depēdentiū alia ē 2
intellectiua.alia est sensitiua.ā manifestū3
est de se. q vtraq3 hāz potētiaz cognoscit.
¶ Tertia diuisio.sensitiua est duplex.s. cō/ 3
plexa ā incōplexa. Incōplexa ē simplex sin/
gularis apphēsio rei.vt visus exterior apphē
dit coloratū:vna simplici apphēsiōe singu
lari repsentāte rē cū oibꝰ suis pprietatibꝰ ac/
cidētalibꝰ a visu pceptibilibꝰ. vt q est h co
loratū.h situatū.h distās. h figuratū. hoc
magnū.h viuū.ꝛc.q noticia q̄uis diuis nōi
bus sic exprimit.tn̄ est vna incōplexa omniū
horū expssoz virtualr inclusiua.ā ob h sin/
gularis est.q rē sb suis pprietatibꝰ indiuidu
antibꝰ repñtat.¶ De q nota reglam.nulla No.re.
noticia sensitiua ad qdlibet pdicamētū per
tinet.pbat.q eq pmo est plurū pdicamen
toz.igit nulli⁹.ɔña nota est.ā añs pz. q sic
apphēsio visus includit coloratū:qd ē qli/
tatiu.ita īcludit magnū ā certum.qd ē qn
titatiu imo ā situ q ē sit'.vl' distantiā q ē vbi
hec eīm ē noticia singlaris vaga:q rē ad nul/
lā spēm pdicamētalē termiat sm suū modū
significādi. Et q regla ɔceqnt ē ɔcedendū
q aliq ē noticia itellectiua singlaris ā incōm
plexa:q in nullo pdicamēto ē.patet de illa
quā dicta sensitiua imediate gnat in intel/
lectū. Credēdū ē eīm q illi pporcionabilē in/
tellect⁹ ab ea in se format.q sic intellectus
rē pmo itelligit sic eā pmo in fantasmatibꝰ

Corre. percipit. ¶ Correlariū. Nec ꝯña nō valet.
aliq̄ singlaris noticia incōplexa intellectiua
nō ē in p̄dicamēto. igit̄ ꝛ aliq̄ cōis. añs em̄
est verū. ꝛ ꝯñs falsum. q2 oēs ꝯñas eo q̄ ali
quē modū p̄dicamētalē hñt p abstractōez:
necessario in p̄dicamēto sūt. ¶ Sʒ di. quis
vīdʒ q̄ illa noticia sensitiua nō sit hui⁹ co/
lorati. sʒ coloris. nō figurati. sʒ figure. R̄. q̄
nihil refert ad ppositū ð illa difficultate. q2
negari neq̄t qn visus videt h̄ ꝓspectū sibi in
lumine p̄ntatū. ꝛ qn illa noticia sit singla/
ris ꝛ incōplexa. ꝛ de illa oīa p̄dicta hñt locū
noticia ꝛ necessario ꝯcedunt̄ a bñ perito. ¶ Comple
cōplexa xa est. vt cū sensus dicit. hoc visum esse hoc
dulce. ⁊c̄. ꝛ q̄ hoc possit sensus. ptʒ de sensu
cōi ꝯpante diuersa sensibilia ppria diuisoꝝ
Utrū sen sensuū exterioꝝ. de q̄ h̄r. ij. de aīa. ¶ Sʒ hic
sus tā i/ est dubiū. vtrū vterq̄ʒ sensus tā iterior q2 ex
terior q̄ʒ terior iudicet cōplexe et incōplexe. Ad qð
exterior co dimissa opinionū recitatōe. Primo q̄ sen/
gnoscat sus exterior iudicat. ptʒ. q2 tact⁹ iudicat in
mō vtro habētib⁹ solū sensū tact⁹. ḡ et in alijs. ꝯña
q̄ʒ tenet. q2 alia sūt maioris ꝑfectionis. ꝛ añs
ptʒ. q2 in illis nō est sensus cōis. cū non ha/
ppō 2 beant plēs sensus. ¶ Scd̄a ppositio. sensus
exterior non iudicat ꝯplexe. pbat̄ sic. q2 vel
cōplexe iudicaret de pprijs sensibilib⁹ diuiso
rum sensuū. ꝛ hoc nō. q2 in nullo eodē orga
no talia ꝑcipit. vt notū est. Uel de sensibili
bus eiusdē sensus. vt dicēdo. h̄ coloratū est
hoc magnū. sʒ h̄ etiā neq̄t dici. q2 noticia i/
cōplexa de h̄ viso ꝑfecte repñtat ꝛ magnū ꝛ
coloratū. ꝛ ḡ natura frustra ibi posuissʒ cō/
plexionē. cū incōplexa noticia vtrūq̄ʒ perfe/
cte repñtat. Itē sic iudicare: videt̄ indigere
abstractiōe singularis ꝯceptus h⁹ colora/
ti. et singularis conceptus huius magni. a
ppō 3 conceptu vago hui⁹ ꝓspecti. abstractio autē
sensui exteriori nō videt̄ cōuenire. ¶ Tertia
ppō. q̄ nihilomin⁹ hmōi ꝯcept⁹ singularis
incōplex⁹ sensus exterioris mouet appetitū
ad ꝓseq̄ndū vł fugiēdū. ptʒ in hñtib⁹ solū
sensum tact⁹: q̄ p eā amplectunt̄ cōueniēs.
et ꝯstringēdo se fugiūt discōueniēs. Itē q̄
re nō moueret gustū noticia singlaris hui⁹
Corre. dulcis ad sui amplexū. ¶ Corre. nō seq̄t. h̄
aial appetit h̄ appetitu aiali. igit̄ ꝯplexe
iudicat ipm esse bonū. ptʒ ex ꝯclone. sufficit
em̄ q̄ incōplexe appꝓhēdat ipm p modū cō
ppō 4 uenientis. ꝛ stati appetit⁹ inclinat. ¶ Quar
ta ppō. sensus interior iudicat ꝯplexe ꝛ incō/
plexe. ptʒ de sensu cōi dicēte h̄ albū ē h̄ dul

ce. ꝛ ita in alijs. ¶ Quarta diuisio. Intelle 4
ctiuaꝝ aliq̄ ē ꝯplexa. ꝛ aliq̄ incōplexa. In
cōplexa vocat̄. iij. de aīa act⁹ p̄m⁹ itellectus
et ꝯplexa scd̄s. ¶ Quīta diuisio. Incōple/ 5
xarū aliq̄ est singlaris. ꝛ aliq̄ cōis. Singla/
ris est duplex. s. vaga q̄ seq̄t noticiā sensus.
et determinata: q̄ difficillima ē int̄ noticias i
cōplexas. q2 difficillima ē. ꝛ illa est cui cor
rñdent indiuidua p̄dicamēti sbe. sic conce/
ptus quib⁹ corrñdent hi termini socrates ꝛ
plato. Cōis ē simplex appꝓhensio rei et mō
sue significationis cōis multis suppositis.
Dubitabit forte q̄s ð ordine istaꝝ noticia
rū tā in sensu q̄ʒ in intellectu. scd̄o quō sit a/
liqua noticia cōis. cū sit signū rei. ꝛ nulle sūt
res cōes. ¶ Ad p̄mā videt̄ pbabilit̄ q̄ int̄ Ordo
sensitiuas cognitio sensus tact⁹ sit p̄ma. q2 noticiaꝝ
est maxie materiał ꝛ imꝑfecta. i nō pora ge/
neratōe sūt cōiter īꝑfectiora. vt h̄r. 4. de ce.
et. 9. meth. Et ꝯñter iuxta ordinē nobilita/
tis sensuū ḡñat̄ ordo noticiaꝝ. vñ puer ī vte
ro matris diu sentit sensu tact⁹ anq̄ʒ alio sē
su. ¶ Scd̄o exterior est p̄or q̄ʒ interior. q2 exte 2
riore interior ꝓsupponit. ¶ Tertio inter itel/ 3
lectiuas vaga singlaris ē p̄ma. q2 ita p̄mo
repñtat sensus. cū em̄ itelligēdo itellect⁹ mo
ueat̄ a fantasmatib⁹. sic p̄mo itelligit sic sen
sus p̄mo ei rē repñtat. Et int̄ vagas ordine
nature p̄or est ea q̄ min⁹ distinctiua est. vt p̄
us cognoscit̄ a remotis h̄ extensum q̄ʒ h̄ ex se mo
ueri. ¶ Quarto inter cōes colores ordie na 4
ture sūt p̄ores. vt p̄or ē ordine nature conce
ptus sbe q̄ʒ corporis. ꝛ corporis q̄ʒ aiati. ꝛ ita de
inceps. Ultia autē ē singlaris determinata. q̄ a
distinctissima. ¶ Ad scd̄a ꝛ dr̄. q̄ lʒ nō sint res quō alb
vlēs in essendo. tñ res singlares aliq̄ sūt eq̄/ q̄ noticia
liter similores q̄ʒ alie. Et ab ipis similib⁹ per ab/ a sit cōis
stractōem itellect⁹ q2 facit naturalr ꝛ non li/
bere: sumunt̄ ꝯcept⁹ vlēs iuxta ordinē conce/
ptuū singlariū vagoꝝ sm maiorē distincti
onē: aut minorē. vt a ꝯceptu h⁹ extēsi conce
ptus sbe ꝛ corporis. a ꝯceptu h⁹ crescētis con
cept⁹ aiati. Ex ꝯceptu h⁹ a se moti ꝯceptus
aial. a ꝯceptu h⁹ sic incedētis ꝯcept⁹ comu
nis ipi⁹ hois. similiter in alijs. sic in phia natu
rali ꝯsueuit videri. ¶ Sexta diuisio cōple/ 6
xaꝝ noticiaꝝ aliq̄ ē ꝯplexa ꝯplexiōe ppōna
li: q̄ vocat̄ a q̄busdā distās. Aliq̄ ē cōplexa
ꝯplexiōe nō ppōnali: q̄ vocat̄ indistans. vt
ꝯplexio q̄ dicit aīa. hō alb⁹. ⁊c̄. ¶ Septia
diuisio noticiaꝝ ppōnaliū aliq̄ est appꝓhē/ 7
siua. q̄. s. appꝓhēdit sīplr quā ppō iuxta signifi

catōem suoꝝ ꝑminoꝝ īpoꝛtat.alia ē assensi/
ua:q̄ ꝓpositōi appꝛ̄hēsę assentim⁹. vt disci/
pulus audiēs ɔclonē quā mgr̄ vult ꝓbare:
an̄ ꝓbatōem hȝ de ea noticiā apꝓ̄hēsiuam.
dū intelligit q̄d significet.sȝ assensiuā donec
ꝓbet nō hȝ. Est aūt apꝓ̄hēsiua ipamet pro
positio ītellecta vt estimo.sȝ adhesiua vł as
sensiua vidꝛ esse distīcta a ꝓpōne:eo ꝙ pro/
positio est anq̄ȝ intellect⁹ ei assentit.ꝛ manȝ
in intellectu postq̄ȝ assensus ei⁹ fuerit corru
ptus. Et phus.iiij.meth.dic.ꝙ opiōes si/
ue assensus ɔdictorioꝝ sūt ɔ̄rij:q̄ ad esse sił.
Et certū est ꝙ ꝓpōnes ɔdictoꝛie nō sūt con
trarie in esse sił in eodē ītellectu.vt notū est.
8 ¶ Octaua diuisio. Assensiuaꝝ noticiaruȝ
alia est sine ꝓbatōe ꝑuia.alia est cū ꝓbati/
one ꝑuia. Sine ꝓbatōe est q̄druplex. q̄dā
eīm singłariū q̄ vocał noticia assensiua sens⁹
vel seq̄ns sensū.vt ꝙ h̄ tactū sit calidū.vł ꝙ
aliq̄d est calidū. Scd̄a est q̄ seq̄ł experiētia
cū iuuamine ītellect⁹.vt ꝙ oīs ignis est cali
dus. Tertia est ꝓ̄ncipioꝝ euidentiū ex impli
catōe suoꝝ terminoꝝ. vtꝙ totū est mai⁹ sua
ꝑte. Quarta est assensus genit⁹ ex auctori/
tate dicētis.sic credim⁹ ꝙ deus ē trin⁹ ꝛ vn⁹
vel ꝙ in ecclīa dꝛ missa:aliq̄ nob̄ h̄ dicente.
Pꝛia haꝝ vocał sensus vel seq̄ns sensum.
scd̄a vocał ītellect⁹ vel certitudo.qꝛ ex natu
ra ītellect⁹ est nata.sił ꝛ tertia.sȝ q̄rta voca
tur fides. Noticia aūt assensiua genita per
ꝓbatōem ꝑuiā cōiter seq̄ł naturā mediū per
1 q̄d ꝓbał. ¶ Vn̄ q̄druplex vidꝛ.quedā em̄ ē
ꝓcedēs ex signis aliq̄liter mouētibꝫ intelle/
ctū.nō tn̄ firmātibꝫ in assensum.ꝛ hec voca
2 tur suspicio. ¶ Quedā ꝟo fortioꝛ ꝓcedēs.s.
ex ꝓbabilibꝫ in ɔ̄ña necessaria aliā inferen
tibꝫ.q̄ cogit ītellectū ad ɔ̄ñtis assensū.sȝ for
midinē relinq̄t de ɔ̄ñte.eo ꝙ ꝓ̄misse solum
erāt ꝓbabiles:respectu ɔ̄ñtis.ꝛ non necessa
3 rie.ꝛ hec noticia vocał opīo. ¶ Tertia ē ex ꝓ̄
missis ꝓ̄mis ꝛ necessarijs mediate vł imedi
ate respectu ɔclonis.ꝛ hec vocał ꝓprie scia.
q̄ ē ex necessarijs:ꝛ circa necc̄aria veꝝ cōclu/
dēs.vt dic Eustrati⁹.j.ethic.ꝛ hr̄ a pho pri
4 mo posterioꝝ.ꝛ.vj.eth. ¶ Et q̄rta est q̄ i cō/
seq̄ntia necessaria īfert ɔclōne ex ꝓ̄missis cre
ditis.vł alt̄a eaꝝ credita.ꝛ tał cōiter ē noti/
cia ɔclonis.q̄ ꝓbał discursu theologico.sic
postea dicet.de q̄ q̄rit q̄stio. An vna tał vel
oēs tales q̄s q̄s theolog⁹ nouit:debeant di/
Nona ci scīa. ¶ Nona diuisio.ꝙ q̄libet haꝝ noti/
diuisio ciaꝝ ītellectiuaꝝ ē duplex.q̄dā actualł.s.il/
la q̄ ītellect⁹ sic actu ɔ̄siderat.ꝛ q̄dā habitualł

scȝ illa q̄ manet ex actu:etiā ipo actu cessā/
te.sic dormitiō ꝛ scientis. Hec de ꝓ̄mo articlo.

Quantū ad secun- articlꝰ 2
dū articlm.vidēdo q̄d sit theologia. est sciē
dū ꝙ noticia assensiua capił vno mō ꝑ vno
assensu vni⁹ ꝓpōnis alio mō ꝑ mltis habi/
tibꝫ diuisaꝝ ɔclonū siue ꝓpositionū hn̄tiuȝ
attributōem ad vnū sbiectū ꝓ̄muȝ. quō to
tał phīa vna scia:ꝛ ex ɔ̄ñti vna noticia ꝛ v/
nus assensus appellat. ¶ Scd̄o nota ꝙ q̄li notā.2.
bet haꝝ noticiaꝝ ē duplex.qꝛ q̄dā est in lu/
mine naturali adinuēta.vt sūt noticie assē
siue cōes nob̄ ꝛ gētilibꝫ. Alie sūt in reuelati
onibꝫ fundate.vt scia iuris canonici.et sa/
cra theologia cū suis ꝑtibꝫ.q̄ sic distinguū
tur.qꝛ scia iuris canonici hȝ ꝑ sbiecto hoiē
catholicū:dirigibilē ad vitā eternā:ꝑ eccłe
statuta. Et tradita est de v̄itatibꝫ expssis in
libris iuris canonici ꝛ extrauagātibꝫ eoꝝ. Sȝ
sacra theologia hȝ deū ꝑ sbiecto:put est fi/
nis vite viatoris fide formata attigibil: vł
ꝓ̄m aliquā aliā hmōi ɔ̄ditionē.iux̄ mentem
alioꝝ. Et tradił in libris biblie:vł in se:vel
in suis ꝓ̄ncipijs. De q̄bꝫ plus postea dicet.
¶ Tertio ē notādū ꝙ theologia p̄t capi tri/ Notā.3
plr vel q̄drupłr. ¶ Vno mō ꝑ habitu vł a/ 1
ctu vel vtriſq̄ȝ siłq̄ vel q̄bꝫ assentim⁹ hiis q̄ i
sacra sc̄ptura tradunł:put in ea tradunł.sic
phīa Aristotelł vocał assensus eoꝝ q̄ i libris
ipi⁹ tradūł:put ab eo tradita sūt.ꝛ hec the
ologia ꝓ̄p̄e est fides.qꝛ manifestū est ꝙ tra
dunł in ea:vt a deo reuelata sūt ꝛ vt sūt ob/
iectū fidei.vn̄ siq̄ sunt ɔ̄ṅę in sc̄ptura sacra
sic illa apłi si xp̄s nō resurrexit vana ē fides
nr̄a j.ad Corinth.xv.ꝛ ɔ̄sequentie alie con
similes.nō ponunł vt ꝓbēł:sȝ vt credał. ¶ Se 2
cūdo mō theologia dꝛ habit⁹ q̄ ꝑ hmōi re/
uelata nota et credita fides ꝛ ea q̄ in sacra
sc̄ptura tradunł.defendunł ɔ̄ hereticos.et
declaranł apud simpliciores īdigentes.quā
capit ei beatus Aug.xiiij.de tri.c.j.dicens ꝙ
huic scię tm̄mō attribuitur id.q̄ fides saluber
rima gignitur.nutritur.defendit.ꝛ roborał. Sb.
des.q̄ scia nō pollet plurimi fideles:q̄uis pol
leāt fide. Alio est em̄ scire tm̄mō q̄d hō cre
dere debeat.ꝛ aliō ē scire quō hoc ꝓ̄ pijs o/
pituleł.ꝛ ɔ̄ impios defendał.q̄d ꝓp̄o voca/
bulo Aristoteles sciam vocaret. Sic etiā
incēdit eā tradere mgr̄.ipo dicēte in ꝓlogo.
Fidē nr̄am adūsus errores carnaliū atq̄ȝ a
nīaliū hoim dauitice turris clipeis munire.
vel poti⁹ munitā ondere.ac theologicaꝝ i/

quistionū abdita apire necnō ⁊ sacrorū ec
clesiasticoꝝ ꝑ modulo intelligētie nr̄e noti
ciā tradere studuim⁹. Dicimus etiā ondere.
tū qz sacra scriptura sepaz suis ptibꝫ tuet. tū
etiā qz mgr̄i vel auctātibꝫ sctōꝝ. Aug. ⁊ ali
orū ꝗ suis dictis fidē declarauerūt ⁊ defen
3 derūt. ¶ Tertio theologia dr̄ habit⁹ alicu
ius ꝯclonis vl̄ ppōnis deducte ex articlis fi
dei. siue ex dictis sacre scripture. vl̄ ꝑ oibꝫ ha
bitis in mēte alic⁹ ex q̄bꝫ h̄ mō acq̄sit⁹.
sic habit⁹ ꝯclonū in geometria deductarū
dicit scia geometrie. Uez ē ꝙ cōbinādo se
cūdū modū cū tertio vl̄ oēs tres modos in
vnū. vicz ꝙ theologia diceret̄ oīo hit⁹ qui
bus assentit̄ his q̄ in sacro canone tradunt̄
et quibꝫ ea q̄ in ea tradunt̄ defendūt̄ et de
clarant̄. ⁊ q̄ ex his deducti sūt. forte esset sa
tis cōis ⁊ cōueniēs acceptio. cū ille ꝓpe the
olog⁹ dicēd⁹ sit: q̄ tradit̄ in sacro canone fi
delr̄ assentit: ea defendere nouit ⁊ declarare
et scit cōia q̄ ex eis sequūt̄ deducere ⁊ manu
tenere. sic et phiam vocam⁹: nō solū cōclu
sionū noticiā q̄n̄qz: s; etiā aggregatū ex no
ticijs ꝑncipioꝝ ⁊ ꝯclusionū. ¶ Hic surgunt
dubia. q̄d sit ppō theologica. scđm q̄d sit
discursus theologic⁹. ⁊ tertiū q̄d vitas the
ologica. ¶ Quo ad ꝑmū videt̄ mihi ꝙ ppo
sitio theologica ē ppō quā sacra scriptura as
sertiue ponit. vel q̄ ad aliquā talē vt sic siue
sola siue cū alia maīfeste va assūpta p̄ inferri
in bona ꝯn̄a. Et dico notāt̄. assertiue pōit
ꝓpter multas ppōnes q̄s sacra scriptura reci
tat: vt ab alijs dictas. q̄s ipa nō asserit. sic
illā Joh. 9. Nūc ꝯguim⁹ qz demoniū hēs.
et ꝯsiles. ¶ Correlariū. eadē ē ppō metaphi
sica: ⁊ theologica. pz de hac. deus ē. q̄ ē con
clusio methaphisice. vz. xij. meth. ⁊ est ꝑn
cipiū theologie. sic pz ꝑ aplm ad Heb. xj.
Accedētē ad deū oportet credere: qz ē. ⁊ Gen.
ꝑmo. In pncipio creauit ds celū. Verū est
ꝙ h̄ alio ⁊ alio mō. Est em̄ methaphisica s
qz tū ē lumie naturali deducibil̄. ⁊ theologica
2 sqztū ē reuelata. l ad reuelatā seqns. ¶ Se
cundū corre. Multe sūt vitates theologice
ab oī scia ꝓpe dicta. vt. s. phi loquunt̄ d sci
entia: penit⁹ extranee pz de singularibꝫ. vt ꝙ
Abraā genuit duos filios. ⁊ ꝯsilibꝫ. ¶ Ad
2. q̄d ē discurs⁹ theologic⁹: Rn̄. ꝙ ē q̄ ꝓcedit
ex ambabꝫ ꝑmissis theologicis vl̄ ad min⁹
ex altera earꝫ. ¶ Sz dicet̄. nūq̄d ē aliq̄ conse
quētia theologica. R. ꝙ si ꝯn̄a dicat̄ theo
logica. qz in sacra scriptura expssa: ⁊ ex ei⁹ au
ctoritate credita ꝙ sic. vt dcm̄ ē. qz multe ꝯn̄e
in canone biblie sūt posite. Uel si dicat̄ ꝯse
quentia theologica ab antecēte ꝯn̄te: etiaz dr̄
ꝙ sic. Sz si ꝯn̄a diceret̄ theologica: eo ꝙ sa
cra theologia regulam vl̄ regulas traderet cō
sequētias licēdi. nō videt̄ ꝙ aliq̄ sit ꝯn̄a the
ologica. Regulas em̄ ꝯn̄arū sacra scia sumit
a logica. ⁊ ei⁹ directōe defectuosas corrigit
et modū q̄ tenet exꝑmit ⁊ ondit. Nec ꝓpte
rea mireris aliqs. qz de ea scriptū ē. vocauit an
cillas suas ad arcē. Prou. ix. ¶ Correlariū.
ꝓbabile videt̄ ꝙ idē discurs⁹ est theologicus
et alic⁹ alterius scie diūsis r. lpectibꝫ. patz de
multis. vnū ponā sic dicēdo. Ab oi malo est
declinādū. s; adulteriū ē malū. igit̄. q̄ mo
ralē. qz maior h̄r ex. v. ethic. qz leges prohi
bēt oēz maliciā. vl̄ ex pncipio scdi. qz ex ma
lis opibꝫ fiūt mali hit⁹. Et mior ex eodē se
cūdo. vbi dr̄ ꝙ adulteriū noiatū ꝯsestim in
uolutū ē cū malicia. Jdō etiā discurs⁹ ē theo
logic⁹. qz pcedit ex reuelat̄. maior em̄ h̄r ex
ps̄. Declina a malo: ⁊ fac bonū. ⁊ mior ex il
lo Exodi. xx. Nō ꝯcupisces vxorez pri tui.
vel ex illo. Nō mechaberis. ¶ Ad tertiū dici
tur. ꝙ vitas theologica si stricte sumit̄ d̄r ve
ritas in articlis fidei: vl̄ canone biblie expꝑs
sa. vel q̄ ad aliquā talē cū vna manifeste ve
ra: vel plibꝫ talibꝫ pt inferri. Si large sumat̄.
tūc vitas theologica ē quaz theolog⁹ tenet̄
cōfiteri ex fide iplicite vl̄ explicite. vel saltē
nō [illegible] ꝯuenire ei. Et sic q̄druplex inue
nit̄. [illegible] est articul⁹ fidei in simbolo aplo
rū expssus: q̄cūqz fit ille. Scđa ē ppō in ca
none biblie assertiue posita q̄cūqz fuit. Ter
tia est vitas cronicaꝝ autēticaꝝ ab ecclesia
receptaꝝ. vt hystorie de martyribꝫ. ⁊ marty
rijs aploꝝ vel martyꝝ. ⁊ ꝯsilia. Sub quibꝫ
etiā ꝯphendunt̄ vitates q̄ ab aplis ad nos
deuenerūt. vel etiaz q̄ plibꝫ diuinit⁹ reuelate
sūt: ⁊ ab ecclia recepte: etiā si nō sint expsse i
canone biblie. Un̄ ex de cele. mis. c. Cū mar
the. hr̄ ꝙ multa tā de vbis q̄z de factis dn̄i inue
nim⁹ ab euangelistis omissa. q̄ apli supple
uisse vel facta expssisse legūt. Sic recipiunt̄
cronice Eusebij. ⁊ alie hystorie. de q̄bꝫ ha
bet̄ dis. v. c. Scā romana ecclia. Quarta ē
vitas oim sctōꝝ ecclie ⁊ ꝯciliōꝝ q̄bꝫ nō ē de
rogatū. ⁊ oim q̄ ex his vel eoꝝ aliq̄bꝫ vl̄ ali
quo cū alio vō maīfesto ꝑñt inferri. Naz si
deus cogit fideles ad obediēdū ecclie. que qz
spūsctō regit̄: nō fallit̄ neqz fallit talia statu
endo. Et sic oibꝫ his catholic⁹ iplicite de
bet credere: ita etiā oibꝫ ꝯn̄tibꝫ ad ea. eo ꝙ
cōcesso antecedēte ꝯn̄te bone ꝯcedēdū ē ꝯn̄s.

Margin notes (left column): q̄d sit ꝓpō theologica — Correl. — q̄d sit discursus theologicus
Margin notes (right column): Corre. — q̄d sit vitas theologica.

Corre. ¶ Correlariū. Q̄ꝫ decretales q̄bꝫ nō est de
rogatū: p̄nt dici v̄itates theologice sic cōit̃
Obiectō ptz ex dictis. ¶ Sꝫ obijcit̃. q2 tūc sciā iuris
esset de v̄itatibꝫ theologicis. ⁊ sic facultas iu/
ris canonici esset ps theologie. R̄ndet̃. con
cedēdo p̄mū ꝯn̄s. capiēdo v̄itatē theologi/
cā cōiter. et negādo ꝯn̄am. q2 lꝫ ille v̄itates
sint theologice cōit̃. sic ꝙ theologia eas ap/
probat. ⁊ ꝙ ex fide eas recipit. imo ⁊ quan/
doqꝫ ex eis arguit. assūpta alia p̄missa i ca/
none biblie ex̄ssa. tn̄ s̄m aliā formalē ratio
nē ꝯsiderādi suū obiectū ꝓcedit theologia.
vt p̄us dc̄m est. ⁊ s̄m aliā facultas canonica.
Nec eni3 idē h3 ꝑ sbiecto. hec ꝑo hoiem ca/
tholicū. vt p̄us dc̄m est. h3. Utit̃ etiā sacra
theologia v̄itatibꝫ in alijs sciētijs expressis
tāqꝫ ancillis sbseruientibꝫ ei. vt p̄us dc̄m ē.
Dubiū. ¶ Sꝫ dubitat̃. q̄re v̄itates in lumine natu/
rali note: vt p̄ma p̄ncipia vl' ꝯsilia non sint
theologice. Ad h̄ d̄r ꝙ aliq̄ v̄itates q̄ iā cre/
dunt̃: q2 ex̄sse sūt in canone biblie. ⁊ sic ꝑ/
pterea theologice q̄nqꝫ fuerūt sensibiles. vt
ꝙ mortu⁹ est seth. vel ꝙ diluuiū fuit factū
q̄ scripta sunt ꝑ fideliū instructōe in veti vel
nouo testamēto. sꝫ alie v̄itates etiā euiden/
tes. vel ꝑ expientiā note nō dicunt̃ theolo/
gice. q2 nec sūt inserte canoni biblie. nec sūt
reuelate. sꝫ s̄p in lumine naturali note. hoc
de scd̄o articulo.

Arti. 3. # Quantū ad tertiū

articulū est sciēdū. q scīa q̄n ꝓprie su mit̃. ꝓ/
ut distinguit̃ ꝯ habitū p̄ncipioꝝ p̄moꝝ de
bet esse habit⁹ firm⁹ de ꝯclusiōe necessaria ꝑ
demōstratōem acq̄sit⁹. i. acq̄situs ex primis
p̄ncipijs veris: ꝑ se vel ꝑ expientiā notis me
diate vel imediate. Istud h̄r ex p̄mo poste
rioꝝ. ⁊ est q̄d noīs. de q̄ nō ē magna dispu/
2 tatio faciēda. ¶ Alio mō scīa capit̃ largius
put est assensus veri necessarij. ⁊ sic nō esset
dubiū q̄n aliq̄ fides sit scīa. vt fides istius
scꝫ. deus ē trin⁹ ⁊ vn⁹. Et iō de illo mō scien
3 tie nō pl⁹ curo. ¶ Tertio mō p̄t dici scīa as/
sensus ꝯclōnis deducte in ꝯn̄a formali bo/
na ꝑ p̄ncipia certitudinalr̃ nota. lꝫ nō in lu/
mine puro naturali: sꝫ ꝑ reuelatōem vel au
ctoritate fallere nō potēte. Et ē scd̄aria acce
ptio. Sicut eni3 scīa naturalr̃ ꝓducta ꝓcedit
ex p̄ncipijs simplr̃ p̄mis: ⁊ sine ꝓbatiōe no
tis. ita etiā in illo mō habit⁹ de ꝯclusiōe ge
neraẗ ex p̄ncipijs certitudinalr̃ ⁊ sine ꝓbati
Sup. 2 one ꝯgnitis. sꝫ notis ꝑ reuelatōem siue per
fidē. ¶ Scd̄o suppono ꝙ aliq̄ vna et eadē
veritas est in canone biblie reuelata ⁊ in lu
mine naturali demōstrata. ptꝫ de ist̃a. Tm̄
vnus deus est. q̄ demōstrat̃. xij. meth. c. vlti.
et reuelata ē Deut. vj. Audi isrl' dn̄s de⁹ tu
us vnus est. qd̄ itelligit̃ cū exclusiōe. Itē de
illa. deus est. q̄ demōstrat̃. xij. meth. c. v. ⁊ re
uelat̃ Gen̄. p̄mo. p̄ma ꝓpōne. ⁊ plures sunt
tales. ¶ Tertio suppono. ꝙ obiectū assens⁹ suppō 3
imediatū ē ꝓpō. remotū ei⁹ termini incōplexi
sūt sig̃ reꝝ. ⁊ remotissimū ⁊ vltimatū. lꝫ ma/
xie itentū ē res sig̃ta icōplexa ꝑ termīos. sal
tē in affirmatiuis de inesse ⁊ de p̄nti. Uerbi
grā. Assensus hui⁹ ꝓpōnis. de⁹ est obiectū
immediatū ad qd̄ ⁊ de q̄ est assensus: ē ip̄a/
met. Remotū est hic termin⁹ d̄s. incōplexū est
signū p̄mi entis. Et remotissimū ē ens p̄i/
mū. ⁊ hoc ē maxie desideratū: q̄ eni3 esset cu/
ra hoi de cognitōe orōnis vel termioꝝ: nisi
eis mediātibꝫ h̄ret cognitōem reꝝ incōple
xaꝝ ꝑ terminos signataꝝ. hec videt̃ mēs es
se multoꝝ. ⁊ p̄sertim Occam in q̄rta q̄ōne ꝓ/
logi. ⁊ est cōis opīo. ¶ In cui⁹ ꝯriū de ꝯclu ꝯ sup. 3.
sione arguit Gregori⁹ de arimino de ordie
btī Aug. q. p̄ma ꝑ argumēto p̄mo. q2 si con
clusio demōstratōis esset obiectū scīe: seq̄re
tur ꝙ q̄libet actu sciens ꝑ demōstratōē3 actu
appḣederet ꝯclōnē sue demōstratōis. falsi/
tatē ꝯn̄tis dicit parere. q2 demōstrās q̄uis
formet ꝯclōnē. nō tn̄ actu reflectit̃ sup illa3
appḣendo ip̄am. sꝫ directe figit suum aspe
ctū in id qd̄ ip̄a significat. ¶ Secundo ꝙ si 2
conclōne3 appḣendit: illa erit appḣēsio iu/
dicatiua. illa. i. cognitio qua appḣēdit̃ ꝯclō
esse ꝯformis rei seu ex p̄a. Sꝫ falsitas ꝯn̄tis
p3. q2 si demōstrat̃ ꝯclō in geometria: nō op
tet ꝙ ille cui fit demōstratio assentiat vl' at/
tēdat. ꝙ ꝯclō q̄ demōstrat̃ ex p̄a. ¶ Scd̄o di scd̄o dic̃.
cit ꝙ etiā obiectū scīe nō est ꝯclō tm̄ res ad
extra: quā terminī⁹ aliqs ꝯclōnis significat.
qd̄ ꝓbat. Primo q2 tūc mlt̃e scīe eēnt de ꝯtin
gentibꝫ. Scd̄o q2 eadē rōne res ex̄ eēt obie
ctū opīonis ⁊ fidei ⁊ erroris. ⁊ sic idē ess3 obie
ctū scīe ⁊ opīonis. Itē idē sciret̃ ⁊ ignoraret̃.
ex q̄ de eodem esset scīa ⁊ error. Tertio q̄a si
eēt obiectū scīe: eēt obiectū assensus: q̄ ē scīa
et tunc vltra. g̃ etiā eēt obiectū fidei. Et vl/
tra seq̄ret̃ ex h̄ vt dic̃. ꝙ aliqs fidel' licite ita
firmiter crederet diabolo sicut deo. falsitas
nota est. consequentiā ꝓbat. quia eque lici
te credit fidelis ꝙ diabolus nō est oīpotēs.
sic ꝙ deus est oīpotens. Quarto eidē assen
tiret et dissentiret. ⁊ patꝫ ꝯn̄a. quia sic signi
ficato termini assentit rōne partis cōtradicē

tis vere. ita eidez dissentiret rōne ptis false.
3 ¶ Ex q̄bꝫ tertio dicit. q nec ꝯclusio nec ali/
cuiꝰ sui termi significatū: sꝫ significatū tota
le ꝯclōnis sit obiectū scie. ⁊ significatū tota
le ꝯclōnis theologice sit obiectū theologie
acq̄site p discursū theologicū. Ex ꝗ̄nt q p/
prie loq̄ndo hmōi obiectū nihil sit. nec em
sba sit: nec accidēs significabile cōplexe ve/
re vel false. vt hoiem esse aial: nihil sit. sꝫ sic
1 hoiem esse sbaz. ⁊ ita in alijs. ¶ Allegat āt
p opionesua phꝫ in p̄ntis. pāo ex eo q res
est vel nō est: orō dr vera vel falsa. vbi p rē
intelligit totale significatū. ¶ Et fortꝰ. i. c.
2 de opionibꝫ. vbi dicit. q nō est idē qd sb af/
firmatōe ⁊ negatiōe iacet. vt socratē sedere.
⁊ socratē nō sedere. nō ē idē q socrates sedet
et q socrates nō sedet. sꝫ modꝰ opponis est
idē. Ex q̄ hi q significata totalia ꝯdictoria
rū sint opposita ꝯdictoria: falsa ⁊ vera. et il/
lud est suū ppositū. ¶ Et ca. de pus. q rem
3 esse est cā veritatis orōnis de se facte. ⁊ ideo ē
pus ea. Et p rē intelligit totale significatū
ppōnis de ipa re facta. ¶ Cōseq̄nt dicit. q
nullū ens est obiectū scie. capiēdo ens p sb/
stātia ⁊ accidēte. hꝫ tn̄ ppositio obiectū qd
nō est ens. sꝫ ꝯplexe significabile. ¶ Quar/
4 to q deū esse nō est aliud: qꝛ deus. ⁊ tn̄ non
est deus. qꝛ nulla oino entitas est. Et dic q
ꝯn̄a nō valet: oī alio a dō circūscpto adhuc
est deus. igit deū esse est deꝰ. Et dic q non
solū ppōnes sint vere vel false. sꝫ etiam sua
enūciabilia. vt hoiem esse anial. in recto ē ve
rū. ⁊ suū oppositū falsum. Et de his enūcia/
bilibꝫ dic esse sciam. vel assensus ppositio/
Marsi/ nū. ¶ Hic modꝰ loq̄ndi de ꝯplexe signifi/
liꝰ redit. cabilibꝫ: vel est adeo subtilis q imaginatio/
nē cōmuniū excedit. ⁊ pstim meā. vel fortas
sis est ex ignorātia logice introductꝰ. fortas
sis em nescientibꝫ nidentibꝫ assignare causā
falsitatis: ppositionū falsaruz ad ꝯplexe si
gnificabilia recurrerūt: distincta ꝯ incōple
xa. q̄ nec ipi nec alij intelligere potuerūt. Et
sic metā effugere volentes ad incōceptibile
peruenerūt. Quis em ꝯcipiet q deū eē nec
sit sba: nec accidēs: nec ista duo sil. ⁊ tn̄ est.
ppō 1. ¶ Et ergo tenēdo hanc suppositōem dicta
est pma ppositio hec ꝯ hāc opionē. Deum
esse est deꝰ. pbat sic. pmo auctoritate philo
sophi. 7. meth. dicētis. In dictis sm se est
idē ipm ⁊ esse ipm. Sꝫ de deo māifestū ē q
de ipo dr eē sꝫ se. g eē deū est ds vl deū eē ē de
us. ꝯn̄a nota est. ⁊ minor patet. qꝛ hec est p
scdō sic se deus est. ¶ Secūdo sic. deus est deꝰ. igit
deum esse est deus. pbatio ꝯseq̄ntie. qꝛ esse
additū termino supponēti p re q̄ est: nihil
extrinsecū addit. g sicut deus est deus. ita
esse deū est deus. vel tu dabis extrinsecum
qd importat esse. ¶ Tertio sic. Secare ē ali tertio sic
qd incōplexū. g esse secans est aliqd incom
plexū. Et vltra. g esse deū est aliqd incōple/
xum. pma ꝯn̄a tenet p phm. v. meth. dicē/
tem. Idē est ꝯualescere ⁊ cōualescēs. ambu
lare ⁊ esse ambulās. Et scd̄a ꝯn̄a tenet. qꝛ si
esset aliqd accidētale incomplexū sic: q̄nto
magis esse sbstantiale. mō esse secantez im/
portat accidēs. esse deū nudā sbaz. ⁊ antece
dens ptꝫ. qꝛ secare ē agere i. anpdicamētꝫ. et
negan neq̄qꝫ pōt q̄n vtrūqꝫ sit incōplexum
qꝛ ita sba cōrn̄dent ꝯceptui icōplexo apd
aīam: sicut nois. ¶ Quarto sic. qꝛ nullū de quarto sic
um esse est aliqd incōplexū. igit. aliquē deū
esse est aliqd incōplexū. ꝯn̄a tenet. qꝛ minꝰ
videt dictū negatiuū aliqd esse incōplexū:
q dictū affirmatiū. añs ptꝫ. qꝛ q̄liter res q̄
nō est deus: est nullū deū esse. vt bos est nul
lū deū esse. qꝛ est. ⁊ nō est deū esse. igit est. et
nō deū esse igit est ⁊ nullū deū esse. ¶ Quin quinto sic
to sic qꝛ fidei q̄ credimꝰ hāc. deꝰ est. vl ter/
minat in deū aliq̄ mō. ⁊ si sic. manifestū est
q deus aliq̄ mō illiꝰ cognitōis est obiectum
siue assensus fidei. vel nullo mō terminatur
in deū. sed solū in quoddā significabile cō/
plexe. vel vt alij dicūt. potius incōplexe si/
gnificabile. qd nec est sbstātia. nec accidēs.
Immo nō est deus. vt dicit aduersariꝰ. Et
quare tunc est meritum fidei: cum illd com
plexe significabile nullū premiū possit da
re. cum nihil sit in entibus. Item que vtili
tas erit huiꝰ assensus. vel vnde est nobili/
or alijs: cū obiectū eius non sit ita nobile: si
cut albēdo. q̄ vtiqꝫ aliqd incōplexū ē. ⁊ deū
esse in qd terminat assensus pure nihil sit
in entibꝫ. Itē qd pdesset medico medicina
si obiectū eiꝰ nō eēt hō sanabil. vl ēi sanita
te ꝯseruabil. sꝫ eēt cōplexe significabile. circa
qd qꝛ nihil eēt: medicus nihil posset operari.
¶ Et ꝯfirmat sic. qꝛ idē ē obiectū vltimatū Confir.
dilectōis voluntatꝭ. ⁊ cognitōis itellectꝰ dirī
gētꝭ i hāc dilectōē. cū ista oīa sint media re
spectu eiusd finis: obiecte sbordiata. sꝫ ma
nifestū ē q deꝰ ē obiectū voluntatꝭ. igit ē obie
ctū itellectꝰ. ⁊ ppositionū dirigētiū ad dili/
gēdū. s. hāc. Deꝰ est sūme bonꝰ ⁊ sūme dili/
gendꝰ. ⁊ si sic. igitur obiectū assensus ppo/
sitōis cui itellectꝰ assentit ē res signata p eā sc̄
hꝰ. ds ē sūme diligēdꝰ. obiectū assensꝰ ē ds.

6 ¶ Sexto q̄ro a defensore hu⁹ opiōnis vt
supra. deū esse est aliq̄d. vel pure nihil. si se
cundū. vt dic̄ Grego. de arimino: tūc nulla
scīa erit de entib᷑. quia oīa obiecta scīētiaꝝ
sunt pure nō entia. q᷑ licet dicant᷑ ↄplexe si
gnificabilia. tñ in reb᷑ nihil sūt. q᷑ n̄c sbstā
tie nec accidētia sūt. Si dicat᷑ ꝙ sit aliq̄d.
nō tñ deus nec alia sb̄a nec accidēs. nec plu
res sb̄e sil̄. seu pl̄a accidētia simul. s᷑ sic com
plexe significabile: tūc opꝫ ↄcedere duo ꝑ
ma. ↄn̄s nō bn̄ sonat pho nec catholico. cō
seq̄ntia tñ tenet. q᷑ certū est deū esse ꝑmuꝫ
in complexis. ꝛ cum ↄplexe significabilia e
tiā habeant ordinē. q᷑ ꝑus est hoiem habe
re aniam rōnalē q̄ꝫ esse susceptm̄ disciplinę
cū ꝑmū dicat causam. scd̄m ꝑo effectū. ꝛ cū
nō sit alicubi ꝓcessus in infinitū alic⁹ i cau
sis. vt ꝓbat᷑ .ij. meth. ꝛ fides illud ↄcedit. oꝫ
ꝙ deueniat᷑ ad aliq̄d ꝑmū ↄplexe significa
biliū. cū itaqꝫ hoc nō sit deus. q᷑ tūc eēt in
cōplexū. nec sit a deo. q᷑ tūc deus possꝫ ipm̄
destruere. ꝑuādo ꝓpōnem significātē ipm̄ es
se. erit ꝑmū ↄplexoꝝ ꝛ indepēdens. duo ita
Confir. q̄ꝫ erūt ꝑma: q̄d fuit ꝓbanduꝫ. ¶ Cōfirmat᷑
sic. q᷑ vel deū esse et q̄ nō est deus: est a deo.
vel nō. si nō: cū sit veꝝ ꝑ aduersariū: erit ali
q̄d veꝝ q̄d nō est a ꝑirate ꝑma. imo erit ali
q̄d veꝝ: ę q̄ necessariū sic̄ deus. q̄d tñ non est
deus. ꝛ sic duo ꝑma vera quoꝝ nullū depē
det ex alio. Si dicat᷑ ꝙ sit a deo. q̄ro. vtruꝫ
necessario ↄsuet ipm̄ deus. ꝓ dici nō pōt. q̄a
de⁹ nō necessario agit ad extra. Uel libere.
et si sic pōt ipm̄ nō ↄseruare. vt dictū est in
suppōne. ix. arti. ij. ꝓcedētis q̄ōnis. Refua
ta tñ hac ꝓpositōe. deus est. ꝛ intellectu eā
intelligēte. ꝛ ꝑ ↄn̄s. cū tūc erit assensus eius
in intellectu: sicut nūc ꝛ tūc deū esse. cū non
sit: nō sit eius obiectū. ꝓ nec nūc est ei⁹ obie
7 ctū. ¶ Septio. q̄ro a sic opinātib᷑ q̄re hęc
est falsa. deus nō est. Si dicāt. q᷑ signat ali
ter q̄ꝫ est. Cōtra ꝑ eos. nō significat nisi deū
nō esse: ꝛ hoc ita bn̄ est ↄplexe significabile
sic̄ deū esse. igit᷑ sic̄ ꝓpter deū esse ↄplexe sig
tū: est hęc ꝟa. de⁹ ē. igit᷑ ꝓp᷑ deuꝫ nō esse q̄d
ęq̄lit᷑ est ↄplexe significabile: erit hęc ꝟa. de
us nō est. Si dicāt. ꝙ iō falsa est. q᷑ signifi
cat de deo: alit᷑ q̄ꝫ deus se hꝫ tūc de⁹ erit eius
redit ad obiectū. q̄d tñ negare conant᷑. ¶ Rn̄deo igr̄
tertiam tenēdo meā suppōnem ad rōnes. q̄s frater
suppōeꝫ magister noster Gregori⁹ in eius ↄriuꝫ ad
soluēd° ducit. ¶ Ad ꝑmā cū arguit. ꝙ ꝓpositio nō
argum̄. est obiectū scientię. neqꝫ assensus. q᷑ seque
ret᷑ ꝙ quilibet actu sciēs ꝑ demōstratoꝝ: actu

apprehēdat ↄclōnem. ↄcedēdo ↄn̄am ꝛ cō
seq̄ns. q̄d ꝓbꝫ. q᷑ si q̄reret᷑ ab eo q̄d sciret. di
ceret se illā ↄclōnem scire. ꝛ mirabile esset si
ↄclōnem nō pl⁹ q̄ꝫ ↄplexe significabilia sci
ret. q̄ nec ipi q̄ ea ponūt: nec cōis intellectus
ad plenū sufficit imaginari. Et q̄n̄ dic̄ ꝙ li
cet formet ↄclōnem. nō tñ reflectit᷑ super eaꝫ
Placꝫ mihi ꝙ nō reflectat᷑ sup eā. vidēdo de
hac. ↄclusio ista est vera. q᷑ illa est vna alia
conclusio. tñ sicut eam format: ita eā scit et
ei assentit. ꝛ quō assentiret ei si eā nō appre
hēderet. cuꝫ noticia app̄hensiua sp̄ p̄cedat
assensiuā in nob. imo app̄hēdebat eam an
te demōstratōem. vt dictū erat in ꝑmo arti
culo hui⁹ q̄stiōis. Scd̄o dr̄. ꝙ directe figit
aspectū in eam. ꝛ mediāte ea in id q̄d ipa si
gnificat. Ideo dictū est ꝙ ipa est obiectū ꝑ
mū ipius assensus. ꝛ signatū vltimū. ¶ Ad Ad 2
scd̄am dico ꝙ app̄hensio ↄclōnis nō soluꝫ
est app̄hēsiua: sꝫ etiā assensiua. assentit. eni
ei: nō tñ opꝫ ꝙ assentiat huic. scꝫ hęc ↄclu
sio est vera. q᷑ illa est vna alia ꝓpō penit⁹
distincta. q̄ꝫ fortassis nō format intellectus.
Si tñ ei sic ↄclōni assentiēti illa ꝓponet᷑ scꝫ
hęc ↄclō est vera. ipe ꝛ illi assentiret. valde
eñ refert assentire cōclōni. ꝛ assentire huic.
hęc ↄclō est vera: ꝛ ꝑmus assensus precedit
assensum secūdę ordine nature apud aiaꝫ
vt quilibet experit᷑ in seipō. ¶ Ad rōnes qui de scd̄o
bus arguit ꝙ obiectū scię nō est res signa dicto
ta ꝑ ꝓpōnem vel ꝑ terminos ei⁹. ¶ Ad pri Ad 1
mā ↄcedit᷑ ei ꝙ scię sunt bene de ↄclōnib⁹
tanq̄ꝫ de reb᷑ signatis. medic⁹ eñ sciam hꝫ
de homib᷑ sanādis: q̄ sunt ↄtingenter. Et
oēs auctoritates in ↄriuꝫ adducibiles ni
hil plus volūt q̄ꝫ ꝙ scię dn̄t esse ꝓpositionū
necessaria in veritate. Et ꝙ ita sit appꝫ pri
mo posterioꝝ. c. vj. vbi phs ꝓbat ꝙ oportꝫ
ↄclōnem demōstratōis esse necessariā. q᷑ ꝑ
misse eius sunt necessarie. mō non est incō
ueniens ꝙ de reb᷑ ↄtingentib᷑ forment᷑ ꝓ
positiones necessarie. Ut hęc est necessaria
triangul⁹ habet tres angulos ęquales du
obus rectis. quia quando triangulus ē ipę
habet tres angulos. vel si triangulus est ip
se habet. ꝛc̄. ¶ Ad secundam. conceditur ꝙ Ad 2
idem est scibile ꝛ opinabile. scitum et erro
nee cognituꝫ per diuersas propositōes. nec
hoc est incōueniēs. Sꝫ phs. j. posterio. di.
ꝙ nō est idem scibile ꝛ opinabile. vult ꝙ ꝓ
positio scibil̄ nō est opinabil̄. capiēdo opia
bile stricte. scꝫ non est propositio ad quam
solum possit fieri ratio probabilis. et non

ratio demonstratiua. De hoc spectat loqui
in primo posteriorum. Et q de eodem est
scientia et error tamq de obiecto remoto. Nege
tur tamen q idem sciret et ignoret. eo q ignorare in
cludit negationem. vn est dicere tamen sic non sci
tur. concedit tamen q idem secundum vnam propositionem sciat et secundum
Ad 3 aliam ignorat. ¶ Ad tertiam concedit q propositio
et etiam res signata per eam est obiectum fidei. sed
negat consequentia. q equaliter deberet quis credere dia
bolo. quia hoc esset credere dictis diaboli. qui
bus non est credendum sed bene concedit q fides est
ita firma de diabolo sicut de deo. quia sicut firmi
ter credimus deum esse deum. ita credimus eque
firmiter diabolum non esse deum. vt ipse arguit.
Ad 4 ¶ Ad quartam q proprie assensus et assentire est re
spectu immediati obiecti. s. respectu propositi
onis. vn licet sit de propositione: terminis tamen et
rebus respectu propositionis dicitur assensus. et non est
assensus termini vel rei. sed bene est de termino
vel de re signata tamq de obiecto remoto vel
remotissimo. sicut propositio est vera quod com
ponitur ex terminis. et est de rebus. ita et de assen
su. Si tamen vellet vocare dissentire alicui. quia
Ad auctoritatem primam propositioni ipsum designati quis dissentiret. tunc
consequentia non esset inconueniens. ¶ Auctoritas pri
ma quam adducit ab eo quod res est etc. illa in
telligitur de rebus incomplexis principaliter. q propo
sitio affirmatiua de inesse et de presenti ex eo di
Ad 2 vera. etc. ¶ Ad secundam auctoritatem. q philosophus in
predicamentis dicens q non est idem quod sub affir
matione et negatione iacet. sed q est idem modus
oppositionis. ponit hoc secundum famositatem. sicut co
men. dicit. v. meth. eum in isto libro plura po
Ad 3 suisse. ¶ Ad tertiam. cap. de prius concedit q res
sit causa veritatis orationis de se facte. sed hec
est res incomplexa quam affirmatiua vera signi
ficat. Si dicatur. sic dicit phi. 4. meth. ca. 1.
negationes esse entia. dicatur q phi non plus
voluit q q ad methaphisicam spectat conside
rare si negationibus aliquid in re correspondeat: sicut
suppo 4 propositionibus affirmatiuis veris. ¶ Quarto
suppono. q in propositionibus de obiecto scientie vel
assensus proprie loquimur. ¶ Quinto suppono
suppo 5 q scientia vel fides quandoque dicit simpliciter habitus
vnius propositionis. vt diceretur q assensus huius:
filius dei est homo. est fides. quandoque dicitur multi habi
tus diuersarum propositionum: habentium tamen attri
butionem ad vnum subiectum primum. sicut de scien
tia dictum fuit in principio secundi articuli. de qui
ppo 1. bus post dicetur. ¶ Ex his inferuntur propositio
nes. prima est q aliquis de eodem primo potest ha
bere fidem. et postea scientiam proprie dictam. vel
econtra. primo scientiam. et postea fidem. patet ex

tertia suppositione. Nam scolaris catholicus
antequam audit methaphisicam: firmiter habet
fidem q tamen vnus deus est. vel q deus est.
et postq intelligit processum probantem eandem
demonstratiue: ex lumine naturali scit ean
dem: saltem scientia quia est. vel a posteriori
Similiter secunda pars patet. quia beatus Dyonisius
ante conuersionem sciuit tamen vnum deum esse. et post
conuersionem eandem credidit per reuelationem.
Correlarium ¶ Correlarium. Idem est scibile propinquum. et
credibile propinquum. ¶ Sed diceretur. sequeretur
obiec. 1. q fideli noceret methaphisica. probatio conse
quentie. quia per eam perderet meritum fidei quod ha
beret credendo hanc. deus est. sine humana ro
ne. quia dicit Grego. fides non habet meritum vbi
obiectio 2. humana ratio prebet experimentum. ¶ Secundo sequi
videtur q in tali fides esset scientia. vel ad minus
q duos assensus de eodem enunciabili habe
ret: eadem anima. probatio consequentie. quia vel catholicus
sciens demonstrare deum esse: et cum hoc credens
eam vt reuelatam eodem assensu hoc facit. et si
sic: tunc fides est scientia. quia demonstrando illum as
sensum dicetur sicut ille assensus est scientia. patet. quia
per demonstrationem etc. et est fides. igitur. vel alio
et alio assensu hoc facit. et tunc respectu eiusdem
enunciabilis simul et semel habebit duos assen
Ad 1 sus specie distinctos. ¶ Ad hec videtur. ad primum:
negando consequentiam. quia fidelis fide meretur volen
do credere. quam voluntas non aufertur per medium
scientificum. sed fortius roboratur. non enim perdiderunt
apostoli meritum fidei: quia xpm ascendere viderunt:
de articulo ascensionis. Nec Paulus in raptu
videns secundum beatum Aug. deum clare. vel ad mi
nus verbum in carne. Et ad auctoritatem bea
ti Grego. dicitur q vult q non meretur quis creden
do hec ad que est humana ratio. inquantum ab hu
mana ratione creduntur. quia vt sic non est de eis fi
des. sed credendo talia firma voluntate etiam si
omnis humana ratio cessaret: que voluntas stat
Ad 2 cum scientia. et sic non tollitur mereri. ¶ Ad secundum
videtur mihi q consequens per vtramque partem est pro
babile. sic q nullam partium reputem demon
stratiue improbabilem. Potest enim primo di
ci: sub correctione melius dicentium. q idem as
sensus numero potest causari et intendi a cau
sis diuersarum rationum. sicut idem assen
sus conclusionis per plures demonstratio
nes vel idem calor in manu primo a sole po
stea ab igne potest intendi. quia virtualiter
sunt similia. Unde si discipulus assentiat
huic credendo suo magistro. triangulus habet
tres angulos equales duobus rectis. et postea
magister eandem ei demonstret: non videtur incon

uenīēs dici q̄ ꝑmus assensus maneat ⁊ fir/
obiectio met̄ p demōstratōem. ¶ Et si dicat̄. Scia
alia sal/ supponit rōem. ⁊ fides est sine rōe. soluit̄ fa/
uatur cile. q̄ hoc intelligat̄ inq̄ʒtū talia. qꝛ fides ī
q̄ʒtū fides est sine rōne. Nō tñ opʒtet q̄ñ idē
assensus sit cū rōne: inq̄ʒtum est scia. vl' q̄ fi
des theologica infusa inclinās mentē ⁊ vo
luntatē ad credendā oēm ꝟitatē catholicā
esse ꝑter rōem. Alio mō pōt dici ⁊ forte ma
gis placebit: q̄ nō est incōueniēs de eadē ꝑ
positōe esse plēs assensus spē diuersos. Nā
eadē ꝓpositio pōt sciri scīa qꝛ est: ⁊ scīa ꝓe
pter q̄d est. vt ꝫ. i. posterio. Et pbabile est:
q̄ ille sciētie sint diuersi habit᷒. Itē eadem
ꝓpositio pōt demōstrari p causam materia/
lē. ⁊ per cām finalē vt hꝫ. ij. posterio. ⁊ videt̄
q̄ illa diuersa media causalia faciūt diuer/
sos assensus ꝓpter q̄d. sic possit dici q̄ ī mē/
te talis sint duo assensus eiusdē ꝓpositiōis
Cōclo 2 sicut diuersimode eā nouit. ¶ Scda cōclu
sio. q̄ de mīrijs est fides: ad q̄ scia ꝓprie di/
cta nullo mō ꝑtingit. imo ad q̄ hūana inue/
stigatio in puro lumine naturali nō pōt ꝑ/
uenire. pꝫ Sapie. iij. vbi fideli dr̄. Plurima
sup sensuꝫ hoim ostēsa sut tibi. Et ꝑme ad
Corinth. ij. sup illo ꝟbo. loq̄mur dei sapiaꝫ
q̄ abscōdita est. ⁊ seq̄t̄. Nob' aūt reuelauit
deus ꝑ spm̄ suū. dic glo. abscōdita ē. qꝛ nō
in verbis. sꝫ in ꝟtute nō hūana rōne comꝑ
hensibilis. sed spūs efficacia credibil'. Item
Hierony. ad Paulinū in epl'a dic. Lex spi
ritual' est ⁊ reuelatione indiget: vt credatur
Idō dic p̄s. Reuela oc'los meos: ⁊ conside/
rabo mirabilia de lege tua. Et pꝫ ex dictis
in ꝑma ꝯclōne. arti. ij. vbi dictū fuit: q̄ hu/
mana inuestigatōe vl' in puro lumīe natu/
rali cōuincibile nō esset creatōem posse esse
Et q̄ rō esset ad h̄ q̄ deus est triń᷒ ⁊ vnus q̄
fili᷒ dei factus est hō ⁊ mortu᷒ ⁊ resurrexit.
et ita d̄ mīrijs alijs. Si eñ hec in lumie na
turali vel hūana inuestigatōe possent esse
cognita: sine spēali dei adiutorio. tūc infide/
lib᷒ possent fieri nota sine spēali influentia
fidei. q̄d supponit̄ esse falsū. ⁊ ꝯña tenet. qꝛ
nō min᷒ inueniunt̄ fuisse acuti in lumie na
turali. q̄ʒuis h̄ fuerit ex dono gratis dato di
Obiectō ipis fidelib᷒. ¶ Et si dicat̄ hmōi articli cum
sint necessarij: sequūtur ad añcedētia in lūi
ne naturali cognita in bona ꝯña. igit̄ in lu/
Solō mine naturali sūt reducibiles. ¶ Rñdetur
q̄ vex est q̄ sequant̄. sꝫ q̄ sint necessarij. ⁊ q̄
sequant̄ in bona ꝯña ad hmōi añcedentia
Correl. nō est in lumine naturali ꝯgnitū. ¶ Corre/
lariū ꝓficere volēs in sacra theologia pri᷒
debet credere q̄ q̄cquid in sacra scriptura as
sertiue est expssum est vex. ⁊ sic ꝯñter stude
at quō hec seinuicē defendūt. quō ex inuicē
depēdent. ⁊ q̄ alia salubria ad hec sequant̄.
sic docemur Esaye. vij. cū dic. nisi credideri/
tis nō intelligetis. nr̄a lr̄a hꝫ. non permane
bitis. Et btūs Aug. de baptis. puulox. pri
us sanctax scripturax auctoritati ingenua
colla sbdenda sūt. ⁊ sic ꝯñter ad discendūꝫ
Idē dicit ⁊ sup Johēꝫ. Per fidē venitur ad
cognitōem. ⁊ nō ecōtrario. ¶ Scdm corre/ Corre. 2
lariū. Tāta est ꝟtus catholice fidei q̄ plēs
et expssiores ⁊ salubriores cognitōes d̄ diui
nis hꝫ fidelis muliercula q̄ʒ hēre pñt omēs
phi in puro lumine naturali. Pꝫ ex ꝯclu/
sione q̄ articulox ꝑncipaliū. vt trinitatis.
gñatōis filij. ⁊ spūssci ꝓcessiōis. Immo ar/
ticulos incarnatōis nouit ꝟtute fidei q̄ co/
gnosci nō pñt saltē p maiori parte in lumi/
ne naturali. vt dixi ꝯclō. bñdict᷒ itaq̄ me
diator dei ⁊ hoim q̄ tāto lumine sua fide il/
luminare ac ditare voluit corda simpliciū
qui etiam de hoc congratulādo dicebat. cō
fiteor tibi deus pater dñe celi ⁊ terre qui hec
abscondisti a sapientib᷒ ⁊ prudentib᷒ ⁊ re/
uelasti ea paruulis. Math. xj. ¶ Tertium
correlariū. q̄ fidelis muliercula simplex plu
ra habet adiutoria ⁊ incitamēta ꝟtutuꝫ per
hmōi fidē q̄ʒ oēs phi inuenire pñt p natu/
rale lumen. pꝫ ex parte finis. qꝛ p duos vl
timos fidei articulos nouit vitā eternaꝫ in
carne ⁊ in aīa. q̄ merito maxime deberent
incitare ad ꝟtutes. ⁊ in ꝯtrꝰ viciox. Nullū
aūt hox per purū lumē naturale est a phis
attingibile. Itē ex pte mediox. Cū eñ ho/
mines dupl' deficiāt a ꝟtute. puta vel ꝑsu
mēdo vicia īpunita remitti: saltē pena infli
cta. sic dici' sipīes. Idē ē oim interit᷒ hoīs et
iumētox. ⁊ eq̄ vtriusq̄ʒ ꝯditio. ⁊ nihil habꝫ
hō iumēto ampli᷒. Eccl. iij. Et ab hac terra
bit simplex mulierclā: terrore iudicij final'.
q̄ firma fide scit euētux. vl' etiā desperādo iusti
ficatōeꝫ. a q̄ ꝑuat̄ fidel'. p. x. articlm. sperā/
do atq̄ʒ credendo remissionem peccatoruꝫ.
Nullū aūt hox ex lumine puro natali co/
gnoscere pt phs vl' gētil'. ¶ Quartū correla/ 4
riū. q̄ ceteris parib᷒ gui᷒ peccat in eodē gene
re pcti. fidel' infideli. pꝫ. qꝛ plura retrahen
tia hꝫ p ꝓcedens. ¶ Quītū correlariū. nul/ 5
lū gen᷒ hoim graui᷒ punit̄ ceteris paribus
apud inferos q̄ʒ genus xpianox. patet. q̄a
grauius ceteris paribus peccat p ꝓcedens.

Cōformis huic correlario est snīa saluato-
ris Luce.xij. Ille aūt seruus q̄ cognit volū-
tatem dñi sui: ⁊ nō parauit: ⁊ nō fecit fm vo-
luntatē eius: vapulabit multis. Qui autē
nō cognouit ⁊ fecit digna plagis: vapula-
Ꝯ hāc se bit paucis. ¶ Sed in ꝯriūm hui⁹ ꝯclusiōis
cūdā cō. pōt sic argui. Articul⁹ trinitatis est in puro
lumie naturali inuestigabil' igit' ꝯclō falsa.
ꝯñia nota. q2 iste altissimus est inter oēs ar-
ticulos creditos a fideli. Añs apparet per
Trimagestū in pnci. libri sui ḋ vno eterno
dicentē. Monas monadē genuit: ⁊ in sere
flectit ardorē. Monas. id est vnitas patris
genuit monadē. i. vnitatē filij. et in se refle-
ctit ardorē. s. spūssancti. qui ē amor siue di-
2 lectio. ⁊ ideo ardor patris ⁊ filij. ¶ Idem vi
dicere btūs Augu ꝯfessionū. vij. q in libris
Platonis legit mltiplicibꝫ rōnibꝫ suaderi
q in pncipio erat verbū. ⁊ verbū erat apd
deum. ⁊ deus erat verbū. oīa per ipm fa-
cta sunt. ⁊ quod factum ē in ipso vita erat. In-
de sunt idee Platonis. i. rōnes creaturarū
in vno. Videt' itaqꝫ q hi qui phi erant pu-
ri: habuerunt noticiā trinitatis. qd etiā vi
det' dicere glo. sup illo ad Rom. pmo. Inui
sibilia dei a creatura mūdi. i. ab hoīe intel
lecta ꝯspiciunt'. sempiterna quoqꝫ ꝟtus ei⁹
et diuinitas. vbi glosa p ista tria. inuisibi-
lia. sempiterna. virtus ⁊ diuinitas: intelligit'
trinitas psonaꝝ. igit' cū hec cognoscebātur
a phis in lumine naturali: videt' ppositū
Scdo ¶ Scdo. q2 Rich. ix. li. de trini. c pmo dicit
se velle inuestigare qd de diuinaꝝ psonaꝝ
pluralitate sentire debeamus. Et satis cito
post dicit: sui esse ppositi ista nō ex scriptu-
raꝝ testimonijs: sꝫ ex rōnis attestatōe cōui
cere. videt' itaqꝫ velle: q trinitas psonarum
humana rōne cōuincibilis est. ⁊ pmo ḋ tri
ni. ca. iiij. expsse dicit: sue intentionis esse: ad
ea que credimus nō solū pbabiles: sed ne-
cessarias rōnes adducere. ⁊ se credere sn̄ du
bio ad quorūlibet explanatōem: q̄ necē ē es
se: nō modo pbabilia: imo etiā necāria ar-
gumenta nō deesse. q2 vt dicit: impossibile
est esse necessariū. ⁊ necessaria rōe carere. sed
manifestū est q hi articuli trinitatis ⁊ incar-
3 natōis p̄dicti. sūt necessarij. ¶ Tercio argui
tur eius rōne quā ponit li. iij. c. ij. pro q sup
ponit q in summo bono vniūsalit' pfectio est
totius bonitatis plenitudo atqꝫ perfectio.
ppō 1. ¶ Ex q̄ sequit' q ibi est summa charitas. q2
ppō 2 nihil est charitate pfectius. ¶ Scda ppo-
sitio. Sūma charitas nō est amor puatus

sed cōmunis. alis eīn esset diminut⁹. ¶ Et q̄ ppō 3
sequit' tertia. q amor nō dr charitas. nisi in
alterꝝ tendat. Ex his infert. q vbi psonarū
plralitas nō est: charitas oīno nō est. nec pt
esse. ¶ Sed quia diceret' fortassis: q si i dei solō obie
tate sola psona existeret: nihilomi⁹ erga cre ctionis.
aturā suam charitatē habere posset. Ideo ꝯ
hoc arguit sic. Si diuinitas summā chari
tatē erga psonā creatā habere posset: seque-
ret' q inordinata esset charitas dei. qd esse
nequit: pp summā sapiam. Probat' ta-
mē ꝯñā. q2 summe diligeret qd summe dili
gendū nō esset. ¶ Et si diceret'. q nō oporte Alšius
ret q rem creatā summe diligeret. sed q̄nta obiecio.
dilectōe est digna. Replicat q tūc nō esset i
deo summa charitas. eo q nō esset ad seip-
sam. cū amor sui sit amor puat⁹. n̄ charita-
tis. nec ad creaturā. cū nō sit sūma dilectio
ne digna. ꝯ ꝯgrue dicit. si in deo est plenitu
do diuinitatis: q̄ nō pōt esse sine plenitudi
ne bonitatis. ⁊ plenitudo bonitatis neque-
at esse sine plenitudine charitatis. nec cha
ritatis plenitudo sine psonaꝝ pluralitate.
oportet q psonaꝝ plalitas in diuinitate de
esse nō possit. ¶ Quarto Rich. pbat hoc ex
parte summe felicitatis. Primo supponen 4
do q in deo est summa felicitas. Scdo q
sicut caritate nihil est melius. sic etiā ea ni-
hil est iocūdius. Et tertio: q in plenitudie
summe felicitatis nō pōt deesse illud q̄ ni-
hil est iocūdius. Ex quibꝫ infert q sūma fe-
licitate necesse est charitatem nō deesse. Et
sbdit. q nō pōt esse amor iocūdus si non sit
mutuus. in mutuo aūt amore oportet esse
eū qui amorē impēdat. ꝯ in plenitudine sū-
me felicitatis vnus ⁊ alter esse conuincatur
ergo plalitas in ea dephendit'. ꝯ in diuinita
te psonaꝝ pluralitas nequit deesse. ¶ Quin
to arguit Rich. hoc idē ex parte cōicatiōis 5
diuine bonitatis. q2 si in deo solū esset vna
persona sicut ibi solū est vna sbstātia: tunc
deus nō habebit cui cōicare possit infinitā
sue plenitudinis abundātiā. Falsitatē cō-
sequētis pbat. q2 vel hoc esset quia cōican-
tem habere nō possit cum velit. ⁊ hoc non.
quia omipotens est. vel q2 habere nolit cū
possit. et hoc n̄. q2 hoc esset ex defectu beni-
uolentie q̄ vellet sue plenitudinis abūdan
tiā sibi soli auare retinere. quā posset si vel-
let cū tanto gaudio ⁊ cumulo. cū tanto de-
liciaꝝ incremento alteri cōicare. Falsitatē
consequentis pbat. q2 sic merito aspectū āge-
loꝝ ⁊ oīm sbterfugeret. merito se videret. me-

rito se cognosci exultesceret. si ei tantus beni
uolentie effectus inesset si absit vt summe
maiestati illi aliqd insit vnde gloriari nē
queat. vnde gloriari nō debeat. Vñ cōclu
dit in ca. v. sicut ꝗ ens. Ecce de pl'alitate di
uinaꝝ psonaꝝ tam apta documus vt insa
nie morbo videat laborare q̄ tam euidēti at
6 testationi vellet ꝯire. ¶ Sexto ex his fun
damentis. ca. ij. eiusdē libri, pbat psonaꝝ tri
nitatē. Et supponit ꝙ sic oportet charitatē
esse summe pfectā q̄ nō possit esse maior. sic
necesse est talē fore q̄ non possit esse melior.
Nā sicut in suma charitate non pōt deesse
qd̄ est maximū. sic nec deesse potest qd̄ con
2 stat esse pcipuū. ¶ Scd̄o supponit. ꝙ pcī
puū in vera charitate est: vel videt alteruz
velle diligi vt se q: amore mutuo mltū fer
uente nihil charius. nihil pclarius q̄ vt ab eo
quē summe diligis. ⁊ a quo sūme diligeris:
3 aliū eque diligi velis. ¶ Tertio supponit.
ꝙ summe diligēti summeq; diligi desideranti
pcipuū gaudiū solet esse in desiderij sui adi
pletiōe. optate vicꝫ dilectōis adeptiōe. Ex
quibꝫ ꝯcludit ꝙ magis infirmitatis indici
um est nō posse pati ꝯsortiū amoris. posse
vero pati signū magne pfectōis est. maius
aūt erit gratiū ꝯsorte suscipe. maximū autē
ex desiderio talē ꝯsortē necessario requirere
Illatio. seu exigere. ¶ Ex quibꝫ ꝯclusiue sic īfert. cū
ergo tribuendū sit summo qd̄ pcipuum est. ⁊
optimo qd̄ optimū est. sequit ꝙ in illis mu
tuo dilectoribꝫ q̄s supior disputatio inuenit:
vtriusq; dilectio ꝯsummata fiet ex hibite si
bi dilectōis ꝯsortē ꝙ rōne requirit. Si eīm
nolit: qd̄ pfecta bonitas exigit. vbi erit ple
nitudo bonitatis? Si aūt velit qd̄ fieri ne
quit: vbi erit plenitudo potestatis? Hic er
go manifesta rōne colligit ꝙ pcipuus gra
dus charitatis ⁊ eo ipso plenitudo bonitatis
esse nō possit: vbi volūtatis vel facultatis de
fectus dilectōis cōsortē pcipuiq; gaudij cō
muniōnē excludit. Et ex eod̄ fundamento
plures facit rōnes in caplis que sequunt: q̄
ablato fundamēto hoc similit̄ euaduntur
¶ Septio arguit sic. Quia si nō oīa que
sūt nr̄e fidei: possent hūana rōe cognosci: fru
stra hominibꝫ traderent credēda. falsitas
consequētis patet. pbat ꝯña. quia frustra h̄
pponit homi credendū ad cui' cognitio
nē se ratio sua nō extendit. eo ꝙ oē crede
arguit re psupponit cognitiōem in credente. De q̄
ꝯ 7 ꝯcł infra. q. vj. arti. pino vide ampliora. ¶ Se
cundo pncipalr ꝯ eandē cōclusionē arguit
sic. Possibilitas incarnatōis v̄bi ē sin puro
lumine naturali cognoscibilis. igit oīa v̄itas
catholica. ꝯña tenet. qz post articlm trinitat
hic videt esse maxime occult'. vñ ⁊ de eo di
ctū est. Gñatōez eius q̄s enarrabit. Esaye
liij. Añs pbat. qz in sexto introductorij Al
bumesaris habet ꝙ testimonio chaldeorū.
persaꝝ. ⁊ egyptioꝝ in sexto signo zodiaci re
perit imago v̄ginis lactātis pueꝝ: vocatū a
quibusdā Jesum. sic noīat ibi virgo: nomi
nibꝫ ꝯgruis matris dn̄i. igit cū iste fuit phi
losophus gētilis añ tempus xpi. de q̄ non le
git ꝙ fuit ppheta. vel ꝙ aliquā spēalez ha
buerit illuminatōem diuin': seq̄t ꝙ nouerit
mysteriū incarnatōis verbi in lumine na
turali. Idem etiā recitat Ouidi'. ij. li. de ve
tula p multa metra. ¶ Scd̄o. qz ex disposīti 2
one astroꝝ p̄t pnosci ortus pphete. & maxi
me aduētus dn̄i pphetaꝝ. ꝯña ex h̄ tenet.
qz oīs ordo astroꝝ ⁊ stellaꝝ: imo ⁊ pphetaꝝ
rū sapiētissime dispositus ad oīa pcogno
scere maxīe est ad salutē hoīm. ⁊ p ꝯsequēs
ad aduentū saluatoris. ⁊ añs pꝫ p Hali ha
beral. 4. li. suo. ca. pmo. recitātis: ꝙ tpe suo
natus erat regi vnus puer: ascēdente octa
no gradu libre. in q̄ gradu fuerūt sil' Jupit
mars. venus. mercuri'. qꝗ; eius natiuitati
cū alijs astrologis interfuit. ⁊ se dixisse. ꝙ for
te de illo puero fieret mirabile magnū. ⁊ for
tassis diceret aliquā pphetiā. quoꝫ h̄ factuz
fuerit. qz puer dū vixerat. 24. horis posuit
se ad sedendū. ⁊ pphetauit de destructione
cuiusdā regni. qd̄ ibi noīat. vbi Hali ex a
stris vidit ꝙ puer esset ppheta. Et pōt con
firmari. qz si astra testant ⁊ influūt spm̄ pro
phetie: q̄re nō pn̄t iudicare aduētū domi
ni pphetaꝝ: in carne. ¶ Itez tertio h̄ videt 3
sonare auctoritas scripture sacrē. igit nō est ne
gandū. Nota est ꝯña. ⁊ pꝫ añs. p illō Job
38. Quis enarrabit celoꝝ rōnem. ⁊ concen
tū celi q̄s dormire faciet. q̄si diceret ꝙ ꝯcen
tus celi siue armonia p tūc erat ad aduen
tū verbi in carne. quē verbuz in carne veni
ens fecit dormire. qz iā erat termin' ad quē
erat adimpletus. si igit ad hoc erat ꝯcētus
armonie celestis. q̄re sapiētes gentiliū eum
in astris legere nō potuissent? Idem Esaye
lxiiij. vbi vox antiq̄ꝝ patrū v̄bi aduētū de
siderātiū dic. Utinā dirūperes celos ⁊ descē
deres. nō ꝙ desiderauerit celū destrui. qz per
h̄ fuisset destructus nature cursus. sꝫ ꝙ dirū
peret armoniā celoꝝ presentē. disproporcio
natam. ⁊ descenderes sm̄ aliā armoniā: sꝫ

quā disposuisti venire. igit̄ aduēt⁹ verbi in
carne videt̄ reluxisse in dispositiōe celi. Idē
videt̄ testari apl's ad Gal'. 4. dicens. Cum
venit plenitudo tp̄is misit deus filiū suum
factū de muliere: factū sb lege. Ubi v̄ba so
nāt q̄ aduēt⁹ v̄bi in carnē expectabat ali/
quātū p̄ dispositōem tp̄is ⁊ natural' cursus
4 rez. ⁊ sic poterit a sapiētib⁹ p̄uideri. ¶ Et q̄r
to. q̄z antiquū testamētū erat pphetica elo
cutio pplo israel de aduētu saluatoris et re
gni eius. igit̄ cū p eū gentes saluāde fuerāt
p̄ncipalr: ⁊ in eū sperature. vt pphetat Esa
yas. Ecce radix yesse ⁊ q̄ stat in salutē pplo
rum in eū gētes sperabūt. ꝯgruū vid̄r q̄ eti
am gētib⁹ ei⁹ aduētus esset aliqd̄ signū. vt
nō credētes essent inexcusabiles. Et non vi/
det̄ aliud: nisi vt inuisibilia dei p ea que fa
cta sūt: celū scz ⁊ astra ꝯspiciant̄. qd̄ fit p lu/
Notā p solone danda men naturale. q̄re ⁊c. ¶ Pro solōne istorū ē
notandū. q̄ trib⁹ mōis v̄itates theologice
in libris gētiliū inueniunt̄ ¶ Primo ex pa
1 terna instructōne. q̄s em̄ dubitat p̄mū ho/
minē prolē suā instruxisse de colēdo vnū de
um. de redemptōe futura p verbū incarna
tū. ⁊ mlta alia dedisse monita salutis. et silr
2 alij p̄res timētes deū. ¶ Scd̄o mō diligē/
tia gentiliū q̄ studiose auiditate sciēdi ab/
stinētissima vita pagrarūt. paternos libros
legerūt. ⁊ expositōes studuerūt. vn̄ ꝯ verisile
est mltos eoz libros Moysi et pphetaꝝ
perlegisse. ⁊ ex dono dei mltis veritatibus in
eis exp̄ssis ꝯsensisse. ¶ Et tertio mō ex reue/
latōe spēali. sic hēbant sibylle. q̄re etiā non
sic viri: vt Hermes trimagestus. q̄re non vt
Job. in sacro canone recept⁹. cui mō cōcor
dat btūs Aug. xviij. de ciui. c. xlix. dicēs. q̄s
quis alienigena. i. nō ex isrl' pgenit⁹. nec ab
illo populo in canone sacraꝝ scripturaꝝ re
ceptus legit̄ aliqd̄ pphetasse de xpo. si in no
ticiā nostrā venit. aut venit ad cumulū no
bis cōnumerari: cōmemorari pōt. nō q̄ ne/
cessariū sit si desit. sz q̄z nō incōgrue credit̄
fuisse. ⁊ in alijs gētib⁹ homines quib⁹ hoc
mysteriū reuelatū est: ⁊ q̄ hoc etiā p̄dicere i
pulsi sunt. siue pticipes eiusdē gratie fuerit.
siue expertes. siue p malos angelos docti sint
quos etiā p̄sente xp̄m quē iudei non cogno
Ad 1ō. scebāt: scimus fuisse ꝯfessos. ¶ Ad ratiōes
igit̄. Per h̄ r̄ndet ad p̄mā. negādo assūptū
scz q̄ articulus trinitatis in puro lumie na
turali sit inuestigabil'. ⁊ ad pbatōem: ad il/
lā ppōnem trimagesti. monas monadem ge
nuit ⁊c. r̄ndet btūs Thom. p̄ma pte sūme
q. xxxij. ar. j. q̄ illa v̄ba nō sūt referenda
ad gn̄atōem filij. vel ad pcessionē spūsan/
cti. sz ad pductōem mūdi. Nā vn⁹ de⁹ pro
duxit vnū mundū ppter amorē suijp̄i⁹. im
mo etiā ardorē mūdi reflectit in se. cū etiam
in lumine naturali ponat̄ deū esse finē mū/
di. ¶ Ad scd̄am auctoritatē bti Aug. cū di Ad 2
cit. q̄ in libris Platonis inuenit: q̄ in princi
pio erat verbū. ⁊c. R̄ndet btūs Tho. ar. ⁊
que. q̄b⁹ sup̄. q̄ ibi platonici p verbū nō in/
telligūt p̄sonā genitā in diuinis. sz rationē
idealē pductōis rerū. per quā deus oīa cō/
didit: que filio approp̄iat̄. ¶ Ad glo. addu Ad glo.
ctā ad Rom̄ j. dicit btūs Thom. in dicta
que. q̄ p̄hi nō habuerūt noticiā trinitatis
per ppria. scz q̄ sunt p̄nitas. filiatio. ⁊ pro
cessio. ⁊ adducit glo. sup illud p̄me ad Co/
rinth. ij. Loq̄mur sapiam quā nemo princi
pū hui⁹ seculi cognouit. i. p̄hoꝝ. sz glo. ad
Rom. j. vult: q̄ cognouerūt q̄dam essentia
lia attributa p̄sonis. s. potentiā. sapiam. bo
nitatē. q̄ patri. filio. spūisancto sunt attribu
ta. Et si aliq̄s p̄hoꝝ trinitatē p̄sonaꝝ ꝯgnue
rit: h̄ fuit vel p inspiratōem. vel alio trium
modoꝝ p̄dictoꝝ. ¶ Forte dices. q̄ nō mag' Obieō
sciuissent de patre ⁊ de filio q̄z de spūsancto.
ꝯn̄a tenet ex dictis. q̄z ita sciuerunt appro/
priatū spūisancto: sic p̄ri ⁊ filio. falsitas con
seq̄ntis ptz p glo. scti Aug. sup illd̄ Exo. 8.
Dixerūt malefici ad pharaonē digitus dei
est hic. dicētis: q̄ sūmi p̄hi gentiū q̄ntū seo
rū lris indagat̄ sine spūsancto pphetari sūt
q̄zuis de p̄re ⁊ filio nō tacuerūt. ¶ R̄ndet. q̄ Solō
posset negari ꝯn̄a. q̄z lz ex lumine naturali
nō pl⁹ de vna p̄sona q̄z alia scire potuerunt.
potuit tn̄ eis esse facta reuelatio. vel a doct̄
per lectōez pphetie Esaye. lxvj. Nūq̄z ego
q̄ alios parere facio: ipe nō pariā dic dominus
sic q̄ sciuissent in diuinis: ad intra eē pducēs
et pductū: Et sic h̄ sumētes p p̄re ⁊ filio: ne
sciuissent ipm̄ spm̄. imo vid̄r q̄ spūsscti perso
na in p̄mitiua ecclia latebat satis fidelib⁹.
dicētib⁹ discipulis Johis paulo ad fidē. sed
neq̄z an spūsscti⁹ sit: audiuim⁹. Actuū. 19
¶ Alr̄ pōt dici ⁊ mag' ad mātiā argumēti. cō alia solō
cedēdo ꝯn̄am ⁊ ꝯn̄s. sic h̄ ꝯcedit btūs tho.
q̄. ⁊ ar. p̄dict̄. ⁊ ad dc̄m bti Augu q̄ vult q̄
sine spūscto pphetati sint. q̄z a bōitate que
spūiscto attribuit̄: defecerūt. q̄z deū cog̃scen
tes nō sic deū glificauerūt. vt d̄r ad Ro. pri
mo. vl' etiā f̄m eū dc̄ q̄z ponebāt Platonici
vnū p̄mū ens: qd̄ dicebāt p̄rem vniū̄sitat'
rez. ꝯn̄t ponebat aliā sc̄dam sb ea: quā voca

bant mentē. vel ꝓmū intellectū in q̄ vl' quo
erāt rōnes oīm rez. sic recitat Macrobius
sup somnio Scipionis. nō aūt ponebāt a-
liquam sbām tertiam separatam q̄ videretur
spūssāūs. vel ei corrn̄dere. sic nō possunt ca
tholici pr̄em ꝛ filiū in sba differre. sʒ hic su-
it error Arrij ꝛ Orige. sʒ ꝙ ei imponit: seq̄n-
Ad 2 tiū in h̄ platonicos. ¶ Ad scōm. dic̄ beat⁹
Tho. in loco p̄dicto: ꝙ ad aliqd̄ ꝓbanduʒ
dupl'r inducit rō. Uno mō ad ꝓbādū suffi-
cient' aliquā radicē sic ꝓbat in phia ꝙ mo-
tus celi e regl'aris. Alio mō nō q̄ sufficiēter
probet radicē: sʒ q̄ radici iā posite ondat cō-
gruere effect⁹ ꝯseq̄ntes. sic in astrologia ra-
tio eccēntcoꝝ et epicycloꝝ. eo ꝙ hac positiōe
posita pn̄t saluari apparentie sensibiles cir
ca mot⁹ celestes. nō tn̄ hec rō sufficiēter pro
bat eos esse. q2 forte al'r saluari pn̄t appa-
1 rētie. ¶ Prio mō induci pt rō ad ꝓbādū de
um esse. vel deū esse vnū. ꝛ silia. sʒ nō ad pro
2 batōem trinitat̄. ¶ Sʒ scdo mō rōnes pce
dūt: qs pōit Rich. q2. s. trinitate posita con
gruāt hmōi rōnes. nō ꝙ ip̄e efficacit' ꝓbent
trinitatē. Uñ btūs Thomas dic̄ ꝙ cuʒ ali
q̄s ad ꝓbandū fidē adducit rōnes non co-
gētes: cedit fides in irrisionē infideliū. cre-
dūt eñ ꝙ fides nr̄a hmōi rōnibꝫ innitat'. et
ꝙ ꝓpter eas credam⁹. Debēt igit'. vt dic̄ san
ctus Tho. ea q̄ sūt fidei tētari: ꝓbari per au
ctoritates apd̄ eos q̄ auctates recipiūt. A-
pud alios ṽo nō debet hō niti ad ꝓbandū
ea q̄ sūt fidei. sʒ sufficit defendere nō eē im-
possibile qd̄ p̄dicat fides. tenēte btō Dyo.
ij. c. de di no. Si aliq̄s ē q̄ totali eloquijs re
sistat: lōge erit a nr̄a phia. si aūt ad ṽitatez
eloq̄oꝝ. s. sacroꝝ respiciat: hic ꝛ nos in cano-
ne vtemur. Per h̄ dr̄ ꝙ Rich. voluit rōnes
adducere: nō cogēte' esse trinitatē: sʒ que ea
posita on̄dūt ꝯgruer' effect⁹ ꝯseq̄ntes. huic
snie ꝯcordat mgr̄ Henric⁹ de gandauo q̄li-
bet. 81. 14. q. dicēs. ꝙ ſm phm. 8. topicoꝝ
duplex ē disputatio. q̄daʒ ad rē de q̄ aliq̄d
q̄rit absolute. q̄dā ṽo ad positōem. qn̄ q̄rit
aliq̄d aliq̄ supposito. Prio mō dic̄ nō pos-
se ꝓbari articlōs fidei. s. nihil p̄supponēdo.
sʒ ṽitatē oīno incognitā disputatiue inq̄rē-
do. Sʒ scdo mō. s. q̄busdā creditis ꝛ suppo
sitis tāq̄ȝ veris ꝛ necessarijs: ꝛ alijs natura-
li rōne cognitis eo assūptis ascēdere pōt hō
ad alia credita itelligēda. ꝛc. Et ad Rich.
dicit ꝙ necāria circa trinitatē hn̄t bn̄ rōem
necessariā. sʒ nō natal'r inuestigabilē. Alias
ṽo q̄ ptinēt ad sacrā scpturā nō hn̄t rōeȝ ne
cessariā. sʒ ꝓbabilē seu ꝓbabiles ex ꝯgruen
tijs ꝛ decētijs circa hūanā rōem. ¶ Ad terti Ad 3
am q̄ ē pma ratio Rich. diceret infidel'. ꝙ si
ratio valeret: nō solū ꝓbabit pl'alitatem ꝑ-
sonaꝝ: sʒ et pl'alitatē essentiaꝝ in diuis. nō
eñ est dubiū qn̄ in essentia dīna est totius
bonitatis plenitudo atq̄ꝫ ꝑfectio. ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝑ
eū: ꝙ ibi est siue in ea est sūma charitas. et
ex q̄ nō est hec charitas amor ꝓuatus. s. ad
se tm̄: sʒ cōis tendens in alteꝝ. ꝛ q̄rit' ab eo.
qd̄ est illud alteꝝ in qd̄ tendit charitas di-
uine essentie. si creatura: arguit' sic ip̄e. si per
sona illa nō est alteꝝ. nec alia res ab eēntia
vt dicit mgr̄. ꝛ est manifestū: si alia essentia
increata: duas habebim⁹ essentias dīnas.
Ecce q̄ȝ manifeste apd̄ infidelē hec rō defi
ceret. q2 si valeꝫ duos deos ꝯcluderet. ꝛ du
as essentias dīnas. Al'r soluit eā doctor san
ctus. iplicite in p̄dicta q̄stiōe. ꝙ si ꝑ amoreȝ
ꝓuatū itelligit amorē: quo nō diligit' aliq̄s
ali⁹ actual'r existēs cū hn̄te illū amorē. nega
tur scda suppositio. vicȝ ꝙ charitas ꝑfecta
dīna nō ē amor ꝓuat⁹. sʒ cōis. ꝛ sil'r tertia ꝙ
nō dicat' charitas nisi in alteꝝ tendat. dice
ret eñ ꝙ sūma charitas est essentie dīne ad
seipām oīmode. q2 videt se infinite bonā. et
ex ꝯn̄ti infinite diligēdā. nec poneret propt' obiectio
h̄ aliquā multitudinē ꝑsonaꝝ. ¶ Et si dicat'.
ꝙ nulli⁹ boni sine ꝯsortio iocūda ē possessio
dr̄ ꝙ h̄ est veꝝ qn̄ in vna ꝑsona nō inenit' to
tius bonitat̄ plenitudo. ꝓpt' qd̄ idiget ad
plenitudinē bonitatis alteri⁹ ꝯsortio boni.
nō gētilis diceret: ꝙ in ꝓmo bono in q̄ vni-
cā essentiā poneret: ꝛ ꝑsonaꝝ pl'alitatē nega
ret. est plenitudo toti⁹ bonitat̄. ꝛ iō nullius
cōsortio idiget. vl' forte alij ꝯcessis oībꝫ sup
positionibꝫ diceret ꝙ de⁹ sūmā suā bonitatē
extēderet in res depēdētes. nō ꝙ aliquā eaꝝ
vel oēs sil' tantū amet. vel eē bonā iudicet:
quāta ē sua charitas. sʒ singlas tāta sua ca
ritate diligit q̄nta dilectōe sūt digne. et vni
uersitatē depēdentiū eodē mō. Et qn̄ dicit ꝙ
tūc in deo nō esset sūma charitas. negaret'
ꝯn̄a. sūma eñ ē. q2 sūme se diligit: singla q̄ȝ
alia in q̄ tēdit tāte diligit q̄nte sūt diligēda
¶ Ad q̄rtā rōem q̄ est scda Rich. ꝯcedit' ei: Ad 4
ꝙ in sūma felicitate est sūma charitas. sed
negel' ꝙ n̄ possit eē amor iocūd⁹ si nō sit mu
tu⁹ eq̄l' sic ē ip̄e amor sic deā ē i solone rōis
p̄cedētis. ¶ Ad q̄ntā q̄ est tertia Rich. ꝯce- Ad 5
dēdo ꝙ deus nō hēet cui infinite cōicare pos
set sue plenitudis infinitā abūdantiā. ꝛ in-
fidelis negaret el' ꝯn̄am. ꝙ vel hoc esset: q̄a

haberenõ posset cũ vellet. q̃ȝ diceret q̃ non
vellet. vel esset q̃ȝ nõ vellet cũ posset. Dice/
rem ibi q̃ nõ posset nõ defectu oĩpotẽtie. ne
q̃ȝ beniuolẽtie. sȝ q̃ȝ nature rei repugñret plu/
ra esse talia. Eod̃ em̃ mõ ꝓbaret q̃ essentia
in q̃ est plenitudo bonitatis: deberet hr̃e aliã
essentiã cui plenitudinẽ sue bonitatis possȝ
cõicare. vel etiã q̃ in diuinis esset dãda qr/
Ad 6. ta ꝑsona. ꝛ vltra in infinitũ. ¶ Ad sextaȝ q̃
est q̃rta Rich. q̃ nitit̃ ꝓbare ꝑsonaꝝ trinita
tẽ. ꝯcessa suppositõe ꝑma. negãdo scdaȝ. s.
q̃ pcipuũ in vera charitate videl̃ velle alte
rũ diligi vel c. ꝛ soluit̃ rõ ꝯñter vt ꝑus ex pte
Ad 7 charitatis. ¶ Ad septimã. negel̃ ꝯñia: q̃ tũc
frustra ꝓponerent̃ credẽda. q̃ȝ licȝ humana
rõne nõ possint ꝯuinci. tñ a volẽte dei adiu/
torio pñt cognosci. Et ad ꝓbatõem dr̃. q̃ li
cet rõ hũana nõ possit in h̃ mediãte pura i/
tentõe naturali. tñ mediãte deo volẽdo cre/
Ad 2 rõ dere in h̃ põt. ¶ Ad scdam rõnem ꝑncipa/
ne ꝑnci. lẽ factã ꝯ ꝯclonem: negel̃ añs. vicȝ q̃ possi/
bilitas incarnatõis ꝑbi sit in puro lumine
naturali cogñscibil̃. Ad illõ dictũ Albuma
saris dr̃. q̃ h̃ est oĩno supstitiosũ. qd̃ vid̃r so
nare q̃si ex astris sũt cognoscibile ꝑginẽ de
bere parere. qd̃ absurdũ ẽ. Itẽ q̃ albumasar
debuisset p̃cognouisse nomẽ Jesu impositũ
ab angelo de mãdato dei pris. ¶ Sȝ dicen
1 dũ q̃ hoc scriptũ venit ad libros suos. Di/
cit vno mõ q̃ h̃ habuit a ꝓphetis. Nã dic̃
in suo introductorio: h̃ qd̃ dictũ ẽ de signo
virgĩs ꝑmo traditũ esse chaldeis: Sem ꝓ
phete filio Noe. q̃uis ipe nõ ascripserit re/
uelatiõi ꝓphetice sȝ ꝓnosticationi astrolo/
gice: mẽdacia fingẽdo. Dic̃ em̃ Hali in glo
sa q̃driptiti Ptolomei cũ fuisse vnũ de ill̃:
qui nõ fecerũt nisi ꝑgamenũ replere mẽda/
2 cijs. ¶ Scdo põt dici. q̃ cõiter tales habe/
bãt ꝯsortia cũ spiritib; mal̃ q̃ reuelauerunt
talia vera vt deciperent ꝛ mysteriũ incarnati/
3 onis nafali via fuisse factũ indicarẽt. ¶ Ul̃
tertio ꝛ forte meli⁹. q̃ illõ Pelagiani libris
Albumasaris ascribi fecerũt. vt articuli fi/
dei nr̃e puris naturalib; ascribant̃. ꝛ nõ pu
Ad 2 re gratie. qd̃ est sue ꝑfidie ꝓpositũ. ¶ Ad se
cundũ. negel̃ q̃ ex astris possit sciri ort⁹ pro
phete veri. sȝ an prudẽtis cõiecturatoris de
futuris nõ determino. Et ad ꝓbatõeȝ d̃ il/
lo dicto Hali habẽrail dr̃: q̃ astrologi visa
facie celi nõ dicebãt determinate q̃ puer es
set futurus ꝓpheta sȝ considerata facie ce/
li ꝯfuse ꝛ gñaliter iudicabãt: q̃ aliqd̃ mira/
bile ꝛ insolitũ futuꝝ esset ab ipo. nescientes
determinate q̃d hoc esset. ꝛ poterat esse con
iĩciẽdo crediderint cũ dictuꝝ aliqd̃ secretuȝ
futuꝝ: qd̃ ipi vocabant ꝓphetare. Nihilo
min⁹ q̃ puer in tali etate ꝓpheraret: nõ da
bãt astra. sȝ aliq̃ spẽalis motio vel inspira/
tio spũs boni vel mali. Et credibile est q̃ fa
cta fuerit deo ꝑmittẽte a spũ malo illo quẽ
illi de regno colebant. q̃ hoc loq̃bat̃ lingua
pueri: vt error gẽtiliũ quẽ habebãt de astris
magis autẽticus esset apd̃ regẽ: q̃ mag̃ dili
gẽtia astrologos fecerat cõgregari. vt essent
ad idolatriã magis inclinati. ¶ Ad terciũ Ad 3
negel̃. q̃ h̃ sonẽt auctoritates scripture sacre
debite intellecte. Et ad auctãteȝ Job dr̃: q̃
ibi capit̃ rõ ꝛ ꝯcẽt⁹ ꝑ armonia causali corpo
rũ celestiũ respectu effectuũ inferioruȝ: q̃ ad
plenũ inuestigari nõ põt ab hoĩe: maxie na/
turaliter. sȝ faciet eã xp̃s cessare in aduentu
suo scdo qñ cessabũt motus ꝛ tẽpus. Et d.
to q̃ in illa armonia aduẽt⁹ xp̃i esset depict⁹
et figurat⁹: nõ tñ posset ex illis cognosci. cuȝ
cognitiões astroꝝ sũt ꝑ obsuãtias. ꝛ nulle
pñt esse obseruãtie de hoc. Nec dictũ Job
aliq̃d vid̃r dicere de illo aduẽtu. ¶ Hoc eti/ 2
am dic̃. ꝗ btũs Gre. xxx. li. moraliũ exponit
nõ ad hãc mẽtẽ. c. v. sic. dicẽs. q̃d est celorũ
rõ nisi vis supna secretoꝝ. q̃ ꝑ celi cõcentũ
nisi concors pdicantiũ sermo signat̃. sequit̃
tũc igit̃ celoꝝ rõnem quis narrat: cũ seipum
nobis quõ electis spiritib; ꝑficit: insinuat. tẽ
celoꝝ rõeȝ narrat: cu dẽsa mẽt̃ nr̃e caligie se
clara visiõe manifestat. Tũc ꝯcent⁹ celi dor
mit. q̃ȝ cũ apparuerit in iudicio: retributio/
nes opeꝝ exhibitur⁹ exhortationũ iaȝ ꝟba
cessabũt. ¶ Ad auctoritatẽ Esaye dr̃: q̃ ma 3
gis est ꝯ arguentẽ. cũ dr̃. vtinã dirũpes. ꝛc.
id ẽ vtinã ꝯ naturalẽ cõem influẽtiã celorũ
vel ꝓpter istã miraculose naturã hũanã as/
sumeres. Itẽ dr̃ q̃ ibi sit locutio metaphori
ca: eo mõ quo dr̃ Joh. ꝑmo. Uidebitis ce/
lũ apertũ. ꝛc. vbi glo. hoc nõ implet̃ in ipo.
quia postq̃ȝ homo deus ascendit in celũ: a re
dentib; in eũ apert̃ aditus celi. Sic Chri/
sostomus dic̃ sup Math. Ante xp̃m celi
clausi sunt. sȝ xp̃o baptisato apti sũt. sicut ꝛ
ps̃. Inclina celos ꝛ descẽde. glo. iclinati sũt
celi: quãdo virtus ꝛ honor superioꝝ ad ho/
minem descendit. ꝛ forma dei formam ser/
ui suscepit. ¶ Ad illud aplĩ. Cum venit ple/ 4
nitudo tẽporis. dicat̃ q̃ nõ dicit̃ venisse ple
nitudo temporis. quia tempus celi determi/
natũs ad incarnationẽ verbi dei venerat. q̃ȝ
nullũ tale erat. sȝ ideo dr̃ plenitudo venisse

quia tempus quo placuit deo patri mitte/
re filiū ī carnē fuit adimpletū. nō fatali ne/
cessitate sȝ sola dei bonitate. ꝑm glo. ibidem
vt plenitudo tpis tps gratie dr: in quo ple/
ne danł dona spūssctī. in q̄ etiā ea q̄ de chri/
sto p̄dicta fuerāt: erāt adipleta. sic est illud
Joh. Nemo misit in eū manus. qꝛ nōdum
venit hora ei⁹. s. q̄ volebat pati. nō em̄ dn̄s
sb fato natus est. h̄ nec de te credēdū est. nec
dū de illo p quē fact⁹ es. Et sequiꝛ in glosa
lōga series p̄conū p̄mittēda erat. nō em̄ ali/
quis puul⁹ vētur⁹ erat q̄nto aūt maior iu/
dex veniebat: tāto lōgior p̄conū series p̄ce/
Ad vlt. dere debebat. ¶ Ad vltimū dr q illud idē
signū ppheti q̄ erat iudeis iudiciū vētu/
ri verbi in carne: etiā postea erat gentibꝫ q̄ a
sal⁹ ex iudeis est. Joh. iiij. ꝛ ido negeł vltia
cōseq̄ntia. qꝛ gētes debebāt hr̄e signū: inspi/
an ꝙ theolo. sit scientia. ciēdo celū ꝛ astra. ¶ Sȝ ex his nōdū mani
festū est: an theologia p̄mo scdo vel tertio
modoꝝ accepta sit scia. de q̄ dicit scūs Tho
mas q theologia est scia nō ꝓcedēdo ex p̄n
cipijs notis lumine natali. sȝ ex p̄ncipijs no
tis lumie supioris scie. s. dei ꝛ btoꝝ. qꝛ theo/
logia capit p̄ncipia reuelata a deo. sic musi/
ca sumit p̄ncipia in arithmetica demōstra/
ppō pri/ma scoti ta. ¶ Alr dicit scot⁹. cui⁹ p̄ma ppō videt esse:
q theologia ɔsiderādo eā in se est euidētis/
sima scia. ꝛ vidr loq̄ de theologia dei vł btō
2 rū. ¶ Scda ppō: ɔsiderādo theologiā quo
ad nos nō est ꝓ p̄e scia. nō ex defectu ɔside/
ratoꝝ. sȝ ex impfectōe lumis viatoꝝ. q̄d ad
tā nobilia ɔsiderata nisi valde debilr neq̄t p
3 tingere. ¶ Tertia ppō. q si volum⁹ cape sci/
entiā cōiter. s. p noticia genita p talia me/
dia q̄lia status p̄ns admittit theologia est
Durād⁹ scia. ¶ Mgr̄ Durādus silr dicit q capiendo
sciam ppe q̄cunq; triū modoꝝ supius exp̄s/
soꝝ theologia nō esset ppe scia. sȝ pt dici a/
liq̄ mō scia: large sumēdo sciam. vł per attri/
Petr⁹ de tarāta. butā locutōem. ¶ Alr dicit Petr⁹ de tarāta/
sio. q q̄ ad diua in ea ɔsiderata est sapia. p
bat p btm̄ Aug. xiiij. de tri. dicētē. q scia p/
prie est cognitio reꝝ hūanaꝝ sapia diuina
rū. mō theologia ē de diuis. Scdo dicit q lar
ge loq̄ndo de sapia ꝛ scia idē sunt. ꝛ ideo cō
cludit q theologia large pōt dici scia. sȝ stri
Egidi⁹ cte ꝛ ppe est sapia. ¶ Huc vidr seq̄ Egidi⁹:
dicēs q q̄ ad diua est sapia. sȝ q̄ ad huma/
Tho. de argētina na ē scia. ¶ Thomas de argētina singłarem
modū dicit. vicȝ q theologia ē scia: nō tantū
q̄ntū patiꝛ natura rei scibił. sȝ q̄ntū patitur
natura scietis. qꝛ vt dicit: in ea loco passionis

aliq̄d pbatꝛ de sbiecto: nō min⁹ infallibilit
q̄ȝ in economica vł politica. vt q de⁹ pt sati
are desideriū hūanū. qꝛ hȝ rōem sūmi boni
¶ Petr⁹ de alūnia dicit q theologia ē pro Petr⁹ de alūnia
prijssime scia. qꝛ alr studiū ei⁹ esset frustra.
¶ Aureol⁹ dicit q nō est scia. sȝ solū habitus Aureol⁹
declaratiu⁹ eoꝝ que ɔtinenꝛ in scptura sacra
absq; assēsu adhesiuo gn̄ato de nouo. Qui
dā doctor dicit. q theologia est scia ɔn̄aꝝ q̄s
theolog⁹ sciēs esse bonas nouit ex sacra scp
tura deducere. sȝ dicit q an̄s ē creditū: ꝛ etiā
ɔn̄s. ꝛ io dicit q nullū eoꝝ est scitū. Quibus
recitatis q̄libet eligat opiōnē illā quā volu
erit. ¶ Tertia ɔclo hec. ppōnes sacre scriptu Cōclo 3.
re se inuicē inferūt. se inuicē exponūt. ꝛ se in/
uicē ab hereticis ꝛ falsis intellectibꝫ defen
dūt. ¶ Pria ps patȝ. qꝛ ex eo q de⁹ creauit 1
res: ꝛ ex reꝝ creatōe de q̄ Gen̄. p̄mo iferꝛ q
deus est bonus. ex diluuij deductōe q deus
est iustus. ex creatōne ꝛ incarnatōne verbi:
q deus est oipotens. ex xp̄i passiōe. q de⁹ est
misericors. ꝛ ita innūerabilibꝫ talibꝫ. ꝙ mani/
festa est p̄ma ps ɔclusiōis. ¶ Scda ptȝ. qꝛ 2
in pabolis ꝛ obscure dictis sepe ea q̄ sequūt
exponūt se. sepe intellect⁹ p̄oris inotescit ex
eo q̄d sequit. q̄nq; posterioris ex eo q prece/
dit. vt cū dixisset Joh. vj. Caro mea vere ē
cibꝫ. ꝛ sanguis me⁹ ꝛc. seq̄ł. Qui manducat
meā carnē ꝛ bibit meū sanguinē in me ma/
net ꝛ ego in illo. vbi Augu. q seq̄ntia expo
nūt p̄cedētia. puta. q hoc ē spūalr carnē do
minicā mādūcare: in xp̄o manere. ꝛ illū ma
nentē in se hr̄e. ꝛ est in plibꝫ alijs locis. ¶ Pa 3
tet etiā tertia ps. qꝛ cū heretici vnū sensū sa
cre scpture false itelligūt ꝛ exponūt. p aliū
locū sacre scpture ɔfutanꝛ. ꝛ defendiꝛ verus
scpture intellect⁹. vt cū deus dixit Math. 5
Nolite iurare oino. ꝛ heretici hoc accipiūt
sic itelligendū. q in nullo casu liceat iurare
et hāc fuisse mētē saluatoꝝ. cuȝ ipe saluator
postea Mat. vj. iuret. dicēs. Amē dico vo
bis receperūt mercedē suā. Ptȝ q ille nō fu
erit sensus p̄me auctoritatis. quia si xp̄s vo
luisset oia iuramēta tanq; mala phibuisse:
nō ipe postea iurasset. et ita est in mlt̄ alijs
locis q̄ manifesta sunt. ¶ Correlariū. istru/ Corre.
ctus in sacra scriptura potest mltos sensus
veros habere. multasq; noticias sibi acqui/
rere: in fide simpliciū nō inclusas. sequiꝛ ex
conclusione. quia in fide simpliciū nō icla
ditur illa cōbinatio veritatum theologica
rū: inuicem. s. qualiter mutuo se inferūt Itē
qualiter se exponūt ꝛ defendūt. sic loquitur

beatus Aug. xiiij. de trini. c. pmo. q plurimi fideliū hac scia nō pollēt: q̄uis polleāt fide. Aliud est em̄ scire tm̄ mō q̄d homo credere debeat. ⁊ aliud ē scire quō hoc ipm ⁊ pijs opituleť: ⁊ cōtra emulos defendať. qd pro/
Cōclō 4 prio vocabulo aplus sciam vocat. ¶ Quarta ꝯclusio. Per discursum theologicū etiā pñt acquiri noticie adhesiue ppōnum i sacro canone nō expressaꝝ. Pz. q p omes discursus factos in debitis modis ⁊ figura q̄rum p̄missis intellect⁹ firmiť assentit pōt intellectus acquirere noticiā ꝯclusionū quas infert. sz manifestū est q discursus theologici inferētes ṽitates in sacro canone nō expressas: fiunt in debito mō ⁊ figura ex p̄missis quibꝫ intellect⁹ firmiť assentit. igi cōclusio vera. ꝯña nota est. ⁊ maior silr. et minor pz. q ṽitates theologice pñt disponi in bono mō. ⁊ figura cathegorica vel hypotetica. ⁊ certū est q intellect⁹ hoīs catholici illis p̄missis firmiter assentit: auctoritate fidei catholice. ecclesie. vel xp̄i reuelantis. vt probari pōt: q materia facta est p ṽbuz. sic theologice p illud per qd omia distincta cōtra deum facta sunt: cuī est materia facta. sz per ṽbum sunt oīa alia distincta ꝯ deū facta igiť per ṽbum est materia facta. Ul' hypotetice sic. si oīa alia a deo sūt facta p verbum dei: tūc materia est facta per ṽbum dei sz oīa alia sūt facta per ṽbū dei. igiť. pz mi/
5 nor vt p̄us. ⁊ sic in ꝯsilibꝫ. ¶ Quinta cōclusio. q assensus ꝯclusionū hmōi theologicorū discursuū nō sūt fortiores fide: i q̄tū per eos ꝯcludunť. pbať sic. q nō pt p̄us esse cōclusio nota. nec forti⁹ q̄z copulatiua p̄missarū eam notificantiū ⁊ eius notici. gñantiū sz copulatiua pcessus theologici nō est fortius nota q̄z fidei. igr nec ꝯclusio. ꝯña nota est. ⁊ maior pz p̄mo posteriorū. vbi philosophus vult q p̄misse inferētes ꝯclusionez et notificātes eā sūt notiores ea. q ppť qd vnūqdqz tale ⁊ illud magis. Et rōne. q añcedens notū generās noticiā de ꝯclōne nō agit vltra gradū pprium. ⁊ ideo nō gñat noticiā de ꝯclusiōe maiorē vel fortiorē q̄z ipsūmet hz. minor pz. q in discursu theologico vel ambe p̄misse vel ad min⁹ vna est credita: ex auctoritate ecclie. vel ex fide xp̄i⁹. mō copulatiua est eq̄ nota sicut pars eius que minus nota est. eo q ad veritatē copulatiue requiriť veritas ambaꝝ suaꝝ partiū. vñ
6 si vna pars esset dubia: copulatiua eēt dubia. si credita: copulatiua ē credita. ¶ Septima conclusio. q nullus assensus quez habet intellectus viatoris puri q̄ntumcunqz perfectus est in theologia: per syllogismū theologicū est fortior fide patet ex ꝯclōne precedente. ¶ Correlariū. licet studens in theolo/ Correlarium. 1
gia per pcessus theologicos acquirat noticiam maiorē extensiue q̄z p̄us habuit. tamen nō maiorē acquirit intensiue q̄z sunt assens⁹ fidei: q̄s habet de p̄ncipijs theologie. prima pars pz p ꝯclōnes tertiā ⁊ q̄rtā. scda pars patet per q̄ntam ⁊ sextā. ¶ Septima ꝯclu/ 7
sio. quocūqz mō capiať theologia: ipa vt sic nō est scia. loquēdo pprie de scia. Pz. q si p̄mo modo accipiť: tunc est actus vl' habitus. vel ambo simul quo vel quibꝫ assentimus his que in sacra scriptura tradunť. prout in ea traduntť. sz manifestū est q tradunť in ea vt credenda. ergo sic sacra theologia ē pura fides. Nō em̄ pbanť in ea: nec tradantur vt pbenť. sz vt credanť. Uñ Esaye. vij. Si nō credideritis: nō intelligetis. sz aliā translatōez. vbi nr̄a hz. nō p̄manebitis. sz in cognoscēdo firmiť ea q̄ credēda sūt. Si secūdo mō capiť. tūc theologia est cuz istis habitus quo theologus hmōi scit declarare apd simplices ⁊ defendere ꝯtra oberrantes: vel infidelis. ⁊ hic habitus p̄supponit fidem. q credulitatē istoꝝ q̄ in sacro canōe sunt expressa. Nam si quis infidelis cognosceret quomō veritates theologice se exponunt. inferunt. ac defendunt. sciret etiam q̄ sequerenť cōmuniter ad sacram scripturaz. ille nō esset theologus: ex quo eis non assentiret. q̄uis em̄ processus formare sciret. tamē nulli illato per eos assentiret. ⁊ ideo hec theologia doctorum supponit fidem. Nec ē notior q̄z fides eorum intensiue. Et si tertio modo capitur theologia pro habitib⁹ illatis de propositōnibꝫ in sacro canone nō expssis per discursus. patet per ꝯclōnem p̄cedentē. q illi nō sunt fortiores fide: ⁊ supponentes eam. ⁊ min⁹ firmi q̄z habit⁹ fidei in p̄missis ad quas sequunť. cū itaqz fides et scientia pp̄e dicta ex opposito distinguātur. vt in p̄mo articulo dictū est. patz q etiam nō sic theologia est scientia. Eodē modo si quarto modo acciperet. s. pro habitibus omībꝫ illis simul. vel pluribꝫ coꝝ. hec em̄ semp fidez pro fundamēto supponit. cū itaqz omis scientia pp̄e dicta possit infideli esse nota ex puro lumine natali. ⁊ theologia quocunqz modo acciperet: vt sic ñ possit ei esse nota. patet q theologia vt sic nō

est scientia. ⁊ scḋm hanc ɔclōnē vere sunt opi
niones prius recitate dicentes theologiā
notā. dr nō esse scientiam. ¶ Notanter dr. vt sic. pro
pter ɔclusionē p̄mā quia probabile ē q̄ ea
dem ɔclusio est demonstrata in mathemati
ca ⁊ credita in theologia. Et si diceret̄ iuxta
dicta in dubio eius q̄ idem esset assensus: i
catholico pho: quo assentiet huic: deus est
p̄mo ex fide. ⁊ postea per demōstratōem. tūc
ille assensus esset vno mō theologia. ⁊ alio
8 mō scientia. ⁊ ideo addit̄. vt sic. ¶ Octaua
conclusio. capiendo sciā large pro assensu
veri necessarij: siue ex auctoritate siue aliun
de. multiplex fides ⁊ theologia p̄ fide ē sciē
tia. nō tamen omis. Prīa pars pz. q: mul
ti articuli qui credunt̄: sunt simpliciter neces
sarij. vt q̄ deus est trinus ⁊ vnus. q̄ virgo pe
perit. ⁊c. ergo fides de illis est large scientia.
Patet scḋa pars. q: etiā aliq̄ articuli sūt cō
Corre. tingētes. vt q̄ dies iudicij erit. ¶ Correlari
um. etiā sic sumendo sciā nullo mō tota
theologia capiēdo eam q̄cunq̄ mō est scien
tia. sumēdo totū syncathegorematice. scilz
vt quelibet pars sit talis. patet per scḋaz p
5.7.⁊ 8 tem ɔclusionis ppter ɔtingētia. ¶ Sed cō
ɔclones tra hanc ɔclōnem ⁊ ɔtra septimā arguit̄ sic
si in viatoribꝰ de credibilibꝰ est altiꝰ lumē
q̄z fides. tunc theologia ex illo lumine pro
cedēs erit vere sciā. sz de credibilibꝰ est i via
toribꝰ altius lumen q̄z fides. igit̄. patet ma
ior. quia qḋ pcedit ex altiore lumine h̄ ge
nerat altiorē gradū cognoscendi. ⁊ per con
sequens habitū altiorē fide: qui non videt̄
Item esse alius nisi scientia. ¶ Itez q: tale lumen
viatoris sup fidem existens esset supnatu
rale. ⁊ ex ɔñti ita bene dat sciam de credibi
libꝰ sicut lumen naturale de suis scibilibus
minor pbat̄ auctoritate beati Aug. super il
lud Joh. p̄mo. erat lux vera. ⁊c. vbi dicit q̄
aliud est lumen ad credendū. ⁊ aliud ad in
telligendū. ⁊ manifeste sonat q̄ a lumine fi
dei sit aliud lumen ⁊ altius. qḋ dat intelli
2 gere. ¶ Secūdo. quia ibidē dicit q̄ lux icre
ata illuminat hoiem duplici lumine. par
uulos quidē lumine fidei q̄ nutrimur vt la
cte. maiores vero lumine sapiētie. q̄ vt soli
do cibo vescimur. de q̄ apls p̄me Cor. ij. c.
3 Sapiam loq̄mur inter pfectos. ¶ Tertio
auctoritas eiusḋ ad volusianū epl'a. ij. dicē
tis. Ego catholicā fidē pfiteor. ⁊ p illaz ad
certā sciam me ventuz psumo. q̄ expsse sonat
maius lumē ducēs ad sciam certā. ¶ Se
cūdo. q: nisi tale lumē altiꝰ fide reqⁱret̄ i vi

atoribꝰ ds deficeret i necessarijs falsitas cō
sequētis supponit̄ pbatio ɔñtie. q: per solū
lumē fidei qḋ est cōiter in fidelibꝰ nō pōt fi
des defendi ab erroribꝰ. g nisi deus de alti
tiori lumine puideret in necessarijs p defen
sione fidei ɔ hereticos vel infideles deficit
¶ Quidā his rōnibꝰ ⁊ auctoritatibꝰ moti: opīo q̄
ponūt in viatoribꝰ lumen mediū de creden rundam
dis altiꝰ fide. ⁊ inferius lumē glorie. in q̄ lu
mine dicūt. q̄ articuli fidei fiūt itellecti cla
re p statu vie: sicut in lumine naturali intel
ligunt̄ p̄ncipia naturalis scie. Uñ dicūt q̄ du
plex est euidētia. q̄dam est visiōis. q̄ de cre
dendis est btōz. q̄dam intelligētie: q̄ res q̄
non est p̄ns per discursum rōnis cognoscit.
vt astronomus scit ecclipsim fieri debere et
posse per discursum. q̄uis non videat eam.
¶ Sed mihi vidz q̄ de articlis fidei nō ha opīo p
bet̄ a viatoribꝰ cōiter: siue sint doctores si pria.
ue deuoti viri aliqḋ lumen nisi fidei qḋ pz
ex dictis coz. q: volūt q̄ habeat̄ p discursū
ex creditis. ⁊ vt dictū est i pbatōe ɔclusiōis
Discursus nequit facere altiorē assensuz de
ɔclōnibꝰ q̄z est assensus copulatiue inferen
tis. quē btūs Aug. ⁊ etiā isti dicūt esse fidē
¶ Et Durandꝰ pbat nō esse tale lumen. q: pbatio.
vel daret̄ ad vtilitatē psone. ⁊ si sic: tunc eq
lis ingenij ⁊ equaliter conātes. dū tū vita es
set equalis in merito: pariter attingeret illud
lumen. ⁊ hoc doctores ⁊ deuoti nō experiunt̄
Uel daret̄ ad vtilitatē cōitatis. sic dic apls
p̄me ad Corinth. xij. Unicuiq̄ dat̄ mani
festatio spūs ad vtilitatē: supple cōitatis.
⁊ sic illḋ lumē daret̄ vt cōitas veniret ad i
tellectū articuloz fidei altiꝰ q̄z p fidē. ⁊ hoc
illuminatos docere alios. Signū eñ sapiētis
ē posse docere. mō nō ē inuentꝰ q̄ posset doctri
na sua articlos fidei facere itellectos euidē
ter: nisi solū creditos. Itē tale lumē vl' h̄ret̄
pure p discursū ex creditis. ⁊ quō tē cēt altius
cia. vl h̄ret̄ dono dei spēali ex ɔsideratiōe cre
ditoz. ñ tñ i ṽtute coz. ⁊ tūc oporteret pōere q̄
cēt ṽtꝰ ifusa: sic fides. ⁊ cū ñ sit spes neq̄ ca
ritas cū sit ō ɔgscēdis: erit fides. vel oporteret
pōei q̄tuor ṽtutes itellectuales ifusas. Itē
btūs Aug. 9. ō tri. c. j. dic de credēdis. nulla
ifidelitate dubitemꝰ. ⁊ de itelligēdis nlla te
meritate affirmēꝰ. vbi maīfeste velle vr̄ q̄
nō pñt itelligi articlī. nō tñ ē negandū pm
tificatōes fieri deuotis: q̄lestis pris p̄uen
tione pro fidei declaratione siue defensiōe
seu etiam simplicium instructione. sed hoc
non est aliquod lumen. sed prompta a deo

directio in ppositiones pertinētes fide cre-
ditas vel ex creditis deductas. vel etiaꝫ ad
hoc vtiles. ꝛ ꝯferētes ꝑ fidei declaratōe. vl'
simpliciū instructiōe. vel in cognoscēdo de
fectus argumētoꝝ infidelium ꝑ fidei defen
Ad 1 in sione. ¶ Ad motiua eoꝝ q̄ faciūt ꝯ ꝯclōneꝫ
ꝯtrium ¶ Ad p̄mā. ꝯcessa maiori: negeł minor. Et
ad auctatē Aug. pōt dici. vno mō eum vel
le ꝙ aliud est lumē ad credendū: qđ est i via
toribꝫ. ꝛ aliud est lumē ad intelligēdū: qđ ē
in patria: siue in beatis. Alio mō pt dici iux
distinctōem theologię positā in articulo p̄
cedente. ꝙ lumē ad credendū vocat fidem
simpliciū: q̄ simpliciter credēdis assentim⁹
que est cōis oibꝫ fidelibꝫ. ꝛ ꝑ lumē ad intel
ligendū intelligit theologiā scđo vel tertio
mō. vel oībꝫ modis simł' dictā. s. q̄ scit cre
denda ꝑ inuicē declarare. defendere. ꝛ aliq̄
mō ꝑsuadere. quā etiā vocat sapiam vl' scie
tiam. xiiij. de tri. c. primo. q̄ lumine dicunł
articuli intelligi: nō simplicił quō scił qđ ꝑ
eos credił. Vn̄ btūs Ambro. Mihi impos
sibile est scire misteriū incarnatōis xp̄i mēs
tacet. vox silet. nō mea tm̄: sꝫ ꝛ angelorum.
Sꝫ hꝫ de eis q̄da excellētior notitia q̄ est fi
Ad 2 deo simpliciū. ¶ Ad idē intelligił scđa au-
ctoritas. lac dr̄ fides simpliciū. ꝛ solidus ci
bus theologia scđo tertio vel q̄rto mō ac-
Ad 3 cepta. ¶ Ad tertiā auctoritateꝫ pōt dici ꝙ
btūs Aug. loquił de vera scientia patrie ad
quā ꝑ fidē ꝑuenił. Vel ꝯformiter dicꝫ dic
ego ꝑsumo me vēire ad sciāꝫ scōꝝ doctoꝝ ca
tholicoꝝ. quę vocał vera sciā. mō cōi sumē-
do sciam. de quo dicef in seq̄nti ꝯclusione.
¶ Ad scđam rōem negał ꝯn̄a. vicꝫ qua īfer
Ad 2 rō tur: deū ibi necessario deficere. ꝛ ad ꝓbatio
nē negeł. ꝙ ꝑ solū lumē fidei nō possit fides
defendi ꝯ infideles a sciētibꝫ theologiā se-
cūdo tertio vel quarto mō sūptā. tales enī
preueniētōe diuina dirigēte clipeis dauitice
turris versutias argumentoꝝ infideliū suf-
Cōclo. 9 ficienł dissoluere pn̄t. ¶ Nona ꝯclusio. ca-
piendo sciāꝫ tertio mō ꝑ assensu ꝯclonis de
ducere in ꝯn̄a necessaria. formalr vel etiā ali
ter bona ꝑ p̄ncipia certitudinalr siue i lumi-
ne naturali siue ex auctoritate fallere n̄ po-
tente nota theologia tertio mō dicta. vl' eti
am quarto mō est scia. Pꝫ. qꝛ ꝓcessus the
ologici ita sūt formales sicut alij. et ex p̄nci
pijs ꝓcedūt: certitudinaliter notꝫ ex aucto-
ritate sacre sc̄pture xp̄i et ecclesię. quę maio-
rē prębet infallibilitatē. ꝛ veritatꝫ certitudi-
nē q̄ꝫ ingeniū naturale. testāte btō Aug. li.
ij. sup Gen̄. ad lr̄am. c. ix. dicente. Maior
est quippe scripture hui⁹ auctoritas q̄ꝫ om
nis humani ingenij perspicacitas. ¶ Cor- Corre.
relariū Sacra theologia est scientia per at
tributōem ad sciētias ꝓprie dictas. quia si
cut sciētia proprie dicta ꝑ demōstratōeꝫ ge-
nerata est assensus ꝯclusionis sine formidi
ne. ita discursus theologicus. ꝛc. ꝛ sicut illę
procedunt ex p̄missis certis i lumine natu-
rali. sic istę ex p̄missis certis vel altera caruꝫ
reuelatōe supnaturali. Illę intellectū in na
turalibꝫ ꝑficiunt sed theologia suis princi
pijs ꝛ discursibꝫ supnaturalł ꝑficit. etiam
ibi vbi oēs sciētie naturales deficiūt. ¶ Sꝫ q̄ sit eī
nō immerito querił si sit scientia: quę sint e- p̄ncipia.
ius p̄ncipia. de quo mgr̄i mei late sc̄pserūt.
Et ideo me breuiter expediendo dico per. p
pōnes. ¶ Prima oīm veritatū theologicaꝝ ꝓpō. 1
p̄ncipiū p̄mū est deū esse. Pꝫ. qꝛ oēs inni-
tunł reuelationi diuine: quę ꝑsupponūt de
um esse. Forte dicef. quare nō hoc. s. aliqđ ē
ponił p̄ncipiū p̄mū theologię. vel hoc. scilꝫ
qđlibet est vel nō est. q̄ sunt p̄ora: a posterio
ri arguēdo: qꝛ deū esse. R. ꝙ illa sūt p̄ncipia
metaphisice: cuilibꝫ adultēti i lūine natali
nota. ꝛ nō exp̄sse posita in canone biblię. et
ideo p̄ncipia theologię non dicunł. q̄ theo
logia reuelatōi innixa est. ¶ Scđa. de⁹ est ꝓpō 2
summe bonus: vel immēse bonus. immense
verax et iustus. sequunł ex p̄mo supposita
significatōe quid nois. vicꝫ ꝙ sit deus. quo
maius excogitari nō possit. ¶ Tertia ꝙ hec ꝓpō 3
ꝯn̄a sit bona: deus hoc reuelauit esse: ḡ hoc
est. fore. ḡ erit. fuisse. ḡ fuit. sequił ex p̄ceden
te. qꝛ est imense verax. Aut loco illi⁹ hypo-
thetice hec cathegorica. Quicq̄d reuelauit
immēse verax esse est. vel. quicq̄d reuelauit
immense verax fore erit. ꝛ in ꝯsilibꝫ. Unde
ex illo ꝓbabunł veritates sacrę sc̄pture tan
q̄ꝫ per p̄ncipiū extrīsecū. sic scꝫ. quicq̄d reue-
lauit immense verax fore: erit. sed antichri
stum reuelauit immense verax fore. ergo an
tichristus erit. ꝛ ita in alijs. ꝛ est vnum val
de generale principium. quia fere per ipsum
vt per medium extrinsecum oēs veritates
assensiue in sacra scriptura posite possūt de
duci. ¶ Quarta. ꝙ omnis enunciatio reue ꝓpō 4
lata a deo est vera. vel sic. omne reuelatum
a deo est verum. et illud principium est po
sterius pręcedenti. quia est de terminis se-
cunde impositionis. et est min⁹ ꝓpriuꝫ p̄ce
dēte. qꝛ paucas v̄itates sacrę sc̄pturę infert
immediate. scꝫ illas in quibꝫ ponił verum.

alias nō infert: nisi per modū seqle. vt dicē-
do antichristū fore est verū. igit antichrist⁹
erit. ꝛ ɔstat q̄ q̄zuis in mētalibꝫ ɔña valeat
eo q̄ termini mentales naturalr̄ significant
tñ vocalibꝫ tñ vel scriptis nō valet. nō eniꝫ
sequit̄. hoīem esse asinū est verꝫ. ḡ hō est asi
nus. nisi addat̄ sic designādo sicut cōsueuit
ppō 5 declarari in arte obligationū. ¶ Quīta. pn
cipia intrinseca sūt oīa in sacra scrptura posi
ta: ex quibꝫ alia veritas theologica pōt in-
ferri: siue posita in sacra scrptura siue nō. tā-
q̄z per mediū nō cōe sꝫ ꝑpriū. sic deū esse imē
sum. vel summū bonū est pncipiū ad īferē-
dum: q̄ solū vnus est deus. eo q̄ ɔdictōem
implicat esse pl'a sūma bona. et ita in alijs.
6 ¶ Sexta ꝑpositio. oēs articuli fidei ꝛ om-
nes ꝑpōnes assensiue in sacro canone posi-
te sūt pncipia theologie. defensiue l' decla-
ratiue. vel illatiue. patet. q2 oēs ille ꝛ illi ar-
ticuli sunt īmediata obiecta fidei. q2 eccl'ia
oēs illos eq̄ īmediate approbat: approbā-
do simbolū aploꝝ ꝛ totā bibliā. ꝛ ex credit̄
7 sacra theologia ꝓcedit. ¶ Septima. Tñ ī
ter istas veritates aliq̄ sūt pores. aliq̄ poste-
riores. ordine ꝓbationis. defensiōis. vl' ad
minus illatōis. ptꝫ. q2 pus est deuꝫ esse q̄z
tm̄ vnū deū esse. ꝛ pus est deū esse bonum q̄z
oīa ꝓducta esse bona ꝓpter deū. q̄ tñ oēs sūt
in biblia expsse. Eodē mō illatiue a posteri
ori. pus est resurrexisse a mortuis q̄z eē mor-
tuuꝫ. sequit̄ eīm resurrexit a mortuis. ḡ mor-
tuus fuit. sꝫ nō ecōtra. q̄zuis ordine ꝓducti
onis rex mori ꝓcessit resurrectōem. ꝛ ita ē in
8 alijs. ¶ Octaua. eadē ṽitas est ī sacra the-
ologia pncipiū: ꝛ ɔclusio theologica diuersi-
mode. ptꝫ. q2 inq̄ztū reuelata ē: ꝛ obiectuꝫ fi
dei in canone expssū: pncipiū ē. sꝫ inq̄ztū ex
alijs pncipijs deducibil' ē: ɔcl'o theologica
est. Immo de h̄ nō ē mirādū. q2 dēm fuit q̄
diuersimode vna ppō est pncipiū in theolo-
gia. ꝛ ē ɔcl'o ī methaphisica. Hoc de. iij. ar.

Uenio ad quartū

artic. 4. articulū. vicꝫ videre an theologia sit vna sci
entia. Ubi pmo aduertendū q̄ capiēdo the-
ologiā ꝓ vno simplici habitu assensiuo cō
clusiōis discursus theologici: inq̄ztū ē theo
logic⁹. nō ē dubiū q̄n tal' assens⁹ sit vna sciē
tia: eo mō q̄ theologia ē scīa. Sꝫ capiendo
theologiā tertio mō ꝓ multis talibꝫ assensi
bus: imo oībꝫ q̄s q̄s hꝫ de ṽitatibꝫ theolo-
gicis sic illatis. Ul' q̄rto mō. puta ꝓ oībꝫ
habitibꝫ q̄s q̄s hꝫ assensiuos: de oībꝫ articu-
lis fidei ꝛ ṽitatibꝫ in biblia expssis. et alijs
ex illis deductis. an sit vna scīa: intēdit h̄ ar
ticul⁹. ¶ Scdō est notādū. q̄ vnitas multo- notā. 2
rū taliū assensuū sumit̄ non ex esse vnū sim-
pl'r: quocūq̄z mō vnuꝫ accipit̄. sꝫ ex vnitate
sbiecti attributōis in scīa ɔsideratis. l. ex vni
tate formalis rōnis scḋm quā illa scīa suū sb-
iectū ɔsiderat. in ordie ad quā rōem oīa cō
siderata hñt attributōem. vt tota natural'
phia dr̄ vna scīa. q2 ɔsiderat oīa ɔsiderata
in ordine ad rōem mobilitat̄: siue entis mo
bil'. distinguūt̄ eīm habit⁹ ex formali rōne ꝓ
pria suoꝝ obiectoꝝ. Istud hr̄. 4. meth. pri-
mo posterioꝝ. ꝛ. ij. ethic. de distinctōe virtu
tū. Recte sic vnitas sensus exterior' ex vni-
tate obiecti formali sꝫ quā est ab illo sensu
sensibile dr̄ vna. vt visus vnus est ex vna rō
ne formali oīm visibiliū. q2 oīa sūt colo[illegible]
mēdo colorē large. ꝛ est sīle de vnit[illegible]
rus ꝓ attributōem ad vnū ducē. ¶ [illegible] [illegible]
est notādū. q̄ sacra scīa nostra ɔsid[illegible]
inq̄ztū est finis vite viatoris attingi[illegible]
formata. scꝫ vt obiectio fruēdo. oīa [illegible]
cōsiderat vt vtēda in ordine ad ipum. ꝛ [illegible]
oīa ɔsiderat vna formali rōne. [illegible] inq̄ztuꝫ di
uina sunt in se. vel diuina sūt ꝑticipatiue.
vt effect⁹ ꝓducti vel in ipm resolubiles. ꝛ ita
in alijs. ꝛ si pctā ɔsideret q̄ nō sunt entia. ꝓ-
prietū hoc est in ordine ad deū. sꝫ vt pri-
uationes ipedientes aditu diuinitat[illegible] [illegible] [illegible]
his sequit̄ ɔclusio [illegible] q̄ sacra theol[illegible]
est vna scīa illo mō q̄ est [illegible]
cūdo. tertio. ꝛ qrto mō [illegible]
oēs habit⁹ deducti [illegible]
nē formalē ɔsidera[illegible]
na dicūt̄ ꝓ [illegible] theolo[illegible]
ber illorū modoꝝ dicta [illegible]
saltē q̄ ad hit⁹ ɔclōnū ꝓbata [illegible]
formale [illegible]
multoꝝ [illegible] Et hec ɔclo cō [illegible]
li. [illegible] ar. [illegible]
tarē q̄ cenit̄ vnā esse. Hoc de qrto articulo.

Uenio ad quintū

Artic. 5. articulū. ad videndū an de⁹ sit sbiēm sacre the
ologie: vbi sciēdū q̄ ī ꝑposito loq̄ volo d' sb
iecto attributōis scīe. vicꝫ d' illo subiecto ī ordīe
ad c⁹ rōeꝫ tota scīa dr̄ vna. sic tota logica dr̄
vna scīa ꝓpt̄ vnitatē rōnis: argumentatōis ī or
die ad quā oīa ī ea tradita ɔsiderāt̄. [illegible] ɔclusio ꝓ
tā. q̄ vt colligit̄ ex dict̄ ph̄i. j. poste. ꝛ [illegible] ma i [illegible]
de hui⁹ subiecti rōe. ē q̄ sit fini⁹ in [illegible] tecta [illegible]
not⁹. pꝫ q2 d' eo dñt ꝓbari passiōes cō[illegible]

illius sciẽtie. saltē si nō sint de eo note. vt pa
ret pmo posterioꝝ. cap. j. ⁊ viij. Nā posteri/
us notū in scia h̄z rōnem passiōis in sciētia
nō sbiecti. sicvnū passio est entis: ⁊ posteri⁹
eo. iō nō est methaphisice sbiectū. q̄uis cū
2 ente ɔuertat. ¶ Scḋa ɔditio ꝙ sit cōissim⁹
q̄ ad pncipalr̄ ɔsiderata. sic tn̄ ꝙ nō excedat
metas sciē. rō hui⁹ h̄r ex pmo posterioꝝ. et
q̄rto meth. q: ab eo scia capit vnitatē. attri
butōem. ⁊ distinctōem. mō si excederet me
tas sciē: nō posset p ei⁹ rōem scia ab alijs di
stingui. eo ꝙ etiā de alijs verificaret: q̄z de il/
Corela lis. de quib⁹ in illa scia ɔsideraṫ. ¶ Ex q̄ cor
rium. 1 relarie sequiṫ ꝙ nō optet sbiectū sic simpli/
ciṫ de oīb⁹ terminis ɔsideratis in illa scien
tia verificari. q: sufficit vt dictū ē ꝙ de prin
cipalr̄ ɔsideratis. In q̄libet aūt scia ɔside/
rant etiā aliq̄ min⁹ pncipalr̄. vt oppositio/
nes sbiecti vel passionū. vt puatōes. vel vt
ptes integrales. vt in logica de noie ⁊ verbo.
q̄ nō sūt argumētatiōes: sz eaꝝ ptes. de con
sequentia mala. vel syllogismo peccāte in for/
Corre. 2 ma: q̄ nō est argumētatio nec ps eius. ¶ Ex
q̄ sequiṫ scḋm. ꝙ hmōi min⁹ pncipalr̄ consi
derata in scia: ɔsiderari debet in ea in ordie
ad rōnem aliquā attributiuā sbiecti. puta.
vel q: sūt eius puatiōes. oppositōes. vel p
tes integrales. vel alio hmōi mō attributiuo
ad rōem sbiecti se h̄ntia. pz. q: nisi attribu/
tiuā rōnem h̄ent ad rōem sbiecti: ad ipaꝝ
sciam nō ptinerēt. sz essent ab extra: et nec i
Corre. 3. troducta. ¶ Ex quib⁹ correlarie sequiṫ ꝙ sb
iectū attributōnis sciē nec q̄ esse res extra: q̄
nō est signū. pz. q: talis nō est cōis ad oīa
in scia ɔsiderata. cū nō sint res cōes in mun/
Patet 2 do. vt supponiṫ ad pñs. ¶ Scḋo ꝙ oporte
at esse terminū. pz. q: talis cū nō est in si/
gnificādo cōis: cōuenire pōt multis in scia
subiectū cōsideratis. ¶ Ex quib⁹ sbiectū attributio/
theolo. nis sacre theologie pt sic describi. Est termi/
nus in theologia pmo not⁹ cōissimus i ea
nō excedēs eius metas in ordine ad cui⁹ ra
tionē oia in ea ɔsiderata h̄nt attributōem
Notā. 3 ¶ Tertio est notandū. ꝙ hic nō queritur de
sbiecto theologie put ē simplex assens⁹ vni⁹
ppōnis credite. vel ex creditis deducte. q: sb
iectū talis sciētie siue theologie simplicis
propriū vt credo esset sbiectū eiusdē ppōnis
cui⁹ esset assensus. Sz q̄riṫ de sbiecto theolo
gie talis quocūq̄z mō de pus recitatis in ar/
ticulo scḋo sūaṫ. dictū est eñ in articulo pre/
cedēte ꝙ talis totalis theologia saltē in duob⁹
vltimis mōis ē vna scia. iō q̄riṫ q̄s sit ille ter

min⁹ pmo not⁹. ⁊c. in ordine ad c⁹ rōeꝫ tota
vocaṫ vna. ¶ Quarto ē notādū ꝙ doctores notā. 4
nr̄i de sbiecto isto valde sūt varij. ¶ Primo dic̄ 1
btūs Tho. ꝙ ds est sbiectū ei⁹. ⁊ non specifi
cat aliquā rōem fm̄ quā est sbiectū. ⁊ ita vi
det velle ꝙ ds absolute sit h⁹ sciē sbiectum.
¶ Scḋa opio ē migr̄i alexādri de ales. ꝙ de 2
sbiecto ɔtingit loq̄ tripli. fm̄ tria q̄ in q̄libet
pfecto pūt ɔsiderari. hec aūt tria sūt. sba. v̄
tus. ⁊ opatio. de q̄b⁹ theologia pncipalr̄ in
q̄tū sūt dei tractat. put igiṫ loq̄ṫ de sba dei:
de⁹ fit sbiectū. put de v̄tute dei xps esset subie
ctū. q̄ est v̄tus ⁊ sapia dei. pme ad Corit. j.
⁊ put respicit opa dei. sic op⁹ restauratōnis
factū p xpm eēt ei⁹ sbiectū. ⁊ sic totale subie
ctū eēt sba diua p xpm in opib⁹ repationis
māifestata. ¶ Tertia opio Petri de tarāta 3
sio quā recitādo dūilas magis appbare vi/
det: ꝙ de sbiecto sciē ɔtigit loq̄ dupl̄r. scz stri
cte vno mō. ⁊ ppe. ⁊ sic dr̄ sbiectū intētiōis:
de q̄ pncipalr̄ agiṫ ad qḋ oia alia reducunṫ
et sb cui⁹ rōne aliq̄ mō ɔtinēṫ. p qḋ scia di/
stinguiṫ ⁊ intitulaṫ. ⁊ sic dic̄ ꝙ de⁹ ē sbiectū the
ologie. ⁊ cū ille sint ɔditōes sbiecti attribu/
tiōis. pz ꝙ coincidit cū opione sci thome
Alio mō large ⁊ cōiṫ sbiectuꝫ sic ē d: materia
execūtōis. vt cū domificatoꝝ sbiectū inten/
tiōis sit dom⁹. sbiectū executōnis sūt lapi
des ⁊ ligna circa q̄ opaṫ. et h̄ mō dic̄ ꝙ oēs
res diue in q̄ztū esse diuū pticipāt: sunt sbie
ctū theologie. ¶ Quarta opio doctoris so/ 4
lēnis. s. Henrici de gandauo. xij. q̄libet. q. j.
est ꝙ de⁹ sb rōne īfinita vl' absoluta sit sbie
ctū ei⁹. ⁊ ē veꝝ ꝙ sic eē ds ē subiectū sue sciē/
tie sic dic̄. q: suū eē absolute ⁊ sub rōne infi/
nitatis ɔphēdit. sz mere theologie fm̄ eū eti
am subiectū ē sub rōne absoluta. sz fm̄ quē
dā modū iferiorē ānexū sue infinitati. Nr̄a
eñ theologia nō tminaṫ i deū cōphēsiue. sz
in ei⁹ eēntia in q̄ztū dederit eā itelligi. ¶ Alia 5
opio vr̄ btī Aug. de doc. xpia. ꝙ res ⁊ signa
sūt subiectū. Et credo ꝙ debeat itelligi ꝙ sint
subiectū executōis. n̄ at atributōis ⁊ pncipa
le. q: nō posset ondi quō ab eis nr̄a theolo
gia h̄ret vnitatē. sz ē circa ea. vt etiā migr̄ de
clarat dis. pma. ⁊ sumit h̄ a btō Augu. loco
pallegato. ¶ Sexta est opinio scoti docto/ 6
ris subtilis ꝙ ipius theologie in se deus est
subiectuꝫ. scḋo ꝙ etiam theologie nostre q̄z
tū ad necaria simpl̄r sub rōe q̄ hec essentia.
¶ 7. opio Cassio. ꝙ xps tot⁹ ⁊ mēbra ē sub/ 7
iectū theologie. ¶ 8. opio Egidij ⁊ migr̄i gre. 8
ꝙ subiectū theologie ē ds put ē pncipiū no/

stre restauratōnis.ꝛ ꝯsūmatio nr̄ē glificati/
9 onis.¶ Nona opio.ꝙ sbiectū sciē dr̄ aliqd
tripl̄r. Uno mō illd ad qd oīa illi⁹ sciē ṙdu
cunt̄ tāq̄ȝ ad ꝑncipiū indiuisibile.ꝛ sic geo/
metrie pūct⁹ diceret̄ sbiectū.eo ꝙ a puncto
fluit tota nāa q̄ntitatis.ꝛ h̄ mō dic̄ ꝙ deus
est sbiectū theologie. Scd̄o mō dr̄ sbiectū
ad qd oīa ṙducunt̄ sicad totū itegrale.ꝛ sic
geometrie sbiectū diceret̄ corp⁹.eo ꝙ ī corpo
re oē genus q̄ntitatis includit̄.ꝛ sic christ⁹ ē
sbiectuȝ theologie. Tertio mō sbiectū dice
ret̄ ad qd omia reducunt̄ sicut ad gen⁹ vni
uersale.ꝛ sic geometrie sbiectū esset q̄titas
continua.ꝛ ipius theologie ens diuinum.
10 ¶ Decima opio est opinio vt credo mgr̄i no
stri:quā ponit mgr̄ meus Heilmān⁹ ꝙ sub
iectū theologie est deus:inq̄tū est a nob co
gnoscibil̄ supnaturalr̄ et enigmatice.ad qd
allegat btm̄ Tho.in lectura sup ꝑmo snia/
rū.vbi ponit deum esse sbiectū:vt est cogsci/
bilis p inspiratōem.quas opiones adeo p/
lixe recitaui:vt q̄ ad mentē ponentiū oēs
hn̄t pbabilitatē.q̄libet eligat opionē quā
Notā.5 reputat pbabiliorē.¶ Quinto notādū est.
ꝙ cū negari possit easdē res a distinctis sciē
tijs ꝯsiderari. Nā theologia eo ꝙ creatorē
et creaturas.methaphisica ens ī maxima
cōitate.naturalis phia mobile et imobile.
arithmetica vnū ꝛ multa ꝯsiderāt.ido con
stat eas de omib̄ entib̄ mūdi vt de signa
tis suaȝ ꝯclusionū ꝯsiderare.scias nō posse
distigui penes res ꝯsideratas.ſȝ penes for
males rōnes ꝯsiderādi iꝑtatas p sua sb/
iecta.ptȝ.q̄ sic methaphisica de oib̄ abso
lute.phisica de omib̄ in ordine ad motum
et arithmetica in ordine ad numeȝ consi/
derat.quia licet ꝯsiderata sint eadem:tam̄
formales rōnes ꝯsiderandi sunt diuerse.et
ex illis sunt argumētatiue diuerse ꝛ sumūt
Corre. diuersitatē suam tanq̄ȝ a suis causis.¶ Ex
quo sequit̄ correlarie.ꝙ nō pōt melius con/
siderari quid sit sbiectuȝ sacre theologie:q̄ȝ
inspiciēdo gn̄alem rōneȝ in ordine ad quā
omia ꝯsiderata ꝯsiderat.ꝛ vt iuxta illā sb/
notā.6. iectum eius accipiat̄.pȝ et notabili.¶ Sex
to notandū p modū suppositōis ꝙ finis to
talis ad quē tendit sacra sciptura siue theo
logia ppriꝰ ꝛ imediatus:videt̄ esse salus
viatoris.scȝ vt hoies viatores fiāt bti.ptȝ
Joh.xx. Hec aūt scripta sunt vt credatis:q̄
Jesus xp̄s ē fili⁹ dei.ꝛ vt credentes vitā ha
Corre. beatis in nomine ipius.¶ Correlariuȝ seq̄t̄
ꝙ formalis ratio ſm̄ quā ꝯsiderat res:theo

logia est salus siue beatitudo hoīs.patȝ ex
notabili: et quia vbiq̄ȝ hec promittit̄ cre/
dentib̄.vt Gen̄.xv.dr̄. Abrahe. Ego mer
ces tua magna nimis.ꝛ.xxij. Et bn̄dicēn ꝛ
in semine tuo omēs gētes terre. hec in prin/
cipio veteris testamēti.q̄ sine dubio intelli
genda sunt iuxta glo.ibidē de bn̄dictiōe fe/
licitatis eterne. Idem in plib̄ noui testam
ti locis.vt Luce.xix. Uenit filius hominis
querere ꝛ saluū facere.i.btm̄ facere.ꝛ ꝑma
ad Thi.ꝑmo. Xp̄s iesus venit in hūc mū/
dum pctōres saluos facere.ꝛ.ij.ad Thi.3.
Ois sciptura diuinit⁹ inspirata vtilis ē ad
docendū.sequit̄.vt pfectus sit hō dei.ꝛ quō
aūt nisi btūs. Et sctūs Aug.li.83.q.q.58.
Deus noster ad salutē aiaȝ diuinos libros
spūsancto moderat⁹ est. His notatis nō p/
iudicāda bn̄dictis magistroȝ ꝛ doctoȝ: po
nunt̄ ppōnes faciles.¶ Prima ppō.nō vi ppō.1
det̄ ꝙ sbiectū sacre scripture sit aliqs termi/
nus supponēs solū p creatura.ptȝ.q̄ quo/
modo esset sūma scientiaȝ ꝛ dn̄a si nō ha
beret nobilissimū sbiectū. Itē sbiectū ei⁹ de
bet importare obiectū in q̄ ꝯsistit hoīm bea/
titudo.cū hoc sit finis eius vltimat⁹:qd ne
quit esse creatura.vt notū est.etiā in lumie
naturali.¶ Correlarium.oportet sbiectum Corre.
sacre theologie esse terminum supponentē
pro creatore.sequit̄ et conclusiōe.¶ Secū/ ppō 2
da propositio.ꝙ hic terminus de⁹ nō est ei/
se sbiectum sb sua rōne essentialiꝛ absoluta
et loquēr de theologia nostra.patet primo
q̄ vt sic de deo ꝯsiderat metha.phisica.et si
hoc nō ꝯcludat̄.tamē ꝯcludi videt̄ q̄ ratio
formalis ꝯsiderationis sacre scripture nō est
dei sb rōne absoluta tum quia in hac vita
nō est nob possibilium q̄ vt dictū est i cor
pore nō ꝑpter hoc eā de⁹ reuelauit.¶ Ter/
tia ppō.q̄ inter rōnes deitatis pbabilius vi/ ppō 3
det̄.ꝙ de⁹ sit sbiectū sacre theolog.ꝙ inq̄tū
est finis vite viatoris fide formata attingi
bilis probatur ex precedentibus.quia cū
deus sit sbiectum theologie per conclusio/
nem primā ꝑ eius que.ꝙ correlariū.et nō
sub consideratione sui absoluta.vt dicit.2.
sed contracta videtur ꝙ maxime ꝑpe sit
sbiectū sb illa formali rōne ſm̄ quā theolo
gia ab alijs distinguit̄ scientijs.ꝛ ꝑncipalr̄
sua ꝯsiderata ꝯsiderat.ſȝ hoc est sb ea ꝯdici/
one:qua est finis vite viatoris.ꝛc.ſgil.ma/
ior nota est per sextum notabile.ꝛ mior pa
ret quia si methaphisica deum considera/
ret hoc esset principaliter absolute.et si vt

sit causa rerum. tamē nō prout est finis vite
viatoris. &c. Item si moralis: hoc tū est: vt
naturali inuestigatōne speculabilis. sed nō
prout fide attingibilis. Itē si iura canoni/
ca vel ciuilia: h nō est vt eorum obiectum. sed
vt illud in qđ suum obiectū ordinare dispo
nunt. scz hoiem. ḡ patet q per deū sic cōside
ratū sacra theologia a ceteris sciētijs separat
sed hanc esse formalē rōnem cōsideratōnis
theologie. patet p correlarium 2 sum notabil.
considerat eīm ad salutē viatorum fide forma
ta attingibilē. deū scz. vt fide enigmatice i
hac vita cognoscat. & charitate in via dile/
ctus. in patria plene diligat. Item h patz ex
conditionibus sbiecti q: rōn formalē rōnem
talis cōsideratōnis: deus est in theologia p
mo not⁹. Nā si queriat. de q̄ theologia tra/
ctet: nihil conueniēti⁹ rñdendum occurrit q̄z
deus: in q̄tū est finis vite viatoris. vñ & hic
de eo psupponit: q: est. Ad Hebre. xi. Ac/
cedentē ad deū oportz credere q: est & q: a
remunerator est. ecce q vt beatificās est sua
remuneratōe psupponit esse in sacra scriptu/
ra. Itē de omibus pncipalr cōsideratis verifi
cat. q: in pmo trinus & vnus cōsiderat. et sic
est obiectū beatificās. Vñ Joh. xvij hec est
vita eterna: vt cognoscant te deū pūm: & quē
misisti Jesum xpm. Item in scđo creator est
et creauit rōnales creaturas: vt btitudinis
sue pticipes fierēt. Vñ btūs Aug. li. suo de
cognitōne vere vite. ca. xxv. Ad hoc creati
sunt homines vt eternalr viuāt: & eternalit
vitā pspiciant. Item in tertio. reformator
est ad beatitudinē. venit eīm vt hoiez ad be
atitudinē reduceret. vt allegatū est supra i
correlario. ¶ Itez i quarto. sanctificator est
Nā ad hoc sacramenta instituit: vt ipsis ho/
mo beatus fiat. & deū beatifice attigere pos
sit. & hec sunt omia pncipalr cōsiderata. oia
autē alia que sacra theologia cōsiderat: ad
hunc finē p attributōem ordinat. put patz
Correlarium inductiue. ¶ Ex quibus patz q deo sic cōside
rato omes sbiecti rōnes cōueniūt. ¶ Sz for
obic. 1. tassis dicet. q ome attigibile fide formata
est passio reuelata de deo. igit nō vidr esse
de rōne subiecti. cōña tenet. q: passio est po/
sterior sbiecto. Añs patz Marci vlti. Qui
obiectio 2. crediderit. &c. ¶ Secūdo. q: deus put ē finis:
ita nō est pncipiū seu pmū respectu hui⁹ sci
entie. igit nec sbiectū. cōña tenet p cōditiōes
sbiecti supius expssas. & añs patz. q: pot est
ratio dei absoluta: q̄z eum esse finē vite via/
toris. Et si dicat q rōnem absolutā dei sup/
ponit a methaphisica. tūc hec scia essz ei sb
alternata. qđ nō vidr verum. q: quō fides sci
entie naturali esset sbordinata: mō hec sciē
entiā p pncipijs habet fidē cū suis articlis.
¶ Tertio. q: idem vidr esse sbiectū theolo/ 3
gie beatorum: & viatorum. cū si differāt: nisi vt cla
re visum & enigmatice. pme ad Corint. xiij.
mō deus put attingibilis fide nō est finis
beatorum. cū fides nō sit in beatis. q: euacua
tur. vt in eodez ca. dr. ¶ Quarto. q: de deo 4
nulla passio hui⁹ scie pdicat. igit. cōña nota
quia sbiectū dr respectu passiōis. añs ē boe
tij libro suo de trinitate dicentis. q simplex
nulli sbiectū esse pōt. manifestū est aūt deū
esse simplicē formā. ¶ Quinto. q: deus nō 5
est materia theologie. igit nec sbiectū. cōña
tenet. q: materia & sbiectū idē sūt. añs patz. q: a
deus est finis theologie. ḡ nō materia. q: fi
nis & materia nō coīcidūt. ij. phisi. ¶ Sex/ 6
to dicit venerabil' Hugo de scto victo. li. de
sacramētis q aliarum scientiarum materia sit o/
pera cōditōnis. theologie vero opa restau/
rationis. ḡ nō deus. ¶ Septimo. q: de⁹ vt 7
sic nō dr de oibus de quibus theologia cōside/
rat. ḡ &c. cōña tenet. quia ex vnitate sbiecti:
tota scia nō posset dici vna. nisi sbiectū de
oibus verificaret. añs patet. quia in ea de oi
bus depēdentibus est cōsideratio. & de signis
vt dicit mgr. quorum nullū est deus. ¶ Ex cō/ Confi
firmat. q: nō videt vt sic verificari de omni
bus pncipaliter cōsideratis. igit. cōña suppo
nit & añs pbat. quia pmus liber cōsiderat d
deo put est trinus & vnus. mō vt sic nō vi/
det esse finis vite viatoris &c. q: vtrique ille rō
nes sunt diuerse. ¶ Rñdet ad pma. q non Ad 1
est incōueniēs sbiectū scie totalis includere
passionē respectu alicui⁹ prioris in alia scia
considerati. vt ens mobile includit mobile
qđ est passio respectu entis vt est sbiectum
methaphisice. & tñ ens mobile est sbiectum
natural' scie. vt trahit a pho. pmo. scđo. et
tertio phisicorum. sic respectu dei absolute cō/
siderati dici pōt q fide firmata esse attingi
bile est passio. s. put deus est obiectum iuz
beatorum. fortassis eīm q sue theologie de⁹ ab
solute est sbiectū. et ab ea supponat nra per
reuelatōem deū esse. & tñ nō cōsiderat de eo
absolute. Et vlterius dicit q Marci vltio
reuelat ratio sbiecti theologie fideliū. non
vt passio. Nā i hoc q dr: qui crediderit sal
uus erit. innuit q deus fide formata est atti
gibilis. & hec est ratio sbiecti theologie no/
stre. ¶ Ad scđam p idem. q i nra theologia Ad 2

ratio sbiecti nō est simplr pma ratio que est de deo. eo q ipa de deo nō absolute ꝯsiderat. vt dictū est. sȝ potius vt est attingibil' fide. ꝛc. Cum aūt petit: a qua scīetia nr̄a supponit rōem absolutā dei: dicat q vel a theologia diuīa. que deus est. vel a theologia beatoꝝ per reuelarōez. ꝛc metaphisica n̄ ē ad ppositū. nō em̄ credo q theologia sbalt'nētur methaphisice pp̄ꝛ loqndo. cū pncipia sua nō pbentur. nec sumant a metaphisica. sed a lumine mlto altiore.

Ad 3 ¶ Ad tertiū negādo qd̄ assumit. qꝛ licet theologia beatoꝝ ꝛ viatoꝝ vtraqꝫ sit de deo. tñ hoc ē diuersimode. quia illoꝝ est vt iam attingentium ꝛ videntiū clare atqꝫ fruentiū. nr̄a autē est vt sperantiū fide ꝛ charitate possibilit' attingere obiectuȝ beatoꝝ.

Ad 4 ¶ Ad quartuȝ. negando assumptū. est em̄ deus creator. reparator. ꝛ scīficator hoīs. que sūt principales passiōes in hac sciētia. Itē pdestinator. ꝛc. Ad pbatōem: ad Boe. dicat q vult q eēntia diuina nequit esse sbiectū inhesiōis. nihilomin' iste termin' deus pōt esse sbiectū pdicationis.

Ad 5 ¶ Ad qntū dicat q duplex est materia. in qua scȝ est forma. ꝛ sic deus nullo mō est materia nr̄e theologie. ꝛ de ista itelligit q nō coincidat cū fine. alia ē maria circa quā vsat theologia. ꝛ illa est idem cuȝ sbiecto. est em̄ circa deū vt est finis vite viatoris ꝛc. Nec est incōueniēs q hec materia siue sbiectū significet finē. qꝛ sbiectū logice est argumētatio: ꝛ significat argumētatōes possibiles fieri: ad quas tanqꝫ ad finē ordinat logica. Per hoc solutū est qd̄ dr̄. qꝛ subiectū vel materia circa quā nō est nisi terminus seu vocabulū rei. ꝛ terminus nō est pprie finis. sed bene significat finē ad quē est sciētia.

Ad 6. ¶ Ad sextū. ad venerabilē Hugonē dicat q nō loquit' de sbiecto pmo scie. qd̄ petrus de taranta. vocat sbiectū intētōis. sed loquit' de materia sciarum large. s. vocando materiā: illa circa que est scīa tanqꝫ ad finē ordinata. que vocat idē petrus sbiectuȝ executionis.

Ad 7 ¶ Ad septimū. q nō opret sbiēm scientie de oībꝫ eius ꝯsideratis verificari. sȝ tm̄ de pncipalibꝫ. ꝛ q alia ꝯsideranī in ordine ad ipm̄. vt dictū est. mō oēs res dependentes quas ꝯsiderat theologia. ꝛ sacramēta ꝯsiderat vt ordinata i deū. put est finis viatoris. ꝛc.

Ad ꝯfir. ¶ Ad ꝯfirmarōem. neget añs. et ad pbatōem dr̄. q deus put est trinus et vnus est finis vite viatoris. etiā per eū attīgibilis. nā in eius clara visione vt sic ꝯsistit felicitas beatoꝝ. Qñ dicat q rōnes sūt diuse verum est. quia vna dicit essentiā diuinaȝ intrinsece. alia exp̄mit eam vt obiectū beatificū in qd̄ tendūt viatores. ꝛ he in idē tendunt. tales tñ rōnes diuerse nō impediunt qn verificent' de se inuicē. Hoc de p̄nti quito articulo.

¶ Ad rōnes pncipales. Ad primā q pbat q theologia nō sit scīa pprie dicta est p. 7. ꝯdō. 3. articu. ꝛ ad idez ē auctoritas Aug. que ibi allegat. Ad 1 rōnes principales.

¶ Ad scd̄am similiter. Ad auctates in oppositū dr̄ q sūt pro nona ꝯclusione eiusdem articuli. Uocatur em̄ scientia. qꝛ non minus qꝫ scīa certa est: ppter lumē fidei. de q̄ fidelis nō ambigit. licet hoc lumine naturali neqt habere.

¶ Ad rōnes argumēti ꝯ scd̄m suppositū neget' minor pme rōnis: q theologia nō sit vnius gn̄is scibilis. ꝛ ad pbatōem dicat q licet res ꝛ signa ꝯsideret. tñ oīa illa considerat p rōem attributiuā vnius sbiecti. scilȝ put ducunt vel congrua sunt ad deū: put ē finis. ꝛc. Ad rōes ꝯ scd̄um supposi. Nec est simile de signis de qbꝫ sūt scientie triuiales. ꝛ de rebꝫ de quibꝫ sunt scientie practice vel speculatiue. qꝛ illa cōsiderant sb rōnibꝫ nō hn̄tibꝫ rōem attributiuā ad rōem vni' sbiecti scibilis. ꝛ idō vnā sciētiam nō ꝯstituūt. Ad scd̄am q sit soluta ex scd̄o notabili quarti articl'. qꝛ theologia n̄ est vna scīa: simplici vnitate seu simpliciter sed p attributōem ad vnū sbiectuȝ. ꝛc. Ad rōem in oppositū qd̄ sit p ꝯclōne nīali q̄rti articuli.

¶ Ad rōnes argumentoꝝ ꝯ quesitum. Ad primā q sit pro ꝯclusione secunda articuli quinti. Ad scd̄am q nō sit incōueniens deum esse sbiectum theologie beatorum sb rōne absoluta. ꝛ theologie nr̄e sb rōne respectiua: siue contracta. put hec dicta sunt in quinto articulo. Ad tertiā. soluta est in qnto articulo: inter rōnes argumētorum contra conclusionē. Ad rōnes in oppositum dicat: q arguunt pro tertia cōclusione quinti articuli. Hec de hac questione secunda. Ad rōes ꝯ qsituȝ.

Tertio querit'

Utrum theologia sit practica vel speculatiua. ¶ Primo arguitur q sit practica. quia oīs lex est practica. sed theologia est lex. igit'. maior patȝ. qꝛ lex dirigit actōem. quia leges iubent viuere sm omnē virtutē. ꝛ phibent omnē maliciam. quinto ethicoꝝ. minor patet. quia est Arguit' 1

d

lex diuina. ista enim est lex adā: dñe deus. scđo
Confir. Regū. vij. ¶ Confirmat. qr vetus testamē
tū est lex. Mat. xxij. igit̃ τ nouū. ɔña tenet.
quia in lege includit euāgeliū. τ econtra. vt
dicit glosa sup illud Ezechiel' pmo. Rota i
rota est lex in euāgelio. τ euangeliū in lege.
scđo sic. ¶ Secūdo sic. illa sciētia est practica cuius
finis est opus. sʒ theologie finis est op9. igit̃
maior ptʒ. ij. meth. τ minor patʒ Mat. xxij
vbi dr. q in duobꝰ mādatis dilectōnis to
ta lex pēdet τ pphete. ꝫ dilectio dei τ proxi
mi que est q̄dam praxis volūtatis. τ quod
dam opus eius est finis theologie. Idē ad
Rom. xiij. Plenitudo legis est dilectio. et
pme ad Thi. pmo. Finis precepti est chari
tas. Et btūs Aug. in ench. ca. vlti. Oia p̄
cepta ad charitatē referunt. de q̄ dic apls.
Finis pcepti est charitas. Itē pmo de doc.
xpi. c. xlj. Om̄ inquit q̄ dicta sūt: ex quo de
rebꝫ tractam9: hec sūma est: vt intelligat le
gis τ diuinaꝝ scripturaꝝ plenitudo τ finis
esse dilectio rei qua fruendū est. τ rei q no
biscū illa re frui pōt. Et q̄si innumerales sūt
Rōne. auctoritates illud sonātes. ¶ Probat etiā
rōne. qr cū in theologia sint diuersi habit9
vel eoꝝ finis est cognoscere deum. τ sic finis
pcepti nō esset charitas. vel est diligere de
um qđ est amor volūtatis. τ ex ɔñti praxis
argūt 1 et habet ppositū. ¶ In oppositum arguit sic.
scia que est de sbꝫs sepatis est speculatiua.
sʒ theologia est hmōi. maior ē phi. vj. me
tha. τ minor ptʒ. qr est de deo τ de angelis
2 ¶ Scđo sic. Theologie finis est scire. igit̃
ipa est speculatiua. ɔña tenet ex. ij. met. the
orice finis est veritas. aña ptʒ p btm Aug.
in sermone de Job dicentē. Omis opatio τ
omne studiū nostꝝ est sanare oculū cordis
3 vñ videat deus. ¶ Itē tertio. quia est sup
flua gratia. ꝫ est speculatiua. ɔña patet per
phm in plogo meth. τ aña ptʒ p illđ Pro
uerb. ix. Misit ancillas suas. i. ceteras sci
4 tias vocare ad arcem. ¶ Item quarto Boe
tius li de trin. tres ponit sciētias speculati
Diuisio uas. τ primū eaꝝ pōit theologiā. ¶ In hac
dicēdoꝝ questiōe erūt q̄nqꝫ articl. prim9 recitat opi
niones diuīsas pbabiles. vt quilibet eligat
sibi placentē. In scđo q̄d sit praxis. τ q̄s ha
bitus scientificus speculatiuus dicat vel pra
cticus. Terti9 penes q̄d distinguant sciētia
practica τ speculatiua. Quarto p̄mittā pro
babiles suppositōes. Et q̄nto ex illis respō
debo ad questionem.

Quo ad primū est

notandū. q valde varij modi sūt dicēdi no De primo
stroꝝ magistroꝝ de hac q̄stione. Dicit enim p arti. no.
mo sanctus Thomas pma ptesūme. que.
pma arti. q̄rto. q partim sit pctica. parti spe
culatiua. pncipalius tñ sit speculatiua. et ē
pbabilis valde. ¶ Scđa opinio est Petri Opio 1.
de taranta. q sit practica τ speculatiua simt
dicit enim q triplex sit pfectio intellect9. vna
in se inq̄tū recipit cognitōem. τ sic perficitur
sciētijs speculatiuis. Alia excitatiue: inq̄tū
excitat affectōem. Et tertia extēsiue: inq̄tū
regulat opatōem. τ sic pficit sciētijs practi
cis pure. sed put medio mō se habʒ. scʒ. exci
tando affectōem pficit scia speculatiua τ p
ctica siliq̄ que pticipat vtriusqꝫ extremi natu
rā. τ dicit q talis medius habit9 est theolo
gia. ¶ Tertia opio est scoti. occam. gregorij 3
et multoꝝ alioꝝ q̄ dicūt q theologia sit no
ticia practica. τ mouent rōnibꝫ factis ante
oppositū. ¶ Quarta opinio est Egidij que 4
stio. sexta plogi. τ Thome de argētina q̄rta
que. plogi. dicentiū q sit affectiua. eo q affe
ctū dirigit ad dilectōem dei sup oia: similr τ
disponit. He sunt opiones pbabiles i hac
materia. quilibꝫ videat q̄ sibi placeat. ego
ad opionē pmā. s. sctī Thome magis sū in
clinatus. τ quasi cōformiter illi ad questio
nem rñdebo. Hoc de pmo.

Uenio ad secūdū

ad videndū q̄d sit praxis: τ q̄d speculatio. De scđo
Circa quē est notandū q speculatio pōt ca ar. vide.
pi tripliciť. Primo large: vt quelibet consi
deratio scientie artis vel prudētie diceretur
speculatio. quo sumit scđo ethicoꝝ. vbi ar
tibus τ prudentie assignat. τ sic praxis con
siliatiua prudētie in intellectu pōt dici spe
culatio. ¶ Scđo mō stricte. τ sic videt ee cō scđo mō
templatio veritatis: sin sue cognitōnis na
turā: nō ordinata in opus electiū: vel impe
ratu volūtatis circa agibile vel factibile. sʒ
sistens in ipo ad nullā opatōeꝫ respectu ob
iecti agibilis vel factibilis tanq̄ʒ finē natu
raliter ordinata. Est aūt agibile obiectū cir
ca quod est electio prudētie. factibile circa
quod est operatio artis. Differunt aūt pru
dentia τ ars. quia operatio prudentie ad h̄
tendit: vt electio sit recta. inq̄tum depēdet
ab arte. siue recte rōni pformiter sit eligibile
siue non. sic dicit scđo metha. q theorice. f.

speculatiue sciētie finis est ꝟitas. supple nō
ordinata ad opatōem. Et ab hac speculati
one scīa dicit̄ ꝓprie speculatiua. vt phisica. ꝟl
methaphisica. Nā si medicus vtens phisi
ca ordinet eam ad opus: hoc nō est ꝫm rati
onē phisice. sed inq̄ʒtū est ꝓncipiū medicine
ipe em̄ eam extendit vltra suū ꝓpriū finem
3 ¶ Tertio mō sumit̄ speculatio strictissime.
scʒ vt est illa vltimata dei ꝯtemplatio: in q̄
formalit̄ ꝯsistit hois fełicitas. de q̄ .x. ethi
corum. Perfecta felicitas speculatiua opa
tio. de qua nō ad presens. quia de hac nō
dicit̄ vel intelligit: ꝙ ꝯsistat in cognitōne et
dilectiōe sūmi boni. hoc erit in opatiōe in
tellectus: obiectū beatificum cognoscentis
et etiā in actu voluntatis super oīa diligē
Correlarium. tis. ¶ Ex quo sequit̄ ꝙ speculatiua scīa pro
prie dicit̄: cuiꝰ finis ꝫm suā naturā vltimꝰ ē
cognitio veri. ⁊ nō ꝓncipalr̄ vltra relata ad
Notā.2 opus agibile vel factibile. ¶ Scḋo est no
tandū ꝙ praxis large pōt dici ꝫm Eust. pri
mo ethicoꝝ. opatio potentie libere vel natu
1 ralis. ⁊ nō est vis de hac acceptione. ¶ Stri
cte. est opatio potentie cognoscitiue. inq̄ʒtū
cognoscitiua est: siue libera siue nō libera ex
2 titerit. ¶ Magis ꝓprie est opatio ab homi
ne libere ꝓducta circa agibile artis libere. ⁊
sic magis est ad ꝓpositū. q: solū habet locū
4 in opibꝫ volūtatis. ¶ Sed q̄rto ⁊ strictissi
me est opatio elicita ꝯformiter dictami rō
nis. ⁊ intelligit̄ rōnis practice circa agibile.
et sic describit eā Eustratiꝰ ꝓmo ethicorū: ꝙ
praxis est ꝫm electionē hois opatio. sic ope
ratio volūtatis elicita p deliberatōem pre
uiā circa agibile vel factibile. Et he due vl
time maxime tertia acceptio praxis dicit il
ludˀ ⁊ exꝓmit. vn̄ sciētia practica solet dici.
¶ Sed ꝯtra illā descriptōem praxis sūt du
Dubiū 1 bia. ¶ Primū. q: angeli praxim exercēt cir
ca nos. qui tn̄ nō electiōem hois opantur.
2 ¶ Scḋo volitio impossibilis est praxis: cū
sit actio hominis libera. nō tn̄ est ꝫm electio
nem. cū volūtas sit impossibiliū. electio au
tē nō. ¶ Tertio. quia acceptio finis est pra
3 xis: ⁊ nō electio. cum electio sit eoꝝ que sunt
ad finem in eodē tertio. ¶ Quarto. quia e
4 lectio est q̄dam praxis. ⁊ nō ꝫm electionē
eū electionis nō sit electio. sicut neq; actōis
actio. phi. 5. ¶. 5 opatio icōtinentis est pra
xis cū imputet̄ ei. ⁊ nō ꝫm electōem. incōti
nens em̄ ꝯcupiscens opatur. eligens autē
nō. tertio ethicoꝝ ⁊ q̄nto. ¶ Sed ecōtra vi
Contra det̄. ꝙ nō omnis opatio hominis ꝫm electi

onem sit praxis. quia aliq̄s eligere pōt spe
culari. ⁊ speculatio nō videt̄ esse praxis. q:
praxis vr̄ esse actꝰ volūtatis. nō intellectus
alioquin em̄ speculatiua sciētia esset p̄ctica. ¶ Se 2
cundo. q: aliq̄s pōt eligere. ꝯsiderare p̄ctice
vel aliā opatōem intellectus. ⁊ talis nō vi
det̄ esse praxis. q: praxis videt̄ esse in actibꝫ
volūtatis. n̄ intellectꝰ. ¶ Tertio. factio mecha 3
nica pōt esse electio. vt btūs Petrus elegit
ire piscatū. Joh. xxj. ⁊ talis nō videt̄ esse p̄
ctica. quia sic factio esset actio. ꝯtra phz. vj
ethicoꝝ. ¶ Quarto. q: comedere ⁊ bibe ca 4
dūt sb̄ electione. ⁊ nō sunt praxes. igit̄. ma
ior nota. minor ꝓbat̄. q: si ille essent praxes
tūc praxis esset in brutis. cū illa eis cōueni
ant. falsitas ꝯseq̄ntis patet p phm̄. vj. ethi
coꝝ dicentē: ꝙ bruta q̄dem sensum habent.
actum tn̄ nō cōmunicāt. id est praxim. ꝫm
Eustraciū ibidē. ¶ Pro solone illoꝝ est no ꝓ solone
tandū. ꝙ electio sumit̄ triplr̄. Uno mō pro notādū.
prie put est volūtariū p̄consiliatū. ⁊ sic su
mit̄ in tertio ethicoꝝ. ⁊ solū est de his q̄ sunt
ad finem. q: vt ibidē dicit̄. de fine nō est cō
silium. ⁊ solum etiā est de his q̄ sunt in pote
state nostra. quia electio sic accepta non est
impossibiliū. ibidē. Scḋo modo p̄positis
duobꝫ vnius p̄ alio acceptio. quo mō dicit
phus incōtinentes agere ꝫm electōem. dic
em̄ ꝙ incōtinentes eligunt p eis. que ꝟe bo
na sunt. alia que vident̄ eis bona delectabi
lia: sibi ꝓpis existentia nociua. nono ethico.
scḋo quo mō aliquis eligit: sʒ nō deliberate
Tertio sumit̄ electio largissime. ⁊ est libe po
testatis: ꝫm se indeterminate ad aliq̄d deter
minatio. quo modo eligere idem est q̄ꝺ libe
re velle: vel nolle. ⁊ sic phus ꝓmo ethicorū
dicit. finem vltimū esse eligibilē ꝓpter se tm̄
Est aūt hec determinatio vel q̄ ad actꝰ eli
citos. puta velle amare. vel velle odire. vel
īperatos. sic ad sedere. vl' currere. seu etiā q̄n
q; quo ad actus intellectus. sicut sunt cōsi
derare vel nō ꝯsiderare. put hmōi sb̄sūt vo
luntati de eis imperāti. Eustracius autē in
descriptione praxis sumit electōem strictissi
me. ¶ Pro secūdo argumento attendendū
est quo ad hoc ꝙ hmōi praxis pōt dici du ꝓ scḋo
plex. Una essentialiter praxis vel ꝓmaria argumē.
praxis: que manet in voluntate. sicut voli
tio vel nolitio circa agibile. Alia que est de
nominatiue praxis: vel secūdario. q: est de
nominatiue seu secūdario voluntarie. eo ꝙ
est volūtarie imperata. sicut actus transeū
tes. vel actus intellectus inq̄ʒtum depēdēt

[illegible] ab imperio voluntatis. ¶ Ex his patz q̄d sit
dicendū ad obiectiones. Ad p̄mā. ꝙ ange
li dicunt̄ homines. capiēdo hominē large.
pro omni natura rōnali. sicut suū oppositū
scz. nemo. qd̄ est nullus homo capit̄ Mat.
xj. cū dicit̄. Nemo nouit p̄rem: nisi filius. i.
nulla rōnalis natura. Uerz si capet̄ homo
prout ē animal rōnale: ratio p̄cederet. quō
accipit̄ Joh. p̄mo. cū dicit̄. Nemo deuz vi
dit vn̄q̄z. ⁊ tūc diceret̄. ꝙ Eustra. describeret
Ad 1 praxim hominis. ¶ Ad secundā instantiā
ꝙ volitio sit impossibilis. licet nō electio. p̄
mo modo tamē est electio largissime. scz ter
tio mō. vel large. s. scd̄o mō. Et addeꝙ non
est incōueniens nō oēm volitionē esse electi
Ad 3 onē stricte. ¶ Eodez mō ad tertiā. ¶ Ad q̄r
Ad 4 tam. ꝙ electio est ip̄a met volitio. ⁊ ꝗ est pra
xis. qui q̄z etiā de electōe est electio. vt si plu
res de eodē agibili diu̇simode eligāt. volū/
tas vnā electionē acceptat. et aliā non. Q̄,
aūt obijcit̄. actōnis nō sit actio. intelligit̄ ꝙ
nō sit de rōne actiōis. vt de per se termietur
ad aliā actiōem. sic etiā nō est de rōne electi
onis ꝙ de per se terminet̄ ad aliā electionem.
[illegible] 5 ¶ Ad quintā. ꝙ licet incontinēs nō operetur
fm electōem ꝓprie dictā. tn̄ operat̄ fm ele/
ctionē cōmuniter vel large dictā. ¶ Ad se/
cundā rōem q̄ arguit ex aduerso d̄r ꝙ omis
operatio fm electōz scd̄o modo dictam est
Ad pri/ praxis. dūmodo sit circa agibile. ¶ Ad pri
mā i 2. mā instantiā dicit̄. ꝙ speculatio dependēs ab
imperio volūtatis est obiectū electionis: et
praxis volūtatis. sic si quis eligeret: propo
sitis duob⁹ vnū p̄ alio. qd̄ eligeret: esset ob/
iectū praxis seu volitōis. sz nō esset praxis
ꝓp̄e. speculatio em̄ est sapię actio. gra cuiꝰ
conseq̄n de p̄cipit prudētia. vj. ethicoꝝ. ⁊ sit
electio voluntatis. Potest etiam conclu/
di vel concedi ꝙ sit praxis vel actio attribu
tiue. quia ad eam tanq̄z ad finem termina
tur actus voluntatis. ⁊ neget̄ consequētia.
cum infertur speculatio est praxis. igit̄ spe/
culatiua scientia est practica. quia locꝰ a cō
iugatis nō tenet: nisi in predicationib⁹ q̄d/
ditatiuis. nō em̄ sequit̄. actio est passio. igit̄
agere est pati. vel vbi vtrobiq̄z ē vniformis
denominatio. Modo licet eadē res sit spe/
culatio et praxis: tamē hoc non est quiddi
tatiua vel essentiali p̄dicatione. vel vnifor
mi denoiatione. quia speculatio intellectus
dicit̄ in q̄ztum ab eo procedit respectu obie/
cti in cuius cognitōne sistit̄. eadem praxis
dicitur in q̄ztum voluntas ad hanc volen/
do concurrit vt ad terminum. ¶ Ad secun/ Ad 2
dam. ꝙ si quis eligat considerare. ⁊ ex h̄ cō/
sideret ꝙ illa ꝯsideratio est praxis imperata.
in q̄ztum a voluntate dependet. vel quod ē
obiectum ad quod praxis terminat̄. ¶ Ad Ad 3
tertiā. ꝙ factio mechanica in q̄ztū fit a volū
tate eligente vel volente est praxis impera/
ta. vel secūdario dicta. vn̄ in op̄ib⁹ artis ge
nerale est ꝙ fiunt ab arte. ⁊ sic factiones dicū
tur. ⁊ habent vnā rectitudinē: q̄n fiūt ꝯfor/
miter ⁊ debite fm artem. Scd̄o ꝙ sunt a vo
luntate. ⁊ sic dicunt̄ actiones imperate: vel
praxes. ⁊ habent aliā rectitudinē. s. ꝙ fiant
per media debita. ⁊ ad bonū finez. ⁊ iō si q̄s
artifex bonū edificet templū: opus est rectū
fm artem. sed si ad idolorum culturam: vł
cum iactura aliena opus est obliquū fz vo
luntatē. Nec est incōueniens ꝙ idē sit actio
et factio diu̇simode. q̄z diuisio phi. vj. ethi
corum nō est per membra opposita. sed per
membra in rōne diuersa. vt dictū est ¶ Ad Ad 4
quartā ꝙ comedere ⁊ bibere. ⁊c̄. hm̄oi sūt p̄/
xes in q̄ztū fiūt a volūtate libere. ⁊ neget̄ cō/
sequentia. ꝙ ergo in brutis sit actio vel pra
xis: cū nō libere agant. ꝯceditur tamē ꝙ hu
iusmodi opa pur fierent ab appetitu sensiti
uo: voluntate nō ꝯcurrente: sicut in pueris
ante vsum rationis. vel in furiosis: seu fatu
is: non essent praxes siue actiōes. put actio
conuertit̄ cum praxi. ⁊ sic sunt in brutis cō/
medere ⁊ bibere. Et hoc de scd̄o articulo.

Quo ad tertiū ar/
ticulum est sciendū. ꝙ sciētia practica ⁊ spe Dez ar.
culatiua dupliciter distinguunt̄. scz a fine. sciendū.
sicut tangit phus secūdo meth. dicēs ꝙ the
orice finis est veritas. id est speculatiuę sci/
entię finis est cognitio veritatis. non dire/
cta ad opus fm suam naturam. practicę ve
ro opus. id est operatio elicita vł imperata
circa aliquod agibile vel factibile fm natu
ram scientię. ⁊ dicit cōmentator sup illo ver
bo: ꝙ ibi sermo phi est manifestus. Tertio
modo distinguūt scientię ex obiecto. q̄z spe
culatiua suū obiectum ꝯsiderat put ē a na
tura: ⁊ nō in ordine ad opatōem volunta/
tis libere circa ip̄m faciendaz in materia a/
gibili. Practica autem suum obiectum cō
siderat in q̄ztum circa ip̄m vel in ordine ad
ip̄m homo natus est aliquid libere opera/
ri. vnde sexto metha. practica est actiua vł
factiua. Factiua est cuius in agente est p̄n/
cipiū intellectus aut ars aut potētia. Acti/

na est cuius in agēte est phęresis.id est libe
ra electio. Exemplū de speculatiuis.vt phi
sica.methaphisica.&c. Exemplū de actiuis.
vt quo ad actiuas moralis phia.leges & iu
ra canonica.& quo ad factiuas medicina.
vtrū pri- et consimiles. ¶ Sed est dubiū magnum.
cipalius Utrum hęc distinctio pncipalius sumatur
ab obie- ab obiecto.vel a fine.vbi dicit quidā.scili-
cto q̄z a cet Thomas de argentina.& post eum Gre
fine sūat gorius de arimino.q pncipalit practica di-
stinguit a speculatiua:fine.qđ pbat multi-
1 pliciter. ¶ Primo.quia cōmenta.dicit phi
sermonē esse manifestū in.ij. meth. quo di-
cit. Theoricę finis est veritas.practice ve-
ro opus.cuius ꝯrium esset verū:si ex obiecto
distinguerent.q2 tunc phi sermo manifest⁹
nō esset.eo q nō per causam propriam esset.
2 ¶ Secundo.quia si ab obiecto denoīaren̄t &
distinguerent scīētię.tunc de eodem obiecto
nō possent esse distinctę scīētię:quarū vna
esset practica.& alia speculatiua.falsitas cō
sequētis patet. quia de homine est phisica
speculatiue.& moral' practicę.& patz ꝯña.q2
de sanitate phisica speculatiue.& medicina
3 practice quo ad hoiem ꝯsiderat. ¶ Tertio.
quia finis est causa causarū.& necessitat & de
terminat agens.modo a pncipaliori mag'
debet sumi distinctio scientiarū.& a determi-
nante q̄z a minus pncipali & determinato.
et spēaliter aut maxime quādo ambo sūt ęq̄
4 propria.&c. ¶ Quarto.q2 denoīatio obiecti
specilabil' vel practice cognoscibilis sumit
a fine.igit pncipaliter distinctio scīētiarum
cōseqūtia tenet.q2 ab eo pncipalius fit scīē
tiarū distinctio ad qđ totalis denoīatio tā-
q̄z ad pncipale solet reduci.ergo etiā ex sb-
iecto.vt pus dictum est. Añs patet.qa ho
mo sanabilis vel ꝟtutib9 informabil' dr ob
iectum practicę.eo q finis illarū scientiarū
5 est practicus. ¶ Quinto.quia ab eo princi
palius & magis per se debet denoīari habitus
a cui⁹ causalitate minus pōt absolui. sz mi
nus a causalitate finis q̄z obiecti pōt absol
ui.igit.&c. Maior patz de se.quia illa cā est
ei magis essentialis.& minor pbat. q2 cum
causalitas obiecti habeat se ex pte efficiētis
deus pōt eā supplere.pducendo sciam sine
obiecto.sz a causalitate finis neq̄t absolui.
quia si scīētia pducta nō intenderet specula
tionem.nō esset speculatiua.& si nō intende
Confir. ret praxim:nō esset practica. ¶ Item hꝰ con
firmāt auctoritatib9.pma phi.iij.de aīa di-
centis.q intellectus practicus differt a spe
culatiuo fine. Et Linconiensis pmo poste
rioꝝ dicit.q ꝑm exigentiā finis optet cetera mo
derari. Et ij de anima dr: q omnia a fine deno-
minari iustū est. ¶ Alijs istud nō placet. sz ꝯrium. 1
q ex obiecto hmōi distictio debeat sumi.qa
si a fine pncipaliter:tunc in potestate nr̄a es
set sciam facere speculatiuā vel practicā.eo
q in scire stare possumus.vel vltra transire
ad opus. ¶ Scđo. quia finis scīētię specu- 2
latiuę est scire.vt patet per phm.ij.meth.vt
pus dictū est.igit si scīētia speculatiua per sci
re distingueret a practica:per seipam videre
tur distingui.& licet hoc in se verū sit:tñ ori-
ginaliter & causaliter & ppter qđ optz q hoc
sit ex alio.puta ex obiecto sic vel sic ꝯsidera
to. ¶ Tertio.q2 quādo causę ambę sūt pro- 3
prię:tunc a pori dicit magis ppriesumi ea
rum distinctio.modo obiectū propriū et fi
nis sunt causę pprię ipsius scīētię. & obiectū
est prior causa q̄z finis.igit.&c. Maior pa-
tet de se.& minor declarat.quia ex eo q obie
ctum ꝑm suam formalē rōem est a nob opa
bile:sciam ad opus ordinam⁹. & nō ecōtra
nō eñi ex eo q finis scīētię est op⁹ seu etiā ip
sum opus :nō est causa quare sbiectū est a
nobis opabile. ¶ Hanc doctorū solenniū p concor
cōtrarietatē credo posse ꝯcordari:distinguē diā illoꝝ
do de duplici fine:distinctiōe posita.ij. phi
sicoꝝ.ij.de anima.v.meth.ij.de cęlo.& in plu-
rib9 locis. Quidā eñi est finis grā cui⁹. vel
rei opate.aut pmaria intētione dictus. Ex-
emplū.vt scīētię moralis hō inq̄ztū beatifi-
cabilis.medicinalis: hō sanabilis. Ali⁹ est
finis quo.vel opatiōis.seu secūdaria inten
tione dictus.vt moralis scīę virtus:vel bo-
na opatio ꝑm eam.medicinalis sanitas.si-
militer in methaphisica & alijs speculatiōi-
bus:finis eñi gratia cui⁹ methaphisice est
homo sapiēs.phisicę est hō cognoscēs cau-
sas motuū & mutatiōnū.vel aliqđ tale. Fi-
nis quo methaphisicę:sapia acqsita.phisi
ce:cognitio phię naturalis. ¶ Scđo ē notā nota. 2
dum q inter dictos fines magna est differē
tia.quia finis gratia cuius:est causa causa
rū.& pexistit opationi.& necessitat agens:vt
ꝑm eius intentōem faciat finē.vnde ꝑz ei⁹
exigentiā vt in domo ędificāda finis gratia
cuius.puta homo qui facit eā fieri:dirigit
agens.& pręexistit eius opationi.&c. Finis
quo:est vltimus effectus.& proprie nō cau
sat.quia quādo est:nihil facit.& quādo nō
est:similiter nihil agit ad esse rei.sz large cā
dicitur.eo q per ipm attingitur finis gratia

cuius eo modo quo intendit ipm ꝛ possibi
le est agenti. Unde calefacientis finis q̄ p
prius calefactiōis si dicatur tota caliditas
ipa proprie nō est causa calefactionis. cum
sit ipamet calefactio. Et si dicat ꝙ finis ei⁹
sit vltimus gradus caliditatis introduct⁹.
ille proprie nō est causa totalis calefactio/
nis. cum sit eius pars. et nō causet totū. nec
etiam illa pars est causa nobilior q̄ȝ calefa/
Notā. 3. ciens. aut causa efficiens. ¶ Tertio ē notā/
dum. ꝙ per obiectum in ꝓposito ego nō in/
telligo rem ad extra. de qua scientia cōside
rat. ꝯsiderando eam: ſm se. quia sic non est
dubium quin idem esset obiectū scientię p̄
ctice et speculatiuę. Immo fere omniū scie/
tiarum totalium. quia omēs scientię tota/
les aggregatę ex multis habitibꝫ fere eaſdē
res considerant. quia metaphisica. mathe/
matica. ꝛ phisica. ꝛ cetere considerāt homi/
nem. Sed obiectum intelligo ſbiectū pro/
prium scientię: ſm illam formalē rōnē ſm
quam scientia de hmōi entibus cōsiderat.
Uel si de rebus signatis loqui velim⁹: tūc
voco ea obiecta: inq̄ȝtum important forma
notā. 4 li ratōne ſbiecti attributiōis. ¶ Quarto est
notandum ꝙ ſbiecta scientiaꝝ specificātur
ꝑncipaliter penes ratōnes finium gratia q̄/
rum aut cuius sunt. Exemplū. vt cum mo/
ralis philosophie finis sit homo inq̄ȝtū est
in moribꝫ ꝑfectibilis. ideo eius ſbiectum est
homo beatificabilis. Et cū finis gratia cu/
ius medicinę sit homo: inq̄ȝtū est in bona dis
positiōe corporis cōseruabilis. ꝛ ſbiectū ei⁹
est homo sanitate corporali gubernabil. Et
eodem mō est in speculabilibꝫ. ¶ Illis pre/
ppō. 1 missis ponuntur ꝓpositiōes faciles. ¶ Pri/
ma. tam ex obiecto q̄ȝ ex fine gratia cuius q̄ȝ
etiam ex fine quo scientię. sumunt arguiti/
tiue distinctōem. Prima pars patet de se.
Nam ꝙ ex obiectis sic sumēdo obiecta. pa
tet. quia sumunt distinctōem penes sua ſb/
iecta: sicut ꝛ vnitatē. vt in q̄nto articulo p̄/
cedētis questiōis est dictū. Q, ex fine gra/
tia cuius. patet. quia illa est causa ꝑncipa/
lis a qua sumit ratio obiecti. Sed ꝙ etiam
ppō 2 a fine quo. patet. ij. methap. auctoritas ꝑ/
us allegata. ¶ Secunda ꝯclusio. ꝙ scientię
principalius distinguunt. ꝛ arguunt distin
ctę penes formales ratōnes considerandi
obiecta: q̄ȝ penes fines quo. patet. quia pe/
nes illud ꝑncipalius debent sumi distincti
ones scientiarū: qḋ in eis est ꝑncipalius. sȝ
obiectum est ꝑncipalius q̄ȝ finis quo. igit.

Maior patet de se. quia ſm veritatem om
nes distinctę scientię intrinsece seipis disti/
guuntur. sed causaliter suis causis. ꝛ penes
principaliorem: ꝑncipalius. Et minor pa/
tet. quia ratio obiecti formalis est causa ef/
ficiens eam intellectu post deum. sed ipsius
scientię finis quo: sicut habitus productus
vel opatio procedens ab eo est vltimus ef/
fectus. vel forte ipamet sciētia. ꝛ talis nō est
adeo ꝑncipalis causa ipsius effectus: sicut
causa efficiens. vt dictum est iam in secun/
do notabili. Pro ista cōclusione faciūt ra/
tiones secunde opiōnis recitatę. ¶ Correla/ Correla
riū. Scientię practicę a speculatiuis magis rium.
distinguūt per obiecta formaliter cōsidera/
ta q̄ȝ penes fines quo. patet ex conclusione.
¶ Tertia cōclusio. Scientię ꝑncipali⁹ di/ Cōclo 3
stinguunt ꝛ arguunt distinctę penes finē g̃/
tia cuius appropatum q̄ȝ penes obiecta. ꝓ/
batur recte sicut precedens. quia penes illḋ
arguitiue magis distinguunt sciētię: qḋ est
ꝑncipalius in eis. sed ꝑncipalior causa sciē
tie est finis gratia cuius: q̄ȝ obiectum. igit.
ꝛc. Maior patet. sicut prius in p̄cedēte cō
clusione. et minor patet. quia finis grā cu/
ius necessitat agens et dirigit. vt dictū est
in secundo ꝑmissoꝝ. ¶ Pro ista conclusiōe
sunt rōnes factę ad ꝑmā opinionē. ¶ Cor/ Corre. 3
relariū. Scientię practicę ꝛ speculatiue ma
gis distinguunt penes fines gratia cuius q̄ȝ
pen eo obiecta. patet per ꝯclusionem. ¶ Exē Exēpluȝ
plum sensibile omniū horuȝ. Obiectū mo
ralis scientię est homo inq̄ȝtum in lumine
naturali pōt esse beatus. Finis gratia cui⁹:
est homo: vt sit beatus. Finis quo est beati/
tudo formalis: quę per eam producit. et ꝙ
hęc sciētia sit practica: ꝑncipalissime est ex
parte finis gratia cuius. scilȝ quia hō bea/
tus fit ex suis opibꝫ. ideo hęc scientia suuȝ
obiectū. scilȝ hominē beatificabilē conside/
rat: in ordine ad opus, per qḋ beat⁹ eē pos/
sit. ¶ Secūdario est ex obiecto: puta ex ho 2
mine beatificabili. Nam ex eo tanq̄ȝ a cau/
sa considerata effectiue producit opa: per
quę beatitudo homini introducit. ¶ Et ter
tio minus principaliter est practica ex par/ 3
te finis producti: scilȝ beatitudinis forma/
lis. Nam hic est vltimus effectus qui pro/
prie non causat hanc scientiā. sȝ magis ab
ea causatur: ꝛ ab eius obiecto sic formaliter
considerato. ¶ Eodem mō in medicina. cu/
ius finis gratia cuius est hō debite se hn̄s eodē mō.
in corpore. ſbiectū hō regibilis debite i cor

pore. Finis quo sanitas. & he sunt cause q̃/
re sit practica. Principalissimus autem fi/
nis gratia cuius. scilz deo ordinat ad op⁹:
vt homo debite se habeat in corpore. quia h̄
est finis qui necessitat medicum ad agēdū
2 ¶ Secūdo cōsequenter. quia consideratio
eius est q̄ homo debite reg. bilis est in corpe
arte medicine causat vt operetur medicus.
Immo ꝯsideratio huius obiecti fac in me
dico medicinam. et ob hoc secundario ē sci
3 entia practica. ¶ Et tertio per medicinam
productā effectus vltimus est sanitas quā
producit vel conseruat. et est causa remota
ipsius medicine practice. immo verius dice
eodē mō ret eius effectus. ¶ Et in artib⁹ finis gr̄a cu
ius artis domificatorie est homo protegen/
dus in domo. & hic ṗncipaliter facit artem
practicā. & necessitat domificatorē ad agen/
dum ẜm intentōem. & exigentiā hui⁹ finis.
Obiectum eius est domus in intentōe arti
ficis. & illud agit cum artifice ad faciendaz
formā domus. Et ideo ars ab isto obiecto
secūdario est practica. Et finis quo ē dom⁹
producta: vel eius forma introducta. Et h̄
est vltimus effectus quo attingit finis gra/
tia cuius. & ideo nō principaliter: sed min⁹
principaliter ars ab isto fine dicit practica
cū nihil proprie faciat ad opatōes artis. sz
potius ab eis producat: propter finem gra
eodē mō tia cuius. Et ab intentōne obiecti in mente
artificis. ¶ Similiter in speculabilib⁹. vt i
methaphisica finis gratia cuius est homo
vt cognoscens quidditates entiū in se & su
is causis. Obiectum est ens. & finis q̄ actu/
alis vel habitualis est cognitio entiū. mo/
do ṗmū est causa principalis speculatiōis.
homo em̄ ṗpter aminirari incepit philoso/
phari. & causas entiū inquirere: speculando
Et scdo volens cognoscere ens: ad specula/
tionē ṗcedit. Et tertio ab his ṗducit actua
lis cognitio. que est fortassis ipamet specu/
latio. & ideo ab ea minus dicit sciētia specu
latiua. quia minus ṗprie est causa propter
quā scientia est speculatiua. cū sit effect⁹ vl/
timo productus a causis speculatōis. ¶ Ex
illis solute sunt om̄es rōnes. Discurrēdo ta
Ad 1 men per singulas videamus. ¶ Ad primā:
quādo cōmentator dicit q̄ sermo philoso/
phi est manifestus. dicat q̄ verū est. nō ta/
men vult q̄ ṗncipaliter scientia sit speculati
ua: a veritate cognita. que est finis quo. sz
ab homine cognoscente veritatē: qui est fi/
nis gratia cuius fit speculatio. & illa est cau

sa recte propria quare est speculatio. ¶ Ad. Ad 2
secunda: prout dictū fuit in tertio notabili
q̄ ab re extra absolute ꝯsiderata: sciētia nec
dicit practica nec speculatiua. sed ẜz forma
lem rōnem ꝯsiderandi ẜm quam importat
p obiectū sciētie. & quia tales formales rati
ones quādoqz sunt cognitio obiecti: nō or/
dinata in opus. quādoqz econtra possūt de
eisdem rebus extra ẜm tales formales rati
ones ꝯsiderandi diuersas esse diuerse scien
tie speculatiue & practice. prout dictum est.
¶ Ad tertiā q̄ arguit pro tertia conclusione Ad 3
quia auctoritates quas assumit loquūtur
de fine gratia cuius: & nō d̄ fine quo. ¶ Ad Ad 4
quartā eodem modo. q̄ denoīatio & formal
ratio subiecti vel obiecti sumit a fine gr̄a cu/
ius. nō a fine quo. & sic arguit pro eadez cō
clusione. ¶ Similiter ad quintā. q̄ a causa Ad 5
litate finis gratia cuius sciētia minus pōt
absolui: ergo est ṗncipalior causa. sed a cau
salitate finis quo scientia magis pōt absol
ui: qz a causalitate obiecti. quia finis q̄ pro
prie nō causat. sed causat. nisi attributiue. vt
dictū fuit in secundo notabili. Et ad h̄ qd̄
assumit. q̄ si deus sine obiecto & eius consi
deratōne ab intellectu humano vel angeli
scientiaz produceret. sicut forte fecit in ani/
ma christi. q̄ tamē talis scientia mag⁹ ab ob
iecto haberet distinctōem: [illegible] de⁹ eaz
produxit per idea ipsius obiecti cognoscibi/
lis qz a fine quo qui sequit eam. nec ad quē
ordine nature est eque immediate ṗducta.
¶ Ad auctoritates quas assumūt. Ad pri/ Ad auc
mā ex tertio de anima. q̄ phus ibi pōit dif toritates
ferentiā inter istos terminos. scz intellectus
speculatiuus. & intellectus practicus. q̄a in
re supponūt pro eodem sed differūt in rati/
one. Ad alias auctoritates que sunt vere de
fine gratia cuius: & nō de fine quo. nisi in or
dine ad finem gratia cuius qui per finem q̄
attingit. vt domificatoria ars a domo deno/
minat. eo q̄ per domū attingāt homo prote
ctōem sui & suoꝝ a domo. & sic similit̄ i alijs
¶ Ad rōnes alterius partis. Ad primā ne/ Ad 1. iā
gando ꝯñam. quia licet homo scientiā vel rium.
scire ad opus valeat ordinare. tamē solum
debet ei vnus finis ẜm sui naturā: a quo de/
bet denoīari. vt cognitio huius q̄ zinziber ē
calefactiuum. vel q̄ caliditas est calefactiua
prout est pars phisice speculatiua est. quia
ad hoiem cognoscentē vt ad finē gratia cu/
ius est finitur. Nihilomin⁹ hmōi cognitio
ad opus ordinari pōt. & vt sic est principiū

medicine: que est subalternata phisice. Nec
tamē cognitio sm se speculatiua ē: et est ps
phisice. q2uis practica possit fieri: alia cōsi/
deratōne. 7 nō est d omibꝫ sic. quia mlte sūt
cognitiones: que ad opus nequeunt ordia
ri. vt deum esse summū bonum: trinū 7 vnū
celum moueri regulariter 7 consimiles que
proprie nullam habent directionē ad opꝰ.
Ad 2 Ad secundam. q̄ arguit de fine quo. 7 ideo
concediturr consequētia. 7 est pro correlario
Ad 3 secunde conclusionis. Ad tertiam. q̄ bn̄ ar
guit pro eodem correlario. sed nō arguit cō
tra conclusionem tertiā. Nam finis gratia
cuius et magis et per prius causa: vt sic q2
obiectum: vel efficiens. vt dictum est. Et h̄
de tertio articulo.

Uenio ad quartū

articulum. In quo p̄mittere volo quasdaz
Artic. 4 probabiles suppositiones. ¶ Quaꝝ pma
suppō. 1. est hec. q̄ sacra theologia 7 eius sciētia pn/
cipaliter est a deo reuelata: vt homo fiat be/
atus: siue felix. hec patet ex dictis in articu
lo quinto: questionis p̄cedētis. propt hoc
eī dictum fuit. eius obiectum esse deum: in
q2tum est finis vite viatoris 7c. scilz in quo
obiectiue consistit humana felicitas. Hec
declarata fuit ibidem. 7 habet a beato Au/
gustino. viij. de trini. ca. v. dicente. q̄ propt
fidem spem 7 charitatē edificandas in ani
mo omniū diuinorum libroꝝ machinam
ta consurgunt. Et certū est q̄ nō nisi vt his
2 homo fit beatus. ¶ Secundo suppono du
plicem esse hominis felicitatē. scilz vie: que
consistit in fide formata charitate. speciali/
ter si homo sic perseuerauerit vsq3 in finem.
Alia est felicitas patrie que consistit in cla
ra dei visione: et eius secura fruitiōe. vel cla/
rius. in clara dei visione quo ad intellectū.
et eius perfecta dilectōe. quo ad voluntatē
Hec est concessa a doctoribꝫ nostris cōmu/
niter. Sed q̄ in visione: patet Joh. xvij. c.
Hec est vita eterna: vt cognoscāt te deum
patrem: 7 quē misisti: Jesum christuz. Q,
autem in dilectiōe. patet pme Coꝝ. xiij. q2
charitas nunq2 excidit. immo pficitur i pa
tria. Quia cū venerit qd̄ perfectuz est: eua/
cuabitur qd̄ ex parte est. vt dicit ibidē. Pri
ma harum vocat beatitudo meritoria. Se
cunda p̄miatoria. ad vtrāq3 autem harum
tanq2 ad finem terminat. 7 ordinat theolo
gia. scz ad beatitudinē vie tanq2 ad finez p
pinquum. 7 ad beatitudinē patrie tāq2 ad
finem vltimatū: p btitudinē vie ꝯseq̄ndā.
¶ Tertio suppono. q̄ licet in his. s. in visio/ 3
ne 7 fruitōne p̄ncipaliter ꝯsistat beatitudo
patrie. quia eis attingit obiectū beatificum
vt animā humanā satians essentialiter. vl
etiā ipm hoiem. Tamen in multis alijs con
sistit beatitudo patrie: tanq2 in gaudijs ac/
cidentalibꝫ. sic in dotibꝫ corpis gaudio cō/
muni beatoꝝ. 7c. Un̄ Esaye. lxiiij. Oculus
nō vidit. nec auris audiuit. nec in cor hois
ascendit: que p̄parauit deus his q̄ diligunt
illū. Et Esaye. xxxv. Gaudiū 7 leticiā obti
nebūt. 7 fugiet dolor 7 gemitus. ¶ Quarta 4
suppositio. q̄ eodē modo felicitatis merito
rie q̄ p̄ncipaliter in iustis hominibꝫ est: per
fidei cognitōem 7 charitatis dilectōem mlt
te sunt pter coadiuuātes. scz ꝟtutes mora/
les. 7 cetera hominis bona. inq2tū eorū fit
bonus vsus. s. opa pietatis. 7 misericordie:
interiora 7 exteriora. patet. q2 qui in illꝰ defi
cit: charitatē nō habet. cū ex defectu eoꝝ dā
natus erit. Math. xxv. Ite maledicti in ig
nē eternum. Esuriui eīn: 7 nō dedistis mihi
bibere. 7c. immo etiā mala pter deū tolera/
ta patiēter: adminiculant ad beatitudinē hu
ius vie. Math. v. Beati eritis: cū maledi/
xerint vobis hoies. ¶ Quinta suppositio. 5
q̄ in ordine charitatis homo plus seipum
q2 alios homines diligere tenet. patz p glo
sam sup illo Cant. ij. Ordinauit in me cha
ritatē. Item q̄ inter bona hois q̄ nō sunt de
essentia sua: maxime diligere debet hō virtu
tes infusas: fidē 7 charitatē patet quia sunt
maxima bonoꝝ hominis. Excedut eīn vir/
tutes hūanas: sicut diuine 7 a deo singlarit
date 7 infuse. Item q2 in eis immediatius
formaliter humanū bonū ꝯsistit. Un̄ pme
ad Corinth. xiij. Maior aūt hoꝝ caritas.
¶ Ex quo sequit. q̄ primi amor 7 bona mise Core
ricordie ei exhibita: pmo in deū. deinde i se
videnk ordinari. scz q̄ eo mediāte attingat
deus obiectiue. 7 intēsio charitatis in seipso
informatiue. patet. quia iste est charitatꝫ or/
do. Itē oīa opa bona interiora 7 extīora ho
minis meritorie facta in deū obiectiue: 7 in
pfectōem anie sue: pfectiōe fidei 7 caritatis
ordinant. ptz. q2 iste videt esse ordo carita/
tis p suppositōez. ¶ Sexta suppō. Omēs 6
habitus sacre scripture siue theologie ordi
nant ad dilectōem dei 7 primi. 7 ꝯsequent
ad perfectōem hominis in seipo. patz per il
lud. ij. ad Thi. iij. Omis scriptura diuini/
tus inspirata vtilis est ad docenduz. ad ar

guendū.ad corripiendū.ad erudiendū: in iusticia quo ad proximos. vt perfect⁹ sit homo dei: ad omne opus bonū instructus. scilz in se docēdo primos. & ipse p instructionem Et Math. xxij. in duobus magnis mandatis que sunt dilectōis: lex pēdet & prophete.
7 ¶ Septia suppositio seq̄ videt. q̄ finis theologie vltimat⁹ post deū apud quē oīa opera misericordie dulie & latrie ordinant: est pfectio caritatis: in se respectu dei & proximi. patet p illud pme ad Thi. pmo. Finis precepti est charitas. ¶ Correlariū. finis pp̄inquus toti⁹ theologie nr̄e est in deū fideli credere. & eum sup omia diligere. patet. q̄a iste est finis caritatis. Et loquor de fine formali: nob per eum formādo. nō de fine obiectiuo qui est deus.
8 ¶ Octaua suppō. hō beatificabil⁹ ponit ex portiōne inferiori: que est vegetatiua & sensitiua. et ex portiōne supiori que est intellectiua. Item portio supior q̄ ē intellectus diuidit in partē ɔtemplatiuā seu speculatiuā. & in partē actiuā. vt ptz. vj ethicoꝝ. nō q̄ sit realis distinctio: sz vnius anime diuerse vires. p3 quas diuersimode nata est perfici. Itē portio ɔtemplatiua siue speculatiua diuidit in intellectū speculatiuū et in voluntatē speculatiuā. Et eodem modo portio practica diuidit in intellectū practicum. & in voluntatē practicā. Dicit autez volūtas speculatiua. nō q̄ actu speculatur sz q̄ nata est speculari vt sic. Et pporcionabiliter dicit actiua. De quibus phs in lumine naturali diceret: q̄ pfectio intellect⁹ vl' portiōnis speculatiue habitualis esset sapiētia possibilis in lumine naturali. & actualis speculatio: esset actualis speculatio summi boni. s. dei. Itē volūtatis speculatiue habitualis amor dei in habitu. & actual' pfectio feruor dilectōnis in actu. Sz portōis intellectualis practice pfectio: esset prudētia habitualis. & actualis directio p eam singlaꝝ virtutū. Itē portiōis volūtatis practice habitualis pfectio: esset ṽtutes morales. & actualis: electio actualis fm eas: vel fm earꝫ aliquā. in q̄bus oīibus diceret ɔsistere: pfectionē pfectā ipius anime in hac vita: & hūanā felicitatē. pncipalissime aūt in vno eorū q̄d est eoꝝ pncipalissimū.
9 ¶ Nona suppō. q̄ catholicus ɔformiter hic dicit pho. sz ponit pficiētia altiora. vicz q̄ pfectio intellectus speculatiui est perfectio theologie. saltem inq̄ꝫtum est de deo. quia illa est vera sapientia. sicut dic beatus Anselmus. xiiij. de trini. ca. pmo. & idem intendit apostolus p̄me ad Corinth. scdo. Sapiam loquimur inter perfectos. Perfectio aūt intellect⁹ practici est etiā prudentia pfecta. tamē in lumine theologie de rebus agibilibus. Perfectio vero voluntatis ɔtemplatiue est caritas quo ad habitū. & feruor i deū quo ad actū. Perfectio aūt volūtatis practice est ṽtutes morales: directe p caritatē in p̄mū. & seipum et hoc quo ad habitū. Perfectio aūt eius quo ad actum est electōnes: fm ṽtutes morales in charitate radicate. Hec oīa videntur satis nota
10 ¶ Decima suppositio. q̄ aggregatio multoꝝ habēs vnitatē analogie propter attributionem ad aliq̄d vnum rationabiliter denoiat a pncipaliori. patz p phz nono ethicoꝝ. q̄ dicit hominē maxime esse intellectū. q̄z intellectus est pncipalissimum: quod est in homine. & exercitus a duce denominat. quia in eo est pncipalior. et sic in singulis multitudinibus habentibus attributionem ad vnū primuz. Hoc de quarto articulo.

Correlarium.

Venio ad quintū

In quo p̄missis sit hec pma ɔclusio. q̄ aliq̄ theologia nostra parcialiter est vere practica patet de theologia morali. vel de ea que est de preceptis moralibus respicientibus primū. Hec em dirigit praxes: seu actōnes prudētie. sicut est theologia de pceptis secūde tabule. Nō occides. nō mechaberis. Secūdo. quia lex proprie accepta ē practica. modo quedā theologia est lex. igit. maior ptz. quia lex respicit bonū cōmune. Est em pro cōmuni ciuium vtilitate cōscripta. vt d3 in decreto. di. iiij. cano. Erit. minor ptz per illd̄ Baruth. iiij. Hic liber mādatoꝝ dei. et lex q̄ est in eternū Et breuit si tota theologia eēt speculatiua: nec q̄ i illa pte eēt pctica nō eēt sufficiēs regla p attigēda salute. falsitas ɔñtis supponit. & p3 ɔña. q̄z nō dirigeret vitā actiuā. Articulus 5. conclusio 1.
2 ¶ Scda ɔclo. aliq̄ theologia ē speculatiua. p3 hec de hitibus itellectualibus theologicis. de ppōnibus q̄ nō dirigūt actōez. sic de ista. ds ē trin⁹ & vn⁹. ds nō sicē simplex: q̄ nō sit i eo pluralitas psonaꝝ: vl' rex relatiaꝝ. Essentia diuina dit formalr a psona pris. q̄z est cōica bil' plibus psonis: & psona pris nō. & de mlt' hmōi: de q̄bus nō vidz quō dirigat actionē.
3 ¶ Tertia ɔclo. nr̄a theologia ē speculatiua: q̄ ad finē ei⁹ remotū. p3 p illd̄ Joh. 17. hec ē vi. et. vt cog. te de. pūez oīpotētē: et quē

misisti Jesum christum. Et per illud Aug.
Visio est tota merces. quod etiā ptz ex sup/
positionibꝫ. quia in secūda suppositiōe di/
ctum est: ꝙ finis theologie remotus est bea
titudo patrie: que consistit in speculatione.
scilꝫ in clara dei visione ꝛ eius dilectōe. con
stat aūt ꝙ visio nō est praxis. cū nō sit actꝰ
voluntatis. nec etiā dilectio que est ibi pra
xis. Vel dici oportebit ꝙ beatitudo angeloꝝ
quo ad fruitōem est practica. qđ nō est con
suetum dici. mirabilis enī praxis est q̄ nul/
lius agibilis est. nec a prudētia dirigibilis
et in eternū manens. verū est ꝙ nomina sint
ad placitū. qui vellet sic dicere: posset. ꝙ ge
neratio filij in diuinis esset praxis. cum ta/
mē sit actio immanēs. Vel etiā ꝙ dilectio q̄
deus se diligit esset praxis. cū sit purꝰ actus
sed nō est consuetū dici. Immo si illa dice/
ret praxis: ꝛ manifestū est ꝙ sit cognitio dei
Cōclō 4 sic cognitio dei respectu sui eēt p̄xis. ¶ Quar
ta conclusio. theologia nostra totalis etiam
est speculatiua: quo ad finē eius propīquū
p̄ncipalem. Probat sic. Illa scientia ē pro/
prie speculatiua respectu sui finis principa
lis propinqui: que est de obiecto speculatio
et p̄ncipaliter ad p̄ficiendū partes anime
speculatiuas. sed theologia nostra est hmōi
igit. ꝛc. ꝯsequentia nota. ꝛ maior patet ex q̄d
nominis. cuꝫ enī sciētia sit speculatiua ex p̄/
te obiecti. patet ꝙ in hoc nō est defectꝰ. Itē
ex parte finis gratia cuius. vt dictum fuit
in articulo p̄cedēte. patet etiā ꝙ nec ī hoc
sit defectus. cū q̄ partes anime inq̄ntum sūt
speculatiue: sunt eius finis gratia cuiꝰ. Itē
ex parte finis quo. q: hec est speculatio spe/
culatiua quo ad parte intellectualē. ꝛ est di
lectio speculatiua: quo ad partem appetiti
uā. minor patet primo ꝙ sit de obiecto spe/
culabili. patet. q: in ea deus est obiectuꝫ. sb
rōne tamē ꝯtracta qui est finis ꝛ obiectum
ad qđ terminant omes speculationes. Sꝫ
ꝙ sit p̄ncipaliter ad p̄ficiēdas partes aīe spe
culatiuas. patet. quia finis p̄pinquus the
ologie est felicitas vie meritoria. vel homi/
nē esse felicem in hac vita meritorie. p̄ sup/
positōeꝫ secūdā qđ ꝯtingit p̄ fidē formatā
caritate. vt ī eađ suppositōe fuit dictū. fides
aūt p̄fecta q̄ ē theologia: vl' p̄ eā ī theologia
possibilis haberi: p̄ficit partē intellectiuaꝫ
speculatiuā. ꝛ charitas partē affectiuā con/
templatiuā. vt dictū est in suppositōibꝫ oc
taua ꝛ nona. Itē q̄ ad finē q̄ p̄ncipalē. pa/
tet. ꝙ iste sit p̄fectio fidei in se ꝛ p̄fectio cha/
ritatis respectu dei ꝛ p̄ximi. p̄ suppositiōem
septimā. ꝛ charitas proximi reducit ad ca/
ritatē dei ꝛ ad dilectōem sui. vt dictū ē sup
positōibꝫ q̄nta et sexta. ergo vltimꝰ finis p̄
pinquus quē theologus ordinate studens
per theologiā in se intēdit p̄ducere: est perfe
ctio fidei in se que p̄ficit intellectū specula/
tiuum. Et p̄fectio charitatis in ordine ad
deū que p̄ficit appetitū speculatiuū siue con/
templatiuū. ꝛ hec fuit tota minor probanda
¶ Forte dicet. ꝙ theologia docet agere. vt in obiectio 1
p̄ma ꝯclusione dictū est. q: docet opa miseri/
cordie in primū: que ꝯsistūt in agere. igr̄ vi
det ꝙ eq̄liter sit actiua: sic speculatiua. ¶ Se 2
cundo. q: charitatis p̄fectio nō solū in deū
fert. sꝫ etiā in p̄ximū. ergo si intendit p̄fectionē
caritatis: etiā intendit agere. ꝛ sic erit actiua
¶ Ad hoc facile respōdet. Ad p̄mā. ꝙ licet Solo
theologia dirigat vitā actiuā. tn̄ hoc nō est
eius finis p̄ncipalis. sed h̄ est ad p̄fectōem
fidei vel sapie ꝛ charitatis. sicut dictuꝫ est
in suppositiōe septima. ꝛ eius correlario. et
deduci posset ex suppositōibꝫ quīta et sexta.
¶ Ad secundā. ꝯcedendū est ꝙ theologia Ad 2
huius vie sine dubio intendit agere. tam ī
vita actiua. de q̄ notū est. q̄ꝫ etiā in vita cō
templatiua quo ad actus interiores. q̄ sūt
oratōnes ꝛ deuotiones quas ꝯtemplatiuꝰ
facit: nō solum per se. sic enī nō esset actꝰ ca
ritatis. sed pro omibꝫ viatoribꝫ. Haꝝ autē
electōnes sunt actus vere prudētie in fide/
libꝫ. sed tamen he nō sunt nostre theologie
vltimus finis. sed omia ordinant in p̄fecti
onē fidei: ꝛ caritatis in ip̄o speculante. vl' e/
tiam debite agente. cuꝫ finis precepti sit ca
ritas. vt est p̄us allegatū. ꝛ hoc dictū est p̄/
us. ꝛ deductū in suppositōnibꝫ quinta ꝛ sex
ta. Cum itaq꞉ aggregatus habitus q̄ the/
ologia est: vnum vel vnus sit per attributi
onem. ꝛ ex cōsequenti a p̄ncipaliori fine sit
appellandus. vt dictum est in suppositiōe
decima. patet ꝙ cum ille finis principalis
propīquus sit speculatiuus. tota theologia
nostra debet dici speculatiua. ¶ Sed venit Obiectio
fortior dubitatio. quia hec conclusio quar/
ta fundari videtur super hoc ꝙ charitas et
eius actus. scilꝫ actualis dilectio dei sunt spe
culatōnes: vel ad speculatōem reducende.
et non praxes. ergo si hoc fuerit improba/
tum: non erit theologia nostra speculatiua
sed certum esse videtur apud quosdam ꝙ
dilectio dei sit praxis quedam. ergo theolo
gia nō est speculatiua. sed practica. ꝯsequē/

tia nota. ꝛ maioꝛ similiter. sed minoꝛ decla
ratur. quia felicitas est quedaꝫ praxis. que
tamen consistit in speculatōne. vt patet de
cimo ethicoꝝ. Patet aūt assumptum. qꝛ ꝑ
mo rhetorice. cap̄. q̄nto scribit. Omēs cōsi/
tentur ꝙ felicitas est eupraxia cum virtute
Item sexto ethicoꝝ dicitur sic. Actōnis eīm
non semꝑ alteꝝ finis. est eīm ipsi eupraxia fi
nis. vel ergo hic sermo intelligit de specula
tione in qua est felicitas. ꝛ habetur proposi
tum. ꝙ amoꝛ speculatiōis est eupraxia. vel
intelligit de actione circa agibile: directa ꝑ
prudentiam. ꝛ hoc nō. quia quelibet talis
est ꝓpter alterum. sciꝫ propter speculatio/
nem sapientie. quia prudētia precipit sapi
entie gratia. vt dr̄ in eodem sexto ethicorū
obiectio 2 cap̄. penultimo. ¶ Secundo sic. dilectio dei
super oīa est praxis charitatiua. ergo est
praxis. et vltra. ergo ab ea theologia magis
dici debet practica q̄ꝫ speculatiua. Pria cō/
sequētia tenet a parte in modo ad suuꝫ to/
tum. ꝛ alia tenet. quia a praxi vt a fine non
dicit scientia speculatiua. sed magis practi
ca. Antecedens est notū. quia quid aliud es
set praxis charitatiua: q̄ꝫ dilectio dei super
oīa. ¶ Tertio. quia dilectio dei est electio
ergo est praxis. cōsequentia tenet. quia idē
est agibile ꝛ eligibile. vt habet sexto metha
phi. prius ergo etiam idem est electio et a/
ctio siue praxis. et antecedens probat. pri/
mo. quia est volitio. igit electio. consequen/
tia tenet. quia oīs volitio est electio etiaꝫ
ipsius vltimi finis. Nam primo ethicoꝝ di
citur. ꝙ eligibile propter se tm̄. sciliꝫ vltim⁹
finis est melius q̄ꝫ eligibilia propter alterū
Confir. ¶ Confirmat. quia est volitio homi possi/
bilis: ordinata in finem. ergo est electio pro
prie dicta. ꝯsequentia tenet per phm iij. eth
et sexto. ꝙ electio est volitio possibiliū: ordi/
natorum ad finem. Antecedēs patet q̄ ad
hoc ꝙ sit volitio. sed ꝙ sit ordinata in finē
patꝫ. quia in deū qui est finis omniū. Apo
calipsis. xxi. ꝛ ꝑsertim hominis felicis meri
toꝛie. Nam ad ipm tanq̄ꝫ obiectū felicitas
4 meritoꝛia suum habet terminū. ¶ Quarto
Sumatur ꝑnceps catholicus ex charitate
dei meritoꝛie regens populum: vel dilectio
dei in eo est actio siue praxis. ꝛ habetur pro
positum. quia eadem rōne erit praxis i du
cente vitam speculatiuam. cum charitas ꝛ
eius actus in vtroq̄ꝫ eiusdem sit rōnis. vel
non est actio. Et contra. quia ordinat in ꝓ/
ximum tanq̄ꝫ in aliud. quomō ergo non est
actio. nunquid hoc est actio interioꝛ: ꝑ quā
et ex quo sit debite regimen vite actiue exte
rius. vt electio tꝑantie actio est. eo ꝙ ꝗs ea
se debite regit circa obiectum temperantie.
Item secūdo. dato ꝙ nō sit actio: sed specu
latio. sequit ꝙ hic princeps regens merito/
rie rempublicā sit felix vita speculatiua. q̄a
dilectōne charitatis: ꝛ ex consequente vita
actiua esset speculatiua. ꝛ nō essent distincte
vite marthe et marie. cuius ꝯtrium dicunt
doctores cōmuniter. Et glosa suꝑ illud Lu
ce. x. Maria optimā partem elegit. Ex qui
bus concludunt: sequi videt ꝙ nulla portio
voluntatis sit contēplatiua siue speculatiua
¶ Quinto arguit hoc idem ex proprietate obiec/
vocis. speculari eīm vel contēplari est actus
videntis vel cognoscētis: iuxta quid nomi
nis. voluntas āt vt voluntas nō cognoscit.
sed sequitur cognitionem intellectus. ergo
non contēplatur: nec speculat. ¶ Pro istaꝝ Cōclo 5
rationū intellectu est ꝯclusio quinta. ꝙ pro
prie loquendo de actione ꝛ de agibili: dile/
ctio dei nō ē praxis: siue actio. probat sic. si
dilectio dei sit pars vite cōtemplatiue: tūc
proprie nō est actio. presertim talis a q̄ scie/
tia potest vocari actiua. sed dilectio dei est
pars vite contemplatiue. igit ꝛc̄. maioꝛ patꝫ
quia vita contemplatiua distinguit a vita
actiua. et presertim ab his que spectant ad
vitam speculatiuaꝫ: nō debet scientia dici ꝑ
ctica. sed magis speculatiua. cū quale debꝫ
sumi denoīatiue a qualitate. vt patet in ꝑ/
dicamentis. ꝛ minoꝛ patet per beatū Gre
gorium suꝑ Ezechielem dicentē. Contem
platiua vita est: charitatē dei ꝛ proximi to
ta mente retinere. ab exteriori actione quie scd̄o patꝫ
scere. soli desiderio creatoꝛis inherere. ¶ Se/
cundo patet. qꝛ dilectio dei suꝑ oīa alia
est in deo respectu sui. ergo nō est praxis ꝓ/
prie. ꝯsequētia nota. nisi velimus extende
re in minori nomē praxis. aīis patet. per il/
lud ꝑme. Joh. iiij. Deus charitas est. et est
manifestū. qꝛ deus cogītat se sūme diligen/
dum. ꝛ sic se amat. Itē sic pater deus dili/
git filium deū. Joh. v. ¶ Tertio. qꝛ hec di/ tertio patꝫ
lectio manebit i beatis eternaliter. ergo nō
est praxis. consequentia nota. quia non vi
detur ꝙ aliqua praxis proprie dicta sit e/
terna. vel sit in beatis. cum praxis dicatur
respectu vite actiue. vnde. vj. ethicoꝝ. c. iij.
mens ipsa speculatiua nihil mouet. sꝫ que

gratia huius et practica. Et minor ptz per
illd pme ad Corin. xv. caritas nūq̄ excidit
¶ Quarto. ex nobis manifestum est q̄ me-
Patz 4 ritorie vita speculatiua viuētes diligunt de
um super omīa. alś non mererenł. ⁊ tū si hec
dilectio esset praxis. vel actio: vita eoꝝ essz
actiua. quod nō est cōmuniter concessum.
¶ Quinto. si charitatis dei dilectio sit actio
5 proprie dicta: sequereł q̄ esset summa ⁊ ma
xima actio huius vite. falsitas consequētis
patet per phm. x. ethicoꝝ. ca. ix. dicentem.
q̄ ad actionē multis bonis exterioribꝫ opus
est. ⁊ quanto maiores sunt ⁊ meliores: tāto
pluribꝫ opus erit. Quis autē diceret q̄ ad
dilectionē dei opus sit bonis exterioribꝰ mľ
tis. cōsequentia tamē tenet. quia si actio di
cał: constat q̄ nulla erit maior: supior vľ me
lior. ¶ Sexto. Omīs actio est circa agibile
6 modo dilectio dei nō est circa agibile. igił.
patet maior ex quid nominis. ⁊ probał mi
nor. quia idem est agibile et eligibile. sexto
meth. Primo mō deus nō est eligibilis. cū
electio nō sit ipius finis. sed eoꝝ que sūt ad
finem. vt in. iij. ethi. c. vj. dicił. Item ibidē.
Voluntariū nō est eligibile. sed p̄consilia-
tum. nō autem ē cōsiliū de deo. ¶ Cōfirmał.
Confir. quia omnis actio bona permanēter regitur
a prudentia. charitas seu dilectio dei non
est. igił nō est proprie actio. ꝯsequētia nota
et patet maior per phm. vj. ethicoꝝ. c. 4. di
centē. q̄ prudentia est habitus cū vera rati
one actiuus: quo ad totū bene viuere. Itez
in. ca. iij. vult. q̄ sicut bona factio regił arte:
ita bona actio prudentia. Et minor ptz. q̄a
prudentia nō regit neq̄ p̄ncipatur sapien-
tie. neq̄ ei p̄cipit. vt habeł. vj. ethi. ca. xvij.
quare neq̄ theologie: neq̄ dilectioni ad q̄z
ordinał. ¶ Sexta conclusio. q̄ large loquē
Cōclo 6 do de actione. scz prout est p̄dicamentū: vľ
etiā prout omnis volitio diceretł actio. Di-
lectio dei esset actio. vel praxis. hoc patz ex
quid nois. ⁊ ex dictis in tertio articu. q̄r no-
tum est q̄ sit volitio. nullum eñ diligit deꝰ
Cōclo 7 nolens. ¶ Septima ꝯclusio. Nō videł q̄ a
tali actione sciētia debeat dici actiua. ⁊ a ta
li praxi practica. Hoc p̄mo in naturalił ac-
quisitis sciētijs possit induci. medicina eñ
practica dicił: a factione sanitatis. moralis
legalis. ⁊ canonica sciētia: practice dicūtur
ex debita actionum suarum directiōe: que
ꝯsunt prudentie. ⁊ ita in alijs. Nulla au-
tem videtur practica: ab actone patrie. sci

licet a dilectōne dei. vel ab actōe in qua est
formaliter. totaliter. vel partialił vltimꝰ fi-
nis humane vite. ¶ Secundo. quia a tali 2
actione felicitas nō dicitur actiua. igił nec
scientia practica. ꝯsequentia tenet. quia est
eadem ratio. Antecedēs patet. q̄a felicitas
speculatiua d̄noiał a cognitiōe ⁊ dilectōe dei
et ab illa actōne. ergo si ab illa denominare
tur felicitas actiua. felicitas speculatiua es-
set practica. quod nō est veruz. ¶ Tertio sic 3
Si a tali actione. scilz volitione deberet sci
entia practica dici: omīs speculatiua essz p̄
ctica. immo ⁊ methaphisica. falsitas conse
quētis supponił. Et ꝯsequētia tenet. quia
quātūcunq̄ scientia fuerit speculatiua. ta-
men vtiq̄ ad volitionē ordinał seu termia
tur. vt methaphisica ostēdens deū esse ad
dilectōem dei. ⁊ naturalis vel mathemati
ca ad volitionez et dilectionē cognitōis ea
rum. scilz rerum suarum. ¶ Nec videł vale Confu
re respōsio. quam dat quidā valens. scilicz tatio
Gregorius qui est de cōtraria opinione di- prima
cens. q̄ licet methaphisica ostendat deum
esse summū bonum. ⁊ ad hoc sequał q̄ sit sū
me diligibilis. nō tamen dirigit aut docet
quomō aut qualiter sit diligendꝰ. Nam p̄
mo videtur esse cōtraria textui. Dicił enim
duodecimo metha. ca. q̄nto: q̄ deus mouz
sicut appetibile ⁊ intelligibile. ergo docet eū
esse appetendū. Item si docet eum esse opti
mū nomine: sequił q̄ sit summe diligēdus.
Et concesso q̄ sic: nunquid scientia que p-
bat antecedēs: etiā dicit consequens? quia
dicit q̄ mouet sicut appetibile: nunq̄ ostē-
dit illud consequēs. ¶ Secundo videtur q̄ scdo ō
ad methaphisicum spectat hoc considera- cando
re. quia certum est q̄ hec conclusio. scilz. de
us est vltimus finis gratia cuius sunt om-
nia. et quem intendūt omnia: ad nullā sciē
tiam specialem spectat. nec speculatiuā. nec
practicam. ergo oportet q̄ sit methaphisi-
calis. Similiter et ista. deus est summe di
ligendus: et propter se tm̄. ergo volūtas cō
formans se tali: cōsequenter quantuz in ea
est fertur in deum: vt super omīa diligēdū.
directa lumine methaphisice. Unde com
mentator sup quintum caplm duodecimi
methaphisice: probat deum esse finez om-
nium. et quem omnia intendunt. ¶ Tertio 3 ō ād
philosophi in lumine naturali sciunt q̄ in
speculatione dei consistit hūana felicitas.
Ut patet decimo ethicorum. cap. octauo.

Et certum est q̄ hoc non posuerunt in nu/
da cognitione.quia sic mali possent esse feli
ces.ergo hoc posuerunt in cognitiōe ⁊ dile/
ctione simul. Quero igit̄ que scientia docu/
it eos q̄ deus esset sup omnia diligendus.
vel methaphisica.⁊ habet̄ ppositum. vel e/
thica: quod nō est dicēdū. cū ethica sit mo/
ralis. vt ph̄s dicit in pn̄cipio secundi ethi/
coꝝ. Moralis autem vt sic vitam pruden
tie vt sic nō excedit. Et ideo ad felicitatē po
liticā scʒ prudentialē terminat̄. nō ergo ipa
manifestat felicitatem speculatiuā. nisi as/
sumendo a methaphisica. vt in decio ethi
Cōclo 8 coꝝ. ⁊ in septimo politic. q̄re.⁊c. ¶ Octaua
ɔclo. q̄ si velim⁹ dicere dilectōʒ dei eē actio
nē a q̄ scia dr̄ actia nō ē dubiū q̄n tota the
ologia nr̄a cathegoreumatice sumēdo totū
sit scientia actiua seu practica quo ad finē
propinquū. patʒ. quia ordinat̄ ad charita
tem ⁊ eius pfectionem. vt dictū est: pn̄cipa
lius q̄ʒ ad fidem vel cognitōem intellectus
ergo magis ad actōem vel praxim sic acce/
ptā q̄ʒ ad cognitōem. q̄ vt sic diceret̄ practi
ca. consequentie note sunt. ⁊ añs q̄ ad di/
lectōem.⁊c. vt prius est probatū in suppo
sitionib⁹. sed q̄ magis q̄ʒ ad cognitōem: pa
tet. quia charitas est maior fide. prima ad
Ad pri/ Corinth. xiij. ¶ Ad rōnes alterius opioni/
mā alci⁹ onis. Ad pmam. nego minorem. scʒ q̄ dile
opionis ctio sit quedam praxis proprie loquendo
et ad ph̄m pmo rhetorice dicit̄: q̄ loq̄t̄ ibi
large de eupraxia. sicut etiam in pmo ethi
coꝝ dicit. q̄ felicitas est operatio sm̄ virtu/
tem pfectissimā. Hanc autē operationē vo
cat ibi eupraxiam. Uel pōt dici q̄ loquat̄
de felicitate actiua. que est continuata de/
bita operatio sm̄ perfectā prudentiā. ⁊ tūc
nō est ad propositū. quia dilectio dei non
est operatio sm̄ prudentiā. Et ita intelligit̄
secunda auctoritas ex. vj. ethicorum. vide
licet q̄ factionis sm̄ prudentiā perfectā nō
est alter finis vite actiue. Cū h̄ tamen stat
Ad 2 q̄ sit ei alter finis. s. sapientie: in eo qui eius
gratia agit. ¶ Ad secundā consono antece
denti. q̄ amor dei sit praxis charitatiua. et
neget̄ consequētia. ergo est praxis. loquēdo
proprie de praxi. quia est a quid ad simpli
citer. Nam li charitatiuū extendit hunc
terminum praxis ad significatōem cōem.
Sicut nō sequitur: est deus per participa/
Ad 3 tionem. ergo est deus. ¶ Ad tertiā. negetur
antecedens loquendo proprie de electione
que est respectu ordinatoꝝ in finem. et ad
probationem dicitur. q̄ volitio est commu
nius q̄ʒ electio proprie dicta. vt patet ter/
tio ethicoꝝ. ⁊ ideo non valet consequentia
est volitio. ergo est electio. ⁊ ad probationē
dicatur: q̄ ibi eligibile capiatur large. prout
extendit se ad omne acceptabile voluntati.
¶ Ad confirmatōem q̄ licet dilectio dei sit ad 2fir.
volitio ordinata i finem obiectiue: sicut ip
se homo: et omnia eius ordinantur in deū
non ex hoc est electio. sed electio est que or/
dinatur ad volitionem finis. scilʒ ad aliā
volitionem formalem tanq̄ʒ in finē. vtʒ. 3.
ethicorum. ¶ Ad quartam. q̄ hmōi pn̄ceps Ad 4
q̄uis dilectōem dei super omnia habet: nō
tamen ducit vitam speculatiuam. quia nō
vacat ab exterioribus operationibus. q̄d
tamen requiritur ad vitam cōtemplatiuā.
vt patet ex auctoritate Gregorij pus alle/
gata. vl' pt dici q̄ tal' princeps pticipat vtrā/
q̄ʒ vitam. speculatiuam dilectione mentis.
et actiuam regimine populi. et ergo sua di
lectio non est actio. et ad probationem di/
citur: q̄ charitas pmaria intentione nō ten
dit nisi in deum. sic etiam eius dilectio. sʒ
secundaria intentione intendit in primū
scilicet propter deum. et ex hoc non debet
vocari actio. Nominari enīʒ merito debet
ab eo propter quod pn̄cipaliter est. scilicet
a deo. ⁊ ideo speculatiua. vnde non omne
illud est actio per quod vel propter quod:
et ex quo fit debitum regimen actionū. sʒ
id ex quo illud fit: tanq̄ʒ primaria intentio
ne ad hoc ordinato. non est autem debitū
regimen populi finis pn̄cipalis charitatis.
vt dictum est. ¶ Ad secundam probatōem
concesso q̄ dilectio sit speculatio. nō sequi/
tur q̄ princeps regens cōmunitatē ducat
vitam cōtemplatiuā. ɔsiderando totā vi
tam eius. quia nō vacat ab operatione ex
teriori. vt dictū est. Potest etiā dici q̄ pos
sibile sit aliquē simul et semel felicem eē vtra
q̄ʒ vita. vt prelatum vel regentem virtuosū
Nō enī est in p̄senti seculo vita marie com
muniter et in toto separabilis: a vita mar/
the. Nam vita p̄sens indiget exterioribus
circa q̄ est actio. vñ. x. ethicoꝝ. c. viij. nō per
se sufficiens est corpus ad contemplari.
sʒ oportet victū ⁊ vestitū ⁊ alios famulat⁹
adesse. ¶ Ad quintā. q̄ non solum visio et Ad 5
cognitio primi boni debet vocari specula/
tio. sed etiam dilectio ⁊ amor q̄ sequitur
cognitionem ad quā cognitio dei p se ordi
nat̄. p̄sertim cū in re volūtas et intellectus

idem sint. et cognitio et dilectio actus sint i eundem finẽ ordinati. Et ideo si vnũ conzferatur in obiectum practice: etiã reliquum. Hoc de qnto articulo. ¶ Ad rõnes principales. ¶ Ad pmã. licet theologia sit lex diuina: et ideo regulet et dirigat vitã actiuam. vt dictũ est in pma pclusione articuli qnti. tamẽ pncipalis eius finis nõ est actio: sz potius dei cognitio et dilectio. Et ideo lz partim sit speculatiua: et partim practica a regimine vite actiue. tamen pncipaliter est speculatiua a fine quem principaliter intẽdit

Adi.pncipaliuz

ad pfir. ¶ Ad confirmatõem q finis veteris testamenti sicut noui est dei dilectio et cognitio. quia eadem pcepta sunt. scilz duo mãdata magna ex vna radice depẽdentia charitatis Vocat tamen lex a directione vite actiue q in eo data est. Exodi. xx. et i pluribz alijs locis ergo est etiã speculatiuũ sicut tota theologia denominãdo a pncipaliori.

Ad 2 ¶ Ad secũdam. q si opus capit cõmuniter pro omni actione vel volitiõe: neganda est maior. qz etiã beatoz theologie finis est di dilectio. q tamẽ nõ est practica. Sed si opus sumit p praxi actiua vel factiua. tunc pcessa maiore: negat minor. et ad pbationem q dilectio charitatis nõ est proprie opus: vt dictum est. nec ab ea scientia debet dici practica pprie. sicut dictum est. Et in hoc solute sunt omnes auctoritates. Probãt em theologiã finiri ad dilectõez tanq̃ ad finẽ quo. sz nõ pbãt q a tali ope sciẽtia debeat dici practica. Et ad rõnem patet per idem. Nam nostre theologie finis ppinquus est dilectio. sed a tali ope nõ debet scientia denominari pctica. sed ab ope regulabili prudẽtia vl' arte. Hoc de questione tertia pemiali.

Circa pri-

mam distinctioez queritur. Vtrum solo deo sit fruendum. Questio vnum psupponit. et aliud querit. Supponit em q deo est fruendũ. et querit an nullo alio liceat frui. ¶ Cõtra suppositum arguitur sic. Fruitio dei nõ est creature rõnali possibilis. igit suppositũ falsum. añs pbat. qa fruitio psupponit visionẽ. mõ nulla creatura rationalis põt videre deuz. igit. maior nota. et minor probatur. qz vel visio dei esset pfectionis infinite. et hec creature nõ est possibilis. cum sit finite virtutis in appbẽsiõe. vel perfectõnis finite. et si sic: visio boni finiti et dei possent esse equal' pfectõnis in nob. falsitas pseqẽtis videt manifesta. et pseqntia probat. quia inter duas finitas visiões est determinata distãtia finita. ergo posset tantũ augeri: que est minor q attingeret pfectõem maioris.

Arõ ptra suppoli.

¶ Scdo pbat añs sic. qa sicut sensus se habet ad suũ sensibile. ita intellectus ad suuz intelligibile. sz sensus nõ põt videre sensibile: qd ad ipm nullã haberet pporcionẽ. ergo nec intellectus põt intelligere: qd ad eum nullam haberet proporcionẽ. Cum igitur nulla sit proporcio inter essentiã diuinã et intellectũ creature. vid' q intellectus creature diuinã essentiã clare videre non possit. Maior est phi. iij. de anima. et ptz manifeste. qz vtrũqz cognoscit recipiendo ab ipo cognoscibili. Nõ inter agens et passuz debet esse determinata pporcio: ita bene ex parte intellectus sicut ex parte sensus. Minor est phi. ij. de aĩa dicentis: q excellentia sensibilia corrũpunt sensuz. quia soluunt pporcionẽ. scdo sic.

Confir. ¶ Confirmat sic. qz q̃lis est proporcio visibiliũ: talis est proporcio visionũ ab eis productaz. Sed infinite excedit deus oĩe visibile finitũ. igit sua visio infinite excedit omnẽ visionẽ finitã. igit erit infinita. Et cũ talis visio nõ sit creature possibilis: patebit ppositũ. Maior ptz. qz sicut albedo se habet ad nigredinez: ita visio albedinis ad visionẽ nigredinis.

Confir. ¶ Cõfirmatur sic. qz vel intellectus haberet visionẽ totius dei. et hoc nõ est possibile. qz cũ infinitus sit deus: neq̃t cõphendi a creatura finita. sicut sensus infinitã magnitudinez cõprehendere: nõ posset. vel aliquã ptẽ dei. et nõ inuenies in deo partẽ. vel deũ fm aliqd. quare ergo potius fm h q̃z fm illd: q videt q aut fm totũ. aut fm nihil deũ videbit.

tertio sic ¶ Tertio sic. qz intellectus videns deũ vel videret eũ sic: q ipemet de' esset ipi intellectui visio. et h nõ est possibile. cuz n possit de' supplere vicẽ cause formal'. Vl' sic q alia eẽt visio ihereñs q itellect' deũ videret. et h ñ. qz l'eẽt ipi' dei hec visio repñtatiua: put ẽ infinit'. et h nõ possz itellect' pcipe. vl' repñtabit eũ vt finitũ. et tunc eẽt falsa repñtatio dei. cũ ds neq̃t eẽ bonũ finitũ. Itẽ sic creatura possz intellectui pñtari vt mai' bonũ deo. eo q sup omne finitũ apprehensũ possit produci excellentior creatura. Et hoc videtur esse de mente saluatoris Math. xi. dicentis. Deum nemo vidit vnq̃z. i. nulla

Confir. creatura etiam ratōnalis. ¶ Confirmatur. qr hec visio inherens vel esset in se finita: et q̄ modo tunc esset signum infiniti. quia videtur vtriqȝ φ signi ad signatum: presertim naturalis debeat esse quedam proportio. vel esset infinita et non posset intellectus eam recipe. Confirmatur. quia sequeret φ intellectus posset esse beatus sine deo. falsitas patet per magistrū in lrā. ⁊ pbat̄ ɔseq̄ntia. quia ex quo hec visio esset forma inherēs: ipa esset distincta a deo. Cōseruet ergo eam deus ⁊ subtrahat se ne videat̄. qḋ videt̄ possibile. qr posset cōseruare vitam pietis in oculo corpali destructo pariete. ergo eodē mō poterit de hac visione. Erit igit̄ intellect⁹ postea satiatus sicut nunc. Nam oēm formā nunc beatificantē habebit sicut nunc. ⁊ tñ nō videret deū cum se subtraxerit. ¶ Forte dicet̄ φ nō possit eam conseruare: nisi per eā ipe videat̄. hoc nō valȝ quia posset eā in lapide ponere. vl' sine subiecto ɔseruare. ⁊ tunc nihil p eam videretur

euasiōis exclusio.

Confirmat̄. quia vel per eam intellectus deum videret vbiqȝ. ⁊ nō esset p visionē finitā vel in vno loco ⁊ nō in alio. ⁊ q̄re poti⁹ hic q̄ ibi. ¶ Quarto arguit̄ sic. Si fruitio dei esset creature possibilis. sequeret̄ φ ei esset gaudium infinitū in se possibile. ⁊ sic tātū gauderet creatura quantū deus. qḋ falsū est. probat̄ tñ ɔsequētia. quia nō min⁹ est gaudendum de beatitudine eterna: q̄ dolendū de pena eterna. Sȝ de pena eterna est īfinite dolendū. quia plus q̄ de aliq̄ pena tpali. que tamē in infinitū potest extendi. ergo de beatitudine est infinite gaudendū. ¶ Cōfirmat̄ qr videt̄ φ deus clare visus plus delectȝ q̄ quātūcunqȝ pducibilis pena ɔtristaret. s. infinitū pducibilis est pena afflictiua. ergo deus clare visus infinite delectat. patȝ maior. qr infinite maior est deus in delectando q̄ quātūcunqȝ virtus afflictiua pducibil' esȝ in affligendo. cū ipe deus necessario sit delectabile simplicit' infinitū. ⁊ qḋlibet afflictiū producibile necessario in affligēdo finituȝ.

q̄rto sic

Confir.

Secūdo arguitur contra quesitum. Beatitudine est fruendū et illa nō est deus. igit̄. minor ptȝ. quia ē visio ⁊ fruitio dei. vt dicūt doctores. Et Joh. xvij. Hec est vita eterna. ⁊c̄. Et pbat̄ maior quia frui est alicui inherere propter se tātū Unde Augustinus pmo de doctrina xpiana. cap. viij. Si inheseris atqȝ permāseris fine

ɔ q̄situȝ arguit. i.

potiens letitie: tunc vere ⁊ proprie frui dicendus es. modo beatitudini inheremus propter se tm̄. cum sit vltimus finis. pmo ethicorum. felicitas est finis operum. Itē si beatitudinē propter aliud quereremus: esset processus in infinituȝ in finibus. quod improbat philosophus pmo ethicorū. ¶ Et confirmatur. quia sicut nihil vltra deum querimus obiectiue. ita nihil vltra beatitudinem querimus informatiue. ergo sicut deo inheremus obiectiue propter se tm̄. ita etiam beatitudini inheremus propter se tātū informatiue. Confir.

¶ Secundo. quia eo fruimur quod propter se appetimus. sed virtutem propter se appetimus. igitur. Maior pȝ. quia frui dicitur a fructu. modo qḋ propē se appetitur est fructus. Minor patȝ. quia philosophus ita dicit pmo ethicorum. Uirtutem propter se eligimus. Et beat⁹ Ambrosius super illo verbo ad Galathas quinto Fructus autem spiritus est charitas. gaudium. pax. ⁊c̄. dicit. hic non nominat opera sed fructus qui ppter se petēdi sunt. 2

¶ Tertio sic. Omni illo fruendum est qḋ potest quietare voluntatem ⁊ implere eius capacitatem. sed aliud a deo potest quietare voluntatem et implere eius capacitatem. igitur. Maior nota est. quia illud beatificat. et minor probatur. quia cum voluntas sit in se finita et eius capacitas etiaȝ sit aliqḋ finitum bonum: potest ipaȝ quietare. ⁊ adimplere. igitur. 3

¶ Quarto. quia deus amatur propter aliud. ergo eo non est fruendū. consequētia tenet per diffinitiōem frui. ⁊ antecedens videtur esse psalmiste. Ps. 118. Inclinaui cor meum ad faciendas iustificatiōnes tuas in eternum: propter retributionem. amauit igitur deum propter mercedem. Idem dicit quedam glosa super illo Luce. xv. Quanti mercēnarij in domo patris mei abundant panib⁹. Oppositum determinat magister distinctiōne pma. primi libri. 4

In hac questione erunt tres articuli. In primo videbitur qd sit frui. ⁊ cuius potentie sit actus ille. ⁊ quo modo distinguitur contra vti. Secundo: videbitur de quesito. Et tertio: an deo liceat vti. Et quibus sit vtendum. de quo tangitur in vltimo argumento. ¶ Quantum ad primum. sciendū φ fm btm̄ Aug. xij. de ci. dei. Nomen fruitionis a fructu descendit. De primo ar. notā.

fruimur eñ fructu sic cibamur cibo. Uñ sic
fructus cū delectatōe pcipit̃:ita ꝛ fruitio de
notā. 2 lectatōe nō priuat̃. ¶ Secundo est notan/
dum ꝙ frui quādoqꝫ sumit̃ large. ꝛ sic duas
conditiones includit. p̄mā ꝙ sit obiecti fin
se acceptio. secundā ꝙ sit delectatio in acce/
ptione. sic accipit btūs Aug. ix. de trini. ca.
viij. dicens. Cuz pari aut inferiori creatura
vtendū fuerit: inferiori est vtendū ad deū.
pari aūt fruendū: sꝫ in deo. Quo intellectu
exponit illud p̄mo de doctri. xp̄ia. c iij. ꝛ dic.
ꝙ abusiue ꝛ nō ꝓprie sumit̃ frui: in v̄bo apo
stoli ad Philomonē. Ego te fruor in dn̄o.
2 ¶ Scd̄o mō frui est amore inherere ꝓpter
seipm̄ tm̄. ꝛ sic capit btūs Aug. p̄mo de do/
ctri. xp̄i. in plib; locis. ꝛ mgr̄ in hac distinc.
Cuius sunt tres ꝯditiōes. volūtatis acce/
ptio. delectatio in accepto. ꝛ quies in eodez
sic ꝙ nō tendat in aliud. Et sic adhuc du/
plex est fruitio. ordinata. s. ꝛ inordinata. nā
si fruens fruit̃ eo quo fruendū est: est ordīa/
ta. si quo nō est fruendū inordinata fruitio
3 erit. ¶ Tertio mō frui est amore inherere p
pter se tm̄ rei qua fruendū est. vn̄. x. de trin.
cap̄. xxvj. frui est vti cū gaudio. nō iam spei
Notā. 3. sꝫ rei. In ꝓposito sumit̃ frui scd̄o mo. ¶ Ter
tio notā. ꝙ vti capit̃ tripl̄r. large. ꝛ ē assume
re aliq̄d in facultatē volūtatis. ꝛ sic est ge/
nus ad frui. ꝛ ponit̃ in ei⁹ diffinitiōe p btm̄
Aug. x. de trini. cap̄. xxvj. dicentē. frui ē vti
cū gaudio. nō adhuc spei: sꝫ iam rei. vt dcꝫ
2 est. ¶ Secūdo mō sumit̃ sp̄aliter. ꝛ sic vti ē
aliq̄d assumere in facultatē volūtatis pro/
3 pter aliud. ¶ Tertio mō sumit̃ magis ꝓp̄e.
et est aliq̄d assumere in facultatē volunta/
tis ꝓpter id quo fruendū est. Uñ Aug iiij.
de trini. c. x. Utimur eis: que ad aliud refe
rim⁹: quo fruendū est. ꝗ mō distinguit̃ con/
tra abuti. In ꝓposito sumit̃ vsus scd̄o vl'
notā. 4 tertio mō. ¶ Quarto notandū. ꝙ fruitōem
et vsum p̄cedunt cognitiōes intellect⁹. Se
cūdo sequit̃ amor in fruitōe. ꝛ delectatio in
amato. ꝛ tertio quies in ip̄o. scꝫ non referre
Corre. 1. amatū in aliud. ¶ Correlarie sequit̃ ꝙ nul/
lum nolle vl' nulla nolitio est fruitio vl' frui
vt sic patet qꝛ frui est amore inherere. frui/
tio est inhesio p amorem. nolle aūt est con/
temnere vel refutare. et nolitio est refutatio
Corre. 2 ¶ Scd̄m correlariū. Omīs nolitio ē vsus.
patet. quia cū sit actus volūtatis. ꝛ nō frui
tio. oportet ꝙ sit vsus scd̄o mō dictus ad mi/
Corre. 3. nus. ¶ Correlariū. 3. Oīs volitio est vsus vl'
fruitio. scd̄o modo capiendo vtrūqꝫ. pbat̃
sic. quia vel actu vel habitu refert̃ in aliud.
et sic est vsus. vel nec actu nec habitu in ali
ud refert̃. ꝛ sic est fruitio. Scd̄o. quia omīs
actus bonus vel malus est vsus vl' fruitio
sed oīs actus voluntatis est actus bon⁹ vel
malus. igit̃. patet maior p btm̄ Aug. p̄mo
li. de doctri. xp̄i. ca. xxxvij. dicentē. Si deus
nō fruit̃ nobis nec vtit̃: nō inuenio quō di/
ligat nos. Eodē mō cū omīs actus bonus
vel malus sit acceptatio. vel amor. vl' refu/
tatio ꝛ odium. necesse est ꝙ vel sit fruitio: si
nō sit aliud amor vel vsus: si ad aliō sit. mi
nor ptꝫ per btm̄ Aug. li. ij. de baptis. paru.
post mediū dicentē. Mirū si pōt in medio
ita volūtas ꝯsistere: vt nec bona nec mala
sit. Aut eñ iusticiam diligimus: ꝛ bona est
et si magis diligimus: magis bona est. Si
minus: minus bona est. Aut si oīno nō di/
ligimus: nō est bona. q̄s eñ dubitet volun
tatē iusticiā nullo modo diligentē nō mo/
do esse malā: sꝫ etiā pessimā voluntatē? Sꝫ
surgit hic dubiū. Cū vsus ꝓp̄e dict⁹ sit ac
ceptio alicuius ꝓpter aliud ꝗ fruendū est.
¶ Utrū omnis vsus sit fruitio. verbi gratia Utrū oīs
vsus quo q̄s vult audire missam ꝓpter deū vsus sit
nūquid respectu misse audiēde est vsus. et fruitio
respectu dei quo ē fruendū est fruitio. ¶ Do Opi.
ctores de hoc sunt diuersi. Scotus ꝛ Aure
olus dicūt ꝙ sic. vtꝫ ꝙ oīs amor vel vsus
respectu obiecti ordinabilis in deū est frui/
tio dei. ¶ Alijs placet ꝯtrium. ꝛ illis magis 2
credo. qꝛ credo ꝙ volitiōis q̄ est ꝓpter finē
volitio: finis sit causa mō idem nō est cau/
sa sui. Scd̄o qꝛ oporteret ꝯcedere ꝙ idem es
set velle ꝛ nolle. vt si quis nollet peccare pro
pter deum. querit̃ vtrū talis respectu dei in
nolēdo peccare: vl' haberꝫ velle. ꝛ videt̃ ꝙ sic
quia s̄m eos est vnus actus ꝗ nō vult pec/
care vel refutat. ꝛ quo vult deū. idēꝫ ꝗ act⁹
est nolle ꝛ est velle. Uel habet nolle respectu
dei. ꝛ hoc nō est dicendū. qꝛ sic nollet deū.
cū nollet peccare ꝓpter deū. qō nemo dice/
ret. Et ꝓpter h̄ credo ꝙ in omi vsu ꝓprie di
cto est alius amor actualis; vel ad min⁹ ha
bitualis respectu illius obiecti ꝓpter quod
re vtimur. ¶ Scd̄m dubiū. vtrū vsus ꝛ frui vtrū vsus
tio se ꝯpariant̃ in eadem volūtate. ꝛ dicūt fruitio
quidā ꝙ nō. auctoritate Algazelis dicētis ꝯpatiā
Sicut impossibile est vnū corpus plib; figu/ tur se
ris simul figurari. sic intellectū plib; intel/
lectōnib; informari. Alij dicūt ꝯtrium. ꝛ il/
lis magis credo. ꝛ est de mēte phi p̄mo po/
sterior in p̄ncipio dicentis. ꝙ sit' sciūt̃ mlor

et conclusio demonstratõnis.⁊ nõne aliqs
vult finē ⁊ media ad finē simul. nõne deuo
te orans simul eligit orare: ⁊ oratiõem ferre
in deū? Et multe ppositõnes in eodē intelle
ctu simul formanť. ⁊ multi termini. Itē nõ/
ne vnus pater plēs filios simľ videt ⁊ intel
ligit. ⁊ discretis dilectiõibꝫ diligit? Hoc de
pmo articulo. credo eñ firmiť ꝙ vsus ⁊ frui
tio se cõpatianť in eadē volūtate.

Quātū ad secūdū

Descdo ar.notā. articulū. Sciendū ꝙ ad beatitudinē ꝯcur/
rit obiectū satians. concurrit eius cognitio
que est fides in via: ⁊ visio in patria. Con/
currit ⁊ eius amor: siue dilectio. q̄ sūt beati/
tudo informās. Itē concurrit sbiectū amās
qđ dilectõe beatificať. Est igiť questio. vtꝝ
Cõclo 1 quolibet hoꝝ fruendū sit. vľ solo deo. ¶ Pri
ma ꝯclusio. Fruitõne inordinata põt quis
frui creatura. Põt pbari ex q̄d nõis. qꝛ ali/
quis põt amore inherere creature: ppter se/
ipam tm̄. ğ põt ea frui. patet añs. de aman
tibꝫ seipos ppter se. sicut faciunt pctõres: q̄
rentes aliquē finem illicitū: ppter seipos. s.
diuitias. honores. vel voluptates. et con/
seq̄ntia tenet: p btm̄ Aug. pmo libro de do
ctri. xpia. c. viij. dicentē. Si in hęseris atqꝫ
permaseris: finē ponens leticię. tūc vere ⁊ p
Cõclo 2. prie frui dicēdus es. ¶ Scd̄a ꝯclusio. Or/
dinata fruitõe solo deo est fruendū. proba
tur sic illo solo fruendū est: ordinata fruiti/
one qđ est hoīs bonū: nõ referēdū ī aliđ. sꝫ
deus est hmõi igiť ⁊c. maior patet ex diffi/
nitõe frui. ⁊ minor ꝙ deus est bonū homīs
patꝫ p illud Apoc. xxj. Ego alpha ⁊ o. ini
tium ⁊ finis. ğ est bonū homīs. ꝯña tenet. qꝛ
finis est vltimū ⁊ optimū eiꝰ cuiꝰ est finis.
vt habeť. v. meth. Et btūs Augꝰ. super ps.
lxxiiij. Omē bonū nr̄m deus est. Sꝫ ꝙ nõ
sit referibile in aliud bonū. ptꝫ p btm̄ Aug.
li. 83. que. q. xxx. dicentē. Nec ad aliqđ ali
ud deus referendꝰ est. qm̄ omē qđ ad aliud
referendū est: inferius est illo ad qđ referen
dū est. ⁊ deo non est aliqđ supius. cū ipe sit
summꝰ: nõ loco: sed excellētia. Et li. pmo de
doctri. xpi. c. xxvj. In omibꝫ rebꝫ illę tm̄ sūt:
quibꝫ fruendū est. q̄ ęternę ⁊ icõmutabiles
sunt. vt assumiť a magistro di. pma. cap. v
modo certū est ꝙ nulla res nisi deus est icõ
mutabilis. igiť. Et. c. ix. Nõ est fruendū ni/
si illa trinitate: sūmo ⁊ incõmutabili bono.
Qđ pbatur rõne sic. solo eo est fruenduꝫ in
quo quiescit homo: tanq̄ꝫ in fine vltimo. sꝫ
hoc est nõ nisi solus deus. igiť. patet maior
quia si in aliq̄ alio sistere vellet: hoc ipm̄ nõ
quietaret. ğ ipo inordinate frueret. minor ē
bti Aug. in li. ꝯfessio. dicētis. Inquietū est
cor nostrū dñe donec quiescat in te. ⁊ ptꝫ. qꝛ
nihil põt quietare cor homīs: nisi bonū ma
ximū ei possibile. Nõ hoc est solus ds̄. igi
tur. ptꝫ maior. qꝛ ordinata fruitiõe omē ali
ud refert in illud maximū ei possibile. sꝫ mi
nor ptꝫ. qꝛ deus est bonū maximū possibile
homini. dicēte btõ Aug. in li. de sym. tracta
tu. iiij. Ecce deo ait pphēta celi celoꝝ te nõ
capiūt. ⁊ quē nõ capiūt spacia celi. capiunt
angustię cordis humani. ğ deus est bonuꝫ
possibile homi. ¶ Sꝫ ꝯdiceret aliq̄s. Deꝰ i ꝯ pbati/
hac vita nõ quietat cor hoīs. ğ eo nõ ē fru ones se/
endū in ea. ꝯña videť nota. ⁊ añs probatur cūde cõ/
qꝛ vel aliq̄s in hac vita põt tantū proficere clusiõis.
ꝙ nihil vltra querat. Immo ꝙ plꝰ mereri nõ
sufficiat. ⁊ est opio dānata. vľ nõ. ⁊ si sic. er
go quātūcunqꝫ de dei amore attigerit: ad/
huc vltra sitit. ğ nõ quiescit. ¶ Confirmať. Confir.
qꝛ nõ implebiť pecunia auarus. ğ neqꝫ cor
homīs deo: vel amore dei. ꝯña tenet a sili.
quia sicut auarus semp vltra querit pecu/
niā. ita cor hominis in hac vita dei amorē
añs patꝫ Eccī. v. ⁊ ptꝫ. qꝛ pecunie non pos/
sunt satiare. cū sint bonū. pure in ordine ad
aliud ƀm suam naturā. ¶ Ad istos respon/ Ad i.
deť. ad pmā negādo añs. loquēdo de satie/
tate vię. ⁊ ad pbatõnem dicať. ꝙ nemo pu
rus viator de lege ordinata in hac vita põt
tantū mereri: q̄n vltra possit mereri: p vlteri
orem pfectõem charitatis ⁊ cognitõis. sed
tamē satiatus est satietate vię: q̄ charitateꝫ
habet ⁊ in ea pmanet. Nā manet in deo: et
deus in eo: p fidem spem ⁊ charitatem. Joh.
v. ⁊ hęc est satietas vię: expectans reuelatio
nem filioꝝ dei. Unde nõ sequiť. sitit vlteri/
orē charitatē. ğ nõ quiescat quiete vię. sed be
ne sequiť: ꝙ ergo nõ quiescat quiete patrię.
¶ Ad ꝯfirmatõem. ꝙ secus est de auaro: vo ad ꝯfir.
luptuoso: vel supbo ex vna parte. ⁊ de dili/
gente deum ex alia. vterqꝫ enim intendit vl
tra augere id in quo finem suum põnit. sed
primi cum ardore et concupiscentia. secun
di cum quiete mentis et complacētia et sa/
tietate tali: qualis possibilis est in hac vita
¶ Tertio. Item arguit quidam doctor sic.
ꝙ obiectum primū ⁊ immediatū fruitõnis
non sit deus. sed aliquis actus quo deus a
nobis attingitur. quia amor ordinatus cõ
cupiscentie non est immediate in rem. ergo

desiderium fruitiuū ordinatum nō est im/
mediate in deum. ꝯsequētia nota est. quia
fruitio habita de dō est amor cōcupiscētie
de deo habēdo: saltem in hac vita. ꝛ ante/
cedēs probat. quia amor ꝯcupiscentię per
prius fert in amorem rei: vel habitionē rei
ꝗ̄ in rem. qḋ patet. quia appetitus vini nō
est immediate in vinū. ſ in desideriū gu/
Confir. stus vini. ¶ Confirmat. qꝛ fruitio succedit
desiderio: respectu eiusdē obiecti. mō (vt di
cit) desideriū est respectu habitiōis diuinę:
nō respectu dei absolute. Desideramus em̄
habere visionē dei: ꝛ nō ipm deū. Nam desi
deriū est respectu futuri. modo deus n̄ est fu
4 turus. sed visio vel fruitio eius. ¶ Quarto.
rōne sua arguit sic. sicut se habet timor ꝛ tri
sticia ad malū. ita se habēt desideriū et dele
ctatio ad bonuꝫ. sed sūma tristicia quā ha/
bēt damnati: nō est de deo ſm se ꝛ immedi
ate. sed est de carētia visiōis diuine. ꝗ̄ sum/
ma delectatio vel fruitio quā habēt beati:
nō est de deo ſm se ꝛ immediate. ſ est d̄ di/
5 uina visione. ¶ Quinto sic. supponendo ꝙ
a pho. vij. ethicoꝝ. capi. xij. dicit ꝙ delecta
tio est opatio nō impedita: ꝓprij ꝛ connatu
ralis habitus. Q̄, ꝗ̄ delectatōes distiguū
tur in bonitate ꝛ malicia: ſm opatōnes q̄s
consequunt. vel igit dic. intelligit de opati/
onibꝫ: q̄ sunt pręuię delectationibꝫ. ꝛ nō sūt
proprie earum obiecta: sicut sunt intellecti/
ones. vel intelligit de opatiōibꝫ voluntatꝫ
quę delectatiōes ipas pręcedunt velut ob/
iecta cognita. Nō primū. quia cognitio in
tellect⁹ ꝑcedens delectatōem est semp bōa:
etiā si sit de malo. ergo ex parte eius nulla de
lectatio diceret mala. Si scdm: habet ꝓpo/
situm. s. ꝙ obiectū immediatū delectatōis
est actualis electio voluntatis. ergo cū frui
tio sit delectatio: vider ꝙ immediatū ei⁹ ob/
6 iectum sit actus volūtatis. ꝛ nō de⁹. ¶ Sex
to arguit. ꝙ ad delectatōem duo requirunt
scꝫ ꝯgnitio boni cōuenientis ꝛ proprij. ꝛ co
gniti proprij adeptio. put notū est. Ex hoc
arguit sic. Illud solū pōt esse propriū: ꝛ im/
mediatū obiectū delectationis: qḋ pōt esse
propriū bonū illius: q̄ delectat. sed deus et
quecūꝗ̄ alia res suppositalr distincta neq̄
esse propriū bonū homis. igit. ptꝫ maior ex
suppositōe. minorem declarat. qꝛ bonuꝫ ta
le extrinsecuꝫ suppositalit nequit esse aliqḋ
bonum homis: nisi inq̄tū attingit per opa
tionem. voluntas etem nō dlectat i aliquo
bono. nisi inq̄tum estimat illud esse bonuꝫ

sibi. Unde pro reg'a dicit iste doctor. ꝙ qū
aliqḋ dicit tale per denoīatōem extrinsecā.
et aliud dicit tale per denoīatōem formalē
illud qḋ dicit tale ratione extrinsece deno/
minatōis nullo modo est tale ipi rei nisi ra
tione denoīationis formalis. vt medicina
nō dicit sana. vel cibus sanus: nisi rōne sa/
nitatis formalis. Et ideo ꝯclusiue dicit ꝙ
deus nequit esse bonū hominis: nisi ratiōe
formalis sanitatis. quę est dilectio di cha/
ritatiua in homine. Nec aliť sit deus bon⁹
homini. nec alia sit bonitas qua de⁹ sit bo/
nus homini: nisi bonitas formalis q̄ est in
homie de deo. scilꝫ bonitas qua hō forma
liter est beatus. Ideo vltimate dic. ꝙ deus
non est immediatu obiectū delectationis.
quare nec fruitōnis. ¶ Hęc opinio vt videt ꝯ hanc opionę
vult ꝙ fruitio que est quietatio ordinata i ob
iecto beatifico immediate habeat in viato/
ribus: ꝛ beatis patrię dilectionē charitatiuā
dei pro obiecto. sic ꝙ beat⁹ immediate frua
tur sua dilectione. ꝛ habeat deum pro ob/
iecto mediato. ¶ Sed hęc opinio vidr nō suppō
vera. Ideo ꝑ eius improbatōe pmitto ali/
quas ꝓpositōes. ¶ Prima: frui aliquo ē a/
more illi inhęrere ꝓpter seipm tm̄. vt supra
dictum est. ¶ Secunda suppono ꝙ nō sit 2
necesse ꝙ omē cognoscens actualiter cogno
scat actualiter illam cognitōem: q̄ formali
ter cognoscit patet. quia quę solum sensuꝫ
exteriorem habent: vt conchę sensum tact⁹
ij. et. iij. de anima. sine dubiō eo cognoscūt
et tamē nō cognoscūt se cognoscere. sensus
em̄ exterior nō est iudex sui actus. vt deter/
minat phus. ij. de anima. ca. de sensu com/
muni. visus em̄ exterior nō cogūscit se videre
ꝗ̄uis videat. vt ibidem determinat. ¶ Ter 3
tia propositio. sequit ꝙ amās aliquid siue
diligens sepe nescit se diligere. patet ex eoḋ
quia conchę ꝛ ostreę diligunt conueniētia.
eo ꝙ se dilatent. ꝛ odiūt disconueniētia. qꝛ cō
stringunt se in eorum approximatiōe. Ha
bent em̄ desiderium. vt probatur in codeꝫ.
ij. de anima: ex quo habet sensum. ꝛ tm̄ nesci
unt se diligere vel odire. cum nesciant se co/
gnoscere. ¶ Quarta ꝓpositio. Q̄, aliqḋ de 4
lectat formaliter: ꝛ nō de sua delectatione.
nec etiā de suo amore. patet ex ꝑcedenti. q̄a
huiusmōi anīalia delectant. vt notū est. et
nō de sua delectatōne. quia nesciunt se dele
ctari. eo ꝙ nesciant se cognoscere vel dilige/
re. per duas ꝑcedentes ꝓpositiones ꝛ tamē
quod cognoscit se delectari: debet cognosce

te se cognoscere cõueniens: ꝛ se illud dilige
suppõ 5 re. vt notuꝫ est. ¶ Ex his sequit̃ q̃nta ꝓposi
tio cõtra fundamentũ dicte positiõis. Quoꝫ
obiectũ cognitõnis vel delectatõis nõ ẽ di
lectio intrinseca: nec cognitio intrinseca sal
tem vt cõmuniter siue de re exteriori. patet
ex dictis. Nam si queraẗ: q̃d sit obiectum
cognitionis sensus in concha. constat ꝙ cõ
ueniens vel discõueniens apprehensum:
nõ ipa apprehensio. qꝛ concha nescit se ap
prehẽdere. vt dicit ꝓpositio scd̃a. Quid est
ergo obiectum cõuenientię vel odij: in tali
animali. nõ ipa dilectio vel cognitio. quia
nullũ illoꝝ nouit: sed ipm̃ appetibile. hoc
em̃ mouet appetitũ: ꝑ cognitõnem sui. ꝛ ta
men sensus nescit se cognoscere: nec etiã ap/
petere. Item q̃d est obiectũ delectatõis cõ/
chę: in obiecto ꝯueniẽte ei: nõ em̃ aliud est
q̃ꝫ delectabile extra. quia cognitio ꝛ dilectio
interior est ipi conchę incognita. vt ꝓbatuꝫ
Correla est. ¶ Correlarie sequit̃. ꝙ illa quã dict⁹ do
rium. ctor habet ꝑ maxima: nõ est maxima. imo
falsa. sciꝫ ꝙ quãdo aliq̃d dicit̃ ꝑ denoĩatio
nem extrinsecam: ꝛ aliud ꝑ formalẽ ꝙ illd̃
qd̃ dicit̃ tale per extrinsecam denoĩationeꝫ
nullo modo sit tale ipi rei: nisi rõne formal̃
denoĩationis. Est em̃ obiectũ: cõueniẽs bo/
nũ conchę extrinsecũ. ꝛ cognitio eius ẽ ei bo
na. ꝛ etiã dilectio eiusdẽ obiecti seu delecta
tio in eodẽ. ꝛ tñ dilectio nõ est obiectũ ime
diatius dilectõnis vel delectatõis. Nec e/
tiã melior ipi anĩali diligẽti q̃ꝫ obiectum ex
trinsecũ. put patet ex ꝓpositõne p̃cedenti. i/
mo ita est: de q̃libꝫ sensu exteriori: respcũ sui
obiecti. Cõtrariũ em̃ istoꝝ ponere: est nõ be
ne ꝓpẽdere ꝓncipia phię: ꝛ naturas rerum.
6 ¶ Sexta ꝓpositiõ. stat ꝙ aliq̃d actualiẗ di
ligat. ꝛ illã dilectõem nõ cognoscat. Iteꝫ ꝙ
aliquod intelligat. ꝛ illam intellectiõeꝫ nõ
cognoscat. patet de simplici muliercula ve
hement̃ affectionata ad deũ. que potest fa
cile ferri in obiectũ: ꝛ nõ simul reflecti super
actũ. quia cognitio illius actus ẽ cognitio
reflexa super se quã nõ oportet simul habe/
re cũ directa. Eodem mõ de cognitiõe. naꝫ
necessitate naẗe ita ẽ ĩ aĩalibꝫ ĩpfectꝭ ꝙ senti
unt. appetunt. ꝛ delectant̃. ꝛ tñ nesciũt se de
lectari: appetere: sentire: diligere: vel ꝯgno/
scere. qꝛ de suis obiectis iudicãt: ꝛ nõ de su/
is actibꝫ. Et ideo q̃uis ratione ꝑfectionis
sue homo possit supͣ actũ suum reflecti: ꝛ e/
tiã habere cognitõem: talẽ qualem. ꝛ neces
sario minorẽ q̃ꝫ obiecti. vt quilibꝫ in se exp̃e
ritur. ꝙ sciꝫ melius noscat album: q̃ꝫ cogniti
tionẽ quã habet de albo. nõ tamẽ est necesse
ꝙ habens cognitõem obiecti: habeat etiaꝫ
cognitõem sue cognitõis. cuꝫ hoc sit reflexe
potẽtię supͣ suum actũ. ¶ Septima propo/ suppõ 7
sitio. Immediati⁹ obiectũ potentię cogni/
tiuę est suũ obiectũ exteri⁹ ꝯgnoscibile q̃ꝫ. s.
sua formalis cognitio. Itẽ potentię appeti
tiuę suũ appetibile q̃ꝫ eius desideriũ vl̃ cõ/
cupiscentia. Itẽ potentię quę delectat̃: suũꝫ
delectabile q̃ꝫ actus delectatõis seu etiã di
lectiõis illius delectabil̃. Probat̃. qꝛ sicut ẽ
de vna earum: ita reputandũ est de quali/
bet. saltem quo ad potẽtias ꝯgnitiuas: cog
scentes per sensum. sed in potẽtia cognoscen
te appetente vel delectata solũ vnũ sensum
habente: est sic sicut conclusio dicit. ergo ita est
in omnibꝫ. maior patet cõuenienti similitu/
dine. quia in istis potẽtijs obiecta videt̃ se
sit h̃re: ad potẽtias ꝯgnoscẽtes appetẽtes
et gaudẽtes. minor patet de cognoscẽte per
propositõem secundã. de diligente vel appe
tente per tertiã. sed de gaudente vl̃ delecta
ta per quartã. Item patet tota cõclusio: ex
conclusiõe p̃cedente. ¶ Octaua conclusio. 8 ꝯclu.
Fruitõnis ordinatę in viatore vel in beato
deus est imediatũ obiectũ: et non dilectio
vel cognitio. patet ex opposito fundamen/
ti opinionis recitatę. Quia vt dictũ est ĩ cõ
clusione p̃cedente: delectatio nõ habet ꝑ
obiecto ꝓncipali actum amoris: inq̃ntuꝫ ta
lis: sed potius obiectum amabile. vt dictũ
est. ¶ Secundo quia talis qui amat actũ. ꝓbat̃ 2
vel fruit̃ actu dilectõis. vel amat ipm̃ ĩ deũ.
et si sic: tũc nõ fruit̃ eo. quia nõ inheret ei ꝑ
ter se. vel nõ amat eum in deũ. ꝛ sic nõ ẽ or
dinata dilectio. immo peccat mortalr̃. Un/
de btũs Aug⁹ ĩ libro de moribꝫ eccle. mors
ipa est non diligere deũ. qd̃ nihil aliud est
q̃ deo quicq̃ꝫ in diligẽdo atqꝫ seq̃ndo p̃po/
nere. ¶ Tertio. quia seipm̃ nõ põt quis dili ꝓbat̃ 3
gere ordinate: nisi in deum. ergo nec amorẽ
dei tenet ꝯña. quia amor ille dei diligitur
propter seipm̃: ꝛ ordinate vt homo eo deo
coniungat̃. añs patet per illud Luce. ix. ca.
Si q̃s vult venire post me: abneget semet
ipm̃. Ubi glosa. Nisi quis a seipo deficiat
ad euꝫ qui supra se est nõ apropinq̃t. Et ꝓ/
mo de doc. xp̃ia. ca. xxxiij. Homo amand⁹ ẽ
propter deum. deus ꝓpter seipm̃. ¶ Prete ꝓbat̃ 4.
rea. qꝛ vel iste cũ amet vtrũqꝫ: vel amat deũ
et actũ sui amoris ꝯ̃ ꝓncipali. et si sic: ipse
amor erit inordinat⁹. vt dictũ est prius. vel

deū pncipalius. ꝛ sic nō fruit͛ actu sui amo
ris. vel pncipalius amat actū: sic iterū erit
pbat͛ 5 amor inordiat⁹. ¶ Itē q̄nto. nos deū tenemur
diligere. et nō licet nob̄ eo vti. igit͛ tenemur
eo frui. ꝛ nō actu amoris eius. ꝯn̄a tenet. q:
nullus act⁹ dilectōis est qui nō sit vsus: vl'
fruitio. vt deducit btūs Aug. primo de do/
ctri. xp̄ia. ca. xxvij. Et assumit mgr̄ di. j. ca.
ij. an̄s patet de se pro pͥma parte. sed pscū
da parte patet. quia solo illo licꝫ vti qđ ad
melius pōt referri. deo aūt nihil est melius
nec ad melius referri pōt. Item ceteris a deo
est vtendū. g̃ ꝛ cognitōe ꝛ dilectōe dei. quia
talia sūt alia a dō. An̄s est bti Aug. l. ð do.
xp̄i. c. xxvij. Itē ibidē. Quicq̄d aliud a deo
venerit in animū: illuc rapiat͛ q̄ totus dile/
6 ctiōis impetus currit. ¶ Sexto. In alio q̄s
fruit͛ actu dilectōis. igit͛ ꝛ i se. ꝯn̄a tenet. q̄a
in reb͛ eiusdē rōnis si vna est fruendū: et re/
liqua. ꝛ an̄s est manifestum. fatuū eēm esset
dicere: ꝙ ego fruerer dilectōe alteri⁹ veri scī.
ad pͥmā rōem in opposi. ¶ Ad rōnes alterius opionis. ¶ Ad pͥmā.
neget͛ an̄s. Sitiēs em̄ appetit imediate vi/
nū: vel saltē humidū potabile. Nec est ve/
rū qđ assumit͛: ꝙ appetit gustū vini. q: for/
te gustum nō nouit. Sitit em̄ puer nat⁹ ex
vtero qui nūq̄ꝫ aliquid gustauit. vt decla/
ratū est antea. Potest etiā dici ꝙ amor dei
qui est in fruitiōe: nō est ꝯcupiscētie. cū nō
Ad 2 sit pncipalr̄ ppē creaturā. sꝫ ppē deū. ¶ Ad
scđam siue ad ꝯfirmatōeꝫ. Admisso ꝙ frui/
tio succedet desiderio. nō tamē est desideriū
respectu amoris: saltē vltimate. sed respectu
obiecti beatifici vel pficiētis. materia em̄ in
naturalib͛ pncipali⁹ appetit formā perfici/
entē: q̄ꝫ habitōem forme inq̄ꝫtū habitio est
quia habitōem appetit ppter formā: q̄ de
natura est sua pfectio. Uerū est ꝙ bene cre/
do ꝙ in talib͛ idem sit res ꝛ habitio rei. et
concha famescēs desiderat cibum. nō tam̄
Ad 3 habitōem cibi: nisi forte inq̄ꝫtū idem sunt.
¶ Ad tertiā r̄ndetur. ꝙ maior sit neganda
nō em̄ oportet: ꝙ similit͛ se habeat obiectuꝫ
extrinsecum cōtristans in penis. sicut dele/
ctans in delicijs. cuius ratio est. quia sepe cō
tristans est incognitū, nunq̄ꝫ aūt tristicia ē
incognita: saltem quo ad causam. imo con/
cha sentiret causam inferentem ei tristiciā.
Ea tamē admissa minor est simpliciter fal/
sa. quia summa tristicia quā habent dāna/
ti propterea nō est de carentia visionis diui/
ne. quia illa est pura priuatio: que nullam
tristiciā infert. sed tristicia eorum est forma

liter ex tendentia naturali in deum: quam
sibi sciunt impossibilē. ꝛ obiectiualiter a deo
visioni eoꝝ se subtrahente ex eorundē deme
ritꝭ. ꝛ magis a deo. quia ipe est causa deside
rij eorum: seu tendentie ꝛ subtractionis. ideo
principaliter dicunt͛ adire. iuxta illud psal.
Superbia eorum qui te oderunt ascendit
semper. Et ad experientiā patet ꝙ hō plus
odit affligentem q̄ꝫ afflictōem ꝓm se. immo
vt ante deductū est: q̄ꝫuis animalia solum
sensū habētia tristēt͛ a discōuenīēti. ꝛ iō illō
oderūt: tn̄ tristiciā ꝓ̄ odiūt. q: eā nō nouerūt
¶ Ad quartam. admissa suppositiōe ꝙ de Ad 4
lectationes distinguunt͛ penes dilectiones
quas consequūt͛. sicut effectus per suas cau
sas. nō propter hoc sequit͛: ꝙ delectatio ha/
beat amorem pro obiecto. prout notum ē
Sed obiectum amoris: vt licet sensatio/
nes sensuum exteriorum diuersificantur:
penes diuersitatē specierum sensibiliū. nō ta
men sequit͛ ꝙ habeant speciē sensibilē ꝓ obie
cto. Immo nullus sensus nouit speciem sen
sibilem. vt deduci consueuit ex secūdo de a/
nima. ¶ Ad quintā. ꝙ si per propriū bonuꝫ Ad 5
intelligit: quod ei est bonū: ꝛ nulli alteri. fal
sum est quod assumit͛. est em̄ deus omniuꝫ
maximū ꝛ perfectissimū bonum. ꝛ tamē nul
li rei dependenti propriū bonū. ꝛ in natura/
lib͛ conche delectate in adeptione nutrimē
ti conuenientis nutrimentū est ei veruꝫ bo
num. ꝛ nō est ei propriū. cum illud nutrim/
tum scilꝫ humiditas sit etiā bonum plant͛
ex eo crescere valentib͛. ꝛ maxima quam af
fert est pꝰus negata ꝛ improbata. Immo sē
sibile sentit͛ ꝛ appetit͛. ꝛ in eo sentiēs delecta/
tur sepe. vt in immediato obiecto. sed nō p
cipitur a delectato semper: ipa concupiscē/
tia vel amor seu cognitio. vt deductū est p̄/
us sufficienter. ¶ Tertia conclusio pncipa/ Cōcl 3 scđi art.
lis. Fruitio seu dilectio dei nō ordinatur in
aliam dilectionem siue fruitionē mediataꝫ
differentem specie ab ea. ꝛ hoc in eodē sta/
tu vite. patet. quia nulla dilectio est meli/
or dilectione diuina. ꝛ ergo illa est vltima.
nec aliqua fruitio est melior fruitōne bea/
tifica. ꝛ ideo in nullam aliā habet ordinari
Dico in eodē statu. quia fruitio vie ordia/
tur in fruitionē patrie. ¶ Correlariū. lꝫ frui/ Corr
tio beatifica ordinetur in aliud obiectiue. scꝫ
in deum. vt dictum est. tamen non ordinat͛
recto ordine in aliam causam formalem ac
quirendā. patet ex ꝯclusione. ipa em̄ est vl/
timuꝫ et optimū inter causas formales, eo

ꝙ sit formalis beatitudo. saltem put inclu- [Cõclo 4] dit visionē beatificā. ¶ Quarta ↄclusio. fruitio nō solū in deum: sed in hominē etiā ordinat̄ vt in suū sbiectū. ptꝫ. qꝛ hō debito ordine vult hr̄e fruitionē dei. pmo ppter deū et secūdo ppter seipm: vt ea formalit̄ sit felix. quia ille est rectus ordo charitatis. vt deductū est in secūda suppositione quarti ar- [Correlarium.] ticuli q̄stionis p̄cedentis. ¶ Correlariū. ad hominē esse btm̄ tria p̄icipalia vltiata cōcurrunt. deus vt obiectū. visio ⁊ dilectio vt formalis beatitudo. ⁊ homo q̄ꝛ eis est btūs vt felicitatis sbiectū. duo tamē vltima i deum ordinant̄. Et hoc de scd̄o articulo.

Quo ad tertiū ar- [artic. 3. Cõclo 1] ticulū est p̄ma ↄclusio. ꝙ loquēdo de vsu secūdo mō. scꝫ put est accipere aliq̄d in facultatē voluntatis ppter aliud: vsu inordinato. quis omi re siue creator sit siue creatura vti pōt. Probat̄ p̄mo d̄ creatore. qꝛ eo non ordinate vtendū est. sꝫ aliq̄s potest eo vti. ergo cōclusio vera quo ad hoc. tenet ↄn̄a. ⁊ patet maior p btm̄ Augustinū libro. lxxxiij questio q xxx. dicentē. Nec em̄ in aliq̄d aliud deus referend⁹ est. quoniā om̄e illd̄ qd̄ ad aliud referendū est: inferius est q̄ꝫ illud ad quod referendū est. nec est deo aliqd̄ superius. ergo deo nō est vtendū. ex quid nominis. Et patet minor per beatū Augusti. scd̄o de ciui. di. ca. xxv. dicentē. Temporalibꝰ magis vtendū est q̄ꝫ fruendū. vt frui mereamur eternis. ⁊ sequit̄ ad propositū. non sicut peruersi faciunt qui frui volūt mundo. vti autē deo. quoniā nō nummū propter deum: sed deum ppter nummū colunt. ⁊ manifestum est ꝙ multi colūt deum principaliter: vt ab eo aliqd̄ bonum temporale consequant̄. ⁊ patet etiā ꝙ vsu inordinato quis potest vti creatura: quecūqꝫ sit illa. qꝛ si creaturā diligat propter se. vl' odiat ppt' se p̄ncipaliter: tunc vsus est inordinatus. q̄a iordinatio est diligere creaturā propter se p̄ncipaliter. Hoc est em̄ ea frui: qd̄ nō licet. vt dictum est p̄cedenti capit̄. Unde li. lxxxiij. questio. q. xxx. dicit Augustinus. Ois humana peruersio que etiā vicium vocat̄: est fruendis velle vti. atqꝫ vtendis frui. Similiter si odiat̄ aliqd̄ p̄ncipalit̄ propter se: abusus est tale odium. cum om̄e ens sit bonū et creatoris vestigiū. et ideo nihil ppter se ē odiendum. [Cõclo 2] ¶ Secunda cōclusio. Omi creatura potest quis licite vti. Probat̄ sic. quia omnē creaturā potest quis licite diligere vl' odire in deum. igit̄ ⁊c. ↄseq̄ntia tenet p diffinitionē vsus stricte accepti. antecedens pbat̄. quia si bona sit creatura: quis licite potest eā diligere in deum. ⁊ si mala: licite odire. inq̄ꝫtuꝫ mala ei ⁊ a deo retractiua. vt habit⁹ viciosos in seipis quis merito odit. q̄a sibi mali sūt: ⁊ a beatitudie retractiui. Unde beatus Augu. p̄mo de doctri. xp̄ia. cap̄. xxvj. Non autē om̄ia quibꝫ vtendum ē diligenda sūt. Nam martyres vtiqꝫ nō dilexerunt scelus psequentiū se: quo tn̄ vsi sunt: ad pmerendū deum. ¶ Forte dicet̄. ꝙ om- [Obiectio] nis res sit bona. igit̄ nulla sit odienda. tenꝫ cōsequētia. quia quelibet res est vestigium creatoris. Unde Gen̄. p̄mo. Uidit de⁹ cuncta que fecerat ⁊ erant valde bona. ¶ Secū- [2] do sic. Uirtutibꝫ nequit q̄s abuti. ergo prima cōclusio falsa. Item sequit̄. igit̄ eis neq̄t vti. igit̄ secūda ↄclusio falsa tenet ↄsequentia. quia cum vti ⁊ abuti sint opposita: videt̄ ꝙ habeant fieri circa idem. Et p̄ma patet ex terminis. Ans̄ patet per illud Aug. secūdo de libero arbitrio. c. xxv. Uirtutibus autē nemo male vtit̄. ceteris autē bonis nō solum bene: sed etiā male vti potest. ¶ Ter- [3] tio. quia odiū dei nō potest quis licite i deum referre. ergo nec eo quis potest vti. cōsequētia videtur tenere. ⁊ ans̄ patet. qꝛ si liceret ipm in deum referre: liceret ipm esse. qd̄ non est verum. quia semp est cum peccato. ¶ Ad primū dicit̄ ꝙ homo licite aliqd̄ bo- [Ad 1] num entis odit. scilicꝫ ipm refutādo seu nolendo in se vel in primo inq̄ꝫtum est ei impedimētū felicitatis. sicut electō eꝫ fornicationis licite odit christian⁹. vel etiaꝫ alios habitus viciosos. vel actū viciosum. Nō em̄ tenet̄ christian⁹ om̄e bonū entis diligere. vt dixit auctoritas allegata. sed sibi bonum ad deum diligere debet. ¶ Ad secūdā [Ad 2] nego antecedēs. immo magister dicit in littera. ꝙ si quis in caritate vel virtute ppria finem poneret: siue etiā alterius. ⁊ eam non in ordine ad deū diligeret: abusus esset: vt patet distin. p̄ma. ca. penultimo. ⁊ allegat btm̄ Augustinū. xiij. de trini. ⁊ habet̄ cap̄. xx. dicentē. Uirtutes quas propter solā beatitudinem amamus: sic persuadere nob audent: vt ipam beatitudinē nō amemus. qd̄ si faciant etiam ipas amare desinimus. vnde si quis reflexus super actum dilectionis dei: seu super habitum charitatis infuse: si

trem in aliquo coꝝ poneret: peccaret: ꝛ virtu
tem amitteret. Ad beatū Augustinū dicen
dū. ꝙ vult ꝙ virtutibꝫ opando ſm eas nō
abutimur. quia vſus earū eſt ſtudioſ⁹. Cō
ſiderando aūt eas vt obiectū dilectōis vo
Ad 3 luntatis eis abuti poſſumus. ¶ Ad tertiuꝫ
negeꝉ antecedens. ꝛ ad probatōem antece
dentis dicit. ꝙ aliquis odiū dei pōt referre
in deum negatiue. ſcilꝫ nolendo ipum eſſe
in pꝛimo. ꝛ hoc licet. ad improbatōem illi
us: cum dicit. ſi licite ꝗs poſſet referre odiuꝫ
dei in deū: tūc liceret ipm eſſe. pōt dici ꝙ ab
ſolute deus poſſet facere vt illud qđ eſt odi
um dei: eſſet abſqꝫ ſbiecto. ꝛ ſi faceret: liceret
ipm eſſe. Sꝫ ſi intelligaꝉ ꝙ aliꝗs licite poſ
Oppōiꝉ ſit odire deum. h nō ſequiꝉ. ¶ Et ſi oppona
tur. ſequiꝉ iſte refert odium dei qđ eſt i alio:
in deum. ꝗ odium dei eſt. ergo codeꝫ addi
to vtrobiqꝫ ſeqꝉ. ergo valebit ꝯſeqntia. iſte
licite refert odiū dei in deum. ꝗ odiū dei li
Rūde. cite eſt. ¶ Rūdeꝉ ꝙ illa regula nō tenet. nꝉ
audiui eaꝫ in locis dialecticis, nec in regu
lis ꝯſequentiaꝝ. ſequiꝉ em̄: ſocrates currit ꝗ
eſt. ꝛ nō ſequiꝉ. ſocrates velociter currit. ꝗ ip
ſe velociter eſt. Nec ſequiꝉ: deus pōt nō cer
nere. ergo nō pōt eſſe. ꝗuis ſequaꝉ deus cre
at. ergo deus eſt. Item homo eſt riſibilis. ꝗ
animal eſt riſibile. ſed nō ſequiꝉ. omnis ho
mo eſt riſibilis. ergo omne anīal eſt riſibile
Et ergo iſta regula iam apud logicos non
repeniꝉ. Et fortaſſis veteres eam arguerunt
de his modis: verū neceſſariū. ꝛc. et quō cū
Cōclo 3 illis valeat: nihil ad pſens. ¶ Tercia ꝯclu
tertij ar. ſio, capiendo vti ſecūdo modo: deo non licꝫ
vti. patet. quia deo fruendum eſt. ergo nō
eſt eo vtendum. ꝯſequētia tenet per aucto
ritatē beati Auguſtini ꝑus poſitam. qꝛ per
uerſitas voluntatis eſt vti fruendis. ante
cedens patet ex precedenti articulo. Unde
beatus Auguſtinus libro. lxxxiij. queſti. q.
xxx. Oīs ordinatus vſus qui etiā virtus
nominaꝉ eſt fruendis frui. et vtendis vti.
Obījciꝉ ¶ Sed diceres. Aliquis poteſt deo abuti.
ergo vti. ꝛ antecedens patet per cōcluſionē
pꝛimā. ꝛ cōſequētia tenet. quia vti et abuti
habent fieri circa idem: cum ſint oppoſita
2 ¶ Secundo. quia deum ſup oīa diligēs
et ſic fruens pōt eum referre ad ſeipum: vt
cauſam alioꝝ bonoꝝ. et ſic eo vti. vt dili
gens deuꝫ ex eo: quia eſt redemptoꝛ: vl̄ retri
butoꝛ: vel in oꝛdine ad retributionem deo
vtiꝉ. et nō illicite: ꝗꝺiu ipm deum habꝫ vt
pꝛincipale dilectū amoꝛe amicicie. Un̄ pſ.
Inclinaui coꝛ meum ad faciēdas iuſtifica
tiones tuas propter retributionē. ¶ Ad pꝛi Ad 1
mū iſtoꝝ reſpōdetur negando ꝯſequentiaꝫ
nō em̄ habent omnia oppoſita: oīmodo
ſingularibꝫ circūſtantijs determinata fieri
circa idem. Quāuis em̄ benefacere ꝛ male
facere ſint oppoſita. tamē benefacere deo cō
uenit: malefacere autem aūt nō. Ita homi
ni poſſibile eſt deo abuti. nō aūt poſſibile ē
eo vti. ¶ Ad ſecundū dico pꝛimo. ꝙ rectus a Ad 2
moꝛ in deum eſt: qui pꝛincipaliter eſt in eum dicaꝉ pꝛi
propter ipm. nō querendo aliquod aliō ex mo.
illo amoꝛe niſi deum. Unde Auguſtinus
ſuper. pſ. lxxvij. Rectum coꝛ in deo eſt: quā
do propter deum querit deum. Et ſermo
ne tertio ſup Johannē. quia gratis dedit ꝗ
tis ama. noli ad pꝛimiū diligere deum. ipe
ſit pꝛemiū tuum. ¶ Secundo diciꝉ ꝙ licitū 2
eſt velle bonum a deo: vt his mediantibus
homo feraꝉ in deum. ſic enī petimus ab eo:
fidei: ſpei: charitatis augmentū. ¶ Tertio 3
dicaꝉ ꝙ videtur probabile ꝙ liceat ſecūda
ria intentione diligere deum vt iſta tribu
at. vel quia hec tribuit. ſic tamen ꝙ in his
nō ſtetur. ſed dilectio bonoꝝ reciproce retoꝛ
queatur in deū. patet. quia hoc nō eſt vti deo
ſed alio modo diligere ꝛ totum amoꝛem in
eo finaliter oꝛdinare. Sic em̄ iubemur ſpē
noſtram ponere in deo. ꝛ in neceſſitatibꝫ no
ſtris recurrere ad deum. ¶ Quarto dicaꝉ ꝙ 4
diligere deum finaliter vel vltimate et pꝛin
cipaliter ꝓpter aliqđ aliud eſt illicitum: et
abuſio. patet. quia hoc eſt diligere vt mer
cennarius diligit. quia bonum pꝛopꝛiuꝫ ꝗ
rit: nō deo pꝛincipaliter dat honoꝛem. ſꝫ de
um in bonum ſuū diligit. ¶ Ex quo ſeqꝛ. Coꝛre
ꝙ qui deum in aliquod bonū ſuum diligit:
deberet hoc facere ſb conditōne ꝗꝺtum hoc
eſt honoꝛ dei ꝛ beneplacitū deo: quem dili
git pꝛincipaliter. et propter quem hoc que
rit ¶ Per hoc ad formā diciꝉ. Q, qui deū per h ad
ſuper oīa diligeret ꝛ reflexe diligeret eum formam
in aliqđ bonum ſibi pꝛopꝛium vel commu
ne alijs. ſi i hoc pꝛincipaliter ſtaret vteret̄ deo
illicite. vt dictum eſt. Si aūt quia redem
ptoꝛ. ꝛc. vl̄ qꝛ defenſoꝛ nr̄ in opoꝛtunitatibꝫ
ꝛ hec dilectio ſcđario et reciproce reflexa in
deum licita videꝉ. Nec iſte deo vtiꝉ ſed frui
tur. quia ſi a deo bona querit: tamē ea in oꝛ
dine ad eundem querit ꝛ petit. ſic adhuc fi
naliter in eo requieſcit. Ad auctoꝛitatē pſ.
dicatur. ꝙ li propter nō dicit cauſaꝫ dilecti
onis finalem. ſꝫ ꝯſecutiue. ſcꝫ quia ad iuſti
ficatōnes ſequiꝉ retributio. quia ſine pmio
nō diligitur deus. debet tamen diligi ſine

premij intuitu. Uel dic q secundaria dilectione in deum tamē reflexa sic dicit. qr pncipaliter diligens deum: eo q in se sit optī⁹ etiam secūdario diligit. quia retributor omnium bonoꝝ. Uel quia ipemet est retribu-

Ad rationes pncipales. tio ī vita eterna. Hoc de tertio articlō. ¶ Ad rōnes pncipales. Ad primā negetur antecedens: q fruitio dei nō est creature rationali possibilis. ⁊ ɔcedit totum vsq ibi: cuz dicitur: q visio dei nō est creature rationali possibilis. illa negat. ⁊ concedit q visio dei qua angelus vel anima beata videt deum sit intensa ⁊ finita. Et cum dicit. q visio boni finiti et visio dei possent esse equalis perfectōnis. Rn̄deo. vel intelligis q eque intensa visio possit esse de bono finito: qd̄ nō est incōueniens. Uel q eque perfecta eēt respectu sui obiecti in proportione puta q visio albi esset eque pfecta in repsentando album: sicut visio dei in representādo deum. ⁊ istud est adhuc ɔcedendū. Immo infinite pfectior est visio albi in repsentādo albū quia representat fortassis albuz intellectui sic q totam eius essentiā in se comphendit et visio dei in repsentando essentiā dei infinite ab ea deficit. cum creatura deum comprehendere nequeat. Uel intelligis q sit vel esse possit eque pfecta in ordine ad obiectū simpliciter. ⁊ hoc negat. quia ista representat bonum immensū: alia vero nō. nec pōt: cum sit visio boni finiti. Ul intelligis: q sit eque pfecta nobis. ⁊ hoc iteꝝ nō sequit. q prima quātumcūq remissa cum sequēti fruitione est beatifica. ⁊ nulla boni finiti quantūcunq intensa est beatifica. cū creatura rōnalis nō posset satiari: nisi a visione diuīa. Uel quinto intelligis q possit esse eque perfecta in specie. ⁊ sic iteꝝ neget ɔseqntia. qr q̄libet visio boni finiti est inferioris speciei: q visio dei. ⁊ ideo quātumcūq in sua specie pficeret: nunq attingeret pfectionem speciei

ad ɔfir. visionis diuine. ¶ Ad confirmatōem: cum dicit. vel haberet visionem toti⁹ dei. ⁊c. Si intelligitur totius. id est di. sic q nihil sit dei. vel aliquod extrinsecū diuine essentie: quin illud videat. ɔcedendū est q quilibet beatus in patria habet visionē totius dei. quia eius quod est deus. et nihil est extrinsecum deo: quin illud videat. Si autez intelligitur totius dei. id est comphensiuā visionē essentie. potentie. sapie. vel bonitatis. sic nulla creatura potest habere visionez totius dei. ⁊ hoc probat ratio. Secundo dicitur. q non videt partem dei: cum sit sūme simplex. Tertio dicat: q videt deum vnum in essentia. ⁊ trinū in personis: infinite minus q comphensibilis sit in se. sed sm talē apprehensionē qualis correspōderet lumini glorie sibi a deo dato que satiat ipum videntem. Et cum dicit. vel videt totum deum. dicat: q verum est iuxta intellectū posi tum. Sed si per totum cōphensiue intelligitur: negēt illa disiunctiua. quia videt deum vt obiectum beatificum. quātē tamē pfectionis potentie. ⁊c. est: non cōprehendit. Et est simile. homo videt clare ostensū parietē vel lapidē. c⁹ tn̄ pfunditatē pfectionis aut ɔtutē magnitudinē visio nō dic.

Ad ɔfir. ¶ Ad ɔfir. rn̄det: q loquendo de visionib⁹ creaturaꝝ maior nō est vera: nisi de visionib⁹ mere naturalit pductis ab ipis visibilib⁹ in creatura rōnali comprehēsiue videnti. ⁊ sic nō fit visio dei. tum quia esset mere infinita q creatura rōnalis limitata nequit recipere. tum etiā quia nō fit in creatura visio dei naturaliter. sed deus eā libere facit lumine glorie gratis dato ⁊ infuso. Et ideo manet finita in specie: ⁊ in gradu suo. q̄uis sit visibile ī infinitū.

Ad 2. ¶ Ad scōm. q illa maior nō sit vniūsalr vera q oī mō quo se hz sensus ad sensibile. habeat se intellectus ad intelligibile. sensus em̄ sentiēs sensibile mai⁹ indisponit ad sentiendū sensibile min⁹. vt dicit phs. ij. de aia. c. de gustu. ɔriū est de intellectu. Itē sensus lumine glie fortassis nō ē eleuabil ad iproporcionatū ei penit⁹ videndū: sic est intellect⁹. Admissa tn̄ maiore p pte argumētū ɔcedit q argumētū ɔcludit in q̄tū visio fieret mere naturalr a visibilib⁹. q itellect⁹ n̄ possz clare videre diuinā eēntiā. sz adiut⁹ lumie glie sibi diuinit⁹ gtis dato pt eā videre ⁊ eleuari ad visionē ei⁹ btificā ad quā ex puris naīalib⁹ nllo mō possz puenire

Ad 3 ¶ Ad. 3. pncipale q creata rōnal videt deū visiōe sibi ihērēte. ⁊ cū dr. vl repn̄tat ipm vt ifinitū. rn̄det q nlla visio ppe repn̄tat rē: sb rōe negatia l puatia. cū oīs visio sit repn̄tatio rei vt ē. ad qd̄ eē bn̄ seqt eē ifinitū. nec eē repn̄tat eū vt finitū. qr illa rpn̄tatio eēt fl'a n^c diuisio sm ɔitatē ē sufficiēs. qr tmī n̄ sūt ɔdictoꝝ. vn̄ visio mōtē quē sz aliqd video repn̄tat mihi mōtē sz tātū sz qntū eū sic dispositꝰ videre possū. ⁊ nec repn̄tat eū vt finitū. cū ei⁹ fines nō videā. nec eē vt ifinitū p nt notū ē. ⁊ pporcionabilit ē de visiōe beatifica. representat enim essentiam diuinam:

vt trinam ⁊ vnam. ⁊ ſm tantū ſm quantū
viſibilis eſt ipſi creature rōnali. ſm ei datū
lumen glorie. ſic tamen ꝙ finem ſue magni
tudinis in pfectōne eſſentiali ⁊ alijs attri/
1 butis nō cōphendat. ¶ Uerū ad intenti
onē arguentis dicit. vt illa viſio vt dictum
eſt: in ſe eſt finita. ¶ Secundo ꝙ ſit ſignū
2 infiniti. ¶ Tertio ꝙ infinitū per eam videt
3 et apprehendit ſb rōne ſatiantis ⁊ beatifi/
4 cantis. ¶ Et quarto ꝙ ea beatus videt: rem
viſam excedere ſuam apphenſiōz de eadē
Et ſimile habes de oculo corpali clare vidē
te rem: cuius rei magnitudinis termios nō
5 videt. ¶ Quinto ꝙ beatus ſcit deum eſſe in
finitū. qꝫuis hoc ſb rōne propria infinitatis
nō repſentat ei viſio: niſi conſecutiue. qꝛ vt
dictum eſt viſio nō eſt ſignū negatiuū nec
priuatiuū. Jlla auctoritas Math. xj. itel/
ligitur ꝙ deū nemo. id eſt nulla creatura cō
prehenſiue vidit vnqꝫ. ⁊ hoc eſt verū. vide
tur tamē beatifice: ⁊ apprehenſiue. ſcꝫ viſio
ad ꝯfir. ne intuitiua. ¶ Ad confirmatōem primaꝫ.
ꝙ viſio eſt in ſe finita. nec eſt incōueniens ꝙ
obiecti infiniti clare viſi ſignū naturale ſit
finitum. ipm tamē repreſentās ſub mō exce
dentis capacitatē virtutis cognoſcitiue. Et
ad improbatōem: ꝙ nō oportet ſigni natu/
ralis ad ſignatum eſſe proportionē i digni
tate vel perfectōne. ſed ſolū in repſentando
Ad 2 vt ꝙ repſentet ipum vt tale quale eſt. ¶ Ad
ſecundā. neget ꝯſequētia. ⁊ ad probationē
dicat. ꝙ impoſſibile ſit ꝙ illa forma mane/
at in intellectu. ⁊ ꝙ intellectus p eam nō vi
deat deum. Et quādo dicit. cōſeruet eā de/
us. ⁊ ſbtrahat ſe: ne per eam videat. Rūde
tur pbabiliter ꝙ deus neceſſario vbiqꝫ eſt.
et ideo ſi hec forma maneat i intellectu: nō
ſtabit quin per eam intellect⁹ videat deū
in ſeipo. Poſſet tamen deus viſionē illam
ponere in alio ſbiecto. vel cōſeruare ſine ſb/
iecto. ſic autē nō eſſet ammodo viſio. vt ſi in
lapide. nec tunc etiā intellectus per eā eſſꝫ
beatus: ex quo eſſet ablata. Cum dicit ꝙ de
us poteſt ꝯſeruare viſionem parietis i ocu/
lo. ⁊c̄. dicit ꝙ nō ſit ſimile. paries eñ ſubtra
hibilis ē. Deus aūt nequit nō vbiqꝫ eſſe. ⁊
ideo cōtradictiōem videt implicare: ꝙ illa
Ad 3 viſio ſit in intellectu: ⁊ ꝙ per eaꝫ intellectus
nō videat deū. ¶ Ad aliā rñdet: ꝙ veriſimi
le eſt ⁊ pbabile ꝙ creatura rōnalis illa viſi/
one videat deum in ſeipa ⁊ in qualibꝫ alia
re quā videt. quia deus vbiqꝫ eſt. ⁊ ergo nō
eſt defectus ex parte viſibilis: ꝙ nō vbiqꝫ vi
detur. ſed ex parte videntis quod non ad
omnē diſtantiā natum eſt videre. ¶ Ad qr Ad 4
tam. neget ꝯña. ꝙ ſcilꝫ gaudiū infinitū in/
tenſiue poſſibile eſſet creature. ⁊ ad pbatio
nem neget minor: ſcꝫ ꝙ infinite dolendū ſit
de pena eterna. ⁊ cum dicit. ꝙ plus dolendū
ſit de pena eterna: qꝫ de aliqua tpali. ad iſtā
dicit diſtinguendo. quia vel intelligit ſic:
ꝙ intellectus deberet peligere quēlibet gdū
pene temporal quātumlibet intenſum qꝫ pe
nā eternā etiā quātūlibet remiſſam. quod ē
verum. ſed hoc eligere in caſu quo alterum
oporteret eligi: nō eſſet infiniti doloris. imo
nō eſſet maioris doloris qꝫ eſſet diſpicētia
quā acciperet: eſtimans vel eligēs ſic ex timo
re future pene. ¶ Alio mō intelligit: ꝙ dolor alio mō
de pena eterna plus intrinſece debet afflige/
re: qꝫ aliqua pena tēporalis. quod eſt falſū.
quia ſi intenſiue intelligit ex parte ſoli⁹ pe/
ne in ſe: manifeſtum eſt ꝙ dolor pene tēpo/
ralis intenſiue poſſet eſſe maior. Si autēꝫ
intelligit ꝙ intenſio ex parte pene ⁊ ꝯſidera
tōne duratōnis ſit. ſic dicit pmo: ꝙ intelle/
ctus ſolum poteſt cōprehendere poſitiue ſi/
mul durationē finitā. cū infinitum ſm ꝙ i/
finitum ſit ignotū. vt dicit pmo phiſicorū.
Si aūt intelligat pꝰatiue. vt ꝙ hui⁹ pene
nō erit terminus. de iſto eſt dolor alteri⁹ ra/
tionis: nō componēs vnā penā cum pma
pena ſenſus. Et ſi ꝯponeret: adhuc forte af
fligeret ſm eam videlꝫ pportōem: ſm quā
ſic apprehendēs iudicarꝫ eſſe malū: hoc. ſ.
non terminari debere ſuā penā. ⁊ ſm hoc a/
lius plus. alius minus puniret. vt cūꝫ om/
nes ſciunt ſe morituros: alius nihil: alius
plus: ⁊ tertius minus timent. ⁊ ſic ſemp in/
tenſiue manet pena finita. Et ſi dicat pu/
nire per vnū diem eſt aliquantū afflictiuū.
et puniri per duos: eſt in duplo plus. g pu
niri infinite: qd eſt ifinite afflictiuū. Rūde
tur ꝙ extēſiue concludit verū. ſed intenſiue
nō. quia nō punit quis ambab⁹ penis ſil.
ſed pus pena vnius diei. ⁊ poſt alteri⁹. Et
ſi dicat ꝙ ſcire ſe puniri debere p vnū diē ē a/
liquātū afflictiuum. Et ſi ſcire ſe punire de/
bere per duos dies: eſt in duplo magis af/
flictiuū. ergo ſcire ſe p infinitos dies puni/
re debere: ē infinite afflictiuū. Rūdet. ꝙ pmū
eſt pus ꝙ nemo ſil poſitiue ꝯphendit infini
tum. Scdo ꝙ illd qd aſſumitur eſt falſum.
qa ſcire ſe puniendum fore per duos dies:
non eſt in duplo plus afflictiuū qꝫ ſcire ſe
puniendum eadem pēa pāiſe per vnū diē

quia pena considerata est eadem pmi diei:
et duoꝝ dierum. Et in pena duorum dieꝝ
considerata non sit consideratio ꝙ duplū
erit tempus respectu vnius diei. modo con
sideratio lōgioris tpis non duplat penam
ad ꝯfir. ¶ Ad confirmatōem dicat: ꝙ difficile ē cō/
parare delectationes beatorum: ꝛ miserias
damnatoꝝ. Tamen satisfaciēdo argumen
to: negeť antecedens. ꝛ ad probationē eius
dicatur. ꝙ q̄uis deus necessario sit infinitū
delectans in se. tamen visus ad extra etiā
clare delectat q̄tum vult. ꝛ ideo solum fini
te. presertim quia creatura rōnalis solū re
ceptiua est finite delectatōnis. Ad illō au
tem quod assumiť ꝙ in infinitū producibi/
lis est pena afflictiua. falsum ē respectu crea
ture. ꝛ hoc exponendo per li aliq̄nta ꝛ quā/
tumlibet maior. quia fortassis ꝛ vere estimo
ꝙ nulla creatura sit passibilis infinite pene
sicut nec receptiua delectatiōis infinite in/
tensiue. Posset etiam dici ꝙ latitudiēs he
sunt incōparabiles. ꝛ ex ꝯsequenti ꝙ meli/
us est beato: ꝑpriē etiam infimo q̄ male sit
damnato: etiā si pena sua quātūlibet intē/
deretur. vt perfectior est caliditas q̄ frigidi
ad pmā tas: si in īfinitū intenderet. ¶ Ad rōnes ar/
ꝯ q̄situm guēēes ꝯtra quesitum. Ad pmā. negeť ꝙ
beatitudine sit fruendū. loquendo de bea/
titudine formali. Si de obiectiuali loque/
remur: illa esset deus. ꝛ sic nō esset ad propo
situm. Et ad ꝓbatōnē dicať: ꝙ beatitudini
formali inheremus propter deum. sicē ꝛ nob
ipis inheremus in ordine ad vltimū finem
Ad 2 obiectiualem qui deus est vti debem⁹ ¶ Ad
secundā probatōem dicať: ꝙ ratio procede
ret si ea vteremur propter alium finem for
malem. sed cum sit vltimus finis formalis
vtimur ea in deū: qui est vltimus finis sim
Ad ꝯfir. pliciter. ¶ Ad confirmatōem. ꝯcesso ꝙ bea
titudo est vltimus finis informatiue: sic de
us vltimus finis simpliciter ꝛ obiectiue. et
ꝙ nihil queramus vltra beatitudinē infor/
matiue. non sequiť ꝙ ea fruamur. quia ad/
huc ipam ad alterū ordinamus obiectiue:
scilꝫ in deū. absit em̄ ꝙ amor noster ī bono
nostro inherente nobis termineť. sed et il/
Ad 2 lud sicut nos in deū referre debem⁹. ¶ Ad se
cundū ꝙ virtutes appetimus ꝑpter se. sed
nō finaliter. quia in eis nō sistimus. vt di/
ctum est in tertio articulo. sed eas vltra sic
et nosipos in deum ordinamus. Et ita vult
beatus Ambrosius ꝛ phs: ꝙ eas propter se
petimus. Et ex hoc nō sequitur ꝙ ipis frua
mur ideo maior vniuersaliter intellecta est
falsa. scꝫ ꝙ omni eo qđ propter se querim⁹:
fruamur. nisi intelligať cum seclusione. Et
est solutio magistri cap. penultimo dis. prie
ad idem argumentū. ¶ Ad tertiū. negetur Ad 3
ꝙ aliud a deo obiectiue possit quietare vo
luntatem. ꝛ ad probatōem ꝙ q̄uis volun/
tatis capacitas sit finita: tamen nullū bo/
num finitū pōt eam satiare: propter natu/
ram eius que tendit naturaliter in deū tā
q̄ suum naturalē finem. eo ꝙ ad imaginē
dei formata sit. Gen̄. pmo. Vn̄ ps. Quē/
admodū ꝯsiderat ceruus ad fontes aqua
rū: ita. ꝛc. Cuiuslibet em̄ creature rōnalis fi
nis naturalis quietans est deus. ꝛ nihil a/
liud. Na igiť delectationes sensibiles ordīa
te voluntati statim tedio sunt. Na intelle/
ctuales in sapiētia ꝛ virtutibꝯ ꝛ bono statu
anime in se quo ad om̄es vires honeste sūt
sed n̄ satiant sed oēs in aliud. puta in fon/
tem bonitatis ad cui⁹ imaginē ꝑductus est
homo: recto ordine tendūt. ¶ Ad quartā Ad 4
negeť antecedens saltem amore ordinato.
ꝛ vltima ītentiōe. Et auctoritas psalmiste
hoc sonare visa est in tertio articulo exposi/
ta. Ad glosam sup illud Luce. v. dicitur ꝙ
vult ꝙ serui dei mercēnarij sūt. sed merces
eoꝝ est deus. sicut Math. xx. dr. Voca ope
rarios: ꝛ redde illis mercedē. i. deum qui de
narius diurnus vite ꝑsentis debite nomiā
tur. Vel pōt dici. si a deo alia merces ī hac
vita queriť: vt charitas ꝛ sapia. tn̄ hec petiť
vt habita per eam deus attingať. et sic iste
amor nō est vsus: sꝫ fruitio. quia reciproce
in deū terminať. Auctoritas magistri est ꝓ
conclusiōe vniuersali scđi articuli. Hoc de que/
stione.

Irca distinc/
c tionē scđam ꝛ tertiā in quibꝯ ma
gister determinat vnitatē essen
tie: ꝛ trinitatē ꝑsonaꝝ. queriť q̄nto loco. vtꝝ
sit tm̄ vnus deus. ¶ Arguiť ꝙ nō. q2 plura Arguit 1
sūt ꝑncipia. ergo plēs sūt dij. ꝯña tenet. q2 oē
ꝑncipiū pmū ē ds. ꝛ añs ꝓbať. q2 vnū est
pmū bonoꝝ: a q̄ s. sūt cetera bona. ꝛ e vnū pri/
mū maloꝝ a q̄ sūt cetera mala. igiť. tenet ꝯña
et pma ps añtis suppōiť. scđo ꝓbať ꝙ aliqđ
ē malū. ꝛ nō ē a seipo. igiť ē ab alio. ꝛ n̄ a bo
no: q2 vnū ꝯrioꝝ n̄ vr ēē cā alteri⁹. ¶ Itē si eēt Confir.
a bono. vl' bonū faceret ipm̄ n̄ccitate nature.
qđ null⁹ diceret. q2 n̄ pt arbor bōa fruct⁹ ma/
la. mat. 7. l' volūtate faceret malū. qđ iterū

non videt. quia voluntatis obiectum ē bo/
num. ex tertio et sexto ethicoꝝ. quid ḡ idu/
ceret voluntatē vt faceret malū. si dr̄ scḋm
ꝙ malum sit a nullo alio nisi a malo. ⁊ non
sit processus in infinitū. deueniēdū erit ad
vnū pmū malum. a quo sint cetera mala. ⁊
Confir. habet ppositū. ¶ Confirmat. quia si nō est
nisi pmū pncipium bonū. vł hoc pōt prohi
bere malū: vel nō. si nequit: impotens est. si
pōt: vel ergo vult. ⁊ si sic tunc nihil essꝫ ma
lum. qḋ est cōtra suppositū. vł pōt: sed non
vult. et si sic: videt ꝙ inuidū sit. quia malū
a creatura sua secludere potuit ⁊ noluit. mō
inuidia essꝫ si sine meo labore aliquē a ma
arguit 2. lo possem custodire ⁊ nollē. ¶ Secundo sic
Tū vnū deum esse nō est per se notū: nec ex
per se notis deducibile. igit videt ꝙ non sit
ponendū. Cōsequētia tenet. qꝛ ad q̄d pone
ret: qḋ omni mō esset ignotū: ⁊ añs p pma
parte patet. qꝛ insipiens negat deū esse. vñ
scriptū est. dixit insipiens in corde. ⁊c. ps̄. lij
Et pro secūda parte patet. quia demōstra/
re deum esse: esset demōstrare aliqḋ infini/
tum esse. cum deus sit bonū infinitū. modo
hoc ex creaturis demōstrari nō pōt. cū omēs
3 creature sint finite. ¶ Tertio. qꝛ plēs sūt dij
igit ⁊c. ꝯña tenet. ⁊ pbat antecedēs quia pr
est deus. ⁊ filius est deus. ⁊ iste deus: patrē
demōstrando nō est iste deus filiū demon/
strando. igit alius est deus a filio deo. ergo
4 sunt duo dij. ¶ Quarto arguit sic. Omē il
lud est: qḋ si esset: necesse esset esse. sed si plu
res dij essent: quilibet eoꝝ necessario eēt. igi
tur. ptꝫ maior. qꝛ in necessarijs nō differt es
se et posse. vt habet. iij. phisicoꝝ. ⁊ mior ptꝫ
quia q̄libet eoꝝ esset deus. igit. ⁊c. ¶ Quin
5 to. tres sunt psone diuine. igit sunt tres dij.
Antecedēs est magistri in littera. di. ij. ⁊. iij
et ꝯsequētia pbat. si nō essēt tres psone tres
dij: hoc maxime esset eo ꝙ omēs essent vna
essentia. sed ex hoc non debet negari: q̄n sint
tres dij. igit. maior est nota p magistrum in
littera. sed minor pbat. qꝛ si tres psone can/
dem humanitatē assumerent adhuc essent
tres homines. qꝛ iste hō qui esset pater: nō
esset ille homo qui esset filius cū vna perso/
na nō sit alia. igit eodē modo non obstante
vnitate essentie: tres psone tres dij dicētur.
Confir. ¶ Item si ad imaginatōem vna scia nume
ro esset in trib9 aiab9: tres sciētes essent: q̄/
re ergo nō similit si vna essentia in trib9 per/
6 sonis est: nō diceret ab ea tres dij. ¶ Sexto
arguit sic. hec scꝫ multi dij sunt: vel est vera

et habet propositū. vel est falsa. ⁊ si sic. signi
ficabit aliqualiter esse: qualiter nō est. et il/
lud maxime erit multos deos esse. igit mul/
tos deos esse significat per eā. ḡ multos de
os esse: vel potest esse: ⁊ vltra. ḡ est. pbat pe/
nultima ꝯña. qꝛ hec est affirmatiua vā: mł
tos deos esse significat p hāc. s. multi dij sūt
igit oportet. ꝙ sbiectum supponat p codem
pro quo predicatū. igit p aliq̄. igit nō nisi
pro his que sunt vel possunt esse. quare ⁊c.
¶ Septio. plura sūt entia: q̄b9 maiora cogi 7
tari non possunt. ergo plures sunt dij. con
sequentia nota. antecedēs pbat. quia cum
dicit alicui. hec ppositio. scilꝫ: plura sūt en/
tia quib9 maiora cogitari nō possunt. intel
ligit qḋ dicit. ⁊ qḋ intelligit est in intellectu
suo. ergo in intellectu suo est: plura esse en/
tia quib9 maiora cogitari nō possunt. vel ḡ
sunt illa entia que sunt in intellectu suo. et
hoc nō. quia illis maiora possunt cogitari.
scilꝫ talia esse in reb9. vel illa plura quibus
nō possunt cogitari maiora: sunt in reb9. et
habet ppositū. Similē processum facit ve
nerabilis Anselmus proso. ca. scḋo cōtra in
sipientē. ¶ Confirmat sic. demōstrādo deū Confir.
et primū angelum. hec sūt entia quib9 ma/
iora excogitari nō possūt. igit hmōi entia sūt
consequentia nota est. quia illa sunt. ante/
cedēs patet. quia illa includunt deuꝫ. mo/
do nō potest imaginari maius deo. ¶ Cō/ Confir.
firmat secūdo. quia plura sunt noīa nō sup
ponentia pro eodem: de quoꝝ quolibet ve
rificat. entia q̄b9 maiora excogitari nō pos/
sunt. ergo plures sūt dij. ꝯña tenet: vt vide
tur. quia si sint plura distincta: de quorū q̄
libet verificat illud: entia quib9 maiora co/
gitari nō possunt. videt ꝙ quodlibet illorū
sit deus. Añs patet. Signo binariū ex deo
et socrate. ⁊ vocet a. Item binariū ex deo et
platone ⁊ vocet b. tūc a est entia. quib9 ma
iora excogitari nō possunt. Et similit b. qḋ
probat: sicut in pma cōfirmatiōe. et tamen
a nō est b. ergo plura sūt nomia nō supponē
tia pro eodem. de quoꝝ quolibet verificat
hoc cōplexum. s. entia quib9 maiora exco/
gitari non possunt. ¶ In oppositū est ma In oppos.
gister in littera. et adducit ad hoc plures au
ctoritates. de quib9 supsedeo. ¶ Pro que/ notādū.
stione nota. ꝙ volo eam intelligi: prout tā
tum excludit pluralitatem. vt sit sensus. sci
licet. vtrum vnus deus sit deus. et sic ꝙ
non sint plures dij per essentiam dici. Si
enim excluderet alietatem: manifestum est

set q tm̄ vnus deus esset deus. quia vnus deus est deus. et nihil aliud ab vno deo est deus. vel nullum nō vnus de9 est ds. Quo pmisso pmo considerare volo. an tm̄ vnum deum esse possit in lumine naturali demonstrari. Scdo volo dicere de quesito. Pro. i. notat quidā doctor. s. Hugulin9. q nūq̄ Aristoteles vel alius in puro lumine naturali habuit verum oceptum de deo. Motiuū suū pncipale est qr Aristoteles et lumen naturale supponit deum esse finiti vigoris. Nam vt determinat pmo celi Aristo. supponit et deducit ex lumine naturali q non possint esse plures mundi et sic pla q̄ nunc regit deus: nō possit regere. sm illud lumen. Item deducit ibidē q celū nō possit augeri et sic maius mobile q̄ nūc mouet deus nō posset mouere. Item. ij. celi deducit q mot9 celi sit reglaris. et cum sit eternus sm eū. 8. phisicor. in quibus eternis nō differt esse et posse. vt. iij phisico. dr. sequit q de necessitate sit regularis. et semp eq̄ velox. ¶ Ex quibus omnibus in lumine naturali sequit: deū esse finiti vigoris. qr nec plura regere q̄ nunc regit. nec mai9 mouere q̄ de facto mouet. nec velocius mouere q̄ de facto mouet possit. ergo cum hec oīa tam in multitudine rerum que regunt q̄ in magnitudine rerum q̄ mouent q̄ etiam in velocitate sint finita. et maius nequeat motor istor finiti vigoris est motor seu rector. quē supponit phs esse deum. ¶ Ex hac suppositiōe q̄ i lumine naturali ocedit. et sm quā sine dubio process9 est Aristotelis. et totius luminis naturalis. ille magister saltē in vtute vidr sic voluisse. Omis oceptus icludēs aliquē oceptū impossibilē couenire rei: est falsus de re. sz omnis oceptus quē habuit Aristoteles d deo includit oceptū deo nō potentē conuenire. igit oīs cōceptus quē habuit Aristoteles d deo fuit falsus. Consequtia nota. et maior silr. loqndo de oceptibus positiuis. qr si diceres anial rōnale potēs rudire seu rudere: nūq̄ ille oceptus ouenirct hoi. imo sp esset falsus de hoie. et minor declarat ex dictis. Quia quēcūq̄ oceptū Aristoteles habuit de deo ille inclusit finitatē vigoris. cū ipē deū talē credidit. mō illa deo nequit couenire. et credo q loquebat magister de oceptibus pprijs quos putauerat Aristoteles se hr̄e de deo. Ex istis diceret iste magister q nō posset in puro lumine naturali demōstrari deū esse Immo nec probari q sit. qr sm iā dicta per

Cōtra licet sim

eum impossibile esset habere verū oceptum de deo. ¶ Cōtra cui9 opīonis fundamentū est conclusio pma huius articuli. q in puro lumine naturali pnt haberi multi oceptus veri de deo: et illi proprij. patz pmo de negatiuis. qr est independens. nō mobilis. immutabilis. ¶ Scdo ptz de cōplexis. vic: quia ē ens pmū. ens optimū dans omibus alijs esse aut esse et viuere: pmus motor omnium finis. ¶ Tertio patet de incōplexis: suplatis nominibus. quia est pfectissimū pmū summū delectabilissimū simplicissimū. et sic de silibus: que phs in lumine naturali in diuersis partibus phie et methaphisice probat d eod. ¶ Itē sm hanc posiōem quicūq̄ hr̄et opinionē aliquā falsā de aliq: nullā de eodē haberet opinionē verā. qd nō est dicendum ¶ Ad rōnem magistri illius. Cōcessa maiore neget minor. et cū dicat q omis oceptus quem habuit Aristoteles de deo incluserat finitatē vigoris. neget. nā oppositū vidr sensisse octauo phisicor. Etiā pōt dici. qr licet hoc pdicatū. scz esse finiti vigoris Aristoteles crediderit in lumine nalali de deo. et in hoc deceptus habuit opinionē falsam. eūdem tamē oceptum. illi oceptus iam enumerati in se non includunt. et ergo sm illos habuit Aristoteles: et pn̄t hr̄e phi in lumine naturali multas opiones veras de deo. Et ita dicit textus et glosa ad Rom. j. Inuisibilia dei a creatura p ea q̄ facta sūt itellecta ospiciūt. sempitna q̄z vtus ei9 et diuitas vbi glo. q i lūine nalali potuerāt phi peruenire ad attributa triū psonar. s. ad ōgsecdū in deo cē potentiā eius pma sapiam et bonitatē independēt. q̄ sūt attributa tribus personis. ¶ Scdo ē notā. aliqd i lūine nalali pbari posse: itelligit dupli. vno mō certitudie mathematica. et certū ē q ita nō pt pbari i isto lūine deū eē. Nec forte aliq oclusio methaphisice. Scriptū ē eni i achrilologia machanica. nō i cōibus expedieda ē. ij. meth. secūdo mō q pbet sufficiēter ex pncipijs sic iux modū illi scie coīdētē. et forti9 q̄ suum oppositū possit pbari. ¶ Quibus pmissis sit scda ocl̄o hec. mathematica demōstratiōe nō pt i lūine nalali pbari deū eē. nec etiā q tm̄ vn9 s. et ds. pz. qr ille mod9 n̄ eē nisi mathematice. mō hec ocl̄o n̄ spectat ad mathematicā. igr de eēn ōn̄a. et maior rōis maīfesta ē. qr distictē scie pncipales distictos habēt modos pcedēdi. minor ptz. qr hec oclusio est de vno et de multis. probare autem

Cōcl̄o i.

2

3

4

Ad rōez cōtrarī.

notā. 2

Cōcl̄o 2

de talib⁹ spectat ad methaphisicā. quia vnū
Cōclō 3 et multa sunt passiones entis. ¶ Tertia cō/
clusio. Scdo modo pbatiōis pōt probari
deū esse. pbatiōne Scoti. q̄ sumit ex secun
do meth. ⁊ ponit eā li. pmo. di. ij. q. ij. quia
aliqđ ens est effectum. vel igit a se. ⁊ h̄ nō.
qua nihil pducit seipm. vel a nullo. qđ nō
est imaginabile. vel ab alio. Sit igit illud
a. vel ergo a est simplr pmū. ⁊ si sic: ipm erit
deus. ergo deus est. vel itez ab alio. vel igi
tur sic pcedendo: pcedet in infinitū. vel sta
bit. si scđm. sic illud in quo statur erit pmū.
et nō pductū ab alio: quare erit deus. Si
vero in infinitū ascendit: sequit q̄ qđlibz p
ducens est productū ab alio nobiliori se in
infinitū ascendendo. cui mens assentire nō
pōt. Item sic vniūsitas pducentiū esset to
ta producta: ⁊ nō ab aliquo illius mltitu/
dinis. igit ab aliquo supiori ad eam. ⁊ h̄ est
quod q̄rit. Item phus. ij. meth. infert. q̄ ni
hil esset omnino pducēs. q2 in causis sbor/
dinatis posterior non nisi in vtute prioris p
ducit. vt notum est. Mō in infinitis in a/
ctu nulla causa est prior actu: respectu alteri
us. eo q̄ in eis nequeat esse ordo. q2 omēs i/
finite distant: vel ab aliq̄ supioz. vel q̄ nul
la aget. ⁊ sic nullus pducet effectus. vl' opor
Cōclō 4 tet q̄ sole cāe sbordinate sint finite. ¶ Quar
ta pclusio. in lumine naturali pōt demōstra
ri: esse tm̄ vnum deum. scđo modo seu pro/
batōne sufficiēti methaphisico. pbat. quia
potest pbari ex rez ordine. scđo ex earū vni/
one. tertio ex mundi vnitate. quarto ex non
apparēti necessitate sui. quinto ex oīmoda
1 simplicitate. ¶ Ex ordine rez sic. Omniuz
entiū apparet debitus ordo: tendens i vnū
sed h̄ nō posset esse nisi pmū pncipiū qđ de
us est: esset pcise vnū. igit. maior patet. q̄a
accn̄a in sbstantias tēdere videm⁹ elemēta
immixta: inaīata mixta in ipa aīata. ani/
mata vegetatiua i sensitiua. sensitiua i ho/
minē: ⁊ in celum. Celū aūt reglariter singlo
rum annoz spaciis vnū seruare motū. Hic
ergo est ordo debitus tendēs in vnū. quia si
in plura tenderet: quādoq3 appereret in hoc
ordine diuersitas: que tamē nunq̄3 videtur
Et minor manifesta est metaphisico. Si eñ
essent plura pma: quō tam pformiter oīa
2 ordinarēt: ac si pcise essent vnū: ¶ Secun/
do ex vnione arguit sic. Si essent plā pnci/
pia eque pma rez. tūc res nō semp in vnū:
sed magis in diuisionē tendere deberent pro
pter diuersitatē pmoz regentiū nullā vnio
nem inuicē habentiū. Modo nos videm⁹
semp res ad vnū tendere. igit. minor patet.
q2 citius seu facilius entia loca sua natura
lia exirent. ⁊ in medio suoz ꝯriorum se pōe/
rēt. vt aqua sursum ⁊ ad mediū ꝯrij se pone
ret: q̄3 discōtinuatōem ⁊ nō vnionē in reb⁹
pmitteret. que ergo tāte vnionis erit causa
in entib⁹. nisi q2 vnus est eoz rector: deus?
¶ Tertio. phus naturalis hoc ex falsa sup 3
positiōe argueret. q2 reputat q̄ nequeāt esse
plures mūdi. quia hunc reputat factum ex
oīmi materia mūdo possibili. Mō hoc nō
esset: vt vidr̄ si essent pl'es dij. q2 qua ratōne
ab eoz vno dependeret mūdus iste: ab alio
depēderet alter. igit. ⁊c. ¶ Quarto. q2 oīa 4
saluāda saluant sufficiēter ⁊ melius. ponen
do vnū deum. ¶ Quinto. nam in reb⁹ que 5
sunt oīno simplices nō sunt plā indiuidua
sb vna spē. quia illa spēs nō fit nisi propter
cōuenientiā in materia. Mō deus est om
nino simplex. vt phs in lumine naturali p
bat ex aliis pncipiis. igit. ⁊c. ¶ Sexto pōt 6
sic argui. quia si essent plures dij: vl' solum
differrēt numero: vel spē: vel genere: vl' ana/
logia. nullus illoz modoz pōt dici. igr. ⁊c.
maior patet. q2 nulla est alia differentia. et
minor pbat. pmo q̄ nō solo nūero. q2 in re/
bus que nō habēt materiā: nō sunt plā idi/
uidua sb vna spē sm veteres phos. mō de/
us est purus actus: nullo modo hn̄s mate
riā. igit. Maior pz p phm. xij. meth. et est
manifesta. qm̄ oīa q̄ solo numero differūt
habēt oīmodā similitudinē. que nō nisi ra/
tione alicui⁹ est silitudinis attributalis ha
bētis rōnem materie: ⁊ si nō sit materia pro
prie dicta. minor est phi. xij. meth. ⁊ est ma
nifesta. q̄a vtiq3 deus est oīmode simplex.
¶ Confirmat. q2 si duo dij essent: pcise nūe Confir
ro differētes eadē rōne essent infiniti. Falsi/
tas pz. q2 nullus hoc diceret. pbatio con/
sequētie. q2 qñ sunt plura idiuidua sb vna
spē: pcise numero differentia. tūc illa ex par
te sui ad nullā mltitudinē terminant. q2 ex
quo duo sunt: ex parte sui nō est ratio: qua
re plura esse nequeūt. Nec est ratio ex par/
te cause supioris. q2 dij sunt. igit possunt es/
se infiniti. ⁊ per ꝯn̄s de facto erunt infiniti.
q2 in eternis nō differt esse ⁊ posse. Item q2
vtiq3 vnus eoz in natura supfluus esz. pz
cōseqntia. quia ex q̄ solo numero differunt
quicqđ fieret ab ambob⁹: equalit fieri pos/ 2
set ab vno. ¶ Secundo pbat. q̄ nec specie.
quia sic genere cōuenirent: ⁊ specie differēt.

modo hoc in pluribꝫ aliquā ɔpositiōem ge
neris z differētie sm̄ quosdā ɔcludere vide
tur. q̄ deo repugnat. Itē diuersa specie nō sūt
eque pfecta. quō ergo vtrūqꝫ esset deus: cuz
deo neq̄at cōuenire nisi esse pfectissimum:
3 ¶ Tertio pbat' q nec genere. qz iter duo ge/
nera pmis causis debita necessariuz est. q
vnū sit sbstātie. vel igit' ambo essent de gn̄e
sbstātie. z sic nō differret gn̄e. vel alter eorū
de genere accidētis. z quō ille esset de' q̄ sb
stātia nō esset. z ex ɔnti sbiecto indigeret. l/
4 mo nō p se sbsisteret. ¶ Quarto pbat' quar/
ta ps. q nec differāt analogia qz sic differē
tia in nullo penitus ɔueniūt. sz nulla talia
possunt esse dij. g vt sic neq̄unt esse plēs dij
maior est bti Dyoni. de di. no. c. xiij. dicent;
q ois multitudo aliq̄liter pticipat vno. et
ostēdit q nulla tm̄ differāt q̄n ad minus cō
ueniāt analogia. Idem ponit Proclus in
ppositiōe pma. z q̄rto meth. illō qd nō ha
bet esse vnū: nō habet esse tale. minor patz
qz oia que sunt ad minus pticipāt rationē
ipius esse. g vel eque pmo. z sic cōueniūt spe
cie. gn̄e. vel numero. vel vnū pus z alteruz
Septio per posteri'. z sic cōueniūt analogia. ¶ Se
ptio pt sic argui. nullo mō pn̄t esse plēs dij
igit' zc. ɔn̄a nota. pbat' an̄s. quia vel totalit
pares: z eq̄ potentes. z sic vnus supflueret.
qd nullus rōnabiliter in rebꝫ ponit. z mini
me deū esse supfluum. Uel eoz alter eēt vni
us potētie ptialis: alius alteri' partial'. Et
sic cū oē partiale in potētiis reducatur ad
vnū: i quo est origo totalis ois potētie: nul
lum eorū erit deus. Itez quō hoc erit deus:
qd alio eget: mō qd est ptialis potentie alio
eget. g ipm nō erit deus. vel fortassis vnum
erit totalis potētie. z aliud ptialis. z sic ali/
ud egebit pmo g nō erit deus. Forte dices
q multa sunt entia diuina q̄ vocant' dij per
participatōem. Rn̄det' q dij pticipatiue di/
cti nō sunt dij sz pticipātes bonitatem pri
mi dei et veri. z ideo erit solus ver' de'. Hoc
de pmo articulo.

Quātū ad secūdū

Cōclo i. articli. 2. articulū. Tm̄ vnū esse deū indubitant te/
nendū est. Probat' sic. qz qd catholica veri
tas asserit: z ratio naturalis ɔcludit: indu/
bitāter est dicendū z tenēdū. sz tm̄ esse vnū
deū catholica fides seu veritas asserit: z ra
tio natural' ɔcludit. igit'. maior pz de se. et
minor pz per illō Deut. vj. Audi israel: do
minus deus tuus vnus est. z Deute. xxxij.
Uidete q ego sim solus: z nō sit alius deus
preter me. Et canit ecclesia. credo in vnū de
um. z sic per exclusionē. Et scđa ps minoris
pus est pbata in pmo articulo. Et hoc de se
cūdo articlo. ¶ Ad rōnes pncipales. Ad — ad pmā rōez pn/palium
pmā. neget' q sint plura pma. z ad minorē
neget' q sit vnuz pmū maloz. s. essentiale. a
quo essentialit' oia mala depēdeāt tāq̄ a
malo per essentiā. sicut posuit manichę'. Et
ad pbatōem: ɔcedit' q sit dabile aliqd ma
lū. z ɔn̄ter dicat' q illud sit a bono: a q̄ libe/
re defecit. s. ɔuertēdo se sup se. cū dicebat. A
scendā in celū. zc. Esaye. xiiij. z eodē mō ho
die sepe fit de bono malū: deficiēdo a primo
bono volūtarie. Et cū obijcit: q vnū ɔriorū
nō sit causa alterius. ɔcedit' de per se. sz tn̄ be
ne p accidens caliditas est causa frigidita/
tis in naturalibꝫ. Eodē mō deus faciēs sin/
gula bona est cā maloz. sic q sine eo ɔseruā
te eoz esse nō essent mala. ipe tn̄ pprie non
est causa mali. vt q hō vel angelus mal' ē
h nō est inq̄tū tale. pprie z positiue a deo.
sz a libertate arbitrij se a deo auertēte. z a pri
mo bono deficiēdo. ¶ Ad scđam pbatiōnē. Ad 2
q bonū pprie nō facit malū. nec est proprie
causa mali culpe. nisi sic q sit causa sine q n̄.
Est eñ bonū volūtarie causa bone nature:
cui ɔcessit libertatē arbitrij. qua abutēdo et
deficiēdo ab ipo bono auctore seipam fecit
malā. z pduxit in se ma'ū culpe. Scđo di
cit' q volūtas libera in se libere pduxit ma/
lū culpe: auertēdo se a creatore. qz apparu/
it ei sua ppria natura bona. g ad se couersa
supbiuit. z ad malū sic dedinauit. de q̄ pl'
spectat ad secūdū librū. ¶ Si obijciat'. Da Obijcit'.
bile est malū p pticipatōnem. g dabile erit
malū p essentiā. qz videt' q oē dictū per p/
ticipatōem: reducat' ad aliqd tale p essenti
am ex̄ns. ¶ Item in malis est dare causaz 2
secundā mouentē ad malū. quare ergo nō
etiā pmā: Oē eñ secundū dr p respectuz
ad pmū. mō pmū in malis: videt' esse pmū
pncipiū maloz. ¶ Tertio. quia summe bo/ 3
num est. ergo et summe maluz est. Nam si
vnum contrariorū fuerit in natura. tunc et
reliquum. modo summe malum est pmuz
eorum. ¶ Iterum. vbi est dare magis z mi/ 4
nus: etiam contingit dari simpliciter tales
sed est dare magis malum et minus malū
igitur contingit dare simpliciter malū. hoc
itaqꝫ erit primum malum. maior patet. iiij
methaphisice. minor nota est de se. ¶ Rn̄/
detur ad hec sophistica manicheoz. ¶ Ad Ad 1

primū negando ꝯñam. ad probatiōez di/
cat̄ ꝙ malū dictū ꝑ ꝑticipatōem fundat̄ in
bono ꝑticipāte naturā ꝑmi boni: a quo ha
bet esse liberū. Et est malū ꝑ ꝑticipatōem ꝑ
mi boni: ab eo deficiēdo. Nō est aūt maluꝫ
per ꝑticipatōeꝫ ꝑmi mali ꝑ essentiā. q̄ꝛ nul
Ad 2 lum tale est. ¶ Ad secundū dicat̄: ꝙ sit dare
malū: ſm ꝙ est actus deformis: ⁊ malū pri/
mū ad qđ illud dicit̄: est volūtas se aūtēs.
que est quoddā bonū essentialr̄: ꝑticipādo
per naturalē imitatōem imaginis ꝑmū bo/
nū. Nō aūt dr̄ aliqđ ꝑmū in malis ꝑ essen
Ad 3 tiā. ¶ Ad tertiū dōm. ꝙ ſm rectā metaphi
sicā nō sunt ꝯ̄ria. sꝫ summe bonū. ⁊ summe
malū. cū deus ꝑprie nulli sit ꝯtrarius. oīa
eñ que sunt citra ipm: libere ꝯseruat in esse
2 ¶ Scđo ꝙ summe malū neq̄t esse per auersio
nē. sic ꝙ nō posset esse maior auersio. Et sicͭ i
depēdētibꝫ nō est dare ꝑfectissimū: ita in a/
uertentibꝫ nō est dare pessimū: qđ possit eē
Potest eñ deus ꝑfectiorē creaturā facere.
que libertati sue ꝑmissa maioribꝫ bonis ab
3 utendo possit se auertere. ¶ Tertio. ꝙ ē da/
re summū malū qđ est. q̄ꝛ hoc est caput oī/
um maloꝝ. ⁊ verisilr̄ est ꝑmus angelus. qui
4 a maximis bonis cecidit. ¶ Quarto dicit̄ ꝙ
illud malū fundat̄ in bono entis. sꝫ volun
5 tate ipsius se libere auertentis. ¶ Quinto. ꝙ
isti termini: sūme bonū ⁊ summe malū ꝑ eēn
tiā nō sunt cōtrarij. sꝫ magis ꝑticipāt natu
rā contradictorioꝝ. Alter eñ eoꝝ nō potest
pro aliquo supponere. q̄ꝛ ꝯ̄dictōꝫ implicat
ꝙ aliqđ sit per essentiā malū. Possūt tñ di/
ci large ꝯ̄ria. eo ꝙ ꝯtrarias dispositōes con/
notant. sꝫ vnus ꝑfectōem. ⁊ alius defectio
Ad 4 nē. ¶ Ad quartū. ꝙ vbi est dare magis ⁊ mi
nus: respectu entis sui generꝭ. ibi est dare ta
le simplicit̄. sꝫ magis malū ⁊ minꝰ malū nō
dicūt̄ respectu entis sui gñis. sꝫ respectu ma
li simplicit̄. sꝫ respectū boni: a q̄ vnꝰ magꝭ de
ficit: ⁊ alter minus. Nam sicut dicit beatus
Augu. contra Faustum. Respectu eiusdeꝫ
signi dicit̄ vnus bene sagitare: quia attīgēs
signū. alius male: quia a signo eodem deuī
ans. Ita respectu eiusdē obiecti dicit̄ vnus
bene ⁊ meritorie agere. sꝫ ex gratia ad ipm
deum: ad quē dirigēda sunt singla opa rō/
nalis creature proficiēs. Alius autē male:
quia ab ipo deficiens. ⁊ aliquis magis. q̄a
plus d̄ficit. Non eñ (vt dicit btūs Dyon.
libro de diui. noi.) oportet ꝙ maluꝫ habeat
causaꝫ efficientē. sed deficientē. quia in hoc
est malum. ꝙ creatura rōnalis auertit se. et

deficit a bono. ¶ Ad confirmatōem prime ad ꝯ̄fir.
rationis principalis: ꝙ primū ꝑncipiū po/
tuisset ꝓhibuisse omne malū. sed nō voluit
immo creature rōnali vtrūqꝫ ꝑponit. sꝫ cō/
uersionē ad bonum: vnde bene esset ei. et aū
sionem a bono: per quā male esset ei. Et lib
tatem arbitrij dedit qua huc vel illuc pos/
set se vertere. vt maior esset gloria beatꝭ: qui
se libere ꝯuertissent. ⁊ damnadis iustior pe
na qui se spontanee auerterāt. redderetqꝫ ex
hoc suum vniuersum effectū pulcherrimū.
vt sicut in saluādis appareret ipius miseri
cordia: ita in dānandis eius iusticia. Exꝑ/
meretqꝫ ꝙ fecerit misericordiā ⁊ iusticiam q̄
sunt essentialia: quo ad essentiā diuinam.
Et cum infers: ꝙ inuidus erat. neget̄ conse/
quentia. quia q̄uis secludere potuerit crea
turam ad bonū necessitādo. melius tamen
fuerat: eam sue libertati dimissam quocūqꝫ
se verteret: etiā si ad maluꝫ illud ad bonum
conuertere: ex eo aliquid melius eliciendo.
Nō autē est simile de nobis. quia nos lege
astringimur ad amorē proximi. nō sic deus
Nos maluꝫ proximi ad bonū conuerte nō
possumus: ideoqꝫ eius malum culpe cū pos
sumus secludere tenemur. ¶ Ad secundā. Ad 2
ꝙ deum esse quāuis notum deo sit per se: et
beatis. sed nō nobis. est tamē demōstrabile
ex per se notis methaphisicalr̄. vt dictū est
in articulo ꝑmo. Et cum obijcis: ꝙ hoc esset
demōstrare rem esse infiniti vigoris. dicit̄ ꝙ
hoc nō oportet. quia alia est cōclusio: do/
minū esse. ⁊ alia dicens ipm esse infiniti vi/
goris. Et si vnū illoꝝ non sit deduabile na
turaliter: sed fide creditū: tamē reliquū est
deduabile. Item cōsequentia non valet: q̄
infert̄. ñ est deduabile. ⁊c. ergo nō est ponē/
dum. Multa eñ maiora ponunt̄ per reue
latione credēda q̄ꝫ ea que sunt in lumine na
turali deduabilia. ¶ Ad tertiā. neget̄ añce Ad 3
dens. ⁊ ad probationē concedit̄ ꝙ pater est
deus, ⁊ ꝙ filius sit deus. ⁊ ꝙ iste deus demō
strando patrem: nō sit iste deus demōstrā/
do filium. quia ibi deus tenet̄ personaliter
Et cum infertur. igitur est alius deus. nege
tur cōsequentia. quia ibi tenetur deus eēn/
tialiter. Nam idem est deus: sicut est eadē
essentia. quāuis alia sit persona patris q̄ꝫ fi
lij. tamen propter hereticoꝝ versucias non
debet dici: alius deus. ne credant̄ plures es
se dij essentialiter. ¶ Ad quartā. neget̄ con/
sequentia. quia arguit̄ ex duabus conditio
nibus equiualenter inferendo positionem

assumpti cōdicionalis. similiter em̄ probaretur ꝙ chymera esset homo. quia omne illud est homo: quod si est ipm est rōnale. sꝫ chymera si est: ipa est rōnalis. ergo chymera ē homo ❡ Ad quintā. concesso antecedente
Ad 5 neganda est cōsequentia. ergo tres sunt dij quia vsus ecclesie habet: ꝙ deus tenet essentialiter. et sic est sensus: ꝙ sint tres essentie: quarū quelibet est deus. sed si vsus ecclesie haberet: ꝙ ibi dij tenerentur personaliter: vt sit sensus: tres sūt dij. id est tres sūt psone. seu tria supposita quorū quodlibet est de⁹. vel quorū quodlibet deitatem habet: cōcederetur cōsequens. Sed vsus ecclesie hoc non admittit: propter hereticoꝝ versucias. Potest etiam dici ꝙ nō sit simile. quia essentia existens penitus vna: non minus per se existit ꝙ̄ persone. sec⁹ esset de humanitate vna: assumpta a trib⁹ personis. quia nō per se subsisteret: sed ab alijs sustentaret. Eodēꝫ modo esset de vna sciētia: plures homines informāte. quia hic ꝛ ibi essent tria supposita denominata ab eodē. quod nō est suppositum nec per se ꝑpria psonalitate sustētatū. essentia autem diuina semꝑ sustentatur per se et quia vna est ꝛ simplex: nō denominabit plura supposita esse deos plures: tenēdo deos essentialiter: ꝺm vsum consuetuꝫ. ❡ Ad
Ad 6 sextam. ꝙ hec sit falsa. multi sunt dij. ꝛ negetur cōsequentia. igit aliqualiter significat esse: qualiter nō est. sed ideo falsa est. qꝛ nō qualitercūqꝫ per eam significat esse ꝺm eius totalem significatōem: ita est. hoc mag' spectat ad sextū methaphisice: ꝙ̄ ad psens. vnde ipa nō significat multos deos esse. quia multos deos esse nō est significabile vere. cū nec sit: nec esse possit: nec imaginari possit ī tellecto quid significet hic terminus deus.
Ad 7 ❡ Ad septimā. distinguit ista: plura sūt entia quib⁹ maiora imaginari nō possunt. qꝛ vel intelligitur cōiunctim. sic ꝙ eis simul acceptis nō possint imaginari maiora. tūc cōceditur antecedēs. quia talia entia sūt quelibet multitudines rerū: quarū vna est deus. quia his duob⁹. scilꝫ deo ꝛ petro simul acceptis maiora imaginari nō possunt: in perfectiōe seu virtute. vt notum est. ꝛ negetur consequētia. Alio modo pōt sumi antecedēs diuisim. vt sit sensus. ꝙ plura sint entia: quorū quolibet seorsum accepto nō potest imaginari maius. ꝛ in hoc sensu conceditur cōsequētia. sed neget antecedēs. Ad probatōem dicat. ꝙ formata hac propositione in sensu ꝑdicto intellectus itelligit eā vel ei similem ī itellectu suo. Et cum infert. ergo in intellectu suo est: plura esse entia: quib⁹ maiora imaginari nō possunt. Si intelligatur materialiter: cōceditur cōsequētia ꝛ consequēs. quia talis ꝑpositio: plura sunt entia: quib⁹ maiora imaginari nō possunt est in suo intellectu. ꝛ ex hoc nihil sequit ad propositum. Si autē intelligatur personaliter: vt ꝙ intellectus suus intelligat plura entia: quoꝝ quolibet maius nō possit imaginari. tunc neget cōsequentia. quia non sequit. ego intelligo hanc propositiōem: homo est bos. ergo hominē esse bouem est in intellectu meo. Et cum obijciat ꝙ quicqd quis intelligit: est in intellectu suo dicat ꝙ h cōcesso ꝙ̄uis pariat instātias plures: nihil sequit ad propositū. Quia plura esse entia quoꝝ quodlibet sit ens: quo maius imaginari nō possit. nullus intelligit. nec intelligere potest. Et cum obijciat. ꝙ similē processum faciat venerabilis Anselmus. dicat ꝙ ille processus valet gratia materie: non gratia forme. Unde ipe arguit in singulari respectu entis. cui in intellectu correspōdet aliquid in reb⁹. tu arguis in plurali. vbi talia nequeūt inueniri. ❡ Ad cōfirmationeꝫ ad ꝯfir.
primā dicat. ꝙ arguit ꝛ probat assumptaꝫ propositōem in sensu cōiuncto. ꝛ ita est vera. vt dictum est. sed nō in eo sensu in quo inferret esse plura quoꝝ quodlibet esset maximum. Et eodē modo respōdetur ad tertiaꝫ confirmationē. probat em̄ propositū in sensu coniuncto. sed ex hoc nihil sequit ad ꝑpositum. Hoc de questiōe.

Sexto loco q̄ritur circa distinctōnes easdē.

Utrum sicut catholicus concedit diuine essentie vnitatem: ita concedere debeat personarum in ea trinitatē. ❡ Arguitur ꝑmo ꝙ non. Ubicunqꝫ est sūma simplicitas: ibi nulla est pluralitas. sed in deo est summa simplicitas. igit nulla est ibi pluralitas. Maior patet ex terminis. quia opponunt plura et vnum. simplex ꝛ mixta. vt patet decimo metha. Minor patet. x° meth et fides nostra concedit: ꝙ deus sit summe simplex. ꝛ tunc vltra sequit. in deo nulla est pluralitas. igit ibi nō sunt tres persone. proūt de se notum videt. ❡ Confirmat. quia si trinitas personarum staret cum summa sim- arguit. 1 Confir.

plicitate ⁊ vnitate. eadem rōne qua trinitas senarius psonarum numerus posset stare. Sed nullo mō est possibile q cum summa vnitate stet quaternari⁹ vel senarius personarū. ergo nec ternarius. tenet cōsequentia et patet maior cōuenienti similitudine. patet minor. quia absit q diceremus posse esse plures psonas diuinas q̄ tres: ⁊ q̄ quaternarius psonarū nō stat cum simplicitate diuina nec eñ cū simplicitate inferiori. quia nulla talis est summa. nā in nulla tali sūt plures
Confir. persone. ¶ Cōfirmatur. quia vnitas personarū est maior q̄ vnitas trinitatis. si ergo i dō est vnitas trinitatis: in ipō nō est summa vnitas. ergo nec summa simplicitas. cōsequētia nota est. ⁊ secūda pars patet. q vnitas psonalis excludit omnē pluralitatē. Et Boetius in libro de trini. dicit. q diuine essentie repugnat omis pluralitas. ¶ Secū
arguit 2. do sic. Si cōcedit catholicus trinitatē i dō tunc habebit hāc ꝯcedere. trinitas est vn⁹ deus. ꝯsequētia nota est. ⁊ vltra. ergo trinitas est vnitas. sed trinitas nō est pater. nec est filius. nec etiā spūssanctus. ḡ est vna q̄rta res. ⁊ sic in deo erit quaternarius. qđ nō
3 est ꝯcedendū. ¶ Tertio arguit. Deus est illud qđ melius est esse q̄ nō esse. s; esse idez personalit̄ ⁊ realiter: est melius q̄ ōīmodo esse idem essentialit̄. igit̄ ⁊c. Maior patz p̄ sologie. ca. v. Tu es itaq; iustus. verax. ⁊ bonus. ⁊ quicqd melius est esse q̄ nō esse. minor probat̄. quia quicqd ꝯuenit patri ē me
4 lius ipm q̄ nō ipm. modo pater est idez essentialiter ⁊ psonaliter. ¶ Quarto arguit̄ sic Illud nō conceditur quod positū infert ꝯtradictoria inuicē. Sed trinitas posita in personis cū vnitate infert cōtradictoria inuicē. igit̄. maior manifesta est per btm̄ Augu. primo sup Geñ. ad lram. ca. vj. dicentē. q hoc sit fidem christianā exponere infideliū irrisioni. immo ⁊ p̄bere ipis occasionē: fidez nostram abhorrendi. quia hoc est dicere q ipsi errant in p̄mo p̄ncipio: qđ maxime nouerunt. quomō ergo crederent libris nostris?
Minor pbat̄ ¶ Minor probat̄ multipliciter. quia si vnitas essentie personarum trinitatē compatit̄. cū in diuinis non sit compositio. oportebit q hec essentia sit quelibet harum personaruz Sic igit̄ ex hoc habetur. q hec sit vera: hec essentia demonstrando diuinā est pat̄. Et etiam ex eadem habet̄ q hec essentia nō est pater. que est eius cōtradictoria probatio. quia iste filius nō est pater per te. quia trinitas est personarum. ⁊ iste fili⁹ est hec essentia igitur hec essentia nō est pater. expositorie.
¶ Similiter habet̄ q iste pater nō est filius 2
Etiā habet̄ q iste pater est filius. Arguēdo sic. Hec essentia est filius. ⁊ hec essentiā est iste pater. ergo iste pater ē filius. ¶ Tertio 3
sequit̄. ista essentia est pater. vt concedit: affirmans questiōis partē affirmatiuā. Itez ista essentia est non pater. quia est filius in diuinis. igitur non pater. Et vltra. Ista essentia est nō pater. igit̄ ista essentia nō est pater. ab affirmatiua ad negatiuā: variando p̄dicatū penes finitū ⁊ infinitū. ¶ Quar 4
to arguitur per aliquos volētes q in diuinis p̄mū p̄ncipiū cōplexum nō sit euidēs: pro hac via. sic supponit̄. q cuilibet itellectui tāta apparet incōpossibilitas verificādi duo cōtradictoria incōplexa de duobꝰ signis. vł conceptibꝰ pro eodē omino supponentib⁹. sicut de eodē signo supponente pro eodem Uerbi gratia. tm̄ incōueniens est apud intellectum dicere. hic gladius est acutus. ⁊ ensis nō est acutus. demōstrando p̄cise idē sicut dicere. hic ensis est acutus. ⁊ hic ensis nō est acutus. quid eñ refert diuersitas nominis: vbi constat rem esse eandē. Tūc arguitur sic. Iste sunt simul vere. iste pat̄ non est filius. ⁊ hoc demōstrando essentiaz: que est precise idem quod iste pater: est filius. ḡ eadē rōe iste erūt sil vere. iste p̄ ē fili⁹: ⁊ iste p̄ nō est filius. q̄ sunt cōtradictorie. igit̄ cōtradictorie in diuinis consequunt̄ ad trinitatē personaruz ⁊ vnitatē essentie. ⁊ hec erat minor pbanda. cōsequentia tenet. et patet maior. quia ex q̄ persone distincte sūt: hec ē vera: iste pater nō est filius. Item ex q̄ eadē vnitas essentie est quelibet triū personaruz: hec etiā erit vera: hoc (demōstrando essentiam) est filius. ⁊ q p̄cise idem demōstrat̄. pater quia precise ⁊ ōmimode idem videt̄ esse iste pater ⁊ ista essentia. cū sit essētia simplicissima: et sic idem qđ iste pater. Et minor seu p̄ma cōsequentia tenet: virtute suppositionis p̄cise. quia tantū est ꝯdictoria dicit de terminis synonimis sicut de seipis. ¶ Et
confirmat̄ quinto. Quia demōstrando deū hec est vera. iste deus est trinus personalit̄. Cōfir. 5
et hec etiam est vera. iste pater nō est trin⁹ personaliter. ergo eadem rōne iste erunt vere. iste deus est trinus personaliter. ⁊ iste deus nō est trinus personaliter. que sunt contradictorie. cōsequentia videt̄ tenere p suppositōem. quia precise idem sunt: iste deus

et iste pater. Et maior patet per aduersari-
arguit 5. um. et minor similiter. ¶ Quinto arguitur
pricipaliter sic. Si catholicus haberet cō-
cedere in diuinis personarum trinitatē: seque-
ret quod haberet cōcedere quod nulla psona diuina
esset summe simplex. cōsequēs falsum. et cō-
tra magistrū et doctores sanctos. Cōsequen-
tia tamē videt tenere. quia q̄libet psona sua
deitate cōueniret cum alijs psonis. Immo in
essentia sua et deitate nō distingueret ab a-
lijs. ergo pater cōtinet in se aliqd cum quo
cōuenit cum psonis alijs. scilz deitatē. et ali
quid cū quo nō conuenit. scilz personalita-
tem. et sic de alijs. ergo quelibet earum videt a-
liquo mō cōposita. et nulla summe simplex.
arguit 6 ¶ Sexto sic. Ubicunq essentia et persona
sunt eiusdē rōnis: si essentiā nequit multipli-
cari: neq poterit psona multiplicari. sz essen-
tia diuina et psona sunt eiusdē rōnis. igitur
patz maior. quia quādo aliq sunt idem re
et rōne: quicqd cōuenit vni: etiā cōuenit al
teri. minor probat. qz in diuinis ē tm̄ vnuz
esse: eque cōueniens essentie: vt psone. g̃ es-
sentia et psona sunt eiusdē rōnis. tenet cōse-
quentia. quia ratio diffinitiua est orō quid
est esse rei significans. probat antecedēs per
btm̄ Augustinū. vij. de trini. ca. vj. dicentē.
7 Hoc est deo esse: qd personā esse. ¶ Septi-
mo. nō magis summe vnū compatit multi-
tudinē: q̃z summe bonū maliciā. Sed mani-
festum est quod deus eo quod est summe bonus: nul-
lam patit secum maliciā. igit eadē ratōe eo
quod summe vnus: nullā secum patiet multi-
8 tudinē. ¶ Octauo frustra ponit pluralitas
personarum: vbi nō plus pfectionis in mul-
tis reperit: q̃z in vna tm̄. Sed nulla pfectio
est reperibilis in omibus tribus: que non sit in
vna earum tm̄. igit maior patet de se. Unde
ix metha. Plura indiuidua in vna specie
sunt: eo quod in vno indiuiduo nequit spēs p-
petuari. sz qz nō habet pfectōez manēdi p-
petue in vno indiuiduo quā hz in omibus.
patet minor: qz q̄libet psona est vere deus.
Confir. ¶ Confirmat. quia que sunt eadē vni tertio
inter se sunt eadē. pmo phisicorum. mō singu
le psone diuine sunt eedē essentie simplicis-
sime. ergo. etc. quare nō erūt tres psone. nam
quicquid est in aliquo: distinguit ab eo in
quo est. sed tres psone sunt in essentia diui-
na. igit distinguunt ab essentia diuina. con
clusio est falsa. et nō maior. vt patz. iiij. phi
sicorū. idem enim non est in seipo. ergo minor
erit falsa: que est ps affirmatiua q̃stionis.

In oppositum est
fides catholica. que omni alio argumento
est fortior. et magister in littera. In hac q̃-
stione supposita prestatione pmissa in prīo
pncipio pro eo et omibus postea dicēdis tres
erunt articuli breues. Primus erit de disti-
ctione psonarū. Secūdus de identitate per
sone et essentie. Et terti⁹ de q̃sito. ¶ Quo ad Cōclō .i.
primū est conclusio rnsalis hec. Quod vn⁹ de articuli i.
us est tres persone: realiter inter se distincte
scz psona patris. et psona filij. et psona spūs-
sancti. quarū psonarū nulla est alia. sz reali
ter a qualibet aliarū est distincta. Ista con
clusio patz: auctoritate fidei orthodoxe. cui
impossibile est subesse falsum. Unde in sym-
bolo Athanasij. Alia est enim psona patris.
alia filij. alia spūssancti. Et statim sequit.
Sed patris et filij et spūssancti vna est diui
nitas: equalis glīa: coeterna maiestas. ergo
vna deitas. et p ons tres persone quarum nulla
est alia: sunt vna deitas: seu vnus deus. qd
erat cōclusio. Sed hec cōclusio habet ex de
sūma trini. et fi. catho. c. firmiter. ¶ Secū- Cōclō 2.
da conclusio. quod vnus deus est quelibet ha-
rum psonarum. sic videlz. quod deus nō est maior
in tribus psonis: q̃z in qualibet earū. patet. qz
proprietates dei equaliter reperiunt in quali-
bet trium psonarū: sicut in omibus tribus. g̃ cō
clusio vera. cōsequētia nota. et antecedens
patet. qz immēsitas. independentia. eternitas
et alie hmōi pprietates diuine sunt equa-
liter in qualibet psonarum sicut in omibus tribus
vt patz per idem symbolū. qz dicit in eo. im
mensus pater. immēsus filius etc. ¶ Confir Confir.
mat. quia vbi vnū et idem: penitus est tres
persone: et quelibet earū. etc. illud nō est ma
ius in tribus: q̃z in vna earū. sed sic est quod vnū
et idem penitus s. in essentia diuina simpli
cissima est tres persone: et quelibet earū. igit
vnus deus est quelibet harū triū personarū.
et nō maior in tribus q̃z in qualibet earū. con
sequētia tenet. et maior patet. quia idem ne
quit esse maius seipo. Et minor patet per il
lud Johan. x. Ego et pater vnū sumus. Et
idem in caplo Damnam⁹. sb his verbis et
primit. Nos autē sacro et vniuersali appro
bante cōcilio: credimus et cōfitemur cum Pe
tro lombardo: quod vna quedā res est: incom-
prehēsibilis quidē et ineffabilis. que veraci
ter est pater et filius et spūssanct⁹. tres simul
persone: ac sigillatim quelibet earundem.

Cōclo 3 ❡ Tertia conclusio. q̄ q̄uis vnus deus sit
tres persone: et earum quelibet quoq̄ ratio/
nabilibus cōgruentijs potest psuaderi. et si/
ne cōtradictōne sustineri. tamē hoc rōne ef
ficaci aut conuincēte nō potest pbari. Hec
conclusio habet quattuor ptes. quarum p̄i/
ma patet ex duabus cōclusionibus p̄cedētibus
scōa sal3: q̄ hoc rōnabilibus cōgruētijs pos/
sit psuaderi: apparet. quia magister hoc per
suadet ex parte vestigij in creaturis corpa/
libus. z ex parte imaginis in creaturis spi/
ritualibus. vt patet in distinctiōe p̄senti. Et
Richard' de sancto victore li. iij. de trini. ad
ducit rōnes multum cōgruentes apud pi/
1 am mentē. Unde pōt sic argui. Quicquid
dicit pfectiōem simpliciter est modo excellē
tissimo ponendū in diuinis. sed caritas di
cit perfectiōem simpliciter. ergo excellentissi
me ponenda est in diuis. sed hec nō esset in
deo: si in eo nō esset trinitas psonarum īter
se distincta3. igil'. zc̄ tenet ɔsequētia. et mi/
nor declaral' quia perfecta charitas tendit
in alte3: vt dicit btūs Gregori. qd̄ in alte3
tendit: vt caritas esse possit. q: amor ad se est
p̄uatus: non ppue charitas. vel igil' hoc al
terū est creatura. z hoc nō. quia ad creatu/
rā nequit esse excellentissima: eo q̄ nō sit in/
finita dilectiōe digna. vel ille alter in quē
tendit est persona diuina. z habebimus du
as psonas in diuinis. Et adhuc nō esset p/
fectissima charitas inter duos: sed ad hāc
requiril' terti': q̄ sit dilectōnis ambo3 vincu
lum. cui quilibet diligentiū tātū vult bonū
quantū sibijp̄i. igil' in diuinis erūt tres pso
ne. sc3 diligens psona patris. z dilectio pso
nā filij. z dilectōis vinculū. s. psona spūsſctī
in hoc eīm pfectissima appare3 charitas: qn̄
diligens z dilectū se infinita dilectōe dili/
gunt. z tanto exuberat dilectio: vt sit tertia
persona. cui vtereq3 infinitū bonū vult: qd̄ z
sibi. de quo etiā sup̄ que. ij. arti. iij. ❡ Secū
2 do psuasiue arguil' sic. Quia actus infinite
puritatis est infinite actiu'. de rōne eīm act'
est agere. Sed deus est infinite purus act'
ergo infinite erit actiu'. z nō essentie infini
te: cū illi repugnet pduci g̃ infinite psone i
eadem essentia. ergo eterna'r genuit in sua
essentia aliā psonā ab ea. cū seipm pducere
nō possit. vt ait Aug'. p̄mo de trini. c. p̄mo.
Nō aūt est possibile quādo psone quaru3
vna est producens infinite pfectionis et
alia producta: etiam pfectōis infinite: se nō
infinite diligāt. vl' ergo amor ille erit: qd̄
diuine simplicitati repugnat. vel amore p
se stāte. z hec caritas erit spūsſanctus. et sic i
diuinis erunt tres distincte persone. ❡ Ter/ 3
tia pars: q̄ absq3 ɔdictionē possit sustineri:
patebit soluēdo rōnes. ❡ Quarta ps patet 4
quia oēs rōnes humanit' reperibiles ma/
gis in vnitatē ac simplicitatē tendunt ipi'
essentie: q3 in psonarū trinitatē. Nec est ali
qua conuincēs ratio ad psonarū trinitatē.
sicut de hoc dictū fuit supius questiōe. ij. ar
ticulo. iij. ɔclusione secūda. ❡ Sed ɔ quar Ↄgnt' p
tam partē est vna opinio. dicēs q̄ trinitas p tēe vna
sona3 in diuinis possit demōstratiue pbari opinio
z arguit sic. Omnis pfecta opatio termina
tur ad aliquid obiectiu. Sed in deo intelli
gere z velle sunt perfectissime opatōes. g̃ itel
ligere terminal' ad verbū productū: z velle
ad amorē. z cum nihil seipm pducat: opor
tet tale productū realiter differre a pducē
te: z esse ab intra. cum dicte opationes sint
īmanētes. vel g̃ in essentia diua: qd̄ esse nō
pōt. quia nequit produci. vel in psonis. et
habel' ppositum. Secundo rōne qd̄ est per
fectōis in creaturis: seclusa impfectōne at
tribuendū deo. sed naturā reperiri in pluri/
bus suppositis est pfectionis in creaturis.
qd̄ autē ex hoc multiplical' natura: est imp
fectōis. Secludel' igil' secundū: quia imper
fectionis est: z retinebis p̄mū. videl3 q̄ vna
natura diuina reperial' in multis supposit':
habebil' ppositum. Tertio necessitatur esse
ad vnum suppositū: videl' esse alicui' limi/
tati. modo diuina natura limitari neq̄t: cū
sit simpliciter infinita. ergo videl' q̄ ei cōue
niat posse esse in pluribus suppositis. et hoc
videl' esse ppositum. Sed salua reuerentia
hec ponentis he ratōnes nihil concludunt.
Quia si ipe conuincerēt: etiā pbarēt: q̄ spi/
ritussanctus etiā generaret filiū. z produce
ret alium spmsanctū. Quia certū est: q̄ per
sona spiritussancti pfectissime intelligit: z p
fectissime amat. ergo si per suum intelligere
produceret verbu: z non verbum patris. co
q̄ illud ab eo spiratur z produal' vna cum
patre. ergo aliud verbū. Item eodem mo/
do suus amor terminaret: ad alium amorē
sicut arguit p̄ma ratio. Item ratio que effi
caciter probaret: psonarū trinitatem. neq̄t
esse a priori. cum deus nō habeat causam
Nec a posteriori: cum in omnibus effectibus z
vbi plura videmus supposita: plures etiā
videamus naturas. ergo ex productis stan
te vnitate essentie benedicte nequit sumi ra

tio conuincens suppositorum pluralitatē:
immo magis sumunt rationes conuincētes
contrarium. Et ergo respōdetur ad ratiōes
Ad 1 illas. ¶ Ad primā. ꝙ maior sit vera de ope
rationibꝰ transeuntibꝰ in materiā exteriorē
Intelligere autem ⁊ velle sunt operationes i
manentes: quarū non est finis: ad produ/
ctum aliud. sed ipsemet sunt finis. vt habe
tur nono methaphisice. ⁊ pmo ethicorū in
prologo. Item certum est: ꝙ in deo est vnū
simplicissimū intelligere. quod etiam est in
se simplicissimū velle. sicut ipsa essentia ē sū
me simplex. ergo si per hoc distinguerentur
persone. vel arguerent distincte. nō nisi vna
erit persona i diuinis. sicut sola vna simpli
cissima operatio intelligere ⁊ velle. Non er
go essent tres persone: iuxta hunc modū ar
Ad 2 guendi. ¶ Ad secundam. ꝙ quāuis verū sit
ꝙ eandem naturam in numero reperiri i plu
bus personis: sit perfectōnis simpliciter. hoc
tamen ex creaturis: vel ex lumine naturali
nullā habet euidentiā. cum in his que na/
turali lumine scire valemus: oppositū vi/
deamus. Credo etiam ꝙ philosophꝰ in pu
ro lumine naturali loquēs negaret ꝙ natu/
ram reperiri i pluribꝰ suppositis sit perfecti
onis. Immo diceret ꝙ hoc sit generabilibꝰ
datum: ꝙ possint manere in identitate spe/
cifica. cum in identitate numerali nō semp
eadem manere possint. vt habet secundo de
generatiōe. cap̄. penultimo. Unde in omni
bus perpetuis lumen naturale solum vnū
ponit indiuiduū in vna specie. sicut habe/
Ad 3 tur duodecimo methaphisice. caplo sexto.
¶ Ad tertiam. diceret philosophus. ꝙ ne/
cessitatū esse ad vnum suppositum nō sit es
se alicuius limitati de per se. Natura enim
nō dicitur limitata: quia sit in vno. sed po
tius ex eo ꝙ est in supposito limitato. vnd
quāuis essent infinita: vt ita loquar: vniꝰ spe
ciei supposita si quodlibet eorum esset limi
tatum: tota species limitata diceret. Hoc de
primo articulo.

Quātū ad secūdū

articulum. videndū est de vnitate persone
et essentie: specialius q̄z in pcedenti dictum
est. In quo videbitur: vtrum essentia sit ea
dem persone. secundo de essentia et proprie
tate personali. ⁊ tertio ꝙ essentia et proprie/
tas personalis nō sint in persona eadē di
stincte formalitates. quarto ꝙ tamen aliq̄/
liter distinguuntur. Pro quibꝰ melius itel
ligendis est notandum incidētaliter ꝙ du
plex est modus pdicandi terminorū in di/
uinis. seu duplex est predicatio talium ter/
minorū. Quedam enim dicit predicatio idē/
tica. ⁊ quedam formalis: quā veteres voca
bant per inherentiam. moderni denomina/
tiuam: vel adiectiuā. Formalis dicitur vbi
predicatum sm suam rōnem propriam im
mediate dr de sbiecto. vt dicendo hō est al/
bus. pater est generans. siue teneatur gene
rans adiectiue: siue sbstantiue. Sed predi
catio identica dicitur: quando predicatū
dicitur de sbiecto vere. nō tamen immedia
te sm suam formalem rōnem. sed median/
te aliquo expresso vel intellecto in predica
to. cui immediate conuenit predicatū sm
rationem suā formalem. vt si dicatur: essen
tia est generans. tenendo li generans sbstā
tiue: est propositio vera. sed hoc est predica
tiōe identica. quia ratio generandi non im
mediate conuenit essentie. sed alicui rei que ē
essentia. scilz persone patris. Eodem modo
foret si diceretur. essentia est res generans.
vel est persona generans. vera est propt ter
minum expressum cui ratio generandi ime
diate conuenit significanda ex sua institu/
tione. et supponit pro essentia. Et si esset ho
mo vniuersalis: vt philosophus videt im/
ponere opinioni Platonis septimo metha
phi. qui predicaret nomine suo de quolibet/
singulari homine. hec esset vera: homo cō/
munis est res: que sanatur. esset enim Socra
tes vel Plato: qui sanatur. et hoc predica/
tione identica. Sed nō esset vera predicati
one formali. quia huiusmōi homo cōmu/
nis esset incorporalis: sm illum modū. Unde
nec sanari: nec egrotare posset. Singulare
enim magis est curabile: eo ꝙ actiōes sint cir
ca singularia. vt dicit i prologo metaphice
¶ Hoc pmisso sit pma conclusio talis. Di/ Cōclo 1. scdi arti.
uina essentia nō distinguit realiter a perso
na. sic scz ꝙ nō sit psona. seu ꝙ nō sit res: q̄ ē
psona. pbat ex dictis. q: qd ab aliq̄ distiguit
iuxta vim cōem termini ē ipm ee aliqd in se. ⁊ il
lud a q̄ distiguit: ee aliqd in se. ⁊ ipm qd di
stiguit: nō ee idē illi a q̄ distiguit. g cū iuxta
scdaz pclonē arti. pcedētis: eēntia sit q̄libet p
sonarum. patet ꝙ a nulla personarū eadē
essentia distinguatur. ¶ Secundo. si essen pbat 2
tia diuina distingueret a persona vna: ea/
dem ratōne a singulis esset distincta. vel g
hoc esset sic: ꝙ totaliter distingueretur: vt

nec sit persona: nec pars persone: nec aliq̃
modo cōponens aliquā earū: vel omnium
triū simul. Nec etiā psona pars essentie: nec
aliquo mō componēs aliquā earū. ꝛ tūc es/
set quaternitas in diuinis. quā damnat. c.
Firmiter. Vel esset pa psone: vel persona:
Aut psona pars eius: vel aliq̃ mō cōponēs
cum eis vel ex eis: aut aliq̃ earū constituta
et sic deus nō esset sūme simplex. cuiꝰ oppo
situm dicit idē caplm sb his ꝟbis. q̄ vnus
solus est verus deus: pater et filius. ꝛ spiri/
tussanctus. tres quidē persone: sed vna eēn
tia: sbstātia siue natura simplex oīno. Ubi
glosa. q̄ cum multiplex sit cōpositio. scilꝫ p
tis ad partē integralē: vel ꝓprietatis ad sb
iectum: vel forme ad materiā. vel econuer/
so. ꝛ in quolibet modoꝝ est simplex. ideo dꝛ
simplex omnino. Nec etiā est mens bti Au/
gustini. xj. de ciui. dei. c. x. dicentis. Ideo di
citur deus simplex. quia est quicq̃d habet.
ergo nulla est ibi cōpositio: vel partialitas
quia quicq̃d est in deo: est deus. Itē Ansel
mus pro regula dicit: q̄ in diuinis oīa sunt
idem. vbi nō obstat relatiōis oppositio. sic
est inter psonā producētē ꝛ personā produ/
ctam. modo inter essentiā ꝛ personā non est
Cōclo. 2 relatiōis oppositio. quare ꝯclusio ꝟa. ¶ Se
cunda ꝯclusio. Essentia diuina nō distin/
guit realiter a ꝓprietate psonali. siue illa ꝓ/
prietas sit relatio vel aliq̃ alia res. ꝓbat ex
rōne secunda p̄missa. quia opteret q̄n diui
nis essꝫ quaternitas: vel cōpositio. Item qꝛ
inter essentiā ꝛ proprietatē psonalē non est
relatiōis oppositio. g̃ ꝓprietas psonalis est
idem cū essentia. cōsequētia tenet: p dictū
Pro. 2. Anselmi ꝑus allegatum. ¶ Secundo. q̄a
si paternitas ꝯstituens psonā patris: et eēn
tia diuina q̄ est pater: nō essent idem. sꝫ di/
stinguerent: vel g̃ distinguerent psonalr: vl
essentialiter. nullo modoꝝ pōt dici. igitur.
maior declarat. quia omis idemptitas i di
uinis assignabilis est psonalis: vel essentia
lis. minor declarat. qꝛ si diceret q̄ paternitas
et essentia distinguerent psonaliter: cū pa/
ternitas sit in patre. sic in patre essent due p
sone quarū nulla esset spūssanctus: nec fili/
us. cū paternitas nō sit spūsscūs nec filiꝰ.
et sic essent q̄tuor psone in diuinis. nec eēn/
tialiter. qꝛ nulla in diuinis essentialr disti/
guunt. etiā nec psone quaꝝ distinctio vide
tur esse maior: q̄ proprietatū. Ad hāc con/
clusionē venerabilis ille Guilelmꝰ pōit Oc/
cam plres rōnes. q. ij. dist. ij. videat ipse cui
placuerit. ¶ Corre. ꝓprietas psonalis psona. Corre.
ptꝫ qꝛ et q̄ est eēntia: vt dic ꝯclo: opꝫ q̄ sit
idē cū eēntia. vel g̃ est ꝯuertibiliter idē. sꝫ h̄
nō. qꝛ sic pīnitas esset filiatio: sic essentia est
filiatio. vl' q̄ sit idē nō ꝯuertibili: et sic est p
sona. ¶ Tertia ꝯclusio. Essentia diuina et ꝓ/ Cōclo 3
prietas psonalis. nullo mō sūt distincte res in
psona: cuiꝰ ipa ē ꝓprietas. siue ille res distin/
cte vocent distincte formalitates. siue distin
cte pfectiones siue distincti mōi reales eius
dem rei: seu formales rōnes distincte. vl' di/
stincte q̄dditates. vel q̄libet alio mō q̄ placꝫ
hmōi distincta quōlibet appellare. Hanc ꝓ
bat Adā sic. Quia si eadē sit realitas: siue
res essentia ꝛ ꝓprietas psonalis pris: vt dicit
ꝯclo p̄cedēs: sꝫ sit alia ꝛ alia formalitas es/
sētie ꝛ pr̄nitatis i psona pris. vocet realitas es
sentie. a formalitas ipius. b. ꝛ formalitas ꝓ
prietatis. c. q̄rit igit: vtrū a ꝛ b sint oīmode
idē a pte rei sic a sibipi. ꝛ b sibiipi. vel non.
Si sint oīmode idē: igit a ꝛ c sūt pari rōne
oīmode idē. s. eēntia ꝛ formalitas ꝓprietatis.
Quia sic eēntia sue formalitati ē idē. qꝛ ea
dē res: ita cū sit eadē res cū ꝓprietate. vt dic
p̄cedens ꝯclusio. erit eadē rōne omnimode
idē cū formalitate ipius ꝓprietatis. Tunc ar/
guit vltra. a ē c. igit. oē q̄d est omnimode et
cōuertibiliter idē cū a ē c. sed b est sic idē ipi
a. ergo b est c. Igit vna est formalitas ipm
b et ipm c. quare nō erunt distincte forma/
litates. Si autē a et b nō sint omnimode
idem: querit vtrū b aliquo mō differat ab
a: ꝛ nō realiter: sed rōne formali. queritur de
illa rōne formali: vtrū omnino sit idem cū
a. vt prius. Et si sic. b erit idem cū a. Si di
cat: q̄ iterū formalitas ipius b differat ab a
alia formalitate. erit pcessus in infinitum i
in his formalitatibꝫ seu formalibꝫ rōnibꝰ:
quibus differt res et sua formalitas. For/
te dices q̄ b non est omnino idem cum a. nō
tamen ꝓpter hoc dabit alia formalitas ip/
sius a distincta a b. quia sufficit q̄ b scꝫ for/
malitas essentie distinguat formalr ab ip
so a. scilicet a realitate essentie. absqꝫ hoc q̄
dentur diuerse formalitates: ex parte essen
tie. Sed hec responsio non videtur vale/
re. quia fm eam melius fuisset a principio
dixisse q̄ proprietas personalis et essentia
non habeant distinctas formalitates: et
tamen distinguantur formaliter. Tum qꝛ
illi quibus modus contrarius placet di/
cunt. q̄ nesciant videre. q̄ a et b possint di/
stingui formaliter: quin sint distincte forma

litates. siue q̄ a ꝛ b sint: ꝛ ꝙ nō sint idē: qui
sunt distincte formalitates. Igitur si realitas
essentie ꝛ sua formalitas non sint ponende
idem: oportebit ꝙ sit vna alia formalitas re
alitatis essentie per qua prius data forma
litas distinguat a realitate essentie. ꝛ erit ꝓ
cessus in infinitū: in formalitatibꝫ ipiꝰ rea/
Corre.1. litatis essentie. ¶ Correlariū. ꝙ essentia ꝛ ꝓ
prietas ꝑsonalis patris nō plus sūt forma
litates inter se distincte q̄ꝫ distincte res. pa/
Corre.2 tet ex ꝯclusione. ¶ Secundū ꝙ cum ꝓp
etas personalis nō sit distincta res ab essen
tia diuina. etiā nō sit formalitas ab ea di/
Cōclo 4 stincta. ¶ Quarta cōclusio. Essentia et per
sona in diuinis distignūt formaliter. Pro
cuius declaratōe suppono. ꝙ in ꝓposito di
co distingui formaliter illas res quarū vna
est res absoluta vel relata ꝛ alia nō est illa.
tunc ꝓbabit conclusio. Ille res distinguun
tur formaliter quarū vna est aliqua res: et
alia non est illa. sed essentia est aliq̄ res. sci/
lꝫ filius. et ꝑsona patris non est illa res. q2
nō est persona filij. igit̃. maior nota ē: ex q̄d
nominis ꝑmisso. ꝛ minor est fidei: et cōclu/
sionis ꝑme articuli precedētis. Item. que/
cunqꝫ sic se habent ꝙ de eisꝰ contradictoria
verificant̃: adminus distinguunt̃ formalit̃.
sed de essentia ꝛ ꝑsona predicant̃ predicata
contradictoria. ergo distinguunt̃ formalit̃.
patet maior. quia intellectus nō capit ꝙ cō
tradictoria verificent̃ de omīmode eodem
absqꝫ quacūqꝫ distinctōne. ꝛ ergo vbi h̄ cō/
tingit: oportet ad minus ponere distinctio
nē formalem. et minor patet. quia essentia
diuina est tres persone. ꝛ nulla persona est
tres persone. Essentia est cōmunicabilis. i/
mo de facto cōmunis tribus personis. ꝛ nul/
la persona est cōmunicabilis seu cōmunis
Correla tribꝫ personis. ¶ Correlariū. essentia et pro
rium. prietas personalis distinguit̃ formalit̃. pa
tet per eadē media. ꝛ est manifestū. quia ꝓ
prietates personales sunt ipe persone. vt di
Cōtra. xit conclusio secūda. ¶ Sed in contrariū
arguit̃ sic. essentia ꝛ persona nō distinguū/
tur. ergo nō distinguunt̃ formalit̃. ꝯsequentia
tenet. a negatiōe totius in mō ad negatio
nē sue partis. sed antecedēs apparet: q2 eēn
tia diuina ꝛ omnis ꝑsona in diuinis sunt
2 realiter idem. vt dicit ꝯclusio ꝑma ¶ Se/
cundo sequit̃. Essentia ꝛ ꝑsona distinguun
tur formaliter vel quātūlibet paruꝫ. ergo opor
tet aliqua assignare: duo vel plura q̄ sic di/
stinguant̃. Sed nulla possunt in diuinis da/
ri plura respectu persone ꝛ essentie: que disti
guant̃. ergo essentia ꝛ ꝑsona nō distinguūt̃ for
maliter. Maior videt̃ nota. quia vbi nul/
la sunt plura q̄ distinguant̃: ibi nō pōt po/
ni distinctio formal'. Sed minor ptꝫ. quia
quecūqꝫ plura dent̃: siue modi: siue forma/
litates: ꝓbatum est ꝑus ꝑ conclusionē ter/
tiā ꝙ nō distinguant̃ ab essentia. ¶ Tertio 3
si sic. sequeret̃ ꝙ ꝓprietatem persone vel per
sonā: esset minus necesse esse q̄ꝫ deitatē. con/
sequēs falsum. ꝯsequētia ꝓbat̃. quia persō/
na vel ꝓprietas distinguit̃ formalit̃ ab es/
sentia. mō cum essentia sit sūme necessariū
esse. inq̄tū ab ea distinguit̃: intm̄ est minꝰ
necessariū eam esse. quia in tāto deficit a sū/
mo necessario. qđ ē essentia diuina. ¶ Quar/ 4
to. quia essentia ꝛ persona sunt idem per se
et primo. ergo nō distinguunt̃ formalit̃. cō
sequētia nota est. Quia que sunt idem per
se ꝛ ꝑmo: sunt idem essentia ꝛ rōne. Et añs
patet. quia hec est de per se ꝛ ꝑmo: essentia
est essentia diuina. ꝛ etiā ista. ꝑsona est eēn
tia diuina. cū ibi magis cōmune predicet̃
de minꝰ cōi. seu supius de inferiori. q2 ꝑso/
na patris est essentia diuina. ꝛ tn̄ nō opor/
tet: ꝙ sit omē id qđ est essentia diuīa. quia
nō est filius. ¶ Quīto. q̄cunqꝫ int̃ se conuer 5
tunt̃: nō distinguunt̃ formalr̄. sꝫ essentia di
uina ꝛ ꝑsona diña ꝯuertunt̃. igit̃. patꝫ ma/
io. q2 de ꝯuertibilibꝫ non verificant̃ ꝯdicto
ria. qđ tn̄ requirit̃ ad distinctōem formalē.
vt dictū est. ꝛ minor ptꝫ. q2 vniuersalr̄ de se i
uicē verificant̃. oīs em ꝑsona diuina est es/
sentia diuina. ꝛ oīs essentia diña est ꝑsona
diuina. ¶ Sexto sic. Si essentia diuīa ꝛ ꝑ 6
sona diña distiguerent̃ formalr̄. erit distictio
formal' int̃ eēntiā ꝛ ꝑsonā. ꝯña nota est. Et
vltra. sꝫ nihil vr̄ magis eē hec distinctio for
mal' q̄ꝫ ꝓpetas ꝑsonal' ꝑ se: ꝛ eēntia diña vl'
ꝓpetas eiꝰ. put de se notū vr̄. igit̃ distictio
formal' ꝑsone ab eēntia ē ꝓpetas ꝑsonal': et
essentia. sed hec sunt amb° in persona. vel
sunt ipsa persona. ergo essentia diuina ꝛ ꝓ
prietas ꝑsonalis sunt distincte res in per/
sona. id qđ ē ꝯ ꝯclonē. iij. Ad hec rn̄det: te/
nēdo ꝯclonē q̄ sine dubio vera ē: ad ꝑdictuꝫ
sensū. q2 vtiqꝫ aliq̄d dr̄ vere de eēntia: qđ nō
dr̄ vere de ꝑsona pr̄is. ꝑmittendo: ꝙ cū dr̄ di
stinguūt̃ formalr̄ iux̄ dc̄a. nō itelligit̃ q̄ sint nō
sint vna res. sꝫ ꝙ alicui ꝯpetit vnū: cui alte/ Ad 1
rū nō ꝯuenit. ¶ Per h̄ ad. 1. rn̄. negādo ꝯñam
q2 lꝫ nō distinguant̃. vt dixit ꝯclo ꝑma. ꝛ eēn
tia ꝛ persona patris. tamē distinguunt̃ for

maliter eo ꝙ nõ conuertibiliter idem sint.
quia essentia est tres ꝑsone: ⁊ persona non
est tres persone. Secundo. ꝙ ibi nõ est locꝰ
a toto in modo. sed fallacia a ꝯm quid ad
simpliciter. sicut nõ sequit̃. essentia ⁊ perso/
na nõ sunt conuertibiliter idez. ergo nõ sũt
Ad 2 idem. ¶ Ad secundũ respõdet̃ vno mõ. ne/
gando cõsequentiam primã. ꝙ scilz oporte
at assignare aliqua duo. ⁊c. q̃ sic distiguan
tur. sed sufficit ꝙ assignet̃ vnum. puta essen
tia diuina simplex. que sit ꝑsona patris: et
cum ipa ꝑsona alia. Nam vt dictũ est: ex
hoc arguitur distinctio formalis inter eẽn/
tiam et ꝑsonam patris. Alio modo. ⁊ forte
magis ad mentem arguentis. neget̃ conseq̃n
tia: ꝙ oporteat assignare aliqua duo ĩ neu/
tro genere. quia in diuinis nõ sunt plura for
tassis proprie in neutro genere. Sed si lar
ge intelligat̃. cõceditur ꝙ oporteat assigna/
re aliquos duos q̃ sic distinguunt̃. quia isti
sunt ꝑsona patris: ⁊ persona filij. Quia enĩ
essentia est nõ solum ꝑsona patris: sed etiã
persona filij. Et q̃uis patris persona sit es/
sentia: nõ tamen est persona filij: ideoq̃z nõ
cõuertibiliter idem sunt. Et ob hoc distin/
guunt̃ formaliter. ⁊ iste respõsiones coinci/
Ad 3 dunt in re. ¶ Ad tertium. neget̃ consequen
tia. ⁊ ad ꝓbationẽ. cõcesso ꝙ distinguãt̃ for/
maliter. sed hoc nõ est propter minꝰ neces/
sariũ esse cum ꝑsona siue ꝓprietas sit essen
tia. ⁊ nõ possit nõ esse essentia. Sed quia es
sentia est alia res q̃z ꝑsona patris: iõ nõ cõ/
uertibiliter idem sunt. ⁊ ob hoc distinguũ/
Ad 4 tur formaliter. ¶ Ad quartũ. notãdũ ꝙ aliq̃d
dicitur formalit̃ tale quattuor mõis. vno
modo vt sic idez ꝙ per se ⁊ ꝑmo esse tale. vt
homo est rõnalis. Et dicunt quidã ꝙ ita sit
de omni p̃dicatiõe supioris: de suo per se in
2 feriori. vt albedo est formaliter color. ¶ Se
cundo modo. a forma dante esse tale. scz ꝑ
ut distinguit̃ cõtra causaliter. vt ignis dici
tur formaliter calidus. ⁊ nõ sol. sed sol dicit̃
3 causaliter calidꝰ. ¶ Tertio mõ. prout li for
maliter est addictio diminuẽs. ⁊ sic esse tale
formaliter nõ infert esse tale. quo modo ca
pit Scotus circa ꝑmũ distin. 33. q. prima.
4 ¶ Quarto tenet̃ adiectiue. ⁊ sic capit̃ idẽ in
ꝑmo distin. v. assignãdo causam quare es/
sentia nõ generat. dicens ꝙ verba adiectiua
q̃ p̃dicant̃ de necessitate p̃dicãt formalr̃. q̃a
eo ꝙ sũt adiectiua vl' denoiatiua: de sbiecto
dicunt̃ ꝑ modũ informãtis. vñ essentia nõ
est generãs adiectiue. sz bñ est generãs sub

stãtiue i. est res gñans q: est pr̃. Per h̃ ad
formã rõnis. negãdo h̃: hec est ꝑ se ⁊ primo
vel de ꝑ se ⁊ de ꝑmo ꝑsona est essentia diuia
vel ꝑsona est deitas. q: li ꝑsona est ad aliq̃d.
Alr̃ enĩ nõ essent tres ꝑsone in diuinis. ⁊ eẽn
tia vel deitas nõ est ad aliq̃d. Et dato ꝙ es/
set de ꝑmo mõ dicẽdi ꝑ se. tñ nõ esset de ꝑ/
mo cõuertibiliter. qd̃ tamẽ requirit̃ ad hoc
ꝙ idem realiter ⁊ formaliter sint: essentia et
persona. ⁊ iõ ꝯña nõ valet. h̃ p̃dicatũ predi
cat̃ de his duobꝫ in ꝑmo mõ dicẽdi per se.
g̃ sũt idẽ formaliter. Immo animal p̃dicat̃ de
hoie ⁊ de asino in ꝑmo mõ ꝑseitat̃. ⁊ nõ sũt
idem: nec realiter nec formalr̃ in nũero. Et
ad ꝓbatõem ꝯñe quãdo dr̃. ꝙ ea q̃ sunt ea
dẽ per se ⁊ ꝑmo: sũt eadẽ essentialiter ⁊ rõne.
Rñdet̃ ꝙ hoc nõ oportet: nisi essent eadem
cõuertibiliter. Itẽ q̃uis essent eadem rõne
tamẽ cũ hoc staret ꝙ distinguerent̃ formali
ter. sic dictũ est. Itẽ posset dici sicut dictum
fuit in solõne rõnis ꝑme. ꝙ hic formalit̃ te/
net̃ diminutiue. nõ ꝓut facit modũ p̃dica/
tionis de ꝑ se. ⁊ sic ratio nõ ꝓcederet. ¶ Ad Ad 5
quintũ. negetur minor. ⁊ ad ꝓbatõez dica
tur. ꝙ hec ꝯña nõ valz. isti duo termini sic
vniũsaliter verificant̃ de se. g̃ sũt cõuertibi/
les. q: li omĩs nõ sufficienter distribuit. de q̃
fortassis aliꝰ dicet̃. Sz si ꝓponeret̃. Oẽ qd̃
est essentia diuina: est ꝑsona. rñdet̃ ꝙ falsa
sit hec. q: essentia diuina est tres ꝑsone. vel
due ꝑsone diuine. vt dictũ est in ꝑmo arti/
culo. nulla aũt ꝑsona diuina est tres ꝑsone
vel plꝰes. ¶ Ad sextũ. cõceditur ꝙ inter essenti Ad 6
am et ꝑsonã sit formalis distinctio: ad scel
lectũ dictũ in ꝯclõne q̃rta. ꝙ aliq̃d dr̃ de es/
sentia qd̃ de ꝑsona patris nõ dr̃. puta eẽ fi/
liũ. Et cũ infert̃. ꝙ nihil vid̃r esse magis hec
distictio q̃z ꝓprietas formal' ꝑsone ⁊ essentie.
põt negari ꝯña. q: hec distictio formal' essẽ/
tie ⁊ ꝑsone pr̃is: e ꝑsone due vl' tres. q̃bꝫ es/
sentia ꝯuenit. ⁊ ꝑsona pr̃is alicui eaꝝ non
cõuẽit. eo ꝙ nõ coicat̃. Põt etiã dici catho
lice. ꝙ pr̃is ꝓprietas ꝑsonalis ⁊ eẽntia h̃ mõ
formalr̃ distinguunt̃. nõ q: sint distincte res
in ꝑsona pr̃is. q: h̃ iprobatũ ẽ. la ij. ꝯclõne.
sz q: de eẽntia dr̃ filiꝰ q̃ ñ dr̃ de ꝓprietate pr̃is.
Hoc de secũdo articulo.

Quantũ ad tertiũ

articulum. restat videre de q̃sito. scz. Vtrũ De 3 nota
fidelis concedere debeat in vnitate essen/
tie trinitatem personarum? et ꝙ essentia
vna est tres ꝑsone dictum est satis in pri

mo articulo. ¶ Sed questio querit. vtrum
De 3 ar. in vnitate essentie rc. ¶ Pro quo notandū
Notā. est incidentaliter. ꝙ hec ppositio in. quādo
qꝫ tenetur transitiue. ꝛ sic semꝑ significatur
alietas inter id qđ inest. ꝛ inter id cui inest.
vt cum dicimus. sciētia est in aīa. vel ani
ma est in corpe. rc. Quādoqꝫ tenet intransi
tiue. sic esse in alio: est esse illud. quo mō di
cimus totum esse in partibꝰ. i. est partes si
mul sumpte. Album esse in pariete. id ē al
bum est paries. voluntas seu liberū arbitri
um est in anima intellectia. i. est ipa aīa. rc.
Cōclo 1. ¶ Quo pmisso. capiendo li in transitiue: ni
hil est in essentia diuina: tāqꝫ in sbiecto vel
tanqꝫ in toto: seu etiā vt in loco. patet. quia
sic sumendo in: ipm denotat diuersitatem
eius qđ inest ab eo cui inest. sed quicqđ ē in
essentia diuina benedicta: est idem qđ ipa.
vt allegatū est in ɔclusione pma articli pre
cedentis. a beato Augusti. xj. de trinita. ꝙ
ideo est simplex. quia est quicqđ habet. igi
Corre. tur. rc. ¶ Correlarium. trāsitiue loquendo
nulla psona est in essentia diuina. patꝫ per
conclusionē. Item quia si sic. psona esset di
stincta seu diuersa ab essentia. cuius cōtra
Cōclo.2 rium dictū est in articulo pcedente. ¶ Se
cunda conclusio. Tenendo li in: nō transi
tiue. sed intrāsitiue: catholicus habet conce
dere in essentia diuina personarū trinitatē
probat. quia habꝫ ɔcedere ꝙ essentia ē tres
persone. igit habet etiā concedere in ea per
sonarū trinitatem. ɔsequentia nota est. qa
intrāsitiue tenendo in: ab eodem arguit ad
idem. antecedens patet p cōclusionē pmā
primi articuli. Hoc de tertio articlo. ¶ Ad
Ad 1 ratōes principales. ¶ Ad primā. neget ma
ior. quia summe simplicitati necessaria est
pluralitas rerum relatiuarꝫ: ne sit in ea so
citudo: vel singularitas psonalis. sed ei re
pugnat pluralitas essentialis: ne sint mul
ta entia summe simplicia. ꝛ per consequēs
plura pma. Ad pbationē maioris ad phi
losophū. x. metha. Respōdet ꝙ non voluit
ꝙ omni modo plura opponāt vni. quia vni
pedali nō opponunt plura semipedalia. sꝫ
ꝙ vni eo modo quo est vnū: opponunt mlta.
vt summe simplicitati essentiali opponi
tur multitudo essentiarū vel rerū absoluta
rum. sed ei nō repugnat mltitudo rerū rela
tiuarū. immo est in ea necessaria propter sū
mā eius perfectionē que solitudinē non ad
ad ɔfir. mittit. ¶ Ad ɔfirmatōem. neget consequē
tia: cum infert ꝙ eadem rōne quaternitas

personalis posset stare cum sūma simplici
tate essētiali. ꝛ ratio est. quia illa nature rei
repugnat. quia de natura rei sūme simpli
cis est: ꝙ in ea sit persona generās: et psona
genita: ꝛ persona spirata ab ambabꝰ q̄ con
iungit genitorē ꝛ genitū per amorē. Nam i
talibꝰ tribꝰ est pfectissima ratio charitatis.
vt dictū fuit deducendo ɔclusionē tertiā
pmi articuli. plures aūt in eadē natura per
sonas: natura rei: ꝛ pfectio caritatis nō ad
mittit. ¶ Forte dicet. Si essent quatuor per Obiciō
sone nunquid saluaret eodē modo summa
simplicitas. Iterū. que est ratio que mouet
animā ad dicendū summā simplicitatem
plus secū pati psonarum trinitatē: qꝫ quat
nitatē. ¶ Respondet: ꝙ psonas esse quattu Rūdet
or: est simpliciter impossibile. ꝛ ideo quicqđ
volueris ad hoc sequit. puta ꝙ saluabitsū
ma simplicitas: ꝛ ꝙ non saluabit. Sed rō
nabiliter loquēdo ɔguit. rc. assignādo: nō
probatōem vel causam: quia nulla est. nō
eque saluaret simplicitas: in quatuor perso
nis: sicut in tribꝰ. quia ratio perfectissime ca
ritatis in tribꝰ consistit: ꝛ nō in quatuor. s.
in diligente. in dilecto. ꝛ vinculo coniūgē
te diligentem dilecto. Unde etiā amicicia
honesta ab illa benedicta trinitate deriua
ta hominibꝰ magis firma videt inter tres:
qꝫ inter duos. quia duobꝰ ex diuersitate iu
diciorꝫ humanorꝫ dissidentibꝰ: tertius vin
culum erit reunionis. Ad plures qꝫ ad tres
perfecta amicicia esse nō potest. vt determi
nat philosophꝰ nono ethicorꝫ. ¶ Ad secū Ad 2
dum. ꝙ nulla sit ratio conuincēs naturalis
vt dictum fuit in tertia cōclusione pmi ar
ticuli. sed ad hoc diuina reuelatio suffic mē
ti fideli. Congruētie autem sunt: que dicte
sunt et cōsimiles. ¶ Ad aliam confirmati ad aliā
onem. negetur ꝙ vnitas personalis sit ma cōfirm.
ior: proprie loquēdo: qꝫ vnitas trinitaria.
Quia si vnitatē personalē nominaueris es
sentiā: que est vna persona: ꝛ etiā sic sit vni
tas psonalis: cōstat ꝙ ista est vnitas trini
tatis. ꝛ sic hec vnitas personalis nō est ma
ior qꝫ vnitas trinitatis. Si autem vnitatē
personalē nominaueris psonam patris: ad
huc illa nō est maior qꝫ vnitas trinitatis.
quia est essentia: que vnitatē trinitatis inclu
dit. Nec persona patris est magis simplex:
proprie loquendo qꝫ essentia. Ad probati
onem. quia vnitas psonalis excludit oēm
pluralitatem. conceditur hoc in esse relati
uo. sic ꝙ persona nō est plures persone: nec

plures essentie. quia psona non est cōicabilis. sed ex hoc nō sequit: q sit maior simplicitas. rc. cum dictū sit q ex ratione maxime simplicitatis essentialis sit esse ples res relatiuas. sed nō plures res asolutas. Ad tertiū q valz: q diuine nature repugnet omnis pluralitas essentialis. nō aūt relatiua.

Ad 2 ¶ Ad scdam. ꝯceditur totū: quousqz dicit. ergo trinitas est vna quarta res. licz em̄ trinitas nō sit aliq̄ res relatiua vna. sz tres res relatiue nō tn̄ sequit q sit quarta res. sed q sit res absoluta. s. essentia diuina q̄ est trinitas. r est etiā quelibet psona. ¶ Ad tertiaz.

Ad 3 negef minor q esse idē psonaliter p exclusionē pluriū psonaꝝ sit melius q̄z esse idez essentialiter r mltiplicatū esse psonalit. Ad probatō em eius dicat. q tu cōmittis fallaciā figure dictōis. qz i maiore distribuis absolute. dicēdo. quicq̄d cōuenit patri rc. Et in minore dicis: q esse idē realiter r psonaliter ꝯuenit patri: que est sbsumptio cōnotatiua vel relatiua. quia esse idem psonalr: sic q nō multe psone nō dicit esse hoc. sz esse taliter. s. vnā psonā r nō mltas. ¶ Ad q̄rtā.

Ad 4 negef minor. r ad p̄mā pbatōem eī9 concesso: q essentia diuina sit q̄libet triū psonarū. r negef q ex illo habeaf q hec eēntia n̄ sit pater. Et ad pbatōem eius ad illū syllogismū negef ꝯn̄a. r negef q sit syllogism9 expositorius. qz q̄uis mediū sit termin9 singularis vniuoce tentus. tn̄ ab eo ad vnā de omni nō valet ꝯn̄a. Nō eīm sequit. iste fili9 nō est pater. g omne qd est iste filius nō est pater. Hec aūt ꝯdicio requirit ad syllogismuz expositoriū. vt dici ꝯsueuit in logica rōnali. Unde essentia diuina cōmunis est trib9 psonis: vt dictū est. r nulla psona cōis ē pluribz psonis. tn̄ quelibet eaꝝ est aliqd. s. eēntia. qd seu q̄ est cōmune seu cōmunis tribz psonis. Et ideo licet quelibet psona negef de alia. tn̄ nulla psona diuina negaf de eēntia et ppter hoc in talibz syllogismus expositorius nō tenet: nisi a termino singlari ꝯplete singulari. aut saltē cōplete singularisato. sic q ad ipm vniuersalisatū: seu ad vnā de omni valeat ꝯn̄a. ¶ Aliter dicūt aliq̄. q li eēntia diuina tenef aliter in minori q̄z in ꝯclusione. quia in minore p psona filij: r in conclusione p psona patris. r ideo equiualent cōmittaf equiuocatio. r ideo nego ꝯsequētiā. ¶ Tertij quasi eodē modo dicūt. negādo ꝯsequentiā. qz male ꝯcludit. eo q cū essentia i minore teneaf pro psona filij. ꝯcludi deberet in ꝯclusiōe. ergo aliquis qui est essentia diuina: nō est pater. r illa cōclusio vera est. sed p̄ma rn̄sio est formalior. Eodē modo fere respondef ad scdam pbationez. puta q ex illo ꝑncipio habef q iste pater est filius. sic negādo. r ad pbatōez rn̄detur recte eodē mō negādo discursū. qz nō sequit. hec essentia est filius. igit omne qd est hec essentia est filius. qd tn̄ requirit. vt dictuz est Aliter dicūt ibi aliq̄. negādo discursū. quia medium nō est vere r ꝯplete hoc aliqd scz purū r ꝯpletū singlare seu ꝯplete singlarisatū. lz em̄ in ea sit ꝑnomē demōstrans. tn̄ terminus cū illa demōstratōe est cōmunis tribus suppositis. Adam dicit q discurs9 nō valeat. qz mediū non teneat vere seu mere vniuoce. quia in maiori teneaf p psona filij: eo q illa verificef maior. r in minore pro psona patris: cū pro ip̄a sit vera mior. Sz prior rn̄sio est cōmunis parisius r formalior. qz q̄uis maior r minor p diuersis personis verificent. difficile tn̄ ē videre q li ista eēntia n̄ teneaf vniuoce. r credo q n̄ sit verū Plura videbis infra. q. viij. ar. iij. notabili. ij. de hac materia arguēdi. rc. ¶ Ad tertiā pbatōem. ꝯcedit q ista essentia est nō pat. et negef ꝯn̄a q ergo nō sit pater. Et ad philosophū dicaf: q reglam suā intellexit in ꝑpositōibz de inesse respectu eiusdē tpis adequate. r in terminis supponētibz nō pro re vna cōi pluribz suppositis. quia si aliqd tale esse sciuisset: illud verisimiliter excepisset Unde si mō quē imponit phs Platoni. Ydeā dicit: Ad 3 pbatōem
Ad 4
merā. esset cōmunis hō in essendo. qui idē ptice esset idem cū quolibet hoīe singulari. certū est q hec ꝯsequētia nō valeret: eo demōstrato ad intellectū. s. iste hō est nō Socrates. quia est Plato. ergo iste hō nō ē socrates. ¶ Ad quartā pbatōz admissa suppositōe: negef q isti termini sint vere r proprie cōuertibiles. iste pater demōstrando personā patris. r li hoc. per li hoc demonstrādo essentiā. Nā hoc est cōmunicabile r de facto est cōmune tribz. r iste pater nō cōmune est. nec cōmunicabile. qua propf dictū fuit in quarta ꝯclusione scdi articuli. q essentia r psona diuina distinguaf formaliter. quia alicui conuenit essentia cui non conuenit persona. vel aliquid vere dicitur de nomine essentie: quod non dicitur vere de nomine persone. sicut ibidem deductū est. et sic fundamentum argumenti est falsum. videlicet q li iste pater demonstrando

personam patris. et li hoc demõstrãdo essen
tiã sint termini simplr synonymi: et nullam
differentiã habẽtes. licet enim genitus idem
sit pater qđ essentia in re. tñ essentia cõis est
ad quintã aliis suppositis. et psona pris nõ. ¶ Et eodẽ
pbatiõẽ mõ per idẽ dicit ad quintã pbatiõẽm mino
ris. q hi termini. s. iste deus. demõstrando
essentiã. et iste pr. demõstrando psonam nõ
sunt termini pure cõuertibiles. vt deductũ
ad quintã fuit antea de essentia. ¶ Ad quintã rõem. ne
rõnem get pñia. cũ infert: q ꝯcedi debet psonã nõ
esse sũme simplicẽ. Et ad pbatiõem ꝯcedit
q qlibet psona deitate sua cõuenit cũ aliis.
concedit etiã q pprietate psonali nõ cõuenit
cũ aliis. sed neget pñã. qua infert. q psona
patris habeat aliquid in se q cõuenit cum
aliis. et aliqd quo distinguit. Nihil enĩ ha
bet pprie psona diuina in se: trãsitiue loquẽ
do cum ibi nõ sit inhesio: sed sũma simpli
citas. Intrãsitiue aũt habet essentiã diuinã
id est ẽ essentia diuina: q cũ aliis ꝯuenit: et
pprietate psonali q est pñitas ab aliis di
stinguit quã pñitatẽ transitiue nõ habet i
se. sz pater est sua pñitas: sic est essentia. qr
realiter paternitas pris est ipe pr. et ꝗ non
est aliqd inherẽs patri. Uel dicat: q pater
nitas realiter est ipamet essentia diuina. et
ꝗ nulla est in patre cõpositio: ex essentia cõ
Ad 6 muni et eius ppria pprietate psonali. ¶ Ad
sextã. q ꝯcessa cõclusione nihil incõuenien
tie seqret. qr ꝯm veritatẽ nulla psona diuina
mltiplicat. Immo simplr ẽ impossibile: ali
quã psonã diuinã mltiplicari: sic patet itu
enti. Immo magis mltiplicat seu multipli
cata est: seu cõis est multis psonis: ipa essẽ
tia diuina. Et si aliq doctores dicant perso
nã mltiplicari. loquunt pter vim sermonis
intelligẽtes q in diuinis sunt ples psone. et
1 nõ ples essentie. ¶ Sed quia hec mlsio nõ va
dit ad mentẽ arguentis. iõ iuxta mentẽ su
am ꝯcessa maiore q sint oĩmode eiusdẽ rõ
nis: neget minor. Et ptz ei9 falsitas. qr eẽn
tia est rõnis absolute. et psona rõnis relatiue
et ad pbatiõem: ꝯcesso q in diuinis est tñ
modo vnũ esse. neget: q h sit eque ꝯueniẽs:
essentie et psone. Nã illud esse est eẽntia. et ñ
pprie cõuenit essentie. sicidẽ nõ pprie con
2 uenit sibiipsi. ¶ Secũdo etiã illđ esse est per
3 sona: et nõ pprie cõuenit psone. ¶ Tertio:
illud esse est essentia sb rõne absoluta. et est
psona sb rõne relatiua. pater enĩ nõ nisi p
pprietate relatiua dicit pater. ¶ Quarto q il
4 lud esse distinguit formalr a psona. sic di

ctum est in quarta ꝯclone articuli. ij. Et er
go ptz q illud esse nõ penit9 eodẽ mõ cõue
nit psone et essentie. Et ad btm Aug. 7. de
trini. dicat q nõ plus voluit: nisi q idez esse
est deus et psona. Qđ aũt nullo mõ diuersi
tatis illud esse aliter cõueniat essentie qr p
sone: hoc btũs Aug. nõ expssit. Sz qđ as
sumit. ratio diffinitiua est oro exprimens qđ
est esse. est simplr impertinens. qr illud est di
ctum de diffinitiõe essentiali. q respectu eẽn
tie diuine nõ habet locũ. cũ sit sũme simplex
et simplicia nõ possunt a nob essentialr dif
finiri. vt dicit. vij. metha. ¶ Ad septimã. ne Ad 7
get maior. qr sũme bonũ et malũ opponunt
puatiue. vel cõtradictorie. et ideo nõ cõpa
tiunt se. sili vnũ et multa relatiue: respectu
eiusdẽ pcile. sed respectu diuersorũ compati
unt se. qđ enĩ est vno mõ vnũ: est alio mo
do multa. ¶ Ad octauã. neget maior. qa li Ad 8
cet plenitudo pfectõis sit in qualibz psona
tñ plibz mõis est in mltis: qz in vna earum
et pficit inter illas pfectõ ea: sic mltiplicitas
pfectissim9 actus pfectissime charitatis. vt
dictũ ẽ: qualis nõ esset in sola psona. ¶ Ad
phm. xij. metha. q loquit in puro lumine na
turali. Nõ enĩ nouit q vna essentia possz es
se cõis pluribz suppositis seu psonis. et mul
titudo suppositoꝝ diuinoꝝ esset de rõne sũ
me simplicitatis et pfectõis. ¶ Ad ꝯfirma ad ꝯfir.
tionẽ q illa regula phi pmo phis. traditur
ab eo nõ pprie de rebz. cũ nõn reputauerat
aliq duo entia eẽ eadẽ vni tertio diuisim.
Sz voluit ibi vnũ pncipiũ sillogismi expo
sitoriĩ affirmatiui. s. q termini q cõueniũt i
vno tertio singlari: eni verificant de se inui
cẽ. Sz tñ admisso q itelligat de rebz intelli
gẽda est q eadẽ sint int se eo mõ q cõueni
unt in illo tertio. Et ꝗ qr psone diue sũt ea
dẽ vel eẽdẽ vni eẽntie: iõ sũt idẽ int se. s. eẽ
sentialr. nõ aũt opter q psonalr. qr nõ sunt
sic eadẽ alicui tertio: vt psone tertie. ¶ Ad Ad 9
nonã ptz qđ dõm sit p vltimũ articulũ. qr
illa rõ pbat ꝯclusionẽ pmã: et ei9 ꝯcordantiã
sz nõ ẽ incõueniẽs q aliqđ dicat esse in seip
so: locutiõ ẽ intrãsitiua. vt deitas in deo. et fi
gura in qntitate figurata. Ratio p9 opposi
tũ est p dictis pmi et tertij articuloꝝ. Dec de
questione.

Eptimo que

¶ rit circa eandẽ distinctiõ. 3. vtꝝ
imago trĩtatis sit aĩa hoĩs?
Q. nõ. qr in aliqs rebz. s. in inaĩatis vl brũ argũt. 1

tis nõ est imago trinitatis. ergo nec in aia hominis. pbat̃ ꝯña. q2 nõ min⁹ distat aia hominis a pfectõe trinitatis ꝙ cetere res. q2 2 ipa 2 ille infinite. ¶ Et ex alio. Quia sic ternariũ reperis in aia hoĩs: scz memoriã gignentẽ. intelligẽtiã genitã. 2 volũtatẽ diligẽtem. ita etiã repies in brutis: spẽm gignẽtẽ. sensatõem genitã. 2 ad sensibile amorẽ consequentẽ.

Ad sic. ...

scdo sic. ¶ Scdo sic. aia hoĩs nõ est aliq̃ spẽi cũ trinitate. ergo 2c. añs est notũ. 2 est mgri in littera. 2 btĩ Aug. in de trini. et ꝯña pbat̃ per Hilariũ in li. de synodis: dicentẽ ꝙ imago est eius rei: ad quã imaginat̃ spẽs indifferẽs.

3 ¶ Tertio sic. Hoc maxie esset ex eo: ꝙ in ea est memoria: intellect⁹: 2 volũtas. in quibus ꝯsistit rõ imaginis. Sz in his nõ ꝯsistit ratio imaginis. ergo nec in aia. maior ẽ magistri in littera. q2 illas ptes ponit esse imaginis. 2 ex h̃ in mẽte hoĩs seu aia dic̃ ĩnẽ imaginẽ trinitatis. minor pbat̃ mltipliciter.

pbat̃ minor pmo ¶ Pmo. q2 vel ipe in sua essentia essent imago. vel in suis actibꝰ. Nõ in sua eẽntia. q2 sic oẽs sũt simul cũ aia. Nec vna hz ratiõez originis respectu alteri⁹. Nõ imago trinitatis debet ostẽdere ꝯditatẽ aliquam originis. Nec põt dici ꝙ in suis actibꝰ: q2 illi nulli habẽt vnitatẽ. scz actus memorãdi: 2 act⁹ intelligẽdi: 2 actus amãdi. imago aũt trinitatis vnitatẽ ostẽdere debet.

2 ¶ Scdo pbat̃ hoc idẽ sic: q2 imago debet esse capax ei⁹ cui⁹ est imago: sz iste tres vires dicte nõ sunt capaces dei. igit̃. maior est btĩ Aug. dicentis. ꝙ eo mẽs est imago: q̃ põt esse capax: 2 particeps dei. minor ptz. q2 oẽs vires iste sũt finite. deus aũt infinitus mõ non vidi ꝙ finitũ possit esse capax infiniti.

3 ¶ Tertio pbatur. q2 in imagine opꝫ singulis psonis ponere aliqd: corñdens sue cuilibꝫ psonã representãs sz h̃ nõ est possibile inter has partes imaginis. igit̃ 2c. Maior patz. q2 alis imago nõ repñtaret debite id cui⁹ est imago ptz minor. q2 cũ hic intelligẽtia corñdeat filio et volũtas spũisancto: opꝫbit memoriam correspõdere patri. ꝯña nota est. Nõ falsitas ꝯñtis ptz. tum q2 memoria est sensibilium: vt dic̃ phs in libello de memoria 2 reminiscẽtia. 2 est in brutis. 2 sic h̃ erit signũz: vel imago patris. Itẽ memoria est posterior his: vel saltẽ posterior intelligẽtia. ergo non videt̃ esse signũ pris: vel ei⁹ imago. tenz cõsequentia. q2 pr̃ est pma psona in diuis. 2 antecedẽs ptz. q2 memoria est habit⁹ vel passio pmi sensitiui: cũ factũ fuerit tempus. vt scribĩ dr̃. ergo semp psupponit: etiã si sit intellectus: preteritã intellectionẽ. ergo est posterior intelligẽtia.

¶ Quarto. q2 imago ẽ repñtatio sm exterioꝝ dispositõem. Nõ h̃ vires n̄ sunt aliqd tale. ergo nõ sũt imago. maior ẽ qd nois. 2 minor ptz. iste sũt intime vires anĩe. 4 pb minor

¶ Quĩto. q2 imago intelligit̃ de his q̃ sunt nata recipe imaginẽ reformatõis seu similitudinis. Nõ h̃c tria cõsequunt̃ naturã etiam dãnatoꝝ. quoꝝ null⁹ natus est recipere imaginẽ reformatõis. ergo videt̃ ꝙ in his non ꝯsistat. 2 psertim q2 imago reformatõis sit tribꝰ ꝟtutibꝰ theologicis: fide: spe: 2 caritate. quaꝝ nulla est in memoria. ergo ad minus memoria nõ est ps imaginis. 5

¶ Sexto q2 volũtas nõ est ps imaginis. igit̃. ꝯña nota est. patet añs. q2 dicit̃ in li. de spũ 2 anĩa. ꝙ imago est in potentia cognoscendi. similitudo in potentia diligendi. modo notũ est ꝙ voluntas nõ ptinet ad potentiã cognitiuã. 6

¶ Cõfirmat̃. Quia ptes imaginis dñt esse equales. sm magistrũ in littera. nõ volũtas nõ est equalis itelligẽtie. mlta eñi intelligim⁹ q̃ nõ volum⁹ vt expimur. Et si dicat̃ ꝙ h̃c eq̃litas intelligit̃ penes reflexõs viriũ haꝝ sup se. vt ꝙ nihil intelligam⁹: q̃n velimus illud itelligere. falsum ẽ. q2 etiã meminimus 2 intelligim⁹ sepi⁹ aliq̃ꝗ q̃ vellem⁹ nos nõ meminisse: seu itelligere. Confir.

¶ Quarto et pncipalr. Quia hõ nõ seruat imaginẽ. et tñ seruat aiam suã. ergo imago nõ est in anĩa. ꝯña nota. ptz maior p btm Aug. in sermõe cõi de vno martyre dicentẽ. Si hõ seruasz bonũ in se: qd̃ in illo creauit deus. i. imaginẽ suã: sp laudaret deũ: nõ solũ lingua: sz vita. Manifestũ est aũt ꝙ nõ sp deũ laudet hõ. ergo nõ semp seruat imaginem. minor nota ẽ. argũ 4

¶ Quinto. anĩa humana in hoĩe est integ̃ sz imago fere nulla. ergo ipa nõ est in aia hoĩs. patet maior. q2 etiã in dãnatis manet integra natura. ergo 2 anĩa. ptz minor p btm Augu. xiiij. de trini. ca. vij. de pũis dicentẽ sup illud ps. verũtamẽ in imagine ptrãsyt hõ ꝙ h̃c imago ita deformis 2 obscura facta est: vt pene nulla sit. 5

¶ Qd 2 ꝯfirmat̃ p illd̃ ps. Ueruntñ imaginẽ ipoꝝ in ciuitate tua ad nihilũ rediges. ergo si redigit̃ in nihilũ non est aia. q̃ tñ est ppetua. Confir.

¶ Sexto. si in aia esset imago. magis aia esset imago dei ꝙ hõ. tenet ꝯña. q2 pp̃t qd̃ vnũqdq2 tale et illud magis. falsitas ꝯñtis pbat̃. q2 dic̃ btũs Augu. li. 83. q. q. 78. imago ẽ expssa similitudo illius: cuius est ipa. modo hõ est pfectior sua 6

anima.ꝙ est expressior similitudo.ꝙ et magis imago ꝙ aīa eius tenet ꝯnā.qꝛ ꝗnto perfectius tanto deo silius. Un̄ Ansel.mono.ca. lxvi Quicq̄d inter creata ꝯstat esse deo simia᷑illō necē ē esse natura pstātius. Minor pbat.qꝛ sic sphicatas ꝯnūerata minimo bonoꝝ redd.t eligibilior.ita ꝯpositū ex aīa ꝛ corpe.qđ est hō.est pfectius qꝫ aīa.et ħ fuit ꝓus dictū:ꝯpando pfectiones reꝝ q ꝓma

Iopposi. ℭ Sꝫ in oppositū est btūs Aug.xiiij.ꝺ tri.ca.xv.sic inq̄ens.ꝙ imago dei ꝗrenda ꝛ inueniēda est ĩ natura nr̄a nihil meli⁹ habet.sꝫ est manifestū ꝙ natura nr̄a nihil melius hꝫ ꝗ ipā aīa.ꝛ.pꝫ.Etiā illō oppositū est magistri ꝺt iij.pte ij illi⁹ p totū.ondēs imaginē dei esse in aīa hoīs. Et Gen̄ j.ꝺꝛ. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ꝛc. Cōstat aūt ꝙ ħ sit nō nisi rōne anie. Un̄ Aug.xij ꝺ trini.ca.xvij.de pntis. Nulli dubiū est:neqꝫ ẜm corp⁹ neqꝫ ẜm qualibet aliā partē:sꝫ ẜm mētem rōnalē ı ẜm aīam:exponit mgr̄.vbi potest esse agnitio dei:factū hoiem ad imaginē eius qui fecit illum.

In hacquestione

q est textualis:ꝓmo videbit q̄d sit vestigiū et q̄d imago ꝛ q sit eorū cōuenientia ꝛ ꝺr̄ia iuxta materiā argumēti ꝓmi. Scđo de quesito. Tertio.vtꝝ ptes imaginis int᷑ se equales sint:ꝛ ab inuicē distincte.iuxta sextā p/

parti. i. tem tertij argumēti. ℭ Quantū ad ꝓmuꝫ ē notandū ꝙ vestigiū sumit ħ metaphorice ad siłitudinē vestigij ꝓprie dicti.qđ sic describit. Est impressio q̄dā cōfuse ducēs in cognitōem alicui⁹:ea rōne q ducit in notitiā superficiei exterioris alic⁹ sue partis.vt vestigiū hoīs:eo ꝙ ducit in cognitiōem superficiei exterioris pedis hoīs ducit in cognitōem

Corre. hoīs. ℭ Ex quo sequit.ꝙ de rōne vestigij est siłitudo. Scđo impfectio siłitudis. Et tertio ꝙ p eā deueniendū sit in aliq̄lē rei ꝯgnitōem:cui⁹ scꝫ est vestigiū:seu cui⁹ est siłitudo. Ab hac acceptōe vestigij metaphorice sumit ratio vestigij dei in creaturis. Nā creatura gerit siłitudinē quādā sui creatoris:sꝫ impfectā.a q̄ tn̄ deueniri pōt in cognitiōem attributoꝝ ꝯditoris.s.potētie:sapie:ꝛ bonitatis illi⁹. Et pōt sic describi. Est siłitudo dei reperta in creaturis:nata ducere in cognitionē dei:p attributa.ꝛ nō ꝓprie vt sic in co/

Notā.2. gnitōem trinitatis. ℭ Scđo est notādū ꝙ vestigiū in creatura īuenit:vt dic btūs thomas sup hac distictōe i suo scripto.ꝯdiōne

scđa.ar ĩ inq̄tū imitat:vel saltē nata ē imitari diuinā pfectōnem.q̄ ꝯsistit in ꝯductione ipi⁹ creature ad debitū suū finē. Et q̄a distātia natura nō ꝯiūgit:nisi p mediū.iō de rōne vestigij sūt ptes tres.scꝫ ꝓncipiū a q̄ creatura incipit:qđ potētiā innuit:pātri attributā.mediū p qđ vadit:scꝫ sua spēs. vel aliqđ tale qđ sapiam vel pulchritudinē indicat:filio attributā.ꝛ finē quē attingit:scꝫ debit⁹ ordo ei⁹ cū aliqs ordinabilib⁹ in finē qui bonitatē denotat:spū.sancto attributā. et ita creatura ducit in ꝯgnitōem dei:per dicta attributa. In trinitatis aūt rōem ꝓprie nō ducit. Quia lꝫ hec sint singul᷑ psonis attributa:tn̄ q̄liter trī eaꝝ oīa hec requirunt.et iđo valde a lōginq̄:ꝛ nō ꝓprie ducit creatura in cognitōem trinitatis. ℭ Tertio notā/ Notā.3

dū ꝙ ẜm diuersū modū ꝯsiderādi creaturā hic ternari⁹ est ali⁹ ꝛ ali⁹.ꝛ diuisimode i scriptuis:ꝛ a doctorib⁹ expꝑ.sus. Quia creatura vel ꝯsiderat in ordine ad causā ꝓmā a q est vel ad sapām:put in se est vel ad alias creaturas cū quib⁹ est. Si ꝯsiderat in ordine ad causā ꝓmā:vel ħ est solū vt refert. et sic habet hec trinitas.s.modus:spēs:ꝛ ordo quib⁹ refert ad suā causā ꝓmā. ℭ Uel ꝯside ꝓmū di

rat siłi inq̄tū refert ꝛ assimilat.ꝛ sic hꝫ secun pꝫ da trinitas.s.vnitas:veritas:ꝛ bonitas. Et pnces istas trinitates sumit rō vestigij:que ingr̄ mitaūr ad inuicē.ꝓpter eaꝝ magnam cōuenientiā ꝛ corrn̄dentia qꝛ vnitas corrn̄der modo q̄ respicit deū:vt cām efficientē. Ueritas vo spēi:q respicit deū vt causā formalē exēplarē. Et bonitas corrn̄det ordini:qui respicit deū vt causā finalē. Et ē ꝓmum corrn̄dens pr̄i.a q̄ vt effectiue sunt oīa. scđꝫ filio q̄ est splēdor ꝛ siłitudo pr̄is:p quē sitiū sunt oīa in sua spē ꝯstituta.ꝛ tertiū spūisctō cū q̄ sūt oīa:debito fini copulata Si auteꝫ creatura ꝯsiderat in se.vel ħ est q̄ ad rōnem ꝓncipioꝝ.ꝛ surgit tertia trinitas.s. materia forma:ꝛ vnul.ex ꝯpositio de q̄ loq᷑ beatus Aug i reg.a fidei. Ul ꝯsiderat creatura:in ordine ad habitudies ꝯsequētes hec principia ꝛ sic ē q̄rta trinitas de q Sap.e.xj.oīa in nūero:podere:et mēsura disposuisti. vbi p nūeꝝ itelligit ꝓncipioꝝ distinctio p pōd⁹ ꝓpria reꝝ inclinatio.ꝛ p mēsurā rei ad alia ꝓportio. Si aūt ꝯsiderat creatura i ordie ad alias creaturas.vl ꝙ vt agit actōe naturali.et sic ē q̄nta trinitas.q est bti Dyoni.de angelica hierarchia.s.sba:virtus:ꝛ opatio. Uel ꝙ q̄tū agit actōe spūali.ꝛ sic est sexta trinitas.

solū conueniens habentibus alam rōnalē: vł angelū. q̄ est Aug. li. xiiij. q. scʒ q̄ constat qđ cognoscit: ⁊ qđ diligitur. Et pōt sic intelligi. qđ cōstat l esse rōnali. qđ ꝯgnoscit eius dile
notā. 4. ctione. ⁊ q̄ diligitur eius cognitōe. ¶ Quarto est notādū. ꝙ duplex est imago dei. vna pfecta q̄ est adequata similitudo p̄ris. de qua Hilari⁹. imago est rei ad rē coequandā indiscreta ⁊ vnita similitudo. ⁊ h̄ mō fili⁹ dr̄ imago patris. Alia est imperfecta. q̄ nō est p adequatōem: sʒ p q̄ndā rep̄ntatōem ipi⁹ cui⁹ est imago. fm oēs tn̄ ipius ppetates tā personales q̄ essentiales. ⁊ sic creatura rōnalis dicit facta ad imaginē dei. ⁊ esse imago dī.
notā. 5 et de hac imagine q̄rit q̄stio. ¶ Quito ē notandū. ꝙ hec imago rep̄ntat rem fm totū: fm oēs scʒ suas ppetates: ⁊ magis dterminate. vestigiū aūt vt dictū ē: aliq̄d rei ⁊ magis ꝯfuse. sicut etiā in imagine corpali videmus: ꝙ totā rē saltē exteriorē rep̄ntat. vestigiū aūt partē ⁊ illi⁹ ptis supficiē. Et si dicatur. ꝙ in dō nō sunt ptes. dr̄. ꝙ h̄ verū est: ibi tn̄ est vnitas essentie: ⁊ tres psone q̄s personas vestigiū inq̄ztū tale nō clare rep̄ntat. imago aūt ppter sui pfectōem: ⁊ si nō clare: tn̄ magis ppinq̄ ⁊ determinate q̄ vestigiū rep̄ntat easdē. ⁊ ob h̄ dei imago in solis creaturis rōnabilibus repit. ¶ Vn̄ imago in creaturis pōt sic describi. Est similitudo dei repta in creatura rōnali rep̄ntans deū p ppa. h̄ ē rep̄sentās eū nō solū p appropata: sʒ etiaʒ p propria. scilicet per rationes origis aliq̄ modo. vt in psonis deū trinū. Ex q̄bus patʒ dria inł vestigiū ⁊ imaginē. ⁊ etiā conuenientia. cōueniūt enī in h̄. ꝙ vtrūq̄ ducit in cognitōem dei. ¶ Sʒ dnt pmo. q: in omi creatura est vestigiū. sʒ imago ppe in indiuiduis sbstātie. vbi dicti ternarij: aut oēs: aut saltē principales. s. pmi duo magis appent. ⁊ hec est drīa q̄ ad sbiectū. ¶ Scđo q̄ ad rep̄ntatio
2 nis modū. q: vestigiū exilis ⁊ magis cōfuse ducit in cognitōem dei. q: nō clare per distictas rōnes origis sʒ imago magis pfecte ⁊ magis clare ducit in eandē. ¶ Tertio etiaʒ
3 distinguūt p rep̄ntatōis mediū. q: vestigium p appropata: vt deductū ē. imago do p ppria ducit in ꝯgnitōem dei: vni⁹ p essentiā ⁊ triū psonaȝ. s. p distictas rōnes originis gignētis ⁊ geniti. ⁊ cōiungētis gignētē ⁊ genito sicut dicet in articło sbsequēti. Et h̄ de primo articulo.

Imago sic descri bi.

Differētia

Quo ad secūdum

articulū. s. inq̄rendo an in aīa hoīs sit talis imago: q̄ rep̄ntet deum p ppria. ¶ Ibi ē no circa attandū. ꝙ ppriū dei ē esse vnuʒ in essentia: et scđm pprī trinū in psonis. vt dictū ē in q̄stiōe p̄cedēti mo no. q: hoc ei ꝯuenit. ⁊ nulli alteri. in q̄ talis est ordo. ꝙ pr̄ est origo filij. ⁊ pr̄ ⁊ fili⁹ origo spiritussancti p̄cedētis ab eisdē. Et iō qđ debet esse imago dei: dtet in se esse vnū. ⁊ in rōni
2 bus origis aliq̄ mō trinū. ¶ Scđo ē notandū. ꝙ vt dicit btūs Augu. xiiij. de tri. c. viij. ꝙ hec imago q̄ri debet in altiori pte aīe: q̄ mens solet appellari. q̄ hō cūcta terrena supexcedit: fm vires abstractas ipi⁹ mētis. q̄bus hō cetera animātia trāscendit. Hui⁹ aūt mentis vita est vna: ⁊ vires tres. vnā. s. mēoria qua spēs reȝ recipit ⁊ retinet. et de eisdē reb⁹ recolit. Alia intelligētia q̄ p spēs agenda et omittēda: diligēda ⁊ refutāda ꝯgnoscit. Et tertia volūtas q̄ rep̄ntata bona diligit: malaq̄ꝫ ꝯtēnit. Inter q̄s talis est ordo ꝙ mens spēs rep̄sentās intelligentie iudiciū p illas in ipa pducit. iudiciū aūt pductū cū spēb⁹ reȝ. actū volūtatis cū volūtate libere cōcurrente dilectōis ad cognitū bonū ducere con
3 sueuit. ¶ Vn̄ tertio est notādū. ꝙ cū memoria q̄nq̄ attribuat potētie sensitiue. vt dicit in li. de memo. ⁊ remi. ꝙ sit habitus vel passio pmi sensitiui: cū factū fuerit tps. i. ē iudiciū factū a spē resuata: derelicta a cognitōe sensus p̄terita cū factū fuerit tps. i. cū rep̄ntat sb rōne p̄teritōis. ¶ Scđo attribuit ptī
2 intellectiue: put est retētiua speȝ. siue sensibiliū. siue intelligibiliū sequētū intellect⁹ p eas nat⁹ ē recordari p̄teritoȝ. ¶ Et tertio mō p
3 ut nō iportat nudā receptōem ⁊ retētōȝ spērum: nō habēdo cōnotatōem tpis. sʒ poti⁹ abstractiue ꝯsiderādo memoriā ab huiusmōi cōnotatōe p̄teritōis. quo mō mgr̄ l lr̄a dic. di. iij. c. xiij. q̄ nō solū est p̄teritoȝ: sʒ etiā p̄ntiū. ⁊ illo tertio mō debet sumi in pposito
4 et sic est pma ps imaginis. ¶ Quarto ē notandū ꝙ sic capiēdo memoriā: ipa est origo toti⁹ ꝯplete intelligētie: ⁊ dilectōis ꝯsequētis in volūtate aīe ad intra. Nā ab ea vt a pī e p spēm rei sequit act⁹ intelligētie: de bonitate vel malitia rei. ⁊ hec itellectio originat q̄dāmō a memoria: p spēm: sic filius p pr̄eȝ Itē a spē rei que est memorie: ⁊ iudicio genito itelligētie: de bonitate ei⁹ original dilectio rei. q̄ ꝯgnitōem bonitatis ⁊ spēi ad sui gn̄atiōnē p̄supponit. ¶ Quinto est notandū ꝙ
5 vult beatus Aug. ꝙ imago attendit in his tribus potētijs in compatōe earū ad vnitatē

anime siue mētis. ⁊ relatiuū distinctōꝫ eaꝝ
ad inuicē in ordine ad dictos act⁹. q2 vt sic
in eis est distīctio: ordo: ⁊ origo. q2 mēoria.
scꝫ receptio ⁊ retētio spēi est pma: ⁊ origo to/
tius dispositiōis interioris aīe siue mētis. vt
dictū est in pcedēti notabili. ⁊ iō hec se hꝫ p
modū pris. s. gignētis in intellectu vl' in in/
telligētia filiū. h est accidētale iudiciū d bo
nitate vel malicia rei. seu de amabilitate et
odibilitate. Scdo mēoria ⁊ intelligētia me/
diante spē ⁊ iudicio hñt se p modū pducen
tis amorē in volūtate. ⁊ sūt dilectōis volū/
tatis origo. seu si artificiali⁹ loq̄ volueris.
Memoria nata est gignere itelligentiā iu
dicantē. ⁊ memoria gignēs: ⁊ itelligētia l iu
dicādo genita nata sūt pducere volūtatē
diligentē vel amantē. Vñ merito mēoria ē
vt pr. q2 gignēs intelligētia intelligēs vl' iu
dicās vt filius. q2 genita vt sic a mēoria. et
volūtas diligēs ad modū spūsscti procedit
ab vtraqꝫ sil'. s. a memoria gignēte intellig/
tiā iudicantē: ⁊ ab intelligētia iudicāte. Et
inqꝫtū sic ꝯsiderant: repñtant psonaꝝ trini
tatē. Inqꝫtū aūt hec tria vna sūt mēs: vna
vita: ⁊ vna aīa essentialr: in q̄ sūt dicte vi/
res. ⁊ sūt dicte pductiones: repñtant essen
tie vnitatē. in q̄ sunt psonaꝝ eterne pducti/
ones. Vñ q̄uis nr̄a mēs mītis mōis dicat
imago dei: tñ in hac vita tūc erit dei imago
pfectissima: cū s'm has suas potētias et ac/
tus sic ex eis originatos toto se mētis ardo
re cōuertit i deū. Cōseqnter aūt qnto se ad
minus nobilia p has potētias et act⁹ suos
cōuertit: tāto mi⁹ pfecta est dei imago. Mi
nime aūt tūc cū vicijs depuata ad terrena
cōuersa charitatē amittit. q2 licꝫ imago tri/
nitatis nūqꝫ tollat. vt dr. ix. de tri. c. iiij. qd i
telligit q̄ ad potētias in se: q̄ sūt q̄si imago
depingibil'. tñ tunc imago depingit pulchre
qñ dilectōe creatoris et ei⁹ cognitōe varijs
qꝫ virtutib9 in suis ptibus adornat. Sed vi/
ceuersa polluit. qñ ꝯtempto creatore carna
lia terena vesectat. Vñ act⁹ potētiaꝝ sūt q̄si
colores imagis. q̄ si pulchri sint: pulchra ē
imago. si turpes: turpis. s'm q̄ itelligēde sūt
diuise auctātes btī Aug. vt qd imago crea/
toris immortalr inserta est aīe rōnali. q̄ habe
tur. xiiij. de tri. c. vj. ⁊ ꝯsiles. Intelligūt em̄ q̄
ad potētias ipas in se: inqꝫtū pñt esse pnci/
pia originātia act⁹. Vñ. x. de tri. imago dei
est in mēte. nō q2 sui meminerit: itelligit ⁊ se
amat. sꝫ q2 pt deū: a q̄ facta est: meminisse et
intelligere. Et alie auctātes loquunt de ef/
sentia imagis. vel quādoqꝫ de imagie depi/
cta. ¶ His pmissis est ꝯclusio prīa. Q, aīa Cōclo. 1
itellectiua hoīs est imago trinitatis. probat
sic. illud qd est silītudo dei: repta in creatu/
ra rōnali repñtans deū p ppria ⁊ p rōnes
originis: vt vnū in sba ⁊ in psonis trinū est
imago trinitatis. sꝫ aīa hoīs est hmōi. igit.
maior pꝫ p diffinitiōeꝫ imagis: positā i qn/
to notabili pmi articuli. minor pꝫ p dicta i
qnto notabili scdi articuli. q2 em̄ tres vires
sūt vna aīa: exēplū sūt diuine vnitatis. Et q2
eedē triplices sūt in mō originādi se inuicē
in suis actib9. vna se hñs p modū gignētis
siue pris. alia p modū geniti. ⁊ tertia p mo/
dū pcedētis ab vtroqꝫ: exēplū sūt diuine trini
tatis. ¶ Secūda ꝯclusio. Hec tñ imago ē Cōclo. 2
mltipliciter dissilis ei cui⁹ est imago. pꝫ qa q̄
ad psonalitatē he ptes nō nisi vnā faciūt p
sonā: vl' vni⁹ sūt psone. in diuinis sūt tres pso
ne: ⁊ nō vna sola ¶ Scdo. q2 hec psona. s. 2
hō cui⁹ sūt he pprietates nō est ista trinitas
in deitate aūt sūt tres psone: vn⁹ deus et sin/
gule psone idē de⁹. ¶ Et tertio: q2 hec trinitas 3
i hoīe est hoīs ps: vel aliqd hoīs. trinitas aūt
in deo neqꝫ esse ps. sic dic mgr in lrā huius
distinctōis ¶ Itē hec trinitas in hoīe innitit
corpi naturalr. trinitas aūt illa sūma stat p 4
se. ¶ Itē hec tria q̄ sūt sba ipius aīe: vt cōi
ponit: ⁊ mgr in littera dic: verificant de se in/ 5
uicē sic em̄ memoria realr est itelligentia ⁊
volūtas. eo q sit aīa itellectiua hoīs. ⁊ in re
nō sūt tres res. in diuinis aūt nulla psona/
rū est alia. ⁊ psone sūt realr tres res. ⁊ ido vt
sic nō clare repñtant trinitatē: nisi q relatio
nē ad actus. vt dictū ē. Si aūt ponūt acci/
dētia aīe intellectiue: vt q̄dā de doctoribus
nr̄is dicūt. erūt distīcta accidētia. ⁊ sic nō p
prie repñtabūt vnitatē. sic etem̄ sūt he tria
entia distīcta. Et hmōi rōnes pñt multipli
cari: nō tñ est vis in isto. Hec de scdo arti.

Quantū ad tertiū

articlm dubiū occurrit. An ptes imaginis
sint sbe vel accidētia: ⁊ nō de actib9 loq2. scꝫ an potē/
spē: intellectōe: vel dilectōe. de his em̄ sup/ tie aīme
pono: q sint accidētia. sꝫ de ipis potētijs. scꝫ sint dñe
an mēoria ipi⁹ aīe q̄ spēs recipit ⁊ retinet: q̄/
bus homo in itellectu recordat. Itē an itel
lect⁹ q̄ homo itelligit: ⁊ volūtas q̄ hō vult:
sint sbe vel accidētia. ¶ Scdm dubiū ē. an
iter se sint eq̄les. ¶ De pmo doctores nostri
sunt diuisi. Egidi⁹ em̄ quē psequit Tho. de Opio. 1.
argētina dic. q sint accidētia. ⁊ inter se disti

Opio 2 cta.¶ Aliq̄ doctores nostri: ⁊ cōir phi de fa-
cultate artiū q̄z interest de q̄d dicantibꝫ tenū
p metaphisicā disputare dicūt ↄtrū. quoꝝ
ego opionem p̄eligēs credo q̄ non sint acci
dētia sꝫ q̄dlibet hoꝝ in eodē hoīe est sua a-
nima intellectiua. Istud ↄsueuit pbari de
potētijs anīe: in. ij. de aīa mltiplr. qs pbati
ones ad p̄ns dimitto. q̄ huic marie nolo ī
sistere h̄. Est aūt hec nr̄a opio verisilior etiā
mgr̄i in hac dis. iij. c. xvj. Silr ⁊ bti Aug. 9
de tri. c. x. dicētis. q̄ etsi relatiue dicant̄ ad in
uicē: singl'a tn̄ sūt sua sba sbaliter. ¶ Breuit̄
etiā ad p̄ns psuadebo. q̄ nullū istoꝝ sit ac-
cidens anīe. q̄ cū articul⁹ sit parisi⁹. q̄ oim
reꝝ absolutaꝝ de⁹ vnū pōt ab alio separe: ⁊
separatim ↄseruare. Si itaq̄ vis receptia spē
rum sit accidēs anīe hūane. pono q̄ illō se-
paret deus ab aīa. ea manēte in corpe. que-
ro an adhuc possit recipe a fantasmatibus
spēs. vel nō: Si dicat̄ q̄ sic. ḡ frustra pōeba
tur illud accñs: p receptōne spēꝝ. Si v̄o di
cat̄ q̄ nō possit. Cōtra. fantasia nō est impe-
dita in p̄sentādo: nec intellect⁹ in recipiēdo
igit̄ nō est rō q̄re nō possit. p̄z p̄mū de se. q̄
dca vis receptia est ad nihil aliō: q̄z ad fan
tasie p̄sentatōem. p̄z scōm. q̄ intellect⁹ pos
sibil̄ naturalr̄ inclinat̄ ad cognitōem: ⁊ ad
spēꝝ receptōem. q̄d ḡ impediret eū recipere a
fantasia: cū sit ille sūme p̄ns. Rn̄det̄ forte.
q̄ vis receptiua accidētal̄ ē ei necessaria: vt
ipm disponat ad recipiendū. Sꝫ ista mīsio
nō valet. q̄ vel illā vi recipit imediate in se
absq̄ alia vi seu v̄tute disponēte ipum ad
illi⁹ receptiōem. Et si sic. q̄re nō sine ea illō
posset. s. recipe spēs a fantasia. q̄ sic hoc sal-
uari p̄t: de illa vi seu v̄tute receptiua. ita sal
uabit̄ eodē mō de ipa sp̄e q̄ imediate recipi
possit ī itellectu possibili sine tali v̄tute me-
dia. Si diceret̄ q̄ itellect⁹ illā vim seu v̄tu
tem recipit p aliā v̄tutē mediā. erit pcess⁹ in
1 infinitū. ¶ Eodē mō querit̄ de volūtate que
s̄m adūsarios est accidēs. vtꝝ ea ablata p̄n
tato sūmo bono aīe nr̄e clare possit ipm ap-
petere. si sic: erit itaq̄ adhuc aīa nr̄a sua vo
lūtas. q̄re volūtas nō erit accidēs. Si non
possit: seq̄ret̄ q̄ aīa nr̄a certudinalr̄ cogno-
sceret: sibi aliq̄d esse sūmū bonū. ⁊ tn̄ illō nō
appeteret. imo nec appetere posset: sic dispo
sita. cōtra naturā potētie cognitiue. q̄ vtiq̄z
ideo cognitiua dr̄: q̄ suū bonū p̄ntatū ⁊ co
2 gnitū p̄t appetere. ¶ Scdo. si volūtas sepa
ta cū sua dilectōe fuit: nunq̄d diliget: et si
sic erit dilectio sine cognitōe. imo ⁊ delecta
tio absq̄ cognitōe. ad dilectōem em̄ pōt se-
qui delectatio: p̄nte obiecto delectāte seu di
lecto. q̄d apud me est ī itelligibile. loq̄ndo
de dilectōe aīali. Si nō. quō cū potētia ha
buerit suū ppriū actū: q̄re nō denoīabit̄ ab
eo. ¶ Tertio. mirabile est de aīa nr̄a: si s̄z sb 3
stantiā suā nō sit itellectiua: cū vtiq̄ sit rō-
nalis. Si dicis q̄ sit rōnal̄ s̄m sbam: ḡ itel-
ligētia ei s̄m naturā sbaliter inest. Nā omi
alio ablato adhuc p̄t intelligere. ⁊ nō nisi ī
ea esset itelligētia. ¶ Quarto. q̄libet haꝝ po 4
tentiaꝝ est aīa. ḡ sba. ⁊ nō alia q̄z aīa hois.
igit̄ est aīa hois. ↄn̄e note. ⁊ an̄s p̄z. q̄ que-
libꝫ eaꝝ est actus p̄mus sbalis corpis orga
nici phisici. igit̄ ⁊c. ↄn̄s tenet. a diffinitōne
et an̄s p̄z q̄ ad oēs ptes. pterq̄z q̄ ad illā. scꝫ
sbalis. q̄ sic pbat̄. Intellectiuū esse in deo vl̄
angelo est sbale. ⁊ q̄re nō silr̄ in hoīe. Item
mirabile accidēs est: q̄d intelligit. cū intelli
gere nr̄m includat recipe: ⁊ accidēs nō ha-
bet recipe: sꝫ inherere. Itē coḡscere nō cōue-
nit accidētibꝫ cū sit nimie pfectōis. ¶ Con Confa
firmat̄. q̄ vl̄ sba aīe s̄m suā naturā ppriam
nata est itelligere: meorari: ⁊ velle. oī alio cir
cūscripto p̄sentibꝫ fantasmatibꝫ. ⁊ si sic. ad
q̄d opꝫ ad aliq̄d istoꝝ potentiā esse addi
tā: quā aīa in se accidētalr̄ habeat. Si di-
cat̄ q̄ nō. sꝫ p accidētia supaddita. pone igi
tur hec accidētia in lapide. nūq̄d lapis in-
telliget. ⁊ si sic. lapis erit aīal rōnale: sicut
hō. Si nō. cōtra q̄ eq̄ p̄t sua forma: sic aīa
nostra. Nā nr̄a s̄m suā naturā nō pōt nisi p
hec. ideoq̄ si hec addant̄ ei: poterit sic nos
Itē nūq̄d volūtas sepata diligendo ⁊ dele
ctādo erit felix. ⁊ erit felicitas accidentium.
Et phs tertio de aīa expsse dic̄ intellectum Opio 4
esse sbam. ¶ Quīto. opio alia se fundat̄ ī mi
mis debili fundamēto p oēs ei⁹ rōnes valē
tiores. vicꝫ. Si aīa nr̄a esset sua vis intelle
ctiua: ipa posset agere in seipam: pducēdo
intellectōem. q̄d dicūt esse cōtra comētato-
rem. vij. meth. q̄ actōnes forme nō fiūt si
ne instrumētis. Q̄d magis est ↄtra eos. q̄a
volūtas q̄z ponūt esse accidēs: agit ī se voli
tionē libere. ⁊ si accidēs h̄ possit q̄re nō pōt h̄
sba: ↄcurrēte actu intelligēdi. Perfectū em̄
actu p̄mo pōt se pficere actu scdo. vt aliq̄ a-
qua calefacta remoto suo calefaciēte redu-
cit se ad frigiditatē. Et iđo nō video quin
p̄ncipale sensitiū sit aīa. ⁊ p̄ncipale intelle-
ctiuū aīa hois silr̄ p̄ncipale volitiuū sit
aīa hois. ⁊ singule ptes imaginis sint vere
aīa hois. vt̄a cōiter dr̄ a philicis. silr ⁊ a me

thaphisicis modernis:quibus in hac materia
satis ē credendū. Et ꝑsertim.q: nulla vtili/
tas ē põere has potētias esse ab aīa diuisas
Immo difficili⁹ erit sustinere hoc:q̄ꝫ ꝙ sint
ipamet anima. Enī repugnat dictis phi/
scõo ɀ tertio de aīa.eo ꝙ ponat eas esse sbas
quia ipis formalr̄ viuimus.q̄ aūt formali/
ter viuim⁹:h̄ dicit esse aīam.ɀ oēm animaꝫ
sbstāiā. Nec aliq̄ auctoritas hoc poni co/
git.ɀ ideo firmr̄ teneo:ꝙ haꝝ potentiaruꝫ
quelibet sit aīa hoīs:ꝓdiu in humano cor
an potē/ pore ꝑmāserit. ¶ Ad scdām dubitatõeꝫ pꝫ
tie aīme responsio ex q̄ eni sūt eadē res.s.aīa hoīs.ꝙ
sīt eq̄les quo ad earū essentiā nõ sint ineqūles vires:
seu virtutes. ¶ Sꝫ q̄stio est vtꝝ eq̄les sint
vires:respectu attributoꝝ. Et sic eas esse e/
quales:multipli põt itelligi scꝫ vel obiectiue.
id est q̄ ad obiectū.vel q̄ ad actus suos. scꝫ
ꝙ q̄libet eaꝝ fm suā dispositiõem eq̄liter na
ta est in eo in q̄ est ꝓducere suū actū.vel ter
tio.an sic sint eq̄les he potētie ꝙ sp respectu
eiusdē obiecti habeāt act⁹ eq̄ intensos.et hoc
Cõclo.1 vel in via:vel in pria. ¶ Quibus ꝑmissis sit
hec ꝯclo ꝑma ad dubiū.ꝙ p̄cise magis sint
eq̄les q̄ ad obiectū:tā in via q̄ in pria. pꝫ
q: q̄cquid põt esse obiectū vni⁹ eaꝝ:etiā põt
esse obiectū cuiuslibet alteri⁹ earūdē.ɀ econ
tra.ḡ ꝛc. ꝯn̄a tenet:per q̄d nois ɀ pꝫ an̄s.
q: q̄libet eaꝝ põt in se:ɀ oēs alias. Itē in ex
tensus q̄cūq̄ põt vna:potest ɀ alia. q: q̄cq̄d
põt memoria pñtare:intellect⁹ põt intelli/
gere.ɀ eo volūtas põt velle: volēdo l' nolēdo
et ecõtra.vt dic mḡr in lr̄a. Nec in h̄ pt da
ri instātia. Et hec est mēs bti Aug.ix.de tri
ni.ca.xiiii ɀ sic sumēda est eq̄litas earū: q:
Cõclo 2. intendit mḡr. ¶ Scdā ꝯclo. Quo ad earū
act⁹ nõ oportet eas esse eq̄les in via.sed i pa/
tria erūt equales.pꝫ ꝑma ps.in via est fre/
quēter aliq̄s in mēoria impedit⁹: ɀ prōpt⁹
in intelligētia.ɀ ecõtra.vt docet experientia. ē
eni in via pl⁹ impedit⁹ sepe in vna pte aīe
q̄ in alia.ɀ ecõtra. Vñ btūs Aug.v.de tri
ni c.lxviii.dic.ꝙ memoria:itelligētia:ɀ vo/
lūtas in via aliq̄ñ sūt ineqūles q: videm⁹ in
aliq̄ maiorē memoriā q̄ itelligētiā.ɀ in alio
econtra.ɀ in aliq̄ duo hec magis amore su
perari. Sꝫ scdā ps pꝫ.q: in pria absterget
de⁹ oēm lacrimā ab oculis eoꝝ.ɀ iō erūt ibi
ab oi languore sanati.ḡ ibi eq̄les erūt vires
aīe iā dicte q̄ ad suos act⁹.sic ꝙ q̄ntū earūꝫ
vna potētie in suū:tātū ɀ aliaꝝ q̄libet in su/
Cõclo 3. um.ꝯsequentia nota est.ɀ an̄s est beati Jo
hannis Apoc.xxi. ¶ Tertia ꝯclusio. Quo
ad actus in via respectu eiusdēꝫ obiecti nõ
oportet istas potētias esse eq̄les. vt ꝙ tāto
quis memoret:vel diligat.q̄ntū intelligit.
pꝫ ex p̄cedēte.q: vna põt esse impedita:ɀ ñ
alia. Itē põt ratio de bono q̄ ad intelligētiā
esse pfecta.ɀ volūtas impfecta.vt i ipis cõ/
tinentibus supantibus passiones:manet tñ per
fecta de bono.sꝫ dilectio volūtatis ꝓpt' tra/
ctū appetit⁹ sensitiui in ꝯtrarium nõ est eq̄ per
fecta.put homo in se experit. Nõ eni oportꝫ
ꝙ tant⁹ sit feruor volūtatis in iuuene ad ie
iunādū:q̄ntū intelligit esse bonū ieiunare ɀ
obedire ecclesie.q̄uis obediat. ¶ Quarta cõ Cõclo.4
clusio ꝓbabil.ꝙ in patria sic erunt eq̄les re/
spectu obiecti btifici.patꝫ.q: q̄nta fuerit co
gnitio de bonitate obiecti.tāta erit dilectio
eius:ɀ ecõtra.q̄libet in suo gradu.igit. ꝯn̄a
nota.an̄s ē mḡri li.ii.di.ix.c.iii. dicet'. tātū
eni vt tradit auctas cognoscat ibi q̄sqꝫ q̄ntum
diligit. ¶ Scdō.q: q̄libet ps ibi implicat ɀ 2
eq̄lr erit satiata:siue plena de bono cū perfi/
ciete ḡ singlaꝝ potētiaꝝ act⁹ eq̄les erūt i ḡ/
du.ꝯn̄a tenet.ɀ an̄s pꝫ.q: cū aīe ptes ñ fue
rint ipedite:videbūt esse eq̄les i virtuts suis.
si igit repleant' ꝓportionabilr eq̄ intēsi erūt
singlarū act⁹. ¶ Tertio.q: visio:ꝙ cū in his 3
tribus.s.visiõe:fruitõne:ɀ securitate cõsistat
btitudo.q̄ erūt haꝝ triū potētiaꝝ act⁹.iō
nõ eleuet in pfectõe sui act⁹:vna sup aliam
sꝫ p' tota aīa ɀ oēs ptes ei⁹ p̄ficiat. Et hec
ꝯclo etiā ē bti Aug.xv.de tri c.lxviii dicēt'. ꝙ
erīt hec eq̄lia:qn erūt ab oi languore sanata.
¶ Sꝫ ꝯ ea arguit sic. In pria erit maior a/ ꝯ arguit' primo
mor q̄ visio.igit ꝯclo falsa.ꝯn̄a nota.an̄s p/
batur q̄dā doctore sic. Quia remota carita/
te hituali:adhuc i pria mēs tātū diligeret:
q̄ntū ꝯgnosceret.ɀ cū h̄ iuuat a caritate habi/
tuali:igr̄ pl⁹ ibi amabit q̄ cognoscat ꝯn̄a nota.
q: sic tātū:ɀ āpli⁹:sed sic ꝙ pl⁹.an̄s q̄ ad pmaꝫ
ptē māifestū ē ex q̄ oēs ptes ibi erūt sane:et
ñ ipedite.ɀ q̄ ad scdāꝫ partē q: caritas hi/
tualis nūq̄ excidit.ḡ manet ḡ faciet ibi aliq̄d
amare.ñ āt sic ē de fide:q: illa cessabit. Se arguit 2
cūdo.q: dic btūs Aug.9.de tri.c.9.de puto
ꝙ i pria erit pfect⁹ amor.sꝫ ñ vt q̄ ibi sūt p/
fecta visio igr̄ ñ erūt eq̄les.ꝓbat minor.q: si
mēs pfecte deū ibi videret:et pfecte videret
se ipam ɀ deo.cū ñ eēt ipedita. Et vltra.ḡ co/
gnosceret se ibi tātā q̄nta fuit.ɀ ec̄ d's ꝑfecte mētē
ꝯgnosceret tātā:q̄nta fuit.ḡ mēs eq̄lr ꝯgnosceꝫ
se sicut d's eā cognoscit.q̄d vr̄ falsum.eo ꝙ cognitio
dei respectu cuiuslibet infinite pfectior vid'. arguit 3.
¶ Tertio.idem non est equale sibi. igitur

ista tria non sunt equalia in pr̄ia. ꝯseq̄ntia
tenet per dictū in p̄ma pte hui⁹ articuli. q̄a
iste ptes sūt idē. an̄s. est magri li. j. di. iij. dicē
tis. ꝙ eq̄litas ⁊ silitudo nō est nisi vbi est di
stinctio realis. Idē dic̄ Hilari⁹. iij. de trini.
4 ¶ Quarto ex opposito videt. ꝙ cognitio in
patria sit maior q̄ꝫ dilectio. ḡ ꝯclusio falsa.
ꝑbat an̄s. q: actū malū cōmissū in via cog/
scit btūs. tn̄ respectu eius nō est dilectio. sic
etiā peccaret btūs. Forte dices ꝙ sit nolitio.
et sic adhuc volitio est respectu ei⁹. Contra
5 sic btūs in pr̄ia nō hr̄et q̄cquid vellꝫ ¶ Quin
to. dilectio est necessario maior. ḡ ꝯd'o falsa
ꝑbat an̄s. q: stat ꝙ btūs deū eq̄liter ꝯgscat
sic ⁊ alia. ⁊ tn̄ necessario pl⁹ deū diligat q̄ꝫ a/
lia. Al's em̄ oportebit ꝯcedi ꝙ btūs in patria
equalit' diligat obiectū btificuꝫ ⁊ alia. qḋ
tn̄ est falsū. q: ex q̄ ibi oīa recta fuerit: mag'
Ad 1 diligit mai⁹ bonū ¶ Ad ista r̄ndet. ¶ Ad p̄
mū negādo assumptū ⁊ ad ꝑbatōem dica
tur. ꝙ fundatur imaginatōe nō v̄a. videlꝫ
ꝙ visio ⁊ dilectio in pr̄ia ordine nature fiat
in aīa. ⁊ se ꝯseq̄nt. qḋ tn̄ nō est verū. q: illius
visionis btifice: diuine cāritie: ⁊ dilectōis p
fecte ꝯseq̄ntis: vel anīa nr̄a nō est cā actia.
vel si est coagēs h̄ est min⁹ p̄ncipalr: q̄ꝫ agēs
p̄mū. q: vidr ꝙ tam ista q̄ꝫ illa visio ⁊ dile/
ctio fiat effectiue a deo p̄ncipalr: ⁊ sup vires
nature. Natura em̄ eleuat ⁊ imergit diuini
tatis abysso. nō ita. ḡ fit effectiue ab ea na/
tura: sꝫ a deo q̄ ꝯsesa nāte h̄. Utrū aūt btī ac
tiue se habeāt aliq̄ mō ad illā visionē et ad
illā dilectōem: opiōnes sūt. nec ad p̄ns dis
soluere ppono. Per h̄ ad formā ꝑbationis
cū dr: ꝙ remota quātitate habituali mens
tantū diligeret q̄ntū videt. R̄ ꝙ h̄ n̄ opor
tet. n. si in xp̄ū cā p̄ma tātā dilectōem cū il/
la cognitōe pducere vellet. eo ꝙ libere pdu
cit illa dilectio satians volūtatē. Nec opor
tet si duplaret cognitio ꝙ etiam dilectio
duplicaret. eo ꝙ n̄ sola ꝯgnitio sit dilectōis
cā. sꝫ deus p̄ncipal' causa cū ea libere produ
cens tātā dilectōem q̄ntā vult. Sed dice/
res. vn̄ ḡ scimus ꝙ equal' visioni sit dilectio
ex q̄ de⁹ libere faciāt vtrāqꝫ tātā q̄ntā volu
erit? R̄. ꝙ ppter istud argumētū dic̄ Adam
ꝙ ignotū sit: an eq̄les sint intēsiue. Sꝫ mi/
hi vidr ꝙ eq̄les sint. ſm ꝙ Aug. dicit: vt ta
ctū est. cuius rō est. q: vtrūqꝫ satiat plene su
am potētiā. lumē em̄ glīe ⁊ visio satiāt intel
ligentiā. ⁊ dilectio cū delectatōe volūtatē.
Et cū in eodē hoīe ꝑbabile sit ponere illas
ptes eq̄lis capacitatis. vidr ꝙ q̄nta fuerit vi
sio satiās intellectū: tāta sit dilectio satiās
affectū. ¶ Ad scd̄m dr. ꝙ mentē se cognosce Ad 2
re tantū q̄ntū de⁹ eā cognoscit: pt intelligi
dupl'r. vel in ordine ad se. vel in ordine ad
suas causas. Si scd̄o mō itelligat: patebit
ꝙ mēs nō pfecte videat deū. nec amet deū
pfecte. Nec seipām in deo vidēdo se adeo
pfecte videt q̄ ad suas causas sic de⁹ eā vi/
det. q: de⁹ causas mētis videt cōp̄hēdēdo
scꝫ se. ⁊ in se oēs alias causas. Mēs aūt nō
cōprehensiue deū videt. nec seipā q̄ ad su
as causas. put notū est. ḡ vt sic mēs nequit
eq̄ pfecte se videre: sic eā videt deus. Alio
mō ⁊ quo ad se mētē se videre ita pfecte: sic
eam videt de⁹: pōt adhuc dupl'r intelligi.
Uno mō in ordine ad obiectū cognitū. pu
ta ꝙ cognoscat illud esse tantū in naturali/
bus ⁊ gratuitis: q̄ntū illud etiā ꝯgscit de⁹. et
sic est verū. ꝙ btūs seipm̄ eq̄liter cogscit: tā/
tū q̄ntū de⁹ cogscit ipm̄. vterqꝫ em̄ cogscit
ipm̄ p̄cise esse tātū: q̄ntus ip̄e in se est. Alio
mō possꝫ sumi. ꝙ mēs tātū cognosceret se: si
cut de⁹ eā cognoscit: dignitate cognitionis
qḋ est simpl'r ipossibile. cū cognitio dīna sit
infinite digna. ⁊ cognitio ppa mētis depen/
dēs sit ⁊ finita. ¶ Ad tertiū. ꝯcedit ꝙ prop̄e Ad 3
illa tria nō sint eq̄lia. ⁊ ꝙ pprie nō ꝯparent
penes eq̄litatē in se. sicut ratio arguit. sꝫ cō/
parant penes obiecta. ⁊ etiā penes act⁹. ⁊ vt
sic sūt diuersa in ꝯsideratōne nostra. ⁊ ideo
vt sic equalia vel ineq̄lia esse pn̄t. ¶ Ad q̄r Ad 4
tum. illud qḋ arguit: quasi est impertinēs. q:
cōclusio dicit ꝙ partes iste in patria sint eq̄
les. sic ꝙ q̄ꝫ intēsus fuerit actus cognitiōis
tam intēsus sit etiā dilectiōis act⁹: respectu
obiecti btifici. ⁊ econtra. Stat tn̄ ꝙ plīma
noscat intellectio respectu quoꝝ nō est dile/
ctio. vt peccata in ipis de notis: Legit em̄ in
vita sancti Johānis euāgeliste: eum dixisse
iuuenib'. Uidi angelos vestros flētes. Et
Danielis. x. dicit Danieli ab angelo. Prī/
ceps regni persaꝝ restitit mihi vno ⁊ vigin/
ti dieb'. Ubi btūs Grego. xviij. moraliū
dicit ꝙ fuerit angelus bonus: pro regni per
saꝝ custodia deputatus. ¶ Ex quo patet ꝙ Core
etiam beati nō semp precise tenent se ꝯfor/
mare in volito diuine voluntati. quia quā
doqꝫ nō constare potest ipis: donec eis reue
lata fuerit. Unde nō est incōueniens con/
cedere ꝙ displiceant angelis peccata com/
missorum ipis. vel deuotorum. Et ꝙ nō re/
pugnet eorū beatitudini: huiusmodi dis/
plicentia. nec etiam ꝙ nō omnia fiant que

ẽpi quo ad alios oprāt. vez reducenti de di
ctis duob9 angel. Sz sufficit ad eoꝝ btitu
dinē: ꝙ ꝗcquid sibi fieri velint: h̄ habeant.
Orāt aūt ꝓ salute deuotoꝝ ipis cōmissoꝝ:
et alioꝝ quoꝝ multi dānabunt finalr. qđ
tñ forfassis nō est eis finalr reuelatū. Sz
de pctō ꝓprio dicat. ꝙ vt puto: btūs vellet
ꝙ deū nūqȝ offendisset. sz qz videt sibi h̄ mi
sericordit indultū: ⁊ se de eternis penis libe/
ratū: ⁊ dilectōi dei restitutū: h̄ ei est maioris
accidētalis gaudij occasio. Utrū aūt dole/
at: credit ꝙ nō. nō est enī ei dolor de impossi/
bili. vellet tñ ꝙ sp stetisset in grā. Et si obij/
ciat. ḡ nō hz omne qđ desiderat: qđ tamē ad
Ad 5 suā btitudinē spectat: nō sequit. ¶ Ad q̄ntū
negat añs. Et ad ꝓbatōem pōt dici. ꝙ btm
eque clare cogscere deū ⁊ alia: pt itelligi du
pliciter. Uno mō ꝙ eq̄ ꝯphensiue. ⁊ sic dixi i
que. q̄rta. in solōne ꝓmi argumēti. ꝙ deum
btūs minime videt. qz infinite deficit a cōp/
hensione dei. ⁊ nō a ꝯphensiōe alteri9 hz se
Alio mō ꝙ visiōe eque intēsa. ⁊ h̄ mō pt di
ci ꝙ nō sit incōueniēs visionē boni finiti esse
in intellectu btī eq̄ intēsā: vt visionē dei. sic
etiā tūc dictū erat. ⁊ ꝯcedit ꝙ deū pl9 q̄ȝ ali
qđ creatū diligat. nō tñ dilectio dei ē inten
sior q̄ȝ sua visio: seu etiā in isto casu: q̄ȝ visio
spūs creati. nō enī oportet ꝙ visionib9 eq̄ inte/
sis correspondeant amores eq̄ intēsi in pt̄ia. ni/
si respectu obiecti btifici. Jmmo dilectio al
teri9 boni pōt esse minor q̄ȝ sua visio. qz volū
tas tracta ab obiecto btifico paruā admo/
dū dilectōem ⁊ delectatōez hz de bono cre
ato: q̄ȝtūcūqȝ pfecte cognito. qz illđ fortas/
sis nō est ei bonū. Uel si bonū ei fuerit: non
tñ eq̄ bonū sic pfecte cognitū. Nec mirādū
ꝙ visio dei q̄ȝtūlibet remissa a tota sua spe/
cie satiat ptē intellectiuā. ⁊ dilectio sequens
ptē volitiuā. q̄ȝ neutrū pt visio vl dilectio
boni creati: nec nata est facere. Jmmo nō ē
magnū incōueniēs dicere ꝙ visio depēden/
tis sit eq̄ intēsa: cū ea visiōe quā hz beatus
de deo. ⁊ ꝙ tñ visū depēdēs odiret: seu odio
hēret. ⁊ nō diligeret. vt si eēt act9 deformans
imaginem dei. vel eēt pctm̄ in sibi deuoto.
Dices ḡ ad min9 ptes imagīs nō sint equa
les: respectu boni creati. qz pl9 q̄ȝ diligebat
nouit. vt dictū est. Pōt ḡ cōcedi qđ infert.
qz de illa eq̄litate nō curauit btūs Aug. sz
de obiecto btifico. Tertio mō. ꝙ visio esset
ei eq̄lr ꝯgrua. ⁊ h̄ mō negat ꝙ q̄ȝtūlibet intē
sa visio boni depēdētis eēt ei eq̄lr ꝯgrua: sic
visio dei. qz hec ñ satiat. illa ꝓo satiat vidē

tē. Eodē mō dilectio dei seq̄ns q̄etat voliti/
uā potētiā. qđ ñ fac dilectio boni depēdētis
q̄ȝtūlibet intēsa. Hoc de. iij. arti. ¶ Ad rōes ad pmā
pncipales. ¶ Ad pmā: negat ꝯña. ad ꝓba/ rōnē pn/
tōez dr: sic dictū fuit in qōne. j. ꝙ lz aīa isti cipaliuz
nite distet a pfectōe pmi: sic ⁊ cetere res. attri
butiue tñ sibiores hz opatōes: q̄ȝ alie res in
feriores. Et ꝓpt̄ h̄ fm diuisas ei9 vires et ea
rūdē virtū diuisas opatōes in ea ē imago. ⁊
in alijs vestigiū. ¶ Ad ꝯfirmatōez. nō ē sic ad ꝯfir.
de trinitate quā tu recitas in brutis. ¶ Primo
iō. qz nō nata est esse respectu obiecti btifici
qz brutū nec spēm nec ꝯgnitōez nec dilecti/
onē aīalē hz: respectu dei. neqȝ natū ē hēre:
vt imago hēre tenet. ¶ Scđo. qz ea ibi ñ sūt 2
nata eē ꝑpetua: vt i ptib9 imagis: ⁊ ipe ⁊ ea
rū act9 sūt ꝑpetue. vl ad min9 esse pñt in pt̄ia
¶ Tertio. qz nō appertāta nob̄ i eis dr̄ia: 3
vt in hoīe vl angelo. ¶ Quarto. qz oia bru 4
ti diuisibilia sūt. nō āt ꝓpe imago diuisibi
lis erit. sz indiuisibilis ē: sic ds cui9 est imago
sūme simplex ē ¶ Ad scđaz. nō oz imagiez Ad aliā
ipfectā eiusdē eē spēi. Hilari9 āt in loco quē
allegas loqt de imagine pfecta. quō sol9 fi
lius ē imago pt̄is. de q̄ ad pñs nō ē q̄stio.
vt tāgebat in q̄rto notabili pmi art. ¶ Ad Ad 3
tertiā. ꝯcessa maiore: negat minor. ⁊ ad pri
mā ꝓbatōez dicat. ꝙ ipe vires aīe sūt vna
imago trinitatis. nō in sua eēntia: sz ꝑ relati
onē ad dictos suos triplices act9. ¶ Et ad i ad pmā
probatōez. qz in sua eēntia sūt vna aīa: ⁊c. ꝓbatiōz
dicat ꝙ h̄ sic verū: ⁊ iō vt sic repñtat vnitatē
pozitatē aūt hñt respectu opeꝝ. ⁊ sic repñtāt
trinitatē: ⁊ duas distictas origines. vt dicebat
in q̄rto nobili. ij. articli. ¶ Ad scđaz. lz he vi Ad 2
res nō ꝯphēsiue sint dei capaces. sūt tñ ei9
capaces apphēsiue ⁊ btifice. ¶ Ad tertiā ꝓ Ad 3
batōnem h̄ mēoria corñdet pt̄i. ⁊ ad ipro
batōes dicat ꝙ mēoria capit h̄ nō put ē sen
sibiliū: nec vt ē pteritorū. sz put ē receptiua
spēꝝ: seu pmoꝝ actuū ꝑ q̄s fit iudiciū in in/
tellectu absqȝ dr̄ia pteritōis. vt dictū est i
iij. nobili. ij. art. ¶ Ad q̄rtā ꝙ imago corpal Ad 4
repñtat fm exteriorē dispositōez. mō aīma
nr̄a ē imago spūal. qz illi9 rei q̄ sūme spūal
ē. idōqȝ rō nō pcedit. ¶ Ad. 5. dr ꝙ hec tria Ad 5
nata sūt i hoīe recipe imaginē reformatōis
añ obstlatōz q̄ ē in dānatis. ⁊ iō imago i eis
manet: q̄ fuit i hoīe. Etiā i demōib9 ē ima/
go. qz ptes btificabiles añ casū: etiā p9 casū ad ꝯfir.
pmāserūt in suis naturalib9. ¶ Ad ꝯfirma
tionē. qz spes pōit in mēoria in hac vita iqȝ/
tū reseruat spēs repñtantes diuina pmissa. et

securitas in patria ponitur in eadē. Nec est in-
cōueniēs vt posterior ptus pori correspondeat.
inq̄tū hec bona de q̄bꝰ est spes: sūt originalit
Ad 6 a deo p̄ic. ¶ Ad sextā q ibi potētia cognoscēdi
accipit cōit: put icludit oēs vires aie. s; sili-
tudo q̄ est p gr̄am gr̄tū facientē singlarit at-
tribuit volūtati: in q est caritas approp̄ate
ad ↄfir. ¶ Ad ↄfirmatioēz pz ex tertio articlo: quō
debeāt esse eq̄les. qz obiectiue: ↄ q̄ ad actꝰ bti
ficos in pr̄ia intēsiue. Et q̄n obijcit. mlta in
telligimꝰ q̄ nō volumꝰ. dr̄. q ibi volūtas su
mit large in pn̄ti. put. s. dr velle oē illō quo
vtit. ↄ sic nata ē velle oē itelligibile: eo mō q̄
ad 4 rōz nata est vti ipo: vl voledo vl noledo. ¶ Ad
quartā rōem p̄ncipalē. q imago nūq̄ tollit
sc̄z de tri. c. iiij. Ad auctātē bti Aug. de vno
martyre. q loq̄t de imagine informata per gr̄
tiā: vel iusticiā originalē. quā si seruasset: sp
Ad 5 actu vel habitu deū laudasset. ¶ Ad q̄nta.
q licet an̄ia hoīs sit integra in naturalibꝰ.
tn̄ q̄ ad actꝰ gr̄tuitos quibꝰ imago pulchra
reddit: ↄ colorata. p culpā ↄ ignorātiaz ita
deformis facta est. q q̄ ad pulchritudinē q̄
nata erat q̄si imago dei possibilit futura fere
nulla facta ē. Ad auctātē ↄfirmātē di. est q
loquat nō q̄ ad esse: s; q̄ ad btm̄ esse imagī
Ad 6 ¶ Ad sextā. ↄcedit q aīa ē magis imago dei
q̄ hō. loq̄ndo p approp̄atōez. qz hō nō est
dei imago: nisi rōne ptis. Aīa em̄ est magl
sp̄ual q̄ hō. Nā hō nō nisi rōne ptis ē sp̄u-
alis. Ad iprobatōez ↄcedit q hō sit pfecti-
or q̄ aīa sua. eo q nulli initit: vt dictū fuit i
ↄclone p̄ma. Et ḡ est magis silitudo p̄mi
q̄tū ad inniti nulli. s; tn̄ nō est magl ima-
go: s̄m totū. eo q origines psonas rep̄ntan
tes nō ei cōueniāt: nisi rōne aie. ↄ rōne earū
dē potissime dr imago. Et ḡ q̄ ad has origi
nes ↄ indiuisionē q̄ est in deo. aīa magis est
imago q̄ hō. s; q̄tū ad pfectōez simplr ↄ p
se stare hō ē pfectior: ↄ vt sic deo silior. Rato
pꝰ oppositū ē p dictis in ↄclone p̄ali. Hec
de questione septima.

Octauo queri

argūt 1. tur circa distinctōem q̄ ↄ. vtrū
deus genuerit deū. ¶ Arguit p̄
mo q nō. qz in diuinis nō ē gn̄atio. igit. ↄn̄a
tenet. ↄ pbat an̄s p̄mo. qz gn̄atio ē q̄dā spe
cies mutatōis: vtz. v ph̄. ↄ nō in diuinis ne
quit esse mutatio. Malach. iij. Ego deus ↄ
Scd̄o sic nō mutor. igit ibi nō est gn̄atio. ¶ Scd̄o sic
Generatio videt solū ideo repiri: qz spēs ne
quit in indiuiduo ppetuari. S; deus ē eter
nus. igit. Maior ptz. ij. de gn̄atōe. ca. penl.
vbi dicit. qz corpalia nequeūt sp esse eadez
numero: alio mō suppleuit esse deus: dās
continuā gn̄atōem: vt maneāt eadē in spē.
Minor nota est. qz eternꝰ pater: eternꝰ filiꝰ
eternus sp̄usanctus. ¶ Tertio. qz in creatu 3
ris pfectioribꝰ non inuenit gn̄atio. ḡ nec in
deo. pbat ↄn̄a. qz q̄nto creature fuerūt perfe
ctiores: tāto magis accedūt ad dei silitudi-
nē. q̄ ḡ ex maiori pfectiōe repit: nō in eis:
s; solū in inferioribꝰ minꝰ pfectis nō debet
repiri in deo. ↄ minor pz. qz angeli nō gene-
rant. ¶ Quarto. qz gn̄atio videt esse actꝰ me 4
dius: int generantē ↄ genitū. s; nihil medi-
at inter p̄rem ↄ filiū. ḡ in diuinis nō est ge-
neratio. Maior ptz. qz est actꝰ p quē filius
erit de sb̄a p̄ris. mō tale videt esse mediū in
ter terminū a q̄ ↄ terminū ad quē. ¶ Quin- 5
to si in diuinis sit gn̄atio: vl gnans generat
essentiā: distinctā a sua. s; hoc nō. qz sic plu
res essent essentie diuine. vl gn̄at pcise eadē
essentiā: q̄ est ipm. qō si sic gn̄aret seipm: cō
tra btm̄ Aug. p̄mo de tri. c. p̄mo dicentē. ni
hil gn̄at seipm. Uel gn̄at aliq̄d aliud in es
sentia eadē. ↄ sic ibi esset ↄpositio in genito:
ex essentia q̄ est in p̄re: ↄ ex eo qō in ea gn̄at
scz filio. Uel simplr nihil gn̄at: ↄ sic hr̄ pro
positū. ¶ Scd̄o p̄ncipalr arguit sic. Aliq̄s Scd̄o arguitur p̄ncipa
deꝰ nō gn̄at deū. ↄ nō nisi vnꝰ est deꝰ. ḡ nul
lus deꝰ gn̄at deū. Maior ptz. qz aliqs de
us ē tota trītas: p̄r. filiꝰ. ↄ sp̄ussc̄us: p mgr̄z
i lra. ↄ ipe nō genuit deū. qz ē eēntia diua: q
nō gn̄at: nec gn̄at. vt i lra dic mgr di. q̄nta.
¶ Cōfirmat. qz demōstrādo filiū iste ds nō ↄfirmat
gn̄at deū. igit. mior pz Deut. vj. Audi isrl:
dn̄s ds tuꝰ vnꝰ ē ¶ Cōfirmat. Si ds genu Confir.
it deū. vel ois ↄ h̄ nō. qz 1ā ē h̄ iprobatū. vl
nullꝰ: ↄ h̄ ↄppositū. vl aliqs ds genuit: ↄ a-
liqs nō genuit. ↄ erūt plēs dij. ¶ Tertio sic. argūt 3
In oi gn̄atōe distiguit gn̄ans a gn̄ato. igit
si ds gn̄at deū: ds distiguit a deo. ↄ deꝰ erit
aliꝰ a deo qō nō ↄcedit. ¶ Quarto p rōem argūt 4
mgri. Si ds genuit deū: vl genuit se deū:
vl aliū deū s; nllo modoz ḡ. ↄc. ptz maior
qz idē ↄ diuīsā sufficiēt diuidūt ens. mō se ē
relatm̄ idētitatis. ↄ aliꝰ ē relatm̄ diūsitatis. ḡ
diuisio maioz ē sufficiēs. mior pz i lra. n̄ em
gēuit se. qz nihil gn̄at seipz: vt dc̄z ē pꝰ. nec
aliū. qz sic plēs eēnt dij. ¶ Cōfirmat. qz aliꝰ
videt retrahere hūc terminū deus: p adiū-
cto notionali. scz p psona. igit vt sic hec erit
vera. deus genuit aliū deū. sic hec scz. deꝰ ge
nuit aliā psonā: a psona gn̄ante. ¶ Confir- Confir.

mat item. vel si deus sumit pro essentia: et sic falsum erit quod deus genuerit deum. vel pro persona: sic verum videbitur quod deus genuit alium deum. sic persona genuit aliam personam. ¶ Quinto sic. Si deus genuit deum: vel ergo deum qui est deus pater. et si sic. pater seipsum genuisset. vel deum qui non est deus pater. ergo cum genuerit deum: genuit deum alium a deo patre. ergo erit vnus deus qui est pater. et alius deus genitus qui non est deus pater. et a deo patre. et sic erunt duo dii. In oppositum est magister in littera et symbolum Nicenum: quod canit ecclesia. Deum de deo. lumen de lumine.

argu. 5.

In hac questione

erunt tres articuli breues. Primus de eo quod tangitur in primo argumento. Secundus de quesito. Tertius de modo soluendi paralogismos in diuinis. ¶ Quo ad primum sciendum est secundum beatum Tho. circa hanc distinctionem. q. prima. art. primo quod cum non sit aliqua imperfectio in deo: sed summa perfectio. quicquid est perfectio simpliciter in creaturis: deo attribui potest. Et si aliquod predicatum deo attributum perfectionem importet vna cum imperfectione. hoc seclusa omni imperfectione solum potest in deo inueniri. Si vero nomen deo attribuatur: quod simpliciter ab imperfectione suscipitur sicut esse lapidem vel leonem. hoc deo attribuitur metaphorice: et non iuxta suam primariam significationem. conuenit tamen deo huiusmodi significatio metaphorica secundum aliquem modum multo eminentiorem quam fuerit modus in creatura inuentus a quo huiusmodi metaphorica sumitur. vt fortitudo maior in deo est seu in christo quam in leone vero. ¶ Secundo est notandum quod nomina imponuntur propter specialia: secundum rationem diuine: quam habet species. non autem secundum rationem generis. ¶ Ex quo sequitur quod dum genus imperfectionem denotauerit: et diuina perfectionem. si nomen impositum a diuina deo attribuatur non erit secundum id sumenda: quod est generis. sed secundum diuinam quam est perfectionis. vt cum scientia in genere sit habitus: qui accidens est non secundum hoc dicitur in deo scientia. sed cum secundum diuinam hanc sumitur. scilicet cognitiuum certitudinaliter et sine formidine. sic in deo dicitur scientia. Sic etiam generatio prout est species mutationis. dicit exitum de potentia ad actum et materialitatem in genito: et multiplicationem et diuisionem essentie in diuisis suppositis: iuxta suam significationem generica. quare vt sic erit imperfectionis simpliciter. et per consequens non erit attribuenda deo. cum deus sit purissimus actus. Sed quantum ad rationem completiuam generationis quandam includit perfectionem. scilicet acceptionem essentie ei communicate in similitudine perfecta. saltem generatio filii passiue accepta. et communicationem dicitur: si actiue sumatur. et hec non sunt imperfectionis. ¶ Illo premisso: erit conclusio realiter. licet generatio in diuinis effi-

Circa articulum primum nota

Notandum 2

Corelarium.

Conclusio

caci ratione naturali non possit probari: tamen simpliciter concedenda est a nobis. Prima pars patet per ea que dicta sunt in q. 3. precedente. quod in lumine naturali trinitas in diuinis conuinci non possit ratione efficaci. Secunda pars patet Esaye vlt. domino dicente. Nunquid ego qui alios parere facio: ipse non pariam: etc. Item quia scriptura ponit ibi patrem et filium. etc. Et hec de primo articulo.

Quantum ad secundum

articulum. Sciendum est quod hoc nomen deus supponit essentiam. et supponit pro persona: et pro essentia indistincte. Unde quandoque stat pro vna persona. vt cum dicitur. deus est pater. vel deus generat. et etiam quandoque pro pluribus supponit personis. vt cum dixerimus: deus est tres personae. pro personis tamen. quia hoc se stat et licet deus significatiue significat: primaria sua significatione stare videtur pro essentia vero ratione diuine simplicitatis. quia ibi non est distinctio nature: suppositi. ab eo quod per naturam est suppositatum. ¶ Per hoc ponitur conclusio realiter. quod hec est simpliciter vera: deus generat deum patet per rationem posita oppositum. quia persona patris que est deus: generat personam filii que est deus. Secundo. quia perfectissimus actus est summe sui communicatiuus. et non in creatura. ergo in persona diuina. patet maior. quia de ratione actus est agere: et se communicare. patet minor. quia creatura non eandem cum deo naturam habet. ergo ad eam non erit diuine nature summa communicatio. quia eam creatura non habet. Hoc de secundo articulo.

circa articulum 2 nota

Conclusio

Quo ad tertium ar-

ticulum est sciendum quod venerabilis Anselmus libro suo de processione spiritus sancti c. q. in sententia dicit. Cauendum est in paralogismis terminorum diuinorum. ne ex essentie summa simplicitate concedatur vel inferatur consequens: repugnans personarum pluralitati. et etiam econtra ne ex personarum pluralitate concedatur: vel inferatur consequens. essentie simplicitati repugnans. Unde propter primum illud est argumentum sophisticum. omnis pater in diuinis generat. et essentia diuina est pater in diuinis. ergo diuina essentia generat. Nam si valeret ex pluralitate personarum inferenda veniret essentiarum diuinarum pluralitas. si enim essentia generaret et non seipsam. quia nihil seipsum producit esse: generaret aliam essentiam. et sic plures essent essentie diuine. Eodem modo non valeret econtra arguendo. hec essentia diuina est pater. et hec essentia diuina est filius in diuinis. ergo filius in diuinis est pater. Ibi enim ex essentie vnitate inferimus personarum pluralitas. Ubicunque ergo sic obuiat relationis oppositio: quod ex vnitate essentie inferimus personarum pluralitas. vel ex personarum pluralitate essentie vnitas. ipsum argumentum non valet. ¶ Secundo est notandum. quod duo sunt modi generales exprimendi defectus paralogis-

circa articulum 3 nota.

notandum 2

moꝝ peccantiū in materia trinitatis. Pri/
mus est: qñ in terminis cōib⁹ pmissa vniu/
salis nō hꝫ vere dici de oī: si fuerit affirmatiua.
aut vere dici de nullo: si sit negatiua. Exem
plū de affirmatiuis. Ois essentia diuina ē pr̄.
Hec q̄uis ſm cōem loq̄ndi modū videat̄
esse de oi. nō tn̄ hꝫ vere dici de oi. cū aliq̄d
sit ſbiecti suppositū: de q̄ p̄dicatū nō p̄t di/
cat. puta filiꝰ vel spūſſctūs. Eodē modo in
alijs. Ois pr̄ in diuinis gn̄at: non hꝫ dici ve
re de omni. Nā de essentia d̄r ſbiectū: d̄ qua
nō d̄r p̄dicatū. essentia em̄ nō gn̄at. nec pro
positio denotat: q̄ p̄dicatū dicat̄ de essētia.
Eodē mō est in dici de nullo. vt si dicat̄. nul
lus filius in diuinis est pr̄. q̄ nō sit sufficiēs
dici de nullo. ppositio em̄ nō denotat h̄: q̄ d̄
essentia neget̄ pr̄ de qua tn̄ d̄r ſbiectū. Per h̄
multi soluūt̄ palogismi. vt hic. ois essentia
diuina est pr̄. dei filius est essentia diuina.
ergo dei filiꝰ est pr̄. Et hic. Ois pr̄ in diuinis
generat. ⁊ essentia diuina est pr̄ i diuinis. igit̄
essentia diuina gn̄at. In oib⁹ talib⁹ est falla/
cia accidētis. maiores em̄ ipoꝝ nō sunt pfe
cte vniu̇sales. ideoq̄ꝫ in ipis nō est veꝝ dici
de oi. Silr̄ ⁊ in negatiuis. Nulla eēntia di
uina gn̄at. ois pr̄ i diuinis ē essentia diuina. igr̄
nullꝰ pr̄ in diuinis gn̄at. In maiori nō est
Concl. veꝝ dici de nullo. q̄re nō valebit syllogismꝰ
¶ Ex h̄ secūdo diceret̄. q̄ oēs syllogismi oi/
um figuraꝝ tenēt etiā in diuinis terminis:
dūmō fiat debita distributio: in p̄missa re/
gulāte syllogismū. ita q̄ in ea sit veruꝫ dici
de omni. vel veꝝ dici de nullo. q̄ sic videbit̄
nō reperiri instātia. Sꝫ diceꝫ aliq̄s q̄ualia
erūt illa signa. ⁊c̄. Rn̄det̄ q̄ illa. scilꝫ. Oē
qd̄ est. nihil qd̄ est. oēs res q̄ sunt. nulle res
Obiectio que sūt. Uel hec Omne idē oēs res eedem
nihil idē. nulle res eedē. ¶ Sꝫ si q̄ diceꝫ q̄s
Uidet̄ q̄ etiā cū illis vniu̇salr̄ nō teneāt. nō
em̄ sequit̄. Oē illud qd̄ generat: gn̄at. sed
oē illud qd̄ est essentia diuina: est illd̄ qd̄
2 generat. ḡ omne illud qd̄ est eēntia diuina:
generat. vt notū est. ¶ Scd̄o diceret̄. q̄ oēs
pfectas ⁊ debitas arguēdi formas syllogisti
cas tradidit Aristoteles. ⁊ tn̄ illis nūq̄ꝫ vsꝰ
est signis. sꝫ alijs. scꝫ ois. nullus. vt pꝫ per
Ad 1 totū librū prioꝝ. ¶ Rn̄det̄ ad p̄mū. ↄcedē/
do hmōi formā nō valere. nec ibi debite ar
guit̄ p dicta signa. licꝫ em̄ ibi ponant̄ illi ter
mini. scꝫ illud qd̄. ipi tn̄ ponunt̄ vt ptes ſb/
iecti: nō vt distributiua. q̄re adhuc tal' non
erit ↄplete de omi. Un̄ si diceret̄. Oē qd̄
est illud qd̄ generat: gn̄at. vel etiaꝫ omne idē

illi qd̄ generat: generat. ⁊c̄. discursꝰ fieret bo
nus. sꝫ maior falsa p essentia. ¶ Forte dicet̄ Oppōit
q̄ sit idem dicere. Oē qd̄ ē essentia: ⁊ ois
essentia. ḡ si p̄mū facit ppositōem vere de oi
etiā h̄ faciet secundū. ↄña nota est. ⁊ añs p
bat̄. q̄ dicere. Oē qd̄ est essentia. valꝫ idē
dicere. omne ens qd̄ est essentia. mō ens qd̄
est essentia: ⁊ essentia ↄuertunt̄. Tum quia
vniu̇salr̄ de se verificant̄. cū q̄ ens est neutri
us generis in grāmatica. ideo p essentia so
nat. ⁊ in diuinis n̄ sūt plā entia: sic nec plu
res essentie ¶ Rn̄det̄ q̄ q̄cquid sit d̄ illo cō Rn̄det̄
sequēte vltimo: q̄ ibi falsum assumit̄: cū d̄r
q̄ hec scꝫ. oē qd̄ est. valeat tantū vt omne
ens qd̄ ē. q̄ li ens hꝫ rōem ptis ſbiecti. sed li
oē qd̄ est: hꝫ rōem puri signi: faciētis veꝝ
dici de omi. distribuit em̄ terminū cui addi
tur: p omi eo de quo d̄r respectu copule. Ta
le etiā signū est apud aīam incōplexū: q̄uis
in voce nō habeamꝰ incōplexū ei correspōdēs
¶ Ad scd̄m q̄ Aristoteles nesciuit: hmōi tri Ad 2
nitatis mysteriū. ⁊ id̄o vsus est signis cōsue
tis. Uel meliꝰ. q̄ Aristoteles nō expsse cōit̄
vtit̄ illis signis. s. ois nullus. sꝫ potiꝰ istis. s.
si a omi ei in quo est b. ⁊ b omi ei in quo est
c. Et p illa signa sic expssa circūloquit̄ ⁊ intel
ligit signa: vera dici de omi facientia: ⁊ etiaꝫ
verū dici de nullo. Tertio pporcionabilit̄
diceret̄. q̄ sil'r esset in syllogismo expositorio
videlꝫ q̄ sit bonus: inq̄ꝫtū regulat̄ p hmōi
signa. puta q̄ a termino singulari tento sit
bona ↄsequētia: ad ipum sumptū cū hmōi
dici de oi. vt hec essentia diuina est pr̄. si de
bet ex ea fieri illatio: oportet q̄ accipiat̄ loco
istiꝰ. oē qd̄ ē hec essentia diuina: est pr̄. vl' ex
pressius vt aliq̄ etiā in plurali nūero dicūt.
et oēs res q̄ sunt hec essentia diuina: sunt pat̄
vel etiā in singulari. Ois res q̄ est hec eēn/
tia diuina est pr̄. et nulle res sūt hec essentia
diuina: q̄n ipe sint pater. Alio mō dicūt a/
liq̄. q̄ hmōi syllogismi valēt: cū signis cōib⁹
dūmō debite ſbsumat̄: ſb distributiōe maio
ris. Un̄ dicūt q̄ illa sit de oi: in q̄ ſbiectuꝫ ex
vi sermonis p nullo supponere denotat̄: q̄n
p̄dicatū cōueniat eidē. sꝫ nō opteat q̄ cōue
niat oī illi: qd̄ res significata fuerit p subie/
ctū. Nec sp ppositio illud d̄notat. vñ hec
Ois diuinitas est pr̄. est vlis: ⁊ de oi. ⁊ si nō
nisi vnā habeat singularē: hāc scilꝫ. hec di/
uinitas cōis est pater. Et qñ obijcit̄. q̄ filiꝰ
sit diuinitas. rn̄det̄ q̄ h̄ sit verū. sꝫ pro filio
nō steterit ſbiectū in maiore. nec p aliq̄ per
sona inq̄ꝫtuꝫ talis. sed p essentia absolute.

Similiter hec. Omne illud qd est pater est
pater. sbiectu no supponit p filio. licet filius
sit illud ens: qd est pater. Naz maior illa ve
ra no esset: si sbiectu supponeret p filio. Et
ideo si filius sbsumat: filius est illud ens qd
est pater. vera est minor. sz syllogismus no est
bonus. qz sb distributoe maioris no fit sb-
sumptio in minore. Forte dices. Omne illd
qd est pater: est pater. sz omne illud qd e es-
sentia: est illud qd est pr. Nonne h fit debita
sbsumptio. Re. q no. qz in maiore est distri-
butio tm pro patre. z in minore est sub-
sumptio p trib psonis. sicut si li qlibet restrin
geret ad masculos. vt qdam in alia scia di
cunt. z diceret sic. qlibet ho est mulier. z om
ne anial ronale est homo. ptz q syllogismus
no valeret: ppter sbsumptoem excedentez
distributoem maioris. Item modus sz ada
est sbtilis. sz ego no bene intelligo eu. nec est
comunis. Immo veritate dicedo. si ego di
cere. ois essentia diuina est sbstaria: seu e p-
sona. costat q ibi essentia supponeret p tri-
bus psonis. Similiter si diceret i ppoe fal-
sa. Omnis essentia diuina est lignu. quare
ergo no etia sic supponit in ista: ois essentia
est pater. quid em restringit illu terminu es-
sentia. Veru est q Adam diceret. q. distri-
butio sit solu pro re absoluta: z no p psona
Sed tunc satis est mirandu: quo terminus
distribuat p re absoluta: z no pro psona. et
tame illa res absoluta est eade psone. si em
socrates sedeat. z distributio fiat p socrate:
etia fit pro sedete. Studiosus tn ex his eli
gat modu magis placente ei. Ego sto in p-
mo. Docte tertio articulo. Silla dicta sut
supra q vj. in solutoe qrti argumenti. ¶ Ad
ad pma roem pncipaliu. rones pncipales. ¶ Ad pma: negetur ans. et
ad pbatoem p dicta pmi articuli. q hmoi
termini. s. gnatio: scietia. zc. q deo attribuut:
circuscriptis impfectoib attribuunt ei. na
scientia dei no est habitus: vl qlitas. sz cer
ta cognitio. Similiter diuina gnatio est: no
eius mutatio: sz pductio filij secludes soli-
tudine. q pductio est pfectois. s. acceptio fi
lij in om. mod a sillitudine essentie patris. z
Ad 2 hec est absq mutatoe. ¶ Ad secundaz q
in creaturis in quib est generatio: imperfe-
ctione includes ordinata est gnatio: in spei
perpetuatoem. q no pprie in indiuiduo cre
ato esse potest. Sed in deo vbi est pfectissi
ma gnatio: qz alterius psone pductio a pso-
na patris in eade oimode sba est generatio
ex pfectissima pfectioe diuinatis. in q non
esse debet nec esse pot solitudo suppositi. nec
essentiaz multitudo. ¶ Ad tertia: negado Ad 3
znam. qz gnatio pluriu suppositoz in ead
essentia in nullo nisi in solo deo pot reperi-
ri. gnatio aut impfecta z impfectoem inclu
dens est in creaturis inferiorib roe indige-
tie: qua no habet creature pfectiores. ergo i
ipis no est aliq gnatio sbalis. puta in age
zc. ¶ Ad quarta. In creaturis vbi in geni- Ad 4
to fuerit ex materia z forma zpositio: gene-
ratio aliq modo mediat inter generante: ta
qz causam efficiente a qua fit gnatio: z geni
tu tanqz terminu ad quez generatio vadit.
sz hec generatio impfectois est: z in diuinis
no habet locu sz ibi gnatio no addit aliqd
essentie diuine in psona genita: p qd distin
guatur a generate. sed ex ipo qd accipit a ge-
nerate: pprietate psonali esse ab ipo genera
te distinguit. s. filiatioe que est eade essetia.
vt dictu est in qstione de trinitate psonaz.
et ideo nulla est ibi zpositio. ¶ Ad qnta ne Ad 5
getur diuisio. non em generat essentia: nec ali
quid additu essentie: nec aliqd aliud. sz pa
ter gnans gnat aliu: scz filiu. cui coicat totu
suu pfectu esse. z sic cessat ois copositio. gna
tur em psona filij: pprietate filiatois. que no
distinguitur ab essentia: nisi formaliter. put
sup dictu est. ¶ Ad scdam ronem pncipale ad 2. pncipalez.
cu dicitur. Aliqs deus no genuit deu. dicunt
Occam z Petrus aureoli. di. iiij. q. j. z adam
di. xxxiij q. ij. q illa de vi sermonis sit vera. qa
filius no genuit deu: nec spus sctus. etiaz si
deus teneatur essentialiter: itez deus non ge-
nuit deu: cu essentia no gnat. Eode mo co-
cedende essent he de vi smois. deus no est
pater. deus no est filius. tenedo li deus a pte sb-
iecti psonaliter. Sz vt dicut: ecclesia nullam
earum admittit: ad vitadas hereticoz versu-
cias: cora simplicib. q in eode sensu vtuntur
indefinitis z vniuslalib. s. istis. deus no ge-
nuit deu. z nullus deus genuit deu. deus no est
pater. z nullus deus est pater. De q est Aug.
exeplu. si qreretur vtrz coluba fuit in arca noe
et diceretur: q coluba no fuit ibi. intelligeretur
quasi nulla coluba ibide fuisset. no de vi vo
cis: sz ex vsus ipius accomodatioe. Ergo vt
sic negetur maior. no quia falsa: sed qz in sim
pliciu aurib male sonas ea vniuslaliter su-
mentiu. Forte replicabitur. g maior est vera.
et silr minor vera. s. q noni si vnus sit deus. se
quitur ergo: q de vi sermonis hec erit vera: scilz
nullus deus genuit deu. Rndetur negan-
do discursum. quia li deus in maiore z co-

clusione stat p psona: et nõ notionaliter. et in minore stat essentialr. sic q̃ equocatio im pedit cõnam. minor em̃ (si li deus teneret per sonalr) falsa esset. vt si diceret: q̃ nõ sit nisi vnus deus: sic intelligẽdo q̃ nõ sit nisi vna p sona diuina: seu q̃ nõ nisi vnicũ sit supposi tũ diuinũ. Un̄ valebit in sñia istũ palogis mũ. Aliqd suppositũ diuinũ nõ genuit de um. et nõ est nisi vna deitas. g̃ nullũ supposi tũ diuinũ genuit deũ. Eodẽ mõ nõ valeret: si li deũ in ambabꝰ pmissis teneret essentia liter. sic nõ sequit: deitas nõ genuit deũ. et nõ est nisi vna deitas. g̃ nullũ suppositũ diui nũ genuit deũ. Per illd ptz: qd sit dicẽdũ. si sic argueret. Si deus genuit deũ: vel er go omĩs deus genuit deũ. vel aliqs deꝰ ge nuit deũ. et aliqs deus nõ genuit deuz. vel nullus deꝰ genuit deum. dõz q̃ scda pars de vi sermonis vera sit. vt dictũ ẽ: et diuisio bona. quã tñ pp̃ter causã dictã sine distincti one ecclesia nõ admittit. nõ q̃si scda pars sit falsa: sz q: corã simplicibꝫ erroris occasi onẽ facile iduceret. Et si obijciat. q̃ alia me lior diuisio fieri nõ possit. Dicat negando. Nã explicãdo terminos sic. g̃ vel aliq̃ per sona diuina genuit deũ. et aliq̃ psona q̃ de us est: nõ genuit deũ. et illa ẽ vera. ¶ Ad ter
Ad 3 tiã. cõcessa maiore negeẽ cõna. lz em̃ pat di stinguat a filio: nõ tñ sequit. q̃ g̃ deus sit ali us a deo. quẽadmodũ tñ hõ gñatus ẽ aliꝰ
Ad 4 ab hoĩe gñante. vtz ex dictis. ¶ Ad q̃rtam r̄ndet mgr. negãdo cõnam. q: falsuz est cõna pro vtraq3 ptium. Falsũ em̃ est q̃ deꝰ genu it se deum. q: cũ se sit pnomẽ reciprocũ: sen sus esset. q̃ pr̃ gñans seipm gñaret. Est et se cunda falsa. s. deus pater genuit aliũ deũ. cũ li aliũ sit relatiuũ diuersitatis: et addit huic qd est deũ. noĩ scz essentiali. fieret sen sus. q̃ genuisset aliũ deus in essentia. Et er go nõ genuit se deũ eundẽ ĩ psona. nec aliũ deum genuit in essentia. sz bñ ecõtra genu it nõ eundẽ. sed aliũ in psona: et eundẽ in es
ad cõfir. sentia. ¶ Ad cõfirmatõez. q̃ li aliꝰ importat distinctõem in cõi seu gñali. qñ itaq3 addit termino psonali: importat distinctõez pso nalẽ. qñ termino essentiali iportabit diuer sitatẽ essentie. cũ g̃ li deꝰ sit terminꝰ eẽntial: sensus fieret. q̃ gñaret aliã essentiã q̃ eẽt de Per idẽ pz ad aliã cõfirmatõem. qñ. s. li deũ a pte sbiecti capit psonalr: et tñ a pte predi cati capit essentialr: ideoq3 vt sic erit falsa.
Ad 5 ¶ Ad q̃ntã r̄ndet mgr: distiguẽdo hãc: deꝰ genuit deũ: q̃ nõ est deꝰ pr̃. q: si itelligat sic: genuit deũ filiũ: qui nõ est pr̃. q̃ tñ pater est deus. est sensus diuisus et verus. Alio mo do sic. genuit deũ qui nõ est deus q̃ est pr̃. et hic sensus ẽ cõpositus et falsus. Auctoritas post oppositũ est p dictis in secũdo articlo Hec de q̃stione octaua.

Ono querit̃

n cũ magistro circa distinctõez quinta. Utrũ essentia diuina generet vel generet. ¶ Argui primo q̃ sic. oẽ
arguũ. 1 generãs gñat. sz diuia essentia est generãs. igit. maior nota est ex significatõe termino rũ. oẽ em̃ currẽs currit. ita in alijs. imo ipsa pdicatiõe resoluta: pdicabit idẽ de seipo. q: valebit hãc. omẽ gñans est gñans. q̃ nulla est verior. p Boetiũ sup libro pdicamẽtoꝝ. minor ptz. q: essentia ẽ pr̃ gñans. g̃ est gene rãs. a pte in modo ad suũ totũ. Uel est pa ter gñans. igit erit res gñans. et p cõseqñs erit generãs. pma cõna tenet ab inferiori ad su periꝰ. scda ab equalẽte ad equalẽs. ¶ Se
arguũ. 2 cũdo sic. Ois pater in diuinis gñat. et om nis essentia diuina est pat in diuis. g̃ rc̃. dis cursus est in barbara. maior pz p mgr̃m in littera. sili et minor. Eodẽ mõ expositorie. h pater in diuinis est essentia diuĩa. et h pr̃ ge nerat. igit diuina eẽntia gñat. ¶ Tertio sic.
arguũ. 3 Gñans est essentia diuina. g̃ essentia diui na est gñans. p cõuersionẽ. et vltra. g̃ generat q: v̄bum valet suũ pricipiũ cũ v̄bo substãti uo. et añs ptz. q: pr̃ est essentia diuĩa: q̃ est ge nerãs. ¶ Quarto. qñcũq3 aliq̃ sunt eadez
4 res simplicissima nũero: qcquid tũc verifi cabit de vno: etiã de reliq̃ verificabit. sz eẽn tia et pr̃ sunt etiã res simplicissima nume ro. g̃ rc̃. maior ptz de se: vt videt. et mior pa ter p magistrũ in lr̃a. di. iij ¶ Quinto sic. es
5 sentia est pater filij. g̃ gñat. cõna tenet: p phi lo. v. meth. dicẽtẽ. q̃ aliq̃ dicit ad aliqd ab egisse. vt pr̃ filij a genuisse. añs notũ est ca tholico ¶ Sexto. si pater gñaret: et nõ esse
6 tia. pr̃ nõ esset essentia. sz h cõna est falsuz. g̃ et añs. tñ p pma pte: g̃ p scda pte. s. q̃ essen tia nõ generet. Oẽs cõne sũt note. pter pmã que pbat. q: si oppositio relatiua faciat di stinctõem inter aliq̃: maxie h faceret opposi tio cõdictoria. Sed oppositio relatiua fac in diuinis distinctõem: inter patrẽ et filium ergo vbi reperta fuerit oppositio contradi ctoria: ibi inueniet maior distinctio. cũ q̃ vnus nõ sit alius. vel saltem ad minus rã ta. patz maior. quia oppositionũ maxia est

cõtradictoria. ex .iiij. meth. ꝛ minor nota ẽ. Si igit̃ pater gñat: ꝛ essentia nõ gñat. maior inter pr̃em ꝛ essentiã erit distinctio q̃ int̃ pr̃em ꝛ filiũ. ¶ Confirmat̃. Ois p̃r in diuinis gñat. essentia diuina nõ gñat. g̃ essẽtia diuina nõ est p̃r in diuinis. ↄclusio est falsa: ꝛ nõ maior. igit̃ minor. g̃ sua sbcontraria erit vera .s. essentia diuina gñat. Discursus ẽ in quarto sc̃de figure g̃. ¶ Septio arguit̃. Essentia ẽ gñatio. g̃ gñat aut gñat̃. pbatio cõseq̃ntie. q: vel est gñatio actiua: ꝛ sic gñabit seu gñat. vel gñatio passiua: sic gñat̃. Item ois generatio est denoiatiua illi⁹ cui⁹ est. si ergo essentia sit gñatio: ip̃a denoiabit essentiã. añs p̃z. cũ in diuinis sit gñatio oportz illã eẽ aut essentiã: ꝛ h̃r̃et ppositũ añs. aut p̃sonã: ꝛ cũ ois p̃sona sit essentia: seq̃t̃ iterũ q̧ sit essentia. Etiã p̃z p Anselmũ dicentẽ q̧ in diuinis oĩa sint idẽ in q̃bꝫ nõ obuiat relatõis oppositio. q̃lis nõ est int̃ essentiã ꝛ p̃sonaꝫ. vt patz auctoritatibꝫ: p̃mo Anselmi mono. c. xliiij. dicẽtis. q̧ fili⁹ ẽ eẽntia nata de p̃ris essentia. Idẽ Rich. vj. de tri. c. xij. dicit. nihil aliud est p̃ris p̃sona: q̃ꝫ sba ingenita. ꝛ nihil aliud est filij p̃sona: q̃ꝫ sba genita. Et sbdit ↄ̃nterꝫ mg̃rm ꝛ suos sequaces negantẽ sbam dei esse genitã. Multi tẽporibus nostris surrexerũt q̃ nõ h̃ dicere audẽt: q̃ñ forti⁹ ꝛ multo p̃iculosius ↄ̃ sanctoꝝ patrũ auctoritatẽ ꝛ tot paternaꝝ traditionuꝫ attestatõꝫ audẽt negare. Ad illud q̃ꝺ dicũt: auctoritatẽ inuocare nõ possunt. Afferant si possint: nõ dicã p̃les: vel saltẽ vnã: q̃ neg. ꝛ sbam gignere sbam. Ad hoc autẽ q̃ꝫ dicimus: auctoritates multas etiã ipsi adducũt. ꝛ in morem golie gladiũ q̃ iugulentur: deferentes ad certamẽ pcedunt. Itẽ beatus Aug. xv. de trini. c. xiiij. Verbũ dei patris vnigenit⁹ p omnia patri filis ꝛ equalis deus de deo: lumẽ de lumine: sapientia de sapiẽtia: essentia de essentia: et hoc omĩno q̃ꝺ pater: nõ tñ pater. Idem dicit. vij. de trinit. ca. ij. vbi patet bm̃ Aug. dicere essentiam esse de essentia. cõstat aũt nõ hoc esse: nisi p generatõem. igit̃ essentia est genita de essentia. Idem videt̃ dicere in effectu. li. de fide ad Petrũ. c. iij. his v̾bis. Christũ dei filiuꝫ vnã ex trinitate personã deũ verũ crede. vt diuinitatẽ eius d̾ natura patris natam nõ dubites. vbi diuinitatẽ dicit esse natam: et per ↄsequens genitam. Similibꝫ ratiõibꝫ probari posset: q̧ essentia generet̃. conuertẽdo respectũ de persona patris ad personaꝫ filij. et generantis ad id quod generat̃. Et sic patebũt rõnes sbtiliter intuenti. ¶ In oppositum est mg̃r. ꝛ rõnes sue. ꝛ auctoritates quas allegat distictõe. v. in p̃te p̃ma eiusd̾.

In questõne duo

erunt articuli. Nam p̃mo respõdebo ad q̃stionẽ. Secundo aliqua noua motiua adducã: cõtra respõsalẽ ↄclusionẽ. ¶ Quo ad p̃mũ noto. q̧ hec q̃stio ante decisionẽ ecclesie erat neutra. Quidã itaq̧ dicebãt pro p̃te vna: et quidã pro parte alia. sicut patz p auctoritates añ oppositũ allegatas. ¶ Ex illis nõ obstañtibꝫ p respõsali ↄclusiõe firmiter est tenendũ. q̧ diuina essentia nec generet nec generet̃. Ad cuius ↄclõnis firmã fidem sufficit determinatio ecclesie. extra de sum. trini. ꝛ fi. c. c. Damnamus. vbi dic̃ dominus papa. Nos aũt sacro approbãte cõcilio credimus ꝛ ↄfitemur cũ Petro. q̧ vna quedã res est: incõp̃hensibilis quidẽ et ineffabilis: que veraciter est pater: ꝛ filius: ꝛ spiritussanctus. tres q̃dẽ p̃sone. ac sigillatim persona quelibet earundem. Et sequit̃ ad ppositũ. ꝛ illa res nõ est gñans: neq̧ genita: neq̧ pcedens. sꝫ est p̃r q̃ generat. ꝛ fili⁹ q̃ gignit̃. ꝛ sp̃ussanctus q̃ pcedit. vt distinctões sint in p̃sonis: et vnitas in natura. ¶ Probat̃ etiã rõnibꝫ magistri in l̃ra. q: si generaret. vel gñaret aliã essentiã diuinã: ꝛ h̃ non vt oẽs ↄfitent̃. vel p̃sonam diuinã: ꝛ cũ ip̃a essentia sit quelibet personaꝝ: generaret seipsam. modo nihil se generat. vt auctor est diuinus ille Aug p̃mo de trini. ca. primo. ¶ Item haberet etiã esse relatiũ ad genitũ et ecõtra. ꝛ sic nõ diceret̃ absolute. Vñ Augu. v. li. de trini. c. xviij. q̃ꝺ relatiue dicit̃: nõ indicat sbam ¶ Item in filio essent due relationes. vna ad patrẽ. ꝛ alia ad essentiam et a duobꝫ formaliter esset genitus. scꝫ a patre. ꝛ ab essentia que formalit̃ distinguunt̃ vt superi⁹ est pbatum circa distinctõem. ij. et iij q ij. ¶ Eodem etiã mõ pbat̃. q̧ essẽtia nõ generet̃. nam si pater gigneret eã. et ipse esset illa. ip̃e generaret seip̃m ¶ Item tunc essentia relatiue diceret̃ ad p̃rẽꝫ. ꝛ sic nõ eẽt quid absolutũ: vel nõ indicaret sbstantiaꝫ vt prius dictũ est. ¶ Item tertio. quia pat̃ est hoc quod est ꝛ deus. scꝫ diuina essentia. igit̃ sequit̃ q̧ essentia nõ est a patre: deus. p̃z consequẽtia. quia ea pater est deus. ergo n̾ a patre ip̃a est genita. De rõnes: sed presertim auctoritas ecclesie catholice sufficiant

Marginalia: Confir. — argui. 7 — Dei ar. — Notã. — Ↄclõ i. — pbatõ ↄ. — ꝛ rõnibꝫ — Item — Item — Item — Item — Item

fideli. Hoc de p̄mo articulo

Quantū ad secun-
de 2 ar. dū articulū. ppter hereticoꝝ versucias rec
tare volo alioꝝ rōnes apparētes in ꝯnū di
ꝯ arguit ce veritatis. ¶ Ui ī ꝯtra dicta ꝯclonē pt sic
primo argui. Essentia cōmunicat. ḡ producit. pro
bat ꝯsequētia. cōmunicare em̄ ⁊ cōicari vi-
dent esse relatiue opposita. ⁊ ꝙ nō dicāt ni
si relationes originis. ⁊ ex ꝯñci cōmunicare
2 erit pducere ⁊ cōicari erit produci. ¶ Secū
do pbatur ꝯña. qꝛ qñ due relatiōes fuerit
et vnū extremū vnius sit ꝯuertibilit idem:
vni extremo alteri⁹. tunc reliquū erit cōuer-
tibiliter idem reliq̄. modo pducēs ⁊ produ
ctū sunt vna relatio in diuinis. ⁊ cōicans ⁊
cōmunicatū etiā sunt relatio in diuinis. et
pducens ⁊ cōicans sunt cōuertibiliter idē
igit pductū ⁊ cōicatum erunt ꝯuertibiliter
idem. ⁊ p ꝯñs si essentia cōicat: ipa pducit.
Añs aūt ē btī Aug. xv. de trini. c. xxvj. dicē
tis. Essentiā p̄stat filio actiua gñatō. igitur
arguit. 2 actia gñatio cōmunicat essētiā filio. ¶ Se-
cundo sic. Essentia est filius patris. ḡ essen-
tia est genita. Añs patet p conuersionē. qꝛ
filius patris est essentia. ꝯña pbat. qꝛ sequit
essentia est filius patris igit pater est pater
essentie. qꝛ est pater sui filij. sic sequit: socra-
tes est filius petri. igit petrus est pater socra
tis. Et vltra. pater est pr̄ essentie. igit eēntia
arguit 3. generat a patre. qđ fuit ppositū ¶ Tertio
quia filiatio ⁊ gñari sūt idē formalit. s₃ eēn-
tia est filiatio. igit est gñari. ⁊ p cōseqns ge-
nerat. Maior p₃. quia amb° sunt ppria fi
lio. ⁊ minor nota est. qꝛ sicut essentia est fili
us: ita etiā est filiatio. ⁊ pbatū fuit hoc su-
perius: in q̄stiōe de trinitate psonaꝝ. arti. ij
ꝙ essentia nō dist ingui a pprietate psona-
arguit 4 li. ¶ Quarto ꝙ essentia diuina gñat: arguit
sic. qꝛ filius generat: vel ḡ ab accidente: qđ
nephas est dicere. vel a sbstātia. ⁊ nō ab a-
lia q̄₃ essentia diuina. igit filius gñat ab es-
5 sentia diuina ¶ Quinto sic. In xp̄o est aliq̄
relatio genita. igit ibi est aliq entitas geni-
ta. ab inferiori ad supius. ⁊ vltra. ḡ ibi ē ali
qua essentia genita. cū oīs entitas sit essen
tia. añs p₃. qꝛ ibi est fili⁹ genit⁹. igit aliq re
latio genita. ꝯña tenet. qꝛ relatio filij est fili
6 us. vt dic mgr. di. xxvij. p̄mi. ¶ Sexto sic.
Essentia est filius. igit essentia est hñs pr̄e₃
a ꝯuertibili ad ꝯuertibile. ⁊ vltra. ergo eēn
tia est genita. cōuertibilia em̄ sunt: habere
7 patrē ⁊ esse genitū. ¶ Septimo. Eēntia di-
uina est filius. ergo generat. pbat ꝯña. quia
generari est ppria passio filij. modo de quo
cunq₃ verificat sbiectū: de eodē ⁊ ppria pas-
sio. sicut sequit. anial est hō. igit est risibile.
¶ Octauo. filius in diuinis gñat. ḡ essētia 8
diuina generat. ab inferiori ad supius affir
matiue. qꝛ essentia est supi⁹ ad filiū. ¶ No- 9
no. quia dic Anselm⁹ de pcessiōe spūsctī. c.
v. spm̄sctm̄ nō eē de deitate. s₃ de relatōe: stul
tissimū est dicere. Ecce dic spm̄sctm̄ esse de
deitate patris. ⁊ intelligit pductiue. ergo et
de sbstātia. ¶ Item dic ꝙ nō sit de relatiōe Item
ergo nec de patre. qꝛ pr̄ et pr̄nitas in diuis
per se sūt idē. ⁊ est mgri. di. xxxiij. ¶ Confir- Confir.
mat. qꝛ filius nō est de relatiōe pr̄is. ḡ de sb
stātia. ꝯña nota est. pbat añs. qꝛ si eēt de re
latōe pr̄is: esset de relatōe filij. qđ nō est veꝝ
p₃ tn̄ ꝯña. vt dic venerabilis Anselmus i
loco p̄dicto. nulla est relatio patris: sine re-
latiōe filij. ¶ Item dicit ibidē. ꝙ spūsctūs ē Item
de relatiōe patris: etiā est de relatiōe filij. ve-
rū nemo ita insipiēs q̄ hoc opinet. ḡ cū om-
nis catholicus dicat spm̄sctm̄ esse de patre
filioq₃. in q̄bo relatōes sat: pater ⁊ fili⁹. s. pa
ternitas ⁊ filiatio. vid₃ velle ꝙ spūsctūs nō
sit de relatōibꝫ. sed de sbā siue essentia. ḡ eēn-
tia pducit. Item ples tales q̄ñ idē sonan-
tes in eod. li. dic. Similr mono. c. liij. dic:
ꝙ pater ⁊ fili⁹ et sua essentia q̄ pl'alitatē nō
admittit: emittūt dnū spūsctī ḡ ō cantia.
¶ Ad has rōnes rn̄det. ¶ Ad p̄mā. ꝙ com Ad 1
municare ⁊ cōicari q₃uis videant aliq mo-
do oppositis mōis significādi ex p̄mi: nō ta
mē opponunt relatiue. qꝛ hic non signat di
stinctio inter cōicans ⁊ cōicatū sic int pdu
cens ⁊ pductū. Item pōt cōicare se: ⁊ mitte
re: et dare se: ⁊ cetera hmōi. q₃uis in pposi-
to forte nō diceret aperte ꝙ essentia comu-
nicet se. s₃ magis ꝙ pater cōicet essentiā: sic
btūs Aug. dicit: ꝙ pater essentiā p̄stat filio
Secūdo dicit. quicqd sit de hoc: tn̄ cōmu-
nicare ⁊ cōmunicari nō sunt formalr relatio
nes originis. sic s₃ ꝙ cōmunicari sit origia
ri. ⁊ cōmunicare sit originare. nā manifestū
est ex dictis sanctoꝝ. ꝙ essentia communi-
cat: non originat. ⁊ spiratio actiua cōmuni
catur: nō originat. Et ideo a p̄ncipio neget
cōsequētia. s₃ essentia cōmunicat. ergo p-
ducitur. ⁊ ad probationē. neget ꝙ pprie op
ponant relatiue. Aliquid em̄ seipm pōt cō
municāre. nō tamē se producere. Item si q-
dammō opponerent: nō tamē dicerēt relati
ones originis: vt dictum est. Un̄ pr̄ eēntiā

que ipe est pōt cōmunicare filio. nō tñ eam
Ad 2. probatōem producere. ¶ Ad secundā probationē. quic
quid sit de maiore: minor est falsa. vt dictū
est. & pro secūda parte est euidēter falsa. vn
de in pma parte cū dicit: pducens & produ
ctū sūt vna relatio. hoc verū est. sed alia ps
q cōmunicans & cōicatum sit relatio alia.
qui vellet possz hoc negare: vt dictū ē. quia
ibi nō est ppue oppositio relatiua. que nō
eidem posset cōuenire. idē em̄ se posset pluri
bus cōicare: sic idem pluribꝫ pōt esse amicū
sed tñ nō ibi stando: alia ps añtis minoris
scz q pducens & cōicans sint cōuertibiliter
idem: nō est vera. Aliqd em̄ pōt se cōicare
in essentia sua: faciēdo se cōmune alijs. nō
tñ potest se in essentia sua pducere. qđ mā/
festum est. qz filiū pducit pater. & nō com/
municat eū ad intra. quō ergo sunt cōuerti
biliter idem? Itē pater & filius pducūt spi/
ratione actiua spmscm̄: & nō cōicant eū ad
intra. Item aliqd cōicat aliqđ: qđ nō pro/
ducit. vt pater cōicat essentiā quā nō pdu/
Ad 2 cit. ergo hec nō sūt cōuertibiliter idē. ¶ Ad
secundā qñ dicit. Essentia est filius pris. vl'
intelligit adiectiue li filius pris: vel forma
liter. puta q essentia genuit filiū patris. sic
q formale significatū pdicati. s. actus gña/
tiōis passiue denotet adiacere essentie. & tūc
ɔña est bona. sed añs est falsū. Et ad pbati
onē dicit. q pdicatione idemptica siue sub
stantiua filius patris est essentia. sz nō for/
mali vel adiectiua. Alio mō li filius patris
pōt teneri sbstātiue. nō denotādo suum for
male significatū adiacere sbiecto. sz q sit p/
dicatio idēptica. & est sensus. essentia est illa
res: q̄ est fili⁹ patris. & hoc mō añs est verū:
et sequit ex cōuersa. sed nō valet ɔña. qz ar
guit ex significatōe actiua: ad adiectiuam
Ad 3 aut a pdicatōe idēptica ad formalē. ¶ Ad
tertiā filiatio & gñari sūptū noīaliter sūt idē
deo qz sicut essentia est filiatio: ita est noīa/
liter ipm gñari seu res q̄ gñat. seu generatio
passiua. & totū est idē. sed ex h̄ nō sequitur:
q essentia gñet. cū illa sit pdicatio adiectia
seu formalis. qz vbum nō pōt aliter pdica/
ri. & añs est noiale. & verificat pdicatiōe idē/
ptica. Si vero realiter teneret gñari. pro eo
qđ pducitur. ɔña esset bona. essentia est ge
nerari. g pducit. sed vt sic añs est falsuz. qa
generari vbum. & filiatio nomē nō sunt om
ni modo idem. qz verbū. s. generare signifi/
cat adiectiue. ipm aūt nomē non sic: vt no
Ad 4 tū est. sed sbstātiue. ¶ Ad quartā. ɔcedit q

filius generet ab aliquo. & nō ab accidente
nec ab aliq̄ cōmuni sbstātie & accidēti: vl' ex
sbstātia & accidēte. cū illud in diuinis non
habeat locū. Cum aūt infert. g gñat a sba.
illud ɔñs pōt dupliciter sumi. vel em̄ intel
ligit q de sbstātia gñet. i. de essentia cōi tribꝫ
psonis. sic neget ɔña. quia gñat a patre qui
est illa sbstātia. ¶ Et qñ obijcit. q ibi nō sit Obijcit
alia sbstātia. R. verū est. qz ibi nulla res est:
que nō sit illa sbstātia. tñ ibi sūt psone: qua
rū quelibet & si sit illa sbstantia: tñ formalit
distinguit ab ea. sic q aliq̄ attribuēda sunt
psone: que nō attribuunt illi sbstātie. simili
ter aliq̄ sbstātie que alicui psone nō conue/
niūt. vt in q̄stone de trinitate dictū est. Vñ
multas ɔñtias cōsimiles catholicus habz
negare. sicut nō ɔcedit ista. filius ī diuinis
generat a re aliq̄: & nō est ibi res aliq̄: nisi q̄
sit essentia: cōmunis tribꝫ psonis. g genera
tur ab essentia cōmuni. & minor patz: vt mi
nor rationis facte: ibi pfecto. Nulla est sub
stantia: nisi essentia communis tribus. om
nis em̄ res in diuinis est essentia: q̄ est com
munis tribꝫ psonis. Item arguit demōstrā/
do prez. Ab illa re generat filius. illa res. ē
eēntia cōmunis tribꝫ. igit ab essentia cōi ge
nerat filius. Itē addēdo dictionē excepti
uā. demōstrādo prem. Ab illa re gñat fili⁹.
et illa res nō est nisi eēntia cōis. igit ab eēn
tia cōmuni generat fili⁹. ita ɔstat q he con
seqntie nō valent. Alio mō pōt capi ɔñs. g
generat a sba. i. ab aliquo qui est sbstantia.
et hoc ɔcedit. qz a patre q̄ est sbstātia. Et p
hoc ad formā rōnis. ɔcedit minor: q nō ge
neret ab aliq̄ sbstātia: q̄z ab essentia diuia.
et neget ɔña: q̄ infert. g generat ab essentia.
Nec em̄ sequit. tu nō es genit⁹ ab alio: q̄z a
chymera. g es genit⁹ a chymera. qz satis est
q gñat a patre: q̄ est essentia diuia. & differt
ab ea formaliter. sic q aliqđ attributū ei cō
ueniat: qđ nō cōuenit essentie. & etiā ecōtra
essentie aliqđ ɔuenit: qđ non ɔuenit patri.
¶ Forte diceret obijciēdo. si filius generat a Oblāo
sbstātia. vel ergo a sbstātia q̄ est diua essen/
tia. vl' ab alia sba q̄z sit diua eēntia. si pmū:
g eēntia gñat filiū. si scdm: ibi erūt due sbe.
¶ R. negādo ɔñam. certū ē ei: q gñat a sba: Rñdet
sic capiēdo sbam: q nō ab accnte. sz tñ neu/
tro mō ɔseqntis dicti. nō pmo. qz eēntia sic
nō gñat. nec scdo. qz ibi nō sūt plēs sbe. suf/
ficit aūt q gñet ab aliq̄ q̄ est sba: scz a patre
gñatio em̄ fit a psona q̄ est sba. sz nō fit a sb
stātia. i. ab eēntia. ¶ Ad q̄ntā cū dr. Ibi est Ad 5

aliqua relatio genita. ↄcedit᷑. ⁊ cũ infert᷑. igr̃
est aliq̃ entitas gẽita. Si capit᷑ entitas cõ/
muniter ad res absolutas ⁊ respectiuas: cõ
cedit᷑ ↄñ. ⁊ ↄsequẽs. Si vero entitas cape
ret᷑ spẽaliter. s. solũ ad absolutas res. vt ꝙ tã
tũ valeret. igit᷑ est aliq̃ res absoluta genita.
sic neget᷑ ↄñ. qꝛ licet oĩs relatio sit res respe
ctiua: nõ tñ oĩs relatio genita est genita res
absoluta nisi in creaturis. Itẽ ⁊ q̃uis ꝓpter
simplicitatẽ diuinę essentię oĩs relatio ĩ di/
uinis sit res absoluta. qꝛ ⁊ diuina essentia.
nõ tñ opter ꝙ omnis relatio genita sit enti
tas absoluta genita. qꝛ entitas absoluta q̃
est in diuinis nõ gñat᷑: vt dictũ est. Et tunc
cũ vlteri⁹ arguit᷑: capiẽdo entitatẽ cõĩter: ꝓ/
ut ↄcessum est: ꝙ ibi sit entitas genita. ergo est
essentia genita. neget᷑ ↄñ. qꝛ eẽntia sp̃ tenet᷑
mere absolute. ⁊ ad ꝓbatiõem: oĩs entitas
ibi est essentia diuina. ↄcedat᷑. sꝫ nõ sequit᷑:
ergo cũ sit ibi entitas genita: ibi est essentia
genita. nõ em̃ plus valet q̃ꝫ dicẽdo. ibi ẽ per
sona genita: ⁊ oĩs p̃sona est essentia. igit᷑ ibi
Ad 6 est essentia genita. ¶ Ad sextã. ↄcedit᷑ ꝙ es/
sentia sit filius. est em̃ vera: p̄dicatõe idẽti/
ca. ⁊ cũ infert᷑. ergo est habens prẽm. Distiguat᷑
qꝛ vel li hñs p̃rẽ tenet᷑ adiectiue: vt sit sen/
sus: est hñs qui eã genuit. ⁊ sic neget᷑ ↄñ.
qꝛ arguit᷑ a p̄dicatiõe idẽtica: ad p̄dicatio/
nẽ formalẽ. Et cũ dixeris: ꝙ arguat᷑ a cõuer
tibili ad cõuertibile: dicat᷑ ꝙ nõ. qꝛ filius et
habẽs p̃rẽm sbstãtiue ↄuertunt᷑. sꝫ filius per
se stat. ⁊ hñs p̃rẽm adiectiue nõ. Vñ incon
gruũ est dicere adiectiue. hñs p̃rẽm est eẽn/
tia. a pte sbiecti tenẽdo li hñs. sic incõgruũ
est dicere: albꝯ currit. Si aũt li hñs patrẽ
sit sbstantiue: ↄcedit᷑ p̄ma ↄñ. sꝫ neget᷑ secũ/
da: cũ ifert᷑. ergo est genita. qꝛ ibi est illatio ad/
iectiue vtꝫ. Forte diceret᷑. bene ego inferã sb
stãtiue. ergo essentia est genitũ. R̃. ꝙ illa sit ca/
tholica. qꝛ ibi necessario tenet᷑ li genitũ sub/
stantiue. alr̃ em̃ esset incõgrua. ⁊ ip̃a ẽ eq̃ ve
ra sicut ista. essentia est res genita. q̃ vera ẽ sic
p̄ma. sꝫ sicut hec. essentia est filius. ¶ Pro
p 7 rõe septimę rõnis solutõe sciẽdũ. vt dic̃ Bona/
uetura. di. v. q. j. Q, termini seu dictões si/
gnificãtes diuinã essentiã sũt in dñã tripli
ci. quedã significãt eã cõcretę. vt li deus. que
dã omĩmoda abstractõne. vt li essentia. q̃/
dam medio mõ. vt lumẽ. sapiã: voluntas.
q̃ mõ medio dicunt᷑ significare. qꝛ nõ cõcer
nũt suppositũ: p modũ inherẽtie: sꝫ rõe ci⁹
Distĩctio ꝙ dicũt aliquã rõnẽ actus vel orgãnis. que
sũt suppositorũ. ¶ Scdo dic̃ Bonauentu
ra. ꝙ nomẽ ↄcretũ supponit p p̃sona ꝓp̄e
sꝫ nomẽ mediũ ptim ꝓp̄e: ⁊ partim impro/
p̄e. Nomẽ abstractũ ⁊ absolutũ nõ suppo
nit nisi oĩno ip̃ꝓp̄e. Vñ ꝓp̃ia est hec ⁊ ha
benda in vsu. de⁹ generat. Hec aũt. s. sapiã
generat᷑ de sapiã ptim ꝓp̃ia ⁊ ptim impro/
pria. ⁊ ideo est sustinẽda. Sꝫ hec. s. essentia
generat. oĩno est improp̄a. ideoqꝫ negãda.
Et si legat᷑ alicubi: ad bonũ sensũ venit ex
ponẽda. sancti em̃ ad hereses ↄfutãdas ex
p̃ssius q̃nqꝫ q̃ꝫ sermonis ꝓprietas sustinet lo/
quunt᷑. seu poti⁹ locuti erãt. ¶ Scdo aduer Notã. 2
te. ꝙ vt allegatũ fuit in q̄stiõe de trinitate p
sonarũ. v̄ba p̃sonalia in diuinis sp̃ p̄dicant᷑
adiectiue: siue formaliter. sec⁹ de noĩbꝯ vel p
ticipijs q̃ q̃nqꝫ sbstãtiue pñt p̄dicari. ¶ Qui ad rõẽ
bus p̄missis ĩdcl ad idem. ꝙ hec est vera p̄/ septimã
dicatiõe idẽtica: essentia diuina est fili⁹. eo
ꝙ est res q̃ est filius. ⁊ neget᷑ ↄñ: ꝙ ergo genere
tur. Et ad ꝓbatõem dicat᷑: ꝙ li gñat᷑ signifi
cat semp adiectiue: vt dictũ est. qꝛ est v̄buꝫ
ideoqꝫ de nllo verificabit᷑: nisi cui ↄpetat su⁹
modus significãdi formal'. s. ꝓducere filiuꝫ
adiectiue. qḋ essentię nõ cõuenit: cũ nec ꝓ/
ducat: nec ꝓducat᷑. ¶ Tu dicis: ꝙ sit ꝓp̃ia Nota.
passio filij. R̃. ꝙ sit impossibile: ꝙ v̄bũ sit ꝓ
pria passio noĩs: ꝓp̄e loquẽdo. Immo nec
amare tenẽdo ip̃m p amo vel amat: est pro
pria passio amãtis. qꝛ necessario ali⁹ ẽ mo/
dus significãdi noĩs: ⁊ ali⁹ verbi. immo iux
ta dicta qḋlibet taliũ v̄borꝫ semp significat
adiectiue: per modũ adiacentis. ⁊ de nullo
in diuinis p̄dicari põt vere: nisi cui formali
ter cõuenerit. Sec⁹ aũt de noĩe: p̃sertim sub
stãtiuo accepto. qꝛ h̄ significat sbstãtiue: et
si adiectiuũ fuerit: saltẽ in neutro gñe ꝓm vsũ
doctissimis ↄsuetũ. ideoqꝫ p̄dicabit᷑ p̄dicati
one identica: dicẽdo eẽntia est genitũ: vel ge
nerãs. ita p̄dicata sbstãtiue tenẽdo verę sũt
p̄dicatõe idẽtica. qꝛ essentia est res generãs
qꝛ est p̃r. Et iõ finalr̃ li gñat᷑ vel gñari adie
ctiue nõ est ꝓp̃ia passio filij. qꝛ ista solũ p̄/
dicant᷑ formalr̃. q̃uis ei soli cõueniãt. de ali
quibꝯ tñ d̄r fili⁹: vt de eẽntia: de quibꝯ nõ d̄r
gñari. sꝫ gñari nomẽ vel produci a patre per
modũ gñatõnis est ꝓpium filij. ¶ Ad octa Ad 8
uã. negãdo ↄñam. fili⁹ gñat᷑: ergo ⁊ eẽntia. Et
cũ d̄r ꝙ essentia sit sup̃ius ad filiũ. R̃. sꝫ nõ
in p̄dicatõe essentiali. qꝛ fili⁹ ẽ ad aliq̃d. et
eẽntia est sba. Vñ ꝓpter h̄ est distĩctio for/
mal': inter filiũ ⁊ eẽntiã. vt añ dictũ est. mul
ta em̃ de filio adiectiue verificant᷑: q̃ nõ de es
sentia. vt ꝓduci ⁊ gñari. q̃ nõ de eẽntia dicũ

Obiectio tur. ¶ Et si obijciat. q ad min⁹ magis com/
mune ē essentia: q̄uis nō sit formalr supius.
Rñdet. ¶ R̄r. q h̄ ē verū: ideoq3 vbi nō impedierit re
lationis oppositio: ibi a filio ad essentiā es/
set bona ɔña. sz illa īpedit hic. qz gñari ɔue
Ad auc/ nit formalit̄ filio. ꝛ nō essētie. ¶ Ad auctori
toritā. tates venerabil' Anselmi pōt rñderi vt rñ/
det Adā. q q̄dam voluerūt q psona patris
esset cōposita ex deitate ꝛ relatōne tāq3 alia
re. ꝛ tūc dicere siue tenere spm̄sctm̄ esse de re/
latiōe patris: ꝛ nō de sba p̄ris: esset stultissi/
mū. Sz tenēdo sic cōiter tenet. psonā patris
esse summe simplicē. Nec in ea quouismo/
do deitatē a psona distingui. nec etiā a rela/
tione q̄ est p̄nitas. ꝛ h̄ psonā esse relationē
realit̄ p se et p̄mo. ita q p̄ma psonalitas sit
formaliter p̄nitas tūc catholice d̄r: q spūs
sanctus est de relatiōe patris. sic de p̄re q̄ p̄
cise est ista relatio: ꝛ etiā ipa diuitas. veruz
est q nō sit p̄cise de relatōe patris. cū etiā sit
de relatiōe filij. q̄ relatio ē spiratio actiua cō/
Vel alit̄ mun. e patri ꝛ filio ¶ Vel alit̄ fm Bonauē/
turā ꝛ Scotū. d̄r psona ñ solū esse de relati
one. sz de deitate. nō put li de dixerit cir. ūstā
tiā cause matial: vl' p ducētis. sz vt dic circū
stātiā cause ɔsbalis filij: vel spūsscti cū p̄re
et sil' cū hoc originē filij vel spūsscti ab eodē
p̄re. Sic ḡ esset dicere. fili⁹ est de sba p̄ris. i.
p̄ri cōsbalis: ꝛ ab eo pduct⁹. sic ḡ voluit for
tassis Anselm⁹. dicēs spm̄sctm̄ esse de rela/
tiōe: ꝛ nō de diuinitate. sic. s. q nō eēt eiusdē
diuitatis cū p̄re ē3 stultissimū. qz sic non
esset de⁹. ꝛ ex h̄ nō seq̄t q deitas vel essentia
pducat. put p3 ex dictis. Et veracit̄ q̄cun
q3 fuerit intētio venerabil' Anselmi: vel alio
rū illā opionē tenentiū nō sumit ɔtra aucto
ritatē ecclesie. cui⁹ ē singla disputabilia de/
ad ɔfir. terminare. ¶ Ad ɔfirmatōem. neget q fili
us nō sit de relatōe patris qz est de p̄re qui
est sua relatio. ꝛ qñ dicit. q nō sit de relatōe
filij R̄r. q relatio filij p̄t capi dupliat. Vno
mō p relatōe q̄ formalr ɔstituit filiu3. et de
hac nō est filius pductiue. qz nō ē pductiue
de filiatōne. ꝛ h̄ mō nō itellexit Ansel. q nl/
la esset relatio p̄ris: q̄ nō sit filij. Itē sic pat
nitas ē ppa p̄ri. ꝛ filiatio filio. Alio mō re/
latio filij p̄t dici: qz refert ad filiū. ꝛ h̄ mō re
latio ɔstitutiua p̄ris ē filij. qz refert ad fili/
ationē. ꝛ h̄ mō ɔcedi posset. q fili⁹ sit a rela
tiōe filij. id est a relatione pducente filiu3:
Ad 3 seu q̄ refert ad filiū. s. a paternitate. ¶ Ad
tertiā auctoritatem. q nō sit de relatiōe pa/
tris constitutiua persone patris. sc3 paterni
tate. Nec de filiatōne sic q ad illas vel ea
rum aliquā referat cōuertibiliter. qz hoc di
cere insipientis esset. nō aūt negat q̄n sit de
spiratione actiua patris ꝛ filij. ¶ Ad vltia3 Ad vlti
q voluit q pater ꝛ filius vt vnū p̄ncipium mam.
nō vt duo p̄ncipia spirāt spm̄sanctū in ea/
dem essentia. hoc est cōicando illi eandē es
sentiā quā ipi habent. Et pporcionabiliter
exponant oēs alie auctoritates. Sed si ipe
vel aliq̄s alius aliud intēderet. puta q sb/
stantia diuina vel essentia generaret: vl' ge
neraret. reijciēde essent oēs tales auctori/
tates: ex quo ecclesia cōtrariū determinauit
hoc de secūdo articulo. ¶ Venio ad ratōes ad p̄mā
p̄ncipales ¶. Ad p̄mā. neget maior. qz li ge/ rōem p̄n
nerās eo q reddit suppositū verbo psonali cipaliū.
tenet ibi sbstātiue. ideo sensus est. Omne qd̄ ē
res generās: generat. qd̄ falsū est. qz ei⁹ con/
tradictoriū est ver3. s. aliqd̄ qd̄ est res gene/
rās. nō generat quia essentia q̄ est aliq res
generās l pater nō generat. Tu dicas q ibi
pdicet idē de se. h̄ negat. qz p̄dicat generans
adiectiue. ꝛ sbijcit gñans sbstātiue. qz sba
nō possit nisi adiectiue teneri. Sz forte tūc
mutabis maiorem. dicendo. omne quod
generat: gñat. ꝛ essentia ē qd̄ gñat. Hec so/
luta est in q̄stioe p̄ced. xi. vbi dictu3 fuit q
maior ñ ē vera de om qz distributio fit tm̄ p
persona p̄ris. ꝛ tñ sbiectu cōuenit essentie.
quia essentia est res q̄ gñat. Sed si diceres.
omē qd̄ est qd̄ gñat gñat syllogism⁹ esset bo
nus. sed maior esset falsa ¶ Per idem pa/ Ad 2
tet ad secundā. maior enī nō est de omi q̄a
distributio tm̄ fit p persona patris ꝛ tñ sub
iectū cōuenit essentie p qua nō distribuit. si
enim pro illa distribueret syllogismus esset
bonus. ꝛ maior falsa Sed si dicat. omē qd̄
est pater in diuinis: generat erit forma bo/
na. et maior falsa propter essentiam que est
pater in diuinis et tamen nō generat. Ad
expositorium syllogismum dicatur per idem
q non valet. nam ibi obuiat relationis op
positio. Nam propter identitatem essentie
cum persona actus notionalis vnitur de es/
sentia. sz generare. Nec a termino singu/
lari medio ad vnam de omni valet conse/
quentia. non enim sequitur. iste pater i di/
uinis generat. igitur omne quod est iste pa
ter generat. ¶ Ad tertiam rationem. q si li Ad 3
generans in consequente teneatur substan
tiue. sicut in conuersa. consequentia erit bo/
na. et ipsum consequens verum. sed sic nō
valet secunda consequentia. est generās. ḡ

generat. quia generat semper pdicatur adiectiue. et sic est argumentū a pdicatōne identica: ad pdicatōem formalē. quā nō oportet valere. sic nō sequitur: essentia diuina est res generans vel psona gnāns ergo gnāt. ¶ Ad quartā. negetur maior. nisi addatur: puertibiliter. quāuis enim animal et hō sint socrates: seu magis pprie animal et hō est socrates. tamē nō oportet: q omne illud qd dr de animali: dicatur de hoie. Et si adderetur: puertibiliter: minor esset falsa. Sed tunc dices. quando aliq duo se hnt vt minus cōe et magis cōe: qcquid cōuenit minus cōi: etiā dicetur de magis comuni. De h dictū est in solutōe octaue rōnis. q h esset verum: si esset vnum per se in pmo mō. quo mō nō est hic. quia essentia significat essentialiter: et pr relatiue. vnde multa adiectiue cōueniūt patri: q nō cōueniūt essentie. vt ibidē dictū est. ¶ Ad quintā. R. sicut ad secundā factā pclusionem: qn dicebatur: essentia est filius patris. sic hic qn dr: essentia est pr filij. si sit pdicatio formalis seu adiectiua: falsa est. quia sic est sensus: q essentia genuit filiū. et sic pña erit bona. Si vero sit pdicatio identica: tūc est vera. et est sensus. q essentia est idem eius patri filij. sed negetur pña: qua infertur: ergo essentia genuit. Ad pbationem dicatur. pcedēdo q pr dicatur a gnāsse: vel egisse. sed nō pp hoc oportet: q omne illud de q pdicatur identice: sic egerit vel genuerit. et ergo essentia dr pr filij: ab egisse psone pris. nō ab egisse essentie. ¶ Ad sextā. negetur pña. et ad eius probatōem negetur maior. q si oppositio relatiua faciat distinctiōem: q hoc faciat pdictoria. Et ad pbatōem. quia dr maxima oppositio vno mō penes verum et falsum. vel quia cōissima oppositio sit. h nō est ad mentē argumenti: pnisi illa sit mēs phi. Sed ad mentē argumenti dicatur. q iō maxia oppositio vocatur. quia nullam cōuenientiā ponit. sicut priuatio et habitus idē sbiectū. pria idem genus: et in relatiuis sbm. Et ideo quia nihil ponit puenientie: pdictio. nec sbiecti nec gnis maxia vocatur. ois itaq alia oppositio addit sup pdictōem. quia priuatiua positōem sbiecti. pria vel relatiua idē genus. et ideo relatiua oppositio ponit circa essentiā diuersas notiones. q nō solū reqrūt: hoc nō esse h. sed h esse illud esse. et h nō esse illud. Unde si socrates habeat filiū: ad quē opponitur relatiue. necessario sūt duo opposita. sed ad socratē hre filiū: et nō hre filiū. q sunt pdictoria: nō reqritur aliqd suppositū. imo esset oppositio vera: etiā si nō sit socrates. ¶ Ad ppositum: maior oppositio hoc modo cum nihil ponat: nō requirit maiorē distinctionem in rebus. immo sufficit distinctio formalis. Et ideo quāuis psona sit essentia: tamē q formaliter psona generat: et nō essentia. ideo de eis verificantur contradictorie opposita. ¶ Ad pfirmatōem. negādo discursum. nec est argumentū in baroco. quia maior nō est vere de omni. nisi diceres: ome qd est pater generat. quam si assumeres: maior esset falsa. ¶ Ad septimā. negetur psequētia. et ad pmam probatōem eius dicitur. q pdicatiōe identica essentia est generatio actiua. quia est idē qd generatio actiua. est enim pater. et negetur cōsequētia: q infertur: ergo generat. nec enim in creaturis valeret. quia non oportet: q generatio actiua generet: sed pducens eam. Si obijciatur. cuicūq cōuenit generatio actiua: illud generat. R. q nō oportet nisi de illo cui competit pmo et p se. sicut puenit patri. Essentie aūt cōuenit identice: et rōne patris. Similimodo dr. q essentia sit gnātio passiua idētice respectu filij. ¶ Ad scdam pbatōem dicatur. q gnātio denoīat prēm gnāre: filium generari. essentia cui cōuenit identice: denominat sbstātiue. scilicet esse rē q gnāt. vel esse rē que gnātur. ¶ Ad auctoritates. ¶ Ad pmā Anselmi dicētis. q filius est eēntia: nata de pris essentia. Hoc exponit ipse in ca sequenti. dicēs Hoc est dicere. filius est essentia pris. q est filius. nō differēs essentia de patris essentia. vbi patet eius sensus. i. filius natus est: idē in essentia. vel nō differēs in essentia patris. ¶ Ad auctoritates Richardi. q mgr habet multas auctoritates pro se. sua reuerentia salua. scilicet beati Augusti. et Hilarij. et nūc olbus silentiū imponentē auctoritatē sancte vniūsalis ecclesie. Et alie auctoritates quas magister cōtra se inducit: vel Richardus pro se. nō sunt ad rem et ad intentōem partis aduerse. sed forte verba nō debite accepta iuxta mentē sanctorum huiusmodi auctoritates ponentium videantur pro opinione cōtraria: dare sensum. Modo nō res sermoni: sed rei sermo subiectus est: vt magister hic inducit ex auctoritate sancti Hilarij. ¶ Ad auctoritates beati Augusti. dicatur: vt etiā magister docet in littera. q sancti frequēter ad exprimēdā vnitatem essentie et persone summamq in deo simplicitatem: frequēter latius loquuntur: quam patiatur sermonis proprietas. propter quod tales significatōnes accipiende sunt ad equum sensum quem volūt: nō que prope faciunt. nō enim sūt simpliciter et sem-

per propriū. sed sepe abstractum ponūt pro
auctas 1 concreto. vel essentiale p personali. ¶ Unū in
proposito in auctoritate prima bti Aug. expo
ni debet. sapiētia de sapiā. id est filius q est
sapiētia: de patre q est sapiētia. Similr es/
sentia de essentia. id est. filius q est essentia
de patre q est eadē essentia. Similr christū
dei filiū sm diuinitatē eius de natura pa/
tris natū esse nō dubites id est. christuz q
est diuinitas: seu deus esse natū de natura
patris. id est. de prē cū quo est idē in natura.
vt si de: significet originē de patre: z nō de
natura. sz cōsbstātialitatē filij cū prē expri/
auctas mat. ¶ Auctoritas mgri ad oppositū est p
magistri conclusione. Hec de questione nona.

Ecimo que/

D rit circa distinctionem sextam.
Utrū necessitate: vel volunta
arguit 1. te: vel mō exēplari pater generet filiū: ¶ Ar
De prio guit pmo. q gnet eū necessitate. qz eū gnat:
et nō cōtingēt. g necessario. cōña tenet. qz quic
quid ab aliq emanat: emanat ab eo neces/
sario vel cōtingēter. z añs p vtraqz pte notū
2 est. nō em pōt pr nō gnare filiū. ¶ Secun/
do. potētia gnandi necessario est in deo. er/
go z actus. cōña tenet. qz in eternis non dif
fert esse a posse. iij. phisi. añs ptz. qz poten/
tia gnandi necessario adest oipotēti. qz ma
xima potentia quā hz de⁹: est gnare filium.
3 ¶ Tertio. qz fecūdiorē potētia pris: ad ge/
nerādū filiū. qz natura in luce ad gnandū
radiū. sz lux necessario pducit radiū. g z pa
ter filiū. Maior nota. qz fecūdissima natu
rarū oim est diuina natura. minor ptz. quia
cessante impedimēto necessario lux illumi/
arguit 1 nat. ¶ Scdo arguitur d secūdo. s. q genera
de scdo tio filij est a volūtate. Prio. qz a natura. igi
tur a volūtate. ptz cōña. qz in diuinis idem
est natura z volūtas. cū inter ea nō sit rela/
tōnis oppositio. añs est magistri in hac di
arguit 2 stinctiōe. vj. ¶ Scdo sic. opatio delectabi/
de scdo lissima nō pōt esse sine actu volūtatis. sed
generatio filij in diuinis est opatio delecta/
bilissima. igit. ptz maior. qz nihil pōt dele/
ctari: absqz volūtatis cōplacētia. Et proba
tur minor: quia opatio pfectissima in cog/
noscibilibus est delectabilissima. x. z. x. ethico.
Nō generatio diuina est opatio pfectissi/
ma. quia opatio. cuius pductū est infinitū
scz filius dei. g cū opatiōes specificentur pe
nes terminū: patet q hec opatio cui⁹ termi
3 nus est infinitū bonū: sit pfectissima. ¶ Ter
tio. quia deus genuit filiū. aut ergo volun
tate: et habebit ppositum. aut cōtra volun/
tatē: ergo coactus. qd male sonat. vel preter
voluntatē: g ignorās vel inuitus genuit filiū
cōñs iterū falsum. z tamē cōña tenet. ex tertio
ethicoz. qz inuolūtaria dicunt: aut p igno
rantiā: aut per violentiā facta. ¶ Cōfirma Confir.
tur. quia de⁹ vult oē bonū. g oē bonum
qd producit: pducit volūtarie. sed fili⁹ quē
producit est bonū. g z c. ¶ Confirmat iterū z Confir.
auctoritate Hilarij in libro de synodis di/
centis. eos qui dicūt: q neqz cōsilio neqz vo
lūtate pater genuit filiū: anathematisat ec
clesia. Itē iij. de trinita: pater ante oē tē/
pus filiū pcreauit. oē qd deus est per ca/
ritatē natiuitati eius impertiens. g p volūta/
tem. ¶ Quarto. q̄nto cōicatio est nobilior: arguit 4
tanto etiā est liberior. sz cōicatio qua pat fi
lio cōicat essentiā: est nobilissima: cū sit de/
us. g est liberrima. z p cōñs erit voluntaria.
¶ Et cōfirmat. qz partū imagīs create noti Confir.
ciā pcedit appetitus. igit partū diuinū pre/
cedit volūtas. pbat cōña. qz silis vid: mo/
dus pducēdi hic z ibi. z añs est bti Augu. ix
de trini. dicētis. partū mētis pcedit appeti
tus q dū qrēdo iuenim⁹ qd nosse volum⁹: z
nascit ples ipa noticia. ¶ Quito auctorita arguit 5.
te Origenis dicētis. de mēte dīna germē p
ferēs volūtatē fit verbi pr. g genuit filiū per
volūtatē. ¶ Tertio arguit ad tertiā partem de tertio
q filiū pduxerit mō exēplari. Prio. qz qcqd arguit 1
pcessit sm modū artis: pcessit sm modum
idee exēplaris. Sz filius pcedit a patre per
modū artis. igit. z c. Maior nota ē de se. qa
ars gnat p modū idee. minor ptz p Augu.
sexto de tri. c ix. dicētē. q ipē ē ars pris: plēa
oīm rōnū viuētiū. ¶ Scdo. qz i filio est dis 2
positio exēplaris. g pcedit mō exēplari. Añs
ptz p glo. sup illud. ps. semel locut⁹ est deus: di/
centē filiū genuit: in q oīa disponit. Sz di
spositio exēplaris idē est q mod⁹ exēplaris
¶ Tertio. quia pcedit p modū sapie. dicit em 3
sapia genita. g p modū idee. tenet cōña. qa
hic vid: ēē pcedere p modū idee: qd pcedere
p modū sapie cogitētis pcedēs. ¶ 4. qz fili⁹ ē 4
imago pris. igr pcedit mō exēplari ex pte.
pbat cōña. qz qd ē imago i pductore ē exem/
plar i pducēte. añs ē apli. ¶ Quito. dē pdu 5
cēs noscēs z volēs pductū eo mō q ipum p
ducit: pducit ipm mō ideali: vel exēplari co
gnitōis sue. sz pr respectu filij ē pncipiū pdu
cēs noscēs z volēs filiū pductū: eo mō q ipz
pduc. g pduxit ipm p modū idee. maior vz

nota ex terminis. Nisi dicas requiri ꝙ no/
ticia exemplaris p̄cedat ꝓductū. qḋ nō vi/
det. q2 si ꝑ impossibile mūdus esset ab eter/
no: vt imaginati sunt ⁊ opinati phi: i lumi
ne naturali insufficienti ⁊ minus claro lūi/
ne fidei. adhuc esset ꝓductus: vel emanās
loppos. modo exēplari. ¶ Sz in oppositū ꝓ motuz
ꝓmo:uz duoꝝ videt esse dictū beati Aug. ad Oro/
duo:uz. sium dicētis. ꝙ nec volūtate nec necessitate
genuit filiū. qḋ assūmit magister in līa di.
vj. c. ꝓmo. ¶ Item ꝙ nō necessitate: appa/
ret. q2 vbi fuit necessitas: ibi nō videt ee per
fecta libertas. que tn̄ in deo pfectissima re/
perit: cū ipe sit summe liber. Itē ꝙ nō volun
tate. ptz. q2 illa apta est libere se hr̄e ad op/
posita. mō deus nō pōt nō ꝓducere filium.
2 ¶ Scd̄o. q2 volūtas nō p̄cedit sapiaz: q̄ fi/
3 lius dei est. ¶ Tertio. q2 Hilarius dicit. Oi
bus creaturis essentiā volūtas dei attulit.
sz filio essentiā dedit: ex innascibili deo per
loppo. 3 fecta natiuitas. ḡ nō generat volūtate. ¶ Sz
ꝙ etiā nō ꝑ modū exēplaris ꝓbat. q2 qḋ est
in alio realiter: ⁊ sz veritatē. nō est in eo per
modū exēplaris. sz fili⁹ est in p̄re ꝯm verita/
tē. Joh. xiiij. Nō credis quia ego in patre ⁊
pater in me est. igit nō est in eo ꝑ exēplar. er/
go nō ꝓducit sic mō exēplari. ¶ Et ꝯfirmat
q2 q̄ ꝓducunt naturalit in eadē sb̄a: nō pro
ducunt ꝑ modū exēplarē. sz fili⁹ ꝓducit de
patre naturaliter: in eadē sb̄a. igit nō ꝑ mo
dū exēplarē. Maior ptz: q2 artifex que fac
naturaliter: nō dr̄ facere ꝯm exēplar. sz q̄ fe/
cerit ꝯm artē. minor manifesta est. p̄r eni ꝓ/
ducit naturaliter filiū: ⁊ in eadē sua sb̄a: cū
in diuinis nō sint plēs sb̄e.

In hac questione

restant q̄ttuor vidēda. Primo de itellectu
questiti: ⁊ de eo qḋ tangit in vltimo argumē
to post oppositū. s. an gn̄et filiū naturaliter
Scd̄o an necessitate. Tertio an voluntate
q ad pri Et q̄rto an mō exēplari. ¶ Quo ad ꝓmum
mū no. est sciendū. ꝙ illa ꝓpō. s. a necessitate gn̄at
b. pōt dupl'r itelligi. Uno mō put li necessi/
tate ponit loco aduerbij. i. genuit filiū ne/
cessario. ⁊ hic sensus tractand⁹ est in presen
ti distinctōe. q2 illū tractat mgr̄. Alio mo/
do pōt li necessitate teneri noīalit. Et h̄ du
plr̄. Uno mō materialr̄ tanq̄ termin⁹ a q̄
pater noīat generās. sicut dicim⁹ parietē al
bum ab albedine. ⁊ figuratū figura. id ē ab
hoc termino albedo denoīat paries albus.
Sic patrē generare filiū: necessitate vel vo
luntate: vel modo exemplari. esset dicere ꝙ
denominet generans ab aliq̄ illoꝝ. qḋ non
est veꝝ: sed a generatōe. Alio modo pōt te
neri noīaliter: ⁊ significatiue. vt iste ablr̄ūs
exꝓmat ꝓncipiu: vl' instrumētū q̄ fiat actio
sicut dicim⁹. ignis calefacit caliditate. Et
h̄ mō nō videt magister tractare q̄stionez h̄
quod ptz. q2 li necessitate nō dicit ꝓncipi/
um agēdi in patre sz magis modū actiōis
sic etiā ꝯtingentia dicat ei oppositū. ⁊ ideo
hic sensus dimittit hic. querere eni vtrū na/
tura vel necessitas siue volūtas sit ꝓncipi/
um agēdi in patre magis ptinet ad distin/
ctōem sequentē. vbi q̄rit. vtrū pater voluerit
gignere filiū. Et ergo ego tenendo istos termi/
nos adūbialiter: in p̄nti q̄sito. scz an pater
genuerit filiū necessario: ⁊ an voluntarie: ⁊
an exēplarit. ¶ Scd̄o nota. ꝙ naturale q̄n̄ Notā. 2
q3 distinguit ꝯ artificiale. q̄nq3 cōtra violē/
tū. q̄nq3 ꝯtra discōueniens. de his mōis nō
est dubiū q̄n pater genuerit filiū naturalit
et nō ꝑ artē. vel violētiā. vel aliquā discōue
nientiā. Sz etiā q̄rto mō naturale q̄nq3 di
stinguit ꝯtra voluntariū: qḋ libere ꝓducit. s.
qḋ possit produci ⁊ non produci. Et sic ali/
quis posset dubitare. an pater producat fi
lium naturalit: vel libere. ¶ Conclusio ꝓma Cōcl. 1.
et respōsalis. Summ⁹ pater filiū suuz pro/
ducit naturaliter: ⁊ nō libere libertate oppo/
sitionis. Hec est beati Aug. xv. de trini. ca.
xx. ostendētis quomō filius est filius di na
tura. quod exponit. id est. de sb̄stātia patris
genitus: ⁊ consb̄stātialis ei. Nihil autē qḋ
est sb̄stātia diuina est productū sic ꝙ pos/
sit nō esse. ergo nihil tale est productū libe
re: libertate oppositiōis. Si eni posset non
esse: cum sit sb̄stātia diuina. deus possz nō
esse. Secūdo patet cōclusio: ex quid nomi
nis. vel eni producit filius naturaliter. vel
libere cōtingenter. Modo secundū dicē est
nephas. quia sic posset nō produci. ḡ stan/
dum est in ꝓmo. Tertio. quia eq̄ necessari/
us est fili⁹ sicut pater. ergo productio eius
est naturalis: ⁊ nō libera cōtingenter. conse
quētia tenet ex terminis. ⁊ antecedēs patet
quia eq̄ omīpotēs est filius: sicut pater. er/
go eque necessari⁹. quia eq̄lis ē patri ꝑ om/
nia. ¶ Secunda conclusio. Spiritussan/ Cōcl.
ctus spiratur naturalit. sic ꝙ nō libere cōtin
genter. patet per easdem vl' cōsimiles rōnes
vt precedēs. Nam recte sicut filius se habz
ad generari: ita spiritussanctus se habz ad
spirari. Hoc de primo articulo.

Venio ad secūdū

de tertio artī.no. articulū. An scz pr̄ generet filiū necessario? Pro q̄ notat̄ q ex pho. v. meth. Aliq̄d dicitur necessariū simpliciter: seu absolute. et dicit̄ illud qđ nō pōt nō esse in rebꝫ. et h̄ q̄daz vocant necessariū imutabilitatis. alij vero inevitabilitatis. et sic vult Gre. sup hac di sti. q. v. arti. pmo. alij ↄ̄riūz. et est q̄d nomis Necessitas ex ↄditiōe est duplex. quedam est ex pte agētis: et vocat̄ coactiōis: vel violētie. quomō lapidē pīectum necesse est fieri. quō heretici acceperūt necessariū. et ideo beatus Aug. eis simpliciter negat. q pr̄ genuerit necītate filiū. scz ad mentē eorū. Alia ē necessitas condicionata: ex pte finis. q̄ vocat̄ necessitas indigētie: vel q̄ ad esse. vt cibꝰ. aut respiratio hoi. vel ad bene esse: vt homi do-

Cōclō .1 mus. vel equus vel oculus. ¶ Quibꝰ pmissis sit pma ↄclusio hec. Pater in diuinis generat filiū necessario necessitate imutabilitatis. sic scz q nō pōt nō gn̄are filiū. probatur sic. pater nō pōt nō generare filiū. g̃ conclusio vera. ↄn̄a nota est. et añs pbat̄. q: filiū ē necessariū esse. g̃ pr̄ nō pōt n̄ gn̄are eū. tenet ↄn̄a. q: gn̄arōe filiꝰ hꝫ q est filius: et q est deus. Nā vt dic̄ Hilariꝰ .4 li. de tri. quicq̄d hꝫ filiꝰ: nascēdo accepit. añs pꝫ. tū q: filiꝰ est deus. tū q: btūs Aug. dic̄ v. de tri. ca. xv. q d: pr̄: et q d: deꝰ: eternū et icōmutabile ē eis. ¶ Scđa ↄclō pr̄ gn̄at filiū nō ne-

Cōclō 2. bile ē eis. ¶ Scđa ↄclō pr̄ gn̄at filiū nō necessitate violētie pꝫ q: cū omps sit: a nullo

Cōclō .3 pōt cogi. ¶ Tertia ↄclusio. etiā non necessitate indigētie pr̄ gn̄at filiū pꝫ. q: cū pr̄ sit deus: ipe est bonū infinitū. et ex ↄn̄ti non indiget aliq̄. nō ergo indiget filio. Et i forma pōt sic pbari. Quocūq; mō aliq̄d idiget aliq̄: illō est aliq̄ mō cā ei vt sit. sꝫ filiꝰ nullo mō est cā pr̄i vt sit. g̃ &c. maior pꝫ. v. meth. q: iuxta mētē phi ibidē hūc modū expmentis: dicit̄ q necessariū sine q̄ nō ↄuenit viuere: q̄si cōcausali &c. minor pꝫ. q: filius nullo mō pōt dici cā pr̄i: vt sit in esse. Nec vt sit i bene esse. cū in pr̄e necessie necesse possit aliō q̄z bn̄ esse. Et ē btī Aug. vij. de tri. c. j. pbantis sapiam genitā nō esse cām pr̄i vt sit. nec vt sapiēs sit. Qm̄ si esset ei causa: h̄ esset: vt dicit: aut gignēdo eū: aut faciēdo. sꝫ nec ge-

pꝫ scđo nitricē nec coditricē pr̄is vllo mō quis q̄ dixerit sapiam genitā. q̄d em̄ insaniꝰ? ¶ Secūdo. si indigeret filio: h̄ maxime esset obiectiue. scz quia in eo vel eo omia nouit: vt dicit opinio opposita: seu ↄr̄ia. sꝫ nō sic eget filio. igit̄. minor patet p btm̄ Aug. xv. d̄ trinita. xxiiij. dicentē. Deus pr̄ oia nouit in seipso: oia nouit in filio. et in. c. pcedēte imediate dic̄. q ad oia quippe scienda sufficit patri sua pfectio. ¶ Tertio pꝫ h̄ auctoritate pꝫ tio. venerabil̄ Ansel. mono. c. vj. dicētis. sic em̄ necesse est: vt pr̄ intelligat̄ memoria. filiꝰ intelligētia. spūs amor. vt nec pr̄ indigeat filio. aut cōi spiritu. nec filius pr̄e. &c. Et seq̄t post pauca. necesse ē vt nullꝰ hoꝝ triū alio indigeat: aut ad memorādū aut ad aliq̄d intelligendū. aut ad amandū. Et btūs augu. xv. de tri. c. vij. q̄s inquit audeat dicere: pr̄em nec seipm: nec spm̄ sanctū intelligere: nisi p filiū. vel diligere: nisi p spm̄ sctm̄. Nā ex h̄ vt deducit: oporteret ↄcedere: q pr̄ a filio haberet essentiā. eo q in eo idē est intelligere et esse. Et in li. lxxxiij. q. q. xxij. dic̄ iam positā ↄclonem sb his verbis. Ibi nulla indigētia: nulla necessitas vbi nullꝰ defectꝰ. nulla aūt in deo est indigētia: nullꝰ defectꝰ: nulla necessitas. ¶ Huius ↄclonis ↄr̄iū tenet ↄ h̄ āc ↄ

quidā doctor. s. aureolꝰ. di. vj. q. j. sb his ūbis. q pr̄em egere filio pōt intelligi dupl̄r. Uno mō formaliter. Alio mō obiectiue. vn̄ ↄclusiue esset. lꝫ nō indigeat filio formalit̄: indiget tn̄ eo obiectiue. pbauit pmo. Illo eget: sine q̄ nō pōt intelligi esse pr̄. sꝫ sine filio nequit intelligi esse pr̄. igit̄ &c. ¶ Secundo. q: intellectio indiget tāq̄z t̄mino: itellectiōe obiectiuali. mō hec obiectiualis intellectio videt̄ esse verbū: seu filiꝰ. igit̄ itellectio pr̄is idiget filio seu ūbo. pꝫ maior. q̄a res neq̄t itelligi: nisi ponat̄ in esse appenti. et ex ↄn̄ti in obiecto. et minor pꝫ. q: ūbū dei nō vid̄ ē aliō: q̄z ēntia diuina: et oīs res a deo cognita posita in ē appentia cognitio quā rē repn̄tat ūbū. ¶ Tertio: q: quō itelligeret pr̄ rosam: nisi foret in esse appenti. qđ non vid̄ esse: nisi in verbo seu filio. ¶ Rn̄detur ad pmā negādo maiorē. q: lꝫ sine filio non possit esse pater. tamen nō indiget filio ad hoc q sit pater. sicut non indiget filio ad h̄ q generet. Et ē simile. q: causa nequit actu causare: nisi effectus causet̄. tn̄ causa nō indiget effectu ad hoc q ipā causet. ¶ Ad secundum negetur hoc quod assumit̄ in maiore. quia intellectio diuina in patre est ipsemet pater. quis autem diceret q pater indigeret seipso. vel alia intellectione obiectiuali. cum ipsemet sit sibi obiectum intelligibile infinitum. ¶ Ad tertium argumētū dicetur. q omnem creaturā q̄libet persona

Right-margin notes: pꝫ tio. — ↄ h̄ āc ↄ donē i. — 2 — 3 — Ad 1 — Ad 2 — Ad 3

intelligit p essentiã diuinã. que est oim pos/sibiliũ in esse apparēti sufficiens repñtati/uũ. Hoc de secundo articulo.

Quantũ ad tertiũ

De 3 ar. Notã. articulũ. Restat videre: an pater genuerit filiũ voluntarie. Pro quo pmo notãdũ q pa/trē genuisse filiũ volũtarie: põt intelligi tri/
1 pliciter. ¶ Uno mõ volũtate añte. sic sez q
2 prius voluerit: z postea genuerit. ¶ Secũ/do mõ: volũtate sbsequẽte: puta q pus ge/nerasset: z postea supuenisset volũtatis actº:
3 qua placuisset ei genuisse. ¶ Tertio mõ vo/luntate cõcomitante. puta q simul gñasset
Notã. 2. et voluisset generare. ¶ Scdo est notãdũ: q genuisse filiũ volũtate cõcomitãte: põt i/telligi dupliciter. Uno modo volũtate cõco/mitante libera libertate oppositiõis: qua sez potuisset generare: z etiã potuisset nõ gene/rare. Secũdo volũtate cõcomitãte cõpla/centie: qua sez placuerit ei generare filium
Cõclo. 1 ¶ Erit itaq pma ppositio. Pater genuit fi/liũ nõ volũtate antecedẽte. ptz p Aug. ad Orosiũ. dicentẽ. quia nõ genuit voluntate
2 sed z tali. ¶ Secũdo qz sic volũtas pcessis/
3 set sapiam. qd etiã negat btũs Aug. ¶ Ter/tio. quia sp fuit filiº. igit nõ est genitº volũ/tate añte. ɔña nota est. añs ptz per symbo/
4 lũ. eternus pater eternus filiº zc. ¶ Quarto qd volũtate añte pducitur põt nõ pduci. pater aũt necessario pducit filiũ: vt dictuz
Cõclo. 2 est in articulo pcedẽte. ¶ Secũda ppositio pater etiã nõ volũtate sbsequẽte vel antece/dẽte genuit filiũ. ptz. quia nulla volitio no/ua accedit patri. qz nequit mutari. Uñ bea/tus Augº. xv. de tri. ca. xx. si tali voluntate generet filiũ: mutabilis esset diuina volun/
Cõclo 3. tas. qd est impiũ dicere. ¶ Tertia ppositio q etiã nõ volũtate cõcomitante libera liber/tate oppositiõis pater genuit filiũ ptz quia tũc posset nõ genuisse filiũ. cuius ɔñũ dẽm est in articulo pcedẽte. qz necessario z immu/
Cõclo 4 tabilr genuit. ¶ Quarta ppositio pater fili/um genuit volũtate cõcomitãte cõplacentie seu libera libertate cõplacẽtie. ptz. quia pat generando filiũ suum dilectũ summã in eo habuit complacentiã. ergo conclusio vera cõseqñtia nota. añs patet per illud Mat. iiij. Hic est filius meº dilectus: in quo mihi bene complacui. Et patet rõne. quia in bo/no infinito pater necessario habuit: z hz cõ/placentiã. Sz filius est bonũ infinitũ: cũ sit deus. igit zc. Hoc de tertio articulo.

Uenio ad quartũ

articulũ. s. Utrum pater genuerit filiũ exẽ/ De 4 ar.
planiter: vel modo exẽplari. Pro quo notã/ Notã.
dũ. q aliqd pducere p modũ exẽplarẽ: du/plicir accipi põt. Uno mõ vt exẽplatuz. sic creature pcedũt vt exemplata per suas ide/as. vt tactũ fuit in qstione pma. ar. primo. Alio mõ aliquid dr pcedere nõ exemplari tãq ratio exẽplandi. Recte sic pcedere per modũ liberalitatis dicit: vel vt effectus libe/ralitatis: sicut dona creata. vel vt ratio libe/ralitatis: sic pcedit donũ increatũ sez amor
qui est spussanctus. ¶ Quo pmisso sit pma Cõclo 1.
conclusio. filius gñat a patre mõ exemplari nõ tanq exemplatũ. pbat. qz qd pcedit vt exemplatũ: pcedit p aliud exẽplar pus eo. Sz filius pcedit nõ p aliud exẽplar pus eo ergo zc. ptz maior: et quid nois. Et minor ptz. qz qd p exẽplar pus fit: sic fit: q illd exẽ/plar rõnem formalẽ habeat respectu exem/plati. Sz in deo nõ aliq est formalis ratio in ordine ad qua filius pducat. Item qd sic producat: vt cũ pducẽte sit idẽ ens: nõ vt ex/emplatũ pducit. Sz filius sic pducit: vt penitus sit idẽ ens cũ pducente. igit zc ma/ior ptz. quia idẽ nõ est exemplar z exempla/tũ respectu eiusdẽ. minor: ptz. qz filius ẽ idẽ ens: eadem essentia z idẽ deus. qd q vl quis
est pater producẽs. ¶ Secũda ɔclusio. pa/ 2
ter generat filiuz modo exemplari tãq ra/tionẽ exemplandi cetera pducibilia ad ex/tra. pbat sic aliud qd sic pductũ est: vt sit ce/terorũ pducibiliũ plena ars: pductuz est vt sit ad eadem cetera exẽplar sz filiº est hmõi igit maior ptz. quia qd noiabis rõnabiliº artificij exemplũ. nisi artẽ in mẽte artificis: sm qua habet fieri. Et minor est btĩ Aug. vi. de trini. c. x. dicẽtis. Uerbũ dei pfectum cui nõ deest aliqd: est ars quedã oipoten/tis z sapientis dei: plena omniũ rationũ vi/uentiũ z incõmutabiliũ. Uñ optũ est dictũ apud quosdã dici solitũ. q negat ideas: ne/gat dei filiũ. Sic etiã oia dicunt facta per filiũ siue p verbũ. Johan. pmo. qz verbum est exẽplar omniũ pducibiliũ. Hoc de qrto
articulo. ¶ Ad rões pncipales. ¶ Ad pri/ ad pmã rõẽ pr
mas tres dical. q arguũt de necessario sim/ cipalẽ.
pliciter. sz de necessario imutabiliter. z sic arguũt p ɔclusione pma articuli secundi.
¶ Ad rões arguentes q genuerit volun/ ad secũ partẽ
tate. ¶ Ad pmã. licet ɔña sit vera nõ expſ/so in tertia ɔclusione qrti articli. pp̃e tamẽ

loquēdo ratio parū probat. vel enī a natura tenet̃ noīaliter. sic ppzie pater nō a natura dr̃ filiū generare. q2 nō ab essentia. cum essentia nō generet. ⁊ sic idē sūt: natura ⁊ volūtas. vel tenet̃ loco aduerbij: q̄si dicat̃. filium naturalit̃ gñat. sic erit verū: sed ita non est ad ppositum: q natura ⁊ volūtas idez sint. q2 nō noīalit̃ natura tenet̃.
Ad 2 ¶ Ad secundā. q pbat q2 ratam ↄclusionē tertij articuli. loquēdo de volūtate cōcomitāte: ⁊ cōplacentie.
Ad 3 ¶ Et silr̃ ad tertiā. q genuit filiū nō nesciens: s3 sciens ⁊ volūtate bn̄placiti. vt dc̄m est.
ad ↄfir. ¶ Ad ↄfirmatōem. licet deus velit omne bonū: tn̄ diīnter. q2 bonū pductuz ad extra vult libere libertate oppositōis. quia potest ipm nō velle. Uerbū aūt pductū ad intra: vel spm̄ sctm̄: immo seipm ⁊ ppziā naturā diuinā vult volūtate cōplacentie: nō volūtate libera. sic q possit aliqd taliū nō velle. Nec etiā vult talia volūtate añte: vl' sb sequēte. vt dictū est.
ad ↄfir. ¶ Ad tertiā ↄfirmationē. q Hilarius loquat̃ de volūtate cōcomitante. ⁊ sic auctoritas est p tertia ↄclusione tertij articuli. Et eo dē modo intelligit̃ auctoritas btī Aug p caritatē. i. p volūtatem ↄcomitantē cōplacentie. cū hoc tn̄ stat q filius naturaliter genitus est de patre.
Ad 4 ¶ Ad quartā. q nobilissima opatio est liberrima: libertate volūtatis cōplacētis vel volūtate cōplacentie. s3 nō opoztet q sit liberrima libertate oppositōis. illa enī libertas soluz est per respectū ad extra. q2 opatōnes ad intra sūt naālr̃.
ad ↄfir. ¶ Ad ↄfir. negādo ↄñā. q2 in nobis ↄclusio ↄsilij p volūtatē añcedentē acq̄ritur rōne nr̄e impfectōis. q̄ ipius noticiā habere nō potuim⁹. nisi volēdo inq̄rere. ⁊ inq̄rendo ad ipius noticiā puenire. h̄ aūt i deo locū nō h3. Jtē etiā ↄclusio ↄsilij q̄ dr̃ prius mētis nr̄e post ↄsiliationē gñat̃ libere: libertate oppositōis: saltē q̄ ad inq̄sitōez. q2 nō cōsiliat̃ nisi volēs. filius aūt dei nō sic emanat a p̄re: s3 naturalr̃ vt dictū est. ⁊ ideo nulla volūtas añcedit.
Ad 5 ¶ Ad q̄ntā. q Origenes loquat̃ de volūtate ↄplacētie. iuxta mētē ↄclōnis.
¶ Ad rōnes arguētes. q genuerit filiū mō exēplari.
ad pmā ptis ↄtie. ¶ Ad pmā. q sit p conclusiōe scd̄a3 articli q̄rti. pcedit enī filius per modū artis: ceteraa pducēdi. nō p modum
Ad 2 exēplati. ¶ Ad scd̄am p idē. q2 in filio oīa
Ad 3 disponit: vt in exēplari. ¶ Et silr̃ ad tertiam q oīes pcedunt de exēplari: ⁊ nō de exēplato.
Ad 4 ¶ Ad q̄rtā. neget̃ ↄña. ad pbatōez quā do dicit̃. imago in pducto est exemplar in producente. dicatur. verum est: vbi imago producta realiter distinguit̃ a pducente: sic q nō sint eadē essentia. vbi. s. pducēs pducit imaginē: q̄ aliud est realr̄ in sua eēntia q̄3 ipe. vt in imagine impfecta q̄ aliquo mō suū imitat̃ exēplar lōginqua q̄dā silitudine. S3 fili⁹ ē imago pfecta p̄ris. ⁊ penit' idē ens in eēntia qd̄ est p̄r. ⁊ iō nō est in p̄re exēplar aliud: qd̄ imitet̃ fili⁹ pduct⁹: vl' ordine ad qd̄ pducat̃.
Ad 5 ¶ Ad q̄ntā. loq̄ndo de mō ideali vt exēplari respectu illoruz pducibiliū ad extra ↄcedit̃: qd̄ argumētū ↄcludit et est p ↄclōne vltima q̄rti articli. S3 loquēdo de mō exēplari: q̄ aliq̄d pducat̃ vt exemplarū. neget̃ maior. Jmmo pl' req̄rit̃ ad h̄: q aliq̄d pducat̃ vt exēplatū. q vi3 noticia exēplaris seu noticia s3m quā pducit̃: sint diuersa ab ipo pducto. Nihil enī est idea pducēdi seipm. Mō noticia q̄ p̄r pduxit filium: est ipe fili⁹. cū in diuinis sit tm̄ vna noticia essentiat̃. q̄ est essentia diuina bn̄dicta
Ad 1.13 num. ¶ Ad pmā rōem in oppositū. Ad auctoritatē btī Augustini. dicat̃. q voluit pducē filiū: nō necessitate coactōis seu violētie. nec volūtate añcedente de q̄bꝫ loquunt̃ heretici. Etsi dicat̃. q̄re btūs Aug. simplr̄ posuit: q in vno sensu falsū sit. R̄r. q loquit̃ ad mentē suoz adūsarioz. reliquū sensū nō curās. sciuit enī ipos nō ad illā mentē loq.
Ad 2 ¶ Ad secundā. q necessitas imutabilitatis est perfectissima libertas ↄplacētie. ⁊ cū h̄ deo tanto maior libertas ascribit̃: q̄nto est liberior libertate ↄplacētie. q̄ se sūme diligit. ⁊ sūme vult et q̄ agit ad intra. imo ⁊ maior q̄3 ea qua liber est libertate oppositiōis: respectu rez q̄s pōt velle ⁊ nō velle. Jlla nāq3 est obiectiue respectu maioris boni. ista vo ratiōe bōi mutabilis ⁊ minoris.
Ad 3 ¶ Ad tertiā. illa arguit p tertia ↄclusiōe tertij articli. s. q nō liber libtate oppositōis. Scd̄a pa ei⁹ pbat: q non pduxit filiū: volūtate añcedēte. qd̄ est p pma ↄclōne eiusdē articuli. s3 nll'a ea3 arguit: q nō pduxerit volūtate concomitantie.
Ad 4 ¶ Ad q̄rtā. ↄcedit̃ q filius est in p̄re: iō nō p modū exēplari pducat̃ a patre. vt dictū est in pma ↄclōne q̄rti articuli. S3 cū hoc stat q pducat̃ tāq3 exemplar alioz. q̄ de p̄e cetera oīa deḡdendo habebūt pduci. n̄ enī est incōueniēs: q pater illud qd̄ in eo est producat vt exēplar alioz pducibiliū. Forte quereres. vtr3 filius solus sit exēplar creaturarum pducibiliū: Ad hoc respōdet Antisidorensis allegās Bonauenturā. di. vj. q

kū.ar.finali.dicēs.ꝙ mūdus archetyp⁹ seu
ideꝗ nō tm̄ approꝑatus est filio: verūetiā ē
ꝓpriū. Uel aliť. Inꝗ̄tū exēplar dicit rati/
onē ꝯgnoscēdi: sic cōmune est toti trinitati:
et appropaľ filio: sicł sapia. s; ꝑm qḋ vltra h̄
rōnem emanādi dicerit: sic est filio ꝓpriū
ꝛ ipo ꝯtaľ ꝑ h̄ nomē ꝟbū. iportat ei exēplar ꝑ;
qḋ habēt res emanare i ꝟbo. vt forsassis po
sterius dicet. Hoc de q̄stione decima.

ndecimo que

V

ritur circa dist. nonā vel septimā
Utrū potētia generādi in diuinis
arguit 1 sit aliq̄d absolutū. ¶ Primo arguitur. ꝙ sit
adaliqd quia illud est adaliq̄d in diuinis cu
ius intellectus remouetur: remotis ꝑsonis. s;
potentia generādi ꝑsonis remotis remouet
igiť. ⁊c. maior ꝑ;. q: remot᷒ ꝑsonis ad ima
ginatōnem adhuc manerēt oia essentialia.
cū ꝑsone distiguaľ ꝑ oppositōes relatiuas:
et nō ꝑ essentiā. minor patet. q: remotis per
sonis remouet ḡnatio: put notū est. cū ipsa
sit patris ad filiū. ⁊ remota ḡnatōe: remo
uet potētia ḡnandi. cū in deo nō differant es
arguit 2 se ⁊ posse: rōne imutabilitatis. ¶ Secundo
q: potētie distinguunť ꝑ actus. ix. meth. sed
ḡnare dicit adaliq̄d. ḡ ⁊ posse generare. et ꝑ
ꝯñs etiā potētia generādi. ꝯñs ꝑ nota. ⁊ ma
ior similr. minor ꝑ;. q: generare est ꝓpriū per/
3 sone patris respectu filij. ¶ Tertio. ois opa/
tio ꝓpria alicui⁹ rei egredit a ꝓpria forma
eiusdē. s; generare filiū in diuinis est ꝓpria
opatio patris. ḡ ꝑncipiū illi⁹ erit ꝓpria for/
ma patris. pat; maior. sicł calefactio calefa
cientis a ꝓpria forma egredit: illi⁹ qḋ cale/
facit. ⁊ minor nota est. Tūc arguit vlterius
s; ꝯstat ꝙ hec forma est pŕnitas: q̄ relatio q̄
dam est. ⁊ etiam opationis ꝑncipiū est po/
tētia ḡnandi. potentia igiť ḡnandi erit ada
4 liq̄d. ¶ Quarto. quia in deo idē est generare
et posse ḡnare. s; ḡnare est adaliq̄d. igiť. cō/
sequētia nota. ⁊ maior est bti Dyo. de di. no
mi. dicētis. quis in creaturis differāt ꝟtus
5 et opatio. tñ ī deo idē sūt. minor nota. ¶ Qui
to sic. Ratio ꝓprij debet esse ꝓpria. s; posse
ḡnare est rō ipius ḡnare: qḋ est ꝓpriū patri
ḡ posse ḡnare est etiā ei⁹ ꝓpriū. Et vlterius
ergo adaliq̄d. maior ꝑ; de se. ⁊ minor pat;
q: ideo pŕ ḡnat: q: ḡnare pōt. vel q: in eo est
6 ḡnandi potētia. ¶ Sexto. potētia generan/
di nō est in filio. igiť. ꝯñs nota. q: omne ꝓ/
ꝓpriū ꝑsone dr̄ adaliq̄d. añs ꝑ;. q: fili⁹ ḡna
re nō pōt. ergo ei nō cōuenit potētia generā/
di. ¶ Confirmaľ. quādocūq; aliquis actus Confir.
inest alicui supposito: ⁊ alteri repugnat. o/
portet ꝙ ille actus insit ei: cui inest ꝑ rōem:
per quā differt ab alio supposito. s; genera
re cōuenit pŕi: ⁊ nō filio. ⁊ h̄ ꝑ potētiā ḡnan
di. ḡ potētia ḡnandi erit ratio ꝑ quā paŕ dif
fert a filio. ḡ erit adaliq̄d. Maior pat; per
phm ꝑmo ethicoꝝ. vbi volēs ꝓbare: ꝙ feli
citas nō sit potētie sensitiue. arguit: q: non
inest brutis: s; homini. ḡ inerit hoi ꝑm id:
ꝑm qḋ hō differt a brutis. ¶ Septimo. pŕ 7
nitas est potētia ḡnandi. ḡ potētia ḡnandi
est adaliq̄d. ꝯñs nota q: pŕnitas est ada/
liq̄d. cū sit ꝓpria patri. añs ꝓbaľ. q: forma
que dat actū ꝑmū: dat etiā actū secundū
mō pŕnitas dat esse pŕem. ḡ dat ḡnare. ⁊ ꝑ
ꝯñs est potētia ḡnandi. ¶ Scdo ꝓbaľ añs Scdo ꝓbat añs
sic. q: sic actus cois: vt creare reqrit ꝑncipi/
um cōmune: s; diuinitatē ita act⁹ ꝓpri⁹
ꝑncipiū ꝓpriū. Hoc autē nō pōt poni: nisi
pŕnitas. ḡ pŕnitas est ꝑncipiū ꝓpriū ipius
ḡnare. ḡ est potētia ḡnandi. ¶ Tertio idem 3
Quia sicł se h; pŕ ad creare: inq̄tū deus. sic
se habebit ad ḡnare: inq̄tū pŕ. ꝑ;. q: a sicut
creare est ꝓpriū dei: ita ḡnare est ꝓpriū pa/
tris. s; pater creat diuinitate. ḡ ḡnat pŕnitate. ¶ Quarto Quia ꝑm phm. v. meth. ꝓ 4
ducēns ⁊ forme q̄ ꝓducit: eadē est relatio.
Sed h̄ nō esset: nisi pŕnitas eēt forma: q̄ pa
ter in diuinis ḡnat filiū. igiť ⁊c. minor pat;
q: si dicas: essentiā esse formā: q̄ pŕ ꝓducit:
manifestū ē: ꝙ illi⁹ non est relatio ad filium
¶ Quinto h̄ idē. Quia actiōes diūsaꝝ rati/ 5
onū reqrūt distincta ꝑncipia ꝑm rōnem. s;
ḡnare ⁊ spirare sūt actiōes rōne differentes
igiť oportet: ꝙ eaꝝ ꝓpria ꝑncipia erūt differē
tia rōne. Hoc aūt nō esset: si eaꝝ ꝑncipium
esset essentia: q̄ sic; fieret. cū ipa sit in ratiōe
simplr vna. ḡ ipius ḡnare ꝑncipiū erit pŕni/
tas: ⁊ ipius spirare actiua spiratio. ⁊ hoc est
ꝓpositū. ¶ Sexto. q: vnūqḋq; agens agit 6
eo: qḋ ipm formaliť est. s; pŕis suppositum
in diuinis est formalr pŕnitate. igiť. maior
ꝑ;. ij. de aia. q: agit ꝑm qḋ in actu. ¶ Se/ 7
ptimo. sicł se h; ꝓducēs absolutū ad absolu
tū ꝑncipiū q̄ pōt in productū absolutū: sic
se debet habere ꝓducēs relatiuū ad ꝑncipiū
relatiuū: q̄ producit suppositū relatiuum.
cōueniente similitudine. Sed manifestū
est: ꝙ absolutū absoluto ꝑncipio ⁊ nō rela/
tione ꝓducit absolutū. ergo relatiuū ꝓducēs
relatiuo ꝑncipio sufficiet in relatiuū ꝓdu/
ctum. Cum itaq; in diuinis pater ꝓducēs

et filius productus sint supposita relatiua
sequit̄ q̄ p̄ncipiū quo producat debeat esse re
latio: scz p̄ternitas. Nec obstat: si q̄s diceret.
q̄ in creaturis relatio nequit esse p̄ncipium
actionis. ⁊ ideo etiā in diuinis nō. Hoc eī
est ex eo q̄ in creaturis p̄ducit̄ absolutū. i di
uinis solū relatiuū. Itē secūdo q̄ etiā i cre/
aturis relatio nō c̄stituit suppositū: sic ta/
8 mē facit in diuinis. ¶ Octauo. Quia ois
actio debet esse c̄formis suo p̄prio p̄ncipio.
sz hoc nō esset si potētia gn̄andi esset q̄d ab
solutū. igit̄. maior nota. minor p̄z. q̄ diui/
Ultimo nū gn̄are est relatiuū. ¶ Ultimo p̄z h̄ au/
ctoritate b̄ti Aug. li. de fide ad Petruz di/
cētis. Gn̄are est opus paterne p̄prietatis. g̃
Confir. relatōis ⁊ nō absoluti. ¶ Cōfirmat̄. q̄ essen
tia absolute sumpta nō pōt esse gn̄andi p̄n
cipiū. g̃ oportet q̄ sit p̄prietas relatiua. tenet
c̄na. p̄z añs. q̄ in omi p̄ductiōe p̄ncipiuz
p̄ductiuū debet esse tale: vt rōne sui p̄ductū
a p̄ducente distinguat̄. cū nihil seip̄m p̄du
cat. Nō s̄m essentiā absolute filius nō di/
stinguit̄ a p̄re: licet s̄m eaz assimilet̄ p̄ri. igit̄
ipsa vt absolutū neq̄t esse gn̄andi p̄ncipiū
2 ¶ Secūdo. q̄ tanti ambit⁹ debet esse act⁹
gn̄ationis: q̄nti ambitus fuerit suū p̄ncipi
um p̄ductiuū. mō essentia absolute est ma
ioris ambit⁹: q̄z sit gn̄atio. cū ipa sit in filio
3 et spiritusancto. ¶ Tertio. q̄ idem manens
idē. nō facit nisi vnū. igit̄ cū essentia absolu
te maneat semp eadē. si sic fuerit p̄ncipium
gn̄ationis in diuinis. solū vna in deitate p̄
ducet̄ p̄sona. ¶ In oppositū est mḡr in litte
ra. dicēs in scda p̄te. di. vij. q̄ potētia gene/
randi filiū est essentia.

In hac questione

erunt q̄tuor articuli. In p̄mo recitabunt̄
diuersi modi dicēdi de q̄sito. In scdo elicie/
do ex eis respōdebit̄ ad q̄situz. In tertio vi/
debit̄ de eo q̄d tāgit̄ in sexto argumēto. vtz
scz potētia gn̄andi sit in filio. Et q̄rto. vtrū
De i ar. per eā filius possit in actū gn̄atōis. ¶ Quo
notan. ad p̄mū sciendū. q̄ vt recitat Bonauen. q.
p̄ma p̄ntis dis. Tres fuerūt modi dicēdi de
Opio. i. hac q̄stione. ¶ Prim⁹ dicit. potētia generā
1 di pōt cōsiderari dupl'r. ¶ Uno mō prout ē
nuda potentia. ⁊ sic est idē q̄d essentia ⁊ q̄d
absolutū. vn̄ sic s̄m eos essentia in trib⁹ per
sonis c̄sistit: ita ⁊ hec potētia taliter cōside
2 rata. ¶ Secundo mō. q̄ potentia c̄siderat̄
vt disposita. ⁊ sic s̄m eos cū in solo patre sit
disposita ad gn̄atōem. dicūt q̄ sic sit in so/
lo patre: ⁊ sit ad aliq̄d. Et sūt v̄ba opiniōis
satis inepta. credo tn̄: q̄ sanā habeāt intenti
onē: scz hanc. q̄ potētia q̄ pater generat: est
in singulis p̄sonis: ⁊ res absoluta. sz solus
pater p̄ eam generat. filius aūt eā generat̄:
et spūssanctus eā spirat̄. Et sic videt̄ esse o/
pinio magistri. ¶ Scda opio. q̄ potētia ge Opio 2.
nerādi est absolutū quid: scz essentia: tn̄ per
respectū ad p̄sonā patris. Un̄ dicūt. q̄ in di
uinis sit idem esse ⁊ posse: potētia ⁊ essentia
Et ideo sic essentia est quid absolutuz: ita et
potentia. sz sic cuz dicit̄ essentia p̄ris trahit̄
ad p̄sonam p̄ris. ita cū dicit̄: potentia gene
rādi. notat̄ potētia: tracta tn̄ ad p̄sonā gn̄a
re potentē. Et hec videt̄ opinio mḡri. ¶ Ter Opio 3.
tia est opinio quorūdā modernoꝝ. dicētiū.
q̄ potētia gn̄andi dicat ad aliq̄d: in diuis.
et sit p̄priū patri. Motiuū eoꝝ est. q̄m po/
tētia dicit habitudinē original' p̄ncipij ad
p̄ncipiatū. ⁊ q̄m habitudo pōt esse persone
ad personā: ideo sic est vere ad aliq̄d. Etiaz
essentie ad creaturā. Et tūc s̄m modū intel
ligendi cōuenit essentie: cui⁹ est creare. Ex
quo c̄nter iferūt. q̄ sic p̄ncipiū respectu crea
re est essentie: ita etiā approp̄atū p̄ additio
nē p̄sone: app̄op̄at̄ ad p̄sonā. ⁊ fit ad aliq̄d
sicut esse p̄rem. ⁊ hāc opinionē laudat Bo
nauētura. dicēs. q̄ potētia generādi nō vi/
det̄ dicere: nisi fecūditatē ad actū gn̄atōis.
et illa est p̄pria patri. Hoc de p̄mo articlo.

Quantū ad secun/

dum articulū. Noto p̄mo. cū q̄rit̄. Utz po de scdo
tentia gn̄andi dicat q̄d absolutū: vel mag̃ notādū.
ad aliq̄d. Tantū est q̄rere. vtz hoc c̄plexū
scz potentia gn̄andi supponat p̄prie p̄ eēn
tia. ⁊ si sic: erit absolutū. Uel supponat pro
prie p̄ p̄sona patris: sic ille termin⁹ generās
vel pater. ⁊ sic esset ad aliq̄d. q̄ omne p̄pri/
um in diuinis est ad aliq̄d. cum ibi nō nisi
vnicū sit esse absolutū: comune trib⁹ perso/
nis. ¶ Scdo noto licet essentia nō generet Nota 2.
vt sup̄ dictū est. tn̄ ipa est potētia: q̄ pat̄ ge/
nerat. patet. q̄ fecunditatē quaz p̄r habet
gn̄andi filiū: ⁊ ei cōicandi suā essentiā non
habet ab alio: sz a seipo est fecund⁹: p̄ suam
essentiā benedictā. Un̄ b̄tūs Aug. in libro
de fi. ad Petrū. c. iiij. dic. P̄r de⁹ de nllo ge
nit⁹ deo: sed de sua naturā sine initio genuit
filiū. ⁊ assumit mḡr. di. v. q̄ q̄uis nō debeat
sic sumi: q̄ intelligat̄ natura genuisse. cōiter
tn̄ videt̄ sic sumi: vt natura dicat̄ potētia q̄
p̄r genuit: teste mḡro dis. vij. dicēte. q̄ pater

nō sit potens nisi natura. eius em̄ potētia
Notā.3 natura est vel essentia. ¶ Tertio noto. q po
tentia generādi pōt exponi sic. potētia qua
quis generat. vel sic potentia q̄ quis gñat.
vel sic potētia per quā fit generatio. Prīa
expositio accipit verbū gerundiuū descēdit
ab actiuo. seu put habet significatōem acti
uā. Secūda put tenet passiue. Et tertia p
ut descendit ab impsonali. ¶ Correlarie. q
Correla rium. recte dicendū est de hoc cōplexo: potētia ge
nerādi: tenēdo li generādi actiue: sic de hoc
cōplexo: potentia que est pater. siue de h sci
licet: potētia qua generās generat. Et si te
neat li generādi: passiue: sicut de isto cōple
xo: potētia que est fili⁹. seu de hoc scz poten
tia qua filius generat. Et si impsonaliter: sic
de isto: potētia q̄ generat aliquā rem. in qui
bus omnib⁹ apparet manifeste: q li poten
tia habet se p modū determinabilis: et per
notā. 4. se stantis. ⁊ addita p modū determinatōis
seu adiectiue significāt. ¶ Quarto nota. q
semp aggregatū ex determinabili ⁊ determi
natōe nō ampliāte: nō diminuēte: nec extē
dente: nec aliene distrahēte: supponit vt de
terminabile. sic hō albus supponit p homīe.
In talib⁹ em̄ est locus a pte in mō ad suū
totū. vt bene sequit: essentia q̄ ē pr: est. ergo
essentia est. Similiter essentia q̄ est fili⁹: ē. g
essentia est. Itē potētia diuina q̄ q̄s gñat: est. er
go potētia diuina est. sic ⁊ in alijs similiter.
Corre. ¶ Ex quo sine pīudicio p modū correlarij i
fero. q gñaliter vbi termin⁹ essentialis fuerit
determinabile: q̄liscūqz sit determinatio nō
distrahēs. ⁊c. cōplexū erit essentiale. nō ppri
um: nec adaliq̄d. Et ex opposito vbicunqz
termin⁹ relatiu⁹ fuerit determinabile: qua
liscūqz sit determinatio nō distrahēs. ⁊c. cō
plexū erit adaliq̄d: ⁊ nō essentiale. Exēplū
de pmo. vt si dicat essentia q̄ est pr. hoc cō
plexū nō obstāte q determinabile sit ppri
um ⁊ adaliq̄d nihilomin⁹ cōplexū manet es
sentiale ⁊ nō ppriū. essentia em̄ q̄ est pat: est
filius. ⁊ etiā spūsctūs. Immo est tres perso
ne. ⁊ ita i alijs. Ecōtra etiā si dicat pat q̄ est
essentia: vl pater q̄ est res cōmunis trib⁹ p
sonis vel patre qui est essentia nō generās.
et q̄dlibet cōsile. nō obstāte q determinatio
fuerit essentialis: qm̄ determinabile est ad
aliq̄d: ⁊ ppriū. ideo totū est adaliq̄d ⁊ pro
priū. vñ pater qui est essentia nō est fili⁹: nec
spūssanctus. ⁊ sic in alijs. cui⁹ causa dicta ē
Corre. 2 in notabili pcedenti. ¶ Scdo ex h sequit q
q sola variatōe determinabilis ⁊ determia

tōis in eisdē terminis fit aliq̄d cōplexum:
vno mō ppriū ⁊ adaliq̄d. alio mō fit com
mune ⁊ absolutū. ptz ex dictis. Nā si dicat
sic: essentia q̄ est pater. ptz: q hmōi comple
xum sit essentiale: seu sbale et cōe trib⁹. Si
aūt dicat pater q̄ est essentia. vbi nō est a p
ori alia diuersitas: nisi mutatio determina
bilis in determinatōem: ⁊ ecōtrario: illud cō
plexū erit propriū ⁊ adaliq̄d. q̄dlibet itaqz
taliū sortit naturā determinabilis: ⁊ nō deter
minatōis. ¶ Ultimo noto. sic in diuinis est Notā.5
nō nisi vnus oīpotens: vt dicit symbolum
Athanasij. ita nō est ibi nisi vna oīpoten
tia. plēs em̄ oīpotentie: plēs redderent oīs
potētes. Itē. ita etiā nō est ibi nisi vna potē
tia. pater. qz ois potētia q̄ ibi est: est oīpo
tētia. Immo ois potētia ibi existēs est infi
nita. sic qz constat: ibi esse nō nisi vnū infi
nitū. sic ⁊ vnū solū immēsum. ¶ Ex q̄bus infe Corre.
ro correlarie. q iste termin⁹ potētia: i diuis
sit termin⁹ essentialis: nisi approprate sumere
tur. sic etiā deitas vel sapia. ptz ex notabili.
qz ibi est vna potētia comunis trib⁹: sic vna
essentia cōis trib⁹. Nō tñ intelligat q velī
dicere. q sit termi⁹ eq̄ absolut⁹: cum illo ter
mino essentia. cū potētia dicat pncipiū a
gendi. sz tñ est essentialis talis. quēadmodū
scīa vel sapia. s. q sit cōis triū personarū:
et ñ ppri⁹ alic⁹ eaz. ¶ Quib⁹ pmissis vidē Cōclō.1
mihi cū magistro. q potentia gñandi sit cō
munis: ⁊ essentia absoluta. pbat sic. qz om
ne complexū in diuinis cuius determinabi
le est essentialis termin⁹: qualiscūqz fuerit de
terminatio: est cōmune trib⁹. ⁊ dicit q̄d ab
solutū. sed huius cōplexi. s. potētia generā
di determinabile est termin⁹ essentialis. g ipz
est cōmune trib⁹: ⁊ dicit q̄d absolutū. Ma
ior patet ex q̄rto notabili: ⁊ suo correlario.
minor: ex q̄nto notabili ⁊ eius correla. ¶ Et Confir.
confirmat. qz potentia generandi est potē
tia qua pater generat: p tertiū notabile. sz
ista est cōmunis: eo q sit essentia: q̄ commu
nis est: p secundū notabile. ¶ Sz magis de Cōclō.2
articulate pcedendo cū determinatōe mgri
Thome de argētia: erit secūda cōclusio. Po
tentia gñandi nō est relatio formalis: licet
idētice possit dici pater: vl pīnitas. pbat p
mo. qz relatio nō pōt esse pncipiū: vl termi
nus gñatōis. vij. phisi. mō potētia generā
di est pncipiū gñatōis: vel saltē illud q̄ fit
gñatio. ¶ Secūdo. quia si potentia generā pbat.2
di esset pprium: vt paternitas. ⁊ si genera
tio esset vniuoca: pater generaret patrē. ⁊

equiuoca foret:sic pater generans excederet filiũ genitũ.ita nan.q est in generatione eq/
Probat 3 uoca: vt generans sit nobilior genito. ¶ Tertio.q: cũ relatõis esse sit ad esse: et ad aliqd esse p diffinitõem.ipa relatio nequit dare esse ergo nec q agere.cũ agere psupponat eẽ ergo nec potẽtia generãdi est relatio.qr illa
4 dat agere. ¶ Quarto. Si pñitas esset potẽtia gñandi:cũ ipa ñ possit cõicari filio:aliqua potẽtia nõ posset cõmunicari filio q filius non esset oipotens.patet pña.qr aliq potentia nõ posset ei cõmunicari:nec cõue/
5 nire. ¶ Quinto. Si pñitas esset generandi principiũ: vel potẽtia:sequeret q esset filiatione pfectior. Probatio psequentie. primo qr quãdocũq forma qua generãs generat:nõ fuerit eiusdẽ speciei cũ forma geniti ipa est pfectior ea quã generat.qr eam eminenter cõtinet. Modo pñitas q te est potentia generandi.ergo est forma q pater generat.et a filiatiõe differt specie. plus enim differt ab ea:q̃ due filiationes: vel due pñitates.que tamẽ differt numero ergo differt specie ab ea:quapropter erit ea pfectior.
2 probat pña. ¶ Secũdo.quia ipa suo supposito dat agere:scz generare.qd ñ dat filiatio:suo supposito falsitas pmi cõseqntis probat.quia sic pater esset pfectior filio.patet pña.quia a nobiliori forma cõstitueref:in suo eẽ suppositali:scz a paternitate q̃ filius. Hec etiã cõclusio magis clare põt deduci: vt deducta est cõclusio pma.nã potẽtia qua pat generat est sua essentia. ¶ Tertia cõclusio.po/
Cõclo. 3 tentia generãdi in diuinis q̃tum ad suum pncipale signatũ dicit essentiã diuinã: siue est essentia diuina. patet pmo :sicut pclusio prima. Secũdo patet.qr cũ generatio diuina sit vniuoca:illud est pncipiũ seu potentia generãdi in quo generatũ assimilat generãti.modo hmõi est essentia dina. igit &c.patet maior.quia in gñatione vniuoca gignẽs et genitũ sunt vnius nature.et ergo oportet q terminus productus sit eiusdẽ natu
obiectõis solo re cũ pncipio pductiuo. ¶ Forte dicet q generatio diuina no sit vniuoca. Si hoc videt male sonare. Nam sic nõ oporteret filium esse equalẽ patri.qr in generatõe equo/
Obiciõ ca genitũ nõ est equale generãti. ¶ Itẽ forte dicet q in essentia nõ sit assimilatio i diuinis: vt quidã dicũt. ¶ Respõdet.cũ sub/
Rñdet. stantia diuina sit vna numero in tribus personis.ipa vt sic cõuenit cum pma sba. et sic tres psone pm eam dicunt vnũ ens simplex

et vnus deus. ¶ Item qr est eadem in tribus suppositis distinctis:cõuenit cũ secũdis sbstantiis.qr in pluribus suppositis diuisa est. Et qr illa plura supposita sũt i eadẽ essẽtia: et eandẽ eq̃ pfecte pticipãtia q̃i suã qualitatẽ essentialẽ ipa sunt ea similia. vt expresse ponit Gen. pmo. vbi homo ad similitudinẽ dei dicit factus. Et mgr dis. q.adducit auctoritatẽ Hilarij: hoc sonante. ¶ Secõ qa
cũ generatio diuina sit sbstãtialis potentia generãdi:ideo in ea debet esse sbstãtia. et ibi nõ est alia sbstãtia q̃ essentia. ¶ Tertio. qa 2
psone diuine cõuenit creatio:rõne essentie. igit et generatio psone.probat pña.qr ñ minoris dignitatis et pfectõis est cõtinẽtia diuina pductiua diuine psone: q̃ pductiua 3
creature. ¶ Quarto.qr natura diuina communicat pducte psone.igit est pncipiũ productionis.pña tenet:in singulis hmõi productionibus. ¶ Quinto.qr essentia est pri perfecta ratio intelligẽdi omia.igit est ei potẽtia:pfectũ verbũ pducendi.probat pña.qr 4
tunc pfectum verbũ pducit:cũ obiectũ perfecte intelligit.et añs patet.quia p nihil aliud q̃ per suã essentiã pater pfecte oia intel/ 5
ligit. ¶ Ad idem est auctoritas btĩ Aug.v. de trini.c.x.vbi filiũ dicit esse natura genitũ. Et Dama.li.pmo.c.viij.dicit q generatio est sine initio: et eternũ nature opus existens. ¶ Item Rich.vi.de trini.c.pmo dicit Auctoritatibus pr3.
naturale est innascibili: de se pcedentẽ habere. Et.c.ij. sic dicit. Processio prolis a parente in deo est pm pncipalẽ pcedendi originẽ:et pm nature opationẽ. Cũ igit generatio nõ cõueniat nature: vt generanti: vt dẽs est dis. v.oportet vt ei cõueniat tanq̃ potẽtie generãdi. ¶ Quarta pclusio.potẽtia ge Item
nerãdi connotat respectũ ad psonã:scz patris.patet.qr sicut potentia q̃ est pater: connotat potentiã patris: ita etiã potentia generãdi saltẽ actiue intelligẽdo.sz nullus dubitat:qn hoc cõplexũ potẽtia q̃ est pat dicat psonã generãtẽ.igit.&c.patet maior connenientia similitudine.patet minor rõne deffinitiõis. Hoc de secũdo articulo. Cõclo 4

Quantũ ad tertiũ

articulũ dicit Tho.de argẽtina. dis.vij.q. vnica.q si ii generãdi exponat actiue: potẽtia generãdi est in solo patre.si vero passiue sic sit in solo filio.sz si impsonalit: tunc sit in tribus psonis. ¶ Cuius reuerẽtia salua sb of de scdo arti.no.

Cõclo. 1

humilitate est cōclusio pma. q sive active: sive passive: aut impsonaliter accipiat illō gerundiū generādi. potētia generādi est in qualibet triū personarū. et in omnibus tribus simul. patet. qr dictū est in pma et tertia conclusionibus pcedentibus: pcedētis articuli. q sit essentia divina. et illa est in omnibus tribus personis: et earū singulis. ¶ Secūdo. qr potentia qua qs generat est in filio. igit cōclusio vera. cōsequētia nota est. et añcedēs ptz. quia essentia divina est in filio. que est potentia qua qs scz pater generat. Similiter probaret. q potentia qua quis generat: sit in patre. Tertio. quia potētia que est pater est in tribus psonis. igit potētia generādi activa. cōsequentia tenet. quia idem est antecedēs patet. quia potētia que est pater: est filius. vna em potētia est tres psone. vt dictū est in articulo pcedēte notabili qnto. Forte dicet. q nullū adaliqd est cōe tribus psonis. sed potētia generādi est adaliqd. igitur. etc. Maior nota est: et minor. et patet p mgrm in littera: dicentē. posse gnare nō est qd posse: sed est posse adaliqd. ca. pmo. dis. pntis Rñdet q potētia gnandi vt dictū est: sit quid absolutū. quia est potentia divina cōmunis tribus. vt dicit magister in eadē distictōne. Nec magister vult q sit adaliqd simpliciter. sed q cōnotet personā patris. sicut si diceret. potētia que est pater. vel potentia qua qs generat. Hoc de tertio articulo.

Quātū ad quartū

Cōclo 1 articulū: est conclusio pma. Eadem est potentia: qua pater generat: et qua filius generat. et qua spūssanctus spirat. patet conclusio. quia ita dicit mgr in littera. dis. vij. Secūdo. qr essentia divina est potentia q pat gignit: et qua filius gignit: et qua spūsscūs spirat. vt dictū est in articulo secūdo: qstionis psentis. Nam cū illa essentia sive potentia sit res absoluta: ipsa est cōis omnibus tribus.

Cōclo 2 ¶ Secūda cōclusio. licet in filio sit perfecta potentia gnandi tamē nunqz per eam poterit generare ad intra: pater. quia nō plures tribus possunt esse persone in divinis. Et cōgruētia assignat. quia in naturalibus potētia gnandi nō generat nisi cū dispositōibus congruis ad generatōem. sicut si ignis tenuda cus esset ad imaginatōem a calore: nō gnaret ignē. sic et essentia divina qūvis sit potentia gnandi. nō tamē generat nisi q pater ea generat. qr ibi stat p psona: cui cōgruit generare per eā. In filio aūt stat sb psona: cui nō cōgruit gnare p eam: sz gnari. et ideo filius nūqz poterit generare. et h de qrto articulo. ¶ Ad rōnes pncipales. ad pmā rōem pncipalē ¶ Ad pmā: neget maior. qr sic essentia cōtracta noie vel ppetate psonali esset adaliqd. sicut essentia q est pater: remota psona patris. hoc removet: et tamē nō est adaliqd. Sz bene verū est: q tale nō sit purissimū absolutū. vt dictū fuit in cōclusione qrta. articuli scdi. eo q rōne determinatōis cōnotet respectū. Et ad pbatōem maioris dicat. q licet remotis psonis maneret essentia: nō tn manerēt respect' importati determinatōis. puta p li gnandi: vel cōsimiles. tales em termini cōnotat respectus: qūvis essentiā pncipalit importēt. ¶ Ad secūdā. q in creaturis potētie distinguat. et innotescūt p actus: ad intellectū phi. nō tn oportet q potentie et actus sint in eodē gne pdicamēti. Vñ qūvis generare sit adaliqd: nō tn propter hoc potentia generādi est aliqd. verū est q in divinis nō nisi vna est potentia. vt dictū fuit: et ideo nō mirū est auctoritas ad psens. Ad 2 ¶ Ad tertiā dicat. q maior nō sit vera: nisi in illis quibus natura nō est cōmunis pluribus suppositis. sicut est in creaturis. Ad 3 In divinis aūt opatio ppria per se egredit a potētia cōmuni tribus psonis. inqtum illa potentia est illa psona: vl cōiuncta ipi. vt natura divina sive potētia dei inqtū est in patre: est potentia qua generat. et inqtū est i filio: est potentia qua gignit. et sic natura cōmunis in qlibet psona est potētia operādi fm conditōem et exigentiā illi' psone i qua est. ¶ Ad qrtam. cōcedit: q idem est in re in deo gnare et posse generare sicut pater et potentia qua generat. vnū tamē est adaliqd. Ad 4 scz pater. et aliud nō. s. potētia inqtū est in patre. Nō em valet cōña hec. illa sunt vnū et idem. et ipoz vnū est adaliqd. igit et aliud est adaliqd. Nam pater idē est qd essentia et cū pater sit adaliqd. essentia nō est adaliquid. sz absolutū. ¶ Ad qntā. q nō oportet rōem ppriā act' eē ppriā. vel omnē actū proprium. habere propriū pncipiū. sed sufficat q habeat cōem rōnem appropatā: per hoc q cōcernit in supposito pducente aliqd proprium sine quo nullo modo pgredit ad actū. Ad 5 vñ sufficat q pncipiū ipi' generare sit potētia cōmunis. et inqtum est in patre: sit rō q possit pducere filiū. ¶ Ad sextā neget antecedens. et ad pbatōem dicat. q licet filius nō possit gnare: in eo tñ est potētia generā/ Ad 6

di:qua pōt generari.q2 eadē est potentia q̄
Ad ꝯfir. pater gignit:⁊ qua filius gignit.¶ Ad con
firmatōem dicat.ꝙ maior nō est vl'iter ve/
ra.nō em̄ est necesse:si duo supposita diffe
rant vt ꝓducens ⁊ ꝓductū:ꝙ actus ꝓprius
quo ꝓducat ꝓducens ipm̄ ꝓductu ⁊ insit ip
si ꝓducenti ꝑm illā rōnem:ꝑm quā differt a
ꝓducto.s3 sufficit ꝙ illa ratio ꝯnotet aliqd
in ꝓducēte.p qd̄ distinguat ꝓducēs a ꝓdu
cto.sicut generare cōnotat in p̄re paternita
Ad 7 te:qua distinguit a filio.¶ Ad septimā.ne
get añs:ꝙ p̄initas sit potētia gn̄andi:saltē
formaliter:seu inq̄tū paternitas. ⁊ ad pro
batōem dicat:quādo dr̄:forma que dat a/
ctū primū.Illa distinguit.vel per actū pri
mū intelligis actū suppositalē:⁊ incōicabi
lem.sic maior ē falsa.quia filiatio dat filio
esse primū suppositale:⁊ nō dat ei actu3 se/
cundū.cū filius ꝑm filiatōem nō agat. nec
in creaturis ꝑncipiū indiuiduale dans es/
se indiuidui dat actū secundū.quid eni3 ꝓ
duceret socrates ꝑ suū ꝑncipiū indiuidua/
le:nisi seipm̄.Uel per actū ꝑmū itelligis a/
ctum cōem trib9 ꝑsonis.s.esse deu3. vel esse
ens ꝑmū.Et tūc minor est falsa.q̄a hoc nō
dat patri paternitas:s3 sua deitas.vel sua
ad 2.ꝓ/ deitate est hoc.¶ Ad secundā ꝓbatōe3.ne/
batōem get maior.nō em̄ oportet actū propriū sup
positi exigere ꝑncipiū propriū.s3 sufficit cō
mune ꝑncipiū appropatū.Uñ pat' habet
essentiā que est cōmunis.quā nō habet ab
alio:vt ea posset generare filiū.⁊ ei illā cōi/
care.Uñ sic tria supposita vna sūt essentia
et ea sūt deus. ita etiā ea vt ꝑncipio siue po
tētia agūt:q̄cq̄d agūt.Intrinsece etiā in es/
Ad 3 se ꝯstituunt ea:illa supposita q̄ sūt ab alio.
¶ Ad tertiā ꝓbatōem.etiā neget maior.q2
nō est sile.deitas em̄ q2 est q̄d absolutū:est
ꝑncipiū ꝓductōis re3.p̄initas aūt cum sit
Ad 4 relatiuū:nō h3 cē ꝑncipiū ꝓductōis suppo
sitoꝝ vl' filij.¶ Ad q̄rtā.ꝙ ph̄s l.v.meth.ñ
voluit ꝙ forma q̄ ꝓducēs ꝓduc̄ referat ad
productū:sic ꝙ ipa sit de p̄nto relatōis ꝑ se
s3 voluit ꝙ ipa sit relatōis fundamētū:q ꝓ/
ducēs referat ad ꝓductū.sic p̄ri forma q ge
nerat:sūt fundamētū relatōis p̄ris ad filiū
et iō ponēdo essentiā esse potentiā q̄ p̄r ꝓ
ducit filiū:⁊ eā esse cū patre fundamētū re/
latiōis.s.p̄initatis.magis saluam⁹ textu3
Ad 5 ph̄i:q̄ ponēdo ꝙ p̄initas sit potentia gñā
tionis.¶ Ad q̄ntā.neget maior.possūt em̄
actiones diuersaꝝ rationū esse ab vno cōi
ꝑncipio:diuersimode tamē accepto. iuxta
diuersos modos importatos diuersis pro
prietatib9 ei cōuenientib9.differētib9 in ra/
tione.s.paternitate qua est ꝑncipiū generā
di.⁊ spiratōne actiua qua est ꝑncipium spi
randi.¶ Ad sextā.neget maior.nec ipa ha/ Ad 6
bet ex.iij.de aña.bene em̄ agit:vt sit actu a/
ctuatū.sc3 actu qui est cōis trib9. S3 non
oportet ꝙ agat eo actu:q̄ formaliter est sup
positū.hoc est em̄ relatio.cui repugnat esse
ꝑncipiū actionis.¶ Ad septimā.neget ma Ad 7
ior.⁊ ad ꝓbationē dicat.ꝙ non sit silitudo
cōueniēs.Nā omis ꝓductio siue sit suppo
siti relatiui:siue absoluti fundat in poten/
tia absoluta.eo ꝙ relationi nō attribuat a/
ctio:vt dictū est in ꝓbatōe ꝯclusionis.Im
mo nec bene sonaret:ꝙ p̄initas diceret po/
tentia ꝓductiua.quia cū ipa in filio nō sit:
aliqua potentia ei deesset. Sed ad impro
batōem illi⁹ q̄ dr̄.ꝙ nō debet sumi argum̄
tū:a creatura ad diuina.eo ꝙ in creaturis ꝓ/
ducit absolutū:in diuinis relatiū.Rñdet ꝙ
in hoc oportet nos captiuū habere: et ca/
ptiuū seruare itellectū n̄m in obsequiu3 fi/
dei.eo ꝙ sctā mater eccl'ia ponit trinitatem
ꝑsonaꝝ in vnitate essentie simplicis.q̄d per
intellectū n̄m fragilē saluare nō possum⁹:
nisi ponēdo diua supposita ꝯstitui i eē:ꝓ ꝓ
prietatib9 relatis.Uñ si doctores sci potuissēt
saluare trinitatē ꝑsonaꝝ:cū vnitate essentie
in trib9 suppositis absolutis:nō posuissent
relatōem esse ꝯstitutiua suppositi. S3 eas
fides sctā nos nō cogit ponere ꝙ relatio a/
gat.seu esse principiū ꝓductiuū. Nā absq3
hoc saluare possum⁹ oēs ꝓductiōes diuas
ad intra ⁊ ad extra Et ideo q̄uis in obse/
quiū fidei cogamur ꝯcedere relatōem i di/
uinis ꝯstituere suppositū:qd̄ tñ in creaturis
nō iuenit.nō tñ cogamur relatiōi attribuere
re actōem.vt dictū ē q̄nto em̄ ea q̄ sctā ma
ter eccl'ia reuelata h3:aut q̄ deus nobis reue/
lauit credēda:mi⁹ recedīt ab his q in lu/
ne naturali saluare possum⁹.tāto ea liberi⁹ fa
cili⁹ ⁊ auidi⁹ saluare possu⁹ ⁊ tene⁹. Si aūt
a lumie naturali recedere voluero:dū nō co/
gor auctate eccl'ie:nec rōne cōuicēte vl' ꝙ h3
ꝓpa volūtate.⁊ ꝑ ꝯñs temerarie faciā.Ad
8.dicat.ꝙ actio dr̄ eē ꝯformis:suo ꝓ ꝑo ꝑn Ad 8
cipio.eo mō q̄ p̄t ei ꝯformari.mō q̄uis sup
positū ꝓductū ⁊ etiā gn̄are diuinū sit relati
uū.nō ꝓpt' h̄ opt' ꝙ ꝑncipiū ei⁹ sit relatio
cum ipa non sit nata agere:s3 essentia ꝯcta
relatōe.s.put ipa eēntia ē i p̄re: sit potentia
q̄ gñat p̄r.q2 cū sit q̄d absolutū:ab ea nata

Ad 9 est fieri actio. ¶ Ad nonã dicit q̃ btũs Au
gustinus vult. q̃ per potentiã gñandi non
fiat progressus in actũ generationis. nisi p
ut cõcernit in supposito generãte paternã
propẽtatem. Alis em̃ beatus Aug. esset cõ
trarius sibi. xv de tri. c. xx. p̃us allegato. vbi
dicit. filiũ dei natura genitũ. ꝛ i pluribꝫ alijs
Obiectio locis idem sonãt verba sua. ¶ Forte dicet.
si absq; paterna ꝓprietate nequit esse gene
ratio. ergo illa generatiõis erit principium
Respõdet. illud qd̃ est causa sine quo nõ: nõ
proprie noĩat causa: nisi cum additione di
minuẽte. scꝫ causa sine qua nõ. vt bonus pr̃
mali filij causa dicit: sine qua nõ. cum tñ ꝓ
prie nõ sit causa eius malicie. Uel albedo
disgregat nõ absq; extensione q̃ntificatiua
et tamẽ nõ est verũ q̃ extensio vel q̃ntitas
cõtinua sit causa disgregatõis. Sic pater
nitas in diuinis põt dici p̃ncipium sine q̃
nõ fit generatio. nõ tamẽ est ꝓprie p̃ncipiũ
ad ↄfir. eo q̃ ab ea vt sic nõ habeat fieri actio. ¶ Ad
cõfirmationẽ neget añcedens. essentia em̃
absoluta est potẽtia generãdi: inq̃tũ est in
patre. Et ad probationẽ. q̃ bene sit de natu
ra agẽtis: vt productũ distinguit a produ
cente. sꝫ tamẽ hoc nõ videt esse de p̃ncipali
intentiõe agentis. sed assimilatio passi: cuꝫ
ista sit finis actiõis: vt habet p̃mo de gña
tione. Et generãs intẽdit sibi simile. vt ha
bet. ij. de anima. Et tunc est ꝑfectũ quando
tale põt: vt habet. iiij. metha. Dissimilatio
nẽ aũt ꝛ distinctõem nõ intendit p̃ncipalit
licet quãdoq; p accidẽs. ꝛc. Et si dicat. q̃ ge
nitum sit freq̃nter dissimile. Respõdet. q̃ h
fit preter intentionẽ particulariter generan
tis: sed euenit a casu. vt dicit. ij. phisicoruꝫ
de mõstris ꝛ peccatis nature. Et ideo cũ es
sentia sit causa similitudinis quã intendit
pater generãs. merito dicit p̃ncipiũ genera
tionis. Forte dices. cuꝫ necessaria sit distin
ctio: nõ videt intenta per accidens: sed p se
Respõdet q̃ necessitas nõ tollit intentionẽ
per accidẽs. q2 generãs naturalit necessario
se corrũpit. qd̃ tamen nõ p̃mo nec per se in
Ad 2 tendit. sed potius p accidẽs. ¶ Ad secũdũ.
q̃ essentia diuina sit potentia generãdi ac
tiue: put inest paternitati. ꝛ vt sic nõ ẽ ma
ioris ambitus q̃ actus generatõis. qui ẽ a
Ad 3 patre per eam. inq̃tũ ei subsistit. ¶ Ad terti
um. Nõ est incõueniẽs idẽ alio ꝛ alio mo
do sumptũ esse p̃ncipium diuersoꝝ. vt cali
ditas caliditatẽ generat. inq̃tum est agẽs
reale: agens ad sui similis generationeꝫ ge
nerat etiã spẽm sensibilẽ: alio mõ scꝫ actione
spũali que est ad sensus imutationẽ. ita es
sentia principium est generãdi: inq̃tuꝫ est
cum paternitate. et spirãdi inq̃tum est cuꝫ
spiratõne actiua. Sed forte dicet. quis est
terminus generatiõis. ex quo s̃m te essentia
est potentia generãdi. ꝛ p̃ncipiũ quo pater
generat. Respõdet: q̃ filius est termin⁹ pro
ductus. ꝛ principiũ seu potẽtia qua gignit.
et etiã terminus quo sub filiatiõe constituit
est essentia: prout est in filio. Et si dicat cõ
tra. Quia termin⁹ generatiõis et eius p̃n
cipiũ debent esse distincta. Respõdet vt eti
am dicit magister Thomas de argẽtina q̃
hoc sit verũ: quãdo ꝓducens ꝛ productuꝫ
distinguunt in natura. Si em̃ ignem gene
rãs ignis suã naturã in numero eãdẽ ei cõ
municaret: pater et q̃ terminus ꝓductionis
esset natura ignis: prout est in genito. et nõ
productus. sed cõicatus genito. ꝛ eadẽ na
tura ignis esset p̃ncipium productõis: pro
ut est in generante. Modo fide tenenduꝫ
est patrẽ suam naturã cõicasse. est ergo ipa
finis generatiõis ꝛ p̃ncipiũ. Ratio post op
positum auctoritatis magistri est pro dicis
Decē q̃stiõe hac vndecima.

Circa distin

ctionem octauã: querit duo
decimo. Utrum cũ dei sum
ma simplicitate stet ip̃m esse
in gñe: cuꝫ attributoꝝ pluralitate. Que
stio vnũ p̃supponit: et duo querit. p̃suppo
nit em̃ deum esse summe simplicem. ꝛ que
rit an sit in genere. et an sint plura attribu
ta deo: impor tãtia cum eo simplicitatẽ oĩ
modã. ¶ Contra suppositũ arguit sic. De ꝯ suppositũ arguit
us est mutabilis. ergo nõ est sũme simplex.
cõsequẽtia tenet. et añcedens patet Sap.
vij. vbi dicit textus. Omnibꝫ mobilibꝫ mo
bilior est sapiẽtia. et loquit de sapientia in
creata. ¶ Secundo. quia dicit btũs Aug. scd̃o ꝓbat añs
vij. super Gen. Spiritus creator mouet se
nec per tempus nec per locum. ¶ Tertio q2 3 ꝓbat
exit de ocio in actum: infundendo grãm. er
go aliquo modo mutat. cõsequẽtia tenet p
phum. viij. phisicorũ. dicenteꝫ q̃ oĩs actio
que est ab agente non moto: illa est sem
per. ¶ Et confirmatur. Quia se habet ali Confir.
ter et aliter scd̃um prius et posterius. ergo

mouetur. cõsequẽtia tenet p diffinitõz mo
ueri: positã ꝗrto ph. ⁊ añs pʒ. qꝛ alter se hʒ
ad creaturã: dũ dederit ei grãm: ꝗ se habe/
bat ad eã quãdo gratiam non conferebat.
pbaꝛ 4. ¶ Quarto. Quia qđ per alterũ est: reducitur
ad id quod est per se. sʒ multa mouentur ab a/
lio: ergo ab aliquo p seipm moto. hoc autẽ
nõ pot poni: nisi deus. cũ om̃e dependens
moueatur ab eo. igit videt ꝗ deus sit p seipʒ
arguit 2 motus. ¶ Secũdo arguit sic. In deo ẽ na
tura. ⁊ aliqd circa naturã. igit cõponit. ⁊ per
cõseqñs in eo ñ est sũma simplicitas. conse
quẽtie nota sunt. ⁊ añs pbat auctoritate Da
ma. li. pmo. c. v. dicẽtis. ꝗcũqʒ dicim⁹ in do
affirmatiue: nõ naturã ipius: sed ea que cir
ca eius naturã sũt: ostẽdunt. Item et si bo
nũ: ⁊ si iustum: ⁊ si sapiẽs: ⁊ si ꝗcunqʒ dixe/
ris: nõ naturã dicis dei: sʒ ea que sunt circa
naturã. Nec valeret si diceret: eũ voluisse
ꝙ hec dicãt aliquid circa naturã in ordine
ad nrm intellectũ. quia hec pdicata vere cõ
uenirent deo: etiã si nullus intellectus cre/
Confir. atus existeret. ¶ Confirmat. Quę pfectiões
sunt in deo distincte. ergo in ipso nõ est sũma
simplicitas. ꝯña nota. ⁊ antecedẽs est Da/
masce. li. pmo. ca. xiij. dicentis. ꝙ deus totũ
in seipo comphẽdens hʒ: velut quoddã pe
lagus sbstãtie infinitũ ⁊ indeterminatum:
Et btũs Augu. xv. de trini. dicit om̃es hu/
iusmodi pfectiões esse equales. eq̃litas au
tẽ est nõ nisi distinctoꝝ. Item in diuinis ẽ
depẽdens: ⁊ a quo depẽdet. ergo ibi est cõpo/
sitio. cõsequẽtia nota ẽ. ⁊ añcedẽs pʒ. quia
ibi est pater: ⁊ filius. vt dicit magister i lit/
tera. modo cũ pater sit causa filij. vt habet
ꝯ q̃stuz ij. phisicoꝝ. filius erit depẽdens a pře. ¶ Se
arguit 1 cundo loco arguit. ꝙ deus nõ sit in gñe. qa
nõ est in genere sbstãtie. igit ⁊c. cõsequentia
tenet. qꝛ hoc maxime videt. ⁊ añs pbat sic.
quia plus distat de⁹ a pfectiõib⁹ sbstantia
rum depẽdentiũ: ꝗ accidens ab eisdẽ. sʒ pro
pter distinctõem pfectionis sbstãtie et acci
dentiũ nõ possunt sbstantie depẽdentes es/
se eiusdẽ generis cũ ipis. ergo nec de⁹ ⁊ alie
sbstãtie. patet maior: qꝛ pfectio dei est sim/
pliciter infinita. sed sbstantiaꝝ depẽdentiũ
etiã tota simul accepta finita est. similiť et
accidentiũ pfectio est finita. maior autẽ est
distantia infiniti a finito: ꝗ duoꝝ finitoꝝ
inter se. ⁊ minor patet per phm. vij. metha.
2 ¶ Secundo sic. Nullum om̃ino simplex ẽ
in genere. sed deus est om̃ino simplex. igit.
maior patet. qꝛ om̃e quod est in genere sub
stãtie habet differentiã sb illo genere p ꝗm
ab alijs sbstãtie speciebus distinguit. Mo/
do hmõi differẽtia se habet cum gñe: sic ac/
tus cum potẽtia. ergo res cui cõueniũt erit
aliquo modo composita. minor patet per
phum. xij. metha. et per magistrũ dist. viij.
¶ Tertio. Om̃e in genere existẽs est limita 3
te perfectõnis. sed manifestũ est deũ nõ esse
limitate perfectõnis. igit. Maior patet au
ctoritate cõmẽtatoris. vij. metha. cõmento
xxiij. dicẽtis. Genus differt a materia. qa
materia dicit purã potentiã. genus autem
dicit formã mediã inter potentiã ⁊ actum.
Modo quando sic actus recipit in poten/
tia: tũc contrahit ad limitatã pfectionez. et
minor nota est. ¶ Quarto probat hoc aucto 4
ritatib⁹. ⁊ pmo beati Augusti. in de cogniti
tione vere vite: multipliciter declarãtis ꝙ de
us nõ sit in pdicamento aliquo. vñ conclu
siue dicit. Decem igit predicamẽtis cuncta
humana cõditio includit. ⁊ ab his omnib⁹
properas sũme essentie euidenti rõne exclu
dit. Et. vij. de trini. dicit. ꝙ consuetũ est de
um dici sed abusiue sbstantiã: eũ non sub
stet accidentib⁹. Et Anselmus mono. cap.
xxvij. dicit. Cum om̃is sbstãtia tractet: aut
esse vniũsalis: que plurib⁹ sbstãtijs essenti/
aliter cõmunis est. vt hominẽ esse cõmune
est singulis hominib⁹. aut esse indiuidua
que vniuersalẽ essentiã habẽt cũ alijs. quẽ
admodũ singuli homines ꝯmune habent
cum singulis: vt homines sint. quomõ qa
summã naturã aliarũ sbstantiaꝝ tractatuꝝ
continere intelligit: que nec in plures sbstã
tias se diuidit. nec cum aliq̃ alia per essenti
alẽ cõmunionẽ se colligit quasi diceret. que
nec vniuersalis est: neqʒ singularis. Idem
dicit magister in hac distinctõe: motus di
cto beati Augustini. quinto de trini. ca. iiij.
dicentis. Intelligimus deũ: ꝗtum possu/
mus: sine qualitate bonum. sine quãtitate
magnũ. sine indigentia creatorẽ. sine situ p/
sidentem. sine habitu om̃ia continentez. si
ne loco vbiqʒ totũ. sine tempore sempiťnũ.
sine vlla sui mutatõne mutabilia facientẽ.
nihilqʒ patientẽ. Et sequunt verba magi/
stri. Ecce si sbtiliter intendas: ex his atqʒ p
dictis aperit: illa pdicamenta artis dyale/
ctice dei nature minime cõuenire: que nul/
lis sbiecta est accidentib⁹. vñ nc prope dici
tur deus sbstantia. ¶ Tertio loco arguit. ꝙ ꝯ scđꝫ q̃
perfectões attributales nõ stãt cũ suma sim sitũ ar/
plicitate. quia formalis distinctio est ne/ guit.

cessaria ex parte rei: etiam cessante omni ope
ratōne intellectus inter sapientiā ⁊ bonita/
tem. ergo videt ꝙ pfectio attributorū nō cō
patiat secum distinctōem formalē. añs p/
bat sic. qꝛ si sapiētia infinita essꝫ formaliter
infinita bonitas: tūc sapia i cōi eēt formalr
bonitas. falsitas ꝯñtis patet. qꝛ rō sapie in
cōi nō includit rōem bonitatis in cōmuni.
nec ecōtra. ⁊ ꝯseqñtia tenet. quia infinitas
non destruit formalem rationē eius cui ad
Confir. dit. ¶ Et cōfirmat. quia sic sapiētie ⁊ bōita/
tis essent distincte diffinitōes: si essent ipse
diffinibiles. mō diffinitio indicat nō soluꝫ
rationē intellectus: sꝫ magis q̄dditateꝫ rei.
igit ex natura rei est distinctio: saltē formal'
inter sapiam ⁊ bonitatē quā dicūt diffiniti
arguit. 2 ones. ¶ Secūdo arguit sic. Intellect⁹ ⁊ vo
luntas sunt in deo distincta. ꝑ etiā attribu/
ta. ꝯña nota est. ⁊ añs pbat. qꝛ distincte sunt
emanatōes psonales in deo: vt notū est. sꝫ
ille necessario psupponūt intellectus et vo/
lūtatis distinctōem. igit. pbat. qꝛ alr salua
ri nō posset: filiū esse distinctū a spūscō: nisi
filius pcederet vt natus ⁊ ꝟbum: ⁊ natura
liter ac p modū intellect⁹. spūssanctus vero
nō sic: sꝫ vt datus vt amor: ⁊ per modū vo
Cōfir. luntatis. ¶ Cōfirmat. quia nisi ista essent
emanationū pncipia: ⁊ aliq̄ mō distincta ex
natura rei. filius nō haberet ex vi sue pdu/
ctionis: ꝙ sit ꝟbum. potius q̄ꝫ spūsctūs. qḋ
Confir. absurdū est dicere. ¶ Cōfirmat iterū. Pat
in diuinis in pductione filij ⁊ spūscti: vl' pe
nitus est eiusdē rōnis: ⁊ si sic. nō plus deter
minabit ad duo supposita: q̄ꝫ ad q̄ntumli
bet plura. ⁊ ita possent ex cōsequenti eē plu/
res psone diuine: q̄ꝫ tres. ⁊ pbat cōsequētia
qꝛ oē existens vni⁹ rōnis paīs pōt eē pn/
cipiū pducendi plura supposita in vna na
tura: h̄ nō determinat ex ratōne pncipij ad
determinatā pluralitatē personarū produ/
cendarū. sicut patꝫ tam in vniuoca genera
tione q̄ꝫ equiuoca. Uel est diuerse rationis
ex natura rei. ⁊ hoc nō potest esse aliter: nisi
ꝙ producat filium: p modū intellectus: et
vno modo. ⁊ spiritūsanctū p modū volun/
tatis. ⁊ alio modo. Et si sic. aliq̄ erit distin/
ctio inter intellectum ⁊ voluntatē: scilꝫ for/
malis. et hoc est propositū. Forte dices. pa
ter determinat ad diuersas pductōes: per
diuersas relationes actiuas ipius pr̄is p/
ducentis. Contra. quia vel inter istas est a/
liqua distinctio: scilꝫ formalis. ⁊ venit pro/
positum. vel nulla. ⁊ sic penitus idem erunt

Ergo nō plus per vnā generabit filius: q̄ꝫ
per aliā. Et eodem modo de spiratōne spi/
ritussancti. ergo vel non erunt distincte p/
sone. vel oportebit poni aliquā formalem
distinctōem: inter diuersos modos princi/
piandi. nec aptiorē ponemus rōnabilit: q̄ꝫ
distinctionē formalē: inter intellectum ⁊ vo
luntatē. igitur. ⁊c. ¶ Tertio pncipalit pro/ arguit 3.
batur antecedēs sic. Deus eternaliter intel
lexit essentiā: inq̄ꝫtum est vna. ⁊ nō inq̄ꝫtuꝫ
bona. sed voluit eam inq̄ꝫtū bona: ⁊ non in
q̄ꝫtum vna. igit in essentia diuina eternali/
ter fuerūt iste ratōnes: vnitatis ⁊ bonitatis
distincte. Et ex cōsequenti ante omnē ope/
rationē intellectus. patet cōseqñtia. q̄a da
oppositū: ꝙ scilꝫ nō fuerint distincte. tūc si/
cut intellexit: sic voluit. ⁊ sicut voluit: ita in
tellexit. qḋ est oppositū antecedētis. ¶ Quar arguit 4
to. quia da ꝙ nulla sit distinctio ex natura
rei attributorum. sequet: ꝙ omne p̄dicatuꝫ
verificabile de deo cum vno attributo ve/
rificabil de eo cū alio. patet consequentia.
qꝛ quare aliq̄d de deo verificaret median/
te intellectu: quoqꝫ nō mediante volitōne:
nisi ad minus aliqua esset formalis diuer/
sitas: inter itellectuꝫ et volitioneꝫ. falsitas
cōseq̄ntis pꝫ. qꝛ possibilia que nūq̄ꝫ erunt:
deus intelligit. et tamē ea nō vult esse. Itē
deus mala intelligit. et tamē non vult ea.
Item volūtas vult: nō intellectus. Intel/
lectus intelligit: volūtas nō intelligit. Iteꝫ
deus intellectu intelligit ⁊ dicit. nō aūt di
cit voluntate. Item volūtate spirat: nō spi
rat intellectu. Itē ad hoc sunt auctoritates
Damasceni sup̄ in pncipio adducte. Aug.
viij. de trini. cap. primo. probātis ꝙ due p/
sone diuine nō sint quid mai⁹: q̄ꝫ vna. qꝛ nō
sunt aliq̄d verius. ergo nec maius. mō hec
cōsequētia nō videtur esse alicuius appa/
rentie. si tñ esset distinctio ratōis inter ma
gnitudinē et veritatem. valeret eñ tantuꝫ:
ac si sic argueret ab eodem ad ideꝫ. nō sunt
magis deus. ergo nō sunt magis deus. Et
eiusdē Augusti. li. tertio contra Maxi. di/
cens. Si potes inquit deū patrem intellige
re simplicem. ⁊ tamē bonū: sapientem. ⁊c. q̄ꝫ
to magis vnus deus pōt esse simplex: et ta/
mē trinitas. ita ꝙ tres psone nō sint partes
vnius dei. Qḋ argumentū nō valeret: nisi
etiā attributa in essentia diuina intrīsece dif/
ferrēt. nā psone realr distigunt. qḋ tñ beat⁹
Aug. vī velle declarare p distinctōeꝫ attribu
toꝝ. Pro suppositis est mgr̄ in hac dis. ca.

v. dicens. Eademq3 sola ꝓprie ac ꝑse simplex est. Sz ꝓ parte affirmatia ꝓmi q̄siti ē Dam. i El. suo di. c. 8. Sbã ē genus generalissimum: eo ꝙ nõ habeat supra se aliud genus. qđ diuidit in corporeã ꝛ in incorporeã. cõtinet aũt incorporea: deum. angelos animã. demonẽ. ꝛc. Itẽ rõne. Quia qđ maxime p se existit: est maxie sbã. deus aũt maxime p se existit. ḡ est maxime sbã. ḡ est primũ in genere sbe. qđ est ꝓpositũ. pꝫ maior q2 sbã dr a p se stando: vł sbsistẽdo p se: aut per se existẽdo. minor. q2 sbsistit indepẽdent ab alio. ꝛ ita nõ est ab alio: sic cetere sbstantie. Uñ Exo. iij. Qui est: misit me. vbi ee dr de deo. eo ꝙ p se sbsistat. ¶ Sz ꝓ pte affirmatiua scđi q̄siti. s. ꝙ simplicitas ꝺa stet cũ multitudine attributorũ: est mgři auctoritas in hac di. c. ix. dicẽtis. hui9 aũt essentie simplicitas atq3 sinceritas tãta ẽst. ꝙ nõ sit in ea aliqđ: qđ nõ sit ipa. sz idẽ est habens ꝛ qđ habet. Ad qđ allegat plimas sanctorum auctoritates.

In hac questione

erunt tres articuli: iuxta eius diuisionez in ꝓponẽdo. In ꝓmo videbit an in deo sit sũma simplicitas. In scđo. vtrũ sit in genere: cũ eius illimitata entitate. Et tertio. vtruz cũ tali simplicitate stet attributorũ mltiplicitas. ꝛ an cũ ipis attributis in deo stet correspõdens rõnis diuersitas. ¶ Quo ad ꝓmuz est notãdũ ꝙ mltiplex est ꝯpositio. quedaz est ex partib9 diuersaꝝ rationũ. sicut in substãtijs ꝯpositis ex actu et potẽtia. ¶ Scđa est ex partib9 quãtificatiuis. q̄lis est sbstãtie extense: ꝛ nõ habẽtis ptes diuersaꝝ rationũ. vt apparet in celo. vel in forma ignis vel etiã in materia ꝓma. ¶ Tertia est cõpositio ex sbiecto et forma adueniẽte pficiẽte sbiectũ. q̄lis est anime hũane ad sciam. q̄ lz nõ faciet vnũ cũ aĩa: tñ anima intrinsece nõ est sũme simplex. eo ꝙ informat alia forma q̄ pficit. Et hmõi ꝯpositio est in angel. licet forsassis lumẽ naturale hoc nõ concludat. de quo magis videbit in scđo. ¶ Quarta est compositio innitẽtie in aliud ꝓus eo naturaliter. a quo suuz esse dependet. quo modo ꝓhus ꝓmo celi dicit. ab hoc qđ ez ꝓmo ente omnib9 deriuatũ est esse. Unđ nõ diceret intelligentie secũde esse equalẽ simplicitatẽ: sicut prime cause. q̄uis eẽ in lumine naturali reputaret pure simplicem. ꝛ non compositam: ꝓmis trib9 modis, eo ꝙ nõ habeat partem. nec etiaz ẽm ipm perficiatur aliqua forma superaddita. Immo sit idem in ea: intellectus ꝛ intelligens: vt habetur tertio de anima. c. ij. de intellectu agẽte. et. xij. meth. parte secunda. ca. iij. postq3 probauit esse in deo idem: intellectõem: delectatõem: ꝛ vitã. In cap. ij. ꝙ3 omimode immutabilis sit deus. dicit tot esse tales sbstantias: quot fuerint motus celestes. Nõ itaq3 credidit in intelligẽtijs aliud esse intellectõem: q̄ essentiã. ꝛ tamẽ nõ credidit eas esse eque simplices: sicut deum. cũ põat eas depedentes. ꝛ deũ indepẽdentẽ. dicit enĩ in caplo scđo. ꝙ ab ente optimo depẽdet celuz et tota natura. et in fine. xij. ꝙ solum vnus sit ꝓmus princeps. Uidet itaq3 ꝙ nõ poneret in eis nisi compositõem innitẽtie in aliud ꝓus. a quo per continuũ ꝛ eternũ effluxum effluit eternaliter in esse. Ecce tot modis dicit aliqđ esse compositũ naturaliter. Et hanc quartã compositionẽ quidam vocant ex esse et essentia: de qua parũ curo. reputo enim ꝙ cuiuslibet rei esse sit adequate sua essentia. Si itaq3 diuinũ esse debeat esse sũme simplex. oportet ꝙ omib9 his mõis simplex sit. ¶ Secundo noto. ꝙ ꝓmuz ens scilz deus: eminenter vel supeminẽter omnẽ perfectionẽ in se claudat: quecũq3 reperibilis sit in creaturis. Immo est simplicit infinite perfectiõis. Hoc satis dictũ fuit in q̄stione prima. parte tertia. ꝓmi articuli eiusdem. ¶ Tertio noto ꝙ nihil in proposito loqui volo: de compositiõe que est in christo ẽm naturam assumptã. seu etiã an ratione eiusdẽ filius debeat dici compositus. q2 illđ ad tertium librum spectat. Sed de ipa essentia diuina et personaꝝ qualib3 ẽm se cõsiderando eam. ¶ Quib9 ꝓmissis: sit ꝓma conclusio hec. Nulla dictarũ compositionũ vel etiã aliarum: si possent alie imaginari: habet locum i deo. probat de ꝓmis duabus. quia in deo nulle sunt partes: put etiam probatur in lumine naturali. infinite eẽ perfectiõi repugnat habere extensionẽ q2 sic nõ vbiq3 esset tota. quod deo tamẽ necessario conuenit. alias eẽ maius ꝛ magis eo possemus imaginari. scilz tale quod essz vbiq3 totum. Item nec cõpositio tertio modo ei ꝯuenit. Nã si perficeret aliq̄ extrinseco sue eẽntie: qđ certe implicat ꝯdictionẽ. necce ẽ ꝙ ei9 eẽntia euidẽt ac eminẽt cõtineat ꝑfectões oĩm alioꝝ. vt etiã ꝯcedit i lũine na

Margin notes, left column: q ad primũ arti. notan. — 2 — 3 — 4

Margin notes, right column: Notã. 2 — Notã. 3 — Cõclo 1.

turali. vt pmissum fuit in secũdo notabili. quo mõ aliq̃ forma inherẽte pfici posset: cũ omnẽ pfectõem qnã tota latitudo depẽdentiũ gerit: sua essentia eminẽter includit. Nec põt i eo esse cõpositio quarto mõ dicta. s. cõpositio in nitẽtie ad aliqđ ẽus. cũ nihil sit deo ẽus: nec esse possit. Ipse ergo sibi sufficit et omibꝰ alijs. nec aliq̃ eoꝝ eget. nec in se innitit alicui alioꝝ: nisi fortassis pꝑter ipa sex
Cõclõ. alijs suã pfectõem impertiẽdo. ¶ Scõa cõclusio est. deꝰ est sũme simplex. pbat. qꝛ nullus modus cõpositõis ei pt cõuenire: ergo ẽ sũme simplex. cõña nota est. qꝛ oibꝰ alijs cõuenit aliqs modꝰ. s. ad minꝰ depẽdẽtie: siue tendentie in aliud ẽus a q̃ habet esse. ante
Correla rium. cedẽs est cõclusio pcedens. ¶ Correlarium. Deus est oĩno imutabilis. pꝫ. qꝛ alr̃ nõ esset oĩno simplex: tertio modo simplicitatis falsitas cõñtis patet p cõclusiõꝫ. patet etiaꝫ cõña. quia omeq̃đ mouet motu cõponit: vl' acquisitiue vel deꝑditiue. De hoc fortassis postea maior fiet smo. Hec de pmo articlõ.

Quantũ ad secun
De scđo arti. no. dũ articulũ est sciendũ. q deũ esse in genere põt intelligi dupliciter. Uno mõ quo ad eius signum seu vocabulũ. Alio mõ q̃ ad se sm rem. verbi gratia in simili. hõ ad extra significat in pdicamẽto sbstãtie tanq̃ res: et ille terminus homo significatiuꝰ rei tãq̃ signũ. Immo et hic terminꝰ sbstãtia scriptus est in pdicamẽto sbstãtie. Nã de pnoĩe demõstrãte qđlibet eoꝝ verificat sbstãtia: aut in pma aut in secũda impositione accepta Attñ hic terminus scriptus. s. sbstantia significatiue acceptus pme intentonaliter est in pdicamẽto sbe: nõ tanq̃ inferiꝰ signũ ad hunc terminũ sbstãtia: sed potius vt cũ eo idem aut synonimũ: et tanq̃ illiꝰ coordinationis supmũ. Similiter hic terminꝰ vocalis aut mentalis vel scriptus. s. hõ: q̃ sm se nõ est sbstãtia pme intentonaliter accepta: sꝫ alicuius sbstãtie realis significatiuꝰ est de illo pdicamẽto. eo q de ipo personalr̃ sumpto illius coordinatõis genus generalissimũ sit essentialiter pdicabile. ¶ Secun
notã. 2. do est notandũ. q vtroq; modo iã dictorũ aliq̃d dicit esse in pdicamẽto dupliciter: sꝫ cõmentatorẽ. v. meth. Uno mõ positiue. Alio modo puatiue. vnde res dr̃ esse positiue in aliq̃ pdicamẽto: si terminus cõplexus ipsaꝫ significãs sit positiue de illo pdicamẽto: et eiusdẽ pdicamenti genus sit de eodẽ termino verificabile affirmatiue. Sed ille terminus dr̃ esse puatiue in aliq̃ pdicamento cuius terminus oppositus est in eodẽ pdicamẽto positiue. vt punctꝰ et vnũ in pdicamento q̃ntitatis sunt puatiue. qꝛ sua opposita. s. magnitudo et multitudo sunt in eodẽ pdicamẽto q̃ntitatis positiue. Res vero dr̃ esse puatiue in aliq̃ pdicamẽto: si terminus ipam significãs sit in eodẽ puatiue. Nulla tenus m inconueniẽs ẽ eandẽ rem rõnibꝰ diuersis diuersoꝝ terminoꝝ significatã: nunc positiue: nũc puatiue aut etiã simul in eodẽ pdicamento ordinari. vt hõ inq̃tũ vnꝰ ẽ puatiue in quãtitate. sꝫ inq̃tũ est corpus q̃ntum: seu magnũ. est in eodẽ pdicamẽto q̃ntitatis positiue. ¶ Tertio notandũ. q titu- notã. 3 lus q̃stionis quo ad hanc secundã partem sm iã dicta põt sic intelligi. Utrũ res que ẽ deus: sit in aliq̃ pdicamẽto: positiue vel puatiue. seu etiã hic terminꝰ. s. deus. de quo termino suppono in pposito q significãt seu significare debeat essentiã diuinã absolute Item terminꝰ dicit esse in pdicamẽto ad huc dupl'r. vt habet in pdicamẽto quantitatis. Uno mõ per se: vt dũ fuerit genus: aut differẽtia vel species aut indiuiduũ alicꝰ pdimẽti. Alio mõ p accidẽs. vt dũ nõ p se fuerit illuc reponibilis. sꝫ tamẽ eius genus generalissimũ de eo verificat. sicut albũ est i pdicamento q̃ntitatis. q̃nta em̃ fuerit superficies cui aut per quã inheret albedo. tantũ dicit esse albũ. vt patet ibidem. ¶ Quarto notã. 4 notandũ est diligẽter. q hoc nomẽ sba quo ad deriuatõẽ ex nõie dr̃ a vbo sbsto sbstas. sicut a vbo sbsisto sbsistis. et ex hac significatione terminũ pme intentiõis vidꝫ sumptuꝫ nomẽ sbstãtie secũde intentiõis et impositionis. qđ sꝫ in pdicamẽtis diuidit in sbam primã: q̃ pncipaliter sbstat. et in scđam que sbstat secũdario. Uerũ illud sbstare sũpsit phus: nõ pro esse sbiectũ realis inhesionis sꝫ pro esse sbiectũ denoĩatiue pdicatõis aut alterius. Dicunt em̃ termini pdicamẽti sbstãtie: in oĩbꝰ terminũ cõcretis alioꝝ predicamẽtoꝝ sbstare. Et certũ est q nõ oporteat opinari: q per realẽ inhesionẽ. Nã si homo habeat filiũ: ipe sbstabit huic pdicato filiꝰ nõ q ex hoc sbsit alicui accidenti: realr̃ inhesiuo. oĩ em̃ accidente tali secluso hõ hñs filiũ sua sbstãtia atq; filij sui manente adhuc esset pater: eo q filiũ genuerit in preterito: qui mõ est. Et ex ista deriuatõe põt dici sbstantia: ea q̃ nata est sbijci accidẽtibꝰ.

ſm quā acceptõ em loqui videſ btūs Aug.
vij. de trini. c.xxxj. ꝛ aſſumiſ a mgro: in hac
diſtinctiõe.c.viij.ſic.inq̄ens. Sicut ab eo
qḋ eſt eſſe appellaſ eſſentia: ita ab eo qḋ eſt
ſbſiſtere: ſbam dicimus. ſequiſ ad ꝓpoſitū.
ſi tamē dignū ſit: vt deus dicaſ ſubſiſtere. h̄
em̄ de his rebꝫ recte intelligiſ in quibꝫ vt in
ſbiectis ſunt ea: q̄ in aliquo ſbiecto eſſe di-
cunſ. ſic in corpe color aut forma. corpꝰ em̄
ſbſiſtit. ꝛ ideo ſbſtātia eſt. res vero mutabi-
les neq̄ ſimplices ꝓprie dicunſ eſſe ſbſtan-
tie. deus aūt ſi ſbſiſtit: vt ſbſtātia ꝓprie di-
ci poſſit. nõ tñ in eo ineſt aliq̄d: tāq̄ in ſbie
cto. ꝛc. Quo mõ capiendo ſbſtantiā etiam
iuxta mentē phi: intelligētie motrices nõ eſ
ſent ſbſtātie. q2 licet mutabiles ſint: Ariſt.
tamē nõ reputat eas mutabiles: ꝛ ideo nõ
ſic phs accepit ſbſtātiā p̄ p̄dicamēto. Alio
modo ſbſtātia capiſ valde cõiter p̄ noīe eſ-
ſentie. extendēdo nomē eſſentie etiā ad eē-
tias accidētiū. quo modo ſbſtātia capitur
in añp̄dicamentis. dicēte pho q̄ equiuoca
ſunt quoꝝ nomē eſt cõmune: ꝛ ratio ſbſtan
tie eſt diuerſa. ꝛ ſm multos etiā p̄ gñaliſſi-
mo ad mentē Ariſto. qui appellauit eā vſi
am. vt oſtēdit btūs Augu. in ſuis cathego
rijs. Et tertio mõ capiſ ſbſtantia pro omni
eo qḋ exiſtit p̄ ſe. ſic q̄ nulli innitaſ tanq̄ ac
cidens. ꝛ ſic Ariſtoteles v̄tutes motrices et
Notā. 5 deū vocat ſbas. xij. meth. vtꝫ itvēti. ¶ Qui
to eſt notādū. q̄ quidā voluīt q̄ oīa decē p̄
dicamēta ſua ſuppoſita importēt ſb rõne li
minata: ſic q̄ ſint finite ꝑfectõis. Et forte q̄
ad ſbam ortū habuit ex p̄ma acceptiõe. q2
oīs ſbſtātia informabilis accidētibꝫ ē limi
tate ꝑfectõis. Si em̄ infinite ꝑfectiõis i ſe
exiſteret: nullā poſſet in ſe recipe formā: q̄a
nõ imꝑficientē: eo q̄ infinita ꝑfectio imper
fici nõ valet. nec formā ꝑficientē. q2 ꝑfectio
infinita ampliꝰ ꝑfici nõ pōt. Et huiꝰ opini
onis aliq̄ doctoꝝ nr̄oꝝ fuerūt. de quorū di-
ctis ſupſedeo in p̄nti. His p̄notatis q̄ ſatꝭ
neceſſaria videnſ in hac materia. nihil aſſe
rendo temerarie ꝓbabiles mihi videnſ hē
Cõclo 1. ſeq̄ntes ꝓpõnes ¶ Prima. Si deus in re
nõ ſit in p̄nto ſbe: nõ i aliq̄ erit p̄nto: prope
ptꝫ. q2 ꝓprie nõ eſt in aliq̄ noue p̄dicamen-
toꝝ accidentiū poſitiue. q2 ſm mētē Ariſto
telis. q̄cunq̄ fuerūt in illis poſitiue: p̄ſuppo
nunt ſbam eſſe. vt eſſe albū. eſſe dñm. om-
nia em̄ illa p̄dicanſ de ſbſtātijs p̄mis ꝛ ſecū
dis: vt etiā in p̄nto ſbe dicit. Forte dices. nū
quid abſtracta. vt albedo vel ſciā: cõnotati

ue ſaltē ſumpta nõ ſunt ſbſtātie. Itē concre
ta. vt acutū: graue in voce dicunſ de accidē-
tibꝫ. ſilr ꝛ his ſimilia. R. abſtracta p̄ accidē
tibꝫ ſupponētia p̄ſupponūt ſua ſbiecta q̄ de
noīanſ ab ipſis. Nec ꝑ ipm pōt eſſe albedo:
niſi in ſubſtātia. Immo niſi habeat tendē-
tiā naturalē ad ſbiectū. vt dictuꝫ ē ſupra in
q̄ſtione p̄ma. articlo ſcdo. Itē ſi q̄ ſint cõ-
creta: quibꝫ denoīanſ accidētia. vt p̄ figurā
q̄ntitas. p̄ intenſionē ꝛ remiſſionē qualitas
hmõi tñ adhuc p̄ſupponūt ſbam ꝓprie di
ctā: tanq̄ ſuū ſbiectū. nõ em̄ ſm phm q̄nti
tas aut qualitas eſt abſq̄ ſba ꝓprie dicta.
eo q̄ accidētis eſſe ē ineſſe. vij. meth. ¶ Cor- Corre. 1.
re. p̄mū. Bene ſequiſ apud phm. p̄dicamē-
tū ſbe dicit limitatõem. g̃ ꝛ qḋlibet predica
mentū accidētis ſeu cõnotatiuū. ꝛ oīe p̄di
catū qḋ poſitiue in eis eſt: dicit limitatõeꝫ
ptꝫ per ꝯcloñem. q2 oīs terminꝰ poſitiuꝰ p̄-
dicamēti accidētis p̄ſupponit ſbam: d̄ qua
aut mediate aut imediate poſſit p̄dicari de
noīatiue. ¶ Scdm correlariū. Phs ꝯcede Corre. 2
ret hāc ꝯñam. deus nõ eſt ſbſtātia. g̃ nõ eſt
cauſa. neq̄ pr̄. neq̄ motor. ꝛ ſic de ſilibꝫ. ptꝫ
per p̄cedēs. q2 hec oīa p̄ſupponūt ſbſtāriā.
¶ Tertiū correlariū. phs ꝯcederet hāc cõſe 3
quentiā. in deo nõ eſt ſba. g̃ in deo nulla ē re-
latio: nec actio. imo nec aliq̄d agit. ptꝫ p̄ p̄-
cedens. ¶ Quartū correlariū. Negare deū 4
eſſe in p̄nto ſbe: ſm q̄ de eodē p̄nto locuti ſe
phi. eſt negare deū eſſe motorē: creatorē: cāꝫ
prēm: ꝛ filiū. ꝛc. ſic de hoc locuti ſunt phi. vt
clare ptꝫ ex p̄cedentibꝫ. ¶ Scda ꝓpoſitio. Cõclo 2.
Abſq̄ dubio deus vel eſſentia diuina ē in
p̄dicamēto q̄ntitatis ꝛ paſſiõis ꝑuatie. ptꝫ
Quia eſt vnū: ꝛ vnuꝫ opponiſ q̄ntitati di-
ſcrete: ꝑuatiue. Item deus eſt indiuiſibilis.
ſꝫ indiuiſibile oppõiſ q̄ntitati ꝯtinue. Iteꝫ
impaſſibilis: qḋ opponiſ paſſiõi. ¶ Tertia cõ Cõclo 3
cluſio. Si p̄ntum ſbe ſb rõe limitata ſigni-
ficat: oīa ea p̄ q̄bꝫ ſupponit erūt limitata. ꝛ
ſic deꝰ nõ eſt ſba. q2 nõ eſt limitate ꝑfectio-
nis ¶ Corre. Si p̄ntum ſbe ſic ſignificareꝫ Corre. 1
ſm Ariſto. deꝰ nõ eſſet in aliq̄ p̄dicamento
ſm Ariſto. eo q̄ alia p̄nta ſbaꝫ p̄ſupponūt:
ſm Ariſto. g̃ nõ minꝰ alia p̄nta ſunt aut eſ-
ſent limitata: q̄ p̄ntū ſbe. ¶ Scdm corre. ſi 2
ſba diceret duntaxat ea q̄ nata ē accidētibꝰ
ſbſtare. deꝰ nõ eſſet ſba. pꝫ. q2 ſic ſba eēt limi
tata. eo q̄ oē ſubiectū accñtis ſit limitate po
tētie. vtꝫ ex. v. nobil. ¶ Quarta ꝯclo. Capi Cõclo 4
endo ſbam put ſm q̄ſdā: etiā ſm eos de cõ-
traria opiõe phs vid3 accepiſſe p̄ re ſcꝫ q̄

principalr existit: sic q nulli innitat tanq̄ ac/
cidens. deus in re est sba. pz. qz pncipalissi
me existit vel sbsistit. cū de se dicat Exo. iij.
Ego sum q̄ sum. ꝛ qz independēter est: vt nullaten⁹ nō esse nō possit. ¶ Forte dicas. q hec
rō bene pbat q deus sit essentia: et nō sbstā
stātia. ꝛc. R. q ꝯcedas ppositū nostrū: sz vi
deas tibi q negaueris. Pz etiā fm te. qz ca
piēdo sbstātiā iuxta mentē phi. silr ꝛ essenti
am: sūt termini simplr synonimi. Nā fm te
ꝛ ceteros mltos: accidētis esse nō est simplr
essentia: sz fm qd. Jmmo ppter impfectū z
suū essendi modū nō est ens simplr fz te: sz
ens alteri⁹. nec essentia simplr. sz essentia i/
nitens alteri: cū quo nō facit vnū p se. vt de
terminat phs. vij. meth. Scdo. qz spūs est
spēs sbe. ꝛ pdicat de deo ꝛ alijs in qd. ḡ deus
est sba. ꝯña nota est. qz q̄cquid ꝯtinet sb spē
etiā sb gñe ꝯtinet. añs p pma parte pz. qa
spūs est termin⁹ absolut⁹: de quo pdicabil' ē
substātia in qd. ꝛ cū h de plib⁹ alijs. ḡ cum
nō sit dña nec indiuiduū. o ptet q sit spe/
cies. optime eñ mdet. si q̄rat. qd est spirit⁹.
dicēdo. est sba incorpea. vel est substantia.
Scda ps pz Joh. iiij. Deus spūs est. ꝛ idē
demōstrādo ad intellectū: hic aut in pria il
lā essentiā pmā bñdictā. ꝛ dicēdo. qd ē hoc
bñ ꝛ idē: h ē spūs: nec pcedit aliqd extrin
secū importare. Sz q etiā de alijs pdicet. pz.
qz angeli spūs sūt. Sz dicas forte. hoc esse
equoce. Rñdeo. q hoc non. qz rō spūs siue
Augu. siue alioꝝ indifferēter ꝯuenit deo ꝛ an/
gelis ꝛ alijs. sz quilibet vbilibet possit fingere
equocatōem ad min⁹ talē quā dicim⁹ ana
logā pfectōis: q in quilibet gñe latet. fm A/
risto. vij. phisi. dicentē. in gñe latent multa
ꝛc. talis eñ nō est vera equocatio. q. s. a pdi/
camētali ordine secludat. ¶ Quita ꝯclusio
Locō 5 Deus vere est de pnto adaliqd pz. qz pē fi
lius. Jtē creator. causa. finis. efficiēs. ꝛ prin/
cipiū. ꝛ h sūt vere spēs adaliqd. igit ꝛc. cō/
sequētia nota. Añs pz: q ad singula p sym
bolū apostoloꝝ. Q aut hi termini sint vere
adaliqd: manifestū est p diffinitōem ipius
adaliqd. qz esse ipoꝝ est adaliqd se habere.
est eñ pē adaliqd pater. qz est ad aliquem
pater: etiā in diuinis. Jtem pncipiū adali/
quid pncipiū. ita ꝛ in alijs. ¶ Sexta ꝯclu/
Locō. 6 sio. Deus vere est de pnto actōis. pz. quia
pncipalissime mouet ꝛ agit: cū sit mouens
pmū: ꝛ omniū causa efficiēs: pducens ꝛ cō
seruās. ¶ Forte dicet. q q̄uis pater filius et
alia hmōi pdicata deo attributa de deo di
cant: h fiat nō nisi metaphorice ꝛ improprie
immo magis equoce: nō put sint hmōi p/
dicamentorū termini. Sz illa obiectio nō
valz. qz esse prēm ppriissime ꝯuenit deo. eo
q ab eo sit ois pternitas q̄ in celo ꝛ in terra est
ad Ephe. iij. ꝛ ideo esse prēm pus dr de deo
q̄ de creaturis. De quo Dam. li. pmo. ca. x.
Sciendū inqt est q nō ex nob trāslatū est
ad btām diuinitatē pternitatis ꝛ filiatōis et
pcessionis nomē. sz ecōtrario nobis iñ tra/
ditū est. vt ait diuin⁹ aplus. Flecto genua
mea ad prēm ex q omnis pternitas in celo ꝛ
terra nolat. Jdē est de mente btī Aug. v. de
trinitate. ca. vij. dicētis. q filius: nō filius:
genit⁹ nō genit⁹ ꝛ igenit⁹ nō dicit ad se. sz
sūt in eodē pnto. qd relatiū vocat. Et. c. viij
dicit. q ad faciēdū actū fortassis de solo deo
ppriissime dr. sol⁹. eñ de⁹ facit ꝛ nō fit. nec
patit: q̄tū ad ei⁹ sbam ptinet: q de⁹ est. Vñ
et. c. viij. distinctis singul' pdicamētis ostē/
dit q̄dā de deo dici fm substātiā: q̄dā vero
adaliqd ꝛ fm relatōem. ꝛ alia fm actionē. ꝛ
hec mā sola pnta dicit pprie de deo dici.
Alia aūt ostēdit de deo dici sz improprie ꝛ
pcessus btī Aug est ibi plix⁹ ꝛ directe ad p
positū cōducens. Hec etiā positio est de mē
te phi. xij. meth. ꝛ cōmētatoris ibidē. ¶ Se Locō 7
ptima ꝯclusio. q̄uis null⁹ pur⁹ viator habe
at ꝯceptū essentialē ppriū de deo: tñ h nomi/
nis deus impositus est tanq̄ sbo de pdi/
camēto substantie. Prima pars pz. qz talis
cōceptus de deo in psenti non pōt hri: nisi
ex effectib⁹. sed ex effectib⁹ neq̄t hri ꝯcept⁹
essentialis proprius dei. igit ꝛc. patet maior. q̄a
deum nemo vidit vnq̄. pme Joh. iiij. ergo
eius cognitio intuitiua nō habet in hac vi
ta. Mi. nor patet. qz cū oēs effectus sint fi
niti: eoꝝ ꝯceptus distabūt infinite a conce
ptu essentiali ꝛ pprio ipius dei. Vñ si dica
tur. q ex effectu corporeo pōt ex motu di
urno vel regimine habeat pz. q nō plus ex
illo q̄ si in infinitū esset minor aut maior:
syncathegorematice loq̄ndo: cū eñ semp fi
nitus esset: infinite distaret reputando q̄di/
ditatiue ꝛ proprie entitatē infinitā. Si ve
ro dicat. q a spūali: puta ab infusiōe gra/
tie: fidei: vel spei. Patet. q hec in se nō sint
nota. cum nemo sciat si odio vel amore di/
gnus sit. Sed etsi nota essent: nō tamē nisi
ex fide notū est q fiant p creationē. ꝛ ideo de
eis arguere est: sicuti de effectib⁹ alijs finitis.
Secunda pars patet. quia nō videt h ter/
minus esse impositus: fm aliquā ꝯnotatio

Corre. nē: aut modū significādi alteri⁹. puta alicu ius pnti accidētiū seu cōnotatiuoꝝ. eo ꝙ sit terminꝰ absolutꝰ a cōnotatōe. ¶ Correlari. ex pma pte. cū in aliquo enūciabili audit̄ h terminꝰ deus: a viatore intelligēte vim vo cis. nō generat̄ in mēte eius verꝰ ꝯceptꝰ ꝫm quē ille terminus deus deberet ꝓprie signifi care. ptꝫ ex ꝯclusione. Et si petat̄. qs ꝯceptꝰ surgit apud aiam? ꝫr. ꝙ fortassis aliqs con ceptus ꝯplexus. vt pmu entis. vel supreme sbe. Et pbabile est ꝙ apud alios ⁊ alios sit aliꝰ et alius ꝯceptus. sꝫ ille ꝫm quē frequē tius ꝯsueuerit cogitare de ente. pmo vt apd vnū forte sit ꝯceptus creatoris. ⁊ apud ali um ꝯceptus oīa regētis. aut ꝫm aliquē ali

Corre.2. um hmōi. ¶ Scdm correlariū. Impositor huiꝰ vocis deus: nō habuit nec cognouit ꝯceptum: ꝫm quē eandē vocē imposuit ad significandū. vt sequit̄ ex ꝯclusione: ⁊ ex p

Corre.3. ma pte. ¶ Tertiū correlariū. Aliq̄ est spēs p dicamēti sbe in voce. que apud nos nunq̄ alicui suo ꝓprio ꝯceptui corrn̄det: vel corre spōdebat in mēte puri viatoris. vtꝫ de hac

Cōclo 8 spē deus: ⁊ suo ꝯceptu. ¶ Octaua cōclusio. Deus ꝓprie non est in aliq̄ alio pnto: q̄ꝫ in his trib9. ptꝫ. q̄r ita deducit btūs Aug. v. de trini. c. viij. ⁊ inductiue pōt ostēdi in sin

oppōit. 1 gulis. ¶ Forte dicet̄. ꝙ sit etiā in q̄ūtitate.
2 q̄r est tres psone. seu trinitas. ¶ Item q̄r sue
3 magnitudinis nō est finis. ¶ Preterea ⁊ iq
4 litate. q̄r est sapiā: vel sciā. ¶ Itē in passiōe. quia patiēs est: ⁊ misericordie multe: et ve rax. Ps. Et q̄r videt̄ ira locū habere i ipo.
5 ¶ Item in situ. quia celum ei sedes ē. ¶ In
6 habitu. quia amictus lumine sicut vestim
7 to. ¶ Et in quādo. quia semp est. ¶ Demuꝫ

Rñdet in vbi. quia vbiq̄ꝫ est. ¶ Respondet̄ ad hec oīa. ꝙ nullū pdictoꝝ dicat̄ ꝓprie de deo: ꝫm eum modū qui est proprius modꝰ signi ficādi accidentis: ⁊ potissime hoc cōcedit̄ etiā verū ab his qui sunt opinionis cōtra rie. Quia oīa pdicta dicunt̄ metaphori

Ad 1 ce. ¶ Unde ad pmū. licet deus sit tres perso ne: ⁊ trinitas psonarū. nō tamē dicit̄ prophe numerus: cū non sit multitudo ex vnitati bus aggregata. sꝫ est vna essentia triū pso

Ad 2 narum. ¶ Sed ꝙ dicit̄ de dei magnitudie. intelligit̄ de magnitudine nō extensiōis. sꝫ

Ad 3 virtutis. ¶ Q. dicit̄ de sapiētia: intelligat̄. n ꝙ sit qualitas: sꝫ ꝙ sit diuinā essentiā perfe cte comphendens cognitio. Sciētia dicit̄:

Ad 4 nō quia qualitas: sꝫ certissime oīa ꝯgno scens sine errore possibili. ¶ Sic etiā impro prie dicit̄ pati: quādo ad tempꝰ quasi dissi mulans peccati vindictā non facit. Irasci: duꝫ peccatorē puniuerit: sic eni quasi irascēs se habere videt̄. que tñ habitudo est nō ni

si mise ricor: s execucio iustic̄ sue. ¶ Q, q̄lū Ad 5 ei sedes est: vl' q̄r spiritualis creatura est lu e gratie spēaliter receptiua. Uel ad litterā. q̄a

in celo spēalius relucet eius vtꝰ. ¶ Q, ami Ad 6 ctus dicit̄ lumine: nō ad vim sermonis in telligendū est. sed quia ipemet est infinituꝫ lumen: potius ve īfinita lux illuminās om nes animas beatas: quib9 dicit̄ amictus. q̄r in eis spēali illuminatōne spēaliter existit. si cut dicit beatus Johannes. Deus erat lux

vera. in eo quoq̄ꝫ nulle sunt tenebre. ¶ Q, Ad 7

semp est: nō ē per modū essendi in tempore

sed in eternitate in qua ē omē tempꝰ. ¶ Q, Ad 8 vbiq̄ꝫ est: nō est per modū entis: in loco nc circūscriptiue nec diffinitiue. sꝫ potius per modū cōtinentis omnē locū. ⁊ ita in alijs. Hoc de secundo articulo.

Quantū ad tertiū

articulū. videndū est. Utrum cū dei simpli

Dez ar. citate stet attributoꝝ multiplicitas. ⁊ an ip

Notan. sis attributis aliqua corrn̄deat diuersitas rationū. Pro quo notandū est. ꝙ attribu tum vocat̄ nomē pdicabile de deo: ⁊ de oībus psonis simul: et de qualibet diuisim. denotans quodlibet de quo pdicat̄ esse tale: quale ipm esse melius est: q̄ꝫ nō esse tale. In qua descriptōe per pmū articulū excludunt̄ noīa notionalia. sicut pater: filius: paterni tas: filiatio. ⁊c. que ideo vocant̄ notionalia eo ꝙ nō in oīb9 psonis cōueniant. Per se cundā excludunt̄ noīa pdicamēti actionis sicut sunt creator: pmiator: rector. ⁊c. Ratio attributalis vocat̄ ratio: vel ꝯceptus aīe: explicans quid p attributū significat̄. Per fectio attributalis vocat̄ entitas quā signi ficat pncipaliter. ⁊ ex qua supponit abstra

Corre. 1. ctū: attributū deo ⁊ de eo dictuꝫ. ¶ Ex qui bus patet. ꝙ attributa sunt hmōi noīa: sa pientia: prudētia: sapiens: prudens. ⁊ con similia. Perfectio attributalis ē res p quā aliqd eoꝝ dei attributoꝝ supponit. Ratio vero se tenet ex parte aīe. ¶ Quib9 premis

sis videdū est de his per ordinē. ¶ Primū 1 vtrum a prterei sit aliqua nō identitas i di uinis: inter naturā dei ⁊ eius sapiam ⁊ boni tatem. ⁊ sic de ceteris pfectionib9 attributa

lib9. ¶ Secundo. si attributa sint rōne dif 2 ferentia. ¶ Tertio. vtrum in attribut̄ dicta

de deo ɔcretū ꝛ abstractū sint in rōne syno/
Conclo. 1. nima: ꝛ p̄dicent' de deo in q̄d. ¶ Quo ad p̄
mū sit p̄ma ɔclusio hui' articuli. Dei intel
lectus: scientia: sapia: ꝛ volitio que deus est
et sic de ceteris pfectionib' designat' p attri/
buta nō sūt res distincte inter se vl' a dei na
tura. ptz per regulā venerabil' Anselmi. q̄a
in diuinis omīa sunt idē: vbi nō obuiat re/
latiōis oppositio. ꝛ hec nō est int' aliq̄ istoꝝ
igit'. Itē cū hec oīa sint absoluta: ideo pone/
re in deo aliq̄lē distinctōem inter ea: vel in/
ter eoꝝ aliqd̄ et essentiā: est ponere in eo plā
absoluta. quō ergo staret sūma simplicitas
Conclo. 2. ibi? ¶ Secūda cōclusio. Sapia diuia: vo
litio diuina: ꝛ deitas. ꝛ ita de alijs attribut'
nō sunt in deo distincte formalitates īter se
vnius ꝛ eiusdē rei absolute. Puta nō habēt
se sic: quasi ī eadē re sint distīcte formalita/
tes. vel distincte pfectiōes seu diuersē ratio/
nes formales. vel modi reales eiusdē rei in
tra se ꝛ a ptē rei distincte seu etiā distīcte co/
gnoscibilitates. vel q̄d̄ditates. Uel q̄cunq;
alio mō eas placuerit appellari. Probatur
sic. q: si sapia et essentia in deo sint diuersē ra/
tiones formales: seu diuisi modi: ꝛ tn̄ eadē
res vt dictū est in ɔclusione p̄cedēte. Sit a
mod' sapie. ꝛ b essentia q̄ro an realitas eēn
tie ꝛ ei' formalitas sit oī mō idē. Et eodē
mō de a mō sapie ꝛ ipa sapia: an sint oī mo/
do idē a pte rei. vl' nō. Si dr q sic: tūc sicut re
alitas eēntie ē oī mō idē: cū realitate sapien
tie. sequit' q etiā oēs formalitates erūt omi
mō idē. Et ptz ɔn̄a. q: q̄libet formalitatū
vel modoꝝ est p se idē cū eo cui' est. Sic g̃
realitas est simplr idētica ꝛ formalitates seu
modi erūt simpliciter idē: et oī modo idem
Ergo a ꝛ b erūt idem mod': vel eadē forma
litas. Si dicas q nō. ꝛ cū tamē fm aduersa/
rios essentia ꝛ formalitas eius sint oī mo/
do idē. igit' sicut formalitas vel modus a n̄
est formalitas vel mod' essentie: q̄ idem est
omī mō cū essentia. ita nec erit essentia: cu/
ius ɔrium pbatū est in ɔclusiōe p̄ma. Si
forte fugeres dicēdo. q mod' b. vl' b forma/
litas essentie nō esset omī mō idē cū essēntia.
sz formaliter differret ab essentia. Sit igit'
illa formalitas c. Et quero de c. ꝛ essentia. si
omīmodo c. sit idem cū essentia. sequit' vt p̄
us q b. erit idem cū essentia: pari rōne. Si
dicas. q iterū c. differat a realitate essentie. se
quit' pcessus in infinitū: in formalitatib' vl'
modis eiusdē. vl' q nō sint distincte forma/
litates. Uel si sint distīcte formalitates: erūt
et similiter distincte realitates. Cū itaq; nul
lo modo possint poni in deo diuerse res ab
solute: vt dicit ɔclusio p̄ma. Nec est pmiss'
processus in infinitū: nō est ponendū in di
uinis sapiam formaliter differre ab eēntia
et ita eodē mō in alijs. Forte dicet' q essētia
et sapia distinguant' formalr in diuinis: vt
nō sint saltē idem formalit'. ꝛ tn̄ nō sint di/
uerse formalitates. Illud nō videt' valere.
q: hoc est ponere tanq̄ albū absq; albedīe
qd̄ nullā habet veritatis apparētiā. patet.
quō em̄ aut qualiter posset esse mai' incon
ueniēs ponere aliqd̄ esse albū absq; albedīe
sic q sit albū: ꝛ nō habeat albedinē. q̄ pone
re q sapia ꝛ essentia distinguant' formalit'.
et q tn̄ inter eas nulle sint distīctōes forma
les. ¶ Tertia ɔclusio. sapia diuia oib' mo/ Conclo. 3
dis a parte rei est essentia diuia. vel eadem
essentie diuine: quib' scz essentia est eadē si
bi ipi. et ita dicat' de q̄libet alia pfectōe attri/
butali. Nec aliq̄ est inter eas distīctio: vel
nō idētitas ex natura rei. pbat' sic. Illd̄ qd̄
sancti doctores cōiter dicūt: ratio naturalis
quoq; ɔcludit. ꝛ cui' ɔrium nulla rō cogit:
est semp tenendū. sz ita est de sapia diuina
ꝛ essentia diuina. igit'. maior nota ē: pio au
ditori. ꝛ minor q̄ ad p̄mā ptem ptz per ma/
gistrū dis. viij. allegantē ad hoc auctoritatē
sctōꝝ: Aug. Hila. ꝛ alioꝝ p totū p̄mū. vbi
de hac materia fit mentio. semp dicit: q oī/
mode sit idem: deo sape qd̄ esse. ꝛ ecōtrario
vt. xv. de trini. ca. vij. Ipe deus sua est sapiē
tia. quia nō est aliud sapiētia ei': aliud eēn
tia. cui hoc est esse: qd̄ sapientē esse. Et eodē
modo loquit' de bonitate ꝛ magnitudine et
de ceteris hmōi. v. de trini. ca. xj. Sed scd̄a
pars scz q hoc naturalis ratio cōuincat. ptz
quia phs. xij. metha. expsse dicit. q deus est
delectatio et vita. nec aliquā nō identitatē
in deo admisit. Et cōmenta. cōmēto. xxxix.
multiplicitas in deo nō est: neq; differētia.
nisi in intellectu nō in esse. Sequit'. Mag̃
differētia est inter ea q̄ differūt in esse: et in
intellectu. ꝛ que differunt in intellectu tm̄.
Sed tertia pars minoris patebit soluen/
do rōnes in cōtrariū factas. Ad hanc con/
clusionē etiā est beatus Bern. sup Cant. ser
mone. lxxxv. c. ij. dicens. Deus nō aliunde
bon' ē: q̄ vnde magn' est. nec aliūde iust'
et sapiēs: q̄ vn̄ magn' ꝛ bonus. nec aliunde
terribilis: q̄n hec omnia vn' deus. Si q̄d
igit' de eo ppue dici possit: ɔgruenti' dicit'
deus magnitudo: iustitia: bonitas: q̄ de'

magnus:bonus:iustus. Et Ansel. mono. c.
xvi. dicit. q idē est esse iustū in deo qd ee iu
sticiā. Et silr de aliis q̄ sic de deo dici possūt
qz nihil hoꝝ ſm eū mōstrat qualis vl q̄n
ta sit: sed quid sit. Ad hāc ɔclusionē ponit
magister Grego. in suo pmo plēs rōnes q̄
stione pma: articlo scdo: distinctōis octauę
Correl. 1. cui placuerint vidēde: videat. ¶ Correlarie
sequit. q in deo nō aliq̄ sint rōnes attribu
talis diuse: seu modi: vel formalitates. ꝛc.
sicut supius ɔclusione secūda: inter se diffe
rentes. pz ex ɔclusione. Immo nō mltę sūt
hmōi rōnes in deo. licet eñ attributa mul
ta dei sint: oīa tñ oīmode idem ꝛ nllo mo
do diuersum in deo dicūt. pz ex ɔclusioni
Corre. 2. bus secūda ꝛ tertia. ¶ Scdm correlariū. de
vi sermonis hec est falsa. plēs sunt ratiōes
attributales in deo. pz ex eodē. Et h de pri
p 2 pte Conclo 1 ma pte hui⁹ tertii ar. ¶ Pro scda parte eius
dem sit pma ɔclusio rnsalis. Attributa dei
distinguunt in rōnibꝫ: vel in rōne. Hec cō
clusio pz. qz licet penit⁹ re sint idem: iusticia
dei: deus iustus. intellectio dei: deus intel
ligens. scia dei. ita ꝛ in aliis. tñ alia rōne dr
iustus. iq̄ztū scz dat singulis q̄ sua sūt. alia
rōne sciens. ꝛc. Et hui⁹ ɔclusiōis argumen
tū sufficiens est. q aliqd attributū dicat de
deo cū hmōi addito: cū quo oīmode eodē
aliud attributū de deo nō dr. pz. qz de⁹ scit
malū. vel est scia mali. ꝛ nullaten⁹ est voli
tio mali. nō eñ vult malū. hoc aūt esse nō
pōt: nisi aut in eo sit diuersitas: q in tertia
cōclusione improbata est. aut attributa de
eo ſm aliā rōnem atqz aliā dicant. ꝛ hoc p
positū est. Et hec est intētio mgri. li. iiii. di.
Obiicit xvi. h plue de annāis seu de. ¶ Sz
cōtra forte dicet. q vel hę rōnes habeāt ali
qd eis corridens ex pte rei ꝛ si sic illud erit
cōtra tertiā ɔclusionē. si nō fuerint fictę tm.
2 ¶ Scdo. qz btūs Aug. dicit. q deū esse sa
pientē: est idem qd deū esse. vel deū esse iu
3 stum. ꝛc. ¶ Tertio. quia si res signata sit oī
no vna: quid pderūt hęc diuersa attributa
Rndet. de deo dicēda? ¶ Ad has rndet. q ex pte rei
signatę pro q̄ termini supponūt: ꝛ ratōnes
ipē oīmode est idētitas ꝛ idē pro q̄ attribu
ta supponūt. qz est essentia diuina. sed res
attributoꝝ quo ad nrām ɔgnitōem sūt di
uersę. qz nobis eandē rē diuersimode signi
Ad 1 ficāt. ¶ Et sic rōnibꝫ attributoꝝ correspon
det diuersus mod⁹ cognoscēdi in nob. ſm
quē quisqz nostrū aut ei⁹ intellect⁹ natus ē
illā essentiā itelligere. Illa eñ dei eēntia be

nedicta vocat intellect⁹. inq̄ztū homo eam
apprehēdit tanqz cognoscentē in extēse. vo
cat intellectio: inq̄ztū est a nobis cognita et
dicta pfecta reꝝ repsentatio ꝛ comphensio.
volūtas inq̄ztū aliqua vult. volitio inq̄ztū
ea quę vult deducit in actu. sciens inq̄ztu ꝛ
oīa nouit certo. scientia inq̄ztū est omniū
reꝝ cognitio certissima. Quapropter hmōi
rōnes diuersę nō sunt fictę tm. sed sumptę
ex diuersis modis quibꝫ nos nati sum⁹ di
uinā essentiā intelligere. ¶ Ad scdam q bea Ad 2
tus Aug. nō plus ibi vult qz q res est oīn
no eadē simplicissima. Quāuis ab alio di
cat sapiēs apud nos. s. inq̄ztū eam apphē
dimus: vt pfecte ɔgnoscentē diuina. qzuis
oīs identitas sit ex pte rei. Aliter tñ et ali
apprehendim⁹ eā. ꝛc. ¶ Ad tertiā. q ppt in Ad 3
finitatē pfectōis dei nulla creatura vnqz eā
perfecte seu cōphensiue cognouit. ꝛ nihilo
min⁹ illud tantillū qd cognouit: vnico no
mine exp̄mi nō sufficit. q̄propter illā bn̄di
ctam essentiā diuersis pfectiōibꝫ apphēdi
mus: qzuis in se simplicissima sit. ꝛ sic diuer
simode explicam⁹ q̄ntūcunqz possumus: sz
insufficiēter aliis ꝛ aliis noībꝫ. idem tamē in
re significam⁹: ſm pfectōes diuersas nō in
deo existētes. sz magis ſm vnā suā pfectio
nē infinitā diuersimode a nob ɔceptā sic a
liter ꝛ aliter eam notificam⁹. ꝛ illā diuersita
tem in nobis existentē noīam⁹ dei pfectōez
quasi diuersā in nobis ꝛ diuersimode con
ceptā. et hoc de secūda pte hui⁹ tertii articu
li. ¶ Pro tertia pte h⁹ tertii articuli. Notā. p 3 parte notā.
ex dictis pmo q manifestū sit: si concretum
ꝛ abstractū sumunt in sua cōitate analogi
ce: ſm quā cōitatē deo cōueniūt ꝛ creaturis
nō vniuoce: sz analogice. q nō sint synonia
saltē in illis: in quibꝫ cōcretū dicit dispositi
onē supadditā. pz. quia licet in deo sit idē
sciens ꝛ sciētia. nō tñ ita est in creaturis: nec
in aliq creatura rōnali. vt nulli dubiū est.
Et hec est intētio cōmētatoris. xii. meth. cō
mēto. xxxviii. dicētis. q in rebꝫ materialibꝫ
cōiugatū signat illud qd signat pncipale: ꝛ
cum h aliqd magis. vita eñ significat nois
in sbiecto. i. nō supponit p sbiecto: vl nō cō
notat sbiectū. viuū aūt significat aliqd i sb
iecto. s. formā in materia. vel habitū in sub
iecto. sbaudi qz viuū est sbiectū hn̄s i se vi
tā. ¶ Scdo etiā est manifestū. q si synonia 2
vocent illa: q̄ idē ex pte rei significāt: ꝛ simi
le mō pase in ordīe ad intellectū nrm. q cō
cretū ꝛ abstractū in deo etiā accepta ap pp

ate vt dicit̄ de deo: nō sint termini synoni-
mi. pz. ꝓpter diuersum modū eoꝝ significā
di. Nā ad nr̄m modū itelligēdi seu ad no-
strū intelligere: nō est idē pcise diuinitas et
diuinū. qꝛ dinitas sb̄stātiue significat grā-
maticaliter: q̄si p se stās. sz diuin⁹. a. um. ad
iectiue. quasi adiacēs alteri. Vn̄ cōgrue di-
cit̄. iusticia diuina est deus: incōgrue ꝟo iu-
3 sticia dinitas est deus. ¶ Tertio pz ex dc̄is
p̄maꝝ triū ꝯclusionū. ꝙ si synonima capiā-
tur p illis: q̄ in re p q̄ supponūt vel cosigni-
ficāt: nihil additū vel aliud importāt: eoꝝ
alteꝝ sup alteꝝ. sic attributa deo in cōcreto
et abstracto put restricte tenent̄: vt deo attri
buta sūt synonima. qꝛ eoꝝ alteꝝ sup alteꝝ
nihil ampli⁹ importat. nō em̄ aliud impor
tat deus iustus: q̄z di iusticia. Nā h̄ p̄dicatū
iustū de deo dictū sup̄ eius iusticiā nō aliqd̄
supadditū denotat. qre sic dic̄ venerabil' an
sel. mono. c. xvi. ꝙ de supma essentia idez est
dicere. qꝛ est iusta: ꝛ qꝛ est iusticia. sz non sic
est de hoie. ¶ Sz vtꝝ hmōi in q̄d p̄dicētur
de deo. R̄. ꝙ p̄dicatio in q̄d q̄nq̄z accipitur
valde large. p oī p̄dicatōe in recto nō deno-
minatiua: q̄ ad significatōem distincti. vl'
cōnotatōem rei p q̄ supponit abstractū: vt
distinguūtur. quo mō vnū p̄dicaret̄ in q̄d de
ente. qꝛ vnitas suū abstractū est idē qd̄ ipm
vnū. ¶ Scd̄o mō dr̄ stricte talis p̄dicatio:
2 dū t̄n sit necessaria. quo mō h̄ disiūctuz scz
altedo ē sīlitudo vel dissīlitudo: predicatur
in quid sed non li similitudo. Et his duo-
bo mōis manifestū est. ꝙ li sapiētia vel sapi
ens ꝛ alia hmōi p̄dicant̄ de deo in q̄d. sic di
cit venerabil' Ansel. mono. c. xvi. Si quera
tur: q̄d sit ipa sūma natura q̄d veri⁹ respon
3 det̄. q̄z iusticia. ¶ Tertio dr̄ p̄dicari in quid
ꝓprie. scz p̄dicatio essentialis q no est in qua-
le. ꝛ est gn̄is de spē. aut spēi de indiuiduo. Et
hoc mō attributa nō p̄dicant̄ d̄ deo in quid
nec etiā p̄'a eoꝝ de se inuicē salt̄e q non sunt
sbordinata ptz. qꝛ nō est essentialis p̄dicatio
deus est iusticia: vel sapia. eo ꝙ l3 ea p̄dica-
tū respectu sbiecti nō dicat extrinsecū. q̄d sit i
deo. In ordine t̄n ad intellectū nr̄m addit
extrīsecū ad hibēdū scz creature: qd̄ est iusti
cia. qꝛ sue nature est iuste iudicare de ꝓposi-
tis. ꝛ dr̄ sapia: qꝛ pfecte nouit se ꝛ omniuz
possibiles causas p̄mas. Et qd̄libet hoꝝ
posset esse ꝯclusio. Sz qꝛ mea sententia nō
est in his magna difficultas: intelligētib⁹
eas trāseo hec. Hoc de tertio hui⁹: ꝛ de tertio
p̄ncipali. ¶ Quibo p̄missis videt̄ ad rōnes

p̄dicatō in q̄d. i capl'

ad p̄mā rōnē p̄ncipalem.

cōtra singula p̄dictoꝝ a p̄ncipio factas
Ad p̄mā cōtra suppositū neget̄ añs. Et ad
pbatōem dicat̄: q̄n dicit̄: ꝙ sapia mobilior
est oībo mobilibꝰ. illud esse intelligēdū per si
militudinē: nō ꝓprie. scz. p intrinsecā muta
tionē. sz qꝛ simul tpe se diffundit p suas cre-
aturas. p̄us t̄n ordine nature p creatas di-
gniores. Recte em̄ sicut illud qd̄ mouet̄ lo-
calit̄: p̄us transit in ꝓpinquū q̄z in distans
ita p sīlitudinē intelligendū est de motu sa-
pientie. h̄ t̄n trāsitu imaginario sapie nō opor-
tet. ꝙ in creaturas digniores p̄us tpe veni-
at. sed vt dictum est: prius ordine nature
et oīno sic sicut placuerit sue bonitati. quo-
mō etiā dicit btūs Dyoni. p̄mo de ce. hie- Ad 2
rar. sz ꝛ p̄ie luminū moto. ꝛc. ¶ Ad scd̄am.
q̄n btūs Aug. dic̄. ꝙ spūs creator mouet se.
capit mouere large. put intelligere et velle
dicunt̄ mot⁹. vel mouet se in creaturaꝝ pro Ad 3
ductiōe. qꝛ sit p̄ūs eius: vt dictū ē. ¶ Ad ter-
tiā. ꝙ respectu opationū intrinsecaꝝ que per
essentiā dicunt̄: intelligere: velle. attigere bo
nū ꝛ delectari in bono. ꝛ q̄ ad psonā p̄ris ge-
nerare: ꝛ q̄ ad p̄rem ꝛ filiū spirare. nūq̄d de-
us exit de ocio in actū: cū sp sit pfectissim⁹ ꝛ
purissim⁹ act⁹. put etiā in lumine naturali
de p̄mis ꝯcedit̄. Sz q̄ ad actū exteriorē cō-
cedit̄ ꝙ exeat de ocio in actū. vel tūc vniūsa-
liter: cū creauerat mūdū. vel pticulariter sic ad p̄hm
arguit rō. Et neget̄ ꝯña: ꝙ s̄ moueat̄. ¶ Ad
p̄hm dicat̄: ꝙ in hoc errauit: vel defecit. cre
didit em̄ deū n̄ eē liberū: libertate opposito
rū. nec posse mouere de nouo sine sui muta ad ꝯñ.
tōe. qd̄ t̄n est falsū. ¶ Ad ꝯfirmatōem. qd̄
h̄ē se alr̄ p̄us: ꝛ alr̄ posteri⁹ ad aliqd̄ extri
secū nō infert ꝙ hmōi alr̄ se hn̄s moueā
tur. qꝛ moto sole terra alr̄ se hz de mane: q̄z
de sero. ꝛ t̄n ex eo nō dr̄ terra moueri: eo deꝫ
motu sz diffinitio ipius moueri intelligit̄ i Ad 4
trinsece qd̄ deo nō cōuenit. ¶ Ad q̄rtaz. ꝙ
qꝛ oē qd̄ mouet̄: ab alio mouet̄. vt pbat̄. vii
phisi. nō est deueniendū ad aliqd̄ mouēs
qd̄ seipm p se ꝛ p̄mo moueat. sz p̄mū per se
motu mouet̄ a motore simplr̄ imobili. Vn̄
ad formā ꝯcessa maiore ꝛ minore ꝯcedit̄ ꝙ
multa q̄ mouent̄ ab alio sic̄ h̄ inferiora mo
uent̄ ab alio moto p seipm p̄mo. ꝛ h̄ b3 phi-
losophos dr̄ aggregatū ex p̄mo mobili et p̄
mo motore. qd̄ apd̄ ipos nolat̄ p̄mū per se
motū. vtz. viii. ph. hoc aūt sic p se motū re-
ducit̄ in motorē oīno imobilē. sic ptz. ibidē.
et io nō optet ꝙ reducat̄ ad motorē primuz ad 2 rōnē p̄n.
qui mouet̄. ¶ Ad scd̄az rōem p̄ncipalem ne

gel: q in deo sit aliq̄d circa naturaʒ. Et ad
Dama. q voluerit illa p̄dicata nō sunt nu/
de essentialia: sʒ in ordine ad nostrū intelle
ctū vltra essentiā videnť aliq̄ extrinseca im
portare. q̄ tn̄ in deo sunt nō nisi nuda essen
tia. Et ad improbatōem illi⁹ dicať. q etiaʒ
si nō essem⁹: adhuc illa p̄dicata vere dicibi
lia essent de deo. q̄a scʒ cōnotata possūt ei
cōpetere. q̄ illa p̄dicata exp̄mūt. imo ꝛ d̄ fa
cto ei cōpetūt. hoc tn̄ est denoīatiue: ꝛ cōno
tatiue tali cōnotatōne quā creatura rōnaľ
in hmōi p̄dicatis acciperet: si esset. ꝛ eas pro
ad ꝯfir. positōes intelligeret. ¶ Ad cōfirmatōeʒ ne
geť añs: q hę pfectiones sint in deo distin
cte: ꝓprie loq̄ndo. Et ad Dam̄. q nō plus
voluerit: q̄ʒ q deus sic sit tanq̄ʒ infinituʒ pe
lagus: metaphorice. q q̄ntācunq̄ʒ ꝛ q̄lecun
q̄ʒ pfectōem simplr̄ creatura rōnalis imagi
nari potuerit de ip̄o. infinite maior q̄ʒ app̄
hensibile sit a creatura: in deo eminēter exi
stit. Ad bt̄m Aug. dicať. q dicit eas esse ę/
quales: q2 vna nō est maior alia. vľ q2 non
sūt inęq̄les. Immo ꝓprie hęc est falsa. plu
res sūt pfectiones attributales ī deo: vt di/
ctū est. Sed illa de actu exercitato l're ī esse
sumiť alicui⁹ alr̄⁹ loco de actu signato: hu/
ius scʒ vel ei ęqualētis. pluriū nominū per
fectionē attributalē exp̄mētiū q̄d̄libet signi
ficat deuʒ: vel verificať de deo. Siue loco
isti⁹. plib⁹ noīb⁹ pfectiōalib⁹ attributalib⁹
significať deus. Aut loco isti⁹. de actu exer/
citato deus est sapiā: volūtas: intellect⁹ ꝛc̄.
sic em̄ sępe locuti sūt doctores. sic venerabiľ
Ansel. mono. ca. xvij. sic interrogās. O, si
ergo illa sūma natura tot bona ē: eritne cō/
posita: tā̄ plurib⁹ bonis. aut potius nō sunt
plura bona: sʒ vnū bonū tā̄ plib⁹ noīb⁹ sig/
Ad 3 nū. ¶ Ad tertiā negeť assumptū. ꝛ ad pbati
onē: q licet filius in diuinis sit a p̄re vt ge
nitus. nō tn̄ ꝓprie ab eo creatus: cū sit con
sb̄stātialis patri. Et iō lʒ in creaturis pater
sit cā̄ filij. q2 natura filij q̄ ad aliq̄d depēdet
aliq̄ mō a p̄re. in diuinis tn̄ sic nō est. sʒ ibi
p̄r est genitor: vel origo filij nō cā̄ cū filius
ad p̄mā sit de⁹ indepēdēs q̄ nō p̄t esse creat⁹. ¶ Ad
rōneʒ se/ rōnes argumētoꝝ. q de⁹ nō sit in gn̄e. Ad
cūdepn̄ p̄mā dicit. de⁹ est in gn̄e sb̄ę: prout sb̄stan/
tia significat illimitate rē p se existentē. aut
etiā gn̄alius p essentia scʒ ꝛ vsia absolute. vt
dictū est in. q̄. arti. Ad pbatōem ꝯñā. R̄. q
deū pl⁹ distare a sb̄stātijs depēdētib⁹: q̄ʒ ac
cidēs ab eisdē p̄t intelligi duplr̄. Vno mo/
do q̄ ad pfectōem essentialē ꝯsiderādo eaʒ
pfectōem in oīb⁹ compati sm̄ se. ꝛ h̄ modo
cōcediť. Et negeť minor. q scʒ iō q2 accidēs
distat a sb̄stātijs: in essentiali pfectiōe non
possit cū eis esse eiusdē gn̄is. Immo ē eiusd̄
gn̄is accidētaľ ad min⁹ cū sb̄a. albedo enim
est sil'is albedini: sic hō hoī. ꝛ sic ambo sūt in
p̄nto ad aliq̄d. immo accepta sb̄a p vsia: vt
Aristo. accepisse ferť ab Augustino in suis
cathegorijs: significabit tā̄ h̄ q̄ʒ illd̄: vniuo
ce tāq̄ʒ gn̄alissimū absolutū oīm q̄ sūt. Alio
mō p̄t intelligi deū pl⁹ distare a sb̄stātijs de
pēdentib⁹ in ea pfectōe a q̄ sm̄ aliq̄s sumiť
p̄ntum: dicēs essentiā rei. ꝛ sic negeť maior.
q2 illa pfectio ꝓprijssima q̄ si sʒ oēs nr̄i tp̄is
a q̄ sumiť p̄ntū dicēs essentiā: est p se existe/
re: sic q nulli innitať: vt dispositio aliena na/
turę. ꝛ h̄ p̄ncipalissime cōuenit deo. Alijs ve
ro sb̄stātijs cōuenit p depēdentiā: siue p pti
cipatōem. Hęc aūt ꝓpetas nullo mō cōue
nit accn̄tib⁹. cū nullo mō possint nō īniti al
teri: tāq̄ʒ dispositio aliena naturę: q̄ accidēs
dicať. Posset tn̄ gn̄ali⁹ ꝯcipi vniuoca perfe
ctio sb̄ilitię a q̄ p̄ntū sb̄ę ꝯstituať in esse scʒ
ab esse absolute abstrahēdo ab oī cōnota/
tione p p̄mā opatōem intellect⁹. Immo et
ab esse p se in gn̄e causę formaľ. nō curādo
an sit in seipo: aut in alio finita aut infinita
q̄uōcunq̄ʒ. ꝛ sic sm̄ Aristo. vt b̄tūs Aug. as
serit in suis cathegorijs: sʒ accepta vsia. ē
quā nō q̄cq̄ʒ cogitari p̄ōt aut inueniri: p gn̄a
lissimo gn̄e p̄nti absoluti q̄d̄ ad nos tradu
ctū est: sb̄ noīe sb̄ę ęq̄ cōiter accipiēdę. qua/
re vt sic iteꝝ negabit minor. ¶ Ad scd̄aʒ. ne Ad 2
geť maior. ꝛ ad pbatōem cū d̄r. oē q̄d̄ est in
gn̄e sb̄ę h3 dr̄iam sb̄ illo gn̄e. negādo hāc
et maxie loq̄ndo de differētijs nob̄ notis in
statu p̄nti. nisi vel' loq̄ de accn̄talib⁹ drn̄ijs
mō illę nō sūt in eodē gn̄e. Etiā simpliciuʒ
nō sūt diffinitiōes: vt h3. vij. meth. ꝛ ita n⁹
differētię eēntiales: saltez nob̄ notę in statu
p̄nti. q̄s em̄ dubitat albedinē esse spēm q̄li/
tatis: ꝛ cū sit simplex forma: vbi inueniet ei⁹
essentialē drn̄iam nob̄ notā. ꝛ si h3et: nonne
posset p illā eēntialr̄ diffiniri. et tn̄ ph̄s vult
vij. meth. q accn̄a nō nisi p add. tamē diffiniant. ꝛ Boeti⁹ vult q sola spēs diffiniať.
Itē admisso q dei esset differētia. sic li diui
nū: vt q̄daʒ opio metaphisicaľ vi p̄tēdere.
rō vlteri⁹ fundať in falso fundamēto. vicʒ q
gen⁹ dicat materiā: ꝛ dr̄a formā vel actuʒ.
hoc em̄ falsū est. Immo penit⁹ idē est sm̄ re
ctā metaphisicā. in petro. esse hoīem: eē rō/
nalē: ꝛ esse aīal: vel esse sb̄am. Nec ē verū:

vt q̃dam asserunt: q̃ forme sic sint subordinate. Vñ si sb̃a dicerz materiã hoīs p̃cise: homo nõ esset sb̃a. cũ nõ sit sua materia. Immo in spũ angelico idẽ est esse spm̃ q̃d angelũ. Compantˀ tñ ad inuicẽ in aliq̃: genˀ ⁊ differẽtia. materia ⁊ forma. Nã Boetiˀ inquit in li. diuisionũ. c. iij. sicut es accepta forma trãsit in statuã. ita genˀ accepta differentia trãsit in spẽm. sz nõ pp̃terea verisile est: q̃ genus sit materia. ⁊ dr̃ia sit forma. sz potiˀ q̃ in aliq̃ se cosimilr̃ habeãt. scz sicut illimitatio materie limitaˀ p formã: ita cõfusio generis tolliˀ p dr̃iaz.

Ad 3 ¶ Ad tertiã negeˀ maior. Nã si sb̃a dicaˀ a p se sbsistere: vñ tu dicis: q̃ ei adueniat limitatio. nõne deˀ verissime sbsistit p se: vt dictũ fuit i scd̃o articulo. Itẽ si sumiˀ p abstractõem intellectˀ: cõceptus sb̃e a per se esse. sicut vidr̃ esse probabilior metaphisica. vñ vc̃it ei limitatio ad genus? Insup ⁊ eẽ causã nõ dicit limitationẽ. quare ergo ad genˀ causę q̃d cũq̃z: q̃s diceret limitationẽ. Forte diceˀ. q̃ maior pateat p hoc; q̃ extra ppositũ nõ possit dari istãtia. Ad q̃d r̃ndeˀ q̃ ex h̃ nõ sequiˀ eius veritas. inueniunˀ em̃ vniũsales ppõnes q̃ nõ nisi in vna singulari instantiã hñt. ⁊ tñ p illa sunt false. vt hec: oīs numerˀ par est cõpositˀ: falsa est pro binario. ⁊ tñ in nulla alia inueniˀ instantia. Ita etiã hec est falsa. Omne q̃d est in genere: est limitatũ. et nõ nisi p deo instantiã habet: eo q̃ oĩe aliđ sit limitatũ. Ad pbatõem maioris dicaˀ. cõmẽtatorẽ voluisse nõ plus: q̃z q̃ in sb̃stãtijs cõpositis genus significat magis determinate rẽ spẽi. q̃z sit pura potentia ad illã spẽm. et minus determiate significat genus: q̃z differẽtia vel spẽs. cõmẽtator em̃ nõ ponit plures formas sb̃ales in eodẽ cõposito.

ad aug. ¶ Ad auctoritatẽ btĩ Aug. r̃ndeˀ. q̃ non plus voluerit: q̃z q̃ deus tũc excipiaˀ a gñe sb̃e: dũ intelligiˀ sb̃a dicta a sb̃stare accidẽtibꝫ. vnđ nec illo mõ sb̃stãtia esset gñalissimũ genus: nec etiã spẽs proprie dicta p̃nti sb̃e. cũ vt sic sit cõnotatiua: p̃dicamẽtũ aũt sb̃e est absolutũ ab om̃i cõnotatõe. ⁊ h̃ manifeste parz per secundã auctatẽ eiˀ: in q̃ dicit. q̃ abusiue dicaˀ deũ esse sb̃am: eo q̃ accidentibꝫ non sub

adAns. stet. nõ aũt negat deũ esse vsiã. ¶ Ad auctates venerabilˀ Anselmi dicaˀ. q̃ ipe probat hãc spẽm deˀ: nõ h̃re plã indiuidua sub se. queadmodũ quedã alie spẽs. ⁊ tñ cõiˀ significãdo distinguiˀ ab indiuiduis. sz eiˀ significatũ cõueniat cũ eis. eo q̃ in nullˀ distinctis naturis deitas repiaˀ. sz in vna sola indiuidua natura nõ in plibꝫ queadmodũ pprietas indiuiduaˀ. Nec ex isto seq̃t: q̃n iste terminˀ deˀ: vel etiã eius cõceptˀ ppriˀ quẽ habet btũs i p̃ria: sit spẽs sb̃e q̃: etiã p̃hs diceret: q̃ tot essent p̃nti sb̃e spẽs: ppetuoꝝ. q̃t fuerint ppetua indiuidua. Nã in ppetuis s̃m eũ nõ sũt plã sb eadẽ spẽ idiuidua.

¶ Ad auctoritatẽ mgr̃i dicaˀ. q̃ ponat deũ nõ esse de gñe sb̃e: dũ ad eas sb̃as solas fiat restrictio q̃ accidẽtibꝫ sb̃essenate sũt. Nec em̃ i auctate quã mgr̃ adducit: btũs Aug. negat deũ esse in ad aliq̃d: q̃d sb̃am p̃supponit. Vnđ videnˀ pp̃ie tria p̃nta deo cõuenire. sb̃stantia. ad aliq̃d. ⁊ actio. sic̃ dictũ fuit in scd̃o articulo. — ad mgr̃z

¶ Ad rõnes factas cõ scd̃m q̃situm. — Ad. 1. rõnẽ 3 p̃tis

¶ Ad p̃mã. negeˀ q̃ cessante op̃atõe intellectus sit distinctio: inter dei sapiam ⁊ bonitatẽ. ⁊ ad pbatõem q̃ñ dr̃. si infinita sapiã eẽt formalr̃ infinita bonitas. seq̃reˀ q̃ sapiã i cõmuni esset formalr̃ bonitas in cõi. negeˀ cõseq̃ntia. Ad pbatõem q̃ñ dicit: q̃ infinitatis additio nõ tollit rõnẽ eius cui additur. hoc cõcediˀ. sz adhuc cõñia nõ valebit. Vñ vt clariˀ videaˀ d̃fectus argumẽti. Aut loq̃ˀ tentis terminis vtrobiq̃z p̃sonalr̃ tã in antecedẽte q̃z in cõñte: manifestũq̃z erit q̃ nõ valeat cõñia. q̃zuis em̃ infinita sapiã sit in seipsa om̃i mõ infinite bonitati eadẽ: ex h̃ nõ oportet seq̃. aliquã esse in essendo essentiã cõmunẽ. cũ vniũsalia nihil sint: p̃ter signa ad placitũ aut naturalr̃ significatiua. Si aũt termini añtis starẽt p̃sonaliter. termini vero cõseq̃ntis materialr̃. patebit: q̃ non valeat cõñia. q̃z ex oĩmoda idẽtitate rei p q̃ supponũt termini: nõ opter inferri oĩmodã idẽtitatẽ rõnum: s̃m quas rõnes termini significant. Si h̃o penitus in sensu materiali arguaˀ: vt tãtũ valeat. si isti termini: infinita sapiã ⁊ infinita bonitas in sua re significata nullã habeãt diũsitatẽ: sequiˀ: q̃ etiaz illˀ termĩ sapiã ⁊ bonitas capti sinẽ illa restrictione dicta in suo significato nullã habeant diũsitatẽ. bñ valebit cõñia. cõñs em̃ idiffinite acceptũ est verũ: de h̃ significato suo .s. deus. Sz vniũsaliter sumẽdo cõñs: nõ oportz cõñiam valere. Nã licet in re sũma sũme simplici sapiã sit oĩno idẽ q̃d bonitas. nõ tamẽ oportet q̃ ita etiã sit alibi in re alia in q̃ sapientia est accidẽs superadditũ. Et q̃ñ obijcitur. q̃ infinitas nõ tollat rõnem eiˀ cui additˀ. R. verz ẽ q̃ ibi sapiã ⁊ bõitas idẽ sunt. sz ñ seq̃t: q̃ pp̃terea vbiq̃z idẽ sint. ⁊ p̃sertim vbi ñ

dicunt̃ fm̃ h̃moĩ rõnẽ: fm̃ quã dicũt̃ de deo.
Uñ illi taliť arguẽti possem arguere eodem
modo. Infinita sapiẽtia est realiter ĩfinita
bonitas. vt ipe fateť necessario: nõ minus q̃z
ego. ergo sapia cõmunis est realr̃ bonitas in cõ
muni. ⁊ oportz q̃ ipe si soluet reoluẽte: soluat
vt mõ ei soluerã suã rõnem. ¶ Secũdo põt
dici. ⁊ forte facili⁹. q̃ sapia ⁊ bonitas eo mõ
quo de deo dicunt̃: sint simplr̃ ⁊ oĩu mõ idez
in deo intrĩsece. licet ɔcept⁹ nostri sint distin
cti: vt dictũ est. Et ex h̃ nõ sequit̃ q̃ accepte
fm̃ aliã acceptõem fm̃ quã attribuunt̃ cre/
aturis: sint sic idẽ. q̃z nõ vniuoce dicunt̃ h̃ ⁊
ibi. nisi forte q̃ztũ ad rõnẽ seu ɔceptũ supio
rem. Per idẽ d̃r ad ɔfirmatõem. q̃ si sapien
tia ⁊ bonitas diffinirent̃ fm̃ id qd̃ in deo di
cunt. oĩ mõ silr̃ diffinirent̃. q̃z diceret̃ de vtro
q̃z: q̃ esset essentia: qua maior aut maius ex
cogitari nõ põt. Nã h̃ includit infinitatẽ sa
piẽtie ⁊ bonitatis ⁊ oĩm alioꝝ attributoruz.
Si aũt diffinirent̃ nõ solũ in ordine ad rẽ:
quã dicũt. sz etiã fm̃ modos quibꝰ nos illã
rem pcipim⁹. cũ de ea dicit̃: q̃ sit sapia vl' bo
nitas. ex hoc nõ habet̃ distinctio in re. sz so/
la distinctio ɔceptuũ modoꝝ. fz q̃s nos il/
lis noĩbꝰ vtimur. Infinitati em̃ pfectionis
nobis incõp̃hensibili ⁊ innoĩabili vno no/
mine ɔplectẽte repñtatiue explicite totã ei⁹
bonitatẽ: diuersa attributa attribuim⁹: qui
bus illas diminutas pfectiões q̃s de eo ha
bem⁹ mutuo exp̃mim⁹. ⁊ illa in re significa
Ad 2 ta simpliciť nihil diuersitatis ĩportãt. ¶ Ad
scd̃am rõnem. negeť añs: q̃ intellect⁹ ⁊ volũ
tas sint in deo distincta. Ad pbatõem: cõ
cedit̃ q̃ distincte sint emanatões in deo ⁊ ne
get̃ mior. q̃ scz ille necessario p̃supponũt di/
stinctõem itellect⁹ ⁊ volũtatis. Et ad pba/
tionẽ illi⁹ neget̃: q̃ aliter saluari nõ possit: fi/
liũ esse distinctũ a p̃re: aut a spũsancto. q̃a
licz sit idẽ p̃ncipiũ q̃: vt essentia diuina. disti
cti tñ sunt pducẽtes. sol⁹ em̃ p̃r pducit filiũ
et p̃r ⁊ fili⁹ pducũt spirãdo. s. s. Item. q̃d in
cõueniẽtis esset si idẽ esset pducẽs diuersa.
ex natura rei. caliditas em̃ pducit ĩmedia/
te qualitatẽ sibi silem: vt cõiter poni⁹. ⁊ cuz
h̃ pducit spẽm sensibilẽ: q̃ nõ est realis cali/
ditas. vt solet pbari circa scd̃m de aĩa. ⁊ pro
ducit coꝝ q̃dlibet ĩmediate: vt cõiter ponit̃.
Ad hoc aũt qd̃ addit̃: q̃ non possit saluari
absq̃z distinctõe formali filiũ naturaliter p
duci: ⁊ spm̃ scm̃ libere. neget̃ hoc. Immo est
vnũ p̃ncipiũ: q̃ intellect⁹ noster pducat co
gnitões suas naturalr̃: et electõe3 libere. Itẽ
nõne deus p̃r gñat naturalr̃. vt dictũ ẽ cir/
ca dis. vij. ac libere. Qz aũt assumit spm̃ sã/
ctũ nõ naturaliť pduci: falsũ est. vt posteri/
us dicet̃. ¶ Ad ɔfirmatiõem. neget̃ ɔña. q̃z ad ɔfir.
fili⁹ ex vi sue pductiõis h̃abet q̃ sit verbũ. ⁊
spũssctũs: q̃ sit spũs. q̃uis p̃ncipiũ q̃ scz es/
sentia diuina sit oĩno idẽ. q̃z a p̃re filius h̃z
q̃ sit verbũ. a quo solo producitur vi gene/
rationis. spũssanctus a patre et filio habz
vi spirationis: a quibꝰ spiratur. q̃ sit spirit⁹.
Plus autẽ de isto fortassis nõ est nobis cõ/
p̃hensibile: in vita p̃senti. quomodo scz fi/
lius sit verbum: ⁊ secunda persona in diui/
nis ⁊ non sit spiritussanctus: nec tertia per
sona in diuinis. Et per contrariũ. quomo/
do spũssanctus est spiritus: ⁊ non verbum
et tertia persona in diuinis: ⁊ non secunda.
hec em̃ sunt firmiter fide credita: nõ per ra/
tionẽ viatoris comp̃hẽsa. ¶ Ad tertiaz p Ad 3 p/
batõem dicat̃. q̃ pater penitus ⁊ omĩno eo/ batõem
dem mõ se habet: in se in pductione filij et
in spiratione spũssancti cum filio. Et neget̃
cõsequẽtia: q̃ ergo nõ plus determinet̃ ad
duo supposita q̃z ad plura. quia natura di
uina est ex se determinata ad tot supposita
et nõ ad plura. sic etiã est ex se determinata:
ad duas productões. ⁊ nõ ad plures. Nec
de hoc q̃rẽda est ratio: nec assignãda nisi cõ
gruentie. de q̃ satis sup̃ habitũ ẽ. ¶ Ad ter/ ad 3 rõz
tiã rõnem p̃ncipalẽ dicat̃. q̃ de vi sermonis
fm̃ vsũ cõem añs est fl'm. q̃z sic ĩtellexit eẽn/
tiã inq̃ztũ v̓a: ita etiã ĩq̃ztũ bona. ⁊ sic voluit
eã: inq̃ztũ bona: ita etiã eã voluit ĩq̃ztũ vera.
Posset tñ ɔcedi. q̃ put li ĩq̃ztũ specificat rõ/
nẽ dicẽtẽ q̃d noĩs boni ⁊ v̓i. fm̃ quã de eis p̃
dicat̃ p̃dicatũ ĩ p̃mo mõ dicẽdi p se. q̃z ĩtel/
ligibile ẽ de rõne veri fm̃ vnã ei⁹ diffinitiõz
et diligibile de rõne boni q̃ sic talea essent v̓g
sic hõ inq̃ztũ colorat⁹ est visibil'. ⁊ nõ inq̃ztũ
sba. est em̃ ista de p̃mo mõ: v̓ez ẽ itelligibile
⁊ nõ ista. bonũ ẽ itelligibile. et ista. bonũ est
diligibile. et non ista: bonum est intellig/
bile. iõq: neget̃ ɔña. q̃z nõ seq̃t̃. homo inq̃z/
tũ colorat⁹ ẽ visibil'. ⁊ nõ inq̃ztũ sba. g visibi
litas in homine distinguit̃ a substãtia. istõ
em̃ nõ arguit distinctõem rerum sed dum/
taxat conceptuũ. fm̃ quos apprehẽdimus
terminos. ¶ Ad q̃rtã rõem. neget̃ ɔña. lz em̃ Ad 4
ĩtellect⁹ ⁊ volũtas. ĩtelligere ⁊ velle sint ĩ deo
oĩ mõ idẽ. tñ apud nos in mente nr̃a di/
uersos ɔceptus de essentia dei ĩportãt. rõe
q̃z ɔcedim⁹ bñ aliq̃d de deo mediãte vno.
vt q̃ deus ĩtelligit pctã. ⁊ tñ negã⁹ ea mediãte
alio. vt deus vult pctã. ⁊ ad pbatõz d̃r

ꝙ causa est non diuersitas realis in deo:
sed diuersitas ꝯceptuū in nob quib9 nos di/
uinā essentiā p h̄moi v̄ba apph̄edim9. nā
vt cognoscim9 deū intelligere: ꝯcedim9 ꝙ pos/
sibilia itelligat oia: ⁊ pctā. sȝ vt cognoscim9 eū
ad aug. velle: ip̄m mala vel̄le negam9. ¶ Ad aucta
tē btī Aug. viij. de trini. ꝙ btūs Aug. nō in/
tendit p illa v̄ba aliquā distinctōez verita
tis ⁊ magnitudis. q2 mānifeste dic̄. nō enim
ibi maior est q̄ verior nō est. vbi est ip̄a ve/
ritas: magnitudo. q2 in essentia v̄itatis h̄ est
verū esse: q̄d est esse. ⁊ h̄ est esse: q̄d ē magnū
esse. Et q̄n d2 ꝙ ꝯn̄a nō videat esse alic9 ap
parētie. eo ꝙ arguat ab eodē ad idē. R̄. ad
h̄: ꝙ argumētū nō sit ab eodē ad idē. sufficit
eīm distinctio ꝯceptuū apud mentē nostrā.
et ideo rō parū ꝯcludit. Ad auctoritatē bea/
ti Aug. dictā ꝯ̄ Maximinū. R̄. ꝙ btūs au
gu. h̄ induxerit ad ostēdendū p illos ꝙ perso
nę in deo nō ꝯponant cū diuina eēntia. q2
in creaturis p̄sonę min9 cōponūt: q̄z bonitas
et sapia. ⁊ maximin9 ꝯcessit deū esse simpli
cē. et tñ bonū ⁊ sapientē q̄ sapia ⁊ bōitas fun
eū in deo nō ꝯponebāt. ꝙ voluit inferre Au/
gu. ꝙ min9 ꝯponerēt p̄sonę: q2 in creaturis
min9 ꝯponūt: q̄z sapiētia ⁊ bonitas. Et ꝙ e/
tiā ꝯcedēs attributa nō ꝯponere: ꝯcedere de
bet p̄sonas nō cōponere. q̄ esse de mēte beati
Aug. p3 inspicienti extētum processum btī au/
gu. ibidē. Et patebūt v̄ba ei9. dist. xix. p ma
gistrū in c. nō ē aliq̄ triū p̄sonaꝝ. Si āt au/
ctoritas sumeret ad sensū ad quē īducit: cō
cluderet ꝙ tāta esset pfectionū distinctio att/
butaliū: q̄nta fuit p̄sonaꝝ. q̄d nō bñ sona/
ret. Rōnes post oppositū oēs arguūt p̄ di/
ctis. Doc de q̄stione. xij.

Decimotertio

quęrit circa dist. ix. Utrū pater
a filio sit prior filio? Quę q̄/
stio supponit p̄rem esse aliū a filio. ⁊ querit
argu**. 1. vtrū sit prior eo. ¶ Cōtra suppositū arguit sic.
ꝯsuppo. P̄r est eadē sb̄a q̄ fili9. ꝙ eadē res q̄ filius. ⁊
vltra. ꝙ nō est alia res q̄z fili9. ꝙ nō est alius
a filio. oēs ꝯn̄ę videnł bonę. Nā p̄ma vid2
esse ab inferiori ad supius. Scd̄a tenet per
locū a relatiue oppositis: respectu eiusdē. si/
cut seq̄ł. est idē hoi. ꝙ ē aliud ab hoie. ¶ Se
2 cūdo. Si sic. vel hec alietas est in sb̄a. vel ī
accn̄te. sȝ nullo modoꝝ. igił. ⁊c̄. maior p suf/
ficiētē diuisionē p3. minor p3. p̄mo ꝙ non
in sb̄a. q2 eadē ē sb̄a p̄ris ⁊ filij. scd̄a ps p3.

q2 nullū est ibi accn̄s. ¶ Cōfirmaf. vid2 bñ Confir.
seq̄: est alius. ꝙ est aliud. mō ꝯn̄s negat ma
gister in l̄ra. sȝ ꝯn̄a tenet a simili. sequił enī
bene. sortes est ali9 hō. ꝙ est aliud animal
¶ Tertio q̄rit a te. Quid est sb̄stātiuū huius 3
adiectiui ali9. Si dixeris: li p̄r. sic erit sens9
p̄r est alius p̄r: q̄z filius. q̄d est fłm. q2 innui
tur filiū esse p̄rem. Si dicis ꝙ p̄sona: vł ens
sic erit oro incōgrua. q2 incōgrue d2. p̄r ē ali/
us ens seu p̄sona q̄z fili9. ¶ Cōfirmał. Ali9 Confir.
est relatiuū sb̄e. ꝙ si est ali9: ē alia sb̄a. ¶ Quar 4
to sic. Fili9 nō est aliud a p̄re: eo ꝙ aliud signi
ficat diuersitatē. sȝ aliud ⁊ ali9 nō differūt nisi in
gn̄e grāmaticali: q̄d aliq̄ noiant modū si/
gnificādi nois accidētalē. sȝ satis impropre.
q2 aliud significat in gn̄e neutro. ali9 vero ī
gn̄e masculino. ꝙ nec est alius a p̄re. ꝯn̄a no
ta est. ⁊ maior est mḡri. c. j. hui9. dist. ix. minor
manifesta est. cū em ali9 sit adiectiuū p̄prie di
ctū. q̄d q̄dam noiant adiectiuū voce ⁊ signi/
ficatōe. p3: ꝙ solo gn̄e grāmaticali differat
ab aliud. nā idē significat in oī gn̄e suo grā/
maticali. ¶ Quinto. Si fili9 sit ali9 a patre: 5
hoc erit ex eo: q2 est a p̄re. sȝ p̄r est a seipo. vt
dicit mḡr: ⁊ doctores sci. igił erit ali9 a seip/
so. sił rōne. ¶ Deinde arguił ad q̄situ. ꝙ p̄r ꝯ q̄stio3
sit prior filio. quia ois causa ē prior causato argutu.
suo. sȝ p̄r est causa filij. ꝙ est prior filio. Ma/
ior est ph̄i in posterioribus. ⁊. v. metaph. de priori.
et minor est btī Aug. li. lxxxiij. q. q. xvj. dicē
tis. ꝙ deus suę sempiternę sapię causa est sem
piterna. nec prior est q̄z sua sapia. Et Dam.
li. j. c. x. dicit p̄rem esse cām filij. Et Cris. su/
per epl̄a ad Ephe. exponēs de filio dei illud
q̄d ait apl̄s. de Melchisedech. neq3 initiū
dierū hn̄s. ⁊c̄. dicit. Intueris sine initio fili/
um nō q2 nō habet causam. hoc eīm impos/
sibile est. habet nāq3 p̄rem. sȝ q2 nō h3 initi
um vitę: neq3 finē. ¶ Secūdo. q2 sicut se h3 2
corruptio ad desitioem: ita se h3 gn̄atio ad
inceptiōem. sȝ omne q̄d corrumpił: desinit
esse. ꝙ omne q̄d generał: incipit esse. cū ergo
filius generet: incepit esse. ⁊ sic est posterior
patre. ¶ Tertio. Quia omne p̄ncipiū prius 3
est eo: cuius est p̄ncipiū. sed pater est princi
pium filij. ergo. ⁊c̄. Pat3 maior ex quid no
minis. si eīm non tempore sit prius: saltē na/
tura est prius. Minor est philosophi secū
do phisicoꝝ. ⁊ q̄nto metaphi. ¶ Quarto. fi
lius aliquādo nō fuit. ergo est posterior pa 4
tre. ꝯsequentia nota est. ⁊ antecedēs pat3. q2
filius accipit esse a patre. Modo nihil ac
cipit: nisi quod antea non habuit. ergo fi/

argu. 5. lius antea vel aliquā nō habuit esse. ¶ Quinto pr̄ dignitate ē prior filio. igit. ptz añs q2 dare esse est q̄dā dignitas. dare em̄ liberaliu9 ē. q̄3 accipe vtz. ij ei9bi mō pr̄ dat esse filio: vt notū est p magistrū in lra. Ni vñ aliter
argu. 6 eius filius. si nō a pr̄e. ¶ Sexto. vbi fuit numerus: ibi est plus. s3 in diuinis ē numerus. igit. ptz maior. vnitas em̄ prior est binario seu duob9: vt dr̄ in postpñtis. ptz minor.
7 q2 in diuinis ē trinitas ¶ Septio. aliud ē principiū esse filij q̄ aliud est principiū duratōis filij. pbat ɔña. q2 esse filij τ duratio ei9 sunt idē. τ p ɔñs filius nō fuit coetern9 pr̄i. tenet ɔña. q2 nullū est principiū duratōis gñitatū
8 añs patet. q2 pr̄ est principiū esse filij. ¶ Octauo. Mēs nō capit illū: q̄ est ab alio: nullo mō posteriorē esse eo a q̄ est. s3 manifestū3 ē filiū a pr̄e esse tā. q̄3 ab alio. q̄ neq3 intellectus cōcipe filiū: nullo mō esse posteriorē patre. maiorē q̄libet expit in se. τ minor est catholi
9 ca. ¶ Nono fili9 incepit esse cū mūdo. igit. ɔña nota ē añs ptz q2 cū mūdo fili9 fuit. et antea nō fuit. Dato em̄ q̄ antea fuit. q̄ ante tp̄us fuit. eo q̄ illd' vbi fuit cū tp̄e signifi
Confir. cat ¶ Cōfirmat. fili9 incepit esse in h' die. igit. incepit esse. ɔña tenet q2 q̄cquid hodie incepit ee: h' incepit. añs pbat. q2 fili9 in h' nūc est in h' die. τ antea nō fuit in h' die. igit. tenet ɔña p exponētes. añs ē notū. ¶ Sed in
I opposi. oppositū primi ē magr̄ in lra dicēs. fili9 est alius a pr̄e. s3 nō aliud. qd' τ sup9 dixerat di. ij. vbi adduxerat ad hoc auctoritatē beati Aug. Silr oppositū scdi dic magr̄ in hac p̄senti dis. ix. dicēs. Genit9 est a pr̄e fili9: τ nō fili9. nec tñ antea fuit pr̄ q̄3 fili9. coeterne em̄ sibi sūt tres psone. Idē h3 in symbolo atha nasij q̄ in hac trinitate nihil prius aut posteri9.

In hac questione

erut duo articuli. Primo videbit de supposito. Scdo de q̄sito. ¶ Quātū ad primū sup
Del ar. Notan. ponit illud qd' sup9 dictū est. q. vj. ar. prio. cōclusiōe prima. sc3: q̄ vn9 deus est realit' per sone tres distincte. quaȝ psonaȝ nulla ē alia
Notā. 2 ¶ Scdo notā. q̄ q̄ ad modū itelligēdi nostrū in diuinis iuenim9 ēēntiā: pprietatē τ psonā. q̄uis nō velī dicere pprietatē realit' eē aliud a psona vl' ēēntia. nr̄ tñ mod9 itelligēdi h3: q̄ pprietatē pris vt gñare vel gñatōez actiuā aliq̄ mō ɔsiderat in rōe. q̄si ɔstitutiuā pris. q̄uis nō pprie eū realit' ɔstituat. quia forassis generatio actiua patris est ipsemet pater: s'm quosdā. s3 alios est essentia. De quib9 forte post dicet. ¶ Tertio notandū3. notā. 3 q̄ in his rēb9 tria genera grāmaticalia coaptant. Nā essentię q2 cōmunis est: τ indi 1 stincta aptat gen9 neutrū: quasi informe n̄ importās sex9 distinctōez. ¶ Persone v'o q2 2 est distincta: significat vt aliqs existēs in natura diuina: attribuit genus masculinum. ideo pr̄ dr̄ aliqs. nō aūt attribuit ei feim: ppter impfectōem. vñ pr̄ nō dr̄ alia: nisi addatur psona: vel sīle hmōi. ¶ S3 pprietati q̄ 3 quasi p modū formę q̄ iuxta nr̄m modū itelligēdi distinguit psona significat: aptat genus feim. qd' etiā attribuit essentię: quādo adiectiue significat. Uel forte facili9 potest dici. q̄ neutrū gen9. q2 vt sbstātiuatū tenet: sp importat essentiā τ diuersitatē entitatis simplr q̄ est essentię. s3 masculinū τ femininū q2 tenent adiectiue: importāt distinctiones psonales: vel essentiales iuxta exigentiā suoȝ sbstātiuoȝ quib9 addunt in locutione. vt h3 etiā btūs Tho. circa hāc distinctionē in scripto. q. j. arti. j. Similit' petr9 de tharan. circa hāc eandē. q. j. ar. ij. Und' si li ali9 addat termino sbstāntiali: respectu nois psonę. hec erit falsa. vt dicēdo: pr̄ est ali9 deus a filio. s3 bñ est ali9 a filio. vel alia persona a psona filij. Silr τ i neutro gñe adiectiue pdicant respectu nois psonal'. vt verū est q̄ pr̄ est aliud suppositū a filio. falsū autē3 est: q̄ sit aliud ens a filio. aut in feminino.
Cocl'o 1. q̄ sc3 sit alia essentia a filio. ¶ Quib9 p̄missis sit ɔclusio prima. Q, nulla psona diuina est aliud ab alia psona dīna. ptz. q2 cū li aliud ab alia psona dīna significet essentiam aliā iux̄ dicta: ess3 diuisa ēēntia dīna qd' est
Obiēcio. fīm: p suppositōez p̄missā primi nobil. ¶ Forte dices pr̄ est alia res a filio. igit. ē aliud a filio. ɔña tenet. q2 neutrū gen9 sbstātiuatū p grāmaticos expōit p suu feim: cū h' addito res. τ añs ptz p magr̄ z. di. j. c. v. inueniēt q̄ pr̄ fili9 τ sp̄s s. sūt tres res: q̄b9 ē fruēdū. ¶ R. q̄n
Rñdet. dr̄: pr̄ ē alia res a filio. li res vel tenet absolute: τ tūc añs ē falm. q2 pr̄ nō est alia res absoluta: q̄3 fili9. vt dic suppositio prima. τ magister vl' i ō. di. j. eadē tñ trītas q̄dā sūma res est cōis. ꝛc. τ sic ɔña est bona. Alio modo li res dicit rem relatiuā. τ sic accepit magister. q̄n dicit tres psonas diuinas eē tres res. τ sic añs est verū. q2 pr̄ est alia res relatiua a filio sed ɔña nō valet. τ ad probationē dicat. q̄n neutrū sbstantiuatū expōit per suum femininum: cum hoc addito res: li res tenetur absolute et essentialiter. quare

Cōclō 2. nō est ad pñs: illi⁹ cōuersio valida. ¶ Se-
cūda ɔclō. Quelibet psona ē alia psona ab
alia. ptz ex suppositō ɔ pmissa. vt. 6. q. vj. ar-
Corre. ti. j ¶ Corre pr est ali⁹ a filio. pz p ɔclonez
qꝛ est alia psona a filio. igr cū p terriū nōbi
lelli ali⁹ in masculino additū fmino psona
h signi ficet psonā. verū erit dicere: q: pr ē ali
us a filio. Sil'r mō fili⁹ est ali⁹ a pre: ⁊ a spi
ritusctō. Et cōsili'r in alijs. Hoc de pmo arti.

Venio ad scḋm

articulū. in q̄ videndū ē: an pr sit prior filio.
de. 2. art. ¶ Pro q̄ notādū pmo. q pħs v. meth c. de
notan. pori m'tos scz nouē aut decē ponit modos.
Sz qꝛ plūmi eoꝝ in gñe coincidūt in pori-
tate ordis: ideo ipos nō enūero. In postpdi-
camētis vo ponit. iiij. modos poris: ⁊ postea
supaddit qntū. Prim⁹ est poris tpis. Se-
cūdus vo cōitatis: puta qd ab alio suppo-
nit. Terti⁹ honestatis vel dignitatis q̄ pt vo-
cari pfectōis. Quart⁹ ordis. Et qnt⁹ cā cir
cūstātionata. sic q cōutit cū effectu: in ɔña
existēdi: dr por natura suo effectu. Quos
etiā ptermitto. ⁊ accedo magis ad modos
poris reales. Pōt etiā dici aliq̄d pus alio:
qꝛ eternū ⁊ aliō tpale. quēadmodū exp̄mit
btus Aug. xij. ɔfes. circa finē. ponēs qttuor
1 modos poritatis. dic. ¶ Aliq̄d eternitate pce-
dit alia. sic de⁹ oīa. ⁊ ostēdēdo idē q̄ h⁹ erō p
oritatis ɔsistat: sbdit. nāqꝫ rara visio ē ⁊ mi
nus ardua ɔñctuā ɔspicere eternitatē incō-
mutabilē mutabilia facientē: ac p h prie: ez.
Hoc mō etiā si mūd⁹ esset coeter⁹ deo. adhuc
de⁹ esset por eternitate. qꝛ mūd⁹ ēēt mutabi
2 lis i suis ptib⁹. ¶ Scḋo aliq̄d dr pus alio
3 tpe. qꝛ ipm tpe pcedit. ¶ Tertio dr aliq̄d p-
4 us alio pfectōe. ⁊ sic aliq̄d dr alio p⁹ qd co
est pfecti⁹. ¶ Quarto dr aliq̄d alio p⁹ nalr
scz qꝛ ab alio psuppōit. sic q ill'd aliud non
possit ēē sine eo. sz bñ ɔrio. Et sic simpl'r p-
or creatura ē ds. nlla āt creatura pt simpl'r sic di
ci por alia creatura absoluta: cui⁹ ipa nō ē pus
eo q p potētiā supnaturalē posset cōseruari
posterior absqꝫ pori. sz in ordie ad cursū so-
litū nalē celū pus ē his iferioribus: et materia
forma quā actu hꝫ. ⁊ appetitu naturali cogni
tio. Et h vr mod⁹ poris i pntis. quē pħs exp
mit sic. q illd dr p⁹: qd nō cōutitur eo qd est ēē
5 ɔñaꝫ. ¶ Et qnto mō fm cām. qd em ē ali⁹
cā: eo mō q̄ ē ei⁹ cā: dr eo pus. Et qꝛ cāe sūt si
bi inuicē cāe: vt hr. v. meth. ⁊ ij. ph. io pba
bile vr: q aliq̄d respectu alic⁹ eiusdē sit eodē
pus ⁊ posteri⁹. dūmodo tn̄ fm q respectu e-
iusdē cā fuit atqꝫ causatū: diuersis mōis. nō
em mirādū si idē sit eodē pus atqꝫ posteri⁹:
diuersis respectib⁹. vt hō sua forma: pfecti-
one por ē. vt pbatū fuit in. ij. ar. q. 4. Forma
aūt ē por ɔposito suo: nalr: oēs em poritā-
tis mōi sūt respectiui. ¶ Scḋo noto: ⁊ sup- Notā 2
pono. q q̄libet psonaꝝ diuinaꝝ ē pfect⁹ de⁹
vt ptz in symbolo: ita ds pr. ⁊c. ¶ Corre. nul Corre.
li⁹ psonaꝝ dīnaꝝ ē pprie cā. pz. qꝛ nlla ē cā
dei: cū de⁹ nō possit ēē causatū: nec effectus
alic⁹ efficientis. Itē qꝛ ē pmū pncipiū essendi:
cui⁹ nulla pt ppe ēē cā. sic etem aliq̄d esset p
us pmo. ¶ Quib⁹ pmissis sit pma ɔclō hec Cōclō 1
Ppe loq̄ndo nllo dictoꝝ modoꝝ pat in
dīnis ē por suo filio i dīnis. pmo pz: q non
eternitate. cū tres psone sint coeterne: vt de
minat mgr i hac dis. sz q nec tpe: nec natu-
ra nec pfectōe. ptz p scḋm notabile. cū que
libet eaꝝ sit ppe ds. ⁊ ex ɔñti ifinita pfectio
imo cū q̄libet eaꝝ sit eadē pfectio: q̄ est alia
qꝛ oēm pfectōez quā hꝫ pr hꝫ filius. vt di
cit mgr in lrā. ⁊ in symbolo athanasij q̄lis
pr. ⁊c. Sz q etiā nō sit por cā. pz p illd idez
nobile. cū q̄libet earū sit ppe ds: cui⁹ nlla ē
cā. Hāc ɔclonē sic simpl'r pono. qꝛ in symbo
lo athanasij determinata ē. vbi dr. ⁊ i hac tri-
nitate nihil pus aut posteri⁹. ⁊c. ¶ Secun Cōclō 2
da ɔclō. nō obstāte pori ɔclone pr ē filio suo
por: poritate origis. pz. qꝛ ē origo filij. origi
nat em filiū: quēadmodū ipm gñat. ¶ Se 2
cūdo pbat auctate btī Aug. i li. d tripli. hi
taculo sic di. Cū iusti fuerit i pria: videbūt
q̄d int ē int gñatōez ⁊ pcessionē. ⁊ videbūt
q pr filiū pcedit: nō nalr: sz origie. ¶ Idē vr 3
sonare Rich. de sctō vic. li. vj de tri. c vij. lo-
q̄ndo d pori ⁊ posteriori i dīnis sic dic. pus
⁊ posteri⁹ i h loco itelligi volu⁹: nō tpis suc
cessiōe: sz ordie nalē. Et ɔfirmat p rōem an
oppositū ad q̄situ factā: ondētē q pr a scīs
doctoribus aliq̄ mō dr cā filij: qūuis i pprie. ⁊ eo
mō q̄ cā dr pt dici por. ¶ Sz diceres. Hec Obiectio
ɔclo itelimit pcedetē. q mala. pz ɔña. ⁊ pro
bat añs. qꝛ bn sequit. pr ē por filio origine. g ē
por a pte i mō ad suū totuz. ¶ Itē arguit ɔ 2
eādē sic. qꝛ pmū vr ēē iuxta mētē pħi. j. poste.
qd sic se hꝫ: q ɔueniat alicui aliq̄d p alteꝝ: sic q
nō ɔ. mō filio ⁊ s. s. ɔueit ēē p prez: ⁊ nō ɔrio
¶ Tertio. qꝛ pr ē pncipiū filij. p aug. v. d tri. 3
ca. xiiij. cū g idē sit pncipiū ⁊ pmū. pat erit
primū respectu filij. ¶ Ad has rōnes respō- Ad 1
deo. ¶ Ad pmā. negādo ɔñam. nō em ē ar-
gumentū a pte in modo: sz cū additiōe di
minuēte. Nā esse pus origine in eadē natu

ra simpliciter nō pl' dicit: nisi φ ipsum est: a
quo hz ali' illā naturā. Et ex q̄ illa natura
est tota pfectio: totā hīe pfectōem bene dr:
quā hz illud a q̄ originat. & sic illud aliō nō
est ppue eiu a cā: nec eo pfecti'. Et g̃ nō seq̄
Ad 2 tur φ sit aliq̄ mō eo pus simplr. ¶ Ad secū
dū. φ hec sn̄ia pmi posterio℞ itelligit de eo
qd nō totā suā pfectōem alteri cōicat. seu φ
nō equalr est idē cū illo altero .mō sic non
Ad 3 est de patre respectu filij. ¶ Ad tertiū. φ pat
dicat pncipiū filij a q̄ pducat vl' originatur
in totalr eadem natura. Et tale nō opo℞
esse pus simpliciter ipo pducto. cū sit omi
no idē eis. Hoc de scdo articulo.

Ad rationes prin-

ad pmā rōne pn-cipaliū. cipales. ¶ Ad pmā q̄ arguit ꝯ suppositum
φ q̄uis pr̄ sit eadē res absoluta: est tn̄ alia
res relatiua & alia psona. & ido ꝯn̄a nō va-
let. Nā stat φ sit eadē res in ēntia: & cū hoc
Ad 2 alia psona. ¶ Ad scdaz. negat diuisio. quia
nec est in sb̄a absolute nec in accidēte sz est
in psona pr̄is: q̄ est sb̄a. ¶ Si tn̄ sb̄a capit
cōir pro oi eo sez qd nō ē accidēs: ꝯcederet
φ alietas sit in sb̄a. qr est in psona pr̄is: que
est sb̄a. Et lz sit eadē sb̄a absoluta: alietas
tn̄ in aliq̄ est. qd nō est accidēs. seu mag' p-
prie i aliq̄ q̄ nō est accidēs: sez in psona pa-
ad ꝯfir. tris q̄ nō est accidēs ¶ Ad ꝯfirmatōez ne
gat φ bene seq̄t. est ali'. g̃ aliud. Ad pbatio
nē ꝯn̄e qn̄ dr: φ bn̄ seq̄tur. est ali' hō. &c. R.
φ nō sic idē in creaturis: vbi alius & aliō eo
dē modo tenent. & vbi diuisitas supposito℞
semp hz diuersitatē natura℞. Nā in diui-
nis in vnitate nature est trinitas psonaru℞
distincta℞ int se relatiōe. vt eni dictū est. ali
us masculi gn̄is attribuit ipi psone. aliō 9o
neutr respectu ēntie. Nō null' fidelis ꝯce-
deret hāc ꝯnam. ē ali' in psona. g̃ est ali' in
Vel sic ēntia. ¶ Alr pt dici: & clari'. si aliō pōit ad
iectiue. sic φ eodē mō teneret: respectu alieta
tis psone sic li ali' i añte. ꝯn̄a eēt bona. opti
me eni seq̄t. est ali' a filio. g̃ ē aliud supposi
tū a filio. Sz qn̄ infert aliud substantiue: de-
notat alietas sbe q̄ nō est ibi. ¶ Ad tertiaz
Ad 3 R. φ li pr̄ est sbstātiū hui' qd est ali'. & nega
tur φ g̃ sit ali' pr̄ a filio. sz ē ali' in psona a fi
lio. Nec in creaturis hmōi ꝯn̄a valet. nō eni
seq̄t. petr' ē ali' a katherina g̃ petr' est aliud
petr' a katherina. qr inuenit in ꝯn̄te: φ kathe
Ad 4 rina sit petr'. ¶ Ad q̄rtū. ꝯcesso añte: negat
ꝯn̄a. φ si sit ali': sit ali' in sb̄a. nō eni dr ido
relatiū sbe: q̄si sp alietatē sbalē iportet. sz po

ti' qr nō iportat modū determinatū alic' p-
dicamēti accidētis. vt dicūt logici. Nā al-
bedo est alia a magnitudie: & nō in sb̄a pro-
Ad 5 prie dicta: cū nō sit hmōi. ¶ Ad q̄ntū sic ad
cōfirmatōez rōnis tertie φ ali' & aliō nō so
lū differūt in accidēte g̃mmaticali. sz etiā φ
in vsu g̃matico℞ ꝯsueto li alius tenet adie-
ctiue: & li aliud sbstātiuat freq̄nti' i neutro
vt attribuat essentie absolute. & iō rō nō p-
cedit. Dices. φ q̄ sm̄ vsum grāmatico℞ li a
lius freq̄nti' tenet adiectiue: pt neq̄ conce-
di: filiū esse aliū deū a pr̄e. R. φ nō. qr li de
us est termin' ēntial. & g̃ q̄uis li ali' tenea
tur adiectiue: tn̄ qr termio sbali adiūgit: si-
gnificabit alietatē ēntie. iōq℞ illa erit falsa
nō min' q̄ ista scz. pr̄ est alia ēntia a filio.
Ad 6 ¶ Ad sextā φ hec ad vī sm̄ōis nō ē ppa. pr̄
est a seipo. sz sumit negatiue a doctoribo: q̄ eā
ad 1. ꝯ q̄situm ponūt p hac nō ē ab alio. ¶ Ad rōes argu-
mēto℞ ꝯ q̄situ. negat φ pr̄ sit cā filij i diuinis: p
prie loq̄ndo de cā. s. put ē id ad c' eē seq̄t ali
ud. De' eni nō hz cām: vt dictuz ē. Ad au-
ctoritates scto℞ h̄ sonātes dicat. φ capiant
cām large. put oē pducēs respectu producti
noiet cā. Et iō qr pr̄ pducit filiū: h̄ mō posset
dici ei' cā large. Sz dices. nōne sic etiā oē
pducēs ē pus pducto? R. φ nō: nisi vbi dif
ferat a pducto i ēntia. Verūtn̄ pt notari pus
prioritate origis. sz ista vt dcm̄ ē nō ē pp̄e p-
Ad 2 oritas. ¶ Ad .ij. ꝯcedit silitudo de his: q̄bus
pt vtrūq℞ cōuenire. qr sic i illis p corruptōem
res desinit eē. ita p gnatiōz icipit eē. Sz sec'
ē in his vbi corruptio nō pt hēre locū: sic i pso
Ad 3 nis diuinis. ibi eni gn̄atio gn̄ans & genitū sit
ēna. nec vnq̄ fuit i eo℞ aliq̄ nō eē. ¶ Ad 3. so
luta fuit i .ij. art. φ pncipiū alti' dist ab eo i
natā: ē pus. sec' eēt vbi pducēs pncipiū & p
ductū sūt oīno eaō nata. ibi eni neq℞ pnci-
piū eē pus pducto. qr sic eēt pus seipo. eo φ
oimode sit idē. Auctas phi φ pr̄ sit prior fi
lio: & pncipiū filij. itelligit i his: vbi pr̄ nata
Ad 4 lit distiguit a filio. ¶ Ad. 4. negat ans. & ad
pbatōez ꝯcedit φ fili' accepit. i. ēnalr acci-
pit. vl' gn̄at a pr̄e. vl' hz esse a pr̄e. Et qn̄ dicit
φ nihil accipiat: nisi qd ātea nō habuerit. R
ver℞ ē de his q̄ accipiūt ex tpe: nō āt de his q̄ e-
Ad 5 ternalr ab ēno pr̄e recipiūt eē pfectū. ¶ Ad
5. negat añs. & ad pbatōz dicat: φ dare esse
sit ifinita dignitas i pr̄e. sz eadē ē i filio: acci
pere eē a pr̄e. sic pōtētia gn̄andi q̄ pr̄ gn̄at: ē
i filio potētia q̄ gn̄at. vt dictū ē sup dis. vij.
Et breuiter ois dignitas quā hz pr̄. est i fi-
Ad ph̄z lio. & de data filio. ¶ Auctoritas aūt phi n̄

est ad ppositū. qz loquit̄ d' actibꝰ liberalita/
tis: vt notū est. de qbꝰ nihil ad p̄sens. Et si
velles ea in pposito hīc locū: dicere. ipsam
esse intelligēdā de illis in quibꝰ recipiēs nō
Ad 6 recipit totā dignitatē dātis. ¶ Ad sextā. in
diuinis nō est pprie numerꝰ. sic em̄ ibi ē sa/
piētia sine qualitate diuersa a sbā: ita pso/
naꝝ trinitas absqꝫ nūero pprie dicto. vt su
Ad 7 pra dictū est. ¶ Ad septimā m̄ dr̄ bm̄ rectā
logicā. ꝙ li p̄ncipiū ꝛ cā sūt termini causati
ui appellatōis rōnis in term. nū: que ꝛ post
se regūt. faciūt em̄ talē se sequētē appellare
suam rōnē. ꝛ iō nō sequit̄. filiꝰ hꝫ p̄ncipiū
sui esse. g̃ hꝫ p̄ncipiū sue duratōnis. qz licet
idē sit duratio ꝛ esse: nihilominꝰ pr̄ est p̄nci
piū pductiuū psone vel filij: ꝛ nō duratōis
cū sit eterna. Uel qui vellet: posset distigue
re de p̄ncipio. dicēdo. ꝙ psone q̄ nō est dura
tio filij: ꝛ p̄ncipiū pductiuū. sꝫ nō p̄ncipiū
Ad 8 tpis. vñ peccat p equocatōez. ¶ Ad octauā
In diuinis mlta sūt q̄ nō pōt nec sufficit via/
toris itellectꝰ comphēdere. tñ in pposito ex
quo scīā fide credit: ꝙ filiꝰ sit penitꝰ idē cū
pr̄e. sufficit intellectui nr̄o ꝙ filiꝰ posteritate
Ad 9 originis sit posterior pr̄e. ¶ Ad nonā. nege
tur ꝙ filiꝰ incepit esse cū mūdo. ꝯcedit tam̄
ꝙ filiꝰ fuerit an mundū: prioritate eternitatꝭ
vel etiā tpis imaginarij. qꝛuis em̄ antea nō
fuerit tps verū: fuit tñ eternitas qua nobili/
ori ꝛ digniori mō fuit: qꝛ si eternitate tēpis.
que etiā mō nobiliori ꝛ digniori p̄cedit fili
ad ꝯfir. um: qui ē eternitas tpis. ꝛc. ¶ Ad ꝯfirmatōez
nege ꝯn̄a. arguit̄ em̄ ab inferiori ad supꝰ:
cū negatiōe equalenter. nō em̄ sequit̄. nō fu
it antea in hoc die. g̃ non fuit antea. Ratō
post oppositū est p dictis. Hoc de qōne.

Quartodecio

q queri. Utrū spūssancti per mo/
dū amoris pcedētis pprium sit
charitas siue amor patris ꝛ filij. Hec q̄
stio sumit̄ ex distinctōe. x. q̄ duo supponit.
et duo q̄rit. Primū qd supponit: sp̄m scm̄
pcedere. Scdō ꝙ p modū amorꝭ. Tertium
qd q̄rit: si charitas vel amor sit ei pprium.
arguit 1 Quarto an ille amor sit pr̄is ad filiū. ¶ Cō
ꝯ sup. 1. tra p̄mū suppositū arguit̄ sic. In diuinis nlla
est pcessio. g̃ ꝛc. pbat̄ añs. qz pcessio ē de ter
mino a q̄ in terminū ad quē p mediū: vel p
cōem ani ꝯceptōem. mō quo poterit hec i
diuinis repire. cuꝫ ibi nō sint pl'a distincta.
2 ¶ Scdō sic. Inter oīno simplex ꝛ essentialr̄
ꝛ accidētalr̄ nō pōt esse pcessio. Sꝫ essētia
diuina est oīno simplex. igit̄. patet maior.
qz ad oēm pcessionē requirunt̄ pl'a distīcta
p̄ncipia. ad minꝰ: puta terminꝰ a q̄ ꝛ termi/
nus ad quē. q̄ si ponunt̄ sbe: sic res in q̄ fiūt
nō erit sbalr̄ simplex. Si vo sint accidētia
sic res in q̄ fiūt: nō erit simplex accidentali/
ter. Minor pꝫ p mgr̄m di. viij. ¶ Cōfirmat̄ Confir.
qz pcessio vid' dicere motū q̄ in diuinis non
hꝫ locū. ¶ Cōtra scdm̄ suppositū arguit̄ sic ꝯ 2. sup.
Qd pcedit p modū amorꝭ: pcedit p modū
volūtatꝭ. cū amor sit actꝰ volūtatꝭ. sꝫ s.s. nō
pcedit p modū volūtatꝭ. igit̄. pꝫ mior. quia
qd pcedit p modū volūtatis pt mltiplica/
ri. sꝫ spūssctūs nō pt mltiplicari. igit̄. pꝫ ma
ior. qz volūtas seqt̄ formā apphēsam. g̃ pt
toties mltiplicari qt posset eē forme appre
hēse. mior nota ē p mgr̄m di. ij. ꝛ. iij. ꝛ. ix. ñ
em̄ pñt eē plēs: qꝫ tres psone diue. ¶ Scdo 2
qz qd pcedit p modū amorꝭ nō sbsistit p se
sꝫ s.s. sbsistit p se. igr̄ ñ pcedit p modū amo
ris. maior pꝫ. qz amor vr̄ tēdere i aliud: nō p
se sbsistēs. ¶ Tertio. qz spūsscūs pcedit na/ 3
turalr̄. igit̄ ñ p modū aorꝭ. ꝯn̄a tenet. qz qd
p modū amorꝭ pcedit: libe pcedit. mior pꝫ
qz ñ pt nō pcedere. ¶ Quarto. qz aor ab a/ 4
māte pcedit i amatū. g̃ si. s.s. pcedat a pr̄e p
modū amorꝭ: pcedit i filiū amatū. sꝫ ꝯn̄a ē
fim. g̃. ꝛc. pꝫ maior. qz ñ itelligibile ē ꝙ pce/
dat p modū aorꝭ: ꝛ nō in amatū. eo ꝙ ois a
mor ē amati. pbat̄ falsitas ꝯn̄tꝭ. qz si patris
amor pcederet i filiū amatū: tūc. s.s. recipet̄
i filiū a pr̄e. g̃ generet̄ tꝫ ꝯn̄a. qz qc̄qd filius
recipit a pr̄e: recipit p generatiōnē. ¶ Tertio lo ꝯ 3. qōn arguit.
co ar. ꝙ amor ñ sit ppū. s.s. qz sic sapia se hꝫ
ad filiū: ita amor ad. s.s. sꝫ sapia nō ē ppuꝫ
filij. g̃ nec amor. s.s. pꝫ maior p btm̄ Augu.
xv. de tri. c. xx. di. Nescio cur sapia ꝛ pr̄ dr̄ et
filiꝰ ꝛ. s.s. ꝛ sil' oēs nō treu: sꝫ vna sapia. ñ ita
ꝛ charitas dicat̄ pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ. s.s. ꝛ sil' oēs vna
caritas. mior pꝫ. qz nomē cōe oim nō est alr̄
cui psonaꝝ ppū. qꝛuis posset eē appropatū
¶ Scdo. qz amor vl' caritas appat̄ pr̄i. g̃ nō 2
est ppū s.s. ꝯn̄a nō. ꝛ añs pꝫ p gl. ad Rom.
vlt. cū apls dic. Gra dni nr̄i iesu xp̄i: ꝛ cari
tas di. dic gl. i. pr̄is. Uñ cātat eccia. caritas
pr̄ ē. ¶ ꝯfir. qz caritas ē motor ꝛ formatrix Confir.
ḡ hꝫ respectu eaꝝ rōnē p̄ncipij. g̃ dꝫ appro
priari patri rōne p̄ncipij. ꝯn̄a nota est. ꝛ añ
cedens est Grego. in omelia. nec habet q̄c
q̄ viriditatis ramus boni opis: nisi in radi
ce pmāserit charitatis. ¶ Tertio. nō plꝰ cō
uenit spirituisancto: qꝫ patri. g̃. ꝛc. ꝯn̄a no/
ta. añs pꝫ p Hugonē de scō victo. dicētē.

ꝙ duplex sit amor.s. ꝯtitutus q̄ ḡs ei a q̄ ni-
hil mane̅ns recipit gratis amorē impēdit.
Modo h̄ in solo patre est. Aliū dicit amo
rē debitū: cū quis ei a q̄ accipit nihil nisi a
morē impēdit. Et hic in spūsctō pōt esse: cū
a patre accipit: 7 n̄ nisi amorē rep̄dit. Pōt
etiā esse amor ꝯmixtus ex vtroq̄ q̄ est in fi-
lio. eo ꝙ in q̄tū a patre accipit: e̅ amor ei⁹
debitus ad prēm. Et in q̄tū spūsctō impē
dit a quo nihil accipit est ei⁹ amor respectu
spūsscti ꝯtitu⁹. Et sic amor filij est q̄si mixt⁹
ex ꝯtituto 7 debito. Et qūa di. p̄ꝫ a'ie ꝙ a-
mor ita b̄n approp̄a͞r illo mō p̄ris sic spiritui
ꝯ 2 q̄situ̅ sctō. ¶ Quarto loco arguit̄ ꝯtra scd̄m que-
situ̅.s. ꝙ amor qui est spūsctūs. nō sit amor
patris 7 filij. Nā pater nō diligit filiū spiri
tusctō. g̃ ipe nō est amor patris ad filiū. cō-
seq̄ntia nota est. 7 an̄s p̄ba͞r sic. q: nō plus
diligit amore p̄cedēte: ꝙ sit sapiēs sapiētia
genita: recta s̄l'itudine. Mō pr̄ nō est sapi-
ens sapientia genita. g̃ nō diligit amore p
cedēte. Minor p̄ꝫ p̄ btm̄ Aug. vij de tri-
ni. p̄bante ꝙ pat̄ sit sapiēs sapiā nō genita.
Scd̄o sic. ¶ Secūdo sic. Eodē amore diligit pr̄ filiū
quo se 7 quo nos sꝫ nō spūsancto diligit se
et nos. nec ergo filiū diligit spūsctō. 7 p̄ ꝯn̄s
spūssctūs nō est amor p̄ris ad filiū p̄ꝫ ma
ior. q: nō videt̄ ꝙ amor patris sit multiplica
tus. p̄ba͞r minor p̄mo: ꝙ nō diligat spūsctō
q: null⁹ act⁹ notionalis reflect̄ sup p̄ncipiū
act⁹ nō enī pōt dici ꝙ pr̄ genera͞t se vl' se spi
ret. g̃ cū spirādo spiret: nō diligit se spūsctō
tenēdo li diligere notionalr. Sꝫ ꝙ nō spi-
ritusancto nos diligat: p̄ꝫ q: dilectio i nos
cū respiciat creaturā: vi͞r esse toti⁹ trinitatis
3 q: op̄a ei⁹ indiuisa sūt ad extra g̃ vi͞r respi
cere essentiā ¶ Tertio. Quia si spūssctūs sit
amor patris 7 filij hec erit ꝯcedēda. pat̄ et
filius diligūt se spūsancto q̄ nō videt̄ vera
ergo. 7c. ꝯn̄e nota sūt. Sꝫ ꝙ illa nō sit vera:
p̄ba͞r sic. q: vel in illa pr̄ 7 fili⁹ diligūt se spū
sctō: li diligūt tenet̄ essentialr. 7 h̄ nō. q: sic pa
tr̄ rōe pr̄ diligeret filio essentialr tenēdo li di
ligere. q: sic essentia q̄ est spūssctūs: diligit fi
liū ita essētia s̄ diligit q̄ est filius⁹. Vel tenet̄
p̄ p̄imo suppositū. notionalr. 7 h̄ nō. eadē enī rōe posset dici: ꝙ
pr̄ 7 fili⁹ spirāt spūsctō ¶ Sꝫ in ꝯtrariū p̄ p̄i
mo supposito s. ꝙ spūssctūs p̄cedat a pr̄e 7
filio. dicit mgr̄ di. xj. vbi etiā de h̄ erit spāli-
ori sermo. Et in symbolo nyceno di. ꝙ p̄cedat
ex p̄re 7 filio. Et in symbolo Athanasij ꝙ n̄
2 fact⁹: nec creat⁹: nec genit⁹: sꝫ p̄cedēs ¶ Sꝫ
ꝙ p̄ modū amoris p̄cedat: vi͞r velle Aug⁹.

li. de cognitiōe vere vite. c. xxviij. sic di. Dile
ctio vel amor vel charitas q̄ est spūssctūs. s
sb̄a p̄ris 7 filij coessentialis existit. 7 iō ab vtro
q̄ eq̄liter p̄cedit. ¶ Itē spūssctūs ꝯceditur e- 3
manare p̄ modū volūtatis. g̃ p̄ modū aōris, cō
seq̄ntia tenet. q: emanatio p̄ modū amoris
inter oēs volūtatis act⁹ ē p̄m⁹ 7 nobilissim⁹,
q̄'is merito dr̄ esse emanatio spūsscti. ¶ Sꝫ p̄ q̄sito
p̄ q̄sito s. ꝙ amor sit p̄priū spūsscti est magi
ster auctas in p̄ma. di. x. c. vlt. dicens ꝙ s.s. no
mē charitatis tenet p̄p̄e. qđ p̄ri 7 filio ꝯgru-
it q̄damō cōiter. 7 h̄ p̄bat auctate btī Aug.
xv. de tri. c. lvij. dicētis ꝙ spūs dr̄ charitas p
p̄rie: q̄ est cōis amborū. Et Greg. in omelia
p̄rē' bē. dic. ꝙ spūssctūs amor est. Itē p̄ secū
do q̄sito est mgr̄ p̄mo. c. h⁹ disti. di. Spūs
sctūs amor siue charitas: siue dilectio p̄ris
et filij. Et h̄ p̄bat auctate btī Augu. xv. de
trini. c. xlij. vt credo scripta.

In hac questione

erūt q̄tuor articuli: iux materias q̄druplices ar. s. arti.
argumētorū. In p̄mo em videbit̄: vtrū i diuinis notan.
s.s. p̄cedat. In scd̄o: vtrū h̄ p̄ modū amoris fi
at. In tertio: vtrū amor sit spūsctō p̄priū. Et in
q̄rto: vtrū illo amore q̄ s.s. e pr̄ diligat filiū.
¶ Quātū ad p̄mū sciēdū ꝙ p̄cessio q̄nq̄ attri
buit̄ mobili ꝯ t'mio a q̄ ad t'minū ad q̄m p̄
cedēti. 7 nō h̄ꝫ locū i diuis. Scd̄o attribuit̄
a p̄ducēte ei cuī sic dicit⁹ ꝙ effect⁹ p̄cedit a
cā q̄ ipm p̄duc. ¶ Scd̄o ē notā ꝙ p̄cessio in Notā s
q̄tū h̄ꝫ respectū ad p̄ducentē ē duplex. q: q̄
dā ē respectu effect⁹ p̄cedēt̄ a p̄ducēte ad ex
q̄ mō creatē p̄cedūt ex deo. Et h̄ mō Arri⁹
voluit: ꝙ fili⁹ p̄cederet a p̄re: vt p̄ria ei⁹ crea
tura. 7 s.s. a p̄re p̄ filiū tāq̄ creata veniūt.
qđ sentire e hereticū q: sic fili⁹ vl' s.s. nō eēt de⁹.
cū tn̄ dicat fides ita. de⁹ pr̄: de⁹ fili⁹: de⁹. s.s. 7
q̄si etiā eodē mō. s. ꝯ̄tēdo illū respectū dixit
Sabelli⁹ p̄cessionē esse i diuinis. i q̄tū s creata
ad ext' aliq̄d fac. vt dic p̄rēm et filiū: i q̄tū
carnē assūpsit. 7 s.s. i q̄tū aīaꝫ scificauit: vl'
scā ꝫ redd. 7 qđ itez ē hereticū q: sic nō essent
tres p̄sone i diuinis eadē enī p̄sona eēt pr̄ 7 fi
lius: 7 s.s. dissimode nolātis ex effectib⁹ in
creatis. Et sic isti sūt duo extremi errores cir
ca diuinā naturā q̄ꝝ p̄m⁹ posuit trinitatē sb̄aꝝ n̄
mi⁹ q̄ trinitatē p̄sonarū. Scd̄s vero posuit vnita
tē p̄sonarū: nō min⁹ q̄ vnitatē essentie. Inter q̄s
catholica veritas mediat: ponēs vnitatē s
essentia seu sb̄a. trinitatē realē distinctaꝝ p̄sona
rū. 7 g̃ hec p̄cessio adhuc n̄ ē eō q̄ nob ē s'mo
alia itaꝫ ē p̄cessio hn̄s respectū ad p̄ducentē ad

intra: tanq̃ operationes immanentes in na
tura operantia. sicut ab intellectu pcedit intel
lectio in ipo. et a volũtate dilectio: q̃ manet
in ipa. Et de hac magis est ppositũ nostrũ.
vt etiã vult sanctus Tho pma pte q xxvij
notã. 3 arti. pmo. ¶ Tertio est notandũ. q sz duas
operationes imanentes in deo sunt due pces
siones. Una est respectu operatõis intellect⁹
in se vbum producẽtis: qd est silitudo rei in
tellecte. hoc mõ vbum siue filius in diuinis
procedit ex patre p modũ gñationis qr pce
dit per modũ intelligibilis actõis: et sm sili
tudinẽ seu sm rõnem silitudinis rei intelle
cte sez essentie intellecte. vel pris suũ esse in
telligẽtis. Recte sicut viuẽtibꝫ attribuit ge
neratio: cũ viuũ pducat viuuz sibi sile. Et
quia in deo idẽ est intelligere intellectũ et in
tellectio. ideo vbum genitũ sic est idez cũ eo
qd est pr in essentia. est tñ vbum aliud sup
positũ a pre in psona. eo q nihil seipum ge
neret. Alia est pcessio i diuinis: q est p mo
dũ voluntatis. vñ quẽadmodũ in nobꝫ pre
ter operationẽ intellect⁹ qua dicit silitudinez
rei alius producitur actus in voluntate: q.
nõ est silitudo rei. sed amor vel dilectio rei
sm quẽ amatũ ẽ i amãte. quẽadmoduz sm
cceptõez rei ccept⁹ ẽ in ccipiẽte. vel dicta ẽ
in intelligẽte. Sic etiã deus suã essentiã in
telligẽs verbũ generat qd est filius. sic eam
vt bonã amat. et amãdo eius in se producit
amorẽ. Forte dices. quare in deo nõ iterat
verbũ: vel amor. sicut in nobꝫ. R. quia vno
verbo oĩa pfecte intelligit. et vno amore om
nia pfecte diligit: ĩdo frustra esset alicuius
istoꝝ iteratio. nec ppter deitatis immutabili
tatẽ esse põt alicui⁹ taliũ reiteratio. Si que
ras. quõ hec gñatio differt ab ista productio
ne amoris. R. q ex hoc qr fili⁹ per modũ intel
ligibilis pducit: et sm rõnem silitudinis. p
fectũ em generãs. sibi sile generat. Sz pro
cessio amoris est sm operatõem volũtatis: ma
gis sm rõnem impellẽtis: vel ad se trahẽtis
bonitas em rei inclinat volũtatẽ: vt in se p
Nota 4 ducat eius amorẽ ¶ Quarto est notandũ. q
qr secũde productõni in diuinis q. s. est p mo
dũ volũtatis: nõ habet nomẽ ppriũ relati
ones em q̃ sm hmõi pcessionẽ accipiunt: i
noiate sunt. Un et psona hoc mõ pcedens
nõ habet pprium nomẽ: ĩdo noiam⁹ hmõi
relationes: pcessionẽ et spiratõem illis lz nõ
satis pprie noibꝫ accõmodatis. magis eniz
videt illa accõmodata noia act⁹ notiona
les significare q̃ relatões. Itẽ etiã psonã
procedentẽ illa relatione ex vsu sacre scriptu
re noiam⁹ spũsctm. ¶ Et pmo rõe cõitatis 1
qr cõis est pri et filio. cũ vtrq3 sit spũs. et vter
q3 sit sctũs. nomẽ cpositũ eis cõcedit spũssã
ctus. qd psone tertie sic pcedenti attribuit.
Un beatus Aug. xv. de trini. q cõis est am
boꝝ: id vocat ipe proprie: qd ipsi cõmunit.
¶ Secũdo hoc idem rõne pprietat' nois. 2
spũs em impellere solet in rebꝫ corporeis. et
quia p modũ amoris producit: vt post di
cet. quare ab impellẽdo ad se spũssanct⁹ ap
pellat. ¶ Quibꝫ pmissis: sit hec cclusio vni
cclõni. salis. Q, spũssanctus in deo pcedit ex pre et
filio. Pz Joh. xv. Spũs q a patre proce
dit. &c. ¶ Itez patet ex tertio notabili. quia 2
qd pducit per modũ volũtatis: hoc pcedit
mõ spũssanctus pducit p modũ volũtatis
ergo. &c. ¶ Et tertio pz. qr in diuinis nõ est 3
nisi vna psona: q nõ est ab alia. sez persona
pris. oportet igit q ambe alie sint ab alia.
cũ alis in trinitate nõ esset ordo. q. &c. perso
ne em in oĩa i deo sũt ordinatissima. ¶ Sz questio
forte dices. Cum sapia seu intellectõe sit v
bum: et volũtate spũssctũs: qre nõ est vna p
sona p potentiã. Itẽ qre nõ vna per bonita
tẽ: et alia attributa. ¶ Ad pmũ: q potẽtia qr Ad 1
est pncipiũ agendi in aliud: et nõ ad intra.
ĩdo ab ea pcedunt creature: nulla aũt perso
na ad intra. ¶ Ad scdm. q bonitas sm Bo Ad 2
etiũ in li. de hebdomadibꝫ: ptinet ad essen
tiã: et nõ ad operatõem. nisi inqʒtũ ẽ obiectũ
volũtatis. ideo nõ sumit a bonitate alia p
cessio: nisi volũtatis. Un breuiter sicut sũt
solũ due operatões ad intra. s. intellectio et
dilectio. ita sũt solũ due pcessiones: et soluz
due psone pcedẽtes. Hoc de pmo articlo.

Quantũ ad secun
dum articulũ: sciendũ est. q spũssctũs dr p dcl a.
cedere p modũ liberalitatis: eo q sicut intel nostri
lectu pduxit vbum quo oĩa disponit. ita vo
lũtate liberali pduxit psonaz: que ẽ donũ: q
oĩa donaret. ¶ Secũdo ex eodẽ dr pcedere 2
per modũ amoris. Nã ex quo p moduz vo
lũtatis pcedentis rõnabile est: q per actuz
eius nobilissimũ et pfectissimũ. modo talis
est amor. Ex eodẽ dicit q pcedat p moduz
mutue charitatis qr em pcedit per modũ
amoris: ideo rõnabile est q p modũ perfe
ctissimi amoris. qui est amor mutue chari
tatis. igit &c. Et hec tria quasi idẽ sũt: et oĩa
fundant in hoc q spũssanctus dicit p mo
dum volũtatis pcedere. Un de hoc spẽalit

est videndū. si em̄ verū sit hoc: q̄d in om̄ibꝰ bis supponit. etiā verum erit q̄dcunq̄ illō: Notā 2 quod in bona ꝯña ex illis sequit. ¶ Secundo notandū est. q̄ iuxta dicta supius. q. x. arti. iij. dis. ij. ipsius q̄d est fieri: vel procedere per modū volūtatis pōt intelligi dupl'r. Uno modo q̄ p̄cedat p modū voluntatis prout agit libere ⁊ cōtingēter. Alio mō prout agit solum libere ⁊ cōplacenter. ¶ Quibꝰ Cocl'o 1. premissis sit ꝯclusio p̄ma. Spūssanctꝰ p̄cedit p modū volūtatis: nō prout volūtas agit libere ⁊ ꝯtingēter. patz. q: nō pōt nō procedere. ḡ nō libere ꝯtingenter p̄cedit. ¶ Se Cōcl'o 2 cunda ꝯclusio. Spūssanctus p̄cedit p modū volūtatꝭ: put volūtas agit libere ⁊ complacenter sꝫ necessario necessitate īmutabilitatis. pbat. q: recte sicut verbū p̄cedit p modū intellectꝰ: ita spūssanctus p modū volūtatis. vt cōiter dr̄. sꝫ verbum p̄cedit p modū intellectus p̄ducentis libere ⁊ imutabiliter. vt dictū est in q̄stione. x. ḡ sic spūssanctus p̄cedit p modū amoris. ¶ Correlariū. Corre. Spūssanctus p̄cedit p modū amoris. pꝫ. quia q̄d p̄cedit p modū supmi actus volūtatis: illud p̄cedit p modū amoris. sed spiritussanctꝰ p̄cedit p modū supmi actus volūtatis. igit̄. ⁊c. ꝯña nota est. ⁊ maior pꝫ. q: p̄cedit p modū volūtatis: vt dicit cōclusio et rōnabilissimū est: q̄ hoc sit iuxta moduꝫ supmi actus volūtatis tāq̄ ad hoc necessarij. ¶ Sꝫ vt recitat Thomas de argē. q̄ qui Instā. 1 dam doctor valde sbtiliter instat. in ꝯtrium dicti p̄cessus. pbans p̄mo. q̄ in diuinis nō producat filiꝰ: p actum intellectꝰ. Nec etiā spūssanctus p actū voluntatis. q̄d pbat sic Si filius p actū intellectus ⁊ spūssanctus per actū volūtatꝭ p̄cederet: vel ḡ h̄mōi actꝰ sunt ipe p̄ductōes psonarꝫ: aut sūt p̄ncipia taliū p̄ductionū. Sꝫ istorꝫ neutrū pōt dici igit̄. ⁊c. maior pꝫ sufficienti diuisione: vt ipe dicit. Minorē pbat. ¶ Prio. q̄ h̄mōi actꝰ scꝫ itelligere ⁊ velle nō sunt psonarꝫ p̄ductiones. q: sunt actꝰ essentiales: ⁊ nō sunt actus notionales. sꝫ p̄ductōes psonarꝫ sunt notionales actꝰ. ḡ intelligere ⁊ velle nō sunt ille p̄ductōes. dic ambas p̄missas esse notas: ⁊ 2 discursū bonū. ¶ Scđo sic. Cuicūq̄ conuenit aliq̄s actꝰ q̄ p̄ducat psona: illi cōuēit p̄ducere psonā: ad quā tal' actꝰ terminat. sed intelligere ꝯuenit oibꝰ diuinis psonis: similiter ⁊ velle. igit̄ singule possent ḡnare filiuꝫ 3 et spirare spm̄sctm̄. ¶ Tertio. p̄ductio filij ⁊ p̄ductio spūsscti dr̄īt realr. sꝫ diuinū intelligere atq̄ velle nō realr dr̄īt. nō em̄ differūt re absoluta: nec relatiua. Nec pōt dici. q̄ tales actꝰ sint dictarꝫ p̄ductionuꝫ p̄ncipia. illud em̄ q̄d est fecūditati oppositū: neq̄t esse p̄ncipiū: ḡ p̄ductionis. q̄ scilꝫ aliq̄d p̄ducat. cū p̄ductio sit ex fecūditate. ꝯditio aūt actꝰ intelligēdi opposita est fecunditati. eo q̄ ex h̄mōi actibꝰ imanētibꝰ nihil ꝯstituat. vtꝫ. ix. meth. ¶ Scđo dicit. q̄ circūscriptis Dictuꝫ eiꝰ scđm per intellectū a natura diuina intellectu et volūtate cū actibꝰ suis: adhuc in diuis ē filij ḡnatio: ⁊ spiratio spūsscti. q̄d pbat sic. q: p̄porcionabiliter fecūditas cōuenit deo et creaturis. sꝫ p̄ducendi fecūditas conuenit creaturis. nō ex eo q̄ sint intelligētes ⁊ volētes sꝫ p̄ter aliq̄d p̄us ante cōiuf. multa nā p̄ intellectu carentia generat ⁊ p̄ducit. sꝫ igitur natura diuina sit intelligēs ⁊ volēs. et h̄ [illegible] tm̄ nulla fecūditas et inest ad aliquā personā producendā. Uñ dicit. q̄ calor ignis si per imaginationem eēt intelligēs ⁊ volēs: faceret calorē sibi similem: et fecunditate sue nature sicut etiā nunc facit. nec alı q̄d ad h̄ 2 operaret suū itelligere ⁊ velle. sic etiā dicūt esse in natura diuina. ¶ Scđo. q: ibi intellectus ⁊ volūtas differūt a natura ibi producens est realiter vt natura. ⁊ nō p̄cedit vt intel 3 lectꝰ aut volūtas tal' in deo est sic. ¶ Tertio per sic arguit. Due emanatiōnes diuine fiunt p modū nature. ḡ nulla fit p modū volūtatis. ꝯña nota est. q: volūtarie fieri ⁊ naturaliter fieri videnl' ex opposito distingui. añs pbat sic. q: filiꝰ eo q̄ cōsbalis p̄ri cui virtute p̄ductōis cōicat natura: cōiter ꝯcedit p̄cedere p modū nature. mō spūssanctus nō minus ē ꝯsbalis p̄ri q̄ filiꝰ. ⁊ eq̄liter diuina nala cōicat. igit̄ etiā sic filiꝰ: p̄cedit per modū nalē. Itē spūssctūs p̄cedit p aliū modū q̄ creatura. sꝫ creatura p̄cedit p moduꝫ volūtatis: iuxta illō Hilarij li. de syno. Oibꝰ creaturis sbam volūtas attulit. filio p̄o natu Confir. ra dedit. ¶ ꝯfirmat. q: p̄ductio spūsscti maiorē cōuenientiā h̄ꝫ cū p̄ductiōe filij: q̄ cū p̄ductōe creature. eo q̄ p̄ductōes dr̄īt: bm̄ dr̄īam t̄minorꝫ p̄ductorꝫ. ⁊ maior est differētia int̄ spm̄sctm̄ ⁊ creaturā: q̄ int̄ spm̄sctm̄ et filiū. sꝫ p̄ductio filij ē p modū nalē. ⁊ creature p̄ductio p modū volūtatꝭ. ḡ p̄ductio spūsscti magis erit p moduꝫ nalē: q̄ p modū volūtatꝭ. Plies alias rōnes facit ille doctor: q̄s recitat Tho. de argē. sꝫ parꝫ concludūt. cui placuerit vidēdꝫ: videat in primo Tho. de argē. dis. x. q. vnica. ¶ Hec opio sā p̄solōne habēda

tis differt ꝛ distata dicti sctōꝝ. Naz beat⁹
Aug. sepius spūsctm̄ noiat amorē: siue ca/
ritatē. iuxta illō. vj. de trini. c. v. Spūsctūs
est aliq̄d cōe pr̄is ꝛ filij. q̄ cōmunio sbalis ꝛ
eterna si amicicia cōueniēt dici possit: di/
cat. sz potius dr̄ charitas. Itē. v. de tri. ca. x.
ait. Nō frustra in illa trinitate sol⁹ spūssan
ctus charitas nūcupat. Itē in de cognitōne
vere vite. nihil aliō spūsctūs: q̄z amor dei in
telligit. Et Dictony. sup ps. xiij. Spūssan
ctus nec pr̄ est nec fili⁹. sed dilectio quā ha
bet pater in filiū: ꝛ filius in prēm. Assumit
etiā doctor iste aliq̄: q̄ vident satis dubia. ꝙ
vicz deo ꝛ creature ꝓporcionabiliter cōueni
at fecūditas: ꝛ pſertim ad mentē suā. ꝙ sci/
lz eo mō cōueniat deo: quō creature non co
gnoscēti. Et vtlqz dei fecūditas est in eadez
natura. creature vo nō in eadē natura. Itē
stante maiore vidr seq̄ oppositū intētionis
sue. q2 creature nō cōuenit ꝓducere: nisi in/
q̄ztū cognoscēs: vel ducat a cognoscente. ope/
ra em̄ nature nō fiūt a casu: vt hr̄. ij. phisic.
parte septa. Cū ergo de⁹ nō possit dirigi ab
alio cognoscēte. necesse erit opa ei⁹ produci
Ꝯ argu. 1 ab eo: inq̄ztū est cognoscēs. ¶ Et ꝓpterea Ꝯ
hoc fundamētū arguit sic. Illō in cui⁹ rōne
formali includit noticia: q̄ est expssiua ꝛ de
claratia: nō ē possibile ꝓduci: nisi pncipio i/
tellectiuo ꝛ actu intelligibili. sz vbū quod ē
filius dei patris: est huiōi. vt tenet Rich. ij.
de trini. c. xij. vbi sic ait. Recte vbum patris
dicit: p quē pr̄s q̄ fons sapie ē: noticia ma/
nifestat. ꝛc. Et eoō. c. dei filius: vbum patris
quia a solo pr̄e orit: p quē paterna claritas
manifestat: in patre ois veritatis cōceptio
2 in vbo omis vitatis pbatio. ¶ Scdō. quia
actus intelligēdi: et etiam terminus consti
tut⁹ p actū itelligēdi: necāio req̄rit actū itel
ligendi: tāq̄z suū pncipiū. et ex ꝯñti necessa
rio req̄rit intellectū. Sz fili⁹ siue verbuz di
uinū ē act⁹ itelligēdi pr̄is. vel termin⁹ cōsti/
tut⁹ p actū itelligēdi pr̄is. igit sine itellectu
nō pt gñari vbū diuinū. Eodē mō spūssan
ctus est act⁹ amādi pr̄is ad filiū: ꝛ ecō: vt pz
ex auctoritatibꝫ itroductis. et iō necessario
Ad 1. q̄ req̄rit volūtatē tāq̄z suū pncipiū. ¶ Ad rati
ei⁹ rōne. ones igit illi⁹ doctoris. negādo suū pmū di
ctū. ¶ Ad pmā dic Tho. de ar. di. x. q. v. ar.
ij. ꝙ itelligere ꝛ velle pn̄t dici ipe ꝓductiōes
filij: ꝛ spūssancti. Et ad pmā rationū i ꝯriū
ꝙ intelligere ꝛ velle nō solū capiunt essenti/
aliter: sz etiā notionalr. Et put notionalr su
munt aliqō eoꝝ nō est essentie: nec cōe tribꝫ

Nā itelligere est pr̄is. velle vo q̄ ꝓducit spi
ritussctūs: ē pr̄is et filij. Btūs Tho. tñ tra/
dit pma pte. q. xxxviij. ar. 4. ꝙ itelligere nun Ad 2
q̄z sumit notionalr. sz dicere sic sumit. ¶ Pa
idē pz ad scōm. q2 soli pr̄i cōuenit itelligere
notionale: q̄ scz imediate dic vbū. ꝛ sol' pa/
tri scz ꝛ filio velle: q̄ amor psonal pficit: seu Ad 3
ꝓducat. ¶ Ad tertiā. neget minor. imo itelli
gere notionale ꝛ velle notionale differūt eo
mō: q̄ ipe emanatōes. idez em̄ est. itelligere
notionale ꝛ vbi gñatio actiua. siliter idē est vel/
le notionale: et spūsctī spiratio actiua. Vbi
cū diligētia adūtendū est fm eūdē Tho. de
ar. ꝙ itelligere ꝛ velle notionalia aliquā ha
bēt silitudinē: cū actu trāseūte inq̄ztū termi/
nant ad terminū: suppositalr distinctum: a
pncipio ꝓducēte. ꝛ aliq̄lē etiaz hn̄t silitudi/
nē cū actu imanēte. iq̄ztū ille termin⁹ ē eiu/ ad. 1. rō-
dē nature: cū pncipio ꝓducēte. ¶ Eodē mō nē 2 dā.
negādo suū secūdū dictū. Dicat ad ratōes
ei⁹. Ad pmā q̄ vellet: posset negare maiorē.
ꝙ deo ꝛ creaturis fecūditas cōueniat ꝓpor
cionab. lr. rō est. q2 vtiqz deo conuenit: vt vi
uo sūma vita. sz sic nō cōuenit creaturis. Et
est mirabile ꝙ ille doctor vult circūscribere a
deo: vel a natura diuina itellectū ꝛ volūta
tē. h̄ em̄ est naturā diuinā a seipa circūscribe
re. cū ipa intrisece ꝛ essentialr est: nō solū su⁹
intellect⁹ ꝛ sua volūtas: sz etiā itellectio sui
plena: ꝛ amor essentialis su⁹ plen⁹ put phi
dudū ante nos in lumine naturali illō po/
suerāt. Admisso tñ illo ꝙ ꝓporcionabilr ꝛc.
Rñdeat. q̄ztuis creaturis nō cōueniat fecū/
ditas: iq̄ztū sūt itelligētes ꝛ volētes. solū tñ
eis cōuenit: inq̄ztū de⁹ suo itellectu ꝛ volun
tate eas fecūdat. sic hr̄. xij. meth. ꝙ natura est
in opibꝫ suis reglata. q2 directa ab agēte in
fallibili. Immo breuit in puro lumie natu
rali apud vez metaphisicū ē manifestum. ꝙ
ois fecūditas ē ab itellectu ꝛ volūtate diui
nis. Et ita dic ppha Esayas. lxvi. Nunq̄d
ego q̄ alios parere facio: steril' ero dic domi Di scdo
nus. ¶ Scdo dr: specialr. Quauis aliq̄ crea
tura fecūda sit sine intellectu: ꝛ volūtate ꝓ/
pria: tal' tñ nō ꝓduc vbū itelligibile: nec p/
fectū amorē. Immo q̄cūqz creata vbū itelli
gibile sua vtute ꝓducit. itellectū hz. et que
amorē pfectū: volūtatē. mō in diuinis ꝓduci
tur pfectissimū vbū. imo etiā pfectissim⁹ a/
mor psonal. Vñ si calor ignis ad intentōez
aduersarij itellectū hret ꝛ volūtatē. q̄ztuis tūc
sic nūc calefaceret. ꝛ nō rōne itellect⁹ vl' volū
tatis. sitñ vbū gñaret: vl' amorē ꝓduceret.

necessario hec ageret itellectu ⁊ voluntate.
Ad 2 ¶ Ad scdm. No credit q in aliq depēdente
intellect⁹ ⁊ volūtas realr differāt a natura.
eo tn̄ ꝯcesso vt qdam cōcedūt. vt Egidi⁹ de
roma. ⁊ Tho. de argē. adhuc v̄bum fiet ab
Ad 3 intellectu. ⁊ amor a volūtate. ¶ Ad tertiū
Quāuis tā fili⁹ q̄ spūsctūs pcedāt p mo-
dū idētitatis in natura. q itellect⁹ ⁊ volun
tas p quoꝝ modū pcedūt: sunt idēti ce ipsa
diuina natura. tn̄ fili⁹ magis dr pcedere: p
1 modū nature. q̄ spūsctūs. ¶ Primo q fili
us generat. gnatio aūt vt ait Dam. est op⁹
2 nature. ad bonū intellectū suū. ¶ Scdo. q
natura est terminata ad vnū. ⁊ ido fili⁹ q ab
vna psona pcedit: dr p moduz nature pce
dere. q q ad hoc in ei⁹ gnatōe mod⁹ natu-
re obseruat. spūsctūs aūt q a duabꝰ perso-
nis pcedit: nō q ad tantū obsuat modum
3 nature. ¶ Et tertio. Quia intellect⁹ in ope-
ribꝰ suis vt itellect⁹ ē naturalr itelligit. sed
fili⁹ p modū itellect⁹ pcedit: vt dictū ē. vo-
lūtas aūt vt volūtas libere vult. ⁊ ido spiri
tussctūs q p modū volūtatis pcedit: nō dr
sic p modū nature pcedere. Et ad pbatio-
nē vlteriorē ꝯcedit: q sbalis ⁊ filiis in natu-
ra sit spūsctūs pri sic fili⁹. sz alie differentie
sūt: rōne quaꝝ nō dicit pcedere p modū na
ture. puta q̄ dicte sunt. Et q fili⁹ p silitudi-
nis rei itellecte modū ⁊ spūsctūs p moduz
inclinātis vl īpellētis ad suā dilectōez. ido
nō silr pcedūt. nec eqliter p moduz nature.
Ad 4 ¶ Ad qrtū. q spūsctūs pcedit p modū vo
lūtatis libere pducētis: sz cōplacentis. crea
tura aūt pcedit p modū volūtatis libe agē
tis: ⁊ ꝯtingēter. ⁊ ido aliter pcedit spūsctūs
scz necessario necessitate imutabilitis. qua
ad ꝯfir. liter tn̄ nō pcedit natura. ¶ Ad ꝯfirmatio
nē. ꝯcedit maior. q sūt idē in essentia. ⁊ am
be psone pducūt necessario: necessitate im-
mutabilitat. ⁊ ꝯcedit minor. sz cōsequētia
neget. licz eni filiorsit nō tamē eodē mō pce
dit. Nā sicut sūt distincte psone ita dicūt ⁊
sūt distincte emanatōes. Hec de scdo arti.

Quantū ad tertiū

de tertio arti. no. articulū videdū est. Utrū amor sit spūisctō
ꝓpriū. ¶ Pro q sciendū. q amor in diuinis
accipit tripl̄r. vicz pmo essentialr. eo q que-
libet psonaꝝ se diligat: ⁊ ipam suā essentiā
2 ⁊ sic amor dicit ꝯplacentiā. ¶ Scdo accipi
tur notionalr q pr ⁊ fili⁹ ꝯcordāt in spiran
do spmsctm. q ꝯcordia amor ē siue dilectio
3 ¶ Tertio dr psonalr. ille eni q pducit p mo
dū pfecte liberalitatis: nō pt esse aliud q̄ a-
mor siue dilectio. Exēpluz ponit in amore
creato. q vir ⁊ vxor diligūt se amore socia-
li ad ꝯuiuendū. Scdo amore cōiugali ad
gignēdaz plē. Et tertio. si illa ples gigneret
ex sola ꝯcordia volūtatū in eadē naturā: ipsa
esset amor. sz q pducit in alia naturā: non p
prie erit amor: sz amatū. In diuis vo q̄ in
eadē natura pducit: est ppe amor. Hec di-
stinctio ē Bonauēture circa hāc dis. q. ij. ar
ti. pmo. Idē petr⁹ de tarā. dicit circa hāc di. q
ij. arti. pmo. Un̄ inqrtū amor nō nisi habi
tudinē iportat amātis ad rē amatā: dr essen
tialr. sic eni psonaꝝ qlibet est amor. Secun
do inqrtū iportāt ꝯcordiā pris ⁊ filij ad p-
ducendū amorē mutuū: dr notionalr. In-
qrtū vo significat psonā seu dilectōz ex hac
cōcordia pcedentē in eadē natura. sic ē no-
mē psonale. ¶ Prima ꝯclō. Amor essentialr ē Cōclo 1.
cōis essentie: ⁊ tribꝰ psonis. pz. q eaꝝ queli
bet amat se: ⁊ quālibet aliaꝝ. ⁊c. ¶ Secun- Cōclo. 2
da ꝯclō. Amor notionalr est cōis pri ⁊ filio.
pz. q illis inest ꝯcordia spirādi amorē per
sonalē. ¶ Tertia ꝯclō. q amor psonalr est p- Cōclo 3.
prius spūisctō. pz. q illi ppus est amor p-
sonalr: qd pris ⁊ filij ꝯcordi spiratōe pduci
tur: sz hmōi est. s. s. igit ⁊c. Forte obijciet. q̄ a
dictū est: amore pris ad filiū ⁊ ecōtra pdu
ci spmsctm. sic amor pducit: ⁊ amor pducit
amor. q amor erit. Rn. q hoc fiat ppe vocabu-
loꝝ penuriā. vbi eni ex pte itellect⁹ habem⁹
duo vocabula: vicz itelligere vel dicere. qd
est ipa actio vel v̄bū vel fili⁹ qd sic termin⁹
actiōis: ibi ex pte volūtatis nō habem⁹ ni-
si vnū. Un̄ ꝯcordiā spirāntiū amore exprimi
mus. ⁊ psonā ad quā terminat spiratio: eti
am amorē appellam⁹. Hoc de. iij. arti.

Uenio ad quartū

articulū: vbi videbit. Utrū illo amore qui ē de. 4. ar.
spūsctūs: pr diligat filiū: ⁊ ecōuerso: De q beat⁹ notan.
Tho. pma pte. q. xxxvij. ar. ij. diuersos mo
dos refert. q̄s cā breuitatis pretereo. cui vidē
di placuerit: ibidē videat. ¶ Scdo notan- Notā. 2
dū. q ex dictis suis hec ppō. s. pr ⁊ fili⁹ dili
gūt se spūsctō: est distiguēda. Uel eni dilige
re tenet essentialr. sic ē sensus. pr ⁊ fili⁹ essenti
alē hnt dilectiōez spūscō. Alio mō pt tene
ri notionalr. ⁊ sic diligere est amorē spirare.
¶ Tertio est notādū. Sic a sua forma deno Notā. 3
minat res: vt albū ab albedine. sic etiā deno
minat a suo effectu. vt floribꝰ floret arbor. ⁊
scriptura scribit scptor. et calefac calidu are

calliditas. sic etiā pducēs a pducto pt̄ deno
minari. vt pī dr̄ dicēs: a pducto. dicimus
em̄ vt sic pater dicit verbo: se ⁊ creaturam.
Sic q̄z dicere possum⁹: diligit spūsctō filiū
⁊ creaturas. Et sic ē sensus pme. filio di
cit s. i. pfecte sibi silem p modū intellect⁹ p
duxit. quo dicit: pducēdo vlteri⁹ creaturas
Et sensus secūde. diligit. i. spirat spm̄sctm̄:
per modū amoris q̄ est filiū: etiā tāq̄ ab eo
pductus: q̄ pater etiam actiue diligit nos.
Cōclō.1 ¶ Cōclusio pma. Pī nō diligit filiū: amo
re q̄ est spūsctūs, put diligeret tenet essentia
liter. ptz. qz esset sensus: q essentiale dilecti
onē habeat a spūsctō. qd̄ nō est veꝝ. Un̄ be
atus Aug. xi. de trini. Quis audeat dicere
patrē: nec se nec filiū nec spm̄sctm̄ diligere.
Cōclō 2. nisi p spm̄sctm̄. ¶ Scd̄a ꝯclusio. Tenendo
li diligere notionalr̄: pī diligit filiū: amore
qui est spūsctūs. ⁊ ecōtra. ptz. qz sensus est
spirat amorē q̄ est spūsanctus: tanq̄ perso
na pducta: q̄ diligit filiū: ⁊ econtra. spirat
em̄ amorē: vt arbor floribo floret. ⁊ illo amo
re vt pducto diligit filiū: ⁊ ecōtra. fili⁹ prē
Ubi Hiery. sup ps. 4. Spūsanctus est a
mor quē habet pī in filiū: et filius in patrē
Corre. ¶ Correlariū. Spūsctūs recte dr̄ nex⁹ pris
et filij. qz illud qd̄ est pfectus aliquū amor:
ppriē dr̄ eoꝝ nexus. sz p ꝯclōnem spūsctūs
est hmōi pfect⁹ amor pris ⁊ filij. ḡ ⁊c. Ma
ior ptz p btm̄ Dyonisiū de di. no. c. iiij. dicē
tē. q pfectus amor trāsformat amantē in a
matū. ⁊ ex ꝯnti cōnectit sūme amātē ama
to. ḡ est nexus. minor patet p ꝯclōnē qz pa
ter diligit filium spiritusancto. et ecōtrario
Ꝯ argu.1 ¶ Sed contra dicta. Nexus est medium
int ea que cōnectit. sz spūsctūs non est me
diū inter prēm ⁊ filiū. cū sit tertia psona in
2 diuinis. ¶ Scd̄o. pī ⁊ fili⁹ nō vniunt spiri
tusancto. vt videt. qz in eo distinguunt. sed
diuina essentia in q realr̄ cōueniūt. vt dicit
btūs Aug. vj. de trinita. ¶ Tertio. qz nexus
3 connectens aliq̄ vidr̄ esse eoꝝ vnionis pn
cipiū. sz spūsanctus nullo mō est pncipiū
Ad 1 patris ⁊ filij. igit. ⁊c. ¶ Ad pmum. Spūs
sanctus pōt dici mediū inter amātē prēm ⁊
filiū amatū: via dilectōis. qz vtiq̄ ē amor p
ductus ab ambobo: q̄ se mutuo diligūt. sed
nō est mediū pductōis in diuinis: quō per
sona filij dei media. q scz sit media int per
sonā pmā q nō est ab alia. ⁊ tertiā psonā pdu
Ad 2 ctā a q̄ nulla psōa pducit. h em̄ est filij p
priū. ¶ Ad scd̄m. Nex⁹ aliq̄ mō debet ee di
stinct⁹ a cōnexis. sz essentia diuina nō distin

guit a patre ⁊ filio ḡ nō pprie cōnectunt in
ea: sz identificant. spūsancto vero q̄ ab am
bobo distinguit: ꝯnectunt tanq̄ i amore cō
muni. ⁊ iō negāda est maior rōnis. q̄re ptz:
quid dicēdū sit ad pbatōem. nō em̄ conne
ctunt p prie in essentia: q̄uis ea vnient itrā
sitiue. qz vnū sūt cū ea. ¶ Ad tertiū. q vt a Ad 3
liq̄d cōnectit vt pducēs: sic spūsctūs nō est
nexus. Alio aūt mō vt cōe pductū: q̄ vniū
tur psone pducētes. sic spūsctūs cōnectit. q̄
propterea nō est pncipiū psonaꝝ pducentiū.
sz ab eis pductū. Hoc de q̄rto arti.

Ad rationes prin

Ad rōnes pncipa. cipales. ¶ Ad pmā dicat q arguat de ea p
cessione q̄ est mot⁹ localis. ⁊ illa in diuinis
locū nō hz: vt dictū est in pmo nōbili. ar. j.
Un̄ loq̄ndo vniūsalr̄ de pcessiōe: negeł ma
ior. qz est tm̄ vera de pcessiōe successiua que
est in motu. ¶ Ad scd̄am. negeł maior. naz Ad 2
in re pfecte simplici pōt esse pcessio. ad pba
tione: ꝯcedit q req̄rat distictio pncipij a q̄:
et termini ad quē. ḡ respectu pcessionis spi
ritusscti sūt pncipiū spirās: ⁊ termin⁹ spira
tus. Et sic termin⁹ a q̄ fit spiratio: pī et fili⁹
sunt. sz termin⁹ ad quē est spūsanctus pdu
ctus vel spirat⁹. Qn̄ aūt dr̄. tales termi vel
sūt sbe. ⁊c. R. q vocādo sbam: oē ens qd̄ nō
est accidens: qlibet eoꝝ est sba. qz null⁹ eo
rū est accidēs. Immo sūt termini distincti:
quoꝝ q̄libet est sba vt sic. Nā pī ⁊ fili⁹ sunt
psone diuine: q̄ nō sūt accidētia: ⁊ ita etiā
spūsctūs. Sz capiēdo sbam stricte: sic dica
tur. q termin⁹ a q̄ ⁊ termin⁹ ad quē distin
guunt psonalr̄. sūt tn̄ vna simplicissima sb
stātia diuina. ¶ Ad ꝯfirmatōem: q proces ad ꝯfir
sio q̄ est in diuinis: nō dic motū: sz origina
tōem psone ex psona. ¶ Ad rōnes argumē adiā
toꝝ cōtra scd̄m suppositū. ꝯcessō q spūsan suppō
ctus pcedit p modū volūtatis: negeł mior
et ad pbatōem dicat. q id qd̄ p modū vo
lūtatis pcedit: seq̄ndo formā apphensam.
sic q nō sufficient oē amabile vel oīe obie
ctū volitionis illo amat: h pōt reiterari. vt i
nobis fit. Sz in deo qz amore vel volitiōe
qua spm̄sctm̄ spirāt pī ⁊ fili⁹. oē amabile suf
ficiēter amat. ⁊ oē bonū volūtas sufficienter
amplectit. ido neq̄t reiterari. est em̄ spūsan
ctus amor infinitus: q̄ oīe amabile suffici
enter amat. ḡ natura rei multitudinē exclu
dit. sic qz vbum dei est vbū infinitū: q̄ omne
dicibile pfecte dr̄ a deo: ⁊ ido nō reiteratur.
¶ Ad scd̄am. licet amor in genere int'gret Ad 3

amanti:inq̃tū per ipm amãs ten dit i ama
tum.in diuinis tñ sicut sapiã ita amor est
res simpliciter p se pfecta.deus em̄ est sūme
per se sbsistēs.nō tñ est negandū q̄n amor
diuinus psonalr dictus tēdat in spirantez
actiue.7 tñ tanq̃ res relatiue hñt simul es/
Ad 3 se natura.¶ Ad tertiā.q̄ ɔña nō valet.stat
em̄ q̄ aliq̄d simul cōicet p modū nature 7 p
volūtatē libere agentē ɔplacenter.sic etiam
verbū generat pat:volūtate cōcomitante i
Ad 4. mutabiliter.vt sup̄ dictū est.¶ Ad q̄rtam.
Spm̄scm̄ pcedere a pr̄e in filiū amatū vt
in obiectū cui⁹ est actualr amor:nō est incō
ueniens.7 eodē mō ecōtra.q̄ est amor pa/
tris ad filiū.7 ecōtra.Ad improbatōem.q̄
aliud est recipi in filio:7 aliud pcedere i fili
um:vt in obiectū.Pr̄ em̄ eterna intellectio
ne fuit generās filiū:cui totū suū esse com/
municat.7 eterna dilectōe quā pr̄ habet in
filiū:7 filius in prem:pr̄ 7 filius vt vnicum
pncipiū hac volūtatis ɔcordia mutuū spi
rant amorē:q̄ in vtrūq̃ terminat vt in obie
ctū bonū.Un̄ ptz.q̄ nō transeat in filium:
tanq̃ in terminū pductiōis.ideo nō gñat.
sz tanq̃ in obiectū.¶ Ad rōnes arguentes
ad 1.ɔ p cōtra pmā pte q̄siti.¶ Ad pmā negādo sili
mū sup. tudine:q̄ assumit in maiore.sapiã em̄ lz su/
mat appropate:nūq̃ tñ sumit pprie.sec⁹ est
de amore.q̄ nō solū appropate sumit:sz eti
am pprie.vt dictū est in tertia ɔclusiōe ter
tij articli.Ad illud q̄d adducit de btō Au/
gust.dom.q̄ loquat de charitate essentiali.
Ad 2 ¶ Ad scd̄am.R.q̄ argumētū fert secū sua3
solōnē.pōt em̄ dici q̄ charitas essential' con
ueniat oibꝫ tribꝫ.vez h̄ est scd̄m diuisas rati/
ones:scz amoris gratuiti in pr̄e:debiti i spi
ritusancto.7 mixti in filio.Uel q̄ amor gra
tuitus sit auctoritatiue in pr̄e:q̄ est notio/
nalis.sz amor psonalis q̄ spiratus pprius
ad ɔfir. est spirituscto.¶ Et ad ɔfirmatōem.q̄ cha
ritas essential' vel etiā psonal' p attributōez
h3 rōnem pncipij respectu opez bonoz i cre/
atura.sz tñ charitas psonal' h3 rōnez termi/
ni pductiōis in diuinis:inq̃tū est spiratio
passiua.7 actus pcedēs p modū volūtatis.
Ad 3 siue psona sic pducta.¶ Ad tertiaz.ɔcedit
q̄ amor siue charitas essential' sit cōis tribꝫ
ad 1 ɔ 2. nō aūt sequit ex h̄ q̄n psonal' sit pp⁹.¶ Ad
quesitu. rōnes q̄ fiūt ɔ scd̄m q̄situ.¶ Ad pmā respō
det btūs Tho.pte pma:loco pallegato.scz
que.xxxvij.arti.ij.negādo implicite aña.7
ad pbatōem.q̄ nō sit sile.dicēm q̄ esse sapi
ente semp sumat essentialiter.nūq̃ psonalr

ideoq̃ nō dicat:pater filio sapiens.sec⁹ aūt
est de amore qui psonalr sumit.vt dictū est
sili diligere notionalr sumit vt dictū3 est.et
ideo ɔcedit.q̄ pr̄ spūscto diligat filiū.7 ecō
trario.¶ Ad scd̄am.negēt minor.Immo pr̄ Ad 2
diligit se 7 oēm creaturā spūsancto.sic filio
dicit se 7 oia alia.Ad pbatōez.ɔceditur q̄
actus notional' nō reflectat sup suū pncipi/
um:vt est suū pncipiū.bñ tñ suum pncipi
um denoiat.vt arbor floret floribꝫ.ita pater
amat amore pducto se 7 filiū 7 oēm creatu
rā.Sicut em̄ vbo dicit se 7 oēm creaturaz:
inq̃tū verbū cognitū3 sufficienter repsentat
prem:7 oēm creaturā.ita spūsancto diligit
se 7 oēm creaturā.inq̃tū spūsctūs pcedit vt
amor psone patris:7 oīs bonitatis.Un̄ he
notiones dicūt respectus ad creaturas.scz
verbum 7 oīs veritatis signū.et amor vt oīs
bonitatis amplexiuū.Nō g̃ dicim⁹.pr̄ ge/
nerat se:aut spirat se.q̄ sic act⁹ notionalis
teneret in rōne pncipij pductiui.sz bñ dici/
mus:diligit se spūsancto.filii dicit se verbo.
inq̃tū actus notional' denoiat a signo:vl' a
termīo pducto.Ad hoc aūt q̄d dicit.q̄ cre/
turā diligat amore essentiali.hoc est veruz:
tenēdo diligere essentialr.cū hoc tñ stat:q̄
eē oēz creaturā diligat spūsancto:tenēdo di
ligere notionalr:vt dictū est.¶ Ad tertiaz. Ad 3
cōcedit q̄ pater 7 filius diligūt se spūsācto:
vt dictū est.pūt li diligere tenet notionalr.
Et q̄n d̄r.q̄ eadē rōne posset dici q̄ spiret spi
ritusctō.7c.R.negādo.q̄ hoc nō sequitur.
Pro cuius intellectu est sciendū.q̄n in itel/
lectu alic⁹ actōis importat determinat⁹ effe
ctus.tūc pncipiū actōis pōt denoiari tā ab
actiōe q̃ ab effectu.vt arbor florere d̄r:tam
floritione q̃ floribꝫ.Sz q̄n in actiōe nō in/
cludit determinat⁹ effect⁹.sic pncipiū actio/
nis denoiari pōt nō ab effectu:sz solū ab ac/
tione.nō em̄ dicim⁹:arbor pducit florē flo/
re.sz pductōne floris.In hoc igit q̄ dicitur
spirat vel generat.importat actus notiona
lis tm̄.ideo dicere nō possumus.pater spi/
rat spūsancto.vel generat filio.eo q̄ verbuz
hmōi actum nō importet.Sed bene dici⁹
q̄ dicat verbo:tanq̃ psona pcedente.tenē/
do li diligere notionaliter.eo q̄ dicere illa3
determinatā personam pcedentē importat.
idem em̄ est dicere:7 verbum pducere.Eo/
dem modo diligere quādo notionalr sumi
tur.est pducere amorē.Ideo pater vel fili⁹
pōt dici diligere spūsancto:tanq̃ psona p/
cedente:7 ipa dilectōne tāq̃ actu notiona

li. Omnia que dicta fuerunt pro parte affirmatiua questionis sunt p dictis. Hec de questione.

Decimoquinto

querit circa distinctionem. xj. et xij. Utrum spiritussanctus eque primo procedat a patre et filio tanquam ab vno principio? Que questio duo querit: et vnum supponit. Supponit enim quod spiritussanctus procedat a patre et filio. et querit: si eque primo et tanquam ab vno principio. ¶ Ad partem negatiuam suppositi arguitur sic. Quia vel spiritussanctus perfecte et sufficienter procedit a patre. et si sic: superflue ponitur productus: vel spiratur a filio: cum quod eque bene fiat per patrem. non autem est in deo superfluitas. Uel non: et sic aliqua operatio patris non esset perfecta. ¶ Secundo. Nihil procedit ab eo in quo requiescit: sed in filio requiescit spiritussanctus. igitur etc. Maior patet de se. et minor patet in legenda sancti Andree. vbi sic legitur. Pax vobis et vniuersis. qui credunt in vnum deum patrem: et in vnum filium eius dominum nostrum Iesum christum: et in vnum spiritumsanctum procedentem a patre: et in filio permanentem. igitur requiescit in eo. ¶ Tertio sic. Spiritussanctus posset distingui a filio: quamuis etiam ab eo non procederet. ergo distinguitur ab eo: et non ab eo procedit. consequentia tenet. quia in eternis non differt esse et posse iij. phisicorum. Antecedens est Anselmi in li. de pro. spi. sancti. dicentis. Habent vtique a patre esse: filius et spiritussanctus. sed diuerso modo. Alter enim nascendo: alter procedendo. vt alij sint ab inuicem per hec. Et subdit. Nam si per aliud non essent plures: filius et spiritussanctus: per hoc solum essent diuersi. ¶ Et confirmatur auctoritate Dam. dicentis. spiritumsanctum ex patre dicimus: et spiritum personam nominamus. ex filio autem spiritum non dicimus: spiritum vero filij nominamus. ¶ Quarto arguunt greci sic. omnis processio in diuinis est ab vno in vnum. ergo processio spiritussancti est etiam ab vno: scilicet a patre. consequentia nota. Et tunc consequenter arguitur sic. si ergo processio spiritussancti est a filio: vel ergo est a filio in patrem. et hoc non. quia patris persona nihil recipit a filio. Uel est a filio in aliud. et sic oporteret ponere quartam personam in diuinis. ¶ Quinto. quia spiritus procedit per modum spirationis: sicut verbum per modum locutionis. modo in creaturis non videmus exitum locutionis precedere spirationem. nec ergo hoc erit in diuinis. ¶ Sexto Non minus conuenit spiritussanctus cum patre quam filius. Sed spiritussanctus non concurrit cum patre in productione filij. ergo nec filius in productione spiritussancti. ¶ Septimo. quia loquendum est de his que fidei sunt: sicut sacra scriptura loquitur. sed illa dicit spiritumsanctum ex patre procedere. Jo. xv. ¶ Octauo. Omne vnum simplex productum requirit simplex producens. quia si non: tunc totum et totaliter acceptum dependeret a pluribus. quod videtur inconueniens. sed spiritussanctus est simplex productum. ¶ Confirmatur. quia si simplex vt spiritussanctus a patre et filio procederet: tunc idem per eandem relationem referretur ad duos terminos. puta ipse spiritus per spirationem passiuam referretur ad patrem et filium. consequens videtur inconueniens. ¶ Pro parte negatiua primi quesiti arguitur sic. Spiritussanctus prius procedit a patre quam a filio. ergo etc. consequentia nota. et antecedens probatur. quia primum est in quo est status. modo in processione diuinorum in patre est status igitur etc. Et vlterius pater est primum: igitur prior seu prius. superlatiuus enim presupponit suum comparatiuum. ¶ Confirmatur. Fons est prior riuulis: vel pullulatione. sed secundo de diui. noi. dicit Dyoni. Pater est fontana deitas: filius vero et spiritussanctus sunt pullulationes diuine nature. ¶ Secundo. Quia illud est prius quod agit alio non presupposito. sed pater agit non presupposito filio. filius autem presupponit patrem. ¶ 3. quia pater habet spirare ex se. filius habet hoc ab alio. ergo prior est pater. ¶ Quarto. plenius procedit spiritussanctus a patre quam a filio. igitur pater prior. consequentia tenet. quia vnde aliquid plenius est: inde est etiam prius aliquo modo. antecedens patet. quia filius spirat propter patrem. ergo pater magis spirat. iuxta maximam Aristotelis primo posteriorum. Propter quod est vnumquodque tale: et ipsum magis. patet assumptum. quia hoc habet a patre: secundum Aug. xv. de tri. ¶ Secundo. quod pater est primum principium spirandi: et non ab alio. ¶ Tertio. quia beatus Aug. dicit. xv. de tri. c. xlv. quod spiritussanctus principaliter procedit a patre. vt assumit magister in littera quod plenius. ¶ Quarto. quia habet a patre quod procedat a patre et a filio. non autem habet a filio: quod procedit a patre. ergo pleniori modo videtur a patre procedere quam a filio. ¶ Tertio loco arguitur pro negatiua parte secundi quesiti. quia spiritussanctus procedit a patre et filio: inquantum sunt vnum principium. vel hoc est inquantum sunt idem in essentia: vel idem in persona: vel idem in notione. Nullo modorum potest dici. igitur etc. Maior patet sufficienti diuisione. probatur minor non enim inquantum sunt vnum in essentia: cum enim spiritussanctus sit illa essentia: ipse procederet a seipso. Item nec secundum. quia pater et filius non sunt vna persona. Nec tertium. quia cum notio dicat causam: tunc spiraret se ideo. quia

sunt spiratores.sed hoc nō est ita. sz ido q̄a
spirant sunt spiratores. Item nō videt ve/
rum: q̄ notio spiret spm̄sctm̄: queçunq; sit il
2 la.¶ Secundo. Qd̄ a duob̄ pcedit: vt eo
rum nexus: pcedit ab eis vt a distictis: nō
vt ab vno. sz spiritussanct⁹ pcedit a patre ꝛ
filio: vt eoꝝ nexus. igit. pater maior. q̄a ne/
xus esse nequit: nisi diuersoꝝ. vnuz em̄ sibi
ipi nō nectit. Minor dicta est in p̄cedenti
3 conclusione.¶ Tertio. Si pater ꝛ fili⁹ sunt
vnū p̄ncipiū spūssancti: aut ergo est vnum
qd̄ est pater. aut vnū qd̄ nō est pater. suffici
enti diuisione. sed nullo modoꝝ potest di/
ci. igit ꝛc. pbatur minor. quia si esset vnum
quod est pater: sic filius esset pat. si ꝑo vnū
4 quod non esset pater: sic pater nō esset pat.
¶ Quarto. quia seq̄ videt. pater ꝛ filius sūt
vnū p̄ncipium spiritussci. ḡ vnū p̄ncipium
spūssancti est pater ꝛ filius. per conuersionez
Modo cōsequens est falsum. q̄rat em̄ pro
quo supponat li p̄ncipiū. si pro patre: falsū
erit. si pro essentia: iterz falsum. ḡ ꝛ anñs fal/
5 sum erit.¶ Quinto. Si dicant esse vnū p̄n
cipiū spūssancti: hoc necessario erit ab vna
ppꝛietate scz spiratia. qd̄ tñ nō videt. quo/
6 modo em̄ distinctoꝝ suppositoꝝ eadē eēt p
prietas.¶ Sexto. Quia sic pr̄ ꝛ filius sunt
vnus spirator ab vna virtute spiratiua: sic
vnus creator a creatura. sed ꝯñs reputatur
ꝯsuppo. falsuz.¶ Sz p pte affirmatiua suppositi ē
mgr̄ dis. xj. Et canit eccl'ia: spūssanct⁹ ex pa/
tre filioq; procedit. Itē in simbolo Athana
sij canit idem. At pro pte affirmatiua p̄mi
quesiti est magister dis. xij. declarās q̄ nō pri
us nec pleni⁹ spūssctūs pcedit a pr̄eq; a fi/
lio. Sz p pte affirmatiua scd̄i q̄siti est con/
ciliū. extra de sū. triñ. ꝛ fi. ca. li. vj. vbi dr̄. sic.
Fatemur q̄ spūssctūs eternalr ex pr̄e ꝛ filio:
ñ tāq; ex duob̄ p̄ncipijs: sz tāq; ex vno p̄n
cipio nō duab̄ spiratōib̄: sz vna spiratio/
ne pcedit. Itē Aug. vj. de tri. dic. q̄ pr̄ et fi/
lius nō duo p̄ncipia: sed vnū p̄ncipiuz. s. s.

In hac questione

iuxta materias tactas arguēdo tres erūt ar
ticuli. In p̄mo videbit spm̄sctm̄ a patre et
filio pcedere. In scd̄o. q̄ eq̄liter sic q̄ nō ma
gis nec p̄us ab vno pcedit q̄ ex alio. qd̄ cō
cedere debem⁹. Et tertio q̄ q̄si ab vno prin
p̄ 1. arti. cipio: nō q̄si duob̄ p̄ncipijs vt credere debe
Cōclo mus.¶ Quātū ad p̄mū. c ꝯclusio hec mitat.
Spūssanctus pcedit a patre ꝛ a filio. quā
magister pbat multis testimonijs in lr̄a ex

sacra scriptura.¶ P̄mo auctoritate apl'i ad 1
Rom. viij. dicētis. Misit deus spm̄ filij sui
in corda nostra. Cōstat aūt q̄ neq̄t vocari
filij spūs: nisi q: originē ab eo sumit. nō em̄
alia est habitudo diuinaꝝ p̄sonaꝝ ad inui
cem: q̄z originis.¶ Itē Joh. xv. dicit filius 2
Cū venerit paclitus quē ego mittā vobis a
patre. Ubi ostēdit filius: se spm̄sctm̄ mitte
re. et ex ꝯsequēti auctoritatē sup eū habere
eo q̄ mittere dicat auctoritatē: vt infra do/
cebit mgr̄. Hoc aūt nō esset: nisi spūssanct⁹
ab eo pcederet.¶ Et breuiter de isto ampli/ 3
us nullus fidelis pmittit esse dubius. eo q̄
sit articul⁹ p ecclesiā determinat⁹. vtz ex au/
ctoritate allegata post oppositū. Q3. autē
spūssanctus a pr̄e pcedat: ab oīb̄ est cōces/
sum. Habet em̄ Joh. xv. p expssum. q̄re nō
est opus pbatōib̄ illis insistere Rōnabili/
bus aūt cōgruētijs pbat sic ꝯclusio. Quia
vel pater omīa dedit filio: q̄ ip̄e hz: p̄ter pro
prietatē p̄sonalē in q̄ cū filio habet opposi/
tōem relatiuā. Uel nō: Si dr̄ q̄ sic. ꝛ spira
tio actiua nō repugnat filio. nec in ea tāq;
ppꝛietate p̄sonali pater oppōit filio. sequit
ergo: q̄ etiā dedit ei spiratōem actiuaz. Si
dicis q̄ nō. ꝯ Aug. xv. de trini. c. xiiij. dic. pr̄
nō integre se pfecteq; dixisset: si aliq̄d min⁹
vel amplius esset: in eius ꝟbo q̄z in se ipso. ꝯ hāc cō
¶ Sz instāt q̄dam sic. Oīe qd̄ habuit fi/ clonez 1.
lius: habuit vt genit⁹: cū opposito respectu
ad generantē. sz ꝟtutē spiratiuā hz vt geni
tus. Oīe em̄ qd̄ hz fili⁹: ḡnatōe recepit. er
go ipam hz cū respectu opposito ad ḡnantē
cu ḡ pr̄ p eā pōt spirare: nō poterit p eaz spi/
rare fili⁹.¶ Scd̄o ꝯ rōem. q: si in diuinis per 2
sona p̄us oīe illd̄ cōicat pducto: in quo ei
opponit: tūc pr̄ cōicaret spūsctō ḡnare acti
uū. q: in illo nō oppōit ei. ꝛ sic spūssctūs ge
neraret.¶ Itē fili⁹ spūsctō cōicaret ḡnatio 3
nē passiuā. ꝛ sic spūssctūs esset fili⁹. pz ꝯña.
q: in ḡnatōe passiua spūsctō nō opponit.
¶ Ad hec dōz ē.¶ Ad. j. maior non nisi sic Ad 1
modificata ꝟa ē. oē qd̄ hūit fili⁹ vt genit⁹:
habuit cū opposito respectu ad ḡnantem:
sbaudi, put ē ḡnans. illa ppꝛetate filio oppo
nit pr̄. ꝟtutē nāq; creādi hz fili⁹ vt genit⁹ a
pr̄e. nō tñ sic: vt pr̄. creet: ꝛ fili⁹. eod̄ mō d̄
spiratōe sentiēdū ē.¶ Ad. ij. q̄ i diuis p̄sona Ad 2
pducēs cōicat p̄sone pducte oīa q̄ sr̄ cōica/
bilia mō ꝓpꝛetates p̄sonales sūt incōicabi
les si em̄ ꝓpꝛetas q̄ p̄sō ꝯstituit i eē cōicaret
p̄sōꝝ eēt ꝯfusio. mō ḡnatio passia ē p̄sōl' ꝓp̄
etas filij q̄ ꝯstituit i eē. ḡ ñ cōicat. sūt ḡnato

actiua constituit ꝑsonā patris spiratio an/
tē actiua nullā ꝑsonā in esse ɔstituit. idcoqꝫ
ꝯcl'o p est cōicabilis. ¶ Scōo pbaꝶ ɔclusio. qꝛ pa
ꝯcl'o ter filio cōicat omē illud qđ filio non repu
gnat. modo spirare filio nō repugnat. ẽ fili
us habet hoc a patre. Maior ꝑsuadeꝶ. qa
nō oimode videꝶ res ꝑfecta esse q̄ nō habet
oīa ei nō repugnātia. sic etēm aliq̄d ei de
est: qđ ipm habere possibile est. nō pater fi/
lium generauit in oibꝫ sibi possibilibꝫ: sic ꝙ
ei neq̄t fieri queuis vel aliq̄ additio. et mi/
nor pbaꝶ. qꝛ si spirare sibi repugnaret: vl' hꝫ
essꝫ rōne essentię. ꝛ hoc nō. qꝛ paꝶ est eiusdē
essentię cum filio. ꝛ sibi nō repugnat spira/
re: vt oēs ɔcedunt. Uel repugnaret ei ratio
ne filiationis. scꝫ rōne ꝓprietatis personal'.
et hoc nō. qꝛ spirare nullā oppositōeꝫ ad fi
pbaꝶ 3 liationē habet. ¶ Tertio. ꝙ ꝓcessus per mo/
dum amoris caritatiui est de plibꝫ. eo ꝙ ca/
ritas tendit in alteꝝ. mō spūſcūs ꝓcedit p
modū amoris charitatiui. igiꝶ. ꝛ patet mi/
nor. qꝛ ꝙ p modū amoris ꝑmitus deductū
est. Sꝫ ꝙ charitatiui. pꝫ. qꝛ iste est amor
Confir.⁹ perfectissim⁹ ꝛ liberalissim⁹. ¶ Cōfirmaꝶ sic.
qꝛ ęternaliter filius sic amauit prēm: sic pa
ter filiū. igiꝶ si p modū volūtatis ꝓducētia
amorē spūſſanctus ꝓduciꝶ: ɔgruū est ꝙ ab
vtroqꝫ ꝓducaꝶ. Forte dices. certū est: ꝙ spi/
ritussanctus diligit ęqualiter patrē ꝛ filiuꝫ
sicut illi se inuicē. qꝛ in trinitate nō est magꝭ
nec minus. Diciꝶ vno modo ꝙ hoc sit veꝝ
amore essentiali: sꝫ nō notionali. Uelꝰ ꝙ si ę/
ternaliter diligat: hoc est qꝛ recepiꝶ vt dili/
geret. nō aūt est ita in patre ꝛ in filio. qui vl'
nō receperūt: vl' si fili⁹ recepit: hoc tamē nō
solum est vt diligat: sed vt diligendo cum
pbaꝶ 4. patre illud idem agat spirando. ¶ Quarto
quia nisi sic esset in trinitate: nō seruareꝶ de/
bitus ordo in ea ꝛ in omnibꝫ ꝑsonis. conse
quens est incōueniens. tenet consequētia.
quia filius et spūſſanctus inter se nullā ha
berent ordinē. eodem eīm modo dependerēt
a patre ab ęterno. De hac conclusione fu/
it beatus Augustinus. v. de trinitate. ꝛ mul
ti alij doctores nō solum latini: sed etiā gre
ci. quos magister enumerat ī littera. ꝛ ideo
eosdem enarrare ꝑtermitto. Hoc de primo

Quantū ad secun

p². arti. dum articulū: est ꝑma ꝓpositio. Spiritus
Cōclō 1. sanctus non ꝑus tempore vel causalitate ē
a patre: qꝫ a filio. patet. qꝛ ꝑoritas temporꝭ
in diuinis locū nō habet: vbi totum ē ęter/
num. nec ꝑoritas causę proprię propter es/
sentię vnitatē quę est ita spiritussanctus si/
cut pater et filius. ꝛ ideo in diuinis proprie
nō est causa. ¶ Secūda conclusio. Spiri/ Cōclō 2
tussanctus nō est prius origine a patre qꝫ a
filio. probaꝶ. quia quicq̄d est a duobꝫ tan/
q̄ꝫ ab vno ꝑncipio: nō prius origine ab al/
tero eorum est qꝫ a reliquo. sed spūſſanct⁹ a
patre ꝛ a filio est tanq̄ꝫ ab vno ꝑncipio. igi
tur. patet maior. quia qđ a pluribꝫ proce/
dit: dum prius originaꝶ ab vno q̄ꝫ ab alte/
ro: nō procedit ab eis tanq̄ꝫ ab vno princi/
pio. cum origin aliter nō ęqualiter procede
ret ab ambobꝫ. sꝫ magis est ab eis: vt a diuꝭ
sis ꝑncipijs diuersimode ipm ꝑncipiatuꝫ
originantibꝫ. Minor supponiꝶ ex dicēdis
in articulo sequēti. ¶ Tertia cōclusio. Nec 3
plenius a patre qꝫ a filio ꝓcedit spūſſanct⁹
nec ꝑfectius. Cui⁹ ratio est. qꝛ vt diceꝶ: ꝓce
dit ab eis tāq̄ꝫ ab vno ꝑncipio spirāte. mo/
do plenius aut ꝑfectius ꝓcedere ab vno q̄ꝫ
ab alio necessario importat ꝑncipiantiū di
stinctionē repugnantem vnitati ꝑncipij i/
gitur ꝛc̄. ¶ Secundo. Quia hęc maior ple pbaꝶ 2
nitudo vel intelligereꝶ quo ad personā pro
cedentem. quia fortassis ſm aliquid sui ꝑn
cipalius procederet a patre: ꝛ ſm aliud sui
principalius a filio: seu ꝑncipaliter. quod
non habet ibi locum: cum nulla sit ibi plu/
ralitas: in persona scilicet procedēte. Uel in
telligereꝶ: quo ad operationē actiuam. pu/
ta ꝙ spiratio actiua plenius esset in patre
q̄ꝫ in filio. vel etiam perfecti⁹. qđ nō in veri
tate persistere potest. quia cum ꝑsonę ęqua
les sint per omnia: et vt vnicum ꝑncipium
spirent: hmōi spiratio ęqualiter ęqueperfe/
cte ꝛ ęqueplene necessario ambobꝫ attribu
itur. ¶ Correlarium. Si ꝑncipalius accipe Corre.
retur pro ꝑus tempore vl' causalitate seu o/
rigine aut perfectiōe aut plenitudine spiri/
tussanctus nō ꝑncipalius procedit a patre
q̄ꝫ a filio. vt patet ex conclusionibꝫ positis.
¶ Quarta conclusio. Capiendo ꝑus pro ꝑ Cōc. 4
oritate auctoritatis similiter ꝛ eodē modo
capiendo ꝑncipalius: ꝑus et principalius
procedit spiritussanctus a patre q̄ꝫ a filio.
patet. quia auctoritas semꝑ manet in pa/
tre. Quamuis eīm a filio ęqueperfecte et ę/
queprimo procedat: nō tamen auctoritati/
ue. Nam ꝙ a filio procedit: hoc filius ha/
bet a patre: sicut omia sua habet a prē. Uñ
Aug⁹. xv. de trini. ca. xlv. dicit: ꝙ principa/

liter procedit a patre: vt assumit magister l littera. di.xij.c.iij. et exponit ad sensum dcm
Hoc de scdo articulo.

Quantū ad tertiū

P3 arti. Cōclo articulū est ꝯclusio affirmatiua hec. ꝙ pr̄ et filius sunt vnū pncipiū spūssancti. In hac cōclusione fere oēs doctores nostri ꝯueniūt. et rationabiliter: qꝛ iā determinata est p ecclesiā: cui neqt sb esse error: in suis determinatōibꝫ. p3 aūt eius determinatio p supius allegatū pro parte affirmatiua q̄siti. Et psuadet. qꝛ aliq̄ mō simili se hꝫ tota trinitas: ad creaturā et pater et filiꝰ ad spm̄sctm̄ in actu spiratiōis. Sꝫ tota trinitas est vnū pncipiū creature ergo etiā pater et filiꝰ sūt vnū pncipiū spūssctī. Maior patet. qꝛ sic creatura pcedit a tota trinitate: ita spūsctūs a patre et filio Minor est manifesta. opa em̄ trinitatis ad extra sunt indiuisa. Et hec est intētio btī augusti. vj. de trini. sic dicētis. sic pr̄ et filiꝰ et spiritussanctꝰ relatiue ad creaturā sunt vnum pncipiū: vnus creator: vnꝰ dn̄s. sic pater et filius relatiue ad spm̄sctm̄ sunt vnū pncipiū.
Opiōnes ¶ Sꝫ de mō illiꝰ quo sūt vnū pncipiū dubiū est: et q̄ dicit sctūs Tho. pte prima. que. xxxvj. ar. iiij. ꝙ pr̄ et filiꝰ sint vnū pncipium spūssancti: ppter vnitatē ppetatis signate in hoc noīe pncipiū. Unde dic. ꝙ hoc nomē pncipiū significat ppetatē per modum sbstantiui. et accipiat numerū a forma signata. ppter qd̄ sicut pater et filiꝰ sunt vnus deus: ppter vnitatē forme diuine signate. ita sunt vnū spūssancti pncipiū ppter ppietatis vnitatē.
Opio 2 ¶ Petrus de tara. dicit. ꝙ pducūt spm̄sctm̄ ppria psonalitate vt plēs. sed ꝯcordi volūtate vt vnū. Un̄ dic oēm actū compari ad ipm agēs: et ad pncipiū q̄ agit. Scdo dicit ꝙ agēs sit suppositū et pncipiū: quo agit forma aliq̄ in ipo. Unde ꝯuenit ꝙ spūssctūs pcedit a patre et filio: vt sunt plures agētes. sed tn̄ vt sunt vnū i pncipio quo agūt. et hec li. pmo. dist. xj. q. ij. ar. iij. dic ꝙ h pncipiū q̄ agūt est potētia spiratiua. in q includit vnitas essentie. Un̄ dicit ꝙ in diuinis sit repire formā essentialē cōem tribꝫ: et formā relatiuā cōem duobꝫ. et formā relatiuā propriā vni. A prima fiat actus essentialis cōis oibꝫ psonis. vt intelligere. A scd̄a actꝰ cōis duabꝫ psonis vt spirare. A tertia actꝰ propꝰ vni: vt gn̄are.
Opio 3. ¶ Grego. de arime. dicit. ꝙ illa ppositio q̄uis cōmuniter concessa et vera: nō tamen sit in sua rigorosa ppietate accipienda. vt puta in sensu quē primo facit: de rigorosa ppietate significationis. sed in sensu quē intendebāt ꝯcedētes catholici. qui fm eum est iste. pater et filius vnum pncipiū dicunt spiritussancti. quia vno eodēq; modo spirāt spm̄sanctū et simul tanq̄ vnum pncipiū.
Opio 4 ¶ Bonauētura dicit. ꝙ vna sit voluntas patris et filij: sicut vna sunt sbstātia: et qd̄ spirant spiritū sanctum: inq̄tū sunt vnū fecunditate voluntatis.
Opio 5 ¶ Fere simil dicit Thomas de argē. ꝙ pater et filius spirāt spm̄sctm̄ vt vnū pncipiū sb rōne vnius virtutis spiratiue indiuidualr existētis in vtroq; in ordine ad talem pductionē. ꝙ hec virtꝰ spiratiua sit voluntas fecunda in diuina essentia sumpta sb respectu pposito ad spirandū.
notā. 1. ¶ Pro cuius pleniori intellectu est rememorandū: id quod dictū est supius. ꝙ potentia generandi sit essentia diuina: qua pater eternaliter intelligēdo eam dicit seu generat filiū sibi equalē cui oīa sua cōmunicauit. Sic in pposito pporcionabiliter vid̄r. ꝙ potētia spirādi sit eadem essentia: qua pater et filiꝰ eterna cōcordia volūtatis pfectissima charitate diligendo se spirāt amorē: vt dictum ē: spm̄sctm̄ esse nexū ipis cōem.
Cōclo. ¶ Iuxta qd̄ cōsequenter diceret sb ꝯclusione pleniꝰ intelligentiū. ꝙ vnū pncipiū spūssctī dicunt: quāuis distincti in psona: inq̄tū sūt vnū in volūtate spiritiua: vel in volūtatis ꝯcordia q̄ ē essentia diuina: sb certo respectu. scilꝫ spirādi spm̄sanctū.
Obiēo ¶ Si dicat: ergo diuina eēntia spirat. ex quo pater et filius sūt vnū pncipiū: inq̄tū sunt vnū: in volūtate spiratiua que est essentia diuina.
Rn̄det. R. negādo ꝯn̄az. sꝫ bn̄ sequit ꝙ essentia ē potētia: q̄ pr̄ et filiꝰ spirāt sb certo respectu. sic etiā ē potētia: q̄ pr̄ generat. et tn̄ nō seqt: ꝙ ipa gn̄et. Sic q̄uis pr̄ et filiꝰ ꝯcordia volūtatis spirāt: potētia q̄ est ipa. nō tn̄ seqt ꝙ ipa spiret. Difficile est hac materia clare loq: sꝫ oportet seq modū loquēdi cōem. q̄libet dicat: ꝙ sibi vid̄r: catholice tn̄ Nō tn̄ huic dicto videt fere ꝯcordare modi enūerati. pter Grego. de ari. et vene. Ansel. li. suo de pces. spūssctī. dicēs. ꝙ nullꝰ sensꝰ capit spm̄sctm̄ esse prīs et filij: fm ꝙ alter est pr̄: alter filiꝰ: sꝫ fm ꝙ vterq; ē deꝰ. Dubitat aūt an pr̄ et filiꝰ ex q̄ sūt plēs psone: possit dici plēs spiratores?
Ad dubia ¶ Quidā dicūt ꝙ sic. sꝫ sctūs tho. solone vlt. rōis. ar. et q. pdictis dic ꝙ qꝛ spirator ē sb stm̄: et spiratō ē vnica pr̄ et fi. n̄ dn̄t dici duo spiratores ne videāt pōere

pluralitatem in forma: a qua quis denoia
tur spirator. Bene tamen dicere possumus
pater et filius sunt duo spirātes. q2 adiectiua
noia hñt numerū: iuxta numerū supposito
rū. Et si dicat q Hilari⁹ dicat: spūsctūs est
a pře et filio auctoribꝰ. R̄. ꝫm eūd btm̄ Tho
mā. q illō sbstantiuū expōnēdū ē ꝑ adiectiuū:
in cui⁹ loco ponit. vt sit sensus: agentibꝰ vl
spirātibꝰ. Hoc de. iij. articulo.

Ad rationes prin-

ad ꝓmā cipales. ¶ Ad ꝓmā. Si intelligas. pfecte et
rōnē pn- sufficiēter sic q possit ab eo ꝓcedere absq3 fi-
cipaliū lio. Dicat q nō. ideoq3 neget ꝯña. scz q ꝗ ali
quid pris sit impfectū. nā sua spiratio ē per
fecta: qzuis et intrīseca sua pfectio habeat
eā pducere cū filio. et iō nō est superflu⁹ in h̄ fi
lius. Si intelligas alr: puta q pr̄ pfecte spi
ret. vl q spūs pductus sit pfect⁹. ꝯcedit pa-
trē pfecte ac sufficiēter spirare. s3 sic neget cō
seqntia: q ꝗ supflue dicat spirari a filio. ea-
dē nanq3 spiratio fit pfecte ab vtroq3 tanq3
Ad 2 ab vno pncipio. vt dictū ē. ¶ Ad secūdā q
nō sit incōueniēs spm̄sctm̄ reqescere in filio
et tñ ab eo ꝓcedere. q2 etiā fili⁹ manet in pa
tre a q̄ ꝓcedit. vt Joh. xiiij. Non credis: q2
ego in patre. etc. Dr̄ etiā spūsctūs manere i
filio. vel tanq3 amor amātis qescit in ama
to. vel qzrū ad humanā naturā xp̄i. et q̄ for
te intelligebāt illi: q̄ scripserūt legendā san-
cti Andree. iuxta illō Joh. j. Sup quē3 vi
deris spm̄ descendentē: et manētē3: hic est q̄
Ad 3 baptisat in spūsancto. ¶ Ad tertiā. q natu
rē rei repugnat: spm̄sctm̄ nō ꝓcedere a filio.
hec ꝗ affirmatiua est falsa: spūsctūs pōt di
stingui a filio: qzuis ab eo nō procedat. Et
ad auctātē Ansel. dicat. q nō voluit ꝑ hoc
innuere: spm̄sctm̄ posse non ꝓcedere a filio.
vel aliqd in diuīs posse intrinsece alr se hr̄e
s3 solū voluit q spūsctūs psonalr̄ distinguat
a filio. in hoc q origo vni⁹ a pře distingua
tur ab origine alteri⁹. s3 ipa dīa originū est
per h̄ q fili⁹ est tm̄ a pře. spūsctūs āo a pa-
ad ꝯfir. tre et filio. ¶ Ad ꝯfirmatōem. q spm̄sanctū
nō ꝓcedere a filio ꝓmo fuit a nestorianis i-
troductū. vt pz in qdam symbolo nestoria
noꝝ dānato in ephesino ꝯcilio. quē errorē
etiam secut⁹ erat Theoderic⁹ nestorianus
et plēs alij post ipm̄: inf q̄s etiā fuit Dam.
vt dic sanct⁹ Tho. ꝓma pte. q. xxxvj. art. ij.
solone tertie rōnis. et iō auctate Dam. i hoc
nō est standū. Alij dicūt. q Dam. ex vi illo
rū verboꝝ sic nō ꝯfitet: ita etiā nō negat ex
verbis illis. Alij. q Dam. per illa ṽba non
velit negare spm̄sctm̄ esse a filio. s3 auctori-
tatē negat de filio. et ad hoc sonent verba
sua in lingua greca. ¶ Ad quartam. ꝯcedit Ad 4
q processio spūsancti sit ab vno in aliū. scz
in aliā psonam. sicut motus causalis vel ex
causa in effectū. nō sicut greci intelligūt: vt
motus localis de loco in locū. Cōcedit etiā
q spūsanctus ꝓcedit a filio. s3 cū vltra di-
cūt: vel ergo est a filio in prem: vel in aliam
personā. R̄. q ꝓcessum spūsancti in pře pos
sumus dupl̄r intelligere. Uno mō q tēdat
in prem vt in obiectū. et sic est verū: q ꝓces-
sio spūs scti est a filio in prez. q2 eo tā3 amo
re filius amat prem. et etiā ecōuerso. Alio
modo q a patre recipiat vt aliqd eius rece
ptū a filio. sic neget spm̄scm̄ esse a filio i pa-
trem. illa eñ est imaginatio pueril: q sic aq
exit de fonte et reqescit in pfundo puteo. ita
et spūsanct⁹ exeat ab vna psona: et requie-
scat in alia. s3 exit ab vtroq3: vt ab vno pn
cipio sui pductiuo. ¶ Ad qntā. ꝯcessa ma- Ad 5
iore dicat. q vt ṽbum interi⁹ apud nos ꝓ-
cedat spiratōem volūtatis interiorē. sic i di
uinis verbū patris origine ꝓcedit spm̄scm̄.
¶ Ad sextā. R̄. q illō qd ꝓcedit ꝑ modum Ad 6
amoris psupponit illud qd ꝓcedit per mo
dū verbi et cognitionis. eo q amor presup-
ponit cognitōem. et ex h̄ spūsctūs nō pt cō-
currere ad ꝓcessionē verbi. Sec⁹ est de ver
bo respectu ꝓcessus spūscti. q2 etiā in nob ṽ
bum ꝯcurrit ad pductōem amoris. Unde
ad formā ꝯcedit q in essentia nō min⁹ con
currit vna psona q3 altera cū pře. s3 i notio-
ne actiua vl in mō pductiuo ꝯcurrit filius
cum patre in pductione tertie psone. scz spi
ritussctī. et ita spūsanctus cum patre actiue
ad intra pducendo psonā nō concurrit. cū
producere nō possit. ¶ Ad septimā. respon Ad 7
det mgr̄ in lr̄a. q ꝑ illā auctoritatem nō ne
gat fili⁹ spm̄scm̄ a se ꝓcedere. sed ex abysso
humilitatis vbiq3 suā ostēdit humilitatē3.
ideoq3 non dicit. qui a me procedit. sed al-
titudinem ineffabilē patris vbiq3 discipu-
lis notam facit. et iō dixit. qui a pře proce
dit. Dixit tamen implicite eundē spiritum
sanctū a se procedere: cum sbdit. ille me cla
rificabit. quia de meo accipiet. nihil eñ ab
eo acciperet si nō ab eo aut nisi ab eo proce Ad 8
deret. ¶ Ad octauam. Q, nō sit incōueni-
ens vnius simplicis pducti esse plures spi
rantes cōuenientes in vno simplici pncipio
pductiuo. et ita est in ꝓposito. vt3 ex dictis

ad ꝯfir. ¶ Ad ꝯfirmationem. ꝙ ꝑcise sit vnica relatio patris ꝛ filij: inq̄tū sunt ꝑncipiū: spiritussancti spiratiuū. scʒ spiratio actiua ꝯmunnis ipis. sicut etiā creaturę: q̄ fit a trib⁹ ꝑsonis: nō est nisi vna relatio ad oēs tres sb rōne vnius termini. eo ꝙ in oib⁹ trib⁹ ꝑsonis sit vna ꝑtus creatiua: ꝛ ita nō in duos terminos refert eadē relatōe. sʒ in vnū solū scʒ in spiratōem actiuā. ¶ Ad rōnes q̄ fiūt ꝯ quesitū.
ad ꝑmā rōnē ꝯ q̄situm. ¶ Ad ꝑmā loq̄ndo de ꝑoritate tp̄is vel cause vel dignitatis. negef añs. ꝛ ad ꝓbationē ꝯcedit: ꝙ ꝑsona p̄ris est ꝑma: ꝑoritate originis in trinitate. q: nō est ab alia: sʒ tñ q: p̄r ꝛ filius nō sūt plā ꝑncipia: sʒ vnū spūssancti: ideo nō ꝑus a patre q̄ a filio ꝓcedit spūssctūs.
ad ꝯfir. ¶ Ad ꝯfirmatōem. ꝙ btūs Dyonisi. nō vult pl⁹ q̄ʒ id qd̄ dictū est. vicʒ. ꝙ persona p̄ris nō sit ab alia: sʒ alię sint ab ipsa. nō tñ est ꝑor origine: pater q̄ʒ fili⁹: respectu ꝓcessus spūssancti.
Ad 2 ¶ Ad scd̄am. ꝙ si ꝑ prius intelligit ꝑncipali⁹: maior erit vera. q̄a auctoritatiue p̄r ꝑncipali⁹ ꝓducit spm̄sanctū q̄ʒ fili⁹. quare illo mō ꝑoris loq̄ndo ꝯcedi tur maior: q̄ aliter negat. sʒ em̄ fili⁹ nō agat nisi ꝑsupponēdo p̄rem: tñ a p̄re accepit: vt eq̄ ꝑmo ꝛ vt vnū cū eo ꝑncipiū agat spirando: sic pater. quare nō ꝓcedit.
Ad 3 ¶ Ad tertiā. negādo añs. licet em̄ ꝑncipali⁹ ꝓcedat spiritussctūs a patre: q̄ʒ a filio. nō tñ plenius. Et ad ꝓbatōem antis: ꝯcedit ꝙ fili⁹ spiret ꝓpter p̄rem. ꝛ negef ꝯña ꝙ ergo pater magis. Ad regulā ph̄i dicat. ꝙ nō habeat locū: nisi vbi plura ꝑncipia ꝯcurrūt ad eundē effectū: quoꝝ vnū agit ꝓpter aliud. P̄r aūt et filius sūt vnicū ꝑncipiū spūssancti.
Ad 1 ꝓbatōem ¶ Ad secundā ꝓbatōem. ꝯcedif añs. ꝙ scʒ pat sit ꝑmū ꝑncipiū spirādi spm̄scm̄. si saltē intelligas: ꝙ sit ꝑncipale ꝑncipiū. vt dictū fuit in scd̄o articlo. sʒ negef ꝯña: ꝙ ꝑ pleni⁹. Sive ro intelligas: q̄si sit ꝑncipiū ꝑus filio. et sic ꝑmū oim̄ alioꝝ: negef maior. q: eq̄ ꝑmū ꝑncipiū ē p̄r filio: ꝛ fili⁹ p̄ri respectu ipnisti spiratōnis. q: vnū sūt ipi⁹ ꝑncipiū: vt dictu est
Ad 3 ¶ Ad tertiā ꝓbatōem: negādo ꝯñam. q: etiam creare ꝛ essentiā hʒ fili⁹ ab alio: attū eq̄ plene hʒ ea fili⁹: sic p̄r.
Ad aliā ¶ Ad aliā ꝓbatōem añtis dicaf. ꝙ btūs Aug. vult q̄rtā ꝓ ꝯdonē attudi scd̄i put seipm̄ exponit. ꝛ ing̃ iducit vil xij.
Ad 4 ¶ Ad q̄rtā ꝓbatōem ꝯcedit totū añ cedēs. ꝛ negef ꝯña. q: vt dictū est: filius eq̄ plene creat: sic p̄r. licet h̄ recipiat a p̄re. eodē mō dicaf d̄ spiratōe: ꝛ de spirare.
ad ꝑmā rōēs ꝓ ꝑ ¶ Ad rationes arguētes ꝓ negatiua parte quesiti secundi diuersi iuxta diuersos modos recitatos de ꝑncipio spiratiuo diuersimode dicerent. quib⁹ tamen dimissis seq̄ndo modū ꝯmuniorem dictis ꝯformē dico. ꝙ spiritussanctus procedit a patre ꝛ filio. inq̄tuʒ sūt vnū in essentia: sb respectu spiratiuo spiritussancti. vel inq̄tum sunt vnum in voluntate spiratiua: quę est essentia inq̄tū est ꝑncipium respectu actus spirandi. ꝛ concedif: ꝙ spūssanctus est illa essentia sʒ hoc inq̄tū ea spirat: nō inq̄tū est ꝯcordia voluntatis patris et filij respectu actus spirandi. sic etiam potētia generādi filiū est essentia: quę ē filius. sed in eo nō est potentia generādi actiue: licet in eo sit potentia ad gn̄ari. te negatiua scd̄i quesiti
Ad 1 ¶ Ad secundū satis dictū est in tertio articulo q̄stionis ꝓcedentis. ꝙ nexus producēs vnionem debet esse inter distincta. nexus autē ꝓductus vt amor ꝯmunis nō necessario est distinctoꝝ ꝑncipioꝝ. sed pt esse ab vno ꝑncipio: q̄uis pluribꝰ ꝑsonis ꝯmuni ꝓducto conectendis. et ita est hic. quia spiritussanctus est a ꝯmuni voluntate: prout illa voluntas est ꝑncipium spirandi patri ꝛ filio.
Ad 3 ¶ Ad tertiū. negando maiorē. illa em̄ diuisio nō valet per ꝯtradictoria. sed pater ꝛ filius sunt vnū ꝑncipium: qd̄ est duę personę vnitę: vnitate ꝓprietatis spiratiuę: siue ꝯcordia voluntatis qua mutuū spirāt amorem.
Ad 4 ¶ Ad quartū. concedendo ꝯuertentē sicut ꝯuersam. ꝛ ad improbatōem dicaf: ꝙ li vnum ꝑncipiū supponat pro patre ꝛ filio vnitis ꝓprietate spiratiua.
Ad 5 ¶ Ad quintum. ꝙ nō sit inꝯueniens eandē esse ꝓprietatē duarū personarū in vna essentia vnitarū. seu quaꝝ vna est essentia ꝯmunis. q̄ prout est ꝯis duab⁹ ꝑsonis: est ꝑncipium spirādi quo: seu potētia spiratiua.
Ad 6 ¶ Ad sextam. Q, li spirator sit sbstantiuū: ꝛ ꝯseq̄nter dicaf ꝑm seipm̄: in ordinine ad formam signatā. q̄ q: vnica ē: scʒ spiratio actiua: melius dicef vnus spirator. vt ratio arguit. ne credaf: ꝙ distinctis spiratōib⁹ spirēt. Possūt tñ dici ꝑles spirātes. q: v̄ba ꝛ participia sūt adiectiua: q̄ ibi ꝑl̄aliē dicunf iux̄ numerū suppositoꝝ. De solōnes sūt etiā btī thome ꝑte ꝑma. q. xxxvj. ar. iiij. Oēs rōnes postoppositū sunt ꝓ dictis.

Decimosexto

quęritur circa distinctionem decimamtertiam. Utrum ꝓcessio s. sancti. quę non est generatio realiter.

differat a generatōe filij? Que vnuz sup
ponit: scz q pcessio nō sit generatio. Secu/
do qrit: an realiter differat a generatōe filij
argu. 1. ¶ Contra suppositū arguit sic. Omis pdu/
9 suppo. ctio ad sbstantiaz est generatio. sed pcessio
spūssancti est pductio ad sbstantiaz. g. ma
io: ptz per phm. v. phisicoꝝ dicentē. q gnā
tio sit ad sbstantiā mutatio. minor patz. qz
processio est pductio qua psona accipit sb/
stantiā diuinā. Forte dicet. q hoc sit verꝫ in
his creaturis. nō autē sic vidr in psonis di/
uinis. Sz otra. vidr q in illis nomē gene/
ratōis sumptū sit a gnatione quā videm9
in his inferioribꝫ: per actōem sbstātie. qua
2 re ergo nō erit ibi similiter. ¶ Scdo. qz Da
masce. diffinit gnare p hoc qd simile in sub
stātia pducere. sz pductio spūssancti est p/
ductio sibi similis in sba. igit est generatio.
3 ¶ Tertio. quia mutatio et actio denoiant a
termino ad quē: ergo quaꝝ est idem termi9
ad quē: simili debet denoiatione denoiari. sz
filij gnatio et spūssancti pcessio cōueniunt
in eodē termino ad quē: quē habēt p produ
ctionē. igit. Illa maior est phi. iij. phisicoꝝ.
et minor ptz. qz vterqꝫ sua pductoe accipit
4 esse deū seu diuinā essentiā. ¶ Quarto. cum
productio vel pcessio sit supior ad genera/
tionē: et omis generatio est pcessio. g per con
uersionē pcessio est gnatio. vidr itaqꝫ q spi
ritussancti pcessio sit gnatio. Forte dicetur.
q pductio que est pcessio appropriet spiri/
tuisctō. Cōtra. quia ratio pcedendi vidr es/
se sm rōnem intelligēdi. q magis est in filio
qz in spiritusancto. filius em pcedit per mo
5 dū intellectus. ¶ Quinto. Quia gnans est
spirās. g genitus est spiritus. g gnatio passi
ua est spiratio. ona tenet: p locū a oiugatis
p pte af/ aūs pater: de patre. ¶ Scdo loco arguitur
firmatia p parte affirmatiua qsiti. Primo sic perso/
qsiti ne distinguunt suis emanationibꝫ. g emana
tiones p prius distinguunt. sz omi intellectu
creato circūscripto: adhuc psone sunt disti/
cte. g emanationes adhuc distincte erunt.
et per ons emanatōes distinguunt realiter
2 ¶ Scdo. Illa vident realiter differre: q sūt
a diuersis pricipijs naturalr. Sz gnatio ē
a solo patre. et spiratio est a pre et filio. igitur
patz maior. qz sicut idem inqꝫtū idē semper
facit nō nisi idem. ij. de gnatoe. ita diuisa in
qꝫtum diuersa vident semp nō nisi diuersa
3 facere. simili rōne. ¶ Tertio. Illa vident differ
re quoꝝ vnū pcedit p modū voluntatis: et
aliud p modū nature. Nō pcessio spiritus
sancti est per modū voluntatis. et gnatio fi
lij per modū nature. igit. Patz maior. quia
qd per modū volūtatis pcedit: libere proce
dit: sicut qd pcedit vt creatura. Minor vi
det cōcessa coiter. Nā coiter dicit q pcessio
spūssancti sit p modū amoris et volūtatis.
et generatio filij p modū nature. ¶ Sz pro
parte affirmatiua pmi suppositi est mgr in
litera. c. iij. hui9 dis. xiij. Et btūs Aug. xv.
de trini. dicēs. Sic filio pstat essentiaz: sine
vllo tpis initio: et absqꝫ vlla mutatione ge/
neratio. ita spū. sctō pcessio. Nō notuz est
q nō sit idem. illd qd prestat essentiā dua/
bus psonis distinctio. ¶ Pro pte negatia p pte ne
questi arguit sic. Pater spirat et generat in gatia
qtum vn9. g spiratio et generatio sūt idē rea sui
liter. pbat ona qz ex quo pater et filius spirāt
inqꝫtū vnum sunt pncipiū: eorū vnica est
spiratio. g similiter si pater spirat et generat
inqꝫtum vnū: etiaz vnica erit pcessio realr
ipa generatio et spiratio. Aūs pbat. qz vl spi
rat et generat inqꝫtū vnū: et habebit ppositū
aut inqꝫtū diuersa vel plura: et hoc no. qz sic
pater esset cōpositus. ¶ Scdo. qz rōne vo/
luntatis inqꝫtū est fecūda: spirat. et in ratio
ne nature inqꝫtū est fecūda: generat. sz idez
est in deo: volūtas et natura. g idem est ge/
neratio et spiratio. Cōseqntia vidr tenere: et
pbatum quo ad rem. qz que ab eodē princi/
cipio sūt simplicissimo in essentia simplici
ta vident esse idem. cū idem inqꝫtū idē: sp
natum est facere idem. vt habet ij. de gnati
one. aūs coiter a doctoribꝫ cōcessa ē. ¶ Ter 3
tio sic. Plus differt a creatura filius: qz a spi
ritusancto put notum est. g pductio actia
filij plus differt a pductōne actiua creatu
re: qz a pductione actiua spūssancti. ona te
net. plus em differūt pductiones ille: qua/
rū termini plus differūt. Tunc vlteri9. pro
ductio actia filij nō realr differt a pductōe
actia creale. g nec ab actia pductōe spūssctī.
Consequētia nota est. qz si ea q magis vident
differre nō differāt: nec ea que min9 differ/
re vident. Et ptz assumptū. qz pductio in/
trinseca seu actiua creature est ipa essentia.
qua nō differt realr pductio filij. ¶ Quar/
to sic. Si differāt gnatio et spiratio. aut er/ 4
go sbstātiali differētia: aut accidētali. nō p
mū. quia hmōi sbalis differētia nō est in deo
neqꝫ scdm. nō em est in eo accidēs. ¶ Quin
to. Si differāt generatio et spiratio: vel g se 5
ipis: vel alijs. Nō seipis. qz emanatōes nō
seipis distinguūt: sicut nec a seipis sūt. Nā

alijs:eo q nec essentia:nec psonis:nec noti
onibus. Nō pmū:qz vnica ē eēntia. Neqz
scōm:qz ea ꝑ esse distingui nō videt̃. Neqz
terciū:qz sic notōis esset alia notio:ꝛ sic eēt
6 pcessus ī infinitū. ¶Sexto.qz emanatiōes
distinguunt̃ penes terminos. sed oīno idē
ē:qd ē pncipiū a q pcedūt:scz pr̄.ꝛ etiā om
nino idē ē:qd dat pater filio.s.eēntia. g̃ nō
7 realiter differūt. ¶Septimo. Spūs scūs ē
genitus.g̃ spiratio ē generatio. Cōsequen/
tia nota est.qz si termin⁹ sit idē:etiā emana
tio erit eadē. Sed añcedēs pbat̃:qz aut spi
ritussanct⁹ ē genit⁹:aut ingenit⁹:cū sint ɔdi
ctorie opposita.sed mgr̄ ī hac distinctōe ne
gat ipm esse ingenitū.g̃ erit genitus.qd est
ppositum.

In hac questione

erūt tres articuli. In pmo videbit̃ de suppo
sito. In scōo de q̄sito. ꝛ tercio de eo qd tāgit̃
Cōclu/ ī vltimo argumēto:vicz an spūssanct⁹ pos/
sio rīsal' sit dici ingenitus. ¶Uidendo igit̃.an pces
sio spūsscti nō sit generatio.est ɔclusio rīsa
lis.q pcessio spūsscti nō sit generatio.patz
qz omes catholici doctores ī hꝫ ɔueniunt:q
due sint pcessiones ī diuinis.s.generatio filij
ꝛ pcessio seu spiratio spūsscti. Due aūt nō es
sent due:si pcessio esset generatio.igit̃ ꝛc. cō
seq̄ntia ꝛ maior note sunt:ꝛ silr minor.qz si
pcessio spūsscti eēt generatio:sic in diuinis so
la eēt generatio.et sic nō eēnt due pcessiōes
Confir/ seu emanatiōes.sed solum vna emanatio.
matur. ¶Et pōt cōfirmari. Quia sicut se hꝫ filius
ad spm̄sctm̄:ita generatio ad spiratiōz.sed
oēs ɔcedūt filiū nō eē spm̄sctm̄.g̃ nec gene/
ratio erit spiratio. Patz maior. qz sicut pso
na pducta se hꝫ ad psonā pductam:ita se
habēt notōes:quib pducunt̃. Et pz mior
de se. Uide de primo.

Quātum ad secun

dū articulū.est sciendū.q q̄uis oia dei sint
eadē sue būdicte eēntie:nihilominus stat:q
aliq res ī deo:sint inter se distincte.qd patz
de psonis.q̄uis em̄ eaꝝ q̄libet sit eēntia:v/
na tamē ipsaꝝ nō ē alia.ꝛ ita d diuersis no
Cōclu/ tionibꝫ.q̄uis nāqz int̃ se distincte sint:ipse
sio rīsal' tn̄ ꝛ eaꝝ q̄libet ē idē illi eēntie. ¶Quo pmis
so.sit hec cōclusio rīsalis. Processio spūs/
scti:ꝛ generatio filij realiter distinguūtur.
Probat̃ sic.nō min⁹ distinguunt̃ he pcessi/
ones:q̄z psone pcedētes. Mō:nō videt̃ du
biū:q̄n psone pcedētes distinguāt̃ igit̃. Pz
maior:qz cū humilitate loq̄ndo:nō video
q̄n spiratio passiua:siue pcessio spūsscti pas
siua:sit ipse spūsscūs: et generatio passiua
filius pduct⁹.ergo distinguunt̃.sicut filius ꝛ
spūsscūs. Tenet ɔseq̄ntia.ꝛ assumptū pz
Quia ī creaturis processio passiua ē res q
procedit.vt generatio caliditatis ē ipsa ca/
liditas fluēs. Et si hꝫ naturali rōne ɔuincat̃
ita eē ī creaturis:quāto magis illud cōcedi
dū ī generatōe diuina.vbi oīm nō caucda
ē reꝝ pluralitas:nisi ea q p reuelatōez diui
naꝝ scpturaꝝ ē expssa.s.trinitas psonaꝝ:q
diuine simplicitati nō repugnat. ¶Q. aut
ī creaturis:processio passiua sit res q proce
dit:vt generatio caliditatis:caliditas q ge
nerat̃:ī adbreuiatis physicoꝝ multipliciter
probatū:ꝛ pōt earundē rationū vna hic re
sumi. Quia illud ē generatio caliditatis:q Ratio
posito:ponit̃:oībꝫ alijs:pter deū:ꝛ subie/
cto exclusis.ꝛ q amoto:oībꝫ alijs positis
remouet̃.sed sic ē:q posita caliditate p prez
post prē in subiecto:q̄uis etiā nullū sit ali/
ud ens:nisi ipsa talis:ꝛ de⁹ producēs:ꝛ sub
iectū manēs.manet ꝛ ē ipsa generatio cali/
ditatis. qz de potētia subiecti exit de nō eē ī
eē.ꝛ ea caliditate sola remota:positis oībꝫ
ceteris:nō ē nec manet generatio caliditatis Confir.
¶Cōfirmat̃. Quia si generatio poneret̃ res
distincta:a forma q generat̃:certū ē q ipsa
hēret eē post nō esse.g̃ ipsa generaret̃. q̄rit̃ igi
tur:an seipsa generet̃:q si sic:eadē rōe ēt sic
erat dicēdū ī pmo.eodē em̄ mō saluari po/
tuit.q.s.forma q generat̃:sit sua generatio.
¶Uel itēꝝ generat̃ alia generatōe.ꝛ sic fie/
ret processus in infinitū. ¶Itē creatio passi
ua q̄d aliud ē:q̄z res q creat̃. quare ergo ge
neratio passiua nō esset silr res q generatur obiectio
¶Sed ɔtra istā subsūptōz arguit̃ sic. Pro
prietas q filius cōstituit̃ ī eē:nō videt̃ eē fili
us. Sed generatio passiua ē proprietas q
ɔstituit̃ filius ī eē.igit̃ nō ē filius. Maior pz
qz nihil seipso ɔstituit̃ ī esse:sicut nihil seip
sum producit.ꝛ minor pz p mgr̄m ī lr̄a.eo Solo
em̄ filius ē:qz genit⁹ ē. ¶Ad hāc ꝛ ɔsiles rō
nes:q fieri possent:de creaturis.vt ī creatōe
angeli:vel alteri⁹ creature:posset dici:q cre
atōe cōstituat̃ ī esse.q̄uis ipsa creatio ange
lus sit:vel alia creatura q creat̃. Rn̄dēdū ē:
q oēs tales locutōes:ɔcedūt̃ ad talē vel cō
similē intellectū.creatiōe creatura ɔstituit̃ ī
esse:vel creatōe angeli fit angel⁹:generatōe
caliditatis fit caliditas.i.creatura incipit eē:

q2 creat. angel⁹ sit q2 creat. caliditas sit q̃a generat. ꝛ ita ĩ filiis. Nisi eñ sic venirẽt in telligẽdo: seq̃ret ꝙ li creatõe ꝛ generatõe di/ cerent causam mediã inter creans ꝛ gene/ rans tanq̃ terminũ a quo. ꝛ rẽ creatã vel ge nitam tanq̃ terminũ ad quẽ. puta ꝙ inter deũ creantẽ ꝛ angelũ qui creat: creatio esset quedã habitudo media: q̃ de⁹ crearet ꝛ an/ gel⁹ crearet. Sꝫ h̃ oĩno frustra poneret. põt eñ de⁹ creãdo imediate pducere ãgelũ. sic ꝙ creatio ipsi⁹ angeli sit ipse angel⁹ q̃ creat. sic generatio caliditatꝫ caliditas q̃ pducit. Ita videt mihi (salua saniori emẽdatõe) ꝙ inter p̃rẽ generantẽ ꝛ filiũ ꝯbalẽ q̃ generat: ge neratio nõ mediet tãq̃ pcedẽs a p̃re ꝛ cõsti tuẽs filiũ q̃si mediũ distinctũ: ꝯtra psonã ge nerãtẽ ꝛ psonã genitã sed ire. puto ꝙ sit ge neratio passiua psona genita: sicut spiratõ passiua psona spirata. ❡ Per h̃ ad formaz tionis dico. q̃uis ille t̃mĩn⁹ generari seu ge/ neratio sit pprietas seu ppriũ filio. hec tñ ge neratio passiua ẽ pprietas qua fili⁹ ꝯstituit ĩ eẽ. Et a doctoribꝫ nõ nisi ad istũ intellectũ ponit: ꝙ fili⁹ ideo fili⁹ sit: q2 genit⁹ vel q2 ge/ nerat: vt dictũ ẽ. psona eñ filij nullo ei sup addito ꝯstituit eẽ. sed a p̃re immediate sua potẽtia generatiua generat fili⁹. nec me diat ibi generatio passiua inter eũ ꝛ patreꝫ pducentẽ. ❡ Sed forte dicet. Cũ spũssctũs nõ sit min⁹ sil̃is p̃ri q̃ filius: quõ ẽ ꝙ ipe nõ sit fili⁹: nec genitus. sed ĩ spirat⁹: ꝛ ẽ spũssã ctus: R̃ndet cuꝫ mgr̃o in lr̃a. ꝙ in hac vita nõ sit illud sufficiẽter explicabile: nec sit no bis comp̃hẽsibile. qualiter scꝫ ꝛ quomõ ille due pcessiones inter se distinguunt. ❡ Et h̃ dicit etiã btũs Aug. xv. de trini. ca. xxv. con tra Maximianuꝫ: vt magister assumit in littera. ❡ Scimus ĝ recta fide: ꝙ due sunt pcessiones. ꝛ due psone pducte. filius ꝛ spi ritussanctus. Modũ aũt in p̃senti vita in telligere nõ valem⁹: quõ psone inter se disti/ guũt: ꝛ pcessiões diuersificent. Idẽ dic Da ma. li. j. ca. ij. ❡ Quidã tamẽ assignãt diffe rentiã ex pte pducẽtiũ. q2 filius ẽ a solo pa tre. spũssanctus est nõ solũ ex p̃re sed ex pa tre ꝛ filio. Nõ aũt ẽ possibile: ꝙ idẽ sit duo rum filius. nisi vnus illoꝝ eẽt pater: ꝛ alter mater. quod in trinitate imaginari nefas ẽ. Hec ratio est beati Aug. xv. de trinit. ca. xx/ vij. Et Ansel. Mono. lv. ❡ Sed hec ratio q̃uis ex veris ꝛ creditis pcedat: nõ tamen satisfacit. q2 modũ nõ exp̃mit: ppter quem aliquid nequit esse genituꝫ a duobꝫ. Non eñ videmus in creaturis eandẽ sepe calidi tatẽ ĩ numero fieri a pluribꝫ calefacientibus equaliter ꝯcurrẽtibꝫ ad ei⁹ generatõꝫ. si eñ ẽq̃liter pductũ ẽ a duobꝫ penitus eodẽ mõ sic ꝙ non alio modo ab vno q̃ꝫ ab alio: nec pl⁹ a duobꝫ sil'q̃ꝫ ab altero tm̃: sed ab eis sil' suã sbãm elargiẽtibꝫ. quare nõ possit ẽq̃lit' dici genitũ a duobꝫ sicut ab vno: mẽs non capiat. ideoq̃ꝫ satis sit inexplicabile. ❡ Alij dicũt differre istas pductões. q2 filius pro ducit p modũ intellectus. ꝛ spũssanctus p modũ volũtatis. ❡ Quod licet verũ sit ad intellectũ doctoꝝ. cũ tñ oĩmode idẽ sit in tellect⁹ ꝛ voluntas: ꝛ deus p̃r eternaliter vo lũtate ꝯcomitãte vtrãq̃ꝫ psonã pduxerit: q̃ re ꝛ quali mõ possum⁹ nos p̃hendere ꝙ vnã psonã genuerit p modũ intellect⁹: ꝛ aliã p/ duxerit p modũ voluntatis. nisi q2 fide cre dimus. ꝛ exp̃mimus mõ dicto distinctiõeꝫ balbutiẽdo. ❡ Tercij sequunt beatũ Aug. v. de tri. ca. xiiij. dicentẽ. distingui illas pro cessiones in modo pcedẽdi. q2 filius proce dit quõ natus. spũs vo sanct⁹ quõ dat⁹ seu donũ. ❡ Sed istud eque difficile ẽ sicut pri mũ. q2 nõ est comp̃hẽsibile nobis: quõ dif ferat sic pcedere vt natus: ꝛ vt donũ. cũ na/ tura sit simplicissima: ꝛ eadẽ in oĩbꝫ pso/ nis: in qua natura hmõi est pductio. ipsi q̃ q̃ꝫ pducti sunt simillimi. ❡ Quarti assignãt dñam ex psonis productis. dicẽtes ꝙ fili⁹ sit verbũ: qd̃ pater intelligẽdo se ꝓduxit. Sed spũssctũs sit donũ q̃ p̃r ꝛ fili⁹ se inuicẽ amãdo producũt. ꝛ ꝙ verbũ inq̃ꝫtũ ẽ verbũ sit sile rei intellecte cui⁹ est verbũ. Sed do/ nũ inq̃ꝫtũ est donu: non necesse sit eẽ simile. sed posset eẽ dissimile pducẽti. Nõ produ ctio viuẽtis sile producẽtis vocet generatõ. ❡ Subdũt. ꝙ licet spũssctũs q̃ ẽ donũ p̃ris et filij: nõ minus sit sil'is p̃ri ꝛ filio. q̃ꝫ filius patri. q2 tñ nõ est sil'is ea rõne qua donum ideoq̃ꝫ ipsius productio nõ sit generatio. q̃ sumit ab Ansel. moñ. lv. ca. ❡ Sꝫ nec ista ẽ differentia satis manifesta. q2 p eque igno/ ta procedit. eq̃ eñ ignotũ ẽ nobis: ꝙ spũs/ sanct⁹ nõ sit verbũ patris: cũ p oĩa simil' sit patri sicut filius. ꝛ ꝙ eius productio nõ sit generatio. Quomõ eñ poterim⁹ intelligere ꝙ spũssctũs qui p oĩa sil'is est vbo: nõ sit pa tris ꝛ filij vbũ: qd̃ eternaliter amãdo se p/ ducũt. sicut filius ẽ vbũ patris: qd̃ ipe eter/ naliter se intelligẽdo producit. ❡ Põt igit ꝯuenienter dici. ꝙ de natura maiestatis sit ꝙ p̃r eternaliter se itelligẽdo generet filiũ eq̃/

Ad formam

obiectio

Quidã.

Alij

Tercij

Quarti

Nota

Cõclusio

lē sibi. ⁊ hęc via originis ē pͣma processio: q̄
ꝓprie vocal generatio. Et vt pr̄ ⁊ filius ge/
nitus mutuo se diligēdo vnica volūtate in
suā bonitatē inclinati spirēt spm̄sanctū. ⁊ ꝙ
hęc sit secūda productō i deo. ꝙꝫ hęc spira
tio nō sit generatio: nec ecōtra. sic ꝑsona spi
rata nō ē genita. ⁊ quō hę duę ꝓcessiōes di
stinguant̄: q̄ꝫuis diuinaꝝ scripturaꝝ reuela/
tione cognoscamus firma fide q̄ sunt: exp/
merē nō valemus. nec in lumine viatoꝝ cō
prehēdere. Non em̄ compͥhēsibile est neqꝫ
memorabile: sicut nec filij ęterna generatō
de qua Esa. liij. Generatōem eius q̄s enar
rabit? Hoc de scdo articulo.

Veniendo ad tercium

Pro ter/ cio arti/ culo nō. articulū. s. an spūssc̄us possit dici ingenit⁹:
Pro q̄ noto ꝙ aliq̄d dici ingenitū pōt capi
dupliciter. Uno mō ꝓut negatio ē ꝓuans.
Alio mō prout ē negās. ¶ Si ꝓuās: sic ꝓ/
prie dicil ingenitū qḋ nō ē genitū: sꝫ aptuꝫ
generari. Si negāter teneal. vel ē negatio
ꝯtradictoria pure: sic valet tantū quātū nō
genitū. Uel negatio negat esse ab alio vni/
uersaliter: nihil ponendo. vel negat esse ab
alio: ⁊ ponit ꝙ aliquid vel aliqua ꝑsona sit
ab eo. sicut magister dicit accipiendū eē in
genitū. Et accepit hoc ab Aug. xv. de trini.
ca. lxxviij. vbi dicit solum patrē ingenituꝫ.
Cōclo 1 ¶ His p̄missis sit hęc cōclusio prima. Su/
mendo ingenitū pͥmo modo: scꝫ ꝓuatiue:
nulla ꝑsona diuina est ingenita. Nec eti/
am essentia. patet. nō em̄ filio cōuenit eo ꝙ
sit vnigenitus. Patri eēntię et spūiscto nō
Cōclo 2 cōuenit: eo ꝙ nō sint apta generari. ¶ Se/
cūda ꝓpositio. Capiēdo ingenitū secundo
mō: ꝓut contradictorie opponil genito: cō
mune est spūisancto: patri ⁊ essentię. patet:
Cōclu/ sio.3. quia nullū istoꝝ est genitū. ¶ Tercia ꝓpo/
sitio. Capiēdo ingenitū tercio mō prout ne
gat esse vniuersaliter ab alio: vt nihil po/
nat. nō cōuenit spūisancto. sed cōmune est
patri ⁊ essentię. Patet pͥma ps. quia spūs/
sanctus est ab alio. Silr patet ⁊ secūda ps
Conclu sio.4 q̄ nec pater nec essentia est ab alio ¶ Quar
ta ꝓpositio. Capiēdo ingenitū quarto mō
prout scꝫ negat esse ab alio: ⁊ ponit aliam
ꝑsonam esse ab eo sic est ꝓprium soli patri
quia eius ꝑsona nō est ab alio: vt notū est.
⁊ ab eo est ꝑsona filij. Sed filio ⁊ spūisan/
cto nō cōuenit. quia ab alio sunt: scꝫ a pa/
tre. Essentię nō cōuenit: quia ab ea nō est
alia ꝑsona. cuꝫ nec generet nec generel: nec
spiret nec spirel. Hoc de tercio articulo.

Ad rationes factas

Ad pͥ/ ma rōꝫ suppo/ situm contra suppositū. Ad pͥmā: negādo ma/
iorē. nō em̄ omnis productio ad substantiā
ē generatio. ¶ Pro cui⁹ pleniori intellectu ē
notandū: vt dicit Bonauē. Aliqua ē pro/ 1
ductio substantię dissimilis. sicut i creatione.
cū deus creauerat celū: ⁊ hęc nō est genera/
tio. ¶ Secūda ē productio substantię simil 2
ꝑ modū volūtatis: vt cū diuina voluntas
de latere dormientis Adę ꝓduxit Euā. ⁊ nec
ibi fuit ꝓprie generatio. nisi capem⁹ genera
tionē nimis lat̄e. ¶ Et tertia ꝓductio si 3
milis ꝑ modū naturę: vt Adā ⁊ Eua ꝓdu
xerūt Abel. ⁊ hęc dicil generatio. ¶ Uerꝫ in
actione creaturę ois actio silis ē generatio di
cta: eo ꝙ limitatę potētię sit: ⁊ ad vnū termi
nata. io aliter agere nō pōt. sec⁹ de potentia di
uina q̄ ꝓpter illimitatōꝫ diuersimode pōt
agere. ⁊ ꝓductio ꝑsonę q̄ ē sbalis diuis ꝑ mo
du fęcūditat⁹ naturę illa ē generatō. ¶ Sꝫ 4
ꝓductio spūssci q̄ e sba ⁊ nō accidēs: est ꝑ
modū amoris ⁊ volūtatis. ⁊ illa ē spiratio
nō generatio. ¶ Ad scḋm ad diffinitōꝫ da Ad 2
ma. quā ponit de generare. dicēduꝫ ꝓidē ꝙ
scꝫ itelligat ꝑ modū fęcūditat⁹ naturę nō ꝑ
modū volūtatis vel ꝯcordię. ¶ Ad terciā. Ad 3
ꝙ ꝓductōes i diuis nō ꝓꝑe termināl ad na
turā. sꝫ ita el ꝓductōe creaturaꝝ. imo in di
uinis terminanl ad supposita siue ꝑsonas
¶ Unā ꝯcessa pͥma ꝯña ⁊ ei⁹ ꝯñe negetur
minor. ꝙ. s. filij generatō ⁊ spūssci ꝓcessio ter
minenl ad eundē terminū. Nā filij proces
sio termīal ad ꝑsonā filij. sꝫ spūssci ꝓcessio ad
ꝑsonā spūssci. Et ad ꝓbatōꝫ ei⁹ ꝯcedal ꝙ vt
ꝗꝫ accipiat diuinā eēntiā. illa tn̄ nō ē termi
nus generatōis seu ꝓcessionis. sꝫ ꝑsona cui
cōical a ꝓducēte pͥncipio ipa diuia natura
nō vt termin⁹ ꝓductōis: sꝫ vt illud qḋ ei ꝓ
ductōe elargil ¶ Ad q̄rtā dical. ꝙ processio Ad 4
dupl̄r sumil i diuis. vno mō vt ē cōe ad oēꝫ
emanatōꝫ ꝑsonę procedētis ab alia. Et hͦ mō
generatio filij ē ꝓcessio. nō aūt ꝓpterea opꝫ
ꝙ ꝓcessio spūssci sit generatio. sic lꝫ produ
ctio hoīs sit productio aīal̄: nō tn̄ opꝫ ꝙ ꝓ
ductio aīal rōeꝫ nō hn̄tis sit generatō hoīs
¶ Alio mō sumil ꝓcessio appropriatiue ad
spm̄scm̄. ⁊ sic sumit a mgr̄o. illo q̄ꝫ mō ē pro
priū spūssci. nec sic generatō filij ē processio
¶ Et si obijcial. ꝙ ꝓcessio magis appropriāda

videat filio: eo q̄ scḋm rōem intelligēdi. R. q̄
pcessio appropata spūiscō nō sumat scḋm rō
nē intelligēdi: sed potius scḋm rōem procedē
di p modū amoris. De cā aūt appropatio
nis diuersimode dr̄ a doctoribꝫ. quaꝝ poti
or ē illa. q̄ sicut pr̄ dr̄ ppꝛie ingenitus: eo q̄
ab eo remoueat oīs rō generādi: siue oīs ge
neratio passiua. q̄ꝛ nec generat: nec est a ge
nerato. ita spūssctūs appropate dr̄ proce/
dēs. q̄ꝛ ī eo ē simul oīs rō pcedēdi. q̄ꝛ nō so
lū a pr̄e pcedit: sꝫ etiā a filio pcedēte. et sic
pcedit a psona procedēte: ꝛ a psona alia ñ
procedēte: quo mō nō procedit filiꝰ. lꝫ eñi
procedat a pr̄e: nō tñ ē a procedente. ¶ Uel
dic q̄ ideo appropat spūiscto: q̄ꝛ ꝯpletissi/
ma rō pcessionis sumit penes processuꝫ du
orū ad inuicē reciprocū. ꝛ talis ꝯuenit spūi
sancto respectu pr̄is ꝛ filij. cū sit nexꝰ ꝛ amor
patris ad filiū. ꝛ ecōtra. Filio aūt ꝯuenit p
cessus a pr̄e: sed nō sic cōplete: cū ei nō attr/
buat esse amorē reciprocū duaꝝ psonaꝝ ad
Ad 5 inuicē. ¶ Ad q̄ntū. neget ꝯsequentia pma. et
ad locū a ꝯiugatis dicat. q̄ nō nisi in essen
tialibꝫ p̄dicationibꝫ teneat. Nō eñi opor/
tet: si albū sit frigidū q̄ albedo sit frigiditas
Nō hec ppositio generās ē spirās: nō ē de
essentiali p̄dicatōne: sed denotatiua vera. est
eñi vera p patre in ordine ad diuersas que
Ad 1. ad sunt ab eo processiones. ¶ Ad rōnes que si
neg. ni/ unt p pte negatiua questi. ¶ Ad pma: ne/
uā q̄siti get antecedēs .s. q̄ pater spiret ꝛ generet inq̄/
tū vnū. q̄ꝛ cū li inq̄ntum sit specificatiuū spe
cificare est ppꝛie exp̄mere rationē: scḋm quaꝫ
pater spirat. ꝛ illa nulla ē ppꝛe. cū nulle sint
ppꝛe loq̄ndo dei rōnes assignāde. ¶ Et ad p
batōꝫ neget diuisio: q̄ spiret ꝛ generet inq̄/
tū vnū: vel inq̄tū plura. Sed ī ordine ad
nr̄m obscuꝝ modū intelligēdi dicimꝰ. inq̄
tū alia ꝛ alia fecūditate naturalie producit
diuīsis modis pducēdi diuīsas hypostases
filiū generādo p moduꝫ nature: ꝛ spūmscm
spirādo p modū amoris seu doni. vel p mo/
dū itellectꝰ dicit filiū. ꝛ p modū volūtatis cō
cordis cū filio spirat spūmscm. Nec tal' diui
sio p opposita specificare dīa: ppꝛe hꝫ vbiq̄
locū. Nā caliditas calefacit nō inq̄tū ho
vt notū ē nec inq̄tū nō hō. q̄ꝛ sic eē nō hoīe
eēt ppa rō calefactōis. qḋ falsū ē ¶ Nec tal'
diffinitio ē p ꝯdictoria: cū ābe ptes sint af
firmatiue. pr̄ itaq̄ inq̄tū alia ꝛ alia fecūdita
te pducit: nō ī re essentiali: sꝫ ī ordīe ad nr̄m
itelligere: diuīsas producit psonas. inq̄tū āt
pr̄ ꝛ filiꝰ vno eodē mō spirat: inq̄tū .s. ī vna
ꝯcordi volūtate cōueniūt: spirāt spūmsctm.
q̄ꝛ vt vnū ꝛ p modū vniꝰ spirāt eūdē: vt di/
ctū ē. ¶ Ad scḋm ꝯcedit antecedēs q̄ ad oēs Ad 2
ptes. ꝛ neget ꝯseq̄ntia cū infert. ergo idē est
generatio ꝛ spiratio: loquendo de idētitate
processionis. ¶ Et ad pbatōē cū dicat q̄ ab
eodē p̄ncipio simplicissimo tāq̄ p̄ncipio q̄
fit pductio: diuīse pñt eē productōes seu p/
cessiōes: propt̄ diuersas fecūditates ī eo in
clusas: quibꝫ psone diuersimode produce/
re valēt. licet nāq̄ idē sint: aliū tñ ꝛ aliū ha
bēt respectū: intellectꝰ siue natura et volun/
tas. vt pluries dictū est. Uñ volūtas hꝫ ra
tionē p̄ncipiādi p modū volūtatis respectu
creature: natura vero nō habet rōem p̄ncipi/
andi creaturā p modū nature. ¶ Eodē mō
q̄ꝛ natura ꝛ volūtas comparant ī diuis: has
duas inuenimus emanatiōes p modū p̄n
cipij seu sub rōe p̄ncipiādi. Ideoq̄ nō ē in
cōueniēs: has duas emanatōnes differre
q̄uis idē sint ī sba natura ꝛ voluntas ¶ Ad Ad 3
tciū. Cōcesso pmo antecedēte distiguit ꝯñs
q̄ꝛ pductio actiua creature pt ꝯpari ad p
ductiōꝫ actiuā spūssctī: vel filij dupl'r. Uel
eñi penes terminū: ꝛ sic ē veꝝ. ꝛ h̄ mō cōce/
dit ꝯseq̄ntia pma: q̄ .s. ī ordīe ad tminū plꝰ
differāt: productio actiua spūssctī ꝛ creatu
re: q̄ productio actiua filij ꝛ spūssci. Et pro
batio ī eo sensu hꝫ vitatē. q̄ꝛ sic termī ita et
productōes termioꝝ se hñt. inq̄tū ꝯsiderā
tur ī ordīe ad ipos tminos. Et neget ꝯñtia q̄
infert. productio actiua filij nō differt realr̄
a pductōe actiua intrinseca creature. ḡ nec a
productōe spūssctī. Quia q̄uis ex pte tmi
noꝝ plꝰ differāt: nō tñ propterea opꝫ: q̄ in ſe
se plꝰ differāt. ¶ Alio mō pt ꝯpari pductio
actiua creature ad productōꝫ actiuā spūs/
sctī. ī ordine ad id qḋ ipa ē intrinsece. ꝛ ī or
dine ad id pro q̄ supponūt ꝛc̄. ꝛ sic neget cō
seq̄ntia pma. q̄ꝛ licet respectu termī sui plꝰ
differāt. nō tñ propt̄ hoc opꝫ p̄ncipia pro
ductiua termios plꝰ differre. ¶ Uel produ/
ctōes q̄ ad id qḋ ipe sūt intrīsece. productō
eñi intrīseca actiua creature ē essentia: et filij
pr̄ vel p̄nitas. ꝛ spūssctī ē pr̄ ꝛ filiꝰ spirātes.
nō magis est dr̄ñtia inter patrē ex vna pte
ꝛ filiū ex alia pte: q̄ inter psonā ꝛ essentiaꝫ:
que sunt idē essentialiter. nō aūt est pr̄ idēꝫ
filio ꝛ patri nisi identice. ¶ Ad quartū aūt di Ad 4
ctū est q̄ differāt sub alia differentia: vocādo
oēꝫ illā sbalē q̄ nō fuerit accidētal'. est eñi p
sonaꝝ ꝛ emanationū: quaꝝ quelibet ē sub/
stātia. q̄ꝛ eaꝝ nulla ē accidēs. Uel aliter scḋm

btm Aug. v. de trini. q sit diuisio insufficiēs
qr in diuis est drīa relationū. que nō est
ꝓprie substātialis vel accidētalis. sed ma/
gis ē originalis seu originalis vocata. ¶ Ad
Ad 5 quintā: q processiōes seipis differūt imedi
ate. cōcedit tamē q ꝑcessiones passiue non
habeāt esse a seipis. ꝛ pōt negari ꝯsequētia.
q ergo nō distinguant. Nō em opter in ori
ginali suo ꝑncipio res hēe distinctōem l si/
mili: vt drīie i genere a quo descēdūt non
hūt drīā. immo creature imediate a deo
dependētes nō a seipis habēt esse. ꝛ tn̄ seip/
sis distinguunt. quis em a deo sint: tn̄ ꝓpe
loquēdo in deo nō habēt distinctōē. ¶ Pos
set etiā dici: q distinctōem originalē habe/
rēt emanatōnes passiue suis ꝑncipijs acti/
uis. s. generatio a patre a quo ē. ꝛ spiratio a
patre ꝛ filio: a quibꝫ tanq̄ ab vno ꝑncipio
est. ¶ Et qn̄ dicit q ꝑsone magis eis distin
guunt. dr̄. q hoc sit verū: inq̄tū p eas ꝯstitu
unt. Sed pr̄ nō emanat. Filius etiā inq̄tū ē
ꝑncipiū spūsscti: nō ꝯstituit spiratōe passi/
ua: sed eā agit. ¶ Nec est incōueniēs q ꝑso
na filij vna emanatōe ꝯstituat in esse. et q
tn̄ p eā vt p ꝑncipiū ꝑductiuū alteri emana/
natōis processio spūsscti a generatōe disti/
Ad 6 guat. ¶ Ad sextā dicit. q distinctio emana
tionū penes terminos ad quos est a posteri
ori: qr a cōstituto. Naꝫ a pōri magis ꝓpe
2 sumit distinctio. ¶ Scdo dicit. q licet neu
traliter idē sit a quo ꝑcedūt. qr diuina eēn
tia est idē rēice omis ꝑcessio que est i diuinis
tn̄ ꝑsonaliter nō est omino idē ꝑncipiūꝫ ꝓ
ductiuū vtriusq̄. qr pater vnius ē. ꝛ filius cū
3 patre est alterius. ¶ Et tercio. licet idem sit
essentialiter qd filius accipit: et qd accipit
spūssanctus. ꝓprij tamē termini emanati/
Ad 7 onū sunt supposita: q sunt distincta. ¶ Ad
septimā. negetur ān̄cedēs: quicq̄d sit de conse
quētia. Et ad ꝓbatōem qd sit dicendū: pꝫ
p terciū articulū. spūssctūs nāq̄ ingenitus ē:
put li ingenitus opponit ei qd est genitus ꝯtra
dictorie. Mgr̄ vo negat eū ingenituꝫ: put
ingenitū negat oēm modū essendi ab alio.
sicut dictū ē. ¶ Rōnes facte ad aliā ꝑtē que
siti: ꝛ p ꝑte negatiua suppōsiti: sunt p dict
De de questione.

Q Ecio septimo

quenit circa dist. xiiij. Utruꝫ ꝑ
cessio tempalis spūssancti po/
nat in numerū cū ꝑcessiōe eterna? Questio
suppōnit: q spūssancto cōueniat tpaliter ꝓ
cedere seu mitti. Et querit: an hec processio
ponat in numerū cū eterna. ¶ Cōtra suppo/ Contra
situ arguit sic. Idem est spūssancti ꝑcessio ꝛ supposi/
spiratio. Sed nulla eius spiratio est tēpa/ tū arguit
lis. igit nec ꝑcessio. Maior nota. qr nō aliū ꝓmo
procedit q̄ spiret. ꝛ minor videt de se nota.
¶ Scdo sic. Sicut se hꝫ hec ꝑcessio spūs/ Scdo
sancti ad mentē: ita missio filij i carnē. Sꝫ sic
generatio filij propter hoc qr in tpe missus
est in carnē: nō dicit tēpalis. ḡ nec processio
spūssancti ꝓpter tempaliter mitti ad men/
tē debet dici tpalis. Maior patet ꝯuenien
ti similitudine: ꝛ minor silr. qr generatio filij ē
eterna. ¶ Confirmat. Generatio filij nō di Confir.
cit tpalis nisi scḋm carnē. ḡ cū ꝑsona spūssan
cti nō assumpsit aliquā hūanitatē: ꝑceden
do in mentē. videt q sua processio nō possit
dici tpalis. ¶ Tercio. spūssanctus nō cepit Tercio
eē in tpe. ergo eius processio nō erit tpalis. sic
Probat ꝯseq̄ntia. qr spūssctūs processione
nō cepit eē. Ān̄cedēs pꝫ. qm̄ spūssanctus ē
eternus: ex symbolo. Mō nullū eternū ce
pit eē in tpe. ¶ Quarto. Qd est idē cuꝫ esn Quarto
tia diuina nō est tempale. Sed processio sic
spūssancti est idē cū eēntia diuina. ergo nō
est tpalis. Maior patet. quia eēntia ē eter
na. implicat aūt eternū eē tempale. Minor
patet. qr inter eēntiaꝫ ꝛ processionem spūs
sancti nō est relationis oppositio. ḡ est ideꝫ
cū eēntia: p Dama. dicentē. q in diuinis oīa
sunt idē: vbi nō interuenit relatōis opposi
tio. ¶ Quīto. p virtutē spūsscti procedentē Quinto
in nos eleuamur sup nos. ḡ hec ꝑcessio nō sic
pꝫ dici tpalis. Cōsequētia tenet. qr p nullū
tpale videmur eleuari sup tps. Ān̄cedens
pꝫ p illud Aug. in. v. li. de trini. ca. xiij. dicē
tis. Cū aliqd eternū mēte capim9: iā nō in
hoc mūdo sumus. ¶ Sexto. qr oē tpale Sexto
videt eē mutabile. Sed spūssctūs seu pro sic
cessio ei9 nō est mutabilis. ḡ nulla processio
spūsscti est tpalis. Pꝫ maior. qr qd tpale ē
videt hēe ꝑncipiū ꝛ finē. Mō oē tale est
mutabile. Itē mēsurat tpe. ꝛ tps nō nisi mu
tabilia mēsurat. ¶ Septio. In q̄cūq̄ ꝯcur/ Septimo
rūt duo: i eodē denoīatio ē a nobiliori acci/ sic
piēda. Sꝫ i ꝑcessiōe spūsscti i creaturā duo
ꝯcurrūt. s. eternū ꝛ tpale. ḡ a nobiliori deno
minādo processio ē simplicit dicēda eterna
Maior ē manifesta p phm. ij. d aīa. volē/
tē q ꝓptea generatio debeat describi p finē.
qr finis ē inē cās nobilior. Minor pꝫ. qr in
processiōe spūsscti i creaturā: ē processio doni

in creati: q3 est spūssctūs: est hec eternū z dñi creati .i. gratie: quod ē tpale. ¶ Cōfirmat. Quia sicut se hʒ simpliciter tēpale ad eternū ita se hʒ simpliciter eternū ad tempale. Sed impossibile est simplr tpale eternalit̄ pcedere. igit̄ impossibile erit simpliciter eterna tpaliter pcedere. Cū igit̄ processio spūsscti sit simpliciter eterna ipossibile erit ea eē tpalē. ¶ Scdo loco arguit̄ p pte affirmatiua questi. Oē geminū ponit i nūez. Sʒ fm mgrm pcessio spūsscti ē gemina. ḡ. Maior nota ē de se. z minor ē mgri in lra. ¶ Secūdo. Queçūq3 ordine habent habent numez z distinctioz. Sʒ processio tpalis z eterna hñt ordinē: ḡ habet numez z distinctionē. Patʒ maior. q2 ordo nō est eiusdē ad se ipm. Ptʒ minor nā tpalis processio psupponit eternā. ¶ Tercio. plus distat tēpale z eternū q3 eternū z etnū. Sʒ certū est q2 processio filij z spūsscti que eterne sunt: faciunt numez. eo q2 sint due pcessioes. ḡ etiā etna processio z tpalis eiusdē spūsscti facient numez. ¶ Sed p supposito ē mgri in lra. ¶ Et pro pte negatiua quesiti arguit̄ sic. Idē nō ponit i numerū ppter eū sapo. Sed tpalis processio spūsscti est eadez cum eterna: vel saltē est idē cum ea: vt solū rōne ab ipa differat. igit̄ zč. Maior ptʒ ð se. Minor pbat̄ q2 eadē pcessio spūsscti fm q2 termiat̄ ad obiectū eternuʒ dicit̄ eterna. z fm q2 terminat̄ ad tpale dicit̄ tpalis.

Confir.

Cōtra et p pte q̄siti.

Scdo sic.

Tercio sic

Pro pte negatiua q̄siti.

In hac questione

iuxta diuisionē i arguēdo tactā: erunt duo articuli. In pmo videbit̄ de supposito. In scdo de q̄sito. ¶ Quātū ad pmū scdū ē: q2 pcessio i diuisa ppe dicat exitū a pncipio aliō a procedēte psona. z nō oportet q2 i qlibet pcessiōe tēdat̄ i aliud a psona pcedēte. Nō enī ē necesse q2 processio filij i aliquē aliū terminū tēdat a filio pducto. ¶ Scdo notādū q2 processio spūsscti ex mō sue pcessiōis hēat: q2 i aliū terminū tēdat. q2 vt dictū ē procedit p modū amoris. qui de natura sua tēdit i amatū. ¶ Tercio notādū q2 q2 etne pcessiones psonaz sunt cā z rō productiōis creaturaz. iō ɔcedēdū ē: q2 sicut generatio filij ē rō pductiōis creature: fm q2 ð: p̄ i filio oia fecisse. ita etiā amor p̄is tēdēs i filiū tā i obiectū sit rō: in qua deus oēm amoris effectū largit̄ creaturis. Vñ ɔsequenter cōcedit̄ q2 spūsscūs q̄ ē amor q̄ p̄ amat filiū: etiaʒ

De pmo articulo scdū i

Nō 2

Nō 3

ē amor q̄ amat creaturā seu creaturas: eisdē amatis iuā elargiēdo pfectōem. ¶ Quarto est notandū ex hoc: q2 processio hui9 amoris q̄ est spūssanctus: pōt dupliciter ɔsiderari. Uno mō tāq3 obiectū i q̄d protēdit̄. Alio mō vt i subiectū i quo aliq̄ mō suscipit̄: nō intelligēdo vt forma iformās. cū hʒ spūscō ɔuenire nō possit. sʒ q̄si ihabitaculū cui ali q̄ spali mō noui doni collatōe nouo mō coexistat. et q̄ nouo dono noua surgat relatio creature ad deū. Prima pcessio a tmio obiecto etnō vocat̄ etna. q2 obiectū cui9 amor ē spūsscūs prout procedit a p̄e i filiū z ecōtra ē eternū. z ita ɔsueuit vocari tpalis a sbiecto tēpali cui aduenit. ¶ Illis premissis ē ɔclusio respōsalis hec. Spūisancto conuenit processio tpalis: pbat̄ ex dictis Illa eñ processio q̄ ē ad terminū: qui ex tempe eē cepit: debet tpalis dici. Sed spūisancto ɔuenit processio ad terminū: qui ex tpe cepit eē igit̄. Maior pʒ. q2 processio a tmio a q̄ ad terminū ad quē: ɔsueuit denominari a tmio ad quē. q̄re a tmio ad quē tpali rōnabiliter ð ē tpalis. sicut etiā mot9 z mutatōes a tmino ad quē dnoiant̄: vt tractat̄ i. iij. z. v. phisicoz. Sʒ mīor ptʒ ex scīo z q̄rto nōbilibꝰ. q2 spūsscūs pcedit a pncipio spirātē: z nō solū tmiat̄ i obiectū: sʒ etiā in obiectū. s. in rōnalē creaturā: impertiēdo illi donū amoris bonitatis dei. ¶ Sed rōnabilit̄ dubitat̄ q̄d sit hec processio tpalis: Ad q̄d mgr̄ dicit i lra: q2 sit processio a p̄e z filio: ad scificādā creaturā. dist. j. ca. j. ¶ Ex quibꝰ vbis doctores nr̄i magis explicare describēdo dicūt sic. Processio tpalis spūsscti ē pgressus amoris a p̄e z filio ad creaturā pro scificatōe creature. ¶ Ubi progressio ponit̄ vt gen9: ceteri vo pticule loco dñtiaz. Vñ q̄ ɔsideradā ē i processiōe: quis sit termin9 a quo fit: z q̄s termin9 ad que vadit: z q̄s effect9 quē efficiat procedēdo io illa ma tāgit̄. Tāgit̄ eñ tmīnus a q̄: cū ð: a p̄e z filio. terminus vo ad quē subdēdo: ad creaturā. Effect9 ppt̄ quē fiat: cū sequit̄: pro scificatōe creature. ¶ Dices tu: nūq̄d i dono pphetie progredit̄ spūsscūs. q̄d i Caipha erat sine scificatōe. de q̄ Joh. xj. ¶ Scdo. nūq̄d pgressio spūsscti fuit i creaturā irrōnalē. s. i columbā: q̄ apparuit sup christū baptizatū. de q̄ Mat. iij. Et in nube obumbrāte in dñi trāsfiguratōe: de q̄ Mat. xvij. Et quomō hec fuerūt sanctificata: ¶ Tercio: nōne sup christū progressio spūssancti fuit: quē protūc nō sanctificauit

Nō 4

Cōclusio rñsal

Quid sit processio tpal

1

2

3

Instat

2

3

eius ad initio plen⁹ fuerit sanctitate. Joh. i.
Plenū gratia ⁊c. ¶ Quarto in nube in lin-
guis igneis ⁊c. Quinto. Nōne sanctifica-
tio creature est effectus totius trinitatis q̄-
modo ergo ex ascriptione appropriatur spi-
Ad 1 rituisancto ¶ Ad has respon. Primo ad p̄
mā. Licet dona gratis data nō faciāt ani-
mā gratā deo: tamē p̄ sp̄msanctū tñ in eoꝝ col-
latione spūssanctus dicit̄ procedere p̄p̄e ad cre-
aturā. eo q̄ amorē gratū facientē in eis non
operat̄. Unde btūs Aug. xv. de tri. dic. Cū spūs
sctūs tp̄aliter dat̄: accēdit mentē in dilecti-
onē dei ⁊ proximi. Et Sap. i. Spūs disci-
pline effugiet fictū ¶ Et ideo dicatur. Cai-
phas p̄ spiritūsanctū prophetauit suo mō
Spūs enī sctūs ei missus nō erat: eo q̄ do-
nū prophetie p̄t dari: ⁊ stare absq̄ gr̄a gra-
Ad 2 ⁊ 4 tū faciēte. ¶ Ad scḋm ⁊ quartū. q̄ in illis .s.
columba. nube ⁊ linguis igneis: nō fuit spūs
sctūs nisi vt in signo. ideoq̄ nō fuit proces-
sio tp̄alis spūssancti. Jlle enī sube erant nō
susceptiue sanctificatiōis: sed significabāt
sanctificatiōem sup christū: que dat̄ in bap-
tismate: sup apostolos in monte: que erit
in eterna quiete. Et in linguis igneis: que
erat in apostolis pro infideliū cōuersione.
¶ Unde quemadmodū vocalis doctrina est ī
verbis docentis vel ī signis. ⁊ in mente disci-
puli vt in eo qḋ vere docet̄ ita spūssanctus
erat in his vt in signis: ⁊ nō tanq̄ in subie-
ctis ad que procedit p̄ inhabitatiōem san-
ctificatiōis. sed sic est in aīabus quas deo
Ad 3 facit gratas. ¶ Ad terciū. q̄ a p̄ncipio crea-
tionis anime christi fuit progressio tp̄alis
spūssancti: nō ad mensurā in ipam: p̄ quā
plene sanctificatā: ⁊ eternaliter in sanctifi-
catiōe cōseruata ¶ Columba aūt que ī baptis-
mo sup eum apparuit: signū fuit sanctitatis
christifidelibꝫ ī baptismo cōferende. Et req̄
euit sup christū: eo q̄ ab ipo est omīs sancti-
Ad 4 ficatio ¶ Ad q̄rtū patuit cū ad scḋm respō
Ad 5 debat̄ paulo antea. ¶ Ad quintū. q̄uis sā-
ctificatio creature sit op⁹ toti⁹ trinitatis: q̄a
tñ ē opus toti⁹ clemētie summe ⁊ bonitatis
ideo spūsancto cui bonitas appropriatur:
attribuit̄. eo q̄ amor sit patris et filij. ideo-
q̄ eidē amori appropriat̄. ¶ Vel potest di-
ci. q̄ in diffinitiōe sanctificatio nō solū spi-
rituisancto ascribit̄: cum premittat̄ in p̄nci-
pio: q̄ sit p̄gressio a patre ⁊ filio. ⁊ ex ꝯseq̄n-
ti cū ab eis incipiat hec progressio amoro-
sa: includit̄ q̄ ab eis sanctificata sit creatu-
ra. Et hec de p̄mo articulo.

Quātum ad secun- Nō 1
dū articulū notandū. q̄ q̄rere vtrū processio
tp̄alis spūssancti ⁊ eterna numerū ponāt. ē tan-
tū querere: vtrū sint due distincte processiōes
vel solū vna. Si enī nō nisi vna fuerit: nu-
merū nō faciunt. cum vnū ⁊ vnū nō sit nu- Nō 2
merus p̄prie dictus. ¶ Secundo est notan-
dum. q̄ processio spūssancti .s. amoris: quo
pater amat filiū: ⁊ econtra. est etiā genera-
lis ratio amoris: in quo amore pater oēm
amorē gratuitū creature largitur. vt dictū
fuit in tercio notabili. ¶ Et ideo processio
spūssancti ad creaturā que vocat̄ tp̄alis: p̄sup-
ponit processionē amoris eternā: qua spūs-
sanctus procedit a patre vt amor filij. ⁊ a
filio vt amor patris. Et addit: sup ipā cō-
notatiōem missiōis: a patre ⁊ filio ad sancti-
ficatiōē creature. vt pꝫ ex p̄cessiōis tp̄al' dif-
finitiōe. ¶ Ex quo sequit̄. q̄ in re est nō nisi
vna processio. q̄ eterna est respectu obiecti. ⁊
tp̄alis respectu subiecti: in quo recipit̄ p̄ mo-
dū habitaculi. vel qḋ sanctificat p̄ collati-
one gratie. ¶ Quibus p̄missis erit cōclusio Cōclu-
responsalis hec. Q̄, processio tp̄alis spūssancti sio vnica
p̄prie nō ponit ī numerū cū sua processiōe
eterna. Probat̄ ex dictis. Idē enī cū seipso
nō p̄p̄e ī nūerū ponit. Sꝫ p̄cessio tp̄al' amo-
ris seu spūssancti ē eadē cū eius eterna proces-
siōe. Maior de se nota ē. Minor probat̄ ex
scḋo notabili. q̄ eadē processio amoris in-
q̄ntū ē ī obiectū eternū: noīat̄ eterna. Inquā-
tū vo est ī subiectū sanctificandū dicit̄ tp̄a-
lis. Eodē nāq̄ amore procedēte p̄r diligit
filiū. ⁊ sanctificat creaturā. ¶ Forte arguet̄ obiectio
ex probatiōe ꝯclusionis ei⁹ oppositū. Omne
illud facit numerū qḋ ē p̄ modū p̄cessiōis
vel mutatiōis ad diuersos terminos: etiā
genere aut plus q̄ genere differētes. Sed
ita ē de processiōe tp̄ali ⁊ eterna. igit̄ ⁊c. Ma-
ior pꝫ. q̄ motus ⁊ processiōes distinguunt̄
suis terminis. v. physicorū. Idētitas enī ter-
mini requirit̄ ad idētitatē mot⁹. Minor pꝫ.
q̄ creatura ad quā termiat̄ p̄cessio tp̄alis ⁊
⁊ fili⁹ ad quē eterna: differūt plus q̄ gene-
re. cū sint sicut corruptibile ⁊ incorruptibi-
le: q̄ differūt plus q̄ genere. vt dicit ꝯmen-
tator. x. metaphy. ¶ Ad istud faciliter dicit̄: Rūdet
p̄misso euidētiori intellectu veritatis ꝯclusi-
onis. Nā processio eterna spūssancti dr̄ inq̄ntū
ē amor ꝯmunis patris in filiū: ⁊ ecōtra. vt
supra dictū est. Et tp̄alis dicit̄ inq̄ntum p̄r

⁊ filiꝰ illo amore ꝓcedēte ꝑtificāt creaturaꝫ
Nō certū ē ꝙ h amor vel hec processio nō
ex h ē alia ⁊ alia: ꝙ ꝑ eā pr̄ amat filiū: ⁊ cre/
aturā facit gratā. sicut etiā i creaturis eadē
dilectōe diligit q̄s amicū: ⁊ facit ꝯueniētia
eidē. puta q̄ eidē amico ꝯueniunt. Sic pr̄
immēsa processiōe spūssctī diligit filiū ob/
iectuꝫ amabile infinite. ⁊ facit q̄ ꝯueniūt fi
lio ei dilecto. s. creaturas sctās: libere ⁊ ḡtui/
te. ¶ Per h ad formā rōis. negel maior: nisi
diceres inordīatos. nō em̄ ē aliꝰ motꝰ q̄ va/
dit ad mediū: ꝑ qđ ē motꝰ. ⁊ q̄ vadit ad vl
timū terminū motꝰ. Nec ē alia paupis sb/
uētio: cū q̄s elemosynā dederit ꝓpter deū et
propt̄ paupeꝫ. sed vna ē atqꝫ eadē. ¶ Ita q̄
qꝫ ē idē amor: quo pr̄ diligit filiū ⁊ quo cre/
aturā gratificat. est em̄ processio spūssancti
immutabiliter a patre in filiū: ⁊ ecōtra. Et
eadē ē gratuite vel libere in creaturaꝫ: ⁊ ita
etiā tpalis dicta est a termino qui ꝑ eā pro
Si sit ducit̄ i creatura. s. gr̄a gratificās. ¶ Sed di
ordo il/ ces. q̄s ordo ē inter hos terminos. nō em̄ ꝓ
laꝫ ꝓces pter tpaleꝫ ē processio eterna. neqꝫ propter
sionū eternā ipa tpalis. cū ipa p̄supponat eternā
vt dictū est. ¶ Ad hoc r̄ndetur. ꝙ hic nō sit
ordo causaꝝ subordinataꝝ. cum diuinorū
nō sint cause. Est tamē talis ordo. ꝙ pater
immutabiliter amat filiū amore ꝓcedente
sed ḡtuite ac libere pr̄ ⁊ filiꝰ ex innata sibi bo
nitate: eodē amore gratificant creaturam.
¶ Et p̄mo mō ꝓcessio illius amoris ē eterna:
⁊ in ꝑsonas a quibꝫ procedit vt i obiectuꝫ.
Scđo mō ē tpalis. qꝛ amorē causat in crea
turis q̄s gratificat. ⁊ p̄mū ꝓcedēs scđm na/
turali ordine cognoscēdi: ⁊ ordīe essendi ter/
minū ꝓductū. qꝛ amorē ꝓductū i creatura
ꝓcedit producēs eternꝰ atqꝫ procedēs. ¶ Ad
hoc aūt qđ dicis: ꝙ tpali ⁊ eterna processi/
one ꝙ differāt genere. R̄. ꝙ tpale intrinsece
neqꝫ ē eidē cū eterno. Nō sic processio spi/
ritussctī nō ē tpalis: sed eterna. qꝛ ē spūssan
ctus: sed tpale denoīatiōe extrinseca. s. qđ ꝓ
cedit ad rē tpalē: vel facit grāꝫ gratū facien/
tē i creatura q̄ est i tpe. hoc nō differt a pro
cessione eterna. qꝛ hmōi processio sic faciēs
est idem spūssanctus. Hoc de scđo articulo.
His p̄missis r̄ndet ad rōes. ¶ Ad p̄mā fa/
Ad i ctā ꝯ suppositū: negando ꝯñā. qꝛ licet spi
ōꝫ p̄na ratio i re sit processio: spiratio tn̄ magis cō/
paciū notat terminū a q̄ ⁊ ideo oīs spiratio d̄: eter
na. eo ꝙ ꝑsone spirātes sint eterne: et spirēt eter/
naliter. ¶ Alio mō ꝯnotat ꝓcessio. qꝛ magis
picit a termino ad quē. q̄ si fuerit eternꝰ: ꝓ/

cessio dicet̄ eterna. vt processio i obiectuꝫ. s.
pris i filiū: ⁊ ecōtra filij i prēꝫ. ¶ Si vero tpa
lisꝰ ꝓcessio tpalis dicet̄. vt i sctificatōe crea/
ture qua facit spūssctūs ꝓcedēdo a prē ⁊ fi/
lio. ¶ Sꝫ replicat̄ ꝯtra solutōē. demonstran Replica
do ad intellectū spiratōem: sic dicēdo. hoc tur.
nō ē tpale. qꝛ hoc ē spiratio. ⁊ h ē oīs process
sio spūssancti. ḡ nulla processio spūssancti
tpalis. ¶ R̄ndet̄. distinguēdo maiorē. qꝛ li 1
hoc pt̄ demōstrare ꝓcessioꝫ i ordine ad termi
nū a quo ⁊ sic ꝯcedit̄ maior. ⁊ i eodeꝫ sensu
ꝯclusio: ꝙ nulla processio spūssctī est tpalis
in ordine ad terminū a quo. ¶ Alio mō li h 2
potest demonstrare rē que est processio in or
dine ad terminū ad quem. Et hoc iteꝝ du
pliciter: vt dictū est. Quia vel respectu ter/ 1
mini eterni: i quē ē vt i obiectū. ⁊ sic adhuc
ꝯclusio in eode sensu ē vera: ꝙ nulla proces
sio spūssctī sit tpalis in ordine ad terminuꝫ
ad quem est vt i obiectū p̄ncipale amoris.
¶ Vel respectu termi tpalis ad quem ē. ⁊ sic 2
neget̄ maior. immo hoc est tpale respectu il
lius termi. ¶ Et si queratur: an in eodeꝫ sensu Dubiū
possit ꝯcedi ꝙ spiratio sit temporalis in ordi
ne scꝫ ad terminū ad quē temporalē. Respon Solu.
detur ꝙ modus cōmunis loquendi docto/ 1
rū: nō admittit illū loquendi modū. eo ꝙ spi
ratio dicat p̄ncipiū, vt dictū est a quo spi
rat̄ spūssanctus. ne credat̄ forsitan ꝙ spiri/
tussanctus sit creatura. ⁊ habuisse initiuꝫ.
vt quidā infideles voluerūt. ¶ Unde vlti/ Solu.
mate dicat̄. ꝙ intrinsece ⁊ quo ad id quod ē 2
nulla processio spūssancti est temporalis: si/
cut argumentū ꝯcludit. nominat̄ tn̄ extrin/
sece temporalis respectu termini ad quē est: q̄
tpalis est. ⁊ que spūssctūs ex tpe producit.
¶ Ad scđm. ꝙ filius natus ē in tpe scđm car/ Ad 2
nem. ⁊ ꝙ duplex sit natiuitas filij: scꝫ tem/
poralis ex matre: et eterna ex patre. et ideo
minor est falsa. Q, autē generatio eiꝰ dicat̄
eterna q̄ ē ex patre: hoc nō repugnat ei ꝙ ge
nitus est in tpe ex matre. Scriptū ē em̄. Luꝫ
venit plenitudo tpis: misit deus filiū suuꝫ
natū ex muliere ⁊c. ad Gala. iiij. ¶ Ad con Ad 3
firmatōem: negādo assumptū. qꝛ etiā ꝯci/
pit filius mente. ⁊ generat̄ ex tempore in ea.
Unde beatus Bern. dicit. ꝙ beata virgo p̄
us concepit dei filiuꝫ mente q̄ ventre. Im/
mo ⁊ scđm hoc ipe filius dicit̄ tpaliter genitꝰ
¶ Hoc idē dicit q̄daꝫ glo. sup illud Mat.
tha. xij. Quicūqꝫ fecerit voluntatē patris
mei ⁊c. ipse meus frater: soror ⁊ mater ē. ma
ter inquā generando eum sancta doctrina:

vel bonis exemplis in mentibus aliorum.
2 Immo filius sic tpaliter genitus dicitur spūs
salutis. Iuxta illud Esa.xxvi. A timore tuo
cōcepimus: et parturiuimus spūm salutis.
Et aplūs ad Gal.iiij. Filioli mei quos iterum
parturio: donec formetur christus ī vobis: et
Ad 3 generetur in mentibus vestris. ¶ Ad tercium
negādo cōsequētiā. Et ad probatōem qꝛ spūs
sanctus sua processiōe cepit.i.accepit esse: put
est eterna: et nō prout tēpalis. ¶ Vel pōt
dici: qꝛ licet spūssctūs sit simpliciter etern⁹:
sua tamen tempali processione aliquo mō
denomiabilis: est capiēs vel incipiens eē ī
tempe p nouū modū eēndi ī creatura quā
sanctificat. qui modus est omīmode absqꝫ
mutatōe sui. sed fit p gratiā quam in creatura
facit: ratione cui⁹ noua relatōne refertur
ad spūmsanctum. qꝛ filius est adoptiuus
dei vel spūssancti. et antea nō erat nisi filius
ire: vt dicit aplūs. Quicunqꝫ spū dei agūtur
hi filij dei sunt. nō tamē qꝛ aliqua noua relatio
intrinsece fiat in spūsancto: neqꝫ mutatio.
Sed in creatura ē mutatio: et noua res
in proposito. In spū aūt sancto et hoc noua
fit denominatio ab illa. qꝛ fit pater adoptiuus
Ad 4 ipsius creature. ¶ Ad quartū negetur
maior. licet eīn eēntia idē sit qꝫ processio.
ppter diuersam tñ cōnotatōem aliquid
pōt dici de processione: qꝫ nō pōt de eēntia
dici. vt qꝛ eēntia nō procedit: neqꝫ mittitur. sꝫ
spūssctūs procedit et mittitur. sicut spūssctūs
dicitur procedere tpaliter i creaturā. quā in tpe
sanctificat. licet eēntia nō dicatur sic tempal.
¶ Et similiter expositione. soluatur sicut i pma
Ad 5 rone soluebatur p distinctōem. ¶ Ad quintā
dicit Bonauē. qꝛ tpale dicitur vno mō quod
2 habet initiū: variatōem et actū in tpe. Alio
3 mō qꝛ quis initiū habet i tpe: nō tamē eēn
tiale variatōem: vt celū vel aīa hoīs. Tercio
mō quod initiū habet in tpe: sed actum
extra tempus. Et nullo istorum modorum processio
spūsscti in se dicitur tēpalis. eo qꝛ sit sine
initio: et in se eterna. Sed in ordine ad terminū:
scꝫ sanctificationis actū quem facit
in creatura: pmo mō nō est in tempe: scꝫ qꝛ
ille actus nō pprie variatur in tempe. cum
sit immediate a deo gra siue charitas. Sꝫ
tercio mō gratia habet initium in tempe: et
actum extra tempus. eo qꝛ actus charitatis
saltē obiectiue quo ad deum est sup illud qꝫ
Solutō est extra tempus. ¶ Aliter dicitur et facilius.
propria. qꝛ processio tpalis spūsscti non eleuat nos
extra tempus pprie: qꝛdiu nos sumus in statu
viatorū. Et ad auctoritatē beati Augustini
dicitur. qꝛ vult: qꝛ cum spūssanct⁹ ad nos
mittitur p gratiā suā: nō sumus i hoc mūdo
p cōformitatē vite. ¶ Ad sextū: negetur maior Ad 6
capiēdo tpale respectu termi quem facit. qꝫ
uis eīn oīne tempale sit mutabile: et terminus
quē facit in creaturā sit tēpalis processio
spūssancti. nō tamen ipsa processio est
mutabilis. qꝛ intrinsece nō est tpalis: sed solum
in ordine ad terminū. ¶ Et ad probationē
qñ dicis. tpale videtur habere pncipium
et finē. Rñdetur qꝛ hoc de eo sit verum: qꝫ intrinsece
fuerit tēpale. mō hmōi nō est processio
spūsscti. ¶ Ad septimū rñdetur. qꝛ nō semp a Ad 7
digniori fiat denoiatio. Dicitur eīn hypothetica
copulatiua cōtingēs: dū altera ipi⁹ ps
pncipalis cōtingens fuerit: similiter et falsa
si altera ipsi⁹ ps pncipalis sit falsa. ¶ Et ad
phm volentē: qꝛ a fine qꝛ dignior est: debeat
fieri denominatio siue descriptio generatōis.
Et in alijs dicitur. qꝛ loquitur de his: que habitudinē
habent et ordinē de p se ordinatum i
finem. Hmōi eīn oīa ab illo fine denominantur.
nō aūt ita est in oībus. Et in proposito
processio spūssancti eterna non de p se ordinatur
ad tpalem. sed libere et ex gratia. ergo
nō denominatur a tpali sm se. Nec tempalis
ordinatur ad eā inqꝫtum eterna est talis. Immo
est ea posterior. ergo nequit dici eterna.
Sed qꝛ terminus ei⁹ est impfectus. s. tpal.
ideo vt ab impfectiori denoiatio fit. ¶ Vel
breui⁹ dicitur. qꝛ dicitur tpalis processio spūssancti:
vt cognoscam⁹ processiōem eius eē ad
duo. s. in obiectū cui⁹ est amor. et in subiectū
qꝫ facit amore. Ergo rōne maioris expssionis
sententie et clarioris a tpali ad quod mittitur:
dicitur ei⁹ processio tpalis. ¶ Ad cōfirmati Ad cōfir.
onē: licet cōparatio vera sit: cōparatōne rerum inter
se penes id quod sunt intrinsece. denoiatiōe
tamē extriseca nō optet qꝛ sic se habeat tpale
ad eternū: vt eternū se hꝫ ad tpale. Nam
tpale nullo mō pt coaptari et coexistere eterno:
qꝫuis eternū bñ coexistit tpali. et ꝗ ab effectu
quē tpalit facit i re ad quā venit: tpale
pt dici. ¶ Ad rōes factas cōtra qsitū. Ad pmā Ad 1. cōtra
mgr ñ vult qꝛ sit gemia pcessio. sꝫ qꝛ duobus qsitū
nostro noīetur a duplici tmio suo vt dictū est
¶ Ad. ij. qꝛ i re pcessio tpal' et etna nullum hꝫ Ad 2.
ordinē: cū sint simplr idē. Et ad pbatōem illi⁹
dicitur. qꝛ pcessio tpalis i re nō psupponit
etnā. sꝫ i cōceptu: pura sm nrm modū cōcipiēdi:
posterior ē cōcept⁹ pcessiōis tpalis. qꝛ
magis cōposit⁹ ꝗ cōcept⁹ pcessiōis etne ¶ In

filii. vt in re nō est prior hō: q̄ȝ hō risibilis. sed cōceptus hoīs prior est q̄ȝ ↄceptus homīs
Ad 3 risibilis. ¶Ad terciū. ↄcedit̄ de his: quoꝝ alterꝝ intrinsece eternū fuerit: ⁊ reliquū tp̄ale. ꝙ pl' distēt: q̄ȝ due ꝓcessiōes. Sȝ si aliqḋ itrisece sit eternū: ⁊ vocet̄ tp̄ale extrīseca denoiatiōe. vt ī proposito ē processio sp̄ussctī. non oportet ꝙ illud propē talē habitudinē extrīsecā dicat̄ magis differre a seipso q̄ȝ due ꝓcessiōes eterne. ¶Illa q̄ ad oppositū fiūt seu arguta sunt pro dictis sunt. Hec de questiōe.

Ecīooctauo

d querit̄ circa dist. xv. vtꝝ psona diuina possit mitti ab ea psona a q̄ nō procedit? Que q̄stio vnū supponit: ⁊ aliud q̄rit. Supponit em̄ missionē in diuinis esse posse. Scḋo querit an psona mitti possit a psona a q̄ nō procedit. ¶Contra suppositū arguit̄ Nulli psone diuine cōuenit mitti. ergo suppositū falsuȝ Probat̄ añcedēs. qꝛ angel' assistentib' nō ↄuenit mitti ſm sctm̄ Dionysiū ī de angelica hierarchia. ergo nec psonis diuis. Pȝ ↄñtia. qꝛ multo pfectiores sūt psone angelis. ¶Scḋo. Quia missio importat inferioritatē missi ad mittētē. igit̄. Cōseq̄ntia nota. qꝛ in diuinis oēs psone sunt eq̄les. Añcedēs pȝ. qꝛ dicit Dam. ꝙ christus sit obediēs patri: non nisi ſm ꝙ homo. ergo vt psona diuina nō obedit: quare nec vt sic mittitur. ¶Tercio. Quod vbiq; est nusq̄ȝ potest mitti. Sed quelibet psona diuina vbiq; est. igit̄ ⁊c̄. Pater maior. quia missio vtiq; importat aduentū mittētis ad aliquid: vbi prius nō fuit. Minor supponit hic. ¶Cōfirmat̄. Quia dic̄ Hiero. sup illud Ezech. xv. Cōnectēs ↄstituā eos. qḋ cōiunctū ē et ī vno corde copulatū mitti non pōt. Mō q̄libet psona necessario ↄiūcta ē alteri inseparabili vnione. Joh. xiiij. Nō credis qꝛ ego ī patre. igit̄. ¶Quarto. Alicui psone diuine nō cōuenit mitti. ergo nulli. Cōsequētia tenet. Quia om̄es sunt equales ⁊ eque potētes. quare ergo plus diceret̄ mitti vna q̄ȝ alia. Añcedēs pȝ p btm̄ Aug. ij. de tri. ca. v. dicentē. ꝙ si pȝ assumpsit creaturā visibilē: adhuc non deberet dici missus a filio vel a sp̄usctō nisi absurdissime. Et hȝ etiam dicit mgr̄ in lr̄a dist. pñti ca. x. ¶Quinto. vel necessario cum vna psona diceretur mitti: venirent om̄es. Et si sic: nō plus vna mitteret̄ q̄ȝ alia. vel veniret vna absq; alia.

Contra suppositū arguitur p̄mo
Scḋo sic
Tercio sic
Confirmatur.
Quarto sic

quod nō videret̄ possibile. Cuicūq; em̄ aduenirent psona eidē aduenire etiā eēntia diuina: que est om̄es psone. ¶Scḋo loco arguit̄ contra q̄situ. Quia fili' nequit mitti a sp̄ūsctō. ergo ⁊c̄. Cōsequētia tenet. qꝛ de hȝ magis videt̄: si psona possit mitti a psona a q̄ nō ꝓcedit. Añcedēs ꝓbat̄. qꝛ fili' neq̄t mittere p̄rem: vt dicit mgr̄ in lr̄a. ca. x. pñtis di. ergo nec sp̄ūsctūs filiū. Pȝ ↄsequētia. qa sicut filius ē a p̄re: nec auctoritatē habet super patrē. ita sp̄ūsctūs ē a filio: nec auctoritatē habet sup filiū. ¶Scḋo ꝓbat̄ idem. qꝛ mitti a sp̄ūsancto est exire ab ipō. Sed filius nō exit a sp̄ūsctō. ergo non mitti ab eo. pñtia nota ē. ⁊ minor sit̄. Maior ē Aug. dicētis. filiū mitti a p̄re ē filiū exire de p̄re: et venire ī mūdū. Scḋo arguit̄ sic. Persona nō pōt seipam mittere. ergo nequit mitti nisi ab ea a qua ē. Cōsequētia tenet. quia si ab alia: maxīe a seipsa. Añcedēs ꝓbat̄. qꝛ sup se nō hȝ auctē. mō mittēs dȝ hr̄e auctoritatē sup missum: vt dicit mgr̄ in lr̄a: ostendēs causam quare pater nō dicat̄ missus. ca. x. di. pñtis. ¶Scḋo. Quia ca. vi. di. xiiij. dicit magister. ꝙ homies nequeūt dare sp̄m sctm̄. eo ꝙ ab eis nō procedit. ergo etiaȝ psona nequit dare seipsum. eo ꝙ a seipa nō procedit. Sili' ergo rōne nec mittere. ¶Et tercio 3
qꝛ missio ponit exitū a mittēte. nulla auteȝ psona potest exire a seipa. ¶Quarto Quia 4
dicere hoc esse a se: est ponere distinctioneȝ illius ad se. vel habere p̄ncipiū ad seipsum ergo eodē mō hoc mitti a se: est habere p̄ncipiū a se. hoc aūt psone respectu sui cōuenire non pōt. ergo ⁊c̄. ¶Oppositū vtriusq; dicit mgr̄ in p̄senti dist.

Cōtra q̄situ arguit̄ p̄mo
Scḋo sic ꝓbat̄
Arguit̄
Scḋo ꝓbat̄

In hac questione

erūt quattuor articuli. Primus erit de supposito: an videlicet missio sit in diuis. ⁊ qd sit missio. ⁊ quot dicat̄ modis. Secūd' articulus quoꝝ sit mittere. Terci' quoꝝ vl' cuius ē mitti. Et quartus de dubijs huic materie p̄nentib'. ¶Qn̄tū ad p̄mū ē hec ↄclusio r̄nsalis. Sacro testāte canōe missio cōcedēda est in diuinis. Pȝ. qꝛ ore veritatis dicit̄ Joh. xiiij. Sp̄ūsctūs quē mittet pater in nomie meo ⁊c̄. Et Joh. xv. dicit saluator. Nesciūt eū qui misit me. Et ibidē. Cū venerit paclytus quē ego mittā vobis a patre: ⁊ in pluribus alijs locis ¶Et potest ad hoc adduci ratio cōgruētie. Quia vbicūq;

Quo ad p̄mu articulū ē ↄclusio

sunt plures psone: quarũ vna hz ꝟtutẽ ⁊ au
ctoritatez ab alia: ibi vera põt dici missio.
sed i diuis sũt plures psone: quarũ vna hz
ꝟtutẽ ⁊ auctoritatẽ ab alia. ergo ibi est vera
missio. Pz maior. qꝛ q̄ auctoritatẽ dat al/
teri: põt eã vere mittere. vt cũ radius sola/
ris virtutẽ habeat a sole: põt dici a sole mis
sus. Sic legatus a papa qꝛ auctẽ hz ab ip
so ⁊c. Et pz mior. Nã i diuis sunt tres pso
ne. supra di. v. ⁊ fili⁹ ⁊ filii spũssctũs. sicut a
patre habent eẽntiã: ita ⁊ ab eo habent vir
tutẽ ⁊ auctoritatẽ. ¶ Diceres. Quomõ po/
test psona diuina alicubi mitti: cũ vbiqꝫ p̄
sens sit? Rñ. ꝙ nõ mittatur p loci mutatio
nem. sed p noui effectus opatõem nouo q̄/
dam modo essendi q̄ꝫ fuerit antea. q̄re ⁊c.
¶ Cõsequẽt dicek: q̄d sit hmõi missio? Pro
quo sciẽdũ. ꝙ triplicia videt eẽ noĩa ĩ diui/
1 nis. q̄dã pure eẽntialia. vt de⁹ deitas. essen
2 tia ⁊ filia. Secũda sunt pure notiõalia. vt
3 p̃. filius. Tercia sũt: q̄ q̄uis ꝑm se sint eẽn
tialia: ꝯnotãt tñ respectũ psone ad psonaz
rõne cui⁹ q̄ ad ꝯnotatõem aliq̄ mõ notiõa
lia dici pñt. Sicut potentia generãdi ⁊ q̄
dictñ ẽ supi⁹ di. vij. de quoꝝ nũero videt eẽ
hic terminũ⁹ missio: q̄ ꝯnotat rationẽ psone
misse ad suũ ꝑncipiũ productiuũ. maxime
si missio sit ꝑncipalis ⁊ auctoritatiua. Ta
lis aũt respectus notionẽ importat. Secun
do cõnotat respectuz cause ad effectũ tẽpo/
ralẽ. qui est respectus eẽntialis: quia ẽ com/
munis trib⁹ psonis. ¶ Sz quia nomẽ mis/
sionis ab effectu tpali potius est impositũz
q̄ꝫ ab emanatiõe eterna psone a psona. Et
actus tpales vel exteriores sint cõmũes tri
bus. ideoqꝫ nomẽ missionis in diuinis po/
tius dicit eẽntiale q̄ꝫ notionale ¶ Juxta q̄d
missio põt sic describi. est datio seu manife/
statio psone q̄ est ab alia: p aliq̄d ei appro
priatũ actu vel habitu: facta alicui q̄ ostẽ/
dit ab eo haberi talis psona. ¶ In q̄ descri̇pti
one pz ꝑma cõdicio cũ dicit. ꝙ sit maifesta/
tio psone q̄ ẽ ab alia. Scđo etiã tãgit scđa
Correla- ꝯdicio: cũ d̄r: p aliq̄d ei appropatũ ⁊c. ¶ Ex
rium i. q̄ correlarie sequit. ꝙ missio hec poti⁹ dicat
ab effectu tpali q̄ fit in creatura: q̄ꝫ ab ema
natõe psone ĩ psona. pz. qꝛ nõ dicit persona
mitti: nisi aliquẽ nouũ effectũ faciat. vel vt
faciẽs habeat i creatura. vt etiã vult beatus
Tho. di. pñte. q. j. arti. j. qui etiã põnit illd̄
correlariũ e. q. ar. ij. q̄ correlariũ verꝫ. Conse
quẽtia nota ẽ. qꝛ effect⁹ q̄ fiũt i creatura: nõ
ꝯcipiũt notionẽ: sed eẽntiã cõem. ⁊ añcedens
patet p diffinitionẽ. qꝛ ẽ datio seu manife/
statio psone q̄ ẽ ab alia: p aliq̄d ei appro
patũ actu vel habitu. id ẽ p aliquẽ effectũ ei
aliq̄ mõ appropatũ. ¶ Scđm correlariuz. Correla-
Missio in diuis est magis essentiale q̄ꝫ no rium 2.
tionale. Patet p p̄cedẽs. qꝛ dicit missio ab
effectu qui fit i creatura. talis aũt magis re
spicit tres psonas: ⁊ eẽntiã q̄ꝫ emanatõem.
¶ Terciũ correlariũ. Missio nihilominꝰ q̄ Correla-
ad formalẽ sui significatõez includit notio rium 3.
nẽ. pz. qꝛ includit pcessum ab alia psona. p
diffinitõem: qꝛ est datio vl manifestatio p/
sone q̄ est ab alia. hoc aũt includit emana
tionẽ. ¶ Si dixeris ꝙ. b. Aug. dicat. iiij. de
tri. ca. ij. ꝙ pr̄ mittit filiũ. qꝛ ille est genitor:
⁊ ille genitus. q̄ videt ꝙ mitti sit ꝑncipalit
notionale. Rñ. ꝙ missio quo ad suuz ꝑncipa
le signatũ est eẽntiale: vt dicit scđz correla/
riũ. eo ꝙ effectũ iportat factũ in creatura. ⁊
illud ẽ eẽntie. sed tñ cõnotat notionẽ: vt di
ctũ est i tercio correlario. Et hoc vult Aug.
dicẽs filiũ eẽ missum: eo ꝙ ab alio est. pr̄ez
ꝟo nõ: quia nõ ab alio est. Et ita dicat ad
singula ꝯsimilia. Hoc de primo.

Quo ad secunduz

Quo ad scđz arti- culu ꝯclo

articulũ ẽ hec ꝯclusio ꝑma. Actiue mittere
ꝯuenit omib⁹ trib⁹ psonis ⁊ eaꝝ cuilibz. p
bat sic. Quicq̄d ꝑncipalit dicit effectũ i cre
atura: h ꝯuenit oĩb⁹ trib⁹ psonis: ⁊ eaꝝ cui
libet. Sz mittere ꝑncipalit dicit effectũ in
creatura. igit ⁊c. pz maior. qꝛ opa trinitatis
ad extra sũt idiuisa. ⁊ pz mior p articulũ p̄ce
dẽtẽ. ¶ Scđo sic. sola generatio ⁊ pcessio sẽ
ppa. missio aũt actiua: cũ dicat effectũ i cre
atura: nõ ẽ aliq̄d eoꝝ. igit. Pz maior p Da
ma. i diuis oĩa sũt idẽ pter illas duas pdu
ctões. Et minor pz. qꝛ missio licet ꝯnotz p
cessionẽ ad intra: nõ tñ ẽ illaꝝ aliqua. sz ꝑn
cipalit denotat effectũ pductũ i creatura vt
dictũ ẽ ¶ Scđa ꝯclusio. Nõ p̄t vna psona Cõclo 2.
mittere nisi oẽs tres mittãt. Patet. qꝛ effe/
ctum creatũ nequit vna facere sine altera.
mõ mittere dicit ꝑncipaliter effectum crea
tũ. quare ⁊c. ¶ Correlariũ. Qñcũqꝫ pr̄ filiũz Corre. 1
mittit: fili⁹ seipm mittit. pz p p̄cedẽtẽ ꝯclu/
siõz. qꝛ vna psonaꝝ nõ sine alta mittit imo
ñ nisi oẽs mittãt ¶ Scđz correlariũ. fili⁹ p̄t Corre. 2
mittere se. pz p p̄cedẽs. nã pr̄ p̄t mitter. imo
misit filiũ suũ: ad Gal. iiij. Et si pr̄ mittit:
ꝯseq̄ns ẽ ꝙ filius mittat: vt pz p p̄cedens.
¶ Terciũ correlariuz. Qñcũqꝫ patr mittit Corre. 3

filiū: spūssanctus mittit eundē. Patet ex p̄ma ↄclusiōe. filij ꝛ ex scd̄a. missio em̄ ē communis trib⁹. ꝛ hec est opinio mḡri di. p̄nti. ca.iiij. qui ad hoc allegat Aug.ij. de trini. ca.v. vbi hoc p̄bat verbis Esaie.xlviij. ca. sui libri: dicentis in p̄sona filij. Nunc misit dn̄s. s. pater: ꝛ spūs ei⁹. Et.ij. de trini. ca. v. dicit. mitti a p̄re filius absqꝫ spūsctō. nō potuit. qꝛ pater intelligit ip̄m misisse. nā ex femina eū fecit. qd̄ vtiqꝫ sine spūsctō fecisse nō dicit. Et ad hoc adducit magister plures auctoritates: hoc manifeste sonantes.

Obiectio ¶ Si dicat. In legatō e ordinata: missus recipit auctoritatē a mittente. Sed quicqd legatiōis in deo ē: hoc ordinatū est. ergo i q̄libet legatiōe: missus recipit auctoritatē a mittēte. Maior nota est. Minor est venerabilis Anselmi: ꝛ oīm sanctoꝝ doctoꝝ. Et tūc vlterius infert. ḡ cū p̄sona filij nō a seipsa recipiat auctoritatē. neqꝫ a spūsctō. quēadmodū nō a seipsa p̄cedit: nec a spūsctō. ideoqꝫ etiā nō seipsam mittit. nec spūssanctus ipsam mittit.

Confirmatur ¶ Cōfirmat. q̄ p̄sona filij: nō a seipsa habeat auctoritatē. qꝛ quicquid hꝫ: nascēdo accepit. ergo non a seipsa hꝫ auctoritatē. Sed q̄ nec a spūsctō. probat etiā. qꝛ sicut p̄sona p̄ducēs ꝛ nō producta: se hꝫ ad recipe auctoritatē: ita p̄sona p̄ducta. ꝛ nō producēs: se hꝫ ad dare auctoritatē. Sꝫ p̄sona p̄ducēs ꝛ nō p̄ducta p̄p̄ nō esse ab alia: a nulla recipit auctoritatē. ḡ etiā p̄sona producta ꝛ nō producēs: vt ē spūssanctus: nulli p̄sone dat auctoritatē. ¶ Itē btūs Aug.iiij. de tri. ca.xx. dicit. q̄ mittere: ꝛ mitti: habent esse in diuinis: ex producere ꝛ produci: sed nō cuilibet p̄sone cōpetit p̄ducere. ergo neqꝫ mittere: cuilibet cōueniet.

Pro solutione notādū ¶ Pro solutione istoꝝ: dicūt doctores nostri. q̄ mittere actiue pōt intelligi dupliciter. Uno mō p̄ncipaliter ꝛ auctoritatiue. Alio mō ↄmuniter ꝛ determiatiue. Primo mō mittere dicit ille: q̄ auctoritatē dat misso. Scd̄o mō oēs dicunt mittere qui talē missum destināt: ad vsum ꝛ executionē auctoritatis ei collate. ¶ Exemplū: vt si imperator daret alicui imp̄ialē p̄tatem exercendā in certa patria: iuxta decretū militū: ꝛ sapientū eiusdē patrie. ꝛ nō aliter. iste auctoritatiue mitteret ab imperatore: sed oēs milites ꝛ sapiētes eiusdē patrie: qui determināt casus i quib⁹ ille missus: aucte ei ↄcessa vti debeat: illū dicerent mittere determinatiue: qꝛ ad vsum opis ip̄m determinarēt. ¶ Sic etiā ē in diuinis. nā solū auctoritatiue dicitur mittere p̄sona vel p̄sone aliā p̄sonaꝫ: q̄ ab ea vel ab eis ē. vt pater filiū ꝛ spūmsanctū. ꝛ filius spūmsanctū. ꝛ pater ꝛ filius spiritūsanctū eundē. Nā p̄ncipaliter auctoritatē ab eis: vel a p̄sona p̄ducēte: p̄sona missa recipit: sed determiatiue. qꝛ op⁹ ad quod mittit: fit consilio ꝛ volūtate totius trinitatis. Nā ad extra (vt dictū ē) tota trinitas dicit mittere.

Ad formam ¶ Per hoc ad formā dicat. q̄ in missione diuina: missus recipit auctoritatē a mittēte: p̄ncipaliter ꝛ auctoritatiue. sed etiā mittit ab alijs p̄sonis. s. a seipsa vel a spiritusctō determinatiue. ¶ Et ad id tendunt ↄfirmatōes. p̄cedit em̄: q̄ filius nec a se nec a spūsancto auctoritatē habeat. ꝛ ideo nec a se: nec a spūsancto auctoritatiue mitti: sꝫ bn̄ determinatiue: vt dictū est. ¶ Per idem patet: quid dicendū sit ad auctoritatē beati Augustini. quia loquit de auctoritatiua missione.

Cōclusio.3. ¶ Iuxta qd̄ ponit tercia ↄclusio. q̄ missione auctētica vel auctoritatiua spiritussanctus nullā p̄sonam diuinā mittit. immo nec seipsam. Patꝫ. qꝛ nulli p̄sone diuine: neqꝫ sibi: auctoritatē tribuit. Naꝫ ab eo ē auctoritas ꝛ p̄tās: a quo p̄sona hꝫ esse. spūs aūt scūs nulli p̄sone dat esse. nec etiā sibijpsi. quare ꝛc.

Conclusio.4 ¶ Quarta ↄclusio. Etiaꝫ fili⁹ nō auctoritatiue seip̄m mittit. Ptꝫ. qꝛ nō ē a seipō. Hoc de scd̄o articulo.

Quo ad terciumē

Quo ad.3. ↄclusio i. ↄclusio hec. Sola p̄sona i diuinis: q̄ ē ab alia: pōt mitti. Patet ex diffinitiōe missionis. qꝛ missio est datio vel manifestatio p̄sone: q̄ est ab alia. igit q̄ nō est ab alia: nequit mitti.

Cōc.2 ¶ Secūda ↄclusio. Quelibet p̄sona q̄ est ab alia in diuis pōt mitti. Patꝫ qꝛ missionis diffinitio ei ↄuenit. vt patꝫ ex ea. quo ad oēs eius p̄tes.

Corelariū.1. ¶ Correlarie sequitur: q̄ pater i diuis: nō dicit mitti. p̄tꝫ p̄ cōclusionē p̄mā: qꝛ nō ab alio ē. Hoc correlariū ē btī Augustini.iiij. li. de tri. ca.xxiij. seu vltimo. Si p̄r dignat⁹ eēt assumere creaturā visibile: adhuc absurdissime diceret missus.

Corelariū.2. ¶ Correlariū scd̄m. tā fili⁹ qꝫ spūssctūs p̄t mitti. pꝫ ex ↄclusione scd̄a. Quia q̄libet eaꝝ ē ab alia: hꝫ quoqꝫ ab alia auctoritatē q̄ i creatura. effectū sibi congruū facere potest. Hoc de tercio.

Quo ad quartum

1 articulū incidūt q̄dā dubia. Primū. quia
ſm dicta idē mittit ſeipm: ⁊ ſic nō eſt diſtin
2 ctio neq̄ ordo inter mittentē ⁊ miſſū. ¶ Se
cundū: quare nō ęque bn̄ cuilibet pſonę cō
uenit mitti ſicut mittere. cum tamen actio
reciproca cuilibet cōuenit. vt intelligere ſe
⁊ intelligi a ſe. diligere ſe ⁊ diligi a ſe. et hu/
iuſmodi videt̃ eſſe actio miſſionis cum pſo
na: iuxta dicta in articulo p̄cedēte quę mit
tit ſeipam. pſertim q2 beatus Aug. dicit q̄r/
to de trini. ca. xxiiij. q̄ filius mitti dicit̃ ex eo
q̄ a cuiuſq̄ mente ex tempe pcipit̃. Modo
hoc adeo bn̄ competit patri. q2 etiā a men/
3 te pcipitur. ¶ Terciū. nūquid tota trinitas
poteſt mitti? Et videt̃ q̄ ſic. quia ſpūſſan/
ctus mittit̃. ⁊ ipe eſt eēntia: quę eſt trinitas.
quare ergo illa nō mitteret̃. Itē pcipitur il/
labi menti nō minus q̄z filius. qui (vt ante
4 dictū eſt) ex hoc dicit̃ mitti. ¶ Quarto: vtrū
tota trinitas poſſit mittere? Et q̄ nō: quia
miſſio pſonę dicit̃ eſſe ab illo a quo ē. Sed
nulla pſona a trinitate eſt: cū tota trinitas
5 nō generet nec generet̃. ¶ Quinto vtrū miſ/
ſio filij vel ſpūſſancti inuiſibilis ſit ſolū ſm
dona gratię gratū facientis? Et videt̃ q̄ nō.
q2 Rabanus dicit ſpm̄ſanctū datū eē ad
miraculoꝝ opatōem. ⁊ ita ſtabit abſq̄ gra/
tia gratū faciēte. ¶ Itē factus eſt ſpūs dn̄i
malus in Saul. pmi Regū. xix. Et poſtea
in eodē. Et factus ē etiā ſup eum ſpūs dn̄i
⁊ ambulauit ingrediēs et pphetabat: vſq̄
dū veniret in Naioth i ramatha. Idē vi
det̃ de filio. quia mitti dicit̃ quādo fit occul
toꝝ reuelatio. ⁊ illa pōteſt fieri phis genti/
6 libus. ¶ Sextum dubiū. vtꝝ ſm eadē do
na mittant̃ filius ⁊ ſpūſſanctus? Q, nō. q2
ipę pſonę dant̃ cū mittunt̃. vt determiāt ma
giſter in lra. Mō vna pſona nō eſt alia. er
go nō mittunt̃ ſm eadē dona. Scdo. q2 nō
ſm eadē viſibilia miſſi ſunt. Alter eīn i car/
ne. alius in igne: nube: vel columbę ſpecie
7 ¶ Septimū. vtrū poſſit ſpūſſanctus diui
8 ſim mitti abſq̄ ſuis donis ⁊ ecōtra? ¶ Octa
uū ⁊ vltimū: vtꝝ poſſit vna pſona mitti ſi/
Ad 1 ne alia. vel dari abſq̄ alia? ¶ Ad pmū di
cat̃. q̄ i miſſione auctoritatiua miſſio debet
eſſe inter diſtinctas pſonas. Sed in miſſi/
one determinatiua nō oportet. Sicut cum
vna cōmunitas mittit aliquē de ea exiſten
tem: auctoritatiua miſſio ē inter cōmunita
tem auctoritatē habentē: ⁊ pſonā miſſam.
Et determinatiua miſſio eſt pſonę a ſeipſa:
inquātū cū cōmunitate ſe mittit: ⁊ ſe deter/
minat ad executōem volūtatis mittentis.
¶ Ad ſecundū dicit̃. q̄ q2 mittere quo ad Ad 2
cōnotatū eſt notionale: denotās eē ab alio.
⁊ ideo quia pſona patris nō eſt ab alio: er
go ei nō conuenit mitti. Mittere autē po/
teſt: q2 habet auctoritatē. ¶ Ad rōnes in
cōtrariū. Licet mittere quādoq̄ dicat̃ reci/
proce: paſſiue tamē qn̄do auctoritatiue di
cit̃: nō dicit̃ reciproce. q2 eadē pſona nō ſe/
ipā mittit auctoritatiue. ſicut neq̄ eſt a ſe
ſed aliā mittit. Et ideo pſona que nō ē ab
alia: nō pōt dici mitti. ¶ Ad ſecundā: ad/
mitti nō ſufficit q̄ pſona a mente pcipiatur
niſi cū hoc ab alia ſit. ſeu ab alia eſſe eius
aliquo mō pcipiat̃. Ideo in eodē ca. de pa
tre dicit. Pater cū ex tempe a quoq̄ cogno
ſcit̃: ideo dicit̃ miſſus. Subdit cām. Non
em habet de quo ſit: aut ex q̄ pcedit. ¶ Ad Ad 3
terciu. Cū trinitas nō ſit ab alio: ipa nō pt
mitti: ſicut nec pater nec eſſentia. ¶ Ad rati
onē motā in ↄ̄trariū. Licet ſpūſſctus mitta
tur: nō tn̄ oē qđ ē ſpūſſctūs mittit̃. nō em
mittit̃ eēntia. ¶ Si obijciat̃. q̄ oīa i diuis
ſint idē: pter ingenerātōem: generatōem et
pceſſione. Mō talis miſſio nō videt̃ eē ali
quod iſtoꝝ. R̄ q̄ miſſio includit pceſſum
ab alio. ⁊ ſic nō ē ſimile de trinitate. ¶ Ad ſe/
cundū. nō ſufficit q̄ pcipit̃ eē pūs menti: niſi
cū hoc pcipiat̃ eē ab alio. vel ſit ſaltem ab
alio. vt dictū eſt. ¶ Ad quartū dubiū: q̄ to Ad 4
ta trinitas nō aliquā pſonā mittit aucto
ritatiue. eo q̄ nulla habet auctoritatē a to/
ta trinitate. ¶ Secundo dicat̃: q̄ tota trini
tas mittat determinatiue filiū vel ſpūſſan/
ctū. q2 determinatio ↄ̄ſilio volūtatis toti' tri
nitatis: nulla pſona effectū facit i creatura
¶ Ad rōem ↄ̄trariū. q̄ miſſio determinatiua
nō ſolū dicit̃ eē cui' a q̄ pſona ē. ſz cui' volūta
te fit. vel eſt miſſio. vel etiā effectiua ad quē
eſt miſſus. Nā dictū ē q̄ pſona ſeipam mit
tat. Itē q̄ fili' mittat̃ a ſpūſancto. ¶ Ad qn Ad 5
tū dubiū. Quidā dicūt q̄ fili' q̄ ē ſapiētia
pr̄is poſſit mitti: inq̄tū facit ſape. Et ſpūſ/
ſctūs dicit̃ mitti: inq̄tū dat dona pphetię
vel miraculoꝝ. ⁊ ſic vtriuſq̄ miſſio pōt eſſe
p dona gratię gratis datę abſq̄ grā gratū
faciēte. ¶ Alio mō fili' ſapiētia pr̄is mittit̃
inq̄tū ſapiētia dicit̃ a ſapore viuificante. ⁊
ſpūs inq̄tū ſctūs. ⁊ h̄ mō mittit̃ p grā gra
tū faciente. ¶ Sz hāc diſtinctōē rpbedit
Bonauētu. ⁊ bn̄. Quia du ſic dat̃ ſm illos
abſq̄ grā gratū faciēte: tūc vtiq̄ nō inhabi
tat: qualis q̄ē hęc miſſio. ¶ Secūdo. q2 ſic

possz dici: ꝙ etiā ī alijs gratis datꝫ mitterek
Et ꝫ ſm eū dupliciter intelligiẗ mitti filiuz
vel ſpiritū ſanctū: ſcz vel ſimpliciter vel quo
ad hoc. ¶ Datur aūt tūc ſimpliciter: qñ datur nō
ſolū quo ad vſuz. ſed quo ad fructū. qḋ cō
tingit ſolū p dona grē gratū facientis. Et ꝫ
ſic ſolū mittitur: ⁊ datur ſimpli filiuꝰ vel ſpūſan
ctꝰ. ¶ Scđo dicit datur ꝗ ad hoc. qñ nō ad
fructū ſz ad auxiliū ſeu ad aliquē vſuz aliq
dona dantur. qḋ ↄtingit cū donantur ſola dona
1 grē grat' datę. ¶ Ad 1oco in ↄtrariū dicit.
ꝙ Raban' nō vult p illa v̄ba ꝙ ↄceſſo ſpū
ſctō ad miraculoꝝ factoꝝ: ꝙ ſit datꝰ ſimplr
2 ſz ſolū ꝗ ad hoc quia ſic ſic abſqꝫ grā. ¶ Eodē
mō dicitur ad ſcđm ꝙ ſuit factꝰ ſup ſaul quo
ad h. nō ſimpliciter i Saul vel ad ſaul ſ. vt
ꝓphetaret cū alijs. ⁊ vt electꝰ Dauid ab eiꝰ
pſecutōe eo tpe liberaretur nō aūt fuit datus
ſimpliciter. ¶ Datur autem qñꝫ ꝓphetia: qꝛ
ſpūs datur ſimplr. put ī ea datur futuroꝝ cog
nitio ſm idoneitatē ſuſcipiētis: ⁊ ſm pieta
tē ei cōquētis. ſicut datꝰ fuit Zacharie Lu.j.
3 ¶ Ad tertiū dicit: ꝙ filiꝰ nō ſimpliciter dicit
mitti in omi reuelatione ſecretoꝝ. fit em̄ ſe
pe reuelatio p angeli miſſionē. Sed hoc di
ctū intelligit: ꝙ ſcz filius mittitur p reuelati
onē occultoꝝ in qua eſt illuſtratio aīę p grā
Ad 6 tiā. ¶ Ad ſextuz dubiū cum querit. vtꝫ eiſ
dem donis mittantur filius ⁊ ſpūſſctūs: Pri
mo dicendū ꝙ qtū ad data increata: de qui
bus fortaſſis nō querit: alij ſunt dati: ſic alię
ſūt pſonę datę. Sz qtū ad dona creata: de
qbꝫ videtur ꝑncipaliter qri: ꝑmo ꝑmittit p fun
damēto: ꝙ ī miſſiōe inuiſibili eſt illoꝝ donoꝝ
collatio. i qbꝫ ē manifeſtatio ⁊ inhabitatio
pſonę miſſę. Et de illis poſſumus loq̄ ſimpli
citer. i. vel qtū ad illoꝝ radicē. vel qtū ad
habitū. vel qtū ad actꝰ cōſequētē. ¶ Quo
ꝑmiſſo dicit: ꝙ qꝛ vna eſt grā gratū faciēs
p quā inhabitat filius ⁊ ſpūſſctūs. ꝙ ſic ea
dē dona i radice dantur ⁊ mittuntur. ¶ Sz ꝗ ad
habitū: aliq ſūt habitꝰ pure affectiui. qdā
pure cognitiui vt ſcīa. qdā medij. In habi
tibꝫ affectiuis datur vel mittit ſpūſſctūs. quia
hmōi dona approprianiur ei. In habitibꝫ pu
re cognitiuis nō ꝓpe datur vel mittitur ſpūſſan
ctꝰ. qꝛ illi ſtare pnt abſqꝫ grā gratū faciēte.
Sz i habitibꝫ pti affectiuis ⁊ pti cogniti
uis: vt i ſapia ſapida ſcīa ſcđm dulcedīs ſm
diuerſa dicunt ſil mitti ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs. Nā
vt cognitiui ducūt in cognitiōem verbi. vt
affectiui in manifeſtatioz ſpūſſancti. ¶ Si
ſo loquamur quo ad actꝰ ↄſequētes: ſiquis

mittit illuminatōe intellectus. ⁊ ſpūſſctūs
inflāmatōe affectꝰ. ⁊ ſic quo ad hec mittūt
alijs ⁊ alijs donis. Sz qm̄ iſta ī rādice cha
ritatis ↄiūcta ſunt: ideo eiſdē donis dicunt
mitti filius ⁊ ſpūſſanctus. ¶ Ad motiua in
ↄtrariū dicit. Ad ꝑmū: ꝙ pſonę diuī ſūnt 1
diuerſa dona increata. vt dictū ē. ¶ Ad.2. 2
ꝙ nō ſit ſilr ī miſſiōe ſenſibili: de qua dicet ī
tertio: reſpectu filij. ⁊ de miſſione inuiſibili.
Nō em̄ ita vnita ⁊ ↄnexa ſenſibilia ſunt ſi
gna exteriora: in quibꝫ pnt apparere: ſicut
dona interiora. ¶ Ad ſeptimū dubiū dica Ad 7
tur. ꝙ ſpūſſanctus nō datur abſqꝫ ſuis donis
creatis ſm legē currentē vel ordinatā. Pz.
qꝛ ſpūſſctūs inhabitat eū ad quē mittitur. et
nō inhabitat abſqꝫ charitate creata actua
li: vt ī vtētibꝫ rōe. vel habitualiter vt ī puulis
baptiſatis. Vñ ad Ro. v. Charitas dei dif
fuſa eſt in cordibꝫ noſtris p ſpūſanctū qui
datꝰ ē nobis. ¶ Scđo dicit ꝙ ſm potentiā Dicit 2
dei abſolutā poſſit dari ſpūſſctūs abſqꝫ do
no ſuo creato aīę. Pōt em̄ approbare aīaz
ad eternā vitā. ⁊ eā īhabitare de nouo: ſine h
ꝙ aliqḋ donū creatū ei infundat. qꝛ vtrūqꝫ h
donū deꝰ libere infūdit. ¶ Tercio dicit. ꝙ eti Dicit 3
am ſit poſſibile de potētia abſoluta dari do
na: ⁊ nō dari ſpūſanctū. Pz. qꝛ de potētia
dei abſoluta ſtaret ꝙ charitatē daret: et tñ
nō īhabitaret aīaz: approbādo eā ad vitā
eternā. qꝛ h libere facit. pōt ꝫ dare donū crea
tū: ⁊ nō dare ſeipm. Pōt etiā dare ſeipſum
abſqꝫ dono creato. ¶ Ad octauū dubium. Ad 8
vtrū vna pſona poſſit dari ſine alia. Patꝫ
ꝑmo: ꝙ vna poſſit mitti alicui: licꝫ nō quę
libet mittatur ei. Patꝫ. qꝛ pater nūqꝫ mittit.
¶ Scđo pz. ꝙ nunqꝫ vna pſona alicui mit
tatur miſſione inuiſibili: quin ei omēs dentur
ſiue qn omēs ad eū veniāt. qꝛ nūqꝫ aliquā
eaꝝ mittit ſine grā gratū faciente. Nō in
quo eſt grā in eodē ſunt omēs pſonę. iuxta
illud Johis. xiiij. Siquis diligit me: ſmo
nē meū ſeruabit. ⁊ pr̄ meus diliget eū: ⁊ ad
eū veniemus ⁊c. Itē inſepabiles ſunt ꝗ ad
eē: ⁊ quo ad opari ad extra. ſūt em̄ vna eēn
tia. ideoqꝫ dixit. Ego i patre ⁊c. ¶ Forte di
ces: quō omēs veniūt: et tñ nō omēs mit
tuntur: Reſpōdetur facile. qꝛ miſſio (vt dictuz
eſt dicit emanatōez ab alia. quā aduētus
vel datio nō importat. Pōt em̄ pater da
re ſeipm creaturę rōnali ex ſua liberalitate.
⁊ ſic venire ad eā. mitti aūt nō poteſt. ¶ Ex Contra 1
dictis pz volenti cōſiderare. ꝙ de hac ma
teria iſtę ꝓpoſitiōes ſunt ſemp falſę. Patet

mittit seipm̄. eē̃tia mittit seipam. trinitas
mittit seipam. filius mittit patrē. spūssan/
ctus mittit patrē. Sic em̄ nullo modo pos/
sunt mitti: nec auctoritatiue nec determina
Correla tiue. q2 nō sunt ab alio. ¶ Scd̄o parz. ꝙ hę
num 2. sunt omino verę. Pr̄ mittit filiū. filius mit
tit spm̄sanctū. q2 illę sūt verę auctoritatiue
7 determiatiue. ¶ Sed istę. s. fili⁹ mittit seip
suz. spūsctūs mittit seipm̄. spūsctūs mittit
filiū auctoritatiue: sunt falsę: s3 determiatiue
sunt verę. Et eodē mō videt mihi de istis:
eē̃tia mittit filiū vel spm̄sanctū. vel trini/
tas mittit filiū vel spm̄sanctū. determinati
ue em̄ verę videnł. q̄a tota trinitas sua vo/
luntate determinat ad missionē temporalē.
¶ Sed auctoritatiuę videnł falsę. cū trini/
tas vel eē̃tia nullam psonam pducant. 7
ideo auctoritatiue nō mittūt. Hoc de q̄rto
Ad 1 rōz articulo. ¶ Ad rōes pncipales. Ad pmaz
pncipalē ꝯ suppositū. negeł ancedēs. 7 ad pbatōz di
cał. ꝙ angel⁹ mitti neq̄t ppē nisi p aliqualē
sui mutatōem. quę assistētib⁹ nō ꝯuenit p/
pter dignitatē. Persone aūt diuię cū vbiq3
sint: mitti nō pnt p mutatōz: s3 p illapsum
gratuitū: vel noui effect⁹ opatōz 7 māifesta
tiōz. 7 h̄ bonitati diuinę ꝯuenit ex imēsita/
te suę pietatis. Hmōi etiā effect⁹ respectu q̄
rū dicunł mitti: sunt imediate ab ipsis. 7 io
nullam dicūt impfectōem in psona missa.
¶ Dicał etiam ꝙ angeli supiores agūt circa
nos: illuminando inferiores q̄ immediate
agūt circa nos. 7 respectu taliū effectuuz q̄s
p se agūt circa nos p causas medias: nō di
Ad 2 cunł ad nos mitti. ¶ Ad scd̄m. negeł añce/
dēs. Et ad pbatōem ꝯcedił ꝙ christus obe
dit patri nō nisi s̄m ꝙ homo. q2 obedientia
iferioritatē importat. sed missio nō dicit in
ferioritatē: sed emanatōz psonę missę a mit
tente: si sit missio auctoritatiua: quę ema/
Ad 3 natio nullam inferioritatē importat. ¶ Ad
terciā. Illud quod vbiq3 est non pōt mitti
p loci mutatiōez. quia hoc diuinis psonis
maxime derogaret. sed bn̄ p noui effect⁹ ma
Ad ꝯfir. nifestatōem: vel mētis illapsum. ¶ Ad con
firmatiōem dicał. Hieronymus loquił de
missione corpalis creaturę. quę nō pōt mit
ti nisi p sepatōem a mittēte p motū localē.
Ad 4 Et de illa nō ē ad pīms. ¶ Ad q̄rtaz: ꝯcesso
añcedēte negeł ꝯñtia. Ad pbatiōz. ꝯcedał
ꝙ sint equales. sed illa quę nō ē ab alia nō
mittił vt dictū est. eo ꝙ missio i formali si/
Ad 5 gnificatōe denotat emanatōem. ¶ Ad qui/
tā. p3 ex vltima dubitatōne. Cuicunq3 em̄
mittił vna psona ad illū veniūt oēs. nō tn̄
omes mittunł: quia nō omes sunt ab alio.
¶ Ad ratōes arguētes ꝯtra quęsitū. Ad p/ Ad 1 ꝯ
mā: ꝯcesso añcedēte negeł ꝯsequētia. Et ad q̄situ.
pbatōem dicał: ꝙ nō sit simile. q2 i missiōe
determiatiua sufficit: ꝙ psona quę mittił sit
ab alia. 7 ꝙ alia psona sua volūtate coopeł
ad id ad qd̄ fit missio a missione auctorita
tiua. Nō hoc filio ꝯuenit respectu spūssā/
cti passiue. 7 ideo ab eo mittił. Pater autē
q2 ab alio nō est: nullo mō dicił mitti ¶ Ad Ad 2
secundā negeł añcedēs. Et ad pbatōez di
cał. ꝙ btūs Aug. loquił ibi de missione au/
ctoritatiua. Et h̄ mō fili⁹ nō mittił a spūsā/
cto. ¶ Ad terciā m̄. ꝙ psona q̄ nō est ab alia Ad 3
nō pōt se mittere. q2 (vt dictū ē) missio psup
ponit notiōale i suo ꝯnotato. ¶ Scd̄o ꝙ p
sona q̄ est ab alia nō pōt se mittere auctori
tatiue ¶ Tercio: ꝙ bn̄ determinatiue se mit/
tere pt: vt dictū ē. 7 ꝯtra h̄ nō arguit ratio.
¶ Ad scd̄az pbatiōez. ꝙ mgr̄ vult ꝙ hoīes Ad 2 p/
nequeūt dare spm̄scm̄ auctoritatiue: q2 ab batōz
eis nō pcedit. Nec determiatiue: q2 nō est i
eoz ptāte vt ad aliquē veniat spūssanctus
¶ Secus ē de spūsctō vel de patre. nō em̄ au
ctoritatiue pōt se mittere: eo ꝙ a se nō pce/
dat. sed pōt p2 bn̄ se dare gratuite: vel etiā
spūssanctus. q2 ipse est in sua ptāte. Pōt
em̄ se dare cui vult. q2 spūs vbi vult spirat
Joh. iij. Pōt etiaz eodē mō psona q̄ est ab
alio determiatiue se mittere. ¶ Ad terciā. ꝙ Ad 3
missio passiua ponit exitū a mittēte: illo. s.
a quo ē auctoritatiue p emanatōem. s3 mis
sio determiatiua nō: vt dictū ē. ¶ Ad quar/ Ad 4
tā pbatōz añcedētis. ꝙ nulla psona sit a se
sed bn̄ dał a se. vel mittił a se psona quę est
ab alia. Nec hoc ē ponere distinctōez eius
dem ad seipm̄. put p3 ex dictis. Ratō post
oppositū auctoritate magistri est p dictis.
Hoc de questione.

Queritur de/
cionono circa di. xvj. vtr3 spūs
sctūs illas spēs i q̄b⁹ visibilił
missus ē in suppositi vnitatē assumpserit.
Quę supponit spm̄scm̄ visibilił missū: 7 q̄
rit. vtr3 spēs i q̄b⁹ missus ē: i suppositi sui as
sūpserit vnitatē. ¶ Cōtra pmū. s. suppositū Contra
arguił sic. Spūsctūs i oi creatura visibili supposi/
sp̄ ē eodē mō. g̃ nūq3 visibilił mittił. ꝯñtia tum ar/
pbał. q2 psona d2 mitti s̄m ꝙ i creatura īce guit 1
pit eē aliq̄ mō: q̄ i ea antea nō erat. Añs p3

q: i creatura visibili irrōnali nō videt spūs/
sctūs eē aliť q̄ p p̄ntiā: eēntiā ꝛ potentiā. ꝛ
illis modis in qualibet tali est: nō vno tpe
Scd̄o sic. plus q̄ī alio. ¶ Secundo. Si missio visibi/
lis fieret psone spūssancti: hoc potissime fie
ret qn̄ in visibili creatura manifestaret eius
p̄sentia vt sanctificatiua creature. Sed nō
sic est missio spūsscti. igiť ꝛc̄. Patz maior p
mgr̄m in lr̄a. Minor pꝫ. q: in sacramentis
signaľ gr̄a spūssancti: ꝛ tamē in eis nō dicit
esse missio. ¶ Secūdo q: pater auditus est
p̄ns in voce: vt pꝫ Mat. iij. ꝛ Joh. iij. ꝛ tn̄
s̄m btm̄ Aug. nunq̄ꝫ diceť sensibiliter mis/
Tercio sic. sus. ¶ Tercio. nihil fit frustra. sꝫ visibilis vi
sio eēt frustra. ģ nō erit ponēda. Ptꝫ maior
p phm. iij. de aia. Ptꝫ minor. q: inuisibilis
ad oīa sufficit. Sufficit eī reuocare creatu/
raꝫ a terrenis ad celestia. ad q̄d s̄m Ansel.
Pꝫ n̄ sic ꝯgruēter appue/rit. p̄ncipaliť fit missio. ¶ Cōtra scd̄m videt in
cōgruēter facta: immo q̄ fieri nō debuit in il
lis speciebꝫ. Quia cū mittiť spūs ad mani/
festatiōeꝫ: debet apparere in creaturis magꝭ
nobilibꝫ. Sed manifestū ē q̄ stelle sunt no
biliores q̄ꝫ ignis vel nubes: i quibꝫ diciť ap
paruisse. ģ debuit apparuisse i illis. Pꝫ ma
ior. q: magis nobilis magis repn̄taret bo/
Scd̄o sic nitatē. vt pꝫ minor de se. ¶ Scd̄o. creature i
quibꝫ apparuit nō significabāt p̄ntiā spūs
sancti. ģ nō apparuit: nec mittebať in illis.
Tenet ꝯsequētia: q: ad h̄ fit missio. vt ma/
nifestaret spūs p̄sens ad sanctificandū. pꝫ
an̄cedēs. q: creatura h̄ non significabat na
turaliter. cū nūc talia etiā si apparerēt non
significaret. Nec ad placitu: q: nō ab aliq̄
imponebanť ad sic significandū. ¶ Ad q̄si/
Ad q̄situ̅ arguitur i tū arguit sic. Sicut se hꝫ missio filij ad car
nē sic se habebit missio spūsscti ad illas spe/
cies i quibꝫ apparuit. Sꝫ missio filij i car/
nē fuit: assumēdo carnē i vnitatē suppositi.
igiť ꝛc̄. Pꝫ maior. q: vtraqꝫ ē missio visibiľ
psone. ģ sicut vni᷒ ipsa⁹ visibilis se hꝫ ad p/
sonā ꝫ missam: ita ꝛ alia. Pꝫ minor p illud
Scd̄o sic Joh. j. Et v̄bū caro factū ē. ¶ Scd̄o. Quia
vel ille creature erāt vere creature vľ non.
Si nō: ģ fuissent ficte tm̄. quod nō decet ꝫ
sp̄m veritatis Joh. xv. Si sic: vel erāt diui
ficate. ꝛ tū sic: habeť p̄positum q̄ fuerint as
sumpte. Si nō: sic nō plus fuissent signuꝫ
p̄ntie spūsscti q̄ꝫ q̄libet alia creatura. ¶ Sꝫ
i oppositū suppositoꝝ ē mgr̄ dist. p̄nti. xvi.
In oppositū quesiti silr: ca. iiij. Et arguiť
sic. ¶ Si illa i suppositi vnitate assūpta es/
sent: sic spūsſctūs fuissꝫ ligue ignee: fuissꝫ co

lūba: ꝛ sic de alijs. Falsitas ꝯn̄tis ptꝫ. q: sic
fili⁹ dr̄ mior p̄re: s̄m q̄ fili⁹ hō ē: vt vult. b.
Aug. j. de tri. ꝛ docet mgr̄ i di. p̄nti. ca. v. ita
etiā spūssctūs diceret mior p̄re s̄m q̄ colū/
ba eadē rōne. Hoc aūt nusq̄ꝫ legiť. ioqꝫ hās
serere eēt temerariū. Vn̄ b. Aug. ij. de tri. ca.
vj. Nusq̄ꝫ sc̄ptū est q̄ deus p̄r sit maior spū
sctō. vel spūssctūs minor deo p̄re. Et pꝫ cō/
sequētia. Eadē rō eēt d̄ colūba si assumpta
eēt: q̄ ē de assumpta hūanitate: vt vult. b.
Aug. ij. li. de tri. ca. v. quē etiā mgr̄ assumit
di. p̄senti. ca. iiij.

In hac questione

erunt. iiij. articuli. In p̄mo videbiť de p̄mo
supposito. an vicꝫ spūssctūs sit visibiliť mis
sus. ꝛ q̄d sit missio visibil. ¶ Scd̄o de scd̄o.
i quibꝫ speciebꝫ missus sit. ¶ Et tcio de q̄sito
an ille sp̄es fuerint assūpte i vnitatē supposi
ti. ¶ Quarto aūt mouebunť dubia circa di
cta. ¶ Quantū ad p̄mū sciendū est. q̄ mis/ De. p̄mo sciendū.
sio visibilis p̄supponit inuisibilē. Vn̄ oīa
que ad inuisibilē missionē requirunť: etiaꝫ
requirunť ad visibilē. ꝛ cum hoc aliquid vl
tra: vicꝫ q̄ manifestatio spūs fiat i signo vi
sibili. ¶ Cum itaqꝫ dictū sit q̄ missio inuisi/
bilis dicat emanatōem psone misse: sancti
ficationē ꝛ inhabitatōem psone cui fit mis
sio. ꝛ manifestatōem seu apparitōem perso
ne misse. ideoqꝫ oīa hec ad visibilē etiam
missionem requirunt: sed nō sufficiūt. vltra
eīm requiriť q̄ hec fiant i signo visibili: aut
potius sensibili. Capitur eīm visibile large
in p̄senti. vt se extendat ad oē cognoscibi
le p sensuꝫ. ¶ Ex hoc missio visibilis potest
sic describi. est destinatio diuine psone sub
signo visibili: apto manifestare aliquo mō
emanationē psone que mittiť: ꝛ sanctifica/
tionē eius ad quē mittitur. Unde (vt dictū
est) missio visibilis tria dicit: que exp̄mit p̄/
sens descp̄tio. s. psone misse eternā emanati
onē: ꝛ psone cui mittitur internā sanctifica/
tionem. ꝛ vtriusqꝫ. s. emanatiōis ꝛ sanctifi/
cationis externā apparitioneꝫ. que oīa hec
descriptio exprimit. vt apte patet intuenti.
¶ Correlarie sequitur: q̄ sicut pater nequit Corel.
mitti inuisibiliter: sic neqꝫ visibiliter: eo q̄
nō emanat ab alio. Patet ex descriptione.
¶ Nō tamen est negandū quin pater pos/
sit apparere in signo visibili seu sensibili.
Sed manifestatio sola etiā cū signo sctifi
catōis nō sufficit ad missionē: vt dictū est.

Corre. 2 Scd̄m correlariū.filiꝰ ꝛ spūsſctūs pn̄t visi/
biliť mitti.pꝫ:qꝛ oēs diffinitōis ꝑticlę pn̄c
cis ꝯpetere.vt pꝫ intuēti.Vn̄ ab alio ema/
nāt.ꝛ filius ī carne appuit visibilis:ad Ga
la.iiij.Misit deus filiū suū factū ex mulie/
re ꝛc.Spūsſctūs ī signis:vt statim dicetur
¶Ver de missiōe filij visibili ꝑtinet ad ter/
Cōclō ciū libꝝ.ideoqꝫ de ea nō plꝰ ad pn̄s.¶Qui
bus p̄missis sit ꝯclusio respōsalis. Spūsſā
ctus fuit visibiliter missus.pꝫ.qꝛ missus fu
it ī spē colūbę sup christū:vt dicit Mat.iij.
Lu.iij. ꝛ Joh.j. Itē missus aplīs ī linguis
igneis Act.ij. Hoc de p̄mo.

De 2.ar/
ti.nō 1.

Quātum ad secun

dū ē sciendū.ꝙ ī sacra scꝑtura spūssanctꝰ in
1 q̄druplici specie legiť visibiliť missus.Pri/
mo ī specie colūbę sup dn̄m baptizatuꝫ:vt
2 habeť Mat.iij.Luc.iij.ꝛ Joh.j.¶Scd̄o
missus est ī nube lucida obumbrante discī
pulos sup dn̄m trāsfiguratū.de quo Mat.
3 xvij.hę factę sunt an̄ passionem dn̄i.¶Ter
cio missus est post resurrectōem in flatu:cū
dixerat.Accipite spūmsanctū:quoꝝ remi/
seritis pctā ꝛc.Joh.xx.quia insufflauit sen
4 sibiliter in eos.¶Et quarto missus ē aplīs
ī linguis igneis post dn̄i ascensionē:vt ha
Nō 2 bet Act.ij.¶Scd̄o notādū.ꝙ doctores no/
stri harꝝ sensibiliū apparentiaꝝ factarū in
his creaturis ꝯgruentiā assignāt ex causꝫ fi
1 nalibꝫ.¶Apparuit em̄ ī specie columbę su/
per dn̄m baptizatū.ad designādū ꝙ bapti
zatus retinere debeat vitę innocentiā ꝛ sim
plicitatē columbinā:quā dn̄s baptizatꝭ cō
fert ī baptismo cū spūsctō.iōqꝫ ī colūbę spe/
2 cie sup eū requieuit spūsſctūs.¶Scd̄o ī nu
be lucida sup dn̄m transfiguratū.vt glorię
dotes designenť.s.claritas ꝛ subtilitas sperā/
dę in futura vita a christo:qui eas meruit
humiliādo semetip̄m vsqꝫ ad mortē crucis
nō solū sibi.sed etiā fidelibꝫ suis vniuersis
illas daturo cū sancto spū.quo em̄ hic gra
tiā dederit ī futuro dabit gloriā.qꝛ gratiā ꝛ
3 gloriā dabit dn̄s:ait Dauid.¶Tercio ap
paruit in flatu diuinā exprimēte virtutem
datā a christo ꝛ spūsancto discipulis.qua
demonis ptātes poterāt in credētibꝫ extin/
guere:peccata remittēdo.ꝛ cęlū apire crede/
re volentibꝫ ꝛ penitentiā agentibꝫ.Vn̄ di/
ctū ē eis.Accipite spm̄sanctū:quoꝝ remise
4 ritis pctā remittunť eis.¶Et post ascēsionē
apparuit in linguis igneis.ad designandū
ꝙ apostoli deberēt eē in charitate feruidi.ī ver
bis ꝓflui:totū mundū ad fidē dn̄i instruē/
do.qꝛ ī oēm terrā exiturus erat sermo eoꝝ.
¶Quibꝫ p̄missis ē hęc ꝯclusio respōsaľ.Cō Conclo
gruēter in his spēbꝫ missus est spūssanctus.
Patet qꝛ ī singulis ipo signo quo appuit:
edocuit mētis eleuatōem ꝛ ꝓparatōem ad
habitatōem diuinitatis ꝯsequēdā.igľ cō
gruēter.Cōseq̄ntia nota ē ꝛ ans pꝫ ex dictꝭ
ī pcedēti notabili.Hoc de scd̄o articulo.

Quantuꝫ ad terci/

Quoad 3.arti.cō clusio

um articulū ē ꝯclusio respōsaľ.ꝙ hmōi spe
cies ī quibꝫ visibilis missio spūsſcti appuit
nō ī vnitatē suppositi spūsſcti assūptę sunt:
nec fuerūt.Pꝫ ex rōne post oppositū.ꝛ ex
auctoritate beati Aug.facta in lrā ca.iiij.p
sentis distinctōis.Dicit aūt beatꝰ Aug.li.
ij.de tri.ca.v.Nō sic assumpta ē creatura in
qua appuit spūsſctūs sicut assumpta est ca
ro illa ꝛ humana forma ex ỽgine Maria.
Nō em̄ colūbā:vel illū flatū.vel illū ignē
beatificauit.sibiqꝫ in vnitatem ꝑsonę con
iunxit in ęternū.Scd̄o.qꝛ ad nihilū fuissꝫ pbaľ.a
vtile.cū illę creaturę nō sint capaces gratię
ꝙ frustra hypostatice vnirenť.¶Tercio.qꝛ
nusqꝫ hoc legiť factū vľ dictū ī scꝑtura sctā
vel a doctoribꝫ sctīs.Hoc ꝙ asserere:ꝙ.s.sic
assumptę sint a spūsctō spēs illę ē temerari/
um:ꝙ nō ē asserēdū.Cōseq̄ntia nota.et an̄/
cedēs ꝙ ad oēs suas ꝑtes pꝫ.nusqꝫ em̄ legi/
mus ꝙ spūsſctūs sit vel fuerit colūba vľ nu
bes.ꝛ ita ī alijs.Hoc de tercio articulo.

Quoad 4.ar.du bia.9.

Quo ad quartum

articulū dubia sunt hęc:Primū.ad q̄d vti
lis fuerit visibiľ missio¶Scd̄m:quō p hęc
signa significauit:cū tn̄ hmōi sig̃ nō videať
naturaliť significatiua neqꝫ ex impositiōe.
¶Terciū.vtꝝ ꝑsonę q̄bꝫ facta ē intellexerit
mysteria importata p visibilē creaturam.
¶Quartū.vtꝝ ꝯgruū fuerit ꝙ fieret mulie
ribꝫ.¶Quītū.vtꝝ visibiľ missio ī līguis sp
officiū p̄dicatōis significauerit:ꝛ grē redū/
dātiā ī alios.¶Sextū.q̄re nō fiebat ī alijs
signis.¶Septimū.vtꝝ fiebat ī lege antiq̄
ꝛ q̄re nō mō fiat.¶Octauū.vtꝝ spēs illę ī
quibꝫ fiebat visibiľ manifestatio:facta fue
rit īmediate a deo vel ab angeľ.¶Nonum Ad q̄d
vtꝝ fuerit ꝑ talia q̄lia apparuerāt.¶Ad vtil fuit
p̄mū istorū dicaľ.Missio spūssancti sensi/ visibilis missio

bilis dupliciter facta fuit in p̄mo statu ec/
clesie christiane. Uno mō specialiter. et ta/
les modos exp̄mit scriptura quattuor: i se/
cundo articulo enumeratos. Et illi fuerūt
vtiles ad illos fines significandos exp̄ssos
in eodē articulo. ꝛ spēaliter ad hoc: vt signo
significaretur apostolis sensibili ꝛ discipu/
lis quid agere deberēt. vt in columbe spēe
quibꝫ dictum est vt essent simplices sicut co
lumbe: Matth. x. Quid sperare deberēt: vt
in nube. ꝛ quomō proximum reducere debe/
rēt peccatorꝫ remissiōe. vt i flatu ¶ Alio mō
ꝯmuniter dabat spūsanctūs. s. i dono lingua
rū. Nam in p̄mitiua ecclesia omes fideles
signo sensibili recipiebant spūmsanctū. iux
ta illud Act. x. Adhuc loquēte Petro: ceci
dit spūssanctus sup omes qui audiebāt ve/
bū: ꝛ loquebant linguis. Uñ obstupuerūt
ex circūcisione fideles: q̄ venerāt cū Petro
q: ꝛ in natiōes gratia spūssancti effusa ē. au
diebat eni illos loquētes linguis ꝛ magni/
ficantes deū. ¶ Et samaritani p impositiōem
manuū apostolorꝫ recipiebāt spm̄scm̄ visi
biliter: vt dicit glo. sup illud Act. viij. nōdū
i quēq̄ illorū venerat. sed baptizati tm̄mō
erāt i noīe dn̄i Jesu. dicit glo. visibili signo
ꝛ hūc accipiebāt impositiōe manuū aplorꝫ.
vñ Simon magus hoc vidit. ideo q̄ pro/
misit pecuniā ꝛc. ibidem. ¶ Hec vtilis fuit
ad distinctiōem fideliū ab infidelibꝫ. ꝛ vt i
p̄mitiua ecclesia ex tāto dono quod sensi/
biliter videbant dari credentibꝫ: prouoca
rētur ad fidē. sicut apostolus dicit p̄me ad
Cori. xij. Unicuiq̄ dat manifestatio spūs
ad salutē ¶ Ad scōm dubiū. q spūssanctus
signauit his signis mentē interius inspirā/
do ad intelligendū: quid eis significaret. vt
p columbā innocentiā vite. ꝛ claritatē illu/
minatiōis fidei: ac simplicitatē bonā: que i
columbe ꝓprietatibꝫ exp̄mit. Primū: q: mi/
tia sunt aialia. Scōm q: claros hñt oculos
Tertiū q: nulla ē i eis duplicitas ꝛc. i alqs
¶ Non aūt luciunā illo signo manifestauit
amplectēdā. q: nō colūba luxuriosa sit. vñ
a colēdo ꝯiugē suā dicta ē colūba. sicut i vi/
sionibꝫ alijs spūssanct9 exp̄mit: quid p ostē
sam re significauit. ¶ Ad tertiā dubitatio/
nē quod verisimile est esse. Uerūtamē aliq̄
psone q̄ sic plus fuerāt illuminate ꝓfundi9.
ꝛ alie min9 pfunde sicut eandē textū sacre
scripture aliq̄ pfundi9: aliq̄ vō min9 pfunde
intelligūt. Et breuit. sic recte: sic spūssanct9
voluit illas psonas inci9 illustrare. vñ donū i
linguis credibile ē aplos pfūdi9 q̄ alios itel
lexisse. ꝛ etiā ipos nō omes equaliter. sed p
ut spūssctūs dabat eloqui illis. distribuēs
singulis prout vult. ¶ Ad quartū. q signū di
stinctiuū ꝯmune cognitum fuit ita mulie/
ribꝫ dargiri sicut viris. quia fideles erāt vt
viri. Sed signa specialia ad docendū pro/
ximos (cum eis nō sit pmissum publice do/
cere) ad hunc finem nō recipiebant: sed ad
ostendendā plenitudinē dilectionis circa
eas sicut circa viros: ad alios fines recipie
bāt. Unde virgo mater et cetere mulieres:
visibiliter recepisse spm̄sanctū credunt cum
apostolis in cenaculo in die penthecostes.
Et Actuū. x. dicit spūssanctus cecidisse sup
omes qui audierūt verbū. Sed de virgine
matre rationabilissimum fuit: licet publice
nō docebat: magistra tamen fuit euangeli/
starꝫ: ꝛ magna magistra. licet nō predicaue
rit publice. Ut tamen legit in vita ei9: mul
tos ipa ꝯuertit ¶ Ad quintū dubiū. Spe
cialis missio facta in die penthecostes: etiā
ꝯsequēter ad p̄ces apostolorꝫ in doctores: si
gnabat in viris gratie redundantiā. ꝛ offi/
ciū doctrine in alijs. Generale aūt donū lin
guarꝫ nō. q: multi fideles spūmsanctū visi
biliter receperūt: etiā viri qui nō erant insti
tuti epi: vel p̄sbri vel doctores ad predicā/
dū: et quo omibꝫ fidelibꝫ dabat tūc spūssan
ct9 visibilit. s. i linguis igneis: quorū multi
verisili erāt mechanici vl agricole. ¶ Ad sex
tū dubiū dicat pbabiliter: iuxta dicta in se
cūdo articulo: q in his quattuor signis da
tus est principaliter. q: statui ecclesie mili/
tātis maxime conueniūt: vt in columbe spe
cie. vt qualitatē vite exprimat. In nube ve
sperāda doceat. In flatu: vt creatoris op9 in
nuat. Et in linguis igneis: vt platorꝫ ardo
rē ad deum: ꝛ doctrinā ad proximū pandat
Signū etiā distinctiuū congruum fuit donū
linguarꝫ. vt iuxta doctrinam apostoli parati
eēnt vnicuiq̄ pōscēti reddere rōem de ea q̄ i
eis est fide. ¶ In terribilibꝫ signis non de/
buit mitti ne terreret: sꝫ amabilibꝫ vt mul
ceret. aduocando fideles ad legem amoris.
¶ Ad septimū. q missio inuisibilis facta ē
patribꝫ veteris testamēti. patet. q: Moysi
cui facie ad faciē loquebat dn̄s: p angelum
tñ vt ꝯmuniter ꝛcet. ꝛ Abrae: i quibꝫ fuit
plenitudo grē: nō minor q̄ in sero Johāne
vt dicit beatus Aug. de Abraā: in li. de bo
no cōiugali. q celibatus baptiste nō pfert
nuptijs Abrae. Illis facta est missio inuisi

Marginal notes:

Quō hmōi sig fuit signi ficatiua.

Utrū fu ent psō/ nis cog/ nita fca/ sio ista.

Utrū eti azꝯgrue mulieribꝫ facta sit.

Utrū mis sio in lin guis sp idē signi rit.

Quare nō alijs signis fi ebat.

Utrū et az facta sit i lege antiqua

dsl.is: τ alijs hmōi patribꝫ: vt Esaie τ alijs
ꝓphetis. Et Helyas legit habuisse dupli
cē spm̄. iiij. Re. ij. ¶ Scđo dicit: ꝙ ea non
fuit facta visibil' alicuiꝰ psone. Qꝫ nō filij:
manifestū ē qꝛ illa facta ē i carne cū lege no
ua. Sꝫ ꝙ nō spūsctī patꝫ. qꝛ licꝫ visibiles
habuerit appitiōes: vt Abraā Gen̄. xviij.
tres vidit τ vnū adorauit. Et Moysi ap/
paruit angelꝰ dās legē. nō tn̄ diuinaꝝ pso/
naꝝ missiones habuerāt: sꝫ dūtaxat ange/
lorum diuinas psonas representantiū i fu
tuꝝ mittendas, put deducit beatꝰ Aug. iiij.
de tri. c. vl. Un̄ de appaitōne i rubo dicit: ꝙ
fuerit angelꝰ. sꝫ qꝛ p illū dn̄s loqbat: scptu/
ra eū deū noiauit. Un̄ missiōes diuinaꝝ pso
naꝝ facte sunt: postq̄ venerat plenitudo tē
poris: postq̄. s. filiꝰ missus fuit i carne. De q̄
san. Tho. i lectura p̄ntis di. q. vnica. arti/
culo. ij. dicit. ꝙ ad missiōeꝫ visibilē due req
rūt ꝯditōes. videlicet plenitudo grē in pso
na cui fit missio. Scđo requirit redūdātia
grē interioris in ostēsione insensibili: q̄ ostē
dit psona diuina. inhabitās exteriꝰ fructu
os e alijs p plenitudinē grē. Hoc autē ante
aduentū christi fieri non decuit: ideo ꝙ ple
nitudo tpis nondū aduenerit. adhuc lege
rigoris cursum habente τ remedio: gratiaꝫ
ex se conferēte: cōtra peccatū originale: τ re/
gni ianuā apiēte nōdū manifestato. ¶ A
Quare n̄ iā tpis sic mittatur. — hoc qđ querit. quare nūc visibiliter nō mit/
tit: dr. qꝛ fides sufficienter p̄dicata est. τ fi/
deliū mentibꝫ infusa. Un̄ necessitas que in
pmo statu ecclesie fuit: cessat. Et ideo sicut
nec fiunt mirabilia: sic etiam nō fit missio
Utrum hmōi species appitōis facta sit i/mediate a deo — psone visibilis. ¶ Ad octauū. dicunt ꝯmu
niter doctores nostri. ꝙ quia deus ammini/
strat corpalem creaturaꝫ mediante spūali.
Diuinitatis em̄ lex est ſm Dionysiuꝫ in li.
de ange. hierar. infima p media ad supma
reducere. ꝙ qꝛ ille species nō fuerant assum
pte in vnitatē suppositi: fiebant ministerio
angeloꝝ subministrātiū deo. Sed natura
assumpta i xp̄o ꝑpter dignitatē immedia/
te fuit facta a deo sine media creatura. ¶ Et
si dicat. ꝙ quotiēs angelus formauerit cor
pus: ipe apparet i illo: dr. ꝙ hoc nō oportꝫ
qn̄ effectus qui designat nō subest sue ptāti.
Cuꝫ itaqꝫ his speciebꝫ signabat plenitudo
gratie i his ad quos missio fuit: τ illa mis/
sio angelis nō subest: sed deo. dꝫ dici appa/
ruisse in hmōi psona diuina cui gratia sb/
est: designata in psona ad quam fit missio.
Et si illud donū se habeat p modū sapiētie
debēt dici missus filius. Si p modū chari/
tatis dicat missus spūsctūs. filio em̄ sapiē
tia: τ spūisancto bonitas appropriat. ¶ Ad
Utrū fuerit sacre ille spēs q̄ appuerant. — vltimū dubiū notandū: ꝙ beatꝰ Aug. mo/
uēs illā questionē de linguis igneis: an fue
rint vere vel imaginarie. ij. li. de tri. ca. vj. di
mittit eā insolutā. dicens ꝙ melius sit hoc
deo ꝯmittere q̄ꝫ aliquid temere diffinire. et
mouet: vt apparet ibidem. eo ꝙ vbi trāsla/
tio nostra habet: apparuerūt illis dispertite
lingue. trāslatio quā ipe allegat: habet vise
sunt illis diuise lingue. Et sic illa littera so
nat: ac si imaginaria visione vise fuissent.
Nam de sic visis dicere cōsueuimus: non
quod vidi: sed quod visum est mihi. ¶ Se
cundo dicit. ꝙ flatus: nubes τ columba fu
erūt vere corpalia talia qualia apparebāt
Pꝫ. qꝛ euangeliū dicit christū exufflasse. τ
ꝙ nubes lucida obumbrauit eos. τ ꝙ colū/
ba in qua apparuit spūssanctus descēderit
corpali specie: videt esse de mēte beati Aug.
ij. de tri. ca. p̄dicto. vbi ita videt velle. Hoc
de quarto articulo.

Ad rationes prin

Ad. i. rōnū pncipalū. — cipales. Ad pmā: ꝙ pter illos tres modos
generales dicendi: spūssanctus cui mittit visi
biliter: est in creatura p modū signi signan/
tis plenitudinē gratie i psona ad quā mit/
tit: τ redundantiā i alios: sic missio ē specia
lis. Si vero generalis fuerit missio: p modū
signi distinctiui fideliū ab infidelibꝫ. ¶ Ad Ad 2
secundā ꝯcedit maior. Sed p minore sciē/
dū: ꝙ deus p modū signi pōt multipliciter
apparere. Uno mō p modū signi natural. 1
τ sic i omi creatura relucet tanqꝫ in vestigio
Secūdo vt in signo reuelatiuo vel mani/ 2
festatiuo siue illuminatiuo. τ sic apparuit
patribꝫ in veteri testamento. Tertio tan/ 3
qꝫ in signo gratuito. τ hoc tripliciter. qꝛ vel
in signo: quod nullo mō est causa grē. licet
ad ipm sequat. τ talia fuerāt: circūcisio: que
dam quoqꝫ alia veteris testamenti. ¶ Uel
quod ex institutōe reuelata ꝯmuniter fide
libꝫ ē aliquo mō causa grē. τ talia sūt sacra
mēta noue legis. illa em̄ aliquo mō faciūt
id quod figurāt. vt dicit magister li. iiij. di.
j. ¶ Uel est signū p̄supponēs gratiā quā de
monstrat. τ tale est signum in quo consue/
uit fieri psone visibil' missio. ¶ Per hoc ad
formā ꝯcedit maior ad vltimū intellectū
scꝫ qn̄ in signo visibili apparet vel manife

stat. psupponēs grām seu sanctitatē quā de/mōstrat. & negeē minor. Ad pmā ei9 pbati/onē dicaē: licet sacramenta sunt signa gratie nō tñ eā psupponūt ī creatura cui ɔferūtur
Ad ɔfir. & ideo in ipsis nō dicit visibil' missio. ¶ Ad ɔfirmatōem. q2uis pater in creatura appa/ruit: q2 tamē sibi nō cōuenit esse ab alio: iō
Ad 3 ipsi nō ɔuenit missio. vt dictū est. ¶ Ad ter/ciā negeē minor. Et ad probatōez: q2uis in/uisibilis missio sufficeret p psona que inte/rius facta est. nō tñ sufficeret p redūdantia sanctitatis eius ī alios nisi debitis medijs quibꝫ de9 disposuit alios vocare ad suā grāz quoꝝ mediū vnū int̄ exteriora fuit euidēs ppalatio veritatis fidei p missionē exterio/rē. Nam ex signis exteriorib9 diuinit9 exhi/bitis pparant videntiū corda ad fidei rece/ptionē. Itē (vt dictū fuit) missio visibil' spūs scti cōis in pmitiua ecclesia: erat distinctiua fideliū ab infidelibꝫ. non ergo fuit frustra.
Ad .1. ɔ scđꝫ sup positū. vt dictū ē in pmo dubio. ¶ Ad rōes argue/tis ɔ̄ scđm suppositū. negeē φ psona missa debeat apparere in specie magis nobili. sꝫ cū inuisibilis sit: sufficit φ appareat ī signo p eū aptato ad significandū illud qđ visibi/li missiōe vult signari: vt dictū ē. ¶ Ad pro/batōem illi9 dicaē. licꝫ magis nobile euidē/ti9 exp̄mat diuinā veritatez in donis gratis datis fm suā naturā. nō tñ optet φ magis exprimat id quod de9 missione visibili vult
Ad 2. signari. & ideo nō est ad ppositum. ¶ Ad se/cundū. negeē añcedēs. & ad pbatōem dica/tur. licet illa creatura nec p impositōez pro/prie: nec p naturā fuerit signū psentie spūs/sancti: vel etiā eoꝝ que spūssactus voluit p ipsam signari. mediātibꝫ tamen suis pprie/tatibꝫ fuerat apta. vt spūsancto inter9 sug/gerente: fidelibus p eam significareē eius p/sentia: & etiā ceteraꝝ que spūssanct9 visibili missione voluit significari. vt dictū ē in so/
Ad .1. q̄/situm lutōe scđe dubitatiōis. ¶ Ad rōnes factas ɔtra questiū. Ad primā negeē maior seu ip/sa silitudo. Ad pbatōem: licet vtraqꝫ mis/sio visibilis fuerit: nō tñ eodē mō. Nā filij in carnē fuit in creaturā habentē ratiōez: vt eā suppositaret: nec vnqꝫ dimitteret. Sꝫ al/sumptōe eius eēt deus homo & hō de9. Nō sic fuerat missio visibilis spūsscti vt supposi/taret naturā colūbe q̄ nō ē susceptiua grē. nec illa assumptio alicui9 eēt vtilitatis. Fu/erat autē tm̄ vt eius psentia significaretur: & gratia in ea psona ad quā fuerat missio & redundantia in alios in missione speciali.

¶ Et si queraē. Quid ergo impleto misterio factū fuerat de illa columba vel nube &c. Re/spondent doctores nostri. φ reducta fuerint in pristinā materiā: de qua formata fuerāt. ¶ Ad scđm dicaē pmo. Si fuissent lingue Ad 2
imaginarie & non vere: quod tñ beat9 Aug. nō determiāt. nihilomin9 nō fuissent ibi fi/cte tm̄. q2 tūc tm̄ fictio ē cū falsū significaē. Nō p ipsas linguas siue fuerint vere siue imaginarie: verū significaē. s. feruor apesto/loꝝ p fide: & plurius sermonis ad tot9 mū/di instructōem. Ibi ergo nō erat tm̄ fictio: quēadmodū nec erat ī somnio Pharaōis. de quo Gen. xl. Nā nō ē fictio tm̄ quia nō vi/derit veros boues: nec veras spicas. signa eñ bouum & spicaꝝ signabāt ei id quod de9 voluit illis signari. ¶ Scđo dicaē. esto φ co/lūba q̄ descēderat sup dñm: fuerit vera co/lūba. nō tñ optuit φ fuerit deificata. Et ne/geē ɔsequētia: φ nō pl9 fuerit pñtie signum spūssancti: qꝫ quecūqꝫ alia creatura. Tota eñ trinitas p eā spūsscti pñtia significabat & plenitudinē sanctitatis ī christo ꝑus rece/ptā. s. ī sue ɔceptōis initio. & redundantiaꝫ eiusdē spūssancti in alios virtute baptismi recipienda: quod docuit interiori suggestio/ne sanctū baptista: vt habeē Ioh. j. Et ex hꝫ ɔsequēter instructi sunt singuli fideles ¶ Il/la que p opposito ꝑncipalibꝫ adducunē: sunt p dicta. Hec de questione.

C Onsequēter

vicesimo circa distinctōem. x/vij. queriē vtrum creata cha/ritas sit necessaria viatori p consequēda sa/lute. Que supponit φ aliqua sit creata cha/ritas: & querit: vꝝ sit viatori necessaria ad salutem ¶ Cōtra suppositū arguiē sic. Nul/ Argu.ti ɔtra sup positum
la est ponēda creata charitas. igitur. Conse/quētia nota. & añcedēs patꝫ p auctoritates quas adducit mgr̄ in hac dist. ad pbādū φ charitas qua diligim9 deū sit spūssanct9. qđ si sit veꝝ: supflue ponereē pter illā chari/tatē q̄ ē spūsscūs alia charitas creata. Et rō/ne pbaē sic añs. q2 vel spūsscūs sufficit se ipo accēdere mētē ad diligendū deū & pximuꝫ: vel nō. Si sic. ḡ frustra ponereē pter eū ali/qua creata charitas. Si nō: ɔ̄ videm9 φ ob/iectū delectabile vere & affirmatiue sine ha/bitu īfuso vel pcedēte inclinat ad se mētē. φ re ḡ nō plus sufficeret ad hꝫ illud bonū infi/nitū. & potissime qđ agit tantū quātū vult.

Scdo sic ¶Scdo sic. charitas nõ ē accidēs. ergo nõ
ē forma creata. Cõsequētia tenet. q2 oīs for
ma qua anima vel creatura rationalis red
dit chara deo: est eius accidēs. cū possit ab/
eē manēte creatura. Añcedēs pbat. q2 cha
ritas est melior aīa: g nõ ē accidēs. Cõseqn
tia nota est p phm. vij. metaph. Suba em
pior est accidēte natura z pfectõe. Et añce/
dēs pz. q2 reddit aiam bonā: g est ea magis
bona. Nā pp̄ter quod vnūqdqz tale z illd
magis. j. posterius. ¶Cõfirmat. charitas ē
melior anime q ipsa sibiipsi. g Cõsequētia
nota. z añcedēs pz. q2 de Juda posito extra
charitatē dicit veritas q meli9 illi erat si nat9
nõ fuisset Mat. xxvj. quod sic nõ esset nisi
anima sine charitate quasi nihil eēt. z val/
Tercio sic dequid magnū cū charitate. ¶Tercio cha
ritas equiualet beatitudini. ergo nõ ē boni/
tas creata. Cõsequētia tenet. nulla bonitas
creata videt equalere btitudini. p illud ad
Ro. viij. Non sūt 9digne passiões h9 tpis
ad futurā gloriaz. Añs pz. q2 charitate fit
hõ dign9 vita eterna. iuxta illud. j. ad Thi
mo. iiij. De reliq reposita ē mihi corona iu/
sticie: quā dabit mihi dñs in illū diē iust9
Quarto sic iudex. ¶Quarto. Omne bonū creatū ē p pti
cipatõem bonū. Sed charitas ē bona non
p pticipatõem. g ē bonū nõ creatū. Maior
pz. q2 omne bonū creatū est bonū p pticipati
onē pmi boni. Minor pz. si charitas eēt bo
na p pticipatõz: ipa posset eē nõ bona. Qd
em ē tale p pticipatiõem: põt esse non tale.
Quinto sic ¶Quinto. Hoc vocat charitas qd volun
tati inducit imediate feruorē dilectiõis. sz
hoc nõ ē aliqd creatū. igit. Pz maior de se.
sz minor oñdit. q2 potētijs naturalib9 ime
diate dat pmū agēs virtutē agēdi sm suam
spēz. igit eodē mõ deus dat volūtati virtutē
diligēdi deū: z cetera diligēda: si saltē nõ po
Sexto sic nat obicē. ¶Sexto. Charitatis ē vnire cre
aturā cū creatore. sed h neqt creata chari/
tas. g talis nõ ē ponēda. Maior nota est.
q2 charitatis ē vnire. Minor pz. q2 oīs for
ma creata ē subiecta vanitati: aut est vani
tas Eccs. j. Vanitas aūt nõ vnit creatori.
Septio sic ¶Septimo. Vere charitatis actus ē vnū
quodqz ordinate diligere. Sed ad hoc nõ
sufficit forma creata. igit zc. Maior pz p il
lud Cant. ij. Ordinauit in me charitatē. s.
debite diligēdo singula vt diligenda sunt.
Minor pz. Primo q2 de9 cū ifinite bon9 sit
ifinite diligēd9 ē. nulla aūt forma creata fa
cit ifinite diligere. ¶Scdo. Nulla forma

creata sufficit diligētē diligēda magis z
minus. cū ipa nõ cognoscat. quõ itaqz face
ret ordinate diligere. ¶Octauo. In his q Octauo
sunt nature de9 nõ vtit aliquo medio. g nec i sic
his q sunt grē. Cõseqntia tenet. qre em pl9
hic qz ibi. Añcedēs pz. q2 nõ aliq vtit me/
dio in ope creatõis: qn aiam humanā isti/
tuit. g nec in ope recreatõis z grē. ¶Confir/ Confir.
mat. In actu supremo virtutis beatificande
videt deus agere absqz medio. Sed iste est
act9 dilectõis. g re zc. Pz maior. q2 i creatõ
ne rez vtriqz supma absqz medio fecit. Mi
nor nota est. ¶Nono. Actū pphetie sine Nono
medio elicit deus i mente pphete. Sz supi sic
or ē act9 dilectõis. igit zc. Pz maior. q2 nul
lus habitus creat9 duceret mētē pphete in
noticiā futuroz. Pz minor. j. ad Cori. xiij.
vbi donum charitatis pfert dono pphetie
¶Decimo. Octauo de tri. ca. viij dicit Au Decimo
gus. Deū diligit q dilectõem diligit. q2 de9 sic
ē dilectio. Sz h nõ seqret nisi oīs gratuita
dilectio esset deus. igit. Maior pz ex dicto
Aug. Mior pz q2 nisi omne risibile eēt aial
nõ seqret: hoc ē risibile: g ē aial. Sic etiā: ni
si oīs gratuita dilectio eēt deus: nõ sequeret
iste dilectõez diligit. ergo deū diligit. ¶Se Cõtra q
cūdo arguit 9tra quesitū. q charitas nõ sit situz ar/
necessaria viatori ad salutē. Pmo sic. Nul guit pri/
la charitas est viatori necessaria ad salutē mo sic
g zc. Cõsequētia nota ē. Añcedēs pz. q2 abs
qz ea põt saluari: etiā de lege ordinata. s. nõ
habendo illā sed alā. ¶Secūdo. De9 põt Scdo
saluare viatorē absqz habitu charitat. Cõ sic
sequētia nota ē. Añcedēs pz. q2 põt lumē
glie infundere. z claritatē visionis z fruitio
nis absqz habitu charitatis. Tercio. Re/ Tercio
ctitudo voluntatis videtur sufficere ad sa sic
lutē. Sed illa nõ ē charitas. igit. Maior
pz. q2 recta volūtas nõ damnabit. Mior
pz. q2 sm venerabilē Ansel. de9 nõ aufert vo
lūtati rectitudinē: sed sepe charitatē aufert
¶Quarto. Obseruatio mādatoz sufficit ad Quarto
salutē. Mat. xix. Si vis ad vitā igredi ser sic
ua mādata. sz aliqs absqz charitate supad
dita põt mādata suare. igit. pbat mior. si ei
nõ posset. g hõ nõ peccaret nõ suādo māda
ta. qd falsuz ē. z pz 9nña. null9 peccat nõ fa
ciēdo qd facere nõ põt. p. b. aug. i li. de duab9
aiab9. Et Hiero. i explanatõe fidei dic. Ex
ecramur eoz blasphemias: q dicūt deū ali/
qd impossibile pcepisse. ¶Sz p supposito Pro sup
ē clementina de sum. tri. z fi. ca. i. his vbis i ef posito ar
fectu. Quātū ad effectū baptismi i puul're guit.

periuntur doctores q̄dā theologi opiones ꝯrari
as habuisse q̄busdā ex ipis dicētibꝫ p̄ ꝟtu
tē baptismi puul' q̄dē culpā remitti: sꝫ graꝫ
nō ꝯferri. Alijs asserētibꝫ ꝯ̄. ꝙ et culpa ip/
sis in baptismo remittat: ꝛ ꝟtutes ac infor/
mās grā infundat q̄ ad habitū. etsi nō p̄ il
lo tp̄e q̄ ad vsum. Nos attēdētes generalē
efficaciā mortꝭ christi q̄ p̄ baptismū appli/
cat: pariter oībꝫ baptizatis opinionē secū/
dā q̄ dicit. ꝙ tā puulis q̄ꝫ adultis ꝯferri in
baptismo informantē gram ꝛ virtutē. tāq̄ꝫ
pbabiliorē: ac dictis sanctoꝝ atq̄ꝫ doctorū
modernoꝝ theologoꝝ magis ꝯsonā ꝛ con/
cordē: sacro approbāte cōcilio duximus eli
gendaꝫ. In qua manifeste ponit charitas
informās: que vtiq̄ꝫ neq̄t eē spūssctūs. cum
nō possit eē causa informās: ꝑpter summā
simplicitatē eēntie diuine. ergo oportet ꝙ preter
charitatē increataꝫ ponat charitas creata
¶ Sed p̄ veritate quesiti ad ptē eius affir/
matiuā est sñia aplī. j. Corin. xiij. vbi diuer
sis donis enumeratis: etiā potioribꝫ: dicit.
ꝙ omībꝫ illis habitis: charitatē aūt nō ha
buero nihil mihi prodest.

In hac questione

erūt tres articuli. In p̄mo videbit̄ de sup po
sito. vtrū. s. aliq̄ sit creata charitas. In scḋo
de q̄sito: vtꝝ hec sit ad salutē necessaria. Et
Nō 1. p̄ 1. articlo terčio mouebunt̄ q̄dā dubia. ¶ Quo ad p̄/
mū sciendū: ꝙ tp̄e mgr̄i ꝛ multo tp̄e post ip
sum. s. vsq̄ꝫ ad conciliū Viennē. fuerāt de
p̄mo articulo due opiniones. Una mgr̄i et
sequentiū eū. que posuerat ꝙ q̄uis fides sit
habit' infusus: similiter ꝛ spes: tamen chari
tas qua nos diligim' deū: sit spūssctūs: in/
q̄tū specialiter datus ē anime nostre faciēs
eā gratā. Sic em̄ dicit mgr̄ ꝙ eadē sit dile/
ctio q̄ nos diligimus deū ꝛ q̄ de' dilexit nos
scꝫ spūssanct'. q̄uis alio et alio mō. diligāt
em̄ nos ipe psone diuine inq̄tuꝫ nobis ip
sum mittāt inuisibiliter. ꝛ p̄ ipm nos in deū
accendūt. Nos ꝟo p̄ ipsum deū diligimus
inq̄tum sup omia p̄ ipsum ferimur in deuꝫ
q̄ꝫ sicut spūssanctus dilectōis est vinculū
patris ꝛ filij. sic in nobis est vinculū nectēs
2. voluit mgr̄. mentē ad deū ꝛ proximū diligendū. ¶ Se/
cundo videt voluisse: ꝙ actualis dilectio q̄
ferimur in fratrē ꝑpter deū: vel in deum pro
pter ipsum: est immediatus effect' spūssctī
sic animaꝫ inhabitātis. qui q̄uis sit effect'
totius trinitatis: q꞉ est opus ad extra: ē tn̄
p̄ appropriatōēm opus spūssancti. inq̄tuꝫ
ipe est charitas nostra ad deū. Et q꞉ op' cle
mētie est ꝛ bonitatis: vn̄ hec actualis dile/
ctio nō formaliter est charitas: sed effectus
eius. ¶ Ex quibꝫ sequit tertio. ꝙ non distin Terciuꝫ
guit opinio mgr̄i ab opinione cōmuni nisi seq̄t ꝯcl
ꝙ in charitate nō ponit habitū infusum: si ctis.
cut tamē ponit in fide ꝛ in spe. Et si nō esset
p̄ ecclesiam determinatū: probabiliter tene
ri posset hec opinio. ¶ Ex quo sequit ꝙ in/ 4. seq̄t
cōuenienter quidā dicunt magistꝝ posuis
se. ꝙ act' dilectōis a volūtate elicit' sit spūs 1
sanct'. eo ꝙ ille act' ꝟm eos sit charitas. vo
cat em̄ actualis dilectio. ¶ Scḋo posuisse: 2
ꝙ ex puris naturalibus mereri possem'. eo
ꝙ magister ponit nos posse mereri absq̄ꝫ ha
bitu charitatis infuse. ¶ Tercio ꝙ spūssan/ 3
ctus assumit nostrā aīam in vnitatē suppo
siti. ꝟm ꝙ dicūt sequēdo magistꝝ. Et coruꝫ
motiuū est: eo ꝙ ꝟm eū spūssanctus est ime
diatū p̄ncipiū actus meritorij nostre volū
tatis. cū tn̄ mgr̄ nullū istoꝝ dixerit. nec eo/
rū aliq̄d ad suā sequat positiōꝫ in ꝯseq̄ntia
necessaria. ¶ Vn̄ p̄mū magister vocat actū 1
charitatis. s. actū elicituꝫ: quo quis diligit
deū ꝛ proximū. Et dicit eū elici p̄ adiutori/
um gratie increate. ¶ Scḋm etiā nō sequit 2
cum magister oē meritoriū ponat esse ex
charitate: scꝫ spūsancto in anima misso: et
specialiter inhabitāte ¶ Et multo minus se 3
quit terciū. q̄uis em̄ principiū immediatū
nostri actus meritorij sit spūssanct': non tn̄
sequit ex hoc ꝙ aīam assumpserit. Pōt em̄
suā acceptatōe immediatū principiuꝫ esse
vt actus sit meritori'. ꝛ tamē nō assumpsis
se animā meritorie agentē in vnitatem sup
positi prout notū est ꝛ posterius forte dicet
amplius. ¶ Aliquis etiā posset saluare ma Uide
gistrū: dicendo ꝙ loquat de illa charitate:
sine qua nemo potest acceptus esse deo ad
vitā eternā. nec d̄ potentia dei absoluta nec
ordiata. ꝛ sine dubio: vt post hec dicet: hec
charitas ē acceptatio dei: q̄ q̄uis cōis ē triū
psonaꝝ: appropiate tamē est spūssancti vel
spūssctūs: eo ꝙ sit pietatis opus ꝛ clemētie
respectu creature. ¶ Noluit tn̄ negare magi
ster: q̄n deus p̄ter illā charitatē q̄ spūssctūs ē
det charitatē creatā: sine qua d̄ facto nulluꝫ
acceptat. nec (vt credit) acceptabit ad beati
tudinē. licet de potentia absoluta possit sine
ea actus acceptare. ¶ Alia opinio est ꝯmu Alia ꝯ
nis. ꝙ scilicet charitas sit qualitas creata: opinio
informās animā deo gratā. ꝛ eā reddēs ca/

lē p indeterentiā. sicut determinauit cōcilium
Uiennē. vt patuit p auctoritatē allegatā
p pte affirmatiua suppositi. ¶ Un̄ ꝯsequē/
ter verissime ꝑcedēdū: duplicē esse charita/
tē. s. increataꝫ. de qua ꝑme Johis. iiij. ꝛ crea
tam: que est creata ꝟtus theologica. d' qua
apls ꝑme Corin. xiij. Nūc autē manet fi/
des: spes: charitas. tria hec. Maior autē
Nō 2 hoꝝ est charitas. ¶ Secūdo ē notandū. ꝙ
charitas creata pōt sic describi. est ꝟtus the
ologica qua volūtas ex acceptatiōe diuina
ordinata: nata ē elicere pfectū actū merito
rie dilectōis in via: ꝛ pmiatorie in patria.
Ubi virtus accipit̄ p genere. ꝛ tenet̄ vt sit
vere: de pma spēcie qualitatis. Nā put de
ua dicit̄ ꝟtus: si ꝟtus nō ꝑprie ponit̄: vt inl
ti volunt i pdicamēto qualitatis. vt supra
dictū ē. ¶ Alie pticule ponūt̄ loco dn̄aꝫ. vt
theologica ad dn̄aꝫ ꝟtutū moraliū: vl' in/
tellectualiū aliaꝝ. ¶ Dicit̄ torū qd sequit̄ ad
distinctōꝫ aliaꝝ ꝟtutū. s. spei vel fidei. ¶ Et
ponit̄ ex accepta tiōe diuia ordinata. i. iux/
ta legē ordinatā currentē. qꝛ de potentia dei
absoluta posset deus acceptare actum fidei
vt meritoriuꝫ: vel spei vel alterius ꝟtutis: ꝙ
Cōclō non esset charitas. ¶ Quibꝰ pmissis sit ista
ꝯclusio respōsalis. Aliqua est ponēda cha/
ritas creata i viro deo grato. pbat̄ ex clemē/
tina pus allegata. Un̄ catholic' ammodo
de hac nō pmittit̄ dubitare. eo ꝙ sanctū cō/
ciliū i dicta clemētina: ꝛ auctoritas ecclesie
p ea interuenit. Hec etiā cōclusio potest ꝓ/
bari multis auctoritatibus hoc sonantibꝰ
¶ Ad Rom. v. Charitas dei diffusa est in
mentibus nostris: p spm̄sanctū qui datus
est nobis. ¶ Prime. Corin. xiij. Sciētia de
struet̄. s. fidei cognitio. ꝛ tamē charitas nū
ꝙ̄ excidet. Si apls loqueretur de increata
charitate. quis dubitat ꝙ illa semp rema/
neret. ¶ Et tercio. quia p charitateꝫ anima
formaliter viuit. teste Hugone de sctō Ui/
ctore. Scio anima mea ꝙ amor ē vita tua
Nō aūt est spūssanctus formalis vita ani
me. ¶ Ad hoc sunt ratōnes ꝛ congruentie.
Primo. Anima dicit̄ chara deo charitate.
Et qꝛ videt̄ ꝙ hmōi denomiatio sit forma/
lis: ideo videt̄ ꝯsequēter: ꝙ charitate inhe/
rente. vt quēadmodū nihil est albū forma
liter sine albedine inherēte. Itē cū peccator
an̄ ꝯuersionem nō sit deo charus: vel puer
an̄ baptismū. ꝛ postea est deo charus: que/
ro a te: in quo sit mutatio facta: si nō i cha/
ritate creata ꝛ infusa aie. Nō em̄ est muta

tio facta in spūsancto: cū nequeat mutari.
nec in aīa hoīs deꝑditiue. cū hō i baptis
mo nihil deꝑdat. eo ꝙ peccatū originale ni/
hil sit positiuū. vt dicet̄ in scdō huius. Nec
acquisitiue quo ad spm̄sanctū. cuꝫ em̄ vbi
ꝗꝫ sit: nō de nouo in aīa erit. Uel p donū cre
atū quod anima de nouo recipit: et hoc est
charitas creata. Tales rōes possent multi
plicari. sed sufficiat tātū de pmo articulo.

Quo ad secunduꝫ Quo ad 2. arti. pmittit̄ i
articulū vidēdū ē. an charitas creata sit ad
salutē necessaria: Pro ꝙ pmittit̄: ꝙ titul' q/
siti intelligit̄ hypothetice. vtꝫ. s. hec condi/
cionalis sit necessaria. si aliquis saluet̄: ipse
habet charitatē. vel si saluatus erit aut sal
uādus: habebit charitatē. Certuꝫ est em̄: ꝙ
cathegorice charitas nō sit necessaria ad sa
lutē. qꝛ nulla creata charitas est cathegori
ce necessaria. Immo nec cathegorice neces
se est aliquē saluari: sicut nec aliquid esse ni
si deū. ¶ Scdō pmittit̄: an necessaria sit ad
saluteꝫ charitas. Pōt vno mō intelligi de 2 pmittitur
pōtentia dei absoluta. scꝫ agendo pter legeꝫ
quaꝫ pmulgauit. ¶ Alio modo agēdo ꝺm
legē quā ordinauit ꝛ pmulgauit. scꝫ agen/
do ꝺm potentiā ordinataꝫ. ¶ Quibus pre/ Cōclō 1
missis quo ad logicā he sunt ꝓpositōes ve
re. Nulla creata charitas ē necessaria ad sa
lutē. Pꝫ inductiue. qꝛ nō ista: eo ꝙ alia cha
ritate possit saluari. ¶ Scda. Absqꝫ charita Cōclō 2
te creata etiaꝫ lege dei ordinata pōt aliquis
saluari. Pꝫ sicut pcedens. qꝛ absqꝫ ista. ꝛ
ita i alijs. ¶ Tercia. Hec ꝯdicionalis ē fal Cōclō 3
sa: si aliquis saluet̄: ipse habet charitatē cre
atā. Pꝫ. qꝛ de potentia dei absoluta de' pos/
set saluare aliquē: nullā habentē creatā cha
ritatē. vt dicetur posterius. et sic an̄cedens
pōt esse veꝝ sine ꝯseqn̄te. Unde ꝗuis tpa
lis sit vera: scꝫ quādo quis saluat̄ ipe habꝫ
charitatē. nō tamē ꝯdicionalis: put li si di
cerit necessitatē illatōnis. Uerūtn̄ de talibꝰ
logicalibꝰ subtilitatibꝰ nō est mēs ꝗrentis
nec multū curare habet theologus nisi for
te ad cautelā. ¶ Ad mentē itaqꝫ ꝗrētis pce Cōclō 1
dēdo: erit ꝯclusio pma. Charitas increata
ē ad salutē necessaria. Pꝫ. qꝛ hec ꝯditōal'
ē necessaria. Si quis saluat̄: ipe saluat̄ cha
ritate increata. igit̄. Cōseqn̄tia nota. An̄s
pꝫ. si em̄ saluet̄ ꝗs: ipe acceptat̄ ad saluteꝫ.
Nō ista acceptatio ē op' charitat' icreate
igit̄. ¶ Secūda ꝯclusio. Deus de lege abso/ Cōclō 2

iuxta aliqui posset dare salutē: nullā habēti charitate creatā. Patet ex pte saluantis q: deus est sufficiēs salutis pductiuus in animā nullā creatā charitate habentē. Patet etiā ex pte recipientis. Nā aīa etsi charitatē creatā nō habeat: tamē adhuc est receptiua salutis.

Cōclo 3. ¶ Tercia cōclusio. De lege ordinata creata charitas est ad salutē necessaria. hoc est dicere. Hec ē necessaria cōsequētia. Deus saluat hunc fm legē: quā filius suus dñs nr Jesus christus ante eius passionē: vel etiā postea p notarios et scribas nobis derelictos pmulgauit nobis. ergo habet charitatē creatā. Probat. q: iuxta illā legē: qui nō diligit manet in morte: pme Joh.iij. Nō nullus diligit iuxta eādem legē nisi charitate creata: pme Corin. xiij. Quicqd egero: charitatē autē non habuero nihil mihi pdest

Scdo p batur. ¶ Secūdo. nullus pōt ee liber a seruitute peti sine grā creata. ergo pclusio vera. Tenet pñia. q: oīs qui saluat liber ē a seruitute peti. Añs ē beati Aug. j retractationū. ca. ix. ⁊ allegatur p magistz li. ij. di. xxvij. ca. ij.

Tercio probat ¶ Tercio Quare no adeo bñ actus dilectōis charitatiue relinqueret post se habitū naturaliter acqsibilē: cui correspondere posset habitus infusus supnaturalis. qui posset compncipiare actus meritorios: sicut actus fidei: spei. iusticie: ⁊ aliaz virtutū moraliū Et ideo nisi scriptura cōtrariū assereret: aut ratio euidēs: quare deus nō infunderet habitū supnaturalē: correspondentē habitui charitatis acquisite: repugnaret. Nō ergo plus hoc negadū est de data charitate creata: q de fide spe ⁊ iusticia supnaturalibus que correspōdet naturaliter acqsitis. Nō obuiat ratio: immo magis hoc ratio dictat: eo q charitas acquisita excellit alios habitus acqsitos. Ideoqz videt q magis ibi deus dare debeat q in aliis. Nec scriptura repugnat: nisi magistri. qui in hoc nō nisi cū quodā moderamine tenet: preponderat em ecclesie auctoritas. ¶ Nec auctoritates obstāt quas magister adducit. dicētes q spūssanctus sit charitas qua deū diligimus. Omnes em he exponunt causaliter. q scz ipe in nobis charitatē efficiat: qua deum diligamus. vt in simili sicut dicimus. spes nostra. q: facit in nobis spem. ¶ Itez q ipe sit charitas: acceptās actus ex charitate factos. sine qua acceptatōe nec habitus infusus sufficeret. nec actus meritorios cōprincipiare valeret. Hoc autē nō tollit charitatē creatā infusam cōprincipiantē. Hec de secundo articulo.

Nunc in tercio articulo tractare volo dubia. Quoz pmū ē istud. Pro 3. arti. dubia. Utz sine speciali puentiōe spūssancti possit homo exire in aliquē actū meritoriū: iuxta materiā tercij argumēti facti ad quesitū. scz an volūtas sua naturali dispositiōe: siue sit rectitudo siue nō: possit in actū meritoriū absqz speciali iuuamine spiritussancti. ¶ Pro cui⁹ solutiōe pmitto. Premittitur. q actū dico meritoriū: p quo facto de cōdigno vel de cōgruo debet facienti aliquod pmiū. siue istud pmiū sit intrinsecū: vt collatio gratie vel glorie. siue dispositio bona ad bonos actus. siue extrinsecū: sicut esset honor. vel in regno eterno. ipe deus qui est obiectū beatitudinis: siue etiaz societas sanctoz. vel cōsimile. ¶ Secūdo an possit mereri vitam eternā. De isto hic breuiter videt mihi dicendū. q: doctores sunt diuersi. Primo q Propō 1 hō et quodlibet agēs indiget in pductione sui effectus directōe pmi agētis. Patet. q: in nullū effectū pōt causa secūda nisi dirigat ad illū a causa pma: qua illū pncipaliter pducit. ¶ Scda ppositio. q agētia ī his Propō 2 pducēdis bonis que naturaliter pducunt: sufficiēter dirigunt ab influētia dei cōmuni: qua influit his rebꝫ inferioribꝫ: motu: influentia ⁊ lumine mundi supioris. Illa videt satis nota p quottidianā experientiā. sic em pducit flores ⁊ fructus: et alia hmōi: cum motu ⁊ influxu celi: sic dicit btūs Dionysius in de angelica hierar. li. j. q dirigūt inferiora supioribꝫ. ¶ Tercia ppositio. Nihilo Propō 3 minus de⁹ hūc influxū egit in eis libere libertate oppositiōis. q̄uis hoc Aristoteles nō cōcessisset. Patz. q: ignis nō calefacit nisi illos quos de⁹ libere vult p ipm calefieri. nō em calefecit pueros ī camino ignis. ¶ Quarta ppositio. Propō 4 Absqz speciali puētōe dei in statu lapso hō vltra ⁊ pter influxū cōem nō pt in act⁹ moraliter bonos. vt vitare intēperantiam: ⁊ eius passionibꝫ resistere. ⁊ cōtinēter viuere fm deū ⁊ sic de aliis hmōi. Probat. Si hō debet posse talia: oportet hoc deo agēre pncipaliter ⁊ dirigēte fieri p pmā. Uel ergo hr taliter fit a deo mō spāli: preter influxū cōmunē. ⁊ sic habet ppositū. ¶ Uel sufficit concursus dei cū influxu cōmuni. ⁊ hoc nō. q: vt sic

deus ↄcurrit cū influxu celi. qui ad talia in/
clinat: vt dirigant bona corpis: ⁊ ea que in
statum ⁊ salutē speciei fuerint. ideoq̨ inquā
tū deus cū celo ↄcurrit ⁊ eius influxu: incli/
nat hoīem ad talia: quare sic concurrendo
2 pbat nō retrahit. ¶ Scđo. q2 hmōi influxus cō/
munis ē corpalis. ergo ad bona aīe intelle/
ctiue que indiuisibilis est ⁊ sua bona nō hȝ
cōia cū corpe nō inducit: sed magis in corȝ
opposita. Immo nec in ea recipit nisi me/
diante corpe quod aduersatur: vt sic bonis
moribȝ. Vñ scriptū est etiā. Nō possum eē
continēs nisi dñs dederit Sap. viij. Et ad
Ro. ix. Nō est volētis neq̨ currētis. scȝ vel/
le ⁊ currere: sed dei miserentis. ¶ Et beatus
Aug. in lib. de correctōe ⁊ gratia. q sine gra/
tia nullū prsus: siue cogitādo siue volendo
⁊ amādo siue agēdo faciūt homīes bonū. ⁊
intelligit sine gratia gratis data: que sit p/
Confir. fectiōi nature supaddita. Confirmat ter/
cio sic. Quia cū quis tentat a corpe ad illi/
citū aliquod: quero vtȝ intellectus ex pu/
ris naturalibȝ sufficiat resistere illi: Si re/
sponderis q sic. quero: vtȝ ī hoc ↄcurrat de/
us mediante celo vel sine medio. Si dicis
pmū: quomō: q2 mediāte celo inclinat ad
id corp9. q2 corp9 nō nisi a celo directū incli
nat: ⁊ nisi directū ad illa que ↄueniūt indi
uiduo vel speciei. vt hoc ↄmuniter reputat
notū ī lumine naturali. quomō itaq̨ celuȝ
erit mediū quo de9 dirigit ī ↄtrariū vel ad re
sistendū. ¶ Vel absq̨ medio cōcurrit deus.
⁊ tūc iste ↄcursus nō videt esse ↄmunis in/
fluxus. vniuersalis eīm influētia in rebȝ ē a
deo mediātibȝ causis subordinatis ¶ Huic
forte respōdebit: cū intellectus ⁊ voluntas
sint vnū indiuisibile simpliciter: nō sbsunt
celo nisi inclinabilia rōne corpis. sed īme/
diate reguntur a deo quemadmodū intelligē
tie. ¶ Secūdo. q adhuc nō oēm ī quod di/
rigit intellectus vel volūtas dirigit speciali
ↄuētione. sicut intellectus assentit vero na/
turaliter: licet nō influxu celi. lumine tamē
naturali sequente suam essentiā. Et ita vo/
luntas licet nō a celo dirigat: sua tamē na/
tura est libera. ⁊ ideo nihil acceptat nisi li/
bere. Et sic adhuc poterit tentatōibȝ resiste
re: quia libere comedit. et cetera hmōi facit
homo sua volūtate. ¶ Ad hāc rōem que vi
det probabilis ⁊ ingeniosa: rn̄det. q̨uis ita
sit sicut assumit quo ad aliqua. s. q deus dā
do naturā anime intellectiue: simul dat ei
lumē naturale ad desiderandū ⁊ assentien/
dū vero. ⁊ inq̨tum appetitus est siue volū/
tas: dat ei inclinatōem ad bonū deo dirigē/
te. vt etiā in alijs agentibȝ naturalibȝ p in/
fluxū ↄmunē sequentē naturā intellectus:
pōt intellectus in cognitōem veri dependē/
tis a sensu. ⁊ volūtas pōt libere acceptare ⁊
refutare. quantuȝ est ex pte nature integre.
Post peccatū tamē orta rebellione inter car
nē et voluntatē. inquantū ratione regulari
deberet: quia volūtas nata est cōdescēdere
appetitui sensitiuo q̨diu nō in gratia fue/
rit: vnde habeat quo resistat inclinatōnibȝ
carnis ⁊ mūdi. Certū est eīm q illis inclina/
tur sicut dñs seruo libero: quid ergo retra/
hit eam ne ad idē velit: ad quod sensus in
clinat. vel deus generali influxu. Et si sic: eq̄
potens ergo esset natura post lapsum vt an
tea. quod tamen nō est verȝ. Et patet cōse/
quētia. q2 generali influxu vt añ potuit pos
set ⁊ mō oīni resistere tētationi. ¶ Preterea.
iam vtiq̨ post lapsum ⁊ extra charitatē: p
nior est homo ad peccandū q̨ antea fuerit
ppter peccati fomitē: ⁊ ppter recessum eius
a summo ⁊ pmo bono: ⁊ declinatōem eius
malū. ergo citius caro ad se trahit q̨ nuda
inclinatio naturalis ad bonū: que iā lesa ē
sufficiat resistere. Vel reqrit aliquid ad pn
cipia: q scȝ deus concurrat vltra generaleȝ
influxū p specialē gratiā. et habet ppositum.
¶ Quinta ppositio. Oēs philosophi gē Propō
tiles: qui morales habebāt virtutes: ex quo/
dā dono dei gratuito habebāt eas. licet nō
p gratiā gratū facientē. Pȝ suppositū: q. s.
virtutes habuerint. ⁊ q sine gratia gratū fa/
ciente: auctoritate beati Hieronymi in qua
dā epistola ad Demetriā dē virginē dicen/
tis. Multos phoȝ audiuimus ⁊ legimus
⁊ vidim9 ipsos castos: patiētes: benignos:
modestos: liberales: abstinētes: iusticie a/
matores: nō minus q̨ sapiētie. ⁊ ī hoc parȝ
suppositi ps pma. nūc sequit: q h erat abs/
q̨ gratia gratū faciēte. Nā dicit ↄsequēter.
Vñ queso hoībȝ a deo aliēis ista q̄ deo pla/
cēt: Sȝ q hoc nō sine dono gtuito fuerit pȝ
p ↄclusionē pcedentē ¶ Correlarie sequitur Correla
Quotiēs quis alicui forti tētationi restite/ rie sequit
rit: totiens euȝ deus iuuabit seu iuuabat g
tuito dono quo concurrit: pter vires nature
lapse. Pȝ. quia q nō cadit post naturaȝ la
psam: hoc est vltra vires nature. ¶ Sed cō Oppōit
tra hoc obijcit alia opinio: dicēs. In puro
lumine naturali phos semp peccasse: vł tal/
tem nunq̨ moraliter recte ⁊ bñ egisse. eo q

i pncipali circũstãtia deficiebãt.s.gratia cu/
ius. Quia opa bona que egerũt nõ ppt de
um egerũt pncipaliter. et ipm nõ sup omia
Respõsio diligebãt ¶ Ad illud videt facile. quia nõ
egerit ex gra gratũ faciẽte: quapropter non
meritorie vite eterne sua opa egerũt. non tñ
peccabãt in circumstãtia gratia cui⁹. Et cũ
assumit: q nõ pncipaliter fecerint pp̃ter de
um. sed fortassis amore reflexo sup se. Ne
get illud. nã ex dono gratuito poterat eis eẽ
ↄcessum: q cognoscebãt deũ sup oĩa eẽ dili/
gẽdũ. et q eũ sup omia dilexerint. amore ta
men nõ gratũ faciente. Potuit em̃ homo ĩ
statu nature integre: ex puris naturalibꝫ de
um sup omia diligere: licet non meritorie.
Hoc em̃ cõnaturale fuit nature sue: vt dicit
tur in secũdo. sicut cuilibet rei depẽdẽti hoc
conuenit. q suo modo deum sup omia dili/
gat. Monet em̃ deus: vt finis vniuersalis
omniũ dependentiũ et suarꝫ opationũ: vt de
ducit. xij. metaphysice. ca. v. et in pluribus
cõmentis. et Eustra. j. ethicorũ: q vnum sit
vniuersale bonũ. quod omia appetũt. et pe
nes cui⁹ accessum omia hec meliora sũt pa
riter et excelsiora. Et Diony. de di. noi. De/
us ↄuertit oĩa ad amorẽ suijpsius. Potuit
ergo deus mentẽ phorꝫ iuuare: vt hoc cog/
noscerẽt. et vt ĩ diligẽdo se illius iudicio cõ/
formarent: etiã post lapsum. ¶ Et si dicas.
nũquid tũc fuissent in charitate? Re. q non
quia aliud est: deũ naturalẽ conatũ insequẽ
do sup omia diligere. put scꝫ est principiũ
et finis vniuersalis boni naturalis. et aliud
ex charitate que eum diligit: fidem et spem
presupponendo: sm q homo habet quan
dam spiritualẽ societatẽ cum deo. ¶ Addit
em̃ charitas supnaturalẽ dilectõem dei sup
omia: vt modũ tendẽtie det eminẽtiorẽ ĩ de
um: qꝫ ea dilectio que tm̃ naturalis ẽ. vt. s.
fiat actus dilectionis credẽdo ĩ fide medi/
atoris: et sperãdo beatitudinẽ. et nõ solũ agẽ/
do. quia natura sic dirigit. Sed qꝛ deus sic
agere docet: mandat et pcipit. vt etiaꝫ vult
beatus Tho. pma secũde. q. cx. articulo. iij
¶ Aliter etiam posset dici. quia scꝫ phorꝫ
plurimi extrinsece opa sua nõ dirigebant ĩ
deum principaliter. eo q non ad tantã noti
ciam puenerũt: vt ea sic agenda pnoscerẽt.
implicite tamẽ ea sic ordinare potuerant ĩ
deũ. quia ordinauerãt ea in rectã rationem
que immediate est ex deo et in deum. et sic nõ
errauerunt in circumstãtia gratia cui⁹. In
simili: vt si impator nunciũ mitteret sue vo
luntatis expressiuũ. et nesciens impatorem
sic explicite ageret: vt ille nũcius precepis/
set: nõ erraret ab impatoris voluntate. Est
em̃ ratio recta vt nũcius omnipotẽtis osten/
dẽs opus legis esse scriptũ ad intra Rom.
j. ¶ Sexta pposicio. quia nullus sine gra/ Propõ
tia gratũ faciente possit iuxta legeꝫ ordina 6
tam dei mereri vitã eternã. põt tamen mere
ri premiũ tpale et intrinsecũ et extrinsecum.
Prima pars nota est ex illo Rom. vj. Gra
tia dei vita eterna. Et Rom. iij. Iustificati
gratis p gratiã ipsius. Et. j. Corin. xiij. Si
charitatẽ nõ habeã: quicqd fecero nihil mi
hi prodest. s. ad vitam eternã. ¶ Scđa pars
patet ex cõclusione pcedẽte. qꝛ aliquis sine
gra põt esse moraliter bonus. et talis opan/
do caste vel fortiter aut iuste: meret intensi
onem et augmentationẽ boni habitus inte
rioris. cum ex bonis opibus fiant boni ha/
bitus. ij. ethicorꝫ. pmo et secũdo. Itẽ premi
um exterius honoris: cũ virtutis sit premi
um: vt habet. iiij. ethicorꝫ. ix. ca. ¶ Sic etiã
beat⁹ Aug. v. de ciui dei dicit. q deus roma/
nis p eorũ bonis actibus dedit excellentissi
mi imperij gloriam. vt esset eis merces. Et
Ezech. xxix. dicit textus. inquirente dño p
os pphete Quid dabo seruo meo Nabu/
chodonosor: qꝛ seruire fecit exercitũ suũ cõ/
tra Tyrũ. et merces nõ est reddita. Et sequi
tur. Dabo ei spolia egypti. et erit merces ei et
exercitui eius. Item attritio de lite continu
ata videtur de cõgruo mereri cõtritõem. iux
ta illõ pphete. Cõuertimini ad me: et ego
cõuertar ad vos Zacharie pmo. Et certuꝫ
est q attritio potest esse extra charitatẽ. Et
obstetrices egyptiorꝫ: de quibꝫ Exo. j. meru
erunt tpale premiũ: reseruãdo mares. vt di
cit glo. ibidem. Correlariũ. licet cõpos mẽ/ Corre.
tis extra charitatẽ existens cõtinue demere/
atur. ĩ aliquo tñ suo actu meret Prima pars
patet. qꝛ cũ semp teneatur actu vel habitu
diligere deũ sup omia. ideo quãto diutius
statũ sine charitate cõtinuat: tãto grauius
peccat. Secũda pars pꝫ ex ↄclusione pcedẽ/
te. qꝛ in aliquo actu meret pmiuꝫ tẽporale.
¶ Septima pposicio. Quãuis existens in Propõ
gratia gratuꝫ faciente: de lege dei ordinata 7
possit meritorie agere: hoc tamẽ nõ potest
absqꝫ dei puentione et acceptatõne. Prima
pars satis patet. Nam ideo gratia gratuꝫ
faciens dicit: qꝛ opa grata facit ad vitam
eternaꝫ. quare et Math. xix. dicit. Si vis
ad vitã ingredi serua mandata. et illa sunt

dilectionis dei & proximi. que dilectio est gratia seu effectus eius. vt supra ponitur ad prefens. vt habetur Math.xx. ¶ Secunda pars patet: quia scilicet oporteat hoc esse ex speciali preuentione. videtur enim esse beati Aug. in libro de natura & gratia dicentis. quod sicut oculus corporis plenissime sanus sine candore lucis adiunctae non potest videre: sic & homo perfectissime iustificatus: nisi eterna luce iusticie diuinitus adiuuetur: recte viuere non potest. Sed hec iustificatio fit per gratiam: vt prius est allegatum. iustificati gratis per gratiam ipsius. ¶ Se
2 cundo. quia ad actum tam alti premij spiritualis requiritur preuentio spiritussancti qui voluntatem excitet. & sic agendo dirigat. quia finis iste excedit statum nature agentis. ¶ Tercio. Nulla
3 res potest prodire in actum nisi virtute monitionis & preuentionis diuine: & principaliter agen do dirigentis. quanto magis preuentio est ne
4 cessaria ad tam excellentem actum. ¶ Quarto. Quia etiam existens in gratia: adhuc infirmus est in carne qua seruit legi peccati ad Rom. vij. Similiter est obscurus intellectu: propter quod quod oramus: sicut oportet nescimus Rom. viij. Non sic dispositus indiget preuentione dei. quare consequentia nota est. Minor patet. quando enim aliter cognosceret se debite agere: Item se conseruaret in charitate: nisi deus dirigeret & preueniret in actione. Cogitationes enim mortalium timide sunt & incerte prouidentie nostre. vt scribitur Sap. ix. Vt ergo sint meritorie dei egemus preuentione. vt etiam vult beatus Tho. prima secunde. q. predicta. arti. iij. ¶ Tercia pars conclusionis patet. quia nisi deus acceptaret: qualiscunque fuerit habitus a quo fieret actus: non esset meritorius vite eterne. Ob hoc enim dictum est. Nemo scit an odio vel amore dignus sit Ecclesiastes. ix. Vnde apostolus. Fratres non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram
Propositio 8. gloriam Ro. viij. ¶ Octaua propositio. Deus de potentia sua absoluta potest hominem sine gratia & eius opus extra charitatem factum acceptare ad vitam eternam. Patet. quia hoc non implicat contradictionem fieri. igitur. Consequentia tenet ex omnipotentia dei. Antecedens videtur manifestum. Nam qui omnia potuit ex nihilo creare. etiam potest absque gratia beatitudinem infundere. vel ad beatitudinem acceptare. Et quia de hac materia posterius maior sermo fit: ideo non plus de ea ad presens. Nec instatur contra eas sed expectabitur tempus: quo specialiter de illis materie tractabuntur. ¶ Secundum dubium est hoc iuxta
Dubium 2 ta hanc materiam. Vtrum deus possit auferre

rectitudinem voluntatis. ¶ Quod non. quia dicit Ansel. iij. de libero arbi. ca. viij. quod deus non possit rectitudinem auferre voluntati. Et probat sua ratione. quia voluntatem esse rectam: est eam velle quod deus vult eam velle. Sed hoc non potest deus voluntati auferre. igitur &c. Probatur minor. Quia vel auferret eam nolens: quod non est dicendum. Vel volens: quod etiam non quia sic deus posset velle voluntatem non velle illud quod vult eam velle. quod non est possibile. quia ponatur in esse: & sequentur contradictoria. scilicet deus vult voluntatem non velle quod vult eam velle. ¶ Sed in contrarium arguitur. Rectitudo voluntatis includit gratiam. vt dicit idem Anselmus in libro de concordantia predestinationis & gratie. Non deus potest auferre omnem gratiam. igitur &c.
¶ Ad illud videtur distinguendo. Nam deum auferre rectitudinem voluntatis potest tripliciter intelligi. Vno modo sic. An deus possit auferre omnem habitum vel actum rectitudinis infusum vel acquisitum: quo vel quibus voluntas est recta. Et hoc non per dubij affirmatiua est vera. eo quod omne absolutum voluntatis distinctum & diuersum ab ea potest deus auferre a voluntate: secundum eius potentiam absolutam. ¶ Dicatur secundo. Deus hoc non potest non consentiente voluntate de potentia sua ordinata. Patet. quia de ordinata potentia est vt voluntas recta vel in charitate existens: eam non amittat nisi ex sua culpa ¶ Secundo modo potest intelligi sic. vocando rectitudinem hominem in innocentia: in puris naturalibus constitutum: quia habet rectitudinem naturalem: & positus est taliter ad deum & ad seipsum qualiter debet. sic quod in nullo sit obliquus: recedendo a lege dei. vtrum a tali possit deus auferre suam rectitudinem naturalem. absque hoc quod voluntarie se auertat a lege dei. ¶ Et secundum hoc dicatur. Si hec rectitudo sit homo: licet deus eam non possit proprie auferre: potest tamen tollere eam. eo quod possit illum talem hominem annihilare. ¶ Si vero hec rectitudo naturalis esset aliquod donum superadditum: deus eam auferre posset: siue fuerit iusticia originalis vel electio recta. vel aliud quodcunque tale. Et hoc de potentia dei absoluta. ¶ Tercio modo posset sic intelligi. verum dato homine habente rectitudinem primo vel secundo modo: an deus facere possit quod ille talis homo sit obliquus: seu quod peccaret eo contradicente vel contranitente. vel vt aliter se habeat difformiter ad legem diuinam. Et voluit Anselmus: quod illud esset impossibile. hoc enim implicet contradictionem. quod videlicet deus esset causa tu

Responsio (margin, right column)
1 intelligitur
2 dicatur
2 intelligitur
3 intelligitur

pitudinis culpe: vel malicie: siue peccati. ¶Ad rõem Anselmi. q̃ hec put cathegori ca est possibilis est. Deus vult voluntatez nõ velle: quod vult eã velle. vt si deus non vellet voluntatẽ aliquid velle: tunc vtiqz esset vera: vt patet subtiliter intuenti. Secus si esset hypothetica. sic em̃ implicaret. q̃ scz deus vellet voluntatẽ nõ velle aliq̃d: ⁊ q̃ illud vellet eã velle. ¶Sed tunc ẽ questio. quid voluerit Anselmus? Ad quod respõdet: q̃ voluerit q̃ de lege ordinata deus nõ posset auferre rectitudinez volũtatis ea inuita. que scz consistit i volendo omnimode sic: sicut deus vult eã velle. ⁊ ex charitate vult eam velle. Unde voluit: q̃ impossibile sit: stante lege deũ ab aliquo inuito auferre charitatẽ. quia tunc nõ vellet deum sup oĩa. ⁊ tamẽ de lege ordinata deus vult eaz diligere se deũ sup oĩa. Hoc de secũdo dubio ⁊ tercio articulo principali. His p̃missis respondetur:

Ad I rõz pncipaliũ.

Ad rationes. Ad

p̃mã. negãdo añcedẽs Et ad auctoritates mgr̃i quas magister inducit ad p̃bandũz: q̃ nõ sit ponẽda creata charitas. R̃. q̃ oẽs ipse intelligunt: q̃ spũssc̃tus vel deus sit causaliter ⁊ effectiue charitas creata. quia i voluntate facit charitatẽ. ¶Q, aũte obijcis: quasi superflue ponere: eo quo p charitatem increatã oĩa possent saluari. Respõ. q̃ sine dubio deus absqz sole posset p̃ducere flores ⁊ fructus. nõ tamẽ ppterea superfluit sol: sed est ad magnũ ornatum ⁊ decorẽ mundi corporei: p que etiã deus multa facit. Sic in pposito: q̃uis sine charitate creata possit deus hominẽ habere charũ: ⁊ p̃ducere in homine actualẽ dilectiõem dei et proximi. quia tamẽ domino placuit p infusam charitatẽ quam creat spũssanctus quãdo dat hanc p̃ducere dilectiõem. ⁊ eam esse vestez nuptialẽ. ideo ipsa nõ est superflua. sed ẽ ad magnũ anime ornatũ. quia ipsa est omniũ virtutũ forma. Ad rationẽ primã patet p idem.

Ad 2 ¶Ad secundaz dicat. q̃uis increata charitas sit substãtia: charitas tamẽ creata est accidẽs. nec est melior anima essentialiter. Ad p̃bationẽ quãdo dicit. quia ipsa reddit animã bonã. ergo ipsa ẽ melior anima. R̃. charitas creata facit animã bonam nõ quo ad essentiã. sicut nec quo ad eius entitatẽ. Nõ em̃ dat entitatẽ anime sed denominatiue ⁊ accidẽtaliter reddit ipsam bonam. i. vita eterna dignã. ⁊ tamẽ nõ sequit q̃ ipsa sit magis vita eterna digna. cũ charitas nequeat intrĩsece viuere: sicut albedo dat esse albũ. sed tamen nequit intrinsece esse alba: quemadmodũ nequit esse substãtia pprie dicta. ¶Et si dicat. Sancti tamẽ dicunt charitatẽ esse vitã anime. vt Hugo de san. vic. R̃. q̃ tales locutiões sunt causales. i. dant anime viuere vita spũali. Ipsa autez essentia charitatis create nõ proprie est intrinsece vita.

Ad cõfir. ¶Ad terciam siue ad cõfirmationẽ negetur assumptũ: q̃ charitas creata sit melior anime q̃z ipsa sibi. Anima em̃ s̃m se est multo nobilior: ⁊ pfectius ens in se q̃z sit ipsa charitas. vel etiaz esse quod ei dat charitas: seclusa substantia anime. Et ad probationẽ dicat: nõ ppter priuationẽ charitatis: sed ppter dei odiũ quod incurrerat Judas finaliter desperãdo: melius fuisset si natus nõ fuisset. quod odiũ iusto dei iudicio sustulit in penã venditionis iusti p argẽto ⁊c. Unde absolute melius ens ẽ anima: etiã sine pportione: q̃z creata charitas: que ẽ quoddã accidẽs.

Ad 3 ¶Ad terciã rõnẽ pncipalẽ dicat. q̃ charitas s̃m se nõ equalet beatitudini. Dat tamẽ beatitudo in charitate decedentibus ppter diuinã estimationẽ ⁊ acceptatiõem. que opera ex charitate facta acceptat ad beatitudinẽ. q̃uis nõ sint cõdigna beatitudini. Sed q̃ p eis datur beatitudo: hoc magis est ex acceptatiõe diuina: ⁊ originaliter ex passionis christi merito. quod est p omnibus fidelibus veste nuptiali decedentibus meritoriũ beatitudinis. Quod patet in puulis decedentibus: quibus beatitudo assignat p charitate: quã in baptismo susceperũt. q̃uis nũq̃z s̃m eã operati sint. sed habẽt eã ex merito passiõis filij dei

Ad 4 ¶Ad quartã. q̃ esse tale p participationez põt intelligi dupliciter. Uno mõ q̃r ẽ subiectũ accidẽtaliter pticipans. ⁊ illud qđ sic bonũ fuerit: vt homo vel ala rõnalis põt eẽ nõ tale. Alio mõ q̃r est illud quo formaliter aliq̃d pticipat: ⁊ tale nõ põt esse bonuz. vt virtutes morales: quibus s̃m Aug. nõ contingit abuti. dicunt tñ bone p participatiõem quia anima vel volũtas eis conformatur diuine bonitati. Per hoc patet quid sit dicendũ. q̃ charitas sit bona secũdo modo p participationẽ. q̃r est bonũ quo ala supme in hac vita pticipat bonitatẽ dei. et tamẽ nõ põt nõ esse bona ea manẽte. q̃r ẽ formaliter

Ad 5 bonitas i subiecto apto seu nato. ¶ Ad qui tā. ꝯcessa maiore negeꝰ minor. Et ad ꝓbati onē dicaꝰ. ꝙ multis potētijs naturalibꝫ pri mū agēs nō immediate dat ꝟtutē agendi ſm ſuā ſpēm. Nam ſm phiam ⁊ veritatez oībꝫ formis generabilibꝫ dat hꝯ ſm celi i/ fluxū ⁊ ꝑ celū. ¶ Si forte argueretꝰ quis de ꝑpetuis. Dicaꝰ: ꝙ licet immediate agat cū eis ꝙ̄tum ad ſua opa exteriora que faciūt in alia. beatificat tamen vel ſanctificat ea ad intra ꝑ dona infuſa. vt beatos in patria ꝑ lumē glorie. ſanctos ⁊ bonos in via ꝑ do/

Ad 6 num gratie create. ¶ Ad ſextā. quādo dici/ tur. ꝙ charitatis eſt vnire creaturaz creato/ ri. Reſpondeꝰ. ꝙ illud eſt charitatis increa te ſcʒ dei. Deus eīm eſt qui vult ſibi creatu/ ram. volūtas aūt eſt que vniꝰ. Unionis au tē illius vinculū eſt charitas creata. Et ad illū intellectū negeꝰ ꝙ charitas creata non poſſit vnire creatori creaturā: ſcʒ tanꝙ̄ vin/ culū ſeu inſtrumētū. quo deus ſibi vult cre/ aturam. ¶ Et cū dicaꝰ. cum ſit creatura ē va rietas. Rndeꝰ. inꝙ̄tum conſideraꝰ vt ſit ex nihilo: varietas eſt: et viuere nō pōt. Alio mō cōſideraꝰ vt eſt inſtura ſm diuinā pre/ ſentiā. ⁊ ſic habet vnitatis expꝛeſſam ſilitudi nem. quare illo mō vnire pōt inſtrumenta

Ad 7 liter: ⁊ vnit. ¶ Ad ſeptimā. ꝯcediꝰ maior. ⁊ negeꝰ minor. Et ad ꝓbatōem dicaꝰ: cū de us ſit infinite bonus: ipſe erit infinite diligē dus. hoc pōt intelligi dupliciter. Uno mō ſic. ꝙ tantū diligēdus ſit quantū in ſe eſt di ligibilis. puta aduerbialiter infinite. et ſic ipſe ſolus ſeipſum infinite diligit. quia ſo/ lus ipſe infinite ſeipm compꝛehendit. et ergo vt ſic: nulla creatura deum infinite diligit. Alio mō ꝙ diligaꝰ infinite. i. magis omni creatura. ſic ſcʒ ꝙ ſi bonū creatum in infini/ tuʒ augmentareꝰ: adhuc magis amaretur deus. ⁊ ſic charitas creata facit deum infini te diligi. eo ſcʒ mō quo debitū eſt creature: mō videlicet ꝓdicto. ¶ Ad ſecundā ꝓbā/ tionē. ꝙ̄uis charitas creata nō cognoſcat. quia tamen ad modū nature rectiorez de/ um habet: ideo dirigit ad ſingula debite di ligēda. puta vt deum ſup omia. ⁊ poſtea ſe/ ipſum. deinde animā pꝛimi. deinceps corpꝰ ꝓpꝛium ⁊c̄. Si eīm inordinate agat vel di/ ligat habens charitatē. hoc nō facit chari

Ad 8 tas: ſed quedaʒ alia forma que eſt in ipſo. ¶ Ad octauū. dictū eſt in ſolutōe ꝓmerati/ onis. ꝙ i multis q̄ ſunt nature: deus agit per mediū. vt i generationibꝫ mediāte celo. Et ꝯſequēter dictū fuit: quomō agit ſine me/ dio: ⁊ ꝑ mediū in his que ſunt ꝑpetua. Ad hoc aūt quod dicaꝰ. Deus non vtiꝰ aliquo medio in ope creatōis: verū ē. ſed nō eſt ſi/ mile de ope recreatōis. Ibi eīm animā nō ꝓ ducit in eſſe. ſed a filijs ꝑditionis ordinaꝰ ⁊ diſtinguit. ⁊ ꝓpter hoc amorē ei infundit quo eam ſibi formaliter vnit: vt ornatam ſponſam ſuo viro. ¶ Uerū eſt: ꝙ hanc cha/ ritatē immediate facit. ⁊ ideo in genere cau ſe efficientis immediate agit reſpectu chari tatis. Sed in genere cauſe formalis aiam facit ſibi charaʒ charitate infuſa. ſicut red

Ad ꝯfir. dit hominē anima humana. ¶ Ad confir/ mationē: negeꝰ maior. Actū eīm ſupme vir tutis: ſcʒ charitatis beatificā de: facit deus ſine medio. Et ad probationē dicaꝰ. ꝙ non ſit ſimile de creatore qui creaturis dat eſſe. ⁊ de actu dilectōis quo dat bū eſſe. Pꝛimū eīm fortaſſis creature cōmunicari nō poteſt Nō eīm habet creatūra creare. Secundū. ꝙ ſcʒ vni creature bū faciat: cum alia eſt cō mune. ſic eīm benefacit creſcentibꝫ ſole. Ita ⁊ in ꝓpoſito: cum omes beati ⁊ beatificandi ſint amici dei: ideo eis dat formā qua dili/ gendo conuiuāt ſibi. vt ſcʒ ipſe dilectiōem in eis accendat. et ipſe creature eandē faci/ ant: recepta ab ipſo charitate. ⁊ pſertim ob anime maiorem ornatū. vt ornata ſit veſte ꝓcioſiſſima: qua filij regni cognoſcuntur.

Ad 9 ¶ Ad nonū. negeꝰ maior. quia ſm doctores donū ꝓphetie eſt quidaʒ habitualis influ/ xus factus a ſpūſancto. ratione cuius ceſ/ ſante etiam actu ꝓphetie: talis adhuc pro pheta dicaꝰ. ¶ Ad probationē maioris di/ catur. ꝙ ꝓpheta noticiā futurorū habet ex poſitiue ꝑ influxū habitū. ſed effectiue per ſpūmſanctū influentē ei habitū. Nam ſpi ritusſanctus habitu inſtruit eū de futuris.

Ad 10 ¶ Ad decimū reſpōdeꝰ. ꝙ increata charitas formaliter eſt deus. ſed creata charitas di/ citur deus repꝛeſentatiue. quia immediate eſt a deo: efficienter ⁊ cauſaliter ⁊ exemplariter ⁊ ideo qui diligit dilectiōem: etiam diligit ꝓpꝛiam cauſam: que eſt deus. Nō tamē ſe/ quitur ex hoc ꝙ ipſa ſit formaliter deus: ſed exemplariter vel repꝛeſentatiue. ⁊ hoc voluit

Ad 1. rōnē ad q̄ſi tum beatus Auguſtinus. ¶ Ad ratōes arguen tes ad queſituʒ. Ad pꝛimā. ꝙ illa de vi ſer/ monis ſit vera. Nulla charitas creata eſt viatori neceſſaria ad ſalutem. vt ratio pro/ bat. Et vt dictuʒ eſt in ſecūdo articulo. nec doctores illius contrariū volunt. ſed potiꝰ

us volunt q ad salutez requiraẗ charitas. Uel q hec cõsequentia sit necessaria. Iste saluabiẗ ſm legem ordinatã. ergo habebit
Ad 2 charitatẽ creatam. ¶ Ad secundã. illa arguit de potentia dei absoluta. ⁊ ergo concludit verum. sed de ordinata nõ nisi habitu charitatis mediante potest. ¶ Ad terciam. pla
Ad 3 cet q rectitudo voluntatis sufficiat ad salutem. Sed negeẗ minor: q illa nõ sit charitas seu charitatis inclusiua. Ad auctoritatem Anselmi quid dicendũ sit: patet ex solutione secũde dubitationis. Nunq̃ eñ deus rectitudinez aufert voluntatis nisi ex culpa. vel nunq̃ sine culpa viatoris. sicut
Ad 4 nec charitatẽ qua voluntas est recta. ¶ Ad quartam. negeẗ minor. Et ad probationez eius dicatur. si homo nõ posset: vel ex se vl' dei iuuamine: quod paratus est dare: non peccaret. Sz quilibet potest baptizari: ⁊ sic baptizando recipit gratiã: qua seruare potest si eam amittit: adhuc ꝑpuus mouetur a deo: vt redeat conterẽdo. ⁊ si sic tractus obediat trahenti: iterum conterendo recipit charitatem. Potest eñ homo huiusmodi interitionibus dei: vel etiam incitamentis exterioribus facere quod in eo est. quod si faciat: deus dat charitatẽ. ⁊ ideo si tractus nõ faciat id ad quod trahiẗ: a seipso damnaẗ. Rationes post oppositũ arguunt ꝑ dictis. Hoc de questione .xx.

Icesimoprimo queritur circa distinctiõez decimãoctauaz: vtr spũssanctus sit donum ꝓprie: quo alia dona donantur: In qua questione vnuz quasi suppositum premittitur: an scz spũssanctus sit ꝓprie donũ. Secũdo queriẗ. vtrũ eo alia dona donentur. ¶ Contra suppositũ arguitur
Contra supposi/tum 1 sic. Esse donũ conuenit filio. ergo nõ est ꝓprium spũssancti. Cõsequẽtia nota est. et añcedens patet Esa.ix. Filius datus ẽ nobis. ¶ Secundo sic confirmaẗ hoc. Quia
Cõfir. 2 ex quo filius datus est ex tẽpore: vel ab eterno erat ad hoc abilis. ⁊ sic ab eterno nõ minus erat donũ q̃ spũssanctus. Tenet cõsequẽtia. q2 ideo ab eterno diciẗ spũssctũs donũ: quia ab eterno donabilis ¶ Uel nõ erat ab eterno donabilis. quod non: q2 quomõ esset datus nisi fuisset donabilis. ¶ Itez ab eterno processit: vt esset missibilis: vt dictũ est prius. Sed si mittiẗ: donatur. ergo processit vt donabilis. ¶ Secũdo arguiẗ. quia Scdo sic
nullus respectus dictus ad creaturam ẽ ꝓprius. Sed esse donuz est respectus dictus ad creaturã. ergo nõ est spũsancto ꝓprius Maior patet. quia omne conueniẽs creaturis a deo: est cõmune omĩbus ꝑsonis. eo q opa trinitatis ad extra sunt indiuisa. Et minor patet. quia magister dicit: q non dicaẗ donuz: nisi quia creature donari potest.
¶ Tercio. Donũ est cõmune toti trinitati. Tercio sic
igiẗ. Cõsequẽtia nota est. Et añcedẽs ꝓbatur. q2 cũ donũ dicat habitũ: ⁊ datũ actum cuicũq3 cõuenit esse datũ: eidẽ cõuenit esse donũ. Sed toti trinitati ꝯuenit esse datuz quia tota trinitas se dat. ¶ Quarto. Quia Quarto sic
donum dicit respectũ ad dantẽ: ⁊ etiam ad recipientẽ. Si itaq3 est ꝓprium spiritusancto: vel hoc est in ordine ad dantez: ⁊ hoc nõ. quia pater dat se. Immo etiã dedit filium. ad Rom. viij. Proprio filio suo nõ pepercit deus ⁊c. Ergo in ordine ad dantẽ nõ est ꝓpriũ. Si secundũ. cõtra. Equaliter vl' saltẽ nõ minus filius nobis dat' ẽ q̃ spũssanctus. ergo adhuc nõ est ꝓpriũ. ¶ Cõtra Cõtra q̃situ 1
quesitũ arguiẗ sic. Multis donanẗ dona q̃bus spũssanct' nõ donaẗ. ergo nõ oĩa dona donanẗ ipo. Cõsequẽtia nota. Añcedẽs est Isidori: dicẽtis. Multis spũsctõ idignis danẗ dona spũssci. ¶ Secũdo. aliqua do Scdo sic
na sunt filio appropriata. ergo nõ oĩa dantur spũsancto. loquẽdo appropriate. Añcedẽs patet de donis illustratiuis intellectus sicut sunt sapiẽtia: sciẽtia: intellect'. ¶ Ter Tercio sic
cio. qđ dat aliud videẗ habere auctoritatẽ in id. Sed spũssctũs i filiũ auctoritatẽ nõ habet. ergo filius nõ ẽ datus ꝑ spm̃sctm̃. Maior videẗ nota. q2 dãs mun' auctoritatẽ videẗ hr̃e sup mun'. Minor notaẽ. ¶ Quar Quarto sic
to. Secluso ad imaginatiõem spũsancto. adhuc manerẽt dona. ergo nõ oĩa dona donanẗ eo Cõseq̃ntia nota. ꝓbaẗ añcedẽs: q2 eo secluso adhuc pr̃ et filius eẽnt liberales. ergo adhuc eẽnt donatores. Q, autem adhuc liberales eẽnt: patet. q2 alĩs spũsancto liberales eẽnt. ¶ Confirmaẗ. quia doni nõ est Confir.
donũ: sicut nec generationis est generatio. Si ergo spũssanctus donũ fuerit: ipse non erit doni. ergo eo nõ alia dona donãẗ. ¶ Sz Pro pte affirmatiua q̃sti.
ꝓ parte affirmatiua suppositi: est auctoritas magistri in littera. videtur eñ velle: q relatio cõstitutiua spũssancti intelligatur i hoc q sit donum. ⁊ nõ in hoc q est spũssanctus. Unde ⁊ ca. ij. ad hoc allegat beatum

Augustinū.ergo donū est ei ppriuz.Tenet
ꝯsequētia.quia relatio ꝯstitutiua supposi/
ti semp est ppria.¶Ad idez est beatus Au/
gustin⁹.v.de tri.dicēs.ꝙ sicut ī trinitate nō
ē verbū nisi filius .ita nec donū nisi spūsā
ctus.Et donū videt dicere emanatōem ꝑ
modū liberalitatis volūtatis:quod nō ni/
si spūisancto cōuenit.¶Sed ꝑ parte affir/
matiua quesiti est textus aplī p̄me Corin.
xij.Diuisiones gratiaꝝ sunt:idem aūt spi/
ritus diuidēs singulis put vult. ¶Et bea/
tus Aug.v.de tri.dicit.ꝑ donū qd ē spūsā
ctus:cōmune omib⁹ mēbris christi:ppria
quibusqꝫ dona diuidunt.Et ideo ad h̄ est
cū spūssanctus sit p̄mū donū:ad ipm meri/
to reducēda sunt omīa posteriora.

In hac questione

erunt tres articuli.In primo videbitur de
questionis supposito .Secūdo de quesito.
Et tercio mouebunt quedā dubia de hoc
Nota 1 pposito.¶Pro primo notandū.ꝙ differen
tia est inter hec nomia dicta de diuinis per/
sonis.s.cōmune siue essentiale;pprium et
appropriatū.¶Cōmune em̄ dicit seu essen
tiale:quod singulis psonis ⁊ etiam essentie
conuenit.vt li deus vel omīpotēs.¶Sed p
prium nominat quod vni soli psone cōue/
nit:aut saltem nō singulis:atqꝫ essentie.vt
pater.filius generare.filiatio spiratio.spi
rare actiue cōuenit patri ⁊ filio :nō autem
spūisancto.¶Inuenit etiam disiunctū:qd
non essentie:sed singulis psonis conuenit.
quod vt sic:potest dici pprium psonaꝝ.vt
hoc disiunctū:scz producēs vel productū
singulis psonis cōuenit:nō autem eētie.
¶Appropriatū ho dicit aliquod cōmune
tribus:sed ratōe alicuius cōditōis aut ali/
cuius imaginabilis in psona :vel apud in
tellectū secludendi de psona:vni psone ma/
gis attributū est q̄ alijs.vt potentia patri
ne ratōe auctoritatis que apud ipsum in/
uenitur:senex putet vel impotens.¶Sapi
entia filio:ne ratione filiatōis iuuenis cre/
datur vel ignarus.¶Clementia vel boni/
tas spirituisancto.ne ratione spiratōis ve
hemens videat vel austerus.¶Querit igi/
tur questio:vtrum donū pprie sit spiritus/
sanctus.hoc est an ei cōueniat:⁊ nulli alte
Nō 2 ri psone vel essentie esse donū.¶Secundo
notandū.ꝙ spirituisancto pprium est: pro
cedere ꝑ modū liberalitatis ⁊ amoris. Hoc
prius dictū est.pcedit em̄ ꝑ modū volūta/
tis ⁊ pfecte liberalitatis patris ad filium.⁊
econtrario.¶Tercio notandū. Datum in Nota 3
diuinis capit vno modo pro eo quod ē cō
municatuz alicui alteri ex liberalitate.et sic
cōuenit essentie et toti trinitati.¶Secūdo
mō dicit cōmunicatū alteri ex liberalitate
⁊ auctoritate.⁊ sic nō conuenit patri: sed fi
lio ⁊ spūisancto.qui patris dant auctorita
te.¶Tercio modo dicit cōmunicatuz ex li
beralitate ⁊ auctoritate.⁊ productū per mo
dum amoris.⁊ hoc modo nō conuenit esse
datū nisi spūisancto.Nulla em̄ alia perso/
na ꝑ amoris modū procedit.¶Sed dubi Dubiuz
tat.an spūsctūs sit datus soluz ex tpe.Et opinatū
dicit magister ꝙ sic.ē tamē ab eterno donū
Et ad hoc allegat mgr ca.iiij.pn̄tis di. tex
tū Aug.v.li.de trini.ca.xxv.vbi dicitur.qz
sic procedebat vt esset donabile. iā donuz
erat anteqꝫ esset cui daretur.Et post pauca
Sempiterne ergo spūs est donū. tempali
ter aūt donatum.Et in hoc fere doctores
omēs beatū Augustinū sequūtur atqꝫ ma
gistruz.¶Occam tamen singulariter videt
velle hic.ꝙ spūssanctus ab eterno dat⁹ di/
ci possit vel donatus.capiēdo datū pro p/
ducto virtute amoris alicui⁹ obiecti.quod
tali mō vt producit:nō hꝫ rōem filii respe/
ctus obiecti amati.Et hoc mō dicit: capiē
do datū vel donatū.ꝙ eternaliter pr̄ pdu/
cēdo spm̄ sāctū dat eū filio donū gratissimū
⁊ econuerso.¶Et allegat btm̄ Aug.v.de tri.
assignāte ratōem:quare spūsanctus nō di
cat filius.ca.xvij.dicente.ꝙ nō exijt quasi
natus:sed quasi dat⁹.ideoqꝫ nō dicit fili⁹.
¶Itē ꝑ Richar.d san.vi.ꝙ pater amorē im
pendit filio.⁊ filius rependit.et ī hoc dicit:
pater dat spm̄ sctm̄ filio.⁊ ecōtrario.¶Hec
opinio est singularis.⁊ auctoritates nō cō
cludūt.Augꝰ.em̄ nō vult nisi ꝙ processerit
vt datus:id est ꝑ modū volūtatis libere p
ducētis complacētis.⁊ nō ꝑ modū intelle/
ctus seu nature.Dicit autē datū quasi do/
nabilē.¶Alia auctoritas Richardi scz:in
telligitur de mutua spiratione: qua pater
spirat amorē quo filiū amat:infinite donū
⁊ econtrario.Non aūt ibi est datio ppria:
pcipue cū doctores hoc nō ponāt.¶Quar
to notādū.qz donū ſm btm̄ aug.nō videt Nō 4
distingui a dato vel donato:nisi qz datuz
significat ꝯmunicatiōem factā creature ex
tpe.Donū aūt dicit eandē ꝯmunicatiōem
put est possibilis fieri.ideo recte sicut datū

1 tripliciť dicit: ita q̄ ꝫ ⁊ donuȝ. Uñ pͥmo mō
donū dicit illud qd ex liberalitate cōicabile
est alteri. sicut datū ꝯmunicari alicui ex li-
beralitate. ⁊ hoc mō esse deū est donabile si-
ue donū. fm illud apli Phil. ij. ⁊ donauit il
li nomē quod est sup omne nomē. Glo. id
2 est esse deū. ¶ Secūdo mō significat cōmu
nicabilitatē alteri ex liberalitate et auctori-
3 tate. sicut etiā esse datum. ¶ Tercio modo
esse cōmunicabile ex liberalitate auctorita-
te. Et quia pcedit p modum amoris: sicut
etiā esse datū. Illa etiā important in actu:
vt in notabili pdicto dictū est. ¶ Quibus
tribus modis tres descriptiones possunt as
1 signari. Nam pͥmo modo donū in diuinis
potest sic describi. est aliquod in diuinis cō-
municabile creaturis ex liberalitate diuia.
2 ¶ Scdm aliam acceptiōem sic describitur.
Donū est aliquid ī diuinis cōmunicabile
3 creature ex liberalitate ⁊ auctoritate. Scdꝫ
terciā pōt sic describi. est aliquid in diuinis
ꝯmunicabile creaturę: ex liberalitate et au-
Cōclo 1 ctoritate procedēs p modū amoris. ¶ Qui
bus pmissis sit hec conclusio pͥma. Primo
modo esse donū ęternaliter cōuenit diuinę
essentię: ⁊ cuilibet psonę diuinę. Patet. qa
tam essentia qꝫ etiam quęlibet psonarum:
ęternaliter potuit cōmunicari creaturę ex li
beralitate diuina. quia taȝ pater potuit se
liberaliter donare seu cōmunicare creaturę:
Cōclo 2 qꝫ etiam essentia. ¶ Secūda cōclusio. Eo-
dem mō scꝫ pͥmo capiendo datū: cōmune
est in diuinis esse datū ex tēpore. Patet. qꝛ
ex tēpore singulę psonę et etiam essentia cō-
municatę sunt creaturę rationali. Iuxta il-
lud Iohis. xiiij. Pater meus diliget euȝ. ⁊
ad eū veniemus: ⁊ mansionē apud eū faci
Corela. emus. ¶ Correlariū. Sic esse donū vel da-
tum est cōmune vel eētiale. nō notionale.
Patet ex ꝯclusionibꝫ. qꝛ quodlibet eoꝝ cō-
uenit tā eētię qꝫ singulis psonis. Tale au
Cōclo 3 tē vt dictū est vocať eētiale. ¶ Tercia con-
clusio. Sumēdo donū secūdo mō: ipm nō
ꝯuenit nisi filio ⁊ spūisancto. Patet. qꝛ sic
importat esse ꝯmunicabile ex auctoritate.
quod nō cōuenit patri nec essentię. cum nō
Cōclo 4 sint ab alio. ¶ Quarta cōclusio Similiter
capiēdo datū secūdo mō. ipm ex tempe nō
cōuenit nisi filio ⁊ spūisancto. Patet sicut
Corre. pcedēs. ¶ Correlariū. Hoc modo donuȝ
vel datū nō est essentiale neqꝫ cōmune: sed
magis notionale. tanqꝫ ille terminus pro-
ductus vel psona producta: missus vł mis

sa. Patet ex cōclusionibus. ¶ Quinta con Cōclo 5
clusio ⁊ respōsalis. Capiendo donuȝ tercio
modo: spūsanctus diciť pprie donū. Pa-
tet. qꝛ sic importat p modū amoris pcede-
re: quod nulli suppositorū diuinorū conue
nit nisi spūisancto. Et sic intelligiť illud di
ctū beati Aug. v. de trini. Sicut in trinita-
te nō est verbū nisi filius: ita nec donuȝ nisi
spūsctūs. ¶ Sexta ꝯclusio. Sill mō capiē Cōclo 6
do datū: ipm est ppriū spūisancto. sic q̄ ex
tpe ei soli ꝯueniat. Patet p idē. ⁊ p dicta ī
tercio notabili. ¶ Correlarium. Hoc mō su
mēdo donū ipm ē veꝛ notionale ⁊ vere pro
priū spūisctō. sicut eē verbū est vere ppriuȝ
filij. Pꝫ ex ꝯclusione quinta. Hoc de pͥmo.

Quātum ad secun De.ar. ii.
dum: de quęsito scꝫ videnduȝ restat. vtrum
spūsancto ōmia dona donētur. ¶ Pro quo
aduertendū. q̄ illud quęsituȝ pōt intelligi
dupliciter. Uno mō sic. Utrū cuȝ datť aliqd
donū: semp pariť ⁊ simul datť spūsctūs. Se
cūdo mō sic. vtꝝ cū datť spūsctūs: simul ⁊ pi
ter donenť ōmia dona. ¶ Scdo notandū. q̄ Nota 1
idē titulus in secūdo sensu adhuc ęquiuo-
cus sit. qꝛ vel intelligiť. q̄ cū datť spūsctūs:
simul ꝯcomitāter denť oia dona. Uel cū da
tur spūsanctus: ipse creat ōmia dona in eo
cui datť. Qd iteꝝ vlterꝰ pōt intelligi. vel q̄
sit cā generaliter cū patre ⁊ filio. vel q̄ sit cā
specialiter aliquo modo appropriato: quo
nō creat dona pater vel filius. ¶ Tercio no Nota 3
tandū. q̄ dona sint duplicia ipsius spūsā-
cti. Aliqua. s. gratū facientia. vt timor filia
lis. vera sapiētia. charitas. ⁊ hec nūqꝫ sunt
absqꝫ gratia gratū faciente. Alia sunt quę
nūqꝫ stāt cū grā gratū faciēte vt timor serui
lis. Alia quę qñqꝫ cuȝ ea stant. ⁊ qñqꝫ sine
ea inueniunť. vt donū pphetię. scientię. in-
tellectus. ⁊ hmōi. ¶ Quibus pmissis patet
quid dicendū sit ad pͥmū sensum ex supra-
dictis ď missione spūsancti inuisibili. ¶ Pri Cōclo 1
ma em̄ ppositio est. Sępe datť donum gra-
tis datū. ⁊ tamē nō dat spūsanctꝰ. Pꝫ. qꝛ
ipse nō diciť dari nisi p inhabitatōem grui
tā: quā nō opꝫ ꝯcurrere ī q̄libet dono grā
dato. sicͭ ī faciēdo miracłā. vł ī dono pphię.
Nā etsi cecidenť spūsctūs sup saul ⁊ pphā
uerit: vt habeť. j. Reg. x. nō tn̄ fuit spūsan
ctꝰ inhabitās pꝰūc gratuite ipm saulū. qꝛuis
ꝫ donū pphetię accepit: n̄ tn̄ spm̄ scm̄. ẜ ꝫ
pcedit auctas Isid. allegata ad. j. rōꝫ q̄ri

ppõ.2 ¶Secũda ppõsitio. Cuicunqȝ daẽ donũ gra
tũ faciẽs de lege cõi: simul daẽ spũssanctus.
que ꝓus dicta sunt: iõ nũc ꝓcedo illud ꝓte
ppõ.3 reũdo. ¶ Tercia ppositio de scõo sensu: de q̃
ꝓncipaliter videẽ intelligi questio. Nã op/
tet illi cui daẽ spũssanctus: simul actu vel
habitu cõcomitãte dari oĩa dona. Patz
ꝑme Corinth. xij. Unicuiqȝ daẽ manifesta
tio spũsscti ad vtilitatẽ. Nõ eñ optet q̃ da
tus spũssanctus simul oĩa dona l singulꝰ tri/
buat sed diuidit singulis ꝓut vult: ibidez.
ppõ.4 ¶Quarta ppositio. Iuxta legẽ ordiatã cui
cunqȝ daẽ spũssanctꝰ simul actu vel habitu
danẽ ꝑ ꝯcomitantiã dona. sine quibꝰ hõ nõ
est gratus deo sicut charitas est: z timor fi/
lialis z hmõi. Patet. quia cui ipse daẽ: hũc
ipse inhabitat ꝑ gratiã gratũ faciẽtez. Hoc
autẽ esse nõ posset: nisi charitas z timor fi/
lialis essent in eodez: aut actu: aut habitu:
vt patet ꝑ clemen. ad hoc i questione di. ꝑ
cedẽtis allegatã. ¶Diciẽ notãter. actu vl ha
bitu ꝓpter paruulos: in quibus nõ est actu ti
ppõ.5 mor filialis. ¶Quinta ppositio. Cũ datur
spũssanctꝰ: dona que eo danẽ causaliter sũt
a tribꝰ ꝑsonis. Pz. qz opa trinitatis sunt in/
Propõ 6 diuisa ad extra. ¶Sexta ppositio. Cũ daẽ
spũssanctꝰ: q̃ dona ipso danẽ: sũt a filio z a
spũsctõ causaliter z subauctoritatiue. z nõ
a pñe: vel essentia seu trinitate. Patz. qz sic
sunt ab illis i quibꝰ est subauctoritas. hec
aũt est in filio z in spũsancto. nõ aũt in pa/
tre: cũ ipse nõ sit ab alio ¶Eodẽ mõ declara
ri põt: q̃ nec sic ab essentia sũt seu a trinita
te. qz nec in ipsis est subauctoritas: cuz nõ
Propõ 7 sint ab alio. ¶Septima ppositio. Omnia
dona que danẽ: danẽ causaliter: subauctori
tatiue z exemplariter a spũsancto. z nõ ab
essentia. nec a patre: nec a filio. Patz. quia
dona exemplariter ab eo solo danẽ: quod ẽ
proprie primũ donũ. Modo ꝓprie primũ
donũ est spũssanctus. igiẽ Pz maior. qz oĩs
donatio recta z gratuita ẽ a ꝑma donatõe li/
berali. a qua tanqȝ a ꝑori z a causa eius ex/
emplari sumit rationẽ doni. Minor patet
ex articulo ꝓcedẽte. ¶ Ad hanc ꝯclusionez
est textus aplĩ ꝑme Corinth. xij. dicẽs post
enumeratõem donoruz. Hec oĩa opatur
vnus z idem spũs: diuidẽs singulis prout
vult. Et beatꝰ Aug. xv. de tri. dicit. Per do/
nũ quod ẽ spũssctũs cõe oĩbꝰ mẽbris pro
pria cuiusqȝ dona diuidunẽ. Sed diceres.
danẽ ne etiã spũsctõ dona gratis data: in q̃
bus spũssctũs non daẽ. R. q̃ sic. hoc modo
scȝ causaliter z subauctoritatiue z exempla
riter. A filio subauctoritatiue. Et a patre z
ab essentia causaliter. quia vtrqȝ deus facit
ea his quibus ea donat. Hec de secũdo ar/
ticulo.

Quantuȝ ad terci/ Quo ad 3.art. du
um articulũ sũt quedã dubia. Primũ vtz bitaẽ
spũssctũs sit donũ ab eterno vel ex tẽpe? Et
videẽ q̃ ex tpe. eo eñ quo dat: his quibus
daẽ donũ est: vt vult Aug. xv. de tri. Mo/
do daẽ ex tpe. igiẽ. Et. v. de tri. dicit. Eo do
nũ diciẽ quo daturus erat ipsum deus. sed
daturus erat illud ex tpe. ¶Secundũ du/ 2
biuz. vtz dicaẽ: ex quo nobis daẽ spũs nr̃?
Q, sic. qz dixit dñs Moysi. Tollaz de spũ
tuo Num. xj. Q, nõ. qz filius etiã nobis ẽ
datus: z tñ nõ diciẽ filius noster. ¶ Terciũ 3
dubiũ. vtz spũssctũs sit eo donũ quo spũs?
¶Quarto. vtz sit eo spũs vel donũ quo de 4
us? ¶Ad primũ dicaẽ. q̃ prout donum di/ Ad 1
cit aptitudinẽ ad dandũ. sic spũssctũs nõ ẽ
donũ ex tempe: sed eternaliter. Nã ee donũ
est ꝓpriũ spũsancto: et notionale. vt dictũ
est i ꝑmo articulo. Nihil aũt tale est ex tpe
Et hec est mẽs beati Aug. v. de tri. dicentis
spũsanctũ sempiterne donũ ee: tpaliter ve
ro dari. ¶Uerũtamẽ quãdoqȝ donũ diciẽ ꝑ
respectũ ad actũ. z sic põt cõcedi q̃ spũssan
ctus sit donũ ex tempe: z sit actu datus ex
tempe. Et sic loquebaẽ Aug. in prima au/
ctoritate adducta: in ꝓponẽdo dubiũ ¶Itẽ
dicit Bonauẽ. q̃ possit dici donũ: ꝑm habi/
tudinẽ futurã. z sic diciẽ donũ: qz donãdus.
quomõ etiã ab eterno erat donũ: qz ab eter
no erat donãdus. ¶Ad obiectiones. Ad ꝑ
mã auctoritatẽ iam dictũ est. q̃ beatꝰ Aug. Ad 1. ob
loquaẽ ibi de dono: prout respectuz dicat ad iectionẽ.
actum. ¶Ad secundã. qz uis daturus ipm
erat ex tpe. qz tamẽ ab eterno futuz erat. iõ Ad 2
adhuc nõ sic diciẽ donũ ex tempe: sȝ ab eter
no. ¶ Ad scõm dubiũ dicaẽ. q̃ hoc ee meũ
vel nostrum potest intelligi tripliciter. pro/ Ad 2 du
ut possessio tripliciter importatur. ¶Uno bium
modo dicitur aliquid esse meũ vel tuũ vel
nostz quasi ꝑ modũ informãtis. vt albe do
diciẽ parietis. qz iformat parietẽ: Tale im/
portãt noĩa abstractiua: vt essentia patris
generatio filij: z cetera. Et quia diuina nõ
dicunẽ dõ nobis ꝑ modũ informatõis. ideo
abstracta diuia nõ ꝑdicãẽ de nobis cũ his
additis. s. meus vl noster. Unũ nõ dicaẽ di/

2 tas nostra vel nostra diuina essentia. ¶Se cūdo modo dicit aliquid meū vel nostruz fm qndā habitudinē causalitatis: fm quā nomia exprimētia actū dei circa nos pdicant de deo: cū his additis me⁹ vel noster. sic em̄
3 deus dicit rector noster: creator nr̄ &c. ¶Tercio dicit aliquid esse meū vel nostr̄ p modum cuiusdaz relationis. et si relatio dicat habitudinē psone ad psonā: vt sic nō dicatur meus vel noster. Vn̄ filius nō dicit noster filius. ne credamur eū genuisse. Nec p̄r dicit pater noster generator. q: hoc ē pprii filij naturalis. quis adoptiōe p̄r nr̄ dicat: eo q sumus filij eius adoptiui. Joh. j. Dedit eis potestatē filios dei fieri &c. Si vo relatio dicat habitudinē psone vel eentie ad creaturā. bn̄ de eo noster dicet: vel meus. vt dn̄s noster vel magister noster seu me⁹. Vn̄ cū h spūs dicat respectū ad euz cui inspirat vel inspirabilis est. et euz nobis a deo inspirari possit: bn̄ dicit spūs noster. ¶Silr̄ & deus noster dicit. q: deus fm Dama. imponit ab actu quē exercet circa nos. ideo dicit deus nr̄. Vn̄ dicit deus: quasi dans vitā eternā suis. ¶Ad formā igit dubij pōt dici. q ab actu quē cōnotat h spūs dicat spūs nr̄. Et ab actuali datōe silr̄. Nō aūt a donabilitate q notiōalis ē: & dicit respectum psone ad psonam. ¶Ad terciū dubiū dicat q sic. quia sicut i diuinis est idē generatio & productio verbi: ita donatio eterna & spiratio. & ex ɔsequēti donū pprie & spiratū pprie. eo igit est spūs quo donū. ¶Ad quartū. Cū i diuinis oia idē sint essentialiter. Dicendū q eodē intrinsece est spūs quo deus. non em̄ est diuersitas entiū i spūsancto: quorū vno habeat esse deus: & alio spūssanct⁹. Formaliter tn̄ alio spūs est. s. ppria psonalitate: et alio deus: puta diuina eentia. Q, aūt eentia formaliter distinguat a psona: dictū est supius i questiōe: vtr̄ cū trinitate psonalitatis sit simplicitas eentie. Hoc de tercio articulo. ¶Ad ratōes. Ad primā: q ec donuz scdo mō expsso in quarto notabili pmi articuli cōuenit filio. & sic esse datus dicit. vel etiā primo modo. Sz esse donū tercio mō nō: vt dictū est in eodē articulo. ¶Ad secūdam. s. ad ɔfirmatōem patet p hocidē. qa ab eterno abilis fuit filius vt esset donuz pmo vel secūdo mō. Et ideo illis modis est donū. sed nō fuit abilis vel datus vt donū tercio mō. eo q nō p modū amoris pcedat vt dictū est. ¶Ad secundā pncipalē dicit: q quis respectus q sit creature a deo sit ab omibus psonis. aliquis tamē rone notionis qua circūstantionat sit pprius. vt licz redēptionē humani generis tota trinitas opata sit. eē tn̄ redēptorē est ppriū filio: vel icarnatū esse. Sic silr̄ in pposito: licet donatio nō fiat creature nisi a tribus psonis. eē tn̄ donabile donatiōe liberali pcedēte p modum amoris: rōne circūstantie que importat i h q donū dat vt p modū amoris pcedēs ē ppriū spūisancto. Vn̄ ad formā maior ē falsa. licet em̄ a tota fiat trinitate id qd ɔnotatur fieri i creatura. taliter tn̄ dari pōt esse ppriū psone. ¶Ad terciā: cōcedit q esse donū pmo mō expsso in eodē notabili est trinitatis. sed nō secūdo vel tercio mō. ¶Ad quartā patet. q esse donū ē notionale tercio mō dictū: p respectū ad dantē donuz liberale a se p modū amoris pductū. Ad improbatiōnē dicat. q p̄r dedit se pmo mō: filiuz scdo mō accipiēdo donū. Solū aūt tcio mō pe dare spmsanctū: qui pcedit vt donū. ¶Ad rōnes que fiūt ɔtra quesitū. ¶Ad pmā. cōcedit q dona gratis data dent. & nō dei spūssanctus: sicut dicit Isidorus. & est p prima ɔclusione. Hmōi tn̄ dona causaliter dātur a patre: filio. & spūsancto. et exemplariter a spūsancto: eo q ipse ē pmū donū q p̄r oīa disposuit se datuz. sicut in filio oia dixit q dicere disposuit. ¶Ad scdm. Cū dicit q aliqua dona appropriant filio. Dicēdū q de donis possum⁹ loq dupliciter. Vno mō i ordie ad rē q dat. Et sic dona respicientia intellectū: sicut sapia: itellect⁹ &c. approbant filio. & dona respiciētia affectū: vt charitas & pietas & silia: approbant spūiscto. ¶Alio mō possum⁹ loq ad modū donatōis: q p̄r disposuit se eē datuz. & h scdo mō omia dona appriāt spūiscto. sicoia vba creata vbo icreato. Nā sic vno vbo suo oia vba creanda dixit: ita vno dono suo. s. spūscō oia donādo donare disposuit. ¶Ad. iij. q fili⁹ nō sit dat⁹ nisi fm q hmōi. s. fm humanā naturaz. & fm hāc spūssctūs hz auctē. ¶Etiaz pōt dici q maior nō sit ha. cū p̄r seipm det. & tota trinitas seipsam. ¶Posset etiā dici q nō ois datio sit auctaritua. Vn̄ si spūssctus det filiuz: sufficiet q fili⁹ sit ab alio: q spūssctus sit opatus sit ipsi⁹ incarnatōz. Q, aūt fili⁹ dat⁹ sit a spūscō pus dictū ē. Quia dat⁹ ē p amorē. iuxta illud Joh. iij. Sic deus dilexit mūdū: vt filiū suū vnigenitū daret. ¶Ad quartum. q circumscripto spūsctō p intellectuz:

Ad 3 dubium.

Ad quartū dubiū

Ad 1 rōnz pncipaliam

Ad 2

Ad 2 pncipale

Ad 3

Ad 4

Ad 1 ɔ q̄situ

Ad 2

1

2

Ad 3

Ad cõfir. adhuc de⁹ intelligit donare p liberalē datõz z p subauctoritatē. sz nõ p exẽplaritatē primi boni. eo q nõ itelligit i deo pcessus amoris: quo disposuit oia se datur. Nõ sic ẽ donũ: pprũ ẽ spũsscti. ¶ Ad cõfirmatiõez q spũsscus ẽ donũ. z q ipe sit donũ doni: z omniũ donoz pmũ z exẽplar ¶ Et qñ obijcit. q motus nõ sit mot⁹ zc. nec relatõnis relatio ex cõsequẽti. dr. q licet de p se vn⁹ mot⁹ nõ terminet ad aliũ motũ. nec relatio ad relatõz tamẽ effectiue mot⁹ vn⁹ motũ aliũ facit. vt motus pm⁹ ceteros inferiores. sic etiã pmũ donũ est causa alioz donoz causatiua z exemplans. Etiã donũ nõ solum dicit relatione sed hypostasim. i. tertiã psonã in diuinis z hmõi bn est esse donũ: z esse causam z exẽplar donoꝝ. ¶ Ratio post oppositũ p supposito scz auctoritates volũt q spũsſanct⁹ sit pprie donũ tertio mõ ¶ Auctoritates etiam allegatę p pte opposita quęsiti volunt vltimã cõclusionẽ. q scz spũsſctũs sit q omia dona donent causaliter: subauctoritatiue z exemplariter. Hoc de questione.

Jcesimosex

Vicesimosecundo querit̃ circa dist. decimãnonã. vtrũ equalitas diuinarũ psonaꝝ in vna essentia inferat: q vna earum sit in alia. Quę questio vnum supponit: q scz sit equalitas psonarum in vna essentia. Secũdo querit: vtrũ hęc equalitas inferat vnaꝫ psonaꝫ esse in alia. ¶ Contra

Contra supposi tũ i suppositũ argu͂it sic. Ubi nõ ẽ quãtitas ibi nec est equalitas. cũ equalitas sit cõuenientia aliquoꝛũ in quãtitate. Nõ in diuinis nõ est quãtitas. igit. Patet minor. q quãtitas siue continua siue discreta repugnat summę simplicitati quę ẽ in diuinis. vt dictũ est di. viij. ¶ Scdo. Ubicunq ẽ equalitas: ibi est diuisibilitas. Nõ in diuis nõ est diuisibilitas: igit. Patet maior. q equale p ablatõem põt fieri inęqle. pz mior: de se. z xij. metaph. z viij phyſi. pm⁹ motor ẽ omino indiuisibilis. ¶ Tercio. omẽ equale ẽ finitũ. Nihil aũt in deo ẽ finitũ. igit. Pz maior. q equalia cõmẽsurabilia sunt: qđ est pprũ finitoꝝ. Mẽsura em necessario ẽ finita. alr em esset incognita. Patet minor. q si deus vel aliqd ipsius esset finitũ: iã mai⁹ deo cogitari posset. q imaginatio omẽ finitũ trãscẽdere põt. ¶ Quarto. vbi nõ ẽ diuersitas: ibi nõ est equalitas. Nõ i diuis nõ

Scđo sic.

Tercio sic

Quarto sic

est diuersitas. igit. Pater maior: q equale est relatiuũ diuersitatis. nihil em dicit equale sibi. Pz minor. q i diuinis ẽ summa vnitas z ista videt excludere oẽꝫ diuersitatẽ. ¶ Quinto. Si i diuinis esset equalitas psonarum in essentia. hęc esset summa. vel nõ summa nullo modoꝝ. ergo. Patet maior sufficienti diuisione. Probat minor. Primo: nõ pt dici q sit summa. q sũma equalitas repugnat pfectõi: iuxta illud Aug. i li. lxxxiij. q. dicens. Si ẽent oia equalia nõ oia essent pfecta. mõ i deo nõ aliqđ ẽ repugnãs pfectiõi. ¶ Confirmat. Quia videl q suma equalitas requirat equalitatẽ tã in cõtinua q in discreta quãtitate. Nõ i deo nõ est equalitas fm discretã quantitatẽ. cũ in eo sit trinitas quę est impantas. ¶ Itẽꝝ confirmatur hęc pars. Quia pater nõ ẽ equalis filio. igitur nõ ẽ summa equalitas. Cõna cõseqntia. q sũma equalitas requirit equalitatẽ ambaꝝ rũ extremoꝝ. Añcedẽs pz p Chryſostomũ sup illud apli ad Hebr. j. Qui cũ sit splendor zc. dicentẽ. Filius ẽ equalis pri: nõ pri filio. Et idẽ videt velle beat⁹ Aug. j. li. de doctri. christi. dicẽs. In prẽ ẽ vnitas. i filio equalitas. ergo nõ videt velle q pr sit equalis filio. ¶ Sed nec põt dici q diuina equalitas nõ sit summa. cũ ipa oẽm inequalitatem excludat. s. tpis. magnitudis z ptãtis. vt dicit beatus Aug. in li. de fi. ad Pe. z mgr assumit in lra. ¶ Item q ipsa est pma: ideo talis debet esse summa. ¶ Et tercio. Quia i ea vnũ equal vni: z vnũ pluribo. z qdlibet omibus Nõ imagiatio nõ capit maiorẽ equalitatẽ ¶ Scđo argu͂it cõ quęsituꝫ q. s. hęc equalitas non inferat vnã psonaꝫ esse in alia. Quia vnã psonam esse in alia est falsuꝫ. ergo hoc nõ sequit ex equalitate diuinarũ psonaruꝫ Cõsequẽtia nota est. q ex vero non sequit falsum. q. pꝫ. Probat añcedẽs. q i quacunq ẽ pr i eo ẽ pnitas. Sed i filio nõ ẽ pnitas. igit zc. Pz maior. q pr nequit eẽ absqꝫ sua pprietate qua cõstituit i eẽ. Mior pz. q i quacunq ẽ pnitas illud ẽ pater. Cũ g fili⁹ nõ sit pater: in eo nõ erit paternitas. ¶ Secundo sic. In quocũq ẽ pater i eodẽ ẽ omne illud qđ i patre. Sed i filio ẽ pater g i filio ẽ omẽ illud qđ ẽ in patre. Sed fili⁹ ẽ i patre. ergo filius est i seipo. Hoc cõsequẽs ẽ falsuꝫ z cõsequẽtia bona. g aliquod añcedẽtis seu aliq ps eius ẽ falsa. Sed nõ pma. quia illa est cõmunis animi cõceptio. ¶ Etiam sicut omẽ qđ pdicat de aliq excedẽter vel con

Confir.

Confir.

Contra quesitũ pri mo sic

Scđo sic

niertibilis. Predicatur etiam de omni eo quod sub eo fuerit: quare utique videtur quod quicquid est in aliquo: secundum in eodem ponat omne quod in ipso est quod inest. maxime si sit in eo secundum totum. ergo oportet quod falsum sit quod in filio sit pater. vel quod filius sit in patre.

Tercio sic ¶ Tercio. Si punctus ad imaginationem indivisibilis poneretur in alio puncto: non maneret distinctus ab eo in quo ponitur. ergo cum persone divine magis simplices sint quam puncta si in seinvicem sint: non videtur quod maneant distincte.

Quarto sic ¶ Quarto. si filius est in patre: vel hoc est secundum relationem. et hoc non quia beatus Aug. dicit: ut infra. quod propter unitatem nature pater est in filio et spiritusancto. Natura autem dicit substantiam: vel hoc est secundum substantiam: et si sic: sequitur quod sit in seipso. Nam que secundum substantiam attribuuntur personis: sunt omnibus tribus personis communia. igitur si secundum substantiam sit in patre: etiam erit in se.

Quinto sic ¶ Quinto. vel filius est secundum eandem habitudinem in patre: secundum quam pater est in ipso. et si sic cum sit in patre ut in principio: etiam pater esset in eo ut in principio. et sic filius esset principium patris. quod non est verum. ¶ Vel secundum aliam habitudinem est pater in filio quam filius in patre. quod si sic: equocatio erit: dicendo. pater est in filio. et filius est in patre: secundum diversos modos inessendi. sicut alio modo species est in genere quam genus in specie. Hoc autem non videtur fuisse de mente doctorum. Unde magister et beatus Aug. videntur velle: quod secundum eundem modum circuincessionis persone sint in seinvicem.

Confir. Et confirmatur. Quia queratur: quo modo contendi in se una persona sit alia. et non videbitur quomodo convenienter dici possit: sumendo omnes nonem modos positos in iiij physicorum. ¶ Sexto.

Sexto. Si essent due essentie divine: una non posset esse in alia propter spiritualitatem. ergo nec persona in persona. Tenet consequentia. quia non minus spirituales sunt persone quam essentie. Et antecedens patet. quia summe spirituales essent. quia una esset illabens et alia illapsa.

Septimo ¶ Septimo. Si filius sit in patre: vel ergo contingenter vel necessario. Non primum. quia sic posset non esse in patre. quare et sic nunquam esset in patre. cum in divinis non differat esse a posse. Nec secundum. quia sic filius presupponeret aliam personam ad sui esse in qua esset. et sic non maxime per se esset. quia quod aliam personam in qua sit: supponit ut sit: non videtur quod per se sit.

Secundo principaliter contra quesitum ¶ Secundo principaliter arguitur sic. Summa equalitas non minus esset si persone ad imaginationem non essent in seinvicem. ergo negativa partis quesiti est vera. Consequentia nota. et antecedens patet. quia bicubicum non est minus equale bicubico si extra ipsum sit quam si ad imaginationem ipsum penetraret. sicut in lacte dulcedo penetrat albedinem ergo videtur quod equalitas personarum non inferat eas esse in seinvicem.

In oppositum utriusque ¶ In oppositum utriusque est magister di. presenti. s. quod equales sint. ut patet in ca. j. et hoc in ca. ij. deducit per auctoritates sanctorum. et consequenter in sequentibus usque ad ca. quintum. Et tunc in ca. v. dicit: quod inde est quod pater dicitur esse in filio. innuens quod circuincessio personarum ex equalitate infertur. ad quod deducit diversorum sanctorum auctoritates.

In hac questione

erunt tres articuli. Primus videbit de supposito. Secundus de quesito. et tercius movebit dubia: ea quoque soluendo. ¶ Quo ad primum est sciendum quod proprium quantitatis est secundum eam equale vel inequale dici. sicut habetur a philosopho in predicamentis. Unde equalitas est convenientia in quantitate. inequalitas est disconvenientia in quantitate. Secundum 1

¶ Secundo est notandum quod hec equalitas vel inequalitas quoque attenditur penes durationem Secundum 2 et vocatur inequalitas originis temporis vel durationis. quo maius dicitur quod est antiquius. ¶ Secundo modo attenditur penes intrinsecam extensionem. vel etiam discretionem etc. quo minus dicitur quod extensius est. vel etiam in numeris quod multiplicius est. et vocatur inequalitas magnitudinis. extendendo tamen nomen magnitudinis etiam attribuatur multitudini. Dicitur enim etiam multitudo magna vel parva. ¶ Et tercio modo 3 attenditur penes effectus quos res potest. et sic inequale alteri dicitur: quod in maiorem effectum potest. Et illa vocatur inequalitas virtutis. ¶ Hec ergo triplices quantitates in corporalibus reperiuntur sed dantur communis magnitudinis et virtutis. secundum que corpora dicuntur equalia vel inequalia. et hoc vel in omnibus vel in aliquibus secundum aliquid istorum. Et omnem modum quantitatis corporalis et equalitatis vel inequalitatis: ad aliquem dictorum modorum invenimus reduci. ¶ Tercio est notandum Secundum 3 quod quantitas talis qualis est in corporalibus in divinis non reperitur. propter divinorum perfectionem et simplicitatem. sed metaphorice in divinis loco quantitatis durationis invenitur eternitas: que omnem durationem comprehendit. ¶ Loco quantitatis 1 que est extensio vel multitudo: invenitur in divinis magnitudo bonitatis et virtutis. Et loco 2 quantitatis que est virtutis: vel que datur in corporalibus: in ordine ad producibilem effectum est in divinis 3 magnitudo potentie. Et sic metaphorice quantitas spiritualibus attribuitur. s. sue durationis: virtutis et potentie. Unde beatus Aug. in li. de fide ad

Pe.ca.ij.exprimēs modū quātitatis ⁊ eq̄/
licatis in spūalibus dicit.ideo psonas esse
equales.qz nulla earū aliā aut pcedit eter/
nitate: aut excedit magnitudine intelligen
tie: virtute siue bonitate.aut supat potesta/
Scdm 4 te.¶Quarto ē notādū q sufficiētia dictoꝝ
triū penes q̄ attēdit eq̄litas vl' ineq̄litas sin
gulorū: siue corpaliū ppriē siue spūalium:
trāssumptiue pōt sic sumi.Quia omē qđ ē
potest cōsiderari i ordine ad suā originem.
Et sic vnū dicit maius alio duratiōe: quia
eius origo inceptiōis fuit prior si incepit.
vel si nō incepit: prius ⁊ maius ē duratiōe
his que iceperūt. vt eternuz tempalibus.
¶Secūdo pōt cōsiderari i ordine ad se.et
sic vnū dicit alio maius: quia ē extēsius: in
corpalibus et in spūalibus: quod ē maio/
ris virtutis seu bonitatis. put bonitas dicit
omē illud: ex quo intrinsece vna res maio/
ris valoris est q̄z alia.sic magister in dist. p̄
senti.ca.ij.auctoritate beati Aug.pbat in
diuis equalitatē magnitudinis p equali/
tatē virtutis.ex.vij.de trini.ca.ij.vbi Augus.
dicit. Eadē magnitudo eius que virtus.⁊ ea
dē eēntia que magnitudo.¶Tercio modo
pōt res ɔsiderari in ordine ad effectū quō
maius dicit: qđ pōt maiorē effectū produ/
Scdm 5 cere: qđ.s.ē potētius.¶Quinto ē notādū q
i diuinis oim triū psonaꝝ est vna eternitas:
vna bonitas ⁊ vna potētia.pz qz hec omia
dicunt equaliter: sic q inter ea nō est relati/
onis oppositio.⁊ sic omia hec i deo idē dicū
tur quod essentia.⁊ ideo sicut eēntia ē vna
ita ⁊ hec in deo nō diuersa sunt: sed summe
Cōclo 1 idē.¶Quibus pmissis sit hec cōclusio pma.
Quāuis nulla psona diuia sit equalis al/
teri tali equalitate q̄lis ē corpoꝝ depēdētiū
concedit tamē catholice equalitas triū pso
naꝝ. Prima ps pz p terciū notabile. qz p/
pter diuine nature eternitatē ⁊ simplicita/
tē: quātitas corpalis ⁊ equalitas sequēs il/
lā nō est in eis.¶Si queras.nūquid sic in
equales dici possūt: Re.q pnt dici nō equales
equalitate corpaliū.qz quātitatē molis cor
palis nō habēt.sed inequales nō debēt di/
ci.ne credant in quantitate corpali hīe dis
cōuenientiā.qđ vtiqz false putaret. cū illaz
oimode nō habeāt.¶Credo etiā q nō sim
pliciter sit ɔcedendū psonas diuinas nō eē
equales.ne hereticis i modo loquēdi con/
formemur.⁊ etiā ne spūalem equalitatez q̄
in ipsis est fm fidem catholicā obtinere vi
deamur.¶Scda ps ɔclusionis pz p illud
symboli Athana equalis p̄: ⁊c.¶Scdo qz
spūalis quātitas q est eternitas: bonitas ⁊
potētia: vt dictū ē in tercio notabili: in deo
maxime reperit put notuz est.⁊ hec est omibus
psonis vna: vt dictū est in quīto notabili.
ergo catholice cōcedunt psone eē equales.
¶Secunda ɔclusio.qz i deo ē sūma eq̄litas Cōclo 2
triū psonaꝝ int se i vna eēntia. Probat sic.
Sūma ē eq̄litas spūalis: vbi pluriū ē omi
no vna spūalis immutabilis quātitas.g.
Illa maior pz.qz cū equalitas sit cōuenien
tia in quātitate: vt dictū est i pmo notabi/
li.⁊ nō pōt eē maior ɔueniētia q̄z eiusdē ad
seipm.psertim cū sit immutabilis Minor
pz.qz quātitas spūalis saltē pma cōsistit i
eternitate: bonitate ⁊ potētia: vt dictū est i
tercio notabili.⁊ hec i deo sunt omibus perso
nis vna eēntia: vt dictū est i q̄nto notabili
Et hoc est expsse textus Aug.in li.de fi. ad
Pe.ca.ij.dicētis.Ob hoc ḡ tres vnū dici/
mus: ⁊ credimus deū.qz vna psus eternitas
vna imēsitas.vna q̄ntū ad magnitudinez:
naturaliter triū est psonaꝝ diuitas.¶Se/
cūdo pōt pbari rōne mgri. Quia ibi ē sum
ma equalitas vbi omis ratio inequalitatis
ē seclusa. Sed i diuis psonis exclusa ē ois
rō inequalitatis.igit. Maior pz d se. Mi
nor pbat.qz ois rō ineq̄litatis vel ē durati
onis: q̄ nō est i diuis.qz illaꝝ psonaꝝ vna ē
eternitas. Uel ē bonitatis: ⁊ hoc nō.qz eaꝝ
est vna bonitas. Uel potestatis: quod iterꝝ
nō: qz eaꝝ est vna imēsa potestas. Hec di/
cta satis patēt ex quarto ⁊ quinto notabili
bus. Hoc de pmo articulo.

Uenio ad secun/
dū articulū. Pro quo ē notādū: q vnā pso
nā eē i alia pōt itelligi dupliciter. Uno mō
intellectualiter ⁊ obiectiue: sicut obiectum
cognitū i cognoscēte. Alio mō realiter ⁊ en
titatiue.¶Quo pmisso sit hec cōclusio pri Cōclo 1
ma. Quelibet diuinaꝝ psonarū ē in quali/
bet aliaꝝ intellectualiter ⁊ obiectiue. Pro/
bat sic.qz omē cognitū ē obiectiue in cogno
scēte: vel i se vel sua silitudine. Modo q̄libet
diuinaꝝ psonaꝝ est pfecte cognita a q̄libet
aliaꝝ: ⁊ nō p suā silitudinē sed p seipsam.er
go quelibet est sic in qualibet sic. Pz maior
de se: ⁊ p phm.iij.de aia.quia res nō cogno/
scitur nisi aliquo mō sit in cognoscēte. Pa/
tet minor quo ad pmā partē p illud Mat.
xj. Nemo nouit patrez nisi filius ⁊c. Sed

quo ad scãaz. q nõ p silitudinẽ vna psona aliã cognoscat: manifestũ ẽ. qz cognito p similitudinẽ receprõz alter⁹ a cognito indu dit. q i diuis esse nequit. cũ ibi sit sũma simplicitas. Itẽ silitudo nõ pfectissime repsentaret rem sicut res seipsam. ¶ Secũda conclusio. Per viã circũinsessionis qlibet diuina psona est realiter et entitatiue in qualibet diuina psona. Probaẽ p illud saluatoris Johis. xiiij. Nõ credis quia ego in patre ⁊ pater in me est. Et magister ad hoc in littera plures adducit sanctorũ auctoritates. ¶ Secũdo arguiẽ sic. Ubicũqz ẽ vnitas pfecta essentię cũ vera suppositoz ⁊ incõfusa distinctiõe: ibi p viã circũinsessionis seu circũincessionis ẽ quodlibet suppositoz in quolibet realiter ⁊ entitatiue. Sed h̄ ẽ i diuis ⁊ nusqz alibi igit. Pz maior. qz h̄ ẽ qd nomis circũinsessionis: q essentia sit vna. ⁊ ipsi⁹ sint distincta supposita. vt sit sũmma vnitas ⁊ incõfusa distinctio. ⁊ vbi h̄ fuerit ibidẽ opꝫ qdlibet suppositoz eẽ i alio pz. qz cuiuslibet suppositi natura est i quolibet alioz. Nõ suppositũ nõ desinit suã naturã. ergo opꝫ etiã q quodlibet suppositorũ sit i qlibet alioz. Mior nota ẽ. ¶ Tercia conclusio m̃salis. Equalitas diuinaz psonarũ i vna eẽntia: sufficiẽter infert q vna eaz sit i qualibet aliaz. Pz pclusio. qz eqlitas psonaz ponit pluralitatẽ suppositoz. cum nihil sit equale sibi. Nec ea de psona ẽ plures psonę. Nõ pluralitas suppositorũ in vna eẽntia infert qdlibet eoz eẽ i quolibet eorundẽ. vt patuit ex deductiõe maio: is pcedẽtis. qdlibet enĩ suppositoz ẽ in eo in q̃ est sua natura. Nõ cũ oim vna sit natura ipsa est in omibo. g̃ etiã qdlibet eoz est in q̃libet alioz. Hoc de scdo articulo.

Quantuz ad tercium articulũ est dubiũ pmũ circa materiaz pmi articuli: queres sit eternitas: q̃ in diuinis vna excludit duratõis inequalitatem. ¶ Et videẽ q nõ sit essentia siue deus. qz beatus Aug. dicit libro. lxxxiij. q̃stionũ. q deus sit auctor eternitatis. Et in lib. d causis diciẽ q deus sit añ eternitatẽ tãqz eius causa. Modo idẽ nõ est auctor sui: nec sui causa. ¶ Secundũ dubiũ. An reciproce sicut filius ẽ equalis patri: etiã pater sit ita equalis filio: Et videtur q nõ. qz filius est a patre tanqz a pncipio. ergo pater nõ videẽ ei esse equalis. Cõsequẽtia tenet p btm̃ Dionysiũ de di. no. ca. ix. dicentẽ. q i cã ⁊ causat: nõ recipim⁹ pversionẽ silitudis ⁊ equalitat: Nõ licet pater nõ sit pprie causa: qz tamen est principiũ filij: videẽ eiusdẽ esse ratio. ¶ Terciũ dubiũ quod est circa quesitũ. Quod sit pncipale mediũ ad probandũ q vna psona sit in alia. ¶ Ad pmũ istoz dubioz respondendũ noto: q hec tria. scz tempus: euũ: eternitas signãt duratõez rei actu existẽs. diciẽ enĩ res durare: quãdo fuerit in actu: nõ quãdo simpliciẽ nõ ẽ. ¶ Secundo noto. q rem esse actu ptingit dupliciter. Uno mõ actu incõpleto ⁊ potẽtię permixto. ratõe cui⁹ in actũ vlteriorẽ tendit: vt in suũ complementũ. qualis actus est motus: qui ẽ act⁹ impfectus: vt diciẽ. iij. physi. Alio mõ diciẽ aliquid esse i actu pfecto: alter⁹ additõ em nõ recipiẽs pfectõis. ⁊ hic ẽ actus pmanẽs. ¶ Tercio noto. q eẽ in actu sic completo ⁊ pmanẽte cõtingit dupliciter Uno mõ. quia sic esse actu est rei acquisitũ ab alio: a quo ipsa res ⁊ eius eẽ depẽdet. Et tũc hmõi res respectu actus talis cõpleti ⁊ pmanẽtis habet ipm ab alio: a quo ipsa et oĩa sua depẽdẽt. ¶ Uel esse actu sic pmanẽte ⁊ pfecto: cõuenit rei ex q̃dditate naturę suę: sine hoc q ab alio depẽdeat. ⁊ talis soli deo cõuenit. cũ solius dei esse actu sit independẽs. ¶ Quarto noto. q pm⁹ act⁹ mensuraẽ tpe: qd̃ ẽ numer⁹ mot⁹ ꝑm pus ⁊ posteri⁹ in q̃tũ em in motu nata est esse discretio prioris a posteriori: sic ipse motus denominaẽ tps: ab eo quo ipse in suis ptibus mensuratur. ⁊ quo noto alij motus sic mẽsurabiles sunt: ⁊ duratiões tpales in quibus est admixtio potẽtię: qua hmõi actus tẽdũt ad cõplementũ. ¶ Secũd⁹ actus qui ẽ pplet⁹ et est ab alio: vt actus ẽ angeloz: mensuraẽ euo. qd̃ h̄z pncipiũ: sed finẽ nõ h̄z. Terci⁹ aũt actus qui sp cõpletus ẽ: p sua mensura h̄z eternitatẽ. Est aũt eternitas descptiue ꝑm Boeciũ: interminabilis vite tota simul ⁊ pfecta possessio. ¶ Et qz pmus actus ꝑm veritatẽ habet pncipiũ ⁊ finẽ: ideo diciẽ tẽpus ⁊ mẽsura eoz q̃ pncipiũ habent ⁊ finẽ. Naz ⁊ si celũ esset deo coetenũ i sua suba: vt Aristo. opinat⁹ erat: licet errãdo. qz tamẽ in ptibus sui eẽ finẽ habet. vt moueri ipsius vno die: mense vel anno tpe mensuraẽ. Suba tamẽ celi tunc nõ nisi euo mensuraret. eo q vt sic esset semp quo ad eã in actu completo. ¶ Secũdus actus: qz semp completus

ideo eiꝰ mēsura nō hꝫ se ꝑ modū nūeri vel
successionis: sed ꝑ modū vnius: eo ꝙ sꝑ eo/
dē mō se habeat. ⁊ eius mēsura dicit̄ euum
¶ Silr̄ ⁊ tercius qui semꝑ est ꝯpletus: ⁊ nō
ab alio mensuratur eternitate. que etiaꝫ se
habet ad modū vnius. Et differt ab euo.
q꞉ euū mēsurat completū actū habente ꝑn/
cipiū. ⁊ qui quasi ē mutabilis ex natura rei
eo ꝙ licet sine mutatiōe sit: tamē ex natura
rei posset esse mutatio in ipo. In eternitate
aūt nulla pōt esse mutatio. eo ꝙ actus est i
se completus: ⁊ non ab alio. Vñ diffinitio
eternitatis supra posita ei nō ꝯuenit. q꞉ eiꝰ
non est ꝑfecta possessio tota simul nisi q̄ ad
actū. nā quo ad potentiā posset esse ī muta
tione. Dicit̄ tñ euū etiā eternū ꝑ ꝑticipatio
Rn. ad. 1 dubiū nē ab alio. ¶ Sed dubitatū fuit vt videl꞉
q̄ res sit hec eternitas? Ad qḋ dicit̄. ꝙ sine
dubio sit eēntia diuina: inq̄ꝫtū ipsa ꝯside/
rat̄ seu ꝯsiderabilis ē semꝑ tota simul ī actu
ꝑfectissime ꝯpleto subsistere absq꞉ oī passi/
bili passione vel mutatōe. ⁊ iō eterni rō ad
dit sup rōem eēntie intermiabilitatē vite et
sempiternā eiꝰ possessionē. ¶ Ad motiuū in
ꝯtrariū dicit̄: ꝙ btūs Aug. voluit ꝙ deꝰ eēt
actꝰ eternitatis ꝑticipate sicut eui. ⁊ hoc est
veꝝ: quod etiā voluit auctor de causis. q. s.
Ad scḋꝫ dubiū deus sit an̄ euū tanq̄ꝫ eius auctor. ¶ Ad se/
cundū dubiū dicit̄. put ē equale dicit cō
uenientiā ī quātitate ꝑcise reciproce. sicut fi
lius equalis ē patri: ita ⁊ pr̄ equalis ē filio.
put pꝫ ex ꝓbatōe ꝯclusiōis scḋe articuli ꝑ/
mi. ¶ Sed qñ꞉ esse equale accipit̄ strictꝰ:
put. s. ille dicit̄ equalis alteri: quē alter eq/
lem sibi ꝓduxit. puta ī quo est ꝯuenientia
in quātitate ab alio. ⁊ sic filius dicit̄ equa/
lis patri: eo ꝙ pater eū ꝓduxit equaleꝫ. Pr̄
aūt nō hoc mō dicit̄ equalis filio. q꞉ filius
nō ꝓduxit sibi patrē equalē. ¶ Sic intelli/
git Chrys. ad Hebr. j. dicēs. ꝙ filiꝰ sit equa
lis patri: nō pr̄ filio. sup illo vbo. Qui cum
sit splēdor glorie eius. ¶ Ad motiuū ī ꝯtra
riū. Auctoritas beati Dionysij nō est ad ꝓ
positū. q꞉ loquit̄ de illis vbi ꝓprie ē causa ⁊
causatū: ī quibꝫ effectꝰ gerit similitudineꝫ sue
cause. Causa aūt ꝓpter sui eminētiā nō di
cit̄ gerere similitudinē sui effectus. Illud autē
Ad tciū dubiū ī diuinis nō habet locū ¶ Ad terciū dubiū di
cit̄: sicut tactū est ī ꝓbatōe ꝯclusionis rn̄sa
lis ad quesitū. Qꝫ mediū sufficiēs ad ꝓbā
dū ꝑsonas diuinas esse ī seinuicē: ē plures
esse ꝑsonas in eadē natura. seu essentie vni
tas: ⁊ pluralitas suppositoꝝ diuersis rela/
tionibus in ea constitutoꝝ. Nā cū in qua/
libet ꝑsona sit tota essentia: vel verius que
libet persona sit ipsa essentia. ⁊ quelibet per/
sona est in illo in quo est sua essentia. eo ꝙ
nō deserit suam naturā. Patet ꝙ quelibet ꝑ
sonarum sit in alia: ⁊ nō extra aliā. Hoc de
tercio articulo.

Ad ratōes factas Ad rōes in ꝯtriū.

ꝯtra suppositū. Ad primā. licet in diuinis
nō sit quātitas corpalis: est tamē ꝓportiōa
bile quantitati. puta eternitas seu duratio
bonitatis ⁊ virtutis. quod sufficit. ¶ Ad se/ Ad 2
cundū ꝑ idem. licet equalitas corpalis di/
uisibilitatē ⁊ pluralitatē partiū importaue
rit. nō tamen de spūali hoc oportet. Loquē
do igitur de illa neget̄ maior. Ad probati/
onem dicit̄. ꝙ corpaliter equale addēdo vl'
auferēdo potest fieri inequale. sed in spiri/
tuali nō oportet. quia forte nature rei ad/
ditio vel ablatio repugnat. vt in duabus
animabꝫ intellectiuis. Et ita maxime est ī
diuinis: vbi nihil potest addi vel auferri.
¶ Ad terciā. neget̄ maior: loquēdo de spūa/ Ad 3
li equalitate. Ad probationē dicit̄. ꝙ non
oportet equalia spūalia esse cōmensurabi/
lia. quia cōmensuratio equaliū finitoꝝ ve
nit ex eoꝝ limitatione: que in diuinis lo/
cū nō habet. Sed ꝑsone diuine quaꝝ que
libet est bonū infinitū: sunt equales ratione
ꝯuenientie. eo ꝙ sunt vna spūalis quātitas
essentialis: que est eternitas duratiōis. im/
mensitas bonitatis: ⁊ infinitas potestatis.
¶ Nō etiā si in corpalibus essent duo sup
posita: ꝑ imaginationē eiusdē quātitatis cor
palis omnino ī numero. necesse esset ꝙ equa
lia dicerent̄ ratiōe ꝯuenientie in illa. ¶ Sūt
etiā equales ratōe ꝑ duratōis. eo ꝙ nulla eaꝝ
excedit aliaꝫ. Ad illud autē quod dicit̄: ꝙ
mēsura debeat esse finita seu cognita. potest
dici ꝙ diuine ꝑsone nō sint mensurabiles:
immo cognoscūt̄ se esse immēsas. ⁊ ideo nō
dicūtur equales ratōe cōmensuratōnis: vt
dictū est. ¶ Sed si mō ꝑdicto dicit̄: ꝙ sm
phm ⁊ suū ꝯmentatorē. iij. phys. Infinitū
nō est equale vel inequale. R. ꝙ phs loqui
tur de īfinitis diuersaꝝ quātitatū: que nō ꝓ
prie cōparari possunt. Secus si duo infini
ta haberēt ꝑcise eandē quātitateꝫ ī numero
vt dictū est. Nō ꝑsone diuine ꝑcise habēt
eandē quantitatē spūalem. ¶ Ad quartaꝫ
ꝙ in his inferioribꝫ ad equalitatē requirit̄ Ad 4

diuersitas suppositorum ꝛ nature. eo q̄ nō sint
in vna natura diuersa supposita. Sȝ hoc
est ratōne limitatōis nature create. Distin
ctio autē suppositorū in vna natura illimi
tata est pfectionis simpliciter. ꝛ ideo equa/
litas in spūalibus distinctōeȝ requirit sup
positorum: nō nature. Diuersitas aūt nō est:
vbi natura est vna. ¶ Per hoc ad formaȝ.
negetur maior: loquēdo de equalitate spūali.
Ad probatōem dicat. ꝙ ad saluādū equa/
le eē relatiuū diuersitatis in diuinis: suffi/
cit distinctio psonarum in eadeȝ natura. quia
hoc est pfectōis. diuersitas aūt nō requiri
tur: nisi large loqueremur de diuersitate: p/
ut includeret omnē distinctionē: etiā in ea
Ad 5 dem natura. ¶ Ad quintam. In diuinis ē
summa equalitas: vt dictuȝ est. Et ad im
probatōeȝ p̄mā. negetur ꝙ summe pfectioni
repugnet equalitas summa. Ad Aug. i li.
lxxxiij. questionū. ꝙ loquatur de pfectōne vni/
uersi. Illud nāqȝ nō esset pfectū si oīa ei⁹
entia eēnt equalia. quare nō erit ad ꝓposi/
tum. oportet eīm p eius pfectione diuersas eē
Ad ꝯfir. species inequales. ¶ Ad confirmatiōem. ꝙ
nō sit summa equalitas: nec in quantitate
continua nec discreta. sed solum in diuinis
psonis eiusdeȝ essentie. ¶ Nec valet assum
ptum: ibi est imparitas: que videtur esse ine/
qualitas. imparitas eīm pōt esse equalitas
nō minus q̄ȝ inequalitas. ꝛ in psonis diui/
Ad aliā nis est summa equalitas: vt dictū ē. ¶ Ad
ꝯfir. aliā ꝯfirmatōem pȝ quid sit dicendū p so/
lutionē secūdi dubij. est eīm i ordine ad eq/
parantiā quātitatis spūalis pr̄ equalis fi
lio. Sed Chrys. ꝛ Aug. ꝛ alij doctores: di/
cētes prēȝ nō eē equalē: intelligūt hoc quo
ad equipantiaȝ act⁹. ē eīm auctoritas i prē.
ꝓduxit neqȝ filiū sibi equalē. ꝛ ideo dicitur fi/
lius p imitatōem equalis prī. nō aūt pr̄ fi
lio p imitatōeȝ. qr filius equalitatē patris
nō ꝓduxit. ¶ Ad rōes q̄ fiūt ꝯtra quesituȝ.
Ad rōeȝ ꝯ q̄situ Ad p̄mā negetur an̄cedēs. Ad pbatōȝ. prīni
tatē eē i filio pt intelligi dupli. vno mō for
maliter sicut ē i patre. ꝛ sic p̄initas nō est in
filio: qr filius nō ē pr̄. ¶ Alio mō intelligit
idētice: ꝙ s. illa eadē res q̄ est p̄initas sit i fi
lio. ꝛ hoc ē verū. qr p̄initas est in filio; si sit
eēntia que est in filio. si p quia. Et si psona
patris adhuc sit in filio p viam circumin/
sessionis. Quādo dicit. In quocūqȝ est pr̄/
nitas illud est pr̄. R. verum ē i quocūqȝ est for
maliter. ¶ Ad secundā pbatiōem: negetur
Ad 2 maior. sicut etiā hec est falsa. Omē qd ē si/
mile Platoni ē simile omi eo cui plato silis
ē. sic eīm esset sibiipi sile. Sed si specificaret
sic. In quocūqȝ ē pr̄: in eodē est omē qd for/
maliter est i patre. Sic aūt nō esset ad ꝓpo
situ. qr filius nō formaliter est in patre. vn̄
psone sit i seīuicē p viā circūinsessiōis. eo ꝙ
sint plures eiusdē essentie: que est in quali/
bet. Nō aūt oportet ꝙ eo mō sit in seipa: eo ꝙ
sic inesse psupponit distinctōeȝ respectu ei⁹
cui inest. Et ad pbatōem maioris dicat: ꝙ
forte hoc sit simile de eo quod est in alio: vt
locatū in loco. vel vt forma i subiecto. Sȝ
quod p viaȝ circūinsessionis inest: quia est
eiusdē nature cū alio cui inest: nō sic se ha/
bet. ¶ Ad terciā. ꝯceditur an̄cedēs. qr puncto Ad 3
rū distinctio sumitur ex diuerso situ i ꝯtinuo.
Secus est de psonis diuīs. qr sine ꝯfusione
in seīuiceȝ sunt: q̄ȝuis maxime simplices.
eo ꝙ nō penes sitū extra seīuicē: sed p ꝓpe
tates psonales distinguunt. vn̄ ꝓfecto al/
bedo ꝛ dulcedo i lacte incōfuse sunt ꝛ disti/
cte. ꝛ distincti habitus in aīa: ꝛ duo lumīa
duorum lucidorum in eodē medio. ¶ Ad quar/ Ad 4
tā. filiū esse i patre p viā circūinsessiōis im/
portat simul vnitatē nature ꝛ pluralitateȝ
psonarum: vel diuersitatē relatōis: sicut dictū
fuit in solutione tercie dubitatōis. Et pro/
pter hoc nō sequitur: ꝙ ergo sit in seipo. Nō
eīm solū dicit sic psona esse in alia rōne vni
tatis nature: sed etiā ratōe distinctōis pso
nalis vel relationis. ¶ Ad quintā. Inquā/ Ad 5
tum psone sunt in seīuicē p viam circūin/
sessionis: sic s̄m eandē habitudinē dicūtur
esse in seīuiceȝ. qr scȝ sunt eiusdem nature
distincte psone. Et ad pbatōem dicat. ꝙ fi
liū esse in patre p viaȝ circūinsessionis: non
dicit eum esse in patre vt in principio. im/
mo eodē modo est in spūsancto. Sed hoc
est cū esse eiusdē nature cū patre: ꝛ suppositi
taliter distingui. ideoqȝ est i omni eo i quo
est illa natura. Et eodē modo est pater i fi/
lio. vt pater intuēti. ¶ Ad confirmationeȝ Ad ꝯfir.
dicat. ꝙ in p̄senti nullus est eorū modorum es
sendi in Aristotelis. nunq̄ȝ eīm talē exp̄sit:
nescio si crediderit plures psonas esse eius/
dē nature. sed vocat a doctoribus: modus
essendi in p circūinsessioneȝ. ¶ Ad sextam. Ad 6
conceditur: si essent due eēntie: ꝙ vna nō eēt
in alia nisi p illapsum. vel quando aliquo
modo vna earū se haberet p moduȝ mate
rie respectu alterius. sed secus est de psonis
que differūt: salua essentie vnitate. quan̄
vnqȝ vna est in alia. quia vnius eēntia est

essentia alterius. ꝛ sic est ibi: vbi sua eētia
Ad 7 est absqꝫ quolibet illapsu. ¶ Ad septimā. q̄/
libet psonaꝝ diuinaꝝ est necessario in alia.
Cōcedit etiā ꝙ filius p̄supponit patrē. hoc
est: ꝙ nequit eē sine patre. Et negef ꝯsequē/
tia: ꝙ ergo nō maxime ꝑ se eēt. ¶ Tu dicis.
qꝺ aliā psonā p̄supponit: nō est maxime ꝑ
se. Cōcedit: si p̄supponat vt causam efficiē/
tem vel materialē. Modo nulla psona di/
uina sic p̄supponit aliā: cū sit deus qui ni/
Ad 2 p̄n hil habet p̄us: seu nullā cām efficiētē ¶ Ad
cipalē scꝺam rōeꝫ p̄ncipalē negef assumptū. qꝛ et
hoc ē summa equalitas: ꝙ distinctaꝝ pso/
narū est omīmode eadem sp̄ualis quanti/
tas. quod eē nō posset si extra seinuicem es/
sent. sic eēm alia eēt quātitas sp̄ualis Et ad
ꝓbatōēeius. ꝙ bicubicū extra bicubicū nō
minus eēt equale ei q̄ꝫ si ip̄m penetraret. ve
rū est hoc. qꝛ q̄uis penetraret: adhuc tn̄ eēt
alia ꝛ alia quātitas vni⁹ ꝛ alteri⁹. Sꝫ si du
orū bicubicoꝝ distinctoꝝ eēt vna q̄ntitas
qua ambo eēnt bicubica. magis eq̄lia eēnt
q̄ꝫ si eēnt distincte quātitates. magꝭ eēm eēnt
i quātitate ꝯueniētia. qꝛ i vna quātitate nu
mero ꝯuenirēt. si ꝟo sint distincte: cōuenirēt
solū i vna: specie. ¶ Rōnes seu auctoritates
post oppositū sunt pro dictis.

Vicesimoter/

cio querit circa residuū distin/
ctionum. xix. ꝛ xx. Utrum fili/
us dei numero differens a deo patre sit omi/
potens sicut pater: Que questio vnuꝫ sup/
ponit: ꝙ. s. filius dei numero differat a deo
patre. ꝛ aliud querit. s. vtꝝ filius sit omipo
Arguif tēs sicut p̄r. ¶ Pro p̄te affirmatiua suppo/
ꝑ suppo siti arguif sic. P̄r ꝛ filius sunt: ꝛ vnus eorū
sito i sic. nō ē alter. ḡ alter eoꝝ differt ab altero. sꝫ nō
ē minor diñā numerali. ḡ differūt numero
Añcedēs totū p̄me ꝯseq̄ntie notū est. ꝛ ip̄a
ꝯsequētia tenet ꝑ istā maximā. Oīa q̄ sunt
si vnū nō sit idē i re cū alio. ip̄a differūt ab
inuicē. Sꝫ añcedēs scꝺe ꝯseq̄ntie hꝫ. v. me
taph. qꝛ ois diñā generis ꝛ sp̄ei et analogie
icludit ꝛ p̄supponit diñaꝫ numeralē: vt dr
Confir. ibidē. Scꝺa ꝯsequētia nota ē de se. ¶ Et cō
firmaf auctoritate Dama. loquētis lib. s. de
suppositis diuinis dicētis. In numero nō
Scꝺo natura differūt hypostases. ¶ Scꝺo. qꝛ fi/
sic. liū ꝛ patrē ꝯtingit vere numerari. ḡ differūt
numero. Cōsequētia tenet. qꝛ ver⁹ numer⁹ ē
nō nisi multitudo ex vnitatibꝰ aggregata:

q̄ inuicē numero distinguunt. qꝛ vna i or:di
ne numerādi p̄cedit. ꝛ alia sequif ¶ Itē hoc Confir.
apparet: qꝛ solū in rōne diuersum. vt deus
ꝛ p̄ma causa nō sunt verus numerus. eo ꝙ
ibi in re nulla ē diñtia. Añcedēs pꝫ. qꝛ fili⁹
ꝛ pater sunt due psone diuine. Itē ad intel Confir.
lectū ꝯuenit dicere: vna psona ꝛ alia perso/
na. ¶ Tercio sic. Quoꝝ forme differunt: vi Tercio
dent differre numero. Sed forme patris ꝛ sic
filij videnf eē differētes. P̄tꝫ maior. qꝛ for
ma dat eē rei. Minor patet. qꝛ paternitas
cōstitutiua suppositi patris: nō est filiatio
ꝯstitutiua filij ¶ Quarto sic. Ad diuersita Quarto
tē numeralē sufficit distinctio suppositorū. sic
q̄uis vna sit natura. Sed i diuis ē distin/
ctio suppositoꝝ. ḡ ꝛ diuersitas numeralis.
P̄tꝫ maior. qꝛ ad vnitatē numeralē sufficit
semp vnitas suppositi: quātūcūqꝫ nature
sint diuerse. vt verbū incarnatū: qꝛ q̄uis i eo
sint due nature: vnū tn̄ ē suppositū. ḡ etiaꝫ
ex opposito: ad diuersitatē numeralē suffi/
cit distinctio suppositoꝝ quātūcūqꝫ natu/
ra sit vna. Et minor manifesta ē ¶ Quinto Quinto
Quia p̄r compat⁹ filio vel ē idē numero vl sic
numero diuersus ab eo Sed p̄mū dici nō
pōt. ḡ scꝺm restabit dicendū. Cōseq̄ntia te
net. Maior pꝫ. qꝛ idē ꝛ diuersuꝫ sufficiēter
diuidūt ens. ḡ q̄dlibet ꝯpatū cuilibet: vel ē
cū eo idē nūero: vel nūero diuersum ab eo.
Minor nota. qꝛ cū p̄r nō sit fili⁹: ip̄se neq̄t
dici idē nūero cū filio. ¶ Scꝺo loco arguif Contra
ꝑ p̄te negatiua q̄siti. Primo sic. Potētia fi q̄sitū ar/
lij adequaf potētie sp̄ussctī. Sꝫ potētia pa guif 1
tris maior ē potētia sp̄ussctī. ꝛ ergo etiā est
maior q̄ꝫ potētia filij. Et ꝑ ꝯsequēs fili⁹ nō
vt p̄r omipotēs ē. Cōseq̄ntie note. p̄ma pa
añcedētis ē mgrī. Scꝺa ps p̄tꝫ. qꝛ potētia
p̄ris pōt tā̄ i increatū q̄ꝫ i creatū. qꝛ in filiuꝫ
ꝛ sp̄msctm̄. Sꝫ potētia sp̄ussctī solū pōt in
ip̄m creatū. ¶ Scꝺo sic. qui pōt in omē taꝫ Scꝺo
limitatū q̄ꝫ illimitatū est potentior eo: qui sic
in solū limitatū pōt. ꝛ ꝑ ꝯsequēs qui i soluꝫ
limitatū pōt nō est omipotēs. Sed pater
pōt in omē: ꝛ illimitatū ꝛ limitatū. Sp̄us/
sanctus ꝟo nū nisi i limitatū. igif. Maior
videf nota de se ꝛ ex termīs suis. Minor q̄
ad p̄mā p̄tē pꝫ. qꝛ pater pōt in psonas di/
uinas. quaꝝ quelibet est illimitata. ꝛ etiaꝫ
in creaturas limitatas. Sed sp̄usctūs po
test nō nisi in creaturas. Et confirmaf. Qꝺ Confir.
potest in hoc. ꝛ in amplius. potētius eū eo
quod solū potest in hoc. Sed pater pōt in
omē illud i quod sp̄ussanctus: vt notū est.

⁊ in amplius: q2 in ꝑsonā infinitā in quam nō pōt spūssanctus: igiꝉ pater ē potentior spūsancto. ¶ Tercio arguiꝉ sic. Potētia patris est extensior q̄ʒ spūssancti. igiꝉ maior. Probaꝉ añcedēs. q2 ex deductis pʒ: eo q2 sit tam i increatū q̄ʒ creatū. tā in infinitū q̄ʒ finitū. sed spūssancti solū est in creatū ⁊ finitū. ¶ Cōfirmaꝉ. Si pater posset in aliquā creaturā: in quā nō posset spūssctūs vel filius: ⁊ nō ecōtra: oēs ꝯcederēt patrē potentiorē spūsancto et filio. Nō nō minor ē filius in quē pōt pater q̄ʒ quecūq̄ʒ creatura. ⁊ in illū nō pōt spūssctūs. ergo potētia patris latior est ⁊ maior q̄ʒ spūssctī potētia. ¶ Quarto. Pater in plures res q̄ʒ filius pōt. ḡ ē potētior filio. Cōsequētia videꝉ nota. Dato eī q2 filius sit equalis potētie: ⁊ sicut pr̄ omnipotēs. ḡ poterit in tātas res: ⁊ i tot i quot et quātas pōt pr̄. Sʒ añcedēs pʒ: q2 pater pt̄ in omēs res creatas sicut filius. ⁊ etiā i duas ꝑsonas increatas. s. i filiū ⁊ spūsanctū. filius aūt solū in vnam illaꝝ pt̄. ḡ ¶ Quinto sic. Quāto potētia actiua est impmitiuor passiom. tāto nobilior est ⁊ maior. Sed potētia patris ē minus pmitta passiom q̄ʒ potētia filij. igiꝉ nobilior ⁊ maior. ⁊ p conñs filius nō tāte videꝉ potētie vt pr̄. Consequētie nota est. ⁊ maior pʒ. q2 potētia actiua nobilior est q̄ʒ passiua. ⁊ actus q̄ʒ potentia. vt habeꝉ. ix. metaph. Et minor pʒ. quia pr̄ nō pt̄ pduci: sed solū pducere. filius aūt pducit ⁊ pduciꝉ. pduci aūt videꝉ ēe pati. ¶ Sexto. pma ⁊ pmaria causa pductiua ē maior q̄ʒ secūdaria. Sʒ pr̄ ē pmaria causa filius ꝯo scdaria. igiꝉ pʒ maior. q2 pma pius influit q̄ʒ secūda. Pʒ minor. q2 pr̄ pducit nō ab alio: ⁊ vt pmū pducēs. filius aūt pducit vt pductus ab alio. ¶ Septimo. maior est potentia que alia nō indiget: ⁊ p se agit q̄ʒ que alia indiget: et agit cum alia. Modo pater agendo nō indiget alia potentia. ⁊ agit p se pducēdo filiū. ⁊ cū alia i pductōne spūssctī. Filius aūt eget potētia pris: a q̄ generatōe accepit totū qd̄ hʒ. ⁊ agit solum cū pr̄e. ¶ Octauo. mēs hūana nō capit qn̄ aliqua potētia aliquā actōʒ facit: quā alia facere nō pt̄. nisi alia habeat aliā actōeʒ eq̄ nobilē. ecōtra. quā pmū facere nō pt̄: ipa sit potētior alia. Nō pr̄ hʒ aliquā actōʒ. s. generatōʒ filij quā filius facere n pt̄. ⁊ nullā hʒ filius qn̄ pater illa possit. Immo qn̄ pr̄ illā cū eo agat: vt notū est catholico. igiꝉ videꝉ q2 iuxta humanā ꝯsideratōem pr̄ sit potētior filio. nō ḡ ē omipotēs filius. ¶ Nono arguiꝉ. q2 nec pr̄ nec filius sit omipotēs. Quia omipotēs omē possibile pt̄. Nō nulla ꝑsona diuina omē possibile pt̄. igiꝉ. Pʒ maior ex quid nois. Cōponiꝉ em̄ omipotēs ex omni ⁊ potēs. quasi omē possibile potēs. Minor pbaꝉ. q2 potētia diuina ē aliqd̄ possibile. Immo etiā deus pr̄ ē aliqd̄ possibile: cū sit necesse eē: ⁊ istā ⁊ illū. Nō hāc vel illuʒ nihil pt̄ pducere vl' facere. cū sint improducibilia. ¶ Scdō pbaꝉ minor. Quia pcīm ē aliquod possibile: cū multi peccēt. ⁊ tñ illud nulla diuina ꝑsona pt̄. repugnat em̄ maiestati: posse peccare vel male agere. igitur ⁊c̄.

¶ Sed ꝓ opposita pte suppositi. s. negatiua est beatus Ambrosius sup scdā am eplam ad Corinth. dicēs. Ubi vera ē vnitas ibi nulla ē diuersitas. Nō i diuīs est summa vnitas. ḡ nulla diuersitas. ḡ nō fm numerū diuersitas. ¶ Et Boe. in li. de trini. dicit. Hoc vere vnū est in quo nullus numerus. Deus ē vere vnū. ḡ i eo nullus ē numerus. ⁊ p ꝯsequēs ꝑsone diuine nō differūt nūero. ¶ Et magister negat supposita diuina esse indiuidua diuine nature. Unde ⁊ dist. xviij. c. xiij. pbat. q2 nō differūt numero. ¶ Propter affirmatiua questiti est mgr̄ disti. xx. ca. ij. et ꝯsequētēr. Quod pbat etiā pluribus sanctoꝝ auctoritatibus. ¶ In symbolo Athanasij etiā habeꝉ: q2 filius sit omipotēs. Immo q2 sit vnus omipotēs cū pr̄e. ḡ eque omnipotēs est vt pr̄. Tenet ꝯsequētia. q2 idē est eq̄ omipotēs sicut ipemet ⁊c̄.

In hac questione

erunt tres articuli. Primus de supposito. Secūdus de q̄sito. Et tercio de diuerso dubio. qd̄ fieri pt̄ circa hāc materiā ¶ Quātū ad pmū est pmo notanduʒ. q2 distītia pprie fm numeꝝ simul capta faciūt numeꝝ ppe dictū. ¶ Scdō. q2 numerus ē multitudo ex vnitatibꝫ aggregata. i qua tota plus ē q̄ʒ i qualibet vnitatuʒ. Uñ sic dicit mgr̄ distin. xix. ca. xiij. q2 aliqua differre nūero ē hoc nō eē illud: nec aliqd̄ qd̄ est illud. Si em̄ eēt hoc quod illud ē: tūc nō plus eēt i ambobꝫ q̄ʒ i coꝝ altero seorsum. ⁊ ideo nō eēnt numerus: nec diuersa numero. ¶ Ex hoc sequiꝉ ꝯclusio mīalis. q2 scʒ filius differat a pr̄e nō ppe numero. Probaꝉ. q2 pater ⁊ filius sunt nō ppe numerus. ḡ nec differūt numero. Consequētia nota ex pmo notabili. ⁊ añcedens

Confir.
Quarto sic.
Quinto sic
Sexto sic
Septio sic
Octauo sic
Nono sic
Pro pte negatiua suppositi
Propter affirmatia q̄siti
Triū articuloꝝ pmus.
Cōclo i

pz qꝛ nõ plus est in patre ⁊ filio q̃ȝ in solo patre. ergo nõ ꝓprie sunt numerus. Tenet ↄsequētia p sc̄m notabile. Numerus em̄ dȝ eē vnitatū multitudo. que plus faciūt ī toto q̃ȝ in altero seorsum. Et anceden̄s iterū patet. qꝛ eadē essentia que est pater est etiā
Confir. filius. ¶ Confirmaꝛ. Pater ⁊ filius nõ sunt due vnitates. ḡ nõ sunt numerus. ⁊ p cõsequēs nec numero d̄rīteo. Cõsequētie nota. Añcedēs pz. qꝛ sunt vna vnitas. s. vna eēntia simplicissima. ¶ Si dicaꝛ. sunt due vnitates ꝑsonales. qꝛ sūt due ꝑsone. ḡ sūt due vnitates. R̄ negãdo ↄsequētiā. qꝛ arguiꝛ a ſm quid ad simpliciter. Nã esse duas ꝑsonales vnitates nõ est simpliciter esse duas vnitates. sed cū addito hoc ꝑsonali. contingit ergo seu est duas esse ꝑsonas: que tamē sunt simpliciter vna essentia ⁊ vna vnitas
2. ꝓbaꝛ Sc̄do sic. Ad diuersitatē numeralē requiriꝛ diuersitas essentiaꝝ. Sed hec nõ est in ꝑsonis diuinis: vt dictū ē di. v. igiꝛ. Maioꝛ pz. qꝛ que vna sunt eēntia omino indiuisibilia: nõ faciūt numeꝝ. nec pñt dici differre ab inuicē numero. cū coꝝ vnꝰ sit hoc qḋ
Corre. alter. Minoꝛ nota. ¶ Correlariuȝ. Nõ ōis distinctio ē generis: speciei vel numeri simpliciter. distinctio em̄ est inter ꝑsonas diuinas: ⁊ tñ nec genere nec spē nec numero dif
Cõclo 2 ferūt. vt dicit ↄclusio. ¶ Sc̄da ↄclusio. Catholice videꝛ posse ↄcedi: q pr̄ sit alia persona ī numero q̃ȝ filiꝰ. Pz. qꝛ sicut catholice ↄcediꝛ: q pr̄ ⁊ filiꝰ sunt due ꝑsone: ita ⁊ q pater sit alia ꝑsona nūero q̃ȝ filiꝰ. Nã cū additur ꝑsona: tūc alietas nūeralis refertur ad solã ꝓprietatē ↄstituentē ꝑsonã. ⁊ qꝛ illa ꝓprietas est alia ī patre: ⁊ alia ī filio. iō pr̄ ↄcediꝛ alia ꝑsona numero q̃ȝ filiꝰ. ¶ Simpliciꝛ tñ ⁊ sine addito nõ dicaꝛ aliꝰ nūero. p h̄ em̄ videreꝛ importari nõ sola distinctio ꝓprietatꝭ
Utrꝫ deꝰ sit ternariꝰ aut triplex. ꝑsonalis: sȝ etiã diuersitas eēntialis. ¶ Iuxta qḋ dubitaꝛ: vtrꝫ deꝰ sit ternariꝰ: cū sit trinitas: Si dices q sic: ḡ ē numerꝰ. qḋ ē ↄ dicta. Si dixeris q nõ: quō ḡ absqȝ ternario erit trinitas. Itē est tres ꝑsone. ergo est ternarius. ¶ Secūdo: an deus possit dici triplex: Qȝ sic: qꝛ dicaꝛ trinus. Et Isidorꝰ dicit: q eēntia sit simplex ⁊ singularis. trinitas h̄o multiplex ⁊ materialꝭ. ¶ Tercio dubitaꝛ. Cū deꝰ dicitꝛ trinꝰ: p q̄ supponat ibi deꝰ: Nã si p essentia sic ipa esset trina. si vero p persona: aliqua ꝑsonarum esset trina. quorum vtrūqȝ falsum est. ¶ Item quarto. Nõne filius est vnus numero cū patre. vel vnū numero cū eodē: ¶ Ad p̄mū. q deus ꝓprie nõ
Ad 1 dubium est ternarius sine addito. eo q nõ sit numerus: vt dictū est. Põt tamē dici tres ꝑsone ⁊ ꝑsonarum ternarius. quia hoc est ſm q̄d ⁊ cum addito esse ternariū: ⁊ nõ simpliciter id est sine addito. ¶ Ad primū motiuū in contrarium dicaꝛ. q hoc nomen importat vnitatem: vel nõ repugnat vnitati. qꝛ vnitas est trinitas. sed esse ternariū est esse tres vnitates: que ī deo nõ sunt ↄcedēde. ¶ Ad Ad 2
sc̄m r̄ndeꝛ. q argumentū nõ valeat. quia est a ſm quid ad simpliciter. vt dictuȝ est. ¶ Ad secundū dubiū respõdet magister in littera. q esse triplicē importet multitudinē essentialē. plice em̄ nequeūt esse eiusdē cuȝ seipso. ¶ Ad motiua in cõtrariū respondeꝛ. q esse trinū nõ ponit triplicitatē. sed ꝓprietatum seu suppositoꝝ pluralitatē. que cõpatiꝛ essentie vnitatē. sed esse triplicem: ponit multitudinē in essentia. ¶ Ad Isidorū dicaꝛ. q locutio sua sit impropria. sed vult q essentia sit trinitas. ⁊ multe seu tres ꝑsone. ¶ Ad terciū dubiū. Cum deus dicitꝛ esse Ad 3
trinus: ibi deus supponit p essentia. ⁊ ibi trinꝰ p tribus ꝑsonis. et valebit tantū ac si diceret. essentia est tres ꝑsone. ¶ Ad quartū du Ad 4
bium. sicut negaꝛ filius esse alius numero a patre: ita etiã negeꝛ esse vnus numero cū patre. ne credaꝛ fore eadeȝ ꝑsona. Unde filius est nec alius numero a patre: ꝓpter essentie vnitatē que excludit numerū. nec est vnus numero cū pr̄e. ꝓpter ꝑsonaꝝ pluralitatē. Uñ licet in creaturis sequaꝛ. Petrꝰ ē ⁊ nõ est vnus vel idē Johãni qui ē. ḡ differt numero a Johãne. vel etiã ↄtra. Petrus ⁊ Johãnes sunt: ⁊ nõ differūt nūero. ḡ petrꝰ ē vnꝰ numero cū Johe. In diuinis tñ h̄moi cõsequētie nõ ↄcedunꝛ. qꝛ vnitas ē ī eēntia: et trinitas ī ꝑsonis. Uñ exp̄mere possumꝰ. filius ē vnꝰ ī eēntia. ⁊ alius a patre in ꝑsona
¶ Sed ad illud qḋ addiꝛ: an filꝰ possit dici vnū numero cū patre: videꝛ mihi p̄mo q alio mõ ad 4
nõ: saltē eo mõ quo creatura vocaꝛ vnū numero. Nã q̄n creatura ē vnū nūero: illud vnū nullo mõ ē cõe pluribꝫ suppositꝭ. Mõ vnū numero ī eēntia diuina ē ↄmune pluribꝫ suppositis. ¶ Sc̄do videꝛ mihi cū correctiõe meliꝰ dicētū. q catholice dicaꝛ. tres ꝑsone sunt idē numero. qꝛ sunt vna res absoluta ī numero. Sic etiã videꝛ mihi: q catholice ↄcedaꝛ: pr̄ ⁊ filꝰ sūt vnū ens numero. sunt em̄ vna essentia. Et in eodeȝ sensu videꝛ mihi hec catholice cõcedēda. Pater

est vnũ numero cuz filio: id est vna ẽẽntia numero cũ filio: licet hoc sit alio mõ: q̃z sez in creaturis existit vnio numeralis. Hoc de ꝑmo articulo.

In secundo arti-

culo videndũ. an vt pr̃ sit filius omĩpotẽs. Circa hoc intẽdo ꝑmo videre: ĩ quo consistat ratio omĩpotẽtie. Scdo. an sub oĩpotẽtia cõp̃hẽdaƚ potẽtia generandi. Tercio an filiꝰ vel spũs sctũs sit minus potẽs q̃z pater. eo q̃ nõ possint ad ĩtra ꝑducere creaturã. Et quanto iuxta hoc de q̃ro

Quo ad i dubiũ nõ ꝑmo

¶ Quo ad ꝑmũ suppono. q̃ vna sit omĩpotẽtia triũ ꝑsonaꝝ: ita vt nõ sunt tres omĩpotentes: sed vnus omĩpotẽs: vt dicit ĩ symbolo. ita neq̃ sunt ẽẽ tres omĩpotẽtie: sed solũ vna

2 nota

¶ Secũdo note. q̃ p̃r dicaƚ omĩpotẽs: nõ q̃z possit omẽ q̃d nõ includit ꝯtradictõem facere: q: sic posset ẽẽntiã diuinã facere. Ipa nã q̃ cũ sit simplex nullã includit cõtradictõem

3 dicit

¶ Tercio dico. q̃ deus põt vere facere omne includẽs ꝯtradictõem de vi sermonis. Pz q: sm veritatẽ ꝯtradictio nõ ẽ nisi ĩ ꝑpositionibꝰ ꝯ ĩ termis. Et manifestũ est q̃ oẽs terminos ꝯtradictorios vel ꝑpositões ꝯdictorias deus facere possit. Vñ et hoc in forma arguit sic. Oẽs ꝑpositões ꝯ oẽs termĩos deus facere põt. Sed omẽ includẽs ꝯdictionẽ ẽ ꝑpositões vel termĩ. g̃ ꝯc. Maior pz inductiue. sz minor ꝑbaƚ. q̃a ĩ aliqs nõ põt ẽẽ ꝯdictio q̃ ĩ termis ꝯ ꝑpositiõ. hoc solũ. nõ enĩ credo ẽẽ ꝯplexe significabilia distincta a rebus incõplexis: ꝯ inter ea ẽẽ oppositõem cõtradictoriã. vt circa dist. q. dicebaƚ.

4 dicit

¶ Quarto dico. q̃ pater dicaƚ omĩpotẽs. nõ ideo q̃a possit facere omẽ illud ad q̃d ẽẽ vel positũ in ẽẽ nõ seq̃ntur ꝯtradictoria sibĩ ĩuicẽ cõtradictoria ĩ bona cõsequẽtia q: sic tũc ẽẽ posset facere seipm vel ẽẽntiam suam. nam ad eam ẽẽ non sequunƚ hmõi contradictoria.

Corre.

¶ Correlarie sequiƚ. q̃ in hac dictõe omĩpotẽs distribuiƚ iste termĩꝰ ẽẽ inclusus: non p̃ omĩbus simpliciter. nã si sic diceret deus omĩpotẽs: ipẽ posset sup suã ẽẽntiã: vt dicebat dictũ p̃cedẽs.

5 dicit

¶ Quĩto dico. q̃ ideo pater dicaƚ omĩpotẽs: q: omẽ illud põt facere ad quod positũ fieri nõ sequũƚ ĩ bona consequẽtia sibĩ ĩuicẽ cõtradictoria. Hoc videt ẽẽ de mẽte beati Aug. in li. de fi. ad Pe. c. iij. dicentis. In eo dei omĩpotentia intelligitur q̃ omnẽ creaturã visibilẽ atq̃ inuisibilez de nihilo fecit. ꝯ dicit creaturã q̃ põt vel potuit fieri. Quod enĩ fieri nequit: sicut essentia diuina deus facere nõ potest. ꝯ ergo non ad ipm sua omĩpotẽtia se extẽdit. pone etiam in ẽẽ: dicẽdo. ẽẽntia diuina fit. sequiƚ q̃ ipa sit deus: ꝯ q̃ ipa nõ sit deus. ¶ Secundo dicit Aug. de nihilo fecit. q: quod creare p̃t immo quod creauit: illud ẽ infinite potẽtie ꝯ ex ꝯsequẽte nõ solũ facta: sed oẽm humanã cogitatõem excedẽtia: imo ꝯ angelicã facere põt. Patet. q: vnionẽ fecit diuine nature cum humana Iohis. j.

Corre.

¶ Correlarie sequi videƚ. q̃ de vi sermonis omĩpotentia attendiƚ nõ penes producibilia ad intra. Pz q: illa ꝑducta nõ sunt creature ¶ Scdo. q: illa ꝑducta nõ sunt facta. Et tercio q: ꝑducere filiũ vel spm̃sctm nõ ꝑp̃e ẽ aliq̃d: sz aliquẽ ꝑducere vel aliq̃s. cũ ꝑsone ꝑducte ad intra nõ sint aliq̃ absoluta entitas ꝑducta

Discriptio omĩpotẽtie.

¶ Scdo sequi videƚ descriptio omĩpotentie. Omĩpotẽtia est potẽtia q̃ omẽ illud ad q̃d positũ fieri nõ sunt nata seq̃ ĩ bona ꝯsequẽtia: sibĩ ĩuicẽ ꝯdictoria facere p̃t.

Instantia

¶ Sz instabis. Si hec descriptio ẽẽt bona: deꝰ oẽm effectũ ꝑducibilẽ facere posset. sed hoc nõ videƚ verũ. igiƚ. Minor ꝑbaƚ ꝑmo: q: deꝰ nõ p̃t peccare vel deficere.

2

¶ Scdo. q: nõ p̃t currere: seu comedere seu ꝑficere. ꝯc. hmõi.

3

¶ Tercio. q: ad diuinã ẽẽntiã positam fieri nõ sequũƚ ꝯdictoria ꝯc. ꝯ tñ nõ eã deus facere p̃t. igiƚ. Probaƚ añcedẽs. q: ꝯdictoria altꝰ ẽ falsa. s. hec. Ad diuinã ẽẽntiam posita fieri sequunƚ cõtradictoria. ẽ enĩ affirmatiua cuiꝰ subiectũ p̃ nullo supponit. q: nihil ẽ nec ẽẽ põt diuinã ẽẽntiã positã fieri.

Solo

¶ Ad talia ꝯ ꝯsimilia pz. q̃ si sint entia de q̃bꝰ arguiƚ q̃ deus ea possit facere. ergo q̃ nullũ eorũ ẽ deꝰ. Si vero nõ sint entia: sic p̃ eã nõ ꝑbaƚ minor. ¶ Ergo ad formã dicaƚ. negãdo miorẽ. Et ad ꝑbationẽ ꝑmã cuz dr̃: q̃ deꝰ nõ possit peccare vel deficere. pz q̃ deficere vel peccare nõ ꝑp̃ie ẽ aliq̃d facere: sz potius faciẽdo deficere. g̃ nõ erit ad ꝑpositũ. nã sub distributõe absoluta ẽ subsumptio nõ de q̃d: sed d̃ quali. ¶ Sed adhuc magis ad mentẽ argumẽtoꝝ pz. q̃ peccare p̃ deformitate nõ est aliq̃ entitas q̃ fieri possit. cũ nihil in se habeat bonitatis. Si aũt sumereƚ ꝯcretiue: p̃ actu q̃ q̃s eligẽdo eũ peccat. q̃ ille actꝰ ẽ quoddã bonũ ꝯ q̃ddã ens. ꝯ q̃ deꝰ possit eũ facere. imo solꝰ posset facere talẽ entitatẽ. et tũc nullꝰ ea entitate peccaret. Põt etiã: imo facit illum actuz vt causa ꝑma: ad substantiã actꝰ cõcurrẽs

Ad 2 ¶Ad secundā.q̄uis deus nō possit profice
re: currere vel comedere. pōt tamē illas res
facere: que sunt currere: proficere: comede/
re ꝛc. Si em̄ currere sit animal currēs: hoc
deus pōt facere. Si ẜo sit motus quo aīal
currit: ꝛ hunc deus facere pōt. Silr̄ si sit ag
gregatuȝ ex pluribꝫ: adhuc deus pōt illud.
Un valde puerile est argumentū. Oēm fa
ctibile deus pōt facere ḡ deus pōt pficere. de
beret em̄ dici: ꝛ pficere ē factibile q̄ddā. ḡ ex
nihil incōuenientis sequeret̄. Aliter em̄ ē fal/
Ad 3 lacia figure dictōis. ¶Ad terciū quod ē tē/
tatiuū: dicat̄ q̄ hec negatiua. s. ad deū posi/
tū fieri: nō sequit̄ incōueniēs. tenēdo subie/
ctū psonaliter: ipsa erit vera. nihil em̄ ē nec
esse pōt: deū positū fieri. Sed tenēdo ipsuȝ
materialit̄: illa ē falsa. q̄ꝛ valet tātū. ad hāc
ppositōem positā deus fit: vel essentia diui
na fit. sequūtur ꝯtradictoria ī bona ꝯsequē
tia. s. deū esse. ꝛ nō eē deū. Et ita intelligēda ē
descrptio oīpotētie. q̄. s. posito p obligatōem
alicui r̄ndēti sustinere hoc fieri. q̄ nō habe/
ret ī bona ꝯsequētia ex hoc ꝯcludere ꝯtradi
ctoria. ꝛ hoc de pma pte hui⁹ articuli.

Pro secunda par/
Nota te articuli scd̄i recolendū est illud qd̄ dictū
est circa disti. vij. q̄ potētia generādi ē ipsa
essentia que in patre ē potētia ad generādū
Eius em̄ fecūditate pr̄ generat. Et i filio ē
potētia: qua ipse generat̄. Et in spūsctō sili
rōne ē potētia: qua ipse spirat̄: vel p modū
Corre. 1 amoris pcedit. ¶Ex quo sequit̄. q̄ om̄. potē
tia est potētia generādi: put vterq̄ termin⁹
tenet̄ essentialit̄. Pȝ. quia essentia diuina
est sua om̄ipotētia. ita eadē eēntia est potē/
tia generādi. ¶Secūdo ex hoc sequit̄. q̄ oī
Corre. 2 potētia ē potētia generādi actiue ī pr̄e. Pȝ.
q̄ꝛ hec ē eēntia. Itē est potētia ad generari ī
filio. ꝛ ad spirari passiue in spūscto. patȝ ex
eodē. ¶Scd̄o pmitto. q̄ fili⁹ nullo mō pōt
generare ad intra: vt dictū est supra di. vij
ꝛ mgr̄ declarat ibidē: q̄ fieret pcessus in in/
Dubiuȝ finituȝ in filijs dei ꝛ nepotibus. ¶Tunc ve/
nit dubitatio. vtꝝ d̄ rōne om̄ipotētie sit po
tētia generādi. sic q̄ nō esset om̄ipotētia nisi
ad intra posset p eā fieri generatio. Et de h̄
Opīo 1. doctores sunt diuersaꝝ opinionū. ¶Egidi/
us em̄ ꝛ Thomas de Argētina dicūt. q̄ sb
om̄ipotētia comphendat̄ potētia generādi
Qd̄ probāt. Quia potētia generādi est no
bilissima potētia ꝛ pfectissima. ꝛ talis nō ex

cludit̄ ab om̄ipotētia. Pȝ minor de se. ꝛ ma
ior probat̄. q̄ꝛ p potētia generādi pducitur
nobilissimū suppositū. ergo oportet q̄ sit no
bilissima potētia. ¶Ad hoc ē auctoritas be
ati Aug. de fi. ad Pe. dicētis. q̄ pr̄ in diui/
nis nō esset om̄ipotēs: si nō posset pducere
filiū sibi equalē ꝛ creatorē. ¶Ex hoc arguūt Arguit̄
sic. Illud ē sub om̄ipotētia ad cui⁹ ablatōȝ
aufert̄ om̄ipotētia. Nō p auctoritatē ab/
lata potētia generādi ablata esset om̄ipotē
tia. igit̄ ꝛc. ¶Alij doctores sunt de opinione Opīo 2
ꝯtraria: dicētes. q̄ om̄ipotentia sit potētia
actiua. quod pȝ. q̄ꝛ est ī deo: ī quo nō est po
tentia passiua. ¶Secūdo. q̄ obiectū potē/
tie actiue est ens possibile quod non est ne
cessariū. quod scȝ pōt esse ꝛ nō esse. Quia a/
liter si possibile in cōmuni esset obiectū po/
tētie actiue: tunc essentia diuina vel perso/
na patris esset obiectuȝ potentie actiue. hu
iusmodi em̄ sunt possibilia: quia possunt
esse. ¶Ex hoc inferunt propositū suum. q̄ Illatio
potētia generādi nō includat̄ sub om̄ipotē coꝝ
tia. eo q̄ sit respectu simpliciter necessarij. s.
filij in diuinis. Nō potētia (vt dicit secū
dum pmissoꝝ) est respectu possibiliū nō esse
¶Alij hoc idem probāt. quia om̄ipotētia Proba/
est potentia ad agere. Nō generare in di/ tio alia
uinis seu potentia generādi est idem q̄ttod
esse patrem. ꝛ sic nō videtur esse potētia ad
agere pprie: sed ad esse. ꝛ ex consequēti non
comphendit̄ sub om̄ipotētia. ¶Isti conse/ Solutō
quenter facile dicerēt ad rōnes mgr̄i Tho. coꝝ ad
Unde dicerēt q̄ seclusa essentia in diuinis: rōȝ alio/
potentia generandi vel notio qua pater ge rum.
nerat: nullā pfectionē diceret. sed nec perso
na q̄tū ad suū esse notionale puꝝ seclu/
sa essentia. de hoc al's fiet sermo. ¶Sed q̄
suppositū pductū p generatōeȝ in diuinis
sit infinitū: hoc est rōne eēntie: ꝛ nō ratione
notōis. immo si notio seorsuȝ ꝯsiderata ali
quid pfectōis importaret: eēt pfectio ī vna
psona que nō esset ī alia. qd̄ nō bene sonat
¶Ad auctoritatē Aug. Anselmi ꝛ alioꝝ cō Ad au/
similes dicerēt vno mō voluisse: si nō possȝ ctoritatē
filiū generare sibi equalē: nō eēt oīpotēs pr̄
q̄ꝛ nō ē pr̄ sine filio. ꝛ nō pōt in eadē natu/
ra pducere filiū inequalē. nec in alia natu/
ra filium naturalē. ergo necesse est si debue/
rit esse pater: q̄ generet ī eadē natura equa
lē filiū. ḡ nō eēt oīpotēs pr̄: si nō possȝ filiū
eq̄lē gn̄are. vl' fortassis voluit b. aug. q̄ si n̄
potuerit filiū eq̄lē pducere nihil potuerit ad
extra pducere. ꝛ sic n̄ eēt oīpotēs ad extra. ꝛ

deducat̃ cõsequẽtia. qꝛ nihil potuit ꝑducere
ad extra nisi ꝑ filiũ.i.ꝑ verbũ: ꝑ qđ omia fa
cta sunt. Nõ em̃ potuit ꝑducere nisi cogni-
tũ. cũ etiã i lumie naturali de⁹ dicat̃ agere i-
tellectu ꝛ volũtate. Nõ aũt nisi dicẽdo ver
bũ cognoscit. q̃zuis em̃ ꝑ ẽntiã cognoscat:
hoc tamẽ est dicẽdo verbũ. ꝑ qđ simul oia
verba creata dicit ꝛ creãda. ¶ He itaq̃ opi
niones ambe ꝓbabiles sunt. dicat quilibet
D.ꝓꝑa. eã que sibi videt̃. ¶ Et si quid mihi appare
at: querat̃. qui minimus sum sacre scꝑture ꝓ-
D: 1 fessoꝝ seu scholariũ ¶ Primo videt̃ mihi vt
dictũ est. ꝙ omipotẽtia sit potẽtia generãdi
2 ¶ Secũdo ꝙ potẽtia generãdi sit in omib⁹
ꝑsonis nõ minus q̃z omipotẽtia. vt dictum
3 fuit in di. vii ¶ Tercio. ꝙ potentia generãdi
sit i ꝑsona: i q generare nõ põt. vel q̃ ꝑsona
rũ ꝑ eandẽ potentiã in actũ generãdi nõ ꝓ-
cedere põt. Pz de filio vel spũsancto. i quo
4 est ꝑ ꝓcedẽs. ¶ Quarto. ꝙ ꝑsona dicit̃ omni
potens: nõ q: põt generare. Pz. q: vt dict̃:
filius ꝛ spũsanct⁹ sunt omipotẽs essentia. ꝛ
quelibet eaꝝ ẽ omipotẽs. ꝛ tñ earundẽ dua
5 rũ nulla põt generare. ¶ Ex quo quito vide
tur. ꝙ nõ ex posse generare arguat̃ ꝑsonã eẽ
omipotentẽ. quod sequit̃ ex ꝓcedenti. q̃z q̃z ħ
bñ ad p̃ris omipotentiã ꝑtineat vt generet
hoc em̃ est de ꝓprietate sue personalitatis.
6 ¶ Sexto. ꝙ ad omipotentiã filij vel spũsã
cti spectet nõ generare. q: suis ꝑsonalib⁹ ꝓ-
7 prietatib⁹ hoc nõ cõgruit ¶ Septimo ꝙ ex
generare filiũ nõ plus arguat̃ omipotentia
q̃z ex nõ generare. Nã equaliter omipotẽs ẽ
filius qui nõ generat sicut pater q̃ generat
8 ¶ Octauo. ꝙ ad esse omipotentẽ bñ requirit̃
tur. vt in eo quod ẽ omipotẽs sit potẽtia ge
nerãdi. Patet. quia requirit̃ vt sit in eo di-
9 uina ẽntia: que ẽ potẽtia generãdi. ¶ No-
no mihi videt̃. ꝙ i isto termino omipotẽtia
nõ fiat distributio ꝑ potẽtia generandi ad
intra. vt dixit secũda opinio. quia vt dixi i
q̃nto dicto ꝓme ꝑtis huius articuli. omni-
potẽtia ascribit̃ deo: quia omia illa potest fa
cere: que fieri nõ inferũt ꝯtradictoria. Nõ
ꝑsone ad intra nõ possunt fieri. nõ em̃ sunt
10 facte. vt dicit̃ i symbolo. ¶ Decimo ꝛ vltimo
videt̃ mihi. ꝙ ꝑsone ascribat̃ omipotẽtia re
spectu factibiliũ ad extra. ꝙ ꝓ illis fiat
distributio in hoc termino omipotentia. ħ
em̃ sonuit auctoritas beati Aug. allegata
ad illud in ꝓma ꝑte. vt omipotẽs. i. oia fa-
ctibilia potẽs. Hoc de secũda ꝑte hui⁹ secun
di articuli.

Quãtum ad terciã

Cõcl'o parte eiusdẽ articuli cõcludo. ꝙ nõ ex eo pa
ter debeat dici potẽtioꝛ spũsancto: ꝙ ipẽ põt
generare creatorẽ filiũ qđ nec filius põt nec
spũsctũs: patet ex dictis in ꝓcedẽte ꝑte ar-
ticuli. qꝛ omipotẽtia ẽ respectu factibiliũ. nõ
respectu ꝑsonaꝝ ad intra. ¶ Scđo. qꝛ oẽm ꝛ ꝓbat̃
omipotentiã quã habet pater: etiã fili⁹ hꝫ ꝛ
spũsanct⁹. ergo pater nõ est aliqua ꝑsona-
rũ i diuis potẽtioꝛ. Cõsequẽtia nota ẽ. ꝛ añ-
cedẽs pꝫ. qꝛ vna ẽ omipotẽtia que ẽ ꝯmũis
trib⁹. vt dictũ est in ꝓma ꝑte. Ite oĩs omni Item
potentia est rõne essentie diuine bñdicte. er
go est eque ꝯmunis trib⁹ ꝑsonis: nõ minus
q̃z essentia. ¶ Correlariũ. Aliqui duo sunt Corre.
eque omipotẽtes ꝑsone. ꝛ tamẽ vna eaꝝ po
test ꝑducere ꝑsonã creatorẽ ꝑducibile infi-
nitum. ꝛ alia nõ. Patet ex ꝯclusione. qꝛ ita
est de patre et spũsancto. Pater em̃ generat
filiũ creatorẽ: qđ non facit spũsctũs. eq̃ tñ
omipotẽtes sunt ꝑsone inter se. Et hoc de t-
cia ꝑte hui⁹ articuli secũdi.

Quo ad quartam

Cõclo 1 partẽ eiusdẽ: ꝯclusio moralis hec. Filius vt
pr̃ ẽ omipotẽs. Probat̃. qꝛ nõ min⁹ q̃z pater
omẽ factibile põt fili⁹ facere. ḡ fili⁹ est eque
omipotẽs vt pr̃. Cõseq̃ntia tenet ꝑ vltimũ
dictũ ꝑtis ꝓcedentis. qꝛ ꝑsone ascribit̃ omi
potẽtia respectu factibiliũ. Et añcedẽs pꝫ.
qꝛ opa trinitatis ad extra sunt indiuisa. Et
ꝑ illud Joh. v. Nõ põt fili⁹ facere quicq̃z ni
si que viderit patrẽ facientẽ. quecũq̃z ille fa
cit: hec ꝛ filius silr̃ facit. ¶ Scđa ꝯclusio. q̃z Cõclo 2
uis sub oĩpotẽtia fuerit distributõ ꝑ poten
tia ad intra: vt sit sensus. oĩpotẽs: ħ ẽ oĩpo
tẽtia potẽs: adhuc oĩpotẽs eẽt fili⁹ sicut pr̃.
Pꝫ. qꝛ oĩpotẽtia q̃ pr̃ ẽ potẽs: etiã fili⁹ ẽ po
tẽs. igit̃. ꝯñtia nota. ꝛ añcedẽs pꝫ. qꝛ si istã-
tia eẽt de aliqua. maxie hec eẽt de potẽtia ge
nerãdi. ꝛ tamẽ hac quoq̃z filius ẽ potẽs. cũ
ipsa sit ẽntia diuina: et sit in filio. vt dictũ
fuit in secundo dicto scđe ꝑtis hui⁹ articuli
scđi post opiniones recitatas. ¶ Tercia cõ- Cõclo 3
clusio. Catholice ꝯcedendũ ẽ. ꝙ pr̃ omipo-
tentia sua i aliquod ꝑductũ põt ad intra:
i quod nõ põt filius vel spũsctũs. Pꝫ de ꝑ
sona filij: quã pr̃ omipotẽtia sua ꝑducit. et
quã fili⁹ ꝑducere nõ pt. nõ em̃ pt fili⁹ ꝑdu-
cere seipm. nec etiã põt generare filium sibi

similē. vt sepius dictū ē. ¶ Correlariū. Nō
oportet q̄ omis potētia p̄ductiua in omni
supposito in quo est: possit p̄ illud supposi/
tū exire in quemlibet suū actū. Patet. quia
q̄uis omipotētia sit in filio: et sit potētia ge
nerādi. nō tamen oportet q̄ p̄sona filij pos/
sit p̄ eam in actū generādi. quia hoc ei nō
congruit: sed soli patri. Exemplum habem⁹
in creaturis: quia similis caliditas est ī a/
qua et in igne. Scd̄m cōmuniorē tamē opi
nionē: et (vt credo) veriorē: ignis p̄ calidita/
tem calefacit: et eam cōseruat in esse. Aqua
autē nō calefacit p̄ ipsam. cū calefactio sit
ei disconueniens. sed eam destruit cessante
impedimento. ¶ Pone igitur q̄ eadē cali/
ditas in numero sit in igne et in aqua. quod
p̄ potentiam dei nō est impossibile: vt existi/
mo. Et sicut ignis et aqua approximata ei/
dem calefactibili: ceteris dimissis sue na/
ture. certū est q̄ ignis agat calefaciendo ca
lefactibile cū ista caliditate. et aqua nō a/
git calefaciēdo: vt dictū est. cum calefactio
ei discōueniat. ¶ Uerūtamen nō nego q̄ il/
la caliditas que est in aqua etiam de subie
cto aque calefaciat: sicut nūc aqua calida
calefacit: nō coagēte forma aque. ¶ Etiam
nō minus potens est potētia visiua princi
palis. cū sit anima rationalis s̄m philoso/
phos: in osse: pede et alijs membris: q̄ ī o/
culo. et tamen in solo oculo exit in actum vi
Obijci posset dendi. ¶ Forte dices. q̄ primū exemplū nō
valeat. quia caliditas est aque violenta.
2 sed omipotentia est naturalis filio dei. ¶ Itē
q̄ secundū non valeat. quia licet potentia
videndi sit in osse: nō tamen habet ibi or/
ganum p̄ quod nata est exercere visionem.
Rn̄sio ¶ Respōdeo tibi. q̄ forte similitudines ne/
queunt esse p̄fecte. tantū tamē cōueniunt pri/
ma: q̄ suppositū in quo est potentia actiua
violēte: nō agit p̄ illam. Et secūda. q̄ mem
brum in quo est potētia actiua naturaliter
alicuius effectus: nō agit p̄ illam potentiā
actiuā illum effectū. si ei nō congruat. sicut
os p̄ animā intellectiuam que visiua est in/
formatū: in se non producit actum viden/
di. quia ei nō congruit ille actus. quare er/
go nō cōsimiliter suppositū filij vel etiā spi/
ritussancti: omipotentia et potentia generā/
di que est in eo sicut in patre nō generabit.
q̄uis pater p̄ illam generet. quia generare
supposito filij nō congruit. sicut nec ossi vel
pedi videre. Hoc de quarta p̄te. et de toto ar/
ticulo. ij.

Venio ad tercium Ar. 3. p̄
articulū. Et est p̄mo dubiū tale. Nūquid p̄te affir/
simpliciter cōcedendū est patrē esse potenti/ matiua
orē filio? Ex dictis arguit̄ q̄ sic. quia potest arguitur
in aliquē productū in quē nō potest filius: sic p̄mo.
et nō econtra. ergo est potētior filio. Conse/
quētia videt̄ tenere. quia quod in omne illud
pōt in quod aliud. et nō ecōtra: est potētius
eo. si nō intēsiue: tamē ad min⁹ extēsiue. Añ
cedēs ē tercia cōclusio quarte p̄tis articuli. ij
¶ Scd̄o sic. Pr̄ est potētior spūscō. ḡ et fi/ 2
lio. Cōsequētia tenet. q̄r eque potēs ē spūs/
sctūs sicut fili⁹. Añcedēs p̄z pariformit̄ vt
p̄us. et vt patuit añ oppositū. ¶ Tercio ar/ 3
guit̄ sic. Si generare filiū: etiā notionaliter
tentū: put. s. est cōstitutiuū p̄sone patris sit
p̄fectōis simpliciter: et potētie simpliciter. er
go et c̄. Cōsequētia nota est. Et maior rōnis
p̄bat̄ sic. q̄r si p̄prietas paterna notionalis
sit p̄fectōis simpliciter et potētie. ipsa distin
guit̄ a filio sicut pater distinguitur a filio.
Nam sicut p̄sone distinguunt̄: ita sue pro/
prietates. tunc aliqua p̄fectior potētia erit
in patre que in filio nō fuerit. et ex cōsequēti
p̄fectior et potētior est filio pater. Mō mior
p̄bat̄ multipliciter ¶ Primo. q̄r nisi genera 1
re eēt p̄fectōis et potētie simpliciter: ipm̄ nō
reperiret̄ in diuinis. Omē enī q̄d reperit̄ ī deo di
cit p̄fectōem simpliciter. ¶ Scd̄o. q̄r alit̄ in
creaturis generare diceret maiorē p̄fectōem
q̄z in deo. Falsitas cōsequētis p̄z. sĩlr̄ et cōse
quētia p̄z. Nā in creaturis generare ē p̄fecti
onis et potētie. vt p̄z p̄ p̄hm. ij. de aīa dicētē
q̄ generare cōueniat viuētibus aīalibus p̄fectis
¶ Tercio. q̄r generare filiū put ē p̄prietas p̄ 3
sonalis. vel dicit aliq̄d positiuum vel purā p̄
uatōem. Si p̄mū: sic erit ens vel entitas. et
p̄ cōsequēs p̄fectior bonitas ac potētia. et ha
bet̄ p̄positum. Si secundū. quomō ergo pu
ra p̄uatio erit p̄prietas patris. ¶ Quarto. 4
quia p̄prietas p̄sonalis: vt generare patris
licite colit̄ latria. ē ergo p̄fectōis īfinite: Pa
tet cōseq̄ntia. cultus latrie soli bono infinito
debet̄. Añcedēs p̄z in p̄fatiōe trinitatis. Ca
nit enī ibi ecclesia. vt in p̄sonis p̄prietas. et
in essentia vnitas: et in maiestate adoretur
equalitas. ¶ Quinto. Quia generare p̄ris 5
est immēsum. igit̄ ē p̄fectōis et potētie simpli.
Cōseq̄ntia nota ē. et añcedēs p̄z. q̄r ē p̄duce
re filiū imēsum. Mō agere nō p̄t eē min⁹ pas
so: nec p̄ducere p̄ducto. ¶ Sexto. q̄r posse

ꝯmunicare creature aliqd bonū finitū est p
fectōis ꝛ potētie. ergo posse ꝯmunicare bo/
nū infinitū est maioris pfectōis ꝛ maioris
potētie. Nō pater p generare ꝯmunicat fi
lio bonū infinitū. ergo hoc erit pfectōis et
7 potētie simpliciter. ¶ Septimo. Quia si pa
ter generasset filiū ad imaginatiōem: i ista
natura que nō generare posset. omēs conce
derēt patrē esse potētiorē illo filio pducto.
sed nō minus dz hoc ꝯcedi de patre pducē
te filiū i eadē natura. igit. Patz maior de se
ꝛ pbat minor. q2 pater nō ex hoc minoris ē
potētie q filiū in sua natura produxit. imo
potius maioris. cū hoc sit ppriū potētie in
finite posse in sua natura equalē filiuz pro
Confir. ducere. ¶ Cōfirmat. qa q̄uis natura sit cō/
munis omībꝫ psonis. tamē exquo pater p̄t
p eā generare ꝛ nō filius: videt q natura po
tius agat mō patris q̄ filij qui p eā genera
re nō pōt. qd nullo mō stare pōt nisi pater
opiones sit potētior filio. ¶ De isto dubio doctores
nostri sunt diuersi. ideoq3 quicqd d eo dixe
ro: humiliter dicā: nulli opinioni vere p̄iu/
dicādo. sed maxime quātū potero veritati
catholice intendā. A qua si quocūq3 mō de
uiauero: reuoco tanq̄3 factuz ex ignorantia
mea. paratus quoq3 sum ad cuiuscūq3 cha
ritatiuā insinuatōem mihi factā reuocare.
Pro so/ ¶ Pro solutōe igit dubij p fundamēto sup
lutione pono. q i diuinis nulla ē distinctio nisi triū
suppōit. psonaz in vna essentia. vel magis pprie si
ue explicite: nisi triū psonaz inter se. q sunt
vna essētia simplicissima: q ē qlibet illarū p
sonaz inter se. Illud fuit declaratū i q̄stiōe
de trinitate psonaz ꝛ vna essentia. q. vj. ar/
Corre. 1 ti. pmo ¶ Ex quo etiā ibidē probatū est: q
pprietas psone est psona. arti. ij. cōclusiōe
ij. ¶ Ex hoc infero secundū. q generare acti
uū patris ꝛ eiusdē generatio actiua ꝛ pater
nitas: que sunt ppria patri sunt pater. hoc
est dicere. generare patris ē pater: paterni/
tas p̄ris ē pater: ꝛ generatio actiua eius est
pater. ¶ Et eodē mō dicat. q filiatio sit fili/
us: generatio passiua sit filiꝰ: ꝛ generari pas
3. dz du/ siue sit filius. ¶ Ex quo vltra sequit ꝛ tercio.
biu. vbi q querere vtrū generare nonō aliter tentū di
nō pmo. cat pfectōem simpliciter potentiā quo ad rē
p qua supponit: est querere: vtrū p̄r in diui/
nis dicat pfectiōem simpliciter. Nā vt di/
ctū ē. generare in re ē pater: ꝛ generatio acti/
2. nota ua ē pater. ¶ Secūdo noto. q res que ē p̄r:
nihil aliud est q̄ essentia diuina. Nō em̄
est credendū: q psona patris intrīsece sit ex

duobꝫ. puta ex essentia ꝛ paternitate super
addita essentie q2 sic paternitas nō eēt pa/
ter: sed esset aliqd patris. puta forma ꝯstu/
tutiua patris cū essentia: vel aliquod tale.
ꝛ sic ibi esset vera cōpositio. qd nō est dicen
dū. ¶ Sed qꝛ nos dicimus paternitatē vel
generare actiuū ꝯstituere psonā patris. in/
telligimꝰ quo ad nostrū intelligere seu ꝯside
rare. Nos etem̄ ꝯsiderādo distinctiōem p/
sonalē taliter qualit̄ dīis dedent lumine fi/
dei: distinguimꝰ p pprietates ꝛ notōes: di/
cētes eas psonaz ꝯstitutiuas: nō in se hoc
intelligēdo. sed q2 nos aliter distinctōēz ex
primere nō valemus: nisi taliter loquēdo.
ac si p̄nitas p̄ris psonā ꝯstitueret. que ta/
mē in se nō cōstituit. sed ē tempe pater. ¶ Et Quer.
si querat. Quo ergo intrinsece pater est p̄r:
R. q ipso. vt generare sua eēntia vt poten/
tia generādi: ꝛ filio genito quē de sua essen/
tia genuit tanq̄3 termino pducto. ¶ Corre/ Corr. 1
larie sequit. q i re nō plus pōt separi pater/
nitas ab eēntia q̄ eēntia de sepā. Patz. qa
paternitas est eēntia. ¶ Secūdo sequit: vt Corr. 2
videt. q omīs pfectio que i diuinis e: est ex
pte eēntie. Patet. q2 exquo psonalitas seu
psone pprietas nō nisi psona ē q est eēntia.
nō aliquā pprietas addit pfectoē sup eēn/
tiā. ¶ Cōfirmat. Si esset ibi pfectio nō ex p Confir.
te eēntie: vel hec eēt psona vel psone pprie/
tas. Nō pmū. q2 psona est eēntia: vt dictū
ē. Nec scōm. q2 pprietas psone ē psona: vt
dictū ē. ꝛ ergo pfectio que ē ex pte eius: ē ex
pte eēntie. Nō est em̄ ex pte pprietatis per
notabile pmissum. q2 pprietas nō est sup/
addita psone. sed est ipsamet psona. ¶ Ter Corr. 3
cio sequit. Hoc idē qd ē generare i patre est
generari in filio: ꝛ ē spirari i spūsancto. Pz
q2 qdlibet hoz ē eēntia diuia i re. Ex terico
illos terminos nō vniuersaliter: sicut supi/
us i ꝯclusione. v. dictū ē. q essentia est gene
rari. s. substātiue. q2 ē res genita. Ita eadez
essentia est etiā generare. q2 ē res generans.
nō tn̄ est generās vel genita adiectiue. ¶ Ex Conclu
quo iterū cōcludo: qd etiā ex secūdo articu/ di.
lo pcedēte sequit. Omi potētia potēs est fili
us qua p̄r. cū ibi in re nō nisi vna sit poten/
tia q ē generare i patre: ꝛ etiā potētia q ge/
nerat. Sed i filio ē generari: ꝛ potētia qua
generat. Et i spūsctō ē spirari: sir et potētia
qua ipse spirat. ¶ Quarto sequit. q genera/ Corr. 4
re realiter i diuis dicat potentiā ꝛ pfectiōēz
infinitā. Et eodē mō generari ꝛ spirari. Pz
q2 quodlibet istoz impōrtat eēntiaz. vt pa/

tuit in scđo p̄missoꝝ. et illa ē bonū infinitū.
Corre. 5 ¶ Quinto sequit̃. ꝙ vnū istoꝝ: ut generare: dicit essentialiter pfectōem infinitā. nō aliam q̃ʒ aliud. puta q̃ʒ generari vł spirari. pa
ret. qꝛ qđlibet istoꝝ dicit vel importat solaꝫ pfectōeʒ eēntialē. qꝛ nulla alia ē ibi pfectio
psona em̄ hʒ pfectōeʒ nō nisi ex pte eēntie di
Corre. 6 uine. vt dictum est i. ij. correlario. ¶ Sexto
sequit̃. ꝙ si p imaginatōem vel p impossibi
le eēntia ꝛ eius pfectio auferret̃ a psona: iaꝫ
nulla pfectio maneret in psona. Pꝫ p secū
dū. Omis em̄ pfectio que est i psona: est ex
Corre. 7 pte essentie. et est ipa essentia. ¶ Septimo
sequit̃. ꝙ psona patris vel etiā psona alia se
clusa eēntiali pfectōe nullā pfectōem habe
Corre. 8 ret. patet p p̄cedēs. ¶ Octauo ꝛ vltimo seq
tur. ꝙ ppꝛietates psonales: vt generare: se
clusa pfectiōe eēntiali. nō aliquā dicūt pfe
ctionē i diuis. Pꝫ. qꝛ ppꝛietates psonales
sunt psone. vt suppositū fuit in p̄mo p̄mis
soꝝ. Nō psona seclusa eēntiali pfectōe nul
lā haberet pfectōem. vt dicit correlariū p̄ce
dēs. Nec ē miruꝫ: qꝛ seclusa eēntia secludit̃
ome quod hʒ. igit̃ nō ē miꝝ si nulla i ea ma
Nota 3 neat pfectio. ¶ Tercio notādū. licet sic loq̄
mur quo ad discretōem rōnis: que pōt co
ponere et diuidere. tamē i re est eque impossi
bile psonā secludere ab essentia: sicut eaꝫ a
seipa. Pꝫ. qꝛ pater ē realiter eēntia. nec est
aliquid ei supadditū. nec in se quomodoli
bet aliquā rē vel ppꝛietatē secū hʒ: q̄ nō est
essentia. nec aliquā diuersitatē: nisi soluꝫ il
lam dr̃nam formalē. vj. questiōe. ar. ij. exp̄s
Conclu- sam. ꝙ essentia sit ꝯmunis trib. ¶ His pre
sio rn̄si- missis sit ꝯclusio respōsalis ad questitū du
uadubij biū. Nullo mō pater ē potētioꝛ filio vel spū
sancto. Pꝫ ex dictis. Omimode em̄ eadē
est potētia qua pr̄ ē potēs: ꝛ alie psone. ꝛ eq̄
ꝯueniēs alijs sicut prī. s. potētia essentialis
nec alia ē ibi potentia aliquo mō: q̄ nō sit es
sentia. q̄ʒuis hec cōtrahi possit ad psonas i
voce vel i mēte. dicēdo pr̄ est: qui ē potēs ge
Ad I rōꝫ nerare. ꝛ sic i alijs. ¶ Ad rōnes arguētes in
in ꝯriu ꝯtrariū. Ad p̄mā. ꝯcedat̃ ꝙ pr̄ posse in ali
quē pductū: in quē nō possit filiꝰ ꝛc. Et ne
get̃ ꝯsequētia. ꝙ ḡ sit potētioꝛ filio. Et ad p
batōꝫ r̄ndet̃. ꝙ nō sit ad ppositū. Dicis em̄
Quicq̄d pōt i ome illud i qđ aliud ꝛc. hec
ē vera. Nō pater i nullū ens pōt i qđ nō
possit filius. qꝛ posse i filiū ē posse i aliqueꝫ.
ꝛ nō ppꝛie i aliquid: sed in ad aliq̄d: vt di
cit mgr dist. vij. Un̄ i ome ens i qđ pr̄ pōt
vel in ome quid i quod pater pōt: pōt etiā
filius. Nā pater ppꝛie pōt nō in aliqđ ens
absolutū: nec i aliq̄d aliud nisi in creatū. et
in hoc pōt cū eo filius. in essentiā em̄ nō po
test sicut nec filius. cum ipa essentia nō pos
sit pduci. ¶ Sed ad mentē argumentoruꝫ
dicat̃. ꝙ pater ex hoc ꝙ pōt in aliquem. vel
mō relatiuo pducere filium sibi equalē. qđ
nō pōt filiꝰ vel spūsctūs. nō bn̄ infert̃ cū in
tēsiue vel extēsiue pfectiorē filio vel spūsctō
cū omis potētia pr̄is sit eēntia. que sir̄ est i
filio ꝛ spūsancto. sed i illis nequit generare.
qꝛ hoc pfectōi diuine repugnaret. Nō em̄
debet nec pōt esse in ea nisi vnus filius infi
nitus. Et ideo sicut nō decet patrē: nec pōt
generare aliū q̃ʒ vnū filiū. ita nec decet fili
um vel spm̄sanctū. q̄ʒuis eandē habeāt po
tentiā exire i actū generatōis p illā. nec pro
pterea impotētiores sunt. vt licet aīa intel
lectiua hoīs i pede nō videat. tn̄ ē eque po
tēs fm̄ se i pede vt i oculo. In pede em̄ ei nō
ꝯuenit hoc vt i oculo. Ita licet psona pr̄is
generet potētia generādi filiū. q̄ potētia est
essentia. ꝛ filius eandē potentiaꝫ habeat: et
sic sit eque potēs vt pater. p eā tn̄ non gene
rat: cū hoc sue psonalitati nō cōgruat. ꝛ sic
ad intra nō ē maioꝛ latitudo potentie: nec
etiā ad extra. quare ꝛc. ¶ Ad secundā. nege Ad 2
tur ꝙ pater sit potētioꝛ spūsancto. Et ad p
batōem r̄ndet̃ sicut ad p̄cedentē. ꝙ posse in
aliquē pductū i quē spūsctūs nō pōt: nec i
eius similē. nō arguit maiorē potētiā patr̃
cū sit vna ꝛ eadē potētia. sicut animā vide
re i oculo: ꝛ nō videre i pede: nō arguit eam
maioris pfectōis i oculo q̃ʒ in pede. cum sit
vna. sed solū arguit ꝙ vnū suppositūꝫ ali
quē pducit cū omipotētia. quē aliud sup
positū habēs eandē omipotētiā ꝛ eq̄ omipo
tēs nō pducit cū eadē. qꝛ ei nō ꝯuenit pdu
cere ad intra. ¶ Ad ꝯmunē animi ꝯceptio
nē dictū est ꝙ sit vera. qꝛ i omia i que pr̄ pa
ter pōt ꝛ filius ꝛ spūsctūs. qꝛ i ome qđ: sed
nō i ome ad aliquid. vel nō in ome suppo
situ. ¶ Ad terciā. neget̃ maioꝛ. qꝛ ome qđ ē Ad 3
in diuinis dicit pfectōem simpliciter. eo ꝙ
ome hmōi vel suppōnit p essentia si sit eēn
tiale vel substantiuū. vel importat eā: si sit
notionale: vt generare in diuinis. vł pater
generās. pater dicit eēntiā. generās in diui
nis importat eā. eo ꝙ ipa sit potētia generā
di. Et ad pbatōꝫ ꝯcedit̃: ꝙ ppꝛietas patr̃:
vt paternitas. vel generare: distinguit̃ a fi
lio sicut pater. ꝛ ꝯcedit̃ ꝙ pfectōem simpli
citer dicat. quia eēntiā importat. sʒ hec to

ta pfectio ꝛ potẽtia est in filio. licet in eo nõ generet. vt dictũ est. ¶ Aliter dicũt aliq̃. ꝛ est idẽ sensus. q̄ ꝓprietates psonales si ꝯsiderentur vt sunt in essentia: ꝛ eam importantes dicũt pfectõem simpliciter: ꝛ potẽtiã infinitã. sicut generare: qḋ idẽtice ẽ eẽntia. immo nominaliter est eẽntia: importat pfectõ em essentialẽ infinitã. ¶ Alio mõ secludendo ab eis p intellectũ pfectõem essentialẽ: que est ꝯmunis trib. sic dicũt q̄ generare ꝛ alie ꝓprietates psonales nullã pfectõem vel potẽtiã dicũt. nam si sic pfectiõem diceret vel potentiã. pfectio vel potẽtia esset in patre: quã nõ haberet alie psone. ¶ Itẽ sic esset pater potẽtior spũsctõ: q: plures haberet notiones q̃ spũssctũs. ꝛ hec satis dicta sunt i decisiõe dubij. Un̄ omĩmode eãdẽ pfectõ ꝛ potẽtiã dicũt generare ꝛ generari. vt dictũ fuit i tercio correlario scdi notabil. ¶ Nõ ad minorẽ r̄ndẽt isti. q̄ generare i diuis: includẽdo essentiã que est i filio genito: ẽ infinite pfectõis ꝛ potẽtie. q: psona ꝓducta est infinita. Sed secludẽdo pfectiõe essentialẽ: dicũt ꝛ bn̄: q̄ generare vel generari nullius sit pfectõis. Et ideo ꝓprie loquẽdo ꝯcedit: q̄ generare abstractũ ab eẽntia nõ inueniat i diuis. Om̄e nãq̃ qḋ ibi inuenit ẽ essentia diuia. ¶ Ad secũdam pbatõem dicat. q̄ de vi sermonis generare i creatur nõ dicit maiorẽ pfectõem: q̃ i deo dicit generare abstractum ab essentia. quia hoc nõ est: nec esse põt. ¶ Et si ad imaginatõem p impossibile poneret esse: nullam pfectiõem diceret. ꝛ sic ipo nulla pfectio eẽt maior vel minor. q: nõ est cõpatio entis ad nõ ens. Un̄ ꝯcedit: q̄ generare patris exclusa pfectione eẽntiali nullius sit pfectõis. quia nec ẽ: nec esse poterit. et sic nõ est maioris neq̃ minoris pfectõis q̃ generare i creaturis. Sz generare i diuis simpliciter est pfectiõis simpliciter et infinite. quia est diuina essentia idẽtice: id est est res que est essentia diuina ¶ Ad terciã pbatõem. q̄ generare filiũ supponit p patre ꝛ p eẽntia diuia. quia pater ẽ generans filiũ: vel est generare filium: et importat filium. ꝛ sic est aliquod positiuũ. sed hoc includit essentiã diuinã: sicut pater est essentia. Si autẽ cepis generare patris: seclusa eẽntia: hoc nõ esset. et sic captũ nullã potẽtiam nec pfectiõem importaret. ¶ Ad quartaz. q̄ psone ꝛ ꝓprietates psonales latrie cultu venerãtur. q: earũ quelibet includit essentiã cui latria debet. q: ipsa est deus ita paternitas patris ẽ deus. ꝛ generare patris est deus. Sed seclusa pfectõe ꝛ potẽtia eẽntiali: generare patris nihil esset. ꝛ ita nõ esset sic adorãdum. ¶ Ad quitam: recte pr idem cõcedit q̄ sit immẽsum. quia includit essentiã que est immẽsa. Sed idez esse immẽsum est generari i filio: ꝛ eadẽ pfectio ac eadẽ essentia. vt dictũ est. ¶ Ad sextã. cõceditur q̄ posse cõmunicare essentiã infinitã est infinite potẽtie. Sed hoc est ratõe essentie infinite: que est potẽtia cõmunicãdi: vt dictum est. sed abstractiue ab essentia nullam pfectõem diceret. ¶ Ad septimũ. q̄ patrẽ generare filiũ suum naturalẽ i alia natura implicat cõtradictõem. eo q̄ hoc esset deum fieri. quia filius naturalis dei patris est deus sicut pater. alr̄ em̄ esset fili⁹ adoptiu⁹. Nõ deũ eẽ ꝛ pncipiũ habere sue nature est simpliciter impossibile. q: quicq̄d hz pncipiũ eẽndi tpis: hoc nõ est deus. tamẽ admisso illo p impossibile placet q̄ ꝯcedatur. q. s. patrẽ generare filiũ i eadem natura: est infinite pfectiõis et potẽtie. quia solũ ille põt qui infinitus est. Sed hoc vt dictũ est ratiõe eẽntie est immẽse: quã includit generare patris: ꝛ ideo nõ est cõtra dicta. ¶ Ad cõfirmatõem. negel ꝯsequẽtia. q: ꝓpositio sequẽs simpliciter falsa est ꝛ heretica. q. s. natura plus agat mõ patris q̃ filij. tũ q: impꝓpria ẽ locutio et incõsueta naturã diuinã agi. quoniaz passiua de ea nõ dicũtur: que importãt fieri: vel aliquo mõ imperfectõem Tum etiã quia ad mentẽ argumẽtoꝝ que videt esse: q̄ i ea pater maius dominiũ habeat q̃ filius. vl̄ q̄ magis ꝓpria patri sit q̃ filio. cũ tamẽ ipa sit equaliter pprĩa ꝛ singulaꝝ psonaꝝ. Sed q̄ pr̄ solus p eã possit generare: i patre importat ꝓritatẽ originis. q. s. ipe ipaz naturã hz nõ ab alio. sed alijs ꝯmunicat eã. q: aũt eã eis equaliter ꝯmunicat sicut eã habet. ideo quo ad h̄ q̃libet psona diuia eãdem infinitã hz pfectõ quã pater. Vez est q̄ pr̄ nõ ab alio: alie psone a patre: ꝛ spũssctus etiã a filio.

Aliter | Ad mio re R.1. | Ad 2 | Ad 3 | Ad 4 | Ad 5 | Ad 6 | Ad 7 | Ad ꝯfir.

Secundũ dubiũ.

Dubiũ 2

Quia dictũ ẽ filiũ eẽ omĩpotẽtẽ: ꝛ tñ generare nõ posse. quomõ ergo dicit beat⁹ Aug. Si pater nõ possz generare filiũ equalẽ ipse nõ eẽt omĩpotẽs: ¶ Ad hoc posset qui respõdere vellet: dicere. vt respõsum ẽ de hoc in articulo. ij. Sed ꝛ aliter ꝛ breui⁹ r̄ndet.

Rñsio

q2 quicqd ē ꝯgruū ī diuina natura ad in
tra. illud ē in ea necessariū: ⁊ nō pōt nō esse
Silr quicqd in ea esset incōgruū: ē simplici
ter impossibile. seu melius nō est in ea possi
bile ideo: nisi psona patris possit generare
filiū sibi equalē: pater nō esset omīpotēs. q2
generare filiū sibi equalē est in ea congruū:
seu sue ꝯuenit psonalitati. ideoq3 sue omni
potētie derogaret: sē hoc nō posse. Hoc volu
Scdo ex eodē it beatus Aug. ¶ Secūdo ex eodē. Si fili
us posset generare psonā sibi equalē ipe nō
eēt omīpotēs filius. quia necessitaret ad ali
quod ei discōueniēs. s. ad filij ei equalis ge
neratōem. Nā omē quod ibi est possibile ē
ibi necessariū. Nō illa generatio eēt ei in
cōgrua: q2 supflua. eo q immēsa generatio
sufficiēter sit impleta: vni⁹ filij imēsa genera
tiōe. ¶ Sicut etiā pr nō eēt omīpotēs si pos
set generare aliū filiū immēsū. sic etē nō
Cōclusiue posset vitare supfluū. ¶ Cōcludit igit pr oī
potēs ē: q2 imēsum filiū generare pōt. h̄ em̄
ꝯgruit sue maiestati. fili⁹ ꝑo omīpotēs ē: q2
eadē omīpotentiā h3 a pr̄e. sicut q̄ ea seu
p eā generare nō pōt. Nam omē supfluū ⁊
sue repugnās psonalitati vitat p illā ⁊ vita
re pōt ¶ Et silr dicat de spūsctō. q omīpotēs
sit: q2 eandē omīpotentiā h3: q̄ cū patre ⁊ fi
lio pariter omia facit. Sz p eā nec genera
re pt: nec spirare ad intra. q2 illa sue psona
Obijcit. litati discōueniret. ¶ Forte dicet. q sic q̄dli
bet ens naturale eēt omīpotēs. q2 eoꝝ q̄dli
bet pōt sue nature cōgruētia ⁊ decentia. Re
spondet. negādo consequentiā. oīa em̄ ci
tra deū sunt limitata. ⁊ limitatio repugnat
omīpotētie. Itē da mihi creaturā: que om
ne factibile facere possit: sicut pōt quelibet
psonaꝝ diuinaꝝ. ⁊ ego ꝯcedā eandē eē om
nipotentē. sed talē creaturā deus nequit fa
cere. Hoc de tercio articulo.

Ad rōnes pncipaliū **His premissis re**
spondet ad rōnes pncipales. ¶ Ad pmā re
spōdet negādo ꝯseqntiā. q2 nō oēs q̄ sunt
quoꝝ vnū nō ē alteꝝ: differūt numero: sal
tē ppriē. q2 stat oppositū ī diuinis. vbi tres p
sone seu tria supposita sunt idē ens: seu ea
dē eēntia. ¶ Ad drñā3 em̄ numeralē pprie
dictā nō sufficit: q hic nō sit ille. sed etiā q
sint nullū3 idē numero: hic ⁊ ille. Nō hoc
eēt falsum de duabus psonis. cū essentia di
uina eadē numero sit singula psonarū diui
Ad ꝯfir. narū. ¶ Ad confirmatōem. auctoritate Da
masceni dicētis: q in numero differāt: dica
tur. q cepit differētia numero large: put. s.
oēs illi dicūtur differre numero: quoꝝ
vnus nō est alter. q̄uis sint eadē essentia.
¶ Ad secūdam: q nō oīa que ꝯtingit ve Ad 2
re numerari differāt numero ppriē. nisi sic
numerarent: q nō essent naturaliter seu es
sentialiter idē numero. q sc3 nō essent eadē
res absoluta numero. ¶ Ad terciā. Cōcedi Ad 3
tur maior: si eoꝝ forme essentiales differāt
numero. Ad minorē dicat. q forme patris
⁊ filij nō ppriē numero differāt. Et ad pba
tionē dicat. q paternitas nō sit forma pa
tris: sed ipe est pater. ⁊ ita filiatio nō est for
ma filij: sed est ipemet filius. vt dictū est in
tercio arti. Vn̄ oīm suppositoꝝ diuinoꝝ
est eadē forma. sicut idē actus purus ⁊ pri
mus qui est essentia diuia. ⁊ ppter hoc nō
deberet retorqueri in ꝯtrariū. quoniā em̄ om
niū suppositoꝝ ē eadē forma numero: oīa
sunt idē ens ī numero. ⁊ ex ꝯsequēti nō pro
priē differūt numero. ¶ Ad quartā3. neget Ad 4
maior. Ad pbatiōem concedit: q ad idēti
tatē numeralē sufficit idētitas suppositi: si
etiā nature sint plures. sed nō sequit q er
go diuersitas suppositoꝝ in vna natura
sufficiat ad diuersitatē numeralē. Nec hu
iusmodi ꝯsequētia ex opposito añcedētis sp
valet. nō em̄ sequit: eundē hoīe3 eē ad esse
idē aīal sufficit. ergo differre ab homīe suffi
cit differre ab aīali. Plus nāq3 requirit ad
differre ab aīali: q̄3 ad differre ab homine.
¶ Ita ī pposito. q̄uis idē suppositū etiā in
diuersis naturis inferat idē numero. diuer
sitas tamē suppositoꝝ nō infert drñā3 nu
meralē: nisi pariter cū hoc fuerit diuersitas
naturaꝝ. Drña em̄ numeralis pprie dicta
requirit distinctōem essentialē. que nō est:
qñ natura fuerit penitus vna. ¶ Ad quin Ad 5
tam. neget diuisio. q2 pater nō est psonali
ter idē numero ppriē cū filio. nec etiā pprie
diuersus. Vn̄ Hilarius de tri. Deu3 ex deo
natū: nec eundē natiuitas: nec aliud natu
ra esse pmittit. ¶ Ad pbatiōem illi⁹ maior
dicat. q idē et diuersum sufficiēter diuidūt
ens creatū. vbi sc3 ad diuersitatē numera
lē sequit diuersitas nature. puta in entibꝫ q̄
nata sunt cōtra seinuicē numerari. Sed in
ente increato vbi plures res sunt ī vna na
tura: hec diuisio nō habet locū. ¶ Et si petat Si qrat
quōmō pater compatus filio dicēdus sit se
habere ad filiū? Rndet. q sit idē in natura:
et diuersus psona: vel differens in psona.

Vnū est quasi habitudo media inter idem
Ad 1 ꝗsitū simpliciter ⁊ diuersum simpliciter. ¶Ad ra
tiões argumentoꝝ ꝯtra questtū. Ad ꝓbati
onē ꝯcedit: ꝙ pater possit ī increatū suppost
tū ꝓductū ⁊ etiā in creatū. et nō spūssanct⁹.
Sed hoc nō ē esse maioris potētie. cū eadē
sit potētia oīm ꝑsonaꝝ. hoc ꝟo est patri ali
quid ꝯgruere sua potētia: qđ spūisancto nō
cōgruit: ꝗ̄uis eque potēs sit: sicut dictū fu/
it in solutōe secūde ratōis: facte in tercio ar
Ad 2 ti. ad ꝑmū dubiū. ¶Ad secundā ꝑ idem.
ꝙ illimitatio ꝑsonaꝝ cōuenit ꝑsonis ratōe
essentie: quā pater ꝓducere nō pōt. sed bñ
ꝯmunicare ꝑsonis. ⁊ ergo cū posse in produ
ctam ꝑsonam illimitatā. ⁊ spūmsanctū nō
posse: nullā potentiā maiorē ponit in patre
ꝗ̄ in spūsancto. q2 in nullā ꝑfectōem essen/
tialē pōt: in quā spūssctūs nō possit. Perso
nalitas em̄ (vt dictū est) si subtrahat essen/
tia quā pater nō ꝓducit: nihil ꝑfectōis po/
Ad ꝯfir. nit. ¶Ad ꝯfirmatōem. ꝙ illud qđ pōt in h̄
⁊ in ampli⁹ absolutū: hoc est potenti⁹. si ali
qđ sit tale. Nō pater ī nullū absolutū pt:
in qđ nō possit spūssctūs vel fili⁹. Sed pos
se ī hoc ⁊ ī ampli⁹ relatiuū: nullā arguit ma
iorē potentiā: ꝗ̄ qđ solū pōt in hoc. Nam
pater ī hoc nullā absolutā ꝑfectōez ꝓducit
sed solū ꝑsonā: cui oēm ꝑfectōem ⁊ potētiā
quā ipē metipse habet tribuit. Et sic licet spūs/
sanct⁹ ꝓduct⁹ nō possit in ꝑsonā infinitam:
nihilomin⁹ eandē ꝑfectōem ⁊ potentiā ha/
Ad 3 bet quā pater. ¶Ad terciā. negel añcedens.
Ad ꝓbatōez ꝯced. ꝙ sit in ꝓductū infini
tū ⁊ increatū. sed ꝑfectio ⁊ potentia spūsscti
sit solū in ꝓductū ⁊ creatuz. Nō aūt sequit
ꝙ sit extēsior. q2 eadē est. licet vt aīa intelle/
ctiua ꝓcedit in oculo in oīe op⁹ ī quo ꝓce/
dit in osse: ⁊ cū hoc ī ampli⁹. s. videdi. nō tn̄
Aliter, est potētior: cū sit eadē. ¶Potest etiam di/
ci (vt dictū est) ꝙ pater ꝓducēdo ꝑsonā infi
nitā nullam ꝑfectōem essentialem ꝓducit.
nec sic ꝓducēdo pōt. eo ꝙ ꝑfectio eētialis
ī omib⁹ est vna: ⁊ nō producta. ꝑsona autē
infinita est rōne eētie, ⁊ nō ratōne ꝑsonali
Ad ꝯfir. tatis sue: seclusa essentia vt dictū est. ¶Ad
ꝯfirmatōem cōcedit totū añcedēs. ⁊ negel
ꝯsequētia. q2 ꝗ̄uis fili⁹ nō sit minor: imo in
finite maior omī creatura: q2 deus. pater ta
mē nequit ꝓducere aliquā creaturā q̄n eēn
tialē producat ꝑfectōez. Sed producēdo
ad intra: nullā ꝑfectiōem eētialē ꝓducit.
sed filiū vel spūmsctm̄ ꝓducit: cui eētialē ꝑ
fectōem oēm quā habet: dat ⁊ ꝯmunicat. ⁊

ergo nō est simile. ꝓducere em̄ in diuīs vel
produci: seclusa potētia ⁊ ꝑfectiōe essentia/
li nullam dicit potentiā vel ꝑfectōem. et er
go cū pater producēdo ꝑsonam nō produ
cat essentiā: que tamē est omīs ꝑfectio que
ibi fuerit. Pater: ꝙ nō debet dici ex hoc: ꝙ
producat aliquā essentialē ꝑfectōez: vel eti
am aliquā potentiā essentialē. ꝗ̄uis produ
cat ꝑsonā infinitā ⁊ immēsam. ¶Ad quar/ Ad 4
tam. ꝯcesso añcedēte negel ꝯsequentia. Et
ad probatōem dicat: ꝙ hec ꝯsequētia non
valeat: filius est equalis potētie ⁊ omnipo
tēs sicut pater. ergo pōt in tot res ī quot pa
ter. q2 ꝗ̄uis sit eiusdē potētie cū patre: non
tamē ꝯuenit sue ꝑsone generare filium. ⁊ sic
tot res producere quot producit pater. cu/
ius ꝑsone ꝯuenit: vt sua omīpotētia gene/
ret filiū. ⁊ sic producat vnā rem quā filius
producere nō pōt. q2 hoc ī eo sue omīpotē/
tie nō cōgruit. ⁊ ideo ꝗ̄uis eque potens sit:
sic tamē agere nequit. ¶Ad quintā. ꝯcessa Ad 5
maiore negel minor. Et ad probatōem di
cat. ꝙ filiū produci: ꝗ̄uis verbo passiue si/
gnificatōis exprimat: nō tamē ponit in eo
aliquā ꝑmixtionē potētie: que omīno eadē
est in filio vt in patre. ibi em̄ totū est deus:
⁊ ex ꝯsequēti purissimus actus est nec ali/
qua passio. Unde pater intelligit se ⁊ suaz
essentiā. diligit se ⁊ eandē. delectat in se ⁊ sua
essentia. Sic ergo intelligi: diligi ⁊ delecta/
ri dicūtur de essentia et de patre: que omnia
passiue exprimūtur. ꝗ̄uis nec theologus
nec ph̄us vnq̄ȝ posuerit in patre vel in eēn/
tia passionē. vt de ph̄o apparet. xii. meta/
phy. Ita etiā generari: spirari. vel spiratio
passiua ⁊ ꝯsimilia: ꝗ̄uis passiue exprimā
tur: eo ꝙ sint ꝓprietates ꝑsonarū proceden
tiū: nullā tamē ꝓprie dicunt passiōz. ¶Ad Ad 6
sextā. negel ꝙ filius sit secūdaria causa. Et
ad probatōez ꝯcedit: ꝙ filius producat vt
productus: Et negel cōsequētia. ꝙ ergo vt
secūdaria causa. quia licet a patre receperit
potentiā qua spirat: ⁊ qua creat. nō tamen
debet dici secūdaria causa. Deus em̄ est ⁊ es
sentia diuina. cui repugnat esse secūdariū.
Immo pater nō est prior filio: vt dicit ma
gister distinctōe duodecima. fuitq3 dictuz
ibidē in questione. ¶Uerū ꝙ origine filius
ē posterior patre: ⁊ auctoritate. sed hoc nul
lam importat absolutā posterioritatez vel
prioritatē. vt ibidez dictū fuit. ¶Ad septi/ Ad 7
mā. ꝙ hec sit impropria. filius eget poten/
tia patris. cū quo est eadē essentia numero.

⁊ eadē potentia. nō em̄ eget seip o: vel potētia que ipse est. Concedit tamē q̄ recepit eē a patre. ⁊ q̄ agat solū cū patre. Sed quia eandē essentiā: potentiā ⁊ pfectōem recepit quā habet pater. nō debet dici egere vel indigere patre. Sed cōcedi debet q̄ sit a patre. ⁊ q̄ potentiā essentialē equalē patri habeat a patre. hoc autē nō est esse minorē: sed esse natū equalem.

Ad 8 ¶ Ad octauā. negetur maior. quia quādo mīs supponit. q̄ eadē essentia ⁊ potentia sit pater ⁊ filius. et q̄ in hac psone patris cōgruit generare: quod persone filij nō congruit: mox in seipsa concipit: q̄ psone necessario sint eque potentes. cum sint eadē potētia numero ꝑ omnimodā idēntitatem essentialē. Secūdo q̄ in hac essentiali potētia: aliqua actio: sc3 generatio cōuenit patri: quia sibi cōgruit. que filio i sua eadē omipotētia nō congruit: q2 sue psonalitati repugnat.

Ad 9 ¶ Ad nonā. dictū est in pma prefecūdi articuli. q̄ omipotēs pōt esse possibile fieri: nō autē omne possibile eē. capiendo possibile cōmuniter. quia sic diuinā essentiā3 posset.

Ad 1. probatōem. ¶ Et ad pbatōe3 maioris dicat: omnipotēs ab omi ⁊ potēs: s3 intelligit: omia factibilia. vel omnia que fieri possunt.

Ad 2 ¶ Ad secundā probationē. de peccare ⁊c̄. dictū est satis in pma parte. articulo secūdo. ⁊ posterius dicet in libro secūdo: domino ꝯcedēte. ¶ Rationes pro ptibus oppositis procedūt cōformiter dictis. Hoc de questione. xxiij.

Arguit̄ Circa distinctionē vicesimāprimā. querit̄ xxiiij. vtrum solus pater sit deus. Arguit̄ q̄ sic. quia solus filius est altissimus. ergo solus pater ē de⁹. Cōseqntia tenet. q2 nō minus tribus psonis ꝯuenit esse altissimū q̄ esse deū. Añcedēs cātat ecclesia Tu solus sanctus ⁊c̄.

Scđo sic. ¶ Secūdo. pater ē deus. ⁊ nihil aliud a patre est deus. ergo solus pater ē deus. ꝑ exponētes. Maior nota est. Minor pbat̄. q2 si aliud a patre ē deus. qrītur: quid sit illud. nō em̄ essentia vel persona. Magister em̄ dicit in lr̄a: q̄ filius non sit aliud a patre. ⁊ eodē modo de spūsancto.

Tercio sic ¶ Tercio. Quia demōstrādo patrē ad intellectū ⁊ nullū aliū. arguit̄ sic. Hoc est deus. ⁊ hoc ē solus pater. igit̄ solus pr̄ ē de⁹. expositorie.

Quarto sic ¶ Quarto arguit̄ sic. Ois deus ē pater ḡ tm̄ pater ē deus. ab vl̄i ad exclusiuā: de terminis trāspositis. sicut sequit̄. Ois hō ē aial. ergo tm̄ animal ē hō. Añcedēs patet. quia nō nisi vnus est deus. ⁊ ille est pater.

Quinto sic ¶ Quinto. pater est deus. ⁊ nullus alius a patre ē deus. ḡ solus pater est deus. It ex ꝑ exponentes. patet pma de se. Secūdo pbat̄: demonstrādo generās in diuinis arguit̄ sic. Hoc ē deus. ⁊ hoc est nullus alius a patre. igit̄ nullus alius a patre ē deus. expositorie. ⁊ pmisse sunt ambe note.

Sexto sic ¶ Sexto. Si nō esset vera: hoc esset ideo: q̄ li pater excluderet filiū ⁊ spm̄sanctū. Sed ita nō est. igit̄ nō est falsa. Cōsequētia nota. ⁊ maior pz de se. Minor pbat̄ ꝑ btm̄ Aug. li. iij. contra Maximi. ca. xiiij. ⁊ assumit̄ in glo. ad Roma. vlt̄. sup illo verbo. soli sapienti deo: dicentē. Si deus de solo patre diceret̄: nō tamē excluderetur filius vel spūssanct⁹. quia hi tres vnū sunt. Et allegat mgr̄ ca. vltimo hui⁹ dist̄. ⁊ beatus Aug. pmo d̄ tri. ca. viij. dicit: q̄ solus additū patri: nō excludit filiu3.

Septio sic ¶ Septimo. Dictio exclusiua nō remouet a consortio: nisi extraneū ⁊ sepatu3 ab eo cui additur. Nō alie psone nō sunt sepate a patre: nec ei extranee. igit̄. Patet maior de se. Minor pbat̄. q2 filius ē i patre Joh. xiiij. ⁊ ē supra dictū: q̄ quelibet psona3 est i alia ꝑ viam circuminsessionis.

Confir. ¶ Confirmat̄. quia dictio exclusiua addita añcedēti nō excludit ꝯsequēs. sicut cu3 dicit̄: solus hō currit nō excludit̄ aial. imo magis includit̄. q2 bn̄ sequit̄: hō currit. ḡ aial currit. Nō ad pie3 sequit̄ fili⁹. Relatiua em̄ posita se ponūt: ⁊ perempta se pimūt. vt dicit̄ i pdicamentis. ḡ pr̄ nō excludit filiū.

Confir. ¶ Scđo. q2 i multis auctoritatibꝫ hoc videt̄: quas mgr̄ tāgit i lr̄a. vt Mat. xj. Nemo nouit filiū nisi pr̄. certū est q̄ nō excludit̄ spūsctūs.

In oppositū ¶ In oppositū ē mgr̄ i lr̄a. ⁊ allegat btm̄ Aug. vj. de tri. ca. ix. dicentē. patrē esse deū: s3 nō ipm solu3 deū. ¶ Scđo. Quia hui⁹ ꝓpositōis vna exponēs ē falsa. igit̄. Cōsequētia nota. ⁊ añcedēs apparet. q2 ipsa exponit̄ sic. tm̄ pater ē deus. ⁊ nullus alius a patre est deus. cui⁹ copulatiue scđa ps ē falsa: cū etiā filius sit deus ⁊ spūssanctus. vt notū est.

In hac questione erūt duo articuli. In pmo respōdebit̄ ad q̄situ. Scđo mouebunt̄ dubia: ⁊ aliqua positiōi ꝯtraria cū illo3 solutōe.

Nota. Quantū ad pmū noto pmo. q̄ relatiuu3 licet importet

cõceptũ correlatiui: hoc tñ ẽ equivalẽter in obliquo. vt qñuis dñs importet seruũ: hoc tamẽ est in obliquo. Uñ ↄceptus incõplexus dñi explicat: cũ dicit serui dñs. sic qñ idẽ sit dicere implicite: dñs et serui dñs explicite. Istud est phi in p̄dicamentis dicentis. q̄ relatiua sunt simul natura. Quod quidã exponũt. id ẽ naturali intelligẽtia. id ẽ cõceptus vnius importat cõceptũ alteri⁹. Et de scribẽdo dicit. Relatiua seu ad aliquid dicunt alioꝝ: vel quomõlibet aliter ad aliud hoc ẽ: referunt ad sua correlatiua sub habitudine gti: aut alterius obliq̄ casus. et sic importãt correlatiuũ i obliquo. Idẽ habet p̄mo elẽchoꝝ. Idẽ est pater et filij pater. ¶ Ex quo sequitur. q̄ nõ sit de ratione relatiui diuersitatis: supponere pro re sui correlatiui. cũ nõ nisi pro his supponat que importat in recto. rẽ autẽ sui correlatiui nõ nisi in obliquo importare habet. vt dicit notabile. Nõ eñ oportet q̄ filius sit pater: sed patris. q̄ dñs sit seruus sed serui. ¶ Uerũ q̄ huius opinionis quidã doctoꝝ nostroꝝ dicũt cõtrariũ. q̄. s. vnũ correlatiuoꝝ p̄ncipaliter dicat suũ correlatiuũ: ꝗque bñ sicut se et rẽ suã sed hoc nõ est nisi imaginabile. imo et phõ ↄtrariũ simpliciter: vbicunq̄ loquit de relatiuis.

Nota 2 ¶ Secũdo est notandũ. q̄ li sol⁹ quãdoq̄ tenet cathegorematice. et sic nõ excludit ꝓprie: sed solitudinẽ ponit. vt ego sum solus. id est careo socio. vel solus Johãnes idẽ Johãnes sine alio sibi adiũcto. Quãdoq̄ tenet syncathegorematice. et hoc vl' exclusiue: sic cadit sup totã ꝓpositiõem: cuz p̄ponit ad subiectũ. vt solus homo est risibilis. vel exclusim: sic qñq̄ facit ꝓpositiõez de excluso subiecto. vt si li solus i hac: sol⁹ hõ ẽ risibil': caderet sup solũ subiectũ: sensus eẽt solus hõ. i. aliquis qui est homo: et nõ aliud q̄ꝫ homo est risibilis.

Nota 3 ¶ Tertio est notandũ. q̄ dictio exclusiua excludit om̃e illud ꝓ quo non supponit termin⁹ cui addit. exclusio eñ attendit respectu suppositoꝝ: et non respectu ↄnotatoꝝ. Si ergo sol⁹ dñs esset: necessario seru⁹ nõ esset. eo q̄ nõ sit de rõne dñi stare pro seruo. Sic in p̄mo physicoꝝ ca. ij habet. q̄ nõ erit amplius principiũ: si sit tantum vnũ ens: et illud sit principiuz. Ratio est. q̄ principiũ est nõ nisi principiati principiũ. Si ergo tantũ vnũ sit ens: et illud esset principiũ: nullũ esset principiatuz: eo q̄ si principiũ sit et principiatũ: multa sint. si ergo solum sit vnũ ens: et illud sit principium. nullũ erit ens principiatum. et ꝑ consequens etiam nullũ erit principiũ.

¶ Quarto est notandũ. q̄ licet in creaturis idem sit alius et aliud. in diuinis tamen pater ẽ alius a filio: et nõ aliud. vt dicit magister i litera. Nõ 4

¶ Ex his notabilibus sequũtur multiplices sensus huius ꝓpositiõis. Solus pater est deus. Ex dict sequit

1 Quia si li solus teneatur cathegorematice: sensus erit. Solus pater: id est pater qui est sine consortio est deus. sicut dicebat in secũdo notabili.

2 Si vero teneat syncathegorematice. prout scꝫ excludit. sic aut exclusio cadit sup solũ subiectũ. et erit sensus. Solus pater est deus. id ẽ aliquis q̄ est solus pater est deus. vl' aliquis q̄ est pater: et nõ alia res q̄ꝫ pater est de⁹.

3 ¶ Uel exclusio cadit sup totam ꝓpositiõem: et erit ꝓpositio exclusiua.

4 ¶ Uel ergo exponitur ꝑ li aliud: et erit sensus. Pater est deus: et nihil aliud a patre est deus.

5 ¶ Uel solus exponitur ꝑ li alius: sic erit quartus sensus. scꝫ pater est deus: et nullus alius a patre est deus.

Prepõ1 ¶ Sũt modo ꝓpositiões faciles. Prima ꝓpositio quesita in p̄mo sensu dicto est falsa. Patet. quia ponit in deo solitudinez que nõ est ibi: vt dicit Hilarius: quez allegat magister distin ij

ꝓpõ.2 ¶ Secũda ꝓpositio. Propositio quesita in secũdo sensu ẽ vera. Patet. q̄ aliquis qui est pater: et nõ alius q̄ꝫ pater ẽ deus generãs i diuinis.

ꝓpõ 3ª ¶ Tertia ꝓpositio. Quesitũ in tertio sensu intellectũ est verũ affirmatiue. quia hec copulatiua ẽ vera ꝑ quam exponitur. scꝫ pater est deus. et nihil aliud a patre est deus. nulla eñ aliatum ꝑsonarum est aliud a patre. vt dictuz est in quarto notabili.

Regula ¶ Et sic ẽ generalis regula. q̄ dictiones exclusiue addite personis expõsite ꝑ aliud: nõ excludunt. sed magis includũt alias ꝑsonas. eo q̄ sic essentiã ponũt que est tres ꝑsone. Sic cantat ecclesia de christo. Tu solus sanctus. tu sol⁹ dñs Exponit eñ sic. Tu es dñs: et nihil aliud a te est dñs. que est copulatiua vera. ¶ Sic loquit Aug. contra Maximinũ in auctoritate allegata añ oppositum. q̄ etiam si de solo patre diceret deus: adhuc nõ excluderet fili⁹ vel sp̄ussanctus: q̄ vnũ sũt.

ꝓpõ.4 ¶ Quarta ↄclusio. Quesitũ acceptũ i q̄rto sensu supradicto ẽ falsũ ꝑ pte affirmatiua. Nã secũda ei⁹ exponẽs ẽ falsa: vt argutuz fuit ad oppositũ. Excludit eñ li ali⁹ filiũ et sp̄m sanctũ. ꝓ quibꝰ li p̄r non supponit. ¶ Sic q̄ hꝫ duos sensus veros et duos falsos. Et ita di

cal de similib⁹. Hoc de p̄mo articulo.

Arti. 2. **Quantum ad se/**
cundū articulū sit dubiū illud p̄mū. Nū/
q̇d p̱babiliter pōt dici: q̄ relatiuū sumptū
cū dictiōe exclusiua nō excludat suū corre/
Arguit 1 latiuū. Q, sic videt. quia suū correlatiuū
includit. ergo nō excludit. Tenet ɔsequen/
tia. q2 non pōt simul includere ⁊ excludere
ip̄m. Et añcedēs ptz. quia ip̄m esse eorū sit
ad aliquid quodammō se h̄re. ideo de ratio
ne ⁊ ɔceptu relatiui implicate est ratio ⁊ cō
ceptus sui correlatiui. ¶ Secūdo. q2 videt
q̄ dictio exclusiua solū illa excludat: que a
seinuicem separi possunt i essendo. Modo
diuine p̱sone nequeūt a seinuicē separi. im
mo etiā a conceptu relatiui nequit separi
suū correlatiuū: nec in essendo vt relatiuū
3 est. nec in intelligēdo. ¶ Tercio. nō minor
est cōnexio inter relatiuū et suum correlati/
uum. q̄z inter totum integrale et suas par/
tes. Sed dictio exclusiua addita nomini
totius integralis nō excludit partē. Nō se/
quit em̄. Sola domus est: ergo paries nō ē
ergo etiā nō sequit. tantū pater est: ergo fili
4 us nō ē. ¶ Quarto. Semp ad positōem re
latiui: etiā sumpti cū dictione exclusiua: se/
quitur esse sui correlatiui. ergo nō excludit.
Tenet cōsequētia de se. Sed añcedēs ptz.
quia ab exclusiua ad p̱iacentē: est conse/
quentia formalis. vt tantum pater ē. ergo
pater ē. Modo ab esse relatiui sequit in bo/
na consequētia esse sui correlatiui. eo q̄ sint
simul natura. vt patet in p̄dicamētis. Sic
sequit: pater ē. ergo fili⁹ ē. ergo de p̄mo ad vl
timū sequit. Nō tantū pater ē: ergo filius ē
quomodo ergo exclud. sequod ex añcedēte
Nota 1 semp infert. ¶ Pro isto dubio ē notādū. q̄ q̇
dā his ratiōib⁹ acq̇escūt. Sz mihi videt q̄
min⁹ bn̄. Cui tamē placuerit: videat vt de/
fendat. Mihi aūt nō ē imaginabile sic eē:
Nota 2 vt dicā. ¶ Scdo ē notandū. q̄ de natura di
ctōis exclusiue ē excludere om̄ia supposita:
p̱ q̇b⁹ nullo mō supponit suū subiectū: qn̄
exponit p̱ aliud. sed si sit exclusiuū mascu
lū aut femininū: vt p̱ ali⁹ vel alia: excludit
oīa supposita: p̱ q̇b⁹ termin⁹ cui addit for/
malit nō supponit. ¶ Qd̄ iō dico. q2 iuxta
dicta i p̄mo articulo i creaturis nō ē dr̄ntia
si sola mulier fuerit: vel exponat p̱ nihil ali
ud a muliere. vel si dicat: ⁊ nulla alia res a
muliere. q2 ibi iuxta pluralitatē supposito/
rū multiplicant nature. Sed i diuis mul/
tū refert. q2 (vt dictū ē) ibi nō ē aliud sz aliꝗ
¶ Si ergo dicat. Sol⁹ pater scit diē iudi/
cij. ⁊ exponat p̱ aliud: vera ē. q2 pater scit di
em iudicij. ⁊ nihil aliud a patre scit diē iu/
dicij. Filius em̄ aut sp̄ussanct⁹ q̄ etiam scit
nō ē aliud a patre. Et ideo illa sic est vera.
⁊ dictio exclusiua adhuc excludit omnia: p̱
quibus nullo mō supponit termin⁹ cui ad
dit. Nā licet filiū ⁊ sp̄m sanctū nō excludat
hoc tamē est: q2 idētice eos includit: suppo
nēdo p̱ patre. eo q̄ li pater idētice supponit
p̱ natura. Et exponendo p̱ li aliud: in natu
ra implicant filius ⁊ sp̄ussanct⁹. ideoq̄z iux
ta hūc modū exclusiua dictio addita diui
nis p̱sonis: put p̱ li aliud exponat: non ex/
cludit alias p̱sonas diuinas. sed solū alias
res in natura: puta eas res q̄ nō sunt diui/
na natura. Secus si p̱ alius vel alia expo/
nat: sic etem̄ excludit illa p̱ q̇b⁹ subiectū ex/
clusiue nō supponit formalit. ⁊ iō sic exclu/
dit alias p̱sonas. vt si p̄dictā p̱positiōez ex
ponerem⁹. Pr̄ scit diē iudicij: et null⁹ ali⁹ a
p̄re scit diē iudicij. falsa esset scd̄a expone
vt notū est. q2 aliqs alius a p̄re scit diē iu/
dicij: puta fili⁹ vl sp̄ussctūs. ¶ Et forte q̄ sic
possint ɔcordari ille opiniōes qn̄ dicit: q̄
relatiuū sumptū cū dictiōe exclusiua inclu
dat suū correlatiuū ⁊c̄. Dicēdo verū ē in di/
uinis: qn̄ excludit alietatē nature: ⁊ expon̄
tur p̱ aliud. Secus si excluderet om̄e illud
p̱ q̄ subiectū exclusiue nō supponit formalit
¶ Et ideo p̱ regula mihi videt dicēdū: q̄ cū Regula
h̄mōi p̱positōes occurrūt i sacro canone: te
neant ibi. put dictio exclusiua excludit ali/
etatē nature: ideoq̄z exponende sint p̱ li ali
ud. vt nemo nisi pater scit diem iudicij. ne
mo nouit patrē nisi filius. nemo nouit fili/
um nisi pater ⁊c̄. put li nemo dicat oīa cog
noscitiua rōnabilia. Nā et in plurib⁹ sacre
scp̄ture locis h̄mōi p̱positiones occurrunt.
¶ Et sic dicūt aliq̇ doctores: q̄ ponat dictio
exclusiua iclusiue. s. icludēdo alias p̱sonas
⁊ est bn̄ dictū. q2 nō nisi alietatē nature ex/
cludit. scz ea que nō sunt eadē cū re: p̱ q̄ sb̄
iectū i natura supponit. ¶ In alijs aūt que Nota
sacra scp̄tura nō ponit: sicut de p̱positōe p̄
sentis questiōis. s. solus pater ē deus. aut de
hac. sola p̱sona patris est in deo. ⁊ de ɔsilib⁹
reputarē tutius esse q̄ distingueret. eo q̄ li
sol⁹ tentū exclusiue i p̄ma: vel accipit vt ex/
ponat p̱ li aliud. et sic excludat alietatē na/
ture: sic p̄ma est vera: vt dictū est. vel exclu/

deret formaliter: vt dũ exponatur p li ali⁹
vel alia. ⁊ sic excluderet alias psonas vt di
ctũ est: sic ipsa esset falsa. ¶ Eodẽ modo de
secũda ppositiõe. s. sola psona patris est in
1 deo. que habet pmo hũc sensuz falsum. pro
ut li sola tenet cathegorematice. psona pa
2 tris solitaria ẽ in deo. ¶ Secũdo habet hũc
sensum verũ: prout ẽ de excluso subiecto . res
que est psona patris: nõ alia q̃z patris est i
3 deo. ¶ Tercio habet hũc sensum falsuz: pro
ut ẽ exclusiua exponibilis grã pluralitatis.
psona patris est in deo: ⁊ nõ sunt plures pso
Aliter ne q̃z psona patris in deo vel i diuinis. ¶ Sz
pter dictos tres sensus put li sola facit ppo
sitiõem exclusiuã: expõnedã grã alietatis vl'
1 p alietatẽ: distinguẽda ẽ iuxta dicta. vl' em̃
excludit alietatẽ nature vt exponat p aliud
sicut i ista. solus pater nouit filiũ. vel i ista.
solus pater ẽ in deo. sic ẽ vera. qz exponit sic.
psona patris ẽ in deo. et nihil aliud a psona
2 patris est in deo. ¶ Alio mõ põt excludere
formaliter: vt exponat p li alia. vt sic. perso
na patris ẽ i deo. ⁊ nulla alia psona est i deo
a psona patris quare sic est falsa: qa exclu
dit filiũ ⁊ spũm sanctũ. ¶ Et ita credere i cõ
similibꝫ esse dicendũ: que magis sunt curi
osa q̃z fructuosa. nisi i disputatiõe occurre
Nota 3 rẽt: vbi vim sermõis opteret retinere. ¶ Ter
cio est notandũ. q nõ solũ in pdicamẽto ad
aliquid: sed etiã in alijs plures sunt termi:
qui ad sui suppositiõem p aliquo requirũt:
q ipa nõ sola sint. Verbi grã. In ad aliqd
esse dñm requirit seruũ. vñ ⁊ dñs omniũ q̃z
uis ab eterno sit deus: ex tempe tamẽ ⁊ post
productã creaturã: seu simul cũ ea cepit eẽ
dñs. ¶ Eodẽ mõ creãs stat pro deo cũ creat
tamẽ impossibile esset q deus sit creans: nisi
aliud sit seu stat quod creat. Et sic fere est i
omibus termĩs pdicamẽti actõis ⁊ passio
Nota re nis. ⁊ in pluribus etiã qualitatis ¶ De qui
gulã bus pro regula notet. q dictio exclusiua p
ut facit ppositiõem exclusiuã. addita alicui
taliũ facit ppositiõem implicantẽ contradi
ctionẽ respectu verbi est: secũdi adiacentis
Ratio. qz terminus ratiõe vel ex mõ sue si
gnificatõis aliquid ponit eẽ. ⁊ dictio exclu
siua hoc tollit esse. Verbi grã. Tm̃ secãs ẽ.
secãs ponit esse. s. rẽ que secat. et sic aliud. sz
tm̃ omne aliud negat. ⁊ ergo ꝯtradictoria ad
oms tales sequũtur. Sequit em̃ bñ: tantũ
secãs est: ergo secans est. et cõsequẽter secãs
ẽ: ergo quod secat est. et tercio sequit: quod
secat est: ergo aliud a secãte est. Nõ em̃ est

possibile: q quodlibet ens quod secat econ
tra secer. vel q idẽ secet ⁊ secet. ergo õ primo
ad vltimũ: tantũ secans est: ergo aliud a se
cante est: ⁊ p expõnẽtes sequit. ergo nihil a
secãte est. ¶ Scias tamẽ q nõ est sic de omi Nõ in
bus terminis pdicam̃ti ad aliqd. qz nõ est discreti
sic de genere generalissimo. hec em̃ est vera: onẽ
tantũ ad aliquid est. ¶ Nec forte i relatiuis
ampliatiuis. quia credo hanc esse verã: tã
tuz prius est. Omne nãq̃z quod ẽ: est aliquo
mõ prius. ¶ Et in relatiuis equiparãtie nõ
opret eã semp esse verã. vt tantũ idem est. ẽ
vera. Et hec est possibilis: scz tantũ equale
est. prout equalitas attribuit diuinis pso
nis. Vel tantũ simile est. ¶ Sed in speciebꝫ
ad aliquid nõ ampliatiuis: ⁊ que sunt rela
tiua diuersitatis: ꝯmũiter vel sepe tales im
plicant. vt tantũ dñs est. tantũ pater ẽ. ex
ponẽdo ipsas formaliter: vt dictũ est. ¶ Ex Conclo
quibus patet cõclusio respõsalis ad dubi
um. q relatiuũ sumptũ cũ dictõe exclusiua
exclusiue tẽta: excludẽre formaliter habens
correlatiuũ: nõ supponẽs secũ p eodem sup
posito: excludit ratõe dictõis exclusiue sup
posita correlatiui. Pz ex dictꝭ i notabili. ij.
vt tm̃ dñs ẽ. g nullus seru⁹ ẽ. Tm̃ pater est:
si li tm̃ excludat formaliter. ergo nullus ali
us a patre ẽ. ⁊ ita in alijs. ¶ Rões adducte Adi
p alia opinione ſm veritatẽ parũ valent.
¶ R. itaq̃z ad pmã ꝯcedẽdo q relatiuũ suũ
correlatiuũ includat: inferẽdo ipm eẽ eo q
ad ꝯuertentiã dicant. Et neget ꝯsequẽtia:
ergo ipm nõ excludit. Nã rõne dictiõis ex
clusiue ipm excludit dũ sic sumit. ⁊ rõe mo
di significãdi relatiuoꝝ ipm excludit. ¶ Et
ex hoc ẽ: q tales ppositiões sepe ꝯtradictiõꝫ
implicãt: vt dictum est. Nec ẽ miꝝ. sepe em̃
pñt termini sic cõbinari in ppositiõe: q se in
ꝯsequẽtia includãt ⁊ excludãt. vt si diceret:
natura hũana rudibil' sequit em̃. h ẽ natu
ra hũana rudibilis: g nõ ẽ homo vel natu
ra hũana. ⁊ sequit etiã. g ẽ natura humana
Vel si diceret hõ qui nõ est rõnalis. ¶ Ad Ad 2
scđam. q nihil ẽ termĩs exclusiuis: an res se
pari possint an nõ. vel an termi supponãt
vel nõ. Semp em̃ suo mõ ⁊ eodẽ signãt: ex
cludẽdo a subiecto cui addũt: ea p qbꝫ nõ
supponit. vt eqlit est hec exclusiua. tm̃ chy
mera ẽ hõ. sicut illa: tm̃ aĩal ẽ homo. sz vna
falsa ẽ ⁊ alia vera ¶ Ad terciã. Si dictio ex Ad 3
clusiua addit nomi toti⁹ integralis: ⁊ tene
atur exclusiue: expõnẽdo p alietatẽ: sp talis
est falsa ⁊ impossibilis. vt hec: sol⁹ homo ẽ.

sola dom⁹ē.imo vt sic bona ɔ̄sequētia: sola
dom⁹ ē.ḡ paries nō est. q2 da oppositū: pari
es ē:ḡ aliud vel alia res a domo ē. qḋ ē op/
Oppōi̅t positū añcedētis.¶ Et si dicat̄ q̄ sepius ta/
les ɔcedunt̄. R̄. q̄ ɔcedant̄: put excludunt
pluralitatē. vt q̄ sola domus sit: q2 nō sint
plures domus. vel sine exclusione cathego/
Ad 4 rematice.i. vna domus est ꝛc.¶ Ad quantā
ɔcedit̄ añcedēs. q2 ad relatiuū sic sumptuꝫ
sequūtur cōtradictoria: vt dictū est. Nam
ꝓpter modos significādi repugnātes īclu/
dit vno mō. ꝛ alio mō excludit. ꝛ ꝓpter hoc
ꝓpositiōes tales sunt impossibiles.

Dubiuꝫ 2

Secundo dubita/

tur de ista. Sola trinitas ē deus. De qua vi
det̄ mihi omīno dicēdū: de vi sermōis sicut
d̄ ista. Solus pater ē deus: put fuerit exclu
siua: exponēda ꝑ alietatē. Nā si ꝑ aliud ve
ra ē. q2 nihil aliud a trinitate ē de⁹. Sed si
ꝑ alia falsa ē. Hec em̄ ē falsa: nulla alia res
a trinitate ē deus. Nā pater ē deus. ꝛ ipe pa
ter ē alia res a trinitate. cū pater sit: ꝛ nō sit
trinitas: nec tres ꝑsone.¶ Uez prout li so/
la diceret: q̄ trinitas sit deus ꝛ nulla alia na
tura sit deus. ipa erit vera. hoc aūt est idem
ac si diceret̄: nihil aliud est deus. li aliud em̄
Eodem mō signat naturā¶ Eodē mō dicerē de ista. So
lū tres ꝑsone sunt deus. Uez oēs tales: ꝑ/
ut li solum poneret̄ cathegorematice: essent
false quia ponerēt in deo solitudinē: que nō
est ibi. Item hec: solū tres ꝑsone sunt deus:
prout est exclusiua pluralitatis: est simplici
ter vera. quia nō plures ꝑsone q̄ꝫ tres sunt
3 dubiū deus.¶ Tercio dubitat̄ de ista. Trinitas est
solus deus. quaꝫ aliqui dicebāt esse impro
priam: quia li solus sup̄flue addat̄ p̄dica/
to substātiali vel essentiali. Et ad Aug. cō/
cedentē cū dicit. q̄ nō voluerit: nisi q̄ qñ in
scriptura ponit̄: sol⁹ deus. itelligit̄ trinitas: nō
vna ꝑsona singularis.¶ Btūs Tho. tamē
ī sua lectura. q. ij. ar. j. p̄ntis dist. dicit. q̄ sit
vera. qꝛ sensus ei⁹ sit. Trinitas est deus: p̄/
ter quē non ē alius deus. nisi li solus teneret̄
cathegorematice: ponēs solitudinē. tūc a p
te p̄dicati faceret ꝓpositiōem falsam sicut a
Aliter pte subiecti.¶ Moderni phi ꝛ logici cōce/
dūt oēm terminū ꝑ aliquo supponentē ve
re p̄dicari de seipo: cū additiōe dictiōis exclu
siue. vt socrates est tm̄ Socrates. ꝛ q̄ socra
tes sit tm̄ homo. quia exponit̄ sic. est homo
ꝛ nihil aliud q̄ꝫ hō. Et q̄ bona sit ɔsequētia

ab affirmatiua sic variādo p̄dicatū. Bene
em̄ sequit̄. Socrates est albū. ergo est albū
ꝛ nō aliud q̄ꝫ albū. q2 si p̄dicatū affirmatur
de subiecto: et sit ita: impossibile est q̄ simul
res subiecti sit eadeꝫ cū re p̄dicati. ꝛ cū hoc
alia a re p̄dicati.¶ Et videt̄ mihi: q̄ bñ. q2 Opiniō
illas d̄ excluso subiecto concedimus: vt tm̄ propria.
homo est socrates. i. aliquid quod ē tm̄ hō
ē socrates. quare ergo nō sequit̄ ꝑ ɔuersionē
q̄ socrates sit tm̄ homo: cū in p̄ma li tm̄ fu/
erit ps subiecti: ꝛ ergo iuxta modū loquēdi
phoꝝ oēs tales ɔcederem⁹. Trinitas est
tm̄ deus. pater est tm̄ deus. i. est deus: ꝛ nihil
aliud q̄ꝫ deus. pater est solus deus: put li so
lus facit ꝓpositiōem de excluso p̄dicato. i. est
deus: ꝛ nullus ali⁹ q̄ꝫ deus.¶ Uez q̄ hec q̄ñ Impro/
q̄ꝫ sumit̄. put li solus positū a pte p̄dicati re p̄ri⁹ mo
fert̄ ad subiectū. ꝛ est improprius vsus. q2
ꝓpositio de excluso p̄dicato sumit̄ loco ꝓpo
sitiōis exclusiue: ꝛ in eo sensu est de ea dicēdū.
sic dictū est de ista: solus pater ē deus. ꝛ in eo
sensu negat eaꝫ Aug. in littera. prout scꝫ li
solus excluderet esse deū a ꝑsona filij vel spi
ritussancti¶ Quarto dubitat̄: quid sit dicē 4 dubi.
dū de ista. Pater est deus: p̄ter quē nō ē ali/
us deus.¶ R̄ndet̄. q̄ sit distinguēda. Si em̄
li queꝫ referat̄ ad hūc terminū deus: sic erit
vera. q2 pater ē de⁹: p̄ter quē deū nō est alius
de⁹. cū nō sint plures dij.¶ Alio modo pōt
li queꝫ referre hūc terminū pater. ꝛ erit sen
sus. Pater est deus: p̄ter quē patreꝫ nō ē ali
us deus. sic erit falsa. q2 p̄ter patrē filius est
deus: qui est ali⁹ a patre.¶ Quinto dubita Du. 5.
tur de ista. filius est tantuꝫ deus an sit vera?
Videt̄ q̄ sic. Fili⁹ em̄ ē de⁹: ꝛ nō ali⁹ q̄ꝫ de⁹. nec
aliud q̄ꝫ de⁹. ꝛ si sit hō. iste tm̄ homo ē deus.
¶ Ad istā r̄ndet̄. q̄ quidā heretici voluerūt 1
christū nō habuisse verā hūanitatē.¶ Alij 2
q̄ ei⁹ hūanitas mutata eēt ī diuinitatē. ꝛ sic
voluerūt q̄ mō ī filio nō sit hūanitas¶ Iu 3
dei aūt dicunt: q̄ deus nō sit hō.¶ Quāuis
ḡ de vi strictē locutiōis talis sit vera: q2 ta/
men ea vsi sunt heretici: vt li tm̄ excluderet
hūanitatē. ꝛ sic faciat sensū falsū quē gene/
rare possꝫ ī simplicibꝫ. iō tuti⁹ ē eā nō ɔcede
re: ne erroris occasio sim⁹. Jdō doc̄ꝫ etiā docto
res nři eā nō admittūt. ne intelligat̄ male.
quasi nō sit hō. si diceret̄: filius ē solū deus:
vel filius est tm̄ deus. capiendo li tm̄. vt ex/
cluderet aliam naturā a diuinitate.¶ Ad ra Ad ɔ̄ri̅a
tionem in contrariū concedit̄: q̄ fili⁹ sit de⁹.
sed cū addit̄: ꝛ nō ali⁹ q̄ꝫ deus. hoc pōt intel
ligi dupliciter. Uno mō q̄ nō sit alius q̄ꝫ ꝑ 1

sona que sit deus. sic erit verū. Et in eodem
sensu de vi sermonis est verū: ꝙ nō sit tantū
deus. ecclesia tamē nō admittit: ꝙ vtamur
ea in illo sensu. ꝓpter vitare hereticorū sen
2 sus alios multiplicatos in eodē. Alio mo/
do li alius ꝗ̄ deus posset sumi: ꝙ intelliga/
tur nō esse alius in natura: ꝗ̄ nature diui/
ne. ⁊ hoc mō ꝯsequētia est bona: ⁊ añcedēs
est falsū. q2 etiā est nature humane. ¶ Ve/
3 rū fm hūc modū loq̄ndi ꝯcedit. ꝙ pater vl'
spūssctūs sit tm̄ deus. q2 vterq3 eoꝝ est nō al
terius nature ꝗ̄ diuine cū nō assumpserit
aliā. ¶ Hoc de secūdo articulo. q2 iuxta hoc
studiosus scholaris poterit se de talibꝯ q̄oibꝯ
plꝰ scrupulosꝰ ꝗ̄ fructuosꝰ aliq̄liter expedire.

Ad 1. rō
nē pna. **Ad rationes. Ad**
primā. ꝙ ista scz. Tu solus altissimus: dire
cta filio: recte est distinguēda sicut ista scz.
1 Solus pater est deus. q2 si exponat̄ ꝑ li ali/
us exclusiue: nō erit vera. nec sic accipit ea3
2 ecclesia. S3 si exponat̄ ꝑ li aliud: dictio ex/
clusiua. put scz excludit alias naturas. sic
erit vera nihil em̄ aliud a filio est altissimꝰ
Querit̄ ¶ Iuxta quod querit̄. an hec sit concedēda.
Tantū deus est filius dei. ¶ Respōdetur: ꝙ
1 sit distinguenda. vel em̄ fm vim sermonis
capit̄ ꝓprie ⁊ exclusiue. sic erit vera. nā sen/
sus ipsius erit: ꝙ deus sit filius dei: ⁊ nullus
alius ꝗ̄ deus: vel nihil aliud a deo sit filius
2 dei. ¶ Vel capitur cum seclusione alterius
nature: vt sit sensus. Deus est filius dei: et
nullius alterius nature ꝗ̄ diuine est filius
dei. ⁊ sic esset falsa: eo ꝙ filius dei etia3 sit na
3 ture humane. ¶ Alios etiā sensus habet: ꝓ/
ut scz solus diceret solitudine3 cathegore/
4 matice. sic eēt falsa. vt patet ex distinctioni
bus dicꝭ ꝑmi q̄siti. ¶ Si aūt teneret̄ ꝓ vna
de excluso subiecto. sic diceret̄ de ea sicut di
ctu3 fuit de ista scz: tm̄ deus est filius. ¶ Cre
do ꝙ in huiusmodi ꝓpositōibus semꝑ ca/
uendū sit: ne videat̄ quis velle humana3
naturā secludere a christo. ideoq3 semꝑ cu3
Ad 2 distinctione. ¶ Ad secundā. ꝙ probat illa3
esse verā put exponitur ꝑ aliud. Nō em̄ vt
sic excludit alias ꝑsonas. ⁊ hoc est ꝓ dictis
Ad 3 ¶ Ad terciā. Si quis cōcludit: hoc est pro
bādo ꝓpositiōem: put fuerit de excluso sub/
iecto. ⁊ ita fuit cōcessa in ꝑmo articulo. pro
ut nāq3 exclusiua fuerit: ille discursus non
valebit. quia minus esset subiectū conclu/
Ad 4 sionis ꝗ̄ predicatū minoris. ¶ Ad quartā.

distinguēdo añcedens. Omīs deus est pa/ 1
ter. Si em̄ li deus teneat̄ ꝑsonaliter: ance/
dens erit falsū: vt notū est. quia filius nō
est pater. ¶ Si autē teneatur essentialiter: 2
vt sit sensus idē cum sensu huius. Omnis
essentia diuina est pater: sic añcedēs est ve
rum: ⁊ cōsequētia nō valet: exponēdo li so/
lus vel tantū ꝑ li alius in masculino. S3 3
ꝑ li aliud neutri generis bn̄ sequeret̄. ¶ Ad Ad re
regulam dicat̄: ꝙ ab exclusiua ad vniuersa gulam
le: seu ab vniuersali ad exclusiuā de termis
trāspositis bn̄ valet ꝯsequētia: nisi ab vna
essentia est plura supposita. Vel dic. ꝙ re/ Vel
gula sit vera in meris vniuersalibus. Et ad
de ꝙ hec. Omnis deus est pater. tenendo li
deus essentialiter: nō sit mere vniuersalis.
q2 nō est vere de omī. vt supra dictū ē. Vn̄
sequeret̄ bn̄. Omē quod est deus ē pater. er/
go tm̄ pater ē deus. Sed añcedēs eēt falsū.
quia filius est deus: nō tn̄ ē pater. ¶ Ad qn Ad 5
tā q̄ sophistica ē distinguat̄ ista: nullꝰ aliꝰ a
patre est deus. vel em̄ intelligit̄ negatiue sic
⁊ omīs alius a patre nō ē deus. sic erit bona
ꝯsequētia: ⁊ illa ꝓpositio falsa. ¶ Vel nega/
tio est infinitans: ⁊ est sensus. Aliquis qui
est nullus alius a patre est deus. ⁊ ita añce/
dēs erit verū: sed nō valet cōsequētia. quia
secūda exponēs ipsius exclusiue affirmati/
ue debet esse negatiua. sic ꝙ nō sint ambe af Ad 6
firmatiue. ¶ Ad sextā. cōcedit̄ ꝙ put fuerit
exclusiua: sit falsa. quādo exponit̄ ꝑ li alius
excludit em̄ filiū ⁊ spūmsanctū. ¶ Ad Au
gust. dicat̄. ꝙ voluerit dictionē exclusiua3:
nō alias ꝑsonas excludere: du3 addat̄ vni
ꝑsone. sed ꝙ exponat̄ ꝑ aliud. qd̄ pat3. q2 di
cit ꝙ hi tres vnū sunt: nō dicit vnus vl' vna
ꝑsona. ⁊ hoc est ꝓ dictis in tercia conclusio
ne primi articuli. quod tamē nō esset si ex/
poneret̄ ꝑ li alius. ¶ Ad septima3. negetur Ad 7
maior. Dictio nāq3 exclusiua (vt dictu3 est
in secūdo notabili) remouet a termino cui
additur omē illud ꝓ quo nullo modo sup
ponit. siue sit coniunctū siue extraneum.
¶ Ad confirmationē dicatur. ꝙ sit verum: Ad ꝯfir
ꝙ nō remoueat consequēs quod ad ipsum
añcedēs sequit̄ in recto. ⁊ supponat ꝓ eodē:
saltē de necessario. sed sepe remouet ꝯsequēs
quod infert in obliquo. Vel etia3 quod in/
fert recto supponēte pro alio. vt bn̄ sequit̄.
Secās est. ergo quod secat̄ ē. sequit̄ tamen
tantū secans est: ergo nihil secat̄. Itē homo
est: ergo corpus ē. et tamē sequit̄: tantū homo
est. ergo corpus hominis ē. ¶ Ad auctoꝝ/

tates sacre scripture quas allegat magister i littera: dicatur quod sint intelligende: prout exclusiue exponuntur per aliud. sic enim excludunt alias naturas: non personas. ¶ Ad rationes ante oppositum dicatur quod magister et beatus Augus. et etiam ratio facta: non plus velint nisi quod illa sit falsa: prout exponitur exclusiue per alius. puta prout excludit alias personas. hoc de questione.

Queritur vi-

gesimoquinto circa distinctionem vicesimasecundam. vtrum deus proprie nominabilis sit a viatore diuersis nominibus? ¶ Arguitur primo quod non. quia non proprie deus est a viatore cognoscibilis. ergo nec nominabilis. Tenet consequentia. quia voces sunt signa conceptuum. iuxta illud philosophi primo perihermenias. Sunt ergo ea que sunt in voce earum que sunt in anima passionum note. ¶ Et ratione patet. quia ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis. Da enim quod nominetur: vel per nomen intelligitur: vel non. Si sic: ergo oppositum antecedentis. Si non: ergo non nominatur alicui intelligenti. quod est oppositum consequentis. Antecedens probatur. quia omnis conceptus mentis vel habetur intuitiue vel abstractiue: large capiendo abstractionem. prout scilicet se extendit ad omnem generationem conceptuum incomplexorum: non intuitiue factam. Modo neutro modorum est deus cognoscibilis. non enim intuitiue. sic namque sola sensibilia cognoscuntur: qualis non est deus. Nec abstractiue: quia quod per abstractionem cognoscitur: hoc aliquo modo in cognitis sensibilibus cognoscitur seu includitur. deus autem in nullis effectibus sensibilibus includitur. eo quod solum finitum videtur representare creato rerum cum ipsi sint finiti: qualis non est deus. ergo ab effectu sensibili non videtur trahi posse cognitionem dei. ¶ Secundo ad principale sic. Inter signum et signatum debet esse proportio. nulla autem est proportio inter quodcumque nomen dicibile de deo et deum. cum signum sit finitum: deus vero infinitum. ¶ Tertio. si aliquo nomine nominaretur. maxime hoc esset nomine entis vel substantie. sed illis non nominatur. ergo. Patet maior quia nomen entis videtur sibi ascripsisse Exo. iij. dicens. Qui est: est mihi nomen in eternum. ¶ Et ratione. Quia esse et per se existere maxime videtur deo competere. Patet minor: quod non nomine entis. quia secundum Diony. de di. no. deus non est ens: sed super ens. Sed nec nomine substantie: per beatum Aug. v. de tri. ¶ Quarto videtur nominaretur affirmatiue vel negatiue. nullo autem modo. ergo. Maior patet de se. Probatur minor. Primo quod non affirmatiue: per Dama. li. j. ca. xij. dicentem. Singulum eorum que dicuntur de deo: oportet non quid est substantiam signare. sed quid non est ostendere. ¶ Et Diony. i. ij. de ange. hierar. Dicens affirmationes de deo dicte sunt incompacte. Nec potest dici secundum quod negatiue. quia negationes non dicunt quid res sit: sed quid res non sit. ¶ Quinto. Quia in quo non est substantia cum qualitate: hoc non est nominabile. In deo non est substantia cum qualitate. igitur. Maior est diffinitio nominis. Minor patet. Deus enim est mere substantia: sic quod in eo non sit qualitas. ¶ Sexto. ad idem auctoribus. Prima Diony. j. de diui. no. dicentis: quod deum nos neque dicere neque intelligere possibile sit. i. quod nos deum intelligamus vel dicamus. ¶ Secunda ibidem. Dei neque nomen est: neque verbum: neque ratio: neque opinio: neque phantasia. ¶ Tercia auctoris de causis: dicentis. Prima causa superior est omni narratione. ergo erit inenarrabilis. et per consequens innominabilis. ¶ Deinde arguitur. quod non diuersis nominibus sit nominabilis. Quia Hilarius in li. de tri. dicit. quod non sermoni res sed rei debet esse sermo subiectus. ergo simplicissime rei non nisi vnum erit nomen. Sed deus est res simplicissima. igitur non nominabitur diuersis nominibus. Maior est Hilarij dicto manifesta. vt etiam patuit supius dist. viij. ¶ Secundo. Vel illa plura nomina essent synonima de deo. quod si sic: superfluit itaque eorum pluralitas. immo omnia debet vnum dici nomen. Aut essent diuersimode significantia. et sic deo non competerent: cum in eo nulla sit diuersitas. ¶ Tercio. Quia vno nomine deus cognoscitur vel simpliciter et totaliter: vel secundum quid vel nullo modo. Non totaliter: quia sic superfluunt alia nomina. Si secundum quid: vel secundum partem. hoc rei simplici non conuenit: cum partes non habeat. immo simplex vel est totum cognitum: vel totum ignoratum. ¶ Sed in contrarium est magister in littera. et psalmus viij. Domine dominus noster: quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra. ¶ Et quod diuersis nominibus magister etiam dicit. et sacra scriptura diuersa nomina deo tribuit. vt Exo. iij. vocatur qui est et vocatur Adonai Exo. vj. nomen meum et cetera. Item vocatur magister et dominus Joh. xiij.

Arguitur i | Ratione | Secundo sic. | Tercio sic | Quarto sic | Quinto sic | Sexto sic | Contra et parte. | Secundo sic | Tercio sic | In contrarium

In hac questione

erunt tres articuli. Primus erit de eo quod tangitur in primo argumento an scilicet de deo possimus habere conceptum proprium. Secundus modicum ad quesitum. Tercius circa hanc materiam multiplex du-

Nota 1 biū mouet. ¶ Quantū ad p̄mū reducendū
est ad mēoriā illud qd̄ dictū ē i questiōe di.
viij. videlicet q̄ deus est vere ens. imo q̄ p/
prijssime ē sub̄a. put sub̄a dicit̄ ens p̄ se exi/
Nota 2 stēs. ¶ Secūdo. q̄ etiā deus sit i p̄dicamēto
actōis vt res signata. q2 ē creator. rector 7c.
Propō 1 ¶ Et ex illis 9cedēde sūt he p̄positōes. Pri
ma. de deo ē 9ceptus 9plexus: deo p̄pri9. pz
de istis 9ceptib9: p̄mū ens: sub̄a indepēdēs
Nā cū ens dicat̄ vere de deo: vt ibidē dictū
est adde ei p̄mū: sic erit p̄priū deo. cū nihil
sit p̄mū ens simpliciter nisi de9. ¶ Eodē mō
cū sit sub̄a: si 9munitas sub̄e restrīgat̄ p̄ in/
dependentiā. statim 9plexū fit deo p̄prium
ppō. 2 cū cetera oīa a deo dependeāt. ¶ Scd̄a p̄/
positio. Aliquis ē 9ceptus dei eētialis: in/
complexus: 9munis. pz ex p̄mo. s. 9ceptus
ppō. 3 entis vel substātie. ¶ Tercia p̄positio. q̄ de
deo est 9ceptus incōplexus p̄prius 7 nega
tiuus. sicut 9ceptus independētes vel infi
niti: qui nulli p̄prie 9ueniūt nisi soli deo. vt
manifestū est. Hi em̄ nulli nisi deo cōueni/
unt. Sūt aūt sic incōplexi: q̄ nō cōplectūt̄
ex pluribus 9ceptibus cathegorematicis vl̄
p̄ncipalib9. q̄uis nō sint omīmode incom
plexi. eo q̄ in eis sit cōpositio pluriū partiū
orōnis. vt p̄positōis vel aduerbij cū noīe.
ppō. 4 ¶ Quarta. Q, etiā sint de deo p̄p: q̄ 9cept9
incōplexi positiui 7 cōnotatiui. vt omēs cō
ceptus suplatiui p̄fectiōem importātes. si/
cut primū. fortissimū. sapiētissimū. 7 cetera
hmōi. ¶ Manet ergo soluz dubiū: an de
deo possimus habere 9ceptū p̄priū 7 essen/
Cōclō 5 tiale vel absolutū. ¶ Ad quod respōdet̄ po
nēdo 9clusionē responsalē. Q, nō sit possibi
le s̄m legē consuetā seu currentē. alicui via/
tori puro 9ceptus p̄pri9 eētialis dei. Pro/
bat̄ sic. quia talē habere nō pōt aīa nostra
nisi p̄ abstractōem a sensibilib9. Sed p̄ il/
lā nō pōt. ergo 7c. Patet maior. Omīs no
stra cognitio intellectiua depēdet ex sensiti/
ua. Patet minor. q2 sensibilia plus distāt
ab infinitate eētie diuine q̄z ad eam acce/
dāt. 7 ideo 9ceptū p̄priū infiniti facere nō
Confir. valēt. ¶ Et cōfirmat̄. Quia p̄ abstractōem
ab effectib9 finitis qui nūc apparēt: vel ex
sensu vel ex sequētib9 sensum. vel etiam ex
creditis: nō plus nat9 est abstrahi cōcept9
dei p̄prius q̄z cōceptus albedinis a conce/
ptu magnitudinis. cū z minus distēt albe/
do 7 magnitudo q̄z creator 7 creature. Nō
nullus diceret 9ceptū vnius cōtrarij posse
p̄ abstractōem fieri ab alio cōtrario. igit̄ 7c.

¶ Secūdo sic. Quia talis cōceptus eēnti/ Scd̄o
alis p̄prius: vel equaliter trahi natus est a probat̄
quolibet p̄uo effectu sicut ex maximo. Vel 9clusio
ab omibus dependentib9 vel nō. ¶ Si pri/ 1
mū: ergo ex cognitōe albi intellectus natus
esset trahere 9ceptū essentialē dei propriuz.
quod nō habet apparentiā. ¶ Si scd̄m. cō 2
tra. nō min9 infinite excedit deus totā lati/
tudinē rez dependētiū q̄z naturaz albi. ergo
tāta disconueniētia ē q̄ztū ad veraz intrinse/
cam naturā. ergo nō magis hic q̄z ibi. ¶ Et Confir.
confirmat̄. Quia si vniuersum esset in cen/
tuplo p̄fectius: vel in quocūq3 voluerīs nu/
mero: nō minus haberet excessum ad gene
randū cōceptū p̄priū dei essentialē sup p̄fe/
ctionē vniuersi: que mō est sup albū. ergo si
cut nūc 9cedis: q̄ nō possit trahi ab albo.
ita tunc 9cedere deberes: q̄ nec ab vniuerso
hac p̄fectōne que mō est: si ergo ab albo su/
mi nō possit: nec sumi poterit ab vniuerso.
¶ Tercio. vel ille cōceptus p̄prius essentia Tercio
lis deo repsentaret eū vt finitū: 7 tūc nō esset probat̄
dei. vel vt infinitū. 7 hoc pro hac vita ē cre/ 9clusio
ature rationali: vel impossibile: vel mō cō/
fuso 7 indeterminato. nō determinādo ad
finitatē vel ad infinitatē. sed sub ratiōe ta/
lis entis. 7 tūc nō erit essentialis dei. q2 om/
nes cōceptus essentiales p̄prij eiusdē rei
sunt eiusdē nature 7 v̄tutis in repsentādo.
Nō certū videt̄: q̄ 9ceptus p̄prius eēnti/
alis dei i beato repsentat ei deū: sic q̄ eo cog/
noscat determinate deū esse nō finite p̄fecti/
onis. ergo cū hoc iste nō faciat: nō erit eius/
dē v̄tutis i repsentādo cū illo. ergo iste non
erit proprius 7 eēntialis dei. ¶ Quarto. q̄a Quarto
vel haberet̄ iste cōceptus ex naturalib9: qd̄ probat̄
ē improbatū. q2 nimis distāt ad hoc: q̄ ab 9clusio
eis cōceptus tante v̄tutis i repsentādo possz
sumi. Vel haberet̄ ex miraculo aliquo mō.
7 hoc nō. quia nō cōferret ad meritū fidei.
magis em̄ cōferūt cōceptus cōnotatiui cre
diti q̄z faceret essentialis. Omēs em̄ conce
ptus qui sunt implicite vel explicite neces/
sarij ad salutē: sunt 9notatiui. vt esse crea/
torē: redemptorē 7c. patrē 7 filiū 7c. Si nā/
q̄z in deū credi oporteat: hoc tamē nō ē prout
hic termin9 deus correspōdet cōceptui abso
luto. Illū em̄ fideles communiter nō habēt:
vt exprimur i nobis. ¶ Confirmat̄. Intelle/ Confir.
ctus in hac vita nō est illi9 9cept9 receptiu9
ergo 7c. Cōsequētia nota. Probat̄ aīcedēs
q2 intellectus in hac vita grauatus ē corpe
carnali. ergo cōceptū maxime immaterialē

nō est natus recipe. Nō ɔceptus ꝓprius
eēntialis dei esset maxime immaterialis. q̄/
re ꝛc. ¶ Itē ɔceptu ꝓprio essentiali compꝛhē
dit res: vt videt. Modo dicit Dama. ꝙ de
us sit incompꝛhēsibilis. Et idē Dionysi⁹. et
Obijcit aplꝯ ad Rom.xj. quare ꝛc. ¶ Sed contra.
1 diceres: hic terminus deus ē intelligibilis
a nobis. ꝛ ē species p̄dicamēti substātie: cū
2 nihil cōnotet. ergo ꝛc. ¶ Scdo. Quia Am
bro. li. de trini. dicit. ꝙ quedā nomia de trini
tate ꝑspicuā exprimūt veritatē. quod nō vi
det posse esse: nisi significarēt cōceptu pro/
3 prio ꝛ eēntiali. ¶ Tercio. Dicit rabi Moy/
ses. ꝙ omīa nomia creatoris que ī librꝭ san/
ctis inueniunt: assumpta sunt ab opibꝫ: p̄/
ter vnū nomē quod est sepatū. s. tetragram
maton. Vn̄ vocat nomen sepatuz: qꝛ sub/
stantiā creatoris significat significatōe pu
ra. ergo ei correspōdet cōceptus essentialis
4 ꝓprius. ¶ Quarto. quare deus nō posset ta/
le infundere aīe. cū sit in beatis. Item. nun
quid fuit in aīa christi: qui tamē fuit mor/
5 talis. ¶ Quinto. Quia ꝑ ɔcessuz pōt habe/
re ɔceptū ꝓpriū: cōnotatiuū ī quarta ꝓpo
sitōe p̄missa. abstrahat ergo intellect⁹ a cō/
ceptu p̄mi omēs cōnotatōes extraneas: so
lū retinēdo fundamentū absolutū. hoc erit
ꝓpriū dei et essentiale. qꝛ omīs cōnotatio ē
Ad 1 ab eo seclusa. quare ꝛc. ¶ Ad istas ratōnes
r̄ndet. ꝙ ꝙuis iste termin⁹ deus imposit⁹ sit
vt sit spēs absoluta. impositor tamē nō ha/
buit cōceptū: nec vnꝙ aliquis pur⁹ viator
sicut dictū fuit circa dist. viij. ꝛ silr̄ ē in mul
tis. Hic terminus antichrist⁹ impositus est
vt sit īdiuiduū p̄dicamēti substātie. donec
tamē antichristus fuerit nat⁹: cōcept⁹ men
talis īdiuidualis cui singulariter correspō
det: in nullo est. cū ille sine miraculo nō pos
sit fieri: nisi mediāte sensu antichristū p̄sen
Ad 2 tialiter sentiēte. Per idē patet ad secundū
Voluit em̄ Ambrosi⁹: ꝙ aliqua sint impō
sita vt sint signa dei absoluta. sed in viato/
ribus nō sunt cōceptus essentiales absolu
Ad 3 ti s̄m quos signēt. ¶ Ad terciā eodē mō de
Ad 4 nomīe tetragrāmaton. ¶ Ad quartā posset
dici: ꝙ de potētia absoluta dei sit possibile. et
ꝙ talis cōceptus fuerit in anīa saluatoris.
Ad 5 ipse aūt nō erat purus viator ¶ Ad quintā
cōcedat assumptū. sed ad imaginatōem vl
teriorē: puta si a cōceptu primi abstraheret
aut subtraheret omīs connotatio: nihil re/
maneret. Nō em̄ est cōceptus simplex ī ani
ma incōplexus cōnotatiu⁹: cōposit⁹ ex vno

absoluto ꝛ alio cōnotatiuo. sed est essentia/
liter cōnotatiu⁹. ¶ Si aūt velit: ꝙ circūscri
ptis ɔnotatōibus intellectus ex eo trahat
aliū ɔceptū. s. absolutū. dicat ꝙ iste sit con/
ceptus substātie vel entis. qꝛ idē ē implici/
te p̄mū ꝛ ens p̄mū vl' substātia p̄ma. Nō
null⁹ illoꝝ ꝙuis sit absolutus est deo ꝓpri⁹.
Hoc de p̄mo articulo.

Quo ad secunduz

est sciendū. ꝙ beat⁹ Diony. p̄mo de diui. no
mibꝫ mouet hāc dubitatōem. An deus sit
nominabilis? Et dicit ꝙ nō. Nā cū sint se/
ptē modi cognoscēdi nobis: scꝫ sensus exte/
rior siue sensatio. phantasia. i. virtus sensi/
tiua interior. opinio. i. estimatio interior: q̄
ē opus cogitatiue. que tres cognitōnes ꝑti/
nēt ad sensum. ¶ Intellectio simpliciū que 1
ē simplex appꝛhensio intellectus. ꝛ vocat. in
de aīa intellectus indiuisibiliū. quā intelli/
git Dionysi⁹ ꝑ nomē. eo ꝙ eius est diffinitō
siue ratio. qꝛ h̄mōi cōceptus ɔsueuerūt dif
finiri vel describi. ¶ Secūda opatio intelle 2
ctus est cōpositio vel diuisio. vt enūciatio
vel mētalis oratio que exprimit sermōe. idō
eā vocat sermonē. ¶ Tercia cognitio intelle 3
ctus ē assensus p̄ncipioꝝ: siue euidentiū si
ne ꝓbatōe. quā btūs Dionysius vocat ta/
ctū. qꝛ ex euidētia habent ꝓpositōis sine ꝓ/
batōe. Et alia ē assensus ꝓpositionū: ꝑ ali/
quā viā ꝓbatōis ꝑceuie. quā Dionysi⁹ vo/
cat scientiā. Et sub nullo hoꝝ modoꝝ cog
noscēdi venit deus: saltē vt eo cognoscibilis
cōceptu ꝓprio ꝛ eēntiali. Et ideo beat⁹ Di/
ony. dicit deū esse innomiabilē. qꝛ nomē nō
nisi eoꝝ est: que nobis nota fuerint aliquo
mō. ¶ Scdo notandū. ꝙ deū esse nomiabi Nota 2
lē vel nomie exp̄mibilē: pōt intelligi dupli/
citer. Vno mō ꝙ illud nomē ipm ꝑfecte no 1
tificet intellectui: vel ꝙtum cognoscibil' fu/
erit: aut ɔceptu ꝓprio eēntiali. Alio mō: ꝙ 2
illud nomē explicet ꝑfectōez dei intellectui.
sed mō impfecto. ¶ Illis p̄missis ē hec con/ Cōclo 1
clusio p̄ma. Deus ē a nobis nomiabilis se
cūdo mō. Patet ꝑ ratōnes post oppositū.
Vn̄ diuersis nomibꝫ nominat in sacra scri/
ptura. Et. xij. metaphy. p̄hus nomiat euz
delectatōem ꝛ vitā. ¶ Itē nō solū theologia
sed etiā p̄hia. ꝛ maxime p̄ma philosophia
cōsiderat de deo. imo ꝛ moralis: inꝙtuz fue
rit obiectū beatificās: quod facere nō pos/
sent: nisi aliquo mō esset noiabilis. Et Di/

ony.fecit libr॰ d̄ diuis noib॰:qui frustra dēt nisi deus nominari posset. Et Diony. q̄ i nomine qui est:maxime cōuenit deū laudare.
Cōclō 2. ¶Secūda ꝯclusio. Deus p nos nō est cognoscibilis cōprehēsiue:vel omni pfectione sue imensitatis. Patet.q: hoc esset deū tm̄ cognoscere quātus i se existit.qd ipi soli cōuenit.
Cōclō 3 ¶Tercia cōclusio. Deus nullo verbo creato pōt pfecte noiari.sic q̄ hmōi nomen creatū omnē modū pfectionis dei menti ingerat:vel notū faciat. Patz.q: neqt pfecte cognosci:quomō g̃ poterit nominari pfectiōe:em ē ꝯcept᷑ q̄ ē signū rei ad intra:q̄ vox vl nomē rei ad extra.
Cōclō 4 ¶Quarta ꝯclusio. Deus sicut a seipo cōprehēsiue cognoscit:ita vbo increato plenarie explicat. Pz pma ps. quia deus est tāta cognitio quāta entitas. cū nō aliud sit in eo entitas:& aliud cognitio. Patet scōa ps.q: verbū est equale patri. Et ita beatus Diony. dicit. q̄ sit pfecta
Cōclō 5 imago patris.xiij.de tri. ¶Quinta ꝯclusio q̄ tamē verbū increatū meti create aduniens pfectā dei cognitōem nō imprimat. patet.quia nō nisi tantū quātū vult. Itē mēs creata pfecte cognitiōis diuine nō est receptiua.cū nequeat cōprehēdere maiestatē.
Cōclō 6 ¶Sexta conclusio. Deū noiamus pluribꝰ nominibꝰ. Patet p mgr̄m:& auctoritatē Ambro.quā inducit. Et p rōem.q: quod ē vtile p habēda de deo aliqua cognitōe nob cōuenit. Sed deū noiare diuersis nominibꝰ nobis ē vtile p habēda de deo aliqua cognitione.g̃. Pz maior de se.q: fm qd libet nomen aliqua pfectio diuina nobis innotescit. et ad aliā pfectōez nobis insinuandā alio nomine opus erit. Vñ Diony.xij.de diui. no. dicit. q̄ decam᷑ laudare eū q̄ e infinitoruz noim. Infinita em pfectio ifinitis noibꝰ exp̄mibilis ē quibꝰ oibꝰ mētibꝰ hoim aliqlr̄ innotescit. Hoc de secūdo articulo.

Dubiū 1 **Venio ad terciuz** articulū.& est pmū dubiū. Cū deus sit summe simplex:a quo sumat diuersitas noim
2 tā multipliciū. Scdm.an hec noia dicantur subaliter:& sint synonima:ex quo vnā &
3 eandē rem significāt. ¶Terciū.vtrū omnia noia de deo dicta & de creaturis:dicant de eis eque pmo.vel pus de vno q̄ de alio.sic q̄ dicatur fm quandā trāslatioem. & qualis sit hec trāslatio. Ad primū dicat. q̄ q̄uis deus sit summe simplex:immēse tamē pfectionis ē.& ergo eminēter ē summe multiplex: vt dictū fuit i pncipio pmo:i pmo articulo. Mō ex quo intellect᷑ has pfectōes neque at vnico cōceptu intelligere: fm qd varijs modis deū ꝯcipit:fm hoc eius pfectiōes et btutē varijs nominibꝰ exp̄mit. reducunt ad istos modos. Nā i genere intellectus nr̄ intelligit deū dupliciter. Uel in ordine ad se. vel i ordine ad creaturas. ¶Si i ordie ad se hoc ē dupliciter. vel em quo ad essentiā. 1
vel in ordine ad psonas. Si in ordine ad substātiā hoc ꝯtingit dupliciter.q: vl pure ꝯsiderādo eā absolute:sic veniūt noia pure eēntialia.vt eēntia:deus:natura.et si que sint similia. Uel ꝯsiderādo eā sub rōne attributor॰.s.sapientie:bonitatis:potentie & hmōi.& sic veniūt isti termi attributi:sapiētia:volūtas:intellect᷑ &c. Si i ordine ad psonas:hoc iter॰ ꝯtigit dupliciter. Uel em cōsiderant vt ꝯstituunt i ordine ad modū intelligēdi nr̄m.& sic veniūt notiōes & ppietates psonales.sicut sunt generatio:filiatio & pcessio.vl generare:generari:spirare & spirari. Uel quo ad esse cōstitutū i esse psonali.sic veniūt noia psonar॰:pater:filiꝰ:spūs sctus siue donū. ¶Si cognoscat eū in ordi- 2
ne ad creaturas:triplicia nomia repiuntur. Prima positiua & inclusiua supme pfectio- 1
nis:sic veniūt nomia suplatiua. vt primū optimū:fortissimū.& siliā ista.s.splēdor:lux: & similia. Etiā vt sic attribuunt deo nomia creatura॰:ppter aliquā silitudinē alicui᷑ pfectōis p trāslatōem:que eminēter est i deo sicut dicat deus fortis:zelotes: lapis angularis:petra:leo:agnus &c. ¶Secūdo veni- 2
unt nomina p exclusionē impfectionis:vt negatiua vel priuatiua.vt immēsum:infinitū:increatū:infectū:id ē nō factū:incomprehēsibile:inuestigabile. ¶Tercio veniūt 3
nomia sumpta p relationē actiuā circa creaturā.vt q̄ est creator:dñs:redēptor. Nō tamē q̄ hec dicāt aliquā multitudinē relationū in deo.sed diuersum modū se habendi circa creaturā. ¶Ad secundū dubiū dicatur.q̄ omia nomia que sunt cōmunia tribus psonis:dicta p respectū diuine nature Ad 2m dubiū.2.
i se:sic dicūtur fm substātiā:q: non fm aliquod accidēs intrinsecū. Patet.quia accidens esse nequit i immensa maiestate:que nō pfectibilis est et impassibilis. ¶Secūdo.q̄ omia hmōi nomia dicūtur cōuenire & nō penes rē significatā differre. Patet.q: quodlibet taliū dicit essentiā solā & quatu-

3 libet psonā. ¶ Tercio q pure essentialia: vt
deus: natura: essentia: videntur in deo patre sy/
nonima. sic q nullū eoꝶ aliquid intrinsece
vel extrinsece ponat sup reliquū: q̄uis deus
quādoqȝ trāsferatur ad psonas: et nō essentia
Nunq̄ em̄ nomē essentię tenet psonaliter.
quemadmoduz tamen inuenit acceptum
hoc nomen deus. vt cū dicimus. deus genu
4 it deū. ¶ Quarto. q attributalia quo ad in/
tellectū nostꝶ i rōne distinguunt Pz. quia
intellect⁹ noster aliter intelligit cū dicit dei
potētia. et aliter cū sapiētia dei. Naz intelli/
git potētiā respectu effect⁹. sapiētiā respectu
Corre. cognitōis diuinoꝶ. et sic i alijs. ¶ Correlari
um. Attributa nō debent reputari synony/
ma. Patet. qꝛ licet intrinsece importet idē:
intellectus tamē extrinsece intelligat aliud
5 et aliud. ¶ Quinto. q notionalia et nomia
psonaꝶ suppositis distinguunt. pater: filius: ge
6 neratio: spiratio. ¶ Sexto. q ex tpe dicta de
deo p respectu ad creaturas: etiā differūt in
modo significādi vel cōnotandi. notū est.
7 ¶ Septimo. Q aliū quędā dicunt de deo
ppria filio. vt incarnatū. redemptor. resur/
8 gens. Octauo. q quodāmodo infinitis mo
dis pūt noia deo possibilia cōuenire: i hmōi
etiā pfectōibꝫ vel effectibꝫ cōnotatis vari/
ari. Pz p illud qđ allegatū ē a btō Diony.
Ad 3 dubiū in. j. arti. qꝛ infinitę pfectōis ē. ¶ Ad terciū
dubiū dicit Pe. de ta. circa hāc dist. q. vni/
ca. ar. iiij. q de trāslatōe noim possumus loq̄
1 tripliciter. Vel quo ad vocē. et sic omia quę
de deo dicim⁹: trāslata sunt a creaturis. eo q
cognitio nostra capit a sensibilibus. et ideo
voces illis pmitus imponim⁹. et rōem voc,
i illis pmitus pcipim⁹. Exemplū. vt prius
2 nosam⁹ essentiā creaturę q essentiā dei ¶ Se
cūdo possum⁹ loqui de trāslatiōe noim quo
ad rōem vel significatōem vocis. et sic aliq̄
nomia trāslata sunt a deo ad creaturas. vt
dn̄s: magister: pater. qꝛ ab eo ē omis pūni/
tas quę i cęlo et quę in terra. vt dicit aplus
ad Ephe. iij. ¶ Quędā etiā ecōuerso p silli/
tudinē trāslata sunt a creatura ad creatorē
vt lapis: agn⁹: leo: petra. ¶ Quędaz nec sic
nec sic: vt etern⁹: immēsus: quę i creaturis nō
repiunt. ¶ Noia aūt pfectōem simpliciter di/
cētia pus cōueniūt deo: et p silitudinē creatu/
rę. vt potētia. dn̄s. sapiētia &c. ¶ Alia pprie
cōueniūt creaturis: et deo solū p attributalez
silitudinē. vt agn⁹: lapis angularis ¶ Alia q̄
vera sunt i creaturis: deo aūt ratōe silitudis
bonę ppietatis attribuunt: q̄ ē aliquo mō
i rebꝫ. et pfectissime ē i deo. ¶ Vn̄ etiā aliqua
ratiōe oppositę ppietatis attribuunt dia/
bolo. Est em̄ leo de tribu iuda. vt Apo. v. et
ē leo rugiēs querēs quē deuoret. pme Pe. v.
Et hmōi vocant pprie noia trāslata: q̄ ve/
re sunt i creaturis: et rōne alicui⁹ silitudinis
trāssumūt ad supponēdū p creatore. ¶ Ter 3
cio mō posset etiā esse translatio rei signatę.
quomō nullū nomē diuinū est translatū a
creatura. qꝛ de⁹ nihil accipit a creatura Hoc
de tercio articulo.

Ad rationes. Ad

Ad 1 rōnū pmā. negēt āñcedēs. et cū hoc cōsequētia nō
valet. Habem⁹ em̄ nomē antichristi: q̄uis
cōceptū ei⁹ nō habeam⁹ ppriū. ita iste termi
nus deus ē nomē ppriū essentiale dei. Sz cō
cept⁹ ppri⁹ ei correspōdēs nō habet a viato
re. vt dictū ē in pmo arti. Et ad pbatōz cōse
quētię dicat. q frequēter imponit ad signi/
ficādū certo mō. q̄ mod⁹ nō habet ab iposi
tore qn̄ imponit. sed aliū quēdā hz cōceptū
fm quē iponit cū cōnotatōis restrictione ex/
clusiua. vt cū dicit: volo q ille hō seductor
q̄ pdicabit legē cōtra legē christi et cōtrariam
christo. et dicet se deū. christū quoqȝ fuisse se
ductorē vocet indiuidualiter i pdicamēto
subę: antichrist⁹. sic et i cōsilibꝫ. Sz ad pba
rōez āñcedētis dicat. q de⁹ ē cognoscibil' cog
nitōe abstractiua. vt qꝛ ē pma cā efficiens:
supma cā finalis &c. Ad improbatōz dicat
q fortitudo vel bonitas sit i sensatis. inde ve
nit cōcept⁹ pmi vel fortissimi. i quo hęc ma
xima est. Et qꝛ scit intellectus nō esse pces/
sum i infinitū. nouit q hmōi cōceptus sint
deo pprij. ¶ Et cū obijcit. q solū finite videt
significare. Rn̄. q suplatiui cōparatiue signifi/
cāt sub ratōne illimitata. et iō cōueniūt deo.
Ad idē. nega finitā bōitatē. et erit cōceptus p
prius deo. vt dic. immēsum. independēs. in
finitū: illimitatū. quodlibet istoꝶ est ppriū
dei. ¶ Ad scōm. q falsum assumit: vt patu/ Ad 2
it i questione de fruitōe. quia signū potest eē
virtutis infinitę: q̄uis nulla sit inter ea p/
portio: nisi talis vt signū repsentet signatū.
vel ratōe similitudinis vel ppietatis quę
est in signato: quam importat signū. ¶ Ad Ad 3
terciū. placet q deus nominet nomie entis
vel substātię. Ad beatū Dionysiū dicat. q
voluerit eum nō esse ens limitatū sed sup
omē hmōi ens limitatū. Ad beatū Augu/
stinū. q voluerit deuz nō esse substantiaz a

Ad 4 substādo dictā ipis accidētib⁹. ¶ Ad q̄rtū q̄ vtroq; mō. Et ad improbatōem: q̄ Damas. vult. q̄cq̄d nos itelligim⁹ p̄ noia affirmatiua de pfectōne diuia: minus ē pfectōe quā nō itelligim⁹. q: ifinita pfectio ouenit deo intelligibil: quā hmōi nomē affirmatiuum vt talē intellectui nostro nō repñtat ¶ Ad aliā partē dicat. licet nomē negatiuū vt infinitū: nō dicat quid res sit fm conceptū suū ppriū positiuū. supponit tñ pro re ⁊ est oceptus pprius rei. vt deo esse immensum. Verū est q̄ in hoc dicit quid deus non
Ad 5 est. q: scz nō est mēsurabilis. ¶ Ad quintaz negek maior. Et ad probationē: q̄ nomē significat substantiā cū qualitate. dicat. q̄ illud dictū debet sic sumi. Nomen significat sbaz ppe vel cōiter sine tpe. ⁊ h̄ i istis ēimptinēs. q: cōceptus dicti d̄ deo: vel nomia ipsis correspōdentia sunt appellatiuę quali-
Ad auc toritatē tatis in grāmatica. ¶ Ad auctoritates patet: quid sit dicendū ex secūdo articulo. volunt em̄ q̄ nullo nomie sit deus pfectenominabilis a nobis. sic q̄ nomie pceptor intellecto: omis pfectio dei complete intelligit. ⁊
Ad ptē arguād' 9 ptē.2. hoc nō est contra dicta. ¶ Ad ratōes arguentes cōtra secundā partē. Ad primā cōcedit dictuz Hilarij: ⁊ negek ↄsequētia. nam simplicissima res diuersis nominibus nominat: vt pfectius cognoscat. hoc ē imptinēs dicto Hilarij: volentis. q̄ sermo debet accipi ad mentē loquentis. ⁊ prout pōt verifi-
Ad 2 cari de re. ¶ Ad secundā patet quid sit dicēdum: p solutōem scz secūdi dubij: ar. iij. nō em̄ omia sunt synonyma. Et licet in deo nō sit diuersitas: in nobis tamē ē diuersitas i modo cognoscēdi. ⁊ i pnotatis noim̄ ad ex-
Ad 3 tra. ¶ Ad terciā. Deū cognosci totaliter: pt intelligi dupliciter. Uno mō sic: q̄ vno nomine dei noto: cognoscat totū qd̄ ē deus. et sic ↄcedit: q̄ vno noīe deus totaliter cognoscat. sz nō ppterea sequit: q̄ alia noia sint superflua. q: cū hęc noticia deū sic totalit notificās: h̄ mō dicto sit impfecta: iō alia sunt inuēta noia: vt eis notis de deo maiorē ipsius noticiā habeam⁹. ¶ Alio mō posset intelligi: deuz vno noīe totaliter cognosci. vt tantū quantū ipse cognoscibilis fuerit: cognoscat. ⁊ sic nullo vno nomine pōt totalit cognosci. nō tamē ex hoc sequit: q̄ ergo cognoscat fm partē: cū nō habeat ptes: sed q̄ fm aliqd suę pfectionis not⁹ sit intellectui: fm maximas do suas pfectiones: fm quas tamen cognoscibilis est: sit ignotus. ¶ Ratio nes post oppositū arguūt p dictis in ar. iij. Hoc de questione.

Circa distinctione. xxiij. querit. xxvj. vtruz sicut in diuinis dicūtur pluraliter tres psonę: sic etiā ↄcedenduz sit: q̄ tres ibi sint substātię. Quę questio vnū supponit: q̄. s. in diuinis dicūk pluraliter tres psonę. Et querit: an etiaz sic illi sint dicendę tres substātię. ¶ Cōtra suppositū arguit sic. Nullū diuinū suppositū ē psona. g̃. ↄntria nota. Et añcedēs patet p Boe. in li. de natura ⁊ psona: dicentē. Persona est indiuiduū i natura rationali indiuisum i se et ab alijs diuisum. Mō nullū suppositū diuinū est tale. cū nō sit in natura rationali: nec etiā ab alijs suppositis diuisū. ¶ Cōfirmatur auctoritate Aug. v. de tri. ca. xxiiij. quā assumit mgr in textu ca. iij. psentis di. magna prsus inopia humanū laborat eloquium. dictū est tamē tres psonę: non vt illud diceret. sed vt nō taceret omino. ergo videt q̄ dictū sit ad fugā hereticoꝝ. ⁊ q̄ fm veritatē nulla psona sit i diuinis. ¶ Tercio confirmat idez: q: psona dicit quasi p se sonās ⁊ solitarie. Mō in diuis nihil tale est. cum nō sonet vna psonarū sine alia. igit. ¶ Secūdo. psona signat quid absolutuz. Sed i diuinis nō sunt tria absoluta. g̃ nec tres psonę. Patet ↄsequentia ⁊ minor. Sed maior pbat p dtm̄ Aug. vij. de trini. ca. vj. dicentē. Ad se quippe dicit psona: nō ad filium vel spm̄sanctū. sicut ad se dicit deus: et magnus ⁊ bonus. Idem i eodē ca. Neq; in hac trinitate: cū dicimus psonā patris. aliud dicimus q̄z substantiā patris. Constat aūt q̄ suba patris ē qd absolutū. ¶ Scđo pbat idē añcedēs. q: vel dr relatiue vel absolute. Si scđm: habet ppositū. nō primū nō em̄ pōt dici ad qd referat psona: nec etiam sub q̄ casu. nec q̄ ei⁹ esse sit ad aliqd qdammodo se hūe. ¶ Mō ⁊ cōfirmat p Boe. i li. de na. et psona: dicentē. psonā eē rōnalis naturę indiuiduā subam. g̃ dicit substātiā ¶ Pro pte affirmatiua q̄siti arguit auctoritate Aug. vij. de tri. ca. iiij. vbi ↄcedit in diuinis esse tres subas. ergo ⁊c. ¶ Secūdo sic. Eadē est fides grecoꝝ ⁊ latinoꝝ. Sed greci catholici ↄcedūt catholice ibi tres subas g̃ h̄ illi ↄcedēdū ē a latinis. Maior nota. quia vna est fides: sicut vnū est baptisma

Contra supposi tū ar. 1.

Confir.

Confir.

Scđo sic

Añs pbat.

Confir.

Ad ptē q̄sitam.

Scđo sic

Ephe.iiij. Minor patet p mgrm in lra p̄/sentis dis.ca.iij. dicentē. q greci dicūt ibi eē tres subas. ¶ Tercio. qr tres psone sunt tres res. vt notū ē. vel ergo sūt tria accidētia: qđ male sonaret. vel vna suba ꝛ duo accidētia vel due sube ꝛ terciū accidēs: qđ itez nihil valet. vel sunt tres sube: ꝛ habet̄ ppositum.

Tercio sic

¶ Quarto. Ibi sunt tres subsistētie. igit tres sube. Cōsequētia videt̄ tenere. Idē nāq̄ videt̄ subsistētia ꝛ substātia. Añcedēs pz. qr ibi sunt tres hypostases fm grecos. mō idē est subsistētia ꝛ hypostasis. Dicit̄ em̄ ab hypos qđ ē sub. et thesis positio. quasi sbsistētia vel subsistēs. ¶ Cōfirmat̄. Quia tria idiuidua p̄dicamēti sbe videt̄ eē tres sube sed tres psone diuine videt̄ eē tria idiuidua p̄dicamēti sbe. igit. Maior pz. qr idiuidua p̄dicamēti sbe sūt maxie sbe. ex p̄dicamentis Mior videt̄ nota. qr extꝫ sūt tria supposita sub alia. iō videt̄ eē tria idiuidua p̄dicamēti sbe ¶ Ad illud sonāt multe auctes. p̄ma Hilarij i li. de synodis dicēns. Silr̄ qdez p sbaz tria. sz vna p ɔsonātiā. Scđa Ansel. i fine mono. dicēns. apti⁹ tres dicūt eē sbe. ¶ Tercia Boe. i li. đ vna psona ꝛ duabꝫ naturis christi. dicin⁹ vnā eētiā ꝛ tres subas ¶ Sz p supposito ē mgr̄ dis. p̄nti. et allegat ad h btm Aug. Et i ɔtrariū q̄siti ē symbolum Athanasij: dicēs. Neq̄ ɔfūdētes psonas: neq̄ subaz sepantes. Si mō eēnt tres vtiq̄ sepate eēnt. Itē mgr̄ di. p̄nti ex auctoritatibus Aug. dicit: nō eē nisi vnā eētiam. Et apud nos idē ē substātia ꝛ essentia.

Quarto sic

Cōfir.

Auctas p̄ma

2

3

In hac questione

videndū p̄mo de supposito: qr ipsum verū est. Secūdo. an psone nomē fm substantiam vel relationē diuis psonis insit. Et tercio de quesito. qr iuxta latinū sermonez falsum ē. Et quarto de multiplici dubio quod occurrit ibi. ¶ Quantū ad p̄mū sciendū. q psona significat substātiā pticularē: distinctā pprietate ad dignitatē pricipate. Interptat̄ em̄ quasi p se vnū: quasi ab alijs penitus distinctū: ꝛ i se indistinctū. vel quasi p se sonās. quod ɔuenit excellētiori vltra alios sonāti. Cui ɔcordat suū synonymū i greco. s. psopon. qđ fm Boe. i dicto li. de natura ꝛ psona: ē hō laruat⁹ p̄ alijs sonās in tragedijs ꝛ comedijs. ¶ Dicit̄ aūt psopon: a p qđ ē ita: ꝛ sopon facies. quasi ita facies. qa tal laruat⁹ p se vnū erat: ꝛ diuisus ab alijs. ꝛ i se recollectus sup alios sonabat: detestādo mala vel extollēdo bona. Laruā aūt induebat: eo q aliā quādā psonā excellentez repsentabat. ꝛ vt diuisus ab alijs: inde cornictes ad se trahēs meli⁹ resonaret ¶ Scđo ē notādū. q ab his pprietatibꝫ trāsūptū ē: ad significādū indiuiduū rōnale cū ratiōe dignitatis. qr p̄est creatis alijs corpeis. qa etiā plures ꝛ pfectiores distictiōes ab alijs sunt i hoie q̄z in ceteris corporeis ¶ P. quia hō singulariter rōe p̄ditus p̄ oībꝫ creaturis laudes creatoris dꝫ vbilibet resonare. i quo etiā de⁹ quasi larua indut⁹ ē qr ad eius imaginē fact⁹. ¶ Cōsequēter: qr i diuis ē repire suppositū: distinctū nobilissima pprietate ꝛ maxime seuera: qua altissim⁹ dat vocē: ē trāslatū: dictāte spūsctō ꝛ eo magistro. ad significādū supposita diuia. Et sic psona pōt describi: q sit suppositū nature intellectualis. ¶ Ex quo seq̄ videt̄: q cū nomē psone deo attribuat̄: nō sic sumat̄ sicut cū attribuit̄ creaturis. sz impfectōes q̄ sūt i creaturis ab eo secludunt̄. ꝛ pfectōes: qr i deo eminentissime sūt: q̄s nomē psone simplicit̄ importat: i eo plenius includunt̄. sicut etiā ē in alijs noībꝫ a creaturis ad deū trāslatis ¶ Quibus p̄missis ɔclusio infert̄. Absq̄ dubio tenēdū ē i deo tres eē psonas intrāsitiue. hoc ē q tres psone sunt eētia diuia. Itē essentia diuina est tres psone: ꝛ quelibet earū. Hec ɔclusio supra posita est. q. vj. ar. j. ꝛ. ij. ad p̄sens ergo nō plus de ipsa. Et beatus Aug. vij. de tri. ca. iiij. ꝛ. vj. dicit i diuinis esse tres psonas. Et pz. qr i diuinis sunt tria supposita nature intellectualis. Sūma em̄ natura intellectualis ē essentia diuina. Hoc de p̄mo articulo.

Quantu ad articu loꝝ p̄m⁹

2. nota

Corre.

Cōclo

Quātuz ad secun-

dū articulū p̄mitto. q psona ē q̄d p se subsistēs i natura intellectuali: habēs esse distinctū in illa natura. ꝛ habet̄ a Boe. in libro đ vna psona: ꝛ de duabꝫ naturis christi. ¶ Secūdo est notādū. q qr de rōne psone. est esse suppositū p se existēs. ideo de ratōe sua ē: p ut in diuinis locuz habet: q magis significat p modū patris q̄z p moduz paternitatis. Ratio est. quia licet in re idē sit pater et paternitas. magis tamē iuxta modū intelligēdi nostrū cōceptū importat p se existentiā q̄z abstractū. quia abstracta talia freqter apud animā sonāt: quasi mō forme vel

Arti.2.

Nota 2

Nota 3 alicuius nature qua aliq̄d p se existit. ¶ Ter
cio est notandū. ꝙ s̄m beatū Aug. vij. de tri
nitate: ca. sexto: quadruplex differētia ē in
ter hoc nomē psona ⁊ hoc nomen pater. q̄z
1 uis p eodem supponāt. Prima. quia perso
na dicit substantiā rei. Unde Aug. psona
patris. i. substātia patris. Pater autē ma
2 gis immediate relatiōem importat. ¶ Se
cūda. quia psona dicit ad se. Unde Aug.
Ad se dicit psona sicut ad se dicit deus ma
3 gnus ⁊ bonus. ¶ Tercia. quia psona nō di
cit ad aliud sicut pater. Dicit eñi filij pa
ter: nō autē dicit psona filij psona. nec spi
4 ritussancti psona. ¶ Quarta. quia nō ē ali
ud deū esse: ⁊ aliud psonam esse. ⁊ tamē ali
ud est de omī esse: ⁊ aliud patrē esse. que an
tiquitus ante tempus beati Aug. et etiam
suo tempe fuisse vera facile est videre. tunc
eñi hoc nomē psona essentiā ⁊ substantiā si
gnificabat. Sed q̄r nos p psonā intelligi
mus suppositū quod cōstituit relatōe. ma
gis dubiū est quomō psona dicat ad se. et
nō ad aliud referat. ⁊ nō est aliud deū esse: et
Nō 4 aliud psonam esse. ¶ Pro cuius intellectu
notandū est quarto. ꝙ psona in diuinis im
portat directe ⁊ pmaria significatione: ali
ud subsistens in natura intellectuali. quia
nihil dicit psona nisi hābēs naturā intelle
ctualem. ꝙ autē relatōem dicit: hoc est ei p
restrictiōem: et nō ex suo modo significādi.
scz inquātum in illa natura in qua psona
reponit: distinctio fuerit p relata. Pater au
tem ecōuerso de sui natura dicit ens relati
uū inquantū tale. ideoq̄z vbicūq̄z ponat re
latiue dicit. Sed de sua significatōe nō di
cit aliquid in natura intellectuali vel diui
na subsistere. quod tamē dicit: s̄m ꝙ pater
nitas in deo vel diuinā natura reperitur. Et
ex hoc psona s̄m se dicit importare aliquid
s̄m se: quod directe importat. relatōem au
tem importat retractum ad naturā diuinā
in qua suppositū psone p se subsistēs relati
one constituit. quod erat secūda condicio.
Dicit etiā psona dici s̄m substantiā: capiē
do substātiā p supposito. quia psona ē sup
positū. Et ex hoc etiā dicit dici: nō ad ali
ud vel ad aliquid: quia quod s̄m se dicitur
nō dicit ad aliquid. ¶ Ite q̄r cōuertibiliter.
cuicūq̄z ɔuenit deū esse: illi cōuenit psonā
in diuinis esse. et ecōuerso. Ideoq̄z dicit: ꝙ
nō sit aliud deū esse: ⁊ aliud psonā esse. in
ter illa eñi nō est formalis distinctō: de qua
supra dictū est in questione de trī. psonarū

⁊ vnitate essentie. sed nō sic ɔuertūtur deū
esse ⁊ patrē esse in diuinis. quia deū esse re
perit in psonis filij et spūssancti: in quibus
nō reperitur esse patrē. ideo dicit: ꝙ aliud sit
deū esse q̄z patrē esse. Uel iuxta pmū: q̄r esse
psonam nō importat relatōem s̄m suā pri
mariā significatōem. sed suppositū nature
intelligibilis. ideo dicit: ꝙ idem sit: vel nō
aliud sit psonā esse q̄z deū esse in natura di
uina. ¶ Ecōuerso aūt esse patrē. iuxta suā
primariā significatōem importat habere fi
liū: ⁊ generatōem: quod deū esse nō impor
tat. ⁊ ideo dicit. ꝙ aliud sit in diuinis deū
esse q̄z esse patrē. ¶ Ex quibus tamē nō ē in Nō bñ
ferēdum: ꝙ esse psonam in diuinis sit dictū tñ iscl
pure absolutū: vel nullo mō relatōem im
portet. quia tūc nō essent tres psone: quem
admodū nō sunt ibi tria absoluta. sed ꝙ p
sona de sua pmaria significatōe nō impor
tet relatiōem: sicut nomina suppositorū p
pria. ¶ Quinto est notādum. ꝙ psonam di Nota 5
cere relatōez potest intelligi dupliciter. Uno
modo directe ⁊ pmarie. sicut li pater dire
cte dicit relatōem ad filiū. Alio mō indire
cte ⁊ secūdario ratiōe diuine nature intelle
ctualis cuius supposita signat: que relatio
nibꝰ distinguunt. ¶ Quibus pmissis sit p Cōclo 1
ma cōclusio huiꝰ articuli. ꝙ nomē psone de
suo modo significādi nō importat relatio
nem. cōsiderādo ipsum s̄m se. Patet. quia
de qualibet natura intellectuali dicit: et nō
p respectum ad relationē: saltem iuxta su
um modū significādi. Nō eñi q̄r angelus
psona nominat: in hoc aliqua notat rela
tio. sed solū ꝙ sit p se subsistēs: nature intel
lectualis distinctū in ea: vt dictū est. ¶ Se Cōclo 2
cūda cōclusio. Nomen psone retractū ad
naturam diuinā nō dicit relatiōem de sua
significatōe pmaria: tanq̄z ex natura sue si
gnificatōis. Patet ex pprietatibus psone
quibus distinguit cōtra esse patrem. recita
tis ab August. vt supra in tercio notabili.
¶ Et ratiōe. Si more imaginatōis philo
sophorū deus sicut ē vnus essentia: sic etiā
eēt vnus in psona. eque vera esset hec. De
us est psona. sicut nūc ē vera. ⁊ tamen nō ra
tione relationis vera ēsset. igitur ⁊ nūc vera
est: nec ratiōe relatōis iuxta primariā no
minis significatiōem. Tenet cōsequentia. et
patz maior. quia adhuc esset quid p se sub
sistēs nature intellectualis distinctū ab a
lijs s̄m se in ea. Minor patet. quia tūc nul
la relatio esset ad intra. ¶ Tercia conclusio Cōc 3

Persona retracta ad supposita diuina nō
dicit pure absolute sicut essentia. Patz. qꝛ vt
argutum ē: cū nō sint i deo tria absoluta: nō
posset ipa cōcedi: scꝫ in deo sunt tres psone.
Cōclō 4 ¶Quarta conclusio. Persona significat re
latōem secūdario. s. ratōe nature diuine cu
ius supposita significat: que. s. relatōibꝰ di
stinguunt. Patet. qꝛ cū psona dicat in deo
pluraliter: aut ibi erūt plura absoluta: qd
nullꝰ catholicꝰ aut doctus phus dicit. Uel
hmōi pluralitas ꝯueniret deo rōe ppetatū
relatiuaꝝ: qs li psona aliq mō iportat. Ul
g pmarie: qd ē ꝯ pmā ꝯclusionē. vel scdarie
rōne nature ad quā ꝯtrahit. s. qua supposi
ta p se existētia relatōibꝰ distinguunt. ꝛ ha
bet ppositū. Sic em̄ tres esse psonas diui
nas: qꝛ tres sunt res p se existētes diuine na
ture intellectualis distincte inter se. ꝛ qꝛ ea
rū distinctio ē p pprietates relatiuas. ideo
psona supponēs p eis p modū sequele ꝛ se
cundario relatōem importat. Hoc de secū
do articulo.

Quo ad tercium

Nota 1 articulū est notandū. q nomē substātie iux
ta deriuatōem vocabuli (vt dicit Boecius
in libro de natura et psona: seu i li. de duabꝰ
naturis i christo et vna psona) dicit a sub
stare. Un̄ pprie substātia nomiat: eo q sub
stet accidentibꝰ. et̄ā i se q̄ꝫ i pdicatōne deno
minatiua. ꝛ genera ꝛ spēs subsistūt. ꝛ ad sin
gulare nō trahūt. Prime aūt sube ꝛ subsi
stūt: ꝛ singulariter distinguūt ¶Sumit ita
qꝫ nomē sube p comparatōem ad subesse ali
quo mō accidētibꝰ iuxta nois etymologiā
Nota 2 ¶Scdo ē notādū. q subiectū ad accidentia
1 tripliciter compat. Primo tanqꝫ ea susten
tās ꝛ in esse ꝯseruās. pp̄ter qd dictū est. vij.
metaph. q accidētia nō sint entia sed entis
2 ¶Scdo qꝛ subest eis tāqꝫ id cui isunt. acci
dētis em̄ eē ē inesse. i. inhesibilitas ē de eē ac
cidētis: imo ē ipm met accidēs. ¶Itē tercio
3 qꝛ indiuidua substātie pprietatibꝰ accidē
talibꝰ ab inuicē distinguūt sub eadē specie.
Nota 3 ¶Tercio ē notādū. qꝛ iuxta has tres ꝯpati
nes nomē sube ad diuia triplicit pōt trans
sumi. Uel vt sustētās iuxta pmā. vel vt id
cui res isunt: iuxta scdaꝫ. Uel vt distiguēs
Nō 4 ꝛ rōne distinctōis iuxta terciā. ¶Quarto ē
notādū. q doctores nři de noie sbe i diuinis
sunt diuersi ꝛ varij. Nā Boe. dicit. q suba
ꝯtinet vnitatē. sed relatio multiplicat trini

tatē: i li. pdicto. ꝛ sic i diuis ꝯcedit sbaꝫ. Au
gus. fo. vij. de tri. ca. v. dicit manifestū eē: de
um abusiue subam vocari. Greci ho ꝛ do
ctores eoꝝ dicūt in deo eē tres sbstātias: vt
nos dicimꝰ tres psonas. ¶Quinto ē notan Nota 5
dū. q hec doctoꝝ nostroꝝ diuersitas: ē rōne
diuerse trāssumptōis puo posite huiꝰ nois
sube. Nā put suba dicit: qꝛ p se existēs: ꝛ a 1
lia in eē ꝯseruās: aut dicit quasi eētia: sic
deus ē pprijssime substātia. vere em̄ ē p se: ꝛ
omia alia in eē sustētat. vt dictū fuit supra
di. viij. ꝛ sic loquebatur Boecius ꝛ Aug. i
multis alijs locis. Un̄ sicut vnū subiectuꝫ
omia sua accidētia sustētat ꝛ in eē cōseruat
sic deus simpliciter oia: nō vt i eo p inherēti
am sed potiꝰ p coexistēntiā: vel vt i pmo ef
ficiēte sustētat ꝛ cōseruat. ¶Prout aūt sub 2
stātia dicit a subijci accidētibꝰ ei inherētibꝰ
sic deꝰ nō ē suba. cū ei nihil ihe siue inesse va
leat pp̄ter eiꝰ summā simplicitatē. ꝛ sic locu
tus ē Aug. i loco pallegato. ¶Posset tamē 3
sba dici etiā hocmō: abusiue seu logicalit
nō qꝛ aliqd ei inhereat: sed qꝛ multa de eo
dicunt denoiatiue. vt eē dn̄m vel rectorē ꝛc̄.
qd dicimꝰ logicalit inesse. nā logicaliter qn̄
qꝫ id inesse alicui dicit: qd d ipo denoiatiue
pdicat. ¶Sed put suba dicit rōne distictō 4.
nis. qd locū hꝫ i pmis substātijs: sic cuꝫ ea
que distinctōem importāt i diuis: tres res
ibi sunt: q sunt deus. quas greci tres subas
dixerūt. ¶Ultimo est notandū: q latini sb Nota 6
stantiā ꝯmuniter accipiūt. s. illo modo vt
dicat quasi p se stans: et omia sustentans:
aut quasi essentia. ¶Hoc pmisso: capiēdo Cōclō 1
substantiā pmo mō: in deo est nō nisi vna
substātia Patet. quia sic substantia ē ideꝫ
quod essentia: ꝛ est purum absolutū: quod
maxime p se stat. et tale in deo est nō nisi v
nū. ¶Secūda cōclusio. Capiēdo substan Cōclō 2.
tiā secūdo mō dicto in quito notabili: de
us nō ē substātia: nec in eo ē substātia p na
turā. q̄ꝫuis p assumptiōeꝫ nature humane
possit i deo dici suba. Patet. quia deus nō
sustētat accidētia. ¶Tercia ꝯclusio. Capiē Cōclō 3
do subam more grecoꝝ: p distinguēte sup
positum i natura diuina: in deo essent tres
substātie. Patet. quia in ea sunt tria sup
posita distincta. q qꝛ supposita sūt: ab eis
pme tres sube dicunt. ¶Uez iste modꝰ ac
cipiendi substantiā nō ē in vsu doctorū no
stroꝝ latinoꝝ de pnti. Un̄ mgr̄ di. pnti di
cit. q latini capiūt substantiā p eētia. ca.
iiij. Hoc de tercio articulo.

Venio ad quar-
Dubiũ 1 tũ articulũ. Primũ dubiũ. Utrũ nomẽ eẽn
tię vere ↄueniat deo? Et videt q nõ. q2 essen
tiã ptinet ad res existẽtes. Sed deus nõ est
aliquid existẽtiũ. ergo dei nõ ẽ eẽntia. Ma
ior nota ex significatõe nomĩs. Minor pa
tet p Dionysiũ: pmo de diuis nomib9: dicẽ
tem. Deus est intellectus nõ intelligibilis:
verbũ nõ dicibile. innoĩabilitas nõ intelli
gibilitas: sed nihil existentiũ existẽs. ¶ Op
posita ps est Aug. vij. de trini. ca. iiij. dicen
tis. in diuinis esse tres psonas ꝛ vnã essen/
Du. 2. tiam. ¶ Secundũ dubiũ. Utrũ subsistẽtia
deo conueniat. Q, nõ. q2 deus nõ subsistit.
ergo ꝛc. Cõsequẽtia tenet. quia subsistẽtia
dicit a subsistere. Antecedẽs ẽ Aug. vij. de tri.
ca. v dicẽns. De deo nõ fas ẽ dicere vt sub/
sistat. ¶ Sed p parte oppõsita. quia ibi est
c. le. imo deo ↄuenit esse. Ergo. iij. igit subsi/
stere. Cõsequẽtia tenet p btm̃ Aug. vij. de
tri. ca. iiij. dicentẽ. Hoc est deo esse qd ẽ sub/
Du. 3. sistere. ¶ Tercium dubiũ: quomõ distiguũ
tur nomĩa substãtię ꝛ essentię: nam si sint sy
nonyma vnũ ipsorum erit supfluuz. ¶ Si
dicat: q substãtia nõ sit idez quod essentia
synonyme. Cũ ergo in diuinis nõ nisi essen
tia sit ꝛ psona. substãtię nomen cõuertibile
erit cuz psona. ergo supfluit nomen psonę.
Ad 1 dubium ¶ Ad primũ istorũ dicat. Nomen essentię
potissimũ ꝛ ppriissime deo conuenit. Ad h
sunt auctoritates. Unñ Dionysius. v. de di/
uinis no. dicit. q ab eo quod est esse potissi
me laudat deus. eo scz q esse sit ↄmunius:
ꝛ prius alijs. Et quia omĩa alia ad deũ com/
pata dicunt nõ esse. ideo ꝛc. Idẽ Boe. in li.
de natura ꝛ psona. Deus maxime ẽ essentia
ipse em̃ est a quo oim esse pficiscit. Et btũs
Aug. vij. de tri. ca. v. manifestũ ẽ deũ abusi/
ue substantiã appellari. vt nomĩe vsitatio/
re intelligat essentia: quod vere ac pprie di
citur. ita vt fortasse solũ deuz dici oporteat
essentiã. ¶ Ratio ẽ etiã ad hoc. Quia inde
pendẽter ẽ. immo immutabiliter ẽ ꝛ immẽ/
se ẽ. Secũdo. quia omĩbus alijs esse pbet.
Et tercio. quia libere: etiã libertate oppositi
onis omĩa in esse sustinet. sic q põt sol9 esse
ꝛ singula cetera si nõ cõseruarent ab eo: ip/
sa simpliciter nõ essent. ¶ Ad rõem in ↄtra
riũ q deus vere existit. Sed Dionysi9 vult:
q nõ sit modo limitato: vel a creatura com
phẽsibili. sicut cetera. s. alia a deo existũt en

tia. ¶ Ad scd̃m dubiũ. dicat q sic. Unñ Bo ad 2 dubiũ
ecius i li. de natu. ꝛ psona: dicit deũ esse sub/
sistentiã. quia subsistit nullo indigẽs. et er/
go ppriissime subsistit. quia vt possit eẽ ac/
cidentibus nõ idiget. cetere res aliquo mo/
do ad sui esse accidẽtibus indigẽt. ꝛ si non
in natura vt spũales sicut sunt angeli: ta/
men ea (vt dictũ est) contingẽter a deo depen
dent. Hęc autẽ dependẽtia ꝛ ↄtingentia ali
quo modo ad accidẽtia: ratiõe similitudi/
nis transfert. quia sicut accidens eẽ nequit
nisi in subiecto conseruet iuxta naturaz su/
am: ita nec aliquod eorum nisi a deo ma/
nuteneatur libere: vt dictũ est. Itez hęc ad
suum agere ꝛ bñ esse indigẽt accidentibus:
intellectualibus scz speciebus cognitionibus
qz. ꝛ volũtatis bonis affectionib9. et gratia
charitatis infusę. ¶ Ad rationez in contra/ Ad ↄuũ
riũ dicendũ est. q Aug. voluit nephas esse
credere. q deus subsistat formę inhęrẽti Sz
subsistere pprie ẽ p se existere: ꝛ nulla huius
modi forma indigere. Et sic deus vere sub
sistit. Ideo em̃. Hugo de sancto victore di/
cit. q deus magis dicẽdus sit existere: ne in
subsistere credat accidẽtib9 subesse: iuxta v/
nũ intellectũ. ¶ Ad terciũ dubiũ. dicit Bo Ad 3 dubium
nauẽtura. quod dicim9 deũ esse trinũ ꝛ vnũ
Inquãtũ autẽ intelligimus ex fide: deũ esse Deum
vnũ: intelligimus quod est vnũ. ꝛ fm hoc vnum
attribuimus ei nomẽ essentię. ¶ Similiter
intelligẽdo eum esse vnũ: oportebit subin/
telligere quo sit vnũ. ꝛ sic attribuitur ei no/
men substãtię. quia in sua substãtia vnus
est. ¶ Sciat tamen: q idem est in deo. q est
vnũ essentia: ꝛ quo est vnũ: scz substancia.
Nihilominus q2 nostrũ intelligere de deo ẽ
impfectũ: et sumptũ a creaturis: in quibus
vnũ inuenimus. ꝛ etiã illud quo est vnuz.
hõ em̃ ẽ vnũ in se. a quo ꝛ humanitas vnũ
ẽ: quę etiam in creaturis puris sunt idẽ. ta/
mẽ aliqualẽ habẽt drñtiã: vt dicet in tercio
gratia dei fauẽte. Ita ad deũ ascendẽtes eti/
am a creaturis vnũ credẽtes qđ i deo ẽ vnũ
essentiã dicimus. ꝛ quo ẽ vnũ subam. eo q
sũme sit vnũ essentiã dicim9. Rimãtes aũt
vt possum9 quo ẽ vnũ: i sua suba vnuz dici
mus. q2 quis penitus idẽ sint: sua sba q̃ vnũ
ẽ: ꝛ sua eẽntia que vnũ ẽ. Et p hoc solutum
ẽ dubiũ. Nam essentia deo attribuit: inqñ/
tũ ipm apphẽdim9 vt vnũ. sba aũt dicit tã
q̃ illud quo vel in quo vnus ẽ. ¶ Scđo eti Deum trinum
am put deũ credim9 trinũ. necesse ẽ q intelli
gam9 eũ qui distinguit: ꝛ quo distinguitur

1 ¶Quo distinguit: est ppꝛietas psonalis pu-
2 ta pñitas: filiatio vel pcessio. Qui aũt di-
stinguit: semp signat vt distinctus. Et hoc
ↄtingit dupliciter intelligi. Vel eñ intelli-
git distinctus ppꝛietate i cõmũi. sic dicim⁹
deũ esse subsistentiã. Nã subsistẽtia dicit p
se existẽtia. cũ distinctõe ꝯ modos subsistẽ-
di accidẽtibꝰ. Vel intelligit distinct⁹ ppꝛie-
tate rõnali ꝛ notiõali. sic venit nomẽ psonę
De psona eñ dictũ fuit ꝙ dicat q̄d subsi-
stẽs p se: naturę rõnalis vel intellectual' di-
stinctũ ab aliis. ¶Ad rõem in ↄtrariũ dica-
tur. ꝙ omĩno idẽ in re est essentia ꝛ substan-
tia i deo. accipiẽdo subam p̄mo mõ expsso:
i tercio arti. notabili. v. q̄. s. ẽ oia sustẽtãs: et
maxime p se stãs. nõ tamẽ sunt ppꝛie syno-
nima. eo ꝙ in deriuatõe noim essentia dica-
tur ab esse: a quo intellect⁹ nr̃ deo attribuit
vnitatẽ. ꝛ suba a sustẽtare vel substare ↄser-
uãdo cetera: q̄ alis ad nihilũ redigerent. Et
ex hoc intellect⁹ noster aliquo mõ ẽntię at-
tribuit vnitatẽ. intelligẽdo ꝙ ẽntia sit vna
in sua substãtia. Hoc de quarto articulo.

Ad rationes prin-

ad 1 rõz cipales. Ad p̄mã: negãdo añcedẽs. put p-
sona trãsfert ad diuina. Et ad Boe. dicat:
ꝙ illud intellexerit de psona hũana. put au-
tẽ trãsfert ad diuina: sic psona ẽ suppositũ
Ad ↄfir. naturę intellectualis. Ad ↄfirmatioz. s. ad
Aug. dicẽtẽ: ꝙ dictũ sit: nõ vt diceret ꝛc. dr̃.
ꝙ a p̄ncipio nomẽ psonę accipiebat p sba.
ꝛ ẽntia. q̄re tũc nõ poterãt dici tres psonę.
sicut nec plures substãtię. Ideoq̃ dixit bea-
tus Aug. ꝙ dictũ sit: nõ vt diceret tres esse
psonas: s̄m vsum tũc cõsuetũ accipiẽdo p-
sonã. dũmõ videlicet erat nomẽ substãtię ꝛ
essentię pure absolute. s; dictũ ẽ quasi trans-
latũ ad aliud: vel ad aliũ modũ significã-
di: ne taceret dũ q̄reremur. q̄d tres. ꝛ pfessio
Ad 2. cõfir. fidei diminuta videret. ¶Ad aliã ↄfirma-
tionẽ. q̃n psona trãsfert ad diuina: nõ im-
portat tales ppꝛietates: quę impfectõez so-
nãt: saltẽ s̄m q̄d. sonare aũt corpalit nõ dic
pfectõez simplicit. licet sit dignitatis int ho-
mines. ꝙ platiõe: dignitate ꝛ sapiẽtia: vox
sua p̄ ceteris auctẽtica sit. In deo aũt psona
nõ importat sonare: sed quid p se existẽs in
natura intellectuali distictũ ab aliis. ¶Ad
ad 2 rõz secundã rõem principalẽ patet: quid sit di-
cẽdũ: ex arti. ii. licet eñ psona s̄m suã p̄ma-
riã significatõem dicat absolutũ: ↄtractuz

tamẽ ad diuina dicit relatõem. ideoq̃ ne-
gandũ est ꝙ sit absolutũ. ¶Et ad Aug. di-
catur. ꝙ loquat de modo significandi psonę
quẽ habebat añ translationẽ ad supposita
Vel ꝙ quo ad p̄mariã significatõez psonę
nõ importet relationẽ. Prima est missio ve-
ra. Scd̃a ↄuenitẽs iuxta dicta. ii. art. ¶Ad Ad 2 pbatõz
scd̃am probatõem. ꝙ nomẽ psonę iuxta p̄-
mariã impositiõez relatõem nõ dicat. qua-
re etiã correlatiuũ nullũ hic tenet. Sed tñ
retractũ ad diuia supposita scd̃ario relatio-
nẽ importat. q2 dicit quid existẽs p se in na-
tura itellectuali distinctũ ab aliis. Hec aũt
distictio i diuis fit nõ nisi p relatões. ¶Ad
Boeciũ. ꝙ loquat de psona: prout reperitur i
natura creata. ¶Ad ratões argumentoꝝ Ad 1 rõz de q̄sito
p pte affirmatiua quęsiti. Ad p̄mã dicen-
dũ: ꝙ ibi Aug. loquat more grecoꝝ. prout
suba nõ absolute signat. s; put dicit disti-
ctionẽ i supposito. Et sic possent ibi tres di-
ci substãtię sicut tria supposita. vt dictũ fu-
it de hoc i tercio articulo. ¶Per idez pz ad Ad 2
scd̃am. q2 greci dicẽtes tres sbas: capiũt sb-
stãtiã p supposito. latini v̄o sbã ꝛ p essentia
accipiut. Et sic ęquocatio ẽ hui⁹ diuersitatis
cã: nõ diuersitas fidei. ¶Ad. iii. sepi⁹ dictũ Ad 3
ẽ. ꝙ tres psonę sunt tres res. quaꝝ nulla est
accidẽs. ꝛ posset dici tres sbę: sbaz vocãdo
oẽ qd̃ nõ ẽ accidẽs. S; put sba dicit pu-
rũ absolutũ: sic nõ est bona diuisio. tres sũt
rẽs. ergo vel substãtię vel accidentia. q2 illę
tres res sunt vna substãtia: ꝛ vna res abso-
luta. ꝛ tres res relatiuę. ¶Ad quartã. ꝙ sb- Ad 4
sistentia põt capi dupliciter. Uno mõ pro
existẽtia vel essentia. ꝛ sic añcedẽs ẽ falsum.
q2 sic nõ ẽ ibi nisi vna subsistẽtia. Alio mo-
do põt capi pro hypostasi vel supposito.
ꝛ sic añcedẽs est veꝝ. ꝛ capiẽdo substãtiam
absolute. nõ sequit ↄsequẽs. Nõ eñ sequit
sunt tria supposita. ḡ sunt tria absoluta. cũ
supposita in diuinis distinguant ppꝛieta-
tibus relatiuis. ꝛ sint nõ nisi vnũ absolutũ
¶Ad confirmationẽ. ꝙ tres psonę diuinę nõ Ad ↄfir.
sunt ppꝛie tria indiuidua p̄dicamẽti sbę. cũ
nõ sba: sed ppꝛietatibꝰ relatiuis ↄstituãt in
esse. ꝛ sint nõ nisi vnũ absolutum siue vna
sba. Un̄ isti termi pr̄: filius ꝛ spũssanctus:
nõ sunt termi absoluti nec substãtiales. Et
esse absolutũ subale qd̃ p vno istoꝝ suppo-
neret: siue singulariter siue ↄmuniter. p om-
nibꝰ supponeret. eo ꝙ ibi ẽ nõ nisi vnũ ab-
solutũ. ¶Ad h̄ añcedẽs qd̃ dicit. ꝙ ibi sint Ad añs
tria supposita subalia. dicat ꝙ illa ppositõ

sit satis inusitata. ideoq; possit diuersimode sumi. Si intelligit q ibi sint tria supposita: quoꝝ quodlibet ē substātia. sic vera est sed nō ppterea sequit: q ibi sint tria indiuidua p̄dicamēti substātie. cū illa supposita sint tm̄modo vna substātia. Si aūt intelligit: q ibi sint tria supposita: p quib9 diuerse p̄me substantie siue termi singulares p̄dicamēti substātie nō coincidēter in significādo nata sūt supponere. ꝯñtia erit bona. sed añcedēs ē falsuz: vt dictū est. ¶ Ad oēs auctoritates h̄ sonātes dicat. q capiāt subaz p suppositis: sicut greci. ꝛ nō absolute p eēntia. ¶ Ad ea q̄ adducta fuerunt pro pte opposita suppositi ꝛ quesiti. dicat q sint p dictis. Hec de questione.

Postea queri-

tur circa distinctōz.xxvij. vtrū deus vere vnus possit dici numerus? Que vnuz supponit: q scz deus sit vere vnus. Secūdo querit vtꝝ possit dici

Contra supposi- tū ar.i. numerus? ¶ Cōtra suppositū arguit sic. In deo ē vnitas. ḡ. Illa ꝯseqntia tenet. q2 nō ē vn9 sine vnitate. Añs pbat. Unitas em̄ se hz ad numeꝝ sic pūct9 ad lineā seu ꝯtinuū Sz pūctus ē in eodē genere cū ꝯtinuo. ḡ ꝛ vnitas cū numero. Cū igit numer9 sit in genere quātitatis: vnitas erit i eodē genere. ꝛ cū deus nō sit quātitas: nec i genere quantitatis. nō videt in eo esse vnitas.

Scdo sic. ¶ Scdo. si in deo esset vnitas: arithmetic9 haberet considerare de deo. Falsitas ꝯsequētis pz p auicennā. i sua metaphysica dicentē. q ꝯsideratio arithmetica nō se extendit ad substātias separatas. pz ꝯñtia. q2 p̄ncipiū i arithmetica ē vnitas ꝛ nūer9. Nō q̄libet scia hz cōsiderare de his ad q̄ extēdūt se p̄ncipia eius ¶ Secūdo p̄ncipaliter sic. Quia vnū est in se quid termiatū. Nō deus nō pōt esse qd terminatū. ḡ ꝛc. Pz maior. q2 ois vnitas ē i se termiata. q2 distincta ꝛ diuisa ab alijs. Patz minor. Deus nāq; est infinitū ꝛ immensum.

Tercio sic ¶ Tercio sic. Creatura cuz deo cōstituit multitudinē. ergo deus nō est vnuz. Cōsequētia nota. quia omē vnū cū alia vnitate facit binariū. ergo multitudinē. cuz multitudinis sit p̄ma spēs binari9.x. metaphy. Añcedēs pz. Queliber em̄ multitudo ē qd mai9 sua vnitate. Sz creatura cū deo

Quarto sic non mai9 aliqđ sunt q̄z deus. Infinito nāq; nihil pōt esse maius. ¶ Quarto sic. Qui vere ē multe res: nō est vere vnus. Sz de9 ē vere multe res. ergo nō est vere vnus. Pz maior. Unuz em̄ ꝛ multa opponūtur.x. metaphy. Patet minor. q2 deus est plures persone: eo q tres. ergo ē vere multe res. q2 multe psone.

¶ P̄.v. arguitur. Ubi nō possunt esse multa: ibi neq; vnū. Sed in deo nō possūt esse multa. ergo neq; vnuz. Patet maior p Boe. dicentē. q vnitas est in potētia omis numer9. Patet minor. quia nequeunt esse plures dij. Quinto sic

¶ Deinde arguit p quesito. q2 ibi est numerus vbi est trinitas. Sed i deo est trinitas. igit ꝛc. Patet maior. quia trinitas sicut ternarius est pprie numerus. q̄ ē species numeri. Minor patet. q2 illa est cathegorica: deus est trinitas. Pro q̄sito ar.i.

¶ Secūdo sic. Deus ē tres res. ḡ ē numer9 nūerat9 reꝝ. Tenet ꝯsequētia. q2 omes tres res sunt numerus. Et añcedēs pz. q2 est tres psone: q̄ sūt tres res. ꝛ eedē psone: p̄me Johānis quarto: sunt tres: que testimoniū dāt i celo: pater: verbū ꝛ spūssanctus. Scdo sic

¶ Tercio. Ubicūq; ē distinctio ibi ē numer9. eo q distinctō ē nō nisi inter ptes facientes numeꝝ. Nihil em̄ distinguit ꝯtra seipm. Sed in deo est distinctio. q2 dicim9 psonas diuinas esse distinctas. Tercio sic

¶ Quarto. Ubicūq; est pluralitas ibi ē numer9. Sz i deo ē pluralitas. igit. Patz maior. q2 pluralitas nō differt a nūero. nisi q2 numer9 dicit: q int ptes ei9 vel inter ea ex quib9 ē pluralitas pōt eē discretio. Minor pz. q2 i deo ē psonaꝝ pluralitas. Quarto sic

¶ Sed p supposito ē mgri i p̄nti di. ꝛ supra dist. ij. Quia Deut. vj. Audi Israel: deus tuus deus vnus est. Et i symbolo niceno. Credo in vnū deū. ḡ deus ē vnus. ¶ Sz ꝯtra q̄situ arguit sic. Ubicūq; summa fuerit vnitas ibi nō ē numer9. sz i deo ē sūma vnitas. ḡ null9 nūer9. Maior ē Boe. i li. de tri. dicētis. Hoc vere ē vnū i q̄ null9 ē nūer9. Minor nota ē ¶ Scdo. q2 nūer9 ē multitudo ex vnitatib9 aggregata: p diffinitōz numeri.x. metaph. vbi dr. Nūer9 ē multitudo mēsurata p vnū Nō hoc nō ē i deo. cum ibi nō nisi vna sit vnitas: sicut etiā sola natura.

In hac questione

erūt tres articuli. Primus erit de supposito vtꝝ s. de9 sit vnus. Secūdus de quesito. an possit dici numer9. Terci9 de dubijs p clariori dictoꝝ intelligētia. ¶ Circa suppositū p̄mo volo videre. qd importet p vnū siue p

nit cū ente ꝯuertit: seu etiam prout est prin/
cipiū numeri. Ex quibus apparebit que
Scḋū res dicat vna. Secūdo videbo ad quesitū
¶ Quantū ad p̄mū est sciendū. q̄ communi/
ter veteres doctores volūt: q̄ vnū put ꝯuer
tit cū ente: sit nomē p̄uatiuū. qr̄ sup ens di/
cit esse indiuisum a se. s3 vnū qḋ ē quātitat̄
ꝛ p̄ncipiū numeri: est q̄d positiuū. eo q̄ spe/
1. dicit cie quātitatis positiuā constituit. s. numeri
¶ Secūdo dicit quidā doctor magnus. vo
lēs ostēdere vn̄ pueniat hec diuersitas vni
tatū. q̄ sit vna multitudo q̄ cōstituit ex for/
mali distictōe rer̄: q̄ res specifice distiguūt
q̄ vt ipe dicit: i omibꝫ repit entibꝫ tā matia
libꝫ q̄ imaterialibꝫ. ꝛ hanc multitudinē di
cit esse transcendentē. Et siliter vnū: ex cuiꝰ
replicatōe hec multitudo constituit. qr̄ cū
ente ꝯuertit. ¶ Aliā dicit esse multitudinē:
que innascit ex distinctiōe materiali. vtpu
ta ex diuisione ꝯtinui. q̄ s̄m suā ppriā rōez
nō iuenit nisi i rebus materialibꝫ quātita/
te ꝯtinua informatis: vel in ptibꝫ quātita
3 tis ꝯtinue: vt sunt ab inuicē distīcte. ¶ Ter
cio dicit. q̄ hec multitudo sit ꝓ p̄c numerꝰ q̄
est sp̄s discrete quātitatis. Ad hoc allegat
ph̄m. iij. physic. dicētē. Numerꝰ generat ex
diuisiōe ꝯtinui. ꝛ hmōi multitudinis p̄n/
cipiū dicit esse vnū: qḋ ē p̄ncipiū numeri.
4 ¶ Quarto dicit. q̄ forma numeri sit ens rea
5 le. quod pbat. qr̄ est p se sensibile ¶ Quinto
dicit. q̄ forma numeri vocet numerositas. ꝛ
sit i ipis rebꝫ numeratis tāq̄ accidēs i sub/
Probat iecto. qḋ pbat. Quia qḋ ē formalit̄ ꝛ specifi
ce distinctū a rebꝫ nūeratis. h̄ realit̄ differt
ab eis. S3 forma nūeri ē hmōi. igit̄. Mio
rē pbat. qr̄ vt ipe dicit: res nūerate aut sunt
q̄ntitatis ꝯtinue: vel res q̄nte q̄ntitate ꝯti
nua iformate. ꝛ q̄libet mō dicit miorē suā eē
2 patētē ¶ Probat scḋo. qr̄ vnitas differt a re
vna i q̄ntitate ꝯtinua. igit̄. Cōseq̄ntia no/
ta ē. Antecedēs pbat p auctē ꝯmē. x. metaph
ꝯmēto. viij. dicentē. Unū qḋ ē p̄ncipiū nu
meri ē accidēs additū rei. S3 put ꝯuertit
3 cū ente: est hoc idē quod res. ¶ Probat ter/
cio. Quia numerus est subiectū arithmeti
ce. ꝛ magnitudo numerata geometrie. Si
mō nūerꝰ eēt res nūerate: sic idē eēt subiectū
4 vtriusq̄ sciētie. ¶ Quarto pbat. Quia nūe
rata spectāt ad quantitatē ꝯtinuā. ꝛ nume
rus ad discretā. quō itaq̄ eadē res eēt nūe/
ratū ꝛ numerꝰ duar̄ specier̄ quātitat̄ oppo
Cōtrari sitar̄. ¶ Sed sine dubio. q̄uis hec dicta vi
ꝛ r̄ndit deant multis subtilia: nō tamē credo q̄ vn
q̄ fuerit de mēte ph̄i aut ꝯmētatoris. quare
ꝯuersatiōis grā alio mō iuxta modernam
ph̄iam ꝯtra eā pbare volo has seq̄ntes p/
positiōes. ¶ Prima. Unū put ē p̄ncipiū nu Cōclo 1
meri vel multitudīs. ē etiā nomē p̄uatiuū
qḋ cuilibet p3. quocūq̄ eñ mō nūerꝰ cōside
ret vel multitudo. ipossibile ē q̄ intellectꝰ cō
sideret illꝰ vnū sub rōne vniꝰ illū nūer̄ vel
multitudinē ꝯstituētis. q̄n hoc sit sub rōne
ista. s. qr̄ nō ē plura vl' plures vnitates. talē
nūer̄ vel multitudinē ꝯstituētes. igit̄ ꝛc. ꝯn̄
tia nota. Ans̄ p3. qr̄ capiat multitudo ter
ciar̄ i ꝯtinuo. ipossibile ē q̄ intellectꝰ ꝯside/
ret ear̄ vnā: vt ē vna triū vel duar̄ terciar̄
nisi sit ꝯsiderādo q̄ nō est plures ear̄. Et sic
iij physi. ꝛ x. metaphy. ph̄s dicit. q̄ de ratōe
vnius ē eē indiuisibile. ¶ Secūda ppositio Cōclo 2
Nūerꝰ vel multitudo put ē sp̄s q̄ntitatiua
nō magis ē i rebꝫ materialibꝫ q̄ imaterialibꝫ
Probat sic. duo: tria ꝛ alie sp̄s nūeror̄ nō
magis ꝯueniēter videt̄ ad questionē querē
tē de multitudine ꝯtinuor̄ quot sūt hec. q̄
de multitudine indiuisibiliū. igit̄ nūerꝰ ꝛ mu
titudo equalit̄ respiciūt ista idiuisibilia si
materialia. Cōseq̄ntia tenet. qr̄ vbi sp̄s eq̄
lit̄ p̄dicat: etiā p̄dicabit̄ ibi genꝰ eq̄lit̄. Ans
p3. qr̄ si q̄rat: quot sint angeli duor̄ hoim/
eq̄ ꝯueniēt̄ videt̄ q̄ sint duo. ac si q̄situ fu
isset: q̄t sunt isti: duobꝫ hoibꝫ demōstratis.
Immo sp̄s nūeror̄ vt sūt q̄ntitas: nullū re
spectū h̄nt ad materiā vel ꝯtinuitatē. vt sic
etem sūt ppe de ꝯsideratōe arithmetice: q̄ ē
purissima mathematica: abstracte a motu
ꝛ matia ꝯsideras. Ad q̄d igit̄: plꝰ iportarēt
multitudinē i ꝯtinuis q̄ in alijs. ¶ Scḋo 2
sic. Cōceptꝰ i aīa vel habitꝰ ꝯclusionū sunt
sine dubio nūerabiles ab aīa. vel q̄ sūt nu
merus: prout est sp̄s quātitatis vel nō. Si
dixeris q̄ sic. cū hmōi sint in subiecto indi
uisibili: ipsa necessario erūt indiuisibilia. iō
q̄ eque bn̄ erit numerꝰ sp̄s quātitatis in il/
lis sicut i ꝯtinuis. ¶ Si dicat q̄ nō. contra
sp̄s eius vt duo tria: qr̄ ꝯueniēter videntur
ad questionē q̄rētē de p̄mis substantijs: vel
alijs hmōi rebꝫ. ideo debēt poni i aliq̄ p̄di/
camēto si sufficiēter diuisa sunt. ꝛ nō possūt
poni i alio p̄dicamēto q̄ quātitatis. igit̄ ꝛc.
¶ Tercio. Quia q̄ ꝯueniēter respōdet̄ ad q̄t: 3
sūt de p̄dicamēto quātitat̄. Nō siue p intel
lectū demonstrent indiuisibilia siue ꝯtinua
eq̄ ꝯueniēter respōdebit duo vel decē. g̃ illa
equaliter sunt de p̄dicamēto q̄ntitat̄. ¶ Im/
mo modernor̄ iudicio valde debili medio

inniteꝛ positio cōtraria. Nā vnitas eq̄ mē
surat indiuisibiliū multitudinē sicut diui/
sibiliū. In quo aūt p̄dicamento poneret in
diuisibiliū multitudo: si nō in p̄dicamēto
Cō.llo 3 quātitatis. ¶ Tercia ꝓpositio seu cōclusio.
Forma numeri ɔtinuoꝝ numeratoꝝ nō
est aliquid reale: distinctū saltē cōtra ipsas
res numeratas. Probaꝛ sic. Omībꝫ em̄ ac
cidētibꝫ destructis ꝑ diuinā potentiā: ad/
huc duo lapides eēnt numer⁹. ergo conclu
sio vera. Ɔsequētia tenet. q2 ille magister
& sua opinio vel sequētes eū: nō dicūt q il/
la forma numeri sit aliqua substātia sed ē
accidēs. & ꝑ ɔsequēs de⁹ pōt eā annihilare
vel destruere: seruādo duos lapides. Antece
dēs pꝫ. q2 adhuc aīa posset ducere mete inter
illos duos lapides: & numerare eos. ḡ eēnt
adhuc numer⁹ numerat⁹ seu numerabilis.
Tenet ɔsequētia. q2 ad esse numeꝝ suffice/
ret q possent nūerari. fm Arist. iiij. physic. i
fine. q2uis nulla aīa eēt ī casu. & tn̄ aīa nūe/
2 patet rans esse posset: adhuc eēt tp̄s. ¶ Scd̄o. q2
adhuc eēnt illi duo lapides due vnitates
eo q adhuc coꝝ quilibet esset lapis vnus: qa
lapis īdiuisus a se & ab alio diuisus. ꝑ quo
ꝑ animā posset aggregari multitudo: si vnū
3.patet. alteri numerādo ɔiūgeret. ¶ Itē vbi rō effi
cax nō cogit: nec auctoritas irrefragabilis.
ibi frustra multiplicanꝛ entia. Nō nulla
ratio efficax cogit: nec irrefragabilis aucto
ritas. ponere hmōi formas supadditas. er
go. Patet maior. viij. physi. Frustra em̄ fit
ꝑ plura: qđ eque bn̄ saluari pōt ꝑ pauciō/
ra. Et patebit minor solutōe motiuoꝝ illi
4.patet us opinionis. ¶ Quarto. Si hec numero
sitas decē seruoꝝ ducis: quoꝝ vnus ē Hie/
rosolymis: vt suppono sit accidēs. oportet q
sit in omībꝫ ipsis seruis. & ꝑ ɔsequēs illius
forme ps vel ipsa tota erit in seruo q ē Hie
rosolymis. Si em̄ sit ei⁹ in eo: eadē rōne ni/
hil eius erit ī aliquo alioꝝ. cui ergo inhereret
si nec vni nec alteri. & ꝑ ɔsequēs nō posset
dux licētiare hic vnū de seruis suis: qn̄ destru
eret vnā formā ī seruo qui ē hierosolymis.
qđ satis aliene sonat. Et pꝫ ɔsequētia. q2
illa forma numeri denarij accidētalis seruo
rū ducis: nō esset posterius in seruo Hiero/
solymis: nec in pte nec ī toto. ¶ Ad illud vi
deꝛ ille doctor respōdere. q illud accidēs sit
simul in omībꝫ illis seruis. sed nec est totū ī
quolibet: nec ps in pte. sed totū est in omni
bus simul. Et dicit q sic sit d forma domus
& alioꝝ ɔpositoꝝ. q. l. sit tota ī tota: & nō ps
in pte. ¶ Illud videꝛ ei veꝝ. sed nō est mihi Impugnatur.1.
intelligibile. Primo. q2 est accidēs hoꝝ de
cē. ergo inheret eis. & ꝑ ɔsequēs aut ē diuisi
bile: & sic oportet q ptes ei⁹ alicubi sint. & ergo
nō est imaginabile q nulli coꝝ aliqua eius
ps inhereat. Nec etiā tota forma alicui eo
rū. vbi vnū ē subiectū: cui⁹ diuisiōe diuida
tur forma: oportꝫ q ī alia & alia ei⁹ pte sit alia
& alia ps forme. ¶ Si ꝟo dicat q sit indiui
sibile: mirꝝ est cū sit accidens: & indiuisibile
quō sit ɔmune decē diuisibilibꝫ: et tn̄ nulli
coꝝ inhereat. ¶ Qꝫ aūt dicit. q ita sit in ar 2
tificialibꝫ. hoc iterū nō videꝛ intelligibile.
Esto em̄ q forma rei artificialis esset res su
peraddita rebꝫ naturalibꝫ. qđ tn̄ nō ē verū.
adhuc satꝭ incredibiliꝛ sonaret: q nō sit ps
forme domus ī tecto: & ps ī fundamēto. Nā
stat artificē ī vna pte errasse & nō in alia. & il
lā ptē forme reformare sine alia. imo videꝛ
q forma dom⁹ siue sit supaddita siue nō. sit
nihilominꝰ eque extēsa sicut domus. nec ali
ud pōt mēs humana cōcipe. quapropꝛ sic
opinari: ē nobis nouā metaphysicā statui
quā nemo hoīm posset intelligere. ¶ Ideo/ Pro sui
q2 aliter me fundādo. p̄mitto cū ipo: q vnū tate primi 1
put ē passio entis: dicit ens sub rōne indi/
uisionis a seipo. vel indistinctōis a seipo. &
ergo addit sup ens rōem negatiuā scꝫ indi
uisiōis. ¶ Scd̄o dico. q vnū prout ē pnci/ 2
piū numeri: dicit hec eadē. sed ponit q ei⁹
aggregatōe ꝟtute discretiua aīe cū alio: na
tus sit fieri numer⁹. Et ad istū intellectū di
citꝛ positiuū. q2 ponit q ex illo diuiso: discre/
tiōe aīe nat⁹ sit fieri numer⁹. Et p̄mū vnū
opponiꝛ multitudini. scd̄m opponiꝛ nūe/
ro. Nā sicut numer⁹ diciꝛ multitudo nume
rabilis vel discernibilis ꝑ aīam. ita vnū di
citꝛ pncipiū talis multitudīs: inq̄ntū ī ea est
indiuisuꝫ. & ex ɔiūctōe eius ꝑ aīam: cū alio
vel alijs nat⁹ ē fieri numer⁹. ¶ Corelariū in Corelarium 1.
fero. q omē vnū entis ē vnū numeri: apud
phm. Patet. q2 licet alia ratōne dicaꝛ vnū
esse oppositū enti: & alia rōne pncipiuꝫ nu/
meri. res tn̄ significata ē eadē. Vn̄ de⁹ ī sup
mus. angel⁹ sunt due spēs. natura diuia et
natura humana in christo sunt due natu
re. & sunt realiter duo entia. primū indepen
dēs & scd̄m dependēs. ¶ Corelarium scd̄m. Core 2
Vnū put ē pncipiū numeri: eque bn̄ est in
spūalibꝫ sicut in corpalibꝫ. Patet ex dictis
q2 vere duo sunt: natura diuia & natura hu
mana ī christo. imo heresis eēt dicere q sint
vnū. ¶ Terciū corelariū. q si aliqui aucto/ Core 3

ritates sanctoꝝ vł philisophoꝝ sonent: ꝙ
vnu q̄ntitatis sit in ꝯtinuis exponēde sūt
et intelligende sine exclone alioꝝ. ita etiā
eas esse dictas. qꝛ discretio numerādi ho/
minis magis est in his q̄ habēt q̄ntitatē
cōtinuā ꝗ̄ in aliis. eo ꝙ indiuisibilia non
Dicit 3. cadāt sub sensu. ¶ Tertio dico ꝙ ille termi/
nus vnū nō sit spēs q̄ntitatis. nec em̄ cōti
nue nec discrete. Ptꝫ. qꝛ vt dictū est sp in/
diuisionē ꝛ negatōem aliq̄ mō importat.
4 ¶ Quarto dico. vnū oppositū enti est pri
uatiue in q̄ntitate. qꝛ opponit̄ mltitudini
que est q̄ntitatis spēs: put saltē absolute a
respectu q̄ntitatē significat. pꝫ. qꝛ dic̄ ens
indiuisū a se: q̄d vt sic nō est mlta talia vł
tāta. vt vnus hō nō est multi hoies. vnū
5 pedale nō est mlta pedalia. ¶ Quīto dico
vnū put opponit̄ numero: est in p̄nto quā
titatis ꝑuatiue. denotat em̄ carentiā nūeri
cū aptitudine ad ipm. vt scꝫ aīa ꝯgregā/
do ex ipo cū alio faciat numeꝝ: p sua rōeꝫ
Obiectio discretiuā. ¶ Et si dicat̄. seq̄ret ꝙ vnū vtro
ꝗ̄ mō dicto acceptū esset ꝑncipiū q̄ntita/
tis: ꝛ de p̄dicamēto q̄ntitatis ꝑuatiue. Cu/
ius ꝯrium vid̄r velle cōmētator. R. ꝙ cō/
mētator voluit ꝙ vnū oppositū enti nō sit
d̄ p̄nto q̄ntitatis ꝑuatiue. put q̄ntitas si/
gnat p modū mēsure: sicut tn̄ vnū opposi/
tū nūero est in q̄ntitate. sic em̄ numer⁹ ido
d̄r: eo ꝙ discernibił sit ꝛ mēsurabił p aīaꝫ
ita vnū ei oppositū dicit̄ indiuisū a se: ap/
tum tn̄ vt cū alio adiūcto ei fiat hmōi nu
meratio. Sꝫ put q̄ntitas signat absolu/
te a respectu: ꝛ eius spēs sunt: magnitudo ꝛ
multitudo. sic vnū entis opponit̄ secunde
spēi: sicut punct⁹ p̄me. ideoq; vt sic alio mō
est in p̄dicamēto q̄ntitatis: ꝗ̄ vnū nume/
ri. sic em̄ diuidit̄ in vnū et mlta. iiii. meth.
tantū in sua cōmunitate. Et est mltū posi
tiue q̄ntitas vnū ꝑuatiue. nō tn̄ sub rōne
priuatiōis discretiōis. Illis p̄missis respō
deo ad motiua illi⁹ doctoris. ¶ Ad p̄muꝫ
Ad.1.ꝯ/ cōmune dictū veterū quomō vnū q̄ntita
[illegible]ū m̄dei tis sit positiuū: dictū est. scꝫ qꝛ īportat ap/
titudinē vt ex ei⁹ aggregatōe numer⁹ con
stituat̄: positiuū d̄r. ¶ Ad scdm cū dic̄ ml/
Ad 2 titudinē ꝯstitutā ex formali distinctiōe re/
rū esse trāscendēs. vellē ex eo scire: q̄d velit
vocare trāscendēs. ¶ Si intelligat h̄ q̄d oī
1 bus cōueniat: nō erit veꝝ. qꝛ vna aīa in
tellectiua vel vn⁹ angelus nō est numer⁹.
¶ Si vero intelligat ꝙ mltitudo sic acce/
2 pta nō sit in p̄nto: iterū dictū suū non erit
verū. cū mltitudo sit signū incōplexū: seu
termin⁹ incōplexus ꝛ cathegorematicus
apud aīam: hn̄s corr̄ndentiā rei signifi/
cate. io opꝫ ꝙ sit in p̄nto: s̄m doctrinā A
resto. ¶ Si itelligit ꝙ sit de oī multitudi/ 3
ne: dicat̄ ꝙ h̄ sit verū. ¶ Ad tertiū mēbruꝫ Ad 3
Cū dic̄ ꝙ illa sit mltitudo q̄ nascit̄ ex desci
sione materie. Illud ad mētem suā q vult
mltitudinē q̄ est numer⁹: solū esse in habē/
tibꝫ materiā. vt dic̄. salua sua honestate n̄
est verū. Et cū ad h̄ allegat Aristotelē. iii.
phisi. ptꝫ ꝙ Aristo. nusq̄ in toto tertio il/
lā ponit. sꝫ bn̄ dicit: ꝙ diuisiōe ꝯtinui nu
mer⁹ i ifinitū crescat. pte. ii. c. iiii. tertii li. sꝫ
in h̄ nō negat q̄n numer⁹ put est spēs quā
titatis: sit etiā in aliis. q̄uis ille vt sic sicut
posuit Pythagoras: nō sit de ꝯsideratōe
phisici. vt ponit. c. ii. eiusdē pt̄. scd̄e. ¶ Ad Ad 4
quartū dictū suū neget̄: ad mentē suam ꝙ
numeri forma sit ens reale. ipe em̄ vult: ꝙ
sit ens reale accidētale supadditū rebꝫ nu
meratis. Et ad p̄batōem suā. qꝛ numer⁹ ē
per se sensibił. Ipe sat hāc nō crederet. nā
iiii. phisi. c. vlt. hꝫ ꝙ nūerare est p̄priū itel
lect⁹. quō ergo ꝯueniret sensui. Et ad expe
rientiā de gallina: dicat̄ ꝙ ne sciat q̄t heat
pullos. vn̄ sublatis tribꝫ aut q̄ttuor si eos
nō audiat: nō q̄rit nec dolet. qꝛ nescit se a/
misisse ipos. Et ad p̄hm. ii. de aīa dicat̄ ꝙ
ipe voluerit: ꝙ mltitudo sit sensibile cōe. ꝛ
loco mltitudinis posuit numeꝝ: sic loco si
tus quietē. Et supposito ꝙ mltitudo vł nu
merus sic sit sensibile: h̄ tn̄ nō est rōne for/
me numerabilitatis. sꝫ poti⁹ qꝛ variata rō
ne multitudinis sensus mutat suū iudici/
um. nō qꝛ forma mltitudis aliquā spēm p
priē egeret in sensū. sꝫ qꝛ mlta nūerata dis/
cōtinua mltiplicāt suas spēs: ad diuersaꝫ
partē organi. rōne cui⁹ sensus iterior iudi/ Ad 5
cat ꝙ sint plā. ¶ Quintū dictū eius ꝙ for/
ma numeri sit realiter distīcta a rebꝫ nūe/
ratis. neget̄. Ad p̄mā ei⁹ p̄batōem. neget̄
minor. ꝙ scꝫ forma numeri sit distīcta a re
bus nūeratis. ꝛ ad p̄batiōeꝫ dicat̄. licꝫ nu
mer⁹ ꝯtinuoꝝ sit ipemet res ꝯtinue nume
rate: licet sue q̄ntitates nūerate. forma tn̄ il
lius nūeri nūerati non est nisi ipe res nūe/
rate. sic figura q̄ntitatis ꝯtinue est q̄ntitas
figurata. queadmodū ei vnitas ē res vna
ita mltitudo est res mlte ꝛ numer⁹ res nūe
rate. ꝛ forma nūeri ipe eedē res. vt dictū ē. ad p̄ba/
¶ Ad scd̄am p̄batōem neget̄: ꝙ vnitas in tōem se
ꝯtinuo nō sit res vna. oībꝫ em̄ aliis a q̄n/ cundam

titate ꝯtinua seclusis pter deũ ꝛ eã: ipa ma/
neret res vna. Ad ꝯmẽtatorẽ dicat̃. ꝙ vo/
luerit vnũ put intelligit̃ esse pncipiũ nũeri
s importat vltra ꝯceptũ entis ꝛ indiuisiõis
ꝙ ipm sic aptũ: vt anĩa ipm cũ aliȷs aggre
gando ꝯstituat numeꝝ. vt dictũ est. Et iõ
cõmẽtator dicit ipm esse ẽ accidẽs. nõ q̃si i
re sit accidẽs sʒ qꝛ addit ꝯceptũ accidẽta/
Ad 3 p/batõem lẽ vltra vnũ entis. ¶ Ad tertiã. Res que ẽ
numer⁹: nõ est subiectũ arithmetice. sʒ po/
tius obiectũ. s. subiecti significatũ. nã sub
iectũ eius est iste termin⁹ numer⁹. ꝛ non p
ut est q̃ntitatis ꝯtinue. nihil em̃ de hoc cu
rat arithmetic⁹. sʒ abstractiẽ ꝯsiderat. Si
mil' magnitudo nũerata real' nõ est subie
ctũ geometrie: sʒ hic termin⁹ magnitudo.
sed hec sũt diuersa in rõe: tanq̃ʒ signũ ꝛ su
um signatũ. Uñ ex h̃ fundamẽto seq̃t op/
positũ illi⁹ opionis. cũ em̃ numer⁹ de quo
tractat arithmetic⁹: nõ magis continuis
cõueniat q̃ʒ sepatis. ꝛ tñ numer⁹ est: de q̃ ẽ
q̃ntitas discreta: vl' q̃ est q̃ntitas discreta.
patet ꝙ male dicat alia opio numeꝝ q̃ est
Ad 4 p/batõem quãtitas solũ esse in habẽtibꝫ materiam.
¶ Ad quartã. Nõ est incõueniẽs eandeꝫ
rẽ esse significatã diũsis spẽbꝫ rõne tñ diffe
rentibꝫ. Uel sic. nõ est incõueniẽs eandeꝫ
rẽ esse diuersaꝝ spẽꝝ: in rõne differentium.
nõ tñ ꝯtrarie vel ꝯdictorie aut puatie op/
posita mõ numer⁹ nõ opponit̃ ꝯtinuo. i/
mo q̃ntitas ꝯtinua est duo. scʒ due medi
etates. et est tria. qꝛ tres tertie. Hec de illa
opinione. ¶ Jstis pmissis pꝛa ꝯclusio pꝛia
Cõclõ. 1. ꝙ deus sit verissime vnũ ꝛ vn⁹. put vnũ ꝯ
vnus ꝯuertit̃ cũ ente. Patꝫ qꝛ de⁹ est ens
sũme simplex. vt dictũ est sup̃: circa dis. 8.
ergo sũme vnũ. Secũdo. quia deus ẽ in/
diuisum a se et diuisum ab aliȷs. Tertio.
quia deus est causa om̃is entitatis: i aliȷs
¶ Secũda ꝯclusio si vnitas quãtitat' p̃/
Cõclõ. 2 supponeret esse extensum: vel habere positi/
onẽ in ꝯtinuo: deus sm̃ diuinã naturam
nõ esset vn⁹ vnitate q̃ntitatis. qꝛ hoc estꝫ
esse extensum. ꝛ habere positõem in conti/
nuo: ꝛ partẽ habere. quod summe discon/
Cõclõ 3. uenit: vel nõ cõuenit simplicitati. ¶ Ter/
tia conclusio. Deus est vnũ: put vnuꝫ est
principium numeri. patet ex dictis: quia
deus ꝛ angelus sunt duo entia. immo di/
uina natura et humana sunt duo. qꝛ sunt
due nature ꝛ duo entia. Et arguit̃ formali
ter sic. Omne quod cum alio ꝯstituit duo.
est vnum in genere quantitatis. Sed de
us cum alio constituit duo. ergo est vnuꝫ
in genere quantitatis. patꝫ maior. qꝛ duo
sunt due vnitates quantitatis. ꝛ duo sũt
species vna quãtitatis. Patet mior. quia
deus et creatura sunt. ꝛ nõ sunt vnũ. ergo
sunt multa. cũ itaq̃ʒ sint numerabilia erũt
duo. scʒ deus vnũ. ꝛ queq̃ʒ creatura vnuꝫ
Hoc de pmo articulo.

Quantũ ad secun.

dum articulũ. Utrũ in deo sit numer⁹: no
tandũ est ꝙ numer⁹ proprie sumptus pro
multitudine dicit̃ species quãtitatis discre/
te. vt vult phus in pdicamẽtis. Idem trã
hit̃ ex. x. meth. vbi vult ꝙ sit m'titudo mẽ/
surata per vnũ. que vtriq̃ʒ quãtitatis ẽẽ vi
det̃. multitudo em̃ ad quãtitatẽ pertinet.
Unde ꝛ pꝑter hoc Boeti⁹ dicit. ꝙ nume/
rus sit multitudo ex vnitatibꝫ aggregata.
nõ tñ intelligit̃ ꝙ numer⁹ sit in sola quan
titate cõtinua. hoc nãq̃ʒ non habet̃ ex litte
ra phi. nec est verisimile. ¶ Ex h̃ sequit̃ se/ 2
cunda conditio ꝙ numerus proprie dict⁹
sit maior qualibet sua vnitate: saltem ex/
tensiue. patet. quia plures vnitates faci/ 3
unt maius q̃ʒ vnum. ¶ Ex hoc sequit̃ ter/
tium. ꝙ vnitates numeri ꝓprie dicti equa
liter inter se differũt. patet. quia al's pl'es
vnitates nõ essent maius q̃ʒ vna earum.
¶ Ex quo sequit̃ quarto. ꝙ vbicunq̃ʒ fue/ Nota
rit numerus: ibi oportet esse diuersitatem
Secũdo est notandũ. ꝙ de numero aliter
locuti sunt: ꝛ diuersimode phus: dyonisi/ 1
us: Boetius: ꝛ Damascen⁹. Philosoph⁹
em̃. x. meth. vide᷑ velle: ꝙ numer⁹ sit multi
tudo mensurata per vnũ. ꝛ hec est propria 2
ratio numeri. ¶ Dyonisi vero vlti. de di/
ui. noibꝫ dicit. vnũ qđ est connumerabile
alteri: nõ est ipm esse: vel ipm. Unde vult
ꝙ numerus semp maior sit qualibet suaꝝ
vnitatũ. sicut dictũ erat in pcedenti nota/
bili: in secundo respicienti numeꝝ. ¶ Sed 3
Boe. in li. de tri. vult ꝙ nõ sit alicubi nũe/
rus: nisi vbi fuerit diuersitas essential'. vñ
dicit ꝙ vbi nulla est diuersitas: ibi null' 4
est numer⁹. ¶ Dam. li. iȷ. c. viȷ. sic numeꝝ
describit. nũer⁹ ẽ eoꝝ q̃ dĩt. Et sbdit. ipossi
bile ẽ nũerari ea q̃ sm̃ nihil dĩt. sʒ sm̃ h̃ ꝙ Nota
dñt: nũer⁹ itelligit̃. ¶ Ex quibꝫ pt̃ tertio 1
notari. ꝙ numer⁹ intelligit̃ capi proprie. s.
pro multitudine ex vnitatibꝫ aggregata.
que vere ꝛ proprie numerus dicit̃. cui scʒ

cõueniũt ꝯditiões expresse in ṗmo nota/
bili. quõ ṗmi tres de nũero locuti sunt in p̄
2 cedenti notabili. ¶ Alio mõ possumus lo
qui de nũero: cõiter. put omĩs pl̃alitas di
stinctoꝝ vocet numer⁹. etiã si illa plurali/
tas esset vnũ. ꝛ nõ maior in vna vnitatuz
Cõclo. 1. suaꝝ q̃ȝ in oibꝫ. ¶ Prima ꝯclusio. In deo
nõ est numer⁹: q̃ ad naturã diuinã ṗpe lo
quẽdo de nũero. Pꝫ. qꝛ ibi nõ est mltitu/
do vnitatũ: nec tres psone sũt aliq̃ modo
magis ens vel pfecti⁹: q̃ȝ vna eaꝝ. quõ e/
tiã ante dictũ est. ꝙ psone diuine nõ diffe
rũt ṗprie nũero. Vñ Ambro. ṗmo de tri.
cap. ṗmo. Pr̃ ꝛ fili⁹ inq̃t: diuinitate vnuz
sunt. vbi nec sba nec volũtas nec vlla dif
ferẽtia. Est nãq̧ aliter quõ vnũ deũ dic̃⁹.
diuersitas plẽs facit. vnitas potestatis ex
cludit verã quãtitatẽ. qꝛ vnitas numerus
nõ est. Et Bonauẽ. in li. de tri. dic̃. nulla in
deo diuersitas est: nulla ex diuersitate pl̃a
Cõclo 2. litas. nulla ex accidẽtibꝫ mltitudo. atꝫ id/
circo nec numer⁹. ¶ Secũda ꝯclusio. Ca
piẽdo numeꝝ more Dam̃. scȝ large deus
põt dici nũer⁹. qꝛ ds est tres distincte perso/
ne: ꝛ sic est pl̃alitas distinctoꝝ suppositoꝝ
q̃uis hec supposita sint sũme vnũ. et non
maius in tribꝫ q̃ȝ in vno eoꝝ. Sic loquit̃
Dam̃. li. iiij. c. v. vbi loq̃ns de numero q̃ nu
meram⁹: dic̃. numer⁹ nõ diuisionis vl̃ vni
onis cã nat⁹ est esse sȝ q̃ntitatis ꝛ numera
toꝝ signatiu⁹. siue vnitoꝝ siue diuisorum
Et ca. viij. dic̃. sciendũ ꝙ numer⁹ eorum q̃
differũt: est. ꝛ impossibile est numerari ea:
que ſm nihil differũt. ſm h̃ ꝙ differũt ſm
hoc numerant̃. Vñ ꝯcedit. ꝙ nature chri
sti numerant̃: ꝛ sub q̃ntitate discreta redu
cunt̃. Hoc de secũdo articulo.

Quantũ ad tertiũ

articlm est ṗmũ dubiũ. Vtrũ numerus in
Dubiũ 1. diuinis dicat̃ ſm sbam: vel ſm relationẽ?
Videt̃ ꝙ ſm sbam. qꝛ dicit̃ ad se. ad nihil
2 enĩ refert̃. mõ omĩe tale dr̃ ſm sbam. ¶ Se
cundo. qꝛ oĩa q̃ sũt in alijs ṗdicamẽtis: cũ
ad diuina transumũt̃: a relatiõe in sbstan
tiã trãseũt. vt dic̃ Dam̃. mõ numer⁹ est de
Dubiũ 2. ṗdicamẽto q̃ntitatis. q̃re. ꝛc. ¶ Scd̃m du
biũ. Vtrũ vnitas in deo ꝛ etiã trinitas ali/
q̃d ponat: vel tm̃ excludat? Et videtur. ꝙ
tantũ excludat. p magistrũ ita dicentem
1 Hoꝝ vsus magis est inductus causa pri/
uandi q̃ȝ ponendi. ¶ Itẽ cũ deus nõ sit q̃n
titas: nec positiue sit numer⁹. eo ꝙ a q̃cun

q̃ȝ remouet̃ genus: ab eodẽ remouet̃ ꝛ spe/
cies. ¶ Et Isid. dicit: ꝙ numeri virtus est 3
metrũ. i. diuisio. mõ in diuinis positiue nõ
est diuisio. Itẽ si vnitas poneret: q̃d ĝ essꝫ
illud? ¶ Tertiũ dubiũ. orit̃ ex dict. in p̄ce/ Dubiũ. 3
denti articulo. Dictũ enĩ fuit in articlo ṗ/
mo ꝙ de⁹ etiã est vnũ: put vnũ est ṗncipi/
um numeri. eo ꝙ de⁹ et creatura sũt duo.
Et in secũdo articlo dictũ fuit. ꝙ de ratiõe
nũeri est: vt sit mai⁹ in toto q̃ȝ in aliq̃ vni/
tatũ. querit̃: vtrũ deus ꝛ creatura sint ma/
ius q̃ȝ de⁹? Q, sic: qꝛ sũt tãtũ: ꝛ ampli⁹. er/
go per cõem animi ꝯceptiõem sũt maius.
¶ Scd̃o. qꝛ nisi essent mai⁹: nõ essent nu/ 2
mer⁹. tota enĩ mltitudo nõ esset q̃d mai⁹:
q̃ȝ vna vnitatũ scȝ de⁹. ¶ Ad ṗmũ dicat̃ ꝙ Ad. 1. du
numer⁹ psonaꝝ in diuinis dr̃ ſm relatõem: bium.
et nõ ſm sbam. pbat̃ sic. qꝛ ſm h̃ est ibi nu
mer⁹: ſm q̃d est ibi distinctio. sȝ ſm solam
relatõem ibi est distinctio igit̃ ꝛc. Maior
pꝫ p dictũ Dam̃. ṗus allegatũ. Impos/
sibile est nũeri ea q̃ ſm nihil differunt. mi/
nor pꝫ. qꝛ dr̃ña est tm̃ in distinctõe perso/
naꝝ. Vnitas enĩ est oĩmoda: ꝛ sũma in es/
sentia ſm ṽitatẽ ꝛ fidẽ catholicã. ¶ Ad ṗ/ Ad 1 ꝯ/
mũ motiuũ in ꝯriũ dicat̃. q̃uis nũerus ad rium.
nihil dicat̃ relatiue. put termini p se ꝛ pro
prie sũt ſm esse sũt in ꝯnto adaliq̃d. qꝛ tñ
distinctõem ĩportat de suo mõ significãdi.
recte sic rebꝫ attribuit̃: quẽadmoduz in eis
distinctio reperit̃. ꝛ qꝛ distĩctio ſm sbam nõ
reperit̃ in diuinis: sicuti est in numero creatu/
raꝝ. ideo nũer⁹ ĩ diuinis. put ibi d̃ reperit̃:
dic̃ distinctõem in rebꝫ relatis: ꝛ ſm relati
onẽ. ¶ Ad scd̃m. ꝙ numer⁹ q̃ est in diuinis Ad 2
nõ est quãtitas discreta: ṗprie. cum nõ sit
mltitudo aggregata ex vnitatibꝫ. sȝ sit tm̃
vna vnitas. sȝ magis ĩportat alteritatẽ: vel
distinctõem psonalẽ q̃ est adaliq̃d. ¶ Ali/ Vel sic
ter etiã dici põt. ꝙ large numeꝝ capiẽdo il
la trinitas possit dici numer⁹. sȝ qꝛ soluz re
latiue sũt tres: iõ etiã solum relatiue sit ibi
numer⁹. Et si velis. ꝙ etiã large ꝛ ĩproprie
sit ibi quãtitas discreta: tũc opteret glosa/
ri reglam. ꝙ intelligẽda sit de attributis: p/
fectõem importãtibꝫ. nũer⁹ aũt nec pfecti
onẽ nec impfectiõem ĩportat: ex suo mõ si/
gnificãdi. sȝ dũtaxat distinctõem. ꝛ iõ q̃
ad h̃ nõ ad sbam q̃ indistĩcta est: sȝ ad re/
latõem distinctã refert̃. ¶ Ad scd̃m. videt̃ Ad dubi
fuisse de mẽte mgr̃i: ꝙ nomẽ vni⁹ deo attri/ um scd̃z
buat̃ solũ ṗuatiue: vt excludat pl̃alitatem
essentialẽ. ꝛ eodẽ mõ trinitas psonaꝝ. vel

tres psone: vt secludat solitudo: vel carē
tia societatis. Et ad h̄ allegat mḡr Hila/
riū. q̄uis hylari⁹ nō dicat h̄ expsse. nisi q
illoꝝ nominū vsus inuēctus est in deo: ma
gis causa puatōis explicāde q̄ aliq̄d po/
nēdi. Et forte mouebat. q: vnum positiue
dictū est pncipiū quātitatis ꝛ numeri. de
us aūt in se nō habet q̄ntitatē. Uel forta/
sis mouebat dicto bti Dyonisij. q. de āge
lica hierarchia. dicēns. In deo negatiōes
sunt vere affirmatōes incōpabiles. qd est ex
eo. q: dicēdo. sbāz aliā corpeā aīā incor/
poreā. ꝛ vltra sic diuidēdo. oīa negatiā de
deo dicunt. inq̄tū negatio inclusa sūt ne/
gans. nec de illis dubitādū est. de⁹ eniz est
nō corporeus: nō aīatus: nō sensitiu⁹: non
rōnalis. capiēdo rōnale put est differētia
aīalis. Sz affirmatōes q: ꝯceptū propū
essentialē eoꝝ nō habem⁹: q̄n dicim⁹: deus
est sba pma: vel aliq̄d hmōi nō possūt hic
adeo ppriē esse vere. semp enī tā subiecto
q: pdicato correspōdet ꝯceptus complexus.
et nō vnic⁹ simplex saltē essentialis. q: talē
nō habem⁹ in statu pñti. Uel etiam
q: hmōi affirmatōes. vt dictū est sup: ni/
hil pprie de deo pprie et pmarie possūt. sed
solū impprie ꝛ diminute. vt dictū est p/
Notā. 2 us. ¶ Scdo notādū. q mḡr in h̄ cōmunit̄
nō tenet a multis. Et ideo dōm. q vt dcm
est. q̄uis semp nomē vnitatis sua signifi/
cata sb rōne puatōis importet: maxie ta/
mē in deo verissimā pōit vnitatē. Immo
in nullo alio terminata est vnitas. Pria
pars patet q: vnitas ꝛ maxime entis qn
intelligit. semp sb rōne indiuisiōis in plu
pt3 3 ps ra intelligit. ¶ Scda ps declarat. tum q:
deus est pma vnitas: ad quā oēs posterī/
ores reducut. tum q: est causa eīndi vnuz
ceteris singulis. imo vnio vniuersi exclu/
sio vacui ꝛ singloꝝ corpoꝝ contact⁹ ab ip
so. vt ab ipo tanq̄ a cā habeat esse. Tum
quia diuisio aliq̄lis aliq̄ mō in singul' alijs
repibilis est. Unde supm⁹ angelus i duo
tendit. scz in deū cui innitit vt ꝯseruanti.
et in se tanq̄ a deo in esse ꝯseruatū. nec po
test aliē esse: q̄n talis tendētia insit rebꝰ a
natura. mō hmōi diuisio nullo mō ima/
2pō 2. ginabilis est in deo. ¶ Secunda proposi/
tio. Etiaz trinitas ꝛ tres psone positiue nō
solum priuatōne solitudinis ponit in deo.
Ratio. quia pfectissima ratio suppositoꝝ
est in deo. q. d. habet naq̄z suppositu est in/
finite virtutis: seu oīpotens. nō tn̄ dico

q proprie sint numer⁹. cuius causa dicta
est in articlo pcedere. ¶ Ad motiua in ꝯtri Ad 1. in ꝯtrium
um. ¶ Ad pmū q magister in h̄ cōmunit̄
nō tenet. nisi voluerit q nō sint affirmati/
ue in deo ita pprie. dicētes quid deus est
sicut negatiue dicētes q̄d deus nō ē. ¶ Ad Ad 2
scdm. q deus pprie nō est numer⁹: sic nec
quātitas. nihilomin⁹ pprie est tres perso/
ne: ꝛ tria supposita nature intellectual. q̄a
nulla est ratio tāte pfectōis supponēdi in
alijs. ꝛ h̄ positiue intelligēdo q̄n ta ibi: nō
solū q: solitudo ibi nō est. ¶ Ad tertiū. q̄
uis in deo nō sit pprie numer⁹. q: nō plēs Ad 3
vnitates sūt absolute: nihilomin⁹ est per/
fectissime tres res: ꝛ tria supposita relatiā.
vt dictū ē. ¶ Ad quartū. vnitas ponit esse Ad 4.
etiā diuinā tanq̄ sbstratū. q̄ est est ratio to
tius vnitatis. ꝛ in q̄ nulla est ratio diuisi/
onis: vel diuersitatis. vt dictū est. q̄ tn̄ ne/
cessaria est in rebꝰ depēdentibꝰ siue creatu
ris. ¶ Ad tertiū dubiū dicat sicut fuit cir/ ad dubiuz tertiū
ca dis. viij. q deus sit in pnto sbe. ita michi
videt pbabilr: q deus ꝛ angel⁹ sint due sb
stantie: ita ꝛ due essentie. ita etiā due res:
siue duo entia. ¶ Scdo. q nō sint q̄d ma 2
ius vel pfecti⁹ q̄ deus intensiue. Patz. tū
quia deus est pfectio infinita q̄ p nullius
additōem intēsior fieri pōt. tum. quia pfe/
ctio diuina oēm pfectōem oīm creaturaꝝ
eminēter includit. sicut ꝛ sol ꝛ cādela n̄ sūt
intēsiue mag' lucidū q̄d q̄ sol. ¶ Tertio. q 3
nihilomin⁹ deus ꝛ creatura sūt pfectiōes
in plibꝰ entibꝰ multiplicate: q̄ est sola per
fectio diuina. q: sunt in duobꝰ entibꝰ ab/
solutis. nō aūt pfectio diuina nisi in vno
ente absoluto. ¶ Per h̄ ad motiuū in con/ ad ꝯtrā.
trariū: q de rōne numeri est: q sit maius in
toto: q̄ in q̄libet vnitatū. Hoc sic intelligē
dū est. in toto numero sint pfectōes: sic ma
gis mltiplicate essentialit̄ q̄ i qualibz vni
tatū. nō aūt magis intēsiue. Et h̄ de tertio
articulo.

Ad ratiōes ab ini

tio huiꝰ motas. ¶ Ad pmā. q iste tres seu ad pmā rōne prīcipalē
illa trinitas est vnum puatiue in predi/
camento quantitatis. prout exponit nu/
mero vel etiam multitudini. Secundo q
res que est deus: est priuatiue in quantita
te. quia signatur per vnum. ꝛ non est pro
prie quantitas. Argumentū autem dicit:
quia non sit quantitas: ideo non sit posi/

siue in p̄dicamento q̄ntitatis. nō m̄ sequitur q̄n nihilomin⁹ sit ibi p̄uatiue. ¶ Ad secundā. q̄ ꝯsequēs nō sit incōueniēs tanq̄ de re signata in vniuersali p suū sbiectum vel suū oppositū. Et ad improbatōez q̄ arithmetic⁹ nō ꝯsiderat de sbijs sepatis. R̄ndet q̄ verū sit inq̄ntū entia sūt siue sbstātie. seu inq̄ntū p̄me cause sunt. q̄ hoc ē methaphisici. nec inq̄ntū sunt causa mot⁹. sic em̄ est phisici. s; bn̄ inq̄ntū signant: vel per dictōēs nūerales. vt inq̄ntū eoꝝ q̄tuor sūt dupli ad eoꝝ duos. sic em̄ signant per terminos ꝯclusionū arithmetice discipline. Ad 2

Ad 3 ¶ Ad tertiū. Equocatio est in h̄ nōie finitatū. q̄ nō opter q̄ ōme vnū sit terminatū in v̄tute vel limitatū in essentia ad aliq̄m determinatū finitū modū agendi essendi vel v̄tutis. s; vnū q̄d est deus: est bene de sui natura ad h̄ terminatū q̄ nō possit esse plura. ¶ Ad quartū: q̄d est tertiū p̄ncipale. q̄d dicendū sit: p; ex solōne tertie dubitatōis. ¶ Ad q̄ntū: q̄d est quartū p̄ncipale. neget maior. vnū em̄ simplicissimū absolutū pōt esse ꝛ est tres res relatiue: et tria supposita relatiua quoꝝ vnū nō est alterū. vt sup̄ dictū est. ¶ Ad sextū q̄d est q̄ntū. neget maior. ꝛ ad Boetiū dicat q̄ loq̄t de vnitate in cōmuni. i. ꝯmūiter ꝯcepta. ac si diceret. q̄ ex replicatōe vnitatis pt fieri omīs numer⁹. Uel q̄ loquat de vnitate cōtinui: q̄ est in potētia ōis numer⁹ p diuisionē. imo est actu sb q̄libet specie numeri. lic; nō vnitatib; ꝯ se inuicē diuisis. vt hec solent dici circa tertiū phisicoꝝ. ¶ Ad rōnes q̄ fiunt p quesito. Loquēdo de numero p̄prie. maior neget p̄ne rōnis. trinitas. em̄ dicat: q̄si tertiū suppositoꝝ vnitas, modo v̄na vnitas nō ēst p̄prie numerus. Et ad pbatōem dicat q̄ psonaꝝ trinitas nō est p̄prie ternari⁹. q̄ nō est tres vnitates: sed vna. ¶ Ad scd̄am. negando ꝯn̄am. q̄ ille tres res sunt vna vnitas. et iō nō sunt numer⁹ numerat⁹. q̄ reqrit distinctas vnitates. ¶ Ad tertiā. neget maior: nisi addatur: vbi fuerit distictio essentialis. Et ad pbatōem. q̄ distinctio suppositoꝝ in eadem natura non facit proprie numerum ¶ Ad quartā. duplex est pluralitas. q̄daz est rerum absolutarum. ꝛ vbi hec fuīt: numerum constituit. Alia est rerum relatiarum vt personarū in eadem natura simplici absoluta. et hec nō est numerus. eo q̄ n̄ sit proprie plures vnitates. Ratio p suposito est pro dictis. ¶ Ad rōnes contra questium diceret s̄m Damascenū. q̄ cū summa vnitate bene stat distinctio personaꝝ: ꝛ largo modo numer⁹ dictus. ꝛ ḡ s̄m istū modum negaret maior. Ad Boetiū dicat. q̄ loquat de numero proprie dicto: qui est distinctaꝝ essentialium vnitatū.

Ad 4

Ad 5

Ad 6

Ad p̄mā quesiti

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Ad p̄mā ꝯ q̄situm.

Ad 2 ¶ Ad secundā. Illa descriptio numeri datur de numero p̄prie dicto. ꝛ talis nō ē in deo. vt di cit p̄ma ꝯclusio secundi articli. Sed bene cum hoc stat: q̄ ibi sit numer⁹ cōmuniter dictus. vt dicit secūda conclusio eiusdē articuli. Hoc de q̄stione.

Icesimooctauo

q̄rit circa dist. xxv. Utrū nomē psone s̄m definitōem eius datā a Boetio q̄ est: q̄ sit rōnalis nature indiuidua sbstātia: cōicet ꝛ vniuoce p̄dicet de psonis increatis et creatis. Que q̄stio duo supponit. P̄mo definitōem psone. Scd̄o. q̄ nomē psone sic diffinitū cōmuniter p̄dicet de psonis increatis ꝛ creatis. Tertio q̄rit: vtrū vniuoce. ¶ Cōtra definitōem arguit sic. Diffinitio psone posita nō ꝯuenit omib; psonis. ḡo etc. Cōseq̄ntia nota. q̄ bona diffinitio cōuenit omi ꝯtento sb diffinito. Añs pbat. primo. q̄ certū est q̄ in diuinis ponunt psone: ꝛ tm̄ hec diffinitio nō cōuenit diuinis psonis. teste mgr̄o li. iij. di. x. Q̄d etiā p; rōne. q̄ cum in diuinis sint tres psone: ibi essent tres nature rōnales indiuidue sbstātie. q̄d est ꝯtra magistrū: ponentē ibi solū vnā sbam. ¶ Scd̄o pbat añs. q̄ angelis nomē dam⁹ psone. ꝛ tm̄ diffinitio eis n̄ cōuenit. cū nō sint rōnalis nature. eo q̄ rationale sit differētia diuisiua animalis. angeli aūt nō sunt aīalia. Item rōnalis natura vocat ea q̄ ex deliberatōe agit. angeli autē nō deliberant. ¶ Tertio. q̄ vel per indiuiduā sbam intelligit indiuisibilē. ꝛ sic nō cōueniret hominib; : cum ipsi sint diuisibiles. Uel intelligit indiuisum: ꝛ sic si per defectū nature ꝯiūgerent gemini i vno corpore: duo capita cum vna aīa gemini illi nō essent due persone. cum nō sint ab inuicem diuisi. ¶ Scd̄o sic p̄ncipalit. Natura rōnalis p̄dicat de psona in recto: ergo male ponit in obliquo in eius diffinitiōe. Nam obliquus genitiu⁹ significat vt cuius: ꝛ non sb rōne ea scilicet quod est: que est ratio nominatiui casus. Antecedēs p;

Contra diffinitionem

2

3

arguit a

argū 3. quia homo est natura rōnal. ¶ Tertio sic.
quia sm̄ hanc diffinitōem nulla psona es
set incorruptibilis. cuius falsitas p₃. pro
batio ꝯsequētie. qꝛ indiuiduatōnis pnci
pium est materia. est nāq₃ causa pluralita
tis indiuiduoꝝ. vt habet e. xij. meth. mo
do om̄e hn̄s materiā est corruptibile. com
mētatoꝛ. ij. phisi. ergo cum psona sit indi
uidua sb̄stantia: ois psona haberet mate
riā: ⁊ esset corruptibilis. ¶ Quarto. qꝛ hec
argū 4 diffinitio ꝯuenit diuine essentie. ⁊ illa nō
videt esse psona. igit ꝯuenit alij q₃ diffini
to. Patet maioꝛ. qꝛ essentia est rōnalis na
ture sb̄a indiuidua. cū sit sūme indiuisibi
lis. Probat minoꝛ. qꝛ essentia cōis est plu
res psone. mō plures psone nō sūt vna per
2 sona. ¶ Secūdo. quia ꝯuenit aīe sepate
est eīm rōnalis nature indiuidua sb̄stātia.
et nō vid esse psona: cū nata sit esse ps p
sone. vna aūt persona nō est nata esse ps
alteri⁹. ¶ Cōtra scd̄m suppositū argū sic.
ꝯ 2. sup. argu. 1. In diuinis nō sūt plā differētia numero.
ergo nihil pdicat cōiter i diuinis. tenet cō
seqntia. qꝛ qd̄ cōiter pdicat: debet predica
ri de plib₃: ad minus numero differentib₃
et aīs p₃ per magistrū dis. xix. c. vij. ⁊ viij
volente q psone nō faciūt numerū. ⁊ ad h
adducit dcm̄ Aug. li. vij. de trini. ca. xxvj
vbi Aug. h ex intentōe pbat satis forti rō
ne quicqd eīm cōiter pdicat de plib₃. h ma
gis est in plib₃: q₃ in vno. Mō tres perso
ne nō sunt q̄d maius q₃ vna. igit nō videt
argū 2 predicari communiter. ¶ Scd̄o. nullū indi
uisibile pdicat cōmuniter. sed psona ē qd̄
dā indiuisibile. igit. Maioꝛ p₃ per diffini
tōem indiuidui. ppriū eīm ipius est de vno
solo pdicari. Minor patet p diffinitōem
persone. in qua dr q sit indiuidua sb̄stan
argū 3 tia. ¶ Tertio. quia sm̄ sbam dictū in diui
nis nō multiplicat. sed psona dr sm̄ sb̄stā
tiā. igit. maioꝛ patet. qꝛ ibi est nb nisi sola
sb̄stantia. minoꝛ patet per dcm̄ Aug. qui
vult: q psona dicat per se. ⁊ est allegatū. q.
argū 4 xv. ¶ Quarto. quia cōmunitas psone in
diuinis aut est tantū sm̄ nomē. ⁊ sic nō di
ser ibi cōmune vniuocū. vel ē cōmunitas
sm̄ nomen ⁊ rem: cū nō sit ficta. ⁊ si sic ibi
erit cōmunitas preter cōmunitatē essen
tie. quod nō videt verum. quia sola sb̄stā
p q̄sitō argū 1 tia est cōmunis in diuinis. ¶ Deinde ar
guitur pro quesito. Primo quia persona
predicatur eodem nomine ⁊ eadē ratōne
de personis diuinis et creatis. ergo vniuo
ce. consequētia tenet per diffinitōem vni
uocoꝝ. et antecedens patꝫ. quia predica
tur ratōne iam prius posita de his ⁊ de il
lis. ¶ Secundo. Quod dicit de deo et cre 2
aturis sm̄ rationē negatiuā: dicit de eis
vniuoce. sed nomen persone est hmōi. igit
ꝛc. Patet maioꝛ. qꝛ ratio negatiua vbi
q₃ est eadē. scilꝫ nō esse illud: quod negat.
Minoꝛ p₃ per diffinitionē: quia esse sub
stantiam indiuiduā est negatiuū. ¶ Ter 3
tio. quia pdicat de his: ⁊ nō equiuoce. eo
q nullū nomē sūꝫ diffinitōis est equiuocū
a casu: respectu diuinarū personaꝝ et crea
tarū. Nec analogice. quia esse psonā prius
cōuenit creaturis: q₃ dō. vt dictū est circa
dis. xxj. modo quicqd cōuenit deo ⁊ crea
turis analogice: hoc prius debet competere
deo q₃ creaturis. ¶ Sꝫ p pmo supposito. p q̄sito
puta pro diffinitione est auctoritas Boe
tij in libro de duabꝫ na. ⁊ vna psona chri
sti. qui eam ponit tanq₃ bonā. Sed q etiā
de psonis creatis ⁊ increatis pdicet: ē eius
dem Boetij auctoritas in eodē libro dic
tis. q nomen psone cōmune est dō: homi
ni ⁊ angelo. Sed q nō vniuoce. Probat
sic. Si partes definitionis nō vniuoce di
cerent: nec diffinitio. qꝛ modus pdicandi
diffinitōis sequit modū pdicandi suarū
partiū. Mō partes hui⁹ diffinitōis non
dicunt vniuoce de deo ⁊ angelis ⁊ homi
bus. igit. probat minoꝛ vt prius: qꝛ non eo
dem modo dicit rationale de his: cum pri
mo dicat de hoīe: cui⁹ est differentia. nec e
tiā indiuiduatio eadē est in deo ⁊ in crea
turis. cum tria supposita in deo sint vnū
indiuiduum in sb̄stācia. qd̄ nullo modo
contingit in creaturis.

In hac questione quattuoꝛ erunt articuli. In pmo videbit
de pmo supposito. Scd̄o de scd̄o. Tertio
de quesito. Et q̄rto de dubijs. ¶ Quo ad p
mū est notandū. Cū psona sit nomē digni notā. 1
tatis: ⁊ a dignitate translatū ad diuina: vt
dictū est. vn dicta est psona: q̄si p se vna: l
quasi p se sonās. Tres vident esse ꝯditio
nes de rōne psone. q omis ad dignitatē p
tinent. ¶ Primū: q sit p se ⁊ nō inhereat al
teri. qꝛ in alio existere est imperfectōis: ideo 1
eo accidentib₃ ꝯuenit. ⁊ ppter hāc ꝯditōem
oportet psonā esse sbam. ¶ Scd̄a q sit in 2
cōicabilis. nā q p se vn⁹ est: nō videt plu
rib₃ esse cōis. ⁊ qd̄ p se sonat: alterū nō cō

3 municatū.nā coīcatū cū alijs sonat ¶ Ter
tia ↄditio.ꝙ possit agere ꝛ nō agere.nā ne
cessitatū esse ad agendū vl'ēt nō posse age
re:nō vid' pfectōis esse ꝛ dignitatis.perso
na autē nomē dignitatis nomē est.Unde
qđ p se vnū est:sua ppria forma vnuz est.
et ita vbi dignitatem ꝓbuenit:sicut in per/
sona:ibi dat agere qñ placuerit.Sec' de
forma naturali:q̄ necessitat ad agere:pre/
sente passo.idcirco nec dignitatē ꝓbet per
sonalē.Silr qđ per se sonat:sonat cuz vo
luerit:ꝛ nō necessitate ↄpellēte.ꝛ ex h̄ opoꝛ
tet ꝙ psona sit libera libertate oppositōis.
alias enī nō libere posset agere ꝛ non agere
Corr. ¶ Ex hoc sequit' tertia ↄditio.ꝙ psona de/
bet esse rōnalis nature:habēs potentiā op/
positoꝝ vt habet.ix.meth.Tres igit' sūt cō
ditōes psonę.s.esse sbam.esse incōicabile.
Nota.2 et esse rōnalis naturę.¶ Scđo est notādū
ꝙ has tres ↄditōes hęc diffinitio exꝓmit.
Cōclo.1. ꝓmā cū dicit sba.scđam cum dicit indiui/
dua.ꝛ tertiā cū dicit rōnalis natę.¶ Qui/
bus ꝓmissis est ↄclusio mīalis ꝙ dicta dif
finitio psonę est bona dscriptio psonę.licz
nō sit diffinitio essential'.Probat' sic.bōa
diffinitio termī cōnotatiui:aut descriptio
accidētalis est:q̄ dat' per sbiectū ꝛ proprie
tates:quas importat cōuertibilit'.Sz ista
est hmōi.g.illa maioꝛ ptz.vij.meth.quia
phūs vult ꝙ accidētia sint diffiniēda per
sua sbiecta:ꝛ per ea q̄ sua exꝓmunt conno
tata.Aliter enī nō fieret eoꝝ diffinitio per
fecta.Minoꝛ ptz ex dictis.q2uis enī perso
na sbam importet:tñ rōne dignitatis duo
illi in esse significat.scz incōmunicabilita/
tem:ꝛ libertatē.vt dictū est.mō hęc diffini
tio ponit sbam ꝓmo loco.qꝛ in nominatio .et
in eodē casu addit indiuiduatōem:p dif/
ferentia.ꝛ sbdit libtatē in obliq̄:vl' p.scđa
diña.Sed ꝙ h̄ sit cōuertibiliter:appet.qꝛ
hęc diffinitio omī psonę ↄuenit.tā diuinę
q̄3 angelicę q̄3 etiā humanę.vt in sequenti
articulo dicet'.Sed etiā soli psonę ↄuenit
Accidētia enī a psonalitate excludunt':cū
dicit' sba.cointelligendū enī est:sba pprie
dicta.Excludunt' enī cōia ꝛ cōicabilia ī es
sendo:sicuti est essentia diuina.qꝛ dr īdi/
uidua.Itē oia sbalia nō rōnalia secludūt'
qꝛ dr rōnal' naturę.Hoc enī nō nisi his cō
uenit que sunt per se.Hoc d' pⁱmo arti.

Quantū ad secun

dū articulū querit'.An nomē psonę cōiter
ꝓdicet' de diuis psonis ac creatis.¶ Pro Notā.1
quo notādū.ꝙ cōicatio p ꝓdicatōem non
dic:vel saltē ad sui esse nō reqrit entitatez
realē cōem ptz qꝛ q2uis li hō ꝓdicet' de oī
bus singl'aribꝰ hoibꝰ.non tñ ponit nec exi
git ad h̄ aliquā entitatē cōem in essendo.
cū tale nullū sit:vt pbat'.vij.metha.Et si
dicat' quō ḡ de pluribꝰ ꝓdicet:nisi rōne com
munis ꝓpetatis q̄ est in ipis.R.ꝙ si vnivo
ce ꝓdicet'.sic ꝓdicet' vno ↄceptu cu cōi qui
est oim ↄfusa silitudo:nō pl' determinant'
ad vnū q̄3 ad aliud.vt ↄceptus hoīs cōis
est oībꝰ homibꝰ.sic q̄z dicit ↄmētator.vij
de anīa.ꝙ intellectus cōmuni ↄceptu sili
finita intelligat.Si āo sit ꝓdicatio equiuo/
ca:sufficit cōitas nois:q2uis ↄcept' sint di
uersi.Si ꝓdicet' analogice:sufficit vnitas
nominis:q2uis diuersi sint conceptus dif
ferētes sm ꝓus ꝛ posteri'.vel vnitas rōnis
ꝓus vni cōueniens q̄3 alteri.Forte dicet'.
Un̄ veniat cōitas ↄceptus:cōis pluribus
rebꝰ.si non sit in rebꝰ aliq̄ res vniuersalis
a qua sumat' talis ↄcept'.R.ꝙ sufficiat vir/
tus intellectus agētis:ad ipius gñatōem
quę naturalr abstrahat a fantasmate sin/
gulari vago hmōi ↄceptū cōem in essendo
id ē.cōiter significatiuū illi' rei ꝛ cuiuslibz
alteri' ei silis eētialr.Hęc aūt silitudo re/
rū singl'ariū siue accidētalis siue essential' est
nō nisi ipę res singl'ares.¶ Illo ꝓmisso ē ꝓ
ma ↄclo hęc.Nomē psonę ꝓdicat' coīter d' Cōclo.1.
oībꝰ psonis creatis.h̄ ptz inductiue.nec ī
h̄ magna vis ↄsistit.¶ Scđa ↄclo.nomē Cōclo 2.
psonę ꝓdicat' cōiter de oībꝰ psonis increatis
pbat' auctate btī Aug.7.de tri.c.4.dicētis.
Iō dicūt' tres psonę:qꝛ cōe ē eis qđ ē perso
na.ptz ex iductiue.¶ Hic ē dubitādū d' mō Dubitat'
qꝛ cōis vniuocatio sup aliq̄ real' ↄueniē/
tia vr fūdari.vt eē hoiem sup esse rōnale.
mō n̄ vr q̄ sit hęc ↄueniētia:siue silitudo p
sonaꝝ.rōne c' de diuis psonis plalr dr ac
q̄3 cōit' ipm nomē psonę.¶ Ad illd dubiū q̄pā di/
multiplicat' mđet.qđā dicūt ꝙ hęc cōitas sit cunt.
cōitas negatōis.sic n̄ lignū ē cōe hoi ꝛ eq̄.
sic eē psonā d' oībꝰ psonis diuis dr p n̄ esse
cōicabile.¶ Scđi dicūt ꝙ sit cōitas ꝓpoꝛ Alij di/
tiōis q̄li cōitate ↄuenūt rector scholaꝝ cunt
ꝛ rector nauis.qꝛ sic ꝓm' ad scolas.ita se/
cūd' se hz ad nauē.ita dicūt ꝙ psonę ↄueni
ant p silez habitudinē ꝓportōis ad eētiā
qꝛ pr est suppositū īcōicabile eētię.ita eē
se hz fili' ad eētiā ꝙ sit eētię suppositū ī
cōmūicabile.¶ Tertij dicunt ꝙ hęc essen/ Dicunt tertij

tia sit cōmunitas psonarum ſm intensi/
onē. quēadmodū eñ est cōmune homini
et equo esse spēm. sic cōmune est patri et fi/
lio esse suppositū seu psonam. Et cōuenit
cum precedēte. qꝛ cōmunitas intēsionis ē
cōmunitas ſm pportionē. ex hꝰ nāqꝫ aliq̄
dicunꝭ cōia ſm intentōem. qꝛ se sūt habēt
ad ea de quibꝰ p̄dicanꝭ. vt homo ꝛ equꝰ si
militer se habēt ad spēm esse. qꝛ sicut hō se
habet ad sua indiuidua: ita equꝰ ad sua.
Sed in hoc dr̄ñt. qꝛ secūdi pportōem ac/
ceperūt r̄spectu essentie. sꝫ hi tertij respectu
īcōmunicabilitatꝭ. q̄ modi licet icōpleti sint
nō tñ oīno deficiunt. imo ad intellectū for
tassis loquentiū veritatē attingūt. Cōple
tiꝰ tñ dici pōt q̄ hec cōmunitas sit cōue/
nientia triū suppositoꝝ in sba intellectua
li: sic vt singula eoꝝ eam habeāt ſm pprie
tatē incōicabilē. Dicit eñ psona primarie
sbam: ꝛ secūdarię relatōem. ꝛ iō conueniē/
tia suppositoꝝ ſm quā dicunꝭ psonę: pōe/
re debet sbam intellectualē. cū sine illa non
essent psonę. Scd̄o secludere debet cōmu/
nicabilitatē. qꝛ essentia dr psona. ꝛ psona
cōstituiꝭ in essentia: nostro mō intelligēdi:
ppꝛietate incōmunicabili. ¶ Tertia ꝯclu/
Cōclo 3. sio. Nomen personę predicaꝭ cōiter de per
sonis creatis ꝛ increatis. Patet ex p̄cedēti
tibꝰ. quia cōiter p̄dicaꝭ de oībꝰ creatꝭ. vt
dicit p̄ma. ꝛ etiā de increatis. vt dicit secū/
da. ¶ Quarta ꝯclusio. Etiā definitio per
Cōclo 4 sonę dicta p̄dicaꝭ cōmuniter de creatis ꝛ i/
creatis psonis. Patet p Boetiū in libro d̄
natura ꝛ psona. q̄ eam dicit esse cōem: per
sonis diuinis: angeloꝝ ꝛ hoīm. Sed que
riꭍ: quid cōmune hec habeāt: R. q̄ cōue/
niant in habere naturā intellectualē sb p/
prietate incōicabili. Hec de. ij. arti.

Quantū ad tertiū

articulū. Utrum nomē personę dicaꝭ de oī/
bus his vniuoce. ¶ Sciendū est. si rōna/
notan. le pprie dicat: propriū est hoīm: siue diffe
rentia diuisiua aīalis ꝯstitutiua speciei
huius q̄ est homo. Et sic videꝭ implicare
esse natū ex rōne p̄cedēte: ꝛ ex ꝯñte ex delibe/
ratione agere. Aīa vero rōnalis dicitꝭ. qꝛ
nata est in se actiuaꝭ formare rōnes. Trāſ
sumiꭍ autē rōnale ad angelos: put valeat
tantū: sicut intellectuale. angeli eñ agunt
intellectu: licet deliberatione nō indigeāt.
2 ¶ Scd̄o notandū. q̄ indiuiduū ꝛ vnum
nūero pꝑe idē sūt. mō dictū est pus q̄ deꝰ

nō sit pprie vnū in numero. eo q̄ sit distin
ctio psonaꝝ: seu distincte psonę. Nec pro/
prie diuersa numero: eo q̄ personaꝝ queli/
bet est aliqd idem ens cū alia. seu idē ens
quod est alia. nam diuersa numero sūt: ſꝫ
mgr̄m di. xix. c. xiij. quoꝝ hoc nō est illud:
nec aliqd qd est illud. qd vtiqꝫ nō in diui
nis reperiꭍ. Sic ḡ pꝑe in diuis nō sūt per se
differētia numero. ꝛ ideo si indiuidua sb/
stantia p sba vna numero pprie distīcta
a qualibet alia sumaꭍ sic pprie: nulla pso/
na diuina est pprie sbstātia indiuidua. si
cut proprie nō est vnū numero: distinctuꝫ
ab alijs suppositis diuinis. Sꝫ si transu/
maꭍ sic: q̄ res itellectualis incōicabilis vo
ceꭍ indiuidua. sic supposita diuina vocan
tur indiuidua ꝛ eoꝝ qdlibet est idiuidua
sbstātia. ¶ Quibꝰ p̄missis sit hec ꝯclusio Cōclo 1.
p̄ma. Nomē psonę nō pure vniuoce dr de
psonis creatis ꝛ increatis. Probaꭍ. qꝛ qd
predicaꭍ de diuersis ſm vnā rōem vocaliꭍ
terminis tñ in ea aliter ꝛ alr acceptis: non
pure vniuoce p̄dicaꭍ. sed ita est de noīe per/
sone respectu suoꝝ. igiꭍ ꝛc. Maior pꝫ. vbi
eñ termini diffinitōis teneñꭍ aliꭍ ꝛ aliter:
etiā diffinitio aliter tenebiꭍ ꝛ aliter. simili/
ter ꝛ ipm diffinitū. q̄re nō erit mere vniuo
catio. Minor patet ex dictis. qꝛ put indi
uidua sbstātia dicꭍ de creatis pprie sumiꭍ
et put de increatis dicaꭍ: improprie. scili/
cet p re incōicabili in natura intellectuali
vt dictum fuit in secundo articulo. ¶ For/ Oppo.
te diceres. Dicamus indiuiduam sbstan
tiam: sbstantiā incōmunicabilem. ꝛ sic in
ista videtur diffinitio esse vniuoca. ꝛ ex cō
seq̄nti nomē totū. R. q̄ incōicabilitas di
uinę psone ꝛ psōe create nō est eiusdē rōis
nec vno ꝯceptu cōphensibilis pprie. qꝛ il/
la est solū in supposito: nō in natura. cum
natura sit tribꝰ cōis. Sed creata icōmuni
tas est in natura ꝛ persona. sicut eñ nō cō
municaꭍ alicui psona: ita nec natura quę
est psona: cōicaꭍ inquā ad aliud supposi/
tū constituendū. Una nāqꝫ natura creata
nō plura supposita ꝯstituat. nec plā suppo
sita creata erunt vnius naturę. Et ob hoc
non pure vniuoce dicitur incommunica/
bile de supposito diuino et de supposito Pobat
creato. ¶ Secūdo probatur conclusio ex Cōclo
simili fundamento. quia nō eodē mō dici
tur rōnale de angelis ꝛ de hominibꝰ. vt di Cōclo 1
ctum est in p̄mo notabili. ¶ Secūda con
clusio. Nomē psonę dicꭍ etiam non pure

equiuoce de creatis ⁊ icreatis psonis. Pro
bat. qꝛ qḋ pure equiuoce dꝛ nō eadē diffi/
nitiōe dꝛ de vno ⁊ de alio. ſʒ psona dicit de
oībꝫ vna diffinitōe. igit. ptꝫ minoꝛ ex di
ctis in pcedēti articulo. Maioꝛ dclaratur
licet em equocatio a casu in noībꝫ repiat.
nō tn̄ sil' imponit diffinitio: vt sit equiuo/
ca. vt q̄uis canis dicat equiuoce pure de
aīali ⁊ sidere. nō tn̄ descriptio: puta aīal
uīt3. latrabile diceret vnq̄ȝ de sidere. ¶ Secun/
do. qꝛ qḋ pdicat de aliquibꝫ fm pus ⁊ po/
sterius: nō pure equiuoce pdicat de eis. cum
illa equiuocatio sit respectu signatoꝝ eq̄ p
mo. modo psona pdicat de suis signatis:
fm pus ⁊ posterꝰ. igit. Maioꝛ nota. mi/
noꝛ declarat. qꝛ siue psona attendat in oꝛ/
dine ad voces: ⁊ ad vocalē significatiōem
terminoꝝ positoꝝ in sua diffinitōe. patet
q illę voces pus cōueniant creaturis: fm
suū modū significādi: q̄ȝ psonis diuis. vt
dictū fuit in notabilibꝫ. siue in ordine ad
dignitatē: adhuc manifestū est q fm hāc
prioꝛ est dignitas in icreatis q̄ȝ in personis
db 3. creatis. ¶ Tertia pclusio. Nomē psonę p/
dicat de psonis creatis ⁊ increatis: de pso/
nis angeloꝝ ⁊ hoīm analogice. pbat pclu
sio ex pdictis. qꝛ pdicat de eis. vt dicit ter/
tia pclusio scḋi articuli. ⁊ nō vniuoce p cō
clusionē pmā. nec pure equiuoce p secūdā
ergo analogice. cū nō sint aliȷ̄ modi pdicā
di. Hoc de tertio articlo.

Venio ad dubia

biū.1 quarti articli. Quoꝝ pmū est h̄. Utrū no/
men psonę pus dicat de psonis creatis: vł
increatis. Et videt q pus de creatis. qꝛ il/
lis magis pprie cōueniūt ptes diffinitio/
nis. vt dictū est in notabilibꝫ articuli pce
dentis. Sed in oppositū vḋꝛ. cū persona
sit nomen dignitatis. q vtiq̄ȝ pus debeat
creatori q̄ȝ creaturę. ¶ Scḋm dubiū. Cuȝ
2 ptes diffinitōis sint ptes rei: et deꝰ sit sū/
me simplex. quō pōt dicta diffinitio diui
nis psonis pcerere: cū ptibꝫ diffinitōis e/
iusdē nō possit aliq̄ in eis diuersitas corre
spōdere. ¶ Tertiū dubiū. Utꝝ psona i do
3 sit quid vniuersale. Q, nō. qꝛ ibi nihil ni/
si essentia est vniūsale. Scḋo. qꝛ repugnat
rōni psonę: esse cōicabile. Tertio. qꝛ nō p/
dicat de diuersis in numero. ḡ nō est vni/
uersale. tenet pña. qꝛ oē vniuersale habꝫ
diuersa nūero dm̄a sb se. aūs ptꝫ. qꝛ perso
nę diuinę cū sint vnū numero: nō dꝛ nūe
ro. ¶ Sꝫ in oppositū est qḋ pus allegatū In op
est ab Aug. dicēte q psona sit cōe: ḡ est vni positum
uersale. oē em̄ cōmune est vłe. Scḋo qꝛ p/
dicat płaliter: qḋ repugnat singlari. Ter/
tio. qꝛ vtiq̄ȝ nō est singlare: cū supponat p
distinctis suppositis. ḡ est vniuersale. cuȝ
inter illa nullū videat esse mediū. Quar/
to. qꝛ pdicat de pllbꝫ distictis quoꝝ vnus
nō est alius. qḋ videt sufficere ad vniuer/
sale. Quinto. qꝛ diffinit. diffinitio enī est
nō nisi vniuersaliū. ¶ Quartū dubiū. vtꝝ dubiū.4
essentia sit psona: q nō. qꝛ nō est indiui/
dua sba: vel incōicabilis. cōicat em̄ tribꝰ
suppositis. Sed in pnū. quia eēntia ē pꝛ.
Itē est tres psonę. ⁊ q̄libet eaꝝ. ¶ Ad pmū Ad pri/
dubiū. R. nomē psonę p pus dici de vno: mā du.
q̄ȝ de altero. pōt intelligi duplr. Uno mo/
do q̄ȝtū ad modū significādi termini qui
sequit modū itelligendi. seu etiā q̄ ad mo/
dū pmarię significatōis ⁊ impositōis fmi
noꝝ. Alio mō in ordie ad dignitatē. ¶ Cō pmū di/
sequēter dicant tria. Primū q i ordine ad ctū
modū significādi vel pmariā impositōēꝫ
terminoꝝ nomē psonę pus dꝛ de creaturis:
q̄ȝ de increatis. Ptꝫ ex dictis in notabili/
bus tertii articuli. Certum est em̄ q ḡ ad
modū intelligendi pus fuit nota persona
creaturę: q̄ȝ creatoris. ⁊ ideo pus fuit ei no
men impositū. ¶ Item quo ad proprieta/
tes. quia rōnale fm suam verā rōem signi 2
ficandi atq̄ȝ impositōem cōuenit homini
et vt dictū est: fuit inde translatū ad ange
los. ¶ Itē ppria rō indiuiduatōis est i cre 3
aturis: vbi est numeral' distinctio. sꝫ trans'
sumit ad res increatas. eo q in eis sit icōi/
cabilitas. tn̄ vt dictū est: nō ppriesunt di
uersa numero. ¶ Nec mireris: qꝛ ista dici 4
videnł de creaturis fm suā ppriaꝫ intelli/
gentiā. ⁊ de psonis increatis p q̄ndaꝫ sili/
tudinē. ⁊ ē ḡ videt q h̄ mō psona pus cō/
ueniat creaturę: q̄ȝ creatori. vt esse petrā ve
re cōuenit petrę createę. christo vero fm sili
tudinē. ¶ Scḋo dꝛ. q in ordine ad digni 2 dictuꝫ
tatē pus dꝛ de increatis. Patet. qꝛ in eis ē
incōprehensibilis dignitas. ¶ Tertio. q 3 dictuꝫ
simpliciter debemus dicere q per prius di
catur de increatis: q̄ȝ de creatis. quia cuꝫ
sit nomen dignitatis: simpliciter pus di/
ci debet de dignioribus. Per hoc soluta
sunt motiua hincinde. quia primum ar/
guit pro dicto primo. secundum vero pro
aliȷ̄s dictis. ¶ Pro secundo est sciendum ad 2 du/
q triplex sit diffinitio. inquantum nobis bium

Ad secū dū dubium

ad p̄sens sufficit. quedā est essentialis siue quidditatiua q̄ scʒ dat̄ p genus ⁊ p differentiā essentialia. Queda3 causalis. q̄ dat̄ p causam vel causas diffiniti. Et q̄da3 descriptiua. q̄ dat̄ p gen⁹ ⁊ p ꝓprietatē. Uel si sit termin⁹ ꝯnotatiu⁹ diffinibil' p subiectū

1 et p terminos exp̄mētes cōnotatū. ¶ In p̄ma rōe dr̄ q̄ fuit a forma. eo ꝙ forma sit q̄litas essentialis rei: diffinitio aliq̄ mō diuidit: sicut diffinitū. Nā gen⁹ aliq̄ mō h3 rōem materie: quia p̄iacet in diffinitōe. et etiā totā rōe3 q̄ diffinit: subiectiue importat. que res sepe est materia in q̄ accidentium. ⁊ ad min⁹ res est sbsistēs ex materia ⁊ forma. q2 hec diffinitio est nō nisi in sbstātijs cōpositis. Un̄. vij. meth. dr̄. ꝙ simpliciū nō sit diffinitio. ¶ Differētia aūt in ta

2 lib3 habet rōe3 forme. tum q2 formā diffiniti vt estimo ꝯnotat tanq̄ q̄litatē essentialē. ⁊ ſm quosdā vel formā toti⁹. vt humanū. vel formā ptis. vt rōnale. tum etiā q̄a adiectiue et formalr̄ significat. De his duabus diffinitōib3 nihil ad p̄sens. q2 psone diuine essentiali diffinitōe aut causali diffiniri nō p̄nt. ¶ Sed in tertia diffinitiōe

3 scʒ in descriptiōe nō optet ꝙ ptes diffinitionis dicāt ptes rei: p qua diffinitū supponit. q2 fortassis simplex est: nō habēs ptes Ut si describeres: p̄mū ē ens: om̄ia alia antecedēs. ptʒ ꝙ diffinitū supponat p deo: et nulla ps diffinitōis p aliq pte rei suppōit cū in deo nō sint ptes.

Cōclō. 1. ¶ Dicat̄ itaq3. ꝙ descriptio posita de psona sit talis descriptio in q nō optcat ꝙ ptes eius dicāt ptes rei: p q̄ supponit diffinitū.

Cōclō 2 ¶ Dicat̄ secūdo ꝙ descriptio psone dicat ptes diffiniti. i. ptes explicat: quas ꝯceptus diffinit⁹ in se implicite cōtinet. patʒ. q2 vt dictū est i exponendo diffinitōm ꝯcept⁹ psone tria implicat: q̄ eius diffinitio explicite ponit: vt in p̄mo articlo dicebat̄.

Cōclō 3. ¶ Dicat̄ tertio. ꝙ h̄ mō cuiuslibet descriptōis termini ꝯnotatiui ptes: si sit descriptio bona: sint partes rei diffinite. i. ꝯceptus ipius diffiniti. sic scilʒ ꝙ explicite ponit illos ꝯceptus: q̄s cōtinebat diffinitū implicite. Ut cū simū includat ꝯfuse nasum: ⁊ cauitatē eius. ido eius diffininitio dicit: ꝙ sit nasus habēs in medio eius cauitatē ⁊ sic illa duo exp̄mit. ita quoq3 partes diffinientes termini connotatiui sunt partes rei. quia explicat expresse illos cōceptus: quos in confusione conceptus diffinitus virtualiter tanq̄ ptes i cluserat implicite. Hoc de secūdo dubiolo

Ad tertiū dubiū 3. cōclō p̄ma ¶ Quo ad tertiū dubiū. An psona sit vniuersale: Dicendū p̄mo. ꝙ in diuinis ē realis cōmunitas vni⁹ rei simplicis trib3 suppositis. prout essentia est cōmunis omnibus suppositis.

Cōclō. 2 ¶ Secūdo. ꝙ hoc mō nulla psona est cōmunis vel vniuersalis. ptʒ q2 psone sunt incōicabiles. vt dictū est. s3 de illo forte nō querit querēs.

Cōclō 3. ¶ Tertio ita q3 dicat̄. Nomē psone put attribuit̄ diuinis sine dubio est appellatiue q̄litatis in grāmatica. patet. q2 cōmuniter significat corpus aut rē. quare mō cōmuni cuilibet suppositoꝝ cōueniēti. S3 nec h̄ forte querens intendit. Nam fortassis vult querere: an ille termin⁹ psona vt attribuit̄ diuinis sit species. tria vero eius supposita sint ipius indiuidua. Uel vtrū sit genus: ⁊ eadem tria supposita sint ei⁹ spēs.

Cōclō 4 ⁊ ad p̄a p̄ma. ¶ Ubi videt apte ꝙ si ꝓprie velim⁹ loqui: de spē et indiuiduis eius. aut de gnē ⁊ suis spēbus plurib3 cōtentis in ipo. nec ꝓprie spēs nec genus dici pōt psona: respectu triū suppositoꝝ in diuinis ad modū hui⁹ questiōis Qō rōnes tacte satis pbabāt. psone eni3 diuine nō ꝓprie numero differunt. modo quicq̄d debet esse aliquoꝝ spēs: debet eadē cōtinere sub se tanq̄ numero differētia ad minus.

Cōclō 5 ⁊ 2. p̄a. ¶ Secūdo posset dici: vt mihi videt. Si differētia numero large capit̄ ad omnia supposita distincta. ꝙ hic termin⁹ persona restrictus ad diuina sit vniuersale large sumptum respectu suppositoꝝ. q2 de ipis pluribus predicatur in quid. Si enim queramus: quid est pater? meli⁹ dicetur persona q̄ essentia. eo ꝙ essētia sit purum absolutum. persona autem relationē importat in diuinis. vt dictum est. Eodē modo bene diceremus requirenti: quid est filius? ꝙ sit persona. ita ⁊ de spiritusancto.

Corre ¶ Correlarium. q2uis persona non prope sit vniuersale: magnā tamen habet conuenientiā cu3 vniuersali in diuinis. Prima pars patet per primā propositionem. et secunda per secundā. tum quia proprie predicatur in quid. tum etiam quia de diffictis.

aliq̄d dubiū circa genus ⁊c. ¶ Sed magis dubium est: an persona habeat vicinitatem magis ad gen⁹: vel magis ad speciem specialissimam. Et mihi videtur cum Egidio.

Cōclō 1 ¶ Primo ꝙ persone diuine sunt essentialiter simillime. vt fide credim⁹.

Cōclō 2 ¶ Secūdo supposita siue psoe ꝯstituūt̄ ꝓprietatib3 relatis i eē suppositali

vt pater paternitate. filius filiatione. et spi/
ritussanctus spiratione passiua. ad bonū in
tellectū. scz ad modū intelligendi nostrū.
quia pñitas in re est pater: vt ante dictū
Lōclo 3 est. ¶ Tertio. q filiatio et pñitas in predi/
camento ad aliqd vt sic sunt spēs plus dif/
ferētes q̄ due filiatiōes vl' due paternita
Lōclo 4 tes. ¶ Quarto. et h mihi videt. q proprie
tates psonales magis habeāt vicinitatē
ad differētiā vel distinctōem specificā i p/
dicamēto ad aliqd: q̄z ad solā differentiā
numeralē. ptz per pcedens. paternitas em
et filiatio in pdicamēto ad aliqd sūt habi
tudines nō solū numero differētes: sed spe
Lōclo 5 cie. ¶ Quinto. mihi videt et hoc q mod°
pdicandi psone in diuinis: de noīb ppis
suppositoꝝ magis habet habitudinē ad
genus: q̄z ad spēm specialissimā. pz per pre/
cedēs. q2 psonales pprietates seu supposi/
tales habent maiorē vicinitatē ad distin/
Ad 1. in oppositum ctōem specificā: q2 numeralē. ¶ Ad pmū
dicat in priuium factū q Aug°. nō accepit
cōe p vniuersali pprie dicto. puta pro ge/
nere vel specie pprie dicta. sz pro termino
Ad 2 cōmuni q de omib diuinis pdicat. ¶ Ad
secundū. pcedit q nō sit indiuiduū pprie
dictū. nec singlare. nō tn ppterea est vniū
sale pprie dictū: ppter causam sup dictā.
Ad 3 ¶ Per idem ad tertiū. pcedit q supponat
pro distinctis suppositis. sz q2 illa suppo/
sita non differunt pprie numero: eo q sint
vnū ens: et idem in essentia. ideo respectu eo
rū psona nō dicit vniuersale pprie dictū
Obiecti vni solo. ¶ Sed cū obijcis q nō videat mediū. R̄.
negado. q2 bn̄ est in pposito mediū. cū scz
termin° supponat p distinctis suppositis
relatiuis: q sunt vna essentia. talis nāqz
nō pōt poni species pprie vel vl'e. eo q illa
supposita nō sint diuersa entia. Nec pro/
prie dici pōt singulare: q2 p pluribus distin
ctis suppositis supponit. sic illa supposi/
ta nō differūt numero pprie. nec pr ē idē
suppositū nūero cū filio. vt dictū est circa
scdam. q. di. xix. in pmo articulo. ¶ Ad qr
Ad 4 tū p idē. q pdicari de distinctis suppositis
q nō differūt nūero. nō sufficit inferre vni
uersale. Sz in creaturis hoc bn̄ infert esse
vniuersale. eo q in eis distincta supposita
Ad 5 oīa nūero differūt. ¶ Ad quintā. R̄. negā
do q solā diffiniant vniūsalia. q2 etiā dif
finibiles sūt termini: supponētes p distin
ctis suppositis q̄ q̄si assilant vniūsalibus
Ad du ¶ Ad qrtū dubiū. vid: mihi dicēdū. q es/
sentia diuina est idētice psona. q2 est pat. i biū 4 & primo
mo eentia est plēs psone. q2 est pater et fili°
et spūsscūs. est et tres psone. ¶ Scdo vid: 2
mihi q eentia nō formalr sit psona. q2 est
cōicabil'. sz de rōne psone ē incōicabilitas.
Vn̄ de rōe psone est pprietas relatiā. quā
essentia formalr non includit. Per hoc so
luta sūt argumēta: hinc inde mota. moti/
uū em post oppositū est p pma ppone. et
motiuū ante oppositū est p ppone secun
da. Hoc de qrto articulo.

Ad rationes prin/ ad pmā rōnē pricipaliū

cipales. ¶ Ad pmā neget pñs. et ad pbati
onē dicat q in diuinis sūt psone. et negetur q
diffinitio nō pueniat eis. Ad mgrm dic
li. iij. dicat q velit hāc diffinitōē ex diuinis p
sonis: tenēdo terminos pprie nō puenire.
ibi nāqz nō est pprie indiuiduū: vt in pri/
mo articlo dicebat. put scz dic incōicabile
et diuersū ab alio. Boeti° aūt vult q noīa
sumant extense. scz pro indiuidua p incōi
cabili. q2 diffinitōem assignauit: vt cōclu
deret duas naturas: in vna persona xpi. et
sic diffinitio pueniit suppositis diuinis. Ad
rōem q̄ vis pbare h idē. pcedit q diuine per
sone sint nature rōnal'. q2 rōnale accipit p
esse nature itellectual'. ¶ Ad scdam rōnē Ad 2
per idē. q angeli sint nature itellectual'. p
q etiā in psenti sumit rōnal': et nō p differē/
tia diuisiua aīal'. nec p eo qd agit ex deli
beratōe. sz extendit: vt dictū est. ¶ Ad ter/ Ad 3
tiā rōnem dicat. q nec sic nec sic. sz p indi/
uiduā sbam intelligit incōicabil' sba. et h
cōuenit oīb suppositis nature itellectual'
eo q nullū ipoꝝ aliā pōt psonā cōstituere.
¶ Ad scdam rōnē pncipalē pt dici. Pri°: Ad secūdā rōem pncipalē
q natura rōnal' put rōnale ē dria aīal: pdi
cat de hoīe in recto. q2 sic est hec aīa. et cōsti/
tutiuā hoīs. ita q̄ q2 nō sumit in pposito.
Scdo p natura pgscitiua absqz organo cor
poreo: vl' nō educta. quō oīs itellectualis
natura rōnal' appellat. q2 nō educta ē. vel q2
i pgscēdo nō i organo corpeo iudiciū for/
mat. et sic accepit bo e. Vl' meli°. qd sepe in
simplicū diffinitōib q̄ i recto pdicant de
diffinito p modū specificati diffinitū po/
nūt in obliq. vt. q. de aīa diffinit aīa: q sit
act° corpis vitā hñs. et nō ē dubiū q̄n ipa
aīa sit ipamet vita. Et ita i pposito. q2 uis
natura rōnal'. s. itellectual' psenti in angelis
sit id quod ē persona angeli. Quia tamē
in ipsa natura diuina: sit formalis dif/

ferentia inter naturã ⁊ suppositũ. ĩō volu
it Boeti⁹ specificatiue ponere naturã rati/
onalē vt esset sensus nature intellectualis
Et est mod⁹ loq̄ndi ꝯsuet⁹: angel⁹ eñ na
ture intellectual' dr: nō trãsitiue scz alteri⁹:
sz qr est ipamet natura intellectiua. Et ĩō
exponēdũ est: rõnal' nature. i. ĩtellectualis
nature. vel qr in se est natura ĩtellectualis
Ad 3 vel hmõi nature suppositũ. ¶ Ad tertiam
negetꝰ ꝯña. Ad pbatõem: licet in corpib⁹
quibusdã videatꝰ ꝙ indiuiduatio ꝓueni/
at ex pte materie: nō tñ in angel. qr in illis
etiã sũt indiuidua: q̃uis in eis nō sit ꝑ pe
materia. Capitꝰ aũt h̄ indiuiduatio nō p/
prie pro indiuiduo: sz pro incõicabili. vt
dictũ est. mō incõmunicabilitatis cã nō ē
Ad 4 materia. ¶ Ad quartã. dictũ est in dubio:
quō cõueniat diuine essentie identice. iꝙ
tum est suppositũ incõicabile formaliter.
et sub rõne essentie ei nō cõuenit. cũ sit cõi
cabil' plib᷒ suppositis. Ad secundã ꝓbati
onē: ꝙ aĩa sepata nō est ꝓprie ꝑsona. ⁊ lz
de facto nō sit cõicata: cõmunicabilis ta/
mē est supposito hũano. non eñ est de na
tura aĩe esse suppositũ vel incõicabile. cũ
habeat tendẽtiã naturalē ad corp⁹. ¶ Ad
rõnes argumētoꝝ ꝯtra scdm suppositum
¶ Ad pmaz ꝯcedit ãñs: ꝓprie loq̄ndo de
Ad. 1. 3 differẽtib᷒ numero ⁊ negetꝰ ꝯña. Et ad pro
1. dz sup batõem dicatꝰ ꝙ cõiter p̄dicari dr in diuinis
positum qd p̄dicatꝰ de essentia ⁊ trib᷒ suppositis. vt
dictũ est. inuenitꝰ eñ cõis p̄dicatio non so
lũ ꝓpter diuersitatẽ q̄lis est in creaturis. sz
ꝓpter distinctõem. q̃uis nulla sit diuersi/
tas: etiã nec nũeralis. vt in suppositis diui/
nis. Persona igitꝰ dr ab Aug p̄dicari cõi/
ter de suppositis diuinis. qr sũt distincta.
Ad 2 et eoꝝ qdlibet est ꝑsona. ¶ Ad secundã. lz
termin⁹ singlaris signat⁹ per h̄ nomē indi
uiduũ nō p̄dicaretꝰ de plib᷒. tñ hic termi⁹
ĩdiuiduũ p̄dicatꝰ cõiter de oĩb᷒ ipis. Sic
in ꝓposito lz nulla res q̄ est ꝑsona: p̄dicetꝰ
cõiter: qr est scḋa indiuidua. h̄ tñ termin⁹ ꝑ
sona q̄ oĩes hmõi res significat: de quali
Ad 3 bet eaꝝ p̄dicatꝰ. ¶ Ad tertiã. licet ꝑsona p̄/
dicetꝰ fm scḋam. h̄ tamē nō est pure absolu/
te. qr relatõez denotat. vt dictũ est. q̄ qui
dem res relatiue sunt tres in deo. ĩdo tria
hmõi supposita in deo tres dicuntꝰ ꝑsone
Essentia aũt qr absolute dr: nō pluraliter
Ad 4 dr. qr pure absolute signat. ¶ Ad quartã
ꝙ cõitas ꝑsone in diuinis est fm nomen ⁊
rem. qr realit' sũt ibi tres ꝑsone. Et qñ obij

cit. ergo ibi erit aliqd cõe p̄ter essentiã. Si
intelligis ꝙ ibi aliq̄d cõit' p̄dicetꝰ: qd nō est
essentia diuina. ꝯña est vez. qr hmõi voces
sũt termi q̇ dicuntꝰ cõiter p̄dicari. cũ de sin/
gulis ꝑsonis ⁊ de essentia etiã p̄dicentꝰ. Et
sic h̄ nomen ꝑsona p̄dicatꝰ ibi cõiter. qr p̄di
catꝰ de singlis suppositis. i. d noib᷒ singloꝝ
suppositoꝝ. Si ĩtelligis ꝙ ibi sit cõueniẽ/
tia real' suppositoꝝ fm quã dicuntꝰ ꝑsone:
et fm q̄s essentia nō dr ꝑsona. Rñdetꝰ ꝙ d
hac satis est distinctũ in scḋo articulo. di
cuntꝰ eñ ꝑsone rõne cõueniẽtie in natura ĩ
telligibili: ⁊ rõne ꝓꝓetatis incõmunicabi
lis quã hñt in ead natura. ⁊ h̄ essentie for/
malit' nō ꝯuenit: puta esse ĩcõicabile. Si
vero intelligas: ꝙ qr ꝑsona cõiter p̄dicatꝰ.
ĩdo ei intrinsece debeatꝰ aliq̄ cõitas realis:
que nō est essentia. Hoc nō sequitꝰ. termi⁹
eñ est cõis suppositis: rõne iam expssa. et
pleni⁹ narrata in ar. ij. Nec sequitꝰ. hō p̄di
catꝰ vniuoce de socrate ⁊ platone. g̃ in re est
aliq̄ entitas cõis socrati ⁊ platoni. cũ nul
la talia in essendo sint in creaturis. ¶ Ad Ad pri
rõnes argumētoꝝ ꝯtra q̄situ. ¶ Ad pmaz mã ꝯq̄
licet ꝑsona p̄dicetꝰ de oĩb᷒ vno noĩe ⁊ vna rum.
rõne: illa tñ ratio est equoca a ꝯsilio. seu a
naloga. sicut nomē ꝑsone: vt dictũ est. ĩō,
qz nō ē p̄dicatio vniuoca. Unitas eñ dif/
finitõis facit vniuocatõem: dũ fuerit vni
uoca. qñ ꝟo fuerit analogica: facit analo/
giã. ¶ Ad scḋam. ꝙ nomē ꝑsone nō dr fm Ad 2
purã rõnem negatiuã. qr licet ponat incõ
municabilitatē: ⁊ q̄ ad h̄ sit negatiuũ. cũ
hoc tñ ponit scḋam rõnalis nature. ⁊ q̄ ad
hoc est diffinitio analogica: silr ⁊ ei⁹ mo/
dus significãdi. ¶ Scḋo. etiã dr ꝙ nō di/ 2
se cõicabile inq̄ztũ pure negatiue intelligi
tur: eiusdē rõnis est in oĩb᷒ de quib᷒ di/
citꝰ. Sz inq̄ztũ h̄ supponitꝰ ꝯpetere distictis
inter se. sic alia incõicabilitas repitꝰ in crea
turis: ⁊ alia in diuinis. qr in creaturis ē sp
cũ diuersitate essentiali. in diuinis autē nō.
Et sic est alia ratio incõicabilitatis in cre/
aturis. ⁊ alia ĩ diuinis. negatio eñ que re/
spectũ secũ importat ad affirmatõem. rati
one affirmatõis. s. distinctiõnis quã innu
it: pōt diuersimode ⁊ analogice ꝯpetere di
uersis. Et ita est de noĩe ꝑsone: ⁊ de noĩe in
diuidualꝰ incõicabilitas. ¶ Ad tertiã dcm Ad 3
est satis in pmo dubio quō analogia ꝑso/
ne. vno mō scz rõne dignitatis ꝑus attri/
buitꝰ deo. Et q̄ ad vocũ impositõem ⁊ signi
ficatõez ꝑus creatis. Ad ea q̄ dicta erant

p pte opposita. Pz. q omia arguūt p dict.
Hoc de questione.

Vicesimonono

no querit circa di.xxvi. vtruz
trib⁹ ppzietatib⁹: q sunt pa-
ternitas: filiatio & pcessio tres hypostases i deo
distinguant. Que q̄stio duo supponit & vnū
querit. Supponit em̄ pmo q tres sint ppe
tates. Scdo q i deo sint tres hypostases. &
querit vtz hypostases tres p illas tres ppe
Cōtra 1. tates ab inuicē distinguant. ¶ Cōtra pmū
suppo. suppositū arguit. Plures sunt ppetates in
deo q̄z tres. g pmū suppositū falsū. Ↄn̄tia no
ta. Anñcedēs ptz. q2 esse ingenitū Ↄperit sibi
patri. teste Aug. in questionib⁹ ad Orosiū
dicentē. Si ipmiscrim dixerim⁹ ingenitū du
os patres affirmare videbimur. Qd autez
vni soli Ↄuenit: hoc ē illi ppziū. ¶ Scdo eo
Scdo dē mō argui pōt de innascibilitate. ¶ Secū
sic. do pncipaliter. Quia esse imaginē pris est
ppziū filij. g &c. Cōsequētia tenet. q2 illa ad
dita illis faciet nobis quartā. Anñcedēs pz
p Aug. vj. de tri. ca. ij. dicentē. Solus fili⁹
ē imago patris. igit esse imaginē ē ppzium
Tercio filio. ¶ Tercio sic. Tot sunt ppzietates i deo
sic quot relatōes. Sed relatiōes sunt quattu
oz. igit &c. Maioz patz. q2 nihil quod p re
latiōem dicit est Ↄmune i deo. quia essentie
nō Ↄuenit. Minoz patet. q2 sunt paterni-
tas: filiatio: processio & Ↄmunis spiratio. vl
fm Egidiū Ↄmunis notio. ¶ Quarto. quia
videt q tot sint ppzietates quot fuerint no
tiones. Sō q̄nq̄z sunt notōes. igitur. Pa
tet maioz. q2 notio dicit: eo q notificet pso-
nā. Sō non videt q aliquid ppzie possit
notificare psonam nisi ppzium. Quod em̄
Ↄmune ē: nō est natū notificare psonaz sed
essentiā. Minoz patet. q2 notiones cōmu-
niter pōnūtur: paternitas: filiatio: proces-
Arguit sio: cōis spiratio: & innascibilitas. ¶ Quin-
5 to arguit sic. Nulli psone cōuenit aliqua p
pzietas. igit. Cōsequētia nota. Anñcedēs p
bat. quia ppziū debet sumi p compatōez ad
naturā. & nō ad hypostasim. vt patet p phi
losophū. v. topicoz. dicentē. q ppziuz pri⁹
competit speciei. deinde indiuiduo. ergo in-
diuiduoruz & suppositoz nō sunt ppzieta-
tes: sed generis & speciei. Cū ergo i diuinis
natura que se habet ad modū speciei sit cō
Cōtra 2 munis. videt q nulli psone sit aliquod pro
suppo. priū. ¶ Deinde arguit contra secundū sup-
positū. q scz i deo nō sint tres hypostases. q2
hypostasis dicat materiā q nō reptit i diuis
igit nulla est i deo hypostasis. Patz maioz
q2 videt q sicut vsia dicit cōpositū ex ma-
teria & forma. & sicut vsiasis dicit formaz si
ne materia. q sic hypostasis dicat materiā si
ne forma. Minoz nota. ¶ Cōfirmat aucto Confir.
ritate Hieronymi i epistola ad Damasip-
pū dicentē. q i hoc nomie latet venenū sub
melle. Talia aūt deo ascribere nō debemus.
quia errorē inducere possent. ergo neq̄z cōce
dere debemus: q in deo sit aliqua hypostas.
¶ Secūdo pbat anñcedēs. q2 hypostasis se 2
habet ad naturā sicut cōpositū ad simplex
Sed hoc i deo nō habet locū. g Maioz pz
p Boe. i libro de na. & per. dicentē. q hyposta
sis dicat subaz subiectā accidētib⁹. hoc au
tē ē se habere p modū Ↄpositi. ¶ Itē. q2 tan- Item
tū ē dici hypostasis sicut res nature: que ali
cui nature supponit. Talis aūt suppositio
ē i composito respectu nature sue que est for
ma. Minoz nota ē. eo q deus sit sume sim-
plex. ¶ Tercio pbat anñcedēs. Quia si i deo 3
sint hypostases tres. hoc ē put li hypostas
dicit q̄d absolutū. Sed hoc nō. q2 i deo nō
sunt plura absoluta. ¶ Uel put dicit relati
onē. & hoc iterz nō. q2 relatio distinguit. hy-
postasis aūt si sit i deo: deberet pōni q̄d disti-
ctū. g nō videt q sit relatio. ¶ Scdo princi Scdo
paliter. Si in deo esset hypostasis: sequeret pncipalr
q in ipo esset cōpositio. Falsitas Ↄsequētis
patet. Probat Ↄsequētia. q2 hypostasis di-
cit psona ppzietate distincta: ad dignitatē
ptinētē. Sed vbi pmo ponit psona: secūdo
sup addit ppzietas. pz q sit aliq̄lis Ↄpositio
¶ Tercio pncipalit. Si in deo eēnt tres hy Tercio
postases: in ipo essent tres sbe. Falsitas Ↄse pncipalr
quētis ptz. Probat Ↄseq̄ntia. q2 hypostas
iuxta nomis deriuatōem ē subsistētia vl eēn
tia. Qd em̄ sbsistit aut ē subsistētia aut eēn
tia. ¶ Tercio arguit. q hypostases nō disti- Contra
guant ppzietatib⁹. q2 nō distinguunt rela- q̄sitū
tionib⁹. nec ergo ppetatib⁹. Conseq̄ntia te
net. q2 ppzietates i diuinis sunt relatiōes.
Anñcedēs pbat. q2 ablatis relatōib⁹ adhuc
manerēt distincte hypostases. igit. Cōseq̄n
tia tenet. q2 si p relatōes distiguant. ergo il
lis ablatis nō manerēt distincte. Anñcedēs
pbat. q2 omne qd relatiue dicit: ē aliq̄d pter
relatōem. Si ergo hypostases dicant rela-
tiue: optebit q sint aliquid pter relatiōem.
quia relatio sine absoluto nequit esse. Tol
le igit relatiōem: & manebunt res absolute.

Scdo sic. ¶ Secūdo patet hoc ex descrptiōe hyposta
sis. psona em distincta est ppietate ad di
gnitatem ptinēte. Tolle igit ppietatem: et
manebit psona. Pōt em pma ps diffiniti
onis remanere: ablata secūda. similr et in/
Tercio sic. telligi: nō intellecta secūda. ¶ Tercio pro/
baf idem. Quia hypostasis i creatura non
tollit: ablata ppietate relatiua: vt pīnita/
te. vel silitudine. ergo nec i diuis. Cōsequē
tia tenet. qr hypostaf i diuis multo pfecti
or ē q̄ i creaturis. si ergo illic manere possit
Quarto sic videf q magis ibi. ¶ Quarto hoc idē. Quia
vel pater ē quis: eodem quo pater. vel alio
pura paternitate que est relatio. Tolle ita
q̄z ipsam: adhuc manebit quis. ergo psona
cū quis in diuinis psonam dixerit: et quid
substāciā dixit. Si dicaf q eodē. ergo sicut
pr pīnitate ē pater. ita erit pīnitate quis.
Sed falsitas ɔsequētis patet. quia filius
Scdo pncipale ē quis: i quo nō ē paternitas. ¶ Scdo pnci
paliter. quia pater pōt intelligi psona: non
intellecta sua ppietate. igitur nō distigui/
tur ea. Cōsequētia nota. quia si solū ea di
stingueref ab alijs psonis: nō posset intelli
gi esse psona: nisi intellecta ppietate. ergo
nō ea distinguif. Añcedēs pz. qr pater pōt
intelligi ingenitus nō intellecta ppietate
paternitatis. vt patet ex. v. de trinit. ca. vj.
Sed p se esse ingenitū psonaliter ab alijs
distinguif. ergo pōt intelligi psona nō in/
Confir. tellecta ppietate. ¶ Confirmaf. quia gen/
tiles itelligūt deū hypostasim: eo q aliquid
p se subsistēs. et tamē nihil de proprietatib9
Ar.3. ipis constat. ¶ Tercio. ppetates sunt poste
riores q̄z hypostases. igif nō distinguūt eas
Consequētia tenet. quia quod pus ē in se:
nō distinguif p id quod ē posterius. Ante
cedēs pbaf. quia propetates sunt respecti/
ue: et hypostases absolute. vt notū ē. Nō
absolutū pus ē respectiuo. et reducif respecti/
uū apud animā ad absolutū. quia in abso
luto vt in fundamēto subsistit. ¶ Quarto.
Ar.4. Quia sic hypostases nō haberēt nisi esse re
spectiuū. Falsitas patet. quia sunt supposi
ta diuina et substātie. Et patet cōsequētia.
qr distinguēs dat distincto; tale esse quale
In ɔriū ipm hz. mō ppetates sūt respectiue. ¶ Sz
p pmo supposito ē mgr ca. iij. pntis di. vo/
lēs et ostendēs ex verbis Aug. q tres sint p
prietates ille in titulo questionis enumera
te i diuinis. ¶ Sed pro secūdo supposito ē
2. Dama. li. j. ca. q. dicēs. Cognoscimus et cō
fitemur: q vnus ē deus et vna suba in trib9
hypostasib9. Et patet. qr greci vocāt hypo
stasim quod nos psonā. ergo cū tres pona/
mus ē psonas: ɔsequēs erit q sint tres hy/
postases. ¶ Sed pro quesito ē Boe. dicēs. 3
Suba ɔtinet vnitatē. sz relatio miltiplicat
trinitatē. mō idē ē relatio qd ppetas. vt di/
cit mgr ca. q. Hmōi g propetas trinitatē i
stituit. et p ɔñs p propetates debēt distigui
psone: sicut distinctis propetatib9 ɔstituūf
in esse. vltime cōsequētie tenēt. qr p idē hz p
sona distinctōem p qd hz institutōem.

In hac questione

erut tres articuli iuxta materias tactas in
argumentando. In primo videbitur quid
intelligendū sit nomine propetatis relati/
onis vel notionis: et quot hmōi talium po/
nūtur a doctorib9 ɔmuniter in diuis. ¶ Se
cūdo videbif de secūdo supposito: q d. s. no
mine hypostaf intelligēdū sit. et an admit
tendū sit i diuis. Et tercio de q̄sito. ¶ Quā Depmo Notat
tū ad pmū ē pmo notādū. nō ē credēdū: q
relatio. ppetas et notio i diuinis sint res di
stincte. puta q nō sint idem in re notio et re/
latio. hoc em esset verū. quia paternitas ē
relatio et propetas patris. ¶ Sed relatio in 1
diuinis dicif res: p quā psone diuine ad in
uicem referūtur. vt qr paternitate pater re/
fertur ad filium. ideo paternitas relatio di
cif. ¶ Propetas dicif in diuinis res que so 2
li psone cōuenit. vt eadē paternitas ē prop
etas patris: quia soli patri cōuenit. nō em
cōuenit alicui alteri psone. cum illa z nulla
sit pater. ¶ Sed notio i diuis dicif res que 3
certo modo expssa ducit in noticiam psone
vt etiā paternitas ē notio: inq̄ztū ducit in
noticiā psone patris. ¶ Secūdo est notan/ Nota:
dū. q s'm beatū Tho. q quo ad ordinē in/
telligēdi: pus ē cognosci aliquid esse ppri/
um q̄z notionē. qr quod debet esse pncipium
cognoscēdi determinatā psonā: hoc aliquo
mō debet esse propriū. eo q illud quod cō/
mune ē: inquātū tale nō ducit in noticiā de
terminatā. ¶ Itē eodē mō pus ē intellectus
relatōis apud nos: q̄z intellectus propeta/
tis. quia nos nō intelligimus aliqd alicui
psone esse propriū: nisi pus intelligam9 p/
sonā: in suo formali esse cōstitutā. quod in
telligimus aliquo mō fieri p relatōem. qa
vt dicetur: psonas distinguimus relationi
bus apud animā. ¶ Sic ergo iuxta mentē
nostrā prior ē conceptus relatōis i diuinis

ꝯstituēs ad bonū intellectū ꝑsonā. Deinde ꝯceptus ꝓprietatis ꝑsone ꝯstitute. Et tercio notōis cōceptus .s. prout ꝓprietate deduci pōt aliquis in noticiaȝ ꝑsone.

obiectio

¶ Forte dices. Illud notabile ē contrariū ꝓcedenti qꝛ ibi dictū ē. ꝙ eadem res in diuinis sit relatio. proprietas ⁊ notio. Hic autē dicit̃. ꝙ ꝓꝛ sit cōceptus relatōis ⁊c. Quomō enī cōceptus eiusdē rei esset ꝓꝛ seipo. Si ergo relatio sit proprietas: nō poterit illius relationis cōceptus esse ꝓꝛ ꝙȝ conceptus ꝓprietatis. cū ipa sit ꝓprietas.

Rn̄sio

R. negando ꝙ sit repugnātia. Precedēs enī notabile loquit̃ de rebꝰ signatis: ꝑ hos termīos relatio: ꝓꝑetas ⁊ notio. Et qꝛ eandē rē ī diuinis importare p̄nt: ideo dicit: ꝙ nō oporteat credi ipsa differre in re. Sed secundū notabile loquitur de his termīs relatio: proprietas: notio. ꝙ scȝ cōceptus relatiōis ē simplicior apud animā. ⁊ post hoc proꝑetates. ⁊ tercio cōceptus notiōalis. Ac si diceret̃. Oportet ꝑmitꝰ cognosci de re ꝙ sit relatio. ꝙȝ cognoscatur eē propria. ⁊ ꝑus cognosci de ea ꝙ sit propria ꝙȝ cognosci ꝙ sit apta notificare: vel ducere in noticiam ꝑsone. ¶ Hec ē etiam mens beati Thome in scripto. di. xxvi. q. ij. articulo. iij.

Contra illā m.

¶ Contra quam arguit doctor Egidius. Si hoc esset propriū quod soli conuenit. sequeret̃ ꝙ innascibilitas esset ꝓprietas patris. Cōsequēs dicit ipe falsuȝ. Cōseqn̄tia pȝ. qꝛ soli patri ꝯuenit innascibilitas vl̃ ingenitū.

2

¶ Secūdo. qꝛ si ꝓꝛ esset proprietas ꝙȝ notio. sequeret̃ ꝙ omis proꝑetas eēt notio. Falsitas ꝯsequētis pȝ. qꝛ q̇nqȝ ponūtur notōes: ⁊ tamē nō ponūtur tot proꝑetates. Pȝ ꝯsequētia. qꝛ iuxta ordinē intelligēdi ꝑus ē a quo nō ꝯuertit̃ ꝯsequētia existēdi. Hoc aūt ē qđ ꝯmunius ē. vt ꝑus apud intellectū cognoscibile ē esse animal ꝙȝ esse hominē. ergo proꝑetas erit ꝯmunius ꝙȝ notio. ⁊ ꝓꝛ relatio ꝙȝ proꝑetas. qđ nō ē veꝝ. quia sic essent q̇nqȝ relatōes sicut q̇nqȝ sunt notiōes. ¶ Credo ꝙ hec cōtra beatuȝ Thomā nō multū cōcludūt. quia ad primū diceret. ꝙ innascibilitas esset patris propriū. ꝙȝuis nō sit proꝑetas cōstitutiua ꝑsone. eo ꝙ sit negatiua. vn̄ reducit̃ ad paternitatē ꝙ ideo innascibilitas dicit̃: qꝛ pater cuꝰ ipa ē nō ē ab alio ī diuinis: ⁊ ē ꝑncipium alterius. ¶ Ad secunduȝ dicit̃. ꝙ nō fuerit mēs beati Thome: ꝙ scȝ relatio sit supiꝰ ad proꝑetatē. aut proꝑetas ad notōeȝ. immo hi termini nō sunt subordinati. nam aliqua ē relatio q̄ proprie nō ē proꝑetas. sicut cōis notio siue cōis spiratio que nulli ꝑsone ē propria. quia cōis est patri ⁊ filio. ita etiaȝ illa ē notio: cum apta sit notificare ꝑncipium emanationis spūssancti. ⁊ nō ē proprietas ¶ Sed mens beati Thome videt̃ fuisse: ꝙ apud animā oporteat ꝑus cognoscere relationes ꝯstitutiuas ad modū nostꝝ intelligēdi diuinaꝝ ꝑsonarum. ꝙȝ scȝ cognoscere: ꝙ eaꝝ aliqua sit diuine ꝑsone ꝓpria. Nam cognoscere paternitate esse patri propriā ꝑ supponit cognoscere: ꝙ solus pater habeat paternitatē formaliter. ⁊ ita ī alijs. Eodem mō voluit: ꝙ ꝑus apud intellectuȝ ē de illis cognoscere ꝙ sint ꝓprie ꝙȝ ꝙ sint proꝑetates notificatiue diuinaꝝ ꝑsonaꝝ. qđ vtiqȝ veꝝ ē. qꝛ esse proprietatē notificati nō ꝑsone patris ꝑsupponit ꝙ sit ꝓpa patri. cuȝ h̄ tn̄ bn̄ stat: ꝙ etiā alique sint notōes: que nō sunt proprietates. vt dictū ē de ꝯmuni spiratōe. Et etiā alique que nō sunt relationes. vt innascibilitas: ⁊ ꝯmōi.

¶ Tercio notandum ꝙ s̄m hoc dicit beatus Thomas: notiones esse quinqȝ. scȝ paternitas: filiatō: processio ꝯmunis spiratio ⁊ innascibilitas. quaꝝ qttuor sūt proprietates. s. paternitas. filiatio processio ⁊ innascibilitas. Causa ē. qꝛ ꝯmunis spiratio nulli ꝑsone ē ꝓpria. cū ꝯueniat tā patri ꝙȝ filio. ꝙȝuis sic sit propa: vt nō tribꝰ sit ꝯmunis. sicut supra dixi: capiēdo ꝓpriū largius. Itē etiā quattuor dictaꝝ notionū sunt relatōes. s. paternitas: filiatō. ꝓcessio: cōis notio. innascibilitas enī nō ē relatio nisi ꝙȝtū reducit̃ ad paternitatē. hec ē mēs beati Thome: quā etiā multi alioꝝ sequunt̃. Nota 3

¶ Quarto est notandū. ꝙ aliꝰ meo iudicio sit modus magis artificialis ⁊ proprius. qui ab Egidio sumit̃. Nō 4

¶ Pro q̄ sciendū. ꝙ prout dictū ē. multiplicatio suppositoꝝ ī diuinis magis silis plificatōi suppositoꝝ sb vno genere ꝙȝ īdiuiduoꝝ sub spē. de h̄ sat̃ dictū ē ꝑus. Et ex h̄ nō sunt plīes ī deo relatiōes siles sed dissiles. Nō enī sunt plures ibi pīnitates vel filiatōes plures. sȝ oēs relatōnes q̄ ibi sunt: diuersaꝝ sunt specieꝝ. et hec ē ꝑma suppositio quo ad istū modum Prima suppō

¶ Scđa suppositio. hec oīa ī mō exꝑmēdi iniucta sunt ad meliꝰ exꝑmēdū ⁊ notificādū ꝑsonas ⁊ eaꝝ ꝯditiōes. cū hoc sit sume difficile ī rebꝰ tā difficilibꝰ: ⁊ omino oēm imaginatōeȝ creature excedētibꝰ. Scđa suppō

¶ Tercia suppositio. ꝑsona dicit essentiā cū proprietate q̄ ad nr̄m moduȝ intelligēdi: vt dicit Da- Tercia suppō

ma.lib.iij.ca.vj.⁊ ideo licet ibi nō sit com/
positio vel rez pluralitas ꝓprie in ꝑsona .i
nostro tamē intellectu de eadem re est vera
compositio.qui intellectus noster intelligē
do ꝑsonaz vel hypostasim: etiā intelligit si
mul essentiā ⁊ ꝓprietatē.¶ Verū ꝙ hec pro
prietas: vt dictū ē ꝑius: est essentia vel ꝑso/
Quarto infert na.vt posterius magis dicet.¶ Quarto in/
fertur ex illo.ꝙ ideo paternitas dicit ꝓprie
tas:quia ꝑsone patris est cōstitutiua. Et si
mili mō de filiatōe ad filiū.⁊ de processione
Infertur qnter ad spm̄sanctū.¶ Ex quo ꝯsequitur vult il/
le doctor.ꝙ sicut tot sunt species sub genere q̄t
sub eadem differentie constitutiue fuerint
vt vult pħus.vij.metaphysice.ita tot sunt
proprietates constitutiue ꝑsonarum quot
fuerint ꝑsone. Recte em̄ sicut differētia con
stituit speciē cum genere.ita quodā remoto
modo intelligēdi ꝓprietas cum essentia cō
Vnde pz stituit ꝑsonaz.¶ Ex quo patet.ꝙ iuxta hūc
modū nō pñt poni plures ꝓprietates posi
tiue q̄z tres.qꝛ tot p̄cise debent poni ꝓprieta
tes quot ꝑsone .sed nō nisi tres sunt ꝑsone.
ḡ. Maior pz ex tercia suppositōe ⁊ q̄rta. ꝓ
prietas em̄ dicit ideo propetas:qꝛ ad nr̄m
modū intelligēdi ē ꝯstitutiua ꝑsone. Mi/
Nota 5 nor pz de se. Et hec sūt sat ꝓbabilia.¶ Quī
to notādū.ꝙ p̄cise quattuor ponunt relatō
nes i diuis ad intra.q̄ si qnq̄ diuersis nomi
bus exp̄mant: sunt tamē in re p̄cise q̄ttuor.
scꝫ paternitas: filiatio ⁊ spiratio: ⁊ ꝯmunis
notio. Pz.qꝛ due sunt ex pte p̄ncipij ꝓdu/
cētis.s.generatio ⁊ ꝯmunis spiratio. ⁊ due
sunt ex pte p̄ncipij producti.videlicet filia/
Nō 6 tio ⁊ processio.¶ Sexto notandum.ꝙ p̄cise
sunt q̄nq̄ notiones.s.dicte quattuor relati
ones que ducūt in noticiam ꝑsonarum .et
innascibilitas que ducit in noticiā patris.
Quomō autē ipa sit cōmunis notio: pate/
Nō 7 bit postea.¶ Septimo notanduz.ꝙ notio
īportat tria. Primo aliquid ptinēs ad ori/
ginē. Cuiꝰ ratio est.qa ꝑsone ꝑ origines di
stinguūtur: vel saltez ꝑ relatōes que ad ori
gines antecedūt.⁊ ideo nō innotescūt nobis
nisi ad id quod aliquo modo ad originez
ptinet.¶ Secūdo dicit aliquid speciale.spe
ciale vocādo omē id quod nō omibꝫ cōue/
nit.qꝛ quod ꝯmune ē omibus:nō notificat
ꝑsonā.¶ Tercio dicit aliq̄d ptinēs ad digni
tatē.eo ꝙ notōes ducūt in ꝑsonaz noticiā.
Nō ꝑsona ē hypostasis distincta proprie
Nō 8 tate ptinēte ad dignitatē.¶ Octauo est no
tandū.ꝙ ea q̄ dicūt originē: vel dicūt eam

affirmatiue vel negatiue. Nā btūs Aug.
v.de tri.ca.vij.dicit.ꝙ negatio sit in eodem
genere cū sua affirmatōe.vn̄ qa originē ne
gat: eam saltem connotādo: aliquo modo
ad originē ptinet.¶ Ex his pōt sumi distin Sufficientia notionū
ctio ⁊ sufficientia relationū. Quia cū ois
notio dicat originē.vel ergo affirmatiue vel
negatiue. Si affirmatiue: vel dicit eaz in
ordine ad id quod ꝓducit: vel qđ produ
cit. Si ad id qđ producit: vel q̄ dicit h̄ ge/
neralit: ⁊ ex hoc nō sumit aliqua notio: qꝛ
notio debet aliquod speciale importare. alis
em̄ nō duceret in noticiā ꝑsone. vt creatō q̄
dicit originē generaliter ad id qđ ꝓducit.
ergo nō ē notio Vel dicit originē in ordine
ad id qđ producit specialiter. ⁊ hoc ꝯtingit
dupliciter.vel quia dicit i ordine ad id qđ
producit ꝑ modū nature: qꝛ generat.sic est
paternitas. Vel ꝑ modū volūtatis qꝛ spi/
rat.⁊ sic erit ꝯmūis spiratio vel notio.¶ Si
aūt dicat originē i ordine ad id qđ produ
cit: hoc etiaz cōtingit dupliciter. vel em̄ vt
producit ꝑ modū nature: sic erit filiatio.vel
in ordine ad id quod ꝑ modū voluntatis
producitur: ⁊ erit spiratio . Et sic habemus
quattuor notiones: prout notio importat
originē affirmatiue. Si autē origo negati/
ue importetur: aut actiue aut passiue. Si
actiue: vt nō producere: cum nullaz digni
tatem dicat: nullam notionē importat. qa
notio debet dicere dignitatē.vt dictum est.
Sed si passiue. hoc cōtingit dupliciter. vel
em̄ negat productionē generaliter: vel spe/
cialiter. Si specialiter: vt nō produci hoc
modo: vel illo mō. sic est adhuc nimis cō/
mune. quia speciale negatū fit cōmune ad
omia: que sub speciali nō includūtur. vt nō
Socrates est omē quod nō est Socrates.
Sic nō produci mō filij: conuenit omi eo
quod nō generat. Vn̄ quia notio aliquod
speciale debet importare: inde nulla notio
pōt sumi.¶ Si ꝟo negat generaliter: vt nul
lo mō produci. hoc pōt adhuc intelligi du
pliciter. vel em̄ pure negādo. ⁊ sic est ꝯmu/
ne essentie ⁊ patri. vel negādo produci ⁊ af
firmādo producere. sic venit innascibilitas
que patri est propria. eo ꝙ non producatur:
sed producat. sic surgunt dicte quinq̄ no-
tiones: quarū tres sunt in patre: scꝫ genera
tio ⁊ notio siue spiratio cōmunis: ⁊ innasci
bilitas. Due in filio. scilꝫ filiatio ⁊ spiratio
cōmunis. Et vna in spūsancto: scꝫ proces/
sio. Et licet tres sint in patre: ⁊ due in filio

nō tn̄ sūt nisi quattuoꝛ. qꝛ spiratio siue no
Sufficientia relationū tio cōis ꝯuenit ambobꝰ. ¶Ex qua sufficien
tia pȝ ꝛ sumi pōt sufficiētia relationū. Nā
cū oīs relatio dicat habitudinē psonę ad p
sonā: vel ergo rōne ꝓducētis p respectuȝ ad
productū: vel ecōuerso. Si pmū: hꝫ dupli
citer: vł' eīn dicit habitudinē producētis p
modū nature: sic ē paternitas. vel p modū
volūtatis: sic ē ꝯmunis spiratio. Si autē
scdm. s. ecōuerso hoc eodē mō fit dupliciꝫ.
qꝛ vel dicit habitudinē psonę producte p
modū nature: sic ē filiatio. vel p modū vo
Corre. lūtatis: ꝛ ē processio. ¶Ex quibꝰ si placet vi
dere iuxta hūc modū: pȝ tres esse proprie
tates. s. paternitatē: filiatōem: processionē
Iuxta numeꝝ psonaꝝ quattuoꝛ esse relatō
nes. s. dictas tres: ꝛ ꝯmunē notionē seu spi
ratōem. Et qnqꝫ esse notōes. s. dictas qtu
Dubiū i oꝛ: ꝛ innascibilitatē. ¶Sed diceres. nunqd
in ordine ad intellectū nr̄m supposita pus
distinguunt relatōibꝰ q̄ꝫ ꝓpꝛietatibꝰ. Et vi
1 det ꝙ sic. qꝛ sic videt an dictū esse: ꝺm beatū
2 Thomā. ¶Et ptꝫ. qꝛ certū est ꝙ in diuinis
nō sunt nisi essentia absoluta ꝛ tres res rela
tiuę. scꝫ pater ꝛ filius et spūssanctus. Mō
res relatiuę videnł pncipaliter inter se disti
3 gui suis relationibꝰ. ¶Et tercio. quia ꝓp
etas vtiqꝫ videt esse extranea: cū propriū
nō dicat quid ē esse rei: ex pmo topicorum.
Relatio autē inq̄ꝫtum talis est: videt essen
tialis esse rei relatę. quales sunt psonę diui
nę. Modo distinctio pꝛoꝛ est quę est p essen
tialia: q̄ꝫ quę ē p additamēta. igitur videt
ꝙ pus ordine cognoscēdi: psonę distinguā
Rñ. reqrit pmo tur relationibꝰ q̄ꝫ ꝓpꝛietatibus. ¶Respon
detur. ꝙ hec dubitatio nō fit de rebus. quia
tres relatōes sunt etiā tres ꝓpꝛietates. Et
ergo quantū fuerit ex parte reꝝ: nō prius p
pꝛietatibus q̄ꝫ relationibꝰ. nec ecōuerso p
sonę ab inuicē distinguerētur. Sꝫ dubita
tio est in ordine ad intellectū nostrū. vtruꝫ
scꝫ nos pus intelligamus psonarū institu
tionē in esse suo psonali: ꝛ ab inuicē distin
Pꝛemit tit 2 ctionē p ꝓpꝛietates vel p relatōes. ¶Se
cundo pmitto. ꝙ cuꝫ iuxta dicta psonarum
distinctio magis assimilet distinctioni spe
cierū sub vno genere: q̄ꝫ indiuiduoꝛuꝫ sub
vna specie. eo ꝙ ibi sint plures ꝓpꝛietates
vel relationes similes id quod i ordine ad
intellectū nostrū instituit psonam: debet se
habere p modū alicuiꝰ dantis esse specificū
Pꝛemit tit 3 psonę in se. ¶Tercio pmitto: ꝙ relationes
videnł esse inquantū tales: compatiōes p

sonaꝝ ad alias psonas. ꝛ sic aliquo modo
habere respectū ad extra: licet nō extra natu
ram: tamē extra suppositū. ¶Quarto pꝛe Pꝛemit tit 4
mitto. ꝙ ꝓpꝛietas dicit habitudinē psonę
ad seipam inq̄ꝫtū talis. Quia quantū ali
quid alicui ē ꝓpꝛiū: sic non importat aliqd
extrinsecū respectu alterius suppositi. ¶Quin Pꝛemit tit. 5
to ex hoc infero: ꝙ licet eadē res: puta pat
nitas sit relatio ꝛ ꝓpꝛietas. inq̄ꝫtum tamē
relatio ē: sic ē distinctiua. sic eīn p eam fit re
latiōis oppositio inter patrē ꝛ filium. Et p
tertiū pmissoꝝ vt ē relatio: dicit respectū ad
extra: scꝫ ad filiū. Et inquantū est ꝓpꝛie
tas est cōstitutiua. quia vt sic magis dicit
habitudinē psonę ad seipam: et ad intra. p
quartū pꝛemissoꝝ. quia vt ꝓpꝛietas ē: ali
quo mō habet se vt in se constituens eē pa
tris. quia respicit pncipaliter psonā ad in
tra. ¶Ex his videt respondēdū ad dubiū: Cōclo 1
ꝙ in ordine ad intellectū nostrū psonę p pꝛi
us constituūtur ꝓpꝛietatibus suis: inq̄ꝫ
tum sunt ꝓpꝛietates: q̄ꝫ relatōibus inquā
tum sunt relatōes. Patet. quia vt est ꝓpꝛi
etas: dicit respectū ad intra: ꝛ ē cōstitutiua.
vt dictū ē i quito pꝛemissoꝝ. ¶Secūdo vi Cōclo 2
det. ꝙ eodē modo psonę pus distinguūtur
p relatōes inq̄ꝫtum relatōes sunt. q̄ꝫ p ꝓ
pꝛietates inq̄ꝫtum sunt ꝓpꝛietates. Patet
p idē notabile. quia relatio importat oppo
sitōem relatiuā inter psonas: ꝛ respectū ad
extra: vt dicit quintū notabile pmissum. et
ergo vt relatiōes sunt: p pus nobis distin
guūt. vt ex dictis patet. nā cōstituūt vt ꝓ
pꝛietates: sed vt relatōes distiguūt. ¶Cor Corre.
relariū. valde pua ē differētia inter menteꝫ
sancti Thomę: ꝛ opinioneꝫ secūdam. quia
res sunt eędē ꝓpꝛietates ꝛ relatōnes: vt di
ctū est. Sed sanctus Thomas respiciens
ipas: inquātum p eas intellectus noster in
ter psonas distinguit: vocat eas relatiōes.
¶Alij aūt ꝯsiderātes easdē res: inquātum
p eas intellectus noster appꝛhēdit psonas:
vt i esse suo psonali cōstitutas vocat eas p
pꝛietates. ¶Tercio videt: seu tercia ꝓposi Cōclo 3
tio. Heres i ordine ad intellectū nostrū di
ci debēt pꝛores simpliciter: inq̄ꝫtū intelligū
tur vt ꝓpꝛietates: q̄ꝫ inq̄ꝫtū intelligūtur vt
relatōes. Patet. qꝛ inquātuꝫ sunt ꝓpꝛieta
tes: intelligūtur vt distinguētes psonas in
stitutas. Nō apud aīam pus ē psonam
esse q̄ꝫ ipam institutaꝫ ab alia distingui. eo
ꝙ distingui psupponit esse. Vn̄ modꝰ secū
dus videt eligibilioꝛ: q̄ꝫ modus sci Tho

ad 1 pricipaliter me.¶ Ad motiua i ɔtrariū adducta dicit. ꝙ btūs Thomas dixerit relatōes ɔstitue/ re inqꝫtuꝫ tales. respiciēs pncipaliter ad di stinctōeꝫ. nō aūt multū curauit rigorose di stinguere inter institutōem ꝛ distinctōem.
Ad 2 eo ꝙ i re significata sit idē.¶ Ad secūdū. cō/ cedit assumptuꝫ. Cōcedit etiā ꝙ ad nr̄m in tellectum relatōes distinguūt in re res rela tas. sed inqꝫtū relatōes sunt nō instituunt: sed distinguūt. Instituūt aūt vt sunt ꝓprie tates. ꝛ ergo vt sic ad intellectū nr̄m sunt ꝓ
Ad 3 ores.¶ Ad terciū licet ꝓprietas i creatura etiam cū dicat: qn̄ ꝓpria capit stricte: in di uinis tamē paternitas vt pnitas: ꝛ vt pro prietas intelligit nihil extra ponit. sed vt ꝓ
Du 2 prietas psonā pris instituit.¶ Scōm du/ biū. vtrꝫ omis relatio sit psonę ɔstitutiua ꝛ
Cōclo 1 distinctiua.¶ Ad quod rn̄detur. ꝙ ois rela tio i diuinis sine dubio ē psonaꝝ distincti ua. Cū em̄ ibi sit relatio diuersitatis. quis nō inter res diuersas ꝓprie. s. absolutas: sꝫ distinctas optet ꝙ omis relatio sit ibi disti ctiua. Uñ ɔmunis notio ē distinctiua pa tris ꝛ filij vt pducētiū: a spūsctō vt a psona
Cōclo 2 producta.¶ Scōo dicit ꝙ nō omis relatio ē ibi ɔstitutiua. quia ɔmunis notio nō in/ stituit aliquam psonam. cū sit ɔmunis pa
Cōclo 3 tri ꝛ filio.¶ Ex quo iterꝫ appet vltima ꝓpo sitio pmissę dubitatōis ꝙ ꝓprietas simpli citer pot ē vt talis: ꝗ relatio vt relatio. quia quis omis relatio distinguat: nō omis ta mē instituit in diuis. Omis autē ꝓprie tas saltē positiua instituit: vt dictuꝫ ē. Pa ter etiam ꝑ idem qn̄tū pmissoꝝ. ꝙ relatō vt relatio distinguit. sed nō instituit: inqꝫtum
Du 3 talis.¶ Tercium dubium. vtrꝫ innascibili/ tas prout ē notio ꝓprium dici possit. R. ꝙ prout ꝓprium dicit omne id quod ɔuenit soli. siue dicat quid psona sit: siue quid nō sit: sic ē ꝓpriū patris. Sed capiēdo ꝓpriuꝫ stricte pro eo quod soli cōuenit. ꝛ in ordine ad intellectū nr̄m eius psonam in esse con stituit. sic nō ē alicuius psonę ꝓpriuꝫ. eo ꝙ licet dicat quid pri nō cōueniat: quia nō ē ab alio. ꝛ forte etiam quid ei cōueniat. pu ta ꝙ alia psona sit ab ipo: nō tamen institu
Du 4 it psonaꝫ patris: iuxta modū intelligendi nr̄m. vñ sic nō ē ꝓprietas.¶ Quartū du bium. verū isti termini notio: ꝓprietas: re/ latio ꝛc. sint pme impositōis termi vel secū de.¶ Ad quod videt dicendū: ꝙ sint termi/ ni scdę intētionis. quia significat noīa qui/ bus ducimur i noticias psonaꝝ. Quod per

sua adeo sic ꝙ quādoqꝫ dicunt notiones: vt dictuꝫ ē. Nō sꝫ pro rebus sumerent notio/ nes: que nō essent signa. manifestuꝫ ē ꝙ in/ nascibilitas ꝛ paternitas nō facerēt nume/ rum. pro eadē em̄ re stant seu supponūt. sic tamē ꝙ paternitas dicat quid pater sit ꝛ in nascibilitas quid pater nō sit. vna tamen res ē. Et ergo cum dicunt quinqꝫ notiones necesse ē ꝙ hoc intelligat ꝑm quinqꝫ modos exꝑmēdi vel intelligēdi. quibus aliquo mo do ducimur in noticiam psonarum.¶ Eo/ dem mō proprietas dicit nomē cōuertibi/ le cū psona: exꝑmēs rē q̄ no ad nr̄m moduꝫ intelligēdi ɔstituentē psonaꝫ.¶ Sili mō re latōes dicunt hi termi: pnitas: filiatio ꝛc. eo ꝙ exꝑmāt res quibꝫ psonę adinuicē refe/ runt. ꝛ quibꝫ ꝑ intellectū nr̄m abinuiceꝫ di stinguūtur.¶ Sed ɔtra dices. Cum valde oppōlt multi sint tales termī plures qꝫ qnqꝫ notio nes erunt.¶ Scdo. qꝛ sic missio filij erit no 2 tio. qꝛ ē nomē ducēs i noticiā psonę: teste b. Aug. iiij. de tri. ca. xx. dicēte. ꝙ mitti filium ē cognoscere ꝙ ab alio ē. ꝛ hęc nō ē aliqua ꝓ missarum notionū.¶ Tercio. Appropata 3 etiam ducunt i noticiam psonaꝝ. vt poten tia in patrem ꝛc. erūt itaqꝫ etiam notiones ¶ Quarto. Eodē mō arguit ꝺ relationibus 4 ibi em̄ sunt plures alię qꝫ dictę quattuor. s. imago. Dicit em̄ Aug. vij. ꝺ tri. ca. primo. Quid aūt absurdius qꝫ imaginē ad se di/ cāt. Nō filius ē imago patris: vt dictum ē ¶ Ita ē ibi verbū quod nō solum dicit respe Item ctū ad pꝛem: sed etiā ad creaturas. dicente Aug. i li. lxxxiij. q. q. xlvj. cū dicit. In pnci/ pio erat verbū: quod grece logos dr. latine dr rō: seu verbū vel sermo. sꝫ i h̄ loco vetius interpꝛtat verbū: vt significet nō solū ad pa trem respectus. sed etiā ad illa q̄ facta sūt ꝑ verbuꝫ.¶ Tercio. ita nomē doni vel dati: q Item ꝑm Aug. v. ꝺ tri. ca. xiiij. nō solū refert ad dantē: sꝫ etiā ad eos q̄ ipm donū vel datuꝫ recipiūt. s. ad nos. ꝗ i illis nobis ē alia rela/ tio qꝫ i h̄ noie pcessio.¶ Ad illa rn̄det. Ad Ad 1 pmū. ꝙ qꝫuis plures sint termi coincidētes i significādo. tn̄ nō coincidētes nō videt eē nisi qnqꝫ pdicti. quorū sufficientia prius ē expsa.¶ Ad scōm. ꝙ missio tempalis filij: Ad 2 reducit ad filiatōem. nō em̄ ponit in nume rū cum ęterna. s. cū filiatiōe. Nec missio tē poralis spūsctī cū pcessiōe ęterna. vt dictū ē pus.¶ Ad terciū. appropata nō sunt no/ Ad 3 tiones. eo ꝙ nō dicūt aliquid speciale. Et si ducāt aliquo mō in noticiā psonę: hoc tn̄ ē

nō nisi mediātib⁹ notionib⁹ pnumeratis.
Ad 4 ¶Ad quartā: de relatōib⁹. ꝙ imago in filio dicit in eo nō aliā relatōem a filiatōe. Un̄
Ad 5 Aug. ibidem: eo imago ē quo filius. ¶Ad quintam: de verbo dicendū. ꝙ respectus verbi ad creaturas nō ponit realem relationē in deo. Sed nos intelligentes ipsuz verbū sic esse ratōem factibiliū in eo apprehendimus. Relatio autē ī proposito dicit nomina specialia exprimentia realem relationez in deo. ¶Et eodē mō ad terciū ꝙ spūsanct⁹ in eo ꝙ dat vel dabilis ē nobis: nullam realem relationē acquirit: distinctā cōtra relationem ſm ꝙ ē precedēs. in nobis tamē bn̄
Dubi. 5 surgit specialis quedam relatio. ¶Quintuz dubiuz. Quomodo hi termini possint describi: Respondet. sub aliorū emendatione
Notio Notio pōt sic ex dictis describi. Est nomen speciale importās dignitatē originis ī diuinis: natū aliquo mō ducere in noticiā psone.
Relatio ¶ Relatio sic. est nomen speciale in diuinis: importās dignitatē originis qua persona refert ad psonā q̄ ab ipa ē: vel ad ipaz a
ppetas qua ē. ¶Propetas ē nomē speciale: soli cōuenies ī diuinis: dignitatē dicēs origis iuxta intellectū nr̄m psona cōstituēs ī esse. Hec de pmo articulo.

Quo ad secunduz

articulū ē sciendū. ꝙ Damascen⁹ libro. j. c. vj. describit hypostasim sic. Hypostasis ē sbstātia cū accidētib⁹. Et capit accidēs large
Hypostasis put ppietas relatiua cōphēdit sub accite. Un̄ corrigēs eā ibidē dicit: ꝙ hypostasis ē habēs quod cōmune ē cū ppietatib⁹ ¶Cui cōcordat Boecius libro de tri. dicens. ꝙ hypostasis apud grecos ē pncipalit̄ īdiuiduū sube: quod nos pmā subam dicim⁹. signatū aūt p pmā sbam ē aliquid completū et distinctū. z incōicabile in genere sbe. ¶Un̄ qz antiqui opinati sunt indiuidua eiusdez spēi accidētib⁹ distigui z nō natura specifica Ido Damascen⁹ volēs de finire indiuiduū sube vel pmā subam: dicit. ꝙ sit suba cū accidētib⁹: intelligēs idē p illud qd Boecius Sed put ad diuina refert: ē hn̄s cōe cuz ppietatib⁹. ¶Un̄ cōcedēdū. ꝙ oīa hec noīa fere idē valēt. et ideo ī deo idē dicūt res nature: suppositū: psona: hypostasis et incōicabile. Dicit em id ī quo ē natura cōis cū ppietate. ¶Uez ē ꝙ hypostas dicat aliq̄d incōicabile subsistēs ī natura diuia. nō em ipo: tat nomē hypostasis determiatā rōez distinctōis. Sz psona icludit distictiōz rōnia ad dignitatē ptinētis. qz dicit aliq̄d sbsistēs ī natura intellectuali: qd nomē hypostasis nō importat. q̄uis greci hoc noīe hypostasis intelligāt: put ipaz diuis attribuunt. vt dicit Boeci⁹. ¶Sz nomē pſis addit rōez dignitatē spālis distīguētis. s. relatiōz pṅitatis. Un̄ hypostas dicit sbsistēs distinctū seu incōicabile. Hypostas diuia dicit subsistēs diuinū distinctū relatiōe: cū ī deo nō sit alia distinctio. vt p⁹ dicet ¶Persona dicit subsistēs diuinū distinctū distinctōe relatiōis ad dignitatē prinēs. Sz pi dicit subsistēs diuinū distinctū relatiōe dignitatis: q̄ ē pṅitas. ¶Quib⁹ pmissis ē cō-
Cōclu. clusio mīalis hec. ꝙ tres sunt ī deo hypostases. pbat rōe adducta p⁹ oppositū. Et ex alio. qz tot sunt ī deo hypostases q̄t psone. sz tres sūt ī eo psone. igit. pz maior ex dictis. z pz mīor ex plib⁹ loci h⁹ pmi supi⁹ di. ij. z. iij z ex diuersis locis. hoc de scdo articulo.

Quantum ad ter-

Arti. 3 cium articulū sic procedā. ꝙ in hac questione videb⁹. an abstractis ppietatibus adhuc maneret distinctio hypostasū. Scdo ex hoc mīdeb ad questitū hic succinctim. qz in sequēti questione de hac materia. s. quomō psone siue hypostases abinuicē distin-
Nota. 1. guant. erit complet ior sermo ¶Est igit quo ad pmū aduertendū. de abstracta relatiōe vel ppietate manere hypostases: pōt itelligi dupliciť. Uno mō quo ad rē: sicut abstractis accidētib⁹ vel ppietatib⁹ accidētalib⁹ a materia remaneret maria. z abstract accītib⁹ itellect⁹ manerz itellect⁹. z sic q̄stio intelligeret de abstractōe reali q̄ vna res realit̄ auferret ab alia. z hec ī diuis non hz locū. eo ꝙ ibi non ē additio alicui⁹ forme sup ēentiā: que nō trāseat ī essentiā. vn̄ quicq̄d in deo ē idētice ē essentia. ¶Secūdo mō potest imaginari. ꝙ hec abstractio fiat p intellectū. vt cū eadē res plurib⁹ cōceptibus importat: pōt ipa abstractiue cōsiderari ſm cōceptum priorē vel cōmuniorē: secluso conceptu posteriori. vt cū eadē aīa sit vegetatiua aīa z sensitiua: pt p itellectū ipa cōsiderari
Nota. 2 vt vegetatiua secludēdo sensitiuā ¶Scdo ē notadum. ꝙ cū in diuinis sit summa simplicitas: ppietas non addit aliquam entitatem essentie: realiter ab ea distinctam.

q2 fieret ibi realis compositio ppꝛietatis cū
subiecto: q̄ tali simplicitati repugnat. ⁊ ideo
q̄ꝛuis hypostasꝭ sit suppositū incōicabile. ⁊
eēntia sit cōis trib9. tñ nō ē putandū q hoc
sit p aliquid supadditū essentie: cū hoc nō
sit in diuinis. sꝫ hoc ē pp̄ter summā simplici-
tatē ibi penit9 ipossibile. sꝫ eēntia pp̄etate re
latiua dꝛ eē hypostasꝭ siue psona: q̄ tñ pp̄rie
Nota 3 tas ē i re idē psone. ¶ Tercio ē notādū. q a-
pud aiam sunt hec quattuoꝛ: quoꝝ sp poste
ri9 addit sup p̄cedēs. oīa tñ eandē rē dicen-
tia. s. eēntia: cui9 cōcept9 sequitꝛ apud aiaꝫ vt
2 mere simplex ⁊ absolutus ¶ Scdō ē cōcept9
hypostasꝭ q̄ supponit p supposito. quod rea
liter ē essentia: sed addit sup essentiaꝫ diui
nā relatōem siue diuinā ppꝛietatem distin
3 ctiuā. ¶ Tercio venit nomē psone qđ super
hypostasim addit condicionē ad dignita-
4 tē ptinentē. ¶ Et q̄rto venit nomen p̄ris qđ
adhuc addit i cōceptu p̄nitatē. q̄ ē spālis
Nō 4 dignitas psone ¶ Quarto ē notādū. q q̄dā
dicūt. q subtractis p intellectū relatōibus
adhuc eēt i diuinis intelligere distinctōꝫ hy-
postasum vel pluriū suppositoꝝ. quod satꝫ
Cōclo 1 difficile: ⁊ nō veꝝ videtꝛ. ¶ Tūc possū ꝑpo-
ni de hac materia ꝑpositōes. Prima q ab-
lata requā dicit ꝑꝓetas in diuinis: omino
nihil remaneret. Pꝫ. q2 pp̄etas vt p̄nitas
vel filiatio: cū nō dicat formā supadditaꝫ
vt dictū ē i scdō notabili: sꝫ psonā q̄ ē essen-
tia. tolle eā ⁊ tolles psonā cū eēntia: cuꝫ ipa
sit eēntia. ḡ nec manebit tali ablatōe posi-
Cōclo 2 ta: nec essentia nec psona. ¶ Scda q loq̄n
do de abstractōe scdo mō dicta: bñ stat nō
intelligere aliq̄d esse patrē i deo. ⁊ tñ intelli-
gere ibi esse psonas: ⁊ nō intelligere ibi pso-
nas. ⁊ tñ intelligere ibi eē hypostases. pbatꝛ
sic. Qñcūqꝫ aliq̄d se hꝫ ad aliud p moduꝫ
posterious: bñ stat apud aiaꝫ manere p̄us
⁊ cōius ablato posteriori ⁊ spāliori. sꝫ sic se
hꝫ eē p̄rēꝫ respectu psone. ⁊ eē psonā respectu
hypostasꝭ. igitꝛ. Pꝫ maioꝛ. bñ stat aliq̄d ap
p̄hēdere p modū aialꝭ. ⁊ nō app̄hēdere ipm
p modū rōnalis: eo q rōnale psupponit eē
aial. Minoꝛ declaratꝛ. nā p̄nitas i deo dicit
determiatā dignitatē quā psona importat i
cōi. Nō cōe ē p̄us ordine cognitōis q̄ꝫ spe-
ciale. ⁊ ḡ bñ posset aliquis intelligere in deo
esse distinctas psonas. ⁊ nō app̄hēdere ali-
quā determinatā ppꝛietatem. ¶ Eodeꝫ mō
ē de psona respectu hypostasis. naꝫ psona si-
gnat supposita diuina sub ratōe distincto-
rum: aliqua cōdicione dignitatē importan
tia. ⁊ hypostasis dicit supposita diuina nu
de sub rōne distinctōis. Nō bñ stat q in-
tellectus intelligat supposita esse distincta
⁊ tñ nō simul intelligat: q hoc sit sub ratōe
alicui9 cōdicionis ad dignitatē ptinētis: p-
ut notū ē. ¶ Tercia cōclusio. q nō intellecta Cōclo 3
pp̄etate nō itelligeretꝛ psona vel hypostasis
iuxta eū modū: iuxta quē ē hypostasꝭ i diui
nis. Pꝫ. q2 hypostasꝭ ē ibi realiꝭ p realē di-
stinctōem ppꝛietatū: vt post dicetꝛ. Vel igitꝛ
intelligēs hypostases vt nūc sunt: intelligit
distinctōem proꝑetatū: ⁊ si sic nō intelligit
sine distinctōe proꝑetatū: vel nō intelligit
distinctōem proꝑetatū. ⁊ ex cōsequēti nō in
telligit distinctōem suppositoꝝ vt ibi sunt
q2 impossibile ē q distinctōeꝫ intelligat in
suppositis: nō intelligēdo rōem alicui9 di-
stinctōis: que cū nō sit aliquo mō in eēntia
oportet q intelligatꝛ i ppꝛietatib9 vel relatiōi
bus eoꝝ que intelliguntꝛ vt distincta. ¶ Ex Corl̄e
hoc sequitꝛ correlarie. q quocūqꝫ modo ab-
stractis ppꝛietatib9 simpliciter: abstrahen
tur etiā supposita: vt sunt in deo. q2 si reali-
ter tolluntꝛ: tollitꝛ essentia. vt dicit p̄ma pro
positio. s. tolluntꝛ abstractōe rōnis: nō manet
distinctio in essentia. ḡ nec intelliguntꝛ sup-
posita vt nūc sunt. ¶ Quarta q abstractis Cōclo 4
ppꝛietatib9 adhuc de deo maneret apud in
tellectū cōceptus psone. sed nō eo mō quo i
deo ē vere vel ponitꝛ psona. Patet. q2 q̄ꝛuis
ph̄i distinctiuas proꝑetates i deo nō intel-
lexerint: tñ deū posuerūt esse aliquid p se sb
sistens: distinctū ⁊ incōmunicabile in natu
ra itellectuali. ḡ psonā. ḡ p̄ma ps vera. Pꝫ
scda ps. q2 hoc mō intelligeretꝛ de9 eē psona
sua essentia absoluta sine ppꝛietate relati-
ua. ⁊ hoc ita nō ē: nec eo mō deuꝫ ponim9 eē
psonā. ¶ Pro scda pte articuli ē notādū. q Scda
cū querimus. vtꝝ hypostases his trib9 pp̄- pe a 2
etatibus distinguantꝛ. nō debet intelligi vtꝝ
illis termis p̄nitas filiatio duo supposita
distiguātꝛ. q2 manifestū ē q nō. q̄ꝛuis prout
nomē proꝑetas ē scde ipositōis illi t̄mi vo-
centꝛ pp̄etates. vt i p̄mo articulo dictū ē. sꝫ
intēdim9 vtꝝ illis reb9 pro q̄b9 dicti termi
supponūt: q̄ res sunt i deo diuina supposi-
ta: inuicē habeāt distinctiōeꝫ. ¶ Scdo ē no Nota 2
tandū. q tres psonas illis reb9 distigui vel
cōstitui pt itelligi dupl'r. Uno mō tāqꝫ q̄bus
dā formalitatib9. proꝑetatib9 vl' modis su
padditis psonis vel eēntie. Alio mō tanq̄ꝫ
his que in essentia simplici sunt tres psone
his ppꝛietatib9 cōstitute: ⁊ ab inuicē distin-

Cōclo 5 ete.¶ Tūc ill' p̄missis sit .v. cōclusio. Hypo/
stases diuine nō instituunt nec distinguūt
his trib' proprietatib' tāq̄ sibi supadditis
vel etiā essentie. pbat sic. qz si eēnt supaddite
psonis vel eēntie: i deo eēt realis cōpositio vl'
accidentiū cū suba. vel pluriū subaz. Cō/
sequēs oimode absurdū. et ɔ̄ntia tenet. qz si
ppietas eēt formalitas: q̄dditas vl' mod'
etc. supaddit': cū idē nō addat sibi ip̄i. Uel
tale additū eēt accidēs. et tūc necessario eēt
cōpositio accidentalis. eo q inimaginabile
eēt accidēs addi subiecto: et nō inherere illi
et p̄sertim denominās subiectū ¶ Si aūt po
neret esse suba: tūc eēt ibi pluralitas subaz
scz vna addita: et alia cui adderet ¶ Hec cō
clusio pz ex his q̄ dicta fuerūt in questione
sexta: de numero psonaz i arti. ij. vbi i ɔclu
sione scda pbatū fuit: q eēntia diuina nō di
stinguat a ppetate psonali. et q proprietas
Corre. 1 psonalis sit psona. Et iō nō pl' de h. ¶ Cor
relariū. nō ē imaginādū q pr vel hypostas
pris sit institutū ex essentia et paternitate
essentie supaddita. qz tūc psona patris eēt
composita ex essentia et proprietate psona/
li. et ita esset addita eēntie: cui' ɔ̄riū dicit cō
Corre. 2 clusio. ¶ Scdm. nec ē credendū. q pr vel p
sona pris sit vnū suppositū: cui pnitas eēt
addita. vt forma distīcta a supposito: dās
supposito aliqd formale eē: sic ē prez vl' hy
postasim vl' aliqd ɔsile. pz ex ɔclusiōe ¶ Et
de hoc nō ē mirādū multū. qz i creaturis nō
ē pnitas aliqua forma addita pri. sz dicit
creatura pater pnitate: que ē ipamet crea/
Cōclo 6 tura p respectū ad filiū. ¶ Sexta ɔclusio. q
tres hypostases vel tres psone illis ppetati
bus ɔstituūt: et distiguunt scdo mō. sic. s. q i
eēntia diuina simplici sūt tres ille ppieta/
tes tres distincte psone illis ppietatib' e/
naliter ɔstitute et distincte. Ista ɔclusio pz
qz cū ibi sint psone q̄ distinguūt ab omi qd
nō ē deus: p diuinā essentiā: opus ē q etiam
sit ibi aliqua res: vel q sint ibi alique tres
res: quib' ab inuicē distinguant in esse pso
nali. et he nō pnt poni nisi ppetates psona
les. igit etc. Cōsequētia tenet. et maior rōnis
ptz. qz distincte sunt hypostases. et vtiqz ex
hoc sequit q ibi erit aliquid vel alique res:
quo vel quib' ē ipaz distinctio. Minor p
bat ex dictis. quia cū nō distinguant i eēn/
tia: nec p aliquid cōe: optet q reb' eis pro/
prijs inter se distinguant. Res aūt ppa pp
etas psonalis ē ex significatōe nois. igit to/
ta ɔclusio vera. ¶ De hac ɔclusiōe erit ma/
ior sermo i seq̄nti q̄stione. ¶ Dico autē ɔsti
tutā eternaliter psonā pris pnitate diuia:
nō q aliquis eū instituerit vel ɔstituerit. sz
nomialiter intelligēdo ɔstitutū: hoc ē ex na
tura rei eternaliter esse patrē sua paternita/
te. et distinctū ab alijs psonis paternitate.
¶ Septia ɔclusio. hmōi ppietates vt di/ Cōclo 7
cunt ppetates mag' hn̄t apd intellectū nrm
modū ɔstitutiuū: et vt dicut relatōes mag'
hn̄t modū distictiuū. pz ex dictis in .j. arti.
qz in diuis ppietas respectu suppositi aliq̄
mō intelligit vt forma. et ḡ vt sic modū ha
bet ɔstitutiuū. relatio aūt diuersitatis aliq̄
mō vt opposita relatiue. et ex ɔ̄nti vt distin
ctiua cū suo opposito correlatiuo. h d. iij. ar
ti. ¶ Ad rōes pncipales. Ad pmā ɔ pmuz ad 1 rōz
suppositū. q inascibilitas et eē igenitū: cum
sint notōes negatiue: nō sūt ppie. eo q nō
ɔstituūt hypostases. Scdo q vt large vo/
cāt ppetates: q sic reducāt ad pnitatē: eo
q negāt eē ab alio. et ponunt aliū eē ab ipo:
qd recte ɔuenit pnitati. ¶ Ad scdaz. q esse Ad 2
imaginē pri ē idē cū esse filiū vel cū filiatōe
et ideo nō ē ppietas distincta. Un̄ beatus
Aug. dicit: q eo ē imago quo filius. ¶ Ad Ad 3
terciā neget maior. qz ɔmunis notio siue spi
ratio nulli psone ē propria. nec aliquaz in/
stituit: vt dictū ē i pmo arti. Et ad probati
onē dicit. q licet cōis notio vel spiratio nō
sit simpliciter cōe. eo q essentie vel spūiscto
nō ɔuenit. ē tn̄ ɔmune pluribus psonis. s. pa
tri et filio. et hoc sufficit ad hoc q nō sit pro/
Ad 4 priū. ¶ Ad q̄rtā neget maior. qz nō optet q
ois notio sit ppietas: vt qz forte est negati
ua. et sic nō ppie instituit: sicut innascibili/
tas. vel qz ē cōis sicut spiratio actiua vl' ɔis
notio: que ɔuenit pri et filio. et hec etiā non
instituit aliquod suppositū. ¶ Ad pbatiōz
maioris dicit. q aliquid bn̄ pt notificare p
sonā: licet nō sit positiue ppriū. vt innasci/
bilitas notificat patrē i nō pducto. et cōmu/
nis notio patrē et filiū: inq̄tum cōcordi vo
Ad 5 lūtate spmsctm spirāt. ¶ Ad q̄ntā neget an
cedēs. Et ad pbatōz q ppriū nature diuie
h dz sumi p respectū ad naturā: sic eē omipo
tentē: eternū etc. sz ppria suppositoz debēt su
mi p respectū ad hypostasim. Ad phm i. v.
thopicoz. dicat: q nō ē ad propositū. qz di
uine hypostases compate ad essentiaz non
habēt rōem pmaz subaz vel indiuiduoz
sub vna spē: sz magis hn̄t aliq̄ mō ratōem
speciez compataz ad vnū genus. vt dictū
ē: mō ppietates sequunt species. ¶ Ad ra/

Ad rōnes suppo. tiões arguētes ꝯ scōm suppositū. ¶Ad p͞mā. ꝙ ꝗuis hypostasis i creaturis dicat numerū: eo ꝙ i creaturis ē semp aliqua cōpositio. tamē trāslatū ad diuina soluꝫ dicit q̄d p̄se subsistēs icōicabile i natura intellectuali: nec aliquā materialitatē īportat. ¶Uerū ē tn̄. ꝙ dicit sbāꝫ cū ꝓpetate: vbi ꝓꝓetas aliq̄ mō hꝫ sēp modū forme. qꝛ p modū ꝯstitutētis ꝛ distīguētis. ꝛ sbā p modū marie: ꝛ hꝫ q̄ ad modū intelligēdi nr̄m.

Ad ꝯfir. ¶Ad ꝯfirmationē dicit. ꝙ Hiero. nō ꝓhibuerit nomē hypostasis simpliciter. nec ꝙ p̄t̄e nois voluit ibi eē aliqd maluꝫ: ſꝫ dixit hꝫ ꝓpter ꝟsutias hereticoꝝ: q̄ ex eo ꝙ hypostasis apud grecos signat subām: ꝛ greci i diuinis cōcedūt tres sbās sic tres hypostases: nō iferebāt: cū simplices ꝯcedebāt tres hypostases tres eē i deo subas. qd i smone latino nō ē ꝯcedēdum.

1 ¶Uñ venenū istud ꝓuenit ex tribꝰ. p͞mū ex penuria vocabuloꝝ. rōne q̄ꝫ aliq̄ iste t̄minꝰ suba significat eis subam cū ꝯnotatōe discreta ꝛ suppositali: nobis āt significat sbāꝫ indr̄īter coiter: siue suppositum sit siue nō.

2 ¶Scōꝫ erat simplicitas simpliciū fideliū q̄ de tali ęquocatōe nesciuerūt distinguere.

3 ¶Et terciū ꝟsutia hereticoꝝ: q̄ cōcedentibꝰ simplicibꝰ more loq̄ndi greco dicebāt i greco tn̄ sonare hypostasim sic sbāꝫ. ꝛ lō cū in deo sint tres hypostases: vt ꝛ greci dicūt ꝛ latini: erūt i eo tres sube. Et iō Hiero. ne simplices deciꝑent ęquocatōe. voluit ꝙ aīs consuetū vsum vocabuli eo nō vterent sine distinctōe. De isto autē nūc nō ē tāta cura: deo ꝙ nūc vocabulū ē vsitatū: ꝛ error Arrianorū plures i deo subas ponētiuꝫ: ꝑ dei grām ē extirpatus.

Ad 2 ¶Ad scōam ꝓbatōeꝫ aūcedētis p͞mi. ꝙ i creaturis hypostasis dicit sbāꝫ cū accidētalibꝰ ꝓꝓetatibꝰ: q̄bꝰ surgit ꝓꝓetas īdiuidualis i deo aūt nō signat ꝓꝓie accidēs: ſꝫ i

Ad 3 eo sumptū dicit subam cū ꝓꝓietate ꝯstitutiua ꝑsone i natura. vt dictū ē. ¶Ad terciā ꝓbatōeꝫ aūcedētis. ꝙ illa interꝓtatio nois res nature. q̄ alicui creature supponit: nō hꝫ locū i diuis. ſꝫ dicit res nature vel suppositū nature: i quo mō ꝯsiderādo natura diuina aliquo mō hꝫ se ꝑ modū tōis: ꝛ ꝓꝓetas rōne cuiꝰ dicit res nature diuine: se hꝫ p modū specificātis. ꝛ hoc ē diuinū suppositū: cū natura ꝯstituētis. que tn̄ ꝓꝓetas idētice idē ē cū natura. nec aliquā entitatē ponit q̄ nō

Ad 4 ē natura. ¶Ad quartā ꝓbatōeꝫ. ꝙ nomē ꝑsone: vt aū dictū ē. signat ꝺ sua significatione p͞maria rem ꝑ se existentē ꝛ absolutaꝫ. ꝛ secūdaria significatōe prout habet esse in diuis significat relatiōem: siue ꝓprietates relatiuas/que in diuis supposita cōstituūt. Et ita eodeꝫ modo hypostasis ex quo distinctōeꝫ ꝛ incōmunicabilitatē importat: p͞mo importat subāꝫ: scōo rōne distinctōis quā importat: que in diuis nō ē nisi ꝑ relatōem etiam dicit relatōem. et sic negāda est maior: nō ē insufficiēs distinctio. sed dicendū est ꝙ hypostasis importet vtrūq̄ꝫ simul: ordine tamē dicto. ¶Ad hoc quod addit: ꝙ relatio distinguit. ꝛ hypostasis deberet dici q̄d distinctū. Dicit ꝙ relatio inq̄ātū relatio ē distinctiua ē i diuinis: sed inquantū ꝓꝓietas ē ꝯstitutiua. Nō hypostasis ꝑ ꝓꝓietatē vt talis ē cōstituta: ꝑ eandē vt relatio ē: distinguit a corpe. ¶Ad scōam rōem p͞ncipalē neget ꝯsequētia. Ad rōꝫ Et ad ꝓbatōeꝫ ꝯcedit ꝙ hypostasis sit ꝑsona proprietate ad dignitatem ꝑtinēte distincta: ꝛ hoc bn̄ arguit distinctōem ꝯceptuū: ꝛ compositōem i aīa: in re autē nō ponit compositōem: eo ꝙ proprietas illa est ipamet persona. vt paternitas ē pater: nō em̄ aliquid supadditum po Ad 3 nit. ¶Ad terciā: negando ꝯseq̄ntiā. ꝛ ad ꝓbatōem ꝯcedit ꝙ hypostasis sit subsistentia prout subsistētia tantuꝫ valet sicut ꝑsona. Et ꝯcedit ꝙ hec subsistētia sit eēntia ꝛ etiaꝫ suba: nō tamē sequit ꝙ qꝛ tres subsistentię sunt ꝙ tres subę sint. cuꝫ hę tres subsistētię nō dicunt tria entia absoluta: sed vnū siue vna suba: tꝫ quis sint tres res relatiuę. quia Ad 13 tribus ꝓꝓietatibꝰ relatiuis distincte. ¶Ad q̄sita. rōēs arguentes cōtra quesitū. Ad p͞mā: negando aūcedēs ꝙ hypostases nō distinguant relatōibꝰ. Ad p͞mā ꝓbatōem neget aūcedēs. Et ad ꝓbatōeꝫ ꝯcedit sicut dictū ē. ꝙ ablatis relatiōibus ad imaginatiōem vel ꝑ subtractiōeꝫ intellectꝰ maneret eēntia ꝯmunis. Sed qꝛ relatōes ablatę eēnt quibus distinguunt supposita: nō maneret in eā distinctio suppositoꝝ. nō em̄ sūt ibi plura absoluta: ſꝫ vnū solū. qd ē tria supposita Ad 2 relatōibꝰ distincta. ¶Ad scōam ꝓbatōem dicit. ꝙ cū dicit. hypostasis ē ꝑsona distincta ꝓpetate ꝛc. ibi ꝑsona ponit tāq̄ꝫ exp̄mēs suppositū diuinū. ꝛ hꝫ qd addit. distincta ꝓꝓetate ꝛc. hoc ponit nō tanq̄ꝫ sup add. tū ꝑsonę. vel supposito diuino: sed ad exp̄mēdā connotatōeꝫ quā addit hic terminꝰ ꝑsona suꝑ hūc terminū hypostasis. ¶Uñ si ꝓꝓetatē secluderes sil' secluderes ꝑsonā. eo mō quo nunc ē in deo. ¶Uel pōt dici ꝙ ibi ponatur cum

ꝓprietate ꝛc.nō tanq̄ supadditū sz tanq̄ itra
neū.ꝛ de ꝯditōe intrinseca psone.vt si describē
do hoiem diceres ꝙ ē aial cū aīa rōnali
nūquid q̄ seclusa ab hoie aīa rōnali manebit
aial:ꝯstat ꝙ nō.sic.s.ipposito tollas ꝓpꝛieta
tē:cū sit de intrinsecitate psone:nō manebit
Ad 3 psona eo mō quo nūc ponit̄ i deo.¶ Ad ter
tiā ꝓbatiōez.ꝙ nō sit sile de ꝓpꝛietate relati
ua i creaturis:saltē quo ad relatiua diuersi
tatis:ꝛ i diuinis.q2 i creaturis relatōes nō
ꝯstituūt supposita:i diuis vero ꝯstituūt ꝓpt
Ad 4 simplicitatē essentie.¶ Ad quartā.ꝙ pr̄ eo
dē ē quis quo pr̄.Et ad iprobatōez qn̄ dicit̄
ꝙ filius ē q̄s:ꝯcedit̄.ꝛ ꝙ nō p̄nitate:sz filiati
one ē q̄s.nā nō ē incōueniēs ꝙ diuerse pso
ne diuersis singule sint psone:ꝛ i substātijs
ē sic:q2 homo in re:eodē ē anial quo hō:tn̄
Ad 2 pn asinus ē aial ꝛ nō homo.¶ Ad scdam pnci
cipale pale dicit̄:ꝙ i diuinis pater nō pōt intelli
gi vt pr̄:nō intellecta sua ꝓpꝛietate.Ad ꝓ
batōem qn̄ dicit̄.ꝙ pr̄ possit intelligi igeni
tus.R̄.ꝙ si ingenitus teneat̄ negatiue:vel
ꝓ psona que nō ē ab alio:tūc intelligēdo a
liquid vt ingenitū:nō intelligeret̄ vt pater
q2 sic ingenitū cōuenit essentie.¶ Si aūt in
genitū caperet̄ pro psona nō genita:a qua
ē alia psona:tūc nō posset intelligi aliquid
ingenitū:nisi equiualēter intelligēdo ꝓpꝛi
etatē.eo ꝙ implicat̄ ab eo esse emanatōem
alterius psone:q̄ si fuerit p modū intellect9
erit generatio q̄ ē p̄nitas.si vero p modū vo
lūtatis psupponit̄ emanatio p intellectum
via originis.¶ Uel breui9 possz dici.ꝙ intel
ligēdo patrē vt ingenitū:nō intelligeret̄ for
maliter vt pr̄:nec vt psona:eo mō q̄ nūc in
Ad ꝯfir. diuinis eū ponimus eē psonā.¶ Ad cōfir
firmatōem ꝙ arguit ꝑ ꝯclusiōe.iiij.tercij ar
ticuli.q2 gentiles nō ponūt i deo hypostasiz
vel psonā eo mō quo nos:vt ibi ea dictum
Ad 3 ē.¶ Ad terciā.neget̄ antecedens.ꝙ ꝓpꝛieta
tes sint posteriores q̄ȝ hypostasis.Et ad ꝓ
bationē dicit̄.ꝙ q̄uis sint respectiue:tn̄ hnt
se vt ꝯstitutiue suppositoꝝ:ꝛ iō sunt simul
eis coeterne:respectiua aūt q̄ adueniūt sup
posito ꝯstituto sunt eo posteriora:ꝛ reducū
Ad 4 tur ad ipm.nec p illa hz suppositū distīctō
nē.¶ Ad quartā.neget̄ ꝯn̄tia.Et ad ꝓbati
onē dr̄.ꝙ licet ꝓpꝛietates distinguētes hypo
stases sint respectiue:tn̄ q2 hmōi respect9 nō
ponūt i re realē distinctōz additā sbe:iō hy
postasis ꝯstituta ē sba ꝛ res absoluta rōe il
la:q2 hypostas̄ trāsit i sbam.¶ Ola q̄ addu
cunt̄ pro ptibꝫ oppositis ꝯceduntur.q2 sunt p

dictis.Hoc de questione.

Ricesimo

t queritur circa dis. vigesimāse
primā ꝛ vigesimāoctauā.ꝛ
pro maiori complemēto eoꝝ que dicta sūt
de quesito questionis p̄cedentis.vtrum di
uine psone distinguant̄ ab inuicē rebꝫ rela
tiuis:realiter i deo existētibꝫ.ꝛ nō rebus ab
solutis:Que questio duo querit.Primuz
vtrū distinguant̄ rebꝫ relatiuis realiter exn̄ti
bus in deo.Secundū:vtrū nō distinguant̄
rebꝫ absolutis.¶ Cōtra p̄mū arguit̄ sic.Ubi Arguit̄
cūq3 reperit̄ vnū absolutū ꝛ plures res respecti
ue:ibi ē dare ꝯpositōez.In deo nō ē dare cō
positionē:sed vnā simplicē rē absolutā.er
go ibi nō sūt plures res respectiue.ꝯn̄tia no
ta.ꝛ maior ꝓbat̄ sic.q2 vtrūq3 absolutū cū v
no respectiuo essent duo:que nō pn̄t facere
vnū:nisi p viā alicui9 vnionis.que qualis
cūq3 fuerit.vel quōcunq3 noīet̄ sp erit ꝯpō.
q2 pluriū vnio.¶ Et ꝯfirmat̄.q2 si ibi ē q̄d Confir.
ditas relatiua.ꝛ ibi ē q̄dditas absoluta erūt
i deo plures q̄dditates.ꝛ vtrūq3 ille nō videtur
posse facere vnū:nisi aliqua cōpositōe.vt
dictū ē.Minor pz.q2 i deo ē summa simpli
citas.vt dictū ē di.viij.Et ꝙ ibi sit entitas
absoluta:dictū ē sepe.q2 ibi ē essentia.¶ Se Scdo
cūdo sic.hmōi relatōes distiguētes i deo se sic
querent̄ ad actōes imanētes.s.intelligere ꝛ
velle.sed hoc nō ē ita.ergo tales relatōnes
nō sunt realiter ibi.Pz maior.q2 ex q̄ disti
guerēt psonas q̄ ꝓducūt̄ p intelligere ꝛ velle
q̄ sunt imanētes:oporteret ꝙ illos act9 seq̄ren
tur.Et pz mior.q2 tūc p lumē naturale pos
sem9 deuenire i noticiā trinitatis:cui9 ꝯtrū ē
an̄ dictuz.Et pz ꝯn̄tia.q2 p lumē naturale
possum9 deuenire ad antecedēs.s.ad cognoscēdū
i deo eē:intelligere ꝛ velle.vt ponit phs.xij.
metaph.ca.v.q̄ etiā i ꝯn̄s qd ad illud an̄s
sequit̄.¶ Et cōfirmat̄ auctē Dama.li.j.ca. Confir.
xj.dicētis.ꝙ i creaturis supposita sint idē rō
ne.ꝛ differūt re.Diuina autē supposita sūt
idē re.ꝛ differūt rōne.ergo videt̄ velle ꝙ ibi
nō sit nisi distinctio rationis:nō ergo realis
¶ Tercio arguit̄ sic.p rōes ꝓpꝛietatū psone Ar.3
diuine distinguunt̄ se toto.g̃ nō p res rela
tiuas.Consequentia nota ē:q2 psona nō ē nu
da relatio.Antecedēs pz.q2 psona ē summe
simplex.hoc autē a quocunq3 distinguitur
se toto distinguit̄.quia nō habet i se diuer
sa q̄ȝ vno distingueret̄ ꝛ nō alio.¶ Quarto Ar.4

q2 illud de cui⁹ rōne formali ē p se eē ꝛ ad se: nō distinguit ab aliquo relatōe. Nō ita ē de diuis psonis. igit. Pz maior. q2 relatio dat eē ad aliud. ꝛ p ꝯñs nō dat eē ad se. vel dabit duos modos eēndi oppositos. qḋ ei dē forme nō ꝯuenit. Et mior pz. q2 cū sint supposita: mō de rōe cuiuslibet suppositi est eē p se ꝛ ad se: dicēte. b. Aug. v. de trini. ca. ij Omē qḋ subsistit ad seipm̄ sbsistit. g̃ ē p se ꝛ ad se. ¶ Quīto seqret q̄ eēntia eēt pr̄i añq̄ suppositū p̄ris eēt ꝯstitutū. Falsitas pz. pbat ꝯñtia. q2 p⁹us ē ptes ꝯstituētes vniri q̄ suppositū ꝯstituere. g̃ cū p p̄nitatē ꝛ eēntiā ꝯstituat ꝛ distinguat suppositū p̄ris: p⁹us ē p̄nitatē esse vnitā eēntie q̄ suppositū p̄ris cōstitui. Sed cuicūq̄ ꝯmunicat forma: il li cōicat act⁹ formalis illi⁹ forme. g̃ p̄nitas cōicabit eēntie esse patrē anteq̄ suppositū p̄ris erit ꝯstitutū. ¶ Sexto. q2 si paternitas ꝯstituit psonā p̄ris: vel hoc ē ꝯiunctiōe sui ad essentiā: ꝛ hoc nō ppter rōem p̄cedentē. q2 essentia esset p̄rius instituōes psone pa tris. vel cōstituit psonā patris cōiuctōe sui ad suppositū. et hoc nō. q2 cū vnio presup ponat sua vnibilia. suppositū p̄ris eēt p⁹us aliquo mō: q̄ sibi p̄nitas vniret. ¶ Et con firmat. q2 sic vnū vnibiliū ꝯstitueret alterū qḋ ē absurdū. posset eñ ꝯstituere terciū cū eo: sed nō ip̄m. Et pz ꝯñtia. q2 p̄nitas cō stitueret suppositū p̄ris cū vniret. ¶ Septi mo. q2 si relatio suppositū p̄ris ꝯstituit ꝛ di stinguit suppositū p̄ris erit etiā p accidēs. Falsitas pz. Cōseqñtia tenet. q2 qḋ p̄dica mēto accidētis ī eē ꝯstituit vt tale: eēt p ac cidēs eē ꝯiunctū. mō relatio ē p̄dicamentū accidētis. ¶ Octauo suppositū diuinū ē sū me entitatis. g̃ nō instituit p relatiōē. ꝯñtia tenet. q2 relatio ē mīme entitatis. mō sūme entitatis nō dicit institui p illud: qḋ mīme entitatis ē. Añcedēs notū ē. ¶ Nono. q2 sba nō ꝯponit ex nō substantijs. g̃ nec instituit relatōe. Cōsequētia tenet. q2 relatio nō vi det esse absolutū. et sic nō ē sba. Añcedēs ē phi. ꝛ physicoꝝ. ¶ Id arguūt rōnibꝰ Lin coniēsis ꝛ alioꝝ sic decimo. Ōis relatio pre supponit psonā institutā et distinctā. g̃ nō distiguit psonas. Cōsequētia nota ē. q2 po steri⁹ nō distiguit p⁹us. Añs pbat Linconi ensis sic. q2 ōis relatio p̄supponit ante se id qḋ refert hmōi relatōe. vel g̃ h ē diuina eēn tia: ꝛ hoc nō. q2 illa nō refert. vel ē supposi tū siue psona. ꝛ si sic habet ppositū. s. q relatio diuina p̄supponit suppositū iā institutū ꝛ distinctū: quod p eā refert. ¶ Undeci mo sic. Ōmis relatio realis p̄sertim diuer sitatis: p̄supponit sua extrema esse distin cta. Sed diuina relatio ē relatio realis: eti am diuersitatis vel distinctōnis. igit p̄sup ponit sua extrema esse distincta. ergo cū sit inter psonas: supponit psonas esse distin ctas. ergo nō distinguit eas. q2 qḋ ab ali quo p̄supponit hoc ab illo nō oꝛit. Et patz maior. q2 ppter hoc ſm idē: vt phoꝝ facile pncipi placet: nō ē relatio realis. q2 nō ē in ter extrema distincta. Et patz mīor de se. q2 p̄ris ad filiū ꝛ ecōtrario ē relatio realis tan q̄ inter res distinctas. ¶ Duodecimo. q2 fi lius nō distinguit filiatiōe a p̄re. igit. Con sequētia nota ē. Probat añcedēs. q2 si filia tiōe distingueret a p̄re: hoc eēt generatione p̄ris instituēte filiū in esse geniti. vt notū ē. Sed hoc nō pōt dici. q2 ꝛ sic pater nō mi nus generaret q̄ fili⁹. Pz ꝯñtia. q2 sicut fi lius generatione filiationis cōstituitur ī eē filij. ita a p̄re acquirit generatōe ppriū esse ad aliqḋ. s. esse patrē. g̃ ppriuz ad aliqḋ nō minus generatiōe acquirit p̄ri q̄ filio. ergo equaliter generaret sicut fili⁹. Falsitas hu ius pz de se. ¶ Tredecimo. relatōes sicut sūt p̄nitas: filiatio ꝛ pcessio. p̄supponūt diui nas psonas. g̃ psone nō distinguunt ipsis. Cōsequētia nota ē. Añcedēs pbat. q2 pa nitas p̄supponit generatōem: q̄ pfecta ē. q2 null⁹ efficit pater sine generatōe filij. vt di cit mgr̄ ī lrā. di. xxvj. ca. ij. ab Aug. Mō ge neratio supponit suppositū p̄ris. g̃ etiā p̄ nitas. Tenet cōseqñtia. q2 qcqḋ supponit ꝯsequēs supponit etiā añcedēs. ¶ Quarto decimo. formale distinctiuū suppositi dat esse de se incōicabile. Mō relatōes nō sunt de se incōicabiles. igit. Maior nota ē. eo q̄ suppositū ē incōicabile. Minor pbat. q2 si filiatio ꝛ p̄nitas eēnt formaliter incōicabi les: vel hoc veniret eis inq̄tū sunt relatio nes. qḋ null⁹ diceret. q2 tūc nulla relatō eēt cōicabilis. ¶ Uel ꝯueniret p̄ eis inq̄tū sūt filiatio ꝛ p̄nitas. ꝛ hoc iterū nō. q2 tunc in nulla natura ꝯmunicaret filiatio vel p̄ni tas: qḋ falsum ē. ¶ Uel ꝯueniret eis inq̄tū sunt filiatio ꝛ p̄nitas ī diuis. ꝛ hoc iterū pz nō. q2 relatio ī diuis bn̄ cōicat: vt spiratio actiua. ¶ Qḋ ꝛ cōfirmat. q2 si pater ī diuis p⁹us spirasset q̄ genuisset: tunc spūsctō cōi casset vim generādi cū respectu determinā to ad generatōez. ꝛ sic p̄nitas fuisset cōica ta: sicut nūc spiratio actiua. ¶ Quītodecīo

Ar.5. Ar.6 Confir. Ar.7 Ar.8 Ar.9 Ar.10 Ar.11 Ar.12 Ar.13 Ar.14 Cōfir. Ar.15

paternitas non ɔstituit suppositū gñans
ergo. &c. ɔña nota. & aña pbaš sic. q2 ipa p/
supponit ipm. igit ɔña iterū nota. ans p/
baš sic. q2 filiatio psupponit suppositū ge/
nerās. ḡ paternitas hoc idē. ɔña tenet. q2
paternitas & filiatio sūt simul natura. hoc
est naturali intelligētia. & ḡ quicqd psuppo
nit vnū eorū: hoc etiā psupponit aliud eorū.
aña ptz q2 filiatio est termin9 gñationis.
gu. 16 modo termin9 psupponit suū actū. ¶ Se/
decimo sic. si relatio ɔstitueret suppositū
vel hoc est put compaš ad essentiā. & hoc nō q2
sic transit in essentiā. ḡ sic nihil ɔstituit. vl
hoc est put comparatur ad psonā oppositā
relatiue: & hoc non. q2 sic nō habet modū in
existētis. sz distinguētis mō pncipiū cōsti
guit 1. tutiuū dz inexistere ei qđ ɔstituit. ¶ De/
inde arguit. q distinguant a rebꝰ absolutis
q2 excellētissima natura dz suppositari ex/
cellētissima suppositatōe. sz natura diuia
est excellētissima. ḡ debet excellētissima sup
positatōe suppositari. sed manifestū est q
suppositatio absoluta est dignior q3 rela/
tiua. ḡ supposita diuina dñt esse simplic
ter absoluta & absolutis in esse ɔstitui & cō
tra inuicē distingui. Ptz maior pme rati/
onis. q2 nobilioris nature nobiliora debēt
esse supposita. Pz minor de se. ptz aña se/
cūde ɔñe. q2 recte sic absolutū pfecti9 est re
spectiuo. ita suppositatio absoluta digni/
or est relatiua. ¶ Scđo sic. q2 supposita sb/
2 stātialia suppositari debēt pncipijs sbstā/
tialibꝰ. mō diuina supposita sunt substā
tialia. ḡ pncipijs sbalibꝰ debēt supposita
ri. ḡ absolutis & nō relatiuis. ¶ Tertio sic.
3 pfectissimū suppositū debet ɔstitui in es
se suppositi p pncipiū sui gñis. cū itaqz di
uinū suppositū sit pfectissimū. & sba debet
ɔstitui in esse suppositi p aliqđ sbale & ab
solutū nō p esse relatm. ¶ Quarto arguit.
4 qđ imperfectōem arguit diuinis supposit
nō debet attribui. sz suppositari vel in esse
suppositi institui p pncipiū alterius generis
arguit imperfectōem ḡ &c. ɔña nota & ma/
ior sili. sz minor declaraš ex accidētibꝰ: que
eo imperfecta sūt: q2 ppria suppositatōe sb/
sistere nō pñt. sz ad sui esse aliud requirūt. s.
sbam. ¶ Quinto pōt sic argui. vel diuina
5 essentia sufficit ad esse alicui9 suppositi ab
solute ɔsiderata: vel nō. Si dicis q non:
tūc essentia angeli videreš pfectior q3 natu
ra diuina. & ptz ɔña. q2 illa sufficit ad eē sup
positi ad qđ natura diuina non sufficeret

Si dicis q sic. vel itaqz pter illud supposi
tū habebim9 tria supposita pp relatiōes relati
uis distincta. & sic essent qttuor supposita
in diuinis. qđ ecclia dānat. vel non fac nisi
si vnū suppositū absolutū: sic q nulla sūt
respectiua. et est error Sabellij. Uel faciet
vnū absolutū: & duo alia sūt relatiua. & ite/
rū inconueniēs. q2 tūc vnū suppositorū di
uinorū nō diceret ad aliqd: sz duo alia di
cerent relatiue. Uel dices: q diuina essen/
tia ppter sui immēsitatē sufficit tribꝰ sup/
positis absolutis dare esse suppositale: si/
ne distinctione relatiua distinguēte & con
stituente supposita: & habet ppositū. ¶ In I opposi.
oppositū p pmo q̄stio est illud Boetij in argui. 1.
li. de tri. dicētis. Essentia ɔtinet vnitatem
et relatio multiplicat trinitatē. sicut alle/
gatū fuit etiā in qstione pcedēti. Et vene/
rabil Anselm9 li. de pcessu spūssancti dicit
Hec itaqz relatio diuina sola cā pluralitatis
in deo est. Et c. ij. eiusdē dicit. q in diuis oia
sint idē vbi nō obuiat relatōis oppositio
Sz q iste relatōes sint realiter in deo: ptz
q2 ex q psone eis distinguunš & mltiplicaš
necesse est vt ibi sint. q2 nō mltiplicanš ne
q3 distinguunš aliqd qđ nō est aliquid. Et
ad hoc sonat auctoritas Hiero. in expositio
ne fidei catholice. & ponit a mgro dis. xxv.
in fine dicētis. Nō noia tm: sed etiā nomi
nū pprietates ɔfitemur. pprietas aūt q ɔ/
stituit psonā: distinguit etiā eā a persona.
et sic relatio est. & ḡ iste relatōes sūt realit i
deo. Et hoc ptz. q2 ex q ibi est realiter pat:
oportet q ibi sit realiter pñitas. cū neqat es
se pat sine pñitate: sic neq3 albū sine albe
dine. Sed pp te negatiua secūdi quesiti
scz q psone nō distinguanš rebꝰ absolutis
est Ansel. li. de incarnatōe vbi: ex intentio
ne improbās quendā: dicentē psonas dif
ferre p absoluta.

In hac questione

erunt qttuor articuli. In pmo recitabunš articli 4
modi qbꝰ imaginari videš doctores catho
lici psonas distingui. Et in scđo ostendeš
psonas nō distingui p absoluta. vel mōis
absolutis. q2 essentia diuina nō ɔstituat
psonā nō distinctā pp etatē relatiua. q̄uis
ipa sit sūme absolutū: qđ erat scđm qsito/
rū. In tertio articlo q nō distinguunš pp/
etatibꝰ originis. Et in qrto recte mdebit ad
pmū q̄situ: sil mltiplex mouēdo dubium.
¶ Quātū ad pmū sciendū ē q cū omēs ca articlo. 1

v

tholici doctores psonas diuinas i vna es/
sentia dicāt cōuenire: diuiſimode imagia/
Opio.1. ti ſūt ea ꝗ inf ſe diſtinctōem ¶ Quidā em̄
opiati ſūt ꝗ in deo ſint tria ſuppoſita ꝓpe
tatib⁹ abſolutis diſtīcta. Qui vident fuiſ
ſe duplicati. pmi em̄ dicebāt ꝗ ſimplr dif
ferāt diuina ſuppoſita ꝓꝓetatib⁹ abſolu/
tis. Et de hac opione fuit Linconieñ. ꝛ mo
tiua ei⁹ recitata ſūt añ oppoſitū. De q̄ eti
am opione vid͛ fuiſſe Adam. q. iiij. diſti.
Opio 2 xxiiij. pmi libri. ¶ Alij dicebant ꝗ differ/
rent modis abſolut⁹. ꝗs modos alij voca
Opio 3. bāt modos hn̄di pfectōez ¶ Alij dicebāt
ꝗ diſtinguant ꝑ relatōes. ꝛ iſti fuerūt etiā
duplicati. Quidā dicebāt ꝗ diſtinguant
per relatōes ꝑ modū act⁹ expreſſas. ꝗs ac/
tus vocabāt origines: ſicſūt ꝛ ſignificant
Opio 4 iſti termini gn̄are gn̄ari pcedere ¶ Alij āt
dicebāt ꝗ p relatōes ꝑ modū ꝓꝓetatis ex
ꝑſſas: ſicut ſūt ꝛ ſignificāt iſti termini pᷓ
notā. 1 nitas: fil iatio: pceſſio. ¶ Pro quoꝝ intelle
ctu eſt notandū. ꝗ pmi fortaſſis imagina
ti ſūt mō Platonis: quē ei imponit phūs
vij. meth. ꝗ queadmodū pl'a ſinglaria ab
ſoluta cōueniūt in ſpē cōi. ſic ꝗ qōlibet illo
rū ſit natura cōis. ꝛ vnū eoꝝ nō eſt aliud.
natura tn̄ cōis eſt eadez oib⁹: vt hō cōmu
nis eſt ſortes ꝛ plato ꝛ cicero: tn̄ nō eſt ali
ꝗs ſinglariū alter. ita iſti fortaſſis voluerūt
ꝗ tria diuina ſuppoſita ſint vna cōis na/
tura: ꝛ illa eſt qōlibet eoꝝ: tn̄ vnū eoꝝ nō
eſt aliud. ꝗꝫ hec ſuppoſita vt plures ho
mines ſunt ꝓꝓietatib⁹ ſuis abſolutis ab
inuicē diſtīcta. ſic qōlibet ſuppoſitū diuū
Notā 2 a quolibet alioꝝ eſt ſua ꝓprietate abſolu/
ta diſtinctum. ¶ Secundi meo iudicio o/
pinati ſunt. ꝗ ꝗꝛ ſuppoſita diuina ſunt di
ſtincta ꝛ nō diſtinctōib⁹ accidētalib⁹: ideo
videbatꝰ eis ꝗ quibuſdam modis abſolu/
tis ab inuicē differrent: eo ꝗ reſpectus acci
dentia ꝛ accidētales videntꝰ eſſe: ꝛ pſertim
cū perſona dicat ſbam. Vn̄ cū videbāt p/
ſonas in eſſentia abſoluta que eſt infinita
pfectio cōuenire: dicebāt ꝗ cuilibet pſone
cōueniret ſuus mod⁹ abſolut⁹: quo habe/
ret pfectōem diuinā. Vn̄ dicebāt pſonas
differre modis abſolutis hn̄di pfectōem.
notā. 3. ¶ Pro tertia opione eſt ſciendū. ꝗ relatio
ſp pſuppōit aliud pnum. vt idētitas diuͤ
ſitas: ſbam vel eſſentiā. eq̄litas ineq̄litas
quātitatē. ſilītudo diſſilitudo q̄litatē. pat
fili⁹ actōem ꝛ paſſionē. eſt em̄ pat q̄ genu/
it. ꝛ fili⁹ q̄ genitus eſt. put hec tangunt. v
meth. c. de relatōe. ¶ Quarto notādū. ꝗ notā. 4
ꝗꝛ relatio que eſt inter pſonas diuinas eſt
ſm actōem ꝛ paſſionē: largetn̄ loquendo
de actōe ꝛ paſſione: ipa pōt duplr expmi.
Uno mō per modū actōis vt gn̄are: ſpira
re q̄ agere ſignificāt. Vel ꝑ modū paſſio/
nis. vt gigni: ſpirari: q̄ q̄ſi paſſiue ſignifi/
cant. ꝛ ſic expſſas relatōes dicunt ſiue vo/
cant origines. Alio mō pn̄t expmi per no
mē ꝓprietatū. vt cū dicit pᷓnitas: filiatio
pceſſio. ¶ Et h̄ qnto eſt notandū. ꝗ vidē/ notā. 5
tes iſti ꝗ nō facile poſſet ſuſtineri: ꝗ perſo/
ne diſtinguerentꝰ ꝓꝓetatib⁹ vel mōis abſo
lutis recurrebāt ad relatōes. Sꝫ aliq̄ ad
modū pmū dicentes ꝗ pſone diſtinguantꝰ
per origines. i. ꝑ relatōes ꝑ modū agēdi vꝉ
patiēdi expreſſas. vtꝑ gn̄are gn̄ari. ꝛc. Et
mouebantꝰ ex eo fortaſſis. ꝗ in creatis quiſ
efficitꝰ pᷓ ꝑ gn̄are. ꝛ fili⁹ ꝑ gn̄ari. Et hīc vi/
dentꝰ ꝓ ſe textū bti Aug. de fide ad petruꝫ:
circa pncipiū dicentiſ. Quia igitꝰ aliō ē ge
nuiſſe q̄ꝫ natū eſſe: ꝛ aliud eſt pcedere q̄ꝫ ge
nuiſſe vel natū eſſe: maꝑ eſt quō alius ē pᷓ
alius fili⁹ aut ſpūſſcūs. vbi manifeſte po
nit dictōes ſignificātes origineſ. Ad ideꝫ
ſumūt dictū Dama. li. j. c. ij. q̄ ait. ꝗ in di/
uinis oīa ſūt idē pter gn̄atōem: ingn̄atiōꝫ
et pceſſionē. que ꝗꝛ ꝓbalia ſunt: origies im
portant ſm eos. Vn̄ innitētes iſtis dicūt
origines diſtīguere. ꝓꝓetates ꝟo dicūt nō
diſtingui ere. ſꝫ q̄ſi origines ſeq̄ntes diſtin/
ctōem inſinuare. ¶ Sexto eſt notādum ꝗ Notā 6
q̄rta opio eſt ꝯrla tertie. dicit em̄ ꝗ perſone
ꝓꝓetatib⁹ diſtinguantꝰ. ꝗꝛ ꝓꝓetates ſūt ꝓ
prie relatōes. Origines aūt ꝛ ſi idē dicant
m̄ ñ ita ꝓprie vt relatio ſuas res ipoꝛtāt. ꝛ
ꝗꝛ diſtinctio ſm eos nō eſt niſi ꝑ relatōes
vt relatōes ſūt. ideo dicūt ꝗ ꝓꝓetates in di
uinis ꝓprie diſtinguāt. vn̄ ꝛ origines ipis
ꝓꝓetatib⁹ diſtingui dicūt. Hi ſūt q̄tuoꝛ
ſolēniores modi de diſtinctōe diuinaꝛū
pſonaꝝ. Hec de pmo articulo.

Quantū ad ſecun
dū articlm vid͛ ꝯcluſio milatꝰ hec. Perſo/ ſcōs ar.
ne diue nō diſtinguūtꝰ ꝓꝓetatib⁹ abſolut⁹ Cōclu. 1.
ꝓbatꝰ ſic. ꝗꝛ ſi ſic: pᷓ eēt aliō a filio. falſitas
ꝯn̄tis ē catholico māifeſta. nā ſi eēt aliō: tē
eēt aliō ens: ꝛ ex ꝯn̄te ali⁹ deꝰ. ꝓbatꝰ ꝯn̄a ſic.
ꝗꝛ ꝓpetas abſoluta eēt in pᷓe: que nō i filio
mō ꝓꝓetas abſoluta q̄cquid eſſet in gene
re dat eē aliō. ꝗꝛ q̄cūqꝫ aliq̄ ſbali nō conue
niūt illa nō ſūt idē oīmode ſbalr. Nec ob

staret si diceret: q̄ hoc absolutū esse sit ip̄e
met pater. quia tunc forti⁹ erit argumētū.
q̄z si pater genuit aliud absolutū absoluta
ꝓprietate ab eo distinctū: tūc nō solū genitū
erit alius: sz aliud. q̄z aliud absolutū vel ē
in se vel in se includit. ymaginabile est em̄
esse duo absoluta. ꝛ vnū nō esse aliud ab
Confir. alio. ¶ Confirmat̄ sic. Uel oīs res absolu/
ta q̄ est pater: vel in patre est filius vel i fi
lio formalr̄. ꝛ si sic: tūc nō differūt pater ꝛ
filius ꝓprietate absoluta. vel aliq̄ res abso
luta est pater: vel in patre que nō est fili⁹:
nec in filio formalr̄. ꝛ cū hec nō sit essentia
eo q̄ ille est fili⁹ ꝛ in filio sb noīe filiatiōis
oportebit q̄ hec res sit aliq̄ entitas addita ꝑ
sone p̄ris vel essentie: ꝛ cū p̄alitas talis re
pugnet māifeste simplicitati: videt̄ ꝯñs es/
se falsū. g̃ ꝛ añs q̄ ꝑsone differāt ꝓprietatibꝫ
ꝓbat 2. absolutis. ¶ Scd̄o sic. Oīs ꝑfectio sim/
pliciter q̄ est p̄ris: est sp̄ūsctī. sz oīs ꝓprie/
tas absoluta est ꝑfectio simplr̄. igit̄ oīs ꝓ/
prietas absoluta p̄ris est sp̄ūsctī. ꝛ vltra.
ergo p̄r ꝛ sp̄ūsctūs nō differūt aliq̄ ꝓprieta
te absoluta. ꝯñe note sūt. ꝛ maior est māi/
festa. q̄z alr̄ aliqua ꝑfectio esset vni⁹ perso
ne que nō esset alteri⁹ ꝛ minor ptz. q̄z ima
ginabile est q̄ sit aliq̄ ꝓprietas absoluta: et
q̄ nō esset aliq̄ entitas ꝛ ex ꝯñti aliq̄ perfe/
ctio: imo venerabilis Ansel. vult monolo. c.
v. q̄ oīe absolutū in diuinis sit meli⁹ ip̄m
3 q̄z nō ip̄m. ¶ Tertio sic. Quia vel oīe ab
solutū p̄ris est tm̄ idez essentie sic̄ essentia
sibi: vel nō si p̄mū: tunc oīe absolutū pa
tris est idē filio. eo q̄ essentia est idez filio.
et oīe absolutū patris est tm̄ idem essen/
tie sicut ipsa sibi. ꝛ g̃ cum ipsa sit idez filio
imo oīe absolutū ei⁹: etiā oīe absolutū
patris ē idē filio. imo in forma arguet̄. oē
qd̄ ē absolutū essentie est absolutū filij. et
oīe qd̄ est absolutū patris est absolutū es/
sentie. g̃ oīe absolutū p̄ris est absolutuz
filij ꝛ ergo pater nullo absoluto differt a fi
lio. ꝛ ptz maior. q̄z essentia nullo absoluto
differt vel distinguit̄ a filio. Da em̄ in ea
duo absoluta. in ea nō erit sūma simplici/
tas. ꝛ minor est aduersarij. Si dicat̄ scd̄z.
q̄ pater aliq̄ absoluto nō sit tm̄ idē eēntie:
sicut ip̄a sibi: tūc oportebit in patre duo pōe
re absoluta. vnū quo est idē essentie: sicut
illo essentia est eadē sibi. ꝛ aliud q̄ nō ē idē
essentie: sicut ipsa sibi. ꝛ tūc sequit̄ q̄ pater
erit in re ex duobꝫ absolutis. vno eēntiali
et alio qd̄ erit ꝓprietas p̄nalis. ꝛ cū sit de

us: erit deus ex duobꝫ. qd̄ fideles xp̄i di/
cere nō audent: etiā in puro lumīe naturali
¶ Quarto sic. nisi ꝯclusio sit vera: tūc i es/ 4
sentia diuina sunt tres ꝓprietates abso/
lute quibꝫ persone distinguunt̄. ꝯñs nota
est. ꝛ ꝯñs est falsū. igit̄ ꝛ añs. falsitas ꝯse/
quētis declarat̄ sic. q̄z vel q̄libet istaꝝ ꝓprie/
tatū absolutaꝝ est idē cū absoluta eēntia:
et oēs simr̄ ꝛ q̄libet due eaꝝ. ꝛ sic vna res
absoluta esset due distincte res absolute:
et tres distincte res absolute. h̄ aūt si i re/
latiuis recta fides ꝯcederet q̄ essentia diui/
na sit tres res relatiue: tn̄ de absolutis nul
lo mō videt̄ posse stare: q̄ due res absolu/
te essent tres res absolute. et tn̄ ꝯñs videt̄
tenere. q̄z hec res absoluta est iste due res
absolute: ꝛ ip̄a eadem est iste tres res abso
lute. ꝛ inter istas duas ꝛ istas tres non ob
uiat relatōis oppositio. cum sint simplici
ter absolute. iste ergo erunt ille. quia in di
uinis omnia idem sunt vbi nō obuiat re/
latiōis oppositio. Itez in breuiorib⁹. vnū
et plura absoluta opponunt̄. x. meth. quo
mō ergo capit imaginatio q̄ vnuz absolu
tum sit multa absoluta: vel plura absoluta
Uel forte dicet̄. q̄ aliqua istaꝝ ꝓprietatū
absolutaꝝ: vel due vel tres eaꝝ nō sit ab/
soluta essentia: vel idem cum ea. ꝛ tunc in
diuinis esset diuersitas in essentia ꝛ alijs
rebꝫ absolutis. ¶ Quinto. vel essentia cō/ 5
stituit suppositū p̄ris ꝛ distinguit ip̄um a
filio. ꝛ h̄ nō. q̄z ip̄a est equaliter fili⁹. vel aliq̄
alia entitas siue ꝓprietas absoluta. ꝛ seq̄t
statim in ꝑsona patris pluralitas absolu
toꝝ. Uel distinguit̄ ꝓprietate relatiua. ꝛ h̄
est ꝯtra te. ¶ Sexto. Talis absoluta ꝓpri 6
etas compata ad essentiā: vel haberet rati
onē actus. ꝛ sic essentia haberet respectu ei⁹
rōem potentie: qd̄ dicit implicatōnem re/
spectu ꝑfectissimi actus: sicut ē essentia di/
uina. vel respectu essentie haberet rōem po
tentie. ꝛ sic nō daret patri esse suppositi in
cōicabilis. quia h̄ pertinet ad actū: nō po
tentiā. ¶ Septimo. q̄z ꝓprietas filij est a 7
patre. sed nullū absolutū filij est a p̄re. igit̄
ip̄a nō est quid absolutū. ꝯñs nota est. dis
cursus reducibilis ē ad tertiū modū secun
de figure. transponēdo antecedēs. ꝛ maior
patet. q̄z alr̄ in diuinis nō esset ordo: nisi
persona filij esset a persona patris. ꝛ eodē
modo proprietas eius. minor deducit̄. q̄a
absolutum filij quod est essentia nō est a
patre. si ergo cum hoc ibi sit absolutuz qd̄

est a patre infallibiliter sequi videt q in filio sint duo absoluta. q2 ista duo aliquid absolutu filij nō est a patre: et aliqd absolutu filij est a patre: non possunt verificari pro eodē. q2 illo demōstrato essent hec simul vere. h absolutu filij est a pře. et h absolutum filij non est a patre: que sunt contradictoria.
Confir. ria. ¶ Et confirmat. quia vel tres persone possunt idem absolutu important qd essentia et si sic: cum in illa sint summe vnū: per illud nō distinguunt. nec vocari pprie. vel aliq modo plura importat absoluta qz essentia. et tunc cū essentia et pter eam ponet in deo aliud absolutu: qd sine cōpositōe esse
Cōclō. 2 nō pōt. ¶ Scda cōclusio. q diuina supposita nō distinguunt p modos absolutos: sicut dicit qdam doctor q diuina supposita differant trib9 mōis absolutis. q sunt. esse naturalit. esse intellectualr. et esse amabiliter. et cōstituunt in esse suppositi. pbat sic. q2 hmōi modi vel cōstituunt supposita distincta p absoluta. et sic redeūt rōnes facte cōtra cōclōnem pcedentē. Uel distinguuntur p respectiua. et tūc isti modi nō erūt absoluti: sz respectiui. et pz cōña. q2 modus absolutus nō cōstituit esse respectiuū p se. ¶ Se
scdo probat eād Cōclō 2. cūdo pbat cōclusio. q2 hmōi modi vl' distinguerēt supposita p compatōem ad oppositum relatiue. vel p compatōez ad aliqd absolutu. si per compatōem ad oppositū cum ibi nō sit oppositio nisi relatiua nō erit distinctio nisi relatiua. nec igit erūt modi absoluti. si scdo modo: cū ibi nō sit nisi essentia absoluta in qua suppositoz nulla ē distinctio: isti modi nullā facient distinctionē. vel ergo nulla erit distinctio: vel erit relatiua. Nisi dicas q mōi isti maneant distincti absolute: cū distinctōne essentie ab
3 solute. et tūc pones ibi absolutu. additum essentie et ex cōsequenti cōpositōz. ¶ Tertio arguit sic. q2 p esse intellectualr itelligis esse pductum p modū intellect9 siue verbi. et tūc esse itellectualr nō est esse absolutu: sed relatiuū cōtra aduersariū. Uel itelligis esse aliqd absolutu aliqle q le nō erit i pře vel in spūscto. et tunc nullū est tale. Ul' forte intelligis suppositum sbstantiale: pductum tamen per intellectū patris. et sic idē quod prius q distinctio est ex parte relationis. et non ex parte ipius eē absoluti. ¶ Sz
obiicit: contra dicunt illi qui sunt de cōtraria opinione. quia nisi sic: sequeret q opposita essent simul in eadem fm idem. falsitas videtur manifesta et patet cōsequentia. quia in diuinis sunt relationes opposite. vt dicit fides. vel ergo sunt in dictis fundamentis absolutis. scz in esse naturalit. et in esse intellectualiter. etc. et habet propositū. vel fundant in essentia fm idem penitus sui. et habet cōsequens illatū. scz q opposita sunt 2
simul in eodem fm idem. ¶ Scdo sic. qa habitudo vnius relatiuoz ad reliquū spresupponit fundamenta in quib9 sūt huiusmodi habitudines. sed oppositio relatiua semp dicit habitudinē vnius ad reliquū. ergo psupponit aliā distinctōem in q fundat hec habitudo: que nō pōt esse nisi 3
modernoz absolutoz. ¶ Tertio. Oēs reales relationes important realem distinctionem in fundamentis. sed in deo sunt reales relatōes. igit oportet q sint reales distinctiones in eoz fundamentis. tenet cōña. et patet maior. q2 q realis sit relatio: hoc nō habet a suo opposito. sed a fundamento relatōnis opposite. Uñ relatōes dicte fz rōnem solū: sicut idem dicit ad seipm: q quis sint vere relatōes in rōne: nō tñ sunt reales relatōnes: eo q nō fundant in diuersitate 4
rez. minor est nota. ¶ Quarto. vbicunqz est origo: ibi est pncipiū et termin9 originis i diuinis est vera origo. g ibi est pncipiū et termin9 gñatōnis: vel g hoc pncipiū est relatio. et hoc nō. q2 ei nō cōuenit agere. vel essentia fm se. et h nō. quia sic idē esset principiū et terminus originis. s. essentia in qlibet psona. vel erit aliqs modus distinct9 et absolutus: in essentia ali9 et alius. et habet ppositum. maior videt nota. et minor ē scdo rū. quia pater est origo filij. Uñ cōclusiue dicūt q oportet ponere hmōi modos absolutos: nō tñ q sint modi pfectiōis: sz sunt marsilij
mōi hñdi pfectiōz. ¶ Uidet mihi q mēs Pedaratis huius doctoris sit. q quia gñatio: filiatio: et pcessio reales distincte relationes sunt: ideo vult q sint a distinctis fundamentis. et videt ei q nō a relationib9: cum ei9 non sit agere: nec relatōem fundare. nec ab essentia. quia est vna et penitus indistincta: ideo reputat q in essentia sint quidam mōi essendi absoluti et habendi perfectōem essentialem in quib9 fundant hmōi relationes quas vocat esse naturalr: quo ad modū 6
patris. et esse intellectualit: quo ad modū filij. et esse amabiliter quo ad modū spiritussancti. ¶ Scdo videt mihi. q modus iste nō bene pōt stare. quia vtriqz natura: in

tellectus: ꝛ amor essentialis siue commu-
nis in diuinis sunt idem. ꝛ ideo etiã essenti
aliter ꝛ intellectualiter ꝛ amabiliter com-
mune est omi psone diuine. quo itaq3 hec
distinctiua psonaꝝ que sunt cõmunia tri-
bus. nam ita naturaliter est filius sicut pr̃
Et si dicat. tñ est ab alio. ꝛ pater nõ. R̃. ꝙ
hoc nõ arguat distinctõem in mõ absolu
to. s3 respectiuo. eque eñ qñ est natura i fi-
lio sicut in pr̃e: nec min⁹ nec magis. ꝛ g̃ eq̃
est naturaliter sicut pr̃. sicut de h̃ dict ũ est
supius distin. vij. q. x. arti. pmo. ¶ Et g̃ rñ-
det ad motiua: tenẽdo opionẽ coe3 a quo
Ad 1 in diuinis nõ est securũ recedere. ¶ Ad p-
mũ. ꝙ essentia diuina est fudamẽtũ reali-
um relationũ oppositaꝝ. q̃uis eñ in eod
fũdamẽto finito s3 idẽ relatões opposite e
se nõ possint. vt nõ est possibile ꝙ in creatu
ris idem respectu eiusdẽ sit pater ꝛ fili⁹. ta-
mẽ in infinito nõ est incõueniẽs ꝙ idẽ ab-
solutũ infinitũ sit fundametũ oppositaru3
Ad 2 relationũ. ¶ Ad scdm. ꝙ habitudo patris
ad filiũ nõ supponit aliq fundamenta di
stincta ꝯ̄ essentiã immẽsam q̃ est pr̃ ꝛ fili⁹.
ꝛ ergo in diuinis negat maior. s3 in creatu
ris veꝝ est ꝙ ibi idẽ s̃m idem nõ põt eẽ fũ-
Ad 3 damẽta relationũ oppositaꝝ. ¶ Ad terti-
um ꝙ nõ opter oẽs reales relatões impor
tare distinctõem in fundamẽtis: nisi for-
tassis in limitatis. qd in diuinis locũ non
habet: s3 in creaturis. Et satis mirandu3 ẽ
de istis rõnibꝫ que oẽs innitunt: ꝙ opposi-
tio relatiua p̄supponat distinctõem in fũ
damẽtis. tñ si s̃m eas loqueremur ꝛ seque-
remur fundatores opionis p qua arguũt
oporteret nos ꝯcedere ꝙ modi absoluti ñ
p̄supponãt distinctõem realẽ cui innitun
tur: cũ fundant in essentia. ꝛ tñ diuersitas
maior est in absolutis q̃3 in relatõibꝫ: q̃ in
q̃ztũ tales minime entitatis esse dicuntur
Ad pbatiõem cũ dicit ꝙ relatio realis nõ
habeat realitatẽ suã ab opposito: s3 ex ei⁹
fundamẽto. istud in diuinis nõ est veru3
nã ideo p̃nitas est realis relatio. q2 pater
genuit filiũ: ꝛ nõ ex aliq̃ fundamẽto abso
Ad 4 luto in q̃ fundat. ¶ Ad quartũ. ꝯcedit ꝙ i
diuinis sit origo ꝛ pncipiũ ꝛ termin⁹ origi
nis. s3 hoc est essentia diuina put diuersis
relationibꝫ est ꝯiũcta. nã essentia diuia p-
ut est ꝯiũcta psone patris siue paternitati
sic est pncipiũ originis filij. put aũt ꝯiun
gitur filiatõi: sic est terminus eiusdẽ origi-
nis: ꝛ est filius. Quando aũt sic dicit ꝙ sic

idem esset pncipiũ ꝛ termin⁹. dicat ꝙ hoc
nõ sit incõueniẽs put ꝯiungit diuersis re-
lationibꝫ ꝛ est illimitatũ s̃m qd sibi conue
nit esse simul ꝛ sel' in tribꝫ suppositis. ¶ Ter Cõclo 3.
tia ꝯclusio. Essentia diuina nõ ꝯstituit a
liqd suppositũ absolutũ distinctu3 ꝯ̄ tria
supposita relatione distincta. sc3 ꝯtra pa-
trem ꝛ filiũ ꝛ spm̃sctm̃. Probat sic. q2 tale
suppositũ vel esset distinctũ ab alijs tribꝫ
et tũc essent in deo q̃ttuor supposita vel q̃-
ternitas. sc3 hui⁹ suppositi absoluti: ꝛ triũ
suppositoꝝ respectiuoꝝ. qd est damnatu3
in caplo. Damnam⁹. extra de sum trin. ꝛ fi
de. catho. libro sexto. Uel esset cõe ipsis et
cuilibet coꝝ: sicut essentia. ꝛ tũc nõ esset p-
pria psona vel suppositũ. cũ de rõne perso
ne sit esse incõicabile hoc aũt cõmune ess3
tribꝫ. ¶ Scdo. quia tũc q̃libet psona diui 2
na esset suppositũ incõicabile ꝛ cõicabile.
sc3 istud suppositũ essentie qd esset cõmu-
nicabile. ¶ Tertio esset psona absoluta es- 3
sentie. ꝛ psona respectiua ppria. ¶ Quar- 4
to idem suppositũ gñaret ꝛ gñaret. q2 pa-
tre gñante: generaret pp̃ter identitatẽ cu3
patre: ꝛ filio genito gñaret ppter identita
tẽ cum filio. ¶ Hec valeret si diceret ꝙ eẽn Obiecti
tia sit cõmunis tribꝫ: tñ nõ generat nec ge onis solo
nerat. q2 essentie nõ ꝯuenit gñare nec gña
ri: cum sit forma diuinitatis cui⁹ ad intra
nõ est agere: imo etiã quia generando ge-
neraret se: cum fili⁹ sit ipa. hec aũt non re-
pugnãt per se. ¶ Quinto. q2 hec vna pso- 5
na essent tres psone: ꝛ sic esset pcedẽs ꝛ nõ
procedes. ¶ Sexto Richardus de sancto 6
victo dicit. 4. de tri. c. 2. ꝙ noĩe psone nũq̃
intelligit nisi vnus aliqs solus ab omib⁹
alijs singlari pprietate distinctus. g̃ hec p
sona essentie absoluta nõ posset esse cade3
alijs psonis vel alteri psone. ¶ S3 in op- obiẽo 1.
positũ hui⁹ ꝯclonis antiq̃tus arguebatur
sic. Omis natura intellectual' indiuisa s3
se existẽs per se diuisa ab omi alia essentia
habet rõnem psone: p definitõem psone. s3
essentia diuina est hmõi. igit ꝛc. ꝛ cũ sit es-
sẽtia absoluta: erit psona absoluta. ¶ Se- obiẽo. 2.
cundo sic. essentia diuina agit. g̃ ẽ psona. cõ-
sequẽtia tenet p ph̃m in erroribꝫ de aĩa: di
centẽ q̃ dicit aniam irasci vel misereri: dicẽ
eã texere vel edificare. Uñ sumit illa cõis
auctas. ꝙ actões sũt suppositoꝝ. añs ẽ cõ
cessu3. q2 actões ad extra sũt eẽntie. ¶ Ter
tio. sic se h3 actio notional' ad ꝯstituẽd' sup obiẽo 3
positũ relatiuũ: ita se videt: hec actio eẽntial'

ad cōstituere suppositū absolutuz: modo
actio notional' ɔstituit suppositū relatm:
vt gñatio p̄rem. ergo act⁹ essentialis: vt in/
telligere: velle. rc̄. ɔstituit suppositū essen/
4 tiale r absolutū. ¶ Quarto. passio conue/
niens plib⁹ solū cōuenit eis p aliqđ com/
mune: cui pⁱmo debet. sȝ p se existere inde/
pēdenter est passio cōis: solū cōueniēs tri/
bus psonis diuinis sic q creaturis nō ɔuenit. ḡ
cōuenit eis p aliqđ cōe: cui pⁱmo debet. ma
ior ptȝ pⁱmo posterioꝝ. r mioꝛ nota ē. tūc
vltra arguit. sȝ esse cōe i diuinis est absolu
tū. ergo erit aliqđ cōmune p se existēs ab/
solutū in diuinis. ḡ aliq̄ psona absoluta.
5 ¶ Quito. ante om̄e relatm̄ in deo videt es/
se intelligere: saltē quo ad modū intelligē
di nostrū sed intelligere est act⁹ suppositi.
igit an̄ om̄e relatm̄ videt esse in deo suppo/
6 situ: cuius intelligere est act⁹. ¶ Sexto. q̄r
actus dicēdi p̄supponit psonā dicentē. vt
notū est. vel ergo presupponit psonā abso
lutā. r habet ppositū. vel relatiuā. s. p̄rem.
et si sic p̄supponeret filiū: cuȝ relatiua sint
simul natura: r posita se ponāt. rc̄. ḡ dice/
re p̄supponeret filiū dictū. ḡ v̄buin eēt an
7 teq̄ dicerel: qđ est absurdū. ¶ Septimo.
q̄r sequit: vnus solus deus creat. ḡ vna so/
la psona creat. r nō pōt significari nisi per
sona absoluta distincta cōtra tres. igit tal'
est ponēda. ɔña nota est. r añs ꝓ pⁱma p/
te patet. q̄r ab inferiori ad supius cū dicti
one exclusiua est bona ɔña. Sic sequitur.
tm̄ homo currit. ḡ tm̄ anial currit. vel vn⁹
homo est socrates. ḡ vnū solū anial est so/
crates. mō psona videt esse supi⁹ ad hunc
terminū deus. q̄r om̄is deus est psona. r nō
ecōtra. minoꝛ nota est q̄r psonaꝝ relatiua
8 rū creare est cōe ad extra. ¶ Octauo. om̄s
phi lumine naturali congente vident po
suisse vnū suppositū diuinū absolutū. igi
tur tale est ponendū. pbat ɔña. q̄r lumen
naturale intellect⁹ inclinatū in veꝝ: nō vi
det dirigi in falsum. r ḡ in quo oēs conue/
nerunt sine diuersitate opionū: h̄ in deo vi/
det esse r añs est oim. omes em̄ posuerunt
vnū deum simplicissimū r illuȝ esse ens et
suppositū maxime absolutū. ¶ Nono. q̄li
9 bet angelica creatura rōne sue pfectōis est
psona absoluta. ḡ a fortiori essentia dina
rōne sue pfectōis est etiā psona absoluta.
ɔña tenet. q̄r essentia est maxie separata: et
summe pfecta. añs ptȝ p phm. vij. meth.
et. iij. de aia dicentē. In separatis a materia
nō differt qđ quid est ab eo cui⁹ est. i. non
differt suppositū a natura. ¶ Decimo per 10
se existere dicit actualitatē r pfectōem. er/
go cōpetit diuine essentie. tenet ɔña. quia
que pfectōem dicūt: sūt illi pⁱncipaliter at
tribuēda. añs ptȝ. q̄r nobili⁹ est esse p se q̄ȝ
in ordine ad aliud. tūc vltra. esse p se cōpe
tit diuine essentie. ḡ esse psonā absolutā.
vt p⁹us. ¶ Undecimo. q̄r essentia dina exi/ 11
stit ad seipam. ḡ est suppositū absolutū. cō
seq̄ntia tenet. q̄r suppositū respectm̄ existit
ad aliud: r nō ad seipm. añs est btī Aug.
vij. de tri. c. iiij. dicētis. q om̄is res ad seip
sam existat q̄nto magis deus. ¶ Duodeci/ 12
mo r vltio. Omi actu relatiuo ad intra p
intellectū ab̄stracto: adhuc essentia dina es
set psona: r nō min⁹ deber hoc ɔcedi nunc.
igit. maioꝛ ptȝ. q̄r adhuc esset nature intel/
lectualis indiuidua sba. put h̄ phi in lu/
ne naturali posuerūt. r minoꝛ ptȝ. q̄r ex a/
ctib⁹ relatiuis nō tollit illud qđ essentiale
est absoluto. nō qđ sequit esse absolutum
hmōi actib⁹ ab̄stractis vid̄ esse essentiale
absoluto: alias nō poneret in eo a lumine
naturali phoꝝ. ¶ Sȝ he rōnes sūt sophi/ Rñō
stice. r qđ pbare conant nō est tenēdū nā
si natura diuina esset psona absoluta: cuȝ
de rōne psone sit esse incōicabile: ipa n̄ pos
set cōicare trib⁹ suppositis relatiuis: et sic
nec pater esset deus: nec fili⁹: nec s. s. r con/
seq̄ntia tenet. q̄r diuina natura eis nō pos
set cōicari ab̄sistens in suo supposito abso/
to cōicabiliter. ¶ Et iō soluēde rōnes ad/
ducte. ¶ Ad pⁱmā cū dr̄ sic. Omis natura Ad i
intellectualis indiuisa fm se existēs r diuisa
ab omi alia essentia: habet rōem psone. vel
intelligit q sit indiuisa fm se: sic q ipa nō
sit cōmunis alicui psone relatiue a q aliq̄
mō formali differt. r sic maioꝛ esset vera r
minoꝛ esset falsa. q̄r essentia diuina est cō/
munis psonis relatiuis trib⁹. r iō nō est sic
indiuisa. q̄r psone relatiue a qua etiā aliq̄
modo formali distinguit est cōis. Est eniȝ
pater r fili⁹ r spūssctūs. Uel intelligitur q
om̄is natura itellectualis que est fm se in
diuisa: r diuisa ab aliis essentiis siue sit p/
sonis cōis relatiuis: siue nō est psona. r tē
maioꝛ est falsa. quia sic q̄libet aīa separa
esset pⁱma r natura hūana in xp̄o esset pso
na: qđ erroꝛ est. ¶ Unde imaginanduȝ est
q natura diuina pfectissime etiā in sua il Not.
luminatōe a trib⁹ suppositis relatiuis sup
posital. quia tota a p̄re qui nō habet eam

⁊ ab alia re vel ab alio.¶ Scḋo. ne sit solitu
do tota a filio: cui pater eam totā cōmūi/
cat: eum pducēdo via nature.¶ Et tertio.
ne in ea sit tm̄ suppositū auctoritatis pro/
ducens. ⁊ suppositū sb auctoritatis genitū
per modū dicēdi: supposital a supposito p
fectissime dilectōnis ⁊ amoris: cui a pr̄e et
filio cōicat p modū liberalis donatiōis si/
ue doni. ⁊ hec est pfecta ratio īmēsitatis
et sic in trib supposit relatiuis, in vno ñ
ab alio: in alio p modū intellect⁹ immen/
se pducto: sic vt in illo om̄is rō bonitatis ⁊
pfectōnis dicta sit: ⁊ in tertio etiā produ/
cto p modū volūtatis pfecte liberalitat ⁊
amoris vt in eo eminēter oīs ratio doni sic
pducta. Nec p̄ter hec aliud suppositū ibi
querendū est. q2 maiestati ꝯrium esset. et ē
natura diuina hec tria supposita ⁊ eorū
quodlibet: ⁊ hec tria supposita vna natu/
ra ⁊ vna essentia: seu vnus de⁹. et quodli/
bet eorū est vna essentia. ⁊ ille deus. Ali/
ter ponere est a dictis sanctorū et fide ca/
Ad 2 tholica deuiare.¶ Ad scḋm: cōcedit ante/
cedens. ⁊ ꝯsequēs. q essentia diuina agat.
⁊ q sit psona: imo est tres psone. sed ad mē
tem arguētis neget ꝯsequētia: sc3 q est pso/
na absoluta distincta: contra tres psonas
relatiuas. nā sicut agit: sic ille agunt. et iō
placet: q actiones sunt suppositorum: sed
nō suppositi absoluti: sed triū: a qb sunt
omnes actiones ad extra: ⁊ ascribunt diui
ne essentie. q2 ipa ē tria supposita.¶ Utrū
aūt non supposita possint agere. credo q
sic. sicut albedo in sacramēto altaris: ⁊ ca/
liditas in aqua: sed tamē huiusmodi acti
ones denominant ex vsu loquendi: subie/
cta p se existentia: vbi habent esse: ⁊ in acti
bus ꝯuenientib rei p se existenti: est ppria
denoīatio: eo q talis magis nata est agere
q3 sua forma. In accidētib altaris deus
om̄i mō agit cū ipis: ac si ibi existeret ma/
terial panis: q tn̄ nō est ibi vt in q̄to p grā
am dei dicet: ⁊ h vt fides viatorꝫ maioris
sit meriti.¶ Ad tertiā. neget maior. nam
Ad 3 actus essential est cōis trib psonis suppo
sitantib essentiā absolutā: rōne cui⁹ essen
tie iste actus est in singlis suppositis: et er/
go ppter eū nō oportet ponere nouā perso
nā absolutā. q2 illa repugnaret maiestati
cuius natura est in trib suppositis relati
uis pfecte existere.¶ Ad quartā. q p se exi
Ad 4. stere conueniat omnib psonis ⁊ essentie:
et quo ad rem equo primo: s3 quo ad mo/
dum intelligendi nostrū p̄us ascribim⁹ es
se trie. eo q eam apphendim⁹ vt absolutū
q3 psone quam apprehendim⁹ p relatio/
nē ad alterū. Sed magis veniēdo ad ma
teriā argumēti. vł arguēs vult q qn̄ passio
debet pluribus singlarib. sicut risibile singu/
lis homib: q tūc oporteat, q sit aliq enti/
tas cōmunis: vel natura cōis in essendo:
cui realiter illa passio cōueniat. ⁊ sic neget
ei maior. nec de tali locutus est ph̄us p̄mo
posteriorꝫ. hoc enī esset facere vel pōere vni
uersalia realia ⁊ res cōmunes in essendo.
qḋ nō ponit ph̄us. Alio mō pōt intellige
re q hm̄oi passio debeat p̄dicari de aliquo
cōmuni termino cui p̄mo debet. ⁊ sic ego cō
cedo q independenter p se existere ꝯueniat
p̄mo huic termino deus. ⁊ rōne eius predi
cat de om̄ib psonis: ⁊ de alijs noīb diuio
rū. S3 si ex hoc inferre vellet q esset vna p
sona cōmunis absoluta distincta. ⁊c. hoc
nō sequit. sicut nec risibile p̄us cōpete hu/
ic termino hō q3 indiuiduis: infert esse ho
minē vniūsalem.¶ Ad quintā. q intelle/ Ad 5
ctus nr̄ eleuat⁹ ad diuina in multis deficiat
nisi fide illustrat⁹ suū itelligēdi modū bm
ipam regulauerit. Uerū est enī q nō sit ali
qḋ itelligere dei qḋ nō sit psone relatiue. I/
mo om̄e itelligere ⁊ om̄e velle in deo essen/
tialiter dicta: sūt cōia trib psonis. verum
est q pr̄ notionalr itelligēdo se genuit ver/
bū equale sibi. Uerū est etiā q itellect⁹ no/
ster possit itelligere dei itelligere: nō pcipiē/
do distinctōem relatiuā: nihilomin⁹ non
erit in deo aliqḋ intelligere: qḋ nō est pso/
ne relatiue.¶ Ad sextā. q act⁹ dicēdi p̄rīs Ad 6
quo actiue dixit filiū vł genuit est ipamet
pat. nec in h est ibi repire p̄us vł posterius
q3uis itellect⁹ nr̄ ꝯponēdo ⁊ diuidēdo per
sone dicēti ascribat: ⁊ aliq mō postponit a
ctū dicendi. Et eodē modo actus dicendi
q fili⁹ dict⁹ vł genit⁹ ē passiue a pr̄e: ⁊ fili⁹
genit⁹ idē sūt: ⁊ tā psona dicēs ⁊ psona dca
et act⁹ q actiue dixit: ⁊ etiā actus q passiue
dr: coeterni vel coeterne sibi sūt. Et iō ad
formā neganda est maior q act⁹ dicēdi p̄
supponat psonā dicentē in deo: imo ē pso/
na dicēs. q nō actu supaddito dixit vbū
sibi coeternū: nec vbū est actu sibi supad/
dito dictum: sed est simul dictum ⁊ actus
gn̄ationis passiuus siue passiue: sicut pat
actus generatiōis actiue vel actiu⁹.¶ Ad
septimā. negando ꝯn̄am. ⁊ ad pbatioꝫ dr Ad 7

q̄ qñ supius multiplicaẗ in inferiori: tunc ab inferiori ad supius cū determinatõe exclusiua nõ valet ɔña. vt si in vno hoie essent plã aĩalia: nõ seq̄ret. solus hõ est socrates. ḡ solum aĩal est socrates. naȝ ille homo plura esset aĩalia. nõ esto q̄ persona esset supius ad deū. quia tñ in vno deo tres sunt psone: ⁊ sic mltiplicaẗ supius in inferiori: ido nõ sequiẗ. solus deus creat. ḡ so

Ad 8 la psona creat. ¶ Ad octauā negãdo cõsequentiā. ⁊ ad pbatõem dr. q̄ q̄uis lumen rõnalis mẽtis vel rõnis tendat in verum: nihilominꝰ sine illuminatõe spẽali nõ i q̄libet vez põt. vt ante dictū est. q꞉ nõ põt in articulū trinitatis. vel incarnatõis. Et ido phi naturales solo lumine nature pcedẽtes: licet deuenerint ad deum esse per discursum ⁊ ad attributoꝝ cognitõeȝ. puta q̄ deus sit potens: sapiẽs: ⁊ clemẽs: nõ poterãt tñ deuenire ad cognoscendū q̄ ipe deꝰ esset tres distincte psone. quia ad h̄ lumẽ nature p̄sertim lapse nõ habet viā. ⁊ ideo q̄uis omes posuerint deū esse suppositū absolutū ignorãtes trinitatē: in h̄ mĩ est eis plus credendū q̄z in negatõem trinitatis. q̄a h̄

Ad 9 est erroneū. ¶ Ad nonã. ɔcesso añte negeẗ cõseq̄ntia. ⁊ ad pbatõem dicit. q̄ licet pfectionis sit suppositū esse idem cū natura: tamen esse suppositū absolutū nõ dicit pfectõem simpliciter. q꞉ in deo nõ reperitur. Scđo: q꞉ licet pfectõnis sit naturā eē suppositū: sic q̄ nõ sit realꝫ differẽtia īter naturā et suppositū: tñ esse solū suppositum in vnã natura nõ dicit pfectõem simpliciter īmo ratio īmensitatis nature est eā eē suppositatā tribꝫ suppositis respectiuis. vt dictū est. ⁊ ergo pfectio angelica eminẽter est in deo: cū in eo natura sit suppositū: ⁊ supeminẽter. q꞉ natura est tria distīcta suppo

Ad.10 sita: qđ soli ppriū ẽ nature immẽse. ¶ Ad decimã. ɔcediẗ q̄ p se existere summe, competat diuine essentie. ſ3 vltima ɔña negaẗ scȝ hec. sibi cõpetit p se existere. ḡ ⁊ esse psonã absolutã. q꞉ summe psone existit: ſ3 cõiter in tribꝫ suppositis. vno mõ essendi simplicissimo ⁊ imẽso: ⁊ illo ẽ in q̄libet illoꝝ trium: ⁊ nõ in aliq̄ alio supposito absoluto. ¶ Ad vndecimã. ɔcediẗ añs ad mentem

Ad.11 Aug. ⁊ negeẗ ɔña: ḡ est suppositū absolutum. ⁊ ad pbatõem dicitur q̄ q̄uis suppositum relatũ rõne relatõnis sbsistat ad aliud suppositū: tamẽ rõne essentie maxie per se sbsistit. que existit p se ⁊ ad seipam. ⁊

tribꝫ psonis. Ad auctoritatē beati Augu. diciẗ. q̄ nõ loquaẗ ibi de esse suppositali: cum mlte tres sint: que nõ sunt supposita. sed vidẽr velle q̄ quia deus significat essentiã nõ per respectū relatõis q̄ ĩo diciẗ absolute: p hoc tñ nõ ponit suppositū quartū in diuinis. ¶ Ad vltimã. q̄ si fiat locu- Ad vlt.

tio de abstractõne reali qua intellectꝰ ɔsideret oẽ illud auferri: qđ per actus relatiõs importaẗ: proculdubio ablata esset essentia. cū q̄libet psona sit essentia: imo ⁊ oms actus ad intra trãsit in essentiã. q꞉ ibi non est credẽda realis aliq̄ entitas que non sit essentia: ⁊ ĩo sic antecedẽs qđ sumiẗ in ratione est falsum. nisi forte ex impossibili velet arguere: qđ nõ est ad p̄sens. ¶ Alio mõ

põt intelligi. q̄ q̄uis intellectꝰ nõ poneret 2

ĩ deo actū relatĩm: adhuc poneret deū esse suppositū absolutū. ⁊ hoc ɔceditur. q꞉ ita ponũt phi in lumine naturali. ſ3 negeẗ minor. q̄ nõ minus debet hoc nunc poni. Et ad pbatõem diciẗ. q̄ esse psonam absolutã nõ est essentiale diuine essentie: imo repugnat ei. sed q̄uis phus vel phi posuerunt h̄ sequi esse diuinū: hoc est quia deficit ratio in cognitõe illius immẽse pfectionis cuius est esse cõiter in tribꝫ suppositis relatiuis: ⁊ nõ in aliq̄ absoluto. h̄ de ij. ar.

Cõsequẽter d' ter-

tio arti. videndū est: an distinguanẗ pprie- Arti.3.

tatibꝫ originis. Pro cuius intellectu ẽ notandū q̄ natura diuina vnita ⁊ simplicissima existente: q꞉ sunt in ea plura supposita: oportet ɔsiderare duplicẽ differentiam. vnã per quã distinguunẗ supposita a suppositis alterꝰ nature: ⁊ in h̄ omes cõueniunt q̄ h̄ sit essentia dĩna: q꞉ nullū aliđ suppositū habet naturã imẽsam quã suppositat. vt notū ẽ. Alia ẽ dĩa q̄ supposita eiusdẽ nature distinguũẗ inẗ se: de q̄ dictū ẽ in articulo pcedẽte q̄ hec dĩa nõ possit eē pprietas absoluta nec etiã modꝰ absolutꝰ. Ex quo sequiẗ q̄ supposita dĩna distiguũtur aliq̄ respectiuo vel mõis respectiuis. put notū ẽ. ¶ Scđo ẽ notãdū q̄ vt in pmo

ar. dĉm ẽ: distigui psonas prespectiua ĩ or- Nota

dine ad ĩtellectū nr̃m ɔtigit dupl'r. q꞉ respectꝰ ĩ diuinis dupl'r ꝑt ex pñi. vno mõ p modū actõis. sic exp̃mũt hec ṽba gñare gignĩ pcedere. eo q̄ illa ṽba exp̃mũt modū q̄ se hñt relata ad inuicẽ. ⁊ hec vocaẗ origies. q꞉

v꞉ q̄ illꝫ origiali surgãt pprietates. ⁊. hmõi 1

respectus ext'mum per modū pprietatum. si
cut cū dicimus. paternitas. filiatio. pces/
sio. Querit igit' hic articulus. vtrū magis di
stinguant' psone p origines. vel p pprieta
notā. 3. tes. ¶ Tertio est notandū q triplicia i di/
uinis plurificant'. s. pprietas. quia plures
sunt psonarū pprietates. Hypostasis. quia
plures sunt hypostases. Et origo. quia plu
res sunt origines. Proprietates dicūt': vt
dictū est: paternitas: filiatio: pcessio. Hy/
postases pater: filius: et spūssctūs. et origines
generare: gignī: et pcedere. Et oīa hec re/
lationē et respectū in diuinis importāt. qlī
bet aūt triū dictorū ad ppriā hypostasiz cō
parata nō dr̄. Idem enim oīmode in deo
est paternitas: generare: et pater. et ergo origo
proprietas et hypostasis ad se cōparata ea/
dem rem importat: mō tn̄ alio et alio in or
dine ad intellectū nr̄m. Nā pprietas im/
portant quasi ipam relatōem p modū ab
stracte forme. vt paternitas sicut albedo i
pn̄to qualitatis nudā q̄litate. Sz hypostasis
importat q̄si deferēs: sicut pater illō qd de/
noiat' a relatōe sicut albū sbām cū q̄litate
Et origo. vt gnare importat eā q̄si per mo
dū vie ad formā. sicut dealbari iportat al/
notā. 4 bedinē in fieri. ¶ Quarto est notandū de
hoc q nō est questio de rebus importans p ori
gines et pprietates distinguētes hyposta/
ses. qz vt dictū est: eedē sūt singulorum respectu
sue hypostasis. Sz cū in diuinis sint so/
lū duo pn̄ta scz sba et relatio ad intra: p il
la dr̄ magis ppe dici distinctio supposi
torū: que magis ppe importāt relationē:
quā si noīa originis magis ppe importāt
debet dici distinctio p origines. Si vero
proprietatū noīa magis ppe important
tunc rōnabiliter debet dici distinctio sup/
Notā. 5 positorū esse p pprietates. ¶ Quinto ē no/
tandū q noīa abstracta magis sūt in pdi/
camētis qz cōcreta. eo q magis ppe im/
portant rem ppriā pn̄ti. vn̄ phūs in topi
corū dicit q nō est iustū in genere: sed iusti
cia. Cōcreta eni cōq denoīatiue dicunt' ab
abstractis: dicunt' esse in pn̄tis rōne abstra/
notā. 6 ctorū a quibus denoīatiue dicunt'. ¶ Sexto
est notandū q licet noīa actiōis vel passi/
onis spectēt pn̄torū aliquorū importāt. ta/
men nō sunt pprie de illis pn̄tis in quib'
dicunt' esse motus: nisi in ordine ad termi
nū. Vn̄ isti termini alterare: augere et cōsi/
miles nō sunt de pn̄to qualitatis vel quā/
titatis: sed dicunt' esse ibidē in ordine ad
terminos ad quos vadunt. vt alterare di/
cit' qualitas esse: quia ad q̄litatē vadit: et p
pter eā denoīe ea que mouent' nati sūt va/
riari terminū q̄litatis. Et q illud verū sit:
ptz. qz huiusmōi termini sūt rei sunt de pdi/
camēto actiōis. ¶ Ex his seqt' declio re Cōclo
spōsalis. q psone diuine magis ppe disti rn̄salis
guunt' p pprietates: inq̄tū sunt pprietates:
qz per origines inq̄tū sunt origines. proba
tur sic. per illud magis ppe distinguunt'
persone: inq̄tū tales: qd magis ppe im/
portat relatōem. sed pprietates sunt huiusmoi.
igit'. maior ptz p quartū notabile. et q di/
stinctio nō est p absoluta: sz p respectiua.
et minor patet per quintū notabile quia re/
lationes importāt pprietates i abstracto:
et per modū forme: qualiter nō importāt
eas origines vel hypostases. ¶ Secundo pbat' 2
qz pprietates significant relatōem vt inī
secū rei distāte. origines aūt significāt eā vt
dent'. vt actus nascētes vel pductos vel i
formā tendentes. mō magis ppe impor
tat' distinctio rei per intrinseca. ¶ Confir/ Cōfir
mat'. quia quo ad modū intelligēdi nostrū
actiones vel origines psupponūt psonas
institutas vel instituētes p terminū quez
importāt. ergo nō proprie distinguūt pso
nas. Aña tenet. et ans ptz. qz gnare dicit ge
re: qd est supposit. et ita psupponit suppo
situm patris institutū gigni est tendere in
esse filij. et ita dicat que ad itellecta nostrū
suppositū instituendū. nō ergo hec ita p
ppe distinguūt sicut pprietates que intrin
secū modū suppositi ponūt directe. vt pa
ternitas. &c. ¶ Sed in ōrium huius conclu In ōriū
sionis sūt multi: aliā opinionem sustinen/ arguit'.
tes. ¶ Vn̄ sic arguūt. Relationes suppo/
nunt suū fundamentū. mō act' originis est
diuinarū relationū fundamētū. igit' relati
ones nō ostituūt vt relatōes sunt proprie
tates: sed magis vt origines. Ƿsequentia
nota est quia quod est pmuz distinctiuū:
inq̄tū tale ppe distinguit supposita. et
maior nota est. minor ptz. qz act' gnatio/
nis est fundamētū essendi prēm. et ipm ge
nerari fundamētū essendi filiū. et ita i alijs.
¶ Et ofirmat' auctē btī Aug. li. de fi. ad pe/ Confir.
trū circa pncipiū dicēt'. qz igit' aliud est ge
nuisse qz natū esse. aliud est pcedere qz ge
nuisse vel natum esse: manifestū est quo/
niā alius est pater alius est filius. ali' est
spūssctūs. vbi manifeste distinctōem infert
p origines. qz genuisse: natū esse. &c. dicūt

origines. Item Damascen⁹ libro p̄mo ca
pi. 4. dicit. q in diuinis oīa sunt idem p̄
ter ḡnatōem: ingn̄atōem: ⁊ pcessionē. mo
do hec nōīa v̄balia actus importāt ad q̄s
sequi videnť ppzietates. pz q ō m̄ēte Da
masceni fuit: q psone distinguanť p origi
arguit 2 nes ¶ Scđo. qn̄ aliqua pl'a sunt in aliq̄ q̄
dam ordine: tunc si per aliqđ illoꝝ est ꝯsti
tuendū: manifestū ē q per p̄mū illoꝝ. sȝ fi
liatio ⁊ ḡnari insunt filio: ⁊ ḡnari p̄cedit ī
ipo filiatōem. ergo persona filij formaliter
constituiť per ḡnari. patet maior. qȝ cū pa
ternitas ⁊ ꝯtus spiratiua sint in patre: ex q̄
prior est paternitas: ab ea sumiť psona pa
tris. minor patet. qȝ si nō ḡnareť nō attin
arguit 3 geret filiatōem. ¶ Tertio. qȝ quod magis
significat p modū relatōis: magis habet
rōem ꝯstituendi diuinā personā. sȝ actus
originis sūt hmōi. igiť. pz maior. qȝ suppo
sita diuina sunt relatiua. ⁊ iđo qđ magis
per modū relatōnis significat vt sic magis
habet ea importare. minor pz. qȝ genera
re vl' gigni videnť significare relatōez actu
alem. ꝓ p̄etates vt paternitas. filiatio ma
gis habitualē mō quod actu tale est: ē ma
arguit 4 gis q̄ȝ quod est habitualiť tale. ¶ Quarto.
quia illud per quod aliq̄d habet esse ⁊ sine
quo nō pōt intelligi esse: ipm vid̄ꝛ ꝯstitue
re in esse. sed filius habet esse p ipm ḡnari
Ad 1 et sine ipo nō pōt intelligi esse fili⁹. igiť. Re.
ad p̄ma. negando maiorē. q actus origīs
sint fundamentū diuinaꝝ relationū siue
proprietarū. immo licet in creaturis actus
constituāt relatōes siue pprietates. tamē ī
perpetuis actus p̄supponūt psonas cōsti
tutas suis pprietatibꝫ. eternaliter em̄ pař
est pater. ⁊ iđo eternaliter generat. ⁊ simul
natura eternaliter cū patre est filius. ⁊ iđo
esse filium vel filiatio in eternis apud intel
lectū p̄us ē q̄ȝ ipm gigni. eo q est simul cū
supposito patris: qđ nō potuit agere: nisi
fuerit: essentia aūt nō generat. ergo pater
nitas est fundamentū ḡnatōnis. ⁊ nō ecō
tra. qđ est ꝯforme dictis. quia dictū est: q
proprietates in deo habeant se sicut forme
dantes rebꝫ esse in naturalibꝫ. manifestū
est aūt q p̄us ē rem naturalē esse q̄ȝ eā age
re. ¶ Ad ꝯfirmatōes. Ad auctoritates sā
ad ꝯfir. ctoꝝ Augusti. ⁊ Damasceni. ⁊c. đr q qȝ re
aliter in singulis psonis idem sunt: relatio
proprietas: suppositū: ⁊ origo: iđo sc̄ti qn̄
q̄ȝ exp̄mūt p origines distinctōes psonaꝝ
quandoq̄ȝ p pp̄etates: nō curātes multū

de sermonis ꝓprietate. sed de rei veritate.
¶ Ad scđam. negeť minor p scđa pte. scilꝫ Ad 2
q ḡnari in filio p̄cedit filiatōez. quia sunt
omino in ipo idem. sed in rōne ꝯgnoscēdi
pprietas est prior: rōne dicta in solōne rō
nis p̄cedentis. quia p̄n̄itas est por. eo q p̄
cedit agere. ¶ Ad tertiā. q ḡnare nō signi Ad 3
ficat magis p modū relatōis. vt dictū fu
it in sexto notabili. Ad pbatōem. qn̄ dici
tur q significat p modū actualē. Re. q non
ē de mō relatōis significare per modū age
re. h̄ em̄ spectat ad p̄ntum actōnis. sȝ rela
tōem p modū forme importare: qđ est pro
priū p̄n̄ri relatōis ⁊ ita importat pprieta
tes. ¶ Ad q̄rtam. q s̄m veritatē fili⁹ in es Ad 4
se ꝯstituiť ḡnatōne. quia idem est in eo ge
neratio ⁊ filiatio. ⁊ q ab illa habet esse per
sonā ⁊ distinctōem ab alijs psonis. sȝ hoc
magis est apud modū intelligēdi nostrū:
inq̄ȝtū fili⁹ qȝ inq̄ȝtū ḡnať. eo q eē filiū recte di
cit suppositū in se sua propria forma consti
tutum. hoc aūt est ḡnare inq̄ȝtum tale. vl
generari inq̄ȝtuȝ ḡnari nō dicit. qđ em̄ suc
cessiue fieret: cū fieret nō esset in esse consti
tuto. Unde etiā filius magis diciť a geni
to q̄ȝ a ḡnare. vt habeť. v. meth. pprijssime
aūt in p̄dicamēto ad aliq̄d a filiatōe. hoc
de tertio articulo.

Uenio ad quartū Art. 4

articulū. ⁊ est ꝯclusio p̄ma hec. Lȝ psone
diuine realiť instituanť ⁊ distinguāť relatio
nibꝫ. tn̄ hmōi relatōes vt relatōes magis
distinguunt. ⁊ vt propetates sunt magis
instituūt. ¶ Hec ꝯđo q̄ ad p̄mā ptem seq̄
tur ex p̄cedētibꝫ articul. nā cū psone diuie
sint realiť distincte ī deo. ⁊ nō distinguūť ab
solutis pp̄etatibꝫ. nec mōis absolutis. vt di
ctū ē i. ij. art. nec etiā distinguunť vl' ī eē cō
stituūť originibꝫ. vt dictū ī. iij. art. relinqť:
eas ī eē ꝯstitui ⁊ distigui relatōibꝫ qđ ē p
positū. ¶ Ad h̄ sonat māifeste auctas ve 1
nerabil' Ans. an̄ allegata p p̄mo q̄sito. ⁊. c
ꝑ. dic. q ipossibile sit iuenire i fide xp̄iana:
vnde vna psona distinguať ab alia: nisi p
relatōes originis. ¶ Idem sentit Boeci⁹ ī
libro de tri. dicens. q essentia continet vni 3
tatem. sed relatio multiplicat trinitatem.
¶ Idem sentit beatus Augusti. in mlt' lo
cis. et magister allegat in lra. ¶ Sȝ secun 4
da ps h⁹ ꝯclonis pz ex dictis i q̄stio. p̄ce 2. c. p. 3
dente. quia huiusmodi inquantū relatio

nes habēt oppositōem cū suis correlatis.
et ergo vt sic distinguūt. q2 opposita hñt i
ter se distinctōem. sic em̄ dicunt ꝑ respectū
ad aliā ꝑsonā: a q̄ ꝑsonā instituta3 distin/
guunt. sed inq̄ztum ꝓꝓetates sunt sic pro/
prie sunt in ꝑsona cuiꝰ sūt ꝓpria. ⁊ ideo sic
Cōcl° 2 ad nostrū intellectū instituūt. ¶ Scd̄a cō
clusio est hec. ꝙ hmōi ꝓꝓetates vel relati
ones sūt realr̄ in deo. ptz. q2 dictū est i no/
tabili tertio. iij. articli. hmōi relatōes siue
ꝓꝓetates compate singl'e suis ꝑsonis non
ponūt multitudinē: ⁊ ideo idē est paterni/
tas qd̄ pr̄. filiatio qd̄ filiꝰ. ⁊ ꝓcessio qd̄ spi
ritussctūs. cū itaq3 ꝑsone realr̄ sint in deo: op
Cōcl° 3. tet etiā hmōi relatōes ibidē esse. ¶ Ex q̄ se
quit tertia ꝯcl°. ꝙ diue ꝑsone distinguant
ab inuicē reb9 relatis realr̄ in deo existētib9
ptz ex duab9 ꝯclonib9 ꝓcedētib9. Et hec ē
Dubiū. cōclusio missa directe ad ꝓmū q̄situ. ¶ Sz
est dubiū valde mouēs. si he relatōes sūt
vere res in deo: ⁊ cū sint respectiue ⁊ addan
tur reb9 absolutis: vid3 seq̄ ibi realis ꝑlali
tas in eodē supposito. vt in pr̄e est res ab/
soluta. s. essentia diuina. ⁊ si cū h̄ est i eo re
latio que est respectiua: cū nō videat idem
fm idē esse absolutū ⁊ respectiū. vid3 ꝙ i pa
Rñsio quedā tre sint vere due res. ¶ Ad istud dubium
dicebāt poretani ꝙ relatōes nō essent in ꝑ
sonis. s3 essent extrīsecꝰ affixe ⁊ assistentes.
quod intelligo sic: ꝙ relatio vt relatio ē ni/
hil ponit intrinsecū in ꝑsona diua: sicut sa
pientia vel bonitas ponit aliq̄d intrinsecu3
ꝑsone vel essentie. ⁊ ex h̄ nō sūt assistentes
et extrinsecꝰ affixe: s3 iexistētes. s3 relatio l3
quo ad suppositū supponat ꝑ ꝑsona. q̄a
pr̄nitas est pater. tn̄ vt est relatio siue q̄d/
ditas relatōis est esse ad aliud. s. respectus
ad oppositū. nō em̄ h3 relatio vt relatio ni
si esse ad aliud. ⁊ q2 illud aliud est extrin/
secū pr̄i: sicq3 est distincta ꝑsona a persona
pr̄is: ideo dixerūt ꝙ sb̄ eo respectu sb̄ quo
est relatio: est assistēs patri ⁊ extrinsecꝰ affi
xa. q2 vt sic nihil diceret in pr̄e: s3 solū respe
ctū ad ex̄. s. ad filiū. Hec opinio nō tenet.
Unde poretanꝰ ꝓmus eius inuētor d2 eā
reuocasse in ꝯcilio Remeñ. Et hoc rōnabi
liter. quia vtiq3 ꝑsone diuine intrinsecus
sunt distincte et proprietates distinguen
tes debent esse in ipsis. quia habent se i sup
positis diuinis aliquo modo vt forme in
naturalib9 que distinguunt inq̄ztum intri
sece sunt reb9. et ergo non debēt solum esse
assistentes: et sic extrinsecum respectum di

cere: sed etiam esse in ꝑsonis. ¶ Secundi Opīo 2
dicebant ꝙ relatōnes diuine simplicr̄ es/
sent ipe persone: ⁊ nō in eis. Et mouebant
per motiuū adductum ne ponerent in per
sonis pluralitatem rerum. ⁊ sic aliqua3 cō
positōem. Et isti credo non habebant ali
quam corruptam mentē: q2uis in mō defi/
ciebant. quia q2uis nō sit in patre plurali
tas. ⁊ sit paternitas ipe pater ⁊ essentia di/
uina: vt isti imaginabant. nihilominꝰ q̄a
constituit personā patris per respectu3 ad
filium: ideo aliquo modo d̄bet dici esse in
patre. quia ꝓprietas persone constituens
personā aliquo mō debet esse in ipa ꝑsona
¶ Et ergo est tertia opinio quā ponūt cōi/ Opīo 3. et vera
ter doctores. s. ali3 doctor sanctus. Egidius
Petrus de tharantasia. ⁊ moderni docto/
res. ꝙ relationes sint in ꝑsonis. ⁊ cum hoc
sint ipe persone. Et hec est catholica doctri
na cui adherere debemus. quia ꝯformis est
doctorib9 sanctis. nec curare debemus si ad
plenum istud cōprehendere nō valeamꝰ.
quia super nos est. nō em̄ debemus in di/
uinis inniti prudentie nostre. vel credere
rōnibus: etiam quātūlibet apparentibus
in contrarium dictoꝝ per doctores sctōs
¶ Sed vt magis appareat possibilitas ꝺclaraꝰ.
dicti: adduco ꝙ d'itas est in deo. ⁊ cu3 hoc
est deus. quare ergo nō similiter poterit pr̄
nitas esse in patre: inq̄ztum est constituti/
ua suppositi: et cum hoc esse pater. ¶ Se/ 2
cundo declaro istud sic. Constat primo ⁊
manifestum est ꝙ in reb9 creatis similitu/
do albedinis cum alia albedine non est ali
qua realis entitas distincta ꝯtra albedi/
nē. quia om̄ib9 alijs seclusis manētib9 ipis
albedinibus maneret vna similis alteri.
Et ex hoc dicebant antiqui ꝙ esse relatio/
nis nō est directe in genere ad aliq̄d. h̄ est
supposita ꝓ q̄b9 supponūt termi de ad a/
liq̄d inq̄ztū entia sūt: nō sūt de ad aliq̄d. vl'
relatōe. vt silitudo est q̄litas. eq̄litas ē q̄z
titas. identitas est essentia rei. ⁊ ita i alijs
sic ergo relationi in creaturis inq̄ztū est re/
latio: nō correspōdent aliud esse q̄z sui fun
damenti. vt similitudo nullā entitatē po/
nit nisi qualitatem que eius fundamētu3
est. ⁊ ita in alijs. ¶ Ex quo patet ꝙ album Corre.
nō est ex hoc magis compositum: q2 est al
bum et sile: q̄z si solum esset album. Ex h̄ i
ꝓposito ꝯuenient vid3 dici ꝙ relatio pat/
nitatis est in deo ꝓpter identitatem fuda/
menti quod est diuina natura: ⁊ ꝓpter di

ſtinctiōem ſuppoſitoꝝ ab inuicē ſine ali/
q̄ compoſitione maiore: q̄ȝ ſi ſola ſimplex
eſſet eſſentia: ⁊ queādmodum ſimilitudo
eſt albedo q̄tuȝ ad verā rem pro qua ſup
ponit. ⁊ eſt in albedine p comparōnem ad
aliā albedinē. put li in dicit reſpectū. ita pr̄
nitas eſt pater quo ad rem. ⁊ eſt in p̄re per
comparōem ad filiū quem genuit. ¶ Ad
formā ergo dubitatōis in ſe dicenduȝ eſt.
ꝯclo inſi ꝙ relationes ſint vere res in deo ⁊ in perſo/
ua ad nis. ⁊ cum hoc ſunt ipe perſone. Sūt em̄
dubiū 1. perſone eo ꝙ nō ſupponūt p entibꝫ additis
ſicut nec ſimilitudo in creaturis addit ali
quid q̄litati. ⁊ ſunt in pſonis inq̄ȝtū reſpe/
ctū dicunt pſone ad perſonā. ſicut aliquo
modo ſimilitudo dicit eſſe in qualitate: l/
quantū p qualitatē eſt ꝯuenientia cū alio
Et cum d̄: ꝙ relatio ſit q̄d reſpectiuū: ꝯcedi
tur. ⁊ conceditꝫ ꝙ in diuinis idem ſuppoſi
tum ſine compoſitione aliq̄ eſt q̄d vere ab
ſolutū. ſ. eſſentia. ⁊ q̄d relatiuū: inq̄ȝtum eſt
ab eo aliud ſuppoſitū: vel inq̄ȝtū ipſuȝ eſt
ab alio. Nec illud eſſe reſpectiuū aliq̄d enti
tatis addit ſup eſſe abſolutū. ſicut albedi/
nē eſſe ſimilē nihil ei addit ſup ſuam eēn/
tiā. ſed reſpectū nudū qui in ea eſt ipam̄et
dubiū 2 ¶ Scdm dubiū. q: dictū eſt ꝙ relationes
ſint vere res in deo: nunq̄d cum relationes
ſint q̄ttuor: erūt in d̄o quattuor res? Ad h̄
reſpōdetꝫ ꝙ nō. quia in deo nō ſunt plures
res q̄ȝ tres. ſ. tres pſone ⁊ diuina eſſentia q̄
eſt quelibet eaꝝ. Cuius ratio eſt. q: tres re
lationes que ſūt pp̄etates tres pſonas cō
ſtituunt. cōmunis notio ſiue ſpiratio rea/
liter eſt due pſone. ſcȝ pater ⁊ filius: q̄ ſunt
vnum p̄ncipiū ſpūſſancti. Nec debet credi
ꝙ per q̄rtam rem ſupadditam q: h̄ pone/
ret ſine aliq̄ neceſſitate. Quod et alio pro
batꝫ. quia ſi tot res poneremus quot relati
ones in patre: eſſent plures res q̄ȝ in ſpiri/
tuſancto. cum in eo ſit paternitas ⁊ com/
munis notio. in ſpirituſancto ſola ſpira/
tio paſſiua. ¶ Quibꝫ premiſſis reſpōdetur
ad p̄mā rōne p̄n/ ad rōnes p̄ncipales que fuerūt mīte. Ad
cipaliuȝ primā. negando maiore. ⁊ ad pbatōeȝ d̄r
ſicut dictū fuit ad rōem p̄me dubitatiōis
ꝙ abſolutū cum reſpectiuo in diuinis eſt p̄
ciſe vnum: vt eſſentia ⁊ pater. nec reſpectiuū
aliquā entitatē addit ſup eſſentiā. ſȝ om/
nis reſpectus trāſit in eſſentiā. quia nō ēni
ſi inter pſonas quaꝝ quelibet eſt eſſentia ⁊
ſimul om̄es vna eſſentia. ¶ Ad confirma
ad ꝯfir. tionem. ꝙ quidditas relatiua non eſt niſi

habitudo rei ad rem: que nihil addit ſup
perſonas diuinas: quaꝝ vna eſt ab alia.
Unde pr̄nitas q: pſona patris trāſit i ſb/
ſtantiā: reſpectꝰ vero eius ad filiatōeȝ trā
ſit in pſona quā conſtituit. relatio em̄ non
ponit aliq̄d additū. vt dictū eſt. ¶ Ad ſe/ Ad 2
cundā. placet ꝙ hmōi relatōes ſequātꝫ mo
do intelligēdi noſtro intelligere p̄ris dicē/
tis v̄bum. ⁊ velle concors p̄ris ⁊ filij ſpirā
tium amorem. ⁊ negetꝫ cōſequētia cū infert
ꝙ per lumen naturale poſſemꝰ deuenire in
noticiā trinitatis. ⁊ ad pbatōem. ꝙ lȝ phi
loſophi lumine naturali deuenerint in in/
telligere ⁊ in velle dei: h̄ erat put debent eſ
ſentie que nō generat nec ſpirat. ſȝ in intel
ligere ⁊ in velle notionalia nō venerūt nec
venire potuerīt. ⁊ dato ꝙ veniſſent ad aña
ſcȝ ad itelligere ⁊ velle notionalia. ſi neſci/
uiſſent ꝯñam eſſe bonā: qua ex illis fuiſſet
illata gñatio ad intra: ⁊ ſpiratio: nō deue
niſſent ad noticiā ꝯſequētis. quia ſola no
ticia antecedentis nō notificat ꝯſequens
niſi ſimul ſciatꝫ conſequentiā eſſe bonā. qđ
in lumine naturali non erat eis poſſibile.
ſciebāt em̄ deum eſſe: ⁊ bene ſequitꝫ. deꝰ eſt.
ergo ſunt plēs pſone quaꝝ quelibet eſt de
us. quia in deo nō pōt eſſe ſolitudo. ſed ta
men noticiā ꝯſequētis nō habebant: neſci
entes conſequētiā eſſe bonā. q: bonitas il/
lius ꝯñtie ex puro lumine naturali nō p̄
apparere. ¶ Ad ꝯfirmatōem. ad auctori/ ad ꝯfir.
tate Damaſceni ꝙ p diuina ſuppoſita dif
ferre relatōne intelligit ꝙ differāt ppriera/
te relatiua. ſic ꝙ vnū eoꝝ nō eſt aliud. quā
uis ſint vnū in eſſentia. ¶ Ad tertiaȝ que Ad 3
eſt p̄ma p̄poſitini. ꝙ quia pſona diuina ſim/
plex eſt ideo p p̄rie loquēdo de toto integra
li vel eſſentiali nō eſt tota. ⁊ ideo ſic non di
ſtinguitꝫ ſe tota. ſed magis ad mentē ſuam
vel p diſtingui ſe tota intelligit ꝙ in nullo
cōueniat: ſicut diſtinguitꝫ a creatura. et ſic
añs eſt falſum. cōueniunt em̄ inuicē in eſ/
ſentia. ⁊ in eſſe vnū ens numero. Uel itel/
ligit diſtingui ſe totis: ſic ꝙ vna nō ē alia.
et h̄ eſt verum cū dicit ꝙ perſona ſit ſūme
ſimplex. hoc verum eſt. ſed tñ magis diſti
guitꝫ a creatura a qua differt in eſſentia: q̄ȝ
ab alia pſona diuina a qua ſola differt p
prietate relatiua ⁊ cōuenit in eēntia. ¶ Ad Ad 4
quartā. ꝙ maior eſt falſa. quia ſic de rōe per
ſone eſt per ſe eſſe: ⁊ h̄ ſibi cōuenit rōne eſ/
ſentie. ita etiā eſt de rōne eius ⁊ incōmuni
cabiliter eſſe: qđ cōuenit ſibi proprietate

relatiua. hʒ em̄ eē p se ab eētia. ⁊ esse incōi
Ad 5 cabile ꝓprietate relatiua. ¶ Ad q̄ntā: neget
ꝯñtia. Et ad ꝓbatō3 dicit. ꝙ illa ꝓoritas ē
solū rōnis vel intellectꝰ. q2 nō opꝫ si intel
lectꝰ debeat aliq̄d intelligere ꝯstitui ex plibꝫ:
ꝙ pus itelligat illas ptes ꝯuenire ex pte rei
Nō em̄ ē pus aīa in corpe q̄3 viuat supposi
tū aīatū: ⁊ sic ī eē ꝯstitutū. ¶ In deo aūt nul
la ē diuersitas ptiū ꝯstituentiū psonā: im
mo nec re3 ī eadē psona: sed solū eēntie ⁊ p
sonalis ꝓprietatis: que ē ibi eternalit. et sic
eternaliter dedit esse patrē. Hec etia3 trāsit ī
suppositū pr̄is. ⁊ mediante eo in subam: sic
ꝙ ibi nō manet ī psona aliqua diuersitas.
¶ Vn̄ mult falsis imaginatōibꝫ innitit ar
gumentū: puta ꝙ ibi sit pluralitas ptiū cō
uenus ea2: ⁊ si couenuit: pus ꝯuenire q̄3 da
re esse patrē: quo2 nullū habet apparentiā.
Nō em̄ aduenit pus aīa hominis corpi q̄3
Ad 6 dat esse hoiem. ¶ Ad sexta3. neget diuisio.
q2 paternitas ꝯstituit psona3 pr̄is: ⁊ tn̄ nec
ꝯiunctō cū ad essentia. nec ad psonam. q2
ꝯiungēda vnq̄3 an̄ sunt distincta: vel sal
tem vnū eo2 quandoq3 nō ē in alio. Nō
paternitas semp ē in patre: immo semp est
pater. ⁊ ergo nunq̄3 vnit: nec cōiungit essen
tie vel psone. ¶ Ite non ē distincta a psona.
Relatio em̄ quo ad illud p quo supponit:
trāsit in suū fundamētū: sc3 in suppositum
quod ꝯstituit cū essentia. ⁊ ē idē cum essen
tia. ⁊ quo ad esse suū relatiuū distinguit p
sonā patris ab alijs psonis: pserti a filio:
Ad 7 cui opponit relatiue. ¶ Ad septima3: neget
ꝯsequētia. Et ad ꝓbatiōem. ꝙ nō opꝫ il
lud qđ a pdicamēto accidētis: pserti rela
tiōis in esse ꝯstituit eē ens p accidēs. q2 vt
dictū ē: relatio ī diuinis nullā entitatē secū
ducit quā essentie supaddit. sed tota ī sub
stantiā trāsit. Supponit em̄ p re que ē eēn
tia. distinguit aūt ꝓprietate relatiua pso
nā a psona. ⁊ sic nullū accidens secū ducit.
quare nec ens p accidēs instituit. Quiddi
tas em̄ relatiua nō manet. ſm suā ꝓpriam
Ad 8 entitatē diuine eēntie ꝯdistincta ¶ Ad octa
uā: neget ꝯsequētia. ⁊ ad ꝓbatō3 ꝯcedit. ꝙ
relatio sit minime entitatis. q2 semp in natu
rā absoluto2: quo ad re3 p quā supponit
trāsit. Sed q2 diuina supposita ī eēntia sū
me pfecta ꝯueniūt ī eē vnū numero. iō mi
mā distinctō3 debēt hr̄e. ⁊ iō ꝓprietatibꝫ mi
Ad.9 nime entitatis debēt distingui. ¶ Ad nona3.
neget cōsequētia. q2 relatio diuina trāsit in
subam: ⁊ iō ipa nō dꝫ dici nō suba. dat eē

am supposito esse psonā: inq̄ztū inest vt ꝓ
pria distinguit: inq̄ztū incōmunicabilitatē
dicit. ⁊ ab alia distincta sepat. ⁊ sic ꝑncipiū
psone existit. ¶ Ad decimā que ē pma Lin Ad 10
coniēsis. negādo an̄cedēs. Et ad ꝓbatiōe3
neget ꝙ oīs relatio psupponat an̄ se id ad
quod refert hmōi relatiōne. immo stat ꝙ ip
sum instituat etiā in creaturis. vt cū ꝓdu
cit albedo: que est similitudo albi ad albū:
certum ē ꝙ ipa similitudo que ē albedo: al
bū quod ē simile ⁊ suppositū relatū nō pre
supponit: immo vt tale instituit. quia dat
subiecto esse albū: ſm qđ esse refert ad simi
le. Et ita paternitas dat eē supposito qđ re
fert ad filiū in eē tali. ¶ Posset etiā dici ꝙ li Vel sic
cet ita esset in creaturis: vbi relatōibꝫ nō
instituūtur res absolute. tamē in diuīs vbi
supposita relatōibꝫ instituunt sicut res na
turales suis formis: nō hʒ vītatē. ¶ Ad vn Ad 11
decimā dicit mgr̄ Thomas de argētina: ꝙ
aliq̄d dicit aliud psupponere dupli. Vno
mō q2 psupponit ipm ī eē: sicut domꝰ funda
mētū ī eē factū pus tpe q̄3 domus sit. Alio
mō ꝙ īpossibile sit ipm eē sine illo. q2uis il
lud eē secū ducat. Et tūc dicit ꝙ pmo mō re
latio diuersitatis sua extrema nō psuppo
nit. q2 nō opꝫ ꝙ pus sint tpe q̄3 ipa relatō
Sed scđo mō psupponit. q2 nō pōt eē rela
tio sine extremis. q2uis ī diuīs relatio extre
ma ī eē ꝯstituat ¶ Quāuis huic respōsioni Mars
derogare nō velim. videt mihi ꝙ in diuinis ilius
rōnabiliter possit negari maio2. q2 relatio ī
diuīs habet se vt forma ī rebꝫ naturalibus
Sicut ḡ forma nō psupponit eē ꝯpositi: s3
illud instituit. ita videt mihi ꝙ relatio ī di
uīs eē suppositū vel psonam nō psupponit:
sed secū ducēs ī eē cōstituit. Et ad ꝓbatiō3
maioris dicit. ꝙ idem nō est respectu sui re
latio realis: nec extrema secu3 ducit. nec ea
instituit. Secus de relatōe diuina: que se
cū extrema sua instituit. ¶ Ad duodecimā Ad 12
neget an̄cedēs. ⁊ ad ꝓbatōem ꝯceditur: ꝙ
generatōe pr̄is actiua a tāq̄3 eo q̄ filꝰ accipit
filiatō3 instituit filꝰ Et neget ꝙ hʒ nequeat
dici. Et ad ꝓbatō3 negat ꝯsequētia cu3 in
fert. pater nō minꝰ generaret q̄3 filꝰ. ⁊ ad ꝓ
batō3 neget: ꝙ sicut filꝰ generatōe ꝯstituit ī
eē filij. ꝙ ita pr̄i generatōe acq̄rat ꝓprietas eē
ad aliq̄d. s. eē patrē. nam eē patrē nō est ab
alio: nec3 esse ad aliquid patris. ¶ Et ptꝫ ꝙ
nō sit sile. q2 filꝰ generatōe actiua pr̄is pro
ducit eē. pater nō: imo ipe ē ipa generatio
actiua: sicut dictū fuit ī arti. iij. ꝙ generare

pr̃nitas ꝛ pr̃ idē sint. ¶ Un̄ licet i creaturis mō essendi ad aliqd: qꝛ relatiua simul natura sunt: simul sunt pr̃ ꝛ filiꝰ: sic ꝙ sicut hō q̄ ē filiꝰ: vel sit filiꝰ: generatōne capit eē ad aliqd. ꝛ pr̃ eadē generatiōe eē ad aliqd. s. eē prēm. tn̄ in diuis vbi ꝓprietates se hn̄t ad modū forme: sicut pr̃ nō ē ab alio: ita pr̃nitas sua nō ē ab alio: sꝫ eternalr̄ dat sibi eē patrē generatōe filij quā pr̃ nihil accipit sꝫ ad filiū dr̄ relatō e pr̃nitatis: q̄ ē ꝓductiua filiatōis: nō quā accipit. ¶ Ad. xiij. negeť añcedēs. Et ad ꝓbatōꝫ dicať ꝙ licꝫ i creaturis pr̃nitas pficiať generatōne. tn̄ i diuis pr̃nitas. generare ꝛ pr̃ oīno idēꝫ sunt. Un̄ ibi pr̃nitas nō p̄supponit generatōꝫ actiuā. sꝫ ē ibi ipa generatio. nec p̄supponit generatōnē passiuā. cū illa sit filiꝰ. ꝛ ex p̄nti ē ab ipsa pr̃nitate: ꝛ q̄ ad rē ibi nihil ē pus alio nisi p̄ oritate origis. de qua nō ē ad p̄ns. sꝫ iuxta modū intelligēdi nr̄m: ꝛ dicta i articulo. iij q̄stionis. ꝓpetas qꝛ ꝯstitutiua suppositi diuini vt pr̃nitas: pcedit actū. qꝛ actū nō pcipimꝰ nisi i ordine ad suppositū agēs. ¶ Accipiť etiā i argumēto falsuꝫ. s. ꝙ generatōne pr̃nitas pfecta ē: cū ipa nō sit ab alio vt dictū ē: sꝫ ē ipa met actiua generatio. ¶ Qđ āt dr̄: ꝙ nullꝰ efficiť pr̃ sine generatōe: nō ē pri hic. qꝛ i diuis nullꝰ efficiť pr̃. sꝫ ibi ē aliquis eēnꝰ pr̃ a q̄ ē filiꝰ: filiatio vel generari: cꝰ pr̃nitas ē ꝓprietas distinctiua sui suppositi ꝛ ꝯstitutiua. ¶ Ad q̄rtādecimā. negeť minor ꝙ relatōes nō sint incōicabiles: saltē ille q̄ sunt distictiue ꝛ ꝯstitutiue diuiorꝫ suppositorꝫ. Ad ꝓbatōꝫ dr̄. ꝙ nō posse cōicari ꝯuenit relatōibꝰ ꝯstitutiuis: inq̄ꝫtū sūt i diuis ꝯstitutiue diuiorꝫ suppositorꝫ. verꝫ est ꝙ notio cōis cōicať pr̄i ꝛ filio. qꝛ illa nō ē ꝯstitutiua alicꝰ suppositi. ¶ Ad ꝯfirmatōꝫ dr̄ ꝙ ex ipossibili supposito pcedit. ꝛ ꝓ nō ē mirꝫ si ipossibile sequať. nāq̧ ei maiestati n̄ ꝯuēit nec ꝯuenire pt: vt pr̃ pus i ea spirasset q̄ꝫ generasset: etiā via origis. sic via origis nō pcedit amor cognitōꝫ. ita nec sp̄ūsctūs vbū qꝛ vbū p modū itellectꝰ ꝛ cognitōis pcedit ꝛ sp̄ūsctūs p modū amoris vt dictū ē. ¶ Ad xv. negať añs. ꝛ ad ꝓbatōeꝫ negeť ꝙ ipa p̄supponit ipm suppositū. imo ipa pr̃nitas ē eiꝰ ꝓpetas ꝯstitutiua inq̄ꝫtū relatio. ꝛ ē etiā re ipm. Et ad ꝓbatiōeꝫ cū dicit. filiatio p̄supponit suppositū generās. dr̄. ꝙ vel itelligis i re diuinā filiatōꝫ p̄supponere suppositū generās. ꝛ tūc illa negeť. qꝛ i diuis nō est aliqua pꝰoritas: nec aliqua p̄suppositio. sꝫ oīa dei eternalr̄ simul sunt: nisi velles forte loq̄ mō iproprio. puta ꝙ nō diceret p̄supponere: qꝛ ē ab ipo. ꝛ eēt modꝰ satis impropriꝰ qꝛ licet filiatio a pr̄e sit. tn̄ coeterna ē sibi. et idō nō ē ab eo tāq̄ a p̄supposito. ¶ Uel itelligis ꝙ quo ad modū intelligēdi nr̄m nō possumꝰ intelligere filiatōꝫ nisi pintelligamus suppositū generās. ꝛ iterꝫ falsū ē. qꝛ cū relatiua sint: sūt itelligūť. talia eīn sūt sl'natura 2
¶ Uel forte vis ꝙ i bona ꝯñtia ad filiatōeꝫ sequiť suppositū genitoris sic ad binarium vnitas. ꝛ verꝫ ē sic ꝙ sequiť: sꝫ nō tāq̄ pus sꝫ vt sl'natura eēns cū supposito generāte. sūt eīn relatiua sl'natura. vt dr̄ i pdicamētꝫ. et ꝓ nullo mō hēs: ꝙ res q̄ ē filiatio supponit suppositū generās tāq̄ pus ea. nisi loq̄ris de pꝰoritate origis: d qua nō ē ad p̄ns. ¶ Ad sedecimā. ꝙ relatio ꝯstituit suppositū inq̄ꝫtū ē ꝓprietas eiꝰ: ꝛ in eo. Qđ aūt dicit. ꝙ vt relatio magis hꝫ rōem distinguētis: hoc ē ꝓ ns ꝯcessum. Sed qꝛ res ē vna que ē ꝓprietas ꝛ relatio. ideo ꝯuenienter dicit ꝙ relatio ꝯstituat suppositū. ¶ Ad ratiōes sequētes ꝯcediť: ꝙ excellētissima natura dꝫ suppositari excellētissima suppositatōe. sꝫ negetur minor. ꝙ suppositatio absoluta sit dignior relatiua: cū relatiua suppositatio sit deus: q̄ nihil ē digniꝰ. ¶ Ad ꝓbatōꝫ minoris dr̄. ꝙ cū absolutū sit digniꝰ respectiuo. si intelligiť ꝙ absolutū q̄libet respectiuo sit dignius falsū ē: qꝛ eēntia diuia absoluta nō ē dignior pr̄e maiestatis vel eiꝰ pr̃nitate. Si dr̄. ꝙ i rebꝰ creatis sic ē: forte adhuc nō ē verꝫ. qa respectiuū supponit ꝛ includit absolutum. ¶ Forte dicet arguēs. ꝙ secluso absoluto cōparando quodlibet fm se. tūc dicať ꝙ de hꝫ sit p̄us dictū i q̄stiōe de oīpotētia vel equalitate psonarꝫ circa distinctōꝫ vigesimā. ꝙ i diuis nō possit eē ablatio. qꝛ penitꝰ idē sunt absolutū ꝛ respectiuū. ¶ Sꝫ si p itellectū secernere voluerimꝰ. tūc dictū ē ꝙ respectiuū secluso absoluto i diuis oīmode nullā pfectionē dicit. ¶ Sꝫ magr̄ ad maīc arguēs veniendo. qꝛ fr̄āciscꝰ de maro. has rōes reputat insolubiles: ꝗuis nō teneat vt videť illud qđ ꝓbare nitiť. si q̄rat q̄re: cū ratō absoluti apd aīaꝫ sit porꝫ q̄ꝫ rō relatiui. ꝛ pfectiꝰ i creaturis ē eē absolutū fm se q̄ꝫ eē respectiuū: q̄re diuina supposita nō potiꝰ ꝯstituant ꝓpetatibꝰ absolutis q̄ꝫ relatiuis: Rn̄. ꝙ diuersitas suppositorꝫ absoluta nō stat cū sūma simplicitate eēntie. distīcta eīn entia absoluta nō pn̄t eē idē simplex. nā ꝙ duobꝰ ab

Ad 13 | Ad 14 | Ad ꝯfir. | Ad 15 | Ad 16 | Ad 17 quequartonā

solut⁹ i actu nõ sit vnũ nisi p aliquã ꝯpõsi-tionẽ vel vnionẽ additã. vt dictũ fuit. et er-go stãte vnitate essentię ꝛ trinitate supposi-toꝝ cũ summa simplicitate. ꝯñs ẽ suppositа nõ distingui ꝑprietatib⁹ absolutis ſꝫ relati-
Ad 2 uis. ¶ Ad .ij. ꝙ diuina supposita sũt ſbalia qꝛ sũt ſba. ꝛ cũ ħ sunt relatiua. qꝛ ꝓprietates q̃b⁹ i simplicitate diuina dicũt sunt relatiuę ¶ Si aũt itelligat maiorẽ: ꝙ oĩa supposita q̃ꝝ qõlibet ẽ ſba debẽt suppositari .i. i eẽ sup-positi ĩstitui ꝑncipijs absolutis. Maior est falsa: ꝛ mior vera. ¶ Si aũt itelligat maior ꝙ supposita ſbalia .i. q̃ sũt pura absoluta sic ꝙ nõ relatiua: ꝯcedẽda ẽ maior: ꝛ mior ẽ fal-sa. qꝛ diuina supposita sũt relatiua. vt dictũ
Ad 3 ẽ. ¶ Ad terciã. ꝙ maior nõ hꝫ apparentiaꝫ supposita vnitate naturę diuię et ꝑlalitate suppositoꝝ. qꝛ tũc ĩpossibile eẽt ꝙ supposita i eẽ suppositali cõstituerẽt p aliqđ ſbale: eo ꝙ ħ multiplicatũ nccãrio ꝯpositõeꝫ inducẽ-do sũmã simplicitatẽ tolleret. nec ad ħ ali-qđ facit ꝑfectio suppositoꝝ diuioꝝ. cũ tota eoꝝ ꝑfectio sit ex immẽsitate eẽntię ꝛ nõ ꝓp-rietatis vel q̃dditatis relatiuę: in qꝫtũ secer-nit p intellectũ ab eẽntia. vt antea dictũ ẽ.
Ad 4 ¶ Ad q̃rtã neget mior: itelligẽdo eã i ꝓposi-to. Ad ꝓbarõeꝫ ei⁹ dr. ꝙ accntib⁹ ħ ꝯuenit rõe imꝑfectõis. ꝙ p ſbaꝫ suppositãt. Sec⁹ ẽ i diuis: vbi ꝓprietas nõ ẽ accñs: q̃ dat esse supposito: ꝛ cũ ħ trãsit i ſbaꝫ diuinã tota: i-mo ħ ẽ natura maiestatis: vt sũme sit i se ꝑfe-cta. qꝛ absoluta ẽ eẽntia simplicissima ꝛ imẽ-sa trib⁹ suppositis relatiuis ad itra cõicata ꝛ
Ad 5 distincta. ¶ Ad .v. ꝙ diuia natura vł eẽntia absolute ꝯsiderata sine ꝓprietate relatiua ñ pt ꝯstituere aliqđ suppositũ. ſꝫ sola supposi-ta ꝯstituit cũ ꝓprietatib⁹ relatiuis. ꝛ neget ꝯñtia cũ ifert. ꝙ eẽntia angeli videret ꝑfecti-or: saltẽ debite videtẽ. qꝛ ille eã limitatã ad vnũ suppositũ limitatũ hꝫ: sic ẽ eẽntia ãge-li vna. Diuia aũt eẽntia rõe suę imẽsitatis: cõis ẽ trib⁹ suppositis illimitat⁹. Et ad ꝓba-tõꝫ dr. ꝙ nãa diuia sufficit ad eẽ triũ sup-positoꝝ ſꝫ ꝓprietatib⁹ relatiuis distictoꝝ: et nõ reb⁹ absolutis. qꝛ idigere vł icludere i sua natura ꝑles res absolutas ñ ẽ ꝑfectõis ſꝫ i-ꝑfectõis. ¶ Ad ea aũt q̃ adducũt p opposi-tũ nõ optet r̃ndere. qꝛ sunt p dictis

Queritur tri-

cesimoprimo circa distinctõem vigesimãnonã. vtꝝ i diuis sit

q

solũ aliquod ꝑncipiũ ad intra respectu filij ꝛ spũssancti. ¶ Que questio supponit vnũ. ꝛ aliud quęrit. supponit ꝙ i diuinis sit ꝑn-cipiũ ad intra. ꝛ quęrit. vtꝝ respectu filij ꝛ spũssancti ħ sit solũ. ¶ Arguit ꝙ ꝙ in diuis nõ Arguit
sit aliquod ꝑncipiũ ad intra. qꝛ vbi nõ est cã nõ est principiũ. sed i diuinis nõ est cau-sa. igit nec ꝑncipiũ. Patꝫ maior p phm. v. metaph. q̃ vult. ꝙ cã ꝛ ꝑncipiũ sũt distin-guũt. Mior pꝫ. qꝛ de nulla ẽ cã. mõ nihil ẽ i deo nisi de⁹. ¶ Scd̃o. qꝛ i deo nõ ẽ ꝑncipia- 2
tum. ꝙ nec ꝑncipiũ. ꝯñtia tenet. qꝛ relatiua posita se ponũt. ꝛ ꝑempta se ꝑimunt. ꝛ añs pꝫ. qꝛ si ꝑncipiatũ ẽ effect⁹ ide sunt. Nõ in deo null⁹ ẽ effect⁹. ¶ Tercio. qꝛ i deo ad intra 3
nõ ẽ ꝑmũ. ꝙ nec ꝑncipiũ. ꝯñtia tenꝫ p phm j. posterioꝝ. idẽ ẽ ꝑmũ ꝛ ꝑncipiũ. Añs est mgrĩ di. xij. supra. ꝛ i Athanasij symbolo. i hac trinitate nihil ẽ ꝑus. ¶ Scd̃o loco ar- 2 ꝑncipa
guit. ꝙ pr̃ nõ sit ꝑncipiũ filij. qꝛ fili⁹ ẽ id qđ liter arguit
pr̃. ꝙ pr̃ nõ est ei⁹ ꝑncipiũ. Cõseq̃ntia tenet. qꝛ nõ ẽ cã sui. Añs pꝫ. qꝛ ẽ eẽntia q̃ ẽ pater. ¶ Scd̃o. qꝛ vel eẽt ꝑncipiũ filij ſm essentiã vel ſm relatõem. nullo modoꝝ. ꝙ ꝛc. Cõse-quẽtia tenet. qꝛ alio mõ nõ pt. Patꝫ maior sufficiẽti diuisiõe. pꝫ mior. qꝛ ꝙ nõ essentię. qꝛ nõ ꝑncipiat. sed ꝙ nõ ſm relatõꝫ. q̃a vel hęc relatio ẽ eẽntia. ꝛ si sic: tũc sicut nõ ẽ ꝑn-cipiũ eẽntię: ita nec relatõis. Vel ẽ alia res ab essentia. ꝛ hoc non. qꝛ tũc in filio essent duę res: essentia ꝛ relatio. ¶ Tercio loco ar- 3. ꝑn. ar.
guit. ꝙ pater ꝛ filius nõ sint ꝑncipiũ spũssã-cti. qꝛ vel hoc eẽt alia ꝛ alia relatiõe: vel ea-dẽ. nullo modoꝝ põt dici. igit. Pꝫ maior sufficiẽti diuisiõe. Probat mior ꝑmo ꝙ nõ alia ꝛ alia relatõe: pꝫ p mgrm di. pñte. xxix ca. vlt. ¶ Sed ꝙ nõ eadẽ ꝓbat multiplicit. ꝑmo. qꝛ eadẽ notio vel relatio neq̃t eẽ in di-stinctis suppositis. Nõ relatio q̃ pr̃ ꝛ fili⁹ sunt ꝑncipiũ spũssctĩ ẽ i vtroqꝫ eoꝝ. ꝙ neq̃t eẽ vna. Pꝫ maior. qꝛ oĩs relatio videt eẽ cõstitutiua suppositi. Nõ nõ est vna con-stitutiua diuersoꝝ suppositoꝝ. ¶ Et ex alio Et alio
Sicut nequit esse eadẽ forma i diuers sub-iectis: ita videt ꝙ eadẽ notio nõ possit esse i diuersis suppositis. Minor pꝫ p mgrm in lr̃a dicentẽ. ꝙ pater ꝛ filius sint ꝑncipiũ spi-ritussancti. ¶ Et cõfirmat. qꝛ nõ plures sũt Confir.
habẽtes paternitatẽ: qꝛ in deo sunt patres. ergo etiã nõ erũt plures habẽtes relatõem ad spũsanctũ ad intra: qꝛ sunt ille relatões sed sunt duo habẽtes eã: vt dicit mgr. ergo sunt duę ꝑsonę. ¶ Scd̃o. qꝛ p omnẽ relatio Item

nē nata ē aliqua psona ad aliā referri. sed p
eandē relationē cōem duobꝫ nulla psona
nata est referri ad spm̄sctm̄. igit̄ nō ē aliqua
talis. Pꝫ maior. qꝛ relatōnis ē ad aliud q̄
dā mō se hr̄e. Pꝫ minor. qꝛ p notionē cōeꝫ
no refert̄ pr̄: cū ille ppria relatiōe referat̄ ad
filiū. nec etiā ea referat̄ ad spm̄sctm̄: cū nō sit
eius pr̄. ¶ Eodē mō filius ea nō refert̄. non
ad patrē. quia ad eū refert̄ filiatōne. nec ad
Confir. spm̄sanctū: cū nō sit eius filius. ¶ Cōfirma
tur sic. qꝛ si hec notio ē in pr̄e: vel est eadem
cū pr̄nitate: ⁊ tūc daret esse patrē. ⁊ sic pso/
na pr̄is eēt pr̄ spūsci. Et tenet ꝯn̄tia. qꝛ oīs
pr̄nitas dat esse pr̄em. Uel eēt alia q̄ꝫ pr̄ni/
tas: ⁊ sic ī patre eēt ī re pluralitas reꝝ: puta
notio realit̄ distincta qua refert̄ ad spm̄san
ctū. ⁊ alia qua ē pr̄. ¶ Tercio. qꝛ relatiōis ē
distinguere: nō vnire. Nō sic ē eadē relatio
4. princi ī duabꝫ psonis: tūc ipa eas vnit ¶ Quarto
pal ar. loco arguit̄. qꝛ ī diuis sit etiā pncipiū ad pa
trē. qꝛ inascibilitas ē pncipiū formale pr̄is
ḡ ⁊c. Consequētia tenet. qꝛ pncipiū formale
nō min⁹ ē pncipiū q̄ꝫ pncipiū efficiēs: cū sit
intrinsecū dās esse rei. ⁊ efficiēs sit extrinse/
cū. Añs pbat̄. qꝛ innascibilitas est for
malit̄ suppositi pr̄is ꝯstitutiua. ergo ē eius
pncipiū formale. Cōsequētia tenet. Añs p
1 bat̄ multiplicit̄. pmo. qꝛ eo dē formalit̄ ꝯsti
tuit̄ pr̄: quo ab alijs psonis distinguit̄: sꝫ h̄ ē
inascibilitate. igit̄. Maior nota ē. qꝛ idē in
trinsece ꝯstituit̄. ⁊ ab alijs distinguit. Mi/
norē Damas. j. li. ca. ij. dicētis. q̄ f̄m omīa
tres psone sunt idē: p̄ter ingenerationē: gene/
ratōem ⁊ processionē. mō idē ē īgeneratio ⁊
inascibilitas. ¶ Scdo pbat̄ añs sic. qꝛ ina/
2 scibilitas ē nobilior ppetas q̄ ē ī patre. ḡ ea
ei⁹ psona ꝯstituit̄ ī eē. ꝯn̄tia nota ē. ⁊ añs pꝫ
qꝛ innascibilitateꝫ nō pōt cōicare creature:
sicut paternitatē vel generatōem p̄r: q̄d nō
3 videt̄ esse nisi pp̄ter ei⁹ nobilitatē. ¶ Tercio
sic. psona pr̄is ī eē psonali nō constituit̄ cōi
notōe: nec pr̄nitate. ḡ inascibilitate. ꝯn̄tia
nota ē. qꝛ nō sūt plēs notōnes q̄ꝫ iste tres in
pr̄e. ⁊ añs pbat̄ pmo: q̄ nō cōi notiōe. qꝛ il/
la nō ē ei ppa: vt dictū ē. ppetas aūt ꝯstitu
tiua psone dꝫ psone eē ppria. sꝫ q̄ nō pr̄ni/
tate. qꝛ pr̄nitas psupponit generatōꝫ. ē eīm
pr̄ qꝛ generat. generatio aūt psupponit sup
positū ꝯstitutū: cū actus sint suppositoꝝ. ḡ
pr̄nitas supponit suppositū pr̄is institutū
4 ḡ nō ea instituit. ¶ Quarto inascibilitas in
pr̄e hꝫ rōeꝫ pme ppetatis. ḡ dat ei eē suppo
sitale. ꝯn̄a nota. añs pbat̄. qꝛ dic̄ maximā
nobilitatē [illegible] nō eē ab alio [illegible] suppo
nere q̄d nō dicat pr̄nitas [illegible]
alio: sic pr̄ [illegible] ¶ Scdo qꝛ [illegible]
uāt pr̄nitate vl' po[illegible] pmu ppositū hꝫ
nō scdm. qꝛ si posteri⁹ eēt inascibilitas pr̄ni
tate: tūc etiā eēt posteri⁹ filiatōe. eo q̄ relati/
ua sūt sil'. ⁊ tūc ē posteri⁹ filiatōe. ḡ ea pr̄ nō
oppōit̄ filio. qꝛ solū oppōit̄ ī eē genit[illegible] ⁊ tūc
vltra. ḡ pr̄ cōicat eā filio. qꝛ ī [illegible] sibi n̄ op
ponit̄: h̄ sibi cōicat. ⁊ vltra. ḡ [illegible] eēt innasci
bil' ⁊ ē nat⁹, q̄d nō stat sil'. ḡ neq̄ eē posteri/
or. ¶ Scdo. qꝛ ad min⁹ cuiuslibet psone sua
ppetas ē pncipiū. pr̄e aliq̄ psona. ḡ patris
sua ppetas ē pncipiū. maior pꝫ ex dictis ait
ca di. xxvj. ⁊ mior nota ē. ⁊ tūc vltra. ḡ etiā
ī deo ē aliq̄d pncipiū pr̄is. ¶ Sꝫ ī oppositū
oīm pdictoꝝ ē mgr̄ dist. pn̄ti. ca. j. dicēs. q̄
pr̄ sit pncipiū sine pncipio. sequit̄. ḡ pncipi
um ē ad intra et nō ad pr̄eꝫ. ⁊ seq̄t̄ q̄ fili⁹ est
pncipiū de solo pncipio. ⁊ spūssc̄us ē princi
piū de vtroqꝫ. s. de pr̄e ⁊ filio. ⁊ ī h̄ hr̄ opposi/
tū oīm dictoꝝ. ⁊ tot⁹ articul⁹ questiōis p p/
te affirmatiua. ¶ In hac questione pmo vi
debit̄ quō pncipiū ē ī diuinis. ⁊ p̄sertim an
pncipio formali. Scdo de quesito. Et ter/
cio de multiplici dubio.

Quo ad primū est Artic.

sciēdū. q̄ pncipiū ⁊ cā respectu creaturaꝝ di
cunt̄ ꝯuertibilit̄. Nihil eīm ē pncipiū q̄n eo
mō quo pncipiū ē: aliquo mō cā sit. ⁊ econ
tra. Et iō phs. v. metaph. quasi vnū distin
guit sicut reliquū. Sed ī diuis nomē pnci/
pij ē admissum ex dictis sacre scpture. Un̄
Johis. j. In principio erat v̄bū. vbi princi
piū videt̄ sumi p pr̄e. Et btūs Aug. v. de tri
ni. dicit ca. xix. Ita relatiue dicit̄ pr̄: idēq̄ꝫ
relatiue dicit̄ principiū. Et. iiij. li. de tri. Pa
ter ē principiū tot⁹ diuinitatis: vel si melius
dicit̄ deitatis. Cause nomē ad diuina nō ē
trāslatū ad intra. q̄uis quedā auctēs san/
ctoꝝ hoc sonēt: sed nō habent̄ ī ꝯmuni vsu
nisi cū glosa. Et forassis ē ratio. qꝛ cā dicit̄
ad cui⁹ esse sequit̄ aliud. Nō in diuis ni/
hil sequit̄ pprie. Itē nec ē ibi aliud a patre
qui tamē deberet dici potissimū cā ad intra
si pprie esset ibi causa. Et p ꝯtrariū princi/
piū dicit̄ vñ ē aliq̄d. Manifestū est q̄ qꝛ a
patre ē filius: pater iuxta illā acceptōꝫ pōt
dici filij principiū. ¶ Scdo ē notandū: q̄ Nota
modi principiandi generales sunt qtuor.
Prim⁹ ē p modū finis: q̄ ē potissime mod⁹ 1

ꝑncipiādi. q: ē cā causaꝝ. ⁊ necessitat agēs
ad agēdū. Et de isto mō manifestū ē apud
phos ⁊ doc̄s catholicos de hoc loquētes. ꝙ sic
deus est ꝑncipiū ⁊ cā finale vel finalis oīm
creaturaꝝ. maxime rationaliū. q: eo debent
frui. vt dictū ē di. j. Sed iste mod⁹ ꝑncipiā
di nō ē ad intra. q: vna ꝑsona nō ē ꝑncipiū
finale alterius. q: omino idē sunt: ⁊ insepa/
bilit̄ vnite sunt: ⁊ iō oē bonū qđ ē vel hꝫ
pr̄ ē ⁊ hꝫ spūssctūs. ⁊ ecōtrario. ⁊ ꝗ̄uis q/
libet ꝑsona sit finale bonū creature: vna tn̄
eaꝝ nō ē finale bonū alterius. q: ē cū quali/
bet alia omino idē bonū. ⁊ iō de isto nō plus
2 ad ꝑsens. ¶ Scđs mod⁹ ꝑncipiādi ē effectiue
dis: q̄ licet nō sit i deo ꝓprie respectu ꝑsonaꝝ
ad intra: eo ꝙ dicit̄ respectu effect⁹. et nulla
eaꝝ ē vel pt̄ esse effect⁹. sed ꝓpriissime. sic de
us ⁊ q̄libet ꝑsona diuina ē omis creature ꝑn
cipiū. q: eā facit. Tn̄ extēdēdo nomē hmōi
ꝑncipij ad ꝓducentē. q: pr̄ ꝓducit ad itra.
iō mod⁹ ꝑncipiādi reducibil' ad nomē cau/
se efficiētis aliquo mō attributiuo locū hꝫ
3 i diuis. vt dicet̄. ¶ Terci⁹ mod⁹ ꝑncipiādi ē
ꝑ modū materie: ⁊ hic i diuinis nō ē. vt di
ctū ē. s. dist. viij. ⁊ ideo nō plus de hoc hic.
4 ¶ Sed ē q̄rt⁹ mod⁹ ꝑncipiādi ꝑ modū for/
me q̄ dat esse rei. ⁊ de isto est dubiū an sit in
deo. q: ꝙ nō sit ibi: videtur ex dei omimoda
simplicitate. ⁊ ꝙ sit ibi: videt̄ ex ꝑsonali ꝓꝑ
etate: q̄ addita eēntie ꝯstituit ꝑsonam. ⁊ de
hoc tactū fuit i vltimo argumēto ⁊ penulti
mo an̄ oppositum. ⁊ ideo de hoc ē hic modi
Nota.3 cū dicendū. ¶ Tercio ē notādū. sicut etiam
an̄ tactū fuit. ꝙ esse ꝓꝑetatē i deo causā for
malē pōt intelligi dupliciter. Uno mō cō/
stitutiua: cū essentia suppositi ꝑ se: sine hoc
ꝙ trāseat in ꝑsonā: vel sit idē simpliciter qđ
ꝑsona. ⁊ identice idem qđ essentia: sed ma/
neat distincta aliquo mō a ꝑsona vel eēn/
tia: sicut in creaturis. ¶ Alio mō ꝙ sit cōsti/
tutiua ꝑsone: sic tn̄ ꝙ trāseat in ꝑsonā: et sit
realiter ipa ꝑsona: sicut realiter similitudo
Nō.4 albedinis cū alia albedine. ¶ Quarto ē no/
tandū: ꝙ hoc scđo mō ꝯstituere ꝑsonā pa/
tris, q̄dā dicūt ꝙ faciat pr̄nitas: alij ꝙ inasci
Nota.5 bilitas. ¶ Quito ē notādū ꝙ omimode idē
i patre ē pat̄nitas qđ inascibilitas. sꝫ iuxta
modū intelligēdi nr̄m: innascibilitas put
ē ꝓpriū pr̄is: dicit̄ ꝑsona q̄ nō pt̄ nasci: et a
qua ē alia: vel alia nascit̄. Dicit̄ ꝑmo ꝑsona
q̄ nō pt̄ ab alia nasci. ꝙ eīn debet dici ꝑsona
q̄ nō pt̄ ab alia nasci pꝫ ꝑ rōem negatiōis.
Sed ꝙ ponat nascibilitatē ab ea ꝑsona fi/
eri alteri⁹ pꝫ. q: si pure negatiue sumeretur:
spūssctō ꝯueniret. q: a spūsctō pōt alia ꝑso/
na nasci. ¶ Pꝫ ꝑma ps. cū tā innascibilitas
q: etiā pr̄nitas sit oīno de idē eēntialit̄ ⁊ ꝑ/
sonalit̄ qđ pr̄. ¶ Pꝫ scđa ps. q: optet ꝙ ne/
gatio vel termin⁹ negatiu⁹ vel ꝑuatiuus ꝑ
habitū itelligat̄: vt hꝫ ex. vj. topi. ⁊c. ¶ Ex Propō 1
his videt̄ mihi ꝙ catholice ꝯcedat vnā ꝑso
nā diuinā eē ꝑncipiū alterius ꝑsone diuīe
ad intra. Pꝫ ꝑ auctes adductas ad h' in. j.
notabili. ¶ Scđa ꝓpositio. ꝑncipiū forma ꝓpō.2
le ꝑmo mō. s. vt manēs distictū a ꝑsona vt
eēntia: i deo locū nō hꝫ. Pꝫ ꝓp diuinā sim
plicitatē. vn̄ pr̄nitas ē oīno d idē qđ pr̄ vt
sepi⁹ dictū est. ¶ Tercia ꝓpō. ꝓꝑetates pn̄t ꝓpō 3
dici ꝑncipia formalia diuiaꝝ ꝑsonaꝝ scđo
mō: sic ꝙ i ꝑsonis. ⁊ distiguāt ꝯstituāt
ꝑsonas. trāscūdo tn̄ i identitate ꝑsone ⁊ eēn
tie pꝫ ex dictis i q̄stiōe ꝑcedēti. vbi de h' i q
sim. lōg⁹ fuit habit⁹ sermo. ¶ Quarta ꝯclo ꝓpō.4
ꝙ h' mō inascibilitas i re nec ꝑus nec poste/
ri⁹ ꝯstituit suppositū pr̄is q̄ pr̄nitas. Patꝫ
q: ē oīmode eadē res. vt dictū ē i. v. notabi
li. mō ide respectu sui nec ꝑus nec posterius
nec minus nec magis ꝯstituit. vt notū est.
¶ Quita ꝯclusio. ꝙ h' mō itelligēdo ꝯstitu/ ꝓpō.5.
tiue i ordine ad intellectū nr̄m: ꝑpa res vt
pr̄nitas ē: ꝑus ꝯstituit suppositū pr̄is. q: vt
ē inascibilitas. ꝓbat̄ sic. q: ꝓꝑetas q̄ ē vna
rei ordine ad intellectū nr̄m: magis ꝯstitu
ere intelligit̄: in q̄tū app̄hēdit̄ i eo ꝙ ē: q̄z in
q̄tū app̄hendit̄ in eo ꝙ nō est. Sed eadē
res siue ꝓꝑietas realis ē i patre pr̄nitas et
innascibilitas: quā importat hic terminus
pr̄nitas sub rōne illius quod ē: ⁊ innascibi
litas sub rōne eius qđ nō est. g̃ ⁊c. Cōsequē
tia nota ē. et maior pꝫ. q: negatio vtiq nō
importat rē vt cōstituentē: nisi forte inquā
tum includit affirmatōem: eo ꝙ forma nō
cōstituit aliquid sub ratōe nō entis vl' ne/
gati: sed magis sub rōne entis ⁊ affirmati.
Un̄. j. posterioꝝ. dicit̄ ꝙ affirmatio prior sit
negatōe. ⁊ patet minor de se ¶ Cōfirmatur Confir.
sic. q: vel innascibilitas cū sit termin⁹ nega
tiu⁹ vel ꝑuatiu⁹. ⁊ habeat necessario intelli
gi ꝑ habitū. ⁊ describi ꝑ affirmatōꝫ: describi
tur sic. ē nō nascibilitas. s. put negatio ē ꝯdi
ctoria nascibilitati. ⁊ tūc vel sic nō ꝯstituit
apud intellectū suppositū pr̄is: q: sic nō est
ei ꝓpriū. cū essentia sit sic innascibilitas. q̄a
ē: ⁊ nasci nō pt̄. Uel sic fortasse. put negatō
traheret̄ versus priuatōez. est ꝑsona: cui nō
ꝯuenit nascibilitas: vel q̄ nasci nō pt̄. et sic

adhuc nō ɔstituit psonā patris .qꝛ nec ē ei ꝓpriū: eo q̄ spūisancto ɔuenit q̄ neq̄t nasci Vel fortassis ɔcept⁹ eius erit ista psona diuina q̄ nō pt nasci a qua alia nascit. vel psona i qua nō est nascibilitas: ⁊ a qua ē nascibilitas: ⁊ hoc mō ē ꝓpriū patris i diuinis. Sed manifestū ē q̄ hec ratio psupponit apud intellectū rōem pr̄nitatis vt porē. ergo ⁊c. Maior nota ē. qꝛ deducta ē i suis mēbris Et minor pz. qꝛ i hoc q̄ ponit q̄ sit psona a qua ē nascibilitas: ponit psonā a q̄ ē generatio: siue a q̄ q̄s nascit. Nō h̄ ē pr̄nitas. nō em̄ ē filius nisi natiuitate quā hz a pr̄e. nec nascibilitas nisi a pr̄nitate.

pbat̄ cōclusio ¶ Scd̄o qꝛ cū psona pr̄is sit formalit̄ relatiua: dz primo i esse cōstitui p illud qd̄ ē formaliter relatio inq̄tū talis. sed hoc ē pr̄nitas: nō innascibilitas.

3 pbat̄ ¶ Tercio. qꝛ oīs rō negatōis psupponit vel priorē affirmatōem: siue sit negatio ɔdictoria siue priuatiua. nō null⁹ pt rōnabilit̄ negare q̄n inascibilitas icludat apud intellectū negatōem. ḡ priorē supponit affirmatōem: ⁊ quā apti⁹ respectu psone pr̄is: q̄ pr̄nitatē. ḡ ⁊c. ɔn̄tie note sunt. ⁊ maior pz omi metaphysico. qꝛ ipossibile ē te itelligere q̄d sit nō vidēs: nisi prius intelligas q̄d sit vidēs: eo q̄ negatio negās negat habitū. ⁊ iō neq̄t intelligi p quo supponit ifinitū: vt nō videns: nisi pri⁹ intelligat ipm̄ nō hr̄e habitū: ⁊ ex ɔseq̄nti habitus. ¶ Eodē mō ē d̄ negatōe priuate. qꝛ licet aptitudinē ponat aliqualē: tn̄ negatōem negantē sp̄ includit. vt bn̄ sequit̄. cecū. ḡ nō vidēs. Et mīor ptz. q̄a vtiq̄ inascibilitas apud aīam negat nascibilitatē.

obiectio ¶ Forte dicet̄. q̄ licz hic termin⁹ innascibilitas negatōe exp̄mat̄: tn̄ loco pure affirmatōis ponit̄: significātis ꝓprietatē positiuā psone pr̄is ꝓpriā: ⁊ suppositū pr̄is in eē suppositi ɔstituentē. ⁊ sic hꝫ rōes nō ꝓcederēt.

Soluit̄ ¶ Sed restat dicere: q̄ sit hec ꝓprietas positiua: si pr̄nitas: habet̄ ꝓpositū. si dicat̄ q̄ act⁹ origīs: vt generare: iprobatū ē i q̄stiōe p̄cedēti. Si dicat̄ (vt quidā dicūt) q̄ ē generatiuitas: hoc ē potentia qua pater natus ē generare: pz. q̄ ab ista nō ɔstituat̄ suppositū pr̄is apud aīam. qꝛ a posse generare nullus dr̄ pr̄ formalit̄: sz ab actu q̄ hꝫ filiū. ⁊ qꝛ i diuinis potētia n̄ p̄cedit actū: ⁊ vt hmōi omia secludā: vel hec res ē formaliter paternitas. ⁊ nō erit disputatio amplius de re: sz de rōne hori apud aīam: sub qua ipa ɔcipitur, vt ɔstitutiua suppositi pr̄is: ⁊ tunc ꝓcedūt rōnes p̄dicte. Vel erit alia i re ꝓprietas: q̄ nō ē formalit̄ pr̄nitas: licet idēptice sit idē: hoc ē p̄us improbatū. immo paternitas ē tn̄ eadē pr̄i: sicut pater est idē patri. nec huiusmodi formalitates sunt ponēde i diuinis. Hec de p̄mo articulo.

Quo ad secūdum

Arti. Cōclusi articulū ē p̄ma ɔclusio hec. Principium formale eo mō q̄ ꝓprietas dr̄ ɔstituere suppositū. nascēdo tn̄ i naturā suppositi mō perp̄lo i iij. notabili arti p̄cedētis: ⁊ ij ɔclōe eiusdē. ita i diuinis pt attribui pr̄i: sicut filio vel spūisctō. Ptz qꝛ ita pr̄ez formalit̄ ɔstituit i eē suppositi sua pr̄nitas: sic filiū sua filiatio: ⁊ spūmsctm̄ sua ꝓcessio. ḡ ɔclō ⁊a. ɔn̄tia nota ē. ⁊ aīs pz ex dictis i ij. q̄stiōe p̄cedēte: ⁊ ex imediate p̄cedēte: in q̄b dictū est tres ꝓprietates positiuas ɔstituere tria diuina supposita: ⁊ ē doctor̄ sctōr̄ snīa.

obiectio ¶ Si dicat̄ ɔ. tūc pr̄is ēēt p̄ncipiū: ɔtra mg̃m in lr̄a. di. xxix. ca j. Pz assumptū qꝛ pr̄is ēēt p̄ncipiū formale.

Soluit̄ ¶ R. q̄ meo iudicio dicitū mg̃ri q̄ dicit. Pr̄ ē p̄ncipiū sine p̄ncipio: intelligit̄ de p̄ncipio a q̄ q̄s ē p̄ncipiū: ⁊ nō ab alio. vt mg̃r dicit. Sz i h̄ nō videt̄ voluisse negasse: q̄n ꝓprietates ɔstituētes supposita possint dici aliq̄ mō p̄ncipia formalia suppositor̄ mō p̄explo. qꝛ ita pr̄nitas ɔstituit pr̄ez: sicut filiatio filiū. ita videt̄ mihi nihilomn̄ asserēdo: nisi inq̄tū catholica ecclesia hec admittit. ⁊ iudicio meo h̄ mō doctores nr̄i loquunt̄ de ꝓprietatib; diuinar̄ psonar̄. ¶ Dicit em̄ sctus Thomas. Egidi⁹ ⁊ fere oēs antiq̄ relatōes eē i psonis s. vt ꝓprietates ɔstitutiue ear̄. ⁊ etiam esse ipas psonas. vt sanctus Thomas di. xxvj. i lectura q̄stiōe. scd̄a. arti. j. ¶ Idē dicit Egidi⁹ eadē q̄stiōe. ij arti j. ⁊ q̄stiōe. ij eiusdē distī. articulo. ij ¶ Dicit btūs Thomas: q̄ p̄ncipiū distinctiōis i diuinis ē relatio. Et certū ē q̄ loquat̄ de principio distinctiōis realis: eo q̄ psone realiter distinguūtur. Et ita videt̄ ɔcedere: q̄ ꝓprietas relatiua sit p̄ncipium distinctiōis. et hoc est ita i patre sicut in filio. ¶ Et Egidius q̄stione p̄ma eiusdē distinctiōis articulo ij. dicit. hypostases ɔstitui in esse p relatōes. ⁊ loquit̄ de mō ɔstitutionis i esse formaliter. ⁊ plures alij sic locuti sunt.

Cōclu ¶ Secūda ɔclusio est. Paternitas i diuinis nō est aliquod p̄ncipiū a quo est Pr̄. quia nō est ab alio. esset em̄ i infinitū ꝓcessus i diuinis suppositis: si pater ēēt ab

alio. ꝛ ita dicit mgr̄ ꝙ sit ꝓncipiū sine prin-
Cōclo 3 cipio. ¶ Tercia ꝯclusio. Filij i diuis est prin
cipiū a quo generat. Patz. q2 cū sit ab alio
illud a quo ē: eiꝰ ꝓncipiū merito dz appel-
Cōclo 4 lari. hoc aūt ē pat. vt dictū fuit añ ¶ Quar
ta cōclusio. Etiā spūsscī ad intra ē ꝓncipi-
um a quo ē. Ptz. q2 prī ꝛ filius sunt vnū eiꝰ
ꝓncipiū a quo ē. vt dictū ē supra distin. xi.
¶ Correlariū. In diuis solū ꝓncipiū a q̄ ad
intra ē filij ꝛ spūsscī. Ptz. q2 prīs nō ē: p cō
clusionē scdam. ꝛ ɔstat ꝙ nō sit ēcītie: ꝫ cū
ibi nō sint alia: ptz ɔclusio correlaria. Hoc
de scdo articulo.

Arti. 3. Quātū ad terciuz
articulū ē dubiū. an ꝓ ncipiū deo attribuat
ēentialiter aut notiōaliter? Ad qd̄ respōdē
dū ē. ꝙ principiū a quo ad intra. s. put vna
psona ē ab alia: sumit notiōaliter. q2 sic cō-
uenit via generatōis soli prī. ꝛ via spiratio
nis ē ɔmune patri ꝛ filio. q2 vnū principiū
sunt spūssancti. vt dictū est supra disti. xj.
¶ Secūdo dicit ꝙ ꝓncipiū a quo est creatu
ra dicit i diuinis essentialiter. q2 hoc est cō-
mūe essentię ꝛ trib9 psonis. ꝛ hoc dicit mgr̄
dist. pñte. xxix. i ꝓmis quattuor capitulis.
Du. 2. ¶ Scđz. vtz psonę ad intra debe- ãt dici ꝓn
cipiatę? Videt mihi ꝙ si principiatū soluz
dicat esse ab alio: ꝙ catholice cōcedi posse
filius ꝓncipiatꝰ a patre: ꝛ deus ꝓncipiatus:
sicut deus genitus: sicut etiā dicimꝰ. filiꝰ ha
bet principiū Sꝫ q2 fortassis hęc locutio a
simplicib9 male acciperet: ꝛ quasi declinãs ad
errorē Arrij: q2 simplices possent credere cū
diceremꝰ sine addito: filiꝰ ē principiatꝰ a pa
tre: nos velle dicere: ꝙ eēt factꝰ a prē. vel ꝙ
habuisset principium tpis. ꝛ esset creatura
tutius ē ea nō vti. eo ꝙ licet nomē dignita-
tis: puta principiū: deo attribuamus: nō p
pter hoc opʒ ꝙ nomē inferioritatis vel a-
liquo mō i diminutōem sonãs: deo attribu
amus. ꝛ sic dicere. ꝙ licet prī sit ꝓncipiū filij
tñ filiꝰ nō ē factus: nec ꝓncipiatꝰ a prē. ꝫ so
luz genitus. sicut Hilarius dicit patrē ma-
iorē filio. tamē filiū negat minorē esse patre
Du. 3 ꝛ loquit quo ad naturā diuinā. ¶ Tercium
dubiū est. ad quod genus causę reducat in
diuis ꝓncipiū a quo? Ad quod cū humili
tate dicit. ꝙ i diuis ad intra nulla est pro-
prie causa: eo ꝙ dei nulla ē causa: ꝛ quicq̄d ē
ibi ē deus. ¶ Scđo ꝙ ꝓncipiū a quo in deo
maximā hꝫ ɔuenientiā cū causa efficiente

q2 sicut efficiēs pducit effectū et naturā: ita
ꝓncipiū i deo pducit psonā i eadē natura: ꝛ
nō naturaz. ¶ Verz ē ꝙ pductio creaturę est
ex tpe. ꝛ factio appellat: pductio vo ad intra
ē ęterna. ꝛ suis noib9 dr. s. generatio vel spi
ratio: nō factio. ¶ Vñ nō debemꝰ ɔcedere ꝙ
pater sit ꝓncipiū efficiēs filiū: cū factus nō
sit filius. vt canit i symbolo nyceno: ꝫ gen e
rãs filiū. Sicq aliq̄ sancti causę nomē vl' ef
ficiētis respectu pductōis ad intra i deo po
suerūt: exponēdę sunt hmōi locutōes: quę
ptinent cām p ꝓncipio. ¶ Quartū. vtz prīci Du. 4.
piū dicat de deo vniuoce respectu pductōis
ad itra: ꝛ respectu pductōis ad extra. ¶ Di-
cēdū ꝙ nō vniuoce: nec etiā ęquoce a casu:
ꝫ analogice. Rō ē. q2 pductio diuia respe-
ctu creaturaꝝ ē posterior pductōe ad intra.
ꝛ ad productōez ad itra reducit. nã oia fa-
cta p filiū ad intra productū sūt exteriꝰ pro
ducta. ꝛ oia data ad extra ꝟtute pmi doni
sūt donata. ¶ Verz ē tñ ꝙ via nrę cognitōis
priꝰ ꝓncipiū diceret de respectu creaturę ꝛ eti
am via facti: ꝫ via pfectiōis siue dignitat
simplr priꝰ ɔuenit pductōi ad itra. ¶ Vlti- Du. 5.
mū dubiū iuxta tacta i arguēdo. vtz prī et
filiꝰ sint pricipiū spūsscī: eadē relatiōe. vel
alia ꝛ alia? Re. ꝙ eadē notōe siue relatōne. s.
cōi notōe siue relatōe qua vnū sunt ꝓncipi
um spūsscī vno ꝛ eodez mō. s. principiãdi
Quō aūt h sit: expsssū ē supius. q. xv. ar. iij.
Hoc de tercio articulo.

Ad rationes prin- Ad 1. rō nū prin.
cipales. Ad primã: negãdo maiorē. ꝓnci-
piū ei cōiꝰ ē qz cā Ad phm. v. metaphysicę
ꝙ velit: ꝙ quo ad modos principales fere
eodē mō dicant. ꝫ tñ sunt multi modi pri-
cipiãdi: qui nō sunt pprie modi cãdi. vt
ꝓma ps ɔpositi. vel supficies i corpe dr prī
cipiū: ꝛ nō proprie ē cã et pūctus linee. Itē
qn aliq̄d aliud pducat i eadē natura. ¶ Ad Ad 2
scđam ptz: q̄d dicēdū est scđo dubio. q2 ne
gãda ē ɔñtia. vel distinguendū de principi
ato. ꝙ si large sumitur pro re quę est ab alia
in deo est principiatuz. ¶ Si stricte p facto
vel initiato tēpore. neget ɔsequētia. Sim-
pliciter tamē nō expedit eum cōcedi: in deo
est principiatū. vel deus est principiatꝰ. vt
in dicto dubio fuit dictū. ¶ Ad terciaz ne- Ad 3
gãdo ɔsequētiā. q2 primū sine addito affir-
matiue in deo non ponimus: eo ꝙ in trini-
tate nihil ē prius nec posterius. Sed bene

ꝓnim⁹ prez eē pmā psonā origine. qꝛ origi
ne est alijs prior. vt fuit dictū questione. xiij.
circa dist. ix. articulo. ij. Et hec prioritas suf
ficit ad principiū esse psone originate. ¶ Q,
uāt sumit̃ de pho. j. posterioꝝ: idē esse pmū
ꝛ pncipiū: nō est ad psens. quia loquit̃ de p
Ad 1 ali arum — mo ꝛ pncipio cōplexo. ¶ Ad rationes arguē
tes ꝙ pater nō ē pncipiū filij. ¶ Ad pmām
negel̃ ꝯsequētia. quia licet sit idē quod ē fi
lius: neutraliter tñ nō est idē qui filius ma
sculine. ꝛ ideo pr̃ nō ē pncipiū eēndi filij. sꝫ
filij vel psone filij ꝛ ab illa pater distinguit̃
Ad 2 — ¶ Ad scd̃am ꝙ ē pncipiū filij bm relatōem.
Et ad improbatōꝫ dr̃. ꝙ hec relatio sit eēn
tia. ꝛ negel̃ ꝯñtia: cū nō sit pncipiū essentie
ꝙ ḡ nec relatōis. sicut q̄uis filius sit eēntia
pr̃ tamē nō ē pater eēntie. licet sit pater filij
Nec i creaturis valet qꝛ nō sequit̃. clau⁹ est
ferꝝ. ꝛ faber nō est causa vel pncipiū ferri. er
go nec claui. ¶ Ad rōnes arguētes ꝙ pr̃ ꝛ fi
lius nō sint pncipiū spūssancti. Ad primā
ꝙ hoc sit eadē relatiōe. Et ad improbatio
nē pmā negel̃ añcedēs p pma pte. s. maior.
Ad 1 ali arum — ¶ Ad pmā pbatōꝫ prꝫ ex dictis. ꝙ licet oīs
relatio ppria sit ꝯstitutiua suppositi. tñ hoc
nō opꝫ de relatiōe ꝯmuni. ¶ Ad scd̃am p
batōem. ꝙ sicut i diuinis eadē eēntia q̄ est pu
rissima forma. qꝛ purissim⁹ act⁹ ē ꝯmūis tri
bus suppositis. ita etiā nō est incōueniens
ꝙ eadē relatio sit cōis duobꝫ suppositis spi
rātibꝫ vno ꝛ eodē mō suppositū spūssci. Ue
rū ē ꝙ i creaturis eadē forma nō ē cōis diuer
sis suppositis. qꝛ multiplicata nō e supposito: ꝗ
Ad ꝯfir. — multiplicat̃ naturꝫ ¶ Ad ꝯfirmatōꝫ. ꝯcesso
añcedēte negel̃ ꝯñtia. pr̃ eñi a nullo ē. et iō
suppositū ꝛ ppetas ei⁹ eq̄ multiplicat̃ i deo.
ꝛ ita ē etiā de qualibet ppietate ppria psō
ne. Sꝫ qꝛ due psone vno mō pncipiandi
sunt pncipiū tercie psone. ideo licet relatio
sit vna: sicut etiā principiū vnū sūt ille due
psone. vt dictū fuit i dicta q̄stiōe. v. tñ pso
ne due sunt. qꝛ relatio illa nullius psone ē
ppria: nec ꝯstituit psonā sed spiratorē. qui
spirator ē pater ꝛ filius. vt ibi dictum fuit.
¶ Ad scd̃am pbatōem negel̃ minor. qꝛ p no
tionē cōeꝫ tā pater q̄ filius q̄ ipi simul refert̃
ad spm̄sanctū. Ad pbatōꝫ eius dr̃. ꝙ pr̃ p
pria relatōe refert̃ ad filiū. quia ille solū est
ab ipo. et eodē mō filius ad prēm ppria re
latione. Sed cū hoc stat ꝙ vterqꝫ spiratōe
actiua referat̃ ad spm̄scm̄. qꝛ ea vterqꝫ ē ei⁹
spirator. ¶ Ad confirmatōꝫ dicit̃. ꝙ hec no
tio sit in patre. Un̄ vt dictū fuit prius: in pa
tre ē pnitas: inq̄tum ē pncipiū filij. ꝛ ista
i mō intelligēdi nostro ē ꝯstitutiua supposi
ti paterni. Scd̃o ē in eodēꝫ actiua spiratio
siue cōis notio: inq̄tū ē pncipiū spirās cuꝫ
filio spm̄scm̄. Et tercio est in eo innascibili
tas: vel esse ingenitū: inq̄tum nō ē ab alio
¶ Sed addendū est. ꝙ hec tres in patre nō
sunt diuerse res. qꝛ quelibet harꝫ tralit in p
sonam. ¶ Tercio etiā dicendū ē. ꝙ paterni
tas ꝛ notio cōis q̄uis idē sint realiter cū pa
tre tñ dicunt̃ distincte relatōes pp̄ter respe
ct⁹ distinctos q̄s dicunt ad distinctas psonas
quarꝫ pr̃ ē pncipiū. ¶ Ex h̄ qrto pt̃ ꝯcedi: ꝙ
illa res q̄ est spiratio sit paternitas: et ꝙ det
esse patrē vel sit pater. Sed inq̄tuꝫ relatio
ē: sic nō dat esse patrē nec distinguit patreꝫ
a filio: cū bm ea nō opponat̃ pater filio. sed
distinguit a spūsancto ipm patrē: eo ꝙ bm
eā pr̃ distinguit̃ a spūsancto. ¶ Per hoc ad
formā pt̃ cōcedi: ꝙ res q̄ ē cōis notio: sit ea
dē q̄ paternitas. ꝛ det esse patrē: sed nō spūs
sancti. Scd̃o. ꝙ vt relatio ē: sic distinguat
ꝛ det esse spiratorē: nō filij sed spūssancti: cui
ꝯuenit passiua spiratio. ¶ Ad terciā pbati — Ad 3
onē dicit̃ ꝙ relatōis sit distiguere a suo op
posito. ꝛ ita facit actiua spiratio: patreꝫ ꝛ fili
um a spūsctō. eius tñ pt̃ esse vnire: inq̄tum
plures i ea ꝯueniūt. sicut plures filij vnica
filiatōe i spē referunt̃ ad eundem prēm. ꝛ
oēs i vna spē filiatōis vniunt̃: ita etiā pr̃
ꝛ filius inq̄tum sunt vnū pncipiū ꝯcordia
notionali: fecūditate diuine volūtatis spirā
di spm̄sanctū: sic vniunt̃ spiratōe actiua tā
q̄ vnū eius spūssci pncipiū. ¶ Ad ratiōes — Ad 1 ali arum
arguētes ꝙ in diuinis sit pncipiū ad patreꝫ.
¶ Ad pmā. q̄uis iuxta modū tercie ꝯclusi
onis pmi arti possit ꝯcedi q̄ i diuinis sit ali
quod pncipiū formale pris. tñ negel̃ ꝙ h̄ sit i
nascibilitas: inq̄tū talis i ordine ad intel
lectū nr̃m: imo hoc ē pnitas. vt dictū fuit i
Ad 1 pbatoē — v. ꝯclusiōe j. arti. ¶ Ad pbatōꝫ pmā cōce
dit̃: ꝙ res q̄ ē innascibilitas sit i re ꝯstituti
ua suppositi pris. negel̃ tñ ꝙ hoc faciat for
malit̃ inq̄tū talis. ¶ Ad pmā pbatōꝫ dicit̃
ꝙ pr̃ nō pmo vel formalit̃ inascibilitate ab
alijs psonis distiguat̃ sꝫ pnitate q̄ oppōit̃
filio: ꝛ qua in eē ꝯstituit̃. ¶ Ad Dama. ꝙ ce
pit ingeneratōꝫ p pnitate. qꝛ h̄ ꝯuenit pa
tri sub mō pnitatis: nō pmo sb rōe imuta
obiectio — bilitatis. ¶ Forte dicet̃. ꝙ inascibilitate op
ponat̃ ambabꝫ psonis. qꝛ abe sūt ab alia. ꝛ
pnitate soli filio. mō magis videt̃ distigui
eo: quo ab ambabꝫ psonis distinguit̃: q̄ q̄

Soluit solū ab vna. R. q licet p̄nitate directe soli filio opponat. tamē ꝯsecutiue apud intellectū etiā spūisancto opponit: eo q p̄nitate filius procedit: ⁊ recipit spiratōez actiuam a qua a patre ⁊ filio spūsctūs spirat. ⁊ ꝗ nō minus: immo ꝑus p̄ distiguit etiā ab ambabꝰ ꝑsonis. s. paternitate: q̄ꝫ innascibilitate apud intellectū. sicut positiuo ꝑusq̄ꝫ ꝑuatiuo ¶ Ad scd̄am probationē neget antecedēs

Ad 2 probatiōez. Et ad ꝓbatōꝫ. q p̄nitatē vel generatōꝫ talē: etiā nō p̄t p̄r cōicare creaturis. q2 sic creatura nō p̄t eē inascibilis: ita nō p̄t generare distictū suppositū: i sua eadē natura i nūero. ⁊ ꝗ nō plꝰ p̄t cōicare generatōez vel p̄nitatē talē q̄ꝫ innascibilitatē. ¶ Et breuit cū h̄ hec ꝯn̄tia nō valet. inascibilitatē nō p̄t cōicare creature: ⁊ cōicat ei aliquā p̄nitatē vel generatōꝫ: ꝗ inascibilitas ē ꝓprietas nobilior. q2 ꝭm h̄ argueret: q nō esse ab alio i reo esset nobilius q̄ꝫ esse: quod absurdū est. q̄a esse rei ē simpliciter: etiā apud aīam ꝑma ꝑfectio. Et t̄n ꝯn̄tia tenet. q2 nō esse ab alio creature nō p̄t d̄eꝰ cōicare. esse t̄n suū ꝯmunicat creature ꝑ pticipatōem: vt notū ē ¶ Ad

Ad 3 probatiōez tertiā probatiōem neget añs: q nō p̄nitate. Et ad probatōem dictū ei questiōe p̄cedēti: q generatio ꝑsupponat p̄nitatē: vt ꝓprietatē suppositi in esse ꝯstituti. q2 p̄supponit suppositū. Nō relatōes siue ꝓpetates positiue ꝯstituūt supposita. actꝰ em̄ sūt suppositorꝫ. ⁊ ad ꝓbatōꝫ cū dicit q sit p̄r. q2 generat. ¶ R̄n. q nō. s3 ē p̄r: q2 h3 filiū. vn̄ i creaturis (vt dictū fuit i q̄stōe p̄cedēte) nō ē aīal p̄r q2 generat. s3 q2 h3 filiū. ¶ Ad q̄rtaꝫ

Ad 4 probatiōꝫ art. i. probatōꝫ nego añs. Et ad probatōꝫ eiꝰ d̄r q nō esse ab alio nullā ꝑfectionez dicit ꝭm se cū sit negatiuū. ⁊ ꝫ nō dicit q̄d ꝑfectiōis res h3: sed potius q̄d res nō h3. Vn̄ chimera nō ē ab alio. Sed si ꝑfectionē d3 dicere h̄ ē rōne ꝑsitionis. q2 includit eēntiā vel ꝓprietatē positiuā. s. p̄nitatē. vl' aliq̄d hmōi

2 ¶ Scd̄o dicit. q eandē dignitatē importat p̄nitas apud aīam: ⁊ ꝑ simpliciora: vt paruit i probatione ꝯclusionis q̄nte. dicit em̄ auctē vlis ꝑncipij ⁊ pure positiue. ⁊ ista auctoritas ifert nō eē ab alio. q2 q̄d ab alio eēt h̄ac auctē vlis ꝑncipij nō h̄ret.

3 ¶ Tercio dicit. q eē ab alio i filio tantā dignitatē dicit sicut nō esse ab alio i p̄re. vel etiaꝫ sicut paternitas in p̄re. ⁊ hoc est añ dictuꝫ circa distinctionē vigesimaꝫ: i questione de omipotētia dei. ¶ Ad scd̄am probationē dicit. q in

Ad 2 probatōem re nec p̄nitas nec innascibilitas posterius aduenit. cū q2 simpliciter in re eadē res sūt omimode. tum etiā q2 neutra eaꝝ aduenit sed eternalit insuit. ¶ Sed querit arguens cuius eaꝝ noticia apud intellectū sit ꝑor.

Questio soluit. R̄ndeo sicut tactū fuit: probādo dictā conclusionem: ⁊ ꝯsequēter ꝯcedit: q innasabilitas ē apud aīam posterior filiatōe. q2 negatio nascibilitatis nō cognoscit nisi ꝑ cognitionē nascibilitatis. nascibilitas aūt ⁊ filiatio idē sūt. ⁊ ideo sicut ratio apud animā posterior ē innascibilitatis q̄ꝫ nascibilitatis ita posterior ē q̄ꝫ ratio filiatōis. ¶ Et si dicat. ꝗ aliqua ꝓprietas p̄ris ē posterior ꝓprietate filij. Concedit ꝯn̄tia ⁊ ꝯn̄s. loq̄ndo de priori apud aīam. ⁊ de proprietate negatiua: que ꝯuenit p̄ri: ꝑ negationē eiꝰ quod ꝯuenit filio. q2 inintelligibilis ē: nisi ꝑus intelligat ꝓprietas filij. ¶ Scd̄o etiā d̄r. q p̄nitas et

Dicit 2 filiatio sunt sil' natura. i. naturali intelligentia: vel moderno mō q sil' sunt ꝯnalit. ¶ Et

3 tercio. q t̄n p̄nitas ⁊ p̄r ē ꝑor origine q̄ꝫ filiatio vel filius. nec hoc repugnat p̄cedenti. q2 licet naturalit simul intelligant. t̄n itelligit filiatio vt a p̄re: ⁊ i hoc ponit ꝑoritas originis. ¶ Tercio dicit. q p̄r i re relatiue oppo

Dicit 3 nit filio innascibilitate sicut p̄nitate. q2 eadē res sunt: licet diuersimode expssa vel intellecta. ¶ Et p3 q argumētū vtrūq3 nihil valet: cū d̄r ꝯceptꝰ innascibilitatis ē posterior q̄ꝫ filiatōis ⁊ p̄nitatis. ꝗ int' re q̄ ē inascibilitas: ⁊ filiuꝫ: nō ē oppositio relatiua. q2 stat q eadē res vno mō expssa apud aīam sit simul cū filio cognita. ⁊ alio mō expssa sit posterior cognitōe ipo filio. ¶ Ad scd̄am rōeꝫ ꝑncipalē illiꝰ ptis placet: q p̄ris sit ꝑncipiū formale: mō expsso i tercia ꝯclusione. iij. arti. ⁊ h̄ arguit rō ⁊ nō plꝰ ¶ Auctas mgr̄i post oppositū intelligit: q p̄r ē ꝑncipiū sine ꝑncipio a quo ē. ¶ Et alie ptes eius sunt pro dictis. Hoc de questione.

Vicesimoseptimo

cūdo querit circa distinctōem xxx. vtꝝ relatio dei ad creaturā sit aliq̄d positiuū distictū ꝯ̄ res absolutas? ¶ Que q̄stio vnū supponit ⁊ aliud q̄rit. supponit em̄ q sit vel eē possit relatio dei ad creaturā. Scd̄o q̄rit an hec relatio sit aliq̄d distictū a rebꝫ absolutis. ¶ Cōtra suppositū arguit sic. Nulla est ꝯpatio dei ad creaturā. ꝗ nulla relatio. ꝯn̄tia tenet. q2 omis relatio ē ꝯpatio. Añcedēs p3. quia deus ē infinitū.

Contra suppositum.

arguit 2 mō nulla ē ꝯpatio infiniti ad finitū: quale
ē om̄is creatura. ¶ Scđo. qꝛ vel relatio dei
ad creaturā esset ex tēpore. ⁊ hoc nō. qꝛ tunc
hmōi relatio cōpeteret deo p accidēs. Nō
Confir. beatus Aug. v. de trini. ca. v. dicit. ꝙ in deo
nihil ꝭm accidēs dicit. ¶ Et cōfirmatur. qꝛ
si ex tpe deꝰ referret ad creaturā: deus videre/
tur mutabilis. Falsitas patz. Probat cōse
quētia. qꝛ nō ex tēpe posset dici deꝰ: dn̄s vel
creator creature: nisi qꝛ cū tpe vel ī tpe volu
it eam pducere: ⁊ an̄ nō voluit. Nō velle
Cōfir. nūc aliq̄d ⁊ an̄ nō voluisse: mutatiōem di/
cit volūtatis. ¶ Tercio ꝯfirmat ḡ. qꝛ cū ꝭm
te deꝰ incepit ēē dn̄s vel creator ex tpe: vel oī
mode eodē mō se habuit: q̄ se habuit ante
vel aliquo mō aliter. Si pmū. ḡ sicut ante
nūq̄ pduxit creaturā: nec nūc pducit. qꝛ si
nūc pduceret et an̄ nō: vtiq̄ aliq̄ mō hn̄di
hz se nūc: quo se nō habuit an̄. Si scđm. ḡ
mutat vel mutarꝰ ē. qꝛ h̄ vocat mutari: hr̄e
se alit̄ ⁊ alit̄: ꝭm pꝰus ⁊ posterius. ¶ Forte di
ces. ꝙ habeat se extrīsece alit̄. qꝛ respectu cre/
ature. sed intrinsece eodē mō. Cōtra. qꝛ seq̄t
hz se intrinsece eodē mō sicut an̄. ⁊ intrinsece
nūc vult pducere creaturā. qꝛ producit eā.
ḡ voluit sp etiā an̄ eā producere. ⁊ vltra vo
luit an̄ eā pducere. ḡ an̄ eā produxit: cū nō
fuerit sue volūtatis impedimētū. ḡ mūdus
fuisset productus aūq̄ producebat: quod
falsuz ē. ¶ Uel forassis relatio dei ad creatu
rā ēēt eterna. ⁊ hoc nō. quia creatura nō est
eterna. Nō nō videt relatio ēē nisi ad ens
Uñ btūs Aug. v. de trini. ca. xix. ⁊ xxvj. di
cit. deū esse dn̄m ex tpe. quia non ab eterno
Cōseqn̄t habuit seruū. ¶ Scđo loco arguit. ꝙ rela/
arguit 1 tio dei ad creaturā sumat ab aliqua realita
te: distincta ꝯtra essentiā absolutā existen/
tē ī deo. ¶ Pmo. qꝛ oēs formales denoīati
ones positiue supponūt formalitatē realez
a qua dicunt. vt nihil ē albū sine albedine
Nō hmōi relatōes dicunt formalit̄ ⁊ po/
sitiue de deo. vt esse dn̄m esse creatorez. ergo
erit ī deo aliqua formalitas a qua dicūtur.
Confir. ¶ Et ꝯfirmat sic. qꝛ nō minorē formalitatē
ī deo videt dicere: esse creatorem reꝝ: q̄z esse
prēm filij. Nō esse prēm dicit ī deo relatio
nē realē: etiaz aliquo mō diuersam ꝯtra ab
solutā essentiā. ḡ ⁊c. Patz maior. qꝛ esse cre
atorē p̄supponit esse prēm: cū pater om̄ia p
ducat verbo Joh. j. Et minor pz p pꝰus di/
cta circa dis. xxvj. ⁊ deinceps. quia prn̄itas
q̄uis trāseat in essentiā quā dicit pater. est
tamē relatio realis ꝯstitutiua suppositi pa

tris. ¶ Scđo sic. qꝛ omī actu rōnis circūscri Ar. 2
pto adhuc deus esset creator. Uel ḡ h̄ sibi cō
uenit ēētialiter. ⁊ hoc nō. qꝛ tūc ab eterno
ēēt creator. Uel ꝯuenit sibi relatiue: ⁊ si sic.
vel ḡ relatiue rōnis. ⁊ hoc nō. qꝛ illa ē circū
scpta. Uel relatione reali. ⁊ si sic. vel ḡ hec
realis relatio est in deo: ⁊ cū nō ꝭm essentiā.
vt dictū ē: sequit ꝙ ē ꝭm rē. que est in deo di
stincta ꝯtra absolutū. ¶ Uel ē in creatura. ⁊
hoc nō videt. qꝛ relatio creature videt deno
minare creaturā: non creatorē. qꝛ quicq̄d ali
ud denoīat est in eo quod denoīat. ⁊ p̄sertim
actꝰ q̄ aliquē denoīat. ¶ Tercio sic. relatio q̄ 3
deꝰ dicit dn̄s creature: ē relatio realis. ḡ cuz
nō sit ꝭm absolutū: opzet ꝙ sit ꝭm rem respe
ctiuā ī deo existentē. Cōseq̄ntia tenet. qꝛ si n̄
sit ꝭm hmōi rē: tūc nō ēēt relatio real. ⁊ an̄s
pz. qꝛ hz reale fundamētū ī deo. s. dei om̄ipo
tentiā. ⁊ realia extrema. s. deū ⁊ creaturā. nā
ꝭm hec est deus dn̄s creature. ¶ Quarto. qꝛ 4
aptitudial relatio pductiui ad pductibile
ē real relatio ī deo. ḡ pducētis ad pductū. ꝯn̄
tia tenet. qꝛ minꝰ videt ꝙ potētia fūdet sup
re q̄z actꝰ. ⁊ an̄s pz. qꝛ p subtractiōez oīs in
tellectꝰ creati n̄ subtraheret pductiuitas dei
respectu creature. ḡ hmōi relatio n̄ ē relatio
rōis. qꝛ illa pōt ipediri. ⁊ impediret si nō ēēt
intellectus creatus vel ratio. ⁊ q̄re pducēs
creaturā ī alia natura: nō ēēt ita bn̄ relatio
sicut pducēs filiū in eadē natura ¶ Quito 5
qꝛ qđ ppue ꝭm nomē suū dicit relatoꝝ: vbi
cūq̄ hoc inuenit: ibi dicit relatiōem. Nō
pncipiū ex noīe suo importat relatōem. pz
j. physicoꝝ. qꝛ pncipiū dicit quoꝝūdaz aut
cuiusdā pncipiū. vt j physicoꝝ ca. q. Nō
ī deo respectu creature ē pncipium. ¶ Sexto 6
qꝛ diuersum ab alio refert ad ipm reali rela
tione. Nō deꝰ realit̄ ē diuersus a creatura.
igit. Pz maior. qꝛ diuersitas ē ī se real rela/
tio. Minor nota ē. ¶ Septio. qꝛ vl' dn̄s dr 7
ď deo pprie: ⁊ tunc pōnit rem suā in deo. vel
metaphorice. ⁊ hoc nō. qꝛ deus realiter di/
cit dn̄s ⁊ vere. licz metaphorice dicat leo vl'
lapis. ¶ Octauo. qꝛ sciētia dr realit̄ ad scibi 8
le. licet nō ecōtra. v. metaph. Nō deꝰ ē rea/
liter scia respectu creature. igit deꝰ refertur ad
creaturā reali relatiōe. ¶ Nono. dependētia 9
creature a creatore est quedā res respectiua
distincta ab omībꝫ rebꝫ absolutis. igit. Cō
sequētia nota ē. sz an̄s pbat sic. qꝛ cū lumē
solis depēdeat a deo mediāte sole: ponamꝰ ꝙ
deꝰ immediate cōseruet ipsum lumē sole nō
cogente: vel ergo ī sic faciendo deus pducit

in lumine aliquã dependentiã novã: vel corrũpit preteritã respectu solis: vel omino nihil pducit vel corrũpit. si pmũ vel scdm: tũc habet ppositũ. qr si dependentiã pducat: cũ illa nõ sit res absoluta. quia in hoc nullaz rem absolutã producit: vt notuz ẽ: sequit q dependẽtia sit res respectiva. Eodem mõ est si dependentiã corrumpit. ¶ Si dicis terciũ q omino nihil. tũc hic nõ ẽ mutatio aliqua qr nec acqsitiua nec dependitiua: qđ videt impossibile. qr lumẽ añ õseruabat a sole. et postea nõ õseruat. ḡ ppter q sit aliqua mutatio p articulũ psiẽn. dicerẽ. dicere q õdictoria possint verificari de eodẽ sine mutatõne media: error. Decio arguit hoc auctoribus. Primo

Arg.10 beati Aug. v. de trini. ca. iiij. dicẽtis. q relationes ĩ creaturis sint accidẽtia: nõ aũt ĩ deo. Et addit. qz oia accidãt creaturis: que vel augeri pñt vel minui. vt magnitudines et qualitates. et quod dicit ad aliqd: sicut amicicie: seruitutes: similitudines vel eq̃litates.

2 ¶ Scda auctas ẽ phi. v. metaph. dicentis relatões mõ nũeri et mõ potẽtie dictas relatiões reales. et dicit eas aliquid realitatis ponere in vtroq extremoz. Relationes õo mẽsure dicit realitatis aliquid ponere ĩ mẽsurato: licet nõ ĩ mensura. Mõ manifestũ ẽ: q nõ plus in vno ponerẽt q̃ in alio: si nõ essent distincte a rebus absolutis. qr certum

3 ẽ: q eque bñ ponũt vtrũq absolutuz. ¶ Tercia auctoritas habet ex p̃dicamẽtis Aristotelis et v. metaph. vbi phs distinguens ens reale in decẽ p̃dicamẽta. ĩ hmõi reali distinctõe enumerat relatõem: quod nõ esset nisi poneret ens reale sicut alia p̃dicamẽta et hoc necessario erit distinctũ a singulis ab

4 solutis. ¶ Quarta auctas ẽ Auicẽne. iij. metaph. sue dicẽtis. q relatio hz ppriã certitudinẽ: fm quã hz ppriũ eẽ ĩ eodẽ. et ppriã a

5 ctualitatem. ¶ Quinta auctas ẽ Auerrois xij. metaph. comento. xix. relatio est debilioris esse p̃ce alqs p̃dicamẽto: ita q quidã intellexerunt eaz esse de secũdis intellectis.

6 ¶ Sexta Cõmẽtatoris iij. celi dicentis. q compatio ẽ accidẽs sepabile. Mõ quelibet

7 cõpatio pprie dicta ẽ relatio. ¶ Septima auctas Symplicij ĩ p̃dicamẽtis. q distinguit relatõem in relatõem realẽ: et relatiõez fm rationẽ. quod nõ esset dicenduz: nisi relatio esset saltez realis: simpliciter res respe

In õtrariũ ctiua. ¶ Sed p supposito questionis: q relatio sit dei ad creaturã: ẽ mgr in lra distin. p̃sente p totũ. Sed q nõ sit quid distinctũ a rebus absolutis: pbat sic. qr silitudo nõ distinguit a qualitate absoluta. ḡ nec dñatio dei sup creaturis distiguit ab absoluto. õña patet. qr mior ẽ distictio ĩ deo q̃ in creaturis. et añcedẽs pz. qr albũ nõ ẽ aliqđ õpositi⁹ ex hoc q ẽ albũ et sile: q̃ si solũ esset album ¶ In questione qr distinctio breuis ẽ: et ĩ secũdo circa di. xx. õ eadẽ matia forrassis erit sermo: erũt ĩ ea duo articuli. Prim⁹ erit vtrum sit relatio inter deũ et creaturã. Scdo an relatio hec aliqđ ponat p̃ter res absolutas et dubia annectã si tps patiet.

Arti.i. Pro primo notandũ ẽ pmo. q relatio sfm nois pprietatẽ loqui vellem⁹: est õpatio aie õparantis vnã rẽ alteri. et sic nõ ẽ dubiũ qn relatio. esset inter deum et creaturas vel eẽ põt. qr aia põt õparare deũ creaturis: vt efficientẽ. conseruantem dominũ: ordinãtem et ad bonũ dirigentem et sic de õsimilibus. ¶ Scdo mõ põt intelligi vtrum extra aiam sit relatio dei et creature. et hoc mõ relatio põt capi dupliciter. Uno mõ pro rebus que inuicẽ ĩ aliquã habitudine sub termis õcretis p̃dicamẽti ad aliqđ ĩportat. vt albũ diceret relatio ad albũ in q̃tũ ĩportat p hũc terminũ sile. qr albũ sile ẽ albo ¶ Alio mõ relatio diceret forma vel habitudo fm quã res inuicẽ noibus õcretis p̃dicamẽti ad aliqđ referunt. vt albedo diceret relatio duorũ alboz. qr sunt ĩ ea silea siue fm eã. ¶ Se-

Nota 2 cũdo ẽ notãdũ. q eẽ realẽ relatiõz ĩ deo respectu creature iuxta tradita doctoz p̃t intelligi dupl'r. Uno mõ q qñcũq de⁹ referet nouo mõ ad creaturã: est in eo noua res aliq̃ mõ ordinãs deũ fm talẽ habitudinẽ ad creaturã. ¶ Alio mõ q fm aliquã habitudinẽ de⁹ realr se hñt ad creaturã: fm quã noie relatiuo exprimeret: fm quã se nõ habuit añ eandẽ. et iste mod⁹ 2⁹ de necessario reqrit mutatõz: eo q õdictoria successiue verificant de deo: etiã hoc mõ: vt q post ẽ dñs socratis: et añ nõ erat dñs socratis. qr socrates nõ erat Hec aũt mutatio fit ĩ creatura: nõ in deo. ¶ De quo btũs Aug. v li. de tri. ca. xxvj. et assumit a mgro in lra p̃ntis di ca. iij. ponit exemplũ de nummo dicẽs. Nũmus cũ dicat p̃ciũ relatiue dicit: nec tamẽ mutatus est: cum esse cepit p̃ciũ. sequit. Si ḡ nummus põt sine vlla sui mutatõne toties dici relatiue: vt neq cũ incipit dici: neq cũ desinit: aliqđ ĩ eius natura vel forma q nũm⁹

ē:mutatōis fiat:quāto facilius de illa incō
mutabili substātia debem⁹ accipe:ꝙ ita di/
cat relatiue aliquid ad creaturā:vt ꝗuis
tpaliter incipiat dici:nō tamē ipi subē dei
accidisse aliquid intelligat:sed illi creaturę
ad quā dicit.¶ Vñ mgr ca.iiij.eiusdē dist.
dicit.ꝙ appellatio qua creatura ad creato/
rē relatiue dicit:relatiua ē ꝛ relatōem notat
quę ē in ipsa creatura.intellige p positionē
noue rei ꝛ realem mutationē eiusdē creatu
rę.sequit. Appellatio ꝟo illa:qua creator re
latiue dicit ad creaturā:relatiua quidem ē
sed nullā notat relatōem quę sit in creatore
intellige p positōem alicui⁹ nouę entitatis
Cōclo 1 vel mutatōis in ipo.¶ Illis pmissis sit pri/
ma ɔclusio hec.Deus ꝛ creatura sb aliqua
habitudine significabili p termios pdica/
mēti ad aliqd ɔcretos:apud aiā pñt signi
ficari vere ꝛ intelligi.pꝫ.qꝛ de⁹ ē creator.crea/
tura res creata.de⁹ ē mēsurās dignitatē crea
turę.creaturę mēsuratę:de⁹ ē dñs.creatura
seru⁹.deus ē supi⁹ ꝛ creatura inferi⁹.de⁹ ē por
creatura posterior.ꝛ sic de multis alijs mo/
dis.igit ɔclusio vera.ɔñcia nota ē.qꝛ oms
vtriqꝫ termi sunt de pdicamēto ad aliqd.sic
ꝙ nō pñt intelligi nisi p respectū ad inuicē.
Corre 1 Añcedēs notū ē.¶ Correlariū.De⁹ ꝛ creatu
ra sub aliq̄ habitudine respectu eoꝝ p tmi
nos ɔcretos pdicamēti ad aliqd iportātur
Corre. 2 pꝫ p ɔclusiōē.qꝛ sic aie significat.¶ Scdm
correlariū.Vera relatio ē dei ad creaturā:p/
mo mō expsso i pmo notabili.pꝫ ex pcedēti
qꝛ hoc ē ee relatiōem int res:eas importari
sub certa habitudie p termios ɔcretos pdi
camenti ad aliqd.¶ Forte dicet:q̄ res ē hec
habitudo dei ad creaturā: R.ꝙ sit ipe deus
in qꝫtū libere aliqđ bonū facit creaturę vel i
creatura:vel circa eā.Habitudo ꝟo creatu
rę ad deū ē ipa creatura:prout aliquo mō in
ordine ad suū ee vel bñ ee depender ab eo/
Cōclo 2 dē.¶ Scda ɔclusio ponit vt pbabilis:sine
temeraria assertōe.Deus in re ē habitudo
sua:qua se aliqualiter hꝫ ad creaturā:mō
signato p aliquē terminū abstractū pdica/
mēti ad aliqd.Pꝫ.qꝛ certū ē ꝙ deus sit vere
dñs creature.querit ḡ de dñatōe dei qua do
minat creaturę.si ē aliquid vel nihil.¶ Nō
pōt dici ꝙ nihil sit.qꝛ tūc nō diceret dñs a
dñatōe positiua Si sit aliquid:vel hoc est
creatura.ꝛ hoc nō.qꝛ creatura ē magis ser/
2 uitus:cū seruiat creatori.¶ Itē qꝛ dñatō dei
ē a generatōe in generatōem.hoc ē in ęter/
nū saltē a pte post.vt dicit i psalmo.ꝛ i glo.
sup eodē.Hoc aūt creaturę nō videt ɔueni
re.qꝛ etiā si nulla creatura a pte post semp
remaneret.sed essent singulis annis nouę ꝛ
noue creaturę:tūc nulla creatura eēt a gene
ratōe i generatōem:siue ęterna a pte post:ꝛ
nihilominus dñatio dei adhuc maneret ęt
naliter vt notū ē¶ Vel ē creator.ꝛ si sic.ergo
hec dñatio ē ipemet deus.ꝛ ex ɔsequēti iste
termin⁹ dñatio abstractuꝫ hui⁹ termi dñs
habitudinē expmēs dei ad creaturā signat
deum:qđ ē ppositū.¶ Itē causalitas actiua 3
dei sup creaturā:quid ē nisi de⁹.¶ Itē poten/ 4
tia creatiua dei qua potuit ab ęterno creatu
rā pducere:quę vt sic dicit ad creaturā pos
sibilē:qđ ē nisi deus vel eēntia diuina:¶ Si 5
militer donabilitas qua eēntia siue tres p/
sonę ęternalit poterāt se donare creaturę:ni
hil aliud ē nisi deus.ꝛ ḡ ɔclusio vera videt.
¶ Correlariū.Deus etiā ē scdo mō pmi no Corre.
tabilis i pdicamēto ad aliqd:sic ꝙ ē forma
lis habitudo i se:fm quā noie cōcreto pdi/
camenti ad aliqd pōt signari.ꝛ p qua sup
ponūt termi abstracti eiusdē pdicamenti.
Pꝫ ex ɔclusione ꝛ ex pbatōne eius.Est em̄
dñatio a qua dicit dñs.est donabilitas es/
sentialiter sumēdo nomē:a qua dicit donū
ꝛ ita in alijs.vt pꝫ ex ɔclusione.¶ Forte di/ obiectio
cet ꝙ ad aliqd siue relatiua sint simul natu
ra.Modo deus prior est natura ꝗ creatura.
¶ Scdo deus i nullo genere videt esse:quō 1
ḡ erit de pdicamēto ad aliqd¶ Hec pua sūt Ad 1
iuxta modernā phiam ꝛ logicā.qꝛ relatiua
esse simul natura:nihil aliud ē ꝗ ꝙ ɔsequē
tia subsistēdi valeat ab vno ad aliud ꝛ ecō
tra.Vel ꝙ sint simul naturali intelligentia
id ē ꝙ nō possit vnū intelligi sine reliq̄.ꝛ est
dictū de terminis.Nō em̄ opter:si imperator
hodie nouū suscipiat seruū:ꝙ ille sit impa
tori coęu⁹:sed sufficit ꝙ valeat ɔsequentia
ab eē dñi ad eē serui:ꝛ ecōtrario.ꝛ ita ꝗuis
immēse deus oēm creaturā añcedat.tñ pro
ut creator dicit actū:simul intelligit eē crea
tor ꝛ creatura quā creat.ꝛ sequit.creator est
ergo creatura ē:ꝛ ecōtrario.¶ Ad scdm.ꝙ si Ad 2
ne eēntia dei sit i genere siue nō.nihilomin⁹
res quę ē deus ē ex pte i pdicamēto actōnis:
vel ad aliqd p compatōeꝫ ad effectū¶ Q,
aūt multi doctoꝝ dicūt deū nō eē in genere
intelligit quo ad eēntialia dei:vel quo ad il
la q̄ intrinsece sunt i deo.vel vt supra dictū
ē.q.xij.¶ Tercia ɔclusio.ꝙ capiēdo relatōeꝫ Cōclo 3
realē pmo mō:nunꝗ relatio dei ad creatu/
rā ē relatio realis.Patet.qꝛ sic esse relatōeꝫ

realē dicat nouā rē eē ī deo: qđ vtiq3 deo nō
ↄuenit. ¶ Vñ sic: quod semꝑ est: ⁊ nihil de
nouo recipit: nūq3 relatiōe reali aliquo mō
referť ad aliud. sed sic creature relatōe reali
Lōclō 4 referunť ad deū. ¶ Quarta ↄclusio. ꝙ de⁹ rela
tiōe reali referť ad creaturā: ad istū intelle/
ctū: ꝙ in eo est vera res: seu magis ꝓprie. ꝙ
ipe ē vera res ꝑ q̄ supponūt termi de ꝑdica/
mēto ad aliqđ. pz ex ꝑmis duab⁹ ↄclōib⁹.
Lōclō 5 ¶ Quīta ↄclō. ꝙ hec relatio dei ad creaturā
nec formaliť nec realiť distiguiť ab essentia
diuia: q̄uis ī ordie ad īrellectū nřm ali⁹ sit
ↄcept⁹: ſm quē de⁹ ↄcipiť vt relatio. et alius
ſm quē ↄcipiť vt eēntia. ¶ Pria ps ꝙ nō re
aliť: pz. q2 oē qđ ē ī deo ē eēntia. S3 ꝙ nō
formaliť. q2 ibi nō sunt formales relatiōes
nisi q̄ttuor. vt ꝑus dictū ē. ¶ Scđa ps nō ē
obiectio de se. ¶ Si dicať. ꝙ mgr̄ dicat ↄriū hui⁹ ī lra
⁊ multi antiq̄ doctores: vt s. Thomas: tho
mas de argētina. Petr⁹ de tharā. ⁊ Bonauē
Soluiť tura. ¶ Dicať breuiť. ꝙ nō velint aliud dēs
nisi ꝙ hec relatiua: siue abstracta siue ↄcre
ta: que deo ↄueniūt respectu creature: nō di/
cant ī eo aliquā rem distinctā ↄtra essentiā
vel ꝑsonam: vel mutatōem: sicut dicunt in
creatura. ⁊ ideo realē relatōem vocāt: que ꝓ
prietatē ꝑsonalē exprimit: vel mutatōē3: vł
entitatē supaddiťā eēntie ponit. qualis nō
est dei ad creaturā: vt dixit ↄclusio tercia. s3
bñ creature ad creatorē. q2 ex ei⁹ mutatōe ē.
ꝙ ipa ad deū referť: ⁊ deus ad eā. ⁊ hoc in re/
Dubitať lationib⁹ dicentib⁹ actum. ¶ Sed dubita
bit aliquis. vtrū sit aliqua relatio eterna dei
ad creaturā? R. cōiter ꝑ doctores nostros. ꝙ
duplicia sūt relatiua dei ad creaturā. Que
dā significātia actū. ⁊ hec dicūtur de deo ex
tēpe. s. quia añ tempus: vel initiū tempis.
nullū taliū: etiā formatū ad intellectū deo
cōpetiuisset. vt añ tps nō erat dñs: nec cre/
ans: nec creator ſm actū ⁊c. Sed alia sunt
que dicūt habitū: id ē possibilitatē vel apti
tudinē diuine potētie: qua pōt vel potuit ī
creatura3. ⁊ hmōi competūt deo ab eterno:
nō ꝙ illa nomia ab eterno fuerint. sed ꝙ ve
rificenť de deo cū hoc addito eternū. vt deus
ab eterno fuit creatiuus: dominatiu⁹. dona
bilis ⁊c. ¶ S3 diceť. cū esse dominatiuū di/
cat respectū ad creaturā: quō deus erit domi
natiuus ab eterno añ creaturā productā3?
q2 vel ſm essentiā ⁊ essentialiť. vł ꝑ respectū
ad extra: ⁊ nihil ad extra fuit. Rñdeť. ꝙ ab
eterno fuerit dñatiu⁹ ꝑ respectū ad creaturā
possibilē. q2 ab eterno potuit esse creatura
cui potuit dñari. ¶ Nec reqriť i talib⁹ relatí
uis potētiā importātib⁹: ꝙ respect⁹ quem di
cūt ad extra: sit. sed sufficit ꝙ eē possit. Hec
videnť mihi catholica: si nō offendāt. sed
humiliter ea subiicio alioꝝ correctōi. Hec
de ꝑmo articulo.

Quo ad secundu3 Arti.2 Lōclō 1
sit ꝑma ↄclusio hec. Licet in deo ad itra sint
tres res relatiue: ⁊ tres relatōnes immense.
quaꝝ quelibet formaliter distinguiť ab eēn
tia. tamē qlibet eaꝝ est res absoluta. ¶ Pri 1
ma ps ↄclusionis pz. q2 in diuis sunt tres
ꝑsone. que ꝓprietatib⁹ tribus relatiuis di-
stinguuntur. vt dictū est circa distinctōes vi
gesimā septimā ⁊ vigesimā octauā. ¶ Secū 2
da ps: ꝙ quelibet eaꝝ formaliter distinguā
tur ab essentia: posita ē supius in questiōe
sexta ī scđo articulo. ↄclusiōe quarta. q2 ali
quid verificať de eēntia quod de ꝑsona non
verificať. vñ essentia ↄmūicať: res relatiua
nō. ¶ Sed tercia ps. ꝙ quelibet eaꝝ sit res 3
absoluta. patet. q2 quelibet ꝑsona: immo ⁊
quelibet ꝓprietas ad intra ē eēntia: pa3 ex
dictis in eadē q̄stione. articulo. ij. ↄclusiōe
iij. ī qua ē dictū ꝙ eēntia diuina ⁊ ꝓprietas
ꝑsonalis nullo mō sunt distincte. ¶ Corre/ Corre. 1
lariū. Nō ē bñ dictū ꝙ nulla relatio sit ens
reale citra aīa3 existēs. pz ex dictis. q2 nega
re nō possum⁹ qn ꝑnitas ī deo sit relatio sic
sumēdo relatōem. ⁊ tñ ipa est ens citra ani
mā existēs: cū sit creator. immo etiā est res
distincta ↄtra relatōem oppositā. s. filiatio
nē. ¶ Scđm correlariū. In deo oīs relatio ē Corre. 2
res absoluta. pz. q2 omīs relatio diuina est
eēntia: vt dicit ↄclusio: que ē res absoluta.
¶ Scđa ↄclusio ē. In creaturis omīs rela/ Lōclō 2
tio ē res absoluta. ꝓbaťsic. Silitudo albe/
dinis ad albedinē nō ē nisi albedo vel albe/
dines. igiť ↄclusio vera. ↄñtia tenet. q2 si in
creaturis relatio adderet sup res absolutas
ita esset ī relatōe qualitatis: sicut ī aliis re/
latōib⁹. Añs ꝓbať. q2 destructis ꝑ omīpotē
tiā dei omib⁹ aliis q̄ sunt ī albedinib⁹ vel ea
rū subiectis: ꝑter illas albedies vel ꝑtes ea
rū subiectiuas ⁊ inherētes: adhuc essent si/
miles. q2 intellect⁹ ꝑ videret eaꝝ ↄueniētiā
¶ Scđo. q2 certū ē: ꝙ relatio ē. quattuor an 2 ꝓbať
geloꝝ ad duos eoꝝ duplicitatis. ⁊ quis di
ceret ꝙ hec duplicitas esset res distincta cō
tra ipos angelos absolutos. ¶ Et cōfirmať Confir.
q2 cū totū sit duplū ad sui mediū. et triplū

y

ad sui tercia͂: videt. q̄ si he relaco͂es sint res
distincte ab ipo toto: q̄ ibi erit infinita mul/
titudo entiu͂ distīctoꝝ specie. Falsitas sup
ponit. Co͂sequētia pbat. q2 duplicitas ē ibi
que no͂ est totu͂. Eode͂ mo͂ est ibi triplicitas
que no͂ est totu͂. ꝛ sic sine statu. ergo infinita
multitudo ꝛc. Sed q̄ he differat specie pa
tet. q2 pl9 differu͂t duplicitas ꝛ triplicitas:
et quo sunt entia positiua distincta ꝯtra ab
soluta q̄3 due duplicitates. q̄ tn̄ differt nu/
3 pbat mero. ¶ Tercio. q2 equalitas no͂ est nisi res
eq̄lis alteri: vl' saltē ille ambe res eq̄les. igit
Co͂seq̄ntia nota ē. ꝛ añs p3. q2 si eq̄litas eēt
res supaddita qua͂titati equali: tu͂c de9 no͂
posset pducere qua͂titatē bipedalē hic: q̄n ī
quolibet bipedali qd̄ ē Rome: pducer3 no
ua͂ rē. Et p3 ꝯsequētia. q2 pducēdo bipeda
le facit quodlibet aliud bipedale illi esse eq̄
le. Si ḡ illa eq̄litas ē supaddita ī quolibet
bipedali facit noua͂ rē. Falsitas ꝯsequentis
p3 ex duob3. ¶ Primo. q2 de eo qd̄ ē ī hieru
salē: mirabile ē q̄ deus no͂ possit hic pduce/
re rē q̄n aliq̄d pduceret ibi in illa. ¶ Scd̄o.
q2 cu͂ in tripedali sint infinita bipedalia di/
stincta: licet co͂municātia: quoꝝ quodlibet
est equale bipedali pducto: deus ifinita en/
tia relatiua in eis pduceret distincta. ꝯuer
tēdo respectu͂ posset argui: q̄ deus non possit
Pro 4 hic destruere rē quin destrueret infinitas res
eadē co͂/ in corpe bipedali quod est Rome. ¶ Quar/
clusio to. diuersitas no͂ distinguit a reb3 diuersis
igit. Co͂seq̄ntia nota videt. ꝛ añs apparet.
q2 sicut idētitas nihil addit: ita diuersitas
nihil apponit reb3 diuersis. Et ex eodē fun
damēto. q2 oib3 accidētib3 seclusis ad ima
ginatoe͂ de duob3 angelis: adhuc eēnt diu͂
Confir. si. ¶ Et ꝯfirmat fortiter. q2 si duo angeli di/
uersi sunt inter se diuersitatib3 distinctis sup
additis: ille etia͂ sunt diverse. ꝛ si seipis: q̄re
no͂ ita p̄mi duo angeli seipis erant diuersi.
Si supadditis iterꝫ sunt diuerse: erit pces
sus ī infinitu͂. Et breuiter hm̄oi relationes
vtriq3 supflue poni viderent. q2 sine eis oia
Corre. eq̄lr poteru͂t saluari. ¶ Correlariu͂ sequit: q̄
oīs relatio sit res absoluta: vl' res absolute.
q2 ī diuinis ita ē p ꝯclusioe͂ p̄ma͂. ꝛ ī creaturis
ita ē p scd̄a3. igit ꝛc. Tot9 iste pcessus est de
mēte beati Aug. ca. vlti. p̄us allegato. q2 eē
p̄ciu͂ ī nu͂mo: nihil ponit supra suba3 num/
Dubiu͂ mi. ꝛ ita ī alijs relatiuis. ¶ Sed ē dubium
an relatio dei ad creatura͂ sit p̄or relatoe͂ cre
Soluit ature ad deu͂? Ad quod breuiter est dicēdu͂
q̄ cu͂ relatio dei sit deus, ꝛ relatio creature cre

atura. vt dictu͂ ē satis ī isto articulo: ꝛ etia͂
ī p̄mo. q̄ simpliciter loquēdo relatio dei ē p̄/
or ad creatura͂: sicut de9 ē p̄or ad creaturam
¶ Scd̄o q̄ eu͂do ad terminos ꝛ ppo͂nes: p̄di 2
cas relatoe͂s iportātes: sil' inferunt se posse
agere creatoris a posse fieri creature et agere
creatoris: ꝛ fieri vel eē creature. p3. q2 sequit
ab etno de9 ē creatiu9. ḡ ab etno creatura ē p
ducibilis vel creabilis. ꝛ ecōtrario. ꝛ eode3
mo͂ ī actu. deus creat. ḡ creatura fit. ꝛ ecōtra
creatura fit. ḡ de9 creat. ¶ Tercio videt mihi 3
q̄ adhuc aliq̄ mo͂ relatio hec p̄us sit ascribē
da creatori siue deo q̄3 creature. inq̄ztu͂ etia3
sic p ppositoe͂s importat. Ratio. q2 ī talib3
ppo͂nib3 agere aliquo mo͂ h3 ro͂em p̄oris
q̄3 pati. mo͂ agere ē ipi9 dei. ¶ Quarto videt 4
mihi. q̄ si q̄s vellet vocare relatoe͂3 p̄ori: q̄
eēt naturalis tēdētie: ꝛ innix9 ī aliud: tu͂c eēt
relatio creature ad deu͂. q2 tēdit ꝛ innitit cre/
atori tanq̄3 illi sine quo esse non pōt. nulla
aūt ē sicut natural' tēdētia: vel innix9 dei ad
creatura͂. vel etia͂ sic accepta relatio: cu͂ de9
mere libere om̄e bonu͂ det creature: qd̄ ei pro
ducit vel ī ea facit: ꝛ nihil naturali tēdētia
Nō em̄ agit ad extra nisi libere. ¶ Quīto q̄ 5
si vellem9 vocare ī eo p̄us relatio͂3: ī quo eēt
realis mutatio: p qua͂ fit relatio dei ad crea
tura͂: ꝛ ecōtra. vel in quo nata est esse: prior
esset relatio creature ad deu͂ q̄3 ecōtrario. q2
mutatio realis ad qua3 apud aiam sequit
hec relatio: solu͂ nata ē esse ī creatura. vt di
ctu͂ est. Hec de scd̄o notabili.

Ad rationes prin/

Ad ro͂nes prin.

cipales. Ad p̄ma͂ q̄ co͂paratio alicui9 ad alte
ru͂ ē duplex. Una qua vnu͂ ꝯpat alteri ī eo/
dē attributiue salte͂: sicut duo alba ī albedi
ne. due res ī pfectoe͂. ꝛ forte q̄ hec no͂ ē pro/
prie dei ad creatura͂. vt dicebat ī q̄stione p̄/
ma ¶ Scd̄a ē duoꝝ ad diuersa s̄m habitu
dinē pportōis. vt sicut se habet victor ad vi
cere: ita se h3 vict9 ad vinci: ꝛ hec bn̄ est dei
ad creatura͂. q2 sicut se hab3 deus ad facere
ita creatura ad fieri. ꝛ hec sufficit ad relati
ne͂. ¶ Ad scd̄a3. q̄ relatio actualis dei ad cre Ad 2
atura͂ est ex tpe: sic q̄ incepit cu͂ inceptoe͂ tē/
poris esse relatio. ¶ Ad improbatoe͂3 dicit.
q̄ relatoe͂m deo co͂petere p accidēs pōt intel/
ligi dupl'r. Uno mo͂ q̄ ppōes exp̄mētes hu
iusmodi relatoe͂s sint p accn̄s vere. ꝛ h̄ ꝯce
dit de relatoīb3 actualib3. Un̄ hec ē p acci
dēs. deus creat. deus ē dn̄s. et ꝯsiles. ¶ Alio

mō. q̄ hm̄oi relatōes cōpeterēt deo p̄ accn̄s
id ē formā sibi supuenientē. ⁊ sic negat Au
gus. aliq̇d de deo dici ꝭm accidēs. q̄ꝛ immu/
Ad ꝯfir. tabilis ē. ¶ Ad ꝯfirmatōem. negef ꝯsequē/
tia. Et ad pbatōꝫ dr̄. q̄ hec ꝓpō. deus nūc
vult pducere creaturā: ⁊ añ nō voluit: ha/
bet duplicē sensum. Unū prout li ante ⁊ li
nūc determināt hoc verbū voluit: ⁊ sic cōce
dendū ē. q̄ velle nūc pducere aliquā rem: ⁊
nō voluisse añ eandē rē pducere: arguit mu
tatōem volūtatis. q̄ꝛ est ponere volitōꝫ no
uā: que añ nō fuit ī volūtate. Et ideo sic di
cendū est. q̄ deus nihil ex tēpore voluit. im
mo quicq̇d voluit: ab eterno voluit. ¶ Alio
mō li nūc ⁊ li añ pn̄t determiare hoc verbuꝫ
pducere. ⁊ sic negandū est: q̄ arguāt muta/
tionē volūtatis. nam oēm creaturā produ/
cendā ab eterno voluit deus pducere suo tē
pore. ⁊ ita eā suo tp̄e producit. ⁊ sic nō poni
tur volitio noua. nam si mundū ab eterno
voluit pducere p̄ instāti a. ⁊ ita mundū p/
duxit: nō ē mutatus. sꝫ fecit sicut voluit: im
mo si sic voluisset. ⁊ p̄ instāti a nō produce/
Ad aliā ret: mutatus esset vel impedit⁹ ¶ Ad terciā
ꝯfir. ꝯfirmatōem dr̄. q̄ om̄imode intrīsece silr se
hꝫ deus ab eterno: ⁊ añ pductōem creature
⁊ ī productiōe creature. sed extrinsece aliter
post productōem creature. ⁊ hoc nō est mu
tari: sed mutari ē intrinsece se hr̄e alr̄ ⁊ alr̄
ꝭm pus ⁊ posterius. nō em̄ mutaf colūna si
nūc sit tibi añ: ⁊ postea retro. sed tu teuertis
⁊ aliter te habes ad eā. ita deus eternalr̄ oī
no silr̄ se habēs ad intra: aliter se hꝫ produ
cēs creaturā ad extra q̄ꝫ añ. q̄ꝛ facit eā. ⁊ añ
nō fecit. dn̄s fit eius. ⁊ añ nō fuit. ¶ Ad im
probatōem illius m̄def p̄ illud quod dictū
ē. q̄ semp añ voluit producere pro ista mē/
sura creaturā: prout li añ determiat h̄ verbū
voluit. ⁊ negef ꝯn̄tia quā īfers. Uoluit añ
eā producere: prout li añ determiat volūtatē
q̄ añ eā produxit. q̄ꝛ licet añ voluerit. tn̄ nō
voluit producere eā pro tp̄e priori q̄ꝫ isto p̄
quo eā produxit. Jlla aūt ꝯn̄tia valeret: si
li añ determiaret h̄ qd̄ ē producere. ¶ Ad se/
cūdā p̄tē illius ratōis: q̄ relatio dei habitu/
alis. i. p̄ noīa significātia potentiā eternā vt
dictū ē. Et qn̄ dr̄. q̄ relatio n̄ sit nisi ad ens
dicaf q̄ verꝫ sit actualis. sꝫ potētialr̄ ē ad ens
possibile. q̄ꝛ ab eterno de⁹ ē creatiu⁹. q̄ꝛ ab et
Ad ⁊ ali no potuit creare. ¶ Ad rōnes arguētes q̄ re
aꝝ rōnū latio in deo dicat aliquā realē entitatē: con/
tra entitates absolutas. ¶ Ad p̄mā negan
do maiorē. q̄ꝛ diues dicif q̇s nō a forma in

herēte. sꝫ a diuitijs. ita dn̄s a seruo extrīsece
⁊ creator a creaturis ⁊c. de albo nō ē silr̄. q̄ꝛ h̄
dr̄ respectu qualitatis q̄ inexistit. ¶ Ad ꝯfir/ Ad ꝯfir.
matōem silr̄ negef maior. q̄ꝛ esse p̄rēꝫ de deo
dr̄ respectu actōis immanentis. ⁊ iō dicit p̄so
nalē ꝓprietatē realē. Sed esse dn̄m vel cre
atorē dicif respectu effectus exterioris: nullā
om̄imode entitatē ī deo ponētis. sed solā se/
quentē voluntatē diuine eēntie. sicut etiā ī
naturalib⁹ caliditas ī producēdo realē ca/
liditatē: nō opꝫ q̄ in se habeat aliquā en/
titatē magis q̄ꝫ si nō produceret. ⁊ lux illumi
nās diaphanū nō ex hoc ī se aliquā realeꝫ
entitatē recipit. ¶ Ad probatōꝫ minoris ꝯce
dif: q̄ esse creatorē p̄suppōnat esse p̄rēꝫ ī di/
uinis aliquo mō: nō tn̄ ex hoc importabit
aliquā relatōem: sicut p̄r̄ proprietā in deo di/
stinctā ab essentia. ¶ Ad scd̄am dr̄. q̄ circū/ Ad 2
scripto actu ratōis: deus est dn̄s creature rea
li relatōe: que ē habitudo ipsius ad creatu
rā qua eā fecit: regit ⁊ ꝯseruat. ¶ Scd̄o di/ 2
cif. q̄ hec relatio sit deus. ⁊ pōt dici ī deo in/
trāsitiue. sicut sapia dei in deo dicif. ¶ Et ter 3
cio. q̄ hec ē essentia diuina: que ex tp̄e libere
sic se habet ad creaturā. ¶ Et qn̄ dicis. si eēt
essentia: tunc eternaliter esset dn̄s creature.
negef ꝯn̄tia. q̄ꝛ sicut ex tp̄e facit creaturam:
ita ex tp̄e talē habitudinē hꝫ ad creaturaꝫ.
¶ Quarto. q̄ noua res a qua sit hec denoia 4
tio ē creatura vel ī creatura. Nec ē inconue
niēs q̄ eadē res denoiet creaturā intrinsece:
⁊ creatorē extrinsece: vel vtrūq̄ꝫ extrinsece. vt
creatura seipam denoiat creari: ⁊ creatorē si/
ue deū creare. ¶ Et ī naturalib⁹ ē simile. nā
idē motus denoiat passum moueri: ⁊ agēs
mouere: vt habef. iij. phic. ca. iij. ¶ Nec ē ve
rū qd̄ assumif: q̄ quicq̇d aliud denoiat ē in
eo qd̄ denoiat: actio siquidē agētis ē ī passo
vt dicit Aristo. ī loco p̄allegato. ¶ Ad ter/ Ad 3
ciā pꝫ q̇d dicēdū sit p̄ scd̄m notabile p̄mi
articuli. q̄ꝛ vocādo relatōeꝫ realē p̄mo mō
falsuꝫ ē añcedēs. q̄ꝛ ī deo nō ē aliqua hm̄oi
entitas noua ordinās deum ad creaturas.
¶ Uocādo aūt relatōem realē scd̄o mō: con
cedēdū est. q̄ realis relatio ē dei ad creaturā
Et negef q̄ nō sit ꝭm rē absolutā. q̄ꝛ dictū ē
q̄ hm̄oi habitudo sit eēntia diuina. ¶ Ad Ad 4
quartā r̄ndef. q̄ tā actualis q̄ꝫ aptitudinal̄r
ē relatio realis scd̄o mō: sed nō p̄mo modo
Ubiq̄ꝫ tn̄ hec relatio dei ad creaturā ē diui/
na essentia: potēs se hr̄e aliquo mō ad crea
turā: vl̄ habēs se aliquo mō ad eādē ¶ Sꝫ
cū quare producēs creaturā in alia natura

nõ ponat ita bñ ꝓprietatẽ relatiuã ad itra.
sicut ꝑducẽs filiũ ẽ ꝑus dicta. nam i actõe
ad intra optet ponere ꝓprietates cõstituti:
uas ⁊ distinctiuas ꝑducẽtis a producto: ħ
nõ oportet qñ productio ẽ i alia natura. qꝛ
ibi nõ optet ponere aliquã rẽ nouã i produ
Ad 5 cente. ¶ Ad q̄ntã ꝯcedit ꝙ ꝑncipiũ dicat re
latõz: cũ supponit pro deo respectu creature.
s; hec ẽ habitudo dei ad creaturã possibilẽ
Ad 6 vł actualẽ: que nõ ẽ nisi de⁹: vt dictũ ẽ ¶ Ad
sextã. ꝙ diuersum ab aliquo: sua eẽntia est
diuersum ab illo. ⁊ ꝫ nõ dicit i deo diuersi
Ad 7 tas ad creaturã rẽ distinctã ab eẽntia ¶ Ad
septimã. ꝙ li dñs dꝛ ꝓprie d̄ deo ex tpe. ⁊ cõ
ceditꝰ ꝙ dñatio sit i deo. sicut sapientia ẽ eti
am in deo. ¶ Uerum est ꝙ dominatio actu
Ad 8 alis dꝛ de deo ex tpe. sapientia ab eterno. s;
hec dñatio ẽ ipemet deus: vt dictũ ẽ. ¶ Ad
octauã dicit. ꝙ sciẽtia dei respectu creature ẽ
eterna: et nõ est nisi essentia dei. ¶ Ad phm
v. metaph. volentẽ ꝙ sciẽtia dicat ad scibi
le: sed nõ ecõtrario. nõ est ad ꝓpositũ. quia
phs ꝑ hoc vult: ꝙ nullius sit sciẽtia nisi sci
bilis: eo ꝙ scibile ẽ cõius ꝙ̄ sciẽtia. sed non
optet ecõtra: si aliquid sit scibile: ꝙ eius sit
actualis scĩa. Multa em̄ sunt scibilia quo
rũ nõ ẽ scĩa actualis. vt dꝛ i predicamẽtis.
Hoc autẽ nõ arguit: ꝙ i deo sit scĩa vel rela
Ad 9 tio realis ad creaturã: distīcta ꝯ absolutũ.
¶ Ad nonã: que fortis ẽ negetꝰ añcedẽs. Et
ad ꝓbatõz admittitꝰ casus: ꝙ lumẽ solis im
mediate ꝯseruet a deo: sic ꝙ nõ mediãte so
le. Et ꝯceditꝰ ꝙ i ħ casu mutatio fiat i lumie
in ordine ad suã causam: a qua dependet in
esse. ⁊ hec mutatio est ipm lumen ꝑus inni
tens soli vt cõseruanti: ⁊ post nõ. ¶ Uerum
est ꝙ hec mutatio non põt poni generatio.
nec corruptio: nec motus. sed optet ꝙ pona
tur vna alia supnaturalꝭ distīcta a ꝑdictis
¶ Et eẽt mirũ si optet deũ ad talẽ lumis cõ
seruatõz producere nouã dependẽtiã. qꝛ illã
dependẽtiã vtiq; imediate ꝯseruaret sine a
Ad 10 lia: vel fieret processus i ifinitũ. ⁊ q̄re nõ eo
dẽ mõ lumẽ. ¶ Ad auctẽs btĩ Aug. ⁊ alioꝝ
dicitꝰ. ꝙ velit ꝙ nomia ꝯparatiua dicuntꝰ acci
dentaliter. hoc ẽ denoĩatiue de creaturis: sic
etiã ꝙ accidit esse creaturis: nõ ꝙ sint acci
dens. sed ꝙ põt nõ esse. Quãuis aũt relati
ones dicantꝰ denomiatiue d̄ deo. immo ⁊ pos
sunt abesse: tñ dicuntꝰ nõ esse accidentia i deo
eo ꝙ rẽ pro qua supponũt est simpliciter ne
cesse esse. Põt em̄ omis creatura nõ esse. de
us aũt sp necessario est. ¶ Ad phm. v. meta

phy. ꝙ velit. ꝙ relatõnes dicte mõ numeri.
vt duplũ. triplu; : vel modo actõis inferũt
se i consequẽtia subsistendi. Sequitur em̄.
duplũ ẽ. ꝫ dimidiũ ẽ. ⁊ ecõtrario. secãs est. ꝫ
quod secatꝰ ẽ: ⁊ ecõtra. ⁊ sic dicuntꝰ aliq̄d po
nere i vtroq; extremoꝝ. qꝛ posita se ponũt. ⁊
ꝑempta se ꝑimũt. ¶ S; relatões dicte scdo
mõ: mẽsure. s. mõ ⁊ mẽsurabilꝭ: nõ sic inferũt
se. qꝛ licet ñulli⁹ sit mẽsura nisi mẽsurabilis
tñ nõ optet si sit aliq̄d mensurabile: ꝙ ei⁹ sit
mẽsura. vel si aliq̄d ẽ scibile ꝙ ei⁹ sit scĩa ⁊c.
sicut optet: si sit duplũ: ꝙ ei⁹ sit dimidiu; : ⁊
ecõtra. Hoc aũt nõ arguit ꝙ duplicitas sit 1
aliud ꝙ̄ res dupla. ¶ Tercia auctas. oĩno ẽ
ꝑter mentẽ phi. nũq; em̄ cogitauit ꝙ eẽnt de
cẽ linee entium distinctoꝝ absolutoꝝ: sicut
sunt decẽ genera ꝑdicamẽtoꝝ. Dicit em̄ ⁊ de
terminauit i. iij. phi̇c. vt allegatũ est. ꝙ actio
ẽ passio. vbi ꝫ sunt ista duo ꝑdicamẽta di 4
stincta i rebꝫ absolutis. ¶ Ad auctẽ Auicẽ
ne dꝛ. ꝙ nõ voluerit pl⁹: nisi ꝙ relatio hẽt
ꝓpriũ modũ ꝑdicãdi sibi corñdẽtẽ. habi
tudo em̄ rei ad rẽ nõ ẽ nisi ipa res. Et si ali
ud intellexit: põt dici ꝙ i hoc ꝯtrariet pho de
terminãti ꝙ actio ẽ passio: qḋ nõ poss; eẽ: si
relatio hẽt ꝓpriũ esse. qꝛ tũc actio ſm quã
dicitꝰ aliq̄d actiuũ vel agens: deberet esse in 6
agente: ⁊ passio i patiẽte. ¶ Ad q̄ntã ꝯmẽ
tatoꝛ. iij. celi. vult. ꝙ in corꝑalibꝫ noĩa ꝯpa
tiui gradus vt calidi⁹. frigidius. grauiꝰ vel
leuius possint adesse ⁊ abesse: nõ aũt loquitꝰ. 7
ibi de relatõe: vel de cõparatõe relatõis ¶ Ad
sextã ꝙ Simplici⁹ vez dicat. qꝛ relatiua sb
stãtie: qꝛ nõ supponũt cõiter aliã rẽ a rebꝫ ꝓ
quibꝫ supponũt ꝯcreta: vocantꝰ relatões rõ
nis. vt idẽ est sua idẽtitas. diuersum est di
uersitas. ⁊ ꝫ hec sunt relatiua rõnis. ¶ Que
dã aũt relatiua supponũt pro aliis rebꝫ in
cõcreto ꝙ̄ in abstracto: ⁊ hec magis dicuntꝰ
relatiua realia. sicut sunt silẽ: equale ⁊c. ẽ d̄
suba silis vel equalis. silitudo aũt ei⁹ ẽ qua
litas. equale autẽ est suba. equalitas sua ẽ
quãtitas. ¶ Et q̄uis hoc vez sit: i q̄busda;
relatiuis nihilominus nusq; est relatio: q̄ ẽ
res respectiua distincta ꝯtra res absolutas 5
¶ Ad auctẽ septimã ꝯmẽtatoris ex. xij. me
taphy. ꝯceditꝰ: ꝙ relatio sit minime entitatis:
ꝑ ceteris ꝑdicamẽtis. hoc em̄ est vez. quia
nõ dicit nisi respectũ ſm se: qui trãsit in res
absolutas. vt silitudo dicitꝰ albedo: inquan
tũ ꝯsideratꝰ cõuenire cũ alia albedine: que
ꝯuenientia est ipamet albedo. ¶ Q; autez
dicit. quidã eũ dixisse de secũdis intellect.

⁊ solū in ratōe repͥhēdit. q2 est in rebus: licz
non sit supaddita rebus absolutis: vel ab
eis distincta. ¶ Argumenta ⁊ auctoritates
post oppositū sunt p dictis.

QUeritur tri
cesimotercio circa distinctōez
trigesimāprimā. Utrū realis
relatio equalitatis in deo aliquid ponat.
¶ Que questio vnū supponit. s. q equalitas i
deo sit relatio realis. Scdo querit vtrū ali
Arguit 1 quid ponat vel tm̄ excludat. ¶ Pro suppo
sito arguit sic. Illa relatio ē realis q̄ in vtro
qz ꝯpabilium siue referēdoꝝ seu relatoꝝ ali
quid ponit. Sz equalitas i deo ē hmōi. igi
tur ⁊c. Maior pz p phm. v. metaph. q2 iō
mēsure ad mēsurabile: vel scie ad scibile nō
dr relatio realis. q2 i altero extremoꝝ nihil
ponit. vt scia nihil ponit i scibili. nec etiam
mesura i mensurabili. ⁊ mior nota ē. q2 eq̄li
tas psonaꝝ ponit i eis eandē quātitatē spū
2 alē. vt ꝑus dictū ē circa di. xix. ¶ Scdo sic.
Omis relatio que i deo ē eterna videt eē re
alis. Sed equalitas psonaꝝ in deo est eter
na. igit. Pz maior. q2 p hoc videt differre
fm multos doctores relatio dei eterna a re
latione eius que ē ex tpe. quia eterna est in
ipso realis: sicut paternitas. filiatio. tpalis
aūt nō. ⁊ minor manifesta ē. q2 ab eterno sūt
3 psone diuine sibiīuicez coequales. ¶ Ter
cio. q2 vel equalitas psonarum est vera res
⁊ si sic: erit relatio realis. Uel ē res soluz fm
rōem. ⁊ hoc nō. q2 qz̄uis nulla creatura eēt:
adhuc psone diuine essent inter se equales
4 ¶ Quarto. q2 si eēt eq̄litas. ibi diuersa ma
gnitudo pr̄is ⁊ filij: tūc esset ibi realis rela
tio. Sz nō min9 dz h̄ poni: cū ponit eadem
magnitudo. igit ⁊c. Pz maior. q2 ppter h̄
equalitas i creaturis ē realis relatō. Mior
pbat. q2 nō min9 realit eq̄les sunt q̄ hn̄t eā
dē quātitatē nūero: q̄z q̄ habēt silem. q2 nō
Arguit 1 min9 i quātitate ꝯueniūt sed mag. ¶ Dein
de arguit ꝯ q̄tuꝫ. videlicet q relatio i diuis
nihil ponat. Primo auctē mgri ca. iij. pn̄
tis di. dictis. Quibusdā nō indocte videt
noie eq̄litatis vl' silitudis nō aliq̄d poni sz
remoueri. igit h̄ ē pbabile. Et ita dicit Egi
2 di9: circa hāc distinctōez. q. j. arti. iij. ¶ Se
cūdo. q2 cui9 diffinitio ē puatiua: illud nihil
ponit. sz diffinitio eq̄lis ē puatiua. igit. patz
maior. q2 diffinitio explicat naturā diffiniti.
⁊ pz mior p Euclidē dicētē q eq̄le ē qd aliū

suppositū: nec excedit: nec excedit ab ipso.
¶ Tercio. q2 si aliq̄d poneret: h̄ eēt ꝯmēsura
tōez psonaꝝ. mō i psonis nō ē ꝯmēsuratio.
igit ⁊c. Pz maior ex diffinitōe equaliū. q2 di
cunt illa q̄ i quātitate ꝯueniūt. i. ꝯmēsura
ta sunt ⁊ pz mior. q2 i diuis solū ē imēsitas
¶ Sed ꝯtra suppositū ē. q2 i diuis nō ponū Arguit
tur nisi q̄ttuor relatiōes origis: vt dictu est nūc ꝯtra
circa di. xxvj. Mō nulla illaꝝ ē eq̄litas g suppositū pmo
nō videt esse relatio realis i diuis. ¶ Scdo
reales relatiōes sunt distictiue psonaꝝ mō
equalitas nō videt distiguere psonas. igit.
¶ Tercio. illa relatio nō ē real. sz solū rōnis 3
cui9 eē ꝯpletū dependet ab itellectu. sz eq̄litas
i diuis ē hmōi. igit. Maior nota ē. ⁊ mior
pbat. q2 pr̄ nō ꝯparat eq̄lis filio: nisi eadez
magnitudo ab itellectu bis accipiat. s. ma
gnitudo bonitat diuie semel i pr̄e ⁊ semel i
filio. ¶ Quarto. sup eadē extrema: sup eodē 4
fūdamēto nō pn̄t fūdari plēs oppositōes
realiū relationū. sz int' pr̄ez ⁊ filiū sup eodē
fūdamēto fūdat p̄rnitas ex pte pr̄is. ⁊ filia
tio ex pte filij. g int' pr̄ez ⁊ filiū i diuis nō pt
eē alia relatio real. ¶ Quito q2 vbicūqz ē re 5
latio real' eq̄litatis ibi nō soluz ē equalitas
suppositoꝝ sz magnitudinū. mō i diuinis
nō ē eq̄litas magnitudinū g ⁊c. Pz maior
q2 illa videt eē dra i relatoibꝫ. mō potētie ⁊
mō vni9 siue mō nūeri expsiis: q2 relatiōibꝫ
mō potētie expsiis solū supposita referunt. ⁊
nō fūdamēta: nec ipa relatoibꝫ q̄s fundāt
denoiant. potētia em̄ generatiua sociat, n̄ ē
pr̄: sz ipe sociates p illā ē pr̄. ¶ Sec9 i relatō
nibꝫ mō vni9 vel nūeri expsiis. nō solū eni
eq̄les hoies sūt: sz etiā suę q̄titat. nec solū
sile albe silēs: sz etiā albedies. mior pz quia
ibi nō sut plēs magnitudies sic nec plures
eētie. ¶ Sz p q̄sito ē b. Aug. v. de tri. ca. vj p q̄sito
dicēs. q eq̄litas i diuis fm sbam dr. g posi
tiue Scdo. q2 eq̄d ponit i creaturis: ⁊ q̄cq̄d
deo ꝯuenit ⁊ creaturis: veri9 ꝯuenit deo: op
tet q i deo etiā aliq̄d ponat.

In hac questione
pmit9 pret ea q̄ dicta sunt de relatōibꝫ i q̄sti
one pcedēti: sunt aliq̄ generalia pmittēda.
de supposito recitādę opiniōes. Scdo ad
illud suppositū tn̄dēdū: p pbabiles ꝯdic̄o
nes. ⁊ tercio de q̄sito videbit. an eq̄litas ⁊ si
militudo dicant in deo positōes.

Quātū ad primuz Arti. 1.

ē notādū. q̄ iuxta modū cōem duplicia in ueniūt relatiua. q̄dā silitū noim. vt sūt idē: sile: equale ꝛc. Quedā dissimiliū. q̄ phs. v. metaph. ad tria genera reducit. s. ad relatiua dicta fm nūez: sic sunt duplū: dimidiū triplū: subtriplū ꝛc. Secūda dicta fm potētiā. vt actiuū: passiuū. secās. ꝛ qđ secat. Et tercia dicta p nōla: quoꝝ vnū sonat actū. ꝛ aliud potētiā: fm. s. modū mēsure ꝛ mēsurabilis: sicut scīa scibile sensus sensibile. Et q̄ relatiua silit noim coiter rōne alicui⁹ vniōnis vel ɔuenientie dicunt: piūt etiā eoꝝ ponūtur genera q̄ ab vniōe sbe sumit idētitas: et cui⁹ puatōe sumit diuersitas. ab vniōe q̄ntitat⁹ equalitas. ꝛ ab vniōe q̄litat⁹ silitudo a puatōe vniōis i q̄ntitate sumit inequalitas ꝛ a puatōe vniōis i q̄litate sumit dissilitudo. sic phs dicit. v. metaph. q̄ vnū i sba facit idē: i q̄ntitate equale. ꝛ i q̄litate simile.

Dubiū ¶ Iuxta quod dubitat. vtꝝ eiusdē ad seipsum sit relatio realis vel solū rōnis? Et realis videt. q̄ si nulla aīa esset: adhuc res eēt eadē sibi. ergo nō ē idētitas solū relatio rationis. Cōsequētia nota videt. ꝛ añcedens patet. q̄ adhuc esset idē sibi. q̄ indiuisus.

Soluit ¶ Ad istud videt mihi dicendū. q̄ si relatio ratōis vocet q̄ solū est in ratōe: sic q̄ nō ē in rebus extra intellectū: idētitas qua res dicitur eadē sibi: est nō solū relatio rationis. Patet. quia idētitas sequit naturā rei in quantū pōt ɔsiderari p ratōem esse indiuisa a se: sicut ratio arguebat. esset em̄ res idē sibi: ꝛ si solus ipe esset. Et apparet. q̄ em̄ necessitas cogit nos dicere: nihil dicit idē: nisi inq̄tū actualiter ratio vtit eo bis: ɔpando ipm sibijpi? Cōstat q̄ nulla. Nō em̄ min⁹ ē socrates idē sibi: ꝛ eque vera ē hec ppositio. Socrates ē idē sibi: supposito q̄ nulla creatura socratē ɔsideret actu: vel ad eū aduertat: sicut q̄n aliq̄s ad socratē attēdit: ꝛ eū sibi ɔpat. sicut nūer⁹. ꝛ. eq̄ꝫ eē q̄ bn̄: q̄n null⁹ eos nūerat sicut q̄n actu nūerat. ꝛ tps esset. q̄uis nulla aīa eēt actu numerās motū. q̄ sufficit ad eē nūeri q̄ sit multitudo nūerabilis. siue nūeret siue nō. ꝛ ad eē tpis q̄ sit motus q̄ possit nūerari p aīaꝫ. siue actu fiat siue nō. Ita ad esse idē sufficit: q̄ res maneat idiuisa a se: vel nō diuersa a se. ꝛ q̄ vt talis possit ab aīa ɔsiderari: siue aīa actu ɔsideret: eā ɔpando sibijpi siue nō. ¶ Scđo dr.

2o q̄ vocādo relatōꝫ realē rē extra aīaꝫ: p q̄ termin⁹ ɔcret⁹ vel abstract⁹ pdicamenti ad aliq̄d supponit: eiusdē respectu sui ē relatio realis pꝫ q̄ idētitas rei ē ip̄a res. iuxta dicta pcedēti q̄stiōe. mō idētitas ē termin⁹ abstract⁹ pdicamēti ad aliq̄d. ꝫ ꝛc. Silr vt dictū ē q̄uis nulla eēt aīa creata: vl angel⁹ adhuc staret q̄ lapis eēt idē sibi: ꝛ eēt sua idētitas: nō q̄ actu ɔpat ad se vt nō diuersū p aīaꝫ cū nō sit. sed q̄ pōt ɔpari: vt si anīa ɔsiderās illū lapidē fieret. ¶ Tercio videt mihi. 3o

q̄ vocādo relatōem realē: realē habitudinē respectiuā duoꝝ extremoꝝ ɔtra se distinctorū realit: sic q̄ hmōi distinctio nō depēdeat a rōne eiusdē ad seipm: nō ē relatio realis. Pꝫ. q̄ idē respectu sui nō pt hr̄e habitudinē duoꝝ extremoꝝ realiter extra se distinctorū: vt notū ē. ¶ Ex quo quarto mihi videt 4o

q̄ vocādo relatōem realē rē extra aīam: pro qua termin⁹ relatiu⁹ ɔcret⁹ vl abstract⁹ supponit: ita bn̄ ē relatio realis eiusdē ad se: sicut eiusdē ad aliud. q̄ sicut rei ad aliā rem ē realis relatio diuersitatis ita rei ad seipaꝫ ē relatio idētitatis. ꝛ sicut diuersitas: silitudo vel equalitas sunt termī relatiui suppōnētes p his: i quibꝫ res sunt diuerse. sic idētitas ē termin⁹ abstract⁹ pdicamēti ad aliq̄d supponēs p eo i q̄ res ē eadē sibi ¶ Quinto 5o

videt mihi: q̄ doctores nr̄i de relatōne reali locuti sunt mō pcedētis ppōis. s. put ē habitudo duoꝝ extremoꝝ: realit ɔtra inuicē distinctoꝝ. ꝛ sic dicūt sctūs Thomas. Egidi⁹. Thomas de argētina. ꝛ multi alij generalit antiq: q̄ eiusdē ad se nō sit relatio realis. ¶ Scđm dubiū. vtꝝ eq̄litas vel silitudo in creaturis sit relatio realis? Ubi pmo videt mihi (saluo sp iudicio meliori) q̄ si quis vellet vocare relatōꝫ realē: habitudinē respectiuā: qua actu duo extrema distincta inuicē cōpant: tūc duo bipedalia ad q̄ nulla creatura rōnalis aduertit: nō sunt actu eq̄lia. pbat sic. q̄ nō sunt actu relata. ꝫ nec eq̄lia. Pꝫ ɔñtia. q̄ de q̄ negat gen⁹: ꝛ spēs. Pꝫ añs. q̄ relatio realis reqrit actualē ɔpatōeꝫ. mō p casum hec nō compant: ex q̄ nulla creatura rōnalis existit. ¶ Quā ppōem iō pono: vt ɔsideret q̄ res nō dicunt solū i pdicamēto ad aliq̄d vel relatōis: ab actuali ɔpatiōe aīe. ¶ Un̄ si ab ea dicerent solū eē i illo pdicamēto: null⁹ eēt dn̄s vl seru⁹: duplū vl dimidiū: equale vel sile: nisi cū aliqua aīa ea inuicē ɔpararet: qđ absurdum ē. ¶ Ex hoc mihi videt iuxta dicta i pmo dubio: q̄ ita res ē eadē sibi: ꝛ sua idētitas. q̄n nulla anīa eā ɔsiderat sicut q̄n aīa eā cōsiderat: vel sibijpi compat: ꝛ ē sua actualis relatio: ꝛ ha

Dubiū ꝛ solut.

bitudo actualis sui ad seipaz: q quia vocat
idē: res relatiua vel relata vel ad aliq̄d: q̄a
nata ē ab aīa ꝯsiderari sic sibi cōpari si ꝺebi
2 dictū p ꝯdōe 2 te aduerteret. ¶ Scđo videt mihi. q ꝓprie
nulla res ē equalis sibi vel silis sibi. pꝫ. q̄a
sicut nulla res dr altera a se: vel diuersa a se
ita videt q nō dicat equalis vel similis sibi
Mō nulla res ꝓprie differt a se. dicunt em̄
diuersa que sunt. ꝛ quoꝝ vnū nō est aliud.
sicut trahit a pho. v. et. x. metaph. Modo
idē ē duę res quaꝝ vna nō ē alia. et quaruꝫ
q̄libet ē ipa. quia licꝫ totū sit sue ptes. tamē
non ē aliqua sua ps: ꝛ ideo licet vna ps sit
diuersa ab alia: nō ꝓpter hoc totū differt a
se. Sic dicit. q a differt a b: ē a esse. ꝛ b esse
ꝛ a nō esse b. ꝛ sic pꝫ minor. Maior etiam
patꝫ. q sicut diuersa sunt differētia i essen-
tia: ita equalia ꝛ silia sunt ꝯueniētia i quā
titate vel qualitate. ꝺm quod sumit a pho
v. metaph. Mō nō sunt ꝯueniētia in quā
titate vel q̄litate: nisi sint plura. ¶ Pro ista
ꝯclusione ē auctas Hylarij: li. ij. de tri. aā fi
nē. dicēs. q silitudo ipi nō ē. ꝛ mgr di. pñte
Oppōit ca. j. ¶ Forte dicet. q ꝺm Porphyriū So-
crates senex differt a se puero. vel Socra-
tes sedens a se stāte. ¶ Scđo. q sicut dicit
aliquid idē sibi ꝓpter essentie vnitateꝫ: ita
videt posse dici equale sibi ꝓpter quātitatꝭ
Ad 1 sue idētitatē. ¶ Rndet ad pmā. q hec de vi
sermonis nō ē vera. Socrates senex differt
a se puero: eo q nūq̄ simul socrates ē senex
et puer. Nec voluit Porphyri9 q eēt ꝓprie
vera: sed q sit alteritas q̄dam i Socrate se
ne q̄ nō fuit i Socrate puero. et ideo dicit
Ad 2 q differt alteritate quadaꝫ. ¶ Ad scđam. q
nō sit sile. q idē ē relatiuū idētitatis. equa-
le ē relatiuū diuersitatis. vñ equalitas ē ꝓ-
prie ꝯueniētia alicui9 cum alio i quātitate.
hec aūt nō ē eiusdē ad se: cū nō sit alius a se
immo vbi in corpibꝫ repit equale: ibi debet
posse repiri mai9 ꝛ minus: eo q equale ē me
diū inter plus ꝛ minus. vt habet in. x. meta
ph. ꝛ in. v. eth. Mō nihil pōt esse mai9 vel
3 dictū p ꝯdōne min9 seipo. ḡ nec equale ꝓprie. ¶ Tercio vi-
det mihi. q equalitas i creaturis sit relatio
realis: etiā strictissime loquēdo de relatōe re
ali. Pꝫ. q ē habitudo diuersaꝝ rerū extra
aīam existētiū ꝯueniētiū i quātitate. ¶ Et si
forte aliq̄s vellet q eq̄litas eēt relō vni9 rei
ꝯueniētis cū alia i quātitate: tūc adhuc vt
sic eēt relatio realis: eo q ponit respectū duo
rū extremoꝝ. nō em̄ ē habitudo aliq̄ entis
ad nō ens. ¶ Et scđo. q q̄uis nulla creatu-
ra rōnalis eēt: adhuc bipedale eēt eq̄le bipe-
dali. ꝛ tūc nō relatōe rōnis eēt hoc. ḡ relati-
one reali: qđ ē ꝓpositū. Tenet ꝯñtia. ꝛ patꝫ
maior. q adhuc bipedale cuꝫ alio bipedali
ꝯueniret i quātitate. ꝛ pꝫ minor. q tūc nul
la ratio esset: ex quo nulla creatura rōnalis
eēt. Quāuis em̄ relatiōes equalitatis silitū
i specie fundent sup vnū: qđ forcassis in re
nō ē nisi rōis: vt quidā dicūt. eo q ē ꝺm spe-
ciē q̄ ē rationis. nihilominꝰ tamē q relatio
equalitatis nō fundat sup vnione: sed sup
quātitatē cui9 ē ꝓpriū: ꝺm eā equale vel in
equale dici. manifestū ē q q̄uis vnitas sit
rationis. tñ equalitas q nō ē ꝓprietas vni
us sed quātitatis ꝯtinue: nō sequit naturā
vni9 sed quātitatis. q hec ē relatio realis i
vtroq̄ extremoꝝ. ꝛ habet ꝓpositū. ¶ Sed ꝯ obiectio
triū videt velle dñs Durādus. dicēs. q ta-
lis sit relatio i creaturis qualis ē vnitas. mō
vnitas sup quā fundat relatio creature ad
creaturā nō ē nisi vnitas rōnis: eo q ē dua-
rū quātitatū i diuersis rebꝫ exist. tñ. q̄ vtrq̄
nō sunt vnū nisi ꝺm rōem. ḡ. ¶ Sed illud Soluit
nō ꝯcludit. q equalitas creature nō ē ꝓprie-
tas vnitatis sed quantitatis. cui9 ꝓpriū est
ꝺm eā equale vel inequale dici. ḡ ad eq̄li
tatē realē nō requirit realis numeralis vni-
tas reꝝ equaliū: sed similis quātitas in eq̄
libus. ¶ Scđo pncipaliter ē notandū. q de Nota 2
q̄sito sunt diuerse opiniones doctoruꝫ. Di-
cit em̄ Egidius. ꝛ ꝯñter Thomas de argen
tina. q equalitas diuinaꝝ psonaꝝ ē solum
relatio rōnis. ꝛ sumit fundamētū ex hoc. q
quātitas spūalis eaꝝ ē solū vna. s. essentia
lis. ꝛ ex hoc dicūt. q intellectus ꝯpans ma
gnitudinē psone ad psonaꝫ: necessario vtit
eadē q̄ntitate bis. eo q illa q̄ntitate q̄ pr ē
magn9: etiā alie psone sunt magne. vñ si-
cut eiusdē ad se nō ē realis relatio sꝫ rōnis:
eo q intellect9 nō ꝯpat int diuersa. ita dicit
q nec hic. eq̄litas em̄ ꝛ silitudo psonaꝝ trā
sit i idētitate eēntie. q oia vt vult b. Aug. q̄
de deo dicunt q̄litas vel q̄ntitas trāseūt in
eēntiā. eo q ad ista nō sunt nisi duo pdica-
mēta. ¶ Alia opinio ē huic ꝯria. q̄ ponit. q Opio 2
eq̄litas diuinaꝝ psonaꝝ sit relatio real. q̄a
ea plures ꝛ distincte res. s. psone sunt int se
equales. cōcedūt tñ q quātitas sit ibi vna.
ꝛ q ꝯpando psonas intellect9 vtit eadē q̄n-
titate bis. sed dicūt q q illa quantitate cō-
pant diuerse res: adhuc erit hec realis rela
tio. ¶ Et ambe opiniones sunt famose ꝛ ꝓ
babiles. ꝛ credo magis i q̄d nois ꝯtētes q̄

ſimile cõtrarietate: ſicut poſt videbit. Hoc de pmo articulo.

Arti. 2. Quantum ad ſecũdũ articulũ pmitus ſuppono: q equalitas diuinar pſonar e pma eqlitas. et ſumma equalitas. hec fuit añ declarata di. xix. q. ij. illius diſt. ¶ Scdo ſuppono q hec equalitas magnitudis ſpũalis ſit vna cõis eſſentia triũ pſonar. Pz ex dictis in eadem. q. Eſt em eternitas e bonitas ſiue pfectio eẽntialis: et potẽtia ſiue diuina ptãs. et certuz e q hec ſiue quodlibet iſtor ſimpliciter dicit idẽ i ſingulis pſonis. ſ. eſſentiaz cõem. quia earz e vna eternitas: vna eſſentialis pfectõ et vna ptãs pductiua rer: ſicut ibidem dictũ fuit. ¶ Ex q ſequit q omimode et immutabilit e eadẽ quãtitas ſpũalis triũ pſonar Pz. qr e eẽntia p ſuppoſitiõem. ¶ Tercio pmitto ſiue ſuppono. q equalitas e ꝯuenientia pluriũ i quãtitate: ſiue eadẽ i nũero ſiue ꝯſili. hoc e qd nomis. et ĩ hoc pbare nõ oportet. ¶ Ex quo infero. q ſi ad imaginatiõem due bipedales aque eẽnt vna quãtitate cõtinua i nũero extenſe: nõ min' eẽnt equales q̃ſi diuerſis quãtitatibꝫ equalibꝫ extenderent. pz. qr nõ minus: imo magis i quãtitate ꝯueniret. et ſtãte ſuppoſitiõne cõi q extẽſio ſube vel qualitatis ſit accidẽs additũ ſbe: tunc manifeſtũ e q vna et eadem eſt extẽſio qua extendũt albedo et dulcedo lactis: et nõ ex hoc debẽt dici min' equales: q̃ ſi albedo vna quãtitate extẽderet. et dulcedo alia eqlit magna: et eodez mõ forma ſubalis coextenſa ſuo ſubiecto equalis e: nec maior nec minor q̃ ſuũ ſubiectũ. et ecõtra. et tñ quantitas ꝯtinua qua extendunt e vna numero.

Corre. Suppõ 3. Corre 1 Corre. 2 ¶ Scdo ex hoc infero. q nõ ſit de rõne eqlium q ſint quãte diſtinctis quãtitatibꝫ nõ excedẽtibꝫ: imo ſtat aliqua eſſe eqlia: et eſſe eadẽ quãtitate nũero extẽſa. pz ex pcedente

Corre. 3 ¶ Tercio ex hoc infero. q nõ ſit bona ꝯſeqntia cũ arguit. Eadẽ numero e quãtitas triũ pſonar. g inter eas non e realis equalitas. quia etiã i creaturis. hmõi ꝯñtia nõ eſt bona. vt dictũ e.

Suppõ 4 ¶ Quarto ſuppono. q equalitas inter pſonas diuinas nõ dicat nudã eſſentiã. Pz. qr iuxta dicta i ſcdo dubio pcedentis articuli nulla res e equalis ſibi. g diuina equalitas importat pluralitatẽ q̃ ſolũ e i pſonis: cũ eſſentia nõ poſſit multiplicari

obiectio ¶ Forte dicet. q ꝯtrariũ videt ſeq ex ſecũda ſuppoſitõe. qr dictum e. q eqlitas magnitudinis ſpũalis ſit eſſentia. et q ſit eadẽ quãtitas triuz pſonar. ¶ Rñdeat. q hoc verz ſit. nec repugnat ſuppoſitioni quarte. qr q̃uis eqlitas ſit eẽntia. tñ hic termin' eqlitas cũ eẽntia dicit pluralitatẽ q̃ e i pſonis. Bñ em ſtat aliqd ſupponere p aliquo. et ſimul aliud dicere. vt pz e eẽntia. tñ hic terminus manet: dicit filiũ apud aĩam: quẽ nõ dicit eẽntia ¶ Quinto eodẽ mõ ſuppono. q eqlitas nõ dicit nudã relatõez ſic diſtincta ab abſoluto vel abſoluto. pz. qr ſicut i creaturis dicit ꝯueniẽtiã i q̃ntitate: q̃ quãtitas e res abſoluta. ita etiã i diuinis dicit ꝯuenientiã pſonar i quãtitate ſpũali q̃ e res abſoluta Unõ ſi pr dr equalis filio in deo: hoc nõ e ſm nudã pñitatẽ et filiatõem vt ſic. ſed e rõe ſpũalis quãtitatis i qua ꝯueniunt. et hoc dicit mgr ca. pmo pñtis diſt. ¶ Ex hoc infero ſexto. q equalitas i deo dicit relatõem et eẽntiã ſequit ex pcedentibꝫ. qr ex quo e inter pſonas nõ ſm eſſentiã nudã. vt dicit quarta ſuppoſitio: nec relationẽ nudaz: vt dicit quinta. et ibi non ſunt alia q̃ eſſentia et relatio: ſequit q dicat ſm illa duo ſimul. Uñ equalitas importat pluralitatẽ: et ſic relatiõez: qr i deo nõ e pluralitas niſi ſm relatõem: vt dictuz e ſus. Scdo importat eandẽ vel ſilem ſpũalẽ quãtitatẽ: cũ ſit ꝯueniẽtia i quãtitate vt dicit tcia ſuppõ. et hec quãtitas i deo e eſſentia. vt dicit ſcda ſuppõ. vñ equalitas pñis ad filiũ e diuina eſſentia: inquantũ pr i ea ſilr magn' e filio. et eodẽ mõ dicat q̃libet pſona equalis alteri vel alijs in diuinis: vel plures vni. ¶ Septima ſuppõ. nõ ſilr pr dicit ſimilis vel equalis filio: et ſilis vel equalis ſue eẽntie. pz. qr cũ pr nõ ſit filius: filio dr ſimilis vel equalis: vt alter ad alter: ꝯueniens cũ eo i quãtitate vel q̃litate ſpũali. ſed eẽntie dr ſilis vel equalis iproprie: puta q̃a e idẽ ipſi eſſentie. ¶ Ex quo mihi ſeq videt: q licet equalitas pſone ꝯpate ad eẽntiã traſeat i relatõem idẽtitatis: qr e idẽ cũ eſſentia tñ equalitas vni' pſone ad aliã manet iter relatõẽs diuerſitatis: capiẽdo tñ diuerſitatẽ large: put diſtincti dicunt aliq mõ diuerſi. pz ex pcedẽti. qr e relatio diſtinctor: cum vna pſona realiter diſtinguat ab alia. ¶ De ſcẽdẽdo ad ppoſitũ e notandũ octauo. q eqlitatẽ vel ſilitudinẽ pſonar inẽ ſe eſſe relatonez realẽ põt intelligi dupliciter. Uno mõ q ſit aliqua relatio reſpectiua aliq mõ formalit diſtincta ꝯtra eſſentiã: ſicut quattuor rela-

Margin notes (right column): Soluit; Suppõ 5; Suppõ 6; Suppõ 7; Corre.; Nota

tiōes nelōales.q̄ uis ī essentiā z nāscāt: tñ
formalr ter ab ea distinguunt: cū sint ꝓprie
tates psonales incōicabiles. z eentia cōica
bilis ē ¶ Alio mō. ꝙ etiā nulla creatura ex
staret actu rōnis ꝯpatiuū circa psonas cete/
ceteras: adhuc realr eēt pluriū rez distinctaꝝ
Cōclo 1 ī quātitate spūali ꝯueniētia. ¶ Quibꝰ p̄missis
vider mihi saluo iudicio melioꝝ ꝙ eq̄.
litas ī deo nō ē pmo mō relatio realis. pz.
qr equalitas ī deo nō est aliq̄ res respectiua
aliq̄ mō formalr distincta ꝯ eentia z ḡ ꝯclo
vera. ꝯña tenet ꝑ distictōez positā. z añs
pz ꝑ scdaz suppōez. qr eq̄litas magnitudi/
nis spūal triū psonaꝝ ē eētie eentia: q̄ nō est
formalr ꝯ se distincta. sicut pr̄nitas formali
ter ꝯtra eentiā distinguit: vt plurics dictū
ē. Et forte ꝙ hec ē mēs Egidij z Thome de
Obiectio argētina. ¶ Forte dicel mihi. q̄d ḡ ē equali
inq̄rīa tas ī deo? dr̄ ꝙ ē magnitudo spūalis: ī qua
[illegible] psone diuine ꝯueniunt. sicut duoꝝ lapidū
bicubitoꝝ equalitas ē dimēsio quātitatiua
ī qua conueniūt. z hec spūalis quātitas ē di
uina eentia: q̄ ē eternitas. bonitas z sua po
tentia. ī quibꝰ circa de tri. dictū fuit cōsistere
Alia in/ equalitatē spūalē. ¶ Dicel. pōt ne psona di
q̄tio sol ci equalitas: z vtz psone possint dici equa
uit. litas? Rñdeo. ꝙ meo iudicio psona dr̄ ma
gis ꝓprie dici equalis psone q̄ȝ equalitas
ad psonā: eo ꝙ ī talibꝰ relatiuis magis ꝯsue
uerūt p̄dicatōes ꝯcretoꝝ de termis alioꝝ p̄/
dicamētoꝝ: q̄ȝ abstractoꝝ. abstracta eī aliq̄
mō ꝑ modū forme significāt. a q̄ sumit de
nōiatio ꝯcreta. z qr tal' forma ī creaturis sepi
us ē distincta. iō nō ē ita ꝓpria p̄dicatio ab/
stractoꝝ de nōibꝰ suppositoꝝ sicut ꝯcretoꝝ: sic
z ad eam imagis ꝓprie psona dr̄ q̄ȝ pr̄nitas. ¶ Scdo
dē inq̄si/ videt mihi: ꝙ sicut psona ē eentia. ita psona
tione. ē equalitas. z sicut psone sūt eentia: ita sūt
equalitas. z sicut psona ē equalis psone: ꝙ
sic ē equalitas psone. qr ē essentia q̄ ē equa/
litas psone. hec eñ oēs vere sunt. licz nō sint
ita ꝓprie: sicut eēt p̄dicatio ꝯcreta. Cā veri
tatis eaꝝ ē. qr ī hmōi spūalibꝰ quātitas est
res quāta: sicut essentia ē psona z plures p/
Cōclo 2 sone ¶ Scd'a ꝯclusio ē. ꝙ esto ꝙ vno mō in
ter essentiā z psonā nō sit relatio vel equali
1 tas realis. tñ int' psonas ē eq̄litas real' scdo
mō. ¶ Prima ps pz. qr relatio vl' equalitas
eētie z psone nō est extremoꝝ distinctoꝝ:
sicut nec eiusdē ad seipm. z ḡ put relatio re/
alis diceret q̄ reqrit extrema distincta: nō ē
2 relatio vel equalitas realis essentie ad pso
nā, vel ecōtra. ¶ Scd'a ps ꝯclonis declarat
qr esto ꝙ nulla creatura eēt exercēs actū cō
patiuū circa diuinas psonas: adhuc in deo
eēt pluriū rez ī quātitate spūali ꝯueniētia
scz triū psonaꝝ ī vna eentia: q̄ est spūal' qn/
titas. vt dictū ē. igit illa ps vera. Cōseqntia
pz ꝑ vltimū notabile. Añs notū ē catholi
co. qr eternaliter añ creaturā ꝯuenerūt tres
psone ī sua spūali quantitate. s. in essentia/
¶ Et cōfirmat. qr si nō esset int' psonas eq̄li Confir.
tas realis: sicut int' equalia ad extra ī crea
turis: hoc vel esset. qr nō esset distinctaꝝ re
rū in re cōparatio vel cōueniētia. z hoc nō.
qr psone sunt distincte res. vel hoc esset: q̄a
quātitas ī qua ꝯueniūt solū ē vna. z h̄ non
obstat. qr etiā creature dicunt equales rela
tione reali: q̄ tñ ī vna quātitate nūero ꝯue/
niūt. vt dictū erat ī scda suppōne z suis cor
relarijs. Et forte ꝙ hec ē mēs alioꝝ: ꝯtrariū
Egidij ponentiū. Hec etiā ꝯclusio cō/
cordat pme suppōni. qr equalitas ī diuinis
ē pma z summa eq̄litas. z mirū eēt ꝙ illa es
set tm̄mō rōnis. ¶ Sz cōtra huiꝰ ꝯclusiōis obiectō 1
scdaz ptē arguit ꝑ rōes alteriꝰ opiniōis. pri
mo sic. qr relatōes ille sunt tm̄ rōnis: q̄ sut
in vno z immediato subiecto. sz eq̄litas et
silitudo ī deo sunt in vno z imediato subie
cto. ḡ. Maior pbat. qr da ꝙ sint reales tūc
ī vno z eodē subiecto erit oppositō relatiua
z cū oīs oppositio includat ꝯdictōz: sequit
ꝙ de illo subiecto v'ificabūt sil' ꝯdictoria. vt
pr̄ z filiꝰ nō dicūt de eodē respectu euisdez. vñ
bñ sequit. ē pr̄ socratis. ḡ ipe nō ē filiꝰ socra/
tis. Minor pz. qr eq̄litas z oīs relatio diui
na fundat ī essentia. ¶ Dices forte ꝙ maior
nō sit vera. qr pr̄nitas z filiatio diuia sunt
verissime relatio realis. et imediate respici/
unt diuinā eentiā vt imediatū suū sbiectū.
Dicit ꝙ falsuz assumat. qr sbiectū pmū z i/
mediatū pr̄nitatis vl' alteriꝰ relatōis originis
nō ē diuia eentia. qr tūc eentia formalr eēt
pr̄: eo ꝙ relatio pmū z imediatū sbiectū de
noiat pr̄ez ¶ Scdo qr si sic: isinue relatōes obiectio
reales eēnt ī deo. qr fm q̄dlibet attributum 2
possent supposita diuia ꝯpari: vt eq̄ sapiē
tes: eq̄ boni zc. ¶ Ad pmā pmitto. ꝙ equali Ad 1
tas vl' silitudo nullā ꝯdictōz icludit: nisi ꝙ
sit pluriū: quoꝝ vnū nō ē reliquū. vt forma
aq̄ z mat'ia aq̄ equales sūt. qr vnū eoꝝ nō ē
reliquū: z quātitas est vna. Nō eñ oportet
ꝙ quātitates sint due. qr h̄ accidit eq̄lita/
ti: vt dictū fuit ī. iij. notabili. Mō in deo
sunt plures res: quaꝝ vna nō ē alia. et ergo
nulla includit contradictionem: ꝙ ille sint

realiť vna spūali q̄litate siles. ꝛ vna q̄ntita
1 te, ꝗles. ¶ Pꝫ ſ ad formā ꝑme ꝓōis dr. ꝙ p
subiectū vel itelligiť ipa q̄ntitas vel quali
tas. acsi sic diceret: ꝙ ille relatões sint solū ꝛ
rōnis: q̄ ꝑm eādē q̄litatē vel quātitate i nūe
ro sumunť. ꝛ sic negeť maior. q2 dictū ē ꝙ ab
eadem quātitate realiť possint due res dici
eq̄les. Et ad ꝓbatōꝫ maioris dr. ꝙ respectu
eiusdē omimode q̄ntitatis sumať oppō re
latiua eq̄litatis. ꝛ negeť ꝯn̄tia. ğ ꝯdictoria
verificanť de eodē. nā iuxta dicta equalitas
nullā ꝯtradictōē ex includit: nisi ꝙ vnū eq̄li
um nō sit aliud. nō aūt includit ꝙ quātita
tes sint plures. mō i deo vna ps equalis nō
2 ē alia. ¶ Alio mō p subiectū pt intelligi illō
qō a quātitate vel q̄litate dr siле vel equale
vt sit sensus. illa relatio equalitatis ē solū ꝛ
rōnis: qua solū vnū imediate denoiať. ꝛ sic
ꝯcederet maior. vno mō loq̄ndo de relatōe
reali ꝛ rōnis. eo ꝙ talis nō esset inť extrema
distincta. Et negeť minor. q2 licet ꝯpando
equalitatē eentie ad psonā: nō hr̄et distincta
q̄ denoiaret. tn̄ ꝯpando distinctas psonas
inť se i qualitate spūali vel quātitate spūa
li pꝫ ꝙ habet distincta extrema. s. diuia sup
Ad 2 posita: quoꝝ vnū nō ē aliud. ¶ Ad scd̄am.
negeť ꝯn̄tia. ꝯcediť tn̄ ꝙ ifinita possint ee re
latiua noia: quoꝝ qōlibet dicit realē relatō
nē i deo. vt eq̄ sapiēs: eq̄ bonū ꝛc. sꝫ q2 omia
hec nō pn̄t plēs res iportare q̄ vnā eentiā ꝛ
tres psonas: iō nō dꝫ cōcedi. ꝙ i deo sint in
finite relatōes. q2 licet eq̄litas ꝛ silitudo si
gnificēt i deo realē relatōem. tn̄ q2 ibi ē idē
quātitas qō qualitas. q2 diuina eentia. iō
nō dꝫ dici. ꝙ dicāt i deo distinctas relatio
nes in re. sed bn̄ iuxta modū intelligēdi no
strū aliquo mō aliter appꝛhendimus quali
tatē diuinā q̄ quātitatē diuinā. ꝛ et tā qua
litas q̄ quātitas diuina vera res. licꝫ eadē
formaliť cū essentia. ꝛ ꝯsequēter relatio sup
illa fundata vera relatio: tn̄ q2 eadē res oi
mode nō dicunť ibi reales relatōes plures
q̄ relatōes notionū q̄ sunt quattuor: ꝛ pso
naꝝ inť se respectu essentie expsse: vt ē quali
tas. quātitas agēs: q̄ q̄uis sit realis (vt di
ctū ē in ꝯclusione scd̄a) nō tn̄ ponit aliquaꝫ
entitatē formaliť contra essentiā distinctā.
Hoc de secūdo articulo.

Arti. 3. Quo ad terciū ar

ticulū sunt duo modi dicēdi doctoꝝ. Un⁹
videť esse de mēte magistri: quē sequiť Egi
dius. ꝙ equalitas in deo nihil pōnat. sꝫ tm̄
excessum excludat. vt pꝫ dicit equalis filio
ꝑm eos. quia nec est maior nec minor filio.
¶ Alius modus ē cōis: quē moderni ꝯmu
niť sequunť. s. ꝙ nō solū excludat: sed etiam
ponat. Et quia hec ē ꝯmunior. ideo securi
or. ideirco eā sequi ꝓpono ¶ Scd̄o noto iux Nota 2
ta dicta p̄cedētis articuli. ꝙ equalitatē ali
quid ponere pōt itelligi dupliciť. Uno mō
psonas ꝛ quātitatē spūalē in qua ꝯueniūt
Scd̄o mō aliquā rōem formalē respectiuā
formaliter distinctā ab essentia: qua vna p
sona esset equalis alteri: vel essentia psone
vel etiā sibi. ¶ Quib⁹ p̄missis sit ꝑma ꝯclu Cōclo 1
sio. Equalitas seu etiaꝫ silitudo attributa
deo excludit. pꝫ. q2 excludit excessū eq̄litas.
ꝛ silitudo dissilitudinē. ¶ Scd̄a ꝯclō. Eq̄ Cōclo 2
litas i deo nō ponit aliquā rē formaliť disti
ctā ab eentia ꝛ a psonis. pꝫ. q2 talia nō sūt
in deo: nisi tm̄mō quattuor relatōes origis
q̄ distinguanť ab essentia. ¶ Nec mirū. q2
equalitas creature ad creaturam nō ponit
aliquā rē respectiuā distinctā ꝯ quātitatē ꝛ
creaturas equales: quāto min⁹ i deo. ¶ Ter Cōclo 3
cia ꝯclō. Eq̄litas in deo dicit realiť ꝛ ponit
quātitatē spūalē ꝛ suppositoꝝ distinctōeꝫ
pꝫ. q2 hec ponit sine q̄b⁹ equalitas nullate
nus existit. sed nullaten⁹ ē eq̄litas sine p̄di
ctis. ğ. Maior nota ē. q2 si vere ꝛ ꝓpe veri
ficať de deo: tūc illa ponit q̄ de sui rōne p̄sup
ponunť. Minor pꝫ. q2 nō ē equalitas ni
si distinctoꝝ. vt dictū ē i articulo. s. ꝛ ğ si
nē psonaꝝ distinctiōe nō esset in deo equali
tas. Et iteꝝ nō est equalitas nisi i quātita
te ꝯuenientiū. vt dictum ē i scd̄o articulo.
Hec de tercio principali.

Ad rōes principa

les. Ad eas q̄ fiūt ad suppositum nō opteť
rn̄dere. q2 ꝯcessum ē ꝙ equalitas sit relatio
realis: i scd̄a pte. ij. ꝯclōis scd̄i arti. q̄ rn̄dit
ad q̄situ. ¶ Sed ad rōnes q̄ fiunt in cōtra
riū. ¶ Ad ꝑmā ꝙ in diuis ponuť q̄ttuor re Ad 1m in opp
latōes reales formaliť contra essentiā diffe
rētes: ꝛ origines psonaꝝ distinguentes. sed
cum illis stat relatio realis equalitatis vel
similitudis: nō ponēs aliquā rem formali
ter ab essentia differentē: vt dictū est. ꝛ hoc
vult magister. scꝫ ꝙ n̄ sunt nisi quattuor ori
gines: inter se ꝛ ab essentia formaliter dif
ferētes. ¶ Ad scd̄am p idē ꝙ relatiōes noti Ad 2
onales sunt distinctiue psonaꝝ. s. ille q̄ ad

intra realē respectū importāt ratōne cui⁹ for
malit̉ distinguunt̉ ab eēntia. Sʒ alie rela
tōes fundate ĩ quantitate vel qualitate: q̄ʒ
uis sint reales: tamē nō ponūt aliquē respe
ctū distinctū ꝯtra essentiā ꝛ psonas. ꝛ g̃ p il
Ad.3 las nō distinguunt̉ psone. ¶ Ad terciaʒ ne
get̉ minor. Ad pbatōem cōcedit̉: ꝙ pr̄ non
cōcipiat̉ equalis filio: nisi magnitudo spūa
lis .s. essentie bis ab intellectu cōcipiat̉. ꝛ
ex hoc nō sequit̉ ꝙ eius esse completū depē
deat a rōne. esset em̄ equalis pater filio: eti
am si nulla creatura spūalis esset. Sed eē
ei⁹ ꝯpatiuū aliq̄: hoc depen det ab intellectu:
sed hoc nō impedit qn realis equalitas sit
inter psonas: sicut inter albedinē ꝛ dulcedi
nē ĩ lacte. q̄ʒuis in extēso sit vna. tamē realit̉
vna ē eque extensa alteri: ꝛ sic ei equalis. q̄ʒ
uis qn intellectus hoc cōcipit: eandē extē
sionē bis accipiat. ¶ Uel forte melius ꝙ nō
opteat eandē quantitatē bis accipe. sed so
lum cognoscere res equales in vna quanti
Ad 4 tate ꝯuenire. ¶ Ad quartā. maior nō videt̉
mihi vera. q: ĩ creaturis ſm diuersū modū
possibilē ꝯsiderādi easdē res seclusa omī ali
etate alteri⁹: fundant̉ diuerse relatōnes. q̄a
quattuor aīe ĩtellectiue sunt equales q̄ttu
or angelis inq̄ʒtū pñt numerari. ꝛ sunt simi
les quattuor eisdē angelis: inq̄ʒtū ꝯueniūt
ĩ numero pari: eo ꝙ paritas ē qualitas: q̄a
de q̄rta spē q̄litatis ¶ Itē ſm phm. viij. eth.
pr̄ inq̄ʒtum pr̄ refert̉ ad filiū pn̄itate ꝛ eti
am inq̄ʒtū ē pater refert̉ ad euʒ pncipatu re
gali. q: pater inq̄ʒtū pater pncipat̉ filijs pn
cipatu politico ꝛ regali. vt dicit textus ibi
dem. ¶ Sed forte vult arguens. ꝙ sup eis
deʒ fundamētis. nō possint fundari plures
relatōes: veros respectus ꝛ distinctos iclu
dētes: quod pōt ꝯcedi. q: nec equalitas in
deo dicit rē respectiuā formaliter ꝯtra eēntiā
ꝛ psonas diūīē. ꝛ hoc ē p ꝯclusiōe pma arti
culi scdi. Nec ē ꝯtra dicta. ꝯcedit̉ em̄ ꝙ īter
prēm ꝛ filium equalitas ĩ diuīs nō ponat
aliquā rē respectiuā distinctā ꝯtra res rela
tiuas psonaꝝ ꝛ eēntiā ¶ Ad q̄ntā neget̉ ma
Ad 5 ior. quia forma est equalis in extēsione sue
materie: ꝛ albedo dulcedini ĩ lacte. vt dictū
fuit ĩ tercia suppositōe scdi articuli. ꝛ tñ q̄n
titates nō sunt equales scʒ extendētes. cuʒ
idem nō sit equale sibi. Nō ibi non ē nisi
vna magnitudo extendēs formā ꝛ materi
am. vel albedinē ꝛ dulcedinē lactis. ¶ Ad
pbatōeʒ neget̉ qđ assumit̉. q: socrates ē sua
pn̄itas: licet locutio nō sit ita ꝯsueta. Et
supposito ꝙ nō esset ita. tñ ad hoc ꝙ relatō
sit realis equalitatis vel silitudis: nō reqrit̉
nisi ꝙ ꝯuenientia ĩ q̄ntitate sit eadē in nume
ro: siue ĩ specie quātitatis. vt dictū fuit ĩ di
cto notabili. ē em̄ forma equal̉ sue materie
ĩ extensione: in extēsis formis. ¶ Q, aūt di
cit̉. ꝙ nō solū hoīes sunt equales sed sue q̄n
titates: veritatē hʒ. sed hʒ̄ ē p accidēs respe
ctu equalitatis. s. q: sp distincti hoīes disti
ctis quātitatibꝫ sunt extēsi. sed si faceret de
us: ꝙ eadē q̄ntitas nūero duos hoīes extē
deret: adhuc illi essent equales: ꝛ sue quāti
tates nō: cū solū esset coꝝ vna quantitas. ē
em̄ albedo lactis dulcedini eiusdē equalit̉
extensu: ꝛ nō coꝝ quantitates: cum sit pcīse
vna extensio ambaꝝ. ¶ Ad ratōes que sūt
contra quesitū. Ad pmā. ad auctoritateʒ Ad 1
mgrī m̄ dei. ꝙ mgr̄ videt̉ fuisse illius opini
onis: ꝙ vnitas: trinitas: equalitas ꝛ silitu
do in deo nihil ponāt. sed ꝯmuniter docto
res in hoc eum nō tenēt. ꝛ g̃ in hac materia
declino ab opinione mgrī ad opinioneʒ cō
munioreʒ: semp sua reuerentia salua. ¶ Ad Ad 2
secundā. ꝙ nihil ē incōueniēs: positiuū q̄n
qʒ pūatiue describi. vt accidēs describit̉. j. to
picoꝝ. ꝙ ē quod neqʒ ē genus: neqʒ spēs ꝛc.
sed tamē admittit̉ maior: si sit pure pūati
ua. ꝛ neget̉ minor. Et ad probatōem ad pe
titiōem Euclidis dicit̉. ꝙ illa diffinitio non
sit pure priuatiua. quia ponit ꝙ sit quanti
tas: que alteri supposita ꝛc. Nō illud nō
ē priuatiuū. Unde videt̉ ꝙ equalitas ĩ di
uinis pmo ponat spūalis quātitatis ĩ plu
ribꝫ psonis omīmodā ꝯuenientiā: ꝛ ad illđ
sequit̉ exclusio. s. ꝙ nulla earuʒ excedit ali
am. Eodeʒ mō in creaturis equalia in ma
gnitudine sunt: q̄ cōmensurata sunt. ꝛ ad hʒ̄
sequit̉ condicio priuatiua: vt posterior scʒ
ꝙ nulla earum alteri supposita excedit ali
am magnitudinē. Definitio Euclidis po
suit ppietatē posteriorē. ¶ Ad terciā nege Ad 3
tur maior: si loquat̉ ppie de cōmensuratio
ne. Sed si large loquat̉: put ꝯmēsurata di
cūt̉ plura eiusdē quātitatꝭ. ꝯcedit̉ maior. q:
sic psone diuine ĩ quātitate ꝯueniūt. ꝛ nege
tur minor. ꝙ ĩ diuīs psone nō sint hʒ̄ mō cō
mēsurate. q̄uis em̄ immense sint. ꝛ q̄libet pso
na immēsa. ꝛ omēs tres vnus immēsus. tñ
sic ꝯmensurata dicunt̉: ꝙ eiusdē quātitatis
spūalis sunt sicut eiusdē essentie. ¶ Rōnes
q̄ fiūt p supposito: ꝯcedunt̉. vt dictū ē. Et
auctas beati Aug. p q̄sito. quia sunt p di
ctis. Hoc de questione.

C Irca distincti-
oně.xxxij.querit cõsequēter:⁊ ē
questio.xxxiiij. Utruʒ sicut pr̄
nõ est sapiēs sapiētia genita: ita filiꝰ nõ sit
sapiēs sapiētia ingenita? Que q̄stio pri-
mo supponit: q̄ pr̄ nõ sit sapiēs sapiētia ge
Arguit 1 nita. ¶ Cõtra qḋ arguit pmo sic. Ois sapi-
ens sua sapia est sapiēs. ḡ cum pr̄ sapiēs sit
sua sapia ē sapiēs. sed filius ē sapia patris.
ḡ ⁊c. Maior nota ē. ⁊ mior ē apli. j. ad Co-
rin. j dicētis. Christū dicimus dei virtuteʒ
2 ⁊ dei sapiam. ¶ Scḋo. q2 omis artifex est sa
piēs arte sua. Nõ filiꝰ ē ars pr̄is. igit. ma-
ior videt nota. ⁊ minor ē bē. Aug. vj. de tri.
Confir. ca. vi. ¶ Confirmat sic. quia in ca. pmo eiuſ
dem sexti arguit Aug. sic. Quia dicimus
christū dei virtutē ⁊ dei sapiam: cogimur vt
dicamus deū patrē nõ esse sapientē: nisi ha-
bendo sapiam quā genuit. Sed ↄstat q̄ sa
pientia quam genuit: est sapiētia genita. er
3 go est sapiēs sapia genita. ¶ Tercio sic. Il-
lo ē sapiens ī quo omia nouit. sed omia no
uit in filio. ḡ ⁊c. Pʒ ↄn̄tia. q2 filiꝰ ē sapia ge
nita. ḡ si nouit omia ī filio: nouit oia ī sapi
entia genita. ⁊ pʒ maior de se. Minor est b.
Aug. xv. de trini. ca. xiiij. vbi dicit btūs Au
gus. q̄ pr̄ nouit omia in seipo. ⁊ q̄ nouit oia
4 in filio. ¶ Quarto sic. Si pater diligit dile
ctione ab eo procedēte: tūc sapiēs est sapien
tia ab eo genita. Sed pr̄ diligit dilectione
ab eo pcedēte. igit. Tenet ↄn̄tia. ⁊ maior pʒ
q2 illis ē rō: quare plus dilectōe pcedēte di
ligeret: q̄ sapiētia ab eo pcedēte saperet. Et
minor ē b. Aug. vj. de trini. ca. xv. dicentis.
q̄ spūssanctus est charitas pr̄is ⁊ filij: quo
v terq3 vtriq3 ↄiūgit: quo genitꝰ a gignēte di
ligit. Et ē posita supius questione. xiiij. sup
decimā distinctōem: articulo quarto illius.
5 ¶ Quito. eo sapiēs ē q̄ oia dicit. sʒ oia dicit
vbo. ḡ ⁊c. Maior pbat. q2 sm Anselmū. di
cere ī deo ē intelligere. ḡ q̄ oia dicit: oia intel
ligit. Et certū ē q̄ eo sapiēs ē quo oia intelli
git. ḡ eo sapiēs ē quo omia dicit. Minor ē
bti Aug. in. xj. ↄfessionū dicētis. Uerbo ti-
6 bi coeterno dicis q̄cūq3 dicis ¶ Sexto. pr̄ ē
sapiens sapia filij. ḡ sapia genita. ↄn̄tia vi
det nota. q2 filiꝰ ē sapia genita ⁊ sua sapia.
Añs pʒ. q2 pr̄ ē sapiens sapia cōi trib9 pso
nis. ḡ sapia filij ¶ Scḋo loco arguit: q̄ filiꝰ
Arguit 2 sit sapiēs sapia ingenita: qḋ ē ↄtrariū q̄siti.
ↄtrariū. Primo sic. Filius ē sapiēs sapia nõ genita
ḡ sapia ingenita. ↄn̄tia nota. q2 añs videt
equalere ↄn̄ti. Añs pʒ. q2 est sapiens sapia
eēntiali: ⁊ illa nõ ē genita: sicut nec essentia
¶ Scḋo sic. Illa sapia filius ē sapiēs a qua 2
habet q̄ ē sapiēs. Sed a pr̄e q̄ ē sapientia
ingenita habet q̄ est sapiēs. igit ⁊c. Maior
nota videt ex termis. ⁊ minor pʒ. q2 filiꝰ q̄c
quid hʒ a pr̄e nascēdo accepit. ¶ Tercio. il- 3
lo ē sapiēs a quo hʒ eē. sed a sapia ingenita
hʒ esse. igit. Pʒ maior p btm̄ Aug. vij. d tri
ni. ca. j. dicentē. q̄ si pater esset sapiens filio
tūc filiꝰ pr̄eʒ genuisset. quod sonare videt
in hūc sensum: q̄ eo genitū est sapiens: qḋ
ipm genuit. ⁊ ex ↄsequēti a quo hʒ eē. Mi-
nor nota ē. ¶ Cõfirmat: q2 idē ē esse sapien- Confir.
tē ⁊ esse. ḡ quo hʒ eē etiā hʒ esse sapiētē. sed
sapia ingenita est. s. patre. ergo etiā ea sapi-
ens ē. ¶ Quarto. eodē sapiēs ē q̄ pr̄. sʒ pr̄ sa- 4
piēs est sapia ingenita. ḡ. Pʒ maior. q2 eo-
dē ē quo pr̄. ḡ eodē sapiens ē quo pater. q2
in deo est idem esse ⁊ sape. Minor nota est.
¶ Pro pmo supposito ē mgr̄ di. pn̄te. ca. iij
vbi h̄ determinat. ⁊ p btm̄ Aug. pbat. vij. de
trini. ca. j. quam adducit in lra. ¶ Sed p
secūdo quesito est. quia filius nõ est sapiēs
sapiētia que nõ informat ipsum: nec se per
modū īformātis habet ad ipm. Nõ sapi-
entia ingenita cū sit pr̄: nõ hʒ se p modum
forme vel informātis filiū. igit ⁊c. ↄn̄tia no
ta ē. ⁊ maior rõnis sit. Minor etiā. quia p
sona patris distinguit a psona filij. ¶ In q̄
stione erūt duo articuli. Primꝰ erit de sup-
posito. Scḋs de quesito.

Artis. Quantum ad pri-
mū primo est notandū: q̄ in omni constitu
to p actū iuxta modū ↄmunē tria cōcurre-
re vident: scʒ ratio sm quam constituit. actꝰ
quo constituit. ⁊ ipsum inesse ↄstitutuʒ: vt
in domo edificāda concurrit ars: vl' potius
domus mentalis que dirigit artificē in agē
do. edificatio qua facit ⁊c: ⁊ domus institu
ta siue que instituit. Et nõ solum in transe
untibus est sic: sed etiam in immanētibus
nā in generatōne ↄceptus ī aīa: oprtet pmo
ↄcurrere spēm intellectualē. scḋo intellectōʒ
scʒ ipm intelligere. ⁊ tercio ↄceptū pductū.
¶ Nec moueat aliquem. si forte ipm intelli
gere sit ipm intelligens: ⁊ conceptus sit ip-
sa intellectio: quia etsi hec realiter non dif-
ferent: tamen intellectus noster ipsam in-
tellectōem accipit vt motū ad terminuʒ. ⁊

conceptū mentalē siue verbū intellectuale
inquantū tale apphendit vt terminuz ip/
sa intellectiōe productū: eo q intelligendo
Nota 2 fit cōceptus in anima. ¶ Secūdo est notā
dum. q ab his tribꝫ iuxta modū intelligen
di nostꝝ ad actiōem cōcurrētibus: diuersi/
1 mode pōt denominari agēs. Quādoqꝫ em̄
denominaꝛ a forma: que est ratio producē/
di: vt sapiēs a sapiētia. vel artifex ab arte.
2 Secūdo qn̄qꝫ fit denominatio ab actu. vt
3 edificans dicitꝛ edificare edificatōne. Ter/
cio quādoqꝫ ab eo quod p actum in esse cō
stituitur: sicut dicimus. Iste intelligit ver/
bo siue conceptu mētali. s. tanqꝫ termino p
Nota 3 intellectiōez in esse cōstituto. ¶ Tercio ē no
tandū. q cū sapientia producta sit filius a
patre genitus: querere vtꝝ pater sit sapiēs
sapiētia producta: est querere quomō con/
stitutū aliquo actu ad modum intelligēdi
nostꝝ ipm agentē illo actu denominat. Ge
neraꝛ em̄ filius ex eo q pater se intelligit. et
iuxta modū intelligēdi nostꝝ pater est pro
ducēs: filius terminus pductiōis. et ipm p/
ducere vl' intelligere patris tanqꝫ actio me
dia: quis in re productio actiua vel intelle
ctio patris qua producit filiū: sit ipse pater
et nihil mediet realiter inter patrē et filium.
Nota 4 ¶ Quarto est notandū. q verbū significās
dictā actiōem mediā: tripliciter pōt ipsam
1 exprimere. qꝛ vel simpliciter p moduz actus
vt cū intellectus in se producit cōceptū: ip/
sum intelligere exprimit actiōem simplici/
2 ter. Uel prout terminaꝛ ad productū: sicut
si diceremus. generatō verbi mētalis. vl' for
3 matio verbi mētalis. Uel tercio mō. quia
exprimit actū sm̄ habitudinē: quam conseq
tur producēs ex eo quod producit. vt si di/
cereꝛ intelligere nostꝝ: p hoc verbū dicere
se. vel manifestare se. Intellectus em̄ intel
Nota 5 ligēdo ostēdit se dicēte intellectualiꝛ. ¶ Quī
to notandū est: applicando hec magis ad
propositū q recte sic est ad intra: respectu a/
ctionis eterne qua pater producit filiuz. q
licet sit intelligere patris: generare patris: et
dicere patris. tamē hec aliū et alium modū
importāt respectu eiusdē actionis apud in/
1 tellectū nostrū. Nam intelligere importat
actiōem sm̄ se: quasi vtrūqꝫ terminū: scꝫ pro
2 ducētis et producti similiꝛ respiciēdo. Sed
generare dicit eandē actiōem patris: prout
3 terminaꝛ ad filiū. dicere vo patris dicit eā
prout pater consequiꝛ quandā habitudinē
Nota 6 q filio pducto. ¶ Sexto est notandū: q ea
verba que exprimunt actū: put terminaꝛ ad
productū: nō sunt reciproca: eo q nihil est
pducens seipm. vnde nō dicimus generās
generare se. vel q formans cōceptum vel ꝟ
bum formet se. et i diuinis q generās verbū
generat se verbo nō dicitꝛ. ¶ Sed ꝟba signi 2
ficātia actū sm̄ habitudinē quā prosequiꝛ
pducēs a producto: reciproca sunt simpli/
citer. vt intellectus dicens verbū dicit se ꝟ
bo. et pater dicēs verbū dicit se verbo: hoc ē
manifestat se filio. qꝛ dicere vel manifesta/
re important actū productiōis i ordine ad
habitudinē quā ꝯsequiꝛ producēs a produ
cto. ¶ Sed tercia verba que exprimūt actū 3
sm̄ se: non p respectū ad terminū a quo: vel
ad terminū ad quem: dicunꝛ non simplici/
ter reciproce talia: mediāte producto. sicut
pater nō intelligit se filio. sed bn̄ dicunꝛ qn̄
doqꝫ reciproce: mediāte ppositione addita
producto. vt licet pater no intelligat se fi/
lio: tamē intelligit se in filio. ¶ Ex quo patꝫ Corre.
causa. quare cū idez sit patris dicere quod
generare. ꝯcedimus tamē patrē se dicere ꝟ/
bo vel filio. qꝛ s. dicere significat habitudi/
nē: quā pater ꝯsequiꝛ a filio pducto. nega/
mus tn̄ patrē generare se filio vel ꝟbo. eo q
generare dicit agere patris i ordine ad ter/
minū pductū. et pater neqꝫ esse terminꝰ pro
ductus. ¶ Septimo ē notandū. q dr̄ia est Nō 7.
inter verba actū interiorē significātia sim/
pliciter. s. sine respectu determiato ad alteꝝ ter
minoꝝ. qꝛ quidā sunt significātes actū vo/ 1
lūtatis. vt diligere. amare. qdā intellectus 2
vt intelligere. sapere. recte em̄ sicut intelligere
significat quasi mō medio inꝛ intelligentē
et verbū itellectū. ita diligere significat mō
medio inter diligentē et dilectū. ꝟba em̄ vo
lūtatis videnꝛ importare actū p modū trā
seūtis ad extra i amatū. amās em̄ p amorē
trāsire videꝛ i amatū. Sed ꝟba significan
tia actus intellectꝰ vt intellectus ē: magꝭ vi
denꝛ significare p modū forme imanētis: et
qsi p modū motꝰ i el ad intellectū: eo q res
intelligunꝛ put sunt apud intellectū. Ex ex
hꝫ ꝯtingit: q ꝟba actꝰ volūtatis exprimētia re/
ciproce dicunꝛ cū nomine actꝰ. vt aliqs di/
ligit se: suo amore vel sua dilectiōe: eo q di
lectio tendit in amatū. ¶ Uerba aūt actus
exprimentia ipsiꝰ intellectus: nō sic reciproce
dicunꝛ de agēte: nisi mediante ppositiōe. nō
em̄ dicimus. q deus vl' pater intelligat se fi
lio. Sed si addaꝛ prepositio in. bn̄ concedi
tur. q pater intelligat se i filio. ¶ Octauo ē Nō 8

notandū: q eo pr̄ ē sapiēs quo intelligit se & diuinam essentiam. nam diuinū intelligere est diuinū sapere. ¶ Nono q intelligere dicit formā ipsius intelligentis: que debet esse formaliter ī intelligēte: vel ipmmet intelligēs. Nullus em̄ intelligit formaliter intellectiōe que est extra eū. ¶ Quibo pmissis ē ꝯclusio pma hec. Pr̄ nō intelligit filio producto. pbatur sic. q: intellectio patris ē formalit ī pr̄e p nonū notabile. mō filius nō ē formalit ī pr̄e. ḡ rc̄. pz mior. q: filius ē suppositū distinctū ꝫ psona mō suppositū inqn̄ū suppositū ē qd incōicabile: & io nō pt eē pncipiū formale alteri suppositi. ¶ Scd̄a cōclusio. Pr̄ nō est sapiēs sapia genita. pbat sic. Omi eo q̄ sapiēs ē intelligit. sed nō intelligit sapiētia genita. igit. Maior nota. qa sape nō ē sine itelligere: vt dictū ē i. viij. notabili. M. nor: patz p ꝯclusionē pcedētē. q: nō intelligit filio. igit nec sapientia pducta cū idē sit sapia pducta & filius. ¶ Scd̄o probat ꝯclusio rōne btī Aug. vij. de tri. q: vel ī diuinis est idē sape quod eē. & si sic: tunc sicut pr̄ nō ē sapiētia genita: nec ab ea hz eē: ita nec sapit sapiētia genita: nec ab ea hz sape Uel fortassis ī deo nō est idē sape quod esse & si tūc filius est sapientia patris: sequit primo fm eū q in deo nō ē summa simplicitas eo q sapiētia nō ē essentia: nec sapiētia que ē filius trāsit in substantiā: est em̄ qualitas pr̄is & nō suba. ¶ Scd̄o. q: filius nō eēt filius: eo q non est essentia: sed qualitas patris. ¶ Tercia ꝯclusio. pr̄ ē sapiēs sapia īgenita. pz. q: seipo sapiēs ē. ḡ sapia ingenita. Cōsequētia tenet. q: ipē ē sapia ingenita. hz em̄ ī se formale pncipiū sue sapie. s. diuinā eentiā. Hoc de pmo articulo.

Quo ad secūdum sciendū ē etiā p pleniori intellectu pcedētis articuli: q hic terminus sapia ē terminus eētialis. nā sicut ē vna eētia cōis trīū ita ē vna diuina sapia cōis trib psonis. trahit tñ ad supponēdū p psonis. tū sibi addūt nota psonalia: vel ppa psonis. vt cū dr̄. sapia ē de sapiētia. q: li de: designat originē q̄ nō est respectu eētie: tm̄ ē dicere sicut filius ē de pr̄e qui ē sapia. sīlr cū dr̄: sapia genita: idē ē dicere quod filius. sapia ingenita idē qd̄ pr̄. & hoc put ingenitū ē pprietas patris. ¶ Ex quo ꝯsequēter ꝯcedendū: q omi sapiētia q̄ patr ē sapiēs: etiā sapiēs est filius & spūs sanctus. p3 p notabile. q: ibi nō ē nisi vna sapientia. ¶ Nec valet argumentū. ibi ē vna sapiētia genita. & vna sapia q̄ nō est genita. ḡ ibi sunt due sapiētie. sicut nō sequit. ibi est vnus deus genitus. & vnus deus q̄ nō ē genitus ḡ ibi sunt duo dij. nā ē fallacia figure dictionis. Sicut si diceret. ibi ē deus filius. et ē deus q̄ nō ē filius. ḡ ibi sunt duo dij. q: de ī añcedēte tenet psonalit. & ī ꝯñte tenet eentialit: ita recte de sapia. ¶ Scd̄o ē notādū q filiū esse sapientē sapia ingenita pōt intelligi dupl. Uno mō originalit: sic. s. q ab ingenita sapiētia habeat q sit sapia. Scd̄o mō formalit: sic. s. q sapia ingenita sit sibi forma eēndi sapientē. ¶ Prima ꝯclusio. Filius ē formalit sapiēs sapia genita. p3. q: ē sapiēs seipo: q̄ ē sapia genita. hz em̄ generatiōe formale pncipiu sue sapie. s. diuina eentiā. ¶ Secūda ꝯclusio. ē etiā sapiēs formaliter sapia que nec ē genita nec ingenita: capiēdo ingenitū put ē notio ppria pr̄i. p3. q: formalit sapiēs est diuina essentia: que nec est genita: nec ingenita ē. vt dictuz ē prius. ¶ Tercia ꝯclusio. Filius ē originalit sapiēs sapia īgenita. p3. q: hz originalit a pr̄e: q̄ ē sapia ingenita vt sit sapiēs: sic hz ab eo vt sit. ¶ Quarta cōclusio. Filius nō ē formalit sapiēs sapia ingenita. p3. q: pr̄ qui sapia ingenita ē: nō ē forma filij: dās ei esse sapientē formaliter q̄uis bñ det ei esse pductiue. & etiā esse sapientē. nam de ratōe psone siue suppositi ē: nō dare formaliter alicui alteri psone esse vel sapere: cū sit incōmunicabilis. nō est em̄ vna psona alteri forma intelligendi vel sapiēdi ¶ Forte dicet Si filius est sapiēs sapientia genita formaliter: & etiā sapiētia que nō est genita formaliter: nūquid ḡ in filio sūt due forme. s. vna genita & alia nō genita: & vtra eg est sapiēs. ¶ Rn̄detur q in filio pprietas & sapiētia genita dat formale esse suppositi. et ḡ dictū fuit q sit formaliter sapiēs sapia genita. s. filiatōe que dat eē suppositi. Scd̄o essentia dat formale esse dei & agendi. & hec est sapientia que nō est genita nec ingenita. Et tercio q nō debet dici q in filio sunt due forme. q: relatio. s. filiatio vel generatio passiua ipius trāsit in essentiā. Sed q: ī eo est pprietas genita. ideo dicit formaliter sapiens sapiētia genita. s. sua filiatōe que est sapientia genita. Item quia in eo est essentia que nō est genita. ideo etiā sapiens ē formaliter sapientia que nō est genita. Hoc de secūdo articulo.

Ad ratio/ nes Quibus premis/ sis respondet ad ratões. Ad primaz: q pa/ ter est sapiens sua sapiẽtia que est ipse for/ maliter. sed nõ sapientia sua dicta sic: quia est ab eo originaliter: filius em̃ nõ dicit sa/ piẽtia patris formaliter: sed qr originaliter

Ad 2 est ab ipso. ¶ Ad secundaz eodẽ mõ: q fili/ us nõ est ars: qua ille supremus artifex scz pater cognoscit. sed in qua cognoscit singu/ la producibilia: sicut artifex dicit cognosce re i artificio p eam producto. vñ quãdoq productuz dicit ars artificis. sic pater suo modo nõ accipiẽdo cognitõem a filio: i eo tamẽ om̃ia cognoscit: eo q in eo om̃ia relu cent. z p eũ om̃ia produceda producere dis posuit. sicut artifex p dispositiõem artis in/

Ad ɔfir. terius om̃ia disponit exteri⁹ pducẽda. ¶ Ad confirmatõem pmo dicit: q Augustin⁹ ibi dem dicit illam rationẽ nõ sui esse: sed alio rum. ¶ Secũdo q ratio loquit de principio inferedi. z nõ de principio essendi. ac si dice ret: q quia non possumus intelligere iuxta fide catholicã q pater sit sapiens: nisi pro ducẽdo filiũ. io et hoc valet argumentuz. Pater nõ pducit filium. ergo nõ est sapi/ ens. z ecõtra. Pater est sapiens. ergo genuit verbũ vel filiũ. Sed et hoc nõ voluit q fi lius esset pncipiũ essendi patrẽ sapientẽ: qr etiam nõ essendi: cũ tamẽ idẽ est esse z sapi

Ad 3 entẽ esse deo patri. ¶ Ad terciam: q pater eo formaliter est sapiens: quo om̃ia nouit for/ maliter. In filio aũt nouit om̃ia tanq̃ illo in quo om̃ia relucẽt. z cui⁹ pductõe om̃ia p ducẽda alia debebãt pduci. sicut dictũ erat i solutiõe ratõis secũde. Staret etiaz q ali quis aliquid nosceret in sapo: z hoc ide vi/ deret in speculo vel libro: z nõ ex hoc esset il

Ad 4 la cognoscẽs speculo: quia ari nouit. ¶ Ad quartã: negat maior. Et ad probatiõem: q similis sit ratio: negat. Nam vt dictũ fuit i septimo notabili pmi articuli: verba actuz interiorẽ volũtatis exprimẽtia significãt per modũ motus trãseũtis i aliũ. ideo hmõi re ciproce pñt dici. vt pater diligit se vel filiũ suo amore. Sed verba significantia p mo dũ intellect⁹ p actus: vt sunt intellect⁹: ma gis significãt p modũ forme immanẽtis: z quasi rei accidẽtis ad intellectũ: z ideo non dicit pater intelligere vel sape filio. nõ em̃

Ad 5 ẽ illis modus significãdi. ¶ Ad quintã: ne get maior. Et ad probatõem dicit: q q̃uis intelligere z dicere patris sint idẽ i re. tamẽ (vt dictũ fuit i pmo articulo. i quarto nota bili) dicere importat actũ generatõis per re/ spectũ ad terminũ a quo. s. exprimẽdo quo modo ratione actus producens se habeat. ideo reciproce dicit. Catholice em̃ cõcedit. q pater dicat se verbo. Secus est de intelli gere: quod nude sine speciali habitudie ad aliquẽ terminoz magis exprimit actũ me/ dium inter producẽs z pductum. Uñ non dicit reciproce cũ nomine pducti sine ppo/ sitione. Pater em̃ nõ intelligit filio. Et idõ nõ valet ɔsequẽtia. Om̃ia dicit vbo. g oia intelligit verbo. ¶ Ad sextã: q hec ppositio Ad 6
pr ẽ sapiẽs sapiẽtia filij: põt hĩe sensum: ca piendo hunc terminũ sapiẽtia essentialiter sicut ratio pcedit. z hoc mõ concedit q pa/ ter sit sapiens: sapientia que est filij: qr ẽ sa piens sua essentia. Cõcedit etiã q sapientia filij sit sapiẽtia genita: sicut essentia est sapi entia genita. Et neget ɔsequentia cũ infert ergo ẽ sapiens sapiẽtia genita. quia argui/ tur a suppositione essentiali hui⁹ nomis sa pientia. qr in añcedẽte supponit p essentia ad suppositõem psonalem. In consequen/ te em̃ trahit ad supponẽdum p psona filij sicut nõ sequit. est deus sua deitate. et deitas patris est filius. ergo est deus filio. ¶ Ad ra tiones argũtes p questio. Ad primã. di Ad 1 ali arũ
stinguendo de ingenito z nõ genito. quia si capiant psonaliter ambo. consequẽtia ẽ bo/ na. sed antecedẽs ẽ falsum. Et ad pbatiõz ɔcedit q filius sit sapiens sapientia essen/ tiali: que nõ est genita. Sed nõ sequit q sit sapiẽs sapiẽtia nõ genita vel ingenita: tenẽ do terminos illos prout sunt pprij patri pro ut notũ est. quia licet essentia nõ sit genita tamẽ nõ dicit hoc modo ingenita vel non genita. ¶ Alio mõ nõ genita posset capi: p/ 2
ut ɔtradictorie opponit genito: z sic cõcedi tur quod assumit. s. q filius sit sapiẽs sapiẽ tia nõ genita. i. que nõ est genita. Et si ne/ gatio inclusa in hoc quod est ingenituz eo dez mõ caperet. esset ɔsequens vez de vi ser monis. s. q filius sit sapiens sapientia inge nita: id est que nõ est genita. Sed si nega/ tio inclusa in ĩi ingenitũ sit pvatiua: dicẽs pprietatem patris: tunc nõ valet cõsequen tia. nõ genita. ergo ingenita. ¶ Ad secũdã: Ad 2
q arguat p tercia ɔclusione secũdi articuli. quia arguit: originaliter sumẽdo sapientiã ingenitã. ¶ Et eodẽ modo rñdet ad terciã.
Sed si illa z duaz iõ nũ maiores intellige Ad 3

rent formaliter: ipe essent false. Nõ em̄ est filius formaliter sapiēs illo: a quo habet eē sapientē vel esse. Et ad probatõem dicit. q quis sit in deo idem esse & sape. tamē nõ oportet q vnde est esse originaliter: sit in filio sapere formaliter. sed sic est ab eo sapere sicut
Ad cõfir. ab eo est esse. ¶ Per hoc etiã patet quid dicendũ sit ad confirmatõem. qz filius originaliter a patre est. & etiaz originaliter a patre ē sapiēs: formaliter nõ est a patre. quia pater vel paternitas nõ est forma filij vel
Ad 4 ꝓprietas: sed filiatio. ¶ Ad quartã. q filius eodē essentialiter est sapiēs quo pater. s. diuina essentia: que ē sapiētia cõmunis. sz nõ eodē formaliter quo pater ē formaliter sapiens in esse ꝑsonali: vl' in esse suppositi. qz pr̄ sic ē formalit' sapiēs sapiētia ingenita ¶ Rationes post oppositũ procedũt similiter dictis. Vo de questione.

Circa eandez distinctõem querit scdo: & ē questio tricesimaquīnta. Utrũ sicut pater diligit amore quē spirauit. ita etiam potēs sit pōtētia quaz genuit. Que questio supponit: q pater diligat amore quem spirauit. De quo supposito dictũ fuit & visum questione. xiiij. que mota fuit circa distinctionē decimã: i quarto articulo illius questionis. & ideo nũc breuius de hoc transeũ
Arguit dũ. ¶ Arguit' ꝑ̄mo cõtra ipm sic. Illo pr̄ nõ diligit quo nõ existit: Sed nõ existit spũsctõ ḡ nec diligit. Tenet cõña: & pz maior. quia idē ē: diligere dei & esse dei. qz ƒm Aug. xv. de tri. ca. viij. Quicq̄d ƒm qualitatē i illa simplici natura dicit: ƒm essentiã ē intelligēdũ & ideo quo nõ ē: illo nõ videt' diligere. Mi
2 nor nota ē. ¶ Scdo sic. Omis dilectio qua pr̄ diligit ē formaliter i patre. Spũssanct' nõ ē formaliter in patre. ergo nõ est dilectõ qua pr̄ diligit. Tenet ɔseqntia. & pz maior qz sicut cognitõ qua aliq̄d cognoscit' ē act' immanēs itellectui. ita dilectio qua aliq̄d diligit' ē formaliter immanēs volũtati diligētis. Minor nota ē. qz licz vna ꝑsona circũsessiõaliter sit i alia. tñ nõ formalit' q̄a h̄
3 repugnat ratõi ꝑsone. ¶ Tercio. in patre nihil ē a spũsancto. ḡ nec diligit spũsctõ. Cõseqntia videt' tenere. qz i diligēte ē aliq̄d ab eo q̄ diligit. Añs ē notũ. qz i p̄re nõ ē nisi essentia & ꝓprietas: quoꝝ nullũ ē a spũsancto
Arguit' ¶ Scdo loco arguit' ꝓ q̄sito sic. qz ois qui opat' ꝑ aliq̄d: & nõ pt agere sine eo. hz potentiã ab eo sz pr̄ opat' ꝑ potētiã genitã. & nõ pt sine ea. igit'. Maior videt' nota. qz si nõ h̄ret potētiã ab eo: pos̄sz agere sine eo. Mior pz qz pr̄ opat' filio & ꝑ filiũ. Joh. j. Oĩa ꝑ ipm facta sunt. & neq̄t pr̄ opari sine filio. qz q̄cũ q̄z pr̄ facit: hec & fili' silr̄ facit Jo. v. ¶ Scdo 2
sic. pr̄ ē potēs sua virtute. ḡ potētia genita. cõñia tenet. qz potētia genita. s. christ' ē virtus pr̄is. iuxta illud apl̄i. j. ad Cor. j. Nos p̄dicam' christuz dei virtutē & dei sapiētiã. ¶ Ter 3
cio. illo pr̄ potēs ē ꝑ quod i opa ꝓcedit. sz ꝑ potētiã genitã i opa ꝓcedit. igit'. Pz maior qz sicut illo sapiēs est quo nouit. ita illo potēs ē quo opat'. qz vt nosse ad sapiētiam sic opatio ad potētiã. & minor nota ē. qz oia fecit ꝑ filiũ Joh. j. ¶ Cõfirmat' sic qz ea hec sit Confir.
catholica. Pr̄ opat' ꝑ filiũ: siue ꝑ potētiã genitã. vel li ꝑ dicit instrumētũ: qd nõ ē dicendũ. qz cũ filius sit deus: ei repugnat esse instrumētũ. itez tũc pr̄ indigēs esset. si i agēdo instrumēto egeret. vel li ꝑ dicit causam & si sic tũc filius est cã agēdi pr̄i. ḡ dat patri agere. ergo est potētia ꝑ quã opatur pater. ¶ Forte dicet' q li ꝑ dicit subauctē. ḡ eodem mõ deberet dici pr̄ opari ꝑ spũsctm sic ꝑ filium: cũ i eo nõ sit min' subauctas. ¶ Et si dicat'. q ꝑ approꝑatõem dicat' pot' posse ꝑ filiũ q̄z ꝑ spũsctm. ¶ Cõtra. potētia nõ ē pl' approꝑata filio q̄z spũsctõ. qz nulli eorũ sz
pr̄i. ¶ Itē q̄ eēt rõ hui' approꝑatõis. ¶ Sz pro suppo
ꝓ supposito ē mgr̄ i lr̄a. & btũs Aug. vj. de sito
tri. ca. xv. dicit. Nõ est aliq̄s duoꝝ quo genitus a gignēte diligit'. genitorē q̄z suũ diligit. Ubi manifeste dicit p̄rem diligere spũsctõ: qui nõ ē pater nec filius. ¶ Et i oppositũ quesiti arguit' sic. qz si pr̄ eēt potēs potentia genita. vel hoc eēt put potētia eēt genito ꝓpria. & h̄ nõ. qz potētia ē cõis trib'. vel put eēt ei approꝑata. & h̄ nõ. qz potētia est approꝑata pr̄i. ḡ nullo mõ. ¶ Et cõfirmat'. qz pr̄ nõ ē ꝑ filiũ. vel potētia genita. ḡ nec ē potēs potētia genita. cõñia tenet. qz idē ē i deo eē & posse. & añs pz. ¶ In questione primo videndũ ē breuiter de supposito ꝓ maiori cõplemēto eoꝝ que dicta fuerũt supius arti. quarto questionis. xiiij. circa decimã distin. mote. Scdo de quesito.

Pro primo est sciendũ. q agens aliquam actõem tripliciter potest denomiari agere. s. a forma q̄ agit ab Nota 1

actione quã ꝓducit. ⁊ ab effectu producto
quẽ per actõem in esse ꝯstituit. vt calefaci
ens calefacit caliditate que in ipo est. vel
2 virtute calefactiua. ¶ Itẽ calefacit calefacti
3 one: sicut actione tẽdente in terminũ. Et
tertio etiã calefacit forma caliditatis quã
calefactiõe in esse ꝯstituit. sicut in natura
Intellect⁹. libꝰ dr. ꝙ arbor floret floribꝰ. ¶ Et in spũa
libꝰ eodẽ modo intellect⁹ ꝓducẽs in se cõ
ceptũ siue ṽbum: dr intelligere spẽ intelli
gibili tanꝙ forma qua ꝓducit verbũ mẽ
tale: qḋ idem est qḋ ꝯceptus. Dicit etiã i
telligere intellectõe vel actiõe q̃ quasi ẽ via
ad ipm ꝯceptũ. Et dicit itelligere ꝯceptu:
quẽ intellectõe in esse ꝯstituit. q̃ ꝗuis idẽ
sit qḋ ꝑma intellectio vel act⁹ intelligẽdi:
tñ in rõne distinguit. qꝛ intellectio signifi
cat eũ quasi per modũ fieri. vñ vel ꝯcept⁹
significat ipm per modũ facti vel in eẽ cõ
Volũtat; stituti. ¶ Simil est in actibꝰ volũtatis. nã
1 diligẽs dilectõe gratuita. Primo dr dili
gere habitũ charitatis: a qua act⁹ diligen
di oꝛit: si sit dilectio ciuilis: habitu amici
tie. Scḋo dr diligere actuali dilectione q̃
amoꝛ appellat. Et tertio effectu ꝑ diligere
vel dilectõem in esse ꝯstituto: cui qꝛ nomẽ
nõ est impositũ etiã vocatur amoꝛ. ⁊ sic q̃s
dicit diligere amore: vel vt actuali dilecti
ne ⁊ actu. vel vt termino dilectõis in eẽ cõ
Nota 2⁹ stituto. ¶ Scḋo est notãdũ. ꝙ spũssanct⁹
est ꝑsona ꝯstituta ex ꝯcoꝛdia volũtat; spi
ratiua pr̃is ⁊ filij. Sicut eñi in trinitate: q̃
deus est: fili⁹ nõ sumit ad siĺitudinẽ act⁹ in
telligẽdi: eo ꝙ nõ transit: sꝫ in eternũ ꝑma
net. sꝫ potius ad siĺitudinẽ verbi ꝑ intelle
ctionẽ in esse ꝯstituti. sicut cuꝫ dicim⁹. pa
ter dicit se filio. li filio nõ sumit ex habitu
dine actus. sꝫ in habitudine termini ex a
ctu cõstituti. sic ꝯfoꝛmiter spũsſctũs nõ su
mit in eadẽ: iuxta siĺitudinẽ act⁹ dilectio
nis in nobis: eo ꝙ etiã habet rõem maxie
ꝑmanentis. sed ad siĺitudinẽ eius quod i
nobis ex actu dilectõis in esse constituit.
¶ Tertio est notandũ. ꝙ iuxta hũc modũ
Notã. 3. dicit pater diligere filiũ ⁊ ecõuerso spiritu
sancto vel amore ꝓcedente tanꝙ termino
mutua notionali dilectõe in esse ꝯstituto.
sicut dicit venerabil' Hugo de sctõ victore
ꝙ cũ dicit pater ⁊ filius diligũt se spũsan
cto: ablatiuus ꝯstruit in habitudine qua
si effectus formal. i. denoĩantis. ⁊ dicit q̃si
effectus. qꝛ in diuinis ꝓprie nõ est effect⁹.
sed q̃si effect⁹. i. q̃si termin⁹ dilectõe noti

onali amboꝝ ꝓduct⁹ vel in esse ꝯstitutus.
Vñ sens⁹ ꝓpõnis ẽ. pr̃ ⁊ fili⁹ se diligũt spiri
tusancto. i. spirãt vel spirãdo ꝓducũt spi
ritũsctm̃ vt amorẽ vni⁹ in alteꝝ. ¶ Illis ꝑ Cõcl'o.
missis est ꝯclusio rñsalis. ꝙ pr̃ diligit spũ
sctõ ꝓcedẽte ab eo. ptꝫ ex dictis. qꝛ spirãs
rõnabilit' denoĩat ab effectu quẽ spirando
producit. modo pater diligẽdo filiũ ꝓdu
cit spirando spm̃sctm̃ seu amorẽ. ergo ab il
lo amore ꝓducto rõnabilit' denoĩat amare
vel diligere. tenet ꝯña. ⁊ maioꝛ ptꝫ ex pri
mo notabili. ⁊ minoꝛ ex scḋo. ¶ Foꝛte dice Obijci'. 1.
tur. diligere aliquẽ est ei velle bonũ. si ergo
pater diligit filiũ spũsancto: vult ei bonuꝫ
spiritusancto. quod nõ videt. ¶ Secũdo. 2
nunquid circũscripto per intellectũ spiritu
sancto adhuc pater diligeret filiũ. ¶ Ter 3
tio. nunq̃d li diligere dicit actũ dilectiõis
in supposito. ꝙ si sic. querit vtꝝ dilectiõis
essentialis: ⁊ hoc nõ. quia si diligũt essen
tia. vel dicit dilectionẽ notionaleꝫ. ⁊ tunc
diligere spiritusancto esset spirare spũsan
cto. modo hoc nõ videt. ¶ Et quarto. q̃ 4
sequi videt. diligunt spiritusancto. ergo di
lectio eoꝝum est a spũsancto. quod nõ vi
detur. ¶ Quinto querit. quid pater dili 5.
gat spũsancto: vtrũ solum filiũ vel etiaꝫ se
et etiã nos? ¶ Ad ꝑmũ dicit. ꝙ illa descri
ptio dilegere tracta ad deũ dat de dilecti Ad. 1.
one essentiali: ⁊ nõ notionali. quia pat' nõ
vult spiritusancto bonum filio. sed magis
sua essentiali dilectione: vel paterna dile
ctione. ¶ Ad secundũ. ꝙ sit essentiali dile
ctione. sꝫ ñ notionali. qꝛ tunc nõ spirarent Ad 2
amorẽ cõmunẽ qui esset dilectio vnius ad
alterũ. ⁊ ecõtra. ¶ Ad tertiũ dicit. ꝙ li dili
gere dicit actũ notionalem: siue actũ dile Ad 3
ctionis notionalis. ⁊ tamẽ negetur ꝙ diffe
rant dici. vel ꝙ tm̃ valeat sicut dicere. spi
rant spiritusancto. Nam ꝗuis dicere pr̃is
et generare patris idem sint. tamẽ cõcedit
ꝙ pater dicat se verbo. quia dicere impoꝛ
tat habitudinẽ quã pater acquirit ex ꝑso
na producta: que est manifestatio ꝑfecta
persone patris que est in verbo ꝓducto. ⁊ ñ
conceditur ꝙ pater generat se verbo. qꝛ nõ sic
significat. quia generare dicit habitudinẽ
termini ꝓducti. sicut hec expressa sunt i q̃
stione ꝓcedenti. sic etiam ꝗuis diligere no
tionale patris ⁊ filij idem sit quod spirare
tamẽ aliuꝫ modũ habet importãdi apud
animã. nam diligere impoꝛtat personaꝫ e
manatã ⁊ h'itudinẽ quã ab ea hñt ꝑsone:

a quib9 emanat: scz q ea vt termino pducto habēt mutuū amorē. Spirare autē significat magis habitudinē termini pducti. et ideo qz nō est spūsanct9 cōproducēs suipius. nō dicūt spirare spūsancto: ne scz intelligat q sit sui spirator. ¶ Ad quartaz q nō sequit. qz maior dicit habitudinem pncipij et nō sic sumit ablatiu9 scz spūsancto. qz nō sumit put importat pncipium q producit spūsctū. sz magis sumit in ratione termini pducti vel spiratōe in eē cōstituti.

p 5 sit p po pma ¶ Pro qnta rōne est pma ppositō q q̄uis dilectōe essentiali nō diligat se deus pater spūsancto. tn̄ dilectiōe notionali diligit se spūsancto. Prima pars patet. qz dilectiōe essentiale pater diligit se sua essentia. que nō est termin9 pductus spirationē spūsancti. Scđa pars ptz. qz prēz diligere se dilectōe notionali: est ipm se amore pducto diligendū manifestare: vel exprimere. vnde sicut dicit se vbo. qz vbo sibi equali se infinitū esse pductm exprimit: vel manifestat. ita diligat se notionali spiritusancto. qz se infinite diligendū aperit amore infinito pducto ¶ Et in eodez sen-

ppō 2 su est scđa ppositio q filius diligat se noti-

Oppōi onali spūsancto sicut ptz de patre. ¶ Sz cōtra pmā ptē pme ꝯclōnis dicit Egidi9. q pater diligit se spūsancto dilectione essentiali. Mouet ad h. qz spūsanctus spirat a patre et filio: dilectōne essentiali q correspōdet in gn̄atione filij: qđ est intelligere. et etiā dilectōe notionali q in gn̄atōe filij correspōdet ei qđ est dicere. generat em̄ pater filiū: itelligēdo suam essentiā et dicēdo suam psonā. et ergo qz vtrāqz dilectōem spūssanct9 pcedēdo includit: dicit q sm̄ vtrāqz dilectōem prēm et filiū denoiat se diligere.

Cōsir ¶ Nō ꝯfirmat q: vel essentia est radicale pncipiū notionaliū actuū. vel nō. si dicat q sic. tunc potētia spirādi est essentia. et ex ꝯn̄ti ex dilectōe essentiali spirat spiritusctūs: sicut ex notionali. g psone nō minus diligūt se spūsancto notionali dilectione vt termino qz essentiali. Si dicat q nō ergo potētia spirādi esset relatio. et nō esset essentia: ꝯtra pus dicta. ¶ Scđo. qz si no-

2 tionaliter pater se diligit spiritusancto. ergo in se spirat amorē vt in obiectū: qđ nō est verū. qz spirat in filiū. ¶ Rn̄det ad pri-

Ad 1 mū salua reuerētia tāti doctoris: q cōmuniter doctores nostri dicūt. q qz pater habet essentiā nō ab alio: ita etiā essentialez dilectōez dicit habere nō ab alio. nec etiā dz eam habere alio vt termino pducto. nā q̄uis notio cōmunis qua pr et fili9 spirāt spm̄sctm̄: sit pater et fili9: inqt̄ū in eis ē cōcors volūtas: fecūditate sue essentie spirādi spm̄sctm̄: et spirent dilectōe essentiali tā qz potētia spiratiua que est essentia. tamē qz pprietas psonalis pducta non producit ab essentia: sz a patre et filio: nec essētia producit que est in spūsancto. nec dilectio essential pducit. ideo tanqz termin9 nō denoiat spūssanctus: q̄uis sit dilectio essentialis: psonas pducētes diligere dilectiōe essentiali: sz notionali. Vn̄ ad formā concesso toto añte: neget ꝯn̄a. nō em̄ debet denoiari vt termino pductōis: nisi illo qđ pducitur. mō essential dilectio nō pducit.

¶ Ad ꝯfirmatōem ꝯcedit q spūsctūs pducit essentiali dilectōe tanqz potētia spiratiua. sz ꝯn̄a nō valet cū infert: q g pr pducens debeat ab ea denoiari: cum ipa nō sit termin9 pductōis. ¶ Ad scđam. q quia Ad 2 amor dicit actū put est in amatū. io vteqz tam pr qz fili9 spūsctō vt termino pducto se diligit: manifestādo amore infinito pducto se esse infinitū amabile: sicut etiā eodē ostendit fili9 prēm: et pater filiū infinitū diligibile. ¶ Tertia ppositio. pr notionabiliter diligit spm̄sem spūsancto. et em̄ ppō 3 sensus eius. pr spirādo spm̄scm̄ ostēdit spūsancto. i. amore pducto ipm amorē esse infinitum diligibilē: sicut se manifestat spirando p infinitū amorē pductum esse infinitū amabile. Vn̄ sicut catholice cōcedit. q pater dicat verbū vbo. nō sicut se exprimit vbo: vel manifestat vt infinitū productm̄. sic eodē vbo exprimit l' maifestat vbū eē infinitū pductm̄: eo q oia per ipm dicit siue facit. et sic diligere importat actū: spm̄sanctū terminū act9. et spūsancto in ablatiuo ratione actus. sicut dicim9. ego diligo amorē meū ipo amore. ¶ Quarta ppositio. q̄uis spūsctūs se diligat seipo: sz nō a seipo ppō 4 amore essentiali: nō tn̄ diligit se seipo amore notionali. Prima ps pz. qz quilibet persona sicut ē ipa essentia. ita ē essential amor sui: cū essentia sit amor vel dilectio: p3 ime Joh. iiij. deus est caritas vel dilectio. Secunda ps pz. qz nō a seipo habet essentiā ergo nec amorē essentialē. vn̄ quicquid hz a patre: habet et a filio. Tertia ps ptz. qz diligere notionaliter importat actu spirādi et psonā. mō spūsctūs nō spirat se. ¶ Dicitur Dubiū

nun͂q̃d possit dici q̄ diligat se psonalit᷑: eo
Solo q̄ amor ē pducti. ¶ Rn̄det q̄ si sic capetur
diligere p esse amorē pductū ⁊ intrāsitiue
circūscribēdo actū spiratōis: sic q̄ diligere
q̄si sumeret passiue: diligere esset ppꝛium
spūssancti. q꞉ ppꝛium eius est q̄ sit amor
product᷒. Sꝫ mod᷒ iste nō est ꝯsuetus: ꝙ
uis eū ponat btūs Thom. in scripto. dis.
p̄sentis q̄stione p̄ma arti. ij. in solōne vlti.
ppō 5 argumēti. ¶ Quinta ppositio. pater ⁊ fili
us diligūt creaturas spūsancto: tam essen
tialiter q̄ꝫ notionalr. quia cū pcessio perso/
naꝝ sit ratio pcessionis creaturę: eo q̄ pꝛia
est ⁊ causa posterioꝝ. Un̄ sicut pcessio ver
bi est ratio emanatōis creaturaꝝ p modū
intellect᷒. ⁊ vt sunt in natura: eo q̄ est pri/
mū verbū. ita spūssanctus est ratio ema/
natōnis eaꝝ p modū volūtatis liberalis.
et vt recipiūt diuinā dona: eo q̄ est p̄mum
donū quo deus dat om̄ia alia. ⁊ ido pater
et filius diligūt nos spūsancto dilectōe es/
sentiali. ⁊ sic li diligūt dicit influentiā ⁊ ef
ficientiā totius trinitatis. Et in ablatiuo.
puta spūsancto significat ratio efficientię
quę est spūssanctus: nō ex parte dei: sꝫ ex p/
te creaturę recipiētis dona dei rōne p̄mi do
ni: quo deus disposuit se om̄ia datuꝝ. Fac
eīm creaturā tota trinitas. Ratio aūt faci
endi p modū intellect᷒ s̄m quā esse recipi
unt: est filius. qui est vt ars patris. ⁊ ideo
pater dicit̄ v̄bo creaturā facere: sꝫ nō dili/
gere. Sed deus siue trinitas dat munera
sua creaturę: liberaliter eā faciēdo per mo/
dū volūtatis. ⁊ est ratio datiōis spūssct̄us
qui est p̄mū donū. iō dicit̄ deus spūsancto
creaturā diligere essentialit̄. spūsancto nō
filio. q꞉ nō p modū volūtatis vel doni ema
nat. ad quā volūtatē spectat rō dilectiōis.
Sed etiā pater ⁊ fili᷒ dicunt̄ diligere cre/
aturā spūsancto notionalr. q꞉ spirāt spiri/
tūsctm̄ qui est ratio om̄is liberalis donati/
onis factę a deo creaturę. Et importabit li:
diligere p̄ncipali sua rep̄sentatōne nō ha
bitudinē efficiētię respectu creaturę. sed rō
nem hui᷒ efficiētię: ⁊ ipam efficientiam per
modū seq̄lę importabit: ac si diceret. dili/
gūt spūsancto creaturā. i. spirant p̄mū do/
nū: qd̄ est ratio liberalis collatōnis facien
dę creaturę: rōne cui᷒ dant munera creatę.
Hęc est sententia btī Tho. in scripto dist. p
sente q̄stione p̄ma arti. iij. in corpe positio
nis. Et hęc de p̄mo articulo.

Pro secūdo prin/ Arti. 2.
cipali est notandū. q̄ v̄boꝝ diuinis perso/
nis attributoꝝ quędā sunt sb̄stantiua. vt
esse. q̄dam adiectiua. vt cętera v̄ba. Item
alioꝝ verboꝝ quędā dicūt formā in anima:
et motū quasi rei ad alam. vt sapere nosse vel
intelligere. Et alia nō. Itē q̄ alioꝝ quędā
dicunt effectū in creatura. vt facere regere
opari. Quędā nō: sed solū respectū. vt pos
se velle: quę important essentiā in ordine
ad opationes immanētes: vel psonas ip/
sas. quā q̄ꝫ bene importēt respectus ad crea
turas. Un̄ tertiū genus dr̄ verboꝝ p̄tico/
rum: eo q̄ effect᷒ dei in creaturis importāt:
alia genera nō sic. ¶ Scd̄o est notanduꝫ Notā 2.
q̄ est idē sensus dicere. pater est potens po
tentia genita. sicut dicere. pater est potēs p
potentiā genitā. q꞉ eundē sensum apd̄ ani
mā important. causalitatē eīm vel rōnē p̄n
cipij: quā denotat ppositio p: etiā ꝫ denotāt
illi ablatiui sic recti. vt idem est dicere. ig/
nis agit caliditate. ⁊ dicere. ignis agit per
caliditatē. ¶ Tertio est notandū. q̄ per gn̄ notā. 3.
addit̄ verbo absoluto: vel etiā scd̄o vel q̄r/
to gn̄i importat auctoritatē. vt cū dr̄. iste ē
per illū. sensus est: q̄ est auctoritate illius.
Et iste est sapiens p Johem. sensus ē q̄ au
ctoritas sapię est in iohāne. vel q̄ iohānes
fecit eum sapientē. Eodē mō. vult p petrū.
id ē. petrus fecit eū hoc velle. Sꝫ cū verb
tertij generis siue practicis importat sb̄au
ctoritatē. vt ignis calefacit p caliditatem.
nō est sensus q̄ auctoritas calefaciendi sit
in caliditate. sed sensus est q̄ caliditas est
instrumentū. ⁊ q̄ auctas est in igne. vel se/
cans secat p securim. ¶ Ex quo sequitur q̄ Corre. 1.
hęc est vera. pater opat̄ per filiū. siue per sa
pientiā genitā. quia sb̄auctoritas ē i filio.
vn̄ sensus est q̄ fili᷒ opat̄: sꝫ q̄ hoc habet a
patre in q̄ est auctas. vt dux regit p aduo
catū. sensus: q̄ aduocat᷒ regit: sꝫ hoc habꝫ
a duce in quo est auctas regēdi. ¶ Seq̄t Corre. 2.
scd̄o. q̄ sensus hui᷒. pr̄ est potēs p potentiā
genitā: est iste. q̄ pr̄ est potēs: sꝫ q̄ h̄ habꝫ a
potētia genita in q̄ est auctas potētię. ptꝫ.
q꞉ ibi p ponit̄ respectu v̄bi absoluti vel p̄ti
cipij q̄rti gn̄is. ⁊ s̄ importat auctātē in rep
q̄ supponit actus cui addit̄ p tantū p̄mis/
soꝝ. ¶ Quibꝰ p̄missis est ꝯclusio mīal. hęc Cōclo.
ꝓpositio. pr̄ est potēs potētia quā genuit.
est falsa. ptꝫ. q꞉ idē valet ac si diceret. pat̄ ē

potēs p potentiā quā genuit: p sc̄dm p̄mis
so: cuius sensus ē p correlatiuū p̄missum. q̄ la
sapiā genita sit auctas potētię q̄ pr̄ est po
tēs. qd est simplr̄ falsū. q2 auctas est in pr̄e
Corre. nō in sapiā genita. ¶ Correlatiuū. hec ꝯn̄a
nō valz. pr̄ facit omīa p sapiam genitā. er
go est potēs p eā. sequit̄ ex dictis q2 sensus
illaꝝ sūt penit̄ distincti: ꝓpter diuersū mo
dū importādi auctātē vt dictū est. Sicut
etiā nō sequit̄. dux regit p aduocatū. ḡ ē do
minus vel potēs p aduocatū. q2 an̄s est ve
rū. ꝯn̄s falsum. aduocat̄ em̄ potēs est per
ducē. ⁊ nō ecōtra. Doct. q. art.

Ad ratiōes princi

Ad 1 pales. ¶ Ad p̄mā. q̄ q̄uis pater non dili
gat essentialr̄: nisi sua essentia q̄ existit. tn̄
notionalr̄ diligit spūsancto filiū ⁊ seipsum
vt dc̄m est. tanq̄ fine dilectōis notialis p
ducto. Ad btm Aug. dicentē. q̄ sapere in
deo est idē qd esse. ⁊ ita diligere. Rn̄del q̄
loquat̄ de diligere ⁊ sape essentialr̄. nō no
Ad 2 tionalr̄ dicto. ¶ Ad sc̄dam. q̄ pr̄ dr̄ dilige
re aliq̄d duplr̄. Uno mō tanq̄ forma. ⁊ tn̄
nis talis dilectio q̄ pr̄ sic diligit: debet esse
formalr̄ in pr̄e. Alio mō tanq̄ termino p
ducto notionaliter. s. tanq̄ amore ꝓducto
spiratōne actiua. ⁊ h̄ mō negat̄ maior. Ad
pbatōem. ꝯcedit̄ q̄ omīs sapiā vel cogni
tio vel v̄bum quo aliq̄d formalr̄ ꝯgnoscit
debet esse in cognoscēte. ⁊ illa dilectio q̄ q̄s
formalr̄ diligit: debet esse in diligēte. sz ali
q̄s bene dr̄ dicere v̄bo ꝓducto res ad ex
tra. vt pr̄ omīa dicit v̄bo. qd tn̄ nō ē for
malr̄ in ipo. sic etiā diligit dilectōe produ
cta tanq̄ termino suę ꝓductōis vel spiratio
nis. ⁊ talē dilectōem nō opz formalr̄ esse
Ad 3 in patre ꝓducēte vel diligēte. ¶ Ad tertiā
ptz idē: negando ꝯn̄am. q2 q̄uis in pr̄e ni
hil sit a spūsancto. ⁊ iō eo formalr̄ nō dili
git. tn̄ diligit eo notionalr̄ tanq̄ termīo p
ducto voluntate q̄ spirat. ¶ Ad rōnes ar
guētes p q̄stio. ¶ Ad p̄mā negādo maio
Ad 1 aliarum re. q2 opan ad aliq̄d dicit in filio sb auctātē
nō auctatem. Un̄ aīa spē intelligibili vel
sensibili agit in se cognitiōem: quā sine ea
facere neq̄t. ⁊ tn̄ nō habz v̄tutem a spē. sed
magis spēs ab aīa: vel a sensibili. ⁊ domi
ficator secat securi vel serra: sine q̄ sic seca
re nō pōt. ⁊ tn̄ nō habz potētiā ab ipis. et
dux regit p ministros. nec pōt debite regere
sine ministris. nō tn̄ habz potētiā a ministris
Ad 2 sz ministri ab ipo. ¶ Ad sc̄dam. q̄ pr̄ ē po
tens sua v̄tute q̄ ipe est. vel in eo est forma
liter. ⁊ hec nō est filius. sz non opz q̄ sit po
tens v̄tute sua: eo q̄ originaliter est ab ip
so: ⁊ sic filius. Primę ad Corinth primo.
est virtus patris. q2 est originalr̄ a patre
et habet virtutē a patre. ¶ Ad tertiā sicut Ad 3
ad p̄mā negat̄ maior: q2 patrē per filiū om
nia opari: nō dicit nisi in filio sub auctori
tatē: ⁊ in patre auctoritatē. vt dictum est:
et cum dicit̄ q̄ sicut sapiens est eo q̄ nouit
ita potens est eo q̄ opatur. Dicit̄ q̄ nō sit
simile. quia sapiens dicit formā intrinse
cam ⁊ quasi motum rei ad aīam. ⁊ ideo
extrinseco nō dicitur sapiens sed opari est
v̄bū practicum significans habitudinē
cause ad effectū. ⁊ ergo stat bene q̄ opet̄
per extrinsecū. licet eo nō sit potens. Pos
set etiā dici: q̄ formaliter nō opatur filio.
sed potentia quę in ipo est. s. sua essen
tia opatur. tamen ⁊ facit per filiū: q2 pce
dens p modū intellectus siue nature est
ratio omībus aliis per modū naturę existe
di siue fiendi. ¶ Ad ꝯfirmatōem q̄ in ista ad ꝯfir.
pater opat̄ per filiū. li p dicit in filio sub au
ctoritatē ⁊ auctoritatē in patre. ac si dice
ret. pater opatur per filium: quem produ
cendo disposuit se per eum omnia per mo
dum naturę producturū. ⁊ ergo diuisio q̄
assumit̄ in maiore negatur. Et quādo di
citur. q̄ tunc eodem modo deberet dici pa
trem opari ⁊ spm̄sanctum. quia in eo etiā
est sb auctoritas. Dicit̄ q̄ non sit simile. q2
operatio est per v̄tutē q̄ que appropriat̄ filio.
sicut p̄me Ad Corinth p̄mo christus dici
tur dei virtus. Quare autē appropriet̄ est
ratio. quia producit̄ a patre s̄m omnimo
dam potentiā etiā ęqualem sibi. quia per
generatōem quę est actus perfecte potētię
vt habet sc̄do de aīa: producit̄: quę acci
pit ęqualem virtutē cum patre. Etiam vt
possit conspirare spm̄sanctum. ⁊ quia vir
tus est terminus potentię: vel potentia vl
timata: est v̄tus appropriata filio: ⁊ dicit̄
virtus patris: sicut brachiū ⁊ dextra. Ad
hoc autē qd dr̄ q̄ potētia nō plus appro
atur filio. ⁊c̄. Dicit̄ q̄ q̄uis potētia nō: ta
men v̄tus appropriat̄ ei: ob causā p̄dictā. Un̄
pōt dici q̄ v̄tus dicit dispositōem q̄si me
diā inter potentiā ⁊ actū: q̄ potētia ordina
tur ad actū: ⁊ iō filio appropriatur: quē pat̄
disposuit vt esset mediū quasi ꝓductōis
suę potentię sup creaturas: eo q̄ in eo dispo
suit se omnia ꝓducturū. nō tn̄ est negandum

quin etiã spũsancto pater diligat creaturas et dona literalia eis ↄfertilicz eo non producat. vt dcm est in fine scdi arti. ¶ Omnes rõnes ad ptes oppositas sunt pro dictis de hac qstione.

Queritur tricesimosexto circa distinctiõez tricesimãtertiã.

Utrũ ppetas personalis sicut nõ distinguit a psona: sic etiã nõ distinguat ab essentia? Que questio vnũ supponit. scz q pprietas personal' nõ distinguat a psona. et querit vtrũ etiaz nõ distinguat ab essentia. ¶ Contra suppositũ arguit. Quicqd est in alio distinguit ab ipo. sed pprietas patris est in pre. igit. maior nota est. qr nihil est in seipo. iiij. ph. minor ptz. qr cãtat ecclesia. et in psonis pprietas. et est mgr̃ in lra pñtis dis. c. pmo.

arguit 1.

arguit 2 ¶ Scdo sic. Ubicũqz est vere determinans et ↄstituẽs in re: et determinatũ atqz constitutũ fm rem: ibi distinguit determinans a determinato. sz pprietas determinat et distinguit psonas. et psona est determinata et cõstituta sua pprietate. igit et c. ptz maior qr da q nõ distinguat determinãs a determinato: sequit qtotũ erit determinatum. et minor pz per dicta in qstionibz circa dist. xxvj. et xxvij. nam realiter psone distinguũtur et instituunt suis ppetatibz.

arguit 3 ¶ Tertio. Ubicũqz est respectus et absolutũ: ibi vidr realit differre respect' ab absoluto. modo i psona est respectus et absolutũ. g respect' differt ab absoluto. sz psona est res absoluta. quia diuina essentia: cũ sit de'. et pprietas vt pñitas est respectus. g pprietas distinguit a psona. maior vidr nota. qr respectus nõ vidr esse absolutũ: cũ nõ dicat ad se. nõ eñ esset respectus. minor pz. qr in psona est ppetas: q est respectiua. et est essentia: que est absoluta.

arguit 4 ¶ Quarto. si pñitas esset pater: pñitas gnaret. qr pr gnat. mõ ↄñs vidr falsu: eo q relatõi nõ attribuit agere. eodẽ mõ sequit q filiatio esset incarnata: qd vidr incõueniẽs. et tenet ↄña. qr filius est incarnatus. q fm aduersariũ est filiatio.

arguit 5 ¶ Quinto. qr btũs Aug. dicit in li. de tri. q omne qd relatiue dr: est aliquid. excepto eo quod relatiue dicit. sz psona relatiue dicit. igit erit aliquid pter psonã: qd nõ pe poni: nisi pprietas. et hr ppositũ.

arguit 6 ¶ Sexto pr pñitate realit distinguit a filio cũ quo essentialr cõuenit. g pr nõ est pñitas. pbat ↄña. qr nõ vidr: qm aliqd qd realr cõuenit cũ filio: ab eo aliq differt: etiã realit sit illud quo ab eo differt. si eñ esset illud: tunc illud cõueniret cũ filio. g eo nõ distingueret a filio. añs notũ est.

arguit 7 ¶ Septimo. Omnis notio, nõ est psona. g pprietas nõ est psona. ↄña tenet. qr nõ videt potior ratio de vna relatiua proprietate: qz de alia. añs pbat. qr vel esset psona pducta: et sic nõ cõueniret patri. vel essz psona nõ pducta. et sic nõ cõueniret filio. et vtrũqz horuz est ↄtra determinatões doctoz.

ↄ qsitũ arguit. i. ¶ Deinde arguit ↄtra qsitum. vicz. q pprietas personal distinguit ab essentia. pmo sic qr si pprietas esset essentia: seqret q essentia essz causa distinctõis. pz ↄña. qr pprietas est causa distinctõis. pz falsitas ↄntis. qr essentia est causa vnitaria. idem aũt nõ potest esse pncipiũ oppositoz.

2 ¶ Scdo sic. illa realitate q psone realiter cõueniũt: non distinguunt vt notũ est. sz essentia realiter cõueniũt. g ea nõ distinguunt. sz pprietatibz distinguunt. g pprietates nõ sũt essentia. ↄñe vident note: et maior. qr opposita nõ pñt cõuenire aliqbz fm idẽ et rõne eiusdẽ.

3 ¶ Tertio sic. Nõ min' videt differre pprietas ab essentia qz suppositatio a supposito. sz suppositatio nõ est suppositum. g nec pprietas est essentia. tenet ↄña et pater maior. qr nõ min' respectiua est proprietas qz suppositatio. nec min' absoluta ẽ essentia qz psona. et minor etiã vidr vera. qa vtrqz suppositatio põt tolli a natura: ipsa manẽte. vt natura humana in xpo nõ est suppositũ: nec suppositat. q tñ supposita ret si esset dimissa.

4 ¶ Quarto. qr ille ñ sũt eadẽ res: quaz qlibet ẽ vera res: et vna inuenit sine alia. sz vtrqz inuenit q pñitas est vera res. cũ sit diuina relatio. ita et essentia est vera res. et inuenit essentia in filio: et paternitas nõ. g nõ vidr esse eadẽ res: paternitas q est essentia.

5 ¶ Quinto. qr esse paternitatis nõ est esse essentie. igit. ↄña nota. qr si idem sũt esse eoz ẽ idem. añs ptz. qr ee pñitatis ẽ ad aliud. et esse essentie est ad se.

6 ¶ Sexto. qr vel manẽt tres distincte pprietatẽ cũ hoc q ipe et qbz eaz ẽ essentia. vel si pmũ. quõ hoc imaginatio capiet q idẽ simplicissimũ ẽ tres res oĩno distincte. si secundũ. g nõ est trinitas psonaz: exquo pprietates nõ manẽt distincte.

7 ¶ Septimo nullũ incõicabile ẽ idem cõicabili. sz pprietas ẽ incõicabilis. et essentia ẽ cõicabilis.

ergo proprietas nō est essentia. ptz maior.
q2 si incōicabile esset idem cōmunicabili:
cōtradictoria verificarent de eodē. minor ē
arguit 8 nota. ¶ Octauo. Sic se habet relatio ſm
rōnem mō rōnis ad suum fundamētum.
sic se habet relatio realis mō reali ad suū
mō semp relatio rōnis differt mō rōnis a
suo fundamento ergo semp relatio realis dif
fert modo reali a suo fundamēto. ergo pa
ternitas in deo nō erit fundamentū: scz es/
9 sentia. ¶ Nono. Si ꝓprietates essent eēn
tia: sequeret q personę in nullo distiguerē/
tur. falsitas ꝯntis patz. ꝛ ꝯsequentia pro/
baꝰ. quia nō distinguunt in essentia. vt di
ctū est supra: in q̄stione de distinctōe perso
naꝝ: nec differunt in ꝓprietatibꝫ: si ꝓprie
tates sunt essentia. vt dicit aduersarius. ergo
in nullo. Vel dices. q essentia distingua/
tur. ꝛ in essentia eadē nō distinguant: qđ ē
10 cōtradictio. ¶ Decimo. quia. quę sunt eadē
realiter: vno plīficato plurificat reliquum.
vt notuz videt esse de se. sed ꝓprietates sūt
eędem essentię ergo ꝓprietatibꝫ multiplica/
tis: mltiplicabit essentia. ꝯseq̄ntia nota. et
conclusio manifeste falsa. ergo cum maior sit
vera: minor erit falsa: q ꝓprietates sint eēn
11 tia. ¶ Vndecimo. distincta vnitas īfert di
stinctā entitatē. sz ꝓprietas ꝑsonalis ē di/
stincta vnitas. ergo et distincta entitas. tenz
cōsequētia. ꝛ patz maior. quia vnitas ꝛ en
titas idem sunt cōuertibiliē. ptz minor. q2
plures sunt vnitates ꝓprietatum. q2 tres
ꝛ nō est nisi vna vnitas essentię. ¶ Duode
12 cimo. q2 videt q quicquid est paternitas:
vel saltē illud in quo est posit in actū gn̄a
tionis. essentia nō potest in actum gn̄atio
nis. ergo nō est pn̄itas. patz maior. q2 pn̄
nitas sine actu gn̄atōnis nō potest eē. mi/
13 nor nota est. ¶ Tredecimo. q2 quidditas
relatiua videt differre a quidditate abso/
luta. modo pn̄itas est q̄dditas relatiua.
ꝛ essentia q̄dditas absoluta. igiꝰ ꝛc. ¶ In/
oppositū ambo ꝝ arguitoꝝ ē magister dist.
presente ex determinatōne tenēs q propri/
etas ꝑsonalis sit persona: ꝛ etiā essentia. ꝓ
batur rōne. quia als ꝑsona diuina nō esset
summe simplex. consequēs manifestū est in
conueniēs. ꝛ ꝓbatur ꝯseq̄ntia. quia in pa
tre sine dubio est essentia. ꝛ si cum hoc sit ibi
paternitas quę nō est essentia: ī ꝑsona pa/
tris erunt duę res realiter distinctę. ergo com
positio aliqualis: ꝛ non summa simplici/
tas.

In hac questione
erunt duo articuli. In pmo videbiꝰ de sup
posito. Secundo de quęsito. ¶ Quantum articu.1
ad pmū est sciendū: q de hac q̄stione veri
tas tacta est ante in q̄stione sexta: ē mota
fuit de trinitate ꝑsonaꝝ circa dist. scdam:
et tertiā. Et ideo nunc breuius de ista ma/
teria me absoluā. Circa quā aduertendū
est. q quadruplex modus dicēdi esse pos/
sit de proprietate siue relatōne respectu per
sonę: vt dicit Egidiꝰ circa dist. p̄sentē. q.j.
articulo pmo. ¶ Primus modꝰ. q ꝓprie/ Opio.1
tates nec sunt ꝑsonę: nec in ꝑsonis. q ascri
bitur magistro Roberto poretano. ꝛ ean/
te recitatus. posuit enim relationes siue pro
prietates assistentes ꝛ extrinsecus affixas
¶ Secundꝰ modꝰ q essent ꝑsonę: sz nō in Opio.2
personis. ꝛ sic paternitas nullo mō differ/
ret a patre ſm quē pater solum dicitur pater
nitas: ſm expressionē. sicut dicimus: rogo
benignitatē tuam. id est. te benignū. ita pn̄
nitas nihil aliud est nec re nec rōne: nisi pa
ter. Et hec opinio ascribiꝰ p̄positino. vt e/
tiam añ tactū est. Et ſm hanc paternitas
nō intelligiꝰ nec re nec rōne aliter q̄z pater
Mouebaꝰ forte ad sic dicenduz simplici
tate ꝑsonę. Nā quod in aliquo est: videꝰ
aliquo mō ꝯponere cū illo. vt ergo ꝑsonā
seruaret omino simplicē: noluit ponere re/
latōem in ea. ¶ Tertiꝰ modus dicendū q Opio.3
sint in ꝑsonis: sed nō persone ¶ Quartus Opio.4
modus. q sint in ꝑsonis: ꝛ eu hoc ipsū ꝑ
sonę. ¶ Quo pmisso est pma ꝯclusio hec. Concl.1
q nō debet dici ꝓprietates diuinas nec es
se ꝑsonas: nec in ꝑsonis. qđ ꝓbaꝰ sic. quia
si relatio diuina vel ꝓprietas nō esset in ꝑ
sona: nec persona: nō maneret ꝑsonarū di/
stinctio. vt dictū est. cōsequens falsuz est.
et patet ꝯsequētia. quia nō distinguunt ꝑ
sonę ꝓprietatibꝫ absolutis vel modis. vt
dictu est circa distinctōem. xxvij. ꝛ xxviij.
et ergo si debēt distingui: hoc erit proprietati
bus relatiuis: quę si nec sūt ipę: nec in eis:
nō possunt eas distinguere vel cōstituere.
nihil enim ꝯstituit vel distinguit: nisi eo qđ
aliquo modo ī ipo est. ¶ Secūdo. nec pa
ter generaret. quia nō gn̄at nisi sit: rō aūt ꝓbat.
est sola essentia: sed ꝓprietate personali. si
igiꝰ illa nō sit in eo: nō erit aliquod suppo
situm patris in esse cōstitutū. quare nec ge
nerabit. ¶ Et tertio. nō essent res a deo. q2
emanatōnes interiores auferunt. quare et ꝓbaꝰ

exteriores.patet ꝯsequentia.quia semp ex
posterius aufert:ablato priori sine quo nõ
potest esse.modo nõ possunt esse emanati
ones ad extra:nisi mediantibus emanatio
nibus prioribus ad intra.quia vt dictũ est q̃
stione p̄cedente.pater verbo producto om
nia per modũ nature dicit. Item dono p̄
cedente oĩbus per modũ volũtatis esse tri
Cõclo. 2 buit:⁊ alia dona.¶ Secunda cõclusio est
ꝙ relatõnes nõ sunt solum psone:sed etiaʒ
sunt in psonis aliquo modo.ptʒ.qr quod
personam cum essentia in esse constituit:
aliquo mõ est in eo.sed propꝛietas est hu
iusmodi.igit.maior nota est.⁊ minor ptʒ.
quia essentia ꝑm suam rõnem absolutam
ꝓbatur nõ instituit personam sed ꝓprietas.¶Se
cundo.qr ꝓprietas psonam distinguit. et
per eam vna psona ad aliam habet oppo
sitõem.vt pater paternitate distinguitur
et opponit filio:⁊ ecõtrario. Istud aũt esse
nõ posset:nisi proprietas paternitatis es
set aliquo modo in patre.igit.patʒ maior
de se:supposita fide.⁊ est Augustini.put
allegat magister distinctõe.xxvj.et minor
patet.quia si nullo modo esset in persona:
quomo tunc per ipam psona referretur vel
opponeret alteri psone plus q̃ essentia: q̃
etiã est psona :immo videt ꝙ sicut in reb
naturalibus forme ꝯstituentes ⁊ distinguẽ
tes realiter sunt in rebus.ꝙ ita etiã aliq̃ mo
do relatõnes diuine:qr constituũt ⁊ disti
guunt psonas aliquo modo sint in ipsis.
Cõclo 3. ¶ Tertia propositio est.ꝙ ꝓprietas nõ est
sic in psona ꝙ nõ sit psona.patet.qr tũc p
sona nõ esset ita simplex sicut essentia:sed
esset composita ex aliquo distincto contra
seipam.scʒ ꝓprietate psonali.⁊ hec cõclu
sio est ꝑus posita in q̃stione circa distincti
Cõclo 4 onẽ tricesimã.¶ Ex his sequit quarta con
clusio.ꝙ relatio siue propꝛietas psonalis est
in psona aliquo mõ.patʒ ex scða ꝯclusiõe
nõ em̃ est ꝓbabile dicere ꝙ sit psona sic ꝙ
nullo modo sit in ea:ꝓpter motiua illic ad
ducta. Unde cãtat ecclesia.ꝙ in personis
est ꝓprietas.in p̄fatõne de trinitate. Et vi
det esse beati Gregorij. Itez in prosa de tri
ni.legitur.propꝛietas est in psonis : vnitas
est ⁊ in eẽntia. Et mgr̃ in lr̃a distin.p̄sente.
cap.ꝑmo dicit.q̃ circa sicut ꝓprietates es
se in psonis:ita ⁊ eas eẽ psonas ꝯfitemur.
Cõclo 5 ¶ Quita ꝯclo ẽ.ꝙ ꝓprietas relatiua est eti
am ipa psona.sequit ex ꝯclone.iij.qr si in
esset sic ꝙ psona nõ esset:psona eẽt compo

sita:vt dictũ est. Hec etiã est mgr̃i:quã ꝓ
bat auctẽ btĩ Hieronẏ.posita in expositio
ne fidei:q̃ incipit. Credim⁹ in deũ prẽm oĩ
potentẽ visibiliũ. In q̃ dic. Nõ em̃ nomi
na tm̃ mõ:sʒ etiã noĩm ꝓprietates.i.psonas
vl' vt greci dicũt: hypostases confitemur.
¶ Forte dices vel hec relatio siue ꝓprietas oppõit.1
eẽt de⁹:vl' nõ esset de⁹.si dicas ꝙ sit de⁹: quõ
ergo põt distinguere psonã diuinã ab alia:
cũ ꝑm id qð de⁹ ẽ nõ distinguant. Si nõ
sit de⁹ ⁊ ẽ in psona:erit psona ꝯposita ex do
et nõ do.¶ Scðo.qr sic se hʒ in esse ad per 2
se esse.sic se hʒ ad aliud esse ad iesse. sʒ q̃a
accñtis esse est iesse:sibi repugnat per se es
se.vt habet.4.meth.igit qr relatõnis esse
ẽ ad alið esse.vt pʒ.5.meth.sibi repugna
bit inesse.¶ Tertio.qr qð ꝑm sui naturã ẽ 3
depẽdẽtia:h nec est id nec in eo qð totalr̃ ẽ
indepẽdens.sed relatio ꝑm sui naturã ẽ q̃
dam depẽdentia:cũ ei⁹ esse sit ad alið. igit
cũ essentia ⁊ psona diuina sit penit⁹ inde
pẽdens non videt esse ĩ eis.¶ Quarto q̃a 4
sicut argutũ fuit ante oppositu:si est perso
na:vt dic ꝯclusio q̃nta:quõ est in persona:
vt dic.4.cũ idẽ neq̃at esse ĩ seipo?¶ Quin 5
to.quõ essendi in eẽt ꝓprietas ĩ psonis nõ vi
det: qr maxie eẽt ibi vt forma in materia:
et tũc nõ esset psona. Itez in diuinis nõ ẽ
materia.¶ Ad has rõnes.R̃.¶ Ad ꝑmã Ad 1 obicoeʒ.
ꝙ ꝓprietas psonalis ẽ de⁹.⁊ cum dr ꝙ tũc nõ
distingueret. Dicitur ꝙ licʒ non distiguat
inq̃ꝛtum est deus.quia vt sic est absolutũ
nec habet oppositõem relatiuã cũ aliq̃.tñ
distinguit inq̃ꝛtum habet ratõneʒ eruum
pentis originis.qr sic vl' erũpit vt origo a
ctiua.⁊ tũc seipa distinguit ab origie pas
siua.⁊ distinguit psonã quã ꝯstituit a pso
na ꝯstituta origine passiua. Ul' ecõtrario.
erũpit vt origo passiua.large tñ loquẽdo
de passiuo.sicut dicimus.spiratio passiua
vel generatio passiua.⁊ sic seipa distingui
tur ab origine actiua:et distinguit perso
nam quam cõstituit a persona constituta
origine actiua.¶ Ad scðam.neget maior Ad 2
siue silitudo.qr sep̄ qð ad alið ẽ etiã inest
similitudo nempe ad aliud est: et hec inest
vel in q̃litate vt fundamẽto:vl' in sbiecto q̃
litatis.vez ẽ ꝙ nõ sp ꝑ modũ accñtis iest.
¶ Ad.iij.neget minor.vel eam intell gen Ad 3
do.qr relatio ẽ in rebus increatis.in q̄bus nul
la est depẽdẽtia.⁊ ad ꝓbatõem dicitur.ꝙ
licet ei⁹ eẽ sit ad alið:h tñ nõ est in rebus
independentibus alia depẽdẽtia: cuʒ tam

fundamentū relatōnis diuine q̄z etiā sup
positū qd relatōne diuina refert sunt īmen
se pfectōnis. In creaturis vero dependentiā
dicit: eo q suppositū vel fundamētū ē fini
te pfectōnis: dependēs necessario ab entita
Ad 4 te infinita. ¶ Ad quartā dr. q q̄zuis esse in
seipso repugnet rei finite saltē de per se τ de
pmo. tn̄ rei infinite nō repugn̄t q vno mo
do ꝯsiderata. s. vt respectiua ē ad sua. sup
posita: sit in seipsa vt absoluta ē τ eadē sup
Ad 5 posita. ¶ Ad qntā. q pprie nullū illoꝝ
modoꝝ essendi in: dr ppꝛietas esse in pso
na: vel etiā in essentia. pōt tn̄ dici q q̄daꝫ
cōuenientia sit: cū nō essendi in sicut forma
est in materia. q sicut illa aliq̄ mō distin
guit τ cōstituit in esse tali. ita ppꝛietates di
uine ꝯstituunt diuina supposita τ distin
guūt ea. Ideo Damascenus libro tertio. c
vj. vocat illas ppꝛetates characteristicas.
id ē determinatiuas vel distinctiuas. Ve
rū ē q ppꝛietates sunt in essentia. vt dicet
post: vt in fundamēto: vnde ipam forma
liter nō denoiant. Sed sūt in psona tanq̄z
in relatiuo vel supposito qd determinant
τ quod refert per ipas: vn̄ eas denoiant cō
stituunt τ distinguūt. Et cum dicis q tūc
nō esset psona. τ q ibi nō sit materia. verū
dicis. τ ideo ibi nō ē pprius mod' aliquis
essendi in de illis modis. Nō em̄ ē talib'
sensu perceptibilib' de deo loquendū. vt di
cit hilari'. τ assumit mgr̄ dis. seq̄nte. sꝫ q̄n
dam silitudinē habet cū modo forme ad
materiā. vt dictū ē. Hoc de pmo ar.

Quantū ad secun

Art. 2. dum articulū. Utrum ppꝛietas psonalis
Cōclo. 1. distinguat ab essentia est ꝯclusio pꝛia hec
q ppꝛietas psonalis nō distinguit ab ēen
tia diuina realiter. Hec ꝯclusio fuit supe
rius posita que. vj. articulo secūdo. ꝯclusi
one secūda in valore. τ fuit ibidē pbata. τ
pōt adhuc probari. quia si ppꝛietas ēēt re
aliter res distincta ab essentia: tunc perso
na nō esset ita simplex sicut essentia. et pa
tet consequētia. quia in psona essent due
distincte res. s. proprietas τ essentia. τ in es
pbat 2 sentia nō esset talis vnio. ¶ Secundo. p
sona esset composita ex duab' reb'. scilicꝫ
ex essentia τ proprietate. quod valde ab
surdum est dicere deum esse compositum:
etiā in lumine naturali. ¶ Tertio. persona
3 non essꝫ essentia. sꝫ quoddam totū ad eaꝫ
4 modo totū nō ē aliq̄ suaꝝ ptiū ¶ Quarto

quia dicit beatus Aug. v. de trini. ca. vij.
q simplex habēs est oīe id qd habet. g cū
essentia sit simplex τ habeat ppꝛietates. ip
sa est ille ppꝛietates et q̄libet eaꝝ. ¶ Qui 5
to. q cū dicat venerabilis Anselm' in li
bro de processu spūssancti. in diuinis om
nia esse idem in quib' nō occurrit relatio
nis oppositio. τ nulla est relatōnis opposi
tio inter ppꝛietatē τ essentiā: sequit q pro
pꝛietas sit essentia. ¶ Sexto. q oīe qd ē 6
aut est creatura: aut creatrix essentia. cum
ergo proprietas nō sit creatura: oportet q sit
essentia. ¶ Septimo. q cū nō distinguat 7
nec differat ab essentia: oportet q sit idē eēn
tie. ¶ Scd̄a cōclusio. ppꝛietas distinguit Cōclo 2.
formaliter ab essentia. hec ꝯclusio fuit po
sita de psona τ essentia in dicta q̄stiōe sex
ta articulo secundo τ ꝯclusiōe quarta. τ fu
it ibidē declarata. τ instantie facte in con
trariū τ solute: que etiā cōsimilr possent h
fieri. sed qui vult videre eas videat ibidē
¶ Declarat igit ꝯclusio sic. Illa formaliter Declarat
differūt quoꝝ vnū alicui est idem necessa
rio cui alterū nō pōt esse idem. sꝫ certum ē
q essentia ē idem necessario filio: τ propꝛi
etas patris scꝫ paternitas nō pōt esse fili'
neqꝫ idem masculine filio. igit. maior patꝫ
ex dictis ibi. q hec vocata fuit ibi distin
ctio formalis. minor nota est fideli. ¶ Se 2
cundo sic. si proprietas nō differret forma
liter ab essentia: sequeret q p̄ntum relatio
nis nō maneret plus in diuinis: q̄z q̄litas
vel quātitas. cōsequēs est falsū. τ ꝯtra bea
tū Augustinū. ij. de tri. c. v. dicenteꝫ. q esse
patrem τ esse filiū nō dicunt fm sbstantiā
et tn̄. vij. de trini. c. vj. dicit. q esse sapientē
τ esse magnum fm sbstantiā dicunt. Un
de. v. de tri. cap. pmo dicit. q deus est sine q̄
litate bonus. τ sine quantitate magnus.
ergo vult q p̄dicamentū relationis ī diui
nis maneat: sed non quantitatis vel q̄li
tatis. τ tn̄ patet cōsequentia. quia nō ma
ior differentia esset inter relationem τ eēn
tiā q̄z inter quantitatē τ essentiā. ¶ Tertio 3
q vtriqꝫ sunt tres proprietates in deo. g pro
pꝛietas mltiplicat. sed essentiā dicere mlt
tiplicari est heresis Arrij. g oportet q sit a
liqualis distinctio inter proprietates τ es
sentiā: que qualiscunqꝫ sit vocatur forma
lis. ergo propositum. ¶ Hanc ꝯclusiōneꝫ po Ar.
nunt aliq̄ sb his verbis. q ppꝛietas relati
ua dicta diuina eēntia fm rōem quiddita
tiuā. τ intelligūt idem. Unde necessariꝫ

est cōcedere q̄ paternitas nō sit cōuertibi
liter idem diuine essentie: nec etiam tm̄ si
cut diuina essentia est idem sibiipsi. Nam
de paternitate ꝛ diuina essentia contradi/
ctoria p̄dicata predicant᷑. est em̄ diuina eēn
tia filius. ꝛ paternitas non est filius. essen
tia est tres persone. paternitas non est tres
Opp̄m persone. ¶ Sed forte dicetur. Si proprie
tas distinguit᷑ ab essentia formaliter: tunc
persona diuina erit aliquo modo compōsi
ta. falsitas cōsequentis patet. probat᷑ con
sequētia. q2 ratio p̄sone constituet᷑ ex for
maliter distinctis. scz p̄prietate ꝛ essentia
quamuis eniꝫ proprietas trāseat i eēntiā
hoc nō tollit quin saltem compositio rati/
1 onis maneat. ¶ Sꝫ probat᷑ falsitas ꝯn̄tis
p̄mo. q2 caplm̄ Damnam⁹. extra de sū. tri.
et fi. catho. li. vj. dicit q̄ eēntia sit simplex
oīno. g̃ nullus mod⁹ compositiōis nec rei:
nec rōnis admittendus est in deo. q2 q̄ om
2 ne dicit nihil excludit. ¶ Scdo. q2 cū sim
plicitas sit p̄fectio simpliciter: sūme in deo
debet poni. sed hoc nō esset: si esset ibi com
positio rōnis in persona. quia maior sim/
3 plicitas ē que ē rei ꝛ ratiōis: q̄ꝫ que que est
rei tm̄. ¶ Tertio. quia in compositōne rati
onis vel formali potentia perfectibilitat᷑
includitur: quia vnus conceptuum semp̄
habet se per modū actus. et alius per mo/
dum potētie. modo in diuinis nequit esse
potētia perfectibilitatis. g̃ nec compositio
rōnis. patꝫ maior ex. vij. metha. vt cū ad/
dis conceptui aīalis ꝯceptum rōnalis:
actum significat determinatio: ꝛ determina
4 bile potentiā. ¶ Quarto. quia de processu
spūssancti capit. ij dicit Anselm⁹. q̄ deus
est quo melius excogitari nō pōt. sꝫ si i eo
esset compositio rōnis: melius eo cogitari
posset. videlꝫ q̄ esset omnino simplex re et ra
tione. q2 p̄fectio simpliciter ei maior ascri/
5 beret: scilꝫ simplicitas. ¶ Quinto. q2 dicit
venerabilis Anselmus de incarnatiōe ver
bi. q̄ si esset aliquid quod nec actu nec intel
lectu dissolui posset: maius esset: q̄ꝫ quod
intellectu dissolubile esset. Cum itaqꝫ om
ne compositum saltem cogitatiōe dissolu
bile sit. qui dicit deum esse compositū: po
nit esse posse aliquid maius deo intellige/
re. Unde quidam negant formalē distin/
ctionem inter essentiā ꝛ personā: vel disti/
p̄ solōne ctōem ratōnis propter predicta. ¶ Credo
Notan. conclusionem positam simpliciter veram
et ideo ista non cōcludere. Nam si iste ar/
guens intendit probare q̄ in re distinctio
personarum et pluralitas relatiua dero/
get summe simplicitati: ꝛ tunc manifestū
est q̄ decretalis est contra eum quam alle
gat. quia s̄m veritatem: quilibet christia/
nus tenetur credere atqꝫ tenere fideliter: q̄
cum summa simplicitate quedam plura/
litas relatiua exigatur: ꝛ q̄ in hoc cōsistat
summa simplicitas: vt sit vnitas absolu/
ta ꝛ trinitas relatiua. immo quod fortius
est habet implicite credere q̄ persona sit in
cōmunicabilis et essentia communicabi/
lis. ꝛ q̄ persona non sit tm̄ idem essentie: si
cut essentia sibi: cum ip̄a alicui conueniat
cui persona non conuenit. immo hoc ē de
ratōe maiestatis vt nec solitudo sit nec di/
cursus sit. et ergo vt in essentie vnitate sit
per personarum trinitas. Ul᷑ intelligit in
ordine ad modum intelligendi nostrum:
cum loquitur de compositōne ratōnis. et
tunc ille modus qui est sumptus ex crea/
turis. quia est valde obscurus et imperfe/
ctus: nihil ex sui compositōne qua intelli/
gimus personam: ex essentia ꝛ proprieta/
te quodammodo duo: ac si essent diuersa
componens: que tamen nō diuersa sūt: ni
hil imperfectionis dicet in deo. ¶ Et ergo ad rōem
respōdetur ad formam ratōnis: distinguē
do consequens quod infertur. scilicꝫ q̄ p̄/
sona esset aliquo modo composita. Uel i
telligitur de compositōne intrinseca. ꝛ tūc
consequentia non valet. quia vt dictū est
in tertia conclusione secundi articuli secte
questionis: proprietas ꝛ essentia nullo mo
do sunt diuerse res in persona. Uel intelli
gitur de compositōne rōnis vel intellect⁹
in anima. ꝛ sic concedit᷑ ꝯsequentia et con
sequens. ¶ Ad p̄mam improbatōem di. Ad 1
q̄ decretalis per omnimodā simplicitatē in/
tēdat excludere oēm ꝯpositōem tenentē se
ex parte rerū. sic dictū fuit de hꝫ circa distin
cti. viij. nō aūt loquit᷑ de compositiōne rati
onis q2 res p̄fectiōis immēse p̄pter imtecal
litatem mentis nostre nō intelligit᷑ sb con/
ceptu proprio: nisi complexo. ¶ Ad scdaꝫ Ad 2
q̄ sūma simplicitas dꝫ poni: ꝛ ē simplr in
deo q̄ tollit oēm ꝯpositōem rerum siue re
alem: que ita est p̄fectōis. non autem de/
bet poni in eo simplicitas rōnis: sic q̄ non
sit ibi distinctio personaꝝ ꝛ suaꝝ p̄prieta
tum. quia hec nō esset p̄fectōis: sed solitu/
dinē induceret. et ex hac sequit᷑ cōpositio
apud intellectū rōnis: q̄ p̄sona intelligit᷑

vt persona. Ad h auſ quod dicit q maior simplicitas esset rei et rōnis q̄ rei tm̄. illa negatur. quia simplicitas rōnis nihil perfectionis ponit in re. nec compositio rōnis aliquid perfectōnis tollit vl simplicitatis
Ad 3 realis. ¶ Ad tertiam. negel maior. intelligendo eā vniūsalr. Si em̄ intelligo personā esse essentiā cum proprietate: determinatio nihil pfectōnis importat sup determīabile. omis em̄ pfectio in essentia est īclusa. sed exprimit īportata p hūc terminū psona illa rō ɔplexa. q̄ in essentia ⁊ in supposito omīmode simplex ē. Et sm̄ veritatē nō hz ratio vex fundamētū. nā determinatio in talibꝰ ɔceptibꝰ ɔplexis nō hz p se modū actus: nisi q adiectiue significat. ⁊ pncipalior significatio ⁊ importatio est ex pte determinabil. Vn̄ tota definitio sequit in pnto modū pdicādi gnīs ad qd: nō in differentie in quale: ⁊ determinabile p se stat et est cathegorema. dterminatio sepe nō. Q, āt dicit se hīe p modū forme. h est verum ad hunc sensum q adiectiue significat: ⁊ complet sepe definitō em: vel etiā restringit derminabile ad spēm: sicut forma dat esse spe
Ad 4 ciem. ¶ Ad qrtā. ɔcessa maiore: negel minor. tu pbando eā dicis q meliꝰ esset q esset simplex re ⁊ rōne q̄ q solū re. negel illa. imo de rōne maiestatis est: vt sit in ea trinitas cum vnitate: ad quā necessario sequit
Ad 5 distinctio rōnis vel formalis. ¶ Ad qntā q Anselmꝰ loqt de his vbi dissolutio p intellectū importat diūsitatē rez. sic in nihibilitate: quāuis nō possit abesse homī: tñ nō est tanta simplicitas nihibilitatis: sicut hominis. cum actū dicat saltē sm aptitudinem: quē nō includit homo. de tali definitōne rōnis nihil est ad pñs. cum proprietas ⁊ essentia in deo penitus idem sint
Cōclō 3. ¶ Tertia ɔclusio. nō obstāte q pprietas est essentia: nihilominꝰ etiā ē in essentia. Nec est mgri in lra dis. pñte. ptz. qr realis relatio est in suo fundamēto. modo proprietas personal est realis relatio. oportet q q sit i suo fundamēto. quod est diuina essentia.
pbat 2 ¶ Secūdo. qr cū psona p pprietates ab alijs psonis distinguat. ⁊ in essentia cū eis ɔueniat: necesse ē q distinguēs pprietates sit in nō distinguēte ⁊ cōmuni. ppria enī cōibꝰ insūt. ⁊ nō ecōtrario. ¶ Et tertio qr p
pbat 3 prietates sunt in psonis. vt dictū est in art. pcedēte. ⁊ nō possūt esse in psonis nisi sint in essentia. igit tenet ɔña. ⁊ patet maior.

ex dictis. minor ptz. qr psone sunt essentie. Scdo etiā. qr qcquid est in relatiuo: etiā est in fundamēto relatōis: quod est essentia. ¶ Quarta ɔclusio. q̄uis pprietas sit in Cōclō 4
psona ⁊ etiā in essentia. tn̄ hoc est aliter et aliter. Prima ps ptz ex dictis. s. ex conclusione scda articli pcedētis: ⁊ ex tertia huiꝰ ɔclone. Sz scda ps pz. tū qr pprietates sūt i psonis: vt ɔstituētes ⁊ distinguētes. ⁊ vt i illis que pprietatibꝰ realr ad inuicem referuntur: ⁊ non sic sunt in essentia. cū nec eā in esse cōstituatur: nec distinguatur: nec referatur: sed vt fundamentū diuinarū relationū. tum etiam. quia adiectiue denominant psonas. vt prem generare. filium gigni. ⁊ spm̄ scm̄ pcedere. sic aūt essentiā denoīare nō pūt. ¶ Sed est dubiū. si pro Dubiū
prietates sunt essentia ⁊ ab ea nō distingūtur: ⁊ illa sit simplicissima: quomodo possunt esse tres relatōnes inter se distīcte: sic q vna earum nō sit alia? ¶ Rñdet q istō Rñsio
est omīmode sup intellectum humanū. ⁊ ergo modum ignoro: nec comprehendere sufficio. Firmiter tñ credo cū ecclesia q hec est natura maiestatis q sit vna res simplicissima absoluta. ⁊ q sit tres res relatiue siue tres psone tribꝰ pprietatibꝰ relatiuis distincte: quarū qlibet ē hec res absoluta: ⁊ cū h in ea ⁊ earum pprietatum pma. Via originis est hec res: ⁊ cum hoc ɔstituit psonam pris que nec pprietatē nec essentiā habet ab alio. scda ɔstituit psonā filij q ⁊ hz filius tam essentiā q̄ pprietatem a patre. et tertia pprietas constituit psonā spiritus sancti q habet tam essentiā q pprietatem a pre ⁊ filio a qbꝰ procedit. Uex est q egidiꝰ hic dicit q relatio sm esse est idem cū essentia diuina siue fundamento. sed quoad quidditatē pprietatis quā ponit ee ordinem ad aliam psonam: sic sunt ibi tres res relatiue sm triplicem ordinem qui est inter personas diuinas. Istud est valde magistrale ⁊ bene dictum: sed ego non plene capio. qr eque dubium manet mihi post sicut ante. Nam si quidditas siue ordo vl ordinatio ponatur aliquid distinctū cōtra benedictam essentiā: tunc veniret compositio. si ponat omīmode idem quod essentia: tunc nō plus saluat trinitas per ordinē q̄ per ipam pprietatē: que est ipamet essentia. Et q ego sto simplr cū magistro excusante se in hac distinctōe pbis Hylarij de hmōi qstionū determiatōe. nec pelago

emanationis diuinarū personarum plus
approximare tutum mihi estimo. qr incō
prehensibile est: sufficit mihi fides sancta
simplex ꝛ solida: quā ponit ecclesia: in qua
me seruet Jesus christus. Docte. q̄. artic.

Ad rationes prin/

ad p̄mā rōne p̄n/ cipaliū cipales. ¶ Ad p̄mā nego maiorē. Dico ēt
ꝙ relatio diuina est in psona: est ꝛ in essen/
tia. ꝛ nō distinguit nec a psona nec ab eēn
tia. qr transit in psonā quā cōstituit. ꝛ me/
diante illa in sbam in qua fundat: Et for
tassis ꝙ nō esset in creaturis magnū incō/
ueniēs dicere: puta ꝙ silitudo esȝ aliq̄ mō
in qualitate: ꝛ cū hoc eēt ipamet qualitas
verū est ꝙ ille modus nō sufficeret in diui/
nis. Ad p̄bm dicentē nihil esse in seipso.
Rūdeo. ꝙ hoc locū habet in reb' limitatis:
et naturali rōne inuestigabilib'. sȝ in reb'
immēsis: sicut sūt diuinę ꝓprietates: nō est
incōueniēs ꝙ insint illi qd sunt: imo sepi'
dicim'. deitas est in deo. ꝛ ita nō est incō/
ueniēs ꝙ p̄nitas sit p̄r: ꝛ sit in patre. Un/
de si p impossibile vel vt aliĳ dicūt possibi
le: esset magnitudo infinita: oporteret conce
dere: vt videt: ꝙ quęlibet ei' ps nō finita es
set in ipa: ꝛ cū hoc ꝙ esset ipa. qr nō minor
nec maior esset: ꝙȝ ipa. qr qlibet ps nō fini/
ta infinitū spaciū imaginabile nata ē ad/
implere. q̄d ergo mirabimur si in imēsa di
uinę maiestatis magnitudine ꝓprietates i/
Ad 2 mensę sint: ꝛ cū h̄ sint ipa. ¶ Ad scdam ne
go maiorē. Dico em̄ ꝙ relatōes psonas di
stinguāt ꝛ determinēt vel instituāt. sȝ qr in
suppositū trāseunt: nō distinguunt a pso/
nis determinatis. ꝛ ad ꝓbatōem. ꝯcedo qd
infert: ꝙ totū qd est in psona est determina
tū: imo ꝙ ꝓprietas est seipa determinata. ꝛ
cum h̄ ꝯstituēs psonā ꝛ distinguēs. quan/
do em̄ ꝯstitutū est oino simplex nō requi/
rit distinctio realis: inter ꝯstituens ꝛ con/
Ad 3 stitutū. ¶ Ad tertiā nego maiorē. ꝛ ad pro
batōem dicit ꝙ respect': qr in absolutum
transit: nec est aliq̄ entitas supaddita. sed
persona vel essentia. Dicitur ad se: inquā/
tum est idem cum persona vel essentia: ꝛ i/
q̄ꝫtum per eū est oppositio relatiua ad ali
am personam: sic est respectus ꝛ dicitur ad
alium siue ad suppositum aliud. scilicȝ il
lam personam. et hęc videtur esse natura i
mensitatis: vt in suo simplicissimo modo
essendi omnem modū essendi quodāmo/
do includat: scilȝ absolutum in essentia et
respectiuum in persona: ꝛ tamen quodlibȝ
eorum sit ipa summa simplicitas. Est em̄
ibi respect' societatis: ne sit solitudo. ꝛ ab/
soluta entitas sola: ne sit deorum multitu/
do. vt vult Hylarius. ¶ Ad quartam po Ad 4.
test primo dici ꝙ res quę est paternitas ge
nerat. qr pater generat. ꝛ pater est ibi om/
ne quod est paternitas. ¶ Secundo mō. 2
ꝙ q̄ꝫuis aliqui termini pro eodem suppo/
nant: tamen stat ꝙ ꝓpter diuersum modū
significandi diuersas habeāt ꝛ suscipiant
predicatōnes. modo quia q̄ꝫuis paternitas
sit suppositū: tamē quia est nomen abstra
ctum significans per modū formę: cui ac/
tiones in diuinis nō attribuimus: sȝ sup/
positis. ideo nō est proprie locutio. pater/
nitas generat. Exemplificant quidam ꝙ
lineę circūferentialis circuli idem sit cōca/
uitas: curuitas: ꝛ cōuexitas. tamē illa cur/
uitas esset extrinsecus cōuexitas: qd non ē
set conuexitas: saltem iuxta vsum cōmu/
nē loquendi. ꝛ si hoc sit in creaturis: hoc
magis concedi deberet in illa sūma simpli/
Dubiū citate. ¶ Sed mouet dubiū. quia certum
est ꝙ in exemplo concauitas est cōuexitas
diuersis respectib'. licet ille vsus loquendi
nō sit consuetus vulgo. ¶ Utrum sit hęc
Solo vera paternitas generat. ¶ Respōdeo. ꝙ
de vi sermonis meo iudicio sit vera. sȝ do/
ctores fortassis nolunt ꝙ ea vtamur. sȝ po
tius attribuamus actiones suppositis. qr
idignū est de illa maiestate de qua nil di
gni eloqui potest: vti sermonib' minus a/
ptis: quāuis veris de vi sermonis. sed ean/
dē veritatem quantum possumus aptiori
bus verbis exprimere debemus. Eodem
modo ꝙ quia filiatio est filius: verum est
ꝙ filiatio sit incarnata de vi sermonis: sed
nō est cōsueta. sed ꝛ impropria. quia i hu/
iusmodi locutionib' agere vel habitudo
actiua vel passiua additur relatōni et ex/
primitur sub nomine formę: vt dictum est
et ideo q̄ꝫuis verę sint: propter identitatē
proprietatis ad suppositum non vten/
dum est ipsis: quia inepte sunt. ¶ Ad q̄n
Ad 5 tam ꝙ beatus Augustinus illis v̄bis nō
vult distinguere personam ꝛ proprietatē.
sed vult ꝙ aliquid importet apud animā
scilȝ conceptum per modum relatiōis vel
formę. vt pater paternitatē: quę est ipm:
licet illud nō p nomē concretum significet
Est em̄ p̄nitas de'. q̄ꝫuis ista ꝓpō. p̄r est
deus: hoc nō exp̄mat. Undeꝗ hęc sit mēs

beati Aug.ptz.quia dicit q̄ i diuinis ha/
bens est quicquid habet vt prius est dictuz
Ad 6 ¶ Ad sextā.negādo ꝯnam.ꝛ ad ꝓbatōem
dicit̃ q̄ nō sit incōueniēs q̄ pater sit illud:
vel illa ꝓprietas qua a filio distinguit̃. qꝛ
etiaz angelus seipo distinguit̃ ab angelo.
Et cū dicit̃ q̄ ex quo pater cōuenit cū filio:
si cū hoc seipo ab eo distingueret̃: vel esset
illud quo ab ipo distingueret̃: tunc sic ipse
cum filio cōuenit: ita illud quo distingue
ret̃ cū filio cōueniret.neget̃ ꝯña.quia pro/
prietate q̄ ipe est distinguit̃ ꝛ ꝯuenit eēn/
tia.Et q̄uis proprietas sit essentia: tñ nō
sequit̃ q̄ ea ꝯueniat.fundat̃ em̄ argumen/
tum sup syllogismū nihil valentē.scilz su/
per isto.hoc demōstrando essentiā: pat̃ cū
filio cōuenit.ꝛ hoc est p̄nitas. g̃ paterni/
tate cum filio cōuenit.ꝯña nihil valet.q̄a
licz essentia cū filio ꝯueniat: tñ nō om̄i eo
quod est essentia cū filio ꝯuenit.hec tamē
conceditur.p̄nitas cum filio cōuenit.scz
in essentia.sz nō vr̄: ꝯcedendū q̄ pat̃ cō
ueniat paternitate cū filio: sicut nec cū eo
ꝯuenit in esse patrē.sed magis ei opponit̃
Ad 7 in eadē. ¶ Ad septimā.supposito q̄ ꝑ cō/
munē notōz intelligas relatōem illā vnā
qua pater ꝛ filius spirant vt vnū ꝓncipiū
spm̄ sctm̄ sic ꝯcedit̃ q̄ cōmunis notio non
sit ꝑsona: sed est due ꝑsone.qꝛ duo sūt spi/
rantes spm̄ sctm̄: licet vnica relatōne et
vno modo.ꝛ nō valet ꝯña. g̃ ꝓprietas nō
est ꝑsona.quia dictū ē q̄ cōmunis notio n̄
sit ꝓprietas. cū sit duabꝫ ꝑsonis cōmunis
Unde ꝯcedendū est q̄ nec sit ꝑsona ꝓdu/
cta: nec etiā est ꝑsona non ꝓducta.recte si/
cut pater ꝛ filius nō sunt ꝑsona producta
nec etiā sūt ꝑsona nō ꝓducta.qꝛ non sunt
aliq̄ ꝑsona: sz ꝑsone.sic communis notio
est due persone.nihilominus est in patre
persona non ꝓducta: ꝛ in filio est persona
ꝓducta.in ambobꝫ est due ꝑsone vna pro
Ad 1 aliarum ducta ꝛ alia non ꝓducta. ¶ Ad rōnes ar/
guētes ꝯtra q̄situm. ¶ Ad ꝓmā s̄m mḡrz
Thomā de argentina ꝯcedit̃ q̄ loquendo
large de causa idem diuersimode tñ sit cā
distinctōis ꝛ vnionis.naz cum essentia sit
res absoluta: vt sic necessariū est q̄ vniat.
quia vt sic om̄es diuine ꝑsone in ea conue
niunt.sed ꝓut est tres res relatiue cū maxi
ma simplicitate: ita necesse est q̄ distiguat
scz inq̄ztum in ea est oppositio relatiua ꝑ/
sonaz transiens in essentiā.vt em̄ paterni
tas essentia est nō distinguit.sz vnit.qꝛ in
essentia om̄es ꝑsone conueniūt: ꝛ idō com
parata ad essentiā nō est ꝓncipiū distin/
ctionis.sed vniōis.qꝛ relatōnis nō est di/
stinguere nisi a suo opposito.p̄nitatis au
tem ad essentiā nulla est oppositio. si g̃ est
res que vnit.eadem tñ p̄nitas ꝓut habz
habitudinē ad filiatōnem cui opponit̃ re
latiue: distinguit suppositū patris a suppo
sito filij.ꝛ constituit suppositū patris.nec
illud de immensitate debet reputari pro incō
ueniente de cuius rōne est vt sit sūmersim
plicissime vna ꝛ vnū ens absolutū: ꝛ cum
hoc sit tres distincte res relatiue. ¶ Ad se/ Ad 2
cundā respōdet̃ s̄m eundez. q̄ illa realitas
absoluta in q̄ tres ꝑsone diuine ꝯueniūt
per se nō distinguunt̃ s̄m q̄ est ens absolu/
tū.sz nō est incōueniēs q̄ illa eadē realita
te distinguant̃.inq̄ztū ipa est tres distincte
res relatiue ꝑ oppositōem relatiuā inuicem
habētes.Et ergo ad formā negāda est ma
ior. Un̄ in creaturis rex inq̄ztum est sba vl'
homo: nō est dñs.sz inq̄ztum habet subdi
tū: sic dñs est: si ergo de rōne immēsitatis sit:
esse rem absolutā ne sint multi dij: vt sic s̄m
naturā suam vnit.ꝛ si cum h̄ de eius ratio
ne est esse tres ꝓprietates relatiuas: ꝛ earuz
quālibet: vt sic distinguit inq̄ztum est i ea
relationis oppositio ꝑsone ad ꝑsonā et ꝓ
prietatis ad proprietatem.ꝛ h̄ ne in diuis
sit solitudo.ꝛ qꝛ in natura immēsitatis est
vtrūqz: idō nō est negandū q̄ eadē realita
te ꝑsone cōueniant ꝛ distinguant̃: alit̃ tñ ꝛ
aliter ꝯsiderata. ¶ De solōnes sumūtur a
magistro Thoma de argētina.q. vnica di Cōt' has
stinctōis ꝑsentis articlo ꝓmo. Sed qꝛ s̄m solones.
has respōsiones videt̃ magister Tho.cō/
cedere q̄ pater essentia distinguat̃ a filio: i
q̄ztum ꝯsiderat̃ vt paternitas: que satis est
inusitata.ꝛ quā beatus Augu.ꝛ doctores
sancti nō ꝯcesserūt. Ideo videam': si alit̃
possemus dicere.sustinendo ꝯclōnes posi
tas ꝛ protestor q̄ nihil intēdo asserere. ¶ Ad
ꝓmā igit̃ cum infert̃.sequeret̃ q̄ essentia es/ ad inach'
set causa distinctōis.neget̃ ꝯña.ꝛ ad pro drad'.
batōem ꝯcedit̃ q̄ ꝓprietas vt paternitas
est causa distinctōis.ꝛ ꝯcedit̃ q̄ ipa sit eēn
tia.ꝛ neget̃ ꝯña.ergo essentia est causa di/
stinctōis.Et si dicat̃ reducēdo ad syllogis
mū expositoriū.hec paternitas est cā disti
ctionis.ꝯcedenda est.ꝛ similiter ꝯceditur
minor.q̄ hec p̄nitas est essentia.sed nege
tur ꝯña cum infert̃ q̄ ergo essentia est cau
sa distinctōnis.qꝛ licet maior sit vera: tñ si

reducat ad vnam de omni: erit falsa. q̄a si
dicat sic. omne qd̄ est hec paternitas: est cā
distinctōnis. illa est falsa: cum essentia sit
hec paternitas: que nō est causa distincti
onis: sꝫ vnionis. Nec sm veritatē vid̄r va
lere argumentū: plus q̄ꝫ si sic diceret. Hec
p̄nitas est ꝑpria patri: ꝛ est essentia. ḡ es/
Ad 2 sentia est ꝑpria patri. ¶ Per idem funda
mentū r̄ndet ad scd̄m. ꝯcedēdo maiorem:
cōclusionē q̄ꝫ ꝑmā. ꝙ essentia nō distiguā/
tur. simil̄r ꝙ ꝑprietatib⁹ distinguant. sꝫ ne
get ꝯn̄a. cū infert. ḡ ꝑprietates nō sūt essē/
tia. nec tale argumentū in diuinis valet.
nō em̄ sequit. ab hac essentia nō distingui
tur pater. ꝛ ab h̄ filio distiguitur pater. er/
go hic filius non est essentia. quia manife
ste in talib⁹ cōmittit fallacia accn̄tis. vidē
tur em̄ syllogismi boni esse: ꝛ nō sunt: ꝓpter
hoc. q: essentia est res absoluta vna: ꝛ tres
res respectiue. ꝛ sic arguit ab iferiori ad su/
perius equiualēter negatiue. sꝫ si maior de
omi acciperet: argumentū valeret: sꝫ falsa es
set. vt si in scd̄a rōne diceres. omi qd̄ ē hec
essentia: nō distinguunt ꝑsone. falsa esset.
et eodē mō hec ē falsa. ab omi: qd̄ est hec
Ad 3 essentia: nō distinguit pater. falsū ē. ¶ Ad
tertiā diceret illi q̄ reputant suppositatio/
nē esse supadditā nature: ꝙ maior esꝫ fal/
sa. q: suppositatio est accidēs nature sm
eos: ꝛ ꝑprietas nō est accn̄s ꝑsone. Sed
sm illā opionē que ꝓbabilis est: ꝛ quā cre
do verā. que ponit ꝙ suppositatio huma/
na in his in quib⁹ natura sustentat suppo
sitatōe ꝑpria: est ip̄a humanitas: ꝯcedere
tur maior. ꝛ negaret minor. ꝛ ad ꝓbatōem
qn̄ dicit ꝙ suppositatio pōt tolli ip̄a manē
te. ista de vi sermonis est falsa: iuxta hanc
opionē. q: suppositatio est ip̄amet natura
et ergo q̄ncunq̄ꝫ natura manet vel mane/
bit: suppositatio manet vl' manebit. Cōce
dit tn̄ ꝙ iste termin⁹ suppositatio vel sup/
positū natura manēte: vere de ea pōt nega
ri: vel de natura de qua nō d̄r vere affirma
ri: ea manēte: sꝫ ex hoc nō sequit distinctio
realis: sꝫ solū rōnis. sicut q̄ꝫuis sedens hō
sit idē qd̄ homo: tn̄ de homine pōt negari
vere: hō sedens ip̄a manente. q: qn̄ stat: n̄
est homo sedens. Cōcedit etiā ꝙ si verbū
dimitteret naturā quā assumpsit ꝙ ip̄a in
ciperet esse suppositū: licꝫ nūc nō sit suppo
sitū. ꝛ ex hoc nō plus sequit: nisi qd̄ dictuꝫ
est: ꝙ hic termin⁹ suppositū p̄dicat p acci/
dens de natura: tn̄ suppositatio in his in
quib⁹ est: ē ipsa natura: ita ꝑprietas ē eēn/
tia. ꝛ nō p accidēs: cū in diuinis ad intra
nihil sit p accidens. ¶ Ad q̄rtam. negetur Ad 4
maior. q: si esset vera: p̄r nō esset essentia.
q: essentia repit per identitatē in filio: im
mo est filius. ꝛ p̄r nō ē filius. Sꝫ illa rō be
ne ꝓbat ꝙ ꝑprietas nō sit ꝯuertibilit' ideꝫ
cū essentia: vel ꝙ formalr differat ab essen
tia. eo ꝙ essentia alicubi iuenit idētice. vbi
ꝑprietas nō inuenit idētice. ꝛ hoc ē p con/
clusione scd̄a scd̄i articuli. ¶ Ad q̄ntā. ne/ Ad 5
get an̄ꝰ. q: in diuinis relatio compata ali
cui respectu cui⁹ nullā habet oppositōem:
trāsit in essentiā ꝛ est essentia. ꝛ cū ꝓbat: cō
cedit ꝙ esse paternitatis ē ad aliud cōpa/
tum suo opposito. ꝛ cū hoc stat ꝙ ē esse ab
solutū. Vn̄ hmōi argumēta paꝝ videntur
mihi valere. esse p̄rem ē esse ad filiū. et esse
essentiā est esse ad se. ḡ esse p̄rem nō ē eē es/
sentiā. sicut nō sequit. p̄r realiter d̄r ad fili
um relatiue: ꝛ essentia nō. ḡ pater nō ē eēn
tia. ¶ Ad sextā. ꝙ in essentia diuina sūt tres Ad 6
distincte ꝑprietates: sicut tres distincte ꝑ
sone. ꝛ ꝙ quelibet eaꝝ est essentia ꝛ omnes
tres eadem essentia: nec maior in tribus
q̄ꝫ in vna. Et qn̄ dicit: quō hec imagiatio
capiet? Rn̄ detrib⁹ ꝙ h̄ sit sup imagiatōeꝫ
et fide creditū. est tn̄ hoc rōne diuine ma/
iestatis: q̄ est sūme. vna: entitate absoluta
ne sint plēs dij. ꝛ est tres distincte res relatiue
ne sit in deo solitudo: ꝛ eternalr e hec natu/
ra maiestatis: vt rōne fecunditatis essētie
nō sit sola ꝑprietas: sꝫ tres. ¶ Ad septimā Ad 7
negēt maior. q: sic arguēdo tu ꝓbares ꝙ p̄r
nō esset essentia. q: incōicabilis. Ad ꝓba/
tōem illi⁹ d̄r. ꝙ nō sit incōueniēs termios
ꝯdictorios verificari de illo eodē qd̄ est cō/
mune trib⁹ suppositis distinctis. vt essen
tia diuina est p̄r. ꝛ ip̄a ē nō pater. ip̄a ē cōi
cabile. ipsa est incōicabile: vel nō cōicabi/
le. Si dicat ꝙ hoc sit ꝯtra ꝓncipiū ꝑmuꝫ.
dicat ꝙ nō. quia hoc ē ꝙ ꝯtradictoria sibi
inuicem nō possunt simul' esse vera. ꝛ est de
propositōib⁹. Et de h̄ magis dictū est in q̄ Ad 8
stione sexta ante allegata. ¶ Ad octauam
neget maior. nō em̄ oportet ꝙ quāta est di
uersitas in rōne: ꝙ tanta sit in re. Ideꝫ em̄
in conceptu: quia relatiue significat: de q̄/
cunq̄ꝫ predicet: predicat alio conceptu: q̄ꝫ
essentiali. ꝛ tamē nullā diuersitatē i re po/
nit. ¶ Ad nonā. neget conseq̄ntia. ad ꝓba Ad 9
tione negetur ꝙ nō differāt proprietatib⁹.
et ad probatōem dicit: ꝙ ꝑprietates sunt

diuina essentia: et quelibet earum est illa. et tamen sunt inter se distincte. quia non sunt idem formaliter cũ essentia: vel cõuertibiliter. Et ideo licet paternitas sit essentia. et filiatio sit eadem essentia: tamẽ paternitas nõ est filiatio. et quomõ debent solui rationes tales que contra hoc possunt fieri: puta syllogismi expositorij. et que sunt eadem vni tertio. etc. visum est in dicta q̃stiõe sexta. ¶ Ad decimã. negatur maior: nisi in his q̃ sunt idem realiter et cõuertibiliter vel formaliter. mõ sic nõ est de proprietate et essentia vel de psona et essentia. et ideo multiplicatur proprietas: nõ essentia. vna enim res absoluta pt esse plures distincte res relatiue. et sic comunicatur essentia: proprietas nõ.

Ad.10

¶ Ad vndecimã. negatur minor. quia in diuinis nõ sunt plures vnitates simpliciter. quia tres psone sunt vna vnitas: sicut sũt vna entitas. et ad pbatiõem dr: quia tres vnitates psonales que sunt tres psone: sunt simplicit vna vnitas essentialis. et ergo vnitates relatiue tres sunt vna vnitas essentialis vel in essentia.

Ad11

¶ Ad duodecimã. negatur maior. nisi de illo in quo est formaliter. quia q̃uis paternitas sit in essentia tanq̃ in fundamẽto: nõ ob hoc põt essentia generare. et licet in filio sit per viã circũincessionis: nõ tñ põt filius generare: sed solũ id in quo est formaliter vt in relatiuo.

Ad12

¶ Ad tredecimã: negatur maior apud bene iudicantẽ. nõ enim est aliud quidditas similitudinis q̃ q̃litatis in re. sic nõ est alia q̃dditas diuine relatiõnis q̃ diuine essentie. quia relatio ibi transit in sbstantiam. ¶ Quod pro opposito allegatur est p dictis. Hoc de q̃stione.

Ad13

Consequẽter queritur tricesimoseptimo circa distinctiõem tricesimãquartam in qua magister cõpat psonam ad essentiã. Utrũ sicut in diuinis persona distinguitur a psona: sic etiã psona distinguatur ab essentia? Que questio vnũ suppõit scz q psona distinguatur a psona. Scdo q̃rit: vtrum distinguatur ab essentia. ¶ Cõtra suppositũ arguitur sic. quia si psona distinguitur a psona: vel h est rõne essentie. et hoc nõ. quia in essentia cõuenit cum qualibet alia. vel est rõne proprietatis: et hoc nõ. quia illa est eẽntia: vt dictum est in questiõe pcedẽti. ergo sicut essentia non distinguitur a persona: ita nec proprietate. et vltra. ergo in nullo distinguitur. tenet consequẽtia. quia nulla alia conueniunt psone: nisi essentia et relatio siue proprietas. quia in diuinis nõ sũt nisi duo pdicamenta. vt dicit Boeti⁹ scilz sbstãtia et relatio.

arguit 1

¶ Confirmatur sic. quia res que omni eo qd ipa est: est cum filio penitus idem et econuerso: non distinguitur a filio. modo persona patris est omni eo qd ipa est cum filio idem: et ecõtrario. igitur maior patet de se. quia si distinguitur: vtrũq aliq̃ sui vel illius a quo distinguitur nõ est idem cum illo. et minor declaratur. quia pater non põt poni esse: nisi essentia. et in hac est cum filio idem: vel proprietas. scz paternitas: q̃ vt dictũ est: est essentia. et ergo etiã cum illa est cum filio idẽ. et eodẽ modo econuerso. filius in essentia est cũ patre idem: et in filiatione: cũ illa sit essentia: est etiã cũ patre idem. Cõfir

¶ Tertio confirmatur sic. pater penitus nihil aliud est nisi essentia. et in ea nullo modo distinguitur a filio. igitur nõ distinguitur a filio aliq̃ sui. et vltra. ergo nõ distinguitur. cõnse note sũt. et pma ps antecedẽtis patet ex dictis. quia si pater esset aliud pter essentiam: nõ esset omino simplex: imo tunc non esset essentia. quia cõstitutũ ex pluribus: nõ est aliqd constituentiũ suorum. minor etiam patet. Cõfir

¶ Secundo arguitur pncipali sic. Si persona patris distingueretur a filio: vel hoc esset finite vel infinite. nullo modorum. igitur etc. maior patet sufficiẽti diuisione. minor pbatur pmo q nõ distinguatur ab eo finite. quia tunc distinctio patris a filio esset finita. et cum illa distinctio sit deus. quia est in deo: deus esset finitus. ome enim quod habet deus intrinsece: est deus. 2 1

¶ Secundo. quia si hec distinctio sit finita et est ipemet pater: pater est finitus: quod absit. 2

¶ Et tertio. si esset finita posset annihilari. quia ome finitum põt deus annihilare. ergo pater posset nõ distingui a filio: nõ ergo põt dici q distinguatur finite. Nec põt dici q distinguatur infinite. quia tunc nulle due res magis distinguerentur. vel etiã nulla res ab alia magis distingueretur q̃ pater a filio: eo q infinito nõ põt ee magius. falsitas patet. quia due creature magis distinguuntur q̃ pater et filius in deo. quia distinguuntur essentialiter et psonaliter. vt duo homines vel angeli. pater et filius in essentia cõueniunt: et solũ psonaliter distinguuntur. Itẽ creatura a deo pie plus distinguitur q̃ filius: eo q creatura in essentia cũ patre nõ conuenit. filius aũt in essentia cũ eo cõuenit. Scdo. 3

si ad imaginatōem esset vnus alius deus
per oīa filis deo nostro. ille & de⁹ nr̄ disti
guerent. vel ergo plus distinguerent q̄ pat
a filio. & si sic pater & filius non distingue
rent infinite. q: imaginabilis est alia disti
ctio maior scz dicta modo. Nec pōt dici:
q minus. q: ille deus & deus noster distin/
guerent in psona & essentia. pater aūt & fi/
lius tm̄ distinguunt in psona. Nec pōt di
ci q equaliter. nā cum tūc ppter distincti/
onis magnitudinem ipī essent duo dij: &
equalis distinctio esset patris a filio: pat
et filius essent duo dij: ppter infinitaz di
arguit 3 stinctōem eoz ab inuicē. ¶ Tertio princi/
paliter. si pater distinguit a filio: vel distin
guit ab eo se toto: vel aliquo sui: & aliq̄ nō.
nullo modoz. igit &c. ptz maior sufficien/
ti diuisiōe. pbat minor p̄mo em̄ neq̄t dici
q se toto. q: in essentia cōuenit. nec pōt di
ci q aliquo sui & aliq̄ nō. q: in pr̄e nō sunt
plura: eo q est simplex oīno. vt dicit decre/
talis: Damnam⁹: prius allegata. si em̄ ali
quid haberet q̄ cōueniret. & aliq̄d q̄ nō cō/
ueniret: infallibiliter seq̄ videret q ex duo
arguit.1. bus esset: vel ad min⁹ esset duo. ¶ Deinde
arguit p q̄sito: scz q psona distiguat ab es
sentia. q: oīs psona est generās gēita vl
pcedens. sz essentia diuina non est hmōi.
igit ↄn̄a tenet in baroco. & maior patz de
arguit.2. se. & minor silr. ¶ Scdo. q: psona est ad a/
liud & respectiua. essentia ē absoluta & sub/
stantia. ergo psona & essentia differūt gn̄e.
ergo nūero. g psona nō est essentia. prima
ↄsequētia tenet. q: absolutū & respectm̄ dif
ferūt gn̄e gn̄alissimo: scdo ḡ due note sūt dse
arguit.3 ¶ Tertio sic in quocūq3 aliq̄ duo vniunt:
hoc distinguit ab eoz quolibet: sz in essen
tia due psone vniunt. igit maior vid: d se
nota. & minor cōter est ↄcessa a doctorib⁹
catholicis ¶ Sed p supposito est decreta
lis p⁹us allegata: ponēs tres psonas in se
distinctas. & est mgr̄ distinctōib⁹ secūda &
tertia. & deinceps fere p totū p̄mū vsq3 ad
distinctiōez tricesima q̄rtā inclusiue. Et in
cōtrariū quesiti est magister e p̄lle d.i. pre
sente. & etiā dicta decretalis & oēs doctores
sancti.

In hac questione

erunt tres articuli. In p̄mo videbit de que
stionis supposito. vtz vna psona distin/
guat ab alia. & vtrū hec distinctio sit finita
vel infinita. qd tangit in argumēto secun/
do an̄ oppositū ad illā ptem facto. Scdo
videbit de q̄sito. Et tertio de dubijs respe/
ctum habentib⁹ in h ppōsito. ¶ Quantuz Art. 1.
ad p̄mū p̄mitus p̄mitto illud qd dictū fu
it q̄sti. vj. de vnitate essentie: scz & psonarū
trinitate: q simpliciter catholice ↄtitendū
vnā esse simplicē essentiā immensam diui
nā: & illā esse tres psonas simplices oīno: &
earum quālibet. Et hec fuerūt ibidem di
cta & declarata p decretalē Damnam⁹. et de
sum. tri. & fi. catho. li. vj. hec ponentē. Sz
ideo ē q̄stio hic mota: vt de h pleni⁹ vide
antur ea q̄ erāt ibidē dicta. ¶ Scdo p̄mit secundo
to ea q̄ dicta sūt in q̄stione p̄cedēte: q ppe p̄mittit.
tas psonalis q̄zuis sit in psona: tn̄ etiā ē p/
sona. q: nō ē sic in ea vt ↄponat vel aliq̄d
addat sup essentiā. ¶ Ex quib⁹ ptz cōclu/ Cōclo.
sio vn̄salis ad istū articulū. q q̄libet psona
diuina distinguat a q̄libet psona diuina
alia. pbat ex p̄ma suppositōe p̄missa. & ex
dictis in illa q̄stione. Sz mota ē q̄stio vt
videat q̄lis sit hec distinctio psonaz. vtz
scz sit finita vel infinita. Scdo. vtz p̄ mo 3
se ip̄is distinguant. ¶ Pro q̄ vid: mihi ter
tio p̄mittendū: q q̄libet psona diuina ē de
us & essentia diuīa. ptz ex fide. ¶ Quarto p̄ 4
mitto. q distinctio p̄ris a filio ē ipemet p̄r
et eodē modo distictio filij a p̄re ē ipemet
fili⁹. nihil em̄ pōt poni extrīsecū. cū sit eter
na. nec intrinsecū supadditū: cū additio i
deo nō habeat locū. ¶ Ex quib⁹ statim ptz Cōclo.1.
hē ppōnes esse ↄcedendas. Prima disti
ctio patris a filio est res infinita: imo est i/
finitū. ptz. q: est deus. ē em̄ psona p̄ris. & il
la est deus. igit ē deus. & ex hoc sequitur q sit
res infinita: imo q sit infinitū. iuxta tertiū
notabile. ¶ Scdā. q hec est ↄcedenda. di Cōclo.2
stinctio patris a filio ē infinita. patz quia
ex quo ē res infinita: q̄re nō ↄcederet itini/
ta. Pōt em̄ in forma sic argui. oīs res i/
finita est infinita. sz distinctio patris a fi/
lio ē res infinita. igit. maior nota ē. & mior
est ppositio p̄cedens ¶ Tertia propositio Cōclo 3.
distinctio patris a filio nullo modo ē fini
ta. patet p p̄cedētē. q: ē īfinita. ¶ Quar/ Cōclo 4
ta ppositio. q maxima distinctio que pōt
esse ē patris ad filiū. ptz. q: infinita distin
ctiōe nullā pōt esse maior. & ista ē patris ad
filiū. Confirmo expositorie. hec distinctio
est patris ad filiū: demōstrādo psonā p̄ris
& hec est maxima distinctio q̄ potest esse. i/
gitur. maior patet p quartū p̄missoz. & mi
nor ptz. q: ē deus. q: ē psona diuina q̄ ē de⁹

per tertiũ pmissoꝝ. mõ omis distinctio q̃ est deus: est maxima distinctio q̃ põt esse. cũ ea nulla possit esse maior. ❡ Quinta. q distinctio patris ad filiũ est omi distinctione creaturę ad creaturã in infinitũ maior sequit. quia est deus: vt dictũ ē. ⁊ omis distinctio creature ad creaturã ē creatura mõ quicq̃d est deus est in infinitũ maius omni eo quod est creatura. ❡ Sexta est q distinctio patris a filio ē equalis distinctioni patris ad creaturã. capiẽdo tñ equale prout omĕ illud vocat equale q̃d est: ⁊ nõ est maius nec min⁹. pura ꝓut large idem dicat equale sibi. ptꝫ. q̃ est pater in diuis hinc inde. distinctio em pr̃is a filio est pr̃ vt dicat q̃ta suppositio. ⁊ distinctio patris a creatura etia ē pater et eadẽ. Un̄ ꝯcedẽdum ē q distinctio patris a filio nec ē maior nec ē minor q̃ꝫ distinctio pr̃is a creatura: ⁊ sic equalis ē large. ❡ Septia de vi sermonis hec ē falsa. distinctio patris a filio est minor distinctõe creaturaꝝ. ptꝫ. q̃ ē deus qui nõ est minor. ❡ Octaua distinctio patris ad filiũ ē essentia diuina. ptꝫ. q̃ est pater q̃ est essentia diuina. ❡ Forte dicet. distinctio pr̃is a filio ē essentia diuina. ergo pr̃ in essentia dina distinguit a filio. Rñ q quis ꝯña q̃d infert sit vera in vno sensu scꝫ ꝓut li essentia diuina determinat sbiẽm qui est iste: ille qui est pater in essentia diuina: distiguit a filio. tñ ꝓut li essentia diuina determinat distinctõem: ꝯña nõ valet. sicut nec sequit. identitas patris ad filium est pr̃nitas. ergo pater vnit filio pr̃nitate. necesse em ē ex quo distinctio pr̃is ad filium est ad intra q̃ sit essentia: quis nõ distinguat essentia sꝫ ꝓprietate. sicut conuenictia pr̃is cũ filio ē pr̃nitas: cũ sit pater q̃ est pr̃nitas. ⁊ tñ pater nõ ꝯuenit pr̃nitate cum filio: sꝫ essentia. et ergo hmõi ꝯñę nõ valēt. Et si essent res vniũsales q eadẽ natura esset cõis mltis: sic antiq̃ posuerũt nõ valeret ꝯña. humanitas q̃ hõ distinguit ab equo: est aialitas. ergo homo distinguit ab equo aialitate. q̃ illa esset cõis homi et equo. Hec omĭa de vi significatõis terminoꝝ sũt vera: eo q distinctio psonę est persona. ⁊ ideo est tãta q̃nta est psona. sic q n⁹ est minor nec maior. ❡ Sꝫ ad moduꝫ loquendi aliũ ē dubitatio. vtꝝ distictio patris a filio inq̃tum est distinctio: scilicꝫ fꝫ formalem ratõnem distinctõnis sit finita vel infinita: ⁊ vtrum pater infinite vel finite distinguat a filio. Et manifestũ est q fm talem modũ loquendi. hec cõsequentia nõ valet. infinita distinctio est patris a filio. ergo pater infinite distinguit a filio. sicut nõ sequit hec similitudo fit intensior demõstrando caliditatẽ in q̃ calidũ est sile calido. ergo fit intẽsior similitudo. q̃ forte fit remissior similitudo. vt si ambo essent calida vt quattuor: ⁊ caliditas vni⁹ intẽderetur: ⁊ alterius remaneret in eodẽ gdu: tũc hec similitudo intẽderet. q̃ hec caliditas itẽderet. ⁊ hec caliditas ē hec similitudo. ergo ⁊c. ⁊ tñ nõ intenderet similitudo: nec fit intẽsior silitudo: sꝫ remissior. q̃ fit maior disconueniẽtia in q̃litate. ❡ Iuxta quẽ moduꝫ est pma ꝓpositio hec. q̃libet duę creaturę habent inter se maiorẽ distinctõem fm ꝓpria rõne distinctã: q̃ psonę diuinę. patꝫ q: quelibet duę creaturę distinguunt in essentia sua ⁊ entitate absoluta: in q̃ persone diuinę nõ distinguunt. ❡ Scd̃a ꝓpositio 2 videt q ꝓpter pr̃ a filio nõ distinguat finite. ptꝫ. q: omi finita distinctõe data quę ē inter res: min⁹ distinguit pater a filio sub rõe distinctõis. igit nõ finite. ꝯña tenet. q̃ est omi finita distinctõe minor. añs patet per ꝯdõnem pcedentẽ. ⁊ ptꝫ. q̃ quicq̃d est pater: est filius: ⁊ ecõtrario: quãtuscũq̃ est pater tant⁹ est filius: ⁊ ecõuerso. ⁊ q̃liscũq̃ est pater: talis ē filius ⁊ ecõtrario. ergo distinctio quę est inter pr̃em ⁊ filiũ: inq̃tuꝫ ē distinctio: est minima. ⁊ ergo nõ est ꝓprie finita vt sic. ❡ Tertia ꝓpositio. cõuenient conce- 3 dit q pater a filio distinguat nõ finite. pꝫ ex pcedente. q: ex quo a pr̃e fili⁹ distiguit: vel ecõtra. ⁊ dictũ ē q nõ distinguit finite sequit q distinguat ab eo nõ finite. ❡ Quarta. quis possit ꝯcedi q pater a filio distin- 4 guit infinite. ꝓut li in sumit pro nõ. tñ nõ distinguit pat a filio infinite in rõne distinctiua ꝓut infinitam dicit maximã vel immensam q̃ntitatiuã distinctõem. pma ptꝫ ex pcedẽte. scd̃a ꝑ pate ꝑ pma ꝓpõem ❡ Quinta ꝯclusio ꝯuenient ꝯcedit q in 5 esse distinctiuo pr̃ a filio minime distiguatur. pꝫ ex pma ꝓpõne. q: minor distinctio nequit inueniri. ❡ Sexta ꝓpositio. infini- 6 te modice pater distinguit a filio in esse distinctiuo. patꝫ q: minor distinctio nequit imaginari q̃ est inter diuinas psonas: eo q in omibꝫ idem sunt pter q̃ in ꝓprietatibꝫ relatiuis: quę cum hoc transeunt in personas: ⁊ mediantibꝫ personis in sbstãtias.

Cõclo. 5

Cõclo 6

Cõclo 7

Cõclo 8

Obiectio.

Solutio

Ad aliũ modum loquẽdi

Cõclo

quia formaliter sunt in psonis: vt paterni
tas in patre. ꝛ qꝛ psone sunt essentia: sunt
Cōclo7 etiā in essentia ꝛ essentia. ¶ Ex quibꝰ dictis
simul cōbinatis sequit̃ hec ꝓpositio. ꝙ in/
finita distinctio est patris ad filiū: tñ pa/
ter a filio minime distinguit̃: vel in infini/
tū modice distinguit̃ sb rōne distinctōnis
ptz. qꝛ pma pars est scd̃a vel tertia ꝓposi/
tio inter ꝓpōnes positas de hac materia cō/
cedendas de vi sermonis. ꝛ scd̃a ps est pro
positio imediate ꝓcedēs. Nec mireris. qa
caliditate vna in sitibꝰ intensa ꝛ alia rema
nente in suo gdu: quāto caliditas plꝰ inten/
dit̃: tāto similitudo fit intēsior: tñ tanto fit
minor similitudo. Cū itaqꝫ distinctio pa/
tris ad filiū sit psona que est deus: ꝯceden
dum est ꝙ maxia vel infinita distictioē pa
tris ad filiū. qꝛ entitas q̄ est distinctio: ē in
finita. tñ in esse distinctiuo est minima di
Nota h stinctio. qꝛ in infinitū pua. ¶ Sꝫ de secū/
do dubio hic tractādo. Utrū psone seipis
distinguant̃: Est sciendū ꝙ psonā diuinā
cōuenire cū alia psona: vel differre ab alia
1 aliq̄ sui pōt intelligi dupl̃r. ¶ Uno mō ca/
piendo li aliq̄ sui trāsitiue. ꝛ hic erit sensus
hoc est aliq̄ distincto ab ipo: qd̄ tñ in ipis
est. ꝛ hoc modo manifestū est ꝙ psone nō
distinguant̃ aliq̄ sui. qꝛ nihil est in psona:
2 qd̄ nō est persona. ¶ Alio mō intelligit̃ hoc
intransitiue. vt cū dicit̃: natura angeli. ex/
ponit̃. nata q̄ est āgelꝰ. sic dr̃ vna psona ali
quo sui distingui ab alia psona. erit sensꝰ.
psona aliq̄ qd̄ est ipsa distinguit̃ ab alia p
sona. Eodē modo distinguēda est ista. p/
Notā.2 sona aliq̄ sui ꝯuenit cū alia psona. ¶ Se/
do notandū. ꝙ cum dr̃. hō est pmo sua a/
nima risibil̃. ꝛ in alijs locutionibꝰ hmōi li
1 pmo qrtuo: modis pōt teneri. ¶ Primo vt
notat ablatm̄ cui adiungit̃ dicere causā
adequatā effectꝰ importati p p̄dicatū. ꝛ sic
esset sensus p̄dicte ꝓpōnis. ꝙ aīa homis
2 esset causa adeq̄ta risibilitatis. ¶ Secun
do mō vt notet circa illud ꝓ quo ablatiuꝰ
supponit pmitatē cause respectu eiꝰ qd̄ per
predicatū importat̃: a qua nō ꝯuertit̃ cō
sequētia. ꝛ sic importaret poritatē cōitatis
qꝛ a specialiori ad cōmuniꝰ est ꝯña bona.
sꝫ nō ecōtra. sic homo sua essentia esset pri
mo risibilis. quia sequit̃ sua aīa. ergo sua es/
sentia. sed nō ecōtra. ¶ Tertio modo vt li
3 primo secludat causam porē respectu p̄di/
cati. ꝛ sic illo est pmo risibilis quo nlla cau
4 sa est por vt sit risibilis. ¶ Quarto vt no/

tet exclusionē oīs pncipij vel cause disti/
cte ab isto pro quo supponit ablatiuus re
spectu pmi: sic dicere: est aīa sua pmo risi
bilis: est dicere ꝙ nullo alio pncipio q̄ sua
aīa est risibilis. ¶ Illis pmissis videntur Cōclo.1.
mihi he ꝓpōnes pbabiles: nihil asserēdo
¶ Prima: psona nō est aliq̄d sui: trāsitiue
intelligēdo sermonē. ptz. qꝛ sensus est iux/
ta dicta in pmo notabili: qd̄ i hoc dubio
fuit pmissum: ꝙ psona esset aliq̄d sui tāqꝫ
distincti ab ea. ꝛ hō nequit esse ꝓpt̃ simpli/
citatem psonaꝝ. ¶ Secūda. ꝙ nulla pso/ Cōclo.2
na aliquo sui ꝯuenit cū alia psona: imo
nec cū seipa: trāsitiue tenēdo li aliq̄ sui. pꝫ
per idē. quia sensus est ꝙ ꝯueniat cuꝫ alia
psona aliquo qd̄ est eius: vt distinctuꝫ tñ
ab ea. ꝛ hoc nō pōt esse: eadē de causa. Eo/
dē mō neganda est hec. psona distinguit̃
aliq̄ sui ab alia psona: semp trāsitiue loq̄n
do ptz per idem. ¶ Tertia ꝓpositio. perso Cōclo 3
na est qd̄libet sui: loquēdo intrāsitiue. sen/
sus eñ est ꝙ sit qd̄libet qd̄ est ipsa. ꝛ tal̃ lo/
cutio ꝯcederet̃ d̄ creatura. qꝛ hō est qd̄libet
sui intransitiue. id est. ē qd̄libet qd̄ est ipse
homo. restringit̃ eñ p̄dicatū ad standum
pro eodē pro quo sbiectū. s. p vno solo. ac
si diceret̃. socrates ē q̄libet hō qui est socra/
tes. sic q̄libet homo est qd̄libet sui intran/
sitiue. qꝛ ē quodlibet qd̄ est ipe. ¶ Et cōfir/ Confir.
mat̃. quia psona intrinsece non habet nisi
psonalitatē: ꝓprietatem ꝛ essentiā. ꝛ quod
libet istaꝝ est esse psone. qꝛ ꝓprietas est per
sona: vt pmissum est pꝰ. ¶ Quarta ꝓpo/ Cōclo4
sitio. intrāsitiue psona cōuenit aliq̄ sui cū
alia persona: ꝛ etiā aliquo sui ab alia pso
na distinguit̃ intrāsitiue. pꝫ. qꝛ aliq̄ quod
est ipa ꝯuenit: scꝫ essentia. ꝛ eodē mō aliq̄
quod est ipsa psona disconuenit puta pso/
nalitate vl̃ ꝓprietate. ¶ Quītā ꝓpōēꝫ pōit Cōclo.5
Adam distin. xxxiij q. vltima. ꝛ est sua. iiij
ꝓpositio. ꝙ intransitiue loq̄ndo: quelibet
psona seipsa ꝛ q̄libet sui ꝯuenit cū qualibꝫ
psona diuina. quā pbat. qa deitate conue
nit: ꝛ deitas est qd̄libet quod est psona. er/
go quolibet quod est ipa cōuenit. ¶ Quaꝫ Nota
propositōēꝫ reputo periculosam: quia for
te ipam posuerit ad dictuꝫ sensum qui ve/
rus est. s. ꝙ deitate ꝯueniat psona cū alia
que est quodlibet qd̄ est ipa persona. Ra/
tio est. quia bene videt̃ sequi. persona seip/
sa ꝛ quolibet sui conuenit cum q̄libet perso
na. paternitas est aliquid patris: vl̃ perso/
nalitas est aliquid patris. ergo personali/

tate vel paternitate pater cõuenit cũ qua libet psona: modo q̄uis cõsequens possit habere vnũ sensum verũ. scilz q aliqua re que est paternitas: puta essentia cõuenit cum qualibet persona: tamẽ quia sic nõ accipitur cõmuniter: imo dicimus q paẽ paternitate distinguaẽ a qualibet alia persona: eo q talis ablatiuus positus respectu cõuenientie vel distinctõnis: videlz dicere rationẽ actus vel rei importate per v̄bum: ideo sensus hº: pr̄ paternitate cõuenit cũ qualibet persona: esse videẽ: q paternitas sit ratio cõuenientie patris cũ alijs: et hoc nõ videẽ verum. imo est magis ratio distinctionis. Et ideo q̄uis (vt credo) dictus doctor bonã mentẽ habuerit: tamẽ cõtradictoriã ppositõem estimo magis tutã. ¶ Et ideo
Cõclõ. 5 ppositio. quinta ppositio est hec. Quelibet psona aliquo sui. id est aliquo qd est ipa nõ cõuenit cum alia persona. probatur. quia propria personalitate vel propria pprietate nõ conuenit cũ alia persona: imo ea distinguiẽ a qualibet alia. et tamẽ psonalitas psone est psona. et proprietas est psona. ¶ Ad rõnẽ
Rõ por. soluiẽ dicti doctoris facile videtur. ccedendo q deitate cõueniat cuz alia psona. et q illa deitas est qdlibet psone: sz negeẽ cõña. ergo psona quolibet sui cõuenit cũ alia psona sicut etiã negaẽ hec cõsequentia. deitas est filius. et illa deitas est quodlibet qd est paẽ. ergo pater est filius. q̄uis em̄ deitate cõueniat pater cum filio. tamẽ nõ omni quod ẽ deitas conuenit pater cũ filio. quia non pprietate paterna que est deitaẽ. et ergo syllogismus expositorius nõ valebit: sup quez fundaẽ argumentũ sic arguendo. Hac deitate pater cõuenit cum filio. hec deitas est quodlibet pr̄is. ergo quolibz patris pater cõuenit cum filio. qr a maiori ad vnaz de omni nõ valet cõsequẽtia. Hec em̄ nõ valet. deitate pater cõuenit cum filio. ergo omni eo quod est deitas in patre cõuenit cum
oppõñ. 1 filio. ¶ Forte dices. Persona pr̄is aliquo sui cõuenit cũ filio: per ppositõem quartaz et aliq̄ sui nõ cõuenit cum filio: vt diẽ q̄nta ppositio. ergo in patre sunt plura. scilicz vnum quo cõuenit. et vnũ quo nõ cõuenit
2 ¶ Secũdo. pater paternitate cõuenit cuz filio. ergo quolibet sui. tenet cõseq̄ntia. qr si aliquo sui nõ cõuenit: h̄ maxime est pprietas. cuius falsitas probatur. qr illa pprietas est essentia in qua conuenit cum filio.
Ad. 1. ¶ Respondeẽ ad pmam. negãdo cõsequẽtiam. quia hoc non est ratõne pluralitatis: que est in patre. cum sit ita simplex sicut essentia. sed hoc est ratõne formalis distinctionis inter personã et proprietatẽ ex vna parte: rõne cuius persona et pprietas est incõmunicabilis. et ergo ea nõ cõuenit pater cum alia persona. qa non cõmunicaẽ sz ea distinguiẽ. et inter essentiã ex alia parte: q̄ ipa cõmunicabilis est et cõmunicaẽ. et ideo ea pater cõuenit cum alia persona. ¶ Ad
Ad 2 secundã. negeẽ maior: et ad probatõem cõceditur q paternitas est essentia: et q in essentia conuenit: sed nõ sequiẽ q in paternitate cõueniat. argumentũ em̄ non valebit. hac essentia cõuenit pater cum filio: hec essentia est paternitas. ergo paternitate cõuenit. sicut nõ sequiẽ. hac essentia pater ẽ sapiens: persona siue hec essentia est filius
Cõclõ 6 ergo filio est sapiens. ¶ Sexta ppositio Pater nõ quolibz sui distinguiẽ ab alia persona. etiã loquendo intrãsitiue. ptz sic pcedenẽ. quia essentia nõ distinguiẽ ab alia persona: que tamẽ est aliquid sui intransi-
Cõclõ 7 tiue. quia est hoc quod ipe pater ¶ Septima. pater nulla alia persona distiguiẽ a filio. patet. qa a filio nõ distinguiẽ: nisi propria personalitate siue pprietate que nõ ẽ
Cõclõ 8 aliã persona. ¶ Octaua ppositio. paẽ non solum cõuenit cum filio in essentia: sed etiam in cõmuni notiõe siue spiratõne actiua. patet. qa illa est cõmunis patri et filio. 9
¶ Nona. pater nõ solum propria notiõne distinguiẽ a spiritusancto: sed etiaz cõmuni notiõe. patet. qr in cõmuni notiõe oppo-
Oppõñ. nitur spũisancto relatiue. ergo ea distinguitur. ¶ Forte diceẽ. nunquid hec cõmunis notio in patre est paternitas. et ergo distinctio patris a spũsancto est distinctio eadẽ que est distinctio cõmunis notiõis. q̄ adhuc solum propria notiõe distinguiẽ. scilz
Soluñ. paternitate. ¶ Respõdeẽ q de hoc sunt opiniones. aliqui dicũt q sit paternitas. Alij q nõ. Sed quidq̄d de hoc sit: qa pus dcz est et probabile q cõmunis notio sit paternitas in patre: et filiatio in filio. sicut de h̄ dictum est in q̄stione circa distinctõem vicesimãsextã: tamen cõmuniẽ notio formaliter distinguiẽ a paternitate: recte sicut persona ab essentia. Nam sicut essentia reperitur in filio identice: vbi nõ reperitur identice psona patris. ita etiã hec cõmunis notio reperitur in filio: vbi paternitas identice nõ reperitur: cum ipa filius nõ minus spiret spũsanctũ q̄ pater: et ideo licet in patre identice idem sit quod paternitas. tñ nõ

est formaliter idem: et ergo cum per eam pater distinguatur a spūsancto: conueniens est dicere: q nō solum paternitate: sed etiā communi notiōe a spūsancto distinguitur. Unde q ita sit: patet. quia pr̄ et filius sūt vnū principium spūsancti: sicut tres persone creature. sicut dicit btūs Augustin⁹. v. de trini. cap. xvi. Per hoc ad formā cōceditur: q in patre cōmunis notio siue vis spiratiua est identice paternitas. et negetur cōse quentia: qua infert. ergo pater a spūsancto solū distinguitur propria notōne. quia illa notione etiam distinguitur. et licet eadem realiter
Cōclo 10 tamē est alia formaliter: vt dictū est. ¶ Decima ppositio recte similis de filio. fili⁹ nō solum conuenit cum patre in essentia: sed etiam cōmuni notiōe. patet sicut octaua.
11 ¶ Undecima. Filius nō solum filiatione sed etiā cōmuni notōne distinguitur a spiritusancto. patet sicut nona. ¶ Duodecia.
12 Quāuis filius formaliter distinguatur a patre filiatōne: que ipe est: tamen etiā originaliter distinguitur a patre persona patris: que ipe non est. prima pars patet. qa formaliter distiguitur propria proprietate a patre: sm quam ei relatiue opponitur. secunda pars ptz. quia originaliter illo tanq̄ producente distinguitur a quo oritur: sed oritur a patre. ergo patre origīaliter distiguitur. patet maior. quia ab eodem res habet esse et distinctōem: cum distinctio psonalis inseparabiliter sequatur psonam filij in esse constitutam: a quo ergo oritur et esse accipit: ab eo etiam originaliter distinctiōem recipit. et minor patet Luce primo. Uisitauit nos oriens ex alto. id est filius ex patre: sm glosam. Confirmatur. quia q fili⁹ distinguitur a patre: vel hoc habet a pr̄e: et habetur propositū. vel habet a se: et hoc nō. quia nihil habet a se: immo quicquid habet: a patre nascendo recepit. vt vult beatus Augustinus et etiā Hilari⁹. ¶ Tredecima. Filius nō solum filiatōne et notōne distinguitur a spūsancto: sed etiā originaliter persona pr̄is distinguitur ab eo. ptz. sicut precedens. ideo eīm distinctus est a pr̄e et spiritusancto: quia pater eum distinctum produxit. nascendo eīm ex patre recepit distinctiōem et a patre: quia seipm nō genuit: et a spūsancto: quia nō modo voluntatis procedit. ¶ Decimaquarta. q filius etiā originaliter conuenit cum patre et spiritusancto persona patris. declaratur recte sicut

xij. nam illa psona originaliter cōuenit et qua oriendo essentiā recepit. quia illa ē cōuenientia filij ad ad patrem et spmsanctū sed a patre oriendo conuenientiā scz essentiam recepit. igitur. etc. ¶ Correlariū. filius aliquo qui nō est ipe conuenit cum patre et spūsancto et etiam distinguitur a patre et spūsancto. patet hoc. quia psona patris q̄ nō est filius distinguitur et cōuenit: vt dicunt tres ppositiōes. ¶ Secundū correlarium. aliquo modo aliter et aliter distinguitur fili⁹ a spiritusancto et a patre q̄z pater a filio. et eodem modo dicatur de cōuenientia. ptz. quia filius psona alia que nō est ipe: sed a qua est ipe originaliter distinguitur et conuenit. vt dicit correlariū precedens. nō autē est sic de patre respectu filij. quia pat nullo modo distinguitur vel cōuenit cum filio qui non est ipse nec formaliter nec originaliter: cum nulla sit origo patris: qui ē ingenitus vel innascibilis: cū non sit ab alio. ¶ Decimaquinta ppositio. licet spūsanctus sua processione passiua que ipse est: formaliter distinguatur a patre et a filio: tamē etiā originaliter distinguitur ab ipis patre et filio siue psonalitatibus patris et filij. recte pbatur sicut duodecima. nā q: ab eis habet esse: etiā originaliter ab eis habz distinctiōnē. Unde dicitur distinct⁹: q: vt distinctus ab eis pcedit: sed q: eū distinctum spirauerit. ¶ Sedecima ppō. spūsanctus nō solū essentia sua conuenit cū pr̄e et filio: sed etiā originaliter conuenit cū ipis pr̄e et filio. pz sicut xiiij. q: originaliter conuenit cū illis a qbus pcedēdo essentiā accepit sz h̄ ē a pr̄e et filio. Iste ppones videntur mihi de distinctiōe et conuenientia psonarum: q̄s tamē hūiliter pono sp̄ hūdo illā p̄ ñ decisi q̄ ecc̄ q̄ cor̄ eccia malet sonaret. ¶ Nec ō illa dubitatōe in forma. Utrum psone seipis primo distinguantur intrinsice. vel primo intellectu. q si primū capiatur p̄ q̄libus sui siue p̄ q̄libus qd̄ ē ipsa q̄ ñ ex̄ a: sic dicitur pdo. I aā posita. ¶ Secūdo si capiatur p̄io pro dicere ppe dicā cū i diuinis ñ sit ca: ñ ē ēē pa. Si vero capit vt dicerz rōez principij: qd̄ i diuinis admittitur: cū ipe psone ñ sint sibi principiū: ñ distiguerentur seipis: sic ñ principiant a seipis. ¶ Tertio si intelligeretur q primo seipis distiguantur: q: principiū sue distictōis ē ipe psone: pz q pt dici q formaliter sic seipis distiguantur. q: principiū sue distictōis formale ē ppetas psonalis siue relatiua: q̄ ē ipamet psona. sz originaliter sol⁹ pr̄ sic seipo distigueretur: q: originaliter ñ ē ab alio.

Correl.
Corre. 2
Cōclo 15
cōclo 16
Dubiū.
1
2
3

et q̄ ꝑsona p̄ris posset dici p̄mo sepa distin
guita formalit. q꞉ p̄ncipiu sue distictōnis
est ipsa ꝑsona: ⁊ etiā originalit ꝑsona pa
tris p̄t dici sepa distigui. nō q̄ sit sui p̄n
cipiu. sed quia distinctiōem sui ad alias ꝑ
sonas nō habet ab alia vel alio. Sꝫ alie
due ꝑsone nō debēt dici originalit sepis
distingui: sed suis p̄ncipijs a quibꝫ proce
dunt: vt filius p̄re. ⁊ sp̄ussanctus patre et
filio: quia ab illis sunt ⁊ distinctiōem reci
piunt ⁊ ꝯuenientiā originalit p̄oritate
cōtrans. [illegible] a qua nō ꝯueniūl ꝯn̄a. q꞉ nimis
logicalis est nō curo. Hec de p̄mo ar.

Arti. 2 Quantū ad secun
dum articulum non video aliud dicen
dum in effectu nisi illud quod dictum fu
it de hoc in q̄stione sexta. articulis primo ⁊
Cōclo. 1. secundo. ¶ Unde p̄ma conclusio est hec:
que etiā ibidem fuit dicta. ꝑsona non dif
fert realiter ab essentia: per aliquā entitatē
absolutā. p꞉z cōclusio. quia oporteret per
sonā dicere compositam ex duabus rebꝫ ab
solutis scꝫ absoluto ꝓprio ⁊ absoluto com
P̄bat 2 muni scꝫ q̄ esset essentia. ¶ Secundo. per
sona nō esset essentia. q꞉ cōstituta ex entien
tia absoluta ⁊ re ꝓpria absoluta nō est ali
3 qua eaꝝ. ¶ Tertio. oporteret q̄ essentia ha
beret se respectu ꝓprietatis absolute vt po
tentia. ⁊ sic essentia nō esset sūme simplex.
Uel q̄ ꝓprietas haberet se vt potētia respe
ctu essentie: ⁊ tunc essentia adueniret ꝓpri
etati: ⁊ hoc iterū nō est possibile sūme sim
plicitati. Uel q̄ essent duo absoluta quo
rum nullū esset potētia respectu alterius. q̄
modo ergo ex eis fieret vna ꝑsona secum i
maginatio nō capiat: q̄ ex plibꝫ existenti
bus in actu fiat vnū: nisi vnū eoꝝ aliquo
modo habeat se p̄ modū potētie ⁊ aliō p
modum actus: sicut albedo respectu lactis.
vel scīa respectu anime. ¶ Quarto. si essent
4 due res absolute in ꝑsona: si ambe sunt in
depēdentes: erūt duo dij. q꞉ q̄dlibet inde
pēdens est deus: si vnū fuerit depēdēs: hoc
erit creatura: ⁊ sic tēpale. quomō ꝑ cōstitu
et ꝑsonā diuinā: que vtiqꝫ est eterna. ¶ Quin
5 to. q꞉ vel hec entitas absoluta esset omni
no eiusdē nature cū essentia. ⁊ si sic: tūc esset
cōmunicabilis sicut essentia: ⁊ nō plus di
stingueret ꝑsonā q̄z essentia: vel alteri⁹ rō
nis: ⁊ tunc vnū istoꝝ esset ꝑfecti⁹ alio. mo
do quod esset minus perfectū: necessario
esset depēdens a magis perfecto. quō autē
erit illud possibile q̄ sit eternū in ꝑsona et
dependeat? ¶ Sexto. quia cum in conci 6
lio Remensi compuisset Gilbertus porre
tanus q̄ dixit: q̄ deitas nō esset deus. fun
dans se sup hoc: q̄ q̄libet ꝑsona que est de
us: esset deitas ⁊ aliq̄d absolutū: quo con
stitueret͡ł i esse ꝑsonali: arguit ei. b꞉tūs bern
ardus sic. Si deitas nō est deus: sꝫ est ali
quid: vel illud aliquid est idem q̄ð deus
vel est aliq̄d aliud a deo? si idem q̄ð deus:
cōtra te est. si aliq̄d aliud a deo: vel est ma
ius deo: ⁊ hoc nō. quia nihil p̄ōt esse mai⁹
deo: vel minus erit deo ⁊ hoc nō. quia tūc
derogaret͡ł in hoc: q̄ð in se haberet deitatē.
quia ꝑficeret͡ł deitate minore se. Si equa
le deo et aliud est a deo: erūt duo dij: scilicꝫ
vnū q̄ð est deitas: ⁊ aliud q̄ð tu ponis deū.
Et ꝯfusus porretan⁹ a beato Bernardo
hac rōne suum errorē ibi reuocauit: vt re
citat Innocentius quartus. Et hec rō con
cludit q̄ nō potest ꝑsona que est deus esse
aliquo absoluto cōtra essentiā vel deitatē
distincta. quia tūc essentia vl' deitas ñ erit
de⁹. ⁊ p̄cedet ratio beati Bernardi. ¶ Se Cōclo. 2
cundo etiā dictū fuit: ⁊ p̄ōt esse cōclusio se
cunda: q̄ ꝑsona nō distinguit͡ł ab essentia:
aliqua re relatiua supaddita siue sit prop
etas: siue formalitas: vel aliud q̄ðcūqꝫ vo
lueris: ⁊ qualitercūqꝫ placuerit nominare
Probat͡ł. q꞉ sic realiter esset in ꝑsona essen
tia: ⁊ res vl' entitas relatiua distincta ab es
sentia. ⁊ sic ꝑsona non esset oīno simplex.
¶ Et secundo q꞉ essentia haberet se p mo P̄bat 2
dū potentie respectu hui⁹ rei relatiue: q꞉ fū
daret͡ł in ea: ⁊ maneret distincta ab ea: ⁊ q̄
modo immensa essentia aliquo modo re
ciperet? Et plures possent fieri tales ratio
nes: de quibꝫ nō est. ¶ Ex quibꝫ sequit͡ł ter Cōclo. 3
tia conclusio. q̄ persona diuina nec realit
nec formaliter formalitate addita distin
guitur ab essentia. patꝫ ex p̄cedentibus
quia nec re absoluta: per primā. nec re re
latiua: per secundā. ¶ Quarta conclusio. Cōclo. 4
q̄ cum his stat q̄ essentia distinguat͡ł a per
sona formaliter. seu etiam ecōtra. sicut eti
am ibidem erat dictum et probatum. q̄a
inter illa vtrīqꝫ est aliqualis distinctio: quo
rum est idem alicui: cui alterum non est
idem: sed essentia est eadem filio. vt po
nit fides. ergo oportet q̄ inter personam
et essentiam sit aliqualis distinctio: ⁊ qua
liscunqꝫ distinctio hec fuerit; vocatur hic

formalis.ergo cōclusio est vera. ¶ Confir/
mat sic.quia vł psona est tm̄ eadē essentie
sicut essentia sibi: vel nō? Si dicit ꝙ sic.ꝗ
sicut essentia est cōmunicabilis tribus:ita
esset psona. Si dicat ꝙ nō:ergo aliqualis
distinctio erit inter essentiā ⁊ psonā:q̄ vocat
siue quā voco formalē ⁊ habet ppositum.
Contra istam conclusionē fuit ibi multipli
citer obiectū ⁊ solutū:qui vult videat ibi/
dem. Doc.de.ij.arti.

Quantū ad terti-

Arti. 3. um articulū est p̄mū dubiū. Utrū psona a
Cōclo. 1. liquid addat sup essentiā? Ad qd̄ qꝛ satis
dictū est: breuiter dr̄ p̄mo: ꝙ res q̄ est pso/
na diuina: vt pater vel p̄nitas:nihil om
ninio addit essentie.qꝛ si aliqd adderet:nō
esset psona eque simplex sicut essentia:sic ē
ante argutum. Item si quid adderet.h̄ e/
set respectus ad alterū.mō iste respect⁹ trā/
sit in essentiā:sicut ꝙ paternitas vel filia/
tio est ipamet essentia.sicut hec dicta sūt
in q̄stione p̄cedēti.igit nihil pōt poni ꝙ res
que est psona addat vel includat vltra es
Cōclo. 2 sentiā. ¶ Scd̄o dr̄ ꝙ conceptus psone mł
ta includit apud animā:que nō includit
conceptus essentie. patet. quia cōceptus
persone importat respectū ad aliqd: ⁊ in
cōmunicabilitatē.quia licz significatio p
sone sit absoluta significatio f̄m se.tamen
per modū sequele inq̄ztum transsumit ad
diuina importat relatōem:vt dictum ē p̄
us in questione vicesimasexta de psona:et
ergo respectum ⁊ adaliqd importat apud
animā: ⁊ in diffinitōe sua ponit incōmuni/
cabilitas.nō em̄ sic absolute importat ma
iestatē:sicut h̄ facit essentia:vel nomē essē/
tie. Item suppositatōez nomē psone apd̄
animā manifeste importat:sz nomē essen/
tie q̄zuis suppositū sit:tn̄ hoc nō importat
vt notū est. ¶ Scd̄m dubiū. vtrū ꝯgrue fi/
Dubiū. 2 ant hmōi translatōes.s.nois:psone: ⁊ ali/
orum.sicut leonis:agni. ⁊ ꝯsimiliū ad di/
uina? Videt ꝙ nō.quia omis trāslatio fū
dat sup aliq̄ similitudine. mō nulla ē simili/
tudo creature ad deū.igit.patz maior per
ph̄m.vj.topicoꝝ dicentē.ꝙ omes transfe
rētes f̄m aliquā silitudinē transferūt. ⁊ mi
nor ptz.quia q̄ pōt esse similitudo infiniti
ad finitū. Item puri actus ad potentiam
Item nō qual ad qualia.cū in deo nulla sit
2 vera qualitas. ¶ Scd̄o. qꝛ sacra scriptu/
ra nō debet veritatē obnubilare. mō tales

locutiones transsumptiue obnubilāt ve/
ritatem.ergo sacra scriptura non debet eis
vti.maior ptz.quia omis sciā est veritatis
manifestatiua:nō īclusiua vel tectiua.mi/
nor patet.qꝛ cū eiusdē rei corpalis plures
sint ppietates occultū est:f̄m quā ppie/
tatē transsumit.vnde in hoc veritas occl/
tatur. ¶ Tertio.qꝛ hmōi translatōes pos/ 5
sent esse causa erroris.qꝛ simplex audiens
deum esse leonē vel agnū:pōt induci ad i/
magines taliū adorandū. ⁊ sic in idolatri
am. ¶ Respōdet ꝙ congrue fiāt translatio Cōclo.
nes nominū significantiū creaturas ad
supponendū p diuinis. Ista p̄mo est de
ta Dyonisij p̄mo libro de celesti hierar. di
centis. Neqz possibile est nobis aliter sup
lucere declarare:vel lucidū reddere apud
mentē diuinū radiū:nisi varietate simili/
tudinū circūuelatū.mō notū est ꝙ p diui/
nū radiū intelligit veritatem diuinorum
¶ Scd̄o ptz.quia cum nostra cognitio fi pbat. 2.
at a sensibilibꝫ: ⁊ materie diuine v̄itatꝭ al
titudo nostrū intellectū excedat: oportet ꝙ
intellectus noster manuducat ex his q̄ no/
uit: ⁊ vt mō possibili hoī veritas ipa edu
cat.hoc aūt est per similitudines rerū cor/
poraliū. Sciunt em̄ homīes fortitudinez
leonis.māsuetudinē agni. ⁊ hmōi: ⁊ ideo
hec noīa ad deū transsumunt:vt hmōi p
prietates pfectōem in creaturis exp̄men/
tes:f̄m id qd̄ pfectōnis est immense pfe/
ctius esse in deo declarentur vt incalescat
anim⁹ ex his que nouit ad diligendū id
quod sup eum est: ⁊ sola fide in enigmate
videt. Quis em̄ nō diliget pietatē et mā/
suetudinē infinite maiorē q̄ agni:etiā in
morte obmutescētis? quis nō timebit for
titudinē immense excedentē rugiētis leo/
nis fortitudinē? ⁊ ita in his alijs. ¶ Ad Ad.1.ꝯ/
rōnes in ꝯriū. ¶ Ad p̄mā.ꝙ licet int de riūm
um et creaturas corpales non sit similitu
do pprie dicta:q̄ est f̄m pticipatōem eius
dē q̄litatis:sicut arguūt rōnes.tn̄ bene est
silitudo attributiua p silitudinē pportio/
nis. vt ꝙ sic leo fortiter etiā terribilissima i
uadit:nec quēq̄ metuit.ita de⁹ ⁊ hō mor
tē terribilissimā voluntarie ⁊ sine timore a/
dijt: ⁊ p eam nos a morte tartari liberauit
⁊ ꝙ sic ignis calefacit corpaliter:ita de⁹ ignis
dr̄:quia calefacit mētaliter. ¶ Ad scd̄am.
ꝙ debet fieri manifestatio veritatꝭ iuxta ca Ad 2
pacitatē eoꝝ qui audiūt. qꝛ q̄ vellet diuia
arcana simplicibꝫ manifestare in sua pfū

ditate nō possēt:immo forte errorē inducē
rēt:vel in vacuū laborarēt:q2 intellect⁹ sim
pliciū tantā altitudinē nō capit:vel etiā
ex ipsius ꝑtate malicie ꝓposita cōtēnerēt. vñ
s. ꝑrū ē. Nolite sanctū dare canibꝰ. Mat
thei.vij. Simul in ꝓposito altitudinē di
uinā sub sua immēsitate lucis nemo nouit:
nec exp̄mit creatura. ⁊ ideo verbis vtimur
a sensibilibꝰ ascēdendo ad declarādas bo
nitates diuinas:vel ꝑfectiōes dei esse mul
tiplices in effectu:q̄uis in se nō sit nisi vna
vt esse fortissimū clemētissimū.⁊c. ex his q̄
in creaturis videm⁹ ⁊ quādoqꝫ transsumi
m⁹ nom̄ creature ad supponendū pro deo
ad aliquā hmōi ꝑfectiōem in deo exp̄men
dā. ¶ Ad tertiā r̄ndet̄ q hmōi translatio n̄
est causa erroris de ꝑ se:q2 non inducit ad
adorādas creaturas ꝓ quibꝰ noīa in pri
maria significatiōe supponūt:cū talia nō i
portent̄ per noīa qñ ad deū transsumunt̄.
Si aūt imago agni adoret̄:vel inq̄ntū si
gnū ē dei:⁊ tūc nō colitur imago:sed deus
nec in h̄ ē peccatū. Uel inq̄ntū in se credit̄ de
us:vel etiā creatura cui⁹ est signū:⁊ h̄ non
fit ex hmōi translatione:cū hec translatio
nō dicat creaturā esse deū.sed fit ex errore
adorātis. ¶ Tertiū dubiū.vtrū etiā nomi
na vilium rerū transsumi possint ad suppo
nendū ꝓ deo: R̄.nō.q2 hmōi vident̄ magis
imꝑfectiōem importare apud audientem
q̄ꝫ ꝑfectiōem:⁊ ideo dicta de deo facerēt vt vi
deret̄ nomē dei vilescere. ¶ Ad istud dubi
um r̄ndet beatꝰ Dyoni.4.celestis hierar.
dicēs q cōuenienti⁹ significant̄ nobꝭ diui
na per creaturas viliores q̄ꝫ etiam creatu
ras nobiliores. ¶ Cuius ratio ē.q2 sm̄ qđ
dicit beatꝰ Dyonisius in libro de diuīs no
mibꝰ.de deo magis cognoscim⁹ qđ ipse nō
est:q̄ꝫ quid ipe ē. Ideo dicit̄ q negationes
sunt vere affirmatiōes incōpacte:⁊ ideo q̄a
hmōi res viles magis a deo distāt:ideo ma
gis ostēdunt ɔuenient̄ deū q̄ñ per aliquā
silitudinē deo cōuenientē ad diuina trans
sumunt̄ inq̄ntum magis de deo remouent̄.
¶ Secundo.q2 magis ꝑcauet̄ occasio er
roris.nullus eīm dubitat talia sꝫ ꝓprieta
tem de deo dici nō posse. ¶ Secundo tam̄
dicendū ē:q semꝑ hmōi fiunt sm̄ aliquā
habitudinē et conuenientiā:quā res cor
porales in se habent:sm̄ quam ad diuina
transsumunt̄. Unde beatus Dyonisi⁹.ij.
celestis hierarchie loquens de trāssumpti
one nominū ad deum:dicit q diuina elo
quia aliquādo laudant deum per res pre
ciosas:dicendo ip̄m esse solem iusticie:stel
lam matutinā. Aliquādo laudat̄ deus ex
rebꝰ medijs:dicendo ip̄m esse ignē in no
cte splendentē:aquā vitalis plenitudinis
datricem.aliquādo autē ex nouissimis. vt
cum ip̄m nominam⁹ vnguentū suaue:la
pidem angularē.addit quod magis ē vi
sum ip̄is theologis ip̄m significare per vi
lia q̄ꝫ per p̄ciosa.⁊ adducit rōnes quas te
tigi:aliq̄s etiā alias quas breuitatis cau
sa ꝑtermitto. ¶ Ad rōnem in cōtrariū di
cit̄:q hmōi vilia:que peccatū non inclu
dunt:dicta de deo nullam in eo vilitatem
designant:sed semꝑ aliquam perfectionē
vt cum psalmo.xxj.dicit̄ christus vermis
nō homo:exp̄mitur eminentissima abie
ctio quam pro nobis in morte passus est.
¶ Uel scd̄m beatū Augustinum.q de pu
ra virgine sine virili semine natus ē:sic ver
mis de pura terra. Et ita cum hirc⁹ emissa
rius pro christo pōitur:quia nostra crimi
na portaret:exp̄mitur.⁊ sic in alijs. De eo
tertio articulo.

Ad rationes principales.

¶ Ad primā.q persona distinguit̄
cōtra personā:sua ꝓpria ꝑsonalitate.et ꝓ
prietate.⁊ ɔceditur q hec transeat in essen
tiam identice.q2 est essentia vel idez essen
tie.sed formaliter distinguit̄ ab essentia.⁊
ideo q̄uis sit alia ꝑsona.tamē ꝓprietas ⁊
personalitas vnius ꝑsone nō est ꝓprietas
vel ꝑsonalitas alius ꝑsone. Et de h̄ sūt
plura dictā in primo articulo questionis.
et ergo neganda est cōsequētia.ꝓprietas ē
essentia.ergo sicut essentia non distinguit̄
ab alia ꝑsona.ita nec ꝓprietas vni⁹ perso
ne distinguit̄ ab alia ꝑsona.quia essentia
cū nulla ꝑsona habet oppositiōem:⁊ ideo ē
omnibus cōmunis.ꝓprietas vel persona
respectu alteri⁹ habet oppositiōem: vnde in
aliā trāsire nō pōt. ¶ Ad scd̄am siue cōfir
matiōem patꝫ ex dictis in p̄mo articulo q mi
nor nō ē vera.q2 pater aliq̄ qđ ipe est.s.ꝓ
prietate vl' ꝑsona nō est idē cū filio.⁊ ad ꝓ
batiōem ei⁹ ɔcedit̄ q ꝓprietas ē essentia:⁊
neget̄ ɔña.ḡ cum illa ē cum filio idem. et
vt dictū ē:hec ɔña nō valet. hac essentia ē
cum filio idem. hec paternitas est hec es
sentia.ergo hac paternitate est cū filio idem.
nec ē expositorius. Aliter posset dici sm̄ a
lios:distinguēdo maiorem.quia vel fieret

Ad 3 (to "dā. Ad tertiā") · dubiū 3 (to "adorātis. Tertiū dubiū") · solutio 1 (to "Ad istud dubium") · 1 (to "Cuius ratio") · 2 (to "Secundo.q2 magis") · solutio 2 (to "Secundo tam̄ dicendū") · Ad ɔ̄nā (to "Ad rōnem in cōtrariū") · 3 (to "Uel scd̄m beatū Augustinum") · ad p̄mā rōnē p̄ncipalē (to "Ad primā") · Ad 2 (to "Ad scd̄am siue cōfirmatiōem")

distributio pro om̃i eo qđ pater est in esse
absoluto. ⁊ sic cõcederet minor. sed maior
negaret qꝛ bene stat ꝙ pater om̃i entitate
absoluta: que ip̃e est: sit idem cum filio: et
tñ distinguat a filio: eo ꝙ ip̃e est relatiue s.
paternitate vel vt p̃sona. Ud maior itel/
ligit̃ de om̃i eo qđ res est: siue absolute: siue
relatiue. ⁊ hoc mõ neget̃ minor. vt dictũ ẽ.
Prima solutio vi đr expeditior: simpl'r ne/
Ad 3 ꝯfirma. gando minorẽ. ¶ Ad tertiã ꝯfirmatõẽ rñ
det per eandẽ distinctiõem: ꝙ q̃uis nõ sit
aliq̃d absolutũ nisi essentia: tñ est bene ali
quid respectiũ: vel p̃sonalitas: que forma/
liter distinguit̃ ab essentia. vt in scđo arti.
dictũ est. Uñ essentia cõicat̃ filio. pat̃ vel
eius p̃sona nõ: ꝓpter esse respectiũ in q̃ op/
ponit̃ filio. Unde ad formã: ꝯcessa maio/
re quo ad esse suũ absolutũ: ⁊ etiã minore
neget̃ p̃ma ꝯñ a. qꝛ pater nõ solũ est eẽ ab/
solutũ: sed etiã est esse respectiũ. qꝛ nõ solũ
est essentia: sed etiã p̃sona: modo in esse p̃
Ad 2 rõnem sonali cõstituitur aliq̃ respectiuo. ¶ Ad se/
cundã posset dici iuxta dicta p̃mi articl'i:
⁊ p̃mi dubij. ꝙ q̃uis distinctio patris a fi/
lio sit infinita: nihilomin⁹ pater a filio mi
nime distinguit̃. qꝛ tota infinitas q̃ est di
stinctio patris a filio: est etiã in filio. Un/
de in esse distinctiuo indiuisibilit̃ vel mini
me distinguit̃. ⁊ sic neget̃ diuisio maioris.
nec eñ indiuisibile est finitũ: nec etiã est i/
finitũ. qꝛ infiniti ratio q̃ntitati ꝯgruit. vt
habet̃ in p̃mo phisicoꝝ. ⁊ ꝯtra hec non ar
guunt rõnes adducte. qꝛ solũ ꝓbant ꝙ il/
la res que est distinctio p̃ris a filio non sit
finita. ⁊ hoc est verũ. ⁊ ergo sequit̃ ꝙ sit in/
finita in se q đ ꝯcessum est. sꝫ nõ est infini/
ta in rõne distinctiua p̃ris a filio: imo sic ẽ
minima: vel indiuisibilis. vt dictũ est i ar
Obiec̃io. ticulo p̃mo. ¶ Forte dicet̃: ꝙ tante distin/
guit̃ pater a filio: q̃ntus ip̃e est: sꝫ infinit⁹ ẽ
ergo infinite distinguit̃. et ꝓbabit̃ maior.
quia tãta est sua distinctio: q̃ntus ip̃e est.
ergo tante distinguit̃ q̃nt⁹ est. ¶ Rñdetur
Solũt negando maiorẽ. ⁊ ad ꝓbatõem ei⁹ conce
dit̃ antecedẽs. ⁊ neget̃ ꝯñ a. sicut etiã in na
turalibꝫ nõ sequit̃. tãta est distinctio socra
tis a Platone q̃nta est eius distinctio ab
asino. quia ⁊ hec ⁊ illa est ip̃emet socrates
ergo tante distinguit̃ socrates a platone:
quante distinguit̃ ab asino. vel tanta est
resistentia caliditatis sicut est eius actiui/
tas. quia ⁊ hec et illa est ip̃amet caliditas
ergo tante resistit quante agit. Uel tanta

est similitudo quanta est albedo. ⁊ fit ma
ior albedo. ergo fit maior similitudo. ¶ Ad
tertiam principalem. ꝙ si li toto tenetur ca Ad 3 rõnem
thegorematice vel syncathegorematice lo
cutio est falsa. quia sic pater non est totus
cum nõ habeat partes. Sed si li toto ac/
cipiat̃ medio modo sicut indiuisibilibꝫ so
let attribui. vt est sensus. se toto. id est q̃li/
bet sui. id est nihil est patris quin eo distin/
guatur a filio. si sic sit sermo: dictum est ꝙ
transitiue nec quolibet sui cõuenit: nec ali
quo sui distinguitur in secunda parte arti
culi p̃mi. Sed intransitiue cõcedit̃: ꝙ a fi/
lio distinguat̃ aliquo sui. id est. aliquo qđ
est ipse. scilꝫ personalitate: et aliquo sui non
distinguitur. scilꝫ essentia: que est ip̃e. Ad
improbatõem. concedit̃ ꝙ pater sit omni/
no simplex. ⁊ ꝙ proprie in eo nõ sint plura
que nõ in identitatem simplicem transeãt
tamẽ pater est res absoluta. ⁊ ꝑm hanc cõ/
uenit cum filio: ⁊ est res relatiua vel respecti
ua ad filium. quia est pater: ⁊ ꝑm hanc op
ponit̃ filio: ⁊ nõ est filius. Et de hoc satis
dcm̃ est in p̃mo arti.

Ad rationes argu

entes pro quesito. scꝫ ꝙ p̃sona distinguat̃
ab essentia. ¶ Ad p̃ma. negetur discursus
nec est in baroco. qꝛ maior nõ est de omni. Ad 1 aliarum
Unde si diceres. om̃e quod est persona est
generãs. ⁊c. cõcederet̃ discursus sꝫ maior ẽ
falsa. essentia eñ est persona: que nec est ge
nerans. ⁊c. ¶ Ad secũdam. ꝙ si vocas dif/
ferentia genere in rebꝫ que sb̃ diuersis gñe Ad 2
ribꝫ continent̃: idem ens nũero differt ge/
nere respectu sui. quia eadẽ res est actio et
passio. vt habet̃ in. iij. phisicoꝝ. cap̃. tertio
et sic nõ sequitur. essẽtia ⁊ persona differũt
id est sũt significata per diuersa genera. er
go essentia nõ est p̃sona. quia eodẽ modo
essentia est sb̃ diuersis generibꝫ. quia ẽ sb̃/
stantia creatrix ⁊ dominus: imo est sua do/
minatio. ⁊ tamẽ ñ seq̃t̃ ꝙ essentia nõ sit es/
sentia. ¶ Alio modo põt itelligi ꝙ nõ sint
eiusdẽ: vel nõ significent̃ per idem genus 2
p̃sona ⁊ eẽntia. ⁊ tũc neget̃ ꝯñ a p̃ria: q̃ infer
tur ꝙ p̃sona ⁊ eẽntia dr̃nt gñe. qꝛ lꝫ sb̃ diu̾
sis gñibꝫ sint: vt res significate: cũ h̃ stat ꝙ
de q̃cunqꝫ gñe sit eẽntia: sit etiã p̃sona: eo
ꝙ est essentia ⁊ ecõtra. ¶ Sꝫ forte vis inni
ti huic fundamẽto: ꝙ qꝛ termini sũt diuer 3
soꝝ p̃ntoꝝ: ⁊ g̃ vn⁹ eoꝝ non verificatur de
alio: ⁊ tũc falsum assumis. quia ꝑm p̃hm

actio est passio. Uel adhuc huic qđ qua/
si est idem: ꝙ nulla eadẽ res est diuersoꝝ
predicamentoꝝ: significata per abstracta
Ad 3 eoꝝ. ⁊ falsum est ex eodem dicto phi. ¶ Ad
tertiã. ꝙ aliqua vniri in aliquo põt intelli
gi dupl'r. Uno modo vt ptes ꝯstruentes
totũ. ⁊ in h̃ sensu maior est vera. ⁊ mĩor fal
sa. nam psonę nõ vniunť in essentia: vt p/
tes essentiã ꝯstituẽtes. Alio mõ aliq̃ vni/
untur in aliq̃ identice: quodã ordine ori/
ginis: sic ꝙ vnũ eoꝝ est illud ⁊ nõ ab alio
originaliť: scđm suppositũ est illud. sȝ ori/
ginaliter qđ est illud recepit a pmo. et ita
deinceps. ⁊ de hoc modo loquẽdi maior est
fl'a. qꝛ illud ĩ quo sic duo supposita vl' tria
vniunť est illa supposita: ⁊ quodlibet eoꝝ
et ita est in diuinis. Quod allegať p⁹ op/
positum est ꝯforme dictis. Hoc de questio
ne.

Tricesimooc

tauo queriť. ⁊ hoc circa distin/
ctione tricesimã quintã ⁊ trice
simã sextã. Utrȝ sciẽtia diuina
sit ipsius dei ⁊ omniũ alioꝝ cognoscitiua?
Que q̃stio pmo supponit in deo esse sciẽ
tiã. Scđo q̃rit an illa sit ꝯgnoscitiua dei?
Et tertio: an sit ꝯgnoscitiua omniũ alio/
arguiť 1. rum? ¶ Cõtra suppositũ arguiť sic. Om̃is
sciẽtia est habit⁹ ꝯclõnis per demonstratio
nẽ acq̃situs. ergo nulla est sciẽtia in deo. conse/
quẽtia tenet. qꝛ nihil acq̃rit nec acq̃siuit de
us per dmõstratõem. añs est linconiensis
pmo posterioꝝ. ¶ Secũdo sic. qꝛ in dõ nõ
arguiť 2 est opatio intellectualis. ergo nõ est in eo scien/
tia. ꝯña nota. quia sciẽtia ptinet ad actus
intellectuales. añs ẽ Dyoni. vij. de di. noĩ
dicẽtis. deus ẽ sine sensu: sine mẽte nõ hñs
arguiť 3 tellectuales opatões. ¶ Tertio. deus est in
tellect⁹. ergo nõ est sciẽtia. ꝯseq̃ntia tenet. qꝛ i/
tellectus ⁊ scia sunt habitus distincti. sex/
to ethicoꝝ. añs est phi. xij. meth. ⁊ patȝ
quia ipse ẽ pmũ pncipiũ: ⁊ ei⁹ noticia. tale
arguiť 4 aũt vocať intellectus ¶ Quarto. qꝛ om̃is
sciẽtia debet esse vniũsalis vel pticularis. sȝ
scientia dei nec est vniũsalis nec ptic'aris
ergo. maior ptȝ pmo posterioꝝ. ⁊ mĩor pȝ
pro pma parte. qꝛ si esset vniũsalis: tunc
esset confusa. que em̃ in vniuersali cogno/
scimus: impfecte ꝯgnoscimus. p scđa par
te patet minor. qꝛ si esset pticularis nõ es/
set pfecta. cum pfectior sit sciẽtia vniuersa
lis q̃ȝ pticularis. vt dicit phs in eodẽ prio

¶ Et ꝯfirmať sic. qꝛ cognitio dei est singla/ Confir.
ris. ergo nõ est sciẽtia. cõseq̃ntia tenet. qꝛ sciẽ/
tia est vniuersaliũ. añs patet. qꝛ est distin
ctissima ⁊ maxime pfecta cognitio: qđ esse
nõ posset nisi esset singl'aris. ¶ Deinde ar arguiť 2.
guiť: ꝙ scia dei nõ sit ipius dei cognoscitiua
quia vl' se cognosceret p discursum: vel in/
tuitiue. nullo modoꝝ põt dici. igiť ⁊c. ma/
ior ptȝ sufficiẽti diuisione. minor pȝ. qꝛ co
gnitio p discursum supponit aliã priorem:
ex qua discursus fit. ⁊ hoc in deo locuȝ nõ
habet. Nec põt dici scđm. ꝙ intuitiue vel
abstractiue. quia intuitiua cognitio non
est respectu sui. sicut intellect⁹ noster nõ in/
tuitiue cognoscit se. nec etiã sensus vis⁹ vi
det se. ⁊ ergo intuitiue nihil videť cog̃scere
se. ⁊ hoc dic̃. xv. ꝓpositio auctoris de cau/
sis: que talis est. om̃is sciens q̃ scit essenti/
am suã est rediens ad essentiã: reditõe cõ/
pleta. talis aũt regressus nõ est cognitio ĩ
tuitiua. Sed etiã nõ põt dici ꝙ abstracti
ue. qꝛ nõ põt dici a q̃ esset abstractio ¶ Se 2
cundo. quia vel cognosceret se cõplexe. et
sic in eo esset complexio: qđ falsum est. vl'
incõplexe. ⁊ hoc nõ. qꝛ tũc nesciret se eẽ do.
minũ. vel trinũ ⁊ vnũ. qđ iterũ falsuȝ est. ⁊
ptȝ conseq̃ntia. qꝛ cognoscere se esse domi
nũ vel trinũ: est cognoscere cõplexe. ¶ Ter 3
tio. quia vl' in cognoscẽdo cõphenderet se
et si sic: cõphensibilis esset: ⁊ ex ꝯñti finit⁹
vel nõ cõphenderet se. ⁊ sic nõ pfecte cog/
sceret se. ¶ Quarto. qꝛ vel pus esset q̃ȝ cog̃ 4
sceret se: ⁊ si sic tunc aliq̃n fuisset nesci⁹ sui.
Uel nõ pus erat q̃ȝ se nouit. ⁊ cõtra. qꝛ no
scere psupponit esse. inaginabile em̃ esset 5
ꝙ aliq̃d nosceret ⁊ nõ esset. ¶ Quinto. qa
vel cognoscẽdo se immẽse ad sui cognitio/
nẽ ⁊ dilectõem cõuerteret. ⁊ si sic. nõ posset
vacare puidentie creaturaꝝ: qđ falsuȝ est
et pbatur ꝯña. qꝛ immense ad vnũ illect⁹
nõ videť posse in aliq̃d aliud. Uel non sic
totus sup se cõuerteret. ⁊ hoc nõ. qꝛ tũc nõ
tm̃ se cognosceret et diligeret: q̃ntũ bonus
esset. probatur ꝯña. qꝛ immẽse bonus. ⁊ ita
dicis: ꝙ cognoscẽdo ⁊ diligẽdo nõ immen
se ad sui cognitõem cõuerteret. ¶ Sexto. 6
quia scire cũ sit relatiuũ: nõ debet dici reci/
proce in deo: sicut nihil generat se: nec spi/
rat se. ergo eodẽ modo deus nõ scit se. ¶ De arguiť 3.
inde arguiť contra tertiũ quesitoꝝ. ꝙ deus
nõ cognoscat omnia alia a se. pmo sic. qa
si sic: cõtradictoria sibiĩuicem essent simł
vera. falsitas patet. pbatur ꝯña. quia illa

sunt simul vera que p eodē instāti sunt ve/
ra: sed si deus cognoscit oīa alia a se: tunc
contradictoria sibiynuicē p eodem instanti
sunt vera. igit. Maior nota ē. Probat mi
1 nor. quia si nouit oīa alia a se: tūc nosceret
2 hanc esse verā. Antichristus nō ē. Itez no/
uit etiam hāc esse verā. Antichristus ē. cū
illa etiaz suo tempore fiat vera. Sed q hoc
sit pro eodē instāti: apparet. quia est pro in
Confir. stāti eternitatis sue: que ē tota simul. ¶ Cō
firmat sic. quia eternitas si oīa nouit: tūc
repsentat illa duo vt vera. vel ergo simul re
psentat ea vt vera. et cū nō possit decipe: seq/
tur q sint simul vera: et habet ppositū. vel re
psentat vnā prius verā scz negatiuā: et post
affirmatiuā. et hoc nō ē possibile: eo q i eter
nitate nō ē prius nec posterius. immo quic
quid repsentat: totū simul repsentat. quia
semp. omi et eodē modo repsentat. als mu/
tatio esset in eternitate possibilis: quod esse
Argu.2. nō pōt. ¶ Secūdo sic. quia si hec exteriora
deus nouit: vel ergo eodē mō nouit quādo
Socrates sedet sicut quādo non sedet: et si
sic: nō plus nosceret vere q̃ false. nec plus
nosceret vnā partē esse verā: que dicit q So/
crates sedet. q̃ aliaz que dicit q Socrates
nō sedet. vel alio mō nouit quādo Socra
tes sedet. et alio mō quādo nō sedet. et si sic:
necessario videt mutari sciētia dei: que ē alio
modo quādo affirmatio ē vera. et alio mō
Confir. quādo negatio ē vera. ¶ Confirmat. quia
si oīa nouit ad extra: tūc scit nūc diez iu/
dicij nō esse. Consequētia nota ē. quero igi
tur. vtrū in die iudicij quādo ipa ē: verum
tūc omino eodē mō nouerit: si sic: tūc sequi
tur. Omino eodē mō nūc nouit diē iudicij
sicut heri. Sed heri nouit euz nō esse. ergo
adhuc nouit eū nō esse: quod falsum ē per
casum. quia dies iudicij ē. Si dicat q quā
do dies iudicij ē: aliquo alio mō nouit. q̃
quādo nō ē: infallibiliter sequi videt muta
3 tio in deo. ¶ Tercio. si oīa ad extra cogno
sceret: sequeret q sciret se aliqualiter velle So
cratē esse: qualiter scit se nō posse velle. Cō/
sequēs videt implicare. et consequētia tenet
quia si oīa ad extra nouit: tūc scit se libe/
re libertate oppositionis velle Socratē esse
vt notū ē quādo Socrates ē. et simul scit se
nō posse libere velle libertate oppositionis.
ergo ꝯsequēs illatū. Patet secūda ps ante/
cedētis. quia si pōt libere velle libertate op
positionis: tūc posset nō velle. Modo hoc
ē falsum. quia necessario vult seipm et suaz

essentiā. et singulas res intrinsecas. ¶ Quar 4
to. quia aliqua ad extra nō cognoscit: ergo
nulla. Cōsequētia nota ē. qz nō ē potior ra/
tio de vno q̃ de alio. Añcedēs videt esse phi
xij. metaphysice dicētis. q dignius ē que/
dam nō cognoscere. ¶ Et dicit Cōmenta/
tor ibidē: q intellectus diuinus vilesceret:
si vilia cognosceret. Nā cū intellectus pfi/
ciat ab intelligibili: si intellectus diuinus
cognosceret hec exteriora: ipe pficeret ab ip
sis. Et hoc videt ibidē velle Cōmentator:
dicēs. q nihil extra se cognoscit. ¶ Quinto 5
si oīa alia a se cognosceret: in deo esset di/
uersitas. Falsitas cōsequētis patz. Conse/
quētia pbat. quia diuersitas cognitorū vi/
det se habere tanq̃ añcedēs necessario infe
rens diuersitatē aliquā in sciētijs. Modo
si oīa nouit: maxima ē diuersitas scitorū.
ergo aliqualis diuersitas scientiarū: quod
erat pbandū. ¶ Sexto. quia deus nō nouit 6
oēs ptes ꝯtinui. igit. Añcedēs pbat. quia
nulle sunt oēs: cū sit in infinitū diuisibile
¶ Et cōfirmat. quia nō nouit vltimā partē Confir.
pportionabilē huiꝰ hore ꝯsequētē se habē
tem. igit nō oīa. Cōsequentia tenet vt vi
det. et añcedēs patet. qz nulla pōt esse vlti/
ma ¶ Similit posset argui: q nō nouit ma
ximū numez. ¶ Septimo. nō nouit maxi/ 7
mū quod pōt pducere: quomō ergo oīa
nouit? Añcedēs pz. qz supposito q nō pos/
sit pducere infinitū: tūc nullū ē: vel pōt esse
maximū quod pōt pducere. ¶ Octauo. so/ 8
lū ea nouit: quoꝝ sua eēntia ē idea sufficien
ter repsentatiua. sed aliquoꝝ sua eēntia nō
ē sufficiēter repsentatiua. Maior nota. q̃a
nō nouit nisi p suam essentiā. Et minor pa
tet. quia maloꝝ sicut peccata: sua eēntia nō
ē repsentatiua: quia nō pōt ea facere. ergo
nec eēntia sua pōt ea repsentare. et a fortiori
quia eēntia infinite ē bona. talis autē ē in/
finite bonitatis repsentatiua: et ex cōsequen
ti nullius deformitatis vel turpitudinis. vel
etiā signū oppositoꝝ: immo etiā signū tur/
pitudinis nō pōt esse signum infinite pul/
chritudinis. ¶ Sed p supposito ē magister
in lra dis. pñtis xxxv. et apostolus ad Ro
ma. xj. dicēs. O altitudo diuitiarū sapien
tie et sciētie dei. Et ad Colos. pmo. In ipso
sunt oēs thesauri sapientie et sciētie ¶ Sz In ꝯriū
p pmo quesito ē magister in eadē dis. ca. v.
dicens: q sciētia dei ē de eternis. Et Ambro
sius qnto libro de trini. dicit: q immēsa sci/
entia dei capit omnē sapientiā et scientiā. et/

go etiam scientiā sui. Et Matthei.xj. Ne
mo nouit filiū nisi pater: neq3 patrē nisi fili
us. ergo deus nouit se. ¶ Etiā p secūdo que
sito est magister dist. p̄sente ca. septimo di
cens. q deus omīa nouit anteq̄3 fierent. Et
beatus Augustinus. xv. de trini. ca. xiiij. di
cit. Nouit oīa deus pater in se ipso. nouit
omīa in filio. Et apostolus. Omīa nuda
sunt. ¶ Hanc questionē moui circa istas du
as distinctiōes. quia materia3 de ideis tra
ctaui in principio questionis p̄me. vñ eam
nō resumo hic. quia etiā distinctiones bre
ues sunt. 7 erūt i ea quattuor articuli. Pri
mus. verū in deo sit scientia. Secūdus vt3
sciētia dei sit ipsius dei cognoscitiua. Et ter
tius vt3 oīm alio3 sit 9scia. Et quart9 vt3
etiā deus cognoscat mala.

Art.1. Quantum ad pri
mū supponit: q de9 sit omīno simplex. Hoc
dictū fuit di. octaua. 7 questione illi corre
spondēte. 7 i lumine naturali 9cedit a pho
Seq.1 xij. metaphysice. ca. quarto. ¶ Ex quo sequi
tur: q in deo nulla ē potētia passiua. Patet
q2 talis pōt recipe: 7 ex 9sequēti nō stat cu3
Seq.2 omimoda simplicitate. ¶ Sequit secūdo:
q deus nullo mō ē sciens quātum ad natu
ram diuinā: d qua sola nūc loquor scientia
supaddita. Patet. q2 tūc esset potētia pas
2 siua. s3 receptiua in ipo. ¶ Itē vel receptio
fieret in eo sciētie: vt eum pficeret. 7 quomō
3 immēsa pfectio posset pfici? ¶ Itē quis con
siliarius eius fuit. ad Roma. xj. quasi di
cat. nullus. ¶ Vl frustra. 7 hoc nō. quia na
ture re3 repugnat: in primo aliquid eē fru
Seq.3 stra. ¶ Sequit tercio: q scientia simplicis no
ticie quicquid deus non scit: nullo mō scire
pōt. Patet. q2 nō potest recipe scientia3 de
nouo. ¶ Itē cū sit summe simplex: nō potest
2 mutari: sic vt fiat de nesciēte sciens
¶ Secūdo suppono. q deus ē p̄ma cā fina
Suppo nit 2 lis 7 efficiēs. vt habet Apocalipsis. xix. dño
dicēte. Ego sum alpha 7 o: principiu3 7 fi
nis. Et habet a pho. xij. metaphysice. c. q̄n
to dicente. q mouet sicut appetibile. id ē fi
nis. 7 q ab eo dependet celu3 7 tota natura.
Suppo nit 3 ¶ Tercio suppono q eminēter: immo super
eminēter omis pfectio ē in deo. Illa fuit de
clarata questione p̄ma in pncipio: 7 in pri
Cōclo 1 mo eius articulo. ¶ His p̄missis est p̄ma
cōclusio hec. Deus cognoscit. Probat sic.
quia quicquid ē pfectionis in rebus depen

dentibus: supeminēter ē i deo. Sed cogno
scere pfectionis ē i rebus dependentibus. er
go pfectissime ē in deo. Maior ē tercium p̄
missorū. 7 minor manifesta ē: quia sciencia
7 cognitio ē pfectio intellectus. vj. ethico3
vñ eam naturaliter omis homo desiderat:
tanq̄3 sui intellectus pfectiōe3. in plogo me
taphysice. 7 in prologo de anima. Bonorū
honorabiliū noticiā opinātes. ¶ Secūdo 2. pbat
sic. Omē dirigēs appetitū naturalē appetit.
Sed deus dirigit appetitū naturalē. igitur
Patet maior. quia certum ē q ignis nō est
plus determinatus ad pducendū sua cali
ditate caliditatē a: q̄3 qualibet illi consimi
le3 quam postea pducit in eodē vel in alio
subiecto. Nisi igit dirigeret 7 determinare
tur ab aliquo agente cognoscēte a. calidi
tatē: 7 volente illā producti. nō plus pdu
ceret a: q̄3 aliquā aliam: ad cuius producti
onē ignis indifferens ē. ¶ Forte dicet. q ce obiectio
lum suo motu lumine 7 influentia determi
nat agēs. 7 ergo nō ex hoc oportet ponere cog
nitiuē in deo. ¶ Contra: supposito q ita sit Soluit
sicut dicit q celū determinat: ppositum ha
bet. quia cū celū sit indifferēs s̄m se: ad mo
ueri a reuolutione qua hodie mouet 7 qua
libet alia: quid ē quod ipm determinat ad
a motū: nisi primū agens 7 primū efficiēs.
¶ Similiter cū sol sit indifferēs ad produ
cendū in aere lumē b. quod hodie pducit.
7 lumen c. quod cras pducet. 7 passum in
differēs ad quodlibet eorū recipiendū: nō
est possibile q se determinet plus ad vnum
q̄3 ad aliud nisi ab aliquo cognoscente: qd
necessario ē sup ipm dirigat. nec potest po
ni nisi deus. 7 ergo tota determinatio neces
sario in appetitu naturali reducit in deum.
7 ex 9sequēti necessariū ē q cognoscat. quia
alr nō produceret plus vnū q̄3 aliud ab a
gente. 7 nō posset simul plures formas pro
ducere adequate ex eadē materia: cū calidi
tate ignis. s. plures caliditates. ergo nihil p
duceret: nisi cōcurreret determinatio cogno
scētis. Vñ dicit Cōmentator: q opus natu
re ē opus intelligētie. ¶ Secunda 9clusio. Cōclo 2
Cognitio dei ē certa 7 infallibilis. Proba
tur sic p̄mo. quia alr nō omis pfectio emi
nēter esset in deo. Cōsequēs ē cōtra tercium p̄
missor. Et 9sequētia patet. quia sciētia sua
posset falli. Maior aūt pfectio est cognitiō
que falli nō pōt: q̄3 que pōt falli. ¶ Secun 2. pbat
do querit a quo falleret. nō a se. notū ē. nec
ab alio. quia omē aliud dirigit in agendo.

τ ita finaliter dirigeret ad deceptõem sui. et
3 sic a se falleret. ¶ Tercio. quia cognitio im/
mutabilis nequit falli. Nõ cognitio dei ẽ
immutabilis. Maior nota. qꝛ quicq̃d po
test falli põt de vno assensu in alium muta
ri. quia põt ꝑmo assentire pti falsę. vñ τ põt
falli. τ post verę. Minor pꝫ ꝑ ꝑmũ correla
riũ. quia i eo nõ ẽ potẽtia passiua: quę ta/
4 mẽ necessaria ẽ ad mutatõez. ¶ Quarto qꝛ
cognitio dei ẽ cã rerũ. ergo nõ põt falli. Con
sequẽtia nota ẽ. quia effectus nõ põt falle/
re vel immutare suã cãm ꝑmã. τ añcedens
dicet post. τ dictũ fuit satis in secunda rõne
ꝑmę ↄclusionis. qꝛ dirigit oẽ agẽs natu/
5 rale i agendo. Et qnto. qꝛ ea maior notitia
cogitari nõ põt. g̃. Cõsequẽtia nota. quia si
falli possit: maiorẽ cogitarem⁹: puta infalli
bilẽ. Añs pꝫ. qꝛ cũ notitia dei sit i deo: neces
se ẽ ꝙ sit maxima quę põt eẽ: ꝑ terciũ ꝑmis
soꝝ. τ ex ↄsequẽti maiorẽ cogitare nõ vale/
Cõclo 3 mus. ¶ Tercia ↄclusio. cognitio dei ẽ de⁹. p/
bat sic. qꝛ vel ẽ deus: τ habet ꝓpositũ. vel in
ẽ in deo: cũ vtrũqꝫ nõ sit extra deum: eo ꝙ ni
hil formaliter cognoscat. eo ꝙ e extra ipm.
et si sic: tũc eẽntia dei respectu suę cognitiõis
se haberet passiue: ↄtra ꝑmũ correlariũ p/
pbat 2 mi ꝑmissoꝝ. quia talis nõ ẽ in deo. ¶ Scdo
qꝛ deus i eẽntia nõ eẽt ꝑfectissim⁹: ↄtra ter/
ciũ ꝑmissoꝝ. Pꝫ ↄñia. qꝛ ꝑficeret aliquo. s.
3 cognitõe addita. ¶ Tercio. nõ eẽt simplicis/
simus. qꝛ imponeret suę cognitõi: ↄtra ꝑmũ
4 ꝑmissoꝝ. ¶ Quarto eẽntia dei nõ eẽt vltim⁹
finis: ↄtra scdm ꝑmissoꝝ. Pꝫ ↄseqñtia. qꝛ
aliquid melius ea eẽt repibile. s. eẽntia cũ
cognitõe τ sequẽte dilectõe: quę essent ei su
peraddita. Nõ semp melius habet ratio/
nem finalis: ꝙ ois respectu minus boni. vt ha
bet ex. v. metaph. qꝛ finis debet eẽ optimũ
Cõclo 4 ¶ Quarta ↄclusio. cognitio dei ẽ ęterna. seq̃
tur. qꝛ deus ẽ ęternus. modo ipa ẽ deus: ꝑ prę/
Cõclo 5 cedentẽ. ¶ Quĩta. cognitio dei ẽ ꝑma cogni
tio. Pꝫ ex tercia. qꝛ ẽ deus. τ ex quarta. qꝛ ẽ
Cõclo 6 ęterna. ¶ Sexta. cognitio dei nihil ꝑsuppo
nit a q̃ fit. vel mediãte quo fit. pꝫ ꝑ terciã.
Corre. qꝛ ẽ deus q̃ nõ fit ab aliquo. ¶ Correlarium
cognitio dei nõ ẽ discursu acq̃sita. vł ab alia
noticia abstracta. patꝫ. qꝛ tũc ꝑsupponeret
aliã noticiã priorẽ: ex qua fieret ꝑ discursum
vel ꝑ abstractõem ↄtra p̃cedentẽ ↄclusiõẽ.
Cõclo 7 ¶ Septima ↄclusio. cognitio dei ẽ intuitiua
pꝫ. qꝛ cũ ois noticia sit vel discursu acq̃sita
vel abstractiua ab alia priori: vocãdo oẽm
noticiã abstractiuã: q̃ ab alia trahit. vel in
tuitiuã. τ cognitõ dei nõ sit discursu acq̃sita
vel abstractiua: ꝑ p̃cedẽs correlariũ: sequit
ꝙ sit intuitiua. ¶ Octaua ↄclusio. cognitio Cõclo 8
dei ẽ summe simplex. pꝫ. qꝛ ẽ de⁹ ꝑ terciã ꝓposi
tionẽ. q̃ ẽ simplex omnino: ꝑ ꝑmũ ꝑmissorũ.
¶ Scdo qꝛ ẽ intuitiua ꝑ p̃cedentẽ. τ ois tal'
ẽ simplex. ¶ Correlariũ. cognitio dei nõ ẽ p/ Corre.
prie ↄplexa. pꝫ ex p̃cedẽti. qꝛ ẽ summe sim/
plex. ¶ Nona. noticia dei nõ dꝫ dici vlis vel Cõclo 9
ꝑticularis vel habitualis seu potẽtialis. sic
ꝙ nõ sit actu: sed semp summe actualis. pꝫ
qꝛ vlis τ ꝑticularis noticię sunt cõplexę. et
noticia dei nõ: vt dicit correlariũ p̃cedens.
¶ Scdo. qꝛ recipiunt habitudinẽ subiecti ꝓ
põnis τ p̃dicati de qua sunt: qd cognitõi dei
nõ ↄuenit: cũ nõ sit de ꝓpositõe vt de ꝓprio
obiecto. vt post dicet. ¶ Sed ꝙ nõ habitu
alis vel potẽtialis pꝫ: qꝛ excludit actũ: pꝫ. qꝛ
hoc eẽt ponere i deo mutatiõem. s. q̃nqꝫ cuꝫ
actu cognoscere: q̃nqꝫ nõ. Sicut em semp ẽ
supmus actus: sic sua cognitio ẽ semp actu
alis τ supma cognitio. ¶ Decima ↄclusio. Cõclo 10
Scia dei nõ dꝫ dici scia qꝛ ẽ: nec scia quid
ẽ: siue ꝓpter qd ẽ. eo mõ quo de talibꝫ loqui
tur phs. vj. metaph. vel. j. posterioꝝ. Pꝫ.
qꝛ hmõi scię ꝑsupponũt eẽ acquisitũ: vel ex
causis vel ex effectibꝫ: quoꝝ nullũ cõuenit
scię diuinę. vt pꝫ ex. vj. ↄclusiõe et sũo corre
lario. ¶ Undecima ↄclusio ꝙ q̃uis diuina Cõclo 11
cognitio dicat a certitudine sua ꝓprijssime
scia. tamẽ nõ ẽ scia eo mõ quo noticia crea/
turaꝝ vocat scia. Prima ps ↄclusiõis pꝫ 1
qꝛ scia siue capiat hic ꝑ habitu ↄclusionis
siue ꝑ intellectu ꝑncipioꝝ necessarioꝝ: sem
per ꝑsupponit certitudinẽ. τ ideo qꝛ cogni/
tio diuina ẽ certissima. vt dicit ↄclusio scda
ideo i ordine ad certitudinẽ vocat ꝓprijssi/
me scia. Scda ps pꝫ. qꝛ scia creaturaꝝ ẽ su 2
peraddita: τ nõ diuina. vt dixit scdm corre
lariũ ꝑmę suppositiõis. Scdo. qꝛ scia crea
turaꝝ ꝑsupponit aliã noticiã priorẽ: τ non
diuina: ꝑ sextã. Tercio. qꝛ nõ ẽ summe sim 3
plex: cũ componat suo subiecto: diuina xo
ẽ simplex omnino: vt dicit octaua. Quarto 4
quia sciẽtia creaturę ẽ vlis vel ꝑticulař. q̃n
qꝫ i potẽtia τ nõ i actu: quoꝝ nullũ ↄuenit
noticię diuinę: vt dicit. ix. ↄclusio. Quĩto. 5
qꝛ omis scia creaturę ẽ mutabilis sicut crea
tura: scia dei cũ sit deus: vt dicit tercia ↄclu/
sio ẽ omnino imutabilis. Sexto qꝛ scia crea 6
turę põt augeri vel minui: saltẽ intẽsiue vł
extẽsiue. τ hoc i ordie ad totã sciam quã cre
atura hꝫ. põt em plura scire. τ eadẽ ꝑfecti⁹

scire. scia dei nō sic. vt pȝ ex tercio correlario
p̄me suppositōis. qꝛ sibi nequit fieri additio
Cōcl. 12. vel ablatio. ¶ Duodecima. scia nō dicit pu
re vniuoce: nec equiuoce: sȝ analogice de sci
1 entia dei ꝛ nr̄a. Pȝ p̄ma ps. qꝛ ꝯdiciones
s̄m quas habitus vel assensus in nobis dicit
scia: sciētie diuine nō ꝯueniūt. vt pȝ p dedu
2 ctionē scd̄e ptis p̄cedētis ꝯclusionis. ¶ Itē
definitōes quas nos damus de scia creatura/
rū diuine sciētie ꝯuenire nō pnt: vt q sit as/
3 sensus vel habitus ꝛc. ¶ Itē nō posset assi/
gnari vna ratio ꝓpria: s̄m quā hic terminus
sciētia diceret vniuoce de cognitōe dei ꝛ nr̄a
¶ Scd̄a ps. q nō equoce. pȝ vtraqȝ cogni/
tio ꝛ dei ꝛ nr̄a: a certitudine scia dicit. q̄ certi
tudo quia ē prior i deo. ꝛ g̃ sua scia videt dici
scia prius. nr̄a aūt certitudo qꝛ ē ab illa: dici
tur scia posterius. Et ex hoc pȝ tercia ps: q
analogice dr̄ scia: de illa ꝛ de nr̄a. Forte dicet
1 de quo dr̄ prius ꝛ de quo posterius? Rn̄det si/
cut prius visum fuit: q in ordine ad pfectio
nem quā dicit prius dicit de sciētia dei. qꝛ ois
1 pfectio immēse ē prius i deo q̄ȝ i creatura Sȝ
i ordine ad nr̄m modū intelligēdi ꝛ signifi
catiōeȝ termini: que sumpta ē a cognitione
creature: prius dicit de scientia nostra. quia
esse habitū vel certā cognitōem prius nouit
homo de creatura q̄ȝ ad diuinā cognitōem
3 vel eius certitudinē cōsiderauit. ¶ Et tercio
q simpliciter cōiter tales termios sic ad deū
trāslatos: que essentiā diuinā exp̄mūt: sub
rōne alicuius pfectōis i ordine ad intellectū
nr̄m debet dici p̄mitus conuenire deo q̄ȝ no/
bis: sicut pfectio quā dicūt prius ē i deo q̄ȝ in
nobis. Hoc de p̄mo articulo.

Art. 2. **Quantum ad se/**
cundū articulū restat videre: an sciētia dei
sit ipsius dei cognoscitiua? quod erat p̄mū
Cōclo quesitorū. ¶ Et quantū ad hoc ē ꝯclusio re/
sponsalis: q diuinā cognitio siue sciētia pri/
mo ꝛ p̄ncipaliter ē ipsius dei cognoscitiua.
Probat sic. qꝛ p̄me cognitōis obiectū p̄nci
pale dȝ eē ens simpliciter p̄mū. Nō cog/
nitio dei ē p̄ma cognitio. ꝛ deus ē ens simpli
citer p̄mū. igit. Maior pȝ. qꝛ sequunt cog/
nitōes rōem suorū obiectorū: sic q p̄ma est
p̄mi. ꝛ minor ad vtrāqȝ partē ē manifesta.
2. pbat ¶ Scd̄o. qꝛ pfectissime ꝛ simplicissime cog
nitōis obiectū dȝ eē pfectissimū ꝛ simplicis
simū. Nō cognitio vel scia dei ē huiō. igit
ꝛc. Pȝ maior. sic maior p̄cedētis rōis. Pȝ
minor ex dictis p̄cedētis articuli. qꝛ cogni/
tio dei ē deus. ¶ Tercio. qꝛ cū i deo sit cognitio 3
vel ē p̄mo respectu dei: ꝛ habet ꝓpositū. vel p̄
mo respectu reȝ depēdētiū. ꝛ hoc nō. qꝛ illa
sunt posteriora i eē. ꝛ g̃ etiā i cognosci. qꝛ si/
cut res se hȝ ad esse ita ad cognosci. q. meta
phy. ¶ Itē sciētia dei ē eterna: vt dicit p̄ce/
dēs articulus. talis aūt nō pōt eē p̄mo respe/
ctu reȝ depēdētiū que ea infinite sūt poste
riores. ¶ Vel ē eterne p̄mo respectu dei ꝛ re/
rū depēdentiū. ꝛ hoc nō ꝓpter easdē rōes.
¶ Quarto. qꝛ vel cognitio reȝ deo ꝯuenit p 4 pbat
suā essentiā ꝛ habet ꝓpositū: q essentiā suā
p̄mo cognoscat. Vel ꝯuenit ei rōne reȝ pro 1
ductarū. ꝛ hoc impossibile ē. quia tūc deus
ab eterno nō cognosceret: cū res nō sint eter
ne. ¶ Scd̄o. tūc res nō cognosceret antequā 2
eas pduceret. quod rōem vel apparentiaȝ
nō hȝ qꝛ tūc pduceret eas ignorās. ꝛ parȝ
ꝯsequētia. qꝛ antequā essent nullā cognitio/
nem ab eis potuit recipe. ¶ Quinto quia pbat 5
cognitio dei ē deus: p terciā ꝯclusionē p̄ce/
dētis articuli. g̃ ē p̄mo ipsius. Cōsequētia te
net. qꝛ cognitio que ē res cognoscēs potissi/
me ē respectu sui. ¶ Sexto. qꝛ cū materialia 6
nō reflectant sup se: vt visus exterior nō vi/
det se videre. Vn̄ Proclus i ꝓpositōibus su/
is. Quod reflexiuū ē sup se immateriale est
Sȝ imaterialis quorū p̄mū ē deus sup se re-
flectit: vel g̃ imediate et p̄mo sup se: cogno/
scēdo ꝛ sciēdo se: ꝛ habet ꝓpositū. vel cogno
scit se mediātibus rebus: et sic se pfecte cogno-
scere nō valeret: cū oīa pducta finita ma-
gnitudine spūali ꝛ etiā corporali: nō sint na/
ta notificare sufficiēter brutē infinitā ¶ Se 7
primo. nisi imediate se cognosceret: nō esset
p̄mo p se btūs. Cōsequēs etiā phō esset in
cōueniēs: dicēti. Dei aūt btissima ē vita. x.
ethicorū. Et ꝯsequētia tenet. qꝛ felicitas p̄/
supponit visione obiecti beatifici ꝛ dilecti/
one. Si g̃ nō p̄mo se videt: nō est p̄mo p se
se diligēs: nec beatus ex ꝯsequēti. ¶ Posset
ꝯfirmari ex eodē. qꝛ si sui cognitio esset in
ipo p creaturā: esset p creaturā btūs: imo tñ
p eā attingeret sui cognitōem. ¶ Scd̄a cō/ Cōclo 2
clusio. Deus p̄ise ꝛ equaliter se cognoscit q̄n
te ꝛ qualiter existit. pbat sic. qꝛ vel sic. ꝛ ha/
bet ꝓpositū. vel magis: ꝛ hoc nō ē possibile
cū deus sit i suo esse infinitū simpliciter. vel
minus: ꝛ sic aliquid ipsius pfectōis diuine nulli
esset cognitū. qꝛ nō sibi: eo q minus se cogno
sceret q̄ȝ existeret. ꝛ a fortiori nulli alteri. ꝛ h pbat 2
ꝯn̄s ē absurdū. ¶ Scd̄o sic. qꝛ vel quante/

cūq; deus ē ꝑtēs vel ꝑfectus: tante scit se eē
potentie ⁊ tāte ꝑfectionis. ⁊ habet ꝓpositū
Uel nō. ⁊ si sic: deus aliquid posset quod ne
sciret se posse. ⁊ hoc contradictiōem implí/
cat. quia cū nihil possit facere ignorās. ⁊ ne
sciret se illud posse. ipe illud facere nō pos/
set. ⁊ sic idem posset facere: ⁊ nō posset facere
ꝓbat ¶ Tercio. vbicūq; cognitio ē eēntia ⁊ econ/
tra: ibi cognitio adequat eēntie. Sed cog/
nitio dei ē eēntia dei. igit. Patet maior de
se. quia idem nō ē maius nec minus seipo.
Patet minor ꝑ terciam cōclusionē articuli
Corre. 1 pcedētis. ¶ Correlariū sequit. Cognitio dei
ē infinita cognitio. patet. quia ē tāta quan
Corre. 2 ta ē eēntia: ꝑ ꝯclusionē: que ē infinita ¶ Se
cundū correlariū. Cognitio dei eēntie diui/
ne est cōphēsiua. Patet. quia nec ē minor
nec maior ea: ꝑ ꝯclusionē ⁊ correlariū prece
Cōclo 3 dens. ¶ Tercia ꝯclusio. Cognitio dei ē dele/
ctabilissima. Probat sic. quia ē infinite bo
ni obiecti vt summe ꝓsentis apprehēsiua.
Uñ in forma arguit sic. Cognitio que ē in/
finite boni obiecti vt summe ꝓsentis: infini
te ⁊ ꝑfectissime cōphēsiua: est delectabilis
sima. cognitio dei ē hmōi. igit. Patz maior
quia delectatio ē ex ꝯuenientis cognitōne: ⁊
ipsius ꝑfecta adeptōe. vt habit a pho. vij.
ethicoꝝ. Nō minor patet. quia ē dei. qui ē
bonū infinitū ⁊ summe ꝓñs. quia hoc idē
cui⁹ ipa cognitio ē ꝑfectissime cōphēsiua:
Cōclo 4 vt dictū ē. ¶ Quarta ꝯclusio. Deus sūme
se diligit. Probat sic. Omne bonū infinitū
bonū infinitū ꝑfecte cognitū sūme ⁊ ꝑfectis/
sime diligit. Deus ē bonū infinitū vt suppo
nit ꝑ totā ꝯclusionē istā. ergo bonū infinitū
ꝑfecte cognitū infinite ⁊ summe diligit. er/
go cū ipe sit illud bonū: seipm summe ⁊ ꝑfe
ctissime diligit. Patet maior. quia omnis
bonus de bono delectat ⁊ ipm diligit. infini/
te bonus infinitū bonū infinite siue ꝑfectis
sime cognitū: ꝑfectissime ⁊ summe diligit.
Corre. Minor ē supposita. ¶ Correlariū. Deus di
ligit se infinite. Patet ex ꝯclusione. qꝛ sum
me ⁊ ꝑfectissime. ⁊ hoc respectu boni infini/
Confir. ti nequit eē nisi infinite. ¶ Cōfirmatur sic.
quia vel tāte se diligit quāta dilectione di
gnus ē. ⁊ habet ꝓpositū. qꝛ cū infinitū bo/
nū sit: infinita dilectōe dignus ē. vel nō tā
te se diligit quāta dilectiōe dign⁹: ⁊ tūc nō
eēt optim⁹. qꝛ optimū diligibile minus di
ligeret ꝙ dignū ē ipm diligi: cognoscēs ꝑfe
obiectio cte ipm eē tale. ¶ Forte dicet. ꝙ si deus ē infi
nita dilectōe dignus: tūc nullus beatus q̄
nō ē deus: diligit deū tāta quāta dilectōne
dignus ē diligi. ⁊ sic ex ꝯsequēti minus dili
geret ꝙ obiectū dignū ē diligi. ergo amor bea/
ti eēt inordinatus. Patet ꝯsequētia. qꝛ ille
amor ē inordinatus: q̄ datū diligibile mi/
nus appciat ⁊ diligit ꝙ ipm ē dignū diligi
¶ Respōdet p̄mo. ꝙ quilibet qui diligit de Soluit
um: diligit eū causaliter infinita dilectōne 1
Patz. quia dilectio diuina que deus ē cau
sat in eo dilectōem qua diligit deū. ⁊ illa est
infinita dilectio. igit ¶ Scdo. ꝙ quilibet be 2
atus ꝑfectius diligit deū qꝛ quicūq; pur⁹ vi
ator. Apparet. quia complet mādatū ma
gnū: quod ī via nō pōt ꝑfecte ꝑfici. quia
amor vie distrahitur: turbat ⁊ impedit: sic ꝙ
in via mandatū illud nō ꝑfecte adimplet.
Et hoc videt eē de intētione saluatoris: qui
postꝙ dixerat ꝙ inter natos mulieꝝ nō sur
rexit maior Johāne baptista. subdidit. q̄
aūt minor ē in regno celoꝝ maior ē illo Lu
ce. vij. ¶ Tercio. ꝙ nulla creatura beata di/ 3
ligit deū tāta dilectōe formaliter quāta di/
lectōe dignus ē. Pz. qꝛ tūc infinita dilectō 1
ne diligeret intēsiue: quod creature nō con
uenit. Itē diligeret deū tante quāte ipe seip 2
sum. Et nō plus diligit ꝙ cognoscit deū eē 3
bonū. sed nō intēsiue infinite vel tāte quā/
te ē bonus cognoscit eū esse bonū: cū nō cō/
prehēdat bonitatē diuinā. ergo nec infinite
intēsiue diligit. ergo nō tāte diligit quanta
dilectōe dignus ē. ¶ Ad rōem quādo dicit Ad ꝓpo
ꝙ tūc amor eoꝝ esset inordinatus. Neget situ.
ꝯsequētia. Et ad probatiōem ꝯcedit ꝙ mi
nus diligūt deū. sed ex hoc nō ē inordinatio
nisi ex pte eoꝝ esset defectus. Nō quilibet
beatus iuxta statū suū diligit summa dilecti
one qua ipe pōt. licet vnus pl⁹ ꝙ alter: scdm
ꝙ altiori gradu maiori lumine cognitōnis
eleuatus ē. ⁊ hoc sufficit ad ordinatū amo
rē. Nō enī ē p̄ceptū vt diligat deus tāte quā
te dignus ē: si tāte quāte sūt vires. quia di
cit: ex tota aīa. ex tota mēte: ⁊ ex omibus vi
ribus tuis: ⁊ sic faciūt ¶ Quīta ꝯclusio. hec Cōclo 5
dilectio ē ipemet deus. Probat recte sicut p
babat ī p̄mo articulo. ꝙ sciētia dei sit de⁹: cō
clusiōe tercia ¶ Sexta ꝯclusio. De⁹ īfinite de Cōclo 6
lectat. Probat sic. qꝛ tāte delectat quāta ē
cognitio boni ⁊ eius dilectio. quod cogno/
scēdo ⁊ diligēdo attingit ꝑfectissime. sz hec
cognitio ē īfinita: ⁊ etiā dilectio. igit. Patz
maior. qꝛ delectatio ē ꝯuenientis cognitōe ⁊
illi⁹ adeptōe. ⁊ ergo quāte cognoscit ⁊ quāte di
ligit bonū qd attigit tāte delectat. qꝛ ī ill⁹ dig

ob9 formaliter cōsistit ratio delectatōis: vt
trahit ex.vij.ethicoꝝ. Minor quo ad cog
nitōem: pꝫ ꝑ p̄mū correlariū scd'e ꝯclusiōis
p̄cedētis. ⁊ quo ad dilectōem ꝑ correlariū
Cōcl'o 7 ꝯclusionis tercie. ¶ Septima ꝯclusio. dele
ctatio dei ē deus. Pꝫ sicut tercia ꝯclusio ar
Corre.1 ticuli p̄cedētis ⁊ eisdē rōnib9. ¶ Correlariū
eēntia diuina ē formaliter cognitio. intelle
ctio. dilectio ⁊ delectatio. ⁊ quodlibet eoꝝ tā
te ei competit quāte existit. s. immēse. sequit
Corre.2 ex dictis. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ optime sit dictū ꝙ
de9 sit pur9 actus: cū sit pura cognitio vel in
tellectio. ¶ Has ꝯclusiōes oēs credo ꝙ cō
cederet phs ex puro lumine naturali. et iō
phs. xij. metaphy. dicit ī ca. v. ꝙ deus ē in
tellectio ⁊ vita: que in lumine fidei singule
manifeste sunt. Hec de scd'o articulo.

Arti.3. **Venio ad terciū**
articulū. s. ad id quod scd'o quesitū est. s. ad
videdū: si scia dei sit oim alioꝝ a deo cogno
Premit scitiua. ¶ Pro quo p̄mitto ꝙ deus ē sui ple
tu 1 ne ⁊ ꝑfecte cognoscitiuus. hec dicta ē ī pre
cedēti articulo. ¶ Scd'o p̄mitto ꝙ ab eo de
pendent oīa alia. patet Johānis. j. Om
nia ꝑ ipm: verbū scꝫ: facta sunt. Et ī lumie
naturali p̄mo de celo ⁊ mūdo. c. x. dicit phs
sic. A p̄mo ente omibus deriuatum ē eē. Et
xij. metaphysice dicit. ꝙ ab hoc ente. s. deo
dependet celū ⁊ tota natura. Et ē manifestū
quia cū nō sit nisi vnū primū et nihil inor
dinatū: oportet ꝙ ab illo p̄mo dependeant
3 celū ⁊ tota natura: ⁊ oīa posteriora ¶ Ter
cio p̄mitto: ꝙ omis ꝑfectio que ē in depēdē
tib9: etiaꝫ eminēter ē ī deo. posita fuit ī p̄mo
4 articulo: in supposit̄oe tercia ¶ Quarto sup
pono. ꝙ omis entitas ē tāta ꝑfectio quāta
est entitas. Probat sic. quia quanta est in
aliquo similitudo primi boni tāta ē in eo ꝑ
fectio. Sed in quolibet ente quāta est sua
entitas: tāta est in eo similitudo primi bo
ni. igitur. Patet maior. quia nihil potest eē
similitudo primi boni: nisi tāta sit perfectio
quāta ē similitudo: eo ꝙ primū bonū est so
lum ꝑfectio. et ergo quodlibet quod ē eius
similitudo: est similitudo ipsius ratione ꝑ
fectionis, quod eni imꝑfectionis ē: si aliqd
sit tale: nullo modo s'm eum gradum s'm
quem est imꝑfectio: ē similitudo primi bo
ni: a quo oīs imꝑfectio est seclusa. Sed
minor patet. quia nō potest esse aliqs gra
dus entitatis: quin ei correspōdeat tantus
gradus bonitatis: cū sit ꝓductus a p̄mo bo
no: quod nihil vult: nec pōt velle nisi bonū
⁊ ergo quātū dat de entitate tātū dat de bo
nitate entis. Vn̄ dictū ē p̄mo ethicoruꝫ et
quarto metaphysice. ꝙ ens. vex. bonum et
vnū conuertūtur ¶ His p̄missis que phus ī Cōcl'o 1
lumine naturali loquēs ꝯcederet: ē ꝯclusio
vlalis ꝙ etiā ī puro lumine naturali conce
dēdum ē deum ī sua eēntia cognoscere oīa
alia: taꝫ ꝓducta ꝙ etiā producibilia. Pro
bat ex suppositōib9. quia ī puro lumine na
turali loquēs: ꝯcedere hꝫ. ꝙ deus hꝫ ꝑfectā
⁊ cōp̄hēsiuam sue essentie noticiā Sed h̄
nō posset eē: nisi etiam ī ea cognosceret om
nia alia. ergo etiam ī puro lumine naturali
concedēdum ē. ꝙ deus ī sua essentia cogno
scat oīa alia. Cōsequētia nota. ⁊ maior ē
phi. xij. metaphysice. qui ponit deum se in
telligere ⁊ diligere. ⁊ ē manifestū. quia cum
lumē naturale bn̄ deueniat ad ponēdum de
um eē ex effectib9: vt habet ad Roma. j. In
uisibilia dei a creatura ꝑ ea que facta sunt
cognoscūtur. Et phus. xij. metaphysice cō
cluserit deum eē. Mirum esset si poneretur
deus nesciꝰ sui: cum vtiqꝫ etiam loquēdo
naturaliter: cognoscere sit ꝑfectionis. ⁊ ē de
ductū ī p̄mo articulo ⁊ secūdo satis. ⁊ soluꝫ
ꝑ ratōes in naturalibus fundatas: vel ī ꝑ
se notis. ⁊ fuit p̄ma suppositio huius arti
culi. Minorē probo. quia cum oīa entia
sint ꝑfectōes: vt dicit suppositio quarta. ⁊
dependeant a deo: vt dicit scd'a: vel deus no
uit suam essentiaꝫ posse in hanc entitatem
quecūqꝫ sit illa Et si dicat ꝙ sic: sequitur ꝙ
nouit hac entitatē: quia implicat cōtradi
ctionē ꝙ sciat suā essentiā posse in hoc. ⁊ q̄ si
mul nō cognoscat hoc. ¶ Vel dicis: ꝙ nesci
at suam essentiā posse in hoc. ergo sequitur
ꝙ suam essentiam non plene nouit. quia il
le non plene aliquid noscit qui eius virtu
tem vel potentiam nescit. ¶ Secundo sic. ꝓbat 2
quia cum omis entitas sit quedam perfe
ctio: vt dicit quarta suppositio: ⁊ sit eminē
ter inclusa in ꝑfectione prima siue in deo:
vt dicit suppositio tercia. vel ergo scit illaꝫ
ꝑfectōem eminēter eē inclusam sue eēntie. ⁊
si sic tūc nouit illam entitatem quecūqꝫ fu
erit: vel nescit eam esse inclusam. ⁊ si sic: su
am essentiam nō plene nouit. quia ꝑfectio
nes quas eminēter includit: nō cognoscit.
¶ Tercio sic. Phus ⁊ Cōmentator volunt ꝓbat 3
ꝙ deus sit p̄mus motor sicut p̄ma causa ef
ficiēs: vt premissum est. vel ergo volunt ꝙ

nouerit se mouere. et si sic: nouit motū et mo
bile. ergo aliquid extra se. et vltra. ergo om-
nia extra se: cū nō sit maior ratio de vno q̄
de alio: eo q̄ in essentia infinite pfectionis
omīs finita pfectio eminenter equaliter est
inclusa. ¶ Ad volunt q̄ deus q̄uis moueat
tamen nec motum nec mobile nouit. Con
tra: quia dicūt eum mouere p intellectum
et voluntatē respectu mobilis et motus: hoc
eē nō posset nisi motū et intelligeret et vellet.
Corre.1. similiter et mobile sic mutari. ¶ Correlariū.
Nō solum catholice: sed etiam philoso-
phice cōcedendū est deū nosse omīa extra se
Corre. 2 patet p conclusionē. ¶ Scdm correlariū. In-
iuriam faciūt Aristoteli et cōmētatori: q di-
cūt eos voluisse. q̄ deus nō intelligat nisi se
cū nec fuerit d mēte eorū. vt patet p terciam
ratōem adductā ad conclusionē. Et cum ipsi
in multis locis cōtrarium exprimāt: vt in
x. ethicorū. ca. viij. dicit phus. Scdm intel
lectū operās et hunc curans optime disposi
tus ē: et deo amantissimus esse videt. Si de
us amat bonū: sine dubio cognoscit eun-
dem: cum dilectio presupponat cognitōem
Et Cōmētator ibidem dicit: q̄ deus maxi-
me diligat intellectū speculatiuū. et i pluri-
bus locis ē cognitio dei et dilectio dei expssa:
p phm et cōmentatorē respectu rerū ad extra
obiect.1. ¶ Hic forte dicetur. Si in lumine natura-
li poneret deum cognoscere res ad extra. vel
confuse: et hoc nō. quia cognitio dei est pfe-
ctissima et distinctissima. vel eēt determina-
te singulorū cognoscitiuus. et si sic: sequeret
q̄ deus i lumine naturali deberet pōni infini
te virtutis. Cui contrariū asserit phs. ij. de ce
lo: dicēs. q̄ moueat circulari motu. et videt
intelligere: q̄ nō possit velocius mouere nec
tardius. Et pz consequētia. qr cū phs ponat
mundū fuisse ab eterno: infinitos ponit fu
isse homies vel equos: quos si omes deus
distincte noscit: infinite virtutis ē in cogno
scendo: simul actu distincte infinita distin
cta. ergo et i mouēdo. qr cū p intellectū mo-
ueat: si infinite intelligit: infinite velociter
mouere poterit. ¶ Scdo: qr phus videt di
cere: in. xij. metaph. q̄ queda dignius ē nō
intelligere. Et Cōmētator. q̄ intellectus di
Ad1 uinus vilesceret si vilia intelligeret. ¶ Dica
tur ad pmū pbabiliter. qr difficile ē q̄ phs
concederet deū eē infinite virtutis i actualit co
gnoscēdo distincte. et semp infinita distīcta
immo infinities infinita. ¶ Scdo q̄ tn̄ nō
poneret eum infinite virtutis i vigore vel i
mouēdo. quia reputaret ipm nō posse velo
cius mouere: nec maius mobile q̄ nūc mo
uet. qr optimū est ipm sic mouere vt ipsi di
cerēt: et ideo eternaliter immutabiliter se de
terminauit ad mouere hoc motu. ¶ Ad im-
probatōem qn̄ dicit. q̄ p intellectū mouet
hoc cōcedit. et cōceditur q̄ infinite virtutis
sit: intelligēdo actu infinita sibi inuicē suc
cessiue succedentia: tamē nō in pducēdo ea
simul. qr nequeūt esse simul: ita infinitatē
velocioris motus etiam intelligit. sz quia
nō melior est: eum producere nequit: sed so
lū tm̄ intēsiue et extēsiue: quantus est mo-
tus quē facit. ¶ Ad secundā: scz ad aucto Ad2
ritatē phi et sui cōmētatoris: q̄ velint q̄ di-
gnius sit nō cognoscere q̄ cognoscere: intel
lectōe sumpta a rebus. qr sic vilesceret itel-
lectus diuinus: si cognitōem recipiendo a
rebo cognitiuus fieret. qr tunc egeret repntati
uo alio ab eēntia. ¶ Scda conclusio ē hec: q̄ Cōclo.2
q̄uis deus sua cognitōe siue sciētia se cogno-
scat: et oia alia. tn̄ hoc est vna simplici noti
cia. Pz pma ps ex conclusiōe pma articuli p
cedētis: et ex conclusiōe pcedēte. Pz etiā scda
ps. qr cognitio dei siue scia ē ipemet deus. et
q̄ sicut ē vnus deus omino simplex: ita etiā sua
cognitio respectu cognitorū est vna et sim-
plex. Hec pfectius dicta sunt i questione p
ma: i pncipio i pmo articulo. et i tercia pte il-
lius articuli. vbi de hoc cui placet pōt videre
¶ Forte dicet. si sit vna noticia dei et aliorū: obiectio
tunc deus omia eque pfecte nouit. Credo q̄ Soluit.
hec dubitatio forte est etiā ibi mota: ideo
cōceditur hoc q̄ ipsa includat quantum ad
noticiā in se. Sed quātum ad dignitatē
rerū cognitarū dici pōt: q̄ vnū pfectius no-
uit alio. nō quia noticia eius est pfectior.
sed quia nouit rē pfectiorem esse magis p
fectam. et rem minus nobilē eē minus pfe-
ctā. ¶ Tercia conclusio. q̄uis scie siue cogni- Cōclo.3
tiōis diuine diuina eēntia sit obiectū pma
riū. pnt tn̄ creature dici cognitōis eiusdem
obiectū scdariū. Prima ps conclōnis pz ex p
ma conclusiōe articuli scdi et eius pbatōne. Scda
ps pz. qr cū creatura a deo veraciter cogno-
scat: nullo modo male videt sonare dicere
q̄ creatura aliquo mō scdario. s. deo obijcia
tur: p essentiā pmario cognita: nō vt ab ea
deus accipiat sciētiā: sz qr eius p obiectū
pmariū. s. suā essentiā pfecte cognitū perfe-
ctā habet noticiā. ¶ Sz contradicit alia opi- Oppo
nio. quia pmū est tante pfectionis q̄ nihil niu.1.
exigat ad sui pfectiōem. Sz si creature sunt

obiectū cognitiōis diuinę: tūc ad ꝑfectam
dei cognitiōem coexigerent creaturę. ergo in
2 se nō esset summe ꝑfecta ¶ Secūdo. si deus
intelligendo essentiā simul intelligeret crea
turas. vel hoc esset necessario. ⁊ si sic: creatu
rę necessarię essent ad ꝑfectam cognitiōem
diuinā: quod nullo mō videt. Et ꝯsequen
tia pꝫ. quia sine eaꝝ intellectiōe nō pōt di/
uina cognitio esse ꝑfecta. ¶ Uel ꝯtingenter
⁊ si sic: posset nō intelligere creaturā: intelle
cta eēntia repsentāte creaturas. ⁊ ex ꝯseqn/
ti posset aliter ⁊ aliter se habere ī cognoscen/
3 do. ⁊ sic mutari. ¶ Et tercio. q: vel eadē itel/
lectiōe intelligeret suā eēntiā ⁊ creaturā. Cō
tra. quia creaturę in essentia vident vidēt
vt ī speculo. mō non est eadem visio speculi
⁊ imaginis in speculo: ergo neqꝫ erit eadem
intellectio diuinę essentię ⁊ creaturę in diui
na essentia. Uel alia: et sic in eo essent plu/
4 res distinctę intellectiones. ¶ Quarto. vel
scientia dei eēt causata a rebus quarum est.
vel esset earum causa. vel neutro modo. pri
mū nō. q: cum sit deus: nequit esse causata
Nec secundū. quia cum sit ipemet deus et
de deo: ⁊ nō est causa dei: nō potest esse causa
rerum scitarum. Nec potest dici ꝙ neutro
modo. quia cum sit deus videtur eē causa.
5 ¶ Quinto vel omnes numeros nouit deus
⁊ si sic: tunc infinitum numeꝝ cathegoreu/
matice cognosceret: cuius falsitas patet. q:
implicat contradictiōem: ꝙ sit vel esse possit
numerus infinitus. quia in eo ꝙ numerus
est numerabilis. Modo infinitus nume/
rus cathegorematice nō esset numerabilis
Cōsequētia tenet. quia si omēs nūeros cog
nitos cōbinaret: surgeret numerus infinitꝰ.
vel aliquē numeꝝ nō nouit. ⁊ si sic: tūc pa/
Ad 1 ri ratione nihil ad extra nouit. ¶ Ad primā
istaꝝ respondet: ꝙ primā intellectiōem siue
scientiā aliquid exigere ad suam ꝑfectiōem
pōt intelligi dupliciter. Uno mō ꝙ ipa il/
lud coexigat tanqꝫ aliquo mō ab eo depen/
dēs. ⁊ sic maior ē vera. ⁊ minor ē falsa. quia
sic creaturę non coexigūtur ad ꝑfectionem
cognitiōis diuinę. quia nō omē quod intel
ligit intellectiōne diuina. ⁊ quod secūdario
ei obijcit: coexigit sic ad cognitiōem diuinā
¶ Scdo mō pōt intelligi ꝙ sic aliqd coexi/
gat tanqꝫ id quod ī ipa ꝑfecta cognitiōe di
uina necessario sufficienter repsentat: tanqꝫ
possibile ab ea depēdere. ⁊ sic creaturę vt pos
sibiles pñt dici coexigi ad ꝑfectiōem cogni/
tiōis diuinę. q: in ꝑfecta cognitiōe diuina
necessario sufficiēter repsentāt. quia quod ꝑ
fecte nouit causam etiam necessario cogno
uit effectū possibilē fieri ab illa causa: vt p/
us fuit argutum. ¶ Ad secundā. ꝙ deus in Ad 2
telligendo eēntiam suā necessario cointelli/
git creaturas tanqꝫ illa quorum sua essen/
tia est sufficiēter productiua: vel nō intelli
geret eā ꝑfecte. ¶ Et ad improbatiōem dici/
tur ꝙ creaturę nō sunt necessarię quantū ad
eē ad ꝑfectiōem cognitionis diuinę: sed bñ
sunt necessarię ī posse eē secūdo mō expresso
in solutiōe ratiōis p̄cedētis. quia impossibi/
le ē ꝙ cognitio diuia sit ꝑfecta respectu sui.
quin simul intelligat suam causalitatē: et
ex ꝯsequenti nisi intelligat creaturas posse
fieri. ¶ Ad terciam. ꝙ vna simplicī noticia Ad 3
cognoscat se ⁊ creaturā. vt dixit secūda cō/
clusio. Et ad improbatiōem. ꝙ qꝫuis diui/
na eēntia sit speculū creaturaꝝ aliquo mō.
tñ nō omino simile ē cū speculo: p quod fit vi
sio apud nos. ⁊ de visione quę fit p eēntiaꝫ.
Nam sibi ipa ē sui plena noticia simplex ⁊
ꝑfectissima: repsentās se p̄maria repsentati
one cū omī sua causalitate. ⁊ secūdario vł p
modū sequelę in ordine ad moduꝫ intelli/
gēdi nrm repsentat omēs effectus: quorum
ē productiua: eo ꝙ si aliquis eorum eēt in/
cognitus: iam diuina eēntia nō esset perfe/
cte cognita: eo ꝙ modū causalitatis sup il/
lum effectum haberet incognitū. ¶ Secus
ē in creaturis ⁊ suo speculo. Ibi em̄ est alia
species qua cognoscitur speculum. ⁊ alia per
quam imago apparens in speculo. et ideo
sunt distinctę cognitiōes. In deo autem rep
sentatiuū p quod ipe et singulę notę sunt cre
aturę: est penitus idem. quia est essentia di/
uina. ¶ Ad quartā. ꝙ sciētia diuina non ē Ad 4
causata a rebus quia ē deus ¶ Scdo ꝙ nec
ē oim quorum ē sciētia causa. quia non ē
causa sui. ¶ Tercio. ꝙ infinitorū est sciētia.
vt possibilium p eam fieri quorū nunqꝫ ali
quod causabit. ¶ Quarto. ꝙ ē scientia oim
ꝓductoꝝ ⁊ producēdoꝝ. vt eoꝝ causa libe/
re producēs cū ꝓducit. Pꝫ. quia nisi cog/
nosceret ⁊ vellet res quas ꝓducit: nō eas p
duceret: cū agat p intellectū ⁊ voluntatem
vt omēs concedunt. Omnia em̄ quęcunqꝫ
voluit fecit: vt dicitur in psalmo. ⁊ si volu/
it: sequit ꝙ nouit. ¶ Ad quintā. ꝙ deus om Ad 5
nes numeros nouit etiam possibiles: capi
endo li omnes distributiue. ⁊ est beati Au
gustini. xij. de ciuitate dei. capitulo. xviij. di/
centis. deum comprehendere omnē speciem

numerorū. Secūdo dicit: q nō nouit om/
nes numeros eē possibiles collectiue. quia
nulli sunt: nec possunt esse omēs numeri si
Nota mul collecti. mō īpossibile nō nouit. ¶ Pro
cuius intellectu est notandū. q ad hoc q
omēs animę simul acceptę quę sunt in hac
domo sint duodecim: requirit q animę in
ista domo existētes sint duodecim. ⁊ q nul
la sit anima huius domus: quin sit aliqua
illarū duodecim. ⁊ ideo si aliqui possent eē
omēs numeri: quos essentia diuina nouit:
tunc nō posset eē aliquis numerus qn esset
aliquis illoꝝ. et ex consequēti nō posset de
us illis productis aliquē alium numeꝝ p
ducere: quod repugnat illuminationi diui
nę maiestatis. ¶ Ex ergo ad formā rationis
dicta. negat ꝯsequētia: cū infert q deus cog
nosceret numeꝝ infinitū. Et ad pbatiōem
ꝯsequentię dicit: q omēs distributiue cog
nitos pōt combinare. q istos duos ⁊ istos
centū. ⁊ sic sine statu. ¶ Sed omēs collecti
ue cognitos nō pōt combinare. quia nulli
sunt omēs sic: vt dictū ē. ⁊ ex hoc nō sequi/
tur numerus infinitus: nec multitudo infi
nita cathegorematice. quia q̄uis quot/
quot vult: possit combinare. tamē tota mul
titudo combinatorū erit finita eo: q̄uis qt
quot vult possit combinare. tamē quia om/
nes sunt in multitudine numerali et suarū
vnitatum finiti: erit totū cōsurgens etiam
finitū. Hoc de tercio articulo. quia ad hanc
materiā fiet regressus in solutionibꝫ ratio
nū: ⁊ ī questionibꝫ secūdi. vtꝝ deus possit fa
cere actu infinitum.

Arti.4. **Quantū ad quar**
tum articulū videndū est: an deus cogno/
scat mala. Et quia sunt aliqua mala pęnę
quę inquantū sunt remediatiua culpę sūt
bona. de quibus nō est dubium: quin ea de
us faciat. iuxta illud. Si erit malum in ci/
uitate quod non fecerit dn̄s Amos tercio
Ideo etiam nō ē dubium quin ea nouit: ⁊
sumit ibi si pro nō. Ideo intelligo articulū
de malo culpę. quod quādoqꝫ capit pro a/
ctu quo anima deformat. sicut esset electio
iniusta. Et quia tale ē quoddā ens. ⁊ ex cō
sequēti quoddā bonū: ideo vt bonitas ē de
us ipm facit ⁊ nouit. sed vt malum est deus
ipsum nō facit: sed a volūtate deficiēte a bo
no. vt dictum ē an̄. deformitatem etiā quę
pura priuatio ē deus nō facit. quia pura p
natio nequit fieri. Unde Johānis primo.
Sine ipo factum ē nihil. exponit Augusti
nus. id ē peccatū. De hoc ergo intelligo ar/
ticulū. Secūdo noto. q q̄uis sciētia dei sit Nota 2
vna in se: tamē vt distinctius eam expme/
re valeamus in ordine ad scita: tripliciter
nominat. nam inquātum est omniū possi/
biliū ⁊ productorū ac producendoꝝ. vocat
scientia simplicis noticię. Inquātū autem
ē omniū pductoꝝ ⁊ producēdorū vocatur
scientia visionis. sed inquantū est noticia
eorum quę approbat. ⁊ ei sunt grata: voca
tur sciētia approbationis. ¶ Quibus pę/ Cōdo 1
missis vident hę ppositiōes simpliciter con
cedēdę. Prima. Deus hmōi mala nequit
facere. Patet. q deus nequit peccare. Itē
nequit deficere. ⁊ facere hmōi mala ē defice/
re. ¶ Scda ppositio. hmōi mala nō habēt Cōdo.2
ideā ppriā: eoꝝ pprie repn̄tatiuā ī deo. ptꝫ.
q idea vt dictū ē i questione pma: ē princi/
palis ratio diuina: ⁊ principalis forma ali
quid faciēdi. et habet ab Augustino libro
lxxxiij. questionū. q. xlvj. Cū itaqꝫ hęc ma/
la deus nō possit facere: nō habēt rōē exem
plarē in deo. ⁊ ex ꝯsequēti nec pprię ipoꝝ re
psentatiuā ideam. quia eadem ē ratio ī deo
rem faciendi ⁊ eā cognoscēdi. ¶ Tercia pro Cōdo.3
positio. Nihilominꝰ deus hmōi mala no/
uit. pmo vel scdo mō: puta scia simplicis no
ticię vel visionis: inq̄tū sunt facta vel faci
enda. Ptꝫ. q alr̄ nō eēt bonus eoꝝ iudex.
q nullus bn̄ iudicat de his quę nescit: sed
vnusquisqꝫ bn̄ de his q̄ nouit. vt habet. iij.
ethicoꝝ. vij. ¶ Scdo. quia dicit ps̄. Deli/
cta quis intelligit: ab occultis meis mūda
me. ps̄. xviij. ¶ Iterum ps̄. Delicta mea a
te nō sunt abscōdita. ¶ Itē q̄ nouit rōem at
tingēdi: etiā nouit rōem deficiēdi. Nō de/
us pfecte nouit rōem ad eū puenīēdi: quę
ē bonitas vel charitas. ergo etiam nouit ra
tionē deuiādi ab ipo: quę est iniquitas. ma
licia vel puersitas. ¶ Forte dicet q quicqd opponit
deus nouit qn̄ fit illud deus causat. sed nō
causat malū. ergo. Maior ē b. Aug. v. de trini
ta. ca. xiij. dicētis. Uniuersas creaturas su/
as: ⁊ spūales ⁊ corpales: nō q sunt idō no
uit. sed ideo sūt q nouit. ergo si deꝰ pctm̄ nouit
qn̄ fit: idō fit q deꝰ ipm nouit. Mior ē ppō
pma huiꝰ articuli. ¶ Confirmat. q ꝯmēta/ Confir.
tor videt velle. xij. metaphysicę. Omis scia
vel ē cā reꝝ vel causata a rebꝫ. ergo si ī deo ē scien
tia pali: cū illa nō sit causata a rebꝫ: ipa erit
causa reꝝ. ⁊ sic deus erit cā peccati vł mali.

2 Scdo querit: quomō deus cognoscat malū
cū nō habeat ideā ppriā in ipo: vt dictum
3 ē i cōclusione scdā. ¶ Tertio quia nō no/
uit impossibile eē. Mō malū culpe nequit
eē cū nō habeat ideam i deo: in quo omia
Ad 1 que pnt eē ideata sunt. ¶ Respondet ad p/
mū. negādo maiorē. Et ad probatōem di/
citur. q auctoritas beati Augustini nō ē ad
ppositū. quia peccatū nō ē creatura. quia in
Ad cōfir. quantū malū nō ē aliquid. ¶ Ad cōfirmati
onē dicit: q illa auctas Cōmētatoris intel
ligit de his q̄ p se cognoscunt: t p modū ha
bitus. nō p modū puatōis: deus aūt pami
Ad 2 noscat puatiue. ¶ Ad scdm de mō. videtur
mihi dicendū: q huiusmodi malū ē solū
in creaturis rationalibus: quia alie creatu
re pp ter defectū liberi arbitrij nequeunt pec
care. ¶ Secūdo q vt malum ē puatio bo
ni: puta rectitudinis vel habitus debiti in/
esse. Cū itaqz puatio cognoscat p habitum
t deus nouit sciētia simplicis noticie habi/
tū: nouit etiam puatōem habitu priuā/
tem. Sed specialius descēdedo dicit tertio.
q deus pfectissime noscendo essentiā suam
nouit distinctissime creaturas rationales
quarum e idea. ¶ Secūdo nouit omēs pfe
ctiones eis possibiles. t tertio ex cōsequenti.
quia noscit quātū p actū bonū pfectibiles
sunt: noscit quantum p electiones opposi/
tas deformantur: t ipas defo: mitates quan
te sunt: quātaqz eis correspondere debet pe
Oppōi na. ¶ Forte dices. tūc omia mortalia cog/
noscerēt equaliter mala: quia omia equalē
grām: quia infinitā sl indifferēter nata sunt p/
Rūdet uare. ¶ Rūdet: q hec materia ptinet ad se/
cūdum libꝝ: nihilominus quantū ē ad p̄/
sens: dicit q nō cognoscat quantitas mali
penes quantitatē gratie: sm quam puare
natum ē: sed magis sm rectitudines actu/
ales quas priuat: que eēnt in electōibus op
positis. vt frangēs ieiuniū preceptū sine ra
tionabili causa: tenet ex obediētia eligere
sic nō facere: nec velle delectari cōtra deum.
t inquantū remotius ab hac rectitudine re
cedit: tāto grauius peccat. Cognoscat autē
deus rectitudines omēs: que voluntati cō/
uenirent ex electionibus oppositis. vnde t
Ad 3 noscat grauitatē deformitatis. ¶ Ad tertiū
dicitur: q sm veritatē strictissime loquēdo
peccatum sicut nō pōt esse ita nō cognosci/
tur sub ratione entis. nouit tamen deus ip
sum sub ratōe priuatōnis habitus t iusti/
tie debitorꝝ inesse t eius quātitatem. Vel si
vis nouit deus peccā vel mala. q: nouit pec/
catorem: q: intelle t remotē defficiat a iustitia
debita i esse. ¶ Quarta cōclusio ē. deus nō no Cōclo 4
uit mala sciā approbatōis. Patz q: repro
bat. Dictum ē cm ō peccatoribꝫ. Nunqꝫ noui
vos Mat. vij. s. noticia approbatōis. De
quātitate peccati penes quid attendat magis
dicet in. ij. libro. Hoc de quarto.

Venio ad solutio

nes rōnū pncipaliū. Ad pmā dico. q q̄uis Ad 1. ro
sciā creaturarꝫ p se sit habit' cōclusiōis. de q̄ ne paū.
locut' ē Linconiēsis. tñ sciā increata non ē
habitus: sz certissima cognitio eēntie diui/
ne actualis t oim aliorꝫ in ea ¶ Ad scdam Ad 2
negat añcedēs. In eo em ē intellectio t cog
nitio. Et ad btm Dionysiū. q solū velit q
in eo nō sint opatōes intellectuales mō cre
aturarꝫ. s. q nō sit in eo compositio. diuisio
discursus: t alia hmōi. sicut i intellectu no
stro. nō tñ intēdit negare eas ēē in deo mō
eminētiori t supiori. ¶ Ad tertiā. q si p intel/ Ad 3
lectū intelligit potētia intellectiua: cōsequē/
tia nō ē bona. quia i deo ē idē intellectus t in/
tellectio q: sciā dei ē ipius intellectus: vt di/
ctū ē. Si aūt p intellectū intelligit cognitio
pncipij vel pncipiorꝫ: etiā nō valet conse
quētia. q: licet i nobis hi habit' sunt distin
cti. tñ in deo sunt eminēter vnica noticia in/
tuitiua diuine essentie. quia omēs has sup
eminēter in se cōtinet cognitiōnes. vt in ter/
cia pte pme questionis dictum ē. ideo pōt
omibus hmōi nomibus nullā impfectōem
includentibꝫ. vt intellectus. sapiā. sciā. ars
diuia t alijs similibꝫ appellari. ¶ Ad quar Ad 4
tā. negat maior: loquēdo de sciētia increata
Phs i posteriorꝫ loquit de sciētia humana
Posset tamē sciā diuina dici vlis. quia ne
cessario ē oim cognoscitiua. sed q: nō ē adē
quate alicui' ppositiōis. iō more Aristotel'
nō vocat illis nomibus. ¶ Ad cōfirmatōem Ad cōfir.
q si cognitio vocat singularis. q: ē de ppositi
ōe singulari: añcedēs ē falsū. Sed si cog
nitio dicit singularis: quia ē intuitiua vni'
cognoscibilis distinctissima t determiatissima
pōt cōcedi q sit singularis cognitio dei. q: ē
respectu diuine eēntie intuitiua vl' supintel
tiua. t cōsequentia nō valet. Ad pbm dicit. q
intelligat q sciā nr̃a nō ē de ppositiōibꝫ singu
laribus tanqꝫ de cōclusione ciata. t illud nō ē
ad presens. ¶ Ad rationes que fiunt con/ Ad 3 i
tra pmā questiū. Ad pmā. q cognitio dei qst.

cognoscit se intuitiue. vel s̄m alios supin/
tuitiue.quia p̄fectissime ꝛ comp̄hēsiue. Et
ad improbatōem dicit̄ q̄ q̄uis i cognoscē/
tibus materialibꝰ nō ē ītuitiua cognitio re
spectu sui. tn̄ i separatis a materia ibi ē intui/
tiua cognitio: maxime respectu sui. sic p̄hs
iij. de aīa dicit. q̄ i intellectu a gēte ē idē sciē/
tia ꝛ sciēs. Et btūs Dionysi⁹ ita vult. vij. de
di. nomi. ¶ Ad auctorē de causis dicit̄ q̄ lo
quit̄ de his qui essentiā suā p discursuz cog
noscunt ex aliorū p̄cognitione: sicut est i
Ad 2 nobis. ¶ Ad scd̄m q̄ scientia dei ē omimode
simplex. ꝛ ex cōsequēti incomplexa. quia in
tuitiua respectu sui. Est eni ipsemet de⁹. ꝛ ta/
mē omē scibile vel cognoscibile siue comple
xum sit siue incomplexū p̄fectissime nouit:
eo q̄ hoc plenissime ꝛ supeminēter in se ostē
dit. vt hec dicta sunt in questiōe p̄ma: i ter
tia pte p̄mi articuli. vbi declaratum fuit: q̄
vna cognitio intuitiua p̄fectior est de facie
hominis multis noticijs complexis de ea/
Ad 3 dem. qui vult videre: videat ibidez. ¶ Ad
tertiā: q̄ comp̄hēsiue se cognoscit. ꝛ q̄ ē a se.
quia infinitus est in cognoscendo sicut in
essendo comp̄hensibilis: sed q̄ incomp̄re
hensibilis appellat̄: hoc intelligit̄ respectu
Ad 4 virtutis cognoscitiue create. ¶ Ad quartā:
q̄ sicut eternus est: ita eternaliter se nouit.
ꝛ q̄ non prius erat q̄ se nouit. ¶ Et ad im/
probatōem quādo dicit̄. q̄ noscere p̄supp/
ponat eē. Istud ē verū de prioritate termino
rum siue ↄmunitatis sequit̄ eni. cognoscit:
ergo ē. ꝛ nō ecōtra: nisi forte in his vbi cōse
quens ē necessariū: sed nō p̄pter hoc oportet
q̄ in re omē cognoscēs sit p̄us q̄ cognoscat.
Ad 5 ¶ Ad quintā: q̄ immēse se cognoscit ꝛ se di/
ligit. ¶ Scd̄o q̄ ↄuersio ibi sup se nō hz lo/
cū. q̄r ibi nō ē cognitio reflexa: sed intuitiua
sui p̄fectissima. ¶ Tercio. q̄ ex hoc maxime
ꝛ optime regit res iuxta earū exigētiā. ¶ Ad
improbatōem. q̄r immēse ad vnū flectus
nō pōt in aliud. negat̄ hoc: vbi illud vnuz
habet ordinē supioritatis ꝛ dominiū sup a/
lia. Sicut eni immēsa essentia dei cā est exi
stentie rerū: sic immensa cognitio eiusdē rei
causa ē omis debiti regiminis ꝛ ordinis ea
rūdem. ꝛ immēsa dilectio eius: ratio dilecti
Ad 6 onis creaturarū. ¶ Ad sextaz q̄ relatiua ēēn
tialia: sicut itelligere. scire. cognoscere dicūt̄
i deo reciproce. sed notiōalia nō: inquātum
dicunt̄ a termino ad quē. vt nō generat p̄/
sona seipam: nec spirat seipāz. ¶ Conseque/
ter ad rationes que fiunt cōtra scd̄m questi

torū. ¶ Ad primā: negādo ↄsequentiā. Et Ad 1 3 q̄siū.
ad p̄batōem dicit̄. q̄ duplex sit instās. q̄d/
dam indiuisibile temporis. ꝛ de ista maior est
vera: sed minor falsa. scz q̄ cōtradictoria si
bijnuicez p instāti indiuisibili temporis sint
vera. nec ad hoc vadit argumentū. ¶ Ali/
ud est instās eternitatis: que vocat̄ instās:
eo q̄ ē tota simul. ꝛ p isto. quia omē temp⁹
comp̄rehendit cōtradictoria esse simul ve/
ra: pōt intelligi dupliciter. Uno mō q̄ ip̄m
rep̄sentet p̄positiōes ↄtradictorias ex muta
tiōe rerū temporaliū ee veras. vnā prius respe
ctu tpis. vt nūc antichristus nō ē. ꝛ p poste
rius aliā: vt hāc. Antichristus ē. Et illud ē
verū ꝛ possibile. ꝛ i hoc sensu maior ē falsa:
que dicit. Illa sunt simul vera que p eodē
instāti eternitatis sunt vera. s. rep̄sentāte il
las veras successiue fieri in tempore. Hoc eni
instās omē tēpus comp̄hēdit. ꝛ ergo sicut i
tempore successiue pn̄t cōtradictorie esse ve/
re: vna prius et alia posterius: ita possūt isto
mō contradictoria esse vera p isto instanti
eternitatis: puta q̄ ipsum sit signū verita/
tis vtriusq̄ partis ↄtradictiōis successiue i
tempore. s. vnius p prius: ꝛ alterius p posteri
us. ¶ Scd̄o mō q̄ ip̄m instās rep̄sentet il/
las ee veras simul: puta q̄ rep̄sentet pro eo
tp̄e: p quo vna ē vera: etiam aliam ee verā.
ꝛ sic maior ē vera. ꝛ minor falsa. Et ad pro
bationē dicit̄: q̄ pro instanti eternitatis de
us nouit hanc esse veraz. Antichristus nō
est: p tempore p̄cedēte ortum antichristi
ꝛ p eodē tempore nouit suam contradicto
riam esse falsam. significantē cū illo tempo
re esse. ꝛ conceditur q̄ pro eodez instāti eter
nitatis. Noscitur etiā hec esse vera. Anti/
christus ē. p tempore sequēte eius ortum. ꝛ a/
lia falsa. ꝛ hoc est iuxta primū sensum con/
tradictoria esse vera pro instāti eternitatis
quia successio ē sub eo comp̄rehensa. i qua
primo vna pars. ꝛ post alia fit vera ex mu
tatione rerum. Sed iuxta secundū sensum
non. quia nō rep̄sentat noticia diuina: q̄ p
eodem instāti eternitatis ille sint vere respe
ctu eiusdē temporis importati p verbū ad/
equate: q̄ mō sunt ↄtradictoria. ¶ Ad ↄfir/ Ad ↄfir.
matiōem ↄcedit̄: q̄ eternitas rep̄sentet illa
duo vt vera suis tp̄ibus: puta quamlibet
p tempore suo. Et cum querit̄. vtrū simul
rep̄sentet ea vt vera. Dicit̄ q̄ li simul potest
determinare hoc verbū rep̄ntat. ꝛ tunc ↄce/
dit̄ q̄ simul rep̄sentet ea vt vera. vnā tamē
p̄us: ꝛ aliam posterius. ꝛ ita ē. Alio modo

li simul pōt determinare hoc qđ ē vera. ⁊ tūc
eternitas nō repñtat ea vt vera simul. q̄a
nunq̄ȝ sunt simul vera. Conceditur etiam q̄
repñtādo vnā ⁊ aliam repñtat: vnaȝ ve
ram ꝑ prius: ⁊ aliaȝ ꝑ posterius. Et quādo
dicit̃ q̄ in eternitate nō sit prius ⁊c. hoc est
verū. tamē bñ repñtat prius ⁊ posterius.
vt natiuitatē christi fuisse ante passioneȝ.
Eternitas em̄ tota simul omnia temꝑalia
compꝛehendit̃ vt mensura singuloꝝ. ⁊ ideo
licet sine successione sit: sicut om̄is successio
nis ē causa efficiēs: ita etiam est signuȝ eo⸗
rum que i successione sunt: ⁊ eo modo quo
ſm prius ⁊ posterius sunt: etiā taliter repre
sentatiua. repñtat em̄ quodlibet temꝑale
Ad 2 existere ꝑ eo tempore ꝑ quo existit. ¶ Et per
hoc respondet̃ ad secundū principale: q̄ de
us p̄ntie eodē modo nouit quādo Socra⸗
tes sedet sicut quādo nō sedet: quia om̄is
cognitio eius ē eterna. Et neget̃ ɔsequētia:
q̄ nō plus nosceret vere q̄ȝ false. seu etiaȝ q̄
nō plus nosceret vnam partē esse veraȝ q̄ȝ
aliam. Et ratio ē. quia semꝑ ꝑfectissime no
uit Socratē sedere. ⁊ hāc Socrates sedet
esse verā ꝑ eo tempore ꝑ quo Socrates se⸗
det. ⁊ suā cōtradictoriā esse falsam: si fuerit
ꝑ eo temꝑe formata: ⁊ eodē modo clare vi⸗
sa repñtat. Unde qui nūc clare videret de
um: prout ē signū incarnatōis filij: videret
verbū nō incarnatū vsq̄ȝ ad instās incarna
tionis. ⁊ hanc veram protūc: si fuisset for⸗
mata. verbū nō ē incarnatū. ⁊ suam oppo
sitam protūc falsam. Et eodē modo vide⸗
ret ꝑ tēpore sequēte instans incarnationis:
semꝑ verbū in carne. ⁊ hanc verā ꝑ illo tem
pore. verbū ē incarnatū. ⁊ suam oppositam
falsam. Et ita essentia diuina ab eterno si⸗
gnificauit respectu icarnatōis verbi. Et ita
suo mō dicat̃. Quodlibet em̄ repñtat esse
fore vel fuisse ꝑ tēpore pro quo ē: erit vel fu
it. ⁊ de his que quādoq̄ȝ nō sunt: ea nō esse
ꝑ tēpore ꝑ quo nō sunt. vel nō fuisse ꝑ tem
Ad ɔfir. pore ꝑ quo non fuerunt: ⁊ ita de fore. ¶ Per
hoc patet quid dicenduȝ ad confirmatio⸗
nem. quia recte eodē modo nūc scit đ die iu
dicij: sicut de eodē sciet in ipo die. quia nūc
scit ipm nō esse: nec fore. vsq̄ȝ ad eius esse ex
clusiue. ⁊ scit etiam nūc ipm pro illo tempo
re esse vel fore. ⁊ in die iudicij eodeȝ modo
scit vel sciet. quia scit eaȝ protūc esse sicut ⁊
nūc hoc scit. ⁊ añ nunq̄ȝ extitisse. ⁊ ita etiaȝ
obiectio nūc scit. ¶ Forte dicet̃. nunc scit eam fore. et
tūc nesciet eam fore: sed esse. ergo nunc scit
aliter q̄ȝ tunc. ¶ Patet q̄ argumentū nō va Solu.
leat. quia nūc volo hora prandij futura co
medere. ⁊ cuȝ ea p̄nte actu comedo: non
volo hora futura comedere: ⁊ tamē eodeȝ
mō volo. Et patres sancti credētes christū
futurū: quē nos credimus venisse: eodem
mō ⁊ eandē fidem habebāt quā nos. ¶ Ali
ter forte ⁊ magis ad mentē arguentis: quā⸗
uis ex eodē fundamēto potest dici. q̄ cū di⸗
cis: q̄ scit nūc eam fore: ⁊ tūc nō scit eam fo
re. Uel intelligis q̄ respectu eternitatis: in
qua nequit esse preteritio: sed sola simul⸗
tas. ⁊ tūc añcedēs est falsum: q̄ scit eam fo
re respectu eternitatis. quia tūc sequi deberet
eternitatē: quod impossibile ē. quia ipa nō
preterit. immo respectu eius quicq̄d fuit. ē
vel erit: totū est ei p̄sens. quia nihil eam p̄⸗
cessit: nec sequet̃. immo respectu eius eque p̄
sens ē dies iudicij. quia actu scit eius exi⸗
stere sub eternitate. sicut dies creatōis mū
di: vel dies hodierna: q̄uis diē creationis
necesse sit fuisse. ⁊ diē iudicij contingēs sit
fore absolute. Et ita patet q̄ in ordine ad
eternitatē: in qua nō est successio: nō scit eā
fore. sed eē suo tēpore. ¶ Alio mō tu potes
intelligere: q̄ respectu temꝑis p̄sentis i quo
est successio ⁊ mutatio sciat eam nūc fore. ⁊
tunc nesciet eam fore. ⁊ hoc esse veruȝ. ergo
aliter sciret: ⁊ alio mō respectu ipsi⁹ diei iu
dicij ad extra: placet mihi. quia scit illā ali
ter se habere. q̄ȝ tūc esse in tēpore p̄sentiali⸗
ter. ⁊ añ nō fuisse p̄sentialiter in temꝑe. ⁊ sic
alietas qua aliter nouit ē in rebus. nō i scien
tia diuina. que eternaliter illam diē scit eē
suo temꝑe. ⁊ nō eē añ vel post. ¶ Ad tertiaȝ Ad 3
dicit̃ q̄ sit sophisma. ⁊ parū portat secū de
vtilitate: nisi de acumine intellectus. Unde
hec ꝑpositio. deus scit aliqualiter se velle so
cratē eē qualiter scit se nō posse velle. disti⸗
guenda est. quia vel aliqualiter determinat
compositōem vtrobiq̄ȝ. ⁊ sic est vera ꝑposi
tio nō implicās: sed significans q̄ deus ali⸗
quo modo velit hanc. Socrates est. pura
cōtingenter: qualiter scit se nō posse velle.
⁊ qualiter scit q̄ nō pōt velle. id ē scit q̄ hec
nō est contingēs. deus vult. Cōtingenter em̄
vult Socrateȝ eē. ⁊ nō cōtingenter vult se
velle. ¶ Uel qualiter scit se nō posse velle. i.
scit q̄ nō contingēter hec est vera. deus pōt
velle. ⁊ ergo nō taliter. quia nō contingeter
scit se posse velle. Alio mō li aliqualiter po
test determinare verbū. ⁊ est sensus q̄ deus
vult aliqualiter Socratē esse. ⁊ scit se non

posse velle taliter. et sic propositio est falsa. quia deus pot contingenter velle. prout li contingenter determinat verbum. quia sicut necessario vult seipsum et tres personas. ita contingenter vult creaturas. quia pot eas velle et non velle. et ergo pot eas contingenter velle. prout determinat modus verbum. secus si determinat compositionem. quia hec non est con-
Ad 4 tingens. deus vult. vel deus pot velle. ¶ Ad quartam negetur antecedens. et ad probationem ad auctoritatem philosophi et commentatoris dicitur. quod velint quod dignius sit non cognoscere quedam. scilicet omnia dependentia: quam cognoscere ea recipiendo cognitionem ab ipsis. quia vult commentator quod vilesceret intellectus diuinus: si perficeretur in cognoscendo recipiendo a dependentibus. quia sic perficeretur aliunde. ad hanc mentem vadunt omnes rationes Commentatoris. Alibi enim Aristoteles ibidem expresse determinant: et ibidem quod mouet per intellectum et voluntatem. et certum est quod non seipsum. ergo mobile. et ideo mobile et motum intelligit. ¶ Aliter dicunt alii. quod philosophus vult: quod non intelligat extra se primario tanquam principalia intelligibilia. sed bene secundario. scilicet tanquam minus principalia intelligibilia: et per intelligibile primum. scilicet per essentiam representata. ¶ Ad quintam:
Ad 5 negetur consequentia. Et ad probationem negetur quod diuersitas cognitorum inferat diuersitatem realem scientiarum: sed bene perfectionem scientie. qua existente vna propter eius perfectionem plura distincta ea cognoscuntur. Quamuis enim visio intuitiua faciei Socratis sit singularis et incomplexa: et intellectus indiuisibilis tamen ea cognoscuntur magnitudo. figura. color. et talia sensibilia propria et communia a sensu visus. vt dictum fuit superius in questione prima. sic in vna cognitione immensitatis cognoscitur ipsa distinctissime et perfectissime. Similiter et omnia per eam
Ad 6 producibilia et productiones eorum. ¶ Ad sextam dicitur recte sicut in tercio articulo dictum est de numeris. vnde negetur antecedens: capiendo omnes distributiue. quia inductiue patet quod omnes nouit. etiam sic omnes pot separare: et separatim conseruare. patet inductiue vt prius. Et non debet poni inesse quod omnes separat et in esse conseruat. quia non oportet vniuersalem poni inesse cum nota vniuersalitatis: sed per suas singulares vt istas duas separat et conseruat. et ita de aliis. ¶ Secun-
2 do. quod hec non est possibilis. deus omnes partes continui ab inuicem separauit et in esse conseruauit stante quod continuum non componatur ex indiuisibilibus: sicut philosophus demonstrat in .vj. phisicorum. saltem quod non ex finitis. et quod non ex infinitis. etiam est probabilior opinio quam sua contraria.

¶ Tercio quod collectiue deus non nouit omnes 3
partes continui: nec pot eas omnes separare etc. quia nulle sunt: nec possunt esse omnes. quia non due medietates. quia tunc nulla pars continui esset: quin esset altera illarum duarum medietatum. quod non est verum de vna quarta. et patet consequentia. quia (vt dictum est) quando aliqua multitudo debet esse omnia alicuius dati vel dabilis: nihil debet esse illius: quin sit aliquid illius multitudinis: vt prius est dictum. vt si duodecim apostoli sunt omnes apostoli: non debet esse aliquis apostolorum: quin sit aliquis illorum du-
odecim. ¶ Ad confirmationem conceditur quod assumitur. quia nulla est nec pot esse vltima pars proportionalis horum consequenter se habens: quamuis etiam non nouerit impossibile: tamen nouit omne quod est vel esse pot. et non plus dicit secun- Ad confir.
dum quesitum. ¶ Ad terciam confirmationem per idem conceditur: quod non nouit maximum numerum qui pot esse. quia nullus talis est vel potest esse omnem tamen numerum nouit. ¶ Ad septimum principale dicit quidam doctor. quod deus quamuis non possit facere infinitum: tamen pot intelligere: quia plus pot intelligere est quam natura exterior pot pati in effectu. ¶ Alii dicunt. quod possit facere infinitum. sed illud est meo iudicio impertinens argumento. et ideo supponendo quod non possit esse infinitum in extensione: conceditur quod deus non nouit maximum quod pot facere. quia tale necesse nec pot esse. ¶ Dicitur vltra secundo. quod deus non intelligat positiue aliquid extra se quod non pot facere. quia natura diuina non representat nisi ea quorum est productiua positiue. et mirabile esset quod hec esset vera. impossibile intelligitur a deo. vel cathegorematice infinitum intelligitur a deo. supposito quod hoc non posset esse. Est enim affirmatiua: cuius subiectum vtique pro nullo supponit. ¶ Tercio dicitur. quod quantumlibet magnum deus pot intelligere. non tamen pot intelligere magnitudinem infinitam: sicut ante dictum est de numero. ¶ Quarto. si dicatur quod omnem magnitudinem quam pot producere potest vnicam intelligere: concedatur. quia intelligit eam vt vnicam. ¶ Quinto. si propinquius veniatur ad difficultatem: dicendo quod omnes magnitudines quas pot producere: pot coniunctas vt vnam magnitudinem intelligere. concedatur distributiue sicut dictum est de numeris vel partibus continui Collectiue negetur. quia nulle sunt: nec possunt esse omnes. Et hec est recta responsio vt estimo in hac via. que enim possent esse omnes. quia illis intellectis non posset intelligere earum partes: nec alias extra ipsas: quod absurdum est. Et de isto p-

Ad confir. aliam
Ad 7
2
3
4
5

tinet ad scdm: nisi q recitaui hec hic: vt sciatur q modus mdedi cois no videt ee sufficiens: nec recte pcedere ad difficultate argumenti. 7 ideo de his recte dicatur sicut de ptibo ptinui. ¶ Ad octauam q eentia diuina repntat mala culpe puatiue. repntado habitus quox sunt puatões. vt dictu e. 7 ideo mior ratois e neganda. quia licet eentia diuina no repsentet mala positiue. repsentat tm ea puatiue: vt dictu e i quarto articulo. s. repsentado habitus eis oppositos. ¶ Omnia adducta p pte opposita: siue suppositi siue cuiuslibet questiox: pcedut similiter dictis Dec de questione.

Ad 8

Unc circa di

1 stinctioem tricesimaseptima q ritur. 7 est questio tricesimanona Utru deu ee vbiq p essentiam: presentiam 7 potentia no solum theologice: sed etiam lumine naturali circuscripta fide 7 lumine supiori sit ex ratoe concedendu. ¶ Que questio supponit: q deu ee vbiq sit theologice cocedendu. Secudo querit. vtru hoc etiaz possit couinci ex ratione naturali. ¶ Et contra suppositu arguitur sic. Deum esse vbiq videtur ee falsum. ergo no est theologice concededuz. Cosequetia nota e. quia scietia veritatis sicut e sacra theologia: no pcedit falsum. Anecedes pbat. quia psupponit deum esse in loco. 7 hoc e falsum. qm vt dicit Boecius in libro de hebdomadibus. Comunis animi coceptio est quantu ad sapietes spiritualia in loco no esse. Mo deus est summe spualis. ¶ Secudo. quia pprietates loci: quas ponit phs quarto physicox. ca. qrto. nulli loco pueniut respectu dei. g deus no pot vere dici i loco. Cosequetia nota. nam cui couenit ee in loco: illi debet puenire pprietates: eius qd e loc. Anecedes pz. q pprietates loci sunt: cotinere locatu. ee equale locato. posse separi a locato. 7 habere virtute conseruatiuaz locati. quarum nulla alicui puenit loco respectu dei. ¶ Tercio. qua ratione diceret deus esse in omni loco: etiam diceret ee i omibus rebus. Sed no videt ee i omibo rebo. g. Maior pz. quia no e immesitas maiestatis plus intima loco q rebo. Minor pbat pmo. q no videt q sit in ipsa sui essentia: cum nihil sit in seipso. vt habet quarto physicox. ¶ Secudo quia no videt esse in malis spiritibus. quia nulla e societas lucis ad tenebras. nec christi ad Belial. vt habet. q. ad Chorinth. vi. ¶ Tercio maius nequit esse in minore. Mo deus e i qualibet creatura maior. ergo i nulla ea e.

Arguit 1

2

3

1

2

3

¶ Quarto ee vbiq p eentiam derogat omipotetie q a theologo no pz deo ascribi. Cosequetia nota e. 7 ancedes appet. q ee vbiq p essentia: e no posse agere i distas: cuz nihil a tali distet. Mo hoc derogat omipotetie. eo q etiam res create possunt agere in distans: quod tamen negaretur de potetia dei ¶ Item res create conseruant distantes a se vt sol calorem in igne. quod deus no posset ¶ Quinto. quia deus no e in tpe. g nec i loco. Cosequetia tenet. q similis e ratio. No em plus ei puenit loc q tps. Ancedes pz. q eterna no sunt in tpe: vt habet qrto physicox. ¶ Et pfirmat. q sicut se hz indiuisibile tpis ad tps. ita se videt habere indiuisibile pmanes ad locu. Sed indiuisibile temporis vnu 7 idem vt nuc: no pot ee i diuersis tpibus. vt pbat in quarto physicox ca. pmo. ergo nec indiuisibile pmanes pot ee i diuersis locis. Coseqntia nota e. 7 maior pz pueniet similitudine. ¶ Sexto. q si de ee vbiq sm theologia vl h ee ei ppriu. vl coe ei 7 alijs. Nullo modox pot dici. g 7c. Pz maior. q no videt aliud posse dari. Probat minor. q no pot dici q hoc sit deo propriu: cu etia mudo de facto pueniat. Est ei mudus i omi loco. ¶ Scdo. q si deus faceret intelligentia coexistente toti mudo corporeo: 7 cuilibet eius particula esset vbiq. 7 hoc est ei possibile: cum hoc no implicet plus: q q intelligetia mouens solem coexistit cuilibet pti sphere solis. vel anima intellectiua cuilibet pti corpis. ¶ Nec potest dici secundu. s. q esse vbiq couenit etiaz creature. q beatus Ambrosius pbat spmsanctu ee deu. eo q e vbiq. vt pz p magistru in lra. Hoc argumentu no valeret nisi ee vbiq ee ppriu dei. ¶ Septimo. q vel state existetia loci necessario eet in eo deus. 7 si sic videtur multu derogare dignitati diuine: eo q ponit necessitata ad ee in rebus vilissimis et immudis. ¶ Uel pot manere locus sine hoc: q deus e in eo. 7 si sic: ex dubio tibi deus no est vbiq. quia ex quo deus e. 7 locus est. 7 concedis q deus possit no ee in illo loco: etiam loco remanete. quid scis: an deus de facto ita fecerit. ¶ Octauo. quia vel deus iam e in spacio imaginario extra munduz infinito vel no. Si dicis q sic. Cotra. Ibi

Arg. 4.

5

Confir.

6

2

7

8

nihil ē. vt p3 p̄mo de celo et mūdo. Quomō aūt ēēt deus in nihilo: Si dicis q̄ nō. ergo si deus ibi pduceret nouū mundū: inciperet esse de nouo vbi añ nō fuisset: quod non videtur posse fieri nisi aliter et aliter se habeat. immo q̄n transeat de situ hui⁹ mūdi ad situ illius mūdi. Hec aūt ɔtradictōem videtur implicare. quia illud ēēt ponere mutabilitatem in deo. ¶ Nono. vel ab eterno fuisset vbiq3. et tūc locus ēēt eternus. vel ex tēpore et de nouo. et sic nō ēēt ei ꝓprium. quia nō semp ei cōueniret eē vbiq3. ¶ Et ex alio. quia q̄uis nunq̄ fuissent rpa: adhuc deus fuisset ab eterno et semp. ergo licet nūq̄ fuissent loca: deus fuiss3 ab eterno et vbiq3. quia sicut semp ad tempus: ita vbiq3 ad locum.

Cōtra q̄sitū. ¶ Deinde arguit contra questitu3. videlicet q̄ deū eē vbiq3: nō ē in lumine naturali concedendū. ¶ Primo. q2 phs. viij. physicorū inquirēs vbi ē p̄mus motor: de quo suppono ad p̄sens. q̄ sit deus. dicit eum esse in circumferentia p̄mi mobilis. hoc aūt non est esse vbiq3.

2 ¶ Scdo. q2 si p̄mus motor esset vbiq3 ponēdus i lumine naturali. tūc (vt videtur) periret ordo entiū. Cōsequēs ē contra phm. ij. de generatōe. et p̄mo Metheoroꝝ. volentē q̄ omniū ē ordo. Et patet ɔsequentia. quia ex quo deus vbiq3 ēēt: oīa viderētur eque immediate reduci in deū. et sic nullus ēēt ordo reꝝ dependētiū.

3 ¶ Tercio. q2 deum eē vbiq3 nō ē p se notū: nec ex pte notu3 vel experiētia deducibile. ergo nō est i lumine naturali ponēdu3. Cōsequētia tenet. q2 talia ponūtr̄ i lumine naturali. et nō alia. antecedēs quo ad p̄mā ptē ē satis notū. s3 quo ad aliā partē p3. q2 si sit ex pte notū: vel experiētia deducibile: dē illa. quī em̄ essent effectus qui hoc ɔcluderēt.

4 ¶ Quarto. quia si ponis deū vbiq3. sequit q̄ supfluāt alij motores celestes. Cōsequēs ē incōueniēs. pbat ɔn̄tia. q2 deus coexistēs singulis sphēris: sufficit singulas mouere. et ḡ nō ē necesse alios motores ponere.

In ɔriū ¶ S3 p suppositio ē mgr̄ i lra. di. p̄ñte. et allegat Grego. sup Cantica canticoꝝ. ca. vj. sup illo v̄bo. Quo abijt dilectus tuus. dicentē. q̄ deus ē cōi mō i omnibus rebꝫ p̄ñtia. potētia et suba. i. eēntia. Et Hiere. xxiij. dicit deus. Celū et terrā ego impleo. Et in ps. dicit ꝓpheta. Si ascēdero i celū tu illic es: si descendero ad īfernū ades. ¶ Sed p questito arguit sic. Quicqd ē pfectionis i lumine naturali d3 deo ascribi. sed esse vbiq3 ē pfectiōis. ḡ. p3 maior p phm. xij metaph. ca. v. dicētis. q̄ deꝰ ē ens optimū. h aūt eminēter oēm pfectiōem d3 includere. P3 minor. q2 esse vbiq3 ē eē illimitatū: qd est pfectionis simpliciter.

In hac questione

erut duo articuli. In p̄mo videbit de supposito. s. quō deus sit in rebꝫ. Scdo de quesito.

Arti. I. ¶ Quantū ad p̄mū p̄mo ē notandu3. q̄ sicut mgr̄ tāgit in lra. deus generaliter dicit i rebus esse: tribꝫ modis i titulo expssis. s. p p̄sentiā quia oīa oīm reꝝ pfecte nouit: sicut custos i aliquo loco illuminato videt p̄sentia visibilia. sic deus oīm reꝝ oīa pfecte videt: que sunt i eo. Vñ aplus. Oīa nuda et apta sunt oculis eius. ad Hebre iiij.

2 ¶ Scdo dicit eē i rebus p potētiā. q2 oīa sibi subijcit. imo oīs res p eū i oībꝫ que agit i opus exit.

3 Et tercio etiā p essentiā. q2 realiter eēntia sua in oībus ē vt cā eēndi.

Nota 2 ¶ Scdo ē notādū: q̄ pter hos modos enumeratos ē etia3 i bonis hoībꝫ. s. sanctis p grām gratū facientē i via. et cū tractis in patria p grām et gloriā.

4 5 ¶ Quinto ē i homine christo p grām vnionis: que ē nobilissim⁹ modus quo deus ē i rebꝫ creatis. ¶ Forte dicet. nūquid ē etiā i diuersis hoībus p gratiā gratis datā: sicut q̄nq3 i malis p donu3 ꝓphetie. vel in pbis infidelibꝫ p illuminationē intellectus. ¶ Dicit q̄ sic. sed q2 omēs hmōi modi sunt reducibiles ad modu3 q̄ deus ē in rebus fm potētiam. opat em̄ spūs dei cū rebus in quibus ē iuxta exigētiam illaꝝ: fm abyssum diuine sapiētie sue. Sic em̄ igne fornacis cōbussit chaldeos. et nō lesit pueros: vt habet Danielis iij. et i alijs hmōi effectibꝫ. Ideo doctores nostri de hijs nō ponūt spāles modos: vel spālē modu3 inuestīdi.

Nota 3 ¶ Notādū ē tercio. q̄ aliqd dicit eē i loco tripliciter. Uno mō cōmēsuratiue. s.

1 qd ē i ɔtinēte diuiso: sic q̄ dimēsiōes ɔtinētis ɔmēsurant dimēsionibꝫ ɔteti. vt vinū i amphora.

2 ¶ Scdo diffinitiue: puta qd ē ire aliter vbi ē locus: sic q̄ nō ē simul natū esse alibi indifferēter. sicut aīa ē in corpe saltem intellectiua: et in qualibet pte corpis: et nō ē alibi. nō tamē est ibi sicut in loco: sed sicut forma in subiecto. ¶ Sed imaginādū ē. q̄ sicut aīa nata est certam distantiā totam et quamlibet eius partē informare: et nō quācūlibet maiorē: fm suas v̄tutes naturales. Ita etiam spūs angelici: immo et anima se

pata certo ꝛ determiato spacio nati sunt co
existere ſm illud spaciū totū ꝛ quodlibet il/
lius. et tūc dicūtur esse in illo diffinitiue. q̄a
sunt sic in eo ꝙ nō alibi. ¶ Et credo ꝙ in lu
mine naturali sic diceret: ꝙ intelligētia mo
uēs orbē sic coexistat cuilibet pti orbis. q2 vel
omi parti coexistit: ꝛ habet ppositū. vel nul
li. et tunc nō diceret appropriata illi orbi.
Itē tūc nō videretur posse mouere orbē: ex
quo mouēs debet esse simul cū moto. vel ad
esse vni pti ꝛ nō alteri: ꝛ quare plus vni q̄3
3 alteri. ¶ Tercio mō ipletiue. s. q2 ibi ē sicut
implēs locū alijs rebus quas in esse conser
uat. nō tamē sic q̄n indifferēter sit natū esse
etiā simul in omni alio situ vel loco. ꝛ sic eē
Nō 4 in loco est esse vbi locus est. ¶ Quarto ē no
tandū. ꝙ tam ſm theologiā q̄3 etiā philo/
sophiā impossibile ē aliquid dependentiū eē
vel fieri: si nō de9 pncipaliter hoc faciat eē vel
fieri. Silr nihil pōt manere nisi a deo ꝯser/
uet. Sic dicit Act. xvij. ꝙ i ipo viuim9 mo
uemur ꝛ sum9. Et pmo celi dicit. a pmo en
te omibꝫ denuatum ē esse ꝛ viuere. xij. meta
physice. Ab ipo depēdet celū ꝛ tota natura.
Nota 5 ¶ Quinto ē notandū: ꝙ sicut in corpibꝫ op
tet mouēs esse simul cum eo quod immedi
ate mouet. Ita i spūalibꝫ mouēs siue ꝯser/
uās ē ibi vbi immediate ꝯseruat. q2 imagi
natio nō bn̄ capit ꝙ aliquid cōseruaret ali
ud immediate. ꝛ tamē distaret a ꝯseruato
Nō 6 ¶ Sexto est notandū: ꝙ sicut eternitas q̄ ē
tota simul omnē quantitatem durationis
necessario mensurat ꝛ excedit: eo ꝙ euum ꝛ
tempus subsunt eternitati: vt dictū est. sic
immensitas existēs necessario omnē men/
surat ꝛ complectitur dimensionē simul exi/
stentē. Apparet. quia sicut eternitas ad du
rationē siue extensionem successiuā compa
rata: omnē talē excedit. licet in se tota simul
sit ꝛ indiuisibilis. ita immensitas omnē di
mensionē limitatā simul existentē excedit
ꝛ in se includit: q̄uis indiuisibilis sit: con/
simili ratione. Sicut em̄ si spaciū immen
sum esset in re: omnē finitam magnitudinē
complecteret ꝛ in se includeret: eo ꝙ omnē
imaginabilē sitū vndiq3 occuparet. vt vult
phs in tercio physicoꝝ. Silr mō immensi/
tas virtutis licet extēsa nō sit. tamē ome spa/
ciū in se complectit ꝛ in se comprehendit.
Cōclō 1 ¶ His premissis sit pma ꝯclusio hec. De9 ē
in omibus rebus. Probat sic. Illud a quo
omes res dependētes habent esse est cum ip
sis ꝛ in ipsis. Sed a deo omes res depende
tes habent esse. igit ꝛc. Patet maior. q2 ta/
le ex quo cōseruat ea est simul cum his que
immediate cōseruat. vt dictū ē in q̄nto no/
tabili. Et ꝯfirmat. q2 vel ab eo immediate Confir.
habent esse ꝛ ꝯseruari: ꝛ tunc necessario est
cū ipsis: vt in pmo notabili dictū ē. ¶ Vel
habēt eē ab illo mediate: ꝛ tūc querit d̄ hoc
medio: vtꝝ immediate sit a deo. ꝛ si sic: deus
est ibi vbi ē ipm. ꝛ cum hoc sit cum re. quia
conseruat rem in esse: sequitur ꝙ deus ē vbi
est res. vel iterum dependet hoc mediū in es
se p aliud medium. ꝛ sic esset processus i in
finitum. Vel deueniet ad vnū quod imme
diate dependet a deo: ꝛ ex ꝯsequēti in hoc est
deus. ꝛ cum hoc sit simul cum re data pma
quia conseruat eam: sequit ꝙ etiam deus ē i
re prima: ꝛ habet ppositū. ¶ Vnde sit a res
quam volueris: si immediate ꝯseruetur a
deo p quintū notabile: deus est in ea. si non
conseruetur immediate a deo. sic p mediū
quod vocetur b. ex quo ergo b immediate
conseruat a: b est cum a p dictū notabile. q̄
ritur igitur an b immediate ꝯseruet a deo:
ꝛ si sic tunc deus est in b: p idem notabile. ꝛ
b in a. ergo deus est in a. ¶ Si dicis ꝙ iterū
b ꝯseruet p aliud: erit pcessus in infinitum
vel vbi statur arguet sicut dictū est. ¶ Sed obiectio
cōtra hanc imaginationē videt venire mo
dus ꝯseruationis corpoꝝ a celo: quod vtiq3
nō est cum eis. Vn̄ pōt sic argui. Celum
conseruat hec inferiora: p phm pmo Me
theoroꝝ. ꝛ tamē nō est simul cū eis. vt no
tum est. ergo ex conseruatione ꝛ esse rerū nō
videtur posse concedi deum esse in omibus
rebus. ¶ Secūdo: nūquid sufficit dicere ꝙ Scda obiectio
deus simul sit cum celo. ꝛ ab illo multiplica
tur influentia in hec inferiora: cōseruatiua
rerum inferiorum: cum qua nō est deus. et
sic argumentū nō concludit quod factū est
ad conclusionē. quia nō oportet ꝙ in corpo
reis conseruans sit simul cum eo quod con
seruat: sed sufficit ꝙ p contactum aliquam
virtutē in ipo producat. et cum illa conser/
uet. ¶ Unde cōseruabitur a: puta terra: a
b influentia celi: ꝛ nō erit deus cum b: puta
cum influentia: sed cū celo a quo multipli
catur: ꝛ sic videt euasum argumentū. ¶ Sz Suppo
hec nō euadunt difficultatē ratōis. ¶ Pro ponit
quo supponit: ꝙ nihil pōt creare nisi deus
immo nec virtutē creatiuā pōt creature cō/
municare. de quo dicet libro scđo de dispo
nēte. ¶ Ex quo sequit: ꝙ celū producēdo in Seqtur
fluentiā conseruatiuam rerū presupponit

subiectū ī sphera generabiliū: de cui⁹ poten
Seql.2 tia eā educit. q2 alis eā crearet. ¶ Scđo seq̄/
tur. q̄ h̄ subiectū nō ꝯseruat̄ ab influētia ce
li. Pz. q2 influētia celi ipm̄ p̄supponit. naz
Seql 3. de eius potētia ꝑducit̄ a celo influēte ¶ Ter
cio sequit̄. q̄ illud subiectū nō ꝯseruat̄ a deo
mediāte celo. pz. q2 hoc eēt ꝑ influentiam:
quā celū ei influeret. Nō dictū ē ī correla
rio p̄cedēte. q̄ ipm̄ nō conseruat̄ ab influen
Seql 4 tia. ¶ Quarto sequit̄. q̄ h̄ subiectū p̄supposi
tū imediate ꝯseruat̄ a deo. q2 si aliq̄d medi
aret: hoc potissime eēt celū vel v̄tus influxa
ab eo: que nō mediāt. vt dicūt correlaria p̄
cedētia. Vñ patet q̄ ratōne huius subiecti
quod immediate ꝯseruat̄ a deo: necesse ē de
um esse cū eo: ex q̄rto notabili. ⁊ sic esse cuz
oībꝫ his rebꝫ ¶ Per hoc ad formā ratio/
Ad 1 nū. Ad p̄mā. ꝯcedit̄ q̄ ordinatōi dei qui re
git infima ꝑ media: hec inferiora quantuz
ad eoꝝ fieri p̄ter hoīem ⁊ animā eius et se/
quētia ad hec. s. actus volūtatis. ⁊ similia
ī suo fieri ⁊ ꝯseruari ⁊ agere dependēt a celo:
⁊ q̄ illud non ē cum eis: sed solū influentia
quā influit eis. Et ideo ꝯcedit̄ ꝯsequēter q̄
nō quodlibet ꝯseruās ē simul cū conseruato
¶ Sed nō ē sic de ꝯseruāte spūali qđ ē deus
quod ꝯseruat materiā istoꝝ īferioꝝ: nō me
diāte celo. ⁊ ideo necessario ī ꝯseruādo simł
ē cū illa. ⁊ ex ꝯsequēti cū his oībꝫ rebus q̄
Ad 2 sūt hic inferius: ⁊ alibi. ¶ Ad secūdaz q̄ no
sufficit dici. q̄ deus solū sit cum celo imme/
diate influendo virtutē inferioribꝫ. quia vł
vis. q̄ celum illā producat influentiaz sine
subiecto p̄supposito. ⁊ sic crearet vel saltez
ꝯcrearet. ⁊ accidēs fieret sine sbiecto: quod
celū facere nō pōt. Vel vis q̄ ꝑducat illaz
influentiā de subiecto p̄supposito. ⁊ si sic: vł
ergo illud subiectū ꝯseruat̄ a celo ꝑ influē/
tiam ex eo ꝑductam. ⁊ hoc nō vt dictū ē. vł
immediate a deo. ⁊ habet̄ ꝓpositū: q̄ de⁹ ime
diate ꝯseruat illud subiectū. ⁊ ex ꝯsequēti ē
ꝑ totā spherā generabiliū vbi ē illud subie
ctū. ⁊ hoc erat ꝯclusio. Hec ē mēs Auicēne
q̄ vult q̄ res a deo habēt eē. sed a causis cor
poralibꝫ habēt moueri ⁊ agere. quod ī genera
bilibꝫ debet sic intelligi. q̄ habēt fieri: moue
ri ⁊ agere a deo mediāte celo: ⁊ esse sequēs fi
eri. sed esse subiectū. s. quod ē ex pte materie
habēt a deo cū ꝯseruāte: ⁊ nō mediāte celo
2 pbat̄ ꝯclusio ¶ Scđo arguit̄ ad ꝯclusionē sic. q2 sicut se
hꝫ eternitas ad duratōꝫ: ita immēsitas ad
extensionē. sed necessariū ē q̄ omi duratiōi:
si debeat eē: coexistit eternitas. igit̄ omi extē/
siōi coexistit immēsitas. q̄ deus ē ī oībꝫ re/
bus ꝑductis q̄diu sunt: cū oēs respectu p̄i
mi habeāt aliqđ esse ext. sui. eo q̄ ad min⁹
ponūt multitudinē. Patet maior ex sexto
notabili. ⁊ pz mior: de se. q2 imagīabile esset
q̄ duratio eēt: quā non complecteret̄ eterni
tas. ¶ Scđa ꝯclusio ē. simpliciter ē ipossibile Cōclo. 2
deū aliquā rē facere: in qua nō sit ipe. Pro/
bat̄ ex eisdē p̄mo. q2 extra immēsitatē nullo
mō pōt aliq̄d esse. vt dictū ē ī scđa rōne ꝓ/
bāte ꝯclusionē p̄cedētē. Nō deus ē immēsi
tas. igit̄ nō pōt esse aliquid nisi in ipo sit. et
cum ipse sit indiuisibilis: sequit̄ q̄ quicq̄d ē
ī ipo in illo est ipe ꝑ p̄ītiam: quod est ꝓpo/
situ. ¶ Scđo ꝓbat̄ ꝯclusio sic. q2 nō pōt ali pbat̄. 2.
quid eē de depēdētibꝫ nisi a deo ꝯseruatū. sed
in quo nō esset ipe: illud nō esset ꝑ eum cō/
seruatū. ergo nō pōt aliquid facere eē ī quo
nō sit ipe. Cōsequētia nota. Maior patz ꝑ
quartu notabile ⁊ minor pz q2 vel ꝯserua/
ret̄ ab eo imediate: ⁊ tūc eēt cū ipo: vel ī ipo
vel cōseruaret̄ ab eo mediate solū. ⁊ hoc vł
fieret respectu rei materialis generabilis. s.
⁊ corruptibilis: ⁊ si sic tūc materia illius vt
dictū ē: imediate cōseruaret̄ a deo. et sic esset
adhuc deus ī illa re. vel eēt respectu alterius
rei. s. imaterialis: sꝫ creabilis. sicut eēt aīa in/
tellectiua: vł celū siue angel⁹. ⁊ si q̄d eēt me
diū inter hoc ⁊ deū: hoc esset maxime v̄tus
influxa: ꝑ quā de⁹ aliqđ tale imediate ꝯser/
uaret. ⁊ tūc iterū. q2 illa v̄tus eēt vbi eēt res
cōseruata. ⁊ deus esset ī ea. q2 eā immediate
cōseruaret. etiam deus esset ī re conseruata.
vel pones ꝓcessum in infinitū: sicut argu/
tū fuit in p̄ma ratōe p̄me cōclusiōis ¶ Ter Cōclio 3
cia cōclusio. simpliciter cōcedendū ē deum
esse vbiq3: sic q̄ nō ē possibile esse locū nisi ī
eo sit deus. Pz ex cōclusionibꝫ p̄cedētibus
q2 necesse ē deū esse in omi re. vt dicit cōclu/
sio p̄ma. sic q̄ non pōt esse res: nisi in illa sit
deus. ¶ Itē q̄ omis locus sit aliqua res ha
bet̄ ꝓpositū. ¶ Itē ex cōclusione scđa. q2 nō
ē possibile q̄ deus faciat aliquā rem esse in
qua nō sit ipe. ergo nō est possibile q̄ sit lo/
cus in quo nō est deus. ¶ Patet etiā cōclu/
sio ex adductis ꝓ ista pte post oppositum.
¶ Ad hoc ē auctas Hilarij. ix. de trini. ⁊ ha
bet̄ supra di. xxxiij. ⁊ in p̄nti di. dicēs. De
us ē immēse v̄tutis. viuēs ptās: q̄ nusq3 nō
assit: nec desit vsq3: se etiam ꝑ sua edocz: vt
vbi sua sunt esse ipse intelligat̄. ¶ Quarta Cōclo 4
ꝯclusio. esse vbiq3 sic ⁊ in omni re est ꝓpriū
ipsius dei. Patz. q2 sibi soli ⁊ semꝑ ꝯuenit

saltē existēte creatura. ¶ Notāter dicit sic ca
piendo eē vbiqz.s. q̄ nihil esse possit in quo
ipm nō sit. quia si nō esset nisi vnus homo
7 sine accidētibꝫ: aīa homīs esset vbiqz 7 in
omi re. sed simul staret q̄ eēt locus ī quo nō
obiectō 1 eēt: vt si fieret. vt notū ē. ¶ Sed cōtra hunc
pcessum (q̄ tñ catholic⁹ ē vt estimo) instat̄ p̄
mo auctē btī Augustini: libro. lxxxiij. q̄stio
nū. dicētis. q̄ i deo potius sunt oīa q̄z ipē ali
2 cubi. ¶ Scđo. q̄ añ creaturā nō erat vbiqz
3 q̄ nō erat in loco. q̄ locus non erat. ¶ Ter
cio. q̄ vbiqz est creatura. ergo esse vbiqz nō
Ad 1 ē ppriū dei. ¶ Rñdet̄ ad pmā. q̄ btūs Augu
stinus voluerit. q̄ res dicāt eē nobilior̄ mō
in deo q̄z deus ī eis. quia sunt in eo vt in suo
cōseruāte 7 efficiēte: ac debite gubernāte. sic
Ad 2 aūt deus nō ē in rebus. ¶ Ad scđm. q̄ etiaz
añ productiōem reꝝ deus erat vbiqz: expo
nēdo negatiue sicut fuit expositū. quia tūc
erat in seipso sicut adhuc ē: nec poterat esse
res vel locus in quo nō esset deus: seu nisi ī
ea sit deus. vnde q̄uis locus nō fuerit: 7 iō
nō erat deus positiue in aliquo loco: tamen
fuit tūc in omi re. quia in seipo. nec poterat
Ad 3 esse locus nisi in eo esset deus. ¶ Ad terciam
licet vbiqz sit creatura: tamē nulla creatura
ē vbiqz: sic q̄ nō sit possibile: esse locum vel
rem. in qua nō sit ipsa creatura. Hoc de pri
mo articulo.

Arti. 2 Quantuz ad secū
dū articulū sit pma suppositio hec. A deo
oīa cōseruant̄ etiā ī lumine naturali puro lo
quēdo. posita ē ī pmo articulo. q̄ ī hoc cōue
nit catholica veritas cuz lumine naturali.
Suppō ¶ Scđa. in eodē lumine omē cōseruans ali
ud ē simul cum eo quod immediate conser
uat: saltē simul p indistantiā. Hec sumit̄ a
pho pmo de generatiōe quo ad corporea. ca
pitulo de tactu: 7 a pho octauo physicoꝝ. 7
xij. metaphysice quo ad incorporea. volen
te. q̄ motor sit simul p indistantiā cū sphe
Suppō ra quam mouet. ¶ Tercia suppositio. Acci
3 dēs eductū de potēcia materie nō cōseruat ip
saz materiā ī eē. Hui⁹ ratio ē q̄ tale accidēs
ē tpale. q̄ pductum. Materia aūt ī lumīe
naturali ponit̄ incorruptibil⁹ 7 ppetua: sicut
apparet. j. physicoꝝ. Nō nō ē imaginabi
2 pbat̄ le q̄ tpale cōseruet ppetuuz ī eē. ¶ Scđo. q̄
accidēs eductū psupponit materiaz de cui⁹
potēcia educit̄. ergo nō cōseruat eā. Tenet cōse
quētia. q̄ nō videt̄ quō posteri⁹ cōseruet p̄

us. Añcedēs notū ē. q̄ cū accidētis eē sit in
esse. vt habet̄. v. 7 vij. metaph. ipm psuppo
nit subiectū cui inest: imo 7 de cui⁹ potēcia p
ducit̄. ¶ Tercio. q̄ si p accidēs influxū con
seruaret̄ materia ī eē: sequeret̄ q̄ materia nō
in omi pte sui vel sphere generabiliū eq̄ for
titer cōseruaret̄ in eē. Cōsequēs videt̄ eē ab
surdū in lumine naturali: 7 cōsequētia vt vi
det̄ fortiter probat̄. q̄ qualecūqz esset acci
dēs influxum: quod p aduersariuz conse
uaret materiaz: hoc vtiqz corpale influens
agens p contactū: fortius introduceret p
pe se: q̄z distāter. 7 sic materia fortius conse
uaret̄ ppe celum influens hanc virtutez: q̄z
distāter a celo. ¶ Quarto. q̄ talis qualitas 4
influxa vel daret eē materie vel eē q̄d h̄et
ī ea cōseruaret: vel faceret eam bñ eē: nullo
modoꝝ pōt dici. igit̄ 7c. Patet maior suffi
ciēti diuisione. q̄a nō videt̄ quid aliud ma
terie facere posset. Minor probat̄. quia nō
dat eē materie: cum hoc in lumine natura
li ponat̄ eternū. Nec scđm. q̄ a quo res h̄z
eē: ab hoc habet etiā conseruari. 7 ergo cū a
nullo accidēte materia recepit eē nec ab ali
quo eoꝝ haberet cōseruari. ¶ Scđo. q̄ fru
stra cōseruaret: q̄ materie nihil pōt esse cō
trarium vel disconueniens. q̄ omēs forme
sunt ei naturales: cū eam pficiant. Nec ter
ciū. q̄ bñ eē materie ē a forma substantiali
iuxta illud phi. j. physicoꝝ. Materia appe
tit formā vt turpe bonū. i. pfectibile suā pfe
ctiōꝫ. ¶ Quito ptz suppō p Arist. vij. meta 5
ph. dicentē. q̄ suba ē prior accīte tpe. q̄d ex
ponit Cōmētator de materia. q̄ illa ē prior
accidētibꝫ istoꝝ inferioꝝ. 7 si sit eis prior: nō
cōseruat̄ ab eis in eē. ¶ His pmissis sit pma Cōclō 1
cōclusio hec. In puro lumīe naturali materia
pma q̄ ē ī terra: nō cōseruat̄ a celo imediate
ptz p scđam suppositiōem. q̄ celū nō ē simul
cū materia terre. cōseruās aūt imediate ali
q̄d: iuxta illā suppositiōem: debet esse simul
cū cōseruato. ¶ Scđa. nec materia cōseruat̄ Cōclō 2
a celo mediate. Probat̄ sic. q̄ hoc eēt p virtu
tem influxā ei a celo que eēt accidēs: vt no
tū ē. q̄ substantia eā conseruantē: celum ei
nō influit. Nō tale accidēs influxū esset
eductū de potencia materie. q̄ omīs forma
inherēs subiecto loquēdo naturalit̄. ponit̄
educta de potēcia subiecti. Nō tal̄ nō cōser
uat subiectū vt dicit tercia suppō. ¶ Tercia Cōclō 3
cōclō. q̄ materia terre nō cōseruat̄ a celo. seq̄t
ex pmis duabꝫ. q̄ nec mediate nec imedia
te. ¶ Quarta cōclō. materia pma cōseruat̄ a deo. Cōclō 4

imediate etiā loq̄ndo pure naturalr̄.pbat̄
sic.qꝛ vel sic: vel mediāte celo: si sic habet̄ p
positū.si mediāte celo: cōtra cōclusionē pce
obiectō 1 dentē.¶ Forte dicet ꝙ deus cōseruet eā me
solūt diāte intelligētia eterna dependāte.¶ Istud
nō valet.qꝛ intelligētie eterne ſm phm ī lu
mine naturali ꝯcludūt penes nūez motuū
2 materie aūt pme null⁹ mot⁹ debet̄.¶ Scdo.
qꝛ hec fuga ad nihil pficit.qꝛ tunc ad min⁹
hec intelligētia eēt vbilibet vbi ē materia tre:
iuxta suppōem scdaꝫ ꝛ terciā: eꝗ materiā
p accn̄s ītroductū nō pt ꝯseruare.ꝛ ḡ hec in
telligētia eēt pn̄s cuilibet pti materie terre: ꝛ
cū ipsa intelligētia cōseruet̄ a deo imediate.
qꝛ etiam nō p aliquā virtutē influxaꝫ p eā
dem suppositōeꝫ.opteret ergo deū eē p sup
positōem scdam: vbicūqꝫ ē hec intelligētia
qꝛ eā immediate cōseruat. ergo etiā deus es
set pn̄s: vbicūqꝫ ē materia terre.ꝛ ḡ eque bn̄
p seipm poneret̄ cōseruare materiā terre.qa
ē ei immediate vbilibet pn̄s: sicut p intelli
gētiā.ḡ supfluit applicare intelligētiaꝫ ipsi
Cōclo 5 terre.¶ Quita cōclusio.ꝙ in puro lumie na
turali ponēdū ē deū p essentiā esse pn̄tē cuili
bet pti materie tre. Probat̄.qꝛ omi eo ē pn̄s
imediate: qd̄ imediate cōseruat p suppōeꝫ
scdam: sꝫ qualibet ptē materie terre imedia
te cōseruat: p ꝯclusionē pcedētē.ḡ cuilibet p
Corre. ti terre ē imediate pn̄s.¶ Correlariū. In lu
mie naturali cōcedēdū ē deū esse pn̄tē cuili
bet pti sphere generabiliū. Pꝫ ex cōclusiōe
pcedēte.qꝛ nō min⁹ illis ptibꝫ materie ꝙ̄ p
tibꝫ materie terre: cū oēs sint silēs.ꝛ eodem
Cōclo 6 mō ī natura dependeāt ꝛ sint a deo.¶ Sexta
cōclusio.phs ī lumie naturali hꝫ cōcedere
ꝙ oēm intelligentiā quā ponit ppetuā a pte
post: deus cōseruat imediate p suā essentiā.
Probat̄ sic.qꝛ da quācūqꝫ intelligētiā quā
velis dependentē ꝛ sit a: hanc deus cōseruat
p suppositōeꝫ pmā.vel igitur a cōseruat p
accidens sibi influxū.ꝛ hoc nō: p suppositi
onē terciā.vel p corpus cui coexistit: et hoc
nō.qꝛ corpa nō habēt virtutē sup intelligē
tias.¶ Vel p aliā intelligentiā que sit b.vt
ḡ deus imediate cōseruat b p seipm.ꝛ si sic:
simul ē cum b: p suppositiōem scdam.ꝛ b ē
simul cum a: p eandē.ergo deus ē simul cuꝫ
a.frustra ergo ponebas: ꝙ b mediaret inter
deū ꝛ a intelligentiā. Si dicas ꝙ b iterꝫ cō
seruet̄ p aliā intelligentiā: erit pcessus ī infi
nitū.ergo oēm intelligentiā quā phs ponit
ppetuā a pte post: habet ponere immedia
Cōclo 7 te a deo cōseruari.¶ Septima ꝯclo. Cuili
bet orbi celesti ꝛ cuilibet ei⁹ pti phs ī lumine
naturali hꝫ ponere intelligētiā illi orbi ap
propriatā: esse pn̄tē ꝛ indistātē. Probat̄ sic
qꝛ phs hꝫ illā intelligentiā ponere illi orbi
psentē: eo ꝙ eū mouet: ꝛ mouēs ē simul cum
moto.vel ergo habet eaꝫ ponere psentē toti
orbi ꝛ cuilibet pti.ꝛ habet̄ ppositū. vel nul
li.ꝛ sic etiā toti nō coexisteret vel vni parti
ꝛ alteri nō.ꝛ hoc nō videtur.quia nō vide
tur potior ratio de vna parte ꝙ̄ de alia.quia
omes pportionabiliter simul moueret.mō
ibi ponit̄ vbi p motum esse docet̄: cum mo
uere sit effectus p quē pho intelligētia fuit
notificata: sicut patet.xij.metaph. ¶ Itē si ī pbat 2
vna pte esset sic ꝙ nō in alia: puta in circū
ferentia supiori coexistendo illi: vel eaꝫ ſm
aliquam pfunditatem coexistēdo informa
ret: sic scꝫ ꝙ alicui pfunditati orbis toti co
existeret.ꝛ si sic: quare nō toti: cum non ap
pareat ratio diuersitatis: descēdēdo.s. a su
piori pte ad inferi⁹: quare plus pme ꝗ̄ tre p
funditatis coexisteret ꝙ̄ scde: cū totā pfun
ditatē moueat.¶ Si dicas.ꝙ nulli toti p
funditati coexistat.sequit̄ ꝙ nec orbi.qꝛ nō
ponūt realr̄ eē aliq̄ supficies idiuisibiles.ꝛ
ḡ si nulli pfunditati toti coexistit: nec toti.
¶ Itē vt coexisteret toti latitudi supiori vel 3
nō.si toti: q̄re nō toti pfūditati: ita eī dif
formit̄ mouent̄ ptes latitudis sic pfūdita
tis. Nā ppe polū tardi⁹ fit mot⁹ ꝙ̄ ppe eq
noctialē: vt notū ē. Si dicas ꝙ nō: puta ꝙ
solū coexistat linee equinoctiali indiuisibi
li ſm latitudinē. qd̄ ḡ habebūt illi dicere q
dicūt nullas eē hmōi lineas: nūq̄d illi ha
bebūt dicere ꝙ nullo coexistat. ¶ Itē quare
pl⁹ coexisteret toti lōgitudini equinoctialis
ꝙ̄ toti latitudini int̄ polos: vel toti pfūdi
tati. Si dicas.qꝛ illam velocissime mouet
nō valet.qꝛ n̄ mouet illā nisi mouēdo sphe
rā: ꝛ iō illa si eēt nō moueret̄ nisi rōne ptis.
¶ Itē oporteret dici: ꝙ intelligētia sphere es
set pmo appropriata circulo suo velocissi
me moto: ꝛ nō toti sphere: quod est absur
dum. ¶ Item quomō moueret partes infe
riores: vel ppe polū existētes: cū q̄bꝫ nō eēt
simul. Si dicat̄ ꝙ p influxū. Contra.nō vi
det̄ suo orbi influere: nisi motum.qꝛ mouet
eū totū p intellectū ꝛ volūtatē: vt vult phs
ī lumie naturali.¶ Scdo sic.iij.de aīa ꝯmē
ta.ponēs intellectū vnū ī omibus homibꝫ
ponit intellectū esse appropriatū humane
spēi: sicut intelligētiā orbi.igit̄ cum ſm eum
intellect⁹ coexistat omnibꝫ ptibꝫ speciei hu

manẽ.s.omnibus hominibus: ita intelligẽtia
coexistit cuilibet pti sui orbis: ⁊ nõ vni sic q
nõ alteri. Si dicatur. quare phus in octa/
uo physicorum dicat intelligentiã esse in supi/
ori circũferentia sui orbis? Respõdet q hoc
dixit in ordine ad effectum: nõ quo ad co/
existentiã conuenientẽ illi soli.s. quia illam
Cõclº 8 velocius moueret q̃ ptes iferiores. ¶Octa
ua ↄclusio sequit ex his duabus. q i lumine
naturali cõcedendũ ẽ deũ coexistere cuilibet
pti cuiuslibet orbis celestis. Probat sic. Cui
cũq3 coexistit aliqua intelligentia: illi coexi
stit deus. Sed cuilibet pti cuiuslibet orbis
celestis coexistit itelligẽtia. g cuilibet hmõi
pti coexistit deus. Maior p3 p ↄclusiõ3 sex
tã. q2 phs ponit q deº imediate ↄseruet oẽm
intelligentiã ppetuã: ⁊ p suppõsitiõe3 scd̃a3
oĩe ↄseruãs ẽ cum eo quod immediate cõ
seruat. ergo cũ deus ĩmediate ↄseruet intelli
gentiã: vbicũq3 ẽ aliqua intelligẽtia ibi ẽ de
us ↄseruãs eã. Minor ẽ ↄclusio p̄cedẽs. q2
cuilibet pti orbis celestis coexistit intelligẽ/
Cõclº 9 tia illiº orbis. ¶Nona ↄclusio. In puro lu
mĩe naturali phus h3 põnere deũ coexistere
cuilibet pti mũdi corpei. sequit ex correlario
ↄclusiõis q̃nte ⁊ p̄cedẽte ↄclusiõe. q2 p illud
correlariũ h3 ↄcedere deũ eẽ p̄ñtẽ cuilibet p/
ti materie pme. ergo cũ illa sit p totã sphe/
rã generabiliũ: eo q ẽ pncipiũ generatõnis
habet ↄcedere deũ esse p̄sentẽ cuilibet parti
sphere generabiliũ. et p ↄclusionẽ p̄cedentẽ
h3 ↄcedere deũ coexistere cuilibet pti cuiusli
bet orbis celestis. g cũ nõ sint alie ptes mũ/
di corpei q̃3 regio celestis ⁊ sphera generabi
Correl liũ: habet ppositũ. ¶Correlariũ seq̃ns ex dĩ
ctis. phs ĩ puro lumĩe naturali h3 ↄcedere
deũ esse vbiq3 ⁊ i omi situ. sequit ex ↄclusiõe
Corre.2 p̄cedẽte. ¶Scd̃m correlariũ. phs ĩ lumine
naturali h3 ponere deũ firmu3 ⁊ ĩmutabile
rerum fũdamẽtũ omĩbus rebus coexñs. q firmũ
⁊ ĩmutabile pat3. xij. metaph. q2 deus nõ ẽ
mutabilis. q omĩbus coexñs: p3 p correlari/
Corre.3 um p̄cedẽs. ¶Terciũ correlariũ. Terribile ẽ
aliq̃d in hõnestũ mẽte cogitare cu delectatiõ
ne: etiã ĩ lumĩe naturali. p3 pp̄ter p̄ñtiã in/
finiti boni sustẽtãtis cogitante3: ex p̄cedẽte
notabili: vel q3 oĩe maiũ detestãtis ex boni
tatis immẽsitate. ¶Nisi diceris deu3 hmõi
cogitatões latere: cuiº ↄtrariũ pbatũ ẽ: etiã
ĩ lumine naturali ĩ p̄cedẽti q̃stione. Hec in
lumĩe naturali reputo vera: etsi nõ videri
alios vsq3 ad tã spãlia explise descendisse: si/
cut ⁊ sunt vera iuxta catholicã disciplina3

¶Sed ↄtra hec sunt fortes instantie. Pri Cõtra.5
ma ↄtra ↄclusionẽ quintã ⁊ suũ correlariũ. ↄclũsi.
q2 deus q̃ ẽ purissimº actus nõ ĩmediate cõ
seruat purã potẽtiã. g nõ materiã pmã. Cõ
sequẽtia nota ẽ. ⁊ añcedẽs apparet. q2 non
immediate ↄseruat formã subalẽ generabi
liũ. p phm pmo Metheororum. q2 tota vir/
tus mundi inferioris ↄseruat ⁊ regit a celo
ergo minº materiã. ¶Scd̃a. q2 a matia seu 2
potẽtia pura nõ ẽ aliq̃s actus: mõ cõserua
tum a pmo actu immediate debet posse i ali
um actũ. vt intelligẽtia secũda conseruata
a deo mouet secundũ mobile. ¶Et tercio q2 3
si deus infimas res p se conseruaret: periret or
do mundi qui ẽ: q inferiora ↄseruent ⁊ regã
tur a supioribus. vt habet scd̃o de generatio
ne ca. ix. ⁊ in plogo metheororũ. ¶Quarto 4
q2 phus in cognitiõem dei deuenit ex motu
vt vult Cõmentator. xij. metaphysice. ⁊ o/
ctauo physicorum. ⁊ ergo solũ debet ponere de
um. vbi illum motũ scz circularẽ: quem po/
nit ppetuum inuenit: hoc aũt nõ ẽ in mate
ria pma. ¶Quĩto. q2 si deus coexistit singul 5
orbibus celestibus: tũc poterit dici q orbes im
mediate dependeãt ab eo. ⁊ ex ↄseq̃nti phs
negaret intelligẽtias motrices: cuiº ↄtrariũ
vult phs. xij. metaph. ¶Pro solutõe istorum Nota1
ẽ aduertẽdum: q rerum dependentiũ ẽ duplex
differẽtia. q2 quedã sunt ppetue saltẽ a par/
te post. vt intelligentie. orbes celestes. ⁊ ma/
teria pma. que etiã a pho in lumine natu/
rali ponũtur ppetua a pte ante licet in hoc
illud lumen a veritate deficiat. Alie res sũt
generabiles ⁊ corruptibiles. Item ppetua
saltem supiora. s. orbes celestes ⁊ intelligen/
tie preter esse habẽt agere. Nõ credo q in
lumine naturali ↄcedendũ sit oĩa ppetua
in suo esse imediate depẽdere a deo. Hoc eñ
pbatũ ẽ de materia ĩ ↄclusiõe q̃nta mihi in
solubilit. Et nõ minº debet hoc credi de orbi/
bus celestibus q̃ sunt nobiliores q̃3 ẽ matia:
q i suo eẽ imediate depẽdeãt a deo. ¶Scd̃o Nota2
videt mihi. q res generabiles ⁊ corruptibi
les ĩ lumĩe naturali depẽdẽt a deo mediãte
celo. vt vult phs. j. metheororum ⁊ ij. de gene
ratõe. ¶Tercio videt mihi q orbes celestes Nota3
ĩ suo agere dependẽt a suis intelligẽtijs mo
uentibus. quia moti mouent hec inferiora
⁊ influũt ipsis. ¶Quarto q singule intelli/ Nota4
gẽtie secũde tã ĩ suo agere q̃3 ĩ suo eẽ ĩmedia
te depẽdẽt a deo q in suo esse: pbatum ẽ i cõ
clusione sexta. Non eñ conseruat intelligẽ
tia sphere supioris aliquo mõ intelligentiã

sphere inferioris: cum nō sit simul cum ea: nec aliquid influit ei quo eam ꝯseruet in eē vt patet ex ꝓbatiōe suppositiōis tercie. Sz q̄ i agere: ptz. q2 a quo immediate accipiūt suum esse. scz sic intelligere ꝛ sic velle: ab eo accipiūt sic mouere vel agere: cum moueāt ꝛ agāt ꝑ intellectū ꝛ voluntatē: vt vult p̄hs octauo physicoꝝ ꝛ. xij. metaphysice.
Nota 5 ¶ Quinto videt̄ mihi: ꝙ orbes celestes dependeant i suo agere a deo mediante intelligētia. ꝛ sic hec inferiora in actionibꝰ suis a celo mediante intelligētia ꝛ deo. Prima ps ptz ꝑ terciā ꝓpositiōem. Scd̄a patet ꝑ p̄cedentē. q2 intelligētia mouet directa a deo. Tercia ptz ex scd̄a. q2 hec generabilia dependēt a celo. i suo eē. ꝛ ex consequēti in suo agere. ¶ Et ex hoc tunc apparet ordo. quia res generabilis est. ꝛ agit directa a celo. celum est immediate a deo. ꝛ agit directū ab intelligētia: et a deo intelligētia mediāte. intelligentia autem ē: ꝛ agit immediate a deo
Questio vnica ¶ Forte dices quid ergo p̄ncipalius mouet graue deorsū? ¶ Dicet̄ ꝙ p̄ncipalius in oībꝰ actōibꝰ nature agit loquēdo naturaliter deus: qui sua cognitiōe debite dirigit ꝛ regit totum agēdi ordinē vsqz ad effectū: sicut mgr̄ scribēs manu discipuli. vel sicut manꝰ p̄ncipaliꝰ q̄ꝫ pēna: sed immediatiꝰ agit qn̄qz vnū accidēs: vt influētia celi vel lumē solis: vel vnū cuz alio. Alia aūt suo ordine vident̄ agere magis p̄ncipalit̄ ꝛ minꝰ p̄ncipalit̄: s̄m ꝙ plus vel minus accedūt ad deuz.
Nō 6 ¶ Sexto videt̄ mihi ꝙ p̄hs i lumine naturali nō dz ponere ab eodē simplici imediate i eodē mō actionis ꝓductiue dependere plures motꝰ specie differētes imediate. Ptz. q2 hoc i naturalibus nō reꝑit̄. Idē em̄ inq̄ꝫtū idē semꝑ natū ē facere idē: vt habet̄. ij. de generatiōe: ꝛ ideo nullos duos motꝰ celestes diuersos spē posuit p̄hs eē ab eadē intelligētia vel a deo immediate: vt ptz. xij. metaph. ca. vi. vbi assignat̄ numerꝰ intelligentiaꝝ iuxta numerū motuū specie diuersoꝝ. ¶ Et dico notanē actōis ꝓductiue. q2 i actōe ꝯseruatiua p̄hs cogit̄ ponere plura diuersa specie a deo. vel vna intelligētia immediate dependere. vt a deo dependet immediate s̄m p̄hm p̄mū mobile corporeū. Scd̄o etiā dependet a deo immediate p̄ma intelligētia dependēs. s. q̄ s̄m Aristotelē moueret scd̄m mobile. ꝛ iuxta dicta quodlibet ꝑpetuū a p̄te post i suo eē immediate dependet a deo: etiā loq̄ndo naturalit̄. ¶ His p̄missis rn̄det̄ ad obiectiōes. Ad primā negādo añs. ꝛ ad ꝓbatiōem ꝯcedit̄ ꝙ nō Ad 1
imediate ꝯseruat formā subalē: sz mediāte celo. q2 illa ꝓducit̄. ꝛ q̄ ꝓducit̄ cū agētibꝰ sb̄ordinatis vt dictū ē i scd̄o p̄missoꝝ. ¶ Et si dicat̄. si deus nō ꝯseruat imediate id qd̄ est nobilius: nec id quod ē ignobilius. Dicat̄. ꝙ nō oportet hoc esse veꝝ: quādo vnū coꝝ puta ignobilius ē ꝑpetuū. q2 oīa ꝑpetua habent suū eē imediate a deo. ꝛ aliud puta nobiliꝰ: ē generabile ꝛ corruptibile. q2 talia dependēt i eē ꝛ i agere a causis subordinatis
¶ Ad scd̄am. ꝙ a materia nō ē aliq̄s actus. q2 a dicit cām efficientē: sed bn̄ ex eo est aliquis actꝰ: vt forma generabilis vel corruptibilis. nec oportet ꝙ ꝯseruatū imediate a p̄mo actu possit i aliqd effectiue: sz sicut dirigit virtutes actiuas i agere: ita dirigit ꝟtute passiuā ad recipe ꝛ ad subijci. Ad 2
¶ Ad terciam ꝙ ex hoc ordo mūdi nō p̄nt ꝙ quelibet res ꝑpetua immediate a deo ꝯseruata subsist. ꝛ. q2 ordo mūdi i cōtrario eiꝰ nō subsistit. sed i hoc ꝙ inferiora i agēdo a superioribꝰ dependeāt existit ordo mūdi: vt dictū ē in. v. p̄missoꝝ. Et illū ordinē vult p̄hs. ij. de generatiōe ꝛ corruptiōe. loquit̄ em̄ de causa regente ꝛ ꝓducēte: sicut poterit patere inspicienti Ad 3
¶ Ad quartā: ꝙ frequēter ex causa inuenta ꝑ vnū eius effectū: plura ꝓpter q̄d ex illa cā fiūt nota: vt inducto: vt vult Cōmētator ꝑ motum ꝙ deus est: inuenta sunt plura: scz ꝙ tātū vnus ē: ꝙ causa omniū ē ꝙ ab eo dependet celum ꝛ tota natura: ꝛ ita etiam ex hac causa deducit̄ ꝙ oīm ꝑpetuoꝝ imediate ꝯseruatiuꝰ est. vt ptz ex dictis i ꝯclusiōibꝰ. ¶ Itē nō credo ꝙ deū esse sit inuentū ꝑ motū esse: q̄ꝫuis hoc velit Cōmentator: volēs ꝯtradicere Auicēne i. viij. physicoꝝ. Sed mag̃ credo deū esse: fuisse inuētū i lumie naturali ex effectꝰ eē: ꝛ ex nō posse ꝓcedi i ifinitū i causis efficiētibꝰ. ꝛ ita vult Auicēna. Sz hec materia nō spectat ad p̄p̄os: sed ad duodecimū metaph. vel octauū physicoꝝ. Ad 4
¶ Ad q̄ntā ꝯcedo. ꝙ orbes celestes imediate dependēt a deo i eē suo. vt dictū ē i. j. p̄missoꝝ. sz negetur ꝯn̄tia cuz infert̄. ꝙ i lumie naturali possemꝰ negare intelligētias vl' ꝟtutes motrices. q̄a tūc p̄hs dicere deberet: ab eodē simplici i eodē mō actōis ꝓductiue imediate dependere plēs motꝰ spē dr̄ntes. cuiꝰ ꝯtrariū dictū ē i. vj. p̄missoꝝ. Hec de scd̄o articulo. Ad 5

Ad ratiōes princi-

Ad 1. principalem. palea. Ad primã negetur añcedẽs. Et ad pba
tionẽ ↄcedit̃ ꝙ ꝓsupponat deũ eẽ ĩ loco: tercio
mõ expssо ĩ tercio notabili. s. eẽ vbi locus ẽ.
ꝛ sua ṽtute implere locũ. ¶ Auctas Boecij
que assumit̃: loquit̃ de eẽ ĩ loco primo mõ. s.
ↄmẽsuratiue. ꝛ hoc mõ deus in loco nõ ẽ: si-
Ad 2 cut dictũ ẽ ĩ vltima ↄclusione. ¶ Ad scḋa3.
ꝙ phs illas ↄdiciões loci naturał ponit de
his q naturalit̃ sũt ĩ loco ↄmẽsuratiue: siue
p̃mo mõ: q̃ mõ de⁹ nõ ẽ ĩ loco: ꝛ iõ nõ ẽ ad p̃
Ad 3 sens. ¶ Ad terciã. negel minor. q2 est ↄtra p̃
mã ↄclusionẽ. ¶ Ad p̃mã pbatiõe3 dicit̃: ꝙ
de⁹ siue immẽsitas necãrio ẽ ĩ seip̃a: loq̃ndo
intrãsitiue. q2 ẽ hoc ip̃m qḋ ip̃a ẽ. ꝛ ẽ sibiip̃si
summe p̃sens: ꝛ sibiip̃si sufficiẽs ¶ Ad phm
quarto physicoꝝ dictũ ẽ: ꝙ loquat̃ ḋ rebus
finitis siue limitatis: que in seipsis nõ pñt eẽ
p se ꝛ p̃mo. Sec⁹ ẽ de immẽsitate ꝛ illimita
tiõe. que necessario ĩ seip̃a ẽ. ¶ Ad scḋam ꝙ
sit ĩ malis spiritib⁹ p pñtiã ꝛ ↄseruatiõe3: cõ
seruãdo coꝝ naturã ĩ eẽ dupliciter. Primo
ↄseruãdo naturã coꝝ. que ẽ quoddã bonũ.
Scḋo reformãdo iusta pena coꝝ maliciã
que etiã est quoddã bonũ. In eis autem in
quantũ mali sunt ꝛ male volunt nõ ẽ. quia
vt sic: nulla ẽ societas christi ꝛ Belial ¶ Ve
rũ ẽ: ne coram simplicibus videamur dero
gare diuine bonitati: vel fauere malicie di-
aboli: nõ dicimus deum esse in diabolo sine
addito. s. dicẽdo. deus ẽ ĩ diabolo: ↄseruan-
do eius naturã in eẽ: ꝛ debiti supplicij infli
ctiõe. ¶ Ad terciã ꝙ sicut maius quãtitati-
ue nequit ẽ ĩ minore extẽsiue: q3 sua existit q̃n
titas. sed oportet ꝙ tãta sit quãtitas ↄtinẽtis
sicut rei ↄtente quo ad supficiem exteriorẽ:
ita deus nõ põt eẽ qui ẽ immẽsus in aliqua
re creata p adequatiõem. s. sic ꝙ nõ possit si-
mul esse in alio loco vel cum alia creatura.
sed ꝙ nõ possit esse vbi minus eo ẽ: falsum
ẽ. Maius eñ in virtute potest eẽ: vbi mi-
nus in virtute ẽ licet nõ p adequationem.
Est eñ balsamus in cypro. anima in cor-
pore. quorum quodlibet ẽ maius in virtute
illo in quo ẽ. ꝛ ita in ꝓposito. deus etiam nõ
sic est in vniuerso ꝙ nõ possit esse in re ma-
iore. ¶ Ad quartam principalẽ neget̃ añce-
Ad 4 dens. Et ad probatiõem concedit̃ ꝙ de⁹ nõ
possit agere in distans. nec hoc derogat sue
omipotẽtie sed sequit̃ ad eam. nam impos-
sibile ẽ (vt dictũ ẽ) immẽsitatẽ ab aliquo di
stare. quãdo dicitur ꝙ res create agere pos-
sint in distans. ꝛ hoc ẽ pfectionis ĩ eis. Di-
citur ꝙ hoc ẽ verum. sed hoc ẽ ratione limi-
tationis: vnde hoc ẽ eis perfectionis: s3 nõ
simpliciter. sicut posse accipere virtutem per
fectionis ẽ in homine: sed nõ simplicit̃. Eo
dem modo dicatur de conseruare distantem
¶ Ad quintam. ꝙ esse in tempore prout di Ad 5
cit mensurare tempore deo nõ ↄuenit: sicut
nec esse cõmensuratiue in loco: sed eẽ quan
do tempus ẽ. ꝛ sic eẽ in omĩ tẽpore deo ꝛ eter-
nitati necessario ↄuenit. quia nõ põt deus
vel eternitas aliquo mõ nõ eẽ vel alicui tẽ-
pori nõ coexistere: quãdo ip̃m tempus est.
¶ Ad ↄfirmatiõem. ꝙ indiuisibile tempo- Ad ↄfir.
ris habet se ad tẽpus sicut indiuisibile per-
manẽs habẽs sitũ ĩ ↄtinuo. s. pũctus se ha
bet ad locũ: vt phs declarat ĩ quarto physi
coꝝ. tractatu de tpe. Et ergo sicut nõ põt eẽ
vnũ nũc in pluribus temporib⁹. ita nec vnus
pũctus ĩ omĩ loco. tale aũt indiuisibile nõ
ẽ deus: qui immẽse ẽ maiestatis. ꝛ ex hoc om-
ni rei que ẽ necessario coexistẽs. ¶ Ad sexta3 Ad 6
ꝙ deo eẽ vbiq3. i. in omĩ re que põt eẽ ẽ ei pro
priũ. vt dictũ ẽ in quarta cõclusione. Et ne
get̃ ꝙ hoc ↄueniat mũdo. quia ꝓprie loq̃n
do ĩ nullo loco ẽ nisi ratione partiũ quaru3
nulla ẽ vbiq3. Immo etia3 posset deus infi-
nitum spaciũ producere extra hunc mun-
dũ. in quorũ nullo esset hic mũdus. ¶ Ad
scḋam probatiõem. ꝙ supposito ꝙ talis in-
telligẽtia coexisteret toti mũdo ꝛ cuilibet lo
co qui ẽ. tamẽ eẽt definitiue ĩ loco. quia ĩ in-
finito spacio quod deus posset facere: si de-
us hoc faceret nõ eẽt simul cum isto mũdo
Nec põt facere aliquã intelligentiã q̃n illa
necãrio sit limitata. ꝛ sic nõ nata coexistere
spacio quãtumlibet magno. ¶ Ad septimã Ad 7
dicit̃ ꝙ hec ↄsequẽtia ẽ necãria. Iste locus ẽ
ergo ĩ eo ẽ de⁹. ꝛ ꝙ ĩ hoc in nullo derogel ma
iestati. ꝙ necessario ẽ vbi ẽ. q2 sicut cõtradi-
ctione3 implicat esse rem ꝛ nõ conseruari a
deo. ita contradictiõem implicat esse rem. et
esse extra immensitatẽ. quia immẽsitas ne-
cessario omĩa circuit: ꝛ in omĩbus ẽ. nec ab
solute necessitatus ẽ deus ad eẽ in aliquo ni
si in seip̃o. quia in quocũq3 alio ẽ in illo libe
re ẽ: sicut ip̃m libere ꝓduxit: ꝛ libere ↄseruat
in eẽ. Q3 aũt assumit̃ ꝙ esset in rebus vili-
bus. Rñdet̃ ꝙ nulla eẽntia sit vilis ĩ sua na
tura. q2 oĩs eẽntia ẽ vestigiũ p̃mi boni. ꝛ sic
nõ vilis. ꝛ si aliqua seip̃am ptãs defedauit.
adhuc ĩ natura nõ ẽ vilis. nec p̃sentia ali-
cuius vilitatis aliquã maculam põt inge-
rere diuine puritati: sicut nec immunda so-
lis radijs aliquam feditatem pñt inferre.

¶Ad octauā ꝙ deus ē i seipo: nec ē i aliquo
imaginario spacio quolibet mō extra celū.
quia tale nihil ē deus aūt nō est in nō ente
Et consequenter ꝙ deus possit incipere eē:
vbi ante non fuerit: scȝ ꝑ talis mundi no/
uam ibi productōem. Et ꝯsequēter ꝙ hoc
est mutatione noui spacij in sua ꝓductōne
ꝙꝙ ad illud spaciū habeat se aliqualiť q̄li
ter se ad ipm nō habuit ante eius ꝓductio
nem: quia iam coexistit ei. ⁊ añ nō: sed intrī
sece nō habet se deus aliter. q2 vbiq3 i se ē to/
tus; ⁊ simul immēsus. ¶Sed qñ assumiť ꝙ
hoc non possit eē quin trāseat de situ huius
mūdi ad situ illius mūdi. hoc negaťs3 hoc
solū ē. quia nouū spaciū produciť a deo: cui
necessario coexistit: eo ꝙ nihil pōt ꝓducere
extra immensitatem: id est cui sua immen/
sitas nō coexistat. ¶Unde si eēt imaginati
one pythagoricorū: que recitať in quarto
physicorū: infinitum vacuū extra celum: et
ingrediens hunc mundū lateri celi: vt in p̄
mo capitulo de vacuo tangit Aristoteles:
sicut tunc nihil posset produci: quod nō e/
set in aliquo huius spacij: siue dimēsionis
infinite. ita multo minus pōt aliquid pro
duci: cui infinita quātitas spūalis nō coex
istat. est em̄ intimior necessario suis creatu
Ad 9 ris: q̄3 eēt tale spacium extensiuū. ¶Ad no
nā dictū ē i p̄mo articulo: ꝙ ab eterno fue/
rit vbiq3: exponendo sic. ꝙ ab eterno nunq̄3
fuit res: in qua nō eēt deus. quia semꝑ in se
ipo fuit. Sed affirmatiue nō fuit i aliquo
loco ꝓprie dicto añ creaturā. q2 null⁹ locus
fuit. ¶Ad h̄ aūt quod assumiť: ꝙ q̄3uis nū/
q̄3 fuisset tps: de⁹ fuiss3 ab eterno ⁊ semꝑ. Di
ciť ꝙ hoc sit verū: put li sp̄ distribuit ꝑ eter/
nitate. nō aūt put distribuit ꝑ vero tpe suc
cessiuo. quia añ ꝓductōem nō erat deus in
tpe: sicut nec i loco ꝓprie dictis. ¶Ad rōes
Ad i aliū [illegible] factas ꝯtra quesitū. ¶Ad p̄mā dictū est: ꝙ
phus hoc nō dixerit: nisi q2 ad magnitudi
nē maiorē effectus. veloci⁹ em̄ mouet supio
rē ptē p̄mi mobilis q̄3 aliq̄d quod ē citra. cū
hoc tn̄ stat ꝙ sit vbiq3 ꝑ suā eētiā: ꝯseruan
Ad 2 do ⁊ regēdo: vt dictū ē. ¶Ad scd̄am de ordi
ne entiū dictū ē i scd̄o articulo. q2 nō oia pu
ra generabilia eque imediate reducunť i de
um sicut ꝑpetua. ⁊ q̄3uis ꝑpetua eque imme
diate reducanť i deū quātū ad suū eē. tamē
Ad.3 ordinē habēt i suo agere vt dictū ē ¶Ad ter
ciā. ꝙ deū eē vbiq3 ē deducibile ex notis et ꝑ
experientiam ⁊ ex effectibus sensibilib9. puta
quomō deduciť deū eē: ē prius dictū. ⁊ pat3
.q̄. metaph. Sed supposito ꝙ deus sit: dedu
ciť ꝙ vbiq3: eo ꝙ vbiq3 sunt entia ꝑpetua q̄
nō p̄nt existere nisi ipe eis coexistat: sicut de
ductū ē i scd̄o articulo. ¶Ad quartā: negeť Ad 4
ꝯñtia. q2 alij motores celestes ponūť vt sin
guli moueāt suis motib9. q2 i lumine natu
rali nō poniť deus i eodē genere actōis mo/
uere: nisi vno genere mot⁹. ⁊ iō ad saluan/
dos diuersos mot⁹ q̄ apparēt: opt3 ponere
alios motores. ¶Ad ea q̄ dicta sūt ꝑ ptib9
oppositi p3 ꝙ sunt ꝓ dictis. Hoc de q̄stiōe.

q Uadragesi-
mo queriť circa disti. xxxviij. ⁊
xxxix. Utrū cū diuine p̄sciētie in
fallibiliť oia p̄scire: stet effect⁹ euenictes cō/
tingēter ⁊ ad vtrūlibet euenire. Que que
stio vnū supponit. scȝ diuinam p̄sciētiā
omia infallibiliť p̄scire. Secundo queriť
verū ea stante stet effectus qui producun/
tur ad vtrumlibet euenire. ¶Contra suppo Arguiť
situ arguiť sic. Diuina noticia nulla p̄scit
ergo nulla ē p̄sciētia dei. ergo deus nihil p̄
scit. Cōseq̄ntie note sunt. et añcedēs ꝓbať.
q2 deo sunt oia p̄ntia. ergo nulla p̄scit. Cō,
seq̄ntia nota ē. añcedēs p3. q2 eternitas est ei
p̄ns: que oia ꝯplectiť: eo ꝙ eternitati nihil ē
preteritū nec futurū. ¶Scd̄o p3 hoc ꝑ Ans ꝓbaťz
elmū de casu diaboli: ca. xxi. dicentē. Breui
ter video: ꝙ sciētia dei nō ꝓprie diciť p̄sciē/
tia. Cui em̄ omia sunt p̄sentia: nō habet fu
turorū p̄sciētiā: sed p̄sentiū scientiaȝ. vbi
supponit deo omia eē p̄ntia. ¶Scd̄o o i li. de 2
ꝯcor. dicit Quemadmodū p̄ns tps ꝯtinet
omnez locū: ⁊ que in quolibet loco sunt: ita
eterno p̄senti simul esse tempus clauditur: ⁊ q̄
sunt in quolibet tempe. Et postea dicit Ha
bet eternitas suū simul in quo sunt omia: q̄
simul loco ⁊ tempe sunt: ⁊ que sunt i diuer/
sis locis ⁊ tempibus. Et post dicit. ꝙ actio
crastina simul ē p̄sens in eternitate. Et idē 3
sentit Boecius q̄nto de conso. dicēs. eā nō
eē p̄sciētiam: sed scientiam nunq̄3 deficien
tem. vnde nō preuidētia: sed ꝓuidentia re
ctius diciť. ¶Ex quib9 omibus patet. ꝙ de⁹
nihil p̄sciat: sed poti⁹ omia vt p̄ntia nouit.
¶Scd̄o. si de⁹ p̄scit omia futura: vel p̄scit Arg 2.
ea necario: ⁊ hoc nō. q2 tūc nō posset ea non
p̄scire. ⁊ sic anteq̄3 euenirēt nō possent nō
euenire. ⁊ postq̄3 euenissent: adhuc ea p̄sci/
ret. Tenet ꝯñtia. q2 necāriū non potest non
eē. Et falsitas ꝯsequētis patet. q2 vel cōtin/

gẽter: ꝛ hoc nõ. q2 tũc in deo eẽt aliquid cõ-
tingẽs. Patet ꝯsequẽtia. quia ꝑsciẽtia fu-
turoꝝ. Falsitas pꝫ. q2 omẽ quod ẽ in deo ẽ
pbat2 deus: qui ẽ summe necessariũ. ¶ Secũdo q2
si ꝯtingẽter ꝑscit. tũc põt nõ pꝛescire. Mõ ĩ
eternis omẽ possibile ẽ necessariũ. quia ibi
nõ differt esse ꝛ posse. tercio physicoꝝ. ergo
deus necessario nõ pꝛescit. ꝛ vltra. ḡ nihil ꝑ
3 scit. ¶ Tercio. q2 si cõtingẽter pꝛescit pona-
tur in esse ꝙ nõ pꝛesciat. ꝛ factus erit de pꝛe-
sciõ nõ ꝑsciens. ꝛ ex ꝯsequẽti sciẽtia sua mu-
Arguit3 tata ẽ. ¶ Tercio ꝑncipaliter. nullũ futurũ ẽ
determinate veꝝ. ḡ deus nullũ futuꝝ infalli-
bilit ꝑscit. ꝯsequẽtia tenet. q2 omẽ ꝑscitũ ẽ
Confir. veꝝ. ꝛ añcedẽs ẽ phi. j. ꝑihermenias. ¶ Cõ-
firmat. quia scire vel pꝛescire ẽ impossibiliũ
aliter se habere. j. posterioꝝ. Mõ nullũ fu-
turũ ẽ tale. quia quodlibet eoꝝ põt aliter se
habere. ꝛ scibilia sunt demonstrabilia. Mõ
futura nõ sunt demõstrabilia: cum sint con
Argu.4 tingẽtia. igit ꝛc. ¶ Quarto. q2 vel deus ꝑsci-
ret res: q2 sunt future. ꝛ hoc nõ. quia sic res
essent cause sue sciẽtie. vel quia deus ꝑsciret:
future essent res. ꝛ hoc nõ. quia sic sciẽtia dei
eẽt causa reꝝ. cuius ꝯtrariũ dicit magister ĩ
lra. sic eñ eẽt causa pctõꝝ q̃ scit. ¶ Vel nul
lo mõ. ꝛ hoc non videt. quia videt ꝙ sciẽtie
ad scita vtriꝗ sit ordo talis: ꝙ vel depende-
at a scitis vel scita ab ipa: vt videt velle cõ-
Cõtra q̄situ, ar. 1 mẽtatoꝝ. xĳ metaphysice. ¶ Deinde arguit
ꝯtra q̄situ. ꝑmo sic. Omẽ ꝑuisum a deo
necessario erit. igit cum dei oĩm pꝛescientia
nõ stat futura ad vtrumlibet euenire. Con
sequẽtia nota ẽ. ꝛ añcedẽs pbat. ꝑmo aucto
1 ritatibꝰ sanctoꝝ. ꝛ doctoꝝ auctẽticoꝝ. ¶ Pri
mo Boecĳ. v. de cõso. ꝑsa. iĳ. dicẽtis sic. Si
cũcta ꝑspicit deus: nec vllo mõ falli potest.
euenire necesse ẽ q̃d ꝑuidẽtia futuꝝ esse cog
2 noscit. ¶ Scđo auctẽ Anselmi. in libro de
ꝯcordia ꝑsciẽtie ꝛ liberi arbitrĳ ca. ĳ. dicit
ꝙ necesse est omne fuisse quod fuit. ꝛ omne
quod ẽ esse. ꝛ futuꝝ eẽ quod erit. Modo si
necesse est futurũ eẽ quod erit: ipsum neces-
se est euenire. ¶ Item in eodem libro. que ꝑ
sciuit deus: necesse est futura eẽ. ꝛ hoc est an
3 tecedens in forma. ¶ Tercio auctoritate be
ati Augustini tercio libro de libero arbitrio
ca. iiĳ. dicẽtis. Aliter fieri nõ põt q̃ deus ꝑ
sciuit. Et sexto libro sup Gen. ca. xv̄ĳ. dicit:
Quod deus ꝑsciebat necessario futuꝝ erat
Et in libro de fi. ad Petꝝ ca. xxxĳ. dicit Fir
missime tene ꝛ nullatenus dubites: nemi-
nem posse ꝑire quem deus pꝛedestinauit.

ergo pꝛedestinatus nõ potest ꝑire. ergo ne
cessario saluabitur. ꝛ eadem ratione quod
libet aliud ꝑuisũ necessario eueniet. ¶ Se Argu.2
cũdo arguit sic. Sciẽtia diuina de pꝛeteri-
to necessitat illud ad fuisse. ergo pꝛesciẽtia
de futuro necessitat illud ad fore. Cõsequẽ-
tia tenet. quia equaliter ꝑsentia sunt deo ea
que erunt sicut ea que fuerũt: et que mõ sũt
futura postea erunt pꝛeterita. ꝛ ergo nulla
ratio necessitatis põt inueniri ex parte reꝝ
pꝛeteritaꝝ: q̃n eadem sit ex parte rerum fu-
turarum: nec ex ꝑte ꝑsentie ad deũ. q2 equa
liter sũt ei ꝑsentes pꝛeterite res ꝛ future. iux
ta auctẽtem Anselmi ex libro de casu diaboli
ꝑrius allegatã: dicentẽ. ꝙ deo omĩa sunt ꝑ-
sentia. Si igit equaliter cognoscunt pꝛete-
rita: ꝛ ex hoc necessaria sunt in fuisse cum e-
rant futura ꝛ equalit ꝑcognita: ex hoc red-
debant necc̃aria ĩ fore. Añcedẽs ẽ articulus
parisiẽsis. Dicere ꝙ deus possit facere pꝛete-
ritũ nõ fuisse pꝛeteritũ: error. ¶ Et sexto ethi
coꝝ dicit phs ex verbis Agathonis. So-
lo eo priuat deus. ꝙ ꝑteritũ non põt facere
nõ pꝛeteritũ. ¶ Idem dicit phs ꝑmo de ce-
lo ꝛ mũdo. ca. vltimo. ¶ Tercio arguit sic. Argu.3
Quod deus immutabilit scit eẽ venturum
necesse ẽ euenire. Sed omẽ futuꝝ immuta
bilit scit eẽ venturũ. ergo omne futuꝝ neces
sario eueniet. Maioꝛ patꝫ. quia quod im
mutabilit pꝛescit hoc ipsemet mutare non
põt. quia tũc mutabilit hoc pꝛesciret. Mi
noꝛ patꝫ. tum quia dei scientia ẽ deus: qui ẽ
omnino immutabilis. ergo quicquid scit im
mutabilit scit. Scđo. q2 ꝑ suppositũ q̄stio
nis infallibilit ꝑscit. mõ sequit infallibilit.
ḡ immutabilit. quia si mutaret euẽtus rei:
ꝑsciẽtia falleret. ¶ Quarto sic sequit. Deꝰ Arg.4
scit a eẽ venturũ. ergo a necessario erit. ergo
stãte dei pꝛescientia tollit cõtingẽtia. Conse
quẽtia ẽ nota. Añcedẽs pbat. q2 da oppo-
situ ꝯsequẽtis. a põt nõ eẽ. ꝛ pone inesse: ꝙ
a nõ sit. ꝛ sequitur ꝙ decepta est diuina pꝛe
scientia: que sciuit a eẽ futuꝝ. Hoc autem ẽ
impossibile: cum sciẽtia dei nõ possit falli.
¶ Confirmatur sic. Deus pꝛescit a esse futu Confir.
rum. ergo ab eterno sciuit a eẽ futurũ: cũ sci
entia sua nõ sit de nouo. ꝛ vltra. ergo añ an-
nũ ꝑsciuit a eẽ futuꝝ. Cõsequẽtia nota ẽ. et
tũc vltra. ergo ĩ ꝑterito sciuit a eẽ futuꝝ. Ite
rũ pꝫ ꝯsequẽtia. ꝛ vltra. ergo necc̃ario sciuit
a eẽ futuꝝ. quia ꝑteritũ necessario ẽ pꝛeteri-
tũ. vt ꝑus dictũ ẽ. ¶ Tũc sic. Deus necc̃ario
sciuit a esse futurum. ergo a necessario erit.

vel scientia sua fallitur.ptz ꝯsequentia.qꝛ
Rn̄sio qḋ necessario p̄sciuit:nō sic.¶ Forte dices
ꝙ pteritū nō pōt n̄ esse pteritū: vbi pteritū
non depēdet a futuro ꝯtingenti.sꝫ vbi de/
pendet a futuro ꝯtingēti:ibi pteritū pt nū
q̄ꝫ fuisse.mō p̄scientia dei de a fore depēdet
a futuro ꝯtingenti:⁊ iō potest deus nunq̄ꝫ
Eliditur p̄sciuisse a fore.¶ Sed hec respōsio nō va
let in ꝓposito.qꝛ dicere ꝙ p̄sciētia depēdeat
a futuro ꝯtingēti:cum sit deus: est dicere ꝙ
2 deus depēdeat a futuro cōtingenti.¶ Item
magister in lr̄a dicit in hac distinctōne: ꝙ
3 res nō sunt cause sciētie diuine.¶ Et tertio
quia p̄sciētia est eterna:⁊ quō eternū depē/
Confir. det ex his que nō sunt⸮¶ Tertio ꝯfirmat
sic.Deus ante annū sciuit a fore.ġ ꝓposi/
tio significās a fore ante annū fuit vera.ġ
hec ꝓpositio a erit ante annū fuit vera. cō
sequētie note sunt.sit ita.q̄ꝫ ꝓpositio signifi
cans a fore:fuisse verū.b:tunc sic.ꝓpositō
b est ꝓpositio de pterito vera.ġ est necessa/
ria.qꝛ pteritum nō pōt non esse p̄teritū.⁊
per reglam.om̄is ꝓpositio de pterito vera
est necessaria.tūc vltra b significās a fuis/
se verū est necessaria ꝓpositio.ġ a fore nō
potest nō fuisse verū.⁊ vltra.ġ necessario
fuit verū.⁊ vltra:ergo a necessario erit.om/
arguit 5 nes ꝯseq̄ntie note sunt.¶ Quinto arguit
sic.Sequit bene:deus scit socratē cras pec
caturū.ġ socrates peccabit cras ġ in cuius po/
testate nō est impedire an̄s:in eius ptāte nō
est impedire consequens.tenet ꝯn̄a.quia
posito antecedēte bone ꝯn̄e:semp ponit eius
cōseq̄ns. vl' sic eē sicut p ip̄m significatur.
sed in potestate socratis non est impedire
antecedēs.cū socrates nō possit impedire
diuinā sciam.ġ in eius ptāte nō est impedi/
re ꝯn̄s s. n̄ peccare.ġ sequit q̄ necessario pec
cabit.ġ de p̄mo ad vltimuꝫ valebit ꝯn̄a.
deus scit socratē cras peccaturū.ġ socrates
necessario peccabit.ġ scia futurorū tollit cō
arguit 6 tingentiā.¶ Sexto.qꝛ vel cū eterna p̄sciē/
tia dei q̄ p̄sciat ⁊ de facto p̄sciuit ab eterno so
cratē cras peccaturuꝫ:stat libertas arbitrij
socratis de nō peccādo:vel nō⸮si dicit ꝙ nō
habet ꝓpositū:ꝙ scientia vel p̄sciētia tollit
contingentiā.si dicit ꝙ stet:ġ socrates pōt
cras nō peccare:ponat in esse ꝙ nō peccet:
Rn̄sio et sequit ꝙ fallat diuina p̄scia.¶ Nec va/
let comunis rn̄sio: vt videtur:q̄ dicat ꝙ si pōa
tur in esse ꝙ socrates nō peccet:ꝙ tunc deus
Elidit. nō p̄sciuit:sed sciuit oppositū.¶ Nā hec
respōsio videt concedere ꝓpositum.Cōce/

dit enim ꝙ simul stare nō possit:ꝙ deus pre/
sciat:⁊ ꝙ nō eueniat. ergo posito p̄scire i cl/
se:non stat nō euenire. mō ab eterno respe/
ctu futurorū positum est p̄scire.ġ necessa/
rio qḋlibet eorū eueniet. ⁊ hoc est ꝓpositū
¶ Septimo.qꝛ vel determinate aliqḋ fu/ arguit 7
turū p̄sciat deus⸮⁊ si sic iam de facto ꝯgni/
tio dei est determinata ad h̄ ꝙ hoc erit:ġ nō
pōt nō fore.ꝓbatio ꝯn̄e.quia si pōt nō fo/
re:tunc deus nō plus determiate cognosce
ret ip̄m fore:q̄ꝫ suum oppositū:qḋ est op/
positum an̄tis. vel nō determinate p̄scit
et si sic:tunc eius p̄sciētia vel nō est determia
ta:vel determinabit a rebꝫ euenientibꝫ: quo
rum vtrūq̄ꝫ est impossibile. ¶ Confirmat Confir.
sic.qꝛ respectu actus q̄ socrates cras pecca/
bit:vel sūt determinate cause ad eius fieri
plus q̄ꝫ p suo ꝯdictorio:vel nō⸮ si dicitur
ꝙ nō:tunc socrates nō plus peccaret q̄ꝫ non
peccaret.Item tunc deus nō plus sciret socra
tem cras peccaturū:q̄ꝫ eius ꝯdictorium:cu
ius ꝯdictorium est verū.Si dicit ꝙ sint de
terminate cause plus p eo q̄ꝫ pro suo ꝯtra
dictorio:tunc socrates non est ita liber ad
nō peccare sicut ad peccarē.ptz ꝯn̄a. quia
cause determinate sunt plus pro vno q̄ꝫ pro
alio:⁊ ex ꝯn̄ti tollitur libertas arbitrij:⁊ ne
cessitas socrati inducit ad peccandū ⁊ hoc
est ꝓpositum.¶ Octauo.rōne que ascribi arguit 8
tur Platoni:supponit ꝙ causis sufficienti p̄suppo/
bus positis ad esse effectus:⁊ eo mō q̄ suf/ nēdo
ficiunt:necessario sequit effectus.ptz. qꝛ si
nō poneret:hoc esset qꝛ aliq̄ cā deficeret:vl'
eo modo quo reqreret nō esset posita: sicut
in agentibꝫ liberis: vt si socrates vult come
dere ⁊ cibaria sūt p̄sentia ⁊ alia impedimē
ta ablata:necessario comedit.qꝛ oppositi
nō inuenit aliq̄ causa.¶ Secūdo suppōi suppō 2
tur:ꝙ nullus effectus eueniet cuius nō proce/
dant via nature cause sufficiētes ad eius ꝓ/
ductōem:⁊ eo mō quo sufficiunt. Hec est
manifesta.quia implicat fieri effectum vl'
esse.nisi causis positis sufficiētibꝫ:⁊ eo mo/
do quo sufficiūt ad eius fieri vel eē.¶ Tūc arguit
arguitur sic.Deus p̄scit a futurū.ġ p̄scit
causas debere poni in esse:⁊ eo mō quo suf
ficiunt pro productōe a.ꝯseq̄ntia tenet p
suppositōem secundā.⁊ tunc vltra.ergo se
quit ꝙ sciat a necessario debere euenire.te/
net ꝯseq̄ntia per suppositōem p̄mā.qꝛ po/
sitis causis sufficientibꝫ ⁊ eo mō quo suffi
ciunt: necessario ponitur effectus.et vltra
de p̄imo ad vltimū.sequit deus p̄scit a fu

turū. ergo a necessario eueniet. ergo abla/
z suppo. ta est contingentia. qđ est ppositū. ¶ Sz
pro supposito. s. q deus omia p̄sciat est tex
tus Daniel. xv. Dñe qui nosti omia prius
q̄ȝ fiant. Et ad Hebre. iiij. Omia nuda z
aperta sunt oculis eius: ad quē nob̄ sermo.
Et magister di. p̄senti. c. ij. allegās ad hoc
btm̄ Augustinū. xv. de trini. c. xxxiij. dicen.
Nō ista ex aliq̄ tempore cognouit deus. sz
futura omia tpalia: atqȝ in eis etiā quid z
quādo ab illo petituri fueram⁹: z quos de
quibo recto: vel exauditurus: vel non exau
diturus esset sine initio ante p̄sciuit. z. v. d
trini. c. ix. dicit. Cōfiteri deū esse et negare
ipm esse p̄scium futurorū: apertissima insania
p q̄sito. est. ¶ Sed pro q̄sito: puta q cū diuino p̄
scire stet res futuras cōtingentes z ad vtrū/
bet euenire: ē magister dis. p̄senti. s. xxxviij.
cap. vij. dicens. q deus p̄sciuit z p̄dixit i
fidelitatē iudeorū: sz nō fecit. g cum dei p̄/
sciētia stetit libertas arbitrij. qua se volūta
rie iudei fecerunt infideles. Et pbat h au
ctoritate bti Aug. sup Johem omel. liij. h
dicētis. Itez p illo est etiā ratio naturalis
ponēs in deo oim cognitōez: vt deductum
est in q̄stione tricesima octaua. z cū hoc vo
luntatis libertatē: vt apparet. ix. metha. z.
ethicorū. z in. q. Perihermenias. z in plib9
alijs locis. Hec q̄stio est difficillima: sicut
patet ex relatōnibo factis ante oppositūz
et tñ nō est aliqua muliercula vel etiā illit
terata psona: qn hāc materiaz moueat: z
disputare p̄sumat: z ideo ante omia pōa/
mus frena nostre inq̄sitōi. z hec duo firmi
ter fideliter obsuemus. z deū omnia p̄sci/
re: z tñ q̄ōlibet futurorū ad vtrūlibet eueni/
re: sacētes rationes esse sophisticas: vnum
istorū ex alio infringere laborātes. Si eniz
deus futura nō puideat: nec p̄sentia nosce
re posset: cū nō mutet de nō cognitōe in co/
gnitōem: vel de ignorātia ad sciam: z sic ni
hil extra se cognosceret: z p cōsequēs sup̄p̄i
us nescius esset. qz nō cognosceret q̄tū pt.
Etiā si futura necessario euenirēt: volun/
tas libera nō esset: z sic nullus delinqueret
siue peccaret: z ex cōsequēti nō dbite infligē
rent mal' supplicia: eo q p necessarijs nul/
lus est laudand⁹ vel vituperād⁹, vt habe
tur. v. meth. z iij. ethicorū. Unde licet q̄ ratio
nū mora existeret: quam forte audiēs sol/
uere non valeret: nihilominus a p̄dictorū
fide recedere non debet: sciens q deus plu
ra potest: q̄ȝ mens hominis concipe possit
immo dei p̄scientia quia deus est: q̄uis
omnia p̄sciat: nihilomin⁹ est causa contin
gentie future radicalis z originalis: eo q
ex largitate sua dedit arbitrij libertatē: qn
immo in omnibo que pducunt: libere z ad
vtrūlibet cōcurrit. Dicamus igit firmi fi
de: z si comp̄hendere nō valeam⁹: cū aplo
ad Romanos. xj. O altitudo diuitiarū sa
pientie z sciētie dei: q̄ȝ incōprehēsibilia sūt
iudicia eius z inuestigabiles vie eius. Et
cum deuoto psalmista. Mirabilis facta
est sciētia tua ex me: cōfortata est z nō pote
ro ad eam. Psal. cxxxviij. Hac fide p̄mis/
sa a qua si deuiauero implicite vl' explicite
reuoco de p̄senti: p̄mo videre volo de que
stionis supposito. scđo aliquantulū lati⁹
de quesito.

Quantum ad pri/
mum. Utrū deus omia p̄sciat infallibilit. Artic. i.
est p̄ma cōclusio. Deus omia futura p̄scit Cōclu. i.
Pro cuius pbatōne est notandū. q p̄scire
rem est scire rem: anteq̄ȝ fiat. z eam esse fu/
turā suo tempore. Hoc est quid nois. et ex
hoc tunc pbatur cōclusio sic. De⁹ omia fu
tura scit anteq̄ȝ fiant: z scit ea suo tempore
esse futura. igit cōclusio vera. cōña tenet p3
notabile p̄missum. quia h est res p̄scire. et
antecedēs p p̄ma parte p3: p p̄mā cōclu/
sionē tertij articuli: questiōis. xxxviij. quia
nouit omia futura z etiā pducibilia: z cū
nondū futura sint facta: p3 q sciat ea an
te q̄ȝ fiant. Sz pro secunda parte pa3. qz
alis cognitio sua esset imp̄fecta. qz esto q fu
tura cogsceret: tñ quo tempore futura fo/
rent: nesciret. qđ est contra tertiā supposi/
tōem eiusdem articuli. quia essentialr om
nis cognitōnis pfectōem diuina noticia i
cludit. Uerū est q hic accipio sciam p no/
ticia euidenti vera iudicatiua respectu cō
plexe enūciabilis. qz eo mō dr deus sciētia
respectu contingentiū. Notum est em̄ q si
sciētia caperet vel scire pro noticia vera et
euidenti impossibiliū aliter se habere: vel
necessariorū et scire pro talia cognoscere: sic
deus futura cōtingentia nesciret. vt notū
est: quia possunt nō euenire. vt post dicet. Cōclu. 1
¶ Secūda cōclusio. p̄scientia dei respcū fu
turorū effectuū est simpliciter infallibilis.
apparet. qz cōtradictōem implicat deum
decipi. qz si deciperet: nō esset sua sapiētia Cōclu. 2
immensa. ¶ Tertia conclusio. nō obstan/
te q futura cōtingētia plima depēdeāt a vo

luntate creata ꝛ libera: nihilominꝰ sunt a
deo infallibiliter p̄scita. probat̄ ex duabꝯ p̄
cedentibꝯ. quia om̄ia futura p̄scit: ꝑ p̄ma.
et est sua scientia infallibilis: ꝑ scd̄am. er-
go q̄zuis a voluntate libera depēdebunt:
nihilominꝰ deus ea infallibiliter p̄scit. Ue-
rum est ꝙ de hoc erit maior sermo in seq̄n-
ti articulo. Hoc de p̄mo ar.

Quantū ad secun-

Artic. 2. dum. s. Utrū cū p̄dicta diuina p̄scientia
sit possibilis futuroꝝ ꝯtingentia. id est ea
posse fieri ꝛ etiā posse nō fieri. Primo vo-
lo declarare ꝙ effectus futuri sunt ꝯtingē-
ter futuri. Secūdo: ꝙ eorū ꝯtingētia stat
cum diuina p̄scientia. Et tertio quasi bal-
butiendo aliq̄d dicere de mō: quo ista sūt
Cōclo. 1 compossibilia. ¶ Quo ad p̄mū est conclu-
sio respōsalis ꝙ aliqui effectus futuri sunt
ꝯtingēter futuri. Probat̄ sic. aliq̄s aliquo
effectu futuro peccabit: ꝛ eo non peccaret
nisi eum ꝯtingenter faceret. igitur est ꝯtin-
genter facturus. ꝯseq̄ntia nota est ꝛ maior
pꝫ: de electōne antichristi: qua eliget se vel-
le coli vt deus. de quo Daniel. xj. sꝫ minor
probat̄. quia si necessario antixp̄s sic elige-
ret: tunc nō libere sic eligeret: ꝛ ex cōseque-
ti nō peccaret. q: pc̄m nō est necessariū sꝫ
liberū. vt dicet̄ post in secūdo ꝛ in quarto
¶ Hic s̄m tenētes opposirā viā ē duplex
…nsio fla respōsio. prima posset esse ꝙ antixp̄s sic eli-
gendo nō peccaret: eo ꝙ necessario sic age-
Elidit ret. ¶ Sed ista nō valet. quia hoc est deū
ponere iniustū. q: deus eum eternalr̄ cōdē-
nabit. ꝛ tempaliter interficiet. Unde apl's
vocat eum filium pditōnis ꝛ hominē pec-
cāti: quē eum interficiet xp̄us spū oris sui
ij. ad Col. ij. Cōstat aūt ꝙ ille iniustus est
qui sine pc̄ō tempalr̄ interficit: ꝛ eterna pe-
na punit: si aliq̄s est talis. ¶ Ideo alit̄ di-
Alia rn̄- cunt alij ꝙ peccabit: sed necessario pecca-
sio falsa. bit. ꝛ ex h̄ iuste per deum punit̄. q: ex natu-
ra reꝝ sic est ꝙ bonis p̄mia ꝛ malis suppli-
cia debeant p meritis r̄ndere. ¶ Sed hic
Elidit error nō minꝰ grauis est q̄z p̄cedēs: q: sic de-
us esset auctor om̄is pc̄ti. imo p̄ncipal̄ au-
ctor. pbat̄ ꝯn̄a. quia p̄scius pduxisset crea-
turā sic ꝙ nō posset vitare pc̄m. ¶ Unde in
1 forma arguit̄ sic. Ille est p̄ncipalis auctor
peccati q̄ pduxit scienter ꝛ libere peccantem
sic ꝙ nō pōt nō peccare. sꝫ deus est hmōi: ꝑ
te. igit̄. pꝫ maior. q: nō plus pōt creat̄a vita-
re pc̄m sic pducta q̄z ignis calefactō. mō
manifestū est ꝙ rector nature per ignē p̄n-
cipalius calefacit q̄z ignis. ḡ q̄ sic pducit
creaturā: vt pc̄m vitare nō possit p̄ncipa-
lius peccat q̄z ipsa creatura. ¶ Itē iste q̄ sic 2
pducit creaturā ꝛ nouit eā peccaturā neces-
sario. ꝛ tamē libere facit eā: est p̄ncipal̄ cau-
sa an̄tis. scꝫ existētię huiꝰ creaturę. ḡ est eti-
am p̄ncipalis causa cōseq̄ntis: ꝙ necessa-
rio sequit̄. s. pc̄ti: q̄d creatura vitare nō pt.
¶ Et tertio. q: sic nō plus posset creatura 3
sic pducta vitare pc̄m: q̄z leo feritatē. ē au-
tē crudelitas leonis ꝛ seuicia p̄ncipalius a
deo q̄z ab ipso. sicut oīa naturalia p̄ncipa-
liter sūt a rectore naturę. ḡ etiaꝫ pc̄m esset
p̄ncipalius a deo: q̄z ab ipso antixp̄o pecca-
tore. minor pꝫ de se. Sꝫ falsitas cōseq̄n-
tis manifesta est. q: tūc deus nō esset deus
nō eīm esꝫ optimꝰ q̄ de ꝑ se esset causa mali
Scd̄o. iniustissime puniret antixp̄m pec-
cantē: ex quo ipse p̄ncipalꝰ esset causa sui
peccati: ꝛ seip̄m nō punit: q̄z ipsemet anti-
christꝰ: ꝛ ḡ euasiones nō valent. q: ambę i-
ferunt deū esse iniustū ꝛ malū: ꝛ ex ꝯn̄ti nō
esse deū. ¶ Scd̄o ꝓbatur ꝯclusio. q: ph̄us Scd̄e pro
in lumine naturali loq̄ns cōcessit futura cō- bat ꝯclō
tingentia. ḡ sunt ponēda. tenet ꝯn̄a. q: ve-
ritas naturalis cōformis fidei est ꝯceden-
da. an̄s pꝫ p̄mo perihermenias. iij. ethic.
x. ethicoꝝ. ix. meth. ꝛ in plibus alijs locis.
¶ Tertio. quia q̄libet expit̄: imo illi q̄ sūt 3
de ꝯria opinione: se libere facere actus vo-
lūtatis. igit̄ sūt ꝯtingenter euenictes. ꝯn̄a
nota est. q: expiēcia vniūsal̄ nō fallit. an̄-
cedēs patꝫ. q: pilatꝰ dixit gētilis existens.
nescis q: ptātem habeo crucifigere te: ꝛ di-
mittere te Joh. xix. Et ita est etiā in istis q̄
ꝯriam opionem asserunt: ꝙ libere vadunt
ad ecclesiā: vt ipsimet dicūt inq̄siti q̄d ve-
lint facere: dicūt se velle ire ad eccl'iam: vl'
aliq̄d tale. Et ex fortiori expit̄ hō ꝙ pacto
ope illo q̄d lex ꝓhibet: etiā si nullꝰ alter sci-
at: ip̄m rep̄hendit sua ꝓpria consciā. non
aūt reprehēderet eū de necessario: vel de h̄
q̄d vitare nō potuit. vt de opibꝯ naturę: fa-
me vel siti. quia hec necessaria sūt. ꝛ ideo in
eis nō est homo liber: ꝛ consciā de hmōi ne-
minē reprehēdit: q̄zuis forte de mō habē-
di se in ipis: quia iste est liber. sic igit̄ patet
conclusio: ꝛ ex rōne ꝛ ex auctoritate natali:
et ex expientia. ¶ Correlarie sequit̄. omnis
actus futurus q̄ creatura rōnalis peccabit Corre.
cōtingēter ē futurꝰ. sequit̄ ex ꝯclōne ꝛ pba-
tione. quia de aliq̄ est pbatū. ꝛ rō est eadē

D 2

de omnibꝰ.ergo ꝛc. Hoc de pma parte arti
Cōclo.1. culi.¶ Ex his venio ad scḋam partē hu/
ius articuli:cuius est pma conclusio hec.
¶ Hec sunt cōpossibiles:ꝛ simul stare pnt.
antixps peccabit pro tpe a.ꝛ antichristus
pro eodē tpe potest nō peccare.sequit ex cor
relario pcedentis partis.qꝛ actus quo pec
cabit est futurus ꝯtingent.ꝗ quis erit pro
tempe a.pōt tamē nō fieri pro eodē.ergo si
mul stant.antixps peccabit p tempe a. et
Cōclo.2 pōt nō peccare pro eodē.¶ Scḋa conclu/
sio est.simul stāt iste tres.antixps peccabit
pro a.ꝛ potest nō peccare p a: et deus scit
eum peccaturum pro a.patet.quia pme
due stant simul.p pcedentē.ꝛ tertia sequit
ad pmā sequ.Itē antixps peccabit pro a
ergo deus scit vel pꝛescit eum peccaturum
pro a.per dicta in pma parte huius articu
ergo etiā stat cū ambabꝰ:per reglam logi/
Cōclo 3. ce cum quocūq stat antecedēs:cū eodem
stat ꝯńs.¶ Tertia ꝯclusio est hec.Iste cō
patiunt se.antichristus peccabit p a cōtin
genter.ꝛ tn̄ deus pscit eum peccaturū pro a.
ptꝫ.qꝛ ista.antixps peccabit p a ꝯtingēter
sequit ad istas duas antixps peccabit pro
a.ꝛ ipse pōt nō peccare p a.p illā cōem de/
scriptōem ꝯtingētis.qꝛ ipm est:qḋ nec ē ne
cessariū:nec impossibile.mō si antixps pec
cabit pro a:tunc ipm peccare pro a non est
impossibile.ꝛ ex quo pōt nō peccare p a:nō
est etiā necessariū cū peccare p a.ꝗ ꝯtingen
ter peccabit p a.Sꝫ cū ańte stat ista. deus
pꝛescit antixpm peccaturū p a.ꝗ p ꝯclusio/
Corre. nē pcedentē ꝗ stat cum ꝯńte.¶ Correlariū
Diuinū pscire ḋ aliq̄ futuro:stat cū ipo cō
tingēter euenire.sequit ex ꝯclōne.qꝛ diuinū
pꝛescire de antixpꝫ peccare p a:stat cū ista
antixps cōtingēter peccabit p a.¶ Ex hac
Cōclo re sequit ꝯclusio misalis.qꝛ cū diuine pscientie
spōsalis. omnia infallibiliter pciat:stat omes effe/
ctus euenientes ꝯtingēter euenire.pbat. qꝛ
de vno est sic.ꝗ de omibꝰ.ꝯńa tenet.qꝛ ea
dem est ratio de vno sicut de oibꝰ.ańs ē cor
relariū pcedēs.¶ Scḋo pbat ꝯclusio si.qꝛ
pbat.2 vel pura pscientia infert necessitatē euentu
ris:vl nō. Si nō:tūc ꝯclusio vera est.Si
sic:tunc sicut argutū est:quicqd deus pscit
necessario eueniet.ꝛ cū omia pctā pꝛesciat
omia pctā necessario eueniāt.sꝫ hoc nō po
test esse.nisi quia sua pꝛescia necessitat sin
gulos ad peccandū.ꝗ deus necessitaret ad
peccandū:cū sua pscia sit ipe:ꝛ tūc deꝰ essꝫ
maximꝰ peccatoꝝ.qꝛ nullus esset pctōꝛ ni

si per eum in esse pcti ꝯstitutꝰ:ꝛ veniūt rō
nes dicte in pma pte huiꝰ articuli.¶ Ter/ pbat 3
tio vtiq cognitio rei nō necessitat eam ad
fore.ꝗ pscientia nō necessitat res ad eueni
re.ptꝫ ꝯseqntia.qꝛ pscientia nō est nisi ꝯgni
tio.ańs ptꝫ.quia tunc omia que deꝰ ꝯgno
sceret:in eē ꝯstitueret.ꝛ sic omia possibilia
fierent.qꝛ omia nouit deus possibilia:ꝛ de
ueniremꝰ ad hoc qꝛ deus esset agēs natura
le.Et manifestū est qꝛ sola noticia nō pōt
inferre rebꝰ necessitatem:nisi volūtas acce
deret:que de multis quoꝝ est pscientia:nul
latenus accedit.nuda em cognitio vel p/
cognitio rei nō infert ei necessitatē aliquā
eueniēdi.Unde Boetius.v.de consolatio
ne.Quid postulas vt necessaria fiāt que
diuino lumine lustrant:cū nec hoīes ne
cessaria faciant ea q̄ vident.non em eis q̄
pꝛesentia cernis aliquā necessitatē tuꝰ ad/
dit intuitus.¶ Quarta ꝯclusio.Licet diuia Cōclo4
pscientia sic scit res euēturas sic eueniāt. ptꝫ
qꝛ sicut ꝯtingēter eueniunt:ita ꝯtingenter
scit eas euēturas.ergo ꝯclusio vera.conse/
quētia nota est.ꝛ ańs apparet.qꝛ si deꝰ ne
cessario sciret a euenturū:bene sequit:ergo
a necessario eueniet:eo qꝛ scia sua decipi ne
quit.¶ Ex qua sequit correlarie. qꝛ ea que Corre.
deus eternaliter sciuit esse ventura:pōt nō
q̄ pscivisse esse ventura:ptꝫ ex conclusiōe.
quia sicut ꝯtingēter eueniēt:ita cōtingen/
ter scit esse ventura.Unū nō est imaginan/
dū qꝛ qꝛ sp sciuit a esse venturū:qꝛ ob h̄ a ne
cessario eueniat.qꝛ pteritio quā mens ho/
minis suspicat:in eternitate locū non ha/
bet.cum sit tota simul:sed respectu oīs fu/
turi si sit p eam pducibile sine medio:sic li
bere ipm producat:ita libere eternali ꝛ pꝛe
sentialiter vult:sic qꝛ sicut tu liber es:ppo
sito tibi aliquo bono:ipm acceptare vel re/
futare:seu etiā nō acceptare.ita diuina essē/
tia q̄uis aniam antichristi disposuit se e/
ternalit pducturā:tn̄ libere sine sui muta/
tione pōt nō pducere eā. Si vo effectꝰ eēt
depēdens a creata libera voluntate:sicut
ab ea dependet libere:sic disposuit eterna
liter:vt quicqd illa voluntas elegerit siue
voluerit:se quo ad bonitatē entiū pducen
doꝝ libere cōcursurā: nihilominꝰ pscīedo
eternaliter ad quā ptem ipa volūtas libe
re declinabit.¶ Quinta conclusio. Licet Cōclo.5
scientia diuina omnia futura ꝯtingentia
necessario nouerit:scientia siue noticia sim/
plicis noticie vel apprehensionis:tamen

quodlibet eoꝝ etiā q̄ṡdiu futurū est: p̄t nō
cognouisse sciencia visionis. Prima pars
patet. quia sciētia simplicis noticię est ne/
cessaria omniū possibiliū: nec aliqd possi/
bile pōt nō nouisse: cū essentia dei sit natu
rale repn̄tatiuū talis vt possibilis. Secū/
da ps patet ex ꝯclone p̄cedente. qꝛ tale p̄t
nō euenire: cū ꝯtingēter eueniet: ⁊ g̃ potest
Corre. ip̄m nunq̄ꝫ cognouisse. ¶ Correlariū respectu
vni⁹ ⁊ eiusdē scia diuina est vno mō sciē/
tia necessaria ⁊ naturalr. ⁊ alio mō scia nō
necessaria ⁊ cōtingēter. ptꝫ correlariū qꝛ re
spectu omniū possibiliū est scia necessaria ⁊
naturalr: cū vel positiue vel p̄uatiue in di
uina essentia reluceāt. ⁊ t\ scia visionis eo
rū est cōtingenter: cū infinita eoꝝ nō fiant
Cōclō 6 et ea q̄ fiunt cōtingēter eueniāt. ¶ Sexta
cōclusio. q̄uis nō stet aliqd pctm̄ esse fu/
turū: qn ip̄m diuina scia p̄uideat: tn̄ ex hu
iusmōi p̄uisione nullā habet occasionem:
impulsionē: vł coop̄atōem vt fiat. prima
pars ptꝫ ex p̄mo articlō. scd̄a ps ptꝫ. qꝛ de
um p̄cognoscere futuꝝ malū nō ip̄ellit vo
luntatē neqꝫ p̄ebet occasionē: nec coop̄at
ei vt peccet. Nā ñ eā impelleret: vel sua p̄/
uisione occasionē p̄beret: vł etiā in faciēdo
malū coagerꝫ: iā illō nō esseꝫ malū. qꝛ d̄s ñ
pōt coagere vł impellere in malū: vł p̄ebe
re occasionē. Et hęc est mēs bti Aug. iij. d̄
libe. arbi. c v. dicētis. Attēde q̄so quāta cę
citate dicat: si p̄sciuit de⁹ qm̄ nihil pōt ali
ter fieri: q̄ꝫ sicut p̄sciuit necesse ē vt veli qd̄
ille p̄sciuit. si em̄ necesse est: nō iā volūtate
sed necessitate id me velle fatendū est. Et
sequit. cū sit p̄sci⁹ deus volūtatis nr̄e: cu
ius est p̄scius ip̄m erit: volūtas ergo erit: qꝛ
volūtatis est p̄scius. nec volūtas esse pote
rit: si in potestate eius nō erit id cui⁹ ip̄e est
p̄scius. Uult dicere q̄ si ex p̄sciencia dei ne/
cessitas īduceret id volēdi: quod p̄scit me
voliturū: iā nō esset p̄scius in esse volunta
tis. sꝫ coactōnis. cū hoc nō volūtarie: qꝛ ñ
libere: sꝫ necessario velim: vn̄ nō peccarem
Cōclō7 cū in necessarijs nō sit pctm̄. ¶ Septia cō
clusio. cum his stant hę cōclusiones cōce/
dendę. Necesse est si aliq̄d deus p̄scit id es
se futuꝝ. ptꝫ. hec est necessaria: si aliq̄d de
us p̄scit: id est futurum. quia da q̄ p̄escīat
et nō sit futurum: iam nō p̄escit. Et hęc.
deus p̄escit a fore. ergo a erit. patꝫ ex eodē.
Et hęc. impossibile est aliquid fieri qd̄ de
us nō p̄scit. quia hęc est impossibilis. ali/
quid fit: ⁊ deus illud non p̄scit. Et ita lo/
cuti sunt auctores: ⁊ sancti allegati in pri
ma rōne ad q̄situm: cum dicunt q̄ necces/
se sit euenire quod prouidentia futuꝝ esse
cognoscit. id est. hęc ꝯsequētia est necessa/
ria. deus p̄uidit hoc. ergo hoc est futurum
Similiter ⁊ hęc nō stat q̄ deus vno mō p
uiderit ⁊ aliter eueniat. patet. quia hęc nō
est possibilis. deus p̄uidit vno mō: et alio
modo ab illo eueniet. quia falleret p̄scien/
tia. quia hę omes sunt ꝯpōsitę: ⁊ ideo ha/
bent veritatē: ex vi cōiunctionis termino/
rum. Caueat tamē de diuinis. quia hę sūt
concedēdę. aliquid qd̄ deus p̄uidit possibi
le est nō euenire. ⁊ hęc. q̄uis sciat a fore: ta
men a potest nō fore. ⁊ hęc. aliquid qd̄ de
us nō p̄scit potest fieri. ⁊ hęc. aliter q̄ꝫ de⁹
p̄euidit possibile est euenire. hę em̄ sūt di
uisę. ⁊ ideo omnes verę. quia q̄ de⁹ ab eter/
no p̄uidit: pōt nunq̄ꝫ p̄uidisse. vt dīc secun
da pars conclusionis quitę: ⁊ quia sic p̄e
uidet res sicut erunt: ⁊ sicut ex immēsitate
sua potest ip̄edire ne fiāt: ita potest ea nul
latenus p̄uidisse Similiter ꝯcedenda est
hęc s̄ꝫ veritatē fidei. omne futuꝝ possibi/
le est nō esse futurū. quia licet p̄hus posue
rit necessariā esse perpetuā circūuolutōꝫ cę
li: aliter ex experiētijs naturalibꝫ ꝯcludere
nō valens. tn̄ in hoc lumen suū ⁊ omne lu
men purū naturale deficit. quia de⁹ de po
tentia sua absoluta omne futurū possꝫ fa
cere nō esse futurū. Eodem modo concedi
tur illa. possibile est nihil esse futurū. vł etiā
hęc. nō necesse est aliquid esse futurū. ptꝫ
ex eodem. ¶ Sed dices. diuina p̄sciencia ꝯ dicta
sic scit res esse venturas: sicut eueniēt. vt di arguī. 1.
cit conclusio quarta. sed eueniēt ꝯtingēter
ergo scit eas contingēter. ergo diuina scien
tia est cōtingens. p̄ma ꝯseq̄ntia est syllogi
stica. secunda tenet. quia sciētia est contin
gens que scit aliq̄d ꝯtingenter. ¶ Secun
do quia tūc diuina p̄sciencia in his q̄ de/ 2
p̄dent a voluntate libera: dependere vide
tur ab ip̄a voluntate. cuius ꝯsequēs ē ab/
surdum. et patet ꝯsequētia. qꝛ volūtas est
libera ad vtrāq̄ꝫ partem: ⁊ sicut elegerit ita
diuina sciencia p̄sciuit. ergo potest facere
vt p̄sciencia sit de a. eligendo a. ⁊ p̄sciencia
sit de ꝯtradictorio ipsius a: nō eligendo a
¶ Confirmat sic. quia stante casu q̄ deus
eternaliter p̄sciuerit a p̄ducendū libere per Confir.
voluntatē: adhuc voluntas pōt in ꝯtrium
per conclusionē tertiam ⁊ scd̄am. ergo pōt
facere q̄ nunq̄ꝫ p̄sciuerit a. scꝫ eius ꝯtrium

et vltra. ergo diuina p̄scientia absq̄ dubio
3 depēdet a voluntate creata. ¶ Tertio. quia
ad minus iuxta illā ꝯclusionē sequit̄ ꝙ in
potestate volūtatis create est facere. ꝙ de/
us ab eterno sciuerit a esse futurū. q̄ȝ libe/
re pōt facere a. ⁊ simul est in ptāte eiusdeȝ
volūtatis create facere ꝙ deus nūq̄ȝ sciue/
rit a esse futurū. vt si nō velit facere a. ḡ ad
huc p̄scientia dei videbit̄ depēdere a libertate
ꝯ 2. pteȝ volūtatis create. ¶ Cōtra scđam partē cō
argu͛l 1 clusionis sexte argui͛t sic. q̄ȝ ponat̄ ꝙ de⁹ sci/
at siue p̄uideat socratē casuruȝ ex pulchri/
tudine mulieris. nunq̄d ex hac p̄uisiōe est
casus socratis occasionalr̄: videt̄ ꝙ sic. tū
quia deus sua p̄uisioe fecit pulchritudinē
2 mulieris: ⁊ illa est occasio casus. igit̄. ¶ Se
cundo. q̄ȝ vtiq̄ȝ deus est causa ꝯiungens p̄
sentiā mulieris ꝯspectui socratis: vel saltē
pōt esse: q̄ȝ mulier ea intentiōe pōt se p̄sen/
tare p̄sentie socratis: quā facit in ea deus.
ergo videt̄ ꝙ p̄scientia dei sit causa occasio/
Ad 1 nalis pcti socratis. ¶ Rn̄det̄ ad p̄mā. ne/
gando ꝯn̄am scđam. q̄ȝ diuina p̄scīa cum
sit deus: est summe necessaria ⁊ necessariū
tn̄ bene scit futura ꝯtingēter euenire. ⁊ ad
probatōem: neget̄ quod assumit̄ ꝙ omnis
scientia sit ꝯtingens: que scit aliq̄d contin
Ad 2 gens. ¶ Ad scđam. neget̄ quod infert̄ ap̄d
te neuidentē. seȝ ꝙ diuina p̄scīa respectu bo
nū q̄ depēdent a volūtate libera: depēdeat a
volūtate libera. q̄ȝ cum sit deus: a nullo de
pendet. Ad p̄batōem ꝯn̄e: ꝯcedit̄ totū an̄
cedēs. ⁊ cōcedit̄ ꝙ possit eligere a. ⁊ possit n̄
eligere a. ⁊ neget̄ ꝯsequētia cum infert̄. ḡ p̄t
facere ꝙ p̄scientia sit de a.. ⁊c. q̄ȝ facere ꝙ p̄/
scientia dei esset de a: esset facere deū. vel ali/
q̄d in deo: quoȝ nullū est possibile. abyssus
eīm scientie diuine sine h̄ ꝙ depēdeat a volun
tate: simul scit q̄d volūtas eliget: q̄si e m̄ia
lustrādo an̄q̄ȝ fiant: ⁊ cū sunt. videt eī om
nē declinatōem volūtatis sine h̄ ꝙ ab eo
depēdeat quouis mō. Et in nob̄ sile vide
mus. freq̄nter eīm vir sapiēs p̄uidȝ q̄d stul
tus eliget: ⁊ tm̄ libere scit eū electuȝ: ⁊ nō͛ de
pendet sua p̄uisio ab electōne ipius stulti
Ad 3 ¶ Ad tertiā siue ꝯfirmatōem. ꝯceditur ꝙ
stet ꝙ deus p̄uiderit a: ⁊ ꝙ volūtas potest i
ꝯt̄rium. ⁊ cum infert̄. ḡ pōt facere ꝙ de⁹ nun
q̄ȝ p̄uiderit a. Adam questiōe scđa dubio
scđo ꝯclōne septima tertij libri ꝯcedit con
seq̄ntiā ⁊ ꝯn̄s. ⁊ credo ꝙ negaret ꝯseq̄ntiā
qua infert̄. ḡ p̄scientia depēdet a voluntate
creata. Sed quicq̄d sit de mēte tāti docto/
ris nō rimādo: credo ꝙ tuti⁹ sit p̄mū ꝯse/
quens distinguere: cū infert̄ ḡ potest face/
re ꝙ deus nunq̄ȝ p̄uiderit a. quia vl' intelli/
gitur sic ꝙ pōt facere aliq̄d ad q̄d sequit̄ de
um nō p̄uidisse. tūc cōcedit̄ ꝯn̄a p̄ma ⁊ cō
seq̄ns. ⁊ neget̄ scđa. q̄ȝ licet deum nō p̄uidis
se a: sequat̄ ad id. q̄d potest facere volun/
tas creata. tm̄ ad hoc nō sequit̄ ꝙ p̄uiden/
tia depēdeat ab ea. Aliter pōt intelligi cō/
seq̄ns: ꝙ possit aliq̄d agere circa p̄uisioneȝ
diuinā. ⁊ tunc nō valet ꝯn̄a p̄ma. q̄ȝ circa
illā omino nihil facere pōt creata volun/
tas. q̄uis eīm in oppositū possit e⁹ q̄d est
p̄uisum: tn̄ nō stat ꝙ ferat̄ in oppositum ⁊
sit p̄uisum. ¶ Ad tertiā sicut ad secundaȝ Ad 3
ꝙ Adam in loco p̄dicto cōcedit conseq̄ns
quod infert̄. Ego aūt nō audeo ad tāta p̄
silire: sȝ in solido volēs p̄ut deus dederit p̄
manere: cōcedo ꝙ volūtas libera possit fa
cere aliq̄d ad quod sequit̄ deū ab eterno p̄
uidisse a. ⁊ etiā pōt in aliq̄d ad q̄d sequit̄
ab eterno n̄ p̄uidisse a. ⁊ sic ꝯcedēdo nego vl
timā ꝯn̄am qua īfert: ꝙ p̄scientia depēdeat
a volūtate. ⁊c. Alio mō pōt intelligi ante/
cedens q̄d sequit̄ ex tertia ꝯclōne: ꝙ in po/
testate volūtatis sit facere aliq̄d circa di/
uinā p̄uidentiā. ita vt ante dictū est: et sic
nego ꝙ sit in potestate volūtatis create. p̄ce
dit eīm p̄scientia voluntatē ⁊ actus e⁹. nec
ab ea quouis modo dependet. vt dictū est
¶ Ad quartā cōtra ꝯclōnem sextā. admit/ ad al 3 1
titur casus. ⁊ cōcedit̄ ꝙ deus p̄uiderit pul/
critudinē mulieris esse causam occasiona
lem casus socratis. ⁊ ꝙ illā pulchritudinē
sua p̄uisione fecerit. ⁊ neget̄ conseq̄ntia cū
infert̄. ꝙ sit causa occasionalis cōcupiscen
tie socratis. quia deus hec nō fecit: vt So
crates caderet. sed vt deū pulcherrimū ex
creature pulchritudine potius collauda/
ret. Q̄ȝ aūt socrates occasionē laudis dei
sumit in sui casum: nō est ex deo: nisi tanq̄ȝ
ex causa sine qua nō: sed est ex socrate ⁊ de/
fectu ipius. pcti eīm non est causa. male cō
sonaret dicere deum esse causam occasio/
nalem peccati. qui semp: (nisi ex defectu fu
erit volūtatis) est omni modo causa boni
¶ Ad secundā p̄ idem: placet ꝙ bene stet: Ad 2
deū esse causam ꝯiungentē presentiā mu/
lieris aspectui socratis. ⁊ hec tn̄ semp deus
facit ad finē bonū. ⁊ sic nō est deus occasio
peccati. sed socrates abutens. Hec de se/
cunda pte huius articuli. ¶ Restat vide
re in tertia parte articuli de mō quo com/

possibilia sunt: deum infallibiliter omnia
futura prouidere. et tamē ea contingēter eue
nire. De quo primo protestor q est mihi in/
comprehensibile: et penitus inexplicabile. di
cam tamē balbutiēdo semper sub protestatione a
suppō.1. principio premissa. ¶ Primo premittēdo q qui/
uis natura diuina sit omniū possibiliū na
turaliter representatiua: tamē non est naturali
ter: sed libere: et nō omniū cognitorum: sed eo
rum que sibi placent productiua. Prima pars
patet ex dictis in questiōe. xxxviij. in arti/
culo tertio illius. quia est signū necessarium
omnis creature possibilis. quia in se includit.
vel verius existit idea omniū possibiliū. vt di
cit btūs Aug. libro. lxxxiij. questio. q. xlvj
Secūda pars patet per illud ps. cxxxiiij. Om
nia quecūque voluit fecit dñs in celo et in
Confir. terra. nō dicit: omnia que nouit. ¶ Cōfir/
matur ratiōne. quia si naturaliter esset productí
ua: creatura esset coeterna dei. quia nota ē
eterna: cum sit ipsemet deus. Item tunc ni/
hil posset deus facere quod nō faceret: quod
absurdum est. et patet consequentia. quia vel dimitteret
quia nō posset. et habetur propositū. vel quia pos/
set: sed nō vellet. et tunc nō naturaliter: sed libe/
Corre. re produxit res. ¶ Correlariū: Scientia simpli/
cis noticie inquantum talis nō sufficit ad es/
se rerum: vel fieri rerum. patet. quia si illa suffi/
ceret sine accessu diuine volūtatis: cū ipsa
nō includat voluntatem: tūc deus natura/
liter produceret res quas sua natura represen
taret. cuius contrarium dicit suppositio. Item
scientia simplicis noticie est de bonis et de ma/
lis: quorum tamē nō est causa in esse vel in fieri
suppō.2 ¶ Secūda suppositio. q vltra sciam simpli
cis noticie ad esse et fieri creature: requiritur sci/
entia dispositiōis qua deus disponit se fa/
cturū: notam sibi ab eterno creaturā fieri et
esse: siue scia. beneplaciti. hoc ē quo ad modū
intelligēdi nostrum: q creaturā intellectiuā vel
bonā velit in esse producere. patet ex precedenti.
quia ex quo prima nō sufficit plus requiritur quod est di/
uina dispositio. Hoc etiā dicit auctoritas alle
gata. et sic concordat aliquo modo fides cū philo
sopho dicēte. q deus mouet per intellectū et vo
luntatem. Nā in intellectu est scia simplicis
noticie: et in volūtate includitur scia disposi/
tionis siue beneplaciti. Ex quo patet quid dicen
primo dr. dū: si quereretur. vtrū scia dei sit cā rerum? dicen/
dū enim esse: q sic. quia est dei. Secūdo. sciētia
2. simplicis noticie: inquantum talis nō est cau
sa rei sufficiēs ad eius esse vel fieri. patet ex di
3 ctis. Et tertio. q sciētia dispositiōis siue be
neplaciti est causa ipsius esse et fieri creature
hoc est cognitio rei cum volitione. quia hec vo/
catur sciētia beneplaciti vel dispositionis
¶ Tertio suppono. q prouisorum futurorum que suppō.3
dam sunt mala. vt peccatū: ad que diuina vo/
luntas nō accedit: siue voluntas disposi/
tionis seu beneplaciti. quia ea detestatur deus
Unde talia solū sunt a defectu voluntatis
libere. Alia sunt bona ad que beneplacitum
dei accedit. et sunt duplicia. Aliqua que im
mediate facit deus: vel per causas natura/
les. sicut sūt vel essent anime: quas prouidet
se creaturum: vel omnia opera nature. Alia
sunt que facit cū volūtate libera. sicut sūt
opera bona que fient a libera volūtate: quo
rum oim deus est prescius. vt patet ex dictis in
illa questione. ¶ Quarto suppono q ex im/ suppō 4
mensitate sue potentie produxit hominem
sic vt vt posset in se formare electiones li/
beras bonas et malas. quamuis forte nō meri/
torias vite eterne. Juxta illud Eccl. xv. de
us ab initio constituit hominē: et reliquit eum
in manibus suis. sequitur. ante hominem vi/
ta et mors. bonū et malum: quodcūque voluerit
dabitur illi. verum ē q hec auctoritas sumēda
est pro statu nature integre. quamuis post lapsum
nequeat electiōnes malas vitare: nisi ex gratia.
sic dicetur ex. ij. ¶ Ad hoc sequitur corre. q sic faciē Corre.1.
do disposuit deus: vt in omnibus hominis actus producti/
one: quē homo libere eligeret: ipsi homini cooperaretur.
sequitur ex precedēte. quia cū homo nō sit cā prima: nō
potest in electiōis vel alicuius alterius rei productiōem:
nisi deo coagēte. et ex quo ergo homini libertatē dedit e/
lectiones in se formādi: quas sine deo nō posset
facere: statuit vt concurreret cū volūtate in omni
sua electiōe quā vellet producere ad eius pro/
ductiōem. ¶ Corre. aliquo modo immēsitas boni/ Corre.2
tatis diuine apparet ex libertate nature rōnalis. quia
quō posset virtus limitata omni actiōi creature
rōnalis coagere: qualitercunque vellet eligere
posse enim in hoc et equaliter posse non in
hoc: sicut est in volūtate sine limitatiōe ad
aliquod contradictorium: ita arguit con/
cedentem et donantem esse sine omni limi
tatione. Sed q bonitatis immensitas ex
hoc inferatur. patet. quia ex quo concurrit
in electiōnibus in quibus voluntas peccat: se/
quitur q omnibus electiōibus quantūcunque a recti/
tudine deuiantibus potest vti bene. patet. quia cū
optimus et infinite bonus sit: et qualitatē earum pre/
nouerit: nūquam eas cū volūtate produceret: ni
si ipsas in bonum dirigere posset: cū nihil
faciat ociosū: nec in malum. modo posse quan

Dubiū. talibet obliquitate vti bene: infert immensitatē in bonitate. finita enim bonitas posset excedi ab obliquitate ¶ Forte dices. quō concurrit deus ad producendā electio distortam.
Solutio ¶ Dicitur q hoc pertineat ad scdm: tamen quantum ad psens sufficit ad h. In electione distorta est cōsiderare suam entitatē positiuam: et hec est quedā bonitas: vt sepius est dictum: et ideo nō potest illam pducere voluntas: nisi coadiuta a pma causa: cum secunda causa in nullū effectū possit nisi adiuta per pmam. Secūdo in ea est cōsiderare obliquitatem suā: et maculā quam induxit voluntati vel anime. et hec est a sola voluntate libere deficiēte in hoc q in se distortam produxit electiōem. coopatur igitur deus pfectioni vel bonitati que cōsequitur entitatē electionis: sed nō macule vel feditati quā contrahit volūtas eligēdo contra pceptum dei
sup pō. 5 cōtrariū papientis. ¶ Quinto suppono: q nō obstante hac libertate et immensitate scientie diuine eternaliter pscit quid: qualiter: et quomō: et quādo cuiuslibet creata volūtas se debeat bene vel male determinare. ptz. q enim omia psciat: dictum ē in dca questione. sed q cum libertate ptz. quia sicut dei noticia respectu possibilis nō ponit necessitatē illius in esse vt dixit suppositio pma: ita immensitate cognitōis puidens vniuersa nō necessitat puisa ad fore. Unde imaginandū est hic ac si esset oculus infinite virtutis in pcipiendo et pducendo infinito lumine circūseptus: necessario oia que in spacio illuminato psentarentur inspiceret et cognosceret. sz quia infinite bonus ad sola bona coageret. mala aūt quis videret tamen vt contraria omnimode reprobaret. ¶ Ex
Difficultas his quinque suppositōibus inducitur difficultas. scz qualiter diuina scia ab eterno hec puideat: et tamen quodlibet eorum pt nō fieri. et si nō fieret: nec diuina puisio deciperetur nec mutaretur. Et videtur mihi q causa huius difficultatis sit: q imaginatio nra fertur sup diuinā puisionem vt iam pteritā. et vltra mille annos determinatā ad cognoscendū vnū ipius contradictōis: puta q aiam antixpi creabit. Unde si imaginaremur diuinā sciam vt pntem et fierē cognoscentē: sic hō cognoscit rem ei pntialiter in lumine psentatā: nō esset hec difficultas. qz tūc nō videretur posse aliter euenire aliqua mutabilitas diuine scie inferri. ¶ Pro cuius
suppō. 6 solutione sexto suppono. q licet in ordine ad tempus aliqua pterecant et aliqua succedant tamen eternitas est tota simul. apparet p descriptionem eius positā a diuo seuerino Boetio. v. de cōsolatōe dicentē. q est interminabilis vite tota simul et pfecta possessio. Ex qua sequitur q omia tpis et que sūt in eo respectu eternitatis sunt psentia: quis in ordine ad tempus quedam preterierint: et quedam succedant. patz ex pcedenti. q eternitas est tota simul: que omne tempus cōprehendit. Unde idem Boetius. v. de cōsolatōne prosa vltima dic. Scientia dei omnē tempis supgressa motionē in sue manet simplicitate psentie: infinita pteriti ac futuri sua consideratōne considerat. Ita q si presentiā pensare velis: qua cūcta dinoscit nō esse pscietiā quasi futuri: sed sciētiam nunquam deficiētis instantie psentis rectius estimabis. vnde nō puidentia sed puidētia dicitur. Subdit. Si est diuini humaniqz presentis digna collatio: vt scz sicut vos vestro hic tempororario psenti quedam videtis: ita ille omnia suo cernit eterno. Et ex h tunc infertur modus imaginationis aliqualis respectu diuine pcognitionis. q volens imaginari quō dei scia futurorum cōtingentiū nullā eis imponat necessitatē. quis sit infallibilis. nō debet eam imaginari vt preritam: sz vt totā simul intuentē oīa futura sicut sūt erunt et eueniet cōtingēter et in lumine sue diuinitatis pntata: in q videt se libere coagere libereqz pducere ea ad q suo bnplacito cōcurrit. videtqz libere deficere volūtatē in malis: ad q nō cōcurrit. sic hō cōtingenter videt cōtingētia ei in lumine psentata. videt enim deus in eternitate sua se libere facere res. videt se libere cōcurrere cū rebus. et ex cōsequenti res quas facit cōtingenter fieri. sic possibilia videt ex sua libertate. quia volūtas sui beneplaciti non cōcurrit: cōtra que tamen concurrere posset cōtingēter non fieri
¶ Finaliter itaqz in summa hec cōcludendo: dicamus immensitatē dei tribuere rebus contingentiā: et volūtati libertatem. cōclusio 1
¶ Scdo q ex imēsitate diuine lucis oia intuetur eo mō q futura sūt. s. cōtingēter et libere. 2
¶ Tertio q h diuinum videre videt res psentes et futuras cōtingēter. sic cōtingēter eueniūt. vnde q ab eterno videt futura pt nūqz vidisse. qz pnt nō euenire. pt enim nō ea facere. 3
¶ Quarto q capiuet intellectus in obsequium fidei et ppter eternitatē pcedentem comparat hanc visionem: vt dudum factā: et 4

se sic determinasse ad vnā partē ꝯdictōis:
ꝙ respectu alterius nō possit esse prescietia:
nisi fiat mutatio in voluntate diuina. qđ
non est verū. Sed intellige sic hec deum
videre: ꝙ aliter possit videre. qꝛ aliter pos/
sunt fieri. ⁊ esse presentem cū rebꝫ visis: eo
ꝙ ęternitati sunt oīa pn̄tia. licet tēpe prę/
Dubiū cedant priora: posterioraqꝫ succedāt. ¶ For
te dubitabit. ex quo ęternitas pōt esse ne/
scia huius. antichristus erit: eo ꝙ pt nō e/
uenire. nunq̄d etiā poterit sic esse nescia a/
licuiꝰ p̄teriti. puta huiꝰ. Judas xp̄um tra
p parte af didit. ¶ Et vidꝫ ꝙ sic. qꝛ ante euenire vtri
firmatiua usqꝫ ęque ꝯtingēter vnū eorum sicut aliđ
erat futurū. ⁊ ex fieri huius. Judas pecca/
uit: nō est mutata natura rei. ġ mansit cō/
Confir. tingens pꝰ sic ante. ¶ Et ꝯfirmat ex dictis
quia dictū est: ꝙ ęternitati dei omīa sūt ę/
que p̄sentia. ⁊ pbatum auctoritate Boe/
tij. igit ita pōt vnū nō fuisse: sicut aliđ nū
Dubiū q̄ꝫ fore. ¶ Sed preterea posset animꝰ ob/
rui dubio. Si deus posset facere ꝙ nunq̄ꝫ
Solutio fecisset mundū: vel aliqđ consimile. ¶ Re
spōdetur negatiue. qꝛ ex eo ꝙ res semel po
nit in esse: cōtrahit necessitatē ad esse vł fu
isse. nec posset deus facere: preteritū nō fuis
Ad ꝯ̄nū se p̄teritū. vt dicit articulꝰ parisiē. ¶ Ad iō
ad rōnes conceditꝫ ꝙ ante euenire vtriusqꝫ
pariter erant cōtingētia. ⁊ ambo poterant
nō fieri. Sed per positōem facti in esse ꝯ
trit necessitatē ad fuisse. ⁊ iđo nō est ammo
do impedibile quin fuerit. Secus de fu/
turo. hoc nō est determinatū ad fore quin
posset nunq̄ꝫ euenire. Et cum dicit ꝙ ex e/
uenisse eius quod est Judam peccasse nō
est mutata natura rei. Dicit. eadē erat pri
us futura ante eiꝰ peccatū: ⁊ nūc preterita
post eiꝰ pctm̄: tn̄ mutatio facta ē ex positi
one in esse ꝙ res est necessaria ad fuisse: q̄
primitus poterat impediri: ne vnq̄ꝫ fieret.
¶ Per ide. R. ad ꝯfirmatōem: ꝙ non sūt
ad ꝯfir. cętera paria. licꝫ em̄ omnia sint ęternitati
ęqualiter p̄sentia. tn̄ p̄terita quandā neces
sitatem cōtraxerūt ad fuisse: quā nō cōtra
xerunt futura ad fore. Hoc de tertia par/
te huius articuli ⁊ de toto artic. ij.

Ad ratiōes princi

pales. ¶ Ad p̄mā. ꝯceditꝫ ꝙ respectu ęterni
Ad 1 rōnem. tatis nulla sunt p̄scita vel p̄uisa: sic ꝙ ęter
nitatē sequant. sꝫ tn̄ dicunt p̄uisa vel p̄sci/
ta. qꝛ in ordine ad tps pn̄s p̄us sūt deo co
gnita q̄ꝫ sunt in ppria natura. Et ideo ad

formā loquēdo respectu tpis negeł antece
dens: ꝙ noticia diuina nulla p̄sciat: et ad
probatōem dū ꝙ licet respectu eternitatis
cui oīa sbsūt nō dicat aliq̄ prescire: tn̄ i or/
dine ad pn̄s tps in quo scit res anq̄ꝫ eueni
ant i ppria natura: deꝰ dꝛ ea p̄scire. ¶ Per Ad ans
idē R. ad auctem venerabilis Anselmi. in
telligit em̄ ꝙ respectu ęternitatꝭ nō dꝫ dici
p̄sciētia. ⁊ ꝙ respectu eiꝰ oīa sūt p̄sentia. cū
hoc stat ꝙ ꝯueniēter dꝛ p̄scire in ordie ad
tps. Eodē mō intelligit Boetius. v. de cō/
sola. sic dcm̄ est in tertia pte scdi or. ¶ Ad Ad 2
scđam. ꝙ deus ꝯtingēter p̄scit futura. pos/
set em̄ facere ꝙ nihil esset futurū vt si nihil
vellet pducere. ⁊ negeł ꝯ̄nā. cum infertur.
ergo aliq̄d ꝯtingēs est in deo. qꝛ licet cōtin
genter presciat: tn̄ illa p̄sciētia est res neces
saria. quia est dēs: sicut licet contingēter sit
creans: tn̄ cū creat: creans est res sūme ne
cessaria. qꝛ est deus. mlta em̄ ꝯtingenter de
deo dicunł. q̄ tn̄ supponūt p diuina ess̄n
tia: q̄ est necessaria. vt deus ꝯtingēter ē do
minꝰ: tn̄ dn̄s ille est summe necessarium.
hęc em̄ significāt habitudinē dei ad crea/
turas: q̄ pōt deo nō ꝯpetere ppter absentiā
creaturarū: supponūt tn̄ p re necessaria. s.
pro deo. ¶ Ad scđam improbatōem ꝯcedi
tur ꝙ deꝰ possit nō p̄scire. ⁊ negeł ꝯ̄na: cū i/ Ad impbatōem
fertur: ꝙ nō p̄sciat. ⁊ ad phm. iij. phisi. dꝛ. ꝙ
loquat de his q̄ de ęternis dicūł p respcm
ad intra. vt esse deū vł posse. esse tres perso/
nas vł posse eē. eē plres deos: vł posse eē. hęc
nō dr̄ñt: sꝫ mutuo inferūt eē posse: ⁊ posse
esse. secꝰ ē de his. q̄ dicunł p respectū ad ex.
¶ Ad. 3. placet ꝙ ponał in eē ꝙ ds nō sit p̄sci
us: imo sic pꝰ die iudicij erit. cū tūc nulla Ad 3
res erit fula. ⁊ negeł ꝯ̄na: cū iferł ꝙ factus
erit de p̄scio: nō p̄sciꝰ. male em̄ sonat v̄bum
factꝰ de dō: nisi vbi scriptura h̄ pōit. vt ꝙ est
factꝰ hō. ꝯcedił tn̄ ꝙ sit pꝰ nō p̄sciꝰ: cuꝫ an̄
fuit p̄sciꝰ. sꝫ h̄ nō ē ex mutatōe sui: sꝫ varia
hitudine. qꝛ qn̄ res ē fula in ordie ad tps
dꝛ p̄sciꝰ. qn̄ nō ē futura: nō est p̄scius eius.
¶ Ad. iiij dꝛ. pmo. ꝙ si de rebꝫ loq̄r. ptꝫ. p/ ad 3 principalem
ut futurū discedit a nō. sic cōit sumił tr̄ocā
tur illđ qđ dꝫ fieri: ꝙ nullū futurū ē. ⁊ ideo 1
nec ē verū nec nō verū: ⁊ nō valꝫ ꝯ̄na. ġ deꝰ
nō p̄sat. ¶ Scđo. ꝙ si p futurū itelligis p/
pōnē dē futo: sīm assumis ꝙ nlła ppō de 2
futo ē determiate v̄a. qꝛ hęc ē v̄a. Deus erit.
¶ Tertio. ꝙ si loq̄ris dē ppone dē futo signifi
cāte rē q̄ ꝯtingēter eueniet: adhuc falsum 3
assumis. quia hec est determinate vera.

assumis.quia hec est determinate vera.
4 antichristus erit vel non erit. ¶ Sȝ quarto ad mentem tuam: q nulla contingens propositio de futuro est determinate vera hoc ꝯcedit. ⁊ negetur cōseq̄ntia ḡ deus nō infallibiliter prescit. ⁊ ad ꝓbatōem: q q̄uis omne prescitū sit verū. tn̄ infallibil'r pscitū pōt esse falsū. quia pōt nō euenire: ⁊ nunq̄ȝ fuisse prescitū: vt dictū est in scđo articulo Non tamē stat q sit prescitum et falsum. sed prescitum potest esse falsum. vocatur aūt determinate verū: q sic est verū q p nullam potētiā pōt impediri q̄n p h instāti vl'
Ad improbatōem hoc tempore sit aut fuerit verū. ¶ Ad ꝯfirmatōēȝ dr̄ q prescire capiatur hic cōiter vt ē dictū in articulo pmo. put significat certitudinal'r cognoscere effectū esse venturū: siue sit ꝯtingens siue necessariū.
Ad 4 ¶ Ad quartā. negetur diuisio: vniūsal'r intelligēdo mēbra. q: nec prescia vniūsal'r est causa p̄scitorū. quia nō peccatorū: nec est a rebꝫ. nec oportet talem diuisionē valere. q: scio materiā primā esse: ⁊ tn̄ nec ipsa est causa scie mee: nec ego sum causa esse materie.
2 ¶ Secundo. q in bonis q̄ prescit deus: pscientia sua añcedēte volūtate bn̄placiti est cā prescitorū.
3 ¶ Tertio. q nō opȝtet q semp sit talis ordo: inter scientē ⁊ scitū q vnū sit causa alterius. angelus eī scit celū: ⁊ nō oportet q aliquid eorū sit causa alteri⁹.
Notā. ¶ Pro solutiōibus rationū que fiunt ad questitū: est sciendū: q duplex est necessitas. s. ꝯn̄e: vt phus dicit q aiali necessari⁹ est somn⁹. i. hec cōseq̄ntia est bona siue necessaria. aial viuit debito tēpe. ḡ vtitur somno. alia est necessitas ꝯn̄tis: ⁊ dicit ꝯn̄s necessariū qđ ē absolute necessariū. ¶ Per h ad formas rationū.
Ad.1. ¶ Ad pmā negetur añcedens: de virtute sermonis. Ad auctoritates om̄es dr̄ q doctores loquant de necessitate ꝯn̄e: vt Boetius. q q: pscientia nō pōt falli: iđo sequitur in cōseq̄ntia necessaria. deus pscit a. ergo a erit. Eodem mō loquitur Anselm⁹ ex cōditione. hec est cōseq̄ntia necessaria. si aliq̄d erit: h est futurū. Et ita Augustin⁹ q hec n̄ stant simul. deus p̄destinauit petrū. ⁊ petr⁹ damnabitur. q: sequitur in ꝯn̄a necessaria. deus p̄destinauit petrū. ḡ petrus saluabitur. et ita dicatur in omībꝫ consilibꝫ.
Ad 2 ¶ Ad secūdam negetur cōsequētia. ⁊ causa dicta est in fine scđi articuli. q: p̄teritū rōne p̄teritōis trahit secum necessitatē ad fuisse. nō autē futurum habȝ aliquā talē, ad fore.
Ad 3 ¶ Ad tertiā. distinguantur p̄misse. q: vel li immutabiliter determinat esse futurum: ⁊ sic minor est falsa. quia deus nullum futurū scit esse futurum immutabiliter. quia eius futuritio posset p deum impediri: immo concedēdū ē q oē futurū ē scitū mutabil'r ee futurū. q: mutabil'r ē futurū. q: pōtest nō fieri Alio mō li immutabiliter potest determinare scientiā. ⁊ sic negetur maior. quia qđ deus immutabiliter prescit: tum quia ipse est immutabilis. ⁊ sua p̄scientia est immutabilis: h scit esse futurum mutabil'r. Ad probatōnem maioris dicitur. q illud quod immutabiliter presciret: prout li immutabil'r determinaret esse venturū: hoc nō posset mutare: si aliquid esset tale. sed secus ē quando determinat p̄scientiaȝ. ¶ Ad q̄rtam. negetur cōsequētia pma. Ad probationē. placet q detur oppositum. puta q deus prescit a. ⁊ q a potest nō fore. hoc ē em̄ vna conclusionū articuli secūdi. Et cū dicis q ponatur in esse. placet q a nō erit: sed tunc ponitur oppositum antecedētis. naȝ bene sequitur a nō erit. ergo deus nō prescit a Ad 4
si ergo velles q poneretur in esse cum eo antecedēte q deus presciret a: tu velles simul cōtradictoria. quia nō est compossibile: a nō fore cum deū prescire a. Unde petr⁹ comedet cras: ⁊ potest cras nunq̄ȝ comedere si velles illā de possibili ponere in esse q petrus nō comederet cras: cū ista. petrus comedet: velles contradictoria simul: quia licet ille sint ambe possibiles: ⁊ propter h ille de possibili sil' vere. petr⁹ pōt n̄ cōedere cras. ⁊ petrus potest comedere cras. tn̄ sunt incompossibiles earū de in esse. quia ꝯtradictorie. ⁊ ita in proposito. ¶ Ad ꝯfirmationem. placet mihi q ante annū presciuerit a: ⁊ q in ordine ad tempus in preterito sciuit a esse futurum: ⁊ nego consequentiā: qua infertur. ergo necessario sciuit a esse futurum. Et ad probatōem dicitur. q q̄uis preteritum nequeat nō esse preteritū nihilominus ꝓpositio de preterito vera cuius veritas dependet a futuro cōtingenti: potest nunq̄ȝ fuisse vera. vt q̄uis hec propositio. a fuit verum: sit a propriū nomen huius propositōis. antichristus erit fuerit in preterito vera: et est de preterito. nihilominus potest nunquā fuisse vera. q: antichristus pōt nō fieri. ⁊ si non fieret ipa nunquā fuisset vera. ⁊ ita etiā certa cognitio dei de a fuisse verū pōt nunq̄ȝ fuisse ad ꝯfi.

falsum.quod enim deus ab eterno presci
uit: ⁊ in ordine ad tempus ab initio mun
di presciuit: hoc contingenter presciuit:
sicut cōtingenter fiet. ⁊ nō est pprie illa co
gnitio pterita: sed est psentialis in eternita
te. videns res ita fieri debere in ordine ad
tempus: sicut euenit. ⁊ q2 ꝯtingenter eue/
niunt: videt rem ꝯtingenter debere fieri. ⁊ sic
potest ipam nunq̄ vidisse fieri. Sz ad id
quod addis. q deus sciuit a esse futurū: et
tamē a nō fuit: nec erit. hoc nō est possibi
le. Nam sicut dictū fuit ante: lz hec sit pos
sibilis. a nō erit. tn̄ nō est compossibil' huic
Ad imp deus pscit a esse futurum. ¶ Ad impbati
batōem onē illam quā dicis: q pscientia dei nō po
test nō fuisse. hōc bene ꝯceditur tibi cū sit
deus. sed pōt nunq̄ fuisse pscietia ipius a
Ad aliā vt si a nō euenisset. ¶ Ad tertiā ꝯfirmatio
ꝯfirma. nem. ꝯceditur q b est ppositio de pterito
vera: sed ꝯtinges est. quia ei' veritas depē
det a futuro ꝯtingenti. regla aūt que dicit
q ppositio de pterito vera est necessaria i
telligit de illis quoꝝ veritas nō depēdet a
futuro ꝯtingenti. Quod aūt assumit. pre
teritū nō posse nō esse pteritū. impertinēs ē
et verū. quia ad hoc nō sequit ppositōem
de pterito verā esse necessariā: cū ipsa non
sit pterita: sed psens. q̄uis eius copula sit
de pterito. nec veritas eius est pterita: cū
sit ipamet ppositio. nec signatū vltimatū
a quo depēdet eius veritas est pteritū: sed
Ad 5 futuꝝ. s. a fore. ¶ Ad q̄ntam rōem. ꝯcedit
q sequat. deus scit socratē peccatuꝝ cras. g
socrates peccabit cras. ⁊ cū vltra arguit. er
go in cui' ptāte nō est impedire añs: in eius
ptāte nō est impedire ꝯseq̄ns. ⁊c. Respon
deo tibi: q hec ppositio quā assumis i po
testate socratis nō est impedire añs. s. hāc
deus scit socratē peccatuꝝ cras. vel intelli/
git q nō possit impedire illā ppōnem q̄ est
añs in suo esse: vel ꝯseq̄ns in suo esse. ⁊ nō
est sic ad ppositū. quia illā ꝯñam totā es/
se ⁊ esse bonā. est impertinens futuro pctō so
cratis. Scd̄o mō pōt itelligi impediri an/
tecedēs: quo ad esse veꝝ cū hoc sit forma/
tū. ⁊ sic maior est vera. ⁊ minor falsa. Vnd̄
ego dico q in ptāte socratis est facere q h̄
antecedens. deus scit socratem peccaturū
cras: nunq̄ fuerit verū. q2 in potestate sua
est: nō peccare. qd̄ si nō faceret: hoc antece/
dens nō fuisset veꝝ: cum deus non presci
at falsum. Ad probatōem illius ꝯcedit
q socrates nō potest impedire diuinā sci/
entiam. nec ita est antecedens illius cōse/
quentie. sed bene potest impedire q ppositi/
tiones significantes diuinam scientiā es/
se respcū suoꝝ actuū futuroꝝ: quos faciet li
bere q nunq̄ fuerint vere. sicut potest non
facere libere ea que ipe ppositōnes signifi
cant eum factum. quia libere talia faciet:
immo concedit hec diuisa. ppositōem ve
ram quā deus scit esse veram: socrates po
test facere nunq̄ fuisse veram. vt hanc. so/
crates peccabit cras. que ponatur vera ⁊ et
consequēti deus scit eam esse veram. vnd̄
vocetur ipa a. ⁊ arguat sic. a Socrates po
test facere nunq̄ fuisse veruz. quia potest
nō peccare. a est ppositio vera quā deus
scit esse veram. ergo ppositōem veraz quā
deus scit esse verā: Socrates potest facere
nunq̄ fuisse verā. Si dicatur. ponat in es
se. hoc facit socrates nunq̄ fuisse verū. de
mōstrando a. nō em̄ opter sbiectum rema
nere: ponēdo ppositōem in esse. Eodē mo
do. est i potestate socrates: facere q hec nū
q̄ fuerit vera. deus scit socratē peccaturū
cras. si em̄ nō peccauerit: deus nunq̄ pre/
sciuit. Vnde beat' Augustin'. iij. de libe/
ro arbitrio. cap. v. Homo quem deus scit
peccaturū: peccat: q si noluerit: nec ille pre
sciuit. Et Hugo pmo li. de sacris. par. ij. c.
xxij. dicit. Possibile est nō fieri quod futu
rum est. quod si nō fieret: nunq̄ futuꝝ fu/
isset: nec puisum. Si autē per antecedens
intelliges ipam diuinam pscientiā vera es
set minor: q diuinam pscietiā socrates nō
potest impedire. sed illa nō est antecedens
cōseq̄ntie. quia nō est ppositio inferēs. qd̄
tamen preuidit respectu socratis: pōt face
re nunq̄ respectu sui fuisse preuisum. Ve/
rum est q istud argumentū innitit vni fal
so fundamento. scilz huic. q sicut añ cedēs
dicte conseq̄ntie infert conseq̄ns in bōa cō
sequentia: sic significatum antecedentis scz
diuinū prescire inferat signatum cōsequē
tis. scilz socratem peccare. ⁊ hoc est simpli/
citer falsum. ⁊ in theologia et in philoso/
phia. quia diuina prescientia nullam ne/
cessitatem infert reb9. immo prebet liber/
tatem. licet nō stet eam falli. scilicz esse de
vna parte ꝯtradictionis: ⁊ simul aliā eue
nire. sed de quacunq̄ parte contingēte fu
tura est: sic est de ea q potest nunquaz de
ea extitisse. ¶ Ad sextam dicitur. q cū eterna
pscientia dei qua pscit socratē peccaturum
cras: stat libertas arbitrij socratis. et cū i

posse non peccare. Et cum dicis, ponatur i esse. placet. socrates nõ peccat. ⁊ stante pscientia illa est possibilis: sed falsa. quia ex quo ponit deus pscius: alia pars vera ē. socrates peccat. Si dicas. pone ꝙ nõ peccet placet mihi. sed tūc nõ psciuit deus. qa iste vt dictū est prius: nõ sunt cõpossibiles. deꝰ psciuit socratē peccaturū cras. ⁊ socrates nõ peccabit cras. Et ergo ad rõnem vltra cõcedit ꝙ simul nõ stet ꝙ deus pscíat et nõ eueniat. ⁊ cum infers. ergo posito pscire i esse nõ stat nõ euenire. Si intelligis ꝙ non stet ꝙ pscíat ⁊ nõ eueniat: seu ꝙ ꝯsequentia est necessaria: pscit: ergo eueniet. conceditur qđ dicis. ⁊ tñ ꝯtingenter eueniet: sic cõtingenter deus pscit. Sed si ĩtelligas ꝙ stante psciētia ipsius a: ipm a nõ possit nõ euenire: tūc negat tibi ꝯña. stant eniz simul. deus pscit a. ⁊ a põt non euenire vt dictum est. Uidet em̄ (vt dicit Boetius. v de ꝯsolatõe) voluntatē libere se conuertere posse quocūqȝ voluerit. Uidet simul quo et quãdo ⁊ q̃liter se ꝯuertet. ⁊ vertat se q̃cū qȝ voluerit: semp desup deus pscit. sic nõ stat aliq̃d fieri in lumine claro qđ oculꝰ psens bene dispositus ad videndū nõ videat.

Ad 7 ¶ Ad septimā. distinguit ista. determinate futurū preuidet vel pscit deus. ⁊ h̄ prout li determinate determinat h̄ ꝟbum pscit qȝ vel intelligis ꝙ clare eā pscit ⁊ infallibiliter. ⁊ sic omne futurū determinate pscit. Alio modo tu posses intelligere. determinate pscit. id est sic pscit ꝙ nõ potest scire eius oppositum. ⁊ sic nullū futurū determinate pscit. eo ꝙ cuiuslibet futuri pscire põt oppositum: sicut oppositū potest euenire. ⁊ ideo ꝓpositio de futuro ꝯtingenti nõ est determinate vera. Per hoc ad formā argumēti cõcedit ꝙ qđlibet futurū clare ⁊ infallibilit pscíat. ⁊ ꝙ iam est ꝯgnitio dei de hoc ꝙ h̄ erit sed negat ꝯña: cum infers ꝙ nõ potest nõ fore. ⁊ ad ꝓbatõem. ꝯcedit ꝙ põt nõ fore. et negat ꝙ ex h̄ ipm deus nõ plus determinate sciret q̃ȝ suum oppositū. qȝ suū oppositūȝ nõ eueniet. q̃uis possit euenire ⁊ istō vere eueniet. ⁊ ergo ipm deus pscit. Dicit etiā ꝙ nõ sic determinate ipm pscit: q̃n posset pscire eius oppositūȝ. nec ex h̄ sequitur ꝙ eius sciētia dependeat a rebꝫ: sȝ ꝙ videt res ꝯtingenter euenire: sicut ꝯtingēter eueniunt.

ad ꝯfir. ¶ Ad ꝯfirmatõem dicit ꝙ cum peccatum nõ habeat causam necessitantē voluntatē ad peccandū: sed voluntatē cõsentiendo deficientē: ꝙ respectu actus a quo socrates cras peccabit: nõ sunt causę necessitantes ad eius fieri. quia tunc nõ esset peccatū. Unde deus psciens a futurū: nõ necessitat voluntatē ad a. quia tunc a nõ esset peccatū: cum nullus peccet in eo qđ vitare nõ põt. vt deducat beatus Augustinꝰ iij. de libero arbitrio. cap. v. ¶ Scđo dicit 2
ꝙ causę q̃ producent a: vt volūtas: nõ sūt determinate ad a: sic ꝙ nõ possunt ipȝ nõ producere. sequit ex pmo. ¶ Tertio. ꝙ ta- 3
men erit libere causa ipius a: ꝯsentiẽdo temptationi: ⁊ ergo a erit. ⁊ nõ suū oppositum. et ideo q̃uis socrates ꝓducet a: ⁊ sint cause incitantes eius voluntatem ad ꝓducendum a. tñ liber est ꝓducendū a: ⁊ ad suuȝ
oppositum. qȝ voluntarie cõsentit. ¶ Ad Ad 8
octauā negat pma suppositio. qȝ in agentibus liberis nõ habet locū: sȝ solū in agentibus naturaliter. psentata em̄ vana glã voluntati ꝑ modū eligibilis: sunt positę causę sufficientes ad ꝓducendū actum volitionis vel electõnis proprię laudis. ⁊ tñ nõ necessario hūc volūtas elicit. qȝ nõ necessario peccat. sed libere. ¶ Ad rõnes post oppositum tam suppositi q̃ȝ quęsiti dicit cõcordātes nõ opꝫ respõdere. Hęc de questione.

Circa distincti

one quadragesimā ⁊ q̃dragesimā pmā quęrit ꝯsequent. ⁊ est questio q̃dragesima pma. Utrū quilibet homo ab ęterno pdestinatus vel reprobatus ex aliq̃ causa quę futura erat in ipo: pdestinatus vel reprobatꝰ existat. Quę questio vnū supponit ⁊ aliud q̃rit. supponit ꝙ q̃libet homo ab ęterno fuerit pdestinatus vel reprobatꝰ. ⁊ querit. vtrū illiꝰ pdestiatõis vł reprobatõnis aliq̃ causa i eo
existat. ¶ Cõtra suppositū arguit sic. pre- argu. 1
destinatio nõ est ęterna. ergo suppositū falsū cõseq̄ntia nota est. ꝓbatur antecedēs. qa pdestinatio dicit relatõem ad pdestiatū. ergo cū relatiua posita se ponant: vt dicit in pdicamētis. sequit ꝙ pdestinatio nõ est ante pdestinatū. quia sequit. pdestinãs ē ergo pdestinatus est ꝑ dictā regulā. cū ita qȝ nullus pdestinatus fuerit ab eterno. sequitur ꝙ nec pdestinatio. ¶ Secundo ar- argu. 2
guit sic. quia si sic. vel hoc esset necessario. vel ꝯtingēter: nullo modorū potest dici. ergo

maior patet sufficiēti diuisione. minor p̄/
1. batur. ¶ Primo ꝙ nō necessario. q2 deus
libere p̄destinat. Iuxta illud apl'i ad Ro/
ma.ix. Cui vult miseret᷑. ⁊ quē vult īdurat
Item si necessario: tūc p̄destinat⁹ necessa/
rio saluaret᷑. ⁊ reprobat⁹ necessario damna
ret᷑. qđ absurdum est. q̄a cum adultus nō
damnabit᷑ sine pctō: necessario peccaret.
qđ falsum est. Nec pōt dici ꝙ ꝯtingenter.
q2 est a dō qui in sua volūtate impediri nō
2. pōt. ¶ Scdo. quia si p̄destinatus pōt nō
esse p̄destinatus. tunc numer⁹ electoꝝ pos
set augeri vel minui. ꝯn̄s est ꝯtra Aug. in
libro de correctōe ⁊ gr̄a. c.xxiij. dicētis ꝙ
est certus electorū numer⁹. nec pōt augeri
nec minui. ⁊ ꝯn̄a tenet p̄z. q2 dicis: ꝙ prę
destinatus pōt nō esse p̄destinat⁹. pone in
esse: minor erit numer⁹ p̄destinatoꝝ. Itē3
reprobat⁹ est ꝯtingenter p̄ te reprobat⁹. er
go pōt saluari. ⁊ sic maior erit numer⁹ ele/
argu.3 ctoꝝ. ¶ Tertio arguit᷑ sic. Si sic: sequit᷑ ꝙ
de quolibet homine certus est euent⁹ suus
final'. sc3 salus: si sit p̄destinatus: ⁊ pena si
sit reprobat⁹. p̄z ꝯn̄a. q2 dei prędestinatio
nō pōt impediri. nec etiā reprobatio. q̄a ē
ęterna. Et btūs Aug. in li. de bono pseuerā
tię dic̄. ꝙ p̄destinatio est p̄sciētia bn̄ficioꝝ
dei: per q̄ certissime liberant᷑: q̄cunq3 liberā
tur. ḡ certus est p̄destinatoꝝ finis. falsitas
ꝯn̄tis p̄z. q2 p̄destinati possūt cadere. et
reprobati pn̄t introire bona p̄destinatoꝝ.
Iuxta illud Grego. sup illud Apoc. iij c.
Tene qđ habes: ne ali⁹ accipiat coronam
tuā: dicētis. Dum ali⁹ labit᷑: alius in locū
suū supinducit᷑. Idē glo. sup illđ Job. xxiij
Cōteret multos. ⁊c̄. dic̄. Locū vitę alijs ca
dentib⁹ alij sortiunt. Et glosa sup illđ Lu
ce. v. Rumpebat᷑ rete. dic̄. Non tot in
Cōfir trant de iudeis quot sunt p̄destinati. ¶ Et
cōfirmat᷑ rōne. q2 si om̄is p̄destinat⁹ salua
bit᷑ finaliter. ⁊ p̄scitus cōdemnabit᷑: tūc de
bet merito perire cura bonoꝝ agendoꝝ3 et
maloꝝ vitandoꝝ. p̄z ꝯn̄a q2 vel est p̄de/
stinatus: ⁊ tunc q̄cquid faciet saluabit᷑. ⁊ si
reprobat⁹ est q̄cquid faciet damnabitur.
p q̄sito ¶ Deinde arguit᷑ p̄ quęsito. vic3 ꝙ p̄desti/
natus ex aliq̄ causa quę i ipo erit: p̄destia
tus est. ⁊ p̄scitus ex aliq̄ qđ in ipo erit p̄sci/
tus est. ¶ Primo auctoritate btī Aug. su
1 per illud Malachię p̄mo. Jacob dilexi. e/
sau odio habui. sic dicentis. Cui vult mi/
seretur: ⁊ quem vult indurat. sed hęc volū
tas dei iniusta esse nō pōt. venit em̄ de occl/
tissimis meritꝭ. quia ⁊ ipi pctōres cum pro
pter generale pctm̄ vna massa3 fecerit: nō
tn̄ nulla inter eos est diuersitas. p̄cedit er/
go aliq̄d in pctōrib⁹ quibusdā: quo q̄uis
nondū sint iustificati: digni efficiant᷑ iusti
ficatōe. ⁊ idem p̄cedit in alijs aliq̄d pctō/
rib⁹: quo digni sint obduratōe. ⁊ hoc est p̄
positū. ḡ ⁊c̄. ꝯn̄a nota est. ⁊ an̄s ē glo. Au
gu. loco p̄dicto. ¶ Secundo. q2 vbicunq3 2
est electio: ibi requirit᷑ causa in eligibili q/
re ipm eligit᷑ prę alio. sed in p̄destinatione
est electio p̄destinati. igit᷑ requirit᷑ causa in
eligibili. maior nota est. quia electio p̄po/
nit illud qđ eligit ei qđ contemnit rōne bo
nitatis verę vl' apparētis. ⁊ minor est apo/
stoli ad Ephe. p̄mo: dicētis de p̄destina/
tis. Elegit nos ante mundi ꝯstitutionem
¶ Tertio in reprobatis est impedimentu3 3
suę p̄destinatōis. igit᷑. ꝯn̄a nota. ⁊ an̄s pro
bat᷑. quia agēs vniūsale diffundit actōem
suā in qđlibet: nō habens impedimētu3. sic
sol in q̄lilibet partem mediȷ̄ in q̄ nō ē im
pedimentū suę illuminatōis. mō. deus est
agēs vniuersale: volēs om̄es creaturas rō
nales saluas fieri. vt habet᷑. j. ad Titū. ij.
sc3 ꝯferendo gr̄am in p̄senti: ⁊ gl'am in fu/
turo. ḡ om̄ib⁹ infundit: nisi sit in eis impe/
dimentū. ḡ ꝙ reprobati hęc nō ꝯsequunt᷑:
h̄ ē ex impedimēto qđ in eis est. ¶ Quarto
sic. nisi in reprobatis esset causa suę repro/ 4
batōis: deus esset crudelis. falsitas ꝯn̄tis
p̄z. cōseq̄ntia p̄batur. quia crudelis ē qui
reprobat hoiem sine causa. Item deus in
iustus esset. q2 sine causa dānaret. Itē3 de
lectaret᷑ in penis. q2 p̄mitteris hoiem pecca/
tū introire: vbi posset impedire sine sui la/
bore vel detrimēto: vidꝫ delectare in penis: ⁊
ita posset deus reuocādo reprobū ad gr̄a3.
Nec valere videt᷑ si q̄s diceret: vt dic̄ apl's
ad Rom̄. ix. ꝙ in p̄tāte figuli ē facere vas
vituperij ⁊ honoris q2 q̄uis hoc veꝛ sit si
ne iniuria ⁊ crudelitate in his q̄ nō hn̄t ex
perientiā boni ⁊ mali: tn̄ in his q̄ hn̄t expe
rientiā illoꝝ ⁊ honoris ⁊ ꝯtumelię: non vi
det᷑ hoc fieri posse sine crudelitate. ¶ Qui/
to. si nulla causa esset in his: reprobatiōis 5
et acceptatōnis: tunc deus esset acceptor p̄
sonarum. falsitas patet Actuū. x. p̄z con/
sequentia. quia vnum acceptaret ad glo/
riam: ⁊ alium relinqueret ad penā: nulla cā
existente potiore pro hoc: quare acceptat᷑
q̄3 in alio. ¶ Sexto in penosis non potest
quis infligere de penis pro libito volūtatꝭ 6

plus vel minus. sz in reprobatōne infligit
pena. ḡ sine causa iustus iudex nō vī pos-
se aliquē reprobare. maior ptz. qr pena de
bet corīdere delicto. vbi ergo nullum est
delictū nec causa: nō licet eam infligi. mi
7 nor nota est. ¶ Septimo. vel deus vult om
nes hoīes saluos fieri. z sic sictūc nullaz re
probabit sine causa. vel nō: ꝯtra aplm̄ pri
8 me ad Titū. ij. ¶ Octauo auctē mgr̄i dis.
xlj. dicētis. q̄ si meritum quęrim⁹ obdura
tionis z miscdię: obduratōis inuenimus.
ergo est aliq̄ causa ex pte reprobatorum.
9 ¶ Nono. vbi inęquali infligit pena ex cau
sa eius q̄ punit: ibi est aliq̄ causa reproba
tionis. sz manifestū est q̄ inęqualiter infli-
git pena reprobatis. z ex causa eoz. maior
videt manifesta. qr si ex causa eoz inęqua
liter reprobant: tūc ex causa eoz est eoz re-
probatio. minor ptz. quia vn⁹ reprobato-
rū plus punit q̄z alter: iuxta qualitatē sua-
Con. fir rū culpaz. ¶ Confirmat. qr si nō esset ex p
te eoz causa: tunc nō retribueret eis deus
iuxta opa sua. cū tn̄ dicat ps̄. Tu reddes
In ꝯriū vnicuiqz iuxta opa sua. ps. lxj. ¶ Pro alia
parte z p supposito est tex⁹ Mat. xxv. c.
vbi omnib⁹ hoīb⁹ ꝯgregatis corā iudi-
ce maiestatis: z diuisis in duas ptes: dice
tur his q̄ a dextris erūt. venite bndicti pa
tris mei pcipite regnū qd̄ vobis paratum
est ab origine mūdi p̄paratio regni est p̄-
destinatio. aliīs q̄ a sinistris erūt dicet. ite
maledicti in ignē eternū: q̄ p̄parat⁹ est sa-
thane et angelis eius. mittere in ignē ęnū:
est reprobare. ḡ oēs sunt p̄destinati vel re
probati. Sed p parte negatiua quęsiti. s.
q̄ p̄destinatōis n̄ sit aliqua causa: dic mgr̄
in littera. Sz q̄ nec reprobatōis: pz. qr di
cit Malachię pmo. Jacob dilexi. Esau
odio habui. qd̄ dictū fuit a deo an̄ eoruz
natiuitatē. vt dic aplš ad Rom̄. x. modo
ante natiuitatē nulla videt esse causa rep
batōis esau: cū nō poterat peccare anq̄z es-
set. ¶ Et rōe. qr reprobat puer nō baptisa-
tus moriēs: z n̄ vidē q̄ aliq̄ cā possit ee ex p
te sui reprobatōis sue: cū nunq̄z deueniet
ad vsum libere volūtatis. ¶ In questione
pmo videbit q̄d sit dicendū de supposito.
Scd̄o q̄d sit dicendū de q̄sito.

Quantum ad pri-
mū est sciendū: q̄ vt dicit Durand⁹ hic. p̄
notan. 1 destinatio z puidentia amb̄o ad p̄scienti-
am dei ptinent. z ad collatōem bonoz fa-
ciendā creaturę. tn̄ differūt. qa puidētia ē
cō munis dispositio bonoz: vt h̄eat vna
queqz creatura qd̄ ei ꝯgruit. z ergo est coi-
or. quia est de omnib⁹. p̄destinatio autē est
solum respectu finis supnaturalis: z in or-
dine ad creaturam rationalez. ¶ Scd̄o e- 2
tiam differūt. quia puidentia pertinz ad
collatiōem bonorum quib⁹ pōt creatura
consequi finē ei ꝯgruum: siue eum attigat
siue nō. Sz p̄destinatio vltra collatōez ta
liū includit in creatura rōnali: finis ad-
eptōem finaliter. nō eīm ad esse militē bo-
nū sufficiunt arma. sed vincere p ea. Pro-
uidentia dic̄ pmum: puta collatiōem bo-
noz quib⁹ pōt attingi finis. sz p̄destiatio
dicit in creatura rōnali pmū cū scd̄o. s. col
latōem bonoz ad finē: z finis p ea conse-
cutōem. s. glorię. ¶ Scd̄o est notanduz q̄ notā. 2
p̄destinatio diuina duo importat. scz sup
positū vel pncipale signatū: qd̄ alīj vocāt
matiale signatū. scz rē p q̄ termi⁹ suppōit
et istud est essentia diuina. Secūdo dicit
z ꝯnotat creatę rōnali p̄parari grām z glo
riam. z istud vocatur formale significatū
siue connotatū termini. Unde p̄destiatio
diuina est diuina essentia: inq̄ztū dispōit
ęternaliter creaturę rōnali suo tpe gratis
dare grām. Et est p̄destināns deus. p̄desti-
natū creatura rōnalis finis ad quē p̄desti
nat est gloria. z mediū per qd̄ grā. ¶ Corre Corel.
larie sequit q̄ p̄destinatio est ęterna. patz
quia diuina essentia est ęterna: q̄ ē p̄desti-
natio. ¶ Scd̄o sequit q̄ est respectu rei q̄ p 2
uenit ex tempore. ptz. qr est respectu glorię
dandę creaturę rōnali. ¶ Tertio sequit q̄ 3
p̄destinatio ipoztat sciam: volūtatē et pote
tiā. ptz. quia est diuina essentia: inq̄ztum
disponit: ecce sciam. qr dispositio dicit co
gnitōem. Item voluntatē. qr volūtas co-
gnitōne disponit creaturę rōnali dare gra
tiam z gliam: ecce potentiā. Jdo p quodli
bet istoz pōt diffiniri. Collatio eīm glię at
tribuit scientię vt disponēti: volūtati vt ef
ficienti: z potētię vt exequēti. Unde Aug. 1
diffinit p̄destinatōem in libro de ħi. ad Pe
trū p potētiā: dicens. q̄ est gratuite dona
tionis p̄paratio. ¶ Secundo per scientiā
in libro de bono pseuerātię dicēs. p̄destia- 2
tio est pręscientia beneficioz dei. ¶ Et ter- 3
tio per voluntatem: que est principal cau
sa prędestinationis. quia causalitas diui
na maxime diuinę attribuitur voluntati
in libro de prędestiatōe sanctoz sic. pręde

4 stinatio est propositum miserendi. ¶ Aliter
diffinitur cōiter: et innuit illā definitionē ma
gister. est p̄paratio grē in p̄senti: et glorie i
futuro. Et dat̄ per potentiā. Plurime alie
descriptōnes dant̄ a doctoribus de quibus nō
oporteat facere sermonē. qr coincidūt. Po
test tn̄ in sūma dici: q̄ diuina p̄destinatio
est p̄positum dandi vitā eternā. et est idē
cū eo qd̄ dictū est in aliis diffinitōnibus.
notā.3 ¶ Tertio est notandū: q̄ dn̄s disponēs da
re finē: etiā dat media apta p̄ ɔseqndo fi
nem. Vn̄ deus: sicut p̄destinato disponit
dare glīam siue vitā eternā: ita p̄ducit eū
et finalē grām tribuit in p̄senti. ¶ Quarto
notā. 4 est notandū: q̄ per ɔ̄rium reprobatio p̄t de
scribi. q̄ est p̄scientia ad penā eternā. vel q̄ ē
p̄positū diuinū nō dandi vitā eternam.
et hec definitio sumit̄ a dictis Gregorij de
Arimino: questiōe circa distinctōes p̄sen
tes articulo p̄mo. Est enim p̄destinat⁹ cui do
minus disposuit dare vitā eternā. et ille re
probat⁹ cui disposuit nō dare. sic trahit̄ ab
aplo ad Rom.ix. allegātis ad h̄ illō Ma
lachie p̄mo. Jacob dilexi. Esau odio ha
bui. et finaliter ɔcludit dic̄: q̄ cui vult mi
seret̄. et quē vult indurat. i. nō miseret̄. Jux
ta expōsitōem bti Augu. ad simplicianuz
libro p̄mo. Vnō aplus ibidē vult: q̄ p̄ di
ligere: intelligat̄ misereri: et per odire nō vel
sequit̄. le misereri. ¶ Ex quibus correlarie seq̄t̄: q̄ om
nis p̄destinat⁹ saluabit̄. ptz qr in que. pre
denti dictū est q̄ bene sequat̄. deus p̄scit a.
ergo a erit. nō omis p̄destinat⁹ est p̄uisus
a deo ad glīam. igit̄. maior nota est: p̄pter
infallibilitatē scie dei. minor ptz p̄ descripti
2 ones p̄destinatōis. ¶ Scd̄o tn̄ p̄destina
tus pōt damnari. ptz. qr licet ab eterno p̄
destinat⁹ est. tn̄ hoc est ɔtingēter: cū depē
deat a libera volūtate dei: libere dāte grati
am et glīam. ¶ Tertio sequit̄ q̄ omis repro
3 batus damnabit̄ ptz sicut p̄ma. qr p̄sci
sio dei de his que erūt nō fallit̄. ¶ Quarto
4 omis reprobat⁹ qui est adhuc in via vel
pōt saluari. qr dn̄s libere posset ei dare fi
nalē grām et glīam. qr dn̄s libere agit ad ex
tra. Et debet poni in esse. iste saluat̄: demō
strando illū q̄ est reprobat⁹. et illa est possi
bilis ¶ Quinto. impossibile est reprobatū
5 saluari. ptz. qr hec est īpossibilis. reproba
tus saluat̄. si enim saluat̄: nō est reprobatus
sz p̄destinatus. ¶ Sexto. iste nō cōpatiun
6 tur se. iste est p̄destinat⁹ et damnat̄. quia q̄
damnat̄ nō est predestinat⁹ sz reprobatus

Eodem modo nec iste. iste est reprobatus
et saluat̄. qr qui saluat̄ nō est reprobat⁹: sz
p̄destinatus: cū det ei finalis gloria. ¶ Se 7
ptimo. predestinat⁹ pōt esse reprobat⁹. pz
ex secūdo. qr pōt damnari. Et est ratio. qr
dn̄s libere dat ei finalē grām. Nō igit̄ pre
sumat quisq̄: dicēdo corde suo. p̄destina
tus sum: ego saluabor. nescit enim an̄s. imo
q̄diu est in via ɔtingēter p̄destinatus est
qr dn̄s libere ei dabit finalē grām. formi
det ergo et timeat: ne forte dn̄s grām fina
lem nō ɔcedat. et sic nō fuerit vnq̄ p̄destina
tus: sed semp reprobat⁹. ¶ Octauo repro 8
batus pōt esse p̄destinat⁹. patz ex q̄rto. qa
p̄t saluari. libe ei poterit et dn̄s dare finalē
grām et glām. Null⁹ itaq̄ desperet itra se. dicē
do. nimis peccaui: reprobat⁹ sum a deo. sed
dimittat pctā et cōuertat se ad dn̄m: cui⁹
maior est pietas q̄ toti⁹ mūdi iniqtas. et
poterit esse salu⁹. Sic enim de p̄scientia dixi
q̄ licet quo ad tps possit dici fuisse ab ini
tio tpis. tn̄ est sic rota p̄ns: cū sit eternitas
q̄ pōt respectu futuri effect⁹ nunq̄ fuisse p̄
scientia. ita etiā est in p̄posito: q̄ licet domi
nus ab eterno nouerit q̄ sunt eius. et quibus
dabit grām et glām: quosq̄ p̄ demeritis iu
dicabit ad penā. tn̄ viator q̄diu viuit po
test esse reprobat⁹: q̄uis forte deus p̄desti
nauerit eū. Item omis pctōr q̄diu viuit:
pōt esse p̄destinatus: q̄uis forte de⁹ repro
bauerit eum. qr quē reprobauit: si se cōu
terit ad deum: pōt nunq̄ reprobasse ¶ Vl
tīmo est notandū. q̄ cū p̄destinatio sit p̄o Notā.5
positū dandi grām et glām: et ideo cōseqn
ter vocatio ad grām. iustificatio p̄ grām.
et finalis in ea ɔseuerātia. et ɔsequēter glā
sunt effectus hui⁹ p̄positi: siue diuine pre
destinatōis. Ita etiā cū reprobatio sit vel
lenō misereri: siue p̄positū nō dare vitam
eternā. huius sunt effect⁹: nō ɔsecutio vite
eterne. et eterna ɔdemnatio. Caute tamē
aduerte q̄ in p̄destinatis p̄positum dinū
est causa mediorū. s. vocationis et iustifica
tionis finalis quibus de congruo debet̄ vita
eterna. Sed propositū nō miserendi siue
nō dandi: nō est in reprobatis causa me
diorū pro quibus cōdēnant̄: cum illa media
sint pctā actualia vel originalia: quorū de
us nō est causa. ¶ Premissis his est ɔclu Cōclo re
sio responsalis ad suppositū. omis homo ē spōsalis.
ab eterno predestinat⁹ vel reprobatus. pba
tur sic. omnis homo qui finaliter saluabit̄
vel damnabit̄: est eterno p̄destinatus vel

reprobatus. sed omnis homo finaliter sal/uabil vel damnabil. ergo ꝯclusio vera. pꝛ maior: ꝙ qui eternaliter siue finaliter sal/natur: illi dat deus vitam eternā. ꝛ certum est ꝙ volens iuxta illud Math. xx. Uolo huic dare sicut tibi. Et btūs Aug. c. iij. enchiridion. deus nō nisi volēs quicꝙ facit. ergo habet ꝓpositum dandi vitam eternā illi. vel ergo ab eterno ꝛ sequit ꝙ ab eterno fuerit p̄destinatus. vel voluit ei dare ð nouo. ꝛ sic eterno decreto volūtas noua adueniret. qð sine mutatōe nō stat. Uñ beatus Aug. xv. de trini. ca. xx. cuicūꝙ dabit vitaȝ eternā: ab eterno voluit ei dare. Eodem modo arguit de eo ꝙ finalr̄ cōdemnatur ꝙ cum deus eū iuste velit cōdēnare ꝛ condēnat. vt habet Math. xxv. ꝛ illa voluntas nō est in deo noua: sȝ eterna: ꝙ ab eterno voluit suo tempe illi deputare penā eternam et ex ꝯñti ab eterno fuit reprobat⁹: sic̄ ꝗd nomis ꝑmissa. ¶ Scðo pōt ꝯfirmari hoc

Confir. auctoritate btī Augu. in libro ꝗ intitulat disputatio de p̄destinatōe ꝯtra pelagianos ex intentōe sacre scripture testimonijs probatis: ꝙ omib⁊ peritur: siue cū pctis actualib⁊ sicut adultis: siue cū originalib⁊: sic paruul' nō renatis: p̄ordinata est etiā ante ꝙ̄ sunt nati eterna pena: ꝛ omib⁊ electꝭ gloria eterna. Unde ꝯclusiue dic̄ sic. teneda ē igit incōcusse hui⁹ disputatōis regula: que diuinis testimonijs claruit. peccōres i malis ꝓprijs decedendes anteꝙ̄ essent i mundo p̄scitos esse: ꝛ nō tm̄modo nō p̄destinatos. penā aūt eis esse p̄destinatā s̄m qð p̄sciti sunt. puulos quoꝙ nō renatos ex aqua et spūsancto p̄destinate pene esse obnoxios. ꝗ p̄sciti sunt: nō in ꝓprijs volūtatibus quorꝫ nulla est vel bona vl' mala: nisi tm̄ i Ade pctō nascērēt: ꝛ in hoc manentes soluerunt tps vite p̄sentis. Sequit. Qui vero s̄m ꝓpositū dei viuūt: p̄scitos esse ꝛ predestinatos electōne gratuite grē eius: ꝛ regnū celoꝝ esse p̄destinatum: sine dubitatione dicendū est. Hoc de ꝑmo ar.

Quantuȝ ad secū-

articl̄s 2 dum: ad videndū. Utrum in p̄destinatis sit vel erit aliqua causa sue p̄destinatiōis et in reprobatis aliꝗ causa sue reprobationis ꝛ est notādū. ꝙ nō est intentio huius articuli inuestigare. vtrū in p̄destinato sit aliqua causa illius rei: que est predestinatio. vel etiā. vtrū in reprobato sit aliꝗ causa illius rei que est eius actiua reprobatio quia cum predestinatio ꝛ etiā reprobatio sit diuinū propositum: quod est de: manifestum est ꝙ illius rei nulla est causa sicut nulla est causa dei. Sed intentio articuli est inquirere vtrum in predestinato sit aliquid qð est causa propter quā deus ab eterno p̄destinauerit ipm. vel ꝓposuerit ei dare gl'iam ꝛ gratiā. Eodē modo. vtruȝ sit aliꝗd in reprobato propter qð deus eternaliter proposuit ei nō misereri. ¶ Secū/do est notandū ꝙ de hac materia doctores nostri fuerunt diuersarꝫ opinionū. Quidā

Nota 2

ēm ponūt ꝙ propter bonū vsum liberi arbitrij ꝛ bona opera futura ab illo que p̄sciuit deus in ip̄is futurū: predestinauit eos ad vitam eternaȝ. ꝛ ex cōtrario alios reprobauerit: ꝓpter malū vsum liberi arbitrij quē sciuit ipos finaliter habituꝝ. ¶ Et isti fuerunt multiplices. quidā ēm posuerūt ꝙ propter bonuȝ vsū liberi arbitrij ꝗ ad actū credendi.

Opio 1

¶ Secundi ꝙ propter bonum vsū in actu credendi: ꝛ actus libere ab eo procedentes.

Opio 2

¶ Tertij dixerunt ꝙ bonus vsus liberi arbitrij esse duplex. quidā scꝫ meritorius vite eterne: ꝛ iste nō esset causa predestinatōis sȝ effectus. Alius est bonus bonitate morali. qui est causa p̄destinatiōis de congruo: quā uis nō de cōdigno. Et singuli ꝯtrium vsum dicūt esse causam reprobatōis. De vltima ista videt esse magister Tho. de argentina in ꝑmo suo circa distinctōem xlj. questione vnica. ꝑmo ꝛ secūdo articulis.

Opio 3

¶ Quarti dixerūt ꝙ p̄destinationis nulla est causa positiua in p̄destinatis. sed tm̄ ꝑuatiua. scꝫ absentia final' obicis ex culpa originali vl' actuali respcū ꝑtie dei. Sed reprobatōis est causa positiua. scꝫ talis obex in reprobis. Dicunt enim ꝙ in instanti eternitatis: quo ꝑmo offert diuino conspectui omis homo: vult illi deus grām ꝛ salutem: ꝛ ꝙ omes creat ad illum finem: nisi obicē repiat per quē homo ad gratiam reddat idignus. Sub hac ꝗ dicunt generali repsentatione omniū hominū: offerunt deo: vt dicunt: aliqui cum obice gratie ꝛ indignitate. vel habituali: sicut in paruulis non baptisatis: ꝛ sic decedentib⁊: in quibus est originale vl' actuali: vt malus vsus proprie voluntatis in adultis. ꝛ isti ex dicto obice sunt eternalr̄ reprobati. Alij s̄m istos offeruntur diuine maiestati in hac eterna generali hominū

Opio 4

presentationem: nō quidem cum aliq̄ dignitate: nec illud oportet. sꝫ sufficit ꝙ offerantur sine indignitate ꝛ obice. ꝛ istis disponitur finalis gratia ꝛ glīa eterna. ꝛ sic isti sūt pdestinati ex sola misericordia: sꝫ tn̄ non sine causa negatiue: ꝛ pmi iusto dei iudicio reprobati. Anteq̄ accedā ad ppōnes: q̄s tn̄ pono: pformādo me alijs: prestor i hac materia q̄ me nimis excedit ꝙ nihil asserere velim: sed pclōnes quas ponā recitat p maiori parte Gregorius de arimino. Et qꝛ videntꝰ pformes sacre scripture: eis assentio: habens firmā intentōem in hac materia sicut in alijs: id tenendi qd̄ mater ecclīa dictauerit esse tenendū. ꝛ si implicite vl' explicite aliter dixerim: habeo pro nō dicto et reuoco ex nūc: ꝛ paratus reuocare etiā particulariter: ad insinuatōem magistro-
Cōclo. 1 rū meorū. ¶ Prima ḡ pclusio. null' est predestinat' ppter vsum liberi arbitrij quē deus sciuit eū habiturū: q̄litercunq; attēdatꝰ eius bonitas. pbatꝰ sic. aliq̄s est predestinat' q̄ nō est habitur' vsum liberi arbitrij. ḡ in nullo vsus liberi arbitrij est rō siue causa pdestinatōis. pn̄a tenet. qꝛ si in vno pdestinato nō est illa rō pdestinatōis: nec in nullo est. cum ratio sit vbiq; eadē. antecedens patꝫ de puulis baptisatis an̄ vsū rōnis decedentibꝫ. Rn̄detꝰ ab alijs ꝙ predestinati sint ppter vsum liberi arbitrij quē erant habituri si vixissent. Hanc m̄sionē remouet btūs Aug. in libro de pdestinatione sanctorū: sic inq̄ens. Unde h' talibꝫ vitia in mente venerit nescio: vt futura q̄ nō sunt futura puniantꝰ: aut honorentꝰ pmia paruulorū. Subdit. hoīm futura q̄ nō sūt futura: pculdubio nulla sunt merita et h' videre facillimū est. ido nec pelagiani hoc dicere potuerūt. Un̄ ex hac Aug. sententia pōt argui sic. Null' pmiabitꝰ ppter merita que nec sūt: fuerūt: vel erunt. vt notū ē sed nulla sunt merita: nec fuerūt: nec erūt que habuissent pueri an̄ vsum rōnis defū-
Cōfir. 1 cti. vt patꝫ ex dicto Aug. igit̄ ꝛc. ¶ Confirmatꝰ. qꝛ deus nō predestinauit eos p merito qd̄ an̄ sciuit eos nūq̄ habituros. ¶ Se-
2 cundo. quia vult Aug. ibidem ꝙ nō liceat aliter sentire q̄ sicut apl's dixit ss his hbis in eodē libro. Aplus limitē fixit quem trāsgredi nō debet hois incauta psumptio ait em̄. omnes stabimus ante tribunal xp̄i vt ferat vnusquisq; fm̄ ea que per corpus gessit. id est. eo tempore quo in corpe vixit

siue bonum siue malū gessit. nō adiungit. que gesturus fuit. ḡ inuenire ꝙ pmiabitur vel iudicabitꝰ p his q̄ gesturus erat: est inuenire modū nō expressum in scriptura sacta. ¶ Tertio arguit Augustinus ibid̄ sic 3
Si iudicarentꝰ homines p meritis sue vite que nō habuerūt morte puenti: sed habituri essent si viuerent: nihil pdesset ei q̄ raptus est ne malicia mutaret intellectum eius. sicut habetꝰ Sapie. 4. c. Subdit. nihil pdesset eis qui lapsi moriuntꝰ si an̄ morerentꝰ. quod nullus dicere xp̄ianus audebit. Hec Augustin'. Et nō est dubiū q̄n expediuisset Jude ꝙ mortuus fuisset statī post baptisma: ne ad tāta facinora viuendo deuenisset. Itē nocuisset Paulo si mortuus fuisset tp̄e psecutōnis ecclesie. tn̄ nō nocuisset ei si iudicandus fuisset p meritis que habuisset fm̄ vsum rōnis post ei' conuersionē. ¶ Scd̄o sic gn̄aliter ad pclusionē. quia vel isti loquuntꝰ de bono vsu liberi arbitrij morali. scꝫ q̄ nō sufficit ad vitā eternā. ꝛ qꝛ ille fuit in multis phis. vt dicit btūs Hieronym' in ep̄la ad Demetriadē virginē: causa pdestinatōis fuisset in his q̄ nō fuerunt predestinati. qd̄ est pra eos. ꝛ patꝫ pn̄a quia fꝫ Hieronymū virtutes morales habebant ꝛ opa eorū que deo placent. ꝛ tn̄ erant homines alieni a deo. Dic em̄ sic. Multos phorū audiuim' ꝛ legim' ꝛ ipsos vidimus castos: patiētes: modestos: liberales: abstinētes: benignos: amatores iusticie nō minus q̄ sapiētie. Subdit. Unde q̄o hominibꝫ alienis a deo ista que placent deo. ḡ in istis fuisset causa pdestinationis. ꝛ cum dicat mores eorū placuisse deo: nō tn̄ dicit eos fuisse pdestinatos. cum dicat eos fuisse alienos a deo. Uel loquuntꝰ de bono vsu liberi arbitrij meritorio vite eterne. ꝛ iste est effectus pdestinatōis. ꝛ ḡ non causa. pseq̄ntia nota est ꝛ an̄cedēs est beati Augu. de fide ad petrū. ca. iij. dicentis. Illi cū christo regnabunt quos deus gratuita bonitate sua pdestinauit ad regnū. qꝛ et eos tales pdestinatio preparauit: vt in regno dei essent. pparauit vtiq; fm̄ ppositū vocandos vt obediant. preparauit iustificandos vt accepta gratia recte credant et bene viuant. preparauit etiam glificādos vt christi coheredes effecti regnum celorū sine fine possideant. ergo vti libero arbitrio meritorie est effectus predestinatōnis. nō ergo causa. ¶ Tertio sic. vel iste bonus vs'

secundo gn̄aliter

liberi abstrūꝗ est a deo: vel nō. Si primum, tunc est ab eo volente iustificare hunc. vel dare ei hunc bonū vsum: et per quid melius ꝗ volendo ei dare vitam eternā. ergo per predestinando. ergo predestinatio est causa boni vsus et nō ecōtra. Si nō. vnde ergo esset bonus: cū nō simus sufficiētes aliqd bonū cogitare ex nobis quasi ex nobis. sed sufficiētia nostra ex deo est. vt dicit aplus. Forte dices ex puro lumine naturali nō pōt homo bene vti libero arbitrio: debite volēdo. Contra. aūt frustra cantaret vel oraret ecclesia. Voluntates nostras quas dñe aspirādo puenī. volūtas eīm pōt de se in malū p lapsum: sed ex puris naturalibus nō suffic eligere bonum: nec resistere malo. Vñ orare docuit nos xps. Et ne nos inducas in temptationē. Math. vj. Et btūs Augu. in li. de gratia et libero arbitrio: vltra medium. Certū est nos velle cū volumus: sz ille facit vt velimus bonū: de quo dictū est. ꝙ preparat volūtas a dño. et de quo dictū est. ꝙ operatur in nobis velle et pficere. certum est nos facere cū facimus. sz ille facit: vt faciamus. pbēdo vires efficaces voluntati. Et. iij. li. de vera innocētia dicit. Multa facit deus in homine bona: que nō fac homo. nulla vero facit homo que deus nō facit vt faciat homo.

Cōclo. 2 ¶ Secūda pclusio est nullus est pdestinatus. qꝛ est pscitus finaliter sine obice gratie: actuali et originali hoc est ꝙ deus nullū ex h pdestinauit. qa vidit eū finaliter nō habiturū obicē grē. s. nō habiturū culpā actualē vel originalē pbatur sic. esse sine hmōi obice est effectus diuine pdestinatōis. ergo nō ex h est pdestinatus qꝛ hmōi obicē nō habebit. pña tenet. qꝛ effectus nō est origo sue cause. añcedēs est aplī ad Ephe. pmo: dicētis. Elegit nos añ mūdi pstitutōem: vt essem sancti et imaculati in pspectu eius. i. sine macula peccati. vbi glo. apls loquit de electōe q nos pdestinauit. et sicut nō pdestinauit nos eo ꝙ sci essemus aut imaculati. sic nec qꝛ futuri eramus. sz qꝛ nos pdestinauit: ideo futuri eramus p eius gratiā sancti et immaculati. Qō pz ex alio. qꝛ certū est et pus dictū: ꝙ iustificatio est effectus predestinatōnis. ad Romanos. viij. Quos vocauit hos et iustificauit. immo hoc sequitur ex dictis i cōclusione pcedēte. nō eīm qꝛ iustus futurus ideo erat predestinatus. quia sic ex meritis esset predestinatio: et non ex gratia. modo huius iustificationis vna pars est deletio omis macule. scz culpe actualis et originalis: vt dicit glosa sup illo textu. Iustificauit remissione pctōꝝ et bona opa rōe. ¶ Se- Pbat. 2 cundo sic. puer statim post baptisma moriens est pdestinatus. et pdestinatio est causa q̄re est baptisatus et delera macula originalis: igit deletio obicis originalis nō ē cā pdestinatōis. sz ecōtrario. pña nota est. et añs p pma parte tenet ecclia. et dic decretalis Damnamus. extra de sum. trini. et fide catho. libro sexto. Sz secunda pars ꝙ pdestinatio est causa quare est baptisatus. pz per aplin ad Titū. iij. dicentē. Nō ex opibus iusticie que fecimus nos: sed sm suā misericordiā saluos nos fecit p lauacrū regeneratōis. ꝛc. ¶ Forte dices sicut dic pria Obiēo opinio: ꝙ paruulus nō habet a predestinatione ꝙ baptiset. sz potius quasi ex fortitudine nature. si eīm debilis in vtero moritur vel statim natus nō perueniet ad baptismū: nō attingit deletiō em culpe originalis ex hoc est quia deus puerū reliqt cursui naturali: nolēdo facere nouū miraculū. ¶ Sz Elidit reuera nimis est hec grossa missio apud fideles. qꝛ istud est ponere ꝙ salus huius pueri in ordine ad deum pcurat: sine dñi directione: et q̄si respectu dei in ordine casuali: respectu cuius tñ nec pullus morit a casu: si placeret phiam naturalē et pmā bene videre. Unde eīm venit ei natural fortitudo nisi a deo? Unde venit pueri cōseruatio si nō a deo vsqꝫ ad baptismū: et vtriqꝫ liberet? Unde venit baptisantibus volūtas baptisandi: si nō a deo? Unde pbibentur impedimenta que diabolus videns puerū statim moriturū: interponeret: si nō a deo? Dicere eīm ꝙ omniū horum ordo casu combiatur: et nō deo dirigēte hec ad pueri salutem nō habet rōnem: et est manifesta cōtra auctoritatē aplī iam inductā. et ptra beatum Augustinū in libro de pdestinatione sanctoꝝ: circa mediū: dicentē. ꝙ gratia dei maxime apparet in paruulis quoꝝ cū alij baptisati: alij nō baptisati vite huius termiū sumunt: satis indicant misericordiam et iudicium: misericordiā quidem gratuitā iudiciū debitum: Et subdit. predestinatus ē christus: vt caput nostrum esset: ita multi predestinati sumus vt membra eius essemus. modo constat ꝙ per baptisma membra christi efficimur. Sequitur. Neqꝫ eīm retributa est christo illa gratia sed tributa

vt alienus ab omni obligatōne et spiritu z virgine nasceretur: sic z nobis vt ex aqua z spiritu renasceremur: nō retributū est pro aliquo merito. sed gratis tributū. et si nos ad lauacrum regñatōnis fides duxit: nō ideo putare debemus ꝑores nos dedisse aliquid vt retribueretur nobis regno saluatoris. Ubi manifeste dicit q sicut gratuita dei dispositōe verbum venit in carne: nō ex meritis: ita etiam om̄is q venit ad baptisma dispositōe dei gratuita venit: nō ex meritis

Cōclo 3. ¶ Sequitur tertia ꝯclusio. q omis p̄destinatus est ex sola gra p̄destinatus. z misericordi dispositōe diuina nō ex aliq̄ causa actuali vel ꝑuatiua reperienda in eo cū viuit. ꝓbat ex ꝓcedentibꝫ: qꝛ nō ex positōne alicuius in eo boni. puta propter bonū vsum liberi arbitrij ꝑ ꝯdonem ꝑꝑmā. nec ꝑpter priuatōem alicui⁹ mali. scꝫ absentia obic⁹. vt dicit ꝯclusio secunda. nō em̄ est ab his p̄destinatio: sed hec sunt a p̄destinatōe vt eius effectus: vt etiā deducit mgr in littera. Ideo ad Romanos. viij. aplus vocat p̄destinatos: vasa misericordie. Et ad Ephe. j. Predestinauit nos in adoptōem filiorū per Jesum xp̄m in ip̄m. fm ꝓpositum voluntatis sue in laudem glorie z gr̄e sue. Et post. Predestinauit fm ꝓpositum eius qui om̄ia operatur fm ꝯsilium voluntatis sue. He auctoritates z plures consiles sonant et volūt q p̄destinatio est ex gra z solo diuino ꝓposito: nō ex aliquo futuro in p̄destinato. Et est mēs bti Augu. de fi. ad pe. cap. xxxv. dicētis. Firmissime tene z nullatenus dubites om̄es quos vasa misericordie deus facit: electos vel predestinatos gratuita bonitate ante mūdi ꝯstitutiōem in adoptōes filiorū dei p̄destinatos a deo. Et hec est mens mgri dis. xlj. c. ij. dicentis cōclusiue. Cum igit gratie q̄ apponit hoi ad iustificatōem: nulla sint merita: multo minus z ipius p̄destinatōis: qua ab eterno elegit de⁹ quos voluit: aliq̄ possūt existere merita.

Cōclo 4 ¶ Quarta ꝯclusio est. nullus est reprobatus ꝑpter mala sua opa futura. hec est de mente magistri eiusdē distinctio. z c. q̄ postq̄ dixisset q nulla sint merita p̄destinatōis vt allegatū fuit in ꝯclōne p̄cedenti. statim subdit. ita nec reprobationis: qua ab eterno quosdā p̄sciuit malos futuros z dānandos. sicut dilexit Jacob et Esau reprobauit. quod nō fuit ꝑ merita eorum que tunc haberent. quia nulla habebant. quoniā nō ipi existebant. nec propter futura merita que ꝓuideret: vel illū elegit: vel illū reprobauit. Et hec est intentio beati Augu. primo libro ad simplicianū. eadem verba apl̄i exponētis. Un dicit q per hec verba. maior seruiet minori: significat reprobatio esau: z p̄destinatio iacob et q hoc odium seu reprobatio: sic nec Jacob dilectio vel p̄destinatio: fm aplm nō est ex opibꝫ eorū sed ex diui volūtate siue electione. z hec est mens apl̄i ad Romanū. ix. multipliciter hanc ꝯclusionē deducētis cū dicit. Cui vult miseretur: z quē vult indurat. et hoc nō sit ex meritis: ꝓbat per hoc. qꝛ dictū est hoc a dn̄o: cum nondū nati essent. aut aliq̄d boni egissent vel mali. Et q hec sit mens apl̄i: pꝫ ex q̄stionibꝫ quas postea mouet ꝯtra se: dicēs. quid ergo dicemus? nunq̄d iniqu⁹ est deus? vt expositio exponit siue glosa. vt scꝫ sine vllis bonorū malorūue operū meritis vnū diligit: oderitq̄ alterū. Et quid hec q̄stio faceret aplo si ex meritis vel demeritis esset p̄destinatio vel reprobatio? cōstat q nihil. Item cū dixisset Cui vult miseretur: z quē vult indurat. stati quenit. q̄d ergo queritur. id est. conqueritur de his qui nō bene volunt. nec bn̄ operantur nam volūtati eius q̄s resistit? quasi diceret: cū nullus possit facere ꝯtra volūtatem dei: si deus q̄s vult indurat: nō pn̄t illi bene agere. quomō itaq̄ deus de eis recte cōqueritur? Nā vt exponit btūs Augu. in enchiridion. cvij. ca. Si futura inq̄t opa vl bona hui⁹: vel mala illius: que deus vtiq̄ p̄sciebat: vellet intelligi: nequaq̄ diceret. nō ex opibꝫ. sed diceret ex futuris opibus eoq̄ modo istam solueret q̄stionē imo nullam quā solui opus esset: formaret q̄stionē Et ergo est de mente Augusti. q hec fuerit mens apl̄i. et ex ꝯseq̄nti pꝫ cōclusio ex intentōne sacre scripture. Probatur etiam cōclusio rōne. quia vt dicit magister in littera. reprobare: est nolle misereri. ca. ij. hui⁹ distinctōnis. modo hoc nō venit propter mala opera alicui⁹ creature reprobate. ergo conclusio vera. ꝯseq̄ntia nota est. z minor pꝫ. quia qualiacūq̄ essent opa: imo q̄ntumcūq̄ sancta: adhuc deus libere misereretur: z posset ea nō acceptare. Immo quāuis Esau magno eiulatu fleret: nō cōsecutus est benedictōem. Genesis. xxvij. qꝛ dominus noluit ei misereri.

ꝓbatur etiā rōe

¶ Secundo pꝫ ista. quia si mala opera essent causa repro 2

bationis: tunc bona essent causa p̄destina
tionis. cuius ɔ̄riū dictū est in conclusione
p̄ma. ⁊ pꝫ ɔ̄ña. quia si p̄destinatio nō est
propter opa: sed opa ꝑpter p̄destinatōem
tunc eodem modo reprobatio nō est cau/
sa ꝑpter opera: sꝫ magis opa mala ex rep/
batōne. scꝫ qꝛ volūtas est a derelicta: dño
probatꝫ nō ɔcedente grām dirigentē. ¶ Ex tertio.
paruuli decedētes añ vsum ratiōis repro/
bati sunt qui nunq̄ȝ aliquid mali egerūt.
Cōclō. 5 ¶ Quinta ɔclusio. nullus ex eo q̄ finaliter
est finaliter cū obice originalis vl' actualis
pcī est eternalr̄ reprobatus. Jsta pꝫ ex ea
dem intentōe apli ad Rom. ix. dicētis. Cū
nōdū nati eēnt: aut aliq̄d egissēt boū vl' ma
li. per que vult apl's exp̄mere: q̄ Jacob nō
propter bonū factū qd erat facturus: est p̄
destinatus: nec Esau ꝑpter malū factum
qd erat ꝑducturus reprobatus. vt dedu/
ctū est in ɔclōne p̄cedēte. ergo Esau repro/
batus fuit nō ꝑpter obicem pcī. tenet cō
sequētia. quia nō originalis. qꝛ circūcisus
2 fuit. nec actualis. qꝛ tale pctm̄ fuissꝫ aliqd
opus quod fuisset factur⁹. ¶ Scdo hmōi
obex est effectus reprobatiōis. ḡ ex eo nō ē
reprobatio. ɔ̄ña nota est. ⁊ añs pꝫ. qꝛ nō
essꝫ si dñs vellet misereri. cōuertit em̄ pau
lum d̄ius p̄secutorem. ⁊ fecit excellētissimū
doctorē: ⁊ ibito. vt habet̃ Actuū. ix. Cōuer
tit ⁊ Mattheū publicanū: ⁊ fecit euange
listā. ⁊ ergo obex nō essꝫ: si dñs misereri di
sponeret. Unde Aug⁹. in enchiridion. ca.
cvj. dic. Quis em̄ ita desipiat: vt dicat de
um malas hominū volūtates quas volu
erit: ⁊ qñ voluerit: ⁊ vbi voluerit: in bonū
nō posse ɔuertere. ⁊ ergo si vellet misereri:
nō esset obex. ḡ q̄ obicem inuenit: effectus
Cōclō. 6 reprobatiōis existit: nō causa. ¶ Sexta cō
clusio q̄ dominus ab eterno hos q̄s repro
bat: libera sua volūtate reprobat. nō pro/
pter futura peccata que sūt ipi facturi: nec
etiā propter finalem obicem gratie quē in
eis est inuēturus. Hec sequit̃ duabꝰ ɔclu/
Cōclō 7 sionibꝰ p̄cedentibꝰ. ¶ Ex his sequit̃ cōclu
sio septima: ⁊ nr̄alis ad quesitum. q̄ null⁹
predestinatus est p̄destinatus ob aliquā
causam: que de futuro debebat existere. si/
militer nec aliq̄s reprobatus: ob aliquā
causam reprobatus est: que in eo in futu/
ro debebat fore. p̄ma pars patet per cōclu
sionē tertiā. ⁊ secunda pars per sextam. ⁊
hec ē intentio apostoli ad Ro. ix. Hoc de
secundo articulo. ¶ Jllis visis r̄ndent ad

rōnes ante oppositum. ¶ Ad p̄mā cōtra Ad 1.
suppositum: negeẗ antecedēs. ⁊ ad pbatī/ rationē
onem. q̄ licet predestinatio respectū ⁊ rela/
tōnem dicat ad predestinatum. tamē hec
relatio vel respectus est vt futuri: nō vt si/
mul existentis. qꝛ est dispositio dandi gra
tiam in futuro. ⁊ ideo nō oportet existente p̄/
destinatōe: existere p̄destinatū. sꝫ suffic̄ fo
re. Sicut q̄ȝuis spūssctūs ab eterno erat do
nabilis solum datus est ex tēpe. nec ab e/
terno fuit: cui esset donabilis. ¶ Ad secun Ad 2
dam. q̄ quilibet pur⁹ homo q̄ȝdiu viuit ē
predestinatus ɔtingēter: si sit p̄destinat⁹.
qꝛ pōt nō esse predestinat⁹. vt dictū est i p̄
mo articulo: ⁊ eodē mō de reprobato. Sꝫ
post terminū vite de lege ordinata neces/
sario est p̄destinatus hic: q̄ predestinatus
est: ⁊ ille reprobatus qui reprobat⁹ est. q̄a
nō est possibile q̄ aliq̄s beatoꝝ fiat miser.
vel q̄ condēnatus saluet̃: iuxta legē ordīa
tam. Ad improbatō em dr̄ q̄ q̄ȝuis prede
stinatio sit a deo. tamen quem p̄destiauit
potest nunq̄ȝ p̄destinasse. ⁊ omnis q̄ est p̄/
destinatus: de his qui sunt vel erunt via
tores: est libere per deum p̄destinat⁹: sic q̄
pōt nunq̄ȝ fuisse p̄destinat⁹. ¶ Ad scdām Ad 2
probatōem. q̄ q̄ȝuis nō sit possibile: q̄ de⁹
certū numeꝝ elegerit saluandoꝝ: q̄ ille fi/
at minor siue maior. nihilomin⁹ hec diui
sa est ɔcedenda. numer⁹ electoꝝ pōt auge
ri ⁊ minui. ¶ Secundo etiā ɔseqns est im 2
pertinēs antecedenti. Unde supposito q̄ p̄
destinatus pōt nō esse p̄destinat⁹: ita rep/
batus pōt nō esse reprobat⁹. si ergo vnus
dimitteret: puta coronā perderet. ⁊ alius
illā acciperet: maneret equalis. Beat⁹ Au/
gustinus in libro de correctōe ⁊ grā: vult p̄
mum q̄ coniunctū nō stat: q̄ deus certū nu
merū predestinauerit: ⁊ q̄ ab illo deficiat
vel q̄ sup eum numerus crescat. vt magi/
ster dicit in littera. distinctio. xl. c. iij. ¶ Ad Ad 3
tertiam. conceditr̄ ɔsequentia ⁊ ɔsequēs in
ordine ad deum. quia deus certitudinali
ter cuiuslibet hominis nouit finem. Ad i/
probatōem illius dr̄. q̄ cū infallibili ⁊ cer
ta p̄scientia dei de fine stat. q̄ ille libere pōt
cadere ⁊ a deo se auertere: qui est p̄destina/
tus. potest em̄ damnari: licet certitudina
liter ⁊ infallibiliter deus sciat eum saluan/
dum. ⁊ hec satis sunt dicta in questiōe p̄/
cedenti de p̄scientia dei. ¶ Ad ɔfirmatio
nem: negeẗ cōsequētia. quia ex quo deus li ad 4
bere predestinat: ⁊ predestinatio nō fictā.

fuit in preteritū quin deus possit predesti
nare eum ex meritis et gratie ɔcessione: cui
tamen nunquam concedet: merito quilibet cu
rare debet vt bene agat: et vitare malefacta.
Ad 1 ¶ Ad rōnes que fiunt ɔtra quesitū. ¶ Ad
aliarum pmam: ad auctoritatē beati Augu. p illō.
Mala pmo: dicit magister ꝙ eam impli
cite retractauit: retractando eius similem
pmo ɔfessionum. Uerum est ꝙ istud non
oportet. quia quamuis aliqs pcedentes et se
quentes retractet: istā tamē nō inuenitur
retractasse. Ideo alij dicūt aliter. ꝙ dcam
auctoritatē nō ponat beatus Augusti. ad
illam mentem ad quā inducit: scz ꝙ velit
dicere. ꝙ predestinatio sit ex aliquo bono:
quod habebit predestinatus. vel etiā repro
batio ex aliquo malo. sed vult dicere ꝙ in
vocatōne interna dei: vel etiā externa vo
canti cōsentiunt et trahunt ad dolendū de
peccatis. Unde pma gratia gratis recepta
cum dei vocatione dolendo: gemendo: et cō
terendo amplius merent gratie incremen
tum. Alij vocanti resistunt: nec attendūt:
vnde nec primā grām recipiunt. et si recipi
unt: non pseuerant. et illi obtundunt vel in
durantur. et hec sunt occulta et soli deo co
gnita. de quibus ibi loquitur Augustinus.
Est enī ordo in conuersione peccatoris. vt
pmo vocetur. deinde consentiat vocanti. et
tertio doleat. quarto iustificet: remissione
peccati: et infusione gratie. quinto cōtinu
ando actus penitentie mereat gratie incre
mentum. Alij autē resistunt. et ex hoc idu
rantur. et est hec notula ibi in glosa. Ma
la. pmo sumpta a libro. lxxxiij. questionū
questione. lxviij. cap. quinto. et est bñ pro
babiliter dictū. ¶ Ad secundam. ꝙ electi
Ad 2 onē dupliciter sumere possum⁹. Uno mo
do prout dicit volitionē sequentē delibe
ratōem. et hoc modo maior est vera. et ista
electio nō cadit in deo. ¶ Alio modo pro
2 vnius determinata acceptatōne: et alterius
dimissione. et hec est in deo. et hec nō requi
rit aliquid bonum in electo: sed nudū be
neplacitū acceptantis. et sic dicit apostol⁹
ꝙ deus elegit predestinatos ante mūdi cō
stitutionē. ⁊c. ¶ Ad tertiam: negetur antece
Ad 3 dens. et ad probatōem dicit. ꝙ nō oportet
agens vniuersale infundere actionem su
am in quodlibet nō habens impedimen
tum si sit liberū. Dat enī hō pauperi vni li
bere. et alteri nō. quamuis nullū sit impedimē
tū ex parte ipius: put experimur. Deus enī (vt
dicit apl'us) nō pter impedimentū vel me
ritū. cui vult miseret: et quē vult indurat.
Unde Augu. in libro de pdestinatōe scō
rū dic. Fides et inchoata pfcā donū dei est: et
hoc donū quibusdā dari: et quibusdā non
dari omnino nō dubitat q nō vult manife
stissimis litteris repugnare. nec voluntati
dei aliqd resistit. vt dictū ē. Dedit enī pau
lo psecutori fidē maiorē: charitatē et illūi
natōem: quam multis ifidelibus in quibus nullum
erat impedimentū.

¶ Marsili⁹ h dimisit fere totū foliū cō
teplatōne solonū obiectionū ɔ qsitū facto
rū. Nec tñ ab re. quippe q optimi viri ve
stigijs in herēs maluerit huiuscemōi rati
onū ad tps suspēsam tenere sententiā q te
merario ausu quicquam a sese positū iri. Uerū
pro hdolor inuisa puentus morte id qd si
bi certū erat: haud quaquam executus est.

Uerit quadragesimo scdo circa dis. xlij. et. xliij. Utrū ds possit poten
tia sua pducere aliqd infini
tū? Que questio vnū supponit. s. in deo
esse potētiā. et aliud qrit. s. an possit pducere arguit. 1.
infinitū. ¶ Cōtra suppositū arguit sic. In
deo nulla est potētia. g. ɔña nota ē. et añs p
bat sic. qz ds ē pur⁹ act⁹: g nulla ē in eo po
tētia. ɔña tenet. qz pur⁹ act⁹ potētiā n̄ ad
mittit. cū act⁹ et potētia sint opposita. vt sē
tit phs i plogo de aia. añs ē phi. xij. meth.
ca. 4. vbi pbat deū esse actū simplicē. et idē
intelligit p actū simplicē qd p actū purum
¶ Scdo sic. sic se hz pur simp ex ad cōpo arguit 2.
sitōem: ita se hz pur⁹ act⁹ ad potētiaz. sed
purū simplex nullā admittit ɔpositōnem
igit nec pur⁹ act⁹ aliquā potētia. ɔña nota
ē. et maior pz ɔuenienti silitudie. et minor si
milr. ¶ Tertio sic. qz si i deo ē potētia. vel hec arguit. 3
eēt actiā. vel passiua. nullo modorū. igit. pez
maior sufficienti diuisiōe ex. v. meth. pbat
minor prio: ꝙ n̄ ē in deo potētia passiua. qa
tūc n̄ eēt sūme simplex. c⁹ ɔtriū dic mgr sup
dis. 8. nec actiā. qz vel eēt naturalis: et h n̄. qz tūc
faceret tātū quantū possz. et sic cū oia pducta
sint mēsurabilia: ds eēt mēsurabil: ɔ diui
Athanasij symbolū. imēsus pr ⁊c. nec liba.
qz potētia liba pōt esse sine actu. et ex ɔñti
possz eē ds sine actu. pz añs. qz potētia iō
dr liba. q: pōt in actū et in ei⁹ ɔtrium. ergo
quia potest esse sine actu. ¶ Cōfirmat sic.
quia potentia libera cognito co qd est me Confir.

lius: pfecte facit ipm cessante impedimen/
to. sed potentia diuina nō sic facit. igit. &c.
patet maior. quia alr̃ libertas esset in ma/
lum: si cognito pfecte bono nō amplecta/re
tur ipm. minor nota est. quia potētia diui
na nouit pfectius vniuersum q̃ȝ est istud
et tñ nō fecit ipm: prout supponit ad p̃n/
sens. Item cū nouit vniuersum meli⁹ pos/
se fieri: cū sit finite bonum. Uel ideo non
fecit ipm melius. qz nō potuit. & sic impo/
tens fuisset. vel quia nō voluit. & sic displi
cuisset ei pfectio. quia cū maiorē potuisset
Arguit̃ p q̃sito habuisse noluit eam habere. ¶ Deinde ar
guit̃ p q̃sito sic. Deus intelligit actu īfini/
tum. ergo potest ipm facere. ɔña nota ē. qz
videt̃ q̄ quicquid extra se intelligit: h̄ face
re possit. & añcedens pbat̃ pmo. quia intel/
ligit obiectum extensum adequatū sue po
tentie productiue. & hoc nequit esse finitū
prout notū est. igit. &c. maior probat̃ sic. q̄a
intelligit pfecte & cōprehensiue suā poten
tiam pductiuā in extēsione. & hoc nō pos/
set esse: nisi intelligeret aliqd obiectū ade/
q̄tum in extensione. igit. &c. ɔseq̄ntia iterū
nota est. & maior supponit̃ ex dictis. sȝ mi/
nor patet. quia quolibet finito accepto vl'
oībꝫ simul si nō repn̄tarent nisi extensio
nem finitā: nō intelligeret in eis pfecte to/
talitas potētie pductiue diuine in extēsio
ne: put notum est igit. ¶ Scdō sic. tam ex
tensi pducibilis ad extra est essentia diui
na signū: q̄nta est entitas ad intra. sȝ ipsa
est infinita entitas ad intra. ergo est signū
infiniti pducibilis ad extra: ɔseq̄ntia no/
ta ē. & maior simil' videt̃ vera: eo q̄ est tan
te signum q̄nte est ens: cū ipa oīa in se i
telligit. ¶ Secūdo. quia si nō: tunc deus
pbat̃. 2 non cognosceret maiū quod posset p/
ducere. qd̄ videt̃ mirabiliter sonare. ¶ Ter
3 tio. quia sicut aliquid intra est: sic vtriqz re/
presentat sibi coequatū producibile: si sit
4 perfecte cognita. ¶ Quarto. si aliquo da/
to magno aliquid quantūlibet maius es/
set: hoc esset infinitum. ergo q̄ aliquo da/
to quantūlibet maius representat: hoc re/
presentat infinitum actu. sed essentia diui
na dato finito quantūlibet mai⁹ repn̄tat
ḡ repn̄tat īfinitū. ɔña nota ē & primū an
tecedēs simil'. qz q̄ finito dato esset quan
tūlibet maius vtrīqz esset extensum sine ter
mino. potissime in q̄ntitatibꝫ eiusdē spēi
et pma ɔsequentia tenet. quia sicut se ha/
bȝ esse ad esse ita repn̄tare ad representa

tum. & minor patet. quia dato finito quā
tumlibet maius pōt pducere: quod nō es/
set nisi quantūlibet mai⁹ repn̄taret. ¶ Et Cōfir. 1
confirmat̃. qz si aliq̄ dato quātūlibet mai⁹
esset: ad minus aggregatū ex oībꝫ esset i
finitū. ergo q̄ aliquo dato finito quantūli
bet maius intelligit: intelligit infinitum.
patet ɔseq̄ntia vt pmo. sed manifestuȝ est
catholico q̄ dato pedali: deus quātūlibet
maius intelligit. quia quantūlibet maius
potest facere. igit̃ aggregatū ex oībꝫ que
intelligit: erit intellectū infinitū. ¶ Quin 5
to sic. deus oīa corpa facta & factibilia p
eum intelligit. & pōt ea intelligere vt vnū.
ergo pōt intelligere infinitū. ɔsequētia no
ta est. quia omnia talia nō possent consti
tuere finitum. & añcedens pro pma parte
similiter. sed pro secūda pȝ. quia oīa q̄ i
telligit vt diuisa: posset facere cōtinua i ge
nere q̄ntitatis. & ex ɔsequenti pōt ea intelli
gere vt vnum. ¶ Secūdo arguit̃ pncipali argu. 2
ter sic. Non min⁹ deus pōt facere: eo q̄ est
agens liberū: qȝ si ageret naturaliter. mo/
do si ageret naturalr̃: produceret de facto
infinitū. ergo. pȝ maior. quia libertas op/
positōnis nihil tollit de potentia. & minor
patet. quia si ageret naturaliter: ageret sȝ
vltimū suum posse: pmo celi de potētia a/
ctiua. quia virtus attendit̃ sm excellentie
terminū: & productum corpus sm vltimū
posse potētie diuine agentis extēsiue: non
posset esse finitū. quia tūc potētia diuina
esset limitata. ¶ Tertio pncipaliter arguit̃ argu. 3
sic. Possibile est q̄ deus in qualibet parte
pporcionali hui⁹ hore cōsequenter se ha/
bente: pducat lapidem pedalē. & cum pro/
ductū conseruet cuȝ quolibet postea pdu/
cendo. ergo possibile est q̄ faciat infinitū.
ɔña nota est. & añcedens pȝ. quia in qua/
libet parte pōt. pone in esse: q̄ in oībꝫ fa
ciat. Forte dices q̄ ista nō debet poni in es/
se: cum nota vniūsalitatis. sȝ p singulares
bene. pone oēs singulares in esse: oēs sūt
possibiles & sibi inuicē cōpossibiles. & ḡ ea
rū vniūsalis erit possibil'. scȝ. deus in qualibȝ
parte pportionali hui⁹ hore ɔn̄te se ha/
bente pducat lapidē pedalē. ¶ Quarto. qz h̄ argu. 4
deū facere nullā vī iplicare ɔdictionē. igit.
ɔña nota ē catholico. & añs pȝ. qz ex h̄ q̄ i
finitū in magnitudīe eēt: nō vī pce ille īfant
ɔdictoria. ¶. 5. qz d̄s pt facere īfinitā mlti
tudinem actu. ergo & magnitudinem. cō argu. 5
sequētia nota est. antecedens probatur.

quia quicquid pōt facere successiue: pt facere simul. sed infinitam multitudinē animarum vel hominū pōt facere successiue. igitur. maior nota est. quia potētie infinite nihil resistit. minor videtur manifesta de se.
2 ¶ Secundo pbatur. qz deus pōt omes ptes pportionales cōtinui ab inuicez separare: et separatim pseruare. ergo pña nota est. et añs ptz. qz iam oēs pseruat piūctas. quare ergo etiā nō posset eas separare: et separatas ab inuicē cōseruare.
3 ¶ Tertio. quia deus facit q mobile in vna hora trāsit oēs partes cōtinui: quare ergo nō posset omes illas diuidere: et diuisas pseruare.
4 ¶ Quarto. qz vtiqz nouit omnes partes pţinui pportionales psequenter se habentes: et sicut eas distincte nouit. ita eas distincte separe posset: et conseruare.
5 ¶ Quinto. quia deus nouit distincte oīa creabilia et volūtas eius nō est minoris potentie q sua cognitio. igitur pōt facere: q oīa creabilia sint simul. ergo multitudinē infinitā. pñe note sunt. ptz maior. quia male esset dictū q aliq creabilia pgnosceret: et aliq nō. et patz minor de se. qz eadez est cognitio que volūtas et potētia.
6 ¶ Sexto. qz nō minus pōt facere deus q infiniti angeli si essent. sz si tales essent: possent facere multitudinē infinitā. igitur. ptz maior. qz excellentius infinitas potētie est in deo q esset in infinitis angelis ptz minor. qz tales possent omes simul itelligere. et sic ipse producerēt infinitos actus intelligēdi.
In pñiū. ¶ Sz pro supposito est mgr in distinctōe psenti. xliij. qz ponit deum oīa posse: et q in eo est oīs potētia. Sz ptra qsituz vide esse intentio sua in distinctōe. xliij qz tūc potētia dei eet terminata ad maximū qd possz pducere scz ad infinitū: cū nihil possit esse maius infinito. ¶ In hac questio. erūt articuli tres. In pmo videbitur. Utrz in deo sit potentia: et an finita vel infinita: In scdo: qd phs de hoc diceret in lumine naturali. Et in tertio articulo videbitur de qsito.

Artic.i. Quantum ad primū: sciendū est q cū duplex sit potētia. scz actiua que est pncipiū transmutādi alterz inquantū alterz. Alia est passiua que ē pncipium trāsmutandi ab altero. Potentia passiua omino a deo secluditur quo ad naturā diuinā. qz cum sit summe simplex: vt dictū est circa distinctōem octauā: omino repugnat ei recipe. et ex pñti pati. et ideo nulla est in eo potētia passiua.
Notā .2. ¶ Scdo ē notandū. q cum duplex sit infinitas. scz durationis. puta fm quā aliqd semp mā et idē de ista nō est ad psens. qz manifestū est etiā in lumine naturali pcluso q deus est: q ipe est oimode imutabilis. et ex psequēti incorruptibilis inannihilabilis: et ita de alijs Unde phs. xij. meth. redarguit poetas fingentes qnqz nihil fuisse. qz si aliqn deus nō fuisset: et si ille nō fuisset. ipe nō potuisset pduci. nō enim ab alio. cū nihil seipm pducere sufficiat. vt dicit btūs Aug. de trini. et dicit magister sup. Alia est infinitas virtutis vel vigoris quo ad extra: et perfectionis vel bonitatis essentialis quo ad itra et de ista est intētio huius articuli. Dicitur autē infinitas virtutis potētie vel vigoris ad extra que omni effectu dato vel dabili pt in quātūlibet maiorem.
Cōclo.i. ¶ Quibus pmissis sit pma conclusio hec. In deo est potētia actiua. pbatur sic. qz in omi eo qd agit est potentia actiua sz deus agit. ergo ptz. maior. quia qd agit: hoc trāsmutat alterz. qd nō possz nisi in eo esset pncipiū trāsmutādi alterz. et ex psequēti potētia actiua. minor ptz. qz deus mouet pmū mobile. vt habetur. xij. meth et catholicus dicit q deus fecerit celū et terrā: hoc aūt erat agere.
Cōclo. 2 ¶ Scda pclō est. potētia actiua dei est deus. pbatur sic. quia vel est deus: et habetur ppositum. vel est distincta a deo. et hoc nō. qz cū sit in deo: si esset distincta: deus nō esset simplex. cuius contrarium dictū est supra circa distinctōez. viij et ptz pña qz in qcunqz est aliqd distinctū ab eo: hoc pponitur alteri: et ex psequēti nō ē summe simplex.
2 pbatur. ¶ Scdo. qz esse potentiā actiuā est pfectōis simplr. igitur. pña tenz. quia qdlibet tale denoīat deū et est deus. et antecedēs ptz. qz est in qlibet melius ipm q nō ipm.
3 pbatur ¶ Et tertio. qz deus est pmus actus: et ex cōsequēti pma potētia actiua. ¶ Tertia pclō. simplr pcedēdū ē deū esse infinite virtutis in vigore. ista ptz. qz qd est ifinite magnitudinis spūalis: est infiniti vigoris. sz deus est infinite magnitudis spūalis. igitur. &c. tenz pña et maior: ptz p ea q dicta fuerūt in. hoc questione distinctionis decimenone. magnitudinis enim spūalis tres partes sunt. vt dicit mgr dis. xix. et. xx. scz duratio q in deo ē eternitas. essentialis bonitas q attēditur penes ipam essentiā dei in se: et potentie siue vigoris que attenditur penes effectum: et ergo vbi est infinitas quantitatis spi-

ritualis: ibi est vigor infinitus. mīor ptʒ p
illud psal. magnitudinis ei nō est finis. ⁊
per illud Baruch. O israel magna est do
mus dei: ⁊ ingens locus possessionis eius
magnus ⁊ nō habēs finem: excelsus et im/
mensus. ⁊ per illud Athanasij in symbolo.
immēsus pater. ⁊c. Et de ista materia ⁊ cor
relarijs est satis dictū in dicta scda questi
one circa distinctōem. xix. ⁊ ideo transeo de
pñti. Hoc de pmo articulo.

Restat videre i se

Artic. 2. cūdo artic. an deum esse infinite virtutis
in vigore sit ɔcedū in lumine naturali
Ubi pmo pmittendū q lumen natale vo
cat lumen intellectus creati: fundatū in
pncipijs p se notis. vel in pncipijs notis p
sensum: memoriā: ⁊ expientiā. vel qd est a/
liqd eoꝝ: vel omia ista sil' seclusa illumina
tiōe supiori que fit p fidem. Un lumē na/
turale ita habet ab infidelibꝰ: sicut a fide/
Nota. libꝰ. ¶ Et breuiter lumen naturale hoc vo
co lumen intellectus creati: quo assētit his
que sb sensu cadunt ⁊ pncipijs: quoꝝ noti
ciā habet cum sensu: ac etiā pncipijs notis
ex implicatōne euidenti vitatis in significa/
catōe terminoꝝ ⁊ ɔclōnibꝰ que ex talibus
possūt inferri pbabilius q̄ eoꝝ oppositē
seclusa illuminatōe supiori: que est p fidē.
Ex opposito: lumen supnaturale voco qd
nō pōt intellectus viatoris attingere: nisi
adiutus reuelatōe diuina: vel fide vltra p
dicta: sicut est lumē quo fidel' assentit ar
ticulo trinitatis. vel articulo incarnatōis
verbi. vel alijs hmōi. Et istud est qd nois
Corre. qd in omni scia optet psupponi. ¶ Corre.
seqt q qcqd in lumie naturali dʒ eē notū
dʒ esse per se notū vl p expientiā notū: vl' ex
sensu notum: vel debet esse ex his deduci
Notā 2 bile pbabilius q̄ suum oppositū. ¶ Scdo
notandū: q modus pcedēdi in isto lumie
naturali est mplex i gnē: vt determiat phs
1 in. vj. meth. ¶ Quidā qui fundat sup esse
reꝝ: ⁊ sup quidditates. vt in. ij. meth. pro
bat pma causā efficientē esse: eo q effectꝰ
est vel depēdet a sua causa creāte: q nō cre/
aret nisi aliq̄ esset pma in efficiendo. ⁊ iste
2 est metaphisicalis. ¶ Scds pcedit p mo/
tum ⁊ mutationē. vn iste supponit motū
esse ⁊ mutatōem: ⁊ inquirit eius causas. ⁊
iste est naturalis: inq̄tum est speculatiuꝰ.
et inq̄tum applicat praxi: sbalternat sibi
processus qui ex motibꝰ ⁊ mutatiōibꝰ ⁊ ex

expientijs habitis ex his ostendūt qd pro
sit corpori spāliter humano. ⁊ de his ē scie
tia medicine. Iteꝝ sbalternat sibi pcessus
quibꝰ ostendit ex motu: expientia: ⁊ muta
tione: quid sit bonū homi quo ad animaʒ
scʒ ex quibꝰ homines fiunt boni vel mali.
et isti pcessus ptinent ad sciam moralem:
ad quā postea venit scia legum: que ad p/
ticularia descendit inq̄tum pōt. in quoli/
bet casu ostendit quid equum ⁊ quid ini/
quū: ⁊ hoc vt ciues fiant boni. ¶ Terciꝰ p 3
cessus est ex pncipijs p se notis: ⁊ cōibꝰ aie
conceptōnibꝰ de q̄ntitatibꝰ. ɔsiderans eas
ac si essent immobiles ⁊ immutabiles: nō
q: sic sint sed quia ɔsiderat eas ⁊ nō in or
dine ad motū. ⁊ iste modus est mathema
ticus. Plurimi alij sunt pcessus pticlares
his sbalternati: vel plibꝰ istoꝝ simul. vt p
spectiua geometrie ⁊ naturali phie. musi/
ca arithmetice ⁊ natali phie. ⁊ adhuc pti/
cularius qui vellet descendere posset. de q̄/
bus nō est cura ad psens. De his habet a
philosopho. vj. meth. ⁊ isti sunt mōi pce/
dendi in lumine naturali. ¶ Tertio est no notā 3
tādū. q hec ɔclusio. deus est probat meta/
phisicaliter: pmo modo pcedendi scʒ ex ef
fectibꝰ. q: pma causa efficiēs vel etiaʒ
finalis est. sicut patet. xij. meth. ¶ Sʒ hec Resumptio tercie ɔcl.
conclusio. deus est infiniti vigoris: cuʒ nō
sit p se nota viatori: si debet ei pbari e ɔtra
ter q pbet a posteriori. scʒ ex effectibꝰ depē
dentibꝰ a deo. ptʒ. q: a priori nō debet pba
ri: cū nulla sit causa vigoris dei. nec mathe
matice pōt: cū iste terminus vigor sit termi
nus ptinēs ad motū vel mutatōem. quia
maior vigor dicit q maiorē effectū: motuʒ
scʒ vl' mutatōem pt q nullo mō est de ɔside
ratōe mathematica. ¶ Quarto suppōo q notā 4
omēs effectꝰ q sensui appent vl' intellectui
mediante experientia sensus sunt finiti. h
patet inductiue. q: inter illos effectus ma
ximus q appet est motus diuturnus q̄tuʒ ad
intensionem et extensionē simul existentē:
et certum est q finitus est. ¶ Quinto ē no Notā 5
tandum. q in lumine naturali nunq̄ fuit
creatio manifesta immo ab omibꝰ philo/
sophis fuit negata. Unde phs pmo phi/
sicoꝝ. ⁊ pmo de generatōe. omnes pt' i ab/
horrebāt dicere aliqd fieri nullo sbiecto s
supposito. Uez est q de hoc magis dicet i
ij. li. p grām dei. ⁊ supposito sicut collatie
dixi cū mgris meis ex q pnat io fieret phi
losopho in lumine naturali nota. nō enī

est per se nota. nec sequitur ad ppositõ es
per se notas. ꝛ sensu ꝛ expientia ingtū eis
creditꝰ deducūt oppositū creatõis: scʒ semꝑ
Cõdo. aliqd sbijci: ex quo pducit id qd fit. ¶ Ex
pmissis est ɔclusio mīsalis hec. Deū esse i
finiti vigoris nõ est notū in puro lumine
naturali. pbatur sic. Solū illud vocatur
notū in puro lumine naturali qd est notū
per experientiā: vel p sensum seu etiā per se
sic ꝙ euidenti implicatõe terminoꝝ. pʒ eiꝰ
veritas. sicut sunt pma pncipia vel qd est
ex his vel aliquibꝰ eoꝝ deducibile pbabi
lius est q̃ʒ suū oppositū. Sʒ deū esse infini
ti vigoris nõ est notū aliq̃ dictoꝝ modoꝝ
ergo nõ est notū in lumine naturali. conse
quētia nota est. ꝛ maior pʒ p pmuʒ nota
bile ꝛ suū correlariū. minor pʒ. qꝛ primo
ꝙ nõ sit p se notū manifestū est. qꝛ non in
cludunt se termini euidenter respectu ho
minis viatoris: ꝛ manifestū est ꝙ nõ ē no
tum sensu vel expientia. cū nullꝰ infinitū
vigorem exptus sit. Sʒ ꝙ nõ sit ex his de
ducibile pbabilius q̃ʒ suū oppositū pʒ. qꝛ
deberet pbari ex effectibꝰ. vt dictū est i ter
tio notabili. mõ oēs effectꝰ sūt finiti. vt di
cit quartū notabile. finitus aūt effectꝰ nõ
infert infinitatē vigoris in causa cū pdu
cente: notificando suā causam: sʒ soluʒ in
fert eā esse tante vutis in pducēdo: qntꝰ ē
effectus quē pducit. Forte dicet ꝙ licʒ effe
ctus sit finitꝰ: tn̄ modus pductõis est infi
nitus. qꝛ creare nõ cõuenit nisi vtuti īfini
te. R. ꝙ licet ita sit sicut assumit: tn̄ ille modꝰ
nõ põt esse mediū pbādi in lumine natu
rali. qꝛ est ignotus. vt dictū fuit in qnto p̄
missoꝝ: immo oppositū in illo lumine est
creditꝰ: scʒ ꝙ ome qd fit. fiat ex subiecto p̄
supposito: ꝛ nõ sine tali. modo p ignotū i
aliquo lumine nihil põt in illo lumine de
scdo pro duci. ¶ Scdo arguit sic. omnes in solo lu
bat ɔsdo mine naturali loquētes ꝛ ꝓm illud lumen
ponūt deū nõ posse mouere velociꝰ q̃ʒ nūc
mouet pmū mobile. ergo nõ ponūt euʒ in
illo lumine infiniti esse vigoris. ɔn̄a nota
est. quia infinitꝰ vigor omni velocitate fi
nita data: idem mobile finitū velociꝰ mo
uere possit. ¶ Añs pbatur sic. sequit bene de
sequit.1. us nõ põt creare. g deus nõ potest annihi
lare. quia eiusdē rõnis sunt: ꝛ mutatões
opposite. ꝛ ergo si in vnā eaꝝ nõ põt deus
nec i aliā. ꝛ potissime si n̄ põt i positiuā: nõ
2 potest in ꝓuatiuaʒ. ¶ Sequit scdo. Deus
nõ põt annihilare. g nõ põt nõ velle ɔser
uare secundā intelligentiā. vel celum. pro
batur ɔn̄a. quia da oppositum ɔseqntis
põt velle nõ ɔseruare scdam intelligentiā
ꝛ ponē i esse ꝙ n̄ velit eā ɔsuare: sequit ꝙ se
cunda intelligentia annihilat. qꝛ non po
test manere nõ ɔseruata a deo. ꝛ nõ cū non
possit corrumpi: ꝛ nõ manebit: annihila
bitur. qd est oppositū ɔn̄tis. ¶ Sequitur 3
tertio. deus nõ põt nõ velle ɔseruare secū
dam intelligentiā. g necessario vult cõser
uare eam. qꝛ nõ posse nõ ꝛ necesse idē valēt
ij. Perihermenias. ¶ Sequit quarto. de 4
us necessario vult ɔseruare scdam intelli
gentiā. g nõ est liber libertate oppositõnis
in his q̄ facit ad extra. pʒ ɔn̄a. qꝛ si libe ad
extra ɔseruaret: tūc posset non ɔseruare se
cundam intelligentiā. g etiaʒ posset velle
eam nõ ɔseruare. qd est oppositū antece
dētis. ¶ Sequit qnto. deꝰ nõ est liber liberta 5
te oppositõis in his que facit ad extra. er
go nõ põt velle aliter facere q̃ʒ facit. pʒ cõ
sequētia. qꝛ si aliter faceret: cuʒ h̄ nõ possit
esse ex mutatõne sua. qꝛ imutabilis est. nec
ex impedimēto: vel violētatõe: quę in deo
locū nõ habet: oporteret ꝙ aliꝰ faceret ex li
bertate oppositõis. qd est oppositū añceden 6
tis. ¶ Sequit sexto. nõ põt velle aliter fa
cere q̃ʒ facit. g nõ põt velle velocius moue
re q̃ʒ mouet. illa tenet de se. qꝛ velle velociꝰ
mouere: esset velle aliter facere. ¶ Sequit 7
septimo. deus nõ põt velle velociꝰ mouere
q̃ʒ mouet. g nõ potest mouere velocius q̃ʒ
mouet. quia cum moueat intellectuʒ ꝛ vo
luntatem: nõ potest aliter mouere q̃ʒ sicut
vult mouere. ergo cum omēs hę consequē
tię sint bonę ꝛ in lumine naturali concessę:
sequit de pmo ad vltimum. deus nõ potest
creare: ergo non potest velocius mouere q̃ʒ
nunc mouet. ꝛ añcedens est philosopho
in lumine naturali notū: vt dictum est in
tertio notabili: immo est tale ꝙ itellectus
nõ adiutus lumine supiori q̃ʒ est lumē fi
dei: ei simpliciter assentit. quia intellectus
ęque naturaliter assentit huic ꝓpter expe
rientiā quam adducit ad eaʒ philosophꝰ
in primo phisicoruʒ. omne quod fit: fit ex
subiecto presupposito: sicut huic. omnis
ignis est calidus: supposito discursu intel
lectus ꝙ consideraret quarei qualibet mu
tatione quaʒ expeditur: semꝑ aliqd subijci
tur. g ɔn̄s etiam in puro lumine naturali
concederet: vt notum est. ꝛ hoc fuit añs p
bandum. ¶ Tertio ad ɔclusionē arguitur 3 pbat
concl9.

sic. deus in lumine naturali ponit nō posse
mouere maius mobile q̄ de facto mouet.
ergo in illo lumine ponit solum finiti vigo
ris. ꝯña nota est vt prius. ⁊ añcedens pbat
q: illo lumine ponit q̄ nō possit esse maius
mobile. ergo in eodē ponit q̄ deus nō pos
sit mouere maius mobile. ꝯña tenet. quia
mouere mobile p̄supponit ipm esse. ante/
cedēs pbat. quia si phus poneret posse es/
se maius mobile: vel poneret h̄ esse posse p
creatōem. ⁊ h̄ nō. q: illa in lumine natura
li nō ꝯcedit. vel per gñatōem: ⁊ h̄ nō. q: in
lumine naturali nō ponit cęlū gñabile: et
solum ponit gñatiō sbarum esse sb conca/
uo orbis lunę: quoꝝ qñtoꝝ quodlibet ne/
cessario est minus cęlo: saltē in illo lumine
vel p augmentatōem: ⁊ hoc nō. q: in lumi
ne naturali nō ponit cęlū posse augeri vl'
minui. Hę rōnes sunt conformes pcessui
phi ⁊ sui cōmentatoris in. viij. phisi. q̄ pro
pter immutabilitatē volūtatis diuinę. et
quia nō ponūt eam liberā libertate oppo/
sitōnis: ponunt mundū eternū ⁊ motū e/
ternū. Vñ ꝯmētator: inqt. a volūtate anti
qua nō fit actio noua. ⁊ pmo cęli. nō posse
esse plures mūdos: nec mundū posse fieri
nec corrūpi. Forte dices. in hoc errauerūt
Sed fratres errauerūt a lumine fidei. itē
etiā a veritate: sed ipi secuti sunt lumē na/
turale: ⁊ in sequēdo illō istas ppositiones
posuerūt. ⁊ ideo dicere q̄ in lumine natu/
rali nō adiuto diuina reuelatōe vel fide:
debeat poni deus infiniti vigoris: qd̄ tam il/
luminati intellect' sicut erant Aristotel' ⁊
cōmentatoris: in illo lumine videre nō po
terant: magis est (vt cū reuerētia loquar)
p̄sumptōnis q̄ naturalis rōnis: ⁊ volūta/
tis q̄ veritatis. Quilibet eīn volēs cōside
rare ⁊ nō ex passione vni pti plus adhęre/
re q̄ alteri: videt ꝯclusiōis veritatē. ⁊ ratio
nes factas eā pbabilius pbare: q̄ pōt pba
ri pars opposita. Verū est q̄ si aliqs posset
probare ex lumine naturali creatōez eē ī̄o
possibilē: tūc hę rōnes spēaliter scḋa et ter/
tia nō pcederent. sz hoc ex lumine natura
li ę que facile est pbare: sicut asinū volare:
cum oppositum creatōis sit pncipiū om/
niū phorum. scz nihil fieri nisi ex sbiecto p̄
supposito. de quo magis dicetur: vt estī/
mo in secundo. Sed ꝯriam opinionē mul/
ti solēnes doctores tenēt: qui dicūt q̄ pos
sit euidenter ⁊ ex puro lumine naturali p/
eppō. 1. bari deum esse infiniti vigoris. ¶ Ad qd̄

dñs Egidius sic arguit fm phm. deus est
infinitus infinitate cui repugnat esse ī ma
gnitudine. sz hęc est infinitas vigoris. ḡ de.
us est infiniti vigoris. ꝯña nota est: ⁊ ma/
ior est phi. viij. phisicoꝝ. pbat eīn ex infi/
nitate pmi motoris: q̄ pmus motor sit ol
no indiuisibilis. ⁊ minor manifesta est. qa
infinitas duratōis bene est in magnitudi
ne cum oīa corpa cęlestia sint infinita ī
duratōe. ¶ Scḋo sic. oē finitū p̄suppo/ 2
nit aliqd pus se a q̄ depēdet in rōne mensu
rati vel mēsurabilis. deus nō p̄suppōit ali
quid pus se a quo depēdeat. igit. maior p/
batur. q: oē finitū est certis limitib' ter/
minatū ⁊ per ꝯñs ab aliq̄ mensuratū. nō
eīn stat q̄ sit immēsum ⁊ finitū. minor no/
ta est de se. q: deo simpliciter nihil est prius.
¶ Tertio. q: nō ē minoris vigoris q̄ dili/ 3
gibilitatis. sz est infinitę diligibilitatis. igit.
maior ptz. q: idem ē in eo vigor ⁊ diligibi
litas. patz minor. q: ē finis vltimus: de cu
ius rōne ē q̄ sit in infinitū diligibilis. iux/
ta illud phi pmo politicoꝝ. appetitus in in
finitū ē. Quarto arguit mgr Thom de ar 4
gentina sic. Phs (vt assumit. viij phisico
rū) dic. q̄ si vtus pmi motoris esset vtus ī
corpe: tunc moueret ipm in instanti. ḡ cū
in infinitū sit min' instans q̄ tps: oportz
virtutē pmi motoris esse in infinitū maio
rē q̄libet vtute q̄ mouet ētña in corpe. ꝯse/
quentia tenet: q: sicut in minore tpe moue
ret: ita vtus motoris est maior. vj phisi. ⁊
vij sz tunc arguit vltra. ḡ opet ei' vtutē
infinite excedere vtutē q̄ ē in corpe. ḡ esse v
finiti vigoris. ¶ Quito assumit q̄ cōmen 5
tator ponit p̄ter pmū motorē aliū motorē
appropatū q̄ imediate mouet hmōi mo/
bile. ⁊ dic q̄ ꝯmētator dicat: q̄ si pm' mo/
tor hmōi mobile moueret imediate: moue
ret ipm in instāti. ⁊ tūc seqt idē quod prius
¶ Sexto sic. mouēs qd̄ suā actōem ppria 6
vtute in ifinitū ꝯtinuat nō innixus alicui
alteri: necessario ē infinite vtutis intēsiue. de
us ē hmōi igit. maior pbat. q: minor ē in/
finitas vtutis depēdētis ab alia vtute ī sua
actiōe q̄ ē vtus q̄ ī sua actōe a nullo depen/
det. ḡ cū ifinitas duratōis sit ī motoribus
scḋis: q̄ alit. s. deo innitunt: oportet q̄ maior ī
finitas vtutis sit ī deo q̄ duratōis. ⁊ ista ne 7
quit esse nisi vigoris. ¶ Septimo. illa vir
tus est infinita intensiue ⁊ in vigore cui nul
la pt fieri additio: etiam per intellectum.
sed virtus dei est hmōi igit. ⁊c. pbat ma

fore quia omni finito p intellectū pōt fieri additio. probat minorem. qr virtuti que ē vniuersalr pfecta: et que est tota regula omnis virtutis: nō magis per intellectum potest fieri additio virtutis: seu cuiuscūq pfectionis q̄ pfectissime virtuti determinati generis pōt fieri additio. modo pfectissime virtuti determinati generis: vt sūme caliditati nō pōt fieri additio etiā p intellectum. igif neq virtuti vniūsalr pfecte. consequentia nota est. et maior similr. minorez pbat. quia si summe caliditati pcepte p intellectū vt est summa: possit fieri additio: etiā per intellectū alic⁹ gradus caloris: ia nō pciperet ipam vt sūmā.

octaua. ¶ Octauo arguit sic. materia pma est successiue receptiua infinitaꝝ pfectionū. g pmus motor actu est infinite pfectōnis. et p ꝯns infinite virtutis in vigore. ꝯnam pbat p dictū cōmenta. in. xij. metha. quo dic vt asserit: q omēs forme que sunt in potētia in prima materia: sunt actu in pmo motore.

Adidez ¶ Ad idem arguit magister Grego. de Arimino sic. Aliq sunt naturalr ꝯcedēda simpliciter esse possibilia: que nō pnt saluari esse possibilia: vel poni in esse nisi p virtutē infinitā intēsiue. igif. ꝯna nota est. et ans p prima parte probat. qr q corp⁹ intense calidum trāsmutetr in instanti et fiat intense frigidū instantanee: vidr esse ꝯcedendū: vt possibile in lumine naturali: cū nō appareat implicare vel inferre ꝯdictōem.

2 ¶ Scdo q q vnū corp⁹ sit p aliqd tps in vno loco. et i istāti termināte illud tps sit in alio loco distāte: nō implicat: et ideo possibile.

3 ¶ Tertio q celum syncathegorematice in infinitū velocius possit moueri: nō vidr implicare cōtradictōem. et ita videt esse possibile.

Nona ¶ Nono pōt argui ex eo: qr esse infinite virtutis in vigore est pfectōis simpliciter. et g debet deo simpliciter ascribi.

Decima ¶ Decimo ponendū est in lumine naturali aliqd esse q̄ maius excogitari nō pōt. g aliqd infinite virtutis in vigore. ꝯna nota est. et ans probatur rōne venerabil Ansel. de pcessu spūssci. ca. ij. qr audiēs hāc oratōem. ens q̄ maius excogitari nō pōt. ipam intelligit. vl ergo est in re quod intelligit: et habet propositū vel quod intelligit est in intellectu tm: et sic nō esset ens quo maius excogitari non potest. qr vtriq maius esset qd esset in re q̄ quod tm est in intellectu. Hec sūt rōnes p partem oppositam affirmantium: quas pro-

lixe recitaui. qr videt mihi q nō ꝯcludāt.

Adhuc arguit 1 ¶ Consequēter volo addere aliqs ratiōes apparētes: q̄uis credo q nō concludant. ¶ Primo sic. Aristoteles vid: posuisse deum esse infinite virtutis. g hoc in lumine naturali est ponendū. ꝯna tz. qr qd Aristoteles posuit: in lumine naturali posuit.

1 ¶ Ans pbatur. qr in. iiij. phisi. suppōit q mediū possit in infinitū subtiliari. pte. ij. de vacuo. c. iiij. hoc nō posset facere aliq virtus finita.

2 ¶ Item in. v. phisicoꝝ vid: velle parte pma: q omnis mot⁹ possit eē regularis. et irregularis. g ponit deum posse mouere celum velocius et tardius. g ponit eū liberū libertate oppositōis. et ex ꝯnti posse creare et annihilare. vt in pmo articulo fuit deductū. et ad hoc sequif q est infinite virtutis.

3 ¶ Item in. vij. phisicoꝝ ponit omia corpa mota subordinata posse ꝯtinuari: etiā si essent infinita: h aūt nō posset: nisi virtus infinita.

4 ¶ Item in pmo celi volēs pbare q impossibile sit esse corp⁹ infinitū: probat hoc. qr sequeret q infinitū spaciū transiret in tpe finito. et sic supponit spacium et corpus motū se penetrare. qd intr virtutes finitas in. 4. phisi. dic eē impossibile ca. j. de vacuo. et plres tales auctes ad infinitatē vigoris sonātes sūt fortassis i libris suis.

arguit 2 ¶ Scdo arguif sic. illa virtus est infinita vigoris: q a dato vigore finito q̄tūlibet multiplicato nō pt attingi. s vigor pm⁹ a vigore scde itelligētie q̄tūlibet multiplicato: nō pōt attingi igif. pz maior. qr h esset infinitū i magnitudine qd a data magnitudine finita q̄tūlibet multiplicata nō posset attingi. et pz minor. qr q̄ntūcunq multiplicaret vigor intelligētie scde: sp maneret depēdens. vigor aūt pm⁹ est indepēdens: nūq aūt depēdēs esset eqle independenti.

arguit 3 ¶ Tertio arguif sic. qr vigor ille est infinitus q est infinitoꝝ simul et scl' distincte cognoscitiu⁹. s vigor dei ē hmōi. g ē ifinit⁹. ꝯna nota ē. et ans p pma pte declaraf. qr qlibet expili sic q q̄nto pla dz. sil' distincte ꝯgscere. q̄to mag difficulraf. et io ifinita sil' distincte et pfecte ꝯgscere nihil pt: nisi sūit virtus ifinite. et mior pbaf. qr ds ꝯgscit distincte ees oēs hoies possibiles. pbaf. qr aliquē perfecte et distincte ꝯgscit: et nō ē potior rō de vno q̄ de alio. g oēl. ꝯna tenz. et maior pz p illd phi. x. ethicorum. c. 8. vbi dic. s itellectū operans et hunc curans optime dispositus et deo amantissimus esse videtur.

si est optime dispositus ꝛ ideo amantissim⁹
tunc deus distincte amat. ergo ꝛ distincte co/
argu. 4 gnoscit. ¶ Quarto arguitur sic. pfectio essen/
tialis dei est infinita. ergo vigor. cōseq̄ntia te/
net. qꝛ in lumine naturali nulla est distin/
ctio inter pfectiōem essentialē dei ꝛ vigorē
eius: cum deus sit summe simplex. ans pa
tet. qꝛ est simpliciter pfecta: cum sibi nō pos
sit fieri additio pfectiōis: ꝛ omnē aliā perfe
ctiōem eminēter includat. hoc aūt vide arguere
pfectiōem infinitā: nā finite posset fieri
Cōfir. 1 additio. ¶ Et ꝯfirmat. qꝛ perfectio dei om/
nem pfectiōem depēdentē infinite excedit
quod nō posset esse nisi esset infinita. igitur. cō/
seq̄ntia nota est: ꝛ añcedens pro pma pte
est prius argutū. qꝛ q̄ntūlibet perfectū depen
dens intenderet vel augmentaret: nullate
nus attingeret pfectiōem diuinā. ꝛ minor
ptē. qꝛ si finita esset nō excederet aliud fini
tū infinitate: eo q̄ finiti ad finitū videt esse
2 determinata pportio. ¶ Secūdo ꝯfirmat sic
hoc idem. qꝛ q̄nta est duratio dei: tāta ē p/
fectio dei. sed duratio dei est ifinita. qꝛ e/
terna. ergo pfectio. ꝯseq̄ntia nota ꝛ maior
patet vt prius. qꝛ in deo idem est duratio ꝛ
perfectio. Hec ꝛ consilia possent esse moti
ua quibꝫ quis moueret in ꝯriuz pmisse cō/
clusionis. ꝛ crederet q̄ etiā in puro lumine
naturali ꝯcedendū esset deum esse infiniti
dic. pmū vigoris. ¶ Sed credo q̄ nec hec om̄ia simul
nec eorū aliquid moueret phm naturalē
nō illuminatū vt reputaret ostēsum deuz
dic. scdz. esse infiniti vigoris. ¶ Secūdo credo q̄ e/
tiā nō fuerit de mente phi ꝛ sui cōmentato
ris. phus enim in. xij. meth. velle videt q̄ mo
tores celestes differant inter se sm distincti
onē mobiliū ꝛ motorū ꝛ velocitatē motuū
sequentiū. Et cōmentator. ij. celi. cōmen.
xxxix. dicit Aristotelem ꝛ se. xū. loquant de
infinitate pmi motoris: nō intendere: nisi
de infinitate motionis: scꝫ vt mot⁹ nō de
ficiat. Sequitur. infinitas aūt intēsionis vel
illic nō sit pportio inter potentiā motoris
et moti: impossibilis est in formis: inq̄ntuz
sunt forme. constat aūt q̄ pmū motorem
quē ponit esse deum: ponit formā pmi mo
bilis: per approꝑatiōem vel indistantiā: si
cut etiā ceteros motores celestes vocat for
dic. tertiū mas suorū orbium. ¶ Unde credo q̄ Ari/
stoteles in lumine naturali loq̄ns non po
neret eū posse velocius mouere: q̄z mouet.
sicut nō poneret eum posse nō ꝯseruare ce/
2 lum. ¶ Secūdo. q̄ poneret euz eternaliter se

determinasse ad mouere illa velocitate q̄
mouet ex bonitate sua: qua voluit singlia
participare suā bonitatem: inq̄ntum natu
ra rerū hoc patitur. ¶ Tertio. q̄ ideo se determi/ 3
nauit ad mouere illa velocitate ꝛ nō alia.
qꝛ illa ē optima pro regimine vniūsi. ¶ Et 4
quarto. q̄ quia volūtas ei⁹ immutabilis
est: diceretq̄ eternaliter necesse esse cum sic
mouere: necessitate imutabilitatis. ¶ Quin/ 5
to. q̄ nō tñ est coactus: sicut etiaz catholi
cus dicit q̄ pater nō coacte generat filiū: tñ
generat euz: vt dcm est. necessitate imuta
bilitatis. ¶ Sexto. q̄ nō esset liber liberta/ 6
te oppositiōis in agendo. quia hoc in lumie
naturali nō dicit pfectiōem simplr: sed in/
cludit posse mutari de vna volītiōe in aliā
et econuerso. ¶ Septimo q̄ esset liber liberta 7
te cōplacētie. quia agit pncipaliter gratia
sue pprie bonitatis: ꝛ nō alicui⁹ coactiōis.
Hec credo: poneret lumē naturale: q̄ om/
nia sequunt ad hoc quod ponit deus nō posse
creare. sic aliquo modo tactū fuit in pban
do ꝯclusionē in secūda rōne. ¶ Et ideo si/ nota.
stendo in ꝯclōne pro solōne pme rōnis est
notanduz q̄ dupli pōt imaginari ifinitas
¶ Primo vigoris: de qua dcm est q̄ in lu 1
mine naturali nō ponat. ¶ Secūdo durati 2
onis. ꝛ hec illis attribuit que semp manēt
eadem. Et est duplex. qꝛ q̄dam est infini/
tas duratiōis passiua. ꝛ hec dat semp mo
tis. vt materie pme: in qua solum est infi/
nitas duratiōis passiua. qꝛ semp manens
sm phm: semp patitur nihil agēdo. Et pōe/
ret istam infinitatē duratiōis passiuā phi
losophus in om̄ibꝫ semp motis. Alia ē in
finitas duratiōis actiua. que semp manēs
semp agit. ¶ Et est iterū duplex. quedā enim 1
est infinitas duratiōis in agendo potētiat
puta qua res semp manēs semp agit mo/
ta s. motu recipiēdo a motore potentiā sp
agendi. Et hāc poneret phus in oibꝫ cor/
poribꝫ celestibꝫ. quia p motū suū quē Ari
stoteles ponit eternū: recipiūt virtutē semp
agēdi in hec inferiora. ¶ Alia est infinitas 2
duratiōis in agēdo. etiā actualiter: scꝫ q̄ ali
quid sempiterno tpe manēs immutabile
sine om̄i mutatiōe sui semp agit mouēdo
mobilia: q̄ mota vlteri⁹ mouent. Et hanc
poneret phus in om̄ibꝫ intelligentijs cele
stibꝫ: quas fides nr̄a vocat virtutes moti/
ces. scꝫ que mouent orbes: quas om̄es re/
putaret phus immobiles. quia cū sint di
uisibiles ꝛ eterne coexistentes suis orbib⁹.

dicteret eas nō posse moueri. Et hec ē mēs
phi.xij.metaph.ca.vj.i q̄ postq̄ȝ posuit deū
esse immutabilez.ꝛ probauit in ca.v. dicit
tot esse tales virtutes immobiles quot sūt
motus celestes.¶Uez ē φ in multis horuȝ
deficit lumen naturale a catholica veritate
sed experientie ꝑncipia quibꝫ rōes natura/
les innitunt̄:ad altiora deducere non pñt.
¶Quibꝫ ꝑmissis vidēt ad rōnes ꝑ ordinē.
Ad 1 ¶Ad primā Egidij dicit̄.ↄcedēdo maiorē
Et in minore dicit̄:φ infinitas durationis
actualis etiā nequit esse in magnitudie.qꝛ
tūc esset mobilis motu magnitudinis.ꝛ sic
motu recipet modū agēdi aliter ꝛ aliter ꝛ ex
ↄsequēti nō eēt actualis:sed potētialis.Et
de hoc loquit̄ phs i.viij.physicoꝝ. volēs φ
qꝛ ꝑmus motor ē infinitus infinitate dura
tonis actualis.necesse ē φ sit indiuisibilis.
¶Et cū dicit̄ de sole ꝛc.dicit̄ φ talia sint infi/
Ad 2 nite duratōis potētialis.vt dictū ē ¶Ad se
cūdā negēt maior i lumine naturali:loquē/
do de finito i vigore.qꝛ deus ponit̄ sic finit᷒
q̄ tñ i lumine illo nihil ꝑsupponit.¶Ad ꝓ/
batōem concedit̄ φ etiā ꝑmus motor sit ter
minatus limitibꝫ sui vigoris.nō ꝑ aliū sed
ꝑ seipsum eternitate.bonitate ꝛ immutabi
li volūtate se determinās ad mouere illa ve
locitate primū mobile.ꝛ ad dirigere moto/
res secūdos singulos ad mouere:sicut mo
uent.ꝛ ad regendū vniuersum suū ꝑ illum
motū ꝛ ꝑ seipm quo ad ꝑpetua sicut regit.
¶Nec habet lumē naturale ꝓ incōueniēti:
φ de᷒ sit limitat᷒ respectu effectuū.Et ē satis
impertinēs argumētū.φ qꝛ deus ē ꝑmū ens ꝛ
independēs:φ ꝓpter hoc infert̄ φ dꝫ eē infi/
niti vigoris.vñ sic sufficeret ꝓbare ad ha/
bendū deū esse infiniti vigoris. Bñ em̄ seq̄/
tur.deus ē ergo nihil ꝑsupponit an̄ se.Si ḡ
ad hoc seq̄ret̄ ꝓbatiue φ eēt infiniti vigoris.
nō opteret ꝑ habēdo ↄclusionē de infinitate
vigoris ꝓbare deū eē.ꝑsupponere em̄ φ om
ne finituȝ i vigore ꝑsupponat aliud an̄ se:ē
petere ↄclusionē quā deberet ꝓbare.Et iō si/
cut dixi i tercio notabili:argumēta que fū/
dant̄ sup esse:sunt impertinētia huic materie
sed ex essentibus deberet argumentuȝ sumi.
Ad 3 ¶Ad terciā pōt negari maior.ē em̄ ꝓbabi/
le i lumine naturali deū se infinite diligere.
tñ ē finiti vigoris i mouere.se em̄ infinite di
ligit.qꝛ in se infinite ꝑfectōnis existit: eo φ
oem rem dependente infinite excedit. finiti
tñ vigoris existit.qꝛ non pōt magis veloci
ter mouere q̄ȝ vsqꝫ nūc mouit. Et ad ꝓbati

onē ↄcedit̄ φ idē ē vigor dei et diligibilitas
sed ex hoc nō sequit̄ φ tāti sit vigoris quan
te ē diligibilis:diuersitate cōnotatoruȝ im
pediēte ↄsequentiā.Sicut etiā nō sequitur
idē ē noticia dei ꝛ volūtas dei.ergo tot vl' tā/
ta vult quot vel quanta nouit.¶Aliter pos/
set quis dicere:φ deus nō ē nisi finite diligi
bilitatis.Et negaret̄ minor.sed tūc ↄseq̄nē
ter opteret dicere:φ esset finite bonitatis.vl'
ꝑfectionis essentialis :licet incompabiliter
maioris q̄ȝ sunt res dependētes.tāte em̄ ē di
ligibilitatis sicut bonitatis .vt notū ē.¶Et
ad probatōem minoris dicit̄.φ nō oportet
finē vltimū esse infinite diligibilē:sic φ ali
quante et quantum libet magis. Nec hoc
vult phs.loquit̄ em̄ ibi de auaro:qui statu/
it sibi finem i diuitijs. que q̄uis finite sint
ꝛ finite diligibiles: ꝛ diligant̄ finite etiam
ab ipo.tamē dicit φ appetitus diuitiaꝝ i in
finitū crescit.quia nō tante diligunt̄ q̄n ma
gis possint diligi.¶Et ita etiaȝ posset dici:
φ dilectio dei nō est tāta in creatura q̄n pos/
sit esse maior cū hoc stāte φ esset finite ꝑfe/
fectionis essentialis.sicut q̄uis omīs pars
cōtinui sit finita.tamē nō ē tāta ps cōtinui
q̄n sit maior:ꝛ q̄uis grauis descēdētis.cōti/
nue velocitas nō sit tāta velocitas q̄n ma/
ior.tamē omīs sua velocitas finita ē ¶Ad Ad 4
quartā que ē tercia mgr̄i Thome de Argen
tina.ꝑmo dico φ ego nō recordor me vidis/
se illū textū in octauo: nec i aliqua pte phi.
sed admisso φ ita sit:dico φ phs ꝑ illū nō
plus voluerit:nisi φ ꝑmus motor nō possit
esse forma inherens: mouēs pure naturali
ter ipm ꝑmū mobile .qꝛ ad hoc sequeretur
motus i instāti. nō ex eo φ motor ē infiniti
vigoris:sed ex eo φ mobile nō resistit.ꝛ ideo
si motor moueret naturalit̄ sine cognitōne
tanq̄ȝ forma inherens mouet i motu natu
rali grauis vel leuis:fieret mutatio ꝑmi mo/
bilis i instāti ꝓpter defectū resistētie.sicut si
graue simplex existēs sursum nō prohibitū
nō habens resistentiā extrinsecā:subito po/
neret se ad locū naturalē:vt dicit phs. iiij.
physicoꝝ. Sed qꝛ motor est solū cognoscēs
mouēs ꝑ intellectum ꝛ voluntatē.ideo mo
uet mobile determinata velocitate:qua ei ē
optimū moueri.et quo motu ꝑmus motor
optime pōt regere suū mobile. ꝛ ergo neget̄
ↄsequētia cū infert:φ opteret ꝑmū motorem
esse infinite maioris virtutis qualibet ꝟtu
te que ē in corpe.immo si argumentū ↄclu/
deret:probaret graue simplex esse infinite

virtutis: qz deficiête resistentia etiã se muta
Ad 5 ret in instãti. ¶ Ad qntã. nego hoc fuisse de
mête Cõmẽtatoris: nec vsqz recolo me hoc
vidisse in dictis suis. Sed verũ ẽ q̃ .xij. me/
taphysice ĩ multis cõmentis: sonat de duo
bus motoribꝫ p̃mi mobilis: quoꝝ vnꝰ mo/
uet p modũ finis. ⁊ aliꝰ p modũ agẽt, vel ef
ficiẽtis. p quos nõ itelligit diuersos eẽ in re
motores p̃mi mobil: sed deũ duplici moue/
re rõne. s. vt efficientẽ. ⁊ vt finẽ. et q̃ vt finis
p̃ncipalius. Sz q̃ si moueret imediate vt
efficiẽs: q̃ tũc moueret ĩ instãti: nõ legi. nec
Cõmẽtator (vt credo) dicit salua reuerẽtia
tãti doctoris. qz Cõmẽtator ĩ octauo et in
xij metaphysice dicit. q̃ moueat p intelle/
ctũ ⁊ voluntate: ⁊ ĝ tãto quãto vult ¶ Põt
tamẽ dici q̃ si talia v̄ba alicubi ĩ dictis Cõ
mẽtatoris repiant: sumẽda veniunt ad sen
sum expssum: ĩ solutiõe p̄cedẽti: q̃ nõ possit
mouere ad modũ v̄tutis naturalis inhęrẽ/
tis. qz cũ mobile nõ resistat moueret ĩ instã
Ad 6 ti ¶ Ad sextã. ĩ lumie naturali negat maior
qz ibi petit ĩ maiore: qd̃ deberet pbari. certũ ẽ
eñ q̃ deꝰ nulli alteri innitit. ⁊ q̃ ab ęterno lo
quẽdo naturalit ⁊ ĩ ęternũ suã actõem cõti/
nuat. Et ad pbatõem maioris bñ cõcedit
q̃ maior sit infinitas duratõis actualis dei
q̃z motoꝝ inferioꝝ: sicut deus ẽ maior eis. ⁊
q̃ maioris vigoris. qz maius mobile ⁊ ve/
locius mouet. ⁊ totũ mundũ gubernat. sed
Ad 7 q̃ sit infiniti vigoris: hoc non sequit. ¶ Ad
vij. credo: q̃ phs ĩ lumie naturali diceret:
q̃ p intellectũ possit vigori diuino addi ali
us vigor. qz intellectus põt imaginari ipm ĩ
duplo velociꝰ mouere q̃z nũc mouet. ⁊ ĩ du
plo maiꝰ mobile mouere q̃z nũc mouet. ⁊ er
go negaret minorẽ. Et ad pbatiõem dr: q̃
intellectus omi caliditati summę quę app
hendit vt finita: põt addere. Si eñ ẽ octo
graduũ: ⁊ summa quę fm naturã põt esse:
ego possum imaginari eã fieri. xvj. gradu/
um. ⁊ ĩ duplo intensiorẽ esse summã. ¶ Et
qñ dr. q̃ si p intellectũ fieret additio: iã nõ
p̄ciperet eã vt summã. Rñdet. q̃ illud sit im/
p̄tinẽs qz põt dici q̃ p̃mo apphẽdat eã.
⁊ adhuc apphendit vt summam quę ẽ. ⁊
cũm hoc apphẽdit vt imaginabilez ĩ du
plo maiore intensiue q̃z nũc ẽ. q̃uis illa nõ
sit nec erit forsitan vel in lumine naturali
diceret nõ posse. tamen intellectus compo
nit cõceptus suos: quãdoqz imaginãdo fal
se: quibꝫ ĩ re sic compositis nihil omĩmode
corñdet. ⁊ pp̄ter hoc ppositio falsa ẽ: vt di
cẽdo. hoiem esse asinũ. albedinẽ eẽ cẽtũ gra
duũ. quoꝝ quilibet sit tantus: sicut albedo
salis. talis ratio parum arguit. ẽ eñ nimis
generalis. nec locũ habet inter rõnes ppie
pbatiuas: cum nõ p̄cedat ex ppriis. ¶ Ad Ad 8
octauã. negat cõsequẽtia. Ad cõmẽtatorem
q̃ intelligat q̃ eminẽter includant ĩ pfectio
ne p̃ma omes formę generabiliũ. nec omes
illę si p impossibile simul essent: facerent vi
gorem intẽsiue infinitũ: sed soluz extẽsiue. ⁊
ergo argumentũ nõ valet. nõ eñ ẽ intẽsiue
maior pfectio essentialis ĩ mille bobus q̃z ĩ
vno boue. ¶ Ad rõem mgri Gregorij negat Ad alia
añcedẽs. Ad probatõez p̃mã dicit. q̃ nul/
la caꝝ quã assumit ponit ĩ lumine natura/
li esse possibilis. Et cũ dicit q̃ nulla carũ vi
detur implicare cõtradictõem. Dr q̃ phs in
lumie naturali loquẽs: quamlibet eaꝝ dice
ret implicare. qz bñ sequeret apud phm. h
corpus ẽ nũc calidũ. ergo immediate post
hoc erit calidũ. ⁊ cũ ista nõ põt stare q̃ im/
mediate post hoc erit frigidũ: ⁊ ita in aliis.
¶ Verũ ẽ tamẽ. q̃ simpliciter nulla earũ im/
plicat. Vñ etiam sunt possibiles fm verita
tem. sed hęc veritas ĩ lumine naturali non
põt ostẽdi. Hęc eñ ẽ vera. Mũdus ẽ crea
tus. ⁊ tamẽ phs ĩ lumie naturali diceret eã
impossibilẽ ⁊ implicare. ¶ Ad nonã diceret Ad 9
phs ĩ illo lumie (vt ęstimo) q̃ esse infinitę v̄
tutis. nec ẽ nec põt esse. et ergo nõ ẽ pfectio/
nis simpliciter. ¶ Ad decimã: q̃ ĩ pfectione Ad 10
essentiali ponẽdum ẽ deum esse tantę pfe/
ctionis. q̃ maior excogitari nõ possit. sz nõ
vigore. ¶ Ad argumentũ venerabilis Ans
elmi. quod nõ tenet nisi gr̃a materię. qz illo
mõ pbaret: q̃ esset albedo infinita intẽsiue.
qz albedo qua maior excogitari nõ põt: est
ĩ intellectu. vel ergo ẽ in re. ergo erit infinita
albedo. Vel nõ ẽ in re. ergo in intellectu nõ
ẽ albedo qua maior excogitari nõ põt. qa
maior esset si esset in re. ¶ Unde pho genti
li illud argumentũ nullam fidem faceret
vigor quo maior excogitari nõ põt: ẽ in in/
tellectu. Diceret eñ gentilis. q̃ si subiectuz
supponit psonaliter: ipa ẽ falsa. quia omni
vigore etiam diuino diceret posse imagina/
ri maiorẽ ad bonũ intellectũ: hunc scz q̃sta
ret imaginari celũ in duplo velocius mo/
ueri: q̃z nũc mouetur imaginatõe falsa: ad
quam sequeret positiua in esse: motorem eẽ
in duplo maioris v̄tutis. ¶ Si vero subie/
ctũ staret materialiter: cõcederet q̃ illa ora/
tio esset ĩ intellectu. ⁊ q̃ ei ex parte rei nihil

correspōderet quo ad eius totalē significa-
tionē. Pōt enī intellectus combinare con-
ceptus falsei imaginatōe. ¶ Unī phs in .iiij
physicorū in fine. Imaginatōi credere incō-
ueniens ē. Unde cōcederet qꝫ audiens ꝓpositi-
onē. ens ē quo maius excogitari nō pōt. eā
intelligit. ⁊ diceret. qꝫ nihil ei ex parte rei cor-
respōderet. sicut audiēs ꝓpositiōez hāc. hō
ē bos. eam intelligit. ⁊ tamē in ordine ad to-
talē ꝓpositiōem nihil in re ei correspondet.
nec ꝑ eā ad extra aliquid tale repñtatꝰ in-
Ad 1 ali tellectui. ¶ Ad rationes que alr facte fue-
rūt. Ad primā negetꝰ añcedēs Et ad proba-
tionē primā dicatꝰ qꝫ i quarto physicorū lo-
quatur quo ad imaginationē. qꝛ imagina-
tioni nō repugnat qꝫ i infinitū ꝑ discretiōis
aic subdiuisionē mediū subtrahetꝰ ⁊ deducat
ad imaginabilia. s. qꝫ motꝰ naturalꝰ fieret in
instāti i vacuo. ⁊ qꝫ eque velociter i pleno ⁊
Ad 2 i vacuo hec imaginatōi repugnāt. ¶ Ad se-
cundā dicat cōmētator. qꝫ phs loquatꝰ intel-
ligēdo qꝫ de quolibet genere motꝰ pōt eē ali-
qs regulans: ⁊ aliqs irregulans: nō i quali-
Ad 3 bet spē motus vel indiuiduo ¶ Ad terciā di-
cit cōmē. qꝫ phs loquatꝰ generalr i. vij phy-
sicorū. videlicet qꝫ quātū ē ex parte corporū: nō
repugnat oīa cōtinuari sub rōne generali
qꝛ phs nō dā distincte inter corpora celestia
⁊ elementaria. ⁊ ideo quod dicit est imagi-
nabile. ⁊ deducit ad inimaginabile. videli-
Ad 4 cet qꝫ in tpe finito fiat motus infinitꝰ ¶ Eo-
dē mō respōdetꝰ. qꝫ loquatꝰ sm imaginatōz
i pmo celi. quia bn capit imaginatio. qꝫ cor-
pori moto cōtrastat spaciū quiescēs: quod
ipm ꝑtrāsit cū mouetꝰ. ⁊ deducit ad inimagi-
nabile. videlicet qꝫ in tempore finito transe-
atur magnitudo infinita. ¶ Aliq dicunt. qꝫ
phs hec ponat tanq̄ simpliciter possibilia
⁊ que deus pōt facere sm potētiā suā. q̄uis
hoc ex naturali ratōne nō possit ꝓbari. ⁊ qꝫ
credidit illā infinitā potētiā dei ⁊ libertatez
oppositōnis. q̄uis i naturalibꝰ nō sepsent
sm hoc. qꝛ hoc rōnibꝰ nō potuit ꝓbare. qꝺ
ad 2 rōz velle eē verū siue sit siue nō sit. ¶ Ad scdam
rōem. qꝫ virtus diuīa vel vigor pōt cōsidera-
ri dupl'r Uno mō quo ad id quod ē. ⁊ quia
ē ens indepēdēs: illo mō quātumcunq; vi-
gor depēdēs multiplicaretꝰ: nūq̄ ꝯquipare-
tur vel attingeretꝰ. ⁊ i hoc mō negatꝰ maior.
qꝛ ad hoc qꝫ attingatꝰ vigor diuinꝰ nō requi-
ritꝰ qꝫ attingatꝰ i eo qꝫ ē. vel i ꝑfectōe essentia-
li. sed sufficit qꝫ attingatꝰ i ordine ad effectū
maximū quem facit. qꝛ vigor comparatur. et

nō essentia inquātū essentia: sed inquantū
vigor. ¶ Alio mō potest cōsiderari in ordi- 2
ne ad id quod facit: seu quod est maximū:
quod i lumīe naturali potest facere. ⁊ hoc
mō vigor eius ad imaginatōem pōt attin-
gi ab intelligētia secūda. qꝛ cū suū mobile
solū finite excedat mobile quod mouet in-
telligētia secūda: ⁊ velocitas velocitatē: tn̄
possit imaginari augeri vigor intelligentie
secūde: qꝫ tāta vel maiore velocitate moue-
ret tn̄ vel tale mobile. ⁊ i hoc sensu cōceden-
da ē maior. negāda ē minor. Et ad ꝓbatō-
nē eius dr. qꝫ licet nō possit fieri indepēdēs
pōt tn̄ ꝑ augmētatōez imaginariā fieri ta-
lis vel tantus: vel saltē maior: q̄ illud mobi-
le possit mouere vel maius tāta vel maio-
re velocitate. ¶ Ad terciā dictū ē i questiōe Ad 3
de ꝑsciētia. vñ negāda ē maior quia nō pe-
nes idē sumitur vigor ⁊ cognitio. Cognitio
enī sequitur ꝑfectiōez essentialē interiorē: que
quia infinita ē saltē probabiliter. ideo infi-
nitorū ē simul cognitiua. Uigor aūt cogno-
scitur ꝑ effectū exteriorē. q̄ qꝛ ē determinatus
nec naturaliter ponitꝰ posse fieri maior. ideo
finite virtutis ē i vigore. Ad ꝓbatōez maio-
ris. qꝛ plura distincte cognoscere ē maioris v-
tutis. Dr qꝫ hoc sit verū de his q̄ cognoscūt
cognitōe superaddita. ⁊ nō de his q̄ sua essen-
tia cognoscūt. qꝛ ibi nulla ē difficultas. qꝛ
tāta ē cognitio sicut essentia signū. ⁊ ꝗ tn̄ co-
gnoscit quāta repñtat ⁊ sic simul ifinita.
¶ Ad q̄rtā qꝫ cōcesso añcedēte cōsña nō va- Ad 4
let. qꝛ licet idē sit ꝑfectio essentialis ⁊ eius vi-
gor. tn̄ multa cōpetūt ꝑfectōi essentiali. ⁊ i es-
sendo ⁊ i cognoscēdo: que nō cōpetūt vigo-
ri i efficiēdo. ē enī cognitio respectu sui. ⁊ nō
ē vigor respectu sui. Silr ē idē ibi vt dictū ē
nonciā ⁊ volūtas multorū. tn̄ est cognitio q̄
tū nō est voluntas. ¶ Ad confirmationem Ad ꝯfir.
nō respōdeo. qꝛ credo qꝫ i lumine naturali
ꝑfectio dei debet dici infinita intrīsece. eo qꝫ ifi-
nita ē i cognoscēdo. ¶ Scdo. eo qꝫ ē idepen- 2
dēs ratōe cuiꝰ oīm ꝑfectōez dependente es-
sentialiter infinite excedit: que pōt imagina-
ri ascēdere i infinitū. ⁊ ideo reputo. qꝫ etiam
ꝑfectio essentialis dei debeat poni ifinita. Unī Corre.
correlarie cōcederentꝰ hec: i lumīe naturali vi-
gor dei ē ifinitꝰ: i duratōe: i cognitōe: i essen-
tiali ꝑfectiōe. ⁊ vigor dei est duratio dei. ⁊ nō
ē tantus sicut duratio dei. sed nō est tātus i
vigore sicut duratio: vel ipsemet vigor est
i duratōe vel i essentiali ꝑfectōe. Hoc de se-
cūdo articulo.

Arti.3. Quantuz ad terci
um articulũ restat videre: an de⁹ possit face
re actu ĩfinitũ? Et q: multis modis põt q̃o
imaginari ĩfinitũ. s. magnitudĩe multitu di
ne. pfectõe ⁊ ỽtute: ego ̃pncipaliter diuerto
me ad declarandũ de infinito extensiõis vel
virtutis. ⁊ cõsideratiõ de omibus ẽ fere cõsi/
milis: sed ĩ tam breui tẽpore nõ põt hõ lo/
2 ̃pmittit qui de omib⁹. ¶ Scd̃o p̃mitto. q doctores
nri ð isto sicut ⁊ de p̃cedẽti sunt diuersificati
Cõmunis eñ opinio ẽ q nõ. Alia multoꝝ
⁊ magnoꝝ ẽ q sic. Et quia de illa opinione
nõ sum: sed de cõi. ideo psequar opinionez
ꝯmunẽ: q̃uis qui vellet: opinionẽ ꝯtrariaz
3 ̃pmittit posset pbabiliter sustinere. ¶ Tercio ̃pmit/
to. q infinitũ capit̃ q̃nq3 syncathegorema/
1 tice. ⁊ tũc ĩ magnitudĩe exponit̃ vno mõ sic
Aliquãtũ ⁊ nõ tantũ q̃n maius. ⁊ ẽ exposi/
tio satis cõmunis. ⁊ tñ minus apta. q: ̃sm
eã oportet ꝯcedi q corporis pedalis: infinita
ẽ aliqua pars. quod satis mirabiliter sonat
⁊ tñ ꝯsequẽtia tenet. q: eius ẽ aliquãta ps.
⁊ nõ tãta q̃n maior ẽ eius ps put notum ẽ.
Eodẽ mõ sequeret̃. q Sortes infinitũ
põdus posset portare. q: aliquãtũ põd⁹ pt
2 portare. ⁊ nõ tantũ põdus põt portare q̃n
maius põt portare. ¶ Alio mõ exponit̃ sic i/
finitũ aliquãtũ ⁊ quãtũlibet maius. et hec
3 expositio ẽ melior. ⁊ ̃sm eã loqui propono.
¶ Alio mõ capit̃ cathegorematice: ⁊ tunc ĩ
magnitudine exponit̃ extẽsum sine termio
Infinitũ ĩ virtute. virtus cuius potẽtie nõ
4 ̃pmit/ ẽ termin⁹ ad multitudinẽ breuitatis cã et
alia nõ descẽdo ¶ Quarto ̃pmitto. q demon
strare vel pbare volẽtes deũ posse pducere
1 magnitudinẽ infinitã vtunt̃ duplicib⁹ me
dijs potissime. Primũ. q: dicũt eũ cogno/
scere infinitũ. ⁊ q̃d cognoscit simul pducere
2 sufficit. ¶ Scd̃o mõ arguũt ex ptib⁹ pporti
onalib⁹: puta si aliq̃d trãsiret ptes pportio
nales ꝯtinui: ꝯsequẽter se habẽtes i vna ho
ra. q sicut trãsiret: sic de⁹ qualibet eaꝝ ptiũ p
portionaliuz ̃pme medietati adequaret: q
facto i fine horę eẽt spaciũ infinitũ: q: in eo
eẽnt infinitę ptes nõ cõicãtes. quaꝝ quęli/
bet eẽt tãta: sicut fuit ̃pma medietas spacij
ptrãsiti. vel alio mõ q i qualibet pte ppor/
tiõali hui⁹ horę deus pduceret lapidẽ peda
lẽ: ⁊ productũ ꝯseruaret: tũc i fine horę esset
actu infinitũ. quia cum infinitę ptes ppor
tionales fuerunt in hora: manifestũ ẽ q es
sent tot lapides pedales quot in hora fue/
rũt tales ptes p casũ: ergo infiniti. ⁊ illi fa/
cerẽt multitudinẽ infinitã: ⁊ cõtinuati ma/
gnitudinẽ infinitaz. q: infinita pedalia nõ
cõicantia simul existẽtia redderẽt magnitu
dinẽ infinitã ¶ Quĩto ̃pmitto q infinitũ ne 5 ̃pmit.
quit fieri maius. Illa ẽ ꝯmẽtator. i. iij phy
sicoꝝ. ꝯmẽto q̃rto dicẽt̃. q ĩfinito neq̃t fie/
ri additio. ¶ Sexto ̃pmitto. q si essent duę 6. ̃pmit.
magnitudĩes ĩfinitę. vna eaꝝ nõ esset ma/
ior alia. Manifestũ ẽ q: quęlibet eaꝝ om/
nẽ magnitudinẽ infinitã datã vel dabilez
infinities ꝯtineret. ergo vna eaꝝ nõ pluri/
es q̃z altera: ergo vna earum nõ esset maior
altera. ¶ His p̃missis videntur mihi hę Cõclo 1
ppositiões probabiles. et ego assentio eis.
¶ Prima ẽ hęc. Deus aliquid pfectissime
nouit quod nullo mõ pducere sufficit. nec
aliq̃d illi specialissime simile. Pz de sua bñ/
dicta eẽntia quã pfectissime nouit. ⁊ nec eã
nec aliquid illi simile spãlissime põt pduce
re q: tũc posset pducere aliũ deũ. ¶ Correla Corr.
riũ. Hęc ꝯsequẽtia nõ ĩ omib⁹ valet. deus h̃
pfectissime nouit. ḡ hoc pducere sufficit. pz
p ꝯclusionẽ ⁊ pbatõem. ¶ Scd̃a ꝯclusio ẽ Cõclo 2
De⁹ nõ noscit aliq̃d spãlissime silẽ suę essen
tię. Probat̃ sic. q: vel nosceret tale ̃puatiue
scz q: suũ oppositũ hẽt ideã ĩ deo: sicut no/
scit mala p priuatõem. q: noscit bonũ: cui⁹
sunt ̃puatio. ⁊ hoc nõ. q: silẽ deo nullius eẽt
̃puatio. vel nosceret ea positiue. s. p ideã re/
p̃sentantẽ simile suę essentię. ⁊ hoc nõ. q̃a
ideę sunt exemplaria ⁊ principales formę p
ducibiliuz: vt vult beatus Augustinus li/
bro. lxxxiij. questionũ. questiõe. xlvj. Nõ
simile dei in specie specialissima nõ ẽ produ
cibile: p p̃cedentẽ ꝯclusionẽ. ḡ nõ hz ide/
am ĩ deo repsentantẽ. ¶ Scd̃o. q: quicq̃d de 1 pbat̃
us noscit: quod nullã impfectõez includit
illius sua essentia ẽ signũ. Sed eẽntia dei si
milis dei nõ ẽ signũ. ergo cũ simile deo nullã
impfectõem includat: de eius simile suę essen
tię vel sibi nõ nouit. Tenet ꝯsequẽtia: ⁊ ma
ior pz. q: deus nihil noscit nisi p essentiam
suã. Minor pz. q: eẽntia repsentat deũ sub
tali ratione immẽsitatis quali appꝛehẽdi/
tur ipa esse solitaria possibilis. ¶ Scd̃o pz 2
illa minor. q: cũ silẽ deo nõ possit eẽ: vt dictũ
ẽ: eẽntia esset signũ falsi. quod nefas ẽ dice
re. ¶ Correlariũ. implicat ꝯtradictõem: deũ Corr.
cognoscere plures deos. pz. q: sua essentia
nequit plures repsentare: ⁊ implicat q ali/
quid intelligat nisi suę eẽntię repsentatione

Cōclō 3 ¶Tercia ꝯclusio. deꝰ etiā nō pt̄ ꝑducere ali
qd ei ꝑ oīa sil'e i posse mouere localit'. q̄z quia
i ētentia nō esset sil'e. Probat' sic. qz nō plus
videt' posse ei producere sil'e respectu viniꝰ ef
fectꝰ producēdi q̄z simplr: sed neq̄ ei simplr
ꝑducere sil'e. ḡ nec respectu ꝑticulaꝝ effectus
dati vel dabilis. ḡ nec i mouēdo localiter.
Maior declarat'. qz sicut deus ꝑpter immēsi
tatē simplr nequit producere ei sil'e simplr.
ita videt' q̄ ꝑpter immēsitatē quā hꝫ respe
ctu cuiuscūq̄ effectꝰ ꝑducibilis nō possit ꝑ
ducere oīmode ei sil'e respectu ꝑductōnis
tal' effectꝰ. Scđo p꞉ minor ꝑ ꝯclōem ꝑmā.
ꝑbat' 2 ¶Scđo ꝑbat' ꝯclō sic. qz hmōi v'tꝰ ꝑducta
vel oīmode tm̄ possꝫ mouere localit' sicut
deꝰ. ⁊ si sic: q̄re nō possꝫ etiā ꝑducere ipsum
sic q̄ etiā tm̄ posset ꝯseruare sicut ipe. ⁊ i sin
gulis alijs spēbꝫ actiōis ad extra tm̄ facere
sicut ipe. ⁊ ex ꝯñti faceret equalē ei virtutē
simplr. cuiꝰ ꝯtrariū simplr ē veritas. nō em̄
pōt deus facere aliū deū. vel nō posset tm̄ oī
mode mouere localit' sicut deus. ⁊ si sic nō ē
3 deo ꝑfecte silis i posse mouere localit'. ¶Ter
cio. qz si hoc pōt deus: tūc pt̄ virtutē moti
uā localiter ꝯmunicari alteri tātē: quāta ē
in eo. ⁊ eadē ratiōne pōt oēs alias virtu
tes ꝯmunicare v'tuti ꝑducte tātē quāte sūt
i eo. ⁊ ex ꝯsequēte posset facere tam que i vir
tute effectiua vel productiua eēt ei ꝑ oīa
silis. ⁊ sic nō posset amplius deus q̄z illa vir
tus producta respectu ꝑducibiliū. qđ videt'
4 falsum. ¶Et quarto. qz nō pōt facere v'tutē
que possit mouere nisi depēdēter. ḡ nō equa
lē ei. Cōsequētia tenet. qz v'tus que nō pōt
mouere nisi adiuta ꝑ aliā: nō ē equal' i mo
uēdo v'tuti: que ad mouere nullo eget adiu
torio. Añcedēs ē manifestū. qz oē factū
agit depēdēter. cum i nihil possit cā secūda
Cōclō 4 nisi adiuta ꝑ ꝑmā ¶Quarta ꝯclō videtur
mihi sequi. q̄ deus nō possit facere v'tutem
infinitā i mouēdo. Probat' sic. qz da oppo
sitū q̄ possit. vel illa ē equalis ei i mouendo
vel nō. Si dicis q̄ sic: sequit' ꝯtra ꝯclōem
ꝑcedentē. Si dicis q̄ nō. ḡ v'tus dei istā ex
cedit i mouēdo. Tenet ꝯsequētia. qz ex quo
nō est equalis nec minor: oportet q̄ sit maior
⁊ tūc vltra. ergo pōt deus huic virtuti aliā
virtutē qua excedit eam in ꝑte cōmunicare.
re. Pꝫ ꝯsequētia. qz excedit ⁊ oīpotēs est
quare ergo huic partem excessus ꝯdiuidere
nō posset. ⁊ tunc vltra pōt huic addere vir
ꝑbat' 2 tute. ergo hec v'tus nō ē infinita: ꝑ vltimū
notabile: infinito nō pt̄ fieri additio. ¶Se

cūdo ꝑbat' ꝯclō sic. Si deus pōt facere vir
tutē infinitā i mouendo: sit a. facto a. faci
at b equalis v'tutis in mouendo sicut est a.
hoc potest. qz alis sua virtus productiua v'
tutis motiue esset exhausta. tunc quero an
deus possit producere vnam virtutē i mouē
do: que tanta ē quanta est a ⁊ b simul vel nō
Si dicis q̄ sic. sit c. tūc c est maior virtus i
mouendo q̄z a. ergo a nō erat virtus infini
ta. Consequētia tenet. quia infinito nequit
eē maius. Nō ꝯsequēs est ꝯtra te. qz dixi
sti q̄ a eēt virtus infinita. Si dicis q̄ c nō
est maius q̄z a. contra. c pōt tm̄ quantū a ⁊
b simul. ergo potest tm̄ quantū a. ⁊ ampliꝰ
ergo est maior virtus q̄z a. Si vero dicis q̄
deus nō possit facere tantā virtutē quanta
sunt a ⁊ b simul. Contra quid impedit: nū
quid si essent due magnitudines infinite.
deus posset vnā cōtinuare alteri. quare er
go si sunt due v'tutes infinite: nō pōt deus
ꝑducere vnā que tāta est sicut ille due sūt
simul: vel eēnt simul si eēnt ꝯiūcte ¶Tercio 3
ꝑbo ꝯclōem sic. hoc deꝰ nō pōt ad qđ addito
possibili vel possibilibꝫ illi. si hoc sit possi
bile ꝯpossibilibus: sequunt' ꝯtradictoria si
bi inuicē. Sed ad deū ꝑducere v'tutē infini
taꝫ i mouēdo: sequunt' ꝯtradictoria. igit' ⁊c.
Cōsequētia nota ē: maior silr. qz ex possibi
libꝫ ꝯpossibilibꝫ nō sequunt' cōtradictoria.
¶Sed ꝑbo minorē. nā ꝑducta v'tute infi
nita i mouēdo: producat sibi mobile corre
spondēs: qđ ꝑ se pōt mouere: hoc erit infi
nitū. notū est. Sit ergo v'tus a ⁊ mobile b.
tūc pono q̄ producat aliā virtutē que ꝑ se
sufficiat mouere subduplū mobile ad mobi
le b. ⁊ ꝑducat sibi mobile. ⁊ sit v'tus c. ⁊ mo
bile d. hec oīa si ꝑmū ē possibile: videt' il
li cōpossibilia. tūc ꝑbo q̄ ex his sequant' cō
tradictoria. qz ꝑmo sequit' q̄ c ē minor v'tus Seq̄r 1.
q̄z a. qz subduplū mobile sufficiat mouere. ⁊
nō amplius: ꝑ casum ¶Scđo sequit' q̄ nō Seq̄r 2
sit minor q̄z a. ꝑbatio. qz d ē tm̄ sicut b. ḡ c
mouet tm̄ mobile sicut a. ergo ē tāte v'tutis
sicut a. ergo nō est minoris virtutis q̄z a. cō
sequētie note sunt. ⁊ maior rōnis pꝫ. quia
c mouet d. Nō d est infinitū. ergo ē tm̄ q̄z
tum b. quia vnū infinitū nō ē maius alio.
Pꝫ añcedēs. qz d est subduplū ad b. nul
lū aūt finitū est subduplū ifiniti. ¶Scđo 2 ꝯsir.
qz quotiēs datū spaciū est in b. totiēs est in
d: ⁊ econtrario. ergo d ē equale b. Cōseq̄n
tia iterū nota ē. qz equalia sunt que equales
quātitatē eque multotiēs ꝯtinēt. ⁊ añcedē

patz. qꝛ oēm quātitatē finitā ꝺ cōtinet infinities sicut b. cū ꝺ sit infinitū sicut b. ¶ Cōfirmatur. quia cū predictis pono q ꝺ addat b. tūc sequit q b est maius q prius q continet totū quod prius: et amplius. et nō maius q prius. qꝛ infinito nihil est maius. nō erat prius infinitū. Itē vt prius quantitatē finitā datam vel dabilē: totiēs cōtinuit añ sicut post. ¶ Quarto qꝛ nō ē possibile q deus pducat omia q pōt producere. ergo etiam nō ē possibile. q pducat virtutē ita magnā q maiorē nequeat pducere. Cōsequētia tenet. qꝛ nō plus pōt exhauriri diuina virtus intensiue q̄ extensiue. et ergo sicut nō pōt pducere tot: qn adhuc alia pducere possit. ita videt q nō possit producere virtutem intensiue tam magnā. qn adhuc maiorē possit pducere. Añs pꝫ qꝛ si esset possibile q deus pduceret oia que pōt pducere. tūc illo posito sceamnon nihil posset producere ¶ Ad hoc etiā possunt adduci rōes phi et. vj. physic. scꝫ q tūc esset possibile q magnitudo infinita transiret in tpe finito si moueret mobile infinitū sibi proportionatū sed qꝛ in physica habent: de illis supsedeo. ¶ Quinta cōclo videt m. hi sequi. q deus nō possit producere aliquā spēm vel aliquod indiuiduum siue spūale siue corpale infinite pfectōis Pꝫ. qꝛ pari rōne posset producere infinitā virtutē mouēdo. cuius cōtrariū dicit cōclo pcedens. ¶ Sexta cōclo. deus nō pōt pducere magnitudinē infinitā. pꝫ sicut pcedēs. qꝛ neqꝫ pducere virtutē motiuā infinitā. ergo nec mobile infinitū. ergo nec magnitudinē infinitā. Cōsequētie tenēt. qꝛ nō ē potior ratio de vno q de alio. Añs ē qrta cōclo. ¶ Confirmat omibus rationibus quibus probata ē cōclusio quarta. et pñt applicari recte hic sicut ibi. Vñ si esset magnitudo infinita ex omi pte: sit ps que ē ad oriens a. et pars que est ad occidens b. et tota magnitudo sit c. tūc pꝫ q cōis animi cōceptio ē. q c est magis q a. cum sit totum ad a. Item patꝫ q nō ē maius q a. quia a omnē magnitudinē finitā totiens continet sicut c: cum sit infinitū sicut a. ¶ Itē q aliis imaginet: q deus a in pma parte proportionali huius horę deus auferat secundū pedale. et ponat versus occidēs: et in scda proportionali quartū pedale. et etiā illuc ponat. et sic vsqꝫ ad finē horę proportionalis. et tūc pedalia cōiungat i ipo. pꝫ q de a ē factū actu infinitū ad oriēs et occidēs. qꝛ vtrobiqꝫ sūt infinita pedalia nō cōmunicantia: sicut trāseunt infinitę ptes proportionales horę cōsequenter se habētes. ergo ex a sine aliquo ab extra addito ē factū ex vtraqꝫ pte infinitū et tm̄ erat c. ergo a fuit equale c. et sic ad infinitę magnitudinis positōem sequunt cōtradictoria. Multę tales rōnes possent fieri: de quibus supsedeo de pñti. ¶ Septia cōclo ē. q nec pt eē multitudo actu infinita cathegorematice Pꝫ. qꝛ nō plus multitudo q magnitudo. sed dictū ē q nequit esse magnitudo. ergo nec multitudo. ¶ Correlarium. deus nullo mō pt pducere actu ifinitū. qꝛ nec i virtute motiua: p cōdōꝫ qrtā. nec i spē p qntā. nec i magnitudie p sextā. nec etiā i multitudie p. vij. et ergo nullo mō ¶ Scdm correlariū deus nō cognoscit aliqd infinitū cathegorematice extra seipꝫ Pꝫ. qꝛ si cognosceret idea eius i deo eēt. et sic produci possꝫ. qd ē pus dicta. ¶ Pro solutōibus rōnū ponāt alię ppōnes. quaꝝ pma ē octaua hec. Nullę sūt oēs ptes proportiōales cōtinui cōsequēter se hn̄tes. Probat sic. qꝛ duę medietates nō sunt oēs ergo nullę sunt oēs. Cōseqntia tenet. qꝛ si aliq eēnt omes: maxime essent duę medietates. Añcedens probat. quia si duę medietates date essent omes distributiue: tunc ipę duę octauę eiusdē cōtinui. quod falsum ē. Et cōntia tenet. qꝛ sequit. sunt oēs ptes huius continui. ergo sunt istę duę ptes. demōstrat duabus octauis stāte cōstātia subiecti: sicut pꝫ p locū a toto i quātitate. ¶ Sed q nō sint oēs collectiue: pbat. qꝛ qn̄ de aliqua multitudie dicit q ē omia simul accepta respectu alicuius termini: tunc requirit q ille terminus p nullo suppōat i ppositiōe de pñti: qn illud sit aliqua vnitas illius multitudis. vt si. xij. sunt oēs apli dei: reqrit q nullus sit apostolus dei: qn sit aliqua vnitas illoꝝ duodecim. et ergo si duę medietates eēnt omes ptes proportionales cōtinui cōnter se habētes: requireret q nulla eēt ps cōtinui pportiōalis cōnter se hn̄s: qn eēt vna illaꝝ medietatū. et hoc ē falsū. qꝛ sic nulla qrta continui eēt ps cōtinui cōnter se hn̄s: eo q nulla qrta cōtinui ē aliq medietatū eiusdē continui. ¶ Correlarie sequit. q impossibile ē aliquas esse oms ptes cōtinui Pꝫ. hec ē impossibilis. aliquę sunt oēs ptes cōtinui. ¶ Scdm correlariū. Nullę ptes pñt ee oēs ptes continui. Pꝫ ex probatōe cōclusionis. qꝛ quocūqꝫ mō capiat oēs semp ppositio iplicat ¶ Terciū correlariū implicat cōtradictiōeꝫ. q aliq essent oēs ptes cōtinui. pꝫ ex probatōe cōdōis. qꝛ

collectiue nulle pñt eē oēs: nisi ps eēt ęqua
lis suo toti: puta nisi q̃rta dati cōtinui eēt
eius medietas. qꝛ si duę medietates essent
oēs (vt dictuȝ ē) tūc oporteret ꝙ quęlibet pars
esset vna illarū medietatū. ꝛ sic quarta es-
set medietas respectu eiusdem. ꝛ nō est me-
dietas respectu eiusdem: ecce cōtradictoria
Eodē mō sequunt̄ cōtradictoria: si aliquę
Cor.4 eent oēs distributiue. ¶ Quartū correla-
riū. de⁹ nō pōt facere ꝙ aliquę sint oēs ptes
ꝓportionales cōtinui ꝯñter se hñtes. Pꝫ
ꝑ pcedēs. qꝛ cōtradictoria sequunt̄ ad hāc.
duę medietates cōtinui sunt oēs ptes cō
tinui: quocūqꝫ modo tenet̄ omnes. ¶ Voco
partes proportionales ꝯsequēter se hñtes
ptes sic se hñtes: ꝙ qualis est ꝓportio pmę
ad scđam: talis ē scđę ad terciā. ꝛ ita dein-
ceps. vt sic se hꝫ medietas pma ad q̃rtā q̃r-
tā ꝯtinui dati: ita se hꝫ tercia q̃rta ad septi
mā octauā. qꝛ vtrobiqꝫ ē ꝓportio dupla. ꝛ
Cōcl.9 ita deinceps. ¶ Nona ꝯclō. q̄uis de⁹ oēs p
tes cōtinui nouerit: capiēdo oēs distributi
ue: tñ ꝯdictōȝ iplicat. ꝙ oēs nouerit sumen
do oēs collectiue. ¶ Prima ps pꝫ iductiue
¶ Scđa ps pbat̄. qꝛ ꝯdictōem implicat: ꝙ
aliquę sint aut possint eē oēs. ꝛc. Cōseqn
tia nota ē. qꝛ deus nō nouit. qđ iplicat ꝯtra
dictōȝ ꝑ terciū correlariū. qꝛ si aliquę essent
oēs ptes ꝓportiōales cōtinui: vt decē vł
duodecim: oporteret ꝙ nulla esset ps cōtinui
quin esset aliqua eaꝝ vt dictū est. Modo
illud implicat. Si eñ decē ptes essent deceȝ
decimę. ꝛ quęlibet pars cōtinui esset vna ea
rum: tūc medietas esset vna decima respectu
eiusdē. ꝛ vicesima esset vna decima respectu
eiusdem. Et certum est ꝙ non est decima re-
spectu eiusdē. esset ergo decima. ꝛ nō esset de-
Cōcl.10 cima. ¶ Decima conclusio. q̄uis oēs par
tes continui dati deus possit separe: ꝛ sepa-
tim cōseruare. sumendo oēs distributiue
tamē oēs ptes cōtinui nō pōt ab inuiceȝ
separe: sumēdo oēs collectiue. Patꝫ sicut
pcedens pma ps inductiue. ¶ Scđa patꝫ
qꝛ nullę sunt vel pñt esse oēs. Nō sequit̄.
nullę pñt esse omes. ergo nō pōt oēs separe
Cōclo 11 ꝛc. ¶ Undecima cōclusio. nulla pñt eē oīa
ꝓducibilia a deo. pꝫ inductiue. sumendo li
omīa distributiue. ꝛ pꝫ collectiue. qꝛ tunc il
lis ꝓductis nō possꝫ deus plura producere
Corre.1. ¶ Correlarie sequit̄. ꝙ q̄uis de⁹ oīa produci
bilia ꝑ eū distributiue tenēdo omīa cognoscat
tñ nō cognoscit oīa. Imo ipossibile ē ꝙ cog-
noscat oīa ꝑ eū producibilia: sumendo oīa

collectiue. pꝫ. qꝛ q̃ nec sūt nec pñt eē nō cog
noscit. mō oīa ꝓducibilia ꝑ deuȝ: collectiue
tenēdo omīa: nec sunt nec pñt esse. vt dicit
cōclusio pcedēs. ¶ Scđm correlariū. Non Corre.2
debet ex eo deus concedi posse producere. qꝛ
nouit omīa cōtinua ꝑ eū producibilia. ꝛ qꝛ
pōt ea cōtinuare. qꝛ vel intelligit̄ hꝫ sumen-
do omīa distributiue. ꝛ tūc nō sequit̄ ꝓposi
tum. nam omīa cōtinua quę pōt produce-
re distributiue sumpta simul adunata sūt
finitū vel finita: vt pꝫ inductiue. quia ista
duo ꝛ ista centū: ꝛ ita in omnibus. ¶ Vel po
tius intelligit̄ hoc sumēdo omīa collectiue
ꝛ tūc ꝑ ꝯclusionē nō nouit deus omīa. ergo
ex eius noticia olim nō sequit̄: eū posse infi
nitū. ¶ Duodecima ꝯclusio. q̄uis deus oīa Cōcl.12
quę pōt successiue ꝓducere: saltē i rebꝫ pma
nētibus: pōt simul producere distributiue
loquēdo. tñ hoc nō pōt collectiue sumēdo
li oīa. pꝫ sicut pcedēs: pma ps iductiue ꝛ se
cūda ps. qꝛ nulla pñt eē oīa q̃ pōt successi-
ue ꝓducere. Itē si illa oīa posset producere
tūc illis positis nihil possꝫ ampli⁹ ꝓducere.
ꝛ eēt exhausta potētia diuina. qꝛ omīa quę
potuit successiue producere: iā eēnt produ-
cta sūt. ¶ Correlariū. nō dꝫ cōcedi ꝙ de⁹ pos- Corre.
sit facere infinitū i multitudine cathegore-
matice: ꝓpter hoc. qꝛ oīa q̃ pōt successiue ꝓ
ducere: pōt producere simul. pꝫ. qꝛ tenēdo
li oīa distributiue: oīa quę pōt successiue ꝓ
ducere sunt finita. pꝫ inductiue. Et tenēdo
li oīa collectiue: nō pōt oīa simul produce-
re quę pōt successiue producere: vt dixit cō
clusio. ¶ Tredecima cōclusio. ꝯdictōeȝ im Cōclo 13
plicat ꝙ sit aliqua vltima ps ꝯtinui. ꝯseqn
ter se hñs. Probat̄ sic. qꝛ vel esset diuisibi-
lis vel indiuisibilis. Nō pōt dici ꝙ sit indi
uisibilis. qꝛ nulla ps continui est indiuisi-
bilis: cū continuū nō possit componi ex in
diuisibilibꝫ: vt demonstrat̄. vj. physicorum
Si diuisibilis: tūc nō est vltima. nam vl-
tra eaȝ est sua medietas posterior: ꝛ sua ter
cia posterior. ꝛ sic sp: vt si diuideres lignū i
medietates. ꝛ scđam medietateȝ in medie-
tates suas. ꝛ ita deinceps: nulla esset vltima
in proportione se habēs ad pręcedentē. q̄a
nō vltima quarta. quia vltra eaȝ ē vltima
octaua: sic in infinitum: ergo si das vltimā
ipsa non erit vltima: erit ergo vltima ꝛ nō
erit vltima: quę sunt cōtradictoria. ¶ Cor- Corre
relariū. Si lignū a eēt extēsum ꝛ termina-
tū ad columnā b exclusiue: ꝛ incipent ptes
proportionales: sic ꝙ semꝑ minores essent

versus b.tūc nulla ps ꝓportionalꝭ ꝯ̄iter se
habēs tangit b. Pꝫ.qꝛ vltra eēt vltima. qꝛ
vltra eā nulla eēt: ⁊ hoc implicat: vt dictuꝫ
Cōcl'14 est i ꝯclusione. ¶ Decīaquarta ꝯclusio. Cō
tradictionē implicat: ꝙ deus i qualibet par
te hui' horȩ ꝯ̄iter se habēte ꝑducat lapidē
pedalē: ⁊ eū productū ꝯseruaret. Probatur
sic.qꝛ ad hoc sequitꝰ adiūcto vno alio possi
bili illi impertinēti.posse dare vltimā parteꝫ
ꝓportionalē ipsi' horȩ ꝗ. Consequentia tenet
p.xiij conclusionē. Probaꝰ anñcedēs.qꝛ si sit
possibile ꝙ de' sic faciat.ponaꝰ i esse ꝙ sic fa/
ciat. ⁊ ponaꝰ simul cū illo: ꝙ lapideꝫ quem
creat ponat i situ d: a quo nō remoueat ꝓ/
mū: nisi ponat ibi scḋm: ⁊ tūc hoc ē possibile
⁊ impertinēs casui pori.qꝛ lapidem quē creat
pōt ponere vbi vult. ⁊ creatum ꝯseruare in
eodem situ ꝗ̄diu vult: tūc ex hoc posito ꝓ
batur consequentia.qꝛ transacta hora quȩ/
ro: vtruꝫ aliquis lapis ē i situ d. vel null'?
Si dicis ꝙ nullus: cōtra casum. qꝛ casus
ponit ꝙ nō dꝫ remoueri ꝑcedēs: nisi ponaꝰ
sequēs. Si dicis ꝙ ē aliquis i d. quero vtrꝫ
productus sit i vltima pte proportionali:
⁊ tūc habeꝰ ꝓpositū. vel post horam. ⁊ hoc
nō.quia positum ē ꝙ deus precise sic creat ꝑ
singulas partes proportionales horȩ. ⁊ er/
go lapis nequit esse creatus post horaꝫ. vel
est creatus i ipa hora: sic tamē ꝙ ps ꝓporti
onalis i qua creabaꝰ nō erat vltima. ⁊ si sic.
tūc infinitȩ partes proportionales seque/
banꝰ partē in qua lapis datus creabaꝰ. er/
go etiam lapis productus erat post istū. er
Confir go iste nō debebat esse i situ d: ꝑ casum ¶ Et
confirmaꝰ.qꝛ certum ē ꝙ deus ꝑ casum nul/
los duos lapides pedales ꝑduxit simul: si
cut nullȩ duȩ ptes ꝓportiōales horȩ erāt si
mul. ⁊ ergo trāsacta hora: oportet ꝙ inter la/
pides sit vn' vltimo ꝑductus. ⁊ ille nō pōt
eē productus nisi i vltima pte ꝓportionali
qꝛ nō añ eā: nec post horā. vt ꝓus ē argutū
Corre ¶ Correlarie sequiꝰ ꝙ nō debet ꝯcedi posse eē
corpus infinitū cathegorematice.qꝛ impos
sibile ē ꝙ deus i qualibet pte proportionali
vni' horȩ generaret lapidē pedalē. ⁊ produ
ctū ꝯseruaret: vt dictū ē i ꝯclusione.pꝫ p cō
Cōclo 15 clusioneꝫ. ¶ Decīaquinta ꝯclō. mobile qḋ
trāsiret lignū a versus b: ꝯm ptes ꝓportiona
les ꝯsequēter se habētes ꝑ ase trāseūdo: si in
ꝑpetuū moueretꝰ: nūꝗ̄ veniret ad b. probaꝰ
qꝛ nō posset venire ad b. nisi trāsiret omnes
ptes proportionales ꝯseq̄nter se hñtes. ⁊ il
las nūꝗ̄ posset oēs ptrāsisse: sic trāseūdo. ꝗ
nūꝗ̄ posset venire ad b. Pꝫ maior.qꝛ añ b
sunt oēs. pꝫ minor.qꝛ nō posset ptrāsisse om
nes: cū nullȩ duȩ eaꝝ sint simul nisi transi/
uisset vltimā. mō implicat ꝙ aliqua sit vlti
ma. vt dicit ꝯclusio.xiij.

¶ Marsili' nr̄ itidē efflagitat expurgatōꝫ.

Consequēter

queritꝰ.xliij. circa di.xliij. vtrꝫ
deus vniuersum ⁊ qualibet ꝑ
tē ei' possit facere melius: ⁊ meliorē ꝗ̄ ipsuꝫ
de facto fecit. ¶ Arguiꝰ ꝓmo ꝙ nō de vniuer Argu 1
so.quia vniuersuꝫ ē infinite ꝑfectū. ergo ⁊c̄.
Consequentia nota.qꝛ infinite ꝑfecto neq̄t fi
eri additio. Añcedēs pꝫ.qꝛ vniuersum est
tota multitudo entiū. ⁊ ista includit deum
a quo sunt creata: ⁊ oīa alia. ⁊ ex ꝯsequēti
includit infinitā ꝑfectōem. ¶ Scḋo sic. vni 2
uerso melius excogitari nō pt. ergo nō pt fi
eri melius. Cōsequentia nota ē.qꝛ ad hoc vt ꝓ
us: sequiꝰ ꝙ vniuersuꝫ sit ifinite bonū. qꝛ oī
finito bono meli' cogitari pt. Añcedens pꝫ
p btm̄ Aug i.iij libro de libero arbitrio: di
centē. Quicq̄d vera rōne melius tibi occur
rit: scias hoc deuꝫ fecisse bonoꝝ omniū con/
ditorē. ¶ Tercio arguiꝰ sic: p rōem Aug. li/ 3
bro.lxxxiij. questionū.q.l. ⁊ facit eā mḡr in
lra.ca.ꝓmo di.pñtis. Deus nō potuit vni/
uersum facere melius.igiꝰ. Cōsequentia no/
ta ē. ⁊ añcedēs pꝫ.qꝛ si potuit ⁊ nō voluit:
inuidus fuit. sicut arguit beatus Aug. ꝙ si
potuit filiū generare equalem ⁊ nō fecit: in/
uidus fuit.questione ꝑdicta. ita si vniuer/
sum melius facere potuit ⁊ non fecit: qꝛ no
luit: inuidus fuit. ¶ Quarto sic. Quod ē ꝓ 4
ductū p oēm potentiā sui: seu tota potentia
illud nō pt deus facere melius. vniuersuꝫ ē
ꝑductū p oēm potentiā seu p totā potentiam
dei. ergo non pt fieri melius. igiꝰ. Pꝫ maior
de se.qꝛ quicq̄d aliq̄d ꝑducit tota sua poten
tia illo nō pōt facere maius. qꝛ egit ꝯm vlti
mū suū posse. Minor pꝫ.qꝛ q̄cq̄d de' facit
cū sit id.uisibiꝰ. tota sua potentia facit. Qui 5
to. bonū vniuersi videꝰ ee i bono eius ordic.
sed non pt fieri vniuersi melior ordo. ꝗ ne/
quit fieri meli'. ꝯña nota. ⁊ maior ē ꝑhi.xij
metaph. vult eīn ꝙ dispositio siue ordo sit
bonū vniuersi. mior patꝫ.qꝛ q̄s ordo posset
melior eē ꝗ̄ oīm ad vnū deū ee dispositōem
⁊ inter se debita ⁊ proportionata ꝯnexio sin
gulo ꝝ. ⁊ ita est de vniuerso. vt tractat Boe

Cōseqn̄ cius.s. de ꝯsolatōne. ¶ Scd̄o loco arguit: ꝙ
ter arg.1 res etiam ꝑticulares nō p̄nt fieri meliores
¶ Primo. quia essentie rei nō pōt fieri ad/
ditio. ergo nō pōt fieri melius. Cōsequētia
tenet: q2 si melius deberet fieri oporteret ꝙ hoc
eēt ꝑ additōem ꝑfectionis. Et añcedēs p3.
q2 si essentie aliquid addit: iam fiunt alie ꝑ
Argu.2. tes. ꝛ sic nō manet idem totū. ¶ Scd̄o. q2
christus cū sit hō: ps ē vniuersi: ꝛ nō pōt fi
eri melior. igit̄ ꝛc̄. P3 maior ex symbolo Ni
ceno. ꝛ homo factus ē. Et ꝙ ex hoc sit aliq̄d
vniuersi: p3. q2 om̄is homo ē aliq̄d vniuer
si. P3 minor. q2 nō pōt meliorari eēntiali
ter cū sit de⁹. nec vt homo. q2 sic dedit ei no/
mē qd̄ est sup om̄e nomē. ad Phil. ij. Nō
sup tale nihil ē. ¶ Forte dices. ꝙ christ⁹ pōt
meliorari accn̄taliter. s. i gr̄a. ¶ Cōtra. ei nō
est datus spūs ad mensuram Joannis. iij
Argu.3. ¶ Tercio. q2 b̄tā ꝟgo neq̄t ꝑfici. igit̄. Conse
quētia tenet. q2 ē ps vniuersi. P3 añcedēs.
q2 dicit venerabilis Anselmus. ꝙ decuit vt
niteret ea puritate qua maior sub deo ima
ginari nō pōt: i libro de ꝯceptu ꝟginali. Ta
lis aūt nō pōt augeri. q2 augēdo equaretur
In ꝯriū deo. ¶ In oppositū ē mgr̄ di. p̄n̄ti. dicens. ꝙ
deus om̄e quod fecit melius facere potuit i
ordine ad rē factam: ca. scd̄o ꝛ tercio p̄sentis
distinctionis.

In questōe erunt

duo articuli. In p̄mo videbit̄ de scd̄o quesi
to. an deus quālibet partē vniuersi possit fa
cere meliorē. Et scd̄s erit de p̄mo quesito. s.
an deus vniuersum possit facere melius q̄3
ip3 fec̄. ¶ Quo ad p̄inū p̄mo noto. ꝙ aliq̄d
Arti.1. fieri melius pōt itelligi dupl'r. Uno mō eēn
tialiter. q2 i essentia sua eē ꝑfecti⁹. Alio mō
Cōclo 1 accidētaliter. q2 melioribus dispositōib⁹ ac
cidētalibus ip̄m ꝑficere pōt ¶ Tūc sit p̄ma
ꝯclusio hec. Quālibet creaturā q̄ i sua eēn/
tia pōt intēdi vel remitti: de⁹ pōt facere eēn
tialiter ꝑfectiorē ꝛ meliorē q̄3 est nūc: suppo
sito ꝙ nō sit summa talis. Probat̄ sic. quia
aliquam pōt. g̊ quālibet. Conseq̄ntia tenet.
q2 non ē potior ratio de vna q̄3 de alia. Añce
dēs p3. q2 ita erit de lumine lune ꝛ solis post
diē iudicij. iuxta illud Esa. iij. Erit lux lu/
ne sicut lux solis. ꝛ erit lux solis septupli/
Corre. citer sicut lux septem dierum: in die. s. iudi/
cij. ¶ Correlariū. Non videt̄ inconueniens
ꝙ deus quamlibet qualitatē de tercia specie
qualitatis eēntialiter faciat ꝑfectiorē. Pa/
tet. quia de tercia specie qualitatis sunt ꝯmu
niter qualitates p̄me ꝛ secūde ad eas que
sunt intēsibiles ꝛ remissibiles. Et cum que
libet earum sit finite intensa: nō videtur in/
conueniēs ꝙ fiat ei additio graduum simi
lis speciei. ꝛ sic essentialiter perficiat̄. ¶ Sed Oppōit̄
dices. Multe qualitatū taliū sūt summe.
ergo eis nequit fieri additio. Tenet ꝯsequē
tia. q2 quod ē summe tale: nequit fieri ma/
gis tale. Añcedēs p3 de caliditate ignis na
turaliter dispositi. ¶ Scd̄o. q2 nō pl⁹ videt̄ 2
intēdi caliditas q̄3 remitti frigiditas. Nō
frigiditas nō pōt i finitū remitti. igit̄. Pa/
tet maior. q2 quod ē minus tale ē minus ta
le ꝑ admixtionē sui ꝯtrarij. vt vult phus p̄
mo ꝛ. v. physicorū. q2 om̄ia media compo/
nūtur ex extremis. Et añcedēs p3. q2 nulla
frigiditas ē actu infinita. ꝛ ergo nō videtur
posse nisi ꝑ virtutes finitas q̄s habet. Uel
clarius. Non videtur caliditati plus lati/
tudinis posse apponi: q̄3 frigiditatis ab ea
potest auferri. quia sicut caliditas inten/
ditur: ita frigiditas remittit̄. Nō cū frigi/
ditas admixta caliditati necessario sit fini
ta p3 ꝙ solū latitudo frigiditat̄ finite pōt
caliditati auferri. ergo solū latitudo calidi
tatis finite p̄t ei apponi. g̊ videt̄ ꝙ possit eē
tanta ꝙ nō ammodo posset ꝑfici. ¶ Tercio 3
ꝯtra fundamētū opinionis. q2 cum sit intē
sio caliditatis vel alterius qualitat̄ nō ma
net eadem post que p̄us. igit̄ nō ꝑficit̄ quali
tas p̄cedēs. Nota ē ꝯsequētia. ꝛ ꝓbat̄ añce/
dēs. q2 vel fit intēsio ꝑ totalis noue calidi/
tatis generatōem. ꝛ tūc nō manet p̄cedēs.
vel saltē ꝑ generationē noue ꝑtis. ꝛ tūc iterū
nō ē eadē que p̄us. q2 alie ꝑtes faciunt ali
ud totū. Et confirmat̄. q2 gradus p̄cedēs Confir.
vel manet facta intēsione vel nō. si non. tūc
non ꝑficitur. Si manet: vel eque intensus
ꝛ iterum nō ꝑficitur. vel intensior fit. ꝛ hoc
nō videtur possibile. quia natura rerum nō
admittit ꝙ vna res maneat: et in se sit pri/
us remissior ꝛ post intensior nulla variati/
one in ea facta. ¶ Quarto de motu locali il
le videtur posse intēdi ꝛ remitti: et tamē nō
videt̄ posse ꝑfici essentialiter: cum ꝑtes eius
nō permaneāt. ¶ Ad primā istarum dicit̄. ꝙ Ad 1
licet multe qualitatum sint summe intensi
ue: que s̄m cursum nature possūt eē. vel eti/
am s̄m potentiā dei ordinatā. tamē cū que
libet earum sit finita. pōt ꝑ potētiā dei ab/
solutam fieri intēsior ꝑ nouorum graduum
appositōem. q2 cū nequeat actu eē infinitū

vt dictum ē in questione precedenti: nō vi
detur quin sicut deus omi finito dato pos/
sit facere quantumlibet maius extēsiue: q̄n
etiam sic in formis intensibilibus possit p/
ducere quantumlibet maius intēsiue. ¶ Et
si petaꝉ: ꝙ possit esse ita intēsa ꝙ nulli substā
tie ꝯueniret. Dicaꝉ ꝙ deus posset pducere si
bi subiectū cui ꝯueniret. ¶ Ad scd̄am quic/
Ad 2 quid sit de añcedēte. qꝛ vno mō. s. geometri
ce exponēdo. ꝯcedendū ē: ꝙ quelibet forma
gradualis ē i infinitū remissibilis. quia ali
quantū ꝛ nō tm̄: q̄n magis vel quantūlibet
magis. quia in duplo: triplo ꝛc̄. ¶ Sed ad
mentē arguentis conceditur ꝙ solū ſm la
titudinē finitam est remissibilis: scꝫ illam
quam includit: ꝛ quodlibet in naturali in/
tensione qualitatū primaꝝ iuxta cōmuni/
orē opinionē. tm̄ i supnaturali hoc nō optet
sicut lux vel scīa intendiꝉ sine remissiōe cō
trarij: ita etiam p infinitā appositōem cali
ditatis: licet nulla frigiditas corrumpetur:
pōt i infinitum perfici ꝛ intendi caliditas.
Ad 3 ¶ Ad terciam: ꝙ in intēsione forma mane/
at eadem. licet nō in omimoda suaꝝ parti
um totali idētitate: tamē i ptiū suaꝝ addi/
tione pmā qualitatē pficientiū. ꝛ eodē mō
quo pma afficientia subiectū. ꝛ de hoc forte
alī erit sermo. Sicut em̄ i augmētatōe ma
net idem viuū añ ꝛ post. ita i intensiōe ma/
Adꝯfir. net eadem qualitas añ ꝛ post. ¶ Ad confir
matōem. ꝙ gradus precedēs manet. ꝛ ꝙ sic
intēsior p similis qualitatis additōem. q̄ꝙ/
uis i eē suo nō muteꝉ in qualitatem inten/
siorē. tamē p additiōem noui gradus diciꝉ
intēdi: eo ꝙ qualitas composita ex precedē
Ad 4 te ꝛ aduenicte intēsior ē q̄ꝫ añ. ¶ Ad quartā
ꝙ motus localis nō ꝓprie intēditur. qꝛ par
tes eius nō pmanēt. sed improprie dꝛ intē/
Cōclō.2 di: cum solū velocius moueꝉ. ¶ Secunda
ꝯclusio. Si forme subales i sua eēntia pos/
sunt intēdi ꝛ remitti: tūc quelibet talis que
nō ē summe talis: in sua spēcie pōt essentia
liter pfici ꝛ melior fieri. Patet sicut p̄cedēs
quia p additōem nouaꝝ partiū in eadem
Cōclō 3. specie fieret magis talis. ¶ Tercia cōclusio.
Si iuxta opinionē Aristotelis ꝛ theologo
rū magis cōmunē nulla suba suscipiat ma
gis ꝛ minus: tūc nulla suba pōt eēntialiꝉ fi
eri melior q̄ꝫ ē vel pfectior q̄ꝫ ē. Patꝫ. qꝛ nō
pōt sibi fieri additio noue pfectōis essenti/
alis nisi muteꝉ species. ꝛ ex ꝯsequēti nisi ista
desinat eē. ¶ Forte diceꝉ. verū forme substan
Dubiū. tiales possint i sua eēntia intendi ꝛ remitti

Diciꝉ ꝙ de hoc sint opiniones. Nam de for/
mis elemētaribus in phīa ē problema neu
trum ꝓpter opinionē Cōmētatoris in ter/
cio de celo ꝛ mūdo. Eodē mō dicunt aliqui
doctores. ꝙ forme subales i eadē spē p̄dica/
mēti sube gradualiꝉ distinguāꝉ: ꝛ pñt intē/
di ꝛ remitti. Immo ꝛ aīe hūane sunt eēntia
liter. dicūt ipsi. alique magis pfecte. et aliq̄
minus. ꝛ ad hoc sonat articulus parisieñ
dicēs sic. Dicere ꝙ aīa christi nō sit pfectior
q̄ꝫ aīa Jude: error. ¶ Ego hāc difficultatē
hic descīdere nequeo. sed forte i tercio libro
de hoc erit sermo dn̄o disponēte. ꝛ iō conclu
siōes posui ꝯdiciōales: ꝙ q̄libet diceret ꝯse
quēter sue opinioni. Ego aūt opinor ꝙ nō Solut.
suscipiāt magis neqꝫ minꝰ. q̄ꝛuis ego h̄ demō
strare nō possim. ¶ Quarta ꝯclō. q̄ꝛuis hu Cōclo 4
manitas xp̄i nullo mō possit pfia q̄ ad gra
tiā vniōis. nō tm̄ videꝉ claudere repugnāti/
am. maiorē charitatē ꝛ cognitōem de pōten
tia dei absoluta sibi posse infūdi. ¶ Prima
ps pꝫ. qꝛ ē vnita deo hypostatice: que vnio ē
ex altera pte infinita. s. ex pte dei qua fit ꝛ fa
ctū ē vt deus sit homo ꝛ homo deus. ꝛ super
hāc nulla grā potuit eē vnionis. immo de
us nihil maius hūane nature potuit ꝯfer/
re. vt dicūt scti. ¶ Scd̄am ptē pono: nō asse
rēdo. qꝛ cū ois grā aīe xp̄i sit finita. nō ē du
biū q̄n deus maiorē possit producere. ꝛ nō
videtur implicare quin possit capacitatem
anime extēdere: vt eam accipet i se. ¶ Et cō Cōclo.
firmaꝉ. quia certū ē ꝙ anima xp̄i licet omia
nouerit que verbū nouit scīa visiōis. tamē
nō omia nouit que verbū nouit scīa simpli
cis noticie saltē distincte. ergo de possibili/
bus deo verbū pōt sibi multa reuelare que
iaꝫ distincte nō nouit. ergo pōt habere plu
riū distinctā cognitōem q̄ꝫ nūc habet. Hec
materia ē materia tercij libri. et iō nō plus
de ea ad pñs. ¶ Quīta ꝯclusio ꝛ vltia huiꝰ Cōclo 5
articuli. Oēm subaꝫ q̄ ptinet ad hūc mun
dū reꝝ dependentiū pōt deus pficere ꝛ meli
orē facere. accidētaliter probatur. quia hoc
potest d' anima christi. cui tamē maximā p
fectōem inter ens dependentes contulit. er/
go ꝛ potest cuilibet alteri. Hoc de primo ar/
ticulo.

Venio ad secun/ Art.

dum articulū. videlicet an deus possit vni
uersum facere melius q̄ꝫ ipm fecit: Ubi p/ T.a.
mo suppono: ꝙ mundū capio p vniuersita

te entium dependentiū.s.p omibus entib9
secluso deo. Si em̄ simpliciter capetur mū/
dus p vniuersitate entiū: manifestū ē q sic
deus mundū nō possit facere.q2 nō poss3 fa
cere sapm. ¶ Item nō posset melius facere.
quia ꝯtradictoēm implicat q aliqd sit me
lius aliquo aggregato deū vt aliqd illius i/
cludēte: vl cui9 deus ē aliqd: cū implicet ali
Nota.2 quid esse melius bono infinito ¶ Scd̄o no
to.q deum facere vniuersum melius isto po
1 test intelligi dupliciter. Uno mō an possit fa
2 cere aliud vniuersum meli9 isto. Scd̄o mō
Nota.3 an istud posset facere melius. ¶ Tercio no/
to.q bonitas hui9 vniuersi cōsistit in debita
suaꝝ partiū inuicē pportione: ordinata di
positione. & in debito ordine suo respectu fi/
nis. In debita partiū pportiōe: vt sint pro/
portionata mobilia mouētib9: & ꝯtraria su
is ꝯtrarijs. Si em̄ eēt vacuū inter elemēta
& celū ad imaginatiōem.nō eēt bona ppor/
tio sp herꝫ generabiliū ad celū: cū celū ipm
regere nō valeret. ¶ Itē si vnū ꝯtrariorū ni
mis excederet aliud: forte ipm i suā naturā
ꝯuerteret: & sic debita pportio periret ¶ Scd̄o
etiā ordinata dispositiōe: vt nobiliora sint
supra: & minus nobilia infra: nisi q in cor/
palibus sol: qui forte ē nobilissimus astro
rum: ponitur in medio eorum: vt oīa va/
leat illuminare. ¶ Item in debito ordine tā
Nō 4 totius q̄ʒ omniū partiū ad deum. ¶ Quar/
to noto.q vniuersum p̄sens iuxta hec fieri
melius potest intelligi intensiue vel extensi
ue: & vel in partibus vel in ordine: et in or/
dine vel respectu sui: vel respectu finis vlti/
mi. ¶ Quinto p̄mitto cum mgr̄o ca.iij.p̄se/
sentis dist.q cum li melius sit aduerbiū si/
gnificans bonitatē compatiue: vel potest i/
telligi hec melioritas vniuersi sumi posse ex
parte modi quo deus ipm nouit: voluit & fe
cit. Et sic manifestū ē: q vniuersum nō po:
test fieri melius: scʒ meliori noticia nequit
fieri: neqꝫ meliori voluntate: neqꝫ meliori
modo operandi ipsius agentis. quia quod/
libet horum ē ipe deus. ¶ Alio modo li me/
lius potest dicere compatiōem ad res pro/
ductas & producibiles: puta an vniuersuʒ
productum vel producibile possit esse me/
Cōclō 1 lius. & de hoc est p̄sens sermo. ¶ Quibus p̄/
missis sit prima ppositio. Omi specie hui9
vniuersi producti deus in infinitum perfe/
ctiorē potest producere. Hec probatur sic.
quia virtus infiniti vigoris omni finito q̄ʒ
tumlibet maius pōt producere: nō soluʒ in
magnitudine. sed etiam in pfectione. Sed
est notū fideli: q deus est infiniti vigoris. &
q omne dependens est finitū. igit. Conseq̄n
tia nota est. & anĩcedens pro prima parte si
militer: quia aliās vigor esset ad aliquam p/
fectōem limitatus: sicq maiorem illa pro/
ducere nō posset. & sic nō esset infinit9. Mi
nor dicta ē in primo articulo questionis p̄/
sentis. ¶ Secūda cōclusio est hec. De9 po/ Cōclō.2
test producere quantūlibet melius vniuer/
sum q̄ʒ istud: tam intensiue q̄ʒ extēsiue. Pa
tet q extēsiue. quia quātumlibet magnuʒ p
ducere pōt: p pbatoēm maioris p̄cedentis
Patet etiā q intēsiue.s.quantumlibet ma/
ioris pfectionis: p conclusionē precedentē.
Correlariū. Deus pōt pducere vniuersum Corre.
specie specialissima distinctū ab isto vniuer
so. Pʒ ex ꝯclusione. q2 qd̄ i singulis spēbus
eēt eēntialiter pfecti9 specialissime eēntialit
ab isto distinctū existeret ¶ Cōtra. dicit vn9
doctor: Durādus.s.i ista di. q2 nō pōt face/
re vniuersum distinctū fine vltimo ab isto
ḡ nec spē. Cōsequētia tenet. q2 videt q pn
cipalis distinctio specifica in his que habēt
attributōem ad vnum primū sit ex parte fi
nis. Anĩcedēs ē manifestū. q2 necesse ē oīe
dependēs quādo ē: intēdere deū tanq̄ʒ vlti/
mū & primū bonū a quo dependet. ¶ Dica
tur q anĩcedēs ē veꝝ. sʒ ꝯsequētia nō valet.
q2 si pp̄ter idētitatē finis ad quē eēnt etiaʒ
immediate nō differēt res specie: suprema
res corporea et suprem9 angelus essent vni9
speciei. quia ad eundē finē puta deū: gr̄a cu
ius sunt: immediate ordinant. Et ad pba/
tionē dicit. q spēs vniuersi nō solū sumit ex
fine: sʒ ex intrinseca pfectōe reꝝ ꝯstituenti/
um ipm: debita eaꝝ pportōe & dispositione
ad inuicem & finis. ¶ Tercia ꝯclusio. de9 pos Cōclō 3
set infra istud vniuersum pducere quātūli
bet maius vniuersum ordinatissime dispoſi
tū: sed nō partes ꝯmēsuratioʒ ad spaciū hu
ius vniuersi. ¶ Probat sic. non min9 pōt h̄
deus q̄ʒ sub parua quātitate hostie ꝯstituere
corp9 dn̄icū ordinatissime dispositū i omi/
bus suis ptib9. sʒ illud de9 p̄t vt credit oīs fi
delis. ḡ ꝯclō vera ē. ꝯñtia nota ē. et maior
declarat. q2 certuʒ ē q corpus dn̄icum in in/
finitū excedit extēsione aliquā ptē magni/
tudinis hostie ꝯsecrate. si ergo hoc sub qua
libet illarum ē: & ordinatissime dispositū in
omib9 suis ptibus: quare nō infra testam
oui vel alterius vasis quantūlibet magni:
possit de9 disponere & facere q̄ʒtūlibʒ magnū

⁊ ordinatissime in omnibus suis ptibus disposi
tū: nō ē porior ratio de vno q̄ de alio. Mi
nor nota ē ex fide. ¶ Sed scda ps ꝯclusio-
nis. q hoc nō sit ꝯmēsuratōe ad spaciū hu
ius vniuersi. pz. qꝛ ꝯmēsuratōne spacij ad
spacium implicat maius eē infra minus.
Cōclo 4 ¶ Quarta ꝯclusio ē de nr̄o vniuerso: q deus
pōt nr̄m vniuersum i substātijs oīno eisdē
facere meli⁹ accidētaliter. sed nō eēntialiter.
¶ Prima ps pz. qꝛ posset facere oēs creatu-
ras rōnales ꝯfirmatas i grā: ⁊ tūc eēt me
lius q̄ nūc ē accidētalr̄. igr̄ pma ps vera.
Cōsequētia nota ē ⁊ maior pz de se. qꝛ hoc
sequit ad dei omīpotentiā. ⁊ minor pz p bea
tū Aug. sup Gen. ad lrām. li. xi. ca. x. ⁊ alle
gat mgr̄ i lra ca. ij pn̄tis distinctiōis dicen-
tis. Talē potuit deus hoiem fecisse q̄ nō pec
care posset nec vellet. ⁊ si talē fecisset: quis
Oppo- dubitat eū meliorē fuisse ⁊c. Forte dices. q
nit. 1. tn̄ Eccī. xxxi. ca. dicit i laude viri iusti Qui
2 potuit trāsgredi ⁊ nō ē transgressus. Et bea
tus Aug. sup Gen. ad lrām. q meliores iu
dicauerit deus hoies si sibi liberalr̄ seruirēt
3 ¶ Itē i de ciui. dei dicit. q melior ē suba que
4 peccare pōt: q̄ q̄ peccare nō pōt. ¶ Quarto.
qꝛ posset q tota materia pma eēt sub nobi
Ad 1 lissima forma: puta hoim. ¶ Rn̄det ad pri
mā dic. q simpliciter ē meli⁹ eē ꝯfirmatū i
grā quaꝫ posse peccare. vn̄ ⁊ talis ē stat⁹ bea
toꝝ. ⁊ ita loquit aug. ¶ Scdo dicit aliquid
melius i ordine pueniēdi ad finē. ⁊ sic i lau
dē ⁊ in gloriā accidentalē est potuisse trans
gredi: nō esse trāsgressuꝫ. ⁊ ita intelligit au
ctoritas Eccī. nō tn̄ est melius simpliciter.
nā christus statū pfectissimū assumpsit. nō
Ad 2 tn̄ assumpsit posse trāsgredi. ¶ Ad scdāꝫ. q
btūs Aug. loquit nō de meliori simpliciter
sed de meliori i ordine ad posse venire ad fi
nem alicui⁹ glorie accn̄talis que erit in pa-
tria: q potuisse trāsgredi ⁊ ex libe a fuisse ad
Ad 3 peccandū. ¶ Ad tertiā nō ē ad ꝓpositū. qꝛ bea
tus Aug. ibi compat agētia a ꝓposito ad
illa que nō pn̄t peccare: volēs q pfectiores
sint hoies vel angeli q̄ bruta vel inaīata.
Ad 4 ¶ Ad quartā. q totā materiā generabiliuꝫ
eē informatā formis nobilissimis: puta ho
minū: nō eēt melius. nec redderet vniuersū
nr̄m melius. qꝛ tolleret debitā ꝓportōem p
tiū int se pz supioritatē ⁊ sic iferioritatē. tolle
ret eñ formas elemētares debita ꝓportiōa
bilitate inter se: ⁊ respectu sphera⁊ celestiū i
pfectōe vniuersi ordinatas. Et hoc vult be
atus Aug. iij. de li. ar. dicēs. q quicq̄d vera

rōne tibi occurrit: scias hoc deū fecisse. ⁊ vult
q in eisdē substātijs de⁹ n eq̄t facere mundū
meliorē. Vn̄ dicit. Si cogitat alius mūd⁹
i toto huic melior: nō cogitat de isto mūdo
sed de alio. si cogitat de pte huius mūdi. esto
imaginet melior: in se tamē nō melioratur
mundus. eo q ordo ⁊ proportio debita re-
mouetur. ¶ Secunda pars conclusionis
probat. quia si posset ipm facere meli⁹ eēn-
tialiter: vel hoc eēt producēdo nouas sub-
stātias. ⁊ si sic: nō eēt i substātijs omino idē
vel seruādo easdē. ⁊ addēdo illis pfectiōes
accn̄tales. ⁊ tūc i substātijs nō pficeret eēn-
tialiter. vel addēdo illis pfectōnes eēntia-
les. ⁊ sic nō suscipit sba magis ⁊ min⁹: iuxta
cōiorē opinionē. ¶ Verūtn̄ q̄ esset de illa opi
nione q creature rōnales i suis specieb⁹ eēn
tialr̄ possent pficí: haberet ꝯcedere q de⁹ no
strū vniuersum seruatis omino eiusdē sub-
stātijs: posset eēntialiter pfeci⁹ ⁊ meli⁹ face
re. ¶ Quinta ꝯclusio. Deus posset nr̄m vni Cōclo 5
uersum facere eēntialiter melius: alicui⁹ no
ue substātie additōe. vez ē q tūc nō mane
ret omino idē. Pz. qꝛ posset pducere creatu
rā spūalē pfectiorē q̄ est aliqua pducta: vt
dictū ē i pmo articulo. ⁊ illa pducta eēt vni
uersum dependētiū mai⁹ ⁊ melius q̄ nūc est
qꝛ [illegible] spēm pfectiorē eēntialiter q̄ nūc
aliquā hz. ¶ Sexta ꝯclusio. De⁹ facit vni- Cōclo 6
uersum suū quotidie melius extēsiue. Pz.
qꝛ nouaꝝ aiaꝝ intellectualiū creatōe. qui-
bus pductis ē pfectio spūalis eēntialis vni
uersi dependētis i pluribus ⁊ magis multipli
cata: que vocat hic largo noie extēsio ¶ Se Cōclo 7
ptima ꝯclusio. Nr̄m vniuersum erit pfecti
us accidētaliter post diē iudicij q̄ de facto
est. Pz. qꝛ de cetero omēs boni erūt impecca
biles. ¶ Itē broꝝ corpa glificata. ¶ Itē oēs
mali debita reformatōe: misericordis pene
scꝫ citra ꝯdignū inflictōe reformati: celum
nouū: terra noua: multiplicata lux stellarū
⁊ planetaꝝ. ⁊ in corpibus gliosis plena laus
ex vtraq stola: plēa iusticia de reprobis. hec
aūt mirabilr̄ pficit vniuersum accn̄talr̄.
quare ⁊c. ¶ Octaua ꝯclusio quo ad appeti Cōclo 8
tū naturalē: totū vniuersum respectu finis
nō pōt eē melius q̄ nūc est. Pz. qꝛ finis ei⁹
est deus: q̄ est immēse bonus. ¶ Nona ꝯclu Cōclo 9
sio. respectu appetit⁹ rōnalis vniuersū erit
melius post diē iudicij quo ad modū ferē-
di ad finē q̄ nūc est: vl citra diē iudicij erit
Pz. qꝛ tūc omēs boni inauertibilr̄ ferent i
vltimū finē: ⁊ plena magni mādati adiple

tiōe: qui vsqȝ ad diē iudicij pro tpe vię ferū
tur ī vltimū finē mutabilr. qꝛ pñt se auer/
tere. ¶ Itē nō pñt in via mandatū magnū
Cōcl.10 pfecte adimplere. ¶ Decima ꝯclusio: sequi
tur ex his omībꝫ φ deus pōt illud vniuersū
facere melius intensiue ꝛ extēsiue modis in
ꝯclōibꝫ p̄cepꝑssis. h̄ de.ij. arti. ¶ His p̄missis
Ad1.rō rñdet ad rōes. ¶ Ad.j. φ nō sit ad ꝑpositū.
qꝛ arguit de vniuerso: prout includit deū. q̄
mod⁹ exclusus ē p p̄mū notabile.ij. articuli
Ad 2 ¶ Ad scđam neget añs. ꝛ ad pbatiōem ad
auctē beati Aug. dr̄ φ intellexit scđam p̄tē
ꝯclusionis q̄rtę. videlicȝ φ manētibꝫ eisdē
subiectis eēntialr: optimū fecit nr̄m vniuersū
Ad 3 ¶ Ad.iij. neget añs. Ad probatōȝ dr̄ φ po
tuit ꝛ nō voluit: sȝ nō sequit̄ φ fuerit inuid⁹
eo φ nō erat debitor alicui: vel ad aliquā p
fectōȝ producēdā. nec exigebat res facta vt
fieret melior: sȝ quātū voluit: tm̄ ꝛ totū qđ
fecit gratuita bonitate fecit. Et qñ dicit̄ qd.
Aug. sic arguit ī li. lxxxiij. q̄st. respectu gene
ratōis filij. Dr̄ φ non sit sile hic ꝛ ibi. qꝛ fili⁹
produci debebat ī eadē sba cū p̄re. ꝛ iō natu
ra dei producēdę exigebat: vt nō mior sȝ eq̄
lis generaret. Per ꝯtrariū ē de creaturis. qꝛ
natura producēdi nullū gradū determiatę p/
fectōis exigebat: sȝ erat ī obediētia liberę vo
lūtatis dei producētis. ꝛ ḡ erat ꝑducēda sm
tm̄ gradū bonitatis q̄tū placuit deo ei dare
Ad 4 ¶ Ad q̄rtā. φ creatura ē producta sm totā
potētiā dei pt intelligi dupl̄r. Uno mō ꝓut
totalitas attēdit̄ ī ordine ad producentē. ꝛ
sic oīs res quā de⁹ produxit ē producta ī or/
dine ad totā potētiā dei: vel p totā potentiā
qꝛ ē ꝑducta p deū: q̄ ē tota sua potētia. Alio
mō pt intelligi φ creatura sit producta sm
totā potētiā dei ī ordine ad effectū. s. qꝛ ma/
ius producere nō p̄t. ꝛ sic ꝯña bona. In pri
mo sensu maior ē falsa vt notū ē In scđo sen
su maior ē ꝟa ex ꝯdiciōne. si aliq̄d sit tale. ꝛ
Ad 5 mior falsa. qꝛ nullū finitū ē sic ꝑductū p to
tā potētiā dei. ¶ Ad.v. φ nō ī solo ordine ad
cūktribuēdo ordiata ē bonū vniuersi: sȝ ē etiā
ī pfectōe eēntiali ꝛ accñtali ordinatorꝫ. ꝛ ip
sa p̄t de⁹ meli⁹ ordiare: saltē ī rōnalibꝫ viato
ribꝫ. qꝛ p̄t ea cōfirmare ī bonū. ꝛ sic erit meli
or ordo. Itē p̄t ea facere eēntialr̄ pfectiora
ꝛ sic vniuersū erit meli⁹. Itē addere p̄t pfe/
Ad 1. ali ctōȝ eēntialē maiorē: ꝛ erit meli⁹ vniuersum
qua eēntialr. licȝ nō penit⁹ idē. ¶ Ad rōes arguē
tes ꝯ scđm q̄situ. ¶ Ad p̄mā. φ ī his q̄ pñt in/
tēdi ꝛ remitti eēntię p̄t fieri additio sic dictū
ē ī p̄mo arti. In subiectis supposito φ nō suscī
piāt magis ꝛ min⁹ ī se nō pficiūt eēntialr sed
accñtalr vt dictū ē. ¶ Ad.ij. dr̄ p̄mo. φ xp̄s Ad 2
ē hō: tm̄ qꝛ nō ē dependēs sȝ fili⁹ dei naturalr si/
ue de⁹: nō ē ps vniuersi dependētis. ¶ Scđo. 2
qꝛ natura hūana ī xp̄o qꝛ ē creatura: sȝ in or
dine ad vnionē nō possit magis pfici q̄ sit
pfecta: tm̄ de absoluta potētia dei nō repugn̄t
q̄n ꝛ plurium cognitōȝ distinctā. silr ꝛ maiorē
charitatē possit recipe. Q. aūt dr̄ φ recepit
nomē qđ ē sup oē nomē: h̄ intelligit̄ q̄ ad grā/
tiā vnionis. qꝛ rōne illi⁹ ē φ hō ē de⁹: q̄ nihil
mai⁹ eē p̄t. sȝ sup oīe nomē e: sȝ q̄ ad grāȝ si
ue cognitōȝ ī ꝟbo: nō videt̄ repugnare d ab
soluta dei potētia q̄n maiorē cognitōȝ ꝛ cha
ritatē possȝ recipe. ¶ Dices. si maiorē p̄t reci Dubiū
pe q̄re non dedit. R. φ deus dedit ei maximā Soluit̄
quā alicui creaturę disposuit dare. finitā tm̄
ꝛ iō de absoluta ei⁹ potētia maiorē possȝ da/
re. Sic fecit etiā supmā creaturā finitaȝ q̄
maiorē pfectionalr p̄t facere: vt dictū ē sed
nō faciet. ¶ Et qñ dr̄ φ non est ei dat⁹ spūs obiectio
ad mēsurā. Dic vel φ h̄ dictū ē de grā vnio/ Soluit̄
nis. vel φ dictū ē q̄ ad diuinā acceptatiōeȝ
scȝ φ grā spūsscti ī xp̄o īfinite ē accepta. vn̄
p cētū mūdis si fuissent ꝛ peccassent: fuisset
satisfactoria. vel φ nō ad vnū bonū solum
spūsscti ē ei dat⁹ spūs: sed ī oībꝫ ē ei dat⁹ pfe
ctissime q̄ ad bona q̄ de⁹ dare disposuit. ꝛ φ
opa ab h̄ spū ꝑcedentia de⁹ īfinite acceptat
vt dictū ē. ¶ Ad.iij. de btā ꝟgine dicat̄ eodē Ad 3
mō: φ post xp̄ȝ habuerit maximā grāȝ quā
de⁹ disposuit dare. ¶ Primo eñ ex p̄te gene 1
ratōis h̄ȝ grām q̄dammō infinitā. qꝛ mat
dei ē: qđ ē infinitę dignitatis: nec aliq mul/
ier digniorē generatōȝ p̄t recipe. ¶ Scđo. φ 2
b. Ansel. velit φ decuit ꝛc. nō φ fuit ei⁹ mun
dicia mētalis: habitualr vel actualis actu
infinita intēsiue: qꝛ illā creatura nō p̄t reci/
pe: sȝ tm̄ erat maior q̄ sub deo vel q̄ ad grāȝ
generatōis: vel q̄ ad h̄ φ q̄dāmō ī puritate
generatōnis deo assilata: qꝛ sicut ille eēnalr
genuit filiū ꝑpria fecūditate non ꝯcurrente
muliere: sic ipa ex tpe genuit filiū sine virili
semie spūsctō artifice. ¶ Vel dic φ Ansel. vo 3
luit. φ sine oīi pctō fuit: originalr ꝛ actuali
ꝛ hęc ē puritas maria ī h̄ mūdo pctōꝝ. Rō
post oppositū ē ꝑ dictis. Hęc de questione.

Queriturqua

q dragesimoq̄rto circa dist. xlv.
vtrū volūtas dei q̄ ē oīm rerū cā
ꝯueniēter diuidat̄ ī volūtatē bñplaciti ꝛ

lūtatē signi. Que questio supponit. ꝙ volūtas dei sit oīm rerū cā. ꝛ querit de volūtatꝭ
Arguit 1 diuisione an sit sufficiēs. ¶ Cōtra supposi-
tū arguit sic. In deo nō ē volūtas: ergo suppositū falsum Cōseqñtia nota ē ꝛ añcedēs probat. qꝛ fm Aug. in libro de duabꝰ aīabus. voluntas ē animi motus ad aliquid prosequendū vel fugiendū. Nō tale nō ē i deo. ergo ꝛc. Pꝫ minor. qꝛ deus nō ꝓsequit neqꝫ fu-
pbat. 2 git. Scđo pbat rōne. qꝛ si i deo esset voluntas: vel hec eēt libera libertate ꝯplacētie solū. s. qua oīa agit suipsius grā: sic ꝙ nō pōt alit agere. ꝛ sic mūdus esset eternus. qꝛ talꝭ volūtas semp ꝛ immutabilit agit eodē mō Vel esset libera libertate oppositiōis. ꝛ h nō. qꝛ illa ē ad opposita. ꝛ ex ꝯsequēti includit posse variari de nō volente ad volentem: ꝛ ecōtra. Hec autē in deo nō sunt. igitur in eo
Confir. nulla est volūtas. ¶ Cōfirmatur sic hec ratio. Deus nō potuit nō producere mundū ergo sua voluntas nō est libera libertate oppositiōis. Consequētia nota ē. ꝛ añcedēs probat. quia si deus potuit nō producere mundū: deus potuit nolle producere mundū. ergo nolle pducere mundū potuit esse i deo. Cōsequētia nota est. Et vltra. ergo nolle pducere mundū esset deus. Item tenet consequētia. qꝛ quicquid est in deo: vel potuit eē in deo est deus Tūc vltra. velle pducere mūdū potuit esse deus. ergo nolle pducere mūdū de necessitate fuit deus. ꝛ vltra. ergo nolle pducere mundū semp ē ꝛ fuit de necessitate deus. ergo deus nō potuit pducere mundū Omēs he ꝯsequētie vident esse bone. ꝛ consequēs vltimū ē falsū. ergo ꝑmū añcedēs. s. ꝙ dicebat. deus potuit nō producere mundū ergo suū oppositū ē verū. deus nō potuit nō pducere mundū. ꝛ hoc fuit añcedēs ꝑmuꝫ
3. pbat pbandū. ¶ Tercio pbat idē. qꝛ videtur ꝙ omīs volūtas includat imꝑfectiōem. ergo nulla ē i deo. Cōseqñtia nota ē. ꝛ añcedēs pbat qꝛ vel est respectu boni ꝯsequēdi. ꝛ sic includit alicuiꝰ boni carētiā. vel ē respectu mali fugiēdi. ꝛ sic includit alicuiꝰ mali ꝑñtiā quod vellet abesse. quodlibet aūt horū ē imꝑfectionis. ergo oīs volūtas videt dicere imꝑfectiōꝫ
Arguit 2 ¶ Scđo sic. qꝛ si volūtas dei ē cā rerū. vel h eēt rōne ꝑncipalis signati. ꝛ hoc nō. qꝛ eadē rōne potentia ꝛ sciētia essent cause rerū qđ ꝯmuniter nō dicit Vel eēt cā rōne ꝯnotati. ꝛ hoc nō. quia nō videt cōnotare nisi
3 effectū qui nō est causa. ¶ Tercio. qꝛ vel volūtas dei esset cā sufficiēs. ꝛ hoc nō. qꝛ tūc ea posita semꝑ poneret effectus. Nō deꝰ vult omēs hoīes saluos fieri. ꝛ tamē nō omēs fiunt salui. nec insufficiēs. qꝛ in deo nō potest esse insufficiētia. ¶ Quarto. quia si eēt cau- 4
sa oīm: hoc maxime esset. qꝛ est oīm cā efficiens: sed ita nō ē. Patet maior. qꝛ non videt i quo alio genere cause eēt cā oīm. Pꝫ minor. qꝛ tūc vellꝫ omīa que fiūt fieri. ꝛ sic cū peccā ꝛ actꝰ mali fiāt: deus vellet eos fieri immo faceret eos. Falsitas pꝫ ꝑ Aug. li. lxxxiij. questionū. q. iij. dicentē. ꝙ deo auctore nihil fit deterius. vñ negat deū eē causaꝫ
pcti. ¶ Quinto. si est cā oīm volūtas dei: vel 5
ē cā necessaria vel ꝯtingēs. nō ꝑmū. qꝛ sic oīa euenirēt de necessitate. nec ꝯtingens. qꝛ q̇cq̇d ē deus est eternū. ¶ Sexto. qꝛ vel oēs 6
effectus pduceret ex intētiōe. ꝛ sic nihil eēt ꝑ accñs: nec a casu: nec a fortuna. vel ꝑter intētiōem. ꝛ sic faceret qđ nō intenderet: ꝛ cuiꝰ insciꝰ esset. ¶ Septio. qꝛ vel eēt cā rerū ꝑ ꝓ- 7
prietatē: ꝛ hoc nō. qꝛ sic sciā ꝛ potētia nō essent cause. vel ꝑ appropriatiōeꝫ. ꝛ hoc nō. qꝛ magis deberēt res appropriari sciē. qꝛ illa ꝑsupponit a volūtate. Itē magis potētie. qꝛ sine illa nihil posset volūtas. ¶ Deinde ar- Cōseqñter ar. 1
guit. ꝙ illa diuisio nō sit bona. qꝛ siles diuisiones debēt esse sciētie ꝛ potētie. sicut volūtatis respectu rerū. sꝫ sciā ꝛ potētia nō diuidūt i sciam ꝑitatis ꝛ i sciāꝫ signi. igit. Maior pꝫ. qꝛ ita sunt sciā ꝛ potētia cāe rerū sicut volūtas. ergo deberēt ꝓportiōabiles eē diuisi
ones. Mior nota ē. ¶ Forte dicet: ꝙ illa nō Rñsio re felli 1
hñt signa. ꝯtra. qꝛ sicut eē creature ē signuꝫ volūtatis: ita et suo ordine ē signū sciē. ꝛ ex
sua magnitudine ē signū potētie. ¶ Scđo 2
sic. qꝛ volūtas nō pōt signari. ergo nulla ē volūtas signi. ꝯñtia nota ē. ꝛ añs pbat. qꝛ vel signaret ꝑ signa naturalia. ꝛ h nō: ꝑceptio ꝛ ꝓhibitio nō sūt a natura: sꝫ ab auctē. Vel signaret ꝑ signa volūtaria. ꝛ h nō. qꝛ illa sūt ad placitū instituta. Nō ꝑceptio ꝛ ꝓhibitio nō sunt ad placitū instituta. ergo nō videt
signare voluntatē ex impositiōe ¶ Tercio sic 3
signū volūtatis diuine nō ē ipa volūtas. ergo nulla ē volūtas signi. ꝯñtia nota ē. ꝛ añcedēs pꝫ. qꝛ signū vini nō ē vinū. ergo etiā signū
volūtatis nō ē volūtas. ¶ Et ꝯfirmat. qꝛ ꝑ- Cōfir.
ceptio nō ē volūtas dei. ergo diuisio mala. ꝯñtia nota ē. ꝛ añs pꝫ. qꝛ ꝑceptio ē actꝰ ꝑcipiētis. nō actꝰ ꝑcipiētis non ē volūtas ꝑcipiēs
¶ Quarto. qꝛ si ꝑmissio eēt volūtas dei: seq- 4
ret ꝙ volūtas dei eēt de malo. Falsitas ꝯñtie pꝫ. qꝛ deus nō vult malū. ꝛ pꝫ ꝯñtia. qꝛ per-

Arg.5 missio e de malo. ¶ Quīto. qr pceptio & opatio videtur esse eadem volūtas. ergo diuisio volūtatis signi in pceptōem & in opatiōem nō ē bona. Cōsequētia nota. qr bona diuisio nō dz incidere i suis mēbris. et añcedēs pz. qr q̄ deus pcipit illa i bonis opat. g eadē est sua pceptio & sua opatio. ¶ Sexto. aliq̄ de
Arg.6 us pcipit que nō vult fieri. g pceptio non ē volūtas. Añcedēs patet. qr pcepit Abrae vt immolaret filiū. & noluit eum immolari. igitur. ¶ Et confirmat. quia bñplacitiuo
Confir. luntas & volūtas signi coincidūt. ergo non valet diuisio. Tenet consequētia vt pus. & pz añcedēs. qr bñplacita dei pcipit deus. et ergo idem ē pceptio & volūtas beneplaciti
7 ¶ Septimo sunt tres spēs volūtatis signi: respectu boni. g debēt eē tres respectu mali. g debēt eē plēs q̄ qnq3. pma ptia tenet. qa volūtas respectu boni & respectu mali sūt opposita. mō quot modis dicit vnū oppositorū tot dicit & reliquū. & scda ē nota. qr mgr nō ponit. Añcedēs pz. qr respectu boni sūt
In ptiū he tres: pceptio: psiliū & opatio ¶ Sed pro supposito ē mgr in lra ca. v. psentis dis. & allegat ad hoc beatū Aug. iij. de trini. & est in ca. vj. dicentē. Uoluntas dei est pma & summa causa omniū specierū atq3 motionū. Nihil em̄ fit quod nō de interiore atq3 intellectuali aula sūmi impatoris egredit. ¶ Sed pro quesito ē magister in cā. sexto. volens q voluntas dei diuidat in voluntatē bñplaciti & voluntatē signi. & volūtatis signi ponit quinq3 species in capitulis sequētib9. s. preceptionē. prohibitōem. consiliū. opationē & pmissionē.

In hac questione

erūt duo articuli. Pum9 erit de supposito. scz vtz volūtas dei sit oīm rez causa. Scds erit de quesito. vtz diuisio mgri sit bona: & de volūtatis signi sufficientia. ¶ Quo ad p
Arti.1. mū noto. q intelligēdus ē titulus distributiōe en catica vel accōmodata. s. vtrū oīm
Nota 2 rez quaz nulla ē ipa sit causa ¶ Scdo q q̄uis deus possit dici oīm reū causa finalis: qr ipse ē finis oīm. tñ in pposito solū loq̄ ppono. videlicet vtz sit oīm rez causa efficiens. producēs vel conseruās. Inter producēs aūt & pseruās ē talis distinctio. q causa dicit pducēs que facit vt res sit. Dicit autē
Nota 3 pseruās: q̄ pductā rem manere facit ¶ Tercio noto. q res pducte alique sunt vlterius causę in pducēdo. vt ignis productus generat caliditatē calefactibili sibi approximato. & g pōt queri. vtz voluntas dei nō solū sit causa vt res sit: sed etiā vtz sit causa vt res pducta causare possit vl cā sit. ¶ Qui Cōclūo.1 bus pmissis ē pma pclusio hec. In deo ē vere volūtas libera libertate complacētię. & libertate oppositiōis. Probat sic. Quicquid ē pfectōis simpliciter hoc debet poni in deo Sed hic voluntatē vtroq3 mō liberā est pprię pfectōis simpliciter. igit. Maior pz de se. & minor pbat pmo. q habere voluntatē sit pfectōis. Patet. qr i quocūq3 repit volūtas: ē melius ipsam inesse q̄ nō iesse. ¶ Scz q esse liberū libertate complacentię. s. qua sit & agat suipsius gratia: sit pfectōnis simpliciter. patet. quia hęc libertas soli deo cōuenit. quia oīa sunt ę grā dei. ipe aūt non ē gratia alioz: saltem pma intētione. q̄uis possemus dicere: q scdaria intentione ē grā rez. scz vt eas suę bonitatis faciat esse pticipes. sicut phus dicit. ij. celi. q omē hñs op9 ē gratia opis: volēs q deus secūdaria intentione sit gra regimis vniuersi. ¶ Sed q esse liberū libertate oppositionis sit pfectōis simpliciter: patet. qr cū dei immutabilitate stat & ē melius. liberalius & laudabilius dare rebus esse & fieri. & alias pfectiōes. & posse nō dare q̄ dare bonitate naturę: sic q nō possit nō dare. ¶ Item q in deo sit volūtas: pbat phus. xij. metaphysicę. & cōmentator ibidē Uolūt em̄ q moueat intellectu & voluntatē. Et pphęta psalmo. l. Bñfac dñe in bona volūtate tua. Itē ad Eph. j. dicit apls. Scdm consiliū volūtatis sue. Itē voluntarie genuit nos &c. ¶ Sed q summa libertas patet. quia i illo est summa libertas: quod omib9 impat: & cui nihil impare pōt tale ē deus. Pz maior. qr hoc ē de rōne liberi pesse aliis. Minor nota ē de se. ¶ Tercio. qr i deo ē summa fęlicitas. ergo sūma libertas & volūtas Cōseqntia tenet. qr fęlicitas nō solū ē i intellectu: sed etiā i volūtate. & añcedēs notū ē nullo em̄ indiget. ¶ Itē i deo ē pfectissima natura itellectualis. g volūtas. tenz pntia. qr sicut eē infert appetitū naturalē. & sentire apetitū sensitiuū. ita intelligere ifert appetitū volūtatis siue intellectiuū. Añs ptz ex dictis circa distinctōez. xxxv. ¶ Forte dices: q phs vult. iij. de aīa. q volūtas mouet mota ab appetibili. dicit em̄ q appetibile mouet. & pp̄ter h intelligētia mouet. Cō obiectio stat: q i deo nihil mouet motū: cū nō possit

Soluti. monet. ¶ Dicat q phus loquit de volūtate
que mouet ad aliquod bonum sibi cōseqn
dum: sicut mouet volūtas creata dependēs
Secus ē de volūtate pma: que bonoꝝ no/
stroꝝ nō eget. sed ē pelagus immēsuz pfecti
onis ꝛ bonitatis: que ideo mouet ꝛ agit: vt
alijs sue bonitatis ꝛ pfectionis tribuat esse
Cōclo 2 pticipes. ¶ Scda ꝯclusio. volūtas dei vtra
q libertate agit ad extra. sed libertate com/
placētie sola. ꝛ nō oppositionis. sunt actio/
nes ad intra ¶ Prima ps patet. q agit gra
sui vltimate. s. tanq bonū finale ꝛ vltimuz
omis creature. ergo liberta te complacentie
Unde. xij. metaphysice. ca. v. mouet sicut
appetibile. id ē tanq omniū finis. Sed q
faciat res libere libertate oppositionis: pa/
tet p illud psalmi. Quecunq voluit fecit i
celo ꝛ in terra. cxxxiij. Et p illud ad Rom.
ix. Cui vult miseret. ꝛ quem vult indurat.
Certū ē em q he ppositiōes intelligunt de li
bertate oppositiōis. Sed scda ps patet. q a
volēs ꝯplacēter pater generat filiū. ꝛ pater
ꝛ filius spirāt volēdo cōplacēter spūm san/
ctū. ꝛ nō libere libertate oppositiōis: vt dictū
Cōclo 3 ē pus circa dist. vj. in questione. x. ¶ Tercia
ꝯclusio ē. phs i lumine naturali ponit i deo
voluntatem liberam libertate complacen/
tie. sed nō ponit in illo lumine in deo volun
tatem liberam libertate oppositionis. Pa
tet prima pars. xij. metaphysice. ca. quinto
Patet secūda pars ex dictis in questione
circa distinctiōes. xlij. ꝛ xliij. Nō em ponit
lumē naturale deū posse nō cōseruare celū:
q tūc poneret annihilatōem esse possibilē:
ꝛ ad illam (vt ibidē dictū ē) lumen natura/
Cōclo 4 le se nō extendit. ¶ Quarta cōclusio. Volū
tas diuina ē oim reꝝ: quaꝝ nulla ē ipa cau
sa efficiens eam pducunt: ꝛ conseruās post
q producte sūt. Patet p illud apli ad Ro
ma. xj. Ex ipo ꝛ p ipm ꝛ in ipso sunt omia.
¶ Item extra de summa trini. ꝛ fide catho.
ca. damnamus. vbi dicit q deus ē vniuer/
sale oim pncipiū. Cōstat aūt q hoc nō ē ni
si p voluntate. p illud Job pmo. Sicut do
mino placuit ita factuz est. Et Johānis p
mo. Omia p ipsum facta sunt. Et constat
Cōclo 5 vt pus dixi q scia ꝛ diuia volūtate. ¶ Qui
ta ꝯclusio. q̄uis aliq res immediate a vo/
lūtate dei pducant. tn multe etiā pducū/
tur ab eadem coagētibꝫ causis scdis. ¶ Pz
pma ps de omi eo qd immediate a deo crea
tur: sicut Gen. pmo: vniūsitas creaturaꝝ:
quottidie anime humane: ꝛ in his qui illu
minātur: fides: spes: charitas: ꝛ prim⁹ mo
tus immediate a deo fit. ¶ Patet secunda Corre.
pars in his que fiunt natural. ter mediā/
bus causis secūdis. ¶ Correlariū. res pdu/
cte nō solū habēt a deo vt sint: sed etiam vt
cause sint. pz p ꝯclusionē. q agūt cū deo in
rerū naturali generatiōe. ꝛ h nō habēt nisi
a deo. Un pmo celi dicit phs. A pmo ente
omibꝫ deriuatū ē esse. sequit. ꝛ viuere. ꝛ. in vi
tales opatōnes posse. Et. xij. metaphysice.
Celum ꝛ tota natura depēdet a deo. ¶ Sex Cōclo 6
ta cōclusio. Quāuis omis actionis natu/
ralis deus sit pncipalissima causa omi mō
quo fit: tamē nō optet q omis actōis libere
omi mō quo fit deus sit causa pprie. ¶ Pa
tet pma pars. q actōis naturalis omi mō
quo fit vt naturalis: est a deo tanq a causa
pma. ꝛ hec plus influit q secunda. vt dicit
auctor de causis. ¶ Itē natura nihil facit ni
si deus eam ad sic agere dirigat: sicut magi
ster ducēs manū pueri ad recte scribenduz.
¶ Secūda ps patet. q libera actio sepe fit
male a volūtate: et hoc modo nō fit a deo.
cum deus nō sit causa p quam volūtas pec
cat: cuz deo auctore nullus fiat deterior. vt
deducit beatus Aug. q. iij. libro. lxxxiij. que
stionū. ¶ Correlarie sequit. aliqualiter pōt Corre.
volūtas agere qualit deus nō pōt ei coage
re. Pz. q pōt male agere. Pz p ꝯdoem. q
de⁹ nō pot male agere. ¶ Forte dicet. q de⁹ sit oppōt 1
cā efficiēs et ꝯseruās voluntatē. ergo omis
actōis ꝛ modi agēdi ꝯsequētis: iuxta illud
Quicqd ē cā cause ē etiā cā causati. ¶ Se 2
cūdo. si volūtas pōt agere aliqualit qlit
de⁹ ei neqt coagere: posset cā scda in effectuz
nō coagēte pma cā: ꝯtra auctorē de causis.
Pz ꝯntia. q i taliter agere: de⁹ nō coagit: ꝛ
taliter agere videt esse effectū pducere. igit.
¶ R. q ꝯntia nō valet i pma ratōne. quia Ad 1
pōt bn conseruare voluntatē: ꝛ fecisse. ꝛ tn
suorū defectuū causa nō esse pprie: nisi for/
te valde large. s. causa sine qua nō. Ad p/
batōez ꝯsequētie dr: q illa regula. Quicqd
ē cā cause ē cā causati. intelligit i eēntialiter
subordinatis: nō aūt optet q hoc sit i defe
ctibꝫ qui dependēt ex libertate voluntaria.
¶ Ad scdam neget ꝯntia etiā: q male age/ Ad 2
re peccare vel deficere: vt sic nō dicit aliquē
effectū: sed defectū a rectitudine effectus. h
aūt deus nō pōt. pnt em volūtates pduce
re actōes: qbꝫ peccāt ꝛ deficiūt. ꝛ de⁹ ad istaz
actus cōcurrit: que ē bonitas quedā sed ad
peccandū nō ꝯcurrit. q nō vult creaturaz

peccare. vñ respectu pcti & modi male agendi creatura in sic agendo deum preuenit. respectu &o bonitatis actus puenit deus voluntate. ¶ Septima &clusio. q̄uis volūtas dei nō in omi effect' pductione vel &seruatione oēm causam mediā excludat. oēm tñ effectū quē producit: immediate attingit & principalius q̄ omnes alie cause secunde i esse constituit: & quem conseruat sic etiam cōseruat. ¶ Prima ps &clusionis patet. qr manifestū ē q̄ i generatione luminis a sole vel &seruatione & in alijs actionibus naturalibus nō excludit causas secūdas: vt dictū ē. quia talia facit mediātibus causis secundis: vt dicit &clusio q̄nta. nec de cursu nature solito pōt talia facere sine eis. ¶ Secunda ps pbat sic. qr &tus q̄ necessario ē intrinseca effectui quem producit i producendo & quē &seruat in &seruādo: effectū quē producit immediate producit & attingit. Et eodem mō de effectu quem cōseruat. Sed volūtas diuina necessario ē intrīseca effectui quē producit. & etiam effectui quem conseruat. igit. Maior nota est. qr quomō posset aliquid esse immediatius alicui q̄ esse intrinsecū illi. nec illud posse esse nisi hoc sit i eo. Minor ē pus dicta & pbata. qr necessarium ē deū esse vbiq3 & in omi re. quia ē quātitatis spūalis infinite: a qua nihil potest excludi ipo remanēte. Et hec ē sententia beati Aug. q̄nto sup Gen̄ ad lrām: dicentis i ca. vij. Nō solum tūc deus plantauit paradisuz: sed etiā nūc omia que nascunt. qa eni alius etiā nūc ista creat: nisi q̄ vsq3 nūc opat. sed creat hec mō ex his que iā sūt: tūc aūt ab illis que omino nō erant creata sūt Et plures auctes ad hoc sunt in illo libro ¶ Sed forte dicet q̄ hec &clusio implicat. nā pma ps videt destruere scōam. qr si attingit p causas medias: nō attingit immediate. qr immediate attingere ē sine medio attingere. ¶ Rn̄. q̄ immediate pōt attingere cā que simul ē cū causato. & cum hoc p causas medias quas determinat ad causati productionez. sicut si &tus aliqua esset intrinseca manui scriptoris. & cū hoc penne qua scribit: & dirigeret manū ad littere formatōem ductu penne. & pennā dirigeret ductam a manu ad tract' necessarios p lrā. & ect intrinsecū lre que format. &stat q̄ p cās medias litterā faceret. & tñ eaz immediate attingeret. Mō ita ē de deo. qr pñs ē omnibus causis secūdis quibus effectū i esse &stituit. & eas i facere immediate dirigit. & sic sine medio effectū attingit distantie localis vel causalitatis. Vñ patet q̄ hec &sequētia nō valet. deus attingit effectū p cās scōas. ergo nō attingit eū immediate. i. sine quacūq3 distantia. Sed talis &sequētia locū habet i caus subordinatis: que non pñt esse pfecte simul Verūtamē etiaz concedit. q̄ prout li immediate connotaret carentiā causaz mediarū: deus talia nō attigit sic immediate: q̄ sine causis medijs: sicut sine causis medijs pduxit celū & terram: sed sic immediate: q̄ immediatior ē effectui producto q̄ aliqua causa secūda. qr ē cum immediata producente: & in effectu producto. & cū hoc singulas dirigit ad producere. ¶ Octaua conclusio. q̄ q̄uis singulaz rerum productaz vel &seruataz potētia diuina: scīa diuina & volūtas diuina ē causa: & eque immediata q̄d ad rem: tamē in ordine ad nrm intelligere immediatius ē cā volūtas diuina q̄ diuina potētia. scīa siue sapientia. ¶ Prima ps p3. qr nisi potēs eēt effectū i eē nō &stitueret nec &seruaret. & nisi eū cognosceret eum nō vellet: & sic nō pduceret nec &seruaret. Nec etiā pduceret sine volūtate. nā oīa q̄ de' facit volūtate vtiq3 facit: vt dicit btūs Aug. ad Orosiuz. Et q̄ sint quo ad rem eque immediate cause: patet. qr sunt diuina entia simplicissima. ¶ Scōa ps declarat sic. q̄a hō ad nrm intelligere ē pncipalius cā. quo posito ponit effectus: & quo nō posito nō ponitur. mō volūtate diuina posita ponit effectus: vt dictū ē. Et ad Rom. ix. Volūtati eius q̄s resistit? Sed scīa posita nō ponit. nō em optet q̄ deus omia hec faciat que nouit. sic nec potētia. qr multa potest & scit se posse q̄ non facit. ¶ Scōo. qr inordinate se habētibus mediū ē ppinqui' extremo q̄ extremū extremo. mō volūtas vel ipm velle ē mediū inter scire & opari. ergo velle ē ppinqui' opi q̄ scire i ordine ad nrm intelligere ¶ Et tercio. qr vtiq3 i nobis scire pcedit velle. & velle ipm opus. mō qualis ē ordo realis i nobis: vbi scire & velle differūt. talis ē ordo rōnis in deo: vbi nō differūt. Et isto vbi q̄ sonat btūs Aug. vñ in auctoritate allegata ad oppositū: q̄ volūtas dei ē summa cā: nō dicat q̄ sciētia vel potētia. ¶ Cōtra. dices tu. qr exemplar facti magis attingit ipsum immediate q̄ causa: que applicat ipsum ad effectū: sed in productiōe rez idea que se tenet q̄ pte intellectus: est exemplar

Cōclo 7

Cōclo 8

oppōit.

opis pducendi. voluntas autem applicat
hoc exemplar ad effectū. ergo intellectus ī
ordine ad nr̄m intelligere ppinquius se ha
bet ad pductū q̄ȝ volūtas. Cōsequētia no
ta ē. et maior siḱr. quia sigillū cuius figuraȝ
pictor imprimit cere: habet se immediati⁹
respectu figure impsse q̄ȝ manus imprimen
2 tis. Minor nota ē. ¶ Scd̄o. q: mod⁹ cōtra
ri⁹ videt́ esse in mō opandi nostro et diuino
q: intētio nostra ē: nō causa rerum: sed a re
bus causata. et scientia diuina nō ē causa
ta: sed ē causa reruȝ. ergo cum in opatione
nr̄a ē pcessus: q res appetibilis mouet itel
lectū: deinde intellectus mouet voluntatē:
et fit actio. videt́ q ī intellectu diuino debe
at esse econtrario. s. q quo ad nr̄m intellige
re debet voluntas dei respicere ideaȝ intelle
ctus. et mediātē illa ɔstituere effectū. ¶ Ter
3 cio. q: illud videt́ ēē immediati⁹ pducto cui
res pducte magis assimilant́: sed magi as
similant́ idee q̄ se tenet ex pte intellectus q̄ȝ
volūtati. igit́. Patȝ maior. q: qd̄ immedia
ti⁹ se hȝ magis suā silitudinē imprimit. Mi
4 nor nota ē de se. ¶ Quarto videt́. q potētia
executiua ppinqor sit effectui q̄ȝ volūtas.
ḡ ɔtra ɔclusioȝ. Probat́ añs. q: illa ē ī no
bis. Pȝ. q: p⁹ scire sequit́ velle. et p⁹ velle se
quit́ potētia executiua ī nobis: ad hāc seq
Ad 1 tur effect⁹. ¶ Ad pmā istaȝ negat́ maior in
quantū exemplar: nam exemplar vt exem
plar nō agit: sed ē ad quod respiciēs agens
facit effectum: vt domus mentalis nō facit
domū: sed artifex et volūtas eius ad ipsam
respicientes faciūt: repsentat em̄ vt exēplar
pprie autē nō agit. aut si cognitio coagat
cum volūtate: hoc tamē ē remotius a facto
q̄ȝ volūtas: que immediate producit factū
¶ Ad probatōem dicit́: q figura sigilli non
ē exemplar: sed ē instrumentale agens figu
rā: quā manus facit in cera. vñ si stult⁹ qui
nō nosceret sigillū imprimeret ipsum cere: nō
minus sigillaret: et tamē nō ageret p modū
exemplaris: cū nesciat figuraȝ. ¶ Ad secun
dam negat́ maior. q: licet veȝ sit q sciā nr̄a
causat́ a rebus: et diuina sit causa reȝ. tñ si
cut ī nobis cognitio p̄supponit́ a volūtate:
ita et in deo quo ad modū intelligendi nr̄m
nihil em̄ vult nisi cognitum: nec volens re
flectit se sup ideam: vt intellectus principa
lius producat: sicut nec nos nisi tanq̄ȝ ad
exemplar in ordine ad quod voluntas re
spiciens immediate procedit ad actū. Un
de in nobis modus operandi pus p̄sentat́.

et statim superueniēte volūtate sequit́ actus.
cessante impedimēto: ita in deo etiaȝ videt́.
¶ Ad terciā nō ē maior vera. q: qualitates Ad 3
ī naturalibus immediatius attingūt sbaȝ
que pducit: que tamē eis nō assilat́ substā
tia pducta sed subē generāti: et ī artificiali
bus immediatū producēs domū: forte ē in
strumentū artificis cui domus pducta nō
assilat́: sed magis domo artificiali in men
te artificis. ¶ Ad quartā negat́ maior respe Ad 4
ctu dei. q: volūtati diuine nihil resistit. et ḡ
statim ea posita ponit́ effect⁹. vñ ps̄. Ipe di
xit vt fierēt: et facta sunt: ipse mādauit vt c
sent: et creata sunt. ps̄. xlviij. et hoc volūtate
vñ ab eterno et p eterno deus nouit res. et vo
luit sibi eas esse notas: nō tamē fuerūt res
eterne: sed voluit ab eterno res esse p deter
minato tpe: et illo tēpe res sunt facte. Et ad
probatōem maioris dicit́: q nō ē sile de vo
lūtate nr̄a cui nō subsunt entia: et iō p⁹ vel
le requirit́ potētia executiua. dei aūt volūta
ti oīa possibilia pmptissime obediūt. et ideo
nō requirit́ aliq̄d p⁹ voluntatē. sed ipm vel
le sufficit ad esse reȝ sine alio medio executi
uo. Hoc de pmo articulo.

Quo ad secunduȝ

Arti. 2 articulū restat videre de q̄sito. Pro quo no
tādū. q mgr̄ videt́ innuere ī lr̄a duas diui
Diuisio 1 siōes volūtatis diuine. Prima ē. volūtas
dei diuidit́ ī volūtatē bn̄placiti et ī volunta
tē signi. Dicit́ aūt volūtas bn̄placiti ipa di
uina volūtas sm se: inquātū ē determinata
ad aliquid velle esse vel fieri. Uoluntas si
gni dicit́ signū signās voluntatē dei. ¶ Se
Scda diuisio cūda diuisio mgr̄i ē hec. volūtatis signi qn
q̄ȝ sunt spēs: scȝ preceptio. prohibitio. consi
liū. pmissio et opatio: vel alio nomie imple
tio. q̄ qnq̄ȝ exprimunt́ hoc vsu. Precipit aut
phibet: pmittit: ɔsulit: implet. ¶ Scd̄o ē no Nota 2
tādū. q drñā ē inter has volūtates. q: vo
lūtas bn̄placiti ē eterna. sed volūtas signi
cū nō sit dei voluntas in se: sed signū eius ē
ex tempe. quia signa sunt ex tempe. sicut p
ceptum nihil erat nisi cum creatura. cui em̄
preciperetur nisi esset creatura. et ita in aliis.
¶ Tercio ē notandū. q ad ponēdam volun Nota 3
tatem signi in deo: cogimur auctē sacre scri
pture ratione et cōgruētia. Auctoritate. qa
dicit scptura plures volūtates dei: psalmo
cx. Magna opa dn̄i: exquisita in omes vo
luntates eius. Et manifestū ē q nō est nisi

vna volũtas eterna.s. bñplaciti. Item ad
Thes.iiij. Hec dei est voluntas sanctifica/
tio vestra.quod nõ potest intelligi de essen
tia diuine volũtatis.quia sanctificatio no
stra:non est essentialiter diuina voluntas.
2 ¶ Ratione.quia summe necesse ē ꝑ nr̃a sa/
lute: vt cognoscamus diuinã volũtatẽ quã
in se cognoscere nõ valemus.ideo opus est
3 vt eam cognoscam⁹ i suis signis.¶ Cõgruẽ
tia:qꝛ dicimus lr̃as exꝓmere voluntatẽ mit
tẽtis:⁊ preceptũ esse volũtatẽ ꝑncipis. Eo/
dẽ mõ signũ dicimus esse volũtatẽ dei:⁊ di
Nõ. 4. uersa signa diuersas volũtates.¶ Quarto
ē notandũ: ꝙ sufficiẽtia voluntatũ signi sic
sumit̃. Nam cũ diuina voluntas disponẽs
de nostra salute, vt dicit Damascenus li.ij.
1 ca.penultimo, diuidat̃ in voluntatẽ antece
dentẽ: que est signoꝝ exprimentiũ quid de
2 us vult in futuro ꝑ nos fieri vel dimitti. et
in voluntatem consequentẽ: que est signo/
rum dicentiũ diuinã volũtatẽ respectu ho/
rum que sunt in facto: ⁊ exprimunt diuinã
volũtatẽ prout se habet ad facta. que actu
sunt signa diuine voluntatis añcedentis.
1 ¶ Vel attẽdunt̃ respectu boni ꝓsequẽdi. scꝫ
qđ vult nos ꝓseq̃. aut respectu mali vitãdi.
Primũ. ¶ Si respectu mali vitãdi: sic ē ꝓhibitõ. vt
1 nõ ꝯcupisces rẽ ꝓximi tui. Si ē respectu bo/
ni ꝓseq̃ndi: aut hmõi bonũ ē necc̃ariũ nr̃e sa
Scdm̃. luti: sicut sctificare sabbatũ ⁊ sic ē pceptũ. vl'
Terciu ē respectu boni nõ necessarij ad salutẽ: sꝫ qđ
ē superogatõis: ⁊ hoc ē ꝯsilium. Sic ergo sunt
tria signa volũtatis diuię añcedẽtis.s. pro
hibitio.pceptũ ⁊ ꝯsilium.¶ Signa aũt vo
lũtatis ꝯsequẽtis.s.ad opus iã factũ vel exi
Quartũ stẽs sũt duo. qꝛ vel sumit̃ signũ respectu ope
ris: qđ iã fit vel factũ est mali. ⁊ ē ꝑmissio.
qꝛ deus malũ nõ agit: sed fieri ꝑmittit. eo ꝙ
omipotentia sua ex eo maiora bona elicit.
1 aut est respectu boni: et tunc est opatio. oĩa
enĩ bona nostra opatur deus.¶ Alio mõ di
stinguũt alij: dicẽtes: ꝙ hmõi signa sumũt̃
ꝫm ꝙ deus rebꝫ humanis ꝫm ꝓuidẽtiã suã
ꝓuidet et ad hoĩm salutẽ. hꝫ enĩ deus proui
dentiã de hominibus: inquãtũ eos ad finem
ordinat. ⁊ hoc duplr. ꝑmo remorãdo mala
1 que nr̃e salutis sunt impedimẽta: sic vocat̃
volũtas signi ꝓhibitio. Scđo suggerendo
media bona. ⁊ hoc dupliciter. qꝛ vl' hec me
dia sunt necessaria nr̃e saluti: ⁊ sic vocat̃ pce
ptũ: hec volũtas signi: vel sunt remedia cõ
2 grua: sꝫ superogatõis ⁊ nõ necessaria. ⁊ hec
3 volũtas vocat̃ volũtas ꝯsilij. et sic habem⁹

tria signa voluntatis diuine: que ordinant
nos ad finem: vel quibus deus ordiat nos
ad finem.¶ Sed respectu executionis hu/
ius ordinis: etiam cõtingit duplicia signa
sumi. vel exequit̃ hõ faciẽdo deo adiuuan/
te illa q̃ sue cõgrua sunt saluti. ⁊ sic ē opatõ 4
nam bona opa nr̃a opatur in nobis de⁹: vel
ꝑtergrediendo ordinẽ debitũ salutis: ⁊ sic ē
ꝑmissio.¶ Tercij dicũt sic: ꝙ volũtas signi 5
põt dici respectu pñtiũ: ⁊ vel respectu boni
⁊ sic dicit̃ opatio vel impletio. vel respectu 1
mali: ⁊ ē ꝑmissio. Si aũt ē respectu futuro/ 2
rum: hoc ē dupliciter. qꝛ vel ē respectu ma/ 3
loꝝ. ⁊ ē ꝓhibitio. vel respectu bonoꝝ. ⁊ hoc
duplr. qꝛ vel ē respectu boni ad qđ tenẽtur
singuli. ⁊ est preceptio seu p̃ceptum. vel est 4
respectu boni cõgrui vel superogationis. et 5
est ꝯsilium.¶ Et fere modi in eundem sen/
sum veniũt. sed videt̃ mihi ꝙ ꝑmus mod⁹
exꝑmẽdi sit magis apt⁹.¶ Quinto ē notã/
dum. ꝙ licet volũtas bñplaciti dei sp adim
plet̃. tñ de volũtate signi nõ opꝫ. multi enĩ
nõ faciũt p̃cepta ⁊ multi agũt sibi ꝓhibita
¶ Sexto ē notãdũ. ꝙ deus qñq3 p̃cepit aliq̃
que nec voluit volũtate añcedẽte. nec conse
quẽte sic vult fieri sicut ꝟba sonãt p̃cepti. si/
cut Geñ.xxij. p̃cepit Abrae vt immolaret
filiũ suum ꝑmogenitũ. quod tamẽ nõ vole
bat fieri. nec tamẽ hmõi sũt signa falsa. qꝛ
sunt velata tropis.i. mysticis signationibꝫ
ad quas deus huiusmodi ordiat q̃ vult ip
sis signari.¶ Sed ratiõabiliter querit̃ qua
re dissuasio nõ sit signũ sicut ꝯsiliũ quod ē
suasio?¶ Põt dici ꝙ dissuasio est suasio. qꝛ
dissuadet vnã parte: aliã oppositã suadet.
et sic cadit sub consilio sicut suasio.¶ Illis Cõclo.1
ꝑmissis ē prima ppositio hec. Diuisio ꝑma
volũtatis dei ē bona. Probat̃ sic. quia ana/
logum vtiliter potest ⁊ bñ diuidi in suas si
gnificatões: primariã ⁊ secũdariã. Sꝫ hic
termin⁹ volũtas diuina dicit̃ analogice de
voluntate bñplaciti et voluntate signi. er/
go cõuenienter in ea diuidit̃. Patet maior
quia hoc est vtile: vt cognosci melius pos/
sint bona: vbi terminus talis ponit̃. Patet
minor. qꝛ ꝑmo dicit̃ de voluntate bñplaciti
scđo de volũtate signi: sicut sanũ ꝑmo dicit̃
de hoie. scđo de vrina. ⁊ tercio de cibis.¶ Se
cũda ꝯclusio. etiam scđa diuisio volunta/
tis signi i suas q̃nq3 spẽs est vtilis ⁊ bona.
Q₃ sit vtilis: patet. vt ꝑ eas hõ instruatur
de voluntate dei respectu sue salutis. Secũ Cõclo 2
do vt cognoscat̃ quomõ diuersi text⁹ diuer/

ſimode loquentes de dei voluntate ſumen
di ſūt. Et tercio vt homo inſtruat facere bo
nū ⁊ fugere malū. ¶ Sed ꝙ ſit ſufficiens et
bona: patet. quia omīa ſigna voluntatē dei
reſpectu ſalutis hoīs ſignātia: illis quin
qꝫ ſufficienter exprimunt. ⁊ hoc patꝫ ex ſuf
ficientia eoꝝ prius aſſignata. Hoc de ſecun
Ad 1. rō do articulo. ¶ Illis pmiſſis rñdet ad rōnes
pncipales. ¶ Ad pmā: negat añcedēs. Et
ad pbatiōem dicit ꝙ beatus Aug. dicens
ꝙ voluntas ē animi motus: ad aliquid p
ſequendū vel fugiendum: loquitur de vo
luntate dependente ⁊ indigente. nō autē lo
quit de voluntate immenſa omne bonum
includente omni malo ſecluſo. Hec eīn vo
luntas vult ſeipſam: et actiones ſuas im
manentes voluntate complacentie: et ſu
as actiones tranſeuntes: nō proſequendo
vel fugiendo: ſed alijs ſuam bonitatem cō
partiendo ſine quacunqꝫ indigentia ſua.
Ad 2 ¶ Ad ſecundam pbationē dicit ꝙ eſt libe
ra vtraqꝫ libertate: vt dicit pma ꝯcluſio pri
mi articuli. Et ad improbationē cū dicis.
ꝙ ſic libera ad oppoſita poſſit variari de vo
lito ad nō volitum ⁊c. Negat ꝯſequētia. qa
ſemp eadē vult. nec in eo cadit mutatio. ſed
ſequit: ꝙ que vult eternaliter pōt ab eterno
nūqꝫ voluiſſe ⁊ econtra. ſicut homo pppoſito
ſibi obiecto pōt libere illud acceptare, ⁊ nō
Ad 3 acceptare. ¶ Ad terciā negat añcedēs. ⁊ ad
pbatōem eius totū concedit vſqꝫ ad hanc
quod deus potuit fuiſſe nolle pducere mū
dū incluſiue: immo ꝙ nolle pducere mun
dū potuit eſſe deus: ſicut hec: nolens produ
cere mundū potuit eſſe deus. quia quod po
tuit eſſe nolens producere mundū potuit
eſſe deus. ¶ Et ad improbatōem illius cuꝫ
infert. negat ꝯſequētia. ergo nolle produce
re mundum de neceſſitate fuit deus. Et ad
probatiōem ꝯcedit maior ⁊ minor. ⁊ negat
diſcurſus. qꝛ ī maiore ē diſtributio p rebus
abſolute. ſ. hic. quicqd potuit eſſe deus de ne
ceſſitate fuit deus. ⁊ in minore ſi ſubſumitur
nolle pducere potuit eſſe deus: fit ſubſum
ptio de pdicamēto actōis. ⁊ eſt fallacia figu
re dictiōis: vt quicquid hodie mane fuiſti
hoc adhuc es. Sed hodie mane volens
Ad 4 ſurgere de lecto fuiſti. ergo volēs ſurgere d le
cto adhuc es. ¶ Ad quartā pbatōeꝫ negat
añcedēs. Ad pbatiōem ꝙ volūtas diuina
ē reſpectu boni cōſequēdi alijs: nō ſibi. quia
nō eget. Et cum dicit: ꝙ ſi eſt reſpectu boni
conſequendi: ꝙ tunc includit carentiaꝫ ali
cuius boni. verꝫ eſt: ſi eſſet reſpectu boni con
ſequēdi ſibi. ¶ Aliter pōt dici ꝙ illa diuiſio ē Ad 4c
vera de voluntate creaturarum: que in deo non ē
reſpectu ſue pprie nature: ſed ſolum eſt ī eo
voluntas complacentie. quia ſua eſſentia
eſt obiectū infinite pfectōis. ¶ Ad ſecūdaꝫ Ad 2 pri
rōem principalem dicit ꝙ voluntas dei eſt cipale
cauſa rerum ratione ſui principalis ſignati
Et ꝯcedit ꝙ eode modo potētia ⁊ ſapiētia
ſunt cauſe rerum. Sed tamē eſſe cām reruꝫ
magis dicimus de volūtate qꝫ de ſcia vel po
tētia. eo ꝙ hic terminꝰ volūtas ſupponit p
re pma. ſ. pro deo importādo vel conotādo
cām determinatam pro productione reruꝫ.
quia omē volitum a deo voluntate bñpla
citi in eſſe conſtituit. Sic aūt nō ē de ſcīa
quia multa nouit que deus nō poteſt face
re: vt mala. nec de potētia que ē ad innume
rabilia: que deus nūqꝫ faciet. ⁊ ergo nō dici
mus de hoc. ſcit. ergo erit. nec dicimus. hoc
poteſt. ergo faciet. ſed bñ ſequit. deus hoc
vult fieri: loquēdo de volūtate bñplaciti. ergo
hoc erit. ⁊ ppter hāc determinatōeꝫ quā cō
notat hic terminꝰ volūtas: magis attribuit
ſibi eſſe cām qꝫ ſcie vel potētie. ¶ Ad terciaꝫ Ad 3
ꝙ deꝰ ē cā ſufficiēs ad oīs effectꝰ poſſibil pdu
ctōeꝫ. nō tñ optet oēm effectū poſſibilē fieri
qꝛ nō omnē vult fieri. ⁊ nō optet cauſa ſuffi
cienti poſita in eſſe poni effectū: niſi in his
que agūt ſm vltimū ſuū poſſe: ſicut ſūt agē
tia naturalia: de quibꝫ dici ꝯſueuit ꝙ eis po
ſitis ſufficiēter ad eſſe rei: ⁊ eo quo ſufficiūt
ſuppoſito concurſu vli dei: ſemp ſequit effe
ctus. deus aūt ē cauſa ſufficiēs ſeu volūtas
ſed ē libera: produxit effectum quem volu
it pro tempore. pro quo eternaliter diſpoſu
it eūꝫ fieri. ⁊ tm quantū voluit. de hoc plus
forte dicet ī ſcdo libro. ¶ Ad hoc aūt quod
aſſumit ab aplo. ꝙ velit oēs hoīes ſaluos
fieri. exponūt quidā oēs ſaluādos. qdā ſo
ſic. omēs. i. de ſingulis natōnibus aliquos.
¶ Alij dicūt. ꝙ aplꝰ ibi loquat de volunta
te añcedente ⁊ ſigni. vt ſit ſenſus. Deus ia
nuā paradiſi ſua paſſione omībus aperuit. ⁊
de omībus peccatis quantū ad ſufficientiā
patri ſatiſfecit: ⁊ legem dedit oīm ſaluteꝫ ex
primentē. ſ. pceptoꝝ ⁊ conſilioꝝ. ſm quā qs
viuens ſaluus erit. ſed nō vult hoc volun
tate ꝯſequētis vel bñplaciti. quia nūqꝫ erit
ꝙ omēs ſalui fiāt. ¶ Ad quartā. ꝯcedit ꝙ de Ad 4.
us ē oīm cauſa efficiēs. ⁊ omīa entia que fi
unt facit. De peccato autem de quo arguit:
dicitur: ꝙ deus eius turpitudinem nō vult

fieri: q̃uis eam fieri pmittit. nec illa turpitudo est aliquid: sed est priuatio vt dictuȝ est. ⁊ ergo deus illam non facit fieri. sed est a voluntate deficiente. actum autem positiuũ quem quis facit peccando deus facit. quia ē quiddam bonum quod nequit creatura producere nisi deus coageret. sed inq̃tum se deformat p hunc creatura: hoc a deo nõ ē: sed a volũtate deficiēte. De hoc ē scpi
Ad 5 us dictũ. ⁊ magis ptinet ad secundũ. ¶ Ad quintã. ꝙ volũtas dei respectu effectuū q̃s facit ē contingēter causa pducēs siue conseruãs. quia libere libertate oppositõis res producit ⁊ ɔseruat. vt in pmo articulo dictum ē. Et cum dicis ꝙ om̃e quod ē ĩ deo ē necessariũ. Uerũ ē. quia ē deus. sed nõ ē incõueniens ꝙ necessariũ sit ɔting̃ter cã pducēs siue cõseruans. immo ita ē. qꝛ libere talia facit. immo ɔcedēdũ ē ꝙ aliqualiter de⁹ sit ad intra: qualiter causare nõ põt ad extra. q̃a necessario ē ad intra. ⁊ impossibile ē ꝙ necessario causaret ad extra. ¶ Ad sextã. ꝙ om̃es
Ad 6 effectus pintendõs eiã determinatissime vel singularissime: sic ꝙ eos vult sic produci sicut producunt. ɔcedit ɔsequēter ꝙ ĩ ordine ad deum nihil ē a casu vel a fortuna: pꝛenouit em̃ om̃ia que facit: ⁊ eo mõ ea facit quo pꝛenouit. Sed tamen dicunt res fieri a casu vel fortuna respectu causaꝝ agentiũ particulariũ: a quibꝰ pter illaꝝ causaꝝ intẽtõem eueniũt: extra semp ⁊ frequẽter: vt tractari solet. q. physicoꝝ. vñ mõstra fiũt a deo. licꝫ deus nõ sit causa mõstruositatis vel defect⁹
Ad 7 inq̃tuȝ defectus ē. ¶ Ad septimã dicit. ꝙ volũtas dei cũ sit deus: ē ppꝛijssime causa rerũ. qꝛ ē pma causa. Sed ɔpando voluntateȝ ad sciam aut potẽtiã. dicit ꝙ sit causa p appropꝛiatõẽ. qꝛ magis dicim⁹ de volũtate ꝙ ē cã: q̃ de sapia ⁊ potẽtia. qꝛ volũtas signat deũ inquantũ ē causa actualis reꝝ. Sciẽntia ꝟo vel potẽtia signat eũ put ē cã potẽtialis: vt in solutõe secũde rõnis dictum est. Uñ voluntas est ratio quo ad modũ nr̃m intelligẽdi. quare de sciẽtia fit dispositio. nã quia deus aliquid vult fieri: ideo disponit quomõ fiat. ¶ Ad improbatõem illius dicit. ꝙ causalitas actualis scientie non attribuit. quia licet pꝛesupponat a volũtate. tñ nõ solum est eoꝝ: que deus vult fieri: ⁊ eorum que facit: sed etiam est eorum que nõ vult fieri. ⁊ que nõ facit. ¶ Eodẽ mõ dicitur de potentia. ꝙ qꝛ habitualiter signat. iõ sibi causalitas nõ appropꝛiat. multoꝝ em̃ ē

que nũq̃ fiet: vt dictuȝ ē. ¶ Ad rationes factas cõtra quesitum. ¶ Ad primã ꝙ nõ oportet omnino easdem esse diuisiones scientie ⁊ potentie: sicut volũtatis. Ratio ē. quia immediatius se habet ad res q̃ scia ⁊ potẽtia qꝛ illa sunt indifferenter eorum que erunt: ⁊ etiam eorum que nõ erunt. sic nõ est de voluntate. ⁊ pꝛesertim quia nos p nostra salute tenemur nos conformare voluntati diuine in mõ volendi. ⁊ ideo opus fuit vt ipsa voluntas nobis signis innotesceret: nõ autem tenemur nos regere ꝟm diuinaȝ potentiaȝ vel sciam. ¶ Ad scdam. ꝙ quodlibet pꝛeceptũ dei ē signũ voluntatis diuine. ⁊ ergo põt cõcedi. ꝙ multo plura sint ĩ numero q̃ q̃nq̃: que significãt dei voluntateȝ: q̃uis dicantur quinq̃ ad intellectũ ɔmuneȝ ꝙ ĩ genere sunt q̃nq̃ que exprimũt dei volũtate respectu humane salutis: que nõ coincidũt in significando .s. ea que dicta sunt. ¶ Secũdo dicit. ꝙ q̃dã pceptoꝝ sunt naturalia signa: qꝛ sunt de iure nature. vt honora parẽtes. nõ facias aĩal ɔflatile. ⁊ hec dicũt naturalia signa volũtatis dei. qꝛ natura docet hec. ¶ Alia sunt pcepta q̃ natura nõ sic clare docuit. licet bñ viã vel rõem ad talia habuerit. sicut nõ concupisces. quod natura nõ ita clare docuit. sed ad placitũ legislatoris: qꝛ pceptũ est iam signũ voluntatis dei factũ. Et ita dicatur in alijs. Uñ apostolus. Cõcupiscentiam nesciebã esse peccatum. ad Ro. vij. sed ex lege pꝛohibente cõcupiscentiã sciuit. ¶ Per hoc ad formaȝ dr. ꝙ aliqua sunt signa volũtatis dei naturalia. Ad ipꝛobatõẽ illi⁹. ꝙ aliq̃ pcepta sũt ĩã insita mẽtibꝰ hoim: vt illa q̃ sequunt immediate dictamẽ recte rõnis apud om̃es. Prohibet em̃ natura interficere hominẽ. qꝛ detestatur. pcipit honorare parẽtes: ⁊ homi subuenire: ⁊ hec ɔsilia. ¶ Silr dicit. ꝙ multa sunt ad placitũ instituta: vt pꝛ̃bꝛos nõ hr̃e mulieres. ⁊ hmõi. ⁊ hec sunt ad placitũ dei ⁊ ecclesie pcipientis. ¶ Ad terciã ɔcedit ꝙ signũ voluntatis diuine nõ sit volũtas dei. ⁊ negat ɔñtia. qꝛ nõ debet esse volũtas dei: sꝫ signuȝ eius. Et diuisio voluntatis est vocis in significationes. sicut nõ sequit. nihil quod ē in vrina ē sanitas. ꝗ sanũ put est signũ nõ dicit de vrina. vel ergo nihil ē sanitas signi. ¶ Et eodem modo dicit ad ɔfirmatõẽ: ꝙ pceptio nõ dꝫ esse volũtas dei: sed signum ei⁹. ¶ Ad q̃rtã. ꝙ nõ ē icõueniẽs ꝙ volũtas dei sit ɔ malo pmissiue. s. vt ex malo eliciat

Ad 1. ali

Ad 2

Ad 3

Ad 4

maiora bona. cocedit etiã q turpitudinem culpe nõ velit volũtate bñplaciti: tñ eã fieri pmittit a creatura libertate sua abutẽte. et h. qr ex h nouit elicere maiora bona. ¶ Ad qntã.

Ad 6 ¶ Ad sextã. conceditur q i quibusdã pticularibus deus aliqua pcipit que nõ vult fieri in ppria forma sicut sonãt verba pcepti: tamẽ semp vult hoc fieri: quod mysterio precepti vult intelligi: et ideo licet noluerit Isaac immolari quod sonabant verba precepti: voluit tamẽ obedientiã Abrae patefieri. et bonitatẽ eterni patris circa nos homies figurari: qui ppro filio non pepcit: sed p nobis omibus tradidit: ad Rom. viij. que i illa obedientia Abrae figurabat: et ideo oẽ preceptum signat dei voluntatem. qũuis in particularibus sepe ignoremus modũ: quia mysteriũ ignoram⁹ quod deus intẽdit. nos tamẽ iuxta significatõem terminoꝝ pcepti obedire tenemur: donec de contrario informemur dei reuelatõe.

Ad ꝯfir. ¶ Ad ꝯfirmatõem negat añcedẽs de vi sermonis. qr bñplaciti voluntas ẽ deus. et volũtas signi ẽ tpalis: et creatura signãs volũtatẽ dei bñplaciti vel simplr vel ex ꝯdicione. ¶ Ad pbatõem eius dicit q q̃uis ea que placent deo deus pcipiat. nõ tamẽ ẽ pceptio sua volũtas: cum preceptio sit creatura: signans hanc dei voluntatem.

Dubiũ ¶ Forte dices. quomõ preceptũ de nõ comedendo de certo ligno erat signũ voluntatis dei ipsi Ade. quia querit cuius voluntatis nõ signi. quia erat ipsummet signũ volũtatis. nec bñplaciti. quia tũc nunq̃ de illo ligno comedisset: eo q fm mgrm volũtas beneplaciti semp implet.

Soluit. ¶ Ad hoc et ꝯsilia pt dici. q erat ei signũ voluntatis dei: et bñplaciti dei ex ꝯdicione seruande iusticie originalis. qr dixerat ei deus q nõ comederet: quia morte moreret: pdendo iusticiam originalem. et ita etiam pctõi preceptũ quod non seruabit: ei signũ voluntatis dei ex condicione ꝯsequẽde salutis: si scz hoc preceptum finaliter nõ seruauerit: voluntas bñplaciti nõ dabit ei salutem.

Ad 7 ¶ Ad septimã dicit q respectu mali nõ sunt nisi duo signa. scz permissionis et phibitõis. qr pax: immo nihil entitatis hz: put ẽ malũ culpe. et iõ pluribus modis nõ decuit deũ se hẽre respectu illius sz respectu boni quo hõ põt ꝯsequi salutẽ sunt tria signa volũtatis. hoc qppe multũ hz entitatis: et etiã qr varijs modis dñs vocat homines ad salutẽ. s. pceptis: quoꝝ necessaria ẽ obseruatio. et ꝯsilijs: quoꝝ obseruatio vtilis ẽẽt: sed nõ existeret oppoꝛtuna. qr opposita ꝯsilioꝝ de p se non sunt pctã.

¶ Si dicas. dissuasio mali nunq̃ potuit ẽẽ voluntatis ꝯsilij: sicut suasio boni maioris sb ꝯsilio. Dubiũ

¶ Põt dici. q dissuasio mali: spalit mortalis: cadit sb phibito. qr nõ dimittere malũ maius ẽẽt frãgere pceptũ. est eñ tale malũ prohibitũ. Soluit.

¶ Ad regulã que assumitur tot modis dicit vnũ oppositoꝝ quot reliquũ. Dicit q sit impertinẽs. quia mens phi ẽ. q si duo termini sunt oppositi: fm omnez significatõem suam: tunc quot modis vn⁹ eoꝝ ẽ equiuocus tot modis alter.

¶ Si dicat: nunquid phibitio et preceptũ sunt idẽ signũ? Videt q sic. qr qñ vnũ oppositorũ phibet aliud pcipit. Dubiũ

¶ R. q esto q vnum eoꝝ in alio includeret. tamẽ qr in ratõne diuersificant. quia pceptũ dicit respectu bonorum: prohibitio respectu maloꝝ: iõ dicũtur diuersa signa: et diuerse volũtatis signi. Ratio post oppositũ s. auctas mgri hincinde ẽ p dictis. Hec de questione. Soluit.

Circa distinctionem. xlvi. querit. xlv. vtrum deus qui vult omes hoies saluos fieri: etiã velit mala ad esse pduci? Que questio vnum supponit et aliud q̃rit. supponit eñ q deus velit omes homies saluos fieri. querit. vtrũ velit mala i ẽẽ produci.

Arguit ¶ Pro supposito arguit pmo auctoritate apli ad Timõ: ita dicentẽ. ergo etc. ¶ Cõfirmat sic ratione. quia oẽ agẽs optimũ effectũ ad certum determinatũ finem: vult illum effectũ consequi illum finem. Deus ẽ agens optimũ producẽs omnẽ hominẽ ad salutez vel ad finẽ salutis. ergo vult eis salutẽ. Cõseqñtia nota ẽ. et maior silr. quale eñ esset agens quod effectũ produceret ad finem: quez finem ipm attingere nõ vellet. Mior. q deus ẽ agẽs optimũ: est phi xij. metaph. et q oẽs hoies pducat ad salutẽ pz. qr indidit eis appetitũ naturalẽ q appetunt salutẽ. qd nõ ẽẽt nisi eos fecisset ad salutẽ. Pz assumptũ p Boeciũ. iij. de ꝯso. psa. q. Est eñ mẽtibus hominũ veri pfectiq boni natura iserta cupiditas.

Cõfir. ¶ Et ꝯfirmat. qr ligatos vult oẽs hoies ex lege salutis. qd non ẽẽt nisi ad salutẽ hoies procreasset. Assumptũ patz p illud Marci vltimo. Predicate euangeliũ oĩ creature. q crediderit et baptizat⁹ fuerit

saluus erit: qui nō crediderit condemnabi-
Arg.2 tur. ¶ Scđo sic. Deus vult oēs homīes
finaliter bñ agere: et pcepta seruare. ergo vult
oīm salutē. Cōsequētia tenet. qr ad hoc seq
ret oīm salus iuxta legem ordinatā. qui em
finaliter adimplebūt legē: erūt salui. Mō
quod vult añcedēs τ vult ɔsequētiā esse bo
nā: etiā vult ɔsequens. Añcedēs pz. qr qđ
deus pcipit omibꝫ: hoc vult ab omibus fie
ri. Mō deus omibꝫ pcipit finaliter bñ age
3 re. quare τc. ¶ Tercio hec ē falsa. Deus ali-
quem hoiem non vult saluū fieri. ergo hec
ē vera. Deus omnē hoiem vult saluū fieri.
Cōsequētia tenet p legē cōtradictoriarū. et
añcedēs pbat. qr sequit deus aliquē hoiez
nō vult saluū fieri. τ ille hō neqt saluari si-
ne volūtate dei. ergo ille homo nō pōt sal-
uus fieri. τ vltra ille hō nō pōt saluus fieri
ergo necessario ɔdemnabit. τ vltra necessario
ɔdemnabit. ergo de sua condemnatōe nō ē
rephēsione dignus. qr de necessarijs nec lau
4 damur nec vitupamur. iij. ethicoꝝ. ¶ Quar
to. nō minus vult deus omibꝫ hoibꝫ bonuz
q̄ȝ volūtas habētis charitatē. sed illa vult
oīm hoim salutē. ergo τc. Cōseqntia tenet. τ
maior pz. qr maior ē dilectio dei ad hoies:
q̄ posuit aīam suā p hoibꝫ Joh. x. q̄ȝ sit cu-
iuscūqꝫ homīs quātumcūqꝫ charitatiui. et
minor pz. qr habēs charitatē vellet oēs
esse bonos. qr oēs diligit in deuz: iuxta p
ceptū dñi. Diligas proximū tuū sicut teip
5 sum Matth. xxij. ¶ Quinto sic. deus vult
oēs homines fieri saluos voluntate bñ-
placiti. ergo vult oēs homiēs fieri saluos
Cōsequētia nota ē. pbat añcedēs. qr dicit
Damas. Oportet scire qm deus vult añcedē
ter oēs homīes saluos fieri. τ regni sui po
titi fortuna. Nō em ad puniendū plasma
uit nos deus. Mō illa volūtas añcedēs bñ-
placiti ē volūtas. qr nō pōt dici quō eēt vo
6 lūtas signi. ¶ Sexto. si deus aliq̄s vellet sal
uos fieri τ aliquos non vellet eēt acceptor
psonaꝝ. Cōtrariū dr Act. x. Pz ɔsequētia
qr aliquos vellet saluari. τ aliquos nō: eti-
Cōseqn̄ arg.1 am anteq̄ȝ essent nati. ¶ Scđo loco arguit
p q̄stro pmo sic. Multa mala fiūt. ergo de-
us vult fieri mala. Añcedēs notū ē Mat.
xix. Necesse ē vt scādala veniāt. τ ɔsequen
tia pbat p dictū venerabilis Anselmi dicē
tis: q deus nō vult fieri qđ ipossibile ē fieri. ergo
ex opposito: oē quod ē possibile fieri deus
Cōfir. vult fieri. ¶ Cōfirmat. qr nihil ē necesse fieri
nisi ex volūtate dei. sꝫ mala sunt necessario
futura. igit ex volūtate dei sunt futura. Cō
sequētia videt tenere. τ maior pz. qr a pmo
necessario vel necesse eē depēdet oē posteri
us necesse eē. Et minor pz p auctēiā pus al
legatā. Necesse ē vt scādala veniāt. Scđo 2
sic. qr quicūqꝫ vult aliqđ añcedēs: τ vult ɔse
quētiā eē bonā τ pfecte sibi notā esse bonaz.
vult etiā ɔñs. Mō deus voluit xpm turpis
sima morte ɔdemnari: τ sciuit ɔsequētiam
esse bonā: τ voluit esse eam bonā. ergo condem
nātes faciēt malū. ergo voluit illud ɔseqns
Maior videt nota. q̄ em añcedens vult τ
scit: τ vult ɔsequentiā esse bonaz. quō ergo nō
vellet ɔsequēs? Et minor pz p textum Act
iij. ca. Deus qui preordinauit christū suū
pati impleuit sic. ¶ Confirmat sic. bñ seq-
tur. Electio fornicationis ē in mēte Socra Confir.
tis: ergo Socrates peccat saltē de lege ordīata
τ deus vult añcedēs. τ vult τ scit ɔsequētiā esse
bonā. ergo vult ɔsequēs. s. Socratē peccare. er-
go vult malū fieri. Tenet cōsequētia vltia
τ etiā penultima vt videt. τ q pma ɔseque-
tia sit bona: pz. Cōsensus fornicatōis ē con
tra mādatū decalogi. τ qr fornicator nō hz
hereditatē i regno dei. Et scđa ps añcedēt.
q deus velit añs pz. qr demōstrādo illā electi
onez q̄ socrates eligit fornicari: arguit sic. hō
vult eē in mēte socratis. τ hō ē electio fornica
tionis. ergo electōem fornicatiōis vult eē ī
mēte socratis. τ pz maior. qr hoc facit ī men
te socratis. etiā pncipalius q̄ȝ socrates: cuz
sit cā pma. Mīor pz p casū. Qꝫ aūt sciat τ
velit ɔñtiā eē bonā: pz. qr legē posuit prohi
bentē fornicatōem: ex qua sequit q omīs cō
3 tra eā agēs peccat: τ hoc nouit deus. ¶ Ter-
cio rōne quā format mgr ī lra p ista opinio
ne. qr vel vult mala fieri: vel vult mala nō
fieri sufficiēti diuisione. sed falsum ē q velit
nō fieri mala. ergo veꝝ ē q velit mala fieri.
Patet minor. qr si vellet nō fieri mala: ipa
nō possent fieri: cuz nihil possit fieri contra
voluntatē dei. Et in enchiridion dicit Au-
gustinus. q nō fiat aliquid. nisi quod deus
fieri velit. ergo cū mala fiāt videt ppositū
¶ Quarto ppositiōꝝ ɔdictorijs volūtati vtrū
q̄ȝ cognoscenti pfecte: alterū erit volitū. sed 4
posito casu q Socrates peccet: ista sunt cō
tradictoria: socrates peccat: τ socrates non
peccat: q̄ deus pfectissime nouit. ergo alteꝝ co-
rū erit volitū a deo: sed nō ista. socrates nō
peccat. qr si illa esset volita: socrates nō pec-
caret. qr neqt agere ɔtra volūtatē dei. ergo hec
ē volita. socrates peccat. τ illa iportat malū

fieri. ergo deus vult malū fieri. Patz maior. qz
ppositis duabꝰ ꝯtradictorijs volūtati pfe-
cte cognoscenti altera earꝫ erit scita. ergo ꝛ voli
Arg. 5 ta. ¶ Quinto. qz iustū ē malū fieri: ergo deus vult
malū fieri. Cōsequētia nota. qz ois iustus
vult omne qd ē iustū. Añs patz. qz aliqua pe-
Cōfir. na ē iusta q ē mala. alr nō esset pena. ¶ Et
confirmat. quia vult sacra scriptura. q scdm
pctm mortale ē pena pmi. Nō omne pecca-
tum nō solum ē malum culpe sed etiam pe-
ne: iuxta illud Apocal. xxij. Qui i sordibꝰ ē
sordescat adhuc. Et idem videt velle Au-
gu. pmo ꝯfessionū dicēs. Iussisti dñe ꝛ sic
ē: vt omis motus inordinatus pena sibi sit
In ꝯrā Idē vult Boecius iiij. de ꝯsolatōe. ¶ Sed
i oppositū vtriusqꝫ ē mgr i lra. ꝛ ꝯtra suppo
situ arguit rōne sua. qz si vult oēs saluos fi-
eri: ꝛ de omibꝰ plures damnant volūtas eiꝰ
impedit. quod ē expsse veritati repugnans:
ꝛ si omnes vellet saluari omnes eēnt predesti-
nati: quod falsum ē. ¶ Itē contra quesitum
qz deus odit pctā ꝛ mala. ergo ea nō vult fieri.
Cōsequētia nota ē. ꝛ añcedēs patz p illud Ec
cl. xij. Altissimꝰ odio hz pctōres. ꝛ certū ē q
Cons. nō nisi rōne pcti. ¶ Confirmat. quia dicit be-
atus Aug. in libro. lxxxiij. questionū. Idē ē
dicere deo volēte ꝛ deo auctore. Sed malū
nō fit deo auctore. ergo nec deo volente. ꝛ quo-
mō optimꝰ posset velle fieri mala.

In questōne erūt

duo articuli. In pmo videbit de supppositi-
to: ꝛ de eo quod tangit de ipo post oppositū.
vtrꝫ voluntas dei possit impediri. Et in scdo
Arti. 1. videbit de quesito. ¶ Quo ad pmū primo
suppono: q volūtas bñplaciti dei nō possit
impediri: sz semp adimplet. de quo forte pꝰ
dicet in dubio huius eiusdē articuli. ¶ Se-
cūdo suppono q nō omnes saluabunt. Illa
patz Mat. xxv. Qui a sinistris iudicis ꝯsti
Cōclio. 1 tuent ibūt i ignē eternū. ¶ Ex illis sequit cō
clusio vlsalis ad pmū articulū. q deus nō ve-
lit oēs hoies saluos fieri volūtate bñplaci-
ti. Probat sic. qz nō oēs hoies erunt salui.
ergo deus nō vult oēs saluos fieri illa volūta-
te. Cōsequētia nota ē. qz illa volūtas nō pt
īpediri p pmā suppositiōēz: ꝛ añs ē scda sup-
positio. ¶ Cōfirmat sic. Deus nō vult dare
Cōfir. omibꝰ finalē grāz: ergo nec salutē. Cōsequētia
tenet. qz de lege ordinata salꝰ ē ex grā. iuxta
illud ad Rom. vj. Grā dei vita eterna. Añ
cedēs patz p scdam suppositiōē etiā. qz si vellet

omibꝰ finalē grām dare: vel hoc nō posset.
ꝛ hoc ē nimis impium dicere. qz possibile ē.
deo etiā mutare volūtatē quātūlibet prauā.
teste btō Aug. i enchiridiō ca. lxviij. ꝛ alle-
gat mgr ca. iij. pñtis dis. Quis inqt tā īpie
desipiat: vt dicat deū malas hoīm volunta-
tes quas voluerit: ꝛ quō voluerit: ꝛ vbi vo-
luerit i bonū nō posse ꝯuertere. Vel vellet ꝛ
posset: ꝛ tūc nullus damnaret: qd ē ꝯtra il-
Cōclo. 1 li suppositiōē etiā. ¶ Scda ꝯclio ē hec. Deus
vult oēs saluos fieri volūtate signi. Patz. qa
omibꝰ legē dedit suorꝫ pceptorꝫ. qz nō plꝰ de
dit legē pceptorꝫ ꝛ fidei vni qꝫ alteri: cū euā-
gelium legis diuine ꝯtētiuū omibꝰ pdicari
mandauerit. Marci vltio. Predicate euā-
gelium omi creature: sicqꝫ indifferēter omi-
bus predicatū: vel in se: vel in suis ꝓgeni-
toribꝰ. ¶ Et si dicat q nō sit pdicatū gētibꝰ
añ ascēsionē saluatoris. R. q implicite erat
eis pdicatū. quia nō ē dubiū Adam ꝛ san-
ctos patres: etiā i lege nature instruxisse su-
os filios de saluatore: quē credebāt firmiter
affuturū. ꝛ in hoc implicite instruebant cre-
dere debere euangeliū p ipm mūdo nūciā-
Dubiū dū. ¶ Sed tūc manet difficultas quō veri-
ficat auctas apli dicētis. q deus vult omnes
hoies saluos fieri. De hoc sunt diuersi mo-
di doctorꝫ nrorꝫ. Primi duo modi sunt bea-
Di. 1 ti Aug. circa finē sui enchiridiō: recipiētis
auctē de volūtate bñplaciti: exponēs eā sic
q aplus voluerit q nullꝰ hoīm sit salꝰ nisi
quē deus saluare voluerit: ꝛ vt clariꝰ loqr: qui
vult oēs saluos fieri. i. q vult oēs saluādos
saluos fieri. ꝛ sic eēt i orōne distributio accō-
moda. qz cū li oēs deberet distribuere p sin-
gulis indrīter: accōmodat vt tm̄ distribu-
at p saluādis. Et ē similis locutio: sicut qñ
in ciuitate nō ē nisi vna schola p pueris lra-
liter edocēdis. dicimꝰ q vnꝰ mgr docet oēs
pueros ciuitatis: cū tn̄ nō doceat nisi scho-
lares scholas frequētātes. ꝛ sic cū p singu-
lis deberet distribuere: accōmodat ad distri-
buēdū tm̄mō p his qui docent. accipit eni i
isto sensu. vnꝰ mgr docet oēs pueros q doce-
Scdꝰ tur huiꝰ ciuitatis. ¶ Scds modus Aug. ibi
di dē ē. q omnes distribuat p singulis generū.
ꝛ non pro singulis hominibus. vt sit sensus.
vult oēs saluos fieri. i. de qlibet statu hoīm
vult aliquos saluos fieri. s. aliquos seruos
aliqs liberos. aliqs diuites ꝛ aliqs paupes
Nota ꝛ discurre si vis p singulos statꝰ. ¶ Scdo ē
notādū. q isti modi nō hñt calūniā: qz veri
fi. ꝛ apli auctas accepta ad illos sensus ē ma

nifeste vera. Sed aliquibus videt̃ nõ suf-
ficere illos modos. q̃d ꝓbãt. q: dicũt aplm
ibi sumpsisse li oẽs ꝓut distribuit ꝓ singul'
in numero. q̃d ꝑsuadẽt. q: ꝑ illa ṽba voluit
inducere Thimotheũ vt oraret ꝓ omnibꝫ
hominibꝫ. q: hoc acceptũ ẽ corã deo ⁊ pr̃e: qui
vult oẽs hoĩes saluos fieri. Nõ certũ ẽ ꝙ
ecclĩa cõiter orat ꝓ singulis. ⁊ ĝ aplus videt̃
ibi omẽs sumpsisse: prout distribuit gene-
raliter ꝓ singulis. Ideo isti dicũt alit̃. ꝙ ſm
Damasc. li. ii. capitul' vltimo ⁊ penultimo.
diuina volũtas est duplex. s. voluntas ãn
cedẽs ⁊ volũtas ꝯsequẽtis. nõ ꝙ diuersitas
sit ad intra: que impossibilis ẽ i deo: cũ sum
me simplex sit: sed ꝓpter alias ⁊ alias ꝯdi-
ciões voliti. Vñ volũtatẽ ãncedẽtis vocãt
hoĩes institutõꝫ ⁊ ordinatõꝫ i finẽ. s. btitu-
dinis ⁊ cõĩuꝫ auxilioꝝ collatõem. Volũta-
tẽ ꝯsequẽtis vocãt execũtõꝫ btitudĩs ꝑ spe-
cialiũ auxilioꝝ finalẽ exhibitõeꝫ facta hoĩ
quibꝫ post mortẽ fit salu⁹. Prim⁹ stat⁹ ẽ a so
lo deo. q: natura hoĩs: ordo ei⁹ ad btitudi
nẽ: generaliũ auxilioꝝ collatio: q̃ sũt legis ⁊
sacramentoꝝ institutio: ianue ꝑadisi aper-
tio: pro omĩbus peccatis quo ad sufficiẽtiã
satisfactio. hec oĩa sunt a deo solo. Sꝫ stat⁹
scd̃s ẽ a deo hoĩe cooperante. q: mot⁹ volũta
tis fit finaliter ad deũ: quem deus facit ꝑn-
cipaliter in homine: attrahens ad se volũ
tatẽ. Nõ eñ infundit deus grãm finaleꝫ in
nitis: sed ad se ꝯuersis. quã tamẽ ꝯuersiõꝫ
ipe deus facit miscõiter in homĩe: ꝑueniẽ-
do voluntatẽ: ⁊ tunc voluntas simul fert̃ i
Pz̄ deũ sup omĩa. Tũc isti dicunt: ꝙ deus ve-
lit omẽs hoĩes saluos fieri voluntate ãnce
dẽte. ⁊ hoc voluisse aplm. pꝫ. q: naturã de-
dit. ad btitudinẽ ordinauit. ⁊ generalia au
xilia ꝯstituit ad finem ꝯsequendum. s. legis ⁊
mandatoꝝ institutõe: ianue apertione: ⁊ pro
peccatis satisfactõe: prout de se notũ ẽ. Se
cundo dicunt: ꝙ nõ velit omẽs homĩes sal
uos fieri volũtate ꝯsequẽtis. pꝫ sicut ꝑus
dictũ ẽ. q: nõ omĩbꝫ exhibet grãm finaleꝫ ⁊
btitudinẽ ꝯsequentẽ. ⁊ hec dicũt fuisse men
tẽ b. Pauli. Sed videt̃ mihi ꝙ ista volũ-
tas ãncedẽs nõ sit nisi volũtas signi respe-
ctu salutis. q̃uis possit dici volũtas bñpla
citi respectu coꝝ que deus ꝯfert. q: natura ca
pax btitudĩs: ordo ei⁹ i btitudinẽ ⁊ auxilia
ꝑ deũ exhibita videnť signare volũtatẽ dei
ipsi hoĩ ꝓ ꝯseq̃nda btitudine. ⁊ sic oportebit
intelligi dictũ apli de volũtate signi. nã ista
nõ pñt dici bono mõ volũtatꝫ bñplaciti ad

salutẽ. cũ hec nõ sint deus. Itẽ cũ his posi
tis adhuc stat multis nõ attingere salutẽ.
⁊ sic voluntas bñplaciti dei de homis salu-
te posset impediri. quod nõ cõcedit̃: vt post
dicetur. Iste modus sumit̃ a Damasceno li
bro scd̃o circa finẽ. Tercio ẽ notãdum. ꝙ Npta ȝ
qui vellet tenere modũ augustini valde fa
cile euaderet argumentũ istoꝝ quo arguũt
aplm voluisse loqui prout distributio fit ꝓ
singulis i numero. q: diceret ꝙ q: ignotũ ẽ:
quos de⁹ vult finalit̃ saluos fieri: ⁊ salutẽ il-
lis ꝯcedit supplicatõe ecclesie. vult tñ de oĩ-
bus statibꝫ aliquos saluari. ideo pro singu
lis ẽ orandũ ab ecclesia: vt dñs de singulis
statibꝫ illis quos disposuit saluare: velit i-
fundere media salutis. Sed ẽ scd̃a dubi Dubiũ
tatio habẽs respectũ ad hãc materiã. vtruꝫ aliud.
volũtas dei semꝑ efficacit̃ impleat̃. Ad q̃d Solutĩ
videt̃ dicendũ. ꝙ volũtas bñplaciti semꝑ i
implet̃. q: hec deus est cui nihil resistere põt
siue in reꝝ productione quas vult fieri. si-
ue in peccatorũ cõuersione quos vult ꝯuer
ti. Nam de hac voluntate dicit ꝓpheta. ꝙ
omĩa quecũqꝫ voluit fecit. Et apl's. ꝙ null⁹
sue põt resistere volũtati. et Hester. xiij. nõ
ẽ qui possit resistere volũtati tue. Et q̃d mi-
rũ. quõ eñ ṽtus dependens ⁊ limitata pos-
set resistere virtuti independenti ⁊ illimita-
te. Et Aug. in enchiridion ca. lxxj. Rogan
dus est vt velit: quia necesse ẽ fieri si ipe ve-
lit. Nõ ẽ eñ credẽdus omĩpotens aliquid
voluisse fieri quod factũ nõ sit. Scd̃a ꝓ-
positio. Sepe volũtas signi nõ adimplet̃.
patet i ꝑmo parẽte cui ꝑcepit ne comederꝫ
de ligno scie boni ⁊ mali Gen. iij. ⁊ tñ come-
dit. Silr̃ sepe a gim⁹ ꝯtra volũtatẽ signi ve
niẽdo ꝯtra ꝑceptũ: vel agẽdo nobis ꝓhibi
tũ. Hoc de ꝑmo articulo.

Quo ad secunduꝫ Arti. 2

articulũ. vtrum deus velit malũ ad esse pro
ducit̃. Pro quo ꝑmo noto: ꝙ duplex est ma
lum. Quoddam ẽ malum pene: quod in-
fligit̃ pro delicto vl' alia de causa. ⁊ de isto nõ
ẽ dubium quin hoc velit deus. Unde Esa.
xlv. dicit deus. Ego dñs ⁊ nõ est alter: for-
mans lucem ⁊ creans tenebras. faciens pa
cem ⁊ creans malũ. Et Amos. iij. dicit̃. Si
erit malũ in ciuitate quod dñs nõ fecerit. ⁊
sumitur si pro nõ. Et ideo de hoc malo non
est sermo. Aliud vero est malum culpe. de
quo est ꝑncipalis sermo an hoc deus velit

Nota 2 fieri. ¶ Secūdo ē notandū: q malū culpe su/
1 mitur dupliciter. ¶ Uno mō cōcretiue: quo mō electio voluntatis dicitur mala: eo q̄ deficiat in aliqua circumstātia: vl' ī pluribus fm quas deberet fieri. Alio mō si deberet esse
2 bona. ¶ Alio mō malū sumitur abstractiue pro macula vel deordinatione qua aīa ex
1 hmōi actu maculat vel deordinat. ¶ Primū malū ē aliquid: quia ē actus positiuus in volūtate. z etiā cōpter impatus p voluntatē. sed scdō mō malum ē pura pūatio. nec aliquid entitatis habet. Un̄ Johis. j. dici/
Nota 3 tur nihil. q: nihil entitatis hz. ¶ Tercio ē notādū: q de rōne entis ē includere bonitatē. nā in eo q aliquid est ens: ipm aliquā hz silitudinē pmi entis: z dependet ab eo. z tm̄ habet de bono quantū de entitate. vt alis
Corre. 1 dictū ē. ¶ Ex quo correlarie sequit: q malū culpe cōcretiue dictū rōne actus: ē quoddā
2 bonū bonitate entis. ¶ Sequit scdō. q illi' rei que ē malū culpe cōcretiue sumptū: deus ē cā. Pz. q: illa res ē quoddam bonū. Mō
3 omis bōi deus ē cā. ¶ Sequit tercio. q rē que ē malū concretū vt actū facit z cōseruat de'. Pz. q: ē quoddā bonū. z impossibile ē aliquid esse bonū dependēs nisi sit a deo effecti
4 ue z cōseruatiue q̄diu manet. ¶ Sequit q̄rto. q nō ē de eēntia illius actus esse culpā vl' malū. sed hoc solum sibi cōuenit inq̄tū deordinat creaturā rōnalē. Pz. q: si de eēntia eius esset eē malū culpe. tunc eēntialiter esset malū. z sic non eēt quoddā bonū: nec esset eius eēntia a deo: vt notum est. cui' contrariū dicūt correlaria p̄cedētia. Et veritas correlarij pz. q: si deus talem rem qualis ē electio fornicatōis vel alteri' iniusticie pduceret ī lapidē: lapis non eēt ab ea deterior. nec
5 ipa res esset culpa. ¶ Sequit q̄nto q nulla electio volūtatis ē eēntialiter electio. z non q: electio mala eēt eēntialiter electio. z non stat q sit electio bona: tūc eēt essentialit' electio mala: z sic eēntialit' eēt malū. cui' cōtrariū dictū ē. Immo capta qualibet electōe eēntialiter rem illi silē: posset deus pducere sine
obiectio subiecto. vel ī subiecto inaiato: z tūc nō eēt electio. ¶ Sed forte dicet. q ex his sequit q deus mali culpe sit cā: q: huī' rei ē cā: demōstrādo electōz pueisam: hec res ē malū culpe concretiue saltē: g mali culpe ē cā. Ma/
Solui. ior ē scdōz correlariū z mīor ē suppositū. ¶ Ad
1 illud mādet Dolcot: questione .x. sup snias cōcedēdo cōclusionē z format rōem sic. Cuiuslibet entitatis deus ē cā. malū culpe est q̄dā entitas. igit. ¶ Aliter dicūt doctores nři.
2 aliter z credo q melius. q malum culpe cōcretiue habet in se bonitatē entis. z illius deus ē cā. z habet in se inq̄tū ē in volūtate vel a volūtate rationē deformantis aīam: z illius deus non ē cā. Un̄ q̄uis talis syllogismus in nitat veris pncipijs: tn̄ q: cōclusio simplicium aures posset offendere: z occasionē scādali p̄bere: nō reputo q hec in scholis sit tenēda sine addito. Mali culpe deus ē cā. z min' in
1 sermonibus. ¶ Et ad formas rationū ppt simplices credo bonū esse distinguere minorē. q: vel intelligit q malū culpe sit quedā entitas ratione sue eēntie. z sic minor est vera. z cōclusio ī eodē sensu. q eēntie q̄ est ma/
2 lū culpe deus ē cā. ¶ Alio mō pt intelligi. q malū culpe nō sit quedā entitas inquantū est malum. vel inquantū animā maculat. z sic cum sit pure nihil: ideo sic negāda ē minor: z cōclusio in eodem sensu. nec ē negādū q̄n alicui' mali deus sit causa: inq̄tū aliquam entitatē includit. vel ratione substrati: vt mali homīs. quē deus conseruat deus ē cā. sed nō inquantū ē malus. sed prout est quedā creatura rationalis: cuius conuersionē expectat. ¶ In talibo maxime cauendū ē: ne ppter argumentū quod cōcludit cōclōnem veram: si cōclusio posset dare occasionē ruine simplicibo: nō cōcedat nisi cū debito moderamine: vt veritas elucescat et ruina precaueat. nō ē eīm scientia sacra scientia p̄sumptionis vel logicalis supstitionis: sed pietatis. que nō destruere dz simplices: sed
No 4 edificare. ¶ Quarto noto. q cōsequēter loq volo de malo culpe pro deformitate. vel concretiue de eodem inquantū est malū. quia
Nota 5 hoc principaliter intendit querēs. ¶ Quinto noto. q malum culpe nullam habet rationem boni: nec ratione cause. quia nō est a causa efficiente vt efficiens est: sed potius a causa deficiente: vt dictū est in questione. vtrum tm̄ sit vnus deus. Unde Dionysius quarto de diuinis nomibo. Malū nō ē ppter virtutē: sed ppter infirmitatē. nec rationē sui. quia vt malum nec ē natura: nec ordinatū. nec habet rationē finis nec ordiabilis in finē. Un̄ Diony. quarto de di. noi. Malum ē p̄ter viā. ecce q nō hz ordinē. sequit. p̄ter naturā. nō ē ergo natura. sequit. p̄ter causam. preter principiū: preter finem ecce q non habet causam vt malum. preter diffinitionē. quia diffinitio ē entium. nō pprie priuationum. sequit. preter voluntatē.

q: etiam qui peccat nō vult malū sub rōne
deformitatis. sequit: preter substātiā .i. preter es
sentiam. quia malū vt malum nihil enti
Sequitur. tatis est. ¶Correlarie sequit q malū non ē
etiā a volūtate humana: sub sua ppa rōne
appetibile. q: semp appetit⁹ est ratōne boni
veri vel apparētis. mō malū sub rōne ma
li non hz rōez veri boni vel apparēt. ¶Se
2 cūdo sequit q nō ē bonū mala eē nec etiā fi
eri. pz ex notabili. q: malū vt maluz nihil
boni īportat. ⁊ g̃ nec ē bonū ipm eē vel fieri.
Nota 6 ¶Sexto ē notandū q mgr̃ recitat q̃tuor
modos q̄bꝫ imaginari pt volūtas diuia se
1 hr̄e ad mala eē vel fieri. Prim⁹ volēdo ea
2 esse vel fieri. Scd̄s volēdo ea nō eē vl' fieri
3 Terci⁹ nolēdo ea eē vel fieri. Et q̃rt⁹ non vo
4 lendo ea esse vel fieri ¶Quibus pmissis sit
Cōclō 1 p̄ma ppositio. hec ē falsa. deus vult maluz
culpę esse vel fieri: loquēdo de volūtate bn̄
placiti. Probat sic. q: vel vellet esse in se. et
sic vellet se fieri malū. vel ī alio: ⁊ sic ipe sua
volūtate faceret aliū malum: contra beatū
Aug. libro. lxxxiij. questionū. q. iij. dicentē.
Deo auctore nihil fit deterius. ⁊ pz ꝯñtia.
q: volūtas bn̄placiti dei semp adimplet: vt
Cōfir. dictū est ī pcedēti articulo. ¶Et confirmat.
quia si vellet esse ī alio: sequit q ille alius es
set malus a malo culpę: quod deus vellz eē
in eo. ⁊ sequit q ipe nō esset malus. q: non
eēt ī ptāte sua nō habere illud malum eo q
2 volūtati bn̄placiti dei resistere nō pōt ¶Se
cūdo sic. ꝯtradictōez īplicat: deū velle ma
lū culpę eē vel fieri. igit falsum est deū velle
maluz culpę eē vel fieri. Tenet ꝯñtia. pbat
añcedēs. q: si de⁹ ipm vellet esse. ⁊ tūc bonū
eēt ipsum eē. q: ens optimū nō pt velle nisi
quod est bonū esse: ⁊ nō esset bonū ipsuz eē:
quia mala esse nihil bonitatis secuz portat
vt dictū fuit ī q̄nto notabili ⁊ ī scd̄o correla
3 rio eius. ¶Tercio. q: vel vellet mala eē inq̃
tū maluz est ea esse: ⁊ hoc repugnat optimę
volūtati: vel inquātū bonū est ea esse. ⁊ hoc
nō. quia cū malū sit pura puatio: nihil bo
4 nitatis secū portat. ¶Quarto. q: quod deci
pi nō pt: nō vult malum esse vel fieri. Mō
deus decipi nō pōt: igit. Pz maior. q: cū ni
hil velit volūtas nisi rōne boni: ⁊ nihil bo
nitatis includunt mala in esse vel in fieri.
quod vellet ea esse vel fieri: decipet. Mior
5 nota ē. ¶Quīto. q: si deus vellet mala fieri
in volūtate aliqua: tūc vellet illā volūtatē
deformari. ⁊ quomō optimū possz velle pri
uationē boni: vel deordinatōem rei omī mō

eēntiali ab eo depēndētis. ¶Itē tūc valde i
iuste puniret volūtatē ppter malū qd volu
it voluntate bn̄placiti sibi inesse. ⁊ psertim
cū fm beatū Aug. libro. lxxxiij. questionuz.
q. iij. idem sit deum velle ⁊ deū facere. ⁊ ergo
si vellet malum fieri faceret malum fieri. fa
ceret ergo crimē. ergo peccaret. ¶Scd̄a con Cōclō 2
clusio sequit vn̄salis ad quesitū. De⁹ volun
tate sua bn̄dicta nō vult mala esse vel fieri
hec sequit ex p̄cedēti. quia hec est falsa. de⁹
vult mala esse vel fieri voluntate illa. ergo
ista sua subcontraria est vera. deus nō vult
mala esse vel fieri. ¶Tercia ꝯclusio est. hec Cōclō 3
ē falsa. deus vult mala que fiūt: non fieri. et
hec. Deus refutat mala que fiunt fieri: vel
nult mala que fiūt fieri: put nult fingitur
esse tercia psona istius verbi nolo. Et eodē
modo dicat de esse. Patet cōclusio. q: si nol
let ea fieri vel esse. vel vellet ea non fieri vel
non esse: tunc impotens esset: quia essent et
fierent preter eius voluntatē. ¶Unde ma
gister laudans opinionē secundā in ca. vj.
distinctōis p̄sentis dicit. q illi de illa opini
one nō ꝯcedunt deū velle mala fieri: ne ma
lorū auctor intelligatur. nec concedūt eum
velle mala nō fieri: vel nolle fieri. ne impō
tens videat. ¶Forte dicet. deus nō vult ma obiectio;
la fieri: p ꝯclusionē scd̄az. g̃ respectu eoꝝ hz
nolle. ꝯñtia tenet. q: nō vult ē tercia psona
de nolo. ⁊ vltra. ergo vult ea nō fieri. ¶R̃. q Soluit.
aliud est: nolle: aliud ē nō velle. q: nolle di
cit actum refutationis in voluntate. nō vel
le autem solum negat actū. vñ dormiēs ha
bet nō velle: sed nō habet nolle. quia nullū
actū habet volūtatis ¶Per hoc ad formā
pōt dici: q deus nō vult mala. put li nō est
negatio negās hoc verbū vult terciam pso
nam de volo. ⁊ nihil ponit respectu malorū.
scz nec refutationē: nec aliud. sed negat vo
litionē respectu eoꝝ. ⁊ sic negat ꝯñtia cuz in
fert. ergo habet nolle respectu eoꝝ. Et ad p
bationē cum dicit. q non vult ē tercia pso
na de nolo. Dicit q hoc veꝝ est prout ē vna
dictio. ⁊ prout tm̄ valet sicut est nolēs. ⁊ sic
nō sumit hic ī ꝯclusiōe scd̄a: vt dictum est
¶Quarta ꝯclusio. De⁹ pmittit mala culpę Cōclō 4
⁊ hoc rōnabiliter. Prima ps q pmittit pz.
q: fiūt ⁊ sunt. ⁊ nō possent eē vl' fieri nisi deo
pmittēte. ¶Scd̄a ps pz. q: tāte potētię est
q ex malis: hoc ē occasiōe maloꝝ elicit ma
iora bona. ⁊ reddit suū vniuersum pfectius
igit ex rōne pmittit. Cōseq̄ntia nota. q: rō
nabilit h pmittit q̄ mag bonū occasionalit

introducit. aũs pʒ.qꝛ vel mala ꝯtingũt p̄/
scitis ꝛ reprobatis: ꝛ sic i vita futura iusta ꝛ mi
sericordi eoꝝ punitõe pʒ ĩ vniuerso dei iusti
cia. vel adueniũt p̄destinatis. ꝛ tũc illi ex ip̄
sis crimibꝫ dño eos reuiuificãte reddũt hũi
liores. ꝛ ad p̄cauendũ sibi de crimibꝫ doctio
res: ꝛ ĩ eoꝝ saluatõe repn̄tatꝛ ĩ vniuerso dei
omipotẽtis mĩscdia: q̄ de vasis ire fecit vasa
mĩscdie ac honoris: de q̄bꝫ ad Ro.viij. di/
ctũ vr̄. oĩa coopantꝛ ĩ bonũ his q̄ ɓm ꝓpositũ
vocati sũt scti Glo. etiã pcc̃m mortale ¶ Hec
ẽ mẽs b. Aug. ĩ enchiridiõ ca.xj. sic dicẽtis
Deꝰ omipotẽs cui rez ẽ summa ptãs: cũ sũ/
me bonꝰ sit: nullo mõ sineret aliq̄d mali ẽẽ ĩ
opibꝫ suis: nisi vsqꝫ adeo ẽẽt omipotẽs ꝛ bõ/
nus: vt bñfaceret etiã de malo. Itẽ ĩ ca.xxj.
eiusdẽ. meliꝰ iudicauit deꝰ de malis bona fa/
Corre. cere q̄ꝫ mala nulla pmittere. ¶ Correlariuꝫ.
catholice ꝯcedit deũ velle mala ẽẽ vel fieri
volũtate signi. pʒ. qꝛ volũtate pmissiõis p/
mittit: vt dicit ꝯclio. volũtas aũt pmissio/
nis volũtas signi ẽ: vt dicit p̄cedẽs q̄stio in
ij. arti. ¶ Vñ b. Aug. ĩ enchiridiõ .ca.lxv. ꝛ
assumitꝛ a mgr̄o di.xlv.ca.xij. Nõ fit aliq̄d
nisi omipotẽs velit fieri: vel sinẽdo vt fiat vl'
ip̄e faciẽdo. Et in ca.lxvj. subdit Aug'. nec
dubitãdũ ẽ deũ facere bñ ĩ sinẽdo fieri q̄cũ
qꝫ fiũt male: nõ eñ hoc nisi iusto iudicio fa
cit. ¶ Ad quẽ intellectũ dicit ĩ eodẽ ca. q nõ
solũ vt sint bona: sꝫ etiã vt sint mala bonũ ẽ
Qḋ accipiẽdũ ẽ: vt exponit mgr̄ ca.vij. dis.
p̄ntis. xlvj. q bonũ ẽ sinere ẽẽ mala: vt ex eis
Dubiũ. occasionalr̄ maiora ꝓducãt bona. ¶ Sed
rõnabilr̄ dubitabit q̄spiã. an deꝰ electõꝫ q̄
mulier elegit comedere de ligno vetito: vo/
luit ẽẽ ĩ mẽte mulieris voluntate bñplaciti
vel nõ. Si dicas q voluerit: ꝛ illa volũtate
volitũ implet: q̄cq̄d ip̄a vult vt dicit ꝯclio
p̄cedẽs. nec aliq̄d ei pt resistere. ad Ro.ix. ꝛ
Hester.xiij. sequitꝛ q mulier nõ potuit illaꝫ
electõꝫ ĩ se nõ ꝓducere. ꝛ ex ꝯn̄ti sic eligẽdo
nõ peccassꝫ: qꝛ nõ peccat aliq̄s nisi ĩ his q̄ di
mittere pt. iij. eth. ꝛ. v. metaph. Si dr̄ q deꝰ
eã nõ voluit: tũc mulier eã ꝓducere nõ po/
tuit: cũ nõ possit eã sc̄dm ĩ aliq̄d sine cã p̄ma
Itẽ si eã nõ voluit: quõ ẽ facta: vtiqꝫ nõ fe/
Soluit cit eã deꝰ inuitꝰ. ¶ R̄. nihil asserẽdo. q in tali
1 bus electõibꝫ q̄bꝫ offenditꝛ deꝰ: turpitudinẽ
annexã actui nõ voluit ẽẽ vel fieri: vt in se/
2 quẽti arti. dicetꝛ. ¶ Sc̄do dr̄. q actũ voluit q̄
ad sbam volũtate bñplaciti: dũ tñ mulier
eũ vellet. Vñ ĩ potẽtijs liberis imaginãdũ ẽ
ꝙ quẽcũqꝫ actũ elegerint: deꝰ vt cã vl̄is agit
cũ eis. libere tñ. Dedit eñ ad h̄ libertatẽ ar/
bitrij: vt possit in actꝰ bonos ꝛ malos: saltẽ ĩ
natura integra. ꝛ quoscũqꝫ duxerit eligẽdos
dñs coageret tãqꝫ cã vl̄is ¶ Tercio q in his 3
actibꝫ q̄ discõueniũt volũtati: q̄si volũtas
p̄uenit eũ: qꝛ ex quo deꝰ p̄cepit cõtrarios ꝛ bo
nos volũtati: malos volũtate nõ ꝓduceret
nisi p̄ueta aliq̄ mõ p volũtatẽ libe se detmi/
nantẽ ad ptẽ sibi nociuã. Nõ eñ necessitat
deus voluntatẽ ad talẽ electõem ĩ se produ
cẽdã. si eñ necessitaret: iã sic eligẽdo volun
tas nõ peccaret. ¶ Per hoc ad formã dubi/
tatõis dr̄. nihil asserẽdo. q illã rẽ q̄ erat illa
electio: dei volũtas bñplaciti voluit: sꝫ hoc
erat muliere libere se determinãte ad illã ele
ctionẽ: ꝛ quasi libere deũ ad secũ producen/
dũ p̄ueniẽte. ¶ Et ad improbationẽ ꝯcedit
q deꝰ voluerit illũ actũ. ꝛ q implet. ꝛ tñ mu/
lier nõ necessitata fuit ad eiꝰ productiõꝫ: sꝫ
libere ad eũ determinauit ꝛ ꝯtingenter. ꝛ ita
cõtingẽter deꝰ eũ cũ ea voluit: sic q si mulier
q̄ potuit oppositũ elegisse nõ elegisset: deus
illũ actũ ĩ mẽte mulieris ẽẽ nũqꝫ voluisset. ꝛ
ita mulier nõ fuit necessitata sꝫ libere sic ele
git. ꝛ iõ peccauit. h̄ de. ij. ar. ¶ Quibꝫ p̄missis
R̄. ad rões p̄ncipales. Ad p̄mã. s. ad auctẽ Ad i. rõ
apli: pʒ q̄d dicẽdũ ex p̄mo arti. ¶ Sꝫ ad ra nẽ
tionẽ pt dici: ɓm opinionẽ Damas. q agẽs
optimũ vult suũ effectũ ꝑuenire ad finem:
quẽ ip̄m fecit volũtate antecedẽte: sed nõ op
tet volũtate ꝯseq̄nte ¶ Alr̄ pt dici. q ĩ hoĩe Vel sic
ẽ duplex appetitꝰ ad finẽ. s. naturalis q̄ seq̄t
naturaꝫ: quẽ indidit deꝰ rebꝫ: ꝛ hic appetitꝰ ẽ
vt assũetꝛ hõ ĩ sua spẽ deo. ɓm q sibi ẽ possibi/
le: vt quo ad corpꝰ siliis generatõe. ꝛ quo ad
aĩam dei ꝯtẽplatõe. Et hũc finẽ potuit hõ 1
attingere añ pcc̃m ĩ naturalibꝫ integris. ꝛ dẽ
isto loquitꝛ Boeciꝰ. iij. de ꝯso. Nec hũc vo/
luit deus oẽs hoĩes ꝯsequi volũtate bñpla
citi. qꝛ p̄mꝰ parẽs hoc non attigit ¶ Alius ẽ 2
finis hoĩs gratuitꝰ. s. ẽtna btĩtudo. ꝛ istẽ nõ
habetꝛ nisi ex gr̄a. Et ẽ veꝝ q hõ ꝓductꝰ ẽ vt
sit capax huiꝰ finis ex gr̄a: sed non etiã vo/
luit deꝰ volũtate bñplaciti: oẽs hoĩes sic sal
uos fieri: vt dictũ ẽ: sed dedit aptitudinẽ vt
ex gr̄a sua hũc finẽ asseq̄ possent ¶ Per hec
ad formã põt negari maior. qꝛ quod ꝓdu/
cit aliq̄d ad finẽ aliquẽ: nõ sp̄ vult vt illuꝫ
attingat: sed q sit eiꝰ capax: vt p naturã p̄/
mũ: ꝛ p gr̄aꝫ sc̄dm asseq̄ valeat. nõ tñ vult
omĩbꝫ cooparĩ: vt ille finis eiꝰ fiat ¶ Ad hec Vel sic
alr̄ pt dici: supponẽdo imaginationẽ beati
Aug. ĩ xiiij. de ci. dei. dicẽtis: q si Adã ñ fre/

gisset pceptū: solū pdestinati fuissent nati:
sꝫ ꝙ damnādi nascunt hꝫ ē pꝰ trāsgressū mā
dati: ꝛ ex ꝯnti ē occasionalr ex pctō pmoꝝ
parētū. Et tūc diceret ꝙ agēs optimū oēs
quos facit ad aliquē finē ꝯseqndū sua pn/
cipali ordinatōne pmeua illos vult illū fi/
nē ꝯseq volūtate bnplaciti. Et negaret mi/
nor. ꝙ oēs hoīes sua pmeua institutōe ꝛ or
dinatōe pduxit ad salutē. sed solū pdestia/
tos: qꝛ si nō peccassent pmi parētes. alij nō
fuissent nati. Et ad pbatōeꝫ ꝯcedit. ꝙ omi
bus mō sibis sit appetitꝰ: sed tñ illi q sic na/
ti sunt. ꝙ sine pmo pctō trāsgressiōis nō fu/
issent nati pctō illo vel ꝓprio impediunt ab
illꝰ finis ꝯsecutōe: sicut pctm̄ ē occasio nati
uitatis eorū. qꝛ itaqꝫ pctm̄ occasionē pbuit
eis nascēdi: ꝛ nō sunt nati iuxta pmeuā in/
stitutōꝫ hoīs: nec fuissent sm illā nati. ideo
dñs nō vult volūtate bnplaciti eos saluos
fieri: ꝛ ꝙ sit hoc iusto dei iudicio: liqꝫ. qꝛ pec
catū ē natiuitatis eoꝝ occasio: ꝛ ita ē suę sa/
lutis impedimētū. ꝛ g qlibet hō rogare dꝫ:
vt deꝰ velit sui misereri. ꝛ pdestinare ad vitā
Adꝯfir. ꝛ sic ex mīcdia poterit eē saluꝰ. ¶ Ad confir
matōem mīdet eodē mō. ꝙ oēs hoīes vult
ligari lege salutis: ꝛ oēs pcreauit ad salutē
sic ꝙ sunt capaces eiꝰ: ꝛ naturalr ad eā ten
dētes: saltē ad salutē pmo mō dictā: sed nō
Ad 2 oēs vult saluos fieri rōne pdicta. ¶ Ad se-
cūdā negetr añcedēs: loqndo de illa volūta/
te. ꝛ ad pbatōꝫ. ꝙ illud qd̄ pcipit vult fieri
volūtate signi: ꝛ ꝯtra istā volūtatē pōt hūa
na volūtas ex sua libtate. ꝛ iō qꝫuis pcepit
finaliter bn̄ agere: tñ nō omibꝫ ꝯcedit hoc
ꝛ iō nō vult hoc in omibꝫ esse volūtate bn̄
Ad 3 placiti. ¶ Ad terciā negetr añcedēs. Hęc em̄
ē vera. deus nō vult antichristū vel Judaꝫ
saluū fieri. Et ad pbatōem dr. ꝙ hęc conse
quētia nō valet. Aliquē hoīem nō vult sal
uū fieri. ꝛ ille hō nō pōt saluari sine volun
tate dei. g illū hoīem impossibile ē saluū fie/
ri: nisi plꝰ adderes i añcedēte: videlicet ꝙ de
us necessario nō vult eū saluū fieri. vel ꝙ de
us nō pōt velle eū saluū fieri: qd̄ si assume/
res negaret añcedēs. qꝛ antichristū pōt deꝰ
velle saluū fieri: ꝛ quēlibet aliū viatorē. qui
ē vel erit: quē scit reprobatū. ꝛ queꝫ nō vult
saluari: pōt velle saluari. vt priꝰ dictū ē. Et
g nullꝰ desperet qꝫdiu ē i vita: roget. deꝰ pōt eū
saluare. nec psumat q̄s de sua salute. qꝛ pōt
Ad 4 eū deꝰ pmittere sine finali grā ꝛ dānare. Ad
q̄rtā. negetr maior: qꝛ esto ꝙ deꝰ sit ifinite ma
gis piꝰ qꝫ hō in charitate exñs. tñ iste hō ex

obligatōe dei tenetr velle omibꝫ salutē. qꝛ ita
pcipit lex: quā tñ salutē nō vult omibꝫ: imo
illā salutē nemi puro viatori vult. cuiꝰ nati
uitatis pctm̄ dedit occasionē. nec deꝰ aliq le/
ge astringit. nec ad dare salutē alicui obli/
gat: sed ex sola grā salutē dat his q etiā fu/
issent nati i statu innocentię. vt dictū ē. ¶ Di
co notāter. puro viatori. qꝛ multi dicūt. ꝛ ē
cōior opinio doctoꝝ nroꝝ ꝙ pctm̄ erat occa
sio xp̄o veniēdi in carnē. cuiꝰ aīa tñ maxime
ꝯsecuta ē salutē. ¶ Ad q̄ntā. negetr añcedēs Ad 5
ꝛ ad pbatōem. ad Damascenū. ꝙ nō volu
it illud qd̄ tu arguis: sed ꝙ voluntate añce
dēte voluit oēs saluos fieri: vt dictū ē in p/
mo articulo. ꝛ volūtate bnplaciti voluit il
la oīa q dicta sunt eē de volūtate añcedētis
ad salutē. sed nō voluit oīm salutē volūta/
te ꝯsequētis: sed hęc q volūtas bnplaciti de
dit: respectu añcedētis erat volūtas signi: re
spectu salutis verę. vel respectu volūtatis cō
sequētis. ¶ Ad sextā dicit. ꝙ si acceptor pso Ad 6
naꝝ dicat ille q nullis meritis pcedētibus
vnū accipit ad bona grę ꝛ glorię et aliū nō:
sine dubio deꝰ esset acceptor psonaꝝ. sed ad
Ro. ij. ꝛ Act. x. acceptor psonaꝝ videt dici.
q ꝓpter psonā vnū pfert alteri minꝰ debite.
deus aūt qd̄ facit nō facit ꝓpter psonā: sꝫ de
mera liberalitate sua. ꝛ g nō pōt dici psona
rū acceptor eo mō. de hoc forte alr erit smo
¶ Ad ratōes arguētes ꝯtra q̄sitū. Ad pmā Ad 1 ali
ꝯcedit añcedēs. ꝛ negetr ꝯñtia. ꝛ ad pbatio anī
nē ꝯñtie ad dictū venerabilis Anselmi dr.
ꝙ ipe capit ibi nō vult: put est tercia psona
huiꝰ vbi nolo. s. put em valet sicut qd̄ deꝰ
vult nō fieri. ꝛ ita verū ē ꝙ illud ipossibile ē
fieri. sed nō si negatiue sumat nō vult. ¶ Ad Adꝯfir.
ꝯfirmatōem. ꝙ hęc de vi sermōis ē falsa. ma
la necesse ē fieri. qꝛ deꝰ posset phibere oīa ma
la. nō em̄ fierēt eo inuito: sꝫ dictū euangelij
videt debere intelligi. ꝙ stāte naturę lapsu ꝛ
ꝯtinuatōe hoīm iuxta legē ordinarā: neces
se ē ꝙ fiāt scādala. nō qꝛ deꝰ ea vult eē vel fie
ri: sed qꝛ sine grā ꝛ spūali iuuamine dei pctā
vitare nō valemꝰ. ¶ Ad scd̄aꝫ rōeꝫ pncipa Ad 2
lē soluēdā pmittit. ꝙ deꝰ ꝯcurrit ad bona: vt
eoꝝ pncipalis auctor volūtatē sui bnplaci
ti. ¶ Scd̄o. ꝙ ad actꝰ mali sicut eiꝰ boni 2
tatis pncipalr auctor: quē tñ pducit quasi p
uēsꝰ libertate volūtatis eū pducētis: cū qua
statuit se ꝯcurrere i his q voluerit libere eli/
cere in se. ¶ Tercio ꝙ ad turpitudinē nullo 3
mō ꝯcurrit: sꝫ eā fieri pmittit. ¶ Quarto. ꝙ 4
etiā ipā turpitudie vel actu malo vt ē malꝰ

bñ vti sufficit eligendo maiora bona ꝙ̄ ipso
Seq̄tur ¶ Ex quibus infert ꝙ deus xp̄m voluit turpis
sima morte. xp̄o sponte offerēte sapm̄ cōdē-
nari: principaliter illius electōis i mēte xp̄i opa-
toē. Pꝫ ex p̄mo īdicioꝝ actū quo hoc gene-
rūt quo ad substam voluit: ꝛ principaliter eius
essentialiter bonitatē essentiale fecit. quasi p̄uē-
tus aliquo mō volūtate eoꝝ sic eligere: pꝫ
ex scḋo. turpitudinē nō voluit: sed p̄misit: ꝛ
eius vsus ē bn̄ i humani generis redēptōe. pꝫ
ex iij p̄missoꝝ. ¶ Per hoc ad formā rōnis
dicit̄. ꝙ loquēdo de ppositōibꝫ quaꝝ vna ē
añcedēs: ꝛ alia ē ꝯseq̄ns de vtraqꝫ ppōe ꝫ. ꝛ
añcedentē ꝯñtē voluit qꝛ erāt res bone. sꝫ
istud nō ē ad mentē arguētis. Et iō dicit̄ ꝙ
nō oportet ꝙ ille q̄ scit aliquā ꝯñtiā esse bo-
nā: ꝛ vult eā eē bonā. ꝛ vult sic eē sicut signi-
ficat̄ p añcedēs. ꝙ ille velit sic eē sicut signi-
ficat̄ p ꝯñs quo ad eius totalē significatōem
nisi eodē mō agēdi cōcurreret: respectu vtri-
usqꝫ. vel saltē nō aliter cū vno q̄ cū alio. ꝛ h̄
nō ē sic i p̄senti. qꝛ ad añcedēs volūtas bñ
placiti ꝯcurrit actōne mō spāli et ardētissi-
ma charitate: ꝛ ad ꝯñs solū generali influē
tia q̄ ad substam actus. q̄ ad ꝯnotatū. s. pecca
re nullo mō: diuersitas em̄ actōis ꝛ vsus q̄
bñ vtit̄ mala electōe indicioꝝ. facit ꝙ totuꝫ
añcedēs deus vult. ꝛ necitatē ꝯñtie scit ꝛ fecit
sed qꝛ ad ꝯñs p parte nō ꝯcurrit. nec ꝯcurre-
re pōt. q̄uis ex añcedēte sequat̄. ꝯñs n̄ vult
In nobis aūt nō inuenit̄ instantia q̄n aliq̄
mō velim⁹. qꝛ nos nō aliter ꝯcurrim⁹ cōiter
ad añcedēs q̄ ad ꝯñs. sed nō ē sic de volun
Ad ꝯfir. tate immēsa. ¶ Per idē pꝫ ad ꝯfirmatiōꝫ q̄
vellet. qꝛ pōt dici ꝙ i volūtate diuina tale ar
gumētū nō tenet. Pōt etiaꝫ ibi aliť dici. qꝛ
cū dr̄ ꝙ de⁹ vult añcedēs hoc. electio fornica
tōis ē i mēte socratis. pōt dici ꝙ nō totū vult
qḋ importat illud añs. qꝛ turpitudinē n̄ vult
q̄ i eo icludit̄. ꝛ sic q̄ ad totale signatū añce-
dētis pōt dici: ꝙ de⁹ ipm nō vellet. Et cū pba
tur. hūc actū vult eē i mēte socratis. veꝝ ē. ꝛ
hic act⁹ ē electio fornicatōis: etiā ē veꝝ. ꝛ cō
seq̄ns q̄n infert̄. ḡ electōꝫ fornicatōis ꝛc. cō
cedit̄ ꝙ rē illā que ē electio fornicatiōis. sed
nō vult turpitudinē. ꝛ ex turpitudine sequi
tur ꝯseq̄ns: ꝛ ḡ nō vult socratē peccare. ¶ Et
si varieť casus: dicēdo sic. deus vult hāc ꝯse
quētiā esse bonā. hic actus demōstrādo ele-
ctōeꝫ fornicatōis: ē in mēte socratis. ḡ So
crates peccat. ¶ Dicit̄ ꝙ hoc sit falsum. qꝛ il
la ꝯseq̄ntia nunq̄ fuit bona. qꝛ staret ꝙ ille
actus eēt i mēte Socratis. ꝛ ꝙ eo nō elige-

ret. nō em̄ ē essentialiter electio: vt dictū ē. im
mo illū actū possꝫ de⁹ d̄ potētia absoluta po
nere i volūtate socratis. ꝛ nō peccaret socra-
tes. ¶ Ad terciam: negeť illa diuisio. qꝛ nō Ad 3
dat̄ p ꝯdictoria. vn̄ dormiēs nec vult come
dere nec vult nō comedere. qꝛ nihil vult. sꝫ
deus nō vult aliqḋ eoꝝ: vt dictū ē. nec ē ne-
cesse ꝙ respectu ꝯbo ꝝ adiectiuoꝝ. alter ēmi-
noꝝ ꝯdictorioꝝ verificet̄ ď eodē. vt hō pede
ster nec equitat equū: nec eq̄tat nō equum.
¶ Ad auctē b. Aug. dictū ē in p̄missione. ꝙ
loquat̄ large: put p̄missuꝫ dicit̄ volitū. sicut
pꝫ p textū ibidē. quia Aug. exponēdo se di
cit. ꝙ vel nō ipse facit vel fieri p̄mittit. ¶ Ad Ad 4
quartā dr̄. ꝙ nō sic simile de volūtate ꝛ sciā.
qꝛ nō oportet alterā ptē ꝯtradictōis esse voli
tā. qꝛ stat ꝙ volūtas nullā eaꝝ velit. q̄uis
oporteat intellectū om̄e veꝝ cognoscentē al-
terā eaꝝ scire. ꝛ ergo negeť assumptū. ꝙ alte
ri eoꝝ i hoc casu ē volita. ¶ Ad quintā dr̄ ꝙ Ad 5
duplex est pena. p̄ma ꝯtracta. scḋa inflicta
Cōtracta ē annexa actui malo. quia quāto
q̄s peccat tāto se indisponit ad bonū. ꝛ tru-
dit se sub statu miserie. ꝛ q̄ tāto punit̄. ¶ Se
cūda ē pena inflicta reordinās pctm̄. vt cū
p trāsgressione ieiunij infligit̄ abstinentia.
¶ Int qnas ē talis dr̄ña ꝙ scḋa ē bona ꝛ iu
sta simpliciť. qꝛ a iusto iudice imponit̄ atqꝫ
infligit̄ delinquenti. p̄ma licꝫ sub rōne pene
ꝛ inquantū punit bona sit. tamē rōne deli-
cti etiā re: qꝛ ipā met culpa ē mala ē. ¶ Per
hoc ad formā argumēti dicit̄. ꝙ iustū ē ma
lum pene inflicte. Et conceditur ꝙ deus illam
penā facit ꝛ infligit. nec ē ad ppositū. qꝛ cō-
clusio secūda loquit̄ de malo culpe: ꝛ maluꝫ
pene inflicte exclusum ē i p̄mo notabili secū
di articuli. ¶ Ad confirmatiōem primā di- Ad ꝯfir.
cit̄. ꝙ scḋm pctm̄ mortale ē pena p̄mi: non
inflicta ad reordinandū. sed i eo ꝙ quis p̄-
mo peccato mortali peccat: deserit̄ a deo rati
one cui⁹ cū de sui resurrectōne non curat: de
sertus a deo ad alia pctā pnus ē: ꝛ cadere p
mittit̄. nō ꝙ p hoc primuꝫ pctm̄ reordinat̄.
sed qꝛ iusta dei snia ad aliud pctm̄ cadere p
mittit̄. Et hoc vult auctoritas Apoca. non
ꝙ deus velit sordes: sed ꝙ iusta snia dei qui i
peccatis ē: sed ad pniam a dño sustinet: cuꝫ
de resurrectōne non curat: ad noua crimina
iusto dei iudicio: qꝛ desertus ē ab ipo: cade-
re p mittit̄. ꝛ sic dicit̄ pena scḋm peccatū. qa
a dño p̄missum in contumaciā criminis an-
terioris: nō ꝙ sit criminis reordinatiuū: sed
magis aggrauatiuū. ꝛ ideo hoc vel talem

pgnā sicut etiā nullā culpā vult deus: licet
iusto iudicio suo fieri pmittat. ¶ Ad aucto
ritate Aug pmo ↄfessionū dial. q ipe ⁊ bo
cauo. iiij. de conso. loquunt sibi de pgna ↄtra
cta. ⁊ talis nō est bona: sicut nec crimen nisi
fm quid. s. q iusto dei iudicio oē crimē tm
facientē punit: quantū ipm in se existit: sed
sicut deus nō vult crimē: ita nec ↄtractā pe/
nam. ¶ Rōnes post oppositū pcedūt p di/
cta. De de questione.

Circa distincti

c onē. xlvij. querit. xlvj. vtr̄ sicut
deo ↄuenit mala pmittere: ita et
possibile sit mala pcipe. ¶ Que questio sup
Arguit ponit q deo ↄueniat mala pmittere ¶ Con
tra quod arguit sic. Permittere malū ē pec
care. ḡ. Cōseqntia tenet. q2 deus peccare nō
pōt. Añcedēs p3 p illud ad Rom. j. Non
solū qui talia agunt sunt digni morte: s3 q
ↄsentiūt facientib9. Glo. Cōsentire est tace
re cū possit arguere. ḡ qui pōt impedire ⁊ nō
impedit sed pmittit: iuxta glo. facit malu3.
1 ergo pmittere malū est peccare. ¶ Scdo sic.
Ad innocentē spectat oē malū cohibere si
pōt. sed deus ē maxime innocēs. ḡ debet ma/
lū cohibere: nō pmittere. Cōseqntia tenet.
Maior p3 p btm Aug. xix. de ci. dei. ca. xvj.
dicētis. Ad innocētis officiū ptinet nō so/
lū nemi malū inferre: sed etiā a peccō cohibe
3 re. Minor nota ē. ¶ Tercio sic. Sicut sum
me bonū se habet ad malū: ita summe bene
velle ad malū pmittere cū pōt impedire. s3
summe bonū nihil admittit mali. ḡ summe
bn̄ velle nō pmittit malū cū pōt impedire
Maior p3 cōuenientē silitudine. q2 sicut sum/
me bonū penitus excludit malū: ita summe
bn̄ velle penitus excludit male velle si pos
set impedire. Et minor nota est. ergo cu3 de
us summe bn̄ velit: nihil mali quod potest
impedire pmittere debet. Constat autē q de
4 us omne malū pōt impedire. ḡ ⁊c. ¶ Quar
to. si deus pmitteret mala cum possi3 impe/
dire: liceret nobis sed nō lic3 nobis. ergo ne
q3 deo. Pat3 maior. q2 ṽtutes nostre ideo ṽ/
tutes sunt. q2 sunt imitatiue volūtatis dei
vñ christi actio (qui verus deus erat) nostra
erat instructio. Minor p3. q2 zelus contra
malos ē ṽtutis. ⁊ psertim in pncipibus ē inuē
tū. Nam dicit ad Rom. xiij. Nō sine cau
sa gladiū portat: sed in vindictā malorum
5 ¶ Quinto. si pmittere mala deo cōueniret:

vel hoc ess3 rōne miscdie vel iusticie. nullo
modor̄. ergo ⁊c. P3 maior p illud ps. oēs
vie dñi miscdia ⁊ ṽitas. P3 minor. q2 nō ē
miscdie pmittere ut homies peccēt. Scdo
etiā nō est iusticie. Justus em̄ nō meret pec
care. ¶ Sexto. quod oē malū phibet nul 6
lū malū d3 pmittere. S3 deus oē malu3
phibet. ergo. Pt3 maior. q2 qd omne malū
phibet. vult nullū cor̄ fieri: vel pcipet aliq
lu' qualit fieri nō vellet. Minor nota est p
illud ps. Declina a malo ⁊ fac bonu3. ¶ Et Confir.
confirmat sic. q2 quod oē malū phib3 vr̄
facere qtū pōt ne fiāt mala. ḡ n̄ pmittit ma
la. ↄña tenet. q2 ē omipotēs ⁊ pt cohibere. añ
cedēs p3. q2 iō pcipit ne fiāt. ¶ Septio. ma 7
la deformāt vniuersu3. ḡ. Cōseqntia tenet
q2 null9 bonus artifex i ope suo pmitter3 qd
opus suū deformaret. Añcedēs p3. q2 vtiq3
malū in ope ostēdit defectū i artifice: vel in
arte vel in volūtate. In arte: si meli9 facere
nesciuit. In volūtate: si meli9 facere nō vo
luit. ¶ Deinde arguit p qsito pmo sic. q2 q Cōseqn
pōt pcipe ↄtra mādata decalogi: pōt mala te arg. 1
pcipe. Sed de9 pt pcipe ↄtra mādata deca/
logi. igit ⁊c. Pt3 maior. q2 oia illa mādata
sunt bona: ⁊ i equitate naturali fūdata. ⁊ ideo
ↄtria cor̄ sunt mala. Minor pat3 Exo. xij 1
vbi pcipit facere furtū. s. recipe pciosa d egi
ptijs: ⁊ secū deportare. Mo hoc erat ↄtra
pceptū: dicēs. Nō furtū facies. ¶ Itē Osee 2
i. dixit. ⁊ pcepit acipi vxorē fornicariam.
quod ē ↄtra mādatū: dicēs. Nō fornicabe
ris. Nec valeret si diceret q fiebat vxor. q2
lra sequēs dicit. ⁊ fac filios fornicationu3.
Mō si facta fuiss3 vxor: filij fuissent legiti/
mi ⁊ nō fornicationū. ¶ Et Hiero. videt in
telligi velle ad lram. Mō hoc ē3 pceptu3
decalogi illud. Nō ↄcupisces ⁊ nō fornica/
beris. ¶ Itē pcepit Gen. xxij. Abrae vt im/ 3
molaret filiū suū vnigenitū: quē sciebat eē
innocentē: ↄtra legē pcipientē. Insontē nō
nō ↄdemnabis. ¶ Scdo sic. Nullū est ita Arg. 2
malū qn deo volēte ess3 bonū. ergo quodlib3
malū deus poss3 pcipe. Consequētia nota
quia quodlibet quod pōt esse bonū pōt de9
pcipe. Assumptū p3. q2 nullū ē ita malum
qn deus posset actū sic factū iuxta illd ma
lū acceptare ad vitā eternā. q2 hoc nō im/
plicat. ḡ esset bonu3. quia hoc bonū ē alicui
quo salutē consequit. ¶ Tercio. q2 qui ē sup 3
legē pōt in ↄtrariū legis velle fieri ⁊ pcipere
fieri. Sed deus ē sup legē. ḡ pōt in ↄtrariu3
legi pcipe fieri. ergo cū lex sit sancta. ad Ro.

vn̄.pōt p̄cipe malum. Patz maior de se.q2
alia sup legē nō eēt. Pz minor.q2 deus ē le/
gislator.vn̄ deus dedit legē tanq3 supior ei9
etiā:vt habet Exo.xx. ¶ Quarto.q2 deus pt
Arg. 4. p̄cipe et nō ente fieri ens.ḡ pōt p̄cipere ma
la. Cōsequētia pbat.q2 plus distat nō ens
ab ente q̄ bonū a malo. Si ḡ pōt p̄cipe in
plus distātib9:quare nō pōt i minus distā
In 3ciū tib9. Minor pz i creatōe. Sed p supposi/
to ē mgr̄ in lr̄a dist.p̄nti.⁊ duab9 p̄cedētib9
dictis.⁊ auctēib9 probās.q deus pōt mala
pmittere.⁊ hoc dictū ē i vltima ↄclusiōe se
cundi articuli questionis p̄cedētis.⁊ vtiq3
mala sunt:⁊ nō possent esse nisi deo pmitte/
1 te. ¶ Sed in ↄtrariū questi arguit sic. De/
us nō pōt velle mala culpe ergo nec ea p̄ci
pere. Cōsequētia tenet.q2 p̄ceptū ē signū di
uine voluntatis.⁊ ḡ qd̄ neq̄t velle neq̄t p̄ci
2 pere. Itē si p̄ciperet ⁊ nō vellet:iā eēt deceptor
quod deo neq̄t ↄpetere. Et pz ↄsequētia.q2
p̄ciperet qd̄ tn̄ nō vellet. Et antecedens pz.q2
deus neq̄t esse cā pcī vel auctor ei9: ut di/
ctū ē dist.p̄cedēte.ergo nec pōt pctm̄ velle:
3 ⁊ ē ↄtra rōem sūmi boni velle malū. ¶ Se/
cūdo.q2 si posset deus mala p̄cipe:aliq̄s eo
dē actu simul posset mereri penā ⁊ gloriā.
quod implicat. Et pz ↄsequētia.vt si deus
p̄cepisset malū.⁊ volūtas viatoris se cōfor
maret illi p̄cepto:⁊ faceret malū:tunc q2 im
plet mādatū dei:meret gloriā.⁊ q2 facit ma
lū:de cui9 rōne et natura ē pena.q2 nullū ma
lū impunitū:iste mereret i eodē actu penā.
4 ¶ Tercio.quia ad p̄cipe mala deū:sequi vi
det eū esse stultū vel impiū.ḡ hoc deus non
pōt. Cōsequētia nota ē.⁊ antecedēs pbat.q2
p̄cepit bona ↄtraria malis.vel ḡ vult homi
nes obligari ad vtriusq3 p̄cepti ↄtrarij ob9
uatonē:⁊ tūc ē impius.q2 hoc ē impossibi
le.⁊ sic vellet hoīes dānare sine cā.vl' nollet
vtrūq3 adimpleri.⁊ tūc eēt stult9.q2 stult9 ē
q̄ lege instituit quā nō vult obseruari.

Arti.1. In hac questione
erūt duo articuli. Primus erit de supposito
Scd̄s de quesito. ¶ Quo ad p̄mū ē notan/
dū.q tota difficultas eius est de cā pmissio
nis maloꝝ.q2 p̄ma facie se offert intellectui
nr̄o.q vniuersum videret esse melius si solū
essent boni:q̄3 q etiam sunt mali. Itē si om
nes venirēt ad gloriā:q̄3 q innumerabiles
(vt sic loquar) venīēt ad miseriā.⁊ ob hoc
videt q̄ genere malū fuerit detestabile apud
eū q̄ potuit phibere. ¶ Scd̄o ē notandū.q Nota 2
articulus ⁊ titulus questionis quo ad sup
positū ⁊ quesitū debet intelligi de malo cul/
pe:⁊ nō de malo pene.q2 (vt dictuz ē in que
stione p̄cedēti) nō ē dubiū idē velle volun/
tate bnplaciti:malū pene infligere. ¶ Qui/ Suppo
bus notatis sit p̄ma suppositio. Cōgruum sitio 1
fuit ⁊ ad augmentū glorie bonoꝝ:q nō ne/
cessitate sed liberalitate arbitrij eēnt salui.
Pz.q2 hoc ē laudabile:⁊ ad augmētū glo
rie accidētalis quo quis videt cognosse ⁊ cō
causa fuisse sue salutis. Sed hoc ē ex liber
tate arbitrij qua potuit trāsgredi.igitur ⁊c.
Pz maior.q2 fuisse impulsū necessitate ad
salutē:nō ē ita laudabile:saltē accidentalr̄
sed aliquo mō militādi.⁊ ex libertate arbi/
trij salutē attigisse. ¶ Correlarie sequit q cō Corr.
gruū fuit:vt creature rōnales pducerentur
libere libertate arbitrij.pz ex suppositōe.al's
nō possent esse sue cā salutis.q2 non potuis
sent i contrariū. ¶ Scd̄a suppositio. Decu 2
it deū pductas res regere:vt sineret quamli
bet earū suis virib9 agi.⁊ pcedere potentias
naturales suis impetib9.et potētias liberas
sua libertate. Pz.q2 al's frustra vires daret
nisi res accipiētes illas eis agere pmitteret
¶ Tercia suppositio. Decuit deū ⁊ congrue/ 3
bat creature rōnali dare occasionē exercitij
Pz.vt legitime pugnādo atq3 supando re
ciperet coronā. Nō eñ coronabit nisi q̄ legiti
me certauerit.ij.ad Thim.ij.quō certabit
q̄e nisi cū aduersarijs. ¶ Quarta supposi/ 4
tio. Decuit ⁊ ↄgruū fuit:vt vniuersuz quo
ad vtrāq3 viā dn̄i.s.tā in misericordia q̄3 i iusti
cia pfecte ostēderet suā cām. Pz.q2 cū op9
suū debeat repn̄tare artificē ⁊ pfectio opis p
fectōem artificis:maxime decuit vt ipm cre
atoris maximū ⁊ clarissimū opus:etsi pfe/
ctionē eius ad plenū exp̄mere nō sufficeret
tn̄ saltē vtrāq3 viā pfectōis suis virib9 indi
caret.misericordiam ne crudelis:⁊ iusticiā ne in
eis iniquus existimaret. ¶ Quinta supposi/ 5
tio.q etiā decuit omipotētē deū opus quod
ad certū finē produxerat:ad illū finē pdu/
cere:quātocq3 plures essent impeditores om
nib9 illis nō obstātib9 i ↄsequēdo qd̄ vole/
bat gloriosius triūphare.merito eñ pnipē
dit qd̄ a fine voluto p emulos impedit. ¶ Ex Cōclu
his suppōib9 infert ↄclūo nr̄a ad supposi/
tū.q deo ↄgruū fuit mala culpe pmittere.p
bat sic ex suppōe scd̄a ⁊ p̄ma. Cōgruū fuit
vt creatura rōnal' eēt libera:⁊ sua vtēdo lib
tate a deo pmissa.ḡ ↄgruū fuit mala pmit/

rere. Cōseq̄ntia nota ē. qꝛ pmittēdo ea3 vti
sua libertate: ꝛ abutēdo ea: euenit malū cul
pe. Añs p pma pte pz ex correlario prime
suppōis. qꝛ cōgruū fuit vt eēnt libere liberta
te arbitrij: vt sue salutis existerēt coactores
Et p scdā pte ē scdā suppō. qꝛ al's de⁹ nō per
mitteret creaturā suis viribꝫ vti. Uñ bea-
tus Aug. vij. de ciui. dei dicit. Cū deus debu
erit dare potentiā peccandi. s. ex libertate ar
bitrij. vt dicit suppō pma cū suo correlario
sequit. ꝛ debuerit regere: saluo ordine sue cō
dicionis si voluit peccare: debuit pmittere.
2 pbat ꝛ si noluit peccare debuit ꝯseruare. ¶ Scdo
sic. decuit deum pmittere cām exercitantē bo
nos: sed illa causa ē ipsi mali suis criminibꝫ.
ergo decuit deū pmittere malū. Pz ꝯñtia. ꝛ
maior ē scda suppō. ꝛ minor pz. qꝛ mali exer
cēt bonos suis ꝑsecutōibus ꝛ malis exem-
plis. odiūt em̄ bonos quos vident detestari
1 ea q̄ ipsi finalit̄ querūt. Sic em̄ dicit apl's
ij. ad Thi. iij. ca. Oēs cupiētes pie viuere
2 in xpo ꝑsecutōem patient in hoc s̄cło. ¶ Et
christus discipulis Joānis. xv. Si de mun
do essetis mūdus qđ suū ē diligeret. nūc qꝛ
de mūdo nō estis: s3 ego elegi vos de mūdo
ppterea odit vos mūdus. Ad h̄ g̃ de⁹ pmit
tit malos ꝛ eoꝝ crimina. vt exerceāt bonos
vita sua nefanda. Uñ Aug. xj. de ci. dei di-
cit. De⁹ nullū faceret quē malū ꝑsciret: nisi
parit nosceret quibꝫ bonorū vsibꝫ accōmo-
daret. Et ī libro de lapsu mūdi dicit. q pmi
sit plures eē malos: qꝛ si pauci eēnt non au
derēt exercere bonos. ¶ Tercio sic. decēs ē vt
pbat 3 vniuersum ostēdat deu iudicē ꝛ misericordē
saluatorē. sed hoc esse nō posset nisi malū p
mitteret. igit̄. Pz maior ex quarta suppōne
Pz minor. qꝛ si nō pmitteret malos: ī quo
appareret seueritas iusticie omībꝫ saluatis
vigore miscdie. Itē si solū ess3 malū: vbi eēt
miscdia debite iusticie p pctis cōdemnatis
omībꝫ. ꝛ remanētibꝫ in pena. Uñ b. Aug.
xv. de ciui. dei. Si oēs remanerēt in pena
ī nullo appareret misericordie g̃ra redimē-
tis. Rursum si oēs trāsferrent ad luce3 in
pbat 4. nullo appareret seueritas vltōis. ¶ Quar-
to arguit sic. Decet ꝛ decuit deū illud pmitte
re: ex quo gl'iosius finē quē ī suis electis in-
tēdebat: supatis impeditoribꝫ ī ipis pduce
ret. sed hoc ē malū culpe. g̃ ꝛc. Pz maior p
suppōem q̄ntā. Pz mior. qꝛ culpa occasio
fuit xpo veniēdi in carnē: qua factū ē vt hu
mana natura quam hostis bonitatis dei de
traxerat ad infernū in deū assumpta ē. ꝛ sic
vnita deitati: vt deus sit hō: ꝛ homo deus: ex
altata ē sup oēs choros angeloꝝ. iuxta illđ
j. ad Thi. j. ca. Fidelis sermo ꝛ omi accepti
one dignus. qꝛ christus iesus venit in hūc
mundū pctōres saluos facere. Ubi glo. ꝛ ē
b. Aug. Nulla rō veniendi ī carnē fuit xpo
dño: nisi pctōres saluos facere. tolle mor-
bos. tolle vulnera: nulla cā erit medicine. vi
de q̄ gl'ose supauerit demonē volentē impe
dire hoīs salutē. ꝛ secū in inferis exulē rema
nere: vt eum apud superos in deū assume-
ret: ꝛ demonis iudice3 constitueret: ꝛ dñm
vniuersoꝝ. iuxta illud Joh. v. ca. Pater nō
iudicat queq̄3: sed oē iudiciū dedit filio.
Et ideo clamat btūs Grego. in cōsecratōe
cerei pascalis. O necessariū Ade pctm̄. q ta
lē actm̄ meruit habere redemptorē. ¶ Se- 2 pz mi-
cūdo pz minor. qꝛ ex dei miscdia amplioze3 nor.
habebūt gloriā accidētalē vniuersalit̄ electi
ꝯsiderātes dei miscdiam. ꝛ illam ardentissi
ma3 charitatē qua a criminibus sunt eruti: ꝛ
illā amarissimā reproborū penā a qua mi
scdiťer sunt erepti: eritq3 certātibꝫ tāto am-
plior corona: q3 in statu fuiss3 innocētie q̄n
to in hoc s̄clo maior extitit pugna. ꝛ ergo
quāto demō suggerēdo voluit obesse: plus
incomphēsibilit̄ ex illo casu deus nr̄ voluit ꝛ
fecit. qꝛ potuit hoibꝫ pdesse. ¶ Correlariu3. Corre.
bonū fuit ꝛ ē deū sinere siue pmittere mala.
Pz ex ꝯclusiōe ꝛ rōnibꝫ suis. qꝛ ex eis tāta
euenerūt bona. Hoc de pmo articulo.

Arti. 2

Quo ad quesitu3

querendū ē. an deus malū culpe possit p̄ci-
pere. Pro quo ē pmo notandū. q deū p̄ci-
pere malū culpe pōt intelligi dupliciť. vno
mō abstractiue. s. feditatē vel deordinatō-
nē volūtatis. Alio mō concretiue: vt an pos
sit p̄cipe actū qui ē malū culpe ¶ Scdo est Nota 1
notandū. q deū p̄cipe malu3 culpe secūdo
1 mō pōt intelligi dupliciť. Uno mō q deus
p̄cipiat actū. ꝛ cū hoc velit eū manere ma-
2 lū respectu ei⁹ cui p̄cipit. Alio mō q actū p̄
cipiat. ꝛ malū ab actu dispēsatōe tollat: vt
si p̄ciperet actū fornicatōis fieri dispensando
cū eo q̄ faceret: ne ī hoc peccaret vel malum
cōmitteret. ¶ Tercio ē notādū. q duplicia Nota 3.
sunt p̄cepta. Quedā sunt q̄ p̄cipiūt anime re
ctū ordinē ad deū. vt crede in deu3. dilige
deū ꝛc. que si aīa in se nō haberet: deordina
ta esset in se. ꝛ alia sunt cōiter tria p̄cepta p̄
me tabule. ꝛ ppť h̄ dicit b. Ber. ī li. đ dispē-

fatõne ꝛ pͨcepto. q deꝰ põt dispensare cũ pce
ptis scḋe tabule: sed nõ pͥme. ¶ Alia sunt q̃
pcipiũt anime rectũ ordinẽ i ordine ad pro
ximũ. sicut nõ occides. ꝛ cõiter pͨcepta secũ/
Nã.4 de tabule q̃ phibẽt actũ exteriorẽ. ¶ Quar/
to ẽ notãdũ. q ĩ pͨceptis respiciẽtibꝫ primũ
põt ↄsiderari vno mõ actꝰ q̃ phibet. alio mõ
modus ĩ ordine ad quẽ phibet. ¶ Quibꝫ p̃
missis videnł mihi hec ppositiões cõceden/
de solũ generaliter pcedẽdo. qꝛ ĩ casu spãliꝰ
de pͨceptis fortassis (si deus dederit) erit sermo.
Cõclo 1 ¶ Prima. deus nõ pt pcipe malũ culpe ab/
stractiue dictũ. pꝫ. qꝛ illũ deus nõ põt face/
re. g nec eũ velle. g nec pcipe. Cõseqñtie no/
te sunt. ꝛ añs pꝫ. qꝛ si deus eũ possꝫ facere de
us possꝫ peccare. ¶ Itẽ quõ faceret. ħ qđ ni/
hil entitatis hꝫ. malũ culpe nihil entitatis
hꝫ. ¶ Itẽ quõ summe bonũ: cuiqꝫ oĩe bo/
nũ placet: possit pcipe deordinatõꝫ sue crea
Cõclo 2 ture ꝛ turpitudinẽ. ¶ Scḋa cõclusio ẽ hec.
Deꝰ nõ põt pcipe malũ quodcũqꝫ: sic q ma
neat malũ. Pꝫ. qꝛ tũc posset obligari crea/
turã ad culpã: sic q necessitata eẽt ad culpã
Falsitas ↄsequẽtis pꝫ. qꝛ tũc eẽt aliqđ pecca
tũ quod nõ esset volũtariũ. Itẽ creatura eẽt
mala ex dei pͨcepto. cũ tñ pꝰus dictũ sit: ꝫ ma
gister dicat ex verbis Aug. libro lxxxiij. que
stionũ. iij. q. q deo auctore nihil fit deterius
pꝫ tñ ↄsequẽtia. qꝛ si deus pcipet a socrati. ꝛ
facere a manere malũ: tunc si Socrates fa
ceret a: peccaret. quia a manet malũ. ꝛ si nõ
faceret a peccaret. quia deo nõ obediret. mõ
creatura necessitat ad facere vel non facere
ergo ex dei pͨcepto esset necessitata ad pecca
Cõclo 3 tũ. ¶ Tercia ↄclusio sequił ex his duabꝫ. q
deus nullum malũ põt pcipe cum inclusi
one illius passionis que deordinat volũta/
tem. puta q ex inuidia interficiat. vel q ex
auaricia rem accipiat alienã: seu q pͥncipa
liter ex libidine mulierẽ accedat. Patet. qꝛ
illi motus sunt eẽntialiter deordinatiui vo/
luntatis: sic q eis stantibus volũtas semp
peccat. Modo deordinatõem nõ potest de
us pcipere: vt dicit ↄclusio pͥma. ¶ Item cũ
his additis semp hec manent mala. quia
indisponẽtia voluntatẽ ad proximũ: ꝛ in se
pmptificantia ad malum: ꝛ reddẽtia eam
inquinatã. tale aũt nõ põt deus pcipe: vt di
Corre. cit ↄclusio scḋa. ¶ Correlariũ. Multa sunt
phibita scḋe tabule: sup quibꝫ deꝰ nõ pt dis
pẽsare. pꝫ de nõ mẽtiendo: cũ mentiri sit eẽn
tialiter malum: vel de motibus volũtatis de
ordinatiuis: q̃ semp indisponũt voluntatẽ
in qua sunt: sicut illa libido vel alia ↄsimi
lia. ¶ Quarta ↄclo. Deus nõ põt pcipe op Cõclo 4
positũ malum pͨceptis pͥme tabule. qꝛ cũꝫ
illa disponant voluntatẽ ad deum: vt fides
spes ꝛc. nõ velle piurare. velle colere diem
festum mente ꝛc. si deus oppositũ eorũ pos/
set pcipere: posset etiam indispositionẽ ani
me pcipe. cuius contrariũ dicit conclusio
pͥma. ¶ Forte dicet. nũquid põt pcipe vt in Dub.
die dñica fiant labores graues ꝛc. ꝛ hoc vi
deł esse oppositũ pͥme tabule. ¶ Dicitur q Solu.
nõ sit oppositũ quãdo fieret ex dei pͨcepto
vel etiã euidẽti vel rationabili necessitate.
Sed illud pͨceptũ. sanctifica sabbatũ: li/
cet graues labores pͨcipiat ab illis nõ fie
ri: quibꝫ nõ sunt pmissi: tñ hoc nõ ẽ pͥncipa
liter. fecerunt eñ leuite in antiqua lege gra
ues labores etiã ĩ sabbatis pͥncipalissimis
excoriatõe animaliũ. ꝛ Machabei defen/
dẽdo se sabbato p bellũ. nec violabant sab
batũ. sed pͥncipaliter pcipit illud mãdatũ:
vt mens intenta sit dño: ꝛ eleuata ad deũ
illo die: inquantũ opportunitas rei pmit/
tit. ꝛ ↄtra hoc nõ videł dñs posse dispẽsare
¶ Quita ↄclusio sup mlťs pͨceptis scḋe tabu/ Cõclo 5
le quo ad electões interiores: ꝛ actꝰ sequen
tes exteriores potuit deꝰ dispẽsare: ꝛ eos fieri
pcipe tollẽdo pctm̃ quod in eis eẽt: si deus
nõ pciperet. patet de accedẽdo vxorẽ sine hoc
q sumał in matrimoniũ: ꝛ volendo hoc fa
cere ex dei pͨcepto: põt deus pcipere. ꝛ si fi
eret sine dispensatiõe: vel actus exterior nõ
excusante ignorantia inuĩcibili: vel electio
interior esset peccatũ mortale: prout notũ
est. Eodẽ mõ de actibus quibꝫ auferł ali/
cui res sua: vel quo interficereł innocens ex
dei mãdato. qꝛ ex pctõ originali teneł semel
mori: quã mortẽ potest deus inducere quã
do vult ꝛ p quem vult: etiam pͨcipiendo
alicui. vt eam inferat ex eius mãdato: sine
hoc q ille peccet: dispensando sup pͨcepto
insontẽ nõ cõdemnabis. vel nõ sis occisor.
¶ Hec sunt generaliť pbabiliť dicta de hac
materia: nihil asserẽdo nisi inq̃tũ rões con
cludũt: ꝛ inq̃tũ doctrine catholice fuerit cõ
forme. ¶ Forte instabił dicẽdo. nũqd de po/ Instan.
tẽtia absoluta deꝰ possꝫ volũtatẽ auaricia
vel libidie infectã accipe ĩ regnũ vł ad gl'aꝫ
¶ Scḋo vtꝝ oĩe qđ deꝰ pcipit velit fieri. 2
¶ Ad pͥmã. videł mihi q nõ. Vñ Apoca. Solu.
xxj. Nihil coinq̃natũ intrabit ĩ regnũ. ¶ Et si
dicał q loqꝛ đ potẽtia ordinata: tũc arguiť
sic. Implicat ↄdictõꝫ q aliqđ sit coinq̃na/

tū ꝛ bēm. ꝗ deus h̄ neq̄t facere. pbat̄ assum-
ptū. q: q̄cq̄d bēm ē hoc deū sup oīa diligit:
etiā ex tota aīa ꝛ tota mēte. ꝗ btītudo oēm
maculā excludit. Tenet ꝯña. q: si ē libido
que ē ad alia: nō diligit̄ deus ex tota anīa.
¶ Quāuis itaq̄ potentia absoluta ad h̄ sit
vt oēm aīam quātūcūq̄ fędā: etiā iam con
demnatā forsassis saluare possit: q̄uis vez
sit q̄ si fieret: nō fuisset ppríe condemnata.
nihilominus nō pōt hoc vt simul saluā fa
Ad 1 ciat ꝛ coinquinatā pmittat. ¶ Ad scd̄az. q̄
Cōcłio 1 de⁹ multa p̄cepit: vt dictū ē in questionibus
p̄cedētib⁹: quę voluntate bñplaciti ab his
quib⁹ ea p̄cepit nō vult fieri. Pz. q: cū om
nib⁹ dederit legē salutis: nullus adult⁹ dā-
Cōcłō 2 naret. qđ ē ꝯtra dicta i p̄mo arti. ¶ Scd̄a p
positio. oīa bona q̄ p̄cipit diligit. ꝛ si fieret a
quocūq̄ fieret i hoc ꝯplacentiā haberet. q̄a
sicut notitia scīa simplicis notitię oīe bonū
possibile: etiā qđ nunq̄ erit. ita etiā i eo cō-
placeret si fieret. ¶ Aliq dicūt q̄ de⁹ oīe qđ
p̄cipit vult a quolibȝ eoꝝ cui p̄cipit fieri
Cōcłō 3 volūtate añcedētis: sed nō simplicit̄. ¶ Ter
tia ppō. Bñ stat deū aliq̄d alicui pticulari
ter p̄cipe. quod tamē eo mō quo v̄ba sonāt
ꝛ vult intelligi ab eo cui p̄cipit: nō vult ad
impleri. Pz de immolatōe Isaac: quā dñs
noluit. quā tñ ppō iuxta verba expresserat: ꝛ
Cōcłō 4 quā Abraā voluit sic sumi. ¶ Quarta ppō
In talib⁹ p̄ceptis pticularib⁹ de⁹ id qđ p ea
intēdit vlt volūtate bñplaciti vult fieri. Pz
q: ališ nō p̄cipet: vt in p̄cepto facto abrahę
pdicto: fidem Abrahę ꝛ obedientiā manife
stari: ꝛ mystice christi immolatōez figurari
Ad rōz pūna. ꝛ ita i aliq̄s. Hoc de scd̄o articło. ¶ Quib⁹ p̄
missis mdet̄ ad rōes p̄ncipales. Ad p̄maȝ
factā ꝯ suppositū: neget̄ p̄mū añs. ꝛ ad pba
tionē dr̄. q̄ pmittere malū ꝯtingit dupliciť.
Uno mō nō cohibēdo manū nec aīm. ne-
q: i facto. neq̄ i retributōne. ꝛ de hoc loquit̄
glo. ad Ro. j. allegata. ¶ Alio mō nō cohi-
bēdo ꝛ tñ puniēdo trāsgressorē. ꝛ h̄ mō de⁹
pmittit mala: ex q̄b⁹ eliciēdo maiora bona
punit facientē nisi seipm puniat penitēdo.
Ad 2 ¶ Ad scd̄az. q̄ ad innocētē spectat malū co
hibere p debitę penę inflictōem: nō p volun
tatis coactōem. ꝛ hoc vult Aug. ꝛ ita etiaȝ
Ad 3 facit deus. ¶ Ad terciā. q̄ sicut summe bonū
nō ē cōmixtū malo: ita summe bñ velle nō
dz aliq̄d malū pmittere impunitum: sed si
cut cū summo bono eē stat libertas arbitrij.
ꝛ electio mala i trāsgressorib⁹: ita etiā cū sū-
mo bono velle dei stat pmissio actuū malo-

rū cū eoꝝ debita punitōe. ¶ Ad q̄rtā neget̄ Ad 4
maior. Ad pbatiōȝ añ⁹ ꝯcedit̄ q̄ v̄tutes hīc
iō v̄tutes. q: diuinę bonitatis sunt imitatiuę.
ꝯcedit̄ etiā q̄ zel⁹ ē bonū i oīb⁹: saluo ordi
ne iusticię. ꝛ ita ē i deo. q: iusticia vniuersi h̄
exigit: vt libera volūtas nō cohibeat̄: sȝ pro
libito suo agere pmittat̄. ꝛ ꝗ licz de⁹ mala p-
mittat. non tñ nobis licent. q: ordo iusticię
hoc exigit: vt de⁹ sinat. ve tñ illi qui peccat.
¶ Ad q̄ntā dicit̄. q̄ pmittere malū ē op⁹ di- Ad 5
uinę iusticię: nō inquantū ē s̄m exigentiam
meritoꝝ. sed put dicit condecentiaȝ diuinę
sapientię ꝛ bonitatis: quam decet liberā vo-
luntatem nō cogere: sȝ pmittere libere opa-
ri. ¶ Ad sextā neget̄ maior. q: nō iō ꝓhibȝ Ad 6
q: vult ea nō fieri: tūc em̄ nō fierēt. ꝛ sic vo-
luntatē liberā cohiberet. Et cū dicit̄ q̄ p̄ci
peret aliqualit̄ qualit̄ fieri nō vellet. Hoc
pōt ꝯcedi de volūtate bñplaciti dei: put di-
cit determinatōem vel dispositōez respectu fu
turoꝝ debentiū euenire. respectu tñ oīm q̄ p-
cipit alicui hȝ volūtatē simplicis ꝯplacen-
tię. vel s̄m alios volūtatē añcedentē: sic q̄ si
talia fierēt deo placerēt cū nō p̄cipiat nisi bo
na. ¶ Ad ꝯfirmatōȝ neget̄ maior. q: de⁹ nō Ad ꝯfir.
facit quantū pōt ne fiāt mala. q: tūc nul-
lū eoꝝ fieret vt dictū est. Ad pbatōem di-
cit̄. q̄ nō ideo p̄cepit vt nullū eoꝝ fieri pmit
teret: sed ideo. vt boni facerēt qđ deberēt fuge
re. ꝛ mali ꝯtrafacientes iustę punitōni inex
cusabilit̄ cemerent̄ subiacere. ¶ Ad septimā Ad 7
neget̄ maior. Et ad pbatōem dr̄ q̄ malū i
ope debite reformatū iusta punitōe nō ostē
dit defectū opificis: sȝ iusticiā punientis. sicut
p misericordiam relaxatū clementiā relaxātis. ꝛ sic
vniuersum pfectissimū suū expmit ꝯditorē
vt dictū ē. secus si malū sineret. inordinatū
q̄ dimitteret: tūc defectū artificis indicaret
¶ Ad rōes arguētes p q̄sito. Ad p̄mā ꝯce- Ad 1 argum.
dit̄ q̄ de⁹ pōt p̄cipe cōtra mādata decalogi il
la q̄ nō includūt turpitudinē: nisi q: ꝓhi-
bita: dispensando i illo casu. Sic p̄cepit iu
dęis spoliare egyptū. bona egyptioꝝ trāsfe-
rēdo ab egyptijs i iudęos: sunt em̄ oīa bona
ipsi⁹. de inordinata ṗo affectōne nō dispēsa
uit: sȝ vt ex suo p̄cepto egyptios spoliarēt.
¶ Eodē mō cū Osea dispensatū fuit vt ꝯiū 2
geret nō suę. nō ex libidiosa affectōne p̄nci
palit̄. sed dei p̄ceptū adimplēdo. sup inordi
natōe appetit⁹ nō dispēsauit. q: illa i ppheta nō fuit. ¶ De Abraā dictū ē in positōne 3
q̄ hoc potuit p̄cipe. q: ex originali obligat̄
q̄libet semel mori. ¶ Ad scd̄az neget̄ añs. q: Ad 2

multa sunt adeo mala q deus ea nō pt velle. qz nequnt eē bona. vt ois deordinatio aie an nexa malę electōi. Ad pbatiōz dr q deus ñ pt actū ex deordinatōe factū vt ē sic fact acceptare ad vitā: eo q tūc fęditatē acceptarz
Ad 3 qd summo bono repugnat. ¶ Ad.iij. q qz uis ī his q positiua sunt sup legē de sit: tn ī his q ad dei honorē sunt ī 9riū nō sufficit: sicut etiā nō pōt seipm facere nō summe diligēdū ¶ Sūt ī his q pure deformitates sunt p illas approbare neqt: qz actio mali ñ existit. sz ī his q mala sunt qz de phibuit: τ alis nō sup legē. τ qōlibz taliū pcipe pt: dispēsā
Ad 4 do de eo ne sic factū sit malū. ¶ Ad qrtā 9ce dit. q de possit facere ex non ente ens ad bonū intellectū: sz nō pt facere q sit simul ens τ nō ens. τ iō cū aliqua sint sic malicię inuoluta q nequeāt eē bona: iō talia nō pt pcipere: nec etiā velle: eo q neqt eē malus. etiā rō fundat ī falso fundamēto: q sit distātia inē ens τ nō ens: τ hoc nō ē verz. ¶ Rō post oppositū p supposito ē p dictis ī pmo articulo
Ad 1. ¶ Ad rōes arguētes 9 qsitū. Ad pmaz q ē p scḋa 9clusione scḋi arti. qz nō pt velle vel pcipe mala q maneāt mala. Per idē pz ad
Ad 2 scḋam. qz postq̄ de dispēsauit. τ pcepit aliquē actū q añ fuissz mal iā nō ē malus sed meritori. τ g eū sic faciēdo vt pcept ē nō demeret pęnā. ¶ Ad terciā. q de oē illud qḋ
Ad 3 pcipit: eo mō q intelligit vult fieri voluntate signi. τ qñ de aliquo pcipit spālit. cui 9riū pcepit generalit: tūc q ad hūc dispensat p hoc de generali mādato: sicut fecit cū Osea. qḋ tñ vult q ad alios obseruari. τ sic nulli pcipit 9traria: sed vni vnū ptē. τ alijs 9trariaz. vñ pñt ea q pcipit singula ad impleri. Hoc de questione.

Primo queri

tur circa dist. xlviij. vtz creatura rōnalis possit τ teneat se cōformare diuinę voluntati ī volēdo. Que qstio duo qrit. Primū. vtz possit se 9formare diuinę volūtati. scḋm vtz teneat. ¶ Con
Argui 1 tra pmū quesitū argui sic. Sicut se habēt cogitatōes ita volūtates. sz cogitatōes homis siue creaturę rōnal nō pñt 9formari cogitatōibz dei. igit τc. maior nota ē. qz cogitatōes sūt motiua voluntatis. mior pz p illud Esa. lv. dicēs. sic exaltāt celi a terra: ita exaltate sunt cogitatōes mee a cogitatōibz vrīs ¶ Forte dicet. q auctas loquat de mal. Contrā. dicit glo. sup illud ps. xxxij. ęqlitate iusti τc. qzrū distat de ab hoie: tm distat volūtas dei a volūtate hois. ¶ Cōfirmat. qz nul
Confir. la ē 9formitas infinite distātiū. mō de infinite distat ab hoie. ¶ Scḋo sic. qz volūtas 2
nrā nō pt se 9formare volūtati diuię in se ipsa nec ī alio. g nullo mō. 9ñtia nota est. τ añs pbat. qz nō ī se. pz. qz ipossibile ē q idē sit volūtas nrā ī se τ dei. Sz q nō ī alio pz qz nihil ē cōe volūtati diuinę τ homis. qz ī nulla cōi forma videnl 9uenire: cū illud in quo 9ueniūt: videret cōponere cū vtraqz. τ sic volūtas dei nō eēt summe simplex. ¶ Deinde arguit p scḋo qsito: videlicz q voluntas hois teneat se 9formare volūtati diuinę: pserti ī eo volito. qḋ euidenter vel manifeste scim deū velle rōibz mgrōz q sunt de
Cōseqn ter argi. illa opinione. Primo sic. qz ille nō ē verus amic alicui q ab eo discordat ī volēdo ī iustis τ his q rōnabilissime vult. mō qcūqz de9 vult: iuste τ rōnabilissime vult. g si volūtas ī aliq tali a volūtate dei discordaret: postq̄ ei 9staret h a deo eē volitū: non eēt vera amica dei. g τc. Tenet 9ñtia. maior pz. qz veroz amicoz ē idē velle τ nolle. ix. eth. minor pz p illud ps. cxviij. Justus es dñe: τ rectū iudiciū tuū. ¶ Scḋo sic. Ois recta volūtas tenet velle illud: cui oppositū si conti 2
geret tolleret pfectio dei. Sz si ei oppositū qḋ de determiate vult contigeret: sequit imperfectio dei. g ois recta volūtas tenet velle illud qḋ de determiate vult: postq̄ ei de h 9stiterit. tenet 9ña τ maior pz. qz nulla recta volūtas vellet deū eē imperfectū. τ ex 9ñti nec illud ad qḋ illud sequit. τ mior pz. qz si oppositū ei fieret quod de definitiue τ determinate vult: tūc vigor τ ptās diuina tolleret: cū aliqd vellet qḋ ad effectū pducere nō valeret ¶ Tercio. qz glo. sup illud ps. Nō adhesit 3
mihi cor prauū. Dicit glo. Cor prauū τ distortū hz: q nō vult id qḋ de vult. τ sequit ī glo. q volūtas dei ē regula cui nos oportz cōformari. g opret eū τ tenet: q nō vult hic prauū cor: 9formare se volūtati dei ī volito postq̄ ei 9stiterit qḋ ē volitū. ¶ Quarto sic. sic se 4
hz itellect creat ad itellectū diuinuz: ita se hz volūtas creata ad volūtatē diuinā conueniēti silitudie. sz intellect creat nō ē rect respectu cogniti: nisi itellectui diuino sit 9formis ī eodē. g nec volūtas respectu voliti τc. Mior pbat ipsi. qz sp intellect diuin ē verus: τ g si creat respectu ei eēt difformis eēt errone. τ g nō eēt rect. ¶ Quinto. hñs re 5

eã voluntatẽ: manẽte rectitudine illa non
põt licite facere cõtra volũtatẽ diuinã. ergo
nec licite pt ꝯ eã velle. pbatio ꝯñtie. qa qḋ
licitũ ẽ velle licitũ ẽ velle facere. Añs notũ
6 ẽ. ¶ Sexto. nõ min⁹ deficit a rectitudie repu
gnãs diuinẽ volũtati q̃ repugnãs volun
tati diuinẽ puidentie. Sed btãt⁹ Aug di
cit. q impi⁹ ẽ cui nõ placet diuĩa puidẽtia
7 igit̃ ꝛc. ¶ Septio. recta volũtas dꝫ ꝯ velle
fieri qḋ i dñica orõne petit a deo fieri. Sꝫ i
dñica orõne oĩs leges petit q oĩs dei vo
luntas fiat. igit̃ ꝛc. Pꝫ maior. qꝛ frustra pe
teret id recta volũtas qḋ fieri nõ vellet. Et
pꝫ minor. qꝛ vt oĩs dei volũtas cõphẽ
dat: dicit in ea. Fiat voluntas tua sicut i ce
8 lo ꝛ i terra. ¶ Octauo. qꝛ oĩs recta volũtas
debꝫ ꝛ tenet pponere velle diuinũ suẽ volũ
tati. sed nisi se ꝯformaret i volito: postq̃ ei
de hoc constaret: nõ pponeret velle diuinũ
suẽ volũtati. igit̃ ꝛc. Pꝫ maior. qꝛ si recta ẽ:
recta vult. Nõ rectũ est vt voluntas sup
ma: ꝛ q̃ nequit esse iniusta i oĩbꝫ impleat.
Minor pꝫ. qꝛ pponeret postponẽda. s. suã
9 voluntatẽ volũtati dei. ¶ Nono. qꝛ qlibet te
net ad obediẽtiã diuinẽ volũtatis. g tene
tur se ei cõformare. ꝯñtia nota ẽ. qꝛ subdit⁹
tenet obedire supiori i hĩs q̃ licita sunt. Añ
10 cedẽs ẽ notũ: ẽ eni dñs Joh. xiij. ¶ Decimo
arguo aliis mediis sic. Oĩs hõ xpianus te
net in volendo se cõformare mõ xpi. Sed
christ⁹ ꝯformauit volũtatẽ suã i volito vo
lũtati dei p oĩa. igit̃. Pꝫ maior. qꝛ oĩs xpi
actio nr̃a ẽ instructio. Minor patꝫ p illud
11 Matt. xxvj. fiat volũtas tua. ¶ Undecĩo
nõ licꝫ alicui btõ velle ꝯ volũtatẽ dei. ergo
nec viatori postq̃ ei ꝯstiterit. Cõseq̃ntia te
net. qꝛ videt q viator tẽdat ad patriã. ꝛ iõ
tenet hic eadẽ ꝓportiõabili mõ sic postea
eẽns i patria pfecte volet. Añs pꝫ. qꝛ nisi
sic i ciuitate dei supna possꝫ eẽ discordia vo
luntatũ: deo vnũ volente: ꝛ diuibus aliud
12 intendentibus. ¶ Duodecimo. qꝛ oĩs vo
luntas que ẽ contra deũ: nõ facit ea que te
net. Sed oĩs volũtas q̃ nõ cõformat se
deo in volito: postq̃ ei constiterit ẽ cõtra de
um. g nulla talis facit qḋ tenet. Cõseq̃ntia
tenet: ꝛ maior nota ẽ. mior pꝫ p illḋ Mat.
In ꝯtrarium xij. Qui nõ ẽ mecũ cõtra me ẽ. ¶ Sꝫ p pmo
qsito ẽ apls pmẽ ad Corin. vj. dicẽs. Qui
adheret deo vnus spũs ẽ cũ eo. sed nõ ẽ vn⁹
p vnitatẽ nature. g ẽ vnus p cõformitatem
volũtatis. ergo possibile ẽ creaturã ꝯforma
re suã volũtatẽ volũtati diuinẽ. ꝯñtie nota
sunt. ꝛ añs p pma pte ẽ apli. ꝛ p scḋa ẽ no
tũ de se. ¶ Cõfirmat. qꝛ dicit Mat. xij. Om Confir.
nis qui facit voluntatẽ pris mei qui in ce
lis ẽ: ipse meus frater. soror ꝛ mater ẽ. ꝛ con
stat q nõ p sanguĩs ppinquitatẽ. g p volũ
tatis cõformitatẽ. ¶ Sed i ꝯtrariũ rõnũ et 1
p pte negatiua scḋi quesiti: videt esse Au
gustini sentẽtia i enchiridiõ. ca. lxx. dicens.
Aliqñ hõ bona volũtate vult qḋ non vult
deus. ¶ Scḋo qꝛ viri sancti sepe volũt oppo 2
sita ꝛ meritorie. Dinũc deg nõ tenet i voli
to ꝯformare se volũtati dei. tenet ꝯñã. qꝛ vo
lũtas dei nõ ẽ oppositoꝝ. ꝛ añs ẽ btĩ Aug.
in Enchiridion. ca. pdicto: sumptũ ab illo
Act. xxj. ca. quo Paulus voluit p nomine
Jesu alligari in Jerusalẽ. ꝛ discipuli vole
bant oppositũ. ꝛ allegat mgr̃ ca. penultimo
p̄ntis dist. ¶ Forte dicet q nesciebãt volun
tatẽ dei. ꝛ g licebat eis. Cõtra. sic nõ licuissꝫ
eis nisi ex cõdicione sic velle. qḋ nõ videt.
qꝛ vterq absolute sic volebat. ¶ Tercio ex il 3
lo. qꝛ si teneremur nos volũtati dei cognitẽ
ꝯformare. tũc vbi nõ ꝯstaret nihil possem⁹
absolute velle de hĩs de qbꝫ volũtatẽ dei ig
noraremꝰ: qḋ videt valde piculosum. ꝛ pꝫ
ꝯñã. qꝛ volũtas nr̃a ꝯ absolutã forte eẽt dei
voluntatẽ cui teneremur cognitẽ nos ꝯfor
mare. ꝛ g ꝯ incognitã nihil absolute velle.
¶ Quarto. qꝛ Lu. xix. dñs fleuit sup ciuitã 4
hierlm: quã tñ sciuit dñm velle. g nõ cõfor
mauit se in volito: cũ p dolore voliti ex com
passione fleuerit.

In hac questione

erũt duo articuli. Primus erit de pmo que
sito. Scḋs de scḋo quesito. ¶ Quo ad pmũ
ẽ pmo notandũ. q cõformitas pp̃e ẽ cõue
nientia i forma vna. et iõ ꝯformitas est idẽ
quod similitudo: quã facit vnitas q̃litatis siue
forme: vt in. v. metaph. dicit. ¶ Scḋo ẽ no Nota 2
tãdũ. q aliqḋ posset dici alicui cõforme lar 1
ge. sicut large sile: puta qꝛ esset oĩno eius
de formẽ. ꝛ hoc mõ diceret in deo sp confor
mitas respectu sui: eo q i nullo variat vl va
riari põt. Et sic etiã large diceret sile sibi lꝫ
nõ pp̃e: cum silitudo sit inter diuersa vt dicit
Boeci⁹. Et sm hũc modũ silitudis loqt b.
Diony. ix. de di. no. dicẽs. Si qs dicit deũ
silem sibi. qꝛ sm se totũ sp est sibi idẽ. ꝛ simil
singulariter ꝛ indiuisibiliter eẽñs. talis posi
tio nõ ẽ improbãda. hec diony. Et sm hãc
conformitatẽ: manifestum est q voluntas

hūana nō pt cōformari diuinę.q2 nō pt eē
oino eiusdē formę cū deo vel dei voluntate.
2 ¶Scdo mō dr aliqd cōforme alri.q2 ambo
pticipāt siue cōueniūt i eadē forma vt duo
alba.7 hęc pprie dicūt silia: vnū alri 7 ecōtra
Unū b. Diony. In ordiatis inqt silitudo dr
p cōuersiōz.7 hoc mō etiā volūtas hois nō
pt volūtati diuinę cōformari nec assilari:cū
nō possit secū hre eandē formā.7 ḡ istos du
3 os modos secludo ¶Tercio mō dr aliqd al
teri silē:q2 sua forma imitat illud qd p eēn/
tiā ē tale:quo mō effect9 dr cōformari 7 assila
ri suę causę pducēti inqtū ei9 exprimit ꝟtutē
7 imago assilari vel cōformari ei cui9 est ima
go.et sic cōformitas vel silitudo non dr ad
cōuersionē. Dicit eñ effect9 cōformari cāę.cā
aūt nō effectui. Unū b. Dionysi9 loquēs de
tali silitudie vel cōformitate dicit. q i caus
Nota.3 7 causatis nō recipim9 cōuersiōz.¶Tercio ē
notādū. q hęc cōformitas volūtatis nrę ad
1 deū: adhuc pt sumi dupli: vel q ad eēntiā 7
volūtatis q imitat voluntatē dei inqtū est
imago eius.7 hęc cōformitas ē cōis bonis 7
malis.q2 quęlibet creatura rōnalis est ima
go trinitatis: vt dictū ē pus in questiōe de
2 imagine 7 vestigio circa dist.iij. ¶Alio mō
q ad actū volūtatis.7 tūc voluntatē dei imi
tat:qñ ē talis qualē diuina voluntas vult
eū fieri:puta qñ ē meritorius vitę eternę.7
Nō 4 de ista cōformitate ē ad pñs.¶Quarto ē no
tādum.q nō solū potētia volitiua volūtas
hois dr:sz etiā act9 ei9.s.ipsa volitio. Et ita
etiā i moralibꝫ volūtas dr ipa electō:7 cōi9
ē q̄ electio stricte accepta: vt ptz.iij.eth. Et
vtraqꝫ volūtas imitatiue dr cōformari deo:
volūtas.s.qñ talr vult sic eā de9 vult velle.
7 act9 qñ talis ē qualē eū de9 vult fieri volūta
Nota 5 te signi.s.qñ eo pceptū dei adiplet.¶Quīto
ē notādū.q hęc cōformitas volūtatis hūanę
ad diuinā p imitatōz dicta ipducēdo actū
1 pt sumi quadrupli:puta ex obiecto qd ē vt
materia inqtū volitū.7 vt formale inqtū ē
2 bonū.s.qñ vult qd deus vult eā velle.¶Ex
forma qñ vult ex charitate:7 aliis debitis
circūstātijs. ¶Ex efficacia.qñ digit qd deus
3 vult eā digere Et ex fine.puta qñ ppter gloriā
4 dei pducit actū.ppter quā gloriā de9 oia pdu
cit:cum de seipo dicit. Ego pncipiū et finis.
Cōclō 1 ¶Prīa cōclō.q p9 lapsū voluntas ex sola i
fluētia generali sm legē ordinatā dei nō pt
se cōformare i actibꝫ suis p imitatōz volun
tati pcepti dei.pz cōclo.q2 pcepta nō pt adi
plere nisi p charitatē:quā nō pt hre ex gene
rali influētia:sz solū ex dei gra.g zc.¶Scda Cōcl 2
cōclō 7 misal. volūtas 7 etiā ei9 act9 meritori
us pt cōformari volūtati pcepti dei p imita
tōz ex dei spāli iuuamie.7 h oībꝫ qtuor mo
dis.pz.q2 pōt velle qd de9 vult eā velle,7 bo
nū i se pducere 7 ex charitate.7 h ideū ordi
nare pūt notū ē.g cōclō vera. cōntia nota ē.
7 aña pz de se.pōt eñ dei iuuamie sic digere
7 agere sic de9 vult eā velle.7 h ē cōformari vo
lūtati dei vt dictū ē. ¶Tercia cōclusio.q tm Cōcl 3
p statu vię nō pōt se volūtas puri viatoris
cōformare volūtati pcepti dei pfecte. Appa
ret.q2 cū nūqꝫ i via sit pfectissima charitas
quā ipe opans pōt hre nūqꝫ facit opus ita
bonū qn amplius possit pfici.q2 charitas pt i
eo plus augeri¶Scdo ex conatu.q2 cū cor 2
pus qd corrūpit aggrauet aiam.ptz q ipm
nūqꝫ sinit aiam implere mādatū dilectōis
dei pfecte.vel etiā sic pfecte qn idē viator p/
fecti9 possz ipm adiplere fomite pl9 remisso
7 charitate pl9 aucta.igit.¶Et tercio:cū circū 3
stātię dātes formā opis boni sint octo vt dr
in.iij.eth.s.qs agit.quid agit: i quo loco a/
git:quibꝫ instrumētis agit: vt i liberalitate:
a qbꝫ diuitijs elemosynā dat:cur sic agit:q
liter agit.i quo tēpe agit: 7 ad quē finē vlti/
mate agit:nō ē humanū:nec grę vię in omi
bus his vbiqꝫ pūctuale posse attingere me
diū.7 ḡ nulla volūtas puri viatoris pōt se
pfecte cōformare volūtati dei p imitatōem:
sic q opus suū vlteri9 pfici nō possit.¶Hęc
cōclusio q ad moralē bonitatē innuit a pho
ij.ethicoz in fine: dicēte. Qui paz a bono
id est ab optimo siue medio pūctuali trāſ
gredit:nō vitupat. immo laudat.¶Et si Johan
dicat de Stephano Act.vj. q fuerit plen9
gra:nunqd ḡ hic pfectissime se cōformauit
videt eñ q sic.q2 alr nō fuisset plenus gra.
¶Itē ex effectu.q2 pm9 dedit aiam p christo 2
Nō sc̄ptū ē. Maiorē hac dilectiōz nemo
hz: vt det aiam suaz p amicis suis Joh.xv
¶Sed forti9 instabit de mre pietatis.cui di/ 3
xit angel9.q esset gra plena Lu.j: Et tercio
de christo q fuit viator ¶Uez his non ob/
stātibꝫ videt mihi cōclusio vera.7 q opposita
ē damnata p ecclesiā. videlicz q aliqs via/
tor ad tm pcedere possit: q vlterius in gra
nō possit pficere.7 ex cōsequēti pfectius se dei
volūtati cōformare.¶Sed p solutionibus Nota
rationū est sciendū.q nos inuenimus ple/
nitudinem gratię in scriptura sancta tripli
cē. Primā ad modū riui i omes gratificā/ 1
dos redundantis:7 gratos facientis. et hęc

fuit gra xpi: cui dat' e spus no ad mēsuram
Joh.iij. nā etiā si gra aie christi creata fini/
ta fuerit. tn̄ infinite extitit accepta De qua
plenitudie habet Joh.j. Vidim' eū plenū
2 gra. ¶ Scda e ad modū canalis graz riui i
se recipiētis: z ad singulos irrigādos a riuo
graz riui deducētis. z hec plenitudo fuit in
ṽgine mr̄e Lu.j. p angelū nūciata: q̄ gram
nō in se receptā omibꝫ a pncipio seculi fe/
3 cūdādis misericordie addurit ¶ Tercia e ad suf
ficiētiā sui: etiā vsqꝫ ad martyriū si opteat to
lerantiā. z cū hoc p redundantiā i aliqs ali/
os: licet nō i omes. z ista fuit i aplis z disci/
pulis. de quibꝫ dicit Act.ij. Repleti sunt oēs
spūscō. ¶ Prime gre q infinita e vel i se vl'
in acceptatōe nō fit additio: scde z tercie fi
Ad 1. ebat. ¶ Per h ad formā pme rōnis dicit. q
stephan' cōtinue pfecit vsqꝫ ad exitū aie a
corpe. z cōtinue se pl' cōformauit: qdiu fuit
i eo spūs. Et q nō sic se cōformauit q̄n mag
potuisset si de' dedisset: qꝫuis ad sufficiētiā.
¶ Q, aūt addit suscepisse morte: ita fecerūt
plures alij: q nō habebāt tantā gram sicut
ipse. Sed dictū saluatoris nō loqt ad hāc
mentē. q electio stephani morte gaudenter
suscipiētis nō potuerit ee pfecti' sz q nō pōt
apparere q ad signa exteriora mai' signuz
Ad 2 qꝫ acceptatio mortis p amico. ¶ Ad scdaz
de ṽgine mr̄e: credo q ipa qꝫuis plena gra
scdo mō plenitudis: q tn̄ sp vltra pfecit in
gra vsqꝫ ad suā bndictā assūptōz. z de cōtinu
se sp magis volūtati dei cōformauit p noue
gre adeptōem. nihil tn̄ assero de tāta digni
tate: quā nomiare (nisi ea sinēte) nō sum di
gnus. ¶ De christo pz q fuerit comphensor
z nō pur' viator. ¶ Forte de ista maria dn̄o
disponēte i.iij. libro maior poterit esse fmo.
Hoc de pmo articulo.

Arti.2

Quantū ad secun

dū vidēdū e de scdo q̄sito: videlicꝫ. vtꝝ cre/
atura rōnal' teneat de necitate salutis se cōfor
mare diuine volūtati i voledo. ¶ Pro q p/
mo noto. q intelligit de creaturis vsuz rōis
habentibꝫ. pueri em̄ vel a natiuitate stulti
nō tenent: q2 non pnt. ¶ Scdo q intelligo
actu vel habitu. q2 dormiētes nō tenēt actu
¶ Tercio q sic sumo necitatē salutis: videli
cet q si se difformarēt volūtati dei: sicqꝫ dece
derēt; filij eēnt gehēne: p ipa difformitate vel
Nota 2. difformatōe. ¶ Scdo e notādū. q sic dictū
e duplex e volūtas dei. s. bnplaciti q e eīna:
z signi: cui' qnqꝫ spēs pus sūt posite. pcepti.
cōsilij. phibitōis. opatōis z pmissiōis. His
em̄ exprimit de' q̄ hō dz facere vt fiat salu'. z
dimittere: potissimū p signa volūtatis ante
cedētis. s. pcepti. phibitōis z cōsilij. Sicut em̄
oīa q pnt ee scia simplicis noticie: nouit nō
solū q sunt: sed etiā q ee pnt. sz scia visionis
solū nouit ea q sunt. fuerūt vel erunt. vt di
ctū fuit circa distinctōem. xxxv. ita volun/
tate simplicis cōplacētie oīa bona q pcipit:
ea intentōe qua precipit: vult. sic q si fie/
rēt: sibi placeret. qꝫuis multa eorū nō fiant
Et volūtate simplicis displicentie omnia
que phibet detestat. sic q si aliqua eoruz fi/
ant: sibi nō placerēt. Quāuis volūtate dis
positōis solū velit bona que disposuit se p/
ducturū: respectu quoꝝ est opatio vult etiā
mala pene hac volūtate. licet aliquo mō se
cundario. q2 nō vult ea nisi p modū seque/
le ad mala culpe que detestat. Sz q2 volū
tas libere se maculat criminibꝫ. iō p modū se
quele iust' iudex vniuersoꝝ misericordie recordi/
nat hāc cruciatibꝫ: ne sit sua magna domo
scꝫ in vniuersitate olim rex quā regulat mi/
sericordia in bonis: deesse iusticia in puniēn/
dis malis. ¶ Tercio e notādū. q creaturam Nota 3
rōnalē se cōformare diuine volūtati pōt adhuc
itelligi dupl'r. Uno mō i mō volēdi. vt q ve 1
lit de' sicut eaz de' vult velle. s. ex charitate
ad gloriā dei. Alio mō i volito: volēdo id 2
qd de' vult: z hoc iterꝫ dupliciter. q2 vel volē/
do oēme quod scit deū velle volūtate bnpla
citi. vel volēdo id quod scit esse de volunta
te dei. saltē signi vel antecedētis vt ipa hoc ve
lit. ¶ Quarto e notandū. q cū sint triplices Nō 4
actus volūtatis: vt cōiter dicit. s. pmi: q vo 1
cant in moralibꝫ complacētia z displicētia
q nō sunt omimode i ptāte hois. nō em̄ vt
dicit btūs Aug. e in ptāte nr̄a a quibꝫ mo
ueamur. Alij sunt acceptatio z refutatio. q 2
subsunt recte libertati voluntatis. Et terci 3
his anneri. s. delectatio z tristicia ¶ De scdis
pncipaliter intelligo questionē. q2 pmi nō
sunt i ptāte nr̄a plene. z tercij q̄si necessario
sunt anneri scdis. psecutio aute z fuga non
sunt actus volūtatis immanētes: sed impa
ti mā seuntes ad volitū. ¶ Tūc his pmissis Cōclo 1
respectu modi volēdi sit pma cōclo hec. De
necitate salutis e: vt qlibet hō inqꝫ euz actu
volūtatis fiet saluus: vt cōformet se volun
tati dei in mō volendi. hoc e dictū: hec cōdi
ciōalis e necaria. Hec volūtas suo actu me
ret salutē. ergo actus est conformis volun/

tati dei: vel q volūtas eius ꝯformat se volū
tati dei. Probat sic. qz nisi actus esset cōfor-
mis voluntati dei: nō acceptaret a deo ad
Cōclo. 2 salutē. ¶ Scda ꝯclō ad hoc q volūtas in
sic agēdo nō peccet: nō opꝫ q suus act⁹ sit
conformis voluntati dei. Pz. qz cū nullus
actus sit ꝯformis voluntati dei: nisi qui fit
ex gra: si semꝑ cū non esset conformis pecca
ret: oīs actus extra charitatē factus esset
pctm̄: cui⁹ ꝯtrariū habet Ezech. xxix. de Na
buchodonosor: q meruit pmiū tpale: eo q
fecit exercitū suū militari contra Tyrū. Pa
tet ꝯña. qz talis nō ē ꝯformis volūtati dei
Cōclo 3 cū deficiat in forma charitatis. ¶ Tercia cō
clusio. Quilibz viator tenet suaz volūtatē
ꝯformare volūtati dei. Probat. qz volūtas
tenet se ꝯformare illi volūtati: ad quaz fm
suā naturā regulāda reducit. Sz volun-
tas viatoris reducit fm suā naturā vt regu
lāda in voluntatē dei. igit. Maior nota est
qz quicqd ē ꝯtra naturā malū ē. Et pz mi-
nor p venerabilē Anselmū de ꝯceptu virgia
li. ca. iiij. vbi vult. q in mēbris τ alijs viribꝫ
animę pctm̄ esse nō pōt: eo q eis deus legez
dedit: vt voluntati obediāt: vn̄ obediendo
ei faciunt quod debent: τ nō peccant. volun
tas autem in agendo immediate reducit i
deum: p cuius voluntatem regulari debet.
Vn̄ Gen. iiij. Sub te erit appetitus tu
us. i. regulabis sensum in ordine ad deū ne
ꝯcupiscas vel impellaris ꝯtra illud qd de⁹
2. pars vult te velle. ¶ Scdo pz ꝯclō. qz volūtas
tenet se ꝯformare ei cui p se inest rectitudo
sed hoc ē volūtas dei. igit ꝛc. Pz maior. qa
ipa ex sui natura pōt a rectitudine deficere: τ
ideo cū ad rectitudinē teneat: tenet se con
formare ei quod est fm naturam rectū. alis
Cōclo 4 deficeret. Minor nota ē de se. ¶ Quarta cō
clusio. Volūtas viatoris tenet de necessita-
te salutis se cōformare volūtati dei p̄ceptiue
tempore τ loco: τ phibitiōis p semꝑ in voli
to. Pz p illud Mat. xix. Si vis ad vitā
Questio ingredi serua mandata. ¶ Forte dicis: quid
Solut. intelligit p tempus τ locū: Rñdet q h for
tassis potius docet ꝯsciā qz regula: vel i p̄e-
ceptis. Dilige dn̄m deū ꝛc. q cū bona facit
faciat ex charitate dei ꝛc. τ q in diebus festis
deū latria honoret: τ loco. vt vbi opꝫ mise
Dubiū ricordiā exhibeat ꝛc. ¶ Sed dices qo: quo-
mō infidelis pōt se ꝯformare volūtati dei
Solut. cū eā nesciat. ¶ R. q credere pt τ baptizari.
τ sic se volūtati dei ꝯformat: qd si non vult
ad penam imputabit ei. aut si nō qsiuit qd
credere debuit. ¶ Itez dicet de fidelibꝫ extra Dubiū
charitatez existibꝫ: quō isti pñt se ꝯformare
deo in volito. s. volendo deū sup oīa: cū re-
quirat ad hoc charitas: quā et naturalibꝫ
sibi nō pñt acqrere neqz mereri. ¶ Dicit vna 1. solut.
opinio. q pñt se disponere: vt deus de ꝯgruo
det eis p̄mā grāz. hęc ē pbabilis: sz non credo
eā vera. ¶ Et iō dicūt alij. q si baptizat⁹ p-
dat grāz baptismalē sibi imputat: cū eā ser
uare potuerit τ non seruauit. ¶ Scdo dz. q 2
sępe de⁹ cū q pdidit grām: i. volūtate p̄uenit
interioribꝫ admonitiōibꝫ. qn̄qz exterioribꝫ
punitiōibꝫ. qn̄qz allectiōibꝫ. qn̄qz etiā p̄dica
tionibꝫ doctoꝝ: quos mot⁹ si insequit: dn̄s
dabit ei grām: si non: arguet de contēptu sui
τ de potibꝫ pctis. ¶ Quita ꝯclusio. nō tenet Cōclo 5
volūtas viatoris se cōformare volūtati si-
gni pmissionis dei vel ꝯsilij. Pz. qz si pmissi
onis: tūc deberet velle pctm̄: hoc ē cotra sa
lutē. ¶ Sz q nec ꝯsilij pz. qz iplere ꝯsiliū
nō ē de ncītate salutis sed supererogationis.
vn̄ cū castitas virginalis sit ꝯsilij. tn̄ p̄mę ad
Cor. vij. dicit. Virgo si nupserit nō peccat.
¶ Sexta cōclō ē de volūtate bn̄placiti dei Cōclo 6
q qlibet hmōi viator tenet voluntatē suaz
cōformare voluntati dei in eo volito: quod
scit velle deū eum velle. Probat sic. qz quili
bet sub pena pcti tenet se subijcere volunta
ti diuinę. sed si nō conformaret se in volito
quod sciret velle deū ipm velle: non subijce
ret volūtatē suā voluntati dei. igit peccaret
mortalit. g cōclusio vera. Cōseqntia nota τ
maior silr. τ ē b. Anselmi in. j. Cur deus hō
ca. xij. dicētis. q oīs volūtas creaturę rōna
lis dz esse subiecta voluntati dei. τ pz. vn̄ also
peccauerūt hō τ angel⁹: nisi qz faciēs volū-
tatē dei: suā volūtatez illi nō subiecerūt. Et
itez. qz quod diuina volūtas vult creatu-
rā rōnalē velle: ad hoc vult eā esse ligatam
ad volendū. τ g si nō velit postqz ei consti-
terit: nō facit ad quod p deum se scit eē liga
tam vt faciat. g auertit se a creatore ad se-
ipsam. g mortalit peccat. qz talis auersio est
cōtēpt⁹. Minor nota ē. Vn̄ b. Aug. in de li.
arbi. ca. vij. Nulla voluntas iusta ē nisi q
vult quod deus vult eam velle. ¶ Sed est Dubiū
maius dubiū. vtz teneat se ꝯformare diui
nę volūtati in omi eo quod deus voluntate
bn̄placiti vult: postqz ei de hoc ꝯstiterit. Et
multi doctoꝝ nroꝝ tenēt q sic. Durādus vi
det tenere q nō. τ aliq alij. Et hoꝝ opinio
videt mihi pbabilior. τ iō p hui⁹ dubitatiō Supp
nis aliquali declaratiōe suppono q de⁹ vult oēs aliā

hoiem oi̅m primo suo velle salutem .patz
Matt.xxij.vbi dicit. Diligas p̄ximũ tuuz
sicut teipm. Glo.i.ad eandẽ britudinẽ:ad
quã teipm. Et ad illd̄ j.Jo.iiij. Qui nõ di
ligit manet i morte.q̄ nõ solũ intelligit d̄ di
lectõe dei:sed etiã de dilectõe p̄ximi.supra il
lud.j.Joh.ibidẽ. Qui em̄ frẽz suũ quẽ vidz
nõ diligit:deũ quẽ non videt quõ diliget?
Suppo sui 2 ¶ Scdo suppono.q̄ stãte illo mãdato.7 re
manẽte atq̄z ligãte Socratẽ ad dilectõem
platõis:deus posset reuelare socrati. q̄ fina
lr̄ nõ vult misereri platoni sz eũ indurare.
Pz hoc.q2 hoc deum reuelare manẽte lege
nõ implicat. ¶ Itẽ hoc de multis i facto ita
ẽ.q̄ deus nõ vult eis misereri.ad quorũ ta/
men salutis desideriũ vult ligatos esse chri/
stianos.q̄d ḡ p̄hiberet deũ hoc reuelare lege
3 remanente:constat q̄ nihil. ¶ Ex quibz seq̄
tur tercio.q̄ stat deũ aliq̄d volũtate b̄n̄pla/
citi velle.7 t̄m̄ hoiem cui illud reuelat velle
nõ velle:seu charitate ligari ad volẽdũ ɔ̄tra/
rium.pz ex duabz p̄cedẽtibz.q2 i h̄ casu deus
vult platonẽ finaliter indurari.7 hoc reue/
lauit socrati p casum suppositõis secũde.et
cũ hoc vult socratẽ velle platonis salutẽ ex
4 suppositõe p̄ma. ¶ Ex quibz sequit quarto.
q̄ p statu vie stat hominez meritorie velle
vnũ:cui9 p reuelatiõem deũ sciat voluntate
b̄n̄placiti velle ɔtrariũ. Pz.q2 in casu iam
posito vult Platonẽ finaliter indurare.7 h̄
reuelauit Socrati.7 simul vult volũtate p
cepti.q̄ Socrates velit platonis salutẽ. et
q̄ oret p eo tanq̄z p p̄rimo suo.q2 reuelatio
nõ absoluit Socratẽ a lege dilectõnis p̄xi
mi. ¶ Et simile habet.j.Reg.xv.7 xvj. q̄ q̄z
uis sciebat Samuel Saulẽ a deo piectũ a
Cõclõ 7 regno:t̄m̄ eũ lũgebat. ¶ Ex quibz sequit.vij
ɔclusio.q̄ stat aliquẽ meritorie se nõ cõfor/
mare volũtati b̄n̄placiti dei q̄ ad volitum.
postq̄z ipm sciuit ẽe tale.pz ex q̄rta suppõe:
vt si dñs iuxta legẽ eũ vellet ɔtrariuz velle
Confir. sue volũtatis quã ei reuelasset. ¶ Et confir
mat sic. Si nullo mõ liceret velle ɔ̄ volun
tatẽ dei b̄n̄placiti notã alicui:tũc etiã nõ li/
ceret alicui velle absolute ɔtra voluntatez
dei incognitaz.sed licitum ẽ de multis velle
simpliciter et absolute ea:de q̄bz volũtas dei
ẽ incognita.igit etiã licitũ ẽ in aliquo casu
velle ɔtra volũtatẽ dei absolute. Tenet ɔ̄n̄
tia.7 pz maior.q2 salutẽ socratis nõ licz mi
hi petere:si constat mihi q̄ de9 velit socratez
damnare.tũc etiã si nescio de hoc volũtatẽ
dei:nõ licet mihi eã velle absolute:sz t̄m̄ sb

ɔdicione:si volũtas b̄n̄placiti sit cõformis
nã si esset difformis:7 absolute volo 7 rogo
ego me pono i discrimẽ: petẽs absolute. c9
de9 vult ɔtrariũ. Mior pz.q2 absolute licet
mihi velle 7 petere salutẽ p̄priã:ita 7 cuiusli
bet x̄piani. Immo de9 h̄ vult me absolute vel
le mihi 7 cuilibet meo p̄rimo salutẽ. Itẽ sa
lutẽ reipu.vel cõitatis.cui9 sũ ps. ¶ Octaua Cõclõ 8
ɔclio.stat aliquẽ mortalr̄ peccare.7 tñ velle
qd̄ deus vult volũtate b̄n̄placiti.pz.q2 vt
dicit mgr̄ ca.j.p ñtis di.stat q̄ mal9 fili9 ve
lit p̄rẽz suũ mori:qd̄ 7 deus vult.sz illd̄ vult
de9 bona volũtate qd̄ hõ vult mala. ¶ No/ Cõclõ 9
na cõclio. Nõ ẽ incõueniẽs i his q̄ de9 vult
nos velle:volũtatẽ pietatis vel etiã carnis
ẽẽ i ɔtrariũ.dz t̄m̄ volũtas rõnis sic diuine
volũtati esse ɔformis vt carnẽ faciat obedi
re. ¶ Pro cui9 declaratõne ẽ sciẽdũ:fm vene
rabilẽ Hugonẽ i li.de volũtatibz x̄pi.q̄ i ho
mie sũt tres volũtates 7 i x̄po q̄tuor.s. vo/
lũtas diuia.sup̄ma volũtas rõnis q̄ sequit 1
deliberatõz p̄cedẽ.s.que vult res fieri:fm q̄ 2
rectũ dictamẽ ratiõis dictat.7 sicut de9 vult
ipsam voluntatẽ rationẽ sequentẽ velle: si/
ue sit damnosum siue piculosum siue labo/
riosuz:etiã si mortis iductiuũ. Itẽ ẽ tcia vo 3
lũtas pietat' 7 ɔpassiõis:fm quã q̄s ɔpati
tur p̄pe infirmitati et aliene siue dolori. Et 4
etiã quarta q̄ ẽ carnis:q̄ ẽ ex p̄te sui i ɔtrari
um dolor 7 labor. ¶ Un de his volũtatibz
compando eas ad passionẽ saluatoris:sic i
effectu dicit.voluntas diuina p iusticiã di 1
ctabat.volũtas rationis p obediẽtiã veritã 2
tẽ approbabat.voluntas pietatis ɔpatie/
bat.7 sub ɔdicione possibil' oppositũ vole/ 3
bat.volũtas h̄o carnis murmurabat i ma 4
lo x̄po fm passiõz. Har volũtatũ p̄ma ẽ i
christo:q2 deus 7 hõ:i ceteris hominibz nõ ẽ.
Ceteri h̄o tres volũtates i oĩbz hoibz sũt
vel p̄nt esse ex eor natura. ¶ Tũc ex hoc pz Cõclõ 10
ɔclio.q2 i sanctis martyribz voluntas rati/ 1
onis dictabat:7 fecit carnẽ suã subire marty
riũ.voluntas pietatis sub ɔdiciõe possibil' 2
boni vellet ɔtrariũ:volũtas carnis.s. appe 3
tit9 sensitiu9 refugit quantũ i ea ẽ p̄priũ sup
pliciũ. Itẽ 7 quilibet deuot9 christian9 volũ
tate rationis vult christuz esse passum: ne
cũ Petro sathanas appellet.7 hoc i salutis
remediũ:sed volũtate pietatis multũ com
patit p̄pter dei 7 hoĩs tam innocẽtis pati
entis intolerabile suppliciũ. Immo sic san
cta mater sentiẽs sub cruce filij gladiũ iusti
symeõis volũtate ratõis voluit filiũ pati 7

volũtate pietatꝭ ĩ casu meliorꝭ possibilꝭ a pe
nis absolui: ac ei amarissime cõpati. Sic
oĩs forꝭ sustinẽs mortẽ vl' ꝑbera: illa vult su
stinere volũtate rõis. ꝫ nihilomin⁹ volꝫ vo
Ad 1 rõ/ lũtate carnis. Hoc de .ij. articulo. ¶ Quibꝫ p̃/
nũ pnci. missis videtꝭ ad rões p̃ncipales. Ad p̃maꝫ
suppositũ. ꝙ etiã cogitatões hoĩs p̃nt ꝯfor
mari ĩ cdo mõ ꝯformitatꝭ .s. p imitatiõꝫ cogi
tatõibꝫ dei: q: p̃nt ad talia fieri ad q̃lia de⁹
vult eas fieri. ⁊ q̃ disponit p eas facere. vñ ĩ
sanctis viris cogitatões imitantꝭ cogitatio/
nes dei pacẽ cogitãtꝭ ¶ Ad auctoritatẽ Esa.
ꝙ loquitꝭ de malis qui p terram intelligũtur
qui corda sua ad terrena: ⁊ a volũtate pre/
Ad ꝯfir. cepti dei auertũt. ¶ Ad confirmatõꝫ conce
ditꝭ quod dicitꝭ ꝙ quo ad eẽntiã volũtas dei
tm̃ ab hoĩs volũtate distat quãtũ distat de
us ab hoĩe: sed ĩ infinitũ distãtibꝫ põt vnũ
se ꝯformare alteri p imitatõem sicut effect⁹
sue cause. ¶ Per idẽ dicitꝭ ad ꝯfirmatõꝫ. ꝙ
nulla ẽ ꝯformitas p̃mo vel scdo mõ dicta
infinite distantiũ s p ꝯuenientia in eadem
forma cõi: sed bñ in talibꝫ põt eẽ conformi
Ad 2 tas tertio mõ dicta s p imitatõꝫ. ¶ Ad .ij.
cõced. ꝙ volũtas hoĩs nõ ꝯformatꝭ volũ/
tati dei p realẽ conuenientiã ĩ eadẽ forma ĩ nu
mero. vel ĩ eadẽ specie: sed bñ ĩ imitãdo: pu
ta sic ⁊ ita volẽdo qualiter ⁊ que deus vult
eã velle. ¶ Ad rões factas p scdo supposito
Ad 1 ali Ad p̃mã. ꝙ sꝫ amici nõ sp eadẽ volut ꝫ de
[illegible] cẽtia. Vñ sicut vult se absentare a patria se
pt displicet alteri. nec hoc ẽ ꝯtra rõem ami
citie. nam ꝙ coꝝ ẽ idem velle ⁊ nolle ĩ ami/
citia studiosa: intelligitꝭ d illis q̃ rectũ dicta
mẽ rationis dictat: ⁊ que amicitiã honestã
augent ⁊ saluãt. saluat aũt nõ semp idẽ vel
le: sed quod congruũ ẽ velle. mõ congruũ ẽ
hoĩem velle nõ qd de⁹ vult. q: forte h̃ velle
ẽ contra charitatẽ quã vult de⁹ hic oẽm ho/
minẽ ad suũ p̃ximũ. ⁊ g̃ saluat amicitiã ho
mis ad deũ vt velit sic sicut deus vult eã vel
le. Vñ ad formã dicitꝭ. ꝙ verus amicus ali
qñ discordat ĩ volẽdo respectu voliti. qd tñ
amic⁹ rõnabilitꝭ vult. eo ꝙ amic⁹ eũ vult ali
ter velle. ⁊ ita ẽ hic. Vñ etiã inter hoĩes stu
diosos homo disiũgẽs se necessitatis causa
ab amico: vult se disiũgere: ⁊ nõ vt amico
suo illa disiunctio placeat. q: tũc vellet eũ
non esse amicũ: sed vult eum velle opposi/
tum .s. vt displiceat ei disiũctio quã tñ ali⁹
ꝯgnita de eã vult. Ita ĩ ꝓposito. nõ vult de⁹
ꝙ si scio p reuelationẽ socratẽ eẽ reprobatũ
ꝙ ego illud velim q̃diu socrates viator est
eo ꝙ de⁹ ligauit me ad velle socrati salutem
¶ Ad scdam p̃t dici negãdo minorẽ q: illa ẽ Ad 2
falsa. oppositũ em̃ eius quod deus vult vo/
lũtate bñplaciti: p̃t euenire sine h̃ ꝙ tollatꝭ p
fectio dei. q: deus p̃t eius oppositũ velle. ⁊ g̃
bñ ꝯcludit ratio ꝙ volũtas viatoris nõ de
bet velle sic fieri: sicut hec copulatiua ĩpor/
tat. deus vult socratẽ damnari. ⁊ Socrates
nõ damnabitꝭ: sed qñ possꝫ velle ꝙ socrates
nõ damnaretꝭ. ⁊ ꝙ aliter vellet: hoc est cha/
ritatis. nec in hoc tolleretꝭ pfectio dei. q̃a ab
eterno p̃t aliꝭ voluisse. ¶ Ad tertiam .s. ad Ad 3
glosam q̃ dicit. ꝙ prauũ ⁊ distortũ cor hꝫ q̃
nõ vult id qd deus vult: subaudi eũ velle.
sed stat bñ ꝙ rectum cor teneatꝭ oppositum
velle eius quod de⁹ vult. vt si vellet mihi fi
naliter nõ misereri: ego teneor ⁊ possum re/
cto corde velle vt mihi misereatꝭ. vnde obli
quũ esset cor meũ si vellem ꝙ mihi nõ mise
reretꝭ. q̃uis hoc ex casu sua voluntas velit.
¶ Alia ps glose concediꝭ. ꝙ voluntati diuine
regule debemus nostras volũtates confor/
mare in mõ volendi ⁊ in volito. quod vult
nos velle. ¶ Ad tertiã. concediꝭ ꝙ volũtas
non sit recta respectu voliti: nisi sit ꝯformis
volũtati diuine ĩ mõ volẽdi ⁊ ĩ volito. qd
deus vult eã velle. nõ aũt oportet ꝙ in volito
quod deus vult. ¶ Forte dicetꝭ. Certũ ẽ ꝙ il/ Instan.
lud quod deus vult est optimũ. quia volũ
tas dei nõ potest esse nisi optima in se: et iu/
sta respectu voliti. ¶ Rñdetꝭ admisso ãnce/ Solut.
dente. ꝙ nõ ꝓpter hoc oportet voluntatẽ ho/
mis conformari volũtati dei: q: illud quod
deus vult ẽ optimũ. q: forte nõ ẽ ei optimũ
ut si deus nõ vellet ei finaliter misereri. ma/
nifestum ẽ ꝙ hoc est ei valde malum. ⁊ er/
go licite potest huius contrariũ velle .s. vel/
le misericordiã finalem que est ei optima.
uel ad gloriã via. nec deus vult creaturã ra
tionalẽ in contrariũ obligari. Sic forsitan
quod deus vult nõ pmittor velle. q: agerẽ
ꝯtra charitatẽ. ſm quã ligatus sum velle: ⁊
g̃ non teneor velle illud quod deus vult. q̃
uis in se sit forsitan optimũ. ¶ Ad quartã ad 4 [illegible]
concediꝭ. ꝙ non licet recte volũtati nec ali/
cui agere contra volũtatẽ bñplaciti. q: nul
li ꝯtra ipsam agere licꝫ. ¶ Scdo dr. ꝙ etiaꝫ
manẽte rectitudine volũtatis nõ licet scien 2
ter agere ꝯtra volũtatẽ p̃cepti. q: hoc ẽ pec/
care. ¶ Tertio dr. ꝙ nec licꝫ mihi velle con/
tra voluntateꝫ precepti dei propter idem. 3
¶ Quarto dico ꝙ licet mihi velle cõtra vo/
luntatem beneplaciti dei. q: lex me obligat 4

ad hoc: vt velim proximo salutē. et ideo ne
gat ꝯsequētia cū infert. q̄ licet velle licet fa
cere. placet mihi ab eo qui illud pōt facere
vn̄ multa licite volo que facere nequeo. vn̄
sicut volo ꝓximo salutem. ita licitū eēt deo
eam facere mihi autē nō licet eā facere. qr
hoc non congruit homi sed deo. Dn̄i em̄ est
salus: et a deo ē: non ab hoīe. Vn̄ Samuel
sciens Saulem ꝓiectū a deo. et q̄ deus non
reuocaret sniam. vt dicit ꝑmi Regū. xv. ni
hilominus orabat ꝓ Saul. et lugebat eū.
vt habet ibidē. q̄uis em̄ ꝯtra volūtatē bn̄
placiti hō nequeat agere. pōt tn̄ licite deū
Ad 6 rogare: vt aliē velit: et ipe aliud faciat. ¶ Ad
sextā dr. q̄ impius ē cui nō placet diuina ꝓ
uidentia: ſm se vel in genere. ¶ Secūdo eti
am impius esset qui diuinā ꝓuidentiā re
spectu alicui velle eē. et simul et semel illud
nō fieri. Sꝫ nō ē impi q̄ respectu dispositi
ꝓ diuinā ꝓuidētiā rogat et desiderat dn̄ aliē
velle. puta velle salutē ꝓximi. qr ita vult de
us nos velle. q̄uis ꝓ reuelatōem etiam sci
rem eum esse finaliter reprobandū. nā ꝓui
dētia et dispositio diuina respectu futurorum
ad placitum sunt libera. Ergo deus vno mō
vult pt nū q̄ voluisse: et voluisse mō opposi
Ad 7 to. vt ꝑus sepi est dictū. ¶ Ad. vij. q̄ in dn̄i
ca orōne petit volūtas p̄cepti in terra adim
pleri: sicut in celo adimplet plenissime vo
lūtas bn̄placiti. hoc em̄ petit. s. vt sicut sine
aliquo defectu fit dei volūtas bn̄placiti: sic
fiat ab hoīe in terra volūtas p̄cepti. et i hoc
petimus oīm salutē. qr petimus vt omnibꝫ
concedat impletio mandatoꝝ. et tn̄ scim q̄
volūtas bn̄placiti dei nō ē vt omēs fiāt sal
ui. et ergo ratio deberet ad contrariū retorq
ri. quia petimus omnibus christianis gene
raliter impletionē p̄ceptoꝝ. quos scimus
nō esse de volūtate bn̄placiti dei. Quod au
tem assumit q̄ petit: vt omēs volūtates ei
impleant tam in celo q̄ in terra. Dicit q̄ il
la nō est mens petētis ſm expositores dn̄i
ce orōnis. sed illa que dicta ē. s. vt in terra si
ne defectu: ꝓ hominē impleatur voluntas
p̄cepti: sicut in celo sine defectu: voluntas
Ad 8 bn̄placiti veraciter adimplet. ¶ Ad octa
uam concedit. q̄ velle diuinū debet homo p̄
ponere sue voluntati in his in quibus deus
vult hoc sue volūtati p̄poni. sed nō alias.
1 ¶ Scdo q̄ pōt licite vbi deus eū vult ꝯtrariū
velle cum humilitate velle: vt deus mutet
sniam. et vt damnandū ei reuelatū velit sal
3 uare. ¶ Tercio q̄ nō licet ei velle vt dictū est

q̄ volūtas dei de aliq̄ maneat. et tn̄ oppositū
eius fiat: sꝫ bn̄ pōt velle et rogare vt deus aliē
velit. ¶ Ad nonam ꝯcedit antecedēs. et negat Ad 9
ꝯn̄tia. q̄ et si in volito vniuersaliē se debeat il
li conformari. sed i mō volēdi et in volendo
illud quod deus vult eū velle. nō aūt vult de
us vt ꝯformet se sue volūtati i volēdo pro
priā vl' ꝓximi condemnatoē. ¶ Ad decimā Ad 10
q̄ secus ē de christo q̄ fuit comphēsor: q̄ voluit
sicut ceteri beati omē quod volūtas diuina
disposuit fieri. tn̄ cū pietate compassionis.
secus ē de puris viatoribꝫ. q̄ ligant velle om
nibus salutē ex lege charitatis. vn̄ cōcedit
q̄ xp̄i actio ē nostra instructio. sed nos non
tenemur in volito nos sic omino ꝯformare
volūtati dei. sicut xp̄s q̄ erat ꝯphēsor. ¶ Se 2
cūdo pt dici q̄ xp̄s vt hō volūtate hūana
viatoris voluit oīm salutē impletōe māda
ti. nā ꝓ omibꝫ orauit. et ad sufficiētiā satisfe
cit: licet voluerit vt comphēsor volūtatem
pr̄is in omibus adimpleri. ¶ Itē quod alle
gat nō est ad ꝓpositū. qr illa auctoritas q̄
assumit nō loquit de omibꝫ que pater vult
volūtate bn̄placiti: sed de passiōe sua bn̄di
cta et hoīs redēptiōe. ¶ Tercio pōt dici q̄ rō 3
ad contrariū deberet retorqueri. qr christus sci
uit voluntatē pr̄is. q̄ vellet eū pati. et tamē
supplicauit si possibile eēt legē mutari. qua
re q̄ hō etiā si nō euaderet voti ꝯpos n̄ pos
set velle legē dei respectu ꝓximi ne finaliē in
duraret immutari: cū hoc sit deo possibile
¶ Ad vndecimā negādo ꝯn̄tiā ꝑmā. qr nō Ad 11
ē simile de btīs et viatoribꝫ. Illi em̄ a lege vi
atoꝝ soluti sunt: et ꝑ nihil volūt de his de q̄
bus sciunt volūtatē bn̄placiti dei: nisi sicut
volūtas dei vult. Sec de viatore puro. qr
iste ligat ad voluntatē signi. s. ꝓhibitiōis et
p̄ceptionis: et iō ſm illā dꝫ velle ex lege. q̄a
ita vult deus eū velle. Et ad ꝓbatōē conse
quētie dicit. q̄ q̄uis viator ad patriā tēdat
tamē hoc ē iuxta legē viatoꝝ. s. iuxta p̄ce
pta et ꝓhibita. que sic i patria nō erit: cum
volūtas erit i bonū cōfirmata. et ideo nō op
tet: q̄ omia que vult velit ibi. vel q̄ que ibi
volet hic: nisi sint ea que intrinsecā habitu
dinem habēt ad beatitudinē: vt deum esse
deū coli 7c. ¶ Scdo dicit q̄ bn̄ stat in pa 2
tria volūtates esse discordes i volito donec
sanctis constiterit de volūtate bn̄placiti dei.
Sic em̄ habet Danielis. q̄ angel psaꝝ re
stitit angelo: vel saltē ei q̄ ei loqbat. xxi. die
bus. quod accipit Hiero. de bonis. Sꝫ post
q̄ ꝯstat btīs de volūtate dei: tūc se illi ꝯfor

Ad 12 mãt. ¶ Ad duodecimã dr̃. q̃ volũtatẽ eẽ cõtra deũ: põt intelligi vno mõ volẽdo 𝔠triũ eius: qd̃ volũtas bñplaciti vult. ⁊ qr deus ɓm legẽ p̃ceptoꝝ vult voluntatẽ oĩm christianoꝝ velle salutẽ. quã tñ respectu oĩm ipse nõ vult. stat sic voluntatẽ esse 𝔠tra deũ. s. in volito: ⁊ tñ facere quod tenet̃. sicut etiaʒ sterit iudeos cũ deo in volito fuisse: quo ad christũ mori 𝔠cordes. ⁊ tñ nõ faciebãt qd̃
2 tenebant̃. ¶ Scd̃o mõ aliq̃d dicit̃ esse 𝔠tra deũ. qr vult 𝔠tra p̃cepta dei: vel vult ꝓhibita. s. vult aliqua. ⁊ aliter q̃ʒ volũtas dei vult eã velle. ⁊ talis nõ ẽ recta. Et ad minorẽ cõcedit̃. q̃ volũtas nõ 𝔠formans se in volito postq̃ʒ ⁊c. ẽ cõtra deũ p̃mo mõ. qr vult cõtrariũ ei⁹ qd̃ de⁹ vult. ⁊ tñ ẽ recta: qr de⁹ vult eaʒ sic velle: sed talis nõ ẽ 𝔠tra deũ scd̃o mõ. Et cũ dicit̃. q̃ qui nõ ẽ mecũ 𝔠tra me ẽ. Dicit̃ q̃ illã ꝓposito em̃ dixit christ⁹ 𝔠tra iudeos: dicẽtes ei. q̃ i beelzebub p̃ncipe demonioꝝ eijceret demonia: quasi diceret. diabol⁹ i electione demonioꝝ nõ ẽ mecũ: sed ẽ recte 𝔠 me. qr q̃rit destruere ⁊ ꝑdere: ego viuificare ⁊ saluare. Sʒ si q̃s vellet eã vniuersaliter sumi: tũc diceret̃ q̃ intelligit̃ sic. Qui nõ ẽ mecuʒ: adimpletõe p̃ceptoꝝ. volẽdo sicut ego volo eũ velle: ille ẽ cõtra me: qr 𝔠trari⁹ mandatis meis. Qui em̃ diligit me mãdata mea seruabit Jo. xiiij. ¶ Ad auct̃es adductas
Ad alia ꝑ supposito ille cõcedunt̃: qr 𝔠cludũt ꝓpositũ: ⁊ ꝑ dictis in p̃mo articulo. ¶ Ad ea q̃
Ad 1 adducunt̃ ꝑ pte negatiua quesiti: illa videtur esse ꝑ dictis. Vñ auct̃as Aug. ꝑ dictis ẽ. qui vellet esse ꝑ opinione 𝔠traria: diceret q̃ hoc habet veritatẽ: vbi hõ nescit volũtatẽ dei de 𝔠trario. ¶ Ad scd̃am. q̃ viri sctĩ pñt
Ad 2 velle cõtraria: ⁊ meritorie. qñ hinc inde hoc vellẽt ad honoreʒ dei: sicut dicit mgr̃ in lr̃a. Illi em̃ Act. 21 qui nolebãt aplm ascẽdere Hierusalẽ: volebant hoc ex pietate: vt manẽs liber maiorem fructũ faceret: q̃ʒ possʒ si ibi pateret̃. Apl's aũt ex 𝔠formitate volũtatis cũ deo voluit subire passionẽ in testimoniũ euãgelij: ⁊ sic hinc inde q̃uis opposita voluerint: tñ bñ hinc inde: qr ad honorem dei. ¶ Alie due ratõnes arguũt ꝑ dictis in septima 𝔠clusione. Hoc de questione. Et sic ẽ finis p̃mi: benedictus deus.

¶ Primũ scriptum libri sententiaꝝ venerabilis Marsilij: finit feliciter.

Circa secū dum librum sententiaꝝ disputādo questionē p̄mam ⁊ ꝯtinuando materiā de pfectionibus in p̄mo p̄ncipio meo tactaꝫ. formalē q̄onē. Utrꝫ oīs pfectio regni creati possit q̄ad se totū ⁊ i singul'suis ꝑtibꝫ augeri vel minui. Intelligo aūt per regnum creatū. totam multitudinē reꝝ depēdentiū partes eius voco: quantūlibꝫ entitatem dependentē. Que questio vnū suppōit vicꝫ ꝙ aliquid sit regnū creatuꝫ. scḋo querit: vtrū illud in se toto ⁊ in q̄libet eiꝰ parte possit esse magis pfectū. ¶ Contra suppositum arguit sic. Creatio nō est possibil. ergo suppositū falsum. ꝯsequētia nota est et aūs probat sic. q: ad creatiōem requirit ꝙ aliq̄d fiat ex nō ente. mō hoc nō est possibile. igit. maior ptꝫ de se. q: in hoc differt generatio a creatōe: ꝙ ip̄a fit ex ente: creatio ex nō ente. Et per btm Augustinū li. di uersaꝝ questionū ad Orosiū dicentē. Anima p̄mi homis ex nihilo facta est. ḡ ex nō ente. minor ptꝫ. q: hec est vna affirmatiua cuius p̄dicatū pro nullo supponit. qui a li nō ente nō plus supponit q̄ hic terminus chimera. ita nullo mō pōt aliq̄d esse non ens. ¶ Pro quesito quo ad p̄mā parteꝫ ꝙ regnū creatum possit pfici: quo ad se totum. pbat quia quotidie fit pfectiꝰ. ergo. ꝯña nota est. aūs ptꝫ p nouaꝝ aiaꝝ rōnaliū creatōem. Un̄ Aug. libro. x. sup Genesim. c. xvi Animas hominū sigillatim nouas dat deus: sꝫ ꝙ ex illis perficiat totū vniuersum ptꝫ quia habet totā pfectionē quā ante: ⁊ cū hoc plus. scꝫ. pfectōem noue anie rōnalis. ¶ Tertio arguit ꝙ possit et in singul'suis ptibꝫ pfici. q: in singul' partibꝫ pfectiꝰ erit post diē iudicij. igit. cōseq̄ntia nota est pbat aūs. q: tūc erit lux lune sicut lux sol' ⁊ erit lux solis septupli sicut lux septeꝫ dieꝝ. Esaye. xxx. ⁊ ad hoc sequitur omniū corpoꝝ pfectius lumē ḡ quodlibet corpus post illū diē erit pfectius: sed nō minꝰ vid' de spūalibꝫ: q: magis est deus sollicitꝰ de pfectōne spūali q̄ corpali. ḡ aūs est verum. ¶ Sed p supposito ꝙ sit aliq̄d regnū creatum habet Gen̄. in principio. cum d: ꝙ in p̄ncipio creauit deꝰ celū id est spūalē creaturā. ⁊ terrā. i. corpoream creaturā. vt dicit btūs Aug. ⁊ Ecci. xviij. Qui viuit in eternū creauit oīa simul. ḡ est aliq̄d regnū creatū. ¶ Sed in ꝯiium q̄situ est textus ibidē. c. ij. vbi d'. Igit pfecti sunt celi ⁊ terra: ⁊ omis ornatus eorum modo pfecto n̄ pōt fieri additio: vt dic cōmentator p̄mo celi. ⁊ phus. v. meth. In q̄stione erunt duo articuli. p̄mus erit de q̄sito secundus de supposito.

Quantum ad pri-

mū noto: ꝙ per regnū creatum itelligo vniuersitatē entium depēdentiū: de quo ad melioratōem totius dixi sup̄ questio. xlij. p̄mi libri nota circa distinctōem. xliiij. alliꝰ in qua magister tractat illā materiā ar. ij. eiusdē. ⁊ ideo nō plus de hoc hic: sꝫ soluꝫ de partibꝫ an singule possit augeri vel minui in pfectione. sequens erit sermo. ¶ Scḋo p̄mitto ꝙ partes vniuersi depēdentis sunt duplices. quedā sunt sbstātie. quedaꝫ accidētia. Item sbstantiaꝝ quedā sūt corporee. quedā incorporee vt satis habet a philosopho. 4. meth. scḋa hꝫ ab eo. xij. meth. ¶ Tertio noto ꝙ pfectōem augeri vel minui pōt intelligi duplr. Uno mō extensiue vt ꝙ sit plus extensa q̄ ante: vel in indiuiduo vno: vel in sp̄e vna. q: in suis suppositis magis multiplicata. Alio mō intensiue. puta q: esset vno tempē intēsior: ⁊ alio modo remissior. ¶ Quarto noto ꝙ solū loqui volo de pfectōe essentiali rei: nō de accidētali. q: de illa manifestū est ꝙ pōt intendi ⁊ minui in multis. potest em̄ pfectio hominis in scientijs ⁊ virtutibꝫ minui ⁊ augeri ¶ Quinto noto ꝙ vniuscuiusqꝫ rei sua perfectio essentialis in eodē ꝯsistit in quo suum esse. Hec fuit p̄ma ꝯclusio scḋi arti. in p̄mo meo p̄ncipio: ⁊ ideo nō probo eaꝫ h̄ ¶ Sexto ego suppono cū pho in p̄ntis. ⁊ i p̄mo phisice ꝫ: ꝙ nulla sbstantia pōt intēdi vel remitti. Istud etiā nō probo hic. q̄a forsitan alias de hoc erit fmo. ¶ Septio suppono ꝙ plurime res forte accidētales in sua essentia pōnt intendi ⁊ remitti. ptꝫ p phm in p̄nto q̄litatis: d' cētis. ꝙ q̄litas suscipit magis ⁊ minꝰ. Et btūs Augꝰ. dic ꝙ charitas meret augeri: vt mereat pfici. Discipuli etiā in euāgelio orabant dicentes Dn̄e adauge nob fidē. ⁊ ḡ hec oīa vidētur catholice ⁊ philosophice dicta. ¶ Octauo suppono. ꝙ intensio in qualitatibus remanētibꝫ fit per additōeꝫ gradus ad ḡduꝫ. h̄ ꝯsueuit pbari in phisica: ⁊ in q̄stio

Cõclo.1 nibus de charitate postea pbabit. ¶ Illis p̃missis sit p̃ma conclusio hec. Licz nullius sbstantie indiuisibilis pfectio nec intensiue nec extensiue augeri possit nec minui: nihil tamē phibet sbstātie corporee pfectionē: que intēsiue nec maior nec minor ēē pt in quibusdā plus vel minus extendi. prima pars ptz. q: sbstātia indiuisibilis nō pōt extendi plus vel minꝰ. cū nō habeat ptes. ergo nec eius pfectio. ɔñā tenet p quītū notabile. q: pfectio angeli est ipe angelus. Item scda pars ꝛ tertia patēt. q: sbstātia nō suscipit magis nec minꝰ. ḡ intēsiue nō pōt fieri maior. vel minor. ɔñā nota ē. añs est sexta suppositio. Quarta pars ꝙ aliquē sbstantie possint extendi ꝛ minui.

Dubia ptz in viuentibꝫ. ¶ Sed forte dicet. vtrū ne semp sba extēsiue pficiet cū ipa plus extendit. Scdo vtrū sbstantie corporee perpetue. vt celū ꝛ p̃ma materia possint plus extendi.

Ad 1 ¶ Ad p̃mā dubitatōnem dico ꝙ cum sba plus extendit p natural' q̃ntitatꝫ debitū additamentū: sic fit in viuentibus ꝙ tūc extēsiue pficit. notā em̄ est ꝙ extēsiue pfectior est hō: q̃n sue q̃ntitatis naturalez terminū attingit: ꝙ quādo adhuc continue ad illū terminū tendit vel q̃n ab eo deficit. Scdo dico ꝙ bene stat aliqd extēdi quātitatiue p rarefactōem vel laxatōeꝫ vl' in naturalē aliā extensionē: ꝛ nō pfici extēsiue. immo forte impfici eo ꝙ illa extensio repugnat forsitan nature indiuidui.

Ad 2 ¶ Ad secundā de celo ꝛ de materia p̃ma satis dēm est in dicta questio. xliij p̃mi.

Cõclo.2 ¶ Scda cōclusio. multaꝝ q̄litatū essential' pfectio pt intendi ꝛ remitti. pbat sic. q: omis forme gradualis que nō est sūma essential' perfectio pōt augeri ꝛ minui: sꝫ multe qualitates sunt forme gduales: ꝛ nō sūme. igit. pbat maior. q: forma gradualis nō sūma pt intendi ꝛ remitti. vt caliditas. ꝛ ḡ cū ipsa sit sua pfectio. vt dēm est in. v. notabili. ptz ꝙ etiā sua pfectio pōt intendi ꝛ remitti. posset em̄ de q̄libet tali expositore h̄ probari. Confirmat. q: quero quid sit essential' perfectio caliditatis remisse? si dicas ꝙ ē ipsa tunc cū ipa pōt augeri vel minui. vt dictū est in suppositōe septima: sequit ꝙ pfectio et nō pōt dici ꝙ sua pfectio sit aliud q: ipa per q̃ntū notabile.

Correla ¶ Correlariū in formis gradualibꝫ nō opꝫ oēs formas eiusdez spēi spēalissime essential' esse eiusdē pfectionis essentialis. q: nō omes habent eque p fectum esse. q: q̄ amplius accedit ad gdū summū: pfectius habet esse: ꝛ ergo etiam habet maiorē pfectōem essentialē: p q̃ntū notabile. cum idem sit esse rei et sua perfectio.

¶ Scdm correlarium. Multe taliū possunt augeri ꝛ minui extēsiue ꝛ intēsiue. ptz ꝙ intensiue p ɔclōnem: ꝛ in q̄litatibꝫ multis ad eaꝝ intensionē si sint rarefactiue: sequit eaꝝ extensio ꝛ ad eaꝝ remissionem sequit eaꝝ diminutio: ppter cōdēsationem: opposito mō est si sint condensatiue. Corre.1

¶ Tertia ɔclusio. aliquaꝝ partiuz vniuersi pfectio nequit augeri vel minui: extēsiue. pōt tñ intēsiue. ptz ɔclusio de q̄litatibꝫ anime intellectiue: vel etiā volūtatis. he em̄ nequeūt extendi cum sint in sbiecto indiuisibili: pñt tamē intēdi ꝛ remitti. vt ṽtutes ꝛ scientie. Cõclo 3

¶ Correlariū respōsale. partiū regni creati pfectio in quibusdam nec intēsiue nec extēsiue pōt augeri nec minui. In quibusdā pōt extēsiue: sed nō intensiue. in quibusdā pōt intensiue. sed nō extēsiue: ꝛ in quibusdā pōt ꝛ intensiue ꝛ extensiue. Prima ps ptz per p̃mā ptē ɔclōnis p̃me de sbstātijs indiuisibilibꝫ. secunda ps per scdam partē eiusdē. tertia ps ptz per ɔclōnem tertiā. ꝛ quarta ps ptz per correlariū scdm ɔclōnis scde. s. de qualitatibꝫ p̃mis ꝛ alijs hmōi: que pñt intendi ꝛ extendi. Hoc de p̃mo ar. ꝛ de q̄sito. Corre. rñsale

Quantuz ad secū-

dum articulū restat videre de supposito. Ubi p̃mo videre volo: vtrū sit aliquod p̃mū p̃ncipiū entiū? Scdo. vtrum hoc lumine naturali sit ɔcedendū. Tertio. dato ꝙ sit: vtrū hoc sit omniū alioꝝ productiuū. Quarto: an possit creare? quid sit creare? ꝛ quō differat a gñare? ꝛ ibi de q̄sito. Et quīto: an in lumine naturali regnū creatū sit ponendū. Ad 2m ar. occurrūt q̃ç

¶ Quo ad p̃mū est aduertēdū: ꝙ si esset pcessꝰ i īfinitū in causis essentialiter sbordinatis efficiētibꝫ: tūc nullū eēt primū p̃ncipiū efficiens entiū. ptz. q: in infinitis nullū esset p̃mū: sed omia essent media. vt habet. ij. meth. Item si essent duo entia indepēdentia: tūc nullū esset p̃muz p̃ncipium omniū entium alioꝝ. vt notuz est. Notã

¶ Scdo est notandū: ꝙ de isto p̃mo dictū est q̃nta q̄stione p̃mi circa distinctōēz scdam ꝛ tertiā. ꝛ tacte fuerūt rōnes q̄s possent pro se facere. Manicheus cū suis seqcibꝫ volens esse duo p̃ncipia. vnū bonoꝝ Notãd

et aliud maloꝝ: atq; soluta. ꝛ ideo de hoc h
Cõcl'o breuiter est transeundũ. ¶ Quibꝰ pmissis
est pma ꝯclusio. Firmiter est credenduz et
rõne naturali põt probari: solum esse vnuz
pmũ pncipiũ omniũ entiũ alioꝝ in gene/
re causę efficiẽtis. Ista fuit ibidez posita ꝛ
psuasa. Et põt probari rõne phi. ij. meth.
sic. quia si nõ: hoc vel esset qꝛ pcederet' i in
finitũ in causis essentialiter sbordinat'. vl'
qꝛ essent duo pncipia: in causis sbordina
tis finitis. ꝛ nullo modoꝝ põt dici. igitur.
maior ptꝫ p pmũ notabile: et minor q̃ ad
primã partẽ. scꝫ q nõ sit pcessus in infini/
tum pbatur rõne phi in loco pdicto. q̃a si
infinitę essent causę essentialiter sbordina
tę sic q posterior nõ posset esse nec agere ni
si cum priore: ipę nõ essent sbordinatę. ergo
nihil pduceret ꝑ nihil fieret. ꝯñq notꝫ sunt
et añs probat' ex mẽte phi ibidem. qꝛ nl'la
posset assignari ratio ordinis. igit'. ptꝫ añs
qꝛ ille ordo nõ posset seipsum facere qꝛ ni/
hil facit se nec pma causa eũ faceret: quia
nulla esset pma in infinitis. Nec posset po
ni a casu: cuꝫ esset sp: nec q aliq̃ causa me/
dia eũ faceret. qꝛ media in essentiali subor
dinatis nõ est causa superioris. Nec posset
dici q ille ordo est a nullo. qꝛ oĩa q̃ sunt
in eo sũt sbordinata ꝑ oportet ponere aliq̃z
cãm et rõnem ordinis. ꝑ nõ est possibile q
Confir. sit sbordinatio. ¶ Cõfirmat'. qꝛ signat' tri/
bus causis inter tales infinitas: inter illas
nullꝰ est ordo ꝑ nec inter infinitas. ꝯña no/
ta est. qꝛ magis esset ordo in tribꝫ eaꝝ q̃ꝫ i i
finitis. ptꝫ añs. qꝛ signatis tribꝫ eaꝝ. vt a.
b. c. nõ plẽs causę sunt sup vnã eaꝝ: q̃ꝫ su/
per quãlibet aliaꝝ. ꝑ nõ sunt sbordiatę. ꝯse
quẽtia videt' nota. qꝛ in sbordinatis infe/
rior habet plẽs sup se. ꝛ añs ptꝫ. qꝛ quęlibet
eaꝝ haberꝫ infinitas sup se: quibꝫ nl'la sũt
Q ad. 2. plura. Scđa pars minoris fuit i dicta quę
partem. stione pbata. scꝫ q nõ sunt pl'a pma effici
Cõcl'o. 2 entia independentia ¶ Scđa ꝯclusio quo
ad scđm mẽbrũ q licꝫ lumine naturali cõ
uincibile sit esse vnũ pmũ qđ est causa om
niũ alioꝝ efficiẽs pducens vel ꝯseruãs. tñ
nõ est in eo deducibile q sit oĩa pducens
de nõ esse ad esse. Prima ps est ꝯclusio p/
cedens. Scđa ps pbat'. qꝛ in lumine na/
turali nõ est deducibile q materia pma sit
pducta de nõ esse ad esse. igit'. ꝯña nota est
et añs pbat'. qꝛ vel p gñatõem: ꝛ hoc non:
qꝛ ipa est ingñabil'. vel p creatõem. ꝛ h nõ.
qꝛ creatio in lumine naturali nõ põt pba
ri esse possibilis. vt põst dicet'. Eodẽ mõ pos
set argui de cęlo ꝛ aliis mixtis: q̃ in lumine
naturali ponunt' ppetua. sic de mũdo. de cę
lo. de intelligẽtiis mouẽtibꝫ. ꝛ aliis hmõi.
¶ Correlariũ. q̃uis in lumine naturali po Corre. 1
nat' vnũ pmũ a quo oĩa hñt esse ad minꝰ
via ꝯseruatõis: tñ nõ ponit' in illo lumine
q oĩa ab illo pmo habent esse via pdu/
ctionis de nõ esse ad esse. Prima ps ptꝫ. qꝛ
ñ ẽ possibile ꝑ naturale lumẽ solũ inseq̃n
do q sint plura indepẽdẽtia: p pmã partẽ
ꝯcl'onis ꝛ p ꝯcl'onem pmã ꝛ eius pbatõeꝫ
Et p dicta in q̃stione pmi libri de vnitate
dei. Scđa ps patꝫ ex scđa parte ꝯcl'onis.
¶ Scđm correlariũ phs purũ lumen na Corre. 2
turale sequẽs poneret pl'a pma in diuers'
generibꝫ causaꝝ. ptꝫ. qꝛ poneret pmũ inde
pendẽs ꝛ pmũ in gñe causę material'. p se/
cundã partẽ ꝯcl'onis. ¶ Tertiũ correlariũ. Corre. 3
auctoritate phi pmo cęli qua dicit' q a p
mo ente oĩbꝫ deriuatũ est esse. ꝛ. xij. meth
q a deo depẽdet cęlũ ꝛ tota natura: intelli/
gende sunt ꝯseruatiue ab ęterno respectu
pmę materię: ꝛ p intelligentiaꝝ cęlestiũ ꝛ
sphearũ cęlestiũ. Et q hęc sit mens philo
sophi. ptꝫ pmo cęli: vbi statim põst dic'. q
extra cęlum sũt entia optimã vitã ducẽtia
quã perficiũt ex toto ęterno. ꝑ ponit pl'a en
tia ęterna a pte ante. ꝛ. xij. meth. põit tot i/
telligẽtias motrices quot motꝰ cęlestes. q̃s
oĩes ponit ęternas: licet ꝯseruatiue depẽ/
dentes. ¶ Sed ꝯ dicit q̃dã doctor sic. om
obiectio ne qđ sibi derelictũ ẽ nõ ens: p̃supponit cau
sãm pductiuã. sed oĩe qđ est citra deum
est hmõi. ꝑ. maior videt' nota. ꝛ minor ptꝫ.
qꝛ nihil citra deum possꝫ remanere nisi cõ
seruatum ab eo etiã in lumine puro natu
rali. ¶ Cõfirmat' sic. qꝛ in lumine naturali
ꝯcedendum est q deus entia libere conser/ Confir.
uat. ꝑ q põt nõ ꝯseruare. ꝑ potest esse ipse
solus ptꝫ vltima ꝯña. si nihil aliud ꝯser
uaret. ꝛ ptꝫ pma. quia q̃cq̃d aliq̃d libere fa
cit põt id nõ facere. ꝛ ptꝫ pmũ añs. qꝛ agit
per intellectũ ꝛ voluntatẽ. xij. meth. ꝑ libe/
re. ¶ Item absurdum esset dicere q ꝯcesse
tũc vltra: possibile est q nihil sit nisi deus 2
ergo materia põt deficere a pte post. ꝑ põt
incepisse a pte añ p pcessum phi pmo cęli
qꝛ quicquid est ingñabile etiã est incorru/
ptibile. nec imaginatio capit q aliq̃d sit ne
cessariũ a pte añ: ꝛ ꝯtingẽs a pte pꝰ. ¶ Pro
solone illoꝝ est notandũ q duplex est liber Nota.
tas. scꝫ complacẽtię. s. q̃ aliq̃d pducit rem

sue proprie bonitatis gratia. q2 cōplacet sibi in pducto. Alia est libertas oppositionis. qua aliqd pducit rem sic q oibꝫ aliis eodem mō se habētibꝫ posset ipam nō producere. sic hec dicta fuerūt. x. questio. pmi libri. ¶ Scdo est notandū q phs in puro lumine naturali diceret: q2 creatōem ⁊ annihilatōem nō ponit: vt post dicet q deus ab eterno ɔseruat res: vel eternalr in eē cōstituit: libertate ɔplacentie nō q habeant esse post nō esse: eo q semp fuerūt. Un̄ fm eum nō sūt facta: nec pducta proprie: pnt tn̄ dici eternaliter in esse ɔstituta: vel eternalr seu coeterne deo pducta: eo q eternaliter a deo emanata. Quēadmoduz si sol et sua lux essent eterna: etiā eternū esset lumen circa solē: ⁊ esset a sole eternalr effectiue vel pductiue sine initio. nō tn̄ esset factū pprie vel pductum ex tpe: cū nō haberet esse post nō esse. Sic ponit phs lumen naturale insequens: q deus naturali sua bōitate eternalr res in esse ɔstituit: nō libertate oppositōis q2 hāc Aristoteles vl lumē naturale reputat includere mutabilitatē: et fm alias ⁊ alias circūstātias posse alir ⁊ aliter agere ⁊ deliberare. Un̄ ɔmētator. viii phisi. a volūtate antiq. i. dei. non fit actio noua Sz libertate ɔplacētie qua sue pi⁹ gratia vult aliis benefacere. Et q hec fuit mēs phoꝝ magis pbabiliter loquētiū: patet p btm Aug. x. de ciui. dei dicentē q phorum ponētiū eternitatē mūdi fuit duplex opinio. Quidaz em̄ posuerūt q sba mūdi nō sit a deo: ⁊ hoꝝ est intolerabil' error: ⁊ ex necessitate refellit. Quidā aūt sic posuerūt mūdū eternū q tn̄ mundū a deo factuz dicerēt. intellige emanatū: nō q habuit esse post nō esse. sequit: nō em̄ mūdū tpis initium volūt hre: sz sue creatōis initiū. id est. sue emanatōis: vt quodā mō vix intelligibili semp sit factus. i. sp in esse pfecto cōstitutus. Uolūt em̄ q deus sit causa efficiens mūdi sibi coeterni: sicut eterna lux ēēt eterni luminis. nō q fecerit eū vel pduxerit de nō esse in esse. semp em̄ fuerit: sz q euz gratia sue pprie bonitatis eternaliter pduxerit tanq̄ ab eo manātē. ¶ Forte dices. i lūine nalali ponit mūd⁹ eternalr pduct⁹. g deus est causa mūdi ⁊ oim alioꝝ pductiue. qd est ɔ ɔclōnem tuā. R. q facere pprie dicit rem pducere: q ante nō fuit. ⁊ ita pducere effectiue. ⁊ q2 mund⁹ in lumine naturali sp ponit fuisse: nō dr factus: nec effectiue pductus. sed magis sp conseruatus: vl eternaliter emanat⁹. vt si pes eternaliter stetisset in harena: vestigiū esset a pede. sz nō pprie factū nec effectiue pductū. q2 nullo tpe factū: sz potius emanās eternalr a pede. Et ideo negat ɔnā deus eternalr producit mundū: g est pprie producēs. nihil em̄ in lumine naturali vocaret pprie pducēs nisi q facit rem esse post nō esse: sz eternalr pducens cōseruans appellat. Posset tn̄ q̄ vellet ɔcedere in lumine naturali: q deus est pducens ⁊ efficiēs mūdū coeue ⁊ coeterne sibi: sz nō de nō esse ad esse. Et in theologia fere est silis mod⁹ de eterna filii gnatione. dicim⁹ em̄ prem pducere filiū libertate cōplacentie: sz nō oppositōis. vt dictū fuit in questione. x. pmi libri. nō tn̄ est totaliter sile. q2 deus ponit causa efficiēs vel cōseruās mūdi: nō aūt pater filii. ¶ Per hec rndet ad rōnes. ¶ Ad pmā diceret phs vt puto: q eterna seu coeterna deo sic intelligentie vel materia: nō possūt sibi derelinqui q2 reputaret annihilatōem impossibilem sic creatōem. diceret em̄ q deus necessitate sue pprie bonitatis eternalr vellet illa cōseruare: nec alr posset velle. ⁊ ideo nō psupponūt talia cām producentē de nō esse in esse: sz ɔseruantē ⁊ eternaliter dantē esse sicut eternū lumē eternā lucē. vn̄ ad formā: minor catholice itellecta ē neganda. q2 supponit: q omē ens aliud a deo pōt sibi derelinqui. q lumē naturale nō pōit: q̄uis catholice veꝝ sit. ¶ Ad ɔfirmatōem diceret q deus libertate ɔplacētie entia libere ɔseruat: ⁊ nō libertate oppositōis. ⁊ sic rō non procedit ¶ Tertia ɔclusio est. q sic catholice omē ens citra deū a deo factū ponitur: ita in lumine naturali omē qd fit etiā productiue a deo fieri dr. Prima ps ptz per illud Gen. pmo. In pncipio fecit deus celū id est spūalē. ⁊ terrā. i. corpalem creaturaz Et Joh. i. Omia p ipm facta sūt. Sz secūda pars pbat. q2 in lumine naturali ponit deū actiue mouere celū. g omē qd fit: pducere effectiue. tenz ɔnā. q2 illo motu dicit phs: omia que gnant seu fiūt: fieri. primo methcoroꝝ in plogo. necesse est hunc mundū inferiorē esse cōtiguū latiōibꝫ superioribꝫ: vt tota eius virtus inde gubnet. ⁊ ii. celi idem. ii. de gnatōne idem. aūs ptz p phm. xii. meth. dicentē q numer⁹ sbarum separataꝝ ē iuxta numeꝝ motuum celestiuz Et phs. xii. meth. pbat pmū motorē mo/

Notā. 2 p solone illaꝝ obiectionū

obiectio ɔ solonē dictā in ɔuum.

Ad. 1. obiectionem

ad ɔfir.

Conclu. 3 certa.

uet in v.c.effectiue.ꝛ post in eodē.c. pro/
bat q iste motor est deus.ꝛ sunt plures au/
ctoritates cōmētatoris ad h.xij.metha.ꝛ
viij phisi. Et probat rōne.qꝛ vel deus mo/
uet p̄mū mobile:ꝛ habet ꝓpositū. vel ali/
quis motor sb ipo.ꝛ si sic.vl hūc dirigit de/
us suo intellectu ꝛ volūtate ad sic mouere
et si sic:tunc deus p̄ncipali⁹ mouet p̄mū
mobile q̄ ipe:eo q ipe nō mouet nisi put
determinat itellectu dei ꝛ volūtate ad mo
uere. Itē tunc frustra poneret ali⁹ motor a
deo pro motu p̄mi mobilis.ꝛ ptꝫ ꝯn̄a.qꝛ
eadē facultate intellect⁹ ꝛ volūtatis q̄ di/
rigit motorē ad sic mouere:dirigeret mobi/
le ad sic moueri. Uel dices q nō dirigit ꝛ
si sic:tūc ille motor posset ꝑ se sufficiēt mo
uere sine directōe p̄mi.nō ergo depēderet
in mouēdo a p̄mo:qđ in lumine natura/
li est absurdū.ꝛ plures alie rōnes ad hoc
solent fieri.xij.meth.de quib⁹ nō est ad pre
sens. ❡ Ex p̄ma parte ꝯclōnis sequit q so/
lū est vnū necesse esse siue necessariū. vocā
do necessariū simpliciter qđ nō pōt nō esse
ptꝫ.qꝛ omia alia sūt a deo ꝓducta. ❡ Se/
cundū.q q̄cquid nō est deus est ꝯtingens
esse.sequit ex eodē.qꝛ qn̄q̄ nō fuit. ❡ Ter/
tiū.q q̄cquid est ꝛ nō est deus:est ex grā ꝛ li/
bera volūtate dei ꝯseruātis.ptꝫ.qꝛ vl sic. et
habet ꝓpositū.vel esset ex debito iustitie.ꝛ
hoc nō.qꝛ de⁹ nequit esse ꝓprie debitor ad
cōseruare.qꝛ licet angelū stantē i bono cō/
firmauerit:eo q se ad deū cōuerterit:tamē
in h deū nō fecit suū debitorē.qꝛ q se ad de
um cōuertit h ex deus gratiose ꝯcessit cū eo
ad illā cōuersionē coagēdo ꝛ volūtatē suā
ad hoc p̄ueniēdo.vel ex necessitate nature
et hoc nō p corelariū p̄mū.ꝛ ptꝫ p apl'm
p̄me ad Corinth.iiij.c. Quid habes qđ n̄
accepisti? ❡ Sꝫ ꝯtra scdāꝫ ptē ꝯclōnis pt
instari qꝛ.q.de celo dicat phs: q optimū
nō indiget actiōe.mō deus est optim⁹.xij.
meth. Cōfirmat qꝛ nobilissimo enti cōpe
tit nobilissima actio mō actio trāsiens nō
est nobilissima sꝫ magis imanens. Scdo
q a vel mouet libere:vel necessario. si ne/
cessario:tūc omia euenirēt de necessitate.si
libere oppositōis libertate:tūc posset non
mouere ꝛ sic posset nō efficere:ꝛ ex ꝯn̄ti mo
tus celi cessare.qđ in lumine naturali non
ponit. Tertio qꝛ de⁹ est grā cuius est actio
ꝙ ipe nō facit actōem.tenet ꝯn̄a per phm
xij.meth sic dicentē q omis actio ꝯsistit i
duob⁹:quoꝝ vnū est gratia cui⁹.ꝛ aliđ ꝙ

tia hui⁹.ꝙ qđ agit nō videt esse gratia cui⁹
est actio. Quarto qꝛ naturali nō videt cō
cedendū q ab eodē simplicissimo sint plu
ra diuersaꝝ speciꝫ in eodē genere cause sꝫ
manifestū est q a deo est p̄ma intelligen/
tia post ipm effectiue ꝯseruatiue ꝙ nō ē a/
ctio ꝓductiua. ❡ Cōtra p̄mū corelariū ar/ Ↄ.1.corr.
guit sic nō implicat ꝯdictōem:esse aliđ ne/
cesse eē q̄ deū. ꝙ deus pōt hoc facere.ꝯn̄a
tenet ex dictis in q̄stio. de oipotētia:circa
dis xix.ꝛ xx. p̄mi.ꝛ an̄s ptꝫ.qꝛ phs posuit
multa necesse esse ꝛ tn̄ non videt sua posi
tio implicare. ❡ Scdo ꝯ scdm.qꝛ si tota scdo Ↄ.2.
vniuersitas depēdentiū esset ꝯtingēs eē. se/
queret q tota posset nō esse:ꝑ quid nomis
contingētis.falsitas ptꝫ.qꝛ eadē rōne tota
latitudo ꝯtingentiū posset esse.sic q nihil
vltra posset ꝓduci.ꝓbat ꝯn̄a qꝛ esse ꝛ non
esse sūt opposita.ꝛ q habēt fieri circa idē.
Et ex alio tam cōtingens est res ad esse si
cut ad nō esse. Tertio ꝯ idem. qꝛ vl omia
essent equaliter ꝯtingētia.ꝛ h est absurdū
qꝛ magis cōtingēs est soliū vitis q̄ maria
p̄ma que nunq̄ corrūpit.vel vnū eēt ma/
gis cōtingens q aliud cōtra.qꝛ omia equali
ter depēdent ex libera volūtate dei ꝙ equaliter
ꝯtigēter habent esse. Itē omia possibilia sūt
equaliter possibilia.ꝙ omia cōtingētia sūt
equali cōtingentia.an̄s videt notū. quia
oim possibiliū est vna definitio. Itē tertio
qꝛ omia ipossibilia sūt equali impossibilia
ꝙ ꝯn̄a tenet.qꝛ cōtingēs ꝛ impossibile sūt
opposita. ❡ Quarto ꝯtra tertiū corelariū qrto Ↄ.3.
qꝛ q̄libet in charitate mortu⁹ habet vitam
eternā:de rigore iustitie ꝙ nō ex grā.conse
quētia tenet ꝑ aplm ad Rom.si ex merito
vel debito:nō ex grā. an̄s ptꝫ per ꝑabolas
saluatoris. Math.xx. qꝛ denarius diurn⁹
ꝛc.dicit debit⁹ ex cōuentiōe facta cum opa
rijs ꝙ ex debito iustitie. ❡ Hec nō ꝯcludūt
et ideo pro solutiōe eoꝝ est aduertendū q rō ꝓ solone
agendi in agētib⁹ incorporeis sbalib⁹ ē in Notā.
tellect⁹ ꝛ volūtas:ideo eni motor incorpo/
reus agit:quia itelligit sic agere esse bonū:
ꝛ qꝛ vult illđ bonū esse vel fieri. Itē ratio fi
nis gratia cuius sunt actōnes naturales ē
bonū:ꝛ p̄fectum optimū qđ est maxie ama
bile. Un cū deus ꝑfectissime intelligat.vt
dēm est in.xij.meth.ꝛ omne bonū qđ ē vel
fit velit:ideo ponit agere siue ꝓducere. Se
cūdo inq̄ntū ipse est sūme amabile ꝛ appe
tibile sic pōnit finis omnis actōnis natu/
ralis:ꝛ ita naturale lumē dirigit ꝯformit

lumini catholico in h̄ q deus est primum efficiēs. qr pfecte intelligēs z volens bonū et q est vltim⁹ finis. qr sūme bonus amabilis z desiderabilis. ¶ Quo pmisso respō/deā ad rōnes ɔ scdam ptē ɔclonis factas.
Ad 1 ¶ Ad pmā q deus nō agit qr indiget. z ergo nō est pmaria intentō e grā actiōis ad extra. sz qr vult aliqs suā pfectōem impartiri. Unde omis causa scdaria z ipe suam
Ad ɔfir. actōem dirigit in scām. ¶ Ad ɔfirmationē. q ipi deo cōuenit actio imanens. sz intelligere z velle respectu sui: z hec est immanēs. sz qr de rōne e boni est cōicare aliis suā bonitatē. idō secūdario cōuenit deo actio
Ad 2 trāsiens emanās ab imanente. ¶ Ad secundā dicit catholic⁹ z vere q mouet contingenter z libere libertate opposirōis. philosophus in lumine naturali qd sepissime deficit sicut z hic dicit q mouet necessario et cōcedit q oīa que nō depēdent a volūtate libera eueniūt necessario sz tn̄ voluntatis libere effectus ɔtingēter eueniūt: ratione sue libertatis. qr celum q̄uis ipā inclinet: nō tn̄ necessitat. Catholic⁹ vero veritatē psequens dic q oīa que eueniunt in ordine ad deū ɔtingēter eueniūt quia posset impedire ne fieret. q̄uis effect⁹ naturales in ordine ad suas causas naturalit
Ad 3 agētes nō possint nō euenire ¶ Ad tertiā. q in oībꝫ effectibꝫ deus qr est optimū: est finis cui⁹ gratia pncipalit sit effect⁹. Itez qr est pncipale intelligēs bonū z volēs ipm esse z fieri est pncipale agēs. Et ad phum qn̄ dicit q aliud est grā cui⁹: z aliud ē qd est gratia hui⁹. q loquit de alietate rōnis. puta q deus alia rōne dr efficiēs. vt dcm
Ad 4 est. z alia rōne finis. z ita est. ¶ Ad q̄rtam catholic⁹ dic facile q a deo. qr imensus ē. et liber libertate oppōnis infinita diūsa; spērum possent eque immediate depēdere. Sz phs in lūine nalali loqns diceret q a deo in gn̄e pducentis imediate dependeret motus pmi mobilis. in gn̄e aūt efficiētis ɔseruātis oīa ppetua: rōne pfectōnis virtutis diuine. q̄uis rōne cuiusdā eminētie possit dici pfecti⁹ z imediati⁹ ab eo depēdere qd in se est pfecti⁹: nō q ab eo imediati⁹ sz qr ipm in se cōigni⁹. Dictū est d h̄ satis in questiōe. xxxix. pmi in articulo. iii. sz q deus imediate cōseruat: etiā loquendo naturalr oīe ppetuū a pte post. ¶ Nūc
Ad. 1. rn̄deā ad rōnes factas ɔ corrolaria. ¶ Ad pmā. q aliqd dr implicare ɔdictōem duplr. Uno mō qr ex eo sūt euidēt inferibilia ɔdictoria. z sic multa sūt nō implicantia que deus nō pōt facere. verbi grā. deū nō esse trinū z vnū: sic nō implicat. qr nullus viator sciret ex h̄ deducere ɔdictoria: imo magis ex opposita. puta ex articlo trinitatis essent deducibilia. Et hoc mō nō valet ɔnā. h̄ nō implicat. g deus hoc pōt facere. Scdo mō aliqd dr implicare. qa repugnat alicui necesse esse qd q̄libet fidelis habet ɔcedere. qr in natura rei hoc oportz semp supponere. sicut ista. deus nō ē trin⁹ et vn⁹ dicit implicare. Et h̄ mō hec implicat ɔtradictōem. sūt plura necesse esse. qa hoc repugnat huic. tn̄ est vn⁹ deus libertate oppositōis ɔseruās oīa alia. Et de tali valet ɔnā. hoc nō implicat. g de⁹ pōt
hoc facere. ¶ Ad scdam ɔcedit añs. et qn̄ Ad 2
infert. eadem rōne tota latitudo cōtingentiū possz esse: sic q non plā possint fieri. neget ɔnā. quia nō est simile. nulla eīn pt̄ dīse tota latitudo possibiliū pduci: sic est bene de facto tota latitudo possibiliū productoz. Ad pbatōem pmā dicit. q nō oportet ɔdictoria opposita in oībꝫ fieri posse circa idem. vt q̄uis deus possit esse: non
tn̄ pōt nō esse. ¶ Ad scdam. q ita est de q Ad 2
libere ɔtingēte. sed nō d tota latitudie cōtingentiū. collectiue loqndo. qr potentia diuina nō pōt esse exhausta: z idō non est possibile: q oīa pducibilia sint de facto
¶ Ad. 3. q oīa respectu volūtatis dei: z i ordi Ad 3
ne ad eā sūt eqlr ɔtigētia sic ec eqlr possibilia sz in ordie ad pprias naturas rerū eis a deo inditas inequaliter ɔtingūt: z etiaz possibilia sūt. qr materiā posse nō esse nō pōt ex alio cōtingere: nisi qr de⁹ vellet eaz ɔseruare. alia aūt ex sua natura etiaz deo volēte ea sic ɔseruare iuxta exigentiā suoz naturaliū a dño deo eis datā hn̄t deficere: eo q habēt ɔriu̅m. vel qr aliud cōseruans cū deo iuxta cursum solitū corequirit qd nō semp cōcurrit. Ad aliā pbatōem cum dr q oīa impossibilia sūt equalr impossibilia. Ista de rebꝫ falsa est: de ppōnibꝫ nō.
est ad psens. ¶ Ad quartā negei añs eo q Ad 4
deus nō est debitor glorie: eo q dedit graz sed creatura est accepta grā magis debens deo. Ad pbatōem ad pabolā de denario diurno dicit q loquat de debito sequente legem misericordie z clemētie diuine et nō
de debito rigoris. Hoc de scda pte huius Ad aliā
articuli. ¶ Quo ad quartā ptem dicedū ē. quartā

p̄mo fm mgr̄m.c.ij.p̄me distinctōis secū-
di q̄ creare est aliq̄d de nihilo p̄ducere.et
ponit leg̃e ꝛ a mgr̄o quasi esset affirmatiua:
creare est producere aliquid de nihilo. A-
lij dicūt ex nihilo:ꝛ est idem sensus. et si li
de vel ex dicat circūstātiā s̄biecti vt sit sen
sus q̄ est p̄ducere aliq̄d de nō existente tā
q̄ꝫ de s̄biecto p̄positio est falsa.q: nō ens
nullius est s̄biectū:nec est mēs loquentiū
Alio mō li ex vel de dicit circūstantiā or
dis:vt sit sensus:est p̄ducere aliq̄d:ꝛ non
de s̄biecto p̄supposito.ꝛ sic intelligūt loq̄n
tes doctores sancti ꝛ alij sicut mgr̄. Hec di
stinctio sumit a venerabili Ansel.mono.c.
viij.Btūs Augustinus ad Orosiū:cū di
cit.deus ex nihilo fecit.nihil aliud intelli
Nota.2 git:nisi q̄ nō erat vn̄ faceret. ¶ Scd̄o ē no
tandū q̄ creare differt a generare:nō autē
in hoc q̄ generare fit in s̄biecto:ꝛ nō creare
quia etiā sepe creare fit in s̄biecto:vt anīa
intellectiua creat ꝛ simul corpi infunditur
cum nunq̄ꝫ sit extra corp⁹ citra mortē.Sꝫ
creare dicit p̄ducere rem nouā:ꝛ nō de po
tentia materie p̄supposite. Generare vero
dicit p̄ducere rem nouā:ꝛ de potētia mate
rie p̄supposite.Et ex hoc sequit scd̄a diffe-
rētia:q̄ creare q̄ꝫuis fiat in s̄biecto q̄nq̄ꝫ:tn̄
creans p̄us attingit formā q̄ꝫ eam esse in
s̄biecto.vt deus creando anīam in corpo-
re p̄us attingit ip̄am anīam via nature q̄ꝫ
eam esse in corpe.quia eā esse in corpe pre
supponit eā esse.p oppositū gn̄are cū sit p̄
ducere formā de potētia materie est prius
attingere materiā siue s̄biectū q̄ꝫ formam
quā generat eo q̄ de potētia eius generat
Cōclō re ¶ Quibꝰ p̄missis est ɔclusio m̄ial' hec.om
spōsalis. nia que sunt citra deū a deo creata sunt in
se vel in sua materia.probat sic.q: oīa que
sunt:vel sūt sp̄ūalia:ꝛ illa oīa a deo cre-
ata sūt:saltē in s̄bstātijs.cū intelligētie ꝛ in
tellect⁹ hūani ꝛ angeli gn̄ari non possint.
Vnd̄ Gen̄.p̄mo.In p̄ncipio creauit deus
celum.glosa.i.sp̄ūalem creaturā. vel sunt
corp̄alia.ꝛ hec sūt duplicia. q̄dā q̄ se hn̄t
per modū p̄pet̄uoꝝ a pte post. vt materia
vel orbes celestes ꝛ coꝝ ptes.et hec creata
sūt in se. Nā sequit in auctoritate. ꝛ terrā.
glosa.i.corporeā creaturā. vel hn̄t se p mo
dū corruptibiliū ꝛ gn̄abiliū:sicut elemen
ta mixta:ꝛ cetera hmōi.et hec creata sunt
ad min⁹ in suis s̄biectis.q: s̄biecta coꝝ de
quoꝝ potētia genita sunt:creata sūt. Sil'r
est d̄ formis accidētalibꝰ siue sp̄ūalibus si-
ue corp̄alibꝰ.quia si aliq̄ sūt genite:vt scia
cōcl̄onis in anīa.vel caliditas in aq̄. tn̄ in
suis s̄biectis create sunt:vt dc̄m est. ¶ Cor
Corre.1. relariū.q̄ꝫuis m̄l'te forme imediate sint p-
ducte p gn̄atōem.tn̄ hmōi mediate sūt p̄
ducte per creatōem.ptꝫ ex ɔcl̄one. q: earū
materie create fuerūt:ex quaꝝ potentia ge
nite sūt. ¶ Scd̄m correlariū.q̄cquid est ci-
Corre.2 tra deū rōnabiliter d̄r creatura.ptꝫ.q̄a est
creatū:vel mediate vel imediate: vt dicit
cōclusio. ¶ Tertiū correlariū.totū vniuer
Corre.3 sum reꝝ dep̄ēdentiū est regnū creatū. pꝫ ex
cōcl̄one.q: quelibet pars ei⁹ est creata.per
correlariū p̄cedens.hui⁹ regni p̄ncipiū est
deus:rector deus:finis de⁹.ptꝫ ex dictis in
parte p̄cedēti questiōis. Vn̄ ip̄e de se.ego
sum alpha ꝛ o:p̄ncipiū ꝛ finis. Apocal.x.
¶ Scd̄a ɔclusio est hec.de⁹ pōt creare.ista
Cōclō.2 sequit ex p̄ma.ꝛ credo bn̄ q̄ nō possit d̄mō
stratiue p̄bari:sed congruētijs pōt sic sua-
deri.quia sicut se habet ꝟtus finita ad ge-
nerare:ita se hꝫ ꝟt⁹ infinita ad creare. sed
ptꝫ q̄ ꝟtus finita pōt gn̄are:vt ignis ignē
ergo virtus infinita potest creare.cum er-
go deus sit virtus infinita:creare pōt. pa-
tent consequentie.ꝛ patet maior.quia sic i
finite magis est facere rem nullo presuppo
sito:q̄ꝫ producere rem ex s̄biecto presuppo
sito:ita infinite excedit virtus infinita ꝟ-
tutem finitam. ¶ Secūdo.quia sicut res se
p̄bat 2 habet ad esse:ita ad agere.modo deus ni-
hil presupponit in essendo:ergo nec in a-
gendo. ¶ Tertio.q: agens imensum qua
p̄bat 3 le est de⁹ ꝛ liberū libertate oppositiōis pōt
annihilare.ḡ creare.tenet ɔn̄a.q: creatio ꝛ
annihilatio sūt mutatōes opposite: ḡ q̄d
pōt in vnā p̄t in aliā in genere saltē. Ex a-
lio.agens imense bonū ꝛ potēs nō min⁹ p̄t
cōstruere q̄ꝫ destruere.mō annihilatio ha-
bet se p modū destructōis:ꝛ creatio p mo
dū cōstructōis añs ptꝫ q: ex q̄ liberū ē:p̄t
nō velle ɔseruare:q̄ posito in eē nihil remā
ret nisi ip̄m.ꝛ ex ɔn̄ti oīa alia redigerent in
p̄bat 4. nihilū. ¶ Et.4.q: posse creare dic p̄fectōꝛ
simplr̄:ꝛ tale d̄ꝫ d̄o attribui.hec ꝛ filia rō
nes p̄suasiue fidei iā posite ɔgruētiā exhi-
bēt.sꝫ ad gn̄andā fidē i mēte ifideliū indiū
c̄ nllatenꝰ ɔuicūt ꝫ. ¶ Sꝫ i ɔ̄ria h⁹ ɔcl̄ois
In ɔ̄riū ꝛ p̄cedēt laborauit ɔmētator i p̄io ph̄. vo
h⁹ ɔcl̄o lēs d̄mōstrare q̄ oē q̄d fit ex supposito s̄bie
cto fieri vl' p̄duci. Ex ē p̄ma sua rō. q: gn̄a
tio s̄bal' suppōit motū.ḡ s̄biectū. ꝺ ɔseq̄n
tia est.quia mot⁹ neq̄t eē sine s̄bico.añs p-

bat.quia supponit alterationem: eo q̄ nō
2 p̄t fieri nisi de sbiecto supposito ¶ Scd̄o ī
effectu arguit sic. si sine sbiecto p̄supposito
possit aliq̄d fieri. sequeret̄ q̄ impossibile fie
ri fieret. falsitas ɔ̄ntis p̄z. ɔ̄ñam p̄bat. q̄a
da q̄ aliq̄d sit possibile fieri sine sbiēo: tūc
querit̄ a te vbi sit ista possibilitas: ⁊ q̄d sit
illud possibile fieri anteq̄ȝ fiat. nō em̄ ē de/
us. q̄z ille nō est possibil' fieri: nec aliq̄d ali
ud p̄ducibiliū iam existentiū: illa sunt iā
facta: nec sbiectū. q̄z illud fiet sine sbiecto.
Confir. ¶ Confirmat̄ dantes ad mentē suā sic. nul
la est possibilitas ad fieri aiam antichri
sti sine sbiecto. ḡ illa nō est possibil' fieri: et
ita si fieret: impossibile fieri fieret. añs pro
bat̄: sicut iā dictū est: inducēdo in d̄o ⁊ sin
gulis que sunt. q̄z nullū istoȝ est possibili/
tas ad fieri aiam antixp̄i. ⁊ ɔ̄ña p̄batur
q̄z videt̄ si aliq̄d pōt fieri sine sbiecto q̄ de
3 bet esse aliq̄ possibilitas ad ei' fieri. ¶ Ter
tio: q̄z si deus potuit creare a: sit p̄m' ange
lus ponat̄: sequetur q̄ aliq̄d sit trāsmutatū
p̄ducto a sine trāsmatōe. falsitas ɔ̄ntis p̄z
probat̄ ɔ̄ña. q̄z a est creatū: p̄ te. ḡ trāsmu/
tatū. sed q̄ sine trāsmutatōe p̄bat̄. q̄z que/
rit̄. quid fuisset ista trāsmutatio: cōstat q̄
nō deus. nec etiā sbiectū. q̄z tu exclusisti sb
iectū. nec angel' ante fieri. q̄z tūc non erat
nec post fieri. q̄z tūc trāsmutatio est facta.
nec in fieri est trāsmutatio vel mutatio q̄
angel' incipit esse siue fit. ⁊ ḡ in fieri ange/
lus nō est. q̄z quod fit nō est. Item si esset:
factus esset. q̄z om̄e q̄d est ⁊ nō est p̄petuū
4 est factū. ¶ Quarto quasi simil'. q̄z seque/
ret̄ q̄ a habuisset dispositōnem postq̄ȝ ē fa
ctū. quā tn̄ nunq̄ȝ habuisset. p̄batur conse
quētia sicut ante. quia habuisset fieri ⁊ nō
anteq̄ȝ p̄ducebat̄. q̄z nō erat. nec post p̄du/
ctōem. q̄z tūc semp̄ erat facta. ḡ p̄ tunc nō
habuit fieri. nec cū fiebat. q̄z tūc a nō erat.
ergo tūc nullam dispositōem habuit. ¶. 5.
5 q̄z si sic dicit cōmētator: tūc deus posset ali
quid facere sine causis secūdis. ɔ̄ña nota
est. cōseq̄ns supponit cōmētator esse falsū
et ratio fortassis sumit̄ ex. viij. ph'isi. q̄z de
us s̄m cōmentatorē eternalit' statuit se pro
ducturū res ḡnabiles cū causis secūdis: sic
ad sensum videm' q̄ eas p̄ducit. si ḡ potu
it vel pōt producere arborē vel equū sine
causis secūdis. tūc pōt mutare ordinē quē
disposuit eternalit': ⁊ ex ɔ̄nti aliter velle q̄ȝ
nunc vult: ⁊ sic mutari in volūtate. q̄d cō/
mentator ⁊ etiā fideles reputāt impossibi
le. ¶ Possūt addi alie rōnes. ⁊ sexto argui 6
sic. mundus est etern'. ḡ nullū est regnum
creatū. ɔ̄ña tenet. q̄z si deberet esse aliquod re
gnū creatū: h̄ est mūdus. p̄bat̄ añs sic. q̄a
vel deus ab eterno voluit ⁊ potuit produ/
cere mundū. ⁊ si sic: tūc mundus ab eterno
fuit. vel potuit sed nō voluit: tūc inuid' fu
it: argumento bt̄i Augustini cōtra Maxi
minū dicētis. q̄ si potuit p̄ducere filiū eq̄
lem ⁊ nō fecit: inuidus fuit. si vero voluit
sed nō potuit: impotēs fuit. ¶ Sep̄tio. q̄a 7
implicare videt̄ mutatōem dei q̄ mūdus
sit p̄ductus. ḡ nō est p̄ductus. ɔ̄ña nota ē
et probat̄ añs. q̄z da q̄ p̄ductus sit p̄ a in
stante. ḡ deus pro illo instāti voluit p̄du/
cere mundū. ⁊ hoc ante nō voluit. ḡ in vo
lūtate mutat' est. ɔ̄ña nota est. q̄z transit'
de nō velle ad velle dicī̄ mutatōem in vo/
luntate. ⁊ añs p̄ p̄ma prenotū est. ⁊ pro se
cūda p̄bat̄ sic. q̄z si ante voluit: querit̄ qua
re nō fecit: si eius volūtati nihil resistit: vi
det̄ si ante voluit q̄ ante fecit. ḡ cū p̄ te nō
ante fecit: sequit̄ q̄ ante non voluit. Ad h̄
possunt adduci rōnes ph'i. viij. ph'isi. sed
quia in phisica solui cōsueuerīt ⁊ in abbre
uiatis eiusdē octaui eas solui: io de eis su/
persedeo. q̄z etiā istis solut' facile solui pos
sunt. ¶ Pro solōne istoȝ rememorandū ē
illud q̄d dictū fuit in. xl. q̄stiōe p̄mi li. ⁊ P̄lacē
tertio articulo illi' de p̄placētia dei. q̄ illud Nota
q̄d deus ab eterno p̄placuit pōt nunq̄ȝ p̄pla/
cuisse. ⁊ in q̄stione xlj. de p̄destinatione q̄
illud q̄d deus ab eterno voluit pōt nun/
q̄ȝ voluisse. iuxta vnū correlariū p̄mi arti.
illius. ¶ Scd̄o p̄ catholico fundamento
supponendū est q̄ mund' pro certa mēsu Nota
ra est sic q̄ non ante. vt dc̄m est in conclusi
one responsali. quāuis ante potuerit p̄duci
¶ Ex quo tertio cōsequenter dicendū est Tertio
q̄ deus ab eterno voluit mundū produ/ dicēd.
cere pro illo nunc pro q̄ ip̄m produxit. p̄z
quia ita fecit: ⁊ nō fecit nisi volēs. ¶ Et q̄r
to q̄ nō voluit mundum producere ab e/ 4
terno. sed prout li ab eterno determinat h̄:
quod ē producere. patet. quia cū hoc nō
sit factum: patet q̄ deus illud non volu/
it. ¶ Illis p̄missis r̄ndetur ad rōnes. ¶ Ad Ad
p̄mā cōmentatoris cōcedēdū ē q̄ oē q̄d fit in ɔ̄ra
per ḡnatōem: fit ex sbiecto p̄supposito. p̄/
ut satis manifestū est ex. ij. notabili. sȝ mul
ta p̄nt fieri sine ḡnatōe. s. p̄ creatōȝ. ⁊ ficil/
la rō nō ē ad p̄positū: imo si suppōit q̄ oē
q̄d fit ḡnatōne: tunc petit q̄d deberet pro/

Ad 2 bare. ¶ Ad scd̄am negef ɔsequentia: q̄ im
possibile fieri fieret: τ ad probatōnē ɔn̄ę
q̄ possibilitas ad fieri rei quę nō est: nihil
est. sʒ pōt esse res: vt possibilitas ad fieri p̄
mi angeli nihil erat an̄ ip̄m: sʒ potuit esse
angelus: sic possibilitas ad fieri anię anti
christi nihil nūc est: sʒ erit an̄ia antixp̄i: et
pōt esse an̄ia. imo s̄m veritatē possibilitas
ad formā asini gn̄andi nihil de facto ē: sed
erit forma asini. vn̄ ɔcedēda est nulla pos/
sibilitas ad fieri anię antichristi est aliq̄d
sicut an̄ia antixp̄i nō est aliq̄d: sʒ erit illa
possibilitas q̄ erit illa aīa: nō est aliq̄d: sʒ
erit aliq̄d: vel pōt esse aliq̄d. sicut eq̄ gn̄an/
dū nō est aliq̄d: sʒ erit aliq̄d: ita possibili/
tas ad fieri nō est aliq̄d: sʒ pōt esse aliq̄d.
Caueaf tn̄ posito termino ampliatiuo a p
te p̄dicati: vn̄ hęc iuxta rectā logicā est cō/
cedēda. aliq̄d est possibilitas ad fieri an̄i
męantixp̄i. q2 aliq̄d q̄d pōt esse est possibi
litas ad fieri aię antixp̄i. Vn̄ hec. nlla pos
sibilitas ad fieri anię antixp̄i est aliq̄d: de
bet sic ɔuerti: nihil q̄d est aliq̄d. est possibi
litas ad fieri anię antixp̄i. ¶ Per idē m̄ de
Ad 3 tur ad terciā. negādo ɔn̄am q̄ p̄ducto a vl'
p̄mo angelo erit aliq̄d p̄ductū: sine trans/
mutatōne. τ ad pbatōem ɔn̄ę dicif. q̄ a ē
trāsmutatū. τ sua trāsmutatio fuit ip̄m a:
in fieri. τ qn̄ d̄r q̄ ip̄m a qn̄ fit: nō est. nege
tur hoc. q2 q̄d fit trāsmutatōe instātanea:
est cum fit. Juxta illū textū. viij. phisi. In
stans trāsmutatōis instantanee est attribu
endū posteriori passioni. i. termino ad q̄ʒ
Sʒ d̄cm ph̄i. q̄d fit nō est: intelligif de his
quę fiūt successiue. q̄ illud q̄d sic fit nō est
in esse ɔpleto. ¶ Ad scd̄am pbatōʒ. q̄ hęc
ɔn̄a nō valet. a est τ nō est eternū. ḡ est fa/
ctū. sʒ oportet inferri. ḡ fit. vel est factū. scien
tia em̄ in an̄ia si fiat instātanee: est cū fit.
vt dixi in abbreuiatis libri posteriorum.
¶ Ad quartā rōnem p3 per idem. q2 a p9
Ad 4 q2 est factū habuit trāsmutatōem. vl' ma
gis proprie fuit sua trāsmutatio in primo
instanti sui esse. ¶ Ad q̄ntam. concedif q̄
Ad 5 infertur: q̄ deus pōt aliquid facere. imo mū/
dum fecit sine causis secūdis: τ adhuc pōt
Ad improbatōem quādo dicif: q̄ statuit
semp eternaliter producturū res cuʒ causis
secūdis. dicif q̄ hoc est veꝝ de his quę fi/
unt per gn̄atōem: nō de his quę fiūt p crea/
atōem. Secundo q̄ illud quod eternalif
respectu futuroꝝ statuit: pōt nunq̄ statuis
se: vt d̄cm est in p̄mo p̄missoꝝ ante soluti/
ones rationū. Unde asinū queꝫ statuit se
producturū cum causis secundis: sine illis
potest producere. vt hęc libro p̄mo in quę
stionibꝫ. xl. et. xlj. satis deducta sunt. ¶ Ad Ad 6
sextam negef antecedēs. Ad pbatōem d̄r:
q̄ ab eterno potuit τ voluit p̄ducere mun
dū. prout li ab eterno determinat hoc q̄d
est potuit. τ li voluit nō li producere. ab e
terno em̄ voluit τ etiā ab eterno potuit mū
dum producere pro instanti suę p̄ductio
nis: sʒ nō voluit producere mundū ab eter
no. Scd̄o dicif q̄ potuit producere mun
dum pro eterno syncathegorematice. s. p
infinito tempore ante: sed non voluit. nec
tenebaf. sed ex mera liberalitate suę libere
volūtatis pro instanti pro quo voluit mū
dum produci: ip̄m produxit. τ negef cōse/
quentia cum infert: potuit prius τ nō fecit.
ergo mundus fuit. Et ad Augustinū dici
tur. q̄ argumentū de filio valet. q2 illuʒ de
cuit nasci equalē ab eterno: eo q̄ debuit es
se p̄fecta imago patris secus est de creatu
ris quibꝫ deus nihil debet: sed quicq̄d ha/
bet sua gratuita bonitate ipius p̄bet. sic q̄
posset ea nō dare nullā indecentiā vl' inco
gruentiā in h̄ cōmittendo. ¶ Ad septimā
negādo an̄s. τ ad pbatōem admittif q̄ p Ad 7
ductus sit mundus pro a instanti τ placꝫ
q̄ deus pro illo instāti voluit p̄ducere mū
dū: τ ab eterno voluit mundū p̄ducere p
a: τ id̄o sic faciēdo nō est mutatio in volū
tate. τ ergo negef minor q̄ hoc ante nō vo/
luit. τ ad pbatōem d̄r q̄ an̄ voluit: immo
ab eterno voluit producere p a. sʒ nō vo/
luit p̄ducere pro tp̄e p̄ori q̄ pro a. put li tē
pore p̄ori determinat p̄ducere: vt dictuʒ ē
¶ Et si petaf. q̄re nō pro p̄ori p̄ducere vo/
luit? respōdetur q̄ volūtatis diuinę nō est Queritur
reddēda ratio. q2 ip̄a ē p̄ma τ imensa ratō
nec causam habet aliquā. Hoc de his rati
onibꝫ d̄cm sit. Et h̄ de tercia parte huius
articuli. ¶ Venio ad quartam partē hui9
articuli. scilꝫ ad videndum: vtrū in lumi/ De. 4. p
ne naturali sit concedendum creatōem esse te h9 ar
se possibilem. Pro quo noto. q̄ lumen na ti.
turale voco cognitōem. quam intellectus
habet vel habere potest per sensum τ expe/
rientiam; seu per propositōnes de se euidē
tes ex euidenti implicatōne veritatis i si/
gnificatōne suorum terminorum: seclusa
illuminatione superiori. et sic querere vtꝝ
ponendū sit creatōeʒ esse possibilē i puro
lumine naturali: ē querere: vtrum ex princi/

pñs per se notis seu p sensum vel experien/
tiã possit cõuinci siue probari q aliqd põt
Notã. 2 creari. ¶ Scdo pmitto q aliqs possit ima
ginari creatõem posse cõuinci ex his q̃ qti
die fiunt. qꝛ fm veritatẽ semp in gñatõne
hominis aĩa intellectiua creaṫ. vt allega
tũ fuit añ oppositũ. vel ex initio mundi: si
ne depẽdentia mũdi a deo. qꝛ etiã fm veri
tatẽ creatus est: vt dictũ est añ. vel fortas/
sis ex imensitate vigoris pmi. hi em̃ videñt
esse ppinquiores modi quibꝫ ppositũ possꝫ
3 pbari. ¶ Tertio pmitto q natura est intel
lectus humani q cũ inuenit vniuersalem
aliquã in pluribꝫ singlaribꝫ verã ꝛ nõ videt
rõnem instãtię q̃re nõ esset ita in omibꝫ as
sentire vniũsali. ptꝫ. qꝛ hoc mõ fiunt nota
omĩa pncipia q̃ surgũt ex expientia. vt os
dit phs. ij. posterioꝝ. c. vlti. Itẽ idem inu/
it in plogo meth. ꝛ experimur in nob̃. null⁹
em̃ nrm est q̃n assentiat huic. omis ignis ē
calid⁹. ꝛ nõ ex alia via q̃ ex ea q̃ nunc dicta
4 est. nullus em̃ nostrũ sensit omnem ignem
¶ Quarto pmitto q in omi actiõe quã vi
dem⁹ ꝛ qua videm⁹ aliqd fieri: semp vide
mus aliqd sbiecti. vt deducit phs in pmo
phisicoꝝ: tã in his q̃ fiũt simplr: q̃ in his
quę fiũt fm quid. vt si aliqd dealbaṫ vt ca
lefit sbiciṫ aliqd in qd est actio. si debeat fi
eri tunica: opꝫ sbesse materiã. si ignis in
naturalibꝫ: cõbustibile si animal p ppa/
gatõem seminis cõiũctõem maris ꝛ femię.
si p putrefactõem sbiectũ qd putrefit. imo
in hoie cui⁹ aĩa vere creaṫ: tñ videm⁹ cõ/
5 iunctõem ꝛ administratõem materię. sic ĩ
aliis aĩalibꝫ. ¶ Ex his infero q̃ntoq hęc
ppositio. omĩe qd fit. fit ex sbiecto psuppo/
sito in solo lumine naturali cõsiderãtibꝫ: ꝛ
nõ illuminatis lumine supiori: est pncipi/
um vel saltẽ ad modũ pncipij ab intelle/
ctu cõgnita. pbatio. qꝛ p q̃rtum pmissorũ
vbicũq facto apparet sensui vel intelle/
ctui: apparet sibi sbiectũ ꝛ in lumine natu
rali nõ põt videre cãm quare nõ vbiq est
sic. ḡ in lumine naturali assentit vniuersa/
li secluso supiori. cõña tenet p tertiũ pmisso
Cõclõ re rũ. ¶ Ex his sequiṫ cõclusio rñsalis. q in pu
sponsal. ro lumine naturali nõ põt pbari creatõem
esse possibilẽ. pbaṫ sic. qꝛ illud nõ põt pba
ri in puro lumine naturali: cui⁹ oppositũ
sequiṫ ex pncipio in illo lumine. sꝫ ista. ni/
hil creaṫ. vel etiã hęc. creatio nõ est possibi
lis: sequiṫ ex pncipio phie naturaĺ. ḡ hęc.
creatio est possibilis nõ põt pbari ex lumi
ne puro naturali. maior ptꝫ. qꝛ idẽ lumen
nõ pbat cõdictorias. cũ nõ possint simĺ es/
se verę. ꝛ minor ptꝫ. qꝛ p quintũ pmissorũ
hęc est pncipiũ: omne qd fit: fit ex sbiecto
psupposito. ꝛ ad illã bene sequiṫ. ergo ni/
hil creaṫ. cũ creari: vt dcm̃ est in pcedẽte p
te hui⁹ articuli: sit fieri sine sbiecto psuppo
sito. imo sequiṫ q in omi factõe necesse est
aliqd sbiecti saltẽ ex cõditõe: si debeat esse fa
ctio: eo q ita intellectus etiã videt ĩ singla
ribꝫ: ꝛ nõ videt instantiã ꝛ sequiṫ vltra. er/
go nihil põt creari. ¶ Scdo pbaṫ cõclusio pbaṫ 2
vel qꝛ hęc ppositio aliqd põt creari. nõ est
per se nota: cum sit articľs fidei: nec per sen
sum vel expientiã nota: nec ex his deducibiľ
ergo nõ põt cõcludi pbatiue ex lumie na/
turali. tenet cõña ex pmo pmissoꝝ. ꝛ antece
dens ptꝫ in singlis suis ptibꝫ. nullę enim
sũt pmissę in lumine naturali notę q̃ infe
runt creatõem esse possibilẽ. ¶ Tertio sic. 3
in lumine naturali nõ est notũ deũ esse i/
finiti vigoris. ḡ nec creatõem esse possibilẽ.
pbaṫ cõña. qꝛ creatio vel factio rei sine sub
iecto virtuti finitę vel vigori finito nequit
cõpetere. añs pbatũ fuit in quęstio. xlij. p/
mi: de potẽtia dei in arti. ij. ¶ Quarto. qꝛ vel 4
pbareṫ ex imensitate diuinę vẽtutis. ꝛ hoc
nõ. qꝛ hęc nõ est in lumine naturali nota
sb rõne imensitatis. vt dcm̃ est. vel rõe ho
rũ quę nũc fiunt. ꝛ hoc nõ. qꝛ in oibꝫ talibꝫ
apparet aliqd sbiecti. vel ex pma pductiõe
mũdi. ꝛ hęc nõ est nota in lumine natura
li. ¶ Itẽ quõ hoc esset in lumine naľali no 5
tũ. qd null⁹ phoꝝ posuit nõ illuminatus
fide. mõ sic est de ista. mund⁹ est creat⁹. igr̃
ptꝫ maior. qꝛ mirũ fuisset q circa illã ma/
teriã in lumine naturali possibilẽ omes er
rassent. ꝛ minor est phi pmo phisi. ꝛ pmo
de gñatõne dicẽtis q omes antiq philoso
phãtes abhorrebãt aliqd fieri ex nõ ente
Qd cõfirmaṫ. qꝛ Plato nõ posuit creatio/
nẽ mũdi esse possibilẽ: quẽ tñ btũs Aug. di
cit xpianissimũ phoꝝ. ḡ verisilẽ q nullus
ali⁹. ꝛ añs ptꝫ p mgr̃m in lrã dis. j. scdi. c.
pmo. qꝛ posuit materiã deo coętemã. ꝛ bea
t⁹ Ambro. ĩ hexam. dic. Tãtu psumptõnis
assũpserũt hoies vt aliq coꝝ tria pncipia
screata cõstituerẽt deũ: materiã: ꝛ exemplar
vt plato ꝛ discipli ñ tãq creatorẽ matię: sꝫ
tãq opificẽ ad exemplar itẽdentẽ fecisse mũ
dũ. ꝛ pmo de gñatõe phs recitat opiões
diuisas antiqꝝ: q̃s hẽbãt d pncipio maṫiali
null⁹ ãt coꝝ dixit mõꝫ eẽ ex nihilo. ¶ Coꝛ. Coꝛ.

creatõem esse possibilẽ vel esse factã: vel de/
um esse creatorẽ sola fide ẽ creditũ ab ho/
mine viatore. patz. quia nõ est deducibile
In 9riũ arguit. ex lumine naturali. ¶ Sed in 9riũ huius
9clõnis arguit sic. per illos q̃ sunt de con/
traria opiõne. quia deus est agens infini/
te potẽtie. vt prius fuit argutũ. g̃ põt aliq̃d
facere ex nihilo. 9ña tenz vt sup in 9clõne
scda articli hui⁹ in p̃cedẽti pte. ꝛ añs in lu
mine naturali est admissum in. viij. phisi.
ergo 9sequẽs. Et possunt addi alie tres rõ
5 nes facte ibidẽ. ¶. 5. Illud qđ nõ potest ꝓ
duci de materia. si ab aliq̃ agẽte pducit: de
nihilo producit. mõ aĩa intellectiua nõ
educit de materia: ꝛ tñ a deo producitur.
igit. maior nota est. ꝛ minorẽ ꝓbant isti ꝑ
Aristotelẽ in libro de aĩalibꝫ. vbi vult ꝙ
aĩa intellectiua est ab extra: ꝛ g̃ pducitur
et ꝙ nõ de materia ptz. qꝛ tũc esset corpal'
6 in materia. ¶ Sexto qꝛ deus est causa pro/
ductiua sbaruz sepatarꝫ. ꝛ certũ est ꝙ nõ ꝑ
gñatõem. g̃ per creatõem. ptz maior. qꝛ de
p̃dent ab eo. p̃mo celi. ꝛ xij. meth. ꝛ q̃mo/
do dep̃derent ab eo si ñ pduceret eas. Ad
istud mgr̃ Thomas de argẽtina mltas ad
ducit auctates quibꝫ nitit ꝓbare ꝙ fuerit
de mẽte phi Aristotel': ꝙ deus esset causa ef
1 ficiẽs pductiua omniũ. ¶ Prima est ex. ij
meth. vbi ꝓbat statum in causis efficien/
tibꝫ: ꝑ quã causam p̃mã intelligit deuz. vt
2 cõmentator dicit ibidẽ. ¶ Scda ẽ. xij. me/
tha. vbi Auerrois ponit ꝙ deus est cã rerũ
in triplici genere cause. scz finalis: formal':
3 exẽplaris ꝛ efficientis. ¶ Tertia est 9men/
tatoris de sbstãtia orbis: rep̃hendẽtis quos
dam dicẽtes fuisse de mẽte Aristotel': ꝙ de
us esset causa mouẽs: sed nõ agẽs: contra
4 quos dic ꝙ hoc esset valde absurdũ. ¶ 4.
est cõmentatoris ibidẽ dicẽtis. ꝙ p̃m⁹ mo
tor nõ solũ est causa 9tinuãs motũ: sz eti/
am dans esse. Propter p̃dictas ratiões ꝛ
auctoritates dicit dictus venerãd⁹ doctor
ꝙ nõ solũ in lumine naturali creatio ẽ pos
sibilis: immo etiã ꝙ fuerit de mẽte phi et
sui cõmentatoris. ¶ Septima posset fieri
7. rõ. ratio. certũ est ꝙ de mẽte phi fuerit. deus est
causa efficiẽs mũdi. vel g̃ fecit mundũ ex
aliq̃: ꝛ hoc nõ. qꝛ nihil ante mundũ fuit.
vel ex nihilo. ꝛ habet ppositum: ꝙ creauit
mundũ. Nec valeret si quis diceret fugiẽ/
do ꝙ nõ fecit. quia tũc cã efficiẽs ei⁹ nõ ẽẽt
cũ efficiẽs đr a faciẽdo. Itẽ cũ sit sm̃ Boe/
Confir. tiũ: a q̃ sit mot⁹ vetus. ¶ Cõfirmat. q̃a de

mẽte phi vtriq̃z mõs ẽẽt a deo. q̃uis coeta
ne velut coetemũ lumẽ ab eterna luce. mo/
do vidẽ manifestũ ꝙ q̃uis lux esset eterna
adhuc suũ lumẽ esset ab ea pductũ. g̃ simi
liter mõs est pduct⁹ a deo. maior pz. qꝛ ab
sit ꝙ phs vnq̃z cogitauerit ꝙ esset mund⁹
a seipo. sic pz per auctes etiã ex intẽtõe po/
sitas. xij. meth. ꝛ p̃mo celi p⁹us allegatas.
et minor ptz. qꝛ vtriq̃z lumen q̃uis eternũ:
tñ a luce dep̃deret ꝛ lux ipm pduxisset vt si
gnũ rep̃sentatiuũ sui. Ego sicut dixi in cõ
clusione: existimo ꝙ lumen naturale ad tã
ta se nõ extendat. ¶ Scdo credo me scire Ad rati ones sol uẽdas.
ꝙ de mẽte Aristotelis ꝛ sui cõmẽtatoris Auer
rois nõ fuerit quã in scriptis reliq̃rũt: cum
Aristoteles in. viij. phisi. ex intentõe pro
bat ꝑpetuitatẽ mot⁹ ꝛ ex h̃ ꝓbat infinitatẽ
p̃mi motoris. ꝛ p̃mo de celo ꝓbat mũduz
esse ꝑpetuũ ex vtraq̃z pte. ꝛ. ij. celi ꝙ celum
nõ est factũ. ꝛ. xi. xij. meth. ꝓbat ꝛ suppõit
ex ꝓbatis in phisica: celũ sp̃ moueri. ꝛ in p̃
mo phisi. oñdit: omẽ qđ fit: fieri ex sbiecto
p̃supposito. Idẽ vult. vij. meth. ꝛ mgr̃ du.
p̃ma. c. iij. dic. ꝙ materiã dixit esse p̃ncipi
um: ꝛ vidẽ itelligere eternũ. qꝛ reputat opi
nionẽ phi erroneã. qđ nõ esset nisi materi/
am posuisset coeternã deo. Et sic dictũ est
plato posuit magis catholice q̃z Aristote
lis 9mẽtator: q̃ tñ nõ posuit creatõem. sed
materiã deo coeternã. vt mgr̃ dic dis. j. c. j.
et p⁹us est allegatũ ab Ambro. Et iõ ride
tur ad rõnes ꝛ auctoritates. ꝛ p̃mo ad rõ/
nes factas ꝑ 9clõne. ij. p̃cedẽtis ptis hui⁹
articuli. ¶ Ad p̃mã diceret phs: seq̃ns mu
dũ lumẽ naturale ꝛ Aristoteles in suis di Ad. 1.
ctis: ꝙ deus nõ est infiniti vigoris: sz infi/
nite pfectõis essential' ꝛ infinite duratõis
actual' in agẽdo: sic hec dcã sũt. q. xiij p̃mi
art. ij. ꝛ plixe deducta. ¶ Ad scdm diceret:
ꝙ ds sic a nll'o ẽ: ita nihil p̃suppõit sup̃ se. Ad 2
sz mlta suppõit sb se. s. celũ ꝛ causas subor
dinatas ꝛ ꝑ gñatõe materiã receptiuam
forme. ¶ Ad. iij. ꝙ ds nõ ẽ liber: librare op
positoĩs: sz 9placeri: vt añ dcm̃ ẽ. ¶ Ad. 4 Ad 3
diceret ꝙ posse creare cũ nõ sit possibile: nõ Ad 4
pl⁹ dic pfectiõem simplr q̃z posse pducere
aliũ deũ. ¶ Ad. 5. admitteret maiorẽ. ꝛ Ari
sto. negaret ꝙ aĩa itellectiua pducit: ꝛ ad ꝓ Ad 5
batõez cũ đr: ꝙ ipe dic ꝙ ẽ ab ex. R. ꝙ hoc
nõ dixit more catholicoꝝ. s. qꝛ putabat eã
creari. sz qꝛ reputauit ꝙ itellect⁹ agẽs esset
vn⁹ oĩm hoim: coexñs solũ ꝛ nõ inherens
et iõ dicit eum esse ab extra. quia vt dicit

verum scz Alexander qui fuit discipls aristotelis: ꝙ Aristoteles per intellectũ agentem intellexit deũ: in quo posuit idem esse scientiã ⁊ scitũ. vt habet. iij de ania. cap. ij. Auerrois: ꝙ esset vna intelligẽtia infima: coexistens toti spẽi hũane. ⁊ sic esse vnuz intellectũ in omnibꝫ hominibꝫ. sicut hec solet tractari. iij. de ania. ⁊ ptz ꝙ phus locut⁹ est ſm hanc mentẽ. qꝛ cum ponat fuisse mundũ perpetuũ: ꝯcederet ꝯñter fuisse infinitos homines. si ergo qlibet habuisset suaꝫ animã ppetuã a pte post: ⁊ nõ esset eadẽ anima cõis duobꝫ: vel plibꝫ: iam esset multitudo infinita animaꝝ intellectiuaꝝ: qđ longe distat ab eius intentõe.

Ad 6 ¶ Ad sextã vocando causam pductiuã que pducit rẽ de nõ esse ad esse: Aristoteles negaret añtecedens: ⁊ ad pbatõem diceret ꝙ depẽdent ab eo per eternã emanatõem: sic ad imaginatõem eternũ lumẽ ab eterna luce ⁊ non per pductõem de non esse in esse.

Ad auctorita. ¶ Ad auctoritates illas dicit: ꝙ ille omnes nõ plus volũt. nisi ꝙ deus est causa efficiẽs omniũ alioꝝ. sꝫ nõ dicit aliq̃ eaꝝ ꝙ sit omniũ producens de nõ esse ad esse: sꝫ efficiẽs est mũdi ⁊ ppetue ſm Aristotelẽ p coeternã emanatõem ⁊ ꝯseruatõem: nõ per pductõeꝫ de nõ esse ad esse: ⁊ aliud nõ erat de mẽte philosophi ⁊ sui cõmẽtatoris. sic eñ omĩa eorũ dicta cõpatiunt se. qui aũt dicũt eũ aliud intendisse ppter pmissas auctoritates ⁊ consĩles: volũt eum ꝯdictoria dixisse: et ideo licet pie moueant ad eũ: nõ tñ sequũtur eius intentõem.

p. 7. rõe notãdũ. ¶ Pro solõne septime rõnis cũ diligẽtia est notandũ ꝙ Aristoteles nõ ponit deũ pduxisse mundũ: nisi bonitate naẽali se cõicante. licꝫ per intellectũ ⁊ voluntatẽ complacent sic agentẽ que ad modũ eterna lux naẽalĩ circa se pduceret eternũ lumen. Unde ꝯñter poneret ꝙ nõ magis posset velle pducere: nec etiã aliqđ maius facere. qꝛ naturali bonitate ad optimũ essꝫ determinat⁹: ⁊ sic nõ libere ad opposita essꝫ causa mundi vt sepe dictũ est.

2 ¶ Scđo est notandũ ꝙ creare dicit rem nouam pducere de nõ esse ad esse. vt vult magister dis. pma. ca. ij. ⁊ iij.

Lorre. 1. ¶ Ex quo sequit ꝙ eterna emanatio a causa nõ est creatio: cũ nõ sit acceptio esse post nõ esse. nec sit recipere esse nouũ: sꝫ sit semp habere esse: qꝛ̃uis ab alio emanatũ. tale eñ esse nõ est factum: cũ sit eternũ. Per h̃ ad formã dꝛ: cõcesso añcedente ꝙ deus nõ fecit munduꝫ quia sibi coeternus est: sꝫ poti⁹ eternaliter per viã emanatõis sua bonitate pduxit. ⁊ sic esse causam efficientẽ est apud phm: dicere causam efficientẽ semp conseruantẽ nõ facientẽ vel pducenteꝫ de nõ esse ad esse. h̃ aũt nõ est creare vel facere: nec omnis causa efficiẽs apud phm dicit a facere. sꝫ quedam etiã dꝛ a ꝯseruare: vel a coeterne sibi producere. Diffinitio q̃ allegat a Boetio cause efficiẽtis: dat de causa efficiẽte pducente rem ad esse post nõ esse.

¶ Ad confirmatõem cõcedit maior. ⁊ ad minoꝛ: eꝫ. ꝙ si lux ad imaginatõem esset eterna ei⁹ lumẽ circa se nõ esset ab ea factũ: eo ꝙ nullũ eternum est factũ. nec esset pductuꝫ pprie: eo mõ q̃ creabilia vl' gñabilia pducunt. qꝛ ista pducunt dẽ nõ esse ad esse: sꝫ pt dici emanatum vel coeterne pductuꝫ. Et si dicat. tu concedis ꝙ Aristoteles posuisset mũduꝫ eternaliter a deo productũ: vl' ergo produxit eum ex materia. vel sine: si ex materia. tũc materia ſm eũ fuisset ante munduꝫ et ante eternitateꝫ. si sine materia. ergo creauit. Ad hoc respõdet ꝙ deus ſm tales philosophos sicut ⁊ cetera etiã in lumine naturali eternaliter pduxit materiã sic mundum. ⁊ ꝙ nõ pduxit nec mundũ nec materiã ex aliq̃ poriꝫ: sꝫ negeẽ ꝯñã q̃ creauit mũdum vel materiã: pprie intelligẽdo terminos: quia creare ꝓsupponit rem q̃ creatur qñq; nõ fuisse: qđ in eternis nõ habꝫ locũ. Ueꝝ si quis eternã emanatõem vellet vocare creatõem: tũc nõ loqueret de creatõne eo modo quo catholici: sed depẽdentiã perpetuoꝝ vocaret creatõem. ⁊ posset dicere ꝙ ꝯtinue materia pma creat: vel mũdus. quia ꝯtinue sic depẽdet sicut ab eterno depẽdebat: hoc aũt esset fere noibꝫ abuti. ⁊ h̃ istũ modũ Aristoteles ⁊ suus ꝯmentatoꝛ vocant ꝯseruatõem vel eternã emanationẽ seu dependentiã reꝝ a pma sua causa.

Not. ¶ Hic ꝯsueuit moueri dubiũ. vtꝝ catholice loquẽdo: mũs possit esse coetn⁹ deo: vel potuerit produci coetne deo. vbi pꝛio manifestũ est ꝙ nec nũc nec deinceps in futurũ põt mũdus esse coeternus deo: eo ꝙ iã eꝫ in preteritũ transiuit: ipm habuisse esse post nõ esse. qđ deus nõ potest facere nõ fuisse preteritum. Sed vtrũ potuerit pduci coetne deo: De hoc doctores nostri sunt diuersi.

Q. 6a ¶ Quidam dicunt ꝙ sic. ⁊ mouetur ex isto. quia filius est eternali pductus a patre. quare ergo nõ posset deus etiã pdu-

cere creaturam sine initio? nō videt maior implicatio 2tradictiōis in vno q̄ in alio.
2 ¶ Secūdo. q2 si nō hoc maxime esset q2 p̄ducit libere z ex volūtate. z in talib9 videt q productū necessario habeat initiū. s3 h̄ nō obstat. q2 vbi productū est eternū3 et deliberatōe nō indiget q̄n coeterne sibi pos/
3 sit p̄ducere. ¶ Tertio. q2 nō min9 pōt ali/ q̄d esse coeternū dō q̄ ignis si esset eternus mō b̄tūs Aug. dicit. vj. de trini. ca. primo si ignis esset etern9 splendor ab eo genit9 esset coeternus. g̃ etiā potuit deus p̄duce/ re creaturā: vel rem dependentē sibi coequam
4 ¶ Quarto. q2 human9 intellectus pōt in/ telligere vel apprehendere deu3 fuisse ab eterno re3 productorem: s3 plus pōt deus facere q̄ homo apprehēdere. g̃ zc. maiorē probant p dictū beati Augusti. r. de ci. dei et v̄bis Platonis dicētis. Mūdus sem/ per fuit: semp existēte eo qui eū fecit. etia3 ph̄us z Auicēna z fere oēs dicūt mun/ dū fuisse ab eterno. z tn̄ Auicēna pōit mū dum a deo factū. z minorē p̄bant per b̄tm̄ Augustinū ep̄la. iij. ad Volusianu3 dicē/ tem. Demus igit deo aliq̄d posse q̄ð nos fateamur inuestigari nō posse In reb9 em̄ mirabilib9 tota ratio est volūtas facient̄.
Opio propa ¶ Sed salua reuerētia hanc opinionē de fendentiū mihi nō videt sic. Pro cui9 de claratōe p̄mo suppono q immensitas quā/ titatis spiritualis maiestatis diuinę. stat in trib9. sc3 in eterna duratione. in interio ri p̄fectōe. z in exteriori effectus possibili productōe. dc̄m est de hoc satis q. xiij. re spiciente distinctōem. xix. z zc. ¶ Scdo p̄
Nota 2 mitto q deus ad extra non pōt facere effe/ ctū maximū in p̄fectiōe vel extensiōne. de hoc dictū est z p̄batū eo mō quo potui. q. xlq. circa distinctōnem. xlq. z xliq. ¶ Ter
Notā 3 tio p̄mitto q nō videt rōnale q plus pos/ sit mag9 facere sibi eq̄le i duratōe eternitat̄ q̄ in maximo q̄ð pōt p̄ducere sug p̄ducti/ ue ptātis. volo dicere q nō est plus rōna le q possit sibi equare aliq̄d in duratione sic q anten9 in duratōe nunq̄ potuiss3 p̄/ ducere q̄ in vigore ptātis: sic q aliq̄d pro duceret quo maius nihil poss. t. vltra: vel potuiss3 maius p̄ducere p̄bo sic quia sic ad agens naturale p̄fectum sequit equa/ litas in effectu: quo ad simultate t̄pis: ita etiā sequit extremū ptātis sic sc3 q nihil vl tra ẜm illū statū pōt p̄ducere: g̃ etiā code3 modo si potuit p̄ducere maximū in dura

tione a pte ante q̄ quare nō posset p̄duce re maximū in ptāte vel extēsione? nulla est ratio. ¶ Ex his infero 2clōnem negatiua3 Cōcl°.
q deus nō potuit p̄ducere creaturā sibi co eternā. p̄bat sic. q2 nō pl9 potuit p̄ducere sibi maximū in duratōe: q̄ sibi maximū in po testate vel extēsione: p suppositōem tertiā s3 nō pōt p̄ducere sibi maximū in extēsiōe vel in vigore siue v̄tute: p suppositōe3 secū
dā. g̃ 2clusio vera. ¶ Scdo q2 de natura cre/ 2 pbat.
ature est esse s̄b t̄pe sed nullū t̄ps pōt e ētē/ nū. eo q t̄ps etnū nō mēsurat g̃ de rōne cre/ ature nullo mō equari deo. nō deduco par
tes breuitatis causa. ¶ Tertio q2 de9 nul/ 3 pbat
lo mō potest facere eo mō quo faceret si a/ geret p modū agētis natural. s3 si ageret p modū agētis natural tūc p̄duceret creatu rā coeternā. sicut maximā g̃ repugt maie stati posse p̄ducere coeternā z tenet 2seque tia. z p3 maior q2 si posset agere p modū agentis natural: tūc poss3 facere maximū q̄ð posset. z sic tantū q vltra nihil posset: nec extēsiue nec intēsiue cū sit agens infini tū cui oīa obediūt. minor p3. q2 agens naturale nō faceret pl9 q̄ coeterne. ¶ Cō/
firmat. q2 nō pōt plus p̄duxisse coetne q̄ Confir.
iuxta extremū potētię. s3 s̄cdm nō pōt p dic ta in. xlq. distinctōe g̃ nec p̄mū. ¶ Quar/
to quero a te. vtr3 dependens coeternū ema/ 4 pbat
nasset p itellectū z volūtatē libere necne? si dicis q nō: tūc deus nō potuit ad ex sic agere. q2 catholice loquēdo nō pōt ad ex tra agere: nisi intelligēs z volēs: etiā libertate oppositōis. si dicis q libere emanauit: tūc vtiq habet esse: sic q p̄us nō fuit. g̃ nō est coeternū. z p3 2ña. p̄batur añs. quia imaginatio nō capit q aliquid ab aliq̄ p̄/ ducat libere ad esse quin ante habuit non esse. sicut est de agente naturali in quo p̄/ ductū adequat p̄ducenti. ¶ Ad rōnes al/
terius opionis. ¶ Ad p̄mā 2cedit añcedē Ad 1. rō
et negel 2ña q lōs creaturā potuit sine ini nes 2rū
tio p̄ducere. z ad. p̄batōem q nō est sic de filio z de creatura. q2 filius est nat9 equa/ lis in omnib9: vbi nō est relatōnis opposi tio. Creatura aūt in nullo pōt equari deo nec in duratiōe nec in p̄fectōe nec exten/ sione nō solū in nō esse dei: sed etiā in nō esse maximū quod de9 pōt. vt dictū est in questione quadragesima secūda. ¶ Ad se
cundam. concedit maior q in libere p̄du/ Ad 2
ctis productum est necessario omni mō fi nitum duratōne a parte ante: p̄fectione z

virtute. Tu dicis q̄ hoc nō oportet vbi pro
ducens est eternū vel infinitū: q̄d de libera
tione nō indiget: eodē mō dicere posses q̄
ad pducendū maximū effectū quē posset
pducere: se extendere posset. q̄d in dicta q̄
stione est improbatū. Dico itaq̄ q̄ contra
naturā agentis īfiniti est pducere maximū
siue in duratōe siue in extēsione: siue etiā
in potētia: sic q̄ maius illo pducere nunq̄
potuisset. ↄ imaginatio tua hic nō valz. q̄
tu supponis q̄ sicut deus pōt pducere sibi
coeuū a pte post: q̄ ita potuit pducere sibi
coeuū a pte ante. Et nō est simile. q̄ quod
coeuū est a pte post: est sibi coeuum ex grā
sic q̄ pōt ipm nō ↄseruare: ↄ aliud eo diu
tius. q̄d aūt esset sibi coeuū a pte ante: essz
Ad 3 sibi sic coeuū q̄ ipz nihil p̄ pducere potuis
set. ¶ Ad tertiā cōcedit maior: ↄ negat mi
nor. ↄ ad pbatōem dr̄ q̄ ignis nō pōt esse
etern⁹ nec aliq̄d sibi coeternū. Sz ad bea
tū Augustinū dicit q̄ voluit declarare q̄ ra
tionabilr̄ fili⁹ ē coetern⁹ patri. q̄ pater eū
producit naturaliter: sicut ignis calefacit
mō si per impossibile ignis esset eternus et
esset lucidus si essz mediū susceptibile splē
doris eius esset etern⁹. eo q̄ naturalr̄ pduce
ret sibi splendorē. ↄ iō nō posset poni diffe
rētia inter duratōem ignis et splēdoris. et
ita pater ad intra coeterne generat sibi fi
lium. q̄ naturalr̄ sic ignis calefacit: ita pat
generat filiū. secus est de pductis ad ex q̄
generant libere: vbi necessario pcedit pro
ducēs pductum: eo q̄ aliud ponit añ vel
le pducere: ↄ q̄ volūtas īmense pot est eo
Ite q̄ necessario eius esse est in ↄ pe possibi
li vel imaginario: cū mutabilis sit. q̄d eter
nitati ↄuenire nō posset. ¶ Ad quartā q̄
Ad 4 human⁹ intellect⁹ salte in ista vita eterni
tatē positiue nō pōt intelligere: eo q̄ est in
finita. infinitū aūt sm̄ q̄ infinitū est igtū.
vt habet p̄mo phisicoꝝ. sed negatiue app
hendit eam: vt dm̄ fuisse sine initio sui es
se. sic intellexerūt phi. cōmētator: Auicen
na: Aristoteles q̄ mund⁹ esset etern⁹ ↄ nō
habuisset initiū. Scd̄o eam dicit q̄ etiā
sic pōt intelligere de creatura. dicit q̄ h̄ est
quia apprehendit deum naturaliter age
re: qualiter tm̄ agere nō pōt ad extra. et in
hoc deficit argumentū. Tertio dicit q̄ cre
aturā esse coeternā deo intellectus hōis
nō pōt intelligere: plus q̄ equū esse bouem
quāq̄ cōceptus hōis ↄ bouis affirmati
ue pōt combinare. dicendo homo est bos
et iđo sicut nō pōt deus facere vt homo sit
bos: nisi forte assumendo vtrāq̄ naturam
sm̄ vnā opinionē. ita nō pōt facere creatu
rā sibi coeternā. Hec btūs Augustin⁹ vo
luit q̄ deus omīa illa pōt que hō false po
test cōbinare. vt naturā humanā esse na
turā diuinā: vel independentē. Quarto. q̄
phi errauerūt: credētes deū naturalr̄ age
re ad extra. ↄ iđo posuerūt sibi rem depēdē
tem coeternā ↄ maximā in pfectiōe quam
possit facere. ↄ sicut vnū est impossibile ita
et aliud. Sz in rei veritate sicut vnum nō
ē possibile: vt q̄ faciat vnū tam pfectū: q̄d
pfecti⁹ facere nō possit: ita ↄ aliō: vt q̄ po
tuerit sic aliq̄d facere q̄ p⁹ illo facere nū
q̄ potuerit. Q. aūt btūs Augst. dic q̄ de
us aliqua pōt que nos intelligere non va
lemus. hoc est verū: vt q̄ deus est homo vel
q̄ natura humana diuine est vnita in vni
tatem suppositi: q̄d sufficit. hoc tn̄ est de ge
neru possibiliū simpliciter: sz q̄ coeterna sit
pducta res deo. vel equalis sue pducibili
tati in ↄtute magnitudine vel duratione
est simpliciter impossibile. ↄ ergo hoc deus
nō pōt. Hoc de quarto ↄ de toto scd̄o arti
culo.

Ad rationes prin- cipales. ¶ Ad p̄mā negat añs. ↄ ad pbati Ad ra/ones pri/cipales
onē dicit: q̄ ad creatōem nō requirit q̄ ali
quid fiat ex nō ente put ppositio signifi
cat de vi sermonis. quia vt ratio arguit p̄
dicatū pro nullo supponit: sed ad intelle
ctū doctoris bene hoc requirit. scz q̄ fiat et
q̄ nō fiat ex sbiecto: ↄ cōtra hoc nō arguit
ratio. ¶ Ad rōnes factas ad questitū. Ad Ad 1
p̄mā cōcedit q̄ regnū creatū pōt pficī extē
siue vsq̄ ad diē iudicij de lege ordinata. ↄ
post de potentia absoluta: nec est ↄtra di
cta. s. p nouaꝝ aīaꝝ pductōem. ↄ est pro Ad 3
dictis in dicta questione. xliij. ¶ Ad secū in ordie
dam q̄ in singulis ptibꝫ pt pficī accītalr̄
sic iō arguit. sz q̄ essentialr̄ pficī possit eo
dē indiuiduo sbalr̄: negat vt dcm̄ est. ↄ cō Ad 4
tra h̄ ratio nō arguit. ¶ Ratio p supposito
est p dictus in tertia pte scđi articl. ¶ Ad Ad 5
scđam que arguit ↄtra q̄sitū: dicatur q̄ illa in ordie
auctoritas Gen̄. ij. pfecti sūt celi ↄ terra. ⁊c.
intelligit de pfectōe essentiali sbarū ↄ de bo
na dispositōe fortassis optima singuloꝝ
in suo gn̄e: iuxta legē ordinatā. sz q̄n exten
siue vniuersum ↄ intensiue suscipientia ma
gis ↄ minus possint pficī nō intēdit aucto

sitas. Hoc de qstione.

Secundo que ritur circa distinctoem sctam. Utrū angeli creati sint in celo empyreo: vt in loco eis naturali? Que qstio vnū supponit. scz q angeli creati sint i celo empyreo. scdo querit. vtrū vt in loco eis naturali. ¶ Cōtra suppositū arguit sic. Angeli nō sūt. ergo rc. ons a tenet. pbat ante cedēs. qz nō videtur q rōne possint cōuinci eos esse: t scriptura cōmemorās creatōem rez nullam mentōem facit de angelis. Genesis pmo. sed solū de celo t terra. g. nec ex rōne. nec auctoritate videnk pbari esse. g. n sunt ponēdi esse. ¶ Scdo sic. angeli sūt creati ante celum empyreū. g nō sūt in eo creati. ons a tenet. t ans pz per illud Eccl. pmo. Primo oim creata est sapia t angelica creatura. ¶ Tertio sic. Angeli nō sūt in loco. g angeli creati nō sūt in celo empyreo ons a tenet. qz celū empyreū est loc9. ans pbak p dictū Boetij i libro de ebdomadibz: dicētis. Cōis anie cōceptio est incorporea siue spūalia nō esse in loco Scdo etiā habetūs Aug. libro. 83. questionū. q. 20. ex intentōe pbat q deus nō est in loco. qz nō est corpus. angeli itaqz qz nō sūt corpa: simili rōne nō erūt in loco. Confirmak sic. qz conditiōes loci nequeūt angel cōuenire. g nō sunt in loco. pz ans. puta esse equale locato hre vim cōseruatiuā locati t alia hmōi quō hec possent angelis cōuenire. ¶ Deinde arguik q sint in eo tanqz in loco naturali. qz magister dicit q sint in eo stati postqz factū est. t nō pōt dici q sint in eo tanqz in loco innaturali. g rc. maior est mgri i littera. t minor pz. qz nullū violentū est perpetuū: t tn ppetuo sunt in eo. Itē violentū creature rōnali cū sit pena nō pcedit culpā angeli aūt fm mgrm fuerūt in eo etiā ante culpā. ¶ Scdo arguik sic. Angelo debek aliqs locus naturali: cuz neqat esse vbiqz. vt dicit magister in pmo dist. 37. quia hoc est ppriū dei. sed nō est alius loc9 eis naturalis qz celum empyreū. igik. pz minor qz cū sit supma creatura incorpea angel9: ei locus supmus ogruit. nec ogruū esset q alius locus ei cōgrueret. Sed p supposito q sint in celo empyreo est magister i littera. c. vj. t. vij. psentis distinctōis. ¶ Sz cōtra qsitum videk esse q loc9 naturalis cōseruatiuus locati. 4. phisi. nō aūt videk q aliqs locus sit oseruatiu9 angeloz: cū minus nobile nō oseruet magis nobile. sic aūt e angel9 omi corpe nobilior.

In questōne erūt duo articuli. Primus erit de supposito. secundus de qsito. In pmo est notandū: q angelus fm btm Dyonisiū est imago dei manifestatio occulti luminis: speculū purū splendidissimuz. ¶ Imago dei iudicio meo dicik: qz habet per se existentiā: sic q n innitik corpi: vt hominis intellect9. Et hz intelligētiā: memoriā: t volūtatē. que sunt partes imaginis. vt dcm est in pmo li. di. iij. ¶ Secundo dr. q est manifestatio occulti luminis qz angelica creatura maxime repñtat diuinā essentiā: ppr sue nature pfectōem. t deus est lumē occultū propter incōphēsibilitatē sue pfectōis. ¶ Speculū purū dicik. quia a sordibz corpalibus penit9 alienū: t splendidissimū. qz clare cognitus repñtat pfectōnes spēcierum inferiorū. ¶ Aliter describit Damasce. 16. c. sui libri sic. Angelus est sbstātia intellectualis semp mobilis: arbitrio libera: incorpea: deo ministrans: fm grām nō natura imortalitatē suscipiēs: cui9 sbstantie spēm et fmi nū sol9 qui creauit nouit. ¶ Et est descriptio angeli boni: que sic videk debere sumi. ē sba ad drīam accidentiū. intellectuali. i. spūalis vel incorrēsa: ad drīam corpis. sp mobilis: ad drīam vegetabiliū vt plātaz: que nō mouenk p plena mutatiōe loci. arbitrio libera: ad drīam brutoz. incorpea: ad differentiā anie humane. vnde tm valet hc nō innixa corpi do ministrās fm grāz: ad drīam maloz angeloz q nō sunt in grā. nō natura immortalitate suscipiēs: ad differentiā dr. ¶ Aliter posset describi faciliꝰ: licet minus cōplete fortassis. Angel9 est sbstantia incorpea depēdens sepata. Et valet mihi sepatum tm sic corpi nō natū inherere. ¶ Scdo est notandū q celū empyreū dicitur tantū: sicut ce ū intus igneū. ab em qd est in: t pyr qd est ignis qsi in igne vl intus igneū. no fa noze sz splēdoze. qd vocat mgr itelligibile nō qz indiuisibile. sz quia solo itellectu ognoscibile. qquis corpus sit quia sb sensu nō cadit. ¶ Tertio est notādū: q cū dicik. vtz angeli creati sint in celo empyreo: nō debet intelligi li creati a parte pdicati. ac si intelligerek q celū psuppo

Margin notes (left): arguit 1. · arguit 2. · arguit 3 · p qsito arguit. 1. · arguit 2. · 3 qsitu3

Margin notes (right): Diuisio dicēdoz · d: pmo. · d: scdo · d: tertio · Alr dr angelus · sic autē itelligit · tertio dr angelus · Nota. 2 · Notā. 3

nec̄t ante creatōem angelor̄ tanq̄ cor̄ re
ceptaculū. nā angelus et si nō prius tpe crea-
tus est celo: tn̄ prius dignitate: vt dicit ma-
gister in lr̄a. Juxta illō Ecc̄i. pmo. Omni-
um pmo creata est sapia. i. angelica natu-
ra. sed debet h̄ creati sumi a pte subiecti. vt sit
sensus. vtrū angeli q̄ sunt creati: sint in ce-
Nota 4 lo empyreo. ¶ Quarto est notandū q̄ vt ē
dc̄m in pmo libro questio. xxxv. aliq̄d dr̄
in loco dupl'r. Uno modo cōmensuratiue
scʒ quia cōmensurat' in suis dimensionibus
dimen[illegible]bus loci. Alio modo definitiue
scʒ q̄d est: sic hic q̄ nō alibi: vel q̄ nō natū
est alicubi. Et h̄ ditta vbiq. Et trahit' ex dc̄is
venerabil' Hugonis de sancto victore de sa
cramētis libro pmo pte. iij. ca. xviij. dicen-
tis q̄ corpus qd̄ dimēsionē habet loco cir-
cūscribil' quia et s̄m locū pncipiū medium
et finis assignat'. Spūs aūt quoniā dimē
sionē nō habet: sed desinitōe solo termina
tur: circūscriptōem nō recipit loci: et tamen
loco quodammō cōcludit': q̄m cum alicu-
Concl 1 bi pn̄s sit totus: alibi nō inuenit'. ¶ Qui
bus pmissis sit pma cōclusio hec. Nō solū
catholice sed etiā naturali lumine cōcedē
dum est angelos esse. Prima ps pʒ. Mat-
thei. xviij. Angeli eor̄ semp vident faciem
patris. et. xiij. Mittet filius hominis ange-
los suos. Et in cōplib' locis Luc. j. Mis-
sus est angelus Gabriel. Et in ātiq̄ testa-
mento in Thobia in Daniele. et in Exo-
do. et in diuersis locis. et Gen̄. in pncipio.
q̄uis Moyses noīe celi: q̄ rudi popu
lo loquebat'. tn̄ s̄m expositores intellexit
angelicā creaturā. Sed scd'a ps patʒ per
phm. xij. meth. dicentē. tot esse intelligen-
tias quot motus celestes. ca. vj. Et ex rati-
one. quia opa nature necessario phice lo-
quēdo reducunt' in naturas incorpeas: et nō
solum in vnam. s̄ in plures. s̄ in angelos. cō
sequentia nota est. et maior: ronis pʒ p phm
xij. meth. et. viij. phisicor̄. et dc̄m est in pri-
mo libro circa distinctōem. viij. et mior pʒ
per phm ibidē quia in lumine naturali nō
ponit' q̄ ab eodē simplici pueniūt motus
diuisi spē imediate: imo mot' celestiū sphera
rū sunt diuersar̄ spērum. vt supponitur in
psenti. Confirmat' sic: q̄ si inueniunt' aliq̄
duo cōiuncta et illud qd̄ minus sibi sufficit
diuisim. etiā repit' diuisim illud qd̄ magis
sibi sufficit. viij. phisicor̄. modo in homie
natura corpea repitur cōiūcta intellectui. et s̄
neutr' na'a corpea q̄ min' sibi suffic̄ q̄ intel
lectus sit̄ sine intellectu: vt notū est. s̄ etiā in
uenit' natura intellectual' sine corpe. et hec
est angelus. ¶ Scd'o q̄ phs ponit a deo 2
oīno simplice emanare naturā corpea, : et
nō minus debet hoc ponere de incorpea. er-
go debet ponere angelos et intelligentias. to
net ɔn̄a. et maior est phi. xij. meth. vbi p'
q̄ pmisit in ca. 4. q̄ pmus motor quē vo-
cat deū est oīno simplex. in ca. 7. probat q̄
ab illo ente optimo depēdet celū et tota na
tura. et minor pʒ. q̄ natura incorpea ma-
iorē conuenientiā habet cū oīno simplice
q̄ natura incorpea. ¶ Tertio sic. q̄ phus 3
ponit celū sp moueri regulari' q̄ celū. et h̄ nō
pōt saluari a forma inherēte: s̄ oportʒ mo
torē coexistentē ponere: res̄pectu dati orbis
q̄uis capit'. et tal' nō pōt poni nisi intelli
gentia incorpea vel angel'. s̄ et c. pbat' mior
q̄ forma inherēs moueret' cū celo. et sic mu
tata regularitatē in motu seruare nō valet
mouent' eī naturalr̄ mota velocius in fi-
ne: violente mota circa pncipiū. et aīalia
circa mediū motus. vt habet' pmo et secun
do celi. et ita nusq̄ videm' motū regularem
vbi motor inheret. Tertia ps añcedentis
pʒ. quia motor corpeus nō posset imedia
te coexistere corpi: nisi forte diceret' q̄ sphe
ra inferior mouet' ab intelligentia imme-
diate supiori: qd̄ nō sufficit ad saluādū mo
tus pprios spherar̄: eo q̄ inferior et proxia
supior per expientiā mouent' sēpe motib'
diuersar̄ specier̄. ¶ Secūda cōclo. angel' Concl 2
nullo mō est cōpositus ex ptib' diuersar̄
rationū. siue he ptes vocent' materia et for
ma. siue actus et potētia: siue esse et essentia
probat' sic. q̄ illud ad qd̄ sequit' pcessus in
infinitū: a nullo rōnabilr̄ ponit'. sʒ ad hu-
iusmōi cōpositōem sequit' pcessus in infini
tū. igit'. maior nota ex. ij. metha. q̄ in nul-
lo genere cause pcedit' in infinitū. mior p-
bat'. q̄ da q̄ angel' sit cōposit' ex esse et eēn-
tia. vel actu et potentia: vl' alr̄ vocando sic̄
vis: et secerno essentiā angeli cōtra eius es-
se: ita q̄ per intellectū secludo esse compo-
nēs. vel volo q̄ de' ipm auferat: et q̄ro a te
an adhuc essentia angeli sit vel nō: si di-
cis q̄ sit: ergo etiā angel' ē. q̄ nō pōt poni
quid ipa sit nisi angel'. vtēdo h̄ noīe ange-
lus essentialr̄: et nō put est nomē officij. q̄
uis vere sit nomē officij. vt dicit btūs Au
gu. ps̄. cj. sermone pmo. sed q̄ aliud gen'
essentiale pprium nō habem': ergo vtor ter-
mino p genere essentiali. s̄ est frustra poni

tū esse sup additū. Itē ergo angel᷒ est p esse
suę ēētię: quero vt; illud esse sit iterū di/
stinctū ab essentia. ⁊ si sic erit pcessus in in
finitū. si dicis q esse essentię est ipamet eēn
tia. ⁊ illa est esse angeli: vt argutū est. g es/
se āgeli est sua essentia. frustra g addis ali
ud esse. si dicis q essentia nō est: ꝯtra casū
dicis: quia esse essentię fuit seruatū. Itē se/
clude per potentiā dei ab angelo: ōme qd
nō est eius essentia: adhuc manet angel᷒
ad quid ergo ponis esse additū? q autem
adhuc maneret āgel᷒. p;. q2 nō poss; ostē/
di quid esset essentia angeli aliud q; āge/
lus. Scdo q angel᷒ nō sit ꝯposit᷒ ex actu
et potētia: vel materia ⁊ forma p;. q2 tūc
esset compositior q; intellect᷒ homis: q cō
muniter nō ponit intrinsece ꝯposit᷒ ex ptī
bus diuersa; rationū. Cōfirmat. q2 signo
actū quē tu dicis intrinsece ꝯponere ange
lum: ⁊ q̄ro vtrū ite; sit cōpositus ex actu
et potētia: ⁊ si sic dicis: pcedit in ifinitu;
in causis formalib; q2 ad simplicē actū n
pōt deueniri. Si dicis q nō. q̄re nō eode;
mō saluabit h̄ de toto āgelo sic de eius for/
ma. Tertio. vel potētia angeli esset eiusdē
rōnis cū potētia sbiectiua gn̄abiliū. vt vult
Auicebron in libro fontis vitę. ⁊ si sic āge
lus est corruptibilis: loq̄ndo naturalr: eo
q materia sua est in potētia ad aliam for/
mā. Itē esset gn̄abilis. q2 materia inferio/
rū appetit illā formā: cū sit p eā pfectibilis
q2 filis ei p eam pficit. vel g pōt eam attin
gere: ⁊ erit angelus gn̄abilis. vel nō pt eā
attingere: ⁊ erit appetitus materię ad finē
impossibilē. Itē cōtra naturā hui᷒ matię
est eē sine extēsiōe iuxta modū natę suę. vt
dic ꝯmentator de sbstantia orbis. quomō
ergo erit in angelo si dr q materia angeli ē
alteri᷒ rōnis: tūc erit actus. ⁊ sic angel᷒ erit
intrinsece ꝯstitut᷒ ex duob; actib; sbalib;
qd nō est congruū. ⁊ pte; ꝯn̄a. q2 si esset pu
ra potētia tūc esset eiusdē rōnis cū ista. q̄a
cū pura potētia sit minime pfectōnis eēn/
tialis in gn̄e sbstātię: impossibile est in eis
esse diuersitatē specificā. ⁊ duę spēs sbstāti/
ales erūt oīno similes: ⁊ sic non essent duę
ꝯ.2.ꝯdo ¶ Sed ꝯ dicit Auicebron i dicto libro sic
In quocūq; est aliq̄d qd cōuenit cum cor
pore: ⁊ aliq̄d quo distinguit a corpe: est cō
positio ex materia ⁊ forma. s; in angelis ē
hmōi. igit maior videt nota de se. ⁊ mino/
rē declarat in effectu. q2 intellect᷒ dicit āge/
lū cōuenire cū corpe in esse. ⁊ in esse sbstan
tiā. ⁊ g ex pte sbę cōuenit cū corpe. Itez di
stinguit eū a corpe p esse incorpeu;. ¶ Se 2
cūdo pōt ad idem duci auctas mgri disti
nctiōe psente ca. ix. dicentis: q sic visibiliu;
re; ⁊ inuisibiliū natura ꝯdita est: ⁊ vtraq;
informis fuit fm aliq̄d ⁊ fm aliq̄d forma/
ta. mō si fm aliq̄d natura inuisibiliū āge/
lo; erat informis ⁊ fm aliq̄d formata: vi
det q angel᷒ cōposit᷒ sit ex iformi ⁊ forma
to. Tertio. q2 si nō est aliq̄ mō ꝯpositus: q̄ 3
mō g distat a simplicitate diuina. Quar/ 4
to auctoritate bti Augu. xij. ꝯfes. expōnē/
tis illud Geñ. j. In pncipio creauit deus
celū ⁊ terrā: sic dicētis. In pncipio. i. in ver
bo suo creauit deus celū ⁊ terrā. i. informē
materiā spūalis ⁊ corpalis creaturę. Se/
cūdo. q2 li. iij. sup Geñ. c. iij. dic. q demo/
nes aerea dicunt aīalia. g videt q sint ex
materia informi ⁊ q habēt corpa. ¶ Ad p/
mū ad auctēm Auicebron dr q fuerit illi/ Ad 1
us opinionis: ⁊ nō videt nec philosophica
nec catholica. ⁊ ido pt negari. ⁊ btūs tho/
mas impbat eū in hoc in pma pte sūmę.
quę. l. ar. ij in corpe q̄stiōis. S; ad rōne;
eius dr: q in angelo fm essentiā est penitus
et oīno idē quo ꝯuenit in gn̄e gn̄alissimo
cū corpe: ⁊ distinguit a corpe gnē sbalterno.
vn̄ si talis mod᷒ pcedendi valeret: seq̄ret p/
cessus sine fine. q2 etiā in forma angeli ē a
liq̄d q̄ ꝯuenit cū corpe. puta sba. ⁊ est icor/
poreitas. hęc ergo distinctio est rōnis siue
oniς: nō est re;. imo ponēdo deū esse sbam
vel essentiā vel vnitatē: qd est pbabile: eo
dēmō pbaret deus ꝯposit᷒. Ad formā rō
nis. si intelligit in maiore q duo distīcta
sunt re. ꝯcedit maior: ⁊ negat minor. quia
vnū est in re q̄ angel᷒ conuenit cū corpore
in gn̄alissimo: ⁊ distinguit a corpe in gene
re sbalterno. si intelligit idētitate: tunc ma
ior est falsa. ⁊ minor pa angel᷒ em sua idi
uisibili essentia cōuenit cū corpe: ⁊ distin/
guit a corpe. ¶ Ad scdam mgr expōit scip Ad 2
sum q natura angelica fuit informis quo
ad grām quā recepit sui conuersione ad
deū. s; pus formata fm naturę habitum.
¶ Ad tertiā: q angel᷒ a simplicitate dī du Ad 3
pliciter deficit. primo q2 cōponibilis ē form;
accidētalib;. s. ꝯgnitōib; ⁊ illuminatōib;
et ex hoc mutabil. q̄uis forte h̄ Aristo. nō
poneret. Scdo q2 alteri fm suā essentiam
innitit. s. deo ipm cōseruāti. ¶ Ad q̄rta;. sc; Ad 4
ad auctēm bti Aug. xij. sup Geñ. ad lrām
dicit q nō loquit ibidē fm intentōem pro

prīam.sed recitādo dicta alioꝝ.qđ pꝫ.qa
vij.sup Geñ.ad lrām ex intentōe ꝯcludit
scꝫ ꝙ aīa nō est facta de materia rōnali.
qꝛ si cfieret aīa ex aīa.nec de corpali.quia
aīa nō est corpal.ꝛ a fortiori est ita de an/
gelo. Uel dic ꝙ creauit informē materiā
spūal creature.qꝛ angelū ꝗuis in se disti/
ctū:tñ nō formatū grā.vt dēm est de men
te magistri in scōa rōne.Eodē mō ad aliā
auctoritatē. ꝙ Aug.nō dic hoc asserendo
sꝫ disputatiue recitādo opionē alioꝝ. iđo
Cōclō.3 dic dicunt.nō dic sunt. ¶ Tertia ꝯclō.an/
gel' nō est i loco aliq̄.nec celo empyreo cō/
mēsuratiue.pꝫ.qꝛ cū indiuisibil sit:nllās
Cōclō.4 dimēsiones hꝫ. ¶ Quarta ꝯclō.angeli sūt
in loco diffinitiue.pbat.qꝛ sunt sic in vno
situ ꝙ nō sūt in alio q̄libet.g ꝯclō vera. cō/
seq̄ntia nota est.qꝛ h est esse diffinitiue in
loco.scꝫ sic:ꝙ sua ꝟtus ibi ꝯtineat:ꝛ nō a/
libi.aña pmo est mgrī in lrā ca. vij.dist. p̄/
sentis allegātis Strabū dicentē sup Ge
nesim:ꝙ celū empyreū statim vt creatū est
repletū est angelis. Itē Bedam idem di/
centē.¶ Scđo pꝫ.qꝛ qđ de celo cadit i il/
2 lo fuit.mō angelus de loco cecidit. Luc.x.
dicēte saluatore. Uidebā sathanam sicut
fulgur de celo cadentē.¶ Item tertio au/
3 ctoritate Dam.li.pmo.c.xviij.dicentis. an
4 gelus loco corpali ꝯtinet.¶ Item q̄rto.qa
phus ponit motorē orbis esse in orbe.vt
dēm est in pmo.g itelligētia mouēs orbē
est in orbe.ꝛ nō alibi.¶ Quīto.qꝛ āgeli nō
5 possunt poni pñtes oīni loco:cū hoc pro/
priū dei sit.nec possunt poni nulli loco co/
existentes:eo ꝙ deus oīni loco coexistit. vt
dictū est in dicta questione pmi.oportet ita
ꝙ ꝙ coexistāt alicui loco ꝛ nō alteri.¶ Cor
Corre.1 relariū.angel' est in loco p suā essentiā.nō
solū p opatōnem.pꝫ p auctoritates et rō
Corre..2 nes allegatas.est ei sua sba alicubi.¶ Se
cundū.ꝙ nō solū debet dici in loco p suam
virtutē vel opatōem:queadmodū dr sol
esse in domo quā illuminat. pꝫ ex p̄ceden
te.Et si dicat ꝙ btūs Tho.ꝛ Egidi' dicūt
ꝯtrium dis.xxxvij.dicat ꝙ volūt ꝙ pcipiat
esse in loco vbi mira opant:ꝛ ꝙ nō sunt in
loco tanq̄ indigētes eo p pñtiā:vel coexi
stentiā.nō eñ egent loco.vt dicet in seq̄n/
ti articulo. Uñ btūs Tho.pma pte sūme
que.lij.arti.pmo dic ꝙ aīa est in corpore
vt cōtinens.nō vt cōtenta.Sic etiā dicit
ꝙ angel' est in loco corpeo vt ꝯtinēs. nō
vt contentū.ꝛ iō nō ē ꝯclō ꝯ mēte istoꝝ do/
ctoꝝ.nō eñ voluerūt negare (vt estimo) ꝙ
angeli possunt esse in loco in q̄ nihil agūt
cū articlis parisieñ.dicat.dicere ꝙ sbstātie
sepate sunt in loco p opatōem:ꝛ ꝙ possūt
moueri ab extremo in extremū:nec in me/
diū:qꝛ pñt velle opari in extremo vel i ex
tremis:nec in medio:error:si itelligat sbaꝫ
sine opatōne nō esse in loco:nec trāsire de
loco ad locū.¶ Si dicat ꝙ oīs ꝯtact' lo obiectio
cī ad locatū est vel dimēsional' q̄ angelo ñ
cōuenit.vt dicit ꝯclō.iij.vel ꝟtutis. g nō
videt esse nisi vbi opat.¶ Rñdeat ꝙ non Rñsio
optet pprie adesse in loco spūalr aliquem
dictoꝝ ꝯtactuū.sꝫ sufficit ꝙ sit ibi vbi loc'
est ꝛ nō alibi.etiā si nihil agat in locū.sic
pꝫ ex dictis Hugonis allegatis in.4.no
tabili.¶ Quinta cōclō. Angeli creati simul Cōclō.5
in celo empyreo positi fuerāt.pꝫ ex allega
tis ad pmā cōclōnem.ꝛ p dicta magistri i
littera.Et psuadet rōne.nā cū angel' debe/
bat esse alicui.vtꝫ ex ꝯclōne p̄cedenti:rati
onabiliter cū est nobilissima creatura pōe
bat in nobilissimo loco.sꝫ talis erat celum
empyreū.igit. Hec de.j.ar.

Quantuꝫ ad secū/

dum videndū est. Utrū angel' sit in celo
Art.2 empyreo tanq̄ in loco naturali. Ubi prio
est aduertendū.ꝙ loc' natural' dr eo ꝙ vel
per se:vel ꝟtute alterius influit vim locato
cōsuatiuā ipius.vt habet.4.phisi. ca 4.
¶ Scđo est notandū ꝙ corpalia neq̄unt
agere in pura spūalia.cū nō cōueniant cū Nota.2
eis in materia saltē de p se ꝛ vi sue actōnis
directe sine dei spēali actione.quomō autē
demones patiant ab igne:forassis postea
erit smo.¶ Tertio est notandū: ꝙ spūalia
que nō inherēt corpi nō idigēt corpalibꝫ. Nota.3
pꝫ.qꝛ magis pfecta sūt.Scđo etiā.qꝛ nec
in esse nec in bene esse depēdent ab ipsis. ꝙ
nō in esse pꝫ per ea q̄ dicta sūt in.q.xxix.
Scđo qꝛ immediate sūt a deo. Tertio qꝛ ab
eod depēdēt i bñ esse.nō eñ vtūt corpalibꝫ
ppter secū in eis pprie nō delectent.¶ Q̄r/ Nota 4
to est notandū ꝙ rōnabilit' dubitat: vtrū
quilibet angel' in celo empyreo spacio ex/
tēso coexistat:vel poti' spacio pūctuali ad
imaginatōem indiuisibili.sic punct' ima
ginari' vel ver' sm alios existit in linea.
¶ Quīto noto.ꝙ aīa itellectiua tota co/
existit toti corpi qđ informat ꝛ cuilibet ei' Nota.5
parti. Hec est bti Aug.vj.de trini.c.secun

Nota.6 do.¶ Sexto noto q spūs angelici lʒ nō in-
hereant: tñ corpi coexistūt. vt dictū ē in p-
mo arti. ⁊ in lumine naturali motor dr co
Cōclo.1 existere orbi ¶ Istis pmissis solū pbabilr
pcedēdo nihil temere asserēdo est pma cō
clusio hec. Lʒ angeli diffinitiue i loco sint:
tñ quietē naturalē a loco corpeo nō recipi
unt. pma ps est q̄rta ɔclō ar. pmi. scda ps
ptʒ. tum qʒ de p se ⁊ directe corpeū nō agit
in angelū saltē vi sue directe actōis. Se-
cūdo qʒ ab eo recipit q̄etē a quo btitudinē
seu vltimū bñ esse. h aūt nō habet spirit⁹ a
corpe. qʒ min⁹ pfectū est angelo. qd aūt q̄-
etem ptet angelo deus est. teste btō Aug⁹.
pma pte libri de fi. ad pe. c. xviij. dicente.
angeli atqʒ hoies p eo q rōnales sūt facti
eternitatis atqʒ btitudinis donū in ipa be-
atitudinis spūal' creatōne diuinit⁹ accepe-
rūt. Tertio qʒ oia corpa obediūt eis. ergo
in eis nō ɔsistit eoꝝ btitudo siue q̄es. te-
net ɔña. ⁊ ptʒ añs p btm̄ Aug. li. viij. sup
Gen. ad lram. c. xxxiij. dicentē. Sublimi-
bus angel' deo solide fruētib⁹ ⁊ deo btē fruē-
Corre.1 tib⁹ sbdita est oīs natura corpea. ¶ Corre.
q̄uis nullū corpus esset ad imaginatōeʒ:
adhuc sancti angeli nō essent min⁹ essenti
alr bti. sequir ex ɔclōne. qʒ eoꝝ q̄es finalis
siue btitudo essential' ex solo deo est: nec ex
Corre.3 aliq̄ corpe depēdet. ¶ Scdm correlariū. an
geli sūt in celo empyreo tanq̄ in loco. non
tñ quo indiget p eoꝝ btitudine siue fina-
Cōclo.2 li q̄ete. ptʒ ex pcedēte. ¶ Scda ɔclō. nec a
liqd corp⁹ est cōseruatiū angeli siue ange
lice nature. ptʒ. qʒ qd aliud cōseruat pstā-
ti⁹ est eo. qʒ pmanere sibi pstat. mō vt di-
ctū est ex dicto bti Augu. corpea oia min⁹
Cōclo 3 pstātia sūt angelis. igr. ¶ Tertia ɔclō. ange
l⁹ nō est in celo empyreo tanq̄ in loco na-
turali. ptʒ. tum qʒ res quis in loco natura-
li in eo quiescit. nō q̄escit aūt angel⁹ in ce-
lo: sic q q̄etem ab eo recipiat. vt dic pposi
tio pma. Scdo. qʒ loc⁹ natural' ɔfuat lo-
Cōclo4 catū. qd nō facit aliqd corp⁹ respectu āge-
li. ¶ Quarta ɔclusio tñ pbabile videt q
loc⁹ celi empyrei possit cōferre ad gaudiū
accidētale angeli. ptʒ. qʒ sicut loc⁹ carceris
vel inferni est causa doloris in dānatis ita
videt q loc⁹ dignissim⁹ corpeus delectati-
onē pbeat spūitib⁹ btis. Scdo etiā q̄a in
eo magis videt angel⁹ pfectōem creatoris
q̄ in ceteris creaturis corpeis. Et tertio qʒ
videt delectari in eo accñtalr corpeas crea
turas btās. vel si sint assumpte in corpore
pncipaliter vel de futura assumptōe ⁊ celi
possessione in se. ¶ Quinta cōclusio ē hec. Cōclo.5
videt pbabile q angel⁹ alicui magne par
ti celi empyrei coexistat fm se totā ⁊ quod
libet sui. pbat sic: qʒ nō min⁹ pt sic angel⁹
alicui toti corpi coexistere q̄ aīa itellecti
ua alicui toti corpi inherere. sʒ aīa intel-
lectiua pōt alicui toti corpi ihērere igitur.
maior ptʒ. qʒ spūs angelici supiores sunt
aīab⁹ hoim. ⁊ g min⁹ pñt corpib⁹ coexi-
stere q̄ aīa nr̄a toti corpi inherere. minor ē
q̄rtū pmissoꝝ. Cōfirmat sic. qʒ angel⁹ ē in
loco. vt dcm̄ est in q̄rta ⁊ q̄nta ɔclōnib⁹ ar
ticuli pcedētis. Et venerabil' Hugo de scō
victore li. pmo de sacra. pte. iij. c. xviij. spi-
ritū creatū inq̄t nō solū in loco: sʒ ⁊ localeʒ
esse sine dubitatōe pnūciam⁹. vel g est in
solo pūcto imaginario. ⁊ h nō est rōnabi-
le. qʒ nō posset assignari vbi signari posset
ille pūct⁹: q̄re em̄ pōti⁹ pl⁹ hic q̄ ibi g est i
q̄libet pte spacij sibi corñdent. ¶ Sexta Cōclo 6
cōclusio. q̄nto spūs creat⁹ fuerit perfectior
tāto maiori corpi toti nat⁹ est coexistere. p
bat. qʒ infinit⁹ est deus in magnitudie spi
rituali: iō necessario oib⁹ coexistit. vt dcʒ ē
in pmo. q. xlj. g pporcionabilr q̄nto ange-
lus pfectior tāto maiorē magnitudinē co
existēdo pōt informar ea sili. qʒ si ad ima-
ginatōem ifinit⁹ esset virtute: vbiqʒ existeʒ
¶ Correlarie seq̄r: q q̄uis angelus ad nul Corre.
lum determinatū locū determinat⁹ sit: tam
iuxta naturā suā ad maximā q̄ntitatē cui
existere pōt toti determiat⁹ existit. Prima
ps ptʒ ex ɔclone. iij. qʒ nō pl⁹ cōseruat eū
loc⁹ vn⁹ q̄ alter. qʒ nec q̄etē nec btitudinē
a loco recipit. Scdam pb. qʒ cū nō sint i-
finite virtutis: nō q̄tūlibet magno spacio to-
ti coexistere sufficiūt. sʒ q̄nto pfectiores sūt
maiori: ⁊ q̄nto min⁹ pfecti sūt minori. Et
ptʒ ex alio. qʒ nisi sic: simul esse possent i ce
lo ⁊ in terra. cui⁹ ɔtriū dicit Dam. li. ij. c. iij
sic dicēs. Per vbū dei creati sūt oēs angeli
⁊c. seq̄r. cū sūt in celo: nō sūt in terra: ⁊ cum
ad terrā a deo mittūtur n̄ remanēt i celo. ¶ 7.
ɔclō. q̄libet angel⁹ q̄ pt coexistere toti cor- Cōclo 7
pori maiori: etiā pt coexistere cuilibet ei⁹ p
ti nō coexistēdo toti. pʒ. qʒ cū corpe nō in-
diget. vt dcm̄ ē. ⁊ libe ɔditōis sit: nō ē rō q̄
re necessario toti coexisteret ¶ Corre. seq̄r q Corre.
nō est icōueniēs eūdē spm̄ angelicū plib⁹
locis spē distinctis coexistere. ptʒ. qʒ staret
q distātia cui toti nat⁹ ē coexistere: plima
distīcta spē complecti posset: ⁊ sic omnib⁹

obiectio illis simul coexistere posset. ¶ Sz contra
dices: sequeretur q idem spiritus malus
plures homines posset simul obsidere. p3
consequentia. si essent infra quantitatem
2 cui tota sufficeret coexistere. ¶ Scdo. q2 sic
posset angel⁹ malus sil' z semel plib⁹ tētati
onib⁹ tentare: imo oppositis diuersos ho
mines. falsitas ɔñtis pbat. q2 cu3 sit indi
uisibilis: q̄cūq3 se cōuertit totū se cōuertit.
ergo si sit intent⁹ tentatōi vni⁹: nō videt si
mul intentus esse tentatōi alteri⁹. pbat tñ
ɔña. q2 ex quo cuilibet parti dati spacij po
test coexistere: q̄re plēs infra illud spaciu3
existētes nō posset tētare simul z scʒ. vrui3
ad exigendū debitū z mulierē ad negādū.
Ad. 1. ¶ Rñdet ad pmā q nō habeo ɔña pro in
cōueniēte: dño pmittēte. ve3 est q si tūc ta
les distinguerent ad tm̄ q nō posset ad tā
tam diametrū coexistere: ampli⁹ nō poss3
Ad 2 simul in amb⁹ remanere. ¶ Ad scdā3. q
cōseq̄ns ite3 nō vid2 incōueniēs. Vñ bea
tus Aug. xi. sup Gen. ad lram. c. xxvj. di
cit q Eue in serpēte diabol⁹ loq̄bat exteri⁹
In muliere vero occulto instictu adiuua
bat interi⁹ qd exteri⁹ ggerat p serpētē. Ad
improbatōem d2 q ve3 est q indiuisibile
quo se vertit se totū cōuertit. sic q nō par
tim huc z parti illuc: q2 ptes nō h3. sed q
nō possit p diuersas suas ɔgnitōes ad va
rios fines etiā diuersos in spē se vertere: h
nō dicit auctas. sicut em̄ vna aīa audit
in aure z videt in oculo z in seipa ɔsiderat
simul z semel añ o ɔ.is z ɔñam: ita etiā pt
idem spūs mal⁹ simul z scʒ diuersis infra
suos limites quib⁹ nat⁹ est coexistere sug
Cōcl̄o 8 gerere diuersa. ¶ Octaua ɔclusio. pbabi
le est q plēs angeli eidē situi adequate pos
sunt coexistere. pbat sic. q2 spūs angelic⁹ z
human⁹ coexistūt eidē loco adeq̄te. vt i ob
sesso. Itē q̄re nō ita bene idē loco plēs sicut
idem spūs plib⁹ locis. Itē Mar. v. Legio
erat in demoniaco gerasenoz. Itē q̄na3 re
pugnantiā haberet vn⁹ alteri: cū corpe nō
indigent. z solū sunt vbi corp⁹ est. In cor
poralib⁹ em̄ plā sūt simul. vt albedo z dul
cedo in lacte. materia z forma in cōposito
quare nō in spūalib⁹ possent plā eo2 eidē
ɔ istam situi simul adesse? ¶ Cōtra istā ɔclōnē ar
guit sic. sequeret q idē loc⁹ possit moueri ɔ
trijs motib⁹. falsitas ɔñtis pt3. pbatur cō
seq̄ntia. q2 si plēs spūs pñt eidē coexistere:
quare nō possūt ɔrio mō velle vn⁹ ad ori
ens z alius ad occidēs ipm corp⁹ mouere
z cū corpus naturaliter obedit spiritui: se
quit q oportebit illud ad oppositos sit⁹ mo
ueri. ¶ Scdo. q2 quō pñt vni⁹ effectus es 2
se due cause quaz q̄libet p se sufficiēs esset
cōstat q n̄ ē possibile. q2 vna supflueret: z in
hoc opor3 ɔcedi si ponam⁹ plēs āgelos
posse coexistere eidē loco. g. zc. tenet ɔña. z
declarat minor p Dama. li. pmo. c. xvij. di
centē. Natura incorpea vbi nimirū ē co
perat. g si duo angeli simul sunt: ambo eū
dem effectū in illo situ opant. z ɔstat q q̄li
bet eo2 est p se sufficiēs. igit. ¶ Tertio. q2 3
duo que sili se habent ad locū nō pñt esse
sil' in eodē loco. mō duo āgeli sili se habēt
ad locū. igit pt3 maior inductiue. q2 due
anie nō pñt simul eandē materiā iforma
re. nec duo corpa eid3 loco coexistere nō gli
ficata. minor nota est de se. ¶ Et cōfirmat Confir.
auctoritate Dama. li. ij. c. iij. dicētis. ange
li cū sunt in celis: nō sūt in terra. z cum ad
terrā mittunt: nō remanēt in celo. g idē nō
potest esse in plib⁹ locis. g etiā non possūt
plēs esse in vno loco. ¶ Quarto. q2 vid2 q 4
vnus illo2 angelo2 esset in alio. q2 cū ad
equate sunt in eodē situ: vident se penetra
re. ¶ Et ɔfirmat. q2 angel⁹ nō pōt esse i an Confir.
gelo. nec ergo sil' in eodē loco. ɔña vid2 ma
nifesta. eo q vnū indiuisibile magis videt
posse esse in indiuisibili q3 in diuisibili. an
tecedens pbat. q2 illabi nō ɔuenit nisi deo
in mentē vel voluntatē. Itē q̄s esset poti⁹
recipiēs q3 recept⁹. ¶ Ad has rōnes p ordi Ad. 1.
nē. ¶ Ad. j. negat ɔña. z ad pbatōe3 d2: q si
āgeli plēs bōi coexisterēt eid3 loco. z ad ɔria
vellēt ipm mouere. sic angel⁹ psa2 ppl3 istū
seruari. z angel⁹ hebreo2 pplm liberari. de
quo hr̄ Dan. x. c. qui fm Hieronymū erāt
ambo boni: tūc corp⁹ nō mouebit huc nec
illuc: donec reuelatio diuine volūtatis su
pueniat: cui ambo se ɔformat. si āt ess3 vn⁹
bonus z ali⁹ mal⁹: p2eualet bonus. si ambo
mali: vel p̄ualet potētior vel ille cui⁹ cona
tui dñs ad illū motū vult coopari. ¶ Ad Ad 2
scdām dicitur primo. q nihil prohibet an
gelum esse in loco circa quem nihil opera
tur Ad quod sonat articulus parisiensis
sic inquiēs. Dicere q s3bstantie separate sunt
in loco per opatōem z q possunt moueri
ab extremo ad extremum: nec in medium
quia possunt velle operari in extremo vel
in extremis: nec in medio: error si itelliga
tur s3bam sine opatione nō esse i loco. scdo
d2 q cū angeli sunt agētes volūtarij: z ab

ad idem missi nō est incōueniens q̄ ambo faciāt eundē effectū: vt cause ꝑtiales. vt in obsesso volūtas mala cū angelo malo sēpe faciūt. q̄uis em̄ quilibet angeloꝝ bonorū ad effectū ad quē missus est esset sufficiens: nō tn̄ implicat: q̄ si ambo ad idē mittunt: ⁊ adequate ad idē spacium q̄ ambo illi spacio coexistant: ⁊ de eo simul faciant quod fuit eis imperatum. Qn̄ dr̄ q̄ alter superflueret: dicit̄ q̄ nō. q̄ dn̄s nouit causas quare plures misit ħ facere: ad qd̄ vnus sufficeret. q̄uis em̄ dn̄s potuisset ꝟgam moysi mutasse in serpentē imediate: tn̄ voluit hoc facere p angelum vt esset ordo in rebꝰ sic etiam de mera liberalitate sua pōt plures angelos mittere eundē effectū facere: quē vnus efficere posset. Auctas Dam. q̄ allegat̄ nō est ꝯ dicta. q̄ dicit q̄ vbi angelus opat̄ ibi est. nō aūt dicit ecōtra: q̄ vbicunq̄ est ibi opat̄. ¶ Ad tertiā. maior ē falsa. q̄ albedo ⁊ dulcedo lactis habēt se sil̄r ad locum: tn̄ sunt simul in loco lactis. Itē nō est incōueniēs q̄ corpa nō glificata per potentiā dei simul sint. ⁊ minꝰ de glificatis sic etiā nō repugnat p voluntatē dn̄i plures spūs esse adequate in eodē loco. nec repugnat per potentiā dei plures formas sbāītiales eidē materie inherere adeq̄te. Ad ꝯfirmatōem: ad auctem Damas. dico: q̄ loquit̄ de locis totalibꝰ nō cōicantibꝰ: quibus nō possunt siml̄ angeli coexistere: eo q̄ determinati sunt ad certā q̄titatē. ¶ Ad quartā neget̄ ꝯn̄a. q̄ q̄uis angelꝰ malꝰ et obsessi aīa sint sil̄ adequate in obsesso vl̄ aliqua pte eius. nō tn̄ est vnū eoꝝ in alio: in manifestis nō est albedo lactis in dulcedie: nec ecōtra. q̄uis adequate sint ī eisdē loco ⁊ sbiecto. nec materia est in forma q̄uāuis adequate sit vbi est forma. Ad cōfirmatōem: ꝯcedit̄ aīs. et neget̄ ꝯn̄a. Ad pbatōem. neget̄ q̄ indiuisibile magl̄ sit natū esse in indiuisibili: eo q̄ angelica natura nō patit̄ elapsum creature: s; solius dei corpibꝰ aūt nati sūt coexistere. q̄ spūal̄ creatura corpee dn̄at̄: vt dēm est pus ex dcō btī Augu. nec intellectꝰ est natus inherere vel inesse alteri intellectui: q̄uis possit inesse corpi vl̄ loco cum est separatus. ¶ S; diceres: an angelꝰ circūscribat̄ loco? R̄. q̄ esse circūscriptiue in loco intelligit̄ dupliciter. Uno mō ꝓprie. ⁊ est extēdere latera loci ⁊ cōfigurari supficiei loci: ⁊ est idem qd̄ cōmensuratiue esse in loco. ⁊ sic sic angelꝰ nō est cōmēsuratiue in loco: sic nec est circūscriptiue in loco. Alio modo large est contineri a loco: sic q̄ tota virtus eius sit ibi ⁊ nō alibi: nec sit simul nata esse alibi. ⁊ istō conuenit tam angelo q̄ȝ corpori. Unde magister pmo huius distinctio. xxxvij. dicit Duobꝰ modis dicit̄ in scriptura aliq̄d locale. vel circūscriptibile. scilȝ quia dimensionē capiens longitudinis: altitudinis ⁊ latitudinis distantiā facit in loco. vt corpus. vel quia loco diffinitur vel determinatur. quoniā cum sit alicubi nō vbiq̄ inuenitur. quod nō solum corpori: sed omni creato spiritui cōuenit. ⁊ ergo hoc modo dicitur angelus circūscribi loco. Sic dicit Damascenꝰ libro pmo caplo. xviij. q̄ angelꝰ circūscribit̄ vbi operat̄. Idem dicit libro. ij cap. iij. Hoc de. ij. ar.

Ad 3 (left margin, beside "cunq̄ est ibi opat̄. ¶ Ad tertiā")

Ad 4 (left margin, beside "determinati sunt ad certā q̄titatē")

Dubiū (left margin, beside "inesse corpi vl̄ loco")

His premissis respondet̄ ad rōnes pncipales. ¶ Ad pmā: negetur an̄cedens. ⁊ ad probatōem dicit̄: q̄ naturali rōne potest conuinci āgelos esse. vt patuit in pma cōclōne: ⁊ rōnes aliq̄ fuerunt ibi assignate. qui vellet plures videre posset videre processum philosophi. 8. phisicoꝝ. ⁊ xij. metha. Q̄; autem dicit̄: q̄ Moyses cōmemorans creatōem reꝝ nō facit mentōem de angelis. Dicit q̄ quia loquebat̄ rudi populo vt magis esset credulis in fide: nō expresse posuit creatōem angeloꝝ: quam tamē implicite sbtiliter expssit. quia per celum angelicā naturā intellexit. ¶ Ad scdam: q̄ licet creati sint ante celum empyreū dignitate: quod vult sapiens in ea q̄ uā sumus auctoritate: sunt tamē siml̄ cum eo creati tempore: ita q̄ n̄ fuerunt pꝰ tempe q̄ illud celum. vt magister dicit litera. c. iij. presentis distinctōnis ¶ Ad tertiam negetur an̄cedens. ad probationem ad auctoritatē Boetij dicit̄: q̄ itelligit cōclusionem tertiam pmi articuli. videlȝ: q̄ non sunt in loco cōmensuratiue res incorporee. Eodem modo respōdet̄ ad auctoritatem beati Augustini q̄ voluit pbare q̄ deꝰ nō esset in loco cōmēsuratiue. q̄ ē res indiuisibil̄: nec etiā āgeli. Itē ds nō ē i loco definitiue. vt pbat mgr̄ dis. 37. j. li. sic tn̄ angeli sūt i loco. vt dr̄ ibidē ⁊ ecc̄. Ad ꝯfirmatōez de ꝯditōibꝰ dr̄: q̄ ille ꝯditōes ponūt de his q̄ sūt i loco: vl̄ pnt eē cōmēsuratie. qd̄ āgel̄ nō ꝯuenit. ¶ Ad rōnes q̄ fuūt p q̄sito ¶ Ad. j. q̄ locꝰ pt alicui dici inakal̄ dupl̄r.

Ad rōnes pncipales (right margin, beside "spōdet̄ ad rōnes pncipales")

Ad 2 (right margin, beside "¶ Ad scdam")

Ad 3 (right margin, beside "¶ Ad tertiam")

Ad 1 p q̄sito (right margin, beside "Ad rōnes q̄ fuūt p q̄sito")

vno modo qꝛ est ⁊ nō est naturał. ⁊ sic an/
geli sunt in cęlo tanq̄ȝ in loco inaturali. id
est eis nō naturali. vt dictū est in scđo arti
culo. qꝛ nō minus ꝯseruarent: ⁊ essent bea
ti essentialiter: si nulla creata corporea essȝ
Alio modo innaturale dicit̄ violentuȝ. ⁊
sic cęlū nec alius locus est eis in naturalis
quia nullus locꝰ corporeꝰ est eis innaturalis.
cū eis in nullis discōueniat. Vnd̄ si ange
lꝰ bonus in inferno esset adhuc beatus es/
set. Itē ignis in eū nō ageret: nec alia pena
Ad 2 qꝛ nō est pena sine pctō. ¶ Ad scđam q̄ ꝓ
prie spiritui nullus locꝰ est naturał: cū nō
habeat quietem ex loco: vt dictū est. q̄ȝuis
enī vbiq̄ȝ nequeat esse: tn̄ etiā sine loco pos
set remanere. Vn̄ quies creature rōnał est
p̄ncipaliter in deū. Iuxta illud Aug. In/
quietum est cor nr̄m dn̄e donec q̄escat i te.
Verȝ est tn̄ q̄ rōnabiliꝰ est spm̄ collocari i
cęlo q̄ȝ in aliquo loco alio: eo q̄ est nobili/
or locꝰ: vt notū est. Rōnes post oppositū
sunt pro dictis in p̄mo ⁊ scđo articulo q̄sti
onis. Hoc de questiōe.

T Ertio querit̄

circa distinctiōeȝ tertiā ⁊ quar
tā. Vtrū sic q̄libet angelꝰ a q̄li
bet angelo alio differt spē: sic ille q̄ malꝰ est
potuit a p̄ncipio ꝓduci debitor penę. Quę
q̄stio suppōit q̄ q̄libet āgelꝰ a q̄libet āgelo
alio differt spē. scđo q̄rit vtrȝ sic ille q̄ ē ma
lus potuit a p̄ncipio ꝓduci d̄bitor penę. i.
psuppo. produci malꝰ. ¶ Pro supposito arguit̄ sic
In nulla spē spēalissima ꝑpetua sunt plu/
ra indiuidua: sed angelꝰ est spēi ꝑpetuę. er/
go nullus est eiusdē spēi cum alio. ꝯn̄a no
ta est. ⁊ maior pȝ per ph̄m. xij. meth. c. vj
vbi ph̄us videt̄ hoc velle. Et ex alio. quia
ea de re indiuiduoꝝ multiplicatio sb̄ vna
spē est. qꝛ in vno spēl nō pōt ꝑpetuari. vt i a
nimalibꝰ ⁊ plātis. vbi ḡ iste finis nō ē: ibi
nō erūt plura indiuidua. minor est magi/
2 stri dicētis. angelos esse imortales. ¶ Se
cūdo. om̄s sbē differētes fm̄ p̄us ⁊ poste/
riꝰ drūt spē. sȝ oēs angeli drn̄t fm̄ p̄ꝰ ⁊ po/
sterius: igitur. maior patȝ. qꝛ cum sbstan/
tia nō suscipiat magis neq̄ȝ minꝰ: non erit
possibile q̄ in vna specie sbali repiat̄ p̄us ⁊
posteriꝰ. ⁊ minor vid̄r esse de mēte bti Dyo
ni. iiij. angelicę hierarchię. dicit eī q̄ etiā i
vno ordine sunt supmi. medij. ⁊ infimi. et
in hoc innuere q̄ omes differāt fm̄ gradꝰ.
3 ¶ Tertio. distinctio indiuiduoruȝ sb̄ vna
spēcie est rōne materię. modo angelis non
inest materia. ḡ nec multitudo in specie vna
ꝯn̄a tenet. ⁊ maior videt̄ esse de mēte phi. 2.
de ḡnatōne. vbi vult q̄ ꝓpter ḡnatōem fi
unt plura indiuidua sb̄ vna spē suppōnit
aūt ḡnatio materiā. vtȝ p̄mo de ḡnatione.
Et ꝯfirmat̄ auctoritate ph̄i p̄mo cęli dicē
tis. q̄ q̄ dicit hoc cęlū: dicit materiā. ḡ indi/
uiduatio est rōne materię in eadē spē. mi/
nor nota est ex dictis p̄us. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ Confir.
si plēs sunt eiusdeȝ spēi: querūt quo distin
guunt̄: nō per formā. qꝛ in vna spē spēalis/
sima nō videt̄ esse nisi vna forma dās esse
illius spēi. sicut spēs est vna: nec ꝑ q̄ntita/
tē: cum sint incorpei. nec per materiā. quia
materiā nō habēt. ¶ Quarto. oēs āgeli dif 4
ferūt actu formali. ḡ specie. ꝯn̄a nota ē. qꝛ
forma dat esse rei specificū. ⁊ an̄s pȝ. quia
alā vnus coꝝ esset alter. ¶ Confirmat̄ au/ Confir.
ctoritate Auicēne. v. meth̄ suę dicētis. q̄ i
natura q̄ nō diuidit̄ differētijs: nec mate/
ria nec ꝓprietatibꝰ indiuiduātibꝰ soluȝ est
vnū indiuiduū sb̄ vna specie. mō angeli sūt
hmōi. qꝛ in eis nō sunt essentiales drię. cū
sint oīno simplices. vt dictū est in questio
ne p̄cedēte. ⁊ simpler non diuidit̄ differen
tijs. vij. meth̄. nec est materia. nec sūt pro/
prietates indiuiduales. qꝛ illę sequūt̄ ma
teriā ⁊ suppositū iam institutū. ꝓprietas
enī indiuiduał suppōit idiuiduū. ¶ Qui/ 5
to. plēs angeli vnꝰ spēi essent supflui i na
tura. ḡ nō sunt ponēdi. ꝯn̄a nota est. ⁊ an̄/
cedēs pȝ. qꝛ q̄cquid ꝑfectōnis essentialis
esset in vno: oīmode esset etiā in alio. ⁊ er/
go nullꝰ decor vniuersi esset maior ex pluri
bus q̄ȝ ex vno. ¶ Et ꝯfirmat̄ auctē mḡri in Confir.
lr̄a dicēt̄. q̄ hn̄t differentē essentię tenuita
tē. h̄ aūt nō est in eadē spē sbali. igit̄. ¶ Pro p q̄sito.
quęsito arguit̄ sic. primꝰ āgelꝰ potuit a dō arguit. 1
ꝓduci malꝰ. ḡ debitor penę. ꝯn̄a nota ē. q̄a
malo debet̄ pena. an̄s ꝓbat. ¶ Prīo. qꝛ po/
tuit eū ꝓducere sine ꝯgnitōe. q̄re ḡ nō sine
bonitate. cum ita bōitas sit decor affectꝰ sic
cognitio itellectꝰ. ⁊ econūso. ¶ Scđo. qꝛ op 2
positio bōi ⁊ mali decorat vniūsum. ⁊ ḡ po
tuit deꝰ a p̄ncipio vtrūq̄ȝ ꝓducere. tenet cō
seq̄ntia. qꝛ oēm decorē vniūsi potuit dn̄s a
p̄ncipio ꝓducere. an̄s pȝ. qꝛ n̄ ꝑmittet ds
malū: nisi ipm̄ eē eēt bonū: ⁊ iduceret vniū
si ornatū. vt dcm̄ ē in. q. penl. j. ¶ ⁊. 3. qꝛ ds 3
ꝓduc̄ hoīeȝ cū pena: q̄re n̄ angelū. pȝ assū/
ptū. qꝛ ꝓduc̄ hoīeȝ a natitate cecū. h̄ at ē
pēa. vt notū ē. ¶ 2. sic āgelus q̄ cecidit ab 2. ꝓnd.

initio fuit malus. ergo debitor pene. ꝯsequen
tia est prius pbata. et ans patz Joh. viij. vbi
dicit ꝙ fuit homicida ab initio. Et beatus
Augustinus de ciui. xi. ꝙ vt factus est: con/
tinuo se auertit. ergo ꝯtinuo fuit malus. Et bea
tus Augusti. ij. sup Gen. ad lram. c. xxiij.
Nō frustra putari pōt ab initio tpis dia/
bolū cecidisse: nec cū sanctis angelis pacatū
aliquñ vixisse. Item in eodē. ij. libro. c. 28.
dicit btūs Augusti. Nō frustra putādum
est ab ipo initio tpis vel ꝯditōis sue diabo
lum cecidisse: et nunq̄ in ꝟtute stetisse. Itē
btūs Augusti. dicit sup Gen. ꝙ omīa ope
ra sex dierum simul facta sunt. ergo cum p tene/
bras intelligat diabolū: simul factus est dia
bolus cū tenebris in pmo instanti temporis
3 ¶ Tertio pncipalr. q: diabolus in pmo in/
stanti sui esse auertit se. ergo factus est debitor
pene. ꝯña nota est. et ans pbat. q: in pmo
instanti sui esse habuit vsum liberi arbitrij
cū nō fuerit ociosus. vel ergo voluit bonū
et ita pfecisset: et accepisset grām. vel auertit
se a bono incōmutabili: et tūc peccauit. qđ
Confir. est ꝓpositum. ¶ Cōfirmat. q: vel auertit se
in pmo instanti: et habet ꝓpositū. vel per
aliquā morā in alio instanti post: et si sic:
tunc tpe intermedio nō peccasset: et ex con/
sequēti in bono aliquo tpe stetisset: et sic in
Suppo. bono ꝯfirmatus fuisset. ¶ Sz in ꝯrīū sup
pōsiti arguit sic. q: nō mīn9 pōt angelus esse
vnius spēi cum alio angelo q̄ intellectus
cū intellectu. mō manifestū est ꝙ oēs itel/
lectus humani sūt vnius spēi. q̄re ergo nō plu/
res angeli. patz maior: cōueniēti silitudine.
q: ambo sūt sbstātie simplices et immateri
ales. et minor manifesta est: eo ꝙ omes ho
S qsitum mies sūt vnius spēi. ¶ Sed ad oppositū q̄
siti sic arguit. Angelus a pncipio sui esse nō
potuit esse malus. ergo nec debitor pene. tenet
ꝯña. et pbatur ans. q: nō est possibile ꝙ de
us fuerit auctor mali: cum sit optim9. mo
do si angeli a pncipio potuissent esse mali
deus fuisset auctor mali. nā ex eo exiuissēt
et nunq̄ fuissent boni. ¶ In questiōe erūt
duo articuli. vnus de supposito. secundus
de quesito.

Quantum ad pri-
Arti. i. mū pmo pmittit: ꝙ suppositū intelligit de
eadem spē spēalissima essentiali. nō enim du
biū est quin angeli sint eiusdē spēi sbalēr
cū omēs sint spūs. et spūs sit nomē essenti/
ale. nā angelus essentialr dicit spūs: vt dicit
btūs Aug. sup ps. ciij. sup illo ꝟbo. qui fa
cit angelos suos spūs. ¶ Scđo est notan/ Notā. 2
dū: ꝙ de isto fuerūt et adhuc sūt doctorum
nostrorum solenniū cōtrarie opīones. ¶ Pri Opio 1.
mo enī quidā fuerūt q̄ dixerūt ꝙ oēs crea
ture rōnales essent eiusdem spēi spēalissime
essentialr. eo fortassis moti. q: oēs ad eūdē
finē pducte sunt. s. ad laudē et gliam salua
toris. vt dicit mgr distinctōe pma. ca. vij.
¶ Scđa opinio fuit ꝙ omēs angelice crea Opio 2
ture inter se essent vnius spēi spēalissime essential. sz
nō cum aīabus hoim. ¶ Tertia opīo est sctī Opio 3.
Thome et petri de tharan. et aliorū: ꝙ nulli
duo angeli sunt essentialr eiusdē spēi speci/
alissime. ¶ Quarta opinio est quorūdam Opio 4
aliorum dicentiū: ꝙ aliq̄ angeli sūt spēalissi/
me essentialiter similes: et aliq̄ nō. Eligere
oportet inter has opiniones: et est valde
difficile hic aliq̄d efficaciter pbare. Verū
est et scriptū est ꝙ dicit sufficiēter: si bm sub
stantiā materiā manifestet: vt habet pmo
ethicorum. iij. et q: hic nō est magnū periclm
quācunq̄ opinionē homo pbabiliter de/
fenderet: dū tamē cōueniēter diceret: eo ꝙ
fides inter istas ad nullā partē artari nec
ecclesia de eis aliquā ptem determinat: ideo
rōnes metaphisicales et auctēs habēt lo/
cū sz quas pbabiliter pcedere intēdo: eli
gendo opīonem: sententia mea pbabilior ē.
¶ Pro quo tertio noto ꝙ rerum essentialr spe/ Notā. 3
cialissime similiū sūt eędem ꝓprietates spe/
cialissime similes. patz. quia ꝓprietas seq̄t
spēm. Vñ debet omi et soli et semp inesse. vt
dicit pmo topicorum. et in. iiij. et v. eiusdem. si
cut esse susceptiuū discipline oēm hominem
¶ Ex q̄ correlarie infero ꝙ oim spēalissime Corre.
essentialr similiū sūt siles naturales iclinatio
nes spēm cōseq̄ntes vel etiam indiuidua.
qđ addo ꝓpter diuersas inclinatones in
diuiduales: que in indiuiduis materiali/
bus in eadē spē sepius inueniunt: vt in spe
cie humana clarius edocet. ¶ Quibus pre/ Cōclo 1
missis ē pma ꝯclo hec. Aīa hūana non est
eiusdē spēi spēalissime essential cū aliq̄ an
gelorum. pbat sic. inclinatōes ꝯseq̄ntes om/
nē aniam hois bm suā essentiā nulli ange
lo ꝯueniūt. ergo ꝯclo ꝟa. ꝯña nota ē p correl.
4. nota. et ans pz. q: iclinatio ad corpus et di
lectio corpis seq̄t oēm aīam hois. cū nemo
vnq̄ suā carnē odio hūit: ad Ephes. v. et
apls. ij. ad Cor. v. nolum9 corpe expoliari
sz supuestiri. et talis inclinatio nō sequitur
aliquem angelum: cum sit psona cuius nature

Cōclō.2 repugnat corpori vł alteri adunari. ¶ Secunda cōclusio videt mihi pbabilis: qȝ nō est pbabile oēs angelos esse eiusdē spēi specialissime essentialis. pbat sic. naturalis ratio ponit angelos differre specie: ꝛ auctoritas scripture ꝯcordat. ergo ꝯña nota. añtecedens quo ad primā partē pȝ ꝑ phm. xij metb. nam rō naturalis intelligētias siue angelos cōcludit esse ex pluralitate motuū ꝑpetuoꝝ. vt pȝ ibidē c. vj. ꝛ ꝑ ex quo illi diuersaꝝ sperarum sūt inter se ꝛ diuersis tpibꝰ sua spacia metiant: cōcludit phs qȝ nulle due intelligētie sunt vniꝰ spēi. Itē qȝ ꝑpetue sunt: ꝛ nō ponit in ꝑpetuis plura indiuidua vnius spēi. Item qȝ imateriales sunt nō aūt ponit rōnem multitudinis in diuiduoꝝ in vna spē: nisi rōne diuisionis quātitatiue materie. Scda pars patȝ qȝ huic cōcordet scripture auctoritas. appet Ezechiel. xxviij. vbi lucifer vocat signaculum silitudis ꝛ initiū viarū dei rōne pfectionis quā recipit in naturalibꝰ. nō aūt credit aliquis angelus tāte fuisse pfectōis. quia nullo modo hoc alicui alteri dicit. Un̄ Esa. 14. dicit de lucifero: qȝ mane oriebat: nō qȝ priꝰ tempore: vt dcm̄ est in questiōe ꝓcedente. et dicit in lr̄a: nec in gratia quā nō habuit. sȝ magna naturaliū ꝓrogatiua ꝛ dignitate. ꝛ ideo pfectior essentialiter est ceteris. ꝛ sic nō vnius spēi spēalissime cū ipis. Itēȝ hoc est de mēte magistri circa hanc distinctionē dicētis qȝ differāt sbstantia forma ꝛ liberi arbitrij ꝓtāte: capl̄s. iij. iiij. ꝛ. v. ¶ Forte dicet ꝯtra cōclōnem pmā: et ex hoc intimeret scdā: illud Math. xxij. qȝ i resurrectiōe homines erunt sicut angeli. qđ nō essent: nisi etiā nunc essent angelis spēalissime siles. Rñ. qȝ hȝ itelligit q̄ ad gratiā: et nō q̄ad naturalia: cū homines ꝛ tūc erūt corporei: ꝛ angeli incorporei.

ꝯ pmā ꝯdonē.

Cōclō.3 ¶ Tercia cōclusio videt mihi vera sicut ista. vicȝ qȝ deus pōt facere duos angelos eiusdē spēi specialissime essentialis. ¶ Probat pmo. qȝ hoc

1 nō implicat. ¶ Secundo. quia ita facit q̄

2 tidie animas hoim similes. ¶ Tertio. qȝ

3 nō videt quin possit facere vnū mundū per oīa similē huic: ꝛ tunc etiā angeli illius essent similes angelis huiꝰ mūdi: cum sint precipue partes mūdi. ¶ Quarto. qȝ

4 quomō deus fieret impotēs ex hoc: qȝ vnū faceret qȝ illo facto similē illi oīmode facere nō valeret. Quinto. qȝ nō implicat qȝ de

5 us vnum angelū anichilaret: ꝛ eundeȝ innumero recrearet: ꝛ minus videtur inconueniens qȝ huic creato similē in toto facere posset. ¶ Item hec cōclusio est implicita 6 in vno articulo parisius cōdemnato: dicēte sic. dicere qȝ qȝ intelligētie nō habēt materiā: deus nō pōt plures eiusdē spēi facere: error. ¶ Forte dicet ab his qui sūt de cōtraria opinione: qȝ ideo implicat posse eē duos angelos oīmode siles: eo qȝ essent distincti: quia due ꝑsone: ꝛ nō essent distincti quia nō in materia vel q̄ntitate vł ꝓprietatibꝰ indiuiduātibꝰ. qȝ pma duo in āgelis nō sunt. sed tertiū etiā nō. qȝ ꝑsuppōit materiā. quia cōditiōes indiuiduales sequunt ipam materiā. nec etiā distinguerētur actu specifico. qȝ iste in ambobꝰ ē vnꝰ: cum sint vnius speciei. Et forassis qȝ hac rōne moti erant illi de alia opinione ꝯnam ꝯclōnem tenētes. obiectio ¶ Sȝ veraciter iudicio meo hec ratio innitit vni fundamēto erroneo: siue nō vero: iuxta rectā metaphisicā salua tamē humanitate tam solēniuȝ magistroꝝ: sicut sunt illi q̄ eam ponūt. scȝ isti. qȝ res eiusdē speciei specialissime essentialis ī seipis essentialr̄ distinguunt in nūero. vnde si oīs ꝯtinua q̄ntitas ꝛ oē aliud qđ nō est de essentia socratis ꝛ platonis esset ab vtroqȝ eoꝝ ablatū: ipi adhuc differēt numero: ꝛ vnus eoꝝ nō esset alter. q̄uis essent vnius speciei. ꝛ ita siles sicut sunt due albedines. ꝛ ergo qȝ Thomas doctor sctūs dicit pma pte summe. q. l. arti. iiij. in corpe articuli illiꝰ: qȝ impossibile esset qȝ plēs albedines separate essent que nō essent vna. vel plēs humanitates separate: cū albedines sȝ cum nō sint plures. nisi pm qȝ sūt in pluribus sbiectis: nō habet apparentiaȝ: salua reuerētia doctoris eiusdē. certū em̄ est qȝ i sacramēto altaris albedo est separata: saltē a materia vel a sbstantia. ita illa que est hic nō est eadē cum illa que est rome. Et si dicat qȝ nō est separata a magnitudine: nō est ad ꝓpositum. quia magnitudini nō inhe ret. qȝ est sine sbiecto: etiā vt dicit fides vera. Item plēs anie sunt in paradiso: et credo qȝ manent distincte. ꝛ ꝑ fundamentuȝ iuxta veritatē nō est firmū. Unde ad formā rōnis dr̄: qȝ duo angeli tales essent distincti seipis vel suis essentijs numeraliter vel actibꝰ qui sūt ipi siue specificis. Et qñ dicit qȝ in illo actu specifico cōueniūt: dicitur qȝ verȝ est in specie: sȝ non in identitate numerali: sic due anie intellectiue in celo.

Solō.

Unde si actus specifici omniu individuorum unius spei essent unus in numero: sicut imaginat Plato.7.meth.ratio pcederet sed istud no est ver.solum em sunt unu in specie vel genere singulor diversor i numero: singuli actus eis proprij numero 9 muniter distincti. ¶ Quarta conclusio poni probabilr. nihil phiberet angelos spealissime similes essentialiter iusta 9grua dei dispositioe esse sequiter pmiatos:imo unu esse de seraphin: alium esse de infimo choro angelor apparet.qr ita cointer tenet de hoibus q quis essentialr similes:tn in singul choris erunt ex bonis repatones.qr no ex essentia:sed ex gra chori distinguunt:modo possunt et sunt in gra inequales.qre ergo no posset ita fuisse de angelis. Et 9firmat. qa coversione ad deum gram consecuti sunt: ut dicit magister in lra.licet no ex merito:sed dono dei gratuito salte.mo certu est q hec coversio erat actus volutatis: suscipiens magis minus. ergo stetisset q in bonis unius speciei spiritibus un maiori conatu et ferventiori desiderio fuisset coversus ad deu qz alter. qz quis em eque abiles eque mobiles erant:q in una specie erant naturaliter. quid tame phibet q cum motum volutatis ad deu pducebant libere q un maiori conatu se ad deu covertisset qz alter. et fortassis speali dei pventoe ptz q istud no claudit repugnantia.qr etia in hominibus qnqz a charitate minore fit minor conatus: et alia talia pventioe dei. ¶ Quinta coclusio staret angelos eiusde spei aversos:iustitia distributiva dei punicte misicordit et 9grue p demeritis inequaliter puniri.ptz ex pportionali fundamento.si ineqlr se aversissent seu si lucifero supbienti alter minus: et alius magis consensisset. Hec 9clones videnr mihi pbabiles:cu humilitate tam sic expresse.sed p eas adhuc no est responsum ad articula seu suppositu. ¶ Et ideo 9sequenter septa pono coclonem.q dubiu viatoribus an sint plres angeli eiusde speciei spealissime:nisi fuerit p deu alicui revelatum.patz.qr per conclusione tertia possunt esse: nescimus utrum sint vel non sint. manet dubiu an sint vel no sint. ¶ Sz qd est probabilius dicere? ¶ Ubi pmo pono septimam conclusione.q phus in puro lumine naturali loquens diceret:q sunt plres unius speciei.patet per rones adductas ante oppositum: per auctoritates Aristotelis sibi allegatas.tum qr pperui.phi aut in pperuis no ponunt plura individua sub una specie.sz causa generatonis solu. Unde Avicenna sexto sue meth.c.v.dic. Si possibile esset homines pmanere sicut permanet sol celu:no esset opus generatoe.modo angeli pperui sunt.et phus commentator suus in.xij.metha.nihil pot multiplicari in eade spe:nisi qd habet materia. Ite dicit Algasel.4.metha.sue in fine: verum q ex lumine naturali no potest couinci aliud. ¶ Octava coclusio videt mihi q nisi essent tot doctores in 9riu de alia opinione:q apud fidele esset pbabilius q plures angeli essent eiusde spei specialissime essentialis. ¶ Motiva.qr ex quo qdam filiis hominibus pro custodia deputant:videt pbabile q essent similes illi inferiores. q re em uni simplici laico superior esset deputatus: alteri inferior. ¶ Scdo.qr no videt q illa dulcissima armonia spualis laudis erit in qlibet spe de angelor solu in uno organo.sed sicut in multis organis eiusdem soni fit armonia musical apud nos:q ita etia in una specie angelor plura sint organa: naturali et ex gratia sonantia filii laude spuali. ¶ Hoc probat.qr utriqz plres angeli hominu simili laude verisimili sonabunt.ut omes mortui cu pura gratia baptismali: qui et sm specie sm gram sm dotes corporis erut pares. ¶ Ho confirmat.qr si reparant angelor ruina videt q laude eoru implebut qua implessent angeli si stetissent et cum filii laude sonant:illi si stetissent etiam eade laude eode tono laudassent: et sic eiusde speciei extitissent. Ad hoc pt adduci auctoritas Damasceni in elementario dicentis. Unaqueqz spes una natura e. velut omes angeli una natura sunt: altera natura hominu: altera angelor. Ite ibidem dic hypostases Michael Gabriel reliqua sm ptem angeli:spes aut contentiva ipor angelica natura. Et btus Anselmus libro.ij. Cur deus ho dicit:q omes angeli sint eiusde nature. ¶ Forte q adversarius diceret:q hec auctoritates loquunt de specie sob alterna.ego aut nihil assero.qr qlitates essentiales bonor spuum penitus ignoro. Hoc de pmo articulo.

Quantu ad secundu

articulu sic intendo pcedere. Primo volo ingerere aliqs in insula mortis vd pre

Marginal notes: Cocl'o 4 — Cocl'o 5 — Cocl'o 6 — Dubiu. — Cocl'o 7 — Cocl'o 8 — pma rō. — 2 — Co... — Confirmatio — Nota. — Ar.2.dividit 4

care possit. Scđo vtrū angelus in princi-
pio instantis sui esse peccare potuerit. Et
tertio vtrum de facto in pncipio sui eē pec-
cauerit. Et quarto vtrū a pncipio debitor
Quãtū ad .1 pene produci potuerit. ¶ Quantū ad pri-
mā partē noto q per peccare in instanti in-
telligo: vtrum aliqs possit in se pducere a-
ctum demeritoriū totū simul sic q nunc sit
totus: et nihil eius fuerit antea. Eodē mo-
do mereri in instanti voco pducere i se a-
ctuz meritoriū totū simul: sic q nihil eius
fuerit antea: sed sine successione sit act° cō-
Cõclo. 1 pletus. ¶ Hoc pmuso est pma ɔclo hec.
Aliqs pōt peccare mortaliter in instāti. p-
bat sic. est dare in eo qui peccat pmum in-
stans nō esse gratie. g est dare pmū instās
esse pcti mortalis. ɔña tenet. qz nō est me-
diū inter gratū et ingratū et inter iustum et
pctōrem: iuxta legē ordinatā. et ergo in eo
instanti in q pmo nō est gratus: est ingra-
tus et sb peccato mortali. Et ɔfirmat cōse-
quētia. qz dato pmo instanti in q n ē gra-
tus: quero a te: vtrū in eo peccat vel an vl'
post: Si dicas q in eo peccat: ppositū hz.
Si dicas q ante: cōtra. ante semp erat in
gratia: cū illud sit pmū instans nō eē gra-
tie. nō aūt potuit simul esse in gra et sb mor-
tali peccato. Nec pōt dici q post pmo pec-
cabit. qz tunc in isto instanti nō esset pctōr
et tamē est ingratus. g aliqs hō esset igra-
tus et sine pctō: qd legi ordinate dei repu-
gnat. aūs pbat. qz gratia est res nature p-
manētis: et in talib° datur pmū instās nō
esse: et nō vltimū instans esse. vt trahitur a
pho. 8. phisico2. instās trāsmutatiōis in-
stantanee est attribuendū posteriori passi-
oni. id est termio ad quē. Cōfirmat sic. qa
capiat totū tempus p qd cadēs a gra debi-
tor est eterne mortis: et querit a te. vtr in p-
mo instanti illius tpis sit in eo gra: vl nō:
si dicis q non: et semp aū fuit in gra: cū an-
te nō fuerat debitor etne mortis: sequit q
illud est pmū instans nō esse gratie. quod
erat antecedēs pbandū. vel est adhuc i eo
gratia: et sequit q nō est p eo debitor mortis
cū grat° sit. g nō per qdlibet hmōi tps ē de-
bitor eterne mortis. qz nō est in eius pmo
pncipio. Correlariū. hec ɔña de lege com-
muni videt bona. omis hō semp est grat°
vel ingratus. et iste homo est nūc grat°. er-
go post hoc erit gratus. pbat ex pbatione
conclonis et ɔclone. qz cū sit dare pmum in-
stans esse pcti et in isto nūc sit grat°: neces-

sario int pmū instās pcti hui° hois et nūc
psens erit tps mediuz: in q si nūc est grat°
etiā erit grat°: eo q totū illud pcedit pmū
nūc esse pcti. Scđm correlariū. fm legem
ordinatā vidr q necessario si qs est nunc
grat°: etiā post erit grat°. sequit ex pmo. qz
nō est dare vltimū esse gre: et fm legē neces-
sariū ē q qdiu durat gra: q tā diu erit gt°
¶ Scđa ɔclo est. exñs in gra pōt sit et sbito Cõcl°
pducere in se electōem meritoriā. pbat sic.
qz nō min° pt habita gra sbito in bonū q
in malū. sz pōt sbito in pctm. g pōt subito
in bonū. maior vidr manifesta. qz eq instā-
tanee pōt volūtas eligere bonū sic maluz
et meritorie stāte gra. minor est ɔclo prece-
dēs. ¶ Scđo sic. qz vbi nlla ē cā successiōis 2
ibi pōt act° fieri tot° simul. sz nulla ē cā suc-
cessiōis electōis pducēde: stāte pfecta rep-
sentatōe intellect°. igit pōt electio fieri i in-
stanti et tota simul. maior nota est. qz vbi ne-
cessario esset successio: ibi vtiqz deberet eē a-
liqua cā successiōis. et minor ptz. qz i volū-
tate deliberāte stante clara repsentatōe bo-
ni: nulla est causa successiōis. qz ibi nulla ē
resistētia ex pte recipiētis: nec deficit aliqd
agēs reqsitū. ¶ Tertio est dare pmum in- 3
stans electōnis. g ɔclo est vera. ɔña tenet
qz si est dare pmū instās eius: et qn ē ex ca-
ritate: est meritoria. habet ppositū. aūs ap-
paret in volūtate deliberāte de aliq actu bo-
no: et post se determinātē: tūc manifestuz ē
q in pmo instāti determinatōis ista electio
siue volitioē: et ante nihil ei° fuit. g h est pri-
mū instans esse eius. Cōfirmat. qz cōmen-
tator. iii. de aīa dic: q intellectio est actio
pfecta: et fit in instāti. g eadē rōne volitio.
¶ Quarto. si visibile sbito posset psentari
oculo: visio fieret in instāti. ido phs. x. eth. 4
dicit q visio et delectatio fiūt in instāti. mo-
do elegibile est volūtati deliberāti plene re-
psentatum: sic q sine ɔcursu noue cause pos-
sit ipm eligere. g pōt sbito determinādo p-
ducere actū volēdi respectu ei°. Cōfirmat
ex eodē. qz delectatio volūtatis pōt fieri i
instanti. g electio. ɔña tenz. quia electio vl
est ipamet delectatio: vt qdam dicūt. vel i-
sepabiliter illi annexa vt forma supueniēs
et pficiens electōem. iuxta illud phi in eo-
dem. x. pficit aūt optōem delectatio: et qz
impossibile est q ipa fiat in breuiori men-
sura q electio cui est annexa. aūcedens est
philosophi in littera iam allegata visio et
delectatio fiunt in instanti. Correlariū. e-

liquis pōt meritorie agere in instāti.sequi
3 ꝯ ꝯclusiones tur ex cōclōne. ¶ Sed ꝯ istas ꝯclōnes sūt
fortissime rōnes: ⁊ mirabiliter apparētes.
3 ꝯ pmā ꝯclōnē. ¶ Unde arguit̄ pmo sic cōtra pmā. Si a-
liquis posset peccare mortaliter in instan-
ti: sequeret̄ q̄ pctm̄ contractū p aliqd̄ tem-
pus scʒ p vnā horā: esset actu infinitū in
rōne demeriti. falsitas ꝯntis est manifesta
q2 tūc esset ita malū qd̄ nō posset esse pei⁹.
2 ¶ Item esset tantū in rōne demeriti sic de⁹
3. per omipotētiā suā sufficeret punire. ¶ Et
tertio. q̄ si adhuc vltra ꝯtinuaret̄ q̄ eēt ma
ius in rōne demeriti q̄ʒ deus posset punire.
q2 esset maius pmo. qd̄ tn̄ eo q̄ infinitum
erat tm̄ in esse demeriti sic deus infinite pu
niendi. pbat̄ tn̄ ꝯn̄a. q2 demeritū q̄ cōpo-
neret̄ ex infinitis demeritis non cōicantib⁹
quoꝝ qdlibet esset tm̄ sicut esset hoc certū
datū: h̄ in rōne demeriti esset actu infini-
tum sed istud esset hmōi. igit̄ ⁊c. p3 maior
q2 esset tantū q̄ntū fuit pmū demeritū: et
quātūlibet maius. hoc aūt vocat̄ infinitū
4 ¶ Item sine pporcione excederet datuʒ fi
nitū demeritum eiusdem spēi. qd̄ nō esset:
nisi esset infinitū. pbatur minor. ⁊ signet̄ p
mū demeritū: qd̄ est in pmo instanti. ⁊ sit
a. et demeritū totius hore vocet̄ b. tūc ar-
guit̄ sic. b ⁊ a sūt eiusdē spēi in esse demeri-
ti. q2 sunt demerita respectu eiusdē electōis
male vt suppono. ⁊ b cōponit̄ ex infinitis
demeritis nō cōicantib⁹ quoꝝ quodlibʒ
est tātū q̄ntū est dmeritū a. ḡ minor vera.
et p3 minor. quia in hora sunt infinita i-
stantia. vt suppono ex. vj. phisicoꝝ: et nō
cōicantia. ⁊ ex q̄ actus mal⁹ sine remissiōe ē
cōtinuat⁹ equale demeritū est in quolibet
instantiū: quantū est in a. q2 eq̄lis auersio
a deo. ḡ in quolibet instantiū hore nō mi-
nus demeret̄ q̄ʒ in a demerebat̄ ¶ Simili mo-
do posset argui cōtra scd̄am ꝯclōnē q̄ act⁹
ꝯ scd̄am meritorie factus p horā ꝯtinuat⁹ esset infi
nitus in esse meriti. ¶ Scd̄o ꝯ eādē argui
tur sic. q2 si esset vera cōclusio pma seque-
ret̄ hoc ꝯn̄s: q̄ duo demerita ex parte agen
tiū oimode paria: vnū instantaneū ⁊ aliud
continuatū per aliquod tps essent eq̄lia.
falsitas ꝯntis pbat̄. q2 tūc nō pueniret bo
nū ex ꝯtinuatōe actus. ⁊ p3 ꝯn̄a. q2 eliciāt
socrates ⁊ plato ex omnib⁹ circūstātijs pa
rib⁹: equales electōnes demeritorias. ⁊ du
ret socratis p instans pcise. ⁊ platonis per
horā: tunc demeritū factū per horā est ma
ius: ⁊ nō nisi finite: sit igit̄ duplū: ponebat̄
ergo tertius q̄ ceteris parib⁹ oino eodem
mō demeruit sicut plato p dimidiā horaʒ
hmōi demeritū ad demeritū platonis erit
subduplū. q2 p subduplū temp⁹ cōtinuatuʒ
et ex alijs omib⁹ equale. ⁊ tm̄ est demeritū
socratis p casum: ḡ demeritū instantaneū:
et per dimidiā horā cōtinuatū. in omibus
alijs paria sūt pcise eq̄lia. ¶ Eodē mō pōt
argui de merito ꝯ ꝯclōnem scd̄am. ¶ Ter- 3 ꝯ pmā
tio sic. q2 sequeret̄ q̄ in casu possibili deus
dmerita nō posset sufficiēter punire. ⁊ sicut
posset deus tm̄ vniuersum reformare ⁊ vo
luntatē: q̄ʒtū ipa seipam ⁊ vniūsum pt dif-
formare. falsitas ꝯntis p3. pbat̄ ꝯn̄a. pro
qua supponit̄ q̄ volūtas est finita ⁊ capa
citatis finite. Scd̄o. q̄ est dare penam p
deum pducibilē ita magnā q̄ volūtas nō
est eius receptiua: etiā finitā. p3. q2 finite
receptm̄ nō q̄ʒtūlibet magnū finitū pōt re-
cipere. sit ḡ hec pena quā volūtas pctōris
nō pōt recipe. c. ⁊ demeritū instantaneū. d
tunc cū hec amb⁹ sunt finita. scʒ c ⁊ d. erit i
ter ea certa vel determinata pportio. sit igi
tur q̄ c excedat demeritū in decuplo. ḡ cuʒ
volūtas pōt centies peccare tantū q̄ntū fe
cit demerendo instātanee: sequit̄ q̄ pōt de-
mereri penā d ⁊ p casum illā nō pōt recipe
re. ergo volūtas pōt tantū demereri q̄ deus
eam nō pōt debite reformare: vl̄ sufficiēter
punire. Eodē mō argue de merito ¶ quar
to q2 d. ut cōmentator. vj phisi. cōmento 4 ꝯ pri-
xxij q̄ omnis transmutatio instantanea est mam
finis alteri⁹ mutatōnis. sʒ hoc nō esset ita
si volūtas pōt peccare in instāti. igit̄ cōclo
falsa. ꝯn̄a nota. p3 minor. q2 volūtas pos
set in se pducere electōeʒ subito sine aliqua
mutatōne in ea pcedēte imediate. ¶ Quin-
to. sequeret̄ q̄ aliq̄s iuste etiā de lege ordia 5 ꝯ pmā
ta posset plus puniri p venialib⁹ q̄ʒ p ma
ximo pctō mortali facto in eodē tpe vl̄ ma
iori. falsitas cōseq̄ntis videt̄ nota. ⁊ pbat̄
ꝯn̄a. quia p pctō mortali debet̄ pena fini-
ta intensiue. ⁊ p veniali instātanee cōmis-
so etiam aliqua finita inter que erit ppor-
tio. si ergo esset centupla: si igitur pro cen-
tum instantib⁹ peccaret venialiter equali-
ter sicut erat primū que tamē nō equarent̄
hore: posset tāta pena deberi centū venialib⁹
sicut vni mortali. ¶ Sexto contra ꝯclōneʒ
scd̄am spēaliter. sequeret̄ q̄ anima existēs 6 ꝯ secū-
in charitate intra vnam horā posset adeq- dā
quari in caritate anime christi. falsitas cō
sequentis supponitur. pbatio consequētie

quia ex quo in instanti potest mereri ꝓ il-
lo debet augmentū charitatis. ⁊ cum cha
ritas christi sit intēsiue finita: erit ꝓportio
huius augmēti ad eādē. sit ergo ꝙ sit mil-
lecupla ad istud augmentū. ⁊ tūc si iste in
mille instantibꝫ hmōi meritū in se ꝓduce
ret: tūta maioratio charitatis in eo surget
2 quāta est in aīa christi. ¶ Scdo. qꝛ si cō-
clusio esset vera: sequeret ꝙ ꝓriuatio act⁹
boni in casu esset nociua. falsitas ꝯñtis pꝫ
ꝓbatur ꝯña. qꝛ cū pro actu cōtinuato de-
bet meritū finitū ⁊ certe ꝓportōis ad me-
ritū instantaneū: sic ꝙ sit decuplū: tunc si
quis ꝑ totā noctē cōtinuat electōem bonā
habebit meritū decuplū ad meritū instā-
taneū. ⁊ si cōties interrūpet infra horā: ce-
teris paribꝫ: hēet meritū centuplū. ḡ tolle-
ret ei ꝓriuatio nouā ptē meriti. Hec sūt
difficilia ⁊ tangūt alia difficiliora: ⁊ ideo
dicā ad ea ꝓbabilit᷑ put possum submittēs
ꝑ solōne me correctōni meli⁹ intelligentiū. ¶ Pro
quaꝝ solōne noto: ꝙ in pctō vel actu me-
ritorio pōt ꝯsiderari duplex demeritū: vł
duplex meritū. Primū vocat᷑ demeritum
contractū: qđ etiā a doctoribꝫ vocat᷑ pena
cōtracta. Et hoc in pctō cōsistit in tribꝫ. q
rum primū est electio mala. vł omissio bo-
ni debiti. Scdm habit⁹ malus inductus
nā ex silibꝫ operibꝫ similes habitus fiunt.
vt dicit᷑ ij. ethicoꝝ. ⁊ tertio deformitas.
Simil᷑ ¶ Eodē modo in actu bono ⁊ merito tria
possunt bona ꝯsiderari. que vocant᷑ meri-
tum contractū. scꝫ ipa electio bona ex cha
ritate facta. Scdm bonus habit⁹ sequēs
actōem ⁊ augmentū charitatis. Et tertiū
rectificatio mētis: vel pulchritudo vł ele-
uatio eius in deum. q̄ nō est aliud nisi ip
Scdm sa mēs ꝑdictis adornata. ¶ Sicut etiam
tertiū in vicio scꝫ deformitas nō est aliud
nisi ipa anima sic deturpata. Demeritum
aūt inflictum vocat᷑ pena correspōdēs ꝑ-
dictis in peccato qua debite puniret᷑: vt
vniuersum ꝑ pctm impunitū deordinatū
per correspōdentē penā reordinaret᷑ pulch
rius effectu iusticie sit reordinatū. ¶ Eodē
Simil᷑ modo meritum siue p̄miū actus meri-
toꝝ sibi de congruo correspondēs et de le
ge ordinata dei est vita eterna. ¶ Scdo ꝑ
Notā. 2 mitto ꝙ formale quo quis demeret᷑ ē auer
sio a bono icōmutabili: sicut formale quo
quis meretur est grā ⁊ ex grā ad ipm con-
3 uersio. ¶ Tertio noto ꝙ ꝑncipaliter quis
meret᷑ ex dei acceptatione operis ex chari-

tate facti. de hoc fortassis alꝭ erit sermo.
¶ Quarto ꝑmitto ꝙ nō est in potestate vo 4
luntatis actuꝫ libere in se formātis se sta-
tim pro quolibet nunc ab illo actu auerte
re. de quo magis dicet᷑ post. qꝛ est aliqđ mi
nimū temp⁹ sensibile: vel ab intellectu per
ceptibile seorsum quo nullū min⁹ ꝑcipere
pōt: vł saltē maximū qđ ꝑcipere nō pōt di
stincte seorsum. Istud est notū. qꝛ ita ē in
partibꝫ cōtinui ꝑmanētis. quare ergo non
in successiuis. ⁊ ideo elicicēs nunc aliqueꝫ
actum nō se auertere imediate post ab il-
lo: nec in medio tempis minimi ꝑceptibil᷑
quia nō pōt se auertere: nisi sciat se ab illo
auertere. modo non potest scire se ab illo
auertere q̄n sciat se illud habuisse. ⁊ iā nō
habere. ¶ Correlarie sequit᷑. stante lege cō- Corel.
muni hec ꝯña est bona. iste in hoc instan-
ti vult bene. ergo imediate post hoc volet
bene: ⁊ eodē modo vult in hoc instāti ma
le. ergo post hoc volet male. pꝫ ex notabi
li q: nō pōt subito se auertere. ¶ Scdm cor- Corel. 2
relariū. aliqs ex sua culpa ligat᷑ ad iposſi-
bile vel ad ꝯdictoria. pꝫ. qꝛ in instātanee in
se ꝓducens electōem fornicatiōis obliga
tur ad eam nō habere ex lege. ⁊ etiā ad eā
statim dimittere. et per notabile impossi-
bile est ei eam statim dimittere. verū est ꝙ
de illis postea erit sermo. ¶ Quinto ꝑmit Notā 5
to ꝙ deus ꝑncipaliter intuet᷑ cor. habet᷑ j.
Regum. xvj. vnde p̄miat voluntatē ꝑn
cipaliter et nō actus. ¶ His ꝑmissis respō-
detur ad has rōnes. ¶ Ad primā negan- Ad 1
do consequentiā. Ad ꝓbatōem ꝯñe quā-
do dicitur ꝙ demeritum compositū ex in-
finitis demeritis ⁊c. conceditur maior: si ali-
quod esset tale. ⁊ negetur minor. Ad ꝓbati-
onē quādo dicit᷑. signet᷑ ꝑmū demeritum
quod est in primo instanti: hoc est aliquā
tum. conceditur istud. ⁊ ꝙ vocetur a ⁊ deme
ritum totius hore b: ⁊ ꝙ sunt eiusdem spe
ciei a ⁊ b. ⁊ negetur ꝙ b ꝯponat᷑ ex infinit᷑
demeritis nō communicātibꝫ: quoꝝ qđli
bet est tm̄ sicut a. ⁊ ad probatōem. conce-
ditur ꝙ in hora sunt infinita nō cōicātia.
sed neget᷑ ꝙ in quolibet eorum: q̄uis actus
continuet᷑ eque fortis per totam horam si
cut demeret᷑ in a. nam in a si proposuit cō
tinuare actum per totum: tm̄ demeretur
demerito extrinseco quantū est de ꝑ seq̄n
tum in tota hora. quia si in a decederet vł
statim post a: tantū puniretur saltem q̄n
tum est de ꝑ a se. ⁊ de ꝑ a se sicut si actū per

totam horam cõtinuaret: eo q voluntas reputatur pro facto a dño qui intuet cor.
S; notãd ¶ Dico notãter q quantum est de per se. quia nolo negare quin de per accidens cõtinuatio actus si sit delectabilis possit augere demeritũ. eo q cõcupiscẽtie operatio auget conatũ. p; ethicorum. Item dico de demerito extriseco. quia in demerito cõtracto plus demeret lõgiori tempe agẽs. scz in longitudine actus & in generatõe mali habitus.
Simili ¶ Eodẽ mõ diceret de actu meritorio: q si volũtas eligẽtis meritorie intẽdit cõtinuare actõez per integrã horã q premiũ essentiale extrĩsecum de p se debitũ est equale: si staret post hoc instans vel pductõem electõnis decederet. sicut si illũ actũ p totaz horam continuaret. deus em̃ intuẽs cor quãdo per voluntatẽ nõ stat quo minus habet eaz p facto & pmiat eam p facto. Si vero in instanti electõnis meritorie: nõ intendit actũ productũ cõtinuare p totam horã vl simpliciter ad nullũ tps se determinat. & tũc in primo est actus ita bonus sicut ipse cõtinuatus per minimũ tps pceptibile. qz ad minus implicite se determinauit eligẽdo actũ: eo q in minori tpe nõ põt se ab illo actu diuertere. & qz talia nõ sunt infinita in hora: non erit meritũ totius infinite maius.
Simili ¶ Eodez modo de demerito. qz si in actiõe praua eligens intendit eã cõtinuare per datũ tempus certũ: erit actio in pmo instãti tantũ demeritoria sic cõtinuata p totũ tempus. si aũt nõ determinat se volũtas ad tempus: tũc erit in pmo instãti sui esse electio tm̃ mala et demeritoria quãta esset p tempus cõtinuatũ: pro quo nata est fieri & manere. qz eligẽdo sic implicite ad illud tps se ligat. nõ enim põt statim ab actõe resilire. Et qz huiusmodi tẽpora nõ sunt infinita in hora: ideo demeritũ totius hore nõ excedet istud infinite. etsi ergo actus p horã cõtinuet.
Solo 2.iõnis. ¶ Per hoc patz quid dicendũ ad scdam. qz loquẽdo de demerito extrinseco & de p se electõni debito cõcedit cõña & cõñs. Ad improbatõem cõsequẽtie negat cõña: cum infert q nõ prouenirer bonũ ex cõtinuatiõe actus boni. hoc em̃ nõ sequit. qz electio nõ e pfecta nisi cõtinuet actio: cessante impedimento. sed bene cõcedit q nouũ meritũ extrinsecũ nõ attingit ex cõtinuatõe actus: quod nõ fuit habitũ: vel fuisset si volũtas statim p9 primũ instans electõnis defecisset & per eã nõ stetisset: quo minus fuissz actus cõpletus

¶ Ad tertiã neget cõña: saltẽ in eodem gñe pene. puta pena sensus. & ad pbatõez ad mittunt suppositões. & q e sit exemplum ad demeritũ instantaneũ. & hoc stante dicit q quãuis volũtas nõ possit tantũ demereri in hac vita quin possit demereri plus: tñ nunq; põt demereri tantũ quantũ esset demeritũ correspõdens ipi c. Et qñ dicit q põt infra vnam horã centies demereri tantũ quantum fuit demeritũ d. patz ex dictis q est falsum. qz nõ omne demeritũ instantaneũ est equale: imo põt esse tantũ quantũ correspondebit residuo vite si electio sit talis et pro toto tpe vite. Ad 3
¶ Ad quartã q cõmentator loquit de mutatõe instantanea que est inter cõdictoria in motibus naturalibus: vt vult: q mutatũ esse est pmo i instanti. secus de agentibus sine resistẽtia: sic in del creatõne vel volũtatis electõe & in agentibus libere suos effectus pducẽtibus. Ad 4
¶ Ad quintã impertinẽs est. qz siue electio fieret i instãti: siue nõ: ratio equaliter staret. & concedit q intẽsiue ad tempus plus põt quis puniri pena sensus pro mltis venialibus qz alius intẽsiue p mortali eternaliter. nec e inconueniẽs. Ad 5
¶ Ad sextã neget cõña. ad pbationẽ cõñe: patz ex dictis: q licet infinita sint instantia: nõ in quolibet eorum meret equalr pmo instanti. & ergo rõ nihil valet. supponitur em̃ in ea: q in quolibet instanti merear equalr instanti pmo. Ad 6
¶ Ad scdam cõ cõdusionẽ illã: q est septima. neget cõña: dicẽdũ sit de añcedente. Ad pbatõez cõñe: placz qd assumit. qz in casu põt esse decuplũ. & quãdo dicit: si cẽties interrũperet respectu meriti pmi instãtis habebit meritũ centuplũ Dicit q hec ratio fundat in falso fundamento. quia nõ oportet q actus resumptus sit equalis priori. nõ em̃ oportet imo staret q actus pmus instãtaneus esset melior cõtinuatus qz quociensciũqz infra horã resumere possz vt si esset elicitus vt p horã duraret infinite melior esset aliquo actu possibili elicit. in duplo qz si eliceret vt duraret per dimidietatẽ hore: & in centuplo qz si eliceret per centesimã partem hore cõtinuãdus: & ita deinceps. Ad 7
¶ Et ad formã vltra dicit. q si primo eligat per horã cõtinuare: tunc interruptio ad dimidiũ vel aliam partẽ hore derogaret prime electõni & diminueret. quia nõ cõtinuaret sicut erat electũ. mõ licet post sit meritoriũ in pmo instanti iuxta quantitatẽ electõnis intensiue & extensiue Ad secundam

sue: tamē requirit si nō sit impedimentū q̄ hoc continuat: ⁊ ideo interruptio p̄ homi nē nō necessitatū diminuit meritū primū. Uerū est q̄ posset noua electio supuenire: que plus adderet. sʒ hoc est impertinens p̄senti. cōtinuatio em̄ melior est q̄ frequens similis electio respectu eiusdē p̄tis temporis
Cōclō re spōsalis Hoc de p̄ma parte hui⁹ articuli. ¶ Quantum ad scd̄am est ↄclusio rn̄salis hec. Angelus in p̄mo instanti sui esse potuit peccare. p̄batur sic. q: positis causis sufficiētibꝫ et eo modo quo sufficiūt ad esse electōnis libere pōt poni illa electio. sʒ in p̄mo instā ti esse angeli erāt cause posite sufficiētes: ⁊ eo mō quo sufficiūt: vt esset in eo electio libera. ḡ pro p̄mo instanti sue existētie potuit habere electōem liberā. vel ergo solū ad bonū: ⁊ sic nō fuisset libera. vel potuit etiā tunc eam habere ad malū: ⁊ habet ppositum. videlicet q̄ potuit p̄ p̄mo instāti peccare. tenet ↄn̄e. ⁊ p̄ma pars videt de se nota. q: sicut i naturalibꝫ agētibꝫ positis causis sufficiētibꝫ ⁊ eo modo quo sufficiūt ponitur effectus. ita in agentibꝫ liberis positis causis sufficiētibꝫ. ⁊c. pōt poni effect⁹. alꝫ nō essent sufficiētes. ⁊ minor p3. quia angeli sunt pducti cū plena cognitōe sui. et etiā cum cognitōe dei. nō plena representatio dei ⁊ suppinꝫ cū libertate voluntatis nō impediēte erant cause sufficiētes: vt sic cū eis voluntas possit in se formare electionē de cuius natura est q̄ potest fieri in istā ti. vt dictū est in p̄cedenti parte artic. Qz aūt fuit productus cū plena cognitōe sui et etiā alioꝝ: dicet post. q: cognouit se per suam essentiā quā a p̄ncipio habuit. ⁊ habetur ex textu Ezechiel. xxviij. ca. sic dicentis ad regem Tyri: per quē lucifer intelligitur: s̄m glosā3. tu signaculū similitudinis plenus sapiētia ⁊ p̄fectus decore in delicijs paradisi dei fuisti. sequit. in die qua cōditus es. ergo habuit in p̄ncipio p̄fectam sapientiā ⁊ cognitōem dei ⁊ alioꝝ: sicut potuit habere ex donis sibi concreatis. Sʒ tertia pars antecedentis p3. q: ita liber erat ad malum sicut ad bonū. ⁊ ecōuerso ante obduratōem in malo. ¶ Scd̄o. q: in p̄rio
Arg. 1. sui esse potuit se auertere ad deū per dei super om̄ia dilectōem: ergo potuit se auertere ⁊ peccare. p3 cōseq̄ntia. quia eque liber fuit ad vtrūq3. an̄cedēs p3. quia fuit plenus sapiētia: vt allegatū est. ergo deus q̄tum ex naturalibꝫ cognoscibilis est: et donis sibi concreatis perfecte cognouit. ḡ de⁹

perfecte rep̄sentabatur ei vt optimus ⁊ super om̄ia diligendus: ⁊ nullū fuit impedimentum. propter qd̄ voluntas non potuit se illi iudicio conformare. ergo hoc potuit: quod est effectus an̄cedentis. ¶ Tertio Arg. 3
quia si nō potuit: hoc potissimu3 est ex eo quia potētia deliberatiua in p̄mo instanti sui esse nō posset in suum actum: ppter deliberationē que nō videt esse sequa nature: eo q̄ aliquid moꝝ dicit. sʒ ppter hoc nō est negandū. ergo ⁊c. tenet cōsequentia et patet maior. quia q̄d aliud obstare posset? patet minor. quia licet in homibꝫ vbi cognitio ē impedita ⁊ obscura mole corporis mora in electōne bona sepius requirat nō tn̄ vbi cognitio est p̄fecta lucida ⁊ non impedita. Unde. ij. phisicoꝝ dicit textus perfecta ars nō deliberat. cū ergo fuerit plenus sapientia lucida ⁊ nō impedita nulla mora indiguit pro deliberādo quid agendum ⁊ quid dimittendū. vt dicit mgr̄ distinctōe p̄sente. c. vltimo: q̄ sciebat quid esset appetendū ⁊ quid respuēdu3. ¶ Corre Corre.
larium. simul stat vel stare potuit: demonem a b initio sui esse fuisse malum: et tamen deum nō fecisse eius malum: vel eu3 malum. prima pars sequit ex cōclusiōe. secunda pars est necessaria. quia ab agente optimo nō potest esse peccatu3. vt dicit magister in littera distinctiōe p̄sente. ca. x. ¶ Sed contra hanc conclusionē instat multipliciter. ¶ Primo sic. quia si cōclusio esset vera: sequeret q̄ aliquid esset pductu3 a deo: quod nūq3 fuisset bonū. falsitas patet Gen. p̄mo. Uidit deus cuncta que fecerāt: ⁊ erant valde bona. Et ex rōne. quia cum obiectum volūtatis sit bonū: voluntas dei que errare nō potest: nō potest ferri nisi in verum bonū. ⁊ cōseq̄ntia pat3. q̄a ex quo possibile fuit angelū peccasse in primo instāti: si positum fuisset in esse: ipe fuisset a deo: ⁊ nunq3 fuisset bonus. q: in illo ante fuisset malus: ⁊ semp post: ⁊ nūq3 ante stetisser. ¶ Secundo. q: videtur q̄ deus eum fecisset malum. quia fecit eum: ⁊ non fecit eum bonum. quia nunq3 fuit bonus Arguit.
¶ Tertio in p̄mo esse angeli nō potuit ab eius voluntate demi vel auferri aliqd̄ bonum. ergo in illo nō potuit peccare. consequētia tenet. q: pctm̄ bonū qd̄ demit a voluntate. p3. quia si aliqd̄ bonū abstulit: oportet q̄ illud in voluntate p̄fuerit. modo ante p̄mū instans nullu3 bonū in eo fuit. quia nec ipe fuit. Ex hoc modo arguen

dicitur beatus Augustinus .xxii. de ci. dei ca. vi. probare volens quod mala volitio non potest esse coeua voluntati. ¶ Quarto quia natura et vicium non possunt esse coeua. ergo conclusio falsa. tenet consequentia. quia dato peccato in primo instanti natura et vicium essent coeua. antecedens videtur esse beati Augustini. xi. de ciui. dei exponentis illud Job. hoc est initium figmenti eius. &c. sic dicentis. hoc est initium figmenti eius. id est diabolus propter naturam inquam non propter maliciam. hoc dictum recte intelligemus. et sequitur ad propositum. quoniam sine dubio vbi esset vicium maliciae: vtique natura viciata precessisset. In qua beatus Augustinus velle videtur quod natura necessario precedit vicium. ¶ Quinto. quia angelus non potuit peccare in eo quod vitare non potuit. sed si peccasset in primo instanti sui esse peccasset in eo quod vitare non potuisset. ergo in illo non potuit peccare. maior est beati Augustini. iii. de libe. arbi. c. xviii. quia peccatum est omnino liberum: et ex consequenti possibile euitari. minor probatur. quia peccatum primi instantis ante illud non poterant vitare: cum ante non erant nec post. quia iam preterijt: et non est potentia ad preterita. primo de celo et. vi. ethicorum. nec in illo instanti cum quod est necesse est esse quando est. vt habetur primo perihermenias. ¶ Confirmatur. quia vel produxit eos cum iusticia originali: vel non: si non: infallibiliter produxit eos malos: sicut ipsi illam non poterant perdere in primo instanti. tum quia tunc esset nullo modo stat quod idem sit et non sit: tum etiam quia est res naturae permanentis cuius non est dare vltimum esse: sed primum instans non esse. Iste rationes sunt iterum bene difficiles: et ergo iterum probabiliter dicam quicquid dicam. semper paratus obedire melius dicentibus. ¶ Et pro solutione earum premitto: quod non stat simul quod angelus pro primo instanti fuerit iustus iusticia originali et quod pro eo peccauerit. patet quia bene sequitur: peccat auertendo se mortaliter. ergo non est iustus. Secundo. quia bene stat quod angelus pro primo instanti hac iusticia fuit iustus: et tamen potuit in ea non esse iustus: eo quod libere potuit etiam in primo instanti sui esse se auertere super se a deo se auertere. Unde consequenter concedendum est quod quilibet productus sit iustus: vt post dicet: potuit tamen produci non iustus: libera et propria sui auersione. sicut enim in primo instanti perfecte cognouit: ita etiam libere se ad se vel ad deum conuertere potuit. ¶ Per hec respondet ad rationes. ¶ Ad primam concedendum est consequens de facto loquendo de bonitate morali vel originali. quia ita est de anima intellectiua: cum creando infunditur vsque ad baptismum quod est producta a deo: et nunquam nec moraliter nec originaliter fuit iusta: ob peccatum primorum parentum quorum traducem in se trahit: etiam in primo instanti sui esse. et ideo hoc non est inconueniens quod aliquid sic producatur quod secundum suam naturam produceretur bonum et pulchrum a conditore: nisi electio propria vel aliena esset causa feditatis et immundicie in eodem. sic enim est de anima hominis ex electione mala primi parentis: et potuit esse in angelis: propria electione quando si habuissent auersiuam iusticiam originalem quam acceperunt nunquam habuissent. ¶ Ad improbationem illius consequentie dicitur quod auctoritatis Genesis loquitur vel de bono entis et non iusticie. vel moris. vel quod loquitur quod erant valde bona: quantum est ex parte dei facientis. quamuis aliqua eorum sint feda ex electione mala voluntatis. et potuisset ita fuisse in angelis. ¶ Ad secundam probationem consequentie: conceditur quod deus non potest ferri in malum sub ratione mali. potest tamen producere creaturam in naturalibus bonam. et a primo instanti sui propria electione iniustam et malam libera sui ad se conuersione et a deo auersione quam fecisset iniustam originaliter: nisi se personaliter auertisset. ¶ Ad secundam: negetur quod eum fecit malum. conceditur tamen quod eum fecit et quod in hoc casu quo ab initio peccasset: non fecisset eum bonum. quia ab initio ipse libera voluntate posuisset obicem quo seipsum fecit malum moraliter quem deus fecisset iustum: nisi libere se auertisset. ¶ Ad tertiam: conceditur antecedens quod in primo instanti eius esse non potuit ab eo demi aliquod bonum. et negetur consequentia. quia non oportet quod omne peccatum aliquod bonum demat ex sitiue a voluntate. sed sufficit quod voluntatem faciat obliquam quam alias esset recta: vt peccatum originale nullum bonum demit ab anima pueri cui inest ante baptisma: vel quando infunditur. sed reddit eam fedam et debitricem mortis, etiamsi non si baptismo fuit lota. Ad. b. Aug. z. de ci. dei dicit quod voluerit probare quod malicia non est coeua voluntati: sic quod sequitur eius naturam: vt calor ignem. cuius contrarium voluerunt manichei: dicentes quod inesset ei a primo principio omnium malorum: et sequeretur eius naturam: sicut caliditas ignem. ¶ Alio

Ad 1 · 1 · 2 · Ad 2 · Ad 3 · Vel sic

modo pōt dici. q primū pctm̄ si fuisset in
pmo instanti cōmissum: q̄uis nō ademe-
rit bonū quod infuit volūtati: ademit ta-
men voluntatē sibi ip̄i. quia prona fuisset
ad bonū. si nō peccasset. quā promptitudi
nē peccando dicit amisisse. non quia habi
tū amisit: sed qz seipam a recipiendo impe
diuit. Et cum dicit q oportuit hoc bonū pri
us inesse: dicit q voluntas prior est peccato
natura vt causa suo effectu: sed nō tempo
Ad 4. re. ¶ Ad quartā dicit: q nullū est inconue
niens a natura a pncipio sui esse pfecta in
cognoscendo viciū esse nature coeuū quo
ad tempus: sz in imperfectis in cognoscēdo
quia deliberatio pr̄equirit: nō est actus vo-
lūtatis nale coeuus: oportet tū naturā esse
priorē vicio natura: sicut causam suo effe-
ctu. Et si dicat q beatus Augustin' dicit
ibidē naturā viciatam nō p̄cessisse. Dica
tur q hoc est verū inq̄ztū viciata est sed bn̄
precessit inq̄ztum natura est. ꝛ hoc sufficit
sibi cōtra manicheos: contra quos ibidez
arguit: qui dicebant naturā viciatam esse
malā naturaliter. qz a pncipio malo. Un
de beatus Augustin' expresse cōtra Ami-
um concedit nō esse incōueniens effectuz
coeuū eē sue cause. vt pedē vestigio ꝛ ignē
Ad 5 suo splendori ¶ Ad quintā: neget minor.
et dicat q etiā si angel' ab initio peccasset
adhuc pctm̄ vitare potuisset: quia libe ip
sum produxit: ꝛ pro eadē mensura in op-
positū eius potuit. Ad improbatōem di-
cit q potuit vitare ip̄m tunc cum ip̄m pri-
mo pduxit. qz libere hoc fecit: ꝛ ergo potu
it vitare ip̄m pctm̄ quādo est: eo q eo tunc
se libere ad ip̄m limitauit. Et quādo dicit
q tunc pctm̄ est: modo om̄e qd est: necesse
est esse quādo est. Dicat q ph'us vult logi-
caliter q hec est necessaria. omne qd est: est
qn̄ est. Uel realiter q nō stat q res sit qn̄
semper post sit aut fuerit. Et ita etiaz ne-
cesse est nunc pctm̄ angeli extitisse: tūc aūt
erat cōtingenter: ꝛ libere p eū producebat
Ad 6 eo q ip̄m poterat nō producere. ¶ Ad sex-
tam dicit q stante casu q in pmo instanti
peccasset angelus: deus cum nō produxit
cū originali iusticia. Et cum infert. ergo p
duxit euz malū. si intelligit q deus erat cā
sue malicie. sez q produxit eos inq̄ztū sunt
mali: nō valet ɔsequētia. qz produxit eos
bonos q̄ztum est in se. q aūt mali sunt: hoc
est ex libera eoꝝ voluntate. Si aūt intel-
ligatur. pduxit eos qui ab initio sue pdu-
ctōnis fuerunt mali: cōcedenda est conse-
quētia ꝛ ɔn̄s. Hoc dictū sit pbabiliter de
secūda parte hui' articuli. multi aūt sunt
de alia opinione. ¶ Quo ad tertiā partez Quo ad
huius articuli est cōclusio respōsalis hec. tertiā ptē
q angelus nō ab initio sui peccauit. Hec Loco 4
opinio est beati Augusti xj. de ciuita. dei. in ordīe
reprobātis opionem dicentiū q angelus
malus peccauit in primo instanti sui esse.
¶ Item. iij de libe. arbi. ca. liiij. dicit: q ex 2
bono angelo malus est factus. ¶ Tertio e 3
beati Augu. pmo super Gen̄. ad litteram
ca. iiij ꝛ vj. volentis q angelica natura p
ducta est pmo sine caritate: ꝛ post recepis-
se caritatē. ꝛ hoc allegat mgr̄. x. ca huius
distinctōis. hec etiā opinio magistri. iiij
cap. huius distinctōis adducētis ad hoc
beatum Augustinū: ꝛ est libro. q. sup Gen̄. ad
litterā. ca. xxiij. ¶ Item ad idem auctorita 4
tē Origenis sup Ezechielē. ꝛ est. c. ij dicē-
tis. Serpens hostis ōnius veritati nec ta-
mē a pncipio neqz statim supra pectus et
ventre suum ambulauit: sicut Adā ꝛ Eua
nō statim peccauerunt. ¶ Ad idē auctori- 5
tatē gn̄aliter Gen̄. pmo. Uidit deus cun
cta q fecerat: ꝛ erant valde bona. ꝛ est au-
ctoritas spealis de lucifero Ezechiel. xxviij
vbi dicit de lucifero. Tu cherub extentus ꝛ
protegēs ꝛ posui te in mōte sancto dei. i me
dio lapidū ignitoꝝ ambulasti: pfectus in
vijs tuis a die cōditōnis tue. que auctori
tas nullo mō stat cū opione: dicēte q a pn
cipio fuerūt mali. mal' eīm ab initio non
est perfect' in vijs suis a die cōditōis sue.
¶ Itē est cōclusio determinata per illud qd 6
habet extra de fide catho. c. Firmiter: dicit
littera sic. Diabol' ꝛ alij demones a deo qui
dem natura creati sunt boni: ꝛ ipi per se fa-
cti sunt mali. ¶ Itē est venerabil' Ansel. de 7
casu diaboli. c. iij dicens. q diabol' bonaz
volūtatē expulit. ꝛp' dic: q accepit iusticı-
am originale sic ꝛ alij. ¶ Et reuera ɔgrue- 8
bat dei pietati vt nō a pncipio caderet: ne
ab insciis ab optio deo q̄uis nō eēt ei' cau
sa malicie: si ab initio cecidisset mal' pdu
ctus eē putaret. ¶ Sz i ɔriū hui' ɔclōnis In ɔriū
arguit. qz dic saluator Joh. 8. q diabolus h' ɔclō
ab initio homicida fuit ꝛ i veritate nō stetit
ꝛ ex ɔn̄ti ab initio cecidit. Et ɔcordāt tex-
tus Aug. vj. sup Gen̄. ad lraz. c. 3. nō fru-
stra putari potest ab initio temporis dia-
bolum cecidisse: nec cum sanctis angel' pa
catū aliquādo vixisse: sz mox apostatasse.

⁊ in xi. sup Gen. ad litteram. ca. xxviij. nō frustra putandū est ab initio tpis vel conditōnis sue diabolū cecidisse ⁊ nūq̄z in vir
2 tute stetisse. ¶ Scdo sic. si in pmo instanti nō peccauit: tūc aliq̄ tempore stetit. et ex cōsequnti sicut ceteri ɔfirmari meruit. ergo nunq̄z cecidisset vltra. ɔña nota. ⁊ pmo pbatur. qꝛ si in pncipio pmo non peccauit: tūc inter instās sue creatiōis ⁊ pmū instās sui peccati fuit tps mediū: ⁊ ex cōsequenti per totū illud tps mediū stetisset. ⁊ secunda ɔña ptz. qꝛ cū deus nō accipiat personā: ⁊ alios ɔfirmauit: eo q steterūt: quare nō ɔfirmasset etiā ipm. mō vtiq̄ ipe cecidit. ⁊ ergo videt q pmū añs fuerit falsum qđ erat cōclusio. ¶ Tertio sic. diabolus in
3 pmo instāti potuit peccare. ⁊ nulla rō est q̄re plus peccasset post q̄z p'o tūc. ergo videt q peccauit in instāti pmo. ɔña tenet. ⁊ ancedens est pma ɔclusio. ⁊ minor pbat. q̄a si aliq̄ ratio fuisset potior sui peti p' q̄z ante que eēt illa? nō em̄ pōt ab extra poni. cū nō tentabat ab extra: nec ab intra. qꝛ non vt deliberaret: eo q in pmo fuit plen' sapia sicut post. ⁊ ergo deliberatōe non indiguit.
4 ¶ Quarto diabol' nō potuit peccare post: ergo cū peccauit: vidr q ab initio peccor extiterit. añs pbat sic. qꝛ si post potuit peccare. g potuit velle: pter id qđ rectū ē. vel g h ratio sue volūtati p pus pñtauit vl' nō. si dicat q nō. g hoc volūtas ei' ñ potuit velle: eo q volūtas nō fert in incognitū. si dicat q ratio p' h ei pñtauit. g fuit error in intellectu añ pctm. ⁊ cū ois error sit pcā: error pcessisset pctm: qđ iusto deo ñ ɔueit. ¶ Forte dicet q simꝉ tpe rō ei repñtauit pt id qđ rectū est: ⁊ volūtas se auertit. ⁊ adhuc stat argumētū. qꝛ repñtatio est pus nā electione erronea: ⁊ sic natura pena pcessisset pec
Ad 1 catū. ¶ Ad has rōnes rñdet p ordinē. primo ad auctem saluatoris dis. pñte. ca. xv. q ab initio homicida fuit ⁊ medax. i. stati post initiū sibi eq̄litatē dei pmisit: ⁊ sic homicida. qꝛ sui occisor fuit fact'. vel qꝛ ab initio quo fact' hō fuit hoiem seduxit. et i morte pcipitauit. Ad auctas bti Aug'. q intelligit ab initio. i. stati post initiū breui
Ad 2 morula interueniēte. ¶ Ad scđam q stetit sine casu puo tēpe. ⁊ neget ɔña q meruit cōfirmari. qꝛ alij nō meruerūt ɔfirmatōez p nō cadere: sꝫ p se ad deū cōuertere: et ab omi creatura deū bñdicēdo in mētib' suis totis de eoꝝ ⁊ alioꝝ creatōe quo grām iac

ceperūt ⁊ ea meruerūt ɔfirmatōem. angelus aūt malus ⁊ si p tempus fuerit in quo se a deo nō auertit: tñ etiā nō se ad deū cōuertit. ⁊ ergo grām nō accepit: nec sbseq̄ntē ɔfirmatōem. ¶ Ad tertiā q̄ est difficilis Ad 3
cōcedit añs. qꝛ nō est ɔclusio ⁊ admissa secūda pte añtis: pōt dici q in h nō requiritur aliq̄ alia rō q̄z libertas arbitrij q̄ ad tēpus nō est abusus per auersionē. sed post Posset etiā dici q deus ad tps pseruauit eū a supbia. scꝫ p pmū instans ⁊ per aliqđ post nolēdo secū cōcurrere ad actū auersiuū: ⁊ post eū sibi ⁊ sue libertati reliq̄t. ⁊ q statim tūc supbire cepit: vt iustior esset ei' cōdēnatio. qꝛ bene fact' ⁊ ad aliqđ tps pseruatus. posset etiā imaginari q deliberatione indiguerit. h aūt nō video. qꝛ pfect' sapientia fuit in pmo instāti. vt allegatuꝫ est ex Ezechiele. etiā si delibratōe indiguissꝫ
¶ Pro q̄rta rōne est aduertēdū: q licꝫ sepe Ad 4
volūtas in eligēdo vtat syllogismo p̄ctico de quo loquit phus. iij. de aīa. maiore vniuersali. oīe tale est faciēdū. ⁊ minore singulari. hoc est tale. tñ hoc (vt estimo) non semp oportet. imo puto pbabile q etiā pōt homo eligere viciose: nō existēte errore positiuo i intellectu. quod persuadeo sic. quia pueri ⁊ bestia nō ducunt syllogismo practico. sed complacentia ⁊ displicētia. ⁊ si hoc est in pueris: quare nō posset hoc manere in habētib' vsum liberi arbitrij: que est ratio. ¶ Cōfirmat. quia passio est sepius ita Confir.
fortis q deliberatōem tollit. ergo pōt mouere voluntatem sine practico syllogismo ɔsequētia est nota. añcedens patet: d incōtinentib' p'euolantib' qui nulla deliberatione ducti statim prosequunt psens delectabile. de quib' vij. ethicoꝝ. ⁊ ibidem dicit philosoph': q in delectatōnib' venereis nemo potuit vnq̄z scire ⁊ itelligere. ¶ Et confirmat tertio. quia sensus ob simplicez Confir.
apparentem delectationē et incomplexaꝫ potest prosequi: ⁊ tamē talis est in intellectu: et sequitur complacentia in voluntate: quare non potest eligere et velle delectabile sensus: cui natus est condescēdere: sicut dominus seruo libero. non eniꝫ fertur tunc in icognitum: sed delectabile per rationē psentatum: ⁊ stabit in casu possibili q nullū complexum iudiciū sit actu in rōne in quib' tamen soluꝫ erit error. pprie dict' et tamen erit electio viciosa. De hoc post magis dicet. ¶ Forte dices. si ratio non ex
obiectio

rat. ergo est recta. quomō ergo potest volū-
Rñdet̄ tas esse viciosa. ¶ Rñdetur tibi q̄ ratio di-
cit̄ recta dupliciter. Uno mō large q̄ non
decepta. & hec ratio recta nō est illa que re-
gulat virtutē. Alia est ratio recta proprie
dicta. scʒ illa que oībꝫ circūstantijs debi-
te ↄsideratis & ↄ̄deratis nō est erronea de
agendis & omittendis. & hec est reglā virtu-
tum. nō eñ sufficit q̄ nō sit error: sʒ oportʒ
vt regulet appetitū singulas iuxta mediū
Nota. 2 et ad mediū circūstantias reducēdo ¶ Se-
cundo est notandū q̄ angelus ↄgnoscit se
per suam essentiā: deum aūt clare nō vidz
per essentiā: sed p̄ similitudinē concreatā &
in cognitōem dei ducentē. vt postea ma-
gis dicet̄. Per hoc ad formā rōnis. conce-
ditur q̄ diabolꝰ potuit velle p̄ter id quod
rectū est: q̄ equalitatē dei. Et cum querit̄
vtrū ratio hoc sue voluntati p̄sentauerit.
vel nō. Respondet̄ iuxta scdm. q̄ angelus
seipm cognouit per suā essentiā. & ita seip-
sum sibi rep̄sentauit sb̄ sua specie. & fuit re-
presentatio vera. Scdo rep̄sētauit sibi de-
um vt suam causam & vt optimū. & cetera
hmōi. & erat oīs rep̄sentatio rōnis vera:
et angelus in cōplexa rep̄ntatione pfectio-
nis sue essentie delectatus: eam deo equipa-
uit in dilecōne: nec retulit pfectōem suaʒ
quā habuit sup ceteras in deū p̄ volunta-
tis sbiectōem. & in hoc supbiuit. de quo ali-
as fiet sermo: per grām dei. & sic ptʒ q̄ rep̄se-
tatio rōnis vbiqʒ erat recta. sed voluntas
Ad formam obliqua. ¶ Unde ad formā dicit̄: q̄ volū-
tas angeli potuit velle: p̄ter id qd̄ rectum
est. & ↄcedit̄ q̄ ratio ei hoc nō p̄sentauit. et
neget̄ ↄ̄seq̄ntia. ergo ferebat̄ in incognitū
Naʒ ferebat̄ in cōplacentiā pfectōis pro-
prie essentie iordiate: & erat rep̄sentatio re-
cta: sed volūtas errauit: eam deo ↄ̄ponen-
do vel equiparādo. sicut in cōtinens mo-
tus complacentia sensus nō in hoc errat
in rōne q̄ hoc iudicat delectabile. sʒ tamē
voluntas peccat: volendo hoc indebite p̄-
ter & contra mandatū dei. Hoc de tertia
4 de ar- parte huius articuli. ¶ Nunc in q̄rta par-
tic. scdī te venio directe ad questionem qua queri-
tur vtrū angelus potuerit produci debitor
pene. q̄ triplicē pōt habere sensum. Uno
1 mō sic. vtrū deꝰ potuerit eū pducere debi-
torem pene simpliciter: etiā sine culpa. ¶ Se-
2 cundo: vtrū deus potuerit eū pducere debi-
torē pene: q̄ potuit eū pducere culpabilē

et facere a p̄ncipio peccare ¶ Tertio modo 3
sic. vtrū deus potuerit eū pducere sic q̄ ipse
ab initio fuisset debitor pene. ¶ Scdo no- Notā. 2
tādū q̄ vel loqmur de potētia dei ordiata
q̄ nullū ligat ad penā sine culpa: vel abso-
luta q̄ pt̄ oīn creature iponere iugū iuxta
sue bn̄placitū volūtatis. ¶ Quibꝫ p̄missis Cōclō 1
sit p̄ma ppō. Deꝰ pōt creaturā rōnalē eti-
am sine culpa pducere debitricem pene d̄
potētia sua absoluta. pʒ. q̄ h̄ potest facere
sine alicꝰ iniuria. creatura eñ suo plenarie
sbiacet impio. & ḡ si creaturā pducit ad pe-
nā: si aliq̄ talis esset. nulli facit iniuriā. po-
test eñ vti ea sic sue placuerit voluntati.
q̄ nullꝰ pōt ei dicere: cur ita facis? ¶ Se- Cōclō. 2
da ↄclō. Deꝰ n̄ pōt creatā pducere debitri-
cē pene pptue de potētia ordiata. pʒ. quia
tūc facere posset creaturā peccare. q̄ de nul-
lo alio debet̄ ei pena. ¶ Tertia ↄclō. q̄ deꝰ Cōclō 3
pt̄ facere creaturā debitricē pene ab initio
Tertio mō. q̄ pt̄ creaturā quā pducit ab
initio pmittere pductā peccare ab initio: &
tūc eēt d̄bitor pene. t̄tio mō. Hoc d̄. ij. ar.

Ad rationes prin-

cipales. ¶ Ad p̄maʒ neget̄ maior. q̄ p̄les Ad. 1.
sūt itellectꝰ hūani. Ad phm. xij. meth. dr̄
q̄ in lumine naāli h̄ nō pōt̄. sic̄ ibid̄ pʒ.
q̄: rō naturalꝰ nō videt aliq̄nā rōem pluali-
tatis indiuiduoʒ in vna spē: nisi q̄ i vno
nō pt̄ ppetuo obuiari. sʒ catholice loquen-
do mihi refert loq. q̄ d̄s facit res sic ei placʒ
et ḡ phi auctas pnū locū hʒ. ¶ Ad. ij. ne- Ad 2
get̄ minor. & ad btm Dyoñ. ↄcedit̄ qd̄ ipse
dic̄ q̄ etiā i vno ordīe dr̄nt āgeli fm p̄us &
posteriꝰ. & q̄ in vno ordie sūt diuise spēs an-
geloʒ. nec de h̄ seq̄t̄ q̄n etiā aliq̄ eiusdeʒ or-
dinis sint vniꝰ spēi. ¶ Ad. iij. ↄcedit̄ fm o- Ad 3
pinionē q̄rūdā q̄ i gn̄abilibꝫ distictio idi-
uiduoʒ sb̄ vna spē ē rōne ptiū marie subie-
ctiue. sec̄ꝰ i ign̄abilibꝫ: vel vbi tota rō facti ē
volūtas facient̄. & ↄ̄ h̄ nō arguit rō. angeli
aūt sūt igñabiles & icorruptibiles. ad phʒ
j. celi. imptinēs ē. q̄ illd̄ pōt̄ fm opionem
platōicoʒ. vt ibi hʒ videre q̄ posuerūt vlia
separata ↄ̄ hi ad mariā p̄ idiuiduatoʒ ¶ Ad ad ↄ̄fir.
ↄfirmatōēʒ. q̄ distiguūt̄ seipis. ad iprobā-
tōeʒ: q̄ i vna spē nō ē nisi vna forma i spē.
sʒ i indiuiduo sūt tot q̄t sūt idīdua. ¶ Ad Ad 4
q̄rtā. ↄcedit̄ q̄ oēs angeli dr̄nt actu forma-
li nūero. sʒ vtrum spē: hoc nō ē notū plus
q̄ de intellectibꝫ humanis.

CONsequēter
queritur quarto circa distin/
ctōez q̄ntam ⁊ sextā. Utruʒ si/
cut angelus in esse sue creatōis p̄mo hūit
grām: sic p illam meruerit gl'iaʒ? Que
questio supponit q angeli in p̄mo sui esse
habuerūt grām: ⁊ querit vtrū p illā meruē
rint gl'iam. ¶ Pro supposito arguit sic au
arguit 1. ctoritate bti Aug. xq. de ci. dei. ix. ca. dicen
tis. Bonā voluntatē quis fecit in angelis
nisi ille q̄ eos cum sua volūtate ⁊ cū amo
re casto quo illi adherent: creauit: simul in
eis condēs naturā: ⁊ largiēs grām ḡ ps af
firmatiua suppositi q̄stionis ꝟa. Ideʒ di
cit glosa Hieronymi Osee. iij. dicentis: q
demones in magna pinguedine spūs crea
ti sūt. ḡ in gratia. tenet ɔña. qꝛ quid est pi
arguit 2 guedo magna spūs: nisi gr̄a. ¶ Scdo sic.
Angelus creatus est in silitudine dei. ergo
in gr̄a. tenet ɔña. qꝛ silitudinē nō habuerit
nisi in gratia. ḡ ptʒ añs quia Ezech. 28.
dicit de angelo malo. Tu signaculū simi
arguit 3 litudinis. ¶ Tertio. qꝛ vult btūs Aug. su
per Geñ. ad l'am q omīa fuerūt sil' creata
vel in se. vel in suis rōnibus seminalibꝫ. sed
gl'ia angeloꝝ nō erat in p̄mo inst̄āti esse co
rū creata in se: cū nō fuerūt bti. ḡ fuit crea/
ta in suo seminario: qḋ est gr̄a. Uñ. j. Joh.
arguit 4 iij. dicit: gr̄a dei semen. ¶ Quarto. qꝛ proni
or est deus ad miserendū q̄ʒ ad condēnan
dū. ḡ nō min⁹ debuit pducere angelū: cū
sufficiēte p̄ncipio ad merēdū q̄ʒ ad d̄merē
dū. sʒ pduxit eū cū p̄ncipio sufficiēte ad d̄
merēdū: al's nō cecidisset. ḡ etiā cū sufficiē
ti p̄ncipio ad merendū. qḋ nō fuit nisi g/
arguit 5 tia. ¶ Quinto. qꝛ ñ mag' retardauit orna
tum creature spūalis q̄ corpal. mō corpo/
ra a p̄ncipio ornata fuerūt vt sphere suis
arguit 6 astris. ḡ ⁊ āgeli. ¶ Sexto. qꝛ dei liberalitas
semp parata est dare grām: vbi nō inuenit
obicē in recipiēte. mō in angel' nō erat obex
arguit 7 ergo a p̄ncipio est eis data gr̄a. ¶ Septi
mo homo fuit creat⁹ in gr̄a. ḡ ⁊ angel⁹. cō
seq̄ntia nota est. qꝛ dignior. añs pbat'. q̄a
hō fuit pductus in iusticia originali q̄ cō
sistebat in pfecta obediētia corpis ad ani
mā. Scdo etiā oim viriū inferioꝝ ad su/
periores. Tertio in rectitudine voluntatis
ad deum. qḋ esse non potuit sine gr̄a. igit'
⁊c. ¶ Item octauo vid' q fuerunt creati in
arguit 8 gr̄a. ergo in gr̄a. tenet ɔña. ⁊ pbat' añs. qꝛ
dicit btūs Aug. ɔ̄ Macedoniū. q ange/
li q̄ in illa qua creati sūt btitudine per/
seuerāt: nō natura possident qḋ hñt. Cō/
firmat'. qꝛ a p̄ncipio clare viderūt deuʒ. er
go fuerūt beati. ɔña nota est. ⁊ añs est bti
August. sup Geñ. ad l'am: exponēs maꝝ
neꝗ fuit ɔgnitio angelica qua ɔgnouerūt
v̄bum ⁊ res in verbo. Et h̄ vid' dicere ma
gister dis. iiij. ex dicto bti Augu. xj. sup Ge
nesim ad l'ram. c. vj. dicētis. p celum intel
ligi spūalem creaturam q̄ ab exordio q̄ fa
cta est: pfecta ⁊ beata est ⁊c. Et Ezechiel. a
xxviij. d' q angel⁹ dei fuit in delicijs para/
disi ḡ in btitudine. ¶ Confirmat' tertio. qꝛ Confir.
viderūt deū facie ad faciē siue clare. ḡ bea/
ti. ɔña tenet. patʒ añs. qꝛ cū s'm btm Au/
gu. ipi sūt lux: quomō viderūt in enigma/
te: ḡ facialiter cū nō sint alig cognitōi: vt
habet apls p̄me ad Corinth. xiij. ¶ Nono arguit 9.
angel⁹ in p̄mo sui esse diligebat deuʒ sup
oia. ḡ fuit in gr̄a. ɔña nota est. qꝛ ille ē elle
ctus gr̄e. añs ptʒ. qꝛ al's in p̄mo inst̄āti sui
esse fuisset eius dilectio inordinata. Et be
atus Aug. de ci. d. pe. tales de⁹ creauit an/
gelos vt illū p seipis diligerēt: cū ei⁹ opere
se tales creatos esse cognouissent. ¶ Con/
tra q̄sitū arguitur sic. Meritum surgit ex ɔ̄ q̄sitū
difficultate. mō in angel' nulla fuit diffict'
tas. ḡ. maior ptʒ p illḋ apl'i. Nō coronabit'
nisi q̄ legitīe certauerit. ij. ad Thi. ij. certa/
mē aūt difficultat agonisantē. mior nota ē
¶ Scdo. qꝛ ex naturalibꝫ nō merēur. mo/
do cōuersio ad deū p dilectōem fuit ange 2
lis natural'. igit'. ptʒ maior de se. qꝛ nō ē vo
lētis neqꝫ currētis: sʒ dei miserētis. ad Ro/
ma. ix. ḡ min⁹ erit ex naturalibꝫ. ⁊ mior ptʒ
qꝛ p p̄us dicta angeli naturalr diligerunt
deū sup omia. ¶ Tertio. qꝛ si angel⁹ meru/
it suā btitudinē: aut ergo anteq̄ʒ eā habe/ 3
ret: vel post: vel simul. nō pōt dici q ante.
qꝛ statim vt in gr̄a fuerūt: in ea cōfirmati
sunt. ergo beati. ergo cum sine gratia non
sit meritum: non meruerūt eam ante. nec
post. nec simul. quia tunc meritum nō pre
cederet premium. Item si post: tunc mior
angelus posset ascendere ad maioris an/
geli premium. et sic in eis non essent ordi
nes immobiliter stabiliti. quod videt' esse
contra mentem beati Dyonisij de angeli/
ca hierarchia. ¶ Sed in contrariuʒ sup
positi est magister in littera dicens: q ac/ In ɔ̄riū
ceperant vnde stare poterant. sed non pro suppoſt.
ficere. in caplo quarto distinctōnis quīte
et tertio caplo quinte distinctōnis dicit.

q post creatōem est eis data gratia coope
p q̄sito rans nō ergo in cōuersione. ¶ Sz pro q̄si
to est textus Augusti. de correctōe ⁊ grā: di
cens q angeli sancti q̄ cadentib aliis ste
terūt illius vite mercedē pcipere meruerunt
2 ¶ Scdo. quia angel' habet grām ⁊ nō si
3 ne merito. ¶ Et tertio. qz simul fuit in mal
culpa ⁊ pena. quare g̃ nō in bonis simlr me
riti ⁊ gloria.

In hac questione

Notan. erūt duo articl. Pum' de supposito. Se
cundus de q̄sito. Pro supposito est notan
dū. q duplex est grā scz gratis data. ⁊ gra
tum faciēs. Gratia gratis data sumit du
pliciter. Uno mō large pro dono grat̄ da
to: quo mō naturalia possunt dici grā gra
tis data. Scdo mō stricte. ⁊ sic est donuz
naturalib intellectui scz ⁊ volūtati super
additū et de isto mō sumendi grām nō est
dubium q̄n fuerint creati in gratia. Gra
tia gratū faciens est q̄ creaturā reddit acce
ptā ad vitam eternā. ⁊ de hac itelligo sup
positū. Scdo pmitto q angelus tam cau
sa naturalis appetit' qz etiā aialis rōna
lis nō viciatus diligit deum sup omnia. ra
tio qz inquantū a deo dirigit. sic est ei appe
titus rōnalis si sibi derelinqret. ⁊ non erra
ret etiā sic deū diligeret. eo q si aliter elige
ret obliquus esset. Tertio pmitto q de sup
posito sunt due opiones. Una ē Thome
doctoris sancti ⁊ suoz sequaciū q āgeli cre
ati sunt in gratia gratum faciente. sic em̄
tenet pma pte summe. q. lxii. arti. iii. Alia
opinio est cōmunior magistri ⁊ alioz q̄ñ
eligēdo. igit inter istas opiones quācunqz
Cōclo. 1 quis tenuerit in hoc nō offendit. ¶ Qui
bus pmissis est pma cōclusio hec. Licz an
gelus naturali dilectōe a pncipio sui esse
dilexerit deū sup omnia: nihilomin' non
fuit creatus in gratia. Pma ps pbat sic
qz certū est q angel' a pncipio sui esse ple
ne cognouit deū. qz fuit plenus sapia. vt
habet Ezechie. xxviii. vel ergo dilectōe se
quente hanc cognitōem deum sup oia di
lexit: ⁊ habet ppositū. vel aliqd aliud deo p̄
tulit vel equparauit: ⁊ hoc non pōt esse. qz
cum hec dilectio esset deformis: oporteret
q in pmo instanti sui esse peccasset. quia se
ipm deo parem reputasset. hoc aūt nō est
Confir. ita per dicta in tertia pte scdi articuli que
stionis pcedentis. ¶ Confirmat. qz pmus

homo naturali dilectōne dilexit deū super
omnia. g̃ a fortiori angel'. cōña tenet. qz nō
minor erat rectitudo angeloz naturalis
q̄z hominū. sed potius maior. aña ptz. qa
si nō: tunc ante pctm̄ fruit' fuisset deo nō
fruēdo: ⁊ cū hoc sit pena: pcessisset pēa pec
catū. Et ex alio: quia sicut dñs fecit homi
nē vel angelū rectū in cognitōne: ita in di
lectōne pnte. ¶ Scda pars pclonis pbat scda ps
sic. qz nō min' decuit hoiem pduci ab opti
mo cōditore in gratia gratū faciēte: q̄z ange
lum. sz homo nō est pduct' cū illa grā. er
go nec angelus. maior pbat. qz pditor op
timus in pducēdo rem nō min' sollicitus
est d sustētando rem pductaz facile ruere
potentē: q̄z partē pductam fortē ⁊ minus
casurā. mō homo qz thesaurz acceptū ha
bebat i vase fictili terreo: ⁊ habebat inimi
cū demonē suggestorē mali: erat res mag̃
casura q̄z natura angelica. ⁊ g̃ decuit cōdi
torē nō min' cōcreare fulcimentū gratie ⁊
de. uās in deum q̄z angelo q̄ natura fortio
erat: ⁊ ab alio tentari nō poterat. minor ha
bet ex dicto bti Aug. ii. de ciui. dei. cap. xii.
dicentis: q q̄tum ad spem futuri boni be
atior est quilibet iust' in hac vita q̄z pmi
parētes ante suū casum. Cui' rō nō ē alia
nisi quia habuit quo pōt pficere ad glāz
pmi parētes et si habebāt quo poterāt sta
re: nō tñ habebant quo poterāt proficere.
¶ Scdo qz creatura pfectam hñs noticī 2
am de hoc q̄ est in gratia: nullū habēs in
citatiuū ad malū: nō videt illā grām p ca
sum in culpā mortalē posse pdere. qz non
volūtarie tanto bono se puaret: ⁊ inuolū
tarie gratia demi nō posset. ¶ Et ex alio. qz 3
cum grā sit p fectissim' decor nature: n̄ pos
set potentia videns illū decorem in se velle
eū pdere pfecte cognoscens ei' valorez. mo
do manifestū est q angel' pfecte nouit om
nia que erant in ipo ⁊ seipm. sic hr̄ ex Eze
chiele. c. xxviii. ⁊ ergo cū nō steterit vidr q g̃
tiam gratū facientē nunq̄z habuit. ¶ Con
firmat. qz si creatus fuit in grā: ⁊ ex. iii. pte
precedētis questiōis p aliquā morulā ste
tit. q̄re ergo pfirmatus nō fuit. qz āgeli bo
ni in eo tempore p grām quā fm aduersa
rios recipiētes meruerunt pseuerantiā q̄ ē
donū: ⁊ q̄re nō eodem modo angeli alii si
per idem tps in grā psliterunt. Hec cōclu
sio est magistri in lra dis. v. vt allegatū fu
Cōcl. it ad oppositum suppositi. ¶ Ex pma pte
cōclōnis sequit corolarie q aliqs pōt deuz

diligere sup omia et tamē nō mereri.pz.qz
ita fecerūt pmi parētes et angeli ex natura
libꝰ p pmā partē ↄdōnis:et tn̄ p scdam nō
obiectio meruerūt.¶ Sz ↄ̄ dices tu.qz qn̄ actꝰ ē cō
similis potētia vna et obiectū vnuz:videl
q si vnꝰ est meritorius et etiā alter.mō dile
ctōe dei sup omia ex charitate et ex natura
actꝰ est cōsimilis.s.dilectio dei sup omia
obiectū vnū qz deꝰ.potētia vna qz volūtas
fruēs.Et ↄfirmat.qz si pmus parēs in illo
statu dilectōnis ante pctm̄ fuisset mortuꝰ
quęrit vtrū fuisset saluꝰ:et si fuerit illa dile
ctio meritoria.vel dānatus:cōtra nō pec
Solo cauit.¶ Rn̄det ad primā q actꝰ dilectio/
nis et naturalꝭ dilectōnis tantā habēt simi
litudinē q nō pōt homo scire an ex carita/
te diligat vel naturali dilectōe.vn̄ dictuz
est.Nemo scit an sit odio vel amore dignꝰ
Est tn̄ differētia in mō dilectiōis.qz natu
ralis dilectōnis finis est deus ppter se.vt
ab eo est bonū naturę:sz charitatis vt ē bo
nū supnaturale btificatiuū aniē sui visiōe
Scdo etiā est differētia ex pte originis.qz
naturalꝭ dilectio sequit cognitōem natura
lē et charitas donū fidei vel cognitōem ele
uatā sup naturā.Tertia differētia est ex p
te motiui.qz motiuū inducēs naturā est q
deus est simplr optimū et ideo sūme dilige/
dum.et charitatis est:qz est mētis in sui ar/
ad obie/ dore inflāmatiuū et eleuatiuū.¶ Ad rōnē
ctiōem in forma dicit q licet sbstātia sit eadē:ta/
men potētia cōpatiua puta charitas ē in
vna cū cognitōe fidei:et in alia solū ↄgni/
tio naturalꝭ et dilectio sequēs illā.¶ Ad cō
ad ↄfir. firmatōem.q in hoc casu pmus hō nō fu
isset saluꝰ nec dānatꝰ:sz viuus in aniē deli/
ciis naturalibꝰ.Scdo.qz dn̄s disponēs
de duabꝰ ciuitatibꝰ p duos amores non
permisisset hoiem in tali statu mori:sed p
missum tētari:victorē gratia decorasset et
ↄfirmasset:cadentem aūt misericordit di
sposuit se redempturū.de q̄ magis post di
Corre.2 cet.¶ Scdo infero:q angeli in instāti suę
creatōis nō fuerūt bti.ptz.qz sine gra nul
lus est btūs.Et correlariū est mgri i lra.
dis.iiij.et sūt ad h̄ auctes bti Augu.v.de.ci
ui.dei.c.xij.et.xiiij.de trini.c.vij.dicētis q ad
pfecte btm̄ esse requirit certitudo quaz im
[illegible]bitio.1. possibile ē habere aliquē casurū.¶ Si di/
cat q angeli habuerūt iusticiā.g charitā/
tē.ↄria nota est.qz iusticia quis iuste viue
re pōt:qd sine charitate nō cōtingit.ātece/
dens pz per venerabilē Anselmuz de casu
diaboli in mltis locis:q angeli anteq̄ cec
derūt seruauerūt iusticiā.¶ Itē Adam ha 2
buit charitatē an̄ casum:qre ergo nō āge/
li qui eo pfectiores erāt.āns pz p beatuz
Augustinū in q̄daz omelꝭ quē allegat ma
gister infra dis.xxix.dicentē:q Adam per/
dita iusticia inuctus est malꝰ.¶ Itē ibidez 3
dicit Augustinꝰ.Princeps viciorū dū vicit
Adam ad imaginē dei factū:tpantia cō
pōsitū:charitate splendidū:pmos paren
tes illis donis ac tātis bonis spoliauit:pa/
riterq̄ pemit.¶ Et qrto:vt dic doctor sbti/ 4
lis arguēs dis.xxv.secūdi q omnis res na
ralis acqrit suū finē vltimū p suā ppriam
opatōez.g cū btitudo fuit finis angeli ac
quisiuit eū per opatōem ppriam:et nō po
tuit sine charitate.g habuit a pncipio ca/
ritatē.¶ Rn̄deat q angeli habuerūt iusti/ Rn̄det
ciā originalē qua erāt sine pctō:et poterāt
stare.et sic loquit Anselmꝰ q seruauerūt iu
sticiā.¶ Alio mō dr iusticia qua nō solū ad duas
quis pctō caret:sed etiā dignꝰ est vita eter pmas
na.et talē iusticiā vel rectitudinē nō habe/
bāt:nec ipi nec pmi parētes.¶ Ad tertiaz Ad 3
q dicunt pdidisse pmi parētes caritatem
quā accepissent si stetissent in mādato dei
¶ Ad rōnem doctoris sbtilis q illud est ve Ad 4
rum de fine naturali q̄ erat in angelis:qui
es naturalꝭ in deo.nō aūt fine btitudis quē
ex naturalibꝰ nihil attingit.Hoc de prio
articulo.

Quantū ad secū/
dum articulū.Utruz angelꝰ suā meruerit Artic.2.
beatitudinē:magister recitat duas opini
ones.Prima fuit ppositini:quā mgr ma/ Opio 1.
gis sequi videt.videlz q angeli pmitꝰ fue
runt bti q̄z btitudinem suā meruerūt:q̄z
hanc qtidie merent p obediētiā firmam
quā habēt ad deū:et p seruicia quę nob ex/
hibēt dei nomis ad honorē.¶ Scda opio Opio.2
est:q meruerint suā btitudinē pus tempo
re vel natura qz eā adepti sunt.Et hęc ē cō
munior.qz etiā ita est de hoie.Sed hęc ē
diuersa fm diuersos.Egidius em̄ vult su
per scdo distin.v.q simul tpe fuit in ange
lis pmiū et meritū.licet meritū pcesserit na
tura.et multi hanc sequunt.Scda ē docto
ris sancti Thomę pma pte sūmę.q.lxij.ar
ti.v.volētis q q̄zuis angelꝰ post pmuz a/
ctū meriti fuerit btūs et in bono ↄfirmatus
tn̄ q aliud fuit pmū instās esse meriti:et a/
liud pmū instās esse pmij.Et h̄ expresse di

cit in solone scdi argumēti. motiuū suū est
q2 act⁹ meritorii ē grē ipfecte. ꝛ act⁹ p̄mia
totius grē pfecte. nō stant aūt sil' grā imp
Notā. 2 fecta ꝛ pfecta. ¶ Scdo est notandū q̄ dif
ficile est aliq̄d hic determinatiue dicere rō
ne efficaci: ꝛ ergo quicq̄d dixero: dicā ꝓba
Cōcl. 1 biliter ꝓut mihi videt. ¶ Quibꝫ p̄missis
videnꝫ mihi he ꝓpōnes ꝓbabiles. Prima
boni angeli p aliqd temp⁹ siue aliquā mo
rulā fuerūt sine gratia gratū faciēte. ꝓbat
sic. in p̄mo instāti sui esse nō fuerūt in gra
tia. g̃ nec in instāti imediate post. cū nullū
sit in tpe instans primū instāti: ꝛ vltra. er
go inter p̄mū instans eē gīe ꝛ p̄mum in
stans esse fuit tps mediū in q̄ fuerunt sine
gratia. qd fuit ɔclusio. añs appꝫ. q2 dicit
magister q̄ poterint stare: sꝫ nō proficere.
Scdo q2 nō videt q̄ boni fuerūt p̄mi⁹ grti
q̄ʒ mali auersi. sꝫ aliq̄ morula fuit in q̄ ma
li nō peccauerūt. g̃ etiā aliq̄ morula fuit in
qua boni sine grā ꝑstiterūt. tenꝫ ɔña. ꝛ ma
ior ptꝫ. q2 simul fuit bonoꝝ cōuersio ꝛ ma
loꝝ auersio. vt dic̄ mgr̄ ꝑties in lr̃a. ꝛ mior
dicta est in. q. p̄cedēti. ar. ij. pte. iij. Nō em̄
Cōcl. 2 stati peccauit angel⁹. ¶ Scda ɔclusio pro
babile videt q̄ meritū in angel' p̄cessit coꝝ
gl'iam. ꝓbat sic p̄mo. q2 ita est in hoībꝫ.
quare g̃ nō in angel' cū ad eandē btitudi
nē creati sint. ¶ Scdo q2 demeritū p̄cessit
2 maloꝝ casum. g̃ meritū coꝝ gl'iam: a simi
li. q2 sicut meritū ad gl'iam: ita q̄dammo
do demeritū ad penā. añs ptꝫ. q2 als deus
inflixisset eis penā sine culpa. ¶ Tertio. q2
3 angeli suā btitudinē meruerunt. ꝛ videt q̄
post ɔfirmatōem eā mereri nō potuerūt. er
go ꝛc. maior ptꝫ. q2 ad gaudiū accidētale
angeloꝝ spectat q̄ sui meriti cōcausa fuerīt
et glīe sibi seq̄ntis. ꝛ g̃ hoc est rōnabili⁹ q̄ʒ q̄
libera dei donatōe fuissent ad p̄miū necessi
tati sine merito. ꝛ minor ptꝫ ex eo. q2 p⁹ cō
firmatōem nō poterant peccare. g̃ vt videt
nec mereri. nō em̄ vidꝫ q̄ de lege ordinata
4 mereat q̄s in h̃ in cui⁹ ɔtriū nō pt. ¶ Quar
to. ɔuersio eoꝝ ad deū ꝛ infusio grē p̄cesse
sit eoꝝ p̄miū. g̃ ꝛ meritū. ɔña tenet. q2 non
minus hec erat meritoria bonis q̄ʒ auersio
demeritoria mal'. sꝫ assumptū ptꝫ. q2 p̄ma
ps. s. q̄ cōuersio p̄cessit: mgr̄ dic̄ in lr̃a ꝛ alle
gat ad hoc btm̄ Augu. sꝫ q̄ infusio grē p̄
cessit. ptꝫ. q2 nō poterāt p̄miari absq3 grā.
Cōcl. 3 ¶ Tertia ɔclusio. idē fuit p̄mū instās pec
cati in malis ꝛ instans quo inceperunt ca
dere de celo. ꝓbatur. q2 vel idem: ꝛ hr̃ ꝓ
positū. vel aliud fuit p̄mū instās quo ince
perūt cadere de celo. ꝛ si sic: tūc p tpus me
diū stetisset angel⁹ in celo sb pctō mortali
qd nō vidꝫ ꝓbabile. q2 iusticie diuine repu
gnat. Itē si aliq̄ tpe post pctm̄ mansissent in
celo: vel fuisset expectat⁹ coꝝ casus: vl' hoc
fuisset q2 deus expectasset coꝝ cōuersiōꝫ et
reditū: ꝛ hoc nō. q2 angel⁹ peccauit irreme
diabilit̄. vt dic̄ btus Aug. ꝛ mgr̄ in lr̃a. vl'
q2 deus voluit ad tps esse simul de facto ma
los ex p̄terito cū bonis: ꝛ hoc non est rōna
bile. q2 nihil coinq̄natū introibit in illam
Corre. ciuitatē supiorē. Apoc. xxj. ¶ Correlarium
q̄uis ꝑus natura fuerit pctm̄ angeli q̄ʒ in
duratio ei⁹ in malo: tñ simul erat i tpe. ptꝫ
p̄ma pars. q2 pctm̄ fuit causa induratōis
et nō ecōtrario. mō causa ē ꝑor natura ps
scda ps ex ɔclone. q2 in instāti q̄ cadere ce
pit indurat⁹ est. vt dcm est. q2 iusto dei iu
dicio cōdemnat⁹ est ꝛ deputat⁹ eterne pe
ne. Scdo. quia nullo toto tpe fuit sb pec
cato remediabili. q2 nō remediabilr̃ pecca
uit. g̃ in p̄mo instāti esse pcti fuit ei⁹ obdu
ratio. ɔña nota est. q2 da q̄ aliq̄ alio instā
ti secuta fuissꝫ ei⁹ obstīatio: tūc medio tpe
potuisset surrexisse. ꝛ sic de potētia ordīata
obiectio deo nō irremissibili peccasset. ¶ Forte dicet
vtiq3 vidꝫ q̄ pctm̄ aliq̄ tpe p̄cessit: q2 iust⁹
ꝛ misericors iudex nō eque cito punit sicut
cōmittit delictū. Scdo. q2 si sic: necessario
peccasset. falsitas ptꝫ. ꝓbat. q2 obstinatus
nō pōt nō odire siue nō peccare. mō in pri
mo instāti sui pcti fuisset obstinat⁹. g̃ n̄ po
tuit nō odire g̃ necessario peccauit. ¶ Ad
Ad 1 hec dōr ꝓbabilr̄. ¶ Ad p̄mā q̄ iustus et mi
sericors iudex: cui nō plene cōstat de pctō
cōmisso: ꝛ digna sibi corrñdente pena inq̄
rit añq3 puniat. sꝫ q2 deus pfecte qualitatē
et q̄ntitatē pcti angeli nouit: ꝛ de lege ordi
nata irremediabile fuit stati ꝛ simul vt h̃
angelus libere ꝓduxit: iusta sua snīa in ip
Ad 2 so indurauit. ¶ Ad scdam neget ɔña. Ad
ꝓbatōem dr: q̄ licet ille q̄ indurat⁹ est ꝛ ob
stinatus in pctō nō possit nō peccare vl' nō
odire: stante lege. tamē ille qui de p̄senti in
duratur: eo q̄ libere sea bono incomutabi
li vertit ad comutabile libere peccat. q2 in
duratio sua sequit̄ natura liter liberū actū
Cōcl. 4 auersionis. ¶ Quarta conclusio. videt mi
hi sequi ꝓbabiliter. Illud qd p̄mū fuit in
stans esse gratie gratū faciētis in bonis fu
it p̄mū instans sue cōfirmatōnis in bono
probatur sic. de lege ordinata dei nō mi

nus videt primũ instans esse gratię fuisse
instans cõfirmatõnis in bonũ quam istans p/
mũ esse culpę fuisse instãs induratõnis in
malũ: sed pmũ instans esse culpę fuit istans
induratõnis malorum in malũ. ergo pmum in
stans esse grę fuit instãs ꝯfirmatõis in bo
nũ. patet ꝯña de se. et maior ex eo quod deus pro
nior est ad pmiandũ et ad ꝯfirmãdũ i bo/
nũ quam ad puniendũ et ad indurandũ i ma
lũ. et minor est correlariũ ꝯclõnis pcedentis
Corre.1. ¶ Correlariũ angelus bonus in pmo instan
ti gratię fuit ꝯfirmatus in bonum. sequitur ex
cõclõne. ¶ Secũm correlariũ. pmũ instans
Corre.2 esse gratię in bonis: fuit instãs pmũ glorię
eorundẽ. patet. quia fuit instans ꝯfirmationis
in bonũ. ergo desierũt in eo esse viatores. ergo fue
Corre.3 runt iã beati et in gra. ¶ Tertiũ. simul tẽpo
re inceperũt angeli boni meritũ et actus pmiũ
patet. quia in pmo instanti esse grę fuit utrun/
que pmij per correlariũ pcedẽs et meriti. quia
Corre.4 nõ potuit mereri ante gram. ¶ Quartũ ni
hilominus meritũ pcessit pmiũ natura. patet.
quia ob meritũ datũ est pmiũ. et sic videtur
mihi quod opinio magistri Egidij sit pbabi/
lior: nihil tñ assero. quia hęc sunt occlta dei:
Contra hanc ꝯclonem. quę nob nota nõ sunt: nisi inquãtũ per eũ fue
rint reuelata. ¶ Sed cõtra ꝯclõnem insta
tur fortiter pmo rõne bti Thomę. quia gratia
1 qua quis meretur est impfecta et gra glię perfe
cta: quę in eodẽ nõ sunt simul. ¶ Scdo sic: illi
actus qui sunt incõpossibiles respectu operantis
nõ sunt simul, sed actus meriti et pmij sunt hu
iusmodi. igitur etc. ꝯña nota est. et maior rati
nis similiter. minor patet. quia actus meriti est iã ten
dentis in terminũ et nõdũ in eo existentis.
sed actus pmij est actus iã existẽtis in ter/
mino. nõ est autem possibile quod idem sit in ter
3 mino: et nõ sit in eo. igitur etc. ¶ Tertio arguitur
sic. nõ est idem actus elicitus a charitate
tendẽs in deũ et actus btificatus. sed si simul
essent meritũ et premiũ esset idem actus quo
volũtas in deũ tenderet et quo deo beati/
fice frueretur. ergo nõ stant simul meritũ et pmi/
um. ꝯña nota est: et maior rõnis. quia nõ est
possibile quod idẽ actus sit finis: scilicet btificus et
ordinatus in finẽ. scilicet meritorius. quia tẽdẽs
in deum. et minor patet. quia in instanti quo
est meritum. ratio enim meriti cõsistit in ele/
ctione facta ex gratia tẽdente in deũ: et ra
tio premij cõsistit formaliter in actu beati
fico. Si itaque simul sunt in volũtate ãge/
li: idem actus quo volũtas merẽdo fertur in
deum erit actus finalis quo vltimate be

atifice quiescit in deo. ¶ Quarto. quia nõ est possibile 4
quod idem aliquid faciat desiderãdo finẽ su
ue appetitu desiderij et actu cõplacẽtię pos
sidendo bonũ desideratũ: sed actus meritorius est
actus tendẽtis in finẽ et amãtis appetitu
desiderij rem nõ habitã. actus autem btificus
est actus ꝯplacẽtię et possidẽtis rem iã ha/
bitã. igitur patet maior. quia nõ est possibile quod idem
simul et semel possideat et nõ possideat. mi
nor patet per quod nominis meriti et pmij. quia qui me
retur tendit et nõdũ habet. qui pmiatur possi/
det et de facto habet. ¶ Pro solõne harum Notã 1.
rõnũ est aduertendũ: quod in mutatõe insta/
tanea simul sunt mutatio et terminus ad quẽ
ipsa est. vt simul creatur aĩa intellectiua: et pri
mo est in corpore. vt dicit btũs Aug. et istud de/
terminat phs. viij. phisicorum: dicẽs quod istãs
trãsmutatiõis instantanee est attribuẽdũ
posteriori passiõi. scilicet termino ad quẽ. et si lu
mẽ gñaretur in instanti simul fieret et pmo esset.
et ita est in aliquo. ¶ Scdo est notãdũ quod vt Notã.2
dictum est prius in questiõe pcedẽte est dare pri
mũ instans esse charitatis in angelo. et ex
ꝯñti est dare primũ instans quo sua con/
uersio ad deũ facta est meritoria. quia quãuis
ex naturalibus deũ dilexerit sup oĩa: tñ hęc
sua dilectio nõ erat meritoria. vt ex pmo
articulo patet. ¶ His pmissis videtur ad rati/
ones. ¶ Ad pmã quę est sancti Thomę. quod Ad 1
gratia sanctorum angelorum nõ est aucta per suc
cessiones temporum: sed simul tota infusa
meruerunt enim angeli in instanti suę conuer
sionis ad deũ per gratiam: et nunquam post. sicut
et mali demeruerũt in instãti suę auersiõis
a deo: et nunquam post. et ergo eadem gratia da
ta angelis fuit pfecta ea pfectiõe qua iux
ta sua naturalia decuit eos ornari. quod autẽ
gratia vię impfecta vocatur: hoc est de his quo
rum gratia suscipit incrementa per momẽ
ta temporum et in statu naturę lapsę: vel ho/
minis cuius gratia nõ tota simul datur pro
pter molem corporis et intellectus parua/
lẽ conuersionẽ supra corpus. ¶ Ad scdam.
negetur minor. ad pbatõem eius dicitur quod actus Ad 2
tendentię angeli in beatitudinẽ fuit instã
taneus et totus simul. et ideo simul illo actu
fuit in termino btitudinis. vt creatio passi
ua anię intellectiuę. quia est tota simul: ideo
simul est aĩa et creatur. et ideo cum dicitur:
quod actus meriti est iam tendentis in termi/
nũ et nondũ in eo existentis quod hoc est uerum de
actu successiuo merendi: angelus autem me/
rebatur instantanee. vt dictum est. ¶ Ad tertiã Ad 3

negel maior: vno modo loquēdo de actu
angeli. Ad pbatōez dicit q nō est incōue/
niens q idem actus inq̄tū est a volūtate
et charitate habeat rōnem meriti: z inq̄/
tū quietat potentiā in obiecto btifico ha/
beat rōnem p̄miij z termini: sicut in ordine
ad diuersa idē motus vocat actio z passio
vt pz in .iij. phisico2. Et cum dicit q idē
nō pōt esse finis z ordinat' i finē. R. q nec
meritori' act' āgelo2 ppe ordinat in aliū
actū formalē btificū: cū ipse sit ille. sic crea/
tio anie intellectiue nō ordinat ppie ad
eius esse: cū sit ipamet ei' esse. et idē ppie
nō ordinat ad seipm. Et ɔn̄ter diceretur
q actus meritori' angeli nō ordinat in a/
ctū btificū formalē. sz in obiectū eius. ē em̄
ipsemet actus formal btific'. Sz h cōe di/
ctū q meritū ordiat ad p̄miū: si de forma
li p̄mio intelligat: itelligit de merito succes/
siuo termināte ad p̄miū distinctū ab ipso
vel in ordine ad intellectū nostrū idē act'
est via ad seipm terminū. s. put est a volū
tate angeli z grā. z est p̄miū formale inq̄/
tum satiat aiaz in deo: siue obiecto btifico
sicut creatio dicit terminari ad creatū. q2
apud intellectū vt est mutatio ad rem ha
bet rōnem p̄oris apud alam q̄z ipamet cre
Ud al' ad zam atio put est res q̄ creat. ¶ Posset etiā aliter
dici: q formal btitudo nō in sola dilectōe
cōsistit. sed in ea cū lumine glie infuso q̄ cla
re videt diuina essentia quā angel' etiā sil'
recepit in p̄mo instāti gle. Et sic act' meri
tori' angeli ex grā nō esset satiatiu' mētis
nisi cū lumine glie: z h esset ei' finis. qđ tn̄
lumē glorie siml' cū charitate recepit ange
lus ꝑ eē. q̄uis p̄us natura sit charitas z a/
ctio meritoria dilectōis ¶ Ad q̄rtā q act'
Ad 4 meritori' nō est desideriū ad finē nō habi/
tū: sz ɔplacētie in fine sui possessio. nec oportz
q omē meritū sit ad finē desideratum z nō
habitū. sz hoc est ve2 de merito p̄cedēte tē
pore suum p̄emiū. Sicut etiā nō ois mu
tatio ad esse p̄cedit esse. q2 illa nō est i mu/
tatiōe instantanea. sic nec demeritū mali
angeli p̄cessit eius pēnā: nec meritū bōi an
geli p̄cessit ei' gliam. Hoc de secundo arti/
culo pbabiliter sit dictum: nihil temere de
finiendo.

Ad rationes prin-

Ad 1 cipales. ¶ Ad primā p supposito q beat'
Augustin' quādo dicit q deus in angelis
simul est condens naturā z largiens grati
am. loquit de gratia gratis data. s. origina
li iusticia qua deum seipos z agenda z di
mittenda cognouerunt: z naturali amore
casto deū sup omnia dilexerunt: z sine cul/
pa z pena pducti fuerūt. Idem intelligit
Hieronym' in glosa Osee p̄mo. vocat n
pinguedinē spūs illā originalē iusticiam
quā valde excellēter habuerūt iuxta suo2
naturaliū p̄eminentiā: vt p̄st dicet. ¶ Ad Ad 1
scđam. q aliqđ esse sile deo intelligit q̄drū
pliciter. Uno mō quo ad silitudinē natu/
re ppter ptem imaginis z originalē iustici
am. Scđo mō ppter grām gratū facientē
meritoriā. nā qui hac adheret deo: vn' spū
ritus est cū eo. Tertio per gliam: sicut dici
tur. cuz apparuerit supple dn̄s: similes ei
erimus. Quarto per equiparantiā quam
angelus affectādo mal' fact' est. vt habe
tur Ezechiel. xxviij. q dixit. similis ero al/
tissimo. P̄mā similitudinē angelus z hō in
p̄ncipio sui esse receperūt. z q̄ fuit creatus i
gratia gratis data sz nō gratū faciente. se
cundā z tertiā boni simul acceperunt: dono
sui cōditoris: z homo accepit per primā se
cundā: quartā angel' affectauit et periit.
Per hoc ad formā dicit q fuit creatus in
similitudine dei p̄mo mō. sed nō secundo.
Ad auctoritatē Ezechielis. xxviij. q āge/
lus malus fuit signaculū silitudinis pro/
pter magnā pfectōem partiū imagis z iu
sticie originalis. nō quia graz habuit grā
facientē. ¶ Ad tertiā dicit q illō dcm Au Ad 3
gustini intelligit de omibꝫ partibꝫ p̄ncipa
libꝫ vniuersi. nō em̄ vult q omes anie fue
rint simul create: cui' psonaliter opposită
dicit: nec etiā gratia: quā quotidie in ani/
ma pctōris resurgētis facit. Scđo q glia
angelo2 fuit creata in suo seminario: sicut
gratia gratū faciēs. s. in iusticia originali
quā si tenuissent: gratie opposita fuisset.
¶ Ad quartā q licet de' pronior sit ad mi/ Ad 4
serendu: tn̄ nō oportuit q produxerit ange
lū vel hominē in charitate: sz iusticia qua
posset stare: vt stans reciperet grām. Et cū
dicit q potuerat deficere ex se et pductiōe.
Respōdet q hoc est verū: q2 posse ex se defi/
cere sequit naturā liberā dependentē: sed
mereri nō nisi p grām. Et si dicat q natu/
ra angeli fuit pducta ad meritū z ad pfi
cere: z nō ad deficere. g sicut potuit in defi/
cere: potuit in pficere. z habet ɔn̄a. q2 ma/
gis possumus in h ad qđ nati sum'. R. q
glia est sup naturā: nec in ptāte creatē rō/

nal' erat eam promereri nisi ex grã: deficere ex se potuit: eo ꝙ mutabilis. Ad ꝓbatõez que assumit ꝙ mag' possum' ad id ad qḋ nati sumus. dr ꝙ hoc intelligitur de eo ad
Ad 5 qḋ nati sumus: ⁊ est in nr̃a ptãte. ¶ Ad. v. ꝙ ornauit creaturã spũalẽ a ꝓncipio iusti/cia originali: sꝫ nõ gratia gratũ faciẽte. sic nec hoiem. qꝛ illa erat gratis danda: nõ a natura inducẽda. qꝛ glĩa est finis. sup na/
Ad 6 turã. ¶ Ad sextã. ꝙ dñs dat grãm cui vult nõ semp vbi nõ est obex: ⁊ ꝓmo angelo de/disset nisi se auertisset. sꝫ sufficiẽti mora sic hõi angeli in originali iusticia se tenuisset.
Ad 7 ¶ Ad septimã. neget' añs: ⁊ ad ꝓbatiõꝫ di/cit' ꝙ homo fuit ꝓductus cũ obediẽtia viri/um inferioꝝ ad supioꝛa ⁊ in rectitudie vo/lũtatis ad deũ q̃ potuit stare: sꝫ nõ ꝓfice/re. quia etiã dilectio dei sup oĩa ex natu/
Ad 8 ralibꝰ nõ erat meritoria. ¶ Ad octauaꝫ: ne/get' añs ꝙ fuerint creati in glĩa. Ad beatũ Aug. ꝙ vult l' ĩtelligi ꝑ btitudinẽ iusticiã
Ad 2 originalẽ q̃ fuerũt sine culpa ⁊ pena. ¶ Ad
pbatõez confirmatõẽm: neget' añs. ⁊ ad ꝓbatõem ꝙ beatus Augustin' vocãs mane cogniti/onẽ angelicã qua cognouerũt ꝟbũ: et res in verbo: nõ intelligit' ꝙ cognouerũt ꝟbuꝫ cognitõne clara ⁊ btifica. sed vl' per discur/sum a ꝑfectõne sue essentie in cognitiõem verbi ascenderũt: vel ꝑ spẽs cõcreatas co/gnouerũt ꝟbum: ꝑfectõne eleuatoꝛi q̃ in lumine naturali vl' lumine fidei cognosci põt: quã vocat matutinã: ꝑ compatõnem ad humanã q̃ merito vespina vocat': eo ꝙ inferioꝛ mlto est illa. Ad scḋam auctẽ bea/ti Augustini dicit' ꝙ cepit btitudinẽ large put oĩs imunis a culpa ⁊ pena dicit' be/atus: ꝑfectus in cognitõe intellectuali et ĩ dilectõe naturali. ¶ Ad tertiã. ꝙ in para/
Ad. 3 p/batõem diso dei fuit. i. in potioribꝰ donis naturali/bus. ¶ Ad tertiã ꝯfirmatõem. ꝙ duplex ẽ visio enigmatica. Una que nõ est clara vl' facialis: ⁊ hac viderũt in enigmate. Alio modo dicit' visio enigmatica: visio ꝑ fidẽ eleuatã in deum: ⁊ hac nõ viderũt. qꝛ ꝑ spe/cies cõcreatas deũ trinũ ⁊ vnũ sm aliquos cognouerunt. facie tamen ad faciẽ nulla/tenus cognouerũt. ¶ Ad nonã. concedit' añ/
Ad 9 rõ/nem cedens. ⁊ neget' ꝯña. quia licet deũ sup om/nia diligebat: nõ tam meritorie. qꝛ gratia carebat. ¶ Cõsequenter respõdetur ad rati/ones que fiunt cõtra questitũ. ¶ Ad ꝓmaꝫ
Ad 1 dicit' ꝙ licet meritũ nostrũ habeat secũ dif/ficultatẽ in natura lapsa propter fomitez inclinantẽ ad malum: tamen angelis nul/la difficultas fuit: sed solũ requirebat' gra/tia vt mererent'. dicitũ aũt apli qḋ allegat': nõ coronabit' nisi qui legitime certauerit: ĩ/telligit' de homine cui' requirit' certe mē in se sit sit compos vsus rõnis: vel ad minus in hõie christo q̃ legitime certauit pro om/nibꝰ suis fidelibꝰ. ⁊ ergo omnes in eo coro/nant'. ¶ Ad scḋam. ꝯcedit' ꝙ angeloꝝ dile/ Ad 2
ctio dei sup omnia in puris naturalibꝰ fũ/data nõ erat meritoria: sꝫ ꝑ instanti q̃ ad/debat' grã facta est meritoria. ¶ Ad terti/ Ad 3
am ꝙ sm diuersas opiones diuersimode est dõm. Dicit eñ mgr. ꝙ postq̃ eã habu/it. Dicit btũs Thomas ꝙ per primũ actũ meritoriũ in q̃ ꝑseuerauit vsq; ad glĩam: ⁊ ꝙ ante. Diceret (vt credo) Egidius ⁊ vide/tur mihi ꝓbabilioꝛ opio ꝙ eo tunc cũ eam accepit. sꝫ ꝓus natura ⁊ sil' tempore: sicut anima intellectiua infusa corpi simĩ tem/pore est in pctõ originali infusa corpi: ⁊ ꝓ/us natura creata est a deo bona: tñ nũq̃ fu/it bona: sed q̃ntum est ex parte creatoris et sui bona fuisset: nisi corpi infunderet'. Ita ex opposito: simul tempe est grã ⁊ glĩa: q̃/uis glĩa sequat' natura grãm. Ad impba/tionẽ: ꝙ q̃uis simĩ tempoꝛe: tñ ꝓus natu/ra. magister diceret ꝙ meritũ angeloꝛuꝫ se/quens tempe eoꝝ pꝛemiũ fuit ꝓus oꝛdine intẽtõis diuine. quia dñs disposuit a ꝓn/cipio dare glĩam quos sciuit sue misericoꝛ/dis voluntatis ꝓmptissimos executores. Item ad hoc ꝙ tunc minoꝛ angelus ⁊c. di/ceret ꝙ singulis sua assignata sunt ꝓmia ĩ quibꝰ contentant': nec ad amplioꝛa scãde/re laboꝛant: ⁊ iuxta hec ⁊ nõ amplius pro/ficiũt. Et quãdo dicit' ꝙ nõ ante: quia sta/tim vt grãm receperunt confirmati sũt. di/citur ꝙ nõ sm btm Thomam. quia creati sunt sm eum in gratia gratũ faciente. sꝫ qꝛ in ea persistierunt vsq; ad complementũ ꝓ/mi actus. Rõnes post oppositum sũt pro dictis. Hoc de questiõe.

Consequẽter

queri'. v. circa distinctõem se/ptimã. Utrum sicut angelus primo peccauit per supbiam: sic ĩ malo ob/stinatus nequeat redire ad graꝫ. Que questio supponit ꝙ angelus ꝓmo peccauit per superbiam: et querit: vtruꝫ in malo ob/stinatus nequeat redire ad grãm. ¶ Con/ Ɔsuppo.

tra suppositū arguit sic. pctm̄ pmi angeli
fuit cupiditas. g nō supbia. ɔña nota est.
et añs ꝓbatur sic. quia pctm̄ qđ ē radix oi
um maloꝝ est cupiditas. ⁊ nihil aliud ē ta
le q̃ȝ peccatū pmi angeli. igit. maior ptȝ ꝑ
illud apli pmę ad Ti. vj. Radix oīm ma
loꝝ est cupiditas. minor nota est. q2 illud
2 fuit radix omniū peccatoꝝ. ¶ Scđo sic pec
catū commissum per affectū inordinatuȝ
altitudinis est auaricię. sed pctm̄ pmi an
geli fuit hmōi. igit. ⁊c. patet maior q2 dic
beatus Grego. q auaricia nō tm̄ est pecu
nię: sed etiā altitudinis ⁊ sciencię. minor no
3 ta est ¶ Tertio sic. pctm̄ pmi angeli fuit i
uidię. g ⁊c. ɔseq̄ntia nota est. ⁊ añcedēs est
de mēte beati Augu. in libro de ꝟginitate:
dicētis: q per supbiam ⁊ inuidiā diabolus
est factus ex angelo. Item magister dis. 5.
ca. pmo dicit: q auerti a deo fuit deuȝ odio
habere ⁊ inuidere. ergo cum pmū peccatū
fuit auersio: videt q fuit odiū vel inuidia
¶ Quarto. pmū viciū fuit ifidelitas. ergo
4 ⁊c. ɔña nota est. ꝓbatur añcedēs. quia fi
des est pma virtutū. ergo per locū ab op
positis infidelitas est pmū vicioꝝ. Et ɔfir
mat. q2 credere se posse equari deo ē infide
litatis: ⁊ hanc appetijt. ¶ Quito videt q
5 omissiōe peccauit. ergo nō supbia. ɔña te
net. ⁊ añcedens apparet. q2 si cōsiderasset
quid appetierit: vtiq3 impossibile vidisset
ergo in hoc peccauit q nō deliberauit. ¶ Sex
6 to. si sic: hoc fuisset appetēdo equalitateȝ
dei: ſȝ illā nō appetijt. ergo non supbiuit.
cōseq̄ntia nota. ⁊ maior ptȝ per illud Esa
ye. 14. c. Dixisti in corde tuo sup astra celi
exaltabo solium meū: similis ero altissimo
Item ex illo psalmiste. Quę nō rapui tūc
exoluebā. dicit glo. Adam ⁊ diabol' q̄ vo
luerūt rapere diuinitatē: ꝑdiderunt felici
tatē. minor ptȝ. q2 illam sciuit sibi esse im
possibilē. modo si volūtas sit impossibiliū
ex ignorātia impossibilitatis. tñ ɔgnita im
possibilitate nō: vt dic phs in. iij. ethicoꝝ
Et pmę ad Ti. ij. sup illo ꝟbo. Adam nō
est seductus: dicit glosa: nō est credenduȝ
q spūali mente preditus appetierit esse si
cut deus. ergo multo minus angel'. Et ter
tio. quia angelus nō poterat appꝛhendere
se equari deo. ergo nec appetere. ɔña nota.
q2 appetitus est rōne cognitōnis. ⁊ patȝ as
sumptū. q2 deus nō pōt apprehēdere crea
turā equari deo. ⁊ ergo multo min' virtus
creata inferior ⁊ in ɔprehendēdo infinite

minor ¶ Deinde arguit cōtra questiū. q2 a 3 q̃stiõe
in demonibꝫ est liberū arbitriū. g nō imobi
lit adherēt malo. ⁊ vltra. g pñt auerti a ma
lo ⁊ cōuertere se ad bonū: ⁊ ex ɔñti ad grāȝ
tenet ɔña pma. eoq imobilit adherere ma
lo repugnat libtati arbitrij. Vñ Hiero. in
tractatu de ꝓdigo filio q̄ alr intitulat epu
lari' Hieronymi: pañ an̄ finē dicit q sol'
deus est in quem pctm̄ cadere nō potest:
cetera ꝓo cū sint liberi arbitrij in vtrāq3 ꝑ
tem flecti pñt. scđa patȝ ex termis. ⁊ añs
dic mgr in littera dis. pñtis. vij. c. iij. ⁊ iiij.
¶ Scđo sic. q2 angeli mali pñt in bonuȝ. g 2
videt eis possibilis regressus ad grām. patȝ
añs pmo ꝑ mgrȝ in lr̄a dicētē. c. pmo dis.
vij. q nūq volunt ea q̄ de' vult: q̄ tñ n̄ vult
nisi bonū. Scđo. q2 cum natura sua sit ca
pax btitudinis videt q btitudinē appetat
ergo bonū. Et btūs Dyoni. 4. de di. noi. di
cit: q demones appetūt aliqđ bonū. s. esse vi
uere ⁊ itelligere. ⁊ ɔña ꝓbat sic. q2 cū deus
nō sit acceptor ꝑsonaꝝ: videt q misedit
omni cōuertēti ad bonū impartiret gratiā
Et ɔfirmat. q2 demones natura remurmu
rāt malo. igit pñt in oppositū ei'. ptȝ añs
q2 synderesis sequit naturā angeli. ⁊ iō ali
cis naturalia remāserūt ⁊ ipa māsit. et illa sp
remurmurat malo. ¶ Tertio sic. q2 si essent
obstinati in malū: vel h̄ esset a deo: ⁊ h̄ nō: 3
cū deo auctore nihil fiat deteri'. vt dic Au
gu. lxxxiij. q. quę. ij. Itē tūc deus esset causa
mali. q2 obstinatio in malo ē valde mala
ꝑ a seipis: mō volūtas nō pt seipaȝ imobili
tare. Itē nūq̄ elegerūt imobiles esse i ma
lo: quō ergo seipos indurauerūt: Et tertio
q2 vnica auersio nō videt induxisse plenū
habitū malicię. sic in pmo ethic. dic q vna
hirūdo nō facit ver. nec vna dies pulchra
estatē. ita nec vna opatio bona ꝟtuteȝ. nec
ex ɔñti vna auersio imobilē habitū. ¶ Quar
to. si obstinat' est: tūc ammō nō est domi 4
nus suaꝝ opationū. ɔ phm. iij. ethico. ope
rationū sp volūtas ē dña. ɔña videt tene
re. q2 si dña manet: ad bonū se ɔuertere pt.
¶ Quito. q2 si angel' meruit suā indurati
onē: seq̄ret q act' ei' fuisset infinite malus 5
falsitas ɔñtis ptȝ. ꝓbat ɔña. q2 ifinite ma
la pena a iusto iudice punit'. q2 obstina
tio eterna in malū ē infinite mala. q2 obstia
tōem vni' dei ad malū: q̄ est cete malicie
infinite maior. ¶ Sexto. de' pt recipe an 6
gelū ad grām. g ɔña nota ē. ⁊ añs ptȝ. q2
al's de' esset ipotēs. ¶ Septio. q2 ɔgruuȝ 7

est q deus nunq angelo ex misericordia tribuat gram. q. pbatur sic. qr 9gruu est q deus pfectissima creatura qua fecit perire no sinat: sz saluet. mo diabolus est pfectissima creatura: vt mgr dicit in li. fa: qerat superior de ordine seraphin. Itez aliter alr verificabit illud Joh. x. fiet vnu ouile z vn⁹ pastor: si em demo nunq couerteref: rusus manerer duo ouilia bonoz z maloz. ¶ Sed
pposito pro supposito est textus Eccl. x. dicen. q initiu omis pctí est supbia. mo hoc fuit peccatu pmi angeli. Et btus Aug. in de ciui. dei dicit: q factus continuo se a veritate auertit: supbia tumidus. z ppríe ptatis elatoe dpuatus. g pmu pcm angeli fuit supbia. Et pro qsito est mgr dis. vij. c. pmo q mali a deo p malicia sut obstinati q bona voluntate hre siue bene velle no valet. igitur zc. ¶ In questioe erut tres articuli. In primo videbit de fundameto. s. qd appetierit pmus angel⁹. Scdo q genere pcti peccauit. Et tertio de qsito. vtz possit in bonuz et redire ad gram.

Quantum ad pri-
Arti. I. mu est notandu q iuxta textu Esaye manifestu est q diabol⁹ peccauit: appetedo similitudine dei. pz qr in h peccauit q dixit in corde suo q sills esset futurus altissimo: vt
Notā. 2 habet in Esaya loco pdicto. sc3. c. xiiij. ¶ Secundo est notandu. q assimilari deo possit imaginari demone appetiuisse p equiparatia: z hoc vel simplr: vt esset sic deus. vl' fm quid. sc3 vlem psidentia sup creaturas ad nutu: quo mo deus psidet creature. Secudo mo q appetiuisset hac assilatoez p imitatoem ordine debito no seruato. videlicz qr appetiuisset ex suis naturalibz graduz
3 supremu honoris z glie. ¶ Tertio est notadu q appetere assimilari deo p imitatoem cotingit dupli. Uno mo quo ad h in quo qs natus est assimilari deo: sic in virtute scientia z beitudie. Alio mo si qs appetat aliqd in quo no est nat⁹ deo assilari: vt si qs appeteret creare: qd dei ppriu est. vl' si angelus mal⁹ psidentia qua accepat ex naturalibz pfectionibz sibi datis nature sue ascri
4 beret: z no deo liberaliter h dari. ¶ Quarto est notadu: q due opiones sut d hac materia. Prima dicit q diabol⁹ appetijt silitudine p eqparatia no simpli. sz vle dniu ad nutu sup creaturas. Alia opinio dic q appetijt silitudine p imitatoem: sz mo no debito. vicz q ex suis naturalibz appetisset gdum supremu beitudinis z glie. vel btitudine q dat ex gratia hre p natura. Et quasi sut vnu z idem hec duo. Et dicit venerabil' Ansel. in li. de casu diaboli. q ad illd puenisset qd appetijt: si stetisset. ¶ Quinto 5
est notadu q eligere similari deo in eo in q no est nata creatura ei assimilari: vt regere alias creaturas ad nutu. vel creare posse zc. est peccare. ratio: qr hec sut ppria glorie dei. de q dcm est. glia3 mea alteri non dabo. Esaye. xlij. z g hac creatura nec hre vel le sine pcto. ¶ Scdo q velle assilari deo in 2
eo in q creatura ronal sibi nata est assimilari: sic in btitudine sapie vel virtute: et hoc sine gra: vel ex naturalibz: itez est peccatu qr hmoi creature 9uenire no pnt nisi p gtiam. z g velle hre talia ex sua natura vel sine gra est electio vel volitio inordinata z n sine pcto. ¶ Tertio mo velle assilari deo p 3
imitatoem in his in qbz nata est creatura ronalis deo assimilari: z h mediate gra dei: z ad h tendere p humilitatez charitatez no est pcm: sz pceptu. ¶ Sexto noto. q ante pctm pmi angeli nec pe nec natura fuit error in eius intellectu. pz. qr misicors et iustus deus nuq pena infligit nisi de meritu3 pcesserit. error aut intellect⁹ in itellectu angeli fuiss3 pena: z ergo ante pctm ie esse n potuit. ¶ His pmissis solu no phabili pcede
do z nihil temere asseredo est pma ppo. ca Cocło 1.
tholice 9cedit q pm⁹ angel⁹ in h peccauit q silitudine dei mo no debito vel inordinato appetiuit. pz ex aucte Esaye. xiiij. prius allegata. ¶ Scda ppo. q iuxta lege ordia
ta no erat possibile q pmus angel⁹ pecca- Cocło. 2
uerit: nisi eligedo cognitum. patz. qr vtiqz volutarie peccauit. volutas aut no fert in cognitu. ¶ Tertia ppo. Ante pctm intelle
ctus angeli no poterat repntare ipi angelo Cocło 3
q esse silem deo p eqparatia esset bonu: vel etia q hre vniusale dniu creaturaru ad nutu esset sibi bonu: seu etia q hre btitudine ex naturalibz esset bonu ipi. pz. qr si hec intellectus angeli angelo pntasset an peccatu: fuisset error in itellectu angeli an peccatu. qd falsum e: p sextu pmissoz. z p3 cosequentia. qr oia ista falsa sut. ¶ Quarta coclusio. q angel⁹ pm⁹ no peccauit in aliqd istoz: formaliter z in se eligedo. pz. qr no potuit peccare: nisi eligedo cognitu vl' repntatu: p ppoitem scdam. z nullu istoz

entē pctm̄ potuit sibi p̄ntari p modū
Cōclō. 5 a suo intellectu vt dic̄ ɔclō p̄cedēs. ❡ Quīta ɔclō. ꝙ intellectus angeli potuit sibi p̄sentare pfectōem naturalē quā sup ceteras accepit creaturas. ptz. qꝛ illā p suā essentiam intellexit ⁊ nouit. ⁊ hec cognitio fuit sibi sua. ⁊ iō nō est incōueniēs ꝙ hāc a principio
Cōclō 6 sui habuit. ❡ Ex hoc videt̄ ꝓbabile mihi posse dici p sexta ɔclōne: ꝙ pmū peccauit qꝛ in ꝓpria pfectōne delectat⁹ omnium super creaturas illi nāli pfectōni quā in se vidit: ob ipam pfectōem ascribi dignū estimauit: ⁊ nō ex grā dei. ptz. qꝛ vere cōphēdēs se oībꝫ a͛ijs pfectiorē: libere ad sua naturalia cōuertere se potuit. sic em̄ salua bile ꝙ cū virtute intellect⁹ stabat puersitas i affectu scꝫ eligere se oībꝫ ex naturalibꝫ i dominio ꝑponi: qđ solū ex gratia dei debituz
Corre. 1. fuit assignari ❡ Correlariū ꝙ sic eligēdo a deo se auertit. pꝫ. qꝛ sue nature pfectionē ascribi voluit: qđ a deo extitit p grām obtinendū. Scđo qꝛ ɔditus in naturali di
Corre. 2 lectōe iā ab hac sup seipm̄ sentit. ❡ Secundū correlariū. ex hac electōe merito dicit assimilari voluisse altissimo: qꝛ p̄sidentiā ex naturalibꝫ elegit: qđ dei ꝓpriuz exi
Corre. 3 stit. ❡ Tertiū correlariū: ꝙ etiā suā btitudinē ⁊ p̄sidentiā. ⁊c̄. recitata in q̄rto notabili cōsecutiue pōt dici voluisse hr̄e ex suis naturalibꝫ ⁊ nō p grām: nō ꝙ ei hoc repn̄tabat vt bonū: sꝫ solū pfectio magna naturaliū ad quā cōuersus nō attēdēs vel nō pōderās hāc esse a deo solum: in hāc tendit per dilectōem inordinatā. Vn̄ etiā ɔn̄ter et se btificari voluit ⁊ a͛ijs creatis p̄sidere
obiectio ❡ Forte dicet. nūq̄d sicut nāla magnā suā ei repn̄tauit pfectōem: sic etiā ei ostendit eius a deo dependentiā. R̄. ꝙ sic. sꝫ libere sup pfectōem cōuersus scđo nō pōderato: scꝫ ꝙ eēt a deo sibi ⁊ suis nālibꝫ suā perfe
Cōclō 7 ctōem ascripsit. ❡ Septīa ɔclō ꝙ verisile est ꝙ esse de⁹ formalr̄: vel etiā silis deo per equiparantiā nūq̄ voluit. ptz. qꝛ sciuit h̄ impossibile in vniūsali ⁊ in pticulari. Item amor nālis est rei ad suū ꝓpriū esse. vnde equ⁹ nō petit vt sit hō: sic nec angel⁹ vt eēt ipe deus in se. qꝛ tūc appetiuisset suum nō esse: eo ꝙ esse dependens non mansisset si idependens extitisset. Scđo etiā nō voluit nō esse a deo. qꝛ hoc etiā sciuit ipossibile ⁊ repu
Cōclō 8 gnare sue existētie ❡ Octaua ɔclō. verisimile est si stetissꝫ ꝙ illa q̄ pncipalr̄ petijt ex gratia accepisset. patꝫ. qꝛ dñium sup infe

riores singꝗtum eis clarior ⁊ pfectior apposita gratia a deo aliq̄ mō habuisset. Item btitudinē accepisset p omībꝫ creaturis sic pfectior in omībꝫ naturalibꝫ erat. ⁊ hec est venerabil' Anselmi snīa de casu diabo. nūc aūt qꝛ naturalia sua digna his reputauit pnat⁹ est his q̄ stās accepisset. Hec dīj. ar.

Quantuz ad secūdum articulū

est sciēdū: ꝙ tres sūt gn̄ales
radices pctōꝝ fm triplicē appetitū boni cōmutabil' est em̄ ɔcupiā carnis fm appetitū delitiaꝝ. est ɔcupiscētia ocloꝝ fm appetitū diuitiaꝝ. item est supbia vite fm appetitū honoꝝ. sicut de his trībꝫ locut⁹ ē Johānes aplūs. ij. c. pme canonice sue. ❡ Se
cūdo est notandū ꝙ angeli q̄uis fm reatū possint dici gaudere de sordibꝫ pctōꝝ ad q̄s alios puocāt: tn̄ qꝛ spūales sūt delicijs corpalibꝫ nō curāt. Vn̄ btūs Aug⁹. 4. de ciui. dei. dicit ꝙ diabol⁹ nō est fornicator: aut ebriosus: est tn̄ supbꝰ ⁊ inuid⁹. eodē mō de diuitijs. qꝛ corpalia respuunt nō afficiunt. qꝛ ad nihil eis vtiles sūt fm statum suū. Ex q̄bꝫ relinquit ꝙ de pctō supbie et sibi ānexis. s. de appetitu honoꝝ solū potuit inclinari. ❡ Tertio notandū ꝙ in ange
lo malo hec tria vtiq̄ sūt. supbia. inuidia de alieꝝ salute. ⁊ odiū dei. Nā qꝛ pmuz gradum btitudinis ⁊ p̄eminētie suis naturalibꝫ ascripsit: ɔ deum inordinate se habuit scꝫ nō obediēdo ⁊ se illi subijciēdo vt tenebatur: in q̄ supbiuit: supbiēdo vidēs ꝙ nō poterat bonū qđ cupiuit adipisci: deo qꝛ resistenti sue supbie inuidit. Item hoī cui vidit illud bonū p misericordiā assignari ⁊ cōseq̄nter etiā deum odire cepit tāq̄ ei⁹ punitorē ⁊ gliam alijs ɔcedentē ❡ Quibꝫ pmis
sis vident mihi hec ꝓpōnes ꝓbabiles. prima. simul tpe in angelo malo fuerūt peccata supbie inuidie ⁊ odij. ptz. qꝛ in pmo instanti auersionis ista fuerūt. igit ɔna nota est. ⁊ añs de supbia. ptz. qꝛ ꝓpter pfectōem naturaliū suoꝝ delectat⁹ in eisdē se ad ea cōuertit tanq̄ q̄bꝫ deberet ex nāla eoꝝ p̄eminētia vsꝫ honoris in creaturis: ⁊ sū̄m⁹ grad⁹ btitudinis creature: istud erat supbire. g. ⁊c̄. tenet ɔña. maior ptz p p̄cedentē articulū. ⁊ minor ptz. qꝛ h̄ erat sup se ire. qꝛ nō ex naturalibꝫ debet p̄sidētia vel glia in creaturis. Sꝫ ꝙ sil' icepit in eo inuidia. pꝫ qꝛ vt dc̄m fuit in pmo instāti sui pcti cepit cadere de celo ⁊ sinīg dei sibi acceret ex ɔn̄ti sci

Marginalia (right column): Arti. 2 (beside "dum articulū"); Nota. 1 (beside "Secūdo est notandū"); Nota. 3 (beside "Tertio notandū"); Cōclō. 1 (beside "Quibꝫ pmissis").

sit deū ei resistere: ⁊ ex h̄ incepit: ⁊ ei et hoī
quē sciuit p̄ xp̄m ad salutē creatū ptin⁹ in
uidere. Sed q̄ simul odiū. p̄tz. q̄r cū odij
p̄ncebat simꝉ. s. volitio sup̄bie mō ex h̄ so/
lo deum odit. q̄r eū vltorē sue malicie sen
sit. ⁊ ḡ vidr q̄ hec tria in eo silꝉ tp̄e surrexerīt.
Cōclō 2. ¶ Scđa ppō. q̄ inter hec tria pctā vicium
sup̄bie origine vel via cause vꝉ natura fuit
p̄mū. pbaꝉ p̄mo auctoritatibꝫ adductꝭ p⁹
oppositū. Scđo q̄r cōuersio sup se inordi
nate ⁊ p̄ncipalr fuit formalr p̄mū peccatū
mō hec erat sup̄bia. igiꝉ sup̄bia origine p̄/
cessit alia. maior satis dicta est in p̄mo ar/
ticulo. q̄r in h̄ se auertit: q̄ ad pfectōez sue
nature ꝯuersus illi elegit p̄eminētiā hono
ris ⁊ btitudinis nō in ordine ad grām. mi
nor p̄tz. q̄r h̄ erat sup se ire. q̄r illa nō debeꝉ
nature: sed gratie. Correlariū. p̄mū pctō/
obicio. rū oīm fuit sup̄bia. sequiꝉ ex ꝯclōne. ¶ For
te diceꝉ. q̄ si conuersio sup se fuit sup̄bie: ⁊
dei resistētia cū inuidie. ⁊ dei vltio cū odij
vidr q̄ inē p̄mū pctm̄ fuit tp̄s medium. ḡ
ista tria nō erāt silꝉ tp̄e. cui⁹ ꝯriū dic cōclu/
sio p̄ma. ꝯña tenz. ⁊ añs pbaꝉ. q̄r superbia
incepit. nō aūt inuidit nisi postq̄ resistētez
sensit. ḡ post sup̄biā nou⁹ act⁹ volūtatꝭ p̄/
ducebaꝉ ꝯ deū. quō ergo h̄ fuisset in eodez
instāti. Itē nō odiuit deuz: nisi postq̄ euz
sensit vltorē. ḡ itez nouus act⁹ in ꝯriū vlto
ris hec aūt fieri nō poterāt in eodē instāti.
ḡ hec nō erāt silꝉ tp̄e. ¶ R̄. q̄ vt dēm fuit silꝉ
incepit pctm̄ mali ⁊ ei⁹ casus. ⁊ ex ꝯñti ei⁹
pena. lz pctm̄ fuerit p̄us natura: vꝉ via cāe
siue originis: ⁊ iō clar⁹ ex̄ñs in ingenio silꝉ
adeq̄te se auertit: ⁊ sensit deū sue sup̄bie re/
sistere. ⁊ sic silꝉ inuidit ⁊ sensit deū eū p casū
punire. vñ silꝉ odire cepit: ⁊ iō sil erāt tp̄e cū
p̄ma auersiōe. ¶ Per h̄ ad formā dr̄ q̄ licz
Solō ordine originis vel via cāe sic hec fuerit or
dinata: tñ nullū tp̄s mediauit: eo q̄ silꝉ sup
biuit: ⁊ deū resistentē sue sup̄bie sensit ⁊ vl/
torē: ⁊ iō oēs tres actus silꝉ tp̄e in angelo
fuerūt: lz via cause vꝉ nature vn⁹ fuerit pri
obiectio soluitur. or alio. ¶ Et si dicaꝉ q̄ indiuisibile nō p̄t si
mul in se plēs act⁹ formare. dr̄ q̄ h̄ nō est ve
rū: vt etiā añ dēm est. silꝉ eñ rō p̄ctica cog/
scit finē ⁊ media ad illū ⁊ impedimēta sepe
sicut simul eligit finem ⁊ media propter fi
nem: sic etiā simul diligit finem et media
retrahentia odit ⁊ contemnit. Hoc d̄ secū
do arti.

Quantū ad terti/

um articu. p̄mitto. q̄ p obstinatōem intel/ Artic. 3.
ligo induratōem in malo. scz habitudinē
talē in malis q̄ creatura rōnalis d̄ lege or
dinata dei nequeat se de malo cōuertere ad
bonū. Eodē mō p ꝯfirmatōem intelligo i
mobilitatē in bono. scz sic se hēe ad bonū q̄
nullo mō possit dimittere bonum. siue pec
care de lege ordinata. Unde videtur q̄ ob
stinatio sit magis pena q̄z culpa. quia est
eterna dimissio volūtatis: in eo statu cul/
pe quē finalr elegit. vñ Esaye. lx. Uermis
eoꝝ nō morieꝉ. Eodē mō ꝯfirmatio in bo/
no magis est p̄miū q̄z meritū. q̄r est termi/
natio volūtatis ad illud bonū: qđ finaliꝉ
elegit sic q̄ ab eo stāte lege nō possit auerti
¶ Scđo noto q̄ ꝯfirmatio venit ex dei mi Nota 2.
sericordia: volētis creatā volūtatē p meri/
tis p̄miare. nā cū malicia sit vita creature
rōnalis: postq̄ hō vel angel⁹ venit ad ter
minū vite meritorie sibi statutū: disposu/
it misericorditer deus: eā ad imobile ami
ciciā sibi copulare: sic q̄ de cetero ab eo se/
parari nō poterit: sz nec peccare velle vale/
bit. sic emeritū militez ab vsu armoꝝ p me
ritis ipator eximere ꝯsueuit. sic itez obdu
ratio vel obstinatio est debita punitio: q̄
quē p finali merito deus eternis auersiōi/
bus inuolutū p̄mittere decreuit. Sic etiā
incorrigibiles p suis demeritis clemētia p̄
sidentis ppetuis exilijs miscōiter in repu.
sepius deiecauit ¶ Tunc merito dubitaꝉ Opio 1.
que sit causa h⁹ obstinatōis. De q̄ diuerse
sut opiones. Prima est doctoris scti Tho
me. p̄ma p̄te sūme. q. lxiiij. ar. ij. dicētis. q̄
cā obstinatōis in angelꝭ fuit: q̄r liberū eoꝝ
arbitriū añ suā determinatōz flecti potuit
ad vtrūlibet oppositoꝝ. tñ postq̄ se termi/
nauerit ⁊ vni pti adheserit imobilr adhe/
ret. ¶ Et istud dēm scti Thome q̄busdam ꝯ quam
nō placet. q̄r p̄mo vidr eis q̄ volūtas āge arguiꝉ 1.
li q̄r sp̄ est mobilis vt dic Dam. li. ij. c. iiij. ⁊ ib
dē: q̄ ē arbitrio libe: agibilꝭ fm̄ mētē nulli i/
mobilr adheret. Idē ꝯfirmāt auctē eiusdē
dicētꝭ ibidē de āgelꝭ bonis: q̄ angeli diffici
le mobiles sūt ad malū: sz nō immobiles
nūc aūt imobiles nō natā sz grā. ¶ Scđo arguiꝉ 2
q̄r in mora añ pctm̄ huit aliqđ velle: cū nō
fuit sine actu volēdi. ⁊ certū ē q̄ illi velle nō
imobilr adhesit. peccauit eñ ⁊ añ s illo velle
n̄ peccauit. ¶ 3. q̄r diabol⁹ n̄ sp idē vult: ⁊ ḡ
nō sic imobilitaꝉ. p̄tz añs. q̄r voluit p̄mo arguiꝉ 3
xp̄m mori. q̄r misit in cor Jude scarioth bis
vt eum traderet. vt dicitur Johānis. xiij.

postea per vxorē pilati voluit mortē xp̄i im
pedire:suggestiōe vxoris pilati.vt hʒ Mat
Euidentꝰ thei.xxvij. ¶ Sʒ credo φ hec rōnes nō sint
hec rōna ꝯ mentē doctoris hui⁹.qꝛ nō vult volūtatē
angeli imobilitari simplr:sʒ de lege ordina
ta dei:in eo φ p̄mo electōne determiata et
volūtate ꝯpleta in instāti termināte tpus
per qd̄ erat in statu merendi sibi p fine sta
tuit vltimate.vt malos in eo φ volebant
electōne q̄ p̄mo peccauerūt.s.ꝯsentiēdo p̄
lationi quā voluit lucifer:ⁱ bonos in eo q̄
ex grā opposita ꝯfirmari meruerūt.s.in di
lectiōe dei sup oia.Et manifestū est φ fm
legē ordinatā in his imobilr pseuerāt:ⁱ in
ordīe ad istū finē in q̄ imobilitati sūt:nūc
vno mō nūc alio eligūt:fm φ ad illū finē
crediderint expedire.Diabolꝰ em̄ innitens
poni sue supbie p̄mo voluit xp̄m mori:ne
tantꝰ honor deo impenderet et hoim fructꝰ
pduceret.sic vidit fieri p xp̄m.Postea ve
ro hūc xp̄m in lege pmissum et signis con
iectās inuidia salutis hoīm ⁱ hoim voluit
eius auertere passionē.sp tñ imobili adhe
rens suis p̄mis ad q̄ se verterat pctis.s.su
perbie inuidie ⁱ odio dei.Et iō in hoc solu
Supa/ te sūt omes obiectōnes:ⁱ iō verꝰ est modꝰ
gressio iste:ad mentē bti Thome.¶ Sʒ nō satis
seu eli facit mea snīa dubitatōi.qꝛ sic imobilitas
matio angelꝰ in p̄mo casu suo:ita hō in morte.qꝛ
q̄diu viuit pt moueri in volūtate:nūc ad
deū:nūc a deo.Et iō cū querebat.q̄ est cā
huiꝰ ablacōnis flexibilitatis ad bonū quā
habuit angelꝰ an̄ pctm̄:ⁱ quā hʒ hō vsqꝫ
ad mortē.Et missum est φ ē imobilitas vo
lūtatis in angelo respectu finis vltimi q̄m
p̄ma determinatōe ꝯpleta sibi pstituit.Est q̄
si idē soluere p idē.qꝛ querit̃.q̄re nō ē ampliꝰ
vertibilis ad bonū:ⁱ.r̃.φ ideo qꝛ est imobi
lis:in eo φ elegit male.Vn̄ merito q̄rit̃ vl
tra sicut an̄.q̄re est imobilis in malo.qꝛ eiꝰ
dē rōnis est nō posse verti ad bonū ⁱ esse i
mobile in malo.vn̄ nō satisfacit illō q̄stio
ni:salua reuerētia scti Thome.Scdi q̄ di
cūt:vt Aureolꝰ ⁱ sui seq̄ces φ deus angelo
in suo lapsu infudit habitū intensissimuꝫ
malicie inclinantē ad actū displicētie ⁱ o
dij dei:ⁱ necessitantē eiꝰ voluntatē ad ma
lū.Sʒ iste modꝰ male sonat φ deus eēt au
ctor mali culpe.Vn̄ btūs Augꝰ ꝯ Julia
nū q̄rentē vtꝝ pctm̄ originale l fomes cō
cupiscētie sit a deo:libro q̄rto determinat
φ nō.ꝫ hypocō.respōsione q̄rta.deus eniꝫ
voluntatē nō maculat:sʒ maculatā in ho

mine cōuertēte se p grām sanat:ⁱ in obsti
natis debitā penā reordinat.Tertij.s.do
ctor sbtilis ⁱ sui seq̄ces dicūt:φ iō angelꝰ
malꝰ in malo indurat̃.qꝛ in actu quo pec
cauit a deo ppetuo ꝯseruat̃.¶ Istud itēū impugnat
nō placet aliqs.qꝛ nō videt̃ eis φ deus pos
sit esse imediata causa cōseruās actū vicio
sum.Et veꝝ dicūt:vt vitiosus est.nec hoc
forte doctor sbtilis voluit.sʒ voluit φ iō in
duratꝰ est.qꝛ ex demerito quo se a deo fi
naliter auertit iusta ⁱ misericordi dispēsa
tione deꝰ statuit se nūq̄ ꝯcursurū cū ange
lo ad eius a malo illo auersioneꝫ:siue ad
cōuersionē eius ad bonū.ⁱ sic p indirectū
eum in illo malo diceret̃ cōsuare.qꝛ conf
nat naturā:ⁱ ex angeli demeritis in cuiꝰ pe
nā nō vult secū cōcurrere in eiꝰ ab illo ma
lo auersione.Et ista mēs est bti Tho.nec
dr̄nt iudicio meo:nisi in pbis.Et est mo
dus bonꝰ ⁱ ꝯpletior q̄ʒ bti Thome.licʒ p
ba cauēda sint:ne ponamꝰ deū ꝯseruato
rē deformitatis:inq̄tū deformitas est:ne
simplicibꝫ error inducat̃.¶ Ideo dicūt q̄r Opio 4
ti:φ obduratio diaboli in duobꝫ ꝯsistit.s.
in nō posse hr̄e bonā volūtatē.ⁱ in nō pos
se carere mala.Causam p̄mi dicūt esse vni
uersalē sbtractōem grē:ⁱ auxilij spēal dei.
sine q̄ spēali auxilio nullꝰ hr̄e pōt bonā vo
luntatē.Quā innuit btūs Aug.in li.de fi
de ad pe.dicēs.φ deus h̄ disposuit ⁱ imple
uit.vt si qs coꝝ bonā volūtatē pderet:nūq̄
eā sine diuino numine repararet.mō h̄ munꝰ
deꝰ disposuit nūq̄ se daturū.Cām secūdi
dicūt rōnabiliter:ꝯtinuatōeꝫ ppetuā acer
bissime pene gehēne:ⁱ actualē ꝯsideratio
nē felicitatis amisse cū despatōe recuperā
di ex quibꝫ angelꝰ malꝰ surgit in cōtinuū
murmur ⁱ odiū dei.¶ Sili mō dicunt de Simile
cōfirmatōe bonoꝝ φ ꝯsistit in nō posse ca
rere bōa volūtate.ⁱ in nō posse hr̄e malaꝫ:
q̄ ambo surgūt i ipis ex ppetua btifica fru
itiōe dei q̄ pseruat ab oi inordiata cupidi
tate volūtatis:ⁱ ꝯfirmat ad ordinatam. Nota 5
¶ Pro q̄bꝫ ꝯpletiꝰ itelligēdis pr notandū
φ creature rōnali est datum tpus i q̄ pt me
reri ⁱ demereri.demereri pōt ex ppria mu
tabilitate:ⁱ declinatōe in malū.mereri n̄
pt nisi ex dei grā:ad quā in natura īegra
tā angelꝰ q̄ʒ hō potuit se disponere:nō ca
dēdo.qꝛ habuit vn̄ stare potuit:sʒ nō vn̄ p
ficere:vt dic mgr̄.h̄ āt tps ppter perfectio
nē naturaliū fuit breue ⁱ stati in p̄ma det
minatōe volūtatis ad alteꝝ adimpletuꝫ.In

hoie aūt ppt debilitatē est plūri⁹ finitū m̄
Notā 4 hinc inde. ¶Quarto q̄ diuina lex disposuit:
q̄ q̄cunq̄ se in hoc tpe disposuerit finalr: il
lic volūtas imobilr ppetuo remaneret. vn-
de in oppositū act⁹ final' cōuersiōis vl' ad-
sionis disposuit se nō cōcursurā. Iuxta il
lud Eccs. xj. Si ceciderit lignū ad austrū
aut ad aq̄lonē in q̄cunq̄ loco ceciderit ibi
Elicit ex dictis erit. ¶Ex his appet mihi facil' hui⁹ diffici
tatis solō. s. q̄ finito tpe vie in q̄cūq̄ statu
volūtas fuerit inuēta: cū illo si sit stat⁹ bo-
nus: deus ordinata lege disposuit se eā et-
naliter seruaturū: nec pmittere q̄ aliq̄ illici
to ab illo flecti possit. Si vō sit mala: i pe-
nā etiā nō vult vnq̄ cū ea cōcurrere surre-
ctura. nec aliā causā video in psenti: ⁊ hāc
sonāt tres opiones pma tertia ⁊ q̄rta. que
in diuisis vbis varie sunt: in snīa vna siue
Notā 5 vnū. ¶Quīto est notādū q̄ hec obstinatio
siue ofirmatio passiua nō est nisi volūtas
sic in finali sua electōe: vel mīsericorditer si
fuerit bona: vl' iuste si fuerit mala: ppetuo
reseruata. Et si q̄rat' vtrū deus sit cā huius
cōfirmatōis: nō est dubiū qn sic. q̄z tota
est ex grā. sz an sit cā induratōnis vl' obsti
natōis. dicat' pbabilr q̄ nō est pprie cā: cū
hoc sonet in malū. Itē cū hoc otingat ex
dei nō velle cōcurrere ad surrectōem: qd̄ n̄
est pprie esse cām: cū sit negatōnis. Dicat'
tn̄ scdō: q̄ inq̄ztū hoc est pena q̄ est cā sine
q̄ nō: cū nō possit volūtas in bono vel in
Cōclō. 1 malo firmari: nisi deo oseruāte. ¶His pre-
missis sit pma oclō hec. null⁹ obstinat⁹ de
lege ordinata dei pt redire ad grām: q̄uis
h̄ sit deo possibile d' lege absoluta. Pria ps
ptz. q̄z est ex tpa. vt allegatū est ab Eccle-
siaste: merēdi. Scda ps ptz. q̄z de⁹ h̄ pt: co
q̄ nō iplicat. vn̄ pōt libere secū ocurrere ad
grām ⁊ ad meritū si vult. Itē abstergere su
bito oēm maculā ⁊ eū recipe ad gl'iam. q̄a
Cōclō. 2 hec nō implicāt. ¶Scda oclō. angeli p⁹
casū in malo sūt obstinati. ptz p btm Au-
gu. de fi. ad pe. c. iij. dicentē. Partē angelo-
rū q̄ a deo volūtaria auersiōe discessit: deus
sic in eterno pcepit manere supplicio: vt e-
tiā ignē ei eternū pararet in q̄ illi oēs pua-
ricatores angeli nec mala pūt vnq̄ volū-
tate carere nec pena: sz pmanēre in eis in-
iuste auersionis malo: pmaneat etiā iuste
dānatōnis eterna dānatio. ¶Tertia oclu
Cōclō. 3 sio. angeli q̄ ceciderūt sic de lege ordiata ne
queunt redire ad grām: sic nūq̄ redibunt
q̄uis possent redire de lege absoluta. pma

ps ⁊ scda ptz ex auctē adducta ad oclōnē
scdam. ⁊ tertia ps ex adductis in oclōne p-
obicio. 1. ma. ¶Forte dicet' q̄ maior ē misicōia dei q̄z
eorū culpa. cum misericordia sit infinita. et
culpa finita. g̃ deus pōt eos recipe ad gra
tiā. g̃ possūt redire ad grā. oñā nota ē hic
inde. q̄z nemo redit de culpa ad grām nisi
p dei misericordiā: q̄ semp manet. ⁊ añs no
tum est. ¶Scdo q̄z demō nō h̄z volunta 2
tē obstinatā i pctō suo: quo pmo peccauit
ergo nō est indurat⁹ in otrū grē. tenet cōse
q̄ntia. eo q̄ ei⁹ obstinatio neq̄t esse nisi in
pctō per eū cōmisso. ptz añs. q̄z pmū eius
pctm fuit supbia. vt dcm est. mō illa non
manet in eo: eo q̄ motiuū ei⁹ nō manet. s.
ppria excellētia. ¶Tertio. q̄z qui per aliū 3
cadit pōt redire ad grām. teste Grego. di-
cente: q̄ homo p aliū repari valuit: q̄z per
aliū cecidit. mō etiā angeli inferiores p ali
um ceciderūt. s. per supbiā pmi. g̃ redire va
Confir. lebūt ad grām. ¶Et ofirmat'. q̄z aliq̄ con-
fessi sūt filiū dei. g̃ vident' posse in opus me
ritoriū. ptz oñā. q̄z q̄ xpm ofitet' corā ho
minibz: illū cōfitet' ipe corā pre suo. Mat
thei. x. añs habet' Marci. j. vbi demō di-
xit xpo. scio q̄ sis sanct⁹ dei. ¶Ad hec rñde
Ad 1 tur. q̄ q̄z misicōia dei maior est q̄z demonis
malicia: io de potētia absoluta redire pos-
set: vt dcm est. sz q̄z in ordiata potētia mi-
sericordia nō est o iusticiā: ⁊ iustissime dā
natus est: ideo ex suis demeritis neq̄t dole
re ex grā de pctō: quā dñs nunq̄ ppt deme
rita sua ei dabit. ¶Ad scdam: q̄ pctm su-
Ad 2 perbie manet in demone: q̄ ad appetitū vl'
desideriū. lz sciat se illō nō posse obtiere ex
suis demeritis. sic ē q̄ vellet hoiem occidere
⁊ impotēs redderet' h̄ facere: tollit' pctm q̄
ad actū executōis: pt tn̄ volūtas remanere.
sic i demone scit q̄ in actū platōis que pe
tiuit ascēdere nō pt: cupit tn̄ sp h̄. ¶Ad. iij
Ad 3 q̄ nō ē tota cā q̄re pctm hoīs ē remissibile:
q̄z cecidit alio suggerēte. sz q̄z etiā i nafa de
bili cecidit. ¶Ad ofirmatōem q̄ ofessio fi-
ad ofir. lij dei nō fuit ex virtute vl' dilectōe. sz ofessi
one coacta fiebat ex euidētia signorū: ⁊ tal'
ofessio nō meret' ofessionē appbatiuā xpi
corā pre. q̄z n̄ ē ex caritate vl' i statu merēdi
sz q̄ ex dilectōe dei charitatiua pcedit. cre
dūt ei ⁊ otremiscūt: sz n̄ meret' credēdo. q̄a
n̄ ex amore caritatiuo: sz odiētes deū suā
potentiā atq̄ virtutem in hoīs redempti
one fateri cōpellunt'. Hoc de tertio articulo
¶Ad rōnes factas o suppositū. ¶Ad pri-
Ad 1

mã q cupiditas sumit̃ qñq cõiter. ⁊ sic dĩ
tñr inordinatus appetit⁹ boni cõmutabil'. ⁊
sic est in oĩ pctõ. ⁊ h mõ sumẽdo eã ẽ radix
oim pctõꝝ cõiter. q2 nũq est pctm̃ quin
hec cupiditas in eo sit. Scdo mõ ẽ inordi
nata affectio pecunię vel bonoꝝ vtiliũ. et h
mõ est radix oim pctõꝝ s3 gña singloꝝ. q2
nullũ ẽ gen⁹ pcti qđ ex hac auaricia neq̃ at
oriri. Per h ad formã dr q cupiditas lar/
ge dicta est gen⁹ ad supbiam. sicut ad ceteras
spẽs pctõꝝ. s3 si pprie accipit: tũc neget añ
cedẽs: q2 vtilia nõ desiderauit angel⁹: sed
p̃latõem. Ad aplm dcm est q vlt q singu/
loꝝ pctõꝝ gña pñt initiari a cupiditate.
obiectio ¶ Forte dicet q licet angelus pmus super
biẽdo peccauerit: tñ nõ inferiores q̃ magis
videnl peccasse ɔsensu. nõ eñ q̃sierũt prop
Solo am excellentiã: s3 lucifer. R. q cũ amor ior/
dinatus sp seipm hẽat p obiecto: q om̃es
voluerũt ppria exaltatõ3: s3 sb lucifero. vñ
q suę p̃latiõi ɔsenserũt nõ fecerũt ꝑꝑ eũ3
s3 pp̃ter ppriã p̃latõem quã sb eo sibi p̃pia
appetebãt. ⁊ sic sil' tpe hec ɔtigerũt: supbia
luciferi: nut⁹ eius ad alios: alioꝝ ɔsensus
ppter dñium sibi sb eo desiderare: ⁊ eoru3
obstinatio in malũ casus mẽtal' ⁊ local' cõ/
uersio bõꝝ ad deũ: firma appositio gratię
Ad 2 cõfirmatio eoꝝ in bono ⁊ glia. ¶ Ad scđa3
pz idẽ: q inordinata cupido altitudinis
pt vocari auaricia cõiter: pprie aũt nõ. q2
nõ ẽ circa honores: s3 res vtiles. Ad Gre/
goriũ pt dici: q loquit̃ đ auaricia cõit' sum
pta. vl' si pprie sumat auariciã q tũc est lo
cutio causal'. sic scz itelligẽda q auaricia ñ
solu ẽ pecunię: s3 etiã sepe ẽ cã q̃re hõ q̃rit al
titudinẽ vel sciam. scz vt mltã p hec pecuni
Ad 3 am assequat̃. ¶ Ad tertiã ɔcedit q pmi an
geli pctm̃ fuit ⁊c̃ inuidię: s3 nõ fuit pmu3
vía causę vt in pmo articło dcm ẽ. Aucto
ritas bti Aug. q̃ adducit̃ nõ dic q inuidię
fũit pmũ: nec esse potuit. nũq̃ eñ bono al/
teri⁹ inuideret nisi inq̃tũ ppriam exaltati
onẽ q̃reret pter ordinẽ: cui est impedimẽtũ
bonũ alienũ iuste resistẽs ⁊ impediẽs inde/
bitã exaltatõem. ⁊ g supbia ẽ vt mater: ⁊ in/
uidia vt filia. ¶ Ad q̃rtã negetr añs. Ad p
Ad 4 batõem: ɔcesso q fides ẽ pma structurã i edi/
ficij spũal' ɔstructõe. negetr ɔña q ppter h
suũ oppositũ dz esse pmũ in destructõe. nã
q̃ pora sũt ɔstructõe: in destruẽdo sũt poste
riora. ⁊ iõ supbia ɔ deũ q̃ charitati ɔria est
q̃ charitas ẽ min⁹ edificij spũal' ẽ pma in
destructõe ãgeli. q̃ꝫ nũq̃ caritatẽ habuit.

eo q se abit. vt dcz ẽ. ¶ Ad. v. q omissio po Ad 5
test capit dupl'r. Uno mõ cõit' p negligen
tia aĩa adũsiõis alic⁹ ɔditõis: quã tñ pec/
cãs aĩa adũtere tenet̃. ⁊ sic in oĩ pctõ ẽ omis/
sio. q2 nõ debita põderatio oim circũstãtia
rũ. Uñ phs. iij. eth. ignorat q̃dẽ oĩs malus q̃
⁊ q̃lia oz opari ⁊ a q̃bo ẽ fugiẽdũ. ⁊ h mõ oẽ
pctm̃ posset dici omissiõis vl' i se vl' in suis
causis. Alio mõ omissio dr spẽalr: ⁊ ẽ deser/
tio p̃cepti spẽalr iniũcti fieri. vt negligẽs ho
ras q̃s legere tenet̃. ⁊ h mõ ñ fuit pctm̃ ãn
geli omissiõis. ⁊ ad pbatõe3 cũ dr: q si ɔsi
derasset: vtiq̃ ĩpossibile vidisset. R. q h est
veꝝ si p ɔsiliũ pcessisset: etia3 q̃cũq̃ libet mo
dicũ. ⁊ g sua supbia pt dici ex omissiõe pro
ducta ⁊ ẽ cã aliq̃ omissio. tñ hec sua omissio
nõ fuit pctm̃. q2 nõ fũat ei mãdatũ: vt de
oĩbo deliberaret p̃ctice. s3 appetit⁹ q̃ q̃siuit
ppriã gliã3 ⁊c̃. vt dcm ẽ. ¶ Ad. vj. p3 q eq̃ Ad 6
litatẽ dei appetiuit mõ expsso i. vj. ɔclusione
et. ij. ⁊ iij. suis correlarijs. q2 delectat⁹ in p
prijs naturalibo vl'ez p̃sidẽtia p alijs creaturis
⁊ d̃titudiẽ3 ex eađ sibi ascribi ɔcupiuit: sic
appetiuit diuinitatẽ ɔsecutiue: nõ formalr.
vt dcm ẽ. Silr pt dici de Adã: de q̃ infra erit
smo. ¶ Ad pmã ĩpbatõe3 q volũtas nõ
ẽ ĩpossibil' cognita ĩpossibilitate. dr q nec a
pncipio ãgel⁹ reputauit ĩpossibile se dici
mõis deo eq̃ri. q2 ad solã suã pfectõem ani
maduertit. ⁊ illa delectat⁹ elegit sic. veꝝ est q
nũc reputat ĩpossibile istruct⁹ p penã sibi
cutã. ⁊ iõ h nõ appetit vt dcm ẽ. tñ ɔtinue
supbit ñ p filiale ⁊ hũilẽ ɔũsionẽ sui ad de
um. s3 seductõe fideliũ ad suas supstitõẽs
Ad scđa3 pbatõꝫ bñ pbat q nec ãgel⁹ for
malr appetit diuinitatẽ. s3 aliq̃d qđ ẽ ꝓpriũ
dei vl' circa q̃ mediãte gr̃a solũmõ ẽ possibile
Eodẽ mõ poss3 dici ad. iij. q ãgel⁹ nõ ap/
petijt formalr. ⁊c̃. s3 mõis pdict3. Q2 aũt
assumit: q dẽs ñ pt apphẽdere creaturã eq̃
ri deo. dr q h ẽ veꝝ: q2 dẽs nõ pt false appre
hẽdere: s3 creata. q2 deficere pt: bñ põt false
apphẽdere ⁊ decipi. ⁊ g argumẽtũ ñ ẽ bonu3
cũ arguit̃. dẽs nõ pt h apphẽdere. g nec cre/
ata. dẽs eñ nõ pt apphẽdere q fornicatio sit
creatę bõa: tñ creata decepta sepe sic apphẽ/
dit. ɔcedẽdo tñ vt dcm ẽ q formalr nunq̃
ãgel⁹ apphẽdit se eq̃ri deo. ¶ Ad rõnes q̃ fi
unt ɔ q̃situ. Ad. j. ɔcesso ante negetr ɔña. Ad rati
ad pbatõ3 dr q cũ libertate arbitrij p⁹ statũ ones ɔ
vię stat ĩmobil' adhesio ad malũ: eo q i eli q̃situm
gibilibo ad finẽ malũ libe se h3. ñ eñ necel
sitat̃ diaboli volũtas ad tẽtandũ hominẽ

sʒ libe ħ fac. sp tñ ꝛ imobilr ad finē malū ꝛ blasphemiā dei. qꝛ iusto dei iudicio ds cuʒ volūtate āgeli nō vult cōcurrere: vt illam volitōeʒ pmā q̄ se auertit ꝛ peccauit vnq̄ dimittere possit. Ad auctē Hiero. dr̄ ꝙ vult ꝙ q̄ntū ē ex natᷓa oīs volūtas pt̄ peccare. q̄ uis i btīs reddat̄ ipeccabilis ex gr̄a ꝯformāte i bonū: ꝛ p statu vie cōiter tā āgel⁹ q̄ hō
Ad 2 potuit peccare. ¶ Ad. ij. ꝙ i bonū entis pn̄t Itē ꝙ pōssūt i bonū ꝛ velle: ꝛ dicere bonum morale. sʒ tñ sp anio decipiēdi creaturā rōnalē: ꝛ iō sp male. Ad ħ ꝙ dr̄ ꝙ btīudinē appetit: dr̄ ꝙ ħ ē verū ꝛ natᷓali ꝛ volūtario appetitu: sʒ nō appetit eā hr̄e p sbiectōem dei ꝛ ex gr̄a. ꝛ ḡ sic appetēdo ꝯtinue superbit: volēs ex natᷓalib⁹ amplecti qḋ soli grē debet̄. Uñ nō ē h̄ appetit⁹ in ꝯsolatōeʒ eo꜡. qꝛ sine spe ꝛ cū oīmoda desparōe. ꝛ ḡ ē in ꝑuē pe̾nā Esa. lx. Uermis eoꝝ nō moriet̄. i. remorsus ꝯsciē. Ad ꝯfirmatōeʒ: ꝯcedit̄ ꝙ synderesis in demōib⁹ sic ꝛ in mal' hoīb⁹ remurmurat pctō in pe̾nā eoꝝ: vt sʒ etiaʒ sua facta detestent̄: ꝛ in inferiorib⁹ aīe a seipsis puniant̄: sʒ nō seq̄t̄ ꝙ possint cōuenire. qꝛ in pe̾nā statuit eis dn̄s se nūq̄ cōcursuꝝ cū eoꝝ ħuiliatōe: vl' cū eoꝝ a malo auħōe
Ad 3 ¶ Ad. iij. pʒ sat' ex dictis i iij. ar'. eoꝝ enīʒ obstīatio duo dic̄. s. ꝑpetuā cōtinuatōʒ male volūtat' ꝛ non posse resilire ab illa. Primuʒ ħñt a seipsis: qꝛ finalr̄ auꝰtendo se ad malū se determiauerūt. scōm sʒ nō posse resilire ħñt in pe̾nā: eo ꝙ ds iusta eoꝝ punitione nō vult cū eoꝝ volūtate cōcurrere in bonū bñfactū vl' faciēdū p eos: ꝛ iō pt̄ dici ꝙ īmobiles sūt in malo: a seipsis ꝑncipalr̄ finalr̄ se auꝰtēdo: ꝛ a deo puniunt̄. Un dicitur ꝙ volūtas nō pt̄ se immobilitare. dr̄ ꝙ necipi imobilitati sūt: qꝛ libe eligunt: sʒ sp ad finē malū. Scd̄o dr̄ ꝙ oīs volūtas pecās mortalr̄ q̄ntū est de se imobilitat se ad malū. nō eñ pōt surgere nisi p deū sbleuata: ꝛ ergo nō est i ꝑtāte talis surgere ad bonū bñfaciendū. Tertio ꝙ lʒ formalr̄ volūtas nō ħ eligat q̄ finalr̄ peccat mortalr̄: tñ iusto dei iudicio ħ eligit ꝟtualr̄. qa eligit sp esse sb pctō. vt angel⁹ sp ꝑ̄sidere creaturis ex suis natᷓalib⁹ ꝛ ex ill' ħre btīudinē Quarto ꝙ illa vnica auersio induxit plenā rōnem malicie: eo ꝙ ꝑfectissim⁹ in natᷓalib⁹ fuit: ꝛ iō a ꝑfectissimo statu cadēs grauissime cecidit ꝛ irrecupabiliter. Ad pḿ in pmo ex ħicoꝝ dr̄ ꝙ loquat̄ de statu hoīs: cui datū est lōg⁹ tps p acq̄sitōe btīudis et btutis. ¶ Ad quartā. ꝙ volūtas angeli est dn̄a suoꝝ actuū quos eligit in malum sic ꝙ pōt in eos ꝛ nō in eos. sʒ qꝛ ē ex statuꝫ vie: nō est sic dn̄a ꝙ possit nō velle malum
Ad 4
Auctas phi q̄ allegat̄ in ꝯ̄riū: loq̄t̄ de statu vie. ¶ Ad. v. negādo ꝯ̄nam: nisi extensi
Ad 5
ue. i mal⁹: sic ꝙ meruit infinito tpe esse in pe̾nis. Ad pbatōem ꝯ̄ne. dr̄ ꝙ non infinita pe̾na intēsiue punit̄: sʒ in duratōe. Secūdo ꝙ obstinatio ēena in malo nō ē infinite mala intēsiue: imo nō ē intēsiue mala q̄ eadē ad tps finitū qḋ angel⁹ ꝯp̄hendere: qꝛ lʒ infinities maioꝝ sit q̄ ipa ad vnū die extēsiue: nō tñ intēsiue. ¶ Ad. vj. arguit p scd̄a pte ꝯ̄donis pme. iij. ar. s. de dei potētia absoluta. ¶ Ad. vij. neget̄ añs. et ad
Ad 6
Ad 7
pbatōem dr̄: ꝙ btīudo ꝛ gr̄a nō ē ex natᷓalib⁹. sʒ ḡtis dat a dn̄o: ꝛ iō qꝛ eā ex natᷓalibus ħre voluit: ꝯgruū fuit vt in hac electione obstinat⁹: sempitne̾ miserie sbsit. verū tñ si ds eū recipet ad grāꝫ: ꝯgruū eēt. sʒ qꝛ ħ ñ faciet dr̄ ꝙ ñ ē ꝯgruū eū ad gr̄aꝫ reuocari qꝛ dine̾ iusticie̾ ē adūsū. Ad illḋ ō vno ouili Joh. x. dr̄. cōiter ꝙ ħ itelligit̄ de tēpe seq̄nte infectōem antixpi in q̄ erit oīm cōuersio ad xp̄m: ꝛ sic erit tūc vna ecclīa oīm hoīm: que dr̄ vnū ouile: cui⁹ dn̄s nr̄ iesus xp̄s erit pastor. Auctes adducte post oppositū sūt p dictis pmi ꝛ tertij articuli. Hoc de q̄stione.

Exto queritur circa dis. viij. Utrꝫ sic demō pt̄ corpi illabi: sic secreta mētiū nr̄aꝝ possit itueri?

In hac q̄stiōe supponit̄ ꝙ demō pt̄ corporib⁹ illabi. Cōtra qḋ arguit̄ sic. dmon ñ pt̄ itrare aīaꝫ. ḡ nec corp⁹. ꝯ̄na tenet. qꝛ magis distat a corpe q̄ ab aīa: cū sit idiuisibilis: ꝛ corp⁹ diuisibile. añs ē Bede̾ i glo. s' illḋ act. v. cur tētauit satanas cor tuū: dicētis ꝙ mentē hoīs iuxta sbam nihil implere pōt: nisi creatrix trinitas. seq̄t̄. implet vero sathanas cor alicuius: nō q̄dem ingrediens in eum ꝛ in sensum eius neq̄ introiens aditum cordis. siq̄dem hec ptās soli⁹ dei est ꝛc. ꝛ glosa sup illud Abacuc. ij. dn̄s in templo sancto suo. dicit demones exterius simulachra ꝑ̄sidere possunt: sed nō interius adesse. ¶ Scd̄o sic. per totū corp⁹ ho
ꝯsuppo.
minis ꝛ in q̄liber pte eius est aīa homīs. ḡ neq̄t sic cū ea in eadē pte esse demō. ꝯseq̄ña tenet. qꝛ nō videt̄ ꝙ duo possint esse spi
2

Confir. ritus creati eiusdē corporis. ¶ Quod confir-
mat locutiōe cōmuni. q2 demoniaci dicun
tur obsessi a diabolo. mō obsidens castrū
p q̄sto.i ex est ꝛ nō intra. Scḋo loco q̄rit. vtꝝ demō
secreta mētiū nr̄aꝝ possit īnuenire. ¶ Ad cu-
ius ptē affirmatiua arguit sic. pmo aucto-
ritate btī Aug. xij. sup Gen. ad lr̄am dicē-
tis. mali angeli cogitatōes nouerūt. q2 mul
ta p̄dicūt q nō p̄dicarēt si cogitatōes n̄ no
2 scerēt. ¶ Scḋo rōe. q2 nisi sic demō nō cog-
sceret omia pctā nr̄a. ꝯn̄s falsū q2 cū sit exe-
cutor dei: opꝫ q singl'a pctā puniat: ꝯgru
is ꝛ correspondentibꝫ supplicijs. sꝫ h̄ facere nō
posset nisi oīa ꝯgsceret. g ꝛc. ꝯn̄a tn̄ tenet.
3 q2 multa pctā cōmittunt cogitatōibꝫ. ¶ Ter
tio sic. q2 demō nosat sb̄am aīe. g potētias
ei9. g ꝛ opatōnes ei9 demēt ꝯn̄e. q2 aīa cog-
scit p suas potētias ꝛ potētie p opatōes. er
go qḋ cogscit posteri9: cognoscit etiā p9s. ꝛ
4 an̄s notū ē. ¶ Quarto q2 demō nouit oms
mot9 corpis g cogitatōes mētis. pbat cō-
seq̄ntia. q2 qlibꝫ mot9 mētis aliqlr afficit
corp9. vt si sequat ꝯplacētia: extēdendo. si
displicētia: retrahendo. qḋ itaq3 pfecte vi
det oīs mot9 corpis: h̄ ex signis ꝛ effectib9
cogitationū p̄t venire in affectū mētis seu
cogitatōnū ei9. sic ex effectu pfecte noto co
gnoscit sua cā. an̄s supponit. q2 sp̄ualia p-
sunt corpalibꝫ ꝛ illa nouerūt. vigꝫ eni su-
per corpalia intm̄ q p eos fiunt magice ar
p suppo- tes. vt dicit mgr̄ di. vij. c. viij. ¶ Sꝫ p̄ sup
posito ē text9 Math. viij. vbi dn̄s de duo
bus obsessis gerasenis eiecit demonia. ꝛ li
centiā dedit introeundi in porcos: ꝛ nō po
tuit exire demon a corpe nisi ante ī eo fuis-
set. ꝛ Marci vltimo pmittit credentibꝫ in
noie Jesu demonia eijcere. g intra corp9 es-
ꝯ q̄situꝫ se possunt. ¶ Sꝫ in ꝯriū q̄siti est btūs Au
gustin9 in li. de eccl'a dog. dicēs. cogitatio-
nes nr̄as diabolū nō videre certū est. Jn q̄
stione erūt duo articli. Jn pmo videbit de
supposito. Scḋo de q̄sito.

Quantum ad pri-

Arti. j. mū est notandū pmo q p illapsu corpis
intelligo adeq̄te esse: vbi corp9 ē ꝛ cogsce
re omnia ea q sūt illi9 corpis ꝛ respectu ip̄i
us aliquā h̄re p̄sidentiā. nō eni est pprie il
lapsus esse: vbi aliud ē. q2 sic mat̄ia illabe
ret forme: ꝛ demō aīe. q2 p9us dictū ē q p̄n̄e
esse sit adeq̄te vbi ē aīa. sꝫ vltra coexistētiā
req̄rit q h̄eat se p modū p̄sidētis aliq̄ mō. et
2 oīa ꝯgscat q sūt illi9 corpis. ¶ Scḋo ē no-
tā. q demonē illabi corpi p̄t adhuc itelligi
dupli. Vno mō p coexistētiā ꝛ opatōeꝫ in
corp9. Alio mō p ih̄esionē puta q2 ih̄eret
corpi: vt itellect9 hoīs sue mat̄ie. ¶ Tertio 3
ē notā q nat̄a āgelica ē subtilior q̄ nat̄a cor
porea ꝛ ea supior. Vn̄ nouit ꝯditiōes eius
ex nat̄ali sua pfectōe. ē etiā min9 subtil' q̄ est
nat̄a diuina. q2 illa ē oīno simplex: vt dem̄ ē
circa pmū dis. 8 qḋ nūq̄ p̄t coicari. oīs eni
alia nat̄a de necitate aliqm ꝯpositōeꝫ secū
portat puta posse ꝯponi accidētibꝫ: vel in
niti alti p̄ori influēti ꝛ ꝯfuāti. sic h̄ec dicta
sūt sup9 dis. 8 pmi li. ꝛ in lūine nat̄ali tra
hūt a pho. xij meth. volēte q a pmo ente
scꝫ deo necessario oīa alia depēdēt. ꝛ ex ꝯn̄ti
secū portāt iplicitā ꝯpositōeꝫ q̄ alti p̄ori i-
nitunt. ¶ Quarto ē notā. q āgel9 ē psona ꝛ 4
p se ex̄n̄s sb̄a itellectual': de ei9 nat̄a nō ē ih̄e
rere. q̄uis Plato ī timeo videat voluisse
q āgeli sint corpei: ꝛ mgr̄ vr̄ q̄si eo mō loq
hac dis. tāgēdo illā opionē platōis ex ver
bis Aug. c. j. ꝛ iiij. ¶ His pmissis sit pma Cōclu.i
ꝯclō: Angeli nō p̄nt illabi corpi p ih̄esio-
nē corpis. pbat sic. qḋ neq̄t alti initi vt sb-
iecto ī opibꝫ suis: neq̄t eē ī corpe p ih̄esiōꝫ
sꝫ āgeli neq̄ūt alti initi vt sbiecto. ꝛc. tenet
ꝯn̄a. ꝛ pꝫ maior. q2 oīs forma ih̄erēs initi
tur sbiecto cui ih̄eret ī opibꝫ suis. ꝛ mior pꝫ
q2 āgel9 ē psona ꝛ p se suppositalr ex̄n̄s c9
nat̄e repugn̄t initi alti vt sbiecto. ¶ Cōfir- Confir.
mat. q2 āgel9 neq̄t ih̄erere. g ꝯclō va. ꝯn̄a
tenet. pbat an̄s. q2 āgel9 h̄ꝫ eē suppositale
totale c9 nat̄e ē ꝯriū q sit ps alti9 ꝯpositi.
¶ Scḋo pbat ꝯclō sic. nō pl9imo mi9 pōt p̄bat
āgel9 eē forma ih̄erēs q̄ equ9. sꝫ equ9 n̄ p̄t
ih̄erere. g nec āgel9. pꝫ maior q2 nobilioreē
p se existētiā h̄ꝫ āgel9 q̄ equ9: ꝛ magis sepa
tā a mat̄ia: pbat mior. q2 si totū ꝯpositū
puta equ9 posset ih̄erere alti: tā oꝫ teneret q
mat̄ia ih̄ereret illi. ꝛ sic mat̄ia fieret actus
qḋ sue nat̄e oīmode repugn̄t. ē di puta potē
tia ꝛ catholice et phīce loq̄ndo. ꝛ g ip̄a actu
are nō p̄t nec ih̄erere. q̄re nec equ9 c9 est ps
¶ Sꝫ ꝯ dicūt alij āgelū ih̄erere corpi n̄ vi obiectio
implicare ꝯ dictōꝫ g. ꝯn̄a nota ē. ꝛ an̄s ap
paret. quia intellect9 qui p̄t esse forma in
h̄erens: etiā videt posse esse psona: vt in se
paratione anime a corpe. quare ergo h̄ nō
posset eodē mō saluari de angelo sine con
dictōe. ¶ Scḋo. cū angel9 assumit corpus 2
vel est ei9 forma inh̄erens: vel nō: si sic ha-
bet ppositū. si non. ergo erit illa materia si
ne forma. ¶ Tertio. q2 q̄ esset alt forma eq 3

quẽ admistrant necromãticū q̃ vnq̃ nõ p̃e
tãta velocitate de loco ad locū trãsmutarẽ
4 nisi p motū angeli. ¶ Et quarto. q: nõ mi-
nus vr̃ repugnare angelū esse formã in-
herentē q̃ naturã humanã nõ esse suppo-
situ. mõ natura humana in xp̃o nõ ẽ sup
positū. ḡ. p3 maior q: videt q̄ de pfectõne
naturę hũanę est q̄ sit suppositū: ita bñ sic
de natura angeli. p3 minor de se ex fide. et
p Boetiū li. de duab9 naturis et vna psona
xp̄i. Et ɔfirmat q: vr̃ q̄ sic de9 potuit suę
diuinitati vnire naturã hũanã in vnitate
suppositi: ita posset eã facere inherere ali-
cui alteri p modū sbiecti. quare ḡ nõ ita de
Nota. angelo. ¶ Pro solone hoꝝ est notãdum q̄
supposita et formę inherẽtes sũt ꝓprietates
recte diuersę naturaliter: eo q̄ suppositū nul-
li innitit vt sbiecto: nec ſm sua naturã Ini-
ti põt. eo q̄ in nullis suis opib9 indiget sb
iecto alio: qḋ nõ est ei9 pa. et ḡ nõ põt eius
natura salua et remanẽte tendentiã habe-
re naturalē ad sbiectū p ɔ̃riū forma inhe
rens simplr tendit in sbiectū. q: cū illo põt
Ad 1 in suas opatões. ¶ Quo p̃misso rñdet ad
p̃mã: negãdo ãtecedẽs. q: essentię ãgeli re
pugnat hr̃e tẽdentiã ad sbiectū. q: forma
q̃ naturalr̃ tẽdit in aliud tãq̃ in sbiectum
nõ est psona vel suppositū: et iõ sicut repu
gnantiã claudit ſm naturã tendere in sub
iectū: sic omi supposito repugnat esse for-
mã inherentẽ. Ad pbatõeꝫ añtis dr̃ q̄ a-
nima sepata ñ est ꝓprie psona nec suppo-
sitū: eo q̄ naturalr̃ tẽdit in corp9 q̃ multas
opatões põt. quas neq̃t sine eo: vñ expe-
ctat stolã scḋam hñs p̃mã. nõ em̃ est ꝓ sę
indiuidua sḃa ſm naturã scꝫ suã ab omni
Ad 2 alia diuisa. ¶ Ad scḋaꝫ. q̄ in assũptõe cor
poris p angelū materia est informata: for
ma ꝓpria educta d potẽtia matię cui coex
istit angel9. et mouet totū ſm impiū volũ-
Ad 3 tatis suę: inq̃tū deus pmiserit. ¶ Ad tertiã
q̄ si sit ver9 equ9: tũc forma ei9 esset forma
dãs esse specificũ in specie eq̃na sꝫ si non sit
equ9: q̄ nũc illusiõe sensus repñtet ad mo
dũ eq̃: qḋ magis est ꝓbabile apud me: tunc
forma sbalis ei9 est illa q̃ dat esse accidẽta
le illi9 spẽi: cui9 ipm in rei ṽitate existit. vt
si sit aer. forma aeris: si sit stramẽ forma stra
minis. ¶ Ad quartã neget añs. et ad pba-
Ad 4 tõem dr̃ q̄ esse suppositū nullã pfectõꝫ di
cit distinctã a natura: imo nãta hũana est
sume honorata in h̄ q̄ est xp̄o vnita. q̃ vt
dic btũs Ambro. illa ẽ maxĩa grã & vnio-

nis quã de9 hoi tribuere potuit: imo non
est de pfectõe naturę hũanę q̄ sit supposi-
tũ: sicut de pfectõe ei9 nõ tẽdere in alteꝝ tãq̃
in sbiectū. tẽdit em̃ ipa sic et ois creata I de
um. et ḡ q̃nto ei intimi9 vnit. tãto magis p
ficit. sec9 est de tẽdẽtia in sbiectū. qḋ ei non
cõpetit: nec cõpetere põt. salua sua pfectõe
naturali. q: tũc nõ solũ supiori. sed etiã infe
riori indigeret. Et eodẽ mõ rñdet ad cõfir
matõem. q̄ deus nõ põt naturã hũanã fa-
cere alteri inniti vt sbiecto. q: h̄ iplicat. q̄ a
sic corp9 hois hr̃et se p modũ act9. et õ pu
ra potẽtia fieret act9: qḋ oĩno ipossibile est
et iõ nõ est silr̃ de vniõe et inhesiõe. ¶ Se- Cõcło. 2
cunda ɔcło est. angel9 mal9 vel bon9 põt il-
labi corpi p coexistẽtiã p3. q: sũt I obsessis:
a q̃b9 eijciunt virtute nois Jesu. sũt em̃ vbi
corpus ẽ: cognoscũt ꝓprietates corpis et p̃n-
cipant ei sic q̄ mouet ipm ſm impiũ volũ
tatis suę: et iõ dr̃ demon eos in ptate ha-
bere sicut ded. r aplis quosdã p̃mę ad Ti.
p̃mo. Verꝫ est tñ q̄ mal9 angel9 nõ habet
dominiũ ampli9 sup corp9 q̃ de9 ei pmittit
vt dic mgr̃ dis. viij. c. vlti. Itẽ sic põnt
et illabunt corpib9 q̃ formãt ex aere. Et p̄e
ad hoc assignant quedã ɔgruitas. q: sic se
hꝫ spũs increat9 ad oẽs spũs: sic spũs crea
tus ad corpalia: sꝫ spũs increat9 illabit oĩ
bus spiritib9 ḡ creat9 põt illabi corpibus
p3 maior. q: sic spũs increat9 sbtilior ẽ oĩ-
bus spiritib9: sic spũs creat9 sbtilior est cor
poribus. minor nota ẽ de se ¶ Tertia ɔcło. de Cõcło 3
mõ nõ põt illabi aię. pbat null9 spũs crea-
tus põt illabi alteri spiritui. mõ aĩa est spũs
creat9. ḡ demõ ñ ei illabit. p3 maior p beatũ
Aug. li. d sp̃ũ. et aĩa. dicẽ. q̄ singul spiritib9 I
est termi9 q̄ a se inuicẽ distinguũt. et vn9 in alio
nõ ẽ. minor nota ẽ. Scḋo illabi aię ẽ ꝓpriũ
dei ḡ nõ ɔuenit demõi. ɔña nota ẽ. añs ẽ btĩ
Aug. i li. d eccl'ia. dog. dicẽtꝭ Illabi menti
illi tm̃ possibile ẽ q̃ creauit eã. Vide d. j. ar.

Quantuꝫ ad secũ-

dũ articlm. vtꝝ ãgeli intueant cogitatiões Arti. 2
nr̃as: doctores nñ ɔ̃sẽsiũt. Vult em pe. de
tharẽ. li. q. di. 8. ar. x. q̄ videt eas visiõe ñ
mãifesta: sꝫ in signis cõiecturãdo. q: visio
ne mãifesta sol9 de9 videt secreta cordiũ si
ue cogitationũ nr̃aꝝ et iste ẽ mod9 dicẽdi
cõis ac satis pbabil: Durãd9 vult libro. q
disti. viij quę. iiij ar. q. q̄ cogitatões nr̃e
de futuro non possunt ɔgnosci ab angelo
certitudinalr̃: sicut nec a nob ꝑpriis. eo q̄ ex

fectus futur⁹ pōt nō euenire. Et certū est ꝙ
nō possum⁹ eas cognoscere: nec etiā ange/
lus nisi deus ei reuelaret quo ad euētū rei
Sȝ quo ad desiderata futura ꝗs dubitat
quin hō possit i se ꝯgnoscere q̄d ipe desyde/
rat: ꝛ cū sit act⁹ sue volūtatis libere elicit⁹.
nec in eius essentia depēdet a futuro. q̄a si/
ue futurꝝ eueniat siue nō: cogitatio eius de
1 facto ꝛ etiā desideriū pōt esse p̄sens. ¶ Se
cūdo dic̄ cū petro ꝙ cogitatōes q̄ sūt actu
i intellectu pñt cognoscere dupliciter. Uno
modo p signa: ꝛ ita dictū est dicere petrus.
Scdo mō dicit Durand⁹ quo ad esse co/
gitationū in intellectu: vel affectionū i vo
lūtate quolēa dicere ꝙ sic patet solutio. et
ita vid̄r dicere petrus de tharātasio. Sed
hūc modū durād⁹ nō laudat q̄ ad illō di
Opio 3. ctū scdm ¶ Tertia opio est doctoris subti
lis ꝙ cognoscit cogitatōes q̄ sunt in intel/
lectu sicut sensatōes q̄ sunt in sensu. sūt eī
2 accidētia similia. ¶ Scdo dic̄ ꝙ angeli nō
vident volitōnes ꝛ electōnes sequētes no/
stras cogitatōes. Rō: q: deus h̄ reseruauit
sibi: q̄ sibi occultorꝝ iudiciū voluit reseruari
Opio 4 ¶ Quarta opinio est mgr̄i Heruei ꝙ dmo
nes vidēt nr̄as cogitatōes ꝛ volitōes non
solū q̄d sunt. sȝ etiā de q̄ sunt. sȝ nō vident
de p̄sēti cogitans q̄tū vel fm quē gradū
cogitat de talibꝫ: vel eorꝝ quolibet p̄sēti i q̄
tum ad obiecta scd̄aria. ¶ Quīta opio est
Opio 5 Thome de argētina ꝛ multorꝝ aliorꝝ antiq̄/
rū ꝙ angel⁹ cognoscat nr̄as cogitatōes q̄/
tū ad terminorꝝ significatōem. Scdo dic̄
ꝙ nō cognoscat eas q̄ tum ad ꝯpositōnis
vel diuisionis determinatōem. Et ei h̄ ter
tio dicit ꝙ nō cognoscit nr̄as cogitōnes q̄
tum ad affect⁹ siue volūtatis determinati
onē. quia vt dicit volūtas suo actu sequi
tur actū intellect⁹ ꝯponētis ꝛ diuidentis.
He sūt opiones de hac materia. ꝛ sūt val/
de difficiles in ꝯparatōe sui ad inuicē. Et
ideo dimittēdo quēlibet in sua quā elege/
rit breuitatis causa. ꝛ q: in sequēti questio
ne de cognitōe angelorꝝ fiet sermo: que ha
bet cū hac materia magnā ꝓpinquitatē: po/
nā aliq̄s ꝓpōnes ꝓbabiles. q̄ mihi viderē
tur posse ꝯcedi. ¶ Pro q̄bꝫ p̄mitto suppo/
suppō.1. sitōes ꝓbabiles. q̄rꝝ p̄ma est hec. ꝙ nō opor
tet si vn⁹ angel⁹ loquat alteri ꝙ ceteri aliȷ lo
quentē intelligāt. hec ē btī tho. i. p̄te. sūme.
q. cvij. ar. v. Et ꝑsuadet sic. non min⁹ secre
tus vid̄r posse fieri s̄mo āgelorꝝ int̄ se q̄ ho
minū. mō nō oportet si vn⁹ hō loquat alteri
ꝙ ceteri aliȷ eū intelligāt: eo ꝙ ē int̄ hoīes mo/
dus loq̄ndi occult⁹. igit̄ ꝛc̄. pȝ maior p̄mo
q̄ ad h̄ ꝙ angeli sibi inuicē loq̄nt̄. p̄me ad
Corinth. xiij. si linguis hoīm loq̄r ꝛ ange
lorꝝ. Scdo ꝙ nō min⁹ secreta est eorꝝ locu
tio q̄ hoīm. q: q̄nto āgeli subtiliores sūt ho
mibꝫ: tāto vid̄r ꝙ magis spūalr̄ int̄ se collo
quiū h̄re pñt: ꝛ magis secretū. minor nota ē
¶ Scdo. q: nō q̄libet āgel⁹ videt oīa q̄ sūt ꝓbat̄ 2
in mēte alt̄⁹ āgeli boī q̄ vn⁹ eorꝝ pōt aliq̄d
ei p̄ mēte vni q̄d non alt̄. ꝯña nota ē et co
q: si pt vnū tenere secretū: q̄re non suū loq̄
pōt vni maifestare ꝛ nō alt̄. añs pȝ q: q̄
uis Gabriel nūciauerit Marie de bti incar
natōe: ꝛ lucifer āgeli boī xp̄i ascēsionē pas/
sionē: resurrectōem: nō tñ oēs viderūt h̄ i mē
tibꝫ eorꝝ nec in v̄bo. vñ q̄siuisse legūt i ascē
sione. q̄s ē iste q̄ venit de edem tinctis vesti
bus de Bosra: Esa. lxiij q̄s ē iste q̄ venit de
mō sanguineo. q̄d signū sufficiēt ē ꝙ n̄
ꝯgnouerūt illō q̄d āgeli supiores mēte sciue/
runt. ¶ Forte dicet ꝙ q̄libet āgel⁹ bon⁹ videt obiectio
in v̄bo illō q̄d vn⁹ loq̄t alteri ꝛ q̄d ei dicat.
R. ꝙ nō oportet añs eē verꝝ. q: q̄uis v̄bū sit
sufficiēs: tñ. mū speciē representat illō: nō tñ
oportet ꝙ alter btūs h̄ i v̄bo videat. nō em̄ re
p̄ntat v̄bū btō: nisi ea q̄ vult nec oȝ omnē
btm̄ scire oīa bona q̄ h̄ fiūt. vel etiā oīa mala suppō.2.
¶ Scdo p̄mitto ꝙ locutio āgeli ad āgelū
est nō p exterior̄ vocis formatōem sȝ p intio
nē siue intētōis significatōem. pȝ q: voces n̄
formāt exteriores: cū corpa nō hīt: vt suppo
no ad p̄ns. nec etiā oȝ ꝙ cū loq̄t angel⁹ an
gelo vt deo corp⁹ assumat. cū etiā intellectus
nr̄ loq̄t sibi: vel cogitat laudē dñi sine cor/
por̄ assūptōe vt notū ē: vel etiā corpis vsu
in q̄ existit. Ite magne demētie ē illos perte
ctos spūs estiare n̄ posse loq̄ sibi vel deo siue
mutuo sine idigētia corpis. nō em̄ assumit
corp⁹ āgel⁹ supior i iferiorꝫ illūinatōe q̄ fit Conc.1
p loq̄ mētale nec īferior i iq̄sitōe. ¶ Ex his
v̄r mihi seq̄ ꝙ āgelis inest vel cōnata ꝯstitui q̄
locutōes suas mētales pñt vni māifestare
ꝛ eisdē aliȷs p̄ntibꝫ spiritibꝫ occltare pȝ. q:
p p̄mū: āgeli pñt loq̄ vni sine h̄ ꝙ aliȷ intelli
gāt: ꝛ p scd̄: hec locutio ē mētalis interior in
āgelo. ḡ istiores suas locutōes pñt vni ma
nifestare ꝛ occltare alt̄i. q̄d n̄ eēt nisi talē v̄/ Conc. 2
tutē sibi h̄ēnt connatā. ¶ Scdo seq̄ v̄r ꝙ
āgel⁹ pt celare alti ne videat oēs suos h̄i/
tus ꝓbat sic intelligibilior ꝛ ꝯsiderabilior est
actualis locutio q̄ h̄it⁹: ꝛ tñ āgel⁹ pōt celare
suā actualē locutōeȝ ne p̄ntes quibus nō

loquit: intelligāt ꝑ ꝓcedēs correlariū. ergo ⁊
habit⁹. Tenet ꝯña. q: si magis cognosci-
bile celare pōt: q̄re nō min⁹. ⁊ pȝ maior. q̄a
actualis locutio ꝓsupponit habitū mētis
fm quē fit sermo: ⁊ addit sup eū actū expli-
3. ꝓpō ꝓ nima onis. ¶ Tercio suppono ꝙ aīa separata pt lo-
qui alteri aīe separate pȝ Lu. xvi. vbi aīa diui
4. ꝓpō ꝓ xima tis loq̄bat Abrae ⁊ ecōtra ¶ Quarto suppo
no. ꝙ sicut nō necesse ꝙ angelū loquente an
geli alij p̄ntes quibꝫ nō loquit intelligāt: sic
etiā nō ē necesse ꝙ sermonē quē aīa facit al-
teri aīe. angelo vel deo. alij p̄ntes q̄bꝫ nō lo
quit intelligāt. pȝ ꝓma ps ꝑ suppōez ꝓmā
⁊ pȝ scđa ps. q: cū aīe separate sint sicut ange
li. salrē quo ad h̄. vt dr Mat. xxij. de hoībꝫ
post resurrectōz. nō videt rō quare sermonē
aīe separate plus oēs aīe p̄ntes intelligerēt q̄ȝ
sermonē angeli. ꝓcertim q: signa quibꝫ lo-
quunt aīe ⁊ angeli sunt cōsilia ī eē signi. ⁊ iō
si sermo angelic⁹ nat⁹ ē occultare format⁹ ex
5. suppō illis signis: q̄re nō sermo aīe. ¶ Quinto ꝓmit
to. ꝙ min⁹ noti sunt habit⁹ aīe angelo vl al-
teri aīe q̄ȝ sua loq̄la. recte declarat sicut corre
6 tariū scđo in scđe suppōis. ¶ Sexto ꝓmitto.
ꝙ ꝑ secreta mētis hic intelligo ꝯcept⁹ intel-
lectuales. assensus ⁊ dissensus veri vel falsi
argumētatiōes ⁊c. q̄ ponunt ī intellectu. sūt
7 electōes ⁊ habitus volūtatis. ¶ Septio. ꝙ
demō vel angel⁹ ꝓpter ꝑfectōez ꝓncipalē ꝑ
est corpibꝫ. vñ nouit v̄tutes corpis: ⁊ ea q
sunt ī corpibꝫ: intm̄ ꝙ magice artes suo mi-
sterio exercent: applicando actiua passiuis
vt dicit mgr̄ di. vij. ca. viij. ⁊ deinceps decla
rat ꝙ nō creāt: sȝ actiua passiuis applicant
Corre. ¶ Correlarie sequit. ꝙ cogitatōes. ꝓhātasie
⁊ act⁹ sensus cōis et simulachra reseruata in
mēoria nr̄a corpali ꝑfecte noscūt. Pȝ. q: no
Ultimo notādu. scūt v̄tutes corpoꝝ ⁊ qualitatū q̄ sunt in ip
sis ¶ Ultimo noto. ꝙ demonē cognoscere se
1 creta mētis ꝑt intelligi dupl̄r. Uno mō di-
2 recta ītuitōe. s. ea ī se cognoscēdo. Alio mō
ꝑ discursū ab effectu cognoscēdo cām: sic ex
Cōclo 1 signo cognoscēdo signatū ¶ Quibꝫ ꝓmissis
ꝓcedēdo ꝓbabilis videt mihi ꝑ ꝓma ꝯclo
ne. ꝙ sepe demō noscit secreta mentis nr̄e ꝑ
discursum. pȝ. q: nouit ꝙ sensu cōi existēte in
actu silēs ī repn̄tādo fiūt cogitatōes ī intel
lectu. q: scit ꝙ ille ē mod⁹ cognoscendi hoīs
¶ Itē ꝙ opans aliquē actuȝ. siue bonū siue
malū. eligit ⁊ vult sic facere in voluntate.
ex quo nō cogit volūtas in his actibus qui
suo subsunt impio: ⁊ ita in alijs. Neq̄ȝ mi-
rū. q: sic hō pōt cognoscere secreta mētis ex
effectibꝫ. nā idcirco repr̄hēdunt malefacien-
tes: eo ꝙ sic facere voluerūt: ⁊ laudant boni
de bona volūtate ex effectibꝫ. cognoscēdo e-
lectōes ⁊ cogitatōes interiores. ¶ Scđa cō Cōclo. 2
clo ꝙ imediata inspectōe demō nō videt se
creta mētis: nisi forte mēs sibi loq̄ret. Pro- 1
bat ꝓmo auctibꝫ. Scribit em̄. ij. Para. vj
ca. Salomonē dixisse ad deū. Tu sol⁹ nosti
corda filioꝝ hoīm. ¶ Dicit mgr̄ Thomas Cōtra
de argētina. ꝙ dicta auctas ⁊ ꝯsiles. intelli-
gunt de affirmatōe ⁊ negatōe ⁊ electionibꝫ.
⁊ hmōi actibꝫ: ⁊ nō de conceptibꝫ vel signis
vel cogitationibꝫ sequētibꝫ ista signa ¶ Sȝ Soluit.
hec glo. ē contra beatū Aug. in libro de eccle
siasticis dogmatibꝫ. ca. xlix. sic dicentē. In-
ternas aīe cogitatōes diabolum nō videre
certi sumus. sequit. secreta aūt cordis ille so
lus nouit ad quē dicit. Tu solus nosti cor-
da filioꝝ hoīm. Itē cū affirmatiōes ⁊ nega
tōes. assensus ⁊ dissensus. electōes ⁊ refuta
tōes sunt act⁹ fortiores positiui: ⁊ faciliores
ad inuēdū q̄ȝ ꝯcept⁹ simplices: q̄ possȝ assi
gnari ratio ꝙ demō videret ꝯcept⁹ ⁊ nō a-
ct⁹ ꝯsequētes: constat ꝙ nulla. ꝗ ꝯclo vera.
⁊ glosa nulla. ꝯña tenet ⁊ añs pȝ ꝑ expiē-
tiā ī nobismetipis. nā laici ꝑcipiūt bn̄ assensus
⁊ dissensus suos. vñ dicūt se credere vel dis
credere ¶ Itē actus suos volūtatis. vt velle
vel nolle ¶ Sed de simplicibꝫ conceptibꝫ cō
munes ⁊ pueri ⁊ fatui: regulariter nihil sci-
unt si interrogent: nisi incipiāt se reflectere.
tūc em̄ aduertūt se simplices cogitationes
h̄re: illi q̄ inter eos sunt acuti. ⁊ causa ī hoc
ē manifesta. q: species reꝝ sensibiliū ꝓpter
paruā quā habēt entitatē: nec a sensu exterio
ri: nec interiori cognoscunt. q̄ȝuis actualiter
veniāt ad sensum vel organū ei⁹. Sȝ actū
sentiēdi vt vidēdi ꝑcipit sensus interior eti-
am sine discursu. vt dicit phs. ij. de aīa. c. de
sensu cōi: ⁊ quare: q: ē maioris entitatis ⁊
magis cognoscibilis q̄ȝ spēs multiplicata a
sensibili: ꝑ quā vt ꝑ instrumētū ī sensu gene
rat. Eodē mō ē de simplicibꝫ ꝯceptibꝫ. ꝙ q:
minoris entitatis sunt: q̄ȝ assensus vel electi-
ones nō ꝑcipiunt a simplicibꝫ. q̄ tn̄ suos a-
ct⁹ assensiuos ⁊ electōes sequētes: q: maio-
ris entitatis sunt: bn̄ ꝑcipiūt. Minor nota
ē. q: si demō res magis positiuas ī aīa exn̄-
tes nō videt: nec videbit res min⁹ cognosci
biles in eadē. Uñ in lib. retractationū retra Probat 2 ꝯclo auctē 2.
ctat Aug. dictū quo q̄nq̄ȝ dixerat angelū vi
dere nr̄as cogitatōes ¶ Scđa. q: dicit Hie
ro. Mat. ix. ꝙ ex hoc ꝙ Jesus vidit cogita-

tiones eoꝝ. Cōcludit ꝙ ipe erat deus. ergo
cognoscere secreta cordis ē ꝓpriū dei: vel ra
tio nō valebit. Idē dicit Chris. sup Mat.
Alia p-bacio cō-clu. scōg. ¶ Scd̄o ꝓbat̃ hec ɔclusio ex supponibꝫ p̄-
missis. q2 demō vel angel9 nō pōt cognosce
re secreta alteri9 angeli vl' demonis: nisi sibi
velit reuelare. Et eadē rō ē de h respectu al-
teri9 angeli ⁊ respectu aie itellectiue. ḡ ⁊c. ɔn̄
tia teꝫ. maior pꝫ p. ij. corre. suppōis scd̄e
⁊ mior pꝫ p suppōes. iij. ⁊ iiij. quare em̄ pl9
cognosceret ɔcept9 aie intellectiue q3 alteri9
Contra eādē conclusiōz 1 angeli. ¶ Sed i ɔ̄riū hui9 ɔclōis mḡr Tho
mas de argētia vult ꝓbare ꝙ angel9 natura
lit̃ cogſcit cogitatōes q̄trū ad t̃mioꝝ signifi
catōꝫ. qd̄ nitit̃ ꝓbare mult̃ medijs. p̄mo sic
Ille q̄ oēm actū virtꝫ nr̄e cogſcit q̄ ē simplex
app̄hēsio: ille etiā actū ɔponētē et diuidētē
cognoscit q̄ ad significata termioꝝ. sꝫ ange
lus pt naturalit̃ cognoscere oēꝫ actū nr̄i itel
lect9: q̄ ē simpliciū app̄hēsio. igit̃. pꝫ maior
de se. mior ē ꝓbat. q2 angel9 euident̃ videt q̄
spēt vtimur i orgāo phātasie: cū illa spēs p̄ ce
teris alijs actuet̃: qn̄ ea vtimur actualit̃ cog
2 scēdo ¶ Scd̄o sic. qcūq3 actualit̃ cogſcit ali
qd̄ subiectū ille pt cognoscere oīa q̄ sūt i illo
sbiecto: sꝫ angel9 ꝑfecte cogſcit nr̄aꝫ aiaꝫ in-
tellectiuā. ḡ. maior ē possꝫ ꝓbare. q2 videt̃ ꝙ
sbiectū sit min9 cognoscibile q3 acc9 i eo ex̄n
tes. vt maria min9 cognoscit̃ q3 sue q̄litates
3 mior supponit̃. ¶ Tercio sic. ꝑfecte cognitis
oib9 cāis alic9 effect9 cogſcit̃ ipe effect9. Nō
angel9 videt̃ ꝑfecte cognoscere oēs cās nr̄a-
rū simpliciū app̄hēsionū. igit̃. pꝫ maior. qa
scire ē rē p cās cogſcere ⁊c. j poster. ⁊ mior etiā
videt̃ nota. q2 cognoscit phantasmata ⁊c. ⁊
res corpeas. deū ⁊ aias nr̄as. ⁊ ita nō viden
tur eē alie cause cognitionū nr̄aꝝ. ¶ Quar-
4 to sic. Intellect9 q̄ cognoscit spūalia: non ꝑ
corpalia: n̄ min9 ꝑfecte cognoscit spūalia q3
corpalia. sꝫ angel9 ē hmōi. igit̃ cū cognoscat
oīa accn̄tia corpalia: nō minus videt̃ cog-
noscere spūalia. et ꝙ ɔn̄ri acc9 nr̄i intellect9
5 simplices. ¶ Quito. qd̄ ꝑfecte videt aliquā
rē videt etiā ꝑfecte decores illi9 rei. sꝫ angel9
mal9 sic bon9 ꝑfecte vidꝫ aiaꝫ. ḡ et9 decores. s.
suas simplices cogitatōes. pꝫ maior q2 ꝑfe
cte vidēs parietē videt colores picturas et
6 figuras q̄ sūt i eo. ⁊ minor supponit̃. ¶ Sex
to. sicut se hꝫ sensus ad sensibile ita se hꝫ in
tellect9 ad intelligibile. sed nullū ē sensibile
qd̄ effugit potētiā sensitiuaꝫ sensus creati. ḡ
nō ē aliqd̄ itelligibile qd̄ subterfugit noticiā
intellect9 creati. s. angeli q̄ ē ꝑfect9. ⁊ nō mo

le corpis impedit9. maior ē phi. iij. de aīa mi
nor ē phi. ij. de aia. ca. de sufficiētia sensuū ex
terioꝝ. ¶ Septio sic. potētia ꝑfecta i suo ge- 7
nere pōt i oīne illud qd̄ p se ɔtinet̃ sub suo
obiecto adeq̄to. mō intellect9 demōis ē ꝑfe
cta potētia in cognoscēdo intelligibilia sub
quib9 ɔtinent̃ oēs act9 simplices intellect9
humani. q2 oēs sunt itelligibiles. ḡ pt intel
lect9 angeli i cognitōem oīm nr̄oꝝ actuum
simpliciū intellect9. He sunt rōnes hui9 do
ctoris: q̄ mihi nō vident̃ ɔcludere. sꝫ sua re
uerētia salua esse ex nimis cōib9. ⁊ si alique
ɔcludūt: nō cōcludūt suū ꝓpositū. ceteꝝ si
concluderēt: ꝓbarēt ꝙ angelus nosceret no
stros assensus ⁊ dissensus: electōes interio-
res: ⁊ oēs habit9 nr̄os p̄senrialit̃ i aia exīstē-
tes. cui9 ɔtrariū ipemet dicit i eadē questi-
one ⁊ eodē articulo. circa di. vij. scd̄i. Et id̄
r̄ndet̃ ad singulas. ¶ Ad p̄mā negādo mio Ad 1
rē: loq̄ndo d̄ noticia ituitiua: puta q̄ intuet̃
intellect9 angeli res i se. Et ad ꝓbatōꝫ dicit̃
ꝙ veꝝ ē ꝙ angel9 pt cognoscere oēm actū in-
tellect9 quē in se format: mediāte phantas-
mate imediate. sed hoc ē p discursum ɔclu-
dēdo. ꝙ q̄a tale phātasma ē i sensu: similis
act9 vel habit9 generabit̃ i intellectu. ¶ Se 2
cudo ꝙ nullū taliū cogſcit ituitiue: nisi aia
nr̄a loquat̃ secū: sicut etiā nō cognoscit loq
lā: neq3 conceptū alteri9 angeli nisi secū loq
tur: ⁊ angel9 ei velit reuelare: vt dictū ē in p
mis duab9 suppositiōib9. ¶ Tercio dicit̃ ꝙ 3
nescit q̄ act9 sunt reseruati i memoria intelle
ctuali: quib9 aia pōt vti. nec q̄ habit9: ⁊ idō i
multos act9 simplices pōt aīa cū phanta
sia ē in actu suo discurrēdo. ⁊ p memoriā in
se ex habitib9 intellectualib9. vel ex memo
ria intellectuali: q̄ nō depēdit immediate a
phātasmate: ⁊ talia nō cognoscit: nec in su-
is causis: nec in se. Vn̄ ꝓbabile ē ꝙ intelle-
ctus noster i viro studioso pōt hr̄e cogniti-
onē incomplexā sui. ⁊ hec nō depēdet imme
diate a phātasmate. ¶ Ad secūdā. ꝙ si ma- Ad 2
ior esset vera: ɔcluderet̃ ꝙ demō posset cog-
noscere omes assensus ⁊ electōnes nr̄as in-
tuitiue. q2 oīa illa sunt i aīa nr̄a. ¶ Scd̄o 2
angel9 inferior videns sup̄mū angelū vide
ret omīa que sunt i illo. veꝝ ē. nihilominus
ꝙ angel9 pt cognoscere oēm cogitatōem aie
nostre: inq̄tū ei aia vult reuelare: loquēdo
cū eo. ⁊ ei p̄mēdo illam cogitatōem. Et ad
ꝓbationē maioris dicit̃ p̄mo. ꝙ licet maria
ꝓpter debilitatē sue entitatis difficili9 cog-
noscibilis sit q3 sue forme. nō tn̄ ē ita de aia

que pfectior ē q̄ʒ sue cogitatōes. ⁊ ex ꝯsequē
ti magis cognoscibilis. Scđo. ꝙ cogitati
ones ⁊ alij actus vel habit⁹ spūales. esto ꝙ
cognoscibiles sunt. tn̄ nō cognoscunt nisi a
deo ⁊ ab ipa re. s. aīa intellectiua vel natura
angelica intuitiue i qua sunt: nisi inq̄ʒtū vo
lūt ea manifestare. Indidit em̄ dn̄s ꝟtutes
spūalib⁹: quasi sua secreta ceteris multa sūt
nisi inq̄ʒtum eis voluerint reuelare: ⁊ hoc lo
quēdo de intuitiua cognitōe. vt dictū ē in p̄
Ad 3 mo correlario scđe suppōis. ¶ Ad tciā sicut
ad p̄mā. ꝙ supponēdo ꝙ rō ꝯcluderet: non
ꝯcluderet nisi de noticia quā angel⁹ h̄ret dis
cursiue nō aūt de intuitiua: ⁊ etiā multi sūt
actus i memoria intellectiua remanentes:
q̄s angelus discurrēdo a phātasmatib⁹ ne
quit ꝯcludere eē i intellectu. eo ꝙ intellect⁹
taliū nō pōt obliuisci: de q̄ neq̄t eē iudex an
Ad 4 gel⁹. ¶ Ad quartā. ꝙ angel⁹ angeli spūalia
intuitiue cognoscit: quoꝝ spēs h̄ʒ i se: vl' eti
am q̄libet intellect⁹ angelic⁹ ea q̄ h̄ʒ i seipo:
⁊ ea s̄m q̄ aliā opinionē cognoscit: recipien
do spēs a deo repn̄tatis ei. sed hec que sunt
i mente alterius angeli vel hōis. nō cogno
scit nisi inq̄ʒtuʒ alius angelus ei voluerit re
uelare: vel loquēdo vel oīb⁹ ondendo ⁊c.
¶ Itē si hec ratio ꝯcluderet: pbaret ꝙ ange
lus intueret assensus ⁊ dissensus nr̄os ⁊ ele
ctōes nostras interiores. quod ppriū ē dei
Ad 5 ⁊ ipsius cognoscētis talia i seipo. ¶ Ad quī
tam. ꝙ nō oportet maiorē esse verā. multa em̄
videm⁹ oculo: quoꝝ decores nō videmus: ⁊
si aliquos videmus: hi sunt q̄ sunt in supfi
cie exteriori. ⁊ q̄ cadūt sub visu. Nō in an
gelo decor eius vel deformitas vel etiā i aīa
intellectiua latet inquātū vult quo ad cog
nitionē intuitiuā: nisi ipi deo ⁊ habēti. Ueꝝ
ex effectu pn̄t q̄nq̄ʒ cognosci: sunt em̄ debili
ter h̄mōi res i natura entiū. vn̄ nō ē necesse
ꝙ visa aīa videant hec in ea nisi lumine
alio q̄ʒ intuitiuo. s. discursiuo vel dei reuela
tione: vel ipsius habētis ostēsione videant
¶ Itē hec ratio equaliter ꝯcludit de assensi
bus ⁊ electōib⁹ sicut de p̄mis actib⁹ intelle
Ad 6 ctus. ¶ Ad sextā ꝯcedit qđ ꝯcludit: quicq̄d
sit de pmissis. q: oēs simplices actus men
tis nostre: ⁊ etiā assensus ⁊ electōes sunt in
telligibiles. ⁊ intelligunt ab intellectu crea
to illo i quo sunt saltem post hāc vitā. ⁊ sūt
ab alijs intelligibiles inquantū ei placue
rit eos alijs manifestare. sʒ sicut colores ab
scōditi nō vident ab alijs: ita act⁹ intellect⁹ ⁊
volūtatis occulti nō vident ab alijs nisi spā

li manifestatōe dei vel de volūtate habētis
¶ Itē hec rō nō pl⁹ ꝯcludit de actib⁹ p̄mis
vel ꝯceptib⁹: q̄ʒ de alijs actib⁹ intellectus ⁊
volūtatis: sicut pʒ intuēti. ¶ Per idē rn̄det Ad 7
ad septimā. recte ꝙ intellect⁹ demōis aut al
teri⁹ pt intueri cogitatōes ⁊ act⁹ nr̄os deo il
los manifestāte: vel de ꝯsensu nostro loquē
tiū cū eo: ⁊ ei manifestātiū illos: recte sicut
de electōibus vel assensib⁹. aliter aūt eos in
tueri nō pōt: sicut colores abscōditos non
videt visus. Un̄ pʒ vt dixi. ꝙ he rōnes p
maiori pte nō plus ꝯcludūt de actibus p̄
mis q̄ʒ de electōibus vel ꝯsensibus. ⁊ sunt
nō ad ppositum doctoris ipas adducentis
Hoc de secūdo articulo.

Quibus premis- Ad rōes pn̄cipa.

sis rn̄det ad rōnes p̄ncipales. Ad p̄maʒ ⁊
suppositū negādo ꝯn̄tiā. Ad pbatōem dr̄.
ꝙ fundat i falsa imaginatōe. videlicet hac
ꝙ quāto aliqua sūt siliora ꝙ tāto magis vnū
eoꝝ natū ē esse i alio. quod nō est veꝝ. nam
forma ē similior forme sue specie q̄ʒ materie.
⁊ tamē nequit inherere forme sʒ bn̄ materie
quoꝝ em̄ vnū natū ē esse in alio: illa nō de
bēt esse similia: q: quare plus vnū inessʒ al
teri q̄ʒ ecōtra: sed dissilia: sicut act⁹ ⁊ potētia
aīa ⁊ corpus: angelus ⁊ corp⁹ supra quod
h̄ʒ dominiū. Eodē em̄ mō possʒ argui. ꝙ q:
nō pt illabi demoni. ḡ nec corpi. dn̄iuʒ em̄
pōt h̄re sup corpus: ⁊ aliquo mō illi p̄side
re: q: nobilior est illo. ⁊ hoc q̄n dn̄s pmittit
vel mādat: sicut i ꝟtutib⁹ celestib⁹ motrici
bus ē. Sup spūs aūt deus solus sibi reserua
uit dn̄ium illapsus. nec pōt h̄ alteri cōica
re. eo ꝙ hoc nature spūali repugnat (vt estī
mo) qđ aliq̄d illabat ei nisi de⁹. ¶ Ad scđaʒ Ad 2
neget ꝯn̄tia. Dictū ē em̄ ꝙ nihil phibet plu
res spūs esse adequate simul s̄m locū. licet
nō p inhesionē sʒ p coexistentiā. Ad pbati
onē dr̄. ꝙ nō pn̄t esse plīes spūs creati eiusdē
corpis p inhesionē simul ⁊ semel: saltē d̄ po
tētia ordinaria. Sʒ ꝙ plīes sint simul: vl' ꝙ
vn⁹ inhereat. ⁊ alius coexistat: nō ē incōue
niēs: vt dictū ē an̄ i alia q̄stione. Demō au
tē corpi nō inheret: nec inherere pōt: vt di Ad ꝯfir.
ctū est i p̄mo articulo. ¶ Ad ꝯfirmatōeʒ. ꝙ
demoniaci dicūtur obsessi i ordine ad ani
mā: q: demō est extra aīam. sed sunt posses
si i ordine ad corpus. q: demō coexistit eo
rū corpibus. ¶ Deinde respōdet ad ratōes Ad 1 de
que fiūt p quesito. Ad. 1. q̄ ē auctoritas be qsito.

nti Ang?. dicit q intelligat p'ria? ?clusion? articuli scdi. s. q sepe sciu?t n?as cogitatio?es p discursum: vel ex effectu: vel eas directe: qr hoc e pp?iu? dei. ¶ Ad scdam q e p'ma ratio p illa pte ?cedo: q in casu possibile e q aliqs peccet mortaliter. z q demone hoc lateat. licet hoc sit raz: eo q regulariter peccatu? mortale volu?tatis aliquem motuz facit in corpe: ex quo demon quia subtilis est in discurre?do: co?cludit discursiue pa?m aie i genere vel i specie. z forte qnqz i nu?ero pp? ?nexione?: qre em no? posset hoc demo?: cu? ? sua estimatiua ex visis elicit spe?m z cognitione? singulare? inimicicie lupi: vt dicet i scientia naturali. ¶ Ad improbato?em ?sequetie dicit q executor e p'iudiciu? pticulare ipsi' anime. z illo iudicio reuelat ei o?e peccatu? aie. z modus punito?is. no? em? pmittit ani ma? ?demnata? s?uire quantuz vult: sed vt puniat citra ?dignu?: q?uis liberter plus faceret si pmitteret. ¶ Ad tercia? nega?do ?sntiam. Et ad pbato?em d?. q q?uis potentie aie notificant p actus: isti sunt act' specifici vel generales ?ntes spe?m illi' potentie. vt vegetatiua? ab ope exteriori. s. nutritio?e: no? au?t p opa indiuidualia. qr talia no? cadu?t sub arte. z ideo de illis no? loquebat Aristo. ¶ Secu?do dicit. q phs loquit de cognitio?e humana: que subam no? cognoscit: nisi mediantibus accide?tib? z effectib?. Secus e de cognitio?e spiritu? q cognoscu?t subas vel p species ?creatas sibi: vel p spe?s receptas a substa?tijs: quoz cognitio est pspicacior q? cognitio humana. de quo magis dicet in questione seque?te. ¶ Tercio q ro? arguit de cognitio?e discursiua: qua? demo? no? sumit a cogitato?ibus me?tis: sed a motu corpis quez videt. z ergo cogitatio?es z opatio?es corpis b?n videt. sed de illis no? est ad p?ns. ¶ Ad quarta?. ?cesso a?ncede?te neget ?ntia. Et ad pbato?em ei' dicit. q no? opte oe?m cogitatione? me?tis sequi motu? corpis: nisi qn e cum vehementi delectatio?e vel tristicia: q opter no? semp vt in cogitationibus speculatiuis volitionibus circa talia. ¶ Secu?do. q non est contra dicta. quia dato q sic cognosceret: hoc no? esset intuitiue: sed p discursum: z vtplurimu? sic cognoscit affectiones mentis circa agibilia p?sertim qua?do sequitur co?sensus pp?ter motus ?muniter tu?c in corpore ?seque?tes. ¶ Ad auctes post opposi tu?: no? opte? r?ndere. quia sunt p dict?. Hoc de questione.

Ad 1 (left margin, beside "qr hoc e pp?iu? dei. ¶ Ad scdam")

Ad 3 (left margin, beside "ceret si pmitteret. ¶ Ad tercia?")

2 (left margin, beside "te. z ideo de illis no? loquebat Aristo. ¶ Secu?do")

3 (left margin, beside "stione seque?te. ¶ Tercio")

Ad 4 (left margin, beside "b?n videt. sed de illis no? est ad p?ns. ¶ Ad")

Onsequenter

c querit septimo circa distinctiones nona?. decima? z vndecima?. vtru? sicut supiores angeli cognoscu?t p ?creatas sibi spe?s: sic loque?do s?m illas valea?t purgare i?feriores z ad quos mittunt ho?es. ¶ Que questio tria supponit: z quartu? q?rit. supponit em? p'mo q angeli intelliga?t p spe?s ?creatas. ¶ Co?tra qd arguit sic. Angeli intellige?t p sua? e?ntia?. g no? p spe?s ?creatas. Co?sequetia nota e. A?ns pbat p'mo auctete b. Diony. vij. ca. de di. no. dice?tis. q angeli sciu?t ea q sunt i terra s?m pp?ia? me?tis natura?. No? ide? e natura me?tis angeli z ei' s?ba. ig?. ¶ Scdo aucte ph?i. iij. de aia. z xj. metaph. dice?tis. q i separatis a materia ide? e intelligere. z qd intelligit. illud au?t qd intelligit e ide? intellige?ti ro?e eius q intelligit. vbi vult q i talib? e ide? qd intelligit: z id q intelligit g vult q talia que sunt sine materia: intelligu?t sua essentia: z cu? angelus sit sine materia: habet intentu?. ¶ Tercio. quia xij. metaph. ca. vj. vult. q intelligentie que su?t angeli: s?m eum sunt o?imode simplices z immobiles. No? hoc no? videt veru?: si no? intelligu?t p essentias suas. ergo z?c. Patz maior. vj. ca. xij. metaphysice. Patz minor. qa si intelligu?t p spe?s receptas a reb?: tu?c mutant. si p ?creatas: tunc sunt compositi illis speciebus: z informati suis intellectionib?. ¶ Quarto pbat a?ncede?s ratio?e. Angel' se ip?m cognoscit p sua? e?ntia?. z o?ia alia intelligit in ead? e g z?c. Co?seque?tia nota e. z a?ns p p'ma pte apparet. qr essentia angeli est sibi summe p?sens. z de natura sua intellectualis: z angelus e natus se intelligere. g facit sibiip?i intellecco?em. Co?seq?ntia tenet ex eo qr qn intelligibile p?ns e potentie intellectiue maxime tu?c intelligit. z a?ncedens p q?libet pte notu? e. ¶ Et ?firmat. qr vel essentia angeli e mediu? immediatu? quo angelus intelligit se. z habet ppositu?: vel aliqd aliud. et h no?. qr nihil aliud videt posse ita adequate rep?ntare angelo suam essentia? sicut ipsa seipsam. z ergo si aliquod est angelo mediuz cognosce?di seip?m. maxime hoc faciet sua essentia. ¶ Ite? si aliquod e mediu? quo angel' intelligit seip?m: sit b. querit an angelus intelligat b. vel no?. si dicas q no?: irronabile e qr angel' intelligit media quib? cognoscit. Si dic? q sic: q?ro vtru? intelligat b p seip?m: z

Co?tra 4 suppo. (right margin, beside "intellige?t p sua? e?ntia?")

1. pbat ans. (right margin, beside "ph. dice?tis")

3 (right margin, beside "teria: habet intentu?. ¶ Tercio")

Co?fir. (right margin, beside "te notu? e. ¶ Et ?firmat")

Co?fir. (right margin, beside "se?tia. ¶ Ite?")

eadē rōne poterat suā essentiā p seipā3 intel
ligere. Vel intelligit h p aliud vt per c. ⁊ sic
erit pcessus i infinitū. vel deueniet ad aliqd
quod erit angelo mediū seipm cognoscēdi.
⁊ si sic: eade rōne debebat hoc dici i pmo: sc3
q angelus se sua essentia intelligat: ⁊ h fuit
maior. Modo pbo minorē. qz i sua essentia
intelligit omia inferiora: eo q omia inferio
ra i se includit: sicut nūer9 supior oēs nume
ros iferiores. ⁊ iō si pfecte cognoscat suā essen
tiā i ea cognoscat oia inferiora. Itē i ea etiā
cognoscat oia supiora: eo q illorū in se gerit
quandā pticipatā similitudinē. i inferiori
bus eī relucēt supiora sicut i effectu sue cau
se. Vn̄ btūs Diony. iiij de di. no. dicit. q de
us tota in totis cōgregat. id ē omia in omi
bus. ergo aliquo mō omia includunt essen
tie angeli. ⁊ ergo ea pfecta oia i se cognoscit
2 principaliter ¶ Itē. intellectus angeli itelligit: recipiēdo
spēs a rebus cognitis. igit nō p spēs concre
atas. Cōsequētia tenet. qz frustra ponerent
duplices spēs eiusdē intelligibilis eodē intel
lectu. Añcedēs pbat. qz alis angel9 intellige
ret res a qualibet distantia. ⁊ sic frustra mo
ueret ad res. ⁊ p3 9ñtia qz ita h3 species re3
2 distātis sicut ppinque. ¶ Scdo. qz nisi sic:
sp oia intelligeret. ⁊ sic nihil de nouo cogno
scere valeret: nec surgeret in eo noua cōpla
cētia vel displicētia. imo omia futura vide
ret. qz vtiq3 videbit ea postq facta sunt: ⁊ si
nō de nouo: g antea ea nouit. ⁊ iō p3 falsi
tas 9sequētis. ⁊ 9ñtia tenet. qz sp oim spēs
i se haberet: nec aliquas nouas a reb9 vnq3
3 reciperet. ¶ Tercio pbat añcedēs auctē beati
Aug. xij. de tri. ca. vij. dicētis. Deus nō ad
tpa videt: nec aliquid noui fit i eius visio
ne atq3 sciētia: cū aliqd tpalit gerit: sicut in
de afficiunt sensus: carnaliū. aīaliū3 hoim
⁊ etiā celestes angelo3. vbi manifeste vult
q ex effectu nouo de nouo afficiūt mētes an
3. princi. gelice. qd nequit eē nisi recipiēdo a reb9 ¶ Ter
cio pncipalit sic. angel9 cognoscit singlaria
⁊ nō pt illa cogscere p spēs 9creatas. g ⁊c. 9ñ
tia nota ē. ⁊ p3 maior. qz angeli agūt vt cu
4 stodes hoim: sicut dicit mgr di. xj. scdi ¶ Itē
mouēt motu singulari intellectū ⁊ volūtate
vt vult phs. xij. metaph. mō actiōes sp sūt
circa singularia: vt p3 i plogo eiusdē meta
ph. Minor p3. qz singularia 9hūt ad tpa
⁊ ad locū singularis exñtia. q in angelis nō
vident eē Tū qz sunt sup tpa. tū etiā spēs q
repñtaret antichristū pure: nūc eēt in h loco
eēt falsa. ⁊ tercio. qz opteret q infinitas ha

beret spēs. cū infinita sint singularia pter
infinitas ptes cōtinui. ¶ Confirmat qz vel Cōfir.
vnica spē 9creata cognoscat oēs hoies. ⁊ sic
illa erit cōis in repñtado. ⁊ sic nō cognosce
ret p eā singulare: vel cognoscat aliu ⁊ aliū
hoiem alia ⁊ alia spē. ⁊ si sic: tūc oportebit q
sint infinite spēs i mēte angeli pp infinita
tē hoim possibiliū. Itē pp infinitas ptes tē
poris p qs vn9 hō viuit. nisi forte dicat q so
lū erūt finiti hoies. ⁊ q angeli oim illo3 ha
bēt silitudines. S3 h nō videt valere. qz si
sic: tūc si de9 pduceret vnū hoiem q nō gene
rabit: s3 pt generari. illū angel9 nō cognosce
ret saltē indiuidualit. p3 9ñtia. qz silitudi
nē ei9 nō accepiss3 ¶ Quarto pncipalit. si an 4. pnci.
gel9 p spēs 9creatas cognosceret: oia futura
puideret. Falsitas p3. qz hoc ē pprium dei. iux
ta illud Esa. xlj. Annunciate q ventura sunt i
futu3: ⁊ sciem9 qz dij estis vos. 9ñtia tñ p
bat. qz oia illa noscat quo3 spēs h3 i intelle
ctu suo. s3 oim futuro3 hēt spēs i itellectu
suo. igit. p3 maior. qz pñtia spēi cū itellectu
sufficiūt ad formādā cognitōe3. Minor p3
p aduersariū. ¶ Sed i oppositu3 istius pnis ⁊ pro supposito.
p supposito arguit sic. qz angelus cognoscit
res: ⁊ nō p spēs receptas a reb9. nec p suam
eēntiā formalit. igit p spēs 9creatas. Tene3
9ña. ⁊ p3 maior. qz dicit mgr q vn9 illumi
nat aliū: qd nō eēt nisi cognosceret. ¶ Item 2
Mat. xix. dr. q sp vidēt faciē pris. s3 minor
q nō recipiūt a reb9 spēs: illa ē b. Diony. vij
de di. no. dicētis. q angeli nō congregat di
uinā cognitōem a rebus diuisibilib9 aut a
sensibilib9. ¶ Itē nō minori pfectiōe produ 3
cti sunt angeli q pmus hō S3 pm9 hō ha
buit sciam re3 p spēs 9creatas. g a fortiori
angel9. P3 maior. qz angel9 ē nobilior crea
tura q hō: ⁊ minor p3 p illud Gen. ij. qz im
posuit omib9 reb9 noīa: ⁊ ex quo noīa debent
9formari reb9: singulas res nouit. ⁊ nō p do
ctrinā. ergo p sciētie infusionē. ⁊ q 9ñtia p spe
cies concreatas.

Huius questiōis

erut quatuor articuli: quos diuisim tracta
re volo: vt minor fiat 9fusio. Quo3 pm9 ē
de cognitōne angelo3: de qua nūc dicet. ⁊ sic
pcedā q pmo pmittā aliquas supposirōes
Scdo pbabiles 9clusiones. qz modi loqn
di docto3 valde hic sūt diuersi. ¶ Quo igi Arti. i.
tur ad pmā ptē est pma suppositio. Angeli
cognoscūt. hec i lumine naturali 9cedunt

a pho ꝛ suo ꝯmētatore.xij.metaph.qui vo
luit ꝙ intelligētie mouētes mouēt ꝑ intelle-
ctū ꝛ voluntatē. ꝛ i sacro canōe ē plurics ex
2.suppō pressa.¶Scđa suppositio. ꝙ eēntia angeli
siue angel⁹ ē omino incorporeus. Pꝫ.qꝛ est
spūs: ꝑ illud ps̄.ciiij. Qui facis angelos
suos spūs. Spūs aūt carnem ꝛ ossa nō hꝫ
Joh.xx. ꝛ a fortiori nō habet aliam molem
corpis. que ē minus nobilis. Et phus hoc
vult.xij.metaph.ꝙ in lumine naturali con
cluderet ex simplicitate motus ꝛ regularita
te qua mouēt. Itē hoc exigit ordo vniuersi:
vt nō solū sit ens dependēs ꝑ se existēs sup-
positaliter corporeū: sed etiā incorporeum.
Corre. ¶Correlarie sequit. ꝙ angelus nō sentit ꝓ-
prie. Patꝫ quia hoc ē ꝓpriū corporeorum
Vñ auctes dicētes angelos videre vel sen
tire debēt exponi ꝑ silitudinē vt sit sensus.ꝓ
portiōabiliter intellectu certitudinalit cog
noscūt: sicut nos cū videmus vel sentimus
3.suppō ¶Tercia suppō.angel⁹ nō intelligit inspici
endo phātasmata sua. patꝫ ex p̄cedente qꝛ
Corre. phātasmata p̄supponūt sensuꝫ.¶Correla-
rie.ad min⁹ angeli nō ꝓportioabilit intelli
gūt sicē nos itelligim⁹ i vita pñte.pꝫ.qꝛ nos
nō intelligim⁹ sine phantasmatibꝫ vt dicit
4 suppō phus.iij.de aīa: ꝛ experimur i nobis.¶Quar
ta suppō. Res corpee nō pñt vi nature sue
multiplicare suas spēs i angelos: nisi h fue
rit aliquo spāli admiculo dei. Hec ē b. Au-
gustini.ij.sup Geñ.ad lraꝫ.ca.xix. de puis
dicētis. Nec sane putāduꝫ ē facere aliquid
corpus i spm̄.pꝫ. tum qꝛ ſm virtutes suas
nō agūt nisi extense.nō est autē angelus na
tus recipe nisi extēse: cū sic incorpore⁹: vt di
cit scđa suppositio .¶Scđo etiā.qꝛ ois dis-
positio quā recipit angel⁹ ē necessario idiui-
sibil. ꝛ reale qđ i ꝟtute sua nequit facere vis
corpea.¶Dico notāter sine spāli admiculo
dei.qꝛ cū creatura obediat creatori: de⁹ cū ig-
ne infernali ꝓportionabilr ingerit angelis
malis dolorē:ac si corpales essent. De q̄ alı̄s
Corre. plus poterit dici.¶Primū correlariū.ange
li ꝓpe cognoscūt: nō ex eo qꝛ res corpee i eoꝝ
eēntijs generāt suas silitudies.patꝫ. qꝛ res
corpee i eos nō agūt vt dicit suppō p̄cedēs
¶Ad istā rōeꝫ ꝑmā suppōis mdet illi q̄ sūt
de alia opinioē.ꝙ verꝫ ē ꝙ nō agūt i eos acti
one reali: sꝫ actoē spūali. Sed salua eoꝝ re
uerentia istud nō soluit.qꝛ siue sit actio realis
siue spūalis agētis corpei: sp ē extensa: sicut
lumē i medio: q̄uis sit actio spūalis lucis.
ē tñ expāsum ꝑ totū mediū. eodē mō de spē-

bus caloris ꝛ alioꝝ sensibiliū. nō em̄ dicūt
spūales qꝛ indiuisibiles. sicut veri spūs vel
sicut scia in aīa: sed poti⁹ qꝛ insensibiles: sic
adhuc remoti⁹ vētus vocat spūs: adhuc re
motiori trāssumptōe: eo ꝙ insensibilis avi
su.sicut de hoc patꝫ.ij.methcoroꝝ. ꝛ hec ex
phia satis sunt manifesta.¶Quīta suppō 5.suppō
ꝙ angel⁹ cognoscit seipm. pꝫ ꝑ Aug.ij.sup
Geñ.ad lram dicentē.ꝙ angel⁹ i sua confir-
matōe cognouit seipm̄. ꝛ ꝑ ꝯfirmatōꝫ itelli
git naturalē illuminatōꝫ.¶Itē cogscit oēs 2
alios angelos.pꝫ ꝑ auctorē đ cau: dicentē
ꝙ oīs intelligētia scit res que nō corrūpū-
tur. Et Aug.ij.sup Geñ.ad lraꝫ.vult ꝙ an
gelus cognoscit ꝑ impssioneꝫ dei oim natu
ras: ꝛ corpaliū ꝛ spūaliuꝫ.¶Itē tercio cogno 3
scūt angeli ex naturalibꝫ suis deū. pꝫ.qꝛ ho
mīes ex naturalibꝫ suis pñt cognoscere deū
sicut dr ad Ro.j. Inuisibilia dei ꝛc̄ ꝛ āge-
li.¶Itē q̄rto.angeli cogscunt singularit res 4
mariales: ꝛ pfecte i suo genere. Pꝫ ꝑmo.qꝛ
h pñt hoies: q̄re nō angeli:¶Et si dicat.ꝙ
itellect⁹ ē vniuersaliū: sensus singulariū: an
geli carēt sensu. Pꝫ ꝙ rō nō ꝯcludit.qꝛ itel-
lect⁹ ꝑmo cognoscit singularit.qꝛ sic ꝑmo re
pñtat ei sensus. l. rē cū ꝓpetatibꝫ acitalibꝫ
sed cognoscit singulariter ꝯceptu singulari
nō determinato. l. Socratis vel Platonis
cū tales i sensu nō sint cognitōes .qꝛ nō co
gnoscit nisi cū accidentibꝫ idiuidualibus.
¶Auctās igit phi i.j.physicoꝝ. ꝛ ꝯmētato-
ris cōsimilis.iij.de aīa. ꝛ omēs quotquot ta
les sunt: intelligunt ꝙ intellectus est vlium
sic ꝙ nō sensus. sed sensus ē singulariuꝫ.nō
tñ ꝑ exclusionē intellectus.¶Hec etiaꝫ ge 5
sup positōis pꝫ.qꝛ angeli deputat custodes
hoim singulariu: vt đ: Mat.xix. ꝛ mgr di.
xj. ꝛ quō bñ custod.sēt id: quod nō discerne
cognoscerēt. Est etiā phi.xij metaph.volē-
tis.ꝙ intelligētie mouet ꝑ intellectū ꝛ volū
tateꝫ: ꝛ quomō aliter singulare ꝑ intellectū
mouerēt nisi ipm cognoscerēt: ꝛ vellēt ꝑ vo
luntateꝫ mouere.¶Videt m. hi ꝙ he suppo
sitōnes sint vere: ꝛ tam in lumine naturali
q̄ etiā sacre scientie cōcedende.¶Sexto pre 6 suppō
mitto ꝑ inquirēdo modū quo angeli p̄dic
ta etiā ex suis naturalibꝫ cognoscere pñt ꝙ
de hoc possem⁹ imaginari multipliciter quātū mi
hi occurrit. Primo ꝙ oīa cognoscerēt ꝑ suā 1
essentiā: licꝫ min⁹ pfecte.¶Scđo mō sic. ꝙ 2
omia cognoscerēt ꝑ cognitōes supadditas
¶Tercio mō sic. ꝙ aliq̄ vt seipos cogscerēt 3
ꝑ suā eēntiā: ꝛ oia alia cognoscerēt ꝑ cogni-

tionē supadditā.quē modū tangit S. Tho. pma pte summe q.lvi.articulo.ij.in corpe illius articuli. ¶ Itē si scdo vel tercio mō dicat. q intelligāt p spēs supadditas: hoc du
1 pliciter possum⁹ adhuc imaginari. ¶ Uno mō q p spēs q̄s i ipsis pduxerūt actiōe sua
2 res itelligibiles ad extra. ¶ Alio mō q p species nō pductas a reb⁹ ad extra cōit: z h ite
1 rū dupli ¶ Uno mō q oia intelligāt p spēs
2 sibi a natura ɔcreatas. ¶ Alio mō q p spēs ɔcreatas.s.q̄ vocant naturale lumē angeli vel sicut placuerit eas noīare. z p actus aliquos additos.quos in se pducūt ex pñtia rez cu3 illo naturali lumine. ¶ Itē si tercio mō dicat. q aliqua intelligūt p suā essentiā z aliqua p supaddita: hoc pōt intelligi du
1 pliciter. Uno mō sic q solū seipos itelligūt p suā essentiā. z oīa alia p intellectiōes ad
2 ditas.q̄ est btī Thōme. Alio mō sic q oia supiora vel equalia intelligūt p intellectiones additas: sed seipos z oīa inferiora p suam essentiā: eo q eēntia eoz clare cognita: ē repñtatiuū sufficiēs oīm inferioz: qz eminenter oīa illa ɔtinet: sicut numer⁹ supior oēs numeros iuferiores. z fortassis aliis acutioribus alij modi subtiliores occurrerent. mihi autē nō vident aliŋ in genere p nūc. Hec ex pma pte hui⁹ articuli.

Scda pars.i.ar. Quantū ad secundam partē videndū est: quis istoz modoz sit pbabilior: solū probabiliter pcedēdo in omnibus subŋciendo me determinationi ecclesie: si aliq̄d sup his determiaret: z alioru3
Cōclo 1 melius dicentiū: sit pma ɔclusio hec. Non videt pbabile: loquēdo catholice. q angelus oīa cognoscat formalit̄ p suā essentiā3. Probat sic pmo. quia sic i cognoscēdo eēnt eque simplices sicut de⁹. quod male sonat. z ɔñtia pbat. qz cognitio eoz nō plus sup adderet eoz essentie q̄ cognitio diuina eēntie diuine.
2 ¶ Scdo sic. qz si sua eēntia formaliter cognosceret: tunc etiam sua essentia formalit̄ diligeret vel odiret. Pz ɔñtia qz vbi act⁹ intellect⁹ nō addit sup potentiā itellectiuā: etiā act⁹ volūtatis nō addit sup volūtatē sicut dei dilectio qua se diligit ē deus. eque bñ sicut ei⁹ cognitio ē deus: z in naturalibus ita desideriū naturale grauis ē sua forma: sicut sua intētio qua intendit suum bonū. Mō falsitas ɔñtis apparet. quia sic idē esset cognitio angeli z suus amor vel suum odiū. ¶ Q3 aūt hoc falsum sit pz pmo. 1
qz natura poz ē i oībus creatis cognitio volūtatis q̄ amor: idē aūt nō ē pus seipo. ¶ Se 2
cūdo: qz tūc odiū angeli nō posset augeri vl' minui. contra illud ps. Supbia eorū qui te oderūt ascendit semp. Et pz ɔñtia. quia eoz essentia vtriq3 nō pōt augeri nec minui cū sit indiuisibilis. ¶ Et tercio ad ɔclusiōz 3
quia cū in locutiōe angeli manifestet eius intellectio: oīs locutio angeli idē haberet p fundamēto q̄d exprimeret: z sic nō videt quō alius angelus illā pfecte z distincte intelligere valeat. Pz tñ ɔñtia. qz oīs cognitio quā locutio exprimeret esset simplex essentia angeli ¶ Forte dices. q in locutiōe angelus aliquē ɔceptū distinctū in se vel in alio formaret quo distincte sua intētio p aliū intelligi posset. placet. qz tūc hoc cōcesso angel⁹ p aliq̄d aliud formale additū sue eēntie intelliget. z sic nō oīa intelligit formalit̄ p suā eēntiā: q̄d ē ɔclusio. ¶ Quarto. qz sic cogni- 4
tio angeli nō videt aliq̄d denouo posse addiscere: z sic supior nō poss3 inferiorē illuminare. q̄d falsu3 ē: vt post dicet. z mgr̄ dicit i lra. z pz ɔñtia. qz essentie nihil pt addi fm se. Si ḡ oīs cognitio angeli ē sua eēntia: nulla potit sibi cognitio noua addi ¶ Quin 5
to. mal⁹ angelus nō poss3 mētiri: s3 necario staret i vitate. Falsitas pz Joh. viij. fuit em mēdax ab initio. z nō stetit i vitate. z pz ɔñtia. qz eēntia ei⁹ necario tāte ē veritatis quāte ēentitas: cū entitas. veritas z bonitas necario ɔuertant: z ḡ ipa fm se nequit eē signū falsi. ¶ Sexto. nō posset angelus inferior cog- 6
noscere supiorē. pbatio ɔñtie. qz eēntia inferioris nō includit pfectiōz supioris: nec etiam ab ea depēdet tanq̄ a sua cā: z ḡ nullo mō ē eius signū ppriū: ḡ cognitiōne ppria angelus iferior supiorē nō cognosceret. ¶ Septi- 7
mo. angelus solū seipm possit singulariter cognoscere. ɔñs ē ɔ suppositiōe3 q̄ntā. pat3 ɔñtia. qz eius eēntia nō est signū alicui⁹ singularis determinatū. Nisi forte dicas. q via cause: sicut de⁹ oīa cognoscit singularit̄: eo q oīa singularia distictissime pducere pt. s3 illud nō h3 locū i angelo: qz rez aliaz nō est cā: aut si sit cā: h ē paucaz: quō ḡ ad aliorū q̄z nō ē cā: determiaret ad singularē cognitiōz ¶ Octauo. dilectio beatifica ē eēntie angeli 8
supaddita. qz ē ex grā: vt pus dictū ē. ḡ z dilectio naturalis. ɔñtia tenet. qz nō videt dilectio btīfica min⁹ itima rei q̄ eius naturalis dilectio sequēs volūtatē: eo q intimius

ꝑficit voluntatē: ⁊ vltra. ergo ⁊ cognitio an-
geli. Tenet ↄ̃ñtia. q: eadē ē ratio. ¶ In hac
ↄclusiōe notāter addit̃ formalit̃. q: nō ē ne
gādū angelū cognoscere q̃ cognoscit ꝑ suā
eēntiā subiectiue. Et credo ↄclōem eē ꝓba-
bilē. q: ꝙ aliq̃d sit sibiipsi formalis cogni-
tio: videt̃ mihi esse ꝓpriū dei: q̃uis ↄtrariū
posset ꝓbabiliter teneri. Et hec ↄclusio est
de mēte b. Diony. iiij. de di. no. dicētis. ꝙ an
geli illuminant̃ rationibꝫ rerū. i. spēbus rerū
Cõclo.2 supadditis. ¶ Scđa ↄclusio ponit̃. ꝙ ange
lus seipm̄ nō cognoscit formaliter ꝑ suam
eēntiā. ꝑsuadet̃ sic. Aīa hoīs nō cognoscit
seipam ꝑ suā essentiā. ergo nec angelꝰ. Probat̃
ↄ̃ñtia. q: videt̃ ꝙ aīa sepata eo mō cogno-
scat se sicut angelꝰ: vel mō ꝓportionabili.
2 ¶ Et ex alio. q: si oī angelo eēt naturale cog
noscere se ꝑ suā eēntiā: tūc se videret ꝑ essen-
tiā videret̃ seq̃ naturā rōnalē spūs. ⁊ ex ↄ̃ñ-
3 ti ita ↄueniret homi sicut angelo. ¶ Et rāo
q: licet oēs angeli ↄditi sint supiores na-
turalit̃: hodie tñ nō videt̃ implicare ꝙ deus
ꝓduceret creaturā rōnalē ꝑ se exñtē minꝰ ꝑ-
fectā: q̃ esset aīa homis. si ergo illa ꝑ suā eēn
tiā se intelligeret. quare nō aīa hoīs? Añs ē
phi. iij. de aīa ca. j. q: aīa nō cognoscit se ni
si alijs ꝓcognitis. ⁊ ꝑ discursū ex illis: vt ibi
4 ꝙ alio dē vult phs. ¶ Et ex alio. q: si ꝑ suā eēntiā
se intelligeret: tūc ad minus facile se intelli
geret. cuiꝰ ↄtrariū expimur. ⁊ oppositū ē ar-
2 ticulꝰ damnatꝰ parisiꝰ. ¶ Scđo. q: nihil di
ligit se dilectōe volūtatis ꝑ suā essentiā for
maliter. ergo nec cognoscit. Cõseq̃ntia tenz
q: ē eadē rō. Et añcedēs deductū fuit ī scđa
3 rōne facta ꝓ ↄclōne pma ¶ Itē rāo. q: vtiq̃
dilectio btifica (vt dictū fuit) ē ibi supaddi-
4 ta: ⁊ q̃re nō eodē mō naturalꝭ. ¶ Quarto q:
dilectio iordinata sui fuit pmo angelo oc-
casio dānatōis: vt pus dictū fuit. ⁊ natura
nō fuit sibi formalit̃ cā dānatōis. q: tūc cre
Corre. atꝰ fuisset dānatꝰ. ¶ Corre. nihil cogscit an-
gelus ꝑ suā eēntiā formalit̃. ꝓbat̃. q: nō se-
ipm. ergo nihil aliud. ergo nihil. vltima ↄ̃ñtia no
ta ē. ⁊ pma ꝓbat̃. q: si essentia angeli deberet
eē formalꝭ cognitio ipsi angelo: maxie eēt sui
obiectio Añs ī ↄclo. ¶ Et si dicat̃ q̃ s. Tho. dicat ↄ̃
solutio nū. Dicit̃ ꝙ h̃ dicat ꝓbabiliter ⁊ opinatiue:
nō aūt optet ī oībꝫ eū teneri: vbi alia pa
Cõclo 3 rēt magꝭ ꝓbabilis. ¶ Tertia ↄclo sequit̃ ex
his duabꝫ. ꝙ oīa q̃ angelꝰ intelligit intelle-
ctōe supaddita. pꝫ ex correlario ↄclōnis pce
Oppōit dētis. ¶ Sꝫ contra dices tu. q: phs. xij. me
taph. ꝓbat pmo. ꝙ motor ꝑpetuꝰ ē oīo sim

plex. sic q̃ ī eo ē idē delectatio ⁊ vita. Et post
in ca. vj. querit: vtrū sit vnus talis vel mul-
ti. Et ↄcludit ꝙ sunt tot tales q̃t sunt motꝰ
celestes. ergo videt̃ velle. ꝙ in quolibet angelo
saltē motore sit oīmoda simplicitas. ergo nō
intellectio supaddita ¶ R̃. ꝙ ī metaphysica Solut
Aristo. quā habemꝰ trāslatā: parū est de hac
materia expssum. ⁊ ergo non bñ scimus q̃d
fuerit sue intētionis de cognitōibus intelli-
gentiarū mouentiū: tamē ad formā ratiōis
dicit̃. ꝙ phs in ca. iiij. ⁊ v. duodecimi mul-
ta ꝓbat q̃ sunt ꝓpria deo: vt ꝙ ab eo depen-
det celū ⁊ tota natura. ꝙ ē ens optimū. ꝙ de
lectatio ⁊ vita sunt deus ⁊c. que nō vult ali
cui alteri motori siue scđo ascribi. Et ita eti
am est de oīmoda simplicitate. nūq̃ǳ ē vo
luit phs (vt estimo) ꝙ motores dependentes
eēnt adeo simplices sicut motor pmꝰ Sed
q: ꝓbauit ꝙ eēt sempiternus: ⁊ sp moueret: ⁊
hmōi alia: quo ad illa q̃nt: vtrū solꝰ sit vnꝰ
motor sempiternꝰ ⁊c. ¶ Quarta ↄclo. ꝙ an Cõclo 4
gelꝰ nō intelligit intellectōe vel spē quā in
ipo produxerunt res intelligibiles corporee
ad extra. Patꝫ ꝑ suppositōem quartā. q: il
le sua ꝓpria vi nequeunt agere in angelū.
Quinta ↄclusio sequit̃. ꝙ oīa q̃ angelꝰ intel Cõclo 5
ligit: intelligit ꝑ spēs supadditas sibi cōcre
atas: vel ꝑ spēs quas ī se facit ipē met vel ali
us angelꝰ siue spūs. vel his simul. Pꝫ ꝙ ꝑ
additas ꝑ ↄclusionē factā. Sꝫ ꝙ ꝑ concrea
tas: vel ab angelo ī eo ꝓductas ⁊c. pꝫ ꝑ pce
dētē. q: res corporee nullā ī eo sufficiunt ꝓdu
cere spēm. ¶ Sexta ↄclo. verisile ē deū ꝓdu- Cõclo 6
xisse angelū cum plena cognitōne rerū con-
grua sue nature. probat̃ sic. q: angelꝰ cogno
uit ex initio sue creatōis res corporales ⁊ infe
riores. ergo ↄclo ē vera. ↄ̃ñtia nota ē. q: si ē cō
ditus cū cognitōe inferiorū: a fortiori cōdi-
tus ē cū cognitiōe supiorū. q: in illā minꝰ po
tuit ex suis naturalibꝫ Añs hꝫ a b. Aug.
ij. sup Gen. ad lrāz dicētē. Cetera q̃ infra an
gelos sunt: ita creant̃ vt pus fiāt ī cognitōe
rōnalꝭ creature. ac deinde ī genere suo. ¶ Se 2
cūdo. q: hō cōditꝰ ē cū cognitōe sua sue na-
ture cōgrua. ergo ⁊ angelꝰ. ↄ̃ñtia tenet. q: non
minꝰ ꝑfecte creauit deꝰ creaturas superiores
q̃ inferiores. ⁊ añcedēs pꝫ Gen̄ ij. q: nisi ꝑ
fectus fuisset hō conditus: nō habuisset sa
pientiā cōgruis nomibꝫ singula noiandi.
¶ Tercio q: supremꝰ angelꝰ fuit productus 3
cum plenitudine sapiētie cōgrue suis natu-
ralibꝫ. ergo ⁊ singuli cū sapiā suis naturalibꝫ
cōgrua. Cõseq̃ntia tenet. q: nō est potior rō

de vno q̄. de alio. Añs habet ex illo Ezech.
xxviij. Tu signaculu similitudis plen' sapia ꝛ
pfect' decore. i equal: pfect' in vijs tuis a die
pditionis: donec inuēta ē i te iniqtas: si erat
plen' sapia: si pfect' i vijs suis: ꝓposituȝ ha
betur. Nisi dicat' ꝙ hec auctas loquat' de sta
tu quē habuit post pncipiū sui eē. ꝛ nō i ip
so. ꝛ hoc nō est rōnabile. qꝛ nūqꝫ fuit ei ap
posita grā gratū faciēs: ꝛ ergo dona q̄ habu
it: ab ipo initio accepit. ꝛ hoc sonat lrā pre
auctis a die pditionis tue. i. a pncipio sui
esse. ¶ Itē opinio sc̄i Thome ꝛ suoꝝ ponit
eos creatos i grā gratuȝ faciēte: ꝛ a forciori
cū his cognitoib' pficientib' naturā fm suā
ppriā ꝟtutē. ¶ Sed ē bn̄ dubiū: i quib' cō
sistebat hic angeloꝝ cognitio: vtꝝ i omniū
actuali cognitoe: vel aliquoꝝ ꝛ aliquoꝝ nō.
Cõdo 7 ¶ Et p illoꝝ meliori itellectu ē pclusio septi
ma. Sapientia āgelo pcreata licet de ꝛ oim
pducibiliū habuerit generalē cognitoēȝ: tn̄
nō oim habuit cognitoem singularē ꝛ deter
minatā. Pȝ pma ps. qꝛ cognitoēm vlēȝ reꝝ
accepit vt sciam ꝛ sapiam: vt allegatuȝ est.
1 ¶ Pȝ ꝛ scd̄a. qꝛ sic sciuissēt futura pngētia
i ꝓpria ꝛ singulari eoꝝ cognitoēs qualr̄ et
qn̄ fuissent futura. hoc autē nō cōuenit an
gelo: saltem de rebus fm se. qꝛuis poterāt vi
dere eas i suis causis: hꝫ tamē erāt impedi
2 bilea. ¶ Itē futuroꝝ pngētiū certa semp ꝛ
frequēter eueniētium: angelus nec in se nec
i suis causis habuit cognitoēm: eo ꝙ taliū
3 nō sunt causę determiatę. ¶ Itē venerabilis
Anselmus de casu diaboli dicit. ꝙ angelus
nesciuit suū casuȝ. ꝛ eodē mō ē verisimile ꝙ
nec angeli boni pscierūt illū casum: nec sci
4 am btitudinē. ¶ Itē ex pcedēti qōnē nō no
Cõdo. 8 scit i singulari cogitatoēs mentium. ¶ Octa
ua pclusio: ꝙ verisile est ꝙ q̄dā eoꝝ cogno
uerit deū p speciem pcreatā: ꝛ singulas res co
rales corporeas cognouerūt actu pductas. ꝛ
singula supposita icorpea. ac singuli suos
habuit actu vel habitu: ꝛ distincte ac singula
rit. pȝ de pmo. qꝛ aliter nō fuissȝ plen' sapia: si
i cognitōe dei defecisset. Et ꝙ corpea: dictū ē
i questione pcedēte. Sȝ ꝙ supposita incor
porea: apparet. quia quocuqꝫ taliū ꝓposi
to sibi ipm ꝛ naturā ei' cognouissȝ fm' an
geli' ex pcreato sibi lumie: ꝛ eadē rōe i infer
oribus iuxta modū sue nature. ¶ Dico notā
ter actu vel habitu. qꝛ nō optuit ꝙ oim p̄di
ctoꝝ actualē distictā hēret cognitoȝ: cū ppe
multitudinē: imo ifinitatē partiū ptinui nō
erat possibile: sȝ sufficit ꝙ habitu. puta ꝙ q̄

liter hēret pcreatū sibi lumē itellectuale: q̄ p
posito sibi corpe vel angelo iferiore. sciuissȝ
singularit' ꝛ distincte eius ꝟtutē atqꝫ naturā
ꝛ ꝙ de supiori sciuissȝ etiā singularit' eius di
gnitatē: licet nō ita pfecte sicut de iferiori. qꝛ
eius naturalē capacitatē excedebat: recte si
cut Adā singuloꝝ aīaliū p deum sibi addu
ctoꝝ: ex pcreato sibi lumine ꝟtutē cognosce
bat: a qua ꝛ illis nomen dedit. nō tn̄ optuit
ꝙ actualiter oim distictas i se hēret cognitio
nes singulares ppter finitatē itellect' qꝫ eti
am i eo statu parꝝ ad talia sepuertebat pro
pter iustitiā originalē ad supiora trahentē
¶ Nona pclusio. ꝙ angeli qtidie: p' ꝛ ho Cõdo 9
die nouas recipiūt cognitoēs de reb' singu
larib'. Pȝ. qꝛ vt dictū fuit i pclone. vij. nō
habuerūt singularē cognitoēm de multis fu
turis. ꝛ p̄sertim de illis q̄ a suis volūtatibus
ꝛ libera volūtate aliena depēdebāt: vt de suo
casu. de eoꝝ btitudine. de hoim opib' ꝛc. de
quib' post singulares noticias actuales ac
ceperūt. ¶ Forte dicet. ꝙ si angeli recipiunt Oppōit
nouas cognitoēs. ergo corpa ꝑgerūt in an 1
gelos: quod ē cōtra quartam suppositoēm.
¶ Scd̄o. qꝛ boni angeli vidēt omia i verbo 2
quomō itaqꝫ accipiūt nouas cognitoēs ꝛc.
Ad primū dicat' ꝙ angeli a corpalib' crea R
turis nouas singulares cognitoēs recipiūt
ꝛ etiam de alijs. nō quia corpalia i ea agāt:
sed qꝛ suo lumie intellectuali de re posita in
esse singularē cognitionē in se formāt: vidē
tes eam iam positam in esse: que antea con
latebat: an fieret. Sic eī fm tempus in se
habēt alias ꝛ alias cognitōes singulares
successiue. Vn̄ beatus Aug'. octauo libro
sup Gen̄. ad lrām dicit. ꝙ deus mouet spū
alem creaturā p tempus. Qd exponēs bea
tus Thomas pma pte sum q. v. arti. iij. in
solutōe scd̄e ratiōis. dicit. ꝙ qꝛuis angelus
nō sit sub tempore nostro. i. motu celi. tamē
tempus fuit i mēte angeli p successionē cog
nitionū in eadem. Nō eī sunt omia ei p
sentia que successiue fiūt in tpe. vt dicit ibi
dem. ¶ Ad secundā. ꝙ licet angeli videant Ad 2.
verbū: ꝛ ea que sunt spectātia ad eoꝝ salutē
tamē nō optet ꝙ videant futura cōtingen
tia in eodem. saltem fm naturas rerum i se
nisi inquātum verbū vellet hoc reuelare ip
sis. Et adhuc supposito ꝙ vidissent res i ꝟ
bo: possent habere de eis cognitoēm sequen
tē naturā taliū fm suum ppriū genus: sicut
etiā aīa saluatoris. qꝛuis omia videat i ꝟbo
tn̄ etiā cognitoēs sensus ꝛ intellect' recepit

de his rebꝰ in ꝓprio genere: iuxta illud apli ad Hebꝛ.v. Didicit ex his q̄ passus est obedientiam. ¶ Corrolarie sequit ex cōdōne. ꝙ parū valēt motiua illoꝝ q̄ volūt ꝙ angeli recipiant spēs a rebꝰ corꝑalibꝰ: sic ꝙ corꝑalia multiplicent spēs ad angelos: ⁊ ꝙ sic ab eis recipiāt ꝑ receptās spēs nouas cognitōnes nouas. pꝫ ex dictis. qꝛ sine hmōi spēbꝰ sufficit lumē angelo ꝯnaturale ꝓducere in ipso cognitōꝫ rei positē ī eē. ⁊ ex h̄ nō opꝫ ponere aliquā actōꝫ agētis corꝑei extēdere se ad angelū. ¶ Sed cōtra dicet. qꝛ vel res noua posita in esse agit in angelū: cū angelus eā singulariter cognoscit. ⁊ si sic habet ꝓpositū vel nō agit in angelum: ⁊ si sic: tūc angelus posset sine ea in se formare eius cognitōem ⁊ sic nō reqreret eiꝰ p̄ntia. qđ falsuꝫ est. ¶ Et ꝯfirmat. qꝛ tūc moueret a seipo p̄mo. agerꝫ em̄ illiꝰ rei cognitionē: ⁊ reciperet ipāꝫ. ¶ Secūdo. qꝛ si nihil agit ī angeluꝫ: tūc angelus posset eā singularit̄ videre siue cognoscere ī qualibet distātia. qđ falsuꝫ ē. Probat ꝯn̄a qꝛ ex quo angelus nō determiat sibi distantiā certā ꝑ sui opatōe: quare si res in eū nihil agat requireret eiꝰ ꝓpinq̄tas. ¶ Tercio seqret ꝙ angelꝰ videret rē: ⁊ nō videret eā. vł videret eā añq̄ videret eā. Falsitas pꝫ. ꝓbat ꝯn̄tia. qꝛ inspiciēs rē nouā p̄ntē: formaret ī se cognitōem eius. g̃ inspectio rei ē cā ꝓductōis cognitōis rei. sed inspectio rei ē cognitio rei. g̃ cognitio singularis rei ē anteq̄ ē cognitio singularis rei ¶ Quarto. qꝛ spēs rei corꝑalis manet ī angelo. ⁊ illa nō ē nata ꝓduci nisi ab ipā. qꝛ nō pōt vna res ꝓducere signū naturalit̄ r̄p̄ntatiuū alteriꝰ. igit. pꝫ maioꝛ. qꝛ al's n̄ rcordaret āgelꝰ de re iā corrupta ¶ Quinto. qꝛ vtiq̄ corꝑalia agut in intellectū. quare g̃ nō ī angelū. Pꝫ añs. qꝛ phantasmata mouēt intellectū: vt habet ī iij. de aīa. ¶ Sexto. qꝛ vel isto lumie angelꝰ necessitaret ad videndū corꝑalia p̄ntia. vel libere ꝓduceret cū eo in se noticiā rei corꝑalis. si necessario: g̃ necessitat angelꝰ ad vidēdum turpitudines corꝑaliū. si libere: g̃ rē p̄sentē pōt nō cognoscere. Ad hec r̄ndetur per ordinem. Ad p̄mā dicit ꝙ res nihil agit ī angelum si sit corꝑoꝛea. Et neget ꝯsequētia. Qꝛ ergo possit sine ea: nā ipa hꝫ se ꝑ modū obiecti circa quod ē actio angeli: ⁊ sine quo nō esset: vn̄ angelꝰ materie p̄me approximatꝰ: eius determinatā singularē cognitōem in se format. cognoscit em̄ eā differrē a celo vel a forma subali. nō tn̄ agit materia ī angelū: cū nō sit nata agere: sed ē obiectū circa qđ ī angelo lumē eiꝰ format cognitōem. Et ē sic̄ ſm antiquā ꝑspectiuoꝝ opinionē. ponētiuꝫ ꝙ visio fiat extramittēdo. nā ſm illā dicerēt ꝙ visibile nō agit ī visum. sꝫ ē obiectū radioꝝ visualiū: ad quod terminati faciunt in oculo visionē. quod nō dico eo ꝙ ita sit. sed vt videat ꝙ nō est inconueniēs aliq̄d se habere obiectiue respectu alicuiꝰ cognitōnis ꝓducibilis: licet ipm nihil agat in potentiā cognoscentē. ¶ Ad ꝯfirmatōeꝫ negādo cōsequētiā. qꝛ lumē naturale ꝯcurrit ad agendu. ⁊ nō ad patiēdū. ¶ Ad scdam dicit b. Tho. p̄ma pte sum. q. cvij. arti. iiij. ꝙ distātia localis siue pua siue magna: in locutione vnius angeli ad aliū nihil facit. Et credo ꝙ veꝝ dicat. qꝛ angelꝰ ꝑ sui locutōe vel interioꝛi opatiōe nō eget corꝑe. vn̄ si nulla corꝑa essent: adhuc angelus posset loq̄ angelo. et ita si angelus esset in cētro terre ad imaginatōꝫ: ⁊ destrueret intermediū: et deus ꝓduceret corpus pedale in cōtactu lune angelus nō minus posset formare ī se eius cognitionē singularē q̄ si intermediū esset. Veꝝ qui vellet posset negare ꝯsequentiaꝫ. ⁊ dicere ꝙ sicut angelus natus ē certo vł determiato spacio finito tōti coexistere: ita infra illud posito corꝑe nouo possꝫ ī se eiꝰ cognitōem ꝓducere: ⁊ nō ad maiorē distantiā sed p̄ma solut[illegible] b. Thome ē melioꝛ ¶ Si forte dicat ꝙ t[illegible] angelꝰ nō egeret se mouere de loco ad locū. Neget ꝯn̄tia. qꝛ licet nō ꝓpter cognoscere: tn̄ eget ꝓpter alterius effice rei materia exterioꝛi. ¶ Ad terciā neget ꝯn̄tia. Et ad probatōem dr. ꝙ inspiciēs rē nouā format ī se visionē ad hūc intellectū. ꝙ ī eodē instāti ē ī eo visio noua. ⁊ inspectio rei noue: nō ꝙ eā p̄us videat: ⁊ postea visionē formet: sicut intelligēs intellectꝰ cōtemplat phātasmata. i. in eodē instāti ē intellectio ⁊ p̄ntia phātasmatis siue actus sensus cōis. ¶ Si pctat: veꝝ visio noua sit cā q̄re angelꝰ videt vel ecōtrario: R̄r. ꝙ visio ē cā formalis qua angelꝰ videt: ⁊ angelꝰ cū lumie ē cā efficiēs visionis. ⁊ angelū videre est causa finalis visionis. sunt tn̄ cause sibiinuicē cause: vt dicit. ij. phisicoꝝ ⁊ .v. metaph. ¶ Ad q̄rtam. vocando spēm aliq̄d multiplicatū ab obiecto p̄cedens actualē angeli cognitōeꝫ. q̄ ipa cognitio noua format. negat añs. qa talis nunq̄ ē ī angelo: sed in eius memoria manet habitus actualis cognitionis: quo cū vult: memoratur de re prius cognita. vn̄

Ad 5 ptꝫ ꝙ ꝓbatio fūdat̄ i falso fūdamēto. ¶ Ad
q̄nta dicit b. Tho. pͥma pͥte sum. q̄sti. lv. ar-
ti. ij. i corpe articuli. ꝙ nō ē simile de intelle-
ctu q̄ inhęret corpi: ⁊ hꝫ multas opatōnes
cōes cū corpe. ⁊ ideo ibi nō ē incōueniēs. ꝙ
mediātibꝫ spēbus in corpe receptis intelli-
gat. Sec⁹ de intellectu angeli: q̄ nihil ꝯmu
ne hꝫ cū corpe. Un̄ in solutōe scđe ratōnis
dicit. ꝙ quātūcunqꝫ potēs sit intellect⁹ ange
licus: ipe neq̄t reducere formas materiales
ad formas itellectuales: nisi pͥus eas redu
cat ad cē imaginatiuū: eo ꝙ h̄ ē q̄si mediuꝫ
int̄ materiale ⁊ intellectuale: ⁊ nō ē trāsit⁹ de
extremo i extremū nisi ꝑ mediū. ⁊ ē satis bn̄
dictū. Sed q̄cq̄d sit de hoc ego nō credo ꝙ
phātasmata vel alia corpa agant i intelle-
ctū. sed ꝙ habēt se solū respectu intellectōis
obiectiue: sic ꝙ nihil agant i eū: sed ꝙ pn̄ti-
bus phātasmatibꝫ innato sibi lumie q̄ eti-
am intelligit sepat⁹ a corpe: i se naturaliter
format intellectōꝫ. abstractōꝫ. ꝯpositōꝫ. di
uisionē. ⁊ alia hmōi opa. ⁊ iō neget̄ qđ assu
Ad 6 mit. ¶ Ad. vj. pt dici. ꝙ itellect⁹ angeli ncāi-
tat̄ ad intellectōis actualis formatōꝫ: pn̄te
obiecto nouo: cui⁹ cognitōꝫ an̄ singularē n̄
habuit: ncāitate natural̄ inclīatōis ad cog
noscere: sicut intellect⁹ nr̄ pn̄tibꝫ phātasma
tibꝫ: siue etiā cognitis pmissis: ⁊ stāre sciat de
bonitate ꝯn̄tię ad assentiēdū ꝯn̄ti. Ad im-
probatōem. ꝙ cognoscere turpitudies cor-
paliū nullā dicit impfectiōꝫ: cū de⁹ necessario
oia illa sciat: q̄ tn̄ simplr̄ pfect⁹ ē. verꝫ est ꝙ
pōt se diuertere de cognitōe formata libere.
Cōclo 10 ⁊ ꝯuertere ad eā quā vult. ¶ Decima ꝯclu-
sio. Hmōi lumē i angel̄ sequit̄ naturā sui i-
tellect⁹ fm cursuꝫ ordiatū. ptꝫ. q̄ nō ꝑdit̄ ꝑ
pctm̄. igit̄. tenet ꝯn̄tia. q̄ si nō seq̄l naturaꝫ
eēt auferibile: ⁊ maxie ꝑ pctm̄. ⁊ an̄s ē mgr̄i
vij. ca. di. vij. ⁊. viij. ca. Un̄ dicit ꝙ demo-
nes viuaci sensu nō pniti⁹ sunt puati. verꝫ ē
ꝙ ex auersiōe nō dirigūt illud lumē nisi in
Cōclo. 11 malū. ¶ Undecima ꝯclusio. ꝙ illud lumen
est in pfectioribꝫ maius: ⁊ i minus pfectis
min⁹. hęc ē de mēte bti Diony. xij. ca. angel̄
cę hierar. dicentis. ꝙ supiores angeli parti-
cipāt illum mag̃ in vlī. Qꝫ exponēs b. Tho
mas pͥma pͥte sum. q. lv. ar. iij. in solutōe ra
tōis scđę. dicit. ꝙ ꝑ lumē magis vl̄e intelli-
git̄ mediū sufficiēs ad pluriū pfectā vel ꝑ-
fectiorē cognitōꝫ: sicut ē vna prudētia vni-
uersalis oīm v̄tutū moraliū: q̄ tn̄ pfecte re-
git in singularꝫ opatōibꝫ v̄tutū. Nō em̄ est
credendū ꝙ voluerit dicere. ꝙ min⁹ distincte

cognoscāt supiores. sed ꝙ eoꝝ scia ē vlior et
pfectior in cognoscēdo res. ⁊ etiā i cognoscē
do intēsiōes. remissiōes. ⁊ cetera hmōi. ¶ Se 2
cūdo. q̄ hęc seq̄ videt̄ ex ꝯclōne pcedēti. q̄
cū sequat̄ naturā angeli: iō vlt sequit̄ mai⁹
naturā magis pfectā. ¶ Duodecima ꝯclo. Cōclo 12
Nō ꝯcedēdū ꝙ hmōi lumē sit idē qđ iusti
cia originalis: pꝫ. q̄ illa erat donū supaddi
tū naturę gratis datū: ⁊ ablatum ꝑ pctm̄. ⁊
nō sequēs naturā. sec⁹ ē de isto lumine qđ ne
quit auferri de lege ordinata. hoc de scđa p-
te huius articuli. ¶ Quibꝫ pmissis r̄ndet̄
ad rōnes principales Ad pͥmā negādo an̄ Ad 1 rōꝫ
cedēs. Ad btm̄ Dionysiuꝫ. ꝙ intelligat ꝙ ꝑ prin.
suā essentiā intelligūt subiectiue: sed nō for
maliter. Et ē alio mō solubile. ꝙ intelligat
ꝙ cognoscūt ꝑ substantiā cū suis donis na
turalibꝫ creatā: nō recipiēdo ab inferioribꝫ
sicut nos in cognoscēdo: nō tn̄ sine spēbus
cōcreatis vel lumine ꝯcreato. ¶ Ad scđam Ad 2
ꝙ phs nō vult plus ꝑ illas auctes: nisi ꝙ si
mul intelligit̄ intelligibile: ⁊ intellectio ipsi
us intellect⁹: eo ꝙ i sepatis a materia sit̄ sit
pn̄tatio rei ⁊ ei⁹ apphēsio. nō em̄ ē mora me
dians. Un̄ cum dicit. Id aūt quod intelli
git̄ ē idē intelligēti rōne eius quo intelligit̄
intelligit ꝙ simul sunt intellectus actu in-
telligēs ⁊ intelligibile fm eam rōeꝫ qua in-
telligit̄. ¶ Ad terciā soluta est in ratiōibus Ad 3
factis contra terciā conclusionē. quia nō in
tēdit phus eandē simplicitatē in intelligē-
tijs dependētibus ⁊ in deo. ¶ Ad quartā pͥn Ad 4
cipalē: quę ē pͥma rationū neget̄ an̄cedens prin.
ꝓ vtraqꝫ pte minoris. Et ad ꝓbationē pri-
mę partis dicit̄. ꝙ licet eēntia sit angelo sū
me psens ⁊ intelligibilis: tamē nō est nata
esse sibi forma intellectōnis. ⁊ ergo opꝫ ꝙ
sit spēs recepta quę sit eius signū quo intel
ligat̄. Nulla em̄ essentia est sibi nata esse
forma intellectōis nisi sola pͥma. ¶ Ad con Ad 1. cō
firmationē dicit̄. ꝙ suam essentiā intelligit
angelus ꝑ intellectiōem supadditā. ¶ Se
cūdo ꝙ illā intellectōem intelligit sepa. q̄a
ex quo ē formaliter cognitio. ⁊ i sepatꝫ a ma
teria nihil ꝓhibet ꝙ sit cognitio sui. Et qn̄
dicit̄ ꝙ eadē ratione debebat hoc dici de eēn
tia. Neget̄ silitudo. q̄ in limitatis ⁊ finitis
nō est idem forma sui. Un̄ materia et for-
ma nunq̄ coincidūt: vt probatuꝫ fuit pri- Ad 2
us in ꝯclusione pͥma. ¶ Ad secundā. nege prin.
an̄cedēs. Ad ꝓbatōem. concedit̄ ꝙ angel⁹ i
intelligit res a quacūqꝫ distantia: et quare
mouetur: dictū est in solutōe secūdę ratio-

nis facte ɔtra correlariū.iꝫ.ɔclōis.¶ Ad se
cundā ꝓbatōem negeł ɔn̄ia cū infert ꝙ ni
si sic: semꝑ oīa intelligeret. Ad ꝓbatōꝫ ɔn̄
tie dꝫ.ꝙ nō hꝫ semꝑ oīm ꝓprias spēs.sed lu
mē ɔnaturale quo pn̄tibꝫ obiectꝭ actuales
de eis format cognitōes. Ad tertiā ꝓbatōꝫ
ꝙ de nouo acquirunł mētes nō ꝑ receptōēꝫ a
rebꝫ sed ꝑ noue intellectōis formatōꝫ quā
facit angelus in se mediāte suo naturali lu
Ad 3 ꝑn mine.¶ Per idē pꝫ ad tertiā.qꝛ angelus ea
cipale cognoscit singularia lumie vt dictū ē:i se for
mādo eis pn̄tibus cognitionē ꝛ ɔtra h̄ nō
Ad 4 ē ratio.¶ Ad quartā pꝫ q̄d dicendū qꝛ ve
rū ē ꝙ angel⁹ nō de facto cognoscat oīa sin
gularia.nec vna specie nec diuersis: sꝫ lumē
ɔcreatū hꝫ quo de quolibet singulari sibi p
sente pōt i se formare cognitionē: ꝛ ɔtra hoc
Ad rōēs nō militāt rationes.¶ Ad rōnes p⁹ opposi
ī oppo. tū dꝫ ꝙ angel⁹ multa cognoscit ꝑ spēs ɔcre
atas.¶ Scdo ꝙ ea que nō in ꝓpria forma
cognoscit distincte ꝑ spēs ɔcreatas: incipit
sic distincte cognoscere: formādo i se eorū
actuales cognitiōes mediāte lumie ɔcre
ato. Hoc de pmo articulo.

Arti.2. **Quantū ad secun**
dū.videlicet scdm suppositū i questiōe qđ ē
ꝙ angeli valeāt loq̄ ꝑm suas spēs sine cogni
Argu.1 tione alteri angelo.¶ Cōtra qđ arguił sic
contra Locutio angeli ad angelū esset frustra: ergo
nō est possibilis. Pꝫ ɔn̄ia.qꝛ in illa celesti
ciuitate nihil pōt esse frustra. Probał āñce
dēs.qꝛ quilibet scit oīa que sunt in mēte
alteri⁹.ꝫ frustra loquereł alteri. Probał āñ
cedēs ꝑ dictū Grego.xviij moraliū dicen
tis ꝙ in statu resurrectiōis vniuscuiusqꝫ mē
tem ab alterius oculis mēbrorū corpulētia
non abscondit.ꝫ si in hoībꝫ erūt manifesta
secreta mentiū plus hoc videł de mētibus
Scdo angeloꝝ.¶ Scdo sic. In angelo nō sunt in
sic strumēta necessaria locutiōi.ꝫ Cōsequētia
nota ē.ꝛ āñcedēs pꝫ qꝛ ad locutionē requi
Tercio runł mēbra corporea q̄ i angelo nō sūt.¶ Ter
sic cio qꝛ vel vno loquente omes alij angeli au
dirēt.ꝛ hoc nō.qꝛ sic secretū nihil exprimere
posset: vel vnus ꝛ nō alter. ꝛ hoc nō.qꝛ nō
videł quō posset intentū suū vni exprimere ꝛ
simul facere vt alij nō ꝑcipiāt: sicut eñ vo
cē clare ꝓlatā oēs pn̄tes audiūt: ita etiā lo
Confir. cutionē angeli mentalē si sit clara: alij p̄sen
tes ꝑcipiēt.¶ Confirmał.qꝛ angelus i loq̄n
do secretū suū apit.ꝛ nō videł qn qn̄ aliq̄d

luci exponit ipm indr̄ter ab oībꝫ pn̄tibꝫ
videał: vt expientia docet.¶ Quarto.qꝛ an Quarto
gelus neq̄t aliū angelū excitare ad audien sic
dū.ꝫ.Cōsequētia nota ē.qꝛ loquēs excitat
aliū ad audiēdū. Āñcedēs pꝫ.qꝛ nō videł
ꝑ q̄d.¶ Quinto.qꝛ vel loquēs angelus ē si Quinto
mul cū angelo cui loquił.ꝛ sic vnus illaberē sic
tur alteri: vel ē distās ab eo.ꝛ sic ei loq̄ non
pōt: eo ꝙ oīs actio fit ꝑ contactū: saltē ꝟ
tualē: vt habeł.j.de generatiōe.¶ Sed pro Pro parte
supposito ē textus aplī.j.ad Corin.xiij. Si oppo.
linguis hoīm loquar vel angeloꝝ.¶ Item
vnus angelus exꝓmit suū secretū alteri cū
illuminat aliū: vt habeł a btō Dionysio in
de celesti hierarchia. Hmōi aūt illumiatio
vel expssio secreti vocał loq̄ āgelicū.¶ Pro Notan
isto articulo q̄ depēdet ex p̄cedēti: ē aduerten dū
duꝫ.ꝙ loquēdo de locutiōe que fit ꝑ organa
corporea: ꝛ cū formali factione aeris nō ē que
stio: talis eñ nō est i angelo: q̄uis i assum
pto corpe possit formare vocē: nō ꝑ organa
sua: sed ꝑ organa corpis assumpti vel pos
sessi. vn̄ cū indiuisibilis sit: organis corpe
is i se vocē nō facit.¶ Scdo.ꝙ angelū loq̄ 2
habem⁹ ex multis locis sacre scpture. Q, ei
loquał deo: habeł Zach.j.vbi habet sic. Rn̄
dit angelus deo ꝛ dixit. *Dn̄e exercituū vsq;*
quo nō misereberis Hierusalē.¶ Itē ꝙ an
gelus loquał angelo: habeł ibidē ca.ij.vbi
dicił sic. *Ecce angelus qui loquebał in me*
egrediebał.ꝛ alius angelus egrediebał in
occursum ei⁹: ꝛ dixit ad eū. *Curre* ꝛ loquere
ad puerꝝ istū.¶ Tercio.ꝙ loqui pn̄t supio 3
ribꝫ: habeł a btō Diony.vij.c.angelice hie
rarchie vbi dicit: inferiores locutos supio
ribꝫ: interrogasse.q̄s ē iste rex glorie.¶ Q,eti
am angelus loquał homi: habet Zach.j.ꝛ
ij.vbi dicił. Angelus qui loquebał i me. Et
Apoca.j.ꝛ i multis locis sacre scpture. Im
mo ꝑm btm̄ Aug in libro de cura ꝑ mortu
is agēda: dicente sic. Pn̄t ꝛ ab angelis qui
rebꝫ que agunł hic: p̄sto sunt: audire aliq̄d
mortui.qđ vnūquēqꝫ illoꝝ audire debere iu
dicat: cui cūcta subiecta sunt. pꝫ ꝙ angeli
pn̄t loqui aīabus defunctoꝝ.¶ Etiā ē notā
dū.ꝙ hec angeli spūalis locutio: nō ē nisi ꝑ
priē mētis ꝑ spūalia signa eis nota mani
festatio: que quō fiat: solū pncipalit̄ dubi
tał.¶ Pro quo quarto ē notandū.ꝙ vt di 4
ctū est i p̄cedenti articulo.angelus oīa vi
det lumine naturali in eo cōproducto.que
publica sunt in reꝝ natura. Cōceptus eñ
aīe ꝛ secreta eius: vel alterius angeli nō vi

det: nisi in gratiā sibi voluerit reuelare. cōna-
tā ē em̄ creaturę rōnali virtus: qua cōceptus
q̄ sunt ī memoria sua ali⁹ nō videt: nisi ve-
lit: vel occasionalr̄ de eo quē actu pcipit ad
eū introducat. vt si forte cogitaret de dulci:
et ex h̄ actuaret ɔcept⁹ de melle: vt ad eū ali-
quo mō fieret aduertēs: quāto magis ē eis
ɔnata virtus occultandi ɔcept⁹ suos alijs
creaturis rōnalib⁹: q̄b⁹ nō sic sicut sibi ɔce-
5 pt⁹ sui sunt p̄ntes. ¶ Quinto videt̄ mihi q̄
etiā eis ē cōnata virtus: qua vni angelo p̄nt
secreta sua itimare: nō manifestādo ea p̄n-
tib⁹ alijs. Probat̄ sic q̄z ita videt̄ eē d̄ aīab⁹
hoīm: q̄re nō potri⁹ de angelis: et añs p̄z d̄ fa
scinatiōe oculorū: vbi vir vel mulier signo
oculi publice facto vnū allicit: et aliū p̄ntē ī
nullo mouet. signū tñ illud ęque bñ viden
tez: immo etiā alius sępe nescit quid illo si-
gno notat. ¶ Verisile ē itaq̄ q̄ hmōi nutus
sint int̄ angelos: q̄b⁹ factis et oīb⁹ patēti-
bus. vn⁹ cui loquit̄ illo nutu: p īteriorē ɔce-
ptū angeli apphendit et intelligit q̄d velit:
q̄uis alij eūdē nutū videntes forte h̄ nō itel
ligāt. ¶ Et ɔfirmat̄. q̄z q̄ nō deberet creatura
spūalis hr̄e potētiā secrete alt̄i manifestādi
mētē suā sicut corpal̄ valde absonū videret̄
6 ¶ Sexto. ex his videt̄. q̄ angeli locutio spū
alis fiat p huc modū: q̄ loquēs actu signo
directiuo dirigat ɔceptū mētalē: ad insinu
andū eū alteri creaturę spūali: et sic dirigēs
eū occulte vni vel plurib⁹: illi vel illis loq̄t
quod ē in ptāte eius: p spūales nut⁹ ad hoc
sibi inditos quib⁹ hoc videt: ille cui loq̄t vl̄
illi si plurib⁹ loquat̄. si aūt publice manife
stet intētōem suā: oēs p̄ntes videt et intel
ligunt: nisi alr̄ intēti. maiorib⁹ motib⁹ p-
pediti forsitan nō attēdāt. Verūtamen spūs
sibi loq̄ d̄r: cū habitū ī eo existentē actu ppē
dit. hoc aūt soli deo p̄z: nisi velit h̄ alijs ma
nifestare deus: vel loquēs: vel nisi ex signis
7 cognoscat̄ ¶ Alius modus audiēdi loq̄laz
alteri⁹ angeli: ē ī se actuare conceptū eius in
tētionis expressiuū. Dictū est em̄ q̄ angelis
ɔnatum est lumē naturale quo res nouas
difficillime cognoscūt: cū pducte sunt sup
positalr̄ illę sub e ¶ Scd̄o etiā dictū fuit in
alia questiōe. q̄ angeli nō cognoscunt secre
ta mētis alteri⁹ angeli nisi in signis: vel nisi
vn⁹ eoz alteri velit exp̄mere suū secretū. et iō
statim cū vnus angel⁹ ɔplete vel incōplete
suę mētis apit secretū. ille vel illi cui vl̄ qui
bus apit. ex cōnaturali sibi lumine format
vel formāt ī se ɔceptus: mentis alterius ex

p̄ssiuos: sicut visus corpalis p̄ntato colore
format ī se visionē illius. ¶ Quib⁹ p̄missis Cōclusio
ē ɔclusio vlr̄salis. q̄ vn⁹ angelus pōt loq̄ al- vlr̄salis
teri angelo. p̄z p auctes allegatas ī scd̄o no
tabili quo ad hoc q̄ ita ē: sz q̄ ad modū q̄ h̄
fit. p̄z p dicta ī. vj. et ī. vij. notabilib⁹. ¶ Sz dubia. 5
merito dubitat̄ quō differat loq̄ angeli ab
eius videre: vel etiā eius audire ab eius vi
dere. ¶ Scd̄o. ex quo angeli loquunt̄ int̄ se:
quo idiomate loquant̄. Tercio. si aīę sepa-
tę quaz vna nō nouit nisi gallicū et alia ale
manicuz: possint loq̄ vna alteri: et quo idio-
mate. ¶ Quarto. vtz angeli nouerint oēs lin
guas vocales. Quito vtz aīa sepata noue
rit alias liguas q̄z illas q̄s sciuit ex̄ns ī vita
¶ Ista sunt occulta: et iō dicaz pbabilr̄ q̄d
occurret. Vñ ad p̄mā videt̄ mihi. q̄ cū au- Ad 1
dit⁹ sit sensus disciplinę: vt habet̄ ī de sensu
et sensato: tūc angelus d̄r audire: cū sibi ali-
quid spūalr̄ locutōe interi⁹ signat̄. ¶ Scd̄o 2
q̄ tūc etiā dicit̄ videre ɔceptus et intētōem
quaz alius sibi loquit̄. ¶ Vñ tercio dico. q̄ 3
oē audire spūale ē videre spūale. Vñ bea
tus Aug. dicit. q̄ ī talibus audire et videre
idē sunt. ¶ Quarto. q̄ nō oē videre ange- 4
li d̄z dici audire. p̄z. q̄z videt seip̄m: videt
deū lumine btifico. videt sbam alioz ange
loz: quoz nullū pprie ē audire: eo q̄ in his
nihil sibi p aliū signat̄: sed ɔnato sibi lumi
ne cognoscit has res: etiā nihil sibi spūalr̄
exp̄mētes: recte sicut nos videm⁹ corpa co-
lorata q̄ nō audim⁹. audim⁹ aūt sonuz vel
loquentē aliquid nobis exp̄mentē sicut suo
mō ī angelis: cū alterius ɔceptū quē eis ex
p̄mit cognoscūt: dicunt̄ audire et videre. vi
dēt etiā res nihil exp̄mētes ipsis. ¶ Ex q̄ se- 5
quit̄ q̄nto. q̄ videre spūale ē cōius q̄z audi-
re. ¶ Sexto. q̄ videri ē cōi⁹ q̄z audiri. videt̄ 6
em̄ s̄m suā eēntiā: sz nō audit̄ nisi ī exp̄ssiōe
secretoz suę mētis: q̄ cū exp̄mit: ab eo cui ex
p̄mit audit̄. et etiā illud secretū eius ab alio
angelo cui loquit̄ videt̄. oē ḡ audiri est vi
deri: sz nō opz oē videri eē audiri ¶ Ad Ad 2
scd̄am. q̄ angeli et aīę separę loquūt̄ p signa
naturalia mētib⁹ suis indita. nō p signa vo
cū ad placitū institutaz. q̄z esset circuitus:
oporteret em̄ pcipe silitudinē vocis. et p illam
recurrere sup silitudinē rei: directius aūt est
īmediata silitudine rei mentē suā exp̄mere
¶ Ex quo p̄z ad terciā. q̄ cū loquant̄ p cōce Ad 3
ptus naturales q̄ sunt ydē apud oēs: vt di
cit phs ī j. pihermenias: aīe separę p̄nt
ī uicē loqui: et se mutuo intelligere p eosdē

dato q idē idioma vocale nescirent. ¶ Ad
Ad 4 q̄rtā de bonis angel' videt q habeāt h̄ p vno
dono g̃ris dato. q oēs linguas sciāt z intelli
gāt. De malis verisile ē. q sciāt ex habilita
te suoꝝ naturaliū. Uel possz dici q forte est
vna lingua possibilis q̄ ab oib9 itelligit. cre
dit em̄ aplos vna lingua exp̄ssisse euāgeliū
saltē p̄mo manē i die scrō pēthecostes: q ab
omib9 auditorib9 intelligebant: vt dicit q̄
dā glo. sup illud Actuū. ij. Ceperūt loq va
rijs linguis. z q hāc angeli nouerūt: loquē
tes aūt intelligūt inspiciēdo cōcept9 quos exp
Ad 5 mūt. ¶ Ad quintā: vtz aīa separata nouerit
alias linguas? Nescio. tñ pbabile ē si sit be
ata: q sic. si sit i purgatorio vel i inferno. ve
risile ē q nō. qz est donū gratis datuz. quod
nō est de essentia btitudinis. quod tamē ha
bebāt fideles i p̄mitiua ecclia. z verisimile ē
q cōcedit beatis. alijs aūt nō video vñ ve
Ad 1 rōz in 3ṫiū niret. hoc d dubijs. ¶ Ad rōnes factas i 3
riū. Ad p̄mā. q dictū Grego. ē verū. sz q h
erit p miraculosam dei reuelatōez: vt appa
reat rectitudo illius iudicij: fiūt manifeste
oim interiōra. sed hoc nō ē nūc sic in spiriti
Ad 2 bus separatis: vt dictū ē. ¶ Ad scdam dictū ē
i p̄mo notabili. q nō loquunt voce corpea.
qz mēbris carēt: sz voce sp̄uali. q̄ ē aptio se
creti cordis facta alteri. Uñ Greg. ij. mor.
dicit. Dignū ē vt mēs nr̄a q̄litate corporee
locutōis excedēs: ad sublimes atq3 icogni
tos modos locutōis intime suspendat ad i
telligendū qualiter vnus angel9 alij loquat
Ad 3 ¶ Ad terciā. q hoc ē i ptāte loquētis. hñt ei
cōnata signa. q̄b9 pñt secrete loq vni. z q h
alij nō pcipiāt. sicut hoc habēt hoīes i cor
palib9. subtili9 habēt h sp̄ualia. z iō nō est
simile de voce clare plata. z angeli loq̄la se
creta. qz hz posse loq publice omib9. z secre
te sibi vel vni: pp̄ter latentiā sue expssionis
Dubiū. ¶ Si queāt q̄lib9 nutib9 pōt sic secrete lo
qui: Dicit q secreti sunt nobis: verisile tñ ē
q sint. ¶ Ad q̄rtā negat añcedēs. z ad pba
Ad 4 tionē dr. q h facit p expssionē sue intētionis
quā expssionē sp̄uali nutu alteri facit. ¶ Ad
Ad 5 q̄rtā iuxta p̄us dicta. q q̄uis plures ange
li essent in eodē loco: nō pp̄ter hoc vn9 coꝝ
esset i alio. qz hoc soli deo cōuenit illabi sp̄ui
¶ Scdo q distātia localis (vt dictū fuit i p̄
mo arti.) nihil facit ad locutōem angeloꝝ.
qz nō p spacia media spēs multiplicant. sic
fit i sensatōe: sz hñt se ac si nihil mediaret i
ter eos. Sicut em̄ superficiei aeris lumē im
p̄ssum imediate imp̄mit sibi ipi aq̄ imedia
te: ita recte ē de angelis: vbicūq3 sint z q̄n
tacūq3 distātia media sit: tñ ipi hñt se ac si
i nullo distarēt. qz i mutua locutōe vel illu
minatōne nihil agit spaciū. Uñ si ad ima
ginatōem vn9 esset in oriēte: z alius in occi
dēte. z eis i eodē situ imaginario remanēti
bus: destrueret de9 oia corpa. cōstat q īc int
eos nihil mediaret. z post eq̄liter vn9 vide
ret aliū: sicut q̄n spaciū erat: z iō eq̄lit audi
ret aliū: si alius ei exp̄meret suū secretū. Est
em̄ grossa imaginatio: credere q angeli i eo
rū actōib9 sp̄ualib9 suū statū concernētib9:
loco egeāt vel spacio: quod potius eget ip
sis q̄ ecōtra. ¶ Auctores post oppositū sunt p
3clusione. Hoc de secūdo articulo.

Tercio supponit Arti. 3. vel ar. 1.

questio nr̄a. q angeli mittunt ad angelos
z ad hoīes. Cōtra qd arguit sic. Angeli nō
pñt moueri. g̃ nec mitti. 3ña tenet. qz vi
det q missus moueat localit ad eū ad quē
mittit. Añs apparet. j. p btm̄ Aug. viij. su
per Geñ. ad lraz. ca. xxix. dicentē. Corpalis
creatura mouet p tp̄s z p locū: sp̄ualis p tē
pus z nō p locū. creator autē ip̄e neq3 p tp̄s
neq3 p locū. ¶ Scdo. qz sunt indiuisibiles. z 2
tales nequeūt moueri: vt p3 phs nitit declara
re in. vj. physicoꝝ. ¶ Et tercio. qz vel moue 3
rent successiue. z hoc nō. qz nō habēt resistē
tiā: cū corpale nō resistat sp̄uali: vel instan
tanee. z null9 motus ē i instāti: vt demōstrat
vj. physicoꝝ. ¶ Scdo sic. qz si mitterent: vl 2 prīcipal.
oēs essent nati mitti. z hoc nō: p btm̄ Dio
nysiū in celesti hierarchia dicentē. q illi qui
p̄eminēt: vsum exterioris officij nunq3 ha
bēt. ¶ Itē in de ecclesiastica hierarchia dicit.
q lex diuinitatis ē p prima media. z p me
dia postrema inducere. g̃ supiores nūq3 vi
dent mitti ad nos. cuz infimi sim9 int crea
turas rōnales. Uel aliq̄ mitterēt z aliq nō.
z hoc nō. qz apls dicit. q oms sunt admi
stratorij sp̄us i misteriū missi. ad Hebre. j.
Itē vnus de seraphin ē missus. vt p3 Esa.
vj. z ille est ordo supremus. g̃ a fortiori oēs
¶ Itē ex noīe oms vocant angeli: qd ē no
mē officij vel missionis. g̃ nullo modoꝝ pt Quasi āgeli ad āgelos mittant ad homīes.
dici. g̃ nō videt mitti. ¶ Sed q angeli mit
tant ad alios angelos: p3 Zacha. ij. vbi di
cit sic. Ecce angelus q̄ loq bat in me: egredi
ebat. z alius angelus egrediebat i occursuz
ei9. g̃ vnus fuit missus ad aliū. ¶ Sz q mit
tunt ad hoīes: habet i multis locis sacre scptu

rẽ:vt Thob.iij. Luce.j. Mat.vlt. Joh.xx.
rc. ¶ Nūc articulū diuidere volo ĩ duas p/
tes. In pͥma volo videre: an angeli possint
moueri localr̃. Scđo an oẽs nati sint mit/
Cõclo 1 ti. ¶ Quo ad pͥmã ẽ pͥma ꝯclusio. Nõ repu
gnat spiritibꝫ angelicis posse se mutare de
loco ad locū ĩ instãti.s.p libito sue volũtatꝫ
Probat sic. Uirtꝰ motiua q̃ non habet resi/
stẽtiã põt se subito mutare de loco ad locuꝫ.
ita est de angelo.igit. Pꝫ maior p phm.iiij.
physicoꝝ.qꝛ si medium nõ resisteret: graue
simplex nõ moueret ĩ eo successiue. Pꝫ mi/
Corre. nor.qꝛ angelo nihil resistit. ¶ Correlariū.ni
hil ꝓhibet aliq̃d mutari de extremo in extre
mū:tñ nūq̃ eẽ ĩ medio. Pꝫ p ꝯclõeꝫ.qꝛ an/
gelꝰ subito se posset mutare de oriẽte ad occi
dẽs.ꝛ nõ esset tūc vnq̃ ĩ medio. vñ ĩ hoc ca
su ẽ idẽ pͥmū instãs existẽtie angeli in occiden
Cõclo.2 te ꝛ nõ existẽtie sue in oriẽte ¶ Scđa ꝓpositio
Angelus ĩ assumpto corpe sepe mouet suc/
cessiue.ꝛ videt habere resistẽtiã.pꝫ.qꝛ Act.
xij. habet. q Petrus exiẽs sequebat angelū
scꝫ successiue cū pcedentẽ vt habet ibidem.
vñ nesciebat quia verꝫ ẽ quod p angeluꝫ fi/
ebat:sed q cū resistentia.pꝫ.qꝛ corpꝰ assum
ptū habet resistentiã respectu medij diuidẽ/
obiectio di. ¶ Forte dicet.q tūc angelus moueret cū
pena. Pꝫ ꝯña qꝛ cū resistẽtia. Rñdet ne
gado ꝯsequẽtiã.qꝛ corpus assumptū nõ a/
git in angelū.nec mediū resistẽs illi corpori
eo q angelꝰ illi corpi nõ inheret:sed p intel/
lectū ꝛ voluntatẽ mouet.ꝛ in talia nõ cadit
fatigatio.licet em̃ forma inherẽs patiat p
accidẽs siue p modū sequele ad passionem
corpis si sit cognoscens.tñ forma solū coexi
Cõclo 3 stẽs nõ. ¶ Tercia ꝯclusio.angelꝰ etiã pt mo
ueri ĩ successiue localr̃ ĩ natura ꝓpͥa: videt
patere ex auctẽ Esa.vj. dicẽte. Uolauit ad
me vnus de seraphin. volare aūt ẽ moueri.
Sup qua auctẽ dicit b. Ambro. in libro d̃
spū sancto.ꝛ allegat a mgr̃o lib.j.di.xxxvij.
Et spūs quidẽ sanctus missus dr̃. seraphi
missus.sed seraphim ad vnū spūssanctꝰ ad
om̃es seraphim mittit in misterio: spūssan
ctꝰ opatur ministeriū.seraphim de loco trã/
Cõclo 4 sit ad locū.ecce ꝓpositū. ¶ Quarta ꝯclusio:
videt probabile q siue in assumpto corpe.
siue sine corpe assumpto angelus moueat.
q moueat ea velocitate qua vult q sic mo/
ueat:qñ mouet sine corpe. Manifestū ẽ q
sic posset se subito mutare: vt dictū ẽ in cõ/
clusione pͥma:sed q etiam motus ĩ assum
pto corpe pꝫ.qꝛ cū angeli dominent corpi/
bus.videt q quacūq̃ ꝓportõe voluerit di/
Cõclo 5 uidere mediū q ea ipm diuidat. ¶ Quinta
ꝓpositio. Lꝫ angelus mouet sine assum/
pto corpe localiter:tūc nõ cõmensurat spa/
cio p quod mouet. Pꝫ.qꝛ indiuisibile non
põt ꝯmẽsurari diuisibili. Hoc de pͥma pte
Scđa pa.2.ar. articuli. ¶ Quantū ad scđam ptẽ articuli: ẽ
notandū.q mgr̃ de hac materia ponit ĩ di.
x.tres opiniones. Quaꝝ due sunt extreme
ꝛ tercia quasi media int̃ illas. Prima ponit
q om̃es nati sunt mitti.ꝛ hñt p se auctes al
legatas p illa pte in scđa ratione an̄ oppo/
situm. Et isti respõdent ad auctoritatẽ bea
ti Dionysij. q cõiter nõ mittunt nisi illi qui
sunt de inferiori hierarchia.tamẽ in speciali/
bus casibus nihil ꝓhibet mitti illos de su/
Opio.2 pioꝛ. ¶ Scđa opinio dicit.q solū mittant
ad annūciãdas res extra: illi q̃ sunt de infi/
ma hierarchia. Et hec hꝫ p se auctes alle/
gatas p ista pte ĩ scđa ratioẽ huiꝰ arti. Uñ
nūq̃ ponit ista mitti illos: de media vel su/
prema hierarchia. Et hec rñdet ad auctẽꝫ
Esaie.q ille angelus missus Esaie fuerit de
inferiori:sed ab officio dr̃ seraphim: eo q ꝓ
phetã ĩ dei amore inflãmauit ꝛ sordes pctõ
rū eiꝰ exarsit.ꝛ abstersit vel mūdauit. ¶ Ad
aplm dicūt.q oẽs sunt admistratorij spūs
q hoc intelligit restricte: oẽs ĩferioris hierar
Opio.3 chie ¶ Alia ꝛ tercia opinio mediat int̃ istas
Dicit em̃ q oẽs mittant ad intra.s. supmi
ad medios.ꝛ medij ad infimos illuminan
dū.infimi solū ad extra.ꝛ sic oẽs mittant ꝓ
pter nos:sed nõ ad nos. Uñ ꝓpter dictum
aplĩ dicūt.q oẽs mittant:sed nõ ad extra.
ꝛ ꝓpter opinionẽ btĩ Dionysij dicūt.q solū
infime hierarchie mittunt ad extra. ¶ Pri/
ma opinio dicit Michaelẽ Gabrielẽ Ra
phaelẽ fuisse de supmo ordie. Scđa ꝛ tcia
dicūt.q fuerūt de infima hierarchia: ꝛ forte
Earūdẽ opionuꝫ cõpatio ad scĩuicem archãgeli. ¶ Cõpare has opiniones ꝛ q̃ sit
vera: nouit ille q̃ angelos creauit. dispósu
it:regit ꝛ mittit: hic tñ videt auctas Diony.
valde magna: eo q ea q̃ posuit a mgr̃o suo
btõ Paulo didicit.qui ea q̃ reuelauit in ra
ptu credit puidisse. Uerꝫ ẽ q auctas b. pau
li videt sonare ꝯtrariū opinionis Dionysij
sup quo se fundat opinio pͥma. Tercia sine
dubio vera ẽ quo ad hoc q supmi medios
ꝛ medij infimos habẽt illuminare. de quo ĩ
Pabili. quarto articulo dicet. ¶ Sꝫ vtꝛ qñq̃ ad ex
tra mittant supiores vel medij: dicūt q̃dã
Fīlio q sic. ¶ Ego aūt nihil asserẽdo reputo ꝓba/
bile.q qñq̃ ꝛ ad magna pñt de qlibet hie/

tarchia mitti. eo q filius missus e: saltem p carnis assumptionem: quare nō et angeli mitti possent p localē mutationē.

Cōfir. ¶ Qd ɔfirmat. q a nō videt q ɔgruerit tātę salutis nunciū nō esse de supmo ordine angelorū: psertim cum credat. q post missionē pdco fuerit Gabrieli semp ɔmissa: non aūt videt q regine celi et matri dei custos immediatus de inferiori sit assignatus.

Alia pbatio missionis ¶ Et ex alio. qz etiā dño ascendēte post apta ianuā padisi. et redemptionē humani generis: adhuc latuit incarnatio inferiores. Dicebāt em: qs e iste q venit de Edō ꝛc. Esa. lxiij quod nō esset verisimile si nuncius huius mysterij fuisset de inferiori hierarchia. et ergo mihi placeret opinio pma: nescio tū si sit vera.

Contra rñsiōz dictā pmo ¶ Contra ɔclusionē instat Oēs assistūt: g nullū mittūt. ɔñtia tenet. qz assistētes distinguunt ɔtra missos i misterium. Añcedēs pz de Raphaele q e archāgelus: vt dr Thob. xij qui tū dicit se assistere añ deum: ibidē. ergo etiā inferior hierarchia

2 assistit. ¶ Scdo supmi et medij nō mittūt. g falsa e ɔclusio. Ultra pbat añs. qz noia eorū supmorū oīa dicūt ab assistēdo. s. ardere i deo. scire secreta dei: eē sedē dei iudicātis. hęc oīa vident dicta ab assistēdo ¶ Itē i media hierarchia dñationibꝫ repugnat mistrare.

3 ¶ Itē tercio. frustra mitteret deus angelos ad misteriū. g ꝛc. Cōseqñtia nota e. qz dñs nihil facit frustra. Añs pbat. qz dñs vbiqz e pñs: ad qd g mitteret alicubi nūciū. ¶ Itez dñs omia pōt p seipm: ad quid g mittit aliū in misteriū: videt q supflue.

Ad 1 ¶ Respondet ad pmā. q assistere fm btm Grego. e intima ɔtemplatōe pfrui. Sz actus ɔtemplatōis est duplex. Unus quo videt clare facies diuina inqztū e beatifica. et hic actus e omibus cōis. qz omes etiā ad extra missi sp sūt bti. et g hoc mō oēs assistūt. Alio mō est vltra ɔtemplatōem beatificā i deo cognoscere seu ɔtēplari imediate rationē agendorum. et istud e ppriū supiori hierarchię: a quibus p illuminatōem deriuat in mediā. Uñ nec illi cōiter ad exteriora mittunt: sed etiā assistētes sunt. Et i hoc e ratio soluta. quia Daniel loquit de assistētia scdo mō dicta

Ad 2 ¶ Ad scdam nego añcedens. Et ad pbatōem. q iuxta suorū noim pprietates cōiter non mittunt. qñqz tū in magnis. s. totam ecclesiā cōcernētibꝫ. vel humani generis salutē: nō videt verū. credunt em oēs occurrisse dño ascēdēti. et etiam virgini ad soliū suum deducēdę: immo etiā omes in iudicio cōparebunt

¶ Sed ɔmuniter verū e: nō mittunt nisi inferiores. ordināt em dñatōes vt archangeli que i diuinis rebus agēda sunt: principatus sub deo aptos mistros: ad pficiendū difficilia nuttūt. Ordo ptātū pphibet impedimenta malorū spirituū coercēdo. virtutes magna faciūt. archāgeli pncipes pinciarū. angeli custodes hoim.

Ad 3 ¶ Ad terciā. q licet deus vbiqz sit p pñtiaz. tū nō e vbiqz pñs p grām. et ideo mittit nūcios suos p reductōe creaturę ratiōalis: vt auersa reducat: et nō frustra. Itē qzuis p seomia pōssit. et p se iustificet ipiū. tamē nō supfluit misteriū angelorū. disponūt em et admonēt pctōres ad penitētiā ¶ Itē ordinis e: vt vbi dñs disposuit sua dona donare: vt ibi sui familiares recepturos ad ea habeāt pparare. ¶ Item in hoc appa ret cōformitas angelorū missorū a deo. appa ret etiam nobilitas creaturę: cui dñs tales mittit sollicitatores. et sic nō fit istō frustra.

Ad rōnes a pncipio articuli. ¶ Ad rōnes factas a pncipio articuli. Ad pmā. neget añs. mouent em angeli. verū e etiā q missio angeli posset eē sine motu locali. ¶ Ad auctē bti Aug. dr. q velit q corpalis creatura monet p tempus et p locum cōmensuratiue se habendo ad locum. et sic angelus nō mouet i natura ppria. s. ɔmēsuratiue. mouet tū fm locū nō circumscriptiue: quo ad dimēsiones loci de loco ad locum. ¶ Ad pām in. vj. physicorū dicit. q loquat et pbet hoc de indiuisibili: habēte positōez i ɔtinuo: et de illis demōstrat. sz si applicet ad angelos aliqua rationū: nō valebit. qz angelus nūqz e i loco sibi equali: nec vnqz trāsit spaciū sibi eqle.

Ad 2 ¶ Ad scdam pz qd sit dicendū ex scda pte articuli fm diuersas opiniones et diuersos modos dicēdi earū.

Ad 3 ¶ Ad terciā pz qd sit dicendū ex pma pte articuli qz pñt moueri simul vel successiue. Rō post oppositū e p dictis. Hoc de tcio articulo.

Quantū ad quar

Arti. 4. tū articulū e sciēdū. q questio qrit: vtrū vnus angelus purget aliū angelū? Uidet q non qz in angelis nihil e immūdū. ergo nō pñt purgari. ɔñtia nota e. qz purgare e ab aliq immūdicia mūdare. Añs e bti Diony. de angelica hierarchia dicētis. q sunt specula pura mūdissima.

Cōfir. ¶ Confirmat. qz videt q creatura intellectualis nō possit purgari nisi p grām. mō angelus nō pōt dare grām. igitur.

Arg. 2. ¶ Scdo sic. Angelus nō illuminat aliū.

angelū.ḡ nec purgat. Cōsequētia tenet. q̄a
coꝝ purgatio nō pōt fieri nisi ꝑ illuminati/
onē. Añs apparet. qꝛ cū omēs sint bt̄i: oēs
sine medio vidēt obiectū ꝫ btīficū. ⁊ ex ꝯñti
lumē glie īmediate hñt oēs a deo. ḡ vn⁹ eo/
Confir. rū non illumiat aliū. ¶ Et ꝯfirmat. qꝛ dicit
b. Aug. li. lxxxiij. q. ꝙ dei ꝓpriū ē illumiare.
Añs. 2. nō ḡ ꝯuenit angel. ¶ Scd̄o ṗncipalr̄ ꝓbat
argu. ꝓ/ añs. qꝛ si illumināt vel lumē creāt ī hiis q̄s
bat 2 illuminārt. ⁊ hoc nō. qꝛ angeli nō sunt crea/
tores: vt dicit mgr̄ in lr̄a: vel receptū ī se lu/
mē in alios fundūt. ⁊ h̄ nō. qꝛ nō videt q̄d
ꝓ q̄sito cēt mediū trāſfundēdi ¶ Sed ꝓ q̄sito ē bea
tus Dionysius ī libro de celesti hierarchia
dicens. ꝙ tres sunt actus hierarchici. s. pur
gare. illuminare ⁊ ꝑficere. Et dicit ꝙ supio/
res hos tres act⁹ exercēt respectu inferioꝝ.
¶ Notandū ē ṗmo circa istā' mariam. ꝙ vt
vult btūs Diony. ī lib. de celesti hierarchia
tres sunt hierarchie celestes: vt mgr̄ dicit ī
lr̄a dis. ix. s. supma. infima ⁊ media. Sicut
em̄ in t'reni impatoris impio. aliq̄ sunt regi
immediate assistēres. alij negocijs regijs ṗ
sidētes: ⁊ tercij negocia regia ope ꝑficiētes.
sic etiā in illa supsancta celesti hierusalem:
sunt tres sacri ṗncipatus: q̄ vocant tres hie
rarchie. Prima ē familiarr̄ regi assistentiū
Scd̄a ē impialr̄ regijs negocijs ṗsidentiū
Et tercia legalr̄ decreta regis ī subditis exe
Pro. 1. quētiū. ¶ Pro ṗma sciēdū ē. ꝙ ad familia/
hierar. re supmi regis assistentiā tria requirūt. Pri
mū ardētissima dilectio. ecce seraphin. inte/
ṗtant em̄ ardēs. Scd̄m limpidissima cog/
nitio. ecce cherubin: que plenitudo sciētie
intelligunt. Et tciū ꝫ quietissima ꝯuersatio
ne aliqua regi assit turbatio. ecce thronos:
in quibꝫ deus vt ī quietissimis sedibꝫ sedēs
equissima discernes iudicia: bñplacitū vo/
Pro. 2. lūtatis sue ꝑ ipos docet inferiores ¶ Pro se
hierar. cunda ē notandū. ꝙ ad impiales negocijs
regis ṗsidētes etiam tria requirūt. Primū
vt decreta regia valeāt alijs iniūgere: quod
ē dominationū. Scd̄m exercit⁹ ad executio
nē dirigere: quod ē principatuum: ſm Gre
goriū. q̄ ponit ṗncipat⁹ ī media hierarchia
⁊ ꝟtutes in infima. Dionysius tamē ī de ce
lesti hierarchia ponit ꝟtutes in media ⁊ ṗn
cipatus in infima. Terciū ē ṗtātes resisten
tes executioni negocioꝝ regioꝝ: ne impedi/
ant coercere: quod ē ordinis potestatis: qui
ꝟtute diuina sibi collata aereas compescūt
Pro. 3. ṗtātes: ne regia negocia valeant impedire.
hierar. ¶ Pro tercia. s. ad legalē executionē etiam

tria requirunt. Primū em̄ requirit debita ex
ecutio in ꝓuincia vel regno. ⁊ ad hoc depu/
tati sunt spūs de ordine ꝟtutū ſm ordinati
onē beati Gregorij: vel ṗncipatus ſm mo
dū Dionysij: qui sunt deputati ꝓuincijs re
gnis. impijs. ciuitatibꝫ ⁊ cōitatibꝫ ¶ Secū
dū debita gubernatio in ṗsidēte vel domino
Isti deputati sūt archāgeli. s. ṗncipales an
geli. Et terciū debita directio ī quolibet sub
ꝟuiēte vel famulo. ⁊ istud competit angelis
quoꝝ singuli singulis hominibꝫ (vt credit) de
putati sunt. ¶ Scd̄o ē notādū. ꝙ ſm b. Di Notā. 2
ony. libro q̄ supra. ſp supior respectu inferi
oris hꝫ triplicē actū. s. purgare. illumiare ⁊ ꝑ
ficere. q̄ tria ⁊ quodlibet eoꝝ ē diuine scien
tie assumptio. Vn̄ b. Diony. vij. ca. angeli
ce hierarchie dicit. ꝙ purgatio. illumiatio: Purga/
⁊ ꝑfectio: ē diuine scie assumptio. ⁊ ḡ iste a/
ctus hierarchic⁹ ṗncipalr̄ ꝯsistit ī infusiōe
vel inductōe sciētie. qua inferior caret. in q̄
inductōe remouet ignorātia sciētie opposi/
ta. ⁊ sic ipa dicit esse purgatio. nō em̄ purga
tur angelus ab aliqua feditate vel malicia
sed ignorātia negatōis: q̄n sibi illud quod
añ sibi ē dubiū: fit ꝑ reuelationē notū. Se Illumi/
cūdo lumē ingerit: quo res fit clare visa. vel natio
quod ṗfuit actuit: vt ṗus dubia reddant si
bi nota. ⁊ hec vocat illumiatio. ¶ Et tcio a/ ꝑfectio.
ctualis cognitio ꝑfecta de re q̄ ṗus fuit in/
cognita: ⁊ vocat ꝑfectio. Nec ē credendū ꝙ
licet isti tres sint actus hierarchici in ratōe
dr̄ntes: ꝙ ꝓpt̄ hoc semꝑ opoteat ꝙ re diffe
rāt. Expulsio em̄ ignorātie nō videt esse ali
ud q̄ꝫ ꝑfectio sciētie: nisi ꝙ in ratiōe diuersa
sunt. Veꝝ ē ꝙ illuminatio q̄nq̄ꝫ posset esse
vnio luminis angeli: ⁊ debita habitudo atq̄ꝫ
directio eius in deū: mediāte quo fieret no/
tū quod ṗus fuit incognitū: ⁊ ꝑfectio illa ē
actualis cognitio. Et sic essent illuminatio
⁊ ꝑfectio actus distincti. q̄nq̄ꝫ aūt illumina
tio ē imediata instructio ṗus dubij: ⁊ tūc a
ꝑfectōe nō videt differre nisi ratōe. ¶ Qui/ Cōclo.
bus ṗmissis sit ṗma ꝯclusio. Nulli angelo
etiā de supma hierarchia repugnat illumi/
natio. purgatio vel ꝑfectio passiua. Pro/
bat qꝛ q̄libet pōt purgari ab ignorātia illu
miari: ⁊ ī cognitōe ꝑfici. ḡ ꝯclo vera. ꝯñtia
nota ē ex dictꝭ. ⁊ añs ptꝫ. qꝛ null⁹ em̄ scit q̄n
aliq̄ scire possit q̄ nescit: cū sint eoꝝ scie fini/
te. pōt em̄ deus aliq̄ eis reuelare q̄ nesciunt
⁊ facit de die in diē. s. de euentibus futuroꝝ
contingentiū. Veꝝ est ꝙ in talibus ē ordo.
quia supremi immediate a deo recipiunt. ⁊

lumē vel sciam receptam ordinare ad infe/
Cõclo 2 ros trāsmittunt.¶ Scda ɔclusio ē Angeli
supiores nati sunt purgare inferiores. Pz
qz pñt eoꝝ ignorātias depellere.ḡ ɔclo ve/
ra. Cõsequētia nota ē.ꝛ añs pz.qz receptā
cognitõez a supioribꝫ vel a deo pñt alijs cõ
municare. Sed dicet qs quō fit hec pur/
gatio? Rñdet ɔformit ex pdictis.q̄ h̄ fit lo/
cutõe supioꝝ ad inferiores: qua locutiõe vl
instruūt eos ī cognitõe veritatis pus eis in
cognite: immediate repñtādo locutiõe sua
veritatē quā angelus inferior pus ignora/
uit. Vel docēt quomō lumē suū concreatuz
in deū dirigere debeant: vt in verbo videant
Cõclo 3 veritatē prius eis ignotā.¶ Tercia conclu/
sio. Hec purgatio in re ē illuminatio. Pz.
qz nō ē aliud: expulsio ignorantie q̄ȝ intro
ductio sciētie: sicut in corpalibus nō ē ali/
ud expulsio tenebraꝝ: q̄ȝ introductio lumi
nis: silr ē pfectio.qz ē additio cognitõis no
ue: quam intellectus añ nō habuit. Hoc de
quesito.¶ Quibꝫ pmissis rñdet ad ratõnes
Ad inõz pmissaꝝ ¶ Ad pmā dictū ē.q angelus nō dicit pur
gari ab immūdicia: sed ab ignorātia nega
tionis.¶ Ad scdam.s. confirmatõem. dicit.
Ad ɔfir. q purgatio a pctō fit p grām: quā solus fa
cit dñs: ꝛ nō habet locū in angelis. Sz pur
gatio ab ignorātia fit p doctrinā: ꝛ hāc põt
facere angelus: sicut mgr̄ respectu discipuli
Ad 2 ¶ Ad scdaz pncipalē neget añcedēs. Et ad
pbatõem.q licet oēs lumē glīe habeāt ime/
diate a deo: tamē lumen agēdoꝝ respectu fu
turoꝝ pñt ab alio recipe .s. ab angelo supio
Ad ɔfir. ri: sicut ignorās a sciente.¶ Ad confirmati
onē dicit.q illuminare p noui lumis infusi
onem: hoc ē dei pprium. sed illuminare p in
structõem ostendēdo veritatē notam: vl di
rigendo lumen a deo infusum: ad cognoscē
duz aliquid pus ignotū: hoc põt facere an
gelus supior respectu inferioris: deo tñ pnci/
paliter dirigēte. Vel posset dici.q illumina
re pncipalit ē ppriū dei. sed instrumētalit
põt conuenire angelo vel mgr̄o instruenti.
Ad ī p/ batõem añtis. ¶ Ad scdam pbatõz añcedētis dr.q nō cre
ant: scdo q nec trāsfundūt p mediū: qz ī ta/
libꝫ mediū nō requirit. sz sufficit ordo supi/
oritatis. qz qd ē sit ī corpalibꝫ: hoc ē ordo ī
spūalibꝫ. vñ p modū locutõis veritatē de/
monstrāt. vel sm alios ad modū speculi re/
pñtāt: vel loquēdo ꝛ instruēdo lumē ange/
li inferioris in deū sic ordināt: vt ī eo nouaz
pcipiat veritatē.¶ Auctas b. Dionysij ē p
dictis. Hoc de questione.

Octauo queri

tur circa distinctiõem xy. vtrū
omia corpa sint pducta ex ma
teria penitus informi.¶ Que questio vnū
supponit.s. oia corpa ee pducta ex materia
ꝛ querit vtꝝ ex informi.¶ Pro supposito ar Pro sup pº argt
guit sic. Celū ē pductuz ex materia ḡ. ɔñā
tenet.qz de illo minꝰ videt. Añcedēs pz pri/
mo.qz ē sensibile. ꝛ omē corpus sensibile hz
materiā: vt dicit. viij metaph. ꝛ plures ta/
les auctes possent adduci: q ɔsueuerunt ī
phia tractari.¶ Scdo sic arguit p ratõnes 2
mgr̄i Thome de argentina ꝛ Egidij sic opi
natiū. qz omē corpꝰ ībale hz materiā. celū ē
corpus ībale. igit hz materiā. Maior ez de
cūt ee Boecij: dicētis.q corpꝰ de pdicamēto
sbe ē ɔpositū ex maīa ꝛ forma. Minor no
ta ē. celū eni ē qntū elemētū pncipale mūdi
vt vult ɔmētator. j. de celo elementa autez
sunt corpa.¶ Tercio sic.qz quod habet ac/ 3
cidētia materiā consequētia habet materiā
Celū ē hmōi. Maior nota ē. qz accidentia
materialia nō vident ee nisi ī maīa. mior p
bat. qz ī celo sunt dimēsiões q̄ sunt cōsequēte
materie. itē densitas ꝛ raritas. qz dicit ɔme
tator. q. celi. stella ē densior pars sui orbis.
Itē colores: vt blauedo firmamēti.¶ Quar 4
to qz celū põt compari cū materialiū re
rum actiua. ḡ hz materiā. Probat ɔñā p
phm. q. de generatõe cõtra Empedoclez di
centē.q si elemēta sunt compabilia: tūc ha
bet ɔmunē materiā. ꝛ añs pz. qz vnū celuz
dicit maiꝰ alio sm quātitatē. ꝛ spissius alio
sm pfunditatē: vt dicūt theologi: ꝛ Ptolo
meꝰ ī almagesti.¶ Quinto. qz omē qd p se 5
mouet ē ex materia. celū p se mouet. igit pz
maior. vij. metaph. vbi dicēte.q materiaz ī
omi eo quod mouet intelligere necesse ē. mi
nor pz. viij phisicoꝝ. ꝛ ij celi.¶ Sexto. q̄/ 6
cūqz ɔueniūt ī forma vnius rõnis ɔueniūt
ī maīa. Sz celū cū aliqs hz formā eiusdē
rõnis. igit. Pz maior. qz cū actꝰ actiuoꝝ sint
in patiente disposito: idē actus psupponit
idē vel simile subiectū. Et minor pz. qz ce/
lū cū omibꝫ corpibꝫ ɔuenit in forma corpo
reitatis.¶ Septimo auctē mgr̄i. volētis q 7
ex hac informi materia formata sint omia
saltē vsqz ad celū empyreū. ḡ omes celi mo
biles hnt materiam.¶ Et confirmat. qz fir/
Confir. mamentū hz materiā. ḡ. Cõsequētia nota
ē. ꝛ añcedēs pbat. qz diuidit aquas ab aqs

Gen̄.j.ergo sup celū quod ē firmamentū: sūt
aque que habet materiā.ergo et celū qd̄ ē ꝓpin
quius ¶ Tercio auctē b. Aug.xij.ↄfessionū
dicētis. Duo repio que fecisti Unū qd̄ erat
formatū.alterū quod erat iforme.quod di/
cit ibi esse terrā inuisibilē et incompositā.ꝑ
quā dicit signari materiā oim̄ corꝑaliū re
Cōfir. rū ¶ Quarta phi.v.metaph.ꝙ que sūt vnū
in genere sunt vnū i materia.mō om̄ia cor
ꝑalia sunt vnū i genere. ¶ Scd̄o querit vtrū
Contra om̄ia facta sint ex materia informi. Cōtra
q̄situ 1. qd̄ arguit sic qr effectus agentis ꝑfectissimi
dz eē ꝑfectus. Sed materia ē effectus dei.
ergo dz esse ꝑfecta.qd̄ nō esset nisi haberet for
mā. Pz maior.qr imꝑfectio effectus argu/
it imꝑfectiōem cause. Minor patz ex lr̄a.
Ex alio. ¶ Preterea arguit mgr̄ Thomas de argēti/
na sic. Materiā eē sine forma implicat ↄ/
dictōez.ergo etc. ↄn̄tia nota.et añs ꝓbat.qr q̄c
q̄d ē pura potētia de se nullū dicēs actū: nō
pōt eē actu nisi cū forma.maria ē hmōi: vt
2 vult phs.j.physicoꝝ.et vij.metaph. ¶ Se
cūdo ꝓbat h̄.qr om̄e eē actu ē a forma. sed
materia informis vtiqz si eēt actu existeret.
ergo hoc hz a forma.ergo si ē sine forma ē cū for/
ma. Tenēt ↄn̄tie.et maior pz ꝑ Boeciū di/
centē.ꝙ forma est que dat esse. Et i libro de
trini.dicit idē Boecius.ꝙ om̄e esse ē a for/
ma.et nihil a materia esse dicit. ¶ Tercio se
quit.est in actu: ergo ē in forma vel sub for
ma.ergo implicatio est esse et nō esse sb forma.
Contra ¶ Sed in oppositū suppositi est.ꝙ nullū
suppo. incorruptibile hz materiā eiusdē rōnis: cū
materia istoꝝ inferioꝝ. celū est incorrupti/
bile.ergo.pz maior.qr appetit9 marie generabi
liū ē ad formā nouā: quā si pōt hr̄e: tūc ꝑt
formā quā hz: amittere si nō pōt eā hr̄e di
rigit appetitus ad finē impossibilē.pz mi/
nor.qr celū nō mutat fm̄ sbam̄. nec muta/
ꝓ q̄sito. tū esse videt ab origine mūdi. ¶ Sed ꝓ q̄si
to ē textus Gen̄.j.dicēs. Terra aūt erat in/
anis et vacua.vel fm̄ aliam lr̄am: inuisibi/
lis.et incomposita.ꝑ quod designat informi
tas materie. Terra em̄ vt dicit b. Aug. di/
cit ibi materiā.et.xij.ↄfessionū idē.

Arti.1. **In ista questione**
erūt duo articuli. Primus erit de supposito
Scd̄s de q̄sito. ¶ Quātū ad ꝑmū ē notan/
dū.ꝙ materia accipit q̄nqz ꝓ obiecto. sicut
subiectū scie dicit eē eius cā materialis.et sic
2 nō ē de materia ad ꝓn̄s. ¶ Alio mō capit ꝓ
subiecto respectu forme. et h̄ dupl'r.vno mō
cōit ꝓ subiecto forme: siue fuerit sbalis siue
accn̄talis: quo mō angel9 vl' aia ꝑt dici ma
teria sue cognitōis.et h̄ mō nō ē ad ꝓpositū
qr nō ē dubiū q̄n om̄e corporeū sit ↄpositū
ex suis ꝑtibus integralib9: que sunt mate/
ria respectu forme accn̄talis quā pōt recipe
vt celū ex ꝑtib9 que pn̄t illuminari vel loca
lit' moueri. Et ē (vt credo) mot9 localis vel ꝗ
sīlis res distincta a loco: et mobili qd̄ moue
tur. Nisi forte dicat.ꝙ celū empyreū non
possit aliqua ex ꝑte alicui forme subijci.q̄a
nō ꝑt mutari. hoc aūt nō ē dicēdū.qr celū
empyreū posset moueri localit': nō min9: i/
mo magis q̄ angel9: vel fm̄ sitū. supposito
ꝙ nō habeat locum.et ergo pōt subijci motui.
¶ Itē videt ꝙ sit illumiabile.qr cū sit totū
lucidū: vna ꝑs pōt suū lumē multiplicare
ad aliā et in aliā: sicut sol illuminat lunam
densam existētē suo lumine: et ad min9 spūali
alteratōi subijci pōt. ¶ Alio mō maria vo/
cat subiectū natū subijci forme sbali q̄ ꝑ/
ma vocat: q̄n ↄsiderat fm̄ suā eēntiā. scd̄o a
ꝑo vocat ↄsiderata in q̄tū ē organisata vel
disposita ad receptā vel recipiēdā determina/
tam formā sbalē: sicut dicit v.metaph.ꝙ
aia recipit i subiecto i actu.i.organizato et
disposito ꝑ eius receptōe.et hoc mō maria su
m.i hic. ¶ De q̄ maria mento q̄rit.vtrū ma/ Dubiū
teria dicat aliquē actū? Ad qd̄ credo m̄dē
dū iuxta phi sniam in.ix.metaph.ꝙ dupli
citer q̄tū sufficit ad ꝓn̄s accipit act9.vno
mō ꝓ actu existētie: quo mō describit in eodē
nono: actus ꝙ ē existere rē: nō sic sicut poten
tia dicit.i.esse in ꝓn̄tia vel in existētia: ꝙ si/
ne sua existētia solū posset esse: et de facto nō
esset. Alio mō dr̄ actus forma vel act9 inhe/
rētie: vel saltē coexistētie alicui corꝑi ¶ Qua
distinctōe ꝑmissa sunt due conclusiōes ad
dubiū. ¶ Prima materia nō ē act9: nec ali/ Cōclo 1
quē determinatū actū sibi determiat: loq̄ndo
de actu inherētie. Pz.qr ipa neq̄t inherere:
cū potētie passiue pure sit subesse: et nō alicui
inesse ¶ Scd̄a ꝓpō.maria ꝑma sine dubio Cōclo 2
ē actus existētie. Pz.qr de facto et actu existit.
Nō em̄ est sic in potētia. sicut aia antichri/
sti: vel res q̄ nō ē sed pōt esse. ¶ Cōtra dicit obiectio
mgr̄ Thomas de argētina.qr ꝑm9 act9 nul
lā includit vel dicit potētiā.qr ē purus act9
ergo ꝑma potētia nullū dicit actū. Consequē/
tia ꝓbat.qr sicut se hz ꝑm9 act9 ad potentiā
ita se hz ꝑma potētia ad actū. ¶ Scd̄o dic 2
qr tūc ex maria et forma nō possz fieri terciū

pbat ꝯñtiā. q2 nō recipit nisi inq̄ntū ē i potē
3 tia. actui eñ repugnat recipe. ¶ Tercio di-
cit. qḋ ꝯmētator .iij. de aīa dicat. q2 ē pura po
tētia i genere entiū. igit si diceret actū: ille ñ
esset de aliquo genere entis: sꝫ de genere non
4 entiū. ¶ Quarto dicit. q2 illud qḋ ē eēntiali
ter potētia: sic q2 sua potētia ē omimode idē
sue eēntie: nō pōt de se dicere aliquē actū: sꝫ
materia ē hmōi maiorē dicit notā. ꝛ mio: ꝓ
bat p ꝯmē. i de sba orbis dicētē q2 materia sb
5 stātificat p posse. ¶ Quīto. q2 act9 ē q̄ distin
guit .ix. metaph. ꝛ .iij. de aīa. mō materia non
distiguit cū oia materialia i ea ꝯueniāt ꝛ silia
Pro solutōe sciendū sint. ¶ Sꝫ salua reuerētia doctoꝝ eiusdē hec
nō ꝯcludūt. nec ꝓbāt ei9 ꝓpositū. ꝛ sūt mani
feste ꝯ b. Aug. xij. ꝯfessionū. vbi dicit mate
riam eē a deo pductā. Et bñ sequit. ē pducta
ḡ ē ens productū actu. q2 si solū esset pōten
tia pducta: nō plus esset producta q̄ aīa
antixpi. Uñ dicit btūs Aug. q2 duo fecit de
us. s. vnā ꝓpe se. s. angelicā naturā: et aliud
2 ꝓpe nihil. s. pmā materiā. ¶ Scḋo q2 ma-
teria ē actu i ꝯposito. ḡ ē actus existētie vel a
ctu existētie. Uer ē q2 iste actus ē ī pauet: q2 a
omi alio circūscripto ab ea: adhuc remaneret
3 existēs. ¶ Tercio ē suba. ḡ ē actu suba. q2 idē
ē dicere. ē homo. et ē actu homo. q2 ita ē in
quolibet pdicamēto: vt dicit ꝯmētator. ij. de
aia. Añcedēs ē ph̄i. vij. metaphysice. ꝛ. ij. de
4 anima. ¶ Et quarto q2 materia creata: vt ma
gister dicit in lra: ꝛ omes sancti expositores
sup illud Gen .j. Fecit deus celū ꝛ terrā. vl
ḡ eius eēntial ē esse suo ē a forma. ꝛ hoc nō.
quia ꝑpetuum nō dependet in esse suo a cor-
ruptibili: vel ē a deo immediate siue media
te: de quo nō considerat ad plenū. Et sic: tūc
ē in ea alius actus existētie respectu sui quem
habet a deo: ꝛ alius actus pfectionalis quē
a se nō ht: sꝫ p formā recipit. Et ḡ valde fa
cile videt ad motiua adducta. ¶ Ad pmū
Ad 1 rōē q2 sicut pm9 actus nullā dicit potētiā passi-
uā: tn̄ ē ī se summa potētia actiua: ita pma
potētia nullū dicit actū actiuū: ē tamē actu
ī se actus subiectiu9 vel pmus actus existētie
ad recipe. ¶ Ad scḋm. q2 licet act9 formalita
Ad 2 tis nō recipiat in se aliā formā subalem: et
sic actui repugnat recipe: tamē actui existētie
nō repugnat recipe formā ad quā ē in potē
tia. Et ad pbatōem consequētie dicit. q2 li-
cet materia nō recipiat nisi inq̄ntum ē in potē
tia ad formā vel actū formalitatis: tamen
nō recipit inq̄ntū ē in potentia ad existere.
sed inq̄ntū ē actu exns ꝛ actu patiens: im

mo inquantū ē in se quidā actus existentie
¶ Ad terciū. q2 ꝯmentator p illa vba nō vo Ad 3
luit dicere. q2 materia nō esset in genere pdi
camētali. q2 ph̄s dicit eā esse subam. iij. de
aia: ꝛ vij. metaph. Et ita etiā dicit Cōmen
tator ibidē. sed vult q2 respectu actuū forma
litatis ē pura potētia: nō aūt ē pura potētia
ad esse. ¶ Ad quartū. q2 maior ē falsa: loq̄n Ad 4
do d actu existētie. q2 pura potētia passiua a-
ctu existit. ꝛ ē suus actus intrinsecus qui ex
stit in se. ¶ Ad quintū. q2 illud ph̄i .ix. meta Ad 5
ph. intelligit de actu formalitatis. q2 species
diuerse distinguunt p diuersos act9 forma-
litatis: etiā ad lrā materia intrīsece seipa di
stinguit a forma sicut corp9 ab aīa ¶ Scḋo 2 notāḋ dūpliciter
ē notādū. q2 de ista questione sunt tres opio
nes. Prima ē sancti Thome q̄ dicit q2 oia
corpa de genere sbe saltē q̄ sunt sensibilia a-
liquo sensu: sunt ꝯposita ex materia ꝛ forma.
vñ cōcedit celū hre materiā. Scḋo dicit q2
materia celi nō ē eiusdē rōis: cū materia reꝝ ge
nerabiliū mouet ꝓpter rōes factas ad op
positū. ¶ Scḋa opio ē Egidij ꝛ Thome de Opio 2
argentina. q̄ ponit q2 celū ē cōpositū ex mate
ria eiusdē rōis cū materia generabiliū. Et mo
tiua ei9 sunt tacta añ oppositū: quā credo
minus pbabilē q̄ sancti Thome. ¶ Tercia Opio 3
ē ꝯmunis: ꝛ ē cōmentatoris pmo ꝛ .ij. celi.
ꝛ multoꝝ doctoꝝ nr̄oꝝ. q2 celū nō ē compo-
sitū ex ptibus diuersaꝝ rationū essentialit.
Et hanc credo probabiliorē. Uñ iuxta pri
mas duas opiniones oē corp9 ē ꝯpositū
ex materia. sed iuxta terciā: suppositū q̄stio
nis ē falsum. ¶ Proseq̄ndo igit hāc materiā
ē scḋo nisal hec. celū nō ē ꝯpositū ex materia
alterius rōis: q̄ ē materia inferioꝝ ꝛ forma il
li supaddita. Probat sic. q2 vel illa materia
eēt pura potētia: vel eēt aliq̄ mō actus exce
dēs purā potētiā. si pmū tūc materia celi esset
eiusdē rōis cū materia generabiliū: eo q2 im-
possibile ē plures vel diuersas eē spēs pure
potētie. q2 oēs pure potētie necessario sunt
eq̄ pfecte essentialiter. ꝛ sic nō diuersaꝝ spē-
rū. si scḋm: tūc nō posset aliū actū subalem
recipe. videt eñ q2 actus subalis aliū actū
subalē ñ sit nat9 recipe. ¶ Cōfirmat. q2 huic Confir.
actui ꝯuenit subesse: sic q2 non indiget alio
actu ipm sustētāte. ꝛ pfectior ē actus forma
lis: dans esse specificū celi vel orbis. ergo
nec indigebit ad p se eē alio actu vl' sbiecto
sustētāte. ḡ frustra ponit materia celi esse aliq̄
mō act9. ꝛ recipe aliū actū pfectiorē. ¶ Se- 2 p[…]
cūdo sic. nulla rō cogit ponere materiā ī celo

z scriptura sacra ad hoc nos astringit. g nō ē ponendū. Cōsequētia tenet. qr vtrūq; nihil dz poni frustra vel voluntarie. Et ans p pma pte pz. qr dicere possumus. celū esse simplicez substantiā: nō intrinsece eēntialiter cōpositā ex ptibus diuersaz rationū. Vñ cū i celo nō appareat trāsmutatio substantialis: que fecit scire materiā: vt dicit cōmētator i. iiij. phy/sicoz: nō videtur rō cogēs eā poni in celo: sicut etiā patebit soluēdo rōnes ad oppositū ¶Q₃ aūt scptura nō cogat: pz. qr scriptura magis sonat: q fit creatū celū sine materia: cū dz. In pncipio creauit deus celū z terram. vbi p terrā intelligit materia: z ex cōnti videt

3 distiguere inter celū z materiā. ¶Tercio frustra ponit materia i celo. g nō ē ponēda. cōña nota ē. z ans pz. qr oia pnt saluari: dicēdo: q ē eēntia simplex cōposita ex ptibus qntitatiuis eiusdē rōnis: ¶Et cōfirmat. qr hoc videtur eē rōnabilius. qr ascēdēdo dz deueniri vt videt ad mobile simplex: nō eēntialiter cōpositū ex ptibus diuersaz rationū. Erit em maior decor mūdi corporei: q habeat cōposita z simplicia: q₃ q solū haberet simplicia vel solū cōposita. ¶Quarto. qr forma celi nullo

4 motu simplici mouere poss₃. falsitas pz. qa oīs forma ē actiua alicuius motus: saltē iuxta nrm iudiciū: z ē phs i. j celi. z pz cōsequētia. qr nō moueret motu a medio vl ad mediū: cū talia celo nō cōueniāt. nec motu circa mediū. qr illū faciunt in orbibus celestibus vtutes motrices. s. angeli vel intelligē/

Cōclo. 2 tie. ¶Scōa cōclusio. nec celū ē cōpositum ex forma z materia eiusdē rōis: cū maria istorū inferioz. pbat sic. qr maria istoz nō ē pfectibilis p formā celi. igit. cōñtia tenet. z ans pbat. qr si sic tūc materia ignis appeteret eē sub forma celi: cū qlibet pfectibile naturaliter appetat suā pfectōz z tūc vel appetit naturalr erit ad fine ipossibilē: vt si maria ñ pt formā celi recipe. vel celū erit generabile ex

obiectio materia. qd nullus dicit. ¶Rñdet mgr Thomas de argētia. q maria ignis vel terre ñ appetit forma celi. qr pñatio ē cū appetitu materie. mō materia terre nō ē pñata forma celi qr solū maria terre vel ignis ē pñata forma q hz cōtrariū. mō materia celi nō hz cōtrariū. ¶Se

2 cūdo etiā. qr nō ē pñata forma quā nō ē nata recipe. mō nō ē nata recipe formā celi: sz solū ē i potētia obediētiali ad recipe eam: vt si deus hoc vellet. ¶Sed hec solutōes vident

Rñsio mihi cocedere ppositū qr cū appetitus naturalis sequat essentiā specificā rei: vt experientia docet i omibus: vel materia terre naturaliter dirigit i formā celi: sic q fm suā essentiaz sibi illa forma cōuenit vel cōuenire poss₃: vt eius pfectiua. z si sic: tūc cum eā nō habeat: ē ea pñata. qr fm essentiā suam ē nata p eā

obiectio pfici. ¶Si dicat q nō sit nata p eam pfici. z maria celi ē nata p eā pfici: ifallibiliter sequitur. q illa z ista nō sunt eiusdē rōnis: qr illa fm suā essentiā habet aliā pfectōez naturalē quā ista nō hz. Mō rez spālissime essentialiter similiū sunt siles appetitus naturales

2 ¶Scōo appetitus naturalr dirigit mariaz celi: i eius formā appetere: saltē appetitu cōplacētie. ¶Et fm istos mgros nō dirigit materiā terre i illā: vel in silem formā appetere. g nō sunt siles appetitus naturales illius z istius z vltra. ergo essentie non sunt eiusdē spēi. cuius oppositū dicit aduersarius. Prima cōña nota ē. z scōa tenet. qr oīm rez eiusdē speciei: vt dictū ē: sunt similes appetitus naturales vt oīs ignis cū quolibet igne. qd em naturale ē idez ē apud omes: sicut em ardet ignis hic in persis: vt dicit phs in. v. eth. ¶Nec (vt cū humilitate loquar) ad quid val₃ qd dicit. q materia ignis vel terre non appetit nisi formā que hz cōtrariū. g sequit q materia celi nō appetit formā celi p modū cōplacētie. qr nō hz cōñū. Vel dicet q fm essentiam suā illa appetit aliter: z aliter materia terre z hoc ē quod querit. qr tūc nō sunt eiusdem speciei. ¶Itē qd facit cōtrarietas ad appetitū spēi terre. qr etiam si p potentiā dei materia esset nuda: adhuc naturaliter appeteret oēm formā subalē ab ea susceptibilē. qr hoc sequit eius essentiā: que p qualibet taliū nata ē pfici. ¶Scōo arguit sic. si i celo eēt materia eiusdē rōnis: cū materia ignis. sequeret: q ignis deberet calefacere celū. falsitas supponit de cōñte. z phs pbat cōñū. j. celi. ca. iij. z pbat cōña. qr nulla alia videt cā: quare nō calefacit: nisi qr nō ē eiusdē generis naturalis. s. silis subiecti cū celo. ¶Et cōfirmat qr cū celū sit actu calidū. z materia ē similis materie ignis: quare nō introduceret ignis in eā actualē caliditatē. ¶Dicūt deinde alij. q materia celi satiata sit: eo q celū pfectius ē qz forme generabiliū: imo eminēter omnē pfectionē cōtinet eius forma. z ergo nō appetit aliā formā ¶Istud nō satisfacit. qr magis ē formaliter eē tale z vtualiter: qz solū vtualiter. Mō esto q celum vtualiter contineat in se caliditatem: formaliter eam nō cōtinet. quare ergo non recipit eam: ex quo

Contra obiectio nes argit cōñter

2

Confir.

Obuia/tio alioz

materia ē penitus silis cū igne. Et ex alio pt per ē formalr calidꝰ q̄z aq̄ calida. ꝛ tñ calefit ab ea. ꝛ g̃ nō obstat ꝙ aliqua forma i materia formaliter existat qn ab illa: si sit actiua materia patiat̃ donec formaliter assimilata fuerit. Istā materiā tractāt phi ꝛ idō ad alias rōnes nō pcedo.

Cōcl'o 3 ¶ Ex his duabꝫ ꝯclusionibꝫ sequit̃ tercia ꝯclusio. ꝙ orbes celestes seu celū nō ē formalr siue intrīsece ꝯpositū ex ptibꝫ cōpositis ex materia. p3. q2 nō est ex materia alteriꝰ rōnis p pmā: neq3 ex materia eiusdē rōnis p scdām: g̃ ex nulla materia.

Corre. 1 ¶ Correlariū. si solū vocat̃ corpus: suba ꝯposita ex materia ꝛ forma corporeitatis: celū nō ē corpus. p3 p terciā. q2 nō ꝯponit̃ ex aliqua materia pprie dicta. ¶ Nec mireris q2 sic corpꝰ hoīs nō ē corpꝰ: vel eq̄ vel lapidis. q2 fm opinionē phoꝝ pbabiliorē non ꝯponit̃ ex ptibus essentialiter diuersaꝝ rationū: vt consueuit pbari in phia. Silr nulla forma subalis sic esset corpus: nec materia: sꝫ ꝛ corpus hoc mō: eo ꝙ quodlibet horū ē simplex. ꝛ nō subaliter ꝯpositū ex ptibꝫ diuersaꝝ rōnū.

Corre. 2 ¶ Scdm correlariū. Celū ē simplex actꝰ. p3. q2 nō ꝯponit̃ ex actu ꝛ potētia: ꝛ nō ē pura potētia. optet igit̃ ꝙ vocet̃ actus simplex. Dices quō ē actus? Pōt dici ꝙ celū ē actus agēs ꝛ regēs hec inferiora. Uel pōt dici ꝙ ē actus respectu sui: quo ipsum in esse specifico ē constitutū etiam actu ali.

Cōcl'o 4 ¶ Quarta cōclusio. vocādo celum corpus: non omia corpa sunt pducta ex materia. p3 p precedentē. ꝛ hec ē risalis. Hoc de pmo articulo.

Arti. 2. ꝯ mū gnū

Quātuz ad secundū

articulū restat videre. an omia corpora sint pducta ex materia penitꝰ iformi. Et circa hoc excludo celū. q2 iam dictū ē ꝛ probatū. sicut i talibꝫ natura patit̃: ꝛ mihi ꝯcessit deus ꝙ nō hꝫ materiā. Sꝫ vtꝝ omia corpa sphere generabiliū sint pducta ex materia penitꝰ informi. ꝛ de hoc ē hic dicendū. De q̄ nō ē dubium q̄n generabilia omia sint producta ex materia de sua natura iformi. Sꝫ ē dubiuz. an informis pus extiterit anteq̄z res ex ea generabant̃. Et ideo hūc articulū diuido in tres ptes. In prima volo videre quid moueat ad ponēdā materiā ens i pura potētia: ꝛ nō ens i actu formalitat̃. Secūda si sit tale. vtꝝ tpe sine forma distinctionē reꝝ ex ea factā pcedere potuit? Et tercio vtꝝ de facto pcesserit ¶ Pro pmo ē sciēdū ꝙ ad materie cognitiōez deuenerūt sapiētes ex cognitiōe trāsmutatōis. q2 viderūt i pductione rei sp aliq̄d subesse: vt cuz generat̃ pullꝰ ex ouo corrumpit̃ ouū. cū ignis fit ex ꝯbustibilibꝫ desinūt ꝯbustibilia. Sꝫ de mō q̄ vna res fieret ex alia diuerse fuerunt opiniones antiquoꝝ: quos fuisse recitat ꝛ improbat i j. physicoꝝ etiam ptinēter: ꝛ g̃ de eis nō hic nisi quātum ad aliqua que phs nō explicit vel saltē nō clare manifestauit suā mentez: fm ꝙ aliquibꝫ videt̃. Scdū p4. ptei

¶ Est igit̃ scien dū scdo ꝙ trāsmutatio q̄ apparet i substantijs pōt imaginari fieri tripliciť i genere. Primo mō sic ꝙ fm sit vna suba numero oīm generabiliū in diuersis suis ptibꝫ. varijs formis accidētalibꝫ depicta: ꝛ ꝙ q̄n nobis appet generatio noue sube: ꝙ nihil subale nouuz pducit̃. sed ps sube q̄ pus ē sub vna dispositione accñtali qualificatiua sub alia efficĩt. nō p deperditionē vel receptōem noue sube. sꝫ p eiusdē sbe prtialis i suis accidētibꝫ mutationē. Et fm hāc opinionē vel modū dicendi nulla suba fieret noua: nisi forte aīa intellectiua q̄ creat̃ a deo: quā fautores hmōi ñ audēt negare: argumēto ignis suo acumīe repugnāte. quia ꝯtra fidē loqui non audēt. Et fortassis ꝙ hec erat opinio illoꝝ qui posuerunt omia esse vnū: vt recitat̃ i pmo physicorū. Scdū 2 1

¶ Scdō mō sic. ꝙ totū quod pcedit fm totā suam essentiā trāseat in totū quod sequit̃. puta vt ꝙ totū lignū transeat in totum ignem: quasi quodam ordine: sic ꝙ ligna tota fm quodlibet sui desināt esse: ꝛ totus ignis sequit̃: ꝛ incipiat esse. Et hec opinio ponit totā substātiā fm quodlibet sui pduci. Uñ hec extreme repugnat precedēti. quia cum illa nullā substantiā dicāt de nouo fieri: hec oēm substantiā generabiliū dicit fieri nouā: ꝛ fm totū ꝛ quodlibet sui. nihil em ponit ppetuū i rebꝫ generabilibꝫ. vñ hec extreme contrariat̃ pcedenti. 2

¶ Tercius modus ē quasi medius. qui fuit Aristotelis. ꝛ quem acceptat ecclesia: videlicet ꝙ in compositis sphere generabiliū ē vna substātia que vocat̃ forma subalis: a qua tāq3 ab actu sumit̃ nomē ꝛ spēs rei. ē alia q̄ est subiectū: de cuiꝰ potētia hec forma educit̃ virtute generantiū. qđ subiectū sp manet. ꝛ ē pmitꝰ in generato. scdō ē i corrupto: ꝛ vocat̃ pura potētia. nō ad eē. vt i pmo articulo dictū ē: sꝫ ad formā. q2 oēm formā generabilē pt recipe. ad nullā tñ sp determinat: sicut forma

ad sespaz ẽ determiata: sic q̄ neqt recipe aliaz
formã sbalẽ: ⁊ ↄpositũ ad suã formaz. sic q̄
cũ alia forma ĩ suo corpe ordine nature re-
manere nõ pt. ¶ Tũc ↄpando has opinio-
Cõclo 1 nes inuicẽ: ẽ pma ppõ hec. Nõ ẽ pbabile q̄
ĩ sphera generabiliũ sit tm̃ variatio ↄm for-
mas accñtales: sic q̄ nulla sit diũsitas ĩ sb-
stãtijs: q̃ generãt vel corrũpũt. pbat sic. qꝛ se
q̃ret q̄ q̃libet forma accñtalis ĩ q̃libet suba
equalit̃ nata eet̃ ↄseruari. Falsitas ↄñtꝫ pꝫ
qꝛ caliditas diu ↄseruat: ⁊ bñ ĩ igne vel cor
pe aĩalis: ⁊ nõ diu neqꝫ bñ ↄseruat in ferro
cãdido vel aqua calefacta. Et pꝫ ↄña. qꝛ si
tm̃ eet̃ vna suba ↄsimilis essentialit̃ p totaz
spherã generabiliũ: quare ĝ hic forti⁹ cõser-
uaret caliditatez q̃ꝫ alibi. si eñ ferꝝ ⁊ ignis
sũt essentialit̃ totalit̃ silia. quare nõ eq̃ diu
2 ↄseruat ferꝝ suũ calorẽ sicignis suũ. ¶ Se-
cũdo. nũq̃ꝫ aĩal eet̃ egꝝ. falsitas ↄñtis ẽ ma
nifesta. pꝫ ↄñtia. qꝛ nullius aĩalis sba possꝫ
corrũpi: quõ ĝ egꝝ fieret: immo oẽs quali-
tates essent sue eẽtie ↄuenientes: sicut oĩs
color parieti depicto: quare ĝ de vna quali-
tate naturali doleret: ⁊ nõ de alia. ¶ Et tcio
3 cattus nõ deberet diligere suos fet⁹ plus q̃ꝫ
aliũ cattũ pfectũ. Falsitas pꝫ. ⁊ ↄñtia deda
rat. qꝛ nõ videt q̃re pl⁹ diligeret: nõ rõe eẽti-
tie. qꝛ eẽtialit̃ ẽ ita sil̃e lignũ catto sicut suo
fetui: p opinionẽ. Nec rõne q̃litatis. qꝛ q̃li
ficatiue dispositões ĩ catto pfecto iã etate
Corre. 1. sunt similiores q̃ꝫ ĩ fetib⁹. ¶ Corelariũ. optꝫ
rõnabilit̃ loq̃ndo ↄcedere. sbas eẽ diuersas
in sphera generabiliũ. ⁊ formas sbales no-
uas fieri. ⁊ preritas corrũpi. Pꝫ. qꝛ al's p̃di
Corre 2 ctoꝝ cause ↄgrue nequeũt assigñi. ¶ Scdm
correlariũ. pm⁹ mod⁹ saluãdi trãsmutatões
nõ ẽ rõnabil. Pꝫ p ↄclõem ⁊ correlariũ. op-
tet eñ ponere sbas nouas fieri ⁊ corrũpi: ad
saluãda ea q̃ apparẽt ↄ accidẽtib⁹. Et ideo
forte dixit Aristo. pmo de generatõe. q̄ ĩ h-
bis videnť hec ↄtigere: sed ĩ reb⁹ credere sic
eẽ dementie sil̃e. Nullũ eñ videm⁹ dementiũ
egredi intm̃: vt vnũ existimet ignẽ ⁊ glaciẽ.
Cõclo 2 ¶ Scda ppõ. nec ẽ rõnabile ponere q̄ nihil
de sba corrupti maneat ĩ genito. Probat sic
qꝛ si nihil remaneret: tũc genitũ fieret ex ni
hilo simplr̃. falsitas pꝫ tã catholico q̃ꝫ pho
⁊ ↄñtia tenet. qꝛ pus eet̃ ordine nature: nõ
eẽ totũ p̃cedẽs q̃ꝫ eẽ genitũ. ĝ vel ex nõ ente
simplr̃ fit: vel aliq̃d cõpositi in genito rema
Confir. nebit. ¶ Cõfirmat sic. qꝛ sic nõ possꝫ dari rõ
quare p generatõe ignis req̃runt ↄbustibi-
lia. ↄñs incõueniẽs. ⁊ pꝫ ↄñtia. qꝛ nõ ppt

materiã. qꝛ nihil cõbustibiliũ manet ĩ igne
nec ppt̃ aliq̃d aliud. imo si post totale non
eẽ oĩm q̃ sunt ĩ cõbustibili: seq̃t pmo ignis:
nõ apparet cã q̃re nõ eodẽ mõ possit incipe
eẽ ignis omĩmode sine cõbustibili p̃cedẽte.
¶ Dices q̄ imo ppter ordinez nature. qꝛ ig- Oppõit
nis ẽ nat⁹ seq̃ corruptõꝫ ↄbustibiliũ. ¶ Cõ- Contra
tra. sepe corrũpũt ↄbustibilia: ⁊ nõ apparet oppõez.
aliq̃s ignis genit⁹: vt cũ resoluũt palee vel
ligna ĩ terrã vel aquã. ¶ Cõfirmat tcio. q̃a Cõfir.
nõ possꝫ dari rõ alteratõis ĩ q̃litatib⁹. pro-
bat ↄñtia. qꝛ subiectũ totũ ĩ q̃ pducerent q̃
litates: pus ordine nature nõ eet̃. ⁊ ex ↄñti
secũ oẽs q̃litates desineret eẽ: q̃ꝫ genitũ in eẽ
cõstitueret. ⁊ ĝ nihil ageret ille q̃litates ad
eẽ noue rei. ¶ Scdo pbat ↄclo. qꝛ sic vitul⁹ 2 pbat
nõ esset plus filius bouis q̃ꝫ equi ↄm suam ↄclo. 2
sbam. Probat cõseq̃ntia. qꝛ nõ pl⁹ de suba
semis bouis mãsit ĩ vitulo q̃ꝫ de suba eq̃. q̃a
nihil hic nec ibi. ¶ Tercia ↄclo sequit. q̄ rõ- Cõclo 3.
nabilit̃ loq̃ volens hꝫ cõcedere: q̄ eadẽ sba
maneat ĩ genito q̃ fuit ĩ corrupto: sequit ex
p̃cedẽte. ¶ Correlariũ. optet ponere naturã Corre.
q̃ ↄm suã naturã nõ ẽ forma sbalis: nec ali
quã sibi determinãs. Probat. qꝛ illa sba cor
rupti q̃ manet ĩ genito nõ põt poni forma
subalis. qꝛ forma ligni nõ manet ĩ igne. op
tet ĝ q̄ sit sba q̃ nõ ẽ forma. vel ĝ ẽ composi-
ta ex materia ⁊ forma: ⁊ hoc nõ. qꝛ sic rema
neret forma subalis eadẽ in genito que fu-
it ĩ corrupto. vel erit materia nata eẽ sub di
uersis formis successiue. sic q̄ nõ plus vnaz
eaꝝ sibi determinet q̃ꝫ aliã. ⁊ h̃ ẽ correlariũ.
hoc de mõ quo aliq̃s põt duci ad cognoscẽ
dã materiã. Hoc de pma pte.

Quantũ ad secũ- Scda ps ar. 2.
dam ptẽ hui⁹ articuli ẽ sciẽdũ: q̄ btũs Tho
mas pma pte summe. q. lxvj. articulo. j. vi-
det velle q̄ materiã pmã eẽ sine forma ipli
cet ↄdictõem. vñ dicit q̄ ipa nõ fuerit pro-
ducta informis: sed cũ formis elementorũ.
Motiuũ suũ adductũ ẽ añ oppositũ: reci-
tando rationes mgr̃i Thome de Argẽtina
q̃ hũc dictũ doctore in hoc sequit ĩ articulo
scdo questionis. quã circa p̃ntẽ dist. mouet
in suo scdo. ¶ Cõtra quã opinionẽ volo p- Cõclo 1
bare cõclusionẽ hãc (saluo honore eiusdem
doctoris) q̄ de⁹ possit facere materiã pmã eẽ
sine forma. Jmmo posset facere q̄ ipa sola
repleret cõcauũ orbis lune: omes formas
que sunt ĩ eo corrũpẽdo. pbat sic. Deus põt

annihilare omnes formas inherentes materie
preter eius quantitatem. ergo pot facere q ipsa
sola sua quantitate repleat concauum orbis lu
ne. Consequentia nota est. quia hoc facto maneret
sola materia. et quia extensa post sicut ante: tantum re
plet post sicut ante. Probatur antecedens. quia vtique
deus libere conseruat illas formas. ergo pot simul
nullam earum velle amplius conseruare: sine hoc q
velit materiam annihilari: vel eius extensio
nem. Secundo q hoc non implicat. Et tercio. quia
vtique si sic faceret: ex hoc non necessitaretur ad non
conseruandam materiam: cum materia sit res abso
luta: distincta essentialiter contra illas formas
2 probatur con ¶ Secundo probatur conclusio. quia omnium duarum rerum abso
clusio lutarum deus pot conseruare vnam sine alia rati
one omnipotentie sue. Non materia et forma
sunt res simpliciter absolute in suis essen
tijs: cum sint substantie. ergo pot conseruare mate
Conclusio 2 riam non conseruando formam. ergo propositum. ¶ Secunda
conclusio. Nihil inconuenientis sequeretur: si deus
omnium generabilium materiam pure informem pro
duxisset in primo instanti productionis: cum celo
empyreo et angelica natura. sic q tempore precessis
set esse formarum generabilium. Patet ex preceden
te. quia posset adhuc facere solam materiam re
plere totum concauum orbis lune. quare ergo non
potuisset eam cum extensione produxisse replen
tem omnia que fuerunt sub celo empyreo: non
obiectio videtur quid prohiberet. ¶ Forte dicetur. q cum ope
ra dei debent esse perfecta: non videtur q aliquid im
perfectum producere potuit: quare nec materiam
Responsio nudam. ¶ Respondeo. q hoc dictum Deut. xxxij. Dei per
fecta sunt opera. intelligitur q quodlibet opus
dei est perfectum in sua essentia. Unde materia nu
da ita perfecta est essentialiter secundum suam essen
tiam. sicut cum est cum forma. licet accidentaliter et
extrinsece forma perficiatur. eo q pura potentia
ad actum informantem ducitur per formam: ad quam
naturaliter dirigitur tanquam in suum bonum: sicut
etiam anima in essentia est ita perfecta extra cor
pus sicut in corpore. quamuis tendentiam habeat
ad corpus: et sine scientia sicut cum scientijs. licet
his vt extraneis perficiatur. Unde ad formam dicitur.
q in casu quo deus ita fecisset: non produxisset
aliquid imperfectum. sed produxisset materiam perfe
ctam in suo genere et in essentia. quam postea perfe
cisset per formarum de ea vel ex ea productionem.
Hoc de secunda parte articuli.

Tercia pars art. 2 **Quantum ad terciam**
partem articuli: vtrum materia informis precesserit
tempore res generabiles. Sunt due opiniones.
Prima est b. Aug. iiij. sup Gen. ad literam. ca.
xv. vsque in finem illius libri. volentis q infor
mitas materie corporalis non precessit tempore for
mationem ipsius: sed solum origine vel ordine si
ue via cause subiectiue. ¶ Secunda est Greg. 32. Opinio 2
moralium. et est Ambrosij. Basilij. Chrysosto
mi. qui videntur velle q materia informis tem
pore precesserit eius informationem. Et hec est
conformior litere. vt dicit magister ca. iiij. presentis distin
ctionis ¶ Secundo est notandum. q multipliciter
pot imaginari: q materia informis precesse
rit. Uno modo q omnimode informis et sine omni
forma tam substantiali quam accidentali. Et hic modus
de formis accidentalibus non videtur probabilis
eo q si precesserit: vtique extensa fuit. et sic dimensi
onem habuit: que secundum aliquos est forma acciden
talis materie superaddita. et per quam dimensio
nem etiam figurata fuit. licet non ex sui natura:
sed iuxta exigentiam celi continentis. ¶ Secundo 2
modo q fuisset informis sine omni forma substantia
li: et etiam qualificatiua de tercia. prima vel secunda
specie qualitatis: licet habuisset figuram et extensionem
¶ Et hic videtur mihi probabilis. et credo q
iuxta principia theologie deus eam sic producere
potuit. iuxta dicta precedentis partis. vtrum autem sic
produxerit nescio: quia non video: q hoc alicubi
per scripturam sit clare determinatum. et ex natura
libus non pot haberi. ¶ Tercio modo q fuisset infor 3
mis respectu ornatus quem postea accepit per
sex dierum interuallum. quamuis fuerit formata for
mis elementorum. inuicem tamen secundum partes minu
tas sic commixtorum: q nullum eorum seorsum et sub
propria materia siue forma potuit cognosci:
sicut cum lutum commiscetur aque. ¶ Quibus pre Conclusio 1
missis sit prima conclusio. Uidetur satis probabile.
q materia fuerit prius aliquo tempore ante res ex
ea generabiles informis secundo modo. Proba
tur. quia potuit ita esse: vt dictum est in articuli pre
cedentis parte. et auctores sanctorum ita sonant: exponen
tes illam propositionem. In principio creauit de
us celum et terram. Dicunt enim q per terram intelligitur
confusa materia quattuor elementorum. scilicet gene
rabilium ex ea. quia ita sentit Aug. et exponit
Aug. li. j. contra Manicheum post medium. Et
Ambrosius et Beda: exponentes illud. Spi
ritus domini ferebatur super aquas etc. Dicunt q fe
rebatur super materiam informem: per species determina
tas eam disponendo: qui sicut conditor et dominus pre
erat fluitanti et confuse materie: vt distingue
ret per varias species: sicut magister assumit ca. iiij.
huius dist. ¶ Et confirmatur. quia videtur esse producta sic Confirmatio
informis. et propositum habetur. vel cum formis con
fuse permixtis. quod non videtur ita rationabile quia

eadem rõne posset dici ꝙ esset pducta de
terminato situ ⁊ ordine. quia si dñs voluit
ire ad pfectũ sine medio: ita bene potuit h̄
facere ad simplr pfectũ sicut ad pfectũ ſm
quid: scʒ pcedendo nõ solũ ad formã: sed
etiã ad ordinẽ: qð tamẽ nõ fecit. qꝛ ordo a
quaꝝ ⁊ ꝯgregatio ⁊ eleuatio terre facta fu
it die scðo. vt habeẗ in lr̃a. Si vero voluit
ire p mediũ: tũc ꝯgruebat ꝙ sic mixtorum
forme secute sũt formas elemẽtoꝝ. sic ptʒ
in opibꝫ secũde tertie q̃rte q̃nte ⁊ sexte die
rũ: sic etiã forme elementoꝝ secute sũt ma/
Confir. teriã informẽ ex qua sũt ipe. ¶ Et tertio. qꝛ
si materia fuisset formata formis elemẽto
rũ a pncipio: licet ſm insensibilia iuxta in
uicẽ posita: nõ fuisset ipa chaos pprie: im/
mo nec fuisset informis: licet fuisset sine or
In ꝯriũ. dine elementoꝝ. ¶ In ꝯrium istius magi/
ster Thomas de argẽtina allegat btm̃ Au
gusti. sup Geñ. ad lr̃am in plibꝫ locis. Itẽ
illud Eccl. 8. Qui viuit in eternũ creauit
Rñsio omia sit. ¶ Ad pmã ad auctem bti Augu.
manifestũ est ꝙ Augu. fuit de alia opione.
Ad scðam. ꝙ creauit omia. i. singl'a in seul'
Cõcl'o.2 in sua materia: nõ in ppria forma. ¶ Se
cũda ꝯclusio est. ꝙ etiã pbabile est dicere:
ꝙ pduxerit materiã formatã formis elem̃
toꝝ. innitiue tñ ſm minuta commixtis: vt
nullũ eoꝝ seorsũ eẽt discernibile a visu cor
porali: ⁊ ꝙ nõ precessit tpe formã sbstãtia
lẽ. ptʒ. quia hec videtur esse de mente ma/
gistri. c. 4. huius distinc. dicentis: ꝙ terra
id est materia pducta inanis erat. i. incõ/
posita ppter omniũ elementoꝝ commixti
onẽ. g̃ sensisse videẗ ꝙ elemẽta erãt in ea cõ
pbat.2 mixta. ¶ Secundo. quia in opere secunde
diei ⁊ tertie vbi dñs incepit distiguere ma
teriã videt supponere istam cõmixtionẽʒ:
⁊ elemẽta facta: dicẽs. fiat firmamẽtũ i me
dio aquaꝝ: nõ dicit ꝙ fiant aque. Itẽʒ in
opere tertie diei diciẗ congregenẗ aque que
sb celo sunt in locum vnũ ⁊ appareat ari/
da. ibi videẗ iteꝝ supponere aquã ⁊ terrã
esse factam. nõ eñ dicit ꝙ fiant. ⁊ oino pri
ma ppositio videẗ dicere ꝙ terra est a pn/
cipio facta: cum diciẗ. fecit deus celũ et ter/
ram. ⁊ eadẽ rõne alia elementa. Sed veꝝ
Dubiũʒ est ꝙ ibi terra sumiẗ p materia informi: iux
ta cõmunes expositoreß. ¶ Diceẗ. que ha/
rum opinionũ est verior? Dico me ignora
re. btũs Thomas Egidius Thomas de
argẽtina ⁊ plẽs alij reputant scðam opini
onẽ verã. Sʒ videẗ mihi ꝙ ipi mouentur

ex eo: qꝛ materia nõ posset stare sine forma
sbstãtiali: etiã per quãcunqʒ potentiãʒ. qð
mihi eoꝝ reuerẽtia salua nõ videẗ veꝝ. do/
minus aũt q̃ fecit: nouit qð istoꝝ verũ sit.
vel si vellet reuelare alicui: ille cognoscere
posset. ego nullã earum assero. qꝛ nescio q̃
mõ fecerit: qui vtroqʒ modo: imo ⁊ omia si
mul formata potuissʒ pduxisse. Hoc ð ter
tia parte huius articuli. ¶ Ad rõnes ante Ad 1
oppositũ. ¶ Ad pmã factã pro supposito:
negeẗ ꝙ celũ sit productũ ex materia. Ad
pmã pbarõeʒ ad phm. 8. meth. ⁊ ad om
nes tales auctes phi ⁊ cõmentato. diciẗ ꝙ
accipit materiã large: put sbiectũ motus vo
caẗ materia. Ad scðam ⁊ ad pmã rõnem Ad 2
mgr̃i Thome de argẽtina diciẗ ꝙ corpꝰ sb
stãtiale põt capi duplr. Uno mõ proprie
pro cõposito ex materia ⁊ forma corporei/
tatis: quo mõ corporeũ diciẗ sbstãtia h̃ns
formã corpeitatis. ⁊ hoc mõ dcm est ꝙ ce/
lum nõ est corpus: nec sbstãtia corpea. q̃a
nõ habet formã inherenteʒ materie. Alio
modo sba corpea diciẗ large p sba q̃ ſʒ su
am naturã nata est esse extensa. ⁊ sic celum
est corpus. qꝛ est sbstãtia cui ſm suã natu/
ram cõuenit habere partẽ extra parteʒ. sic
etiã forma bouis vel ligni ⁊ materia prima
diceret corpus. Et ad illud quod dꝛ ꝙ ce/
lum est quinta essentia. veꝝ est. ⁊ g̃ est cor/
pus secũdo mõ: nõ pmo modo. ¶ Ad terti Ad 3
am diciẗ ꝙ in celo est extensio. ⁊ hec est cõ/
munis in gñe tã materialibꝫ q̃ʒ immateri
alibꝫ. Põt tñ dici ꝙ extẽsio celi spẽ differe
ab extẽsione corpalium. eo ꝙ ipa ſm suam
naturã est incorruptibilis ⁊ extẽsio corpali
um nõ. ¶ Scðo ꝙ densitas ⁊ raritas celi ñ
sunt eiusdem rõnis cũ densitate ⁊ raritate 2
istoꝝ inferioꝝ. Hic eñ est densum qð ha/
bet multũ de materia sb pua extẽsione. In
celo autẽ nõ sic sed qð mltũ hʒ de sba cele
sti sb pua extẽsiõe. ¶ Tertio. qꝛ colores nõ 3
sunt in celo. Illa eñ blauedo appet ex re/
missa incorpatõe lucis solaris: qð incorpo.
ratũ in dẽso corpe lunari apparet de die al
bũ: remisse incorpatũ in pspicuitate firma
mẽti repñtaẗ vt blauiũ. Sic eñ radiꝰ sola
ris diuersimode ⁊ extense pactus oẽs mo/
dos colores põt repñtare. ¶ Ad q̃rtã. nege Ad 4
tur ꝙ penes ppria accidẽtalia materialiũ
reꝝ. Ad pbatõem ꝯcediẗ ꝙ cõpareẗ penes
magnitudinẽ ⁊ spissitudinẽ ⁊ tres dimẽsi/
ones. sʒ extẽsio nõ est ppria materialibꝫ. ẽ
eñ cõis materialibꝫ ⁊ imaterialibꝫ. ¶ Ad Ad 5

v. negek minor. ad ph'z. ij. met. dr q loqua
tur de materia cōiter dicta: z nō ppe. vt aūt
Ad 6 dēm ē. ¶ Ad sextā. placet maior: si sit vni⁹
rōnis spēalissime essentialis z sb al' educte. nō
eñ optet q si oēs angeli sine spūs q ppt h
hēant materiā: nec optet q si angeli in co/
gnitōe cōueniūt cū hoib' z dilectōe q sūt
forme accidētales: q iō habeāt. nec oportz
duos angelos spēalissime siles si essent cō
uenire materia. quis in forma spēalissime
simillima ꝯueniāt. q: nō est educta. et ad
minorē dr: q quis capiēdo corpus large:
celū vocet corpus. tamē h nō ex eo ē: q: hz
formā corpeitatis: eo mō q gñabilia. sz q:
fm suā essentiā sibi cōuenit hēre plēs ptes
natas esse extra inuicē: ppter aūt celū nō ē
Ad 7 corp⁹ ¶ Ad septimā. q h mgr nō dicat. sed
ex hac materia informi pducta sūt omnia
gñabilia. s. vsq ad celū infimū: qd ē lune.
¶ Ad ꝯfirmatōem. negek firmamētū habe
ad ꝯfir. re materiā: z dicat q aq q sūt sup firmamē/
tū nō habet materiā: nec sūt eiusdē ratōis
cum aqua q est hic. vt dic sctūs thomas.
nec est ꝓa aq sb aliter: sz vocet aq ppt dia/
phaneitatē z trāsparentiā in materia dēsa
de quo fortassis post magis dicet. ¶ Ad. z.
ad aliaz auctem btī Augu. xij. ꝯfessionū dicit q vlt
q ex illo qd est ppe nihil ꝯposita sūt omia
gñabilia: sz nō alia. Ad phm. v. metha. q
loquit de genere naturali: z nō de p̄ntali ge
nere. ¶ Ad rōnes factas ꝯ qsitum. ¶ Ad p
Ad 1 mā q nō optet agentis pfectissimi effectū
esse pfectū: nisi in suo gne: z ea pfectōe qua
voluit sibi de⁹ libere dare. z sic materia erat
pfecta in suo genere. nō eñ pducit dō ani
mā cū virtutib' z sciētijs: sz nudā. vt hr. iij.
de aia. Impfectio aūt effect⁹ in supadditi
nature nō arguit impfectōem cause. Sz
fortassis in naturalib' defect⁹ alic⁹ cāe con
currentis defectū argueret. ¶ Scdō: q tal'
2 adhuc impfectio locū hz in agētib' naturali
ter: z nō in agētib' libere. ¶ Et tertio q de/
3 centior mod⁹ fuit vt oīpotēs trāsiret p me
dia: pmo pducēdo materiā informē: z post
eā informādo q pducēdo singla in extre/
ma pfectōne. ¶ Ad scdam. negek q materi
Ad 2 am esse sine forma implicet. Ad pbatōez
dicat q pura potētia ad formā bn pōt esse
sine forma inhērēte. q: ei⁹ esse nō dependet a
forma. q: est sba prtia saltē a prep⁹. Sz
si esset pura potētia tā ad esse q: ad formā
et sic se haberet natura rei: q nō posset ni/
si in forma vel a forma: tūc forte haberet ali/
quā apparentiā: sz sic nullā. Vñ albedo ē
sine subiecto: potētia diuina hoc agēte. z qua
re nō subiectū sine forma: nunqd silr ē. dicet
q nō. q: forma est actus. sz manifestuz est
q nō est minus naturale albedini inherere
q: subiectū subesse. quid igit poti⁹ pōt hec di/
ci sine materia q illa sine forma. Dicet for
te q materia nō est nata p se esse. Istud est
petere: vtiqz cū sit sba: mag⁹ incōueniēs est
eā p se subsistere q: accñs. qd nullā hz ratio
nē p se existēdi: vel remotior ē q sba. ¶ Ad 2
scdam pbatōem dr q esse actu existētie nō
est a forma inhesionis: imo poti⁹ forma ē
a subiecto. sz nō ppie h sit dcm. sz sic ee a/
ctu est ab efficiēte vel ꝯseruāte: sz esse pfectū
forma: hoc est a forma: z iō materia nō di/
citur pfecta actu formalitatis nisi mediāte
forma. ¶ Ad tertiā q nō sequitur est actu Ad 3
ergo est in forma vel sb forma. q: esse actu
ita conuenit pure potentie ad formam:
sicut ipi forme. hoc eñ cōmune est actui z
potentie recepti. loqndo de actu existen/
tie. ¶ Rōnes post oppositū sūt p dictis si
quid ꝯcludūt. Verū est q illi q sūt de secū/
do mō dicēdi. s. q materia erat pducta cū
formis elemētarib' itelligūt sic: q erat ina
nis quo ad pulchritudinē ornat⁹ miscibi
liū formaliter post gñatoꝝ z vacua q̄uz
ad debitā sibi situationē z ordinē. Doc ꝯ
questione.

Ono queri/

n tur circa distinctōem tredecī
mā. Vtr ꝯgruū fuerit pmo
die fieri lucē? Q, nō: arguit argumē.
sic. q: vel hec lux esset spūalis: vel corpal'
nullo modoꝝ pōt dici. g nō erat ꝯgruum.
patet maior: sufficiēti diuisiōe. pbat minor
pmo q: nō erat spūalis. q: dñs lucē quaz
fecit diuisit a tenebris. mō a pncipio nō vi
dent fuisse tenebre spūales: cū demones a
pncipio erāt bona entia: z nō tenebre. nec
pōt dici scdm. s. q fuerit corpal' pmo quia
lux nō est corp⁹ cū sit qdā q̄litas. Et si dica
tur q sūal' h p corpe lucido. Cōtra. q: ratī/
onabili⁹ vī q pma die ornatuz pduxisset
creature spūal' q: corpal': sic pōt est spūs q:
corp⁹. ¶ Scdō. q: nō fuit ꝯgruū vt dñs i
pmo die inciperet sua opa ab accñte. g nec argu. 2
ꝯgruū erat q a luce. ꝯña tenet. q: lux ē ac/
cidens. añs pz. q: sba ē pōr accñte. et g ab
illa pmo debebat ꝯgruo d'o icipe sua opa

argu. 3. ¶Tertio sic. quia vel hec lux distixit noctem et diem suo motu: vel non? Si dr quod sic. contra. hoc p prius est motus diurni quam de bis: vt videtur: firmamento nondum facto. quia factum est secundo die. Si dicitur quod non: contra litteram. quia dicit quod deus vocauit lucem diem et tenebras noctem. argu. 4. ¶Quarto quia vel hec lux fuisset eiusdem speciei cum corpore solis: vel eius luce: vel non? Si dicis quod non. hoc non erat principium diei et noctis. quia principium distinctionis diei et noctis videtur esse motum corporis solaris solum et in solidum. Si dicas quod fuit. contra sol ponitur creatus quarto die. argu. 5. ¶Quinto. incongrue producitur quod productum non diu conseruatur: presertim in productione rerum constituentium mundum: quia perpetuus est a parte post. et minor patet. quia quarto die producto sole hec lux cessauit: nusquam enim postea apparuit. argu. 6. ¶Sexto. si congruebat hoc principali: quia in filio disposuit pater omnia producere: et ille est lux: vt a luce increata et prima prima lux corporea primo die produceretur. sed pater non producit res in filio. igitur. patet maior conueniens similitudine: eo quod omnia dicuntur facta per filium et ille est lux. Joh. primo et minor apparet. quia si pater esset causa rerum per filium: tunc filius esset instrumentum patris. quia illud per quod aliquid facit est eius instrumentum et hoc non conuenit filio qui est deus. Item tunc lux immediatius fuisset producta per filium quam per patrem. et patet consequentia quia quecquid mediat inter patrem et rem factam: hoc immediatius videtur attingere rem factam quam aliud quod coniungitur: vel co agit vt medio. In 3rio ¶In oppositum est magister in littera quia dicit quod deus fecit primo die lucem: et quicquid fecit congruum fuit eum facere. ¶In questione erunt duo articuli. In primo videbitur de quesito. Secundo de eo quod tangitur in vltimo argumento. vtrum pater egerit res in filio siue per filium. vel etiam per spiritum sanctum.

Quantum ad pri-

Artic. j. habet quattuor partes. mum articulum primo volo videre. Vtrum ista lux sit spiritualis vel corporalis. Secundo, si corporalis. vtrum producebatur mota vel quiescens. et si mota: quo motu mota. Tertio de quesito. Et quarto quid factum sit de illa luce. Nota. 1. ¶Quo ad primum est notandum quod de intellectu illius lre. in principio creauit deus celum et terram: diuerse sunt sanctorum patrum opiniones. Prima est beati Aug. li. j. sup Gen. ca. ij. dicentis. quod per celum intelligitur creatura spiritualis. et per terram corporea. Et mouetur ad hanc sententiam. quia dicit quod non sit rationabile legislatorem tacuisse spiritualis creature productionem. quam consequenter in ca. 4 et. 6. eiusdem primi li. dicit quod hec lux spiritualis potest intelligi. s. angelica natura inquantum facta est lucida: charitatis appositione. quam in deum meritorie est conuersa: quam prius fuit tenebre. quia informis quam ad charitatem. Et sic hac luce distincta est lux a tenebris. quia formatio creature spiritualis distincta contra precedentem eius statum informem intelligitur per tenebras. vt hoc dicit magister. c. ij. precedentis dis. ¶Alr exponit illam lram ab aliis. s. Basilio et Chrysostomo dicentibus: quod Moyses tacuit spiritualis creature creationem. Et ideo per celum dicunt intelligi celum empyreum. et per terram materiam informem. Ro Basilij quare Moyses tacuit productionem creature spiritualis per creationem est. quia dicit quod Moyses principium sue narrationis cepit a principio temporis sensibilium rerum: et ideo pretermisit spiritualium productionem: quam ante tempus erat formata et non sub tempore corporeorum. Chrysostomus assignat aliam rationem. vtz quod Moyses loquebatur rudi populo quod nihil nisi corporalia capere poterat: et ideo pretermisit spiritualia. Addit quod etiam loquebatur populo quem ab idolatria reuocare volebat ad quam erat pronus. adorabant enim militiam celi: vt solem et alios planetas: contra prohibitionem eis factam Deut. 4. c. et ideo ne audientes angelos aliquem eorum pro deo colerent: ea pretermittebat. et quod illi per illam lucem intelligunt corpus lucidum: vt lra sonat. alia expo ¶Et iuxta istam opinionem est conclusio: quod illa lux erat corporalis. probatur ex lra. quia talis erat quod potuit distinguere dies contra noctem. sed illa est corporalis. igitur. patet maior per lram dicentem: quod deus diuisit lucem ac tenebras: diem et noctem. et minor nota est. quia lux spiritualis non distinguit dies a nocte. Conclo 1. ¶Secunda conclusio. non est inconueniens quod in sensu anagogico vel spirituali per lucem intelligatur creatura spiritualis formata per gratiam appositam: vt vult beatus Aug. patet. quia non est inconueniens quod sensum rei geste dicat lra quam simplices nutriat et interius sensus mysticos contineat quibus perfectos instruat. vt dicunt doctores nostri. tamen ad lram videtur legislator locutus fuisse de luce corporali. Doc. de. j. Conclo. 2.

Quantum ad secun-

dum probabile videtur quod hec lux mouebatur motu circulari diurno. probatur sic. quia videtur quod mouebatur eo motu quo potuit distinguere diem ac noctem. sed ille est motus diurnus. igitur etc. maior patet per auctorem ante allegatam. lux illa vocata est dies et tenebre nox. Item sunt recte diuise lux et tenebre. quia motus lucidi erat cum luminis: et priuatio oppositum luminis ipse tenebre. Se secunda pars arti. 1

cūdo distincte ⁊ diuise .q: sp in opposit; si-
tibꝰ fuerāt. Itez tertio diuise erat tpe. q̄a
successiue post lucē seq̄bat tenebre p istum
motū luce vicz recedēte. ⁊ ecōtra. mior ma
nifesta ē. dies em̄ ⁊ nox motu diuino istu
obiectio tuunt. vt notū est. ¶ Sz ꝯ̄ dices tu. q: ba
silius vid̄r velle q in ista pma pductione
dies fiebat emissiōe radioꝝ lumis: et nox
2 retractōne eorum. g nō p talē motū. ¶ Se
cūdo pt h̄ induci rōne. q: nō vid̄: q adhuc
mobile motu diuino fuerat pductū: cum
firmamētū nōdū erat: qd̄ scd̄a die factū ē
3 ¶ Tertio. q̄s fuisset motor: ¶ Et q̄rto. vel
4 fuisset ei ille motꝰ naturalis: ⁊ h̄ nō. q: motꝰ
5 diurnꝰ ē nalis pmo mobili: vel fuissz cv vio-
lentꝰ: ⁊ quō aliq̄d violētasset ipm: ¶ Et. 5
Ad 1 vtz fiebat illa circulatio cū diuisione me-
dij: vel sine: ¶ Ad pmā: obijcit ꝯ̄ illd̄ dōm
btūs Aug. pmo sup Gen̄. q: nulla esset rō
hꝰ emissiōis ⁊ retractiōis: cū homies et
aīalia nō erāt q̄z necessitatibꝰ hec emissio
et retractio defuisset. Scd̄o. q: pter nalam
corpis lucidi ē retrahere suū lumē ipo pn̄te
Si dicat q ds̄ h̄ potuerit: verū ē. sz q̄re i p-
ma institutōe nale ds̄ egisset circa res pro-
ductas miracl̄a. nec h̄ q̄ritꝰ: sz potiꝰ q̄d na-
tura rez habuerit. Hec in snīa sūt bti Au-
gu. ⁊ q̄ hec aucēas bti Basilij dimitti pōt
Ad 2 dicēdo q fuit illiꝰ opiōnis: ⁊ q via Augu.
videat rōnabilior. ¶ Ad. ij pt dici q moles
celestiū cū celo empyreo in q māsiōes sunt
angeloꝝ: ⁊ pmo mobili in pncipio erat p
ducta sic materia elemētoꝝ. Et q motꝰ di-
urnꝰ fuerat a pncipio: ita q cepit cū crea-
tura corpea h̄ est motꝰ circularis pmi mobi
lis: vl ad minꝰ fuit in pmo die. Et eo mo-
tu mouebat tota illa moles celestiū. ⁊ simt
corpꝰ lucidū formatū. Et istud tradit san
ctus Tho. j. pte sū. q. lxvij. ar. iiij in solōne
tertie rōnis añ oppositū: sz nōdū erāt mo
tus pprij planetaꝝ q̄bꝰ distigunt anni ⁊
Ad 3 mēses. q: nōdū erāt de sua mat̄ia formata
Ad 4 ¶ Ad t'tiā q motor fuit ds̄ q̄ adhuc ē mo-
tor pmi mobil. ¶ Ad. iiij. sic nūc d̄r de mo
tu sol q fuit ei nalis nala cōis sz n̄ nala ppa
q: sic soli pro mobili ē nalis: fz cōiorē opio
nē. vl fz alios toti masse orbiū mobiliū ce
Ad 5 lestiū sil. ¶ Ad. v. q sine diuisiōe medij. q:
tota massa ex q̄ postea formata sūt corpo
ra celestia mouebat. Hoc de. ij. pte articuli
tertia ps ¶ Quārtū ad. iij ē ꝯclo īnsal ad q̄sitū: q cō
Cōclo 1 gruū fuit pmo die fieri lucē. pbat rōe chry
sostomi. q: ꝯgruū fuit vt informitas tene-
braꝝ pmo tolleret. sz h̄ fm naturam fieri n̄
potuit nisi formatōe luc. igr. ꝯn̄a ⁊ minor
note sūt. sz maiorē declarat. q: lux ē q̄litas
pmi corpis: ⁊ iō rōnabilr pmo formada vt
a pncipio tolleret puatio tenebraꝝ a facie
abyssi Scd̄o. q: ꝯgruū fuit vt a cōiori ici
peret formatio: sic in ꝯgscēdo a cōiori inci-
pit cognitio. mō lux cōis forma ē. illumiat
pbat 2 em̄ iferiora ⁊ supiora. ¶ Scd̄o pbat ratōe
Basilij. q: ꝯgruū fuit h̄ pmo fieri q̄ singla
pducēda redderent maifesta. sz h̄ est luce.
Tertio rōne bti Tho. q: ꝯgruū fuit h̄ fie- 3
ri pmo die sine q̄ nō esset dies. sz sine luce
nō esset dies. pz maior. q: si dies esse d̄buit
it. vt illd̄ fieret sine q̄ dies nō esset: necē fu
it. ⁊ pz minor. q: no ē dies sine luce Et pt 4
addi q̄rta rō. q: ꝯgruū h̄ fuit pus fieri i or
natu corpeoꝝ qd̄ mag̃ inf q̄litates cōmu
nes ē expssiuū diue eēntie. sz h̄ ē lux. igr. pz
maior: vt exprimeret mōs corpeus i sui die
pmo q̄litatē sui ꝯditoris. pz mior: q: nul
la alia q̄litas ita expmit diuiā eēntia inf
q̄litates cōes corpoꝝ sic lux: cū ds̄ lux sit ⁊
tenebre in eo nō sint vlle. vt hr̄. j. can̄. Jo.
Dubiū 1 sino ⁊ Joh. j. v̄bū dei ē lux. ¶ Sz dices vtz
illa lux erat eiusd̄ spēi cū luce istoꝝ iferioꝝ
Ad 1 ¶ Scd̄o vtz erat eiusdē spēi cū luce stella
rū: ¶ Ad pmā: credo q no. q: hec lux celi ē
q̄litas simplr pma sui sbiecti: ⁊ lux istoꝝ i
ferioꝝ ē q̄litas scd̄a sequns cōmixtōem q̄
ratū pmaꝝ. vn̄ ignis in sua sphera nō luc
sz fumꝰ pinguis incēsus lucet. vel etiā ali
q̄ alia mixta. Et hec ē intētio cōmēta. in d̄
scd̄a orb dicētis ex snīa Themistij q q̄cūq
sūt in celestibꝰ corpibꝰ ⁊ in istis iferioribus
Ad 2 equoce sic hn̄t. ¶ Ad scd̄am: q supposito q
oīa astra hn̄t lumē a sole: vt vult phs li.
de pprietatibꝰ elemētoꝝ: tūc d̄r̄m essz q om
nia lumina celestia vel oīs lux celestis ect
cū q̄libet alia luce eiusdem spēi. q: oīs hmōi
lux esset eiusdē spēi cū luce sol. Si aūt vel
lemꝰ dicere q nō: sic dic alia opio: tūc dice
remꝰ q hec lux esset eiusdē spēi cū luce sol.
sz nō cū astris fixis. de q̄ post dicet. ¶ Forte
obiectio obijciet q lux lune ⁊ sol nō sūt eiusdē spēi g
nec hec lux cū luce sol. ꝯn̄a tenet. q: cū lūa
hēat lucē a sole: maxie eiꝰ lux deberet ēē eius
dē spēi cū luce sol. ⁊ añs pbat. q: lumia sol
et lune nō sūt vnius spēi: cū in eod̄ sbiecto
mācant distīcta: ⁊ oīa talia dn̄t spē q̄ sūt i
eodē sbiecto ⁊ nō faciūt vnū. añs pz p ex-
perientiā. q: qn̄ luna ē in q̄dris: sic q ambo
sūt sup nrm hemisphēriū vid̄r luna sua ra

dio p modū colorati obfuscata a luce sol.
et h nō posset esse si ex radijs sol' τ lune fie/
obiectio 2 ret vnū lumē.¶ Scdo. qz lumē sol' calefac̄
τ desiccat vt experiētia docet. lumē aūt lune
infrigidat τ humectat. Unī expertuz ē q si
q̄s dormiat in radijs lune corpe vl' mēbro
discooperto: q in eo loco q̄ attingūt eum ra/
dij lune: mēbrū fit paralyticū. qđ nō est: ni
si qz eius radij gñant humores frigidos et
Ad 1 humidos ex q̄b9 gñat paralisis. ¶ Ad istđ
qđ magis spectat ad phiam q̄ ad sacram
sciam: rñdet negādo añs. τ ad pbatōnem
neget q lumina sol' τ lune nō sūt vni9 spēi.
Et ad pbatōem pmā dr: q in q̄litatibus
spūalib9 nō ē incōueniēs q plēs forme es/
sentialr silēs spēalissime sint in eodē subie
cto: τ tñ nō faciāt vnū. sic silitudo homi
nis sumpti in ppōne mētali q̄ ē in mente
hō τ hō sūt duo hoies: vel etiā duo lumi/
na duaꝝ cādelaꝝ siliū q̄ distīcta manent:
qz faciūt duas vmbras opposito corpe vm
broso. vt docēt pspectiui. vel spēs duaꝝ al/
bedinum. phs aūt loquitur d qualitatib9
Ad 2 realib9 vel sensibilib9. ¶ Ad scdam pbati/
onē añtis q lumē lune nō infrigidat: sz ca
lefacit. imo oē lumē calefacit. vt phs vult
scdo de celo τ mūdo. τ pmo metheoroꝝ. Et
ad pbatōem experientie ē q h non ɔtingit
ex pte lumis: sz ex pte influentie lune q̄ forti
us multiplicat cū lumine q̄z sine eo. hec em̄
est nata τ humoꝝ multiplicatiua. sic patz
in fluxu τ refluxu: τ qz plēs multiplicat q̄z
calor dirigere pt: in illo casu manēt crudi τ
indigesti. τ sic inducūt paralysim neruis.
Hoc de tertia pte. ¶ Pro q̄rta pte est scien
q̄rta ps dū q q̄dam dicūt illā lucē fuisse q̄ndā nu
bem lucidā circulariter cū celo motā: q̄ fa/
cto sole redyt ad materiā piacētē Sz hec
opio nō vidr rōnabil: eo q scriptura Gen. j
enūerat res q̄ facte pseuerāt τ nō q̄ stati de
sierūt vel desinere debebāt: ne ɔditor earuz
videret ipotēs vl' iprouisus. ¶ Alij dicūt q
alij dicūt illa nubes lucida sit ɔiūcta soli cui adhuc
adheret: τ cū ꝗ mouet: sic q sp manet sb ra/
dijs. vñ nūq̄z vidr. Et hāc tāgit mgr dist.
pnte. c. x. Et addit q fortassis illumiat su/
periora sic sol inferiora: q̄s missiones recitat
btūs Aug. j. sup Gen. ad lrām. c. xij. sz nō
Contra approbat ¶ Sz in ɔnū isti9 opionis est q
tūc illa nubes lucida esz supflua. nihil aūt
Tertij dicūt esset supfluū in celo. ¶ Tertij dicūt q de il
la luce sit formatū corp9 sol. Sz illud ē cō
tra dicta pus. qz corp9 sol' sic τ alie ptes or

biū celestiū nō hz materiā ex q̄ factū est di
stinctū ɔ suū esse vl formā suā sbalez: sicut
h declaratū ē in. q pce. τ iō eius eēntia neq̄
eē sb alia forma. ¶ Et iō dimissis his dica
mus cū btō Dyo. 4. de di. noi. q illa lux fu dictū 4.
it lux sol' pducta aliq̄lr informis. q a q̄uis mag. ap
eēntia sol' esset τ vtute illuminatiua h; et in pares eē
cōi: tñ informis erat q̄ ad vtutes q̄b9 na/ verum
ta dū gerēd τ gñatōes τ vtutes i fenoribz ex
hibere. Et forte etiā nō erat formata debi/
ta sua figura q̄ postea fuit ei addita quar/
to die. cū dr in lra z dr solē pduxisse ¶ Jux
ta qđ ē ɔclo misal: q illa lux est nūc lux sol: Cōclo re
et illud lucidū est corp9 solare nūc patz ex spōsalis
dicto btī Dyo. iā allegato. Dicet ɔ illa. hec
lux fuit ɔdita pmo die τ sba sol' q̄rto die.
vt; in lra. dicet q h itelligat q̄ ad figurā τ
vtutes spēales q̄s hz sol vltra vtutez illūi/
natiuā sz q̄ ad sbam erat eadē cū ista luce
et pmo die pduct9. Hoc de. j. ar.

Quantū ad secū/

dū articlm. Utrū pr agat p filiū vl in filio: Artic. 2.
Est sciēdū q li p in tali locutōe q̄nq̄z dicit
cām pmā τ supiorē respectu sue opatōis. sic
ppositus vl aduocat9 in dñio opat et agit q̄
facit in regimie p dñm suū a q̄ recepit au
ctoritatē: p vtute em illi9 regat ¶ Qnq̄z sig 2
nat cām inferiorē: q̄ q̄si est instral respectu
superioris. sicut rex vl dñs regit p aduocatū: τ
faber calefacit ferrū igni ¶ Et tertio mō tā
q̄z p eandē potētiā q̄ est ipm agēs: ab ipso 3
tñ alq ɔcessam. ¶ Scdo ē nota. q mgr i lit
tera h9 ppōnis pr opat p filiū duos sens9 Notā 2
dat. vnū q opat sp cū eo. τ dedit ei auctez.
sic etiā opat cū spūsctō. τ fili9 cū spūsancto
Scdo mō sic. qz genuit eū oim auctorē vl
opificē Et sumit a Chris. expoñte illđ ad
Hebre. j. Per quē fecit τ scła. τ ē ibi in glo
sa sic dicēte. pr dr iudicare p filiū qz iudicē
eū genuit. sic τ dr opari p filiū: qz eū cōstat
opificē genuisse. ¶ Tertio ē notā. q pr dici
tur rōnabilr oia pducere p filiū qz vt dcz Notā. 3
est in q̄stionib9 pmi. emanatōes exteriores
psupponūt iteriores: τ io genuit sic filiuz q̄
disposuit pducere oia pducenda. sic spira
uit spm̄sctm̄ p modū doni q̄ disposuit dare
oia dāda ¶ Quib9 pmissis sit pma ppositi
o hec. pr nō agit p filiū pmis duob9 mo Cōclo 1.
dis pz. qz fili9 nec ē inferior nec supior pre
¶ Scda ppō ē. pr agit p filiū tertio mō. pz
qz agit cū eo vt cū ɔpotētia actiua quam Cōclo. 2
ipe ei dedit gñando. q τ q̄ disposuit se oia

ad extra pducere. ḡ ɔclō est fa. ɔña nota
⁊ añs pz p diuisas auctes sacre scripture
Vñ Joh.j. Oīa p ipm facta sūt: ⁊ non si
ne pre. Itē oīa in sapia.i. in filio fecisti. et ī
pncipio creauit de⁹ celū ⁊ terrā.i.ī filio. Et
Augu. sup illō ps. xxxij. Uerbo dñi celi fir
mati sūt. dic̄ q pr̄ opal p̄ v̄buz suū ⁊ spiritū
obiectio 1 sctm̄. ¶ Forte dicel q in deo est idē esse ⁊ o
perari. mō pr̄ nō pt esse p filiū. ḡ nec opari
2 per filiū. ¶ Scđo. qz pr̄ nō est sapiēs sapi
entia q̄ est fili⁹. vt dic mgr̄ ī pmo. ergo nec
opal p illā sapiam ɔña tenet. qz nō videl
Ad 1 q artifex opel p sapiam q̄ nō est sapiēs. R.
ad pmā q verz ē q in re opari diuinū act
ue dictū ⁊ esse idē sūt. tñ drīt in rōne. eo q
opari actiue dcm̄ denotat respectū ad crea
turā q̄ fit a pr̄e p filiū ⁊ spm̄sctm̄. q̄uis nō
debeat ɔcedi q fit p filiū. qz hmōi respectū
nō iportat esse. sicꝫ volūtas ⁊ itellect⁹ sint
idē: ⁊ itelligat dñs delicta: non seql̄ q velit
ea pp̄ter diuisum modū impotādi termi
Ad 2 noz. ¶ Ad. ij. ɔcedil añs: vt dictū ē in pri
mo. ⁊ negel ɔña. ⁊ ad pbatōez dr̄ q pr̄ du
plicē sapiaz hz. s. q̄ formali ē sapiēs: q̄ ē di
na eēntia: ⁊ sapiam a se genitā: q̄ nō ē sapi
ens. ⁊ p vtrāqz opal. Doctor q.

His premissis re

spōdel ad rōnes pncipales. ¶ Ad pmā di
Ad ratī ceret Aug. q lux erat spūal' ī gr̄a data an
ones pn gel. Ad iprobatōz diceret q lucē diuisit a
cipales tenebris. qz formatā creaturā angelicā di
stixit ab iformi creature statu q̄ erat creata
q̄ vocāl tenebre: eo q nō erāt adhuc grati
ad vitā. ¶ Posset etiā dici q sīl facta ē ī bo
Aliter nis lux gr̄e: ⁊ in mal' malū culpe: ⁊ gr̄a diui
sit lucē a tenebris. s. angelū bonū ab āgelo
malo. gr̄am a culpa. gr̄am vocās diem et
tenebras culpā. Juxta illō apli ad Ep he.
5 Erat' aliqñ tenebre: nc aūt lux ī dño. ¶ Se
cūdo pt dici q itelligil de luce corpali ad
dita. Et qñ dr̄ q lux nō ē corp⁹. Dical q ⁊
si nō sit corp⁹ sbale: e tñ corpal' q̄litas. qz ē
ornat⁹ corpis. Et qñ dr̄ q rōnabili⁹ fuitz
q icipisset de ornat⁹ a creata spūali q̄z cor
porali Dical q de corpali creata Moyses
loluit ob cās expssas in pmo nōbili pmē p
tis pmi ar. q̄uis verisili eā p⁹ formauit
p grāz qz decoraret cōīl' creaturā corporeā.
Ad 3 ¶ Ad. ij pt dici iux illos q̄ dicūt q corpora
celestia erāt pducta ī suis spēbꝫ q nō resta
bat ea ornare ī suis acc̄ntibꝫ: q̄z pncipale

et pmū ē lux. ⁊ ḡ icepit a luce. Scđm alios
q̄ dicerēt q hērent matiā ex q̄ eēnt facta: di
cerē q ds p lucē voluit exp̄mere pfectiōz ī
sba ⁊ in accñtibꝫ. vt sit sens⁹. fiat lux. i. fiat
Ad 3 sba lucida. ¶ Ad. iij. q hec lux motu diur
no distīxit noctē ⁊ diē. qz pmū mobile vr̄ a
pncipio fuisse pductū: q̄ hec lux sic mota ē
eodē l' sili motu: sic ec̄ hodie cū p̄io mobili
mouel oēs sphēr iferiores motu diurno. ad
improbatōez: q firmamētū ē factū scđo die.
dr̄ q ornatū ē figura sua determiata ⁊ situ su
o scđo die: sꝫ q̄ ad sbam suā simplicē licet
nō debite ornatā ⁊ figuratā vl' dotatā v̄tu
tibꝫ pficiētibꝫ q̄s accepit scđo die: fuit pro
ductū a pncipio cū celo empyreo: sic et sba
h⁹ luc'. lꝫ nō cū luce. ¶ Ad. iiij. q hec lux fu
Ad 4 it eiusō spēi cū corpe solari: imo ē eadez nūero
cū sol' luce. Ad iprobatōez dr̄ q sol q̄ ad sb
stātiā fuit a pncipio pduct⁹ cū celo empy
reo: q̄ ad lucē fuit fact⁹ pmo die cū fiebat
illa lux. sꝫ q̄ ad figurā ⁊ pfectōes additas
fuit fact⁹ q̄rto die. iux illō qđ allegatū est
Ad 5 a btō Dyo 4. c. de di. noi. ¶ Ad. v. pz ex di
ctis ī q̄rta pte pmi ar. hec eīm lux sp postea
māsit: lꝫ post ad figurā debitā ⁊ v̄tutes per
Ad 6 fecta sit ⁊ sol appellat⁹. ¶ Ad. vj. ɔceditur
maior ⁊ negel minor. ⁊ ad pbatōez pmā ne
gel ɔña. qz nō solū dr̄ aliqd fieri p aliū tā
q̄z p instrm̄: sꝫ etiā tertio mō vt p v̄tutē eā
Ad 7 dē q ē ipm sibi a pmo cōicata. vt dcm̄ ē in
scđa ɔclōne. ij. ar. ¶ Ad. ij. negel ɔña: qz to
ta trinitas ē vnica cā lucis. nō tres cāe distin
cte. q̄uis sint tres psone. qz li p: non sp im
portat mediā cām: sꝫ eādē cām sbauctē. dr̄
eīm pr̄ facere p filiū: qz filiū pduxit ⁊ suam
cālitatē totā ei cōicauit. Rō p⁹ oppositūz
est p dictis. Doctor q̄stiōe.

D Ecimo que

rit circa dis. xiiij. Utrz firma
mētū diuidēs aq̄s ab aq̄s sic
suo motu iferioribꝫ cā gn̄atōis. Que q̄
stio vnū suppōit: ⁊ aliō q̄rit. Suppōit q fir
mamētū diuidat aq̄s ab aq̄s. ⁊ q̄rit: vtruz
ei⁹ mot⁹ sit cā istoz iferioz. ¶ Cōtra suppo
situ arguil sic. nulle aq̄ sūt sr̄ firmamētū. i
argumētū gil. ɔña nota ē. ⁊ añs pbal sic. qz si sup fir
mamētū eēnt aq̄: seq̄rel cū graues sint q eēnt
ibi violēte. qđ nō ɔuenit pmēuerez dispositi
ōi ī q oīa videl natalr disposita. ¶ Secun
do. qz oīs aq̄ ē corruptibil' mō qđ ē sup fir
argumēt 2 mamētū nō ē corruptibile. maior pz p expe
rientiā. Et cā ē. qz oīs aq̄ hz matiā. minor

pz.qr sr firmamētū nō hz 9riū a q possz cor
Confir. rūpi.¶9firmat.qr finis aque videtur esse
gnatio mixtoz ad quē nihil valerēt aq̄ su
per firmamētū: r q̄d ibidē facerēt? nō em p
2 duxit ds eas frustra.¶Scdo sic.firmam
tū nō diuidit aq̄s ab aq̄s.igit.9ña nota ē
añs pbat.qr firmamētū nō 9tigit aq̄s iferi
ores:imo 9tigit spherā iferiorē.vt saturni
r si velis p toto celo recipe:adhuc nō 9ti
9 q̄sitū git aq̄s.sz ignē.¶Deinde arguit q motus
firmamēti nō sit cā iferioz.pbat sic.cā effi
ciēs dz esse pncipalior:vl nō min9 pncipa
lis q̄z suū causatū.mō mot9 cū sit accñs nō
arguit.2 est eq̄ nobil' sic sūt hec iferiora.¶Scdo q̄z
uis mot9 firmamēti nō eēt:adhuc eēt trans
mutatio in his iferioribz.g ipm n̄ ē cā mu
tatōis q̄ fit hic.9ña tenet.qr cessāte cā na
turalr agēte r sbordiata cessarent effect9.et
g si sblato firmamēto adhuc fieret h actio:
firmamētū nō erit cā h9 actōis.añs pz.qr
q̄zuis celū staret:adhuc sol hec iferiora il
luminaret:r ex 9ñti calefaceret.g maneret
Confir. alteratio.g gnatio.r h ē ppositū.¶Confir
mat p articlm parisieñ.dicētē.q dicere q i
gnis nō possit 9burere stupā sibi approxi
arguit 3 matā cessante motu celi:error.¶Tertio qr
si mot9 ē cā l' p se:vl' p accñs?nō p se.qr nō
vidr mot9 local' pl9 facere q̄z applicare ac
tiua passiuis.sic si hō 9bustibile appone
ret igni.mō sic eē cām ignis vl' alioz: est eē
cām p accñs.Si dicat q p accñs sit cā.er
go pōt nō esse cā.ponat in eē.et hēbimus q
arguit4 nō erit cā.¶Arguit q̄rto sic.qr h vl' eēt mo
tu diurno.r h n̄.qr illeñ ē firmamēto pp9 cū
fūat pma die dū adhuc firmamētū n̄ erat
pductū:vel motu ppo q̄ mouet 9 motum
firmamēti in cētū annis vno gdu.r h non.
qr ille mot9 nihil hoz facit ad q̄ lumiaria
sūt pducta.de q̄bz dr Geñ.pmo.c.qr ille n̄
diuidit noctē r diē:nec p eū distinguūt si
gna r tpa:nec dies r anni.nō em 9plet:vt
dicūt astronomi nisi in.36000.annoz cur
riculo.¶In oppositū aūt r p supposito ē
text9 Geñ.pmo.r mgr dis.pñte.¶Et p q̄
p q̄sito sito vidr esse textus idē quē etiam allegat
mgr dis.pñte:dicēs.q de9 dixit.fiāt lumia
na in firmamēto celi z illuminēt terraz.nō
videt aūt q illuminēt terrā sine motu:mo
tus em adducat r abducat lucidū.g mot9 ē
causa hui9 dispōsitiōis in his inferioribus
Item dicit textus q luminaria debent di
uidere diem r noctem.r debent esse in dies
et annos respectu istoz inferioz:r oīa il

la nequeūt fieri sine motu.¶Secūdo ma 2
nifestū est p expiētiā q mot9 firmamenti
est cā gnatōnis hic inferi9 p sua lumiaria
et motū.g pz añs.qr scz sole accedente fit
generatio hic floz.r fructuū.r recedēte cor
ruptio.Et h determinat phs.ij.de gnatiōe
ca.penultimo expsse.r pmo metheoroz:z
dicit q necesse est hunc mundū inferiorē
esse contiguū lationibz supioribz: vt tota
eius virtus inde gubernet.¶In hac que
stione erunt tres articuli.In pmo videbi
tur de supposito questiōis.Scdo videbit
de mō q̄ catholici imaginant fieri res r trās
mutatōes.r etiā quō phi lumē natale ise
quētes r couenietia r differētia eoz.Ter
tio videbit de q̄sito:r de eo quod tangitur i
secūdo argumēto.vicz.vtrum q̄zuis mot9
celi nō esset:adhuc possent fieri vel fierēt
gnatōnes in his supioribz.

Quantum ad pri-

mū de tribz est videndū.Primū q̄d debeat Arti.1
intelligi per firmamentū r p aquam.Se
cundo:vtrū sup firmamento sint aq̄? Et
tertio:vtrum firmamentū diuidat aquas
ab aquis.¶Quantū ad pmū est notādū
q put pōt haberi ex phia r theoricis pla Notā 1.
netarū:dispositio mundi corpei est hec:q
terra sbstat omnibz corpibz alijs:pro pte
tñ discoopta aq̄s p aialiū gressibilium r
volatiliū seruanda salute circa quā est aq̄
pro magna pte coopiens terrā:circa quaz
est aer:r circa illum est ignis:put hec dicū
tur.4.ph.pte.j.r pmo methcoroz prima
parte.Q, cū sit aliquid elementū ignis p
hoc conuincit q aliquid est leuius aere.et
illō nō potest esse mixtum.optet ergo q sit
simplex.r quicq̄d hoc sit:vocatur ignis.g
est ponendū elementū ignis.9ñe note sūt
et añcedens p pma parte apparet p expe
rientiā de igne flāmaq in aere ascēdit etiā
quārūlibet leui vl' calido seu calefacto.qd
nō esset nisi esset aere leuior r p scda parte
pz.qr si eēt mixtū:pticiparet terrā r aq̄m
et eoz grauitatē.r ex 9ñti nō eēt leuius aere
Ex cā etiā couincit esse.quia in cōbinatio
ni caliditatis r siccitatis in sūmo:vel alte
rius eoz in sūmo nō minus debet cōsidera
re vnū elementū q̄z alijs tribz.sed alia tria
elemēta sunt fm tres combinatōes alias.
sic patet de terra p frigiditate et siccitate.
de aqua p frigiditate r humiditate.et aere
pro caliditate et humiditate.quare r cetera

Corre.1. hec ētrō phi.q̄.de gn̄atōe c.iij. ¶ Correlari.
valde puerile ē estimare aerem extēdi vsq3
celū siue sphera lune: sic scz q nullū aliud
corp⁹ mediet int supmū aeris ⁊ cōcauū ce/
li pz ex notabili. q2 vbi tūc poneret elemē/
Corre..2 tū ignis qđ ē leui⁹ aere: ⁊ ē ponēdū. ¶ Se/
cundū correlariū. Ignis in sua sphera nō
est lucid⁹. pz. q2 cū sit circūcirca sup aerē: si
lucid⁹ esset visionē terminaret: ⁊ ex ɔseqn
Corre: 3 ti stelle celi nob nō appaterēt. ¶ Tertium
corre. Lucere nō sequit naturā ignis natu
rali dispositi. pz. q2 igni in sphera sua non
cōuenit: vn̄ lux istoꝝ īferioꝝ seqt cōmixtio
nē pīguis humidi cū calore sicco vl' aliqđ
pportionabile: sic dēm ē in pce. q. D3 aūt
doctores nr̄i dicūt q ignis lucid⁹ ē: leuis ē:
et sursū tēdēs: loquūt de igne q̄ vocat flam
Notā. 2 ma. in illa em̄ sūt tales ppetates. ¶ Scđo
ē notā. q ɔūter circa ignē mouet q̄nta eēn/
tia. h ordie put ab astronomis ⁊ pitis ī mē/
surādo est inuētū: q infimū oīm astroꝝ est
luna. vn̄ mlto minor ē q̄z terra. qđ sic pz q2
cū sol sit maior tra. 167. vt dic Alphragā
nus in li. de. xxx. dr̄ñcijs. seqt q vmbra ter/
re in oppositū sol' ē rotūdt. fit em̄ cōtinue
mior iux illā pspectiuā cōem ⁊ expientiam
q2 qn̄ vmbrosū est minus luminoso radij
post vmbrosū ɔcurrūt: vn̄ et terminatur i
sphera mercurij fm ptolomeū. seqt ḡ q mi
nor ē diameter pfunditatis vmbre i sphe
ra lune q̄z est pfunditas terre. ɔtinue enī3
minorat. Cū itaq3 hec vmbra tpe eclipsis
lune totā lunā obumbret: pz q luna ē mi/
noris pfunditatis q̄z vmbra. et ex ɔñti q̄z
terra. Circa hāc lunā ē mercuri⁹: circa hūc
ēst ven⁹. q̄rto loco est sol. ⁊ post solē mars.
post marrē sequit iuppiter. ⁊ post hunc sa/
turn⁹. post saturnū sequit celū stellatū: qđ
q2 mouet trib9 motib9. scz diurno. ⁊ motu
pprio ab occidēte in orientē cētū ānis vno
gradu: ⁊ motu accessus ⁊ recessus: vt dicit
thebith in li. de motu octaue sphere: con/
uincit nō esse pmū mobile: supposito q vni
us corpis simplicis nō dz esse nisi vn⁹ mo
tus simplex. ¶ Un̄ seqt q si nullū motum
Corre. 1 habeat a sphera inferiori: eo q illa nō mo
ueat supiora: q sup octauam spherā ē alia
sphera mobil' ⁊ mota duob9 motib9. na3
cū sphera octaua fm naturā ppriā nō ha
beat nisi motū ab occidēte ad orientē: seqt
q alij duo mot⁹ insūt ei ab alijs spheris: ⁊
cum nō ab inferiori sequit q habeat eos a
sphera supiori. ⁊ ḡ illi duo mot⁹ ierūt sphe
re imediate supiori. s. diurn⁹ ⁊ mot⁹ acces/
sus ⁊ recessus: siue trepidatōis fm alios: a
q̄ p influentiā veniūt ad sphera octauam
¶ Scđo etiā ɔuincit ex eisdē q hec sup o/ Corre. 2
ctauā spherā imediate eius: nō ē primum
mobile. q2 duo mot⁹ ei insūt: q̄ꝝ vn⁹ solū
est ei x pus ḡ hēbit aliū a sphera alia ⁊ nō
ab inferiori. vt dēm ē ḡ hebit eū a supiori
¶ Ex q̄b9 tertio seqt q cōputādo rōnabilr Corre. 3
septē planetas p̄o septē sphēris celesti. b⁹
ad min⁹ sunt decem sphere celestes mobi/
les siue que ɔtinue mouent: scz pmū mo/
bile: qđ solū3 motu diurno: scđm qđ mo/
uet motu diurno: ⁊ motu accessus ⁊ recess⁹
et octaua sphera q̄ mouet dictis duobus
motib9: ⁊ motu pprio ab occidēte ad oriē/
tē in centu ānis vno gradu. Itē septē sphe
re planetaꝝ q̄ mouet dictis trib9 motib9 ⁊
q̄libet earū suo motu pprio ab itelligētia
ei appropinquata. Itē vltra est celū empyre
um: qđ pōit loc⁹ sctōꝝ spūum: ⁊ nū3 mo/
uet: ⁊ hec tūc esset dispositio mōi corpal'
scz q̄tuor elemēta: fm sb ⁊ sup̄ de bite ordia
ta: decem sphere celestes mobiles. ⁊ vnde/
cima ad minus immobilis. ¶ Si dicat q obiectō 1
strab9 sup Gen̄ distinguit septē celos scilz
empyreū. cristallinū. stellatū. igneū. ethe/
reū. aereū. ⁊ olympū. quō ḡ ponunt hic de
cē sphere vel decē celi. ¶ Scđo q2 aplus 2
dicit. ij. ad Corin. xij. se fuisse raptum ad
tertiū celū. ⁊ glo' dic ibidē q h erat empy/
reū. ḡ nō vident esse nisi tres celi. ¶ Itē ter 3
tio phs ij. celi enūerat octo spheras ⁊ non
plēo. ⁊ vidr velle q sphera octaua siue stel
lata sit pmū mobile. ¶ Ad hec dr q celum Solō
dr a celādo. ⁊ ḡ q continet magna corpora
mundi sb eo existētia circūdando ea quasi
si sb se abscondendo vocat celum respectu
eoꝝ. Et iō fm hec diuersimode loquūt au
ctores et sancti de celo. Primo nāq3 aliqđ
celans est corporeū incorruptibile ⁊ h pro 1
prie vocat celu. Et est triplex. ¶ Quoddā 2
vniforme ⁊ imobile. scz empyreū. ¶ Scđ3
mobile ⁊ vniforme. vt cristallinū. s. ea mo/
bilia q̄ sūt sup celū stellatū vsq3 ad celum
empyreū. ¶ Tertiū ē difforme ⁊ mobile. et 3
ē celū stellatū sb q̄ ɔphendunt oēs sphere
planetaꝝ. Et q2 he sphere sūt ppe celestes
dr aplis rapt⁹ ad tertiū celū. s. vltra stellas
⁊ celū cristallinū ad celū empyreū. et pz3
q non est contra dicta. nā octauā sphera3
et spheras septē planetaꝝ vocat vnum ce
lū et post superiora vsq3 ad empyreum vo/

Ad 2 cat scdm. ⁊ empyreū tertiū. ¶ Aliud est cō
tinēs mag̃ corpa mōi corruptibile. sic̃ sup
ficies conuexa ignis: q̃ vocat̃ a strabo cel̃u
igneū ⁊ cōcaua ei⁹ supficies q̃ vocat̃ olym
pus. Itē supficies supior siue cōuexa aer̃:
q̃ vocat̃ etherēū: ⁊ cōcaua supficies eiusdē
q̃ vocat̃ aereū. supficies aūt aq̃ nō vocant̃
celū. q2 terrā nō celāt. eo q̃ nō vndiq3 eam
circūdāt. Et p3 q̃ illd̃ itez nō ē ꝯ dctā. q2
nō loq̃t eo mō strabo d̃ spheris sic̃ ego. sed
tres accipiēs celos icorruptibiles q̃s pōit
apl's. ascēdit ad q̃truor corruptibiles q̃ cō
Ad 3 nūerati p̄mis trib9 faciūt septē. ¶ Ad pb3
ij. celi d̃r: q̃ de nūero orbiū ⁊ motuū celesti/
um loq̃t mō astronomoꝝ sui tpis. Illi an
tē crediderūt octauā sphērā esse p̄mū mo/
bile cōit. q2 cōit nō erat expreu3 q̃ moueret̃
plib9 motib9. qd̃ postq̃ p astronomos iuē/
tū est: cogimur ponere alias spheras mo/
biles sup ipm si volum⁹ rōnabilr̃ loq̃. i. su
stinēdo q̃ vni⁹ corpis simplicis fm natu/
Notā 3. rā ppriā nō sit nisi vn⁹ mot⁹ simplex. ¶ Ter
tio ē notā. q̃ quō sphere phanetaꝝ se ha/
beāt sb octaua sphera: due sūt modernoꝝ
opiones. Una pōit q̃ cuilibet planete cor
rñdeāt tres circuli vel tres orbes circūdan
tes terrā. vn⁹ vniformis pfunditat̃: qui ē
medi⁹. Et duo alij sūt difformis pfundi/
tatis. sic q̃ tenue vni⁹ ē ꝯ pfundū alterius
et ecōtra. sic̃ hec solēt declarari in theoricis
planetaꝝ. Et h̃ mod⁹ ē cōior fm quē mo/
dū ponūt̃ eccētrici. ¶ Ali⁹ mod⁹. q̃ octaua
alia opi. sphera sit vnū ꝯtinuū vsq3 ad cōuexū ele/
mēti ignis: ⁊ q̃ sb eo iuxta latitudinē zodi
aci sūt septē anuli in septē ei⁹ cōcauitatib9
inclusi motib9 septē planetaꝝ deseruiētes.
Et hec opio ē verior ⁊ pbabilior iux̃ natalē
rōnem ad quā miora icōueniētia seq̃rent̃.
obiectio ¶ Forte dicet̃. est luna mior terra: ⁊ iux̃ pto
lomei sniam ⁊ alphragani q̃libet stella fi/
xa a visu notabilr̃ ē maior terra. quō g̃ scri/
ptura vocat Gen̄. luminare magnū. cum
stelle essent ea maiores. ¶ R̃. iux̃ glo. sup il
Solo lā lr̃am. q̃ est magnū in vtute sup istū mū
dū inferiorē. dñat̃ eīn oib9 humiditatib9.
sic̃ p3 q̃ flux⁹ ⁊ reflux⁹ mar̃ sequūt̃ ei⁹ mo
tū. nō aūt ē magnū vl' mai⁹ respectu stella
rū fixaꝝ in q̃ntitate extēsiōis. Uel poss3 di
ci q̃ Moyses loq̄ns rudi pplō loq̃bat̃ de
magno q̃ ad apparētiā sensus ⁊ vtutis. et
Notā 4 sic luna ē luminare magnū. ¶ Quarto ē no
tādū: q̃ mihi vid̃r q̃ p firmamētū sumit̃ h̃
totū corp⁹ celesteq̄d ē sup cōuexū ignis vs

q̃ ad celū cristallinū exclusiue. ⁊ nō pro so
la sphera octaua. s3 pūt eā includit: et se/
ptē spheras planetaꝝ. q̃ h̃ ita sit: p3 p tex
tū dicentē q̃ deus posuit luminaria ma/
gna in firmamēto celi. ⁊ mājfestū est q̃ non
posuit planetas in sphera octaua. s3 quod
libet luminare erraticū siue quēlibet plane
tā i sua ppa sphera vt dcm̄ ē. igit̃ firmamē
tū capit̃ p toto illo aggregato. ¶ Quīto ē Notā. 5
notandū q̃ firmamētū h̃ mō dcm̄ secernit
sup se celū cristallinū ꝯ elemētū ignis ⁊ to/
tā regionē elemētarē q̃ sūt sb ipo. ¶ Sexto ē Notā. 6
notandum q̃ maior est sacre scripture au/
ctoritas q̃3 omīa humani ingenij pspica/
citas. Unde nullo christiano licet aliquā
ppōnem sacre scripture negare: ad eā men
te ad quā in sacro canone expssa ē. ¶ Se/ Nota 7
ptio ē notā. q̃ p aq̄m q̄nq3 itelligit̃ maria
informis. vt dic̃ Aug. exponēs illd̃ Gen̄.
p̄mo. spūs dñi ferebat̃ sup aq̄s. i. materiā
informē vt mgr̃ dixit sup. c. xij. Scdo mō
capit̃ aq̄ p elemēto mat'iali frigido ⁊ hūi/
do fm naturā. q̃ mō p̄t capi: cū d̃r ibidem
cōgregēt̃ aq̄ in vnū locu3. ⁊ appeat̃ arida.
Tertio mō q2 aq̄ pspicua est: omne corp⁹
clarū et pspicuū p totū pōt vocari aqua. et
sic pōt patere p̄mum hui⁹ articu. ¶ Quā/
tū ad scdām ptē eiusdē arti. est ꝯclo nīsat̃ Cōclo re
hec. Catholice ꝯcedendū est q̃ sup firma spōsalis
mēto sunt aque. pbatur sic. hoc sacra scp/
tura asserit. g̃ hoc est concedendum. cōse/
quentia nota est p sextum notabile. quia
maior est auctas ei⁹ q̃3 nr̃i ingenij pspicaci
tas. eo q̃ spūscō mgro reuelata ē. vt dicit
btūs Aug. ij. sup Gen̄. ad lr̃am. añs pat3
Gen̄. j. scdo. Daniel. iij. Bn̄dicite oēs aq̄
q̃ sup celos sūt dño. ps. cxlviij. aq̄ oēs que
sup celos sūt laudēt no. dñi. ¶ S3 ē dubi/
um q̃lea sint ill'e aq̄. ⁊ vtr̃ sint eiusdē spēi Dubiu3
spēalissime eēntia l' cū aq̄ elemētari. scdo est
dubiū q̃re moyses pductōz ⁊ ordinē mōi
corpei describēs n̄ faciat ita bn̄ mētōem de
aere ⁊ igne sic̃ de aq̄ ⁊ tr̃a: cū sint illa nobili
ora. ¶ De p̄mo sūt diuse doctoꝝ snie. Prio
ei Orige. dic̃ q̃ aq̄ ille q̃ s̃t celos sūt: sunt ad. 1
spūales sb̄e. allegās illd̃ ps. c. xlviij. aq̄ oēs
q̃ sup celos sūt laudēt nomē dñi. et illud
Dan. iij. vt iā allegatū ē. laudare aūt nō
couenit aq̄ inanimate. Uerū est q̃ hec ex
positio reprobat̃ a Basilio tertio hexame
ron dicēte. q̃ h̃ nō dicit iō q̃ aq̄ sint ratio/
nales creature. q2 etia3 ita ibi d̃r de igne et
grādine. ⁊c. hmōi de quib9 manifestū est q̃

nō sunt creature rōnales. sz dr̄ q2 cōsidera
tio eoꝝ prudent ab hūtibꝫ sensum ꝯtēpla
ta glificatōem pficit creatoris. Et ḡ alij do
ctores in h̄ cōueniūt ꝙ sūt aq̄ corpee que
sunt sup firmamētū. Sz q̄ mō ibi sint diu
Opio 1. se sūt opiones. pmi em̄ dicūt ꝙ firmamen
tū sit ꝯpositū ex materia qttuor elemētoꝝ
et illi dicunt ꝙ aque q̄ sūt sup ipm. sint ad
modū cristalli ꝯgelate. ⁊ vere aq̄ ibidē su
Opio. 2 stentate. ¶ Scdi dicūt ꝙ intelligēdo p fir
mamentū celū sidereū: ⁊ ponat ꝙ nō sit cō
positum ex maria: vt dcm̄ fuit in pmo ar.
q. viij. tūc ille aq̄ etiā nō erūt eiusdē rōnis
cū aq̄s istoꝝ iferioꝝ. nec erūt mariales. sed
vocant aq̄ fm̄ tertiā acceptōz aq̄. s. a clari
tate ⁊ diaphaneitate Et huic ꝯcordat stra
bus sup Gen̄ dicēs: ꝙ sic celū dr̄ empyreū
ppter solū splēdorē ⁊ nō ab ardore: ita di
cer aliqd aqueū celū aliqñ ppt̄ solam dia
phaneitatē. qd̄ celū dicē esse sup celū sideꝝ
Et hāc opionē ego credo pbabile. ⁊ ita re
putat eā scrūs Tho. pma pte sūme. q. 68
Opio 3. ar. ij. ¶ Tertij dicūt ꝙ p firmamētū dz itel
ligi ps aeris in q̄ ꝯdensant. vl sup quam
nubes ꝯdensant. ⁊ sic aliq̄ ps infime regio
nis sup quā vapores ex q̄bꝫ fit pluuia ascē
dūt: dicet firmamētū aq̄ q̄ sup erūt vapo
res ex q̄bꝫ fiūt nubes: vel ipe nubes ⁊ aque
sb firmamento erūt aque maris: ⁊ alie su
per terrā vl' circa terrā. Credo mediā opio
nē q̄ est Strabi pbabiliorē: tñ nihil asse
Ad 2 dubita. rēdo. ¶ Ad scdam dubitatēz dr̄ q Moy.
loq̄bat rudi pplo: ⁊ ppter h̄ eoꝝ inertie cō
descēdēs solū expssit māifeste elemēta eis
nota: scz terrā ⁊ aq̄m. Innuit tñ a'ram h̄
ꝙ dic ꝙ tenebre erat sup faciē abyssi. osten
dēs ꝙ aliqd pspicuū eet sup aq̄s. tacuit tñ
aerē. q2 valde insensibil' est vt simplices re
putāt. ꝙ nihil sit. ⁊ ḡ ne eis pponeret ydola:
de aere tacuit. ⁊ eadē de cā de igne. q2 licet
ignis a tactu mltū sensibil' sit. tñ elemētū i
gnis esse sup aerē sensui nō ꝯstat. sz solū rō
ni h̄ p discursū ꝯcludēt. Nec dī scda parte
ar. ¶ Quo ad tertiā ē ꝯdo insat ꝙ firmam
Scdo re spōsalis tū diuidit aq̄s ab aq̄s. capiēdo aq̄s p cor
pore diaphano. ptz. q2 diuidit celum cri
stallinū qd̄ aqueū ē diaphaneitate a regi
one gñabiliū q̄ etiā a pspicuitate vocata ē
Dubiuz solut. 1. aq̄. ¶ Sz dices. ille aq̄ sūt eiusdē rōnis. dr̄
ꝙ nō essentialr ⁊ spēalissime. q2 ille q̄ sūt sb
firmamēto sūt corruptibiles. ⁊ ille q̄ sūt su
pra sūt celestes imariales ⁊ icorruptibiles
2 ¶ Scdo dr̄ ꝙ sūt eiusdez rōnis accñal'. q2

ambe sūt pspicue ⁊ diaphane. Doct. s. ar.

Quantū ad secū
dū articulū videndū ē: quō tā catholici q̄ Arti.
phi dicere ꝯsueuerūt celū suo motu eē cāz
gñatōnis. Ubi pmo pmitto ꝙ catholicus
pōit deū esse liberū libtate opposirōis. Jllō
est māifestū. alr em̄ oipotēs nō diceret. q2
nō posset oia q̄ fieri ꝯdictōez nō iplicaret.
Et māifestū ē ꝙ ex grā dedit salutez. vt ha
bet ad Rom. 4. 5. ⁊. 6. c. Et seq̄t ex creatōe
mūdi. q2 si natalr solū ageret: mōs ei existe
ret coetn'. ¶ Scdo suppono. ꝙ ds̄ q2uis oia suppō. 1
cause efficiētis posset supplere vices. tñ di
sposuit pducere res suo ordine ꝯgruū. s. vt
inferiora regat cū supioribꝫ. ꝙ ita sit pz p
btm̄ Dyon. de di. noi. c. credo. 7. dicētez ꝙ
ds̄ p pma media: ⁊ p media postrema re
git ⁊ disponit ꝙ ptz etiā ex rōne. q2 māife
stū est deū p supiora h̄ inferi' res ⁊ alterati
ones facere. vt sole accedente fieri flores ⁊
fruct': q̄ eo recedēte corrūpunt. ⁊ h̄ dici nō
pōt. nisi q2 dñs regit p creaturas supiores
¶ Tertio suppono. ꝙ post diem iudicij sta 3
bit sol illumināns. sz nō calefaciēs. pz. q2 tē
pus ampli' nō erit. Apoc. x. Vñ cū post il
lū diē nō erit gñatio: frustra esset alteratio
¶ Correlariū sequit. ꝙ cū motu celi de' di Corre.
sposuit alterare ⁊ nō sine eo. pz. q2 cū deus
solū celo alteret qñ mouet: et nō alterabit
qñ nō mouet. ex effectu ꝯcludit ꝙ solū al
terare disposuit p motuz. Et h̄ ꝯforme est
suppositōi pcedēti. q2 sic p media regit po
strema. Est em̄ mot' local' pmus motuuz
et dei post celū instrumētū mediū q̄ alterat
et facit mot' inferiores. ¶ Scdm corre. q̄ Corre. 2
uis in quelibet effectū cāe efficiētis ds̄ im
mediate possit: tñ iferiores p medios pro
ducit: vt alteratōem p motū localē. ptz ex
pcedēte. ¶ Quarto noto ꝙ pter cōem et so suppō. 4
litū cursū nature ds̄ aliq̄ sibi reseruauit. et qñ
q2 fm̄ ea fac. vt ꝙ sol retrocessit ꝯtra orietē
Esa. 38. ꝙ stetit tpe iosue. ꝙ ḡgo pepit. La
ce ij ⁊ de ꝯsilibꝫ alijs. ¶ Ex his vr̄ mihi: ꝙ Corre.
catholic' dicere hz ⁊ catholice sustinere ꝙ
ds̄ disposuit in cōi cursu nature pducere et
regere hec iferiora cū motu celi: liber tñ lib
tate opposirōis. sic ꝙ cū sibi placuerit pos
set nō cū eo vl' etiā ꝯ eū agere. ptz pma ps
per tertiū pmissoꝝ siue tertiā suppositōem
et eius correlariū. q2 cū motu alterat et ge
nerat. ⁊ cessante motu ampli' hec nō cau
sat. vt in ea dcm̄ est. pz scda ps. q2 quicqd

deus agit ad extra: agit volūtate sua libe
ra ad opposita: vt dixit pma suppositio.
patz tertia ps. q pōt qñqz nō cū eo agere.
qz post diē iudicij cum eo nō aget. qz post
nō erit tempus: vt dcm est. Pz q ꝯtra eū
ptz Danielis. iij. vbi ignis nō egit in pue
ros. nec calefaciebat mediū fornacis. ꝛ ta
men incendebat ministros regis qui eam in
cedebant. h' āt erat cōtra cōmunē influxū
ꝯ illud celi ꝛ ipius ignis. ¶ Sed ꝯ dicerz aliquis
correla. qz si sic: sequeret q deus in generatiōe ege
arguit 1. ret motu celi. falsitas videt. bonoꝝ meoꝝ
nō eges: in psalmo. ptz ꝯña p dicta. quia
arguit 2 eo produceret alias mutatōnes: ꝛ nō sine
eo. ¶ Scdo. accidēs esset causa sbe efficiēs
simo anie. puta motus alteratōis ꝛ altera
tio gñatōnis. falsitas ptz. cū min' nobile
arguit 3 nō possit in magis nobile. ¶ Tertio. qz vel
motus imediati' attingeret rem: vel deus.
si deus: tūc mot' nō est mediū p qd ds agit
Si mot': tūc aliqliter vltra attingeret cā
scda q cā pma. pz ꝯña. qz in tāto attigeret
vltra pma in qtū immediati' effectui con
arguit 4 iungit. ¶ Quarto. vtiqz deus non generat:
nec regit hoiem cū motu celesti. cu aia ho
minis sit nobilior celo ꝛ creat: nō gñat. er
Notā. 1 go. ¶ Hec non ꝯcludunt: vt patz. ꝛ ido
ad pmam q deus nullo eget in ordine ad
sui sustentatōem vel pfectōem: seu etiā me
lius esse in se. qz infinite bene ē. Et h' volu
it ps. q nō eget deus creatura vel bono p
ducto ad h' q ipe pfectissime felix est: ꝑp
pe q nō est magis bene ds cū omni creatu
ra q esset ipe sol': vel q fuit ante creatāe p
ductōez. Vñ omē creature bonū redūdat
in eā: vt laus angeloꝝ vel hoim: qua deū
laudāt: eis cōfert ꝛ nō deo. ¶ Scdo q etiā
Notā. 2. deus nō eget celo: vl' eius motu: sic q sine
eis nō posset si vellet: vt dicit etiā modus
pmissus. ¶ Tertio dr q mot' ē ei necessari'
Notā 3. vel q eo indiget in pductōne alicꝫ ad eū:
ex libera ordinatōe sua q instituit se actuū
p motū: quā tñ ordinatōem pōt dimitte
re vel imutare: cuz ei placet. sic vocat me
taphorice necessariū ꝯgruitatis. scz sine q
aliqd nō est bene vel ꝯgrue dispositū. ita
motus est deo necessari' de ꝯgruo. s. ex cō
grua institutōe sua: q libere instituit se fa
Ad 2 cturū p motū. ¶ Ad scdm. q accidens esse
instrumentū pducendi sbam: nullus ha
bet negare. vt caliditas ipius ignis. actus ei
actiuoꝝ sunt in patiēte disposito passiue.
Et etiā educit forma p qlitates introdu
ctas in materiā. Et in artificialibus per mo
Ad 3 tum fabri fit monile aureū. ¶ Ad tertiā. q
immediati' attingere pt intelligi dupliciter
Vno mō qz pticulari' eū attigit. Alio mō
qz pncipali' ꝛ sil' cū eo existat. pmo mō po 1
test ꝯcedi q celū vl' ei' mot' imediati' atti
git effectū. qz ē agēs pticulare mediāte q de'
effectū disposuit pducere: q est agēs vniū
sale: ꝛ q celū remoti' vel vniūsali' attigit
effectū q su' mot': ꝛ q pticularissime atti
gūt effectū ea que eū pticulariter faciūt. ¶ Se 2
cūdo mō de' imediatissime oēm effectum
attingit. qz ipe pncipalr dirigit oēs causas
sbordinatas ad effect' vltimati pductio
nē. Vñ nō est imaginādū deū esse in celo
et ibi dirigere celū: vt illud dirigat inferio
ra ad agendū effectū: cui deus p essentiam
nō coexistat: sicut lux sol' corpa inferiora illu
minat: sz etiā vbiqz ꝛ in essentia oim rerū
in celo dirigit motū: vel celum ad motum
per motū dirigit lucē ad illuminanduz p
tes terre aliter q ante illuminauit: ꝛ pres
celi influentes ad influendum. Et existēs
h' vbi lum dirigit lum ad hāc caliditatez
gñandā: ꝛ etiā cū caliditate dirigit eā ad
formā ignis educendā. Et sic a supra ordi
nate per causas supiores semp ad inferio
ra dirigit. Sed qlibet cām respectu sui ef
fectus in ope regit imediate: qz ei coexistit
Recte si infra manū scriptoris esset virtus
que pennā dirigeret ad certū motū. ꝛ esset
cum penna mota ad litterā formandam
dirigens eam. hic est enī ordo nature quē
etiā phs habet ꝯcedere. qz vt in pmo dcm
est circa dis xl. ꝛ xlj. deum esse vbiqz habz
Ad 4 cōcedere. ¶ Ad qrtam q in homine est cō
siderare in ei' gñatōne pparatōem corpo
ris ad animā recipiendā ꝛ hāc facit de' cū
celo in vtero materno pueri. Et est ꝯside
rare anie pductōem: ꝛ hanc creat de' sine
celo. Similr in hoie pducto est considera
re opera potētie vegetatiue: sic nutritiōem
et augmētatōnem ꝛ seminis gñatōnem: et
potentie sensitiue: sic sensatōem ꝛ memori
am: dolorē ꝛ delectatōem: ꝛ hec facit deus
mediāte celo. Et est ꝯsiderare opatōes vo
lūtatis libe elicitas vl' act' ipatos illos ꝯse
qntes. Et has nō fac ds mediāte celo: sz me
diāte volūtate: nisi q celū volūtatē bñ in
clinat. ꝛ sic ē occasionalr cā act' volūtatis. itē
ē opatio respectu hois q est iustificatio ipiꝰ
vel glificatio iusti siue corpis resuscitati. ꝛ
hanc facit deus se solo infundēdo grāz vl'

Corre.1 gñam.¶ Ex hac imitatōe videt mihi seq
correlarie q deus pduxerit celum virtualit
vel eminenter omniū formaꝝ gñabilium
contentiuū. probat ex modo dicto. qꝛ pro
duxit ipm tale vt esset suo motu aptuz lu
mine ꝛ influentijs singlas formas gñabi/
lium materie imp̄mere. hoc aūt facere nō
posset cōgruenti nisi virtualr omes in se con/
tineret. sicut sigillū nō imp̄mit cere formā
Corre.2 siue figurā quā in se nō habet. ¶ Scdo se/
quit id quod in p̄ma q̄stione arti.ij. dictū
fuit libro p̄mo: q celum est pfectius q̄ oīa
gñabilia: homine excluso. ptz. qꝛ oim for/
Corre.3 mas eminēter in se ptinet. ¶ Tertiū q sine
pportione nobilius agit celum q̄ suuz lu
men vel sua influentia. ptz. qꝛ dieb' alijs
sunt alia ꝛ alia: ꝛ ergo celū semp causa ē in
ferioꝝ omniū. lumen aūt ꝛ influentia con/
tinue alia ꝛ alia: que nūc sunt: cause sūt eo
rum que fiunt hodie: ꝛ que cras erūt: eorū
Corre.4 que fient cras erunt cause. ¶ Quartū corre
lariū. q si celum staret iuxta legē quā deus
statuit: omis motus pprie dictus cessaret
nisi aliū modū nouū assumere vellet. ptz.
qꝛ deus disposuit vt dictū est: communes
motus facere motu celi. ꝛ g̃ si ille stabit: et
deus alium modū nō assumit: nullū mo/
tum pprie dictū producit. ¶ Quintū corre
5 lariū. deus pōt agere etiā quelibet effectuz
hic inferius pducibilē sine motu celi: imo
sine celo. ptz per scdam partē notā. qꝛ po
tuit sibi reseruare modū aliter agendi. ꝛ il
lo mō pducere res sicut agit cōtra motum
celi ꝛ sine eo. ¶ Sexto est notandū q mo/
6 dus Aristotelis hu ic modo nō in oib' cō
cordat. qꝛ secūdo puras experientias natu
rales creatōem nō esse possibilē dicit ꝛ ex h̄
annihilatōem nō posse esse ponit: ex q̄ de/
um necessario ad extra agere cōcedit ꝛ po
nit. ꝛ sic nō posse nō cōseruare: sicut nō po
test annihilare. ꝛ idō phs nō cōcederet p̄/
mā suppositōem. ex quo infert: sequens lu
men naturale q deus necessario mouet ce
lum. vt in p̄mo dictum est. Scdo infert q
deus per celum necessario eternaliter mo/
tum res cōseruat ꝛ producit. ꝛ omnia hec
necessario fieri dicit a deo per motū: que ca
tholicus ab eo per illum libere fieri ponit.
7 ¶ Ex quib' patet in quo modus luminis
natural' deficit a vero mō regiminis ꝛ pro
ductōnis reꝝ. Primo eñ deficit. qꝛ fūda/
mentū pductōnis eaꝝ negat. scz arbitrij ī
deo libertatem ad vtrāq parte oppositio/
nis. Scdo. qꝛ qd libertate oppositōis i ei
se cōstituit: necessitati bonitatis dei ascri/
bit. sic q ex bonitate sua alijs nō possit suā
pfectōem nō compartiri. Et tertio. qꝛ deū
posse contra cōmunē cursum nature agere
vel etiā nō agere cum eo: nō pcedit. qꝛ hoc
ex experientijs ꝛ his que apparēt in lumie
nature deducere nequit: ꝛ auctoritati sacre
scripture ex illo lumie nō credit. Et h̄ mo/
do sequens lumen naturale purū p̄mo dic:
q sic de' est immutabilis. sic nō pōt cessare
a motu. ptz. quia nō ponit eum libere mo
uere ad opposita. ꝛ g̃ cuz celū nō mouere
nō pōt ptingere p libere nō velle mouere:
sed vel p mutatōez qua nollet mouere: vl'
per impotentiā. Et q̄libet mō diceret phs
deum mutari. ¶ Et ex isto fundamēto se/ 8
quit q omes he cōseq̄ntie pcedunt i lumi
ne naturali: deus nō mouet celum. g̃ non
vult ipm mouere. ¶ Scdo nō vult ipsum 2
mouere: ꝛ p̄us voluit. ꝛ nō est impeditus
ab extra. ergo mutatus est in volūtate. eo
q nō ponit eum liberꝝ ad opposita. ¶ Ter 3
tio mutatus est. g̃ nō est deus. nō est deus
ergo nō est. qꝛ nihil pōt esse aliud q̄ ipsuz
Et sic de p̄mo ad vltimū in lumine natu/
rali sequit vel scz pcedit. celum nō mouet
ergo deus nō est. Et ex opposito simili de
us est. g̃ deus est deus. ꝛ vltra. ergo nō mu/
tat. ꝛ vltra. ergo quicq̄d vult: semp vult. ꝛ
nō pōt illud nō velle. qꝛ vel etiā nō mutat
in volūtate. g̃ vult quicq̄d ꝛ taliter sic an/
te voluit. Et vltra. g̃ mouet. qd est opposi
tum p̄mi añtis. Vn in lumine naturali ex
essentiali bonitate dei reputat ei necessariū
vt cogente sibi sit causa mot' ꝛ pfectōnis
reꝝ dependentiū ab ipo. ¶ Et si queratur q̄ ha
rum ↄsequentiaꝝ deficit. R. q tertia nō valz Quart
nō vult mouere celum: ꝛ p̄us voluit. g̃ est Secūdo
mutatus in se vel in voluntate. qꝛ qd vult
facere in futuro: pōt velle nō facere: ꝛ sine
sui mutatōe. quia liber est in pducēdo lib
tate oppositōis. Hic post iudiciū nō mo/
uebit: ꝛ tañ mouebat. qꝛ sic in sua sapiētia
eternaliter disposuit. Et idō sic facere non
est mutari: sz potius nō mutari. Scdo e/
tiā sequit q phs pcederet in illo lumine q
q̄ necessariū est aliq̄d esse: tam necessariū
est celū. ptz ex eodē. qꝛ dcm est q ex hoc qd
est celum nō moueri pcedit posse inferri de
um nō esse: ꝛ sine eo nihil alioꝝ posset re/
manere: eo q omnia ab eo depēdent. Doc
de.ij. ar.

Arti.3 Cōclō re spōsalis Quantū ad terti/um articulū est ɔclusio respōsalis. ꝙ mot⁹ celi est causa gñationis in his inferiorib⁹. patꝫ qꝛ est causa alterationis ꝙ̄ gñatiōis. tꝫ ɔña. qꝛ finis alteratiōis est gñatio .pri/
2 mo de generatōe. añs docet expiētia. ¶ Se cundo. qꝛ in hac cōclusiōe cōueniūt ꝛ phi et catholici. vt pꝫ ex modo quo dicūt mo tum esse causam gñatōnis: de quibꝫ dictū
3 est in pcedēti articulo. ¶ Tertio qꝛ motus celi est pmus motuū. ꝛ ergo rōnabiliter est causa posterioꝝ scꝫ istoꝝ inferioꝝ. ¶ Sed
Dubiuꝫ argu 1. est dubiū. vtrū motus celi sit celo forma lis ratio agendi in hec inferiora. ¶ Ad qđ dicit magister Thomas de argētina. ꝙ nō pmo qꝛ rō p se agēdi sp pōit aliquā formā
2 absolutā qualis nō est motus local'. ¶ Se cundo arguit sic. Illud qđ est formalr suc cessiuū nō pōt esse ratio formalr pducēdi: illud qđ est pmanēs. sed motus celi est suc cessiuus ꝛ inferiora pmanētia: igit. probat maiorē. qꝛ causa nō debet esse minoris per
3 mānētie qꝫ suus effectus. Tertio dic ꝙ nō est causa sine qua non pōt fieri effectus in his inferioribꝫ. pbat. qꝛ dicit ꝙ si sol staret adhuc illuminaret ꝛ calefaceret hec inferi
Cōclō 2. ora. ¶ Contra qđ dēm magistri eiusdeꝫ est cōclusio secūda. qꝛ iuxta legē ordinatā dei motus celi est formalis ratio celo sic agen di sicut agit in hec inferiora p p̄senti. pro/ bat sic. illud est celo formalis ratio sic agē di qđ est in ipo: ꝛ quo deus immediate di/ rigit eius q̄litates et ptes ad sic agere: sic agunt. sed hoc est motus. igit. patꝫ maior de se. forma em̄ que est i re ꝛ qua ipa dirigi tur ad sic agere est illi rei formalis ratio a/ gendi. patꝫ minor. qꝛ certū est ꝙ de⁹ p mo/ tum facit lucidū sic illuminare sic illumi/ nat: ꝛ ipm ꝛ alias partes celi sic alterare si
pbat. 2 cut alterāt. qꝛ da ꝙ nō moueat: nō illumi/ nabit nec alterabit: sicut nūc fac. ¶ Scdo si motus celi nō esset ꝛ deus aliū nouū mo duꝫ agendi quā quē cōmuniter sibi statu/ it ad agere nō assumeret: celū nō sic agerꝫ sicut agit. g̃ ille motus q̄ est in celo: ē ei for malis ratio sic agendi. ɔña tenet ex quid nominis. ꝛ añs ptꝫ. qꝛ post diem iudicij qñ motus nō erit: esto ꝙ sol illuminabit: tam nō alterabit ꝛ ex ɔnti nō aget tunc sic nūc
D: notāt Et ergo deus p motū disposuit cū celo face re gñatōꝫ ꝛ alteratōeꝫ ꝛ nō sine illis. ¶ Dico notant: si deus nō sumeret nouū modum agendi. qꝛ etiā sine celo posset deus gñatio nes facere. sꝫ hoc esset preter cursum solitū
Corre. 1 nature: ꝛ preter legē cōmunē. ¶ Correlarie sequit ꝙ si celum staret ꝛ deus non accipe ret modū agendi aliū q̄ꝫ illū qui est cōsue/ tus in natura: licet sol illuminaret: tn̄ nul/ lum effectum nouū in rebꝫ gñaret nec alte raret. patet per illud ꝙ post diē iudicij vel quādo celū stabit: nō esset vltra temp⁹ n̄ motus ex cōseq̄nti: vnde nec alteratio. ta/ men sol illuminabit. vtꝫ Esa. xxx. qꝛ lum̄ eius erit septies maius q̄ꝫ nūc. alteratio tn̄
Cōclō 3 omīmode nō erit. ¶ Tertia ɔclusio. sic mo tus nō est absolute necessari⁹ ad hꝫ ꝙ omes intrinsece mutationes hic fierēt sicut nūc: ita nec est necessari⁹ absolute ad omnē a/ ctionē quā deus per celuꝫ faciet. ptꝫ prima ps. qꝛ simpliciter deus posset hic facere lu/ men tale ꝛ influentias ꝛ oēs ɔtutes simila les tales intrinsece celo annihilato vl' qui escente: sicut iam facit cū celo moto. qꝛ pōt omnē causalitatē cause efficiētis supplere. vt dēm est sepe in q̄stionibꝫ pmi. ptꝫ secū da ps. qꝛ post diem iudicij deus per celuꝫ illuminabit: ꝛ nō mediante motu. ꝛ forte ꝙ hec est cōclusio quā magister Thomas de argentina vult. ¶ Ad rōnes eius q̄ sūt
Ad 1 contra pcedentē ɔclonem scdam. ¶ Ad p/ mā negat maior. hoc em̄ nō oportet ꝙ for/ malis ratio p se agendi formaliter vniuer saliter dicat formā absolutā. motus em̄ lo calis formaliter est causa calefactionis in his inferioribꝫ eius qđ mouet. vt hꝫ. ij. ce/ li ꝛ pmo metheoroꝝ: ꝛ docet expientia. ad probatōem ꝙ causa nō debet esse min⁹ mā
Ad 2 siua q̄ꝫ effectus. illa scꝫ que est pncipalis. nō aūt oportet de instrumētali. ¶ Per idē respōdetur ad scdam. qꝛ nō est maior vera successio em̄ in sagitta ꝛ cōfricatio causat li ca caliditatē pmanentē: cū alia sint succes
Ad 3 siua. ¶ Ad tertiū dēm suum sine dubio ve rū est ꝙ motus nō est simpliciter cā necessa ria: in ordine ad deū: nec etiā in ordine ad solē: tamē est causa necessaria stante ista le ge sine q̄ nō facit cōiter alteratōes ꝛ gñati onea in inferioribꝫ. Uolo dicere ꝙ hec cō/ sequētia est bona. deus cōiter facit gñatio/ nes ꝛ alterationes in his inferioribꝫ iuxta legē nature consuetā. g̃ facit eas cuꝫ motu celi. Et iō cū dicit ꝙ si sol staret: adhuc illu minaret. ¶ Dicat pmo ꝙ si illuminaret: sic
1 faceret si deus vellet: hoc est aliū moduꝫ recipiendo q̄ꝫ illū quo deus cōiter se dispo/

suit regere mundū. ⁊ ergo hoc nō est ꝯ me.
2 ¶ Scḋo. ꝙ nō calefaceret nisi deus etiam
aliū modū calefaciendi per lumen acciperet
ꝗꝫ ꝯsueuit. ptꝫ. qꝛ nō consueuit calefacere
lumine stellaꝝ: nisi astris motis. Unḋ di-
ctum est ꝙ post diem iudicij sole illumina
Cōclo 4 bit: sꝫ nō calefaciet ¶ Quarta ꝯclusio est:
ꝙ motus immediate nihil imprimit ḋ se: in
hec inferiora ptꝫ. qꝛ motus localis nō est
natus in virtute sua extra mobile q̄litates
ꝑmanentes influere: sic q̄litates p̄me faci
unt vel lumen. ¶ Quinta ꝯclusio. deus per
p̄us natura coniungit motui ꝗꝫ luci motę
in agendo. patꝫ quia ꝑ motū dirigit lucē
ad sic agere. ⁊ nō ecōtra. Itē motꝫ primū
mobile: de q̄ ḋcm est ꝙ nō sit octaua sphę
ra: sed supra. ⁊ nō est certū ꝙ h̄ sit luciduꝫ
de se: ꝗꝫuis clarū ⁊ multas ꝟtutes habens
⁊ motu eius applicat oīa lucida cęlestia
correla. ad agere ¶ Correlariū. deus motu p̄ncipa
liter post cęlum regit hunc mundū inferio
rem. ptꝫ. qꝛ immediati⁹ ꝗꝫ ꝑ lucē vel influ-
entia. regit eī illa motu locali ad agere fin
qḋ mundo ꝯgruit inferiori. Hęc de tertio
articulo.

Ad rationes prin-

Ad rati onces pn cipales cipales. ¶ Ad p̄mā contra suppositū ne-
gando añs. Et ad ꝓbatiōem ḋr: ꝙ illę aq̄
quę sunt sup firmamētū nō sunt graues.
sed sūt naturalissime collocatę. nō eīn op-
tet illas aquas aq̄s quę sunt hic esse ꝑ om
Ad 2 nia siles. ¶ Eodem mō rñdet ad scḋam ꝓ
batōem. ꝙ nō oīa aqua est corruptibil.
corpa eīn diaphana cęlestia aquea vocāt
et aqua ꝓpter silitudines in p̄mo articulo
expressas. nō eīn habēt materiā: nec sūt cor
Ad 3 ruptibiles. ¶ Ad tertiā ꝙ finis aq̄ natura
lis est gñatio. Sꝫ illa habet aliū finē. s. qꝛ
est vnū de magnis ptibꝫ vniuersi corpera
Ad 2 confir. ad eius ornatū. ¶ Ad scḋam: negēt añce-
dens: ⁊ ad ꝓbatōꝫ ptꝫ dici ꝙ ꝯtigit aq̄s in-
feriores ante sepatōem elementoꝝ. scꝫ qñ
2 oīa erant adhuc cōmixta. ¶ Scḋo etiā
ꝙ diaphana ⁊ clara vocant aqua: ⁊ ita est
cęlum cristallinū. ⁊ ꝯseq̄nter aliud quod ē
sup firmamentuꝫ. ⁊ ideo dicit aqua. ⁊ ita ē
sphera ignis quā ꝯtingit firmamentuꝫ et
sic etiam dicit aqua. Nec incōueniens vi
detur: qꝛ cū Moyses ꝓpter ruditatē ppli
tacuit de elemētis supiorib: verisimile est
ꝙ totā molē triū elementoꝝ supioꝝ sb aq̄
Ad 1 ꝯphēdit. ¶ Ad duas q̄ fiūt ꝯ q̄situ. ¶ Ad
p̄mā dictū est in scḋo arti. ꝙ nō optet sem-
per cām instrumētalē esse ęquefactā sicut ē
effectus. spēs eīn sensibil facit sensatōꝫ no-
biliorē in essentia ꝗꝫ est ipa. pōt eīn instru-
mentū in nobili⁹ ꝗꝫ est ipm: virtute superi
Ad 2 oris dirigentis. ¶ Ad scḋam ꝙ stante ista
lege consueta: qñ motus cęli nō esset: non
fieret hic generatio vel transmutatio. Ad
ꝓbatōem dictū est ante ꝙ post diem iudi
cij dñs nouam legeꝫ ponet cęlestib. s. sem
piternā quietem vbi nunc mouent. Item
stellis illuminatōem cum q̄ete ⁊ sine cale-
factiōe: quę de lege consueta p̄supponit mo
tū localē q̄ tunc nō erit. ⁊ iō iuxta legē quę
est: si cęlum cessaret a motu: ⁊ dñs nullaꝫ
legem aliā institueret: nō calefaceret per so
lē: nec etiā illuminaret. quia lege solita nō
dirigit solem ad illuminandū nisi per mo
obiectio tuꝫ. ¶ Si dicat. si staret: adhuc posset ma
nere media illuminabilia: ⁊ ꝗ cū naturali
ter sit sui luminis mltiplicatiu⁹ adhuc illu
Solo minaret. ¶ R. ꝙ naturale agēs nō agit: nisi
p̄mū ad agendū dirigat ipm: ⁊ iō nisi de⁹
lucē solis dirigeret ad sui lumīs mltiplica
tōem: sol posit⁹ in medio diaphano nō il-
luminaret. ⁊ iō cū deus nihil nūc illumīat
nisi sole moto hac lege sole q̄escente sol nō
illuminabit. Si aūt deus velit cū sole q̄e
scente illuminare. hoc est lege spāli ⁊ alia
ꝗꝫ cōi. sic etiā dictū est: post die iudicij de
um corpib cęlestib aliā legē inditurum.
replicas ¶ Replicabit ꝯ fundamētū. qꝛ si sic: tunc
sequeret ꝙ nullū agens esset ita naturale
q̄n eius actio esset libera. cōseq̄ns vidẽ esse
incōuenies. ⁊ ꝓbat ꝯña. qꝛ sol neq̄t illumi
nare positus in medio diaphano: nisi dire
ctus a deo: ⁊ h̄ deus facit libere. ꝗ illumīa
tio quā sol facit est libere ꝓducta. et ita i a-
1 lijs. ¶ Scḋo sequit. deus dat soli lucido d'
se in medio diaphano. ꝗ dat ei illumina-
re. ergo ad h̄ ꝙ sol illuminet nō reqrit aliq̄
directio dei ꝗꝫ illa qua cōſuat soleꝫ lucidū
in esse ⁊ in medio diaphano ⁊ etiā ipꝫ me
diū. ꝓbat añs. qꝛ vt dicit cōmētator octa-
uo phisicoꝝ. dans formā dat oīa cōse-
quentia formā. modo illuminatio ē seq̄ns
ad lucem positā i medio diaphano. ¶ Ad
Ad 1 p̄mā ḋr ꝙ catholicus habet simpliciť con-
cedere cōsequens: ꝙ in ordine ad deū om-
nes effectus sunt libere producti. qꝛ quęcū
ꝗꝫ voluit: ea fecit in cęlo ⁊ in terra. non so-
lum ea quę voluit immediate ꝑ seipm fa-
cere: sed etiam ea quę fecit per alia: volūta

rie fecit. vt per ignē fornacis voluntarie ex tinxit chaldeos: et seruauit pueros illesos vocantur tñ naturaliter fieri q̄ fiunt iuxta cursum consuetū nature: que q: dominꝰ nō cōsueuit immutare cōmuniter agit cū eo ac si esset agens naturale. vel etiā dicūt naturalia facta. q: in ptāte particulariter agentiū nō est nō sic agere stantibus illis

Ad 2 circūstantijs. ¶ Ad scdam negando antecedens. nō em̄ sequit. lucidū est pña diaphano: ḡ illuminat spm. Tu dicis q̄ dās formā dat omīa pña ad formā. Dicitur q̄ cōmētator loquit de his q̄ sequunt formā intrinsece et naturaliter: sic graui tendentiam ad deorsum. actio aūt in materiam exteriorē nō est aliq̄d tale. ¶ Scdo. q: sicut rem esse minus ponit q̄ ipam materiā exteriorē illuminare. ita deus libere pōt cōcurrere cū pmo: et nō velle cōcurrere cū secundo. qd̄ si faceret: sol in medio diaphano p̄sente nullū lumen pduceret. oīe em̄ qd̄ pducit a causa secūda necessario pncipaliꝰ pducit a causa pma: ex quo itaq; illa non cōcurreret: sol nullū lumē pduceret. ¶ Ad

Ad 3 tertiā. s. ꝯfirmatōem istiꝰ ad articulū parisiensem ꝯcedēdo qd̄ dicit. q: absolute deus posset ꝯcurrere cū igne aliter q̄ nūc cōcurrit: et sic posset cōburere stupā: s; solito cursu nature nō posset. ¶ Ad tertiā princi

Ad 3 palē vocādo causam p se respectu effectꝰ pducendi cām necessariā simplr ad illiꝰ effectus fieri: solus deus esset causa necessaria. S; vocādo cām p se illā q̄ ordīe nature solito est necessaria motꝰ est cā per se oīs ḡnatōis natalꝭ hic facte. ¶ Et q̄n dr q̄ n̄

obiectio videt nisi applicare actiua passiuis. ꝯceditur q̄ motus imediate saltē in ḡlitanbꝰ pmis nō influit aliq̄d in materia exteriorē sed q: eternaliter deus p motū disposuit dirigere lumē ad illuminādū et influentia corpa ad influendū. ideo iuxta illā legem motus est cā p se. De nobis applicantibꝰ actiua passiuis nō est sic. q: nō facimꝰ hoc vt causa essentialr ad hoc p rectorē nature spālr deputata. ¶ Ad q̄rtā dr q̄ q̄dlibet

Ad 4 mobile celeste vtroq; motu est cā ḡnationis in istis inferioribꝰ. lic; motꝰ diurnus nulli eoꝶ sit ppꝛius: nisi pmo mobili: motu em̄ diurno oīni die applicant aliter et aliter iferioribꝰ: et motu ppꝛio alit et alt iuxta exigentiā aspectus partiū mobil. ¶ Rationes post oppositū sunt p dictis. De ce questione.

Vdecio querit circa distinctōes decimam q̄ntā et decimāsextā. q: de imagine est tractatū in pmo questiōe septima in qua mgr̄ dicit et idē textus Gen. ij. ca. deum cōpleuisse omne opus suū d̄ formis aniāliū pductoꝶ. Utꝝ aīa aniālis ꝯposita ex elemētis sit omnibꝰ suis ptibꝰ essentialr spālissime silis. Que q̄stio vnum supponit: et aliud q̄rit. supponit q̄ aīa animalis est ꝯposita ex elementis. ¶ Cōtra qd̄ arguit sic. aīa aniāl est ex nihilo. ḡ nō ē ex elementis. pña nota est. et aūs pbat sic. q: aīa nō esset creata: et sic nō esset creatura. et cū nō sit creator aliq̄ res nec esset creator: nec creatura. ¶ Scdo pbat idē sic. aīa nō est ꝯposita ex materia. ḡ nec ex elemētis. cōseq̄ntia tenet. q: maiorē ppinq̄tatē habet cū materia aīa q̄ cū elemētis. aūs pbat pmo. q: si esset ꝯposita ex materia: tūc ess; vnū ꝯpositū: sicut aniāl cuiꝰ est aīa. ¶ Secūdo. q: est pncipiū: et materia est pncipiū mō pncipia nō fiunt ex alterutris. j. phisicoꝶ. ¶ Tertio. q: si facta ess; ex materia: h̄ pncipalr argueret ex eo q: est in maīa scil; in corpe. s; ex h̄ nō debet dici eā factā ex materia. ḡ. pt; maior. q: nō vidr alia causa. minor patet. q: etiā aīa hoīs ē in materia que tñ nō est facta ex materia. et q̄rto q: facti ex materia materia est ps. vt equi vel aque. mō materia nō est ps aīe. Quinto. q: aīa nō est plus facta ex materia q̄ equꝰ. s; equꝰ nō est factus ex materia: ergo nec aīa equi. pt; maior. q: ad minꝰ equi sua materia est ps: et nō est materia ps aīe ergo magis equꝰ factus videt ex maīa q̄ aīa eius. et minor pt;. q: si equꝰ esset factꝰ ex materia: tūc cōpositi esset materia alia ex qua fieret. Itē factū ex materia est ex ea eductū: et ꝯpositū nō est tale. ¶ Confirmat q: vel aīe antea aliq̄d esset in materia vl̄ nō si n̄: tūc nō est plꝰ facta ex materia q̄ angelus. probat pña. q: est ens totalr nouū cuius nihil ātea fuit in materia: et que nō est aliq̄d materie essentialr: nec materia est aliq̄d eius. Si dicat q̄ sic. tunc aīa erit cōposita ex dualꝰ partibꝰ diuersaꝶ rationū scil; vna que est cotua materie que antea fuit in materia. et alia que de nouo producta ē. ¶ Tertio pncipaliter. quia si produxit eam deus ex elemētis: tunc pma pductio aniūq; bruti vel reptilis nō videt sup

Margin notes (right column): arguit. 1 ꝯ suppo. / 2 / arguit 2 / arguit 3 / arguit 4 / arguit 5 / Cōfir / arguit. 3 pncipalr

naturalis. cuius ꝯrium innuit lr̄a Sen. p̄mo.
affirmās eam ꝑductā ꝑ spēale dictū dei.
et ptz ꝯn̄a. q2 ex quo ex elemētis est: virtu/
tes seminales suffecissent eā ꝑduxisse tūc
arguit 4 sicut nunc. ¶ Quarto. q2 albedo nō est ex
elemētis: ḡ nec aīa. ꝓbat ꝯn̄a. q2 magis
vidr de accidēte corꝑeo ꝛ inaīato ꝙ pos/
sit eē ex elemētis q̄ꝫ de aīa essentialr eq̄ sim
plice: ꝛ quedā quodāmō spūalis est et co/
gnoscēs. aīs ptz. quia q̄s diceret: accn̄s es
se ex sba? sicut eīm nō fit sba ex non sbstan
arguit 5 tijs sic nec fit accidēs ex sbstātijs. ¶ Quin
to. q2 vel fieret aīma ex formis elemento/
rū: ꝛ hoc non. quia ille non manēt in mix
to. vt dicit phus in p̄mo de gn̄atōe. s. ꝙ so
lū potētia manēt: actu nō. vel ex materia
elemētoꝝ? ꝛ hoc est p̄us improbatū. Item
tūc nō fieret ex elemētis. cū materia nō sit
arguit 6 elemēta que sunt in actu. ¶ Sexto. q̇a vl
fieret ex elemētis tota simul: ꝛ si sic: tūc non
p̄us viueret cor q̄ꝫ cetera mēbra. cū tn̄ Ari
stoteles dicat ꝙ cor p̄mo viuat et vltimo
moriat. Vel fieret ex eis successiue: sic ꝙ nl
la tota pars esset simul ꝑducta? ꝛ si sit ī ge
neratiōe equi: oꝑtebit ꝯcedere ꝙ aliq̄s est
equus minor q̄ꝫ cētesima grani milij. ꝛ pꝫ
ꝯn̄a. q2 ps anie que est minor q̄ꝫ illa cente
sima: ꝑ te non est facta simul. ḡ medietas
fuit ante: ꝛ illa dedit esse equi: eo ꝙ ē eius/
dem spēi cū tota aīa. falsitas ꝯn̄tis patꝫ
per phm. ij. de aīa volentē. oīm entiū na
turaliū certus est terminus sue magnitudi/
nis ꝛ augmēti: ꝛ ita etiā videt esse in min9
ꝯ q̄situꝫ ¶ Loco scd̄o arguit cōtra questitū. s. ꝙ par/
arguit. 1 tes anie nō sint essentialr spēalissime siles
p̄mo sic. anima carnis ꝛ aīa ossis eiusdē
equi nō sunt spēalissime similes. igit. cōse/
quentia tenet. aīs ꝓbat. q2 aīa carnis est
sensitiua. ꝛ aīa ossis nō: nullo eīm mō po
test sentire. ¶ Scd̄o sic. in equo est aīa ve
2 getatiua. ꝛ in eo est etiā ps sensitiua: ꝛ iste
non sunt si ea spēalissime. igit maior nota est
q2 equus sentit ꝛ nutrit. minor ptz. q2 vna li
gatur somno. s. sensitiua. vꝫ de somno ꝛ vi
gilia Aristotelis. ꝛ alia non: sed meli9 ope
ratur. Item Auicēna. Idem non est simt
Confir. et semel ligatū ꝛ illigatum. ¶ Et confirma
tur. quia si vegetatiua esset sensitiua: seq̄/
ret ꝙ in somno minor fieret digestio in ex/
terioribꝫ membris q̄ꝫ in vigilia. ꝯsequens
est contra experientiā: ꝛ contra medicos. et
consequentia tenet. quia in vigilia ē calor
fortior: eo ꝙ tunc membra abundant ca/
lore intīm ꝙ per eum se possunt mouere ꝛ sē/
tire. quod in somno nō est ita. quia tunc ē
calor reclusus in interioribꝫ. ¶ Tertio. ani/ 3
ma capitis equi et pedis equi differūt spe/
cie spēcialissima. ḡ nō oēs sunt similes.
tenet consequentia. probatur antecedens
quia alias isti termini caput ꝛ pedes nō eēnt
de p̄dicamēto sbstantie. cuius ꝯrium dicit
phus in p̄dicamēto ad aliquid. Et ꝯseq̄n
tia tenet. quia cū caput dicat a forma ca/
pitis: si ista est similis anime pedis: tūc illi
termini nō denoiant a diuersis rebꝫ essenti
aliter. ꝛ ex ꝯsequenti oꝑtebit vl ꝙ sint vna
spēs sbstantie: vt ꝙ caput sit pes: vel ꝙ sint
termini connotatiui: ꝛ sic nec sunt termi/
ni sbstātiales supponentes pro ptibꝫ sub
stantiaꝝ quod tuū probandū. ¶ Quarto 4
sic. anima oculi equi nō est eiusdē spēi cuꝫ
anima carnis circūdantis oculū. ḡ cōseq̄n
tia tenet. quia iste sunt partes anie. aīs ꝓ
batur sic. quia similiores sunt anima oculi
equi ꝛ anima oculi bouis: q̄ꝫ aīa oculi eq̄
et anima carnis circūdantis. sed certū est:
ꝙ anima oculi in equo ꝛ in boue nō sunt e/
iusdem spēi. ḡ nec anima oculi ꝛ carnis ad
iacentis. ꝛ probat maior. tum q2 actus simil
iores habēt anime oculi equi ꝛ oculi bouis
q̄ꝫ oculi ꝛ carnis in eodē animali. ḡ essenti
aliter similiores sunt. tenet cōsequētia. q̇a
actus notificant potētias. tum etiā q2 qua
lificatiue dispositōes illoꝝ oculoꝝ similiores
sunt in figura ꝛ in q̄litatibꝫ p̄mis ꝛ secūdis
q̄ꝫ oculi ꝛ carnis in eodeꝫ. ergo essentie sūt
similiores iuxta illā regulā. actus actiuoꝝ
sunt in patiēte disposito. ꝛ ergo similiores
dispositōnes qualificatiue arguunt simi/
liores essentias. Nec valeret si diceretur:
ꝙ organice dispositōnes sint similiores: sꝫ
nō eductiue. quia eductiue sūt qualitates
p̄me: potissimū calidum ꝛ frigidū. Et est
notum ꝙ similiores sunt duo oculi p̄dicti
in calido ꝛ frigido: cum sint ambo a domi
nio aque q̄ꝫ sunt ocul9 ꝛ cor in eodem ania
li: cū cor sit a dominio ignis. q2 calidū et sic
cum. ¶ Quinto. si sic: quelibet pars bouis
esset bos. ꝛ sic vnus bos esset infiniti boues 5
falsitas videtur patere de se. ꝛ consequen
tia tenet. quia si oēs sunt eiusdem spēi
ter se: tunc etiam sunt eiusdeꝫ speciei cum
tota anima bouis. ergo dabunt simile esse
specificum sbstantiale. ergo cū tota consti/
tuit esse bouem in p̄dicamēto sbstantie: qlī
bet etiaꝫ partiū hoc faciet sue parti. ꝛ hoc

arguit 6 erat probandum. ¶ Sexto in bruto est a/lia forma producta ex elemētis q̄ aīa. er go nō est anima. cōsequētia tenet. q2 non videt q̄ eadē cōplexio indiuisibil' nūero duas formas sbstantiales possit educere añcedens patet. quia in bruto est forma corporeitatis que manet eo corrupto. et il la nō est anima. g̃ rc. cōseq̄ntia tenet. et se cunda pars añcedentis simil'r. s3 pm̄a p probat. q2 cum brutū violētia ab extra in terficit sc3 per puncturā ad cor: cōstat q̄ in pm̄o instanti nō esse viui: est ibi forma cor poreitatis in cadauere. q2 cadauer ē corp' vel ergo eadem fuit ante in viuo: 7 habet propositū. vel nō fuit ante in viuo. Con tra. dispositio qualificatiua ad quā et per quā educta est fuit ante in viuo. igit 7 for ma. pn̄a tenet. q2 illa dispositio q̄lificatia est agens naturale agens fm vltimū suū posse. 7 g̃ quācū q3 formā nata est facere il lā fecit equaliter ante in viuo sicut p' mor tē. añs apparet pm̄o. q2 illud pungēs ad cor anialis nō erat natū illā distinctōē fe re sbito introducere p totū corp' bruti. 7 se cūdo. q2 manifeste videm' eaīdē q̄litates secūdas: g̃ 7 pm̄as ad q̄s sequūt. Itē nos

arguit.1. pposito. videm' caliditatē 7 alias q̄litates tāgibiles i cadauere sic erāt in bruto. ¶ Sed in oppo sitū 7 p supposito vidr esse textus Gen. pm̄o. 7 distinctōē ista ingr dicens. pducāt aque reptile anime viuētis: vbi innuit q̄ aīa reptiliū pductor ex aq̄: ē ex aqua: 7 ex pseq̄nti ex elemētis. Et pz rōne. q2 aīa bruti est educta nō creata. nō oēs forme educte videntur esse ex elemētis. Eodē mo dicit q̄ tra pducat aīam viuentē in genere suo: nō aūt pduceret eam terra si esset crea

arguit 1 p q̄sito ta vel nō esset ex elemētis. ¶ Sed pro que sito arguit sic. q2 nisi omnes partes aīe es sent spēalissime essentialiter similes: nō es set animal vnū. falsitas pz. probat pn̄a. quia aīa sua nō esset vnū. patet hoc. q2 ex pluribus diuersarū specierū formis non fit vna forma: sicut nō fit vnus color ex albe dine et nigredine: cum ex pluribus existē tibus in actu nequeat fieri vnum. q̄d phus dicit. vij. meth. 7 cōmentator in de sbstātia orbis. Et patet rōne. q2 vltima corū nō sunt vnum. da em̄ q̄ forma oculi 7 carnis circūdantis differant specie: tunc etiā vl tima eorū differrent specie: 7 sic non erunt vnum essentialiter: q̄ quis sint ptinua i ge nere quantitatis.

Ista questio mul

tas includit difficultates tactas in arguē do: et quibus quia philosophice sunt q̄ ad aliquas est breuiter transeūdū. Et presertim erunt in questione sex articuli. Prim' Sūt.6. erit iuxta illud q̄d tangit in pm̄o 7 secūdo articli h' argumētis. Utrum aīa sit ex materia: et q̄stionis quomō forma dicit esse ex matia? Secū do. an quelibet forma material' possit fieri virtute seminali impssa cū causis supiori bus coagētibus issuxu cōmuni: vel nō? q̄d tangit in tercio argumēto: et q̄d producat formā mixti vel animā? Et tertio vtrū for me elemētares maneāt in mixto: vbi sit' vl debil' d̄ quesito. q̄d tangit in q̄nto argumē to. Et quarto vtrū possit aīa fieri ex ma teria tota simul: vl' necessario successiue iux ta materiā septi argumētī. Quinto de que sito. Et sexto de dubijs habētibus respectū ad quesitū tactis in argumētis motis cir ca ipm.

Quantum ad pri

mū procedo per ppōnes faciles. ¶ Prima Arti.I forma nō dicit esse ex materia q̄si materia Cōdo.I sit pars forme. pz. q2 hoc repugnat natu re materie: vt dēm est q̄ sit actus inhesio nis vl' pars talis forme. q2 quelibet ps ta lis forme inheret. ¶ Correlariū. alit fit for Corre. ma ex materia: 7 aliter pposituū. pz. q2 cō positū fit ex materia vel ex corpe: eo q̄ cor pus siue materia fit ps cōpositi: 7 nō sic ē de forma 7 materia. ¶ Scda pclō. forma Cōclō 2. nō fit ex materia tanq̄ ex opposito. pz. q2 materia nō opponit forme: s3 pficit per eā: 7 sustinet eam passiue. ¶ Si dicat. fit ex p obiectio uatōne tanq̄ ex opposito: 7 illa est matia igit rc. Rñdeat. negādo pn̄am. q2 phs per Solo maiorē intelligit q̄ fit ex sbiecto inq̄tū h̄ p us forma caruit: 7 q̄ carētia forme 7 ei' exi stentia sunt termini oppositi vel includūt conceptus oppositos. Et verū est q̄ illud sb iectū pus carēs forma est materia. rm̄ rati ones materie 7 forme nō sunt opposite: li cet puationis ratio opponat rōni forme. vt licet sit idem paries 7 non album. et al bū dicit fieri ex nō albo tanq̄ ex opposito. tamē nō fit ex pariete tāq̄ ex opposito. q2 hec oppositio nō est inter res ad extra: sed inter pceptus exprimētes res ad extra inq̄n tum sunt pncipia transmutationū: 7 in il

lis conceptibꝫ conceptus habitus ꝛ priua tionis dicunt̄ oppositi. sed concept' mate rie ꝛ habitus nō habent oppositōez. Iux ta quē modum dictū est ꝙ naturalis trās/ mutatōnis sunt tria pncipia intrinseca .i. tres generales modi pncipiandi rem. pri uatio que est carētia forme: in sbiecto na/ to eam recipe. ꝛ ratio sbiecti qꝺ formā reci pit. ꝛ ratio forme informātis. Nō ꝙ rei q est trāsmutatio hec oīa sint pncipia. qa vt credo nullū eoꝝ est eius pncipiū intri secū: vt post forsitan dicet̄. Sed ꝙ ꝯcept' horum triū modorū pncipiandi includit̄ in cōcipiendo transmutatiōem naturalē. hoc enī est concipere formā fieri in sbiecto in quo ante nō fuit: ꝛ in hoc oēs dicti mo di pncipiandi sunt inclusi. ¶ Tertia ꝯclu

Cōclō 3 sio. forma nō fit iđo ex sbiecto vt materia quia aliquid esse reale ante habuit i ma/ teria. probat̄ sic. quia tale esse reale vel ēēt materia: vel accidens: vl' aliqꝺ esse forme incompletū. siue illud vocet̄ priuatio for/ me generādę: vel potētia ad eam: vel quo cunqꝫ alio nomine. nullo modoꝝ pōt dici ergo ꝯclusio vera. ꝯña tenet. maior pꝫ suf ficiēti diuisiōe. ē eī accñs vl' sbarū est sbstā tia. est materia vel forma. Sꝫ minor decla rat̄ ꝑ singula. pmo: non pōt dici ꝙ tale esse sit materia. qꝛ vt dictū est in pma ꝯclusio ne: materia nō fit pars forme: nec pōt esse. ergo illa nō est reale esse forme generandę. Itē materia nō est in seipa. Eodez mō ne quit dici ꝙ sit accidēs. qꝛ accidens nō est aliqꝺ esse forme sbstantialis: cū nō possit esse formalis: nec aliqđ eius intrinsecum. Nec potest dici ꝙ sit aliqđ forme. quia vl' esset eiusdē rōnis cum parte forme que ge nerat̄. et sic nō posset esse ratio quare plus vnū coꝝ preest qꝫ aliud. Item si manet cū forma genita: erit ipa gradualis. qꝛ ex pri bus pluribꝫ eiusdē rōnis simt̄ existentibꝰ i materia. ꝛ si nō manet: erit preterum a pte ante: ꝛ tamē desinit a pte post forma intro ducta. Item tertio. qa tanta est difficultas de parte que producit̄: sicut erat vel estꝫ de tota forma. Si dicit̄ ꝙ est alterius rōnis: et tamē pars vl' aliquid qꝺ erit forme: tūc forma erit cōposita post gñatōem ex par/ tibꝫ diuersaꝝ rationū: ꝛ tunc minus nobi lis sufficiet ꝑ materia: ꝛ magis nobilis ꝑ pro forma: ꝛ ꝯsequēter superflueret materia

Core pma. quia oīa saluari possūt sine ea. qꝺ est absurdū. ¶ Corllariū. Forma añ gene ratione nullū esse habuit in materia: sequit̄ ex cōclusiōe. qꝛ si haberet: tunc diceret fieri ex materia ppter illud esse. ¶ Et si dicatur obiectio materia est in potētia ad formā etiā añ ge neratōem. ergo esse potētiale est in materia: respectu forme etiā anteqꝫ generat̄. ¶ Se/ 2 cūdo. qꝛ ante gñatōem hec ē vera. forma potest esse in materia. ꝛ sequit̄. ḡ est ens in potētia in materia. ꝛ vltra. ergo potētiale esse ad formā pcedit formā in materia. ¶ Et 3 tertio. nunqđ alr generatio forme esset vi/ olenta. quia fieret ab agente extrinseco nō cōferente vim passo. ¶ Ad hec rñdetur fa cile. ¶ Ad pma ꝙ materia per suā essentiaꝫ Ad 1 est in potentia ad recipiendā formā nō ꝑ aliquod esse superadditū. vnde neganda est cōsequētia que ibi format̄. ante gñatio nem materia est in potentia ad formā. er/ go potentiale esse pcedit. ꝛc. ¶ Ad scđaꝫ: ꝙ Ad 2 forma habet esse potētiale in materia: rati one ampliationis. scꝫ qꝛ pōt in materia ꝑ duci: nō quia aliqꝺ esse habet in materia. ¶ Ad tertiā ꝙ ad motum vel mutatiōneꝫ Ad 3 esse naturalē sufficit passum cōferre vim ꝛ habere naturalē tendentiā ad formā que producit̄. Et iđo quia materia habet ap/ petitum et tendentiā passiuā ad formam generandā. generatio est mutatio natura lis. ¶ Quarta ꝯclusio. Nec forma eo solo Cōclō 4 fit ex materia: qꝛ fit i materia ꝛ habꝫ ope/ ratōnes suas comunes cum materia. patꝫ. quia ita est de aīa intellectiua ꝙ fit in ma teria ꝛ habet opatōnes suas cōmunes cū materia: vt docet experientia: ꝛ tamē non est ex materia. sed creata iuxta dcm̄ Augu. li bro diuersaꝝ questionū ad Orosium di/ centis. sicut aīa pmi homīs ex nihilo fa cta est a domino ita omniū hominū aīme quotidie ab ipo creant̄. ¶ Quinta conclu/ Cōclō 5 sio. omīs forma materialis educta iđo di cit̄ esse ex materia: quia de potētia materię ꝑsupponente virtutem agentis producit̄: siue immediate: vt fortassis qualitates ꝑ me que pro sui pductōe ñ ꝑsupponūt alī/ as in materia. Nisi velles dicere ꝙ species tangibiliū spūales pcedunt eaꝝ generati/ onē. de quo nō plus ad pñs. quod si ita sit: tunc ille spēs immediate producunt̄ de potentia materię vt spēs caliditatis de ma/ teria: ꝛ mediante illa caliditas. qꝺ fortas/ se nō oportet. siue mediate: vt qlitates secū/ de mixte. vt calores sapores ꝛ odores et for/ me sbales q de materia pducunt̄ mediate

Cōclo 6 diante p̄x̄ dispositōne agētis. ¶ Sexta cō
clusio. ois anīa bruti est ex materia. pbat
sic. q2 anīa bruti gn̄at ⁊ nō creat. igit. añce
dens pbat sic. q2 ita est de anīa bruti sic de
alijs formis gn̄abiliū. s3 alie forme gn̄abi
liū gn̄ant ⁊ nō creant. igit. p3 maior. quia
ita anīa bruti cū corpe nāsāt debito dispo
sito: ⁊ dispositōe debita deficiēte realr mori
tur: siue desinit esse sic ⁊ alie forme gn̄abili
correla. um. minor est 9clusio p̄cedēs. ¶ Correlari
um. anīa bruti est extēsa extēsione corporis.
et multiplicata mltiplicatōe indiuiduoꝝ
p3. q2 he sunt 9ditōnes forme corporee.
Hec de p̄mo arti. s. quomodo forma fit ex
materia.

Quantuz ad secū
dum articl'm. Utrū q̄libet forma materiat
Arti. 2 possit fieri virtute seminali impssa cū cau
Notā 1 sis supioribꝰ coagētibꝰ in fluxu cōi. ¶ Pri
mo p̄mitto ꝙ formā materialem voco for
mā eductā de potētia materie. Uirtutez se
minalē voco dispositōem materie itrodu
ctā siue a celo siue aliūde qua hec forma i
mediate educit 9currentibꝰ agētibꝰ supio
ribꝰ. Influxum cōem voco dispositōes vl
dispositōem quas vel quā facit celū totū:
cum oībꝰ suis ptibꝰ in hec inferiora pro
Notā 2 gn̄ationibꝰ indiuiduoꝝ. ¶ Scd̄o est notā
dū: ꝙ vtꝝ hec virtus seminal sufficiat edu
cere formā p̄ōt intelligi dupliciter vno mo
do vtꝝ sufficiēter introducta possit educe
re formā. alio mō vtrū pro gn̄atiōe forme
possit ab agētibꝰ vniūsalibꝰ sufficiēter in
Dubiū troduci. ¶ Et dubitat rōnabiliter: vtrū de
us in p̄ncipio pduxerit formas mediante
virtute seminali. s. dispositōe materie p̄e
uia. ⁊ si sic. vtrū sbito vel successiue itrodu
cta. ⁊ vtrū gn̄atōe indiuidui in esse sue spe
ciei pfecto. vl' potius sb esse sue speciei im
perfecto naturaliter p cedente ad vlterius
Notā 3. incrementū. ¶ Tertio est notandū: ꝙ du
plicia sunt naturalia. q2 q̄dam sunt imper
fecta sic ꝙ sine ppagatōne seminis possūt
generari: sic vermes ⁊ alia aīalia gīta ex
putrefactiōe. Alia sūt sic pfecta: ꝙ sine pro
pagatōne seminis parentū ⁊ illiꝰ puta re
ceptōne ⁊ debita 9seruatōe ⁊ ppatatōne p
matrē fieri nō pn̄t. sic hec phus ponit in li
bro de gn̄atōe aīaliū. ¶ Quibꝰ p̄missis ni
hil temere asserē do ponunt ppōnes pba
Cōclo. 1 biles. ¶ Prima est hec. sp̄ virtutes seminales
eo mō quo h̄ ordine nature institutū ē cū
causis supioribꝰ sufficiūt educere formaz
sbalem. p3. q2 al's auctor nature nō suffi
cienter instituisset. ¶ Scd̄a 9clio. eductio Cōclo. 2
formaꝝ aīaliū naturaliū vegetantiuz et
mixtoꝝ in p̄ma sui pductōe: fuit s̄m sta
tū eoꝝ in esse pfecto. p3. q2 imediate a deo
dei aūt pfecta sunt opa Deut. xxxij. Secū
do. q2 Geñ. p̄mo dr. ꝙ pduxit terra herbā
virentē ⁊ lignū faciēs fructū. g̃ vegetabilia
pducta sūt cū fructu. ⁊ ex 9ñti in esse perfe
cto. ⁊ nō minꝰ vidr h̄ ita esse factū de sensi
bilibꝰ. Itē holem pduxit in statu nature
pfecto. vic3 sic ꝙ iam erat plenꝰ sciā ⁊ sapiē
tia. vt post dicet. g̃ eadē rōe ⁊ alia anima
lia. ¶ Tertia 9clusio. hec pductio aīaliū Cōclo 3
et vegetabiliū fuit supnatural'. p3. q2 na
tura nihil pducit i esse pfecto. s3 pcedit de
impfecto ad pfectū. vt de puero in virum.
de floribꝰ ad fructus: ⁊ de imaturo ad ma
turū. ergo cū hec oīa fuerāt pducta in es
se pfecto. p3: ꝙ eoꝝ pductio fuit p̄ter cur
sum nature ⁊ supnaturalis. ¶ Quarta cō Cōclo 4
clusio. nō est certū vtrū imediate forme vi
uētiū sint educte p virtutes disponētes ma
teriā: an sine medio a deo. p3. q2 certū ē ꝙ
sine medio ⁊ in instāti nec simul introducte ie
singuloꝝ corpibꝰ sue forme ⁊ dispositiōes
ad opa eoꝝ cōuenictes. potuit g̃ esse: vt p
us natura essent dispositōes q̄lificatiue ⁊
deus imediate p eas formas sbales educe
ret. Itē posset esse ꝙ deꝰ immediate eas de
terra formaret sine coactōe causaꝝ scd̄arū
quō fecerit ip̄e nouit q̄ fecit. ¶ S3 q̄d vidr Dul ijre
cōgruētius: videt mihi ꝙ imediate deus spōsum
vtrūq3 pduxerit formā ⁊ dispositiōem sibi
conuenientē ⁊ nō vnū p aliud. nā ita pro
duxit alias creaturas immediate p seip3.
Et mouet me. q2 actio ip̄aꝝ qualitatū na
turali sequit nō solū actōem p̄mi mobilis
sed etiā solis ⁊ astroꝝ que in pductiōe ve
getabiliū nondū erāt pducta: cū pducta
sint die q̄rto. ⁊ vegetabilia ex terra die ter
tia. ¶ forte dicet ꝙ tūc alioꝝ viuētiū forme
erant create. ¶ Dr ꝙ nō. q2 erant educte de po obiectū
tētia marie deo supplēte vicē q̄litatū edu Solō
ctiuaꝝ ⁊ illas q̄litates sil' pducēte. ¶ Qui Cōclo 5.
ta 9clo. s̄m 9suetū ⁊ solitū nate cursū n̄ suf
ficit celū suis virtutibꝰ q̄s i fluit ad singloꝝ
aīaliū gn̄atōez imediate. p3 de pfectis aīali
bꝰ q̄ s̄m natalē rōnē ⁊ phm in li. de gn̄atōe
aīaliū nō pn̄t fieri nisi 9iūctōe maris ⁊ fēie
¶ Sexta 9clio. ad oīm aīalium gn̄at[illegible] Cōclo 6
ex putrefactōe celū cū agētibus [illegible]

suis virtutibus seminalibus sufficit generati onē. prz. quia ideo dicunt ex putrefactōne
Cōclo 7 gñabilia ¶ Septima 9clusi o. q in gñati one aialiū siue ex propagatōe seminis si ue etiā ex putrefactōne pncipale pducens est celū: ⁊ adhuc pncipalius deus. pbat sic qd dirigit qlitates disponētes ad educen dam formā est pncipale educens formā: sic qui secat per securim pncipalis est cā secti onis. modo celū est hmōi. igit. maior ē no ta. ⁊ minor patz ex dictis in pcedenti qsti one. qz deus dirigit celum vt influat: et cū eo influentias vt alterent: ⁊ cū ipis dirigit qualitates aptas formę vt formā educat et ergo deus pncipalius facit: qz vt 9gno scens finem: ⁊ a pncipio vsqz ad eum atti gens prout illi congruunt omia disponit: ce lum aūt post deum. qz cum eius sit princi
Confir. pale ad hec instrumentū. secundario agit ¶ Confirmat qz in gñatōne bouis vel pat pncipaliter educat formā cū qualitatibus et hoc nō. qz liane stat q mortuus sit ante aniē introductōez que diu sit post cōmixt tione seminū. vel mater ⁊ hoc nō. qz forte et verisimili nō habet se actiue in pductio ne formę. q̄uis bene habeat se conseruatiue fetus ⁊ seminū: ne alterent disconuenienter ab elemētis: alis mater sine semine patris posset in generatōem. qd nō est verz. vel q̄ lificatiue dispositiones per se. ⁊ hoc nō. qa nō sunt eque nobiles sicut forma que edu citur. ergo opzet q educens pncipale sit ce lum qd influit ⁊ dirigit ad formā directu a deo: ⁊ pncipalissime deus oia puidēs ⁊ ad fi nē p media debite disponēs. ¶ Cor. nō op
Corre. 1 tet: pro. generatōe rex inferioz ponere da torē formaz distinctū 9tra deū. prz. quia cum hec eductio sit corporea: ⁊ formę exten se reducat nō immediate in indiuisibile: sz in celum quod est causa corpoz ⁊ mediā te eo in pmū motorē. scz deū. Et ergo nō est necessitas ponendi aliquā intelligenti am applicataz mūdo corporeo vt educat
Corre. 2 formas. q̄uis hoc Auicēna videatur dice re. ¶ Scdm correlariuz. nec oportet pro edu ctione huius formę ponere ideā vniuersa lem distinctā 9tra deum: vt exemplar et ra tio educēdi platonis mō. prz. qz omia ta lia seruari possunt per deum in quo omni um sunt idee. vt dictū est pmo articulo pri mę qstionis pmi libri. Hoc de. ij. ar.

Arti. 3. Quantū ad terti um articulū. Utrū formę elemētares ma neant in mixto? Et de supposito questiōis est sciendū. q de hoc sunt tres opiones om nes pbabiles. ¶ Prima est cōmentatoris
Opio 1. iij. de celo ⁊ mundo ponētis q maneant in mixto sb esse remisso. ponit eni formas sb stantiales elementoz quasi esse medias in ter sbstātias pfectas ⁊ formas graduales dicendo q cū sbstantialibus formis conue niāt in hoc q dant esse specificū: ⁊ cuz gra dualibus in hoc q in sua essentia possunt i tendi ⁊ remitti. Phm aūt dicentē q sbstā tia nō suscipit magis nec minus: dicit hu itelligere de sbstātijs pfectis quales nō sūt
Opio 2. formę elemētoz. ¶ Scda est Auicenne et multorum alioz ponentiū q maneant in mixto in esse pfecto. sicut hec recitaui in q stionibus de generatōe legens phiaz. ¶ Ter
Opio 3. tia est cōmunis modernoz: q formę sbstā tiales elemētoz nō suscipiunt magis ne qz minus nec manent in mixto in actu: sed q materię eoz manent cū qualitatibus cō similibus vel in specie vel in virtute cū qua litatibus elementoz. ⁊ sic elemēta manent i potentia. quia virtute suarū qualitatum manent. Et hanc opinionē magis repu to probabilem: sicut etiā in dictis questio nibus apparet. ¶ Secūdo est notandū:
Nota 2 q omes animę brutoz ⁊ plantarū sunt ex tense extensione corporis. hoc fuit correla riū septę 9clusionis pmi articuli. ⁊ probat sic. quia ita est ad experiētiā in animalibus entomis: vbi partes contra inuicē diuisę seorsum viuunt. Item in plantis vbi vir tus radicū est in ramis: sic q rami abscisi viuunt ⁊ nouas generāt radices: ⁊ in radi cibus est virtus trunci ⁊ foliorum. vnde ab sciso trunco nouos faciunt ramos. quare ergo nō in alijs sic esset? ¶ Et confirmatur
Confir. quia omes tales animę sunt educte. for ma autem que educit de pōtentia sbiecti: ipi sbiecto coextenditur. quia nō posset di ci quare potius esset in vno situ q̄ in alio.
Nota 3 ¶ Tertio est notandum. q anima esse cō positam ex elementis potest intelligi du pli'r. ¶ Uno mō sic q sit ex elemētis actualiter exn̄tibus in aīato ḡ qz potētia aīa ē educta ¶ Scdo mō q sit educta de materia elemēto rū qruor vl' i actu 9currētiū: vel in virtute
Cōclo 1 in gñatōe aial. ¶ Quibus pmissis ē pma p positio hec cum tertia opinione. q formę sbales elementoz nō manent in mixto. p batur sic. quia si manerent: vel manerent

simul adeq̃te in eadem parte materie mix/
ti: vel nõ. Si sic. tũc possibile esset eandez
materiã simul informari plib᷒ formis spe/
cificis: nullã viã ab inuicẽ habentib᷒. s. q̃t
tuor formis elemẽtoꝝ. sb̃trahat̃ igit̃ aĩma
erit vnum ꝛ idem ſm sitũ ignis aer aqua
et terra. vel saltẽ q̃ttuor indiuiduoꝝ sb̃stã
tialiũ adequate erit eadẽ materia. Si di
pbat̃ꝛ cis ꝙ nõ. g nõ quelibet ps mixti esset mixta
¶ Scd̃o. q2 expiẽtia docet ꝙ materia ligni
nõ recipit formã ignis vel aliã sb̃alez: nisi
dimittat formã ligni. ꝛ ita in oĩb᷒ videt̃
ergo q̃diu habet materia vnã formã non
accipit aliã. ꝛ ergo nisi amittat formã ele/
obiectio mentoꝝ: nõ accipiet formã mixti. et hocẽ
propositum. ¶ Et si dicat̃. quid in genera/
tõne lapidis corrũpat formã terre: cũ pos/
sit stare terra sb̃ maiore densitate frigidita
Sol'o te ꝛ siccitate q̃z est in lapide. ¶ Dicat̃ ꝙ celũ
cum ꝓportione qualificatiua cõueniẽti
forme sb̃ qua nõ põt manere alia forma
sb̃stantialis. Et ergo dõm est ꝙ hoc non
est ex parte alicuius qualitatis pn̄te. sꝫ rõ/
ne cõplexionis qualificatiue ad quã seq̃t̃
illa spẽs lapidis. Illa eñ ordine nat̃e pri/
us corrũpit formas elemẽtares: quib᷒ alia
cõplexio sicut alia speciei cõuenit. ꝛ ista dis
Cõcl'o 2. cõuenit. ¶ Scd̃a ꝯclusio est. ꝙ forme ele/
mentoꝝ manẽt virtualiter siue põtẽtialit̃ ĩ
mixto. patet. quia sue qualitates vt calidi
tas ꝛ frigiditas: grauitas ꝛ leuitas manẽt
ꝑut videt̃ docere sensus tactus. he aũt sũt
virtutes elementoꝝ pro quib᷒ etiã ꝛ per q̃s
possunt in resolutõne mixti similia elemẽ
ta ꝑoꝛib᷒ gñari. ¶ Correlariũ nõ est neces/
Corre. 1. se ad cuiuslibet mixti gñatõem concurrere
actualiter q̃ttuor elemẽta. pꝫ. q2 cũ q̃ solũ ma/
nẽt sue ṽtutes: sufficit concursus vni᷒ vl' du
orũ in actu: cuius dispositõne in calido et
humido dicũt̃ alia cõcurrere: vt in gñatio
ne vermis ex putrefactõe nõ requirit̃ actu
alis cõcursus ignis. nõ eñ videt̃ ꝙ tantus
calor sit in verme q̃ntus requirit̃ ad edu/
ctionẽ forme ignis. ¶ Tertia cõclusio. ani/
Cõcl'o 3 ma bruti nõ fit ex elementis actu remanẽ
tib᷒ formalit̃ cum aĩa producta. pꝫ ꝑ cõ/
clusionem pmã. ¶ Quarta ꝯclusio. ꝙ ipsa
Cõcl'o 4 fit ex elementis potentialit̃ ad eius genera
tionẽ cõcurrentib᷒. pꝫ. quia fit ex materia
disposita qualitatib᷒ quattuor elemento/
rũ. ꝛ in illa dispositione dicunt̃ concurrere
quattuor elementa quib᷒ ille qualitates
primo debentur. scilꝫ ignis in concursu cali
ditatis. ꝛ ita in aliis. quia singule quattu
or qualitatum primaꝝ singulis elementis
primo debent̃. vt hec tractantur pho. ij. de
gñatõe. Hoc de. iij. ar.

Quantũ ad quar/
tũ articu. videndũ est. Utrum aĩa posit Arti. 4
fieri ex materia tota simul: vel necessario
successiue: sicut ignis successiue fit ex ligno
¶ De quo probabiliter etiam proceden/ Cõcl'o. 1
do est pma conclusio hec. Cor vel ei pro/
portionabile pus viuit in animali q̃z cete
ra membra. hec conclusio pmo mãifesta ẽ
ad expientiã. extracto eñ corde cygni visũ
est ipm moueri motibus cõtrariis. s. saltatio/
tionis ad aliquod notabile tempus: cuꝫ
iam corpus erat mortuũ. ¶ Itẽ hec ẽ phi/ pꝫ 2.
losophi in libro de generatõne aĩalium.
¶ Et tertio patet. quia cor est aliis mẽbris pꝫ 3.
causa vite in suo influxu. ꝛ ergo rõnabilit̃
pus viuit ceteris membris. Et eadem ra/
tione ita etiã vltimo morit̃. Item quia est
omnib᷒ aliis causa naturalis caloris ꝛ nu
tritionis. Unde in cõmuni morte mẽbra
a capite p lus distantia citius moriuntur
talẽ aũt tardius supal a corrũpẽte. ¶ Sed obiectio
forte dicet̃. cor est pfectissimũ inter mẽbra
animalis. ergo vltimo producetur. pbat̃
consequentia per phm. vij. meth. ꝛ quar
to de celo volentem ꝙ posteriora via gene
rationis sunt pora via perfectõnis. Respõ
detur cõcedendo añcedens. ꝛ negãdo cõ
seq̃ntiã. ꝛ ad phm ꝙ loquit̃ respectu eius d̃
scꝫ ꝙ idem indiduũ vel membrũ q̃diu est
in statu gñatõnis pfectius est qñ est sb̃ sta
tu posteriori q̃z qñ est sb̃ statu pori. vt ani/
mal pfecti᷒ ẽ cũ sentit q̃z qñ solũ se nutrit:
et adhuc pfecti᷒ ẽ qñ se sufficit mouere cõ
trariis motib᷒ q̃z qñ solũ sentit. Et ita cor
durãte statu gñatõnis fit in se ꝯtinue ma
gis pfectũ. nõ aũt oportet ꝙ int̃ mẽbra illud
qd̃ posteri᷒ gñat̃ sit nobili᷒ q2 hꝫ est effectus
pus genitoꝝ. ¶ Corr̃. seq̃t̃ ꝙ loq̃ndo de tota
li gñatõe aĩal' in esse pfecto: ipa ẽ successiua: Corre.
sil' d̃ totali corruptõe. pꝫ. q2 cor pmo viuit
et vltio morit̃. qd̃ necessario ẽ cu successio
ne. ¶ Scd̃a ꝯclo pbabile ẽ ꝙ cor: i gñatõe
aĩal' gñet̃ totũ sil'. pbat̃ sic. si maṫia cordis Cõcl'o. 2
posset sufficiẽt̃ eẽ disposita tota sil': tũc cor
possꝫ gñari totũ sil'. sꝫ maṫia cordis põt tota
sil' eẽ disposita. igitur. tenet ꝯña ꝛ patꝫ ma
ior. quia cũ actus actiuoꝝ sint in patiente

dispositio: nō videt quare materia sufficiē/ter preparata forma nō introduceret. Et minor declarat sic. quia probabile est semē paternū quod sm phum habet se per modū artificis. materiā cordis circūcirca in se recipere: et tunc stat q uniformiter disponatur pro gñatione anime siue cordis: eo q supposito q in extremis fiat fortior actio quantū est de se. tñ quia in medio ꝯcurrit actio et unitur: adequat extremis. Ut si ꝗs duas latitudines uniformiter difformes equales et eiusdem spēi sic cōtingeret q intensissimū unius esset cum remississimo alterius et econtra: totū fieret uniforme. Sic in pposito. pone q semē ē in latere dextro matris volens agere ad gñatōem cordis. et agat sic q in parte tertia pfunditatis illius materie que est ei ppinquior agat ut tria: et in media tertia actione ut duo. et in ultima tertia pfunditatis scilicet que ab ipo plus distat actione ut unum. Et tunc ecōtrario: semen quod est in latere sinistro eius d cordis formādi agat eque fortiē ecōtrario scz prope se ut tria: et i medio ut duo et in tertia a se magis distante actione ut unum: manifestum est q p totuz est actio ut quattuor. et sic uniformis. et ex ꝯñti stat q materia forme cordis introductione sit uniformiter disposita. quod erat probandū. Hoc de qrto ar.

Quantum ad quin

Arti. v tum articulū restat videre de quesito. videlicet. Utruz partes anie integrales sint spēalissime similes essentialiter? Cū eī anime in aliis ab homine sint extense extensione corporis. ut dictū est: questio est. utrū pars anime equi que est in cerebro sit spēcialissime similis parti integrali eiusdē aīe que est in corde vel in oculo: sicut due albedines eiusdem lactis extra inuicē existentes sunt oīmode essentialr similes. ¶ Pro

Notā i quo pmo premitto q forme extense diuersaꝝ specieꝝ nequeunt facere unū essentialiter inter se. patet. qz ex quo sunt diuersaꝝ spēꝝum semp earū ultima differunt specie ut forma partis virge aride et forma partis viue. ꝗuis cōtinua sint in gñe ꝗntitatis tñ nō sunt una forma: sicut nō est unuz et idem simul et semel viuū et mortuū. ¶ Secundo ut videt valde clare. qz due spēs rerum in actu formali distinctaꝝ nō faciunt unū in numero. mō oēs forme extēse diuersaꝝ specieꝝ essentialiū dant duo ēe specifica. ergo nō dant unū esse indiuiduale maior patet. qz quo mō idem esset simul et semel duarū spērum vel ex duabꝰ specibꝰ actualibꝰ integratū. et minor similr. unde quātūcunqz lignū uniret lapidi: tñ nunqz esset idem in numero lignū et lapis. qz cuz lapis differat specie a ligno: si hoc est lapis specie differt a ligno: et est lignū. ergo specie differt a seipo. similiter posset induci in oībus consilibꝰ. ¶ Scđo suppono q oē unū

est vere unū. apparet. qz est vere ens. ꝗ vere unū. iiij. meth. ens et unum conuertunt. Itē est hevnū in sua specie. quia est unū individuuz illius spēi. ¶ Tertio suppono q Notā ii

quicquid est unū in sbstantiis ꝯpositū est unū ab unitate sue forme sbalis. ptz quia sicut forma dat esse actu et cōstituit rem in sua specie: ita dat esse unū. Itē si aliqd ad imaginatōem haberet duas formas ultimatas in genere sbstantie: ipz nō eēt unū quia esset duo indiuidua. qz quelibet suarū formaꝝ daret ei esse actu. Itē quare plꝰ ab una denoiaretur qz ab alia. ¶ His pre Notā iii

missis est ꝯclusio respōsalis hec. oēs partes eiusdē anime extense asini vel equi vel Cōclō responsalis

alterius viui sunt essentialiter spēalissime similes probat sic. omnes partes que faciunt unā formā totalem in specie specialissima essentiali: sunt specialissime essentialr similes. Sed oēs ptes eiusdē anie integrales faciunt unā formā totalē. igit omnes sunt similes. ꝯña nota est. et maior patet per suppositōem pmā. minor ptz deducendo in uno: ut in equo. cuz eī equus sit vere unū: per suppōnem scđaz: oportz q totalis forma equi sit una: per tertiā. et hoc est ppositū. Eodē mō pōt declarari d cuiuscūqz alterius anime extēse ptibꝰ. ¶ Secūdo pbat ꝯclō. qz nisi sic: in asino essent tot aialia spē dīsa qt sūt i eo mēbra diuersorum noīm. falsitas vī cōit ꝯcessa. et ꝯña tenet. qz oclꝰ eēt unū aīal. qz eēt sba aiata sensitiua total: eo q lz oclꝰ ꝯtinuaret aliis membris: tñ ñ faceret cū eis unū: eo differret forma sua spē a forma carnis. et sic eēt eēntialr totū. et totalr sba. sic ps vge viua ē totalr sba: lz ꝯtin uel pti mortue cū q ñ fac unū pbat. i

¶ Tertio pbat ꝯclō sic. qz si oīm mēbrorū eq forme sbales sint inf se distīcte: et tamē omnes ille sunt una anima equi: quero a re. qua unione? utrum essentiali. et hoc non. quia non sunt eiusdem essentie: vel pbat. 3.

continua solū in genere quātitatis. ⁊ sic nō sunt vnū: nisi sicut virga arida cū virga viua: que nō sunt vnum. vl' vnitate colligātie. ⁊ sic nō erit equus vnus: nisi sicut arca vel domus per colligantiā est vna. et ergo nō erit equus vnus essentialr. sicut essꝫ color vnus ex omnibꝰ: si in pariete continuo hic esset albꝰ: hic rubeus: ⁊ hic niger. put ē notū.
Corre. 1. ¶ Correlariū. q; que similes sunt. anima partial' oculi ⁊ aīa partial' cordis in equo: sicut due partes anie cordis eiusdeꝫ. patꝫ ex ꝯdōne. qꝛ sunt spēalissime similes
Corre. 2 ¶ Secūm correlariū. oīa noīa organorū siue mēbrorū: sicut caput: pes. ⁊c. sūt cōnotatiua officij ad qd̄ est membrū deputatū vel figure qua figuratus est. ptꝫ. qꝛ vel cōnotant: ⁊ habet ꝓpositum. vel nō cōnotāt et si sic: tunc vbicūqꝫ esset talis aīa: sic est in pede. hoc esset pes. sicut vbicūqꝫ est talis qualem dat esse equū: ibi est equꝰ. modo in corde est talis aīa: ꝑ p̄cedens correlarium: immo in toto equo. ergo esset pes vl' equus pes. qd̄ nō habet apparētiā.
Corre. 3 ¶ Tertium correlariū. nullū nomē mēbri est in p̄dicamēto sb̄e. patꝫ per p̄cedēs. qꝛ sunt termini cōnotatiui.
Corre. 4 ¶ Quartū correlariuꝫ. si pars anie ossis equi ꝑ potentiā dei mutaretur ad organū oculi. ⁊ aīa organi oculi in os: ita bene videret equꝰ post sicut āte. pꝫ. ex quo forme sunt oīno de similes essentialiter. quicqd vna facit eodē instrumēto: h̄ alia equalis si essꝫ illo instrumento equaliter faceret.
Corre. 5 ¶ Quintū correla. q; pes non videt vel os. h̄ nō est ex impotētia anime: sꝫ ex defectu organi ⁊ dispōsitōis organice
6 ¶ Sextū. aliq̄ duo sunt vnius spēi: quorū vnū pōt in aliquā opatōem. ⁊ aliud non pt in illā: nec in silem sine miraculo. pꝫ de oculo ⁊ osse eiusdē aīalis.
7 ¶ Septimū correlariū. nō potēs sentire ꝑ naturā: ⁊ potēs sentire sunt spēalissime silia. ptꝫ de eisdem. os em̄ ẜm naturā nō pōt sentire: ⁊ oculus pōt: ⁊ tn̄ simillima sūt in spē. Hoc d̄. v. ar.

Atri. 6 **Quantum ad sex**tum articulū. s. quo ad dubia tacta in arguendo ꝯtra q̄situm ante oppositū: est p̄mū dubiū tale. Utrꝫ aīa ossis sit insensitiua? qd̄ tangit in p̄mo argumēto ꝯ q̄situ. Et vid: q; sic. qꝛ nō pōt sentire: cū os sentire nō possit. Oppositū vid̄. qꝛ si iuxta dc̄a oēs ptes sūt vniꝰ spēi: tūc si vna est sensitiua
Solo etiā talis erit alia. ¶ R. hic. q; insensitiū pōtest dicere illud qd̄ iuxta legē ordinatam dei nō pōt sentire. ⁊ sic aīa ossis est insensitiua. ⁊ sic nō est insensitiuū de p̄dicamento sb̄e: sꝫ ꝓuatiue de p̄nto passionis: sicut posse sentire positiue est de eodeꝫ. ¶ Alio modo dicit insensitiū essentialr. qꝛ in essentia 2
sua nō est natū cognoscere cū sensu: negatiue exponēdo: vel affirmatiue: seu per positionem exponēdo qꝛ est forma q̄ ẜm suā spēm nō est nata sentire: sicut forma plante vel inaīati. Et sic debet dici q; forma ossis est sensitiua: ⁊ ꝯp̄hendit sb̄ sensitiuo in p̄nto sb̄stātie. qꝛ sic sensitiū est differentia sbālis. put em̄ in sexto correlario dictū ē n̄ ē incōueniēs q; aliqd possit in vnā opationē in quā nō pōt aliud iuxta ordineꝫ nature: ⁊ tn̄ sunt res eiusdē spēi spēalissime essentialis. qꝛ illa diuersitas ꝯtingit ex defectu organi. ⁊ nō ex dissimilitudine nature. vt dixit quintū correlariū. ¶ Ad rōneꝫ in ꝯriū dicat q; de potētia dei absoluta aīa ossis pōt sentire. quia deus potest sibi facere organum vel eandem numero ponere in organo apto. quāuis de potentia ordinata dei ⁊ de lege cōi nequeat sentire ex defectu organi requisiti qd̄ neqꝫ eē in osse. Ad rōeꝫ in ꝯriuꝫ.
¶ Secūm dubium est. Utrū anima vegetatiua bruti sit eius sensitiua? Et videt 2
q; nō: qꝛ nō oē qd̄ cōuenit ei ẜm qd̄ ē vegatiuū cōuenit ei ẜm qd̄ est sensitiuū. igit. cōseqńtia videt tenere. ⁊ aīs ptꝫ. qꝛ equꝰ inqꝫtum vegetiuā habet: agit sine cognitione: sꝫ et inqꝫtum sensitiuam habet: non agit sine cognitione. ¶ Oppositū patꝫ ex articulo quinto. R. q; omnis aīa sensitiua etiam est vegetatiua. qꝛ nō plus potest sensitiua manere sine nutrimento q; vegetatiua: et ideo cū deus ⁊ natura non deficiant in necessarijs: oem sensitiuā ꝓduxerūt etiā esse vegetiuā. Ad 2 dubiuꝫ.
Secūo dicit q; in codeꝫ anial' nō sunt vegetatiua ⁊ sensitiua forme distincte vel anie distincte. ptꝫ ex precedēte. nā cū sensitiua sit vegetatiua: alia vegetatia supaddita supflueret. Jō phs. ij. de aīa dic: q; sp in supiori potētia aīe iferior est inclusa vt in figura plurimū angulorꝫ icludit figura paucior āgulorꝫ. nā sic in tetragano siue q̄drato icludit trigonū: sic in sensitiuo icludit vegetatiū: vt dr ibidē. ¶ Ad rōem in ꝯriū dr q; q̄cquid conuenit bruto scd̄m illam rem que est vegetatiua: etiam cōuenit ei ẜm rem q̄ est aīa sensitiua: vnd̄ ẜm eam rem que est aīa sensitiua: conue Ad rōeꝫ in ꝯriuꝫ

nit el agere sine cognitõe opa vegetatiue:
ad que cognitio nõ requirit. Verũ est: q̄ q̄z
differunt in rõne eiõ reduplicatiue vel spe/
cificatiue possunt pro eadez re: ppter alie/
tatem rationũ variari in v̄itate ⁊ falsitate
vt hec est vera. equus inq̄tũ habet aniaz
sensitiuã põt cognoscere. ⁊ hec nõ est vera ĩ
q̄tum habet aniam vegetatiuã põt ꝯgno
scere. q̄z tũc omĩe vegetatiuũ cognosceret. ⁊
3. ita in alijs. ¶ Tertiũ dubiũ ⁊ p̄ncipale cir
ca materiã q̄ste rõnis est: quõ sit possibile
q̄ in equo aia oculi ⁊ carnis circũdantis
sint vnius spẽi. cum aia oculi equi ⁊ ani/
ma oculi bouis differãt specie: que tñ vidẽ
tur similiores essentialr q̄z oculi ⁊ carnis in
Notã 1 eodẽ aiali. ¶ Pro cuius solone est notan
dũ q̄ aĩe ppter nobilitatẽ suã sunt plures
potentie. vt vegetatiue potẽtie sunt attra/
ctiua nutrimẽti. digestiua eiusdẽ. assimila
tiua ⁊ vnitiua eiusdẽ: ⁊ expulsiua sup̄flui.
Sensitiue sunt potentie posse cognoscere
rem ⁊ mediãte cognitõe moueri ab eadez
ad ꝓsecutõem vel fugã. Item cognoscitiue
potentie est potẽtia cognoscitiua interior
et exterior. Item exterior q̄ntuplex iux̄ q̄n
q̄z genera sensuũ. ¶ Scdo est notanduz q̄
Notã. 2 hmõi diuersas potẽtias aia nõ ducit ad
actũ sine orgão corporeo. q̄z sens⁹ req̄rit or
ganũ in quo et per quod opatur. Itez nõ
sufficit idem organũ nec eadez dispositio
qualificatiua ad singlõꝝ opeꝝ anime pro
ductionẽ. sed aliud ⁊ aliud organũ. Item
aliter et aliter dispositũ. vt ad vidẽdũ exi/
gitur organũ diaphanũ ⁊ a dominio aq̄.
vt dicunt naturales. ⁊ tale inutile est ad au
diendũ: ad hoc enĩ requirit organũ aereũ
et ita in alijs. Imaginandũ itaq̄ videtur
sic producto corde in gñatione aialis vl
viui: quod est radix et sedes vite: ip̄m ha/
bet naturalẽ vim per suã cõplexionẽ natu/
ralẽ singula organa ve speciei ꝯgrua ⁊ po
tentijs sue anĩe corrñdentia cũ singlis ap/
tis ꝯplexionibꝫ ꝓducere adiuuãte virtute
seminali. Scdo q̄ hec omĩa producit: licz
nõ vniformiter calida vel frigida: tamen
sb quadã naturali harmonia siue concor
dia naturali eidẽ spẽi spẽalissime: ⁊ eidem
indiuiduo corrñdentia. vñ licet nõ eq̄ in/
tense sint in qualitatibꝫ p̄mis singlõꝝ mẽ
broꝝ cõplexiones. sũt tñ omẽs in vna pro
portiõe cõuenienti eidẽ spẽi ⁊ indiuiduo. et
ergo ab omnibꝫ omniũ membroꝝ cõple/
xionibꝫ ab hac vnione ꝓportionabili ⁊ a/

pta vni omẽs ptes anime consiles essenti
aliter producunt corde producẽte cũ v̄tu/
tibꝫ seminalibꝫ. sicut octaua q̄nta. ⁊ p̄ma
nona ⁊ decimaq̄nta. ⁊ in infinitũ ascendẽ
do: si tales soni ꝓducerent: faciunt vnicaz
concordiã musicalẽ. q̄uis differant penes
intensum et remissum. ¶ Ex qua imagia
tione he ꝓpõnes sunt ꝯcedende. ¶ Prima ppõ.1.
nõ oportet hanc ꝯñam valere. he res sũt si
miliores in q̄litatibꝫ p̄mis educentibꝫ. er
go sũt siliores essentialr. ptz. q̄z oculi diuer
soꝝ aialiũ spẽ sunt similiores in q̄litatibꝫ
p̄mis q̄z oculi ⁊ cor eiusdẽ aialis. et tamẽ
cor et oculi eiusdem animalis. vt dictum
est: sunt vnius spẽi. ⁊ non oculi aialium
differentiũ specie. Et ratio est sensibil. stat
enĩ q̄ cõplexiones sint ꝓpinque in calido
et frigido. ⁊ q̄ ꝓportiones eaꝝ sint omĩno
dissonãtes. sicut est in talibꝫ ocul' aialiuz
diuersoꝝ in spẽ: ⁊ stat q̄ differant penes p̄
mas q̄litates. sed in ꝓportione nalali eiꝰ
indiuidue vel spẽi cõuenienti ꝯueniant: sic
in membris eiusdẽ aialis: recte sicut expe
riẽtia docet nõ magis ꝯcordare tonos ma
gis ꝓpinquos. sicut nõ ꝯcordat septia no
ta cũ octaua q̄ ꝓpinq̄ sunt. sed magis cõcor
dat octaua cũ p̄ma: q̄uis ab ea distet: ta/
men q̄z ꝓportio ꝯueniens est ad vnitatẽ
soni. ¶ Scda. nõ penes intensionẽ qualita ppõ.2.
tum p̄maꝝ educentiũ sumit similitudo vl
dissimilitudo essentialis: sz penes ꝯformi
tatẽ proportionũ debitã habitudinẽ inui/
cem habẽtiũ in ordine ad opatões debi
tas forme. patet ex eodem. ¶ Tertia. stat ĩ
calido viua esse valde propinq̄: ⁊ tamen ppõ 3
vnũ eẽ venenũ alterius. ptz. ꝓpter dissili/
tudinẽ naturalem cõplexionũ sb quibus
nate sunt fieri vel manere res viue. vt tyr⁹
est similior aiali in calido et humido q̄z
aqua: tñ tyrus est venenũ multis aialiuz
aqua nulli. recte sicut septima nota destru/
it octauã: quã dulcius dat resonare coniũ
cta ei p̄ma vel q̄nta que ab ea magis di/
stant q̄z septima. ¶ Vltimũ dubium est. si
quelibet ps eq̄ sit equ⁹: ⁊ qd tangit in secun vltimuz
do argumẽto. ¶ Ad quod respõdet per du dubiuz
as ꝓpõnes. ¶ Prima si hic termin⁹ equus
denotet totalitatẽ: tunc nulla pars anima suppõ 1.
lis equi est equus. ptz. q̄z nõ est sbstantia
totalis: sic q̄ nõ pars. ¶ Scda. Si iste ter suppõ 2
minus equus sit termin⁹ vere ⁊ pure abso
lutus: tunc quelibet pars integralis equi
est equus. patz. quia tũc omne illud dicit.

equus qđ habet talem essentiã qualẽ ha/
bet equus: ex quo li equus nihil ꝯnotat: sꝫ
nudam essentiã importat. mõ q̃libet pars
integralis equi habet talẽ essentiã qualeꝫ
habet equus. vt ptꝫ ex dictis in q̃nto arti/
Corre. culo. ⁊ sic q̃libet ps equi est equ⁹. ¶ Cor/
relariũ. iste terminus equus put est nomẽ
heterogeneũ. scꝫ put significat rem cui⁹ p
tes nõ sunt eiusdẽ rõnis cũ toto nõ est p/
dicamẽti sbstantie. sꝫ cõnotatiu⁹ totalita/
tis. pꝫ per ꝯclusionẽ. si esset pure absolut⁹:
q̃libet pars equi esset equ⁹. vt dicit con/
clusio scđa ⁊ ergo nõ esset heterogeneũ: sꝫ
homogeneũ. ⁊ ergo nõ esset heterogeneũ.
Simil' põt dici de aliis hmõi. Hoc đ sex
to articulo.

His premissis re/
Ad rati spõdet ad rõnes pncipales. ¶ Ad pmã cõ
ones pn tra suppositũ: negeť q aĩa bruti sit ex nihi/
cipales lo. ⁊ ad pbatõnem dicit q creata ⁊ crea/
ta diciť nõ in se q: de potẽtia materie ẽ edu
cta: sed in sua materia quã deus creauit: et
i illa creatõe diciť om̃ia materialia creasse
Ad 2 in suo sbiecto: nõ in ppria forma. ¶ Pro
secũdo diciť: q aliquid esse cõpositum ex
materia põt intelligi dupl'r. Uno mõ pro
prie. q: materia est eius ps: quo mõ om̃es
sbstantie cõposite diciť cõposite ex ma/
teria. Alio mõ q: est compositũ ex suis pti
bus que om̃es de potẽtia materie sunt edu
cte. ⁊ hoc mõ q̃libet forma educta de potẽtia
materie dicitur congrue ꝯposita ex mate/
ria. q: est ꝯposita ex suis ptibꝫ ex mã
Per hoc ad formã negeť aña scđo mõ itel
ligendi: imo aĩa est cõposita ex mãia. se
cundo mõ q: est educta i se ⁊ ptibꝫ suis de
materia. Ad impbatõem pmã dr q nõ ẽ
Ad 2 cõposita ex materia tanq̃ ex pte sui scꝫ p/
pbatõeꝫ mo modo. vt dcm est. ¶ Ad scđam pbati
oneꝫ: q pncipia bene fiũt ex alterutris. put
li ex dicit circũstantiã sbiecti. vt aĩa ex ma
teria. vl' put dicit circũstantiã ordinis. vt
forma ex puatione sui. Sed phus vult q
nõ fiũt ex alterutris: put ex dicit circũsta/
tiã partis: q: vnũ pncipioꝝ nõ fit ps alte/
Ad 3 rius. ¶ Ad tertiã. q nõ ex eo solo q: ẽ i ma/
teria: sꝫ q: est đ potẽtia materie educta. vt
Ad 4 in pmo articulo dcm est. ¶ Ad quartaꝫ p
batõem sic ad pmã q facti scđo mõ ex ma
teria ipa mãia nõ est ps: sꝫ sbiectũ. ¶ Ad
Ad 5 q̃ntã. q diũsimode equ⁹ ⁊ aĩa ei⁹ sũt facta

ex mãia. vtrũq̃ tñ suo mõ factũ ẽ ex ma/
teria. equ⁹ vt ex pte sui: ex q̃ alia sua ps est
facta: et forma equi tanq̃ ex sbiecto. Ad h
aũt qđ dr q factũ ex materia est eductũ: h
est verũ de facto ex materia scđo mõ distin/
ctionis pmisse. sꝫ pmo mõ dr aliqd factuꝫ
ex materia: q: materia est ps ei⁹. nõ q̃a to/
tũ est ex alio sbiecto eductũ. ¶ Ad ꝯfirma ad ꝯfir.
tionẽ dr. q nihil ipius aĩe an gñatõeꝫ est
in materia. vt dictũ est. ⁊ negeť ꝯña. cũ in/
ferť q nõ plus esset tũc pducta de materia
q̃ ãgel⁹. q: licet nõ habuerit an esse i ma/
teria: est tñ de potẽtia materie v̾tute agen/
tis educta. ⁊ ita nõ est de angelo. ¶ Ad ter Ad 3
tiã negeť ꝯña: ⁊ ad pbatõem q in aĩalib⁹ pncipale
pfectis nõ sufficit v̾tus seminal': vt dcm ẽ.
Et dato q sufficeret: tñ q: non sufficeret p
ducere formã in statu pfecto sic a pncipio
res sũt pducte: ptꝫ q eaꝝ pductio fuit su/ Ad 4
pernatural' ⁊ diuina. ¶ Ad quartã. q albe
do est ex materia elemẽtoꝝ educta sic alie
forme. nec est incõueniẽs q accñs sit ex sb
stãtia tanq̃ ex sbiecto ex q̃ factũ est. sꝫ incõ/
ueniẽs esset si esset ex sba tanq̃ ex pte. ¶ Ad Ad 5
quintã partꝫ qđ dcm ex q̃rta ꝯclone tertij
articl'i fit eñi ex elemẽtis potẽtial'r ad eius
gñatõem ꝯcurrẽtibꝫ. scꝫ ex materia elemẽ/
toꝝ disposita v̾tutibꝫ q̃tuor elementorũ.
¶ Ad. 6. pbabile est q̄stio q ita sit q cor fi Ad 6
at bꝫ aliquã ðbitã q̃ntitatẽ prie pductiõi
totũ simul: iuxta modũ expressũ in secun/
da cõclone q̃rti arti. Scđo dr q tñ tota a
nima indiuidui nõ fit sil': sed successiue. q:
cor pductũ pducit eã in aliis mẽbris suc/
cessiue bm ordinẽ nature cõuenientẽ. Et si
q̃nq̃ dicať q agẽs siue gñans cũ sit extrise/
cũ genito forti⁹ agit ppe se q̃ distãter a se.
Dicať q hoc nõ optet q̃ñ agens sphęrice
circũdat passum: tũc eñi põt fieri actio vni
formis: vt in scđa ꝯclone illi⁹ arti. declara/
tũ est. ¶ Ad rõnes factas ꝯ q̃situ. ¶ Ad p
mã negeť aña. ⁊ ad pbatõem ptꝫ qđ dōꝫ Adr
sit ex dictis in q̃nto arti. ⁊ ex pmo dubio sex ꝯ q̃situꝫ
ti arti. ¶ Ad scđam dr q aĩa vegetatiã eq̃
sit ei⁹ sensitiua. Ad impbatõem pmaꝫ dr Ad 2
q sensitiua eq̃ nõ ligať ab oĩ ope in somno
sꝫ a sensatõe. sꝫ a nutritiõe nõ ligať. ¶ Ad ꝯfira.
cõfirmatõem negeť ꝯña. ⁊ ad pbatõeꝫ dr
q licꝫ in mẽbris exterioribꝫ i somno sit calor
fortior. tñ nõ in interioribꝫ. s. corde: epate
et stomacho: in q̃bꝫ fit pma ⁊ scđa ⁊ bm a/
li q̃s tertia digestio. est eñi tũc calor vnit⁹
circa cor: vñ oĩa interiora abũdant calore

Pōt etiā cōcedi q debilior digestio fiat i mēbris exteriorib in somno q in vigilia nec est ꝯ medicos. Itē pōt dici q i vigilia spūs z calores sensitiui z motiui q sūt i mēbris exteriorib suis opib intenti sūt. vnde parū faciūt ad nutritōem: nisi de per accidens: quā facit calor inuiscatus vel insitus mēbris.
Ad 3 ¶ Ad tertiā negēt aūs. z ad pbatōem ꝯcedit q noia mēbroꝝ nō sūt de pdicamēto sbe ꝓprie: qz cōnotāt vel figurā. z sic essent de pdicamēto qlitatis: vl' officiū actiue: z essent de pnto actōis. vel passiue: vt ocul' recipe: z essent de pnto passiōis q libet pōt videre vel speculari qd pncipaliꝰ importēt. Ad pbm dr q illud posuerit fm famositatē tēpe ꝯpositōnis libri famosam vel reputatā. sic mlta alia ponit in li. pntoꝝ qꝫ ꝯrīa determinat: vel splicite vl' explicite in aliqs locis phie.
Ad 4 ¶ Ad. 4. negēt aūs. z ad pbatōem pmā negēt etiā aūs q silliores essentialiter sint forme duoꝝ oculorū equi z bouis qꝫ oculi z aīnis ꝯungentꝰ eum. ¶ Ad pbatōem illiꝰ aūtis ꝯcedit q oculi sunt similiores in effectib in qs pñt: z ideo etiā sut silliores in dispositōnib organicis z actꝰ illi notificāt potētias in sūu mētales ꝯsīles. s. dictas dispositōes.
2 ¶ Secūdo etiā notificāt pncipales: q ad earum posse: sꝫ nō notificāt eas q ad qdditatem eaꝝ essentialē. h̄ enī dꝫ ꝯsiderari ex vnitate totiꝰ forme viue: z nō ex vno ope alicuius ptis. qꝫ vna forma pōt in valde diuersas opatōes. Ad scōam pbatōem aūcedētis: ꝯcedit q dispositōes organice duoꝝ odoꝝ sūt silliores. Scōo q eductiue dispositōnes sūt silliores qꝫtū ad extēsionē qlitatū pmaꝝ in se. sꝫ per eas h̄ nō arguit identitas essential' formaꝝ maior.
3 ¶ Sꝫ tertio dr q ꝓportiones qualitatū pmaꝝ eductiue sūt silliores in oib partib eiusdeꝫ anīal' qꝫ sūt in duob ocul' anīaliū diūsaꝝ spēꝝ. cuius rō est pus posita. qꝫ oēs ille ꝓportōes h̄nt naturalē tendētiā in eandē formā. scꝫ aniam in nūero z in spē eēntiali: diūso calido z humido eductā put ei ꝯgruit in ordine ad diuersas opatiōes diuersaꝝ suaꝝ potētiarū in diuersis mēbris. Forme autē duoꝝ oculoꝝ anīaliū drnū spē sūt eductē p ꝓportōes qlificatiuas eductiuas disproportionatas: nec ad eandē formā naturalē tēdentiā h̄ntes: imo nec eidē in spē cōuenītes: z sō ille forme odoꝝ fiūt diūse spē essentiali. sūt enī directe a cordib diuersaꝝ spērum z qꝫ ꝯplexiones sūt disproportionales: sic q nō ꝯpatiunt se sil' in sbiecto. et idō etiā faciūt disproportionales ꝓportiones qlitatū pmaꝝ: q qūis ꝓpiqores sint inuicē in calido z frigido: tn̄ ꝯplexiōes sūt incōpossibiles: recte sic forme diuersaꝝ spērū qs h̄nt gn̄are sūt incōpossibiles in eadē materia: z etiā respectu eiusdē forme totalis qꝫ nullo mō sūt nate facere silem formam.
¶ Ad qntū: dcm est q put iste terminꝰ bos est terminꝰ absolutꝰ: q sic q libet ps bouis ē bos. secꝰ est in cōi vsu vbi cōnotat totalitatē: nec est de pnto sbe ꝓprie. A c
¶ Ad sextaꝫ negēt aūs. z ad pbatōem eiꝰ negēt aūs q forma corpeitatis q est in bruto māet vl' manebit bruto corrupto. illā enī nō reputo aliā qꝫ aniam sensitiuā: q nō manebit bruto corrupto. nō enī ē possibile (vt estimo) fm cursum solitū nature pl'es formas sbales esse simul in eadē materia adequate: de quo fortassis al's erit sermo. Ad pbatiōeꝫ aūtis dr q illud qd corrūpit cor bruti vel brutū soluit cōplexionē necessariā pro esse bruti: ad cuiꝰ solōnē sequit alia cōplexio siue ꝓportio. scꝫ cōueniēs spēi q immediate nata est fieri corrupto bruto. puta forme cadaueris: z hec nō fuit aū in boue viuo. qꝫ in eo fuit ꝯplexio siue ꝓportio cōueniēs spēi bouis: z fere sbito boue interfecto complexionē illi spēi debitā soluit: z p modū sequele aliā spēi pxime cōuenientē in esse cōstituit. nō q omes qlitates pcedētes corrūpat. sꝫ q armoniā spēi viui cōuenientē auferat: z qlitates pmas z secūdas per modū sequele sb armonia vel ꝓportione alēi spēciei propriam introducat. Ad 6
¶ Rationes post oppositum sunt pro dictis z nō ꝯ ea. Ergo de qstiōe.

Ade queritur duodecimo circa distinctiōem decimāseptimā scōi libri z tres seqntes que sunt de statu nature integre. Utrum possibile sit esse locuꝫ super terram in quo homo possit semp viuere: qualis esse deberet paradisꝰ. 1
¶ Q, nō. quia quod in se habet pncipiū sue corruptōnis nō videt posse pſeruari a morte. modo homo habet in se sue corruptionis pncipium. igit. patet maior. qꝫ quod ē intrinsecum videt esse naturale: z tale impediri nō potest pro semp: cum nullū vio Argu

Ex alio. lentum sit perpetuum ¶ Et ex alio. q2 pnci
pium corruptiõis intrinsecum videtur se
qui naturã materię et appetitum eius qui
est naturaliter ad aliam formã: et cum nõ
possit appetitus naturalis frustrari suo fi
ne: videt q materia necessario quãdoq3 erit
sb alia forma et ex ɔñti corrumpet illud qd
habet materiã: et hmõi pncipiũ intrinsecũ
minor patet. q2 homo habet in se materiã
sicut alia aĩalia: quę ẽ pncipiũ corruptio
argui.2 nis. vt vult cõmentator. ij. phisicorũ. ¶ Se/
cundo sic. quia omne compositũ ex cõtra/
rijs necessario corrumpet. sed homo est hu
iusmodi. igit patz maior. q2 ɔ̃ria sp agunt
vt calidum et siccum cõsumendo hũidum
pingue. modo minor est manifesta Geñ.
secundo. q2 deus formauit hoiem de limo
terrę. id est de terra viscosa virtualr quat/
argui.3 tuor elemẽta includẽte. ¶ Tercio sic. si ali/
quis talis loc9 esset: maxime esset paradi/
sus terrestris. s3 illa nõ est ponẽda tal' virtu/
tis. igit etc. ɔña nota est. et maior ptz p ma/
gistrũ in lr̃a dicentẽ. vj. cap. disti. pñtis. q
deus hominẽ posuit in paradiso volupta
tis: quã formauerat a pncipio tanq3 loco
amenissimo. idẽ Geñ. ij. Itẽ ex pñte hoc di
cit dis. xix. c. ij. q hõ in eo potuit nõ mori. et
Geñ. 3. dr. q dñs pceperat ne hõ mitteret
manũ ad lignũ vite et viueret in ętnũ. et g
loc9 deberet esse maxime talis virtutis. sed
minor pbat pmo. q2 vbi poneret: vel sb ęq
noctiali: et ibi esset nimius calor. q2 sol ni/
mis ppinqu9 est capitib3 eorũ. vel in clĩa/
tib3 terrę cõmunis hitabil: et sic esset eiusd
naturę cũ alijs climatib3: et ex ɔñti nõ red
argui.4 deret immortales. ¶ Quarto sic. in quocũ
q3 loco homo positus fuisset: ipe indiguis
set nutrimẽto: saltẽ secluso miraculo. ergo i
nullo loco potuit poni vbi fuisset imorta/
lis: vel vbi posset semp viuere. pbatio cõ/
sequẽtię. q2 sequit. indiguit nutrimẽto. er/
go humidũ radicale potuit desiccari. et vl
tra. ergo cũ per cibũ non ęque purum resti
tuat: manifestũ est q tandem fuisset totu3
siccum. et sic nõ potuit semp viuere. Secũ
do quia potuit desiccari. ergo hõ potuit de
bilitari. ergo a pma sanitate destitui. Et vl
tra. ergo ad mortẽ deduci. añcedens ptz p
textũ Geñ. pmo. vbi domin9 dedit homi/
ni omnẽ herbã: vt essent illi in escam: sicut
et cęteris animãtib3. ergo homo indiguit
argui.5 nutrimento: sicut cętera animãtia. ¶ Quĩ
to: quia si homo potuit semp viuere: h ma
xime fuit per lignũ. sed per illud nõ. ergo etc.
patet maior per textũ pus allegatũ ex Ge
nesi. iij. ca ptz minor. quia lignu3 vitę po/
tuit in se corrumpi: alr in cibũ nõ valuiss3
ergo sempiternã vitam dare non poterat
tenet ɔseqñtia. quia nihil agit vltra virtu
tem quã in se habet ¶ In oppositũ arguit In op
sic. In paradiso comedens de ligno vitę sp po. argu
vixisset. ergo. ɔseqñtia tenet. quia paradi itur 1
sus est locus sup terram et lignũ illud est i
eo. vt patz Geñ. ij. et magister dicit disti.
pñte caplis. vij. viij. et ix. ¶ Et confirma Confir.
tur. quia nõ poterat esse mors ante pecca/
tũ. sed homo potuit nõ peccare. ergo. patz
maior ad Roma. v. vbi aplus dicit. q per
peccatũ mors intrauit in mundũ. et hoc ex
rõne. quia mori est pęna. mõ a iusto iudi/
ce pęna nõ pcedit culpam. minor patz. q2
si Adam nõ potuiss3 nõ peccasse: pctm su
um nõ fuisset voluntariũ. et sic non fuisset
peccatũ. ¶ In hac quęstione q̃ quasi pcti/
ca ẽt speculatiua pmo videbit illud qd cõ
muniter ęstimatur de paradiso. quia parũ
noticię de hoc habemus a magistris deter/
minatũ. Scdo. hominẽ nunc ad morte3
de lege cõmuni esse necessitatũ. Et tertio. i
statu naturę integrę potuisse fuisse pręser/
uatum.

Quantum ad pri/ Artic.i.
mum est notandũ. q Beda dicit in glosa
super illud Geñ. Plantauerat aũt domi
nus deus paradisum voluptatis a princi/
pio: paradisus est locus amęnissimus fru
ctuosis arborib3 consitus: magno fonte fę/
cundus: in parte orientali: a regionib3 qs
incolunt homines secretissimus. vsq3 ad
globum lunarem ptingẽs: vnde nec aquę
diluuij illuc puenerunt. ¶ Vbi merito du
bitat quo die paradisus sit conditus? q̃a dubia 4
dicit textus: a pncipio. Secundo. vbi sit
conditus? Et tertio vtrũ hominũ habita
tioni sit congruus? Et quarto. quare cos/
mographi et historiographi de ea nõ scri/
pserunt? ¶ Pro pmo ponitur pma conclu
sio. q paradisus est quid corporale sup ter P primo
ram: et nõ tm̃modo spũale. patz per beatũ dubio
Augustinũ. viij. super Geñ. ad lr̃am. qd Cõclo 1
probat tripliciter. Primo q2 homo corpo
ralis fuit in ea posituf. Secũdo ex hoc. q2
dicta Geñ. nõ tm̃ mystice: sed litteralit de/
bent intelligi. Et tertio. quia sensus mysti

eus debet fundari in litterali. vt hierusalez
anagogice significat celestem ciuitatez. sic
tñ q ad lraz etiã significz terrestrẽ. Hec eti
am est Damasceni libro. ij. ca. xiiij. et est d
intentione magistri distin. p̃sente. ca. viij.
Corre. 1. ix. et seqntibz. ¶ Correlarie sequit: q hec pa
radisus est ornatus terre et mãsio sup terrã
patet. qz est locus consitus arboribz: h ter
Corre. 2 re est vt notum est. ¶ Secundo sequitur q
paradisus est conditus tertio die cũ terra
et hoc dicit magister ca. viij. dis. p̃sentis q
paradisus itelligit cõditus a p̃ncipio ter
tie diei: quo totã terrã remotis aquis her
Ad 2 bas et ligna producere iussit. ¶ Ad secũdũ
dubium dubiũ d: cõmuniter. q paradisus sb equi
noctionali situatus sit. Sz de mõ quo est
ibi situatus: due sunt opiones. Una vidr
esse Bede. q in altissimo mõte: ad cui⁹ al
titudinẽ aq diluuij ñ puẽirẽt. Scd̃a opio
q sb equinoctiali in terra cõmuni plana:
Dubiuz remota tñ ab habitatõe hoim. ¶ Ubi ori
tur dubiũ. Utrũ regio sb equinoctiali sit
tpata? De hoc inter phos sunt due opini
Opio. 1 ones. Una est Auicẽne volẽtis: q sb equi
noctiali sit regio tpatissima. et ratio est pri
ma. quia semp est ibi equinoctiũ Unde fri
giditas noctis introducta sole absente ne
quit expelli de die: qñ sol sit itez in occasu.
Scd̃a est velocitas motus. qz cum tunc
sol maximũ circulum describit: velocissime
mouet. et ideo radij minus figunt in obiecta
Etiã cum sol describit eqnoctialẽ. tenet cõ
seqntia. qz expientia docet q manus velo
citer mota p flammã aliquãte pfunditatẽ
nõ vrit: que valde lederet si lente moueret
Opio 2. ¶ Scd̃a opinio est Aristotelis. ij. methe
oroz. qui vult q sit locus intpat⁹ ppter ni
Cõclo. 1 miũ calorẽ. In hoc etiã sistit Durandus.
¶ Cum quibz ponit p̃ma pclusio q verisi
mile est: q sb equinoctiali i terra plana sit
locus iuxta cursum cõmunẽ nature nõ hi
tabilis ppter nimiũ estum. pbatur sic. lo
cus sic situatus ad solem q est semp soli p
pinquior q̃z nobis in estate calidissima: ẽ
inhabitabilis ppter estum. sz locus sb eq
noctiali est hmõi. igit zc. patet maior. qz si
sol maneret nobis sic ppinquus sic est no
bis qñ ẽ in cãcro: locus noster esset inhabi
tabilis: tum qz cõmunit nõ fieret pluuie:
eo q sol suo ardore terrã desiccaret. vñ non
surgeret exalatio grossa: apta ad pluuiaz:
et si alique per ventum adducerent exure
rent ab ardore solis qui nimius fieret ex
cõtinua mora iuxta experientiã qua mag
patimur a calore sb canicularibz q̃z in can
cro: cum tñ tunc sol per integrũ signũ plus
distet a nobis. Cuius ratio nequit reddi
alia nisi longitudo more. quid igit fieret si
tãta mora vel semp maneret nobis ppin
quissimus. minor ptz. qz quãdo sol maxi
me ab eis distat. hoc est quando describit
tropicos. et tunc nõ distat. xxiiij. grad⁹: sz
solũ. xxiij. et. lj. minutis. modo cũ polus co
lore eleuet. et hic fere. 50. gdibz a cenit capi
tis nostri distat. vl. 1. gradus fere ab equi
noctionali p pclõnem demonstratã: q qn
ta est eleuatio poli sup orisontẽ: tanta ẽ di
stantia a cenit: ab equinoctiali: a q̃ remo
uea maxima solis declinatio. scz. xxiij. gra
dus. manẽt. xxvj. ergo cum est nobis ppin
quissimus. scz cũ describit tropicum cãcri:
distat a cenit capitis nostri. xxvj. gradibz
et ab equinoctiali nunq̃z plus q̃z. xxiij. ne
complere tamẽ: ¶ Correlariũ. sb equinocti correla.
ali in terra plana cõmuni nõ videt situat⁹
padisus deliciaz: nisi tũc speali miraculo a
deo fuerit p̃seruat⁹ ab estu. ptz ex cõclusio
ne. quia intpatus esset in calore. Secun
do. qz diluuiũ illic fuisset. scz qz terrã pla
nam vndiqz circũdedit. ¶ Sed queretur.
nunq̃d pbabile est ponere. q p̃seruetur ab
his per speale priuilegium per deuz. Respõ
detur q iuxta mentẽ Augustini. quia licz
reruz ab initio fuerit pductio miraculosa
singula tamen que ab initio pducta sunt
sic facta sunt: vt cõi influxu sine speciali
miraculo valeant remanere. nõ eñ (vt di
cit beatus Augustin⁹ sup Gen̄.) est nobis
questio de re qualis sit per miracula: sed q̃
lis in natura. ¶ Ad rões Auicenne. Ad Adr
p̃mam q vez dicit q ex parte motus diur Auicẽne
ni bene esset temperies. sed ex nimia solis pro
pinquitate qua semp est eis presens p to
tum annum: sic q nunq̃z recedit quin recti
us eos respiciat q̃z nos in capite estatis q̃
nobis est propinquissimus: totam regio
nem incendit. ¶ Ad scd̃am. verũ est q quo Ad 2
libet die minus infigit in equali spacio q̃
si tardius moueret: tamẽ vtiqz moratur. x Cõclo. 2
ij. horis semp sup orisontẽ. ¶ Scd̃a pclu
sio. probabilis videt opinio Bede. q pa
radisus sit situs sb equinoctiali i altissimo
monte mediũ regionis aeris transcẽdẽte ad
cuius cacumen aque diluuij nõ poterant
peruenire. patet. quia si esset in terra cõmu
ni habitabili septem climatuz: vtiqz aliq̃

suspitio haberet de regione circa quam est.
sz nulla de hac habet apud scribētes histo/
rias: de partibꝰ mundi memoria. igitur vidē
ꝙ extra climata: ꝛ sic sub equinocciali: et cū
nō in terra plana. vt dcm̄ est in correlario
Cōsir sequitur ꝙ in altissimo monte. ¶ Et ꝯfirmat
quia sic saluabitur ꝙ torrida zona est gladi/
us flammeꝰ ꝛ versatilis ꝯtra illuc procede
re volētes: qui Gen̄. iij. dicit per deum posi
dubia 8 tus ad custod. ī viā ligni vite. ¶ Sed cō/
exordiē. tra illū modū sunt dubitatiōes pulchre.
1 ¶ Prima an si sub equinocciali situatꝰ sit ꝑ
mi parentes ex eo eiecti poterāt trāsire tor
ridam zonā: veniēdo ad climata habita/
2 bilia. ¶ Secūda. si transit mediā regionē
3 vnde veniūt ad locū pluuie. ¶ Tertia. q̄/
modo ex hac altitudine possit ibi esse tem
peries: cum aer post mediā regionē sit ve
4 lut ignis. vt dicit ī ꝑmo metheo. ¶ Quar
ta. quia in descriptōe Bede dicit ꝙ globū
lunarem attingit. ḡ esset in sphera ignis: ꝛ
esset nox valde breuis ibidē: eo ꝙ vmbra
terre que est causa noctis: est valde parua
in sphera lune. qꝛ desinit in sphera mercu/
rij: vt dicit Ptolomeus. ¶ Itē q̄nta. quia
5 Solinꝰ refert ꝙ ascēdētes ī mōtē olympū
homines deferunt spōgias plenas aqua:
q̄tinus ardorem solis valeāt sustinere: per
inspiratōem aeris infrigidati per aquā. qꝛ
alīs esset (vt dicit) nimus calidū. ¶ Itē sex/
6 ta qꝛ Gen̄. vij. dicit: ꝙ operti sunt oēs mō/
tes. ḡ ꝛ paradisus: si in mōte sit collocatꝰ.
7 ¶ Et septima dubitatio. qꝛ dicit Beda in
oriente: vbi debet sumi illud oriens: cū q̄/
libet pars celi inter polos sit oriens: respe/
8 ctu alicuiꝰ orizontis? ¶ Et octauo. qꝛ Da
mascenus dicit ꝙ ille fons ex quo exeūt q̄
tuor flumina paradisi: est oceanus. hic au
tē nō accedit mediā regionē aeris. ¶ Ad i/
stas ꝓbabiliter nihil asserēdo respōdet. Ad
Ad 1 ꝑmā: ꝙ ꝑmi parentes poterāt transire: qa
quarto die creata sunt luminaria magna
et tertio die arida. ꝛ sexto die ꝑmi parētes
eiecti. intra aūt triduū nō poterat sol tan/
tum estum introducere: q̄ꝛ ꝑmi parentes
Ad. 2 cōgrue pertransirent. ¶ Ad scdam pōt dici ꝙ
totus fonte irrigat: tempibꝰ aptis: sic egy/
ptus vbi rarissime pluit: fecundatur nilo
Alio modo ꝙ rore tēpato fecundatur. scz de
die eleuato ꝛ cessante nocte calore sol sta/
Ad 3 tim reuertenti. ¶ Ad tertiā r̄ndetur: ꝙ cū
media regio sit semꝑ frigida: aer imediate
sup eā est sufficiēter infrigidatus ab ipa: sic

vt ab ardore ignis ꝛ calefactōne solis ser/
uat locum in maximo tēpamēto. Ad phi/
losophū in ꝑmo metheorō: ꝙ loquitur de
aere cōtingēte spherā ignis: que lōge est al
tior: ꝛ sup illud tempamentū ex calido et
frigido: illū em̄ calor ignis vehementer ācē/
dit. ¶ Ad quartā: ꝙ illa locutio bedeē hy Ad 4
perbolica. vult em̄ ꝙ sit tante altitudinis:
ꝙ hominibꝰ est quasi nō bene mēsurabile: vt
valde altus: quēadmodū dr̄ de iuuene mul
tū longitudinē alioꝝ excedente ꝙ vult cre
scere vsqꝫ ad celū. ¶ Ad q̄ntā de olympo di Ad 5
cit petrus de tharātasia: ꝙ potuit hō in sta
tu innocētie viuere ex aere puriori q̄ꝫ post
pctm̄. Durādus dicit: ꝙ mirāda canunt ꝛ
nō credēda poete. Et est verū ꝙ Solinꝰ de
miraculis mūdi multa mirabilia scribit ne
scio si oīa sint vera. ꝛ credo ꝙ ipemet scri/
psit ex auditu. vbi q̄libet referentiū secu/
re poterat mentiri: nullo sciēte statū patrie
de qua retulit: ibi ꝑsente. Item pōt dici ꝙ
mons iste spāli aspectu supiꝰ habeat virtu
tē sulphureā: rōne cuiꝰ aqua indigebāt a/
scēdētes: nō rōne altitudinis. Posset eti/
am esse ꝙ aquā secū detulissent ob refrigeri
um fatigatiōis que contigit ex diuturno
itinere ascēdentis vel impetu mutatōnis.
¶ Ad sextā ꝙ illa descriptio est accōmoda Ad 6
et intelligitur ꝙ operti sunt oēs mōtes ab
hominibꝰ cōiter accessibiles. ¶ Sed obijcit obiectio
qꝛ scda Petri. ij. dicit glosa: ꝙ tm̄ ascendet nis soto.
ille ignis q̄ntum aque diluuij ascenderūt
sed ille vidē ascendere totū. quare ꝛc. Rn̄/
det vno modo: ꝙ cum glosa stat ꝙ altiꝰ a/
scendet. qꝛ qd̄ altius ascendit: etiā ascēdit
ad tm̄. Et tunc ꝯñter diceret. ꝙ ignis ha/
bebit innouare mundū corporeū. ꝛ non so
lum purgare. aqua aūt solum habuit pur
gare ¶ Uerū ad quantā altitudinē ascēdet 2
pertinet ad librū quartū. nec me hic deter
mino. multi em̄ dicūt ꝙ nō ascendet vsqꝫ
ad ꝑadisū ¶ Posset etiā tertio dici ꝙ circa
locū fontis sunt aliq̄ virtutis attractiue a 3
quaꝝ ex oceano. vt magnes ferri. ꝛ ꝙ a tali
attractu ꝯtinuatur fluxus fontis. ¶ Ad septi
mā dicitur: ꝙ illud oriens cōuenienter intel Ad 7
ligitur sub nobiliori parte celi empyrei: qd̄ nō
mouetur. est em̄ dextrum celi. vt habet se/
cundo de celo pte ꝑma. ꝛ hoc debet esse magis
nobile. ¶ Ad dictū Damasceni: ꝙ fons ꝑ
mus fuit elementū aque: quod vocatur oce Ad 8
anus: sed post sepatōem fons emanauit
de loco paradisi ex quo quattuor fluuij de

riuantur. Vel posset dici q loquat̃ fm opi
nionē eorum qui dicunt terram perforatā
et aquas maris scaturire ⁊ ebulire vsq; ad
Dubiū ora fontiū. ¶ Sed tunc est dubiū. vn̄ cō
tinuat̃ fluxus istius fontis: ex quo est alti/
or ⁊ in mōte situatus altissimo? ¶ Ad qd
est difficile respōdere: nisi mō prelibato. q
mare sic redundet. quē modū tamē valde
pertinēter phus improbat in pmo methe
ororū recitans illū: quē tamē Ecclesiastes
sequi videt̃ dicens. Omīa flumina exeūt
Aliter a mari: ⁊ iterum intrant mare. ¶ Pōt alit̃
dici. q in isto loco sunt montes amenissi/
mi ⁊ valles delectabiles. ⁊ q in poris mon
tium multus aer ⁊ frigidus est: appropin
quans ad mediā regionē conuertit̃ i aqm
que ad vnum locū collecta scaturit. ⁊ prin/
Ad 3 cipium fluuiorū illorū existit. ¶ Ad tertiū
dubium Utrū paradisus hoim habitationi sit cō
ex supra gruus. ¶ Premitto q paradisus d̄r hort⁹
dictis 4 vel locus deliciarū. quod pōt intelligi: vl' de
Notā 1 liciarū tpalium vel ppetuarū temporaliū est
paradisus terrestris. ⁊ ppetuarū est celestis
Notā 2 ¶ Secundo. q locus deliciarū ppetuarū po
test capi proprie ⁊ corporaliter. scilz pro celo
empyreo in quo sācti sunt in ppetuis deli
cijs. quo mō sumit̃. ij. ad Corinth. xij. vbi
Paulus dicit̃ raptus in paradisum. glo/
sa. in celuz empyreū. Potest etiā capi me/
taphorice: spūaliter pro statu btitudinis
beatorū in patria. sic cepit domin⁹ Lu. 23.
dicendo latroni. Hodie mecū eris in pa/
Notā 3 radiso. ¶ Et tertio. q locus deliciarū tpaliū
etiā sumitur dupliciter. vel corpalit̃ et pro
prie de quo hic agit̃. ⁊ de quo ante est dcā
definitio Bede: ⁊ accipit̃ a magistro in lit
tera. Vel etiā potest sumi metaphorice et
spūaliter. pro statu innocentie vel iusticie
originalis in quo Adam creatus fuit. Et
dicit Damascen⁹. q pmus homo in vtro/
q; paradiso tpalium fuit positus. scilz in
loco corpaliū deliciarū fm corpus. ⁊ in sta
tu spūalium deliciaruz fm aīam. postea
trāsferēd⁹ i locū ppetuarū deliciarū corpaliū
fm corpus. ⁊ in statū visionis btifice ⁊ spi
Cōclo. 1 ritualiū ppetuarū deliciarū fz aīam. ¶ Qui
bus pmissis sit ɔclusio responsalis ad hanc
partem. et est tertia articuli. q ille loc⁹ erat
congruus habitationi pmi homis in sta/
tu innocentie. ptz. quia cōgruū fuit vt no
bilissime creature terrestri nobilissimū lo/
cum daret sup terrā sed homo erat hmōi
sgit. ptz maior. ꝓ se. qr locus debet propor

tionari locato. minor ptz. qr homo erat no
bilior inter oēs creaturas: vnde ⁊ ob hoc
dominiū super cetera recepit: deo dante.
Item locus ille est nobilissim⁹ inter loca
terre. quia inter partes eius magis celo p/
pinquus ⁊ sb nobiliori parte celi empyrei
qr sub nobiliori pte celi. scz dextera situat⁹
¶ Scdā ɔclusio. videt̃ q adhuc homi cō Cōclo. 2
ueniret licet eo indignus sit. pma ps patz
quia locus est naturaliter temperatissimus
et arboribꝫ amenissimis ⁊ maxime homi/
ni cōuenientibꝫ consitus. Scdo. quia eti/
am Enoch dicit̃ ibidē viuere. vt translat⁹
dicit̃ cum deo: Gen̄. v. ⁊ Helyas de quo. 4
Regū. ij. q ascendit per turbinē in celū. glo
sa in paradisum terrestrē. ¶ Sed forte di/ obiectio
ces q hi viri sancti sunt: ⁊ ex hoc nō videt̃
q cōueniret pctōribꝫ. Respōdet̃ q tn̄ adā
cum Eua post pctm̄ ibidem fuit. ⁊ in penā
criminis eiectus est: ⁊ ergo videt̃ q ibi viue
re potuisset: potissimū sumēdo de ligno vi/
te. quia ita videt̃ dicere textus Gen̄. iij. q
vixisset comedendo d̄ illo in eternū. Non
tamē assero verū in loco tam puro ⁊ inno/
centie depurato: nocēs siue pctōr valeat vl'
valeret remanere. quia bene staret loci pu
ritatem, esse criminis vltricē: qmuis in Adā
factum nō fuerit. quia ex q nō erāt alij ho/
mines: deus cum misericordie reseruauit.
¶ Secunda ps ɔclōnis patet. ob peccatū patz. 2
originale statutū est hominibꝫ semel mori:
iusto ⁊ misericordi dei iudicio. ⁊ ergo cum
ille locus ligno vite: vt post dicet̃: a morte
pseruauit: sic homo illo loco post pctm̄ in/
dignus existit. Hoc de tertio dubio. ¶ Ad Ad 4
quartū q historiographi et cosmographi
scribūt de his que vident̃ in locis accessibi
libꝫ per homines: qualis nō est paradisus.
de quo mihi nulla p experientiā nota sūt
cum sit locus inaccessibilis. Hoc de quar
to dubio ⁊ de toto. q. ar.

Quantū ad secū/

dum articulū videndū est hominez nunc
ad mortem necessitarū vt videam⁹ qualis Arti. 2
fuerit in statu innocentie. Ubi pmo vide
bitur hominē ad mortem necessitari. Se
cundo q per nullam artem pōt ab hac pre
seruari. Tertio q tamē aliquo modo pōt
hominis vita plongari. ¶ Quo ad pmuz
est ɔclusio nīalis. Scdm legem dei ordia Cōclo. 1
tam hec est necessaria. omīs homo viator

morietur. hec habet originalit ex illo Ge
ne.iij. vbi scribitur de ligno scientie boni et
mali ne comedas: quacunqz die ex eo co/
mederis: morte morieris. id est tpalis mor
tis debitor eris. vnde posse nō mori: vt p⁹
dicetur: ordinatione dei stabat cū statu i/
nocentie: sed eadē ordinatōe repugnat sta
tui culpe. scz post perditam iusticiā origia
lem. Item ex sententia diuina secuta cul/
pam commissam quā recepit pm⁹ parens
pro se: ꝛ omnib⁹ ab eo p ppagatōem semi
nis descēsuris siue generādis: cū dixit deus
puluis es: ꝛ in puluerez reuerteris. Et ob
pbat͡z hec dictū est. Statutū est homib⁹ semel
mori. ad Hebreos .ix. ¶ Scdō. hec propo
sitio in lumine naturali est pncipiū. ergo
iuxta cursum nature solitū debet reputari
necessaria. tenet ꝯseq̄ntia. quia talia vni/
uersalia pncipia que nō sunt moralia cōi/
ter sunt necessaria. ꝛ anцedens pz. qz expe
rientia docet adiuncto lumine rōnis. q nl
lus est qui in senio debilitet: ꝛ ad hāc se/
quitur q tandē moriet. Nec tradit scriptu/
ra memoriam de aliq̄ qui semp vixit. Un
de psalmista. Quis est homo qui viuit et
nō videbit mortem? quasi diceret nullus
questio ¶ Sed querit: que est causa huius necessi
tatis. Utru soluz sit pena peti: vel aliqua
alia causa? hic phus diceret. q necessitas
moriendi inest homini ex parte materie q̄
est in potentia ad aliā formā quā alterati
one celi disponēte eam ad illā: necessario
scdā cā tandē ꝯsequet. ¶ Secunda causa est apd̄
lumen naturale: vez iuxta statū sequentē
petm̄ cōmissum repugnātia cōtrariorū in
homine. scz calidi sicci ꝯsumētis humidū
radicale: quo desiccato: nō pōt fm cursum
nate mācre vita: eo q oē viuū ē calidum ꝛ
humidū. vt expientia docz ꝛ phs deducit i
tertia cā de longitudine ꝛ breuitate vite. ꝛ in libello
de vita ꝛ morte. ¶ Tertia causa est sta t⁹ na
ture: que habet determinatuz temp⁹ p suo
augmēto: aliud tps pro statu: ꝛ seq̄ns tps
pro detrimēto: qd̄ terminat in morte. Nec
aliud pōt lumen naturale videre. nec etiā
aliud ē nisi dñs velit agere cū aliquo hoie
preter statū nature solitū. hoc āt semp do
minus sibi reseruauit. vt dicit mgr̄ dis. 18
q pōt agere preter cōcursum causaꝝ secun
daꝝ. Unde in caplo. x. hoc probat ex ver/
bis beati Augustini. ix. sup Gen̄. ad lraz
c. xxvj. dicentis. omnis nature cursus ha/
bet natales leges. sz sup hūc naturalē cur/
sum habet creator apud se: posse de omib⁹
facere aliud q̄z coꝝ naturalis ratio habet
Item dicit magister distin. xvij. c. v. i his
verbis. multa em̄ fm inferiores causas fu
tura sunt: sz in pscientia dei futura nō sūt
id est fieri fm ordinē causaꝝ secundaꝝ de
berent iuxta consuetū cursum: que tn̄ nō fi
ent: dño aliter disponēte. ꝛ in ꝯtrium illius
dispositōnis causa disponentis. ¶ Quarta qrta cā
causa ꝫ theologica. q necessitas hec morie
di inflicta est homini p petō inobedientie
vt patz ex ppōnib⁹ supius allegatis. ¶ Sz Querit.
fortassis querit. Utrū ante petm homo fz
naturā suā fuisset mortuus? Istud dubiū
spectat ad sequētē articulū. ꝛ ideo vsqz ad
eum expectet. ¶ Secūda ꝯclusio. quāuis p Cōclō. 2
potentiā dei absolutā: vel etiaz ligni vite
vsu si haberet posset homo a morte preser
uari: nihilomin⁹ per nullā viā artis vl na
ture fm cursum solitū pōt a morte liberari
pma pars pz. quia hoc diuine potētie nō
repugnat: q semp ꝯseruaret hoiem etiā si/
ne cibo. vt esset semp mortalis: et tn̄ nunq̄
moreret. hoc em̄ nō implicat. ¶ Scda pa 2 ps ptz
pz. quia lignū vite habuit illā virtutem
q poterat ꝯseruare. vt innuit textus Gen̄
iij. vbi dñs dicit angelis: vt videat ne ho
mo comedat de ligno vite ꝛ viuat ineternū
¶ Tertia pars pz. qz iuxta cursum solituz 3 ps ptz
post temp⁹ augmēti semp sequit status. et
post statum naturalis ꝯtinu⁹ defectus vsqz
ad mortē. nec aliquis potest h impedire
quia ille in homine talis post petm sunt or
do nature: sicut etiam in aliis aialib⁹. ¶ Di/
cet fortassis si homo esset peritissim⁹ astro
nom⁹: ꝛ videret oia que corpi dari homi
nis essent nociua: ꝛ per contraria ab illis cū
preseruaret. Ita adesset optim⁹ medicus q̄
semp cum optimo humido cibaret conforma
ret: nunq̄d sic posset ppetuari. ¶ Respōdet Solō
q añcedēs est impossibile: quo ad pmaz p
tem scz q aliqs per artē posset puidere om
nia nociua indiuiduis. artes em̄ nō pos/
sūt ad indiuidua descēdere: que infinita sūt
Scdō impossibile est q aliqs medic⁹ vni
uersalia ꝯsiderādo possit scire qd hunc sit
optimū. quia nō omniū mebroꝝ ei⁹ ꝯple
xiōes indiuiduales pōt cognoscere. ꝛ si sci
ret ꝯplexiones: nō sciret gradus fm quos
cōplexio ē eleuata: ꝛ si sciret p pportiones
diuersoꝝ mebroꝝ inter se fm q̄s sibi ꝯsonant
vel nociua sunt: punctualit scire nō pt. ꝛ et
h nō pt illū optimo cibo cibare. sz adminis

omnibꝰ illis ꝙ semꝑ in optimo statu ⁊ cō/
plexionis tꝑatę ꝯseruaret͛ vsqꝫ ad instans
mortis: adhuc in eo: nisi dn̄s vltra cursuꝫ
solitū miraculū faceret: etates sibi succede/
rēt. vt post augmentū status: ⁊ post statuꝫ
diminutio: et vltimo mors. qꝛ hoc sequit͛
naturā lapsam. Verū est ꝙ in hoc casu nō
esset in morte dolor: sꝫ extinctio. deficiente
eniꝫ humido radicali moreret͛ sine dolore
Cōclō.3 ¶Tertia conclusio. ꝙ quis arte periti medi/
ci possit vita ꝓlongari sine miraculo vltra
periodū naturaliter debitā indiuiduo. nō
tn̄ potest vltra perioduꝫ debitā spēi vita ꝓ
Notā longari sine miraculo. ¶Pro declaratione
huius est aduertendū. ꝙ si ad imaginati/
onē nasceret͛ homo tēꝑatę ꝯplexionis ad
iusticiā. scꝫ nec i toto nec in aliq̄ parte sui
lapsam: ⁊ post debite rectus: sic ꝙ illa com
plexio semꝑ ꝑ imaginatiōem ꝯseruaret͛ vs
qꝫ ad instans mortis: tpus per qđ ille ho/
mo viueret: esset maximū tempꝰ per quod
homo posset manere. Vel verius: tps me/
dium inter ꝑmū instans eius esse ⁊ ꝑmuꝫ
instans nō esse esset minimū tempꝰ per qđ
indiuiduū spēi humanę in ordine ad illā
spēm nō posset manere. qꝛ ꝑ illud nō possꝫ
et ꝑ quodlibet minus posset: qꝛ per quodli
bet minus vixisset. ¶Scđo. ꝙ periodus de
2 bita indiuiduo vocatur totū tempus qđ
est a ꝑmo instanti esse indiuidui optie re/
cti vsqꝫ ad ꝑmū instans sui nō esse. Vl' lar
gius. totum tempꝰ ꝑ qđ indiuiduū viuit
quod tamē morit͛ morte naturali nō ꝑ vio
lentiā ab extra ¶Tunc patꝫ ꝯclusio quo
scđo ptꝫ ad ꝑmā parteꝫ. qꝛ sine miraculo nullꝰ po/
test excedere vitam īdiuidui suę spēi. opti
mę ꝯplexionis: ⁊ semꝑ optime rectꝰ: nꝰ me
lius illi posset aliqđ pficere: qꝛ semꝑ esset
in statu optimo a quo mutatio esset noci/
ua. ¶Patet scđa pars. qꝛ certuꝫ est ꝙ me/
2ps ptꝫ dicus peritus pōt arte sua videre lapsum
cōplexionis: ⁊ cōtra ęgritudines mortales
debito regimine ꝑuenire. Itē pōt lapsum
aliquo mō remediari. puta colericū nutri
endo ꝑ humidū ⁊ tꝑate calidum. et ita in
aliis: ⁊ ex ꝯnti plus eū trahere ad tempa/
mentū qꝫ natural' ꝯplexio lapsa dabat: et
sic etiā vitā ꝓlōgare vlus spēi terminū plꝰ
Corre. qꝫ lapsa cōplexio accessisset. ¶Cor. valde
vtile ē diuitibꝫ hr̄e ꝑitū medicū custodeꝫ
sui corpis. seqꝫ ex .ij. pte ꝯclōnis. Hec de .ij
articulo.

Quantū ad terti/

um articulū restat videre hoiem in statu Ar. 3
naturę integrę potuisse a morte fuisse pla/
uatuꝫ. ¶Ubi ꝑmo vidēdū ē si hō i eo sta/
tu fuisset passibil: Scđo. vtꝝ imortalis:
Tertio vtꝝ adhuc hō possit pseruari ne mo
reret͛: ⁊ de q̄sito. ¶Quātū ad ꝑmū est pmo Notā.
notādū: ꝙ passio vel alteratio ē duplex. q̄/
daꝫ enī ē pfectiua. vt sensatio vl' itellectio
quedā vo est destructiua. s. q̄ disponit reꝫ ad
corruptiōem. Et hec in sentiēte est duplex
quedā dolorosa tactui. vt q̄ fit a vlcerante
vel extrīseco ledēte. q̄dam q̄ nō fit cū dolo
re tactus: sꝫ q̄si insensibil': sicut in resolone q̄
fit a calore naturali: vel etiā decisiōe semi/
nis ꝑ filiis gnatione. ¶Scđo est notāduꝫ. Notā 2
ꝙ possumꝰ loq̄ vel de actu. s. vtꝝ an̄ pecca/
tū fuisset passiuꝰ. vel de potētia. s. vtꝝ ante
pctm̄ ipm pati erat possibile ¶Tertio ē no Notā 3
tandū: ꝙ nō est dubiū de diuisis qn̄ hę fu
erint verę. demōstrādo Adā statim creatū
etiā an̄ pctm̄. Iste pt mori. Iste pōt pati.
Iste pōt dolere. qꝛ illaꝝ de inesse postea fue
rūt verę. scꝫ iste postea patit͛. iste moriturꝰ
potuit enī peccare. ⁊ tūc actibꝫ illoꝝ omni
bus sbiacere: sicut ⁊ factū ē. Eodē mō illę erāt
verę. Adam an̄ pctm̄ pt mori. ⁊c. pꝫ. quia
ideꝫ erat Adam ⁊ Adā ante pctm̄. Sed
ꝑncipal' intētio q̄rentis est. vtꝝ cōpossibi/
le sit Adam nō peccare: ⁊ tn̄ pati vel mori
¶Quarto est notādū. ꝙ adhuc de illis cō/ Notā 4
positis nō est dubiū de potētia dei absolu/
ta. qꝛ sic deus gratis ei dona ꝯcessit naturę
et gratię gratis datę: ita auferre potuit. et
ex cōseqnti potuit annihilari potuit dole
re. ⁊ alia hmōi sbire: de potētia di absoluta
Sꝫ de ordiata dei potētia est dubiū. vtꝝ
si Adam mādatū seruasset: vel nō peccas
set: hmōi passiōibꝫ sbiici potuissꝫ: Et fina
liter. vtꝝ de ordinata lege dei erat cōpossi/
bile Adā pati vel mori: ⁊ nūqꝫ peccare vl'
peccasse: ¶Illis pmissis sit ꝑma ꝯclō hęc. Cōclō 1
Adam patiebat͛ an̄ pctm̄ passiōe pfectiua.
ptꝫ. qꝛ sensit ⁊ itellexit res pn̄tatas. ⁊ senti
re ⁊ intelligere in hoie est quoddā pati. vt
habet͛ .ij. ⁊ .iij. de aīa. ¶Scđa ꝯclō ē hęc. Cōclō 2
Adam an̄ pctm̄ patiebat͛ passiōe resolutiua
omis corpis. pꝫ. quia calor natural' de san
guine eius formauit in eo spūs motiuos ⁊
sensitiuos. Et h̄ sine miraculo esse non po
tuit qn̄ semel ageret in membra: aliq̄ mo/
do resolutionis. igitur ꝯsequentia nota ē. et
an̄cedens patet. quia ad sentiendū requi

rebant. vel etiã ad mouendũ reqrebantur
hmõi. ꝛ cum cõtinue per naturam euolẽt:
oportuit ꝙ continue reformarent. Secun
do. quia ei ꝓceptum fuit ꝙ de omni ligno
paradisi comederet: preterꝗ̃ de ligno sciẽ
tie boni ꝛ mali. ꝛ hoc nõ fuisset ei pceptum
nisi quia sustentationi sue necessariuꝫ. Et
ex conseq̃nti sequit. ꝙ ex quo etiã in illo sta
tu indiguisset nutrimento: ꝙ in illo statu i
eo facta fuisset resolutio. nõ eñ est aliõ nu
Correl. tritio ꝗ̃ restauratio deꝑditi. ¶ Correlariuꝫ
videt mihi sequi ꝙ he erant cõpossibiles.
Adam nõ peccauit: ꝛ tamẽ famescit. sequi
tur ex ꝯdõne. quia si deus nihil ei ꝓcepissꝫ
tunc in expectando licentiã comedẽdi nõ
peccasset: sed ꝯgrue egisset. sicut Geñ. viij
Noe nõ exiuit arcam: ꝗ̃uis sciuerit cessas
se aquas: donec domin⁹ ei licentiã dederat
egrediẽdi. ꝛ quia per ꝯdõneꝫ patiebat pas
siõe resolõnis corpis cessãte mirãdo famẽ
passus extitisset: nisi dñs ꝓuenisset cũ licẽ
tia famem. qđ nõ optebat. ergo cõpossibi
les erant ille. Adam famescit: ꝛ nõ pecca
2 uit: etiã de lege ordinata. ¶ Scđm correla
riũ. videt mihi sequi. ꝙ si ignis fuisset ap
plicatus corpi Ade: in ipm egisset: ꝛ dolo
rem ei intulisset: nisi deus spẽali miraculo
ꝓhibuisset. patꝫ. qꝛ nõ videt ꝙ Adam pl⁹
potuisset ꝓhibuisse actõem ignis ꝗ̃ passi
ones intrinsecas famis ꝛ sitis. sed etiã pos
sibile erat ꝙ ille venirent ante pctm̃. ꝗ. ꝛc.
paret maior. quia maius dominiũ habu
it supra se: ꝛ ea que in ipo erant: ꝗ̃ sup acti
ones elementorum. minor ptꝫ per correla
Sa. corr. rium ꝓcedens. ¶ Sed ꝯtra ꝓmũ correlari
um arguitur. quia nunꝗ̃ pena põt ꝓcede
re pctm. modo fames ꝛ sitis sunt pene pec
cati. quia nõ habuissent hec homines in
statu innocentie. ¶ Secũdo. quia eadem
2 rõne mori potuisset sine pctõ. vt si dñs nõ
dedisset licentiaꝫ comedendi. ꝛ ipe tanto
tempore expectasset ꝙ inedia famis defe
cisset. ¶ Tertio cõtra scđm correlariũ. qꝛ di
3 cit Jsidorus. ꝙ si Adam in paradiso ino
center viueret: ignis nõ vreret: aeris inde
centia nõ suffocaret: aqua nõ sbmergeret.
nec om̃ia que nocere solent hominib; im
pedirent. ¶ Quarto. innuit glosa sup illo
4 Geñ. iij. Cum cognouissent se esse nudos:
consuerũt folia ficus: ꝛ fecerunt sibi perizo
mata ꝙ statim fracto ꝓcepto senserunt re
bellionem carnis. Et ex cõsequenti dicunt
sancti doctores ꝙ ꝗ̃diu erat homo deo obe

diens: suum inferius obediebat ei. ꝗ ignis
et omnia hmõi non lesissent Adam ꝗ̃diu
deo obediuisset. ¶ Respõdet ad hec ꝙ non
videtur mihi multum cõcludere. ¶ Ad ꝓ Ad 1
mam. ꝙ duplex est passio penosã. quedaꝫ
sequens naturam. ꝛ quedam illata per vio
lentiã ab extra illatam nature. ꝓma nõ est
proprie penosa: sed naturalis. Vñ fames
et sitis brutis insunt. quia naturales sunt
que tamen peccare nõ possunt. vnde hec
etiam corpus Ade secuta fuisset: si longo
tempore expectando licentiã nõ comedis
set: ꝛ dominus cum licentia nõ preuenissꝫ
hec eñ nõ est pena dicenda: sed magis est
a natura hominis non glorificata. ¶ Ad Ad 2
scđam. nõ valet ꝯsequẽtia. quia ꝓceptum
nature habuit de nõ interficiendo seipm
et ergo si dominus licentiã nimis distulis
set: fame vigente sb pena peccati comede
re tenebatur: ne sui occisor esset: cum domi
nus ei cibaria sufficientia presentasset. et
discretionem dedisset: qua posset per illa
se preseruare. ¶ Ad tertiam ad auctorita Ad 3
tem Jsidori dicitur ꝙ ipe loquat de facto
sed non quando ita fuisset: si ignis corpo
ri Ade applicatus fuisset: ꝛ dominus suã
actionem nõ prohibuisset miraculose. nõ
enim erat corpus eius gloriosum: sed ad
huc alterationi sbiicibile sm illum statuꝫ
¶ Ad quartam. ꝙ verum est ꝙ corpus obe Ad 4
diebat Ade prompte: nec vlla inclinatio
erat in ꝯtrarium rõnis. et hoc volunt sctĩ do
ctores. Sed nõ minus naturales opera
tiones fuissent in corpe: vt fames ꝛ hmõi
et agens extrinsecũ alterasset: stante appli
catõne. ¶ Tertia cõclusio. ꝙ iuxta ea q̃ do Cõclo 3
minus disposuit pro homie. nõ stat ꝙ ho
mo passione dolorosa fuisset passus: et nõ
peccasset. ptꝫ. qꝛ ex quo dei opera erãt val
de bona: nulla erant cũ dolore ꝓducta: ꝛ ꝗ
passio dolorosa nõ debuit habere locũ ni
si pro culpa. ꝙ ideo nõ stabat ꝙ homo do
leret: nisi culpa id exigeret: vnde cõtra pas
siones intrinsecas scilicet famis et sitis cõ
uenientissimum cibum scilicet fructus pa
radisi disposuit. Secundo. cum licentia
cum precepto preuenit: vt de omni ligno
paradisi comederet et ratione viuace pro
ductum hominem dotauit: vt famem ad
implendo preceptum dei de comedendo
preueniret: et contra passiões extrinsecas
in loco amenissimo et aere temperatissi
mo hominem collocauit. et in complexi

Cōfir oñe tempata ¶ Et ɔfirmaē. qꝛ expresse pas
sio doloris est addita mulieri in penā pec
cati. Geñ. iij per deū dicentē ei. In dolore
paries filios tuos. ergo ante pctm̄ nō fuis
Corre. 1 set dolor ¶ Correlariuꝫ. quãuis hō fm̄ sua
naturalia passibilis erat passione doloro
sa: nunq̄ tamē aliq̄ tali passus extitisset ni
si peccasset ptꝫ ex ɔclōne ⁊ eius deductōne
oēm em̄ dolorosam passionē deus pueniſ
set sua paterna custodia ⁊ indita homini
obiectio prudētia. ¶ Diceē forte. nunquid mulier ī
dolore pepisset: ⁊ pbaē q̄ sic. qꝛ naturaľ di
uisio et pressura est in dolore et cum dolore
2 ¶ Secūdo nunq̄d potuit Adam expecta
De pria re famē: ⁊ sine peccō: ⁊ sic doluisset. ¶ De pri
ma forte diceē posł: tamē q̄ꝫtum ad pñ̄oui
deē q̄ mulier sine dolore pepisset. naturali
emissione partus maturi dilatatōne sui ⁊
Ad.2 iterata ɔstrictione. ¶ Ad scd̄am. q̄ hō ra
ro indiguisset cibo: ꝓpter tēpamentū sue cō
plexionis: dulcedinē ɔtinue cōtemplatio
nis: ⁊ vim ɔfortatiuā illoꝝ fructuū para
disi p̄sertim ligni vite. Scd̄o q̄ per prude
tiam concreatam sciuisset ante famē qñ co
medendū extitisset: ⁊ si sic tūc ɔ egisset: ex
quo p̄ceptum habuit de comedendo: pec
Corre. 2 casset. ¶ Scd̄m correlariū. hec hominis im
passibilitas fuit pure ex gratia ⁊ nō ex na
tura. ptꝫ ex ɔclōne. Hec de p̄ma parte ar
2. ps ar. ticuli. ¶ Quantū ad scd̄m. Utrum hō fu
ticuli isset immortalis: Est sciendū q̄ aliq̄d di
citur immortale tripliciter. ¶ Uno mō qꝛ sue
nature vitali repugnat mori. vt angeloꝝ
anime intellectiue. ¶ Scd̄o mō. qꝛ q̄uis
2 fm̄ naturā sit d̄ genere corruptibiliū: tamē
habet aliqd̄ donū oīno corruptiōis exclu
siuū. ⁊ hec erit incorruptibilitas hoīs in post
glorificatōem corpoꝝ. quia tunc glia ani
me in tantū in corpus redūdabit: q̄ ipm̄
ab omni passione p̄seruabit. Unde beat⁹
Augustin⁹ in epl̄a ad Dioscoꝝ. Tam po
tenti natura deus fecit aīam: vt eius be
atitudine redūdet in corp⁹ plenitudo sa
nitatis. id est incorruptōnis vigor. ¶ Ter
3 tio modo diciē aliq̄d immortale: nō qꝛ nō
pōt mori: sꝫ q̄ sibi ꝓuisum est sufficiēter de
remedijs sempiternā sanitatē ɔseruātib⁹:
sine q̄cuqꝫ debilitatōe. ¶ Qua distinctōe p̄
Cōclō.1 missa est p̄ma ɔclō. ¶ Prim⁹ parēs nō erat
imortaľ p̄mo mō. scd̄o mō ptꝫ. qꝛ habuit cor
pus passibile q̄d etiā potuit mori. ⁊ post pec
catū in eo mortu⁹ est. vtꝫ Geñ. 4: et q̄ sue
nature vitali nō repugnabat mori: sic āge
lo vel anime sue q̄ sūt sine materia. Itē nec
scd̄o mō. qꝛ nō erat in glia. nō duꝫ em̄ erat
bt̄ūs p̄miatorie. ⁊ tñ sola glia est q̄ facit
illo mō imortale. Scd̄o. qꝛ indiguit cibo
vt dc̄m est: ⁊ patiebaē passione resolutōis
taľ aūt nō est immortalitas scd̄o mō dc̄a.
qꝛ ibi donū acceptū excludit oēm passiōꝫ
debilitatiuā. ¶ Scd̄a ɔclō. iuxta legē ordi Cōclō 2
natā dei nō stabat ipm̄ mori ⁊ nō peccare.
ptꝫ. qꝛ mors nō est ei innata: nisi ex trans
gressiōe mādati. vtꝫ Geñ. iij. q̄ trāsgressio
ne peccauit. ¶ Scd̄o. qꝛ vel ab extrinseco 2
inducta fuisset ei mors: vel ab intrinseco:
nō ab extrinseco. qꝛ ab h̄ de⁹ p̄seruabat tē
peramēto loci ⁊ hoīs custodia spēali q̄ nihil
ei lesiuū aduenire pmisit. nec ab intrīseco.
qꝛ oēm debilitatē lignū vite sufficiēter refor
mauit ⁊ in eodē vigore sustinuit: suo tem
pore comestū: q̄d homo indita sibi prudē
tia sciuit. nisi dicas q̄ hō potuisset nolle co
medere: vel se in ignē vel aq̄ꝫ in sua spōte p
iecisse. ⁊ si sic: tūc peccasset. qꝛ p̄ceptū de co
medendo ex eo habuit. Geñ. iij. de omni li
gno paradisi comedes: ⁊ ɔ sui nocumētuꝫ
habuit p̄ceptū nature ⁊ inditā sibi prudē
tiā. ¶ Tertia ɔclō homo fuit imortalis ter Cōclō 3
tio modo. probaē sic. ei sufficiēter puisū fu
it de remedijs sempiternā sanitatē hūnib⁹
cōseruare ergo ⁊c. ɔñ̄a tenet ex notabili. et
añs ptꝫ qꝛ anime data fuit vis ⁊ scia q̄ cor
pus suū per lignū vite ⁊ alia ligna paradi
si in sempiterna sanitate potuit conseruare.
igiē añs verū. tenet ɔñ̄a. ⁊ añs ptꝫ. qꝛ illa ē
cōditio ligni vite. vt dicit mgr dis. xvij. c.
ix. Stabilis sanitas. ꝑpetua soliditas nul
la infirmitas. nulli⁹ etatis imbecillitas. et
nō in pei⁹ vel ī mortē declinabilitas. Et su
mit a dictis venerabiľ Bede ⁊ strabi ī glo
sa q̄ hoc dicūt Geñ. iij. c. Correla. hō non Corre.
dr̄ fuisse imortalis in statu innocētie. qꝛ ñ
potuit mori. qꝛ potuit peccare et mori: sic
factū est: sed qꝛ potuit nō mori: ⁊ qꝛ iuxta le
gem cōditoris nō potuit mori: nisi pecca
ret. patet ex conclusione ista ⁊ p̄cedente
¶ Scd̄m corre. illa hoīs imortalitas non Corre.2
fuit eiusd̄ spēi cū angeloꝝ imortalitate. pꝫ
qꝛ illi nō pñt mori. ¶ Tertiū corre. nec fu Corre.3
it eiusdē spēi cū imortalitate corpoꝝ glifi
catoꝝ pꝫ qꝛ etiam illi ñ pñt mori p pctm̄:
sic potuit hō. Item illi sunt sani perpetua
sanitate glorie sine nutrimenti acceptione
et taliter non erat homo: sed indiguit nu
trimento. Itē vita hominis est cū resolōne

obiectio et non beatorũ in corpore. ¶ Fortassis di/
cetur. homo erit passibilis ex nutrimento
ergo etiam mortalis. probatio ꝯñe. conse
cuta passio debilitat ⁊ ex ꝯseq̄nti dispõit
ad mortem. ⁊ añcedens patet. quia opor/
tebat nutrimentũ conuerti in sb̃stantiam
aliti, quod nõ poterat esse sine actione cõ/
trariorum. ⁊ per cõsequens in agendo repatie
batur. quia om̄e agẽs in agẽdo repatitur.
2 ¶ Secundo. q2 in superflua nutrimẽti emit
tendo ad minus patiebat̃ sensu olfactus.
eo ꝙ talia superflua naturalit̃ mali odoris
2. pncı. sunt. ¶ Secundo. quia videt̃ ꝙ patiebat̃
calore estatis sup calefactõnẽ. ⁊ frigore hy
emis infrigidatonem. ergo inordinate di
sponebat̃. ergo videt̃ ꝙ mori potuisset: eti/
am si nõ peccasset. ꝯsequentię note sunt. ⁊
añcedens patet. quia illę sunt causę agen/
tes naturales ⁊ applicatę homini. ⁊ ex cõ/
sequẽti secluso miraculo agent in hominẽ
sicut dicit correlariũ scd̃m secũdę ꝯclõnis
3 partis p̄cedentis. ¶ Et tertio. nũq̄d homo
fuisset sb̃ tempore. ⁊ ex ꝯseq̄nti senio defe/
cisset. iuxta textum phi. 4. phisicorum. quia
om̄ia q̄ sũt sub tempe senescunt sb̃ eodem
4 vel pariũ̃ a tpe. ¶ Quarto. quomodo po/
mum potuit conseruare in sempiterna vir
tute: cum vtiq3 videat̃ ꝙ non possit nutri/
re: nisi corpus sua alteratõne aliq̄lit̃ indis/
Ad 1 ponendo. ¶ Ad hęc respõdet̃ ad p̄mam. ꝙ
homo nõ patiebat̃ ex nutrimẽto: nisi perfe
ctiue in illo statu. Et ad pbatõem dicit̃ ꝙ
nõ opter semp agens vel dirigens cibum
indisponi a cibo. hoc em̄ solũ habet locum
vbi cibo discõueniens põt alterare corpus
quod in statu illo respectu illius naturalis
simi cibi: quẽ hominis vsui deputauit de/
us: nõ habuit locum. potuit em̄ plus vir
tus corpis humani resistere q̄3 cibo discõ/
uenienter alterare. ¶ Ad scd̃am: de superflui
Ad 2 tate cibi dicũt quidã. ꝙ homo in statu in/
nocentię nõ plus recepiss3 de cibo q̄3 sibi fu
isset congruũ. ⁊ sic nõ fuisse aliq̄d superfluũ
sed totum in naturã nutriti cõuersũ. Istã
solõnem reprobat beatus Thomas p̄ma
parte sum. quęstio. xcvij. articlo. iij dicens
ꝙ hoc nõ videt̃ rõnabile ꝙ in cibo nulla fe
culentia fuisset ad nutritõem inepta. ⁊ iõ
dicit aliter ꝙ oportuit superfluitates emitti: s3
fuisset diuinitus prouisum ne ex hoc aliq̄
Ad 2 indecentia prouenisset. ¶ Ad scd̃m argu/
pncipa. mentũ: ꝙ locus ille tanti est temperamẽti ꝙ ibi
calor estatis ⁊ frigus hyemis nullã lesiuã

faciunt alterationem: sed semp est plenus
delicijs: omnibo suis fructibo indefectibi/
liter redimitus: semp viridis ⁊ hũano vsui
conuenientissimus. ¶ Ad tertiũ. ꝙ sic: sed Ad 3
quamuis homo sb̃ tempe fuerat: tamẽ q2
indispositõem mediũ non habebat extrin
sece a tempe nõ patiebat̃. ⁊ quãuis ex diũ
sa partium cõplexione senesceret: tamen li
gno vitę in iuuentute stabili ⁊ semp eadẽ
remansisset: vnde nõ senuisset. ¶ Ad quar Ad 4
tum. ꝙ ligno vitę tantę virtutis erat: vt a
nimã in eadem virtute cõseruãdo sibi ęq̄
purum humidu3 ex cibo formaret: sicut il
lud quod ante resolutiõe3 habuerat. ⁊ sic
in eodem statu cõseruabat. Unde beatus
Augustinus. xiiij. de ciuita. dei dicit. ꝙ ci/
bus aderat homini ne esuriret potus ne si
tiret. lignum vitę ne illũ senectus dissolue
ret. Unde contra resolutõnem humidi ra
dicalis habuit fructus cõmunes paradi/
si. Et ne humidũ impurius esset quod ge
nerabat̃: ligno vitę animę sb̃ueniebat̃: vt
ęque purum faceret. ⁊ sic semp in eodẽ sta
tu cõseruabatur. quia cum duobo in ho/
mine modis ad senectutem disponit̃ con/
tra vtrumq3 de remedio erat prouisum: cõ
tra resolutionem humidi comestione com
munis cibi paradisi: contra impurificati/
onem accepti remedio ligni vitę: qd̃ sum:
ptum animę virtutem dabat in eadẽ pu/
ritate conseruãdi. teste beato Augustino i
libro de quęstio. vete. ⁊ no. testamenti di/
cente: ꝙ vitę arbor vice medicinę quodã/
modo corruptõem omniũ prohibebat: ta
men non simpliciter immortalitatem cau
sabat. ¶ Ex quo patet ꝙ sumptu3 ad tem
pus p̄seruabat: quo finito iterum sumẽdũ Corre.
erat: vel homo fortassis ad paradisu3 fu/
isset translatus. Hoc de secunda parte arti
culi. ¶ Quo ad tertiã partem videndũ est
An adhuc homo possit preseruari ne mo tertia ps
reretur: scil3 post lapsum in peccatum? et tertij ar.
de quęsito. ¶ Ubi p̄mitus premitto nõ es
se dubium quin per potentia3 dei homo
posset semp preseruari in vita ⁊ in sanita/
te: etiã in corpore. quod quantũ est ex na/
turalibo esset transmutabile ad aliam for
ma3. quia hoc omnipotentię non derogat
Secundo. etiã nõ dubitatur quin deus
possit facere talem locum: in quo homo
positus per adminicula loci ⁊ ibi existen/
tia sp posset manere. hęc ei oia deũ posse i
ei⁹ oipotẽtia sunt inclusa. q2 qd̃libet istorum

fieri nõ implicat. Sed est pncipale dubi
um tractandũ. Utrũ sm pmeuã producti
onem mundi sit aliquis locus in quo hõ si
ne nouo miraculo possit preseruari ne mo
reret: sicut dictum est ꝙ potuit in paradi
Cõclo. 1 so ante pctm̃. ¶ Ad cuius terminatõem ẽ
conclusio pma hec. ꝙ lignũ vite etiã post
pctm̃ sepe sumptũ habet virtutẽ conserua
tiuã hominis in ppetuo vigore et sanitate
sine debilitatione sensibili. Istam tetigi in
pmo articulo in cõclusione vltima: dicen
do ꝙ paradisus etiã post pctm̃ esset locus
homini naturalis ⁊ cõueniẽs. Sz dimis
sis illis probo conclusionẽ auctoritatibꝰ ⁊
auctas 1 rõnibꝰ. ¶ Prima auctoritas est Gene. iij.
vbi dominꝰ dicit dixisse angel. Ecce Adã
factus est quasi vnus ex nobis: sciens bo
nũ et malũ. nunc ergo ne forte mittat ma
num suam: ⁊ sumat etiã de ligno vite ⁊ co
medat ⁊ viuat in eternũ. vbi mãifeste do
minus innuit ꝙ etiã post pctm̃ comestum
habebat virtutẽ viuificãdi ⁊ pseruãdi in e
ternũ saltem interrupte comestum. ¶ Se
2 cunda est beati Augustini in libro de que
stio. ve. ⁊ no. testamẽti dicẽtis. Gustus ar
boris vite corruptiõem corpis ihibebat: de
niqz etiã post pctm̃ potuit insolubil' rema
nere si permissum esset illi edere de arbore
vite. ¶ Tertia auctoritas est Richardi de
3 sancto victore dicentis. ꝙ Adam habuit
ante peccatum corruptibilitatem post pec
catum corruptõnem. sed vtroqz modo per
esum ligni vite potuit sustentari. ¶ Secũ
Pmarõ do probat ꝯclusio rationibꝰ. qr vel lignuz
ꝯclonis vite habuit naturalẽ vim cõseruatiuã in
sanitate ⁊ vigore respectu humani corpoꝝ
vel per miraculũ? Si naturaliter: tunc cũ
natura in eo nõ sit mutata nec in suscipiẽ
te post peccatũ: ita post conseruabit sic an
obiectio te. ¶ Si dicatur. ꝙ nõ habuit illam natu
nis solo 1 raliter: sed ex miraculo. hoc est vt videt ĩ
probabile. quia non videt probabile ꝙ a
miraculo sit nominatũ lignum vite. qa sic
quodlibet lignũ posset vocari lignum vi
te si deus vellet ex eo comedenti dare vir
tutem perpetuo remanendi: sicut posset de
virtute sua: licet illam virtutem non habe
ret natura ligni. ¶ Item tunc frustra dixis
2 set dominꝰ Gen. iij. ꝙ comedens ex eo viue
ret in eternum. quia post pctm̃ nõ potuis
set hoc lignum: nisi deus per miraculũ vo
luisset secum fuisse operatus: sicut nec an
te hoc habebat per aduersarium. ¶ Forte

dicetur ꝙ ante pctm̃ cum vires inferiores obiectio
erant anime obedientes: fuit homo magis
preseruabilis qz post peccatũ postqz sensꝰ
incepit obuiare legi rõnis. quia tale bellũ
intrinsecũ multum debilitat ṽtutes natu
rales. ¶ Secundo arguit magister Pe 2
trꝰ de tharantasio. quia Gen. iij. dr: Qua
cunqz hora ex eo comederis: morte morie
ris. id est necessitatus eris ad mori. ḡ non
potuit p lignũ vite a morte pseruari. ¶ Ter 3
tio. quia iumẽta nõ pseruant nec possunt
pseruari per esum ligni vite: ⁊ homo est cõ
paratus eis per peccatuz. vt dicit psalmi.
psal. xlviij. ergo nec homo. ¶ Quarto sic 4
arguit. quia nõ poterat d mortuo facere vi
uum: cum hoc sit soliꝰ dei. ergo nec d mor
tali immortale. probatio ꝯseqntie. qr ma
ius esset facere de mortali immortale: cum
differant genere. vt dicit. x. metha. de cor
ruptibili ⁊ incorruptibili: qz de mortuo vi
uum que habent fieri circa idem genꝰ. Ob
has tres vltimas rõnes Petrus de tharã
tasio tenet ꝯclusionẽ contrariã dicti. xix. se
cundi. questio. scda. articlo scdo. Sed sm
veritatem salua reuerẽtia doctoris hec ni
hil cõcludunt de posse: nec de natura ligni:
sed solũ de esse. ¶ Unde ad pmã concedit Ad 1
ꝙ conseruabilior erat homo ante peccatũ
qz post. sed nõ in infinitũ. Et ideo cõsequen
ter concedendũ est: ꝙ post pctm̃ sepius in
diguisset vti ligno vite vt nõ moreretur qz
ante peccatũ: eo ꝙ virtus eius natural' ege
bat pluri confortatiuo: propter plura bel
la interiora ⁊ plures dispositõnes ad mor
tem. sed vno modo ⁊ alio si permissus fuis Ad 2
set vti: fuisset a morte pseruatus. ¶ Ad ra pedibus
tiones magistri Petri de tharantasio. Ad natura
primã dicitur. ꝙ sententia dei obligabat ho
minẽ ad sel' mori: ⁊ iõ etiã obligabat eum
ne comederet de ligno vite. vnde eiectus ẽ
vel emissus est de paradiso vt operaret ter
ram de qua sumptus est. ⁊ de illa vixerẽ qñ
eum a morte preseruare non valeret. non
autẽ claudebat sentẽtia dei omĩpotentiaz
quin hominẽ posset semper cõseruare: nec
mutauit naturas rerum quin si de ligno vi
te edere permissus fuisset semp vixisset: ni
si deus naturalem vim eius suspendisset. Ad 3
¶ Ad tertiam. quicquid sit de antecedẽte cõ
sequẽtia nõ ẽ bona. quia illud lignum ha
bet illam vim super homines: nõ super be
stias. qd enĩ est homĩ cibꝰ: forte bestijs est
venenum. et ecõtra. vt aranee sunt cibus

auicularum:ꝛ venenū homini. Auctori/ tas psalmiste loquit̄ de statu homis ꝗ ad animā p̄ncipaliter: puta ꝙ secutus est sen sum transgrediendo mandatū ꝛ nō rōnē rectam. ¶ Ad quartā: ꝙ lignū vite non fe cisset hoīem immortalē: sic ꝙ nō potuisset mori. vt dictum est in p̄cedenti prte articu li. sed mortalem existentē semp̄ incolumē seruasset debitis horis successiue p̄lies sū/ ptum. ¶ Ex conclusione hac correlarie seq̄ tur: ꝙ adhuc homo per virtutes mūdo cō/ creatas possit p̄seruari vt semp̄ viueret: et nunꝗ̄ moreret̄. p̄tz per ꝯclōnem. qꝛ ita pos set fieri per lignum vite. ¶ Secunda ꝯclu sio sequit̄. ꝙ est possibilis aliq̄s locus sup̄ terram: vt paradisus in quo homo posset semp̄ viuere. patet ex ꝯclōne. p̄ma. quia li gnum vite hominē existentē in paradiso: adhuc p̄seruaret sicut tunc: vt in ea dedu/ ctum est. ¶ Tertia conclusio. nō vid̄r ꝙ ali quis locus sit talis locus. patz. qꝛ omīs a/ lius locus est homini concessus ꝛ in nullo concessum est ei p̄petuari. ergo ꝛc. ꝯsequentia nota est. ꝛ an̄cedēns pro p̄ma parte patz. quia p̄pter peccm̄ nō est exclusus nisi d̄ pa radiso: totam terrā residuā dedit ante ei de us. ꝛ etiā post peccm̄ ei dimisit. Et pro secū da parte patz ex sentētia dn̄i p̄us allega/ ta. quia statutū est hominibꝫ semel mori. ¶ Dicet̄ de triuallis: ꝙ historie tradant ibi hominē nō posse mori. Et ideo p̄hus. ij. to picoꝝ dicit nō sequi: bonuz est interficere patrē in triuallis. ergo bonum est interfice re patrē. Et respōdet: ꝙ ibi homines more rent̄ sed difficulter. debilitantur enim: ꝛ ergo vtiqꝫ tandem sequeret̄ mors. sed quia ibi difficulter moriunt̄: filij videntes suoꝝ pa rentum miserias cōpatiendo ip̄is in tan/ tis angustijs ꝛ cruciatibꝫ constitutis: vel eos interficiūt: vel ad aliam patriam du/ cunt: vbi nō est illa influentia: sic an̄ie cuz corp̄ore conseruatiua. Et quicq̄d dico: ne scio si sit verum super quo fundat̄ argum̄ tum. Hoc de tertia parte: et ex cōseq̄nti de toto articulo.

Ad 4 — Corre. — Cōclo 2 — Cōclo. 3 — obiectio

Ad rationes prin

cipales. ¶ Ad p̄mā neget̄ maio: ad p̄maz probatōem eiꝰ d̄r: ꝙ nō om̄e qḋ sequit̄ p̄n cipia intrinseca est simpl̄r naturale. q̄uis forte sit naturale materie. sed nō esset icō/ ueniens ꝙ aliq̄d tale materia nūꝗ̄ ꝯseq̄re tur. puta si semp̄ maneret s̄b vna forma p̄ p̄seruatōem. nec hoc est ei p̄p̄rie violentū: ꝛ quia nō minꝰ naturaliter est materia sub vna forma ꝗ̄ s̄b alijs. quia cū forma nata est esse: ꝛ quo ad essentiā eius nō plꝰ vnā appetit ꝗ̄ aliā. homi aūt vel cōposito cor ruptio inq̄ztum h̄mōi nō est natural̄ sim/ pliciter: cū sit ꝯtra naturalē inclinatōnem forme. Q̄ꝫ aūt. v. p̄hisicoꝝ in fine: dicunt̄ corruptōnes naturales: itelligit̄ ꝙ sint mi nus violēte. sicut si morit̄ quis ex senio na turalius d̄r mori ꝗ̄ si gladio. ¶ Ad sc̄dā probatōem maioris ꝙ verū est ꝙ appetitꝰ desiderij materie est ad aliā formā. sed ille est cum ꝯfusione ꝛ indeterminatōe. ꝛ ḡ in/ finitas formas pōt recipere quas nūꝗ̄ ha bebit. nec in hoc frustrari dicit̄ qꝛ confusio appetitus satiat̄ p̄ semp̄ esse s̄b aliqua for/ ma. ꝛ ita est si s̄p maneat cū ea quā habet. et ergo nō est eius appetitus frustra: sicut angelus in patria vel homo in via natu/ ralit̄ in ꝯfuso omnis s̄cibilis appetit ꝯgni tionē: sicut p̄fectōem sui intellectus. īfini/ ta tamē s̄cibilia nunꝗ̄ in particulari sciet: nec in hoc frustratur vel violentat̄. qꝛ suffi cit bono pro scire visio beatifica. et viatori cognitio possibilis sibi pro via. ¶ Ad secū dam p̄ncipalem respōdet̄. negando maio rem. quia compositū ex elementis contra/ rijs potuit ꝛ posset adhuc per esum ligni vi te in perpetua sanitate cōseruari. Ad p̄ba/ tionē concedit̄ ꝙ calidum agit in humidū et consumit: sed lignū vite sumptum eque pure ꝛ sufficienter restituisset. ¶ Ad tertiā: concedit̄ maior. ꝛ negetur minor. ꝛ ad pro bationem dictū est quomō s̄b equinoctia li est paradisus terrestris in secūda cōclu/ sione p̄mi articuli quo ad sc̄dam parte eiꝰ et quomō ibi pōt esse temperies: in solutōe tertie dubitatōis more ꝯ sc̄dam conclusi/ onē. ¶ Ad. 4. ꝯcedit̄ an̄s. et neget̄ ꝯn̄a. et ad p̄batōz ꝯcedit̄ ꝙ vbicūq̄ fuisset hō po/ sitꝰ: calidū desiccasset huīdū. sꝫ qꝛ p̄ eq̄ pu/ rū restiturū s̄p mās[i]sset vita. ¶ Ad. 2. p̄bati onē ꝯcedit̄ ꝙ hō in p̄adiso potuit debilita/ ri: sic ꝙ potuit idigere accipe cibū: sꝫ nō a sanitate destitui. qꝛ cibi p̄ntiā huit sufficiē tē ꝛ discretōꝫ ad p̄ueniēdā debilitatē. ¶ Ad v. ꝯcedit̄ ꝙ h̄ erat p̄ lignū vite. ꝛ neget̄ mi nor. ad p̄batōez ꝯcedit̄ ꝙ lignū vite. i. fru/ ctꝰ eiꝰ comestū in alam corp̄is fuisset ꝯsū ꝛ q̄ sic fuisset corruptibile. ꝛ ex h̄ seq̄t̄ ꝙ fuit finite virtutis: ꝛ ob hoc etiam conceditur

Ad rati ones p̄n cipales — Ad 1 — Ad 2 — Ad 3 — Ad 4 — Ad 2 p̄batōez — Ad 5

q̄ semel comestū non suffecisset ad semper viuere: sed ad longū: et post iterato comestum omnem pristinam dispositionē ad mortem remouisset. ⁊ sic hominem semp̄ stabili sanitate conseruasset. ¶ Ad rationes post oppositum. prima est pro dictis in secunda et tertia ꝯclusionib⁹ secunde ꝑtis tertij articli. Ad aliā rōnem que videt agere ꝯ scd̄z correlariū secū de ꝯd̄onis p̄me partis tertij articuli. vbi dictū ē q̄ si ignis applicatus fuisset Ade ꝑmo parenti: egisset in eum. Et ratio arguit q̄ mors nō potuit quicq̄z ante peccatū: ideo respōdet ad eam q̄ q̄uis ex gratia hoc deus disposuit vt nō esset mors: nisi per pctm̄. vt dictū est in tertia ꝯd̄one illius partis articuli: ⁊ in correlario vltimo eiusdē partis: tamē quo ad naturā possibilis erat mors etiā si nūq̄ adā peccasset. Unde si corpus Ade fuisset derelictum extra paradisum: vbi lignū vite attingere nō potuisset: etiā si nō peccasset: tamē mortuus fuisset. q̄r mors debet nale animalis vel homīs: etiā ex suis naturalibus. Uez est q̄ probabile est q̄ sine peccato viuēs mortuus fuisset sine dolore sensi⁹ ex extinctione humidi radical': sicut ignis in lampade. ¶ Ad improbatōem q̄ mors ē pena: que n̄ potuit esse ante pctm̄. Respōdet q̄ ꝓprie sic mors nō fuisset pena: s; natura. Et est verū q̄ de facto fuit pena peccati: eo q̄ ꝓpter pctm̄ ablata sunt ei gratuita quib⁹ potuit nō mori. sed potuit nō eē pena. vt si conditus homo sue nature dimissus extitisset sine illis remedijs ⁊ sine pctō vixisset: sine dubio ex senio defecisset. et sic mors ei nō fuisset pena. sed debita ex natura. Docte q̄stiōe.

Ad rationes p⁹ opposi.

ad imp.

Redecimo

querit circa easdem distinctiones. Utrū pueri in statu innocētie geniti fuissent tam in aīa q̄z in corpe a natiuitate perfecti? Que questio vnū suppōit. s. q̄ in statu innocentie fuisset ḡnatio. Scd̄o querit Utrū pueris sic genitis inesset tā aīe q̄z corpis ꝑfectio. ¶ Cōtra suppositū arguit sic. In statu innocētie nō fuisset corruptio ergo nec ḡnatio. ḡ pueri nō fuissent geniti vltima ꝯseq̄ntia nota est. ⁊ p̄ma p;. q̄r generatio ⁊ corruptio sūt opposita. ⁊ illa habēt fieri circa idem. Itē tenet auctē phi primo de celo ⁊ mūdo p̄te q̄rta. añs p;. quia Adam in statu illo vel etiā Eua non fuissent mortui: imo erant vno mō imortales vt dcm̄ est in p̄cedenti questiōe. ¶ Confirmatur sic. quia in paradiso nō potuit esse decisio. ergo nec generatio puerorum. ꝯseq̄ntia nota est. ⁊ añcedens p;. q̄r seminis decisio disposuit ad corruptōem: que ī co statu esse nō potuit. ¶ Scd̄o sic. quia vel fuisset generatio: virginitate salua: Et h̄ nō quia nō videt possibile sine miraculo q̄ virgo pariat ⁊ integra corpe ꝑseueret. hoc enī soli virgini Marie videt esse ꝓprium. Uel viginitate amissa: ⁊ hoc nō. q̄r status innocentie nō debebat esse ante pctm̄: s; ꝑditio tam nobilis rei. sicut est v̄ginitas per comparatōem ad eā videt esse status indecentie. ¶ Et ꝯfirmat. q̄r sine pctō nō debebat p̄di aureola sed aureola debet v̄ginib⁹. ergo ⁊c̄. ergo nullo mō videt fuisse ibi facta. Et hoc videt esse de mēte Damasceni dicentis q̄ sine corpali cōmixtōne posset deus multiplicare genus humanū: si stetisset in paradiso. sed quia vidit peccaturos: ido masculū ⁊ fēminā creauit eos. Idem dic̄ Gregorius nicenus in libro quē fecit de homine. ¶ Cōfirmat tertio aucte beati Augustini. xiiij. de ciuita. dei. q̄ si nō peccassent: sine corruptōne integritatis infunderet maritus in gremio vxoris. ergo videt voluisse q̄ nō fieret ḡnatio corruptōne virginitatis. ¶ Tertio ꝑncipaliter. quia angeli non habent nec nutrent. Mathei. xxij. modo dic̄ Damascenus q̄ homo fuit in paradiso sicut angelus q̄ uidā. ergo nullus fuisset ibi genitus. ¶ Deinde arguit: q̄ pueri fuissent in corpore perfecti. ꝑmo quia ꝑfecti mente nascunt etiā ꝑfecti corpore. sed ante peccatū omnes nascerent perfecta mente. igitur. patet maior per beatum Augustinū in libro de baptismo paruulorum dicentem: q̄ infirmitati mentis congruit hec infirmitas corporis. minor pat;. quia omnis infirmitas mentis est ex peccato. vnde omnes fuissent nati in iusticia originali. ⁊ sic mente perfecti. ¶ Secundo sic. Si fuissent nati paruuli et nō perfecti: non suffecissent sibi pro victu acquirendo. ergo potuisset fuisse pena ante peccatum. ꝯseq̄ns falsum. et consequētia tenet. quia famem patientes et sibi prouidere nō potentes penam sentiunt. ¶ Tertio sic. Multa alia animalia nascuntur perfecta in corpore. ergo me-

ꝯ sup. arguit. 1

Cōfir.

argu. 2

Confir.

Confir.

argu. 3

p̄ q̄stio

2

3

p̄ime homo ante pctm̄ qui nobilissimū est
animaliū. tenet ꝯseq̄ntia. qꝛ nobiliori ani
mali secluso peccato domin⁹ debebat pui/
dere de congruo: de pfectioribꝰ naturalib⁹
et de modo essendi pfectiori. añcedens pa/
arguit 4 tet de porcis: vitulis ꝛc. ¶ Quarto. pueri fu
issent statim nati in maxia afflictōne ꝺ sua
impfectōne ꝛ impotentia in mēbris. hꝰ au
tem ante peccatū esse nō poterat. patz ma
ior. quia naturalr̄ sequit̄ dolor ex impoten/
tia cōsequendi desideratū. modo pueri na
ti naturalē habebant inclinatōem ad mo
tum membroꝝ. ꝛ ḡ nō posse hꝰ consequi: fu
arguit 1 isset dolorosum. ¶ Tertio loco arguit̄: ꝙ fu/
issent pfecti mente. pimo sic. qꝛ Adam in
illo statu fuit pfectus mēte. ergo ꝛ filij eius
ꝯseq̄ntia tenet. qꝛ qualis fuit p̄m⁹ homo:
tales filios generasset. añcedens pꝫ. qꝛ fu/
it productus cum virtutibꝫ ꝛ sciētijs omi/
bus. vt videt̄: quia productus fuit in per/
fectōne corpis. vt dicit btūs Augustinus
sup Geñ. ca. xix. xx. ꝛ xxj. libri sexti. ꝛ mul/
tomagis decuit vt cum pfectōne mentis
vnde videt̄ ꝙ pductus fuerit cū omi sciē
arguit 2 tia ꝛ virtute. ¶ Secundo sic. fuit pductus
perfectus in scientia. ergo ꝯña nota est. q̄a
scientia est pfectio mentis. vj. ethico. añs
probat̄. qꝛ ignorātia causata est ex pctō ex
quo quattuor nobis inflicta sunt. scꝫ igrā
tia. infirmitas. malicia. ꝛ cōcupiscētia. vt
dicit Beda. mō ante peccatum nō fuit pec
arguit 3 catum. ergo nec ignorātia. ¶ Tertio. quia
paruuli fuissent pfecti in iusticia. ergo i sci
entia. ergo in tota anima. probat̄ conseq̄n
tia. quia perfectio scientię pfecisset intelle
ctū ꝛ iusticię affectū. ergo totā animā. ꝛ p̄/
ma probat̄. quia ad pfectiōem iusticię req̄
ritur perfectio scientię dirigētis illam. ꝛ an
cedens est venerabilis Anselmi li. de con
ceptu virginali dicētis: ꝙ simul cum rōna
lem haberent animā: iusti essent: quos ge
neraret homo si nō peccaret. ¶ Sed p sup
psuppo. posito ꝙ generassent. patz. qꝛ dcm̄ est eis.
crescite ꝛ mltiplicamini. Gen. p̄mo. qꝺ nō
poterat fieri nisi per actum ḡnatōis. Item
idem dicit btūs Augustin⁹. xiiij. de ciuita
te dei sic inq̄ens. Quisquis dicit p̄mos pa
rentes nō fuisse coituros nec ḡnaturos: ni
si peccassent: quid aliud dicit: nisi ad mul/
tiplicatōem sanctoꝝ necessariū fuisse pec/
ꝯ p̄ma catū. hoc autem est absurdū. igit̄. ¶ Sꝫ ꝙ
ptē q̄siti nō fuissent in corpe perfecti. patz: quo ad
magnitudinē. quia contra moduz naturę
esset ꝙ mater generasset ita magnū homi
nem in vtero sicut quantitas corporis ei⁹
Nec valeret si diceret̄ ꝙ nō erat pfectū in
quātitate extensiua: sed virtutis membro
rū. Contra. quia sicut fuisset de formatio
ne fetus in vtero: ita et ex vtero. mō in vte
ro nō fuisset subito virtus in virtute plena
membroꝝ. ergo nec ex vtero subito i pleno
vsu erant membroꝝ. ¶ Sed etiam in con ꝯ scḋa ptē q̄siti.
trariū tertiū quęsiti. scꝫ ꝙ nō fuissent perfe/
cti mente. pimo quo ad scientiā. qꝛ pleni/
tudo scientię ponit intellectū formatū mē
tis cognitōnibꝫ. modo videt̄ ꝙ natura ho
minis sit: ꝙ a p̄ncipio intellectus suus sit
tanq̄ tabula rasa. Nec valeret si diceret̄ ꝙ
hoc contigit ex peccato. qꝛ etiam natura i/
tellectus existentis in corpore est intellige
re cum phantasmatibꝫ: quę ex debilitate
membrorū nō plus tunc qꝫ nunc esse pote
rant pfecta in paruulis. ꝛ ergo tunc impo
tentes erāt in scientia: sicut in phātasma/
tibus. ¶ Confirmat̄. quia humiditas cere Confir.
bri videtur impedire infantes a perfectio/
ne phantasmatū. ergo etiaꝫ a perfectōne
scientiaꝝ. ¶ Quarto loco arguit̄. ꝙ nō fu arguit 4
issent perfecti in voluntate: auctoritate ve
nerabil' Hugonꝭ de sancto victore dicentꝭ
ꝙ p̄mus homo añ pctm̄ ḡnasꝫ filios sine
pctō: sed nō paternę iusticię heredes. ¶ Et Confir. 2
confirmat̄. quia iusticia est per grām: ꝛ illa
nō infundit̄. ergo ꝛc. maior est aplī. iustifi
cati per grām ipius. minor patet qꝛ si in/
funderet̄: esset natural'. qꝺ falsū est. quia vir
tus est theologica quę a solo deo infundit̄
¶ In hac quęstiōe q magis est curiosa q̄
fructuosa: cum ille status nō fuerit obser/
uatus: nec ad plenū alicui nisi deo cogni
tus: erunt quattuor articuli. In p̄mo vide
bitur: an in statu innocentię primi paren
tes ad generationē conuenissent. In secū/
do: an geniti statim pfecti in corpe ab vte
ro processissent. In tertio circa quęsitum.
Utrum cum plena scientia nati fuissent.
Et quarto. vtrꝫ in originali iusticia mun/
dū introiuissent.

Quantum ad pri/ Arti. 1
mū: p̄mo est notādū ꝙ in hoīe est aliquid
spūale ꝛ aliq̄d corpale. icorpale ei ē aīa. et
ex ꝯñti spūale: pfti cū etiā sit indiuisibilis Notā. 2
¶ Scḋo est notandū ꝙ natura p̄ncipalit̄
itēdit spūale ꝛ icorpale: qꝛ hoc semp idez
conseruat. corporalia autem non videtur

intēdere pncipaliter propter se: sed ppter
spēm: alioqn deficiente corpali: deficeret et
Notā 3 fraudata esset intentio nature. ¶ Tertio est
memorandū est q hō in statu pcedēte pec
catū: erat corruptibilis fm suam naturā.
Notā 4 ¶ Quarto est notandū: q quis phs in lu
mine naturali solū istū fine ponat gnatio
nis s. ppetuitatem spēi: tn etiā est alius fi
nis in spē humana. s. mltiplicatio sanctoz
Cōclō 1 in eadē spē pro laude dei. ¶ Illis pmissis est
pma pclusio. q quis in statu innocētie se
cluso petō nō fuisset necessaria gnatio pro
cōseruatōne spēi: tn fuisset gnatio pro mlti
plicatōe indiuiduoz ad laude dei. prima
ps ptz ex scda parte secūdi articuli pcedē
tis qstionis. qz homo sine petō nunqz fu
isset mortuus. scda pars ptz per btm Au
gustinū in. xiiij. de ci. dei. qz in illo statu om
nes q finaliter erūt beati fuissent nati: et p
viam gnatōnis. qz ita mandatū acceperūt
Geñ. pmo. Itē ad hoc mēbra gē italia ac
ceperūt: que nō fuerūt frustra. ¶ Itē cū cor
pus erat corruptibile: qzntum erat de natu
ra: ad hoc erat eius intētio. vt dcm est i. iij
et scdo notabilibꝫ. Vñ btūs Aug. xiiij. de
ciui. dei. si nō fuisset sine petō gnatio sctoz
tunc valde necessariū fuisset petm: vt scto
rum milia occasionalr ex eo mltiplicarent
pbat. 2 ¶ Scdo pbatur pclusio rōne. qz qcqd per
fectōnis est nature: in eo statu extitisset. ge
neratio prolē pfectōis nale. ḡ rc. maior pz
quia pfectio nature nō aduenit ex pecca
to. minor est phī. ij. de aīa. vnūqdqz viuē
tiū tunc pfectū est cū pōt facere alterū tale
quale est ipm. ꝛ qz fere omnes doctores no
stri paucis demptis in hac pclusione con
Corre. ueniūt: ideo de ea cesso. ¶ Correlariū. in sta
tu illo si non peccassent pmi parētes pueri
fuissent nati. sequit ex secūda pte pclusio.
Cōclō 2 ¶ Secunda pclusio. in eo statu nunqz cō
iunxisset se vir femine: nisi propter plē. pz
quia pcupiscētia in eo nō fuisset. ꝛ ḡ nūqz
nisi ob bonum prolis hec piunctio fuisset
pña tenet. qz aliter nō cōtingit nisi ex cōcu
piscentia vel ppter prolem. ꝛ añs ptz. qz i
eo statu vires inferiores obediebant plene
rōni. vt in questiōe pcedēti dcm est. cōcu
piscentia em secuta est petm: cuz em sit pe
na: quia inclinat ad malū iusta dispēsati
Cōclō. 3 one dī nō potuit esse: petō nō pcedēte. ¶ Ter
tia cōclusio. nunqz in piunctōe fuissent p
le puati. ptz. quia sterilitas est pena pecca
ti que nō fuisset in eo statu: et eo q pecca

tum nō fuit. scdo quia a tali defectu pser
uabat lignū vite. ¶ Sed surgūt dubia. p Surgūt
mū. vtrum fuisset piunctio cū decisione se dubia 4
minis? Scdm. vtz mansisset integritas v
ginitatis. Tertiū. vtz delectatio fuisset in
actu piunctōnis? Quartū. vtrū solum p
ducti fuissent masculi? Et vidᵣ q sic. qa fe
mina nō videt esse ita pfecta sicut vir. i il
lo aūt statu nihil fuisset impfectuz. ¶ Ad Ad 1
pmū dicit q qdam antiquoz doctorū. vt
Gregorius nazansenꝰ psiderātes turpitu
dinē que est in cōmixtōne seminū dixerūt
q in paradiso nō fuisset gnatio p cōmixti
onē seminū. sez maris ꝛ femine. sed alit. s.
modo mltiplicatōis angeloz. Unde dicit
q deus produxit masculū ꝛ feminā: et pre
ceptum dedit d multiplicatōne. quia pscī
uit eos peccaturos. ꝛ ideo isti pnter dicerēt
q si stetissent nō gnassent. cuius priū dcm
est in pma pclone. Et ideo doctores moder
ni cōmunit dicūt q fuisset decisio seminis
ꝛ piunctio maris ꝛ femine. ¶ Et hec ē pclu Pclō. 4.
sio qrta articuli: ꝛ pclusio rnsalis ad dubi strad du
um. probat sic. qz quādo aliqd per naturā biū mū
pōt saluari pgruent: ad hoc nō debet queri fius
miraculū. sed mltiplicatio sanctoz pōt sal
uari per naturā in illo statu. ḡ ad hoc non
debet queri miraculū. ptz maior. qz nō est
dcm esse miraculū q d natura ex se pōt. et
minor ptz. quia nō minus erat natura po
tens ante petm qz nunc. ḡ cum nūc potest
in decisione seminis actū gnatōis per com
mixtionē sine petō ꝛ nouā prolem: etiam
tūc potuit. ¶ Ad motiuū priūm dicit q nul Solō
la feditas fuisset tunc in illo actu nec vere rōnis in
cundia. sicut nec de nuditate verecūdaba priūm
tur. quia qđ natura indidit absqz petō: fe
dum esse n potuit: sz bonū ¶ Ad scdaz du Ad 2
bitatōez. vtrū hec generatio fieret i illo sta
tu sine amissione virginitatis? sūt diuersi
modi dicēdi doctoz nostroz quos recita
bo: vt eligat quilibet modū sibi magis pla
centē. ¶ Primus est sancti Thome pma Opio 1.
parte sum. qstio. 98. in solōne argumenti
quarti siue vltimi artic: scdi. videlz q ma
tres in statu innocentie peperissent ꝛ conce
pissent sine amissione vginitatis. Moti
uū suum est. qz virginitas siue vginalis i
tegritas erat de virginitate pditōnis hu
mane. nec perdit sine corruptōne: mō ante
petm nō fuisset corruptio: nec aliqd perde
ret quod est dignitatis hūane. Unde di
cit q in eo statu vir sine corruptōne se infū

dißet gremio mulieris: virginitate salua.
sicut etiã ea salua maturitas partus mater/
na viscera relaxasset ad partus emissionẽ:
sine corruptione integritatis carnis. Et ad
hoc adducit beatus Thomas auctorita/
tem beati Augustini.xiiij.de ciui.dei. dicẽ/
tis q ita potuit vtero coniugis salua integri/
tate feminei genitalis virile semen immit/
ti: sicut nunc põt: eadẽ integritate salua ex
vtero virginis fluxus cruoris menstrui e/
mitti. Sicut enim ad pariendũ nõ doloris
gemitus: sed maturitatis impulsus femi/
nea viscera relaxaret: sic ad concipiendum
Mod' secund'. nõ libidinis appetitus: sed voluntari' vs'
naturã vtrũq3 coniungeret. ¶ Scd'us mo
dus est eiusdem in scripto distin.xx. secũdi.
Dicit enim ibi: q ad perfectiõez virginitatis
duo cõcurrunt. vicz integritas carnis et in
tegritas mẽtis. et q integritas mẽtis hono
rabili' est: reliquũ est virginitati essentia/
1 lius. ¶ Iuxta hoc dicit pmo. q in omni cõ
cubitu soluit vginitas quantum ad integri/
tatem carnis: et ita fuisset etiã factũ in pri
2 mo statu. ¶ Scd'o dicit. q integritas men
tis quo ad habitum soluit per coitũ illici
3 tum. quia tollit habitũ castitatis. ¶ Tertio
dicit q integritas mentis q ad actũ post
peccatũ etiã soluit p cõmixtiõem licitã. vt i
actu matrimoniali. eo q ppter vehemen/
tiã delectatiõnis ratio in ipo actu absorbet
Iuxta illud phi.vij ethicoz. In delecta/
tionibus venereis nullus vnq3 potuit sape
4 re vel intelligere. ¶ Quarto dicit q in sta/
tu innocẽtie ante pctm integritas mentis
nõ fuisset soluta: nec q ad habitũ. q2 habi/
tus castitatis mãsisset. nec quo ad actum.
quia ante pctm nõ erat ɔcupiscẽtia absor
5 bens rõnem. ¶ Quinto dicit. q integritas
carnis fuisset soluta. q2 plus valet prolis
ɔ hanc ɔclõnez. fecunditas q2 carnis integritas. ¶ Contra
hanc opinionem scd'am instat Durãd' dis.
xx.ar.ij. satis ptinenter. q2 dicit q integri/
tas mentis requisita ad vginitatẽ est firmũ
propositũ abstinẽdi a delectatiõe que ẽ in
venereis. Et q hec se tenet ex pte vginita/
tis formaliter: et q immunitas talis delectati
onis et inexperiẽtia tenet se ex parte virgi/
nitatis materiali. mõ in actu matrimonij
nec vna istaz nec alia remãsit. vt notũ est
Opinio Duradi ¶ Et ergo dicit Durandus q in statu pri/
meuo nõ mãsisset integritas mentis. Pri/
mã opinionem etiã improbat: dicẽs q non
poterat stare vginitas cũ experientia delecta/
tionis actus ɔiugal. Et ideo Durãdus di/
cit q ante pctm gñatio filioz fuisset cũ cor
ruptione vginitatis. patz ex dictis. Secũ/
do dicit q ante pctm status vginitatis nõ
fuisset laudabilior q3 stat' ɔiugalis. patz
dicit ipe q2 añ pctm sicut fuisset pctm expe
ctare famem ppter pceptũ datuz de come
dendo. qd' post pctm est bonũ ppter repssi
onẽ carnis: ita etiã dicit ipse fuisset tũc de
testabil' vginitas que impediuisset gñatio
nẽ sanctoz: et ad quã natura erat ordinata
Sed post pctm vginitas est ɔiugio meli
or. q2 ɔiugiũ impedit dei ɔtemplatiõez iux
ta illud aplĩ. pme ad Corinth.vij. Muli
er innupta et virgo cogitat q dñi sũt: vt sit
sancta corpore et spiritu. que aũt est nupta
cogitat que sũt mũdi: et quõ placeat viro.
et ex hoc patz solutio ad motiuũ bti Tho
me. ¶ Petrus de tharãtasio dicit dis.xx.ar Opinio pe. d' tha
ticulo.iiij. q cũ virginitas sit in carne cor/
ruptibili incorruptiõnis meditatio perpe/
tua. vt dicit btũs Augustin' in li. de nu/
ptijs. et cũ sit duplex corruptio opposita v/
ginitati. Una p diuisionẽ proprie carnis.
Alia p cõmixtiõem carnis aliene: que ma/
gis opponit incorruptiõni virginitatis. q2
cũ illa nullo modo stare põt: q q2 hec scilz
seminũ cõmixtio fuissent in statu innocen
tie: in eo fuisset amissio virginitatis. Ecce
opiniones diuersas: cũ secũda cõmuni' con
cordant doctores. Forte dicet. quid mihi
videt? Rñdeo pbabilit: nihil asserendo p
ppõnes. ¶ Prima. etiã post lapsum virgo Cõclo i.
potest cõcipere clauso corpore: q3uis nõ pa
rere. Probat pmo auctoritate cõmẽtatoris
credo q sit.ij. celi: hoc dicetis. q qdaz mu
lier cõcepit in balneo. Scd'o pbatur expe
rientia. q2 quãdo virgines mature coniũ/
gunt senibus: visum est q ad maturitatez p
tus puenerunt clauso corpe. sic q oportu/
it obstetrices corpus aperire p iuuamine
partus. prout ipe ab expertis medicis au/
diui. ¶ Modus est q matrix trahit natu Mod'.
raliter ad se semen. et ideo quãdo viri impo
tẽtes sunt: añ apertionẽ corpis semẽ emit
tũt: et per vias occultas matrix semẽ ad se
trahit: et sic mulier concipit. Nec miretur
quispiã d' hoc: quia vesica nullũ foramen
habet: tamẽ per viam transsudationis tra/
hit ad se de renibus et corpore vrinam. Itez
corpore clauso mulieres patiunt fluxuz su
um. vt dicit beat' Augustin' in auctorita
te supius allegata: et medici et naturales

2 ps p̄tz sciunt ¶Sc̄da pars p̄z. quia necessaria ē
scḋm cursum nature corpis apertio ꝛ integri
tatis amissio si post pc̄tm̄ partus debeat
Corre.1. exire. ¶Correlariū. nō erat mirū q̄ añ pec/
catū vir semulieris vtero sine corruptōne
corpis infunderet. p̄z per ɔclōnem. quia h̄
Corre. 2 post pc̄tm̄ est possibile. ¶Scḋm correlari/
um. si hoc sit v̄ginitas. s. corpis integritas
cū mente casta: potuit esse ɔceptus virgi/
Cōclo2. neus ante pc̄tm. p̄z ex p̄cedēte ¶Secūda
ɔclusio. verisimile ē q̄ q̄uis in statu illo ex
maturitate partus dilatarēt se matris vi/
scera: tñ etiā post partū iterū redderēt clau
sa. p̄z. quia videtur q̄ hec erat maior decen
tia, scz vt corpus post partū esset sicut an/
te clausum: q̄z q̄ apertū: q̄ clausū est a deo
productū: ꝛ tunc erat p̄fectissimū. Nō au
tē erat rōnabile q̄ sine pc̄tō aliq̄d p̄fectio/
nis amitteret: ꝛ ex ɔn̄ti q̄uis laxatis visce
ribꝫ pareret: tñ post sic ante reclusis visce/
Corre. ribꝫ clausa remaneret. ¶Correlariū. si ad
virginitatē sufficit corpis integritas: cum
mentis ordinatissima dispositōe in prolē
caste p̄ductā: p̄babile videt̄ q̄ matres post
partū mā̄sissent virgines. p̄z ex ɔclōne. q̄a
Cōclo.3 post fuerūt recluse sicut ante. ¶Tertia cō/
clusio. q̄ si ad imaginatōem req̄rit̄ p̄positū
firmū abstinēdi a delectatōe que ē i venere
is: ꝛ in experientia illiꝰ delectatōis in statu i
nocētie nec ɔcepissent v̄gines mēte nec cor
pore. p̄z q̄ nō mente. quia volūtarie p̄ bo/
no prolis se sbmiserunt dlectatiōi que ē in
venereis. patz etiā q̄ nō corpe. q̄ ad cōce/
ptum requirebatur ɔiunctio maris ꝛ femi
ne. ꝛ seminis paterni ɔiūctio cū semie ma/
terno. ꝛ ergo sic nec mente nec corpe virgi/
Cōclo4 nes remā̄serunt. ¶Quarta ɔclusio cū Du
rando. q̄ peccassent: si hāc v̄ginitatē obser
1 uassent p̄tz. quia habebāt p̄ceptum de mł
tiplicatōe ꝛ p̄sertim p̄ gn̄atione sanctorū.
Item natura nō erat in malū: tñ appetitꝰ
2 naturalis tunc erat in prolē sic nūc. ¶Ter
3 tio. quia mēbra ad hoc habebāt aptata p̄
tēum: ꝛ p̄ceptum de vsu. ¶Quarto. quia p̄
4 illum actū nō impediebant̄ tunc a specula
tione dei: eo q̄ sine ɔcupiscētia ꝛ labore fie/
bat: ꝛ sine dolore mater filios suos peperis/
set. ¶Correlariū. virginitas fuisset tunc vi
Corre.1 cium et pc̄tm̄. patz. q̄a fuisset impedimētū
maioris boni. ¶Scḋz correlariū q̄ huiōi
Corre.2 propositū firmū abstinēdi a delectatōnibꝫ
venereis virtus est: vt habitus inclinans
sic est originalit̄ ex pc̄tō. q̄ actus venereꝰ

post pc̄tm̄ absorbet vsum rōnis ꝛ impedit
cōtemplatōem. Verū est q̄ q̄dā reputāt
corpus maternū integrū clausū duabus
pelliculis qḋ si ita foret: opteret fieri i emis
sione fetus: diuisionē illarū pelliculatū se/
cluso miraculo: fieret tamē hec sine dolore
quia naturale est corpi mulieris in parien
do disiungi. Aliq̄ dicūt. ꝛ hoc magis credo
q̄ nō sunt reales pellicule. sed est naturalis
vnio laterū materni intestini in duobꝫ locis
et sic in partu matris ante pc̄tm̄ nihil opte/
bat diuidi p̄ prolis egressu. Hoc de secun
do dubio. ¶Quo ad tertiū. Utrū in sta/ Dubiū
tu nature ante culpam fuisset delectatio. tertiū
Est aduertendū p̄mo: q̄ delectatio causat̄
in nobis ex cōuenientis cognitiōe ꝛ illius
adeptione. vnde spes futuri boni dlectabi
lis est tanq̄ tum ip̄m sua spē in app̄hēsiua
p̄ns est. ¶Secūdo ē no. q̄ hec delectatio ē Nota 2
duplex. scz intellectualis et sensualis. Dele/
ctatio intellectualis causat̄ ex p̄sentia ꝛ ade/
ptione boni intellectus. vt virtutes ꝛ earū
opatōnes. Vnḋ p̄mo ethicorū dicit̄. Uni
cuiq̄ dlectabile est id ad qḋ dicit̄ amicus
vt equus amāti equū. spectaculū amanti
spectaculū. ꝛ scḋm virtute opationes aman
ti virtutem. Sensualis ex cōuenientia ꝛ p̄/
sentia p̄sentis boni sensus adepti. vt fame
lico cibus. ¶Tertio est notandū q̄ adhuc
in sensu tribꝫ modis delectamur. Uno mo Nota 3
do ex conformitate ad naturā institutam
vt puer iam genitus delectat̄ in medio tē/
perate calido. tristatur si ponatur i medio
aliter disposito. ¶Secundo modo ex con
formitate ad naturā destitutā. vt cibus fa 2
melico. ꝛ emissio seminis vasis semīalibꝰ
repletis ꝛ grauatis. vel vrine ea congrega
ta in vasis suis. ¶Tertio modo quia con
formitas est ad id ad quod incliāt fomes 3
culpe. sicut inclinato ad mulierē proximi
sui ex fomite si cū sua ɔiungat̄ credens eā
esse illam delectat̄ ex cōformitate phanta
sie: ꝛ app̄hensiue app̄hendētis illā mulie
rem vt desideratā ꝛ amatā inordinato a/
more fomitis culpe. ¶Quarto est notan/
dum: q̄ semen ex quo generant̄ infantes: Nota 4
vel a quo ex parte patris est cōuenientissi
mū nature tactus. patz. q̄ simillimū. est
ei materia iam in dispositōne propinqua
vt ex ea vel ab ea fiat proles similis ei a q̄
semen est decisum. ¶Quinto. q̄ ante cul/
pam primi parentes dn̄abant̄ mēbris ge Nota 5
nitalibꝫ. sicut manui pedi vel aliis mem/

bris. teste beato Augustino de. sup Gene.
ad lram. ca. xiij. Cur nō credamus pmos
homines ante peccatū gēitalibꝫ membris
ad procreatōnem imperare potuisse: sicut
a ceteris in quolibet opere sine voluptatis
pruritu vtunt. Incredibile em̄ nō est deuz
talia fecisse illa corpora: vt si nō peccassent
illis membris sicut pedibꝫ imperarent: nec
cum ardore seminarēt: nec cū dolore pare/
rent. Sed post pcm̄ motū illum meruerunt
runt: quē nuptie ordināt: continētia cohi
bet. Infirmitas em̄ prona in ruinā turpi/
Cōclo. 1 tudinis: excipit honestate nuptiali. ¶ Ex
his videnf he ppōnes cōcedende. ¶ Pria
In statu nature integre si nō peccassent fu
isset delectatio intellectualis in actu nuptia
li de bono psenti a de bono futuro. Pma pa
patz. quia pueniens iudicasset diuinum
adimplere mandatū eis datū. Crescite a
multiplicamini. &c. a hoc sciuissent illo a/
ctu pficere. ergo de hoc in itellectu fuissent
2 delectati. ¶ Secūdo etiā. qꝛ vt dcm̄ est in
tertia pclone huius articuli: nunqꝫ fuisset
prole puati. a qꝛ de hoc ex cōnata eis sapiē
tia certi fuissent. a de bono prolis future de
Cōclo. 2 lectati fuissent. ¶ Secūda ppositio. in eo/
dem statu in eodez actu fuissent delectati
sꝫ sensum ex pformitate sensibilis ad na/
turā institutā patz per quartū notabile. q a
illud semen fuisset cōuenientissimū natu
re tactus. a ergo sicut visus in cōformi sibi
colore pulchro: gustus in sapore bono: ta
ctus in calido tempato: ita etiā tactus fu/
Cōclo 3 isset delectatus de pñtia illius materie se
minalis sibi maxime pporcionate ¶ Tertia
ppositio est hec. Delectatio vt sic i illo sta
tu fuisset maior qꝫ est in psenti. patz. qꝛ or/
gana fuissent puriora a nō infecta sic nūc:
et ergo conuenientiā sensibilis magis per
Cōclo 4 cepissent. ¶ Quarta est hec. q hec delecta/
tio in eis nō deordinasset intellectū nec im
pediuisset ab opibꝫ cōtemplatōnis. pꝫ. qꝛ
nō fuisset ex pruritu inordinato: sicut mo/
do: sed recte fuisset delectationi mētis subor
dinata a pformis. Unde sic moderate co
medens nō fuisset impedit⁹ vel deordina/
tus. ita nec tactu hui⁹ operis se exercens.
¶ Quinta pclusio. Primi parētes an̄ cul/
Cōclo 5 pam nō fuissent delectati ex cōformitate na
ture destitute. patz. qꝛ nec fomes nec destitu
tio in eis habuisset locū an̄ pctm̄: eo q oia
hec peccati seque͂le sunt in penā. vnde nū/
qꝫ famem sitim inordinatū calorē vel sup
fluum frigus fuissent passi. nec inordiatū
huius opis actum: cum nō potuit esse in/
ordinatio sine peccato. ¶ Cōtra dicet. dcm̄ obiectio
est in pclusione quadā q nō fuissent piun
cti nisi ppter prolez: a nūqd poterit mulie
re iam impgnata vir habere vasa semie ple
na: a sic desiderare euacuatiōem: quā tunc
habere nō poterat: eo q mulier iam pgnās
erat. ¶ Rñdef q hec oia ordinatissima fu Solo
issent: a q nō fuisset in viro decisum semen
nisi tempore debito copule. inordinatio est
et hec inordinata decisio a desiderū tal' ac/
tus omnia sunt pene culpe: nō em̄ condi/
derat deus penā āte culpā. ¶ Sexta ppo Cōclo 6
sitio. nec in coitu illius stat⁹ fuisset ardor
libidis vel delectatio sequens aliquē pruri
tum sensus tactus. pꝫ. qꝛ hmōi secuta sūt
culpā. in illo statu nō fuissent: qm̄ nō fuit
adhuc aliqua culpa. ¶ Dicetur. hō in co obiectio
statu erat animalis: vt notū est. et dic mgr̄ i
lra distin. xix. modo nos videmus in ani
malibꝫ ardorē libidinis. vt in brutis: quā
uis nō peccauerūt. quare ergo nō sic in ho
minibꝫ. ¶ Respōdet q nō acceperūt bruta Solo
iusticiā originalē regulantē sua vitā: nec ta
lem dei custodiā a imortalitatē qualē ho
mo. a ergo homo ab omnibꝫ talibꝫ ardori
bus fuisset pseruat⁹ per grām debiti et bo/
ni regiminis in obediētia creatoris: nō aūt
est sic in brutis: sed ablata iusticia per ino/
bedientiā statuti sensit homo dictorū mē
brorū insolentiam. Hoc de tertio dubio.
¶ Pro quarto dubio est notandū: q i sta/ P 4. du/
tu innocētie pfectiōis erat generare: a ex h bio e no.
omnes genuissent vsqꝫ ad cōsumnationē
electorꝝ. tum quia mandatū de hoc accepe
rūt: tum etiā quia oēs geniti fuissēt san/
cti. a de hoc dictū est i secūdo dubio. ¶ Se
cundo est notandū q nō fuisset in illo sta/ Notā. 2
tu vna mulier pluriū virorum: nec vn⁹ vir
plurium mulierū. quia natura hoc dictat
vt sit vna vnius. Item ita instituti sunt
masculi a femina per deuz. Gen. pmo. Itē
hoc seruat vnionē mentiū inter coniuges
Itez in hoc figura corespōdebit figurato:
quia sicut est vna mulier vnius viri: ita ē
vna ecclesia vnius spōsi dñi Iesu christi
Iuxta illud Canticorꝝ. vj. Una est colum
ba mea. perfecta mea. ¶ Ex his sequit con
clusio respōsalis. q in primo statu tot fuis/ Cōclo re
sent nate mulieres: quot viri. probat sic. qꝛ spōsalis.
si non: tunc nō oēs dedissent operā gña
tōni: contra primū notabile. a consequētia

probatur ex secundo notabili. qꝛ si plures fuissent viri cum nō esset nisi vna vni⁹: ali quis nō haberet mulierem. Eodez modo si fuissent plures feminę. Secundo ꝓbaꝰ sic. quia sicut natura optime fuit istituta: ita optime ꝓcessisset. sed instituta fuit per
Corre. rum in vtroqꝫ sexu ꝛ equali. igiꝰ. ¶ Correlatiū. videꝰ ꝙ finaliter in ciuitate celesti erunt beati homines ī vtroqꝫ sexu pares. sez tot viri quot mulieres. ꝛ ecōtrario. pꝫ. qꝛ precise illi saluabūꝰ qui nati fuissent si Adam stetisset. nullus em̄ dānandoꝝ natus fuisset. vt diꝰ beatus Augusti. in de ciuita. dei. modo ꝑ cōclusionē si stetissent pares fuissent nati ꝛ saluandi. ergo ꝛ nūc cū ijdem qui tūc fuissent nati ꝛ saluati: etiaz nunc nascunꝰ. ꝛ per christū ex gratia saluabunꝰ. Secūdo tamē in correlario christū qui (vt beatus Augustinus in glo. sup. ij ca. ꝓmę ad Ti. videꝰ velle) nō fuisset natus: si pctm̄ nō fuisset. de quo magis in ter
Oppōꝰ tio libro. ¶ Sed forte diceꝰ ꝙ natura ī statu nihil fecisset monstrosuz nec occasionatum: cum tale nō intendat. modo phs dicit. xvj. de aīalibꝰ. ꝙ mulier est vir occasio
2 natus. igiꝰ. ¶ Secūdo. qꝛ natura nō intendit feminā: ꝛ nō fuisset impedita ante peccatū. ergo. maior pꝫ. quia intēdit quod est melius. melioꝛ aūt est vir q̄ femina. minor patet. quia impedimenta et defectus sunt pęnę peccati. ¶ Tertio. quia vir in
3 tendit sibi simile. ꝛ nō fuisset in eo statu impeditus. ergo solū generasset viros. ¶ Et q̄r
4 to. videꝰ ꝙ ꝓcessus fundeꝰ in falso fundamēto. qꝛ sufficienter fuissent homies multiplicati ꝑ ꝓmos parētes. ergo nō oportuit alios gignere: cuius cōtrariū fuit superius suppositū. patet añcedens. quia nō fuissent mortui: ꝛ ideo semꝑ viuendo sufficiētes poterant gñare. ¶ Pro solōne hoꝝ est
Notā. 1 notandū. ꝙ quāuis natura viri ꝛ pticularis intendat virū: tamē natura vniuersalꝰ nō solum virū: sed etiā mulierē. pꝫ. quia alias deficeret in necessarijs: cū mulier necessaria sit ad gñatōem. vnde data est viro in adiutoriū generatiōis. ¶ Correlariū.
Corre. Licet mulier producaꝰ pꝛeter intentiōz nature particularis seminis: tñ nō sine intentione nature ꝓncipalis: sequiꝰ ex nota bili
Notā. 2 ¶ Secundo est notandum. ꝙ semē particulare deficit a formatiōe viri ꝓpter impotentiā vltimatę digestionis seminis menstrui. patet. quia caloꝛ seminis viri sufficeret: si vltimate posset extendere ꝛ purificare semen matris. sic em̄ extenderet et ꝓduceret corpus virile. ¶ Tertio est notandū. Notā 3
ꝙ videꝰ ꝓbabile ꝙ in statu ante pctm̄ fuerat in potestate parentū generare masculum vel feminā: sola imaginatōne ꝛ volūtate. pꝫ. quia corpus oīmode videꝰ fuisse sbiectum animę. ꝛ erant in natura perfecta. ꝛ ergo imaginando ꝛ volendo determinabant vl' determinassent materiaz ad sexum quē voluissent. Itez imaginatio naturaliter impꝛmit figuraz fetui. ergo ħ magis poterat in statu originali. añcedēs patet Geñ. xxx. vbi ad varias virgas tempore conceptus ouium secutę sunt oues varię. Item recitat Hieronymus se legisse in libris Hypocratis: ꝙ quędam mulier fuisset suspecta de adulterio: eo ꝙ filiū pulcherrimū pꝑerat vtriqꝫ parentum dissimilem: et propter hoc punienda: nisi Hypocras monuisset questionez: ne forte talis imago esset in cubili eorum depicta: ꝙ qua inuenta mulier est a suspitione liberata. quod non fuisset nisi cogitatio de pulchritudie imaginis formam puero impꝛssisset. Itē refert Hieronymus in libro de hebraicis questionibꝰ: ꝙ hoc modo Quintilianus liberauit mulierē quę pꝑerat ethiopem. quia tēpore conceptus ethiopis habuit imaginationē: hęc ergo videtur facere ꝙ cogitatio matris siue parentū impꝛmit figurā colorem ꝛ hꝰmōi fetui: ꝛ hoc potissimū in statu integro vbi corpus obediens fuerat volūtati. ¶ Correlariū. Uerisimiliter Eua ī statu integro semper genuisset geminos masculum ꝛ feminā. pꝫ. quia hoc erat imitari perfectōem ꝓmę productiōis: quā merito voluit imitari. Itez sic quilibet habuit suam. scilꝫ frater sororem suam. Itez dicitur genuisse post peccatū geminos. s. cū Cain suam sororem: vt tradunt expositores super Gene. quāto magis in natura integra. ¶ His pꝛemissis respōdetur ad mōtiua. ¶ Ad primū ꝙ licet mulier possit dici vir occasionatus. i. pꝛeter intentiōez nature particularis productus: tamen natura vniuersalis intendit mulierem propter necessitatem speciei. Item in illo statu etiam intentōne animali ꝛ imaginatōne intendebat masculum ꝛ mulierē: vel intēdisset deum in generatiōe imitando qui masculum ꝛ feminam creauit eos: nō autem debet dici monstrosum quod natura vni
Corre. (right margin at "integro semper genuisset")
Ad 1 (right margin at "tegra. His premissis")

Ad 2 uersalis in bonum speciei disposuit. ¶ Ad scdm dicit per idem. q licet natura viri in quantum pricularitér agens et nō cognoscēs intendat viruz. quia pfectior est. tamē dirrecta ab agentibꝰ vniuersalibꝰ sepe ducit ad fetum femineū. qr natura vniuersalis vt dcm est: intendit vtrūq. Itē in illo statu appetitus sequēs rōnem rectā ꝛ phantasticus appetitus ꝯformis illi semp i generatiōe vtrūq intendissz. vt esset singulo viro secū pducta socia pro gn̄ando. qa sic se magis ꝯformassent pingue diuinstitutiōi q̄ produxit vtrūq. ¶ Ad tertiū. q lz vir
Ad 3 appetitu naturali intendat suū simile: ꝛ h pmo de se: tamē etiā secūdario intendit feminā inquātū pfectōem viri: nō pōt attingere. Et quādo dicit q in eo statu nō fuisset dicit q verū est in his que voluisset appetitu rationali: sed bene impediebatur a perfectione sexꝰ quē intendebat appetitu naturali pmario: eo q appetitū illū regit deus ꝛ nō semp in bonū sexus pncipalioris: sed etiā sepe in secūdario voluntatuz p salute speciei. ¶ Ad quartam. negetur q suffici
Ad 4 enter essent homines mltiplicati p pmos parētes infra illud tempꝰ in quo deus i eterna sua sapientia disposuit cōplere numerū electoꝝ cursu scz nature cōsueto. Et cuz dicit q fuissent ppetui. verū est: sz regularit in decem mēsibꝰ nō habuissent nisi gemellos duos: ꝛ est fere annus. pone igit q numerus electoꝝ: vt dicūt doctores. scz Gregorius ꝛ alij: debeat esse iuxta numeꝝ angeloꝝ qui steterūt qn̄ essent pducti ex illꝰ duobus. milia miliū ꝛ decies milies centena milia. Itē nō cōgruebat eos semp stare in illo statu: sed ad paradisum assumi. Itez mandatū de multiplicatōe ligabat eoꝝ filios sicut ipos. Itē decuit vt filij eadē opterationes facerent ad dei laudē: quas parētes ne viderent impfecti. nō gn̄antes sicilli. quod posset redundare quodāmō in improperiū conditoris. posset eni credi q nō sufficisset virtutē generatiuā transfundendam in filios pmis hominibꝰ concessisse. Hoc de quarto dubio ꝛ de toto pmo articulo.

Quantū ad secū-
Arti. 2 dum articulū videndum est. Utruz geni
Notā 1. ti statim perfecti i corpe ab vtero processissent? ¶ Ubi est sciendum pmo q hec perfectio potest intelligi dupliciter. Uno mō q ad perfectōnem extensionis debite indiuiduo in etate perfecta. Secundo vtrū sub parua quātitate processissent cum pfecto tamē vsu membroꝝ. Item secundo: si cuz pleno vsu membroꝝ: verū tam quo ad actus debitos speciei: vel solum quo ad actus debitos indiuiduo pro ipius in se salute ¶ Quibus pmissis sit pma conclusio Cōclō 1.
hec: que est magistri distinc. xx. cap quito q filij fuissent nati paruuli. patet. quia nō est conueniēs nature, vt mater produxissz filios in perfecta quantitate: cum hoc receptioni sui vteri repugnaret. ¶ Secūda cō Cōclō 2.
clusio. q in exitu ab vtero nō habuissent vsum membroꝝ perfectū respectu operuz debitoꝝ indiuiduo pro salute spēi. ptz. qa hmōi opera requirūt dbitā magnitudinē et ex ꝯseqnti tempꝰ determinatū per naturam: quo hec magnitudo fuisset. In paruulis autē natis abvtro hec magnitudo n̄ extitisset. ergo nec vsum membroꝝ ad hmōi opera in exitu habuisset. ¶ Tertia conclu Cōclō 3
sio. q verisimile ē q nec vsum mēbroꝝ habuissent statim nati quo ad opera debita indiuiduo. scz q statim possent ire: distinere mouere mēbra ad oppositos sitꝰ. probatur sic. quia sicut est processus in vtero respectu paruuli: ita videtur esse eius processus ex vtero. modo nō videt dubiū qn in vtero habuissent successiua incrementa et vires membroꝝ. ita igitur geniꝰ ab vtero processisset de impfecto ad perfectum. maior nota est. quia ita immunis erat mater ꝛ etiaz paruulꝰ a peccato in vtero sicut ex vtero. minor manifesta est. qr alis perfectum vsum membroꝝ habuissent in instāti infusionis anime. qd nō videt bene probabile. quia tunc in hmōi vsu in vtero postea nō pfecissent. quia statim a pncipio pfectum vsum horū membroꝝ habuissent ¶ Cōfirmat sic. quia vbi auctoritas diui Cōfir
na nō determinat: sequi debemus naturā rerum. modo auctoritas diuina nunq̄ determinat paruulos habuisse perfectū vsuz membrorū. igit. ꝛc. patet maior. qr dicere contra vsum nature, nisi auctoritate h dicente est voluntariū. minor patz. qr nusq̄ legitur hoc in sacro canone Et vltra. sequi debemus naturas reꝝ: ꝛ ille sunt: vt ab imperfecto procedatur ad pfectuz. ergo dicere debemus q successiue attingebāt vsuz membroꝝ. Hec conclusio est sancti Tho

me pᵒma parte sum. que. x. articl'o p'io. hec
etiam est mens Durādi scd'o libro dis. xx.
que. iiii. ꝛ laudat eam Petrus de tharan
obiectio tasia lib'o. ii. dis. xx que. ii. arti. ii. ¶ Sed
fortassis dicet. q̄ succus ligni vite impres/
sus ori paruuli statim deduxisset eum ad
pfectum vsum membroꝝ: immo ad debi/
tam quantitatē. ergo poterāt stati post na
tiuitatē esse perfecti in quātitate corporꝭ et
vsu membroꝝ. ꝯña tenet. q2 h̄ stati potuit
fieri: immo mater vt videtur ad hoc tene/
batur ex dilectione pueri ꝛ proximi. ꝛ añ/
cedens patz. quia lignum vite potuit a se
nio ꝛ diminutōe pseruare. ḡ multo forti⁹
sbiectuz aptū ad hoc sbito deducere. ¶ Re
Solō spōdetur pᵒmo. q̄ si ꝯsequens esset verū nō
esset ꝯtra dicta. quia ꝯclusiones nō dicūt
nisi de exeuntib⁹ ab vtero. q̄d autē postea
potuisset fuisse factū: ꝯclones non negāt.
¶ Secundo dicit. q̄ añcedens forasse nō
est verum: vel saltem nō est expssuz ab au
ctoritate sacre scripture: nec aliquid dictū
1 illius sequēs. quānis eni poterat pseruare
perfectū: nō oportuit q̄ possz mutare in a/
scendendo ad pfectiorem nature moduz.
nō eni oportet q̄ si eque purū humiduz re
spectu abalii potuit ministrare: etiā pfectā
tribuere sanitatē: solide permanentez. q̄ ex
hoc sbito potuit inducere nature debitam
quantitatē. quia sine spēali cocursu dei op/
tuit naturā ab impfecto ad perfectū ascen
dere. ¶ Quarta cōclusio. q̄ tamen hi par/
Cōclō 4 uuli in illo statu fuissent p̄ in tempus perse
cti: ꝛ omnis doloris ꝛ pene expertes. Prima
pars patet. q2 in eis nō debuit esse defect⁹ ꝛ
vel impfectio respectu eius qd' cōgruebat
stati sine peccato. Secūda pars patet ex
eodem. q2 pena nō debuit p̄cedere peccatū
¶ Diceret forte. quomō esset possibile q̄ es
Oppōil sent sine pena: qui nutrimeto egebant. ꝛ il
1 lud per se consequi nō poterāt. ¶ Item qui
2 debilib⁹ membris cōditi sunt: ꝛ mollia re/
clinatoria sustentatiua sui nō habēt. ¶ Ter
3 tio. quia vtiqz capaces erāt doloris et pe/
ne ex quo paruuli ꝛ debiles. ponan' in eo. se
4 quitur q̄ passi fuerunt dolorem. ¶ Item q̄/
modo mater sciret: vel quecunqz alia pso/
na indigentiam pueri in emittēdis super
fluis: quoꝝ emissio sb se fuisset puero dolo
Ad 1 rosa: nisi statim fuisset ab eis liberat⁹ ¶ Re
spōdet ad pᵒmā: q̄ in illo statu matres ha/
buissent naturalē instinctum quo cogno/
uissent indigentiā pueri: quo ad nutrimē/
tum: ꝛ sic ipm a famis inedia pseruassent
nō eni p̄cessisset fames peccatum. ¶ Ad se/ Ad 2
cundā. q̄ in medio tpatissimo est paradi/
sus. ꝛ ergo frigus passi nō fuissent. De du
ricie dicit q̄ matres hoc poterāt pūidere
mollib⁹ locis vel lectulis vel receptaculis
pueros reponēdo: ꝛ p̄uidissent vel peccas/
sent. Unde ante pctm̄ nihil defuisset pru/
dentie matris in custodiēdis pueris. dn̄s
eni qui prouidit parentib⁹ de omib⁹ cōue/
nientib⁹: ꝛ ab omib⁹ dolorosis pseruauit:
etiā per parētes a penosis omib⁹ pueros p̄
seruasset: alioqn nō solū pueri: sed ꝛ mr̄es
doluissent ante pctm̄. cuz naturale sit ma/
tri compati infanti vteri sui. ¶ Ad tertiuz Ad 3
q̄ illa de inesse. pueri dolent. sicut ꝛ ista. pa
rentes dolent: fuit tunc possibilis: sed nun
q̄ꝫ verificata fuisset: nisi per pctm̄. noluit eñ
beneficus ille iudex (qui sicut omib⁹ dedit
esse: ita ꝛ etiā dedit ꝛ bene esse) q̄ dolor vel
pena p̄cium peccati pctm̄ p̄cederet: sz seq/
retur ¶ Ad q̄rtam. q̄ in illo statu: vt dcm̄ Ad 4
est in p̄cedente questione: ppter puritatez
supflui nulla fuisset in eo indecētia: nec o/
dor offendens siue molestās: vt etiā tact⁹
ex nutrimēto eni purissimo fuissent nutriti
cuius fex etsi ad nutritōem nō valuissz: vt
talem tamē odorē ꝛ conuenientē tactū nō
perdidisset: sicut etiā si in hoc statu vespe/
re quispiā vtat' muscato: reddet de mane
vrina odifera. ꝛ supfluitates cuiuscūqz p/
ui animalis quod vocat' muscus: bñ odo
ra sunt. ¶ Secundo pōt dici q̄ in eo sta/ 2
tu omnia fuissent ordinata. ꝛ ergo sicut ma
ter instinctu naturali resp. ctu pueroꝝ pro
cessisset temp⁹ famis: ita sciuisset tps emis
sionis sue flu: tatum ꝛ cōplete digestionis
vnde temp p̄ueniēdo tempus quo grauas
sent pueros ad hoc aptasset. ꝛ pueri ad h̄
aptati sine labore vel pena hmōi deposu/
issent. Hoc de. q̄ ar.

Quantū ad terti/

um articulum. Utrum fuissent nati cum Arti. 3
plenitudine scientie? ¶ Pro quo est scien/ Nota 1
dum ꝛ psupponendū. q̄ quicquid posteri
us dat: etiam dat p̄us. quia posterius p̄
supponit illud. vt sicut nunc in baptismā/
te pueris habitualiter infunditur caritas
que p̄esupponit fidem ꝛ spem. ita etiam
ille priores infundunt' in habitu ¶ Secū/ Nota 2
do supponitur et post declarabitur. q̄ pue
ri in illo statu fuissent nati cum iusticia ori/

ginali saltem in habituali. que si sumitur proprie est rectitudo voluntatis ad deum. scz ad eum sup omnia diligendũ: ad eius mandatis in omibꝫ parendũ. ⁊ in ceteris hmõi. Si vero large sumitur: tũc dicitur etiam plena sbiectio virium inferiorum ad ipa m animã vel rõnem rectaz. Et cũ vtraqꝫ fuissent nati puuli si pmi parentes stetissent. ¶ Tertio supponit ꝙ rectitudo voluntatis presupponit rectitudinẽ intellectus. patz. quia voluntas ceca est: inꝰ ꝗtum hmõi. ⁊ ergo eget directõne rõnis. vnde ex hoc etiã nunc sic est ꝙ nullus charus est nisi sit fidelis. sicut dicit apls. Sine fide impossibile ẽ placere deo. ¶ Ex his sequitur conclusio respõsalis. ꝙ paruuli fuissent nati cum sciẽtia sufficiente ad directionẽ iusticie originalis. probatur sic. ꝗa quicquid nascit cum posteriore: etiã nascitur cum pore. sed paruuli fuissent nati cũ iusticia originali: que posterior est respectu scientie dirigentis eam via nature. ꝗ etiã fuissent nati cum scientia dirigẽte eam. cõsequẽtia nota est. ⁊ maior est pma suppositio. ⁊ minor patz quo ad pmã ptem per scdam suppositõem. ⁊ quo ad scdam p tertiam. ¶ Secunda conclusio. videl ꝙ hec sciẽtia nõ fuisset actualis. patz. tum quia frustra fuisset: eo ꝙ nõ erat in eis perfectꝰ vsus membroꝝ: per sciam dirigendorum.

2 ¶ Secundo. quia videtur ꝙ actualis sciẽtia illi etati nõ conueniebat. ergo ⁊c. tenet cõseqñtia. ⁊ añcedens patet: propter hũiditatem cerebri quã requirit illa etas. ¶ Et

3. tertio: quia iusticia originalis in ipis non fuisset cum actuali dilectiõe. sed solũ habituali. ergo scientia dirigens illam nõ fuisset cum actuali cognitiõne. cõseqñtia tenet. quia sicut habitus affectus se habet ad dilectõem: ita habitus affectus se habet ad cognitiõem respectu status iusticie originalis. añcedens patz. qꝛ nũc post baptisma puer nõ actu diligit deum. sed habitu: vt supponit. Et ita etiam videtur ꝙ si in iusticia originali fuisset natus: non actu diligeret. dignior est eñi caritas ꝙ̃ iusticia originalis. ⁊ ergo si illa nõ potest facere infantem actu diligentẽ: nec originalꝰ

obiectio iusticia hoc faciebat. Dicetur ꝙ corpꝰ pueri pro illo statu erat incorruptibile. ergo videtur ꝙ habuit actuales cognitiones. cõsequentia tenet. quia videtur ꝙ anima extra corpus statim cognosceret: sicut angelus. Sꝫ ꝙ in corpore posita nõ ꝯgnoscit: videtur ei contingere ex mole corporꝭ corruptibilis. Juxta illud Sapientie. ix. corpus quod corrumpit aggrauat animam.

¶ Respõdet ꝙ corpus illud nõ erat spũale simpliciter: sed adhuc animale: ⁊ egens cibo ⁊ naturalibꝫ incrementis pro perfectione pueri: ⁊ ideo etiã eius cura ⁊ processus nature ad perfectõem impediuit ipam animam a cognitõnibꝫ quas extra corpꝰ habuisset cito post eius productõem mediãte lumine cõcreato. nec erat incorruptibile nisi quia potens nõ mori. ¶ Tertia conclusio. Anima pueri nõ habuisset alias scientias multas. scz quas nõ psupponit iusticia originalis. ptz. quia vbi auctoritas nõ cogit nos seu nõ certificat in se vꝰ i suo ꝯsequente: ibi debemus sequi nature conditionem. modo nõ exprimit aliqua auctoritas pueros in eo statu habuisse cõmuniz cognitõem. nec sequitur ad auctoritatem necessario: nisi de scientia ꝗ̃ ãte dirigere iusticia originalẽ. igitꝰ ⁊c. ¶ Quarta. Nihilominus in illo statu puer veniẽs ad vsũ rõnis facile illas scientias acqsiuisset: vel p inuentõem vel parentũ instructõem. patz quia nõ fuisset peccato vel passiõe distractus. Item nec infirmitate prepeditus nec aliquo cibo grauatus. ¶ Sed rõnabiliter dubitatur. Utrum in eo statu omẽs fuissẽt eque ingeniosi. ¶ Pro cuius dubitationis decl. ene nihil asserendo est quinta conclusio. ꝙ omẽs pueri in eo statu fuissẽt complexiõis temperate ad iusticiã vel a natiuitate vel ex acqsito. ptz. quia parentes fuerunt tales producti vt creditur. qꝛ in pfectissima cõplexiõe. Et eũ ligni vite semp in ea fuissent conseruati ⁊ ideo etiam nulla concupiscentia interueniente ñ potuit esse lapsus in filijs. Jtẽ si lapsus ad aliqm cõplexionez extitisset: stati eũ ligni vite reformatus fuisset. ¶ Sexta conclusio. ꝙ ꝗ̃tũ est ex pte cõplexiõis corpalꝭ ⁊ iusticie originalis: quã suppono pro tunc fuisse eqlem in omnibꝫ: omnes pueri eiusdẽ sexus equalitꝰ fuerũt apti ad cognitiones et sciẽtias acquirendas. ptz de complexione per precedentem: ⁊ de iusticia originali. quia suppono eam deum dedisse equalr singulꝭ. ¶ Septima cõclo. artes mechanice formalr vel etiaz sciẽ practice formalr nõ fuissent sicut moralis philosophia: medicina: iura canonica ⁊ ciuilia. ⁊ alie his sbordinate

Margin notes (left): Notã 3; Cõclo 1; Cõclo 2. — (right): Solo; Cõclo 3; Cõclo 4; Cõclo 5; 6; 7

patz.qꝛ he inuente sunt vel propter in digentiā reuelandā. vt mechanice: vel ꝓpter sanitatē conseruandā. vt medicina: seu propter passiones refrenādas. vt ethica: vel etiam ꝓpter ꝯcordiā ciuium ꝛ hominū ad deum ꝛ ad proximū custodiendā ꝛ reformandū. vt ius ciuile ꝛ ius canonicū. modo omis indigentia seclusa: infirmitas nulla fuisset. nulle passiones nociue. nulle discordie. ꝛ nulla auersio a deo. ꝛ ergo he sciētie nō fuissent formaliter.

Dicit ¶ Dicit notanter: formaliter. quia in suis ꝑncipijs fuissent. nā anima ꝓposita sibi questione dubia per deum vel ꝑ imaginatōem sciuisset plenius qd verū ꝛ qualiter esset descindēda ꝙ modo.

Cōclo 8 ¶ Octaua cōclusio. speculatiue sciencie: sicut est theologia: vel phia naturalis: vel metaphisica fuissent. patz. qa vixissent homines in cōtinua speculatōne dei: ꝛ hoc pro theologia. Et sciuit Adam omnes quiditates rez: ꝛ naturas animaliū pro phisica ꝛ metaphisica.

Cōclo 9 ¶ Nona. Admoduz parua vel forrassis nulla fuisset mētis occupatio circa alias res ꝙ circa theologiā. pz. qꝛ in dei contemplatiōe ꝛ eius suaui consolatiōe semp vixissent. ꝛ ergo circa naturales ad nihil vel ad modicum se occupassent.

obiectio ¶ Dicet forte: ꝙ tamē pro tunc biblia non fuit: qumodo ergo erat theologia: que est scientia de sacra scriptura.

Solo ¶ Respōdet: ꝙ licet biblia nō esset tunc cōposita: ꝛ tamē ꝓpōnes theologice fuissent aīabꝫ hominū inserte: vt deum esse trinū ꝛ vnum. esse creatorem: ꝛ esse ꝑmiatorē ꝛc̄. ꝛ de illis fuissꝫ tūc contemplatio.

Cōclo 10 ¶ Decima cōclusio respōsalis ad dubiū. Tamē verisimile est ꝙ nō omnes fuissent i sacra theologia equales. probatur sic. inequalitas gratie facit inequalitatem cōtemplatōnis ꝛ sciētie diuine. sed verisimile est ꝙ inequalitas esset vel fuissꝫ gratie. ergo ꝛ scientie. patz maior. qꝛ plus amātes deū eum altius ꝯgnoscūt: eo ꝙ dilectio ꝓsupponit cognitōem. Et minor patz. qa homo sic conditus ad ruinā angelorū reparandā ꝛ illi de singulis choris ceciderūt. sequitur ꝯetiā homines in illo statu nō omnes ad equalē gloriam fuissent translati ꝛ ex ꝯsequenti nec eque grati in via. Hoc de tertio articulo.

Artl. 4 Quantū ad quartum articulū. quia iam visum est quomodo se habuissent apud intellectū: videndū ēquō se habuissent ad affectū.

Cōcl. 1 ¶ Et q̄ ad hoc est ꝑma cōclo hec. Si non peccassent ꝑmi parentes: omēs pueri nati fuissent i originali iusticia. probatur sic. qꝛ in eo dono omnes fuissent producti: qd parentes ꝓ omnibus posteris acceperunt. sed ꝑmi parētes originalem iusticiā pro omnibꝫ sequētibꝫ acceperunt. ergo ꝛc̄. patz maior. quia dono gratie dato ꝛ dispōsito pro omnibꝫ filijs ꝑnati nō fuissent filij sine peccato. Sed minor patz. quia culpam originalē post peccatum in omnes filios transfuderunt. qd nō esset rōnale nisi etiā iusticiam pro omnibus accepissent. vnde iusticiā originalem peccatū originale ꝑuat. ꝑuatiua autē habent fieri circa idem. ¶ Item filij nati habuissent ordinationem debitā mentis ad deum: ꝛ ad seipos debitā ſbiectōnez viriū inferioꝝ. ergo iusticiā originalē ꝯsequētia tenet. quia ꝑ dicta in ꝑcedenti articulo in hoc consistit iusticia originalis ꝛ post dicetur. añcedens patet quo ad scdam partez quia nō poterat esse corporis contra rationem rebellio: nisi inobedientia ꝛ peccatū illius rebellionis existeret origo. et quo ad primā partem. quia obedientia viriū inferioꝝ sequebatur debitā mentis habitudinez ad deum: vt dicūt doctores omēs.

Cōcl. 2 ¶ Secunda conclusio. ꝙ hec iusticia originalis in omnibꝫ fuisset equalis. ꝓbatur sic. qꝛ peccatū originale in omnibꝫ est equale: qd eaz ꝑuat. ergo ꝛ ipsa. ꝯsequētia ꝓbatur sic. qꝛ cum petm̄ originale sit ꝑuatio originalis iusticie: vt post dicetur: si hec nō esset eadē equalis omnibꝫ. nec ipm equale eēt apd oēs. qꝛ grauius eēt vbi maiorē iusticiā ꝑuaret. ꝛ añcedēs pz. qꝛ iuxta cōem opiōnē doctoꝝ nostroꝝ in oibꝫ eq̄liter punitur. s. pena damni.

obiectio ¶ Sz dices ꝙ mulier fuit eq̄liter iusta sicut vir: ꝛ fuit: vt dcm̄ ē in ꝑcedēti art. eq̄ bone cōplexionis sic vir. qꝛ ꝑpata ad iusticiā. ꝙ fuisset eq̄ fortis sic vir. cuius ꝯtrariū dic glo. Ge. iij c. ꝙ ideo serpēs icepit a muliere. qꝛ debilior erat viro.

Solo ¶ Rñ. ꝙ ꝯña nō valz. qꝛ lz eēnt eq̄liter iusti ꝛ viereꝙ ꝑpate ꝯplexiōis: tn̄ aliud est ꝑpamētū viri ꝛ fortius ꝙ mlieris. sic etiam alia mēbra sūt viri ꝙ mlieris. scḿ quā ꝯplexionē solidior erat vir mliere.

Cōcl. 3 ¶ Tertia ꝯclo ꝙ hāc iusticiā nō habuissent ꝑ parētū infusionē. pz. qꝛ erat donū gratuitū: nō sequens speciem. quamuis pro specie erat creatuz ergo parentes in generatione non habebant eam infundere. ꝯsequētia nota ē. qa

parentes generando nõ habent infunde/
re illa que gratis dant: quãuis sint p to/
ta specie: sicut non transfundunt nec gene
rant animas: quãuis quilibet habeat suã
et añcedens patz. quia si sequeretur speci
em: fuisset in eis post peccatum sicut ante
Correl. ¶ Correlariũ. Hec iusticia singulis gratui
te sicut r anima fuisset cum ipsa a deo ĩfu/
sa. patz ex ↄclusione. quia nõ ex infusione
Cõclo 4 parentum. ¶ Quarta conclusio. Hec iusti
cia originalis nõ erat gratia gratũ faciẽs.
probatur sic. quia illud quod primi parẽ/
tes pro se r posteris irrecuperabiliter perdi
derunt nõ erat gratia gratum faciẽs. sz ita
erat de iusticia originali. igit. patz maior.
quia gratiam gratum facientẽ recuperare
potuerunt si eam habuerũt vel acceperũt
si eam non habuerunt per penitentiam r
conuersionem ad deum. minor nota est.
quia nõ põt homo de lege ordinata redire
ad gratiã gratum facientẽ. Sed est dubi
um. Utrum in iusticia fuissent cõfirmati
statim in pncipio natiuitatis. quod quia
nõ inuenio affirmatiue determinatum: sz
negatiue fm doctores nostros: nõ audeo af
firmare. ¶ Et ideo dicitur a multis pro cõ
clusione qnta: q pueri nõ fuissent in iusti/
cia cõfirmati a pncipio natiuitatis. pbat
sic. quia parentes nõ fuissent ĩ iusticia cõ/
firmati vsqz ad finẽ generationis pficiẽde
per ipsos. ergo nec pueri. tenet cõsequentia
quia nõ debebant pueri habere plus in h
q̃z parentes. quia effectus in hoc nõ vide
Cõclo 5. tur excedere causam. ¶ Item ex alio. quia
vt dictum est in dubio tertio pmi articuli
omnes generassent. r ergo nõ plus vnus q̃z
alter debuit in ea confirmari. añcedẽs p/
batur. quia confirmatio in iusticia videt
sequi donum glie. scilz clarã visionem dei:
quã nõ habuissent parentes pro statu ge
neratõis: cum in gloria nõ nubẽt neqz nu/
bẽtur. sed sunt sicut angeli dei. Math. xx/
ii. cap. ¶ Forte dicetur: q ratio nõ cõcludit
obiectio q2 virgo mater non potuit peccare: r tamẽ
nõ vidit faciem dei. ¶ Respõdet q hoc fu/
Solo it priuilegiũ spẽale datum virgini: et non
datum nec dandũ cuilibet. ¶ Secũdo q2
2 tunc generando nõ amplius meruisset: vt
videtur: ex quo iam in gratia cõfirmati fu
issent. ¶ Tertio. quia beat9 Augustin9. 14
3 de ciuita. dei dicit. Tam felix vniuersa essz
humana societas si nec illi scz primi parẽ
tes malum quod in posteros traijceret ne
quisquaz ex stirpe eorum iniquitatem cõ/
mitteret qui damnatõem reciperet. ¶ Sz 5. ↄclõ e
contra conclusionẽ pcedentem posset dici
q quia per originalem iusticiã pmi paren
tes dilexerunt deum super omnia ipa fue
rit gratia gratũ faciens. ¶ Secundo con 2
tra conclusionẽ psentem aucte beati Gre
gorij. iiij. moral. super illud Job. Somno
meo requiescerẽ. rc. sic. dicetis. Si paren/
tem pmũ nulla pcti putredo corrumperet
nequaqz ex se filios gehẽne gñaret. sed hi
qui nunc per redemptorẽ saluãdi sunt soli
ab eo electi nascerent. r hec sonat q filij ge
niti nõ poterant peccare. g rc. ¶ Preterea ter 3.
tio dicit Anselmus in pmo libro: cur de9
homo. Si pmi parẽtes sic vixissent: vt te
tati nõ peccassent: ita cõfirmarent cuz om/
ni propagine sua: vt vltra peccare nõ pos/
sent. ergo essent cõfirmati. ¶ Quarto quia
angelus adherens deo statim cõfirmatus
fuit. r quare nõ homo. ¶ Quĩto. quia pro 4
pter peccatũ hominis omibꝫ nascentibus
ex eo indita est necessitas peccandi. g per
statum eius indita fuisset necessitas in bo
no pseuerandi. ↄseqñtia tenet. quia bonũ
potentius est ad transfundendũ se q̃z ma
lum. r añcedens ptz Gen. quia ex radice
pmi peccati omes nascimur filij ire. vt dic
aplus. Propter istas rõnes et auctorita/
tes ego opinabar ↄtrium. Sz ego ĩuenio
cõmuniter doctores pro cõclõne qnta pri/
us posita: malo de meo proposito resilire:
q̃z a cõitate doctoꝝ temere deuiare. vnde il
la conclusio est etiã sctĩ Thome pma pte
sum. q. c. arti. ij. r est Durãdi dis. ij. secũdi
que. v. Et iõ ad rõnes cui placet illa ↄclu Ad 1
sio: sic. R. pmo ad pmã q̃ est ↄtra ↄclõnez
quartã q ↄñã nõ est bona. q2 dilectio dei
sup omia ex iusticia originali nõ est meri
toria: sic nec in angelo fuit. vt pus de an/
gelis dcm est. ¶ Ad scdam ad auctẽ Gre Ad 2
go. dicendũ q auctas nõ dicit q post nõ pos
sent peccare. sz q nõ gñarent filij gehenne.
q2 vt dcm est: gñarent in iusticia origina/
li. ¶ Ad tertiã ad auctem Anselmi: q non Ad 3
dicit hꝫ asserẽdo: sz opinãdo: r est etiã solu/
tio sctĩ thome loco pdicto. ¶ Ad. 4. q an/ Ad 4
gelo ppt pfectiõez suã stat9 e dat9 bñ merẽ
di vl demerẽdi s. prie añsiõis vel ↄũsionis.
hoi aũt ñ ita breuis sz lõg9: vt et cadẽs resur
gere valeat: r bñfaciẽs adhuc peccabil' pse
ueret vsqz ad visionẽ dei beatificã in illo sta
tu r iõ ñ ẽ sile. ¶ Ad. v. q sicut ex peccato Ad 5

omnes nascimur filij ire: ita ex perseuerantia nati fuissemus iusti. Sed sic nō nascimur filij ire quin possimus redire ad gratiā: ita etiam nō nasceremur filij iusticie: quin libero arbitrio possemus cadere in culpam.

Cōclō 6 ¶ Sexta cōclusio. Si Adam stetisset: nullus filiorum ex eo pro tunc nascendorum vnquam mortaliter finaliter offendisset: quamquam libere potuisset. Hec probatur primo auctoritate beati Augusti. xiiij. de ciuita. dei volentis quod si primi parentes stetissent: nullus damnandorum natus fuisset. ergo nullus natorum finaliter mortaliter peccasset. Item auctoritate Gregorij prius allegata dicentis quod solum ab eo electi nascerentur. Item ad hoc est auctoritas Anselmi ante allegata.

Confir. ¶ Quod cōfirmatur. Non plus nociuus debet fuisse Ade casus: quam proficuus fuisset eius status. modo casus Ade induxit omnibus mortē. ergo status omnes preseruaret a morte. hoc autē nō esset si aliquis finaliter mortaliter peccasset. quia ille fuisset mortuus etiā morte corporis. quare etc.

Corre. 1 ¶ Correlariū. Si Adā stetisset: ex eo aliquod bonū filijs additū fuisset: quod ipse nō accepit. patet per cōclusionem scilicet nullum damnandum ex eis fuisse nasciturum.

Corre. 2. ¶ Secundū correlarium sequi videtur. quod quamuis peccare potuissent. vt dic cōclusio quarta. nullus tamē mortaliter peccasset. quia ille mortem ad minus temporalem subijsset. vt ante tactum est in ratiōe probante cōclusionē. Hoc de. iiij. arti.

Quartodecimo

q mo queritur circa distinctionem vigesimā primā. Utrum sicut omnis tentatio est peccatum: sic peccatum primi hominis tentatōne cōmissum sit omnium peccatorum grauissimū?

Suppō. Que questio vnum supponit. scilicet quod omnis tentatio est peccatum.

arguit. 1 ¶ Contra quod arguitur sic. Nulla tentatio est peccatum. igitur. consequentia tenet. antecedens probatur. quia in hoc homo nō peccat quod vitare nō potest. sed tentationē vitare nō potest. Unde beatus Augustinus. Nō est in potestate nostra a quibus moueamur. igitur etc.

arguit. 2 ¶ Secūdo sic. tentatio cui nō consentitur nō est peccatū. modo bene stat tentatio cui nō consentitur. igitur patet maior per Gregoriū dicentē quod tentatio cui nō consentitur nō est peccatum: sed materia exercende virtutis. et minor est manifesta.

arguit 3 ¶ Tertio, quia xps tentatus est Math. iiij. Abraam tentatus est Gen. xxij. Item beatus Petrus inquit. Tentatio vos nō apprehēdat: nisi humana. ergo cum isti nō peccauerint: et humana tentatio permissa sit: non videtur quod omnis tentatio peccatum sit.

¶ Secūdo loco questio querit. Utrū peccatum primi hominis tentatione cōmissum sit grauissimū?

p suppo arguit. 1 ¶ Pro cuius parte affirmatiua arguitur sic. Illud est grauissimū omniū peccatorum quod est minus remissibile. sed primū peccatum est huiusmodi. igitur etc. maior nota est. quia tale vtique videtur esse adequatū in malo bonitati dei in bono que est infinita. et ergo esse videtur infinitum. minor patet. quia peccatum angeli fuit irremissibile. ergo et primorum parentum. probatur consequentia. quia vtrumque est auersio a deo ad bonū cōmutabile. ergo si vnū et aliud. Item infinita pena punitur peccatum hominis in his qui perdūtur sicut angeli. quod nō esset nisi ei adequaretur. antecedens patet. quia diaboli pena est eterna. vt habetur Math. xxv.

argu. 2 ¶ Secundo sic. quanto tantū est malum siue peccatum: quantū bonum adimit. sed primi hominis peccatum infinitū bonum ademit: immo maximū bonum ademit. ergo. patet maior per beatū Augustinū in enchiridion dicentē. Non est malū nisi quia nocet: et non nocet nisi quia bonum adimit. minor probatur. quia ademit immortalitatē homi. quod durasset in eternū. Secūdo. quia vniuersale fuit omni homini: et omnes dānauit.

argu. 3 ¶ Tertio sic. tanto peccatum est grauius quanto fit a debiliori impellente. sed primorum parentū peccatum fuit a debilissimo impellēte. ergo. patet maior per phm. 7. eth. dicentē. si quis a fortibus et superexcellētibus passiōibus vincatur nō est admirabile: sed cōdonabile. patet minor. quia tētatio primi hois nō erat nisi ab extra cū in eo nō fuit cōcupia vel intrinsecū idīnās sic in ceteris. igitur.

argu. 4 ¶ Quarto. peccatum quod subiecat fortissimū est grauissimū. sed peccatum primum est huiusmōi. patet maior. quia vt dic Greg. i omel. cū augentur dona: rōnes crescūt donorum. et quod maiorē fortitudinē a dō recepit: grauius peccat si se cōtra aduersarios nō defendit: sed vinci permittit. minor patet. quia primus hō fuit productus valde bonus. scilicet in naturalibus integris: qualis postea nūquam aliquis productus fuit: nisi xps et ego mater. ergo fortissimus fuit.

argu. 5 ¶ Quito. peccatum illud est grauissimū quod morte filij dei nō potuit curari siue sufficienter medicari. sed primum peccatū est huiusmodi. igitur. patet maior. quia meritū filij fuit infinitum: sicut persona merens

infinita: ergo peccatū grauissimū est: pro quo illud nō sufficit: patz minor de his q̄ pereunt et damnant: quorū nullus dāna/tus fuisset: si Adam stetisset. ¶ Confirma-
Cōfir tur. q2 post mortem filij dei mansit fomes peccati in christianis. g̃ nō videt sufficien-
psuppo. ter remediatum. ¶ Sed pro supposito est magister in lr̃a dicēs. q omnis tētatio car-nis est pctm̄: et eadem ratōne omnis alia. ergo &c. tenet consequētia. et maior est magi-stri. minor patz. q2 omīs tentatio est in cō-trariū diuinę legis. Et ergo videt q omnis sit quo ad hoc similis: q si vna est pctm̄: et
Cō q̄situz alia. ¶ Sed cōtra quęsitū est: q pmi parē-tes non sunt transgressi: nisi mandatū di/sciplinę. modo multa alia sunt pctā graui-ora: scilz quibꝰ transgredimur legem natu-rę. vt in blasphemia vel latrocinio delibe-rato. igit. ¶ In questione erunt duo articu-li. Primus de supposito. Utrum omīs tē/tatio sit pctm̄. Secūdus de quęsito. vtrz peccatum primoꝝ parentuz fuerit grauis-simum.

Quantum ad pri/

Arti. 1 mum est sciendū. q tentatio cōtra quā ora-mus in oratiōe dn̄ica: cum dicimus. et ne nos inducas in tentationē: est motus vel actus natus inclinare hominē in aliquod
Notā. 2 malum. ¶ Secundo est notandū: q finis
Notā 3 tentatōnis est sumere experimentū de boni-tate vel malicia eius qui tentat. ¶ Tertio. q ad tentatōem cōiter tria concurrunt. pri-mus est actus defectuosus. scilz inclinans in malū. Scd̄m est intentio finis. scz expe-rientia de bonitate vl' malicia voluntatis. Tertiū q tentans hoc intendat. scz et de-ducere ad malū: et experiri volūtatis statū
Corre. ¶ Correlarie sequit q deus nō tentat pro/prie. patz. q2 nō inclinat ad malū. Itē nec experientiā quęrit de statu voluntatis. cuz omnia nuda sint et aperta oculis eius. ad Hebre. iiij. et hęc tamē sunt de essentia ten/tationis. vt dictū est. Unde Jacobi pmo Deus intētator malorū est: ipe aūt nemi/
Oppōit nem tentat. ¶ Sed cōtra dicet. q2 Gene. xxij scribitur. Tentauit deus abraā. Dici-tur q hoc intelligit metaphorice. non eniz tentauit: vt ad malū induceret: nec vt ex/periretur obedientiā Abrahę quam ab ęter-no nouerat: sed vt illam alijs manifestarz et in exemplum relinqueret. Unde glosa ibi

dem. nunc cognoui quia timeas deuz. id est alios cognoscere feci. ¶ Quarto est no/ Notā 4
tandū. q s̄m magistrū hic est duplex ten/tatio. scilz carnis. et demonis. Et sumit ea-rum diuisio sic. quia omīs motus ad illi/citū vel ē a motore cōiuncto. et sic dicit car/nis. vel a motore sepato. et sic est tentatio
demonis. ¶ Sed dices. Nōne est aliqua oppōit. 1
tentatio mūdi: certū est q sic. ergo diuisio
est insufficiens. ¶ Secūdo sic. omīs tenta- 2
tio est a diabolo: ergo diuisio nō est per op/posita. pbat añcedens. per glosam Hie-ronymi sup illud psalmi. Dīcede a malo et fac bonū: dicentē. omnia mala pcedunt ab instinctu diaboli: sicut omīa bona ab i/
stinctu dei. ¶ Et cōfirmat. quia cuz caro sit Confir.
instrumentū demonis. et actio instrumen/ti reducit ad pncipale dirigēs: sequit q tē/tatio carnis est etiā demonis. Idez dicit glosa sup illud Jacobi tertio. Inflamma-ta est a gehēna diabolus flammā viciorū qua semp ardet: omibꝰ ingerit. Et aposto-lus ad Galathas. v. enumerat quędā pec-cata spūalia: cum dicit. Manifesta sunt opera carnis: quę vident ptinere ad demo-nem. Dicit em̄ q opa carnis sunt ire: rixę dissensiones. quę sunt spēs spūalium ten-tationum. igit nō vident differre. &c. ¶ Re- Solū
spōdet: q tentatio mūdi duplex est. Una est pure ab extra. vt cum tyrāni persequebā-tur martyres. et hęc et cōsimiles reducūtur ad tentatōes diaboli. Alia est quę habet radicem ab intra. quia fundat super amo/rem sui. vt cum quis quęrit ea quę sūt mū-di pncipaliter. sicut honorem: vanā glori-am: dilectionem mūdi sine ordine: et hęc reducunt ad tentationē carnis. q2 ex fomi-te carnis corruptę originē duxerunt. et er/go tentatio mundi sb his est comprehen-sa. ¶ Ad alias ratōnes omnes dicitur: q duplex est tentator. Unus immediatius et comū erus: et iste in mltis casibꝰ est caro
Alius remotus qui est extrinsecus. ¶ Se- 2
cundo: q tentatōnes carnis bene sūt a dia-bolo originalit. vnde demon cū pmos pa-rentes peccare fecit: fomitē peccati posteris induxit. vnde ab adolescētia omīs caro p-na est ad malū. vt habet Gen̄. ix. ¶ Tertio
etiam qnq3 sunt tentatōes a solo demone 3
vt dic glo. Math. iiij. cum demō tētauit xp̄m. Itē qnq3 sūt a sola carne: demone nō actu suggerēte vl' se pingēre: vt cū qs illicit a cōcupiscētia sua: sine demonis suggesti/

4 oñe vel inflammatōis. ¶ Item quarto qñ
ꝙ coniungunt demon ⁊ caro. demon eñ
carnē inflammat: que inflāmata ad malū
inuitat. Per hoc solute sunt alie rōnes. cō
cedendū est eñ ꝙ omnis tentatio est a de
mone originaliter. ⁊ a causa remota. ⁊ hoc
volunt auctēs adducte ⁊ etiā rōnes. cū hꝫ
tamē stat ꝙ quādoꝗ demon per se tentat:
quādoꝗ caro per se: quādo demon cū car
5 ne. ¶ Quinto est notandū ꝙ ꝯ tentatiōes
diaboli que spūales sūt: nihil tam salubre
est sicut inuocatio nomīs Jesu. Juxta il
lud Johe. ij. Quicūꝗ īuocauerit nomē do
mini salu⁹ erit. qḋ nomē est exp̄ssum a cu
qꝛ nō est aliud nom̄ datū hoīb⁹ in q̄ opor
tet nos saluos fieri. Sed tētatiōes carnis
ad illecebras humilitas requirit ad deū
⁊ ieiuniū ⁊ carnis maceratio ad seipm̄. q̄a
hoc genus demonioꝝ nō eijcit: nisi in ora
Cōclō. 1 tione ⁊ ieiunio. vt dic euangeliū. ¶ Quib⁹
p̄missis sit p̄ma ꝯclusio hec. Omīs tenta
tio carnis est pctm̄. Probat sic. qꝛ oīs mo
tus illicitus qui est in ptāte homīs semp
est pctm̄. Sed tētatio carnis est hmōi. igr̄
maior nota est. ⁊ minor pꝫ. qꝛ tentatio car
nis vl' fit volūtate: scꝫ ex defectu p̄seruatio
nis debite: ⁊ est tentatio: ⁊ est ad illicitū. scꝫ
vel in venerea vel vindictā. ⁊ alia hmōi.
Uel fit a nāa: sic ꝙ homo nō pōt cohibe
re: ⁊ tūc nō est pctm̄ nec tentatio p̄prie nisi
tunc homo añcedent fuisset causa illi⁹ mo
tus. Hec est mgr̄i in lr̄a. Et beat⁹ Augu.
in de ciui. dei dic: ꝙ nōnullum viciū est cū
caro ꝯcupiscit aduersus spm̄. est eñ prim⁹
motus intellect⁹. s. cū cōplacētia illecebre.
Cōclō. 2 ⁊ talis est pctm̄ veniale. ¶ Scd̄a cōclusio.
Tentatio demonis vel mūdi sine añcedē
Corre. te ꝯsensu nō est pctm̄. pꝫ. qꝛ nō est volūta
riū m. ⁊ sine illo nihil est pctm̄. ¶ Correla
riū m. Ingestiones q̄s sepe dicit demon in
homine. in verbis blasphemie vel hmōi
homine ꝯnitente nō sunt pctā. sequitur ex
ꝯclōne. Hoc de. i. art.

Arti. 2 **Quantū ad secū**dum articulū de trib⁹ volo videre. Primū
an pctm̄ p̄mi parētis potuerit esse venia
le: Scd̄o. vtrū fuerit remissibile: Et ter
Cōclō. 1 tio de quesito. vtrꝝ fuerit maximū pctōꝝ:
¶ Quo ad p̄mā partē est ꝯclusio ista hec
ꝙ pctm̄ solū veniale stare nō poterat cum
originali iusticia. Probat sic. qꝛ cū omni
moda rectitudine nō pōt stare aliq̄ obliq̄
tas. sꝫ originalis iusticia erat omīmoda re
ctitudo: ⁊ pctm̄ veniale obliq̄tas. igit. pꝫ
maior de se. qꝛ nō est idem: siml' oīno rectū
⁊ aliquo mō curuū. pꝫ minor quo ad pri
mā partē. qꝛ nisi originalis iusticia fuisset
oīmoda rectitudo homīs ſm se: dn̄s p̄du
xisset hoīem ex aliq̄ parte deformē vel cur
uū. qḋ nō est dōm. qꝛ deus vidit cūcta q̄ fe
cerat: ⁊ erant valde bona. pꝫ minor. qꝛ al's
pctm̄ veniale nō esset pctm̄ nisi essꝫ obliq̄
tas a rōne. ¶ Scd̄o sic. pena ⁊ innocentia 2 pꝫ sꝫ
nequeūt siml' stare stante lege. sꝫ om̄e pec
catū est pena: ⁊ ei debet pena. ⁊ original' iu
sticia est innocētia. igit. pꝫ maior. qꝛ inno
cens nō punit ſm legem. pꝫ minor. qꝛ om
ne pctm̄ est pena. ſm Augustinū. statuisti
dn̄e ⁊ iustū est. vt omne viciū sit sibi pena
Item original' iusticia innocētia est. qꝛ sta
tus innocentie appellat. ¶ Tertio. vbi nul
lum dominiū est sensualitatis: ibi nō ē pec
catū veniale. qꝛ hoc ex ea orit. sꝫ in primo 3 pbat
homine nullū erat dn̄ium sensualitatis.
igit. pꝫ minor. qꝛ vt dic btūs Augu. q̄ diu
homo obedinit deo: tamdiu vires inferio
res obediebāt ei. ¶ Quarto. qꝛ sequeret: ꝙ 4
idem esset debitor pene ⁊ non esset. pbatio
ꝯñe. qꝛ pctōri veniali debet pena: ⁊ insuper
in statu innocētie remanēs nō essꝫ debitor
pene. ¶ Quinto. añ pctm̄ mortale non po 5
terat esse seq̄stratio mētis a deo. ḡ nec veni
ale. ꝯñā tenet ex eo. qꝛ veniale ad purga
toriū obligaret. ḡ aliq̄ mō a deo elongaret.
pꝫ añs. qꝛ deus mentē nō d̄sereret: nisi mor
taliter se auerteret. ¶ Sexto. qꝛ originalis 6
iusticia p̄seruabat hoīem cū ligno vite ab
omī corpali dolore. ḡ magis a spūali cum
adminiculo dulcedinis diuine. ¶ Correlari Corel.
um. Nō potuit p̄mus parēs venialit' pec
care: ⁊ in originali iusticia remanere. pꝫ ex
ꝯclusione. ¶ Scd̄a ꝯclusio. Impossibile Cōclō 2
erat p̄mū parentē p̄mo peccare solū venia
liter: sic ꝙ nō mortalit'. Probat sic. qꝛ im
possibile erat eum p̄dere iusticiā originalē
nisi pro mortali. sꝫ in quolibet pctō perdi
disset iusticiaꝫ originalē. igit. pbat maior.
qꝛ iusticia originalis p̄seruabat a morte: ⁊
eius p̄ditio obligabat ad mortē tpalem ⁊
eternam: nisi per gr̄am remediaret. hec au
tem nulli cōueniūt inducere: nisi mortali.
minor pꝫ ex ꝯclōne ⁊ correlarijs p̄cedenti
bus. ¶ Sed ꝯtra arguit satis apparēt sic. ꝯ q̄sitū
Cui nō repugnat aliq̄s defectus: illi non arguit.

repugnat dispositio ad mortale. igit sicut
Adam potuit peccare mortalr: ita ante po
tuit venialiter disponendo se ad mortale
patet maior. quia dispositio p̄cedit habi/
tum. vt in p̄dicamento q̄litatis. z. ij. et hi.
habet. patet minor. q2 venialia multa. vt
2 vult Augustin⁹: inducūt mortale. ¶ Se/
cundo sic. quia q̄cquid trāsit de rectitudie
ad maiorē obliquitatē transit p minorem
sz Adam in statu innocētie existēs transi/
uit ad mortale pctm̄ de innocētia. g cuz in
nocētia sit rectitudo: mortale pctm̄ maior
obliquitas: z veniale minor: Adam trās/
eundo de rectitudine ad mortale videt ne
cessario transisse p veniale. patz maior. q2
nō est transitus de extremo in extremū: ni/
si per mediū. z ptz minor. q2 transgredien/
3 do mandatū mortalit peccauit. ¶ Tertio
sic. Qui pōt maius pōt minus. sed adam
existens in innocētia potuit maius. s mor
tale. g potuit vēiale. maior est cōis animi
4 cōceptio. z minor est de se nota. ¶ Quarto
quia dicit btūs Augu. q Adam putauit
pctm̄ suū fuisse veniale: qd fuit mortale. sz
non putasset hoc: nisi p̄mo potuisset pecca
re venialiter. igit. ptz minor. q2 nō erat de
5 ceptio añ pctm̄. ¶ Quinto sic. q2 potuisset
posteris Ade sup p̄cepta data p̄ri addidis
se ɔsilia: dato q Adam nō peccasset. g in
statu p̄mo potuit esse pctm̄ veniale. pba/
tio ɔnę. q2 sicut trāsgressio p̄cepti est mor
talis: ita transgressio ɔsilij est venial. añs
Confir. videt notū. ¶ Et ɔfirmat sic. q2 potuit vel
lex deus ad aliquod nouū ɔsiliuz obligari
hoīem sb veniali. g saltē potuit p̄muz esse
veniale. ɔña nota ē. z añs pz. q2 hoc nō vi
6 det implicare. ¶ Sexto quare nō potuissz
dixisse verbū ociosum: z tale esset vēiale.
patz minor. q2 al's nō teneret homo de eo
Confir. reddere rōnem. Cōfirmat. q2 mulier dicē/
do serpēti. ne forte moriamur: ociose videt
7 dixisse forte. ¶ Septimo. ɔfirmat⁹ in grā
pōt venialiter peccare. g z Adā in statu in
nocētię. tenet ɔña. q2 maioris dignitatis
est gratię abūdātia q̄z origiāl' iusticia. añ/
cedens ptz de aplis. q2 dr̄ p̄mę Johā. p̄io
Si dixerim⁹ q2 pctm̄ in nobis nō est: nos/
ipos seducim⁹: z veritas in nobis nō est.
p solōne sciendū. ¶ Pro solōne istaz est sciēdū q rectitudo
originalis siue status innocētię vel origia
lis iusticię sicut inclusit omnē z plenā viri
um inferiorū sbiectōem: sic exclusit omnis
peccati admissionē eo remanēte: sic omni/
moda rectitudo exclusit omnē curuitatē.
originalis autē iusticia erat oīmoda recti/
tudo. q2 in ea erat pfecta ordinatio mētis
in deū: z pfecta sbiectio viriū inferiorū. et
hec vtriqz stare nō poterāt cū quocūqz q̄n/
tulibet paruo defectu. ¶ Correlarie sequit: Corre. 1.
q in illo statu nō poterat hō agere cōtra
deum: nisi ex cōtemptu. patz. q2 nulla erat
debilitas partiū inferioz vel inclinatio in
trinsecā z nulla ignorātia. Et ergo hō erat
semp sciens quid agendū: z semp pōtens
id agere sine labore vel pena. Et g si ɔtra
egit: h erat q2 nolēs illū statū obseruare. q̄a
sciuit z potuit in eo manere. Nolēs autez
obseruare statum sibi inditū cōtēnit indi
torē. z hoc est ppositū. ¶ Secūdo sequit. Corre. 2
q nō poterat homo i illo statu agere ɔ de
um: nisi peccādo mortaliter. ptz ex p̄ceden
ti: q2 solū ex ɔtemptu z q2 nolēs. ¶ Tertio Corre. 3
sequit q nō potuit in illo statu venialiter
peccare: ptz: quia veniale fuisset ɔ deū. ali
as pctm̄ nō esset: nec deus ipm puniret: et
hoc nō poterat esse in illo statu: p p̄cedēs.
eo q nō poterat agere hō ɔ deu: nisi mor/
taliter. ¶ Quarto sequit. q licz status gra 4
tię sit efficacior q̄z stat⁹ originalis iusticię
quo ad vitę meritū. tñ status original' iu/
sticię erat efficacior: q̄tū ad sbiectōem vi/
riū inferioz. ptz p̄ma pars. q2 ex originali
iusticia potuit hō stare: sz nō mereri. z ecō
tra est de statu gratię. q2 homo pōt mereri i
eo. q2 charitas z opera ex ea p̄cedētia me/
rent vitā eternā. ptz secūda pars. q2 in sta
tu gratię pp̄ter fomitē est rebellio viriū in/
ferioz cogēs hominē ad peccata venialia
vt dicit Johēs in p̄ma canonica. ca. p̄io
sicut etiā Paulus vas electōnis cōqueri
tur ad Roma. vij. Sentio legē in mēbris
meis: ɔtrariā legi mētis meę. ¶ Quinto se 5
quit. q charitatis status vel gratię admit
tit peccata venialia: quę status originalis
iusticię nō admisit. sequit ex p̄cedēte. q2 ex
quo nō est plena sbiectio viriū inferioruz
in statu gratię: pōt ex infirmitate cōtinge
re pctm̄ veniale. vt cōcupię carnis vel hu
iusmodi leuis culpa charitatē non exclu
dens. q2 sine ɔtemptu factū. Secus in il
lo vbi erat oīmoda rectitudo z plena sub/
iectio viriū iferioz: pp̄ter quā sine cōtem/
ptu homo peccare nō potuit: et iō veniale
ibi eēn̄ potuit. ¶ Per hec m̄det ad obiecti
ones. ¶ Ad p̄ma. q ē duplex dispositio. q̄ Ad 1
dā necessaria ad habitū sicut organisatio

corporis pro recipienda anima: et de illa est maior vera et minor falsa. quia veniale non est est necessaria dispositio ad mortale: sed contingens. Pot enim quis existens in gratia sine veniali medio peccare mortaliter. Et de tali dispositione contingenter concurrente maior est falsa. Unde si quis recepisset legem de seruanda omnimoda rectitudine sub pena mortis: omnis obliquitas esset ei demeritoria mortis. Non status originalis iusticie erat lex omnimode rectitudinis: et ideo cum eo non stabat obliquitas venialis: nec etiam eam tollere poterat: eo quod eius ablatio necessitauit ad mortem per legem: que pro veniali non debetur: ideo non poterat primum peccatum esse veniale. ¶ Ad
Ad 2 secundam. negetur maior. quia etiam in statu presenti potest iustus intrare mortale peccatum sine veniali medio. Et ad probationem dicitur quod non est transitus de extremo in extremum: nisi per medium in motu successiuo. Sed mutatio inter contradictoria est de contrario in contrarium et in omni mutatione subita ad aliud extremum sine medio. vt ante dictum est de volitione quod fit in instanti. Tamen certum est quod latitudinem habet. non inter statum iusticie originalis et mortalis culpe nihil mediat. sed necessario manet iuxta legem ordinatam vsque ad contemptum. Etiam veniale peccatum non est proprie medium inter statum gratie vel iusticie et peccatum mortale. sed in statu presenti est medium per abnegationem inter esse reum eterne mortis et esse immaculatum. quia talis qui est in veniali solum non est immaculatus nec debitor eterne mortis. ¶ Ad tertiam dicitur quod in agentibus actiuis se habentibus quam maius potest: vt superare decem: etiam potest minus. scilicet superare quinque.
Ad 3 sed in passiuis non oportet. quia non oportet si quis superari potest a decem quod possit vinci a quinque. non peccare est vinci. et ideo non oportet si Adam potuit vinci temptatione ducente in mortale: quod poterat vinci temptatione ducente ad veniale quia talis temptatio in eo statu locum non habebat.
Ad 4 ¶ Ad quartam dicitur quod in Adam ante peccatum non fuit opinio falsa. et ergo dictum beati Augu. non intelligitur quod putauit peccatum esse veniale quod agebat per inobedientiam contra mandatum dei. sed dictus Augu. vult quod putauit ipsum esse veniale. i. per penitentiam emendabile. et ita erat: deo dante gratiam. ¶ Ad quintam. vocando
Ad 5 consilium contra quod agendo solum venialiter peccaret statui innocentie repugnabant consilia sicut omnimode rectitudini omnis obliquitas. et si quicquid deus indixisset filijs Ade in illo statu ad penam mortis et perditionis illius status

obligasset. non enim (vt dictum est) poterat contra agere nisi ex contemptu. ¶ Ad confirmationem ad confirmationem quod sicut contradictionem implicat idem esse rectum et non rectum diuisim: sic contradictionem implicat esse innocentem et ex culpa esse debitorem pene ita etiam contradictionem implicat quod sit status innocentie et quod aliquod consilium obliget ad solam culpam venialem. eo quod sequitur bene. est innocentia ergo est omnimoda rectitudo etc. et vltra ergo respectu consilij diuini obseruandi est rectitudo intellectus: est etiam potentia voluntatis sine quacunque obliquitate virium inferiorum. Et vltra. ergo non potest contra agere istis stantibus nisi ex nolitione et contemptu. et ergo solum mortaliter. et ergo negetur quod in statu innocentie per consilium potuit hominem obligare ad solum veniale. quia omne quod sibi indicebatur obligabat eum ad seruationem eius sub pena mortis. vt dictum est. ¶ Ad sextam. quod implicatio est quod sit omnimoda rectitudo. et quod verbum ociosum ab ea procedat. quia cum omnimoda rectitudine semper in omnibus quererentur honor dei: tam dictis quam factis. et ergo nullum dictum fuisset ociosum: nec potuit esse quod homo aliquid diceret quod ad honorem dei non ordinaret. et sic deum suum contemneret: et rectitudinem dimitteret. quando nisi sciens et volens in hoc dicto a dei honore deficeret. et ex consequenti deum contemneret. quod est mortale. ¶ Ad septimam. quod mulier in eo statu non dubitauit de dicto dei ante peccatum. nec ociose dixit forte: sed est ibi aduerbium non dubitandi. sed euentus. vnde tantum valet. ne forte moriamur. ac si dixisset. ne eueniat nobis mors. vbi non est aliquid ociosum. ¶ Ad octauam. negando consequentiam. ad probationem patet quid dicendum ex quinto correlario premisso. quia status gratie licet sit maioris dignitatis quo ad meritum: est tamen propter infirmitatem carnis minoris dignitatis et potestatis: quo ad subiectionem virium inferiorum. et ergo in eo potest esse concupiscentia et prurit[us] carnis et temptatio carnalis que sunt venialia: que in statu originalis iusticie esse non poterant propter omnimodam subiectionem virium inferiorum. vnde non poterat ibi contingere peccatum: nisi mortale. Hoc de prima parte arti. ¶ Quo ad secundam partem restat videre: vtrum peccatum primum fuerit remissibile. ¶ Pro quo notandum est quod peccatum esse remissibile potest intelligi dupliciter. vno modo quia est veniale quod non meretur mortem eternam.
Sc̄da pars Noti. secundo modo quod licet sit morte eterna dignum: tamen ex diuina misericordia permittitur peccatorem in via penitendi quod potest dei misericordiam implorare et implorando non ex suis meritis. i. ex dei gratia impetrare. ¶ Qua
Concl. 1

distinctōe p̄missa est p̄ma ɔclō hec. p̄muz
pctm̄ nō fuit remissibile p̄mo mō: imo nec
erat possibile vt p̄mū pctm̄ esset p̄mo mo/
do remissibile. p; ex dictis in p̄cedēte pte.
Cōclo.1 q: nō poterat esse veniale. ¶Scd̄a ɔclō ꝙ
pctm̄ primi hoīs erat remissibile scd̄o mō.
p;. q: nō posuit eū extra statū viatorū. s;
dimisit eū in statu q̄ ex dei miscdia potuit
de suo pctō penitere ⁊ veniā a deo obtinere
q̄ diu eī viuit hō nō ē sibi dī miscdie ianua
clausa: s; possibil' etiā d̄ lege ordiata. ¶Et
obiectio si dicat. ꝙ pctm̄ in sp̄m scm̄ est hoī irremis/
sibile. Math. xij. d: ꝙ ibi irremissibile nō
dicit impossibilitatē s; difficultatē. p̄ōt em̄
de' cōuertere obstinatū in q̄libet gn̄e pai
et in illis sex q̄ sūt in sp̄m scm̄. de q̄bȝ forte
postea dicet. Hoc de scd̄a pte art. ¶Uenio
Notā. ad tertiā ptē articli. s. ad vidēdū. vtꝝ fue/
rit maximū pctōꝝ. ¶Pro q̄ notādū est ꝙ
nō q̄rit: vtꝝ fuerit maximū pctm̄ p̄moꝝ
parentū simplr. q: pctm̄ angeli fuit maius
q: a fortiori nāa cecidit. vn̄ ⁊ irremissibi/
le ē. Itē nō q̄rit: vtꝝ fuit maximū eoꝝ qd̄
tūc erat inē hoīes. q: sic credit cōit: mulie/
ris pctm̄ fuisse mai' pctō viri. vn̄ ⁊ mulie/
ri maior pena a deo inflicta ē Gen. iij. et ꝙ
tūc nullū erat pctm̄ hoīs grau' pctō mulie
ris. S; q̄rit: vtꝝ fuit maximū pctōꝝ qd̄
potuit esse seu etiā qd̄ postea futuꝝ erat in
Notā.2 ter pctā hoīs. ¶Scd̄o ē notādū. ꝙ pecca/
ti magnitudo pt dupl' attēdi. Uno mō i/
tensiue ⁊ s̄m ei' essentiā ⁊ circūstātias. alio
mō extēsiue. q: plibȝ nociuū. sic volūtas q̄
vellet ciuitatē pire: q: eā nō diligeret: vel
aliq̄ remisso odio eā odiret: extēsiue grauius
peccaret q; q̄ intēso odio vnū ex eis vellet
pire: l; staret ꝙ s. d̄o intēsiue pl' peccaret.
Notā.3 ¶Tertio est notādū. ꝙ cū act' huani dicā
tur bōi ⁊ mali ex circūstātijs. vt hr̄ in. iij. e/
thic. ꝙ act' mal' p̄ncipalr intēsiue dr̄ ma/
lus ex tribȝ: q̄ sūt p̄ncipales circūstātie. q;/
uis etiā alie circūstātie grauēt ei' maliciam.
¶Dr̄ em̄ mal' act' eo peior ꝙ est magis vo
1 lūtari': ⁊ maiore delectatōe fact' ⁊ etiā ma
2 iore conatu. ⁊ h̄ tenet se ex pte faciētis ¶Se
cūdo p̄ncipalr ex pte finis. s. q: ad peiorē
finē intēdit opans. vt grauī' peccaret q̄ vene
nū paret ad intoxicādū p̄ncipē: q; q̄ idē ve
3. nenū paret ad intoxicādū ciuē. ¶Et tertio
dr̄ act' intēsiue peior ex pte ipellētis. q̄ eīz
fit a debiliori ipellēte dr̄ peior q; a fortiori i
pellēte fact'. Adduntur etiā alie circūstan/
tie. q: fit ɔ bn̄factorē ⁊ sic est ingratitudinis

Itē q: fit in loco solēniori vbi ē mag' ꝓhi/
bit'. Itē q: in tpe festiuo: vbi min' deberet
fieri. vel ex instro. ⁊c. i q̄bȝ oībȝ intētio ma/
licia cēntialr seq̄l p̄mā ɔd. nō ē magis. l;
conatū maiore volūtar'. ¶Quarto ē notā Notā4
dū ꝙ p̄mi hoīs pctm̄ adhuc intēsiue fuis/
se maximū inē pctā hoīm pt itelligi vel in
gn̄e vl' in spē vel in nūero. ⁊ illic tertī' mod'
est mag' ad p̄ns. ¶Quīto ē notādū: ꝙ pri Notā.5
mū pctm̄ ppetratū est solū tentatiōe ad ex
q: caro oīmode an̄ pctm̄ erat rōni subiecta
nō em̄ erat rebellio carnis an̄ confusionem
criminis. ¶Istis p̄missis sit p̄ma ɔclio hec. Cōclo 1.
Lic; p̄ma pctm̄ fuisset finitū intensiue: ta
mē aliq̄ mō fuit infinitū extēsiue. p̄ma ps
p;. q: ɔsensus q̄ mulier ɔsensit serpēti ⁊ ele
ctio q̄ elegit comedere fuerūt finite intensi
ue. q: q̄litatē infinitā nō potuerūt ꝓduce/
re. scd̄a ps p;. q: in eo fuit radix toti' hu/
mane nāe viciata. vn̄ q̄tū est ex pte ei' in
finitis hoībȝ ex eis gn̄andis fuisset occasio
dānatōis: nisi finē poneret de': ⁊ ex merito
filij aliq̄bȝ p grām redderet sal'. ¶Correla Corre.1.
riū. ex p̄ma pte videt ꝙ ip̄m idē pctm̄ i nu
mero potuisset fuisse pci' intēsiue q; fuit. p;
q: ex q̄ p p̄mā ptē fuit finitū intēsiue: nihil
ꝓhiberet ip̄m fieri cū maiore conatu volū
tatis q; fiebat: ex q̄ finitū erat ⁊ conat' fini
tus. ⁊ sic pei' extitisset. ¶Scd̄o seq̄t ex scd̄a Corre.2
pte ꝙ de lege dei ordinata fuit maximū qd̄
vnq; seq̄ debebat vl' poterat esse extēsiue. l;
actu finitū etiā extēsiue. p;. q: de lege ordi
nata dei nō poterat aliqd̄ aliud pctm̄ se ex
tēdere ad totū gen' hoīm sic illō. Et q: q̄/
dā nō infinitū. s. aptitudine extēdendū
q: radicē inficiebat. s; scd̄a ps ꝙ extēsiue ē
finitū p;. q: tota mltitudo hoīm q̄bȝ nocz
vel nocuit vel nocebit est finita. ⁊ g̃ etiā ip
sum q̄ ad mltitudinē cui erat nociuū. Ue
rū ē ꝙ h̄ nō est ex eo: q: ip̄m (vt dic̄ secun/
da ps ɔclōnis) infinitā mltitudinē natuz
eēt inficere. s; erat ex deo finē gn̄atōis hoīz
facere. ¶Scd̄a ɔclo. ꝙ l; nec in gn̄e nec i Cōclo.2
spē fuit maximū intēsiue: fuit tn̄ maximū
intēsiue in ordine ad ꝓuocatm̄ vl' q̄tū est
ex inducētis ipulsiōe: ⁊ ex eadē pte maius
Eue q; Ade. p̄ma ps ꝙ nō in gn̄e p;. quia
pctm̄ angeli fuit grau' pctm̄ q; hoīs. g̃ i ge
nere oīm pctōꝝ nō erat grau'. Scd̄a ps ꝙ
nec in spē p;. q: pctm̄ in sp̄m scm̄ ē grau' sic
etiā nec in sua spē fuit maximū itēsiue qd̄
potuit esse: p p̄mū correlariū ɔclōnis p̄ce
dētis. Utꝝ in spē sup̄bie fuerit maximū

simplr̄: manifestū ē q̄ nō. q: sup̄bia ange-
li maior fuit. Sz v̄tū int̄ sup̄bias homi-
nū post dicet. Tertia p̄o p̄z. q: leuissimo si-
ebat impulsiuo. s. solū ab ex. q: caro pene
sbdita fuat rōni. nec serpēs habuit adiuto-
rē in tētando ab intra sicut nūc fere oīa pctā
que secuta sunt fiūt tentatōne ortum ha-
bēte ex carne: q̄ fortior ē q̄z sola tentatio ab
ex. vn̄ oīa alia pctā secuta. facta sūt demōis
suggestiōe saltē mediate vl' imediate ⁊ car-
nis rebellione: ⁊ sic fortiori ip̄ellēte. Sed p̄c-
cm̄ Eue debiliori ip̄ellēte q̄ Ade. p̄z. q: eua ce-
cidit sola tētatōe demonis ⁊ adulari qui
hoī excelsus esset ꝗ nō inim̄ etiā dicebatur erat.
Sz Adā cecidit p̄suasiōe vxoris quā z na-
turalr̄ diligebat ⁊ ꝯtristari nō volebat: et
etiā suggestiōe itenori vl' occulta demonis.
⁊ q̄ grauius ip̄ellēs erat in Adā q̄ī Eua: vn̄
Cōclo. 3 ⁊ grauius a dō punita est. vt dcm̄ ē. ¶ .iij. cō-
clusio. q̄ mlta sūt secuta pctā grauiora ...
tēsiue maiora ex p̄te inclōis male electio-
nis interioris ⁊ ex p̄te finis q̄ sic eligēdo intē-
debat. p̄z q̄ ad p̄mū q: illō qd̄ eligebat a
muliere q̄ grauius peccauit: vt dic̄ vltia p̄o
ꝯclōnis p̄cedentis: in nullius malū fuit: sz in
p̄priā exaltatōem mō tal' electio nō videt
fuisse intēsiue ex p̄te conat' volūtatis: ita in-
tensa sic intēsa fuit electio Jude in traden-
do xp̄m vl' intētio electōis q̄ reputauit se
veniā ꝯseq̄ nō valere: ⁊ seip̄m oīvenia red-
didit indignū. Itē ex p̄te finis. p̄z ꝯclusio
q: qd̄ desiderabat p̄mi parētes. s. esse sicut
dij: nisi fuisset eis ille mod' p̄hibit': nō fu-
isset illicitū. nō eni est credēdū q̄ aliq̄s vo-
luerit esse sicut de' p̄ eq̄litate ꝯgnitōis vl' vni-
uersal' dominij. q: h̄ eua serpens nō p̄mitte-
bat nec etiā q̄ volebat sibi vsurpare domi-
niū simplr̄. sz potius q̄ volebāt scire p̄ expe-
rientia bonū ⁊ malū q̄ de' p̄fectissime ꝯg-
uit. Et h̄ si nō fuisset p̄hibitū ipis: nō fu-
isset malū. vt mgr̄ dicit in l'ra q̄ didicerūt
q̄ bonū esset obediētia: ⁊ p̄ experiētiā q̄z ma-
la esset inobediētia. mlta aūt pctā sunt po-
stea secuta q̄ erat ad huc simplr̄ et natura
sua illicitū: sic odiū dei: blasphemia: vendi-
tio saluatoris ex p̄te Jude ⁊c. ¶ Quarta cō-
Cōclo 4 clusio. q̄ pctm̄ Eue nō fuit intēsiue necī se
nec in suis circūstātijs q̄lificātibus ei' inten-
tionē de p̄ se maximū. p̄z. q: q̄ ad ea q̄ de p̄
se faciebat: q̄ ad intentōem act' scz respe-
ctu electōis in se respectu finis p̄p̄ quē ⁊ i
alijs h̄mōi videl' q̄ mlti postea grauius pecca-
uerūt vt iudei fortiori conatu volūtatis ad

mortē saluatoris: et peiore fine. s. vt h̄rent
hereditatē dei. vt h̄r Mat. xxi. scz vt lucra-
tiuū dominiū h̄rent sup̄ sbditos i lege sua
quā videbāt imutādā baptismo xp̄i ¶ cor-
re. Intēsiue nō dz dici pctm̄ p̄moꝝ pentū
maximū. p̄z ex ꝯclōne. Sz ē dubiū vtrū
attēta sua malicia intēsiua ⁊ extēsiua debe-
at vocari maximū pctōꝝ: ⁊ si in eo primi
parētes mortui extitissent fuissent grauissi-
me puniti pēa sens' plus q̄z aliq̄s alter p̄
ꝯcupiscentia vno pctō mortali. ¶ p̄ q̄ est q̄nta cō- Cō. 5
clusio. ⁊ p̄babile videt' q̄ nō demerebant' il-
lo pctō maximā penā sensus respectu oīm
dānandoꝝ hoim p̄bat' sic. q: vl' pctm̄ de-
bet puniri iuxta ea q̄ de p̄ se faciūt ad ei' in-
tensionē: vel etiā iuxta dāna ex eo secuta
q̄ puidere potuit p̄ticulari'. vel etiā q̄ ad
ea q̄ nec de p̄ se nec de p̄ accn̄s intēdebat o-
perās. Si p̄mū p̄ correlariū q̄rte ꝯclōnis.
et p̄ ip̄am p̄z: q̄ q: nō est maximū intēsiue
nō debet' ei maxia pena. Si scd̄m. tunc ad-
huc nō debet' ei pena: nisi iuxta ei' intensio-
nē ⁊ gn̄alē dānificatōem quā intulit iq̄ztū
illā tenebat' p̄custodire: ⁊ nō cauit. mō illa
nō dz addere duplum pene: sic faceret de-
ctio in duplo peior. Et nō pōt rōnabilit' di-
ci tertiū: q: oīa talia sūt extrīseca actui. ⁊ q̄
nō tm̄ addūt sic faceret dupla intētio ac-
tus iterioris: paꝝ eni meriti vl' demeriti ad-
dit circūstātia accidētalr̄ ꝯcurrēs: nō de p̄
se nec de p̄ accidēs intēta: sic act' exterior pa-
rū vel nihil s̄m alios addit sup̄ meritū ac-
tus interioris ¶ Confirmat'. q: vtrūq; in p̄ti-
culari nō sciuit q̄ hoies deberēt de eo dscē-
dere. q̄ nec p̄ cuiuslibet originali pctō me-
ret' spēali pena puniri: sz solū p̄ gn̄ali omis-
sione ꝯsideratōis q̄ pctm̄ suū si peccaret re-
dūdaret in posteros. ¶ Et tertio. q: nō est
notū si sciuit se accepisse iusticiā originalez
p̄ se ⁊ oībus posteris. sic nō p̄sciuit suū casū.
et q̄ nō p̄ q̄libet ex eo nasciturо merebatur
spēali pena puniri. ¶ Correlariū. nō videt'
q̄ pctm̄ p̄moꝝ parētū aliq̄ mō fuerit respe- Con5a
ctu alioꝝ pctōꝝ hoīz maximū nisi quo ad
impulsū ⁊ extēsionē. p̄z ex ꝯclōnibus. q: nec
fuit maximū intēsiue: nec fuisset maximū
quo ad penā. Hoc de .ij. arti.

His premissis re-
spōdet' ad rōnes p̄ncipales. ¶ Ad p̄mā n̄e-
get' minor p̄sertim q̄ ad primos parentes
Ad brm̄ Aug. q̄ itelligit q̄ nō est in p̄ratje

a quib9 ab extra moueamur vl' incitemur
in tentatiões in gñe.sz tñ erat i ptāte pmi
hois.nec tentari ab intra vl' a carne si nõ
peccasset. Scdo verũ est q nõ est in ptāte
hominis:nõ tentari a demone:et ideo ita
nõ est pctm:nisi ex ɔsensu interiori supue/
niente.vt dcm est. Tertio q est i ptāte no
stra in spē nõ tentari.i.singlariter debite p/
seruādo nos ɔ datā tentatõem:sic est i po
testate nr̃a qõlibet singlare pctm vitare in
spē:q̃uis in gñe nõ possim9 vitare peccatũ
Ad 2 sicut nec in genere tentatões. ¶ Ad secun/
dũ: q Grego.loquit de tentatõe exteriori et
nõ de interiori.vñ pugna carnis q̃uis cõ/
sensus nõ sequat pctm est:et g̃ negẽ maior
Ad 3 ¶ Ad tertiũ.q xpi tentatio solũ fuit ab ex/
tra:nõ a carne:De tentatõe Abrae dictũ
est in positiõe:q nõ erat pprie tētatio. Ad
auctem apli:q in hoc nõ dat auctem sub
eundi tētatões carnis:sz pmittit in gñe
illas passiões et tentatões q̃s hõ in gene
re neq̃t euitare. ¶ Ad rões factas ɔ que
Ad 1 situm. ¶ Ad pma:negẽ minor:et ad imp/
5 q̃stiu3 batõez ei9 d: q nõ est sile de angelo et de ho
mine.q2 angel9 peccauit in nãa forti:hõ i
nãa debili:q2 corpea et fragili. Secũdo.q2
angel9 peccauit nemine suggerẽte vl' tētāte
hõ aũt demõe decipiẽte. nõ aũt poterat an
gel9 decipi sic hõ. Et tertio.q2 nõ tota na/
tura angelica pierat:sz ps pmāserat.in ca/
su aũt hois tota natura hũana subyt rui
nã.Et he sũt cause mgr̃i dis.pñti.c.13.et p
pter has hois natura redimibil' erat et pec/
catũ ei9 remissibile:angeli nõ.et iõ negẽ cõ
seq̃ntia.pctm angeli fuit irremissibile. g̃ et
hois. Ad pbatõez dr q q̃uis vtrũq3 erat
auersio:tñ hec auersio erat alit et aliter cir/
cũstãtionata in ãgelo et in hoie:et iõ nõ an
gel9: sz hõ extitit repand9. ¶ Ad scdm q
Ad 2 pl9 punit pctm angeli q̃3 originale solum
qõ nõ punit nisi pena dãni: angeli autez
punit pena sensus. Et si Adã i pctõ actu
ali trãsgressionis mãdati mortuus fuisset
minori pena q̃3 angel9 punit9 extitisset ob
causas pdictas.verũ ẽ q extẽsiue punit eq̃
liter q2 eternali:et ex h nõ seq̃t q erat eq̃lia.
q2 extẽsio nõ infert eq̃litatẽ sz intẽsio si fo/
ret eq̃lis. ¶ Ad scdm q q̃ntitas mali non
Ad 3 pt ppriẽ atten. di pensõ bonũ qõ adimit. q̃a
oe pctm mortale oẽm gratiã demit q̃ est aũ
pctm:et tñ nõ oẽ cuilibet ẽ eq̃le. ¶ Scdo da
to q sit:tñ minor ẽ falsa q pctm pmi hois
maximũ bonũ ademit intẽsiue sz bñ extẽsi
ue. est eñ melius bonũ caritas q̃3 iusticia
originalis:q̃ ipa ɔstituat heredes regni et
nõ origi alis iusticia. ¶ Tertio q pctm in 3
de pditoris magis pl' deformauit mentẽ
Jude q̃ pctm pmi hois ipm hoiem pmũ
cũ obliquit mentẽ p viciũ pditõis deliberã
te imediate facte in mgr̃m et in hoiem iu/
stissimũ et p modico lucro. ¶ Quarto q be/ 4
atus Aug. vult q nõ est tãta malũ q̃ntũ
bonũ adimit in dispositõe nature.et h de p
se.sz malũ pmi hois infinitũ bonũ ademit
extẽsiue:respectu gñabiliũ nõ d p se sz de p
accñs:eo q in lũbis pmoz parẽtũ erat to/
tũ hũanũ gen9.et g̃ nõ de p se sz nec itẽsiue
¶ Ad.iiij ɔcedit maior ex his pibz.et ad mi/ Ad 3
norẽ ɔceditur q a debiliori ipellete pcessit pec
catũ pmoz parẽtũ sz q2 nõ fuit electio eo
rũ intẽsiue tãta sic seq̃ntiũ mltorũ: nec ad
ita malũ finẽ:iõ nõ fuit maximũ.sz cũ3 a
debiliori ipellete factũ fuit:tñ deformitas
ei9 in se nõ fuit tãta sic mltoz alioz pctõz
seq̃ntiũ:iõ nõ pt simplr dici maximũ:sz so
lũ cũ addito.s.in ordine ad ɔsideratõem
impellẽtis vl' extẽsiue. ¶ Ad.iiij pt dici vno Ad 4
mõ q maior nõ ẽ v̄a.nã pp̄e nõ opʒ q il
lud sit pessimũ q̃ fortissim9 supat:eo q nõ
ex vi pcti sbijcit volũtas:sz sua spõte facit
se fuiz pcti:cui9 q̃ntitas nõ est mẽsurãda
fm fortitudinẽ ei9 q̃ maculat:sz fm intẽsi/
onẽ ei9 quã hz in sua eẽntia et in circũstan
tijs qbz maculat.mõ magis maculabat pec
catũ Jude q̃3 pmoz parentũ in se et in cir/
cũstãtijs intẽsiue q̃3 inobediẽtia pthopla/
sti. Scdo q̃ vellet posset negare minorẽ.q2
q̃ ad aliq̃d fortiorẽ q̃ est in gr̃a vl' charita
te q̃3 fuit pm9 parẽs. cũ gr̃a possit hominẽ
cõtinere ɔ tẽtatões intrĩsecas et erigere mẽ
tẽ ad meritorie agẽdũ. iusticia aũt origial'
solũ ɔ tẽtatões extrĩsecas pseruare suffecit
Ad pbatõem maioris dr q verũ ẽ q ceteris
paribz pm9 parẽs pl9 peccauit q̃3 hõ poste
rior in nãalibz si silem electõz malã elige
get.sz sec9 ẽ si eligeret fm alias circũstãtias
g̃uiores et magis deformãtes aiam.puta si
cut in blasphemia et hijs pctis q̃ imediate
sũt ɔ deũ vl' ex deliberata malicia ɔ pximũ
ibi eñ circũstãtie pl9 g̃uãt malũ q̃3 ipoten
tia nãaliũ attenuet. Ad pbatõem mioris
diceret q negaret eã q lz pm9 hõ q̃tũ3 ad
obediẽtiã nãaliũ fuit fortissim9:tñ poste/
riores ei9 sũt fortiores p charitatẽ nãali/
bus lesis supadditã:q̃ pl9 pt q̃3 obediẽtia
nãaliũ. ¶ Ad.v.negẽ mic3.maior ei filij Ad 5

reformauit sufficiẽt᷑ ⁊ satisfecit pro illo pctõ a/
bundant: ⁊ oibꝫ pctis seq̃ntibꝫ q̃ ad suffi/
cietiã. vex̄ ē q̄ q̃ ad efficiẽtiã suffec pro illo
pctõ i pmis pentibꝫ ⁊ oibꝫ nascituris ex eis
si stetissent. Ad pbatõẽ .j. mioris de his q̃
dãnant̄ q̄ nullꝰ dãnatꝰ fuisset si Adã nõ
1 peccasset. ¶ Dr̄ pmo q̄ in oibꝫ illis ē satis fa
ctũ q̃ ad sufficientiã sꝫ q̄ ipi ꝑeunt hoc est si
sũt adulti ex pctõ eoꝝ. qꝛ nõ q̄rũt salutem
Et in puul' vel ex infidelitate parẽtũ nõ fa
ciẽtiũ eos purificari ab origiali: vl' etiã ex
aliq̃ occulto dei iudicio q̃ nõ disposuit eos
meriti xp̄i facere pticipes. vt in puul' fideli
um q̃ moriũt an purificatiõeꝫ: sic in vtero
2 mortuꝰ vl' alia. ¶ Scdõ dr̄ q̄ istoꝝ dãnã
doꝝ si Adã stetisset nullꝰ fuissꝫ natus: vt
dic btũs Aug. xiiij. de ci. dei. ⁊ btũs Gregꝰ
iiij. mor. ꝛc. nõ puuli sic dãnati meliꝰ nunc
hñt ex passiõe xp̄i: cũ hẽant esse ⁊ nõ penã
sensus qꝫ habuissent si Adã stetisset. quia
tũc nati nõ fuissent. nihil ē eñ qd nõ est i
meliꝰ p deũ reformatũ: nisi malicia adulto
rũ q̃ ex eoꝝ demeritis nõ sũt reformati non
ad ɔfir. ex defectu satisfactiõis vt post dicet. ¶ Ad cõ
firmatõem: de fomite pcti ⁊ igrantia q̃ ma
net ⁊ alijs penis. dr̄. q̄ vex̄ ē q̄ hec manẽt.
qꝛ mutatꝰ ē status: sꝫ manẽt in exercitiũ v/
tutis: ⁊ oibꝫ electis ɔferũt ad salutẽ. De hoc
magis in tertio dicet. Et sic hec manẽt: ita
ꝯ hec morbosa salubria data sunt ex meri
to passiõis xp̄i antidota. s. septem eccl'e sa
cramẽta qbꝫ fideles in morb mẽtis reficiũ/
tur: ⁊ q̄ oia sũt in meliꝰ mutata p xp̄m qꝫ si
Adã stetisset. ¶ Ad rõnes post oppositũ
Ad 1 ¶ Ad pmã p supposito ɔcedit̄ ans p pria
pte. ⁊ negel p scda. Ad pbatiõem dicit: q̄
sꝫ ois tẽtatio sit in ɔriũ legis dei. tñ nõ est
silr̄ de tentatõe carnis q̃ surgit ex ɔplacẽtia
in aliq̃ illicito irriseca. vñ ē mẽtis ipeditia
et distractiua ab actuali feruore charitat̄
⁊ sic sp veniale pctm̄ secũ portat ad minꝰ: ⁊
de tẽtatõne hostis cui resistit q̃ pure ē ab
ex: q̃ tale in se nõ ɔtinet inordiatõeꝫ. Rõ
q̃ arguit ꝯ q̄situ ē p dict̄ in. iij. pte. ij. arti.
nõ eñ fuit pmoꝝ pentũ pctm̄ maximũ in
sensiue: vt in eo dem est. Hoc de questiõe

Consequẽter

q̄rit. xv. circa distictõem. xxij.
Utrum pctm̄ pmoꝝ pentum q̃
volebãt deo assilari possit p igrãtiã excusa/
ri. Que q̄stio vn̄ supponit. ⁊ aliud que
rit. supponit q̄ pctm̄ pmoꝝ pentũ in hoc fuit
q̄ deo volebãt assilari. ¶ Cõtra qd arguitur argu. 1
appetẽdo illd in q̃ ɔsistit hois felicitas hõ
nõ peccat. sꝫ hois felicitas ɔsistit in assila
tione dei. g̃ ꝛc. pꝫ maior. qꝛ hoibꝫ naturalr̄
est insitũ deũ deriũ felicitatis: vt ait Boe. iij
de cõsol. phie. psa. ij. mior pꝫ. qꝛ felicitas
cõsistit in clara dei visiõe ⁊ fruitõe: vt dicit
glo. in snia sup illd Joh. xvij. Hec ē vita e
terna: vt cognoscãt te deũ prem: ⁊ quẽ misisti
Jesum xp̄m. mõ hec ē vera assilatio dei. qꝛ de
us sũ me seipm videt ⁊ se fruit. ¶ Cõfirmat Confir.
In hoc nullꝰ peccat ad qd ex meritis pt venire.
sꝫ ad assilatõem dei q̃s ex meritis pt venire.
igit. maior nota ē. ⁊ mior pꝫ: p illd. j. Joh.
iij. Scimꝰ qm̄ cũ appuerit: siles ei erimus
Et Señ. epla. xlviij. Hoc mihi phia pro
mittit: vt me deo parẽ faciat. ¶ Et tertio qꝛ Confir.
nullꝰ peccat diligẽdo ⁊ appetẽdo id bonuꝫ
qd in eo est. mõ silitudo dei est in hoie. igit
pꝫ maior. qꝛ oẽ ens natalr̄ appetit se ⁊ bo
na q̃ sũt eiꝰ. vñ cõmẽta. j. phisic. oẽ pfecti
bile appetit suã pfectõem. ⁊ habitam dili
git pmanere. mior pꝫ Geñ. ij. qꝛ hõ factꝰ
est ad silitudinẽ dei. ¶ Scdõ pncipalr̄ p argu. 2
mus hõ nõ vid̄r peccasse appetẽdo simili
tudinẽ: nisi volẽdo scire bonũ ⁊ malũ. mõ
hoc nõ erat pctm̄ g̃. pꝫ maior. qꝛ serpẽs hoc p/
misit. eritis sic dij: scietes bonũ ⁊ maluꝫ. et
hoc est qd mulier credidit. minor pꝫ. qꝛ oẽs
hoiẽs natr̄ appetũt scire. vt dr̄ in plo. me/
taph. in his aũt nõ peccat ad q̃ hõ fm na/
turã intellectualẽ inclinat. eo q̄ appetitus
natal' nõ est in malũ. ¶ Tertio sic pmꝰ hõ argu. 3
nõ appetijt deo assilari. g̃. ɔña nota ē. pro/
bat ans. qꝛ nullꝰ sapiẽs eligit qd scit ẽe im
possibile. mõ pmꝰ hõ erat sapiẽs ⁊ sciuit q̄
impossibile erat eũ deo assilari. g̃ hoc nõ appe
tijt. ɔña nota ē. ⁊ maior pꝫ. qꝛ sꝫ voluntas
sit impossibiliũ: vt hꝫ. iij. ethic. tñ hoc nõ est
cogniti ẽe talis: sꝫ ignoti i possibil' sed mi
nor q̃ ad pmã pte pꝫ p illd Eccĩ. xvij. Di/
sciplina itellectꝰ repleuit illos. ⁊ q̃ ad secũ
dã pte pꝫ q̃ ad hoc q̄ ipossibile est hoiem ẽe
silem deo. Exodi. xv. vbi dr̄. Nõ est simil'
tui in fortibꝫ dñe. sꝫ q̄ pmꝰ hõ hoc sciuit: pꝫ.
qꝛ alr̄ fuisset igrans: ⁊ sic igrãtia pcessisset
pctm̄. qd est ꝯ Bedam dicentẽ. q̄ igrãtia
nõ est pena pcti. ¶ Quarto. pmꝰ hõ nõ po
tuit peccare sic appetẽdo. igit. ɔña nota. p argu. 4
batur ans. qꝛ vel ratio potuit sibi repñta/
re q̄ hoc sꝫ ẽe silem deo est bonũ: et si sic

tūc potuit esse error in intellectu anq̄z esset error in appetitu. qḋ falsuz videt. eo q̄ ille error est pena culpe. ⁊ ob hoc nō debet eaz p̄cedere. Vel nō potuit ei repn̄tare h̄ eē bonum ⁊ ḡ volūtas hoc nō potuit eligere: eo q̄ nō fert in incognitū. ⁊ h̄ est ppositū. Secundo q̄rit vtrū possit p ignorātiā excusari

argui. i / ¶ Pro q̄ arguit sic. Ille q̄ seduct⁹ aliq̄d fac vidē ignorātia excusari. s3 mulier seducta peccauit. ḡ ignorātia excusat. p3 maior. q2 ignorātia facit inuolūtarium. q2 nescit q̄d facit. h̄ aūt excusat. q2 inuolūtariū nō est pctm̄. minor est apli p̄me ad Ti. ij. Mulier est seducta.

argui. 2 ¶ Scdo sic. oīe pctm̄ procedēs ex ignorātia nō affectata: p eaz excusat vel attenuat. s3 p̄mo2 parentū pctm̄ fuit ex ignorātia ⁊ nō affectata. igit ad min⁹ extenuat p ig̃rantiā. maior p3 p illḋ saluatoris Luce xij. Ille seru⁹ q̄ cognouit volūtatem dn̄i sui: ⁊ nō parauit: ⁊ nō fecit s̄m volūtatē ei⁹ plagis vapulabit multis: q̄ autē nō cognouit ⁊ fecit digna plagis: vapulabit paucis. vbi manifestū ē q̄ ignorātia attenuat pctm̄. q2 penā debitā p eodē. s3 mio2 pbat p̄mo. q2 cum s̄m Isid. li. ij. de sum. bono. ca. xvij. oīe pctm̄ sit aut ex ignorātia: aut ex ifirmitate: vel industria. ⁊ pctm̄ primo2 parentū nō fuit ex industria: cum nō fuerit mali: nec ex infirmitate. q2 in natā integra nulla fuit infirmitas. sequit q̄ fuit ex ignorātia.

Confir. ¶ Itē p̄mo pctō p̄mi parētes facti sūt rei: ⁊ mali actualit. mō. iij. ethicorū dr: q̄ ignorat oīs mal⁹ q̄ ⁊ q̄lia opt3 operari: ⁊ a quib3 est fugiēdū. ḡ peccauerūt ig̃rātes. ḡ ex ig̃rātia.

Confir. ¶ Et ɔfirmat tertio. q̄a mulier credidit fieri se sic deus: vir credidit veniale qḋ erat mortale vt mgr̄ dic in li. a

Confir. ¶ Itē si sciuissent penas ex suo crimie secuturas: nullus crederet q̄ de ligno illo comedissent. ḡ q̄ comederūt fuit ex ig̃rātiā pene secuture.

psuppo. ¶ Sed p supposito: q̄ mulier voluit deo assimilari. dic mgr̄ dis. xxij. capitulis. iiij. v ⁊. vj. ⁊ pbat h̄ auctib3 bti Aug. s3 q̄ Adam hoc voluerit: p3 per btm̄ Augu. xj. sup Gen. ca. v. Et allegat mgr̄ distinctiōe pnti. c. vij. dicentē. q̄ peccauerūt dispari sexu: s3 pari fastu qḋ nō esset si Adaz nō appetiuisset diuinitatē seu dei assimilationē. Item glosa: ⁊ est aug. sup illḋ ps. lxviij Que nō rapui tūc exoluebā dic sic. rapuit Adam ⁊ Eua psumētes vt diabol⁹ de diuinitate. rapere voluerunt diuinitatem

2 et perdiderunt felicitatem. ¶ Secundo in contrarium questi est magister dis. xxij. c. ix. dicens: q̄ a peccato excusari per ignorantiam nō potuit. s. mulier. ⁊ in. c. x. dic. q̄ excusatio oīs tollitur vbi mandatū nō ig̃ratur. ¶ In hac questione erunt duo articuli. Primus erit de supposito. s. in q̄ peccauerūt p̄mi parentes: ⁊ si valebāt deo similari. Secund⁹ erit de quesito vtruz pctm̄ eorum valeat p ignorātiaz excusari vel attenuari ⁊c.

Quantum ad primum

articulum sic pcedam: q̄ p̄mo videre volo: quot generib3 pctō2 p̄mi parētes peccauerunt dei mandatum transgrediedo. Secundo: dato q̄ supbia p̄us excesserunt: vtrū hoc fuerit diuinitatem appetēdo. Et. iij. dato q̄ in hoc excesserūt vter eo2 grauius sic appetendo.

¶ Quantum ad primū est notandum: vt dicit Gregorius sup euāgelia omelia. xvj. ⁊ assumit magister distin. xxj. cap. ix. q̄ diabolus in trib⁹ generib3 peccato2 p̄mos parentes tentauit et in omnibus victor fuit. tentauit em̄ de gula: persuadendo esum ligni vetiti. tētauit de auaricia: promittendo scientiam boni ⁊ mali. tentauit de vana gloria: pmittendo diuinitatem. cum dixit. eritis sicut dij. Notā. i.

¶ Est autem gula immoderata cibi auiditas. ¶ Est auaricia immoderata ha 1
bendi cupiditas que nō tm̄ est pecunie: s3 2
etiam altitudinis ⁊ sciente: cum sup̄ modū sublimitas ambitur. ¶ Et est vana glo
ria amor proprie excellentie. modo mani 3
festum est q̄ ad hec tria p̄mos parentes in verbis adducere conabatur. Secūdo etiam manifestuz est q̄ in his trib3 victor fuit. nam cum ad esum ligni vetiti perduxit: victor fuit eorum in gula: cum ad inordinatam cupiditatem habendi scientiam duxit: superauit auaricia: Et cum ad affectionem diuinitatis vicit in vana gloria. Unde patet. q̄ Adam in trib3 tentatus est: ⁊ in his superatus. de quib3 etiam demon Matthei. iiij. christum tentauit: ⁊ superatus fuit. vt ibidē p3.

¶ Secūdo est notandū: q̄ vt dictum est: primi parentes fuerūt in naturalib3 perfecti cōditi ⁊ in debita dispositōe ad deum p intellectum ⁊ in plena subiectione virium inferio2 quo ad appetitum sensitiuum. nā in hoc iustitia existit originalis vt dictū est Notā. 2.

Notā 3 ¶Tertio est notā. q homo fuit pductus i
lcia pfect⁹ ea scz q cū decuit fm suū statum
vn̄ igrātia coꝝ q vtilia erāt ad obseruātiā
mādatoꝝ nō pcessit culpā: sz secuta ē in pe
Notā 4 nā. vt dic venerabil Beda. ¶Quarto eti/
am supponit q finis ē pmū in intētiōe: q̄/
nis vltimū in adeptōe. hr h. vj. z. iij. ethic.
Cōclo 1. et. vij. meth. ¶Ut g videam⁹ qd fuit pmū
petōꝝ: est pma 9clo hec. Impossibile erat
vt pmū pctm̄ fuisset esus ligni vetiti vl a/
liqs ali⁹ motus exterior. pbat sic. añ pctm̄
exteri⁹ sp nata pcedit pctm̄ inten⁹. s. intior
9sensus. g 9clo sa. tenet 9ña. añs pz. als
pctm̄ esset in motib9 mēbroꝝ z nō pncipa
lit in voluntate. z possit amitti sanctitas
corpis manēte sctitate mētis. cui⁹ 9riū dic
btūs Aug. pmo de ci. dei. ib his vbis. Nō
amittit corpis sctitas manēte aie sctitate.
Corre. ¶Correlariū. pmū pctm̄ hois fuit in aliq
actu intiori volūtatis. seqt ex 9clone. q2 i a/
Cōclo. 2 ctu exriori nō potuit esse pmū. ¶Scda cō
clusio. q in pmis parētib9 triplex fuit elco
mala. s. electio sciē boni z mali imoderata.
electio comestiōis cibi phibiti. z electio p
prie exaltatōis. s. volēdo esse sic d9. ptz ex
dictis in pmo notabili. nā in his trib9 pec
cauit. z nō nisi trib9 electonib9 mal g 9cl/
Cōclo 3. sio sa. ¶Tertia 9clo. Int hec tria nō pōt
rōnabilr pōi pma electio cibi vetiti. appet
q2 cū erat plena sbiectio viriū inferioꝝ: vt
dcm̄ ē in scdo notabili nō potuit esse pma
electio in aliqd sensibile extrinsecū 9ueni/
ens carni q in nihil ferebat 9 mentē. g nec
electio cibi. 9ña tenet. añs ptz ex notabili
Scdo mulier nō petiuit cibū finalr ppter
se. g nō pma electio fuit cibi. tenet 9ña. q2
finis ē pmū coꝝ q eligunt. añs patz. q2 vo
lēs ppriā exaltatiōez iō cibū accepit et co/
medit vt ea cōseqret q serpēs se 9secuturā
ex esu ligni pmisit. ergo non propter se. te
net 9ña. q2 serpēs nō pmisit gustū ligni: sz
Cōclo 4 deitatē z sciam. ¶Quarta 9clo. nec electio
sciē videl fuisse pma inter has tres. pbat.
q2 videl q sciam nō appetijt nisi ppter dei
tatē quā hre voluit: vl ppter ppriā exalta
tionē. 9ña tenet vt pus. q2 electio finis est
vltia. z añs ptz. q2 scire q̄siuit vt inde d9 si
mil fieret q oia sciret: vl vt plane ad altitu
Cōclo. 5 dinē diuinitatis pmoueret suo mō. ¶Ex his
sequit q̄nta 9clo. pma radix pcti pmorum
parētū fuit electio ppe exaltatōis. pz. q2 n̄
extrinsecū erat pmū: p correlariū 9clonis
pme. z cū electōnes inordinate q̄b9 videt

puerse egisse fuerūt tres: p scdam: q2 elcō
cibi nō erat pma: p tertiā: nec electio scien
tie: p q̄rtā. relinquit g q electio ppe altitu
dinis inordinata fuerat pmū z radix oim
pctōꝝ. ¶Cōfirmat. electio finis fuit int e/ Cōfir
lectiones malas pma. sz ppe exaltatōnis
electio fuit electio finis. igit. pz maior per
q̄rtū notabile. nā finis est pmū in intenti
one. vnd ppter intentōem ei⁹ eligim⁹ alia
Et minor pz. q2 mulier q̄siuit deificari suo
mō: z vir etiā vidr 9sensisse aliq mō. vt p⁹
dicet in tertia pte articli. igit q̄rebāt ppaz
exaltatōem finalir: z ppter hāc elegit vtra
qz esum ligni quē serpēs suadebat: vt cobo
na z mala 9gnosceret: z sic exaltata q̄si deus
esset. ¶Correlariū. pmū pctm̄ pmoꝝ parē Correl.
rū fuit supbia. pz ex cōclone. q2 fuit electio
pprie exaltatōis. iō Eccl. x. dic sptura. ini
tiū oīs pcti supbia. Et h dic btūs Aug. xj
sup Gen. ad lram. c. vj. Nō est putādū q de
hō deijceret scz p esum ligni vetiti: nisi pces
sisset in eo qdā elatio 9pmendo p humili
tatē pcti. ¶Scdm correlariū. ordo cas⁹ p/ Corre. 2
mi hois pōst suasionē serpētis videl hic fu
isse electio ppe exaltatōnis. ¶Pria q erat 1
elatio mētis z vane glie intētio. ¶Secun 2
da electio sciē boni z mali: vt ea hret qdaz
silitudo diuitatis. ¶Et tertia electio ligni cu 3
ius esu mulier hec se credidit 9secuturam
¶Et q̄rtu reflectio oclōꝝ interioꝝ z extei/ 4
orū sup lignū. ¶Quintū assumptio et co/ 5
mestio ligni. ¶Forte dicet. nūqd vnica e/
lectio potuerit esse respcu oim hoꝝ. Se
cūdo vidr q aplūs velit q inobediētia fue/
rit pmū. sz ista vidr fuisse in electōe ligni:
q2 nō erat eis aliqd aliud pceptū: nisi ab/
stinētia de illo. igit. pz maior ad Roma. v
per inobedientiā vni⁹ hois pctōres 9stitu
ti sūt multi. ¶Et 9firmat. q2 btūs Ambro. Confir.
dic sup Lucā: q eo ordine diabolus chri
stuz tētauit q pmū hoiez. mō xpm primo
tētauit de gula. vtz Math. iiij. dicendo ei
Si fili⁹ dei es dic vt lapides isti panes fi
ant. g etiā pmū hoiem pmo tētauit de gu/
la. z cū in oibus fuerat victor: vidr q elco
gule fuerat pmū pctōꝝ. Tertio q2 sup illo
verbo. mulier seducta in pruaricatōe fuit
prime ad Titum. ij. dicit glosa. Hanc se/
ductionē ppe vocauit aplūs: p quā id qd
suadebatur: cum falsum esset verū puta
tum est. scilz q deus lignum illud ideo tā
gere phibuerit. q2 sciebat eos vbi 9tigerēt
velut deos suos tāq3 eis diuinitatē inuideret

qui eos homies fecerat. mō istō credere se
ductōne videt fuisse infidelitatē. ꝙ videt ꝙ
Ad 1 pmuꝫ pctm̄ fuerat infidelitas. ¶ Ad hec
ad pmū ꝙ ñ potuit esse vnica sola electio
sic nō est vnica electio finis ⁊ medioꝝ que
ad finē spectāt. nec est vna electio diuerso
Ad 2 rū medioꝝ sbordinatoꝝ. ¶ Ad scōm. ꝙ in
obediētia sumēdo lignū nō fuit pmū pec
catū. qꝛ hāc mulier nō voluisset nisi sordi
natio ppꝛie excellētie in ea pcessisset: ppter
quā mādatū transgredi voluit. h aūt fecit
supbia. Un̄ Augu. ad Orosiū. hō elatus
supbia suasiōi ſpētis obediēs pcepta dei
cōtempsit. Et cū dꝫ ꝙ in pnū hui⁹ elatōis
nō habuit mādatū. dꝫ ꝙ veꝝ est exp̄ssum
ad extra: sꝫ habuit mādatū impssum ex re
cto ordine sue aie ad deū ⁊ ꝯgnitione ꝺe
humili sbiectōne obseruāda ⁊ de nō appe
tēdo aliā altitudinē ꝗ illā quā de⁹ ꝺederat
Ad ꝯfir. vel in futuro obediētib⁹ datur⁹ erat. ¶ Ad
cōfirmatōem. ꝙ Ambro vult eo ordine. h
est in eisdē pctis. sꝫ nō eo ordine ꝗ pmi pa
rētes peccauerūt. qꝛ in his tētatio de super
bia fuit pmū ad intra. ⁊ in xp̄o sm Mat
Ad 3 theū fuit scōm. ¶ Ad tertiā. ꝙ illam sedu
ctionē ⁊ illā suspitionē pcessit adhuc i mu
liere elatio mētis. vn̄ aug xj. sup Gen̄. ad
lrām. c. vj. verbis serpētis mulier nō crede
ret. s. a bono ⁊ vtili diuinitus se fuisse phibi
tos: nisi iā inesset mēti amor ille ppꝛie ptā
tis: ⁊ qdā de se supba ꝓsumptio: vnd hec
elatio mētis statim surrexit in mliere post
verba serpētis. Hoc de pma parte. ¶ Ue
nio ad scōam ptē hui⁹ pmi articuli ad vi
dendū si parētes voluerūt ⁊ appetiuerunt
deo silari. ⁊ in h fuit hec supbia. ¶ Pro q
Notā 1. est notādū. ꝙ eos deo voluisse silari pōt in
telligi dupl'r. Uno mō p ꝯparantiā s. vt
essent sic de⁹ ⁊ equal' deo. Alio mō p imi
tatōem talē q̄lis ē possibil' creature: in q̄ tū
aliqd ꝑticipat diuinitatis. Un̄ Dyoni. ix. c.
de di. noi. dic. ꝙ eadem silia sūt deo ⁊ dis
similia. hoc aūt sm contingentē imitatio
nē. hoc aūt sm qd causata min⁹ habent a
sua cā. ¶ Scdo est notandū. ꝙ bonū spūa
Notā 2. le sm qd homo pōt ꝑticipare diuinā simi
litudinē per imitatōem: est triplex. ¶ Unū
1 qd sequit ipam essentiā homis qui factus
est ad similitudinē dei. Gen̄. pmo. ¶ Se
2 cundo mō quo ad cognitōem. ⁊ hanc ha
buit angelus a pncipio sui esse. Ezechiel
xxviij. productus dicit plen⁹ sapiētia. ho
mo aūt habuit sciam que cōsequebat vel

secum patiebat statuꝫ innocētie q̄ sibi fue
rat addita: sed sciam mali p expientiā nō
hūit ¶ Tertia silitudo creatē rōnal' ad deū 3
est per potentiā ꝯtēplandi ⁊ attingendi be
atitudinē ⁊ hāc nec homo a pncipio sui es
se recepit nec angel⁹. ¶ Quib⁹ notatis ē p Cōclo 1
ma ꝯclusio hec ꝙ pmi parētes peccauerūt
appetēdo assimilatōem dei. pꝫ p glo. sup
illud psal. lxviij. q̄ nō rapui tūc exoluebā:
dicentē. Adā ⁊ Eua rape voluerūt diui
nitatē ⁊ pdiderūt felicitatē. Itē gl. ad Phi
lip. ij. sup illo verbo. nō rapinā arbitratus
est se esse equalē deo. dic ꝙ diabol⁹ ⁊ pmus
homo rape volebāt qd suū nō erat. sꝫ dei
tatem. ¶ Scōa ꝯclusio. ꝙ hō non appeti Cōclo 2
uit diuinitatē p equiparantiā. pꝫ. qꝛ hāc sci
uerunt sibi simpli'r impossibileꝫ: eo ꝙ sci
uerunt se esse creaturas: ⁊ deū eis supioreꝫ
necessario remanere. ¶ Tertia ꝯclusio. nec Cōclo 3
peccauerūt volēdo silitudinē deitatis eis
cōcreatā. pꝫ. qꝛ illam post tenebant dilige
re. ¶ Quarta ꝯclusio. nec peccauerūt volē Cōclo 4
do silitudinē dei per imitatōem q̄tum ad
sciam eis inditā post pductōem. patꝫ. qꝛ
illa erat eis data ⁊ pro pfectōne diligēda
¶ Quinta ⁊ vltima peccauerūt in appetē Cōclo 5
do deitatis silitudinē p imitatōem in sciē
do ea q̄ eos nō erat ꝯgruū scire. vel etiam
in volēdo hēre potentiā a seipis ꝯgnoscen
di inter bona ⁊ mala ꝯ phibitōeꝫ dei. Ul
sic. vt p ꝟtutem ligni comesti determina
rēt sibi qd esset bonū: vel qd esset malum
ad agendū sb ppꝛia ꝟtute. vel etiā vt p li
gnū sumptū pmo p ipm ꝯgnoscerēt qd esset
sibi bonū vl' malū affuturꝫ. Itē scōario eti
am peccauerūt appetēdo silitudinē dei q̄n
tū ad modū ppꝛie ptātis in opando. vt s.
p lignū sumptū ꝟtute ppꝛie nature opari
possent ad btitudinē ꝯsequendā. Un̄ Aug.
xj. sup Gen̄. dic. ꝙ mēti mulieris inhesit a
mor ppe ptātis. Hoc de scōa pte. ¶ Quā Notā 1.
tū ad tertiā ptē: ⁊ tactū est in q̄ōne pceden
ti. vter eoꝝ pl⁹ peccauit: ē sciēdū ꝙ grauitas
pcti pt ꝯsiderari vl' q̄ ad psonas vel q̄ ad
gen⁹ vl' q̄ ad spēm sm se indiuisibil'r ꝯside
ratā. ¶ Quo ad psonā vt grauius peccat q̄
potētior est nō peccare. Quo ad gen⁹: vt g
ui⁹ ē adulteriū fornicatōe. Quo ad spēm i
diuisibil'r ꝯsideratā. hoc ē ꝯsiderare pctm̄
sm se. ¶ Scdo ē notādū ꝙ i pctō formale ē Notā 2.
electio deformās mentē ꝯ legeꝫ dei. Alie
autem cause concurrentes et circūstantie
grauāt pctm̄ q̄si ab extrīseco. ¶ Quib⁹ pre

Cõclo. 1 missis sit pma ɔclo hec. In ordie ad perso
nas si ecta eīnt paria gui⁹ peccaret vir. qa
maiorꝭ ɔtutꝭ erat ad stādū. Vñ btūs Au/
gu. in li. de decē cordis dic. Si caput muli
eris ē vir: ipe debet vivere ꝛ pcedere in omi
bus bōis factis vxorē suā: vt illa imitet vi
Cõclo 2 tū. Vñ Adā fuit maiorꝭ ɔtutꝭ stādi ¶ Se
cūda ɔclo. q̄ ad gen⁹ ē qlit peccauit. parꝫ
qꝛ ambo peccauerīt p supbiā. Vñ Aug. xj.
sup Gen̄. ad lrām. c. v. dic q excusauerunt
Cõclo 3. pctm̄ suū impari sexu: sꝫ pari fastu. ¶ Ter/
tia ɔclo. simplr ꝛ q̄ ad spēm mulier gui⁹ pec
cauit. pmo. qꝛ magis supbiuit credēdo ve
rū esse qd̄ spēs suasit. s. deū iō phibuisse ne
1 ad silitudinē ei⁹ pueniret. Vnd̄ supbia se
ad h̄ erexit: vt comedēdo lignū vetitū cō/
tra dei volūtatē silitudinē dei obtineret. vir
aūt nō credidit spēti: vñ diuinitatē non vo
luit ɔseq̄ ɔ̄ dei volūtatē. sꝫ p seipm̄. ꝛ i h̄ su
2 perbiuit. ¶ Scd̄o. qꝛ mulier peccauit in de
um ꝛ in pxim. vir solū ī deū. ¶ Tertio. qꝛ vi
3 ri pctm̄ attenuat in h̄ q̄ q̄dā amicabili be
niuolētia peccauit. q̄ plerūq꜃ fit vt offenda
tur deus. Hoc de. j. art.

Quantū ad secū-

dū articl'm restat videre: an pctm̄ pmoꝝ
parētū pmū. s. q̄ voluerūt deo assilari: pos/
sit p igrātiā excusari: Ubi sic pcedā: qꝛ i p/
mo ponā distinctōēꝫ de igrātia: ex q̄ pate/
bit q̄ ignorātia nō excusat a pctō: ꝛ q̄ ē pec
catū. scd̄o. an pctm̄ pmoꝝ parētū fuit fcm̄
Notā 1. p igrātiā. tertio. vtꝝ possit p ignorātiā ex
cusari. ¶ Quātū ad pmū est notādū. q vt
1 dic mgr in lra triplex ē igrātia. ¶ Quedā ē
igrātia affectata. ꝛ illa vocat igrātia quā
qs hꝫ de agibilibꝫ volēs nō scire eoꝝ diffe
rētiā vt liberi⁹ peccet. sic adulter nō vult au
dire gratitatē adulterij vt liberi⁹ ipm̄ faciat
q̄ mō q̄dā ɔdiciones suo ꝓposito ɔtias de/
dignat audire: imo voluit nō scire: ne a suo
2 malo ꝓposito retrahāt. ¶ Scd̄a ē igrātia
agibiliū vocata crassa. s. qn̄ hōs nō cōtē/
nit scire: sꝫ vellet scire: sꝫ ex desidia vl alia in
utili occupatōē diligētiā debitā nō appōit
vt sciat ea q̄ tenet scire. Et dr̄ crassa. qꝛ sic
crassi et pigues desides sūt ad opa: ita hec
igrātia surgit ex desidia. Et has duas ig/
rātias phs. iij. eth: vocat vles: q̄s reputat
opa nō reddere iuolūtaria: nec simplr ex
cusare. qꝛ dic. igrātia ei⁹ qd̄ ɔfert. i. qd̄ q̄s
tenet scire nō fac si illd̄ sit igtū: fiat factū i
uolūtariū. Has duas igrātias vocant ca
nonistē: igrātiā iuris. eo q operantes aliq̄ per
aliquā haꝝ nō oīmode excusāt. qꝛ tenent
scire statuta ecclie. ꝛ iō si ea nesciūt ꝛ ɔ̄ faci
ant dr̄ q qꝛ ius ecclie vl' sc̄ptū igrāt: ꝛ ex h̄
ɔ̄ faciūt excusari oīmode nō sūt. ¶ iij. ē igra 3
tia iuicabil: ꝛ ē cū q̄s debitā diligētiā exhibet
ad scire ea q̄ sibi incūbūt. adhuc mā̄et ig/
rās. Iuxta qd̄ q̄rit: vtꝝ hmōi igrātia sit pec
catū. Scd̄o an opa p igrātiā facta sint vo
lūtaria: Tertio an igrātia excuset a pctō:
Et q̄rto an opa pueroꝝ p igrātiā excusen
tur a pctō: ¶ Pro q̄ꝝ pmo sit pma ɔclo Cõclo 1.
hec. q̄uis igrātia sb rōne ꝓpa igrātie n̄ sit
pctm̄. tn̄ sepe electio igrātie ē grue pctm̄. pa
ma ps pꝫ. qꝛ sb rōne ꝓpa igrātie nō ē volū
ta. ꝛ g̃ vt sic nō ē pctm̄. tenet ɔña. qꝛ sꝫ au
gu. oē pctm̄ ē voluntariū. ꝛ añs pꝫ qꝛ cum
oēs hoies nāali appetāt scire: nulli⁹ vlt ig/
rare sb pp̄a rōne igrare. q̄uis forte aliq̄
appetat igrare: vt liberi⁹ peccet siue vt tur
pitudine sua min⁹ videat. ꝛ sic min⁹ in se
ipis ɔtabescāt. Scd̄a ps pꝫ qꝛ eligēs igra
re ad malū finē. s. ea q̄ tenet scire facit se ipo/
tentē ad vitādā culpā. ꝛ h̄ ē signū magne
ptinacie in hitu vicioso ꝛ grue imo fere in/
curabile malū. ¶ Scd̄a ɔclo. q̄uis igrātia Cõclo 2
affectata nō sit i volūtate formalr: sꝫ cā, vt
tn̄ ipa i se de hīs q̄ hō tenet scire ē pctm̄ p/
ma ps pꝫ qꝛ scia siue notitia ē i itellectu: n̄
in volūtate. g̃ ꝛ igrātia. qꝛ opposita habēt
fieri circa idē. añs ē ph. 6. eth. scd̄a ps pꝫ
qꝛ hec igrātia ē aliq̄ mō volita. alr nō di
ceret affectata: ꝛ iō volūtas ē ei⁹ cā. vñ de
eis dr̄. noluit itelligere vt bn̄ ageret. i. con
tēpsit sciaꝫ. sꝫ tertia ps pꝫ. qꝛ puatio pfecti
onis debite ē i sse volūtarie iducta. s. i eo q̄
noluit addiscere. ¶ Forte dicet. quō hec ig obiectio
rātia ē pctm̄ q̄ nō ē hit⁹ positiu⁹. sꝫ puri n
scire. scd̄o. pctm̄ ē formalr i volūtate. et ter
tio. puer baptisat⁹ eēt in pctō. qꝛ igrat arti
culos fidei. ¶ Pro hīs itelligēdū q duplex Notā.
ē igrātia. vt dic phs. j poste. s. negatōis: q̄
ē nescia. s. carētia ɔgnitōis. alia ē dispōnis
seꝫ assens⁹ fals⁹ vl' ppōnis false. ¶ scd̄o. q ne
gatōis igrātia q̄nq꜃ dr̄ puatiue. vt cū ē ca 2
rētia sciē nate inesse p tpe p q̄ est nata sci.
Alio mō negatiue. scilꝫ prout est nuda ca/
rētia cognitionis. ¶ Tertio est notandū. 3
q he ꝓpōnes rōnabiliter possunt concedi
nō omis assensus falsus est pctm̄. pꝫ in p
pōibꝫ vbi ambe ptes ɔ̄dictōis tenet iu
re pbdi. ¶ Scd̄a ɔclusio. nec omis assen/ Cõclo 3

sus falsus de ppõnibꝫ circa q̃s ē pia fides
est pctm̄.pꝫ de his in quibꝫ eccl'ia sustinet
ambas ptes scholastice teneri: vt ante q̃
etiã determinaret dicebãt q̃dã q bta virgo
esset ɔcepta in pctõ origiali pie credendo
Corre. et alij ɔriũ. ¶ Correlariũ stat: q q̃s volen/
do assentire ppõni que est falsa: mereatur
q̃n ex impotẽtia ɔgnoscẽdi ⁊ pietate proce
dit.ptꝫ.q2 stat q in dictis ppõnibꝫ: quaꝝ
nullã ecclesia determinauerat: vn9 velit ex
impotẽtia itellect9 assentire illi parti q̃ fal
sa ē.lꝫ sibi hoc ignotũ sit meret: nõ tñ pro
pter falsitatẽ: sꝫ pper volũtatis piã inten
Cõclo 3. tionẽ. ¶ Tertia ɔclusio. omis assensus fal
sus ɔrius determinatõi ecclesie in mẽte ca
tholica est pctm̄. vñ si q̃s aliq̃d crederet:
cui9 ecclesia oppositũ determinat: hec igⁿ/
rantia esset pctm: etiã si ex pietate pcede/
ret. vt aliq̃ credunt q de9 nõ accipit xpia/
nũ de hoc seculo. nisi in eo statu in quo est
aptius disposit9 pro vita eterna vel saltẽ
minus indisposit9. ⁊ est heresis. q2 tũc Iu
das nõ esset damnatus. q2 vtiq3 fuit chri
stian9. ⁊ statim post baptisma aptior erat
ad vitã eternã q̃ tpe desperatõis quo laq̃o
Corre. se suspẽdit. ¶ Correlariũ. q̃libꝫ in suis opi
nion. bꝫ debet esse mitis. vt si cõpertat q ec
clesie sit ɔria possit eã dimittere ⁊ de assen
Cõclo 4 su falso ɔfitẽdo penitere. ¶ Quarta ppositi/
tio. nõ hñe sciam fm se nõ dicit pctm ptꝫ.
q2 est in infantibꝫ ⁊ est pena: nõ peccatuꝫ
Corre. ¶ Correlariũ. ignorãtia negatõnis: put di
cit nõ habere sciam: nõ semp est pctm̄. ptꝫ
Cõclo 5. ex ppẽne. ¶ Quinta ppõ. ignorãtia nega
tionis in his q̃ homo tenet scire ⁊ p tẽpe p
quo ea tenet scire sꝫ priuatiue dicta est pec/
catũ. ptꝫ. q2 est priuatio debite dispositõnis
in sbiecto. vt si q̃s adultus nesciret articu
Corre. los fidei: vel mãdata decalogi. ¶ Correla/
riũ. Ignorãtia priuatiue dicta in vno ē pec/
catũ que in alio nõ est pctm̄. ptꝫ. q2 vn9 te
net scire aliq̃d qδ non alter: vt plus cleri/
c9 q̃ laicus. plus curatus q̃ simplex vica/
rius. plus episcopus q̃ curatus ¶. Per hec
ad obiectõnes indel. ¶ Ad pmũ. q q̃uis
Ad 1 priuũ nõ scire fm se nõ sit pctm. tñ cũ obli/
gatõne ad scire est pctm̄. q2 est priuatio dis
positõis debite inesse. Vñ de talibꝫ dicit apo
stolus pme ad Corinth. xiiij. q ignorans
ignorabit scꝫ a deo per approbatõem ad vi/
tam eternã. Et Osee. iiij. dr q q2 tu repu/
listi sciam: repellã te ⁊ ego ne sacerdotio fũ
garis mihi. nõ eñ oportet pctm̄ esse habi

tũ positiuũ. ¶ Ad scdam. q nõ oportet q Ad 2
formalit: sꝫ sufficit causaliter. infidelitas
eñ est aliq̃ mõ grauissimũ pctõꝝ vel here
siũ: que sunt in intellectu. ¶ Ad tertiaꝫ. q Ad 3
puer baptisatus nõ tenet scire articl'os ac/
tu: sꝫ sufficit q infuso habitu. sec9 de adul/
tis. ¶ Tertia coclusio pncipal. Ignorãtia Cõclo 3
crassa etiã est pctm: de his q̃ hõ tenet scire.
pꝫ q2 carẽtia dispositõis debite iesse ex sua
culpa est pctm̄: sꝫ ita est δ ignorãtia crassa
q2 licꝫ tal' scire vellet: tñ ex desidia volũta/
rie negligit. ⁊ sic volũtarie aliq̃ mõ que sci
re deberet nescit. vult eñ dormire vel al's se
occupare: cũ deberet addiscere. ⁊ sic etiã ex
ɔñti vult qδ ad illã desidiã sequit scꝫ igrã
tiã in suo añte. ¶ Quarta ɔclusio. ignora/ Cõclo 4
tia inuincibilis no est pctm pꝫ. q2 ex q̃ hõ
fecit pp̃ter ipm scire qδ potuit: in ignoran
do nõ peccauit. ¶ Pro scdo dubio est no/ p scdo
tandũ. q aliq̃d esse volũtariũ põt itelligi est notã.
dupli. Vno mõ formalr sic illud respectu
cui9 intellect9 in se format actũ volitionis
vel nolitõnis. Alio mõ añcedent. vt ebrie
tas. q̃uis eñ formalr nõ eligit: tñ i suo añ
cedẽte eligit. scꝫ cũ q̃s nimis se ingurgitat
bacho cui9 ɔrutẽ nõ ignorat esse vt ebrieta
tẽ inducat. ¶ Prima ppõ q opa facta per Cõclo 1
ignorãtiã nõ fiũt volũtaria formaliter. pꝫ
quia nõ fert volũtas in ea directe. q2 tunc
nõ fierẽt p ignorãtiã: sꝫ p sciam. ¶ Secun/ Cõclo. 2
da ɔclõ q opa facta p ignorãtiã inuincibilẽ
dũ tñ fiũt cũ penitudine inq̃ztũ sũt mala:
nll'o mõ sũt volũtaria. q2 nõ añcedẽt. eo q
debitam diligẽtiã nõ pt hre eoꝝ sciam. vt
si q̃s sororẽ suã ɔgñscat inuẽtã de nocte i le/
cto ⁊ loco solito vxoꝝ in q̃ nõ ɔsueuit alia
se deponere: nõ videt peccare. dũ tñ sit op9
cũ penitudie postq̃ sibi ɔstat. sola eñ igⁿ/
rãtia nõ facit volũtariũ nisi seq̃t displicẽtia
de ope postq̃ ē cognitũ. hec ē phi snia. iij. e
thi. ¶ Corre. ex h̃ aliqδ op9 fit volũtariuꝫ
qδ i se nõ fuit volũtariũ: ex ɔsensu seq̃nte. Corre.
pꝫ ex dict. vt si q̃s sic fecisset ⁊ postea pci/
piẽs de facto ɔplacentiã de h̃ qδ sic fecisset
hĩet. ¶ Tertia ɔclõ. opa facta p igrãtiã af
fectatã vl' crassã sũt volũtaria añcedẽt. pꝫ Cõclo. 3
de affectata. q2 hõ vlt igrãtiã: ⁊ g̃ etiã añce
dent vult opa ɔsequẽtia ad eam. Sꝫ pa/
tet de crassa. q2 increpant homies ex hac
ignorãtia peccãtes. vt ebrius nocens du/
plici increpatõe punit. scꝫ p ebrietate ⁊ eo
qδ intulit dãna. vt hꝫ. iij. eth. non autem
puniret pro eo: qδ nullo mõ esset volũta/

tiū. Item ista ignorātia est volūtaria ante
denter. ꝗ etiā opa que fiūt ex ea: aīs est di
ctū in pbatione q̄ue ɔclonis p̄me dubita
tionis. Hoc de scdo dubio. ¶ Ex his veni
Dubiū 3 tur ad tertiū dubiū. Et est p̄ma ɔpositio
Cōclō. 1 Ignorātia inuincibilis reddit actū nō es
se peccatū: q̄ si sciēter fieret: esset pctm. patz
in casu dicto de cognitiōne sororis loco sue
vxoris. dū tn̄ sit cum penitudine. Rō. q̄a
reddit actū talē vt talis est oīmode inuo
luntariū ꝛ formaliter ꝛ añcedenter. ꝛ ideo
facit cū nō esse pctm̄: eo ꝙ nullo mō ē pec
catū qd̄ nullo modo est volūtariū. ¶ Se
Cōclō. 2 cunda cōclusio, quāuis ignorātia crassa n̄
excuset pctm̄ ab esse tali in suo gn̄e. tamen
attenuat dum tn̄ sit cū penitudine. ptz p̄
ma pars. qꝛ ex q̄ hō tenet scire ɔrium eiꝰ qd̄
sic ex ignorātia facit: debite punit̄ p facto
tali. vt si ebrius occidat: interficit̄ p homi
cidio: eo ꝙ añcedenter volūtarie fecit: cum
se volūtarie añcedenter impotentē rōne fe
cerit. Sz ꝙ attenuet culpā. pz. qꝛ diminu
it a volūtario: et ḡ reddit culpā minorem.
et h̄ est qd̄ dici cōsueuit. Ignorātia crassa
nō excusat a tali sed a tāto. ¶ Correlariū se
Corre. qui videt̄ ꝙ vnū pctm̄ diminuit reliquū
ptz. qꝛ hec ignorātia est pctm̄: vt dic̄ q̄ra
ɔclō p̄mi dubij. ꝛ diminuit pctm̄. vt dic̄
Cōclō 3. scda ps huiꝰ ɔclonis. ¶ Tertia conclusio
Ignorātia affectata nō solū nō excusat sz
aggrauat pctm̄. pz. qꝛ quicq̄d reddit actū
malum magis voluntariū. hoc aggrauat
ipm. sed ita est de ignorātia affectata. igit̄
patz maior. qꝛ quanto in pctō est plꝰ de vo
lūtario tanto grauiꝰ est. ꝛ minor ptz. quia
iste elegit ignorantiā vt liberiꝰ peccaret. et
ergo in illius electione añcedenter elegit
omia pctā seq̄ntia. ꝛ post elegit actū quez
ignorat esse malū formaliter. ꝛ sic ille ē du
pliciter volitꝰ formalr q̄n pducit̄ ꝛ añcedē
ter cū ignorātia eius eligebat̄: vt liberiꝰ ip
se ꝛ sibi similes exercerent̄. ꝛ ergo hec igno
rantia reddit actū duplicit̄ voluntariū: et
ideo grauius pctm̄. imo hec ignorātia est
pctm̄ in spm̄sctm̄: vel ad ipm reducit̄. scilz
impugnatio veritatis agnite. ¶ Venio ad
Dubij. 4 quartū vbi est p̄ma ɔpositio ꝙ opa puero
Cōclō 1. rū ante vsum rōnis quo ad ipos excusant̄
a pctō ignorātia negatōis: qꝛ adhuc hu
iusmōi nō tenent̄ scire: ꝛ ignorātia inuincibi
li. ptz de se. qꝛ nequnt scire ante vsum rati
onis. ¶ Secunda ɔclusio. hmōi sepe sunt
Cōclō. 2 pctā parentū vel custodū puerorꝫ. ptz. q̄a

manuducēdi sunt ad discendū bona: etiā
ante vsum rōnis. scz virgis: minis: ꝛ casti
gationibꝫ ne assuescāt dicere mala: ꝛ ideo
quādo dicūt mala: vel iuramēta: vel blas
phemias castigādi sūt. ¶ Forte dicet mu solō ra
lier destructrix puerorꝫ suorꝫ: deberem filiū ne obie
meū verberare añ vsum rōnis: ꝛ q̄d pdes ctionis
set? Respōdet̄. detur ei ꝙ canis nunq̄ vsuz
rōnis habet: ꝛ tn̄ inducit̄ ad opa sue natu
re quodāmodo dissonātia: q̄nto magis pu
er poterit ad bona manuduci: etiam ante
vsum plenū rōnis. imo per virgas ꝛ verbe
ra vsum rōnis citius accedit: cū sensus a
suis motibꝫ noxijs impedit̄. ¶ Tertia con Cōclō 3
clusio. Opa puerorꝫ inq̄tuz sunt ɔ prece
pta decalogi post vsum rōnis nō excusan
tur ignorātia. licet minꝰ praua reddāt. pz
q̄z cito est in puero vsus rōnis pcedūt ope
ra a voluntate libere. ꝛ ex ɔñti sunt pctā: si
sint ɔtra p̄cepta dei. Unde Grego. in q̄rto
dialogorꝫ recitat de puero q̄nq̄ annorū: q̄
propter blasphemiā incorrectā p parētes
etiā per demones deportatꝰ est. Scda ps
patet de se. qꝛ puer nō peccat ita grauiter
ceteris paribꝫ sicut vir: cum nō sit in eo tā
tus vsus rōnis. ¶ Correlariū. Grauissime Corel.
peccant parētes nō corrigētes pueros. ptz
quia omniū pctōrꝫ eorꝫ ipi defectu discipli
ne causa sunt: ꝛ ergo illis sicut sua ascribūt
Hoc de p̄ma parte articuli. ¶ Quantū ad p. 2. pte
scdam partē articuli. Utrꝫ pctm̄ p̄morum Cōclō 1.
parentū fuerit factū ex ignorātia? est p̄ma
cōclusio hec. Qꝫ p̄mū pctm̄ eorꝫ non fuit
ex ignorātia: quāuis peccādo ignorabant
probat̄ p̄ma ps. qꝛ pctm̄ ex ignorātia dici
tur cuius ignorātia est causa. mō hoc non
potuit esse in pctō p̄mo parentū p̄morū.
igit̄. ptz maior ex quid nomis. ptz minor
quia ignorātia ex qua peccat̄ est pena pec
cati. vt dicit btūs Augustinꝰ in li. enchi
ridion. ꝛ in. iij. de libe. arbi. modo impossi
bile erat iuxta legem dei cōmunē ꝙ pena p̄
cederet pctm̄. Scdo. pfecti fuerūt produ
cti ꝛ sciētes quid agere deberent ꝛ dimitte
re. quomō ḡ ex ignorātia surrexisset illa su
perbia? Et tertio. qꝛ nō ignorabāt māda
tum ɔtra qd̄ fecerūt. Scda pars ptz per
illud phi. iij. ethicorꝫ. Omis malus igno
rat. ¶ Sed dices. quid ignorabāt in p̄ri solōnes
mo pctō? Item quid pcessit: vtrꝫ p̄mū pec duarū
catū vel hec ignorātia. Rn̄det̄ ad p̄muz. obiecōnū
ꝙ ignorabāt se pdere sic superbiendo iusticiā
origialē. Scdo grauitatē offensiōis diuine

Et tertio grauitatē deformitatis sue anie.
Et quarto grauitatē p illo pctō imminen
tis pene. Ad scōm q̄ neutrū istoꝝ p̄cessit i
tempe. q2 cum pctō statim cepit ignoran/
tia: vt iusta eius pena. Scōo q̄ pctm̄ pre
cessit natura ipam ignorantiā sicut causa
Cōclo.2 suū effectū ⁊ culpa penā. ¶ Scōa ꝯclo, q̄
pctā que sequebant̄ pmū pctm̄ scz pmam
mētis elatōem homo pōt dici cōmisisse p
nesciam: ignorantiā crassam: errorē: ⁊ infi/
delitatē. probat̄. q2 per infidelitatē. ḡ p om
nia p̄cedētia. ꝯnā tenet. q2 infidelitas in/
cludit errorē circa ea que sūt fidei: error ig/
rantiā positiuā vel dispositōis. s. assensuz
alicui ꝯrium veritati: ⁊ hec nesciam. q2 as
sentiēs falso nescit verū. antecedens pz per
btm̄ Aug. xiiij. de ciui. dei dicētis. Magna
infidelitas vidē fuisse qd magis credide/
runt verbis diaboli q̄ p̄cepto dei. Hoc de
secūda pte articli. ¶ Quo ad tertiā partez
Cōclo 1. huiꝰ secūdi articuli est pma cōclusio. pec/
catum pmoꝝ parentū pmū nō excusat̄ per
ignorantiā. pz q2 nō fuit ex ignorātia: vt
dicit pma ꝯclusio partis p̄cedētis istiꝰ ar
Cōclo.2 ticuli. ¶ Scōa ꝯclusio. nec pctā secuta. scz ig
rantia mulieris. fides de v̄bis serpētis. aua/
ritia ⁊ gula ⁊ actus exteriores nō excusant̄
ignorātia simplr: q̄uis leuiora sint q̄z si p
impossibile fuissent cū plena sciētia. Prīa
ps pz q2 ignorātia fuit pena elatōis, ꝯca
et fuit voluntaria in eis: in q̄tum volunta/
rie appetierūt deitatē. mō hmōi pene con
tracte nō videnf̄ tollere pctm̄: nec etiā ml/
tum diminuere: eo q̄ cecitas seq̄ns pmuz
pctm̄ vt pena illius: nō minꝰ sz magis vi/
det̄ egisse ad mortē q̄z impediuisse. Et con
firmat̄ p mgr̄m. q2 si fuisset ignorātia cras
sa respectu p̄cepti: forcassis attenuasset pec
catū sicut nūc. sz vbi preceptū fuit ꝯgnitū
fastus inducens ignorantiā nō videt̄ per
illā diminuere aliqd seq̄ns malū. vt mgr̄
dicit in lr̄a. Scōa ps pz. q2 si peccassent
per impossibile cū plena sciētia p̄dictoꝝ. scz
cognitione diuine offense: p̄ditione origi
nalis iusticie ⁊ pene infligēde atq3 defor/
mitatis ꝓprie: fuisset ex maiori cognitōne
contemptus: ⁊ sic grauius pctm̄. Verū est
q̄ dico p impossibile. q2 nō stat q̄ aliquis
peccet q̄n sit ignorās respectu aliꝰ circūstā
tie. ¶ Forte dicet̄ ꝯ pmā partē ꝯclōnis ex
obiectio secūda pte secūde ꝯclōnis tertij dubij. q̄a
dictū est in illa q̄ ignorātia crassa attenu/
at. ⁊ in secūda ꝯclōne secunde ptis articu/
li huiꝰ secūdi dctm̄ est q̄ pctā que seq̄bant̄ p
mā electōem vel elatōem sunt facta ex ig/
rātia crassa. ḡ p eam saltez attenuat̄. respō/
det̄ q̄ ignorātia crassa attenuat pctm̄ vbi
ignorat̄ mandatū: sz cū hoc pfecte noscit:
pctm̄ nō attenuat vel excusat. Hoc de se
cundo articulo.

Ad rationes prin

cipales. ¶ Ad pmā cōtra suppositū negā Ad 1
do maiorē. q2 hō pōt appetere inordina/
te habere dilectōem dei meritoriā felicita
tē. scz velle eā habere ex seipo vel etiā ꝯgni
tionē boni ⁊ mali inordinate. s. sup illd qd
sue nature ꝯgruit ⁊ p̄ter modū quē deꝰ ho
mini dedit. sz admissa ea neget̄ minor loq̄n/
do de hac assilatōe quā pmi parētes appe
tebāt. volebant siq̄dem p pomū vetitum
ex suis naturalibꝫ scire q̄d agenduz q̄due
dimittendū. ⁊ hoc repugnabat felicitati.
Item illis cognitis posse agere meritoria
opera btitudinis vt ad modū dei ex seipis
haberēt beatitudinē. Et in isto nō ꝯsistit fe
licitas: vt notū est. Et ad pbationē ad il/
lud Johā. xvij. dicit̄ q̄ hoc est veꝝ q̄ in co
gnitōe ⁊ dilectōe ꝯsistit felicitas gr̄is a do
data nō ex naturalibꝫ vl' suis viribꝫ acq̄si
ta. ⁊ idō verū est q̄ tenc sunt sil'es deo p imi
tatōem. sz hoc est per gr̄am: nō per sua o/
pera. ¶ Ad ꝯfirmatōꝫ. j. dr̄: q̄ nullꝰ ex meri ad ꝯfir.
tis p̄venire ad pmā grām: ⁊ ergo nec ad be
atitudinē que eam p̄supponit. Dicunt̄ tn̄
sancti meruisse btitudinē de congruo: eo q̄
dei gratia accepta p eam meritorie agebāt
Scōo q̄ q̄s potest peccare inordinate ap/
pendo illud qd tali modo merēdo pōt per
meritū attingere. peccauit em̄ angelꝰ ap/
petendo btitudinē inordinate ad quā ex
merito p̄uenisset si stetisset: vt dicit beatꝰ
Aug. ¶ Ad tertiā ꝯfirmatōem. q̄ eq̄uocat ad ꝯfir.
de silitudine. q2 arguit de silitudine natali
eis cōcreata. ⁊ sic arguit p tertia ꝯclōne se/
cūde ptis pmi artic. ¶ Ad scōam rationez Ad 2
p̄ncipalē. q̄ q̄uis velle scire bonū ⁊ maluz
ordinate nō sit pctm̄. tn̄ velle ea scire que
deꝰ hoiem nō vult scire: vel trāsgrediēdo
mādatū est pctm̄. ¶ Ad tertiā. q̄ arguit de
assilatōe p eq̄parantiā. ⁊ sic est p scōa con/ Ad 3
clusiōe scōe ptis pmi artic. ¶ Ad q̄rtaz ne
get̄ añs: ⁊ ad pbatōez dr̄: q̄ mulier hñs co Ad 4
gnitōem altitudinis dei ⁊ audiēs p serpē/
tē eā posse ad talē altitudinē p̄uenire: stati

considerata bonitate diuina.s.q ea eēt bōna dilectōne suǭꝑius altitudinē dei attigere voluit. vñ omēs cognitōes hanc altitudinē ꝑcedentes erant vere: ꝟitate complexa vel incōplexa.s.q bonitas ꝛ ꝑfectio esset in silitudine dei. Scḋo q ipa erat bona. Et tertio q sua anima erat capax similitudinis dei ꝑ imitatōez. Et ex his bōis i se visis elata est: ꝛ altitudinē dei appetiuit sibi ascribi ꝛ in h̄ peccauit ꝑ supbiam. post superbiā statim surrexerūt tūc repńtationes false cōplexe: q bonū esset ex suis naturalibꝰ scire differentiā boni ꝛ mali. ꝛ pos se opa btitudinem inducentia. Et tertio. q bonū esset comedere de ligno qḋ hec prestaret. ꝛc. Et iste complexe erāt false. Non enī credendū est q omnē actum appetitꝰ precedat iudiciū complexū potētie sensitiue. Immo intpatus vidēs in cōplexione pulchritudinez mulieris pōt sine iudicio ꝯplexo rōnis dicēte q hoc eēt bonū habere in ea cōplacentiā. ꝛ post cōplacentiā desiderium vel appetitū cohabitatōis carnalis. d̄ quo dictū est ꝑus de angel. Sic etiā aīa mulieris spūalr luxuriata pōderās mente bonitatē altitudinis dei: in eā inordinate affectādo: q̄zuis nō diceret sibi intellectꝰ assentiēdo q esse sic deus esset bonū. Per h̄ ad formā d̄r q ante pmā electōem nō erat possibile: q ratio sibi repñtaret assentiendo: esse silēm deo est bonū per huc modū: qz error nō erat in ratōne. nec tñ volūtas ferebat in icognitū: sz in altitudinē dei q̄m cognouit ꝛ quā serpēs expssit: et in seipam volēdo sibi eam ascribi: ꝛ illā altitudinem ꝛ etiā seipam nouit eiꝰ intellectꝰ: ex quorū cōplacētia surrexit elatio mentis ꝛc. ¶ Ad rōnes factas ꝯ questiū. ¶ Ad pmā. q q̄ se ductus aliq̄d facit cuiꝰ seductōnis ipe cā est: nō excusat ꝑpter illam seductōez. modo mulier nunq̄z fuisset seducta nisi elatio ꝑcessisset in ea: que solū erat culpa quā secuta est seductio.s. fides de verbis serpentis: que erat culpa ꝛ pena. ꝛ ita ꝯsequēter. Potest tamē dici q minus fuit pctm̄ q̄z si mulier sine suasione alteriꝰ sic peccasset: si hoc possibile fuisset: sicut fortasse fuit propter libertatē volūtatis. ¶ Ad scḋaz q primū pctm̄ magis debet dici ex industria q̄z ex infirmitate vel ignorātia. quia ex contēptu fuit: sz mentis elatio. Ignorātia autem secuta fuit culpa ꝛ pena: ꝛ nō fuit de mandato dei. quia hoc mulier sciuit. sz de alijs puta de deceptōne serpentis ꝛ illi annexis: ꝛ ideo nō ibi excusat auctoritas saluatoris que intelligit de ignorātia qua ignorat mandatū. Q, aūt dicit: fuerunt mali concedit: et cōcedit q fuerūt ignorātes pꝰ primā culpam: nō ante. nisi forte negatiue pure. quia multa nō sciuerūt. sed talis ignorantia nō dicit esse causa pcti cum sciuerint que agenda fuerant ꝛ omittenda. cōcedit tñ q ignorantes erant post pmū peccatū: etiā dispositiue ꝛ in pmo ꝯsecutiue: sed nō ex hac ignorantia erat pctm̄. sed potiꝰ ipa ex pctō. ¶ Ad rōnes post oppositū ille sūt pro dictis. Hoc de questiōe

Ad 1 ꝯ q̄situz

Ad 2

Circa distin

ctionē.xxiiij.ꝛ.xxv.in quibus magister incipit agere de libero arbitrio: querit decimosexto. Utrum sicut homo ꝑductus ē a deo cū volūtate libera: sic etiā ꝑductus sit ab eodem in gratū faciēte gratia? Que q̄stio vnum supponit. scz q volūtas primi homis fuerit libera. ꝛ querit. vtruz producta fuerit in charitate ¶ Cōtra suppositū arguit. Volūtas humana nō est libera. igitur suppositū falsum. ꝯseqntia nota ē. añcedens probat sic. pmo: voluntas pōt cogi. ergo. ꝯsequētia nota est. qz libertati repugnat coactio. añcedēs probat pmo i bonis. quia obiectū beatificū clare visum cogeret voluntatē ad sui acceptatōnem: co q omnez rōnem boni includeret: ꝛ omnem rationem mali excluderet. et cum appetitus sit rōne boni. patet q voluntas illud nō posset nō acceptare. ¶ Et confirmatur. quia nō plus pōt illud nō velle q̄z suā miseriā velle. sed nō pōt velle suam miseriaz igit. patz maior. quia eiusdem rōnis sunt nō velle beatitudinē ꝛ velle miseriā. ꝛ minor videt esse Aug. xiij. de tri. c. xiij. dicētis. q pro verissimo certissimoq̄z asserere possumus: bene viuere omēs homines velle Scḋo probat añcedens in malis. qz omnis potentia finita que pōt difficultari: potest cogi. sed volūtas est potentia finita q̄ potest difficultari a malis. ergo ꝛ cogi. discursus est in darij. ꝛ maior rōnis patz. qa per multiplicatōem difficultatis pōt fieri fortius in difficultādo q̄z potētia finita esset in resistendo: vt si postea difficultate voluntatis q esset difficultans vetuntur

arguit 1

Confir.

ſi voluntatis que difficulter: virtus eſſet
in triplo maior ⁊ difficultas triplicaret ex
cederet reſiſtentiā voluntatis. an̄cedēs eſt
phi. ij. ethicoꝝ. virtus ⁊ ars ſunt circa dif/
ficile. Et in eodem. ꝙ difficile eſt volunta
ti cōterere voluptate continuatā per vitā
Et ad Roma. vij. ſup illo illo verbo. Caro
cōcupiſcit aduerſus ſpm̄. ⁊ ſpūs aduerſus
carnē. dicit glo. ꝙ caro ꝯcupiſcere dicit: cū
anīa ꝯcupiſcētia carnali ſpiritui reluctat.
modo manifeſtū eſt ꝙ difficile eſt illam re
arguit 2 bellionē ſupare ¶ Secundo ſic. q2 volun/
tas hūana n̄ libere cauſat ſuos actus. er/
go nō eſt libera. conſeq̄ntia nota eſt. ꝓbat
an̄cedens. quia vl' libere ꝓduceret eos an
teq̄ʒ ſunt vel poſtq̄ʒ facti ſunt. Et hoc non.
quia tunc nō ſunt in fieri. vel quādo de fa
cto ſunt in fieri Et hoc nō. quia tunc neceſ
ſarium eſt eos eſſe per illā cōem ꝓpoſitio/
nem. oīe qđ eſt qn̄ eſt neceſſario eſt eſſe. ⁊
ergo quādo actu facit eos volūtas: neceſ/
Cōfir. ſario facit eos. ¶ Et confirmat auctoritate
magiſtri diſ. xxv. dicētis ꝙ liberū arbitriū
ad p̄ſens vel ad p̄teritū nō refert. ſed ad fu
tura contingētia. ḡ quādo res de facto eſt
vel fit: nō fit arbitrio libero. Itē venerabil'
Hugo de ſacramentis li. p̄mo parte q̄nta
dicit ꝙ liberū arbitriū nō ad p̄ſens ſpectat
ſed ad futurū. nec ad omne: ſʒ ad ꝯtingēs
ergo ſequit ꝙ nō reſpectu eius qđ actu eſt:
Confir. ſit libertas. ¶ Et ꝯfirmat. quia ſi libere ꝓ/
ducat eos: vel libe ꝓduc̄ eos in ſe: ⁊ h̄ nō
q2 ſic moueret vel mutaret ſeipam. ꝯ phm
vij. phi. oīe qđ mutat mutatur ab alio.
vel in alio. ⁊ hoc nō. q2 tunc nō eſſent ſui
formal'r: ſʒ illi' in quo ꝓducerent ¶ Tertio
3. probat an̄cedens ſic. q2 ſi volūtas eēʒ libe
ra: vel iō dicit libera: q2 omnibꝫ eodē mo/
do ſe habētibꝫ pōt in oppoſita: et hoc nō
videt. q2 ſtante iudicio rōnis eodē et aliis
remanentibꝫ eiſdē: nō videt: ſi an̄ nō volu
it poſtea velle. q2 ex quo illo iudicio ſtante
nō mouebat: ſequit ꝙ ipm nō repn̄tauit ꝑ
modū boni ſufficiēter. q2 tunc volūtas ac
ceptaſſet. ⁊ ex cōſequēti nō facto alio iudi/
cio nō videt obiectū ſibi ſufficiēter p̄ſenta
tum ſb rōne boni: ⁊ ex cōſequēti voluntatē
nō poſſe acceptare. eo ꝙ nihil vult niſi ſb
rōne boni. vt dicit in. iij. ethicoꝝ. Vl' ideo
diceret libera: q2 ſm alias ⁊ alias circūſtā
tias pōt in oppoſita: ⁊ ſic nō eſſet plus li/
bera q̄ʒ bruta. quia etiam illa poſſūt ī op/
poſita ſm alias et alias circumſtantias.

¶ Quarto ſi voluntas homīs eſſet libera: 4
ſequeret ꝙ vel poſſet facere prouiſionē di
uinā falſam vel mutabilē. ꝯſeq̄ns eſt fal/
ſum pro vtraq; parte: vt dcm̄ eſt in primo
libro. ⁊ ꝯn̄a probat. q2 da ꝙ volūtas libe/
re pro a tempe ꝓducet in ſe electōeʒ come
dendi: tūc certū eſt ꝙ deus p̄ſciuit ipaʒ ab
eterno pro eo tempe ſcʒ a hanc electōeʒ ꝓ
ducturā. vel ergo volūtas neceſſario eam
elicit: ⁊ ſi ſic: tunc nō libere. vel pōt eam nō
elicere pro a: ⁊ ſi ſic: ponat in eſſe ꝙ nō elici
at. tunc ſi ꝓuiſio illa maneat: fit falſa ⁊ h̄ʒ
p̄mū ꝯſeq̄ntis illatum. Vel nō manebit:
⁊ ſic variabit. ḡ volūtas faciet ſcd̄m. Nec
videt valere reſpōſio cōmunis q̄. dat. ſcʒ ꝙ
ſi ponit in eſſe ꝙ nō eliciat: ꝙ etiā tunc de'
nō ab eterno prouidit. Nam ex hoc vide
tur ſequi ꝓpoſitū. q2 ſm illud ſequit ꝙ vo/
luntas eſt ita determinata ꝑ cauſas ſupe/
riores ad elicere ſicut deus ad ꝓuidiſſe. ſed
deus determīatiue ꝓuidit ꝓ tempe a hanc
electionē. ḡ voluntas determinatiſſime eā
producet. ergo nō videt poſſe ꝓducere ei'
ꝯtrium. tenet ꝯn̄a. ⁊ maior manifeſta eſt ꝑ
rn̄ſionē. q2 nō ſtat voluntatē ꝓducere vno
mō. ⁊ deū alio mō ꝓuidiſſe. ⁊ ḡ ſic determi
nata eſt ad ꝓducere ſicut deus in ꝓuidiſſe
minor manifeſta eſt. q2 deus nō ex acceſſa
rio: ſed ab eterno oīa determīate ꝓuidit
¶ Quinto ſic. Illa potētia nō eſt libere ali 5
cui' actus ꝓductiua in cui' ptāte aliquid
nō eſt qđ ad illi' ꝓductōem requirit. ſʒ cer
tū eſt ꝙ aliq̄d nō eſt in ptāte volūtatis qđ
ad ꝓductiōem dati actus req̄rit. ḡ nec ille
actus libere ab ea ꝓducit. tenet ꝯn̄a. ⁊ ma
ior ptʒ. q2 nō videt imaginabile quomō ī
facultate libertatis ſit aliq̄s actus. ⁊ tn̄ ali
q̄d neceſſariū pro illo actu nō eſt in ei' po
teſtate. minor ptʒ. q2 ad oīs actus ꝓdu
ctionē requirit ꝯcurſus volūtatis diuīe p̄n
cipaliter ꝓducētis. mō iſte ꝯcurſus nō eſt
in facultate voluntatis. ¶ Pro queſito ar
guit ſic. Adam ſpoliatus fuit grā ꝑ culpā ꝓ q̄ſito
ergo habuit eam a ꝓductōe. ꝯn̄a nota eſt arguit 1
et an̄cedēs habet ex parabola Lu. x. ꝙ ho/
mo incidens in latrones ſpoliatus eſt gra
tuitis. ¶ Secūdo ſic. Cuilibet ſuſceptibili
neceſſe eſt alteꝝ ꝯrioꝝ immediatoꝝ ineſſe arguit 2
ſʒ grā gratū faciēs ⁊ culpa ſūt ꝯtria imedi/
ata. quoꝝ p̄m' hō in p̄ncipio ſui eſſe erat
ſuſceptibil'. ḡ neceſſe eſt ei alteꝝ eoꝝ infuiſ
ſe. ḡ cum nō fuerit in culpa: ſequit ꝙ ī gra/
tia. maior eſt phi in poſtp̄dicamentis. et ꝗ

quid noīs.q: alīs nō essent cōtraria imme
diata. minor ptz.q: necesse est q hō vł sit
filius irę: vel filius ęternę salutis ⁊ grę gra
tū facientis. alīs si moreret: ad nullaz ciui
arguit 3 tatū duarū ptineret.¶ Tertio. deus creauit
Adam pfectum in aīa.⁊ hoc nō potuit es/
se sine charitate.ğ.ɔn̄a tenet.⁊ an̄cedens
pro pma pte.q: creauit eum pfectū in cor
pore:⁊ decuit vt multo mag pduceret euz
perfectum in mente. minor ptz ad Corīh.
xiij.q: sine charitate homo nihil est: vt di
arguit 4 cit aplus. ergo nec pfectus est.¶ Quarto.
quia homo pductus est cū alijs virtutibus
deformibꝫ. ergo cum charitate.ɔn̄a tenet.
q: illa est oīm pncipalis. an̄s ptz Eccī. 17
arguit 5 vbi dicit. deus creauit hoīem de terra ⁊ fm
se vestiuit illū virtute.¶ Quinto sic. agēs
perfectū pducens aliquid ad aliquē finē:
producit ip̄m cum medijs necessarijs ad
illum finē. sed hō pductus est p reparati/
one angeloꝝ.ğ cum medio necessario: qḋ
Confir. est charitas.¶ Confirmat sic.q: pducens
hoīem ad pugnā decēter: pducit eū cum
armis necessarijs ad pugnā. sꝫ hō ē pduct⁹
cuz diabolo pugnatur⁹: cuius arma defen
siua sunt charitas.ğ. patet maior. q: nos
. videmus q natura pducit res cū suis ar/
mis ɔfensiuis. vt cornibꝫ. dentibꝫ. ⁊ vngu
lis. ptz minor de se. q: deus sciuit hoīem cē/
tandū. sciuit etiā q nihil tm̄ ferret in pugñ
sicut charitas q̄ diligit deus: ⁊ qua volū/
6 tas illi adhęret ¶ Sexto. vbi nō est obex:
ibi deus paratus est dare grām. mō in p/
mo parente nō erat obex.ğ. ptz maior. q̄a
Confir. de⁹ nō est acceptor psonaꝝ. minor ptz de
se.q: null⁹ obex erat in pmo parente.¶ Et
cōfirmat p btm̄ Aug. in quadā omel. di/
centē. Adam pdita charitate mal⁹ inuen
tus est.⁊ assumit ista dis. xxix. c. ij.ğ hab u/
ɔsuppo. it charitatē.ğ in ea pductus fuerat.¶ Sꝫ
in oppositū ⁊ p supposito est mgr̄ dis. pre
sente. c. iiij. dicēs. q adiutoriū datū homi
ni a deo quo potuit stare fuit libertas ar/
bitrij ab omi labe ⁊ corruptela imunis. er/
gō pductus est cū libero arbitrio. ⁊ h̄ iclu/
dit voluntatē liberā. scꝫ quę libere in vtrū/
q3 oppositoꝝ flecti valet. vt dicit in. ca. v.
ɔ q̄stuz eiusdē dis. ¶ Itē p parte negatiua questi
est mgr̄ ca. pmo dis. dicēs. qḋ accepit bene
potuit stare: sꝫ nō pficere. mō si fuisset p/
ductus in gratia gratū faciente: ex ea vti/
q3 proficere potuisset.¶ In hac questiōe ne
quę nō parū difficilis est sic pcedam q p/
mo inquirere volo de diuersis actibꝫ volū
tatis. Scdo mīdeo ad suppositū. Tertio
an sit sui actus actiua in se. Quarto. vtꝝ
suspēsa ab actu possit seipaz sine nouo mo
tu ad actū determinare. Quīto an possit i
malū nō existēte errore rōnis ⁊ ex ɔsequen
ti. vtꝝ possit in actū pter vel ɔtra iudiciuz
rōnis. Et sexto de quęsito. vtrū pducta fue
rit in pmo homine cū charitate vel gratia
gratū faciente.

Quantum ad pri/
mū. pmo suppono. q volūtas hoīs dr aīa suppō. 1
ma hoīs. inq̄ztū mediāte cognitōe intelle
ctiua nata est moueri ab obiecto. appaꝫ
q sit aīa hominis. quia ea sola remanente
cōseruatōne dei omībꝫ alijs seclusis ab ea:
adhuc manet volūtas. qḋ nō esset si esset
accidēs.¶ Scdo. q aīa dr volūtas. inq̄z 2
tum nata est moueri mediāte cognitōe in
tellectus ab appetibili. apparet. q: volun
tas est appetit⁹ intellectiu⁹. vt habet 3. de
aīa. ⁊ ex. iij. ethicoꝝ. nō aūt vocat hmōi
appetitus: nisi inq̄ztū sequit cognitōz. ap
petitus eīm est q: videt: vt habet. vij. poli.
Et nō q̄ztum sequit cognitōem sensitiuaꝫ
immediate. q: sic esset appetitus sensitiu⁹
ergo dicit volūtas inq̄ztum imediate na/
ta est moueri cognitōne intellectiua ¶ Se notā. 1
cundo noto. vt videam⁹ hūc motū quem in
tellectus facit in volūtate vel voluntatę
eo modo quo res pmo sentit: sic pmo intel
ligit. patz. q: intellectus q̄zdiu est i corpo
re phantasmatibꝫ intelligit. i. ɔgnitōibꝫ
sensitiuis interioribꝫ: vt dicet. iij. de aīa.
Et ptz in somno pfecto quādo sensus nō
est in actu: nec itellectus actu aliq̄d intel/
ligit: ⁊ ideo sic res nata est pmo itelligi: sꝫ
quod cōtingit eam in phantasmatibꝫ co/
gnosci.¶ Item certū est q intellectus itel/ 2
ligit singulare vagum. vt hoc albū. vel h̄
prospectum. Et notum est: q hoc nō pōt i/
telligere nisi immediata repn̄tatōne sens⁹
igit. patz maior. q: format itellectus in se
tales ppōnes. h̄ pspectū est socrates. qḋ n̄
posset nisi hiet cognitōem sbiecti ⁊ pdi. ta
lis eīm ppō nunq̄z est in sensu. cū ɔcept⁹ p
dicati sit absolut⁹: ⁊ sensus nō videt iudi/
care absolute: sꝫ solū cū accñtibꝫ.¶ Itē q̄ 3
mō sensus difficillime itelligeret ⁊ essentia
alit. i. sic repn̄tat ɔceptus indiuidual pnti
sbstantię. Et ergo illa propositio intelle/

cta est in intellectu. z ita ɔceptus singula
ris vagus est in intellectu qui est sbiecti.
sz mior ꝙ ille nō fiat ibi nisi mediāte sensu
imediate: pz. qr nō est aptior mod⁹ cogscē
di vage qz imediata repn̄tatione sensus q̄
idē pbat sic semꝑ vage intelligit. igit. ¶ Scdo. qr vl
sic vel ꝑus vniūsalr: z h nō. qr ɔcept⁹ vni
uersales cū nō sint a rebꝫ vniūsalibꝫ in ex
sendo qr nulle tales sunt: vt suppono ad
p̄sens nō fiūt in nob: nisi p abstractōez in
tellect⁹ a ɔceptu singulari vago. Ergo cuz
et singlaris z vniūsal' sint in intellectu. vt
de singlari iā pbatuz est: a quo vniūsal' tra
2 hit: ꝑor est vniūsali ꝑoritate nature. ¶ Itē
quō posset vniūsal' esse ꝑor. q̄s em̄ esz tūc
mod⁹ q̄ intellect⁹ post cognitōem vniū sa
lē veniret ad cognitōem singlarē vagam?
nō em̄ videt aliq̄s posse cōueniens dari: z
ergo ille ɔceptus vagus in intellectu im
mediate videt seq̄ cōtemplatiōem phan
obiectio tasmatis interioris. ¶ Forte dicet. ꝙ intel
lectus cognoscēs vniūsalr reflectēdo se su
per sensum cognoscit singlariter sic phs vi
det innuere. iij. de aīa. c. ꝑmo. Dic em̄ ꝙ
intellectus directe intelligit carnē. i. vniūsa
li cognitōne rē que est caro: z ꝙ aīa cū circū
flexa fuerit carni esse cognoscit ibi singula
re. z s̄ videt ꝙ ꝑus cognoscēs vniūsale re
flectēdo se sup sensum cogscat singulare. z
h sonare vident v̄ba cōmentatoris sup eo
dem textu: dicētis. ꝙ intellectus intelligit
vniuersale p se: singulare mediante sensu.
Confir. ¶ Qd videt posse cōfirmari rōne. qr apd
aniam sūt ꝑus nota que sūt magis confu
sa: vt dr in ꝓlogo phisi. mō cognitio vniū
salis est magis ɔfusa q̄z singularis. igit rc.
ptz minor. qr est cōis mltis z singlaris so
li cōuenit. ¶ Sz hec nō recta via vadunt
Solo Vñ ad ꝑmā ad auctem phi dico ꝙ nō in
telligit illud phs. sz vult ꝙ directe intelli
git vniūsale. z abstractōne a ꝓprietatibꝫ in
diuiduātibꝫ ɔsiderādo rē. vniūsalē cu⁹ ha
bet cognitōem: que vocat eu⁹ directa ɔgni
tio. qr ea cognoscit res absens sic p̄ns. sed
singlare ɔgnoscit circūflexe. i. cognitōe in
cludente indiuiduales ꝓprietates iplicite
cadentes sb eo sensu a cu⁹ phantasmate
cognitio singularis genita est in intellectu.
Verbi gr̄a. hui⁹ ꝓspecti ɔgnitio singlaris
vaga dicit circūflexa. qr ꝓprietates indiui
duales sb visu cadētes includit. s. extēsio
nē: figurā: situm: vnitatē: colorē. rc. z actu
alē demōstratōem. vñ z circūplexa vocat.

qr solū p̄nte re h̄r: eo ꝙ actualē demōstrati
onē sensus includit. quā sensus de absente
hr̄e nō sufficit. talia eniz singlaria nō sunt
nota extra sensum ꝓpter defectū demōstra
tiōis. Verz est ꝙ ɔcept⁹ singlaris determia
tus: qr nō includit demōstratōem: vt cōce
ptus cui corrn̄det hic termin⁹ petr⁹: vel io
hānes manet extra sensū. Ad auctem cō
mētatoris ꝙ sumit p se: p solitarie. acsi di
ceret. itellect⁹ itelligit vniūsale p se: z sol⁹
ipe: sic ꝙ nō sensus. sz singlare itelligit me
diāte sensu. i. ipe z sēsus z ipe imediata re
p̄sentatōe sensus. Sz ad rōnem dr p phi
losophos z bn̄: ꝙ singlare vagū est eq̄ con
fusum sic vniuersale gen⁹ vl' spēs cui corrn̄
det. nō em̄ determinat si sit gen⁹ ad speciē
spēalissimā: z si sit spēs ad singlare determi
natum: vt hoc extensum cognitū a remo
tis put tale nō plus determinat ad hoiez
q̄z ad arborē. z hoc incedēs figura recta nō
plus ad vnum hoiem quo ad determia
tū singlare ɔpositū q̄z ad aliū: sic nec cōce
ptus homis. Sic em̄ stat ꝙ tu cogscas h
veniēs esse hoiem: z tn̄ te nescire vtruz sit
socrates vel plato. ita stat ꝙ tu videas et
ɔgnoscas ipm esse hoc incedens figura e
recta. z nescias an sit plato vel socrates: p
ut expimur. Et ita singlare vagū nō plus
determinat q̄z vniūsale qd sibi corr領spōdet
et cui⁹ ɔceptus ab eo trahit. sz illa rō bene
cōcludit de singlari determinato qd ille vl
timo habet. z hoc dic phus in ꝓlogo phi
sicoz sb his verbis. pueri ꝑmū appellant
omēs viros p̄res. qr conceptū singlarē de
terminatū sui patris nō habēt. habēt tn̄ cō
ceptū singlarē vagū de quolibet viro p̄sen
tato. qr vocādo eum singlariter p̄rem. sed
post determināt sibi vnū eorū. s. qñ distin
guere sufficiūt ɔditōnes ꝓprij p̄ris determi
nate ab alijs. ¶ Correlarie seq̄t. ꝙ ꝑma co
gnitio intellect⁹ est singlaris vaga de obie Corre.
cto. ptz. qr eo mō res sentit. ¶ Tertio noto
ꝙ respectu sensibiliū illa cognitio singula Notā. 3
ris de eodē est p quā repn̄tat voluntati ad
acceptandū vel fugiēdū. pz p phm. iij. de
aīa. vlis em̄ existimatio nihil mouet. z pz
per rōnem. qr mot⁹ volūtatis est ad actū
ꝓsecutionis vel fuge. vt dic phs. iij. de aīa
ca. iiij. act⁹ sūt circa singlaria. vj. et hicorū
et ꝓlogo meth. ¶ quarto noto ꝙ hmōi sin
glaris cognitio p̄t imaginari icludere volū Notā 4
tatē dupli. Vno mō pōsita in ꝓpōne vt cū
dic itellect⁹. h est dulce. vel h est bonuz. rc.

quomõ in rõne practica discursiua sumit
ipa cognitio. vt dr. vij. ethicoꝝ. oĩe dul/
ce est gustandũ. ꝛ h̄ est dulce. ergo h̄ ē gu/
stãdũ. Alio modo fortassis incõplexe: vt
qꝛ sic rẽpsentat singłarit incõplexe. vt h̄cõ
ueniens vel h̄ delectabile siue hoc dulce.
Cum eñ sint duplices actus intellectꝰ. s.
p̄mi qui simplices sunt ꝛ incõplexi. et alij
secundi qui ꝛ cõplexi. vt habet. iij. de aĩa:
potest alicui videri ꝙ vtroqꝫ possit inclina
re aĩam: ꝛ sic mouere appetitũ rõnalem
Notã. 5 vel intellectũ. ¶ Quinto noto. ꝙ cognosce
re q̄lis cognitio singłaris nata sit mouere
est maximũ p̄ncipiũ in ꝯsideꝛãdo quõ vo
luntas ꝯsequit ꝯgnitõem intellectꝰ. ꝛ ĝ de
hoc nunc p̄ncipalr tanq̄ȝ de fundamento
suppõit dicẽdoꝝ est agendũ ¶ Pro cuiꝰ declarasione
1 p̄mo suppono ꝙ sensus exterior nõ cogno
scit cõplexe. pbatum fuit in scđa questiõe
p̄mi in solõne dubij p̄mi p̄mi articuli. Et
p̄ꝫ. qꝛ q̄d cõplecteret: vtrũ ꝯgnitõem sui
proprij sensibil cũ sensibili ꝓprio alterius
sensus: ꝛ hoc nõ est possibile qꝛ cognitio/
nes ꝓprias sensibiliũ alioꝝ sensuũ nõ ha/
bet. vl cũ sensibili cõmuni eiusdẽ sensus.
vt dicẽdo hoc coloratũ est hoc magnum
et hoc nõ põt. qꝛ tũc abstraheret ꝯceptũ
sensibilis proprij a ꝯceptu sensibil cõmu/
nis. qđ sibi nõ ꝯuenit: sed soli sensui inte/
riori vel intellectui. Uel cõplecteret repli/
cando suã ꝯgnitõem sui sensibil ꝓprij cuꝫ
seipa. vt dicẽdo p visũ. hoc coloratũ ē co/
loratũ. ꝛ h̄ nõ potest. tum quia sensibile si/
mul ꝛ semł solũ suam cognitõem semł im
p̄mit: ꝛ nõ bis. Scđo. qꝛ hmõi sibi nihil
ꝯferret: cũ tales motus sint ordinati p na
turã in ꝓsecutõem vel fugam: ꝛ replicatio
vnius sup seipm nihil ad h̄ ageret: vnde
esset frustra. ꝛ ergo nõ est in sensu exteriori
hmõi ꝯpositio: sed solũ simplex rei appre
hensio. ¶ Scđo suppono. ꝙ nihilominus
2 hec apphensio sensibilis põt mouere ap/
petitũ sensitiuũ ad ꝓsecutõem vł ad fugã
hec etiã in dicto articulo dicta fuit in q̄sti
one secunda p̄mi. Et pbał sic. qꝛ in aĩali
bus habẽtibꝫ solũ sensuꝫ tactus mouetur
appetitus. vt dicił ꝛ demõstrał. ij. de aĩa. c.
ij. ꝛ tamẽ ꝯgnitio sensitiua mouẽs in tali
bus est incõplexa. ĝ. ꝯña tenet ꝛ maior est
phi vbi sup̄. vnde talia aĩalia in nimio
calore constringũt se: sicut conche ꝛ ostree
petris affixe: ꝛ in approximatõne medij tẽ
perati dilatant se. pꝫ minor ex p̄ceden/

ti suppõne. quia talia nõ habent nisi sen/
sum vnum ꝛ exteriorem qui per p̄cedenteꝫ
solum iudicat incõplexe. ¶ Correlariũ seq Corrã
tur. ꝙ noticia incõplexa cõueniente vel
disconueniẽter potest mouere appetitũ sen
sitiuũ. pꝫ ex p̄cedenti ¶ Secundo etiaꝫ Corrã 2
ex rõne. quare singularis cognitio incom
plexa hmõi delectabilis nõ inclinaret ad
se sensum: nulla videt ratio. quia hoc facit
in impfectis vbi minꝰ pfecta est cognitio.
vt dicit pbatio suppositõis p̄cedentis. q̄re
ergo nõ posset in malis pfectis: vbi ipa p/
fectior est. ¶ Tertio suppono. ꝙ cognitio. 3
intellectiua potest inclinare voluntatem
vel appetitum intellectiuum: cuius simi
lis in sensu potest mouere appetitũ sensiti
uũ. pꝫ per phm. iij. de aĩa. c. iiij. dicẽteꝫ
ꝙ sicut intellectus viderit in phantasma/
tibꝫ: delectabile vł triste. ꝓsequitur aut fu
git: ꝛ ideo delectabile in sensu simił p̄senta
tum vt tale in intellectu ipi voluntati po/
test ipam inclinare. ¶ Scđo pꝫ suppo si
tio in pueris ꝛ in fatuis vel dementibꝫ q̄ re/
cte sic inclinant: ꝯsiderio intellectus sic de
siderio sensus: eo ꝙ nõ deliberãt: sꝫ p̄mos
motus ꝓsequunt. ꝛ ergo qđ in eis põt mo
uere sensum: etiã põt mouere intellectum
et qđ appetitum sensitiuũ etiã appetitum
intellectiuũ siue voluntatẽ. ¶ Forte dicet obiectõ
ꝙ in talibꝫ nõ est volũtas cum deficiat ip/ Solõ
sis vsus liberi arbitrij. Rñdeł ꝙ in eis nõ
est volũtas adhuc potẽs deliberare: iõ nõ
peccant talibꝫ motibꝫ. est tñ in eis desideri
um partis intellectiue. s. ꝯseqñs cognitõeꝫ
intellectus. quia nõ est questio q̄n in tali/
bus intellectus cognoscat ꝛ cognoscendo
inclinet ad delectabilia: ꝛ ad fugã tristium
¶ Quarto suppono. ꝙ in habẽtibꝫ liberũ 4
arbitriũ et eius vsum põt esse tã fortis pas
sio ꝛ etiã tam fortis habitus ad obiectuꝫ
ꝙ passio que moueret fatuũ vel pueꝛũ: eti
am moueret eos. pbał p̄mo de passiõe. q̄a
passio ad venerea etiã in habẽtibꝫ vsuꝫ rõ/
nis est ita fortis ꝙ absorbet rõnem. ꝛ facit
sensualitatẽ p̄uolare sine p̄consiliatiõe ad
obiectũ. vt dicit phus. vij. ethicoꝝ. vñ di
cti incõtinentes p̄uolãtes. Itẽ scđo. q̄re ñ
obfuscaret fortis passio rõnem ꝛ inclinareꝫ
appetitũ intellectiuũ: cũ dicat phs in eo/
dẽ. vij ꝙ delectatio venerea furata est intel
lectũ sepissime sapiẽtis. Itẽ tanta est ꝙ tollit
vsum rõnis: vt dicił in eodeꝫ. vij. In dele
ctatõibꝫ venereis nemo vnq̄ȝ potuit sape

re vl' intelligere.q̄re ḡ nō posset a deo for/
tificari quod ea q̄ posset mouere puerum
etiā moueret hominē inclinādo? Jdeo di
ctū est.cū venit iste furor nescit hīe modū
Scḋo pꝫ suppō de habitu vicioso in besti
ali nō ex natura vel infirmitate:ſꝫ ex vicio
qui ideo bestialis dictus est.qꝛ licet vsū rō/
nis habeat:tñ in tāto est ratio diminuta
ex praua ɔsuetudine: vt nulli inclinatiōi
resistat:sed poti⁹ vndecūq3 bestia moueret
Cōclō 1 ꝛ ip̄e moueret.¶Quibꝯ p̄missis est prima
ɔclusio.Cognitio incōplexa itellectiua de
delectabili vel tristi pōt inclinare volunta
tē etiā in habētibꝯ vsum rōnis.pbaꝛ sic.qꝛ
quecūq3 ɔgnitio apud sensum pōt moue/
re appetitū sensitiuū eius silis in intellectu
potest incliare appetitū itellectiuū. sed co
gnitio incōplexa sensus pōt mouere appe
titū sensitiuū.ḡ pōt inclinare appetitū in/
tellectiuū.maior est tertia suppō. minor ē
suppō scḋa.Nec valeret si rñderet q̄ h̄ est
vez in nō habētibꝯ vsū rōnis. qꝛ opposi
pbatꝛ tū declaratū est in suppōne q̄rta.¶Secun
do sic.Quicq̄d gñat cōplacentiā in volū
tate pōt ipam inclinare.ſꝫ noticia intelle/
ctiua incōplexa est hmōi.igiꝛ.pꝫ maior.
quia q̄d aliud est inclinatio intrinseca vo
luntatis:nisi ɔplacētia in obiecto.Et pꝫ
minor.qꝛ cognitio singl'aris incōplexa hu
iusmodi delectabil' in intellectu repñtat ip
sum voluntati:vt delectabile est ꝛ conue/
niēs.q̄re ḡ nō posset seq̄ ɔplacētia in illo?
3 ¶Tertio pbaꝛ p experientiā. qꝛ expimur in
nob q̄ sepe cm̄ appetim⁹ cibū vel potum q̄
stati p̄ntato cibo vel potu sine q̄cūq3 iudi
cio vel deliberatōe p̄uia. vt in vehementer
famescētibꝯ.nōne ḡ ibi noticia icōplexa ci
bi inclinat volūtatē.¶Quarto. q̄ esset ra/
4 tio q̄ incōplexa cognitio cōuenientis p̄sen/
tis nō posset volūtatē inclinare sic incliat
sensum Dices vsus rōnis.ꝛ dēm h̄ nō va
let.qꝛ incōtinētes p̄ualentes:vt dꝛ in. vij
ethicoꝝ:nō expectāt rōnem.Jtē in quarta
suppōne dēm ē q̄ passio sepe sui vehemen
tia pt tollere p illo tpe vsū rōnis:vl' fortis
habitus viciosus siue bestialitatis.ꝛ ḡ hoc
Cōclō. 2 nō ipedit.¶Scḋa ɔclō.A sola cognitiōe
incōplexa singl'ari volūtas pt in se pduce
re actū volēdi vl' nolēdi.pbaꝛ sic. a q̄cūq3
pt inclinari ad ɔplacentiā illꝰ pōt velle.ſꝫ
a cognitiōe incōplexa pt inclinari ad ɔpla
centiā.igiꝛ pt ab ea in se pducere actū vo/
lēdi.tenet ɔña.ꝛ pꝫ maior.qꝛ a q̄ inclinaꝛ
ad ɔplacētiā: h io gñat in ea ɔplacentiā
qꝛ repñtaꝛ p modū boi.q̄re ḡ nō posset ac/
ceptare.pꝫ minor p ɔclōnē pcedentē. codē
mō pt pbari de nolitōe:respectu cognitōis
gñantis displicētiam.¶Ex ista ɔclōne se/ Corre. 1.
quunꝛ correlaria satis notabilia.pmū hec
ɔña nō est bona.volūtas vult a.ḡ intelle/
ctus assentit huic p̄pōni.a est bonū.pꝫ p
cōclōnē.qꝛ stat volūtatē velle a sola ɔgni
tione incōplexa repñsentante a p modū cō
uenientis.¶Correlarium scḋm. nō oportet Corre. 2
cū volūtas aliq̄d vult q̄ ipm velit p syllo
gismū practicū:cu⁹ maior est vlis.ꝛ mīor
singl'aris sicut est in syllogismo deliberatiuo
rōnis p̄ctice.¶Tertiū correlariū.sil' pt sta/ Corre. 3
re assensus ɔclōnis p̄ctice:dicētis.q̄ a est
fugiendū.ꝛ repñtatm̄ sufficiēs ad a acce/
ptandū.pbaꝛ sic.qꝛ sit a actus fornicatio/
nis ꝛ stet syllogismus practicus.omne tur
pe est fugiendū.sed a est turpe.ergo a ē fu
giēdū.ꝛ assentiat q̄s ɔclōni:certū ē q̄ cū il
lo assensu stat repñtatio icōplexa ei⁹ q̄ a ē
delectabile:cū nullā habeat respectu ei⁹ il/
le assensus ɔrietatem:ꝛ ille est repñtatiuū
sufficiēs ad acceptādū a vt dicit ɔclō.ergo
correlariū totū vez. Hec videtꝛ esse mens
phi.iij.de anīa dicentis. Jntellectus pro
pter futurū retrahere iubet sensus propter
ipm iam. videtꝛ eīm q̄ iam delectabile ꝛ sim
pliciꝛ delectabile.nō q̄ velit Aristoteles:
q̄ sensus imediate moueat volūtatē:ſꝫ co
gnitio silis ɔgnitōni inclinatiue sensus
gñata in itellectu illa inclinat volūtatem
et p illā sensus.¶Quartū corre piculosuꝫ Corre. 4
ē valde cogitare de turpi delectabili vel ho
nesto difficili ꝛ terribili.pmū tñ magis.pꝫ
qꝛ sola repñtatio icōplexa pt moue ad ac/
ceptatōꝫ.Jtē cogitatio terribil' trist' ꝛ ho
nesti posset hoīem ducere ad timēdū ea q̄
decet ñ tiere. Tertia ps pꝫ.qꝛ hō pt ō tristi
b⁹ hōestis cogitare exercēdo volūtatē p ele
ctiōes fortitudis:ñ dr pt se exercere tute co
gitādo de delectabilibꝯ.qꝛ tal' tētatio carnis
ē p̄ tm̄.¶Tertia ɔclo.syllogism⁹ p̄cticus ꝛ Cōclō 3.
rō p̄ctica ec pt iclinare volūtatē. ista ē phi
2.3.6.ꝛ.7.eth.vñ.puerb.11.Sal⁹ vbi mlꝛ
ta ɔsilia.ɔsilia dr hñt syllogismis p̄cticis
n̄c ē hec ɔclō dubia.¶Corr.duobꝯ mōis Corre.
pt volūtas p rōez sollari ad suos act⁹. s.p
ppōnes ɔplexe exp̄mētes bonū ee sic agere
vt p ɔclonem syllogism i rōnis p̄ctice:vl' p
noticiā incomplexā rei representantem vt
conuenientem vel disconuenientē.pꝫ per
ɔclōez.ij.hoc ō modis quibus intellectus

pōt mouere voluntatē incliatiue ad suos
actus quos p̄ fundamēto supponā in po
Nota.6 stea dicēdis ¶ Sexto noto p̄ ↄclōne respō
sali. q̄ triplices sūt actus volūtatis: vt com
muniter dicit᷑. scȝ cōplacētia ⁊ displicētia.
que quasi freq̄nter sequunt᷑ tēptatōnem
cōueniētis vel discōueniētis vere vl' appa
2 renter. ¶ Scđi acceptatio vl' refutatio. q̄2
nō opz̄ q̄ suspēsio dicat actū positiū. q̄a
volūtas nō acceptādo vel refutādo suspē
sa ē ab actu etiā siñ h̄ q̄ si se aliq̄m actū for
3 met tale vel ↄsilem: tu vis deliberare. ¶ Et
tertiū sūt delectatio ⁊ tristicia q̄ sunt annexi
actibꝫ volūtatis quos q̄dam dicūt ipsos/
met actus. alij q̄ sint p̄fectōes ↄñtes ipos
actus illoꝝ actuū. Q, aūt ita sit p̄bat᷑ sic.
q2 volūtas p̄ñtato obiecto sb rōe bōi incli/
nat᷑ in ip̄m naturalr̄. qđ vocat᷑ hīc cōpla/
centiā in obiecto. ḡ p̄mi act᷒ cōueniūt vo
lūtati. ↄña nota est q2 ita p̄sentatū sb rati
one mali in ea generat displicētiā. probat᷑
añs. q2 sic bonū apparēs sensui nō impedi
to ad eius appetere necessitat: sic p̄ñtatū
pbat᷑ 2 volūtati inclinat. ¶ Q̄ō ↄfirmat᷑. q2 nisi sic
libertas esset volūtati nociua. ↄña absur/
dum. p̄batio ↄñe. q2 ex q̄ in obiecto sb rati
one boni nō h̄ret cōplacentiā. nō haberet
rōnem inq̄rendi de annexa malicia. qđ eēt
nociuū valde. q2 sepe sb apparēti bono la/
tet malū. Jtē eodē mō p̄sentato: q̄ studere
esset laboriosū sb rōne scȝ discōueniētie: et
volūtas nō h̄ret in eodē displicentiā: nō
haberet rōnem inq̄rēdi de annexa vtilitate
pbat᷑ 3 qđ esset sibi valde malū. ¶ Et tertio confir
mat᷑ ex̄pientia. quare eīm visa pulchra mu
liere retrahimus oclos: nisi q2 ex̄pimur cō
placētiā in ei᷒ pulcritudine. De alijs duo
bus actibꝫ nō opz̄ p̄bare. q2 manifestū
est q̄ sint in volūtate. ¶ Ubi merito dubi/
Dubiū tat᷑ q̄re cōplacētia ⁊ displicētia ponūt᷑ act᷒
volūtatis: cū videat᷑ volūtas respectu coꝝ
nullo modo se habere libere. Unñ btūs Au
gustinus. Nō est in p̄tāte nostra quibꝫ vi
sis tangamur. ¶ De hoc fortasse magis di
cet᷑ cū de pctō aget᷑. Tamē q̄ztū ad p̄ñs suf
Solō 1. ficit pōt dici: q̄ ideo cōplacentia ⁊ suū op/
positū dicunt᷑ actus volūtatis. q2 añcedē
ter est in p̄tāte hoīs respectu cuiuslibet sin
gularis abstinuisse. verbi grā. Jn potesta
te homīs est: nō inspicere hanc mulierem
simil' nō cogitasse p̄seuerāter de ea vel de eius
pulchritudine: ⁊ ideo q2 nō p̄cauemus cō/
placētias quas p̄ cauere possemus: volun

tarie dicunt᷑ añcedenter. ¶ Scđo dicerēt 2 alij
alij qui sūt de alia opīone q̄ p̄mi mot᷒ nū
q̄ sunt pctā. cuius ↄriū est ante dictuȝ de
tentatōne carnis: ⁊ q̄ semp̄ est pctm̄: vt di
cit mgr̄ in littera: illi dicerēt q̄ sit act᷒ volū
tatis: cōplacentia vel displicētia: nō liber
sȝ disponēs ad actū liberū. Credo q̄ p̄m᷒
modus sit securior ⁊ verior. ¶ Scđo dicit᷑. 3
q̄ sepe viso obiecto hmōi act᷒ nō sunt i po/
testate nostra. ⁊ hoc vult btūs Aug. Jđo
petit psalmista. Auerte oclos meos ne vi/
deāt vanitatē. ¶ Correlariū. periculosum ē Corre.
freq̄ntare spectacula p̄pter hoc. q2 h̄ est se
exponere piculo tentatōnis. ¶ Tertio di/ 3.
cit. q̄ in genere ista pctā nō possumus vita
re. pȝ p̄ auctēȝ Augustini. nō eīm ē huma
nū nō tangi ab hmōi appetitibꝫ. ¶ Sed obiectio.
cōtra p̄mos actus scȝ cōplacentiā ⁊ displi 1
centiā: videt᷑ q̄ nō sint actus volūtatis. q2
volūtas est dña suoꝝ actuū a p̄ncipio vsq̄
in finē: ⁊ nō est dña hmōi ↄplacentie ⁊
displicētie. igit᷑ hec nō sūt actus voluntatis
maior est phi. iij. ethicoꝝ ⁊ minor pȝ per p̄
mā rōnem factā ad ↄclusionē. q2 naturali
ter inclinat᷑ per illud qđ rep̄sentat᷑ sb ratio
ne boni. ¶ Scđo. q2 stat iudiciū intellect᷒ 2
esse erroneū: ⁊ ex ↄseq̄nti si volūtas habet
in h̄ naturalr̄ ↄplacētiā: necessitata est ad
peccandū. ¶ Tertio. q2 s̄m istū modū vo/
luntas erit necessitata ad habēdā ↄplacē 3
tiam in eo qđ p̄ñtat᷑ sb rōne boni: ⁊ cū in
adulterio possit apparere ratio boni dele/
ctabil': oportebit ↄcedere vt videt᷑: q̄ volun/
tas viri optimi poterit habere ↄplacenti/
am in adulterio: imo necessario h̄bit stā/
te rep̄sentatōne p̄ modū delectabil'. ¶ quar
to. q2 sic volūtas in his p̄mis actibꝫ neces 4
sario moueret᷑ ab intellectu. pȝ ↄña. q2 incli
naret᷑ p̄ p̄mā rōnem ↄclōnis. falsitas ↄse/
q̄ntis pȝ p̄ articlos parisien. quoꝝ vn᷒ di
cit sic. Uolūtate existēte in tali dispositiōe
in q̄ nata est moueri: ⁊ mouēte sic disposi/
to q̄ natū sit mouere: īpossibile sit volūta
tē nō velle: error. Scđs ē clarior. dicēs sic
dicere q̄ appetit᷒ cessantibꝫ īpedimētis neccā
rio moueat᷑ ab appetibili: error ē de intellect
tu. ¶ Ad. j. hāꝝ rōnū p̄t dici p̄ dēa. s. q̄ vo Ad 1
lūtas ē dña suoꝝ actuū n̄ solū scđoꝝ. s. ac
ceptatōis ⁊ refutatōis: sȝ etiā p̄moꝝ actu
um añcedent᷑. ⁊ h̄ respectu cuiuslibet singu
lar᷑. q2 potuissȝ se sic caute rexisse q̄ illa cō
placentia nō venisset. Et tertio q̄ in gene
re nō est sic domina complacentie ⁊ displi

centię pro statu vię ꝙ possit nō peccare in
illis iuxta statum cōem hoim. et hęc satis
Vel sic añ sunt dicta. ¶Alr dicūr alij: ꝙ simplr̄ ꝑ
mi motus volūtatis inclinatiui: non sunt
pctā: qm̄ tāgūt solum ꝛ nō manēt: sed stati
refellunt: ꝛ ideo illi nō sunt in ptāte volun
tatis. nec de illis locutus est est phs in .iiij.
ethicoꝝ. q₂ respectu taliū volūtas se habꝫ
pure passiue. ꝛ obiectū cū cognitōe actiue
qui si cōplacētia vocarent ꝛ displicētia nō
essent act⁹ volūtatis. Alio mō ꝑmi mot⁹
apprehēsi p intellectū vt tales qñq3 p vo
luntatē aliquo tempe licet paruo retinen
tur. ꝛ tunc sp̄ si sint carnis: vel in ꝯriū vir
tutis cardinalis tpantie vel iusticie. sic cō
placentia in muliere aliena vel in re alie
na in ordine ad se cognite esse tales. ꝛ tūc
sūt pctā venialia. Qñq3 cogniti esse tales
per magnā morā sinunt a volūtate: nec re
pellūt. ꝛ sic dic̄ mgr̄ ꝙ hmōi sūt mortīa. q₂
licꝫ nō sit ꝯsensus ad illud obiectū ad qd̄
est cōcupiscētia: est tñ ꝑmissiue in delectati
onē siue ꝯplacentiā inhonestā. ꝛ ex illa cū
morat mortal' reddit. vt dicit mgr̄ in litte
Ad 2 ra. ¶Ad scḋam dicerēt aliq: ꝙ forte conse
q̄ns i genere ē verꝫ. q₂ nō est hō q̄ ñ peccat
vt hr̄. iij. Regū. viij. ꝛ ꝑme Joh. ꝑmo. Si
dixerim⁹ q₂ pctm̄ nō habem⁹: nosipos se
ducimus. Et iō nō est incōueniēs ꝙ in ge
nere in statu naturę lapsę hō viuēs debi
to tpe sit necessitatus ad peccandū: sed nō
Ad 3 in indiuiduali vl' aliq̄ singlari actu. ¶Ad
tertiā ꝛ ad meliorē solutionē pcedentis est
notandū ꝙ cōplacētia vl displicētia sequē
tes rōnem repñtantē rē sb rōne boni vel
1 mali: sunt duplices. ¶Quędā sunt q̄ sunt
circa spūalia bōa circa quę nō est virt⁹ mo
ralis proprie vel directe. vt si q̄s hēet com
placentiā in scire speculatiuo. vel displicē
tiā de nescire. ꝛ hmōi ñ videt̄ esse pctā. vl ñ
de per se: vel nisi aliq̄d aliud aliūr rōne cu
ius voluntati imputant̄. ¶Alię sunt quę
2 sunt circa obiecta virtutū cardinaliū. scilꝫ
fortitudinis. vt ꝯplacētia in sanitate ꝛ pa
ce corpis. ꝛ nō videt̄ esse pctm̄. q₂ natura
le est. Nō eīm videt peccare eger: si cōplacē
tiam haberet in sanitate: Immo nec fort̄
si cōplacentiā haberet de defensione reipu
blice sine dolore corporis. vel displicētia
de presentia tristis sequens sensum. ꝛ hęc
etiam quia naturalis est: non videtur esse
peccatum ꝑ in se. Unde beatus Augusti
nus super illo verbo Matthei. xxvj. Tri
stis est anima mea vsq3 ad mortem: vide
tur dicere ꝙ tristicia d' imminēte dolore nō
sit peccatum in martyribꝫ. Dum tamē nō
agant effeminate vel inordinate propter
eam. Si eīm hęc in christo fuit qui pecca
tum nō fecit: non est putandū eam eē pec
catum. ¶Alię sunt complacētię vel displi 3
cētię circa obiecta tempantię. vt compla
centia de obiecto delectabili sensui gustus
vel tactus. quod rectum dictamen ratōis
prohibet acceptari. Et hęc est tentatio car
nis. ꝛ est peccatum: vt dictuꝫ est ante sup
distinctōem vicesimāꝑmā. Vel displicē
tia de huiusmodi absentia. ꝛ illa est eius
dem moris. ꝛ etiam sic peccatuꝫ. vt si quis
complacentiā haberet in muliere non sua
presente. vel displicentiā ꝙ absens est. vel
ꝙ recedit et huiusmodi. ¶Eodem modo 4
de vtili respectu iusticię complacētia quę
surgit ex representatione alieni boni: vide
tur esse peccatum. ꝛ displicentia que surgit
si quis cognosceret se alienum nō posse cō Ad for
sequi ¶Per hęc ad formam tertiā ratiōis mā 3 ra
dicitur. ꝙ verum est ꝙ complacentia po tionis
test esse in viro bono. non de adulterio for
maliter: quia non rep̄sentatur vt sic sb ra
tione boni: sed in non sua carne suggeren
te. ꝛ ꝙ cum virtute stat veniale peccatum
Sed de necessitate dicatur: sicut dictū est
ꝙ vir bonus respectu cuiuslibet singularis
talem motum potuisset prohibuisse: cor
potuit rationem cohibuisse: ne representa
ret per modum boni: ꝛ ideo peccatum cō
mittit voluntarie libere: eo ꝙ hoc non fe
cit. In genere tamen potest concedi: ꝙ for
tasse vir bonus non omnimode saltē com
muniter potest euitare: sicut nec venialia
peccata ¶Ad quartam. ꝙ articuli patten Ad 4
tes loquuntur de actibꝫ secundis intellect⁹
scilicet volitōne et acceptatōne. Doctr. j.
articu.

Quantū ad secū Artic. 2.
dum articulum: videndum est de suppo
sito questiōis. scilꝫ. Utrum homo produ
ctus sit a deo cum volūtate libera: Ubi q̄
ad hominē productum esse a deo nihil a
gere vel dicere ꝑpono q₂ latꝫ ē notū i scīa
sacra ꝛ ecīa lūine natali. sꝫ ꝑncipalr vtꝝ vo
lūtas hois sit libera: ꝛ cū mgr̄ dicat di. 25.
ca. 10. triplicem esse libertatem. scilicꝫ a ne
cessitate ꝛ a peccato ꝛ a miseria vocans lib

tatem a necessitate libertatē a coactōe. Li
bertatē a peccato: libertatē qua q̄s imunis
est a pctō. quod est cum volūtas est ī gra/
tia. Et libertatē a miseria statuz in quo ca
ret om̄i nociuo ⁊ omni penali. De sola li/
bertate que est a necessitate: est p̄ncipalit̄
Notā 1. ad p̄sens: ⁊ est materia p̄sentꝭ artic. ¶ Ubi
p̄mo est notandū ꝙ libertas creature rati/
onal' est ip̄amet creatura. vt libertas ange
li est ip̄e angelus. qḋ pꝫ. qꝛ solo angelo re
manēte om̄ibꝫ alijs ab eo seclusis: maneꝫ
ip̄e liber. ⁊ nō esset tunc liber ꝑ libertatē su/
peradditā: cum om̄ia alia sunt seclusa. er
go est liber libertate que ip̄e est. sequit̄ em̄ li
Dubiū soluit bertas essentiā creature rōnalis. ¶ Sꝫ rō
nabiliter querit̄ vtrū sic libertas hōis sit
homo? Ad qḋ (qꝛ quid nominis est) dꝛ cōi
ter. ꝙ libertas hominis est sua volūtas que
per suam essentiā libera est. qꝛ sic nō stat es
sentiā angeli remanere sine libtate: ita nec
Corre. 1. essentiā voluntatis. ¶ Scḋm quē moduz
correlarie dḋm est: ꝙ libertas dꝛ analogi
ce de deo: de angelo: ⁊ de homine. deus eniz
dicit̄ liber libertate summe simplicitatis.
scꝫ q̄ etiā est seip̄a omniū ꝯgnoscitiua ⁊ vo
litiua sine forma addita. angelus dicit̄ li/
ber libertate que ip̄e est: qua tn̄ nec cogno
scit nec vult: nisi ꝑ actus additos. s. cogni
tione ⁊ volitōne. Sꝫ homo dicit̄ liber lib̄
tate n̄ que est ip̄e. sꝫ que est sua aīa siue sua
voluntas. Sicut em̄ rōnalis est ab aīa
sua: inq̄ꝫtum est intellectus: sic liber est ab
eadem aīa: inq̄ꝫtū est liber affectus. Et ē
denoīatio hōis cum dꝛ libera pte intrinse/
ca essentiali. scꝫ a voluntate que est altera
ps hominis. Primus ḡ modus libertatis ē
simplicit̄ immaterialis. puta dei. Scḋs ē
medius. scꝫ magis material' q̄ꝫ libertas di
co ꝙ cōpōnibilis cum essentia cognitiōis
et volitōis. Et est min⁹ material' q̄ꝫ librās
hominis. que maxime material' ē. qꝛ nō solū
cōponibil' est accidētalit̄: sꝫ etiā essentialit̄.
qꝛ ꝯposita nō solum cū accidētibꝫ: verūe/
tiā cum corpe hominis. ⁊ naturalē tenden/
tiā habet ad corpus: sicut ad illud cum q̄
plimas facit opatiōes. ¶ Scḋo sequit̄: ꝙ
Corre. 2 in homine est sua libertas trāsitiue: sic sua
aīa. sꝫ in anima nō est sua libertas transi
tiue. cum libertas ei⁹ sit ip̄amet: q̄ꝫuis pos
sit dici libertas in volūtate intrāsitiue. sic
dicimus idē esse in seip̄o. vt deitatē in deo
deū in sua essentia. vel ecōtrario: essentiā
dei esse in deo. ⁊ sic esse in aliquo. ē esse illḋ.

¶ Scḋo est notandū ex eodē. ꝙ idem pos/ Notā 2
sunt esse in re ⁊ pro eodē supponūt: libtas
a pctō. libertas a miseria. libertas a neces/
sitate. libertas indifferētie. ⁊ libertas ꝯtra
dictōnis. qḋlibet em̄ dꝛ volūtas hominis
que libera est a pctō cum est in grā. libera
a miseria cum est sine pēa: a necessitate: qꝛ
nō pōt cogi. ⁊ libertate indifferētie cum oī
no respectu sui est indifferēs ad vtrūqꝫ cō/
tradictōis. Sꝫ libera dꝛ libertate ꝯdicti/
onis. qꝛ etiā ad vnā ptem plus de se incli
nata q̄ꝫ ad aliq̄d aliud: pōt tn̄ in opposi/
tū. vnde omis libertas indiffētie est libtas
ꝯdictōnis. sed nō ecōtrario. ¶ Tertio ē no Notā 3.
tandū ꝙ duplex est libertas a necessitate.
Una est libertas cōplacentie. q̄ opponit̄ ne
cessitati coactōis. q̄ libertate pꝛ libere ge/
nerat filiū in diuinis. qꝛ ꝯplacēter. vt dcꝫ
est. q. x. p̄mi libri. Et dꝛ q̄ aliq̄d illḋ quod
agit. q̄ꝫuis illud ageret ineuitabilit̄: vel eti
am q̄ posset oppositū. tn̄ naturali cōplacē
tia ⁊ ꝓpria bonitate talem ꝑfectōem agit
nō inducta vel coacta ꝑ aliqḋ displicens
Alia est libertas cōtradictōnis: qua. s. vo
lūtas pōt in hoc ⁊ in illud. s. in ei⁹ opposi
tum cōtrarium. vel saltē in hoc ⁊ nō ī hoc
et est recte ꝯdictōis. qꝛ in hoc ⁊ nō in h̄ sūt
ꝯdictorij termini. ¶ Ubi rōnabilit̄ querit̄. Dubiū soluit.
vtrū volūtas opa sua faciat libertate cō/
placētie? Ubi breuiter dḋm est. p̄mo ꝙ vo
lūtas hōis p̄maria intētōe nō dꝫ: imo cū
agit: dꝫ n̄ agere primaria intentione pro/
pter se: vel sui grā. patꝫ. qꝛ cū li propter di
cat causam finalē. ꝓpter illud debet agere
ꝓpter qḋ est. sꝫ est p̄ncipalit̄ ꝓpter deū. ergo
⁊ ꝓpter deū debet agere p̄ncipalit̄. ¶ Se/ 2
cūdo correlarie seq̄t̄. ꝙ p̄maria intētōe de/
bet nō esse libā librate ꝯplacētie ī agēdo:
sic ꝙ p̄maria intētōe sibi liceat agere ꝓpt̄
se. pꝫ ex p̄cedēte. h̄ em̄ est ꝓpriū dei. nō em̄
cōuenit alicui creature. ¶ Tertio. ꝙ volū/ 3
tas hōis scḋaria intētōe dꝫ agere suo tpe
ꝓpter se ⁊ sui grā. pꝫ. qꝛ dꝫ agere ꝓpt̄ deū
p̄maria intētōe. ⁊ in h̄ ꝯsistit bonū suum
ḡ scḋaria intētōe dꝫ agere grā sui. vn̄ aplꝯ
oē qḋcūqꝫ facitꝭ in ꝟbo aut ī opē: oīa in no
mine domini iesu xp̄i facite. grās agentes
deo ⁊ pr̄i ꝑ ip̄m. ad Col. iij. ¶ q̄rto. qꝛ scḋa/ 4
ria itētōne volūtas librate ꝯplacētie pt a
gere ꝓpt̄ se. s. scḋaria itētōe seip̄aꝫ ⁊ suū bo/
nū ītrīsecū itēdēdo. pꝫ ex p̄cedēte. qꝛ agē
do p̄mo ꝓpt̄ deū scḋario pt itēdere ⁊ agere
ad bonū suū. vn̄ nisi h̄ liceret dn̄s h̄ bonū

proprium petere nō docuisset: docēdo nos
petere in dñica orōne. Adueniat regnum
5 tuū Math. vj. ¶Quinto dr̄ q̄ volūtas i/
ordinata pōt p̄mana intentōe agere pro/
pter se. patz. q̄r in hoc peccauit tā angelus
q̄z homo: q̄ eligēdo voluit habere a se pri
mo ꝛ p̄ncipalr̄ que dei grā conseq̄ debebat
vt ptz ex p̄cedentib̄. ¶Omissis igit̄ alijs
solum restat videre: an voluntas libera sit
libertate oppositōis ꝛ in quib̄ hec existit
Cōcl'o 1 vbi premissā faciles p̄pōnes. ¶Prima q̄z
uis volūtas homis sit libera libertate op
positōnis. tñ nullū effectū vel actū pōt: ni
si virtute alterius agētis p̄ncipalr̄ concur
rentis ꝛ cōproducētis. p̄ma ps est btī Au
gu. iij. de libe. arbi. determinātis. q̄ volun
tas nō possit cogi: nec a supiori nec abife/
riori nec ab equali scz nec a deo nec ab alia
volūtate nec ab alia natura inferiori. Itē
est venerabil' Ansel. ij. ꝛ v. cap̄ de libe. ar/
bi. determinātis. q̄ volūtas nulla re p̄t co/
gi. Item determinat btūs Bern̄. li. suo d̄ li
2 be. arbi. per totū fere. ¶Scd̄o ptz conclu/
sio auctē p̄hi loquētis in lumine nal̄i. iij.
ethicoꝝ dicētis. q̄ opationū dñi sum⁹ a p̄n
cipio vsq̄z in finē. qd̄ nō est sine libtate vo
lūtatis. Item vult. ix. meth̄ p̄mo prin ber
menias. Idem q̄si clamat p̄ totā p̄hiam.
vñ. x. ethicoꝝ. iij. iiij. ꝛ v. politicoꝝ. vult q̄
leges debēt cohercere a malis: frustra autez
cohercerēt potentiā in 𝔒rium nō valentez
3 ¶Tertio p̄bat̄ conclusio ex his q̄ omib̄ vi
dent̄. sic qd̄ omib̄ videt̄ naturali rōne iu/
dice: videt̄ verū: sed omnib̄ videt̄ volūta/
tem esse liberā. igit̄ pz maior. q̄r oēs in idē
tendere: signū est naturā h̄ vt verū insinu/
are. Item qd̄ sapiētib̄ apparet verū est. patz
minor. q̄r oēs reputāt malis deberi penas
p̄ delictis: ꝛ iustis p̄mia p̄ meritis: qd̄ non
posset esse verū: si nō libere: mali p̄ue: ꝛ iu
sti bene opera sua p̄ducerēt ¶Dicet̄ q̄ etiā
s̄m naturā debet̄ mal' pena: ꝛ bonis p̄miū.
Ista solo refellit si nulla esset libertas volūtat̄. ¶Istud nō
soluit: sed est fuga hereticoꝝ. volentiū: q̄
omia eueniūt ex necessitate. Et ē dcm̄ coꝝ
verū de pena cōtracta ꝛ p̄mio 𝔒cto. sed in
sanū esse videt̄ de pena inflicta: quā omēs
tñ 𝔒cedūt deberi his: q̄ faciūt mala. q̄r vt
dicit p̄hs. iij. ethic. de necessarijs nec lau/
damur nec vituparmur. nec debet̄ pēa: nec
suppliciū. ꝛ q̄s puniret ignē. eo q̄ ascēderet de
orsum. ita sit̄ null⁹ sane mentis diceret ali
cui penā infligēdaz p̄ eo q̄ oīmode vitare
nō posset. ¶Quarto p̄bat̄ 𝔒cl'o experientia 4
q̄r q̄libet expit̄: libere se posse ire ad ecclīaz
ꝛ posse dimittere. Vñ Joh. xix. dic̄ pylat⁹
saluatori: 𝔒fitēdo suā libertatē. nescis q̄a
ptātem habeo dimittē te: ꝛ crucifigere te.
Et si cuiq̄z p̄ncipi diceretur. q̄ possit hoc
et nō possit in eius oppositū: vtiq̄z caperet
indignātem. ḡ naturali expiētia oēs 𝔒fiten
tur libertatē volūtatis. vbi aūt tot cōcur/
runt testimonia: velle 𝔒riū asserere: videt̄
esse insanie plus q̄z sapie. ¶Scd̄a ps con 2. ps probat̄
cl'onis ptz. q̄r volūtas in nihil pōt. nisi do
p̄ncipaliter opante. cū ab eodē necessario
depēdeat in agere: a quo in esse. Itē nō po/
test iux̄ legē solitā: nisi cōcurrente itellectu
ꝛ ei⁹ 𝔒gnitōe: cū n̄ ferat̄ in icognitū. ¶Sz oppōit̄. 1
cōtra dicet̄. q̄r ex q̄ oportet ad actū volūtatis
cōcurrere aliud agēs supius ad volunta/
tē. vel ergo cōcurrit naturalr̄. ꝛ si sic: tūc tm̄
cōcurrit ad vnū. ꝛ sic volūtas nō poterit i
𝔒rium illi⁹. ergo nō ē libera. Vel cōcurrit
voluntarie ꝛ libere. ꝛ si sic da q̄ nolit velit
cōcurrere: iā volūtas in nihil poterit: p̄ se/
cundā ptem 𝔒cl'onis. ¶Ad hanc rōnē di/ Solō
ctū est p̄us in p̄mo li. q̄ de⁹ dādo libtatē
volūtati 𝔒seq̄nter dedit ei: vt qd̄cunq̄z eli
geret: cū ea ad illius electōem concurreret
Et p̄ h̄ r̄ndet̄ ad rōnez in forma. dicendo
q̄ illud agens supius libere cōcurrit cum
volūtate. ꝛ q̄ si nō vellet cōcurrere q̄ volū
tas nihil p̄duceret. sz tñ libera est. q̄r deus
in omnis rei electōe quā eligit: libere secū
cōcurrit. Et oīno si rō valerz: tolleret̄ actio
nal̄al'. q̄r certū ē catholico q̄ d̄s libe cōcur/
rit ad opa nal̄e: sic ad illuminatōz sol'. ꝛ si
nō vellet concurrere: sol non illuminaret
et tñ sol naturalr̄ illuminat. q̄r de⁹ secū de
lege cōi p̄ductōem luminis causat. sic suo
mō dō in est de volūtate liba. ¶Secūda Cōcl'o 2
𝔒cl'o. nō ex eo adeq̄te volūtas d̄r liba: q̄a
[illegible] ꝛ etiā in ip̄m. ptz. q̄r ita agētia
nal̄alia eēnt liba vt caliditas calefac: cū ex
cedit resistētiā nō aūt calefac vbi nō exce/
dit. ¶Tertia 𝔒cl'o nec ex h̄ e liba adeq̄te Cōcl'o 3
q. sua cognitōe q̄nq̄z fert in hoc quā doq̄z
in eius 𝔒rium. quia ita facit canis p̄hibe/
te eo quo nō inuadit carnē. quas inuade
ret et comederet nisi alijs p̄hiberet. ¶Quar
ta cōcl'o. libertas volūtat' p̄ statum in h̄
p̄ncipalr̄ videt existere: quia positis cau
sis sufficientibus ex parte obiecti ꝛ repre/
sentationis ad ipsius acceptationem: vo
luntas potest ip̄m nō acceptare. Itē posito

stilis sufficientibꝫ ad obiecti refutationē:
ipm pōt nō refutare ꝑꝫ ꝯclusio ex determi/
natis. qꝛ libera est: ꝑ pͥmā partem ꝯclonis
pͥme. ꝛ nō ex eo ꝙ diuersis dispositōibꝫ cir
cūstātiaꝝ pōt in effectū ꝛ eius ꝯriū. ꝑ se/
cundā ꝛ tertiā. ꝗ videt ꝙ libera dicat. quia
oībꝫ eisdē existētibꝫ pōt in actū: ꝛ pōt nō
obiectio in ipm. ꝛ hoc est ꝓpositū. ¶ Sed ꝯtra. for
1 te dicet. qꝛ quolibet obiecto volūtati suffi
ciēter ꝑsentato sb rōne boni vel mali: volū
tas circa ipm necessario habet actū ꝗ con
clusio falsa. tenet ꝯña. qꝛ ꝯclusio q̄rta di/
cere videt ꝙ pōt in ipm ꝛ nō in ipm. ꝗ pōt
respectu eius nullū hr̄e actū. ꝓbat añs. qꝛ
obiecto sufficienter ꝑsentato vel necessario
acceptat vel refutat vel deliberat de eodem
si ratio malicie vel bonitatis sit inclusa. q̄
nō apparet: ꝛ manifestū est ꝙ in q̄modoli
bet faciat istoꝝ trium semꝑ habet actū ad
Cōfir minus deliberatōis. ¶ Confirmat. qꝛ nō vi
det in ptāte voluntatis obiecto sufficiēter
ꝑsentato se respectu eiusdē ꝑuare omni a
ctu. igit ꝯclusio falsa. ꝯña nota. ꝓbat añs
per experientiā. quia q̄nto plus ad h̄ conat:
tāto plus circa obiectū agit. licet nō acce
ptādo: tn̄ eligēdo se ab ipo remoueri. mo/
do hoc est actū hr̄e circa ipm. ¶ Secdo sic.
2 q̄olibet obiectū sic acceptū necessitat volū
tatē. ꝗ ꝯclusio falsa. ꝯña nota est. ꝛ añs ꝑꝫ
qꝛ necessariū est volūtatē ipm acceptare vl
nō acceptare. ꝗ ad hanc necessitatē induc̄
ipam obiectū. ¶ Tertio. qꝛ repsentatio ꝑfe
3. cta est q̄n maior ꝛ minor syllogismi practi/
ci sunt in actuali cognitōe rōnis. sed tunc
volūtas nō pōt n̄ velle. ꝗ ꝯclusio falsa. cō
seq̄ntia nota est. ꝛ maior supponit. ꝛ mior
declarat ꝑ phm. vij. ethicoꝝ: dicētē. ꝙ q̄n
maior dicit oē dulce: gustare optet. ꝛ mi
nor hoc scꝫ vinū est dulce: simul opat ꝛ bi
bit. Item videt velle. iij. de aīa. dicens. si
oē tale est faciendū. ꝛ hoc sit tale. ꝗ talis
simul mouet ꝛ agit. ¶ Quarto. qꝛ obiectū
4 beatificū clare visum necessitaret volunta
tē. ergo respectu eius nō posset nō velle. ergo
ꝛc̄. tenet ꝯña. ꝛ ꝑꝫ añcedens. qꝛ tale btifi/
caret. modo nullꝰ posset ꝑsentatā btitudi
nē nō velle. ¶ Hec nō vident mihi conclu
dere. vn̄ ad pͥmā rōnem q̄dam dicūt ꝙ an̄
cedens est veꝝ: ꝛ tn̄ voluntas est libera. qꝛ
nō necessitat ad acceptandū nec necessita
tur ad refutandū. sꝫ deliberare pt̄ qđ si po/
neret nō esset ꝯtra ꝯclōem. Sꝫ ego nō cre
do illā opionem esse veram. imo estimo ꝙ
clare ꝛ sufficiēter obiecto ꝑsentato volūtas
pōt nullū actum in se formare: sed pure su
spēsiue se habere respectu eiꝰ. ꝛ hoc videtur
mihi: qđ experior in me ipo. scꝫ ꝙ p̄sēnta
to obiecto sepius ad aliud me diuerto. vl
actum priorem ꝯtinuo: nihil i volūtate for
mādo respectu obiecti ꝑsētati. sꝫ pure me
habeo negatiue respectu illiꝰ. ¶ Ad rōnē Ad 1
igit in forma dico ꝙ loq̄ndo de actibꝫ secū
dis: añs nō est verū. Ad ꝓbatōem eiꝰ ne/
getur diuisio. quia stat ꝙ nec vno nec alio
illoꝝ triū faciat. puta si nullū actum respe
ctu ipius in se format. hoc videt velle arti
culus parisien̄. ꝑus allegatꝰ dicēs: ꝙ dice/
re ꝙ appetitꝰ cessantibꝫ impedimētis neces/
sario mouet ab appetibili: error est de itel
lectiuo. ꝛ hoc pōt. qꝛ nō formabit actū ni
si libere. ¶ Ad ꝯfirmatōem dr̄: ꝙ licet non ad ꝯf.
possit esse sine actu pͥmo obiecto sic ꝑsenta
to: que est inclinatio: pt̄ tn̄ esse sine actu se
cundo circa ipm. puta ad alteꝝ se diuertē
do: vel actū aliū cōtinuādo: nec acceptan
do nec refutādo: nec deliberatōem respectu
eius in se formādo. ¶ Ad scd̄am neget an̄ Ad 2
cedens. ꝛ ad ꝓbatōem eiꝰ dicit. ꝙ licet ne/
cessariū sit volūtati obiectū acceptare vel
nō acceptare. qꝛ ꝯdictoria sunt. tn̄ ad hāc
necessitatē nō inducit obiectū: sed sequit
naturā entiū qua inter ꝯdictoria nō ē me
diū ꝛ ad h̄ nō acceptare nihil facit obiēm
sed potiꝰ inclinat ad se si repn̄tat vt bonū
sꝫ est ex libertate volūtatis. ¶ Ad tertiā. ꝙ Ad 3
phꝰ vult ꝙ sepe ita fiat: ꝙ q̄n syllogismꝰ
practicus est ꝑfectꝰ simul sequit actus. nō
tn̄ vltꝙ necessario sequat: imo practico syl
logismo ꝑfecto adhuc pt̄ volūtas delibāa
re. Et experimur in nobis ꝙ dictāte rōne: ꝙ
oīs talis habet nūc surgere de lecto: ꝛ ego
sum tal: nō semꝑ surgimꝰ. Et de h̄ magis di
cet post in alio articulo. ꝙ volūtas quādo
q̄ agit ꝯ tale dictamē. ¶ Ad q̄rtam mul/ Ad 4
ti mōi dicēdi sunt: mihi aūt videt ꝙ obie
ctū btificum clare visum esse neq̄: nisi deo
lumē glorie infundēte vel ei ꝓporcionabi/
le. ꝛ si hoc infundit credit ꝙ nō possit non
velle de lege ordinata. Hoc aūt lumen nō
habet pro statu vie in puris viatoribꝫ. et
sic nō est ꝯ dicta. ¶ Si dicat ponatꝙ deus
clarā visionē sui infundat: ꝛ nō post mira Dubiū
culose agat. vtꝝ voluntas possit nō vel
le. ¶ Credo ꝙ nō: ꝛ nō est ꝯtra dicta. qꝛ li/ Solo
bertas volūtatis nō est respectu finis opti
mi: respectu sue bonitatis ꝑfecte visi: sꝫ re/

Cōcl 5 spectu ordinatoꝝ in talem finē. ¶ Quinta
ꝯclusio. Nō oportet omēs actus volūta-
tis fieri ex deliberatōe. hec pꝫ de opatōib
quas facit pfectus artifex ſm artem. Nā
illę volitiōes interiores quib sic vult age
re vt ars exigit: sūt actus volūtatis: notū
est ꝙ nō fiūt ex deliberatōe. igit. maior ē nō
et minor pꝫ per illud phi ii phisicoꝝ. per
2 pꝫ fecta ars nō deliberat. ¶ Scdo patꝫ de a-
ctib pmis volūtatis. scꝫ de inclinatōnib
quę sequunt repñtatioem cōuenientꝭ vel
discōuenientis. quas impossibile est pce-
dere deliberatōem. na sepe dcm est. non est
3 pꝫ. in ptāte nostra quib vtius tāgamur. ¶ Ter
tio pꝫ ratōne. quia in fatuis ꝛ dementibus
volūtas pōt mouere ꝛ actus suos formare
sine deliberatōe: vt notū est. Et nō pōt hoc
minus in his qui nō sunt tales. qꝛ habit
boni vel etiā mali acqsiti p modū nature i
clināt a quibus possunt sine pūia delibe-
ratōe elici actus. Item ex fortitudine pas-
sionis: vt incōtinentes puo'atos. de quib
4 pꝫ in vii ethicoꝝ dicit: nō deliberāt. ¶ Itē qr-
to. Si quis vult studere vel speculari diu:
puerile esset dicere ꝙ omnē ppōnem quā
format. formaret p pmā deliberationē: vel
Corre. etiā omne pdicatū qd pdicat. ¶ Corelari
um. Stat multos actus volūtatis pncipa
ri ad modū nature pꝫ. qꝛ quę sine delibe
ratōe fiūt: ad modū naturę fiūt: quę non
dliberat nisi per pcedentē ꝯclōnē: multi fiūt
obiectio sine deliberatōe pūia. igit ꝛc. ¶ Sꝫ ꝯtra di-
cetur. quę fiūt p modū naturę nō videtur
esse meritoria vel demeritoria. sꝫ volunta-
tis actus fiūt p modū naturę taliter aliq vt
dictū est in corelario. ergo aliq sūt qui nō
Solo sunt meritorij nec demeritorij. ¶ Rndet ꝙ
quicqd sit de ꝯclōne. qꝛ vt dcm est in pce
denti articlo: nō est multū mirandū ꝙ ali-
qui actus volūtatis spēaliter pmi. sic incli
natio ad fugā tristis. nō essent demeritorij
tn̄ hec ꝯña nō valꝫ. volūtas facit hoc ad
modū naturę ḡ nō demeret. qꝛ licꝫ ad mo
dum naturę faciat: tn̄ posset agere aliter. ꝛ si
hoc negligat: imputat ei. vt si qs ex habi
tu malo statim mulierē pulchrā visam cō
cupiscat. imputat ei. qꝛ potuit a pncipio nō
acquirere hūc habitū. Itē posset se tenere
contra eū. Et ido ratio nō concludit. vn-
de maior eius vniūsaliter intellecta est ne
ganda. mlta em̄ ad modū naturę fieri pos
sunt: ꝛ tamē esse meritoria vel demeritoria
vt dictum est. Hoc de. ii. artic.

Quantū ad terti-
um articulum videndū est. Utrū volūtas
sit actiua suoꝝ actuū? ¶ De quo dimissis argūisct
opīonib doctoꝝ ꝯtrijs pmo suppono ꝙ cū
duplices sint actus volūtatis. s. immanē-
tes: de quib dictū est in pmo articu. ꝛ vo
cant eliciti: saltē secundi. Alij sunt impa-
ti. scꝫ quos facit voluntas in mēbris. De
impatis nō est questio quin volūtas faci
at eos. qꝛ dn̄atur corpori pncipatu dispo
tico. sicut dn̄s seruo. vt habet pmo politic:
ido mouet corpus put vult: sic ꝙ corpus
nō egrū vel alr̄ impeditū paret impio vo-
luntatis. Sed de immanētib respectu quo-
rum voluntas se habet passiue: itelligo ar
ticulū. ¶ Quib pmissis est pma ꝯclō hec Cōclo. 1
quāuis volūtas nō sit totale pducēs suę
volitionis vel nolitōnis. est tn̄ post deum
pncipale pducens illius pma ps pꝫ per se
cundā partē pmę ꝯclōnis articli pcedētis
qꝛ necesse est cōcurrere in omi opatōne vo
luntatis causam pmā. eo ꝙ causa secūda
in nihil potest pductiue: nisi pncipalit cō
producente causa pma. vt dic pma ppositio auctoris de causis. ꝛ habetur a pho. xij
meth. ꝛ pmo de celo. auctoritates fuerunt
sepe allegatę. ꝛ aplus ad Phil. ij. dic. De-
us opat in nob velle ꝛ pficere. Itē etiā iux
ta legē cōem oportet instrumētaliter ꝯcur
rere cognitioꝫ itellectiuā repñtantē obie
ctū p modū boni vel mali: et eo ꝙ nō fert i
incognitū vt volūtas est. vñ. iij. de aīa. ap
petibile mouet. ꝛ ppter hoc intelligentia
mouet. ¶ Scda pars probat sic. pmo ꝙ vo 2
lūtas hmōi actus faciat. qꝛ si eos nō face
ret: nō esset libera respectu eoꝝ: nec dn̄a re-
spectu eoꝝ. falsitas pꝫ. iij. ethicoꝝ. Et si nō
libera esset vel dn̄a actus: nec ad meritū
nec ad supplicīū deberet sibi imputari. p-
bat tn̄ ꝯña. qꝛ nō videt ꝙ passiuū natum
aliquam formā in se recipe possit respectu
eius esse liberū ꝛ hrē dn̄ium in sua potesta
te nō recipiēdi illā formā. qꝛ agētis est de-
terminare passum. nec est in ptāte: vt vide
patiēs naturali agēte pñte nō pati. ¶ Qd Confir.
confirmat. quia si passiuū agente presen
te possit nō pati: vel hoc esset: quia resiste-
re posset sic ꝙ agens nō possit formā intro
ducere impeditū per resistentiā. ꝛ si sic tunc
voluntas nō poterit recipere volitionē ab
agente: nisi libere amoueret resistentiā im
pedientē eius generatōem: ꝛ cum h sit age

re: habet ppositum.scz q amouēdo impe
dimentuz ⁊ resistentiā agit ad volitionis
gñatōem. Ul' hoc esset: q: ad hoc q agēs
formā induceret: aliq̄ dispositio requirere
tur ex pte voluntatis. quā nō posset agēs
producere: ⁊ ideo volitōem nō possit virtu
te sua inferre. ⁊ si sic: tūc illam dispositōez
requisitā opteret pducere ipammet in se
ipa voluntatē. ⁊ sic adhuc agere ad gñati
onem volitōis: gñando dispositiōem ne
cessariā pro ipi⁹ itroductōe. ⁊ sic nullo mo
do stabit voluntatē esse dñaz actus: ⁊ nō
lanis. R̄ coagere ad actus gñatōem. ¶ Hic q̄dā rn̄
dent. q libertas volūtatis nō ɔsistit in a
gendo volitōem. q: nō agit eam: nec in re
cipiēdo eam ab obiecto. q: necessario pa
tit ab eo: sed in mouēdo potētias alias. s. i
tellectum ⁊ rōnem ac sensum ad p̄sentan
dum vel s̄trahendū hoc obiectū: ex cui⁹
s̄tractōne sequit defectus actus volendi
Elidit. 1 vel nolēdi. ¶ Sed hec rn̄sio nō valet. q̄a
actus volendi phibet: cū d: Exo. 2. Non
ɔcupisces: nō aūt phiberet si nō esset i po
testate homīs cū vitare. q: nihil magis ab
surdum est (vt dicit Hieronym⁹) q̄z deum
2 aliqd̄ impossibile p̄cepisse. ¶ Scdo, quia
actus qui sunt pncipalius meritorij vl' de
meritorij: debēt magis esse in potestate vo
luntatis. sed volitio ⁊ nolitio sūt magis me
ritorij vel demeritorij q̄z act⁹ impati. g sūt
magis in ptāte voluntatis. ptz maior. q:
demeritū pncipaliter est a volūte: ⁊ ideo a
ctus quo pncipalius demeret est pncipali
us a volūtate. ptz minor. q: pncipalr dici
tur quis bonus: q: vult bene ⁊ eligit bona.
nō q: ad extra facit bona: imo ad extra de
genere possunt esse bona: sz q: aliquoꝝ ho
minū est distorta: nō merent: sed demeren
tur: De quibꝫ Mat. vj. d: q orātes vt vi
deant ab homībꝫ: vel ieiunātes receperūt
mercedē suā. Et. v. ethicoꝝ d: q q̄ iniusti
ficat ex ignorātia. vel passiōe iniustificati
onē facit: nō tn̄ est iniustus. sz qui ex electi
one: ille est iniustus ⁊ malus. Et Sen̄. in
epl'a ad Syrenū dicit. Omia scelera: eti
am ante effectū opis q̄tuz culpe satis est
pfecta sūt. ¶ Tertio. q: fm hanc rn̄sionez:
3 omes nostre opatiōes essent necessarię: sic
q nō possemus in alicuius eius oppositū
falsitas patet per dicta in p̄cedēti articulo
et ɔña tenet. quia volitio ⁊ nolitio essēt ne
cessaria. quia nō in potestate nostra. g eti
am actus sequētes. q: posito velle: ponitur

actus impatus: nō existēte impedimento.
Sed dicet iuxta rn̄sionē: q i potestate vo
luntatis est cohibere ne pntet. cōtra. nō pt
cohibere nisi velit ⁊ velle nō est in sua ptā
te. ¶ Scdo pbat ɔclōnis scda ps: nisi vo pbat 2
lūtas ageret suas electōnes: mala actio vl
electio nō deberet sibi pncipalr iputari. fal
sitas ptz. q: nō imputat obiecto: sz volun
tati. ⁊ ptz ɔña. q: magis iputat agenti q̄z
patienti: cū agēs pncipalius se habeat ad
ipm. ¶ Tertia rō. q: itellectio ⁊ volitio di 3
cunt actiōes imanētes. vl' g q: manent in
suo passo. ⁊ sic etiā oēs actōnes naturales
essent imanētes. q: manēt in passo. vl' quia
manēt i agēte: ⁊ ex ɔñti cū maneant in in
tellectu et volūtate: sequit. q itellect⁹ agit
suā intellectōem: ⁊ volūtas suā volitōem 4
¶ Et q̄rto. cū volūtas sit potētia libā: ē ea
dē oppositoꝝ. ix. meth. ⁊ h nō esset: nisi a
geret suā volitōem. igit. pbat minor. quia
nunq̄z obiectū est pductm̄ oppositoꝝ: cuz
moueat vt agens naturale. ⁊ g optz q pos
se ad opposita teneat se ex pte volūtatis: n̄
obiecti. ¶ Quinto. itellect⁹ est cā pductia 5
suę itellectōis. g volūtas suę volitōis. con
seqntia tenet. q: videt esse silis rō. q: sic ab
intellectōne d: itellect⁹: ita a volitōe dicit
voluntas. añs appet. q: quō phantasma
extensum ageret itellectōem inextēsam. ⁊ i
intellectū extensum: nisi adiutorio ipius i
tellectus pncipalr agētis. ¶ Sexto. q: qui 6
liber expit in se. q format in se libere: electi
onē amarę medicine recipiēdę. spe sanitatis
vel aliqd̄ ꝑporcionabile. vt spe salę electio
nē laboris. ¶ Septimo est hęc ɔclō beati 7
Aug xij. de ci. dei c. xxvj. vbi vult. q duobꝫ
ęqualr dispositis ⁊ aīa ⁊ corpe: vn⁹ pōt ca
dere ⁊ ali⁹. stare: circa idē obiectū. cui⁹ cām
dic̄ esse libertatē. si g oīa ipellētia sūt paria
q̄ est cā casus vni⁹: si nō agat volūtas ele
ctōem q̄ cadit: q: si obiectū eā faceret: ęq
liter caderet vterqz. cū dispositōes actiuę
⁊ passiuę ɔsiles sint. ¶ Correlariū. idē agit Corre.
in seipum. pz de volūtate pducēdi in se a
ctū volendi: p ɔclōnis scdaz partē. ¶ Sz
in ɔtrium istius illi qui sunt de alia opiōne In ɔtrā
multas addunt rōnes ⁊ auctes. ¶ Prima 1
auctoritas phi. vij. phisicoꝝ. ome qd̄ mo
uet: mouet ab aliq. igit ab alio. ¶ Scda e 2
iusdē. 8. phisicoꝝ. ome qd̄ mouet est diui
sibile in partem p se mouentem. et in par
tem per se motam. non est autem diuisi
bilis voluntas diuisibilis in ptem. ¶ Et 3

tertia eiusdē pmo de gñatōe.c.de actōne.p
in conuenienti reputat q idē posset mouere
4 seipm. ¶ Quarta eiusdem.v.z.ix.metha/
phi.potētia actiua est pncipiū trāsmutan
di alterū inqūtum alterū.g non idē moue
Rō pria bit seipm ¶ Rōnibus arguūt sic. quia seque
ret q idem respectu eiusdē esset in actu z in
potentia.falsitas ꝯñtis ptz.quia opposi/
ta sunt actus z potētia: vt dicit ꝯmenta/
tor in plogo de aia. z ptz ꝯña.qz actus a
git sm qd in actu est illo quo agit z patiēs
patit sm qd est in potentia ad similem a/
ctum.si ergo idē est agens z patiēs: inquā
tum est agens: est in actu illo quo agit: in
qūtum est patiens: videt esse in potentia
2 ad eundē.z hoc erat pbandū. ¶ Secun/
do.qz idem esset pstantius seipo.qz agēs est
3 pstantius passo. ¶ Tertio.qz voluntas sp
esset in actu.falsitas patz.ꝯseqntia pbat.
agente sufficiēt approximato passo semp
est actus.mō si volūtas sue volitōnis ē cā
agens: quā etiā in se recipit semp erit actu
volēs.qz semp ipe agens maxime psens ē
4 sibi patienti ¶ Quarto.qz causa efficiens
et materia nō coincidūt.mō si volūtas est
agens volitōem quā recipit: tūc causa effi
ciens z materia suscipiēs coincidūt.igr.pz
maior.ij.phisicoz.minor patz per aduūsa/
riū.quia volūtas esset agens z patiēs. hu
iusmōi rōnes possunt multiplicari. q his
Notā.1. solutis facile pnt solui. ¶ Pro solōe igit ha
rum est sciendū pmo.q tm volūt auctori/
tates.z tm etiā concludūt rōnes. q nihil
moueat a seipo p se z pmo.sic scz q nihil cō
currit ad mouēdū qn ipm ꝯcurrat ad pa/
tiendū.z ecōtra: etiā secluso deo omipotē/
ti. Immo semp aliq est distinctio inter to/
tale agens: vocando totale agēs oia pter
deum: que cōcurrūt ad agere: z totale pa/
tiens vocādo illud oia illa que illā actio
Notā.2 nē in se recipiūt. ¶ Scdo q catholic⁹ non
debet habere p mirabili: si idem moueat se
ipm: aliquo cōcurrente ad mouere qd nō
cōcurrit ad recipe.qz dcm est in.vij.questi
one hui⁹ secūdi artic.iij.q angel⁹ in natu/
ra ppria pōt mouere ipm successiue. Itez
Notā.3 q etiā pōt mutare se subito: z nōne ibi ē idē
agens z patiens. ¶ Tertio est notandum
q etiā phus z cōmentator in multis locis
ꝯcedūt q idē moueat seipz. ¶ Vñ.viij.ph
1 anial moueat a seipo. ¶ Et cōmentator cō/
2 mento.xxviij.viij.dicit q anial mouetur
ab aia: z q aia ē mouēs: z corpus motuz
nō aūt est dubitādū qn mouēdo corp⁹ ip
sa etiā moueat. z a q nisi a se. ¶ Et cōmen/ 3
to.iij.dicit.aia q est motor in aialibus di/
stinguit a corpe qd est motū: sm definitio/
nē.i.sm essentiā.sz nō per esse.id est p se es/
se extra corpus: vel q corpus possit moue
ri sine aia. ¶ Itē quarto phisi.cōmentator 4
q motu grauis vel leuis materia est mota
z forma motor. ¶ Itē.iij.celi dic. q forma 5
grauis mouet ipm sm qd est forma.z mo
uet sm qd est in materia. ¶ Itē q graue mo 6
uet seipum sm qd est actu graue. z mouet
sm qd est in potētia deorsum. ¶ Itē si nul 7
la esset auctās: qd vellem⁹ dicere: mouere
aiam canis mori: nisi ipam seipam.qz mo
uendo corpus: p modū seqle mouet se.qa
est in corpore. ¶ Et ergo p hec facile ad rō Ad au
nes. ¶ Primo ad auctoritates.q phs nō ctorita.
plus vult in.vij.z.viij.phisicoz nisi q ni
hil moueat a seipo p se z pmo. Et q in omi
motu totale mouēs distiguit a totali mo
to. Et ita est in motu angeli.qz ipe sua co/
gnitōe z sua intētione finis mouet.recipit
aūt motum in seipe solus z nō cognitio.cū
accidens nō habeat recipe. Ita etiā volū/
tas cū cognitōne gñat in se volitiōem vel
nolitōem quā ipa sola recipit. Et sic vult:
q mouēs distīguit a moto.qz totale agēs
a totali recipiēte z q per se motū est diuisi
bile: nō sm realē diuisionē: sz intellectua/
lē distinctōem z partē.i.potentiā p se mo/
uentē.scz totale mouēs: z in parte p se mo
tam.s.in totale recipiēs. Phus in pmo de
gñatione loquit de actione corruptiua. et
sm illā idem nō mouet seipm de p se: sz ta/
mē actione pfectiua bene. vt aqua calida
remota a calefaciēte pducit cū influentijs
cōseruatiuis eius in seipa frigiditatem.vt
docet experientia ¶ Ad pmā rationū. q licz Ad 1
in actione vniuoca: sicut cū caliditas ge/
nerat caliditatē: agens habeat cū actū cu
ius similē pducit: tamē in actōne equiuo/
ca sufficit q agens sit in actu supiori. Lux
em lumen pducit z lux nō est lumen. Sic
in pposito volūtas agit sm qd est in actu
supiori.scz formali quo libere est pductiua
volitōnis: z patit sm qd est in potētia ad
volitōem recipiendā. Unde ad formā ne
get prima ꝯña.ad pbatōem: q nō oportz
q agens in generatōe equiuoca sit in actu
eo quem producit: sed q sit in actu superi/
ori. ¶ Ad scdam dicat q illa nostri phi au/ Ad 2
ctoritas.iij.de aia.agens est pstāti⁹ pas/

so.intelligitur ꝙ eidez rei maior nobilitas
ascribitur inq̄ꝫtū est agens q̄ꝫ inq̄ꝫtum est
Ad 3 patiens.⁊ ita est etiā de volūtate.¶Ad.3.
negeṫ ꝯn̄a.q: volūtas se sola non pōt in se
formare actū volēdi.sed requiriṫ repręsen/
tatio intellectus per modū boni.hanc aūt
nō habet voluntas semꝑ.Scdo etiā ꝙ in
agentibꝫ liberis nō oꝑtꝫ ꝙ semꝑ cū agens
est coniunctū passo:fiat actio.sed in natu
ralibꝫ bn̄.volūtas aūt ē agēs liberꝫ volitōis
Ad 4. ¶Ad quartā.ꝙ ph̄us loquiṫ in gn̄atōe re
rum naturaliū:nō in gn̄ationibꝫ ꝑfectio/
nū quibꝫ aliq̄d ꝑficit seipm̄.Etiā pōt dici
si auctem volum⁹ extēdere ad omne effici
Corre.1. ens:ꝙ vult illud qđ dc̄m est:ꝙ nō est idez
totale agēs ⁊ totale patiēs.¶Correlariū 3.
Corre.2 Nō est incōueniēs ꝙ idē eiusdē actiōis sit
agēs ⁊ patiens.ptꝫ ꝑ cōclōnem.¶Scdm
volūtas est cā efficiēs sue delectatiōis ⁊ tri
sticię annexaꝝ actibꝫ volēdi ⁊ nolēdi ptꝫ.
q: ex q̄ est cā volitōis vel nolitōis:etiaz est
causa causati cōseq̄ntis.Nec aūt nō intē/
do extēdere ad volitōem btificā:vtꝝ illi⁹
volūtas in pn̄a sit actiua vel solū passiua
Cōclō.2 forte postea erit sermo.¶Scda ꝯclō est.ꝙ
rea q̄ est volūtas ē cā efficiēs sui ꝑmi act⁹.
scꝫ cōplacētię ⁊ displicētię.vl' q̄liter eū pla
suppō.1. cuerit noiare.¶Pro cui⁹ declaratōne sup/
pono.ꝙ q̄dquid est cā causę naalr agētis
est etiā cā causati ab eodē:licet mediata.
2 illud notū est.¶Scdo.ꝙ cognitio intelle
ctual' de bono vel apparēte bono sibi natu/
ralr includit volūtatē ad se:⁊ facit motuz
ꝑmū volūtatis.h̄ est manifestū ex dictis in
3 ꝑmo articulo.¶Tertio suppono.ꝙ itelle/
ctus sit causa actiua suę itellectōis ꝑmę ⁊
secūdę.ꝙ hoc ita sit ꝓbari deberet.iij de aīa
ꝓbaṫ 1 ¶Sꝫ succincti trāseundo ꝓbaṫ ꝑmo sic.
q: ph̄us ponit ꝙ respectu suę itellectiōis i/
tellectus est agēs.⁊ cū ille nō sit alia aīa:
q̄ꝫ itellectus recipiēs siue possibil':ptꝫ ꝙ in/
tellectus recipiēs intellectōem agat ad ei⁹
2 ꝓductōem.¶Scdo.q: vel phātasma in
virtute sua producit intellectōem.⁊ h̄ nō.
quia cum sit diuisibile:nō est natuz agere
in intellectū indiuisibilē.vel intellect⁹ ha
bens phantasma pro instrumēto in se pro
3 ducit intellectōem.⁊ hoc est ꝓpositū.¶Ter
tio.q: vtiq̄ intellectus format in se omes
actus intelligēdi vniuersales ⁊ cōplexos
atq̄ discursiuos.cū phantasmata in virtu/
te sua nō sint nata talia agere:⁊ quare nō
singulares:cum eadem sit ratio?quia sin/
gulares sunt ita actus ꝑmi sicut commu/
nes:vt in ꝑmo articulo dc̄m est.¶Et q̄r/ 4
to.quia sensus agit ad suū sentire.ergo a
fortiori intellectus agit ad suū intelligere
an̄cedens ptꝫ per commētatorē ij de aīa
dicentē suꝑ illo textu ph̄i.' aīa est cā corpo
ris in triplici genere causę.s.finalis forma
lis ⁊ efficiētis.Q, aūt aīa sit causa effici
ens omniū motuū corꝑis tam veroꝝ q̄ꝫ
imaginarioꝝ.⁊ videṫ ꝙ ꝑ motus imagia/
rios intelligat sensatōnes.Et ptꝫ rōne.q:
alr aīa causa esset nobilior inq̄ꝫtū nutri/
ret q̄ꝫ inq̄ꝫtum cognosceret.qđ videṫ falsū.
et patꝫ cōseq̄uētia q: inq̄ꝫtum nutrit di/
ceṫ actiua.⁊ in cognoscēdo pure passiua.ꝑ
fectio aūt formę intelligaṫ magis penes a/
gere q̄ꝫ penes pati.¶Quarto suppono.ꝙ suppō 4
intellectus ⁊ volūtas in homie sunt eadē
aīa:ita ꝙ anima hoīs inq̄ꝫtū cognoscit si
ne organo corporeo vocaṫ intellect⁹:inq̄n
tum aūt cū illa cognitōe nata est appete/
re:vocaṫ voluntas.¶Tunc ex illis ꝓba ꝓbatio
tur conclusio sic.Intellectus est cā actiua ꝯclōis 2
ꝑmi actus voluntatis.ergo voluntat'.cō
sequētia tenet per quartā suppositōez.an̄
cedens ꝓbaṫ.q: intellect⁹ est causa suę itel
lectōis actiua quę inclinat volūtatem.er/
go est causa illius ꝑmi actus inclinantis.
cōseq̄ntia tenet ꝑ ꝑmā suppositōem quia
q̄cquid e cā causę est cā causati.mō intelle
ctio boni est cā illi⁹ ꝑmę inclinatōis:ꝑ sup
positōem tertiā an̄s ptꝫ ꝑ suppōnē tertia.
¶Tertia conclusio.ꝙ hmōi ꝑmi actus vo Cōclō 3.
luntatis volūtas fm se nō est cā actiua:vt
est volūtas.ptꝫ.q: nō videṫ ꝙ eū libere ꝓ/
ducat.sꝫ poti⁹ necessario recipiat:facta re
pn̄tatōe cōpleta intellect⁹.Etiā nō videṫ
necessitas ponēdi aīam dupli efficere ꝑ/
mā inclinatōem:⁊ certū iuxta dicta ꝑus:
ꝙ facit eam mediate:efficiēdo repn̄tatōez
boni vel mali.ꝗ frustra poneret etiā imedi
ate cōcurrere vt volūtas in se ꝓducendo.
¶Et confirmaṫ.q: si vt volūtas actiue con Confir.
currit.vel h̄ est libere.⁊ h̄ nō.q: respectu ꝑ/
moꝝ motuū nō videṫ esse libera.cū(vt pri
us allegatū est)nō sit in ꝑtātē nr̄a quibus
visis moueamur.vel nō libe ageret eum.
mō respectu hoꝝ q̄ facit nō libere nō videṫ
vocari volūtas.q: hmōi agit siue velit si/
ne nolit.¶Corre.mod⁹ ꝓductōis act⁹ volē
di vīdr esse iste ꝙ ꝑmo ex phātasmatibus Corre.
intellect⁹ in se format cognitōem repn̄tan
tē aliq̄d ꝑ modū boi.Scdo.illa repn̄tati/

one naturaliter inclinat volūtatē. Tertio
hac inclinatione facta volūtas libere pōt
in se formare acceptatōem: vel nō forma-
re. et cum vult format eā in se. Opposito
mō proportionabili fit in nobis actus refu-
Cōclo 5 tatōis. ¶ Quita ɔclusio ꝙ licet aīa nr̄a a-
gat in volūtate tam pmos actus ꝙ̄ etiam
secūdos volūtans: hoc tamē facit aliter et
aliter valde. pbat pma pars ex ɔdōibus
pma et scda. pbat scda qz pmos actus fa-
cit vt est intellectus mediāte intellectōne
et naturalr nō libere: nec vt ē volūtas secū
dos act⁹ facit libere: et vt est volūtas. vnd
in eoꝝ pōt oppositū: et nō in oppositum p-
moꝝ. Hoc de.iii. arti.

In quarto articu

lo videdū ē. Utrū suspēsa ab actu possit se
ipm ad actum determinare: omibꝫ rema-
Notā.1. nētibꝫ aliis eisdē. ¶ Ubi pmo noto ꝙ vo
luntatē voco suspēsam cum pñtato obie
cto sb ratione boni sb qua pōt ipm volun-
Cōclo 1. tas acceptare. ipsum nō acceptat. ¶ Pro q
sit pma conclusio hec. Possibile est volū-
tatem esse suspēsam ab actu: respectu obie-
cti pñtati sb rōne boni. apparet pmo quia
aīa nō esset libera pz ɔña. qz necessario ac-
obiectio ceptaret quicquid sb rōe boni pñtaret. ¶ Di-
cet forte videdo negādo ɔñam. qz lz neq̄-
at esse suspēsa ab actu: tn̄ libera est: eo ꝙ pt
Solō ipm refutare. ¶ Sz h nō valz qz qd̄ iu ob
iectū pñtat sb rōne boni sine inclusiōe ma
licie. nō stat ꝙ volūtas ipm refutet. vt i a
lio arti. dicet. qz nō pt ferri in malū sb rati-
one mali. mō refutare bonū simplr vt tale
pñtatū sine rōne mali est ferri in malu sb
pbat 2 rōe mali. ¶ Scdo pbat ɔclo. qz possibi'e ē
ꝙ obiectū pñtet volūtati sb duabꝫ rōnib⁹
eqliter ɔrio mō mouētibꝫ. g pōt esse suspē-
sa. ɔña nota est. qz tūc nō pl⁹ oportet acce
ptare sb rōne boni ꝙ̄ refutare sb rōne mali
pbat añs vt si repñtetur iuueni famelico
in pcepto ieiunio de sero cibꝫ q inclinat per
modū delectabil: et a rōne p ɔriū repñtat
p modū inhonesti qz ɔ bonū obediētie. et
pñt esse motus eqles. qz si vn⁹ ē fortior re
mittat ille: vel intēdit alter vsqz ad eqlita
Cōclo.2 tē. ¶ Scda cōclusio. volūtas sic suspēsa se
libere pōt determinare ad volitōem sine no
ue bonitatis repñtatōe supueniēte vel con
sideratōe. pbat sic. a pncipio potuit accepta-
re cū illa repñtatōe g et a suspēsa pōt cum
eadem pbatio cōseqntie. qz pp̄ter suspen-
sionem in nullo fit impotēs formare in se
suū actum: impedimētis extrīsecis seclusis
añs patz. qz ponit fuisse repñtatū sb rōne
boni. qre g ex libertate sua non posset acce
ptasse. ¶ Scdo sic. qz nisi volūtas omib⁹ 2 pbat
aliis eodē mō se hñtibꝫ posset acceptare et
nō acceptare: nō esset liba. ɔ pus dicta. cō
seqntia tenet. qz cu nō acceptaret obiectū
bonū: necessitata esset ad nō acceptādū:
nisi p nouū iudiciū bonitatis supueniens
g omibꝫ eodē mō se hñtibꝫ nō posset i op-
posita. g nō esset libera. ¶ Tertio. volūtas 3
pōt se determinare ad acceptatōem. g con
clusio pa. ɔña tenz. et pbat añs. qz h est de
natura agētis liberi: ꝙ se possit determina-
re. nā si ab alio determiaretur: ab alio necessi-
taret. ¶ Quarto sic. Pñtatū sb rōne boni sal 4
tē nō finalr: pōt volūtas nō velle. g post su-
spēsionē a volēdo manēte repñtatōe boni
pōt illud velle. ɔña pbat sic. qz cū volun-
tas naturaliter ferat in bonū: magis videt ma
nente repñtatōe boni vt bonū est posse illd
velle ꝙ̄ sic pñtatū posse nō velle. añs pz p
articulum parisien. dicentē. ꝙ volūtatē existē
te in dispositōe in q nata est moueri: et mo
uēte sic disposito ꝙ natū sit mouere: ipossi-
bile ē volūtatē nō velle: error. ¶ Sz ɔ hāc istāntia.1
ɔclōnem valde apparētr instat. pmo sic.
qz si volūtas obiectū nō acceptat. h est qz
nō est sibi repñtatū de sufficienti rōne bo-
nitatis. et nō pōt acceptare nisi repñtatū sb rō-
ne sufficientis bonitatis. ergo suspēsa sine
noua repñtatōe nō pt in acceptatiōe: et
tenet ɔña. et maior pz quia qd est sibi re-
presentatū sb sufficienti rōne bonitatis sp
acceptat. et minor patz quia non pōt ferri
nisi in bonū. vt post dicet. et ergo nō pt fer
ri nisi in repñtatum sb rōne sufficienti bo-
nitatis. Forte dicco. Immo repñtatum
sb sufficiente rōne bonitatis: rōne libertatis
potest nō acceptare. Contra hoc. qz nūc li-
bertas videret volūtati esse nociua si illud
quod clare sciret sibi bonū posset nō velle.
quia hoc esset malu volūtati: nō accepta-
re hoc quod esz sibi bonū. ¶ Scdo sic. qn̄ Scda
cunqz agens est sufficienter pñsens passo
ea dispositōne qua ipum natū est agere: et
patiens pati: semp fit actio. g si volūtas
pñtatū bonū vt bonū nō acceptat: h est qz
ipm nō est sufficienter pñsentatū vt natū est
mouere. vl quia ipa nō est sufficienter dispo
sita ad moueri. et vltra g nisi supueniat vl
noua repñtatio vel noua dispositio ex

parte volūtatis paticētis nō poterit volun
tas acceptare. tenet ꝯña vltra. q2 neq̄t ac/
ceptare: nisi sufficiēter disposita ad recipe/
re: ⁊ obiecto ad mouere. ⁊ ꝓma etiā. q2 per
añcedens illis duobꝫ stantibꝫ semꝑ est a/
ctio. Diceꝰ ꝙ añs est verū in agētibꝫ natu/
ralibꝫ. sed nō in liberis. Contra. motor ce/
li est motor volūtariꝰ: tñ semꝑ mouet his
Tertia stātibꝫ. ¶ Tertio sic. q2 in omi mutatōe de
ꝯdictorio in ꝯdictoriuꝫ opꝫ interuenire
mutatōem. mō voluntatē nūc nō velle cū
est suspēsa ⁊ postea velle est trāsitus de ꝯdi
ctorio in ꝯdictoriū. ergo opꝫ interuenire mu/
tatōem rōne cuius volūtas ꝑus nō volu
it. ⁊ postea vult. maior est articulus parisiē.
dicēs sic. Dicere ꝙ ꝯdictoria possīt succes/
siue verificari sine mutatōne: error. ⁊ ē phi
dicētis. ꝙ necesse est in his q̄ sūt ad aliq̄d
hoc accidere. vt si cū ante nō est duplum:
nūc est duplū: mutari aut alterū aut vtrū/
q3. minor nota est. Et tūc arguit vltra ex cō
clusiōe. opꝫ interuenire mutatōem ratio
ne cuiꝰ volūtas ꝑus nō voluit: ⁊ post vlt.
ergo opꝫ ꝙ interueniat vel noua presen/
tatio bōitatis in obiecto: vel noua disposi
tio voluntati ꝓpter quā vult. Et vltra. er
go omībꝫ eodē modo se hñtibꝫ non pt vo
lūtas se determiare post suspēsionē. ¶ Quar/
4 to sic. q2 si volūtas suspēsa est a volēdo: sic
ꝙ nō vult: opꝫ ꝙ sit aliq̄ causa ꝓpꝰ quā
quiescit in nō velle. ergo ad h ꝙ velit oportet
illā remanere. pꝫ ꝯña. q2 manēte cā ipius
nō velle: manebit nō velle. Et vltra. ergo oi/
bus eodeꝫ mō se hñtibꝫ nō trāsibit ad vel
le determinādo se. ¶ Quinto. bene sequiꝰ.
5 volūtas suspēsa nō vult. ergo omnia p̄senta/
ta non sufficiūt ad producendū actuꝫ vo
lendi quia agunt ꝑm vltimū suū posse. et
vltra. ergo nūq̄ ꝓduceꝰ ille actus: nisi no/
uo concurrēte ꝓducente. vl' produceꝰ sine
sufficienti ꝓductiuo. Si ꝑmū: tūc his stā
tibꝫ eisdē nunq̄ producet in se actū volen
di. ergo non determinabit se plus q̄ ante. Si
scdm: hoc est imaginabile ꝙ aliq̄d fiat: et
sufficiēs causa sue productōis nō ꝯcurrat
6 ¶ Sexto. quia sequereꝰ ꝙ īfinita essent ge
nerabilia quoꝝ nunq̄ aliq̄d gñabiꝰ saltē/
tas patꝫ ꝑmo celi in fine. q2 phs ex h de/
ducit ꝯdictoria. sciꝫ ꝙ generabiꝰ ⁊ nō gene
rabiꝰ. quia ꝑ aduersariū non generabiꝰ: et
est generabile. pone in esse. sequiꝰ ꝙ gñabi
tur. ⁊ sic generabiꝰ ⁊ nō generabiꝰ. Et tam̄
consequētia tenet. quia per te volūtas pōt
respectu p̄sentati boni generare actū volen
dū: ⁊ per te potest nunq̄ velle. pone ergo in
esse ꝙ nunq̄ velit. ergo ille actus est genera
bilis quo voluntas istud vellet: ⁊ tamē non
generabitur. Et ita posset argui de infini/
tis alijs. ¶ Septimo. q2 voluntas propo 7
sitis duobꝫ bonis equalibꝫ incōpossibili/
bus equaliter eam inclinātibꝫ: nō potest
se determinare ad alteꝝ eoꝝ. ergo nec post
nō velle pōt se determinare ad velle: omni
bus stātibꝫ eisdem. probatio ꝯseq̄ntie. q2
magis videꝰ se posse determinare ad pre/
sentatū bonum. q̄uis cum alio bono incō
possibili. q̄ ꝙ possit acceptare bonū presen
tatū sic remisse ꝙ ipm ante acceptare non
voluit. añcedens ꝓbatur. q2 vel determia
ret se ad vtrūq3. ⁊ hoc est impossibile. cum
sint incōpossibilia. vel ad vnū tm̄. ⁊ nō est
potior ratio de vno q̄ de alio. ergo vel ad vtrū
q3: vel ad nullum. argumēto phi. 4. phisi
coꝝ. volētis probare ꝙ in vacuo nō fieret
motus naturalis. quia nō potior ratio q̄
re huc q̄ illuc. vel ergo ad omnē differen/
tiā. vel ad nullā. ergo similiter hic. vel ad nul
lum se determinabit: ⁊ habeꝰ ꝓpositū. ¶ O/ 8
ctauo. quia volūtas vt videꝰ obiecto suf/
ficiēter p̄sentato sb rōe boni: necessario ac/
ceptat vel deliberat. modo si deliberat: nō
potest ad velle sine noua determinatōe. igiꝰ
tenet ꝯseq̄ntia. ⁊ patꝫ maior. quia ex q̄ bo
num ꝓponitur sufficiēter vt tale: vtiq3 mo
uere habet voluntatē. Et cum nō possit eā
mouere ad refutatōem. q2 repñtat clarū
bonū. sequiꝰ ꝙ vel ad velle vel ad delibe/
rare. minor manifesta ē. q2 si deliberat: tūc
de obiecti bōitate dubitat. ⁊ ex cōsequenti
cum nō velit nisi sb rōne boni. ergo nisi no
uum de bonitate iudiciū veniat: non acce/
ptabit. ¶ Nono. quia si he rōnes non con 9
cluderēt: tunc etiam hoc maxime Aristo/
teles cognouisset: ⁊ tamē ideꝫ Aristoteles
reputat eas bonas. ergo cōcludere videnꝰ
cōseq̄ntia tenet. ⁊ maior patꝫ. quia subli/
mis erit: in ingenio naturali ad tm̄ ꝙ vtri/
q3 sciuisset defectum cōsequētiaꝝ. Et minor
patet. quia. viij. phisicoꝝ per similes rati
ones concludit eternitatem motus. sicut
patet inspicienti. ¶ He sunt rationes
qs ponūt pro se illi qui ponūt oia de ne ꝑmittit
cessitate euenire. que opinio est ꝯtria sacre
scripture ⁊ philosophie. ⁊ cui nullus fide/
lis debet quolibet modo ꝯsentire: etiam si
rōnes dissoluere nō valeret. Debet etiā sci

re: q vt dicit beatus Augustinus: maior est sa-
cre scripture auctoritas: q omnis humani
ingenii perspicacitas. et ergo firmiter crede-
re quicquid sacro canone biblie est expres-
sum: vel per ecclesiam determinatum. scti spi
ritus etenim reuelatione est sacra scriptura tradi-
ta: qui est spiritus veritatis: et non erroris. Et
quid mirum: si non de omnibus rationibus ego sci
am mihi satisfacere: vel etiam auditoribus
cum super meam comprehensiuam virtutem innume-
2 rabilia sint: et possint esse vera. ¶ Secundo pre-
mittendum puto. q non reputauit Aristoteles
nec philosophi has rationes concludere de voluntate
hominis. Dicit enim philosophus (et allegatum est in se
cundo articulo) q operationum domini sumus a
principio vsque in finem. iii. ethicorum: vbi eti-
am dicit: ebriosos debere duplices increpati-
ones non solum pro ea quam inferunt iniuria. sed
etiam pro ebrietate. quia in potestate eorum ante fu
erat non inebriari. Non ergo reputat philosophus q
eorum ebrietas erat necessaria futura: sed li-
bere voluntate eorum inordinate se replente. Et
veraciter sophistice sunt rationes: nec tamen
valent: sicut a tenentibus contrarium estimatur
Ad 1 ¶ Uenio igitur ad solutiones earum. ¶ Ad pri-
mam: nego maiorem. Dico enim q secluso vltio
fine clare viso voluntas potest obiectum si-
bi presentatum sub sufficienti ratione bonitatis
ex mera libertate sua non acceptare. vnde ne-
gandum est q acceptet semper sibi presentatum
sub sufficienti ratione bonitatis. quia potest velle ple
nius deliberare. Item potest velle experiri liberta
tem suam et propter hoc non acceptare: imo
etiam nude nullam formando volitionem potest non
acceptare. Ad improbationem cum dicitur q liber-
tas voluntatis esset homini nociua. Respondetur q
certum sit q libertas sit multis nociua abuten-
tibus ea. sed de per se non est nociua: cum sit con-
ditio nobilis. Ad probationem consequentie. quia malum
est voluntati non acceptare illud quod est sibi
bonum cognitum esse tale. ¶ Dicendum videtur q si lo
1 quatur arguens de bono cognito cum formidi
ne annexe malicie vel maioris mali: tunc
manifestum est q non acceptare et deliberare non
est nociuum. sed bonum et prudentie. quia tunc pru
dentie est non acceptare donec plenius co-
2 noscatur bonitas presentati. ¶ Secundo. quia si licet
non videat nisi bonum: adhuc non acceptare
non est nociuum sed bonum. eo q sepe ratio mali
annexi ita est latens q quamuis se non representet
tamen sapientis est inquirere si subsit. Sed hec
3 fateor non soluunt. ¶ Non ponamus cum om
ni modo notum sit et debite inquisitum. q hoc esset
bonum sibi. vt si peccatoris voluntati proponatur
confessor idoneo presente confiteri: seclusis aliis
impedimentis pleno stante iudicio rationis
q hoc esset sibi bonum. dico q adhuc potest non
velle confiteri. et concedo q per tunc sua liberta
te abutatur. et quod esset sibi bonum: libere non ac-
ceptat. nec hoc est inconueniens. quia hoc non
est ex parte libertatis: sed ex parte voluntatis defi-
cientis et non volentis sequi iudicium rationis
recte. Unde non est dubium: multi damnan-
dorum damnabantur. quia liberi erant in volunta
te. et hoc in eis erat occasio damni. scilicet libertas
eo q ea abutuntur. nullus enim eorum damnatus
extitisset nisi liber fuissent. cum deus non infe-
rat penam vbi non repperit culpam. Sed illud
non est de per se ex parte libertatis: sed ex parte
deficientis voluntatis accepta conditione no-
bili abutentis cuius bonus vsus fuisset sibi
in augmentum glorie: titulus gloriosus. quia bene
vtendo ea debuit esse coactor sue proprie sa-
lutis. ¶ Ad secundam negetur maior in agentibus Ad 2
voluntariis. sed in agentibus naturalibus ve
ra est. vnde presentato bono sufficienter ad mo
uendum voluntas potest acceptare et non accepta
re. quia libera est. nec oportet aliam rationem assigna
re nisi libertatem voluntatis. puta vicz q ideo
voluntas non acceptat. quia non vult. Ad impro
bationem de motore celi dicetur post. quia Aristo
teles non reputauit eum liberum. vt dictum est: li
bertate oppositionis: sed solius complacentie.
et ideo q de eo reputauit concludere: non sic
concludit de homine cuius voluntas muta
bilis est. ¶ Ad tertiam q in transitu quo voluntas Ad 3
penitus suspensa: postea illud idem presentatum
quod prius non voluit acceptat: bene concur
rit mutatio. scilicet actualis positio volitionis
que prius non fuit in voluntate. hec tamen vo
litio non est causa impellens vel efficiens quod vo
luntas vult quod ante non voluit. Sed est so-
la causa formalis qua voluntas vult. Causa
autem determinans ad hanc volitionem est so
la voluntas sua libertate nunc acceptans quod
ante non voluit acceptare: eisdem existentibus
impellentibus. Sicut cum deus dicitur esse cau-
sans cum ante non fuerat causans: muta
tio facta est vel similiter fiebat. scilicet positio cre-
ature in esse. que tamen positio non fuit cau-
sa determinans voluntatem diuinam ad crea
re. sed effectus diuine voluntatis determina
te per seipsam ad nunc crearet non ante. Et
si dicatur q contrariorum contrarie sunt cause. ergo ex
quo voluntas est primo causa non volitio-
nis non videtur q penitus eadem possit esse causa

volitōis respectū eiusdē. Rñdeat: q hoc sit verū in naturalib9 agētibus: nō i liberis. po/tentia eīm rōnalis pōt in opposita. vt ha/
Ad 4 bet.ix.meth. ¶ Ad quartā cui9 simile facit phus.viij.phisicoꝝ ad pbandū q sp fuit motus: dicit pmo.q quietē in nō velle nul lā opꝫ in agentib9 liberis ponere causā: nisi libertatē volūtatis q ex libertate sua pus nō voluit idem.ꝛ post idē vult. vt eius q de añ mūdū mouē nō voluit ꝑpe ima ginario pori nulla fuit causa: nisi libertas diuina quę se determinauerat ad incipere motū in instanti creatiōis mūdi ꝛ nō an/te: ꝛ eadem volūtas dei est post causa q̄re fit motus. qꝛ ꝑ tunc placuit suę bonitati mouere. nec de hoc alia cā querēda ē. Et ergo ibi nullā causam opꝫ remouere ꝑpter quā pmo quieuit. hoc eīm in agētib9 naturalib9 locū habet. quę mouēt cū pñt. in illis eīm si pus nō mouēt: causa ē hmōi nō motionis quā opꝫ remouere. in agen
Ad 5 tib9 liberis sufficit sola volūtas. ¶ Ad quī tam. ꝯcedit q oīa pñtata nō sufficiunt: ad ꝑducendū actū volendi. qꝛ illū nō po test aliq̄d agere in volūtate: nisi ipa volun tas quę est sui actus secūdi ꝑductiua. vt i tertio. artic. dcm est. Nec pñt eā cogere re pñtata exteriora: secluso deo. cui nō con/gruit volūtati vim inferre. sed negeē ꝯña: cū infert. ergo nunq̄ ꝑduceē nisi nouo ꝑ/ducente cōcurrente. ꝛc. nisi volūtatem vel les vocare nouū ꝑducēs quę post produ/cit ꝛ p9 nō ꝑduxit. ipa eīm volūtas cū illa tēptatōe ex pñtēte rē ꝑ modū bōi sufficiēs est productiua volitōis: cū vult: cuius an/te etiā erat sufficiēs potētia quę illis alijs
Ad 6 omnib9 stantib9 potuit nō velle ¶ Ad.vj concedit ꝯña ꝛ ꝯña: imo phs cōcederet q multi homies possent gñari ab his q̄ ma/nent casti: quoꝝ null9 vnq̄ gñabiē. ꝛ ergo hoc nō est mirū in actib9 volēdi. Et ad ip sum in pmo celi dr. q phus voluit non de indiuiduis: sꝫ de gñabili sbiectōe remoto scꝫ de materia q illa gñabiē. stante eterni/tate mūdi successiue sb cuiuslibet speī gña bilis naturaliter forma: ꝛ ita etiā corrum/petur sbiectiue sb qualibet forma. Uel si i telligere voluerimus de gñabilib9 termia/tiue: tūc debet sic exponi. q cuiuslibet speci ei gñabiliū terminatiue per viā naturę ali quod indiuiduū gñabiē. ꝛ eodē mō speci ei corruptibilis aliqd indiuiduū corrūpe tur. Et h vidr sibi sufficere ad intentionē suā. qꝛ vult pncipalr pbare ibidē plato nē: mundū nō esse genitū a pte añ. qꝛ sic e/tiā esset aliq̄d suę speī adhuc gñabile. qd nō videē: imo etiā esset corruptibili cuius Plato ꝯrium dixit. ponēs eum ꝑpetuum. ꝛ hoc nō spectat ad pñs. ¶ Ad septimā
negeē añs. ad pbatōe q dicit. q possit simē ad vtrūq se determinare. put li ad vtrūq cōstruit a pte ante: ꝛ simē determinat potē tiā. Sꝫ nō pōt se dēminare siē ad vtrūq. ꝑout li simul ꝯstruit a pte post. sꝫ pōt ad hoc ꝛ pōt ad illud. sꝫ nō pōt amb9 simē: eo q sunt incōpossibilia. Ad pbatōem quā/do dicit. q vel ad amb9 vel ad nulluꝫ. ne go illā diuisionē. ꝯcedo tñ q nō sit potior ratio de h q̄ de illo: nisi sola libertas vo/lūtaria. ꝛ cum dr. q phus sic arguat in.4. phisicoꝝ. Dī. q phus ibi arguit de motu naturali ad locū qui fit ꝑpter ꝯseruatiōe locati. qui nō posset natalr loq̄ndo fieri in vacuo. eo q ipm nō haberet plus virtutē cōseruatiuā locati in vna pte q̄ in alia. h aūt applicari nō pōt de ꝟtute ad agētia li/bera. quę pñt pñtatū bonū eligere: etiam nō eligere. vel vnū eligere ꝛ aliū ęq̄le refu tare: ex sola sua libtate. qd in natalib9 nō
Ad 8 hꝫ locuꝫ. ¶ Ad octauā. negeē tā maior q̄ minor. pōt eīm volūtas obiecto sibi suffici enter pñtato per modū boni ab eo nō mo/ueri: nisi quo ad actū pmū. vñ pōt nec vel le: nec velle de eo deliberare. sꝫ pōt nulluꝫ actū de se formare. vt dic artic. parisieñ. p us allegat9. ¶ Scdo etiā de eo sup q̄. delibe rat: eo q bonitas eius sb dubio pñtaē. pōt ex illa rōne bonitatis in se formare volitio nē determinādo seipaꝫ. imo sic sępe facim9 nos ponēdo pīculū. qꝛ determinatōe pro vna parte vel ꝑ alia ꝯcludere nō valētes:
Ad 9 nos ad alterā determiam9. ¶ Ad nonā d: q put dcm est Aristoteles reputauit deū necessario agere ad ex: necessitate ineuita/bilitatē. sicut nos natalr necessario illa neces sitate dicim9 pīem gñare filiū. vt in.x.q.j. dcm est. nō aūt reputauit eū liberū liberta te oppositionis. eo q credidit q nō posse mōm nō ꝯꝑuare nec creare nec annihila/re. q̄ ex lumine naturali (vt dcm ē) nō pos sūt hri. Et rōnes illas credidit valere de pmo motore siue de deo: quē posuit imu/tabilē sic ē. qs tñ nō crederet valere de vo/lūtate hois: q̄ mutabiē est et libera liberta te oppositionis. Unde eaꝫ diceret ex me/ra libertate presentatum bonū pmit9 posse

se nō velle. et post quia mutabilis est: imo
seipam mutare pōt cum cognitōne boni ad
velle. qd nō reputauit habere locū in deo
quē posuit simpliciter immutabilē: et sem-
per eodē modo agentē saltem immediate
Unde non est simile. Hoc de quarto arti
culo.

Quantū ad quin-

um articl'm. scz ad videndū: an voluntas
possit in malum: nō existente errore ratio-
nis. et vtrum possit peccare vel cōtra dictamē
suppō. 1. rōnis. ¶ Pro quo pmo suppono: q tā ap
petitus sensitiuus q appetit' intellectiu'
dictus volūtas dicunt animales: eo q nō
ferunt in obiectū nisi mediāte cognitione
ipsius aialis appetentis. Et ī h' dnr ab ap-
petitu naturali qui dirigit cognitōe dei ī
Corre. 1. bonū debitu spēi. ¶ Unde correlarie ɔcedē
dū est q in multos actus inclinamur per
naturā. sic in gnatōez simil' &c. quos perfi
cimus p cognitōem. et sic inclinatiue et imiti-
aliter tales actus vult natura. et executiue
pficiunt cognitōne. sic est in fame et siti et ī
Corre. 2 multis hmōi. ¶ Correlarie. ɔcedendū est
q hmōi appetitus p̄nt vocari cognosciti-
ui: nō q cognoscūt inqtū appetit': sz q a
cognitōem psupponūt. ¶ Terciū correlari
Corre. 3 um. q dicere appetitū sensitiuū vel volūta
nū posse in incognitū: inqtū sunt tales: ē
proprīa rōnem eoz intendere ptz ex notabi-
li. ¶ Sed ɔtra notabile et ɔtra terciū corre
obiectio larīū videt q sepe volumus finē: ignoran-
tes mediū. vnde ɔsiliamur p mediū ade
ptione et inuentōe. g tunc voluntas vīdet
ferri in incognitū. Eodē mō in speculatis
frequēter volumus mediū ad conclusiōz
quod ignoramus. nōne ergo tunc volun-
tas fertur in incognitū? ¶ Cōfirmat. quia
Cōfir. cum voluntas pcipit inqri mediū ab in
tellectu. vel hoc mediū est intellectui co-
gnitū: et tunc frustra pcipit inqrere. vl' est
itellectui icognitū. et si sic: tunc voluntas
pcipit de incognito. ¶ Respondet. q cuz
Ad 1 finem volumus cuius mediū nescimus:
hoc est quia voluntati rep̄sentat finis per
modum boni. Scd'o q si tunc volumus
mediū: vel si voluntas pcipit inuenire:
hoc est quia itellectus sibi rep̄sentat q bo-
num esset scire medium ad finem. et q bo
num sit illō inquirere. et ergo adhuc sic sp
volumus cognitum. Unde sicut itellect'
determinate indicat bonum esse qrere me
dium: sic voluntas potest iubere vt inqui
ratur. et sic determinate nescit mediū intel
lectus. ita voluntas de nullo determina-
to medio pcipit. nec aliquod determīa
tum mediū eligit. sed cum intellectus iue
nerit: et tunc cum indicat hoc mediū eē bo
num: tunc voluntas accipere pōt et pci-
pere circa idē. ¶ Ad secūdā siue confirma- ad ɔfir.
tionē. q sicut dictum est: cum intellectui p
cipitur a voluntate inquisitio medij me-
dium sb ratōne ppria est incognitū: sicut
etiam volūtas nullū determinatū medi-
um eligit. sed in cōmuni indicat bonū esse
inquirere de medio ad fine vel cōclusiōem
et ita volūtas in cōmuni pcipit inuesti
gari. ¶ Secundo pmitto q volūtas sit ce
ca inqtum voluntas. similiter et appetit' suppō. 2
sensitiuus inqtū appetitus. patet. qa vo
catur appetitus: inqtum cognitōem seq-
tur. et ergo cognitio nō spectat ad eum sed
ad intellectum vel ad sensum. Et ideo di
cere q appetitus cognoscat: vere dictū est
quia intellectus vel sensus cognoscit q est
appetitus: vel voluntas inqtum volun-
tas: est non distinguere inter intellectū et
voluntatem. quia qd cognoscit voluntas
nō cōuenit sibi: nisi inqtum est intellect'
vel non distinguemus inter itellectum et
appetitum. ¶ Tercio est recordandū illō
quod dictū est in pmo articulo in correla- suppō. 3
rio tertie ɔclusiōis. scz q duplici repn̄tati-
one potest moueri appetitus. vna pporci
onali rep̄sentante q hoc presentatū est bo
num. alia incōpleta saltē pporcionali'r re-
presentāte aliquid per modum delectabil'
vtilis vel honesti. dictum em̄ fuit in prio
articulo. q hec pōt mouere aial. ¶ Quar-
to est notandum q error circa agibilia pe suppō 4
na est peccati. Unde Beda. Ignorātia ve
nit ad nos ex peccato. deus em̄ creauit ho
minem valde bonum. vt dictum est: et cū
originali iusticia. et a fortiori cum cogniti-
one recta agibilium. quia illa psupponē-
bat a iusticia volūtatis. et iō añ pctm n̄ fu
it ignorātia circa agēda. ¶ Quinto ē psup-
ponendū q ifinite bōitati dei saltē ordiāte suppō 5
agēti repugt q pēnā itulisset vl' eē pmisis-
set nisi pctm pcessisset. Impi' em̄ esset iu-
dex qui innocentem scienter puniret. Un-
de Exod. xxiij. capitulo. preceptum erat
Insontem et iustum non occides. quod et
ipse seruauit n̄ ifligēdo pēnā ante culpā.

Cōcl'o. 1 ¶Quib⁊ p̄missis sit p̄ma cōclusio hec. stat
et sepe fit volūtatis actus sine rōnis pra/
ctice iudicio preuio. ptz. q2 vt dc̄m est i cō
cl'one secūda p̄mi articuli: a cognitōne sin
gulari incōpleta de delectabili vl' vtili nl'
la rōne completa actu concurrēte pōt fie/
ri actus volūtatis. ⁊ hoc probatū ē in cō/
clusione p̄ma eiusdem. ḡ ɔcl'o vera. conse
Corre. quētia tenet. q2 cognitio incōpleta nō vo
catur iudiciū rōnis. ¶Correlariū p̄mū. li/
cet nunq̄ volūtas in aliquid ferat: nisi cū
cognitōe intellectiua. tn̄ sepe fert in act⁹ su
os preter iudiciū rōnis practice. ptz p̄ma
pars ex p̄mo notabili. nō em̄ fert vt volun
tas: nisi per intellectū fuerit sibi p̄sentatuz
ptz scd'a pars per concl'onem iā positam.
Cōcl'o. 2 ¶Scd'a conclusio videt mihi vera quam
pono vt p̄babilez. Stat q sola sit rō p̄cti
ca ⁊ eius partes in intellectu ⁊ intellectuz
assentire conclusioni. ⁊ simul volūtatē fer/
ri in ɔ̄riū ɔclusi. p̄bat sic. stat q in intel/
lectu sit hic syllogismus practic⁹ demōstra
ta muliere nō sua. nullū delectabile sensui
inhonestum est volendū. hec ɔiunctio cū
hac muliere est delectabile sensui inhone/
stum. ḡ ipa nō est volenda. ⁊ nullā aliaz a
ctualē cognitōem sil' esse. ⁊ intellectū assen
tire concl'oni: ⁊ cū hoc volūtatē velle pro
eodē tunc illā coniunctōem. ḡ ɔcl'o vera ē
ɔn̄a nota est. ⁊ maior rōnis manifesta est
quare em̄ nō possit intellect⁹ eum hr̄e ⁊ nl'
lam aliā cognitōem: nisi eaz assensū actua
lem ⁊ suas ptes. minor q stāte assensu cō/
clusionis possit volūtas velle illā coniūcti
onē. p̄bat. q2 sbiectū ɔcl'onis ⁊ minoris: qd̄
suppono esse singl'are vagū incōplexū re/
p̄sentans illā coniūctōem p modū bōi de
lectabilis inclinat volūtatē in illā delecta/
tionē siue ɔiunctōem tanq̄ delectabile sen
sui. quare ergo nō possit volūtas rōne illi/
us p̄ntationis incōplexe hoc acceptare. q̄z
nis syllogismus p̄cticus p̄hibeat. pōt em̄
incōplexa rep̄ntatio delectabil' mouē vo/
luntatē. quia inclinat ipam ad se. quāuis
ɔclusio p̄hibeat. ⁊ volūtas pōt se sensui cō
formare et rōnem p̄termittere ex sua liber/
2 tate. ergo tota cōclusio vera ē. ¶ Scd'o p̄/
batur minor. q2 si nō posset: hoc esset quia
necessario assensus ɔcl'onis p̄ctice fortius
p̄hiberet pp̄ter inhonestatē q̄z icōpleta co
gnitio singularis de delectabili ad se trahe
ret: ⁊ certū est q h̄ nō sit verū. eo q assensus
pōt remitti ⁊ singl'aris cognitio tantū tra/
hit vel inclinat ⁊ plus q̄z assensus conclu
sionis practice retrahit. ¶Et tertio. q2 ille 3
cause mouētes nō sunt ɔ̄rie. s3 sbiectū con
clusionis practice rōne delectatiōis trahit
ad se. ⁊ assensus ɔcl'onis p̄hibet. ⁊ ḡ cum
volūtas l. b̄a sit pōt se cōformare vni vl' al
teri. ḡ pōt velle ſm impetū delectabilis di
misso assensu ɔcl'onis. ⁊ hoc est p̄positum
Hec videt esse mens phi. iij. de aīa dicen
tis. q in ɔ̄traria sunt motus incontinenti
um. q2 sensus p cognitōem incōpletā tra/
hit ad se. ⁊ ratio practica prohibet h̄ idez
Item in eodē tertio dic̄ p̄hus q ratio vin
cat ⁊ vincat. vincat in incōtinentib⁊. quia
motus fit ſm impetū delectabilis: s3 vincat
in continētib⁊. q2 ratio rep̄mit impetū sen/
sus. Hec etiā videt esse de mente phi. vij e
thicoꝝ de incōtinentib⁊ preconsiliantib⁹
illi em̄ p̄consiliant ⁊ stantes in consilio de
inhonestate in ɔcl'one nō perseuerāt: s3 se
quunt impetū sbiecti. Et. ca. p̄mo. vij. rep̄/
bat opionem socratis dicētis q ɔ̄tra scien
tiā nō contingit opari dicēs: q in hoc con
tra rōnem pugnabat ⁊ dubitabat de ma/
nifeste apparētib⁊. ¶Quarto q2 sic videt 4
fieri in pueris venientib⁊ ad vsum rōnis.
vel etiā adultis baptisatis bn̄ instructis in
mādatis decalogi. tales em̄ habēt occurrē
te passione ɔ̄tra aliqd̄ mādatoꝝ syllogis/
mū practicū rectū. vel hr̄e p̄nt q hoc non
sit faciēdū. q2 ɔ̄ mādatū dn̄i. q2 ex q̄ fuerūt
añ debite in h̄ instructi: igrātia ɔ̄ria nō in/
ducit eis añ culpā. vt dc̄m est in. v. nota/
bili. tn̄ sil' p̄nt facere ſm ipetū passiōis. q̄a
alī nō caderēt. ¶Qd̄ ɔfirmat sic. q2 vl' p̄n⁹ Confi.
igraret h̄ nō esse faciēdū q̄z peccaret. ⁊ sic in
eis eēt pena. p. 4. notabile añ peccm̄: qd̄ ne
q̄t eē. p. v. nota. vl' esset in eis p̄us culpa q̄z
hec ignorātia. ⁊ hoc est p̄positū q stāte syl
logismo practico p̄nt seq impetū passiōis.
¶Quīto. q2 sic vr̄ fuisse in p̄mis p̄ntib⁊. i/ 5
git. p3 ɔn̄a. p̄bat añs. q2 nō ē dubiuz qui
adā vl' etiā hūit hūc syllogismū p̄cticuz. ɔ̄
mādatū dei nō ē agēdū. s3 appetere esse sic
deus per esum ligni vetiti est agere cōtra
mandatum dei. igitur hoc non est agēdū
et tamen simul hac scientia stāte illecti sūt
in complacentiam altitudinis maiestatis
⁊ superbierunt. igitur. tenet consequentia
et maior patet. quia producti erāt cū ple/
na cognitione agibilium patet minor. q̄a
vel prius extulerūt se per superbiā q̄z hac
sciām p̄diderūt. ⁊ hr̄ p̄positū. s. q stāte vo

nitate maiestatis diuine allecti sint ad e/
ius appetitum. Uel ꝑus eam ꝑdiderunt:
et hoc nõ. quia sic pena fuisset nativa an/
pbat 6 te pctm̃. vt dictum est. ¶ Sexto. Hoc vi/
det patere cõfessione incontinentiũ. q̃ di/
cunt ꝙ sciant bene se male agere: affectan
do mulieres nõ suas. ⁊ tamẽ nullatenꝰ di
mittunt: imo dicũt ꝙ dimittere nõ possũt.
sed in hoc fl̃m dicunt. quia si vitarent oc/
casiones: possent dimittere. sed genita for
titudine passiõis: sepe ipsa fortius trahit:
q̃z practica ratio. cuiꝰ cõclõni assentiunt
Cõsir. sufficit impedire. Hanc ↄclõnez reputo ve
ram: posui eam vt ꝓbabilẽ. ⁊ ꝓncipalr mo
ueor secũda rõne ad hoc facta. q̄z q̄re non
posset voluntas ꝓferre delectatiõem quaz
repñtat noticia incõpleta boni delectabil'
sensui: honestati: cui innitit̃ ratio practica
¶ Ad istam ↄclõnem sunt auctes btĩ Au/
gustini. iij. de libe. ar. c. ij. dicẽtis. voluntas
pbat au est ꝓma causa peccãdi. nec est cui recte im/
ctoritate putet: nisi volũtati. ¶ Idem dicit ꝓmo re/
2 tractationũ. ca. ix. ergo obliq̃tas rõnis nõ
est ꝓma causa pcĩ. ĝ q̃uis practica ratio
3 sit recta. volũtas tñ in eius ↄtriũ põt. ¶ Et
xij. de ciui. dei. c. vij. dicit. ꝙ si duo homies
in oĩbꝰ pariter se habẽtes viderint vnius
corporis pulchritudinẽ vniformit̃ eis oc/
currentẽ. vnus potest illicite moueri. ⁊ alẽ
in voluntate pudica stabiliter ꝑseuerare.
vbi sunt iudicia equalia. ⁊ vnus ↄtriuz eli
git: alius nõ. ĝ ↄtra dictamẽ rõnis practi
4 ce aliquis de facto agit. ¶ Et in enchiridi.
ca. xxij. alia est libertas nõ vera: male serui
tuti adiecta. vnd̃ rõ assentit a volũtate iu
dicans nõ esse faciendũ qd̃ voluntas ap
5 petit. ecce ꝓpositum. ¶ Idem dicit beatus
Bernardꝰ in li. de libe. arbi. di. Ratio data
ta est volũtati vt instruat eam: non vt de
struat. destrueret aũt si ei illã necessitatem
imponeret. qua minus libere pro arbitrio
sese moueret: siue ad bonũ siue ad maluz.
si vnq̃z hoc quodlibet ꝓhibẽte rõne volũ/
tas nõ posset: volũtas iam non esset. ¶ Ex
Corre. 1. ista ↄclõne sequunt̃ aliena correlaria. Pri
mũ: ꝙ idem syllogismꝰ ꝓcticꝰ aliq̃d ostẽdit
nõ faciendũ rõne totius: ⁊ ad idẽ faciẽdũ
inclinat rõne ptis. pz ex ↄclõne. q̄z ex q̃ vo
luntas illo syllogismo ⁊ assensu sue conclõ
nis stãte fert in ↄiunctiõem illã: quã tñ syl
logismus ꝓhibet. mãifestũ est cũ non ferat̃
nisi in apparẽs bonũ: vt post dicet: ꝙ aliq̃
ps eiusdẽ syllogismi scz cognitio incõple/
ta repñtãs eã vt delectabilẽ sensui ad ean
dẽ inclinat. q̄z vtiq̄z totꝰ syllogismꝰ nõ rep
sentat eã ꝑ modũ boni: sz potiꝰ ꝑ modum
nõ volẽdi. ¶ Scdm cor. sepe volũtas ma Corre. 2
le eligit. ⁊ tñ nullꝰ error in rõne existit. pz
in casu ꝓme rõnis facte ad ↄclonẽ. nõ est
eñi error in illa rõne ꝓctica: q̃ ad assensus
ꝓmissax ⁊ ↄclonis. nec etiã in illa repñta/
tione singl'ari repñtante ↄiũctiõem hꝰ cuz
illa ꝑ modũ delectabil' esse delectabilẽ sen/
sui. q̄z illa est simplex noticia singl'aris va
ga: vl' q̃ sp est vera. vt dr̃. iij. de aĩa. quia in
simplicibꝰ opibꝰ itellectꝰ nõ est fl̃m. Et si
esset cõpleta ex plibꝰ ↄceptibꝰ n õ ↄstituẽ/
tibꝰ ꝓpõnem: adhuc esset v̾a. h̃ est signuz
veri: sic ꝙ nõ esset in h̃ error itellectꝰ. q̄z ita
est ꝙ est delectabil' sensui. Eodẽ mõ erat in
ꝓmis pntibꝰ. nã syllogismꝰ ꝓcticus: de quo
dcm̃ est in q̃rtã rõne ad ↄclonẽ: erat verꝰ
et cognitio singl'aris vaga repñtãs altitu
dinẽ imitatõis dei ꝑ imitatõem esse bonã.
etiã erat vex signũ. ⁊ sic in intellectu nihil
erat fl̃m. ⁊ tñ volũtas ex h̃ eleuãdo se ꝑ su
perbiã. s. volẽdo hãc silitudinẽ peccauit lu
xuriata aliq̃ mõ in appetitu diuinitat' mõ si
bi nõ cõgruo. sic volũtas in volẽdo dele/
ctatõem cũ muliere nõ sua. fuit itaq̄z incõ
pleta repñtatio v̾a: ⁊ cõpleta etiã. Sz vo
lũtas formãdo volitõem respectu illiꝰ qd̃
icõpleta repñtabat: errabat siue peccauit
cũ nullꝰ error añ in rõne fuerit. Uex ẽ ꝙ si
mul tpe cũ supbia error inesse ↄ͂ ptĩ in mu
liere fortior: ⁊ in viro debilior: q̃ tam errore
pctm̃ volũtatis fuit ꝑus natura. ¶ Terti/
um correlariũ. Sepe iudiciũ rõnis ẽ rectũ 3
⁊ volũtatis electio mala. pz ex ꝓcedẽti. q̄z
malũ est in volũtate sine errore i itellectu
¶ Quartũ. Uolũtas põt eligere ↄ iudiciũ
rõnis practice completũ in vniũsali ⁊ in ꝑ 4
ticulari. pz in casu ꝓmi argumẽti. ⁊ ex con
clõne. q̄z syllogismꝰ ↄcludit recte ⁊ intelle
ctus ei assentit. ⁊ tamẽ volũtas in ↄtriũ cõ
clusi eligit. s. seq̃ndo ↄcupiam. ¶ Quintũ 5
correlariũ. Recte incõtinẽs dicit̃ inconti/
nens a nõ continẽdo se cum recta ratõne
quia stante ↄclusione in particulari eligit
fm particularem impulsionem passionis
inclinantis ad sensum dimittendo dicta
men ratõnis. ¶ Sextum correlariuz. pro 6
babile est ꝙ incontinens sciens operetur
malum. patet ex conclusione ⁊ ex q̃rto cor
relario. quia assentiens cõclõni: ꝙ cõmi/
xtio cuz hac muliere est ihonesta: tñ eligit

se coniungere cum ea: illectus a cōcupia.
7 ¶Septimū. Sepe volūtas fert in obiectū cū repn̄tatōe incōpleta repn̄tāte illud per modū vtilis delectabilis vel honesti sine syllogismo practico rōnis dicēteq̄ illud in qd̄ fert est bonū. Hoc correlariū etiā dictū est in p̄mo articulo. ꝛ pz ex ꝯclōne. cui' p batōnes posite sunt fundamētaliter in ar
8 ticlo p̄mo. ¶Octauū correlariū. q2uis seq̄ tur: volūtas hoc acceptat. ḡ intellect' sibi hoc repn̄tat vt bonū. tn̄ nō sequit. volun- tas hoc acceptat. ḡ ratio iudicat h̄ esse bo- nū. vocādo iudiciū assensū p̄pōnis. pz p̄- ma ps. q2 cū nō ferat in obiectū: nisi pn̄ta tum sb̄ rōne boni p intellectū. vt post dicet nō est possibile q̄ velit: nisi itellect' repsen tet vt bonū. pz scd̄a ps ex ꝯclōne. q2 repn̄- ratione incōpleta repn̄tāte aliq̄d vt dele ctabile pōt moueri ꝛ accipe. vt dictū est mō ratio incōpleta nō est p̄prie iudicium
9 sz signū rei. ¶Nonū correlariū. in venere- is nō est tutū tpe passiōis diu imorari syl- logismo p̄ctico p̄hibēte id ad qd̄ passio in clinat. pz. q2 cum singulare vaguz repsen- tans obiectū qd̄ passionē inducat: sit obie ctū ꝯclōnis practice p̄hibētis. vz in syllo gismo p̄me rōnis ad ꝯclōnez: manere i syl- logismo illo ꝛ ꝯsiderare ad ꝯclōnē: est ꝯsi- derare ad sbiectū ꝯclōnis: qd̄ inclinat vo- luntatē ad se. ꝛ ex h̄ posset sequi volitio vo lūtatis. p̄sertim cū illō habeat appetitum sensitiuū impellentē ꝛ carnē allicientē q̄ p̄n- cipaliter mouēt. Intellect' aūt nō hz im- pellens in ꝯriū passiōis: nisi dictamē rati- onis recte p̄hibētis p̄pter annexā turpitu dinē que nō sentit. ꝛ iō nisi adiutus fue- rit virtute: sepe reuoluēdo syllogismū simt reuoluit sensitiuū impellēs: ꝛ poterit supa- ri in ꝯriū ꝯclōnis practice: vt dictū est
10 ¶Decimū correlariū. Periculosum est co gitare vel in se reuoluere imagines turpes pz ex eodē. q2 pn̄t allicere volūtatē. ¶Un decimū corela. Periculosū est audire tur pia vel videre etiā depicta turpia. pz. quia talia audita vel visa excitāt phātasmata ad mouendū sensum cōem: ꝛ sensus com- munis silia simulachra itellectui: que pos sunt esse occasio ꝯsensus volūtatis. Unde apostol' p̄me ad Corinth. xv. Corrūpunt bonos mores colloquia mala. Et phs in politic. q̄ pueri cohibēdi sunt ne turpia ver ba audiat. ꝛ ne videant turpia etiā depi- cta. Unde cōseq̄tur pōt iferri q̄ legislato- res prohibere deberent turpia carmina cā tari per ciuitatē. ¶Duodecimū. Tutū est 12
surgētibꝫ his turpibꝫ imagībꝫ ꝯclōni p̄ci ce p̄hibēti ꝯsensū stati ꝯsentire: ꝛ ab eis se diuertere ad illud. puta vel ad dn̄i passio nem: vel ad terribile eius iudiciū: vel ad mortē proxime forsitan euenturā vt ima- gines male pereant que pn̄t allicere volū- tatem. Unde Eccl. vij. Memorare nouis sima tua: ꝛ in eternū n̄ peccab. ¶Tredeci- 13
mū. Nō expedit ꝯuersis orare p̄ticulariter in canone vel in suis ꝯtemplatōibꝫ pro il lis cum quibꝫ peccauerūt. pz: quia hoc est in se p memoriā incitare phantasmata de lectabiliū actuū p̄teritoꝝ que de nouo in- ducunt tentatōez: vel inducere pn̄t: sistāt
ergo in genere. ¶Sed in ꝯriū hui' con- obiectio
clōnis ꝛ correlarioꝝ sunt rōnes fortissime que sunt opiones ꝯrie: que iam est cōmu- nior: ꝛ in q̄stionibꝫ ethicoꝝ cōiter scripta.
¶Unde p̄mo arguit sic. Si ꝯclō esset ve- 1
ra: sequeret q̄ ꝯrie opiones starēt simt in in tellectu. falsitas ꝯn̄tis pz. ꝛ ꝯn̄a pbat. q2 stante ꝯclōne practica ꝛ eius assensu: q̄ cō iunctio cū hac muliere nō sit volēda: simt per ꝯclōnem volūtas eam velit. sz q̄cquid volūtas vult: h̄ intellect' repn̄tat vt bonū ergo cū assensu illius ꝯclōnis itellectus re pn̄tat hanc coniunctōez esse bonā: ꝛ sic ex cōseq̄nti esse volendā. ḡ simt repn̄tat eā esse volendā ꝛ nō esse volēdā. ḡ repn̄tat ꝯria. ḡ opiones ꝯrie stāt simt in itellectu. puta q̄ sit
volēdū. ꝛ q̄ nō sit volēduz. ¶Cōfirmat Confir.
q2 vt itellect' assentit huic. h̄ ē bonū: vt nō demōstrādo ꝯiūctōez cū hac muliere. si sic ꝛ repn̄tat eā in syllogismo p̄ctico nō eē bo nā. ḡ simt ꝛ semt repn̄tat eā esse bonā ꝛ non es se bonā. ꝛ hr̄ p̄positū. si dr̄ q̄ nō repn̄tat eā esse bonā. ḡ volūtas nō simt pōt eā velle. quia nō pōt velle nisi repn̄tatū sb̄ rōne bo
ni. ¶Confirmatur secundo. quia itellect' Confir.
syllogismo p̄ctico repn̄tat eam nō esse vo- lendam: per cōcessum. vel ergo simul repn̄ tat eam esse volendam. et habet proposi- tū: vel nō repn̄tat simt eā esse volendam. ergo nec volūtas volet. quia cū voluntas sequatur in appetendo cognitōem intelle
ctus: videtur q̄ nihil possit velle nisi qd̄ i Unde
tellectus repsentat esse volendū. ¶Quod potest cōfirmari auctoritate sacre scriptu-
re. ¶Primo Eccl. vij. dicit. In omibꝫ ope 1
ribus tuis memorare nouissima: ꝛ i eternū nō peccabis. vbi videtur sapiens velle q̄

si cognitio sit recta voluntas nõ obliquat
2 ¶ Scdo. Sapię.v. dicũt pctõres. Erraui
mus a via veritatis. ꝛ iusticię lumẽ nõ il/
luxit nobis. ꝛ sol intelligẽtię nõ est ortꝰ no
bis. vbi videtur retorq̃re pctã sua in igran
3 tiam rõnis. ¶ Tertio. qꝛ aplus Paulꝰ ad
Roma. pmo: enũeratis pctĩs multis dic.
Qui cũ iusticiã dei cognouissent: nõ intel
lexerũt. qm̃ qui talia agũt: digni sũt mor/
te. ergo reducit pctã ad nõ intellexisse ꝛ sic ad
4 defectum rõnis. ¶ Et quarto legitur Clemẽs
dixisse ꝙ origo totius mali ab ignorantia
descendit: ꝛ ꝙ ipã sit maloꝝ omniũ mater.
2. pnci. ¶ Scdo pncipaliter sic. qꝛ si cõclusio esset
vera ꝛ sextũ correlariũ. ꝙ aliq̃s sciẽter ope/
ret malum: sequeretur ꝙ nõ omis malꝰ esset
ignorãs: ꝯ phm iij. ethicoꝝ dicentẽ. Igi
tur quidem omnis malꝰ a quibꝰ fugiẽdu
et quę oportet operari. ꝛ ptꝫ ꝯña. qꝛ ꝯclusio
et correlariũ dicũt. ꝙ stante ꝯsensu ꝯclusi
onis: ꝙ hoc nõ est volendũ: in casu volun
Confir. tas simul vult. ¶ Et cõfirmatur. qꝛ i delecta
tionibꝰ venereis. s. in cõiunctiõe cum hac
muliere nulla est scia intellectualis. ergo correl.
falsum. ꝛ tenet ꝯña. ꝛ añs pꝫ p illud phi
vij. ethicoꝝ. In delectatõibꝰ venereis nul
Confir. lus vnq̃ potuit sapere vel itelligere. ¶ Con/
firmatur tertio. qꝛ maliciã volũtatis sequitur
error rõnis. ergo si illa est cum rectitudine rõ/
nis: ratio in eodẽ instanti erit recta ꝛ erro/
3 nea. ¶ Tertio qꝛ. vij. ethicoꝝ dr ꝙ cũ syllo
gismi practici sit duplex pmissa. hęc q̃dẽ
vniuersal. alia vero singlaris: cũ ex ipsis
facta fuerit vna rõcinatio: necesse est opa/
ri potentem ꝛ nõ phibitũ ꝯfestim. Et exẽ/
plificat. Si omẽ dulce gustare oportet. hoc
aũt dulce: vt vinũ vel aliq̃d singlariũ ne/
cessariũ est potentẽ ꝛ nõ phibitũ simil hoc
opari. ergo nõ stat cũ scia actuali ꝯclõnis p̃/
cticę volũtatẽ velle ꝯriũ. ¶ Quarto dicũt
4 alij. ꝙ oppositũ ꝯclõnis practicę vl nõ est
voluntati p̃sentatũ: vl si est p̃sentatũ: est p̃
sentatũ sb rõne mali. mõ nec volũtas põt
in malũ: nec in nõ p̃ntatũ. igitur nõ pt in op
positũ ꝯclõnis p̃ticę q̃diu eiꝰ assensꝰ stat
tenet ꝯña. ꝛ maior silr ptꝫ. qꝛ syllogismus
p̃cticus rep̃ntans aliq̃d esse bonũ: suũ op/
positũ simpliciter rep̃ntat eẽ malũ. si rep̃n
tat fugiẽdũ qꝛ malũ: suũ oppositũ rep̃en/
tat esse bonũ. scꝫ nõ pseq̃. ꝛ iõ vel nõ rep̃n/
tat oppositũ: vl si rep̃ntat rep̃ntat ipm sb
rõne oppositi ꝯclõnis. scꝫ sb rõne mali. qꝛ
ꝯclõnem rep̃ntat p modũ bõi. mõ minor pꝫ
de se. ꝛ supponitur ad pñs ¶ Quinto sequeretur
ꝙ in volũtate posset gñari viciũ ꝛ silr in rõ/
ne prudẽtia. falsitas ꝯñtis pꝫ. ꝯña pbatur.
qꝛ ex q̃ rõne existẽte recta volũtas põt ferri i
malũ: pone ꝙ hoc sępe fiat ex rõe recta fre
q̃ntata gñabitur i itellectu prudẽtia. ꝛ in vo
lũtate eligẽte in ꝯriũ rõnis ꝛ seq̃nte passio
nẽ gñabitur viciũ. ergo ppositũ. ¶ Sexto specialr 6
ꝯ pmũ correl. qꝛ e eadẽ inclinatio totiꝰ ꝛ p
tis. vtꝫ. iij. phisic. qꝛ eadẽ est inclinatio to
tius terrę ꝛ viniꝰ globę. ergo si totꝰ syllogismus
est ad vnũ: vid ꝙ q̃libet ps inclinet ad idẽ
¶ Septio. ꝙ q̃rtũ correl. sit flm. qꝛ si volũ/ 7
tas põt eligere ꝯ iudiciũ vniũsale ꝛ ptićla
re: sequitur ꝙ cũ volũtate culpabili stet rõ si/
ne culpa: ꝛ ex ꝯñti minꝰ debite p pctõ prio
rũ parẽtũ dñs puniuisset rõnem p ignorã
tiã: ex q̃ fuit oimode sine culpa. ꝛ sola volũ
tas viciata. ¶ Octauo sequitur. Si correl. vj. 8
esset veꝝ: ꝙ volũtas eligeret malũ sb rõne
mali. falsitas ꝯñtis suppõitur. ꝯña pbatur.
qꝛ sciens aliq̃d faciẽs eligit illõ vt tale: in/
q̃tũ nouit ipm esse tale. mõ dic corre. ꝙ i
cõtinẽs sciẽs opatur malũ. ergo eligit malũ sub
rõne mali. Hęc sũt motiua opionis cõtra
rię q̃ mea snĩa nõ cõcludũt. sꝫ fundãt se su
per h ꝙ oi tpe q̃ volũtas aliq̃d vult: ꝙ illõ
velit p syllogismũ p̃ticũ ꝯcludẽtẽ illõ esse
bonũ. vl rep̃ntantẽ illõ p modũ boni. qõ n̄
puto esse veꝝ. sic declaratũ fuit in pmo ar.
imo fortasse visio btĩfica patrię: de q̃ alias
poterit esse sermo: si dña voluerit. nõ con/
sistit in iudicio cõpleto rõnis: sꝫ in visione
faciali lumẽ clara incõpleta. Et ideo nidetur
ad eas p ordinẽ. ¶ Ad pmã: negãdo ꝯñ. sꝫ Ad 1
et ad pbatõem: cõcedẽdo ꝙ cũ assensu cõ/ rõnem
clõnis dicẽ. is ꝙ cõiũctio cũ hac muliere nõ
est volẽda: stat volũtatẽ illã cõiunctõem
velle p rep̃ntãs incõpletũ p modũ bõi de/
lectabil sensui. ¶ Scdo. ꝙ etiã q̃cq̃d volũ/
tas vult rep̃ntat itellectꝰ p modũ bõi: sed 2
hoc est rep̃ntatõe incõpleta alliciente vo
lũtatẽ ad delectabile sensui. vñ circũscriba
mus vel circũloq̃mur illã incõpletã rep̃n
tatõeꝫ vagã p h cõplexũ h delectabile sen/
sui. Dico ꝙ p illõ itellectꝰ eã rep̃ntat vt bo
nũ delectabile ꝛ vt cõplacẽs sensui cui vo/
lũtas ꝯformitur pt elicere actũ volẽdi sine p
põnali rep̃ntatõe q̃ diceretur. h ẽ bonũ: vl h ẽ
dlectabile: h ẽ volẽdũ. sꝫ sola cognitõ icõple
xa singlaris vaga rep̃ntãs h p mõ dlectabil
sẽsui iclĩat volũtatẽ. ꝛ pt volũtas illi ꝯformi
ter pducere actũ volẽdi i se ꝯdescẽdẽdo sẽsui

sicut ꝺ̄ n̄s suo libro. Insup ꝙ hec ɔgnitio
incompleta. hoc delectabile sensui est sbie
ctum minoris ꝛ ɔclonis syllogismi practi
ci ɔcludentis. ꝛ ex vera: hoc nō esse volen
dū. Per hoc ad argumentū. vltra ɔcedē
do: ꝙ intellectus cognitōne incōpleta repꝛ̄
sentat hanc coniunctōez esse bonū delecta/
bile sensui. ꝛ cum infert. ergo ex ɔseq̄nti ē
se volendū. q᷑ vel illud ɔseq̄ns intelligit
ꝙ rep̄ntat eam esse volendā explicite ꝛ cō/
plete. ꝛ tunc nego ɔn̄az ꝓmā. q᷑ cognitio
incōpleta nihil ꝓpōnaliter rep̄ntat. Uel i
telligit rep̄sentādo eam vt bonū delectabi
le rep̄nter eam vt volendū id ē. vt tale cui
volūtas se libere pōt ɔformare hoc volen/
do. ꝛ hoc ɔcedendo hec em cognitio ē sb/
iectū ɔclōnis practice dicētis illud non ē
se volendū. Et quādo dr̄ ꝙ rep̄sentat con/
traria. simpliciter loq̄ndo ɔn̄a nō valet. sed
bene rep̄ntat simul ꝛ semel vno mō incom
pleto: sic ꝙ nata sit sequi volitio: ꝛ libera
te volūtatis: ꝛ alio modo cōpleto. sic ꝙ na
ta sit sequi refutatio eiusdem roe inhonesta
tis vel turpitudinis ān exe. ꝛ he rep̄ntatio
nes nō sunt ɔtrarie: sꝫ incōpleta est subie
ctū ɔclōnis practice ꝓhibētis ipum velle.
Scd̄o dico ꝙ ratio bene ɔcludat ꝙ nunq̄
stante ɔclōne dicēte ꝙ hoc nō sit accepta/
dum: siml̄ stat ratio practica ꝓpōnalis cō/
pleta: dictans hoc esse acceptandū. q̄a il/
la iudicia essent ɔ̄ria: que nō ɔpatiunt se.
¶ Ad ɔfirmatōem dico ꝓ idem ꝙ stāte ca ad ɔfir.
su ɔclōnis intellectus huic formate ꝓpo/
sitioni in se hoc est bonū mihi. s. dēmōstran
do illā ɔiunctōem nō assentit. q᷑ assentit
huic per ɔclōnem: ꝙ hoc nō sit volendū: ꝛ
ex ɔsequēti isti. hoc nō est bonū mihi: cū
nihil velit nisi rōne boni sibi. Et cū dicit. ꝙ
cū illi nō assentit ꝛ volūtas nihil pōt velle
nisi p̄ntatum sb rōne boni: sequit ꝙ volun
tas illud nō pōt velle. ego nego ɔnam. q̄a
vt in ꝓmo articulo dēm est: volūtas p̄t vel
le p̄ntatum sibi sb rōne boni delectabil: vti
lis: vel honesti: ɔgnitōe incōpleta. ꝙuis i
tellectus huic ꝓpōni formate dissentiat.
hoc est bonū mihi. sola em rep̄ntatio incō
pleta facta itellectui sb rōne boni sufficit
ad hoc ꝙ volūtas hoc acceptet. vt in pri/
mo art. dēm fuit. nec illa rep̄ntatio icōple
ta ꝑ modū delectabil aliq̄ mō ɔ̄ria e illi as/
sensui q̄ itellectꝰ assentit huic. h̄ nō ē bonū
sꝫ est sbiectum illiꝰ ꝓpōnis inclinans vo/
luntatē ꝓ̄ plus sensum. de q̄ itellectꝰ enunci
at nō esse bonū: vel nō volēdū. vl̄ aliquid
hmōi ꝓporcionabile. ꝛ p̄t volūtas vt dēm
est vl̄ stare cū cognitōe cōpleta h̄ refutādo
vl̄ cū incōpleta h̄ acceptādo: vl̄ deliberare
nullū actū respectu eoꝝ saltē ꝺm se formā/
do. ¶ Ad. iij. ɔfirmatōez ɔcedit ꝙ syllogis
mo practico rep̄ntat eā nō esse volendā. ꝛ er Ad 3
go formalr siue ɔplete nō rep̄ntat eā e vo ɔfirma.
lendā. q᷑ illa essent ɔ̄ria iudicia: sꝫ cogniti
one incōpleta q̄ est sbiectū ɔclōnis rep̄n/
tat eā vt delectabilē sensui. ꝛ illa sufficit ad
h̄ ꝙ volūtas ex sua libertate eā velit. Unō
omia hec fundant meo iudicio in falso fū
damēto. scꝫ ꝙ volūtas nihil possit velle ni
si qd̄ ꝓpōnalir sibi rep̄ntat vt bonū. cuiꝰ cō
trariū in ꝓmo arti. est ꝓbatū etiā ex funda
mēto. ¶ Ad auctes. Ad ꝓmā. ꝙ sapiēs lo/ Ad 1
quat de memoria nouissimoꝝ ꝛ volūtatis
firma adhesione. s. cū recta rōne. ac si dice
ret sapiēs. si recordatꝰ fueris te moriturū:
ꝛ terribile iudiciū iudicis inflexibil: per h̄
merito retraheris a pctō. n̄ tn̄ oportꝫ q̄n om
nia ɔsiderās p̄t peccare. ¶ Ad scd̄am. ꝙ cō Ad 2
querit de defectu fidei euāgelij: quā nō sūt
secuti. ꝛ hanc vocant viā ꝟitatis: ꝛ lumē q̄
solē iusticie ɔgnouissent. ꝛ ꝙ credēdū est ꝙ
sepe ex ignorātia peccauerūt. crassa tn̄. cū h̄
tn̄ stat ꝙ etiā stante sciētia qs peccare p̄t: et
ɔtra ɔsciam agere ex infirmitate q̄ volun
tas ɔsentit carni. ¶ Ad tertiā ꝓ idez ꝙ pec Ad 3
cauerunt ex ignorācia ꝓhi ꝟitatis ꝛ fidei.
sepe tn̄ cū hoc peccabāt ex infirmitate ɔtra
ɔsciam agentes. ¶ Ad quartā. ꝙ nō est in Ad 4
tentio Clemētis ꝙ oim pctōꝝ mater sit i/
gnorātia. cum ꝓus dēm sit ꝙ tam āgeli q̄
hominis ꝓmū pctm̄ nō fuit ex ignorātia. sꝫ
ex supbia. sꝫ vlt ꝙ sepe mltoꝝ pctōꝝ mr̄ sit
ignorātia. ¶ Ad scd̄am rōnem ꝓncipalez Ad 2
nego ɔn̄a. ꝛ ad ꝓbatōem ɔcedit ꝙ sciens rōnē ꝓn.
cōplete ꝑticulariter ꝛ in actu h̄ nō esse vo
lendū: siml̄ ipm vult ꝛ tn̄ ignorās est. q᷑ lꝫ
sciat in ꝑticulari: h̄ nō esse volendū. tamē
ꝑses deformitates quas hoc icludit: nō at
tendit. ¶ Scd̄o ꝙ ignorās est: nō quo ad 2
hoc ꝙ hoc nō est volendū. sꝫ quo ad h̄: ꝙ
eligit hoc vt sibi bonū quod rep̄ntat sb rō
ne delectabilis. quod est sibi malū. q᷑ con
trarie dispositōis ad virtutē inductiuum.
¶ Tertio potest dici. ꝙ vtiqꝫ male eligens 3
ignorans redditur ipa electōne. non tamē
oportet ꝙ in hoc ꝙ hoc non est volēdum.
sed q᷑ eligens hoc efficit cecus mētevolēs
h̄ exeq̄ ꝛ q̄rens media ad huius executio

nem per intellectū quę nō quęsiuisset et q̄
est malū quęrere: imo q̄ sunt valde turpia
ad quoꝝ turpitudinē ꝓꝑditus electōe nō
attēdit. qꝛ volitio mala excecat mentē: iuxta
ta metra seu rhythmos: Omnis amor cecꝰ
nō est amor arbiter ęquus. Dedecus atqꝫ
4 pecus ęstimat esse decus. ¶ Quarto posset
dici: ꝙ phus loquat̃ de habitualr̄ malo in
quo iā malicia corrupit ꝑncipiū. scꝫ rectā
ęstimatōem de fine vltimo. vt habet̃ in. vj.
ęthicoꝝ. vt intēpatus malꝰ ignorat: q̄a in
tēpantia ligatus reputat voluptatē esse sū
5 me bonū. ¶ Quinto. ꝙ etiā oīs volens ali
quid virtuti cardinali ꝯrium est ignorās
vel de fine: vt in intēpato: vel de medijs ad
finē: vt in incōtinēte in quo ex passiōe cor
rumpit̃ iudiciū ꝑticū rectę rōnis de fugiē/
dis. vel de elōgatōe a recta via vel turpitu
dine quā incurrit: eligēdo ꝯformit̃ passio
ni: ꝯtra sciam practicā ꝓhibentē ⁊ remanē
ad ꝯfir. tem. ¶ Ad ꝯfirmatōem. ꝯcedit̃ ꝙ in actu
ali delectatōne venerea nō manet illud iu
diciū practicū: sed electio vel volitio con/
formis passiōi diu ꝑcedit illā: ⁊ cū illa be
ne stat cognitio: ꝙ hęc ꝯiunctio nō sit vo/
lenda. qꝛ manet vsus rōnis ⁊ volūtas libe
re ꝯformat se passioni: dimittēdo actuale
iudiciū ꝑticlaris ꝯclōnis ꝑticę ꝓhibens
Ad ꝯfir hoc. ¶ Ad ꝯfirmatōem ꝑ idē. ꝙ licet supbia
bia Euę sibi induxerit simul tpe ignoran
tiā: nō tn̄ statī expulit miōrē nec ꝯclōnē: nec
illaꝝ assensum. s. agere ꝯ mandatum dei
est malū. Unde postea vidit ad lignū: sed
induxit aliā ignorantiā. scꝫ qua credidit
verbis serpētis: ⁊ deū quasi nolēdo ꝙ essent
dij ꝑ imitatōem: eis illud lignū ꝓhibuis/
se. Similr̄ nō est negādū q̄n q̄nqꝫ simul cū
pctō assensus actualis ꝯclōnis ꝑticę ob/
fuscat̃ ⁊ impedit̃ ⁊ tollit̃. sed hoc nō semper
est necesse. stat em̄ eum manere quandoqꝫ
Ad 3 ⁊ tamē voluntatē contra eum velle. ¶ Ad
tertiaꝫ. ꝙ illa auctoritas phi. vij. ęthicoꝝ
sicut sonat ꝑma facie nō est vera. quia sic
semꝑ quādo ratio esset recta: appetitus es
set rectus. et hoc est falsum. Unde articu/
lus parisiensis. Dicere ꝙ semꝑ quādo ra/
tio est recta. appetitus est rectus: error. Et
articulus alius. Dicere ꝙ maiore existen/
te in vniuersali et in actu ⁊ minore ꝑticula
ri ⁊ in actu appetitus nō possit contrariuꝫ
error. Hoc em̄ esset cōtra libertatē volun/
tatis. Et ergo dēm est. ꝙ phus velit ꝙ q̄n
ex maiore vniuersali ⁊ minore particulari

fit vnum: cōmuniter potest sequi motꝰ. qꝛ
tunc ratio practica est completa. sed ꝙ ne
cesse sit hoc: ratio nō cōcludit: imo volun
tas potest suspēdere: aut propter passiōeꝫ
contrariū velle. vt dictum est. ¶ Ad quar Ad 4
tam iuxta dicta. ꝙ oppositum ꝯclōnis ꝑ/
ctici syllogismi cui intellectus assentit: nō
est voluntati ꝑsentatū per syllogismū pra
cticum: nihilominus bene stat ꝙ aliq̄d sit
sibi ꝑsentatum cognitiōe incōpleta ꝑ mo
dum boni vel delectabilis vel vtilis. ⁊ ꝙ il
li possit se cōformare ex fortitudine impe
tus passiōis dimittēdo rōnem practicam
quia forte debilior est impellēdo. ¶ Ad q̄n Ad 5
tam. neget̃ ꝯseq̄ntia. ⁊ ad ꝓbatōem dicit̃.
ꝙ cōtinuata mala electio opposita virtu/
ti morali cardinali excecat rōem: ꝙ ipa nō
manebit recta. immo ꝙ incōtinēs vl'a ꝑn
cipio iudicat esse nō volendū. qꝛ turpe. vel
quia a dō prohibitū: si assuescat hoc elige
re excęcabitur ratio: saltē in interiori parte
sui. sic ꝙ hmōi vel nō detestabit̃: vl' nō fir/
miter detestabit̃. Unde phus. vj. ęthicoꝝ.
Malicia est corruptiua ꝑncipij. id ē. ma/
licia volūtatis est corruptiua rectę existia
tionis de vltimo fine. ¶ Secūdo dicit̃. ꝙ
prudētia fieri nō pōt cum voluntas eligit
id quod est turpe. quia ratio tūc obtempe
rans imperio volūtatis eligit mala media
pro voliti cōsecutione. licꝫ a ꝑncipio respe
ctu ꝓpositi obiecti fuerit recta. Et si dicat̃
ꝙ phus in fine ꝑmi ęthicoꝝ videat̃ velle
ꝙ semꝑ ratio ꝯ depcat̃ ad optima. dicat̃ ꝙ h̄
est verū in nō depꝛauatis. ¶ Ad sextā con Ad 6
tra ꝑmū correlariū. ꝙ verꝫ est ꝙ in simplici
bus eadem est inclinatio totius ⁊ ptis: vt
vult phus in auctoritate quę assumit̃. sed
in mixtis nō oportet. nō em̄ optet ꝙ illic i/
clinet quęlibet pars hoīs ad qḋ totus ho
mo. quia pars ignea magis sursum ⁊ ho/
mo deorsum. Ad ꝓpositum. ꝓpositio sin
gularis practica negatiua cum suo assen/
su potest inclinare ad fugam: ꝓpter inho
nestatem: ⁊ obiectum quod repsentat per
modum cōuenientis cognitōne incōple/
ta ad prosecutōem. quia hęc nō sunt eius
dem ratōnis. vt in voluntarijs sępe exhi/
betur cani cibus baculo vel cultello. ⁊ in
clinat canem cibus: ad acceptatōnem. et
baculus ad fugam. Sic suo modo. reprę
sentatio ꝯuenientis itellectū iformās vo
luntatē inclinat ad sui amplexū. sꝫ enūci/
ata turpitudo de eodē rōne totꝰ ꝓpōnis

inclinat ad fugam: et vno mō pars: alio modo totū. quia nō est totū eiusdem rati/
Ad 7 onis in inclinādo. ¶ Ad septimā. bene cō/ cedit q᷑ stet: q᷑ ratio vt ratio nō sit in culpa sepe in pctō voluntatis ⁊ cum dr̄: q᷑ tūc de us iniuste induceret ꝓpter pctm̄ ignorā/ tiā in rōnem. negel ꝯña. quia cuz sint vna res ratio ⁊ appetitus voluntarius. ex bn̄ vel le illuminat ratio. ⁊ ex male velle obfusca
Ad 8 tur. ¶ Ad octauā: negel ꝯña. ⁊ ad probati onē ꝯcedit. q᷑ sciēter aliqd faciēs ⁊ fm illā sciam eligens eligit ipm vt tale: ⁊ io volū tas incōtinentis nō eligit sb rōne ꝯclonis practice ꝓhibentis: sꝫ magis sb rōe appa rentis boni ⁊ cōueniētis ꝓpōderās delecta/ rōem vel apparentē bonitatē motiuo ane/ ro inducēte ꝯclonem negatiuā. Hec sic di xi ꝓbabiliter ꝑter modū quē alias in ethi coꝝ tenui. ⁊ supplico studiosis vt circa huc modū acutius videāt. q᷑ ego aliud nō va
Cōclo 3. leo videre. ¶ Tertia ꝯclusio est hec. nō est probabile q᷑ volūtas solū in seqndo syllo gismū practicū: seu eligēdo solū fm eū eli/ gat: ꝑter iudiciū rōnis. ptꝫ. q᷑ ꝯdicrōem i plicat: q᷑ volūtas eligēdo fm ꝑnitationem syllogismi practici nō eligat fm iudicium rōnis. q᷑ syllogismus ꝑcticus est ipm met
Cōclo 4 iudiciū rōnis. ¶ Quarta ꝯclusio. sepe volū tas agit cōtra iudiciū rōnis absolute cōsi derando iudiciū rōnis. ptꝫ in opibꝫ q̄ sim pliciter ꝯsiderata essent inuolūtaria. sꝫ so/ lum sunt volūtaria metus causa: sic proie ctio bonoꝝ ad mare pro salute vite. absci sio mēbri putridi ne inficiat corpus. acce ptio medicine amare ꝓ ꝯsecutione sanita tis. Hec vtiqꝫ sunt cōtra iudiciū rōnis: ab solute ꝯsideiādo. sic etiā hec absolute cō/ siderata vocant inuolūtaria. q᷑ sine neces/ sitate nunqꝫ aliqs aliquod taliū eligeret. eligit tamē hec volūtas fm iudiciū rōnis impulse ꝑ certas circūstantias. vn̄ simpli citer sunt inuolūtaria absolute ꝯsiderata et cum fiūt sunt mixta ex volūtario ⁊ īuo/ lūtario: sunt tamē magis volūtaria ꝑ tūc cum fiunt. q᷑ ꝑncipiū motus est in volū/
Cōclo. 5 tate. ¶ Quinta cōclusio. nunqꝫ est possibi/ le q᷑ voluntas aliqd velit: nisi rōne boi. ꝓ/ batur sic. q᷑ omis appetitus est in bonuꝫ: vel apparens bonū. ḡ omis volūtas ē ap/ petitus. ptꝫ maior per diffinitōem appeti/ tus. est em̄ inclinatio rei in bonū: vl̄ appa/ rens bonū. ⁊ minor nota est. Et tunc vltra omnis volūtas est in bonū. ḡ nunqꝫ ī ma/

lum: vel ergo q᷑ nature sue hoc repugnat. scꝫ ferri in malū sb rōne mali. ⁊ tūc nō erit possibile. vel q᷑ potest cū vult equali ma/ luꝫ sicut bonū. ⁊ hoc nō. quia malū vt ma lum nō est obiectū appetitus. ¶ Cōfirma Confir.
tur. q᷑ malū vt maluꝫ inclinat ad sui refu tationē. ḡ si vt malū appetit. hoc est fugiē do vel refutādo. nō refutare malū est bo/ nū. ḡ si malū vt malū appetit: ꝑ modū bo/ ni appetit. ¶ Scdo sic. Malū vt malum pbat.2.
nō habet rōem diligibilitatis. ḡ nō potest ipm volūtas velle vt tale. nota est ꝯseqn tia. añcedēs ptꝫ. q᷑ tria sunt diligibilia. vt dr̄. ij. ⁊. viij. ethico. vtile: delectabile: ⁊ ho nestum. ⁊ omnia hec sūt spēs boni: imo nl lum istoꝝ vt tale est malū. nec malum vt malū habet rōnem alicuꝰ istoꝝ. ¶ Hec et ab auctē
tiā conclusio est bti Dyonisij. vj. de diuis noi. dicētis. Omnis speculatio ꝑncipium habet ⁊ fineꝫ optimū. neqꝫ em̄ mali natu/ rā respiciēs facit qd̄ facit. sequit. Omibus etiā malis ꝑncipiū ⁊ finis erit bonuꝫ: ꝓ/ pter em̄ bonū oīa: ⁊ quecunqꝫ bona et q̄/ cunqꝫ cōtraria. etem̄ ⁊ hec agimus: bonuꝫ desiderantes: nemo em̄ malū aspiciēs fa/ cit malum qd̄ facit. ¶ Eadē est phi. j. ethi 2
coꝝ. ꝓpone pma. omis ars ⁊ omis electio et omis doctrina ⁊ actus bonū quiddā ap petere videt. Et est manifestū. q᷑ puꝝ ma lum nō est natum affectari nec aliquid sb rōne mali. nulli em̄ rōne mali vt malum pn̄t esse amici. ¶ Correlariū. Licet volun Corre.
tas quodlibet obiectū possit velle. nō ta/ men sb qualibet rōne. pma pars ptꝫ. qa i quolibet potest apparere aliq ratio boni ⁊ fm illam pōt appeti. scd̄a pars ptꝫ. q᷑ nō sb ratione mali. ¶ Dicet. potest voluntas obiectio
velle suam miseriam. Rndet q᷑ pene mise solutio
ria pōt volūtati represētari sb rōne boni. s. q᷑ melius est esse in pena q̄ꝫ simplicit non esse. Unde btūs Augustinꝰ. iij. de libe. ar/ bi. Si voluntas necessitaret omino elige re: vel nō esse vel miserū esse: quacūqꝫ mise ria pene fm citius ⁊ rōnabilibus eligeret. 2
¶ Secundo dicit: q᷑ voluntas non possit velle suam miseriā sb rōne miserie. Unde btūs Aug. in enchiridion. c. 86. dic. be/ ati esse volumus: ⁊ miseri esse nō solū no/ lumus: sed nec velle possumꝰ: intellige: sb Corre 2
rōne miserie. ¶ Scdm correlariū. volūtas nihil pōt refutare: nisi sb rōne mali. ptꝫ q᷑ eiusd̄ moꝝ sūt acceptatio boni ⁊ refutatio mali. sicḡ accipe vl̄ velle nō pōt nisi bonuꝫ:

ita necrefutare pt: nisi in quo apparet ra/
eppõ.f.1 tio mali. ¶ Sed 3 ɔclõnem dicet. Volun
tas potest odire in quo nulla est rõ mali.
ergo potest velle in quo nulla est ratio bo
ni. cõsequentia tenet a simili. añcedẽs pa
tet. q: voluntas põt odire deum. Juxta il
lud Joh. xv. Qui odit me: odit z prẽm me
um. modo in deo nulla est ratio mali nec
2 potest esse. ¶ Secũdo sequeret: q voluu/
tas nõ posset aliq̃d velle: nisi i quo appa
reret comodũ. falsitas ptz. ɔsequentia te/
net. q: nõ posset diligere nisi ꝓpter appa/
rentẽ bonitatem. h videt esse proprẽ como/
Confir. dum. ¶ Et ɔfirmat. Speculatio itellect⁹
speculatiui nec habet rõnem boni: nec ma/
li. tamẽ hanc volũtas põt velle. ptz maior
q: eius speculatio nõ ordinat ad opus. pz
Ad 1 minor. q: volumus speculari. ¶ Rñdet ad
pmam. q capiẽdo eius large: put deformi/
tas peccati vocat eus: añs est verũ: z conse
quens simili̇r. q: volũtas põt velle defor/
mitatẽ peccati: in qua nulla est ratio boni
nec hoc est cõtra conclõnem. q: licet in pec
cato nõ sit ratio boni: tamẽ volũtas põt in
eo sibi formare rõnem boni. z ẽm hac vel/
le illã deformitatẽ. põt enĩ velle expiri suã
libertatẽ: volẽdo deformitatẽ pctĩ. vel q̃re/
re phamã in malo: sicut petõres excessiui
manẽt in hominũ memoria: vel aliqd ta/
le. Sicut etiã põt deus odiri in quo nõ est
aliqua ratio mali. sed volũtas põt euz cõ
siderare sb rõne mali. puta sua delicta pu/
nientis vel vindicãtis: vel suã tpalem vel
eternã penã inferẽtis seu sibi nõ dãtis for
Replica tunã cu possit: z in pluribꝫ aliis hmõi. et
sic odire deũ. ¶ Et si dicat. q glo. dicat su/
per illud Luce. xvj. Nõ potestis fuire deo
et mãmone: nullus consciã deũ odisse põt
Solo sed cõtemnit duz minas eius suis cupidi
tatibꝫ postponit. ¶ Rñdet. vel q glosa ve/
lit q in hoc q odit malũ non odit de⁹: nisi
ex accidente. scz occasione accepta ab illa
to malo. vel q velit q deus nõ odit ẽm ea
que facit in genere. vel ẽm illud qd est. q:
nullam habet sic in se rõnem displicibilis
Sed nõ negat quin ẽm ea q̃ facit indiui
duo: vel penã inferẽdo vel bona sbtrahen
do quis põt sibi sumere occasionẽ odiẽdi
deum. scz q: suam miseriã odit: cui⁹ deuz
reputat auctorem: et ex hoc deum odire.
Ad 2 ¶ Ad scdaz. q si p comodũ intelligis vni/
uersaliter rõnem boni ɔñs est verũ: nec est
sic ɔsequẽs falsum: nõ enĩ põt deus dilige

re nisi bonũ velle nisi bonũ in quo tñ sum
ma libertas est. Unde nõ est de rõne liber
tatis posse velle malum: vel posse peccare
quia sic de⁹ ñ esset libere volũtatis. Si au
tem p comodũ itelligis ꝓpriũ bonũ. ita q
nõ possit velle nisi ꝓpter suũ bonũ: tũc cõ/
seq̃ntia nõ valet. q: ille est amor mercẽna
rius: diligere ꝓpter comodũ ꝓpriũ. bonũ
enĩ diligendũ est ꝓpter deũ. z deus ꝓpter se
ipm: etiã si nullũ comodũ iñ seq̃ret. ¶ Ad ad ɔfir.
cõfirmatõem. q speculatio diligit nõ quia
vtilis sit ad exteriora: sz q: pficit ptem su/
periorẽ rõnis q̃ inclinat naturalr ad scire
Jtẽ etiã scdaria intẽtõe causa doctrine. et
sic de aliis. Sz ɔtra dicta merito dubitat arguit. 1
Utrũ libera volũtas p rõnem possit cogi
vel p aliquã potẽtiã: z videt q sic. quia a/
liqd est iudiciũ ratõnis cui se liberuz arbi
triũ nõ pt difformare. g ratio illa cogit vo/
lũtatẽ. ɔña vr tenere. z añcedẽs ptz de his
si ratio dictet volũtati ne aliq̃d velit sb rõ
ne mali: vel in quo nõ apparet aliq̃ rõ bo
nitatis: p ɔclõnem vltimã: volũtas nõ pt
in ɔtrium. Jtẽ si sibi dictet. ne sbito dimit/
tat oẽm actum: manifestuz est q nõ possit
in ɔtrium. q: nõ põt sbito omnes actus su
os destruere. ¶ Scdo. quia deus põt ipm arguit 2
cogere: cũ dictuz sit: volũtati dei quis resi
stit? ad Roma. ix. saltem ab aliq̃ cogi põt
¶ Tertio. quia obiectũ beatifi. ũ clare visũ arguit 3
necessitat ipam. ergo cogit. añs est ptus di
ctum. ¶ Et quarto. post mortẽ nõ est libera arguit 4
igit. ptz añcedẽs. q: in malis neq̃t in bonũ
et in bonis post mortẽ in malũ. ¶ Sed in In ɔtriũ
ɔtrium est. q illud qd cogi põt: nõ est libe/
rũ. q: repugnãtia est in adiecto. q volun/
tas libera cogatur ad intra. sequit enĩ. hoc
cogit. ergo necessitat. g nõ est liberũ. ¶ Ad Cõclõ 1.
istam dubitatõem discutiendã pmitto p
põnes faciles. pma. Libertas volũtatis n
attendit penes hoc q põt deficere siue pec/
care. ptz quia tũc deus non esset libere vo
luntatis. q: vtiq3 peccare nõ põt. Secun/ Cõclõ. 2
da. Nec libertas volũtatis attendit penes
hoc q omne qd põt velle possit pficere. ptz
q: põt velle qd est sup se: vt suũ suppositũ
esse papã vel regẽ. Un phs. iij. ethicoꝝ ait
Uolũtas est impossibiliũ: sed nõ electio.
¶ Tertia ꝓpositio. Nec libertas create vo/ Cõclõ. 3
lũtatis attendit penes hoc q nõ possit im
mobilitari in bonũ vel in malũ. patz ex di
ctis in. iij. arti. questio. ante huius scdi. q:
cõpleto statu in eo in q̃ finaliter se posuit

de lege cōmuni imobiliter pseuerat statuit
eīm dñs nō secū ɔcurrere ad variatōem il
lius status de bono in malū: vl' de malo in
Cō c'o 4 bonum. ¶Quarta ppositio. Nec libertas
(vt estimo) in hoc ɔsistit q vltimū finē be
atificū clare visum de lege cōi possit nō vel
le. quia de lege communi in tali quiesce/
sceret naturalr: sic graue in loco natali. nec
respectu eius possit nō velle: sic btitudinē
suam clare visam nō possit nō appetere. ꝛ
de hoc dcm fuit in secundo articulo in so/
lutione qōne rōnis facte ɔ tertiam ɔclōnē.
Cō c'o. 5 ¶Quinta ppō vr q natural' libertas sit
sua essentia. hec est pus posita in pmo no
tabili scōi articuli. ꝛ hoc inqātū nata est p
statu vie libere velle. i. pñtatum sb rōe bo
ni seculo vltimo fine velle ꝛ nō velle. ꝛ p/
sentatū sb rōne mali nolle ꝛ nō nolle: siue
Cō c'o 6 refutare ꝛ nō refutare. ¶Sexta ppō. q eti
am libertas pro statu vie attendit penes
posse velle ꝛ nō velle. dcm est i tertia ɔclusi
Cō c'o 7 one scōi articli pdicta. ¶Septima propo
sitio. Nec virtus creata voluntatē cogere
pōt ad intra ad volendū vel nolendū. pz
quia nature sue repugnat. Vñ Anselm⁹ i
li. de libe. arbi. Difficultas impugnare po/
test voluntatē: expugnare neqt inuitam.
Et sbdit. q cū volūtas vincit non aliena
vincit ptāte sed sua. Vñ cum vltimū ter/
ribile sit mors: vt habet in. iij. ethicoꝝ. Et
Joh. xv. Maiorē hac dilectōnem nemo
habet: vt aīam suā ponat quis p amicis su
is. ꝛ tñ mors nō cogit voluntatē. vt patu
it in martyribꝰ. patz q nulla vis creata co
Cō c'o 8 gere pōt voluntatē. ¶Octaua ppositio qz/
uis nō sit possibile vt volūtas remanēte:
deus eius libertatē auferat. tñ bñ possibile
est deū facere vt volūtas remanēs ad nul
lum opus libere exeat. patz pma ps. qz vt
dcm est. voluntas est sua libertas. patz se
cunda. qz deus libere cōcurrit. ꝛ g si cōcur/
rere nō vellet: volūtas in nullū opus exire
valeret. cum nihil possit causa scōa sine p
Cō c'o 9 ma. ¶Nona cōclusio. Deus de lege abso/
luta posset voluntatē in nō agere vl' in sp
idem agere imobilr ɔseruare. pz pma ps
ex secunda pte pcedētis. ptz scōa. qz volū
tati diuine bñplaciti volēti datā volūta/
tē in eodē ope conseruare nihil resistere va
Corre. leret: vt allegatū ē ab aplō. ¶Cor. qzuis nc
ratio nec creatura volūtatē cogere valeat:
tñ potētie diuine hꝫ nō repugnat. qzuis deū
hoc facere p statu vie non deceat. pma ps
pz ex ɔclōne septia. scōa ex pcedēte. ꝛ scīa
qz nō decet voluntatē dei volūtatē creatu
re ad bonū cogere: sed sua spōte ad bonū
conuertentē se paterne coagere: sic in secū/
do articulo dcm est. ¶Decima ɔclo. q qz/ Cō c'o 10
uis voluntatē deus in eodē ope imobiliter
ɔseruaret: tamē libera remaneret. pz. qz ad
huc fm naturā suā dimissam sibi posset i
opposita. ¶Correlariū. Si cogere vocat Corel.
libertatē tollere deus nō pōt voluntatē co
gere. ptz ex ɔclōne. ¶Scdz. Si cogere ca Corre. 2
peret large vt significaret in eodē ope vel
modo opandi imobilitare deꝰ pōt volun
tatē cogere. patz. qa sic in sui amore cogit
omnes btōs. qz eos in sui dilectōe reddit i
mobiles: imo ꝛ omes dānatos reddit im/
mobiles: in opando male ex eoꝝ demeri/
to. Veꝝ est q hec est impropria coactio.
qz vt post dicet: puenit ex libera volūtate
aliquo modo. ¶Scdm dubiū. Vtrū ob/ dubiū. 2
stinatio sit damnatis volūtaria vel inuo
lūtaria. ¶Rñdet iuxta dicta in alia qōne Solo
ne: q sit volūtaria antecedenter. qz volunta
rie id elegerunt ad qd iusto dei iudicio sua
obstinatio secuta est. ¶Scdo. q nō vide 2
tur esse volūtaria formaliter. qz obstiātio i
malo non videt aliquā includere bonita/
tem pp quā volūtas eam sibi formalit
eligere posset. ¶Ad rōnes p parte contra Ad r
ria adductas. ¶Ad pmā. q qzuis volun/ in ɔriūz
tas nihil possit velle sb rōne mali: tamen
pōt se iudicio rōnis difformare dicenti. q
nihil sit volendū sb rōne mali. posset enī
seipam reputare liberiorē: si possit velle sb
rōne mali. ꝛ hoc insequndo iudiciū errone
um rationis: ꝛ sic velle se hīc hanc conditio
nē seu pprietatē q possit velle sb rōne mali.
Eodē mō dr d alio qd assumit. q qzuis vo
luntas neqat sbito dimittere oēm actum
pōt tñ posse se velle h: ꝛ sic difformaret se
illi iudicio. ¶Ad scdam. dictū est in ɔclu Ad 2
sione nona ꝛ suo correlario verū est eīm q de
potētia sua absoluta hoc posset: sz nūqz fa
ciet saltem ad aliquē motu sue nature dis Ad 3
conuenientē. ¶Ad tertiā. q qzuis vltimꝰ
finis clare visus volūtatē necessitaret: nō
tamē cogeret. qzuis eīm deus se necessario
velit ꝛ suā btitudinē: nō tñ cogit a seipso:
vl' alia rc. ¶Ad qrtā. neget añs. qz pꝰ mor Ad 4
tē essentialr est libera sic nūc. Itē licz mali
angeli nō possint velle bñ vl' meritorie: tñ
respectu hoꝝ q male volūt idē pñt velle ꝛ
nō velle. Et eodē mō in bonis. vñ boni ange/

li q̃diu determinatõ em dĩne volũtatis ne sciunt sepe p̃ria volunt. Sic em̃ pnceps p sarum restitit angelo iudeorũ vigintiuno diebꝰ. vt habetur Daniel. x. Et exponit beatus Hieronymus de bonis angelis custodie puinciarũ per deum deputatis. 7 ideo licet nõ possint male velle: tamẽ respectu horum que volũt idem possunt velle 7 nolle Hoc de qnto articulo

Quantũ ad sextũ

articulũ. Utrũ homo creatus fuerit i gratia gratum faciente. scz a qua 7 cũ q̃ potuit mereri? est sciẽdũ q̃ de hoc triplex modꝰ dicẽdi est.

opinio. 1 ¶ Unus videt esse de mente btĩ Thome: q̃ tam angeli q̃ hõ pducti fuerint in gratia gratum faciente. de quo dictum est prius quo ad angelos q̃ nõ.

Opio. 2 ¶ Secundus modus esset iste. q̃ fuerit pducti in originali iusticia in qua poterant stare: sed non pficere. Et hic est mgrĩ in lra. sm quã diceret: q̃ nõ fuissent pducti in gra g̃tum faciente: siue charitate: sed cũ rectitudine volũtatis ad deũ 7 cũ plena 7 perfecta obediẽtia oim viriũ inferiorũ in quibꝰ originalis iusticia p̃sistebat: his aũt poterant se tenere cõtra suggestiões tentatorꝭ: proficere aũt nõ valebãt ad gl'iam. q̃a defuit caritas scilz vestis nuptialis.

Dupli ¶ Et iuxta hũc modũ adhuc dupli possent dici. 1 Uno modo q̃ in hoc statu iusticie originalis p mãserit sine additõne charitatis: quã veriq̃z recepisset si pctõ nõ p̃sensisset victor: factus p̃me tentationis. 2 ¶ Alio mõ sic q̃ in iusticia pductus dulcedine speculationis se ad deũ cõuertit. 7 q̃ deus cõuersꝰ ad se statim grãm gratũ faciente añ pctm̃ ei tribuerit quã simul cũ originali iusticia peccando pdidit. Iuxta p̃mum modum homo i statu nature integre nunq̃z fuit filius salutis eterne de ordinata lege dei. q̃ nũq̃z habuit grãm gratũ faciente. Sz iuxta secundũ habuissz tã originalẽ iusticiã q̃z etiam grãm gratũ facientẽ supadditam ante pctm̃.

Cõcl'o 1. ¶ Tertio. nihil asserẽdo sz has opiniones inuicẽ cõparando: videt mihi cuz magistro. q̃ nõ fuerit pductus in gra gratũ faciẽte. 7 hec sit p̃ma ppõ pbabil. pbatur. q̃ angelꝰ nõ erat pductus cũ gra gratũ faciẽte. g̃ nec hõ. pbat p̃ña. q̃ decuit ñ minꝰ illã creaturã nobiliorẽ pducere vestitã veste nuptiali: q̃z hũanã naturã inferiorẽ. q̃ licet ipa fuerit pfectior: tñ casus suꝰ erat piculosior. 7 p̃ña est dẽm in p̃ma conclusiõe p̃mi arti. q. q̃rte huiꝰ scdi. pbat. 1. ¶ Et confirmat. q̃ p̃gruũ vider q̃ pbaret an integra naturalia recepta ad deũ p̃teret: resistẽdo tẽtatori. 7 sic victor factꝰ de tẽtatore: vlteriora arma scz grãm gratũ facientẽ reciperet. pbat. 3 ¶ Et tertio. q̃ vider q̃ ille processus sit. 7 rationabilior scz q̃ a natura deꝰ inciperet. salz a rectitudine naturali. 7 q̃ ea bñ via hoiem per grãm insigniret: q̃ merito e p̃tinuata in glã coronaret qd psuadet sic. sicut se habet grã gratũ faciẽs ad gliam. ita se videt habuisse iusticia originalis ad gratũ facientẽ grãm. sz certũ e q̃ nõ sil fuit hoi data glia cũ gra. g̃ nec grã cũ originali iusticia. p̃ña tz. 7 maior p3. q̃ vtrobiq̃z ẽ p̃patio vie ad terminũ: 7 imperfecti ad pfectũ. ẽ em via cõgrua origialis iusticia ad grãm. sic grã ẽ via in gliam. 7 qdlibet eorũ est minꝰ pfectũ respectu alteriꝰ sui termi. minor nota. q̃ nũq̃z hõ ante incarnatõez saluatoris fuit in glia Iuxta illud Ioh. xij. Nisi granũ frumenti cadẽs in terrã mortuũ fuerit: ipm solũ manet. Immo etiã si pstitisset victor tentatõis fuisset: nõ stati fuisset in glia: sz fuisset addita grã triũphãti. Hec p̃clusio ẽ Hugonis li. p̃mo de sacris. pte. vj. c. xxiij.

Cõcl'o. 2 ¶ Secũda ppõ. Uideor mihi q̃ Ade nõ fuerit addita grã et dilectõ dei sup oĩa 7 dulcedine p̃templatõis q̃s habuit añ casum. probat sic. q̃ ex dilectõe dei sup oĩa quã habuit angelꝰ in p̃mo instãti sui esse: nõ vider sibi fuisse addita grã. g̃ nec hoi. p̃ña tenet. q̃re plꝰ hoi: cũ sm pfectiõẽ gradũ naturaliũ angelꝰ magis hoie bonitatẽ dei cognouerit: 7 ex eadẽ p̃gnitõe in p̃mo instãti sui esse magis hoie ex naturalibꝰ dilexit. Unde eo dẽm est: q̃ in delicijs padisi dei fuit. Ezechiel. xxviij. scz pper intimitatẽ cognitionis 7 sequẽtis dilectõis. añs dẽm ẽ i p̃mo ar. q. q̃rte hꝰ scdi. pbatio 2 ¶ Scdo. q̃ non videbat cõgruũ. vt corona victorie assignãda daret añ triũphũ. mõ grã fuisset laurea assignãda hoi victori de demõis tẽtatõe. g̃ nõ fuit p̃gruũ vt daret añ triũphũ. g̃ nõ vider habuisse charitatẽ añ pctm̃: quaz recepturus erat demoni resistẽdo. pbatio 3 ¶ Et tertio. congruũ videbat vt in originali iusticia stans se ea defenderet vt sciret q̃ztũ ex naturalibꝰ posset. 7 g̃ añ tentatõem nõ videt accepisse grãm gratũ facientẽ. Confir. ¶ Et p̃firmat auctoritate btĩ Aug. ij. li. de ci. dei. ca. ij. dicẽs: q̃ p

mus homo in paradiso q̄ntum ad delecta
tionē p̄sentis boni beatior erat q̄ȝ quicū
q̄ȝ iustus in hac infirmitate mortali. sȝ q̄n
tum ad spem futuri boni beatior est q̄libet
iust⁹ in quibuslibet corporis cruciatibꝰ. mo
do illud nō habet veritatē: nisi q: hic est i
charitate. ꝛ p̄mus homo nō fuit in chari
tate vel in gratia gratū facientē. ¶ Itē hec
Conf.r. cōclusio videt̃ fuisse de mēte eiusdē in que
stionibꝰ vete. ꝛ no testa. q. cxxvj sic dicen
tis. Cōperi quosdā ex fratribꝰ nō plane di
stinxisse scripturas: sȝ simplicitate ani asse
uerasse: q̄ Adam factus sanctū acceperit
spm̄: que peccādo amisit: sicꝫ nūc dat̃ credē
tibꝰ. Quorū duplex motiuū recitat. p̄mū
q̄ pfectus fuit pductus. scd̄m: q: illud ac
cipimus p fidem q̄d Adam pdidit p pec
catū. m̄o p fidē in baptismate accipimus
grām. Quibꝰ r̄ndet ibidē p̄mo q̄ Adam
pfect⁹ fuit pductus: sȝ nō om̄i mō: vnde
grām accepit q potuit stare ꝛ nō macula
ri. Ad scd̄am. q̄ fidel' p fidē recipiūt vltra il
lud q̄d Adam pdidit s. grām p quā viuūt
Corre.1. vita celesti. ¶ Corre. Nō in statu nature i
tegre nūq̄ȝ habuit grām gratū facientē. p̄ȝ
ex dc̄one q: nō an̄ casum p dc̄onem: nec
Corre.2 post casū q: tūc nā'a erat destituta. ¶ Se
cundū corre. In toto gn̄e hūano cathego
rematice pctm̄ p̄cessit grām gratū faciētē.
p̄ȝ ex p̄cedēti q: casus Ade in pctm̄ mor
tale p̄cessit in eo grām quā ei dn̄s dedit pe
nitenti. ꝛ sic pōt adduci illud apl'i ad Ro
ma. v. Ubi abūdauit pctm̄. sup abunda
uit ꝛ grā. Hec de. vj. ar.

Ad rationes prin

cipales. ¶ Ad p̄mā: negat̃ an̄s. ꝛ ad pba
Ad 1 tionē p̄mā de coactōe volūtatis satis dc̄m
est i dubio. j. v. art. ꝛ de toto argumēto i p
Ad 2 cessu ¶ Ad scd̄am pbatōem. multi mōi sol
uēdi sūt: ꝛ ego dimittā eos breuitatis cā
Notā.1. dico cū q̄ mihi apparet pbabilior. ¶ Pro
quo p̄mitto q̄ difficultatis volūtatis te
net se ex pte appetit⁹ sensitiui qui passiōi
bus suis inclinat ad se volūtatē. scȝ ad fu
gam tristiū ꝛ psecutōem delectabiliū q q̄n
sunt p̄ter rōnem vel ꝯ rectū dictamē ratio
nis sunt pctā. Un̄ phūs. q. ethico. pp̄ter
voluptatē mala opamur ꝛ pp̄ter tristiciā
Notā.2 a bonis recedim⁹. ¶ Scd̄o p̄mitto. q̄ hec i
clinatio ꝛ passio appetit⁹ est in eodē in q̄
est cognitio sensitiua. p̄ȝ. q: p illā reducit̃
de potētia ad actū. vn̄ phūs. xij. politicor.
appetit⁹ q: vidꝫ. i. appetitus anial' sequit̃
cognitōnem. ꝛ sensitiu⁹ cognitōem sensi
tiuā. ꝛ ḡ passiōes sensitiue sūt in eodē sbie
cto in q̄ sūt cognitōes sensitiue quibꝰ fiūt:
seu ad quas sequunt̃. ¶ Tertio p̄mitto. q̄ Notā.3
sensitiue cognitōes sūt in cōposito ex ma
teria ꝛ forma. p̄ȝ. q: sūt extense ex extēsiōe or
gani in q̄ fiūt: iō nō p̄nt esse in sola aīa in
tellectiua: q̄ indiuisibil' est: nec in solo orga
no q: sic hō vel viuus cognitōem b̄m aīaȝ
in se nō h̄ret. ꝛ ḡ relinquit̃ q̄ sint in toto cō
posito ex aīa ꝛ corpe. Et hec ē ratio q̄re a
nima ab eis trahit̃: q: inclinat ad bonū in
diuidui: vt in fuga tristiū vel psecutōe ci
bi: vl' ad bonū spei: vt i inclinatōe ad vene
rea. bonū aūt suū est obiectū volūtatis. vt
an̄ dc̄m est. ¶ Quarto p̄mitto. q̄ hec diffi Notā.4
cultatis ꝯtingit: q: rō sępe talia turpia e
se cognoscit. vn̄ volūtatē instruit ne talibꝰ
inhonestis ꝯcupiscētijs cōdescēdat. Et sic
ratio dissuadet pp̄ter futurū annexū ma
lū inclinatōi ꝛ actui ad que inclinat. sen
sus aūt pp̄ter p̄sens bonū allicit: vl' pp̄ter
p̄sens malū iminēs ꝯ rōnem surgit. Uo
lūtas aūt se habet p modū liberi potēt' cō
descendere sensui rōne p̄missa. ꝛ dimitte
re sensum ꝛ inherere rōni. ¶ Quinto p̄mit Notā.5
to: q̄ hec cognitio sensitiua necessario ē fi
nita: nec posset esse infinita. p̄ȝ q: sensus
nō est natus infinite pcipere: cū sit finite vir
tutis. ¶ Sexto q̄ q̄nto obiectū min⁹ perci Notā.6
pitur a phantasia ꝛ sensu tāto minus mo
uet. p̄ȝ q: obiectū nō mouet nisi cū cogni
tione vt instrumēto. ꝛ ḡ q̄nto cognitio mi Notā.7
nor: tāto ei⁹ motus minor. ¶ Septio. q̄ q̄n
tūcunq̄ȝ forte p̄ntatū obiectū extiterit: vo
lūtas se ab eo a p̄ncipio auertere potuit
fugiēdo ꝛ se ad alia cōuertēdo: vt si q̄s vide
at pulcherrimā mulierē. stati potest auer
tere oculos: vt nō videat vanitatē. Iuxta
doctrinā psalmiste. Et dicit phūs. ij. ethic̄
q̄ plebes senes troiani nolebāt videre he
lenam. ne sua pulchritudine illaquearet̃. Dubiū
¶ Forte dicet̃. posito etiā passio tāto ꝯtinu
aret p inspectōem q̄ volūtas necessitaretur
Ad q̄d mihi vidꝫ dc̄m q̄ volūtas sępe ne Solō
cessitat̃ ad ꝯtinuatōem pctī. nā q̄uis i po
testate volūtatis sit a p̄ncipio nō eligere
nō velle vel nō ꝯsentire: tn̄ postq̄ȝ electū
est in ptāte sua statim eligere desinere. ꝛ iō
ex culpa sua necessitat̃ ad aliq̄ualē male
electionis ꝯtinuatōem: ꝛ tn̄ nō min⁹ pec

cat. Eodem mō forte ꝓbabile est ꝙ lȝ quā
libet singularē electōez libere eliciat: qđ ta/
men in gnē: si omī tentatōni se spōte expo/
nit: necessariū fit ei pctm̄ mortale. qꝛ ī na/
tura destituta cum venere vel carne null9
aggrediēdo sed fugiēdo victor fuit. idō di
xit aplus. fugite fornicatōez. nō aūt dixit
vincite. Et idō occasiones vitande sunt:
sicut loca solitaria cū mulierib9: fixio ocu/lo
rum in ipas: phantasie ꝛ cogitatōnes car
nales circa easdē: vel cadet homo etiā ne/
cessario in mortale. est em̄ tentare deū spō
te se sūmittere tentatōib9 venereoꝝ. vn̄ iu
sto dei iudicio sūmittens se ꝑmittit̄ ruere ī
pctm̄. saltē in gnē. vnde dcm̄ est. ꝑncipijs
obsta: sero medicina parat̄. Cū mala ꝑ lō/
Notā. 8 gas iualuere moras. ¶ Octauo premitto
ꝙ nō pōt ita fortis passio recipi in appeti/
tu sensitiuo: qn volūtas dn̄et ei saltē a ꝑn
cipio. apparet. qꝛ passio appetitus sensiti
ui ideo fortis est. qꝛ inclinatio fit ipi9 ani/
me ad ea que sunt bona carnis: ꝑ cognitio
nē introductā anie organo corꝑeo. modo
semꝑ a ꝑncipio volūtas pōt se ab hac pas
sione elōgare: ꝑ rōnem fundatā in intelle
ctu sine organo corꝑeo. ergo suppō vera. ꝯn̄a
tenet. ꝛ maior. silr. minor patȝ. qꝛ cognitio
1 absoluta ab organo corꝑeo non videt̄ mi
nus potens qꝫ ea q̄ in organo corꝑeo ha/
bet totā ꝟtutē. eo ꝙ illa est pn̄tis ꝑteriti et
futuri. cognitio aūt q̄ est in organo tm̄mō
est pn̄tis. ¶ Scđo. qꝛ cognitio rōnis sine
2 organo scȝ corꝑis repn̄tat bonū simplr: et
nō que est in organo. ¶ Et tertio. qꝛ repsen
3 tat fundata sup euidētius ꝑncipiū scȝ sup
charitate dei: si sit in habente charitatem:
vel sup bono honesto: si sit gentiliū phoꝝ.
Et ergo illa pōt voluntatē mouere tenere ī ꝯ/
rium passionis: ꝛ instruere ne deformiter a
gat. magis qꝫ q̄ in organo corꝑis ad turpi
tudinē inclinat ꝛ maxime a ꝑncipio pōt se
volūtas ei ꝯformare. qꝛ impet9 corꝑis seu
corꝑales qn̄ nō dat̄ eis locus seu manen/
tia: statim debilitant̄ et extinguunt̄ ex dei
adiutorio. ¶ Illis ꝑmissis rn̄det̄ ad rōnez
ad argu in forma. negādo maiorē ꝙ oīs potētia fi/
mentuȝ. nita que pōt difficultari ꝑt cogi. ꝛ ad ꝓba
tionē maioris illius: qn̄ dr̄ ꝙ ꝑ mltiplica/
tionē difficultātis pōt fieri forti9 ī difficul
tando qꝫ potētia finita esset in resistendo.
ptȝ ex dictis q̄d sit dcm̄. qꝛ difficultās vo
luntatē est ꝯgnitio sensitiua inclinans ad
ea que sunt carnis. sicut in ꝑma suppositi

one dcm̄ est. mō talis nō pōt qꝫtūlibet mlt
tiplicari mathematice: sicut argumentū ȝ
supponit. nō em̄ potest amplius qꝫ sensus
natus est ꝑcipe: ꝛ mediāte sua finita perce/
ptione volūtatē ad se inclinare. vt dictum
est in suppōnib9 q̄rta ꝛ q̄nta. imo ista dif/
ficultatio nunqꝫ ad tm̄ pōt ascēdere saltez
a ꝑncipio qn volūtas ab ea se libere diuer
tere possit. ¶ Si aūt iam ꝯsentiēs ab actu Notā.
turpi se nō valeat denudare: vel etiā si nō
ꝯsensit: sed tn̄ passioni nō restitit sic obuiē
sed in ea ꝛ eius turpitudine cogitatōibus
continuatis delectata eā incendi ꝑmisit. hꝫ
nō est ex vi passiōis: sȝ ex volūtatis parte
ꝯsentiētis: vel nō a ꝑncipio debite renitē
tis. sic hec declarata sunt in suppōnibus.
¶ Sed forte dicet̄ ꝙ ista solū fundet̄ in fal obiectio
so ꝑncipio. s. isto. ꝙ omis difficultatio vo/ 1.
luntatis tenet se ex pte appetitus sensitiui
qđ nō vr̄ veꝝ. qꝛ ꝟtutes morales ponūt̄
in volūtate cōiter: ꝛ ille moderāt passiōes
ergo etiā passiōes sūt in volūtate. ¶ Secū 2
do. qꝛ licet ita sit de passiōib9 temꝑantie ꝛ for
titudinis: tn̄ nō vr̄ ita esse de passionib9
oppositis iusticie: q̄ nō sūt respectu delecta
bilis sensui vel tristis. ¶ Et tertio. qꝛ nō vr̄ 3
ita esse de passionib9 suꝑbie: q̄ tn̄ est initiū
omis pcti. ptȝ ꝑma ps. qꝛ cū suꝑbia sit ap
petitus inordinatus ꝓprie exaltatōnis: q̄
ꝑncipaliter est ad futuꝝ: cui9 sensus nō e
iudex. patȝ ꝙ illō difficultās nō est ī sen/
su. ¶ Scđo. ad min9 ꝯcedit̄ ꝙ nō semꝑ vo
lūtas pōt se remouere a turpitudine act9 obicio 2
vel opatōis. ergo tunc cogi videt̄: ꝛ nō esse li/
bera. Itē phs. viij. ethicoꝝ dicit ꝙ opatio
nū nostraꝝ dn̄i sum9 a ꝑncipio vsqꝫ ī finē.
quod nō videt̄ veꝝ: si volūtas sic cogit̄ re/
tinere opatōem turpē. ¶ Ad istas rn̄detur
¶ Ad ꝑmā. ꝙ hoc nō sit dcm̄ ꝙ oīs difficl Ad 1
tas teneat se ex pte appetit9 sensitiui. pōt
em̄ etiā ex malo habitu acq̄sito venire dif
ficultas sȝ dcm̄ est ꝙ ꝑncipale difficultās
volūtatez hoc est in appetitu sensitiuo: sic
respectu passionū delectatōis vel tristicie.
Vn̄ angelus ꝑm9 peccauit nulla difficul/
tate: sed ꝓpria defectibilitate qua spōte se
ad seipm vertit. Silr ꝑmus hō nō habu/
it difficultatē resistēdi suꝑbie que irrepsit.
qꝛ tentatio vsqꝫ ad ꝑmū pctm̄ solū fuit ab
extra. vt dcm̄ est. ꝛ ergo libere se extulit: deficiē/
do a ꝑcepto. ꝛ volēdo ꝓpam altitudinē in
ordiate. ¶ Scđo dr̄ ꝙ ꝟtutes morales po 2
nunt̄ in volūtate: nō qꝛ originalr̄ ibi sunt

passiones q̃uis nõ sit negandũ ꝯplacen-
tias ⁊ displicẽtias volũtatis hr̃e se ꝑ mo-
dum passionum. sed ille habent origina-
liter ortũ ex inclinatõne appetitus sensiti-
ui. ꝓpter qḋ ꝟtutes in volũtate ponunt᷑: vt
ꝯtra tactũ appetitus sensitiui teneãt vo-
Ad 2 luntatẽ cum rõne. ¶ Ad scḋam ꝙ etiã ita
sit de passionibꝰ iusticie. qꝛ eñi phantasia
interiori nimis inclinamur nobis vel no-
stris: sepe illa inclinatio ꝑuertit iudiciũ vo-
luntatis: vt pro se vl' suis sententiã ferat: et
rõnem ꝑtermittat. tal' eñi inclinatio ĩ bru-
tis est ad se ⁊ suos fetus. quare nõ in hoĩe
Ad 3 ¶ Ad tertiã. de vicio sũꝑbie ⁊ passiõibꝰ eiꝰ
dicit᷑. ꝙ verũ est ꝙ ꝓprie nõ respicit sensum
directe. ⁊ ĝ etiã nõ difficultat. vñ in ange-
lo ⁊ homine ortũ est pc̃m sũꝑbie sine diffi
cultatõe. Et ergo qꝛ hoc viciũ ortũ habet
ex defectu rõnis cohibentis: vel ex ꝑ nevolũ
tatis sibi nimis ꝯplacẽtis: nõ habet diffi-
cultatẽ: sed vel sua spõte sbit: vel rõnẽ cor
ruptam imitãs h vicio ꝑcipitat᷑. mõ ĩ his
nõ est difficultas volũtati de per se: sꝫ ĩ pas
sionibꝰ fortitudinis ⁊ iusticie ⁊ ꝑantie sur
gunt difficultãtia volũtatẽ. Verũ est ꝙ cũ
ꝯsecutiue viciũ sũꝑbie in nobis sepe sequi
tur motus sensus ⁊ passiões eius. execãt
eñi mentẽ q̃ excecata magna ꝑsumẽs de se
ipa: ⁊ defectus suos nõ aspiciẽs: magnã se
Ad 2 ipam credit. ¶ Ad scḋam. ꝙ nõ est in cõue
pncipa. niens ꝙ volũtas turpitudinẽ quã spõte sb
ijt ⁊ libere: nõ sbito deponere possit. non ta
mẽ cogit᷑: libere eñi a pncipio turpitudinẽ
elegit. Et phus in. iij. ethicoꝝ non vult ꝙ
sic simus dñi nostraꝝ oꝑationũ: ꝙ iaꝫ for
matas electões possimus sbito remoue
re. sed sic de habitibꝰ dicit: ꝙ a pncipio eo-
rum dñi sumus: nõ a fine: ita de talibꝰ di
ceret suo mõ: ꝙ dñi sumus actuum a pnci
pio in nõ eligere: vel nos diũtere: sꝫ nõ sic
ꝙ iam ꝓductos libere corrũꝑe valeamꝰ.
Ad 1 ¶ Ad scḋam pncipalẽ negel añs q̃cquid
anneq̃ sit de ꝯña loq̃ndo de actibꝰ scḋis. Ad ꝓba
tõeꝫ ꝙ libere causet eos qñ fiũt siue qñ sũt
in fieri. Ad imꝓbatõem ḋr: ꝙ phs intelli-
gat illã ꝓpõneꝫ. oĩe qḋ est necesse est esse
quãdo est: in sensu ꝯposito. vIꝫ ꝙ hec est
necessaria. oĩe qḋ ẽ: est qñ est. vl' magis ad
ꝓpositũ intelligit ꝙ oẽ qḋ est: determinatũ
est ad esse vel fuisse. ad dr̃iam futuri con
tingẽtis: qḋ põt nũq̃ꝫ fuisse. ⁊ hec est vero
mẽs phi. Et ita est etiã de volitõe vel actu
volũtatis: ꝙ postq̃ꝫ volũtas eũ libere ꝓdu

cit in esse: determinatꝰ est ad esse vel fuisse.
cũ h tñ ꝯtingẽter fit. qꝛ volũtas potuit eũ
omnibꝰ suis causis impellẽtibꝰ positis nũ
q̃ꝫ ꝓduxisse. Vel si adhuc strictiꝰ loq̃ velis
phus vult ꝙ esse rei nõ stat ipm sil' nõ esse
ita ꝙ ꝑ eadẽ mẽsura adeq̃re nõ est admit-
tendũ: sil' esse ⁊ nõ esse. imo posito esse incõ
possibile est eiꝰ nõ esse. silr posito nõ ẽe incõ
possibile est eius esse. cũ isto tñ stat ꝙ volũ
tas libere ꝓducat suũ actũ volẽdi: non qꝛ
põt eũ ꝓducere ⁊ nõ ꝓducere simI. sꝫ q̃a si
mul põt ad eiꝰ ꝓductõem: ⁊ ad eiꝰ nõ pro
ductõem. qꝛ ꝑ instãti ꝑ q̃ ꝓducit: libe eũ
ꝓducit. sic ꝙ semꝑ antea ꝑ illo instãti ⁊ q̃
libet seq̃nte. potuit ipꝫ nũq̃ꝫ ꝓducere: stan
tibꝰ eisdẽ dispositõibꝰ rõnis repñtatõis ⁊ ad auc̃
obiecti. ¶ Ad auctem mgr̃i. c. ij. ḋr ꝙ intel
ligat ꝙ liberũ arbitriũ respectu disponẽdo
rum ꝑtinet ad futura: põt tñ ad ꝑnta per
tinere: quo ad ea q̃ de facto disponit: vl' ad
ꝑterita q̃ ad ea q̃ disposuit. sꝫ inq̃ꝫtum di-
cit᷑ liberũ arbitriũ: eo ꝙ ꝑ rõnem disponere
põt ⁊ eligere adhuc in futuro: de eoꝝ fieri Ad 3
et nõ fieri: sic est respectu futuroꝝ. ¶ Ad. 3.
cõfirmatõem: ꝙ ꝓducat actus elicitos in
se libere. Ad phm. vij. phisicoꝝ dc̃m est in
tertio articulo. ¶ Ad tertiã rõnem pncipa Ad 3
lem dc̃m est. ꝙ idõ libera vocet᷑: qꝛ omnibꝰ rõeꝫ pn.
eodẽ mõ se hñtibꝰ põt in opposita. Ad i-
probatõem dc̃m est in pme rõnis solõe fa
cte cõtra q̃rti articuli scḋam ꝯdõne. ¶ Ad Ad 4
quartã negel ꝯña ꝑ vtraq̃ꝫ pte ꝯñtis. ⁊ ad
ꝓbatõem ꝯcedit᷑: ꝙ si volũtas in a tpe ꝓ
ducat in se electõem comedendi: ꝙ deꝰ ab
eterno ꝑsciuit illã volũtatẽ illã electõneꝫ
ꝓducturã. ⁊ ꝯñs: ꝙ cũ h volũtas eã ꝯtingẽ
ter ⁊ libere eliciat. ⁊ possit eã nõ ꝓducere. et
hec est possibil': volũtas nõ ꝓducit illã ele
ctõem in se ꝑ tpe a. sicut etiã hec est possi-
bilis. deus ab eterno nõ ꝑsciuit volũtateꝫ
hãc ꝑ tpe a in se hanc electõem ꝓducturã
Et qñ dicis. ponat᷑ ꝙ non ꝓducat: h bene
admittit᷑. sꝫ h posito ñ stat ꝙ deꝰ eã hãc ele
ctõem sciuerit ꝓducturã. vñ hec ratio nõ
plus ꝯcludit q̃ꝫ ꝙ sic electio ꝯtingẽter ⁊ ad
vtrũlibet ꝓducet᷑ ꝙ deus ita eã sciat euen-
turã. ⁊ ꝙ ꝑtem q̃ eueniet deꝰ ꝑscit. ⁊ sic ipa
põt nõ euenire: ita deꝰ põt eaꝫ nõ ꝑscire. ⁊
hec nõ implicãt mutatõeꝫ diuine volunta
tis vel etiã eiꝰ mutatõem. sꝫ solũ ꝙ illḋ qḋ
ds ab eterno ꝑscit: ꝑt nõ ꝑsciuisse ⁊ ꝙ sua ꝯti
gẽtia ds ꝯtingẽter ꝑscit sicut ꝯtingẽter eue
niet. sicut hec dicta fuerunt in quadrage

sima questiōe p̄mi circa distinctōem trice
ad repli. simāoctauā ⁊ tricesimānonā mota.¶Ad
im pbatōem istius solōnis cū dr: q et ea
sequit q volūtas sit ita determinata ad eli
cere sicut deus ad puidisse. Illa distingui
tur.qr vel intelligit q sic volūtas eliciat si
cut deus p̄scit. ⁊ tunc hoc conceditur.qr libe/
re eliciet sicut deus libere p̄scit: Uel intelli/
git: q sicut pfecte ⁊ clare deus vnā partem
p̄scit: q sic volūtas illā ptem tā plus inten
dit q̄ aliā. Uel q sint cause posite eā plus
determinātes vel determinature ad illam
q̄ ad suam ptem oppositā alie ab ipa vo
luntate. ⁊ hoc nō oportet. qr illā quā de9 p̄/
scit: p̄scit ꝯtingēter: ⁊ ita volūtas eā eliciet
ꝯtingēter. sicut hec ibidē erant declarata
Diuina enī cognitio que vocat ea q̄ non
sunt sicut ea que sunt: nullā imponit neci
tatē futuris ꝯtingētibꝫ: nec necessitat vo/
Ad 5 luntatē. ¶Ad quintā dcm est in solōne rō
nis facte ꝯ scdam ptem p̄me ꝯclōnis secū
di arti. q̄uis enī aliqd reqrat: puta ꝯcur/
sus diuinus ad volūtatis libera electōem:
tñ qr statuit se dñs cū libera volūtate con
cursurꝫ qualitercūqꝫ eligeret: ⁊ q̄litercunqꝫ
eligere vellet ad electōnis pductōem. iō
adhuc manet libertas volūtatis ī sua po/
testate vt eligat sic libet. qr dñs cū ea electi
Ad 1 onē libere producet. ¶Ad rōnes factas p
p q̄sito questo. ¶Ad p̄mā ꝯcedit q Adam fue
rit spoliatus grā gratis data p culpā. s. iu
sticia originali: scia ⁊ alijs gratuitis p po/
steris suis sibi ꝯcessis. ⁊ hoc vult pabola
Luce. x. sed nō fuit spoliatus gratia grz
faciēte. quia eā nō habuit iuxta vltimam
opīonē septi articli. Alij ꝯcedūt q fuit spo
liatus grā gratū faciēte quā accepit p9 cre
atōem: ꝯuertēdo se ad deū. vñ q̄libet di/
cat ꝯñter s̄m opīonem quā estimat pba
Ad 2 biliorē. ¶Ad scdam. q grā gratū faciens ⁊
culpa nō sūt ꝯria imediata: lꝫ p statu na/
ture lapse semp alterū insit. tñ in statu na/
ture integre nec homo erat in gratia grz
faciente: nec in peccato. sed in iusticia ori/
ginali. vt dcm est. Ad pbatōem dicitur.
q nō sit necesse absolute q homo sit filius
eterne salutis: vel ire: nisi post lapsum. Et
de potentia ordinata dei in statu nature in
Dubiū tegre nō erat sic. ¶Et cum dicitur. si tal' ho
mo fuisset mortuus: vbi fuisset collocat9:
Solō ¶Dicit q dñs eū nō pmisisset mori: nisi vel
peccantem vel charitate vestitū. Secun/
do. si dominꝰ de absoluta potētia vellꝫ ho
minem sic decedere: etiam sciret quomō p
eo deberet disponere ¶Ad tertiā. q de9 cre Ad 3
auit Adam pfectum in anīa originali iu
sticia. ⁊ negetur q hoc nō poterat esse sine
charitate. Ad apostolū p̄me ad Corinth
xiij. q loquatur in statu nature lapse. vl' q si/
ne charitate nihil est homo ad vitā eter/
nam acceptum habens. ⁊ hoc est verum.
Insup q deus Adam victori p̄me tentati
onis iusticie originali charitatem super/
addidisset. nec erat necesse: vt oīa pfecti
oni humane congrua statim infunderet
producto: sicut nō statim infudit ei glīam:
vel lumen glorie. ¶Ad quartam. credo q Ad 4
in homine iusticia originalis habuerit lo
cum omniū virtutū moraliū. eo q non est
error in rōne loco prudentie: nec difficul/
tas in electōne. quia plena sbiectio viriū
inferiorum. ⁊ ergo formaliter v̄tutibꝫ mo/
ralibꝫ in illo statu homo nō indiguisset.
quia originalis iusticia omnes eminenter
inclusisset. ⁊ de hac loquitur ecclesiastic9 (vt
credo) dicens. q deus vestiuit hominē vir
tute. ¶Ad quintam. negetur maior. quia
si valeret pueri predestinati adhuc nasce Ad 5
rentur in gratia. quod falsum est. Et si di
catur. q hoc sit de rōne agentis pfecti. Di
cat q hoc sit verū in naturalibꝫ: sed non in
liberis. deus enī disposuit hominē gradatī
ascendere debere: vt homini cui per iusticiā
originalem erat bene: melius esset stanti ⁊
victori demonis additōne gratie: ⁊ fina/
liter translato optime foret consecutione
glorie. ¶Ad confirmatōem. transeat ma/
ior: in statu nature integre. ⁊ dicit ad mi/ Ad ꝯfir
norem: quia dominus dederit homini cū
demone pugnaturo: iusticiam originalē
qua potuit stare et victor esse: si mandato
dei plus q̄ exterioribus persuasionibꝫ de
monis voluisset adhesisse. Unde illa iu/
sticia erat pro illo statu arma defendentia
intellectum ab ignorantia. ⁊ voluntatem
a malicia. nunc autem perdita illa et sta/
tu variato arma defensiua sunt charitas
quam etiam prim9 noster parens recepis/
set si vicisset primam tentationem. ¶Ad
sextam. q quia deus est agens liberū nō Ad 6
oportet q vbiqꝫ det gratiam vbi nō est o/
bex. sed vbi vult eam dare. Disposuit au
tem ipse deus vt Adam eam acciperet:
si victor foret: deo ipso illam gratis do/

nante.¶Ea que adducunt p parte oppo/
sita sunt p dictis. Hec de qōne.

Ecimosepti/

D mo querit circa distinctōez.xx
vj.⁊sequentē. Utrū sic gratia
que est virtus voluntatē bonā efficit:sic ⁊
ipa eadem actus meritorij causa ꝑncipal
sit. Que questio duo supponit:⁊ tertiū
querit. Primo eīm supponit ꝙ grā sit ꝟt⁹.
Scdō ꝙ ipa efficiat bonā volūtatē.Et ter
tio querit.vtrū ipa sit causa ꝑncipal actus
meritorij. Primū suppositū respicit disti/
Ↄsuppo. arguit.1 ctōem.xxvij. Alia duo p̄sentē.¶Cōtra qd
arguit sic. Si grā esset virtus:maxime eēt
charitas. Mō nō vidr esse charitas.ergo.
maior nota est.qꝛ cū nulla alia ꝟtute ma/
gis cōuenit. Et minor pbat ꝑmo auctori/
tate magistri distin.xxvj.c.iiij.dicētis.ꝙ g̃/
tia p̄ueniens bonā voluntatē ⁊ p̄parans ē
fides cū dilectōne.mō nullū istoꝝ ē chari
tas:vt notū est.fides eīm a charitate disti
guit.vtꝫ ꝑme ad Corinth.xiij. Nūc māet
fides spes ⁊ charitas.tria hec. Itē dilectio
nō est charitas:sed forte actus ei⁹.¶Se/
pbat.2. cundo pbat minor.qꝛ charitas initit g̃rie
in eius opatōne meritoria.ergo distinguitur
a grā.tenet Ↄña qꝛ nihil innitit sibi i reb⁹
depēdentibꝫ.⁊ añs pbat auctē btī Augu.
xv de trin.c.xviij dicētis ꝙ charitas est il
lud donū qd diuidit inter filios regni ⁊ fi
lios pditōnis eterne. Uñ omēs cetere ꝟtu
tes si debēt esse meritorie:innitunt carita/
ti vt fundamēto.Et in libro de p̄destinati
one sanctoꝝ dicit.ꝙ grā p̄uenit charitatē
Nā opus charitatis ⁊ omis alterius ꝟtu
tis dr gratum p grām p̄suppositā.sic cali/
dum dicit calidū per caliditatē.¶Secun
arguit 2 do sic.Sicut se habet esse spūale ad opa
ri spūale.sic se habet ꝑncipium essendi ad
ꝑncipiū opandi sed esse spūale realit dif/
fert ab opari spūali.ergo etiā ꝑncipiū essēdi
spūale differt a principio opandi spūali.
Tunc vltra.Sꝫ grā est ꝑncipiū eēndi spi
rituale.ergo etiā differt a ꝑncipio opādi:qd
est virtus siue caritas siue alia. maior pa
tet cōueniēti silitudie.quia sicut causa ad
causam:ita effectus ad effectum.mīor no
ta est.quia esse spūale manet in somno: et
nō opari.⁊ añcedens scdē Ↄñe ptꝫ p illud
apostoli ꝑme ad Corinth.xv.Gra dei suz
id quod sum. Qꝫ autē virtus sit ꝑncipiū
opandi:pꝫ.ij.ethicoꝝ. Uirtus op⁹ reddit
bonum.⁊ ꝑmo de celo. Uirtus attendit pe
nes excellētie terminū.id est penes vltimū
potentie in agere.¶Tertio. Quia illa rea 3
liter distinguunt quoꝝ ꝓpria sbiecta sunt
distincta. Sed gre ⁊ virtutis ꝓpria sbie/
cta distinguunt.igit.pꝫ maior. qꝛ eadem
forma non est in diuersis sbiectis ꝓprijs
patꝫ minor.qꝛ ꝓpriū sbiectū gre videt esse
essentia anime.sed virtutū sbiectū vidr es
se potentia anie.¶Quarto.qꝛ forme sic se 4
habentes ꝙ actus vni⁹ est Ↄtinuus:⁊ alte
rius interpolatus:nō sunt vna forma.mo
do actus gratie videt esse Ↄtinuus scꝫ grti
ficare aniam deo.⁊ virtutis vel charitatis
nō.patꝫ maior de se.⁊ minor ptꝫ.qꝛ actus
virtutū in hac vita nequeūt esse Ↄtinui p
pter necessitatē quietis.¶Item q̄nto. Uir 5
tus manet sine gratia.ergo nō est idez.cō/
seq̄ntia tenet.quia idem neq̄t separi a se/
ipo.añcedens patꝫ de fide ⁊ de spe:que ma
nent sine grā gratum faciēte:vt cum pec/
cato mortali.vt vult apostol⁹ ꝑme ad Co
rinth xiij ¶Confirmat.qꝛ diuersitas dif/
ferentiaꝝ diuisiuaꝝ arguit diūsitatē reū. Confir.
mō ꝟtutis ⁊ gre sūt diuerse differētie diui
siue igit.ptꝫ maior de se.⁊ mīor liqt. quia
grā diuidit in opantē ⁊ coopantē. vt pꝫ p
mgr̄m in ꝑncipio dis.xxvj.ꝟtus ꝟo in vir/
tutem theologicā ⁊ moralē.¶Scdō loco
arguit.ꝙ grā nō faciat bonā volūtatē:qd ē Ↄñtem ar
scdm suppositū ꝑmo sic. Uolūtas primi guit.1
hominis fuit bona.⁊ tñ nō erat i grā.igr.te/
net Ↄña.⁊ maior pꝫ Geñ.ij. Uidit ds cū/
cta que fecerat:⁊ erant valde bona.⁊ mior
pꝫ p dicta in vltio arī.q.p̄cedētis.¶Scdō 2
sic. Possibile est ꝙ volūtas sit bona ⁊ non
sit in grā.ergo ⁊c.tenet Ↄña.⁊ maior pbat sic
cū minore.qꝛ ex puris naturalibꝫ volun/
tas pōt esse bona ⁊ ex illis nō hꝫ grā.igitur
maior pꝫ.qꝛ ex puris naturalibꝫ pōt volū
tas deū sup oīa diligere.pbat h.qꝛ h̄ rectū
dictamē rōnis pt dictare.⁊ q̄re volūtas n̄
posset se illi iudicio Ↄformare.⁊ minor ptꝫ
p btm̄ Aug.sup illd ad Rom.ix. Non est
volētis neqꝫ currētis.vbi dic.nō iō miseret
ds.qꝛ voluit ⁊ cucurrit:sꝫ iō voluit:qꝛ mi/
sert⁹ ē ds.Et i eplā ad Bonifaciū papam
Nō grāz dei aliq̄d meriti p̄cedit humani
Et in li.de spū ⁊ līa dic. Illi⁹ gre pcipiēde
q̄ volūtatē hois sanat vt sanata legez im
pleat:nulla merita precedunt.igitur gra
tia non habetur ex naturalibꝫ. vnde sbdit

arguit.3 ꝙ nõ eēt gratia: nisi dareť gratuita. ¶ Ter/
tio. Homo absq̄ gratia põt bonũ velle et
facere. ergo potest esse bona: ⁊ nõ ex gratia
patet añcedens. q2 est dñs suoꝝ actuum:
a ꝑncipio vsq̄ in finē. iij. ethicoꝝ. Itē ali
as esset necessitata ad malũ: ⁊ sic nõ essꝫ li
bera. quia vbi necessitas ibi non est liber/
tas: nec meritũ. vt dicit mgr̃ distin. xxv. se
cundi. ca. x. ⁊ ptꝫ ꝯña. quia sic ex malum
velle ⁊ facere diciť mala: ita videť ꝙ ex bo
Confir. num velle ⁊ facere debeat dici bõa. ¶ Cõ/
firmať sic. ꝙ quodlibet ens magis potest ĩ
id quod est sibi cõnaturale: q̄ꝫ in id qđ sue
nature discõuenit. sed bonũ velle ⁊ facere
est homini cõnaturale: ⁊ põt in malũ vel/
le ⁊ facere: quod est sue nature ꝯ̄riũ. ergo a
fortiori potest in bonum velle ⁊ facere. cõ/
sequẽtia tenet. ⁊ maior rõnis nota ē. q2 ni/
hil natura existentiũ aliter assuescit. vt di
cit phus. ij. ethicoꝝ ꝑmo. Et minor patꝫ
quia obiectũ voluntatis est bonum. vt di
cit q̄ntus articulus questionis ꝑcedentis. ⁊
tertia pars. ꝙ homo possit in malũ facere.
ptꝫ. quia multi peccant. sed ꝙ malũ sit na/
arguit4 ture homis ꝯ̄triũ: dicit Dama ¶ Quar/
to. quia bona voluntas ꝑcedit fidem ⁊ g̃/
tiam. ꝯseq̄ntia tenet. quia sine fide impos
sibile est placere deo. ad Hebreos. xj. ⁊ añ/
cedens pꝫ per beatum Augustinũ sup Jo
hannē omel. ix. tractantē illđ apli ad Ro/
mãos. x. Corde creditur ad iusticiam: ore
aũt ꝯfessio fit ad salutem. dicentē. Cetera
põt homo nolẽs: credere nõ põt nisi volẽs
Confir. ergo fides est ex volũtate. ¶ Et ꝯfirmať. q2
bona cogitatio ꝑcedit fidem ergo bona vo
luntas. probať ꝯseq̄ntia. q2 videť ꝙ bona
cogitatio inferat ⁊ faciat bonã voluntatē:
nisi aliunde esset obstaculũ. añcedẽs patꝫ
per btm̃ Augustinũ tractantē illud verbũ
scđe ad Corinth. iij. Nõ ꝙ sufficientes si/
mus cogitare aliq̇d ex nobis: quasi ex no/
bis. vbi dicit. quis nõ videat ꝑus esse co/
gitare q̄ꝫ credere. nullus em̃ credit aliquid
nisi ꝑus cogitauerit esse credendũ. ¶ Ter/
cõseq̄nt tio loco arguiť. ꝙ gratia nõ sit ꝑncipal' cã
arguit 1. actus meritorij. scꝫ cõtra quesitum. primo
sic. Nulla qualitas infusa est ꝑncipal' cau
sa actus meritorij. omis gratia ē q̄litas in
fusa. igiť. ⁊c̃. patꝫ maior. quia ꝑncipal' cau
sa est ex deo acceptante: non ex qualitate.
¶ Et ex alio. q2 stante q̄cunq̄ q̄litate infu
Ex alio sa et ex ea qualibet actõe ꝓcedẽte in volũ/
tate si deꝰ nõ acceptaret: nõ esset meritori

us actus. minor suppõiť. ¶ Scđo sic. nul/ arguit 2
lũ accñs videť esse ꝑncipal' causa alicuius
actus. ⁊ nõ gr̃a est quoddã accñs. ptꝫ ma/
ior. q2 accidẽtia videnť esse instrumẽta sb
stantiaꝝ. nõ aũt ꝑncipale vt ꝟtus instru/
mẽtũ est volũtatis ⁊ caliditas ignis. mior
nota est. quia gratia est in aĩa quã grati
ficat tanq̄ in sbiecto. ¶ Tertio. q2 vel gra/ arguit 3
tia semꝑ eodē mõ ageret: ⁊ si sic. tũc si suc/
cessiue deus ꝯ̄ria ꝑciperet: gr̃a esset in con
trariũ mãdati diuini: sic Abrae ꝑmo ꝑce/
pit immolare filiũ. scđo ꝙ non extenderet
manũ suã sup pueꝝ Gen. xxij. Vel ageret
cõformiter mãdato dei. ⁊ sic contrario mõ
aliter deo ꝑcipiẽte. ⁊ si sic: tũc esset agens rõ
nale. quia agere oibus eodē mõ se haben/
tibꝫ ꝯ̄rio mõ. vel posse in opposita viđr es/
se ꝓpriũ agentis rõnalis. vt habeť. ix. me/
tha. ¶ Quarto sic. actꝰ meritoriꝰ est princi arguit4
palius a volũtate q̄ꝫ a gr̃a. igiť ꝯña tenet
añs ꝓbať. quia volũtas eũ elicit ⁊ in se fa
cit. hoc aũt gratia facere nõ sufficit: nihil
em̃ põt elicere nisi volũtate ꝑncipaliter e/
licientẽ: alıs posset volũtatē cogere. ¶ Et cõ/
firmať sic. quia vel gratia faceret totũ a/
ctum: sic ꝙ nihil eius esset ꝑncipalr a volũ
tate: ⁊ si sic: tũc volũtas nõ posset actũ su/
um tollere: vel meritoriũ actũ dimittere.
qđ falsum est. ⁊ patet ꝯseq̄ntia. q2 gr̃a essꝫ
eius ꝑncipale producẽs quo ad totũ. mõ
manente ꝑncipali ꝓducẽte: manere videť
productum: nec minus ꝑncipale poterit ĩ
pedire magis ꝑncipale. Vel gr̃a faceret a
liquã ꝑtem actus meritorij ꝑncipaliter: et
aliam volũtas. ⁊ non videť quare potius
vnã q̄ꝫ aliam vel nullam. ⁊ tunc habet ꝓ/
positum. ¶ Quinto. Si gr̃a ꝑncipalr fa/
ceret actũ meritoriũ: seq̄reť ꝙ sp̄ instiueret arguit.5
volũtatē: ꝓpositis duobꝫ actibꝫ: q̇d esset
magis eligendum. falsitas ꝯñtis ptꝫ: per
glo. sup illđ apli ad Phil. ꝑmo dicẽtis. mi
hi viuere xp̃s est: ⁊ mori lucrũ. dicit glosa
mihi viuere ĩ carne ē meritũ: ⁊ mori fructꝰ
opis q̇d eligã ignoro. ⁊ ꝓbať ꝯña. q2 ex q̇ ē ꝑn
cipal' cã actꝰ meritorij: ĩclinaret ⁊ determina
ret volũtatē ad id qđ eēt meliꝰ. ¶ Sexto.
q2 vl' oĩs gr̃a eq̄lr ĩclinaret volũtatē: qđ ñ arguit 6
vĩ veꝝ. q2 maior fortiꝰ vĩ ĩclinare: vel ma
ior fortiꝰ ĩclinaret ⁊ si sic: cũ volũtas sit ꝟ/
tutis finite possꝫ eē tãta ꝙ necẽssitaret volũta
tē: ⁊ sic tollerꝫ meritũ. cũ nõ eēt liba posita
necessitate. ¶ Septio. si esset cã meriti ꝑnci/ arguit 7
pal': esset cã erroris. falsitas patet. q2 absit

ꝙ error sit a gratia. ꝯña tenet. qꝛ in casu a/
ctus errone⁹ pt esse meritori⁹. vt si quis cre
dens esse diem veneris existens in carcere
abstineret a carnibꝫ: talis meret. ⁊ tñ errat
credēdo ꝙ sit dies veneris. vt suppono. vo
lo eñ ꝙ sit dies iouis. q̄uis h̄ eum lateat.
ꝯ supp. ¶ In ꝯrīū ⁊ p p̄mo supposito. ꝙ gr̄a sit vir
1 tus: est mgr̄ dis. xxvij. c. v. in fine. dicens ꝙ
gr̄a virtus nō incōgrue noiat. qꝛ volunta
2 tē hoīs infirmā sanat ⁊ adiuuat. ¶ Et pro
scđo supposito. ꝙ gr̄a faciat bonā volūta/
tem: est mgr̄ dis. xxvj. c. p̄mo ⁊ c. iij. eiusdē
dicēs. Itaqꝫ bona volūtas comitat̃ gr̄am
nō gratia volūtatē. qđ pbat auc̃te btī Au
gusti ad bonifaciū papā dicētis. ⁊ pōit in
glosa sup illo v̄bo ad Roma. v. Cū fides
impetret iustificatōem: sicut vnicuiqꝫ de⁹
partiens est mēsurā fidei: nō gr̄am dei ali/
quid meriti p̄cedit humani: sꝫ ipsa meret̃
augeri: vt aucta mereat̃ pfici: volūte comi
tāte nō ducente. pedisseq̄ nō p̄uia. ecce p
p q̄sito positū ¶ Sꝫ pro quesito arguit̃ p mgr̄m
dis. xxvij. hui⁹ scđi. c. vj. dicentē. ꝙ in bōis
merendis cause p̄ncipalitas gr̄e attribuit̃
quia p̄ncipalis causa bonoꝝ meritorū est
et per textum de consecra. disti. q̄rta. c. pla/
cuit. vbi dicit textus canōis. Anathema
sit: qui dicit gr̄am valere tm̄ ad remissio/
nem pctōrum: ⁊ nō cōferre adiutoriuꝫ ad
bene operandū. Et sequit̃. Anathema sit
qui dicit gratiam ad hoc necessariā: vt fa
cilius agamus. ⁊ non omino vt bene aga
mus. vbi canon vult. ꝙ opus solum p̄nci/
paliter bū fit a gratia. ¶ Et ꝯfirmat̃ rōe. qꝛ
Confir. opus meritoriū vel p̄ncipalr est meritoriū
a natura: ⁊ hic est error Pelagij volētis ꝙ
possemus ex puris naturalibꝫ meritorie a/
gere: vel a gratia: ⁊ habet̃ propositū. ¶ In
hac questiōe erunt tres articuli: iux mate/
rias tactas in arguendo. Primus erit de
p̄mo supposito. an gratia sit virtus. Se/
cundo. vtrum ad voluntatē esse bonā effe
ctiue exigatur gratie ꝯcursus. Et tertio: an
a gratia effectiue fiat p̄ncipaliter actus bo
nus ⁊ meritorius.

Quantum adpri-

mum: est p̄mo notandū pro intellectu ter
minoꝝ: ꝙ duplex est gratia. scꝫ increata q̄
deus est. ⁊ creata: que a deo est. De incre/
ata nō est ad presens. quia licet in se sit v̄/
tus infinita. ipa tamē nō est virtus forma
lis intellectus vel affectus. ¶ Et si dicat̃ ꝙ obiectio
legit̃ in psalmo. Diligā te dn̄e v̄tus mea
fm̄ vnā translatōez vel fortitudo mea. fꝫ
aliam translationē vel spes mea a iuuētu/
te mea. ⁊ cetere similes sacre scripture locu
tiones. ¶ Dicat̃. ꝙ vt dicit mgr̄ in p̄mo li/ Solu
bro dis. xvij. ꝙ hmōi locutiōes sunt causa
les. vt dicit̃ dn̄s virtus nostra: fortitudo
nostra: vel spes nostra. qꝛ facit in nobis v̄/
tutē fortitudinē siue spē. ¶ Creata gr̄a: vt
innuit mgr̄ dis. xxv. ca. ix. dupliciter sumi
tur. ¶ Uno mō gn̄aliter. ⁊ sic dicit̃ gr̄a q̄ 1
quid sine meritis dat̃. Hoc mō natura ⁊ q̄
libet pars nature pōt vocari gratia. quia
a deo sine meritis data. ¶ Alio mō specia 2
liter: ⁊ dicit̃ bonū additū nature sine meri/
tis. hoc mō anima homis nō diceret̃ gra/
tia homis: qꝛ est natura hoīs: sed donum
anie superadditū. ¶ Et hec gr̄a est adhuc Duplex
duplex. scꝫ gratis data solū. ⁊ sic est donuꝫ
additū nature per deū: quo tamē posito nō 1
oportet esse deo gratū. sicut fides informis.
vel spes scientie. donum pphetie. eloq̄ntie
et v̄tutes morales. imo ⁊ bona vtilia exte/
riora. de his oibꝫ non est ad p̄sens. ¶ Alio 2
modo dicit̃ gratia donum additū nature
reddens deo gratum. ⁊ dicit̃ gratia gratuꝫ
faciens. ⁊ de isto solum loqui volo. nō est
eñ questio quin quelibet virtus sit gratia
gratis data. Iuxta illud apostoli p̄me ad
Corīthios. iiij. Quid habes quod nō ac/
cepisti? ¶ Secundo est notandū ꝙ gratia Nota 2
gratum faciens quāuis vna sit: tamen di
uersimode nominat̃: diuersis suis respecti
bus. quia per respectum ad effectum dicit̃
operans. inq̄ꝫtum a peccato liberat: ⁊ volū
tatem ad bene velle preparat. Et quasi ea
dem consideratōne dicitur p̄ueniens. q̄a
ante eam voluntas nō est bona. vnde pri
us est eam aduenire q̄ꝫ voluntatem bonā
esse. ideo p̄ueniens appellatur. Item dici
tur cooperans. inq̄ꝫtum voluntatem quaꝫ
fecit bonā ⁊ bene velle iuuat exequi que be
ne vult. vt scilꝫ per eaꝫ meritorie operetur
Et eadem rōne dicit̃ sbsequēs. quia sic iu/
uat liberuꝫ arbitriū ad meritorie agendū.
Unde beatus Augustin⁹ libro de gratia ⁊
libero arbitrio. cap. xxiiij: ⁊ assumit a magi
stro in littera distinctōne. xxvj. caplo. pri/
mo in sensu. ⁊ in libro de natura ⁊ gr̄a dic.
gratia preueniēs homis volūtatē prepa/
rat: sbsequens eam adiuuat gratia preue
nit voluntatem vt saluemur: subsequitur

vt sanati vegetemur.puenit volūtatez vt
5 velit:sequit̄ne frustra velit.¶Item cōpa/
rata ad sbiectū vocat̄ grā cognitōis:inq̄z/
6 tū a fide incipit.quia eā psupponit.¶ Di
affectōnis inq̄ztum voluntatē afficit ⁊ do
7 gratā reddit.¶Uocatur etiā pfectionis:i/
8 q̄ztum opus in bonum pficit.¶Item quā
doq̄z denoīat̄ ab opposito:inq̄ztuz iuuat
cōtra malum tentatōis:vocat̄ grā prote/
ctionis.Scđo:inq̄ztum iuuat ꝯ penas p
secutionis dicit̄ gratia liberatōis.Inq̄ztuz
iuuat ꝯ maluz culpe:dicit̄ gratia extracti
onis.Et inq̄ztum eripit a malo miserie se/
quētis culpā dicit̄ gratia saluatōis.q̄ no/
mina sumunt̄ ab Esaya.capitulo.xxxj.di
cente.Proteget dñs hirlm:pregēs ⁊ libe/
rans transiens ⁊ saluās.hec aūt oīa noīa
Notā.3 supponūt pro eadē re.¶Tertio est notan/
du:q̄ vt dicit mgr̄ distinctōe.xxvij.huius
secūdi.c.pmo.Uirtus est bona qualitas
mētis qua recte viuit̄:qua null9 male vtit̄
quā deus solus in homine opat̄.Et trahit̄
diffinitio ex v̄bis bti Augustini pmo li.re
tractationū.c.ix.Et definitio videt̄ dari de
solis v̄tutibꝫ infusis.q̄s solus deus infun
dit.q2 dr̄ in fine.quā deus solus in homie
opat̄:ad drīam v̄tutis acq̄site ex ꝯsuetu/
Notā 4 dine bn̄ agendi.¶ Quarto est notā.q̄ de
Opio.1 isto supposito doctores nr̄i sūt varij.¶ q̄dā
em̄ dicūt.q̄ grā nō sit virtus:s3 sit origo v̄
tutum.sic radix ex qua pullulant alie vir
Opio 2. tutes.¶ Secundi dicunt.q̄ charitas si e
singulaꝝ virtutū formale:⁊ habit9 ipi sint
3 materiale.¶Tertij dicut.q̄ oīmode idē
sit qđ virtus s̄m rem:s3 nō s̄m rōnem.q2
virtus dr̄ inq̄ztū disponit ad bene opari.
grā inq̄ztū reddit deo acceptū.Si placu
erit alicui aliq̄ istaꝝ opionū:dicat ꝯnter.
4 quia pbabiles sunt.¶Mgr̄ Thomas de
argētina dic.q̄ grā large vocet̄ v̄tus.q2 est
bona q̄litas mētis quā sol9 de9 in hoie fa
cit.s3 nō ē x pprie loqndo v̄tus:⁊ ronces ci9
Notā.5 tacte sūt an̄ oppositū.¶Quito ē notādū:
q̄ cū grā dr̄ iustificare ex fide ⁊ dilectōe:si
h̄ accipet̄:put grā includeret fidē ⁊ dilecti
onē:tūc non posset grā sic capta dici aliq̄
vna forma.q2 nihil vnū fit ex duobꝫ exn̄/
tibꝫ in actu.s.ex fide ⁊ charitate.q2 sūt v̄/
tutes theologice distincte.vt hr̄.j.ad Coꝝ
xiij.¶ Illis pmissis sit pma ꝯclo hec.gra/
Cōclo 1. tia gratū faciēs etsi nō ꝯuertit̄ cū virtute:
tn̄ est aliq̄ v̄tus.p3 pma ps.q2 fides infor
mis nō est grā tal'.vel fortitudo infusa vl'

acquisita non est gratia faciens gratū.q2
h̄mōi posset manere:saltē informis homi
ne peccante mortalr̄:⁊ tūc nō esset charus
neq̄z gratus.ergo tunc nō esset in grā.¶p/ pbat̄ 2ps
batur scđa ps.pmo si velimus stare i dif/
finitōe magistri pus allegata:tūc nō est q̄
stio q̄n gratia sit virtus.cum sit bona q̄li/
tas mentis qua recte viuit̄.⁊ qua nullus
male vtit̄.⁊c.¶Scđo.Si velim9 stare in 2
definitōne phi.ij.ethicoꝝ.c.vj.que videt̄
esse gn̄alissima de virtute.q̄ virtus est que
habentem perficit ⁊ opus eius reddit bo/
nū.Item nō dubiū q̄n sit virtus:cum per
ficiat h̄ntem ad deū ⁊ ad pximū.⁊ op9 ei9
reddit charum.¶Tertio.Si velimus di 3
cere q̄ v̄tus sit q̄litas acq̄sita post rei pro/
ductōem disponēs rem ad bonū:sic phs vi
det̄ innuere in pncō q̄litatis.⁊.vij.phisico
rū.p3.q̄ adhuc sit v̄tus.q2 oēs dicte par
ticule sibi cōueniūt.¶Itē q̄rto.Si stare 4
velim9 in eo qđ dicit phs pmo celi.q̄ vir/
tus attendat̄ s̄m excellētie terminū.p3 q̄
sit virtus.q2 extrema qualitatū pficitiuz
hoiem.¶Et si dicat̄ q̄ in hac vita non sit
summa grā in aliq̄ hoie.nō obstat:ita nec
fides forte summa:nec charitas summa i
hac vita est:cū scriptū sit discipl'os dixisse
xpo.Auge nobis fidē.suscipiūt em̄ virtu/
tes magis ⁊ min9.⁊ g̃ hoc nō obstat.¶q̄n
to pōt sic argui.omnis q̄litas acq̄sita inex 5
istens sbiecto faciens ipm bene esse et be/
ne opari est virtus illius sbiecti.s3 grā ē
h̄mōi.igit̄.pat3 maior.q2 q̄d est aliud vir
tus alic9:⁊ minor in singlis suis ptib9 no
na est fideli.grā em̄ gratū faciēs est quali/
tas a deo creata:⁊ anie infusa reddēs eaz
deo charā.vt dcm̄ ē.Itē faciēs eam opari
meritorie s̄ opa deo chara ad vitā etern̄ā.
nō em̄ pōt voluntas in aliqđ boni nisi di
uinitus adiuuet̄ p grām coopantē.vt dicit
mgr̄.c.j.dis.xxvj.Et aplūs cū dixisset se oi/
b9 abūdati9 laborasse dic.nō ego:s3 grā
dei mecū.j.ad Co.xv.g̃ ē q̄litas acq̄sita p
ficiēs sbiectū i eē ⁊ i agere:⁊ q̄d est h̄ nisi v̄/
tus.¶Scđa ꝯclo.sic grā grū faciēs nō est
idē alicui v̄tuti que nō ē charitas:ita ipa Cōclo 2.
ē charitati idē.l3 i noīm rōne aliq̄l' sit diui
sitas.pma ps ꝯclonis p3 q2 q̄libet v̄tute q̄
nō ē caritas remanēte sblata caritate sola
nō ammō manet grā.et tn̄ si eēt eadē alicui
eaꝝ remaneret.g̃ illa ps ē v̄a.ꝯña t3.⁊ ma
ior p3.q2 sine caritate nemo ē deo char9 si
ue gtus ad eternā vitā:etiam si oēs alias

haberet virtutes et eaz operationes: vt habetur pme ad Corith.xiij. et minor nota e. qr manentibus hijs quibus res e eadem: manet ipa
2 p3 res. ¶ Secunda ps pz. tum qr omibus alijs
1 seclusis per potentiam diuinam a charitate. et aia homis adhuc maneret aia grata deo. qd nõ esset si gratia esset alia res a charitate. qr tunc gratia esset ablata. qr omnes alie
2 forme ponunt ablate. ¶ Tum etiã. qr precise eedem sunt operatões charitatis et gratie gratum facientis. ad quid g ponent diuerse forme. assumptum pz. qr vtriusqz effect9 e reddere hõ charum siue gratum meritorie operantem. saltem stante vsu liberi arbitrij. ¶ Tum
3 etiam tertio. qr si poneret virtus distincta cum nõ sit moralis. esset theologica. et sic essent quatuor xtutes theologice. scilz. fides: spes: charitas: et gratia ¶ Et quarto. hz
4 sonat nomen charitatis. Charis em grece
in 3a d.1 est gra latine. inde charitas. ¶ Sed mgr Thomas de argentina tenes 2riam opinionem nititr soluere pmam rõnem: qrto articlo questionis quam mouet circa distinctionem. xxvj. secundi. negando 2nam omnibus alijs ablatis ab aña pter charitatem adhuc manet gratia. g charitas est gra. et causam dicit q in simili nõ valeat. qr nõ sequitr: dic. omnibus alijs ablatis a figura adhuc manet linea ergo figura est linea. qr dicit q 2ns sit falsum. qr linea est spes quantitatis. et figura qlitatis. ¶ Secundo etiã. qr nõ est possibile:
2 creaturam manere et separari a relatõe qua refertur in deum: et tamen dicunt multi q relatio illa differat a suo fundamento. ¶ Sed
Solo salua reuerentia tanti doctoris: hec solo nõ videt bona. qr imaginatio nõ capit: g a ñ sit b nec aliqd ipius b. et ecõtra. et deum conseruare solum a simil 2seruando b. quia isto manifestam cõtradictõem includit. Sit ei a charitas et b gratia. que nec est charitas nec pars eius. sicut etiã nulla pars charitatis per aduersarium est aliqd ipius gre. tunc sequit deus in aña solum cõseruat a. et eius partes. g nõ conseruat in ea aliqd aliud ab a: per exponentes: et per te adhuc manet b. g deus conseruat aliqd aliud ab a et pter ei9. hec habet se angulariter in figura logicoz nec exempla sunt ad ppositum. ¶ Unde p
Ad 1 mum nõ valet. qr linea esto q non eet figura tamen est terminus figure. gra aut si nõ sit charitas: nõ est aliqua ps eius: vel aliqd eius: cum quelibet pars charitatis sit charitas: sicut quilibet gradus albedinis albedo. ¶ Secdm etiã nõ valet. qr relatio crea- Ad 2
ture ad deum nõ est nisi ipa creatura. Et e satis derogare omnipotentie dei: dicere q deus nõ possit facere angelum: nisi simul faciat aliam rem. Et q nõ possit 2seruare aliqz sbstantiam vel qualitatem: nisi mediante dependentia distincta supaddita. Tum qr vtiqz hanc dependentiam nõ per aliam conseruat quia essz pcessus in infinitum. quare g non eque bene 2seruaret immediate qualitatem vel sbstantiam. Tum etiã. qr hec dependentia nõ dependeret a deo nisi mediante fundamento cui supaddit. et sic nõ posset dici: qd immediati9 dependeret a deo. Tum etiam qr gratia nõ videt esse nuda relatio: cuz relatio vt relatio nõ sit pncipium actõnis: sicut
est gratia. ¶ Ad scdam rõnem dic ibidez Ad alia
mgr Thomas q nihil referat vel incõuenientis sit. q idem sit actus distinctoz. qa materie et forme est vnus actus. s. cõpositi que sunt tamen diuersa: nec aliqd modo idem. ¶ Si fas est dicere: miror de talibus supfici- Rñde
alibus solõnibus. que nihil faciunt ad mentem arguentis. nullus em dubitat: qn diuersoz que faciunt vnum: sicut actus et potentia possit esse idem actus. s. cõpositi. sed diuersoruz actuum etiã seorsuz agentium: esse sic oino eundem actum. qd nõ possunt facere nisi illud qd aliud et ecõtra. ¶ Istud nõ est imaginatus Nota
aliqs phus. Si em omne illud faceret dulcedo lactis qd facit eius albedo. et econtra nunqz fuisset cognitum q albedo differet a dulcedine mõ impossibile est q aliud faceret gratia gratum facies qz illud qd charitas. et ecõtra. qr vtraqz facit deo acceptuz ad vitam eternam. nec aliud nata est facere finaliter qz hoc. et sunt fm aduersarium forme distincte: quaz vna nõ est aliqd alterius: nec econtra. quomõ igit capiet imaginatio q erunt forme distincte quaz sic oimode vn9 est actus. ¶ Sed forte dices q gra sit forma charitatis. Istud negat magister thomas in eadem questione et bene. qr ppie loquendo nulla forma vna cõponit ex partibus diuersaz rõnum essentialium intrinsece cum ex pluribus existentibus in actu nõ fiat vnum
¶ Sed tertia pars 2clonis q in rõne dif- phi[losoph]i
ferant. pz. quia gratia signat illam qualitatem que est charitas pncipalius per respectum ad deum: inqztum ea dr aña deo chara vel dilectio dei gratuita vltra naturalia ad vitam eternam in ea impssa: et eandem qualitatem significat hic termin9 charitas

in ordine ad voluntatē que per ipsam dili/
Corre. git deum ꝛ proximū. ¶ Correlariū. Gratia
est virtus theologica p̄ncipalis. pꝫ. quia
est charitas que est p̄ncipal' inter ꝟtutes
theologicas. q: radix est omniū virtutū.
vt dicit btūs Augustinus in sermone de
laudibꝰ charitatis: vt patꝫ ex secūda par
te ɔclōnis. Docte p̄mo articlo.

Quantū ad secū/

dum articlm. scꝫ. Utrū ad voluntatē esse
bonam effectiue req̄rat gratie cōcursus. id
est. Utrꝫ gratia faciat voluntatē bonā. ꝛ lo
Notā. 1. quar de gratia gratū faciente. ¶ Ubi p̄mo
est notandū. q̄ de hac materia satis late di/
ctum fuit in questio. xx. p̄mi de charitate.
que idem est (vt dictū est in p̄cedenti arti
culo) q̄ gratia. Et ideo breuius trāscūdo
pauca hic de hoc dicā. q: recte sic requirit
Notā. 2 cōcursus charitatis ita gr̄e. ¶ Scdo note
q̄ voluntatē esse bonā pōt intelligi dupl'r
1 ¶ Uno mō quo ad essentiā. ¶ Alio modo
2 quo ad bonitatē superadditā. Essentialis bo
nitas sequit entitatē eī. vt de hoc etiā est
dictū in questiōibꝰ p̄mi. q̄ q̄libet entitas
tanta est bonitas q̄nta est entitas. ¶ Sed
Dupl'r voluntatē esse bonā bonitate superaddita h̄
potest intelligi dupl'r. ¶ Uno mō bonitate q̄
1 meritorie possit agere ad vitā eternā. et h̄
duplicat quia vel s̄m potentiā dei absolu/
tam. vel s̄m potentiā eiꝰ ordinatā. ¶ Alio
2 modo bonitate nō faciente eam ad meri/
torie agendū. ꝛ hoc dupl'r. q: vel bonitate
originali sicut iusticia originali de q̄ tamē
dictū est in vltimo articlo q̄stionis p̄cedē
tis. q̄ nō fuerit gratia gratū faciens. ¶ Secū
do mō. bonitate q̄ desiderant statū beati/
dinis. licꝫ ex illa eam nō possit mereri. q̄m
bonitatem q̄dam vocant virtutes mora/
les. ꝛ voluntatem habentē hāc bonā mo/
Cōclō 1. raliter dispositiue vel habituali. ¶ His p̄/
missis sit p̄ma ɔclō hec. Quāuis ad om
bonitatē volūtatis req̄rat gratia increata:
tñ ad nullā bonitatē volūtatis p̄ter q̄ ad
ad se bonā in se ꝛ ad meritorie agendū re/
quirit gratū faciēs grā creata. Prima ps
ɔclōnis pꝫ. quia nulla potest esse bōitas
volūtatis nisi a deo: sicut nec aliqua enti/
tas. ¶ Scda ps pꝫ inductiue in aliis mo
pbat 2 dis: bonitas essentialis sequit essentiā volū/
pars tatis. ꝛ manet cum pctō mortali etiā ī dā
1 natis: cū naturalia maneāt in penis. ¶ Itē

iusticia originalis fuit in voluntate absq̄
illa grā. vt dictū est in vltimo art. questio
nis p̄cedentis. ¶ Item volūtas bona bōi/ 3
tate addita qua quis desiderat btitudinē.
licꝫ nō meritorie. pꝫ p auctem bti Aug. in
libro de p̄destinatōne sanctoꝝ cito pꝰ p̄n
cipiū tractātis illud verbū apl'i. ij. ad Co/
rinth. iij. Nō q̄ sufficiētes simꝰ cogitare a/
liq̄d a nobis quasi ex nob. dicētis. q̄ cogi/
tare bonū possumus ante fidē. g̃ deside/
re btitudinē ante charitatē vel grām pos/
sumus. ¶ Et sup psalmū. cxviij. tractās il/ 4
lud. Cōcupiuit aīa mea desiderare iusti/
ficatiōes tuas in omi tempe. dicit. q̄ pro/
pheta ostēt: q̄ quasi gradibꝰ ad iustificati
ones dei p̄ueniat. Primus em̄ est gradus
vt videat q̄ꝫ sint vtiles ꝛ honeste. deinde vt
eaꝝ ɔcupiscat desideriū postremo vt effici/
ente grā delectet eaꝝ opatio. Ecce q̄ deside
riū gr̄e ꝛ btitudinis p̄cedit grām gratū fa
cientē. ¶ Et patꝫ illa pars. quia ista boni/ 5
tas volūtatis addita stat in phīs gentili/
bus. vt dic beatus ille Hieronymꝰ in epi
stola ad Demetriadē virginē. ꝛ fuit alle/
gata in q̄nta ɔclōne tertij articli dicte que
stiōis vigesime p̄me. Item etiā hec bona
volūtas est in attritis de pctō mortali in q̄
bus nondū est gratia gratū faciēs. ¶ Sꝫ
tertia pars. scꝫ q̄ ad meritorie agendū req̄ pꝫ. 3. ps
rat gratia saltem de lege ordinata. pꝫ. q: re
quirit charitas creata. vt in tertia ɔclusio
ne secūdi articli dicte q̄stiōis vigesime pri
mi fuit dictū. g̃ gratia gratū faciens. quia
charitas nō est sine illa. vt dictū est. ¶ Se Cōclō. 2
cūda ɔclusio. Quāuis de lege absoluta de
us sine grā creata possit voluntatē habere
acceptā ad vitam eternā: tñ s̄m legē ordi/
natam grā gratū faciens p̄uenit volunta
tem bonā ad eandē vitam. ¶ Prima pars p̄ma ps
pꝫ per scdam ɔclōnem scdi articli dicte q̄/
stione. xx. in qua dicebat q̄ deus de lege ab
soluta possit alicui dare salutē. nullā cha/
ritatem habēti. g̃ etiā nō habēti grām crea
tam. ¶ Scda pars pꝫ per insignem in littera scda ps.
ꝛ fuit allegata auctas pro scdo supposito
ad oppositū. ¶ Et pōt probari rōne. q: ad
vitā eternam ɔsequendā de lege ordinata
requirit aliq̄d q̄d leuet voluntatē vltra il/
lud q̄d a natura pōt. ꝛ q̄cquid sit illud: h̄
vocat grā gratum faciens. g̃ ɔclusio ē ve/
ra. maior est manifesta. quia q̄ aliquis ex
puris naturalibꝰ possit mereri vitam eter
nam: est error Pelagij. ꝛ ad hoc adducit

pp

magister in lr̃a plr̃es auctoritates. ⁊ minor
pꝫ. quia q̃cquid hoc sit: ille homo fit deo
ad eterna gratus. ergo nõ immerito voca
Confir. tur gr̃a faciens hoïem gratũ. ¶ Cõfirmat
sic. q: vel homo ex naturalibꝰ põt mereri
aliq̃d qđ est totalr̃ sup hoïem. ⁊ hoc nõ.
quia p̃mo naturalia nõ p̃nt: nisi in equa
2. le sibi. ¶ Scđo. quia ex puris naturalibus
homo nõ põt deo aliquid cõdignũ solue
re qđ debet. scꝫ eidem agere gr̃as de illis.
⁊ aliis gratuitis donis. quõ g̃ poterit reddere
aliq̃d qđ plus valeat: si non põt satisface
re de his que sibi credita sunt: ⁊ tamẽ ma
gis videtur posse satisfacere q̃ꝫ dantem exce
dendo eum ad maiora scꝫ munera obli
3 gare. minor pꝫ de se. ¶ Tertio sic. Ex puris
naturalibꝰ nõ põt potest homo mereri p̃
sentis vite ꝑpetuitatẽ. g̃ neqꝫ gl̃iaꝫ anime
⁊ corporis resuscitatõeꝫ ꝯñ̃a tenet. q: quod
nõ põt minus: nec maius. maius autẽ est
gl̃iam eternam ꝯsequi q̃ꝫ vitã p̃sentẽ cõti
nuari. ⁊ maius est a morte ad vitã eternã
suscitari q̃ꝫ in habita vita cõtinuari. ante
cedens pꝫ ꝑ illud psalmi. lxxxviii. Quis
est homo qui viuit: ⁊ nõ videbit mortẽ. q̃
si diceret nullus. Statutuꝫ enĩ est homi
nibꝰ semel mori. ¶ Correlariũ. Nulla volũ
tas creata est bona meritorie sine creata g̃
Cõcl. 3 tia: sequitur ex ꝯclone. ¶ Tertia ꝯclusio. Li
cet de lege ordinata aliq̃ sint de facto salui
cũ ita exili gr̃a q̃ nullꝰ saluabitur forsitan cũ mi
nori. tñ infinite minor illa ꝑ salute finali
ter sufficeret viatori. p̃ma pars pꝫ de his
qui salui sũt ex sola gr̃a baptismali. quia
nullus vnq̃ꝫ saluabitur cũ minori. Secun
da pars pꝫ. q: gr̃a baptismalis ĩfinite re
missibilis ẽ. cũꝫ sit forma graduat. vꝫ per
illud Aug. Gratia meretur augeri: vt aucta
mereatur perfici. ad Benifaciuꝫ papã. ⁊ est ĩ
glosa sup illđ ad Rom. v. Iustificati gra
tis. ⁊ g̃ ea infinite minor adhuc esset gra
tia. ꝯñ̃a tenꝫ. q: gratia est qualitas vnifor
mis: cuius quelibet pars gradualis ẽ gr̃a
⁊ vltra. ergo infinite minor redderet g̃tuꝫ
ergo ꝯstitueret repertam in morte decedentẽ
in numero saluandorũ. ¶ Correlariũ. Ex p̃
Corre. ma parte sequitur videtur multi homines saluã
di in beatitudine essentiali ⁊ accidẽtali e
runt equales pꝫ de his q̃ decedunt in sola
gr̃a baptismali. q: cũ illa (vt supponitur ad
plenũ, sit in omnibꝰ equalis in oibꝰ sic dece
dentibꝰ eq̃le p̃miũ correspondebit. ¶ Secũdũ
Corre. 2 correlariũ ex scđa pte. Infinita appet dei

pietas circa quẽlibet xp̃ianũ. pꝫ. q: gratis
in baptismate tantũ ꝯtulit donũ q̃ infini
te remissiꝰ finaliter in aliq̃ reptũ ipm ꝯstitue
ret eternaliter btm̃ in aĩa: ⁊ in fine tp̃is in cor
pore glĩosũ ꝑ scđam partẽ ꝯclonis. ¶ Ter Cõcl. 3
tiũ correlariũ Quilibꝫ baptisatus tenetur fi
naliter seruare hꝫ donũ. pꝫ. q: accepit ipm
ad salutẽ: nec aufertur ei nisi spõte sua ꝑp̃a
sbeat ad pctm̃. ¶ Quartũ correlariũ. Mor 4
to amplius ceteris paribꝰ peccat xp̃ianus in
eodẽ actu q̃ꝫ infidelis. pꝫ. q: p̃uat se colla
ta gr̃a: ⁊ se sua spõte de tãto bono ꝯstituit
ingratũ. hꝫ aũt nõ facit infidelis. Itẽ cadit ⁊
agit ꝯ votuꝫ qđ in baptismate fecit ⁊ hoc
nõ facit infidelis. ¶ Quintũ correlariũ om 5
nis adultus finaliter in gr̃a decedẽs ampliꝰ
cõsequitur p̃miũ q̃ꝫ si decessisset statim post ba
ptismũ: añ ad aliqđ tp̃s susceptũ. pbatur
scđa pte ꝯclonis sic. q: decedet cũ ampliori
gr̃a ⁊ merito. g̃ plus hẽbit de gl̃ia ⁊ de p̃mio
ꝯñ̃a nota est. q: dñs dabit vnicuiqꝫ scꝫ o
pera sua. Apoc. ii. pꝫ añs. q: hẽbit meritũ
ꝑ suscepta gr̃a in baptismate. ⁊ meritũ ꝑ
finalis gr̃e assecutõe vel ꝯtinuatõe. hec aũt
sunt maior gr̃a correspondens vite q̃ꝫ esset so
la gr̃a baptismalis ¶ Forte dicetur. q̃ iste for obiectio
te ꝑdidit gr̃am baptismalẽ: ⁊ q̃ finaliter re
surgẽs resurget fortassis cũ minori vel eq̃
li: quare g̃ plus p̃miaretur q̃ꝫ si in gr̃a baptis
mali a p̃ncipio decessisset. ¶ Scđo. talis for 2
tasse potuit tot cõmisisse vicia q̃ finale di
minueret sibi p̃miũ. g̃ nõ oꝫ q̃ maius p̃mi
um cõsequitur. pbatur añs. ⁊ ꝯñ̃a nota videtur. q:
opa bona etiã extra charitatẽ facta minuit
penã in p̃scito. g̃ etiã opa mala diminue
rẽt gl̃iam in p̃destinato: a sili. ⁊ añs pꝫ. q̃a
aliter deus nõ esset iustus iudex: si tm̃ puni
ret in inferno hoïem semꝑ bonũ intendẽtẽ
vel sepe nõ baptisatũ: sicut aliũ sꝑ male agẽ
tẽ ¶ Rũdetur ad p̃mã. supponẽdo q̃ deꝰ re Solo
suscitatũ a pctõ mortali ad gr̃am q̃ gratia
prior saltẽ resuscitetur q̃ ad meritũ. alr̃ deus
nõ plene indulgeret. q: meritũ p̃us cõces
se gratie nõ redderet. Et pꝫ ꝑ illđ ad Ro
ma. 8. Omnia coopantur in bonũ his q̃ scꝫm
ꝑpositum vocati sũt sctĩ. vbi glo. etiã pec
catũ mortale. mõ hꝫ nõ eẽt veꝫ: si meritum
gr̃e p̃cedẽtis nõ restitueretur. Vñ pꝫ q̃ iste
hẽbit p̃miũ ꝑ gr̃a in q̃ resuscitatꝰ ẽ. et ꝑ g̃
tia baptismali quã peccãdo ꝑdidit ⁊ resur
gẽdo q̃ ad p̃miũ reaccepit: ⁊ sic plꝰ p̃miabi
tur q̃ꝫ si in sola p̃ma mortuꝰ esset. ¶ Per hꝫ
ad formã rõnis. q̃ q̃cq̃d sit de añte: de quo Ad for

fortasse al's dicet. ɔña nō valz. q2 etiā si in minore resurgeret actuali. q2 tñ cuz illa re surgēdo pro illa ꝛ p pmā p̄miabit: magis habebit p̄miū q̄2 si cū sola pmā decessisset
Ad 2 .¶ Ad scdam q̄ q̄2uis pctā pꝑtrata p̄mi um differre valeat ꝑpter reatū culpę quē pena habet tollere: nō tñ valent diminue re p̄miū: sm dei iusticiā misericordie p̄miā tem in vita p̄senti bona grę recepre. pt. quia tota p̄miabit ꝛ q̄libet eius pars: ꝛ nō minus ꝑpter culpā postq̄2 de ea fuerit sa/ tisfactū. q2 si finalis intēsiue et extensiue fu isset in eo sine culpa. Et ad pbatōez q̄ nō sit simile de opibꝫ bonis p̄scitoꝝ. q2 deꝰ pu nit citra condignū. ꝛ ergo illa minuūt eis penā: ꝛ p̄miat vltra condignū. ꝛ q̄ peccata nō minuunt premiū suscepte grę ꝑporcio natū. Hoc de scdo arr.

Quantū ad terti-

um articulū vidēdū est de quesito. scilicet Utrū a grā fiat p̄ncipalr actus bonꝰ ꝛ me
Notā 1. ritorius? Et loq̄ intendo de grā creata: ꝛ de actu meritorio vitę eternę. ¶ Pro q̄ est no tandū: q̄ in actu meritorio duo possumus cōsiderare. Primū sbstantiā actus. Se
Notā 2 cundū q̄ est meritorius siue ad vitā ęrnā deo acceptus. ¶ Scdo est notandū q̄ ad actū esse meritoriū tria videnť cōcurrere. p̄ mū gratia: vt dcm̄ est in p̄cedenti articlo. q2 sine ea volūtas nec in se est bona: nec po test in opa meritoria. scdm volūtas. pz. q2 sine volūtate creata ñ est meritū. q2 cꝰ essz meritū si nō creature rōnalis. ꝛ tertio diui na acceptatio. q2 q̄2umcūq2 a p̄mis duo/ bus fieret actus: si deus eū nō acceptaret: ad vitā ęternā nō esset meritoꝝ. queritur
Cōclo 1 igit a quo istoꝝ p̄ncipalius est actus meri torius. ¶ Prima ꝑpō. Principaliꝰ omnis actus q̄ q̄s meret: meritoriꝰ est ex accepta/ tione diuina: q̄2 ex pte volūtatis vel grę. pro batur sic. ex illo p̄ncipalius est actus me ritorius qd nō pōt stare q̄n sit meritoꝝ q̄2 ex illis positis stat eum nō esse meritoriū. sed sic est q̄ posita acceptatiōe sempē ē actꝰ meritoriꝰ. nec illa stāte pōt nō esse merito/ riꝰ. ꝛ alijs posit/ saltē de lege absoluta stat eū nō esse meritoriū. si desit acceptatio. er/ go ɔclō h̄ .1. maior pz ex termis. q2 h̄ respe/ ctu dati effectꝰ ē p̄ncipalior cā. q̄ posito sp esset effectꝰ q̄2 illō qd accidētalr se hz ad ef fectū. minor pz. q2 nō stat q̄ sit acceptatio et nō mereat hō. Posset tñ deꝰ actū etiā2 ex grā ꝛ libero arbitrio pductū ñ accepta/ re ad aliq̄d meritū. put de se notū est. p̄nci paliꝰ eñ volūtas dei ē cā rez q̄2 cā creata. si cut sunt grā ꝛ liberū arbitriū. Cuz vt dic a/ postolꝰ ad Rom. ix. Cui vult miseretur. et quē vult indurat. ¶ Correlari. In actu bo
no vt meritoriꝰ est p̄ncipale est dei accepta Corre. 1.
tio. ꝛ accessoria sūt liberū arbitriū ꝛ grā cau sa meriti. pz ex ɔclōne. q2 sine illis possz es
se meritū ꝛ nō sine dei acceptatōe. ¶ Secū Corre. 2
dū correlariū. Ipiꝰ actus in esse meritorij formale est dei acceptatio. ꝛ materiale q̄si grā ꝛ liberū arbitriū. pz. q2 acceptatio diui na sp dat esse meriti: sic forma dat esse rei. nō aūt opter q̄ h̄ faciat grā. cū sm potētiā dei absolutā stet actū esse a grā. tñ nulliꝰ meriti. sic stat posita materia ñ esse formā
dantē esse specificū. ¶ Scda ɔclō. Licz a/ Cōclo 2
ctus sb ea rōne q̄ meritoriꝰ est p̄ncipalius sit ex grā q̄2 libero arbitrio. tñ inq̄tuz enti/ tas est plꝰ ꝛ p̄ncipaliꝰ est a voluntate q̄2 a grā gratū faciēte dño. p̄ma pars pz p au/ ctoritates allegatas pꝰ oppositū q̄siti. Et ad Roma. vj. vita ęterna dr esse grā. non liberū arbitriū. vbi glo. q̄ deus sua miserati one nos ad vitā ęternā pducit. Hec autē miseratio in nobꝫ fit infusiōe grę opantis ꝛ coopantis. Propť qd dic glo ij. ad Cori. iij. sup illo vbo. Nō q̄ simꝰ sufficientes ali q̄d ex nobis q̄si ex nobis. q̄ grā siue chari
tas nō dat sm merita: sz facit oīa merita. 2
¶ Scdo sic. quia oīs actus pductiuꝰ ali/ cuius finis debet esse ꝑporcionatꝰ illi fini. sz magis grā ꝑporcionata ē merito q̄2 vo/ lūtas vel liberū arbitriū g̃. ꝛc. ɔña nota est et maior pz. q2 ꝑporcionanť dispositōes fi nibꝫ ad q̄s. cū actus actiuoꝝ sint in pati/ ente disposito. ꝛ minor pz. q2 certū est q̄ vi ta ęterna excedat naturalia hoīs nec ex se aliquā ad eā hn̄t viam. via aūt qua dñs eam disposuit est gratia faciēs volūtatem
bonā in se ꝛ pficientē ope. ¶ Scda ps pz. scda ps
q2 q̄ ad sbam actus volūtas se hz p̄ncipa liter post deū elicitiue. q2 vt sic grā ē eiꝰ q̄si coopans in eliciēdo. vñ ꝛ ipa dr dña actꝰ:
ꝛ nō grā. ¶ Correlariū. Ordo actiōis me
ritorię a viatore talis est. Nā p̄mū est grā Corre. 1
p̄ueniēs ꝛ voluntatē faciēs velle bñ: ꝛ iu/ uās ad meritorie pficere. scdm volūtas ad iuta grā actū bonū libere eliciēs. ꝛ tertiū. fi nale ꝛ formale deus acceptans pductuz
actum ad premiū ęternū. ¶ Scdm correl/ Corre. 2.

ꝙ gratia in pductōne actus meritorij nō
solū requirit vt purgās voluntatē: nec so
lum vt assistens libero arbitrio: nec solū
vt cū ea liberū arbitriū possit facilius pro/
ducere actōem meritoriā: nec solum vt si/
gnū diuine acceptatōis: sʒ vt pncipalr fa
ciens meritoriā actōem. sic dcm est in au/
ctoritatibꝫ p ꝯclōne allegatis. ꝛ ex prima
parte ꝯclōnis. est eñi pncipal post dei acce
ptatōem causa meritorie actōnis. Vñ glo
sa sup illud de pnia dis. ij. Charitas ē glo/
riosa in pseuerātibꝫ: victoriosa in martyri/
bus: opꝫosa in omībꝫ fidelibꝫ. dic ꝙ ipa sit
effectiua bonoꝝ operum. Et btūs Aug. in
exhortationibꝫ suis ꝯtra Julianū. Pudi
cicia nos pudicos facit. iusticia iustos. pi
etas pios. ꝛ grā deo ꝛ homībꝫ gratos fac.
Corre. 3 ¶ Tertiū correlariū. Idē effectus vno mo
do fit pncipalius a grā. sʒ inqʒtuʒ est pre
paratiuus ad finē: ꝛ alio mō a voluntate
sʒ inqʒtū in se claudit propriā entitatem
ptʒ ex ꝯclōne. Uo ce. iij. arti.

Illis premissis re

Ad 1 rōēʒ pn. spōdet ad rōnes pncipales. ¶ Ad pmā. cō
cedit maior. ꝛ negat minor: ꝙ grā nō sit ca
ritas. Ad mgrm dicentē: ꝙ gra pueniens
est fides cū dilectōe. Dicit ꝙ mgr voluit: ꝙ
cū dat grā gratū faciens: faciēs volunta/
tem bonā: dat qlitas bona psupponens fi
dem actualē vel habitualē: dat dilectōeʒ
actualē in potētibꝫ vti rōne. actualē scilʒ q
volūtas actu bene vult. vel habitualē: vt
in infantibꝫ. ita ꝙ auctas nō loquit de grā
tia q̄ ad id qđ est: sʒ q̄ ad ea q̄ secū portat:
cū infundit. sit eñi in fidelibꝫ cū infundit:
fides dat ꝛ spes ꝛ dilectio qua bñ voluit.
fides ꝛ spes tanq̄ dispositōes psuppositę:
si debeat esse grā. ꝛ dilectio tanq̄ effectus
ipius grę quē sit tpe pducit i sua infusiōe.
Et tertius mod' loqndi satis ꝯsuet'. Dici
mus eñi ꝙ ira sit appetit' vindictę. ꝛ hoc ē
formalr. Dicim' etiā ꝙ sit ebulitio sangui
nis circa cor. ꝛ hoc est cāliter. qꝛ ex h̄ pdu/
cit ira. Dicimus insup ꝙ ɋtus sit bōa qua/
litas mētis q̄ recte viuit. vt dic mgr dist.
xxvij. c. pmo. Et dicim' ꝙ sit bonus vs' bo
noꝝ quibꝫ possem' male vti. vt dic beat'
Aug. pmo retractationū. c. ix. ꝛ assumitur
a mgro dis. xxvj. c. vlti. ꝛ hoc est effectiue.
Ita in pposito. grā est fides in dilectōne.
idest grā cum infundit secum ducit fideʒ

et agit dilectōem quo volūtas est actu bo
na. ¶ Ad scđam pbatōem minoris: nego Ad 2 pbatiōʒ
añs de vi sermonis: intelligēdo ipʒ ꝙ cha
ritas innitit gratię. Ad bt̄m Aug. dicenteʒ
ꝙ charitas innitit grę: si de grā increata in
telligeret: tūc nō esset ꝯ dicta. Si auteʒ de
creata: tūc est sensus bti Aug. ꝙ pꝛ sit ra/
tio grę q̄ʒ charitatis. eo ꝙ vt dcm est in se/
cūdo articło: gratia dr. eo ꝙ ea anīa deo est
grā ꝛ accepta. ꝛ hęc acceptatio pꝛ ēq̄ʒ ca/
ritas creata vel eius act'. Dicit igit chari/
tas in suis actibꝫ inniti grę. i. acceptatiōi
diuinę. Uel facili'. charitas. i. opa chari/
tatis quibꝫ diligim' deū ꝛ prim innitit grā/
tię. i. acceptatōi diuę qua sʒ hmōi sūt deo
chara ꝛ accepta. Tamē in re charitas ē grā/
tia: ꝛ ecōtra. nec aliud vult btūs Augusti
n'. ¶ Ad scđʒ pncipale qñ dr sic. Sicut se Ad 2
habet esse spūale ad opari spūale: sic se ha
bet pncipiū essendi ad pncipiuʒ opandi.
1 ¶ Di pmo. ꝙ tam grā q̄ʒ charitas q̄ idem
sunt est pncipiū formale essendi spūale. qꝛ
eis anīa viuit spūaliter tāq̄ʒ forma infusa
liʒ pncipiū essendi spūale sbiectīn sit ipsa
met creatura rōnal spūalr viuēs. ¶ Secū/ 2
do dr. ꝙ tā grę q̄ʒ charitatis actus pmus
est reddere aīam deo charā ꝛ gratā. sicut
actus pmus anię est reddere suppositū vi
uū. vt hr. ij. de anīa. ¶ Tertio dr. ꝙ tā gra/ 3
tię q̄ʒ charitatis quę idem est: opari secun/
dū est facere actus pmos meritorios vitę
eternę. sʒ actuales vel habituales electio
nes meritorias. ꝛ coopando pficere illas.
vt magister dicit distin. xxvj. c. j. ¶ Quar 4
to. ꝙ opari sc̄dm gratię vel charitatis est sin
gularū virtutum opatōes reddere viuas
scilʒ vitę eternę meritorias. quę sine grā es/
sent mortuę: etiā quātumlibet essent alias
rectę. Ex quo ꝯseqnter ꝯcedit. ꝙ stet op'
esse rectum. ꝛ in nulla deficere circūstantia
et tamē nō esse viuū vita meritoria: vel es
se mortuum. sic ꝙ nō mereatur eternā vitā
Patʒ. quia talis fuit dilectio dei sup om/
nia in angelis ante infusionē gratię grātum
facientis. vel etiā in pmis parentibꝫ vsq̄ʒ
ad peccm̄ exclusiue. habuerunt eñi dilectio
nem dei sup omnia ex rectitudine naturali
volūtatis ad deū: q̄ tamē nō erat viua vita
eterna meritoria vitę eternę: vel mortua q̄ʒ
tum ad priuatiōem huius vitę: licet non
erat mortua ex culpa: quia ea nō merebā/
tur: eo ꝙ nondum acceperūt vnde poterāt
pficere. ¶ Per hoc ad formā rōnis. tale Ad 3

ar maior. quia sicut se habet ad opari. ita
pncipiũ essendi ad pncipiũ opandi. loq̄n
do de opari pmo scz quod est dare forma
liter ipm viuere spũale. quia hoc dat gra/
tia vel charitas. Et in eodem sensu negef
mior. q esse formale spũale differat ab o/
perari pmo spũali. Charitas em̃ q̄ est for/
male ẽe spũale: est etiã formale opari pri/
mũ. quia est formalr vita spũal'. sicut aĩa
que est actus pmus formalis: est vitale es
se nature: z vitale opari pmũ quo est vita
Dubiuz ¶ Et si quęrat. Si charitas vel gra est su/
Solo um opari formale pmũ respectu cui⁹ opan
tis? Potest dici q respectu dei qui ea dat
formaliter vitam spũalem ipi aię sicut ani/
ma est formalis actus pmus respectu cui⁹
respectu suaꝝ causaꝝ ea formaliter viuifi
1 cantiũ corpus viuũ. ¶ Sed loquendo de
opari scdo. scz qd pcedit ab esse pmo. ne/
gef silitudo. quia esse viui differt a suo ope
rari. tamẽ pncipiũ essendi est aĩa que eti/
am est pncipiũ opandi opatiões vitales
ita gra est pncipiũ essendi. z differt tã ipa
q̄z esse spũale anię a motu volũtatis q̄ est
eius opari: cuius tamẽ ipa est pncipiũ ac/
tiuũ in esse meritorij. vt dcm̃ est. Idem est
pncipiu essendi cõposito z opandi scz sua
forma in naturalibꝫ. ita z in spũalibꝫ idez
est pncipiũ essendi formale z pducẽdi ope
ra bona spũalia. Et ad pbatõem dr: q nõ
opteat q semp sic se habet causa ad cam:
ita effectus ad effectũ. nec ecõtra. nã mul/
tiplices effectus pñt esse ab eadẽ causa. vt
ab aĩa vita cõpositi z opatiões vitales.
¶ Vel posset dici: q nõ sit icõueniẽs q idẽ
3 sit causa z pncipiũ essendi spũaliter z ope/
randi spũalr. vt gra vel charitas tñ hoc ẽ
alio mõ. quia essendi gra est causa in gene
re causę formalis: z agendi vel opandi in
genere causę efficiẽtis. Et nõ est incõueni
ens q eadẽ causa diuersoꝝ effectuũ sit cã
diuerso modo causandi. z sic non hꝫ se sic
causa ad causam sic effectus ad effectum
quia causa est vna: q̄zuis effectus sint diu
Ad 3 si. ¶ Ad tertiã negef minor. sbstantia enĩ
propa tam grę q̄z charitatis est voluntas
Et ad pbatõem dr. q aĩa vocaf sbiectuz
gratię inq̄ztum reddit eã gratã deo q̄ ad se
totã. qz sil' cũ ea scz gra infundunf omnes
pfectões theologicę. oẽs ptes anię pficien
tes. ipa tñ est radicalr in volũtate. qz ẽ ca
ritas que inq̄ztũ charitas dr esse in volun
tate: eo q dilectio a qua denoiaf charitas:
est actus volũtatis. Et breuiter hęc rõ apõ
me parũ cõcludit: eo q oĩs potẽtia pncipa
lis anię est ipamet aĩa. Idẽ em̃ est volũ/
tas anię: z ipa anima loq̄ndo de potentia
¶ Ad quartã q tã charitatis q̄z grę actus Ad 4
pmus q̄ est dare aĩam viuã spũalr est cõ
tinuus. Sz scdus actus scz agere volitio
ne actuali meritoria ille est interpolatus:
z ille est grę sic charitatis. vt mgr dic in lra
qz gra coopans facit pficere. z opans velle
¶ Ad q̄ntam. illa arguit q nõ oĩs motus sit Ad 5
gra. et h̄ est p dictis in pmo articlo. ¶ Ad
cõfirmatõem. q diuersitas diaꝝ diuisiua Ad cõfir
rũ nõ fundaf sup diũsitate reꝝ: sz rationũ
alr em̃ dr aĩal z alr mobile a scpo fm cõ/
trarios motus: q̄zuis idẽ sint. Verũ est tñ
q isti termini motus z fa dñt sic magis cõ
mune z minus cõe. vt i pma cõdone dictũ
est. Et g̃ nõ est mirũ si alię sint diñę diuisi
uę gñis vel supioris: z alię iferioris. ¶ Ad
rões factas cõ scdm suppositũ q̄ dicebaf: Ad 1 cõ z
gram facere volũtatẽ bonã. ¶ Ad pmaꝫ q suppoƒi.
volũtas pmi hoĩs lz esset bona essentialr
z bona iusticia originali ac mltiplici gra g̃/
tis data. tñ nõ erat bona gra gratũ faciẽte
neq̄ ad meritorię agendũ. ¶ Ad scdam q Ad 2
ex puris naturalibꝫ volũtas nõ possit esse
bona meritorie de lege cõi. Et ad pbatõez
q q̄zuis añs esset veꝝ: scz q volũtas ex pu
ris naturalibꝫ posset deũ sup oĩa diligere.
nõ tñ hoc esset meritorie. qz ita fuit i Adã
añ pcm̃ vel ab istãti creatõis. imo ita fu/
it i oĩbꝫ alijs. s. ãgelis: vt pus dcm̃ ẽ: q i istã
ti pmo sue creatõis deũ sup oĩa dilexerunt
sz qz nõ ex gra: nõ debebaf huic dilectõi vi
ta eterna: nec erat illi⁹ meritoria ¶ Ad ter/
tiã q q̄zuis volũtas ex puris naturalibus Ad 3
possit bonũ velle z pficere: saltẽ in gñe: q̄a
ita potuit Adam in statu innocẽtię: h̄ ta/
mẽ velle vel pficere nõ esset meritoriũ vitę
eternę. qz sine gra ¶ Scdo. q ex puris natu
ralibꝫ nõ põt bonũ velle z pficere i natura 2
lapsa: nisi spẽali dono g̃tuito pueñta. vt fu/
it dcm̃ supi⁹ in quę. xx. pmi de charitate. z
ad plim. q plħa volueñt q opationuz dñi
sumus a pncipio vsq̄ ad finẽ vitę ciuilis.
quo ad facere z nõ facere. nõ tñ ad facien/
dũ bonũ nisi pueñti gra dei g̃tis data. ¶ Ad Ad 2
scdam pbatõem. q esse necessitata ad ma pbatõez
lũ. Rñdeo q nõ habeo cõñs p incõueniẽti
in gñe sibi derelicta. qz sine gra in natã lap
sa in gñe nõ pt vitare pcm̃: veꝝ ẽ q in spe/
cie z singlarit nõ seq̄t. qz respectu cuiuslibet

actus singularis mali põt facere ⁊ non fa
Ad ↄfir cere.¶ Ad ↄfirmatõem dr̃ p̃mo q in natu
1 ra lapsa ꝑpter fomitẽ ⁊ appetitũ sensitiuũ
cui nata ẽ volũtas se ↄfirmare: prior ẽ vo/
lũtas ad malũ. s. ad delectatões inhone
stas ⁊ ad fugã tristitiũ sustinẽdoꝝ: q̃z ad bo
na. Iuxta illd̓ Geñ. 8. Sensus ⁊ cogita/
tio humani cordis in malũ ꝓna sũt ab a/
dolescẽtia sua. Et hec ẽ mẽs phi. ij. ethico.
dicẽtis. Voluptates nob̃ ex puero cõnutri
unt: ꝓpter qd̓ difficile est ↄterere hãc passi
2 onẽ ↄtinuatã vite. ¶ Scd̓o dr̃ q in natu/
ra integra q̃uis ex pte nature impellebat:
vel magis ꝓprie agebat siue incliabat ad
bonũ. tñ q: libere volũtatis erat potuit se
flectere a bono. rõne libertatis nõ bene vsę.
3 ¶ Tertio dr̃ q tam nũc q̃ tũc ex pur' natu
ralib᷒ pot in malũ. q: hoc nõ est difficile:
cũ facile sit deuiare a signo. s; nõ pot nunc:
nec potuit tũc in bonũ meritorię vitę ęterne
ex naturalib᷒. licz tũc potuerit in gñe. q: h
bonũ excedit naturã hoĩs. ⁊ ĝ ad illd̓ non
põt: nisi g̃ra gratũ faciẽte q̃ eleuat hoiem
sup naturalia: ad hoc q amia sit grata deo
Ad for. ⁊ possit in opa deo accepta. ¶ Ad formam
cõcedit maior in agentib᷒ naturalib᷒. sed i
agẽtib᷒ liberis nõ oportet q magis possint i
conuenientia sue nature q̃ disconuenientia: ꝑ/
pter libertatẽ arbitrij: q̃ licet sp̃ feratur in ap/
parẽs bonũ: ⁊ sic ↄformiter agit sue nature i
genere. tñ in spẽ ꝑpter libertatẽ equaliter pot
deficere sic bene agere nisi deu g̃ra preueniat
Ad 4. ¶ Ad q̃rtam ridet mgr̃ in li. dist. xxvi. c.
vj. dicens. q illã auctem dicat btũs Aug.
q: fides no daĩ nisi volẽti: nõ tñ precedit bo
na volũtas meritorie fidẽ ¶ Põt etiã dici
Aliter q nõ sit inconueniens q ↄcedat q volũtas bo
na bonitate nature vel ex dono gratuito dei
p̃parata ad fidẽ suscipiẽdã vl ad desiderã
das iustificatões dei precedat fidẽ. s; volun
tas bona simpl'r. s. meritoria vitę ęterne p/
supponit fidẽ ⁊ g̃raz. ¶ Per idẽ r̃ndet ad cõ
ad ↄfir. firmatõem q bona cogitatio q̃ precedit fidẽ
nõ est meritoria vitę ęternę. sic nec attritio
in penitẽte. s; est bona: gratuita puctõe dei
trahẽte voluntatẽ ei᷒ s; vt desideret de fide
nũ iustificationũ ⁊ dei: q̃ u' nõdũ sit iusta.
¶ Ad rõnes facta ↄ q̃stiõ. ¶ Ad. 1 q argu
Ad 1 it p. j. ↄclõne tertij ar. vez ẽ eñ q p ↄpati/
ↄ q̃stiõ3 onẽ ad acceptatõem dei g̃ra nõ est p̃nci/
palis causa meriti. s; p ↄpatõem ad volũ
tatẽ g̃ra est p̃ncipal causa meriti ¶ Ad se/
Ad 2 cundã: ↄcedit maior quo ad sbam actus.

s; quo ad esse meritoriũ negeĩ maior: ⁊ h cõ
parãdo g̃ram ad voluntatẽ creatã. Ad p
batõem qñ dr̃ q omĩe accns sit instrm sbę
p̃ncipalr agẽtis. Ista põt ↄcedi. ⁊ ↄñter q
g̃ra infusa sit instrm ipius dei: q̃ dirigit vo
luntatẽ ad merendũ. ⁊ sic volũtas in ordi
ne ad mereri est posterior g̃ra. q: deus faci/
ens volũtatẽ mereri: p p̃us ↄiungit g̃rę q̃z
volũtati: iuxta legẽ ordinataz. S3 tñ sba
actus est p̃ncipalius: vt dc̃m est a volun/
tate q̃z a g̃ra. S3 q sit act᷒ meritori᷒ h est
p̃ncipal'r a deo: qd̓ facit deus cũ g̃ra. bõitas
eñ meriti est supra voluntatẽ. ⁊ ĝ a forma
supra suã naturã hãc fieri necesse ẽ. ¶ Ad
Ad 3 tertiã. q g̃ra sp agit ↄformiter mãdatis dei
⁊ ergo si deus ↄtio mõ p̃ciperet q: incliat ad
obedientiã successiue ↄtio mõ inclinaret.
Ad impbatõem cũ dr̃. q tũc esset agẽs rõ/
nale. negeĩ ↄña. q: nõ cognoscit. s; suppo/
sita cognitõe intellect᷒ repñtante legẽ dei
vt illi obtẽperet: voluntatẽ inclinat: sic etiaz
virtus acquisita inclinat volũtatẽ cõfor/
miter recte rõni. ⁊ nõ determinate ad vnuz
modũ agẽdi: s; cõformiter rõni. nec ẽ ex h
agẽs rõnale. Et cũ dr̃ q oĩb᷒ eodem modo
Di p̃io se habentib᷒ posse in opposita est ꝓprium
potẽtię rõnal'. dr̃ q hoc sit verũ in his q̃ sũt
libere volũtatis. nõ aũt est sic de g̃ra: q: vo
lũtatẽ nõ habet. nec est volũtas: s; p̃ceptio
eius. ¶ Scd̓o dici põt q nõ oĩa habent se
2 eodẽ modo. cũ dominus aliter ⁊ aliter prę
cipit. Itẽ posset dici de g̃ra sic ↄtrare q s̃m
eundẽ modũ ꝓportõis l. mp̃ inclinat. scil3
vt ex amore cõformiter agat diuinę volũ/
tati: s; quo ad actus ꝓducẽdos sępe aliter
et aliter inclinat: s̃m q ratio dictat. alia et
alia fore deo accepta. ¶ Ad quartã. q quia
Ad 4 volũtas actũ meritoriũ libere in se ꝓducit
ideo p̃ncipalius est act᷒ meritori᷒ a volũ/
tate q̃z a g̃ra quo ad sbam actus. sed q̃ ad
esse meriti vel quo ad attingere beatitudi
nẽ p̃ncipali' est a deo acceptãte eum ad illã
mediãte g̃ra. ⁊ ideo sic p̃ncipali᷒ est a g̃tia:
q̃z a volũtate. ¶ Ad ↄfirmatõem q gratia
ad ↄfir. post deũ facit totũ actũ ⁊ quãlibet ei᷒ par/
tem in esse meritorij. q: vt dc̃m est ipa est ĩ
strumentũ q̃ mediãte d's facit volũtatem
meritorie agere: ⁊ vt sic nihil eius est p̃nci
paliter a voluntate. ⁊ negeĩ ↄña. ĝ volũtas
nõ posset actũ suum tollere. q: sba actus ẽ
ab ea p̃ncipalius q̃z a g̃ra. ⁊ ablato actu ñ
Ad 5 esset p' eum meritu. ¶ Ad q̃ntã. negeĩ ↄña
quia gratia nõ est instructiua: sed fides. ẽ

tamen affectiua. quia disponit voluntatē
Ad pbatōem ɔñe. ꝙ ꝗ̄zuis gratia determi
net voluntatē ad optimū respectu finis. ñ
tamē determinat eam ad optimū respectu
medioꝝ. quia ħ est opus prudētie ⁊ ɔsilij:
et spectat ad intellectū eligere mediū apri/
Ad 6 us ppter deum ex grã. ¶ Ad sextā ꝙ maior
gratia ceteris paribꝫ forti⁹ inclinat. ⁊ cum
infert ꝙ possit esse tāta ꝙ eam īmobilitaret
in bonū. Dicit ꝙ ita erit in patria ⁊ hoc erit
in augmentū libertatis. s. nō posse flecti in
malū. ⁊ ita erat in virgine maria post con
ceptū saluatoris: ꝙ nō potuit ferri in malū
erat tñ libera in facere ⁊ nō facere iuxta illō
quod iudicabat optimū. In hac aūt vita
ɔmuniter tāta nō dat qui volūtas ex mo
bilitate sua possit ferri in malū. Et cū dici
tur ꝙ tolleret meritū. Dī ꝙ hoc nō oportꝫ
stante via. q: ꝗ̄zdiu est ī via ex fide ⁊ ex spe
⁊ firmatōe gratie pōt mereri. esto ꝙ in ma/
tre dñi fuerit necessitas ad bonū: tñ mañit
status vie. ⁊ ꝗ̄ merendi. nō eñ ex pronita/
te ad malū magis meret homo: sꝫ minus
quia minus firmiter operatur bonū. ¶ Ad
Ad 7 septimā. negetur ɔ̄seq̄ntia. ⁊ ad pbatiōeꝫ
admittitur casus. sed gratia nō est cā illi⁹
erroris: nec ille error meriti: nisi forte per ac
cidens. sed gratia est causa meriti: eo ꝙ vo
luntatem detinet sm̄ dictamen ɔ̄scientie
in bono quo meretur. quāuis error intersit
tamen ex illo nō est pncipaliter: sed solum
per accidens ratio merendi. ¶ Oīa que
adducta sūt pro parte opposita sunt pro
dictis. Hec de que.

Queritur de-

q cimooctauo circa distinctōeꝫ
vicesimāoctauā ⁊ sequenteꝫ.

Utrū sicut viator ex puris naturalibꝫ ne/
quit mereri pmā grām: etiā de cōgruo: sic
nequeat per grām gratis datā mereri glo/
riam de ɔdigno? Que questio vnū sup
arguit. 1 ponit. s. ꝙ pctōr nō possit mereri pmā gra/
tiā: etiam de cōgruo. ¶ Cōtra quod arguit
sic. Deus dans alicui pmam grāꝫ: vl' dat
eam digno: vel īdigno. si digno. ḡ iste me
ruit primam grām. si dat eam indigno.
et quomō sapiā infinita indigno daret tā
tum bonum. cum hoc potius videat esse ī
[illegible] ꝗ̄ sapientis. ¶ Scḋo sic. Aliqs
arguit 2 existens extra grām potest operari ex fide:
pro ɔsequēda glīa. ergo potest mereri pri/
mam grām. ɔsequentia tenet. q: fides me

retur iustificatōem. ad Romanos. v. Iu/
stificati ex fide. añcedens notū est. ¶ Con Confir.
firmat sic. Quia ꝗ̄nto aliquis alicui mi/
nus dꝫ: tanto factum bonuꝫ eius in serui/
tiū alterius videtur esse magis meritoriū.
modo existēs extra grām deo minus debet
ergo opus bonum factū ad seruiciū dei vi
detur esse magis meritorium. sed existens
in gratia potest mereri maiorē grām. ḡ ex/
istens extra gratiā potest mereri pmā gra/
tiam. ɔseq̄ntia nota. ⁊ maior rōnis videt
nota de se. nō eñ tñ debetur premiū ceteris
paribꝫ magis debenti sicut minus debenti
et minor patꝫ. quia qui est extra grām mi
nora bona recepit a deo. ⁊ añcedens secun/
de partis patꝫ. quia grīa meret augeri: vt
aucta mereat pfici. vt dicit btūs Augusti
nus ad Bonifacium papam. ¶ Tertio sic arguit 3.
Stat ꝙ aliquis pro se pie ad salutem ⁊ p
seueranter oret: post multos annos casur⁹
vt deus cadenti si eum cadere contingat:
tribuat gratiam ad resurgendū. ⁊ tales o/
ratiōes nequeūt esse inefficaces. ḡ iste pōt
sibi mereri pmam gratiā post casum. cōse/
quētia videt esse nota. ⁊ añcedens pro pri
ma parte est manifestuꝫ ⁊ pro scḋa pte pꝫ
Matthei. vij. Omis qui petit accipit. gl.
si pro se si pie ad salutē ⁊ pseuerāt. ¶ Quar
to. Quia homo potest per naturalem su/ 4
am potentiaꝫ seruare omnia legis māda
ta. ergo potest mereri gloriam ex naturali
bus. ergo gratiam. consequentia tenet vlti/
ma quia gloria supponit gratiam. Et pri
ma. quia dicit textus Matthei xix c. Si
vis ad vitam ingredi serua mandata. et
añcedens patet ad Romanos. ij. vbi di
citur. Cum eñ gentes que legem non ha
bent naturalr ea q legis sunt faciūt: ipi si
bi sunt lex. ergo naturalr implent māda
ta legis. Et Deutro. [illegible] dī. Mandatū qḋ
ego do tibi hodie nō sup te ē mō oē māda
tum [illegible] [illegible] dilectōe dei sup oia. iuxta Greg
oriū [illegible] de aplis [illegible] papit ī sola dilectioe
solidat. ¶ Posset pbari scḋo. q: vī ꝙ ex na
turalibꝫ possunt ɔcludere deū e sup oia dili Confir.
gēdū. ⁊ volūtas pt se illi dictamī ɔforma/
re. ḡ pt ex naīalibꝫ iplere mādatū magnū.
tꝫ ɔña q: ħ ē mādatū magnū. Mat. 22.
⁊ a fortiori possunt adimplere mandatuꝫ
scḋm. ergo. ⁊c. ¶ Confirmatur tertio. q: si ñ
pōt ex naturalibꝫ homo adimplere man/ pbat 3
data: tūc ex naturalibꝫ esset necessitat⁹ ad
peccādū: ⁊ ex ɔñti non peccaret. q: factū ne

cessariũ nõ est pctm̃.vbi em̃ est necessitas:
ꝛ vbi nõ est libertas ibi nõ est pctm̃. pecca
tũ em̃ est sp̃ a volũtate libera.ꝛ patz cũ cõ/
sequẽtia.q꜡ hõ obligaret̃ ad impletõz mã
datoꝝ.ꝛ ex totis naturalibꝫ seu tota sua na
arguit̃.5 tura nõ posset ea adimplere.¶Quinto sic
Aliq̃s ex puris naturalibꝫ pt gr̃am quaz
hꝫ ꝑdere.ergo põt gr̃am quã nõ hꝫ acquirere
ɔñ̃a tenet.q꜡ act᷒ meritori᷒ gr̃e ꝛ ꝑditiuus
eiusdẽ sũt ɔ̃rij.ergo hñt nãaliter fieri circa idẽ
ergo qd̃ põt in vnũ põt in aliud ɔ̃rioꝝ. ante/
arguit̃ 6 cedẽs pꝫ. ¶Sexto. Quia pctõr ex pur̃ na
turalibꝫ põt sufficiẽter ɔteri.igit̃ põt mere/
ri p̃mã gr̃am.ɔñ̃a tenꝫ ꝑ illd̃ ps̃.l.Cor cõ
tritũ ꝛ humiliatũ deus nõ despicies.añs ꝓ
bat̃.q꜡ al̃s pctõr iustificaret̃ absq꜡ sufficien
ti dispositõe p̃uia ex pte sui. Et ex ɔñ̃ti nõ
esset possibile sustineri q̃n deus eẽt acceptor
psonarum.iustificãdo vnũ qui nõ ẽ dispo
situs.ꝛ nõ iustificãdo aliũ:cui᷒ ɔ̃rium dic̃
textus Actuũ.x.q꜡ nõ est psonaꝝ acceptor
arguit̃ 7 deus.¶Septimo. Quia ad meritũ gr̃e d̃
cõgruo:vel sufficit q̃ hõ faciat qd̃ in se est
ꝛ si sic:cũ hoc possit hõ ex naturalibꝫ.patꝫ
q꜡ ex eis possit mereri p̃mã gr̃am de ɔgruo
Uel req̃rit̃ aliq̃d vltra cõem vires natura/
les.ꝛ si sic:tũc dãnandi q̃ moriunt̃ in pctõ
mortali cõtinuato vident̃ iniuste dãnari.
q꜡ faciẽdo totũ qd̃ in se erat:gr̃am ꝓ salu/
te conseq̃ nõ poterãt.quare ergo dannãtur?
Confir. Et ɔfirmat̃.q꜡ ante ɔuersionẽ dñi ad ho/
minẽ requirit̃ q̃ homo ɔuertat se ad deuz
ergo homo põt mereri p̃mã gr̃am d ɔgruo ex
naturalibꝫ.ɔñ̃a nota est.q̃ nihil ante cõ
uersionẽ dei ad hoiem requirit̃ qd̃ hõ ex se
nõ põt.quia hoc habere nõ posset nisi deus
cõuerteret se per p̃us ad eũ. Et añs patet
per illud Zacharie p̃mo.Cõuertimini ad
me:ꝛ ego conuertar ad vos. Et Eccĩ.xv.di
cit̃.q̃ deus ab initio cõstituit hoiem: ꝛ reli/
quit eum in manibꝫ consilij sui.ergo potu
it se cõuertere ad deum ex naturalibꝫ.Se
quitur. Apposuit tibi ignem ꝛ aquam ad
quod volueris porrige manũ. Ecce q̃ po/
tuit se cõuertere ad deum:sicut a deo.Se
quit̃. Ante hoiem vita ꝛ mors.bonũ ꝛ ma
lũ.qd̃ voluerit dabit̃ illi Ecce videt̃ sonare
textus.q̃ equaliter sit i ptãte homis se di/
sponere ad vitã sicut ad mortẽ.ꝛ ex ɔseq̃n
ti de cõgruo ex se disponere ad p̃mã gr̃am
et de congruo mereri eam. Et Prouꝰbio.16
dicit̃:q̃ homis est p̃parare animũ.ꝛ illud
est ꝓpositũ.scꝫ q̃ homo ex naturalibꝫ põt

p̃parare animũ ad p̃mã gr̃am.¶Deinde ɔ̃ q̃situz
arguit̃ ɔ̃ q̃situm sic.scꝫ q̃ homo possit me/
reri gl̃iam de cõdigno.¶Primo sic.Quod arguit̃.1.
a iusto iudice dat̃ ꝓ merito in p̃miũ:h̄ ille
cui dat̃ videt̃ meruisse de cõdigno. sꝫ vita
eterna a iusto iudice dat̃ viatoribꝫ ꝓ meri
to in p̃mium.igit̃ eã meruerũt de cõdigno.
tenet ɔñ̃a. Et maior ptꝫ.q꜡ iustus iudex
dans vnicuiq꜡ iuxta opa sua:nõ videt̃ da
re infinitũ maius p̃miũ q̃z operius meru/
it.minor ptꝫ ꝑ illud apl̃i.ij.ad Ti.iiij.De
reliq̃ reposita est mihi corona iusticie:quã
reddet mihi dñs in die illa: iustus iudex
nõ solũ mihi:sꝫ ꝛ his qui diligũt aduẽtũ
eius.¶Scđo sic.Quia sicut se hꝫ peccatum arguit̃ 2
ad gehẽnã.sic opus meritoriũ ad gl̃iam.sꝫ
quis ꝑ pctm̃ penã meret̃ gehẽne de condi/
gno.ergo ꝑ gr̃am meret̃ gl̃iaz de ɔdigno ergo
ꝛc.ɔñ̃e note sunt.ꝛ maior sil̃r.q꜡ sic ꝑ pctm̃
penã:ita per gr̃am meremur gl̃iam.minor
ptꝫ de se.¶Tertio sic.Plus gratia põt red arguit̃ 3
dere actũ meritoriũ p̃mij q̃z natura deme/
ritoriũ supplicij.Sed certũ est q̃ ex natu/
ra quis põt facere actũ meritoriũ eterni sup
plicij de cõdigno.ergo adiut᷒ gr̃a põt face
re actũ meritoriũ glorie siue eterni p̃mij de
cõdigno.tenet ɔñ̃a.ꝛ maior nota vr̃:eo q̃
pl᷒ pt gr̃a in bonũ q̃z natura i malũ.ꝛ minor
est nota vr̃.q꜡ ex naturalibꝫ bñ pt q̃s deficere
mortali.¶Quarto.Dis hõ est dign᷒ vita 4
eterna vl̃ pena eterna.nõ agẽs ex charitate nõ
est dign᷒ pena eterna.ergo ẽ dign᷒ vita eterna.ergo
agẽdo meret̃ de ɔdigno illaz vitã.ɔñ̃e no
te sũt.maior pꝫ.q꜡ q̃ sũt i gr̃a digni sũt vita
eterna.Iuxta illd̃ Apoc.iij.Ambulabũt me/
cũ i albis:q꜡ digni sũt.Et eodẽ mõ q̃ nõ ẽ
in gr̃a dign᷒ ẽ morte eterna.q꜡ vt dic̃ beat᷒
Aug.Charitas diuidit int̃ filios ꝑditio/ 5
nis ꝛ regni.¶Quĩto.q꜡ vl̃ pctõr existẽs in
gr̃a ꝛ opans aliq̃d de cõgruo meret̃:vel ni
hil.nõ scđm.q꜡ sic opa facta ex gr̃a non es
sent bona nec laudabilia q꜡ nullo pmio
digna.qd̃ fl̃m ẽ.q꜡ btũs Aug.nũerat virtu
tes ꝛ eaꝝ opatões int̃ maxĩa bõa.Itẽ opa
facta ex gr̃a ɔtinuata ad finẽ vite merent̃
denariũ diurnũ.Math.xx.q꜡ mercenarij
ɔducti sũt ꝓ denario diurno.q̃bꝫ etiã dĩm
ẽ tolle quod tuuz est ꝛ vade.ergo ex eisdez
denarius diurnus est eorum aliquid.igi/
tur merentur.Si dicatur primuz:h̄ neces
sariũ ẽ esse vitã eternã.q꜡ nullũ tpale bonũ ꝓ
opere eius q̃ diligit deuz sup omnia:suffici
ens est premiũ.quia nõ fit pro temporali.

tiam tanta est eminētia charitatis q eius
nullum est sufficiēs premiū nisi q omnibꝫ
bonis supeminet: sicut ipa supeminet omi
bꝰ virtutibꝫ. teste venerabili Anselmo mo
nologion. c. lxviij. dicente. Si creatura rō
nalis amet deum: nihil vtiq̄ pōt esse pre
mium amoris eius nisi qđ supeminet om
Confir. nibꝫ creaturis. ¶ Confirmat. q2 deus remu
nerat opera facta ex charitate pmio determi
nato iusticia sua exigēte hoc tanq̄ creatu
re opanti debito. ergo creatura h̄ premiuȝ
meret de cōdigno. ꝯseq̄ntia declarat. quia
hoc videt esse de cōdigno mereri: sic mereri
vt aliquid determinatū premiū sit sibi d̄ iu
sticia debitum. añcedens pȝ per glo. super
illud. ij. ad Thi. iiij. De reliquo reposita est
mihi corona iusticie. dicentē: q deus est iu
stus in remunerādo. Et sup illud psal. cxj
Misericors miserator τ iustꝰ. dic glo. de
us misericors est dum expectat. miserator
dum iustificat. sed iustus dum remūerat
¶ Sexto. Deus pro actu facto ex charita
ad grūll 6 te dat premiū eternū. ergo dat dignū pre
miū. tenet ꝯseq̄ntia. quia hoc est dignum
premiū qđ volūtas que nō errat iudicat es
se dignū. τ tunc vltra. ergo viator hac con
digne meretur. pbatio cōsequētie. quia a
lias nō esset sui actus dignum premium.
¶ Sed pro supposito quesiti. τ q nullꝰ pos
In ꝯtrū sit mereri primā grām etiā de cōgruo ē ma
pmi. scȝ gister in pncipio distin. xxviij. dicēs. q in
p suppo concusse obseruādū est grām dei nō aduo
cari meritis pcedentibꝫ. Vñ apostolus ad
Roma. iij. Iustificati gratis per grām ipi
us. qđ nō esset si grā haberet ex meritis. τ
est quid nois. vnde eñ esset grā si ex meri
tis debita? ¶ Scđo etiā pro illo facit illđ
2 quod scribit aplus. ij. ad Corinth. dicens
Fiduciā talē habemus per xp̄m ad deū nō
q sufficiētes sumus cogitare aliq̄d a nob:
quasi a nob. si eñ nō sufficimꝰ cogitare a
liquid a nobis quasi a nobis: quō ergo eri
mus sufficiētes a nobis mereri pmā graȝ?
¶ Sȝ pro scđo τ p q̄sito est id qđ habetur
In ꝯtrū ad Roma. viij. Nō sūt cōdigne passiões
scđi scȝ huiꝰ tpis ad futurā gl'iam q̄ reuelabitur i
p q̄sito nob. Nō si he passiões que fuerūt i mar
tyribꝫ nō sūt de cōdigno meritorie vite et
ne: cuȝ ita videant esse maximi meriti iux
ta illud Joh. xv. Maiorē hac dilectōem
nemo hȝ: vt aīam suā ponat q̄s p amicis
suis: q̄nto minus alia opa charitatis. ¶ In
hac questiōe erūt q̄tuor articli. Primꝰ in
quirit q̄ vocent naturalia. τ q̄ sit genalis dei in
fluentia. Scđs. vtȝ nuda data dei q̄s possit
pficere sine gratia gratū faciēte. Tertiꝰ. de
supposito. vtȝ ex puris naturalibꝫ suffici
ens τ ꝯgrua dispositio possit esse p hac grā
tia recipiēda. Et q̄rtus. Vtrū opa grē de
congruo vel de cōdigno sufficiāt p gl'ia.

Quantum ad pri-

muȝ pmo noto. q ex naturalibꝫ puris illa
possumus que possumꝰ ex dei influētia ge Notā. 1.
nerali: τ natura nr̄a specifica sine dono spe
ciali cōseq̄nter addito indiuiduo p deū su
per gn̄alem influentiā agentē: siue sit donū
gratis datū: siue sit donū gratum faciens
¶ Scđo noto qđ naturalibꝫ loq̄ possumꝰ Notā 2.
dupl'r. Vno mō integris: sic erant in pmo
parente añ pctm̄. Alio mō vulneratis per
pctm̄: sicut de naturalibꝫ fomite peccandi τ
pronitate ad malū vulneratis: sic sūt i no
bis. vulnerata eñ sunt naturalia nr̄a ex pec
cato pmi parentis: τ spoliati sumus gratui
tis. scȝ iusticia originali τ scia necessaria p
illa τ plena obediētia viriū inferioȝ ad re
ctam rōnem τ immortalitatis dote. vt dic
glosa Luce. x. sup illud. Hō quidā descen Notā. 3
debat ab hierusalē τc. ¶ Tertio est notan
dū q aliquid dr̄ naturale multipliciter. Vno
mō q2 nō est violentū. Scđo mō. q2 non
est artificiale. Tertio q2 est ꝯueniēs. quar
to q2 inest τ nō est volūtariū ei cui iest. q̄n
to. q2 nō est casuale vel fortuitū respectu eiꝰ
cui cōuenit. Et sexto. q2 nō est miraculosū
id est. q2 sequit cursum nature cōis sine dei
miraculosa opatōne. Et h̄ mō capienduȝ
est naturale: in tertio articlo: τ in hac que
stione. q2 de h̄ pncipalr ē ad pn̄s. Fortas
sis bene opa dei miraculosa sūt pmis mo
dis naturalia. imo et grā gratū faciēs nec
est violēta: nec est discōueniēs: nec ab arte
infundit etiā qñ eā nō volētibꝫ: τ sic est inuo
lūtaria negatiue respectu infantis q̄ bapti
zat. Vñ de eis ꝯcedi pt q sint grē dei τ cha
ri. τ nō volūtaria electōe sua vl' cognitōne
sua. imo etiā nō dȝ vocari casual' vl' fortu
ita. sȝ eñ supnaturalē. q2 miraclosa. ¶ Quar
to ē notā. q miraculosū vocat qđ fit a deo Notā 4
pter influentiā cōem vel gn̄alē: q̄cquid sit
illud sic videlicet q sola influentia com
muni stante talia nō sūt nata fieri. ¶ Quin
to est notandum q duplex est influentia Notā. 5
cōmunis. quedā est respectu corpoȝ et coȝ

poꝛcoꝝ quā facit deus mediāte celo regē/
do corpa inferiora. Et ab hac nō fiūt ope
ra volūtatis que in se eliciēdo pducit cū
rōne recta. eo q celū nō regit rōnem rectā.
nec illa subest celo: sed corpa. sic de hoc dcē
est questiōe vigesima pmi circa distin. 17.
2 eiusdē. ¶ Alia est influētia cōis quā hz de⁹
et facit sup incorpea que ab eo dependent
immediate: put in illa que. dcm fuit. et eti
am fuit pbatū in que. xxix. q oīa ppetua
immediate sūt a deo. Et iō talia nō regun
tur in suo esse mediāte influētia celi. vt fu
it ibi pbatū. Silr ppetua indiuisibilia: sic
sunt angeli: intellect⁹: et volūtas ī suo age/
re intrinsece nō regunt mediāte influentia
celi saltē de p se: nisi fortasse obiectiue itel/
lectus: inquātum phantasmata corpea ali
quo mō sunt a celo: et inclinatōe volūtas
dubia 4 ¶ Tunc merito querit q̄ sit influētia com/
munis dei sup intellectū et volūtatē. Secū
do. vtrū ignorātie positiue vel dispositiue
intellectus sint ab influētia cōi dei. Et vtrū
male electōes volūtatis sint ab influētia
cōi dei. et vtrū sint naturales respectu intel/
lectus et volūtatis. ¶ Quo ad pmū dubi
Cōclo 1. um est pma ppō. q oēs pfectōes q̄ sequun
tur oēm intellectū hoīs vel spēm ītellect⁹
humani: sic q nō stat aliquē talem intelle
ctū esse qn talis fm naturā sibi insit dispo
sitio: puenēūt sibi ab influētia cōi: silr dis/
positiōes cōes sequētes hmōi spēm volū/
tatis: sic q nō stat voluntatē hmōi eē qn
talis insit ei dispositio: cōueniūt ei ab iflu
entia cōi. pz. qr qd dat formā dat oīa cō/
seqntia ad formā fz spēz. vt vult cōmenta
toꝛ. viij. phisicoꝝ. mō deus dat intellectū
et volūtatē. g dat cōi influentia pūter illa
que cōsequunt pfectōem specificā eorum.
¶ Correlariū. Inclinatio natural' ad veū
Corre. cōsciētia et remorsus ꝯ malū in intellectu:
conatus volūtatis ad bonū veꝝ vl' appa
rēs: et cōnat⁹ natural' volūtatis ꝯ malum
insunt intellectui et volūtati influētia cōi.
pz ex pclōne. qr hec sequunt naturā intel
Cōclo 2. lectus et volūtatis. ¶ Scda ppō. Omnia
in que intellectus p ista pōt vel etiā volū
tas sine alio pcursu spēali dei: dicunt eis
inesse. vel etiā posse inesse influentia com/
muni. vt cognitio hoꝝ que cadunt sb sen
su: et alie cognitōes sequētes que respiciūt
praxim exteriorem circa pueniētia carni
sicut domos edificare. agros colere. et alia
que sunt sb mechanicis artibꝫ: facere et de

talibꝫ deliberare ¶ Sed forte dicet. Tamē obiectio
nō sequunt omnem intellectū vel oēm vo Solo
luntatē. ¶ Rūdetur. nec opꝫ q oē qd
quis habet a deo influentia cōmuni insit
omni indiuiduo actu. sed potētialr vl' ap/
titudinaliter. Nullus aūt ē intellect⁹ qui
hmōi cognitōes possit habere sine aliquo
alio spēali cōcursu dei fm suā spēm. Et ita
etiā de voluntate. potentie eīm sequunt in/
fluxum communē: actus potentiā laborā
tem vel conantē. et tamē vtrūqz dicit eē ab
influentia cōmuni. qr nō opꝫ deum ad
hoꝝ productionē sup naturā agere. Vnd
in naturalibꝫ inclinatio ad locū deorsum
cōuenit oīni terre: vel ad in eo conseruari
ad moueri ad ipm: si sit extra. Actus autē
grauitatis quo hoc fit vel ipsa grauitas
non semper insunt propter impedimen/
ta. vt si graue violente quiescat sursum vl'
forte fuerit leuificatum: vt in fumo terre
stri ascendēte. tamē hec dicūt esse terre: cū
insunt a natura cōmuni: quia potentie se
quuntur speciez: et actus potentias nō im
peditas sine speciali dei ad hoc alia ope/
ratione: ita etiaz de intellectu q̄ ad sua: et
de voluntate cum voluerit. ¶ Tertia pro/ Cōclo 3.
positio. Iusticia originalis quā pmi parē
tes acceperāt: nō inerat eis influentia dei
generali. quāuis tamen sic inerat q si non
peccassent: etiam oībꝫ ex eis genitis ad
dita fuisset. pz pma pars. quia hec iusti/
cia nō sequebat naturā intellectus et volū
tatis: sic q sine illa esse nō poterant. g con/
clusio vera. cōsequētia nota est. qr quod ī
fluentiam generalē sequitur quo ad spēm
hoc debet esse sic connexū forme specifice
q aptitudo ad ipm sit inseparabilis a specie
et añcedens patz. quia ablata est per pec/
catuz ab homine: immo nec de lege ordi/
nata potest homo ad illam redire. Et ex
alio. quia ea que consequebant naturam
cum generali influentia dei nō fuerūt ab
eis ablata. quāuis vulnerati in eis erant.
modo iusticia originalis fuit eis ablata.
Vnde patet. q non erat de naturalibꝫ: sz
de gratuitis. patet maior per glosam Lu/
ce. x. ca. quia licet in naturalibꝫ vulnerati
fuerint. non tamen eis spoliati sunt. patz
minor de se. ¶ Scda ps ē pus dicta in. 4
articu. questiōis. xiij. hui⁹ scdi scz q oībꝫ pars 2
puul' addita fuissz. ¶ Cor. lz iusticia origi Corre.
nalis nō fuerit gratia gratū faciens. tamē
erat grā gratis data. pma pars est scpdi.

cta in isto scđo. secunda pars sequit̃ ex cō/
clusione. quia nō inerat ab influentia ge/
nerali. Hoc correlariū ⁊ conclo secūda prę
cedens sunt mgr̃i distin. xxviij. ca. ix. dicē
tis. ꝙ ante grām ꝑuenientem ⁊ opantem
qua volūtas bona ꝑparatur in hoīe ꝑce
dere quędam bona ex dei grā sup̃ ple grīs
data: ⁊ libero arbitrio: quędā ex solo libe/
ro arbitrio supple cū influentia dei genera
li quibꝰ tñ vitā nō meret̃ nec grām q iusti
Dubiū ficat̃. ¶ Sed tunc merito quęrit̃. Utrū obe
dientia viriū inferioꝝ ad dictamē ratōis
sequebat̃ influentiā dei gnālem Dicit̃ ꝙ
sic. ⁊ est ps (vt videt̃) iusticię originał: ha
bet̃ ꝯ ꝯdonem. Si dꝫ ꝙ nō. sequet̃ ꝙ etiā
hō in natā integra ⁊ an pctm̄ pꝫ influenti
am dei cōmunē habuisset luctam intrinse
cā carnis ꝯ rōnē. quod nō videt̃. quia fo/
mes peccati dicit̃ esse causa huiꝰ luctę ⁊ hu
ius ꝯrietat; quę ē inter carnē ⁊ spm̄. mō fo/
mes peccati nō fuit ante pctm̄. ergo influētia
generali stante ante pctm̄ non fuissꝫ hęc
Solo pugna. ¶ Ad hanc dubitatōem quę ma/
gis est ire curiosa q̃ fructuosa: nihil asse/
rendo ꝓbabilr̃ posset dici dupl'r. Uno mo
do ꝙ illa obędiētia viriū inferioꝝ ad rōem
rectā fuit donū dei gratuitū: ⁊ ps minꝰ pn
cipał iusticię originalis. quia caro etiā an/
te pctm̄ sibi derelicta ꝯcupiuisset aduersus
Ad ꝯriū spm̄. ¶ Et ad rōnem in ꝯriū q̄ñ dꝫ. ꝙ hęc
lucta sit pęna pcti: ⁊ vulnus naturalium
⁊c̃. Rñdet̃. ꝙ hoc ex eo dicat̃: nō ꝙ hęc ple
na obędiētia generalē influentiā dei sequi
tur. seu ꝙ ante pctm̄ sine gratuitis homo
hāc habuisset: sꝫ ex eo ꝙ si nō peccasset hāc
ꝯrietatem viriū naturaliū nunq̃ sensisset.
eo ꝙ omnes in iusticia originali nati fuissēt
vt in dicta quęstiōe. xiij. dēꝫ est: q̄ ab hac
ꝯrietate ꝑseruasset: nō vi naturę: sꝫ dono ⁊
rcōmēda virtute originał iusticię ¶ Et hęc ꝑpio mi
io mīsio/ hi magis placet. quia vidꝫ mihi ꝙ etiā si do
nis date minus nūc faceret hoīem de nouo in statu
pueril ⁊ sine donis ḡtuitis educādo cū vł
faciēdo cū natali ascēdere ꝑ etatē hōis in/
crementa ꝯsequentia se: ꝙ q̃uis non peccassꝫ:
nec in pctō reus scꝫ originali: quia nō ex A/
dam natꝰ esset: nihilominꝰ ad vsū rōnis ve
niēs hāc ꝯrietatē in se primꝰ inueniret. quia si
cut alia ē cognitio sensus: alia rōnis: ⁊ ali/
ud bonū sensus carnis ⁊ aliud rōnis: ita ca
ro cognitiōe sensus ad suū bonū natałiter.
et ratio in ꝯriū conaret̃. ⁊ ex ꝯñti hęc plení
tudo obędiētię viriū inferioꝝ ad rōnē nō

seq̄bat̃ naturā: sed erat donū gratuitū cre/
atoris. ¶ Aliter etiā ꝓbabil'r posset dici: ꝙ Aliter
mihi nō tm̄ placet ꝙ hęc obędientia seq̄re
tur naturalia integra ſm gnālem dei īfluē
tiam. Et illi cōseq̄nter dicerēt ꝙ ꝓprie non
fuerit pars iusticię originał quę erat ꝯtus
addita volūtati: sꝫ bene erat quiddā ab
ea ꝑsuppositū. Sic etiā plenitudo sciētię
agendoꝝ in rōne stricte loq̄ndo de origia/
li iusticia: nō fuisset pars iusticię illius: sꝫ
bene ab ea ꝑsupposita. Dicat q̄libet qđ si/
bi placet. mihi placet ꝑma. quia ꝯformior ē
sentētię phi in. j. ethicoꝝ in fine dicentł. re
cte ⁊ ad optia dep̄cat ratio. innatū aūt ali/
quid est nob̄ qđ aduersat̃ ⁊ obuiat ratiōi.
scꝫ caro vel appetitus sensitiuꝰ ¶ Quarta Cōclo 4
ꝓpositio. Inspiratiōes interiores ⁊ admo
nitiōes spēales diuinę suggerentes ad bo
num ꝓsequendū ⁊ ad malū fugiēdū: ⁊ ad
occasiōes pctōꝝ deserendū nō videntur seq
generalem influentiā dei quo ad spēz. pa
tet. quia nō sequunt̃ totā spēm: sꝫ vnū hodie
et sic facta. aliū alio tempe ⁊ alio mō facta
¶ Confirmat̃. quia hmōi ingerunt̃ sępe īfide Confir.
libꝫ ad suscipiendā fidē. ⁊ ipis ⁊ fidelibꝫ
spe btitudinis eternę: vel terrore supplicij
sempiterni. sed hęc nō habent̃ ex influētia
cōmuni sequēte spēm. ergo ⁊c̃. patꝫ maior de
se. Et declarat̃ minor. quia influētia cōmu
nis nō est ad fidem. cū fides sit sup̃ totā
naturā. Eodē modo hmōi inspiratio quę
ortum habet ex spe btitudinis verę vł sup
plicij sempiterni presupponit vitam post
hanc vitā. quę nō possunt alicui fieri no
ta ex influentia cōmuni: sed dei inspiratio
ne supernaturali ⁊ speciali. Unde hęc rō/
ne natali neq̄ūt eē nota. ergo pꝫ ꝯclo. ¶ Qui Cōclo. 5
ta ꝯclo. nec hmōi inspiratōes videntur seq
influētiā cōez cū certa ꝯplexiōe īdiuidua
li ꝓbat̃ sꝫ da rōne ꝯclonis p̄cedēt. ¶ Et ex ꝓbat 1
alio. quia tractꝰ diui nō sequit̃ īfluētiā cōez
etiā adiūctā ꝯplexiōe spēali indiuidui. mō
hmōi inspiratōes sūt q̄dā tractꝰ diui ⁊c̃.
maior vꝫ ꝯ͞ce mēte Aug exponēs illđ Jo
hā. 6. Nemo ꝑt venire ad me nisi pr̄ q mi
sit me traxerit eū. dicēs. q̄re hūc trahat et
hūc nō trahat: Noli velle inq̄rere si ñ vis
errare. q. d. ꝯ ex lumie natali nō potes inue
nire: sꝫ ē sup̃ lumē illđ. mior nota vꝫ de se ꝓbat 3
¶ Et tertio. locutiōes interiores demōis q̄
nō sequūt̃ carnē: nō sequūt̃ influētiā cōem
ergo minus ille inspiratōnes diuinę. ꝯña
nota ē. ⁊ añcedens patet. quia sępe suggerūt

demon bonis hominibus abominabilia: immo carni et influentie contraria. sicut scire bonum et malum primis parentibus. et ad se interficere. ad desperare. ad deum blasphemare. et ad omnium horum contraria sunt influentie communes que de per se sunt ad bonum. quamvis per accidens possunt esse occasio mali. ¶ Correlarium. Huiusmodi allectiones divine vel inspirationes ad desiderium fidei vel vite future post hanc. Item terrores interiores ad vitandum malum et eternum supplicium. specialis interior admonitio ad bonitatem dei vel ad beneficia eius. et huiusmodi monentes mentem sunt quedam dona gratuita dei: super influentiam communem sequentem speciem intellectus humani vel individui complexionem. patet quia non sunt secundum influentiam communem. ¶ Secundum correlarium. Valde periculosum est huiusmodi tactibus non obedire vel negligenter circa eos se habere: et magnum periculum coniungere. patet quia sunt tactus et consilia divine sapientie misericorditer trahentis ad bonum: ut dicit precedens correlarium. Unde contra tenentibus dicit sapientia divina. Proverbiorum primo. Convertimini ad correctionem meam: en proferam vobis spiritum meum: et ostendam verba mea. quia vocavi et renuistis. extendi manum meam: et non fuit qui aspiceret: despexistis omne consilium meum: et increpationes meas neglexistis. ego quoque in interitu vestro ridebo. et subsannabo: cum vobis quod timebatis advenerit. cum irruerit repentina calamitas: et interitus quasi tempestas ingruerit. ¶ Tertium correlarium. Summe expediens est bonis et malis audire verbum dei. patet quia tale est instrumentum spiritussancti quo interius trahit animam confirmando bonos in bono: et retrahendo malos a malo ipso spiritu dei intrinsecus animam instruendo. unum uno verbo et alium alio: prout ei videbitur expedire. Et eodem modo [illegible] revolvere beneficia dei. [illegible] se dei iudicium. benignissima passionem [illegible] et columnia patet quia cogitante animam de his ipsis sepius deus confortat in bono. et a malo convertit aut retrahit. Hec enim sunt nutrimenta spiritualia. de quibus dicitur Deutero. viii. Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore dei. ¶ Et ex illis posset inferri. Expedire civitatibus habere bonos predicatores: et bonos mentis medicos plus quam corporis. Item cives per dishonorationes debere compelli verbum dei negligentes audire potissimum diebus festis. ¶ Pro secundo dubio est notandum. quod aliquid esse ab influentia communi dei potest intelligi dupliciter. Uno modo de per se tanquam ad hoc proprie inclinante. Secundo modo de per accidens. quia per accidens ad aliquid quod est ab ea de per se huiusmodi potest sequi negligentia: vel malus usus voluntatis. ¶ Quibus premissis est prima conclusio. Ignorantie positive. scilicet assensus falsi et male electiones voluntatis non sunt de per se a generali influentia dei. patet quia sic optimus est ita omnes eius influentie de per se sunt ad bonum. non enim sunt huiusmodi cause mali de per se. Unde si caro influentia generali inclinet ad suum delectabile. hoc de per se est ad bonum. scilicet ad salutem speciei vel individui: et nihil quod est a deo de per se est ad defectum. ¶ Secunda propositio. Huiusmodi ignorantie et etiam male electiones possunt de per accidens esse ab influentia generali dei. patet quia ignorantie positive fiunt sepe ab influentia dei generali inclinante hominem ad quietem. scilicet in contrarium laboris. vel etiam ex inclinatione naturali ad verum: qua credens rationem concludere que non concludit. assentit cui non est assentiendum. Eodem modo electiones fiunt a liberi arbitrii malo usu: quod liberum arbitrium est rectum et directum in bonum influentia generali dei. ¶ Si dicatur. Est ergo electio mala a deo. ¶ Respondetur. quod substantia est actus a deo ut post dicetur. Secundo quod turpitudo non est a deo. quia nihil est positivum. Tertio quod deficere voluntatis est a deo tanquam a causa sine qua non. quia non posset voluntas deficere: nisi esset deus conservans eam. Tamen sub ratione defectus non sunt proprie a deo: sed a voluntate que est ipsamet influentia generalis dei: qua deus eam conservat immediate in esse et in agere: sua immensa bonitate. De his magis post dicetur cum de peccato agetur. ¶ Tertia conclusio. quamvis electiones male et sepe positive ignorantie sint naturales. prout opponitur violento: tamen non sunt naturales prout naturale opponitur disconvenienti. patet prima pars. quia electiones male sunt a voluntate tanquam a principio activo intrinseco hominis: non coacto: sed libere producente eas: ut dictum est. ergo non sunt violente. cum violentum sit quod fit a principio activo extrinseco non conferente vim passo. ut habetur in. iii. ethicorum. Et eodem modo in ignorantia affectata et sepe crassa ignorantia est a principio intrinseco activo: vel nolente scire: vel diligentiam apponere negligente. Secunda pars patet. quia huiusmodi sunt sic disconvenientes voluntati et intellectui: quia sunt eorum imperfectiones. Hoc de primo articulo.

Quantū ad secū-
dum articulū videndū est. Utrū manda-
ta dei quis possit pficere sine gratū faciēte
gratia. In quo articulo loqui volo de lege
dei ordinata. quia vt in pmo libro dictū ē
questiōe.xx. de potētia dei absoluta. Etiā
aliquis posset mereri quantū est ex parte
sui ex puris naturalibꝫ. Et etiā ds posset de il
la potētia: opa facta extra grāz accipe ad
Notā 2. salutem. ¶ Secundo pmitto ꝙ duplr (ꝗz
tum mihi sufficit ad presens) videt fuisse
lex dei expressa. Primo ante pcm in pa-
radiso in statu nature integre. De cuiꝰ le-
gis pmulgatione habet Gen̄.ij.z.iij. Ali
et secundo modo videt fuisse lex dei expres
sa post pctm̄ scꝫ diuīa inspiratiōe quo ad
legem nature vocalr p angelos expilione.
que data est certe gēn pmo quo ad circū-
cisionē. de qua Gen̄.xvij. Et deinde q̄ ad
mandata explicita moralia z ceremōialia
vt Exo.xx. z deinceps. vel si placet Deut.
vj. q̄ ad mādata ma[illegible] datā expilionē. z ter
tio ore filij pmulgantis euangeliū regni.
Notā 3 De quo Matthei.v. z deinceps ¶ Tertio
pmitto ꝙ in statu nature integre homo le-
gē datam potuit adimplere sine grā grātū
faciēte. ptꝫ per mgr̄m in l̄ra. z dcm̄ est i vl-
timo articlo questiōis pcedentis ꝙ pmus
homo ex iusticia originali potuit stare. ve-
rūtamē nō habuit grām gratū facientem
Uerū est ꝙ nō potuit pficere ex ea ad salu-
tem. Un̄ ptꝫ ꝙ in illa lege charitas vel g̃-
tia nō erat de necessitate adimpletōis legꝭ
nō em̄ tunc cadebat sb pcepto sꝫ pro iple
tione legis explicite. q̄uis fuisset tūc sicut
Notā 4 nūc necessaria ad meritorie agēdū. Quar
to pmitto ꝙ post lapsum fides mediatorꝭ
erat de necessitate salutis. vnde cadebat
z comphēsa fuit sb precepto. Q̄ꝫ ita sit ptꝫ
ad Hebreos.xj. Sine fide impossibile est
placere deo. Et Marci vlti. Qui non cre-
diderit cōdemnabit. Un̄ Exodi.xx. dicit.
Nō adorabis deos alienos corā me nō fa
cies tibi sculptile. neqꝫ omnē silitudinem.
obiectio vbi fides māifeste pcipit. ¶ Forte dicet: ꝙ
Solō he auctoritates loquant de fide post legis-
latōem euāgelij. Istud nihil est. a princi-
pio em̄ mundi nullus saluꝰ est: nisi in fide
mediatoris dei z hoīm implicita vel expli
cita. vt dicit glo. sup illud Matthei.xxj.
Turbe aūt que pcedebāt z que seq̄bātur:
clamabāt: osanna filio dauid zc. Et Act.
4. Non est aliud nomē datū hoībꝫ in q̄
oportet nos saluos fieri: q̄ꝫ nomē media-
toris. De hoc fortasse al's dicet. ¶ Correla Corre.
rie sequit ꝙ charitas post lapsum siue gra
tia gratū faciens fuit sb pcepto. vł cecidit
sb pcepto. apparet. qꝛ fides iformis scꝫ ex
tra grāz gratū facientē nō sufficit ad salu-
tem. Iuxta illud pme ad Corinth.xiij. Et
si habuero omnem fidem ita vt montes
trāsferā. charitatē nō habeā: nihil sū. Un
de dcm̄ est. Fides sine operibꝫ mortua est
Jacobi.ij. Opa aūt nō sunt viua vel vite
eterne meritoria: nisi ex grā fuerint facta.
Un̄ z btūs Augu. ꝙ charitas diuidit inf
filios pditionis z regni. in.xx li. de ciui dei.
¶ Et ꝯfirmat. qꝛ al's lex dei nō sufficisset ad Confir.
salutē. ꝯn̄s falsum. z patꝫ ꝯseq̄ntia. qꝛ vt
postea dicet: z dictū est pus. opa q̄ fiūt ex-
tra grām mortua sunt. si ḡ gratia nō cade-
ret sb pcepto: totam legē implēs z grām nō
habens legem dei plene suasset z nō fieret
saluus qꝛ sine charitate vel grā nullꝰ vēit
ad vitā eternā. Unde ad Roma.vj. Grā
dei vita eterna. ¶ Scd̄o ex hoc sequit ꝙ i Corre.2.
mandato dilectōnis siue sanctis patribꝰ
inspirato vt in lege nature: siue per angelū
expresso: vt Deut.vj. siue veritatis ore p-
mulgato: vt Math.xix. siue Mar.x. et i
pluribꝫ scripture locis nō solū pcipit actꝰ
sed z habitus. sequit ex pcedente. qꝛ grā si
cut fides cadit sb pcepto. mō hoc nō vidꝫ
aliter expssum: q̄ꝫ noie dilectōis in scriptu
ra. ¶ Illis pmissis sit pma ppositio sequēs Cōclor
ex dictis. Licet ante pcm̄ potuerit hō om
nia mādata adimplere sine gratia. nullo
modo tn̄ hoc aliquis hō potuit: nisi acce-
dente gratia cōmissa pmoꝝ parētū culpa
Prima pars ptꝫ ex tertio notabili. qꝛ pri-
mus hō nondū receperat mādatū de ha-
bendo grām gratū facientē z ḡ sine ea po-
tuit adiplere oīa sibi mādata. vt dictū
est in tertio notabili. Scd̄a ps ptꝫ ex corre
lario q̄rti notabil. qꝛ post culpā semp fuit
grā sb pcepto. z ḡ includit ꝯdictionem: ꝙ
oīa mādata impleret z nō hret grām. seq
tur em̄. oīa mādata implet: z hre grāz est
vnū mādatoꝝ: ḡ grām hꝫ: z nō hꝫ gratiā.
hec nō cōpatiunt se. ¶ Correlarie seq̄t. Ha
bes vsum rōnis z nō hn̄s grām ad minus Corre.1
ꝯtinuat pctm̄ mortale. ptꝫ. qꝛ nō esse i grā
ē pctm̄ mortale. cū grā sit de necessitate sa-
lutis z cadit sb pcepto. vt dic̄ ꝯclo: z hoc
ad minus ꝯtinuat ille qui n̄ est in gratia.

Corre. 2 ¶Scd̄m correlariū.q̄ nō est possibile f̄m
legem ordinatā dei aliquē carentē gratia
post vsum rōnis p̄ aliq̄ tempe nō trāsgre/
di mādata dei.p3 ex p̄cedente.quia iplì/
cat q̄ aliquis carēs gratia nō transgredia
tur mandatū dei de habendo grām. Cu
ius 9triū videt̄ sonare venerabil' doctor
mgr̄ Thomas de argētina questione quā
mouet circa distinctiōem.xxviij.⁊xxix. se
cūdi libri articl'o p̄mo ⁊ 9cl'one p̄ma. quā
uis forte ad bonā posuerit mentē: videat
Dubiu3 eum qui voluerit. ¶S3 est dubiū. Utrū
ab omi actu elicito 9trio mandat̄ dei pos
sit se quis 9tinere sine grā:siue charitate:
puta vt illos actus formet q̄s p̄cipiūt mā
data affirmatiua:⁊ illos côtemnat ⁊ non
eliciat quos p̄hibent mādata negatiua.
Istud est querere.vtr̄ possit in actum dile
ctiōis dei sup omia:⁊ vt primu3 sic seipm̄
Cōcl'o. 2 diligat ⁊c̄. ¶Pro q̄ est 9clusio secunda sicut
Adam potuit in omia cp̄a sibi p̄cepta: tā
affirmatiue q̄3 negatiue sine grā grātū fa/
ciente:⁊ etiā in ea q̄ nobis p̄cipiunt: vt ea
velimus.sic homo post lapsum p̄ dei au/
xiliū gratis datū etiā pōt in electiōes posi/
tiuas dilectiōis dei sup omnia:⁊ primi ad
salutē eternā.q̄uis illis vt sic mereri beatitu
dinē nō possimus. Prima ps pat3 p̄ ma
gistrū in l'ra dicente.q̄ Adam habuit vñ
potuit stare qd̄ nō esset si fuisset necessita/
tus ad aliq̄lit eligendū:q̄lit nūc dum
phibet eligi:vel etiā ad nō eligédu3 illa q̄
ds p̄cepit eligi. Scd̄a pars p3 q2 itellect⁹
spēali lumine dei adiutus: vt argutu3 est
ante oppositū pōt rōne p̄ctica et p̄lcta 9
cludere deum esse sup oia diligēdu ⁊ qua/
re volūtas se illi iudicio nō posset 9fo. ma
re:¶Confirmat̄ sic Quia ph̄i dixerunt de/
Confir. um sup omia esse diligendū:⁊ ita tradide
runt in suis scriptis et videt̄ q̄ illi iudicio
etiā sine grā se potuerint 9formare.ḡ 9cl/
clusio est vera.tenet 9ña. Et maior p3 per
phm.x.ethicor̄.viij.c.dicēt. Perfecta fe/
licitas speculatiua opatio est.vel ḡ intelle
xit q̄ esset speculatiua circa rem dependentē
et hoc nunq̄ aliqs ph̄s cogitauit.cum in
illa nō 9sistat summū bonū homis.⁊ phi
losoph⁹ ibidē dic:q̄ 9sistat in opa speculatiōe
latōe circa obiectū nobilissimū:qd̄ dic es/
se deum p3 minor: q2 quare volūtas f̄m
se nō posset illuc tendere p̄ amorē:qd̄ i vni
uersali ⁊ in p̄ticulari summe scire amādū
perationem. Tertia ps pat3.quia nō est
meritū sine gratia gratū faciēte vt' sic.ḡ vi/
tam eternā mereri nō valemus. ¶Correla Corre 1
riū. Nullū esset incōueniēs q̄ aliqs actus
tales eliceret sine grā gratū faciēte q̄les eli
cit actus ex charitate.sequit̄ ex scd̄a pte cō
cl'onis.q2 ad h̄ sufficeret donum gratuitū
dei quo ex naturalib3 tenderet ad bona:et
detestaret̄ malū:illo adiutorio dei p̄uētus
sicut allegatū fuit in.xx.questio.p̄mi libri
ex ep̄l'a Hieronymi ad Demetriadē virgi/
nē de aliquibus ph̄is hoc dicentē. ¶Secun 2
dū correlariū. Si deus aliquē ph̄m ifide/
lem vellet manutenere spēali dono ad se al
liciēdo: staret cū in dilectiōne dei sup om/
nia vsq3 ad mortē remanere:⁊ tñ ad vita3
eternā nō p̄tingere. P3 de Socrate qui p̄
cōfessiōe vnius dei ⁊ p̄ destructiōne idolor̄
veneno interiit. ⁊ p3 de talib3 ph̄is adiut̄
dono dato gratis sine grā:sic fortasse ph̄i
gentiles habebāt: vt quo amabāt oia vir
tutum opa.sic dicit btūs Hieronymus i
ep̄l'a p̄dicta allegata questiōe.xx.primi li
bri. Multos inquit ph̄or̄ audiuimus ⁊
legimus ⁊ vidimus ipos castos patiētes:
benignos:modestos:liberales: abstinētes
iustitieq3 non minus q̄3 sapie amatores.⁊c̄.
Et certum est q̄ dñs dans hoc donū phi
losopho infideli ip̄m vsq3 ad mortem po/
test 9tinuare.ergo p̄ma pars correlarij ve
ra. Sed scd̄a pars pat3.quia talis nō per
tingit ad vitam eternā: cum nō habeat fi/
dem:nec ex cōsequenti grām gratū facien/
tem que fidē p̄supponit. ¶Tertium cor 3
relariū. Stat aliquē esse i pctō mortali:⁊
deum sup omia ex h̄mōi dono diligere. pa
tet.quia iste ph̄us sic adiutus ex dono dei
p̄ueniente ⁊ naturalib3 deum sup omia in
casu diligit.tamen quia nō habet fidē:eti
am in peccato mortali ex eius defectu liga
tus existit:cum cadat sb̄ p̄cepto in habenti
bus vsum rōnis.vt dc̄m est. Similit̄ ar/
gui posset:quia non habet veram charita
tem. ¶Sed forte dicet̄:q̄ aliquis diligēs
deum super omnia damnat̄.⁊ sic staret di obiectio
lectio dei super omia cu3 pena inferni.cō/
tra illud psalmi. In inferno autem q̄s cō
fitebit tibi:⁊ tamē p3 9seq̄ntia. quia i di
ligente deum super omnia cum pctō mor/
tali.ergo decedens ibit ad infernū. ⁊ tamē
diligit deum super omnia. ¶Secūdo. q2 2
talis philosophus infidelis nō habet so/
lum(vt videtur)actualem dilectiōem dei
super omnia:sed etiam habitualem. sed

habitualis videt esse charitas. ergo si cor/
relariū esset verū: stabit charitas cum pec
cato mortali. ꝯsequentia videtur nota. & mi
nor etiā. qꝛ charitas in infantibꝫ vl' dormi
entibꝫ est habitual' dilectio dei sup omīa
Et probat maior. qꝛ ex actibꝫ volūtatis q̄
bus deum sup omīa diligit gn̄at vtriqꝫ ha/
bitus inclinans ad ꝯsiles actus. Iuxta il/
lud phi. ij. ethicoꝝ. Ex similibꝫ opibꝫ simi
les habit⁹ fiūt. Et ita est in alijs actibꝫ vo
luntatis & intellectus: ꝙ actus facti habi/
tus ad ꝯsimiles actus inclinantes pōst se
Ad 1 dimittūt. ¶ Rn̄det ad p̄mā. ꝙ licz huius/
mōi dilectio maneat in eo vsqꝫ ad mortez
tamē sic in morte scietia: sic etiā hmōi di/
lectio cessat ex acerbitate penarū inferni.
Iuxta illud sapiētis. Neqꝫ scientia neqꝫ
Ad 2 ratio est apud īferos quo tu ꝑperas. ¶ Ad
scdam ꝯcedit ꝙ hmōi esset habitus acqui
situs ad dilectōem dei inclinās. sꝫ nō om
nis habitus inclinans ad dilectiōem dei
est charitas vel gratia gratū faciens. cum
nō sit habitus infusus eleuans mentē su/
per se sic ꝙ sit deo acceptus pro vita eterna
Sicut etiā si quis ꝯuersus cū fidelibꝫ om
nia ex ꝯsuetudine crederet & auditu: que i
actibꝫ fidei cōtinent nō ex hoc fidel' dicen
dus est: cum fidē infusaz nō habeat q̄ mē/
tem super limites suos eleuet quos habet
Corre. a natura. ¶ Ex qua solōne sequit correlari/
um. ꝙ q̄ntumcūqꝫ dulcia sūt alicui eloq̄a
dei & opa fm ea: mēto sibi timet: an odio
vel dilectōe dignus existat. ptz. quia hu/
iusmodi motus possūt fieri ab habitu ac/
quisito sine gratia infusa. q̄uis etiam ab
ea fieri possint. saltem cū aliquo dei dono
gratis dato. Nec pōt hō certitudinaliter
discernere: quo mō in eo fuerit. Vn̄ dicit sa
piens. Nemo scit an sit odio vl' amore di
Cōclo 4 gnus. Eccē. ix. ¶ Quarta ꝯclusio. Quam
uis existēs extra grām qōlibet mandatuz
secūde tabule: sic ꝙ non directe ꝯtra agat:
possit ad temp⁹ obseruare: tn̄ nō longo tē
pore sine spāli dono dei pōt in hac obser/
uantia pseuerare: nec aliqd mandatoꝝ si/
ne gratia iuxta mentē p̄cipiētis poterit ad
implere. p̄ma pars pz. quia illa precepta
sunt recte moralia: & cōformia recte ratio/
ni. habeas in honore parētes. &c. mō nō vi
detur ꝙ etiaz extra grām aliqua passio ne
scda ps cessitet voluntatē ad directe ꝯtra agēduz
pbat. contra aliquā virtutem cardinalē saltez p
qualibet mensura. ¶ Secunda pars: ꝙ si/
ne spāli dono nō posset perseuerare. ptz p
illud Augusti. iij. de libe. arbi. dicentis. Il
la est peti pena potissima: vt amittat quis
qꝫ qua bene vti noluit ptātem. qui igit nō
vult vti bene ptāte qua pōt dei suare man
data facile cum est in grā: perdit p culpaz
vt etiā volēs nequeat omīa mandata ob
seruare. ¶ Item Augu. iij de libero arbitrio 2
Inflictum est homi. ppter pctm̄: vt non vi
deat quid recte sit faciendum. & si videt &
vult recte facere: hoc nō possit adimplere.
Sequit. tibi imputat in culpā: ꝙ vulnera
ta membra nō colligis. & ꝙ volentē sana/
re contemnis. ¶ Et causa huius videt esse 3
hec. Quia tāta est pnitas nature lapse ad
malū: ꝙ q̄uis qōlibet pctm̄ mortale vita/
re possit in spē: tamē in genere sine spāli au
xilio vel dono dei pseruante cū est ex grām
vitare nequit: q̄n ꝯtra aliqd mandatoꝝ
culpabil'r & mortal'r cadat. ¶ Tertia pars 3 ps pbatur
ptz. Quia omīa mādata iubent ex chari/
tate fieri. qd homo nō pōt qui nō est in g̃/
tia. ptz añcedens per btm̄ Gregoriū in o/
melia. Quicqd precipit: in sola radice ca/
ritatis solidat. ¶ Quinta ꝯclusio est. exn̄s Cōclo. 5
in vno pctō mortali si nō penituerit: sine
alio pctō nouo diu stare nō poterit: nisi a/
liquo spāli dono dei gratis dato preueni/
atur. sicut forte in quibusdā p̄his fuit. pz
per btm̄ Gregoriū in moralibꝫ exponentē
illud Iob. xxiij. Nouit em opera eoꝝ: & ic
circo inducet noctem & cōterent: dicentez.
Pctm̄ quod pniā nō diluit: ipso suo
pōdere mox in aliud trahit. Idez dic. bea/
tus Aug. p̄mo libro retractatiōnū. c. viij
Sine gratia liberari a seruitute peti n̄ pos
sumus: et victa supare. nec pie et recte vi/
uere. ¶ Sed ꝯtra dic alia opio. Existens i Cōclo 1.
pctō adhuc habet liberū arbitriū quo sua
rū operationū est dn̄o. ergo licet cum diffi/
cultate adhuc pctō suggesto pōt resistere.
¶ Scdo Quia etiā post pctm̄ in ptāte vo
luntatis est nō consentire q̄ nouū pctm̄ vi 2
tare. tenet ꝯña per btm̄ Augustinum in li
bro de vera religione dicentem. ꝙ peccatū
nō comittitur sine consensu. añcedens pz
quia liberum arbitriū non cogitur ad con
sensum. ¶ Et confirmat Quia ad min⁹ per Confir.
aliquod breue tempus potest vitare pec/
catum. & post illud est magis aptus ad vl
tra vitandum. ergo potest semp vitare. ma
ior nota videtur. & minor patz. quia resistē
do per tempus videtur acquiri aliqd boni

habitus ad resistendū peccato: ꝛ sic mediante illo magis posse. ¶ Tertio sic. Quia
3 si pctōr nō posset diu vitare nouū pctm: vel hoc esset ꝓpter carentiā grē. ꝛ hoc non quia positio gratie nō necessitat hominē ad bonū. ergo nec eius carentia necessitabit ad malū. tenet ꝯseqntia. quia nō plus tollit ꝑuatio q̄ ponit habitus. si ergo habitus nō tollit libertatē arbitrij ad malū: sed solū abilitatē ꝑbet ad meritorie agēdū Nec priuatio tollit libertatē vitandi malum: sed abilitatem ad meritorie agendū
4 ¶ Item etiā ꝑmi parētes sine gratia poterant stare: vt dcm est sVpra. vel ido forte nō posset vitare: qꝛ inclinatio derelicta ex pctō impediret eū ne posset vitare peccatū nouum. ꝛ hoc nō. qꝛ bonus habitus etiā cū gratia nō necessitat voluntatē quī libere possit in malū. ergo nec pctī inclinatio necessitabit quin potent vitare maluꝫ
Confir. ¶ Et ꝯfirmaꝛ. Quia quod est meritabile: nō est imputabile. ergo si pctōr nouū peccatū vitare nō posset: sibi imputari nō deberet. Ista materia nō est ad p̄sens: descēdendo ad spēm. sꝫ ptinet ad ea que postea dicenda erūt de pctō actuali: ꝛ etiam forte aliquo mō ad sacramentū penitentie. de quo quarto libro dictū est. Et ido in genere sistendo sequendo auctoritates sanctorum hē ꝓpōnes ponende videꝛ. ¶ Prima.
Cōclō 1. Peccator nō penitens cōtinue peccat continuatōne priōis peccati. patꝫ ex secūda parte p̄me ꝯclusionis. quia semp est gratia sb precepto. ꝛ ergo cōtinuatio peccati est cōseruatio animi in cōtrarium p̄cepti dei. qd sine peccato esse nō potest. ¶ Item q̄ de om
2 ni verbo ocioso reddet rōnem: etiā de omni tempore sue vite dabit calculum. ergo q̄libet continuatio peccati computabiꝛ in peccatum. ¶ Et tertio. Quia quāto continu-
3 atio lōgior: tāto ingratitudo maior ¶ Se
Cōclō 2 cunda. q continuatio peccati mortalis est peccatum mortale. patꝫ. quia cōtinuatio nō ponit ipm extra spēm peccati formalis. et ergo si ante actus est mortalis: etiaꝫ postea est mortalis. ¶ Et cōfirmaꝛ. Quia
Confir. capta quacunqꝫ continuatōe dimissa aliqua adhuc pro illa esset filius ire dei. ergo mortalis. patꝫ conseqntia. quia veniale nō cōstituit filium gehenne. ꝛ patꝫ assumptuꝫ. quia si ad imaginationē deus omnia peccata mortalia Socrati indulgeret: depta continuatōe qualibet parua quā date voluerit. ꝛ in illa animā Socratis tolleret: Socrates esset filius ire: vt notum ē. Si dicatur. ergo quodlibet peccatuꝫ mortale durans per aliquod totuꝫ tempus esꝫ intensiue infinituꝫ. ꝛ ꝓbatur ꝯseqntia. quia componeretur ex infinitis peccatis mortalibꝫ. quia infinite in eo tempore essent cōtinuationes: quarū quelibet esset mortalis Respōdeatur: negando ꝯseqntiā. quia albedo componiꝛ ex infinitis albedinibꝫ: et tamen nō est infinita albedo: ꝛ generaꝛ infinitis gñationibꝫ partialbus albedinis tū tota albedo est finita: ꝛ continuū cōpositum ex infinitis magnitudinibꝫ: ꝛ tamē non est finitū: ita peccatum intensiue finitum componiꝛ ex infinitis peccatis mortalibꝫ partialibꝫ: ꝛ tamen totū est finituꝫ. De talibꝫ rōnibꝫ alias dicēꝛ. ¶ Tertia propositio. Licet quodlibet mortale nouum Cōclō 3. in quod peccator nō penitēs cadit voluntarie cōmittat. tamē peccatum ꝯtinuatuꝫ diu in genere ad aliud mortale necessitat seclusa spēali preuentiōe diuina. patet per [illegible] dictis. ¶ Et patꝫ similitudine conuenienti. quia vbi multi sūt Simile scopuli in mari ꝛ nauclerus impeditus ꝛ debilitatus multi venti vehemētes impellentes in scopulos fortiores ductore ꝛ ipsius nauis defensore necessario periclitatur nauis: licet nō necessario cōtra hunc scopulū quia forsassis a quolibet vno rector nauis quāuis debilis posset p̄seruare. tamē a multitudine debilis existens non poterit custodire. Sic est de peccatore nō penitente. est enī in eo demon suggerens: caro impellēs mundus alliciens: voluntas oberrans et rōnem obfuscans. sola aūt cōscientia ꝛ superior pars rōnis rectrix nauis oībꝫ his remurmurans que debilior existens his si ab vna tētatōe hominē p̄seruauerit: statim in aliam cadet: multitudini tentationum resistere nō valens occurrentiū impulse. ꝛ hꝫ iusto iudice dei permittente i penā prauitenā negligenti. ¶ Ad rōnes. Ad pri- Ad 1 mam patꝫ ex dictis. quia licet libero arbitrio cuilibet in se resistere valeat: tamē i genere longo tempore resistere nō pōt: ꝫ cursum communē. veruꝫ est q dono gratuito Ad 2 spēali fortasse posset. sed est rarum. ¶ Eodē modo ad scdam q licet respectu cuiuslibet singularis dati sit in ptāte pctōris nō cōsentire: tamē non est in potestate sua i genere sic que. ¶ Ad confirmatōem. q ad- ad ꝯfir.

missio q per aliquod tempus abstinere pos/
sit: & q ex hoc aliquid boni habitus gene/
retur nō sequitur q continuare possit: ab/
sente gratia. Ratio. quia desideriū augetur.
et ratio laborans contra multos supabitur.
Aut si perseueret: voluntas illecta ↄsenti/
et tentatōni. Sicut si quis posset sustine/
re pondus per aliqđ tempus: debilitatus
tandem cadit. Sic etiā voluntas: esto q
abstinendo aliquo tempe cum bono cōti/
net: quia tamē abest gratia leues reddēs
passiones: tandem tentatōni ↄsentiet. qđ
eñ prohibitū est nisi gratia nos sustineat
facere volumus omni mō. Et ergo absti/
nentia sine gratia sepe auget conatū: aut
supuenit noua passio improuisa: qua subi/
Ad 3 to ↄsternimur in pctm̄. ¶ Ad tertiā. q ē p/
pter carentiā gratie & inclinatōem in ma/
lum similr: qz dilectio redderet faciles pas/
siones: et deum haberet defensorē: & proni/
tas ad peccandū cum habitu malo vehe/
menter impellunt. & sic parua vis defensi
Ad 4 ua & magna virtus impulsiua. ¶ De primo
homine nō est simile: quia nō habuit fo/
mitem ad malum. Item habuit iusticiā
originalem defendentē qua poterat stare:
nō sic est post lapsum. Nec simile est de ca
su a grā: q ē in ptāte nrā. qz et cū charitate
manet pronitas ad malū vsqz ad ↄfirmati/
onē i bono. qz manet et lex carnis & defectibilitas
volūtatis: sed nō est sic de hoīe in pctō pdu
Alr rante. ¶ Posset etiā dici q deus hoc iuste p
mittat ad impenitētie penā. qz sine specia
le puentione tentatiōibꝫ resistere nō vale/
mꝰ. Addit q sic pctm̄ ad malū necessitat
necessitate ↄñe: sic gratia ad bonum: sz ne
cessitate ↄsequentis nō similiter. qz in gra
tia nō ↄfirmatus ex se ex ea cadere pōt: sz
peccator ex se ad gratiam resurgere nō po
Ad ↄfir test. vt post dicet. ¶ Ad confirmatōem di/
cit q illud quod est simpliciter ineuitabi/
le nō imputat. sed quod ex mea culpa ē in
euitabile post culpā vel ex cōtinuatōe cul
pe que est libere cōtracta vel ↄtinuata mi
hi merito imputat: qz in ptāte mea fuerat
me ab hac impotentia pseruare. Ut ebrio
duplices debent increpatōes. vt habet in
iii. ethicor. Hoc de .ii. articulo.

Quantū ad terti/
um articulū restat videre. Utrū existens
extra gratiam de cōgruo possit mereri pri/
mā grām? ¶ Pro quo sciendū est q aliq̄m Notā 1.
mereri aliquid de ↄgruo est quādo ex q̄li/
tate opis facti sibi nō debet illud: sed solū
ex liberalitate dantis attenta q̄litate & libe
ralitate ipius & pesata q̄litate opis qđ fac
operans. Sicut meritū de condigno dici
tur qđ debet pro ope facto: sic q si nō dare
tur opanti fieret iniuria. Uñ in merito de
condigno ille apud quē meret quis debi/
tor redditur merētis. sed in merito de con
gruo nō. ¶ Secūdo est notandū. q homi Notā 2
nē aliq̄d mereri apud deū siue de congruo
siue de cōdigno pōt itelligi duplr. Uno mo
do respectu opis quod qs facit & modi eius
quē facit. Alio mō in ordine ad dispositi/
onē dei disponētis bñfacienti dare premi
um & deficiēti suppliciū. ¶ Tertio est notā/ Notā 3
dum. q loq possumus vel de hoīe in statu
nature integre. s. existenti in originali iusti
cia: vel de hoīe in statu nature lapse. puta
post cōmissum peccatū. ¶ Quarto est no/ Notā 4
tandū q in statu nature lapse item duplr
loqui possumus. Uno modo verū ex pu/
ris naturalibꝫ de cōgruo possit mereri gra
tiā. Alio mō: verū hoc possit p puenient
dei adiutoriū. ¶ Quinto est notandū q Notā 5
in statu lapso existēti extra grām sunt mul
ta impellētia ad peccatū. sola ratio recta:
et cōscientia trahentia ad bonū. vt in pce/
dēti articulo dcm̄ est in solōnibꝫ rationū
factaꝝ cōtra vltimā cōclusionē: in pbatio
ne tertie ppōnis. ¶ Sexto est notandum Notā 6
q ex puris naturalibꝫ hō nō potest resiste/
re sufficiēter tentationibꝫ & eas supare. pa
tz p btm̄ Augustinū in epl'a ad Paulinū
nolanū episcopū scribentē de iudicio pale/
stino facto cōtra Pelagiū: sic: q quādo cō
tra tentatiōes illicitas dimicamus: q̄uis
illic habeamus ppriam voluntatē: nō ta
men ex illa: sed ex adiutorio dei nostrā p/
uēire victoriā. ¶ His pmissis vī mihi has Cōclō 1.
ↄpositōnes pbabili concedēdas esse ¶ Pria
Quāuis ex benigna dei dispositiōe p bōis
operibꝫ a deo det premiū: tamē in ordine
ad opantem & eius opandi moduꝫ sm se
cōsideratū nullum existit meritū. Proba
tur pma pars. qz disposuit dñs vnicuiqz
dare iuxta opera sua. Apoc. ii. ¶ Declarat
scda ps secunda pars. quia ex donis que quis ac/
cepit cōsiderando eum vt accipientē nul/
lum est meritū ad recipiēda vlteriora: sz cō
siderando opa homis inq̄ntum fiūt ab eo
et modū operandi eius respectu ipe habꝫ

se per modum recipiētis bona siue dona ğ
&c. patz maior. quia recipiendo dona non
meret quis recipe vl' ēnota fin scilicet for
te ex ordinatōe vel dispositōne dantis. qz
recipe nō est mereri. ⁊ minor patz. qz hō es
se agere modū z opandi ⁊ pficere recepit a
deo. ⁊ ergo licet faciat bonū: quid aliud fa/
cit: nisi q bene vel bonum facere a deo rece/
pit? Iuxta illud apli pme ad Corinth. 4.
Corel. 1 Quid habes qđ nō accepisti? ¶ Corelari
um ex scđa parte. Quāto quis amplius a/
bundat in gratia ⁊ meritorijs opibus: tan/
to dei amplior debitor noscit institutus. ptz
qz tāto plura accepit: nihil ei habet qn il/
lud accepit. oīa siquidem nostra bona sūt
Cōclo 2 ipius dei gratuita dona. ¶ Scđa ɔclusio.
quāuis homo in statu nature integre nō
potuerit grāz mereri de cōdigno. potuit ta
men ex dispositōe dei mereri hāc de ɔgruo.
pma pars patz. qz etiā si totū quod ex eis
que accepat impleuisset: ⁊ stādo victor fu
isset temptatoris. tn̄ dn̄s eius debitor nō fu/
isset. ergo nō meruisset de cōdigno. Ite do
minus nō dando ei grām nulla ei fecisset
iniuriā ğ nō meruisset de condigno. ¶ Se
scđa ps cūda pars ɔclusionis ptz qz dn̄s disposuit
homini dare grām. ergo etia si victor fu/
isset temptatoris meruisset gram. tenet con/
sequentia. qz qui productus est ad alicuius fi
nis cōsecutionem: ⁊ facit qđ in se est: ⁊ nō est
impeditus aliunde: meret de ɔgruo recipe
re media ad illius finis assecutōnem. mo
do hō pductus fuit vt acciperet grām. ⁊ vt
angelorum repararet ruinā vt dicit mgr̄ in lr̄a
testimonijs Gregorij ⁊ bti Augu. ergo stā
do cum iusticia originali de ɔgruo meruis
set grām tanq̄ mediū ad glie ɔsecutionē.
Ite stanti ⁊ vincenti iusti; finali data glo
ria. ergo grā. ɔsequētia tenet: iuxta legem
dei ordinatā. qz nemini dabit glia sine grā
et vltra. ergo hanc homo de cōgruo meru/
isset stando: ⁊ in mādatis dei fortiter pse
Cōclo 3 uerādo. ¶ Tertia ɔclusio. Sicut in statu
nature lapse hō nō pōt mereri pmā grām
de cōdigno: ita nec pōt mereri ex puris na/
turalibus: hec ex his q hāc sequunt eius ue
ritā de ɔgruo pma ps seqt ex pma prec
dentis pcedet; qđ eīn nō potuit i statu na
ture integre: h minus pōt in statu nature la
scđa ps pse. ¶ Scđa ps pbat sic. Hō ex puris na/
turalibus nō pōt resistere temptationibus. ğ nec
de ɔgruo mereri grām. tenet ɔn̄a. qz nullus
sit resistere petō mortali q̄ mereri deū su

pernaturale. aīs ptz per sextū nota. ¶ Se 2
cūdo sic. Hō post lapsum ex dei influentia
gn̄ali nō pōt de cōgruo mereri pmā gratiā
ergo nec ex puris naturalibus. ɔn̄a tenet. qz
idem ē dicere. ex puris naturalibus ⁊ dei in/
fluentia cōmuni. Antecedens pbat. qz ex i/
fluentia gn̄ali homo post lapsum nō pōt se
cōuertere efficaciter ad deū. ğ nec mereri de
cōgruo. ɔn̄a tenet quia ad minus ad me/
ritū requirit cōuersio hominis ad deū. ante
dens ptz. qz qui debet cōuertere se efficaci/
ter ad deū: oportet q deus inspiratōe spāli
eum trahat. Iuxta illud Joh. vj. Nemo po
test venire ad me: nisi pr̄ qui misit me tra/
xerit eum. Hō hmōi tractus nō sūt ex dei
influentia generali. vt in qrta ɔclōne pmi
articuli dcm est. Ido Hieremie vlt. dr. Cō
uerte nos dn̄e ad te: ⁊ conuertemur. Et sup
plicat eccl'a. Uoluntates nr̄as qs domi
ne aspirādo preueni qz sine spāli dei preuē
tione nihil possumus boni. ¶ Tertio sic. In 3
oīm actu ex puris naturalibus petōr vacat
cōmodo suo ğ nullo tali meret de cōgruo
grām. nota est ɔn̄a. ⁊ aīs ptz. qz post lap
sum volūtas ad carnē infectā inclinatur:
et sibi est affecta. eo q lex carnis sine spāa
li dei adiutorio supari nō pōt: vt dictuz est
¶ Quarto probat hec pars auctoritatibus. pri 4
mo Aug de bono pseuerantie dicētis. Gra
tia nō dat fm merita: sz fm sacratissimā ⁊
iustissimā ei voluntate. Scđo eiusdem li
bri. lxxxiij. q. q. lxxvj. Nemo arbitrari de
bet sibi xpianus meritis se venisse ad bonū
iustificatiōis. Tertio auctē mgr̄ dist. xxvj
ca ix. illius gratie q̄ voluntatē hois sanat
vt sanata legē impleat: nulla merita pce/
dunt. Quod pbat auctē apls: ⁊ eius rōne
quia si meritis daretur iam grā nō esset. vt
arguit apls ad Roma. xj. ¶ Quinto sic. 5
Ex puris naturalibus nō adiunto puentiōe
supnaturali maior est pītas carnis trahen
tis ad malū q̄ rōnis trahētis ad bonum.
ergo illis nō pōt quis mereri &c. ɔn̄a nota
est. quia illa sibi derelicta trahunt ad ma/
lū: ad quod est inclinatio maior. ⁊ aīs pa
tet quia post lapsum an̄ grām, vt dcm est
in qnto notabili. ⁊ in articulo pcedēti caro
ad malū pellit: demon suggerit: mūdus ad
hoc allicit: volūtas extra grāz in malo cō
tinuato psistit vsq ad grām etc' usiue tra
tionē inferiorē debilem reddit. Nihil au/
tem ex naturalibus puris petō reluctat: nisi
superior pars rōnis. i. cōsciētia malo resistēs

z ei contradicens. hec autem sine gratia z
alijs spẽalibꝰ pueentionibꝰ dei debilior exi/
stit predictis trahentibꝰ ad malũ. ergo cõ
Cõclo 4 clusio est vera. ¶ Quarta ꝯclusio. Quam
uis nullus ex naturalibꝰ puris pmã grati
am post lapsum etiã de cõgruo valeat p/
mereri. potest tñ hanc de ꝯgruo spẽalibus
dei auxilijs gratis datis sibi quis mereri.
ptz pma pars ex ꝯclõnis pcedentis parte
scda ps secũda. ¶ Scda pars ptz. Quia preueta
volũtas tractu diuino sequẽdo illũ tractũ
vt dicat cum filio prodigo Luce. xv. Pa
ter peccaui in celo z coram te: iã nõ sum di
gnus vocari filius tuus. fac me sicut vnũ
ex mercenarijs tuis: meret de congruo: ad
iuta hac pueniõe grãm. ꝫ. zc. ꝯña nota ẽ.
et añcedens apparet. quia ꝯgruũ est vt pꝫ
misericordiaꝫ penitenti filio sua pueentio
ne adiutor z misericordiã postulãti det oscu
lum pacis. scz grãm recõciliatiõis. z vt su/
per collũ eius cadat. scz leue iugũ sue dile
ctõis ei imponat. vt dicit glosa Luce. xv.
pz aliter ¶ Quod patet ex alio. Quia deus plus est
misericors qꝫ malicia peti ppeditiua acce/
ptationis gratie. ergo quẽ pueniẽdo ad se
trahit: cõgrue gratie circũit indumẽto. vn
de sup illo ebo. Fac me sicut vnũ ex mercẽ
narijs tuis. dicit. Distat inter seruũ mercẽ
nariũ z filium. seruꝰ est qui timore pene p
sentis vl' future temperat a vicijs. Mercẽ
nariꝰ qui spe z desiderio regni celorũ. Filiꝰ
est qui amore ipiꝰ boni z fruitũ succensꝰ q̃c
quid est illi ꝯrium toto studio detestatur
Unde prodigus cũ teneri{us} famis forme
daret supplicia: iam seruus factus statuꝫ
mercẽnarij iam cogitans de mercede cu/
piebat. Sequit' ad ppositũ. Sed pater
occurrens nõ cõtentus in mora concede/
re vtroqꝫ gradu citius decurso pstine filio
rum dignitati restituit. nec iam de merce/
de conductoris: sed de hereditate facit co
gitare parentis. scz gratie infusione que fa
cit heredes regni. ergo per preuentionem
dei z liberum arbitriũ põt quis mereri grã
obiectio am de congruo. z hoc erat pbandũ. ¶ Si
forte dicet. Plus mali facit peccator puen
tus dei auxilio: qꝫ boni. ergo adhuc de cõ/
gruo nõ videtur mereri pmam gratiã. cõ/
sequentia tenet. quia vtiqꝫ qui meretur e/
tiam de congruo debet facere plus boni qꝫ
offensionis: illi apud quem meretur. z añ/
cedens patet per dicta in pcedenti articu/
lo. quia vsqꝫ ad grãm continuat peccatũ

mortale. quod peius est qꝫ omnis puentio
diuina: seclusa gratia. quia quelibet conti
nuatio peccati mortalis est mortal'. ¶ Re/ Solo
spõdetur. cõcedendo añcedens. et negan/
do consequentiã. z ad probationẽ dicitur
q̃ ad mereri de cõgruo nõ opz q̃ hõ faci
at plus boni z operis deo placentis qꝫ con
tinuatiõem displicentem: dum tamẽ hoc
est cum displicentia agentis. Nam sicut
qui in fossaꝫ cecidit: sua grauitate plus re
sistit extrahenti: qꝫ ad sui extractõem suis
viribꝰ faciat. tamẽ congruum est eum effi
caciter liberer congeret vt esset extra: fortis
liberator existens extra euꝫ de fossa trahat
Ita etiam benignissimus ille deus preue
niens tractu spũali petõrem plus peccati
põdere deorsum tendentem qꝫ sua opa ad
gratie consecutionẽ facere potest: quia ta/
men attritus est z tractus ad grãm anhe/
lat: congruũ est vt ipm de seruitute pecca
ti eripiens ad gratiaꝫ reaccipiat. Et in h
concordare videntur mihi opiones magi
stroꝫ meorum. Nam illi qui dicunt q̃ pec
cator ex puris naturalibꝰ possit mereri pri
mam grãm de congruo: intelligunt cõclu
sionem iam positam. scz q̃ ex illis speciali
dei auxilio preuentus. Qui autem dicũt
contrarium: intelligunt conclõnem tertiã:
scz q̃ non ex naturalibꝰ puris a deo specia
liter nõ adiutis. Hoc de. iij. ar.

Consequenter in
quarto articulo videndum est de quesito
scz Utrum opa facta ex gratia de cõgruo
vel de condigno sufficienter mereant eter
nam glam. ¶ Pro q̃ sciendũ ẽ q̃ doctores
nñi de h sunt varij. ¶ Durãdꝰ enim vult vel le Opio. 1
gnõ. sm dñs Jacobꝰ de eucibaco ¶ Ma
gister Tho de argẽ. dicit q̃ ꝯsiderato meri/ Opio 2.
to nro vt a nob exit: nõ ẽ ꝯdignũ vita ẽte
na. Scdo. q̃ ꝯsiderato ope nro z merito:
vt ito: mato gia spũsci z ab ea pcedente
pncipalit' opante spũsancto z nobis coopan
tibꝰ possumꝰ de cõdigno mereri vitã eter/
nã. ¶ Petrꝰ de bañ dicit q̃ cõdignũ im
portat equalitate dignitat'. z hec eqlitas opinio. 3
dicit potest dupliciter considerari. ¶ Uno
modo q̃ sit equalitas ponderis vel quan
titatis z isto modo dicit q̃ meritum nim
vel demeritum non est equale vite eter/
ne. Unde sic ex gratia non meremur vi/
tam eternam de ꝯdigno: nec demeremur

penam eternā de condigno. Alio mō pōt
hec considerari equalitas vt dicat iusticie
vel pportionis. ⁊ hoc modo dicit φ pseue
ranter vsq; in finē offendens deum deme
ret de cōdigno penā eternā. Et qui pseue/
rāter seruit ei: est dignus glorie eterna. qa
sicut se habet meritū ad facultatē merētis
sic illud pmiū ad facultatē pmiantis.
Hec opinio quasi in sentētia est eadē cum
Notā. 2 opione magistri Thome de argēti. ¶ Se/
cundo est notandū hic: clarius has sentē/
tias exprimendo: φ opus esse meritoriū vi
te eterne pōt intelligi dupli. Uno mō: qa
tale est ex parte sui vel fm se: vel ex grā co/
operāte. Alio mō improprie. s. qr dei dispo
sitiōe liberaliter acceptante. ⁊ ex illa dispo
sitione liberali tantū pmiare disponente p
opere sic facto. Et est modus min⁹ propri
Notā 3 us. nō φ opus tantū sit: sed φ acceptatio
diuina ipm tantū reddit. ¶ Tertio est no/
tandū. φ hec dei acceptatio pncipalit di/
gnificat opa nostra ex fide christi et meri/
to ipius. Christus enī p pctis omniū sati
fecit quo ad sufficientiā. ⁊ suo merito ape/
ruit regni ianuā. vt hec in tertio dicentur:
succurrente ipius grā. Unde discipulis suis
dixit. Ego sum vitis: vos palmites. nō po
test palmes ferre fructū: nisi māserit in vite
sic vos nisi in me māseritis. Joh. xv. ¶ Qui
Cōclo 1. bus pmissis sit hec pma pclusio. φ cōside/
rando opa nostra fm se: vel etiā put sūt ex
gratia cooperante nō sunt opera meritoria
vite eterne de pdigno. Hoc apparet ex au
ctoritate apli allegata post oppositū. Et
patet per rōnem. qr nullus pōt constituere
deum debitorē suū. ergo de cōdigno nul/
lus pōt mereri etiā per quācūq; gratiā
gliam de cōdigno. tenet psequētia. qr con
digno merito illi apud quē est meritū: vl
in ordine ad quem debitor fit merens: vt
in pcedenti articulo dcm est. añcedens est
beati Augusti. ij pfessionū dicētis. φ deus
reddit debita nulli debens. Et ptz per rōnē
quia dictū est in secūda parte pme pclusi/
onis ⁊ in correlario ei⁹ articuli pcedentis.
quāto plus in his habet: tanto dei ampli
or debitor est ex donis aūt receptis quib⁹
quis fit debitor nō videt de cōdigno mere
ri: vt adiciat ei gloria maior saltem fm se
et hec que recepit in seipis cōsiderata. De
quo btūs Bernard⁹ in fmone de annūcia
tione dñica dic. Credere optet φ vitā eter
nam nullus poterit bonis opib⁹ pmereri.

Nec talia sunt operū merita vt propter ea
debeatur vita eterna ex iure. Et sequitur.
rñdendo causam que dicta est: omnia no/
stra merita dei dona sunt. ⁊ iđo homo ma/
gis pper merita debitor deo est. ¶ Cōfir/ Confir.
mat hec ratio. quia si de cōdigno ex opib⁹
gratie ⁊ libero arbitrio etiā quācūlibet ma
gnis opatis deberet vita eterna: tūc deus
illi iniuriā faceret si sibi vitam eternā non
tribueret. ⁊ sic deus ex magnis datis bōis
cogeret sb iusticia addere ampliora quod
ratio nō capit. Unde aplus ad Roma. xj
Quis por dedit illi ⁊ retribuet ei: q. d. nul
lus. ¶ Secūdo sic. Nulli debet de cōdigno
amplior retributio pper bona gratuite ei
data. sz om̄ia que facere pōt viator etiam
a quātalibet gratia quādo ea facit: sūt do
na gratuite ei data. ergo de condigno pro
illis nō debetur ei gloria. psequētia nota ē
et maior similiter. minor ptz per btm Au/
gustinū sup psalmū. xxxij. dicentē. Neq;
enī ei. s. deo aliquid mutuū comodamus:
vt debitorem teneamus: cū ab illo habea/
mus quicqd ei offerimus. ¶ Tertio sic. om
nia opa viatoris nō sufficiūt p eterna vita
cōseqnda. g p ea nō meret de cōdigno. cō/
quētia nota est. qr in merito cōdigno tātū
debet valere meritū qztū valet ad pmiū.
sic enī erit cōdignū. añs est bti Aug. super
ps. xxxvj. dicētis. Miraberis eternū dari
p parui opis labore. nā vtiq; frēs p eterna
requie labor eternus sbeundus erat. nec ta
mē sufficiēs fuisset ad tm. ¶ Cōfirmat. qa Confir.
q neqr soluere ea q tenet: nō pt aliqd vltra
de cōdigno mereri. sz null⁹ ex opib⁹ bonis
pt soluere ea q tenet. igit maior pz d se. Et
minor pz. qr qnto pl⁹ boni facit: tāto ampli
us recepit. qr oīa recepit: vt añ allegatū ē.
Uñ saluator i euāgel. Cū feceritis oīa q po
teritis dicite serui inutiles sum⁹. ¶ Correl. Corre.
ex ista rōne. Tal' ē obligatio creature ad de
um: φ qnto pl⁹ soluit tāto pl⁹ tenet. pz per
rōnē. qr qnto pl⁹ soluit tāto pl⁹ de merito
bz ⁊ bōis opib⁹. ⁊ g tāto pl⁹ dz. ¶ Quarto
sic. Uiator i vita pñti nō meret de pdigno
nec pt mereri de pdigno: vt nunq̄ cadat a
grā p vita pñti. g nec gliam. tenz pñia. qa
h min⁹ est: ⁊ nō inest. q̄re nec id qđ mai⁹ ē
merit. añs pz. qr si h mereret: tūc ampli⁹ a
grā nō posset cadere: nisi ds iniuste cū eo
ageret. hoc autē falsum est de cōmunibus
viatorib⁹. ¶ Quinto. Quia decedens in
mortali esset dignus vita eterna in casu. f

falsitas patet. ꝯseq̄ntia ꝓbat. q2 pōe q̄ añ
casum fecerat bona opera illa fm̄ se sunt
condigna vite eterne. ergo cum hoc bonū
iam habeat: videt q̄ illud perdere nō vale
at: etiam si cadat in pctm̄. quia sibi debet
de condigno. ergo ex rigore iusticie. Dicet
forte: q̄ perdiderit meritū peccādo. Respō
det q̄ ex hoc sequeret q̄ deus equale pecca
tum dupliciter grauius in vno puniret q̄
in alio. falsitas videt manifesta. et probat
ꝯseq̄ntia. quia si Socrates meruit de cō
digno vitam eternā. ponat q̄ cadat pecca
to b: et Plato eodē vel simili vel equali q̄
nunq̄ vitam eternā meruit. tunc ex q̄ pec
cata sunt equalia: equales erunt pene sen
sus. Et si sic: tunc Socrates in duplo pl9
puniet q̄ Plato. patz ꝯseq̄ntia. quia puni
tur perditōne boni eterni et ꝯsecutōne pe
Corre 1 ne eterne ¶ Correlarium. Aliq̄s apud ali
quem pōt aliq̄d de cōdigno demereri apd̄
quē de condigno fm̄ se nequit mereri, ptz
quia pctōr apud deum de condigno pōt
demereri peccando mortaliter: et non pōt de
condigno apud eum mereri: vt dicit con
clusio et rōnes facte. ergo. patet maior. q̄a
peccatum mortale de cōdigno demeretur
vt auctor eius plectat pena eterna qd̄ pa
tet. q2 deus ipm̄ illa pena punit: et tamē
citra condignū punit Juxta illud Luce p
mo. Et misericordia eius a pgenie in pge
nies timentib9 eum. Vel illud psalmi. Et
misericordia eius sup oīa opa eius. Si
ue sup illud Prouerbioz. xx. Clemētia ro
borabit thronus regis. nō aūt esset clemē
tia: si nō citra condignū puniret. ¶ Secū
Cōclo 2 da cōclusio hmōi opera sūt diu vite eter
ne meritoria de cōdigno: ex acceptatōe di
uina originaliter pcedente ex merito pas
sionis christi. ꝓbat sic. quia finaliter i gra
tia psistentes digni sunt vita eterna. vel q̄
pro qualitate opez. et h nō: p ꝯdōnez p̄ce
dentē. vel p dei acceptatōem: et habet p
positū. igit ꝯclusio vera est. ꝯña nota. Et
maior ptz p illud Apocal. iij. Ambulabūt
mecū in albis: q2 digni sunt. vbi ponit sal
uator aliquos dignos vita eterna. Et apo.
p̄me ad Ti. iiij. De reliq̄ reposita ē mihi co
rona iusticie quā reddet mihi dñs iustus
iudex. videt velle q̄ deus iudex iustus red
det p opib9 suis sibi coronā iusticie. i glo
riam. quod non essz nisi aliq̄ modo essent
opera de condigno vite eterne meritoria.
ꝓbat 1 ¶ Secundo. Quia deus pōt facere homi
nem dignū vita eterna: et nō melius q̄ ex
acceptatōne operum talium. ergo. et ma
ior patet per illud oratiōis que ascribit be
ato Ambrosio. Summe sacerdos et vere
pōtifex. etc. quo dicit sic. Scio q̄ tu me po
tes facere dignum: qui solus potes facere
mundū de immundo conceptum semine
¶ Sed cōtra dicetur. Sequeret q̄ deus fi Cōd'o 1
eret debitor alicui9 pro talib9 opib9 ad dā
dam vitam eternā. falsitas patz per aucto
ritates ad hoc p9 allegatas. patz conse
quētia per ꝯdōnez. quia ex acceptatōe me
retur de condigno. ergo ex acceptatōne fa
ciunt deum debitorem. ¶ Secūdo. Quia
deus tunc iniuste faceret si hmōi opa non 2
premiaret vita eterna. hoc falsum: vt p9
est argutū. tenet tamē ꝯseq̄ntia. quia q̄ nō
reddit premiū de condigno deseruitū in
iuste agit cum deseruiente. ¶ Tertio. quia
quicquid aliquis assequit ex sola liberali 3
tate dantis hoc nō meret de condigno. sz
grām opera eius et gl'iam sequentē ex eis sō
solum homo assequitur ex liberalitate dā
tis. igitur. Patet maior de se: vt videtur.
Et patet minor. quia philosophus. viij.
ethicoz dicit: q̄ deo ad condignū nemo
retribuet vnq̄. ergo quicquid boni q̄s cō
sequitur a deo: hoc non est ex merito sed
ex dei liberali dono. cum non ad cōdignū
possit retribuere pro minimo bonorum ac
ceptorum. ¶ Quarto. Quia glosa super il 4
lud ad Romanos. vj. Gratia dei vita e
terna dicit. q̄ maluit dicere. gratia dei: vi
delicet vt intelligeremus deum ad vitam
eternam sua miseratōe nos perducere: nō
ex nostris meritis. ¶ Respondetur ad pri Ad 1
mam. Primo dicunt quidam. q̄uis ex
origine qua nos deus a seruitute peccati
liberos fecit hoc contulerit puro liberali
dono. tamen postq̄ dedit nobis spiritū
sanctum inhabitantem in nobis qui est
spiritus libertatis: non est inconueniens:
deum aliquo modo fieri nobis debitorez
ex liberali suo promisso: quo promisit cre
dentibus in se vitam eternam. ¶ Alit eti Aliter
am potest dici: q9 meritum condignum ex
qualitate operis constituit euz apud quē
meretur: debitorem premij deseruiti. Sz
meritū dignum quod in se et fm̄ se nō est
meritum: sed liberale donum eius apud
quem est meritum et a quo tā alte accep
tatur liberaliter et misericorditer: vt merē
tem reputet dignū vita etna: nō ꝯstituet

eum apud quem meretur debitorem. s3 misericordem ex clementia qua sic acceptat. saluatorem. Et per hoc est ratio soluta. qa ad formã negãda est pma cõseqñtia. et ad pbatõem dicif q meritũ de cõdigno ex acceptatõne sola accipiẽtis nõ cõstituit accipientẽ debitorem. vt dcm est. ¶Ad scdam

Ad 2 eodẽ modo negãdo cñam. et ad pbatõez q si nõ redderet pmium de cõdigno deseruitũ ex pte deseruiẽtis: tunc iniuste faceret. sed si nõ reddat pmiũ de cõdigno deseruitum ex acceptatõe sua liberali nõ iniustũ fac: qz licitũ ẽ sibi non dare illud: eo q ex pte opantis nõ est deseruitũ. ¶Ad tertiam

Ad 3 eodẽ modo cõcedif minor. et negef maior q illud nõ meref de cõdigno ex acceptatiõe pmiantis. sed bene cõcedif ipa ex pte opantis vel opationis. et h est pro pma cõclõne

Ad 4 ¶Ad quartã dicif: q illa glosa cum textu nõ plus voluit: nisi q homo ex naturalibus sine grã nõ põt mereri gliam. et h est verũ cũ hoc tamẽ stat q h possit ex acceptatiõe diuina etiã de cõdigno. Tertia cõclo. ope

Cõclo. 3 ra facta ex gratia merenf vitã eternã de cõgruo ex liberali dei dispositõe qua disposuit ea sic pmiare. ptz sicut. scda pars quarte cõclõnis articuli pcedentis. cõgruũ enĩz ẽ vt deus det gliam diligentibus se. et ita facere disposuit. Hoc de. iiij. arti.

Ad rationes principales.

Ad rationes pn. ¶Ad pmã cõtra suppositũ. q deus dans alicui pmã grãm dat eã tunc digno. qz per grãm quã dat: facit eũ dignũ qui ante erat idignus. et negef cõseqñtia. dat eam digno. ergo hoc meruit. qz nõ ex merito dignus est. sed ex grã dei quã accipit.

Ad 2 ¶Ad scdaz. q opera facta ex fide informi nõ merenf iustificatõem de cõdigno. quãuis possint de cõgruo. qz fides est speciale donũ dei pueniens: ex quo cũ alijs interioribus tractibus dei quis põt mereri pmã gratiã de cõgruo. vt in qrta cõclõne tertij articuli dictum est ¶Ad illud apli. Fides me

2 ret iustificatõem dr: q hoc itelligif de fide formata. illa scz grã: siue illa opando meref iustificatõem vlteriorẽ. Etiã fides ecclesie que nũqz est informis meref iustificationẽ baptisatorũ liberali dono dei et merito

Ad 3 passionis saluatoris. ¶Ad tertiam. q maior fundaf in fundamento falso. quia opera ex voto facta magis sunt debita qz si fierent sine voto: et tamẽ etiã sunt magis meritoria. quia pluribus fiunt circũstantijs bonis. ¶Secundo dicif. q esto q ita esset vt 2 dicif: q h esset verũ quãdo fierent cum circũstantijs quibus talia possunt mereri. hoc autem nõ est sic de operibus extra charitatez factis. ¶Ad tertiam. q ille qui diu orat: et Ad 3 post cadit in mortale: nõ orauit perseuerãter: et iõ nõ cadit sb illa auctoritate Mathei. vij. Unde cũ cadit ingratus fit. et ergo si resurgit: ex sola misericordia dei retrahentis eum de fouea damnationis: redit.

¶Ad quartã. negef añcedens in statu nature lapse: et ad probatõem potest dici q a Ad 4 postolus loquaf sibi de gentilibus cõuersis ad fidem: rephendendo iudeos qui contentiose ppter legem quam in patribus suis receperunt: reputauerũt se illis potiores esse apud deum. Et sic patet q nõ est ad presens. quia hmõi opera legis fecerũt ex fide suscepta cum gratia. qzuis legem scriptaz nõ habebant. ¶Adhuc si de gentilibus ve 2 lis intelligere in lege nature viuentibus: in fide tamẽ christi que simul currebat cũ lege veteri: et in qua ante publicatõez legis christi gentes poterant saluari. iterum patet q nõ sit ad presens. quia isti iterũ opera legis implebant ex gratia. ¶Sed si ter 3 tio modo velis intelligere de gentibus que legẽ nature nõ debite obseruabant sic phi losophi i fide mediatoris nõ fundati tũc diceref: q isti licet in moralibus legẽ obsuabant quo ad pcepta scde tabule. quod esse potuit ex aliquo dono gratis dato: vt in secũdo articulo dcm est. Tamẽ hmõi gentes nõ seruabãt pcepta pme tabule. puta preceptũ de credẽdo in deũ: et de existẽdo i gratia. vt in scdo articlo dictũ est. qzuis ipsi erãt sibi lex: quo ad pcepta moralia: et iõ isti nõ merebanf gliam. vt in secundo articulo dcm est ¶Ad auctem que assumitur Ad auctoritatem ex Deuf. dr q mandatũ dilectõis nõ dicitur esse super hominẽ: sic q homo in ipo ñ possit gratia dei adiutus ad quã diuinis inspiratõnibus quis põt se disponere. vt in qrta cõclõne tertij articuli dcm est: nõ ex naturalibus puris h possit adiplere vel mereri gratiam primam. ¶Ad secundam proba Ad 2 tionem antecedentis dicitur q post lapsũ ex puris naturalibus obfuscata est ratio. vñ in sola carnalia tẽdens tali syllogismo nõ assentiret nisi aliqñ dono dei gratuito pueniẽta per illud sup carnealiqñ nõ eleuaref ¶Se

cũdo ꝙ ſi aſſentiret ad hec volũtas niſi ec
p̄ueniret vt reſiſteret inclinationi carnis
3 non ẜm illam eligeret. ¶ Tertio ꝙ p̄ueniẽ/
ta ratio cum volũtate in p̄his hmõi dile/
ctioni ex naturalibꝫ cum illis donis gratu
itis aſſenſerũt. ſꝫ in hoc mandatũ dilectio
nis dei ſuꝑ omnia nõ impleuerũt. q2 nec fi
dem nec charitatẽ habuerũt. que tñ cade/
bant ſb̄ p̄cepto. quia erãt de neceſſitate ſa/
lutis. Et ergo hec ratio recta ⁊ electio ẜm
eam. ſcilicet dilectio dei ſequens eam nõ
tranſcendebant naturalia hominis: nec
eis merebat̃ gr̃a nec gl̃a. Sic etiã p̄mi pa
rentes ⁊ angeli in p̄mo inſtãti ſue creatõis
deũ ſuꝑ oĩa diligebãt dilectõne natura
li. nõ tñ meritoria vite eterne. q2 nõ ex gr̃a
gratũ faciente. Et hec pliꝰ dicta fuerant
ad ꝯfir. in ſcđo articlo queſtiõis. ⁊ aliq̃liter tacta ĩ
queſtiõe. x. p̄mi libri. ¶ Ad ꝯfirmatiõem
dr̃. ꝙ homo ex naturalibꝫ integris potuit
adimplere mãdata: licꝫ nõ meritorie. ſicᷓ i
ſcđo articlo dc̃m eſt ſꝫ poſt lapſum ex pu/
ris naturalibꝫ nõ põt. ⁊ neget̃ ꝯñ͞a. ꝙ neceſ/
ſitatꝰ ẽ ad peccãdũ: itelligẽdo de pc̃ti con/
tinuatõe. q2 dñs vt piꝰ pr̃ q̃ vult oẽs fili
os ſuos ſaluos fieri: interiorꝫbꝫ admoniti
onibꝫ p̄uenit voluntatẽ: q̃s ſi q̃s ſequit̃ cũ
ea diligẽtia qua p̃t: de ꝯgruo meret̃ gr̃am.
quã etiã dñs dabit. Et ꝙ licꝫ ſibi derelicta
pctm̃ ſtabiliter in gñe vitare nõ poſſet: ta/
mẽ p̄uẽta gratuitis donis dei ad gratiã et
legẽ libertatis quibꝫ põt vitare pctm̃: veni
Ad 5 rõnem re põt: ⁊ ĩdo ſi nõ fecerit. ſibi iputat̃. ¶ Ad
quintã. ꝯcedit̃ añs. ⁊ neget̃ ꝯñ͞a. q2 etiam
nõ ſequit̃. ex libera volũtate põt q̃s in foſſã
cadere. ꝙ etiã libera volũtate põt de ea ex
ire. Et ad ꝓbatõem ꝯñe ꝯcedit̃ añs ad bo
nũ itellectũ. ⁊ ꝯñs: ꝙ habẽt fieri circa idẽꝫ.
q2 circa hoĩem ⁊ eius volũtatẽ. ſꝫ nõ ſeq̃t̃:
ꝙ ꝓpter hoc illud ſbiectũ poſſit vtrũq3 in/
differenter facere. ſicᷓ q̃uis caliditas ⁊ frigidi/
tas habeãt fieri circa aquã: nõ oportꝫ ꝙ
aqua poſſit eodẽ mõ ſe actiue hr̃e ad cale/
Ad 6 facere: ſicut ad infrigidare. ¶ Ad ſextã. ne
get̃ añs: loquẽdo ꝓprie de cõtritione. et ad
ꝓbatõem ꝯcedit̃: ꝙ pctõr ex puris natura
libꝫ vel ſola influentia gñali non poſſit ſe
ſufficiẽter diſponere ad gr̃am. põt tñ hoc
per gratuitas dei p̄uentões quas dominꝰ
dat ſingulis adultis: ſaltẽ de ꝯgruo: ſi eas
imitentur. cõſequẽter etiã conceditur. ꝙ deꝰ
iuſtificat gratis. quia gratis p̄uenit vo/
6 luntatẽꝫ impij tractu ſuo. ¶ Secũdo gra/
tis tribuit ei vt huic tractui nõ ponat obi
cem: ſed imitando de ꝯgruo recipiat iuſti
ficatõem: quam etiam poſtea gratis dat.
¶ Et cum infert̃. ergo eſſet acceptor pſona 1
rum: ſi acceptatõem pſone voces electõeꝫ
vnius ad gl̃iam: ⁊ nõ alterius. ꝯcedendũ
eſt ꝯñs. quia vt dr̃ ad Roma. viij. Quos
p̄deſtinauit ꝯformes fieri imagĩs filij ſui.
hos vocauit: iuſtificauit: ⁊ magnificauit.
nõ eñ eſt volẽtis neq3 currentis: ſꝫ miſerã
tis dei iuſtificatio impie volũtatis. vt ha
bet̃ ad Roma. ix. ¶ Alio mõ poſſet dici ac 2
ceptor pſonaꝝ. quia ꝓpter bonũ qđ in per
ſona eſt: ẜm qđ pſona eſt: vnã accipet ad
gl̃iam. ⁊ aliam nõ. vt ꝙ in gr̃a precedentes:
libere vnã btificaret: ⁊ aliã nõ vel ꝙ vnaꝫ
gentẽ eligeret equalibꝫ p̄paratõibꝫ recipe
re ad gl̃iam. ⁊ aliam nõ. ⁊ hoc modo vult
ſcriptura ꝙ nõ eſt pſonarum acceptor. q̃a
nõ ſolũ in iudeis: ſed etiã in gentibꝫ p̄pa/
rantibꝫ ſe ad gl̃iam: gr̃am infudit. ⁊ hoc
vult textus Actuũ. x. ¶ Ad ſeptimã. ꝙ ad Ad 7
meritũ gr̃e de cõgruo in ſtatu nature lapſe
nõ ſufficit ꝙ homo faciat oĩe qđ in puris
ſuis naturalibꝫ ẽ. ſꝫ req̃rit̃ aliq̃d vltra om
nes vires naturales. ſcꝫ fides. ⁊ ad fidem
diuina p̄uentio trahẽs voluntatẽ ad fidẽ
et neget̃ conſeq̃ntia ꝙ damnandi iniuſte
damnarent̃ q2 licet ex naturalibꝫ gratiaꝫ
conſequi nõ poterant: tamẽ inſpirationes
diuinas imitando ſaltem cũ venerũt ad
vſum rõnis eam ſibi de cõgruo mereri po
tuerũt. quas qui ſequi recuſant: iuſte pro
peccatis ſuis ⁊ illo contemptu eternis ſup
plicijs aſcribunt̃. ¶ Ad confirmatõem ne
get̃ añcedens: quia impoſſibile eſt ꝙ volũ ad ꝯfir.
tas ſe ad deũ ꝑ penitentiã ſiue attritionẽ
vertat: niſi p̄us deus ad eam conuerſus
eam per miſericordiã ſuam ⁊ interiorẽ tra/
ctuꝫ ad ſe trahat. ¶ Et ad auctoritatẽ ad 1
illã Zacharie p̄mo. Conuertimini ad me ⁊
ego ꝯũtar ad vos. dicũt q̃daꝫ ꝙ intelligit̃
nõ ꝙ voluntas ante ad deum vertat̃ q̃ꝫ de
us ad eam. ſed ꝙ non ſit cõuerſio volun/
tatis ſine ea. ¶ Et ergo clariꝰ poteſt expõ/ 2
ni. ꝙ ſenſus domini ſit. conuertimini ad
me: ſequendo interiores p̄uentiões me/
as quibus voco a ſtatu culpe: et ego con/
uertar ad vos: infuſione gratie. ¶ Ad ali/ 3
as tres auctoritates de eccleſiaſtico: ꝙ ille
loquant̃ de homine nature integre. vt dic
gloſa ibidẽ. et ille tot habebat dona ꝙ po
tuit ſtare ⁊ p̄mam gr̃am de ꝯgruo mereri

ex illis que accepat. Secus est de homine post lapsum vbi ablata sunt gratuita pri
4 mi hois ꝛ naturalia vulnerata. ¶ Ad auctoritatē de puerbijs dr. ꝙ homis est ꝑpara re animū: imitādo diuinas inspiratōes ꝛ tractus. ꝛ cum illis se disponere ad grām nō tñ ex naturalibꝫ puris animū suffic ꝑparare. ¶ Deinde rñdet ad rōnes factas ꝯ
Ad 1 ꝯ qsitū quesitū. ¶ Ad pmā. ꝙ illud qd̄ a iusto iudice daꝛ p merito: ꝛ p qualitate meriti cōsiderati ſm se h̄ meruit de cōdigno. sed sic nō est de glīa. ¶ Alio mō quod a iusto iudice daꝛ p merito: nō ex dignitate meriti: sed dignificatōe liberalis acceptatiōis dātis hoc: nō optet eum cui daꝛ de cōdigno meruisse. sed sufficit ipm h̄ acceptatōe ꝛ liberalitate iudicis obtinere. Et ergo in isto sensu negeꝛ maior. Ad pbatōeꝫ cū diciꝛ ꝙ iustus iudex dans iuxta opa nō videꝛ dare infinitū magꝭ meritū q̄ꝫ meruit Dī ꝙ q̄ꝫuis deus det iuxta opa: hoc nō est intelligēdū ꝙ deus p̄cise ꝑmiat iuxta valorē operuꝫ ex parte merentis ꝛ gratie: sed iuxta acceptationē opeꝝ bonoꝝ: ꝛ iuxta detestatōem operū maloꝝ: ſm quā statuit ea misericōiter esse ꝑmiāda vel puniēda. ꝛ ex hoc excedit omne meritū q̄ꝫtum est ex pte opis gratie et volūtatis quibꝫ quis mereꝛ. hec enī sūt dona dei in homīe quibꝫ ex pte recipientis ſm se nō debeꝛ premiū vlteriꝰ: sed bñ ex acceptatōe dei. ¶ Ad scdam qn̄ diciꝛ. Sicut
Ad 2 se habet pctm ad gehennā: sic opus meritoriū ad glīam: si intelligaꝛ ꝙ oīno sis in rōne meriti. negeꝛ hec maior. Uerꝫ est tam̄ ꝙ sicut peccato quis gehennā: sic ope bono nō meretur glīam ſm se: ſꝫ bene ex dei acceptatōne de cōdigno. Ad pbatōem eius ꝙ per meritoriū opus homo mereꝛ glīam: h̄ est verū. sed hoc nō imputaꝛ opanti pncipaliter: nec gratie pncipalr: sed deo acceptanti. Qꝫ aūt pctm mereꝛ gehennā: h̄ imputaꝛ opanti. q2 ex se pt cadere de ꝯdigno: nō aūt pōt ex se etiā cū gratia mereri de cō
2 digno: sed dei acceptatōe. ¶ Scdō etiā est hic alius defectus. quia ꝑmiū semp daꝛ vltra cōdignū. pena aūt citra ꝯdignū. q2 clementia dei mitigaꝛ vt minꝰ puniaꝛ q̄ꝫ ex opere demeruit. Et ḡ nō est mirū ꝙ peccato de cōdigno mereaꝛ penā. ꝛ nō mereaꝛ ope
3 re bono glīam ſm se. ¶ Et tertiū est hic. q2 per pctm hō offendit sp̄ōre ergo ad iustū iudicem offensionis de ꝯdigno spectat eā dꝫ reformare: sed nō sic de merito. Totū enī meritū est donū dei gratuitū. ꝛ ḡ ex pte
sui de cōdigno nō mereꝛ donū maiꝰ. ¶ Ad Ad 3
tertiā per idem ꝙ verꝫ est ꝙ grā plus possit inesse meriti in ordine ad deū acceptantē sed in ordine ad voluntatē opantē negotur. maior. quia ex eo ꝙ grā ꝛ opa bōa que sunt dei dona: recepit ab eo liberaliter dante: nō mereꝛ dona potiora de cōdigno. Sꝫ bene p pctā que ex se deficiēdo ꝯmittit mereꝛ pena iusti iudicis pctm̄ illud misericorditer reordināris. Nec est sile. q2 peccare ex se pōt ꝛ ergo d̄ mereri de cōdigno ex se: ſꝫ mereri ex se nō pōt: sed solo dei dono. ḡ etiam nihil ꝑmij glorie mereꝛ de cōdigno. ¶ Ad Ad 4
quartā ꝯcediꝛ de lege ordinata dei maior et ꝯclusio ꝙ de eadē lege agens ex gratia ē dignus vita eterna. sed non ex suo merito de condigno: ſꝫ dei acceptatōne ꝛ liberali dono: saltē ſm presentē iusticiā. ꝛ sic illa ratio arguit pro ꝯclōne secunda. ꝛ nō est cōtra pmam. Si diceret. ponamus ꝙ deus nō acceptet actū factū ex grā: ad vitam eternā Tunc in hoc casu diciꝛ ꝙ iste nec est dignus vita eterna nec pena eterna: ſꝫ habet sua bona gratuita quibꝫ nō demeretur penā: nec etiā ſm illū statum mereꝛ glīam quia p legem positam aba te deus nō acceptat opus factū ad glīam. ꝛ dcm̄ est ante: ꝙ sine dei acceptatōe nō pōt quis mereri glīam. Si petaꝛ. quid ergo de tali fieret? Diciꝛ ꝙ illud qd̄ deo placeret. posset eniꝫ eum dominus semp in tali statu in p̄senti
vita cōseruare. ¶ Ad quintā dico ꝙ exns Ad 5
in grā ꝛ opans ex ea nihil glie ex parte sui et grē mereꝛ de cōdigno. q̄ꝫuis bene de cōgruo. quia oē qd̄ sic facit vel habet boni est gratuitū donū dei: vt dcm̄ est. vñ ex h̄ ꝙ deus sibi hec liberaliter dedit aliq̄ vltra condignū dignus erit. Et cum diciꝛ. tunc opera et gratia nō essent bona. ꝛc. negetur ꝯña. immo sūt maxima bona homis i ordine ad finē. quia q̄ꝫuis de se de cōdigno nō sint meritoria: sunt tñ supme pfectōes
aie p statu vie. ¶ Posset etiā dici ꝙ eis me Ad
reaꝛ gratie incrementū ꝛ bonoꝝ habituuꝫ pfectōem iuxta iustā dispositōeꝫ dei qua disposuit ex bonis opibꝫ pducere ꝛ pficere bonos habitus. Sed h̄ est dei liberali dono. sicut liberaliter dat bonū velle ꝛ bonum pficere. ꝛ sic adhuc hoc illa nō meren
tur d̄ condigno. ¶ Ad hoc aūt qd̄ assumi cōseqn̄s
tur ꝙ mereaꝛ denariū diurnū Math. xx. diciꝛ ꝙ hoc est ex dei acceptatōe ꝛ liberali

dispositione.nõ ex parte eoꝝ de cõdigno.
Ad auctem Anselmi dicẽtis. ꝙ nihil põt
eẽ sufficiẽs pmiũ amoꝝ ex caritate.ꝛc. Di/
cit ꝙ ipẽ velit ꝙ deus sit illius dilectõis p/
mium: sua ppria liberalitate ꝛ acceptatõe
ad ꝯfir. nõ ex merito cõdigno ipius grẽ. ¶ Ad cõ
firmatõez nego maiorẽ ꝙ remuneret ea de
terminato pmio debito creatẽ rõnali ex sua
iusticia. nõ em̃ ex nostra iusticia: sed ex dei
gratia dat vita eterna. Juxta illud ad Ro
ma.vj. Gra dei vita eterna. nõ em̃ põt de
1 us esse debitoꝛ alicui⁹. Ad pbatõem eius
ad glo.sup illum locũ pme ad Ti.iiij. di/
centẽ: ꝙ deus sit iustus in remunerãdo. dr
ꝙ illud nõ intelligit de iusticia cõmutatia
cũ in opibꝫ nostris bonis nihil deo demus:
pro q̃ per cõmutatõez debeat nob premiũ.
2 ¶ Secũdo etiã ꝙ non ppꝛie intelligit de
iusticia distributiua: qua pro meritis pre
mia distribuunt: iuxta proportõem meri
toꝝ vel psonaꝝ merentiũ apud eum: cum
nullus bene opando fm se ꝛ fm statum a/
liquid de cõdigno mereat: sꝫ potiꝰ do ma
iori obligatõe astringit. qꝛ maiora bõa re
Corre. cepit. ¶ Ex quibus ꝯcludit ꝙ iustus sit in
remunerãdo. quia iusta dispositõe sua di
sposuit ex gratia acceptatõis minꝰ meritũ
maiori pmio coronare: nõ iusticia debiti:
sed gra ꝛ dispositõe bñplaciti diuini. Eo/
Ad 6 dem mõ dicat de glo.psal.allegati. ¶ Ad
sextaꝫ cõceditur ꝙ p actu bono det dignũ
premiũ: nõ ꝙ opans hoc meruerit de con
digno: sꝫ ꝙ ex acceptatõe disposuit tm̃ me
renti em̃ tribuere de corona. Et idõ neget
vltima ꝯña q̃ infert: ꝙ ergo viatoꝛ hoc de
condigno meruerit. qꝛ qd̃ est sui actus di/
gnũ premium: nõ est suo merito: sꝫ dei ac/
ceptatione: ꝛ actũ illũ disponente pmiare
tali pmio. ¶ Ad rõnes post oppositũ hẽ q̃
arguũt pro supposito sunt p dictis in ter/
tio articulo. mgr̃ em̃ vult ꝙ nõ de ꝯdigno
nec de cõgruo possit q̃s ex naturalibꝫ me/
reri pmã grãm: nõ tamẽ negat qn hoc pos
sit de cõgruo p gratuitã dei pueniẽtionem.
¶ Ad rõnem arguentẽ p q̃sito dr: ꝙ aplus
velit ꝙ homo nõ possit de cõdigno mereri
gl'iam ꝯsiderãdo opa eius q̃ facit: vl' que
patit fm se. nõ tamẽ vult negare qn opera
talia posset esse vite eterne meritoria: ea ac
ceptante deo. Hoc de q̃stione.

Ecimonono

b querit̃ circa distinctõem xxx/
gesimã ꝛ tres seq̃ntes. Utrũ sicut peccatũ
originale est cõcupiscẽtia sic in homies cõ
muniter natos transeat a parentibꝫ vt a/
nime equalis macula? Que q̃stio vnũ
supponit. scꝫ ꝙ pctm̃ originale sit ꝯcupia.
Et duo querit. Primũ vtrũ in oẽs homi/
nes cõiter natos trãseat a parẽtibꝫ. Secũ
do vtrũ in omibꝫ sit eq̃lis macula. ¶ Cõ/ ꝯsuppõ.
tra suppositũ arguit sic. Pctm̃ originale nõ arguit. 1
est cłpa. ergo nõ est ꝯcupiscẽtia. ꝯña tenet
qꝛ omis cõcupia videt esse culpa. añcedẽs
probat sic. quia culpa nõ iest a natura: cũ
nõ ita possit vitari. sꝫ pctm̃ originale inest
a natura. ¶ Cõfirmat rõne Juliani hereti/ Confir.
ci. Ubi ex vna pte est oimoda innocentia
ex alia pte parentũ ꝯiunctio meritoria: et
tertia natura bona ꝛ deꝰ optimus: nl'la po
test esse culpa. sed ita est in paruulo q̃ na/
scit. igit. ptꝫ maioꝛ vt videt. qꝛ p q̃s rimas
ingrederet culpa inter tot innocẽtie psidia
et ptꝫ minoꝛ. paruulꝰ em̃ qui nasci in vte
ro adhuc seipm nõ sentit. ꝛ g̃ q̃ꝫtum est ex
eo oĩno innocẽs existit. patꝫ scd̃a pars. qꝛ
parẽtes Johãnis baptiste matrimonialit
cõiungẽtes se pro ipius gñatione vitã eter
nã meruerunt. tertia nota est. qꝛ deus ẽ op/
timꝰ ꝛ natura bona. ¶ Secũdo probatur 2
añcedens sic. Si culpa est: vel est in corpe
et hoc nõ. qꝛ corpus nõ est susceptm̃ culpe
Uel est in aĩa: ꝛ si sic tũc aĩa a deo crearet
mala. qd̃ nõ vidr esse cõueniẽs. ꝛ ptꝫ cõse/
quẽtia. quia creãdo infundit ꝛ sic nascitur
hõ. g̃ si pro tunc est in culpa: nũq̃ꝫ fuit sine
culpa. g̃ in creatõe sua est in culpa. g̃ a deo
creat in culpa. falsitas cõseq̃ntis ptꝫ. qꝛ vi
dit deus cuncta que fecerat: ꝛ erant valde
bona Gen.i.c. ¶ Tertio pbat añs qꝛ non 3
vidr ꝙ simus in culpa quã vitare nõ pos/
sumus. cũ fm btm̃ Augu. omẽ pctm̃ sit sic
volũtariũ: ꝙ si nõ esset volũtariũ: iã nõ eẽt
culpa. modo cũ pctm̃ originale insit a na/
tiuitate: ipm vitare nõ possumꝰ. g̃ nõ vidr
esse culpa. ¶ Et quarto. Quia si culpa est:
hanc habemꝰ a parẽtibꝫ. sed hoc nõ ẽ pos/ 4
sibile. ergo maioꝛ nota est per mgr̃m in l'ra
di.xxxj.c.vij. dicentẽ. ꝙ idõ vocat origiale
minoꝛ ptꝫ per illud Ezechiel.xviij. Filius
nõ portabit iniq̃tatẽ patris. Forte dicetur
ꝙ loquat de actuali. ꝛ si sic: ppositũ habet
ꝙ cum originale in Adam fuit: nullus no
strũ portabit illud. Jtem scd̃o. quia nihil
habemus a patre in quo potest esse culpa.
ergo nõ trahimus ab eis culpã. patet añs

cedēs.q2 nō habemus a parētibꝫ nisi cor/
pus.in quo quia est sine rōne nullo mō pt
5 esse culpa.¶Quinto.q2 non vid3 ꝙ a sim
pliciter bonis causis necessario sit malum
culpe.Nō oēs cause humane origis sūt
hmōi.ḡ ab his nō est necessario malū cul
6 pe.¶Sexto.Quia omē quod imediate ē
a deo:est bonū valde.Gen.ij.Nō homo
et omē qđ est ab eo ab origine:imediate ē
a deo.sc3 tam aīa ꝙ corpus.ḡ sunt valde
bona.ergo aīa ab origine nō videt esse in
arguit 2 culpa.¶Scđo pncipalr arguit sic.Si pec
catū originale esset ɔcupia:tūc a deo ime/
diate posset esse pctm̄.ɔn̄s est falsum.⁊ p/
batur ɔn̄a.q2 volo ꝙ deus faciat hominē
de limo terre de nouo:nō infundendo sibi
iusticiā originalē:s3 eum suis naturalibꝫ ⁊
gn̄ali influentie relinqndo:quero vtrū in
eo sit pronitas carnis ad peccādū:vl' nō?
Si dicit ꝙ sic ⁊ illa vtiq3 nō est ab homie
sequit ꝙ est a deo.ḡ si infirmitas carnis vo
cata ɔcupiscētia est pctm̄ originale ⁊ clpa:
sequit ꝙ pctm̄ imediate sit a deo.Si dicit
ꝙ nō:⁊ quomō posset hoc esse ꝙ caro dere/
licta sibi nō inclinaret in bonū suū puta in
opa nutritōis ⁊ gn̄ationis.cum sepe recta
ratio hec opa prohiberet.qđ em̄ natū est
ex carne:caro est.⁊ ergo etiā qđ caro est:ca
arguit 3 appetit que sunt carnis.¶Tertio.qa ter/
tius dicit ad Roma.vij.Pctm̄ opatū est
in me omnē ɔcupiam.idem aūt nō fac' sc'/
ipm.Idem videt velle Beda dicēs.ꝙ qt/
tuor nobis ex pctō inflicta sunt.sc3 ifirmi
tas:ignorātia:malicia:⁊ ex his cōflata cō
cupiscentia.ḡ pctm̄ pcedit ɔcupiam.Idē
vid3 velle Anselmus de ɔceptu ꝟginali di
cens.ꝙ pctm̄ originale est carētia đbite iu
sticie.hec aūt nō est ɔcupiscētia.Et quar/
to probat per rōnem vt videt facientem fi
dē.q2 originale delet in baptismo:⁊ ɔcu/
piscētia nō.ḡ ptz maior Johā.iij.⁊ M ar
ci vlti°.Qui crediderit.⁊c.⁊ minor nota ē
per experientiā ⁊ per mgr̄m in lr̄a dis.xxxij
manet em̄ ɔcupiscētia post baptismū l ex/
ɔ 1 q̄situ arguit.1. ercitiū.¶Scđo loco arguit ɔ pmū q̄situ.
sc3 ꝙ nō in omēs homines cōmuniter na/
tos trāseat a parētibꝫ.q2 parētes baptisati
nō vident posse gn̄are puer in pctō origi/
nali.ḡ pars negatiua q̄siti ꝟa.ɔn̄a nota.
anñcedēs pbat pmo.q2 nemo pōt dare qđ
ipsemet nō h3.Aug.in li.de lib.arbi.s3 ba
ptisatus nō h3 originalē culpā.ḡ ⁊c.¶Se
arguit 2 cundo.Quia Adā eo ꝙ nō habuit origi/
nalem iusticiā nō potuit eā trāsmittere in
filios.ḡ eodem mō qui nō hn̄t originalē
culpā nō mittūt eam in posteros.mō ba/
ptisati nō habent originalē culpā.¶Ter/ arguit 3.
tio.q2 fortior ē lex grē ꝙ culpe.ḡ qntū pōt
lex clpe i posteros ee malos:tantū pōt lex
grē i posteros esse bonos:s3 oēs q nascūt ex
reis pctō originali nascunt in culpa origi/
nali.ḡ omnes qui nascunt ex iustificatis ⁊
gratis nascent sine culpa.ptz maior ex di/
ctis.q2 nō minus pōt grā ꝙ culpa.p3 mi/
nor de se.¶Et quarto.Quia licet i morbis arguit 4
corpalibꝫ hereditarijs infirm° generet in/
firmū.tn̄ si sanetur gn̄at sanū.ḡ etiā sic erit
in spūalibꝫ.ḡ cum baptisati parentes sine
sanati videt ꝙ generēt sanos.¶Deinde ar ɔ 2 q̄situ
guit cōtra scđm questitū.sc3 ꝙ pctm̄ origi/ arguit 1.
nale nō sit in oibꝫ equale.q2 ɔcupiscentia
nō est in omībꝫ equalis.⁊ sm mgr̄m ē pec
catū originale.igit.ptz maior.q2 nō equa
liter cōcupiscūt colerici ⁊ flegmatici.mior
nota est.¶Scđo sic.Quia pctm̄ origina/ 2
le sm mgr̄m sequit libidinosam motionē
⁊ ɔcupiaz que ē in ɔceptu pueri.Nō no
tū est:hec nō est in omnibꝫ eqlis.igit ma/
ior est mgr̄i dis.xxxj.scđi.c.iij.et btūs Au
gustin° in li.de nuptijs et ɔcupia dicit.ꝙ
libido trāsmittit originale pctm̄ in plem.
et minor nota est.plus em̄ ɔcupiscit ad li
bidinē ⁊ maiorē pruritum habet carnis iu
uenis ꝙ senex:⁊ in multis alijs.¶Tertio. 3
Quia egritudo corpis suscipit mag' ⁊ mi
nus.ergo ⁊ egritudo mentis siue carnis.
Modo pctm̄ originale est lāguor carnis
qua.re.⁊c.¶S3 p pte affirmatiua suppo/ p suppō
siti est mgr̄ dis.xxx.c.vij determinās ꝙ pec
catū originale sit ɔcupiscētia.nō tn̄ mot°
actualis:s3 aptitudo que est ad motū ta/
lem.Et in.c.viij.ad h adducit auctē Au/
stini in libris de ꝟbis apostoli omel.xxviij
hoc manifeste expmentis sic dicētis.Sp
est pugna in corpe mortis hui°.q2 ipa cō/
cupiscētia cū q nati sum° nuq3 pt finiri:ꝙ
diu viuim°.q2 manifeste innuit:pctm̄(cū
quo nati sum°)esse ɔcupiam.⁊ ad hoc ad
ducit mgr̄ plimas auctes:qs nō recito.et
semp supponit istud:vsq3 ad.xxxiiij.disti
ctōem exclusiue.¶Pro pmo q̄sito.ꝙ i om p q̄sito
nes cōmuniter natos trāseat a parētibus
est mgr̄ eadē distinctōe.c.ix.dicēs.ꝙ pctm̄
origīale in oēs cōcupiscētialr natos trāsit
adducens ad hoc auctoritatem btī Aug
libro pmo de baptismo paruuloꝝ.⁊ est la

tis cito p⁹ pͥncipium dicentis. Adam pre
ter imitatōis exemplū: occulta etiā tabe
carnalis ꝯcupiscentie sue tabificauit in se
pr̄ q̄sito omes de stirpe sua venturos. ¶ Sȝ pro secū
do questio: ꝙ in omes intrauit equalit̄. p/
batur. quia in omibꝫ ante baptismū disce
dentibꝫ pari pena puniū. ergo in omibꝫ
est equale. tenet ꝯn̄a. ⁊ an̄cedens est mḡri
dis. xxxij. in fine in his ꝟbis: dicētis: ꝙ licȝ
paruuli naturalibꝫ donis alij pre alijs pol
leāt. tamē ante baptismū a corpe discedē
tes penam sortiunt̄. ⁊ hoc erat an̄s. Et vi/
det rōe māifestū. q̄ꝛ pcc̄m origiale ē pcc̄m
nate q̄ ē i oibꝫ eq̄l. Ista qō p̄ma de pctō ori
ginali est satis scrupulosa: ⁊ iō q̄ꝛ temp⁹
nō habēt singula sic expediret pquirēdi di
cēda in tribꝫ vltimis articlis medijs pro/
babilr̄ dicā me determinatiōi eccl̄ie ⁊ ma
gistroꝝ meorū si alicubi aliter dico: q̄ꝫ do
crores sancti humilr̄ sbmittēdo. Quo pre
misso diuido q̄stionē in q̄nqꝫ articlos bre
nes. Primus erit de eo qō tangit̄ in p̄mo
argumēto. Utrū pcc̄m originale sit culpa?
Scōs. dato ꝙ sit: quō intrauit in mūdū.
Tertius de supposito: vtrū sit ꝯcupiscen/
tia? Quartus vtrū oibꝫ cōiter natis insit
a parentibꝫ? Et quintus: dato ꝙ sic vtrū
omibus insit equaliter?

Quantum ad pri/
Notā 1. mū suppono ꝙ omnis deformitas p qua
aīa rea eterne mort̄ est culpa. Hec ē ma/
nifesta. q̄ꝛ iustus dn̄s in omibꝫ vijs suis:
nūq̄ꝫ eterna morte dānaret aiam in q̄ nl̄
lam repiret culpā. Nō eīm clemēs deus pe
nā ingerit: nisi hanc misericordi sua sente/
Notā 2 tia culpa pmeruerit. ¶ Scdō premitto ꝙ
omes nō renati ⁊ sic decedētes dānant̄ ge/
naliter. sic ꝙ nunq̄ꝫ videbūt faciē diuinaȝ:
sȝ eternā dāni sbeunt penā. pȝ Joh. iij. ni/
si qs renatus fuerit: nō pōt videre regnū
Codo 1. dei. ¶ Ex quo infero correlarie ꝙ puul' an/
te baptismū decedētibꝫ infligit̄ pena etna:
Cōdo 2 saltē damni. pȝ. q̄ꝛ nō sunt renati. ¶ Se
cūdo infero. ꝙ in eis sit q̄dam deformitas:
rōne cui⁹ a regno pscribunt̄. pȝ. q̄ꝛ nunq̄ꝫ
iustus iudex eos a regno suo latissimo pro
scriberet: nisi in eis aliquā deformitatē ma/
culā suo regno nō ꝯgruam inexistere repiri
Cōdo 3 ret. ¶ Ex his sequit̄ ꝯclusio rn̄salis ad pri/
mū articulū. ꝙ pcc̄m originale est culpa. p
batur sic. quia omis deformitas qua aīma

rea est mortis eterne est culpa. sed peccatū
originale est deformitas qua anima rea est
mortis etne. ergo. ⁊c. maior est suppositio
p̄ma. ⁊ minor est posita in scdō correlario.
¶ Secūdo ad hoc sunt auctoritates. Pri/ Ad au/
mo dic̄ ꝓpheta psalmo l. Ecce in iniq̄tati ctorita. 1
bus ꝯceptus sum: ⁊ i pctis cōcepit me ma
ter mea Quē textū necessariū est expōi de
pctō originali. ⁊ sic exponit cum glo. ¶ Se 2
cundo. Quia aplūs dicit. ꝙ per inobedien
tiā vnius homis pctōres ꝯstituti sunt mlᷓ
ti. ad Roma. v. pctōres aūt non sunt sine
culpa. ¶ Tertio. Quia dicit sanct⁹ Aug⁹. 3
xiij. de ciui. dei. ca. xiij ꝙ Adam spōte dep
uatus gn̄auit filios depuatos. depuat⁹ au
tem nō est sine culpa. ¶ Item btūs Aug⁹ 4
xxuj. capitu. de fide ad Petrum dicit. Fir/
miss. me tene. ⁊ nullaten⁹ dubites: omneȝ
hoiem qui per ꝯcubitū viri ⁊ mulieris con
cipit̄: cū originali nasci pctō. Sequit̄. im/
pietati sbditū: mortiqꝫ sbiectū ꝑ culpe. se/
quit̄. Et ob hoc natura ire filiū nasci. de q̄ 5
aplūs dic̄. Eram⁹ eīm ⁊ nos nā filij ire. Ite
quinto ad h̄ est auctas beati Aug. q. li. de
gratia xp̄i ⁊ pctō originali dicētis. Prolē
ream facit originis vicium: etiā si in parente
reatus eiusdem vicij remissione ablut⁹ est
peccatoꝝ. viciū originis dic̄. ergo culpa.
¶ Sexto auctē venerabil' Anselmi de con 6
ceptu ꝟginali ca. xxvj. dicētis. Cum dam
natur infans pro pctō originali: nō dam/
nat̄ pro pctō alieno. sed suo. nā si nō suum
haberet peccatū: nō damnaret̄. ¶ Septio 7
super illud Exodi. xiij. Primogenitū asi/
ni. dicit Gregori⁹. Omes in pctis nati su
mus ex carnis delectatōe cōcepti: culpā ori
gialē nobiscū traxim⁹. Ad hoc mḡr adduc̄
pl'es auctes sanctoꝝ dis. xxx. ca. vj. ¶ Et pt
formari ratio sic. Omnis deformitas dā/ rōe pbat̄
nabilis aliquo mō volūtaria ē culpa. pec/
catū originale est deformitas aliquo mo/
do volūtaria. ergo est culpa. ꝯsequētia te/
net. Et maior pȝ. quia licet pcc̄m siue de/
formitas possit eē in naturalibꝫ ex defectu
dispositiōis cōuenientis vel additōne ali
cuius cōdicionis discōuenientis que non
esset culpa. vt declarat philosoph⁹. ij. phi
sicoꝝ de monstris nature. tamē quādo hu
iusmodi deformitas est volūtaria aliquo
modo: tūc habet rōnem culpe: vel nō est si
ne culpa. Et minor ꝙ pcc̄m originale sit de
formitas. pȝ per apostolū ad Rom. v. di/
centem: ꝙ per vnū hominem in omes hoi

misses mors pertransijt/in quo omnes pec/
cauerūt.nō aūt posset intrare mors sine de
formitate:teste beato Aug.hypostaticō re
spōsione ꝯtra dicentē. Si pctm̄ paruul⁹
nulli.ꝫ naturalr ꝯtraxit natus: cur breuis
dies sorte mortis astringit.sequit ad ppo
situm.qꝛ vbi pctm̄ nō est: vtiqꝫ mors esse
nō debet.dictū est eīn per pctm̄ mors.ꝗ ſꝫ
errorē vestrū iniquus est de⁹: vt mori par/
uulum patiat:nō habentē pctm̄ per quod
2 possit vita pūari. ¶ Sed ꝙ voluntariū ali
quo modo sit:ꝛ nō solū deformitas ſꝫ vo/
luntaria deformitas.ptꝫ.qꝛ dic glosa. In
quo oēs peccauerūt in ꝗ hoīs peccauerūt
vl'in quo pctō oēs peccauerūt. Nā omnes
erant in lumbis illius hoīs volūtarie pec
cantis:oēs suo pctō volūtario maculā vo
lūtarie aliq̄ mō licꝫ nō in se:tm̄ in sua radi/
Corre. ce sbierunt. ¶ Correlarie sequit.ꝙ peccatū
originale qd̄ est culpa.ꝙ vel est positio ali
cuius debiti nō inesse:vel pūatio alic⁹ de
biti inesse vel simul vtrūqꝫ:ꝛ hoc i creatu/
ra rōnali.ptꝫ qꝛ oīs culpa est i sola creatu/
ra rōnali.ꝛ nō aliter qꝫ altero illoꝝ modo
rū. Et hoc de pmo articlō.

Quantū ad secū/
dum articulū.scꝫ ad inquirendū:quomō
pctm̄ originale venit in mundū:vbi sic p
misi:protestor me nihil velle asserere: ſꝫ so
lum pbabiliter procedere supponēdo me
dictis magistroꝝ meoꝝ ꝛ pcipue matris
ecclesie si aliqd dixerim minus bn̄ sonās:
Cōclo.1 sicut in questiōis diuisione pmisi ¶ Quo
premisso sit pma ꝯclusio hec. Si deus for
maret nunc hoīem de terra ꝛ aīam ratio
nalē sibi infunderet solū:scꝫ sine donis su/
pernaturalib⁹:iste homo formatus esset si
ne omni scia:sine omni ꝟtute volūtatis i/
fusa vel acq̄sita.passibilis in aīa ꝛ in cor
pore ꝛ mortal'.ptꝫ pma pars.qꝛ vnde ha/
beret sciam:cum nunqꝫ habuisset aliquā
cognitōem sensus.nec etiā haberet infusā
rōe pbat ¶ Unde in forma sic arguit. Talis homo
nō haberet sciam ex suis naturalib⁹ acq̄si/
tam:nec sua naturalia sequētē ex influētia
dei communi.nec etiā supnaturaliter īfu/
sam.ergo nullaꝫ haberet scientiā.tenet cō/
sequētia.quia īimaginabile est ꝙ habeat
creatura scientia:nisi altero illoꝝ modorū
probatur aīcedens.quia ꝙ nō acquisita
patet.quia iam pmo est nec adhuc habu
it cognitionem sensus nec phantasmata
per que in nobis acquirit scientia:cū iā p/
mo ponatur productus. ¶ Patꝫ secunda scda ps.
pars.ꝙ nō sequentem aīam per generalē
dei influentiā.qꝛ gnalē dei īfluētiā seq aī
mā:vt in pcedente questione dictuꝫ est: se
quunt potentie ꝛ nō act⁹.vt inclinatio vo
luntatis in bonum:ꝛ intellectus in verū.
Unde phus.iij.de anima. Intellect⁹ pos
sibilis est in pncipio sui esse vel esse homi/
nis sicut tabula rasa in qua nihil est depi
ctum. Patet ꝙ nō infusam.qꝛ illa estꝫ do/
num supnaturale:que oīa seclusa sūt in
limitatione ꝯclōnis. ¶ Eodem modo de/ De ꝟtute
clarat secūda pars ꝙ nō haberet virtutem
in voluntate.quia nō haberet sciam acq̄/
sitam.quia ꝟtus illa psupponit sciam itel
lectus directiuā voluntatis:quā (vt dcm
est) nō habet. Nec seqntē naturā volunta
tis influentia dei cōmuni.qꝛ illam non se
quunt habitus voluntatis.sed potētie et
aptitudines naturales ad bonū. Nec etiā
īfusas.quia he essent dona supnaturalia.
ꝙ passibilis esset in corpe.patꝫ.qꝛ indige
ret cibo ꝛ potu pro sui sustentatōi. Itē cor/
pus suum nō estꝫ gliosum:quare ergo nō
pateret a frigore vel calore: Sꝫ ꝙ in aīa
eodeꝫ modo patꝫ.qꝛ posset cognoscere cō
uenientes ꝛ discōuenientes a quib⁹ afficeret
circa corpus:ꝛ sic delectari mente vel trista
ri. Sed ꝙ esset mortalis:sequit ad pcedē/
tem quia ex quo alterabilis esset:etiā mor
talis esset.cum alteratio finaliter tēdat ad
corruptionem ꝛ gnatiōeꝫ. Itē materia ap
peteret in eo aliā formā:quā cōsequeretur
finaliter:nisi deus spēaliter phiberet. Iteꝫ
quid cōseruaret ipm a senectute vel a mor
te:cū esset cōpositus ex cōtrarijs. Et cōfir/
mat illa pars satis apparenter.quia etiaꝫ
primus homo fuisset mortuus in paradi/
so:si nō fuisset vsus ligno vite.ergo a forti
ori iste.cōseqntia tenet.quia iste nō habe
ret tanta supnaturalia dona:imo nullū p/
ter pncipia intrinseca sicut pmus hō. an/
tecedens est dictum ante in questiōis.xij.
istius secundi tertio articulo. ¶ Correlariū Corre.
Staret hominē pati penā:imo mortem
et nunqꝫ peccasse.patet ex ꝯclōne.qꝛ si tal'
homo sic productus poneretur ad ignem
vel aquam:per ꝯclōnem alteraret et pate
retur:imo ꝛ patiendo moreret:etiā si nun/
qꝫ peccasset ¶ Forte dicetur.ꝙ non deceret
pietatem dei hominē sic producere:ꝛ nul Instātia.
lis dotibus donare vel dotare.ergo impos

sibile est quod in ɔclōne ponit. patz conse
quētia. quia deus nō potest facere nisi qd̄
decet. Secūdo. iusticie diuine repugnat:
ꝙ pena eēt sine pctō. ergo etiā ei repugnat
ꝙ homo pateret ⁊ moreret ⁊ non peccasset.
Solō ¶ Respōdetur hic. ꝙ deum sic ꝑducere ho
minē nō implicat: prout de se notū est. ⁊ er
go hoc deus pōt facere. ¶ Item Ade pro/
ducto virtutes sciētias ⁊ iusticias ⁊ cetera
hmōi vtiqꝫ addidit volūtarie ⁊ libere. ⁊ ꝗ
potuisset eum ꝑduxisse sine illis: ⁊ ita pos/
set adhuc. ⁊ credo ꝙ nulli theologo dubi/
Ad for. um sit qn deus hoc possit. ¶ Et ideo ad for/
mā nego añcedens ꝙ hoc nō deceret deuz
si faceret. qꝛ dñs dat sicut sue est misericor
die sua dona. Et ergo si hominē vellet i pu
ris naturalibꝫ ꝑducere ⁊ ex illis cōsequen
ter educare: nulla in hoc esset indecētia. sꝫ
homo esset vsus donis nature. s. anie ⁊ cor
poris ⁊ ꝑfectionū naturaliū ɔsequentium
ad ea: nec posset congrue neqꝫ ipe neqꝫ ali/
us pro eo de deo dicere: nisi sicut domino
placuit ita factū est: sit nomē dñi bñdictū
Ad 2 ¶ Ad scd̄am dico. sicut dixi in q̄stiōe. xx. ꝑ
mi ꝙ de potentia absoluta dei deus pos/
set ꝑducere hoīem in penis sensus etiaz q̄
nūqꝫ peccasset. ¶ Scd̄o dico. ꝙ si ita fieret
deus nō infligeret penā mortis ꝑ pctō: sꝫ
sequeret naturā: sicut etiā omis caro ania/
liū reducitur finaliter in elementa de qui/
bus formata est: q̄uis nunqꝫ peccauerint
Ex quo patet ꝙ deus penā non induceret
punitiua pcti sine pctō: sed bñ sequentez
Cōcl̄o 2 naturā. ¶ Secūda ɔclusio videt mihi ꝓ/
babilis: ꝙ in tali hoīe ꝑueniente ad vsuz
rōnis vel prodeunte in opa rōnis caro cō
cupisceret cōtra spm̄: etiā supposito ꝙ nū/
qꝫ cōmisisset pctm̄. Probat sic. In illo ho
mine essent cognitōes ad ɔria inclināntes
quaꝝ vna esset ad bonuz carnis. ⁊ alia ad
bonū mentis. ꝗ cōtrarietas carnis ad rati/
onē. ɔsequentia est manifesta. Et añs ap
paret. qꝛ cognitio sensitiua inclinaret ad
delectabile sensus pro salute indiuidui vl'
speciei: ⁊ ratio recta sepe i cōtrariū. ergo añ
cedens veꝝ. cōseq̄ntia nota est. ⁊ añcedens
patet. qꝛ vtiqꝫ cognitio sensitiua incliaret
ad ea que sensui delectabilia forent. qꝛ hoc
est eius officiū. q̄a ad hoc a natura indita
est aniali. Q, aūt sepe ratio recta inclina/
ret in ɔrium. patz. quia stat ꝙ illud qd̄ ap
paret delectabile sensui: esset rōni recte cō
trariū. vtputa ociositas somni: vitatio la/
boris in speculādo vel aliis. Uel quia sens⁹
nō cōparat presens futuro: stat ꝙ inclina/
ret ad mulierē nō suā. et alia hmōi q̄ recta
ratio detestaret: vel ex lege ꝓhibente vel eti
am ex sola rōe. qꝛ fornicatio simplex ē pec
catū morale ⁊ detestāda ex rōne naturali.
q̄uis nunqꝫ eam ꝓhibuissꝫ lex diuia. ¶ Nā Notā.
hanc dicere licitā ex rōne naturali: est ꝑdi
care hoc. s. ꝙ s̄m rōnem naturalē licet mu/
lierē se ɔiūgere cuilibet viro idēnter: ⁊ ex cō
seq̄nti sibi licere nescire cui⁹ esset infans. ⁊
sic periret cura viroꝝ de pueris: et mulieres
nō sufficerēt: ⁊ deficeret educatio pueroꝝ ⁊
tandē ciuiū. absit ꝙ hec dicam⁹ nō cōtra/
ria rōni. Item facilius ꝓbat ɔclusio. qꝛ ta
lis supcalefactus forte cognitōe ⁊ appeti/
tu sensitiuo appeteret aquā frigidā multā
ex vehemētia caloris: ⁊ certū est ꝙ ratio re/
cta sepe ꝓhiberet. dicēdo: induceret tibi egri
tudinē vel mortem. ¶ Correlariū. Princi/ Corre 1
pia intrinseca homis nō dotata donis su/
pernaturalibꝫ q̄uis nunqꝫ cōmiserit aliqd̄
pctm̄: sequit cōtrarietas appetitus sensiti
ui contra rōnem. sequit ex cōclusione. q̄a h
nō essꝫ cōmissum pctm̄. ⁊ tamē appetitus
sensitiuus essꝫ in rōnis recte ɔriū. ¶ Secū 2
dum correlariū. ꝙ naturalia hominis sibi
derelicta ⁊ nō dotata ꝟtutibꝫ cohibentibus
ea ad rectā rōnem sequit ɔrietas appetit⁹
sensitiui cōtra rōnez etiā ante pctm̄. sequi
tur ex p̄cedenti. Nec videt mirū. qꝛ in vno
homine cōiungunt aialitas ⁊ vita spūa/
lis. hec autem sibi inuicē aduersant s̄m cō
ditiones vtriqꝫ cōuenientes: nisi per diuinā
grām vel dona supaddita in vnionē ratio
nis recte aliqualr adunent. ¶ Tertiū corre 3
lariū. ꝙ in homine sic ꝑducto esset cōcupi/
scentia appetitus sensitiui ɔ rōnem rectā
etiā citra peccatū. sequit ex p̄cedenti. qꝛ hu
iusmodi ɔrietas ɔcupiscentie ɔtra rōnez
sequit naturalia homis sibi derelicta. vt di
ctum est. ¶ Sed in ɔriū hui⁹ ɔclonis ⁊ su
orū correlarioꝝ instat fortiter. ¶ Primo sic. Cōtra 1
qꝛ ɔcupia est pctm̄ ꝗ nō est possibile ꝙ seq̄
tur naturalia homis q̄ nō peccauit. ɔseq̄n
tia nota ē. qꝛ si oppositū ɔñtis del cū ante
cedēte: tūc stabit ꝙ pctm̄ stabit in hoīe: et
nō ab homie. qd̄ est ponere deū esse aucto/
rē pcti. añs est mgr̄i. c. vij. dis. xxx. dicētꝫ: ꝙ
cōcupiscentia sit pctm̄ originale. ꝗ est cul/
pa. put dc̄m est in articlo p̄cedēti. Idē dis.
xxxj. c. ij. ¶ Scd̄o ꝓbat idē. qꝛ glo. ad Ro/ 2
ma. vj. sup illo ꝟbo. Nō em̄ regnet pctm̄.

dicit. Si vis victor esse tyranni: atq3 inermem inimicū inuenire: nō obediās concupiscentię malę. si ergo mala est: peccatū est
2 ¶ Secūdo sic. Cōcupiscentia est effectus pcti. ergo nō est ante pctm. ꝯsequētia tenz
quia effectus nō est ante suaz causam. añcedens patz ad Roma. vij. vt allegatū fuit in vna rōne ante oppositū. pctm operatum est in me omnē ꝯcupiscentiaz.
3 ¶ Tertio sic. Quia tunc sequeret. q̄ cōiunctio libidinosa maris ꝛ feminę sequeret naturalia integra. falsitas ꝯsequētis patet p magistrū in littera dis. xxxj. c. iij. dicētis. q̄ ante pctm vir ꝛ mulier sine incentiuo libidinis possent ꝯuenire: ꝛ esset thorus imaculatus: sed iam post pctm̄ nō valz fieri carnalis copula absq3 libidinosa ꝯcupiscentia que semp viciū est. pbatur tamē consequētia p terciū correlariū. q2 in homine pducto ꝛ suis naturalib9 derelicto esset cōcupiscētia etiā citra pctm. ergo cōcupiā sequeret naturalia itegra. ergo feruor libidinis.
4 ¶ Quarto sequeret. q̄ de9 pduxisset hominē filiū irę siue dānatōis ęternę sine sua vel parentū culpa. falsitas patet. probat tamē ꝯseq̄ntia. quia pduxisset eum cū tali cōcupiscētia: ꝛ ista ꝯstituit filios irę: cuz sit carnalis. De qua dic apostol9. j. Cor. xv. Caro ꝛ sanguis regnū dei possidere nō possunt.
5 ¶ Quinto. Parentes sic pducti sine suo pctō generarēt filios ęternę dānationis. falsitas patz. quia si nō peccauerūt parētes: tunc paruuli nō peccauerūt in parentib9. nec etiam peccauerūt in se. quō ergo immensa dei pietas in ipis causaz mortis quōlibet inueniret? Et pbat tamen cōsequētia. quia dic mgr̄. c. vij. dis. xxxj. q̄ iō in paruulis sit pctm̄ originale. quia viciosa lege originis. s. carnis libidinosa concupiscentia concipiuntur. Modo per correlariū terciū: hęc ꝯcupiscentia esset citra peccatum. g̃ ꝛ hęc libidinosa carnis cōceptio ergo paruul9 cum pctō ꝯciperet. quomō g̃ nō esset filius irę?
Confir. ¶ Et ꝯfirmat. Quia si paruuli nati morerent: cui ciuitati ascriberent nō supiori. q2 vtiq3 nō essent in charitate. quia in ꝯcupiscentia concepti carnales essent. si inferiori saltz damnandorum: habet propositū.
Nota. ¶ Pro solōne istoz. quia sm veritatem facilia sunt est aīaduertendu3 q̄ dn̄s pducens hominē sibi seruū ex duab9 naturis in ꝯria bona tendentib9. quorum vnū erat vere hominis bonū. sc3 propter obedire deo: suisq3 p̄ceptis obtēperare sciens partes hominis generali influentię derelictas ad ꝯria tendere gratuite iusticiā eis addidit originalē: has partes in vnitatē seruicij dei sine rebellione promptificantez pro se z successorib9 suis: vt in questione. xij. dictū fuit quā perdere nō poterāt de lege ordinata. nisi dei p̄ceptum transgrediendo Et hac existente sine omni dolore viuerēt: contemplationis dulcedini vacarent ꝛ nullam carnis rebellionem vel inordinatuz libidinis motum aliquatenus sentirēt. q̄m iusticiā originalem siml' tempe pductę hominis naturę protinus infudit. pręcepta dedit de seruandis faciendis atq3 vitandis. quib9 seruatis pueris suis addita fuisset. vt in illa quęstione dcm̄ est. Hęc aūt iusticia originalis nō erat in eis a natura: vel a gn̄ali dei īfluentia. sed grā dei gratuita corporeā carnē ꝛ spūalem creaturā animā videlicet rōnalem in summā vnionez seruicij dei dulcissime coniungens. Quę etiā tunc cecidit sb pręcepto. quia si n̄ peccasset homo nō fuisset ꝯmissa: sed oīb9 infantulis genitis infusa.
¶ Si dicat: q̄ hęc fuerit donuz naturę. quia vt dictū est: omnib9 addita fuisset. Modo q̄ aīa sequit indiuidua speciei: naturā vniuersalē illius speciei sequi videt: ꝛ sic esse naturale. Dubiuz
¶ Rn̄det q̄ quandoq3 dicit natura integra: nō quo ad corpus ꝛ aīam solum: s3 etiā quo ad dona: nō ꝯsequentia gn̄ali influentia dei aliquod coꝝ: sic q̄ sine eis esse possint: illis supaddita. Et sic pōssz large nomine dici q̄ in illo statu iusticia originalis q2 omnib9 addēda si stetissent fuisset aliquo modo a natura in ipis. tamē vere ꝛ proprie erat donū dei gratuitum hominis: ex dono dei naturalib9 hoīs ad bn̄ esse concessum. Unde Luc. x. homo dr illo dono p latrones spoliatus: naturalibus remanentib9: s3 plagatus. Solo
C
¶ Per hoc soluūtur rōnes ¶ Ad pmam dr q̄ aptitudo ad concupiscendum ꝛ cōcupiscibitas in homine sic pducto: vt dic pma cōclusio: nō esset pctm. quia naturam eius sequeret. innata enim esset voluntas inclinabilis ę carni: ꝛ posset ei libere consentire. Actus autē illius posset esse pctm: si esset rectę rōni cōtrarius: vel legi dei. Ad 1 insti. ā.
¶ Ad magistrū dicentem: q̄ cōcupiscētia est pctm. Dr q̄ h̄ sit verum: ante baptismum de homine descēdēte per propagatōem seminis ab Adā cū Ad 1 pbatioz

libidinosa concupiscentia vbi nō est specī
alis ꝯseruatio. quia Ade pro se ⁊ posteris
suis pcepta fuit obseruatio originalis iu/
sticie. que hanc cōcupiscentiā prohiberet.
Et ex hoc vbi in tali homine non baptisa
to cōcupiscentia reperitur: pctō imputatur.
scz puationi iusticie originalis debite inessē
se: vt postea dicet. Secus si homo sic pro
ductus esset ⁊ hoc donum non accepisset:
nec ad illud habendū existerz obligatus
Ad.2 ¶Ad illud glose ad Roma. vj. Nō obedi
pbatōez as concupiscētie male. Dicit q in nobis ē
mala: etiā post baptismū: nō qz peccatuz
sed qz incitat ad peccatū. Et eodez modo
posset in eis esse mala: nō in se: qz ad bo/
num finem indita. scz ad salutē idiuidui
quo ad gustum. ⁊ spēi quo ad tactū. sz qa
inclinaret sepe in ꝯtrium rōnis. nō tamē es/
Ad= set in illis culpa: nec in nobis post baptis
mum. ¶Ad i. ōm. q aplus ad Roma. vij
dicens. q cōcupiscētia est effectus pecca/
ti: loquitur de actuali cōcupiscētia quibus
cōcupiscimus cōtra legem dei: que dicit ef
fectus peccati. quia est effectus pcti origi/
nalis vel fomitis ex eo derelicti. In tali ta
men homine q̄ esset pductus in casu' pri/
me cōdīōnis aptitudinalis cōcupiscētia:
vel habitualis nō esset effectus pcti: sed ī
eo essz natura quod in nobis post baptis
Ad 3 mū est fomes pcti ¶Ad tertiū. q per natu
ralia integra vel intelligunt corpus ⁊ ani
ma cū iusticia originali supaddita que in
omnibꝫ fuissent seruata innocētia: ⁊ tūc sic
sumēdo negat ꝯsequētia. qz stante innocē/
tia vel origīali iusticia: seclusa foret lex car
1 nis. Et sic loquit mgr dis. xxxj. q poterāt es
se in thoro absqz libidine: hoc iusticia ori/
2 ginali faciente. Alio mō p naturalia inte
gra pñt intelligi corpus ⁊ aīa hoīs sic p/
ducti suis viribꝫ gnali īfluētia dei sola gu/
bernata ⁊ nō viciata per pctm̄: sic ponit ca
sus pme ꝯdīōnis. ⁊ sic cōcedit ꝯña ⁊ conse
quens. quia hmōi naturalia integra seq̄re
tur maris ⁊ femine prurit⁹: ⁊ ꝯiunctio libi
dinosa. sed ista nō esset pctm̄. qz esset pro/
hibita: sed seq̄ns naturā. dum tn̄ aliūde
nō esset ꝯria recte rōni. Ad hoc aūt quod
3 magister dic. q semp sit viciū: ē locutio cā/
lis. id est semp ex vicio originali in nobis.
quia si stetisset homo in pma iusticia: fuis
set libido seclusa. ¶Vel dic magister q est
4 semp vicium. i. carnis maculatiua in ꝓle
vnde cōtrahit viciū originale in anie infu

sione. sed hoc est: quia descendentes ex A/
dam tenent ad iusticiā originalem. qz ipe
pro omnibꝫ eā recepit. ¶Et ergo nisi per sa 5
cramentū nō habentibꝫ indulgeat: ei⁹ ab/
sentia filij sunt eterne dānationis. ¶Se/ 6
cus in homine pducto mō expresso in pri
ma ꝯdīōne: cui hec iusticia nō fuisset addi
ta: ⁊ sic nō esset ligatus ad eius obseruati/
onē. vñ sua ꝯcupiscētia nō esset pctm̄ nec i
teruenīens libido in nuptijs debito mō ce
lebratis: nec etiā in sua prole. ¶Ad q̄rtaz Ad 4
negat ꝯña. concedit tn̄ q pduxisset euz cū
tali cōcupiscentia: sed illa nō ꝯstitueret filiū
os ire: nisi in obligatis ad iusticiā origina
lem: sic erat Adam ⁊ filij ex eo descēdētes.
Et cum dicit q fuisset carnalis: cōceditur:
et ido sic existens nisi addita sibi grā non
esset filius regni. vñ sicut talis homo nisi
peccaret nō esset filius ire: ita etiā nisi gra/
tiam sibi dñs daret nō esset fili⁹ regni: iux
ta legem cōmunē nunc existentē. ¶Ad q̄n Ad 5
tam negat ꝯña. ⁊ ad probatōem conseq̄n/
tie dicat: q magister loquit de paruulis ex
Adam per ꝯcupiscentiā carnis descenden/
tibꝫ. qui (vt dcm est) obligant ad iustici/
am originalē quā in pmo suo patre pdide
runt. Et sic habent ꝯcupiam istam aptitu
dinalē sine illa iusticia originali. ideo au/
tem libido parentū in eis maculat carnez
que reddit animā infusam promptaz car
nalia desiderare ad cuius ꝯtrium tenet. Et
sic filij sunt ire: nisi eis per sacramentū ba/
ptismatis vel ei pporcionabile indulgeat
Secus est homine genito in casu pme cō
dīōnis qui ad illam iusticiā nō teneretur:
et ido libido cōceptus filio suo nō impu/
taret ad mortem. ¶Ad ꝯfirmatōem de p/
uulis taliū hominū si morerent cui ciuita Ad ꝯfir
ti ascriberent. Dicit hic q tales nulli ciuita
ti duaz finaliū essent ascribendi: iuxta le/
gē dei ordinatā. Nō supme. qz sine gratia
Nō etiā infime. qz sine pctō originali ⁊ a/
ctuali. Et sile est de pmo hoīe si mortu⁹ eēt
ante pctm̄ qn̄ solū habuit grām grat̄ da/
tā ⁊ nō gratū facientē. s. iusticiā originalez
vbi fuisset deputatus. recte sic de his puul
ita de eo. Posset ergo dici q forte domi/
nus talē puulū mori nō pmitteret: nisi ve
nientē ad vsum rōnis. ⁊ se ad deū vl' a deo
determinantē. Scdo. q si pmitteret: euz re
suscitare posset: vel alr secū agere sic sue sa/
pientie abysso videret expedire. ¶Tertia cō Cōclo 3
clusio. Si Adam fuisset pductus sine iu

sticia originali ꝛ aliis donis gratuitis suis naturalibꝫ additis ꝛ soli gñali influentie dei derelictus. ipse fuisset sine scia sine virtute passibilis corruptibilis in aĩa ꝛ in corpore mortalis ꝛ cum aptitudinali ꝯcupiscẽtia. patet. quia talis esset homo q̃ nunc ꝑduceref sine additis donis gratuitis. vt dicit ꝯclusio ꝑma ꝛ secunda. ꝛ ergo eadẽ rõne Adam. pꝫ ꝯsequentia. quia contraria hoꝝ nõ sequunf gñalem influentiã: ſꝫ dona dei gratuita. ꝛ ergo Adam sine ḡtuitis ꝑductus ĩ naturalibꝫ sibi derelictus oĩbus illis subditus extitisset. ¶ Cõfirmaf. q̃a

Confir. 2 si naturã que nõ peccauit: opposita illoꝝ sequeref: tunc adhuc homo sic ꝑductus sine illis esset: seclusis donis gratuitis dei additis naturalibꝫ. cuius oppositũ dicunt ꝑme due ꝯclones.

3 ¶ Tertio ꝯfirmaf hꝫ idẽ quia si aĩam ꝛ corpus Ade secuta fuissent opposita dictoꝝ in ꝯclone cum gñali dei influentia q̃diu nõ peccauit: tũc frustra fuisset sibi addita iusticia originalis. ꝑbaf cõsequentia. quia rectitudo fuisset viriũ inferioꝝ ad rõnem rectã ꝛ voluntatis ad deũ sine illa. ꝛ hec erãt opa originalis iusticie. frustra ergo fuissꝫ naturalibꝫ superducta.

4 ¶ Et q̃rto. quia si opposita dictoꝝ in conclusione sequerenf gñalem dei influentiaꝫ sine dono gratuito ꝛ ptes nature. hõ existens in gratia hec haberet. qđ falsum est. et ꝑbaf ꝯña. qꝛ hꝫ naturalia. s. corpꝰ ꝛ aĩam rectã per gñalem influentiã ꝛ nõ impedientẽ culpã. imo est in statu magis expedienti ad vitam eternã: q̃ fuit Adam añ pctm̃ cũ nõ fuerit in gratia gratũ faciente falsitas ꝯñtis manifesta est.

5 ¶ Et q̃nto. qꝛ homo ablatis gratuitis oĩa illa ꝑdidit: et tñ naturalia sibi mãserũt: ꝛ gñalis dei influentia: imo ꝛ spũales inspirationes sibi addite fuerũt: ꝛ tñ nullum istoꝝ obtinuit saltẽ in ea ꝑfectione qua añ habuit ipm. ḡ ista nõ habuit: nisi ex donis dei gratuitis additis sue nature ꝑter gñalẽ influentiaꝫ ꝯña nota est. qꝛ si aliunde habuisset ḡtuitis ablatis: ꝛ gñalibꝫ influentiis a natura remanentibꝫ: nõ ista ꝑdidisset. añs ẽ manifestũ.

obiectio ¶ Forte dicef. Iusticia originalis erat tunc de gñali dei influẽtia sup hominis naturam. ḡ ipa nõ erat aliqđ donũ gratuitũ supadditũ naturalibꝫ ꝑter gñalẽ influentiã. cõseq̃ntia tenet. ꝛ ans pꝫ. qꝛ hꝫ videf de influẽtia dei gñali: qđ pro oĩbꝫ datuꝫ est: ꝛ oĩa indiuidua spẽi cõseq̃f: sic risibile hominẽ.

Solu ¶ Sꝫ. ꝙ añs nõ sit veꝝ. Nã in parabola saluatoris Luc. x. hõ dr̃ spoliatꝰ gratuitis. qꝛ iusticia originali denudatꝰ est per pctm̃. Et ad ꝑbatõem dr̃: ꝙ ad hoc ꝙ aliqđ seq̃f gñalẽ influentiã dei sup aliquam spẽm: nõ sufficit ꝙ sit datũ vni indiuiduo ꝛ possit dari oĩbꝫ: vel sit datũ vt de oĩbꝫ nisi seq̃ref illã spẽm inseꝑabilr̃. vel potẽtiã eius q̃ esset inseꝑabil. ¶ In sili. vt sic risibile seq̃ref hoiem inseꝑabilr̃: ꝛ ridere qđ potest abesse seq̃f potẽtiã inseꝑabilẽ. s. ridendi. Nõ sic erat de iusticia originali respectu hominis. qꝛ nõ seq̃baf aliq̃m potẽtiã inseparabilẽ ab hoĩe: sicꝙ in hoĩs ptãte esset mediante illa potẽtia in iusticiã originalẽ. Unde si oẽs hoĩes eẽnt in charitate nõ ꝓpter hꝫ seq̃ref charitas influẽtiã gñalẽ dei. Itẽ si ꝑmis parentibꝫ fuisset data charitas ꝑ se et oĩbꝫ ex eis descẽsuris: nõ ꝓpt hꝫ seq̃ref gñalẽ influentiã dei: vt notũ ẽ. Simile

¶ Ex hac ꝯcloẽ infero correlarie. ꝙ naturalia ꝑmi hoĩs fuissent sibi ꝯria in appetẽdo sibi derelicta cũ gñali dei influẽtia. seq̃f ex ꝯclone. qꝛ fuisset in eo ꝯcupiscibilitas etiã añ pctm̃ seclusis ḡtuitis dei donis. Correl.

¶ Scđo ifero ꝙ sic dominus fecit hoiem in naturalibꝫ ꝑfectũ: ita donis ḡtuitis in eisdẽ fecit eũ rectũ in se ꝛ ad deũ. pꝫ. qꝛ supadditiõe iusticie originalis Corre 2

¶ Tertio infero ꝙ ꝑ hãc iusticiã originalẽ habuit rectitudinẽ volũtatis ad deũ: plenã sciam agibiliũ: plenã obediẽtiã viriũ inferioꝝ: ꝛ oĩs motiõis inordiate carẽtiã. pꝫ qꝛ nullũ istoꝝ habuisset: nisi donis spẽalibus dei. s. ꝟtute iusticie originalis. 3

¶ Quarto infero: ꝙ in ꝑmo hoĩe mirabilr̃ ꝛ spẽaliter apparuit dei oĩpotẽtia ꝛ beniuolẽtia. Oĩpotẽtia in hꝫ ꝙ ea q̃ naturalr̃ ad diuisa ꝛ in ꝯria aliq̃ mõ tendũt. s. appetitũ sensitiuũ ꝛ rõeꝫ rectã ꝟtute q̃litatis infuse. s. originalis iusticie tãto federe sociauit: vt vsqꝫ ad peccatũ exclusiue fuisset eoꝝ plena ꝯcordia: sine q̃libet ꝯtrouersia. Et beniuolẽtia ꝙ homine suis fuciis deputatũ in q̃bꝫ erat hominis salꝰ: donis ḡtuitis. s. originali iusticia liberauit a q̃libet impedimẽto etiã sue nature sibi derelicte inato. 4

¶ Quinto ifero ꝙ iusticiã originalẽ homĩ dedit ꝑ se ꝛ oĩbꝫ filiis suis ex eo nascẽtibꝫ siue nascẽdis: si stetisset. Dẽm est de hꝫ satis in q̃ñe. 4. q. ꝛ patꝫ Geñ. j. vbi statim post bñdictõem q̃ǀdedit fuisse in iusticie originalis collatõne ꝛ alioꝝ donoꝝ: ꝑcepit eis. Crescite ꝛ multiplicami. ꝛc. q̃si diceret bñdictõem dediuobis quã filiis vestris imptiori: vos crescite. ꝛc. ¶ Itẽ mgr̃ in lr̃a dis. xxxj. ca. iij. dic: ꝙ si ꝛ 5

ne peccato fuisset thorus immaculat⁹ qui
nunq̄ nequit esse sine cōcupiscētia. qđ nō
videt esse solū accipiendū de pmis paren
3 tib⁹: sed de omnib⁹ ab eis gñandis. Et ter
tio quia pueri puniunt p iusticie pme per
ditōne. qđ nō fieret nisi illam Adam stan
te fuissent accepturi. ¶ Sed ꝯ istam con/
clusionē ⁊ eius correlaria videt fortiter pos
Instat.1 se instari. ¶ Primo sic q2 ante pctm̄ caro n̄
fuit corruptibilis. g etiā sine ꝯcupiscentia
⁊ impassibilis. tenet ꝯña. q2 in incorrupti
bilib⁹ nō est passio nec ꝯcupia: vt videtur
cum finis passionis sit gñatio formalis q̄ in
incorruptibilib⁹ nō habet locū. eo q gene/
ratio vnius est corruptio alteri⁹. vt habet
pmo de gñatōe. Añs est bti Aug. xiiij. de
ciui. dei. c. iij. dicētis. nō fuit corruptio cor
poris: que aggrauat causa pmi pcti: sz pe
na. nec caro corruptibil aniam peccatricē
2 fecit: sz peccatrix ania carnē corruptibilem
fecit. ¶ Scdo. Si tam ania q̄ caro a pnci
pio ante pctm̄ erat facta: sine omi peccato
⁊ vicio. g nō fuit in carne sibi derelicta vici
um ꝯcupiscentie ꝯtra spm̄. ꝯña vid: nota
et añs est mgri dis. xxxij. c. ix. dicētis q de/
us erat corpa de materia ⁊ pncipio sine vi/
cio facta fingēs. vbi ptz mūdicia corpor.
sequit: anias de nihilo creās: eaq3 coniū/
ctione hoiem pficiēs. sequit. cū itaq3 vtra/
q3 hois natura a deo sine vicio sit istitut a.
3 ecce habet ibi añcedens. ¶ Tertio sic. q2 se
queret q nō plus fuisset natura īteg ra an/
te pctm̄ q̄ post pctm̄: oppositū oēs dicunt
et ptz ꝯña. q2 natura homis añ pctm̄ nō
erat nisi ania ⁊ corpus: ⁊ hec sibi derelicta
per ꝯclōnē ⁊ correlaria fuissent tūc prona
ad peccandū. ⁊ cū ꝯcupiscentia sic nūc. er/
Confir. go nō plus nunc q̄ tunc. ¶ Et ꝯfirmat. q2
pm istam imaginatōem pctm̄ in nullo ma/
culasset natura. falsitas ꝯñtis ptz Luc. x.
q2 pctm̄ vulnerauit naturalia. ⁊ pbat ꝯña
quia natura ante pctm̄ fuit cū ꝯcupiscen/
tia: ⁊ ita est post. Esto eīm q pctm̄ abstule/
rit gratuita: nō dimisit naturalia in sua cō
ditōe ppria. sz in ꝯcupiscibilitate quā ec
4 hēbāt añ peccatū ¶ Quarto. q2 tūc de⁹ ho
minē in naturalib⁹ fecisset imperfectū: et in/
firmū. falsitas cōsequentis patz. quia hu
iusmodi imperfectio ⁊ infirmitas sunt pena
peccati. ⁊ non videnf sequi naturā. tamen
consequentia tenet quia naturalia homi/
nis fuissent nata sibi inuicem contrariari
vt dcm̄ est. ergo fuerūt quo ad bene eē ho/
minis imperfecta ⁊ infirma. ¶ Istis non ob ꝯfirma/tio ꝯclu. et corre.
stantib⁹ ⁊ consimilib⁹ videt mihi q ꝯclu/
sio cum correlarijs vera sint. quia vid mi
hi q par naturaliū. scilz rōnis ⁊ appetitus
sensitiui nō sequebat animā ⁊ corpus ho/
minis. considerando ea pm se. sed solū in
erant rōne originalis iusticie. que quādo/
q3 dicit de integritate nature: nō q2 erat a/
liquid naturaliū homis necessariū ad ei⁹
esse: vel sequens inseparabiliter aniam ⁊ cor
pus hominis vel aliquod eo2: sed q2 erat
donum gratuitū dei pmis parentib⁹ p oī/
bus ex eis nascituris datum si non peccas
sent. quod etiā donum voluntatē rectifica
uit ad deum ⁊ pacificauit ad rōnē rectā
totum conatum omniū inferio2 virium.
¶ Et illo supposito respōdetur ad motiua
¶ Ad pmū q añcedens sit falsum. ⁊ ad de/ Ad 1
ctū Augustinū q nō plus voluerit: nisi q
caro ex donis dei potuerit nō mori. sed ani
ma peccando puauit eam illis donis. pro/
pter quod nunc necessitata est ad mori. et
hoc sufficit magistro ad suū propositū. sz
q ideo anima rea dicit illo pctō quod vi/
tare de lege cōmuni nō potest. quia pecca/
tum originale ortum habuit ab anima ⁊
nō a carne. ¶ Ad scdm̄ placet. q tam ani Ad 2
ma q̄ caro erant a pncipio sine vicio: ⁊ q
in carne nullum erat vicium. nec cōclusio
dicit q in ea erat viciū seu etiā potētia ad
concupiscendū stante originali iusticia. sz
hec puatio actualis concupiscentie nō e/
rat in carne a natura: sed ex originali iusti
cia. ¶ Ad tertiū. negetur consequentia. et ad Ad 3
probatōem dicit: q licet natura hominis
ante peccatū non erat nisi anima ⁊ corpus
sicut post. tamen ante peccatū erant fede
re pacis iusticie originalis ꝯiuncte ambe
nature: sic q illa stāte non potuit caro vel/
level mouere contra spiritum. Et ergo tūc
dicitur fuisse integra. quia integre ad dei
seruicium tendebat. ⁊ non ad seruiciū car/
nis. sed post peccatum caro cōcupiuit ad
sua bona: ⁊ non ad bonum rationis. Et er/
go tunc natura vulnerata dicitur. quia il
lud quod carnem sequitur pm se derelictā
sibi: vulnus est mentis siue spiritus. Ab h
autem ante peccatum per donum dei e/
rat caro preseruata. Nec poterat in con/
trarium spūs: illo dono remanente. ¶ Et 1
ideo tunc integra dicitur fuisse natura nō
ex se: sed dei dicto dono. p⁹ pctm̄ aūt vul 2
nerata dz: nō quoniā ea habuit post: que

ſunt carnis:ſed q̄ꝛ tunc trahit caro ad vnū
puta ad carnalia: ⁊ ſpūs ad alia ſcʒ ad di
uina. hec aūt naturaliū ad diuerſa tendē
ad ꝯfir. tia dicit eoꝝ vulnus. ¶Ad ꝯfirmatōꝫ di
cit p̄mo ꝙ pctm̄ nr̄aaꝫ maculauit: q̄ꝛ donū
iuſticie origiāl' debitū ineſſe abſtulit. ¶Se
cundo. ꝙ p̄moꝝ parentū naturā macula
uit. q̄ꝛ naturali potētie carni qua ſibi dere
licta ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄ fomitē peccā
di nouum ſequentē pctā actualia paren
tum illoꝝ addidit. Inclinatio enī carnis
ad malū nō ſolum poſt pctm̄ in ipſis fuit
ſm̄ diuerſitatē illam qua caro nata eſt fer
ri in aliud q̄ꝫ ſpūs. ſed etiā addita fuit di
ſpoſitio mala actualis derelicta ex actibꝫ i
terioribus quibꝫ peccauerūt mouēs carnem
ad ſimilia appetēda: iuxta phī textum. ij
ethicoꝝ. Ex malis opibꝫ fiunt mali habi
tus. Et ergo negeť p̄ma ꝯñā. Ad ꝓbatio
neꝫ eius dicit ꝙ natura ante pctm̄ nō erat
cum ꝯcupiſcētia actuali ſic poſt. Secūdo
ꝙ ꝯcupiſcibilitas que fuit in ea ſibi dereli
Ad 4 cta nō poterat in ꝯtrium rōnis: regulata iu
ſticia originali. ⁊ ergo non eſt ſimile. ¶Ad
quartā negeť ꝯñā. ⁊ ad ꝓbatōem. concedi
tur naturalia hoīs ſibi derelicta ſibi inuicē
ꝯtrari: nec ex hoc infirmus fuit homo vel
imꝑfectus. q̄ꝛ ſil' dedit ſibi deus donum qd̄
ea indiſſolubili federe ad bonum ſociauit
eo ſtante. Et ſic ex donis gratuitiſ ꝑfectus
erat ⁊ firmus. q̄ꝫuis naturalia ſua ſibi di
miſſa eum reddidiſſent infirmū. ¶Quar
Cōclō 4 ta ꝯclio. Sic Adam hō p̄mus iuſticiam
originalē ꝑ ſe ⁊ oībꝫ ex eo naſcituriſ ſuſce
pit: ſic eius abſentia ipm̄ ⁊ omnē natuꝫ ex
eo cōmuniter reum mortis inſtituit. Pri
ma pars ptꝫ ꝑ q̄ntū correlariū ꝯclōnis p̄
cedētis. Et ſcd̄a ps ꝑ illud Geñ. ij. c. De li
gno ſcie boni ⁊ mali ne comedas: q̄cunqꝫ
die ex eo comederis: morte morieris. i. re⁹
eris mortis eterne: ⁊ neceſſitatus ad mortē
tēpalem. Et paret rōne. quia iuſticia origi
nali ablata ⁊ ipe ⁊ oīs ex eo nati fuiſſent
mortales quo ad corpus: ⁊ carnales q̄ꝫ ad
aniam. ſꝫ trāſgreſſio p̄cepti abſtuliſſꝫ iuſti
ciam originalē. g̃ feciſſet eū mortalē q̄ꝫ ad
corpus. Maior ptꝫ ꝑ dicta in q̄rta ꝯclōe
q̄ꝛ ipaſſibilitas pene nō fuit in eo ex natu
ra: ſꝫ ex dei grā ⁊ originali iuſticia. vt i ea di
ctū eſt. Minor ptꝫ. q̄ꝛ original' iuſticia vel
innocētia nō potuit ſtare cuꝫ aliq̄ pctō. vt
ſcd̄a ꝯ⁹ dc̄m eſt: nec mortali nec veniali. ¶Sed ꝙ
eū ꝯſtituerit reū mortis eterne: ptꝫ. q̄ꝛ pec
catū originale fuit in eo actuale ⁊ mortale
q̄ꝛ fuit volūtaria auerſio a deo ad creatu
ram. ¶Et tertio ꝙ poſteros: ptꝫ. q̄ꝛ ꝯſtitu tertia ps
it eos debitores mortis tpal. q̄ꝛ ad min⁹ re
duxit eos ad carentiā iuſticie origiāl' quā
amiſſam in p̄te nō poterāt de lege ordina
ta filij recupare. q̄ꝛ eam p̄ gñationis tem
pore nō habuit. ¶Sꝫ ꝙ mortis eterne. ptꝫ q̄rta ps.
quia feciſſet eos pl⁹ debitos carni q̄ꝫ deo. ⁊
ſecūdo. q̄ꝛ deus omnē inuentū extra grati
am ⁊ originalē iuſticiā de lege ordinata de
creuit ꝓſcriptū a delicijs paradiſi celeſtis
cum moreret: ſic omnē ſine iuſticia origia
li ꝓſcripſit de terreſtris paradiſi delicijs pro
vita p̄ſenti. g̃ cum filios iuſticia originali
ꝓuauit ⁊ grām gratū facientē dare nō po
tuit. reos eterne mortis inſtituit. ⁊ hoc fu
it ꝯcluſio ꝓbanda. ¶Ex hac ꝯclōne ſequi Cōrra 1
tur ꝙ pctm̄ originale hoc mō itrauit i mū
dum. quia Adam originalem iuſticiaꝫ ꝑ
ſe ⁊ oībꝫ ex eo gñandis a deo recepit quā
deus pro vitāda morte tēpali gratuite hu
mano generi cōtulit: ⁊ ad ei⁹ obſeruatōeꝫ
ſb debito mortis eterne hoīem in ſe ⁊ ſuis
ſucceſſoribꝫ voluit obligari: quā q̄ꝛ volun
tarie ꝑdidit: p̄mo ſe deinde oēs ex eo com
muni mō naſcendos ad carnalē mori coe
git ⁊ debitores inſtituit mortis eterne. ptꝫ ex
ꝯclōne. Q, eīn̄ ꝑ oībꝫ eā recepit: dic p̄ma
ps ꝯclōnis. Sꝫ ꝙ reū mortis ei⁹ carentia
reddidit: dic ſcd̄a ps ꝯclōnis. q̄ꝛ deus eius
ꝓ̄ſentiā vl' grām exigit in oībꝫ ex eo natiſ: ſi
nō debeāt eē debitores mortis eterne. ¶Se Corē. 2
cundo ſequit' ꝙ p̄mus hō iuſtiſſime hiſ pe
nis ſbiacuit. ptꝫ. q̄ꝛ ſi ſol' naturalibꝫ recepiſ
ꝑuaricat⁹ eēt legē dei: has penas meruiſſet
g̃ cū p̄ter naturalia tāta recepit gratuita: ⁊
adhuc ſtare recuſauit. mē ⁊ ꝯgruiſſime
ꝓ tāta ingratitudine penis his ſbiacuit tpa
libꝫ: ⁊ eternis ſbiacuiſſet: niſi ꝑ miſcd̄iaꝫ me
diatoris ad gliam rediſſet. Hoc de ſecun
do ar. ſit ꝓbabi ⁊ dcꝫ nihil aſſerēdo temer

Quantū ad terti

um arti. ſ. ad vidēdū vtꝝ pctm̄ origiale ſit
ꝯcupia? Ubi p̄mo videre volo q̄d ſignifi
cet nomē ꝯcupie. ⁊ de duplici dubio. Se
cūdo de iſto p̄ncipali in q̄ſtiōe ſuppoſito.
Quo ad p̄mū ē ſciēdū ꝑ q̄d noīs: ꝙ ꝯcu
piſcētia p̄t capi tripl'r. ¶Uno mō gñalr ꝑ
deſiderio actuali vl' hituali. ⁊ ſic nō ſumit
hic. q̄ꝛ ſic nō plus dicit q̄ꝫ bonum. Unde

bonũ est ↄcupiscere iustificationes dei. iux
ta illud psalmiste. Cõcupiuit aĩa mea de
siderare iustificatiões tuas in omni tẽpore
psalmo.cxviij. Insup deus dicit sic concu/
piscere in bonũ. psal.xliiij. Audi filia ꝛ vi
de ꝛ inclina aurẽ: quia ↄcupiuit rex. id est
2 magno desiderio dilexit spẽm tuam. ¶ Se
cundo capit spẽaliter restricta ad malũ. et
dicit ↄcupiscentia actualis inclinatio fa/
cta mediante cognitiõe in aliqđ quod est
cõtra mandatũ dei. Uel sic vt philosophi
dicunt. quod est ↄtra dictamen recte rati/
onis. Et hec est passio actual' sequens co
gnitiõem actualem sensus de apparẽti bo
no Et h̃ mõ itex manifestũ est: ꝙ pctm ori
ginale nõ est ↄcupiscentia. q2 hec ↄcupi/
scentia est actualis motus. modo pctm o/
riginale nõ est actus vel motus. q2 tunc es
set actuale. Et hoc dic̃ mgr̃ dis.xxx.c. vij.
ꝙ pctm originale nõ est actualis concupi
scentia vel actus. ¶ Tertio modo cõcupi/
3 scentia capit pro pronitate ad ↄcupiscen/
dum ↄtra mãdata dei vel rectũ dictamen
rõnis. Et de hac ↄcupiscẽtia posset eẽ du
bium ad p̃sens. Utrũ hec in malũ habi/
tualis vel actual' sit pctm originale? Tũc
nõ irrõnabiliter dubitat. in qua pte aĩe
nobis insit hec pronitas ↄcupiscendi cõ/
Notã.1 tra mandata dei. ¶ Pro cuius solõne p̃e
mitto: ꝙ in illis sunt potentie in quib9 for
maliter nati sunt esse actus. Et non curat
ad p̃sens: vtrũ sint in illis transitiue vel in
transitiue. quia nõ refert. istud est manife
stum. quia actus nõ est nisi pfectio poten
tie reducte ad actum vt in eo est potentia
visiua in quo natus est esse actus videndi.
¶ Secundo suppono ꝙ actus ↄcupiscen
Notã.2 di cõtra rectam rõnem seu ↄtra dni man
data sequit cognitiõem sensitiuã. Nam ra
tio deprecat semp ad optima. vt dic̃ phus
in p̃mo ethicoꝝ. sed quod aduersat ratio
ni est appetitus sensitiuus. ibidẽ. Mõ ap
petitus sensitiuus sequit ↄgnitiõem sensi/
tiuã. per quid nominis. ¶ Tertio suppono
Notã 3 ꝙ cognitio nostra sensitiua est in toto ↄpo
sito ex anima ꝛ corpore. patet. quia pduci
tur a nobis mediante spẽ sensibili que ẽ ex
tensa. ergo nõ põt esse indiuisibilis. q2 spe/
cies diuisibilis nõ est aptum instrumẽtũ
ad agendũ in rem indiuisibilẽ. Item tũc
cognitio sensitiua esset ita simplex sic̃ noti
cia intellectiua. quia soli intellectui inhe/
reret. ergo nõ est in sola anima. Nec etiã
in solo organo corporeo. quia tunc corpus
plus sentiret q̃ anima: quia sensationem
magis in se haberet q̃ anima. Modo sen
tire est sensatiõem in se habere. Item ↄgni
tio sensitiua est nõ solum in organo: sꝫ eti/
am in p̃ncipali potentia sensitiua que ẽ a/
nima. Patet itaq ꝙ ↄgnitio sensitiua nõ
est in solo organo sic ꝙ nõ in aĩa: nec i so/
la anima sic ꝙ nõ in corpore. sequit igit ꝙ ẽ
in composito ex anima ꝛ corpe. et hoc ẽ p/
positum. ¶ Ex his sequunt ppõnes respõ/ Cõclo.1
sales ad dubiũ. ¶ Prima propositio. con/
cupiscẽtia aptitudinalis siue ↄcupiscibi/
litas vel etiã pronitas ad ↄcupiscendũ
proprie ꝛ p̃mo est in toto cõposito: siue in
carne sensitiua: prout caro significat cõpo
situm ex anima ꝛ corpe. Probat sic. in eo/
dem est in quo est actus ↄcupiscendi prio
sed ille p̃mo est in cõposito. igitur ꝛc̃. ma/
ior nota est per suppositiõem p̃mã. et mi/
nor patꝫ. quia in illo est actus ↄcupiscẽdi
in quo est cognitio sensitiua. Sed cogni/
tio sensitiua est in cõposito. igitur ptꝫ ma/
ior. quia ille actus concupiscẽdi immedia
te sequitur actum cognoscendi. vt dicit se
cunda suppositio. ꝛ minor patꝫ per suppo
sitiõeꝫ ẽtiã. ¶ Secunda cõclusio. ꝙ hec cõ Cõclo 2
cupiscibilitas secũdario est in voluntate.
probatur sic. quia in illo est secũdario qđ
secundario natum est concupiscere contra
dei mandata. sed hoc est voluntas. ergo.
ꝛc̃ patet maior de se per p̃mã suppositio/
nem. quia in eis sunt potentie in quib9 a/
ctus. patet minor. quia voluntas nata est
condescendere appetitui sensitiuo ꝛ eadẽ
concupiscere que appetitus. quia natura
lis est inclinatio voluntatis ad carnẽ. iux
ta illud. Nemo vnq̃ suam carnem odio
habuit. Item philosoph9 p̃mo politicoꝝ.
Uolũtas p̃ncipat appetitui sensitiuo p̃n
cipatu politico siue sicut domin9 seruo li/
bero. manifestũ est autem ꝙ p̃nceps siue
domin9 sepe seruo libero cõdescẽdit. ¶ For
te dicet. ꝙ cum ↄcupiscentia sequat cogni obiectio
tionem sensitiuã ꝛ voluntas non: ꝙ concu
piscentia nõ possit esse in voluntate actu/
alis: quare nec potentialis: contra conclu
sionem. ꝛ tenet ↄseq̃ntia p suppõnẽ p̃mã.
¶ R. ꝙ a cognitiõe sensitiua per viã surrep/ Solo
tionis fit sillis cognitio intellectiua ↄ quã
pugnat rõ recta. vt añ dc̃m est in q̃stiõe de
volũtatis libertate. ꝛ hãc ↄgnitiõꝫ ĩtellectiuã
p̃t seq volũtas. pt em se iclinationi quam

facit sibi intellectus: mediante vaga co/
gnitione sensus de delectabili vel tristi cō
formare. et sic concupiscere. Unde ad for/
mam dicitur. ꝙ concupiscentia appeti/
tus sensitiui immediate sequitur cogniti/
tionem sensitiuam: ⁊ est in composito. me
diate aūt ⁊ secundario est in volūtate me/
diante cognitōne intellectiua sequente co
Cōdo 3 gnitōnē sensus. ¶ Tertia ꝓpositio. Cogni
tio sensitiua ⁊ dispositiōes corporee quibꝫ
ipa fit in nobis ⁊ naturales dispositiones
cum obiecto delectabili: tristi: vtili: vel ho/
nesto sunt cause ↄcupiscentie actual. patz
q2 ista faciūt i nob ↄcupiam. q2 imediate
Corre. 1. seqꝛ ista. vt dcm est in .ij. sup. ¶ Correlari
um. Causalr ↄcupiscentia actualis ē in co
gnitōne sensitiua ⁊ dispositionibꝫ ⁊ orgāis
sensitiuis. et in obiecto. pz ex ↄclusione. q2
ista sūt cause actualis ↄcupiscētie: per cō/
Corre. 2 clusionem. ¶ Scdm correlariū. Concupi/
scibilitas seu aptitudinalis ↄcupiscētia in
est nobis inq̄tuz nati sumus moueri ⁊ af
fici cognitōne sensitiua. ⁊ causis quibꝫ ip/
3 sa in nobis fit. ¶ Tertiū correlariū. Cōcu/
piscibilitas seu pronitas ad ↄcupiscēduz
ſm naturā nō est pctm̄. sed ſm legem dei.
patz. quia inest ſm naturā: ⁊ ido nisi dn̄s
obligasset nos ad donum iusticie origia/
lis in nobis habendū: nō esset peccatū: vt
in p̄cedenti articulo dcm est. Scdo. quia
in baptisatis nō est peccatū: sed pena: vt
magister dicit in littera. dis. xxxij. ca. vj. q̄/
modo aūt hec ex lege sit pctm̄ postea dice
4 tur. ¶ Quartum correlariū. Qui vult non
cōcupiscere abstineat a sensatōe ↄcupisci/
bilium. sequit ex concōne. quia ablata cā
nō ponitur effectus. Und orat propheta.
Auerte oculos meos ne videant vanitatē
psalmo. cxviij. ¶ Quintū correlariū: etiaz
5 alio positum. Periculosum est frequenta/
re spectacula. patz. quia videnꝛ ↄcupiscibi
lia: quoꝝ cognitio causa est ↄcupiscētie vt
dicit ↄclo. ¶ Secundū dubiū est h. Utrū
Cōdo 4 concupiscentia suscipiat magis ⁊ minus.
¶ Ad quod respōdet per ꝓpōnes faciles ex
dictis. Prima est quarta p̄me partis arti/
culi. ꝙ ↄcupiscentia actualis suscipit ma/
gis ⁊ minus. patz per experientiā in nobis
Secundo. q̄a cause eius. vt sensatio ⁊ co/
gnitio suscipiūt magis ⁊ minus. ergo ma
gis ⁊ minꝰ possunt coinclinare. ergo cōclu/
sio vera. Et tertio. quia dic philosophꝰ. x
ethicoꝝ. Concupiscentie opatio auget co/
natum. ¶ Correlariū. Surgentibꝫ in nob Corre.
cogitatōnibꝫ malis statim est ab eis disce
dendum. patet. q̄a ↄtinuate cogitationes
augerent ↄcupiscentiam. ¶ Forte dicetur 1
ab aliquo Fortasse minus precipitauit se
vt ardeat. nihilominꝰ humilr recurrat ad inuo
cationē nominis Jesu cum plena ⁊ prop̄e
fragilitatis recognitiōe ⁊ cum proposito p
cauendi occasiones pctōrum. et est efficax
remediū. quia quicūq3 inuocauerit nomē
domini: saluus erit. Johelis. ij. ¶ Uerum 2
est: ꝙ istud faciendū est: anteq3 inualescat
cogitatio mala ⁊ ↄcupiscentia subsecuta ni
mis fortificet. pōt etiam (et bonū est) semp
fieri: sed forte expectando temeripm̄ preci
pitasti. ¶ Secūda ꝓpositio et q̄nta prime Cōdo. 5
partis articuli. Cōcupiscētia aptitudina/
lis in sua essentia nō capit magis ⁊ minꝰ.
patz. quia est sbstantia. est em̄ compositū
ex anima ⁊ corpore. quod vocat appetitꝰ
sensitiuus: inq̄tum natuz est appetere co
gnitiōe sensus. vel est voluntas inq̄tū na
ta est appetitui sensitiuo ↄsentire siue idē
cum eo velle. ¶ Tertia propositio. Concu Cōdo 6
piscentia siue potētialis siue actualis i or
dine ad causas a quibꝫ nata est fieri cōcu
piscentia actualis suscipit magis ⁊ minꝰ.
patz. quia dispositōnes sensitiue ad senti
endum sunt in quibusdam meliores: i q̄/
busdam deteriores. Item potentie vel im
potentie sequentes totam cōplexionē no/
stram per quas alij ad alia nati sumus. vt
habet. ij. ethicorum suscipiūt magis ⁊ mi/ Corre.
nus. ¶ Correlarium. Nō omnes homines
equaliter nati sunt concupiscere. pz. quia
cause ↄcupiscentie suscipiūt magis et mi
nus. vt dicit conclusio. ⁊ ad fortiores cau
sas natus est sequi fortior effectus. ¶ Se 2
cundum Correlariū. Nec omnes homi/
nes eisdem cōcupiscibilibꝫ sunt ex sua na
tura aptati. patz. quia impotentie natura
les inexistētes nobis non in oibꝫ sūt eedez
siquidem alij ad auariciam. alij ad libidi
nem. alij ad superbiaz. alij ad omnia vel
plura horum naturalibꝫ impotētijs affici
untur. ⁊ ita de alijs passionibꝫ ad q̄s pos
sunt esse impotentie naturales. ¶ Tertiuz 3
correlarium. Utile est homini pspicere ad
que facile per naturalem impotentiā mo/
bilis est ⁊ ab illis se disiungere. patz. quia
per illud poterit melius concupiscentias
vitare. Un̄ phs. ij. ethicoꝝ hoc nō tacuit
dicēs. Cōsiderare aūt oportz ad q̄ ipi facile

mobiles sumus ꝛ in cōtrarium nos inahe
re.multū eñ abducentes in mediū scꝫ vir
tutis veniemus. Uoco aūt impotentiam
qualitatē a natiuitate inexistentē inclinā/
tem nos ad malum. Hoc de pma pte hu/
scda ps ius articuli. ¶ Uenio ad secundā partem
ad videndū: vtrū ɔcupiscentia aptitudi/
nalis sit petm̄ originale. Pro cuius declara/
ratiōe per modū suppositionū pmitto ali
quas ppositiōes que apparēt mihi catho
Cōclo .1 lice. ¶ Et est pma earum hec. Petm̄ origi/
nale nō est aliqua q̄litas positiua: vel ali/
quis actus positiuus introduct⁹ posit⁹ vl
repibilis in voluntate pueri iam nati vte
ro: vel etiam in eius intellectu probat sic.
quia omni qualitate positiua ab his secl/
sa: adhuc ille puer esset in pctō originali.
ergo nō est qualitas positiua vel actus po
sitiua ɔsequētia nota est. ꝛ añcedens ptꝫ
quia adhuc ille puer nec haberet gratiam
nec iustitiā originalē: quorꝫ alterum requi
ritur in eo si nō debeat esse filius ire, & dā/
nationis saltem fm pñtē iustitiā. vel er/
go esset filius ire pp̄ter actuale. ꝛ hoc non
Confir. quia nō cōmisit. vel pp̄ter originale: ꝛ ha
betur ppositum ¶ Confirmat. Quia si es/
set positiua qualitas in aīa pueri: igit
esset actuale. q̄ originale. igit ɔsequētia no
ta est. ꝛ añcedens patꝫ. quia aīa nec pōd/
do illam qualitatem actu eius receptioe
peccasset: ꝛ sic nō contraxisset ipsā a paren/
Cōclo 2 tib9. ¶ Secunda ppositio. Nec petm̄ ori/
ginale est aliqua dispositio positiua vel p
uatiua existens in corpe: sic q̄ non in aīa.
probatur. qꝛ si sic non esset petm̄. [illegible]
cōsequētis ptꝫ. ꝛ ɔñs tenet. qꝛ corpus non
est suscepti petī: seclusa pñā. cū petm̄ ob/
ligatoriū ad pēnā eternā nō possit esse: ni
Confir. si in creatura rōnali. ¶ Et ɔfirmat. qꝛ si op
positū ɔclōnis essꝫ verꝫ: maxie petm̄ origi
nale esset illa īmūdicies seminis que ɔtra
hit in ɔceptu ꝛ libidinosa ɔiunctiōe parē/
tum. Modo illud ɔñs nō est verꝫ: igitur
ptꝫ maiorꝫ. qꝛ ex ea habet petm̄ origiale vt
dicit magister in lra dis. xxx. c. viij. hoc vo/
lens ex vbis Aug. de baptismo paruulo/
rū libro pmo. ꝛ mgr̄ allegat eam de verb
apli om el. 98. dicēs q̄ est ɔcupia cuꝫ q̄ na
ti sumus. Et. c. ix. hoc idem dic. minor pa
ret. qꝛ illa īmūdicies est diu in vtero ante
q̄ꝫ aīa infundit: vt notū est: cuꝫ tn̄ tūc ibi
Cōclo nullū est petm̄. ¶ Tertia ppō. videt mihi:
q̄ etiā petm̄ originale non sit formalr illa
cōcupiscibilitas vel prnitas carnis aīatę
siue appetitus sensitiui que est in ɔposito
ex aīa rōnali ꝛ corpe. ptꝫ. qꝛ ex dictis ī se/
cūda ɔclōne articuli pcedentis illa ɔcupi
scib.litas posset stare in hoie in quo nō es/
set petm̄ originale: vt in hoie pducto qui
nō obligaret ad eius ɔtrium: vt in illa di/
ctum fuit. ¶ Et ɔfirmat. qꝛ ponamus q̄ p Confir.
potentiā dei supnaturalē aliq̄ qualitate ī
fusa rectificet caro aīata: sic q̄ nullo mo/
do illa qualitate stāte posset appetere vel
inclinare cōtra rectā rōnem sil' non infun
dendo volūtati iusticiā originalē. nec gr̄iā
grtū facientē. ꝛ tūc ille puer ē sine illa ɔcupi/
scibilitate. ꝛ tn̄ adhuc ē ī petō originali. igit
cōseq̄ntia nota est. Et pꝫ maior. qꝛ caro sa
nata est tam quo ad actū q̄ꝫ quo ad potē/
tiā stante illa qualitate. Et minor ptꝫ. q̄a
adhuc iste puer est filius irę. ꝛ nō ex actu/
ali: cum nō permiserit. ergo ex originali. q̄
sit filius irę patꝫ. quia aīa eius caret tam
gratia q̄ꝫ iusticia originali: quorꝫ alterū de
us requirit in homine q̄ nō est fili⁹ irę stā
te lege. ¶ Quarta ɔclusio. Peccatū origi/ Cōclo 4
nale formaliter nō est positio alicui⁹ qua/
litatis debite nō inesse. ptꝫ. qꝛ nec ī carnis
aīa seclusa nec in volūtate: nec in ɔposi/
to ex aīa ꝛ carne. vt dicūt tres ɔclōnes p
cedentes. ¶ Forte dicet q̄ beatus Aug. di obiectio
cit pmo libro de baptismo paruulorꝫ. ꝛ in
libro de verbis apostoli omelia. xvii. tra/
ctans de petō originali q̄ semp est pugna
in corpe mortis hui⁹. quia ipa cōcupiscen
tia cum qua nati sumus: nūq̄ꝫ potest fini/
ri q̄ꝫdiu viuimus: quotidie minui pōt: fi
nirī non potest. Sequit. que autē est ɔcu
piscentia cum qua nati sumus: ꝛ rñdet vl
tima vtiqꝫ est quod paruulū habilē cōcu
piscere facit: adultum etiā ɔcupiscentem
reddit. no ta'is ɔcupia est q̄d positiū. er/
go ɔclo falsa. [illegible] tūc non fa
cit ɔcupiscere: cu puer no etia nulli⁹ sit cā
effectiua. ¶ Secdo qꝛ dic btūs Aug. in li. 2
de baptis. puu. q̄ Adā pter imitatois exē/
plu occulta etiā tabe carnal' ɔcupię suę ta
bificauit in se oēs de stirpe [illegible] oc
culta scō tabes vtiqꝫ ē positiua res. ¶ R. ad Ad 1
pmā ꝛ ad auctē mgr̄i dicēs q̄ ɔcupiātē.
Di q̄ nō loq̄t de eo q̄d formalr ē petm̄ ori
ginale. sed magis loquit de eo quod ma/
terialiter est: vel de eo quod ab eo est: vel
quod cum ipso est. Quia concupiscentia
statim est posita: ablata ipsa originali

iusticia.⁊ imputata in peccatum ante ba/
ptismū: que nõ esset peccatū si originalis iu
sticia nõ esset sb precepto: vel saltem gra/
Ad 2 tia quo ad genitos ex Adam. ¶ Ad scd̄m ꝫ
ꝙ Adam dicit occulta tabe tabificasse om
nes ex eo venturos nõ formalit alicui9 ma
cule positione: sed decoris ablatõne. scꝫ iu/
sticie originalis. sicut si datum ornatū vir
gini. puta signuꝫ ꝟginitatis macularet eā
Cõclo.5 decoris ablatõe: nullius tamē feditatis po/
sitiue appositõne. ¶ Quinta ꝯclusio seq̄t
Peccatū originale est formaliter priuatio
alicuius rei debite inesse. patꝫ. qꝛ cū sit cul
pa formaliter: vt dictū est in ꝑmo articlo:
⁊ omnis culpa sit positio rei debite nõ ines
se: vel ꝑuatio rei debite inesse. ⁊ pctm̄ origi
nale per ꝯclonem quartā nõ sit formalr po
sitio rei debite nõ esse: sequit ꝙ sit ꝑuatio rei
Cõclo 6 debite inesse. ¶ Sexta ꝯclo. Peccatū ori/
ginale est formaliter ꝑuatio iusticie origi/
nalis in homine cui tenet inesse. Probat
sic. qꝛ formaliter est ꝑuatio alicui9 debiti i/
esse per ꝯclonem ꝓcedentē. ⁊ nõ potest dici
quid sit illud nisi iusticia originalis. igit. pa
tet minor. qꝛ nõ videt quid sit. qḋ omnis
natus ex Adam per cõmixtiõem carnaleꝫ
tenet hr̄e formaliter ⁊ nõ hꝫ: nisi iusticiaꝫ
originalē quā Adã ꝓ oībꝫ suscepit. Ad q̇d
eñi aliud obligaretur paruul9 sancte ⁊ ca/
ste genitus? Hec ꝯclusio est etiā venerabi
lis Anselmi in libro de ꝯceptu virginali. c.
ij. iij. ⁊. vj. hoc diffusius determināt. ¶ Di
Cõtra 1 cet: immo tenet ad nõ habere ꝯcupiscentiā
quā habet: ⁊ ergo quiddaꝫ positiuū habet
quod nõ deberet habere. Scd̄o. quia tenet
habere plenā obedientiā viriū inferioꝝ ad
rõnem quā non habet. Tertio. qꝛ per om/
nes has ꝯclones nõ est responsum ad arti
Ad 1 culū ¶ Ad ꝑmā dicit: ꝙ falsum assumatur
nõ eñi tenet formaliter ad nõ habere ꝯcu/
piscentiā: cum illa maneat in baptisatis eti/
am sanctis vsqꝫ ad mortē. vt dcm̄ ē ex au/
2 ctoritate bti Augusti. ꝑus allegata. ¶ Se
cundo etiā nõ tenet eam nõ habere ex iure
nature: sed solum ex dei precepto quo tene
tur habere iusticiā originalē: vt in ꝓceden
ti articulo dictū est. qua posita: nulla ines/
set ꝯcupiscentia. ⁊ sic per moduꝫ sequele te
netur solum illam habere: ⁊ nõ formaliter
Ad 2 ¶ Ad scd̄am. ꝙ illam obedientiā tenet ha
bere inq̄ntum sequitur vel includitur in iu
sticia originali ante baptismū ⁊ nõ aliter.
Et ergo quod formaliter tenet habere ⁊ nõ

habet: est iusticia originalis. ¶ Pro quo ē Ad 3
notandum: vt rñdeatur ad articulū i for/
ma: ꝙ iusticia originalis hec tria videt in
clusisse. scilꝫ plenam rectitudinē voluntatis
ad deum. scilꝫ talem qualis ꝯuenit natu
re voluntatis. scilꝫ vt deum super omnia
diligeret ⁊ omne aliud ad eius referret ho
norem. Secūdo plenā sciam agendoruꝫ
quia dñs qui dedit voluntati iusticiā: de/
dit rõni sciam ipius in agendis directiuā
vt supra dictum est in questiõe. Et tertio:
virium inferioꝝ ad rõnem plenā obedien/
tiam: sic ꝙ nulla erat nec poterat esse ten/
dentia in ꝯtriuꝫ rõnis recte. ¶ Ubi merito dubia.3
queritur. Utrum he tres res fuerint disti
ncte vel vna qualitas sic diuersis noībꝫ no
minata? Secundo. vtꝝ omnes fuissent a
parentibꝫ filijs deriuate? Et tertio. si oēs
he vel aliqua sine iusticia originalis. Ad Ad 1
primā videt mihi probabilius: ⁊ dcm̄ ē ꝑ
me: credo questione. xij. ꝙ he res fuerit tres
distincte qualitates: sicut tres distictas po
tentias ꝑficiebant. scilꝫ iusticia vel rectitu
do appetitus ad deum ꝑficiebat volūta/
tem. scientia intellectum. ⁊ tertia qualitas
appetitum sensitiuū siue carnē animatā na
tam si fuisset sibi derelicta ꝯcupiscere adū/
sus spiritū. ¶ Ad scd̄am ꝙ dñs sicut dedisset Ad 2
animā puero per creatiõem: ita etiā dedis
set illi originalem iusticiam: quo ad affe/
ctū. ⁊ sciaꝫ quo ad itellectum. ⁊ iõ he due
ptes fuissent in filijs imediate a deo: sic eti
am aīa coꝝ fuissꝫ ab eod: sic etiā dcm̄ ē an
te. Sed qualitas corpa rectificans carnē
in ordine ad deum: ꝓbabiliter potest dici
fuisse infusa a patre siue parētibꝫ. vt sicut
sine omi libidine ꝯuenissent: sic filios quo
ad carnē rectos: scꝫ nullā inordinatõeꝫ cõ
tra rõnem habentes: ex ꝯiunctõe immacu
lata procreassent. hoc tñ donum (vt ex prece
denti arti. pꝫ) parētes sic infundere filijs:
nõ sequebat coꝝ naturā: soli gñali influē/
tia dei gubernatam ⁊ sibi derelictam: sicut
nec ꝯiunctio sine libidine: sed dono gratui
to dei suis naturalibꝫ superaddito. ¶ Ad Ad 3
tertiam ꝙ iusticia originalis quādoqꝫ su/
mitur cõmuniter: tunc omnia hec tria in/
cludit. quandoqꝫ spẽaliter pro sola rectitu
dine voluntatis. hoc enim est ad placitū
sic vel aliter vti volentis. ¶ Illis ꝑmissis
sit septima conclusio hec. pctm̄ originale lꝫ Cõclo 7
formalr sit ꝑuatio hoꝝ triū: tñ materialr pt
dici ꝯcupiscibilitas vl ꝓnitas carnis aīate

ad malum. ꝑma pars patet ex ꝯclusione
sexta. Et patet. quia formaliter est priua/
tio dispositionum debitaruꝫ in esse. vt di
cit conclusio quinta. mō omīa hec debita
erant in esse: nam dn̄s ꝑcepit ꝑmo homi/
ni: omīa hec custodiri ꝓ se ⁊ filijs suis in h̄
qđ dixit. De omī ligno paradisi comede:
de ligno sciētie boni ⁊ mali vide ne come/
das: quocunqꝫ die ex eo comederis: morte
scđa pars morieris. ¶ Sed scđa pars ꝓbat̄ sic. Illđ
pōt dici pctm̄ originale quo ad materiaꝫ
ex quo tāqꝫ ex sbiecto anīe imputat̄. sed h̄
est hmōi ꝯcupiscibilitas. ergo ⁊c. patꝫ maior
ex quid nois. ⁊ ptꝫ minor. q2 si de⁹ animā
produceret ⁊ eā carni ꝯcupiscere valēti nō
cōiungeret: pctm̄ originale nō ꝯheret. q2
tunc nō cōstitueret hoīem natū ex pmo pa
rente. Item si aīam crearet: ⁊ eā carni con/
iungeret ex Adam: nō tn̄ libidinosa ꝑcre/
atione: sꝫ spūssancti opatōne supnaturali
sicut factū est de carne saluatorꝭ nr̄i: nō fie
ret debitrix originalis pcti. ergo sola cōiuncti
one ad carnē ꝯcupiscētialr̄ maculatā fit a/
nima maculata originali pctō. ¶ Tūc sur
gūt dubia. ꝑmū vtrū ista ꝯcupiscibilitas
ꝯstituēs aīaꝫ peccatricē sit sola caro vel eē
Dubia 3 sit aliqua qualitas addita carni. Secun
do. vtrꝫ hec q̄litas aliquā positiuā q̄lita/
rem ponat in anīa? Et tertio. Si de⁹ ho/
minē ꝓduceret de digito patris miraculo/
se: vtrꝫ esset ille homo sic ꝓductus sub ori
ginali pctō? Et videt̄ ꝙ sic. q2 caro sua fu/
it sb massa pcti in Adam. vid2 similiter ꝙ
nō. q2 pari rōne posset dici de carne pecca/
Ad 1 ti ipsius Ade: que fuit in xp̄o. ¶ Ad ꝑmum
vid2 mihi ꝙ ex cōmixtiōe libidinosa parē/
tum quedā impotētia natural' iclinās ad
carnalia impmit semini. Ratio est. q2 nos
videmus sepe ꝙ ex libidinosa cōmixtione
geniti proni sunt ad libidinē magis qꝫ ca/
Corre 1 sti geniti. ¶ Vnđ ⁊ in pueris impropera
tur filijs meretriciū matris. qđ vtiqꝫ nō es
set: nisi expientia docuisset illegitime geni/
tos ad imitandā matris incōtinentiā esse
Corre. 2. pronos. ¶ Item eccl'a ꝓhibet: ꝓpterea sine
dispēsatōne illegitime genitos recipi in or
ꝯcludit dinē clericat⁹. qđ ex eodē habet ortū. ¶ Vi
det̄ itaqꝫ ꝯclusiue. ꝙ ꝯcupiscibilitas carni
sepe auget̄ aliq̄ ipotētia addita ex motu li/
bidinoso parentū in eoꝝ ꝯiunctōne. ¶ Et
potest rōne probari. quia nō minor est vir
ꝓ rōne tus phantasie matris sup affectiōes cor/
poris insensibiles qꝫ sensibiles. Modo se

pe parentes imꝓmunt per suā phantasiā
qualitates sensibiles. ergo possunt etiaꝫ i/
primere sensibiles. Patꝫ maior. quia eađ
est ratio: vt videt̄. si em̄ phantasia matris
vel patris siue vtriusqꝫ impmit qualitatē
et affectioneꝫ sensibile fetui. quare insensi
bilē imꝓmere nō valeret: cum ipa insensi/
bil' sit. Et minor est manifesta. Legit̄ eniꝫ
de muliere alba q̄ genuit ethiopē ex phan/
tasia matris ad figurā ethiopis dpicti ad
pedem lecti. Itē sepius macula illata ma/
tri apparet in puero qn̄ mater de hac phā
tasiat̄: ⁊ in eodē loco in q̄ fuit in matre. Et
Gen̄. 30. habet̄: Jacob posuisse in aq̄s vir
gas iuxta colores quos desiderabat in oui
bus: ⁊ iuxta hunc modū fetus fuisse colo
ratos. ¶ Scđo dicit̄. ꝙ etsi nulla hmōi i/ 2
potentia impmeret̄ adhuc anīa ei cōiun/
cta rea fieret pcti originalis eius cōiūctio
ne. quia de massa peccatrice genita libidi
nosa cōiunctōne parentū: sententie com/
muni ꝓmulgate ꝯ tales a dn̄o subiaceret
quia dn̄i est iudiciū de sua creatura. q̄mo
do ergo hanc sententiā euadere valeret: ni/
si vel dn̄s eā immutaret: vel hanc anīam
spēaliter ab ea p̄seruaret? Ad scđam vid2 Ad 2
mihi ꝙ nō oporteat hanc qualitatem si/
ue naturalem impotētiaꝫ genitam in car
ne a parentibus aliquam qualitatē posi/
tiuam de per se in anima generare. Ratio
quia non ad diuersitatem complexionuꝫ
sequitur diuersitas qualitatuꝫ in anima.
ergo ⁊c. consequentia nota est. ⁊ antecedens
patet. quia nō oportet ꝙ anima que a deo
creatur et infunditur indiuisibilis diuer/
sitate qualitatum corporis in se varie dis/
ponatur. loquendo de qualitatibus que
insunt corpori a natura quātus in ordine
ad phantasmata diuersimode dispona/
tur. ¶ Ad tertiam dubitatiōem dicitur. ꝙ
non. Peccatum nanqꝫ originale descen/ Ad 3
dens ab Adam in filios ex coniunctione
anime cum carne peccatrice nō sequit̄ nisi
eos qui ab eo descendunt s̄m traductio/
nem seminalem actiuam a patre. in qua
quia pruritus est libidinos⁹ caro defeda/
tur: et sortitur anima infusa filij peccatuꝫ
patris: quod incurrit libidinosa transgres
sione precepti. pro his enim solum accepe
rat preceptuꝫ custodie originalis iustitie
qui ab eo per descensionem actiuaꝫ seminis
extiterant descensuri. ¶ Ad rationem in Ad rōē
contrariuꝫ dico: ꝙ licet caro eius fuisset sb in ꝯriuꝫ.

Adam.tamen nõ sequit eam pctm̃ originale:nisi inquãtum per actiuã decisionẽ seminis ab Adam descẽdisset qđ nõ ẽ hic. quia in hoc Adam pater vel parẽs se habet pure passiue.et ergo mandatũ obseruatõis originalis iusticie ad talẽ se nõ extẽdit:sic nec ad hominẽ quẽ deus de terra nouiter generaret. Hec est sententia btĩ Thome pma secũde que.lxxxj. articulo qnto.

Quantũ ad quar

tum articlm videndũ est. Utrũ pctm̃ originale omnibus cõiter natis insit a parentibus
Nota 1. ¶ Pro quo pmo notandũ:q per cõiter natos intelligo natos p ppagatõem seminis cõiunctione maris et femine speciali priuilegio nõ pseruatos. Unde in hac qstiõe de cõceptiõe vasis aurei puri.scz btẽ virginis matris dñi nihil intendo loqui.quia de ea in sequenti qstione fiet sermo.¶ Quo pmisso est cõ/
Cõclo 1. clusio vnalis.q in omnes hoĩes cõmuniter natos ex pmis parẽtibus transit pctm̃ originale. Probat sic. primo auctoritate apli ad Romanos v. dicẽtis.q per vnũ hominẽ mors pertrãsijt in quo omes peccauerũt. Et prime ad Corinth. xv. In Adam omnes moriuntur. Et Augustin⁹ sup Johem sermone. 4. Omes de illa radice venerũt de qua cãtat gemens Dauid Ecce in iniqtatibus cõcept⁹ sum.¶ Scđo Quia omes cõiter nati na/
2 scunt sine gratia et originali iusticia. g cum peccato originali.ptz cõña.quia omnis in quo nec est gratia nec originalis iusticia citra baptismũ habet pctm̃ originale vel etiã quia in omnibus qui sine pctõ debet nasci hec exigitur:vel q sint in grã gratũfaciente:vel in originali iusticia quia ipa est debita inesse in his qui ab Adam ppagatõe seminis descendunt. Añcedens est manifestũ.quia cõmuniter nati nõ nascunt cũ gratia quia hoc esset donum speciale dei:in quo etiã Adam nõ erat creatus.et sic talis nõ esset cõiter natus. Etiã nõ nascunt cũ originali iusticia. quia primi parẽtes eam pdiderũt. vñ post eos hanc nemo recepit ad mundũ introeundo nec exeũdo mutata eiũ est lex ei⁹.¶ For
obiectio te dicet q mors sit pena originalis pctĩ et
1 hanc nõ omes subeunt g nec pctm̃. Cõsequẽtia nota est. et añcedens ptz Gen. iij. p prima parte. Et pro scđa parte patz de illis qui erunt viui in aduẽtu dñi quia illi (vt videt) nõ morient. Iuxta illđ apli. j. ad Thessal. iiij. Nos qui viuimus in aduẽtu domini nõ pueniemus eos qui dormierunt.¶ Se 2
cũdo. Quia potenti⁹ est meritũ xpi ad viuificandũ q pctm̃ Ade ad mortificandũ Sz passio christi siue meritũ eius nõ omnes viuificat:etiam nõ omnibus grãm dat. ergo nec pctm̃ Ade omnibus culpã dat nec omes mortificat ¶ Rñdet ad pmã iuxta o/ Ad 1
pinionẽ pbabiliorẽ: q mors in omes trãsiet. Et q illi qui in aduentu xpi inuenient viui morient:et simul cum alijs statim p⁹ mortem resurgent. de quo posset esse alias sermo. ¶ Scđo dicit. q si nõ morerẽt:tam 2
est in eis reatus mortis. et sic pctm̃ originale.pena tñ auferet a deo mortis huius qui põt etiã pctã condonare. De hoc btũs Hieronymus diuersas recitat sententias in epistola ad Mineruũ. ¶ Ad scđam cõceditur Ad 2
maior. et ad minorẽ dicit q passio xpi omnes viuificat et omnibus grãm dat. et omnis culpe remissionẽ:etiã actualis et originalis qui in xpo spiritualiter generant:saltem sm psentem iusticiã:sicut Adam mortificauit omes eos qui ex eo lege cõmuni carnalit generant. Sed sicut Adam nõ mortificauit eos qui ex eo nõ gñati et nõ gñant: ita meritum passionis xpi nõ viuificat eos qui i xpo nõ spũaliter gñant. Plus eñ confert meritum passiõis xpi in eo natis in bonũ:quia omis culpe remissionẽ etiã quo ad penã: et cum hoc grãm viuificantẽ:quam Ade demeritum ex eo natis in malũ quia solum vnam de perse ingerit culpã.scz originalem. Hoc de qrto articulo.

Quantũ ad quin

tum articlm puta ad scđm questiõis.scz ad videndũ. Utrũ pctm̃ originale in omnes trãseat equaliter: Et cum pctm̃ originale sit et culpa et pena: põt questio intelligi de vtroqz.vt q scz equaliter trãseat in omnes quo ad culpã et etiã quo ad penã. Et sic hic de duobus videndũ est scz an trãseat i omnes equalit quo ad culpã.scđo vtrũ transe
Cõclo 1 at i omes equaliter quo ad penã ¶ Quo ad pmũ est cõclusio vnalis.q in omnibus cõmuniter natis pctm̃ originale est equale quo ad suum esse formale. Probat sic quia in omnibus cõiter natis puatio originalis iusticie est equalis. ergo pctm̃ originale quo ad suũ esse formale cõña nota est ex dictis in pcedenti articulo tertio.quia formale eius est pri/

natio illius iusticię.añs ptz.qr illa in omi
bus ęqualiter nõ est.qr in nullo aliq̃d ei⁹ ē
totale autē nõ esse nõ suscipit magis neq̃
minus.sicut nõ magis est chymera q̃z an/
Cõclõ 2 tixps.¶Secũda cõclusio est.Quãuis p/
nitas ad ɔcupiscendum nõ sit in omnib⁹
ęqualis:tñ in oibꝫ pctm̃ originale etiaz q̃
ad suũ esse materiale inq̃tũ est pctm̃:est ę/
quale.ptz pma ps p dicta in tertia ɔclõne
secũdi dubij pme ptis articuli tertij.quia
causę concupiscentię in nobis suscipiunt
magis ⁊ minus:⁊ ad fortiores causas seq̃t
Cõtra 1. fortior pronitas ad ɔcupiscendũ.¶Unde
colericus pronior est cõcupiscere ea q̃ sunt
carnis q̃z melancolicus vel flegmaticus.⁊
Contra 2 ita in alijs.¶Et nati cũ impotẽtia natura
li respectu alicuius pcti sũt proniores concu
piscere sm illud q̃z ceteri respectu eiusdem
nõ impotẽtes.Probat scda ps.qr pctm̃ o
riginale respectu sui esse material nõ impu
tat:iuxta maiorē vel minorē pnitatem ad
cõcupiscendũ:sz inq̃tũ tractũ p ppagati/
onē pmi homis.Nõ hoc in oibꝫ est ęq̃le
ęqualiter cũ omes cõiter nati pducti sũt
per ppagatõem seminis a pmo hoie:igitur i
q̃tum pctm̃ est:in singlis ęquale est.Hoc
Notã.1 de pma pte articuli.¶Restat videre:an q̃
ad penã sit in omibꝫ ęquale:¶Ubi est no
tandũ:q pena peccati est duplex.scz pena
cõtracta ⁊ pena inflicta.Pena ɔtcta pecca
ti est ipmmet pctm̃.Nã ome pctm̃ inquã
tũ est pctm̃:intantũ est pena.Unde btũs
Aug.in libri ɔfes.Statuisti dñe ⁊ iustuz
est vt omis viciosus anim⁹ sit sibi ipi pena
Et Boeti⁹ li.4.de ɔsol.phię hoc expres/
se ponit.q btus est sibi pmiũ.⁊ viciũ pena
Pena inflicta pcti dr q̃ est recordiatia pec/
cati.vt scz q̃ntum quis se exaltauit in deli/
Notã.2 cijs:tantũ habeat tormẽtũ ⁊ luctũ.ex hoc
p scdo futuro Apoc.xviij.¶Secundo est
notandum.q de pena pcti original iflicta
possumus loqui dupr.Uno mõ q̃ad sta
tum vitę psentis.quę põt dici inordiatio
volũtatis:cecitas intellectus:ɔcupia car
nis:⁊ sequela penaꝶ i hac vita.Alio mo/
Cõclõ.1 do quo ad penã quã dñs ipm recordiabit
in seculo futuro.¶Quibꝫ pmissis sit pria
ɔclusio.Pctm̃ originale quo ad penã cõ
tractã q̃ insepabilis est a culpa:in omibꝫ ē
ęquale in quibꝫ est.ptz ex dictis.qr tãta ē
pena contracta insepabilis a culpa quan
ta est culpa.sed in oibꝫ pctm̃ originale est
ęqualis culpa.g in omibꝫ ē ęqual pena cõ
tracta.ptz maior p pmũ notabile.et etiaz
qr q̃nta est culpa:tantũ deordinat.⁊ quã/
tum deordinat:tãta est pena.ptz minor p
duas ɔclones positas in pma pte articuli
¶Scda ɔclusio est.Pctm̃ originale vidr Cõclõ.2
esse ęqualis culpa in singul:quo ad penã
inflictam vel infligendã intensiue pro vi/
ta futura.ptz.qr in omnibꝫ punit mitissi
ma pena:vt dicit btũs Aug.in enchiridi
on.c.xciij.sb his verbis.Minima sane
pena eoꝶ erit:qui pter pctm̃ qđ originale
traxerunt nullũ insup addiderũt.Et mgr
dis.xxxiij.c.vij.dicit.q pro eo nullã aliaz
penã passuri sũt:nec ignis nec vmis cõsci
entię:nisi q diuisione carebũt imppetuuz
mõ hęc in omnibꝫ cũ sit pura puatio vide
tur esse ęqualis.¶Sed ɔtra arguit sic.q̃a Obijcit
dãnandoꝶ p solo pctõ originali pena erit ɔclõni
inęqualis apud inferos intẽsiue.g ɔclio ē
falsa.ɔña nota est.⁊ añs pbat.qr priuatio
visionis inęq̃liter puniet eos.igit.ɔña te/
net ⁊ pbat.qr q̃nto damnũ magis pcipit:
tãto plus affligit.sz damnũ puationis di
uinę faciei inęq̃liter ab eis pcipiet.g inęq̃/
liter affliget eos.ptz maior.qr si damnuz
nõ cognoscit nõ affligit.si aũt cognoscit:si/
cut apđ iferos cognoscit:tũc tãto magis af
fligit:q̃nto quis le cognoscit magis bonũ
pdidisse p pportionē ad suũ statũ.minor
ptz.qr damnandoꝶ p pctõ originali ali/
qui erũt illuminatioris itellect⁹ q̃z alij.⁊ ta/
les scient se magis bonũ pdidisse:in hoc q
ex demerito sui patris pdiderũt visionē dei
¶Scdo xpianoꝶ pueri in originali dece 2
dentes min⁹ puniunt q̃z gentiliũ.igit non
omniũ est pena mitissima.ɔsequentia no
ta est.⁊ antecedens apparet.quia parentes
huius pueri sanctũ habent propositũ de
puero baptisando:⁊ ad christi fidem eru/
diendo.Et gentiliũ paruuli ad cõtrariuz
fidei christianę nõ est autem impius de⁹
vt suis seruicijs mancipandũ paruulum
ęqualiter puniat sicut suę fidei impugna
torem.¶Tertio sic.Si ęqualiter puniren
tur pueri christianoꝶ sicut gentiliũ:lex no 3
ua esset durior lege antiqua.falsitas con/
sequentis patet Johan.pmo.Lex p moy
sen data:gratia ⁊ veritas per Jesum xpm
probat ɔseq̃ntia.quia in lege antiqua nõ
requirebat de necessitate salutis circũcisio
nisi in octauo die.ergo infantuli aĩa mor/
tui ante illum diem saluabatur in pposi/
to parentum de circũcidendo.modo in le

ge noua damnarẽ equaliter sicut filij.ge/
2 tiliam.¶Secũdo opponit dicto btĩ Au/
gu.dicẽtis: ꝙ mitissima vel minima pena
erit eorũ. Cõtra: eorum pena erit grauissima.
ergo pbat añcedens pmo. quia erunt ĩ o/
dio dei modo hec est grauissima pena. er/
go ꝛc. pz maior. qꝛ dicent deũ iniustũ esse
in eo ꝙ eos punit visionis btifice puatiõe
sine eorum demeritis actualibꝫ. ꝛ sic videntur
accipere odium dei: sicut alij damnati. pro/
batur minor. quia odiũ dei secũ habet ver/
mem conscientie: ꝛ intrinsecã deordinatio/
nem ꝛ tranquillitatis mẽtalis ablationem
hec aũt peior est ꝙ omnis pena sensus. sic
pbat.2 esset caloris frigoris ꝛ cõsimiliũ.¶Secũ/
do pbatur hoc idem. qꝛ quanto aliqd magis
repugnat nature creature rõnalis: tãto eã
magis affligit si cognoscat esse talem. sed pri
uari visione btifica magis repugnat natu
re creature rõnalis: ꝙ omnes pene sensus
simul sumpte. ꝛ dãnati cognoscent eam esse
talem. ergo illa est pena grauissima omni
um penarũ: ꝛ maior ꝙ oẽs pene sensus sil'
accepte. Patet maior. qꝛ cum dolor vel af/
flictio generet ex absentia boni cogniti desi
derabilis: inquantũ cognoscit esse tale. quãtum
nature cognoscẽtis talis absentia ẽ magis
repugnans ꝛ cognita esse talis: tãto magis
affligit. Patet minor. qꝛ visio btifica ha/
bet se per modũ finis vltimi. mõ oĩ rei suus
naturalis finis est cõuenientissimus ꝛ natu/
ralissimus. qꝛ conatus in finẽ etiam istorum
naturaliũ est fortissimus conatus ꝙ etiam
carentia maxime repugnat nature creatu
re rõnalis. tenet ꝯseqntia. Et apparet añ/
cedens per illud btĩ Augusti. credo. xj. cõ
fessionũ. Fecisti nos dñe ad te: ꝛ inqetum
est cor nostrũ donec quiescat in te. Et psal/
mista. Quẽadmodum desiderat ceruus ad
fontes aquarum: ita desiderat aĩa mea ad te
deus. vbi exprimit deum esse finẽ vite. Sed ꝙ
erit cognitiua talis: pz. quia paruuli resur
gent in virum pfectum: ꝛ talis psertim ĩ fu
turo seclo cognoscet ad quid pductus fuit
¶Tertio. Paruuli videntur ibi puniri pe
pbal 3 na sensus. ergo nõ mitissima pena. tenz co
sequentia. ꝛ probat añcedens. Primo au
ctoritate btĩ Augusti. libro de fide ad Pe
trũ dicentis. Firmissime tene ꝛ nullatenus
dubites paruulos qui de hac vita sine sa
cramento baptismi exeunt: eterno suppli/
cio puniendos. ergo habent suppliciũ. qd
Confir. videtur esse sensus. ¶Et ꝯfirmat. quia vel

ꝙ nõ habebunt corpa gloriosa. qꝛ hoc erit p
prium beatorũ. ergo naturaliter patientur
ab igne. Item caro est causa peccati anie.
ergo deberet magis puniri ꝙ aĩa pro origi/
nali. Et tertio. Nunqd punient tenebris?
apparet ꝙ sic: qꝛ in iferno nõ erit mediũ il
luminatum. Et quarto. Veniali debet pe
na sensus. ergo a fortiori originali. tenz cõ
sequentia. quia maius pctm est originale
añcedens ptz per illud apli pme ad Cor.
iij. loquẽtis de venialibꝫ ꝛ dicẽtis. ꝙ cuius o/
pus arserit: detrimentũ patietur. ipe tñ sal
uus erit: sic tamen quasi per ignẽ. Et quin
to. Nunqd anie erunt ociose? si igit aliqd
facient: ꝛ nequeũt laudare. Juxta illud p
phete Esa. xxxviij. Neqꝫ mors laudabit
te. ergo vident vituperare: hoc nequit ẽe si
ne verme cõscientie. ¶Pro solone istorum est Nota.
sciendum. ꝙ quãuis aliqui doctorum nr̃o
rum videant velle paruulos puniri pena
sensus. tamen maior ps tenet: ꝙ nõ. ꝛ ꝙ so
la pena damni. scz puatõne diuine visio/
nis aĩa. corpus autẽ puatione dotum glo
rie. Cuius ratio est. qꝛ pena dei pportionat
culpe. Esaye xxvij. In mensura cõtra mẽ/
suram cum abiecta fuerit: iudicabit eam.
Modo pctm originale est post corruptio
nem Ade viciũ nature: sine quacunqꝫ cul
pa actuali psonẽ: iõ sibi correspõdebit pe/
na puationis visionis diuine faciei. que vi/
sio erat donũ: ad quod disponebat origia
lis iusticia: ꝛ qd per additam gratiã conse
cuta fuisset. Ex quo itaqꝫ illa sola priuati
sunt hac puatiõe ĩ pena damni sola de
congruo puniunt. ¶Ex quo cõsequẽt cor/ Correl.
relarie dicẽdũ est. ꝙ isti nõ habebũt actu
le odium dei. quia nõ habebant actuale
peccatũ in vita. vnde ergo produceretur in
eis? non a deo. quia hoc est formaliter pec
catum actuale. nec ab ipsis. qꝛ post mortẽ nõ
possunt mereri nec demereri. Mõ illud odi
um actuale esset grauissima pena ad minus.
¶Secundo sequitur ꝙ cognitiões quas Corre 2
habebũt: nõ erunt eis pene. qꝛ sic haberẽt
vermẽ conscientie. ¶Tertio. ꝙ licet cogno 3
scant se nõ habere btitudinem nec finẽ ad
quem producti sunt: de hoc nõ dolebunt.
patet. qꝛ talis dolor esset pena sensus quã
dei misericordia ĩ eis nõ admittit. ¶Quar 4
to. ꝙ omnia penalia inferni nihil eis mo/
lestie inferent positiue. patet. quia sic ha/
berent penam sensus. ¶Per hec respõde/ Ad 1
tur ad rõnes factas. ¶Ad pmam negãdo

añcedens. Ad pbationem negetur q pri
uatio faciei diuine puniet eos positiue in
ferendo dolorē. quia punirent pena sensus
quia om̄is dolor illatus anie damnate vo
catur pena sensus. Ad probationez ante
cedentis dicit q licet damnū cognoscant
z stat: q vnus magis z alius minus. tamē
hmōi cognitio dei dispositōne nulluz infe
ret eis dolorem. q2 scient q sibi non debeat:
nec dñs volet coagere: cum hmōi cogniti
one ad alicuius doloris illatōem. Et ideo
ratio fundat in falso fundamento. scilz q
q̄nto damnū plus pcipit tanto plus affli
git. hoc em̄ nō erit ita in talibꝫ. q2 positiue
Ad 2 nullum dolorē habebūt. ¶ Ad scđam nege
tur añcedens. z ad pbationē eius dicit: q
bonum ppositum parentū vel maluz pōt
ipis prodesse vel obesse: sed nō pueris nō
dum vsum rōnis habētibꝫ nō baptisatis.
nihil em̄ p nunc p̄seruat ab originali: ni
si renasci: nec aliquid grauat tal' pueri pe
Ad 3 nam quod faciūt parentes. ¶ Ad tertiaz.
negel cōseq̄ntia. z ad pbationē dicit q na
tis infantibꝫ suffecit p positum parentuz.
sed si in vtero mortui fuissent: tunc sic nūc
fuissent filij ire. Ex vtero aūt in lege noua
nō dat mora sicut nunc. q2 sine omni peri
culo pōt puer baptisari: etiam solo capite
vterū matris egressus: et in aqua tepida i
nullo pueri offensiua: similit z a qualibet
Ad 2 psona. ¶ Ad scđam negetur q eoruz pena
erit grauissima. vel etiaz q pena dāni erit
grauissima in paruul. q̄uis eius perceptio
in his qui eam incurrūt ex pprijs actibus
erit fortissima om̄iū penaꝝ sensus. Et ad
probatōem negel q erunt in odio dei. z ad
probatōem dicit q nō dicent deum esse in
iustum. nec aliquā cognitōem habebunt
talem. scz eis dolorem inferentē. sicut etiā
nullū actuale pctm̄ ꝯmiserūt. Scient em̄
eis deberi visionem beatificā. z iđo penalis
dolor in aīa: vl' detestatio diuine ordina
tōis vel odiū dei in eis nō surget: cū actu
1 ale pctm̄ nō habuerint. ¶ Ad scđam pba
tionē añcedentis credo q illa ratio probet
q in dānatis pro peccato coꝝ actuali: in
ter omnes penas sensus est grauissima pe
naꝝ cognitio sui damni. Iuxta illud Sa
pientie quod dicturi sunt dānandi q erra
uerunt a via veritatis. s. ducente ad gl'iaz
et lumen iusticie nō luxit nobis. Iusto em̄
iudicio dei ex actuali eorū auersiōe cogscēt
quantitatē damni. z ex eius cognitōe sur

get vermis cōsciencie grauissim' deo cum
cognitiōe illa hunc in eis pducente. Sic 3
autem nō erit in mortuis solo peccato ori
ginali. q̄a ibi exquo nō propria cognitiōe
se auerterunt: nec deus cum cognitōne sui
damni volet concurrere ad productōem
alicuius in eis actualis doloris: sz potius
cōsiderationis q eis ille status nō debea
tur: et sic sine dolore esse. ¶ Ad terciā negel Ad 3
añcedens. Ad pbationē pmam: ad illud
beati Augustini dicit q loquat de suppli
cio large. prout puatio visionis diuie vo
catur suppliciū. ¶ Ad scđam probationē. 2
q paruuli nō habebūt corpa gloriosa in i
ferno: z iđo nō habebūt corpa impassibi
lia ex virtute resistētis: sed habebūt corpo
ra impassibilia ex defectu agētis. q̄a ignis
et aqua post diē iudicij cessante motu ce
li nō aget propria v̄tute. q2 nullum corp'
aget post s̄m virtutē nature: sed solū aget
vt instrumentū reordinatū culpe seruiens
diuine iusticie que req̄rit q vbi non fuerit 3
actualis culpa etiā nō sit pena. ¶ Ad ter
tiam q p̄sentia tenebrarū aspectus demo
nū z cetera hmōi sicut fetor zc. nullū inge
rent eis doloreꝫ exquo nō actualiter pecca
uerīt. hmōi ei quāuis s̄m suā naturā peno
sa sint. tamē quia penam nō inferunt: nisi
inq̄ztum dominus vult eis coagere nullaz
penam possunt infligere his qui nō cōmi
serūt actuale domino nō coagente. ¶ Ad Ad 4
quartā dicit: q culpa potest dici alia culpa
maior dupliciter. Uno mō quantū ad g̃
tiam qua puat vel cum qua nō stat. et sic
originale est maius veniali. quia non stat
cum gratia. Alio mō in ordine ad volun
tatez que actualr peccat. z sic veniale ē ma
ius. quia plus habet de volūtario. Eodem
modo inequalitas pene est duplex. Uno
modo dicit pena maior durabilitate. z sic
maior debet originali: q̄a eterna. Alio mō
acerbitate z sic veniali debetur maior: sz tē
poralis. ¶ Per hoc ad formā conceditur an
tecedens: z negetur ꝯseq̄ntia. z ad proba
tionē dicit q originale est maius q̄tuz ad
priuatōem gratie: iđo sibi debet maior pe
na duratione. nō autem maius: sed mai'
in ordine ad voluntatē. ¶ Ad quintam. q Ad 5
cognitiones habebunt quibꝫ cognoscēt se
esse natos in peccato originali: z scient eis
deberi penam damni. Sed q hec ꝯgnitio
nō ingeret eis aliquē dolorem: eo q sciēt si
bi gl'iam nō deberi: immo q deus non vult

ꝙ hec cognitio aliquem dolorem eis infe/ rat positiue nec cum ea agere ad hmōi do/ loris illationē. ¶ Forte dicetur. ꝙ ergo de/ um cognoscunt vel diligunt eum vel odi/ unt: vel habent se indifferēter. Nō pmuz quia vidi ꝙ statui damnatoruz repugnet dilectio dei. Nec scdm: vt dcm est. immo sic scdm. ergo vermis cōscientie ineēt. Nō tertiū. quia quomō erit voluntas indiffe/ rens respectu ei9 quod scit posse sibi bonū facere ⁊ nō facit. ¶ Respōdet vt dictuz est ꝙ deum nō odient: immo vt auctorem sui esse ⁊ sue cognitōis naturali affectione di/ ligent aliquo modo. Nō em vidr incōue/ niens ꝙ cum statu pene damni stet dei di/ lectio naturalis. qa omne ens naturali di/ lectione diligit deum plus ꝙ se: vt dictum est in pmo. sic etiā nō videt aliquid incō/ ueniens sola pena damni dānatos dili/ gere deum dilectōne voluntatis sup se: et reuereri vt dominum. ꝗuis nō meritorie. ¶ Tertia cōclusio. Aliquis paruul9 punie tur maiori pena ꝙ alius extēsiue. patz de illo qui citius mor. f ille em longiori pena torquet ab ante. ¶ Quarta cōclusio. Vi/ det ꝙ paruuli possūt inequali pena puni ri quo ad statum psentis vite. patz. qr di/ uersaꝝ cōplexionū sunt et fortitudinum. Vn aliqui grauius ledunt in natiuitate: aliqui minus grauiter. aliq magis delica te sustentant: aliqui minus: sicut patet in infantulis diuitum ⁊ egenorū. ¶ Sed di cetur. Cum omēs he pene sint pene infli/ cte pro peccato originali: quō iustus deus sic inequaliter punit omino equale pecca tum: quia ipm (vt dcm est) in omnibus ē equale. ¶ Potest rñderi ꝙ hec abyssali sue sapientie relinquēda sint. Scdo ꝙ in hoc deus nulli facit iniuriā. quia cum hō spon te sua impassibilē statum in statū passibi/ lem mutauit sequentē eius naturā dotib9 originalis iusticie priuatā: inequales pe/ nas temporis bm ꝙ sue placuerit sapiētie nascendis ex ipso vane prouidit. Nec est ꝗ ex rōne conqueri possit. quia quicqd de pe nis tempis tollit: sua liberali misericordiā facit. cum pctōri soli pro meritis debeat pe na: ⁊ deus nullius debitor existat. Iucūda ergo gratis dat. penosa vt commēderia sta/ tui: vni plus: alteri min9 misericordia sua relaxat: sicut sua inmensitas nouit pleni9 expedire. cui9 ratio nō est ꝗrēda. Hoc de qnto arti.

Ad rationes prin cipales. ¶ Ad pmaz que est contra suppo situm: neget antecedes. quis etiam ↄ̄seqn/ tia nō valeat. nō em optet (vt patuit in ꝗ stione) omnē ↄ̄cupiscentiā esse culpam. ⁊ psertim in pmo ⁊ tertio articulis. Ad pri/ mā pbatōem eius dicit ꝙ culpa nō inest a natura: put est a deo instituta: ⁊ ido in pri mis parētibꝰ nō fuit culpa: etiā si dns fe/ cisset esse sine donis gratuitis naturalibus supadditis: ad quoꝝ obseruatōem volu/ it pmū hominē pro se ⁊ posteris obligari: ↄ̄cupiscētia nō fuisset culpa. qr tunc fuissz natura sibi derelicta: ⁊ ido ↄ̄cupiscibilitas nō fuisset imputata. Nunc aūt quia hoc donū erat supadditum ⁊ exclusisset ↄ̄cupi/ scentiā. ⁊ ad eius habitōem vel gratie ob ligat homo sb pena mortis eterne: ideo ex hoc originale factum est culpa. Et cuz di/ citur ꝙ nō pōt euitari. dicit ꝙ vez est quo ad prolem. sed pmus parens potuit. ⁊ qa voluntarie in se totam massam humane nature per cōmixtōem carnis ex eo generā dam pcepti transgressiōe fedauit: ido ma/ culata caro ab eo ↄ̄tracta libidine hoc fa ciēte animā ream mortis instituit per cul/ pam eius a parētibꝰ tractā. ¶ Ad ↄ̄firma tionē ⁊ ad rōnem Iuliani nego maiorem. quia dico ꝙ cum parentū actōe meritoria paruuli inqtum est ex parte sui oimoda i nocētia bonitate nature ⁊ deo immēso stat puerum concipi in peccato ex eo quia con cipitur ex semine libidine maculato. rōne cuius aīa cum coniungit ei maculā tra/ hit obligatoriā: ex carne fedata. ⁊ debitrix fit ad imaginē regis habendam. scz origi/ nalem iusticiā habendā vel gratiā quam Adam pro omnibꝰ ex eo nascendis susce perat: quā quia nō habet peccatrix ⁊ cul/ pa existit. ¶ Sed dubitat. Ponat ꝙ Adā genuisset filiū ⁊ ꝙ deus a motu libidino/ so siue prurītu carnis pseruasset nunquid iste fuisset sine pctō originali. ¶ Respōde tur ꝙ nisi hunc deus pseruaret spēalit ad/ huc debitor esset mortis eterne. Ratio est quia per propagatōez actiuā de carne pec catrice natus esset. Et quāuis caro libidi ne patris preseruatōne dei nō esset macu lata: ex quo tamen traductōe seminali pa tris actiua infunditur cōcupiscentiā tra/ hit que ad culpā imputatur. ¶ Ad scdaz potest dici: ꝙ formale ipius est in anima:

obiectio
Solo.
Cōclo 3
Cōclo 4
obiectio
Solo
Ad 1 pna.
Ad ↄ̄fir
Dubiuz
Solo
Ad 2

eo modo quo priuatio est in subiecto. q2 est
ꝑuatio originalis iusticie. quia hec impu
tatur. Et hec quo ad suuz ꝑncipale est in
voluntate. materiale ipsius est in ꝯposito
scilz in carne aniata concupiscibili. vt di
1 ctum est in tertio articlo. ¶ Ad improba
tionē cum dicit ꝙ corpus nō sit susceptiuū
culpe. Dicit q3 verum sit: seclusa anima. non
tamen est incōueniēs concedere ꝙ in ꝯpo
sito vt in appetitu sensitiuo sit pctm̄ veni
ale: vt magister cōcedit in littera. Et ita e
tiam nō est incōueniens cōcedere ꝙ in eo
2 sit pctm̄ originale quo ad suum esse mate
riale: vt dcm̄ est in tertio articlo. ¶ Ad im
probatōem eius cum dicit: ꝙ si sit in ania
ania a deo crearet mala. potest negari con
seqntia. Et ad probatōem cōcedit ꝙ nun
q3 fuerit sine culpa. Hec autem culpa non
est a deo: sed a carne per ꝑpagatōez semi
nis maculato. ⁊ ab Adam effectiue ⁊ vo
luntarie mādatū dei transgrediente pro se
et omnibꝫ filijs suis lege cōmuni ab eo de
3 scēdētibꝫ. Anima eni creat bona. ¶ Quia i
q3tum est a creatore est bona. sed inq3tū re
cipit in carne infecta ⁊ taliter disposita. ꝙ
quecunq3 aia sibi infund. illa debitrix fit
iusticie original' quā nequit habere ex trās
gressione ꝑmi parentis: ⁊ sic fit mala. Et q3
licet simul tempe sit anima: ⁊ eam esse ma
lam: tamē ꝑus natura est eam esse a deo: et
4 esse bonam in ordine ad causam. ¶ Et exē
plificat magister in littera. vt si a mundis
manibꝫ pomū poneretur ad manus imū
das. Un hec cōseqntia nō valet. a creati
one sua est immunda. ergo a deo creat im
Ad 3 munda. quia hoc esset eius immundiciez
retorquere in deum a quo nō est. ¶ Ad ter
tiam negat maior. ⁊ ad ꝑbationē ꝙ pecca
tum debet esse voluntariū: potest dici ꝙ be
atus Augusti. loquit de actuali. vel si de
omnibꝫ debeat intelligi: tunc dicat ꝙ bea
tus Augustin' velit: ꝙ omne pctm̄ est vo
luntariū: vel in se vt in actuali. vel i sua ra
dice vt de originali. quod in Adam (q̄ fuit
eius radix) extitit voluntarium ⁊ actuale.
¶ Ad quartam. nego minorem. ⁊ ad illō
Ad 4 Ezechiel. 18. Filius nō portabit iniquita
tem patris. Dicit ꝙ hoc intelligit quando
nō est pticeps peccati patris. Mō actua
lis peccati patris nostri inq3tuz ex lumbis
eius generatione actiua patris omnes
propagati sumus: omnes sumus partici
pes. quia totam massam humane natu
re sic ab eo descensuram defedauit. ⁊ ergo n̄
est ad propositum auctoritas ista. quia h
filius particeps est iniq̄tatis patris. ¶ Ad 2
illud quo dicit: ꝙ nihil habemus a patre:
in quo potest esse culpa. dicit ꝙ licet in car
ne quā habemus a patre. seclusa ania ne
queat esse culpa. tamē in ea potest esse ma
cula ⁊ defedatio rōne cuius anima sibi in
fusa contrahit culpam. Et ita est hic. sicut
si puruz vinū ponatur in vas immundū
corrumpitur statim: ⁊ fit impuz. ¶ Ad q̄n Ad 5
tam dicit. ꝙ a simpliciter bonis causis nō
est necessario malum culpe in se. sed bene
potest a causis mundatis a culpa in pro
lem quā producunt esse nō inq3tum mū
date sunt: sed inquantū viciosam originē
a ꝑmis parentibꝫ contraxerunt. sic eni nō
transfundunt culpam. scilz inq3tum bona
vel munda. sed inq3tum sm id quod i eis
fuit immundū ꝑducunt filium. nō eni ꝑ
ducunt renati renatum: sed solū vt nati ꝑ
ducunt natum. Nec generāt sz quod ba
ptisati sunt regeneratōne spūali. sed inq̄n
tum ex Adam nati sunt generatōe carna
li. Et sic ꝑducunt sm id quod ante in sei
mundū ⁊ malum habuerunt: ⁊ ido eoruz
filij mali ⁊ immūdi erunt. ¶ Ad sextam cō Ad 6
ceditur maior. ⁊ negat minor. quia in ho
mine est culpa: que nō est imediate a deo
Item in homine est caro feda que non est
a deo immediate vt talis. Et ad probatio
nem minoris dicit. ꝙ licet caro siue corpus
sit a deo inq3tum ens. tamē inq3tum imun
dum nō est a deo: sed a voluntarate ꝑmi
hominis deficientis pro se ⁊ omibꝫ suis po
sterioribꝫ ¶ Ad scđam ꝑncipalē negat ma Ad 2
ior siue illa cōditionalis. Ad probatōem
admittitur vt in secundo articulo dcm̄ est
ꝙ in tali homine cōcupiscentia nō eēt pec
catum ⁊ esset illa concupiscentia ex cōiun
ctōne duorū naturalium natura propria
ad diuersa tendētium: quādo sunt sibi de
relicta ¶ Sed secus est de homine cui de
us dedit virtutem harū partium vnitiuā: 2
et modo sb precepto quo eam deberet obs
uare vt nunq3 inesset concupiscentia: tam
ꝑ se q3 pro posteris suis. Cum eni hec vir
tus voluntarie perditur: tunc homo se et
posteros suos ad nafalia sua sibi derelicta
sua spōte dimiat. vn̄ cōcupia i eo surgēs
ex carentia dicte virtutis vnientis carnē cū
ratōne in se et posteris suis animam ma
culat. Et ideo illa est peccatuz materiale.

vt in tertio articulo dictum est. cum anĩa
ex ea rea constituatur: cum carni macula/
Ad 3 te coniungit. ¶ Ad tertiam. q apostol⁹ lo/
quitur ibi de cõcupiscentia actuali quam
facit pctm̃ originale. inclinando in cõtra
rium bonorũ spiritus siue anime rõnalis
vel recte ratõnis. Et ergo concupiscentia
aptitudinalis facit omnẽ concupiscentiã
actualem: vel per se vel a diuta obliqua ra
2 tione. ¶ Eodem modo dicat q Beda loq̃
tur de cõcupiscentia actuali: q̃ est pena pec
3 cati originalis. ¶ Vel posset dici. q loqua
tur de peccato originali formali. sez de pri
uatione originalis iusticie. quia hec dicit
facere concupiscentiã carnis. nõ q̃a eam
proprie faciat: cum p̃uatio nõ sit proprie
causa productiua. sed q̃a si originalis iu/
sticia inesset: nulla cõcupiscentia esset. sic
absentia naute dicit causa submersiõis na/
uis. quia eius p̃sentia si esset: esset causa sa
lutis. Et ita loquit venerabilis Anselm⁹:
Ad 4 de conceptu v̾ginali. ¶ Ad quartã. respon
det q originale deletur in baptismo quo ad
suum esse formale: sic q decepto in tali ho
mine p̃uatio iusticie originalis nõ impu
tatur ad pctm̃ propter infusionez grẽ gra
tum facientis ex merito passionis christi.
2 ¶ Secundo. q cõcupiscentia etiã deletur
quo ad esse culpe. qz nõ imputatur postea
in culpã. sed nõ deletur: q̃uis remittat in
esse pene. manet eñ post in exercitiuz. vt
dicit magister in littera. Et ĩdo potest con
cedi q concupiscentia non sit formalr̃ pec
catum originale: sicut dcm̃ est in tertio ar
ticulo. sed ea est materialiter. ⁊ vt sic dele/
tur in baptismo sicq post non imputet ad
culpam. ¶ Deinde respondet ad ratõnes
Ad 1 q̃situ factas contra p̃mum quesitum. ¶ Ad pri
Ad 1 mam negando añcedens. Ad probatio/
nem dicit: q aliquis bene dat qd̃ in se for
maliter non habet. dum tamẽ eius causã
in se gerit. vt vinum bonũ in aliquo dispo
sito ad febres. licet in se nõ sit egrum: tam̃
generat egritudinem. Et ita caro munda
ta per baptismũ generat carnem maculatã
per motum suũ libidinosum. nõ eñ gene/
rat renatum. sed non nisi semel natuz. Et
ergo nõ generat in q̃tum baptisata: sed ĩ/
quantũ ante baptismũ fuit originali cul/
pa defedata. quia s̄m id ipa generatio fit
a p̃ter si sit illa generatio in se munda: ta
mez pater nõ potest generare nisi immun
dum: propter massam peccati a qua gene
rat: ⁊ sic includit virtualiter respectu gene
randi aliquid immundũ. Sicut q̃uis
radius solis mundus sit: tamen rem fedã
mũdam nõ reddit. Et granum tritici mũ
dum nõ generat granum nisi cum palea.
¶ Ad secundam. q nõ sit simile de origia Ad 2
li iusticia ⁊ de culpa. qz in culpã Adam per
se cadere potuit: pro se ⁊ omĩb⁹ alijs. quia
radix erat arboris totius humani generis.
sed in iusticiã originalem peruenire nõ po
tuit per se: nec eam habuit a se: sed dei dono
¶ Secundo q etiã ip̃e eam nõ transfudis 2
set. vt in questiõe. xij. dcm̃ est. sed deus eaz
filijs gratis intulisset: si eam pater non a/
misisset. ¶ Tertio. q licet iustus sit per ba/ 3
ptismũ: tñ vt dcz ẽ hec iustificatõ tm̃mõ su
am respicit personam: ⁊ ĩdo non ex ea pro/
lem generat iustam: sed immundã s̄m im
mundiciẽ carnis quã ante baptismũ ha/
buit: ⁊ s̄m quam ab eo actus generatõnis Ad 3
procedit. ¶ Ad tertiã. q admissa maiore q
fortior sit lex gratie ad reddere actũ bonũ:
q̃z lex culpe ad reddere eum malum. tamẽ
quelibet lex suã virtutem habet respectu ho
rum quib⁹ datur. Iuxta illud apostoli ad
Roma. iij. Scimus quoniã quecunq lex
loquitur: his qui in lege sunt loquit. Mo
do lex gratie data in baptismo est donũ p/
sonale ⁊ ĩdo per eam nõ potest iustificari p
les. quia nõ est data pro lege. Sz lex cul/
pe originalis iusta pena dei p̃mulgata est
in patre pro se ⁊ filijs ab eo carnalr̃ descen
suris. Et ĩdo neget consequentia q tm̃ po
terit lex gratie in posteros esse bonos. qz iu
sticia patri nõ est addita pro prole: sz pro
sua persona in se: sicut lex culpe in posteros
esse malos. quia illa est inflicta pro se ⁊ oi/
bus posteris. ¶ Ad quartam. q sp̃ũalia iu Ad 4
sta pena dei inflicta magis adherent sp̃ũa
lib⁹ q̃z defectus carnales carni. ⁊ ergo esto q
esset verum qd̃ dicit minor adhuc non est
simile. ¶ Secũdo dicit ⁊ melius. q si mor/ 2
bus carnis sanatur: tunc sanus reddit ho
mo pro se ⁊ omnib⁹ actib⁹ carnis. vñ ista
sanatio est cõmunis sibi ⁊ filijs. Sz mor
bus sp̃ũalis in patre nõ curatur nisi p pa
tre tm̃. Et ergo causa infirmitatis sp̃ũalis
manet adhuc in patre: respectu generandi
filij. ¶ Et ĩdo non est simile. q̃uis etiaz mi
nor sit falsa. quia regulare est: q licet para 3
lysis sanet in patre: q adhuc reperit i filio
vel quandoq in filio nõ: sed in nepote. sic
ea philosophice solent tradi: verum est q

Ad 1 de hoc non est ad p̄sens. ¶Ad ratõnes fa
2 q̄siti ctas contra scd̄m questitum. ¶Ad primã
d[illegible] q verum sit quod assumit. q cõcupi-
[illegible] in ordine ad suas causas nõ est eq̃
lis. et verum est q ip̄a est pctm̄ originale q̃
ad suum esse materiale. et ergo de vi sermo
nis posset concedi q peccatum originale
materiale nõ in om̄ibus sit equale. sed ta-
men inq̃ztum cõcupiscentia est pctm̄: i oĩ-
bus est equalis. quia nõ imputat in pec-
catum: nisi inq̃ztum habet in filio: genera-
tione actiua patris libidinosa: rõne cuius
caro filij datur maculata. Modo istud ē
equale in omnib. q hoc modo om̄es cõit
equaliter nati hanc concupiscentiã cõtra
xerunt. quia omnes descenderunt propa-
gatõne seminis a p̄mis parentib et actiua
generatione sui patris: et nõ minus vnus
q̃ alter. Et de hoc satis dictum est in cõ-
Ad 2 clusione secunda q̃nti articuli. ¶Ad secũ-
dam patz per idem. q̃a peccatũ originale
nõ sequitur quãtitatē conatus patris: vel
cõcupiscentie libidinose: vel etiã pronita-
tis infuse in carnem prolis. sed sequitur de
scensum a p̄mo parente: actiua propaga-
tione seminis maculati. Modo hoc est e-
quale in om̄ib cõmuniter natis. ¶Ad ter
Ad 3 tiam cõceditur q egritudines actuales mē
tis. vt electiones et cõcupiscētie actuales su
scipiunt magis et minus: sed originalis e-
gritudo nõ. quia pura p̄uatio est om̄imo-
da: vt dc̄m est. et in hac nõ est magis et mi
nus. sicut etiã in vera cecitate corporis nõ
reperitur magis et minus. quia nõ est vnus
plus cecus q̃ alter. quia nõ plus caret vi
su q̃ alter. cum nõ habere visum non susci
piat magis et minus. ¶Et sic eodem modo
2 descendisse a patre coitu infectiuo carnis
hoc nõ suscipit magis et minus. sed in om
nib est cõmune. et s̄m hoc culpa origĩalis
dicitur esse peccatum materiale et in omni
bus equale. ¶Ad rõnes post oppositũ di
cit q magister: btũs Augustinus et alij nõ
velint: nihil pctm̄ originale est cõcupiscen
tia quo ad suũ esse materiale. et hoc dictũ
fuit in secũda pte septime cõclõnis secũde
partis. iij. articli. ¶Auctoritates q̃ allega
tur p alijs q̃stiõ sũt p dictis in. iiij. et v. ar.
Hoc de q̃stione.

Tricesimo q̃-
ritur. Utruz virgo Maria

ianua celi et domina mũdi in originali pec
cato fuerit concepta? Et arguit p̄mo q sic arguit 1.
sanctoꝝ solenniũ auctorib. P̄ria est aposto 1
li ad Rom. iij. dicētis. Mors in omnes p
transijt in quo om̄es peccauerũt. Et ibidē.
Om̄es peccauerũt: et egent gr̃a dei. Et pri
me ad Corinth. xv. In Adam om̄es mo-
riuntur. ¶Secunda est Augustini in li. d̄ 2
fide ad Petrũ c. lviij. dicentꝭ. Firmissime
tene: et nullatenus dubites: omnē hoiem
qui per concubitũ viri et mulieris concipit:
cum originali peccato nasci. Ecce quomõ
nemo excipitur. cum itaq virgo benedicta
sit coniunctõne suorum parentuz genita:
videt sequi q sit nata in peccato originali.
¶Tertia: Augustin' in libro de baptismo 3
paruuloꝝ dicit. q solus christus fuit sine
peccato: et nullum membroꝝ eius. Cũ ita-
q virgo Maria sit p̄ncipale inter mēbra
christi: videt sic fuisse sb pctõ illo. ¶Quar 4
ta: Augustini super Johannē sermone q̃r-
to: exponentis illud verbuz Johãnis ba-
ptiste. Ecce agnus dei etc. dicentis: q om̄s
ex illa radice venerunt: et ex illa propagine
de qua cantat gemēs Dauid. Ecce in ini-
quitatib conceptus sum: et in peccatis cõ-
cepit me mater mea. et s̄bdit q solus ille a-
gnus sit qui non sic venit. ¶Quinta Au- 5
gustinus cõtra Julianũ dicentem: q Isa
ac quia sterili matre genitus nõ esset cõce-
ptus de originali peccato. assertiue contra
eum dicit. Ego autem propter sanam fi-
dem ex eadem cõcupiscentie volũtate cõ-
ceptum etiã Isaac dico: ex qua om̄es con
cipiuntur: vno solo excepto ex hoc malo p
quē liberamur a malo. ¶Sexta. xiij. de tri 6
ni. c. xiiij. tractans illud psalmi. Solus i
ter mortuos liber: dicit prefatus pater Au
gustinus. solus christus liber est de debito
mortis. quia solus sine peccato. nã mors
inflicta est propter peccatum. ¶Septia.
super psalmo. In te dõmie speraui dic idē: 7
solus christus sine peccato venit. omnes
eñi peccauerũt et egent gratia dei. ¶Octa- 8
ua Hieronymi sup illud psalmi. xxj. De
manu canis vnicã meã: sic dicit. Unica ē
anima christi: quia sola sine peccato: et a
pctõ immunis. ¶Nona Ambro. in hexa.
li. j. solus christus sine peccato: sol' sine va 9
nitate. ¶Decima Leonis pape sermone
de natiuitate domini dicētis. Inter filios 10
hoim solus christus innocens natus est.
quia solus sine carnalis conceptus pollu-

11 tione factus est homo. ¶ Undecima venerabilis Anselmi in .ij. libro Cur deus homo. c.xv ait. Uirgo vnde assumpt⁹ ē christus in iniq̄tatibus ↄceptа est: ⁊ in peccatis concepit eam mater eius: ⁊ in originali peccato nata est: quoniā ⁊ ipa in Adam
12 peccauit: in quo omes peccauerūt. ¶ Duodecima beati Thomę .iij. parte sum. q .iij articło pmo dicit expresse φ btā virgo fue
13 rit concepta in peccato originali. ¶ Tredecima ē beati Bernardi ĩ epła ad lugdunēses dicentis: φ festum conceptionis Marię nō esset celebrandū: eo φ cōcepta fuit ĩ pctō originali. Has auctes ⁊ plures cōsimiles sonant pro parte affirmatiua questio
arguit̃ 2 rōnes nis. ¶ Secundo arguit̃ sic. Quia si fuiss3 sine peccato concepta: non indiguisset redemptōne facta per christū. falsitas consequentis pat3. quia dicit̃ Actuū .iiij. φ non est aliud nomē datū hominib⁹: in q̄ oportet nos saluos fieri. Et pt3 cōsequētia. q̄a si nunq̄ȝ fuit filia irę: sed semp gratię ⁊ dilectionis: etiā3 sine morte christi fuisset salua. membrū em̄ semp sanū nunq̄ȝ eget me
ↄcordat auctas 12 dicina. ¶ Et est ratio btī Thomę pma .ij. quę .lxxxj ita determinātio. Un̄ dic̄ φ sicut pctm̄ actuale trāsit a mala volūtate ĩ omnia mēbra exteriora exeq̄ntia illō. sic ex peccato pmi parētis traducit̃ culpa origialis ad omes illos q̄ mouent̃ ab Adā motiōe
scđa rō gn̄atiōis. ¶ Tertio sic. Quia si sic: videt̃ φ virgo nō ĩdiguisset baptismate christi. falsitas patet p illud Joh .iij. Nisi qs renatus fuerit ex aqua ⁊ spūscto: nō pōt videre regnū dei. ⁊ tenet ↄn̄a. quia nō videt̃ institutus baptismus: nisi in remediū pcti ori
tertia rō ginal. ¶ Quarto arguit̃ sic. Quia spūssanctus purgauit virginē ad ↄceptōe3 saluatoris. ⁊ nō de actuali qd nō cōmisit. ḡ de originali. ⁊ h̄ est ppositū. pt3 maior p illud
q̄rta rō Dama. li .iij. c .iij. dicētis. Spūssanct⁹ superuenit purgās ipam. ¶ Quito sic. Btā mater ⁊ virgo aliq̄n fuit sine gratia. ḡ cū nunq̄ȝ cōmiserit actuale: videt̃ φ tūc fuerit ĩ originali. cōseq̄ntia nota est. q2 post lapsu3 ex lege omes homines habēt grām vł culpā. quia omis hō est filius irę: vel saluationis eternę. an̄cedens apparet. q2 gratia psupponit sbiectum: cum sit ab extra. ⁊ ex cōseq̄nti ante est sbiectum q̄ ipm sit grātu3. ergo beata virgo fuit pus q̄ȝ grata extitit. et ergo aliquādo fuit sine gratia. ¶ Sexto
q̄nta rō sic. Beata virgo est nata cum carentia originalis iusticię ⁊ obligatiōe ad habendā eam. ergo in pmo instanti sui esse fuit sub peccato originali. ↄseq̄ntia tent3. q2 hęc carentia ⁊ obligatio ad habendā iusticiā originalē sunt causę sufficiētes peccati origialis. quib⁹ pōsitis ponit̃ effectus. an̄cedens pt3. ¶ Quia quo ad pmā partē solus adā 1 cum vxore sua receperūt originalē iusticiam. nullus enim post eum fuit in eadme. cum omes passi sint dolores vitę psent̃: illi iusticię repugnātes. ¶ Sed φ ipa fuerit 2 obligata ad habendā eam pt3. q2 vt dcm est in pcedēti questiōe art .iij. Adam susceperat eam p se ⁊ omib⁹ filijs suis. ¶ Septi sexta rō mo sic. Quia si nō fuit in pctō origiali cōcepta: tunc equaliter fuisset in merito cu3 merito xpi. vel equalis dignitatis cū hūanitate christi. falsitas ↄseq̄ntis pt3. q2 nō videt̃ decuisse deum creare aliquā creaturā respectu cuius christus vt homo nō habuisset progatiuā. probat̃ tamē ↄn̄a. quia ęque imunis fuiss3 a pctō sic illa humanitas. cū sine actuali ⁊ originali fuisset sic il 2 la ¶ Scđo etiā. q2 sicut illa humānitas fuit gratia plena: ita virgo maria. ¶ In op In ↄn̄a positū arguit̃ sic. Quia decuit eā esse pseruata ab originali pctō. ḡ ab eo fuit pseruata. ↄn̄a tenet. q2 vt dic venerabil' Anselmus. Omē includēs indecētiā impossibile est apud deū: etiā q̄ntūlibet paruā. Et est manifestū. q2 pfectissimo omis imperfectio repugnat. De⁹ aūt est in pfectōe immēsus. vn̄ ⁊ ei ois impfectio repugnat. cōstat aūt φ ois indecētia aliquā impfectionē necessario ĩcludit. q2 qd oīmode pfectū est: omī mō decēs ē. ¶ Ans pt3. q2 decēs esse notab' similitudo vid3 nō minori puritate pduci hūani gn̄is saluatricē q̄ȝ pducta fuit eiusdē gn̄is exterminatrix. s3 Eua mr̄ nr̄a q̄ gen⁹ hūanū exterminauit sine oī pctō pducta ē. vt h3 Gen .ij. q2 facta ex costa viri sine pctō fuit. ḡ etiam decuit hūani gn̄is saluatricē: q̄ fuit virgo Maria sine oī pctō pduci. ¶ In hac questione tres erunt articuli. Prim⁹ erit de mō quo festū sanctissimę virginis quo ad eius conceptione3 introductū fuerit. Secundus erit de suppositionib⁹ ex quib⁹ h̄ de congruo concludi poterit. Et tertius responsalis erit. Anteq̄ȝ procedā ad primu3: protestor φ in hac materia tantę altitudinis nihil determinatiue dicere ppono. nā vbi mater nostra ecclęsia dubium nō determinat psūptōis marię foret: vt arundo ex

posita et oīmi mobilis vento quicq̄z deter
minatiue dicere q̄uis mō p̄sumat. sed so/
lum intendo illud dicere qđ de hac mate
ria pie credo: nihil temere asserēdo. Nam
doctores nostri de hac materia varij sunt.
1 ¶ Antiqui enī cū beato Thoma affirma
tiuam questiōis partē sine formidine asse
2 runt. ¶ Moderni aūt vniūsitatis parisiē
sis preter p̄dicatores cōiter tenent questio
3 nis partez negatiuā. ¶ Et ergo quicq̄d di
xero si mater nostra ecclesia dubiū de hoc
discusserit. sicut duxerit determinandū cre
dere paratus sum. ꝛ quoad viuam firmiꝰ
illi stabo.

Qua protestatiōe

premissa quā in singulis suppositionibꝫ ꝛ
conclusiōibꝫ semꝑ desidero p̄supponi. quo
Notā.1 ad primū sciendum est. ꝙ in ecclesia galli
cana ex tribꝫ reuelatiōibꝫ: que etiā in lecti
onibꝫ ibidem in festo ꝯceptionis publice
1 leguntur: festum ꝯceptōnis inductum est
¶ Quarꝫ vna fuit facta in mari cuidā ab
bati ad angliā nauiganti. cui i extremo pe
riculo ꝯstituto dēm legitꝰ: ꝙ si voueret ꝙ de
inceps festum cōceptōnis virgīs Marie
2 celebraret eius meritꝭ liberaret. vouit ꝛ sal
uatus est cū omnibꝫ suis sodalibꝫ. ¶ Se/
cunda fuit facta duci normānoꝝ Guilel
mo qui transiens cū exercitu valido ad an
gliam pro acquirendo sibi regno vsq̄z ad
extremū periculū sue classis pducto: simi
li reuelatiōe ꝛ promisso liberatus ꝛ ad por
tum productus: totius regni anglicoꝝ vi
3 ctor factus est. ¶ Tertia facta dicit cuidā
clerico btē marie valde deuoto qui singulis
diebꝫ aliquid laudis ei cōsueuerat decanta
re. quia celebrato matrimonio anq̄z vxo/
ri cōiungeret recordās se illo die nihil spā
le ad virginis laudē cecinisse: dimissa solē
nitate nuptiaꝝ solꝰ ecclesiā itroijt. cui cātā
ti coram imagine matris dn̄i antiphonā:
Tota pulchra es. virgo Maria apparu/
it. ꝛ rephensus ab eadem: quare si ipa esset
tota pulchra: ea p̄termissa duxisset vxorē.
et vt vxorem carnis dimitteret: ꝛ festum cō
ceptiōis eiꝰ celebraret instructꝰ secrete reces
sit. ꝛ ea postmodū disponente patriarcha
antiocenꝰ effectꝰ est. Has tres reuelatōes
qꝛ p̄me due corā multis facte: ꝛ tertia eodē
mō p clericū reuelata: gallicana recipit ec
clesia. Vn̄ ꝯñter actū est. qꝛ n̄ deceret vt pec
catrix ꝛ rea mortis ꝑ̄tne diuinis laudibꝫ ex/
tollatꝰ. ꝙ fere ab oībꝫ doctoribꝫ sacre theo/
logie parisien̄. studij p̄terq̄z a p̄dicatoribꝰ
sine originali pctō ꝯcepta: sine assertōe tn̄
Notā.2 virgo Maria publice p̄dicetꝰ. ¶ Scđo est
notandū. ꝙ nouissime btē Brigide de sue/
cia iam canonisate per papā modernū q̄
fuit tempe Gregorij pape xj. vt ipa refert i
reuelatōibꝫ suis: extitit reuelatū. eā sin̄ pec
cato originali fuisse ꝯceptaꝫ. q̄uis hoc de/
Notā.3 us noluerit manifestari. ¶ Tertio est notā
dum: ꝙ he reuelatōes nō faciūt fidem: ꝙ
ita sit. quia nō sunt ꝑ eccl'iam approbate.
Et ergo nec ꝑpter eas nec aliq̄d postea di
cendoꝝ aliq̄s aliquā huiꝰ q̄stiōis partē as
serere debet aīo ꝑtinaci. ne volēdo ꝑ̄gīuis
gl'iam dilatare p̄sumptiōis vicio inuolutꝰ
mortali crimine peccans grauiter offēdat
Hoc de p̄mo ar.

Quantū ad secū-

dum sciendū est. ꝙ multi doctoꝝ antiquoꝝ
et modernoꝝ dicūt virginē bn̄dictā in pec
cato originali fuisse ꝯceptā. plimi etiā mo
dernoꝝ: p̄sertim vniūsitatis parien̄. dicūt
ꝯtriū. ꝛ nō solū gallici ob sup̄ dictas reue/
latiōes eis factas: sed etiā Tho. de argen.
ex intentōe li. iij. di. xxxj. que. vnica ar. vlti
Dr̄ña 1 mo. ꝛ li. iij. dis. xx. ¶ Primi aūt sūt in du/
plici differētia. Quidā enī: vt doctor subti
lis dicit ꝙ in instāti p̄mo sue ꝯceptōis fu
it in originali ꝯcepta ꝛ in eodē mūdata. di
cit enī instās ꝯceptōis diuidi in tria sig: ꝛ
in p̄mo signo fuisse in pctō originali. et in
scđo sig̃ sil' fuisse in gr̄a ꝛ in pctō q̄ simul sta
bāt ꝑ modū transeūtiū. s. gr̄a in fieri ꝛ pec/
catū in corrūpi. ꝛ in tertio signo fuisse mū/
datā ꝛ in gr̄a. ¶ Alij dicūt eā fuisse i p̄mo
2 instāti in pctō: ꝛ post mūdatā. q̄ duplices
sūt. qꝛ q̄dā dicūt ꝙ ꝑ aliqđ totū tp̄s lꝫ bre
ue fuit sb pctō originali. ꝛ post mundata.
Alij dicūt ꝙ ꝑ solū instās fuit sb origina/
Ad propositum li pctō: ꝛ sꝑ postī gr̄a. ¶ Has aūt opiōnes
improbare nō curo: sꝫ de ꝯparatōne eaꝝ vī mi
hi ꝛ cuilibet pħo: vt estimo. ꝙ si virgo pōi/
tur in originali concepta: probabilius est
ꝯñter dicere ꝙ ꝑ aliqđ breue tp̄s totū fuit
sb eodē q̄z aliq̄ alioꝝ modoꝝ. Rōes ad h̄
breuitatis cā p̄termitto. qꝛ pħice sūt ꝛ acu
te: nec defuiūt mihi. qꝛ speculatiue sūt valđ
ꝛ sumunt ex rōnibꝫ pħi. vj. ꝛ. viij. phisi c.
¶ Quibꝫ p̄missis sit p̄ma suppō. ꝙ omnis suppō. 1.

hoīs nati p ɔcubitū maris et feminę: sic
suppono natam esse virginem. duplex po
test dici temp⁹ cōceptōnis. pmum scʒ tps
cōceptionis seminis quod est in cōiuncti
one viri ⁊ mulieris pro procreatōne prolis.
et in hoc tempore dicit puer concipi. qa se
mē suscipit q̄ corp⁹ pueri in vtero formatur ⁊
organisatur. q̄zuis nō tūc: sed ad sex septi/
manas post in viro. vel in decima vel duo
decima vel circa in muliere aīa puero si/
ue corpori infundat. Scđm tempus cōce
ptionis dicit tempus quo aīa infundit.
Et nō intendo dicere q̄ aīa infundatur
successiue: sed simul instantanee in totum
corpus iam formatū. ⁊ de vtroqʒ posset in
suppō. 1. telligi titulus. ¶ Secūdo suppono. q̄ si de
pma cōceptōne volumus intelligi titulū:
tunc est sensus. Utrʒ beata Maria fuerit
concepta sine pctō originali. id est. vtrū se
men de quo formatū est corpus eius bene
dictū fuerit pseruatū a macula: rōne cuius
aīa sibi infusa pctī originalis fit rea? Cer/
tum est em̄ q̄ pprie loquēdo in nullo ina/
nimato pprie est pctm̄ originale: cum ob/
liget ad penā eternā damni: cuius inaīa/
2 tum nō est susceptm̄. ¶ Si vo secūdo mo/
do loqui velimus. tunc est sensus. vtrū a/
nima virginis in pmo instanti sui esse sine
peccato originali extiterit? puta qr eam de
Ad ppositum us in gratia gratū faciente creauit ⁊ infudit
corpori ab originali pseruādo. ¶ Et de isto
secūdo est magis mihi ad psens. potuit ei
btā virgo nunq̄ fuisse sub pctō originali:
quāuis semen infusum ex libidinosa con/
iunctione parentū fuisset tale q̄ ipm sic su
sceptum esset natū maculare aīam sibi cō
iunctā. posset enim post a dn̄o purgari ab
hac macula. vel tempe medio. vel etiā in
anię infusione: q̄ simul semē vel corp⁹ for/
matū et sic organisatū ex eodem a cōcupi/
scentia mundaret: ⁊ aīa cum gratia sibi ī
funderet. tunc em̄ aīa nunq̄ fuisset origi
naliter rea: sed semper deo grata ⁊ accepta.
suppō. 3. ¶ Tertia suppositio. q̄ deus aīam Ma/
rię ab origīali macula pseruare potuit pa
tet. qr vtiqʒ hoc nō implicat contradictōnē
¶ Secundo. quia potuit pseruare semē a
qualitate morbida: ex qua surgit anię cuʒ
sibi vnitur originalis culpa. ergo ⁊c. Cōña no/
ta est qr hec libidinis qualitas morbosa ī
semine est causa originalis culpę aīę infu
sę. vt dcm̄ est. Et añcedens ptʒ. qr illo mo
do oēs fuissent nati in paradiso: si Adam

nō peccasset. modo ex Adę pctō nulla ne/
cessitas imposita est deo quin semē eq̄ mū/
dum ab Adam potuit produxisse. ¶ Cō Confu.
etiā pōt cōfirmari. qr illa qualitas morbi
da est accidēs semini. nō em̄ fuisset in eo ī
paradiso. quare ergo nō posset deus pręser/
uasse sbiectū ab accidente q̄tumcūqʒ na/
turę defectu nato sequi ipm sbiectū? ¶ Ter 3
tio. quia potuit semen infusum etiā cum
morbida qualitate reddere purū ⁊ sanum
ergo cōseq̄ntia nota. qa semine sanato nō
fuisset in eo causa infirmitatis. añcedens
patʒ. qr hoc potuit facere ante anię infusi/
onem. ¶ Item hoc potuit facere in instāti 4
creationis anię. puta vt ipa veniens cum
magno charitatis ardore quo spūssanct⁹
carnē mundasset ab omi cōcupiscentię fer
uore. ¶ Quarta suppositio q̄ deum hoc fa suppō 4
cere decuit. s. aīam virginis ab originali
macula pseruare. ¶ Persuadet pmo sic. qr 1
dicit venerabil' Anselmus de cōceptu vgi/
nali. c. xviij. Decens nempe erat vt ea pu
ritate qua maior sb deo nequit cogitari vir
go illa niteret: cui deus pater vnicū filium
suū quē equalē sibi ab eterno genitū ⁊ tan
q̄ seipm diligebat: dare disposuit modo
si peccato originali fuisset obnoxia: maior
puritas sb deo posset cogitari q̄ȝ fuisset ī vir
gine: puta si tanta fuisset ⁊ nunq̄ sub labe 2
culpę. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia hoc decu
it dei filiū obseruare in propria matre ad
quēlibet purum hominē suo pcepto volu
it obligare. sed dei filius quēcunqʒ filiū ali
um vt matrē eius ppriam nō solum a cul
pa quę damnat: sed etiā a qualibet mino/
ri macula quę defędat q̄tū pōt pseruet: vo
luit obligare. ergo h̄ decuit cū de culpa respcu
pprię matris. pʒ maior. qr nō pcipit deus:
nisi ea q̄ decēt. ⁊ ergo ea in actiōibꝫ suis īplet.
ptʒ minor. qr alīs fili⁹ nō honoraret mr̄eʒ suppō. 5
suā. ¶ Quīta sup. mag. decuit deū virginē
matrē pseruare a macula mentis q̄ȝ a do/
lore corpis. pʒ. qr aīa hoīs est pstātior cor
pore. Itē qr aīa est expssior imago trinitatis
Itē qr macula mētis sine pportiōe grauior
est omni dolore carnis. ¶ Sexta suppō. q̄ h̄ suppō 6
go et mater pręseruata est a lege commu/
ni punitiua: quāuis sine qualibet expres/
sa exceptione: pmę mulieri pro pmo pecca
to hominum inflicta. illa scʒ Gen. iij. In
dolore paries filios tuos. patet per Hie
ronymū in sermo. de natiuitate dn̄i dī. neqʒ ei
fas ē locū esse tristicię: vbi natalis est virg

Et btūs Bernard⁹ dicit. ꝙ fuit sine labore
grauida: ⁊ sine dolore puerpa ⁊ sine corru/
7 ptione fecūda. ¶ Septima suppositio. ꝙ
sponsa scȝ sancta mater ecclesia in aliq̄ sūo
membro sit tota pulchra. patet. q̄ȝ alās nō
diceret de ea spūssanctus. Tota pulchra
8 es amica mea. Cāticoꝝ. 4. ¶ Octaua sup
positio. ꝙ illud quod est aliquo tempꝫ vi/
tꝫ suꝫ maculatū: nō est totum pulchrū. pȝ
quia nō est simul pulchrū ⁊ maculatum.
Et hoc de. ij. ar.

Quantū ad terti-

Cōclo. 1 um est pͥma cōclusio. Verisile est et absqȝ
formidine concedendū in cōceptione vir/
ginis fuisse conuentū maris ⁊ femine: quo
modo etiā cōmuniter gn̄ant̄ homīes. pȝ
quia alās beata virgo nō esset nata ex pre ⁊
matre. sed solum ex matre. q̄d catholica fi
des respuit. esse em̄ ex matre sine patre pro
Cōclo 2 prium est saluatoris. Vn̄ istud nō ꝯgruit
meritis virginis. ¶ Scd̄a ꝓpositio. ꝙ veri
simile est ꝙ in hac castissima ⁊ bn̄dicta pa
rentū virginis comiunctione aliqua inter
fuerit carnis libido et carnis vt sic aliqua
lis prurigo. patȝ quia post lapsum hꝫc est
lex naturꝫ: vt q̄uis sine pctō vi sacramēti
sint viri et mulieris cōiunctio. tn̄ semꝑ ad
est: vt videl: in membris ad hoc deputat̄
quędā pro pꝫna pͥmi peccati: carnalis de
lectatio ⁊ carnis pruriginosa libido. igitur
ꝯclo vera. ꝯn̄a tenet. ⁊ an̄s patȝ. q̄ȝ hꝫc a
Cōclo 3 missa iusticia original. fuit lex indita car/
ni. ¶ Tertia ꝯclo. Videt̄ ꝙ semē receptum
in vtero matris de quo formatū est corp⁹
virginis: aliquo tpꝫ erat cū q̄litate morbi
da. sic etiā est de alio humano semine: ex q̄
generat̄ alius hō. ꝑsuadet̄ sic. quia vbi est
libidinosa maris ⁊ femine ꝯiunctio: ibi est
seminis morbidi vel maculosi infusio. sed
in receptōe huius seminis in vtero matr̄
erat maris ⁊ feminꝫ libidinosa ꝯiunctio.
ergo seminis morbosi īfusio. ⁊ hoc est pro/
positū. ꝯn̄a tenet ⁊ maior est mgr̄i di. xxxj
ca. vq. dicētis. ꝙ pctm̄ originale idō dr̄ ori
ginale: q̄a ex viciosa lege origīs nostrꝫ in
qua cōcipimur. s. carnis libidinosa concu
piscētia traducit̄. vbi vult. ꝙ libido carna
lis accedens pr̄is ⁊ matris morbidā inge
rit q̄litatꝫ seminis. Et. c. iij. eiusdē dis. dicit
ꝙ caro que ꝯcipit̄ in viciosa concupia pol
luitur ⁊ corrumpitur ex cui⁹ cōtactu aīa

cum infundit̄: maculā trahit. minor ē con/
clusio p̄cedens. ¶ Correlariū. Si aīa vir Corre.
ginis infundenda carni debebat semꝑ exi/
stere impolluta opus fuit vt via naturꝫ ꝑ
uo in eius carne hꝫc sanaret̄ qualitas mor
bida. sequit̄ ex ꝯclōne. q̄ȝ semē receptū exti
tit aliq̄ tempꝫ cū qualitate morbida: cui⁹
cōtactu aīa fuisset maculata fomite pctī
et ergo sī debuit remanere impolluta: prio
opus erat vt caro de hoc morbo fieret sana
¶ Quarta ꝯclo ⁊ p̄ncipalis. Aīa v̄ginis nū Cōclo 4
q̄ȝ fuit sb̄ macula culpꝫ original. ꝓbat̄ sic.
Aīa v̄ginis fuit a tali macula p̄seruata.
ḡ cōclusio est vera. ꝯn̄a nota est. an̄s ꝓbat̄ ꝓbat. 1
sic. q̄ȝ si deus potuit eam p̄seruare et decuit
eum hoc facere: tūc sic fuit p̄seruata. sed de
us potuit eā p̄seruare: ⁊ eū decuit hoc face/
re. ḡ p̄seruata fuit. ꝯn̄a nota est. Et maior
pȝ. q̄ȝ vt dicit venerabilis Anselmus. q̄ȝ
tūlibet paruū incōueniens est apud deū i
possibile. ⁊ ergo q̄cq̄d decet eum facere: h̄
facit. minor pȝ: ꝙ potuit. ꝑ supp̄ōnē ter/
tiā. Sȝ ꝙ eum decuit hoc facere: pȝ ꝑ q̄r/
tā. ¶ Scd̄o ꝓbat̄ an̄cedēs sic. Magis de ꝓbat 2
cuit deū p̄seruare v̄ginē matrē a labe mētis
q̄ȝ a dolore corpis. Sȝ deus p̄seruauit eā
a lege gn̄ali matrū parientiū doloris cor/
poris. ergo a fortiori p̄seruauit eam a lege
cōmuni maculꝫ mentis. tenet ꝯn̄a. et ma
ior est suppō q̄nta. ⁊ minor est suppō sexta
Vn̄ sine exceptione dēm est pͥmꝫ mulieri
in pꝫnā transgressiōis mādati. In dolore
paries filios tuos. sicut sine exceptōne di
ctū est Adꝫ. Quocunqȝ die ex eo comede
ris morte morieris. s. culpꝫ. Si igit̄ a lege
cōmuni excepta est virgo. q̄uis sine expssi
one a corpis pꝫna: quare nō etiā exciperet̄
de lege mortis. scȝ aīꝫ quꝫ est culpa. ¶ Ter
tio ꝓbat̄ an̄s sic. Spōsa in aliq̄ sui pte de ꝓbat 3
bet esse tota pulchra: ⁊ non esset hoc in ali
qua parte: nisi virgo ab originali fuisset p̄
s̄uata. ergo. maior est septima suppositio
Et minor patet. quia si fuisset aliquo tem
pore sb̄ peccato originali: tunc illo tempo
re fuisset maculata. ergo non fuisset spon/
sa tota pulchra in virgine per suppositio
nem octauam. Nec in christo. Quia ille
est spōsus ⁊ ergo licet sit candidus et rubi
cundus et totus desiderabilis. Canticorū
v. tamen hꝫc nō est pulchritudo sponsꝫ sȝ
sponsi. Nec in aliquo alio. q̄a oēs alij rei
sunt peccati actualis vel original. ⁊ sic nul 4 ꝓbat
q̄ȝ eēt spōsa tota pulcra ¶ scd̄o ꝓbat̄ ꝯclo sic cōclusio

quia nisi esset vera: sequeretur q in futuro iu
dicio infimus angelus bonus appareret
cum maiori innocētia: q̄z celi regina ꝛ toti/
us pudicicię dña. ɔña vnq̄z nō videt bene
sonare. Et ɔña tenet. quia nullus angel⁹
bonus vnq̄z fuit debitor eterne mortis pro
toto euo suo. ꝑ suus status tot⁹ est stat⁹ in
nocentię. Virgo Maria si erat in pctō o/
riginali: erat ꝑtunc eterne mortis filia: sal
tem ſm p̄sentem iusticiā. ꝑ cū ipa in futu
ro iudicio rep̄sentabit iuxta totū statū suę
vitę: ipa rep̄sentabit pro aliq̄ tempe vt ma
culata vt mortis filia: vt in aīa nō iusta
obiectio nec innocens. ¶ Sed dicet. In h̄ appare/
bit maior filij sui misericordia: ex quo eā et om/
Solo nes alios de maculis liberauit. ¶ Sed sal
1 ua reuerētia nō videt valere. Nam pfecti
or est status innocētię q̄z resurrectōis a cul
pa qui est penitentiū. cum hunc christ⁹ ꝑ/
ſi accepit: et in h̄ primū hoiem condidit.
Et nō est verisile q propriā matrē in statu
inferiori reliq̄t. quā mediatricē dei ꝛ hoīm
2 instituit. ¶ Secūdo etiā nobilius appet
sua misericordia in matre si eā ab origina
li macula quā ɔtrxisset nō p̄seruata p̄serua/
pbat 3 set. q̄z si iam infectā renouasset. ¶ Ad hāc
eād ɔclo etiā ɔclōnem allegat auctas btī Augusti
ni in libro de natura ꝛ grā dicētis expresse
sic. Cum de pctīs agit: nullā de maria ṽgi/
ne volo fieri questionē. Sed dicūt alij. q
Augusti. loquat de actuali: sed h̄ nō videt.
quia sequit in auctē. Vn̄ scimus q ei plus
gratię collatū fuit ad vincendū ex omni p
te pctm̄. quę cōcipere ꝛ parere meruit ipm
quē constat nullū habuisse pctm̄. si ꝑ rece/
Rōne 3. pit munus vincēdi pctm̄ ex omi pte. ꝑ etiā
originale. ¶ Tertio ꝑncipaliter arguit sic.
Ecclesia scit ꝛ tolerat vbiq̄z celebrari festū
conceptōis. ꝑ videt innuere ipam cōcepti
onē sine pctō fuisse. ten et ɔña. q: non tole
raret vt festum fieret debitrici mortis etet/
nę: p eo tempe pro quo fuit debitrix. ante/
Euasio l cedens manifestū est. ¶ Sed dicūt alij. q
anis licet vocet festum ɔceptiōis: tn̄ deberet di/
ci festum sanctificatōis. sed q: celebrare p/
mittit p tempe sanctificatiōis eius in vte
Tollit ro nobis ignoto. ¶ Sed istud nō vidz. q:
nusq̄z in sacra scriptura habet q fuit san/
ctificata de pctō originali. Sic habetur de
sancto Hieremia: Hieremię pmo. ꝛ de san
cto Johāne baptista: Lucę pmo. Et qua
re hoc scriptura nō expressit de ṽgine sicut
de minoribus ea? Certe videt q ꝓ ꝓme ma

trem dñi quādoq̄z sub pctō fuisse assereret
quod in crimen lesę maiestatis reginę celi
aliquo modo redūdaret. ¶ Quarto argui R. 4.
tur ex ꝑuilegijs datis ṽgini specialibus. q: vt
pie credit: sine dolore soluit debitū carnis.
quod tn̄ est pena culpę. ꝑ sicut nō sbijt mo
riendo culpę supplicium: ita nec nascēdo in
ijt vinculū. ¶ Item pcussus est pastor ꝛ di 2
sperse sunt oues. ṽgo aūt a stitit ꝛ sola fidē
legis nouę plenissimā per triduū obserua/
uit. Et nōne cui tantū est munus grē: vt i
ea sola existeret ecclesia: q̄ntū ad fidem ex
plicitā: etiā ꝺ ɔgruo datū fuit munus pre
seruatiōis a vinculo originalis culpę? ¶ Cor/ Corre.
relariū ex cōclōne. pie credo q dñs fil' hęc
tria fecerit aīam matris purissimā rōdu
dit: grām gratū facientē ei indidit: ꝛ mor
bidā qualitatē carnis a carne seclusit: vt
a ꝑncipio infusionis suę munda foret ab
omi pcti macula sic semꝑ mūda ꝑstitit ab
omi actuali culpa ptz ex ɔclōne. ¶ Sz ɔ̄ infr. 1.
ɔclōnem in stat sic. Vbi aliquid ponit qd
sacrę scripturę videt esse contrariū: oportz
q de exemptione ꝑsonę quę a scripturis ex
empta p̄tendit: ostendat ꝑuilegiū. Mo
do nullum priuilegiū videt esse māifestū
de hoc q btīssima virgo fuerit exēpta a pec
cato originali in sacro canone expressum.
ergo hoc asserere est temerariū. maior no/
ta est. minor ptz. quia nusq̄z videt in sacra 2
scriptura positū. ¶ Secundo ɔtra correla
riū ꝛ ɔclōnem tertiā q: ſm istā: pma cōce/
ptio virginis fuit in pctō originali. conse/
quens videt esse oppositū ɔclōnis respon
salis. ꝛ probat cōseq̄ntia. q: ſm ea semē su
erat morbidū vsq̄z ad infusionē animę. ꝑ
cum diudū ante fuerat ɔcepta: ante videt
fuisse cum carnis macula ꝛ sic in originali
culpa. ¶ Et ɔfirmat fortius: q: ſm hęc ad
Confir. minus incōuenienter celebrat festū. cuius
ɔtrium p̄tendit tertia ratio facta ad ɔclōez
Et probat ɔña. quia festum conceptōnis
celebrat die infusionis semis: de q̄ forma/
tum est corpus ṽginis. modo per cōclusio
nē tertiā hoc fuit ꝛ mansit morbidū: et per
correlariū vsq̄z ad instans infusiōis anię
exclusiue. ergo adhuc ecclesia pmitteret ce
lebrari festum ṽginis pro die p quo ei ni/
hil debebat reuerētię et honoris. cū semini
morbido ad maculam anię disposito ni
hil honoris debeat. tenet ɔña. Et aīicedēs
pro pma parte ptz. q: festum ɔceptōis ce
lebrat septimo Idus decembris: a quo li

q3 ad festum natiuitatis virginis bndicte: qd celebrat digne septio Idus septebris: sunt fere nouem mses q sunt tempus totum medium inter instans infusionis seminis in vterū et tempus part⁹ ex vtero cōmuniū hominū: cum hoc sit nouē mensiū regulariter. q̄uis breuius et etiā lōgius esse possit. et sic festū celebrat die infusionis. qd fuit pma pars añcedentis. ¶ Ad has
Ad i rñdet per ordinē. ¶ Ad pmā q asserere determinatiue esset psumptionis: nisi ecclesia determinaret. s3 credere h sb obedientia determinatōis ecclesie: nullū est petm̄ nec periculū: imo pp̄ter motiua adducta pōt esse meritoriū. q3 ad virginis scdario et filij
2 sui dñi dei nostri sit honorem. ¶ Scdo dr q multa credunt de virgine nulla est mētio in canone sacre scripture. vt q fuerit grauida sine labore: q fuerit puerpera sine dolore. q soluerit carnis debitū sine pena. q assūpta sit in corpe et in aīa. vt refert btūs Aug⁹ sermōe. iiij. de sua assumptōe. q filius post resurrectōem suā pmu apparuerit: de quo
3 nusq̄3 scriptura sacra mentōe3 facit. ¶ Tertio dicit. q licet hoc puilegiū in scptura sacra nō sit expssum in spē. q3 filius suus hoc voluit latere. satis m̄ expssum est in genere: cum dēm sit: spōsam esse totā pulchrā: vt argutū fuit ad ɔclōnem. qd non videt posse referri quo ad totū tempus vite: nisi ad Mariam. cū secluso christo q spōsus ē nullus alius homo in toto tempe vite sue pulcher sit. Item in hoc q ōmib9 constat eam esse pseruatam a gnali lege dolor corporis in partu: pp̄ter qd a fortiori cōcedē dum est eā fuisse pseruatā a dolore mētis
4 in ɔceptu. ¶ Et quarto dicat mihi aliqs: vbi pseruatā memorat eā sacra scptura in partu? et ego dicam: vbi eam pseruatā exp
Euasio i mit in cōceptu? ¶ Dicet mihi q sic nuper
anis mihi dixit qdam reuerēdus magister me⁹ q hoc scil3 pseruatam esse a dolore corpis in partu expssū sit Luce pmo: cū angel⁹ ei
Tollit dixit. Aue. i. sine ve. ¶ Et ego video. q angelus pncipalius loquebat ibi de ve mentis q̄3 de ve corpis. et sic auctas est pro me. Et q ita sit pt3 per illud qd sequit. q3 dicit Aue gratia plena. id est. sine ve gra plēa. cōstat aūt q gra in hac vita liberat sp a ve mētis. nō semp aūt a ve corpis. Qd etiā bene pt3 in eacū ipa sb cruce filij sui Symeonis gladio pforata merito de se dicere potuit. ne vocetis me noemi et pulchrā. s3

vocate me mara. id est. amarā. q3 valde repleuit me amaritudine omnipotēs vt de ea scribit figuratiue Ruth. i. vñ pt3 q ibi exprimitur sine ve omis peccati. nō autē absq3 ve
cuiuslibet supplicij. ¶ Et si dicat q btūs Ber Euasio
nardus hoc expmit et alij de nouo de ve do vana eli
loris in partu. Et ego ɔcedo q nec hoc ne ditur
gandū sit. s3 pncipalius tn̄ intelligit et congrue accipit de ve spūalis malicie mundū condemnāte: qd in pmis parētib9 fuit actuale et in ceteris originale. nō enī omino est sine ve: que q̄q3 debitrix est mort eterne. mutatū est enī in ea nomē Eue que oium erat ɔdēnatrix in Aue. q3 illud ve passiōe filij sui deletum erat: vt totius secli reformatrix. Et videt angel⁹ voluisse ab ea secludere Eue maculā: sic per aduersariu3 seclusit ab ea eiusdē macule debitā pena3
¶ Ad scdam neget ɔña. et ad pbatōem cō Ad 2
cedit q semē fuerat morbidū. nō tn̄ fuit sic instātiā.
esse pōt in eo petm̄: cū nō possit esse petm̄: nisi in creatura rōnali. Hoc tn̄ placet q caro virginis citra infusionē aīe et materia in qua nunc est eius aīa fuit q̄q3 maculata: sine tn̄ culpa. et h est expssu3 in tertia cōclusione. Vñ si teneat snia mgri dis. xxij. in caplo vltio et penl. q oim caro fuit in Adam: ɔcedi pōt sine errore q tūc caro christi erat sb petō actuali: et morbida etia3 in alijs patib9 pcedentib9 vginē vsq3 ad eius ɔceptionē immaculata puritate mundi. Lic3 ex hoc nullū vnq3 ɔtexit crimē. q3 purificata fuit oimode in virgine: et de ea multiplicatus purissim⁹ sanguis: p dominici corpis formatione ¶ Ad ɔfirmatōe3. q ecclia celebrat Ad ɔfir
festū virginis tpe infusiōis seminis: nō q3 tūc vgo erat sctā: s3 q̄a tūc parata est materia cui debebat infundi ei⁹ sanctissima aīa. nec hoc erat aliqd incōgruū. freqnē enī ornat radix añ fructū. q3 frūct⁹ de ea spat vtil' affutur⁹. Vñ dr q ptunc nihil ei debebat honoris. dr q etiā memorie virginis affuture debebat honor: quā tot figuris et enigmatib9 añ eius ɔceptōem ipulsanct⁹ declarauit in pñb9 et pphetis. ¶ Nō g incōgruū ē
q sanctissime ali⁹ anie infusione sctā mat Corre.
ecclesia in die ɔceptōis sui corpis (quāuis adhuc maniati) debitis honorib9 antecedat. Hoc de tertio art.

His premissis re Ad i. 13
spōdet ad rōnes añ oppositū. Et pmo ad nu ante
istas oēs auctes vsq3 ad auctē Ansel. q il oppoli.
it

lę itelligant de hoīb9 cōlternatis: ꝛ nō spe/
ciali ꝑuilegio ꝑseruatis a spūsancto quod
pie credit de ꝟgine fuisse factū: vt dēm est
q̄ fuit. 11. in quarta ꝯclōne. ¶ Ad auctē Anselmi: ꝙ
illa ꝟba recitatiue ponit: ꝛ nō determinati
ue. loquiturq̄ in ꝑsona discipuli qn̄ refert
q̄ fuit. 12 hęc verba. ¶ Ad auctem btī Thomę pōt
dici ꝙ fuerit illius opionis. nec em̄ adhuc
inoleuit cōis ecclesię festiuitas de festo cō/
ceptiōis. ꝛ ergo hoc licite credere potuit. sꝫ
hoc nō cogit qn̄ pie moderno tpe ꝗpi fide/
les possint credere ꝯriū: nihil temere asse/
q̄ fuit. 13 rendo. ¶ Ad auctem btī Bernardi in epi
stola ad lugdunēses dicat vel ꝙ fuit etiaꝫ
eiusdē opionis. qꝛ ꝑcesserat btm Thomā
vel ꝙ voluerit ꝙ infusio semis non esset ce
lebrāda. q̄uis ꝟginis matris ꝯceptio me/
rito debuit ꝛ potuit ab ecclesia venerabilit
Ad 1 celebrari. ¶ Ad rōnes factas. ¶ Ad primā
negādo ꝯnam. qꝛ redēptio xpī magis lca
daruit q̄ꝫ si in pctō fuisset ꝯcepta. Nā me
rito hui9 redēptōnis est ab omib9 peccatis
actualib9 ꝛ originali ꝑseruata. ꝛ ex ea oēm
camē quā habuit grām suscepit. Juxta il/
lud Joh. ꝑmo. De cui9 plenitudine omes
accepimus grām ꝓ gratia. Itē ꝑ idē me
Ad pro/ rit i apta est etiā ianua regni. ¶ Ad ꝓbatio/
batōem nē dꝛ ꝙ nunq̄ fuerit filia irę. ꝛ tn̄ indiguit
redēptōe qꝛ nisi illa fuisset filia irę extitis/
set. qꝛ grām nō habuisset. grā em̄ ꝑsuppo/
nit fidē redemptōis quę est in christo Je/
su. nullus em̄ accepit grām nisi ꝑ fidē me
diatoris dei ꝛ hoīm actualē vel habitua/
lem. vt notū est. nobilius em̄ gen9 redēpti
onis est per grām a casu mortis ꝑseruare: q̄ꝫ
iā ꝑcipitatū a statu mortis reuocare. ¶ Ad
Ad 2 scdām rōnē negat ꝯnā. ꝛ ad ꝓbarōez dꝛ: ꝙ
etiā aplī ꝛ discipuli ꝛ paul9 nō indiguerūt
baptismate ad delendū originale. qꝛ dele/
tū erat in ipīs ꝑ eoꝝ circūcisiōe. Sꝫ qꝛ xp̄s
ꝑcepit baptismū recipi postq̄ꝫ baptisatus
erat. ꝛ ḡ si nō fuissent baptisati cōtēpsisset
christi legē. ꝛ hꝰ fuisset mortale. ¶ Credēdū
Corre. est ḡ ꝟginē matrē fuisse baptisatā: nō vt in
ea deleret aliqd pctm̄ actuale vel originale
qꝛ nullū tale habuit. sꝫ vt impleret ꝛ nō con
temneret legē quā fili9 ei9 ꝑdicauit. Eodē
mō baptisati sūt aplī ꝛ discipli oēs: licꝫ nō
legat vbi factū sit: nisi de scdō Paulo deq̄
hī Actuū. ix. ¶ Ad tertiā dꝛ ꝙ Dam. nō ve
Ad 3 lit ꝙ. s. s. ꝟgine purgauerit a pctō sꝫ ꝙ ꝑser
uauit ne incurreret pctm̄. qđ si ipe nō ꝑser/
uasset ipa vtiq̄ꝫ incurrisset. sic Adam trās/
gressione ꝑcepti dꝛ ꝑdidisse grām quaꝫ tn̄
nō hūit: sꝫ quā habuisset si stetisset. ¶ Ad Ad 4
quartā rōnem negat añs. Ad ꝓbarōez cō
cedit ꝙ grā sit ab extra ꝛ ꝙ ipa ꝑsupponat
sbiectū via naturę ꝑus: sꝫ non ꝑus tpe. sic
lux solis ꝑsupponit sbaꝫ solis cui inhęret
via naturę ꝑorē: sꝫ nō tpe. grā ḡ ꝑsupponit
sbiectū. sꝫ nō oportet vt tpe grām antecedat
¶ Ad qntā rōnem ꝙ lꝫ ꝟgo nata vel cōcę/ Ad 5
pta sit cū carētia original' iusticię. tn̄ nō si/
ne grā. ꝛ iō negat scdā ps añcedētis. sꝫ ꝙ
fuerit obligata ad habendā eā Et ad pro
batōem ei9 dꝛ. ꝙ Adam recepat eaꝫ ꝓ se ꝛ
omib9 filijs suis cū debito hn̄di eā in eis/
dē. nisi spēaliter fuissent ꝑuilegiati ad nō
habendū. sic diuersi diuersimode fuerunt
Christus em̄ dn̄s ꝛ deus noster nō fuit li/
gatus ad habendā eā spēali ꝑuilegio. tuꝫ
qꝛ legifer ꝛ dn̄s legis: tum qꝛ ꝯceptus sine
ꝯcupiscētia carnis. Sꝫ Hieremias et Jo
hānes baptista q̄uis in ꝯceptu eoꝝ debi/
tores eius erant: tn̄ in exitu ab vtero nō fu
erūt debitores ad habendā eā. qꝛ iā in vte
ro grām fuerūt a spūsancto sctificati. Be
ata virgo nō erat debitrix ad habendū. q̄ꝛ
cū gratia gratū faciente ꝯcepta ꝛ ab ol macu/
cula ꝑseruata ꝛ ampliori dono dotata. sꝫ
grā ꝯstituēte filiā regni: qđ originalis iusti/
cia nō faciebat. ¶ Ad sextā negat illa cōdi Ad 6
cionalis ꝓ vtraq̄ꝫ pte. qꝛ licꝫ fuerit cū grā
cōcepta. nō tn̄ cū ęquali grā xpī vel ille a/
nimę bndictę. omis em̄ grā q fuit in virgi/
ne ꝛ omib9 ꝑcedētib9 ꝛ sequētib9 sanctis fu
it de plenitudine gratię christi de qua nos
omes accepim9 grām ꝓ grā. qꝛ lex ꝑ moy/
sen data est. grā ꝛ veritas ꝑ Jesum xp̄m.
vt hī Joh. j. Nō aūt est sic de grā ꝟginis
quę licet in cęteros redūdet ꝑ patrociniū: non
tn̄ in xp̄m. Et ad ꝓbatonem ꝯcedit ꝙ ęq̄
immunis fuit a pctō. q̄ꝛ hoc fuit alio mō.
qꝛ xp̄s immunis fuit a pctō a se ꝑ ꝛ a natu
ra ꝓpria. ꝛ vt matre ꝑseruās ꝛ omes alios
purificās. ꝟgo aūt vt a filio ꝑseruata ꝑ grā/
tiā: ne aliq̄ pcti in ea esset macula. mō hꝰ ē
in filio valde excellētis dignitatis pre vir
gine ꝛ cūctis alijs. ¶ Ad scdām ꝙ plenitu/
do grę christi ꝛ ꝟginis nō fuerūt eiusdem Ad. 2
rōnis. vt ꝑus dēm est. sꝫ xpī fontal' ꝛ virgi/ ꝓbatiōꝫ
nis ad modū riui ex fonte redūdantis et
grām fontis ad cęteros deducētis. Et hęc
nō est ęqual' eminētia in gratia dignitatis.
Posset etiā dici ꝙ licꝫ virgo fuerit grā ple
na iā fęcūdanda filio: ꝛ etiā a ꝑncipio suę

benedicte cõceptõis: q tamē non erat hec
oimode similis repletio charitatis. sed pͥ
mū est quasi seminariū grē amplioꝛ. secū
dū iam messis gratie plena fruge. solutio
tamē poꝛ melioꝛ est. Ratio post oppositū
si quid cõcludit: hoc est p dictis. Hoc de
questione.

Queritur vi-

q gesimo pͥmo circa distinctõez
trigesimāquintā ꝛ duas sequn
tes. Utrū sicut oīe pctm̄ aliquē actū iclu
dit sic circa suū sbiectū aliqd bonuz exclu
dat? Que questio vnū supponit: scilz q

arguit 1. oīe pctm̄ aliquē actū includit. qd proba
tur sic. qꝛ nisi sic diffinitio Augusti. de pctõ:
quā ponit. xxij. li. ꝯ Faustū. ꝛ pōit a mgro
dis. xxxv. c. pͥmo. nō esset bōa. ꝯña in conue
niēs. ꝛ pbat ꝯña. qꝛ btūs Aug. diffinit pec
catū p actū. dicit em q ē dcm vel factū vl' cõ
cupitū qd fit ꝯ legē dei. mō qd libet istoꝝ ē
act9: vt notū est. ¶ Scdo sic. sicut videt esse

arguit 2 habitudo pctī ad habitū viciosū: sic est ha
bitudo meriti ad virtutē. sz nō est meritū si
ne actu. ergo nec peccatum vel demeritum
sine actu. pz maioꝛ. qꝛ pctm̄ vl' demeritū et
meritū sūt opposita ꝛ talia videt se hēre silit
ad sua pͥncipia: qꝛ hnt fieri circa idē. ꝛ minoꝛ
pz. qꝛ nullus meret nisi aliqd agat. braui
um em̄ debet currēti in stadio: ꝛ nō dormiē

arguit 3 ti. ¶ Tertio arguit sic. qꝛ si pctm̄ posset esse
sine actu: sequeret q posset esse nō volunta
riū. ꝯña est ꝯ btm̄ Aug. in li. de libe. arbi ꝛ
in li. de vera religiõe volētē: q oē pctm̄ ē adeo
volūtariū qd si nō esset volūtariū nō esset
pctm̄. Et tn̄ pz ꝯña. qꝛ qd pōt esse sine oi
actu. h pōt esse sine volūtate vel volunta
te nihil agēte ꝛ ex ꝯñti nō esse volūtariuz.

arguit 4 ¶ Quarto. Si sine actu posset esse: h ma
xie essz cessando ab actu ad quē qs existe
ret obligat9. sz hoc non vidꝛ verū. igit. ma
ioꝛ pz. qꝛ tūc omittit. ꝛ minoꝛ patz. quia
si sic: tunc qui nunq̄ opart actū debitū. scz
nunq̄ honoret parētes semp peccaret. hoc
aūt falsum est ꝛ iniquū dicere. null9 em̄ cō
tinue peccare videt. ¶ Quinto. Si sine a-

5 ctu pura omissiõe posset quis peccare: seq̄
ret q quis peccaret cum nō posset vel rōne
falsitas cōseqntis patz. quia tunc a natu
ra fatui vel furiosi peccaret. quod valde i
pium esse videt. ꝛ patz cōsequētia vltima
quia nō excusant a pctõ: nisi qꝛ neqūt vti
rōne. si ergo hoc nō obstante adhuc quis

peccat: isti nō excusabunt a peccato. ꝛ cōse
quentia pͥma pꝛobat. quia quare ad pec
candū reqreret vsus rōnis: si pctm̄ possz es
se sine omni actu. ¶ Sexto. Sequeret q q̄ 6
per aliquā horā obligaret ad aliquē actu
puta ad reuerentiā debitā impēdendā pa
rentibꝫ: ꝛ per illā horā dormiret: q infinite
peccaret. falsitas cōseqntis pz. qꝛ sic illud
pctm̄ esset infinitū intensiue. ꝛ sic nullū il
lo posset esse maius. pbatio ꝯñe: qꝛ illud
pctm̄ omissionis esset ꝯpositū ex infinitis
pctis omissiõis: quoꝝ quodlibet esset tan
tum quantū fuit pctm̄ omissiõis pro pͥmo
instanti pro quo tenebat ad electõem hu
iusmōi reuerētie parētibꝫ impēdende. qꝛ i
finita sunt instātia in ipa hora in quoꝝ q̄
libet tenet ad illud. ¶ Septio. Si sine a- 7
ctu pōt quis peccare: erit dare casū in quo
qs sp erit in gratia per totū temp9 vite sue
et tamē iuxta legē dei ordinataz erit filius
mortis eterne. falsitas pz qꝛ si semp est in
gratia: tūc finaliter est in grā. g saluus erit
Iuxta illud Math. xxiiij. Qui pseuerauer
it vsq3 in finē: hic saluus erit. Et pz cōse
quentia. si deus pͥciperet socrati q in aliq̄ i
stanti citra mortē eliceret actū a. ꝛ socrates
semp esset in charitate. ꝛ ex charitate age
ret opa sua vsq3 ad instans sue mortis: sz
omitteret a: tūc iste semp esset in grā p to
tum temp9 vite sue. qd pz. qꝛ in quolibet
instanti esset in charitate vsq3 ad instās a
et tūc nō viueret. Et q tn̄ damnaret: patz
per aduersariū. qꝛ in hoc q nō elicuit actū
a scz in puro nō agere peccauit moꝛtaliter
ergo iste damnabit qui tn̄ semp fuit i gra
tia. ¶ Forte dicet q nō stet q pꝛo quolibet Solo
instāti vite sue fuerit in grā stante casu. et
q nō elicuerit a. qꝛ pͥceptū habuit de elici
endo a. ¶ Cōtra. qꝛ quolibet instāti sue vi obiectio
te dato adhuc p9 potuit iplere illud pͥcce
ptū. ergo in illo nō pdidit grām. tenet cō
seqntia. ꝛ pz añcedens. quia inter instās
datū ꝛ pͥmū instans sue mortis est temp9
mediū. ꝛ i illo potuit elicere actū a. ¶ Oc- 8
tauo. qꝛ mgr dis. xxxiiij. caplis iiij. v. et. vj
videt velle q oīe malū psupponat bonū:
in quo fundat. mō pctm̄ omissiõis vtiq3 ē
malum. videt ergo supponere bonum in q̄
fundat. ¶ Nono. omne pctm̄ actuale con 9
sistit in actu. modo pctm̄ omissiõis ē actu
ale: cum nō sit origīale. g ꝛc. ¶ Decimo. q̄a
vel pctm̄ vniuersaliter supponit actuz: vl' 10
pōt esse purū negatiuū? sed nō scdm. ergo

primū.patz maior.q2 si nō sit puū negati
tiuū:hoc iō esse vid2:q2 psupponit actuz
defectuosum.minor ptz.q2 puū nō agere
nō includit aliquā rōnem mali.q2 tūc ina
11 nimato pctm posset inesse.¶ Undecimo.
Uolutas de nō peccare ad peccare nō vid2
posse trāsire sine sui mutatōe.sz si sine actu
quis posset peccare:tūc trāsiret de nō pecca
re ad peccare sine sui mutatiōne.igitur ꝛc.
ptz maior p articulū parisien.sepius alle
gatu q no est trāsitus de ꝯdictorio in ꝯdi
ctoriū sine mutatōe media.ptz minor.q2 li
Contra istos quo mutaret.¶ Dices q in deꝑditōne gra
replicat. tie.hoc non valet.q2 ꝑditio grē nō est cau
sa eius qð est peccare.sed effectus potius.
et ergo peccare est ꝑus via cause apud vo
luntatē q̃ gratie ꝑditio ꝗ optet aliud mu
tare ponere in volūtate.vel trāsiet de con
tradictorio in ꝯdictoriū sine mutatōe me
12 dia.¶ Duodecimo.q2 si volūtas nūc ē sub
pctō ⁊ ante nō fuit sb eodem:optet huius
modi causam assignare ex pte volūtatis.
⁊ hec causa nō pōt poni nisi actus.igit ꝛc.
ptz maior.q2 sic dicit phus.viij.phisicoꝝ
si aliqd post mouet qð ante nō mouit:op
tet assignare aliquā causam nō mot⁹ siue
quietis:ita si nunc est sb pctō ⁊ ante nō fu
it:optet huius assignare aliquā causā.sz
q hanc optēat se tenere ex pte voluntatis
ptz.q2 si esset pcnit⁹ ab extra:illa causa nō
esset volūtati imputabil.¶ Cōfirmat hoc
Confir. idem tredecimo auctoritatibꝫ.¶ Prima ē Au
13.aucto. gu in li.de vera religiōe dicētis.q nullum
1 pctm cōmitti pōt:nisi dum appetunt que
christ⁹ ꝯtēpsit:aut fugiunt q̃ sustinuit:aut
ꝑcepit.Nō appetere ⁊ fugere sūt act⁹ vo
luntatis.¶ Scđa est eiusdē li.83.que.q.
2 10.dicētis.Pctm nō pōt alicui iuste ipura
ri qui nihil fecit p voluntatē.¶ Tertia est
3 glose ad Roma.iiij.dicētis:q oē pecca
tū actuale est ꝯcupiscentia.Nō pctm o
missionis est pctm actuale.erit ergo cōcu
piscētia.erit ergo actus.¶ Scđo querit q̃
Contra quēstionem stio.Utrū oē pctm circa subiectuz aliqð
arguit. 1 bonū excludat.¶ Contra quod arguit sic.
Existētes extra grām sepe pctm faciunt:⁊
tamē illud pctm ab eis nullū bonuz exclu
dit.ergo ꝛc.maior nota est.⁊ minor decla
rat ꝑmo sic.q2 si a talibꝫ pctm aliqð bonū
excluderet:vel hoc esset gratie:vel nate.et
nullo modoꝝ pōt dici.g ꝛc.Patet maior
sufficiēti diuisiōe.pbat minor ꝑmo q non
gratie.quia q̃ est in mortali ante nō perdi

dit peccando grām.quia non habet eam
nec nature.q2 natalia etiā manet in dāna
tis.¶ Scđo arguit sic.Quia si peccatum arguit 2
excluderet aliquod bonū a peccante q̃ an
te perdidit gratiam.hoc maxime esset cor
rumpēdo naturā vel potentiā eius.sz hoc
nō facit pctm.ergo ꝛc.Ptz maior per bea
tū Augustinū.iij.de li.arbi.dicentē q na
tura integra fuit instituta que per pctm est
corrupta.Probat minor.quia si vl natu
ra peccantis vel etiā potētia eius corrūpe
ret per pctm:tunc post pctm non maneret
eiusdē spēi cuius fuit ante.qð falsū esse pa
tet de se.⁊ ptz ꝯseqntia.q2 corruptio mu
tat spēm.¶ Scđo.q2 cōstat q natura non patz.q.
corrūpit.q2 manet vt dcm est.nec aliqua
potētia q̃ est in natura:saltē eius qui est ex
tra grām.q2 potētia rōnis vel intellectus
vel affectus nō corrūpit a pctō:cum sit ei⁹
sbiectum.nec a cōtrario.q2 sbiectū nō cō
trariat forme nec ꝑuationi.¶ Et tertio.q2 3
quomō aliqua potētia corrūperet sua pro
pria actōe seipam:cū qðlibet ens diligat
se ꝑmanere:vt dicit cōmentator ꝑmo phi
sicoꝝ.cū itaqꝫ pctm sit ꝓpria actio potētie
anie:quō eam corrūperet:vel ipa se per pec 4
catū.¶ Quarto.Si pctm corrūpit:vl h
facit inq̃tū actus.⁊ hoc nō.q2 sic est quod
dā bonū.bonū aūt nō videt corruptiū bōi
vel in q̃tum deforme vel defectuosum.et vt
sic (vt dicit btūs Aug.)nihil est.quō au
tem qð nihil est potētiā corrūperet.¶ Quin 5
to.Quia vel oīa pctā equaliter corrūpe
rent potentias vel aliqð magis ⁊ aliquod
minus.nullo modoꝝ.igit ꝛc.Ptz maior
de se.⁊ declarat minor.nō pōt em dici q om
nia equaliter.q2 quod magis est mag' de
beret corrūpere si corruptiuū sit.Nec pt di
ci q inequalr.q2 quodlibet mortale tollit
oīa gratuita ⁊ dimittit natalia.¶ Sex 6,
to.q2 si pctm corrumperet potētias vl na
turā:tunc maius pctm magis deberet cor
rūpere.ꝯña nota est.q2 si cā est de p se cau
sa:maior cā maiorē causat effectum.Falsi
tas ꝯñtis ptz.q2 q̃uis charitas sit maior
inter ꝟtutes.ꝑme ad Coꝝ.xiij.tn̄ odium
sibi oppositū nō videt esse maximū vicio
rū.q2 desperatio opposita spei:et infidelitas
opposita fidei maiora sunt mala q̃z odiū
q2 claudūt viā redeundi:qð nō facit odiū
ergo maius malū nō tollit magis bonum
quia infidelitas tollit fidē:vt dictū est:q̃
minor est charitate.¶ Tertio ꝑncipaliter arguit 3.

arguit 3 sic. q2 inuenit pctm̄ omissiōis: 7 hoc non vi-
det aliqd̄ bonū excludere in eo q̄ de facto ē
extra gram̄ g̃re tenet 9ñā. 7 pz maior. q2
sicut pctm̄ est cōmittere ꝓhibita. ita pec-
catū est omittere debita. pz minor. qd̄ bo-
nū deberet demi a volūtate pctōris ex hoc
q dic dn̄ico obdormiret matutinas sine a-
ctu volūtatis p̄cedēte implicite vel expli-
Ↄ suppo. cite. ¶ Sed in 9triū supposiи arguit ex de
finitiōe btī Ambro. de pctō in libro de pa-
radiso: quā ponit mgr̄ dis. xxxv. c. p̄io di-
centis. q pctm̄ est p̄uaricatio legis diuine
et celestiū inobediētia mādatoꝝ. mō in af
firmatiuis p̄ceptis h̄ pōt fieri sine actu.
ergo suppositū falsum. maior nota ē. 7 mi-
nor pz q2 si p̄cipit alicui sanctificare sab-
batū: vel aliqd̄ aliud facere p certo tempe
si illo tpe nullū actū habeat. ille p̄uaricat
legē diuinā: 7 inobediens est celestibꝰ mā-
2 datis. ergo ibi est pctm̄ sine actu. ¶ Ad h̄
pōt adduci illud Marci vlti. Qui nō cre-
diderit: cōdemnabit. nō credere aūt nulꝰ
3 est actus. ¶ Itē Jacobi. iiij. Sciēti bonū 7
nō facienti: pctm̄ est illi. Et certū est q nō sit
illi pctm̄ q2 scit: sz q2 nō facit. g̃ nō facere:
ꝓ q̄sito qd̄ dicit priuatōnem actus est peccatum.
¶ Itē pro q̄sito est mgr̄ dis. xxxiiij. c. iiij. di
cens. q malū est corruptio vel p̄uatio boni
Et adducit ad hoc auctēm btī Aug. in en
chiridion. c. vij. dicētis. Sicē eni morbis 7
vulneribꝰ corrumpunt corpa q̄ sūt p̄uati-
ones eiꝰ boni qd̄ dr̄ sanitas. ita 7 aiaꝝ q̄-
cunqz vicia naturaliū sūt passiōes bonorū
et paucis interpositis sic dicit. Cū natura
corrūpit: id malū est eius corruptio: q2 eā
qualicūqz p̄uat bono. qd̄ probat stati sub
dens. nā si nullo bono p̄uat nō nocet. no-
cet aūt summe pctm̄. adimit igit bonū. g̃
Diuisio omne pctm̄ aliqd̄ bonū excludit. q2 alias
q̄stionis nō noceret. ¶ In hac q̄stione erūt tres ar-
ticuli. In p̄mo videbit de diffinitōne pec
cati quā ponit Augu. quō sit intelligēda.
Scdo de supposito. Utrū in oī pctō actio
sit necessario includēda: Et tertio de q̄si
to. Utrū in eod. semp veniat aliq̄ bōitas
mentis ipsius ven. ei. o secludeda corrum-
pendaue.

Quantum ad pri-
mū est p̄mo notandū. q btūs Aug. xxij. 9
Faustum definit pctm̄ sic. Pctm̄ est dictū
vel factū vel concupitū qd̄ sit 9 legem dei
Notā .1 ¶ Pro cuius intellectu est notandū p̄mo
q duplex est pctm̄. scz actuale 7 originale
De originali dc̄m est ante q est p̄uatio iu
sticię originalis debite inesse. 7 de isto nō
est ad p̄sens. q2 dicta definitio btī Augu.
vt mgr̄ dicit in littera: dat de pctō actuali Notā .2
nō cōiter de oī pctō. q2 nō de origiali. ¶ Se
cundo est notādū q pctm̄ actuale homis
radicaliter p̄cedit ex defectu volūtatis vel
formalr. q2 eligit 9 legē dei. vel q2 omittit
quę agere deberet. vel imputatiue. scz quia
volūtati imputat: eo q diligentiā debitā
nō fecit. vt si adultꝰ careat fide mediatoris
hęc infidelitas imputat ei ad pctm̄: q̄ ta-
mē est p̄uatio habitꝰ intellectual. eo scz q
volūtas nō fecit diligētiā ꝓ sua salute q̄m
potuit. ¶ Tertio est notādū q volūtas de Notā .3
fectuose pōt se hr̄e dupl. in se quo ad actꝰ
elicitos. 7 extrinsece quo ad actꝰ imperatos
Intrinsece dupl. scz omissiue. puta cū nō
vult qd̄ tenet velle. vt in seq̄nti articulo di
cet. Uel cōmissiue. scz cū vult qd̄ tenet nō
velle. Et eodē mō est in actibꝰ extrinsecis q
omissiue quis pōt peccare si non faciat qd̄
facere tenet. Uel cōmissiue si faciat id ad
cuiꝰ 9trium tenet. Et vtrūqz cōtingit dupl
scz vel in v̄bis. 7 sic vocat pctm̄ dc̄m. vl in
factis: 7 sic vocat factū. ¶ Quarto est notā Notā 4
dum. q in pctō actuali duo sunt 9siderā-
da. p̄mū est q̄si materiale. vicz actꝰ quo
peccat. siue interior siue exterior. 7 istud do
ctores antiq̄ vocāt cōuersionē ad se vel ter
rena. Scd̄m est circūstātia actꝰ reddens
eū legi dei 9trium. 7 hęc est in pctō formale
et vocat a q̄busdā auersio. q2 formale pec
cati in hoc 9sistit q q̄s a lege dei se auertit
¶ Quinto est notādū. q hic per dc̄m dz i- Notā .5
telligi pctm̄ oris. siue sit ex eo q hō dicat
ea quę lex dei ꝓhibet dicere. siue sit ex eo q
hō nō dicat ea q̄ lex dei p̄cipit dici ꝓ tpe p
quo p̄cepta sūt. vt si q̄s nō diceret horas
suas. Eodē mō intelligat de facto: siue sit
actꝰ quē deus ꝓhibet. siue sit p̄uatio actus
quē deus iubet p eo tpe ꝓ q̄ eū iubet. Sic
etiā de 9cupito: siue sit posita electio eiꝰ qd̄
iubet nō 9cupisci: siue sit defectꝰ electōis e-
ius qd̄ iubet eligi. ¶ Tūc illis p̄missis ē cō
clusio r̄nsalis hęc. Definitio pctī quā po
nit btūs Aug. est dc̄m vel factū vel concu Cōclo re
pitū qd̄ sit 9 legē dei: est bona descriptio pec sponsalis
cati actual. Probat sic. Illa descriptio pec
cati quę dat explicite p ea q̄ 9currūt ad e-
ius esse 7 9uertit cū descripto est bona. sed
hęc est hmōi. igit 7c. maior pz. quia h̄ suf-

ficit ad bonā descriptōez q̄ datur p ꝓprieta/
tes explicātes rei ⁊ q̄ sit cōuertibilis. et mi
nor pz. q2 formale pctī est auersio. vt dc̄m
est in q̄rto notabili. Et hoc tangit̄ in hoc
qd̄ dr̄ fieri ꝯ legem dei Et materiale est a/
ctus q̄ mplr pōt diuersificari q2 vel ē oris
et sic dr̄ dc̄m. vel opis: ⁊ dicit̄ factū. vel est
Cōclo.1. mentis: ⁊ dr̄ ꝯcupitū. ¶ Sz dicet̄ in ꝯriuz
1 Primo. q2 q̄d in hac dēfinitiōe est genus ?
2 Scd̄o nunq̄d pctm̄ opponit̄ actui bono
ꝓuatiue: ⁊ ideo deberet dēfiniri p actuz bo
3 nū. Tertio pctm̄ omissiōis non est aliqd̄
4 istoꝝ. ¶ Quarto. q2 pctā intellect⁹. s. īfide/
litas ⁊ ignorātia sb̄ nullo istoꝝ vident̄ cō/
5 prehensa. q2 nō sūt ꝯcupita. ¶ Quīto nū/
quid est sup̄flua. q2 sufficeret dicere: q̄ ē cō
cupitū. q2 ꝯcupiscētia videt̄ dicere oē pec/
catū. Juxta illud glose ad Roma. vij. sup
illud ꝟbum. ꝯcupiscentiā nesciebā esse pec
catū: dic̄ glosa bona est lex que dū ꝯcupi/
6 scentiā ꝓhibet: omia pctā ꝓhibet. Itē scām
extenderet se ad oia dicta ⁊ ꝯcupita Sex
to nūq̄d sic q̄ ignorātia inuincibili ꝯgno/
sceret nō suā peccaret. cui⁹ ꝯriuz est an̄ di/
ctū in q̄stiōe de ignorātia. ⁊ appareret tn̄: q̄
peccaret. q2 faceret factū qd̄ sit ꝯ legem dei
7 precipientē: nō mechaberis Exo. xx. ¶ Se
ptio qm̄ pctī sunt alie dēfinitiōes bone cū
hac nō coincidentes. ergo videt̄ q̄ vel ille
sint male. vel hec. ꝯn̄a est nota. quia q̄/
uis eiusdē possint esse plres descriptiones:
oportet tn̄ q̄ ille sint cōuertibiles. Et antece
dens pz. q2 btūs Aug. in li. de duabꝫ a/
nimabꝫ dēfinit pctm̄: q̄ est volūtas retinē
di vel ꝯseq̄ndi que iusticia vetat. Et bea/
tus Ambro. in li. de paradiso dic̄. q̄ est pre
uaricatio legis diue ⁊ celestiū inobedien/
8 tia mādatoꝝ. Et octauo. nunquid pctm̄
erat ante legē? quomō ergo dr̄ qd̄ sit cōtra
legē dei. pz q̄ sic. q2 etiā ante legē poterat
hō agere ꝯ dictamē recte rōnis: ⁊ sic pecca
re. ¶ Rn̄det̄ ad has. ¶ Ad p̄mā q̄ pctm̄ cū
Ad 1 sit ꝓuatio incōplētū est pctm̄ q̄ nō est positiue
in genere: s3 ꝓuatiue in eod̄ est gn̄e in quo
est habitus quē ꝓuat. sic quies est in eodē
genere in q̄ est moueri. ita peccare in eodez
genere in quo est bene agere vel meritorie
Et sic pctm̄ reducit̄ ad gen⁹ ei⁹ qd̄ ē meritū
vel meritoriū sumēdo meritoriū cōit̄. Po
test tn̄ dici q̄ extēdēdo nomē ei⁹ qd̄ ē aliq̄d
qd̄ innuit̄ in dēfinitiōe intelligit̄ loco gene/
ris. vt sit sensus. est aliq̄d dc̄m vel factum
Ad 2 ⁊c̄. qd̄ aliquid sit ꝯ legē dei. ¶ Ad scd̄am q̄

habitus tāgit̄ in h. q̄ dr̄ fieri ꝯ legē dei. id ē
qd̄ sit alr̄ ⁊ opposite q̄z deus p̄cepit agere p
hois salute. ecce ibi tāgit̄ habit⁹ bn̄ agēdi
q2 lex dei p̄cipit agere meritorie ⁊ ad salutē
vt pz Math. v. Exo. xx. ⁊ Gen̄. iiij. sub te
erit appetitus eu⁹. ¶ Ad tertiā q̄ peccatuz Ad 3
omissiōis in mēte itelligit̄ p ꝯcupitū. et in
voce p dc̄m ⁊c̄. vt dc̄m est in. v. notabi. vn̄
Augu. in glo. ad Roma. vij. opari et non
opari p̄ctō sunt ad opari. ita q̄ in habitu
coiter capto itelligit̄ ipe ⁊ sua ꝓuatio oppo
sita sibi ꝯformis ei. ¶ Ad quartā. q̄ īfide/ Ad 4
litas ⁊ ignorātia sb̄ ꝯcupito sumunt̄. q2 a/
liquo mō volūtaria sūt. sez q2 hō nō facit
diligētiā debitā: cū possit eā facere: et hoc
sibi imputat̄ tāq̄ ꝯcupitū. ¶ Ad q̄ntā q̄ p Ad 5
cōcupitū intelligit̄ act⁹ interior: q̄ nō solū
est pctm̄ ⁊ ꝓhibit⁹: sed etiā exterior: cū sepe
sit malicie ꝯuolut⁹. Ad illud glo. ad Ro
ma. vij dr̄. q̄ itelligat oē p̄ctm̄ in h̄ ꝓhibe/
ri tāq̄ in sua radice. q2 ꝯcupia est radix oi
um pctōꝝ. tn̄ etiā actus ⁊ dicta sūt pecca/
ta: ⁊ gdus ⁊ ꝯplētia pctm̄. q̄ Aug. enume/
rat vt diuersos ostēderet grad⁹ peccatorū.
Ad illud de facto dicit̄ q̄ hic accipit̄ stricte
put significat actus exteriores distīctos cō
tra ꝟba. sepe enī quis iniuriā alteri⁹ eligit.
Scd̄o verb eā exp̄mit. Et tertio ope pficit
Et sūt hic gradus tres pctōꝝ: quoꝝ p̄m⁹ ē
grauis. scd̄us grauior. ⁊ tertius in illo gn̄e
grauissim⁹. Et hos exp̄mit dēfinitio beati
Aug ¶ Ad sextā q̄ nō. q2 ignorātia inuin Ad 6
cibilis tollit formale pctī respectu ei⁹ q̄ sic
ignorat. q2 nō facit hoc put est ꝯ legē dei:
cū nesciat eā esse nō suā. ¶ Ad septiā z. q̄ il Ad 7
la scd̄a dēfinitio Aug. ⁊c̄. verū est: q̄ nō con
uertit̄ q̄ ad ꝟba cū ista. q2 ista dēfinitio pec
cati est p effectū data in q̄ cōsistit peccatū
Jlla vero magis est data p cām formalez
pctī. q2 verū est q̄ nō oē pctm̄ est act⁹ vo/
lūtatis interior positiu⁹ vl ꝓuatiu⁹: sed tn̄
ē ab illo oē pctm̄ Et ita illa dēfinitio est ma
gis cālis respectu pctōꝝ exterioꝝ. Sed tn̄
ad mentē btī Aug cōuertit̄ cū ista. q2 itelli
git̄ sic. ē volūtas retinēdi vel cōseq̄ndi q̄ iu
sticia vetat: vel effect⁹ ꝯseq̄ns hāc volun/
tatē siue volitiōem. Et est tūc ꝯuertibil̄ cuz
ista dēfinitiōe. Definitio Ambrosij in sen/
su coicidit cū ista. q2 p̄uaricatio legis diui
ne q̄m̄ est trāsgressio p̄ceptiꝝ: tn̄ valz: sicut si
diceret̄ inordinate dc̄m vel factū vel cōcu
pitū. Et celestiū inobedientia mādatoꝝ po
nit̄ loco formal̄ cause q2 signat q̄ nō obedi

tur p̄cipienti deo. Et h̄ Aug. exp̄mit cū dic̄ q̄d fit ɔ legē dei.i.q̄d fit nō obediēdo deo.ɀ
Ad 8 est idē sensus. ¶Ad octauā ꝙ lex capitur in diffinitōe Augustini. nō solū p̄ his q̄ p̄hibet lex scripta vetus ɀ noua: sꝫ etiā p̄ h.i. que p̄hibet lex nature: mētib₉ hominum diuinitus indita. ɀ sic omne pctm̄ est cōtra legē dei. Ratio em̄ recta est lex quā deus hominib₉ naturalr̄ inspirauit. Hoc de p̄mo articulo.

Quantū ad secūdum articl'm restat videre de supposito q̄stionis. Utrꝫ oē pctm̄ ɔsistat i actu?.
Notā 1. Pro quo p̄mo est notādū ꝙ oēs in h̄ cōueniūt: ꝙ nūc pctm̄ originale alic₉ p̄sone nō consistit in aliq̄ suo actu: q̄uis ɔsistebat in aliquo actu.s.p̄moꝝ parentū tāq̄ꝫ in sua causa.
Notā.2 ¶Scd̄o est notādū q̄d etiā oēs ɔcedūt ꝙ pctm̄ actuale cōmissionis.s.q̄ q̄s aliq̄d facit ɔ p̄cepta negatiua, puta q̄d tenet̄ nō facere ɔsistit in aliq̄ actu. q̄ nullus d̄r proprie cōmittere nisi eliciēdo actū quē tenet̄ nō h̄re. ɀ sic manet solū q̄stio dubia de peccato omissiōis. vtrū hoc ɔsistat in aliquo actu.
Notā 3 ¶Tertio est notandū ꝙ de h̄ est manifestū ꝙ ip̄m cōstat in actu omisso.s.p̄uatiue. puta q̄ omissiue peccat q̄s. q̄ actu omittit quē facere de₉ vel lex p̄cipit. Et ex hoc vocat̄ pctm̄ actuale. q̄ fit ex omissiōe act₉ Sꝫ manet difficultas. vtrꝫ hō in pctō omissiōis possit peccare nullū eligēdo actū?
4 ¶Quarto ē notādū ꝙ de h̄ doctores antiqui ɀ moderni sūt in duplici d̄ia.
Opio. 1 ¶Quidā em̄ dicūt ꝙ nō. ɀ motiua eoꝝ sūt tacta an̄ oppositū: arguēdo ad suppositū q̄stionis.
Rō ¶Et posset addi. q̄ si pura omissione posset q̄s peccare omissiue: seq̄ret̄ ꝙ aliq̄s dormiēs in p̄ncipio licite ɀ existēs i gratia dormiēdo fieri posset extra grām. ɔn̄s ē falsum. q̄ dormiēdo nō est in sua p̄tāte vitare aliq̄d q̄d tūc circa ip̄m accidit.
Rō ¶Itē dormiendo nihil voluntariū est in eo. ḡ nihil pcti. tenet ɔn̄a. q̄ oē pctm̄ est volūtariū. et an̄s p̄ꝫ. q̄ dormiēdo sensus sūt ligati. et ne quib₉ nō est vsus rōnis. cum necesse sit oēm intelligentē p̄ hātasmata speculari. p̄bat̄ tn̄ ɔn̄a. q̄ existēs in grā p̄t dormiendo negligere matutinas quib₉ interesse tenet̄.
Solo. ¶Forte dicet̄ ꝙ iō peccare d̄r dormiēdo q̄a potuit i vigilia vitare: ɀ sic agere q̄ n̄ omitteret. et sic etiam voluntarie an̄cedent peccare. q̄ p̄ tūc potuit vitare. ɀ ex h̄ iputat̄ ei

¶Sꝫ replicāt isti ɔ hāc missionē. q̄ istō ē cōcedere ꝙ ipi volūt. q̄ si ex h̄ peccat ꝙ i vigilia potuit vitare ɀ sic agere vt n̄ omitteret: tc̄ pctm̄ omissiōis nō ē ex nō facere: sꝫ ex facere i vigilia actū repugnātē actui ad quem hō obligat̄. Un̄ ɔclusiue dicūt ꝙ oē pctm̄ siue ɔmissiōis siue cōmissiōis cōsistit i aliq̄ actu. Ut si q̄s n̄ vadit ad matutinas sōno p̄peditus: dicūt ꝙ peccauit i vigilia i illo actu q̄ eligerit q̄uis sōn₉ ad quē seq̄t̄ matutine neglectio. Est ḡ mēs eoꝝ ꝙ pctm̄ omissiōis ɔsistat i actu ɔmisso icompossibili actui debito materialr̄. sꝫ i omissiōe act₉ debiti formalr̄. Et ē opio sbtil' cui placet defēdat eā: mihi n̄ vr̄ ꝙ sit vlr̄ verā salua reuerentia solēniū doctoꝝ fouētiū hāc opīonē. ¶Et iō p̄ fūdamēto alti₉ opīonis p̄mitto suppōes veras: vt mihi videor: q̄ si ɔcedūt vr̄ aliō q̄ p̄dicta opio dixit. q̄ p̄ma ē ista. voluntas hūana p̄t n̄ min₉ obligari ad aliq̄ facienda p̄ certo t̄pe q̄ꝫ ad aliq̄ nō faciēda. p̄ꝫ q̄ p̄cepta affirmatiua obligant ad facere p̄ t̄pe ɀ loco. ɀ nō ē q̄stio q̄n p̄sbyter seculis ī ꝑ dimit̄ teneat̄ p̄ crastino die ad horas cāonicas: ɀ canonic₉ residēs etiā seclusis rōnabilib₉ ipedimētis ad īteresse matutīs in diluculo cātādis. ¶Scd̄a suppō. aliq̄s nō faciēdo vsq̄ꝫ ad sōnū aliquē actū culpabilē imo meritorie agēdo potest has matutinas culpabilr̄ negligere. vl' etiā aliū actū ad quē obligat̄. App̄et. q̄ posset sedere in cōfessiōe vl' ɔsilio sctō: ita diu ꝙ sperans se surrecturū n̄ expgisceret̄. ɀ tn̄ n̄ videt̄ aliquē actū demeritoriū egisse: cū isti act₉ sit boni ɀ meritorij. ¶Dicet ꝙ imo peccat eo ꝙ nō satis mane vadit dormitū. Scd̄o q̄ si res q̄ꝫ agit i vigilia tal' ɀ tāta sit ꝙ ex dictamine recte rōnis lōgā vigiliā exigit: tūc p̄mittēdo matutinas nō culpabilr̄ negligit. Sꝫ hec nō soluūt suppōnis rōnē siue casum. certū est em̄ ꝙ sepe in relicta est occupatio et nō tāta q̄n adhuc maneat obligatio ad matutinas q̄s tn̄ tal' fragilitate nal'r negligit. vsq̄ꝫ ḡ ad sōnū nihil mali sꝫ meritorie egit: ɀ tn̄ negligētia reū cōstituit. ḡ suppō fuit vera. ¶Ad rōez vl' euasionē p̄n. ā cu d̄r: ꝙ peccet n̄ tēpestiue eūdo dormitū: seclusū ē. q̄ stat ꝙ satis moderato t̄pe se posuerit et tn̄ fragilitate nal'r negligit. Itē nō ponere se dormitu nō ē act₉: sꝫ p̄uatio. Et si dicat̄ ꝙ electio vigilianim sit actus. R. ꝙ h̄ verū sit. sed ista est actus meritorius in dando consiliū primo: vel audiēdo ɔfessiōem vbi

Margin notes (right column, in order): obiectio; Opio 2.; suppō. 1.; 2; euasiō ei; Ad 1

pbatˀ 2 periculũ iminet. scđa est etiã seclusa. ¶ Secundo pbatˀ suppõ. qꝛ sepe aliqs aliq̃ passione neq̃t dormire. ⁊ ideo occupat⁹ licitis passionib⁹ seu actionib⁹ differt somnum. pbatˀ 3 et post negligit matutinas. ¶ Et tertio: sepe accidit horas suas solitas legere de mane vsq; ad nonas inclusiue. ꝑeditos finitis sextis meritorijs actõib⁹ intẽdere nonas legere post prandiũ. ⁊ ex ꝯsuetudĩe legendi ante prandiũ: post prandiũ non recordari: ⁊ negligẽdo nonas alijs impletˀ horis se ponere dormitũ. tunc vt ꝯstat die seq̃nti: iste peccauit omittẽdo ⁊ ꝑ nullũ actũ positiuũ. qꝛ om̃es quos egit actus toto die erant boni. Et multi tales casus possẽt poni vbi ꝯtingit negligi: ⁊ tñ oẽs actus p̄cedẽtes erãt meritorij. ¶ His p̄missis sit p̄ Cõclo. 1 ma ꝯclõ hec. q sepe pcti omissiõis causa est actus ⁊ positiu⁹. pꝫ. qꝛ qñq; p̄cedit act⁹ ma'us. vt si q̃s de nocte se inebriat. ⁊ de mane et hoc ad matutinas quas audire tenetur surgere nõ valeat. Vl etiã in actib⁹ bonis in genere vt si nimis diu i studio sedeat. Scđo etiã quãdo ꝯ est actus ꝯtinue inferens negligentia. vt si ludo vacet quãdo diuinis intendere deberet. Itẽ actus ante noces sepe sunt causa: qñq; ꝯtemptus. vt a [illegible] nolunt [illegible] Electõnes [illegible] vt audiẽtes [illegible] dormire eli Cõclo 2 gunt. ¶ Scđa cõclusio vꝫ mihi etiã vera. q nullus illoꝝ in isto actu positiuo peccat peccato omissiõis. pꝫ de p̄mis. qꝛ inebriãs se de nocte posset excitari a socio. vel etiã de ebrietate curari. ⁊ sic nõ omitteret. ḡ inebriando se nõ peccauit pctõ omissiõis. Itẽ si tunc moreretˀ vel dãnaretˀ de omissiõe vl nõ si nõ: ergo eã nõ cõmisit. si sic ergo de⁹ puniret omissionẽ nõ cõmissam. Itẽ in secũdo casu q̃zuis ludens omittat. aliud ẽ tamẽ pctm actus positiuus: ⁊ aliud est pctm̃ omissiõis: cũ distincte sint obligatiões ad facere qđ omittit. ⁊ ad nõ facere qđ cõmittit. Eodẽ mõ est in tertio ⁊ quarto casu. nõ tamẽ nego q sepe act⁹ positiuus reddatˀ deterioꝛ: qꝛ est causa omissiõis: vel natus est 2 pbatˀ esse eius causa. ¶ Scđo pbatˀ ꝯclõ gñaliter sic. Quia pctm actus p̄ncipalr ⁊ totaliter ꝯsistit in faciendo aliq̃d qđ lex dei vetat. ⁊ hoc nõ ꝯsistit in se nec in aliq̃ sui pte pctm omissiõis. ergo ꝯclõ vera. tenet consequentia. Et maioꝛ pꝫ. qꝛ pctm actuale q̃zuis eo grauius q ex eo plura alia mala sequuntur: tñ nullũ est eoꝝ. non em̃ fuit ebrietas Loth eius incestus. q̃zuis eo erat grauioꝛ. qꝛ verisilr hoc ex ea poterat ꝑuenire. Et minoꝛ est mãifesta. qꝛ qui ludit ⁊ omittit: duplr deficit. p̄mo qꝛ facit qđ nõ debet. secũdo. qꝛ nõ facit qđ debet. ¶ Tertia cõclusio. Om̃e pctm cõmissiõis ꝯsistit i aliq̃ actu. Probatˀ. qꝛ nullus põt trãsgredi p̄ceptũ negatiuũ: nisi faciẽdo actum qui illo prohibetˀ. Sed om̃e pctm̃ ꝯmissiõis ẽ trãsgressio p̄cepti negatiui. igitˀ. pꝫ ꝯña de se. Cõclo 3 ⁊ pꝫ. qꝛ dato q nullũ actũ faciat tũc pctm cõtra p̄ceptũ negatiuũ nõ intrat: sed potius seruat. minoꝛ pꝫ inductiue. qꝛ nihil agit nõ furatˀ: nõ occidit: ⁊ ita in alijs. ¶ Sꝫ cõtra. Aliq̃s nõ eligẽdo dare põt esse occisoꝛ obiectio ergo sine actu pt intrare pctm̃ ꝯmissiõis. ⁊ añs pꝫ per illud Ambrosi. si nõ pauisti: occidisti. pone em̃ q p̃ximo tuo i extrema necessitate ꝯstituto petẽti cibũ nullũ actũ in te formes. ⁊ sic nõ eligas dare cũ possis ⁊ ip̄e moriatˀ. tu eũ interfecisti. ¶ R. q in h̃ Solo casu peccatˀ omissiue fm mãdatũ. diligas p̃ximũ sicut teip̄m. vel cõtra legem nature h̃ facias alijs qđ tibi vis fieri. vel etiã ꝯtra p̄ceptum affirmatiuũ inclusum i hoc qđ est. nõ cõcupisces rem p̃ximi. In hoc em̃ icludit q debet vnicuiq; reddi qđ suũ est in tpe ind. gẽtie. Nõ in necessitate oĩa sunt cõmunia. Et ergo si omitto dare: omitto q; ⁊ elẽctõem datiõis in isto casu omissiue pecco: nõ ꝯmissiue. Si aũt actũ refutationis formarẽ: tũc duplici pctõ peccarẽ. scilꝫ omissiõis ꝯ dc̃a p̄cepta affirmatiua. ⁊ cõmissionis ꝯ p̄cepta negatiua: nõ occides. nõ ꝯcupiscas re p̃ximi tui. ¶ Ad formã ḡ Ad for. negetˀ añs. ⁊ ad pbatiõeꝫ q in illo casu iste nõ ẽ ꝓprie occisoꝛ nec mẽte nec oꝛe nᶜ ope Sꝫ canõ Ambro. itelligitˀ iterptatiue. q ista omissio iterptatˀ eẽ occisio ꝓpˀ iniuriã quã obmittẽdo icurro nõ eligẽdo dare i isto casu p̃rio meo qđ suũ ẽ. ¶ Quarta con Cõclo 4 clusio atq; vniuersalr seq̃r ex suppõnib⁹. q pctm omissiõis nõ ꝯsistit necessario in aliq̃ actu elicito vl ꝯcurrẽte vl añte. pbatˀ sic. si volũtas pdere pt gr̃az p solã omissionẽ oĩ actu alio secluso. tũc pctm omissiõis nõ ꝯsistit i aliq̃ actu. sꝫ volũtas pt pdere gr̃az p nudã omissionẽ oĩ actu positio secluso. igitˀ. maioꝛ pꝫ de se. qꝛ nuda omissio nullũ actũ secũ portat. ⁊ ḡ si illa tollit gr̃am: tũc illa est pctm mortale. erit ergo pctm mortale sine oĩ actu elicito. minoꝛ declaratˀ p suppõneꝫ

p̄mā voluntas p̄ōt obligari ad aliq̄d faci
endū pro certo tempe. ⁊ cōtinuādo actus
bonos: p scd̄am suppōnē vsq3 ad somnū
p̄ōt per somnū hunc actuz ad quē obliga
tus erat culpabilr̄ negligere. quero ergo te
quādo iste pdidit grām: vtꝝ in somno cū
omisit: ⁊ si sic habeᷓ ppositū. vel post som
nū: ⁊ hoc nō. q2 omissio cōpleᷓ in somno.
ergo experrectus iam pdidit grām. ergo nō
perdit eam post somnū. vel pdit eaz ante
somnū: cōtra: quia vsq3 ad somnū sp̄ me
ritorie egit. ergo vsq3 ad somnū potius au
xit grām q̄3 eam perdidit. ergo ⁊c̄. seq̄ᷓ ita/
q3 q nec ante somnū nec post. ergo nec tpe
Confir. somni: ⁊ tunc in eo nullus act⁹ elicitus fu
it. ¶ Cōfirmaᷓ sic. Sine omni actu elicito
bono vel malo possunt esse causę sufficien
tes pctī omissionis. ergo nō necesse est i q̄
libet tali cōcurrere actū licitū. ɔ̄ñā nota ē.
q2 positis causis sufficientibꝫ simul possibi/
pbaᷓ añ cedens le est poni effectum. Et probaᷓ añcedens.
quia omni actu elicito circūscripto per p̄/
mā suppositōnem: adhuc talis teneᷓ ho/
ne... partes pro tempe ⁊ loco data ita q3
q nō faciat illis tempibꝫ ⁊ locis: reus erit
dehonorationis. ⁊ tamē secluditur erit om/
nis actus elicitus. ¶ Scd̄o sic. Manife
sta est q sic̄ seruus hoīs p̄ōt peccare contra
hominē trāsgressione pcepti potestatiui hoīs
ita seruus dei pot peccare ɔ̄ deum positi p/
cepti trāsgressiōe. Modo nō est q̄stio quī
sine omī positiuo pot seruus hoīs peccare
cōtra hoīem agil ... ptꝫ maior de se. Et mi
nor: patꝫ quia si dñs pcipiat seruo suo vt
cras hora sexta faciat actum a: et ponat se
dormitū eo magis mane. ⁊ seruus obediat
quo ad p̄mū: ea intentōe vt impleat vale/
at hora sexta actū a nullum aliū forman/
do in se actum eligēdo. ⁊ nihilominus ob
dormiat. quero a te quādo hic seruus pec
cat cōtra hominē: vtꝫ in actu elicito q̄ eli
git dormire. et hoc nō. quia illud pcepit ei
domin⁹. Uel q̄a ponens se dormitū eligit
surgere debita hora vt cōpleat actū sibi p̄
ceptū hora sexta: ⁊ hō nō. q2 hoc vult cū
dño velle. Uel q̄a aliū actū elicuit: ⁊ hō
no per casum. Uel quia nō ɔ̄plet hora sex
ta actū a ⁊ habeᷓ ppositū q nullo actu po
sitiuo. sed nuda omissiōe actus debiti in
esse hic seruus debitor fit dño suo homini
3 ergo eodem mō respectu dei. ¶ Tertio ɔ̄sue
uit argui sic. Si peccatū omissiōis neces/
sario p̄supponit actū elicitū: sic q sine eo n̄
possit fieri. vel ergo omissio necessario seq̄
tur ad talem actū: vl' nō: Si dicaᷓ q neces
sario sequiᷓ: vel est malus act⁹. ⁊ si sic: tūc
null⁹ posset peccare pctō omissiōis quī pec
caret duobꝫ pctīs genere diuersis. scꝫ vno
cōmissiōis ⁊ alio omissionis. eo q actus p̄
cedens quē necessario p̄supponit omissio:
poniᷓ malus ⁊ de se culpabilis. Uel ille a/
ctus esset bonus moraliter. ⁊ sic tūc nō seq̄
reᷓ ad eum necessario omissio. Uel esset a/
ctus neuter. ⁊ hoc itēꝝ nō. q2 nō est act⁹ in
differens qui est via necessaria ad peccatū
omissionis mortale. Si dicaᷓ q nō neces/
sario sequiᷓ omissio ipm actū. tamē nō pos
set esse omissio nisi esset ille actus: arguiᷓ si
cut p̄us. q̄a si est bonus: tūc bonū moris es
set necessariū ad pctm̄ mortale. Si ē ma/
lus: tunc nō p̄ōt quis peccare omissiue: q̄n
simul peccet alio pctō cōmissiue. qđ est ab
surdū ¶ Quarto. nōne omissiōes nude pu 4
niunᷓ a deo: ergo ɔ̄clō vera. ɔ̄ñā nota est.
et añcedens p3 per scd̄am suppositiōem.
q̄a q̄ ponit se in charitate dormituꝫ vt sur/
gat ad matutinas: si illis sꝰ pena peccati
mortalis teneᷓ interesse. ⁊ ex fragilitate obdor
mit sine rōnabili causa excusante ipm: cō/
stat sic decedentē eternaliter danari. quia
omissio est mortalis: vt suppono. vel ergo
pro eo actu que elegit debita hora surgere
et hoc nō. quia ille fuit meritorius ⁊ debi
tus ex gratia ⁊ prudentia. Uel alio actu e/
licito ante somnum. Contra quia cuꝫ gra
tia posuit se dormitum. Uel pro omissiōe
qua non surgit. ⁊ habeᷓ propositū. ¶ Cor/ Corre. rīsale
relarium respōsale. Non omne peccatum
actuale est actus elicitus: nec etiam p̄sup/
ponens actum elicitum. patꝫ de peccato
omissionis per cōclonem. ¶ Ad rationes o
piniōis in quarto notabili adductas. Ad Ad i in ɔ̄riuꝫ
primā: concedo q aliquis qui in gratia in
cipit dormire potest fieri in somno debitor
mortis eterne si obdormiat horaꝫ qua te/
netur ad certum actum sꝰ pena pctī mor
talis Ad improbatōem illius cum dicaᷓ.
q dormiendo nō sit in potestate sua vitare
R̄ñdeo: q in vigilia erat in potestate sua
vel tanta sollicitudine se ponere ad dormi
endum q hora debita fuisset experrectus
eo q angelus suus debite dispositū et sol
licitum iuuisset et excitasset debito tempo
re pro debitum adimplendo. quod si nō
fecerit: istud non facere non est actus. ob/
dormitio tamen ei imputabiᷓ. Scriptū ē

em̄. Angelis suis deus mādauit de te: scilz quolibet viro iusto vt custodiāt te in omi
Ad 2 bus vijs tuis. ¶ Ad scđam improbatōez cōseq̄ntie dico: q̄ licet nihil dormiēte insit voluntarij formaliter: tñ dicit̃ illa omissio volūtaria āntecedent̃ ob causam p̄dictam. scz q̄ debita sollicitudīe τ diuini adiutorij inuocatiōe debito tp̄e potuit excitari. et quia h̄ nō fecit qđ facere potuisset si voluisset: volūtarie dicit̃ omisisse. Ad ip̄robatiōnē illius negēt eis q̄ illud est cōcedere eorū p̄positū. τ ad p̄batōez cū dicūt. si ex eo dicit̃ volūtariū q̄ potuit sic facere in vigilia vt nō omitteret: tūc pctm̄ omissiōis erit ex facere vigilie repugnāti actui ad quem obligat̃: istud negat̃. q̄ nō debita sollicitudine se reponere vel etiā nō inuocare adiutoriū dei pōt fieri sine omni actu elicito. s. nude se reponenti vt dormiat et impleat.
Obijcit ¶ Iterū replicabit̃. Hec omissio matutinarū videt̃ sequi actū ad minus. q̄ actū quo voluit omittēs dormire: Dicit̃ q̄ istud ē sophisticū. nā in volēdo dormire nō peccauit tum q̄ est de necessitate nature. tum q̄ potuit esse p̄ceptū. imo pro tempe cadit sb p̄cepto somnus. τ ergo istū actum nō necessario p̄supponit. Et si p̄supponit eū: tamē isto nō perdit grām: nec peccat: cū ei hoc liceat. τ ideo pctm̄ omissiōis nō ē huic actui necessario annexū. nec etiā iste actus ē necessario p̄suppositus tanq̄ mediū per qđ peccat̃ omissiue. Hoc de. ij. ar.

Quantū ad tertium

articulū videndū est de q̄sito Vtruz oē pctm̄ aliqđ bonū a peccāte excludat? Vbi p̄mo volo videre modos quibꝫ possit imaginari pctm̄ aliqđ bonū a pctōre secludere. Scđo iuxta illos ad q̄situ rn̄dere. Et tertio p̄ modū dubij inq̄rere: an multiplicatio pctōꝝ possit a pctōre oē bonū siue totum bonum depellere. ¶ Quantū
Notā .1 ad p̄mū p̄mo noto. q̄ rōnabiliter peccatū potest imaginari secludere bonū a peccan
1 te dupliciter. ¶ Vno mō positiue. scz ingerendo dispositiōem malā promptificantē potentiā ad peccādū. hoc em̄ diceret̃ secludere bonū. q̄ dispositio inducta promptificat natura pctōris vt deserat bonū et pronus sit ad malum. Sicut si venenuz corpori ingereret̃: esto q̄ nihil auferret̃ in p̄ncipio: nihilominus dicit̃ a corpe bonū secludi. eo q̄ veneno disponit̃ ad bonum nature penitus expelli. ¶ Secundo mō per pec 2
catum posset intelligi a peccāte secludi bonum. quia pctm̄ p̄uaret ab eo dispositōez bonam. τ hoc magis videt̃ sonare titulus. scz vtrū aliquod bonum excludat: qđ ante fuit in peccante. ¶ Secundo est notan Notā.2
dū. q̄ triplex bonum possumus imaginari per pctm̄ tolli a peccante: s̄m triplex qđ cōtingit homini inesse bonū. scz bonū gratie bonum nature: bonū habilitatis siue p̄ropritudinis ad bonū. vt em̄ sepe dictuz est: ratio superior cōtra remurmurat malo. iuxta illud phi p̄mo ethicoꝝ. recte autē τ ad optima dep̄catur ratio. ¶ Vbi merito du Dubiuz
bitat̃. Stante q̄ voluntas hoīs sit eiꝰ anima intellectiua que per essentiā suam inclinat̃ ad bonū. τ intellectus sit idem in re cum eadē aīa qui per essentiā suam inclinatur ad verū. vtrū p̄ter istas habilitates naturales anime que sunt ip̄e potentie p̄ncipales anime: τ ip̄a met aīa sint ī homine alie habilitates ad bonum. puta alique dispositōnes sup̄addite tanq̄ potentie instrumentales inexistētes a natiuita
te? ¶ De quo dubio nihil asserēdo. q̄ non Solo
audiui ip̄m multū tractari: videt̃ mihi q̄ sic que pōt esse p̄ma cōclusio huiꝰ articuli que probatur p̄mo auctoritatibꝫ. deinde rōnibꝫ. ¶ Prima auctoritas ē philosophi 1
ij. ethicoꝝ. ca. v. dicentis: q̄ tria sunt in anima: potentie: passiones: τ habitus. modo manifestū est q̄ passiōes τ habitus inherēt aīe. ḡ etiā sunt ibi potentie inherētes anīe. tales aūt potentie nō sunt aīa. quia aīa nō inheret sibip̄i. ¶ Scđa auctās est 2
phi. vj. ethicoꝝ. c. penult. dicentis. Videntur aūt singuli moꝝ natura inexistere aliqualiter. etem̄ iusti τ tp̄ati cōfestim a natiuitate habemus ¶ Ex qua auctē arguit̃ sic
Manifestū est q̄ omnes homines habēt similes animas: sed nō oēs habēt similes habilitates ad bonū. ergo habilitates ad bonum distinguunt̃ ab anima. cōseq̄ntia nota. quia si nō tunc sicut in omnibus essent similes aīe: ita in oībꝫ essent similes habilitates ad bonuz. Antecedēs pro prima parte patz. quia oēs anime hominū sunt equaliter specialissime similes alias enim hic terminus homo esset genꝰ qđ nullꝰ adhuc vīr dixisse. τ etiā indiuidualiter similes cum sint sb̄stantie indiuisibiles que nō suscipiūt magis τ minus. sed

minor ptz. quia alij ad alia nati sum⁹.ij.
Rōne.1. ethicoꝝ.c.vltimo. ¶ Scđo ꝓbat hoc rōne
q: si corpi homis certi cōueniūt a natiui/
tate ornatus vel etiā turpitudines: nō mi
nus videt ita esse ex aīa. sz corpi hois cō/
ueniūt ornatus et etiā pctā distincta ad ip
so corpe. ergo ⁊ ipi anie cōueniēt etiam or/
natus ⁊ defect⁹ distīcti ab ipa aīa. ꝯseqn
tia tenet. Et maior ptz. q: aīa est actiua
oīm diuersitatū ad quas deputant organi/
ce dispositōes corpis. ⁊ ergo videt hēe mi/
nores ornatus disponētes eā ad agere ꝓn
cipaliter q̄ corpus ad agere instrumētalr
vel ad pati. Et minor manifesta est. quia
corpi insunt diuerse ꝯplexiones organice
et diuerse qualitates ꝓme. vt notū est que
ꝓbat 3 omnia distigunt ab ipo corpe. ¶ Tertio
videt q formis inaīatoꝝ vel viuētiū3 vi
ta vegetatiua sint ꝟtutes adhuc distīcte
ab ipis. quare ergo non anie intellectiue?
añcedens ptz. q: qualitates q̄ insunt a to
ta spē sequunt formā que dat esse specifi/
cum. ⁊ distinguunt ab eā. ergo ⁊c. patz cō/
sequentia. Et añs quo ad ꝓmā partē ma
nifestū est io eñ dicunt hēe talia a spēe:
que habēt illā ꝟtutē consequentē suā for/
mā que dat esse specificum. Et minor ptz
q: hmōi q̄litates suscipiūt magis ⁊ min⁹.
vt ptz in effectibꝫ. ⁊ forma nō. Idem enī
vinū est vno tempe magis virtualr calidū
vt cū est in naturali vigore. ⁊ alio tpe mi⁹.
vt cū squalet. q̄uis forma sbalis quā seqt
illa qualitas virtualr̄ nō suscipiat magis ne
Dubiū3 q̄ minus ¶ Sz dicet ꝯ ꝯclonem. Uñ ve/
1 niunt hee q̄litates ipi anie: vez sint ei con/
creatē: ⁊ hoc nō videt esse expressum. Ul
veniūt ei ex cōiunctōe cū corpe: ⁊ hoc nō
videt quia corpus neq̄t agere in aīam si
cut diuisibile ꝑ se nō pōt agere in idiuisi
bile ¶ Scđo q: vel hee abilitates in oīu/
2 bus essent siles. ⁊ si sic tūc oēs homies eo/
dē mō inclinarent. vel nō essent in o.bꝫ a/
nimabꝫ siles. ⁊ si sic tūc deus nō crearet a/
3 nimas eq̄les ¶ Tertio. q: vel essent aufe/
ribiles ⁊ insuscipientes magis ⁊ min⁹: vl nō
Si dz q sic. g̃ staret aīam manere sine a/
liquo hmōi ornatu: ⁊ ex ꝯñti nō videt es/
se a natura. q: nihil existentiū a natura a
liter assuescit. Si scđm: tūc superfluūt quia
ex quo nō pñt auferri nec remitti nec inten
di: videt q quicqd p eas saluatur: saluari
posit per ipam animā: istis seclusis g̃ su/
perfluunt iste potentie. frustra eñ fit per
plura quod eque bene potest fieri per pau
ciora. ¶ Ad istas tenendo ꝯclonem posi⁹
mouendo q̄ asserēdo potest rñderi. ¶ Ad Ad 1
primā q hmōi qualitates in aīa sūt du/
plices. quedā que sunt ornatus anie ⁊ vir
tutes naturales intellectus ⁊ voluntatis
quasi seq̄ntes de lege cōi naturā eoꝝ. Et
forasse probabile est dicere q hee sint pfe/
ctōnes quas deus semꝑ anie infundit eā
creando. vt ipe intellectus ꝑ sua prompti
ficet ad veꝝ. ⁊ volūtas ꝑ sua abilitet ad bo
num. Et hec probabilr̄ vident esse dicēde
similes in singulis homibꝫ. q: in his que
ꝯsequunt sic formā qđ dat formā dat oīa
consequētia ad formā vt dic cōmentator
viij ph.i. Et g̃ hee ꝯcrerent alme cōcrea/
te. ita cum deus dat formā hmōi etiā sem
per ꝑstat. ¶ Scđo pōt dici q alie sint hu/ 2
iusmōi q̄litates que sibi cōueniūt natura
li cōiunctōne cū corpe. Et vocant poten/
tie vel impotētie. ⁊ hee nō sunt eedez apud
omnes quia diuersitate complexionū hu
iusmodi fiunt alie ⁊ alie. Et cum dicitur:
q corpus non posit agere in animā. dicit
q verum sit de per se. Sed quia aīa na/
turaliter afficitur corpi. ideo qualitatis dis/
positiones ad quas corpus est dispositū:
similes qualitates inducunt menti infuse
vt immundicia carnis pronitatē ad con/
cupiscendū. viuacitas sensuum aptū ad in
telligendū ⁊ hoc quo ad compositum. Et
sic ex illis cōiunctis per modū nature sur/
gunt quedā qualitates. ꝓme itaq3 sunt cō
create seđe inducte a natiuitate ex coniū/
ctōe anie cū corpe. ¶ Ad scđm ꝑ idez q Ad 2
ꝓme sunt eedē apud oēs. scđe nō sz alie et
alie iuxta diuersitatē ꝯplexionū. ¶ ?.d r.
q qualitates cōcreate que sequunt mentē Ad 3
q̄uis sint remissibiles ⁊ debilitabiles tñ
nō sunt in toto auferibiles: manēte mēte.
saltē in ꝑsenti vita de lege dei ordīata q:
sunt potētie seq̄ntes naturā anie. sic frigi/
ditas sequit aqm. ⁊ g̃ q̄uis remittant mēs
hmōi q̄litates reducit ad aliq̄le intēsionē
¶ Forte dicet. nūqđ ꝯtinuat⁹ error posset
penit⁹ tollere potētiā naturalē īclinātē ad Dubiū
veꝝ ⁊ ꝯtinuat⁹ act⁹ mal⁹ potētiā īclinā/
tē ad bonū. ¶ R q nō q: lz intellect⁹ sepe er/
ret. ⁊ sit ꝯsuet⁹ decipi: tñ nō errat assentien Tollit
do nisi credēdo id qđ credit eē veꝝ. Eodē
mō volūtas lz ꝯtinuet mala: tñ nō fert i
aliqđ nisi sb rōe boni. et sicut ee potētie ñ pñt
auferri. q: lz ex defectu potētiaꝝ ꝓncipaliū

nō ferant̄ in suum verū obiectū.tñ semper
ferunt̄ in id in qd ferunt̄:ac si esset eorū ob
iectū.et ergo nō tollunt̄. De re isto dubio
dixi nihil asserēdo:sȝ potius dando aliis
Notā 3 materiā cogitādi. ¶ Tertio est notandū q
ex dictis notabilibꝰ sequit̄: pctm̄ posse se-
cludere ab hoīe bonū:ad minus istis mo-
dis. Primo igerēdo dispositōem malam
promptū reddētē ad peccandū. Secun-
do auferēdo bonū. ꝛ hoc triplr̄.qꝛ vel bonū
gratię.vel bonū naturę. vel bonū alicuiꝰ po
Notā 4 tentię supaddite. ¶ Quarto est notādū: q
preter potētias disponētes ad bonū natu-
raliter sunt sepe in hoīe habitus acq̄siti bo
ni.alii a v̄tutibꝰ theologicis.sicut sūt v̄tu
tes acq̄site.qui habitus pñt stare cuȝ pec-
cato mortali.nō em̄ optet q si q̄s omissiue
vel etiā ex fragilitate vel ignorātia morta
lit̄ peccet: q habitꝰ bonus acq̄situs qui fu
it in eo omīmode esset.qm̄ electio qua q̄s
mortaliter peccat in instāti ꝯtingit. ꝛ tam̄
nequit corrūpi habitꝰ in instāti. Hoc de p̄
Cōclō.1 ma parte articli. ¶ Quibꝰ p̄missis sit p̄mū
conclusio hec. Semp̄ aīa aliq̄ mō corrū
pit̄ per peccatuȝ. Istā ꝯclōnem ponūt do-
ctores sancti. Un̄ btūs Augꝰ.iii.de libe.ar
bi.dicit. q natura integra fuit instituta.
2 sed per pctm̄ est corrupta. ¶ Idem.xii.d ci
ui.dei.c.xx. Uirtus est sȝ naturā. pctm̄ au
tem ꝯtra naturā. hoc autē aliq̄ mō est cor
ruptiuū naturę:ꝛ eoꝝ quę naturalr̄ ipam cō
sequunt̄.sic sunt naturales potētię. Hec e-
3 tiā ꝯclusio est phī.vi.ethicoꝝ dicētis. ma
licia est corruptiua p̄ncipii.i.pctm̄. ꝛ maxi
me malicia incōtinētię corrūpit rectā intē
tionē vel estimationē de vltimo fine q̄ est
p̄ncipiū omniū agibiliū. Et tertio q̄a ho-
4 mo per maliciā fit oīmode bestialis: vt de
bestialitate habet̄ in.vii.ethicoꝝ. hoc autē
nō esset nisi corruptōne aliquaꝝ potentia
rū aīe hoīem sup naturā eleuantiū besti-
arū. ¶ Scđa ꝯclusio est. Quāuis nō opor
Cōclō 2 teat qđlibet pctm̄ mortale bonū charitat̄
excludere.tamē stante lege est necesse pri-
mū pctm̄ mortale post grām totā charita
tē tollere. prȝ p̄ma pars.qꝛ qui nullam ha
bet grām:ꝛ tñ peccat mortalr̄:nullā chari-
tatē perdit. quia nullā habet. Scđa pars
prȝ.qꝛ de lege cōmuni nō manet grā cum
pctō mortali. ꝛ loquor de necessitate condi
cionata: q hec cōdicionalis est necessaria
si hoc sit p̄mū pctm̄ mortale socratis post
Corre.1. grām:ipm̄ eius grām tollit. ¶ Correlarie
nō oportet omne pctm̄ mortale tollere bo
nū gratię gratū facientis. prȝ ex ꝯclōnis p̄-
ma parte. ¶ Scđm correlariū. Primū pec Corre 2
catū mortale habētis grām p̄us duorum
maloꝝ aliq̄ modo infinitoꝝ est causa. prȝ
quia vitam eternā tollit debitā ei q̄ est i grā
tia:ꝛ penā sempiternā ingerit facienti:sal
tem s̄m p̄sentē iusticiā. Nō pdere bonuȝ
infinitū est aliquo mō malū infinitū. simi
liter incurrere malū infinitū est aliq̄ mō e-
tiam malū infinitū. ¶ Cōtra scđam partē obiectio
ꝯclōnis dicet̄. Si p̄mū pctm̄ mortale tol
lit grām:vel tollit grām quę est. ꝛ hoc nō.
qꝛ sic simul staret cum gratia pctm̄ morta
le.vel grām quę nō est:ꝛ quomō id quod
oīno non est:ab aliq̄ tollere aliq̄d valeret.
¶ Rn̄det̄ q idem est p̄mū instās esse pecca Solo.
ti mortalis ꝛ nō esse grę.nō em̄ pōt esse siml̄
gratia ꝛ in pctō mortali. ¶ Scđo q prius 2
est grām nō esse q̄ȝ actū quo quis mortalr̄
peccat iduci via naturę.sic adueniēte vno
necessario recedit reliquū.vel etiā adueni
ente p̄uatōe via naturę cessat habitus. Et
est p̄mū instans esse p̄uatōis:p̄mū instās
nō esse habitus. ¶ Ex quo tertio dicit̄ ad Ad for.
formā q pctm̄ mortale p̄mū sequēs grām
tollit grām quę tūc p̄mo nō est:sed ante i
subiecto fuit:quā licet improp̄e dr̄ tollere.
qꝛ volūtas peccādo mortalr̄ q̄ȝtū in se ē eā
corrūpit in se.eo q cuȝ pctō mortali illius
gratię influxus remanere nō pōt:sic n̄c ha
bitus cum p̄uatione. ¶ Tertia ꝯclō est.q̄ȝ Cōclō 3
uis per nullū pctm̄ bonū naturę terminati
ue s̄m se tollat̄ minuat̄ vel corrūpat̄ in or
dine ad aīam:ipm̄ tñ quolibet pctō com-
missionis per inductōem discōuenientem
polluit̄ ꝛ indisponit̄. Prima ps prȝ.qꝛ ani
ma sȝ se nec in toto nec in pte cū eas non
habeat:pōt tolli vl' corrūpi per pctm̄:quo
ad suam essentiā.igit̄ ꝯclusio est vera q̄ ad
primā partē. ꝯn̄a tenet. Et añs est btī Dy
onisii.iiii.de diui.noī. volētis q etiā in de
monibꝰ naturalia manserūt integra et in-
corrupta. Scđa ps prȝ.qꝛ in quolibet pec
cato cōmissionis ipe actꝰ seu cōmissio pec-
cati secū ingerit aliquid mali habitus.scȝ
dispositōem inclinantē ad cōsimiles actꝰ
malos:qualis fuit p̄mus. quę dispositio
pōt vocari fomes peccati actualis siue p-
prii delicti. Et illa dispositio polluit natu-
ram intellectus ꝛ volūtatis. Inq̄ȝtū enim
voluntatē p̄rōptificat ad malū:ꝛ ex cōse-
quenti ad recte rōni ꝯueniendū excecat ra

tionē rectā φ minus pōt inclinare volūta
tem ad se. que ppter fomitē illū effrenata
est aliquo mō. Scdo etiā reddit rōēz mi/
nus pspicacē ad pquirendū passiōib⁹ ma
lis impeditā. Q, aūt ita sit pz p illō phi
ij. ethicoꝝ. ex silib⁹ opib⁹ similes habit⁹ fi
unt. Et expert ql. bet in se φ ɔmissio pro
ris mali prōptificat eū ⁊ inclinat ad cōsi/
Corre. mile malū. ¶ Correla. Pctm̄ actuale mor
tale supueniens existēti in grā spoliat euz
gratuitis ⁊ vulnerat eū in naturalib⁹ Pa
tet pma pars p scdam partē secūde cōclu
sionis in q dictū est. stante lege necesse eē
pmū mortale post grām omnē charitatez
tollere: Scda pars pz ex scda parte cōclu
sionis tertie iā posite. q̄ pctō mortali pec/
cans polluit ⁊ prōptificat ad malū per di
spositōem discōuenientē inductā quaz in
Dubiuz ducit pctm̄ actuale. ¶ Sed dicet. Utrum
Solō essentia anie hac indispositōe corrumpat.
1 Rūdeo φ corrumpat sbiectiue q̄ ad bn̄ es
se. id est tanq̄ sbiectū hui⁹ indispositōis.
sicut vas in quod liquor imūd⁹ funditur
corruptū dicit ex feditate liquoris. q̄uis nl
2 la pars sit sibi ablata. ¶ Scdo φ indispo
3 nit ad sua opa bona: vt dcm est ¶ Et tertio
vulnerat ip o. sicut em̄ membrū vulneratū
neq̄t in opa sibi debita ɔuenienter. ita hmōi
indispositionib⁹ aia in affectōne viri bo/
ni ⁊ in cognitiōe debiti medij cōtinuanda
4 reddit impedita. ¶ Quarto φ essencia ani/
me hac indispositōe nō corrūpit termina/
tiue. puta φ vadat de esse ad nō esse. sz de
bene esse in male esse: siue de esse sanuz in
esse egrū. vel de esse minus egro ad esse ma
Cōclo 4 gis egrū ¶ Quarta cōclusio. Sic coit pec/
catuz cōmissionis corpus cōmittētis ad
mortē pparat ⁊ dispōit: sic de potētijs natura
lib⁹ anie tollit aliq̄d ⁊ excludit. pma pars
pz. q̄ cū ois inordinat⁹ anim⁹ sit sibi pe/
na. vt dic btūs Aug. cura anie de cōmissio
pctō ⁊ dēmia conscie redundat in corp⁹ ip/
sum desiccādo. Juxta illud sapiētis. Spūs
pbat 2 tristis desiccat ossa. ¶ Scda ps pbat. quia
quicq̄d inducit ipi anie dispositōnem dis
cōuenientē ad sua opa hoc diminuit eius
potentiā que est ad bn̄ agere. sz q̄dlibet pec
catū actuale cōmissiōis inducit aie dispo
sitōem discōuenientē. ergo ⁊c. maior nota
est. quia qd inducit impotentiā diminuit
potentiā. sicq̄d inducit frigiditatē dimiu
it caliditatē. añcedens patz p scdam ptez
Corre. 1. tertie conclusiōis. ¶ Correlarium. De sūt

peccati cōmissiōis cōditiones. grām si isit
penitus auferre. positiuā labem anie infer
re. potentiā supadditā anie diminuere. et
sic aiaz in se oimode defedare. ⁊ hec quo
ad aiam ad intra. scdo corpus ad mortē
ducere citiorē. tertio quo ad extra est obli/
gare peccantē ad penā eternā: ⁊ excludere
a vita eterna. si ante fuit in grā. cōstituere
euz seruū demonis: ⁊ pscribere de patria vi/
te celestis. ¶ Scdz correlariū. Merito di/ Corre. 2.
ctū est pctm̄ mortale spoliare gratuitis. q̄ grā
am si insit tollit. vt dicit scda ps cōclonis
secūde. ⁊ vulnerare in naturalib⁹. q̄ natu/
re anie vulnus infligit dispōsitōe quam i/
fert discōuenienti. vt dcm est. ⁊ potētias ad
bonū minuit ⁊ corrūpit. Sed manet dubi
um de pctō omissiōis: qd si fieret sine actu
quomō hoc hec faciat? ¶ Pro q̄ sit q̄nta Cōclo. 5
cōclusio. Licet pctm̄ omissiōis ad qd non
cōcurrit actus: aiam nō vulneret positiue
pnat tn̄ gratuitis. ⁊ vulnerat aiam aliq̄
mō pnatiue ¶ Prima ps patz. q̄ qd in se
nihil est oino: hoc nihil positiue ipi anie i
gerit. nec etiā de potētijs eius naturalib⁹ a
liq̄d tollit q̄ purum nihil nulli aliq̄d au/
fert: inq̄ztum nō est. ¶ Scda ps ptz. quia 2 pbat
tollit grām. nō em̄ stat aiam esse gratā ⁊
ex omissiōe debitricē esse mortis eterne. For
te dicet. quomodo tollit cū purū omittere
sine actu nihil sit? Rūdeo φ eundo ad vi
ncib⁹ z ppriē nō legere nihil tollit. vl' alia
hmōi. dr tamē tollere grām ipm pctm̄. co
φ gratia in aia corrūpit ex eo qd quis o/
mittit id qd tenet debite adimplere. ¶ Sz
tertia pars: φ vulneret aiam aliq̄ mō pri pbat 3
natiue: ptz q̄ nō omissio bonā dispositio/
nē induceret: ⁊ potentiā anie pficeret q̄ nō
inducit cuz quis omittit. sic ergo vulnerat
inq̄ztum dispositio bona que per nō omis/
sionē fuisset inducta ipm sbiectū pnat. sic
absentia naute submersionis nauis dr cau
sa ¶ Posset etiā dici φ pnatiue vulnerat.
quia aiam omittentis in ɔspectu iudicis 2
eterne morti obligat. Uerū est φ omissiōes
ex actu malo positiuo ortum habētes ipo
actu animaz vulnerant: modis expssis in
duab⁹ conclusionib⁹ iam pmissis. Hoc de
secunda parte articuli. ¶ In tertia parte vi
dendum est: Utrū continuatōne peccato/
rum peccatum possit a peccāte omne bonuz
secludere? ¶ Ubi facile pcedendo est pria
propositio. Peccatū potest secludere a pec
cante omne bonum gratie gratū facientia

paret ex secunda parte ɔclōnis p̄cedentis
quia nō cōpatiunt̄ se: mortale pctm̄ ⁊ gra
Cōclo 2 tia gratum faciens. ¶ Scđa ppositio. pec
catum bonū nature anie peccantis nō pōt
tollere: nec terminatiue corrūpere f̄m es/
sentiā scilz. q̄uis possit ip̄m corrumpere sb
iectiue: vel vulnerare inducendo impotē/
tiā vel pronitatē ad malū. Pz per primā
partē tertie cōclōnis articuli p̄cedentis. qz
cum hoc sit essentia anie que ppetua est a
parte post: ⁊ indiuisibilis. pz. q nec pecca/
tum eā terminatiue tollat: nec aliqd qd est
de essentia eius. Scđa pars pz per solōnē
Cōclo 3 dubij moti circa correlariū tertie ɔclonis
partis p̄cedētis: vbi dcm̄ ē q sic. ¶ Tercia
cōclusio sequit̄ correlarie. s. q pctm̄ nō pōt
tollere totum bonū peccātis: vel illō ab eo
secludere. pz ex ɔclōne. quia nō est questio
quin bonū nature sit aliqō bonū peccant̄
quod pctm̄ nō pōt tollere: nec minuere ter
Cōclo 4 minatiue: vt dīc ɔclusio p̄cedēs. ¶ Quar/
ta ɔclusio ⁊ m̄salis. Nō est possibile stan/
te lege q pctm̄ in cōiter natis possit tollere
omnē potentiā additam anie pro suo bo/
no in statu vite p̄sentis. Uoco aūt potēti/
am qualitatē inexistentē a natura dispo/
nentē aīam ad bonū. ¶ Pro cuius decla/
Notā 1. ratione est notandū. q homīes vsum rati
onis habentes sunt in triplici differentia.
¶ Aliqui vocant̄ bene nati. scz qui ob bo/
1 nitatē natiuitatis possunt attigere maio/
rez gradū v̄tutis: qz cōmunes hoīes. sicut
credit̄ fuisse de sancto Johāne baptista. et
de sancto Hieremia: ⁊ multis alijs vir̄ ex/
cellentissime v̄tutis. ¶ Alij sunt male na/
2 ti. nō qz natiuitas eoꝝ in se est mala. sz qa
tātas ipotentias hn̄t a natiuitate: q fm eas
viuētes fiunt oīmode bestiales ⁊ mali vl/
tra gradū malicie quē homines cōmunit̄
nati possunt attingere. ¶ Alij dicunt̄ com/
3 muniter nati. scz qui nec habēt excellentē
natiuitatē bonā scz dotatā naturalibꝫ po/
tentijs quasi ad optimū determinātibꝫ. nec
etiā nimis malā ad bestialitatē inductiuā
¶ Tunc pz conclusio de cōiter natis. qz vt
pbat̄ cō/ dcm̄ fuit in p̄ma pte hui⁹ articuli: poten/
clio q̄rta tia intellectus ad verū promptificans quā/
tūcūqz ī his erret itellect⁹: tn̄ ī nihil fert̄ ni
1 si sb rōne veri. ¶ Eodem mō potētia volū
tatis promptificās ad bonū in nihil vide
tur ferri q̄tumcūqz cōmuniter natus fue/
rit ⁊ fiat malus: nisi sb rōne boni. ergo vi/
detur q he potētie stante vita p̄senti nun/

q̄ꝫ possint in his simpliciter tolli. ¶ Scđo pbat̄ 2
Quia bonū consciētie scz detestantis malū
in cōmuniter natis tolli nō videt̄: q̄n sem/
per aliqs maneat eius renisus contra ma
lū. Et hec videt̄ esse mens bti Augusti. in
enchiridion. c. vij. dicētis. animoꝝ quecū/
qꝫ sunt vicia naturaliū sunt p̄uationes bo
noꝝ. quid est em̄ aliud quod dicit̄ maluz:
nisi p̄uatio boni. bonum em̄ minui maluz
est. sequit̄ ad propositū. q̄uis quantūcun
qꝫ minuat̄: necesse est vt aliqd remaneat si
adhuc natura est: nō em̄ cōsummi pōt bo
num qd est natura: nisi ipa natura consu/
mat̄. Uel igit̄ in hac auctoritate loquitur
btūs Augustin⁹ de bono nature essentiali.
et hoc nō videt̄. qz hoc nō pōt minui nec ex
tensiue nec intensiue. Uł de potentia qua
promptificat̄ natura ad bonū: ⁊ si sic: ha/ Dubiuz
bet̄ ppositū. ¶ Sed tūc manet difficultas silē de ma
de male natis qui ex viciosa natiuitate et lenatis.
mala cōsuetudine ad bestialitatē possunt
duci: vtrum in his potētie anie omnimo/
de possint tolli? Et videt̄ btūs Augusti. s
auctē allegata velle q nō. Cōtrariuz tn̄ vī
quia quomō essent oīmode bestiales nisi
hmōi virtutes auferret̄. qz vidꝫ q quādiu
maneant hmōi v̄tutes: q aliquo mō do/ Notā 1.
leant de malo. ¶ Pro cuius solōne notari
pōt ⁊ mihi videt̄ q virtutes istas auferri
pōt intelligi dupliciter. Uno mō q̄ꝫtum ad
essentiā. Alio mō quo ad vsum eaꝝ verū:
pro quo homini eas dedit deus qui est: vt
intellectus assentiat vero simplr̄ nō appa
renti tam in agibilibꝫ qꝫ speculabilibꝫ. Se
cundo vt eligat bonum simplr̄ nō apparens
¶ Quo premisso sit conclusio quinta ⁊ m̄ Cōclo. 5
salis hec. q he potentie naturales nunq̄ꝫ
auferunt̄ etiā in male natis quo ad earuz
essentiā. Apparet ex dictis in p̄ma pte hu
ius articuli. qz quātūcūqꝫ erret intellect⁹:
nulli tamen assentit nisi sb rōe veri. Et q̄n
tumcunqꝫ declinauerit affectus a vero bo/
no: nihil tamē eligit nisi sub rōne boni. qd
vtiqꝫ fieri nō videret̄ si he v̄tutes essent pe
nitus abolite. Et hec videt̄ fuisse mēs bea
ti Augustini in auctoritate allegata: dicē
tis q bonum potest minui: sz nō consumi.
¶ Sexta conclusio videt̄ mihi probabilis Cōclo 6
quā tamē nō pono determinatiue. q ī ma/
le natis he potentie addite anime possūt
1 auferri quo ad earum verū vsum: tn̄ vt
conscientia quodammodo nō remurmuret ve/
2 ro malo: quāuis fortasse opinato. ¶ Dic ⁊

intellectus per suam potentiã circa ꝓa agē
da nõ eligat ea que vere sunt agēda respe/
3 ctu finis.¶ Nec volũtas per suã eligat ve/
ra bona:sed sine quocunqꝫ cõtrariꝰ volũ
4 tas eligat id quod est simplr maluz.¶ Et
ratio simplr consentiat imo ita dictet. ptz
cõclusio. qꝛ si a.iquis põt esse bestialis ex
vicio in illo est sic vt hec cõclusio dicit. sz
aliqs põt esse bestialis ex vicio.igr.ꝯña no
ta est.ꝛ maioꝛ similr quia ex hoc bestial'ẽꝛ
quia ad modũ bestie nulla rõne recta du/
cit:sed in omne cõcupitũ (vel qḋ peius ẽ)
imaginatũ more bestie ferat sine quocũqꝫ
remorsu.qꝛ qꝫdiu remorsus ꝑseuerat ma/
licia cõmunis homis nõ videt exiuisse. et
minoꝛ ptz p phm. vij.ethico.qꝛ vt dicit sa
piens Prouerb.ij. Aliqui letent cũ male
Confir. fecerĩt:ꝛ exultãt ĩ reb pessimis.¶ Et cõfir
mat. Nõ minus qꝫ demotica q̃ est prudē/
tia naturalis põt auferri quo ad vsum: au/
ferri possunt quo ad vsum alie ꝟtutes na
turales.sz demotica põt auferri.g.ꝛc. con
seqñtia nota est. Et maioꝛ ptz.qꝛ demoti/
ca est ingeniositas in agibilib inexistens
a natura.vt dicit phs.vj ethicorũ c.prio.
Et minoꝛ ptz.qꝛ aliq ꝛ multi ingeniosi sũt
et tñ nunqꝫ vera media ad btitudinem e/
ligunt:sed semꝑ ad aliquẽ finẽ terrenuz si/
ue nõ verum. de quib dicit Hieremie.4.
Sapiẽtes sunt vt faciant mala:bene aũt
Cõdo 1. facere nescierũt.¶ Sed dicet ꝯtra ꝯclonẽ
quitã.ꝙ vĩ has potẽtias oio esse auferibi/
les:quia remissibiles sunt:vt in pma par
te articli dictũ est.quare ergo nõ auferibi/
les.omis quippe remissio posset tñ conti
nuari:ꝙ totius q̃litatꝫ esset ablatio.¶ Se
arguit 2 cundo dicet cõtra ꝯclonez sextã:ꝙ si hec po
tentie sic quo ad vsum sũt penitꝰ in bestia
lib ablate:sequi videt ꝙ synderesis possit
auferri. Nõ cõsequens dicunt sancti esse
falsum.scꝫ ꝙ nunqꝫ pro hac vita syndere/
sis extinguit.¶ Tertio sequeret ꝙ bestiales
arguit 3. de malis actib suis nõ facerent ꝯscientiã
et ex cõseqñti nõ peccarent.et sic ex nimia
malicia cõsequerent lucrũ.pbatio pme cõ
seqñtie.quia oẽ quod est cõtra ꝯscienti/
am edificat ad gehennã.glo. ad Roma.
xiiij.ergo per locum a cõtrario sensu:qḋ nõ
est cõtra conscientiã:nõ edificat ad gehẽ/
nam.ergo cum isti extincto vsu cõsciẽtie de
nullo sibi faciant ꝯsciam:in nullo peccãt.
¶ Quarto.quia si ita est ꝙ oimode poten
arguit 4 tiaꝝ naturaliũ bestiales homĩes amittũt
vsum.tunc videt ꝙ in eis nõ sit amplius vsꝰ
rõnis.ꝛ ex cõseqñti ꝙ peccare neqãt:sicut
nec bestie:nec stulti a natiuitate.¶ Ad has Ad 1
qꝛ veraciter nihil cõcludunt.¶ Ad primã
ꝙ qꝫuis hec potẽtie remissibiles sint:tamẽ
quo ad essentiã suã nõ sunt penitus aufe/
ribiles. Causa reddit a pho pmo ethicoꝝ
dicente:ꝙ circa ꝟtutes nõ est obliuio pro/
pter cõtinue viuere in ipsis.ꝛ minus circa
potentias.qn cõtinue viuimꝰ in eisdez.li/
cet sepe nõ ad bonum depuatiõe volunta/
tis:tamẽ ad apparẽs bonum. qꝛ potẽtijs
possumus bene ꝛ male vti:ꝟtutibus non.
¶ Ad scḋam ꝙ in male natis synderesis q̃ Ad 2
ad vsuz põt auferri:sic etiã nulla est quo
ad vsum ĩ fatuis vel furiosis.¶ Ad aucto
ritates sanctoꝝ dicẽtes:ꝙ etiã in quantũ/
libet malis manet vsqꝫ ad finẽ vite:loquũ
tur de cõmuniter natis.¶ Vel volũt ꝙ ma 2
neat vsqꝫ ad finem vsus rõnis.qui ẽ finis
vite ciuilis. Modo nõ est incõueniens ꝙ
in male natus ad tm ducat mala cõsuetudi
ne:ꝙ vsus rõnis in eo nullus sit:nisi sim/
pliciter fm impetũ phantasie.¶ Ad terti Ad 3
am. cõcedit cõsequens. Ad improbatõez
quãdo infert ꝙ nõ peccarent:neget ꝯseqñ
tia. Ad probatõem cõseqñtie dicit ꝙ hec
consequẽtia nõ valeat.quicqd est ꝯtra cõ
scientiã edificat ad gehennã.ergo quicqd
nõ est cõtra consciam nõ edificat ad gehẽ
nam. Nec locus a cõtrario sensu semper te
net:nisi quãdo aut vbi añcedens est ade/
quata causa cõseqñtis nõ enĩ sequit.si qs
adulterat:ille peccat.ergo qui non adulte
rat nõ peccat.põt enĩ alio mõ quis peccare
qꝫ adulterãdo. Et ita añcedens nõ est ad
equata causa cõseqñtis.sic etiã põt qs nõ
solum peccare:qꝛ agit cõtra consciam:sed
etiã quia agit illud de quo deberet sibi face
re cõscientiã.¶ Ad quartã ꝙ si quis amit/ Ad 4
tit vsum rõnis ex sua culpa peccat postea
faciẽdo opa mala.qꝛ causa est sue impotẽ
tie.scꝫ ꝙ rõne vti nõ põt. Hec de tertia pte
huius articuli tertij.ꝛ de toto arti.iij.

His premissis re/
spõdet ad rõnes pncipales.¶ Ad primaz Ad.rõꝫ
p suppositio de diffinitõe Augusti. dictũ pncipa.
est in pmo articlo:ꝙ ibi Augustinꝰ loqua
tur large de dicto.prout in affirmatõe inclu
dit puatio opposita.sicut etiã sepe i vsu lo/
quendi dicimus.vt d tacente dicimus cũ

loqui deberet: male facis q̄ nō respondes.
Ad.2 rc. ¶ Ad scd̄am. q̄ nō est simile de merito
et de actu vel habitu reqsitis ad ipm: & de
peccato respectu habitus viciosi vel respe/
ctu act⁹. Nā ad meritū requirit integritas
omniū circūstantiaꝝ: & electio positiua vo
luntatis fm eas. Ad peccare aūt sufficit o
missio alicuius circūstātie debite cōsidera
re. Et ido si quis p tempe p quo tenet: nō
facit id ad quod tenet: etiā si nullū actum
eliciat: peccat. vt dcm est. Ad probationē
maioris dicit. q̄ licet pctm̄ & meritū sint op/
posita: tamē nō ppter hoc oportet q̄ omi/
no fiant a pncipijs similibꝫ in eod genere
Meritū em̄ solū vno modo cōtingit. De
meritū aūt multis mōis. fit em̄ meritū qꝛ
facit qd̄ debet eo mō quo debet. Demeret
aūt plibꝫ mōis. vt si nō faciat qd̄ debet. vel
faciat qd̄ prohibet. facile em̄ ē a medio bo
ne opationis deficere: sicut facile est sagit/
tanti signū nō attingere. Difficile autē est
mediū boni opis attingere: sicut sagittan/
ti signū. Et hec tradit philosoph⁹. ij ethi/
coꝝ. bonum em̄ omniū circūstantiaꝝ attē
dendaꝝ in ope exigit obseruatōem. malū
aūt quolibet mō omissa vna circūstantia
debita protinus insurgit. ¶ Ad tertiā. satis
dcm est in scd̄o articlo. q̄ quādoqꝫ pecca/
Ad 3 tum actuale nō est voluntariū formaliter
sed añcedēter. scꝫ qa aliquis obligauit se
ad aliquē actū certo tempe & determinato
loco faciendū. & nō facit diligentiā debitā
vt impleat pmissum. & ido imputat ei. scꝫ
quia volūtarie obligauit se. & in potestate
sua fuit se debite pparare: & nō fecit. ¶ Ad
Ad 4 quartā pcedit maior q̄ hoc sit cessādo ab
actu pro tempe pro quo qs ad illū actuꝫ
tenet. Et cum dicit: q̄ tunc qui nūqꝫ opa/
retur semp peccaret. Rñdet q̄ pcepta affirma
tiua in ordine ad actū nō obligāt ad sem
per. sꝫ pro tēpe & loco. Et ergo nō honora/
re parētes de se nō dicit defectū: quādo est
purum negatiuū. qꝛ de nocte cū parentes
dormiūt: nō oportet eis honorē impendi. sꝫ
nō honorare puatiue tentū: puta pro tem
pore & loco pro quibꝫ ipse ad honorē impē
Ad 5 dendū tenet est pctm̄. ¶ Ad quintā cōces/
sum est. q̄ quis possit peccare in somno: cū
tn̄ tunc nō possit vti rōne. quia imputat ei
vt dcm est. Ad improbatōem illius dicit
q̄ si aliquis a natiuitate esset fatuus vl' fu
riosus nō peccat. qꝛ nō est in eo vsus liberi
arbitrij propter defectū naturaliū: & ideo

iste nō tenet ad pcepta legis. secus est de his
qui ad certa facere obligant: & ea omittūt
somno: nō videt dubiū quin peccēt. ¶ Se 2
cundo dr. q̄ si quis fieret fatu⁹ vl' furiosus
ex sua culpa: q̄ opa que in furia facit impu/
tant eidem. Iuxta illud phi. iij. ethicoꝝ
Ebrij duplices debent increpatōes. scꝫ &
pro offensa vel cōmisso que p eos euenit.
et p eo q̄ se aduertendū rōne faciūt impotē
tes. ¶ Pro sexto argumento est notandū. Ad 6
q̄ mandatum de honore parentum & alia Notāt.
affirmatiua respicientia actum exteriorē
obligant ad velle & ad facere. Modo act⁹
exteriores nō possumus adimplere in istā
ti: cum sint motus vel nō sine motu: qui ē
semp successiu⁹. vt pꝫ. iiij. phisicoꝝ. Vñ de
istis argumētū nō pcedit. qꝛ diceret q̄ nō
honorādo parētes actu exteriori vl' nō dā
do necessaria necessitatis exti⁹. et ita i aliqs
omissiue nō peccat in istāti. qꝛ hmōi actus
in instanti nequeūt fieri. & ergo si de eis in
tenderet arguens: facile respōderet: negādo
primā consequētiā. & ad pbatiōem neget
quod assumit: q̄ illud pctm̄ est cōpositū
ex infinitis rc. qꝛ p primo instanti nulla fu/
it omissio exterior. cū ipa reuerentia exteri
or nō sit nata fieri in instāti. vt dcm est. o
missio em̄ est ptermissio act⁹ debiti pro tpe
pro quo est debitus. nulla aūt reuerētia pa/
rentū exterior est debita pro instanti: cum
nō sit in eo nata fieri. Sed difficultas ar
gumēti veniet de omissiōe electōis interio
ris qua qs tenet eligere: impēdere seruiciū
vel reuerentiaꝫ parentibꝫ. quia em̄ electio
potest fieri in instāti. vt pus est probatū
hec omissio imputabit pro instanti pro q̄
nō fit electio: et est debita fieri. & sic vide q̄
isto modo argumētū habeat vigorē ¶ Pro Notā. 2
cuius solōne notat secundo quod sup̄ dcꝫ
est: q̄ aliquis pōt electōne interiori mereri
in instanti: & q̄ tantū qntū meret cōtinuan
do electōem illam per tempus. si em̄ qs e/
legerit in instanti velle per vnā horam p̄/
dicare pauperibꝫ propter deum: tantū me/
retur illa electiōe in pmo instanti electōis
sicut si electōem cōtinuet per totam horā.
Hec dicta sunt supius de merito. ¶ Ex q̄ i/ Notā. 3
fert tertiā. q̄ si quis eligat in instāti incipi
enti horā pro qua tota tenet velle honora
re parentes: nō honorare eos per illā horā
tm̄ peccat in pmo istanti hore sic si illā ele
ctionē cōtinuaret per totā horā. qꝛ si more
retur: electio illa sic puniret. Deus em̄ itue

tur cor. Et ergo iuxta quantitatē electiōis
in ordine ad tempus premiat deꝰ aut pu/
nit. vñ cōtinuatio illius electiōis ꝑ horā
nihil addit demerito Et ergo si diceret ꝙ il
la cōtinuatio electiōis male esset infinite
mala. Patz ꝙ nō sequat. qꝛ nō cōponitur
ex infinitis electionibus vł infinitis peccatis
quorū quodlibet est tm̄ sicut ꝑma electio. i
mo oīa instantia ꝛ partes hore per quas
et que cōtinuat nō faciūt maius peccatū
q̄ꝫ est in ꝑmo instanti. nec aliqd addūt de
merito. Sed ponamꝰ ꝙ sic eligat non ho
norare parētes: ꝛ nullū tempus sibi prefi/
gat: tūc videt ꝙ si pro futuro eligat: vt di/
cendo in mente. ego nūq̄ꝫ volo honorare
parentes. tunc grauitas peccati vel deme
riti videt ponderari iuxta tempꝰ vite per
quod pñt parentes viuere. ꝛ erit electio tā
tū demeritoria ſm se in ꝑmo instanti sui es
se. sicut si cōtinuaret per totā vitam ſm se
q̄ꝫuis multis alijs pctīs inuolueret: conti
nuatiōe illius male electōis: ipa tñ super
ꝑmā per vitā cōtinuata: nullū adderet ſm
se demeritū. Si aūt pro p̄senti vel ꝑ futu/
ro cum p̄fixione temꝑis reputabit tm̄ ele
ctio mala: q̄nti esset demeriti per illud tem/
pus ꝯtinuata. Sꝫ ponamꝰ ꝙ aliq̄s sic eli
gat. si ego possem semꝑ viuere ꝛ parentes
mei semꝑ viuerent: ego nūq̄ꝫ vellē eos ho
norare. nunq̇d hoc pctm̄ est infiniti deme
riti? q̇a ad oīe tempꝰ se extendit. Item si
sit finitū: penes quid attendet eius quāti/
tas? Respōdet ꝙ sicut meritū ꝓphete dicē/ Solo
tis. Oculi mei semꝑ ad dñm. vel. Bñdi/
cam dñm in oī tempe: nō fuit infinitū.
et sicut si q̇s nunc eligeret. si ego possē vi/
uere: semꝑ vellem deo ex charitate ſuire:
nō esset infinitū. ita etiā ista electio deme
ritoria nō est infinita. Sed quātificatur
1 iuxta tempus corñdēs vite ipius eligen/
tis: ꝛ grauior reddit ex circūstātia tꝑis in/
determiati. ſm qđ iste nō posuit terminū
2 sue electionis male. Hec tñ circūstantia
scꝫ cōfusa ꝛ indeterminata nō intendit in
infinitū ipm̄ pctm̄. qꝛ nō infinitū tempus
est apphensum. Sicut si quis in cibo veti
to eligeret infinite delectari nō propt̄ hoc
delectabitur infinite: nec est pctm̄ infinite
malum: sed est electio mala iuxta q̄ntita/
tem temꝑis corñdentis actui vero vł pos
sibili: ꝛ reddit grauior ex mala circūstātia
confusa sibi adiuncta. ¶ Ad propositū di
Notā 4 citur quarto: ꝙ hec omissio que ē sine actu
est tanta cōputanda in rōne demeriti i ꝑ/
mo instanti: q̄nta est ipa omissio istiꝰ ele/
ctionis per totā horam per quā deberet fi/
eri. sicut electio positiua de nō honorando
parentes per istā horam esset tanti deme/
riti sicut ipa cōtinuata ꝑ totā horā. ¶ Per Ad for.
hoc ad formā rōnis videtur negādo cōse/
quentiā Ad probatōēꝫ dicit ꝙ omissio il/
lius electiōis in ꝑmo instanti hore in q̄ te
net habere electionē illam pro illa hora: ꝛ
nō habet: est tāti demeriti sicut omissio cō
tinuata per totam horā. vt in quarto pre
missorū dictum est. ꝛ iđo negat ꝙ pctm̄ illi/
us omissionis esset compositū ex infinitis
non cōmunicantibꝫ. ꝛc̄. Immo dicit ꝙ ibi
ex parte omissionis nō est aliquod nouū
pctm̄ plus in tota hora q̄ꝫ in ꝑmo instāti.
quia in ꝑmo instanti est ita graue: sicut es/
set ipa omissio per horam ꝯtinuata. q̄nti/
ficat em̄ meritū electionis: vel etiā demeri
tum omissionis que est in instanti: iux̄ q̄n
tatem temꝑis ad qđ est electio vł omissio
Et iđo dico ꝙ in nullo instanti ibi ex par
te omissionis est nouum pctm̄: ꝛ est idem
pctm̄ omissiōis continuatū per totam ho
ram eque malū in ꝑmo instanti sicut ē cō/
tinuatū per horā. ¶ Ad septimā. Anche Ad 7
siodorē. concedit conseq̄ntiā ꝛ conseq̄ns
et ad imꝓbatōem dicit vel diceret (vt estī
mo) ꝙ finit vitam p̄sentem in gratia siue
charitate: loquendo de fine inclusiuo. q̇a
in quolibet fine q̇ est pars vite p̄sentis ha
bet grām Sed nō finit eā in gratia: loquē
do de fine exclusiuo. s. de ꝑmo instanti nō
esse: siue de instanti iudicij. tunc em̄ inue/
nitur sine gratia ex omissiōe electōis actꝰ
a quem semꝑ potuit elicere: ꝛ nō elicuit. ꝛ
ergo tunc ꝑus reus existit. Et tunc ad au
ctoritatē Mathei diceret ꝙ loquat saluato
tor: ꝙ qui pseuerauerit vsq; in finē exclusi/
uum vite. gratiaq; tunc in ipo inueniatur
ille saluꝰ erit. ¶ Alit̄ forte potest dici. ꝙ iste
in hoc casu in nulla vltima tota est in grā Aliter
quia licet in nulla vltima tota sit sine grā
qꝛ est i medietate ꝑma illiꝰ vltime in grā
ꝛ sic in qualibet p̄terq̄ꝫ in vltima. tamē in
nulla vltima tota est in gratia. ¶ Et ꝙ hoc
sit ita apparet. qꝛ in qualibet vltima mor Probat
taliter peccat ꝑ omissionē: licet in nulla to
ta. ¶ Et est simile: sicut sphericū tāgit pla
nū in pte diuisibili: sꝫ in nulla tota. Vel si
cut aqua tangit aerē ſm aliquā ꝓfundita
tem: sed ſm nullam totam. ¶ Per hoc ad Ad for.

formā argumenti negetur pͥma cōsequen
tia: ꝙ hoc sequat. ꝛ ad probatōem admit
tit casus. ꝛ neget ꝙ semp sit in gratia. ꝛ ad
probationem ꝯcedit ꝙ in quolibet instan
ti sit in gratia vsqꝫ ad instans a. sed neget
consequentia. ergo in quolibet tēpe vsqꝫ ad i
stans. quia aliquod temp⁹ est proxmū in
stanti a: sed nullū instans. Vñ in nullo tē
pore toto continuato ad a est in gratia: co
ꝙ in qualibet vltima ꝑdidit.

Circa distin-
ctionē trigesimāoctauā que-
ritur cōsequenter. ꝛ est q̄stio
vigesimasecunda. Utruꝫ si-
cut omniū bonarū voluntatū est idē finis
libere intentus: sic libertas hominis pꝛīci-
palius se teneat ex parte voluntatis q̄ꝫ in
tellectus? Que questio supponit ꝙ om
niū bonarū voluntatū sit idem ꝛ vnus tm̄
arguit 1. modo finis. ¶ Cōtra qꝺ arguit sic. Diuer-
sa studia viuendi arguūt diuersitatē fini-
um. Sed manifestū est ꝙ diuersa bonoꝝ
sunt studia viuendi. igit ꝛc. tenet ꝯsequen
tia. Et maioꝛ manifesta est q2 ad vnuꝫ fi-
nem sola videt esse vna via recta. cum er-
go omnes boni vias habent rectas: si eoꝝ
sint diuersa studia: diuersi erunt fines ad
quos ducunt. Minoꝛ manifesta est. q2 i-
ter bonos aliqui sunt religiosi: aliq̄ secula-
res. ꝛ inter seculares aliqui laici: ꝛ aliq̄ cle-
arguit 2 rici: quoꝝ diuersa sunt studia. ¶ Secundo.
Quilibet bonus finali siue pro fine intēdit
suā btitudinē. Sed nō est eadeꝫ btitudo
omniū. ergo nec idem finis. Maioꝛ nota
est. q2 btitudo est finis omniū opatoꝝ ab
homine. pͥmo ethicoꝝ. Et minoꝛ patꝫ. q2
btitudine sancti Petri nō est btā aīa san-
arguit 3 cti Pauli. ¶ Tertio sic q2 licitū est pter de-
um intendere temporalia. ergo bonoꝝum
hominū possunt esse diuersi fines. cōseq̄n
tia nota e. ꝛ añcedēs patꝫ per glosam super
illud pͥme ad Corinth. ix. debet in spe qui
arat arare: dicētē p̄dicatoꝛ qui corda ape-
rit ad fidem debet arare in spem stipendio
rum temporaliū. ¶ Et ꝯfirmat. q2 Luce. xv.
Confir. dicit: ꝙ plures mercennarij sunt in domo.
mercēnarius aūt dicit mercede conduct⁹.
ergo talis p̄ter deum intendit aliuꝫ finē.
arguit 4 ¶ Quarto. Plures sunt eiusꝺ hominis fi-
nes vltimi. ergo nō oportet omniū bono-
rum esse tm̄ vnum finē. cōseq̄ntia nota. et

añcedens est dictū in quarta q̄stione pͥmi
articulo secūdo. scꝫ ꝙ tria sunt vltima ad
que tendit bonus homo. salꝫ. deus. ipse et
sua btitudo. ¶ Quinto. Quia. xi. de trini. arguit 5
ca. xviij. de paruis dicit btūs Augustin⁹.
Alie atqꝫ alie volūtates suos proprios fi
nes habent. ꝛ loquit ꝺ bonis homib⁹. ergo
possunt esse distincti fines bonaꝝ volūta-
tum. ꝛ assumit mgr̄ distī. presenti. xxxviij
¶ Deinde questio querit. Utrꝫ libertas ho
minis pͥncipalius se teneat ex parte volū-
tatis q̄ꝫ ipsius intellectus? ¶ Et arguit pri arguit 1.
mo ꝙ sic. Illi potentie cui ex sua ꝓpria po-
testate cōuenit determinare electōem prin
cipalius conuenit libertas q̄ꝫ potētie cui h̄
nō cōuenit. Sed voluntati fm suā ꝓpriā
rōnem cōuenit determinare electōem ꝛ nō
intellectui. ergo ꝛc. Maioꝛ videt nota. et
minoꝛ patꝫ per venerabilē Anselmū in li. de
cōcordia p̄sciētie dei cū libero arbitrio: di-
centis hoc in. c. vj. ¶ Secūdo sic. Illa po arguit 2.
tentia pͥncipalius dat homī libertatē cui
oēs alie potentie iure naturali tenentur
obedire: ꝛ que habet alijs p̄cipere. Sꝫ illa
in homine est volūtas: ꝛ nō intellectus vt
sic. ergo ꝛc. Maioꝛ nota est de se. q2 p̄ci-
pere est pͥncipātis: obedire sbiecti. vtꝫ pͥo
et. iij politicoꝝ. Et minoꝛ patꝫ. quia ad nu
tum volūtatis mouent omnia que sūt ho
minis: nō solū sensibilia: sed etiā ingeniū
rōnis. p̄cipit eīm voluntas rōni vt speculet
¶ Tertio sic. Quia illa potētia est pͥncipa- arguit 3
lioꝛ que nullo mō potest cogi vel libertate
ꝓuari in dando esse liberū. sed volūtas est
hmōi. nō intellectus. Et minoꝛ dicta ē p-
us. ꝙ voluntas nequeat cogi. Et idem di
cit btūs Bernardus in de libero arbi. intel
lectus aūt cogitur p̄missis ad assentiendū
cōclusioni. Item a voluntate vt discedat
a suo ꝓposito ꝛ ꝯsideret de eo qꝺ imperat
voluntas. Vñ ratio voluntatē nunq̄ꝫ co-
git: teste btō Bernardo in de libero arbi. di
cente. Volūtati datus est intellectus vt i-
struat: nō vt destruat. destrueret autē si ei
necessitatē vllam imponeret. Item Ansel
mus in de libe. arbi. c. vij. dicit: ꝙ nihil i ho
mine est liberius volūtate. ¶ Quarto. q2 i- arguit 4
tellectus inferioꝛ est volūtate. Igit libtas
hominis pͥncipali⁹ est a volūtate. ꝯña no
ta est. Et añcedens pbat pͥmo. q2 qui dep̄
cat est inferioꝛ eo quem depcat. Nō intel
lectus dep̄cat voluntatē. q2 pͥmo ethicoꝝ
cap. vltī. dicit. Recte et optima dep̄cat rō.

phal.2 nõ dicit ꝑpipit ratio. ¶ Secundo. qꝛ volũtas est ipiꝰ finis iij. ethicoꝝ. ꝛ ergo habet se ad modũ dñi sibi finẽ statuentis. Intellectus aũt habet se ad modũ consiliarij: et de medijs ad finẽ cõgnoscẽtibꝫ consiliũ dãtis. mõ dñs superior est. ꝛ consiliarius inferior. igit̃ ptꝫ minor. qꝛ intellectus hꝫ consilium ꝑbere voluntati quibꝫ põt suũ finem adipisci. quia consiliũ est de medijs q̃ sunt ad finem per voluntatẽ statutũ. sicut habet̃. iij. ethicoꝝ. que media inquirere spectat ad intellectũ: cum consiliũ sit questio resolutoria.

arguit. 5 ¶ Quinto. qꝛ volũtas omibꝰ eodem mõ se habentibꝫ põt in vtrũqꝫ oppositoꝝ. ꝛ intellectus nõ. ergo ẽ liberior voluntas q̃ꝫ intellectus. cõseq̃ntia nota ẽ. et añcedens ꝑ pmã parte est pus dictum in questiõe de libertate arbitrij. Et ꝑ secũda ptꝫ. quia intellectus omĩbꝫ eodẽ modo se habentibꝫ nõ põt eidem ꝓpõni assentire ꝛ nõ assentire.

6 ¶ Sexto. qꝛ id quod inter potentias hominis magis habet modũ rationẽ finis: hoc est liberius. Sꝫ voluntas magis habet rõnem finis q̃ꝫ intellectus. ergo ꝛc. Maior nota est per phm in ꝓlogo metha. dicentẽ. q̃ liberuꝫ est quod est suimet gr̃a. ergo qđ magis habet rõnem finis ad quod etiã alia ordinant̃ liberiꝰ est ptꝫ minor. qꝛ intellectus ordinat̃ in volitõem tã q̃ꝫ in finẽ. Immo velle ꝑsupponit itelligere tanq̃ꝫ ordinatũ ad ipm. ergo ꝛc.

7 ¶ Septimo. qꝛ illa potẽtia est ꝑncipalis factiua libertatis homis que põt facere hoiem liberũ ꝛ seruũ. sed ita est de volũtate. ꝛ nõ ꝓprie de intellectu vt hmõi. igit̃ ꝛc. ptꝫ maior. qꝛ quod magis põt facere libertatẽ ꝫ h̃ magis videt̃ eam in se habere. Sꝫ ꝛ minor ptꝫ. qꝛ ꝟtutes ꝛ vicia sũt in ptãte voluntatis saltẽ a ꝑncipio. scꝫ in fieri. vtꝫ ꝑ phum iij. ethicoꝝ: dicentẽ. q̃ habituũ dñi sumꝰ: saltẽ a ꝑncipio. Nõ ꝟtus ꝛ viciũ determinãt liberũ ꝛ seruũ. vt hꝫ ꝑmo politico. c. v.

Confir. ¶ Et ꝯfirmat̃. qꝛ volũtas videt̃ dñari intellectui: etiã in iudicãdo. ergo omĩ mõ dñat̃ ei. ꝛ añcedens ptꝫ. vj. ethicoꝝ. vbi dicit philosophꝰ: q̃ malicia volũtatis mentiri facit scꝫ intellectũ circa practica ꝑncipia.

In 2ªiũ ꝑ suppo. ¶ Sꝫ pro supposito est btũs Aug. xj. de trini. c. xviij. dicens. Alie atq̃ꝫ alie volũtates suos ꝓprios fines habet. q̃ tñ referunt̃ ad finẽ illius volũtatis quã volumꝰ btẽ viuere. Ecce q̃ oẽs dicit vnũ finem. scꝫ btĩtudinẽ. Et. xiij. de tri. dicit: q̃ oẽs hoies conueniunt in appetendo vltimũ finẽ que ẽ btĩtudo. Et idem videt̃ velle in li. de sermõe domini in monte. dicens. Nõ debemꝰ idõ euãgelisare vt manducemꝰ: sed idõ manducare vt euãgelisemus. vt cibus non sit bonũ quod appetit̃. sed necessariũ qđ adijcit̃. ergo vult q̃ solum debet esse vnꝰ finis scꝫ btĩtudinis. nõ autem alicuiꝰ rei tempalis. ¶ Itẽ Boetius. iij. de conso. prosa secũda. Omnis mortaliũ cura quã multiplicium studioꝝ labor exercet: ad vnũ tñ btĩtudinis finẽ nitit̃ ꝑuenire. ergo vult q̃ nõ solum bonoꝝ: sed ꝛ omniũ hominũ sit tm̃ vnus finis. ¶ Ad hoc possunt adduci auctoritates plẽs. Quia Deute. vj. sup illđ. Diliges dñm deum tuũ: dicit glosa. Nõ vult deus suũ amorẽ partiri: vt simul cuꝫ eo aliud diligamus. ergo nõ vult q̃ aliq̃s habeat plures fines. Item vult q̃ omẽs boni habeãt eum pro fine. ergo omniũ bonoꝝ vnus erit finis. Item glosa sup illud ad Philip ꝑmo. sup eo occasionẽ dicit. q̃squis a deo aliud q̃ꝫ deũ querit: nõ caste diligit. constat aũt q̃ omnes boni caste diligunt. nõ ergo a deo aliud q̃ꝫ eum querũt. ergo omniũ coꝝ est vnus finis.

ꝯ q̃stiũ arguit. 1. ¶ Sed in contrariũ questiti arguit̃ sic. nõ videt̃ q̃ potentia ceca sit ꝑncipalis causa libertatis hominis. sed voluntas vt sic est ceca. ergo ꝛc. ptꝫ maior. quia ꝯm btm̃ Aug. ductor cecꝰ vel speculator cecus abusio est: nõ principatꝰ ¶ Itẽ Math. xv. Cecus aũt si ceco ducatũ pster ambo in foueã cadũt. i. cecus dux ꝑmo se: deinde secutores in foueã proijcit peccatoꝝ. minor supponit̃.

¶ Scđo. qꝛ illa potentia est ꝑncipalius cã libertatis hominis cui cõuenit sapia. Sꝫ hꝫ cõuenit nõ voluntas: sed intellectꝰ. vt notũ est. ergo ꝛc. Maior ptꝫ. qꝛ sapiẽs: eo q̃ sapiens liber est. eius est em ordinare ꝛ ꝑncipari alijs. Sꝫ minor ptꝫ per Senecã in ep̃la. iij ad Lucilium (dicentẽ) phie seruias oportet: vt cõtingat tibi vera libertas. subdit. hoc ipm phie seruire libertas ẽ. Et ep̃la. xxxvij. dicit. Ad hãc scꝫ sapiam te ꝯfer: si vis esse saluꝰ. si securus: si btũs. deniq̃ꝫ (qđ maximũ ẽ) si vis esse liber. Et sequit̃. si vis oĩa tibi subijcere: subijce te rationi: multos reges: si ratio te rexerit. Et Tullius in paradoxis dicit. sapientes liberos esse: stultos esse seruos.

Diuisio q̃stiõis. In questiõe erũt duo articuli. Primus erit de supposito.

vtrum omniū bonoꝝ sit idem et vn⁹ finis
Scd̃s de quesito: vtrū libertas hominis
ꝓncipalius se teneat ex parte intellect⁹ q̄
voluntatis. Quo ad pmū extendēdo mo
dicam materiā articuli: ex duob⁹ volo vi
dere. Primū: vtrū omniū hominū sit idē
finis vltimus. Scd̃o de suppositio.

Quantum ad pri-
mū est sciendū: q̄ de hominis fine quē intē
dit actionib⁹ suis possumus loqui tripli-
ter: s̄m q̄ in homine est triplex appetit⁹ q̄
1 rū quilibet in suū bonū tendit. ¶ Prim⁹ est
appetitus naturalis q̄ fert in id qd̄ est bonū
sine hoc q̄ pticulariter appetens id bonū
cognoscit direct⁹ a cognitōe pma que regit
2 omnes naturas. ¶ Scd̃s est animalis sensitiu⁹
qui fert in obiectū mediāte cognitōe sens⁹
et in natura lapsa aduersat recte rōni vt di
cit in fine pmi ethicoꝝ. Et aplꝯ ad Rom.
vij. hoc volens exprimere dixit. Inuenio le
gē volenti mihi facere bonū: qm̄ mihi ma
lum adiacet. Condelector enī legi dei s̄m inte
riorē hominē: video aūt aliā legē in mēbris
meis repugnantē legi mētis mee et captiuā
tem me in lege peccati que est in mēbris. ¶ Ter
3 tiu⁹ est appetitus volūtatis q̄ sequit co-
gnitōem intellectuā. ¶ Scd̃o noto et sup
Notā.2 pono: q̄ oēs homines sint eiusdē spēi speci
alissime essentiali. Pcessiuz est cōtrar. ¶ Ter
Notā.3 tio noto q̄ rez vnius spēi spēalissime essen
tialis est finis similis que suis actiōib⁹ na
turalib⁹ intendūt. patz q̄ in talib⁹ forme
agētes et actiōes naturales ab eis pceden
tes sunt similes: et illę nō sunt natę attinge
re nisi siles fines. ¶ Quarto noto q̄ agens
Notā 4 naturale secundarium in sua actiōe natura
li tria intendit. Vnū est bonū obiectū cui
intendit assimilari. Scd̃m est ipm in esse
indiuiduali vl' specifico qd̄ cupit i se perfici:
et in pfectiōe conseruari. Et tertiū est mediū
per qd̄ hec solent cōmuniter adimpleri. vt in g̃
uis actiōe pmū est qd̄ intendit suo mō de
um. scd̃m se et suā spēm. Et tertiū suū locuz
naturalem et dispositiōem sibi cōuenientē.
¶ His pmissis sit pma cōclusio hec. q̄ nō
Cōclō 1. tm̄ oīm hominū sed etiā omniū agentiuz
dependentiū est vnus finis obiectiu⁹ quē
pncipalissime in sua actiōe intendūt et cui
assimilari querūt. pz per ea q̄ dicta fuerūt
in pmo. certum est enī q̄ hoc est deus: q̄ de
se dicit. Ego sum alpha et o: pncipiū et fi-
nis. Ad hoc sunt auctoritates phię. Naz
xij. meth̄ dicit q̄ mouet deus sicut appeti
bile. id est. sicut finis omniū aliorū. Et. ij.
de gñatione. c. penulti. dicit phūs. q̄ gñabi
lia nitunt assimilari ipi pmo: s̄m id quod
possunt. Et. ij. de aīa de opib⁹ viuentiū
ce est in. c. iiij. dicit: q̄ viuētia pfecta appe
tunt gñatōem: quatinus ipi diuino parti
cipent et assimilent s̄m id qd̄ possūt. Et eu
stratius sup pmo ethicoꝝ dicit: q̄ est vnuz
cōmune bonū pter qd̄ omnia humiliora
sunt pariter et excellētiora. ¶ Scd̃o pbat h̄ pbat.2
rōne. Id qd̄ omniū est optimū et in cui⁹ as
similatōe cōsistit pfectio naturaliter agen
tiū: est finis omīs agentis pncipaliter in-
tentus. et cui agētia quūt assimilari. Sz
hoc est deus qui est vnus finis. g̃ etc̃. conse
quētia tenet. ¶ Et maior ptz. q̄ agētia na 1
turalia agunt pter bonū. q̄ dirigunt ab
intelligētia diuina: deo scz nō errāte. vt di
cit cōmētator. xij. meth̄. Et phūs. ij. phisi
coꝝ pbat singuloꝝ naturā agere pter fi-
nē. quis illū finē nō cognoscant. qd ergo i
hunc dirigit: nisi intelligētia diuina? Et 2
minor manifesta est. q̄ qd̄ est optimuz in
se: nō opz pbare q̄ sit etiā cuilibet rei de-
pēdenti optimū etiā pz. quia ab eo omē bo
nū suū habet. et in eo et ab eo cōseruat. ¶ Cor Corre.1.
relariū. q̄ vn⁹ est finis vltimus pncipalis
cui⁹ gratia oīa agentia naturalia agunt i
omī actiōe sua: quā naturali faciūt. ptz ex
cōclusione. ¶ Scd̃z correlariū. Ois appe- Corre.2.
titus naturalis cuiuslibet rei in oīb⁹ his q̄
naturalr et sine cognitōe ppria sibi facit est
vnus vltimatus finis nūero. sequit ex pce
denti. ¶ Tertiū. Oim hominuz est vn⁹ fi- Corre. 3
nis in numero pncipalis quē intendūt in oi
suo agere naturali pz ex pcedentib⁹. quia
ita est de deo: vt dcm̄ est. ¶ Scd̃a conclu Cōclō 2
sio. q̄ agentia naturalia nobiliora nobili-
ori modo hūc intendūt. et etiam nobiliori
mō hūc attigūt: q̄z min⁹ nobilia in actiōe
sua naturali. pz cōclō. q̄ intētio naturalis sequit
naturaz. et ergo q̄nto est natura nobilior
tanto sua intentio est nobilior. et ergo pri
ma pars est vera: q̄ nobiliori modo hunc
intendunt. ¶ Sed etiā patet secunda po scda po
quia appetitus naturalis suo agere attin
git conseruatōem sui: siue in specie: siue in
indiuiduo. et hoc quanto agens est perfe-
ctius: tanto etiā suū cōseruari est nobili⁹ et
pfecti⁹. et g̃ nobiliora sua actōe pfecti⁹ deū
intēdūt: et eē pfecti⁹ eū attingunt. ¶ Forte obiectio

dicetur ꝙ omnia infinite a deo distant. et
ergo nō videt: vnum perfecti⁹ eum attige-
Solo. re ꝙ aliud. ¶ Respondet ꝙ cōsequētia nō ē
bona. nō em̄ dicunt res depēdentes deū at
tingere formaliter: sed aliquā bonitatē par
ticipatam ab ipo quā pfectiore sua actione
perfectius attingit perfectiorē. ¶ Itez dice
Dubiū tur: quomō demones qui pfectiores nā
ture sunt cum ipi deo displiceāt in actōibꝫ
Solo suis perfectius attingūt deuz. ¶ Ad qđ vi-
detur respōdendū ꝙ demon quo ad natu
ram deo nō displicet. quia eā in esse produ
xit et ꝯseruat voluntarie. ⁊ reformat debi
ta pena pro cōmissa culpa. ⁊ illa natura ⁊
naturali instinctu demōes diligūt se ma-
nere in illa pfectōne naturali quā habent
et hoc a deo ꝯsequunt quod est nobili⁹ esse
naturale ꝙ aliud naturale esse quod con-
seruari ab ipo deo obtinent creature infe-
riores. ṅ em naturali appetitu peccauit de
mon: nec aliqđ peccare pōt appetitu natu-
Cōclo 3 rali. q2 imediate a dn̄o gubernat. ¶ Ex isto
sequit tertia cōclusio. Diuersa agentia na-
turalia eo mō quo diuersa sunt: sic diūsos
fines pfectibiles suis actōibꝫ a deo sumūt
et etiā sic in suis finalibꝫ actibꝫ diūsa sunt
Apparet ꝯclusio. q2 finis pfectibilis quez
a deo accipiunt: sunt ipa in sua essentia spe
cifica ⁊ numerali cōseruari. Si ergo diffe-
runt agētia genere: sumūt genere diuersa.
quia se cōseruari ⁊ ipa genere differunt: sic
sbstantie ⁊ accidētia. Si spē: sumunt specie
diuersa. vt om̄es equi cōseruari equum in
specie ⁊ in numero: ⁊ omnes boues ꝯserua
ri bouem in specie ⁊ in numero. Et si nume
ro solum differant: fines sortiunt solo nūe
ro differentes. vt om̄es equi cōseruari spe
ciem equi qui est similis in spē. ⁊ singuli eq
conseruari se. qui est alius ⁊ alius in nume
scđa pa ro in diuersis eq̄s. ¶ Et ex hoc patz secun-
da pars. q2 diuersoꝝ agentiū in genere a-
ctus genere differūt. vt sbstantie faciūt sb-
stantias. accidētia faciunt accidētia. quā
uis etiā instrumētalr accidētia generēt sb-
stantias. sic de hoc alibi dc̄m est. Sic bos
producit in specie bouem. equus equū. et
singuli se singulariter ꝯseruāt ⁊ etiā singu
lariter differētes actiones faciūt. ¶ Corre-
Corre. 1. lariū. Singuloꝝ agētiū depēdentiū sunt
distincti fines q̄s a deo obtinēt: tā in pfecti
one ꝙ in vltimata opatōe: recte eo modo
q̄ distinguunt. seqt ex ꝯclōne. ¶ Scđz cor-
Corre 2 relariū. Singloꝝ hoim finis quez q̄libꝫ a

deo pficit vltimate in suis actionibꝫ natu-
ralibꝫ est similis in spē: ⁊ alius in numero.
sequit ex cōclusiōe. q2 vltimate intendunt
se in esse specifico ⁊ numerali ꝯseruari. et h̄
fit in singlis ꝫm eandē spēm ⁊ ꝫm aliud ⁊ a-
liud in numero. scz ꝙ singlare esse indiui-
duale. ¶ Quarta cōclusio. Singule speci Cōclo 4
es pn̄t dici intendere eundē finē sibi a deo
obtineri ⁊ etiā eundē obtinent in suis acti
onibꝫ naturalibꝫ ꝫm idētitatē pporcōis.
patz. quia sic grauia appetunt suū bonum ī
sua spē: ita leuia ð sua. Et sicut spēs grauiū
obtinet a deo locum ⁊ dispositiōes sibi cō-
uenientes: ita leuia in sua spē locum et dis-
positōes sibi cōuenientes. Et ita in alijs et
in singulis spēbꝫ identitas est pporcōis.
q̄a c⁹libet spēi suum finale bonū a deo acce
ptum est. sic ⁊ simili pporcōe se habet ad
illam spēm: sic cuiuslibet alteri⁹ spēi bonuz
se habet ad illā. Ut ꝙ bonū est terre esse de
orsum simpliciter grauē frigidā ⁊ siccam ī
spē sua: tam bonū est igni esse sursum leuē:
calidum ⁊ siccū in spē sua. ⁊ ita in alijs. hec
dicta sunt ð appetitu naturali. ¶ De appe De appe
titu aiali. q̄a etiā vt sic regit in brutis ab titu aia-
intelligētia nō errante possit quasi tenēri li
sileo pporciones p̄sertim respectu brutoꝝ
In hoie vero q2 ꝯpositus est ex ptibꝫ eēn-
tialr diuersis sepe appetit⁹ aialis est ꝯtra-
rius vero bono homis. vt in notabilibꝫ di-
ctū fuit. ¶ Tamē q2 in illa materia sum ꝫe Cōclo 5
quinta cōclusio hec. Sepe in aiali appe
titus naturalis est in aliqđ vt ī finē quod
aial appetitu aiali nō intendit. q̄uis p
id qđ appetitu aiali intēdit ad id perue-
niat qđ naturalr appetitus desiderauit. pz
¶ Quia in ꝯiunctōne maris ⁊ femīe ī bru 1
tis appetitus naturalr intēdit nouū indiui
duū ⁊ spēi salutē. quē nō intendūt aialia
appetitu aiali. q2 cū sensitiua ꝯgnitio nō sit
de futuris distātibꝫ. q2 nō ē discursiua a cā
ad effectū: aialia bruta nō noscūt futuꝝ
fetū: nec ex ꝯn̄ti appetitu aiali intēdūt ipz
¶ Silr hirūdo faciēs nidū intēdit artifi- 2
ciū qđ producit: ducēte natura. que natu
ra intendit excubatōem ouoꝝ ⁊ generati
onem similis faciendas in nidō. de quo-
rum nullo hirundo aliquid scit cognitio-
ne sensitiua. Patet secunda pars q2 natu
ra per opera sensus attingit suum finez. scz
salutem speciei ⁊ generationē noui anima
lis. ¶ Correlariū primū. sepe in hoibꝫ appe Corre. 1
tit⁹ natalr est in bonū ⁊ appetit⁹ rōnalr ꝯtrariū

patet in cōcubito illegitimo: vbi appetit⁹
naturalis intendit prolem. et sepe conuicti
propter scandalū vellet nō euenire prolem.
Corre. 2. ¶ Secūdū correlariū. In omni coniūctiōe ma
ris et femie de spē hūana natura intendit bo
num presertim in ordine nature factū quan
cunq; cōiungētes se cōmittūt illicitum
Patet prima pars. quia natura intēdit bonū
prolis. cū illa sit finis natural' institutiōis
actus illius. patet secūda. quia quā fit extra ma
trimoniū semp est actus homini illicitus
Corre. 3 ¶ Tertiū correlariū. Merito deus detestat
et punit: si quis femine sine mō debito natu
re se cōiungit. vel aliās impedit bonū plis:
quod natura intēdit. patet. quia hoc est cōtra
deum: cōtra finē et salutē speciei humane. et
tollit bonū nature. Leue est enim nō tamē sim
pliciter: sed in cōparatione. Nā et fragilitati
ascribit si cōiunctio fit maris et femine: eti
Notā. am extra matrimoniū. quātus sit mortale. ¶ Sed
tollere bonū hūane spēi a deo natura intētū. s.
indebito mō cōiunctiōnis est dū prouoca
re cōtra se. naturā vniuersalē defedare. spe
ciem suo fine priuare. et propriā naturā in se
ipso turpissime maculare. Unde et Gen. xix
quādoq; ciuitates pro isto petō igne et sul
phure suppliciis punitus in mare verit pu
eros cum parētibus eterna morte perit. Et
grauissimus mod⁹ puniēdi est quā dūs hoc
petm homi in penaz pro cōmisso crimine
aduenire pmittit. De quo apl's ad Rom.
primo dicit. quod pro idolatria quā cōmiserunt
illi qui deū cognouerūt et idola coluerunt:
deus tradidit illos in reprobū sensum: et in
passiones ignominie quia innominabiles sūt he
passiones. Nā femine eorū mutauerūt na
turalē vsum in eum qui est cōtra naturam
similiter et masculi relicto naturali vsu femine
exarserunt in desideriis suis inuicē: mascu
li in masculos turpitudinē operantes et mer
cedē quā oportuit erroris sui in semetipsis re
in stātia. cipientes et c. ¶ Sed diceret. quomō mulie
re in senio cōstituta intendit natura prolē
cum ex ea sterili iam facta ples nequat eue
2 nire? ¶ Secūdo dicet cōtra correlariū. Tunc
esset graue petm viro se iūgere vxori sue p⁹
quam cōcepisset. quia scit quod mulier tūc nō conci
piet. et sic bonū prolis impedit: quod tamē natu
ra intendit. ¶ Tertio. quia sequeret quod qui for
3 nicaret cum impregnata ceteris paribus pec
caret grauius quam si nō esset impregnata. ¶ Ad
Ad 1 primā quod natura indiuiduales defectus nō
attendit. nō enim respicit directe in actibus

speciei sup defectus indiuiduales. Et ideo
dictum est quod natura specifica homis intēdit
in talibus impotentibus generare bonuz pro
lis licet ob effectuz indiuidualē frustret fi
ne. ¶ Ad secūdam. quod muliere impregnata bo Ad 2
num esset abstinere. si tamē petat debitum.
vel in remediū exhibeat seruato nature fe
dere nō cōmittit peccatū propter virtutez
sacramēti matrimonii quod nō solum in pro
lem: sed etiā in remediū ex larga dispēsati
one saluatoris est institutū. ¶ Ad tertiam Ad 3
cōceditur cōseqntia et cōsequēs. nec habeo hoc
pro incōuenienti. ¶ Sexta cōclusio. quod licet Cōclo 6
intencio appetitus sensitiui in homine inq
tum cōsideratur sm se in omnibus homibus ad
similē finē tendat. tamē inquātū distorta rōne
gubernat⁹ ad diuersos fines properat. Pa
tet prima pars. quia quātum est ex parte sui: in
tendit in omnibus salutē spēi et indiuidui de
lectationē. Patet secūda pars. quia ratiōe re
cta intendit cōformiter: distorta in vno in
tendit vnū. puta bona vtilia. in alio aliud.
vt notū est Juxta illud prime Joh. ii. Om
ne quod est in mūdo: est cōcupiscētia car
nis et c. Hoc de prima parte hui⁹ arti. ¶ In Secūa
secūda parte articuli vidēdū est. Utrū omni pte art.
um bonarum voluntatū sit idem tamē et vn⁹ fi
nis: Ubi patet ex precedenti parte articuli quod
nō oporteat loqui de fine natural' appeti
tus. quia de hoc satis dictum est in prima cōclu
sione hui⁹ articuli. Secūdo etiā nō opor
tet dicere de fine appetitus sensitiui. quia sa
tis de hoc dictum est in vltima cōclusiōe eius
dem partis. Et sic solum restat videre. an
sit idem finis omniū bonarū voluntatuz
ex parte sui. ¶ Secundo est notandum quod Notā 2
tria esse vltima siue fines vltimos: diuer
sis tamē modis ipsius homis: dictū est in
quarta questiōe primi: articulo secūdo. Est enim
finis vltimus obiectaliter qui est deus be
nedictus. Et est finis vltimus formaliter
qui est ipsa beatitudo cōsistens in clara dei
visione et fruitiōe. Et est finis vltim⁹ sub
iectaliter qui est ipse homo beatus: qui sub
iectum est btitudinis. Dictum est etiā ibi
dem: quod duo vltima desideranda sunt pro
pter primū. scilz propter deum. plus enim
deum quam tuam btitudinē vel quam te esse bea
tū diligere ligatus es. ¶ Ex quo tertio pos
set esse tertium notabile. Utrū in singulis Notā 3
harum generibus causarū sit vnus finis vl
timus omniū bonarū volūtatū: Ubi stati
apparent cōclusiones faciles. ¶ Prima quod licet hoim

bonarum voluntatū humanarū sit idem
finis vltimus formalis quē intendunt si
cōplete nō habēt. vel quem possidēt si ha
bent in specie spēalissima. tū singularū est
pma ps alius ⁊ alius finis in numero. ¶ Pria ps
patet. quia singularū bonaꝝ voluntatum
que adhuc completā btitudinē meritoriā
nō attigerunt: finis vltimus est beatitu/
do finalis meritoria. que in singulus est e
iusdē speciei: cum ɔsistat in fidei ⁊ charita
tis opibꝫ. que oīa videntꝛ esse eiusdē spe/
ciei spēalissime vbicunqꝫ reperientꝛ. Eodez
mō pꝫ de his qui pmiatorie bti sunt. qꝛ ī
omnibꝫ his visio ⁊ dilectio siue fruitio ea
sunt quibꝫ beati sunt. que eiusdē spēi sunt
scda ps ¶ Secunda ps ɔclōnis patz. qꝛ alia bea/
titudine formali btūs est Petrus in nūe/
ro. ⁊ alia Paulus: ⁊ in merentibꝫ eodem
mō. quia alia erit finalis dilectio in q̄ mo
rietur vnus in numero meritorie et com/
plete btus siue finaliter. et alia qua alter.
Sicut eīn diuersoꝝ est alia ⁊ alia aīa nu/
meroꝛ ita alia ⁊ alia fides. alia ⁊ alia cha/
ritas. ⁊ alia ⁊ alia dilectio sm illam charita/
Instātia tatem. ¶ Sed ɔtra pmā partē cōclusiōis
fortiter arguitur sic quo ad viatores. quia
plus differūt fines meritoꝝ deuoti pſby/
teri ⁊ deuoti militis q̄ꝫ duoꝝ militū de nu/
mero. ergo pſbyteri ⁊ militis differūt plus
q̄ꝫ numero. ergo spē. patz maior. qꝛ habitꝰ
formaliter pporcionantꝛ actibus. ⁊ ergo sicut
actꝰ finales distinguūtꝛ ita distinguūtur
formales fines viatoꝝ. ¶ Et ex alio. qꝛ vti
2 qꝫ nō in nudo habitu ɔsistit humane vite
finis: sed etiā in opatōne. Mō opatiōes
finales pſbyteri ⁊ militis plus differūt q̄ꝫ
finales opatōes duoꝝ militū. qꝛ militum
actus finales forte sunt defensiones ī bel
lo: vel mors pro fide catholica cōtra infi/
deles. pſbyteri aūt actus finalis forasse ē
oratio cum dilectiōe. Minor rōnis prīci
palis pꝫ de se. qꝛ militum duoꝝ forma
les btitudines per scdam partē ɔclusiōis
Solō. sunt distincte. ¶ Respondetꝛ ad hmōi rati
ones metaphisicalēꝛ ꝙ felicitas meritoria
consistat in fide ⁊ charitate finalibꝫ: ⁊ ope
ribꝫ ab eis pcedentibꝫ. que sūt dilectio dei
super oīa ⁊ opa cōseqntia. Et iste dilecti
ones interiores in oībꝫ eiusdē spēi sunt si
cut ⁊ habitus charitatis infuse ⁊ habitus
2 fidei. ¶ Alia autē opa exteriora q̄ ab his
fiunt quātūcunqꝫ essentialr spē differunt:
tū formalr idem sunt in ordine ad rectitu
dinē rōnis ea in deum dirigentis. Et er/
go hmōi oīa dicuntꝛ in genere moꝝ vni/
us speciei. quia vt meritoria sunt ab eadē
virtute. s. charitate fiunt ⁊ in eundē finē
s. in deum tendunt: vt post dicet. Sic eti 3
am in virtutibꝫ moralibꝫ puta fortitudie
qñqꝫ ex pecca aliquādoqꝫ aggredit quia ⁊ e
tiā recte rōnis dictamine quandoqꝫ fugit
fortis. ¶ Et licet opa sint diuersa specie in 4
essentia: tamē in genere moris similia sūt
spēalissime. quia circa idē obiectū formal
iter. puta terribile natū inferre dolorem sen
sui ⁊ a rōne recta dictante quid agendum
circa illud. ¶ Et ergo hmōi opa comensu/ 5
rata rōni nō differūt in genere moris plus
q̄ꝫ numero nec fuga ⁊ aggressꝰ plꝰ qꝫ du
fuge sunt enī iste ⁊ ille coformes recte ra
tioni circa idem obiectu formale terribile
loq. sancti Per hoc patet ad formā dicē
esse ꝙ maior sit falsa. qꝛ qualescunqꝫ sint
noꝝ opationes finales quibꝫ merentꝛ bea
titudinē omes sunt eiusdē spēi spēalissime
in genere actōnis meritorie. qꝛ a simili for
ma habēt esse meritoriū: ⁊ a simili ⁊ eodē
Correl. 1. fine habēt hoc quod merentꝛ. ¶ Correlariū
Omniū graduū ecclesie merentiū beati/
tudinē btitudines siue felicitates merito
rie sunt similes in specie spēalissima essen/
tiali. quia in omnibꝫ similibꝫ causis consi
Corre 2 stunt: vt dictū ē. ¶ Scdm correlariū. mar/
tyrum ⁊ ɔfessorum sunt similes beatitudi
nes finales. similiter virginū ⁊ coniugato
rum. ⁊ ita in aliis gradibꝫ ecclesie quibus/
cunqꝫ pꝫ ex cōclusione. ¶ Forte dicetꝛ. Ta
obiectio men martyribꝫ debetꝛ aureola ⁊ non cōfes/
soribꝫ. Scdo nunquid est aliud meritum
mortē p xpo sustinētꝛ. ⁊ mortē aliud fugiē
tis etiam in specie. quomō ergo stabūt cor
Solō relaria. ¶ Rndetꝛ per ea que dicta sunt. ꝙ
aureola teneat se ex parte premij acciden/
talis. et corrñdet materiali ipsius meriti.
puta acceptatōni ⁊ passioni mortis p xpo
qd̄ in spē spēalissima etiaꝫ in genere meriti
est simile cū merito boni homis alr vitaꝫ
finiētis. qꝛ nec illud nec aliud est meritori/
um: nisi ex pte finis eiusdeꝫ ⁊ grē cōsilis in
Ad. 2 spē. ¶ Ad scdam p idē ꝙ alius actus exte
rior est martyriū ⁊ alius oratio vel opꝰ mi
sericordie in proximū. ⁊ gnalr alia sunt
hec opa meritoria: sed formalr spēalissime
silia sūt oīa hmōi rōne forme ɔsilis a q̄ sūt
meritoria. ⁊ finis eiusdem beatificantis ī
quem tendunt. ¶ Scda ɔclio ɔsilis pme

quāuis omnium bonaꝝ voluntatū huma
narū sit idem finis obiectiuus in spē specia
lissima singulaꝝ.tn̄ est alius ⁊ aliꝰ in nūe/
ro.pʒ sicut p̄cedens.q: finis obiectiuꝰ vo
luntatis bone est ipa voluntas btā merito
rie.⁊ hec est similis spēi in omībꝰ. pʒ scđa
ps vt scđa pars p̄cedentis.q: singlāruʒ fi/
nes sunt ipe volūtates beate.⁊ he numero
Cōclō 3 distinguunt.¶ Tercia conclusio. Quāuis
eiusdē volūtatis bone possint esse plures fi
nes vltimi in diuersis generibꝰ causarum
Itē ⁊ plres fines in eodē genere cause subor
dinati:omniū tn̄ hoꝝ in eadē volūtate bo
na ⁊ in omībꝰ bonis est vnus finis in nūe
ro obiectiuꝰ ad quē omnes isti tendūt: et
propter quē oīa alia ab illo desiderāt ⁊ fiūt
pʒ 1 ps ¶ Pʒ p̄ma pars per scđm notabile.q: tria
sunt vltima cuiuslibet bone volūtatis.scilʒ
vltimū vltra qđ nō querit aliqđ obiectū.
scʒ deus bn̄dictus. Et vltimū vltra quod
nō querit aliqđ sibi adiectū: vel aliquam
formā.s. btitudo. hac eīn habita volūtas
nullā formā querit vlteriorē. Item est vlti
mū vltra quod nō querit aliud ⁊ alter di
spositū propriū obiectū.s.ipe homo cū est
beatus. ¶ Patʒ secūda pars per magistrū
pʒ 2 ps in littera dis.xxxviij.c.vj. dicētis ex inten/
tione q̄ p̄dicatoris comedētis diuersi sūt
fines subordinati in eodē genere cause.s.in
genere volitiōis formalis.ē eīn volitio co/
mestionis pp̄ter volitionē euāgelisatōis.
Et est in eo volitio euāgelisatōis pp̄ē vo/
litionē btitudinis formalis. Et volitio for
malis btitudinis pp̄ter velle ⁊ querere de
pʒ 3 ps um.vt magister innuit. ¶ Sʒ tertia pars
pʒ quia deus est omniu hoꝝ finium sicut
et omniū bonaꝝ voluntatū finis. sic dēm
est in p̄mo que.iiij. cum eo solo sit fruēdū:
vt deducit magister in p̄mo libro dis. p̄ma
nec esset voluntas bona viatoris: nisi actu
vel habitu se ⁊ oīa sua ad deū disponeret
per modū finis btificantis. Vn̄ saluator.
Corre. Primū querite regnū dei Math. vj.cap.
¶ Correlariū. Omniū bonaꝝ voluntatum
est tn̄ vnus ⁊ idem finis vltimus obiecti/
uus.scʒ deus.⁊ sic suppositū questionis est
verum.pʒ ex vltima parte ɔclōnis. ¶ Sʒ
Dubiū tunc est dubiū de malis volūtatibꝰ finalit̄
que secludent a cōione bonoꝝ. De quibꝰ
dr̄ Apoc. vltimo. Foris canes ⁊ venefici ⁊
impudici ⁊ homicide ⁊ idolis seruiētes. et
omnis qui amat ⁊ facit mendaciū: vtrum
Solō etiā harum sit vnus ⁊ idem finis? ¶ Ubi

p̄mo apparet mihi q̄ omniū earuʒ sit idē
finis in genere.scilʒ btitudo vel felicitas.
¶ Et si dicat̄ q̄ tamē nullā eaꝝ videmꝰ at obiectio
tingere btitudinē: nec meritoriā nec p̄mia
toriā. ¶ Rn̄det̄ q̄ verum sit.tn̄ cuiuslibʒ hꝰ
volūtatis finis est btitudo.q: intendit eā
quilibet eīn hoc sibi eligit p̄ fine quo se cre
dit felicem fore: si hoc sufficiēter attingere
posset.⁊ q̄uis errātes in innijs eam nō at
tingant: tn̄ pp̄ter eam agunt ⁊ eā intēdūt.
¶ Forte dicet̄. Alicuius talis voluptas est Oppōit
vltimus finis.ḡ nō btitudo ¶ Dicendū 2 so.ut 1
mihi videt̄ q̄ btitudo nō sit finis quē attī
git.sed tn̄ est finis quē vltimate intēdit in
genere.estimat eīn voluptate posse btē vi/
uere.⁊ sic in gn̄e appetendo eam appetit
btitudinē.q: eam reputat btificare. Et er/
go ɔn̄a nō valet. voluptas est finis quem
intendit.ḡ nō btitudo in genere.q: inten/
dendo in gn̄e btitudinē: in spē querit vo/
luptatē existimās eam esse optimā. ¶ Se 2
cundo videor mihi q̄ malaꝝ voluntatuʒ
fines formales quos in spē itēdūt sunt di/
uersi spē formalr̄ pʒ.q̄a aliqs voluptatem
aliqs honorē: ⁊ aliquis diuitias sibi p̄ fi/
ne vltimo statuit.⁊ sic finales electiōes vo
luntatū earum diuerse spē fiunt iuxta diu̇
sa finaliter appetita. ¶ Tertio vidr̄ q̄ oīm 3
um malaꝝ voluntatū vsum rōnis haben
tiū est idem finis vltimꝰ in ordine ad pro
portōem sue intentiōis.pʒ.q̄a q̄libet hō si
bi statuit p̄ fine qđ sibi reputat optimuʒ
esse.vt notū est.scilʒ auarus diuitias.sup
bus honorē.⁊ ita in alijs. Dico: vsum ra/
tionis habētiū: pp̄ter infantes ⁊ alios fu/
riosos nō baptisatos: quoꝝ volūtas p̄t di/
ci mala rōne pctī originalis. ¶ Quarto.q̄ 4
deus pōt esse finis male volūtatis.patʒ in
plʒis nō baptisatis: qui sibi finē statuerūt
deum. Etiā pʒ de pctōre cū atterit̄. habet
eīn tunc intentōem reformādi se deo: dicēs
cum filio p̄digo. Uadam ad p̄rem meuʒ:
et dicā ei ⁊c. ¶ Correlariū. Nō oportʒ q̄ om Corre.
nis volūtas mala sit mala pp̄ter hoc: q: i
tendit malū finē obiectiue.pʒ ex ɔclusiōe
q: in multis malis deus intendit̄ vt finis
qui etiā est omniū finis.cū omnia tendāt
in deum.⁊ est verꝰ finis pp̄ter quē est ho/
mo. Nec mirandū.q: ad voluntatē eē bo
nā reqrit̄ finis bonus: ⁊ debita dispositio
ad illū. Pone igit̄ p̄mū sine scđo: erit vo/
luntas mala.nō q: defectuosa respectu vl/
timi finis quē intendit.sʒ q: ad illū fineʒ

Oppōit nō debite se disposuit. ¶ Diceres. Tū dici
tur cōiter. q̄ quicq̄d agunt homines intē
tio iudicat omes. ergo videt q̄ non stet vo
luntatē esse prauā: ⁊ intentōem finis eē re
2 ctam. ¶ Scōo. q̄ maxima est: cu⁹ finis bo
Ad 1 nus est: ipm quoq̄ bonū est. ¶ Rūdetur q̄
quādo dr̄ q̄ omes iudicant ex intentione:
ibi intentio sumit cōmuniter: put est tā re
spectu finis q̄ respectu eaꝝ que sunt ad fi
nem. Nō em̄ satis est q̄ velis elemosynaꝫ
dare paupibꝫ ꝑpter deum de mercede q̄m
teneris pauperi tibi seruienti. q̄ si vtrūlibet
fieri nequeat: melius est nō dare elemosy
nā. vl' minus malū q̄ mercedē nō soluere
Ad.2 deseruitā. ¶ Ad scdam. q̄ illud cui⁹ finis
bonus est: illō est bonū intelligit de instru
mentis ⁊ artibꝫ ⁊ actibꝫ et de bonitate in
genere. scꝫ q̄ illud est bonū in genere: cuius
finis ad quē de per se ordinat est bonus. nō
aūt intelligit de voluntate ad cui⁹ bōita
tem no sufficit intentio debiti finis. sꝫ eti
am apta medioꝝ ꝑparatio ad illū finē cō
sequendū. Hoc de scda pte hui⁹ articuli ⁊
de toto p̄mo articulo.

Quantū ad secū

dum articlm videndū est. Utꝝ libtas ho
minis p̄ncipalius se teneat ex pte intelle
Notā.1. ctus vel volūtatis. ¶ Pro quo p̄mo ē no
tandū: q̄ de hoc sunt doctoꝝ nostroꝝ con
trarię opiones. Nam sanctus Thomas.
et plures alij vident velle. q̄ libtas homi
nis se p̄ncipalius teneat ex pte intellect⁹.
2 Alij ⁊ maior pars doctoꝝ dicit ꝯriuꝫ. Cō
3 derādo itaqꝫ inter has q̄libet pōt sibi elige
re opinionē ꝓbabiliorē. Ego aūt p̄ncipali
ter inquirere volo: vn̄ et ex quo hō dicit li
ber: ⁊ si ex parte intellect⁹ ⁊ volūtatis: ex q̄
coꝝ p̄ncipalius. q̄ hoc est de quo est quę
1 stio p̄ncipal. ¶ Quod vt euidētius fiat p̄
mo inq̄rere volo: q̄ simpliciter loq̄ndo nō
plus se tenet libertas homis ex parte volū
tatis q̄ intellectus: nec ecōtrario. ¶ Secū
2 do videre volo: an tam intellectus vt itel
lectus est: q̄ volūtas vt volūtas est sit po
3 tentia libera. Tertio an p̄ncipalior actus
homis debeat dici anię hois vt intellectus
est: vel eiusdē anię vt volūtas. ¶ Et quar
4 to ex hoc de q̄sito: vtꝝ homo p̄ncipali⁹ di
cat liber ex pte anię suę vt est intellect⁹ q̄ ex
Arti.2 p̄ parte eiusdē inq̄ntum est volūtas. ¶ Quo
ma pars ad p̄mū est notandū: q̄ iste termin⁹ liber

semp cum per se ponit: videt sonare in bo
nuꝫ. q̄ importat seclusionē coactiōis quę
magis est seruitutis ⁊ impfectiōis. Unde
phus. vj. politicoꝝ. iiij. dicit q̄ signū liber
tatis est vt quis viuat vt vult. Uerꝝ est q̄
libertas cum addito qn̄qꝫ sonat in malū.
vt dicit aplus ad Rom. vi. Cū serui essetis
peccati: liberi fuistis iusticię. i. nō obedistis
pceptis iusticię: sꝫ ea paruipēdistis. ¶ Se Notā.2
cūdo est notandū. q̄ in homine manifeste
apparēt tres supioritates aliquo mō diuer
sę. Nā ibi est supioritas aię ad corp⁹. mo
uet em̄ aīa corpus put vult. De quo dicit
phus p̄mo politicoꝝ. q̄ aīa dn̄at corpori
p̄ncipatu dispotico. ⁊ hoc dominiū cōmu
ne est homi cū brutis. q̄ etiā bruta mouēt 2
sua corpa vt volūt. put notū est. ¶ Scōm
dominiū siue scda supioritas est appetit⁹
rōnalis sup appetitū sensitiuū. De q̄ phus
p̄mo polic. dic q̄ volūtas dn̄at appetitui
sensitiuo principatu politico siue regali. ⁊
Gen. iiij. dicit deus. Sub te erit appetit⁹
tuus ⁊ tu dn̄aberis illius. ¶ Tertia supio 3
ritas apparet in homine inter intellectū ⁊
voluntatē. in qua dubiū est: quę pars de
beat vocari supior. vtꝝ intellect⁹ qui ostē
dit ⁊ sua directōe appetitū dirigit. vel vo
luntas cui ostendit: ⁊ quę i se ceca est vt vo
luntas: sꝫ tn̄ intellectui impare videt: spe
culari ⁊ inq̄rere. qō (vt videt) vtiqꝫ supio
rio est. ¶ Tertio est notandū q̄ homo non Notā.3
dicit liber ꝑpter dominiuꝫ qō habet super
corpus. q̄uis sup illud habeat totale dn̄i
um. Patꝫ p̄ma pars. q̄ etiaꝫ bruta domi
niū habēt sup sua corpa. Patꝫ scda ps q̄
corpus in homine vel in bruto nullā ha
bet potentiā resistendi anię. sed mouet ip
sum aīa: put vult in motibꝫ possibilibus
ei sm suū statū. ¶ Quarto est notandū: q̄ Notā4
homo dicit liber rōne anię rōnalis quę p̄
est parti sensitiue. sic q̄ illa rōnem neq̄t co
gere inuitā: q̄uis sępe rebellet rōni siue re
murmuret eidem: ⁊ in ꝯriu m inclinet. Et
hęc est mens phi p̄mo politicoꝝ. Un̄ quo
ad pręcedens notabile dicit. q̄ aīa dn̄e
tur corpori p̄ncipatu dispotico. id est. ad
cuius cōtrariū nō pōt sbiectū. Et quo ad
illud scōm dicit. q̄ anima p̄ncipat appeti
tui sensitiuo: p̄ncipatu politico ⁊ regali. i.
p̄ncipatu in cuius cōtrariū sępe conatur ⁊
trahit seru⁹. sic ciues sępe legibꝫ n̄ obediūt
Sed cum aīa rōnalis distinguat cōmu
niter in intellectum cuius est cognoscere.

et in voluntatem cuius est cum cognitio-
ne intellectus: velle vel appetere. est q̄stio
ſm quā partem vel potentiā libertas ho-
Notā. 5 minis ꝑncipalius accipiatur? ¶ Pro quo
quinto est notandū. ꝙ intellectus ⁊ volū
tas nō sunt in homine distincte res realiṫ
Istud est manifestū ex eo: q2 intellectus ⁊
voluntas nō sunt accidētia. capiendo in-
tellectū ⁊ voluntatē pro potentijs. cū nul
lum accidens possit intelligere. eo ꝙ acci-
dens nō subijcitur alteri accidēti. nec etiam
accidētis est volitionē in se formare. Se-
cundo etiā. q2 tam intellectus q̄ȝ volūtas
est anima homīs: que est vna. igiṫ nō sunt
res distincte. ꝯsequētia nota est. ⁊ añcedēs
patȝ. q2 aīa homīs seclusa omī potentia
sup̄addita adhuc esset ſm naturā suā co-
gnoscitiua. ⁊ nō solum ſm cognitōem sen
sitiuā. ergo ſm cognitōem etiā ītellectiuā.
ergo adhuc posset intelligere. ergo adhuc
esset intellectus. Et eodem mō adhuc esset
appetitus. q2 cōtra naturā ꝯgnoscentis est
posse cognoscere suū bonum ⁊ nō posse ap
petere illud. vel cognoscere suū malū ⁊ nō
Corre. Ullarum posse refutare illud. ¶ Correlariū siue con
clusio respōsalis ad hanc parte: sequiṫ Nō
plus depēdet libertas homīs ex parte ītel
lectus q̄ȝ volūtatis: nec ecōtrario. sequiṫ ex
notabili. q2 voluntas ⁊ intellectus sunt ī
eodē homine penitus idē. vel potius ē pe-
nitus idem in re. Et ergo q̄ȝtum est ex par
te illius rei penit⁹ eodē modo depēdet ex
ea libertas siue sit voluntas siue ītellect⁹.
¶ Primū correlariū. Volūtas in homine
Corre. 1. nō est liberior intellectu illius hoīs: nec e-
cōtrario. patȝ. quia idem nō est liberi⁹ seipo
¶ Secundū correlariū. He sunt vere. Vo
Corre. 2. luntas intelligit: intellectus vult. ⁊ cōsimi
les. patȝ expositorie. hec aīa intelligit. hec
est volūtas. igiṫ ⁊c. ¶ Tertiū correlariū. in-
Corre. 3 tellectio est actus voluntatis. volitio ē a-
ctus intellectus. Immo gn̄aliter omīa a-
ctus intellectus est actus volūtatis. ⁊ ecō.
oīs actus volūtatis ē act⁹ ītellect⁹. sequi-
tur ex eodē. q2 penitus eadē res est intelle-
4 ctus et voluntas. ¶ Quartum correlari-
um. In via volūtas credit: intellect⁹ dili
git. ⁊ in patria intellectus fruiṫ. ⁊ volūtas
videt deū clare. sequiṫ ex eodē arguēdo ex-
positorie: demonstrando animā hominis
5 viatoris vel comp̄hensoris. ¶ Quintum.
He ppositiōes omnes sunt de vi sermonis
false. Voluntas est ceca. intellect⁹ nō dili-
git. vel copulatiua. intellectus habet sapi
entiam: ⁊ illam nō habet volūtas. ⁊ ita in
alijs. ¶ Sed diceṫ cōtra. Quia cuȝ h̄ pro obiectio
cessu videṫ sequi: ꝙ sensus intelligat. imo
ꝙ vniuersaliter cognoscat. ꝙ diligat deum
super omīa ⁊c. Falsitas cōseq̄ntis videtur
manifesta in p̄mo phisicoꝝ. ⁊. iij. d̄ aīa. cō
seq̄ntia tn̄ probaṫ: supposito: ꝙ in homine
nō sit alia anima sensitiua q̄ȝ intellectiua
¶ Tunc arguiṫ expositorie: sicut in notabi- Rōne 1
li vel suis correlarijs. Hec anīa hoīs ītel-
ligit vniuersaliter: vel diligit deū sup om-
nia. ⁊ ipa est sensus. igiṫ. maior supponiṫ.
et minor patȝ. q2 est anīa sensitiua. ergo est
sensus: cū potētia sensitiua ⁊ sensus idē sūt.
¶ Scd̄o sic. Quia volūtas ꝯtrariaṫ intel- Rōne. 2
lectui. ⁊ vtiqȝ nō cōtrariaṫ sibiipi. ergo nō
est intellectus. tenet ꝯn̄a. et patȝ añcedēs
pro p̄ma parte. q2 sepe volūtas cōtrariaṫ
recte rōni. ⁊ hec est immediatius ītellect⁹.
ergo cōtrariaṫ intellectui. minor nota est.
¶ Tertio. Quia cōiter dicunṫ cōtraria di Rōne. 3
ctoꝝ correlarioꝝ. sȝ ꝙ intellectus nō vult
sed volūtas. ⁊ ita in alijs. dicere ergo dc̄a
correlaria ē cōi sermōi cōtrariari. ¶ Hec lr̄ Ad 1
facilia ⁊ tentatiua. ¶ Unde ad p̄mā dicē
duȝ est ꝙ sensus nomē est equiuocū. vt in
ij de anīa patȝ. Capiṫ eñ vno mō ꝑ cōpo
sito ex anima ⁊ corpe qd̄ natū est in se reci
pere sensatōem. vt p̄us dictū est. quo mō-
do dicit phūs ꝙ sensus sit virtus passiua
¶ Secūdo mō pro potentia qua ꝑncipa- 2
liter formaṫ in nobis cognitio sensitiua. et
hec est anīa sensitiua. q2 ea ꝑncipaliṫ for-
maṫ cognitio sensitiua in nobis. ¶ Et ter- 3
tio capiṫ pro composito ⁊ dispositōe qua-
litatiua organica deseruiēte ad ꝑcipiēduȝ
certū genus sensibilis. quo mō diciṫ. ij. de
anīa. ꝙ sensus tactus est duo sens⁹. ¶ Tūc R. 1.
per hoc facile respōdeṫ ad p̄mā: ꝙ capien-
do sensum pro potētia sensitiua. q̄a illa ē
intellect⁹ ⁊ volūtas. q2 est anīa homīs: ꝙ
sensus sic captus intelligit vniuersaliter ⁊
vult. imo omīa p̄dicata que de intellectu
et volūtate verificanṫ: etiā verificantur de
eodē. quia de terminis seu vocabulis ade
quate pro eodem supponētibꝫ eadē p̄dica
cata verificāṫ. Si vero capiaṫ sensus ꝑ cō
posito ex anima et organo: tunc hoc pt di
ci intelligere ratione partis: sȝ rōne anie
cui intellectio inheret. sed ratōne toti⁹ nō
intelligit nec vult. q2 intellectio non inhe-
ret toti: sed soli anime. Modo intelligere

est intellectionē in se habere. Et hoc mo-
do intelligit ꝙ sens⁹ nō intelligit quo ad se
torum: quod nō vult. q intellectio ⁊ voli-
tio (vt dc̄m est) nō inhęrent composito. ⁊
idō ita nō diligit: sed sic sentit ⁊ sensitiue ap-
petit. q cognitio sensitiua ⁊ appetit⁹ seq̄ns
Ad.2 eam immediate inhęrent cōposito. ¶ Ad
scd̄am. ꝙ hęc de vi sermonis est falsa. volū-
tas cōtrariat intellectui in eodē homine.
nec ꝓbatio valet. q sicut volūtas agit cō-
tra rōnem rectam: vt ṗus dc̄m est. q seq̄r
cognitōem sensus rōne cōtempta. ita etiā
facit hoc intellectus. Intellectu eni dictā-
te per rōnem practicā ꝙ est bonū cognitio
incōplexa quę sbijcit in ꝯclōne practica i-
clinat ad cōtrariū. quā sępe sequit aīa ho-
minis: incedens ad desideria carnis. et ita
pōt rōne suę libertatis: vt dc̄m est ṗus. vn̄
conceditꝙ anīa hoīs siue intellectus siue
voluntas pōt per rep̄sentatōem vnā ad cō-
trariū eius quod ipa sibi rep̄sentat. per rep̄-
sentatōem aliā libertate sua potēs ad op-
Ad 3 posita. ¶ Ad tertiā dicit ꝙ licz eadē poten-
tia vel eadē anīa hominis dicat intellect⁹
et volūtas. tn̄ dicit sic alia ⁊ alia rōne. In-
tellect⁹ eī dr̄ inq̄ztū itelligit. volūtas inq̄ztū co-
gnitōe intellectiua appetit. Et ex hoc sur-
gunt illę locutiōes cōsuetę: quę debent in-
telligi specificatiue. vt cum dicit: itellectus
nō vult: siue non diligit. intellige sb̄ ea rō-
ne qua dicit intellect⁹. quia ea rōne solū
dicit intelligere vl' cognoscere. Similiter
volūtas est cęca. intellige: sb̄ ea rōne q̄ di-
cit voluntas. quia sic solū habet appetere:
mediante cognitōe intellect⁹. ⁊ ita intelli-
gēdę sunt omēs his consimiles. Hoc de p̄-
ma parte hui⁹ articuli. ¶ Quantū ad se-
Arti.2 cundā partem huius articuli videndū ē.
ps scd̄a. Utrū tam intellect⁹ vt itellectus est: q̄z vo-
luntas vt voluntas est: sit potētia libera?
¶ Pro quo primo est notandū: ꝙ poten-
tia dicit libera duplr̄. Uno modo liberta-
te oppositōis. scz quia omībȝ eodē modo
se habētibȝ pōt in opposita. ¶ Alio mō: q
2 est libera libertate finalis ordinatiōis. s. si
agat cum cognitōe intellectiua finaliter ⁊
ordinate gr̄a sui. Seruilr̄ vero agere di-
cit si p̄maria intentōe ordinate agendo a-
Seq̄r.1 git gr̄a alterius. ¶ Ex quo correlarie cōce-
dendū est. ꝙ solus deus agit oīno libere lib-
tate finalis ordinatiōis. ipe eni est p̄ncipi-
um ⁊ finis omniū. Apoc. vlti. ⁊ sic gr̄a q̄ a-
git finali intentiōe agit gratia suę benedi-

ctę bonitatis. Un̄. xij. metha. mouet sicut
appetibile. id est. sicut finis quē oīa q̄ ab
eo mouent: ⁊ eius virtute mouēt: intendūt
et quē ipe intendit. Scd̄o concedendū ē. 2
ꝙ omīa alia mouētia mouēt gratia dei: et
seruiliter simplr̄ loquēdo. ptz. q oīa mouē-
tia naturaliter p̄ncipalius intendūt deū
q̄z seipa. vt in p̄mo articulo dictū est. Et si-
militer agētia quę mouēt appetitū sensiti-
uo. Sed agētia quę mouēt appetitu intel-
lectio ordinate: etiā p̄ncipaliter mouēt ḡ-
tia dei: ⁊ vt serui ipius. Deut. vj. Soli do-
mino seruies. Et Math. iiij. habet idem
Et si inordinate: adhuc tamē finali inten-
tione naturę deo seruiūt. cū nulli opatores
in tanti prīsfamilias domo inordinati esse
possunt. ¶ Sed ꝯtra dicet valde apparen- oppōit
ter. Hō malus in his q̄ male agit nō agit
propter se finali ordinatiōe. ergo nec pro-
pter deū. cōseq̄ntia tenet. q vtiqz in male
factis magis se intēdit q̄z deū. q hęc facit
ob cōmodū propriū. ⁊ nō videt ꝙ propter
deum. añcedēs ptz. q quę agit homo ma-
lus finali ordinatōe. sūt ꝯtra suo fini. cū
in eis nō efficiat fęlix: sed miser. Item con-
trarijs eoꝝ finali intentione ageret gratia
sui. ergo nō istis. cōseq̄ntia tenet. q cōtra-
rijs opibȝ nō venit ad eundē finē. antece-
dens manifestū est. q abstinēdo a malis
⁊ faciendo bene btītudinē attingeret. ¶ Se- 2
cundo sic. q dęmonis opa sunt deo contra-
ria. ergo nō sunt finali intentōe ꝑpter deū.
ꝯn̄a nota vī ⁊ añs ptz per illud Math. xij
Qui nō est mecū cōtra me est. cōstat autē
ꝙ dęmon nō est in opibȝ suis cū deo. cum
opera eius sint opa mendacij. Joh. 8. hęc
aūt nō sunt opa dei qui est veritas Johā.
xiiij. ¶ Respōdet ad hęc ⁊ cōsilia. ꝙ omnia Solō.
quę facit creatura rōnalis: licz ea propria
intentiōe faceret in displicentiā dei. tamē
dei imensa bonitate omīa cedūt in laudē
dei. nō eni pmitteret deus fieri mala nisi
tantę foret potentię vt ex malis sciret elice-
re bona. iniq̄tas eni creaturę rōnalis iusti-
ciā dei cōmendat. ad Roma. iij. Un̄ si cre-
atura rōnalis male agendo deū offendēs
finaliter deo propicio cū latrone i cruce re-
deat ad grām: cōmendat in hoc actu mi-
sericordia dei. Si aūt i malis pseueret: deo
reordinante crimīa sua debita ⁊ misericor-
di punitione: cōmendat in ea iusticia dei.
¶ Per hęc ad formā rationū. ¶ Ad primā
ꝙ homo malus in his quę male agit: non Ad 1

agit propter se debite.scz via recta ad ob/
tinendā beatitudinē.sicut rōnes probant
q̄uis (vt in secūda parte articuli p̄ceden/
tis dictū est) possit dici agere propter se et
suā beatitudinē in genere.vel pp̄ter se i or
dine ad id quod reputat optimū.vel etiā
propter se in ordine ad appetitū sensitiuū
quia querit bonū cōmodi Uerz est tamen
q finali ordinatōe nature quā deus indi/
dit anie rōnali vt ageret gratia sue btītu/
dinis:nō agit pp̄ter se.Et negetur ɔña:cum
infert.ergo nec propter deū.qr q̄uis opus
quod facit malus sit sibi ɔtrarium:z repu
gnans suo vero fini formali.tamē vt dcm
est nō est inordinatū respectu dei:q̄ de mal'
nouit elicere bona. Ad probatōem conse/
quētie dicit:q q̄tum est de intentōe ipius
propria magis intēdit se q̄ deū:licet inor/
dinate.z ergo inordinate agit:et contra se
nihilominꝰ disposītiōe omnipotentis dei
nihil sinentis inordinatū hoc opus(sicut
omne ens)redundat in gl'iam di.ut dictū
Ad 2 est.¶ Ad secundā q licet demonis opera
sint cōtraria voluntati signi:quia sūt con
tra p̄cepta dei.z ideo dispergunt animas a
deo suo vero pastore.tamē vt magister de
terminat in p̄mo:nō sunt cōtraria volun/
tati beneplaciti dei.qr tunc fieri nō posset.
Et ad probatōem:cum dicit.q opa eius
sunt opa mendacij.Rñdetur sicut superiꝰ
dcm est:q vt entia sunt:opa veritatis sūt
qr inq̄tum deordinant z maculant,creatu
ram rōnalē sic nihil sunt.Et sic deo contra
ria sunt.z vt sic a deo vel demone sūt:deo
permittente.vt de hoc in questionibꝰ pri/
mi dcm est:z sic sunt opa mendacij:z ɔtra
ria veritati.Et hoc volunt auctoritates q̄
adducunt.in q̄bꝰ tamē vt sic elucescit laus
diuina:inq̄tum vel hec indulget sua mi/
sericordia:vel inq̄tum reordinat sua iusti
cia.¶ Secūdo est notandū.q licet hō p̄/
Notā. 2 maria intentōe agat vt seruus:siue seruili
ter actiōe finalis ordinatōis.qr pp̄ter deū
vt dcz est in secūdo correlario.tn̄ etiā secū/
daria intentōe ordinate agendo agit libe
re libertate finalis ordinatiōis propter se
ptz.quia ordinate agendo oēs actiōes su
as ad suā ordinat salutē:formaliter pꝰ de
um.igit.ɔña nota est.z patz añtecedēs. q̄a
qualis ordo ordinate dilectiōis:talis ē or
do actiōis ordinate.Sed ordo dilectōis
est post deum in se.igit z opatōnis ordina
te.patet maior. quia ordinata opatio or/
dinatur in ordinate dilecta.patz minor.
quia charitas ordinata post deuz incipit
a seipo.¶ Tertio est notandū:q vt dictuz Notā.3
est in questiōe.xvj. huius secūdi:triplices
cōmuniter assignant actus voluntatis. p̄
mi scz inclinatiōes ad apparens bonum.
scdi acceptatio z refutatio.z tertij scz dele/
ctatio annexa vel tristicia.de quibꝰ satis e/
rat dcm in questione p̄dicta.q̄uis presen
tis partis causa resumant hic ¶ Quarto Notā.4
est notandum q etiā actus intellectus sūt
duplices.scz p̄mi z secundi.vt etiā in pri/
mo articulo illius questiōis dcm est.z ha
betur in.iij.de anīa.¶ Primi vocant simpli/ 1
ces apprehensiones intellectus.sicut conce
ptus rei sensate incōplexus vel alius incō
plexus aliquo mō pductus ex eod.¶ Se 2
cundi sunt multiplices.qr q̄dam sunt cō/
plexi nō ppōnaliter.sicut in intellectu for
mando hunc ɔceptū:homo albꝰ.¶ Alij 1
sunt ppōnales.z sunt iterz multiplices.p̄/
mi ppositiōes intelligibiles in se.¶ Scdi 2
assensus vel iudiciū vl' dubitatio de ipis
¶ Et tertij discursus de eisdem.¶ Quinto Notā.5
est notandū:q voluntatis actus esse libe/
ros potest intelligi dupl'r.Uno mō forma
liter:qr libere eliciunt.Alio mō imperatiue
quia a volūtate libere imperant.quo mo/
do actus exteriores z motus membrorū
pōnt dici liberi.qr a volūtate liberi impati
¶ Tūc ponūt ad istā p̄tē articuli ppōnes
q̄s credo v̄as.¶ Prima est ista.q licz p̄mi Cōclo.1.
actus volūtatis nō sint liberi libertate op
positiōis formaliter:tamē secūdi cōmunit
sunt liberi ea libertate.Hec cōclusio dicta
est in dicta questiōe.xvj.huiꝰ scdi.¶ Se/
cunda ppositio.Licz secundus actus vo/ Cōclo.2.
luntatis respectu vltimi finis clare visi z de
lectatio annexa ei nō sint liberi libertate
oppositionis:tamē delectatio z tristicia an
nexe acceptationi vel nolitiōi respectu me/
diorum ordinatorum ad finem sunt libe
re eadē libertate formaliter vel añtecedēter.
Prima pars dicta est in dicta questi.16.
quia nō est in ptāte voluntatis presenta/
to sibi vltimo fine clare eum nō accepta/
re:de lege cōmuni.quia totā volitōem sa/
ciaret:z ad se plenissime inclinaret. vt i ea
dcm fuit.Secunda pars patz.qr vel de/
lectatio siue tristicia annexa volitioni vl'
nolitioni est ipemet actus scds voluntatis
vt quidam dicunt.q̄uis ego adhuc de h
nihil dixerim.Et si sic:tunc sūt volūtaria

formaliter.sequit̃ eni̅ expositorie. Hec vo
litio est libera formaliter. hecq3 volitio est
delectatio. ergo delectatio est libera forma
liter. Et ita posset argui etiã de tristicia. Ul'
nõ sunt acceptatio ꝛ refutatio scʒ actus se/
cundi. sed eis ꝺ lege cõmuni insepabiliter
anneri. ꝛ tunc sũt liberi dicta libertate añ
cedẽ. qꝛ acceptatio ꝛ refutatio libe fiũt for
Cõclo 3 maliter quibꝰ ipe annere sunt. Tertia cõ
clusio. Licet actus exteriores ꝛ motus mẽ
broꝝ sint liberi libertate oppositõis. q̃a li
bere impati. cũ ipis ꝛ actibꝰ acceptatiõis
volũtatis sepius annexi sunt motus dolo
rosi. Patz ꝑma pars. qꝛ volũtas hmõi a/
ctus libere imperat. sic q possit eos nõ im/
perare. sicut finẽ ad quẽ fiunt: posset nõ vel
le. Patet secũda pars. qꝛ sepius actibꝰ ex
terioribꝰ labores annexi sunt qui ingerũt
dolores. Unn philosophus. iij ethico. vul
nera aũt ꝛ dolores forti ꝛ volenti tristia sũ.
sustinet aũt hoc: quoniã bonũ. Sed q ita
sit in actibꝰ interioribꝰ: manifestũ est i vo/
luntario mixto cũ inuolũtario. sicut cũ q̃s
proijcit merces ad mare cõpulsus vl sal/
obiectio uetur. ¶ Sed ꝯtra dices. Cum voluntas
nihil velit nisi rõne boni: videt q nunq̃ in
eo q eligit: tristetur. immo magis gaude/
at. qꝛ adeptio boni p̄sentꝭ ꝛ spes futuri sũt
Solo. delectabilia. ¶ Respõdet: q sepe voluntas
eligit ad finẽ bonum aliquid multũ tristi/
tie habens annexũ. vt infirmus pro sani/
tate medicinã amarã. Et ergo licʒ sit in ta
libꝰ delectatio spe finis: sepe tamẽ adest tri/
sticia respectu p̄sentis. vt in martyrio p̄sen
ti. Et iðo ſm philosophũ in. iij. ethicorũ
sufficit in actu fortitudinis: vt non sit tri/
stis. Et psalmo. cxxv. dꝛ. Qui seminãt in
lacrimis: in exultatiõe metent. In actibꝰ
vero exterioribꝰ rõne laboris tristicia ẽ an
nexa sepe. Unde ad formã: ꝯcedit q volũ/
tas velit rõne boni ꝛ quod delectet ꝛ tristet
simul ꝛ semel: diuersis tñ vijs. vt in medi/
cina amara tristat ꝯgeri rõe amaritudinis
ꝛ delectat spe finis. scʒ consequẽde sanitatꝭ.
Et martyr tristat dolore corpis. ꝛ delectat
in spe aureole consequende. ¶ Quarta cõ/
Cõclo 4 clusio. Uidetur probabile q actus exteri/
or possit esse non libere impatus: ꝛ tamen
demeritorius. Prima pars ptz in habitu
aliter intpatis ꝛ bestialibꝰ viciose. Isti ei
solo motu sensus ꝛ habitu viciose ducun
tur sepe ad actꝰ malos. ꝛ q demereant ptz
quia libere se ad tales actus mala cõsue/
tudine disposuerant. ¶ Dicet. Nunq̃d isti obiectio
ducunt voluntate? ¶ Rñdet q sepe nõ du Solo
cant ab illa. eo q omimode sunt secutores
passionũ: sicut etiam pueri vel fatui a ra/
tione nõ dicunt duci: vel a volũtate. ¶ Qn Cõclo 5
ta conclusio. Sicut intellectus nũq̃ respe
ctu sui ꝑmi actus supposito phantasma/
te est liber. ita sepe nec stantibꝰ phãtasma
tibꝰ respectu actus secundi compositi ꝛ as/
sensiui. ptz ꝑma pars. qꝛ stante phantas/
mate sensus nõ stat intellectũ in se nõ for
mare similẽ actũ intelligẽdi. vt stante visi
one huius albi sequit intellectio eiusdem
nec põt intellectus in cõtrariũ. ¶ Secun/
do ptz. qꝛ etiã volũtas respectu ꝑmi actꝰ
nõ est libera. q̃nto min9 intellectꝰ. antece/
dens est ꝑma pars ꝑme ꝯclõnis huiꝰ par
tis articuli. ¶ Secũda pars pz. qꝛ sic non ptz ps
est in potestate intellectꝰ viso albo nõ intel
ligere albũ. ita nõ est in eius ptãte viso al/
bo moueri: nõ formare hanc ꝓpositionẽ
et ei assentire. albũ mouet. qꝛ talibꝰ actibꝰ
p̄sentatis intellectꝰ naturaliter format i se
hmõi ꝓpõnes. ¶ Notabilit̃ dicit. Stãte dꝛ notãt
phantasmate. qꝛ in potestate volũtatꝭ est
dere nõ visa que est i aliq̃ loco illaʒ rẽ nun
q̃ʒ videre. qꝛ nõ velle illũ locũ accedere q̃ð
si contingeret nunq̃ʒ conceptũ singlarẽ illi
us rei in se haberet. sicut supponitur ex. vij
meth. ¶ Ex quo correlarie cõcedi põt q ali Corre.
quo modo hõ est liber respectu alicuꝰ pri
mi actus intellectus. vt scilʒ quia nõ vult
presentiaʒ alicꝰ rei sibi per phantasmata
p̄sentari. ¶ Sexta cõclusio. Licet sepe i no Cõclo 6
bis producat actus intellectus vt libere i/
peratus. nullus tamẽ actus intellectus fit
in nobis vt libere elicitus: libertate oppo/
sitionis. Et semp in ista parte secũda hu/
ius articuli loquor specificatiue. scʒ de acti
bus qui sunt intellectꝰ: inq̃ntum est intel
lectus. Probat hic ꝑma pars quia nõ mi/
nus per voluntas nostra pcipere intellectui
vt speculetur. vel vt formet ꝓpositiões i se
contradictorias. q̃ corpori ꝛ virtuti moti
ue corporis vt moueat. Sed manifestum
est q motus corporis fiunt in nobis libere
vt imperati. ergo etiã possunt sic fieri actꝰ
intellectuales. Maior ptz. quia nõ e mi/
nus in potestate anime nostre libere pcipi
pere qꝛ alteri minor nota est de se. ¶ Secũ
do patz conclusio per experientiaʒ. experi 2
mur enim q cum volumus formamꝰ copu
latiuam compositã ex cõtradictorijs. ꝛ sic

pręcedente voluntate erit illa copulatiua
actus intellectus libere imperatus. Secū
da pars persuadetur sic. Quia sic se hȝ vo
luntas vt voluntas respectu ipsius cogno
scere. ita se hȝ itellect⁹ vt itellect⁹ respectu ip
si⁹ velle. sed voluntati vt voluntas est nō
attribuitur ɔgnoscere. ergo nec intellectui
vt intellectus debet attribui velle vel ap
petere. tenet consequentia. Et maior patȝ
conuenienti similitudine. Et minor simi
liter. quia dicere ꝙ voluntas vt voluntas
intelligeret: esset non distinguere inter in
tellectum et voluntatem: nec re nec rati
one. ¶ Tunc ex conclusione arguitur sic.
Forma pbatõis Intellectus vt intellectus nunq̄ȝ vult. er
go nullum actum suum libere elicit. Pro
batur cōseq̄ntia. quia elicere libere videt̃
importare ꝙ potentia actum suū omnibꝫ
his positis quę psupponuntur: format vo
lendo. et si nō vellet. non formaret ipsum.
Confir. ¶ Et confirmatur sic. Quia omnibꝫ posi
tis quibꝫ producitur actus secundus itel
lectus libere libertate oppositōnis: sic ꝙ il
lis positis posset non producere. quęro an a
ctus producatur libere. quia volūtas ita
vult: et posset no velle? Et si sic: tūc actus
erit liber. sed quia a libera potentia impe
ratus sicut motus corporales seȝ a volun
tate: nō autē quia libere elicitus ab intel
lectu. Vel libere producat actus: eo ꝙ itel
lectus cum illis positis potest producere:
et etiam nō pducere. sed vult eum produ
cere voluntate vt voluntas est circūscripta
et si sic: tunc intellectus vt intellectus vel
let. quod supponitur esse falsum. ¶ Sed
Sa ptes contra istam scd̃am partem cōclusiōis ar
guitur apparenter. Potentię superiori ani
mę debet attribui libertas oppositiōis. sȝ
intellectus est superior voluntate. ergo hęc
libertas oppositiōis illi attribuet̃. Ma
ior videt̃ nota. qꝛ nobilior videtur esse po
tentia inq̄tum est libera: q̄ȝ inq̄ȝtum ē nō
libera. Et minor patȝ per rationes añ op
positum ad hoc factas. ¶ Secundo. q̄a si
2 intellectus nō est liber: sed ea quę facit in
speculando: facit vt obediens voluntati.
tunc oportebit ꝙ sint tot actus in volunta
te: quot in intellectu. Falsitas consequen
tis videt̃ manifesta. quia quando fit vna
demonstratio: cōcurrunt valde multi in
tellectus. vt maior: minor: et conclusio. q̄a
in qualibet harū est subiectum pdicatum:
et copula: et alia hmōi vt in mathematica
ta. Et si respectu cuiuslibet horuȝ deberet
voluntas habere spalem actum volendi
magis esset voluntas distractiua suis mł
tis volitionibꝫ a studio: qꝛ promotiua stu
dij. Probat̃ tamen cōsequētia. qꝛ actus i
tellectus qui nō habet volitionē sibi cor
respondentem nō fit libere a voluntate. et
cum fiat non coacte: videt̃ fieri libere ab i
tellectu. ¶ Et confirmat̃. qꝛ si probare de Confir.
berem: ꝙ nullus homo est lapis: p hꝫ me
dium animal: nunquid est in potestate i
tellectus libere formare syllogismū in pri
ma figura dicendo sic. Nullū animal est
lapis. et omnis homo est aial. ergo. Vł in
secunda dicēdo. Nullus lapis est anial.
et omnis homo est animal. ergo. nec vide
tur ꝙ in hoc aliquid agat voluntas. cum
intellectus suis viribꝫ procedat in specu
lando. Item antequā intellectus illū syllo
gismū format: non cognoscit eū ergo nec
voluntas respectu eius aliquid pręcipit.
Patet cōsequētia. qa voluntas nō fert̃ in
incognitu. antecedens manifestū est. nō eni
cognoscitur syllogismus ab intellectu actu:
nisi cum actu format in ipso. ¶ Tertio. qꝛ si 3
actus speculandi nō fierent libere ab intel
lectu. sed pcipiente voluntate. volūtas es
set domina speculationis. et sic magis esset
domina habituū speculatiuoꝝ q̄ itellect⁹.
quod videtur absurdum. ¶ Quarto qꝛ nō 4
posset fieri habitus speculatiuus in intel
lectu q̄n simul fieret habitus in volunta
te. consequēs videt̃ esse falsum. qꝛ quomo
do ex speculatiōibꝫ fient habitus volun
tatis? Et tamē tenet cōsequētia qꝛ omnes
actus speculatiui sequerent̃ volitiones vo
luntatis. Modo sicut ex actibꝫ speculati
uis intellectus fierent habitus speculati
ui in intellectu: sic volitiōibꝫ eoꝝ in volū
tate cōtinuatis fieret habitus voluntat̃:
cōformiter sicut ex similibꝫ opibꝫ similes ha
bitus fiant. ¶ Ad has ratiōes dissoluen
das pmitto. ꝙ respectu actus finaliter bea vbi nota
tificatiui nec intellectus nec volūtas est li
bera libertate oppositiōis. q̄uis ille sit ac
tus supremus vtriusq̄ potentię. Vñ beatus
Augustin⁹ i soliloquijs. Felix hō q̄ te scit
etiā si alia nesciat. Infelix qui te nescit: eti
am si omnia alia sciat. Ergo actus beatifi
candus finalis est supremus actus anię hūa
nę. Modo aut intellectus illius visionis non
erit liber ptȝ. qꝛ erit inuē plena facialis visio
diuina. incomplexa p eo visio obiecti plenus

nō fit libere in nob. Itē etiā fruitio nō fiet
in nobis libertate oppositiōis. cū obiectū
btificū clare visum necessitet ad sui dilecti
onē hominis voluntatē stante lege. vt di/
Ad 1. ctum est. ¶ Illo pmisso dicit ad pmā obie
ctionū. q qcquid sit de minore: maior ē fal
sa. Et ad pbatōez dicit: q licz libertas op/
positiōis sit condicio nobilis. tn̄ ipa nō ex
pmit rōnem vltimate pfectiōis anie hōis
2 Unde creatura rōnalis ostendit nobilior
respectu horum respectu quoz nō est libera
libertate oppositiōis. scz respectu felicitatis
patrie: qz respectu horum respectu quoruz
est libera libertate oppositiōis. qz istud ē in
felicitate meritoria: que nō cōplete saciat
Immo etiā deo apud intellectū nostz ma
ior attribuit pfectio inqztū est liber liberta
te cōplacentie sola: τ nō oppositiōis. scz in
qztū cognoscit se τ diligit se. in quoz cōtra
riū non pōt. vel etiā inqztū generat filium
immensū. cuius ɔriū nō pōt. qz inqztū liber
est libertate oppositiōis: in pducēdo crea/
Ad 2 turas ad extra. ¶ Ad scdam: negetur cōseqn
tia. qz licz libere vadam ad ecclesiā: nō op
tet q sint tot volitiōes quot sunt pass9 me
dij. sed vna volitio pro omībꝫ sufficit: ad
2 hoc q dicant volūtarie fieri. ¶ Ad pbati/
onē consequentie dicit. q voluntas in hoc q
pcipit speculatōem: pcipit vna τ eadē voli
tione media cōgrua pro eadē. ¶ Ad scdaz
3 probatōem dicit. q hec ɔsequtia nō valz
hoc nō fit coacte ab intellectu. vel non fit
necessario. ergo fit ab intellectu libere. qa
brutū mouet se non coacte: nec necessario
simplr loqndo. posset eīn se quietare cum
vellet. vt dicit phus. viij. phisicoz. τ tam̄
nō mouet se libere. qz stantibꝫ illis circūstā
tijs que tunc ɔcurrūt: nō pōt se nō sic mo/
uere. ¶ Ad ɔfirmatōem dicit: q intellect9
Ad ɔfir determinet potius ad vnā figurā qz ad a/
liā: nō qz liber est libertate oppositiōis. nc
etiā oportet q ex volūtate: sz potius ex ali
qua causa pticulari ɔcurrente. que pt esse
cōcursus phantismatū poti9 aptus ad vnā
figurā qz ad aliā. cuius cōcursus pōt eē cā
influxus celi: vl ɔsuetudo sic syllogisandi
vel habitus prōnificans plus ad vnaz fi
gurā qz ad aliā τ infinita alia pticularia q
hmōi singularis actus pro loco τ tēpore pos
sunt esse cause. que impossibile est sermoni
bus explicari. ¶ Recte sicut si canis surgit
Simile de somno: certum est q nō cogitur: nec etiā
libere vadit plus ad vnam partē qz ad a/
liam. τ tamen vadit. determinans autem
eum nō est expressum. qz nō infinitorū qd
liber posset ipm determinare. ¶ Ad secūdā ad ɔfir.
confirmationem dicit q bene stet q volun scdam
tas respectu syllogismi nihil pcipiat. et q
tamen intellectus eum faciat non libere:
eo modo quo puer se mouet: vel fatu9: vl
infans vel etiā bestia. in quibꝫ tamen non
sunt motus voluntatis pprie loquendo.
cum nō sit in eis vsus ratōnis. ¶ Et si di/ instātia.
catur: q hmōi non faciunt sua opera nisi
apperant. et ex consequēti nisi velint. ¶ Di Solō
catur q largo modo dicuntur velle. sicut 1
dicimus equum velle currere: vl comede
re proprie autem non dicunt velle. cū nō
sit in eis vsus ratōnis. ¶ Secūdo dicitur 2
q etiam non sit incōueniens q voluntas
respectu talium precipiat. quia anteqz syllo
gismus fiat: anima in genere ɔgnoscit syl
logismū: τ repñtat intellectus voluntati
bonum esse syllogistice arguere. τ eligit vo
luntas hoc. et precipit syllogisare. quāuis
in particulari non cognoscat illum syllo/
gismum anteqz fiat. ¶ Ad tertiam. q sine Ad 3
dubio in viro speculatiuo habitus specu
latiui sunt geniti voluntate hoc volente.
cum enim eorum acquisitio sit laboriosa:
nisi voluntas efficaciter concurreret specu
lans laborem non sustineret. Et ideo si ve/
limus dicere voluntatem esse dominū ha
bituum speculatiuorum. eo q ea volente
producuntur. posset concedi q voluntas
esset eorum domina: sicut est domin9 alio/
rum operum que fiunt: ea volente. Siue
ro velimus dicere dominū habitus illaz
potentiam quam habitus immediate di
rigit ad agendum. tunc habitus specula/
tiui τ practici dirigunt immediate intelle
ctum ad agendum. τ non voluntatez. Et
sic non est volūtas eorum dominus sic lo/
quendo. ¶ Ad quartam potest concedi ɔ
sequens. q regulariter ad habituum spe/ Ad 4
culatiuorum generationem in intellectu
generatur habitus in voluntate ex freqn/
tibus electionibus: quibus voluntas eli/
git speculari. habitus scilicet inclinās vo/
luntatem ad diligendum τ eligendū spe
culari. nec id est inconueniens q habitus
volūtatis nō fiat ex speculatiōibꝫ proprie:
sz electōibꝫ quibꝫ volūtas eligit: vt itelle
ct9 speculet. ¶ Septia ppō. filiis speculatio Cōclō 7

vno tempe potest esse act⁹ libere impat⁹: ⁊
alio tempore actus nō libere productus. p
batur. quia speculatio quā precipit volun
tas est actus intellectus libere impatus.
vt dicit prima pars cōclusionis precedē
tis. ⁊ simil' illi potest fieri volūtate ñ preci
piente circa illam. ergo conclusio vera. te
net cōseqntia. Et patz minor. qz sepe volū
tate pcipiente vt fiat actus vnus surgit vl'
in pncipio: vel in medio: vel in fine circa
obiectum speculabile actus circa quē volū
tas nihil pcipit. immo vellz abesse. vt orā
ti horas canonicas sepe ingerit speculatio
circa cōclusiones quas habet legere: vl' qs
audiuit. quas nō precepit voluntas. Im
mo voluntas sciens se distrahi per hmōi a
deuotione habenda i horis sepe vellet eas
obiectio.1. nō esse. ⁊ diuertit intellectū ab eisdē. ¶ Di
cetur fortassis. Hmōi speculatiōes nō sūt
libere impate per conclusionē: nec libere eli
cite per intellectum. per scdam partē pclu
sionis pcedentis. nunqd ergo fiunt in no
bis naturaliter? Si dicit q sic. Contra. q
naturaliter nobis insunt: similiter sunt in
omnibꝫ hominibꝫ nō orbatis. sicut esse ri
sibile vel susceptiuū discipline. Hoc autē
nō est de speculatiōe: quo ergo modo fit?
¶ Secūdo dicet. Si speculatiua cogitatio
obiectio.2 superueniens orāti nō fieret in eo libere: tūc
orans cogitans de materia alia speculati
ua nō peccaret. eo q hoc nō libere faceret.
¶ Respondet ad primā. q isti actus specu
Ad 1 latiui superuenientes preter voluntatis ele
ctionē veniunt quādoqz ex fortitudie fan
tasmatū pus motorum. vt qui fortiter co
gitauit de aliqua materia. etiā incipiēs o
rare qꝫuis se velit diuertere: nō sufficit ad
hoc plene fortitudine motorū phantasma
2 tum hoc impediente. ¶ Secundo. q quā
doqz fit ex aspectu celi phantasmata deser
uientia speculatiōi actuante. ¶ Tertio per
3 viam memorie. vt si quis oret Aue ma
ria gratia plena: ducat ex animaduerten
tia plenitudinis gratie in maria: ad specu
landū an fuerit similis gratia in ea ⁊ i xpo
¶ Quarto ⁊ valde sepe superuenit studenti
4 bus orare volētibꝫ suggestiōe demonis oc
culte mentē a deuotiōe trahētis: ⁊ diuerß
Ad 2 hmōi mōis. ¶ Ad scdaz. q qꝫuis hmōi spe
culatio nō sit volūtaria: tñ bene stat q per
eam volūtas peccet omissiue: si eaz nimis
continuet. quia debitā attentionē in orati
onibꝫ omittit. debent eñ oratiōes cum de
bita attentiōe fieri. ⁊ ergo diuertere se debꝫ
orans pro illo tempore ab huiusmōi spe
culari. ¶ Octaua conclusio sequit: que est Cōclo 8
pro parte responsalis. q intellectus vt in
tellectus est: nō est potentia libera liberta
te oppositionis. qꝫuis voluntas vt volun
tas est sit libera illa libertate. ¶ Patet pri Pz 1 ps
ma pars ex sexta cōclusione. qz per secūdā
eius partem intellectus nullū suum actū
libere elicit. Vñ actus intellectus si liberi
sunt: hoc nō est inqꝫtum ab intellectu sūt.
sed inqꝫtum a voluntate libere imperati
sunt. vt dicit pma pars eiusdē. ¶ Secun Pz 2. ps
da pars patet per scdam partem secunde
cōclusionis istius partis. qz communit vo
luntas respectu suoꝝ actuū secundoꝝ dici
tur libera libertate oppositiōis. ¶ Correla Corre.
rium. Loquēdo fm compatōem abusiuā
potest dici. q voluntas sit liberior liberta
te oppositiōis qꝫ intellectus. patz ex pclu
sione. quia ipa est hac libertate libera. et i
tellectus nō. Vnd est compatio abusiua.
sicut si diceremus q ignis ē siccior aqua.
¶ Nona conclusio. q qꝫuis intellect⁹ ⁊ vo Cōclo 9
luntas nō omnes suos actus producant
libere libertate finalis ordinatōis. tamen
vtraqz potētia est hac librtate libera. Pa
tet pma pars quia oēs actus viciosi qs
facit voluntas. ⁊ oēs intellectiōes ad h
finalr de per se deseruientes: nō fiūt libe li
bertate finalis ordinatiōis. ergo ⁊c. conse
quentia tenet. quia tales actus sepe pro
ducimus. Et añcedens patz. quia absur
dum esset dicere q actus qui faciunt nos
miseros ⁊ infelices: quales sunt predicti:
ordinentur finaliter in nos. cum nō ordi
nentur in bonuz: ad quod producti sum⁹
Et ideo cum tales actus facimus: seruilr
agimus. quia seruos peccati nosipos con
stituimus. Omnis eñ qui facit peccatuz
seruus est peccati. Johan. viij. Vnd age
re libere finaliter est agere ordinate ad sa
lutem. Patz secunda pars. qz intellectus
ordinate agens omnes suas speculatōes
siue cognitiones ordinat ad visionem dei
vel in deum primaria intentōne, et secun
daria intentione in seipum. vt illis coope
rante fide iustificetur in via. ⁊ felix sit i pa
tria. Eodez modo omnes suos actus eli
citos et impatos ordinat volūtas ordia
te agens in deum prima intentōe. ⁊ secun
daria intentōne in sui salutē. scz in dei di
lectōem ⁊ fruitōez. ¶ Correlariū. bñ dicūt Corre

philosophi. ꝙ virtus et vicium determināt
liberum ꝛ seruum: ꝙ seruire philosophie est
libertas. ꝛ optime dic̄ saluator ꝙ omīs qui
facit peccatū: seruus est peccati. ꝛ quotꝗ̄t
sunt alie hmōi auctoritates: vl' sacre scriptu
re vel etiā doctoꝝ sanctorū vel gētiliū phi/
1 losophoꝝ. pꝫ ex cōclusione. ¶ Nam quo
ad primā partē: qui viciose viuit seruiliter
agit. Pꝫ. qꝛ opera sua nō ad suā salutem
finali intentiōe dirigit. ꝛ ideo nō agit libere
libertate finalis ordinatōis. sed magis vt
seruus. Qui autē habet virtutē: ille ordiat
actus suos ad suā finalem salutē. ꝛ ergo li
bere agit hac libertate finalis ordinatiōis
2 ¶ Scḋa auctoritas Senece. s. suire phi/
losophie est libertas: intelligit sic. ꝙ quan/
do homo om̄es suas opationes in sapien
tiā ordiat: tūc agit libere libertate finalis
ordinatiōis. qꝛ ordinate disponit se debi/
tis medijs ad salutē. ¶ Et auctas saluato
3 ris. pꝫ. qꝛ ꝗ̄ facit peccatū seruiliter agit: qꝫ
tum ad libertatem finalis ordinatiōis. qꝛ
perperā dispōit se ad miseriā: ꝛ ꝗ̄ fit seruꝰ
peccati. qꝛ agit malo fine vl' malo medio
ꝛ cōtrario sue saluti. ¶ Scḋm correlariū.
Corre. 2. Tam intellectus qꝫ volūtas in viatore est
potētia libera libertate finalis ordinatio/
nis: sic ꝙ potest agere post deum ad supꝑi/
us salutem ꝛ supꝑius gratia. licꝫ in malis
de facto tam intellectus qꝫ volūtas sit ser/
uus. sequit' pⁱma pars ex secūda pte cōclu/
sionis. ꝛ pꝫ secunda pars ex dicto saluato
ris. qꝛ in peccatore ambe potētie seruiunt
peccato: nec agunt libere libertate final' or/
dinatiōis. vt in ꝓbatōne pⁱme partis con
clusionis est dc̄m. Hoc de scḋa parte huiꝰ
articuli. ¶ Quantū ad tertiā partē huius
tertia po secūdi articuli restat videre. An pⁱncipali
or actus homīs debeat dici aīe homīs vt
est intellectus: vel vt est volūtas. ¶ Pro q̄
suppō. 1 primo suppono: ꝙ ille est actus anime no/
stre pⁱncipalior qꝫ ordinate pcedēdo est e/
ius actus finalior. Ista suppositio pꝫ. q̄a
semꝑ finis gratia cuius est melior eligibi/
lior ꝛ pⁱncipalior medijs que sunt propter
ipm̄. vt equestris est melior qꝫ frenefactia
que est propter equestrē. ꝛ militaris meli/
or qꝫ equestris. ꝛ ita in alijs. vt deduc̄ Ari/
stoteles pⁱmo ethicoꝝ pⁱmo. Sed actꝰ ani
me nostre finalior est ille propter quē sūt
om̄es pcedentes tanqꝫ ordinati in illum.
pꝫ 2. igit' ꝛc. ¶ Secundo pꝫ. quia finis est me/
lior his que sunt ad fin. vt pꝫ. vij. politi

coꝝ per phm̄ dicentē. Semꝑ quod deteriꝰ
est: est grā melioris. Modo actus finali/
or est finis respectu alioꝝ. ergo est pⁱncipa/
lior ꝛ melior alijs. Item pⁱmo ethicoꝝ. 8.
dic̄ philosophus: ꝙ eligibile propē se tm̄
est melius eo quod eligit' tm̄modo propē
alterum. Nō actus finalis simpl'r si ali/
quis sit talis tm̄ eligit' propter se ꝛ alij om
nes propter illū. ergo. ꝛc. ¶ Dicet' forsitan Cōtra
ꝙ nullus sit actus finalior in homine ni arguit'
si per accidens. quia homo videt' velle co
medere vt agere valeat. ita videt' agere vt
postea comedat. hec em̄ reciproce vident'
fieri ꝓpter se inuicē: sicut sequunt' se inuicē
¶ Confirmat' in agricolis ꝛ singlis mecha Confir.
nicis. isti em̄ laborant vt comedant. faber
nō duceret ferrū ad formas vtiles homi/
nibꝫ: nisi vt ab eo sic ducto ꝛ vēdito neces
saria vite scꝫ in comedere ꝛ bibere conseq̄t'.
comedit aūt vt ferrum ducere possit. ergo
videtur ꝙ in cōmunis hominibꝫ actꝰ non
sint subordinati: nisi per accidens. ¶ Secū/ arguit' 2.
do. quia vel est aliq̄s actus simplicit' vlti/
mus vite hominis: vel non. si nō: tūc nul/
lus est actus finalis simpliciter. Si dicit'
ꝙ sic: vel est omnibꝫ possibilis: vl' alicui ꝛ
alicui nō. Si pⁱmū: quis potest esse actus
ad quem omnes pauperes ꝛ diuites suos
dirigunt actus: ꝛ quem intendunt om̄es
mechanici. Item si sit speculatio intellectꝰ
et quomō simplices laici ad speculationē
venient? Si dicat' scḋm: tunc ille actꝰ non
erit finalis speciei humane: sed certorū in/
diuiduoꝝ eorū scilꝫ qui eum possunt atti/
gere. ¶ Hec sunt facilia. ¶ Un ad primaꝫ Ad 1.
dicit': ꝙ quilibet christianꝰ debet om̄es suos
actus dirigere ad dilectōem dei ꝛ proximi
quia qui proximū diligit: legem impleuit
ad Roma. xiij. Et ergo negetur assūptuꝫ.
et ad probatōem negetur ꝙ ordinate agē
do homo agat vt comedat: sꝫ comedit vt
agere possit. ¶ Ad scḋam ꝙ mechanici in/ Ad 2
tendunt per opa sua necessaria vite: sꝫ nō
vltimate: immo ea ordināt ad dilectōem
dei ꝛ proximi. ¶ Ad tertiaꝫ ꝙ actus ī quo Ad 3
hominis btītudo cōsistit formal'r ī hac vi
ta: vt etiā dicunt morales phi: et totiꝰ vi/
te vltimus actus. ¶ Secundo ꝙ ille fꝫ ve
ritatem est omnibꝫ vsum rōnis habētibꝰ 2
possibilis in specie. potest em̄ q̄libet eoruꝫ
deum super omnia diligere. ꝛ fideliter in
eum credere. ꝛ ad credere ꝛ diligere om̄es
debent ordinare oēs suas opatōes. Et cū

dicitur. quomõ speculatoꝛ paup attigetur.
Dicitur ꝙ nõ requirit ad felicitatẽ merito
riam altaꝝ conclusionũ scientifica cognitio
sed sufficit fides christiana cũ charitate q̃
dominus dat petentib; se: nõ minus paupe
ri q̃ꝫ diuiti. nec minus laico ceteris parib;
suppõ.2 q̃ꝫ viro docto. ¶ Secũdo suppono (vt iam
tactũ est) ꝙ finalis actus homĩs est ille in
quo eius beatitudo consistit: quicũqꝫ sit il
le. patꝫ. quia vltra btitudinẽ nihil querit.
Immo vt dicit in pmo ethicoꝝ: felicitas
siue btitudo est bonũ pfectissimũ opatoꝝ
3 existens finis. ¶ Tertio suppono: ꝙ sicut ĩ
patria duplex actus occurrit ad beatitudi
nẽ. s. visio ꝛ fruitio. Iuxta illud Ioh. xvij.
Hec est vita eterna: vt cognoscãt te deum
verũ. id est. patrem omnipotentẽ: ꝛ quẽ mi
sisti Iesum christũ. cognoscant scꝫ clare vi
dendo: diligendo siue fruendo. Sic etiã
ad felicitatẽ meritoriã duplex cõcurrit aĩe
nostre actus. scꝫ vnus qui se tenet ex parte
intellectus: qui est dei cognitio talis qual
viatori p statu vie ẽ possibilis. Et estimo ꝙ
cognitio est fides vel eius actus quo quis
firmiter in deũ credit. ꝛ alius qui se tenet
ex parte affectus: qui est actus charitatis
scꝫ dei sup omnia dilectio. Et nolo dicere
quãdo oẽs actus meritorij interiores ꝛ ex
teriores reddũt hoiem felicẽ: felicitate me
ritoria. sed ego loquor de pncipalissimis a
ctib; inter istos. scꝫ qui sunt omniũ alioꝝ
finis. ꝛ propter quos omnes alij querũtur.
illi videntur esse dei cognitio ex vera fide cui
in patria correspõdebit visio ꝛ dei ex charita
te dilectio cui in patria correspõdebit frui
Concl. tio. ¶ Ex his videt mihi seq̃ ꝙ querere an
pncipalior actus homis debeat dici anime
hominis vt est intellectus: vel vt est volun
tas. est querere. Vtrũ in patria fruitio dei
sit pncipalior actus q̃ꝫ visio dei. ꝛ vtrũ in
via credere in deũ vel cognoscere deũ vera
fide vel ex fide pcedens cognitio dei siue
contemplatio sit pncipalior actus q̃ꝫ dile
ctio dei procedens ex charitate. patꝫ ex di
ctis. qꝛ pma suppositio dicit ꝙ pncipalior
actus hominis est actus eius finalior. se
cunda dicit: ꝙ ille est actus finalior in quo
est hominis felicitas. ꝛ tertia dicit felicita
tis pncipalissimas partes tam ĩ patria q̃ꝫ
in via esse duas. quaꝝ vna pficit ĩtellectũ
scꝫ cognitio. ꝛ alia affectum vicꝫ dilectio.
Et ergo si pbetur quis istoꝝ actuũ sit pnci
palior. videt manifestũ esse an pncipalior

actus homĩs sit intellectus vel volũtatis.
¶ Pro cuius declaratiõe est quarta suppo suppõ 4
sitio. ꝙ qualis est ordo habituũ inter se: ta
lis est ordo actuũ ipoꝝ habituũ iter se. pa
tet. qꝛ habitus sunt cause actuũ. mõ qualis
est ordo causaꝝ propriaꝝ: talis videt esse
ordo effectuũ. ¶ Scdõ. quia habitus bo 2
ni laudant ppter opera ꝛ actus. pmo ethi
coꝝ. xvij. ergo bonitas coꝝ tota sumit ꝛ at
tendit per respectũ ad actũ. ꝛ ergo quales
ipi habitus sunt in bonitate vel ordine: ta
les etiã debent esse sui actus. ¶ Quita sup suppõ 5.
positio. ꝙ charitas est pncipalior virtus ꝛ ex
cellentior q̃ꝫ fides vel alie homĩs virtutes
patꝫ pme ad Corinth. xiij. Nũc manent fi
des spes ꝛ charitas: tria hec. maior aũt hoꝝ
est charitas. ¶ Sexta suppositio. ꝙ sicut suppõ.6
fidei est credere: ita charitatis est diligere
manifestũ est ex quid nominis. Vnde prime
ad Ti. pmo dicit. ꝙ finis pcepti est chari
tas. cõstat aũt ꝙ hoc est inqꝫtũ ea diligitur
cum magnũ legis mãdatũ ad qd tota lex
ordinat sit diligere deũ sup omnia. vt habe
tur Math. xxij. ¶ Ex his videntur mihi he Cõclo 1.
ppositiões simpliciter cõcedende. ¶ Pria
ꝙ pncipalior virtus hominis attribuit ani
me hominis vt est voluntas: ꝛ nõ vt est in
tellectus. Probatur sic. Illi potẽtie attri
buit pncipalior virtus homis cui inheret
charitas. sed hec est volũtas. igit. patꝫ ma
ior per suppositiõem quintã. qꝛ charitas ẽ
pncipalior virtus q̃ꝫ fides vel alie virtutes
hominis. qꝛ charitatis est diligere. vt dic
suppositio sexta. quod est actus volũtatis
sicut cognitio est actus intellectus. ¶ Secũ Cõclo 2
da conclusio. ꝙ pncipalior actus homis ẽ
ab eius aĩa vt est volũtas. ꝛ nõ vt est in
tellectus. Probat sic. Illius potẽtie ẽ pn
cipalior actus cuius est pncipalior habi
tus. sed anime hominis vt est volũtas est pn
cipalior habitus: ꝛ nõ vt est intellectus. g
etiã ipius est pncipalior actus vt est volũ
tas: ꝛ nõ vt est intellectus. maior patꝫ per
suppositiõeꝫ quartã. minor est cõclusio p
cedens. ¶ Tertia conclusio. Si sapiẽtia ca Cõclo 3
piatur pro nudo habitu intellectuali siue
sit habitus acquisitus scientifice: sicut es
set metaphisica. siue infusus sicut theolo
gia vno modo capta: siue compositus vel
aggregatus ex fide et habitibus ĩtellectu
alib;: ipa nõ est pncipalis virtus homis.
patꝫ. qꝛ hec sapientia nõ includit charita
tem. nec est charitas. que tamen vt dicit

suppositio q̄nta est ꝑncipalioꝝ actꝰ aīe hoīs
Cōclō 4 ¶Sequit̄ cōclusio quarta. q̄ nec in istius sapientie opatōne est ꝑncipalior operatio anime homīs. ptz. qꝛ huius sapiētie opatio est contēplatio. que nō est ꝑncipal' operatio homīs. cum ipa nō sit dilectio: nec dilectōem includens. que tamen est ꝑncipalior actus aīe homīs: vt dc̄m est in cō/
Cōclō 5 clusione secūda. ¶Quinta. Si sapīa capiatur ꝑ theologia sapida. ꝛ intelligat̄ sapida: qꝛ fide formata charitate. id ē. dilectione dei sup om̄ia que mentē quietet: et ab ardore cōcupiscentie liberet. sic sapiētia includet charitatē ꝛ eius actum. ptz. quia īcludit saporem diuine dulcedinis. q̄d nō
Cōclō 6 contingit nisi dilectio e charitatis. ¶Sexta. Sapiētia sic accepta nō est solius intellectus. nec etiā solius voluntatis sed amboꝝ simul. ptz. quia cognitio ꝛ cōtemplatio est intellectus. gustus aūt siue sapor est
7 volūtatis. ¶Septīa. hec sapīa ē melior q̄ꝫ charitas que est in ea inclusa patz. q̄a totum est melius sua parte. felicitas eñ cōnumerata cum minimo bonoꝝ reddit̄ eligibilior. vt habet̄ in ꝑmo ethicoꝝ. Modo hec sapiētia respectu charitatis est totum. ergo ꝛc̄. minor pz. quia includit charitatē ꝛ theologiā. ¶Confirmat̄ sic. qꝛ hec
Confir. sapientia compat̄ charitati in se inclusę. sicut aggregatū ex fide ꝛ charitate ad charitatē. sed tale aggregatū est melius q̄ꝫ charitas. ergo ꝛc̄. patz. quia ista sapiētia includit charitatē ꝛ eius actum: ꝛ cum hoc fidē vel theologiā fundatā in fide. vt dicat cōclusio p̄cedens. pz minor. qꝛ meliores sūt
8 duo habitus boni: q̄ꝫ solum alter eorum. ¶Octaua cōclusio. In opatiōe huius sapientie. scꝫ cognitōe ꝛ dilectiōe pōt pōi felicitas meritoria theologi. ptz. quia illis duabꝫ partibꝫ bonus theologus meret̄ vi
9 tā eternā. scꝫ in cognitōe ꝛ dilectōe. ¶Nona cōclusio. Simplex optimū huiꝰ sapientie est dei dilectio ꝛ nō cognitio. patz ex secūda ꝯclusione. qꝛ ꝑncipalior actus aīe homīs est vt est voluntas. ergo vt est dili
ꝓbat̄. 2 gens: ꝛ nō vt est cognoscens. ¶Scd̄o. q̄a quod inter simplicia huiꝰ sapientie est finalius: hoc est ꝑncipalius. sꝫ dei dilectio ē finalius inter partes huiꝰ sapiētie. igr̄. maior est ꝑma suppositio. ꝛ minor ptz. q̄a finis p̄cepti est charitas. vt dicit aplʾus prime ad Ti. ꝑmo. Item quid prodest dei cognitio si nō assit dilectio. Itē finis ꝯgnitionis bone est bona volitio. ergo finis cognitionis dei est dilectio dei. ¶Tertio. Il ꝓbat̄. 3
lud est in hac acceptōe sapiētie ꝑncipaliꝰ sm̄ cuius intentōem felicitas dicit̄ plꝰ intendi. Sed felicitas meritoria dicat̄ ꝑncipaliter intendi penes intensionē charitatis ꝛ eius dilectōnis. igit̄. patet maior de se. ꝛ patz minor. qꝛ ecclesia p̄fert martyres in quibꝫ apparuit maior dilectiōis feruor doctoribꝫ ꝛ ꝯfessoribꝫ in quibꝫ appatz maior cognitio vel maior effectus cognitōis
¶Item simplex muliercula in cognitione ꝓbat̄. 4.
nō videt̄ posse sine spēali miraculo tm̄ perficere: q̄ꝫtum cognoscat cōis doctor sacre scripture: vel canonū sacroꝝ. tn̄ valde impiū esset dicere q̄ sine miraculo nō posset tantū mereri. igit̄ erit eius meritū ꝑncipaliter pōderandum penes dilectōem: ꝛ nō penes
cognitōem. ¶Decima ꝓpositio. Videt̄ q̄ Cōclō 10
in patria fruitio melior sit q̄ꝫ visio vt sic ꝓbatur. quia sicut se habet dilectio ꝛ charitas vie ad fidem ꝛ credere vie: ita se videntur habere fruitio in patria ad visionē patrie. sꝫ charitas ꝛ dilectio vie ꝑncipaliora sunt ꝛ meliora q̄ꝫ fides ꝛ cognitio vie. igit̄. Maior patet. quia charitati ꝛ dilectōni vie succedit fruitio. sicut fidei ꝛ ipi credere visio. Fides eñ est auditu. Ad Roma. x. Et in psalmo scribit̄. Sicut audiuimꝰ sic vidimus in ciuitate dn̄i virtutū. Et ergo sicut hec quibꝫ illa succedūt se habent in via: ita se videntur habere ea que istis succedunt in patria. Minor est conclusio p̄
cedens. ¶Correlarium. Principalior actꝰ Corre
hominis siue in via siue in patria ē actus anime sue inq̄ꝫtum est voluntas. ꝛ non inquantum est intellectus. patet ex dictis. q̄a
in patria est fruitio: ꝛ in via dilectio q̄ sūt Instātia
actus voluntatis. vt dc̄m est. ¶Sed ī cōtrarium huius processus fortiter potest in 1
stari. ¶Primo auctoritatibꝫ. Quia dicit beatus Augustinus. q̄ visio est tota merces. ergo ad minus visio nō est minus ꝑncipalis actus q̄ꝫ dilectio. ¶Secundo. q̄a 2
Johan. xvij. dicitur. Hec est vita eterna vt cognoscant te solum deum verum. id est. deum patrem omnipotentē: ꝛ quem misisti Jesum christum. nō dicit vt diligant. et cognitio videtur esse principalior q̄ꝫ dilectio. ¶Tertio. Quia philosophꝰ dic̄. x. e 3
thicorum. ca. viij. q̄ perfecta felicitas est speculatiua opatio. ergo in speculatiōe cōsistit. ergo magis in actu intellectꝰ. ¶Quar 4
to. Quia consistit in opere ꝑncipalissime virtutis: ꝛ talis est intellectualis. ergo ꝑnci

palius consistit in cognitiōe. Maior ptz
per phm x. ethicoꝝ. c. pmo. est enī opatio
ſm virtutē pfectissima. Minor est phi in
eodē. x. dicētis: q est opatio ſm sapientiā.
et. vi. ethicoꝝ dicit: q sapia est caput hūs
5 omniū virtutū. ¶ Quinto. qꝛ Seneca vi
det velle q ratio sit supremū in homine in
Rō 1 multis eplis suis. ¶ Deinde arguit hoc rō
nibꝫ. Primo sic. Cognitio dei vel visio dei
est melior q̄ fruitio. igit. cōña nota est. ⁊ an
cedens pbat. qꝛ illud est. melius: cuius ab
latio est homini peior. Nō peior esset ho
mini ablatio visionis q̄ ablatio dilectōis
igit. tenet cōña. ⁊ maior videt de se. tantum
enī est aliq̄d bonū: quantū sua ablatio vel
sua puatio est mala. Et minor patz. qꝛ ab
lata visione siue cognitōe aufert volitio ⁊
dilectio. cum nullus diligat illud qd nō
cognoscit. Modo prius est pdere dilectio
nem ⁊ cognitōem q̄ solā dilectōem. sic es
set prius perdere fidē ⁊ charitatē: q̄ perde
Rō 2 re charitatē retenta fide. ¶ Secūdo sic. in
tellectus respectu voluntatis habet se ad
modū domini. ergo opatio sua est supior
respectu opationis volūtatis. cōsequentia
nota est. ⁊ añcedens probat. qꝛ intellect⁹
determinat ⁊ ostendit volūtati q̄d sit agē
dum: quid ne dimittēdū. hoc aūt est pro
prie dominoꝝ. ¶ Secūdo. quia pōit leges
2 volūtati. ergo est domina eius. cōsequētia
nota est. qꝛ leges ponere (sicut dicit phus
in. x ethicoꝝ) maxime cōuenit pncipalio
ribꝫ ⁊. iij politicoꝝ dicit. qui quidē intelle
ctū iubet pncipari: videt iubere pncipari
deum et leges. añcedens ptz. qꝛ intellect⁹
est discretio que maxime necesse est ad le
gislationē. cetus enī vt (volūtas est) citius
forte ad malum q̄ ad bonū prorumperet.
¶ Tertio pncipaliter. Illa opatio anie est
Rō 3 melior que btitudinē essentialius respicit
sed pfecta cognitio dei est hmōi. igit patz
maior de se. qꝛ vtiq̄ btitudo formalr consi
stit in supremo actu homis: vel simpliciter
vel pncipalissime. Nō minor pz quia si
circūscriberet dei cognitio: totalr tollit bti
tudo ab homine. Nā aufert fruitio ⁊ dele
ctatio. ⁊ sic omnes partes ⁊ tota essentia bti
tudinis aufert. Si aūt tu tollas actū frui
tionis vel dilectionis ad minus manebit
visio vel clara cognitio que est aliq̄d bea
titudinis. vt dictū est. nō ergo aufert tota
Rō 4 essentia beatitudinis. ¶ Quarto arguitur
sic. ille actus est pncipalior qui ad imagi
nationē omnibꝫ alijs circūscriptis adhuc
aliquo modo btificaret q̄ actus q̄ hoc nul
lo mō faceret. sed clara visio est hmōi ⁊ nō
fruitio. ergo ⁊c. cōseq̄ntia nota est. ⁊ maior
ptz de se. Sed minor declarat. qꝛ auferat
deus ad imaginatōem dilectōem volūta
tatis ab ania bti Petri cōseruata ⁊ rema
nente illa dulcissima clara visione diuine
essentie. quero an iste adhuc sit beat⁹: Et
si sic habet propositū. scz q visio sola aliq̄
modo beatificet. Si dicit q nō. ptra. hec
visio satiat animā. ergo btificat. cōña no
ta est. ⁊ añcedens probat. q̄a hec visio est
vnio potētie cognoscitiue cū obiecto cōue
nientissimo sibi. ergo sūme delectat. tenet
cōseq̄ntia. qꝛ delectatio nō causat nisi ex vni
one eius quod delectat ad id qd delectat
¶ Et cōfirmat. qꝛ delectatio causat insepa Confir.
biliter ex cōiunctione obiecti cōuenientis pre
sentis ⁊ eius adeptiōne. Nō hoc est h. q̄a
obiectum btificum est hic psens ⁊ clare co
gnitū. ⁊ sic obtentū vel adeptū. ergo sūma
delectatio insepabiliter sequit. ergo ania q̄
etat ⁊ satiat. ⁊ hoc erat pbandū. Et q hoc
nō faciat amor vel fruitio circūscripta co
gnitiōe: manifestū ē. qꝛ nihil delectat quod
nō cognoscit. ¶ Quinto arguit sic. Ille ac Rō 5
tus est pncipalior qui vnit imediatius po
tentiā cū obiecto btifico Sz hmōi ē cogni
tio. igit. maior manifesta est. qꝛ btitudo nō
cōtingit nisi ex vnione anie cū obiecto bti
fico. Et minor ptz. qꝛ hec clara visio ime
diate vnit potentiā anie nostre cum obie
cto btifico. cum imediate (vt q̄daz dicūt)
fiat ab eo. Et si fieret ab eo mediāte lumie
glorie infuso: adhuc imediatius vniret q̄
dilectio vel delectatio que sequit ipm lum Confir.
glorie mediante visione. ¶ Et cōfirmat. qꝛ
quod imediatius fit a deo: in ordine enti
um est nobilius. vt celum nobilius q̄ hec
gñabilia. sicut imaginat Aristoteles. ij. de
gñatione. c. penultimo. Modo visio ime
diatius fit a deo q̄ dilectio. igit. ptz mior
quia dilectio presupponit cognitōem tā
q̄ causam sine qua nequit esse. ¶ Sexto. Rō 6
Quāto actus magis habet de habitudie
amicicie honeste ⁊ minus de rōne como
di: tanto est melior ⁊ dignior ceteris pari
bus. Sed visio siue cognitio magis hz de
rōne amicicie honeste: ⁊ min⁹ de rōe como
di: q̄ dilectio dei cum delectatōe. igit. patz
maior de se. quia amicicia honesta est vel
le bonum amico propter ipm ⁊ nō propter

propriam vtilitatem vel propriũ commo
dum. hoc em̃ trahit ad amiciciã vtilẽ ali/
quo modo. Et patz minor. q2 visio vel co
gnitio ẽ tota respectu obiecti. nec vid2 ha/
bere ordinẽ ad propriũ commodũ. cũ etiã
cognitio dei sit in demonibꝰ: saltẽ per fidẽ.
quia credunt ꝛ cõtremiscunt. vt dicit bea
tus ille Jacobꝰ. qui tamẽ in hoc nõ q̃rũt
eius commodũ. Sz ecõtrario dilectio cũ
delectatiõe vident habere rõnem cõmodi
cum ip̃a delectatio ꝛ etiã dilectio delectent
diligentẽ. ꝛ sic illis habet commodũ. Im/
mo videt dilectio voluntatis ferri in deũ
eo ꝙ ab illa dilectõne redundat sibi bonũ
Juxta illd̃ psal. 118. Inclinaui cor meum
ad faciendas iustificatões tuas: ꝓpter re
Rõ 7 tributõem. ¶ Septimo. Intellectus vt in
tellectus est. est potẽtia supior q̃z voluntas
vt volũtas. ergo etiã actus anĩe ꝑncipalis
debet poni actus intellectus vt intellectus
cõsequentia nota est. añcedens ꝓbat au/
ctoritate cõmentatoris exponẽtis illd̃ ter/
tij. ethicoꝝ. c. vj. In antiq̃s vrbanitatibꝰ
reges que eligebãt annũciabãt plebi. ꝛ est
cõmento. ix. dicẽtis sic. Reges q̃ eligebãt
annunciabant plebi. Isti em̃ i sic inceptis
duces sunt. quodammodo ꝛ noster intel/
lectus qui est coꝝ que in nobis sũt hono/
rabilior. vt em̃ plebs iudicat subijcit ꝛ regit
etiã hic appetitus iudicat subijcit ꝛ regitur
ab intellectu: ꝛ mouet ad opatõez. ecce cõ
mentatorẽ dicentẽ ꝙ intellectus regat ap/
petitũz. et ꝙ appetitus subijciat ei: sic plebs
regi vel duci. ¶ Scd̃o idem vid2 innuere
2 cõmentator. vj. ethicoꝝ. c. xviij. dicens ꝙ
sensus nõ habet dominiũ sup actꝰ huma/
nos. quia bestie habẽt sensum ꝛ nõ domini
um ipius actus. intellectus aũt habet. ec/
ce vĩ ꝙ dominiũ actꝰ ꝯuenit intellectui. g̃
ꝑncipatur appetitui. ¶ Item. iij. q2 cõmẽ/
3 to. xj. vj. ethicoꝝ dicit. ꝙ appetitus se ha/
bet ad rõnem: sic ad dñatorẽ ꝛ sicut disci/
pulus ad doctorẽ expectãs q̃d pcipiet vel
quid docebit mens. vt vtiq3 vel eligat bo/
num: vel fugiat malũ. ¶ Quarto cõmẽto
4 xv. dicit. ꝙ electio apud seipam habet ap
petitum vt genus: ꝛ rõnem vt differentiã
mõ manifestũ est ꝙ differẽtia est determi/
natiua gñis: ꝛ nõ ecõtra. ergo ratio est de/
terminatiua appetitꝰ ꝛ nõ ecõtra. g̃ est su
perior eo. ¶ Quinto. Posset hoc videri rõ
ne. q2 illa potẽtia videt esse supior respectu
5 alterius que minus depẽdet ab alia in ex/
ercitio sui actꝰ. Nõ intellectus minꝰ vi/
det depẽdere a volũtate in exercitio sui a/
ctus q̃z ecõtrario. igit. maior nota videt. ꝛ
minor ptz. q2 semp volũtas in volitiõibꝰ
suis supponit intellectũ. ꝛ depẽdet ab intel
lectiõe. Sed intellectꝰ sepe fert in actũ su/
um sine volũtate. vt in septima cõclusiõe
secũde partis huius articuli dictũ ẽ. ¶ Ite ꝓ solõne
do ꝙ hec motiua nõ ꝯcludant. q2 vt dcm̃
est in cõclusionibꝰ huiꝰ partis. qd̃ ꝑncipa
le est in nobis in merito vl' demerito. ꝛ hoc
est anĩa nostra vt voluntas est. vñ ipa dici
tur ꝑncipalissima ꝟtute informata. s. cha
ritate. ꝛ eius actus ꝑncipalis est impletio
mandatoꝝ dei. scz dei dilectio ꝛ pxi. ¶ Se
cundo etia ꝙ possumus dicere ꝯtra id qd̃
in nobis experimur. Nos em in nobilipis
expimur ꝙ nostrũ cognoscere ordinamus
ad appetere vel diligere. ¶ Et tertio ꝙ do
3 minium actuũ semp residet apud anĩa ꝛ no
strã anq̃tum est appetitus. ꝛ nõ inq̃tu est
intellectus. quod in questiõe de libertate
volũtatis clare deductu est. stante em ple/
no iudicio rõnis recte in vniuersali ꝛ in p/
ticulari in contrarium sepe mouet. ¶ Et q̃r
4 to. Nec lex diuina nec hũana reputat pu
niendas de per se falsas intẽtiones. vl opi/
niones falsas: etiã circa fidẽ. sed ptinaciã
volũtatis nolẽtis ecclesie obedire: ꝛ hmõi
deponere errores. ꝛ ita i alijs falsa opinio
nõ de per se obligat me ad penã. sed mala
electio siue nolitio corã deo. Et ideo pro cõ
stanti tenendũ est ꝑncipaliorẽ actũ homi
nis esse ab eius anĩa prout est volũtas. et
nõ ab eadẽ inq̃tum est itellectus. ¶ Quĩ/
to. qd̃ conforme est angelice dispositõi. cũ
em̃ supremus ordo siue chorꝰ (vt vult ille
btũs Dyoni. ꝑmo li. angelice hierarchie)
sicut alios añcedit in ardore dilectõis: sic
etiã p̃cedit ceteros in limpitudine cogni/
tionis. q2 qui in illa ciuitate plus diligit:
plus cognoscit. vt vult btũs Dyonisiꝰ. ta
men nõ sumit nomen a cognitõne: sz a di
lectiõe. Dicitur em̃ seraphyn. id est ardẽs
seraph em̃ ardens interptat. Et secũdꝰ or
do cherubyn. id est. plenus sciẽtia dicitur.
nomẽ sumens a limpitudine cognitõis. g̃
altius est nomen dilectõnis q̃z cognitiõis
et ex consequẽti altior dilectio actus volũ
tatis q̃z cognitio que est actus intellectus
Et istud est totum quod querit. scilz ꝙ ꝑn
cipalior actus simplex anime nostre est vt
ipa est voluntas. ꝛ nõ vt ipa est intellectꝰ.

Ad 1. ¶Et ideo respondet ad ratiões. ¶Ad pri-
mam auctoritatẽ beati Augustini. ꝙ velit:
ꝙ visio capta large prout includit fruitio
nem. sic est tota merces. nõ prout stricte ca
pitur. scilz prout dicit solam intuitiuã co-
gnitõem: excludendo dilectõem ꝛ delecta
Ad 2 tionem cõsequẽtes cognitionẽ. ¶Eodẽ mo
do intelligit auctoritas saluatoris Johã.
xvij. Hec est vita eterna. scilz vt sic cogno
scant: ꝛ cognoscendo sup omnia diligant.
et est fruitio finale ad quod ordinat cogni
tio intellectualis. Et ergo saluator sumit
visionem prout includit amorem volũta
Ad 3 tis. ¶Ad tertiam. ꝙ philosophus p specu
latõem intelligit actũ sapientie sapide. q̃
est cognitio dei cum gustu dulcedis eius-
dem. Et sicut cognitio est intellectus: ita
gustus est voluntatis deũ pre om̃ibꝫ dili
gentis. Hec aũt speculatio nõ est solius in
tellectus. vt in sexta cõclusione hu9 par-
tis dc̃m est. ꝛ ideo philosophi auctoritas
Ad 4 nõ est contra dicta. ¶Ad quartã dicitur:
ꝙ pncipium virtutum est charitas: ꝛ in e-
ius opatione cõsistit felicitas pncipalis
vt dc̃m est. ꝛ hec nõ est ipsius intellect9: sꝫ
voluntatis: cuius est diligere. ꝛ ideo neget
minor. Ad philosophu dicente [illegible]
[illegible] sicut dc̃m est [illegible]
[illegible] sapientia prout [illegible] potentiã-
am. sꝫ pro sapida sapientia: que rõne co-
gnitiõis pertinet intellectu in cognoscẽdo:
ꝛ ratõne saporis voluntatẽ in diligendo.
quod enĩ quis diligit d hoc sibi cogitatio
dulciter sapit. Qꝫ autẽ adducit ꝙ dicat sa
pientiã habere caput inter virtutes. dr̃ ꝙ
loquat ibi de virtutibꝫ intellectualibꝫ hu
manitus acq̃sitis. inter quas sapiẽtia est
pncipalis. Uel sicut dc̃m est: ꝙ sumit eã
prout dicit habitũ cognitiuũ dei apud in-
tellectum. ꝛ dilectiuũ eiusdẽ apud affectũ
Ad auctoritates Senece semp extollent
rõnem dicit recte per idem. ꝙ ipẽ capit ra-
tionẽ cõmuniter. put se extendit ad pfecti
onẽ animi. qui animus nõ est perfectus ni
si intellectus debite cognoscat. ꝛ voluntas
diligat ꝛ velit ordinate. Unñ epl'a. xx. (vt
estimo) dicit turpissimũ esse verba philo-
sophie tractare ꝛ nõ opera. ¶Ad primam
Ad 1 rationũ hoc idem arguentẽ neget antece-
rõnũ. dens sumendo visionẽ prout excludit di-
lectõem. ꝛ nudam dicit cognitõem. Ad p
bationẽ cum dicit. ꝙ illud est melius cuius
ablatio est homini peior. neget hoc. q̃ sic

in per se ordinatis ad finẽ semp esset meli
us quod ordinat in finem: q̃z ipe finis. q̃
ablato medio necessario auferret etiam fi
nis. vt ablata materia ĩ naturalibꝫ aufer
ret forma via nature. ꝛ nõ ecõtra. non ta-
mẽ est propter hoc materia melior forma.
¶Item ablata caliditate ab igne auferre ꝛ
tur forma ignis: sed nõ ecõtra. q̃ põt ma-
nere caliditas ignis in aere. vt dic philo-
soph9. ij. d gñatõe. nõ tñ ppẽ hoc ẽ calidi-
tas ignis melior q̃z sua forma sbalis. ¶Ul' 3
põt dici. ꝙ aliquid auferri ab aliquo pt in-
telligi dupliciter. Uno mõ ĩmediata ab-
latione. Alio modo consecutiua ꝛ p mo-
duꝫ sequele. Exemplũ. si ab igne auferas
caliditatẽ de per se ꝛ immediata ablatiõe
nõ auferes nisi vnam qualitatẽ primã. sed
consecutiue sine per modũ sequele: auferes
etiã ab igne raritatem: que sine caliditate
via nature neq̃t pmanere. imo ꝛ formã sbtã- Ad for.
tialem. vt dc̃m est. ¶Tũc per illam distin-
ctionem diceret ad formã rationis. quan
do dicit sic. illud est melius cuius ablatio
est homini peior. si itelligat: cuius ablatio
est homini peior tam quo ad ea que per sꝫ
ablatum immediate tollunt: q̃z quo ad ea
que per viam sequele tolluntur. Maior
ẽ falsa. vt dc̃m est. quia ablatio medij ne-
cessarij ad finem etiã aufert finem per vi-
am sequele. Si autem intelligat maior de 2
his que immediata eius ablatiõe auferũ
tur: potest concedi maior. ꝛ negeĩ minor. ꝛ
ad probatiõem conceditur ꝙ ablata co-
gnitione aufertur dilectio per viam seque
le. q̃ est finis ad quem ordinat dilectio. sꝫ
immediata ablatõne nõ aufert per hoc ni-
si forma pfectissima perficiens intellectũ:
vt intellectus est. que multo est minus bo
na homini q̃ dilectio: qua ardore suaui iũ-
gitur dilecto scilz obiecto btĩfico. ¶Ad se Ad 2
cundã neget añcedens. Ad probatiõem
cum dicit: ꝙ intellectus determinet ꝛ osten
dat voluntati: quid sit agẽdũ. qd̃ est pro-
prie dominor. Respõdet ꝙ intellectus ostñ
dit agenda per modũ consulis suadentis
bonũ: nõ per modũ impantis. q̃ hoc tali-
ter nõ potest. Dñium autem manet apõ
voluntatẽ: an sequi velit suasionẽ sui cõsi
liarij. Sicut in foro cõtentioso dño passi-
onato iustus consiliarius suadet bonum
sed dominiũ psequendi vel obsequendi manet
apud dñm. Et ergo nõ per modũ determi-
nantis vel impantis: sꝫ potius suadentis

et depręcantis habet se cognitio intellect⁹
Et videamus in nobis ad quid aliō da
ta sit nobis ratio recta nisi vt doceat ⁊ in/
struat voluntatem affectam carni. vt dic
beatus Bernardus. nō vt destruat. ꝙ finis
cognitōnis est debita electio. ergo totū qḋ
est intellectus ad voluntatē ordinat tāq̄
2 in finem. sic ergo supior est volūtas. ¶ Ad
scḋam probatōem negat añcedens. ꝙ po/
nat leges voluntati. quia intellectus nō
pōt transgredientē voluntatē punire. qḋ
tamen spectat ad legislatorē. sȝ ipa seipaȝ
¶ Ad probatōem primā. ad auctem phi
losophi dicētis. ꝙ qui iubet intellectū pn/
cipari videt iubere pncipari deum ⁊ leges
dicit ꝙ philosophus per hoc intendat di
stinguere inter dñium rōnis prout inclu/
dit totam aīam supiorem. scȝ rōneȝ ⁊ vo
luntatem sequentē eam ⁊ appetitū sensiti
uum. qȝ ille est tyrannus in nobis. nō au
tem intendit compare in ea intellectū ad
voluntatē. ¶ Ad id quod addit concedit
4 ꝙ discretio sit ipius intellectus. ⁊ concedi
tur ꝙ sit necessaria ad bonā vitam. sȝ hoc
est vt consultiua ⁊ psuasiua: nō vt imperati
ua vel dñatiua. sȝ totū dñium mãet apḋ
voluntatē. Vñ Ecclesiastici. xv. Ante ho/
minē vita ⁊ mors: bonū ⁊ malū qḋcunq̄
voluerit: dabit illi. Ecce totū dñiuȝ ascri/
bitur volūtati: nō rōni. Et pmo ethicorū
Recte ⁊ ad optima dep̄cat ratio. nō dicit:
Ad 3 p̄cipit ratio. ¶ Ad tertiā neget minor. ⁊ ad
probatōem pateȝ ex dictis. Ad pmā ratio
nē. ꝙ ablatio cognitiōis nō immediate to
tam btitudinē tollit. sed qȝ est mediū ne/
cessariū ordinatū in finem: idō ablata au
fert finem. ⁊ ex hoc aufert per modū seq̄le
totam btitudinē Dilectio aūt que finis ē
et vltimū pncipale btitudinis ablata nō
aufert mediū. nō qȝ mediū est essentiali⁹.
sȝ qȝ finis pfectissimus minus pfecta nō
tollit q̄uis auferat. Media aūt si auferā
tur: finem tollūt. qȝ pfecta sine medijs ne
cessarijs nequeūt remanere. Si aūt quid
immediata ablatiōe aufert: tunc in abla
tione cognitiōis aufert btitudinis ps mi
nus pncipalis ⁊ in ablatiōe dilectōis ps
magis pncipalis. ¶ Ad quartā. nego mi
Ad 4 norē. ⁊ ad probatōem admittit casus. de
potentia dei absoluta ꝙ auferat dilectio/
nē. qȝ (vt estimo) est distinctus actus. ⁊ ꝙ
remaneat clara visio. ¶ Et dicit cōsequen
2 ter ꝙ iste nō sit btūs. qȝ nō est saciatus in
voluntate quod est pncipalissimū beati/
tudinis. scȝ voluntatē habere omne bonū
quod naturaliter habet appetere. Ad illō 3
quod obijcit. dicis: hec visio saciat aīaȝ
nego illud. qȝ nō saciat appetitū siue potē
tiam supremā. cōcedit tamē: ꝙ sit vnio po
tentie cognoscitiue cū obiecto cōuenientis
simo. ⁊ negat cōseq̄ntia: cum infert. ꝙ sum
me delectat. qȝ tu actuȝ delectatiōis exclu
sisti quia ille spectat ad appetitū vt appe
titus est. scȝ complacere vel delectari i bo/
no psenti. hanc aut exclusisti. qȝ dilectōeȝ
abstulisti. ¶ Ad pbatōem conseq̄ntie. con 4
cedit ꝙ cōmuni modo ⁊ ordine nature de
lectatio causat ex vnione potētie que dele
ctat cum eo qḋ eā delectat. sed hanc gene/
rationē dilectionis ⁊ delectatōis exclusisti
sed per potentiā dei supnaturaliter impe/
dientē respectu obiecti oēm volūtatis actū
¶ Per idem respōdet ad confumatōeȝ vi ad ɔsir.
delicet ꝙ naturali mō generatiōis secluso
miraculo delectatio causaretur ex cognitio
ne obiecti cōuenientis psentis: ⁊ eius ade
ptione: nisi miraculose impediret. Nō tn̄
per casum ponis: ꝙ deus infundat sui clarā
cognitōem ⁊ non infundat nec coagat vo
luntati ad sui dilectōem vel delectationē.
et ergo licet via nature dilectio ⁊ delectatio
haberent fieri. tamen ex casu tuo per mira
culū pōt voluntas in hoc impediri. ⁊ ergo
nō delectari nec diligere. quid eīn prodes/
set mihi ad felicitatē cognitio obiecti psen
tis quātumlibet boni: nisi inq̄tū illud esseȝ
mihi dilectū. ¶ Ad quintā cōcedo maio/
rem ⁊ nego minorē. Et ad probatōem di/ Ad 5
co ꝙ visio clara vel cognitio nō vnit ani/
mā nostrā cum obiecto btifico: nisi inq̄tū
constituit eam diligentē obiectū: ⁊ arden/
tem in eius dilectōne. Et ergo principale
vniens est amor: nō visio: nisi vt mediuȝ
ordinatū in vnionis vinculū. scilȝ in dile
ctōem. Ad pbatōem dicit ꝙ supposito ꝙ
visio vel lumen glorie immediate fieret a
deo: ⁊ nō dilectio. sed dilectio fiat median
te visione. nō pp̄ter hoc immediatius. qȝ
nō est pncipale vinculū ligans potentiaȝ
cu obiecto beatifico. sȝ hoc est amor. ¶ Vel 2
potest dici ꝙ in beatitudine ambe potētie
deo beatifice vniunt. intellectus visione. ⁊
volūtas dilectōne. finalior aūt vnio ē di/
lectio in quam visio ordinat vt in finem.
Et cōsequenter ꝙ immediatius vnies po
test capi pro eo quod pncipalius vnit. vel

pro eo quod via ordinis p̄mo a deo proce
dit ad unionē finalem pficiendam. Et sic
immediatius vniens cum habeat rōnem
instrumenti ꝛ medij ad finem vltimū: ergo
nō oportet ꝙ sit actus p̄ncipalior anime.
Ad ꝯfir Ad confirmatōem. p3 ꝙ maior sit falsā.
quia in ordine pductionis natural' poste/
riora via gn̄atonis sunt priora via pfectio/
nis. ꝛ finaliora sunt magis pfecta. via em̄
nature est ab īpfecto ad pfectū. Charitas
etiam vel fides infusa hic in via est imme
diatius a deo: q̄3 fides vel charitas patrie
sed nō est ipa pptet hoc pfectior. Qd̄ aūt
assumit' de celo ꝛ his inferioribꝰ: est imper/
tinens. q2 dn̄s produxit prius materia3 in/
formē vt dicūt: q̄3 formas sb̄stātiales quas
post produxit ex materia. ꝛ tamē nō est pro
Ad 6 pter hoc materia dignior q̄3 forma. ¶ Ad
sextam. cōceditꝰ maior. ꝛ negaꝰ minor. ꝛ ad
probatōem minoris d2: ꝙ dilectio que est
pars btītudinis siue in patria siue in via.
quis sit supremū bonū formale simplr:
qd̄ conuenit anime nostre: nō tamē est ami/
citia vel dilectio cōmodi s3 simpl'r ho/
nesti. nō em̄ querit dilectio dei super oīa
siue charitas que sua sunt. Patz ad Co
rinth. xiij s3 honorē dei. Unde mittunt om/
nes deum sup omnia diligētes coronas su
as ante thronū dicentes. Dignus es dn̄e
2 deus noster: accipere gl'am ꝛ honorē ꝛ vir
tutem. Apoc. iiij. Non ergo intendūt prop/
rium cōmodum: diligentes deu3 sup oīa
s3 totum ad eius laudē referunt: a quo to
3 tum quod habent consecuti sunt. ¶ Ad il
lud qd̄ assumitur. ꝙ dilectio qua volūtas
diligit deum sup omnia ferꝰ in deum eo ꝙ
ab illa dilectione redundat sibi bonu3. ne
getur q2 illa ess3 dilectio mercēnaria quia
tūc diligeret deū pptet seipm̄. ꝛ sic plꝰ se: q̄3
deum: q̄uis non velim negare ꝙ licite vo
luntas velit sibi ipi bonum ꝛ suā beatitu/
dinē. tamē ꝛ seipam ꝛ illam formalē beati
4 tudinē debet ordinare in dei gloriā. ¶ Ad
illud psalmi. 118. Inclinaui cor meu3 ꝛc.
dictū fuit in quarta questio. p̄mi: ꝙ intel
ligiꝰ prout l' pptet tenet cōsecutiue. inclina
ui cor meum. ꝛc. propter retributōem. id ē
ad quas iustificationes sequeꝰ retributio.
nō vt dicat finem p̄ncipaliter intentū: vl'
Ad 7 vt teneaꝰ causaliter. ¶ Ad septimā. negeꝰ
antecedēns ꝙ intellectus sit supior volū/
tate. Ad pbatōem p̄mā: ad auctem scil3
p̄mā cōmentatoris ex. iij. rhetoricoꝝ d2

ꝙ cōmentator ibi loquiꝰ de intellectu put
includit ambas potētias supiores. sc3 intel
lectum ꝛ voluntatē. ꝛ intelligit per appeti
tum ipm̄ appetitum sensitiuū. Qd̄ em̄ vo/
luntas cū rōne recta determinat: hoc appe
titui sensitiuo impat exequendū. Illa ē mens
cōmentatoris. ¶ Ad scd̄am auctem cōmē 2
tatoris ex. vj. ethicorū diciꝰ. ꝙ nō cōplete
sumaꝰ auctoritas. q2 cōmētator postq̄3 di
xit. ꝙ intellectus dn̄ium habet. addit. ha
bet aūt ꝛ appetitus sc3 volūtas. ꝛ dn̄ium
intellectꝰ est ex appetitu supiori. precipit
em̄ voluntas intellectui: vt dc3 est. ¶ Ad 3
tertiā auctem cōmentatoris de cōmento
xj. sexti ethicoꝝ dicit: ꝙ cōmentator volu
erit ꝙ volūtas in homine studioso libe se
habet ad rōne3 sic ad dn̄atorē: discipulꝰ
ad doctorē. eo ꝙ deliberare p̄cipit. nec preci
pitat: ne p̄ter rōnem agat. sicut virtuosus do
minus cōsiliarios audit sapiētes: ne deuiet
et in agendo. tamē semp dominiū manet
apud voluntatē: si velit acceptare decretū
vel nō. ¶ Ad quartā auctem eiusdē cōmē/ 4
ta. cum dicit ꝙ electio apud seipam hab3
appetitū vt genus. ꝛ rōnem vt differenti
am. ꝛ sic ratio videꝰ determinare. diciꝰ: ꝙ
cōmentator velit: ꝙ ratio determinet ꝯsu/
lendo. sed voluntas simpliciter sc3 eligen
do ꝛ volēdo vel p̄cipiēdo. ¶ Ad quintam 5
probationem: negetur maior. quia sensus
minus dependet ab intellectu in nobis in
exercitio sui actus: q̄3 intellectus ab eo. cū
oporteat intelligentē phantasmata specu
lari. ꝛ tamen sensus nō est superior intelle
ctu. ¶ Secundo diciꝰ. ꝙ intellectꝰ plꝰ pen 2
det a voluntate q̄tu3 ad actus suos secū
dos q̄3 voluntas ab ipo intellectu. q2 vo/
luntas precipiēdo necessitat intellectum.
vel ad bonas intellectiones: vl' ad malas
intellectus aūt licet repsentet: nō tamē ne
cessitat volūtatē: s3 rogat ꝛ psuadet. Hoc
de tertia parte huius articuli. ¶ Nunc
ex predictis in quarta parte illius articu/ q̄rta pa
li videndū est de quesito: vic3. An homo huiꝰ ar.
p̄ncipalius dicatur liber ex parte intellectꝰ
vel ex parte voluntatis. ¶ Ubi p̄mitto. ꝙ
in libertate finalis ordinatōis quod est fi Notā. 1.
nalius est liberius. pat3. quia hoc est meli
us: cum sit aliorum finis. alij em̄ actus de
per se ordinantur s̄m hoc vt in finē. Iux
ta illud philosophi. vij. politicoꝝ. Sem/
per quod est deterius est grā melioris. ergo
hoc est in hac libertate liberius pat3 con/

sequentia.quia in hoc est libertas finalis
ordinatiõis:quod sit aliorũ finis recto or/
dine.qđ eñ est gratia sui finis/est respectu
precedentiũ.ꝛ ergo in ordine ad ipm alia
sunt seruilia:que sibi seruiunt:ꝛ in ipsum
tendunt.ipm autẽ respectu eoꝝ est liberũ
quia nõ est eorum gratia:sꝫ ipa gratia sui
Cõclo 1. ¶Quo pmisso ẽ pma ppositio hec.Sup̃
mus actus simplex intellectus ordinatur
in supremum actum voluntatis tanq̃ꝫ in
finem.Probaẜ sic.Semp quod est minꝰ
bonum in actibꝫ anie nostre recto ordine
ordinatur in actum magis bonũ eiusdem
anie.Sed sup̃mus actus itellectus ẽ mi/
nus bonus q̃ꝫ sup̃mus actus volũtatꝭ.igi
tur ordinaẜ in eum tanq̃ꝫ in finẽ.Ptꝫ ma/
ior per auctẽem iam allegatã ex.vij.politic.
qꝛ semp quod est deterius:est grã melioris
Et patet.q̃a cum nihil sit inordinatũ:rati
onabile ẽ vt minꝰ bona sint ppter magis
bona.Et patꝫ minor per nonã ꝛ decimam
cõcl'ones articuli p̃cedentis.qꝛ in via me
lior est dei dilectio q̃ꝫ eius ꝯgnitio:p nonã
Cõclo 2 et i patria fruitio q̃ꝫ visio:p decimã.¶Se
cunda cõclusio.Libertate finalis ordina/
tionis liberior est sup̃mus actus volũtatꝭ:
q̃ꝫ sup̃mus actus intellectus:patꝫ.qꝛ fina
lior:p precedentẽ.ergo hac libertate liberi/
or:per suppositõem.¶Tertia conclusio.li
Cõclo 3 bertate finalis ordinatiõis liberior est vo/
luntas vt voluntas q̃ꝫ intellectus vt ĩtel/
lectus.Probaẜ sic.Quia sicut se habet a/
ctus ad actum:ita potẽtia ad potentiam.
Modo actus volũtatꝭ est liberior q̃ꝫ actꝰ
intellectus:per p̃cedentem concl'onem.igi
tur voluntas liberior est q̃ꝫ intellectus.cõ/
sequentia tenet.ꝛ maior patet.qꝛ actꝰ ha/
bet distinguere potentias.vt dꝛ.ij.de ani/
ma.ꝛ.ix.metha.Et in pposito ptꝫ.qꝛ cum
sint vna res:scꝫ ania hominis.Manife
stum est ꝙ ipaꝝ ordo attendaẜ ꝛ cognosca
tur ex ordine actuũ minor est p̃cedens cõ
Cõclo 4 clusio.¶Quarta conclusio.Anima nr̃a ẽ
liberior libertate finalis ordinatõis vt est
volũtas:q̃ꝫ vt est intellectus.Patꝫ.quia.
voluntas est hac libertate liberior intelle
ctu:per precedentẽ.¶Correlariũ.Liberta
Corre te finalis ordinationis homo est liberior
ex parte anime sue inq̃ꝫtum ipa est volun/
tas q̃ꝫ inq̃ꝫtum est intellectus.patꝫ ex cõ/
clusione.quia anima nostra est sic liberior
¶Quinta cõclusio.Omni mõ homo est
Cõclo 5 liberior ex parte anie sue inq̃ꝫtum ipsa est
voluntas:q̃ꝫ inq̃ꝫtum ipa est intellectꝰ.p/
batur ex dictis.qꝛ nõ sunt nisi due liberta
tates:de quibꝫ loq̃mur i p̄senti:scꝫ finalis
ordinatiõis ꝛ oppositõis.ꝛ vtraq̃ꝫ istarũ
homo est liberior ex parte anie sue:inq̃ꝫtũ
ipa est volũtas.ergo ꝛc̃.cõseq̃ntia nota est
Et maior ptꝫ:per p̄mũ notabile scđe par/
tis huius articuli.Et minor quo ad liber
tatẽ finalis ordinatõis.ptꝫ per correlariũ
p̃cedentis ꝯcl'onis.Et de libertate opposi/
tionis ptꝫ p octauã cõclusionẽ eiusdeꝫ se
cunde partis ꝛ eius correlariũ.in quibꝫ di
ctũ est:ꝙ libertate oppositiõis volũtas est
libera:ꝛ nõ intellectus.¶Correlariũ respõ Solo
sale.Libertas hominis p̄ncipaliꝰ se tenet infertur.
ex parte volũtatis vt volũtas est:q̃ꝫ ex pte
intellectus vt intellectus est.sequiẜ ex con
clusiõe.¶Forte diceẜ.Si libertate finalis obiectio
ordinatõis intellectus ordinaẜ in volun/
tatẽ:vt dc̃m est:sequiẜ ꝙ intellectus nõ est
liber libertate final' ordinatiõis.pꝫ cõseq̃n
tia.quia seruit voluntati.falsitas cõseq̃uẽ
tis patꝫ per cõcl'onem nonã secunde partꝭ.
in qua dc̃m est intellectũ esse liberũ hac li
bertate.quia oĩes suos actus ordĩate di
rigendo dirigit in dei cognitõem vel visi/
onẽ.¶Respõdetur ꝙ licet tam intellectꝰ q̃ꝫ Solo.
voluntas creature seruilis sit respectu dei.
quia oĩa opa sua ordine recto in deum de
bet ordinare.tamẽ dicũẜ libera libertate fi
nalis ordinatiõis.qꝛ post deum agũt gra
tia sue salutis.¶Sic eodem mõ intellectꝰ
vt intellectus liber est hac libertate.q̃ꝫuis
seruil' sit respectu di ꝛ volũtatis.qꝛ post de
um ꝛ voluntatem oĩa opa agit ꝛ ordiat
debite p̃cedendo in dei cognitõem in via
et visionem in patria.Et ergo simul stat ꝙ
libera sit hac libertate ꝛ seruilis respectu di
uersoꝝ.Inq̃ꝫtum eñ propriã pfectõem or
dinate querit:libera est.Inq̃ꝫtum ꝟo hãc
in deum ꝛ eius dilectõem in qua est actus vo
luntatis ordinat respectu istoꝝ seruilis est
Sed est sancta seruitus.qꝛ proprie salutꝭ
et vere libertatꝭ veraciẜ inductiua.¶Sex Cõclo 6
ta conclusio ponit ex abundanti.ꝙ multi
habitus ꝛ actus voluntatis recto fine or/
dinantur in actus ꝛ habitus intellectus:
licet vltimate post deum in supremum
actum voluntatis scꝫ in dei dilectõeꝫ.pa
tet.quia cum semp deterius sit gratia meli
oris.ꝛ melior est prudentia ꝛ eius actio q̃ꝫ
sunt morales virtutes:ptꝫ ꝙ morales vir
tutes ꝛ actus sui finali ordinatõe sũt pro/

pter prudentiā: ⁊ a fortiori sunt propter
sapientiam ⁊ cognitōem dei. que omnes a
ctus et habitus simplices antecedit prīcī
Corre. dei dilectōem. ¶ Correlarium. Cōcedi po
test ꝙ voluntas in multis suis habitib⁹ ꝑ
uirtute finalis ordinatiōis seruit itellectui
patet ex conclusione. quia habitus mora
les ⁊ eorum actus ordinant̄ in prudentiā
obiāo. ⁊ sapientiā vt dcm̄ est. ¶ Si dicet. Nūqd
2 simpliciter potest hoc concedi. ¶ Secun
do. Nunqd ergo finis vltimus vite hoīs
Ad 1 est dei dilectio: vel fruitio in patria. ¶ Ad
primā dicitur ꝙ nō. quia licet volūtas ser
uiat suis actib⁹ intellectui: ⁊ habitib⁹ ⁊ a
ctib⁹ eius. tamē hoc finaliter facit grā sui.
scilz vt per prudentiā ⁊ sapiam siue ꝯgni
tionem dei veniat ad dei dilectōem. que ē
actus suus supmus. ⁊ ergo oīa ista fina
Simile liter ordinat in seipam post deum. ¶ Et est
simile. Sicut dux suo magistro curie fuit
et suis militib⁹: sed finaliter hoc agit pro
pter se: ⁊ debitū seruitiū reipublice p illos i
pendendū. Sic voluntas seruit ⁊ dirigit
intellectum in dei cognitōem: vt median
Ad 2 te illa in se perficiat eiusdē dilectōe3. ¶ Ad
scdam dubitatōem dcm̄ est satis: ꝙ obie
ctiuus finis vltimus est deus. sbiectiuus
homo felix. formalis pfectio vltiata vtri
usqz potentie. scz intellectus ⁊ voluntatis
in qua formaliter cōsistit hoīs beatitudo
¶ Sed si querat̄ de formali btitudie quo
2 ad illud simplex quid in ea sit optimu3:
sic potest concedi ꝙ finis vltimus formal
simplex scz optimū iter formas simplices
animā hominis perficientes est dei dile
ctio. sicut dictum est hoc de quarta parte
secundi articuli. et ex ꝯnti de toto secūdo
articulo.

His premissis re
spōdetur ad rōnes pncipales. ¶ Ad pmā
Ad 1 contra suppositū dicitur. ꝙ sicut ad romā
pncipa. a diuersis mundi partib⁹ diuerse sunt vie
idem tamen terminus localis. scz Roma
sic etiā diuersa bonoꝝ studia ad vnū deū
(qui omnium est finis) satagūt peruenire
Ad for. ¶ Unde ad forma3 conceditur: ꝙ diuersa
studia viuendi arguunt diuersitatem fini
um nō vltimoꝝ. quia diuersi sunt fines vl
timi obiectiui. nec diuersi i specie fines for
males vltimi. Et ad probatōem maioris
dicitur. ꝙ falsum assumitur. bene eīm pos
sunt esse diuerse vie ad eundem terminu3
vt iam dictum est. ¶ Ad scdam: ꝙ arguit Ad 2
pro secunda parte cōclōnis pme articuli.
ibi eīm dictum est ꝙ bonaꝝ voluntatū di
stinctarum est alius ⁊ alius finis forma
lis in numero. ¶ Ad tertiā. conceditur ꝙ lici Ad 3
tum sit bone voluntati velle aliū finem a
deo: ordinatum tamen in deum: sicut glo
sa dicit. vt velle necessaria vite ad seruiti
um dei. ⁊ hoc dcm̄ est in pma parte tertie
conclōnis eiusdem secunde partis articli.
sed ꝙ alius a deo esset finis vltimus obie
ctiuus: hoc nō vult glosa. ¶ Ad cōfirma Ad ꝯfir
tōem dicit̄ ꝙ mercenarij ⁊ filij prout merce
narius ibi capitur est vnus finis. dic̄ eīm
ibi glosa. ⁊ est Ambrosius. ꝙ seruus est q
timore pene psentis vel future tempat se a
vicijs. Mercenarius qui spe ⁊ desiderio
regni celorum. Filius qui amore ipsius bo
ni zeturum succensus quicquid est illi scz
deo contrarium: toto studio detestat̄. Et q
filius alcius constituit̄ qz mercenarius. qa
filius dicit̄ in qztum finem obiectiuū pnci
paliter intendit. Mercenarius aūt in qn
tum secundario suā beatitudinem querit
Et ergo est vnus finis vtrobiqz. hanc eni3
suam btitudinem propter deum qrit. pat
eīm noster celestis nō contentus mora cō
mittere: occurrens filio prodigo redeunti
pstine restituit dignitati. nec iam de merce
de conductoris: sed de hereditate facit co
gitare parentis. id est. pncipaliter intende
re deum vt finem quo consequit̄ quis re
gnum: ⁊ patris hereditatem. ¶ Ad qrtam Ad 4
ꝙ arguit de diuersis finib⁹ in diuersis gñe
ribus causarum. scz formali qui est finis q
obiectiuo qui est finis gratia cuius vltia
tus: ⁊ sbiectiuo qui est finis gratia cui⁹ se
cundaria intentiōe dictus. ⁊ sic arguit p p
ma parte tertie conclusionis secūde partis
articuli in qua dcm̄ est ꝙ sic possunt esse e
iusdem homis plures vltimi fines. ¶ Ad Ad 5
quintā. ꝙ btūs Augustinus intelligit de
finibus proprijs ordinatis in btitudine3
sic eīm faber facit fabrilia: ⁊ sartor tunicas
doctor docet. diues sbuenit egenis. omniū
tamen horum est vnus vel simil' finis vl
timatus: vt dcm̄ est. Deinde pz. ꝙ ratio
nes facte ante oppositum pro questito sūt
omnes pro dictis in vltima secundi arti
culi. quia arguunt supioritatē voluntatis
super intellectum: ⁊ eius maiorē libertatē.
et ita est: vt ibi dictum est. vnde eas solue

Ad r. alíarum re non oportet. ¶ Sed ratiões arguentes pro supposito arguũt q idem est finis obiectiuus omniũ bonarũ voluntatum. ꝛ hoc ẽ dictuz pro secunda parte tertie conclusionis secunde partis pmi articuli. Unũ nec illas soluere oportet. ¶ Sed ad rões arguentes contra questitum. ¶ Ad primã negat maior. immo potẽtia ceca scz volũtas est pncipalis causa nostre libertatis. Ad probatõem dicit. q licet ductor cecus nõ aliunde instructus abusio sit. tñ si sufficiẽtem haberet directiuũ: cõuenienter ducere posset. Modo licet voluntas ceca sit: tamen ratõnem dirigentem cum fide catholice habet sibi subseruientem. Unõ ad pncipalissimũ actum adiuta p charitatẽ surgit: scz ad filialem dei dilectõem. ꝛ ido principatum anime regit: ꝛ illo eam beatã reddit.
2 ¶ Forte dices q tunc ratio directiua deberet esse directiua. eo q ipa regere videtur: ꝛ non voluntas. Respõdet per ea q dicta sunt. q ipa nõ est libera libertate oppositõnis. quia nullum actuz libere elicit vt in sexta cõclusione secunde partis secũdi articuli dcm fuit. Item etiã minus libera est q voluntas libertate finalis ordinatiõis. quia eius actus nõ est optimus actus hominis. vnde determinatio et imperium in regimine anime semper manet apud voluntatem. licz directio spectet ad
3 intellectum. ¶ Ad illud Math. xv. dicit. q cecus dux nõ debite directus proijcit se in foueam: ꝛ sequens. ꝛ ergo ipius intellectus est debite dirigere. voluntatis est cõformiter eligere. ꝛ sic erit tota vita directa sed quia electio est determinatio et libera. non autem sic intellectus directio. ideo li-
Ad. 2 bertas est ipius voluntatis. ¶ Ad secũdã satis dictum est in tertia parte secũdi articuli: q si sapientia sumitur pro nuda noticia intellectus seclusa charitate volũtatis: tunc negat maior. qz sic nõ includit charitatẽ: vt dcm est in tertia cõclusione illius ar-
2 ticuli. ¶ Sed si sapiẽtia capit pro theologia sapida. cuius noticia est ipius intellectus. ꝛ sapor vel amor dei ipius affectus. sic nõ est ipius intellectus pncipaliter. sed qzuis cõmunis sit intellectui ꝛ voluntati: vt in sexta cõclõne illius partis articli dictũ est. tamẽ dei dilectio est pncipalissimũ illius sapie. vt in .ix. cõclõne eiusdez dcm ẽ dilectio aũt est actus volũtatis. Et sapientia sic accepta supiorẽ ꝛ liberior inqztũ est volũtatis qz inqztũ est intellectus. ¶ Ad p- 3
batõem maioris qñ dr. q sapiẽs eo q sapiens ẽ liber ẽ. dr q hoc sit verũ capiendo sapiẽtiã scdo mõ: put cõis ẽ intellectui ꝛ affectui qz sic sapiẽtis ẽ ordiare determiare ꝛ imparare
¶ Prout aũt est ppria intellectus: sic eius 4
nõ est imparare: nec vltimate sui grã speculari. sz ppter dilectõem dei vt scilz deus super omia cognitus vt optimus p oibus diligat. ꝛ sic sp redit ad voluntatẽ. ¶ Ad dcs cõseqnt.
auctes Senece ꝛ cõsiles dcm ẽ in ead tertia parte: vnde nõ capit sapientiam pro nudo habitu intellectus. nec etiã philosophiã: sed pro cognitiuo habitu supmo intellectus: et dilectiuo supremo voluntatis. Et d hoc etiã dcm est in tertia pte secundi ar. soluẽdo auctes adductas in pncipium positõis. Hoc de qstiõe.

Queritur con

sequenter circa distinctõz quadragesimã tertiã ꝛ sequentez. et est questio vicesimatertia. Utrũ sicut irremissibile est peccatum in spmsanctuz: sic in quantitate peccati nullũ aliud possit esse tantũ? Que questio supponit q ẽ aliquod peccatum in spmsanctum. Secundo querit. Utrũ sit irremissibile? Et tertio querit. Utrũ sit tante quantitatis q nllm aliud possit ei equari. ¶ Contra supposituũ arguit. r.
arguit sic. Nõ dicit cõmuniter q aliquod pctm sit in patrem vel in filium. ergo nec aliquod erit in spmsanctum. cõseqntia tenet. quia triuz personaz est vna maiestas vna dñatio: ꝛ penitus vna potestas. quare ergo esset plus vnum pctm in vnam psonam qz in aliam. añcedens patet. quia cõmuniter nõ dicimus aliquẽ peccare in patrem vel in filium. ¶ Secundo sic. qa arguit 2
peccatum in spiritũsanctum dici deberet qd fieret ex eo q alicui malicia placeret sibi. Sed nulla est tale. ergo. pat maior per magistrum in litera dis. xliij. patz minor per btm Dyonisiũ in de diuis noibus dicentẽ. Nullus ad naturã mali respiciens facit qd facit. ¶ Tertio. Omne pctm hominis arguit 3
est peccatum in patrẽ. ergo nulluz est in spiritumsanctũ. pseqntia tenz. qz alia est persona patris. alia filij. alia spũsancti: vt in Anathasij symbolo dicit. añcedens patet quia omne peccatum quod contingit ex infirmitate nature vocat in patrẽ. eo q ei approbat potẽtia. mõ oe pctm hoĩs nascit ex

infirmitate. Nam si homo esset ↄfirmat⁹
arguit 4 in bonum non peccaret. ¶ Quarto. Oĩe
pctm̃ est in filium. ergo. cõseq̃ntia tenet vt
prius. añcedens probatur. qr omne pctm̃ ẽ
ex ignorantia. et tale est in filium. eo q̃ si/
bi appropriat sapientia. igit patet maior
quia btũs Augustinus dicit q̃ oĩe pecca
tum ex errore contingit. ⁊ philosoph⁹ i. iij.
ethicorũ dicit. q̃ ignorat omnis mal⁹ que ⁊
qualia oporteat opari: ⁊ a quibꝫ est fugiẽ/
cõseq̃nt dum. ¶ Secundo loco arguit. q̃ peccatũ
arguit 1 in spm̃sanctum nõ sit irremissibile qr om/
ne peccatũ est remissibile. igit. consequen/
tia nota est. ⁊ añcedens videt esse de men
te beati Augusti. in libro de verbis dñi. ca
pi. xi. dicentis. De nullo desperandũ est: q̃
diu patientia dñi ad penitentiã adducit
Modo si aliquod pctm esset irremissibile
Confir. tunc de habẽte hoc esset desperanduꝫ. ¶ Et
confirmat. quia nullũ peccatuꝫ tollit ab
homine statũ viatoris. ergo nullũ est irre/
missibile. ↄsequentia nota est. qr q̃diu ho
mo est viator: potest per gratiã dei resurge
re: ⁊ de peccatis veniã obtinere. ⁊ añcedẽs
patet. quia q̃diu in hac vita sumus: via
arguit. 2 tores existimus ⁊ ad patriã tendim⁹ ¶ Se
cundo sic. Nulla virtus hui⁹ vite confir/
mat in bonum quin ab ea possit quis ca/
dere. ergo nullum pctm̃ sic indurat homi/
nẽ in malum: q̃n ab eo possit homo resur/
gere. probatur cõsequẽtia. qr videt q̃ virtus
sit potentior respectu boni q̃ pctm̃ respctu
mali. Añcedens pꝫ. qr angelus cecidit q̃
fuit plenus sapientia. q̃tum ad itellectũ.
et ambulabat in medio lapidũ ignitoruꝫ
q̃tuꝫ ad affectũ. vt habet Ezechiel. xxviij
Unde Job. iiij. In angelis suis reperit
prauitatẽ. mõ videt q̃ angeli fuit maior vir
tus q̃ cuiuscunq̃ cõmunis homĩs. ¶ Ter
arguit 3 tio sic. Deus potest pctm̃ in spm̃sanctũ re/
mittere. igit. cõsequentia nota est. ⁊ antece
dens patet per glosam sup illud psal. cij.
Qui sanat oĩes infirmitates. dicentẽ. oĩ
potenti medico nullus insanabilis morbꝫ
occurrit. ¶ Et btũs Augustinus sup illud
2 psalmi. lxvij. Dixit dñs ex basan conuer/
tam. dicitq̃ quãdoq̃ pctõres desperatissimi
conuertant. ¶ Et confirmat. qr si sic: seque
Confir. ret q̃ de peccante in spm̃sanctũ deberet de/
sperari. pꝫ cõsequentia qr pctm̃ esset irre/
missibile. cõsequentis falsitas patꝫ p bea/
tum Augustinũ pmo retractationũ dicẽ/
tem: q̃ de quocũq̃ pessimo in hac vita con

stituto nõ est desperandũ. ¶ Deinde arguit. cõseq̃nt
q̃ aliud pctm̃ possit esse tantũ sicut pecca arguit 1.
tum in spm̃sanctum. qr aliqđ aliud pecca/
tum est eque insanabile. igit. cõseq̃ntia te/
net. quia pctm̃ equaliter sanabile equalit
est graue. ⁊ añcedens pꝫ. quia pctm ex igno
rantia videt esse equaliter insanabile. iux
ta glosam sup illud psalmi. ix. Conuertã/
tur pctõres in infernũ. dicentẽ. Nemo in
sanabilior est eo: qui sibi sanus videt. ta/
lis aũt est ignorans. Et ad Roma. ij. sup
illo vbo. An ignoras qr benignitas dei. di
cit glosa. ⁊ est Ambrosi⁹. Grauissime pec/
cas: qr ignoras. ¶ Secundo sic. Infideli/ arguit 2
tatis pctm̃ est tantũ: immo maius q̃ pec/
catũ in spm̃sanctum. igit tenet cõseq̃ntia.
antecedens patꝫ. quia infidelitas maius
bonum aufert. s. totum edificiũ spũale: q̃a
fundamentũ. ¶ Tercio. Malicia vĩdꝫ at arguit 3
tenuare pctm̃. ergo pctm̃ in spm̃sanctũ fa/
ctum ex malicia nõ videt esse sic magnum
quin aliud possit esse ei equale. cõseq̃ntia
tenet. quia equale vel maius esset: qđ nõ
haberet attenuãs. Et añcedens probat.
quia pene inflicte pro peccato origiali vel
q̃ attenuant peccata. vt infirmitas pctm̃
in patrem. ignorãtia in filiũ. sic ⁊ concupi
scentia. Itẽ malicia vt videt eodẽ modo ĩ
spm̃sanctũ. tenet conseq̃ntia. quia illa q̃t/
tuor sunt pene nobis inflicte pro pctõ ori/
ginali. s. ꝫ infirmitas. ignorantia. concupi/
scentia. ⁊ malicia. vt dicit Beda. ¶ Sꝫ p cõseq̃nt
supposito ⁊ pmo quesito est textus salua/ arguit. 1.
toris Matthei. xij. dicẽtis. q̃ qui dixerit
verbum contra spm̃sanctum. nõ remittet
ei: neq̃ in hoc seculo neq̃ in futuro. g̃ nun
q̃. ergo videt irremissibile. ¶ Secũdo. q̃a
dicit Johan. v. est pctm̃ vsq̃ ad mortem 2
nõ dico vt oret quis pro eo. Modo certũ
est q̃ p oĩ peccato remissibili est orandũ
igit. ¶ Et tertio. qr glosa Augustini sup il/
lum textum Math. xij. dicit. ⁊ habet ori/ 3
ginaliter in libro eius de sermõe dñi ĩ mõ
te parũ ante finẽ. q̃ tanta sit labes huius
pcti: vt deprecandi humilitatẽ subire nõ pos
sit. modo peccatum nequit remitti nisi pec
cante ipsum humiliter confitente. ¶ Et q̃r/
to. quia beatus Augustinus dicit ĩ libro arguit 4
de vera religione. c. vj. q̃ peccatum in spm̃
sanctum est finalis impenitentia. ⁊ q̃ hoc
solum peccatum veniam non possit me/
reri. g̃ est irremissibile ¶ Sed p scđo q̃sito. p 2. q̃si.
q̃ sit tãtũ q̃ nullũ aliud equale sit ei: pꝫ p. arguit. 1.

magistrum in littera distin. xliij. ca. pmo: dicentem: ꝙ illud genus peccati est ceteris grauius et abominabilius. igitur nullum
arguit 2 aliud est tantū. ¶Secundo sic. Quia qđ omnibus alijs peccatis plus facit distare a venia est omnibus alijs maius. Sed peccatum in spm̄sanctum est hm̄oi. igitur. patz maior. quia q̄nto pctm̄ est propinquius venie tanto est minus. cum venialia sint minima. et patz minor. quia ex quo est contra bonitatem dei: per quā venia conceditur: patet ꝙ sit simpliciter lōgius a venia: q̄z alia
arguit 3 que dei bonitatem nō sic precludūt. ¶Tertio. Quia peccatum ex certa malicia excedit alia. pctm̄ in spm̄sctm̄ est hm̄oi. igitur patz maior. quia pctm̄ ex infirmitate attenuatur per impotentiā. pctm̄ per ignorantiam attenuatur ex nesciētia. sed pctm̄ ex malicia certa non habet aliquid attenuans. minor patz. quia peccatum in spm̄sctm̄ ē contra dei bonitatem. et sic videtur esse peccatum ex certa malicia. ¶In hac questione iuxta triplicē materiā argumentorum tres erunt articuli. In pmo videbitur de supposito. an aliquid sit. et quot sint. et quid sit peccatum in spm̄sanctum. Secundo. vtrum sit irremissibile. quia excessiue quantum. Et tertio. vtrū sit ceteris maius et maxim omniū aliorum.

Quantum ad primū de tribus est videndū. Primo an sit. Secūdo ꝙ multiplex sit. Et .iij. qđ sit. ¶Quo
Cōclio rnsalis ad pmum est cōclusio respōsalis. Concedendum est aliqđ peccatum esse in spiritū sanctū. Ad hoc sufficiunt auctoritates adducte post oppositum: et cōmunis opinio
Notā. 1 doctorum. ¶Quo ad scđm est sciendum. ꝙ de multitudine pctōrum in spm̄sanctū va
1 rie sunt doctorū sententie. ¶Aliqui enim dicunt ꝙ sint tantūmodo quattuor. scilz desperatio. p̄sumptio. agnite veritatis impugnatio. et inuidentia fraterne gratie. scilicz emulatio gratie diuine crescentis in proximo vel in mūdo. ¶Secundi dicunt ꝙ sint sex.
2 scilz cum predictis quattuor obstinatio. et impenitētie propositū. scz voluntas nō penitendi. ¶Adhuc aliqui addunt pctm̄ ex
3 certa malicia. et finalem impenitentiam. et sic essent octo. ¶Pro quarum opinionū con
Notan. cordia est notandum. ꝙ nomen spūssanctus. (vt dicit magister in pmo libro) qñ q̄z sumitur essentialiter. et sic est cōe tribus personis. quia quelibet persona est spiritus et est sanctus. quo modo accipitur Jo. qrto. spūs est deus. et qui adorant eum i spiritu et veritate adorare oportet. ¶Alio mo 2
do sumitur personaliter prout attribuitur tertie psone in diuinis. s. psone pcedēti a pr̄e et filio p modum doni. et sic sumitur sepe in scriptura sacra. ¶Secundo est notandū. ꝙ iuxta Notā. 2
hoc scđm duplicem acceptiōem spūssctī dupliciter dicitur pctm̄ in spm̄sanctum. Uno modo quod est contra diuinitatem directe. sicut est omnis blasphemia immediate illata deo scđm naturā diuinā. quo modo pctm̄ in spm̄sanctum dicitur blasphemia illata domino nostro Jesu christo cōtra eius diuinitatem. ¶Et distinguitur con 2
tra blasphemiam illatam eidem scđm hominis naturam. Judei enim quandoqz obloquebantur ei quo ad suam humanitatem. vt Matthei. xj. dicebant. Ecce homo vorax et potator vini et publicanorū et peccatorum amicus. ¶Quandoqz blasphemabant eius diuinitatem. vt quando opera 3
que immediate operabatur sua diuinitate: pncipi tenebrarum ascribebant. vt Matthei. xij. dicebant. Hic non eijcit demōia nisi in belzebub pncipe demoniorum. ¶Quarum prima remissibilis dicitur ibidem cū 4
subditur. Quicunqz dixerit verbum contra filium hoīs. id est. ꝯ christum vt ē homo: remittetur ei. quia propter latentiam diuinitatis in homine magis remissibile erat veniam petenti. ¶Scđm dicitur irre 5
missibile. qñ dicitur ibidem. Quicunqz dixerit contra spiritumsanctum verbum. id est. contra christi diuinitatem nō remittetur ei: neqz in hoc seculo: neqz in futuro. ¶Secūdo modo peccatum in spm̄sanctū alio mō
dicitur peccatum quod sit contra tertiam personam in diuinis non ꝙ aliqđ sit peccatum contra vnam personam quod non sit contra aliam. sed quod est contra attributum spūisancto. ¶Cū enim homines pec 1
cent quandoqz ex fragilitate siue infirmitate: hoc peccatum dicitur esse contra patrem: cui appropriatur potentia. ¶aliquā 2
do ex ignorantia hoc dicitur esse contra fi 3
lium cui appropriatur sapientia. ¶Et tertio modo peccant ex certa malicia. scientes enim ꝙ sit malum: adhuc ipm faciūt. Et hoc dicitur esse contra spm̄sanctum. qz bōitas et clemētia sibi sunt approp̄ata. quod ergo

ex certa malicia procedit: contra bonitatē
spūisancto appropriatam fit. Uñ peccatū
Dubiuz in spiritūsanctū appellari solet. ¶ Sed di
cet. Si omnis iniuria dicta inmediate ꝯ
deitatem est peccatū in spm̄sanctum: tunc
omnes blasphemi quolibet modo saltez
in deum directe peccarent in spm̄sanctum
⁊ sic textus de eis diceret: ꝙ nō remittetur
hic: neqꝫ in futuro seculo. Modo hoc vi/
det esse nimis durum. ¶ Quia decima col
latōne dicit imparor. ꝙ iurare per mēbra
christi est blasphemare. quod tamē heu il
Solō lis est aliquibꝫ valde cōmune. ¶ Respon
det. ꝙ blasphemia sine dubio ē pctm̄ val/
de graue. qꝛ immediate est in deum. Mo
do scribit pmo Regū. ij. Si peccauerit vir
in virū: placari ei potest dn̄s. si aūt in dn̄o
peccauerit vir: quis orabit pro eo? Et sepe
in cronicis legimus tempaliter eos puni/
tos. Ut de Herode aggrippa ascribere si/
bi honores diuinos. Et de Juliano apo/
stata pōnēte se cum iudeis contra iesu xp̄i
deitatem. Et in libro Machabeoꝝ. In li
bro Judith. In. iiij. Reg de Senacherib
⁊ exercitu suo. Peccata em̄ que directe sūt
cōtra deitatē: quis non grauissima reputa
Ad 1 bit? ¶ Et cum dicit ꝙ sit durū. Respondet
ꝙ adhuc inter hec pctā aliqua sunt leuio/
ra. ⁊ aliqua grauiora. et ergo ꝙ aliq̄ conse/
quunt veniā: nō est incōueniēs. Quomo
do aūt intelligant auctoritates ꝯrium so
nantes: in seq̄nti articulo exponet. ¶ Ad h̄
Ad 2 quod adducit ex decima collatiōe de illis
iuramentis. dicit ꝙ hm̄ōi iuramēta quan
do referunt ad naturā diuinā: blasphemi
am sonant. qꝛ distinctio membroꝝ vel di
uisio locum in deo nō pōt habere. ¶ Sꝫ in
2 q̄ztum ad assumptā humanitatē referun
tur licet sic sint ꝯtra reuerentiā xp̄i sic non
directe blasphemiā important: sꝫ grauia
sunt. qꝛ sepe audientibꝫ simplicibꝫ pōt ige
ri suspicio, vel opinio falsa. vel etiam ipi/
met iurantes forsasse opinant. puta deita/
tem p membra diuersificari. qd̄ est simpli
citer falsum: ⁊ blasphemū dicere vel cogi/
3 tare. qꝛ hoc deo rectissime repugnat ¶ Uer
ba vero christi Math. xij. rectissime pha
riseis cōueniebant: q̄ a pn̄cipio cognoscen
tes xp̄m esse messiā in lege pmissum: ⁊ esse
verū filiū dei ⁊ heredem in omes gentes cō
stitutū a deo patre: excecati post p inuidi
am dicebant. Uenite occidam⁹ eum ⁊ ha
bebimus hereditatē; vt habet Math. xxi
quod vt adimplere valerēt: miracl'a diui/
nitatis mal' spiritibꝫ ascribebant. vñ etiaz
peccatum nō est eis remissum: sed in ipso
precipitati sunt. ¶ Tertio est notanduz. ꝙ Notā 3
hoc mō pmo peccatum in spm̄sanctuz di
citur blasphemia. que est cum homo sibi
vel alteri creature attribuit quod dei est.
vel etiā cum deo optat. vel de eo p̄dicat:
quod diuinitati repugnat. Ut si qs male
diceret deo. vel diceret sibi vel creature pti
nere: quod deo propriū existeret. sicut si q̄s
pncipaliter vellet dimittere peccata. vel a
dorari propter se. ¶ Quarto est notandū. Notā 4
ꝙ capiendo spm̄sanctum pro tertia psona
in diuinis: sic pctm̄ in spm̄sanctum accipi
tur dupliciter. Uno modo ꝯmuniter pro Primo.
finali impenitentia. quo modo capitur a
beato Augustino libro de vera ⁊ falsa reli/
gione. c. vj. ⁊ in libro de blasphemia in spi
ritūsanctum. qui liber est omelia. xj. de ver
bis domini: vt dicit in enchiridiō. c. q̄nto.
Et hoc peccatum potest fieri i quolibꝫ ge/
nere peccati mortalis: siue corde: siue ore:
vel exteriori opere cōmittatur. Et hoc mo
do nō dixit dominus iudeos peccare i spi/
ritum sctm̄. cum nondum erant in fine vi/
te sue. sed premonuit: ne obloquēdo fact
spūssancti ad hoc finaliter deuenirēt. quo
modo accipi potest illud Marci. iij. Qui
blasphemauerit in spm̄sanctum: non ha
bebit remissionē in eternum sed reus erit e
terni delicti. quia dicebant. spm̄ immun/
dum habet. Et igit pctm̄ in spm̄sanctū eo
ꝙ est pctm̄ ꝯtra remissionē pctōꝝ: que fit
per bonitatem spūisancto appropriatam.
Alio mō dicit pctm̄ in spm̄sctm̄ spālit. qꝛ Scd̄o
est pctm̄ ex certa spāli electōe mali sm̄ ali
quā spālē rōnez repugnantē bonitati spi/
ritus sancti. sm̄ quā bōitas spūsancti solet
impedire: ⁊ a pctō reuocare. Nō em̄ est cre
dēdū ꝙ pctm̄ qd̄ fit ex certa malicia habi/
tus viciosi ppter h̄ dici fieri in spm̄sctm̄. sꝫ
ꝙ sic fit ex certa malicia: qd̄ ipm abijc̄ ali/
quā ꝯdicionē bonā q̄ ē a spūsctō nata pctō
ꝯuenire. vl' qꝛ admittit malū spūssctī boni
tatē sꝫ aliq̄ spāli rōne tollētē q̄ solet pctm̄
Exēplū phibere ¶ Sicut si q̄s desper de dei miscdia. et
ob h̄ qd̄libet sibi placēs nō formidat: pec/
cat ꝯ spm̄sctm̄ cui miscdia ē appropata: sic
bonitas ⁊ clemētia appropriant ei. ecce iste
peccat ex malicia. puta faciendo illud qd̄
scit malum: abijciendo cōdicionem bonā
scꝫ spē: que est a bonitate spūsctī de peccato

retractiua. eodez mō in aliis. ¶ Quīto est
notandū. q a bonitate spūssancti tria sūt
in hominibꝫ retrahentia ipos a pctō. quo
rum vnum est ex cōsideratōne homis ad
deum. Scdm est ex cōsideratōne homis
ad donum a deo gratis exhibitum. ꝛ ter
1 tium ex consideratōne ad pctm̄. ¶ Ex con
sideratōne hominis ad deum cōsiderādo
scz deum fm se: patz. q necessaria in deo sit
iusticia. contra quā peccat per presumptōz
qua quis reputat q deus nō permittet euz
mori sine contritōne finali. vel mō alio cō
simili. ꝛ idō p̄sumptio est pctm̄ in spm̄san
ctuz. quia nihil ip̄edit vl' paruip̄edit in bōi
2 tate spūssancti iusticiā. ¶ Scdm quod cō
sideratur in deo est misericordia. qꝛ sicut ma
gnitudinis eius nō est finis: in ps̄. 144. sic
fm magnitudinez eiꝰ est misericordia eiꝰ
Ecclesiastici. ij. que duo tangit psal. psal
mo. lxj. dicens. Tibi dñe mis̄cdia. vbi hꝫ
secūdum. ꝛ tu reddis vnicuiqꝫ iuxta opera
sua. ecce iusticiā que est primū. Et psal. xx
dicit. Uniuerse vie dñi misericordia et ve
ritas. vbi simul ponuntur ambo. Cōtra hāc
misericordiā peccat per desperatōez qua hō
reputat peccatum [illegible] q deus ipm
[illegible] vel nō velit indulgere ¶ Cūe Ca
Exēplū. in Gen. iiij dixit. Maior est iniquitas mea
q̄ʒ vt veniā merear. Et hec abijcit ab hoīe
donum spūssancti: quod est spes quō venit
ex incōsideratiōe diuine pietatis: quā qt
tidie exhibet. qui eīm parcit peccanti susti
nendo viuentē: proculdubio iam morti e
terne obnoxiū: idō sustinet: qꝛ expectat pe
nitentē dominus. quēadmodū dixit p os
prophete. Nolo mortē pctōris: sed vt cō
uertatur et viuat. Ezechiel. xviij. Quare
eīm pctōrem sustinet: nutrit: ꝛ cōseruat. ni
si vt considerata dei bonitate circa ipsuz a
vicijs se auertat? ingratus eīm est ille val
de qui negligens quottidiana quam do
[illegible] misericordia. ꝛ in vita
[illegible] auget dei offensam: cōtinuatione
criminum ꝛ veniā nō petendo. imo misericor
diā a domino scelerādo. De que ingra
titudine dic beatus ille Bernardus: q ingra
titudo est ventus vrens siccans fontem
pietatis: venā misericordie: ꝛ fluenta gr̄e.
¶ Consideratōne aūt bonitatis spūssancti
3 in ordine ad deuz ꝛ gratis acceptū. ptz. q
ab eo accepta sunt duo. scilicz cognitio ve
ritatis fidei: ꝛ dei super omnia dilectio ꝛ fra
terne bonitatis. que ambo a spiritusancto in

baptismate infunduntur. ꝛ que ambo re
trahunt a peccatis. quia valde malum est
et ingratum q qui veritatem fidei nouit:
illam oppugnat ꝛ inuadit. Et hoc est ter
tium peccatuz in spm̄sanctum. scilz impu
gnatio agnite veritatis. ¶ Similit' ꝛ qui 4
fraternam dilectōem spūsancto donāte re
cepit: ꝛ nihilominus inuidet dei bonitati:
illam fratribꝫ concedenti. recte contra spi
ritumsanctū venit. Et hoc est quarta spe
cies. scz inuidia fraterne charitatis. Et di
stinguitur ab inuidia cōmuni. quia cuz il
la sit displicentia de bono proximi. hec est
inuidia de gratia dei venienti mundo. vñ
istis displicet: q deus suam grām ceteris e
largitur. Et vocatur inuidia fraterne cha
ritatis. ꝛ fortassis posset esse in auaris dis
plicentiam habentibꝫ: q deus sua dona li
beraliter elargitur. displicet eīm auaro in
frugibus abundanti: concessio bladoruz
Item ex consideratiōe ad peccatum q̄ of 5
fenditur bonitas spūssancti: duo occurrūt
retrahentia a peccato. ¶ Primuz turpitu 1
do ꝛ deordinatio actus mentem vulneran
tis: conscientie vermem inducentis: et bo
nitatez dñi offendentis. Hec eīm retrahit
hominem a peccato ꝛ ad penitentiam in
ducit. qui igitur hanc abijcit: impenitens
fit. Et hec est quinta species huius pecca
ti. scilz impenitentia. et hoc non prout di
cit perseuerātiam in peccato vsqꝫ ad mor
tē. qꝛ sic generale est omnibꝫ peccatis ipsa tꝫ
saltem quo ad genus sed prout impeni
tentia dicit habitum quo quis sibi statu
it de dicto peccato si prius ponderato nul
latenus penitendum ¶ Scdm est breui
tas delectationis vel paruitas boni quod 2
in peccato reperitur pro qua tamen eligi
tur quia licz malum esse [illegible] tamē nō
[illegible] sed in eo apparentis
bonitatis eligitur. Hec eīm retrahit a pec
cato scilz considerando q bonum eius fe
re est nullum ꝛ offensio est bonum infini
tum. Iuxta illud apostoli ad Roman. vj
Quem ergo fructum habuistis tunc: in q
bus nunc erubescitis? retrahitur nāqꝫ ho
mo hac consideratōne ne voluntas eius
firmetur in peccato. cui opponitur obsti
natio. qua quis ex habitu consideratōis
boni parui quod est in peccato: preeligit
illud obtinere potius: q̄ʒ de crimine peni
tere. De quibꝫ simul dicitur Hierem. viij.
Nullus est qui agit penitentiam super

peccato suo: dicens. quid feci. ecce impeni
tentiā sequit̄. Omnes cōuersi sunt ad cur
sum: quasi equus impetu vadens ad pre-
lium. ecce obstinatōem in malū. ¶ Ex qui
Cōcl'o 1. bus patent he ꝓpositiones. ¶ Prima ꝙ si
peccatū in spm̄sanctum sumit̄ prout spiri
tussanctus est nomē essentiale: idem ē pec
catū in spm̄sanctum ⁊ blasphemia. patet
ex pma parte secūdi notabil. ⁊ ex tertio no
Cōcl'o 2. tabili. ¶ Secūda ꝓpositio. Si sumat̄ pec
catū in spm̄sanctū pro finali impenitētia.
scz secūdo modo. sic q̄dlibet mortale cum
quo quis morit̄ potest vocari peccatuz in
spm̄sanctum: inq̄ztuz sibi adiacet impeni
tentia finalis. patet ex pma parte quarti
Corre notabilis. ¶ Correlariū. Hoc modo pecca
tum in spm̄sanctum non est spēale peccatū
sed q̄dlibet mortale inq̄ztum cum eo quis
morit̄: hmōi nomine appellat̄. patz ex cō-
clusione. Frustra eīm diceret̄ ꝙ impeniten
tia finalis esset condicio addita vel nouū
peccatum. q̄z oporteret in peccatis procede
re in infinitum. cōsequentiā non deduco.
quia satis sepe deducta est in q̄stionibꝫ pri
Cōcl'o 3 mi. ¶ Tertia ꝓpositio. Si pctm̄ i spm̄san-
ctum sumit̄ tertio modo. sic eius sunt sex spe
cies pus enarrate. Quia vl' peccat̄ ꝯtra bo
nitatem spūssancti sm̄ se: vl' in suis ab ea
receptis donis: vel in cōdicōnibꝫ reperibi
libꝫ in peccato ad bonitatez spūssancti re-
uocantibꝫ ex eaꝝ ꝯsideratōne. Si pmuz.
vel hoc est a spūsancto secludendo iustici
am. ⁊ est ꝓsumptio. vel misericordiam. ⁊ ē
desperatio. Si scđm. vel est cōtra donum
cognitiōis fidei ⁊ est impugnatio agnite
veritatis. vel est cōtra donum fraterne di
lectōnis. ⁊ est inuidia fraterne gratie. Si
tertiū. vel est ex inaduertētia ꝯordinatio
nis que fit per pctm̄. ⁊ dr̄ impenitentia. vl'
ex cōuersione ad breue bonū temꝑale q̄d
apparet in pctō ꝑtinaci animo. ⁊ vocatur
obstinatio. ¶ Sed est dubiū. Utrum hec
Dubiūz peccata in spm̄sanctuz sint actus quibus
voluntas sic eligit: vl' habitus inclināntes
ad hmōi actus? ¶ Ad quod mihi vid' di
Sol'o cendū sicut de ceteris pctis ꝙ nullus habi
tus sit formaliter pctm̄: quo quis demeret̄
immediate penā. patz. quia habitus ma
nent in cōtritis. nō eīm oportz ꝙ si quis cō
tritus fuerit: ꝙ cum hoc ab oī habitu ma-
lo liber sit. Immo in penā criminū cōmis-
sorum cū habitibꝫ ab eis derelictis forte ꝑ
vitam vel ad longū tempus habebit bel
lum. ¶ Scđo. Habitus manēt in dormiē pbat̄. 2
tibus. ⁊ tunc nō vident̄ proprie homines
peccare. ¶ Et tertio. q̄a habitus sunt magis pbat̄. 3
pene peccati. ⁊ ergo nō proprie dicūt̄ pec-
cata. ¶ Secundo dico. ex hoc ꝙ actus hu Sol'o. 2
iusmōi sunt peccata in spm̄sanctuz. puta
cum quis eligit ꝓsumēdo nullū pctm̄ ab-
horrere: ꝑuipendendo dei iusticiaz. vel a
ctu huic consentit: ꝙ maior sit eius iniqui
tas q̄z dei pietas. ⁊ volūtas se cōformādo
illi negligit petere misericordiā. ⁊ ita ī alijs
¶ Correlariū. Cum quis temptat̄ de aliquo Corre.
hmōi: subito resilire debet toto conatu ad
dictamē ecclesie. quod recte fit in omniuz
hoꝝ contrariū. Ut si quis temptet̄ vt secure
peccet. q̄z deus misericors est omnibꝫ: vl' il
lud indulgebit. statim auertere se debet al-
to ⁊ ꝓfundo corde aīa[d]uertendo ⁊ ꝑ[p]ēsan
do ꝙ ipse dn̄s deus tantū est iustus q̄ntū
misericors. ⁊ nescis si citius moriaris q̄z ve
nia concedat̄. ¶ Item si quis etiā q̄ntūcū 2
q̄z fetidus peccator temptet̄ ꝙ deus tm̄ iust'
sit ꝙ tam grauibꝫ pctis suis nō velit vl' nō
possit indulgere. statim resilire debet ꝙ in-
finite misericors ē. pctm̄ aūt vtiqz minoris
est malicie. ⁊ ita in alijs. ¶ Scđm correla- Corre. 2
riū. Peccator cū temptat̄ ad peccandū: auer
tat oculos suos a misericordia. ⁊ se cōuer-
tat ad iusticiā: statuens se ante xpi terribi
le tribunal. ⁊ memorās mortē suā de ꝓximo
imminere. Hec eīm obuiant temptatori. iux
ta illud Ecclesiastici. vij. In oībꝫ ope-
ribus tuis memorare nouissima. ⁊ in eter
nū nō peccabis ¶ Est etiā remediū memo 3
ria passionis christi quā sustinuit: vt om-
nia dimitterent̄ mortalia pctā: vt mortui
peccato viueremꝰ deo. cogitando ꝙ illum
qui seipm̄ pro tuo crimine ad crucē se exhi
buit: denuo peccādo summe ingratitudi-
nis viciū existit. ⁊ in repētinis Jesu xpe mi
serere mihi pctōri. ¶ Tertiū correlariū. eti
amnunc iam ꝑpetrato pncipaliter cōuerte ocu- Corre. 3.
los ad dei infinitā misericordiā: ⁊ ad illā
dulcissimā mediatricē dei ⁊ hominuz filio
exhibentē vbera quibꝫ eum lactauit. ⁊ ad
filiū monstrantē patri vulnera quibus ho
minē redemit. vt hec dic' deuotꝰ Bernar-
dus: ne fallere desperatiōis inuoluat̄: ⁊ pere
at in eternū. Est eīm modus demonis ad
pctā suggerentis: proponere misericordiā
et post cōmissa crimina diuinā iusticiā ꝓ-
ponere pctōri: vt per suggestionē misericor
die ad crimen. suggestioneqz iusticie ad de

ſperationem hominem introducat. ¶ Ter
tio dico. ꝙ licet hi habitus non ſint pecca
ta. tamen plus vicijs oppoſitis. virtutibꝰ
cardinalibꝫ extant formidandi. quia fere
claudunt ſalutis ianuam. eo ꝙ vias aufe
rant penitentię ſalutaris. Hoc de ſecũda
ps tercia pmi art. parte. ¶ Quantũ ad tertiam partem arti-
culi patet quid dicendũ. Nam capiendo
peccatum in ſpm̃ſanctum pmo modo eſt
blaſphemia immediate illata diuinitati
Capiendo autem ipm ſecundo modo eſt
peccatum mortale: cum quo quis ſine pę
nitentia decedit. Sed capiendo ipm ter-
tio modo: ſcʒ prout dicitur peccatũ cõtra
dei bonitatem. vt eſt ſpũiſancto ſpẽalir ap
deſcptio. propriata. poteſt deſcribi. ꝙ eſt pctm̃ fctm̃
ex malicia: qua abijcitur remediũ contra
pctm̃ a ſpũſancto nobis datuʒ. ſicut prę-
ſumptio abijcit timorem. deſperatio ſpem.
impęnitẽtia conuerſionem. obſtinatio re-
greſſum ad cor rectum. ꝛ ita in alijs. Hoc
de primo articulo.

Quantũ ad ſecũ-

dum articulum videndũ eſt. Utrũ ſit ſim
Notã. 1. pliciter irremiſſibile? quod fuit pmũ quę-
ſitum. ¶ Pręmittit pmo. ꝙ remiſſio pctõ-
rum auctoritatiue ſiue pncipaliter ptinet
ad deum. Jdo apl'us ad Hebreos primo
dicit. Eſt purgatiõem pctõrum faciens. et
pſalmo. cij. dicit pp heta. ꝙ delet omẽs ini
quitates anime. ꝛ ex cõſequenti omẽ pec-
catum eſt remiſſibile: quod deus remittere
Notã. 2 poteſt. ¶ Secundo eſt notandũ. ꝙ deũ poſ-
ſe pctm̃ dimittere: poteſt intelligi vno mo
do de potentia ſua abſoluta. Alio modo
Notã. 3 de potentia ſua ordinata. ¶ Tertio eſt no-
tandum: ꝙ ex dictis poteſt patere ꝙ pctm̃
aliqđ eſſe irremiſſibile poteſt dupliciť itel
ligi. Uno modo ex parte ſui. ſcʒ quia ex p
1 te ſui nõ habet cauſam aliquã occaſiona-
liter prouocantem: vt deus illud remittat
2 Secundo modo ex parte dei. ſcʒ quia deꝰ
poteſt ipm remittere. ꝛ hoc de potentia ſua
abſoluta: vel de potentia ſua ordinata.
Cõcľo 1. ¶ Quibꝫ premiſſis ſit pma ↄcluſio hęc. in
ordine ad potentiam dei abſolutã nullũ
peccatum eſt irremiſſibile: nec omĩa pec-
cata ſimul tam demonuʒ q̃ʒ hominũ mor
tuorum. ꝛ viuorꝝ. Probatur ſic Qui ē pn
cipalis creditor cui obligant pctõres pro
peccato omnes poſſet quietare ꝛ relaxare.

Sed deꝰ ē ille creditor pncipalis cui om-
nes tam damnati q̃ʒ adhuc viui obligan
tur pro peccato. igiť. patet maior. quia iſta
niam ſonare videť: ꝙ creditor pncipal' nõ
poſſet quietare debitorem. ¶ Et minor ptʒ 2
per illud pſalmi. l. Tibi ſoli peccaui. Naʒ
ꝛ ſi aliquis in ꝓximũ peccet: hoc tamen in
deum redundat. eo ꝙ eſt dñs omniũ. mo-
do qui ſeruum lędit: dñm offendit. Hoc e
tiã ſatis oſtenſum eſt per rõnes: ad hãc p-
tem ante oppoſitũ factas. ¶ Secũda con Cõcľo 2
cluſio. Capiendo pctm̃ in ſpm̃ſanctũ ſecũ
do modo: pro finali ſcilʒ impęnitentia ſic
cõmuniter de potentia dei ordinata eſt ir-
remiſſibile. Probať ſic. qꝛ vel remitteret in
hoc ſeculo. ꝛ hoc non propter finalẽ impę-
nitentiã. vel in futuro: ꝛ hoc nõ. qꝛ ibi nõ
eſt ſtatus pęnitentię. Unñ ſcriptũ eſt. quo
cunqʒ ceciderit lignũ: illic erit. Eccl'o xj per
lignum intelligiť homo. qui ſi ceciderit in
gratia. manebit a dextris: ſi aũt i mortaliſ
peccati inpęnitentia a ſiniſtris erit. Et in- 1
telligo ſenſum cõpoſitum: ſcʒ ꝙ nõ eſt poſ
ſibile de potentia ordinata dei ꝙ quis de
cedat in pctõ mortali impęnitens finaliť
ꝛ ꝙ deus illud remittat ſaltẽ de curſu com
muni. Unde qui logice loqui vellet cõce- 3
dere poſſet ꝙ finalis impęnitentia ē remiſ
ſibilis de lege cõmuni. ſic arguendo: dmõ
ſtrando pctm̃ mortale cum quo quis dece
det finaliter impęnitẽs. hoc eſt remiſſibi-
le de lege cõmuni. quia eſt pctm̃ purivialo
ris. ꝛ hoc poteſt eſſe finalis impęnitentia
igiť ꝛc. ¶ Notanter addiť. cõmuniter. pro- dr notãť
pter hoc. q̃a legitur ꝙ ad preces ſcti Gre-
gorij anima Traiani imparatoris reſtituta
eſt corpori: ꝛ merito regni quę tamen legiť
finali impęnitentia deceſſiſſe de ſanguine
martyrum quem effudit. ¶ Ita ſancta O- 2
tilia legiť ſui patris animã de inferni clau
ſtris liberaſſe. ſed hęc ſpẽalia ſunt: ꝛ cõmu
niter fieri non conſueta. ¶ Tertia cõcluſio Cõcľo 3
capiendo pctm̃ in ſpm̃ſanctum pmo mo-
do. ſcʒ pro blaſphemia imediate in deum
facta. quis per deum ſit remiſſibile. tamen
q̃ʒtum eſt ex parte ſui eſt irremiſſibile. Pri
ma pars patʒ. quia deus poteſt illi indul-
gere. etiam de lege ordinata. quia põt mu
tare cor eorum ad ſe ꝛ facere ↄtritũ. ¶ Sʒ
ſecunda pars patet. qꝛ cũ blaſphemia im ſcđa ps
mediate offendatur: ꝛ inhonoreť deus. q̃
liter qui ſic peccauit pręſumet veniam pe
tere? quã ſi non petat: quõ eam poterit ob

tinere: offendit enim ex certa scientia ime
diate bonum infinitum. quo ergo aditu ve
Notan. nie habebit accessum? ¶ Unde peccatum
blasphemie sepe legimus temporaliter & e/
naliter punitum. Chrysostomus enim in glo
sa Matthei. xij. super illo verbo de peccato
in spiritumsanctum. dicit. quod ideo dicitur non re
mitti. quia iudei pro illo per romanos puniti
sunt in hoc seculo: & per diabolum in infer
2 no. ¶ Eodem modo murmur super esu car/
nium dominus temporaliter puniuit. vt pa
tet Numeri. xj. quod figurat peccatum in
filium hominis. Sed peccatum in deum
quo multitudo vitulum adorauit. & tem/
poraliter puniuit. & penam eterni nam minatus
est pro illo. dicens. Ego autem in die vlti
Concl. 4 onis visitabo & hoc peccatum eorum. ¶ Quar/
ta conclusio. Capiendo peccatum in spiritumsanctum
tertio modo dictum quamuis per deum sit remis/
sibile sit. tamen quodlibet tale quantum est
ex parte sui irremissibile est. Patet prima
pars. quia deus (vt dictum est in conclusio
ne prima) potest mutare cor & reddere con/
scda pa. tritum. & sic peccatum remittere. Patet se/
cunda. quia omne peccatum quod fit ex cer
ta malicia quantum est ex parte sui est irremis
sibile. Sed omne peccatum in spiritumsanctum
est huiusmodi. igitur patet maior. quia peccatum
quod fit ex infirmitate aliquam secum ha/
bet excusationem scilicet debilitatem & fragilita
tem nature. sicut patet in quibusdam in/
continentibus qui libenter resisterent passio/
nibus quibus succumbunt saltem tempore quo sunt
extra passionem. Similiter & in peccantibus
ex ignorantia non affectata. quia tales non
faciunt quicquam peccati ex scientia. vnde peni
tent informari: saltem vbi non est ignoran
tia affectata. & ergo alleuiatur eorum pec/
catum. & magis reddit venia dignum. sicut
testatur apostolus de seipso: prime ad Timo
primo dicens. Misericordiam consecutus sum
quia ignorans feci. Sed peccatum ex certa ma
licia non aliquo modo potest excusari. sed ex
suo modo faciendi magis poterit aggraua
ri. quia scienter ex electione facit id quod scit
pbat 2 esse malum. ¶ Secundo patet illa. quia pecca
tum quod reddit peccatorem impeniti/
uum: non est ex parte sui remissibile. sed quod/
libet peccatum in spiritumsanctum reddit peccatorem
quantum est de se impenitiuum. igitur patet
maior. quia peccatum non dimittitur sine con/
tritione & penitentia. patet minor inducti
1 ue. ¶ Presumptio enim excludit timorem iusticie

dei que deberet inducere penitentiam. De/ 2
speratio excludit spem venie. vnde ergo fru/
ctuose peniteret: cum sine spe displicentia de
peccato non valeat? ¶ Impugnatio verita/ 3
tis agnite opponit se fidei sine qua impos
sibile est placere deo. ad Hebreos. xj. ¶ In 4
uidentia fraterne charitatis opponit se cha
ritati. quia non vult eam esse in aliis. & sine il
lo velle ipsam recipere non meretur. ¶ Eodem 5
modo propositum non penitendi manifeste ex/
cludit penitentiam. ¶ Et similiter obstinatio in 6
bono temporali quod sine debito iusticie non
potest sustineri: impedit reditum ad bonum
incommutabile: & sic a salute. ¶ Et tertio. quia pbat 3
corporalis infirmitas mortalis est: si per eam
infirmus omnem abominetur escam corporalem
Sed modo simili spiritualis infirmitas in/
curabilis est ex parte sui: si reddit infirmum
omnem cibum spiritualem abominantem. Modo
peccata in spiritumsanctum sunt huiusmodi. patet maior de
se. & conuenienti similitudine. Et patet minor
quia (vt dictum est) quodlibet eorum opponitur
vni necessario ad salutem de per se assumendo
in nutritione spirituali. ¶ Correlarium. Non di/ Corre.
cuntur peccata in spiritumsanctum primo & tertio mo
do dicta irremissibilia: quia remitti non pos
sunt patet per tertiam conclusionem de pri
mo modo. & per primam partem quarte de ter
tio modo. sed ideo quia quantum est ex par
te sui causam oppositam remissioni secum
ducunt patet ex deductione secunde par
tis conclusionis quarte. Hoc d. ij. ar.

Quantum ad tertium

articulum: videndum est de secundo quesito. scilicet
vtrum nullum peccatum sit tantum quantum
peccatum in spiritumsanctum? Ubi est aduer
tendum quod peccatum potest dici tripliciter
alio peccato grauius. vel respectu subiecti quod
eo deformatur. vel respectu obiecti quod eo of
fenditur. vel respectu modi quo peccatum eli/
citur: & quo homo per ipsum ad penam ob
ligatur. ¶ Respectu subiecti videtur dici pec/ 1
catum grauius. quod reddit subiectum mise
rabilius. ¶ Respectu obiecti peccatum dicitur 2
grauius quo offenditur obiectum nobilius
¶ Sed respectu modi dicitur grauius quod 3
modo magis demeritorio elicitur quo reus
ad maiorem penam astringitur. ¶ Secundo est Nota 2
notandum quod peccatum quod fit rectius contra
deum obiectiue maius est. quia melior ob/
iecti directius offensiuum. ¶ Tertio est no Nota 3.

tandum q ex parte subiecti pctm dicit in
sanabilius quod plibus condicionibus suc
cure repugnantibus est inuolutum. sicut e-
gritudo corporalis minus esset sanabilis
cuius essent fortiores cause eius impedien
Nota 4 tes curam. ¶ Quarto est notandu q com
paratio sic in genere attendenda est: cete-
ris paribus: et no requirit q verificentur p
quolibet indiuiduo illius generis. sed suf
ficit q pro aliquo. Unde no est credendu
q omnia peccata alicuius generis sint eq
grauia. et ideo no oportet si illud genus sit
grauius alio genere: q quodlibet illius sit
Nota 5 quolibet peccato alterius grauius. ¶ Quin
to est notandu q comparatio pctorum est
difficilis. quia difficile est homini cogno
scere q grauiter quisq peccando offendat.
Unde orat ppheta. Delicta quis intelli-
git: ab occultis meis munda me dne. psal.
xviii. et ergo conclusiones quas ponam:
Concl. 1. vt probabiles pona. ¶ Prima itaq conclu-
sio. Peccatum in spmsanctu quo ad gen9
est grauius alijs generibus peccatorum quo
ad obiectum quod eo directe offenditur.
patet. quia pctm in spmsanctu directe est
contra deum: qui est obiectum infinite no
bilitatis. alia genera etsi sint contra deum:
tamen no sic directe vt notum est. igitur.
consequentia nota est. et tenet ex eo q ceteris
paribus dictum est: pctm est grauius: quo
offenditur nobilius obiectum. vt ceteris
paribus grauius peccaret peccans in du
cem q in equitem. minor patet de blasphe
mia: de desperatione: et psumptione. et sic alijs
Concl. 2 huiusmodi. ¶ Secunda conclusio. Pctm in spi-
ritumsanctum etia grauius est alijs pec-
catis quo ad genus: quo ad subiectum. patz
quia ceteris paribus reddit subiectum minus
curabile. igit. consequentia tenet per terti-
um notabile. et antecedens patet. q nullum
dicitur peccatum in spmsanctu: nisi sub ali
qua ratione sm qua remouet aliqua huiusmodi bo
nam condicionem sm qua spussanct9 co-
sueuit curare peccata. vt in secunda parte p
mi articuli dictum est. hoc aut nulli alte-
Concl. 3 ri generi conuenit pctorum igit. ¶ Tertia
conclusio. Pctm in spmsanctu etia est ce-
teris grauius quo ad peccandi modu. ap
paret. quia peccatum quod sm suam tota
latitudinem includit fieri ex certa malicia
grauius est quo ad modum peccandi q
alia genera peccatorum que hoc no includunt
modo pctm in spmsanctum dicitur fieri q
ad genus ex certa malicia. imo no videtur es
se pctm in spmscm nisi ex certa malicia. vt
magister videt dicere in littera. et alia ge-
nera peccatorum non. igit. Patz maior de
se. quia cum ratio formalis deformitatis in
peccato sit auersio a bono incomutabili. et
conuersio ad bonu comutabile. quanto hec
fit modo magis indecenti tanto est graui-
us. nullus aut modus auersionis est tam
te malicie: sicut est auertere se ex malicia:
non ex fragilitate vel ignorantia ¶ Minor 2
nota est. q cu pctm in spmscm sit: vel blas
phemia vel quod recte est contra bonitate
spussancto appropriata. patz q blasphe-
mia fiat ex certa malicia. cum nulla passio
ad hoc inclinet. nec aliqua ignorantia de hoc
excuset. ¶ Similiter pctm quod fit contra 3
bonitatem spussancti directe ideo dicit: q
fit ex certa malicia. Alia autem pctorum
genera possunt fieri ex ignorantia vel fra-
gilitate nature. et ideo no includunt talem
modum fiendi male sicut pctm in spiritu
sanctum. ¶ Quarta conclusio et responsalis Concl. 4
Genus peccati in spmsanctum est tantu
q nullum aliud genus peccati potest esse
tantu patet per tres pcedentes conclusio-
nes. quia est maius quo ad obiectum. est
magis graue quo ad subiectum. et etiam est
grauius et maius quo ad peccandi modu
ergo videtur quo ad gen9 esse grauissimu
consequentia nota est: per primum notabile. q
penes hec tria attendit pcti grauitas. et an
tecedens patet p tres conclusiones pcedentes.
¶ Sed contra dicit. Nunquid primi hois Contra. 1
pctm fuit grauius? Patz q sic q totu ge
nus humanu damnauit. et tn no fuit pec
catum in spmsanctum. vt notu est. ¶ Se- 2
cundo sic. Quia multa sunt pcta q nimia
sua grauitate nequnt absolui nisi a papa
et no est sic de pctis in spmsanctu. igit. patz
maior de incendiarijs vel fractoribus ecclesi-
arum post denunciationem de his q interfi-
ciunt clericos et falsarijs litterarum aplicarum. patz
minor. q etia de blasphemia absoluit epus
et de pposito impenitendi vel obstinatione
simplex psbyter. ¶ Tertio. Sic se habz ge 3
nus ad genus: sicut grauissimu vnius ad
grauissimu alteri9. Modo grauissimu iracu
die est mai9 q grauissimu pcti in spmscm.
igit. maior nota est. et minor patz q grauis-
simu iracudie pt esse interfectio summi pont
ficis in maiori festo diuina celebrantis i p-
sentia toti9 chori: vel forte toti9 collegij. hoc

aūt est grauius q̄ q̄dcunq; dari posset ex
4 parte peccati in spm̄ sanctum. ¶ Et quarto.
Interfectio ppriȩ matris est pctm̄ iracun-
diȩ vel inuidiȩ: ꝛ ppositum nō pgnitendi
de amore in honesto habito ad cōcubinā:
est pctm̄ in spm̄ sanctū. vt dcm̄ est in secun
da parte sc̄di articuli. ꝛ bene esset insanus
qui diceret q̄ minus pctm̄ esset interfectio
matris q̄ tale ppositum nō pgnitēdi. igił
videł q̄ conclusio nequeat stare. ¶ Ad p-
Ad 1 mā harum rationū dicił. q̄ p̄mi hominis
pctm̄ licet fuerit maxim extēsiue. nō tn̄ fu-
it maximū intensiue. sicut de hoc dictū est
supra quȩstiōe. xiiij. in tertia parte sc̄di ar-
ticuli. Vn̄ blasphemia in deū grauius es-
Ad 2 set pctm̄ q̄ fuit eius pctm̄ intensiue. ¶ Ad
sc̄dam q̄ pctā nō semper ex eo grauiora sūt
intensiue: q: sunt superiori reseruata. sz hoc
fecit ecclesia nō pp̄ter peccati grauitatez:
sed pp̄ter promptitudinē hoim in maluz
et maliciam quȩ inde pōt sequi. sic sȩpe g̃
uius esset pctm̄ iz decipiem q: depenere vł
apponere siām intentōe falliēdi in literis
aplicis. tn̄ de p̄mo absoluit epūs. de sc̄do so-
lus papa. nō q: g̃uius: sz q: hoies auari-
ciȩ inclinati sic leuit̄ possent de h̄ al solum ad
falsificatōem eare nimis pni. ¶ Ad tertiā
Ad 3 negał minor. Ad pbatōem q̄ grauiꝰ esset
sic interficere summū pōtifice. dico si electi
ones essent pares grauiꝰ esset pctm̄: velle in
terficere deitatē vel nō esse: q̄uis sit ipos-
sibile q̄ illud velle ꝯficere sic dūo est no
bilior q̄ creaturȩ. Itē in eodē casu grauius
esset pmittere q̄ aliis hoc deberet finalit̄ in-
dulgere. ꝛ eū h̄ facere postposito tēp̄e spiri
tus sancti. q̄ hoc solū facere: vel eligere nū
q̄ de hoc dolere faciēdo: q: soluz eligere h̄
facere. Verū est q̄ maior illius rōnis sup-
ponit, vt puto, falsū. puta q̄ in aliq̄ gn̄e
pctōz sit dare pctm̄ grauissimū. nō enim
est dare in aliq̄ gn̄e (vt ȩstimo) maximuz
pctm̄ qd̄ pōt esse. sic nō est dare maximuz
recessum a medio. ¶ Ad q̄rtā. q̄ illa rō nō
Ad 4 arguit contra conclusionē sed solum q̄ ali
quod indiuiduū odij vel irȩ possit ȩsse pe
ius dato certo indiuiduo pcti in spm̄ sctm̄
hoc tn̄ nō reputo incōueniēs: nec dic̄ con-
trariū cōclusio. sz ꝯclio cōpat genus ad ge
nus. ꝛ certū est q̄ peius esset ceteris parib᷒
velle nō esse deitatē q̄ interficere matrez
q̄uis hoc sit multū graue. Itē velle nō pȩ
nitere de interfectōe matris est grauiꝰ q̄ in
terfectio matris q: includit continuationē

peccati electōis qua quis interficit suam
matrē. ꝛ addit deordinatōem. s. ꝯplacenti
am de hoc in fine vitȩ cōtinuanda. vel d̄
hoc ipō nō pgnitendū. ꝛ s̄ vidi ꝯclio stare.
Hoc de tertio ar.

His premissis re-

spōdeł ad rōnes p̄ncipales. ¶ Ad p̄mā cō Ad 1
tra suppositū ptz ex dictis: q̄ nō sit falsū p̄ncipa.
q: pctm̄ qd̄ fit ex infirmitate est in patrez
qd̄ ex ignorantia: in filiū. vt dcm̄ est. ¶ Ad Ad 2
sc̄dam q̄ in pctō in spm̄ sctm̄ malicia non
placet sb̄ rōne maliciȩ: vt dic̄ btūs Dyo-
nisiꝰ. q: si sic ꝑciperēt solū ad malū. nō elige
rent ea quȩ eligūt. Sz dr̄ fieri ex certa ma
licia. q: operans scienȩ ipm̄ esse malū nō ex
infirmitate victus: sz potiꝰ palato cordis
corrupto in eo qd̄ esse malū fingit sibi ra-
tionē boni. ꝛ s̄m hanc fert in ipm̄. ¶ Per h̄ Ad sc̄m
dico ptz ad formā q̄ maior est neganda.
Ad mīnorem q̄ veltē q̄ sciat: ꝛ nō ex fortitu-
dine passionis eligit id qd̄ scit maluz: fin-
gens sibi in eo aliqua rōnem boni. ¶ Vel Vel sic
dic̄ q̄ pctm̄ fieri ex eo q̄ aliciū malicia pla
cet sm̄ se pōt itelligi dupł. Vno modo q̄
sibi placeat sb̄ rōe maliciȩ nudȩ. ꝛ sic vult
btūs Dyonisiꝰ. q̄ nullus eligit ea quȩ eli-
git ꝛc. Alio mō q̄ aliq̄s videns maliciam
in actu pp̄ter aliquā p̄tatem actuā quaz spe
rat in eo bonitatē: ex aliq̄ spiali habitu vel
motu vicioso prōptus ad malū nō cōtra
laborat: sz statim ꝓsequił. ꝛ sic vult magi
ster q̄ pctm̄ in spm̄ sctm̄ fiat ex eo: q̄ aliciū
malicia placet s̄m se. ¶ Ad tertiā. negetur Ad 3.
añcedēs. vocādo pctm̄ qd̄ fit p̄ncipaliter
ex infirmitate: passiōe lez obiecti supante
cū naturali p̄tate naturȩ nostrȩ ad ma-
lū. ¶ Pro cuiꝰ declaratōe est sciendū: ho- Notā.
mines q̄tuor modis cadere in pctm̄. Pri
mo ex simplici infirmitate. s. q: passiōe ob
iecti inclinate appetitū sensitiuū volūtas vł
incauta vel ad carne inclinata dimissa rō-
ne sequił sensum quo mō cadunt incōti-
nentes cōmuniter. Sc̄do mō peccat ho-
mines ex ignorātia. quia nō sunt debite i
structi de modo directōis suȩ vitȩ. Ut si
quis ꝑponit legē dei: ꝛ tn̄ cogit ea q̄ sunt
minuere: credēs in eis se nō peccare: ꝛ ptin
discussionē vitȩ interioris. sic iuuenes plo
riȩ choreas ꝛ ꝯplacentias in ploris. vt vir
in mulierē vel mulier in virū sine tn̄ ꝯsen
su ad actus exteriores carnis: vł etiā acꝰ

ciferie:co.sicut oscula vel amplexus credē
tes hm̄ōi nō esse peccata. et est sic peccare:
cū nō fiat ex fortitudine passionis: pecca/
3 re in filiū. ¶ Tertio mō peccant homīes ex
habitu malo acq̄sito promptificante vo/
luntatē ad deformiter volendū. habit⁹ em̄
inclinat potentiā ad similes actus illis ex
quib⁹ est genitus. Et iste modus peccādi
posset vocari ex certa malicia. nō tñ ē iste
modus quo peccat̄ī spiritūsctm̄: nisi alio
cōcurrente. Vñ hic modus peccandi si ha
bitus inclinet ad passionē mouentem ad
malū ⁊ nō cōcurrit alius habitus: adhuc
pctm̄ est in patrē. q2 est ex infirmitate ma/
iore q̄3 erat ante habitū. quia habitus ali
cui⁹ mali prōptificat potentiā ad malum
⁊ si est ad ea in quib⁹ qs per ignorantiā of/
fendit sine fortitudine passionis: peccatū
4 quod fit est pctm̄ in filiū. ¶ Quarto modo
peccat quis videns ⁊ sciens malū ductus
aliquo habitu vel motu qui est in 9rium
alicuius dispositiōis: per quā bōitas spiri/
tussancti retrahere cōsueuit a pctō. Verbi
grā. Aliq̄s sepe sine passione sciēs ample/
xus ⁊ libidinosos s̄mones esse pctā morta
lia ea sine formidine admittit. vel q2 pre/
sumit q spūssanctus vtiq3 indulgebit ei de
talib⁹. vel desperans posse grām 9sequi qua
iuste viuat. Vñ in turpib⁹ delectatōē3 quę
rit. ⁊ istud pctm̄ vocat̄ recte ex certa mali/
cia. q2 ibi assumit̄ malicia: vel habitualit̄
cōcurrit: cōtraria vel iusticię spūssancti scz
in p̄sumentib⁹. vel misc̄dię spūssancti: vt ī
desperantib⁹. Et ita est etiā in alijs pctis hu
iusmōi: vt in impenitētia cogitat impeni/
tens. ego de isto pctō ⁊ delectatōib⁹ q̄ sunt
in eo nunq̄3 volo penitere. Vel obstinat⁹
ego huic vtiq3 volo semꝑ adherere. Aut
in alijs cogitat aliq̄s sic. ego volo vtiq3 ve
ritatem legis impugnare. ex quo eā neq̄o
obseruare. Vel inuidus fraterni charitati
Ah si om̄es essent miseriores te. vel cur il/
le tm̄ habet de bono: ⁊ ego nō. Hec autem
dicunt̄ recte pctā ex certa malicia. q2 9cur/
rit malicia: bonitati spūssancti 9ria imedi
ate. De quib⁹ pctis nō est negandū: quin
fiant ex infirmitate: sed nō solū. nec eorū
malicia attendit̄ penes infirmitatē: respe/
ctu passionis. sed penes maliciā oppositā
spūisancto immediate dirigenti modum
Ad for. operationis. ¶ Per hoc ad formā: sicut dc̄3
est: negetur antecedens. Ad pbatōē3: nege
tur maior q omne pctm̄ quod cōtingit ex

infirmitate naturę est in patre3. sed quod
ex sola ifirmitate naturę respectu passiōis.
quod aūt ex malicia 9currente actu3 ime
diate regulate 9ria bonitati spūssancti fit.
q̄uis de neces sit: q iste sit maxime itam⁹
quia difficiliter curabilis nō tñ vocabat̄ i
patrē. sed a pncipaliori rōne mali. s in spi/
ritūsanctum ¶ Ad quartā. neget̄ añcedēs Ad 4
et ad pbatōem neget̄ añcedens q omne pec
catū sit ex ignorātia. Et ad dictū Augusti.
q caput errorē large: put dicit totā obliqui
tatē intellectus q2 affectus. sc3 vel ex erro/
re malę putationis intellectus. vel ex erro
re malę electōnis volūtatis. Et ad p̄bum
iii. ethicoꝝ qd̄ ph̄us ibid. dicit q dicte
tat ignorantē esse. ⁊ ex ignorantia peccare.
q2 stat bene q aliq̄s ignoret aliq̄d esse ma
lum qd̄ facit. ⁊ q tñ ignorātia nō sit ca ęiu
actionis malę imo etiā si latet: sic ageret.
qd̄ pz de his qui postq̄ sciunt: nō penitet
de facto. Unde q̄ ex habitu vicioso vel for
titudine peccant: ignorat q2 male agunt. ⁊
quę sequant̄ ad hm̄ōi actus nō vident. et
forte post determinatōem volūtat̄ ad ma
lum cessat quę fuit ratio recta. nō tamē ex
hac ignorātia: s3 habitu vel passiōe dicun
tur peccare. ¶ Ad rōnes que fiūt 9 pmū q̄/ Ad 1
situm. ¶ Ad pmā ⁊ ad eius cōfirmatōnē aliarum
dicit̄ q arguant p pma parte remę conclu
sionis scdi articuli q2 sine dubio possunt
remitti. ⁊ fortassis remissa sūt. vt idolatria
et 9similia blasphemię multę. tñ q̄3tu3 est
ex parte peccatoꝝ illoꝝ 9sideratoꝝ s̄m p/
prias rōnes q2 fiūt ex certa malicia nō ha
bēt rōnem remissibilitatis: sicut haberēt si
fierent ex infirmitate vel ignorātia. Et ex q̄
dicit̄ de omi pctō: pz. q finalis impenitē/
tia de lege ordinata nō est remissibilis. nec
de illa loquit̄ Augustin⁹. ⁊ illa pōit homi/
nē extra statū vię. ¶ Ad scdam. seclusa ṽtu
te virginis matris cōcedit̄ añcedens. ⁊ ne Ad 2
get̄ 9ña. q2 semꝑ cōiter in ptāte viatoꝝ est
cadere ⁊ dimittere virtutem pro statu vię
s3 resurgere. non sic est ī ptāte sua: si ī mor/
tali sit. Et sic in pctō qd̄ est in spm̄sanctu3
tunc difficile fit. q2 occasionē secū habet:
quę bonitatē spūssancti aliq̄liter excludit.
pōt tñ spūssctūs illā tollere ⁊ 9riā dare. et
sic pctōrem viuificare. ¶ Ad terciā ⁊ eius
confirmatiōes: q sunt p eade3 pma parte Ad 3
tertię cōclusionis secundi ar. ¶ Ad rōnes
arguentes cōtra scdm̄ q̄situm. ¶ Ad pmā Ad 1 ali
neget̄ añs: q aliqd̄ aliud pctm̄ sit ęqualit̄ arum

insanabile fm se ↄsideratum: ceteris pari
bus. et negef q pctm̄ ex ignorantia sit eq̄ i-
sanabile. Et ad pbatōem ad glosaz psal
mi. ix. dicif. q loquaf de ignorante morbū
spūalem: q sit insanabilissimus in ordine
ad suam opionem. quia nescit eum. Sim
pliciter tamen insanabilior est despans q̄
ignorans. quia facilius est sciam introdu
cere q̄ desparōem tollere. cum sciētia possit
dari a deo cum causis secūdis. spes autem
cum sit ꝟtus theologica: a solo deo habet
Alij infundi. ¶ Alij dicunt. q pctm̄ in spm̄san-
ctum est insanabilius ex pte morbi. s; pec
catū ex ignorātia ex parte egri. Et nō est ↄ
dicta. simpliciter eni (vt dcm est) insana-
bilius est peccatum in spm̄sctm̄: ceteris si-
milib;. Ad glosam Ambro. ad Roma. ij
dicit: q verū: cū dicit. grauissime peccas q:
ignoras. q intelligit. grauissime. i. periculo
sissime. q: nō facis tibi ↄsciam de eo de q̄
teneris. et hoc est piculosum. q: nisi mutef i
Ad 1 te hec ceteras: te ad iferos pcipitabit. ¶ ad
scdām negef añs: ↄsiderādo infidelitatez
fm se. et ad pbatōem dr q de p se et imedia
te infidelitas nō tollit nisi fidē. vꝫ ē q ex
ↄsequenti tollit charitatez. mō min9 ma-
lum est carere fide q̄ deum blasphemare
fm se: imo habere habitū positiuū ↄrium
fidei. s. credere nō esse vitaz post hanc: mi9
peccatū est desparatione vel blasphemia. q̄a
etiā minus punief. Vñ nō estimo q ifide-
les credētes positiue deū esse simplicē in p-
sonis. sic simplex est in essentia plus debie
puniri q̄ si verā habuerit fidem: et discede-
rent desperando. ¶ Ad terciā dr. q defectus
Ad 3 quos Beda enumerat inesse nobis ex
pctō originali. s; infirmitatē in resistēdo
malo quo ad affectū. ignorātiā in cogno-
scendo q̄ ad intellectū. ↄcupiscētiā carnis
quod ad appetitū sensitiuū. et maliciā id est
pronitatē ad malū: hec tria ↄsequentem
quo ad totū hoiem q̄tuor sūt. s; hec nō ē
malicia a q̄ denoiaf pctm̄ in spm̄scm̄. quia
hec nō est pctm̄. imo hi q̄tuor defect9 qui
sunt reat9 culpe original' manēt in bapti-
satis. vt mgr̄ dixit vbi sup. q. xix. pene em̄
orig'alis peti pctō indulto tā quo ad cul-
pā q̄ quo ad penā post hāc vitā: manent
in vita p̄senti in exercitiū hūilitatis. ¶ S;
1 malicia a qua denoiaf pctm̄ in spm̄scm̄ est
q̄ alie culpa: nō attenuās: s; fortiter agg̃-
uans. q: est habitus et actual' mot9 volun
tatis: quo fert in pctm̄ fm aliquā rōnē ↄ-
traria maiestati vel bonitati attribute spi
rituisancto fm aliquā rōnem fm quā spi-
ritussctūs ↄsueuit a pctō reuocare. vt in se
cunda pte p̄cedentis articli dcm est. mō h
motus fortiter aggrauat pctm̄. cū icludit
circūstantiā pessimā. s. cōdicionis q̄ nō re-
trahit a peccādo. ¶ Per h ad formā negef Ad. for.
añs: loq̄ndo de malicia put ab ea sit pecca
tū in spm̄sctm̄. Ad pbatōem: pꝫ ex dictis
q hec nō sit malicia de qua loquif Beda.
s; illa est pronitas ad malū. hec aūt culpa
¶ Ad rōnes factas p ptib; oppositis in q̄
tum ipe pbant: q sit aliqd pctm̄ in spm̄sa- Ad r
ctum. sic sunt p dictis. ¶ S; ad auctorita aliarum
tē Math. xij. dicentē. q tale pctm̄ est irre-
mediabile. dicif fm q dicit mgr̄ in lra. ca.
iij. dis. xliij. q dr irremediabile. q: vix aut
raro vel difficulter remittitur. ¶ Vel pt di Vel sic
ci irremediabile. q: q̄ntū est ex parte sui ē
irremediabile. q̄uis p deū possit remitti. s.
q: secum portat condicionem repugnantē
sue remissioni. ¶ Ad scdaz de pctō ad mor Ad. 2
tem: p̄ma Joh. v. dic mgr̄ ex ꝟbis Aug.
ca. vj. et c. vij. dis. xliij. q loquif de his pec-
catis cū fuerint ↄiūcte impenitētie finali.
et tunc pro eis nō est orandū: p quib; ta-
mē beūs Aug. dic orandū: li. p̄mo retrac.
et q de eis nō sit desperandū: q̄diu sūt via-
tores. ¶ Ad glosam bti Aug. q tanta ē la-
bes hui9 peti. et c. dr. q nō velit pl9: q̄ q ex Ad 3
parte sui nō est remissibile. nec possit subi
re humilitatē: veniā supplicādi, pter an-
nexā condicionē venie repugnantē hāc ta
mē dñs potest n iscdita tollere: ad preces
ecclesie. et tunc illa cōdicioē ablata pecca-
tor veniā petere pōt. ¶ Ad q̄rtā auctem de
finali impenitentia dici pōt: est p scda ↄclu Ad 4
sione secundi ar. Alie auctes arguētes: q
sit grauissimū pctō ꝯ. arguūt p q̄rta ↄclu-
sione tertij arti. Hoc de q̄stione.

Primo queri

tur circa scdm. Vtrū sicut potē-
tia peccandi est a deo: sic omnis
potentia dominandi sit ab eo? Que q̄
stio vnū supponit: et aliud querit. supponit
q potentia peccandi sit a deo. scdo querit
verum oīs potētia dñandi sit ab eo. ¶ Cō
tra suppositū arguif sic. Nulla est potētia arguit. 1.
peccādi. igif falsum est suppositū. ↄña no
ta est. et añs pbaf. q: nulla potētia deest ei
qui omipotens est. Nō potentia peccādi

omnipotenti abest.igitur.patet maior.qa
cōtradictio vidr esse q oipotenti omīs po
tentia assit.als nō esset omipotēs.ꝛ q aliq
potētia ei desit.qꝛ sequit deest.g non adest.
minor ptz.qꝛ omipotens non pōt peccare
arguit. 2 ¶Secūdo sic.Gloria nullā potentiā tol
lit:ꝛ tñ tollit potentiā peccādi. igit nllā est
potētia talis.Maior nota.qꝛ glīa perficit
et nullā aufert potentiā.ꝛ minor pz. quia
arguit 3 beati nequeunt amplius peccare.¶Tertio
Quia nihil est actus peccādi.g nec aliqd
est potentia peccandi. ꝯña tenet.qꝛ actus
est ꝑfectio potentie.ix.meth. añcedēs ptz
quia actus peccandi est pctm̄.et tale nihil
est:ſm btm̄ Augustinū exponentē illd Jo
arguit 4 han.pmo.sine ipo factū est nihil.¶Quar
to ꝓbatur añcedens.Quia si esset aliq po
tentia peccādi:maxīe esset libertas arbitrij
Sz illa nō est potentia hmōi.igit.pz ma
ior.quia omē pctm̄ est ex libero arbitrio. ꝛ
minor ptz per venerabilē Anselmū in de li
bero arbitrio dicentē.q potētia peccādi nō
arguit 5 est libertas nec pars libertatis ¶Quinto.
Quia omīs vis peccandi est impotentia.
ergo nulla est potentia peccandi. tenet cō
sequētia.quia impotētia nō est potentia.
et añcedens ꝓbatur.qꝛ potētia peccandi ē
potentia deficiendi:sicut peccare est defice
re. Modo tale videtur esse impotentie:
sc̄do pn/ sicut potentia moriendi.¶Secundo pn/
cipaliter cipaliter sic.Omnis potētia que est a deo:
est perfectior cōiuncta actui: q̄ȝ remota ab
actu.Sz potētia peccandi nō est ꝑfectior
coniuncta actui.ergo nō est a deo.ptz ma/
ior.quia potētie que sunt a deo:sunt ꝓpter
actus tanq̄ȝ finem.quia nihil est a deo fru
stra:pmo celi.iij.de aīa.omnia em̄ fecit in
numero:pōdere:ꝛ mēsura.Sapie.xi.et sic
ad certum finē ꝛ ex cōseq̄nti potētias pro/
pter actus.minor ptz.qꝛ peccare peius ē q̄ȝ
arguit 3 posse peccare.¶Tertio sic.Nihil dicēs de/
fectum est a deo.Potētia peccādi dicit de/
fectū.ergo nō est a deo.patet maior.quia
dei ꝑfecta sunt opa Deute.xxxij.mīor ptz.
quia dic aptitudinē ad pctm̄:quod est de
arguit 4 fectus.¶Quarto sic.Potētia peccādi est
mala.igit nō est a deo.cōseq̄ntia tenet.qa
nullū malū est a deo.añcedens pz.qꝛ vsus
potentie peccandi est malus. qꝛ malū est
peccare.ergo ꝛ ipa:iuxta illud topicū. Cu/
arguit 5 ius vsus malus est.ipm quoq̄ȝ maluz est.
¶Quinto sic.A deo nō est actus peccādi
ergo nec potentia.tenet ꝯsequētia. quia a
quo est potētia:ab illo est actus. ꝛ antece/
dens ptz.quia peccare est actus peccandi
quod nō est a deo.cū deo auctore nihil fi
at deterius. vt dic beatus Augustinꝰ que
stione.iij.li.lxxxiij.que.¶Sexto sic. Om arguit 6
ne quod est a deo:habet exēplar in deo. sz
potētia peccandi nō habet exēplar in deo
igit.patz maior per btm̄ Augustinū li. 83
que.questiōe.xlvj.volentem q omniuz q
sunt a deo:idee sunt in deo.ꝛ minor ptz.qꝛ
deus nō est exēplar pcti vel peccādi.¶De cōseq̄nt
inde secūdo loco arguit cōtra quesitū.scilz arguit.1.
q nō omnis dominatio seu potestas domi
nādi sit a deo.Primo per illud qd scribit
Osee.viij.c.vbi dicit a deo sic.Ipsi regna/
uerūt ꝛ nō ex me:pncipes extiterūt:et non
cognoui.ergo possunt esse pncipatus qui
nō sunt a deo.¶Scdo sic Nihil a deo col 2
latum est vsurpatū.Nō sepe potestas do
minādi est vsurpata.igit.maior ptz. quia
quod deus alicui cōfert:nō vsurpat. mior
pz de dñio tyrānoꝝ.¶Confirmat quia qd Confir.
est iniustū:nō est a deo.Nō quādoq̄ȝ po/
testas dñandi est iniusta.igit.maior patz
qꝛ iustus est dominus in omībꝫ vijs eius
psalmo.cxliiij.minor nota est.¶Tertio in 3
ordinatio nō est a deo.Sed malos dñari
sup bonos est inordinatio.ergo nō a deo.
maior nota est.qꝛ inordinatio est mala.et
talis nō potest esse a deo.ꝛ minor nota est
quia malos opꝫ sbijci ꝛ bonos dñari .qꝛ
pncipem perfectū oportet habere moralem
virtutē. vt habet pmo politicoꝝ.¶Quar/ 4
to.Qd alicui est a deo datū: non est ab eo
auferendum.Sz a multis est potentia do
minādi auferēda.ergo nō est eis a deo. ma
ior māifesta ē.quia nō ē resistēdū volunta/
ti dei.ad Roma.ix.minor patet de symoni/
ace promotis ad dominiū.quibꝫ dominā
di potestas auferēda est.¶Confirmat. qa Confir.
potestati dñandi que est a deo:nō est resi
stendū.Modo sepe iuste resistit potentie
dñandi.igitur.patz maior.quia q potesta
ti resistit (que est a deo) dei ordinatiōi resi
stit.ad Roma.xiij.minor patz de his qui
tyrannice ꝑsunt.quibꝫ subditi iuste resiste
re possunt.¶Sed in oppositū ꝛ pro sup/
posito est magister dis.xliiij.huius secūdi. In ꝯriū.
ca.ij.probans hoc multis auctoritatibus
sanctoꝝ.Pro quesito est aplī auctoritas:
ad Roma.xiij.dicentis.Non est ptās ni/
si a deo.¶In hac questione erunt duo ar/ Diuisio
ticuli.Primus erit de supposito.Secun q̄stiōis.

dus erit de quesito.

Quantum ad pri-
mum noto. q̄ per potentiam peccandi intel-
ligo potentiam que ex se potest deficere cir-
ca actum. Et hoc vel principalit̃ vt si sit po
tentia principalis respectu peccati. vel istru-
mentaliter: vt si sit instrumentū male agē
di. sicut habit⁹ mali vel dispositiōes ma
le inclinantes in contrarium preceptorū
dei. Siue vt in alia scientia dicitur recte rō
nis principalis potentia nata deficere cir-
ca actum posset dici vel actiua vl' passiua
Actiua que principaliter agendo actū cir-
ca ipū defic. nō recte (vt deberet) sm̄ suū mo
dum attingēdo finem. Passiua diceret̃ re
cipiens actum quo peccatur ab agente de
Exēplū ficiente ¶ Ut si gn̄atur animal in dispo-
sitione impfecta. puta cum alicuius mem
bri defectu. Instrumental' potentia diceret̃
vel deficiens calor: vel aliud quod esset in
strumentalis causa talis defectus. Actiua
que peccat principalis est illud quod est prin
cipale generās. Passiua pōt dici animal
genitum scz quod cū defectu membri ge
nerat̃. vel corpus eius in quo fit inepta di
spositio: vl' membri defectus. quā dimitto
quia notum est q̄ sit a deo. Et quia pecca
tum principaliter dicit̃ pctm̄ respectu agen-
tis. sicut em̄ dicit̃. ij. phisicoꝝ q̄ monstra sunt
Notā. 2 peccata nature. ¶ Scdo est ideo notādū.
q̄ potentia peccandi diuidit̃ in potentiā
peccandi naturaliter. ⁊ in potentiā pecca-
di libere. Potentia peccandi naturalit̃ di
citur agens naturale potens in agēdo defi
cere a debito fine quē intendit. Potentia
peccandi libera est creatura rōnal' potens
principaliter agere ex libertate volūtatis sue
Notā. 3 ¶ Tertio est notandum. q̄ potentia pecca
di dicit duo. scilz. principium agendi. quia
pctm̄ principaliter imputat̃ agēti. Et capio
agens large: prout omittens qđ agere de-
beret dicitur agere. Ut in. ij. phisico. nau-
ta absens dicitur causa efficiēs submersio
nis nauis. Scdo dicit posse deficere: sicut
peccare dicit actum ⁊ defectū. ¶ Quarto ē
Notā 4 notandum. q̄ vt dicit Durand⁹ prima que
stione hui⁹ distinctiōis. quidā fuerunt de
hac opinone. q̄ potentia peccādi quo ad
primū esset a deo. quia esse principiū actus
necessario conuenit creature a causa prima
Scdo q̄ scdm̄. i. defectibilitas nō eēt a deo
nec directe nec indirecte. quod probāt. q̄a
supponunt ex dicto Johannis Dama. q̄
defectibilitas inest rei eo q̄ ex nihilo ē. ¶ Et 1
tunc ex hoc arguūt sic. Illud qđ conuenit
rei sm̄ se: nō creatur in ea ab alio sm̄ se et
directe. Sz defectibilitas inest rei create
sm̄ se igit̃. maior nota est. q̄r ɔ̄dictio est q̄
aliquid conueniat rei sm̄ se ⁊ directe: et si
mul cōueniat ei ab alio. minorem declarāt
quia defectibilitas p suppositōez inest rei
inq̄ꝝtum est ex nihilo. modo illud cōuenit
rei sm̄ se. quia si sibi relinquat̃: nihil ē. igit̃
¶ Probant etiā q̄ nō indirecte defectibili 2
tas insit creature a deo. q̄r sicut est de esse
ex nihilo: ita de defectibilitate que sequit̃
ad esse ex nihilo. mō esse ex nihilo non in-
est creature a deo indirecte. ergo nec defecti
bilitas. patet maior p suppositōem. pbāt
minorē. quia indirecte dicit̃ aliqđ esse ab
aliquo i priuatiuis: quod natū est dare op
positū ⁊ nō dat. vt ds priuatōis grāz quia
nō dat gratiam. nauta absens submersiōis
nauis: quia natus est eā saluare: ⁊ non sal
uat. ¶ Sic ergo posset credi q̄ indirecte de 3
us dedisset creature esse ex nihilo. q̄r nō de
disset ei esse ex aliquo. mō istud nō est verꝝ
quia nihil est causa priuatōis in aliq̄ quod
habitū nō est natū recipere. vt nihil est cā
cecitatis lapidis. mō creatura nō est nata
recipere q̄ sit ex aliquo vltimate. q̄r oporte
ret pcedere in infinitū: in causis materiali
bus. nisi deueniat̃ ad vnū quod simplicit̃
est ex nihilo. igit̃. ¶ Sed hec opinio in mul- 4
tis deficit. vnde hec ppositiones sunt māi-
feste metaphisico et theologo: ex quibus
tollit̃ fundamentū istoꝝ. ¶ Prima. q̄ quic Cōclō 1.
quid est causa positiua sufficiēs ⁊ total ha
bitus: illius priuatio est etiā causa sufficiēs
priuatōis illius habitus. Ut si p̄sentia luci
di est causa totalis ⁊ sufficiens essendi lu-
men in medio: subtractio lucidi erit causa
priuatiōis illius luminis ex medio. ¶ Se- Cōclō 2
cūda. manifestū est q̄ ɔ̄seruatio diuia est
causa esse ipsius creature sufficiēs q̄zdiu de-
us vult. patet quia cōseruatio totalis reꝝ
depēdet vltimate a deo. vt etiā ex lumīe na
turali dicit̃. A primo ente omnibus deriuatū
est esse. ideo dicit̃ Deut. xxxij. Nūquid nō
est ipse pater tuus qui possedit te ⁊ fecit et
creauit te. qui possedit. id est. ɔ̄seruauit sua
virtute factam fecit aūt prius non ens ⁊ cre
auit: nullo presupposito vt omeo. ¶ Ter- Cōclō 3
cia sequitur. q̄ annihilatio creaturę nō p

natiuo si deus eam non conseruaret: esset a
deo. nō quod aliquid sit. sed quod sicut deus dicitur
causa positiua ipsius esse in conseruando
ita debet dici causa priuatiua ipius nō es
se respectu creature quā desineret conserua
re. non quia aliquid in talem facit: sed quia
conseruare desinit. patet ex precedentibus
Nam cuius positio est per se causa habi:
tus eius priuatio dicitur per se causa priua
tionis: per primā. Modo conseruatio dei
est per se causa habitus. s. conseruatōis cre
ature: per secundam. ergo priuatio conser/
uationis est per se causa annihilationis.
Corre. ¶ Ex quo sequitur: quod argumentum nō va
let. creatura sibi derelicta nihil eēt. ergo ha
bet a se: quod est ex nihilo. patet. quia quod an/
nihilaretur: hoc habet a deo. vt dicit tercia
Cōclo 4 propositio. ¶ Quarta propositio. proprie
creatura non est ex nihilo. quia in nullo ge/
nere cause potest illa verificari. vt in secun.
do articulo prime questionis huius secūdi
erat dictum. quia si ex denotat causam ma/
terialem: falsa est. si terminum a quo falsū
est. quia quod nihil est: nō est terminus a
quo alicuius mutatōnis. Unde ille pro/
positiones: creatio est ex nihilo: et consimi
les fuerūt ibi exposite. quod creatio est muta/
tio qua res incipit esse. et nō ex aliquo subie/
cto presupposito. ¶ Correlarium. Esse ex ni/
Corre. hilo nō conuenit creature secundum se. quia pro
positio huiusmodi est de virtute sermonis falsa.
Confir vt dicit propositio. ¶ Et confirmatur. quia es/
se ex nihilo vel est aliquid. et tunc oporteret
quod illud sit a deo. et quod non cōueniat creatu/
re secundum se. cum omnia per deū facta sint. Vel
ex nihilo non est aliquid. et si sic: tunc nul/
le creature conuenit. quia quod nihil est:
nulli conuenit. Et secundum veritatem hoc predi/
catum: ens ex nihilo: de omni creatura ve
rificatur. debite tamen intellectum. s. quod sit
ens: et vltimate nō sit ex aliquo preiacente. et
ergo supponit pro eodem pro quo creatu
ra. et sic sicut creatura est a deo: sic eē ex ni/
hilo creature est a deo. Et sic patet quod in fun
damento non vero opinio est fundata. quantum
ad dictum secundum. scilicet in hoc quod esse ex ni
hilo creature conueniat secundum se. Hoc de pri
ma parte articuli. quia ratōnis eorum mi/
nor est falsa. scilicet quod esse ex nihilo cōueniat
creature secundum se.

Cōclo 5 ex nihil Quo ad secundā

parte est cōclusio responsalis. quod potentia peccādi
est a deo. siue sit in naturalibus: siue sit in cre
aturis liberis. non solum quo ad actū: sed
etiam quo ad possibilitatem deficiendi. pro
batur sic. possibilitas deficiendi est a deo. ergo
potentia peccandi. cōsequētia nota est ex
primo notabili. antecedens patet. quia in
rebus dependentibus possibilitas deficiēdi
est ipsa res. ergo sicut res est a deo ita et pos
sibilitas deficiendi. consequentia tenet. et
antecedens patet. quia aliis a re creata vel
dependente circūscriptis adhuc ei inesset
possibilitas deficiendi si sit res nō ratōna
lis quo ad esse et agere. quia posset quodli
bet creatum non esse. quia deus posset ip/
sum non conseruare. ¶ Item potentia ra/
tionalis creata suis naturalibus derelicta pos
set deficere in agendo ex voluntatis liberta
te. ¶ Secundo. Illud quod nec est culpa probatur 2
nec pena et est in creatura. est a deo. possi/
bilitas deficiendi nō est culpa nec pena: et
est in creatura. igitur est a deo. maior patet
quia hoc nullam habet rōnem mali. et pe/
na que habet rōnem mali est a deo. vt supra
dictum est per magistrū distin. xxxvii. et
Esaye xlv. vbi dicit dominus. ego ipse est cre
ans tenebras: et faciens malum: scilicet penā
secundum glosam: minor patet. quia possibilitas
deficiendi erat in primis parentibus: etiā ante
casum cum nec habebant culpā nec penā
¶ Tertio. Potentia moriendi in corrupti probatur 3
bilibus est a deo. ergo et potentia deficiē
di voluntatis. consequentia nota est. quia
non est potior ratio de vno quam de alio. cum
nullum eorum aliquam turpitudinem di/
cat actu. antecedens patet. quia potētia
moriendi viuorum generabilium est de
ordine nature pro statu presentis seculi.
Si enim vinum et blada et alia vite ne
cessaria non possunt corrumpi: quomodo
fieri deberet sustentatio viui? ¶ Et quarto probatur 4
Quod est potentia que potest peccare ni
si voluntas rationalis: que vtique est a deo probatur 5
¶ Et quinto. Nonne omne bonum a deo?
Nonne potestas deficiendi in primis pa
rentibus erat bona ante culpam? vtique.
alias non diceretur: quod vidit deus cuncta
que fecerat: et erāt valde bona. ergo hec e
tiam erat bona. ¶ Sexto. Sicut possibi/ probatur 6
litas nō essendi inest omnibus creatis. ita
possibilitas peccandi inest creatis ratio/
nabilibus. modo possibilitas nō essendi
inest omnibus creatis a deo. ergo patet maior cō

nenienti similitudine.qz sicut creata vniũ
saliter sequitur posse annihilari. sic etiã se
quit ea posse nõ esse.ita creaturam ratio
nalẽ sequitur quo ad naturam suam posse
peccare.et minor patz.quia possibilitas nõ
essendi in creatura est ipamet creata. Hoc
de pmo articulo.

Quantũ ad secũ/

Notã.1. dũ articulum est notanduz.q potestas do
minandi sumit quãdoqz large.et sic ẽ facul
tas qua aliquis potest vti aliq re put vlt.
quo modo dicit homo dominari membris
suis et rebus possessis.et hec competit oi sta/
2 tui hominũ.¶Secundo modo sumit stri
cte.et sic dicitur facultas imperãdi creatu/
re liberum arbitriũ habenti.et hec nõ soluz
est in rebus post peccatum:imo fuisset in sta/
tu nature integre. Imparasset em vir vxori.
3 et pater pueris.¶Tertio modo sumit stri/
ctissime:pro facultate impandi creatę ra/
tionali habente vim coactiuã.Et huic op
ponitur seruitus que est in illo qui potest
cogi.et est pena peccati. Uñ hec ptãs domi
nandi nõ fuisset:si pmi parentes non pec/
cassẽt.quia nõ potuit esse seruitus prope
dicta:vel coactio sine peccato.et de ista est
pncipaliter ad presens.¶Si querat.vtrũ
Dubiuz potestas dominãdi sit in angelis?põt dici
q sic secũdo modo dicta.qzdiu sũt admi/
nistratorij spũs.sic supior illuminat inferi
orem:signando ei dei voluntatẽ.et hec illu
minatio est preceptio facta creature ratio/
nali.post diem aũt iudicij hic pncipatus
cessabit.¶Scdo est notandum.q cum q
Notã. 2 ritur.Utrũ potestas dominandi sit a deo
hoc tertio modo potest intelligi tripliciter
¶Uno modo quo ad virtutẽ et potentiaz
1 qua quis presidet.¶Secũdo mõ quo ad
2 modum per quẽ ad hanc potentiã siue p/
3 sidentiã venit.¶Et tertio mõ quo ad vsũ
Notã. 3 quo hac potestate psidendi vtitur.¶Ter
tio est notandũ.q si psidens potẽtia qua
presidet abutatur:tunc hanc potentiaz q
ad talem vsum esse a deo põt intelligi du
pliciter. Uno modo in ordine ad eos qui/
bus presidet. Alio modo quo ad ipm pre
Cõclo 1. sidentẽ.sic sua potentia abutentẽ.¶Quã/
tum ergo ad pmũ modũ potestatis dñan
di est cõclusio pma et respõsalis.q omis po
testas dominandi quantũ ad virtutẽ et po
tentiã qua psidet est a deo.Ratio est.quia
omne bonum est a deo. Modo ptãs qua
vtitur pnceps est quoddam bonuz.g ma/
ior patet.quia sicut a pmo ente omia en/
tiã sunt. Unde scriptũ est q in ipo viuim9
mouemur et sumus. Actuũ.xvij.etiaz sic a
primo bono omne bonũ est. Et mĩor nota
est.est em potentia qua pncipatur psidẽs
bona et necessaria in republica.alis em non
timeretur.nec sbditi curarẽt statutis legi
bus obedire. Uñ philosophus .iij .politi.
xv.pncipanti necessariũ est existere potẽ/
tiam:qua custodiat leges. Et. v.politico.
v.oportet pncipari non solum virtutẽ: sed
et potentiam existere.¶Scdo.quia a pri/ pbat 2
ma potentia et pma maiestate bona ẽ om/
nis potentia secũdaria:et omnis secunda/
ria maiestas. Modo certũ est q dei est pri
ma potentia et pma maiestas.et ex cõseqn
ti est optima.in singulis aũt dominantibus
posterioribus potestas et maiestas secunda
ria:et a pma deriuata.igit omnis talis ẽ bo
na. Maior habet a pho.ij.metha.volen
te q in quolibet genere pmum est causa a/
lior. Idem.x.metha.modo minor mani/
festa est.¶Sed est dubiuz. Si homo nõ Dubiuz
peccasset:an pncipatus extitisset.scilz i pa/
radiso.Et videtur q non.quia in paradi/
so nõ fuisset seruitus.ergo nec pncipatus
tenet conseqntia.quia relatia posita se po
nunt:et perempta se perimũt.ãtecedẽs pa/
tet.quia seruitus est pena:que ante pecca
tum esse nõ debuit ¶Secundo sic. Omis arguit 2
principatus vtit suis legibus. Modo ĩ pa
radiso non fuissent leges.ergo nec pncipa
tus.patet maior.quia vt dicit.iiij.politi.
iiij.vbi nõ pncipantur leges:ibi nõ est po
licia.supple.nec ex cõsequenti dominium
oportet em leges pncipari:ibidem. Mi/
nor patz.quia leges habent vim coactiuã.
vt habet.x.ethicor.xj. Modo in paradi/
so nõ fuisset aliq vis coactiua.quia null9
fuisset qui coactione indiguisset.cum om
nes fuissent boni.ergo nulle leges.¶Et cõ/
firmatur. Quia omnes fuissent iusti. ergo Cõfir.
nulle fuissent leges. cõsequentia tenet. qz
iusto non est lex posita.prima ad Titum
primo.¶Tertio. Quia beatus augustin9 arguit 3
xix.c.de ciuitate dei dicit: rationalem ho/
minem ad imaginem dei factũ dominari
voluit deus irronalibus.nõ rationalibus
g in illo statu nõ fuisset dominiũ homis
sup hoiez.¶Quarto.quia in statu glorie
nõ erit prelatio inter homines.ergo nec in arguit 4

statu innocentie. probatur consequentia.
quia gloria tollit nō naturam: sed vicium
nature. ergo videtur q ad naturā añ pec-
catum non spectabat dominatio. añcedēs
dicit glosa super illud pme ad Corinthi.
xv. Cum euacuauerit omem pncipatū et
arguit 5 potestatem et virtutem. ¶ Quinto. quia in
statu innocentie nō fuisset iusticia iudica-
tiua de factis hominū. igit nec dominium
consequētia tenet. quia pncipantis opus
est iustio et iudiciū. vij. politicorū. vij. et an
tecedens patz. quia ibi nulla fuisset offen
sa. quare ergo aliqua iusticia iudicatiua?
Solo. ¶ Respondet sicut in pmo notabili dictū
1 est q potestas dominandi pncipatus siue
dominiū fuisset in statu innocētie: secūdo
modo capiendo ptātem dñandi. q pater
habuisset facultatē impandi pueris. et vir
2 vxori. ¶ Secundo. quia hoc est dignitatis
3 in humano genere: vt sit in eo ordo. ¶ Et
tertio. quia in angelis est sbordiatio. ergo
a fortiori fuisset etiā in natura humana.
Solo 2 ¶ Secundo dicit: q tertio modo nō fuis-
set in eo statu potestas dominādi. scz cum
vi coactiua. quia vbi nulla est offensa: ibi
frustra esset vis coactiua. modo in paradi
so nulla fuisset offensa. ¶ Ad pmā rationū
Ad 1 rō num 1 in cōtrarium dicit. q seruitus pōt capi du
plicitur. Uno modo prout dicit inferiori-
tatem et obligatōem ex timore pene in in-
feriori. et hec seruitus nō fuisset in paradi-
so: sicut nec dominiū coactiuum. ¶ Alio mo-
2 do prout dicit amorosam reuerētiā ad su-
periorē: qua legibus et monitis superioris obe
dit ex amore. Et hec seruitus fuisset homi
nis ad deum. et vxoris ad maritū parendo
legibus eius pro filiorū generatōe. Item pa
rendo monitionibus salutaribus superioris pro
directione vite ex dilectione charitatis. Et
hec etiā seruitus fuisset pueris ad patrem
pater enim dominat filijs pncipatu regali. s.
salutaribus monitionibus. Uir vxori bm le
ges charitatiuas quasi datas in parē Et
ideo bm ius politicum: eo q in potētia ci-
ues sunt pares: qūuis pareant legibus in po
Ad ppositum litica presidentis. ¶ Unde concedi potest
q pncipatus regalis in paradiso fuisset pa
tris super filios. et politicus viri super mu-
lierem. Et q seruitus amorosa scz quo infe
rior monitis superioris vel legibus obedisset
ex dilectōne: sicut ex charitate deo seruit iu
stus. Ad probatōem antecedentis dicit.
q seruitus que ē ex timore coactiōis: pena
est sed non seruitus que ex radice charita
tis est et dilectōnis. ¶ Ad secundam nege- Ad 2
tur minor. Ad probatōem dicitur q leges
ad triplicem effectum ordinantur in do-
minio tertio modo dicto. Primus effectus
est ad sbditorum instructōem. vt eis in vi
ta debite dirigantur. Secundo ad eorum
defensionem: ne a discolis offendantur. et
tertius modus ad eorum correctionem: vt
a malis retrahantur. Primus effectus le
gum fuisset in paradiso patris in filios: et
viri in vxorem. et ideo fuisset ibi pncipatus
secundo modo dictus. Alij duo non fuis-
sent ibi. quia ibi nulla fuisset oppressio nec
aliqua trāsgressio. philosophus autem lo
quitur ibi de legibus positis pro potestate
dominandi tertio modo dicta. ¶ Ad con- Ad 2 ȝfir
firmatōem. concesso antecedente: negetur
consequentia. Et ad apostolum. q iusto
non est lex posita coactiua: sed bene instru
ctiua. lex enim coactiua ponitur propter ma
los. ¶ Ad tertiam. q btūs Augustinus ve Ad 3.
lit q homo nō debuerit sup hominem ha
bere dominiū coactiuū: sicut ei datum erat
super bruta animalia. sed dominiū regale
bene. ¶ Ad quartam. concesso anteceden- Ad 4.
te negetur consequētia. quia in gloria non
est opus lege viro in mulierem pro gñati-
one prolis. cum in ea nec nubent: neqz nu-
bentur. sed sunt sicut angeli dei Math. x-
xij. Nec etiam admonitiōis patris in fili
os. cum tunc erit deus omia in omnibus. vt
habet pme ad Corinth. xv. Secus fuisset
in paradiso: vbi homi hec opera erant in
iuncta legibus charitatis: mulieri exhibita
et etiā pueris erant adimplēda. Ad pba-
tōem cōseqntie ȝcedit q gloria nō tollat
naturā: mutat tn statum. et sic facit q legi-
bus nō indigebit quibus ante gliam cōmu
niter indigebat. ¶ Ad quintā. ȝcesso añce Ad 5
dente negetur cōsequentia. et ad pbatōem ad
phm. vij. polit. dī: q loquat de hoie p statu
quē habet post lapsū. in illo enim pncipātis
est iubere qd iustū et vtile est sbiecto. et iudi
care inter sbiectos et obseruātes et nō obseruan-
tes ea q iubebat. secus in statu nature integre
vbi plena fuerat obediētia ad bonū. ¶ Se Cōclo 2
cūda ȝclo. ptās dñandi ȝsiderata q ad
modū acqrēdi vel gubnādi in ordie ad sb-
iectos semp iusta est a deo. pbatur sic. quia
vel iuste intrant ad regēdos sbiectos: et de
bite eos regit. et tūc certū est q h sit bonum
et iustum: et a deo sic vocante ad regimen

2 et p̄ncipaliter sic dirigente p̄sidentē. ¶ Vel
forte via vsurpatiōis ⁊ iniusta intrat. vel si
iuste intrat: tyrānice tn̄ gubernat. ⁊ adhuc
in ordine ad s̄biectos istud est bonū ⁊ iu
stum: ⁊ a deo dispositū respectu eoꝝ. scz vel
vt probent̄ boni in paciēcia. vel vt puniā
tur mali p̄ sua nequicia p̄us impunita. q̄/
rum vtrūqz est a deo p̄ncipaliter hoc faciē/
Cōclō 3 te ⁊ volente. ¶ Tercia cōclusio. Nō oportz
q̄ omnis ptās p̄ncipādi quo ad modū in
trandi: vel quo ad modū gubernādi cōpa
rata ad dn̄m p̄sidentē sit a deo: nisi pmissi
uē. sicut crimina vel pctā. pz q2 stat q̄ mod⁹ i
trandi sit corruptus ⁊ viciosus. ⁊ talis licz
quo ad entitatē repertam in eo sit a deo. ta
men in ordine ad modū introeundi defor
mē nō est a deo. si nulla deformitas exit
2 ab ipo. ¶ Eodē mō posset esse q̄ mod⁹ itrā
di esset bon⁹. ⁊ tamē vsus gubernādi mal⁹
scz oppressiu⁹ iustoꝝ ⁊ vicia sinēs impuni
ta. de quo recte censendū est: sicut de mō in
Contra troeundi dictū est. ¶ Forte dicet̄ p̄ conclu
sionē scdām. Illa potētia gubernādi est bo
na: ⁊ a deo quo ad s̄bditos p̄ eā regi. ergo
est etiam bona: ⁊ a deo quo ad p̄sidentē
iniquum per eam s̄bditos sic regit. quia vi/
det tenere. quia bene sequit̄ s̄bditi bene re/
gunt̄. ergo p̄sidens bene regit. ergo eodem
mō quo illa potentia est bona quo ad s̄b/
ditos p̄ eā sic regi: etiā erit bona quo ad eū
Solo qui per eam sic regit. ¶ Rndet̄ negando pri
mā consequētiā. q2 tyrannice s̄bditos regi i
portat penā respectu s̄bditoꝝ. que vel pro
bat vel punit. ⁊ ergo nullā importat defor
mitatē: quo ad eos. ⁊ ergo hoc regimine de
us de abysso sue sapie idipm̄ fieri disponit
Sed p̄sidentē sic regere deformitatē ipor
tat. q2 facit cōtra modū regendi diuin⁹ ex/
pressum. ⁊ ergo deformitatē importat. rati
one cuius ille modus regēdi sic factus ne
quit dici a deo. a quo nihil est deforme vt
ad pba. tale. ¶ Ad pbatōēm dōr. q̄ licet bene sequa
tur s̄bditi bene regunt̄. ergo p̄sidens bn̄ re
git: indefinite loquendo. q2 sup̄mus p̄si
dens semper bene regit. quia semp̄ disponit
res ad bonum. nō tamen sequit̄. ergo iste p̄
sidens eorum bene regit. quia forsitan ille
corrupto modo regit. Sicut in simili non
sequitur. Christuz mori fuit bonum. ergo
qui fuerunt occasio sue mortis: bene fece/
runt. sepius enī passio est bona: ⁊ mod⁹ a/
gendi malus. ¶ Sed replicabitur. quia se
Cōtra. 1. quitur. Subditoꝝ regimen est a deo: ⁊ bo

num. ergo qui regit bene regit. ergo ptās
sic regendi est bona. ¶ Item. vel deus sic re 2
geret sicut iste regit: vel non: Si dicitur q̄
non. ergo hec potestas regendi non est bo
na in ordine ad s̄bditos. Si dicitur q̄ sic.
et deus nō regeret nisi bene: sequitur q̄ iste
bene regit. ¶ Respondet̄ ad primam. cōce/ Ad 1
dendo indefinitam illatam. quia deus q̄
regit bene regit. quia vel ad probādos bo
nos: vel puniendos malos: vel ad vtrun
qz. sed vniuersalis si infertetur. ergo om̄s
qui regit bene regit. consequētia nō est bo/
na. quia stat q̄ illud quod est bonum: ab
aliquo particulari p̄sidente fiat male: deo
hoc iuste permittente. ¶ Ad scdām dico q̄ Ad 2
bene staret q̄ si de⁹ sine medio regeret respe
ctu s̄bditorum: eodem modo regeret. scz p̄
mittendo bonos opprimi: ⁊ malos prospe
rari. ⁊ negetur cōsequētia. deus sic regeret ⁊
nō regeret nisi bene. ergo iste bene regit. q2
intentio dei esset intentio bona. ⁊ tam iste
eodem modo regendo quo ad ea que pa/
tiuntur s̄bditi habet intentōem malā. pu
ta vel vtile proprium inordinate queren/
do vel iusticiam opprimendo: vel aliquo
alio tali fine malo ¶ Et est simile. Si ali/ Simile
quis vana gloria mot⁹ det pauperi dena/
rium. manifestuz est q̄ si deus hoc faceret
valde bene faceret. ⁊ tn̄ iste hoc idem facit
et valde male. Hoc de. ij. ar.

Ad rationēs princi

paleo. ¶ Ad primā factam contra suppo/ Ad 1 p̄n
situm negetur antecedens. Ad probatio/ cipalem
nem negetur argumentum. est enim falla
cia figure dictionis. quia in maiore est di
stributio pro potentia absolute. ⁊ in mio/
re subsumptio connotatiua defectus. sicut
non sequitur Omnis potentia est in deo.
potentia finita est aliqua potentia. ḡ po/
tentia finita est in deo. ¶ Aliter potest di/ Vel sic
ci. negando maiorem quia potentia pas/
siua nō est in omnipotente. que tamē est
aliqua potentia. ita etiam ei abest poten/
tia deficiendi. ¶ Melius tamen dicitur: Vel sic
q̄ vel maior intelligitur. q̄ omnipotēti nl/
la potentia deest q̄n sit in eo formalr̄. et sic
maior ē falsa. q2 nulla potētia depēdēs ē in
eo. vel q̄n sit in ipo eminent̄. sic q̄ illā bz i
sua imensitate supeminenter inclusam. et
sic p3 peccāi q̄ illa potētia q̄ est potētia pec
candi: est in dei omnipotentia eminenter

inclusa.quia est eadem potentia benefa/
ciendi. et hoc non est nisi a potentia diui
3 na.¶ Et ad probationem cum dicit. de/
us nõ põt peccare.hꝫ est verũ: et ideo in eo
non est formaliter potentia peccandi.põt
tñ bñfacere ꝛ facere potẽtiaꝫ liberã sua oĩ
potentia. ꝛ sic cum illa sit potentia peccã/
di:in eo est potentia peccandi supeminen
Ad.2 ter vt in causa a qua est.¶Ad scdam qua
si eodem modo.quia est ibi fallacia figu/
rę dictionis. sicut nõ sequit. gloria nullam
potentiã tollit. ꝛ tamen tollit potentiã cor
ruptibilẽ.quia aĩa nõ non est corruptibil'
de lege ordinata. ꝛ nõ sequit. ergo in hoĩe
non est potentia corruptibilis. istud eniꝫ
semp est sb distributiõe absoluta sbsume/
re cõnotatiue. ¶ Põt tamẽ alit dici. ꝙ glo
Vel sic ria illam rem quę est potentia corruptibil'
vel potens peccare nõ tollit.facit tñ eã nõ
esse corruptibilem. vel insup nõ posse pec/
care de lege ordinata:ꝑpter cõfirmatõem
in bonũ.¶Tertio põt dici ꝙ absolute loqñ
3 do de potẽtia peccandi in gloria mãet po/
tentia peccandi. quia manet potẽtia quę
in preterito potuit peccare de lege ordĩata.
ꝛ quę in futuro posset peccare de lege abso/
luta.scꝫ si deus auferret ei grãꝫ. ꝛ sic sue es/
set naturę derelicta. Prima aũt responsio
est formalior.in talib⁊ eñ rõnib⁊ semp est
Ad3 fallacia figurę dictionis.¶Ad tertiã nege
getur ãtecedens ꝛ cõsequẽtia. ꝛ ad proba/
tionẽ consequẽtię dicit: ꝙ actus sit ꝑfectio
potentię: in naturalib⁊ potentijs .¶ Item
2 et in liberis actus ꝑficiens:sed nõ actus de
ficiens.nõ eñ ꝑficitur potentia peccandi
in peccando: sed ĩ bene agẽdo. ¶Item sta
3 ret potentiã peccandi peccare sine actu: vt
si preceptum positiuũ haberet et illud nõ
impleret peccando omissiue. vt ante de pec
cato omissionis est dcm.¶Ad probatõeꝫ
4 ãtecedentis dicatur. ꝙ beatus Augustin⁹
dicens ꝙ peccatum nihil est:loquitur de de
formitate peccati:quę nihil positiuum est
¶Ad.4.conceditꝭ ꝙ potentia peccandi ẽ li
Ad4 bertas arbitrij rõnalis creaturę. ¶Ad ve/
Ad ans nerabilẽ Anselmũ dicit ꝙ voluerit ꝙ non
sit de ratõne libertatis arbitrij posse pecca/
re.q̃uis in multis scilꝫ viatorib⁊ possit.est
eñ maior libertas arbitrij in deo:qꝫ in crea
turis.qui tamẽ omĩmode peccare nõ põt.
¶Ita est maior libertas arbitrij in gloria:
2 qꝫ in via. q̃uis ibi de lege ordinata nullus
valeat peccare. nihilominus in viatorib⁹
libertas arbitrij siue voluntas est potẽtia
peccandi¶Ad quintam.negetꝭ ãtecedens Ad 5
et ad probatõem conceditꝭ ꝙ potentia pec
candi est potentia deficiendi. ꝛ potẽtia de/
ficiendi non est impotentia.immo est po/
tentia.quia est ad vtrumqꝫ.potest eniꝫ be
ne agere. ꝛ potest deficere sicut potest pecca
re. Nec ex hoc dicitur impotens: quia po
test peccare.sed si peccet: ex peccato reddi/
tur impotens. Eodem modo potẽtia mo/
riendi in boue est ipemet bos vel anima e/
ius.quę nõ est impotentia. quãuis ei fm
naturam conueniat: quod non semp esse
possit.¶Ad secundam rõnem ꝑncipaleꝫ Ad 2
dicitur. ꝙ potentię naturales actiuę ꝛ pas rõnem
siue sbiectiuę ꝑfectiores sunt coniunctę a/
ctui.sed passiuę terminatiuę: puta corru/
ptibiles non sunt ꝑfectiores ex hocꝙ actu
corrumpuntur: vt notum est. Ita etiã po/
tentię liberę perfectiores sunt coniunctę a
ctui quo perficiuntꝭ.sed non sunt ꝑfectio/
res coniunctę actui quo dficiunt. quod fit
quando peccant.¶Et ergo ad formã con Ad for.
ceditur maior. ꝛ negetur minor.immo po
tentia peccandi esset ꝑfectior coniũcta a/
ctui quo proficeret. sꝫ nõ quo peccaret. Ea/
dem tamen est quę põt proficere ꝛ peccare
¶Ad tertiam cuꝫ dicitur sic. Nihil dicẽs Ad 3
defectum est a deo. Si intelligitur ꝙ nul
lus terminus significans defectũ ẽ a deo.
falsa est. Si sic ꝙ nulla res deficiens vl' q̃
potest deficere est a deo:falsum est. Si sic
nullus defectus est a deo.falsa est. qꝛ mon
stra sunt a deo. ꝛ actus demeritorij vt entia
sunt a deo. ¶ Et ergo illa maior vix po/ Nota
test verificari. ꝛ ideo non video alium sen
sum in quo possit esse vera: nisi ꝙ defectus
non sunt a deo:sub ea ratõne qua sũt de/
fectus. Modo potentia peccandi est vo/
luntas bona.scilꝫ existẽs in gratia que po/
test peccare: sicut potest perdere gratiam.
¶Ad probatõnem dicitur:ꝙ quãuis ope ad ꝑba.
ra dei sunt perfecta singula in sua specie ꝛ
in indiuiduo fm eam perfectionem essen
tialem quam placuit deo concedere rei ni
hilominus multa ex talibus sunt sic a deo
ꝙ possint deficere vel peccare mortaliter:
vel mori vel priuari membro debito sibi
naturaliter.¶Ad quartam negetur ante/ Ad 4.
cedens saltem fm essentiam suã. ad ꝑba/
tionẽ negetꝭ ꝙ vsus eius ad quẽ ꝑducta ẽ:
est mal⁹.nõ eñ est ꝑducta vt peccet: sꝫ vt
seruitio dei vacet. et ille vsus est bonus.

Ad 5 peccare aūt est abuti potētia nō vti. ¶ Ad quintā negeť añ cedens: de sba actus loqn do. oīns eñ essentia positiua est a deo fm cōiorem opinionē. Sz vocādo actuz pec candi deformitatē extensiōe nois. pcedere tur añs. 7 negareť ɔña. Et ad pbatōnem ɔñę. cū dr: q a quo est potētia ab eo ē act⁹
2 vez est positiuus. sed nō pur⁹ defect⁹. Se cundū aliū modū loqndo de actu positio dr q actus quo quis peccat est a deo. inqz/ tū est quedā bonitas. inqntū aūt est defor/ mitas sibi annexa: sic est a volūtate libere actū eliciēte. Et cū dicit ex brō Augusti. q deo auctore nihil fit deterius. Rñdeť q be/ atus Augustin⁹ vez dicat. vñ voluntas libere elicit actū quo peccat. 7 qntū in eo de
3 ficit deum pueniť. qui tamē ad actū cum volūtate cōcurrit: 7 bonitatē actus princi paliter producit. statuit eñ se concursurū cum volūtate ad oēm actū quē vellet pro ducere. vt in pmo. dictum est. 7 ergo nō fit deterior deo auctore: sed volūtate male vo
Ad 6 lente. ¶ Ad sextā. q potētia peccādi habet exēplar in deo. qz est imago dei. est eñ crea/ tura rōnal. 7 ideo negeť minor. 7 ad pbati/ onē pcedit: q nō est exēplar pcti vel peccā/ di respectu deformitatis. est tñ exēplar potē/ tię q pōt peccare. ¶ Ad rōnes q fuīt cōtra
Ad 1 aliarum quęsitū. ¶ Ad pmā. q illa auctas loquit: de mō adipiscēdi dñiū. scz q p media ide bita dñia attingūt. vel etiā de mō dñan/ di sbditis. 7 nō de potētia qua dñant. bz se cōsiderata. 7 ḡ est p tertia cōclusione ar. ij.
Ad 2 ¶ Ad scdam dr. q aliqd bñ est a deo et ab eo collatū qd tñ quo ad modū acqrendi ē vsurpatū. vt pomū est a deo 7 tñ q sbtrahit vsurpat. ita de dñio. ptās eñ est a deo. sed q indebito mō intrat: vsurpat eā sibi. Et ḡ nō est incōueniēs q potentia sit a deo. 7 tñ sit vsurpata p indebite possidentē vl' ca
ad ɔfir. ventē. ¶ Ad ɔfirmatōnez dr. negādo ma iorē. qz aliquid qd est iniustū bñ est a deo vt iniustus hō. vel iniust⁹ pnceps. sz h nō est inqztū est iniustū. qz iniust⁹ hō est a deo inqztū est hō: 7 imago dei. 7 est iniust⁹ pro/
2 prio vicio volūtatis. ¶ Eodē mō iniust⁹ pn ceps est a deo inqztū hoc expedit p disposi tiōe ppli. q nō mereť vl' cui nō expedit ha bere iustū dñiū. 7 est a seipo: vel a sua pro pria volūtate iniust⁹ pnceps eligēs regere
Ad 3 preter vel cōtra dei regulā. ¶ Ad tertiā dr q res que est inordinatio in se: bñ est a deo inquātum est ordinatio respectu vniuersi qz licet sit mala sb rōne inordinatiōis. est tñ bona in ordine ad exigentiaz vniuersi: fm quā expedit pmitti scandala: et mala fieri: vt in coz debita reformatōne appa reat in vniuerso clemēs 7 vera dei iusticia.
¶ Ad quartā. negeť maior. nō eñ sufficit Ad 4
q sit alicui aliquid a deo collatū: ad hoc q nō sit ab eo auferendū. sed etiā vltra reqri tur q bonis medijs ad ipm pueniat. et co bene vtatur. deus eñ quod perpetue alicui tribuit: nō vult ab eo auferri. sed qd ad tē 2
pus est collatum: sicut dominādi potestas si corruptio sit in introitu vel abusus in p gressu stat: q ei iuste auferať. qz dñs potē tiam dat psidentibꝫ: iuxta illud quod vi/ derit pro qualitate regendorum expedire
¶ Nihilominus in hoc non aufert cōmu 5
nitati ius suum. nec vult qn possint idebi te introeuntē vel indebite 7 male gubernā
tem debitis medijs amouere. ¶ Ad cōfir/ Ad ɔfir
mationē. q absolute potentię nō est resistē dum. 7 hoc vult aplus. sed abusui ptātis vel modi introeundi potestatē pōt sine cri mine resisti. cū fuerit viciosus. 7 h nō vult negare aplus. ¶ Ad rōnes post oppositū
¶ Ad prima auctem mgri dicaľ q est pro Ad au/
cōdōne msali pmi arti. ¶ Sz ad rōnez p cto. mgri
quęsito dicaľ: q apłł auctas ad Rom. xiij velit pmas duas pclones scdi arti. Hoc de qstiōe. Et sic per dei gratiā est finis scdi.

¶ Finit scdm scriptū libri Sententiaz clarissimi Marsilij Inguen.

